

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Conclusie van Adenauer bij de inzet van de verkiezingscampagne:

„Ollenhauer stemmen betekent ondergang van Duitsland”

DE Christelijke Democratische Unie in de Duitse Bondsrepubliek is vorige week haar verkiezingscampagne begonnen met een geweldige massa-bijeenkomst in de Westfalenhalle van Dortmund. De bondskanselier dr. Konrad Adenauer heeft daar een rede gehouden, waarin hij scherp en overtuigend heeft aangetoond, dat de eis van de Duitse socialisten van het uittreden van de bondsrepubliek uit de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie Sowjet-Rusland in de kaart speelt, West-Europa uitlevert aan het anti-christelijke communisme en de vermindering van de bewapening onmogelijk maakt, omdat Sowjet-Rusland zijn overmacht na de terugtrekking van de Amerikaanse en Engelse troepen uit West-Europa zo zeer gevestigd acht, dat het van vermindering van de bewapening niet meer wil weten. Zou men de socialisten hun zin geven en instemmen met de neutralisering van geheel Duitsland, dan zou een streep worden gehaald door alles wat na de oorlog door de bondsrepubliek bereikt is. Wie de socialist Ollenhauer in september stemt, stemt voor de ondergang van Duitsland. Dat was eigenlijk de conclusie van Adenauer en van de beide andere sprekers op de monster-bijeenkomst in de Westfalenhalle.

Er zullen in het Westen weinig mensen zijn, die de visie van dr. Adenauer niet delen. Ook de socialisten in de vrije West-Europese landen volgen geërgerd de ontwikkeling van de opvattingen in de Duitse socialistische partij, waarop de extreme linkse elementen steeds meer vat gaan krijgen. Angstwekkend is dat een man als het socialistische bondsdaglid Wehner, waarover enige maanden geleden de Zweedse pers schreef dat hij in Zweden na de oorlog geruime tijd gevangen had gezeten omdat hij in dat land voor Sowjet-Rusland had gespioneerd, niet alleen in de socialistische partij, de S.P.D., gehandhaafd wordt doch daarin ook nog een leidinggevende rol speelt. Wehner is een fanatiek pleitbezorger van de politiek, die de bondsrepubliek losmaakt van elk bondgenootschap en toenadering wenst tot Sowjet-Rusland.

Felle tegenstellingen

WAT buitenlanders vooral met zorg vervult is het feit, dat het Duitse politieke leven meer en meer eenzelfde hartstochtelijk karakter gaat krijgen, dat na de vorige wereldoorlog de politieke stromingen in een gevecht op leven en dood verwickelde. Men krijgt het griezelige gevoel dat er in Duitsland een nieuwe tegenstelling groeit, die elke verkiezingsdag tot een „Schicksalstunde” maakt, waarbij elke Duitser weer in de waan leeft dat het lot van de wereld van zijn stem afhangt.

In Frankrijk en Engeland worden ook heel wat vreemde dingen gezegd door de politici die tot de oppositie behoren. Andersom weten daar de regeringspartijen ook van wanten, wanneer het er om gaat de oppositie zwart te maken. Ook daar worden schilderijen opgehangen van rechtstreekse ondergang, Stalin-terreur enz. Wij denken aan de fulminades tegen de socialisten van Churchill tijdens de eerste verkiezingen na de tweede wereldoorlog. Niemand neemt zulke verhalen volkomen ernstig. De soep wordt niet zo heet gegeten als zij wordt opgediend.

Maar in Duitsland ligt het anders. Helaas moet men constateren, dat daar steeds weer onoverbrugbare tegenstellingen ontstaan. De overwinning van de oppositie bij de verkiezingen zou inderdaad tot de ernstigste gevolgen kunnen leiden. Het marxisme is een ideologie die de Duitse socialisten principieel of

gevoelsmatig naar de kant van de communisten trekt. Daardoor is de kloof tussen hen en de niet-Marxisten zo diep.

De andere Europese socialisten vertonen vaak marxistische trekken, waardoor zij de werkelijkheid maar al te vaak vertekenen en dus verkeerde conclusies trekken. Maar voor hen is het marxisme toch veel meer een bepaalde fase in de socialistische ontwikkeling. Na de tweede wereldoorlog meenden vele socialisten dat zij erin zouden slagen om al hun broeders in Europa te kunnen winnen voor de Europese eenwording onder leiding van het socialisme. Zij zijn bedrogen uitgekomen. Met name in West-Duitsland konden de socialisten de oude marxistische idealen niet opgeven, die Hitler hen had willen laten afzweren en waarvoor zij vaak jarenlang in de concentratiekampen hadden gezocht. De Duitse socialisten meenden na de tweede wereldoorlog de strijd te moeten voortzetten die in 1933 met geweld werd onderbroken, toen Hitler aan de macht kwam!

Het marxisme is een pseudo-religie en niet maar een wetenschappelijke theorie zoals zovele anderen. Dit geldt ook voor allerlei andere soorten van socialisme. Deze pseudo-religies worden met hardnekkigheid en hartstocht beleden. Voorstanders van christelijke politieke partijvorming mogen overigens ook bedenken, dat hun politieke partij of politieke actie ook tot een pseudo-religie kan ontaarden, die met de gehoorzaamheid aan de Christus der Schriften niets meer te maken heeft.

Grote belangstelling

WAT Duitsland en Europa en Nederland nodig hebben is niet in de eerste plaats een nieuwe politieke theorie, hetzij progressief of conservatief, maar een vernieuwing van de geest. Het is mogelijk en waarschijnlijk dat de Christen-Democraten onder leiding van de 81-jarige bondskanselier in September de verkiezingen zullen winnen. Het gaat het Duitse volk op het ogenblik materieel te goed dan dat het alles op het spel zal gaan zetten voor een socialistisch experiment. Maar de geestelijke nood waarin de socialistische arbeiders en ook vele niet-socialisten verkeren na de nationaal-socialistische tornado, die over dit land heeft gewoed, duurt onverminderd voort. De dertigduizend

christen-democraten die zondagmiddag bij een temperatuur van 35 graden Celsius in de Westfalenhalle, de grootste vergaderzaal van Duitsland, bijeen waren, vormden het bewijs dat voor de politieke strijd bij jong en oud bijzondere belangstelling bestaat. De christen-democratische Junge Union verricht in Duitsland bijzonder belangrijk werk. Zij schoolt de jeugd in de democratie en staat daarbij voor een ontzaglijk zware taak.

„Kanzler-democratie”

VELE politieke jeugdleiders hebben hun scholing in de Ver. Staten ontvangen. De gehele encensering van het optreden van Adenauer in de Westfalenhalle was een directe nabootsing van de Amerikaanse verkiezingsstrijd. De bondskanselier werd ingeleid door de minister-president van Rijnland-Westfalen, dr. Arnold en na hem kwam de minister van posten, de ronde Berlijner met het enorme stemgeluid Lemmens. Op het podium zaten behalve Adenauer alle leden van het kabinet van de bondsrepubliek. Eén voor één stelde minister Lemmens zijn collega's voor. De filmcamera's snorden en de televisielampen wierpen een zee van licht en warmte op de slachtoffers. De toejuichingen die dr. Adenauer onderging riepen herinneringen wakker aan andere monsterbijeekomsten, maar dr. Adenauer heeft gelukkig niets van de demagoog-dictator. Het lag dan ook niet aan hem dat er orkanen van applaus over hem heen rolden. Maar buitenlanders die de christen-democraten gunstig gezind zijn, vroegen zich wel af of dit volk dan werkelijk niet leven kan zonder de vurige verering van een leider. Minister Lemmens sprak aan het slot van de bijeenkomst over „Kanzler-democratie”, waarmee hij doelde op het feit, dat dr. Adenauer de nieuwe democratische ontwikkeling in Duitsland zijn stempel opzet. Wij hebben echter de indruk, dat de behoefte om het accent te leggen op

het bestaan van een kanselier sterker is dan op dat van de democratie. Men vergete echter niet dat wanneer de socialistische tegenpartij hartstochtelijk bezig is om de onplooiing van de democratie te ondermijnen door de grondslagen van de nieuwe Duitse staat open te leggen voor het Sowjet-imperialisme, het klimaat van de politiek bedorven wordt. Dan komt hartstocht tegenover hartstocht te staan en roept de afgrond tegen de afgrond.

Nodig is:
strijd op hoog niveau

JUIST in deze situatie zal de Duitse Christen Democratische Unie er naar moeten streven om vooral de politieke strijd op een hoog niveau te voeren, op het hoogste niveau, namelijk dat van de christelijke naastenliefde en van de gerechtigheid. De christen-democraat en de christen-politicus mogen het volk niet uitsluitend tegemoettreden met een botte bangmakerij: stemt ons, want anders wordt je geruïneerd! Niet het materieel succes alleen mag de doorslag geven. De strijd moet in de eerste plaats gaan om de inrichting van een maatschappij, waarin de liefde tot God en tot de naasten zich vrijelijk kunnen ontplooiën en de gerechtigheid wordt aangetroffen.

Het grote gevaar voor de Duitse politiek blijft het streven van enkelen om de macht in handen te krijgen. Wij denken aan het herstel van de invloed van de grote industriëlen in het Roergebied. Grote kartels zoals de Verenigde Stahlwerke blijken vrijwel in de vooroorlogse toestand te zijn hersteld. Weer hebben enkele zeer bekwame mannen enorme economische macht in handen gekregen. Daar schillen grote gevaren in en het is te betreuren dat de christen-democratische unie en de bondskanselier hiervoor te weinig oog hebben. Ook hier had men beter de Ver. Staten en de Amerikaanse anti-kartelwetgeving tot voorbeeld kunnen nemen. Juist in de afgelopen week heeft de bondsdag, na zeven jaar hierover te hebben gedokterd, de kartelwet van minister Erhard aangenomen. Dit is een stap in de goede richting, maar het is jammer, dat er door de druk van industriële concentraties op bepaalde punten concessies zijn gedaan. Het begin is er echter en het valt te hopen, dat op deze weg met kracht zal worden voortgegaan.

Het verkiezingsprogramma van de C.D.U. voor 1957 bevat belangrijke maatregelen ten behoeve van de middenstand en op het terrein van de sociale voorzieningen. Dat juichen wij toe, maar te weinig is het gericht op het voorkomen van een ontwikkeling, die het Duitse volk in dezelfde fouten laat vervallen, die het in het verleden heeft gemaakt.

De twee grote rivalen bij de komende stembusstrijd in Duitsland: Adenauer, de leider van de C.D.U. en Ollenhauer, de leider van de S.P.D.

Het Centraal Comité neemt

BELANGRIJKE BESLUITEN

DE plannen voor de najaarsactie liggen in de laatste sluis, te weten die van het Centraal Comité. Bij dit orgaan berust de algemene leiding van de partij. Geen wonder dus, dat ter vergadering van het Centraal Comité, welke op zaterdag 6 juli wordt gehouden, het uiteindelijk fiat aan de plannen moet worden gegeven, alvorens tot verwerkelijking er van kan worden overgegaan. Ze zijn dan ook in de vorm van een advies van het Algemeen Organisatie Comité, dat er op 27 juni j.l. z'n zege aan hechtte, op de agenda van het C.C. geplaatst. We hopen dus weldra tot publikatie over te kunnen gaan. Vooral op het plan met betrekking tot de algemene leden- en abonnee-actie wordt gewacht. Dat is ons wel gebleken.

Overigens heeft het Centraal Comité op zaterdag a.s. nog wat anders te doen ook.

Het zal zich bezinnen op de wenselijkheid in het komende seizoen nog een aantal contact-conferenties te beleggen. De reeds gehouden bijeenkomsten van die aard zijn geen slechte start geweest. Ook zal het Centraal-Comité zich bezighouden met de samenstelling van de Nederlandse groep der nouvelles Equipes Internationales (N.E.I.), het samenwerkingslichaam van Christelijk-democratische partijen en groepen in Europa. Tevens zal de voorbereiding van het N.E.I.-congres, dat in 1958 in ons land plaatsvindt, aandacht vragen. Een belangrijk punt vormt de nabeschouwing van het jongste huurdebat in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Men begrijpt dat deze besprekingen niet slechts belangrijk zijn omdat er beslissingen uit voortvloeien, doch ook omdat de meningsvorming in de partij er ten eerste mee gediend is.

OP VERSCHIEDENE PLAATSEN MAAKT MEN ZICH GEREED

VELER belangstelling gaat met name uit naar wat er met betrekking tot de leden- en abonnee-actie uit de bus komt. Dit blijkt uit de binnenkomende post.

Zaandam, aldus schrijft de secretaris van de kiesvereniging aldaar, de heer T. Brinkman, maakt zich gereed. Er is een speciale commissie gevormd waarin 3 bestuursleden van de K.V., 2 Arjos-leden, een lid van de a.r. gemeenteraadsfractie en een predikant zitting hebben. De verspreiding van „Nederlandse Gedachten” gaat door en ook de propaganda-

folder „Kleur bekennen” zal worden benut „Die zal het wel doen”, aldus het Zaandamse oordeel.

Dit dus voor wat de voorbereiding of wel het zaaien betreft. Zeer belangrijk is de samenstelling van de oogstploeg. Daaraan heeft men in Zaandam ook grote aandacht besteed. En met verblijdend resultaat. *Twintig huisbezoekers zijn bereid gevonden voor de ledenwerving en het maken van propaganda (Nederlandse Gedachten) op pad te gaan.* Men stelt alles in het werk om het volgende voorjaar te kunnen beschikken over zulk een mobiele garde van 50 man. Kijk, dat is het betere werk! Zaandammers, uw voorbeeld vindt wel navolging. Alle succes gewenst in uw voor onze partij zo belangrijke woonplaats. Ook uw circulaire zal niet nalaten indruk te maken. Nogmaals, we hopen op veel zegen bij de uitvoering van dit voortreffelijk opgezet werkplan.

Sneek heeft het ook goed geregeld. Al jaren geleden heeft men de stad in districten verdeeld. Het kiesverenigingsbestuur heeft thans een hand- leiding opgesteld waarin de werkzaamheden van de districtsmedewerkers zijn omschreven, aldus schrijft de secretaris, de heer B. de Vries. Deze handleiding zal ongetwijfeld goed van pas komen tijdens de najaarsactie. Wellicht hebben andere kiesverenigingen hetzelfde gedaan. U weet het, wij in „Den Haag” zijn er steeds zeer benieuwd naar daarvan kennis te nemen. We kunnen er andere kiesverenigingen vaak een groot plezier mee doen.

MAAKT GEBRUIK VAN DE LECTUURDIENST

VOOR velen staat de vakantie voor de deur. Dit betekent dikwijls dat men wat meer tijd krijgt om te lezen. Romans en detectives zijn dan zeer in trek. Terecht. Maar waarom voor de afwisseling ook niet eens iets anders? Vooral nu zult u dus in de gelegenheid zijn onze brochures te lezen. Zij verrijken uw kennis en met de kennis komt vaak de liefde. Daarom drukken we hierbij de lijst van nog verkrijgbare brochures af. Bestelt u er een paar van. De prijs en het nummer staan op de lijst aangegeven. We wensen u ook in dit opzicht een plezierige en goed bestede vakantie.

BROCHURES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité — Giro 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partijstichting.

- 3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert f 0,25
- 18. Het Kapitalisme, R. Gosker f 0,50
- 19. In Kuyper's lijn, C. Smeenk f 0,25
- 24. Handboekje voor de propaganda f 0,35
- 26. Schetsenbundel, Prof. Dr. L. W. G. Scholten f 0,25
- 32. Sehets „Het Constitutionele Koningschap”, C. D. van Oosten f 0,10
- 37. In de strijd der beginselen, Prof. Dr. K. Dijk f 0,45
- 38. Rapport huwelijk en echtscheiding f 0,75
- 41. Onder de schijnwerper der historie, H. Algra f 0,65
- 42. De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker f 0,65
- 43. De Lijn onzer politiek f 0,75
- 46. De kracht der zwakheid (Deputatenrede) f 0,50
- 48. Verantwoorde emigratie f 0,60
- 52. Maatregelen tegen de communisten f 0,35
- 54. Christendom en internationale ordening, Prof. Dr. G. H. J. van der Molen f 0,95
- 55. Taak en plaats der provincie f 0,45
- 57. Onze mannen in de Kamer, Dr. A. Veerman f 0,50
- 58. Om de Christelijke vrijheid (Deputatenrede) f 0,50
- 60. Calvijn en de Staatskunde, Dr. D. Nauta f 1,20
- 61. De Reformatie en de Staat-

- kunde, Dr. D. J. de Groot f 1,40
- 62. Het passieve vrouwenkiesrecht (rapport) f 0,60
- 64. Model Gemeenteprogram f 0,75
- 65. Onze verhouding tot de S.G.P., Mr. C. J. Verplanke f 0,75
- 66. Contributiekaarten per 100 stuks f 3,—
- 69. Bestuursvorm openbare school (rapport) f 0,15
- 70. Europese Integratie (rapport) f 0,50
- 71. Voor Geloof en Vrijheid f 1,—
- 72. Christelijk Sociale Politiek in deze tijd f 0,90
- 76. Schetsenbundel „Volk en Staat” (ARJOS) f 1,50
- 80. Stedebouw en Volkshuisvesting f 0,75
- 81. Waarom ben ik A.R., J. A. H. J. S. Bruins Slot f 0,50
- 84. Program van Actie 1956 f 0,25
- 85. Daar heb je 't f 0,50
- 86. Overheid en Econ. Ieven f 0,50
- 87. De A.R. Partij en de Sociaal-Economische Politiek f 1,25
- 88. Nederlands Nieuw Guinea f 0,50
- 90. Rechtsbescherming tegen de Overheid f 0,60
- 91. Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program f 0,40
- 92. Kabinetformatie 1956 f 0,40
- 93. A.R.J.O.S. Schetsenbundel 1957 f 0,75
- 94. Het Schild der Vrijheid (verslag onderwijscongres) f 1,—
- 95. Subsidiëring van Particuliere Ziekenhuizen f 0,30
- 96. Wettelijke Regeling van het Ziekenfondswezen f 0,60
- 97. Jaarverslag 1956 f 2,50

De kaart van het land

IN het jaar 1958 hebben er verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten. Die verkiezingen zijn minder belangrijk dan voorheen. Althans wanneer we letten op de politieke betekenis. In 1907 b.v. keek heel het land met spanning naar Zuid-Holland. Als links het daar zou winnen, wat sommigen verwachtten, dan zou de Eerste Kamer kunnen worden omgezet. Dan zou zij opnieuw een liberale burcht worden, net als vóór de ontbinding van 1905. En het was voor de rechterzijde een reden tot grote vreugde, dat in 1907 Zuidholland niet alleen rechts blééf, maar de liberale invloed in die provincie in elkáár zakte.

Van zulk een verstrekkende politieke betekenis zijn de komende Statenverkiezingen niet. Wel kunnen zij de aanwijzing zijn omtrent verschuivingen in de politieke verhoudingen. En bovendien: nog steeds kiezen de Provinciale Staten de leden der Eerste Kamer. De A.R. zijn bij die verkiezingen niet in een voordelige positie. De winst van een paar zetels in sommige provincies zou een niet onbelangrijke versterking in de Eerste Kamer kunnen opleveren.

HET spreekt vanzelf, dat de Staten-Centrales al met haar voorbereidingen zijn begonnen.

Daarbij is de kandidaatstelling vaak een heet hangijzer. Héél lang geleden is dat eens zo gegaan: De voorzitter der Staten-Centrale vroeg, of iemand iets had af te dingen op het beleid der zittende leden. Niemand vroeg het woord, waarop de voorzitter laconiek zei, dat hij meende te kunnen constateren, dat de zittende leden bij acclamatie waren herkozen. Het bleek wat voorbarig.

Maar afgezien van alle gemoedelijkheid is de kandidaatstelling een belangrijke zaak, vol verantwoordelijkheid. Waarbij we bepaald niet in sleur moeten vervallen, sommige leden er aan moeten herinneren, dat er ook een „tijd van gaan” is; uitzien naar frisse krachten, om de lijst te versterken, en niet mogen doodlopen in het slop van de specialismen. De Staten-Centrales hebben hier een verantwoordelijke taak.

MAAR dáárom is het toch niet, dat wij nu reeds de Staten-Verkiezingen aan de orde stellen.

De propaganda is een belangrijke zaak.

En daarbij is het nodig, de kaart van het land te kennen. Van Dr. Kuyper is eens geschreven, dat hij als een zéér ervaren hengelaar zo de plaatsen kon aanwijzen, waar vis zat.

Wij hebben het viswater evenzo te kennen. Ieder bestuur van een Staten-Centrale moet een kaart van het district voor zich nemen, en aan de hand van recente en oudere cijfers plaats voor plaats bekijken. Wáár zit de afbrokkeling of de versnippering? Wáár liggen beloften?

Een dorp, dat sterk door traditie wordt beheerst, moet anders worden aangepakt dan een jong industrie centrum. Iedere plaats heeft zijn eigen stijl, zijn eigen moeilijkheden en mogelijkheden. Wanneer iemand meent, dat het in orde is, wanneer er 1e. een goed stroobiljet wordt rondgezonden, en 2e op verschillende plaatsen een spreker optreedt — die vergist zich schromelijk.

Eenzelfde stroobiljet kan op de ene plaats goed werken en elders een boel bederven. Zelfs de toon speelt hier een belangrijke rol. Sprekers bereiken hoogstzelden mensen, die aarzelen. Zij treden op voor het actieve en overtuigende deel van de partij. De betekenis van spreekbeurten wordt vaak overschat, wanneer wij letten op de directe propagandistische betekenis.

ER zijn een aantal punten, die bij de propaganda van beslissende betekenis zijn.

Wanneer wij in een bepaalde plaats in een of twee jaar niets van ons laten horen, en dan, een week voor de verkiezingen, een blaadje rondzenden, dan betekent dat niets. Er moet geregeld worden gepropageerd. In september 1957 evenzeer als in maart 1958. En elke partijinstantie heeft zich de vraag voor te leggen: wat merken de mensen in b.v. Heerlen of Hoorn op Terschelling, of in Amsterdam-West of in Badhoevedorp of in Donkerbroek, of welke andere plaats ook, in het komende jaar van onze activiteit? Niet in de laatste week voor de verkiezingen, maar het jaar rond?

In de tweede plaats hebben we te bedenken, dat het betrekkelijk eenvoudig is, de „eigen mensen” te bereiken, maar dat de grote vraag is: hoe bereiken we het gehele volk?

Die vraag is niet alleen, zelfs niet allereerst een kwestie van propaganda en eventuele stemmenwinst. Het is een veel dieper grijpende vraag. Wanneer wij zeggen, dat wij een boodschap hebben aan het volk, wanneer wij geloven, dat die boodschap aansluit bij „de grondtoon van ons volkskarakter”, dan plegen wij een schuldig verzuim, als wij niet alle moeite doen, om het gehele volk te bereiken.

Daarvoor is het gebruik, het doelmatig gebruik van moderne middelen nodig. En daarvoor is het ook nodig, dat wij in vele plaatsen de propaganda op de straat brengen.

NOG belangrijker is, wij hebben er op geduid, dat de propaganda past bij de omstandigheden van een bepaalde plaats. In de Alblas-serwaard moet zij anders zijn dan in de Noordoostpolder, in Genemuiden anders dan in Schagen. Niet in dien zin, dat we met verschillende tongen spreken. Nog minder in die betekenis, dat we de principiële wijn op de ene plaats meer aanlengen dan op de andere. Maar wel zo, dat we telkens mensen tegenover ons zien, tot wie we het woord richten, en niet maar de abstracte „Nederlandse kiezer.”

Ieder, die een gesprek voert, in de trein, bij het wachten voor de brug, in een restaurant, in het schaftlokaal, ziet de mens voor zich en stelt zich in op zijn gesprekspartner.

Zo moet onze propaganda ook ingesteld zijn op de mensen, die we voor ons zien, als we de kaart van het land in handen nemen en die kaart blijken te kennen. Dat vordert een enorme voorbereiding, door mensen, die de streek kennen, de taal van de streek verstaan.

DE vorige week schreven wij, dat het bij de verhouding tussen „volk” en „intellectuëlen” kan liggen aan kleine dingen. Zo is het hier ook.

Tact, ook propagandistische tact, is het gebruik maken van wat onbelangrijk schijnt, en bij het juiste gebruik toch beslissende betekenis heeft.

En het allerbelangrijkste is daarbij, dat we van elkaar merken, zonder dat er grote woorden worden gezegd, dat we in de zaak van de politiek de Here willen dienen, in gehoorzaamheid, verantwoordelijkheid en trouw.

* * Ongepast

Verleden week heeft de Eerste Kamer zich bezig gehouden, in de afdelingen, met de huurwetten. Het Voorlopig Verslag wordt met spoed klaar gemaakt.

Daarna komt de Memorie van Antwoord van de zijde der Regering, en dan volgen de openbare beraadslagingen.

Intussen heeft in dezelfde week de Minister van Binnenlandse Zaken zich reeds gewend met een circulaire tot de gemeentebesturen, waarin aan die besturen wordt meegedeeld, dat de Huurwetten op 1 augustus a.s. van kracht worden.

Zonder enige restrictie. Het is voor de Minister een feit. De behandeling in de Eerste Kamer doet daar niets aan toe of af. En de ondertekening door H.M. de Koningin is dan ook maar een formaliteit.

Het is niet de eerste keer, dat op deze manier door de Regering wordt gedaan, alsof de beslissing van de Tweede Kamer voldoende is. De rest is formaliteit.

Het zou ons niet verwonderen, wanneer de geestdrift voor de Huurwetten door dergelijke uitspraken van de Regering nog meer ging dalen in de Eerste Kamer. Voorzover daar althans nog ergens geestdrift wordt gevonden.

* * Fatsoenlijk en democratisch

Wegens opheffing van de gemeente Westbroek is de gemeenteraad van Maartensdijk uitgebreid met 2 leden.

Van de 13 raadsleden zijn er 3 a.r., 3 p.v.d.a., 2 c.h.u., 2 s.g.p., 2 v.v.d. en 1 k.v.p.

De verhouding links-rechts is derhalve 5 : 8.

Een overwegend rechtse raad dus.

Deze week zijn de wethouders gekozen.

De anti-revolutionair T. J. van Ekris verenigde 9 stemmen op zich. Alleen de p.v.d.a. heeft blijkbaar tegengestemd. Een c.h.u.-kandidaat verenigde 7 van de 13 stemmen op zich. De v.v.d. stemde blanco.

Deze uitslag brengt „Het Vrije Volk” van 2 juli j.l. tot de uitspraak „het conservatisme in het college kan nu ongeremd zijn gang gaan”. De niet herkozen p.v.d.a. ex-wethouder noemde de gang van zaken politiek onfatsoenlijk en ondemocratisch.

Naar aanleiding hiervan merken wij slechts het volgende op. De p.v.d.a. bestrijdt de confessionele partijen waar zij kan. Zij ontkent het bestaansrecht van deze partijen.

Het is daarom meer dan verbazingswekkend dat van P.v.d.A. zijde desniettemin blijkbaar wordt verlangd, dat in een overwegend rechtse raad de meerderheid een lid van de P.v.d.A. op het wethouderskussen brengt. Gemeentepolitiek staat niet los van landspolitiek. Men kan rechts niet verwijten dat front gemaakt wordt tegen links. Het Vrije Volk laat er ook nu weer geen twijfel over bestaan hoe het over rechts denkt. Het blad zal beter doen zelf wat voorzichtiger te zijn met termen als „fatsoen” en „democratisch”.

Boontje kwam hier om zijn loontje ...

Antwoord aan Prof. Van Niftrik

PROF. van Niftrik heeft in woord en geschrift van de C.H. verteld, dat zij belijden: de overheid is als zodanig dienaar Gods, ongeacht de personen, die met enig overheidsgezag zijn bekleed. Het hangt niet af van de vraag, of er al dan niet, of er veel of weinigen christenen deel uitmaken van de regering. En de Professor oordeelde, dat de C.H. daarom de voorkeur verdiende boven de A.R.

Wij hebben tegen deze stellingen bezwaar gemaakt. En wij dachten, dat zij uit onkunde geboren waren. Immers, de A.R. partij heeft dat altijd zo gesteld, net zo goed als de C.H. Van haar stichting af. De Professor heeft in Koningin en Vaderland geantwoord, dat er een onkunde in het spel was. Hij had ditmaal dus de stukken vooraf bestudeerd.

Maar erkent hij nu: op dit punt is er géén verschil? Beide partijen houden zich aan wat de Hellige Schrift ons uitdrukkelijk zegt?

Neen.

De Professor zegt:

„Ik acht (bij de A.R.) een erkenning van de Overheid als dienaar Gods louter formeel. Men kan er zich niet aan onttrekken, omdat het in de Bijbel staat, maar het betekent in de praktijk bitter weinig.”

Bij de behandeling van de pachtwet:

Debat over socialisatie van de grond

Mr. Biesheuvel zei:

„Ik vind het ook zonder dat (kolchozensysteem) al welletjes”

DE Tweede Kamer is er niet in geslaagd om de behandeling van de nieuwe pachtwet zonder overleg in de binnenkamers tot een goed einde te brengen. Niet minder dan veertig amendementen waren op dit belangrijke wetsontwerp ingediend. Vooral het probleem der landbouwkundige toetsing bleek niet gemakkelijk op te lossen te zijn. De Kamer was daarover zeer verdeeld. Zo ging het amendement van de heer Biewenga, waardoor de saneringsbepalingen uit dit ontwerp zouden vervallen, weer verder dan het amendement Drosen (k.v.p.), dat echter ook niet zonder meer voor minister Mansholt aanvaardbaar was.

Eerst in de tweede helft van deze week is pas duidelijk geworden op welke wijze het wetsontwerp tenslotte kon worden aangenomen. Hoe groot de kritiek op sommige belangrijke onderdelen vaak mocht zijn, iedereen was er wel van overtuigd dat een nieuwe pachtwet, die het bezettingsbesluit moet vervangen, waarlijk geen luxe is. Er is alle aanleiding om volgende week op dit ontwerp terug te komen.

Het was niet te verwonderen, dat men aan deze zijde van het Binnenhof nog de nagalm kon horen van de landbouwdebatten, die enige weken geleden, bij de behandeling van de begroting, in de Eerste Kamer zijn gehouden. Toen baarde de socialistische afgevaardigde, prof. Schermerhorn, opzien door te pleiten voor de nationalisatie van de grond. Zijn partijgenoot de heer Vredeling is daarop in de Tweede Kamer terug gekomen. De heer Biesheuvel trok uit dit betoeg terecht de conclusie, dat het de bedoeling had enig water in de rode wijn te doen.

De heer Vredeling zeide letterlijk: „Indien en voor zover de redelijke belangen van de verpachter, d.w.z. de totale lasten die op hem drukken, niet geheel tot hun recht kunnen komen in het pachtprijsbeleid, moet hierin worden voorzien door aanvullende middelen, b.v. tegemoetkomingen in grond-, polder- en waterschaplasten, subsidie van boerderijbouw, tegemoetkomingen, die op de betere gronden lager kunnen zijn dan op de slechtere. Indien dit op te grote praktische moeilijkheden zou stuiten wil onze fractie serieus een onderzoek onder de ogen zien naar de mogelijkheden om de grond te brengen in gemeenschaps-

bezit. Ik ben er mij van bewust, dat ik, door dit zo te stellen, tegen de haren instrijk. Ik zou er echter op willen aandringen, Mijnheer de Voorzitter, een discussie op dit punt te doen plaatsvinden op niveau, iets, waarvan de heer Biesheuvel blijk heeft gegeven bij het debat over de begroting van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, toen hij erkende, dat de P.v.d.A. geen Kolchosensysteem wil doch de particuliere bedrijfsvorm nastreeft. Met leuzen en verdachtmakingen lost men de landbouwvraagstukken beslist niet op. Als mijn politieke geestverwant prof. Schermerhorn in de Eerste Kamer als zijn mening uitsprekt, dat het volgens hem een weldaad voor het gehele Nederlandse volk en vooral voor het agrarische deel ervan zou zijn, dat de grond gemeenschapsbezit zou zijn en „Ons Platteland”, het orgaan van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, weet dan niet meer op te brengen dan te schrijven, dat de heer Schermerhorn ook reeds in de dertiger jaren mede het land doortrok om te spreken op vergaderingen van de Bond van

Mr. B. W. Biesheuvel

Landbouw en Maatschappij, het bekende voorportaal van de N.S.B., wil ik wel zeggen, dat met mij geen discussie op dit niveau mogelijk is. De nationalisatie van de grond is een apart vraagstuk. Er zijn over dit vraagstuk onlangs zeer ware dingen gezegd door prof. dr. J. Pen in zijn preadvies over „Welvaart en verdeling” voor de Vereniging voor de Staathuishoudkunde. Hij zegt daarin op blz. 39/40 het volgende:

„Door de onrendabel grond, die bij de huidige bestemming en de huidige prijsverhoudingen waardeloos is, aan de gemeenschap te brengen en de eigenaars schadeloos te stellen volgens een arbitraire prijs, laat men de schatkist evenzeer de last dragen als bij de subsidiëring.

We hebben hier te doen met een nationalisatie, die niet primair de strekking heeft om degenen te ont-eigenen, die hun eigendom misbruiken; zij beoogt integendeel de eigenaren van een economisch overgewaardeerd goed schadeloos te stellen voor het feit, dat zij zich hebben laten opscheppen met een fictie, die alleen door een subsidie overeind kan worden gehouden. Deze schadeloosstelling door nationalisatie komt dan in de plaats van de subsidie.”

Mijnheer de Voorzitter! De socialisatie is voor mijn politieke vrienden en mij geen principe, maar een kwestie van doelmatigheid. Indien het bereiken van gezonde agrarische verhoudingen een diep ingrijpen van de Overheid in de eigendomsverhoudingen noodzakelijk maakt — en het onderhavige wetsontwerp „Nieuwe regeling van de pacht” is hiervan een levende demonstratie —, dan sluit mijn fractie hierbij het middel van de gemeenschaps-eigendom geenszins bij voorbaat uit.”

DE heer Biesheuvel nam ogenblikkelijk de gelegenheid waar om op dit betoeg te repliceren. Dat is aan de secretaris van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, die reeds een goede naam in de Kamer heeft verworven wel te vertrouwen.

„Ik weet niet, wat de bedoeling was van de opmerking van de geachte afgevaardigde de heer Vredeling over de socialisatie van de grond. Eerlijk gezegd had ik wat de indruk, dat de geachte afgevaardigde vond, dat de Minister zich in de Eerste Kamer in bijzonder krasse termen had uitgelaten en dat hij er wat behoefte aan had persoonlijk of namens zijn fractie dit wat te verzwakken. De

Minister heeft in de Eerste Kamer gezegd, dat het een weldaad zou zijn voor het Nederlandse volk, als de grond gesocialiseerd zou worden. De heer Vredeling heeft zich veel gematigder uitgedrukt en heeft gezegd: onze fractie wil het niet bij voorbaat uitsluiten.

De heer Vredeling: Indien het agrarisch belang het vordert.

De heer Biesheuvel: Indien het agrarisch belang het vordert! Nog weer een kanttekening erbij, die het wat voorzichtiger maakt. Ik had de indruk, dat deze opmerking niet aan mijn adres was gericht, maar aan het adres van de Minister van Landbouw.

De heer Burger: Waarom reageert u er dan op, indien het u niet regardeert?

De heer Biesheuvel: In de eerste plaats, omdat het in mijn straatje te pas komt, en in de tweede plaats, omdat de geachte afgevaardigde de heer Vredeling mijn naam heeft genoemd.

De heer Vredeling: In een heel ander verband was dat.

De heer Biesheuvel: Ik heb er geen enkel bezwaar tegen dat hij dat doet. Hij heeft mijn naam genoemd om aan te duiden, dat ik mij in gematigde termen heb uitgedrukt bij de vertolking van het standpunt van de P.v.d.A. ten aanzien van de socialisatie van de grond. Ik heb dat gedaan bij de behandeling van de landbouwbegroting voor dit jaar. Ik heb toen gewezen op de „Weg naar Vrijheid”, waarin staat, dat socialisatie van de grond ernstig overwogen moet worden. Ik heb gewezen op de publikatie van ir. Dijkstra. Ik heb er ten slotte bij gezegd: billijkheidshalve moeten wij daaraan toevoegen als niet-socialisten, waartoe ook ik mij reken, dat het geen Kolchosensysteem is, want de P.v.d.A. wil de particuliere bedrijfsvoering in stand houden. Ik vind het ook zonder dat al welletjes.

Nu heeft de geachte afgevaardigde de heer Vredeling ook een opmerking gemaakt over een bepaalde krant. Het ligt uiteraard niet op mijn weg om mij ten aanzien van elk citaat, in welke krant ook, geroepen te gevoelen daarover een opmerking te maken, maar gezien de bijzondere band, die ik uit anderen hoofde met dit blad heb, wil ik mij er toch een opmerking over veroorloven. Daarin staat in verband met hetgeen de heer Schermerhorn in de Eerste Kamer heeft gezegd, te lezen:

„De heer Schermerhorn is voor veel oudere boeren een goede bekende. Immers, hij trok in de jaren '30 mede het land door om te spreken op vergaderingen van de Bond Landbouw en Maatschappij, het bekende voorportaal van de N.S.B.”

Dan volgt er nog een uiteenzetting ten aanzien van de opvattingen van de heer Schermerhorn, in de Eerste Kamer naar voren gebracht.

Aan het feit, dat op deze manier wordt gediscussieerd, neemt de geachte afgevaardigde de heer Vredeling aanstoot. De geachte afgevaardigde wil op dit niveau niet discussiëren. Ik zou hem dan ernstig in overweging willen geven, zich niet tot hetzelfde niveau te verlagen, waarvan hij anderen beschuldigt door een bepaald accent te leggen op het woord Christelijk, als hij spreekt over de Christelijke Boeren- en Tuindersbond. De geachte afgevaardigde overweegt wellicht om, wanneer hij straks zijn stenogram moet doorwerken, christelijk tussen aanhalingstekens te zetten. Dat is niet de wijze om met elkaar te discussiëren. Er staat hier, dat de heer Schermerhorn voor veel oudere boeren een goede bekende is, omdat hij in de jaren '30 mede het land doortrok om te spreken op vergaderingen van de Bond Landbouw en Maatschappij, het bekende voorportaal van de N.S.B. Dat zijn alle feiten, die bewijzen, dat de politieke inzichten van de heer Schermerhorn in twintig jaar aanzienlijk zijn veranderd. Twintig jaar geleden sprak hij voor een organisatie die in haar vaandel had geschreven: Boerenland in boerenhand. En twintig jaar later zegt hij in de Eerste Kamer, dat het een weldaad zou zijn voor ons volk, wanneer de landbouwgrond gesocialiseerd zou worden. Het is dit verschil, deze wisseling van niveau, waarop de schrijver van het bewuste artikel waarschijnlijk de aandacht heeft willen vestigen.”

Industriële expansie en woningproductie

IN de laatste tijd zijn twee belangwekkende rapporten verschenen. Het ene rapport is op verzoek van de ministers van Maatschappelijk Werk en Volkshuisvesting en Bouwnijverheid uitgebracht door de Gezinsraad, een instelling van de Stichting Nationale Contactcommissie voor Gezinsbelangen en draagt tot titel: „Huisvesting van Jonge Gezinnen”.

Het ander door ons bedoelde rapport is uitgebracht door de Rijksdienst voor het Nationale Plan (Centraal Planbureau) en is getiteld: „Het Westen..... en overig Nederland.”

Het rapport van de Gezinsraad is de vorige week in Nederlandse Gedachten besproken. Duidelijk is daarbij het benauwde karakter van de woningnood tot uitdrukking gekomen.

Enigermate peiland de omvang en de diepte van de geestelijk-zedelijke ellende van de woningnood, is men geneigd een reserveloos verwijt te richten tot het ganse Nederlandse volk, dat het kennelijk niet in staat of bereid is, gedreven door sociale bewogenheid, letterlijk het uiterste te betrachten om koste wat kost, aan die verschrikkelijke nood in ons volk binnen de kortst mogelijke tijd een einde te maken.

Anderzijds is er grond voor de conclusie, dat het rapport van de Gezinsraad in hoofdzaak, zo niet uitsluitend, is gebaseerd op de situatie in de grote steden, met name Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en naaste omgeving.

Spanning in het Westen

ER is daarom naar ons oordeel aanleiding, om naast het rapport van de Gezinsraad, het rapport van de Rijksdienst voor het Nationale Plan te leggen.

Het is duidelijk dat in de oorlog 1940/1945, met name in Rotterdam, een groot deel van de woningvoorraad is vernietigd. Maar de oorlog is niet de enige oorzaak van het huidige tekort aan woonruimte.

En het is ook niet, naast de oorlog, de natuurlijke bevolkingsgroei die de spanningen op de woningmarkt in het westen groter doen zijn dan in overig Nederland.

Het rapport van de Rijksdienst voor het Nationale Plan toont onze inziens duidelijk aan, dat de voortschrijdende uitbreiding van industrieën en het toenemend aantal industriële vestigingen in de „Randstad Holland” de spanningen rondom de woningvoorziening in dit deel van ons land eerder doen toenemen dan verminderen.

Het is in dit verband niet moeilijk een aantal voor de hand liggende oorzaken aan te wijzen.

Immers, steeds meer vestigingen en uitbreidingen van industrieën in de Randstad Holland betekent:

- een steeds toenemend beroep op de bouwmarkt voor fabrieksbouw etc.
- in de vestigingsplaatsen steeds meer plaatsingsmogelijkheden van arbeiders in moderne fabrieken, waardoor minder toeloop van nieuwe arbeidskrachten naar het bouwbedrijf. Zelfs moet onttrekken van arbeiders aan het bouwbedrijf, in verband met het sociale klimaat ten gunste van de fabrieksarbeid, voor mogelijk worden gehouden.
- steeds meer aantrekken van arbeiders uit andere gewesten, waardoor een extra toeneming van het aantal woningzoekenden in die vestigingsplaatsen.
- de nieuwe stadswijken eisen scholen, kerken, ziekenhuizen, recreatiegebouwen, winkels, enz. enz., waardoor een gemultiplieerde (= vermenigvuldigde) druk op de bouwmarkt ontstaat.

Geestelijk-zedelijke gevaren

MEET betrekking tot de onder punt c. bedoelde migratie is plaats voor de vraag of wij met onze migratiepolitiek wel zulke goede ervaringen hebben opgedaan. In Rotterdam (Botlekgebied) zegt men openlijk dat „de migratie een kostbare mislukking is!”

Sociologische factoren en factoren van religieuze aard als urbanisatie, massificatie en secularisatie laten wij nu maar buiten beschouwing, hoewel dit — zeker voor een christelijke politieke partij — zeer zwaarwichtige factoren behoren tot zijn.

Desondanks beperken we ons thans tot het citeren van een beeldspraak van Prof. Anema toen hij, sprekende over het migratieprobleem, de mensen die opgegroeid zijn in kleine werk- en woongemeenschappen, waarin iedereen, iedereen kent, omringd door tradities, overgeplaatst zijnde naar de grote steden en voor hun vreemde industriële centra vergeleek met snijbloemen die van hun basis zijn afgesneden, nog enige tijd

bloeien, maar dan spoedig verwelken.

Gevaren van geestelijk-zedelijke aard zijn zeer concreet aanwezig en mogen door niemand, zeker niet door christelijke politieke partijen, worden onderschat.

Verkeersmoeilijkheden

HET is binnen het bestek van dit artikel ook niet zonder betekenis als terloops nog de aandacht gevestigd wordt op het rapport van het Nederlands verkeersinstituut, waarin wordt gewezen op de toenemende verkeersmoeilijkheden in het westen en al weer met name in de drie grote steden. Ook dit is een oorzaak van de opeenhoping van werkplaatsen en mensen in een te beperkt gebied.

Buiten de „randstad” meer ruimte

NU heeft het woningcontingenteringsbeleid, zoals dit sinds 1 maart 1956 wordt gevoerd, reeds aangetoond dat in hoofdzaak — zo niet uitsluitend — buiten de Randstad, tot dusver niet voor nieuwbouw ingeschakelde (latente) woningbouwcapaciteit aanwezig is. De „driemaandelijke publicatie” van het Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, no. 80 van april 1957, verstrekt daaromtrent op pagina 9 interessante cijfers. Het groter aantal gereedgekomen woningen in 1956 ligt nl. uitsluitend buiten de Randstad Holland. De cijfers over 1957 betreffende het per gewest gereedgekomen aantal woningen zullen een nog duidelijker en leerrijk beeld te zien geven.

Echter dient daarbij reeds thans ook te worden opgemerkt, dat alleen maar zien naar het aantal woningen dat in de grote steden wordt gebouwd zelfbedrog is, als men niet de wooncapaciteit van de woningen en de kostprijzen met de daarop corresponderende huurprijzen in ogenschouw neemt. Bij de huidige ontwikkeling van de grond- en de bouw- en de huurprijzen zullen in de grote steden alleen de mensen met hogere inkomens en misschien ook nog de geschoolde vakarbeiders kunnen rekenen op een aan-

Steeds meer mensen trekken naar het Westen. De steden groeien alsmoer door, het verkeer wordt een groot probleem, de recreatie komt in gevaar en de mensen worden losgescheurd uit hun vertrouwde omgeving. Daarom wordt in bijgaand artikel gepleit voor een snellere ontwikkeling van „overig Nederland”.

punt van woningbouwpolitiek.

In het eerder genoemde rapport „Het Westen en overig Nederland” staat op pagina 30 (onderaan):

„... dat in Nederland een oplossing moet worden gezocht in het stimuleren van activiteiten in gebieden buiten het Westen, méér nog dan in het stellen van allerlei beperkingen voor de Randstad Holland. Mocht dit geen of onvoldoende succes hebben, dan pas zouden door de Rijksoverheid scherpere middelen moeten worden toegepast.”

Wij willen hier graag mee instemmen, maar tegelijk de vraag stellen: „Hoe is momenteel de situatie in Nederland?”

Er zijn gemeentelijke plannen en activiteiten.

Er zijn ook gewestelijke plannen en activiteiten, b.v. het Industrieschap „Oost-Friesland” en het Industrieschap „Oostelijk Groningen” etc.

Er zijn tenslotte in beperkte mate ook provinciale plannen en activiteiten. Echter, er is geen nationaal plan met een dwingende coördinerende en regulerende bevoegdheid!

Het gevolg in de praktijk is: rivaliteit (touwtrekkerij) tussen gemeenten en tussen gewesten om industrievestigingen aan zich te trekken. En het resultaat is, dat de Randstad Holland „de trek” heeft en houdt!

Zolang een „Nationaal Plan” met verstrekkende regulerende bevoegdheden ontbreekt — en het is de vraag of dit ooit gerealiseerd moet of kan worden — heeft de Rijksoverheid slechts één regulerende mogelijkheid, nl. de woningbouwpolitiek.

Het stichten van nieuwe woonwijken in de omgeving van de industriële centra, binnen de Randstad Holland, kan geen blijvende oplossing bieden.

Schijnbaar ligt toch een oplossing voor de hand, nl.:

Geef de mensen in hun geboorteplaats of -streek zo spoedig mogelijk een goede woongelegenheid. Activeer daár de woningbouwactiviteit. Bindt het arbeidspotentieel daardoor aan de eigen plaats of streek.

Ontlast de Randstad Holland,

a. door minder migratie.

b. door minder industrievestigingen.

Want de industrievestigingen zullen zich tenslotte meer gaan richten naar het aanwezige arbeidspotentieel.

Het resultaat kan zijn:

- een betere geografische spreiding van het woningtekort.
- een spoediger opheffing van het woningtekort.

De economische nadelen van industrievestigingen buiten de Randstad Holland zullen naar ons oordeel beperkt blijven — zo ze er al zijn. We denken slechts aan de kostprijs van bouwgrond voor woningbouw-fabrieksbouw, scholen, kerken, ziekenhuizen etc., om de wegeaanleg maar niet te noemen.

Het vraagstuk is echter minder eenvoudig dan het schijnt. Maar het is anderzijds een zo belangrijk vraagstuk, dat met het zoeken naar een oplossing zo spoedig mogelijk moet worden begonnen.

Dan is in de eerder genoemde rapporten niet tevergeefs de noodklok geluid. J. V.

Reumatiek,

ischias, jicht hartzwakte, nuiduitslag jeuk puisten, zweren maag- en darmzwakte of zweer nier- en blaasontsteking, nier- of blaassteen pijnlijk urineeren, trage ontlasting wormen en madden en alle

ANDERE SLEPENDE ZIEKTEN

bestrijdt U succesvol met de vanouds bekende flora-kruiden à / 3.95 p. pak. Reeds 30 jaren frappante resultaten. Bij bestel. Uw ziekte en klachten uitvoerig vermelden. Broch. en inl. gratis.

Kruidenhuis „FLORA” Westersingel 40, Groningen

Gedwongen migratie

HET wil ons voorkomen, dat nu reeds gezocht moet worden naar het antwoord op de vraag „Wat zal er gebeuren als b.v. in het oosten en noorden van ons land de woningnood — althans in hoofdzaak — is opgeheven?”

Zullen dan de arbeiders in het oosten en noorden blijven wonen en in de Randstad Holland gaan werken?

Dat is niet te verwachten. Eerder zullen de betrokken bouwarbeiders het bouwbedrijf verlaten en in andere bedrijfstakken in de naaste omgeving van hun woonplaats emplooi zoeken.

Of zal dan in een eerder stadium voor de rest van Nederland de woningbouwactiviteit weer opnieuw worden ingeperkt (gecontingenteerd) ten behoeve van de Randstad Holland?

Hoe het ook zij, vooropgesteld dat er winst voor de grote steden behaald zou kunnen worden, het zal dan in feite niet anders betekenen dan gedwongen migratie via de woningbouwpolitiek!

Want in de eigen geboorteplaats of -streek is geen of onvoldoende werkgelegenheid en dus dan ook geen woning! Gedwongen migratie van arbeiders, al dan niet met hun gezinnen, met alle gevolgen van dien.

Ontlast de „Randstad Holland”

OVER het probleem Randstad Holland zijn reeds vele publicaties verschenen. Maar voor zover ons bekend, is het vraagstuk nog nooit duidelijk en uitsluitend benaderd vanuit het oog-

A ANNEMERSBEDRIJF

Gebrs. Hakkers

★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen

★ Rietmattenfabriek

★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM

Telefoon 14

Christen-democratische jongeren in Echternach bijeen

1939: door hun verrekijker bespieden Hitler's soldaten vanuit hun hooggelegen bunkers aan de Duitse overzijde van de rivier de Sauer een plechtige dienst op de binnenplaats van de abdij van Echternach. Het nazi-heidendom stond oog in oog met de herdenking van de 1200e sterfdag van Willibord, de grondlegger van het Christendom in onze landen . . .

De abdij van Echternach werd door hem in 698 gesticht. In de naast de abdij gelegen basiliek ligt Willibord sinds 739 begraven.

Menen de burgers van Utrecht, dat hun woonplaats de stad van Willibrord is, de Echternachers denken van hun domicilie terecht hetzelfde. Westeuropese landen en steden hebben veelal herinneringen aan befaamde Europeanen gemeen. En de memorie aan deze grote zendeling is niet het slechtste gezamenlijk bezit.

De jonge Christen democraten hadden alleen reeds daarom een goede keus gedaan, toen zij besloten het laatste week-end van juni 1957 hun sociaal congres in Echternach te houden.

„Congres” is een wat wijsd woord voor deze bijeenkomst van circa 40 jongeren, gedelegeerden uit 6 Westeuropese landen en enkele Oosteuropese ballingen.

Nederland was vertegenwoordigd door de jong K.V.P.-er, W. Spit, en de A.R.J.O.S. Voor de laatste was aanwezig Mr. W. R. van der Sluis, die reeds enkele jaren voor de Anti-Revolutionaire jongeren in de sociaal-economische commissie van de jeugdige Europese Christen-democraten zitting heeft.

Ook om andere redenen is Echternach een goede conferentieplaats. Het stadje van 3300 inwoners is één van de bekoorlijkste van West-Europa. Gelegen in een bevallige bocht van het grensriviertje de Sure (in het Duits: Sauer), omgeven door hoge, deels beboste heuvels en rotsen, heeft het een sprookjesachtige omgeving die als het ware tot het maken van lange wandelingen noopt.

Daar kwam het congres — laten we het maar op deze aanduiding houden — echter niet aan toe. Vier zittingen volgden elkaar op met de regelmaat van de klok.

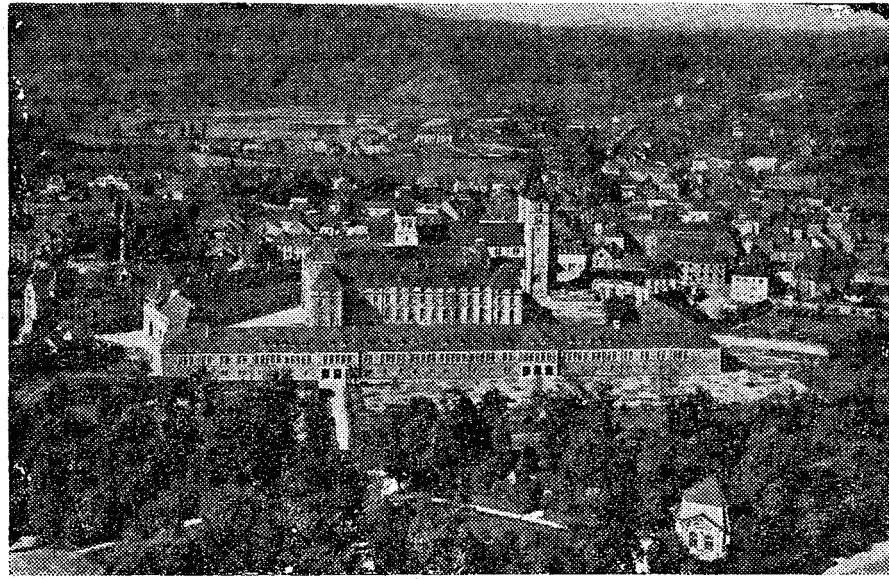
Op de eerste daarvan behandelde Jean Kulakowski, een uitgeweken Pool, die bij het Internationaal Christelijk Vakverbond werkzaam is, het Sociale Charter van de Raad van Europa. Tegenstand van Engelse en Scandinavische, alsmede van socialistische en liberale zijde, wekten weleens de indruk, dat men aan dit grootse project, dat de grondwet van de arbeid in het verenigd Europa moet worden, te vroeg begonnen is. Doch Europa heeft haast en daarom gaat men terecht voort. Het eerste deel van het Charter is reeds aanvaard. Men hoopt op verdere voorspoed bij dit werk.

De tweede referent, de Fransman Roger Reynaud, was wegens dreigende arbeidsmoeilijkheden in zijn land verhinderd zijn inleiding over de sociale aspecten van de Gemeenschappelijke Europese markt te houden. Zijn landgenoot Doerflinger verving hem.

In de eeuwenoude, indrukwekkende abdij van Willibrord, thans deels lyceum met internaat, deels kasern, waar een week tevoren nog een statiediner ter ere van President Coty van Frankrijk gehouden was, werd nu gediscussieerd over agrarische moeilijkheden, levensstandaard, produktiviteitsverhoging enz.

De zaterdagavond bracht ontspanning. Een muziekgezelschap uit Deurne concerteerde op de grote markt in de open hal van het stadhuis, waar eens de rechtersstoel van schout en schepenen stond.

De musici, hun supporters uit Nederland, burgers en toeristen, maakten het eerbiedwaardige plein tot een oergetzellige markt des levens, vol bont gewemel van flanerende en luisterende mensen. Een soort muzikaal Europees verbroederingsfeest, in welks omlijsting het congres dus zeer wel paste.

Een overzicht van Echternach, waar tijdens het laatste week-end van juni het sociale congres van de jonge christen-democraten in West-Europa werd gehouden. In het midden de oude, door Willibrord gestichte abdij, waar de zittingen werden gehouden.

Voor de Atlantische noot zorgden de talrijke Amerikaanse militairen met verlof, die merendeels in hun luxueuze auto's gezeten met moeite een weg zochten tussen de menigte. Sinds 1945 vormen deze sleeden met hun inzittenden een sterk contrasterend, doch niet meer weg te denken, deel van het stadsbeeld.

Spanning

MEN kan bepaald niet beweren, dat op dit congres wereldhistorie ge-

maakt werd. Daarvoor was het te klein van opzet en ook te improvisatorisch. Met dit laatste wil niets ten nadele van de gastvrijheid der Luxemburgers gezegd zijn.

Wel kan een dergelijk bijeen zijn worden gezien als een aardige steekproef inzake het functioneren van internationale samenwerking. Ieder benadert het gemeenschappelijk te behandelen onderwerp immers op zijn „volkseigen” wijze. De Fransen alsmaar redevoerend en druk gesticulerend, doch lichtvoetig, de Duitsers zwaardertillend en formeler, de Zwitsers over 't algemeen zwijgend, de

ding van de discussie over de te bespreken onderwerpen. Uit hoffelijkheid vestigt men op een dergelijk verzuim niet bij de aanvang van een congres de aandacht. Doch toen tijdens de voorlezing van de ontwerp-resoluties de debatten eerst goed loskwamen en de voorzitter in dit verband op een dreigende tijdnood wees, begon de vergadering wel zeer levendig te worden, hetgeen het geheel ten goede kwam.

Het was duidelijk, dat de Duitsers, gesteund door de Zwitsers, op de een of andere manier uiting wilden geven aan hun ontstemming over het feit dat deze conferentie niet op zodanige wijze werd voorbereid, dat het zwaartepunt van de discussie kon komen te liggen waar het behoorde, n.l. direct na de behandeling van de onderwerpen.

Een kort doch zeer goed voorbereid en helder betoog van de Vlaamse afgevaardigde, Mej. Rheinhard, over de agrarische moeilijkheden met betrekking tot de Euromarkt demonstreerde hoe het anders en beter had gekund.

Nederlandse motie

OM te voorkomen, dat eventuele Duitse moties te zeer een anti-Frans karakter zouden dragen diende de A.R.J.O.S.-gedelegeerde een motie in, waarin met betrekking tot de eerstvolgende congressen werd gevraagd:

1. de gedelegeerden tevoren een korte gedachtengang betreffende het te behandelen onderwerp toe te zenden.
2. in deze gedachtengang de problematiek van het onderwerp aan te duiden
3. de ontwerp-resoluties schriftelijk aan de gedelegeerden voor te leggen.

Het feit, dat deze motie met algemene stemmen door de gedelegeerden werd aanvaard, illustreerde de behoefte, die er op dit punt bestond. Men mag dan ook hopen, dat deze wezenlijk belangrijke ontmoetingen tussen jonge christen-democraten uit de Westeuropese landen nog meer resultaat zullen afwerpen, dan tot dusverre reeds het geval was.

De zwaluwen, die nieuwsgierig voorbij de geopende ramen van de abdijzaal flitsten, zouden kunnen getuigen dat men daar in vriendschappelijke geest bijeen is geweest. Een prettig samenzijn in het vriendelijke Luxemburg, waar men zich tussen de met een blauwe waneer omgeven heuvels reeds in een stukje nieuw Europa kon wanen.

Arjos-bestuursconferentie

DE laatste dagen van de vorige week kwam het landelijk bestuur van de A.R.J.O.S. met afgevaardigden van de provinciale besturen op „De Witte Hei” bijeen.

Sinds enkele jaren wordt een dergelijke conferentie belegd, waar hoofdzakelijk organisatorische problemen in en rondom de Arjos worden besproken. Verschillende lieden vanuit de gewesten hebben dan de gelegenheid een kijkje te nemen in de Arjoskeuken, terwijl van de zijde van het landelijk bestuur steeds de kans wordt benut om zich van de specifieke provinciale problemen op de hoogte te stellen.

De agenda van dit jaar vermeldde verschillende vergadertechnische problemen, zoals de discussiemethode, toepassing van flanelbord en een andere opzet van de landelijke studieconferentie.

Begünstigd door een stralende zon konden een kleine dertig Arjosmensen deze zaken doorspreken. Het openluchttheater van het onvolprezen conferentieoord deed goede diensten. Hoewel men graag de schaduw zocht en die zelfs nodig had, viel er regelmatig een andere schaduw over deze samenkomst die niet erg prettig gevonden werd. Het geraas van opstijgende en dalende straaljagers onderbrak menig keer een spreekster of spreker. Maar dat was dan ook de enige schaduw, want overigens was de sfeer prima en de verzorging buitengewoon.

Hoe vergaderen we?

AAN de hand van een aantal op schrift gestelde raadgevingen voor het houden van een Arjosvergadering, wat daarvan voorafgaat, hoe een dergelijke bij-

Belgen (Vlamingen) en de Nederlanders nuchter. Vooral de Duitsers en de Fransen hebben — thans gelukkig in alle vriendschap — nog al eens de neiging zich tegenover elkaar te plaatsen. Men ontkomt niet aan de indruk, dat de Duitsers door hun Gallische burens enigszins geïrriteerd worden. Men behoefde niet veel ervaring inzake internationale samenkomsten te hebben om aan te voelen, dat dit nu ook het geval was. Deze spanning werd ditmaal vooral in de hand gewerkt door de — het moet gezegd worden — onvoldoende voorberei-

eenkomst dient te verlopen en welke mogelijkheden tot afwisseling toegepast kunnen worden, werd uitvoerig en op een echt vriendschappelijke wijze van gedachten gewisseld over de inrichting van onze Arjosbijeenkomsten.

Er werden een massa behartigenswaardige dingen gezegd, waarvan we er al veel kenden, maar voorzitter Silvius drukte het zo kernachtig en juist uit: Heel veel wisten we al, maar we doen het niet en juist dat moet veranderen. Op korte termijn zullen de clubs van al deze dingen op de hoogte worden gesteld, zodat elk Arjosbestuur zijn winst hiermee zal kunnen doen.

Flanelbord

IS de flanelbordmethode een middel om in het Arjoswerk doeltreffender en prettiger dan de geijkte methode van inleiding of spreker, gebezigd te worden? Op deze vraag spitste zich de gedachtenwisseling tijdens de vrijdagavond wel toe. Aan de hand van enkele door de secretaris samengestelde schetsen werd een en ander toegelicht.

Niemand mene nu dat er in de toekomst geen schetsenbundels meer uitgegeven zullen worden. Integendeel. Juist deze methode vereist meer studie en voorbereiding en daaraan zal een schets die in beelden en trefwoorden ook visueel voor de luisteraars waarneembaar wordt gemaakt, tegemoet dienen te komen. Hoe men hier ook over denkt, algemeen verder gegaan moet worden en wij twifelen er niet aan of sommige van de deelnemers zullen hun krachten hierop gaan proberen.

Landelijke studieconferentie

IN oktober a.s. zal de landelijke studieconferentie weer worden gehouden. Niet zoals in voorgaande jaren houden daar eerst één of twee prominente figuren een referaat, maar wordt er onmiddellijk met de discussie begonnen. Dit kan doordat aan de deelnemers tijdig de referaten kunnen worden toegezonden, dank zij de volledige medewerking van de beide referenten prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch. Dit moet omdat op deze wijze de behandeling van het onderwerp veel beter tot zijn recht komt. Van de conferentiegangers wordt gevraagd dat zij zich tevoren op de hoogte stellen, zodat zij actief aan het werk in de discussiegroepen mee kunnen doen.

Rondetafelgesprek

TENSLOTTE kreeg iedereen de gelegenheid om Arjosproblemen die nog niet op de een of andere wijze aan de orde gekomen waren, aanhangig te maken. Natuurlijk werd daar op grote schaal gebruik van gemaakt. Van de zelfwerkzaamheid tot Arjosenvolpen en van propagandabijeenkomsten tot modelletjes voor uitnodigingen voor vergaderingen toe, werd aandacht besteed.

Een conferentie die geen spectaculair karakter had — daar was het soms wel te warm voor — maar die zeker behoorlijke resultaten zal hebben voor het werk op de plaatselijke Arjos. De plaatselijke club is immers nog steeds de plaats waar het eigenlijke Arjoswerk geschiedt. Dat werk zullen wij dan ook zo goed en zo succesvol moeten laten verlopen.

EEN GOED BESLUIT

Het Federatiebestuur van de Christelijk-Historische Jongerengroepen besloot jl. zaterdag toe te treden tot de Unie van Jonge Christen Democraten.

Wij zijn verheugd over dit besluit, dat thans is genomen, temeer daar in het komende najaar te Kampen een conferentie zal worden gehouden van Jonge Europese Protestanten.

Tot nu toe bestond de Nederlandse Sectie van de U.I.J.D.C. uit de JO-K.V.P. en de A.R.J.O.S.

Ambon en de anti-revol

door Prof. Mr. P. S. Gerbrandy

BIJ de uitgever J. H. Kok N.V. te Kampen verscheen een brochure van mijn hand onder de titel als hierboven aangegeven. Deze brochure was oorspronkelijk een artikel bestemd voor de periodiek Nederlandse Gedachten door mij geschreven op verzoek uitgaande van de Redactie. Het artikel werd echter geweigerd. Wel gaf de Redactie van Nederlandse Gedachten een bestrijding van mijn brochure over Ambon, welke bestrijding (Nederlandse Gedachten 26 januari 1957) daardoor gepresenteerd werd aan een lezerskring aan wie men mijn pleidooi onthouden had.

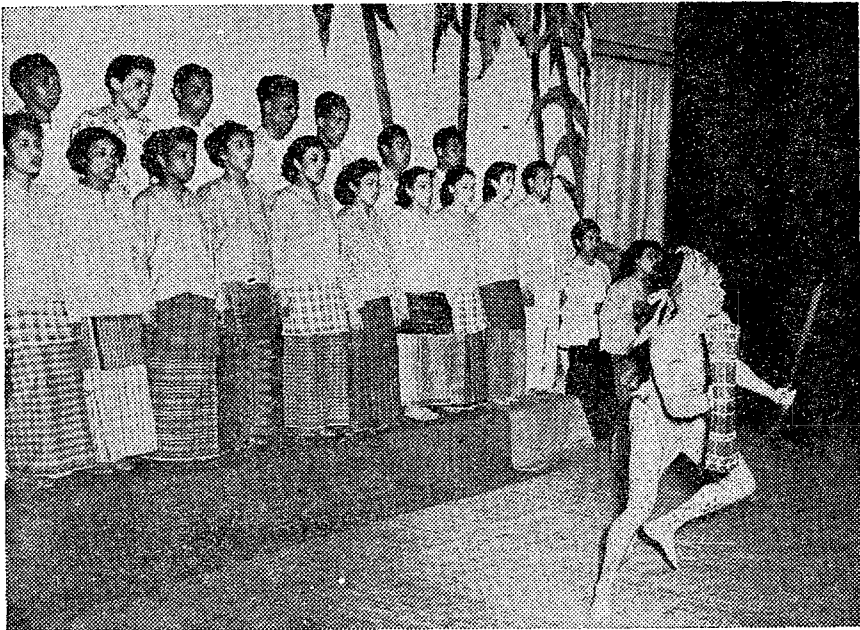
Tot deze lezerskring richt zich thans vooral mijn antwoord op het artikel van 26 januari 1957.

Ik veroorloof mij enkele vooropmerkingen.

Weigering

ER worden twee redenen van formele aard aangevoerd. De eerste reden was: het artikel is te lang. Dat was eenvoudig te ondervangen door het in tweeën te plaatsen. Er zijn artikelen in Nederlandse Gedachten verschenen, verdeeld over drie nummers, veel langer dan het door mij toegezonden artikel. De bestrijding van mijn brochure in het nummer van 26 januari 1957 is ongeveer de helft van de door mij aangeboden copie.

De tweede formele reden der weigering was, dat ik een beroep deed op

correspondentie tussen Centraal Comité en bezwaarden, een correspondentie nota bene, die doordat velen hadden meegeewerkt, in brede kring bekend was geworden. Bovendien, waar gaan we heen als alle zaken, die het publiek belang raken in een donkere kelder moeten blijven liggen? De reden der weigering kan slechts aan de inhoud liggen.

Zwenking

HET door mij verdedigde standpunt was in 1950 en eerstvolgende jaren dat van de Antirevolutionaire fractie in de Tweede Kamer. Ik had mijn principiële uiteenzetting in 1950, in dit geval als uitzondering geheel op schrift gesteld en aan de Voorzitter der fractie, Dr. Schouten voorgelegd, die er zich mee had verenigd. Na het uitspreken van mijn kamerrede werd zulks door de fractie bevestigd.

Een zwenking in Antirevolutionaire kring begon pas in het verschiep te komen in juni 1951, toen door Trouw „de Stichting door de Eeuwen Trouw” werd aangevallen. Deze aanval trof indirect het recht van Ambon, doofde in vele plaatsen de geestdrift voor de vrijheidsstrijd der Zuid-Molukken. Een officiële verloochening van Ambons goed recht hield hij niet in.

Een officiële zwenking trad op bij de behandeling van de Begroting van Buitenlandse Zaken voor 1953. Deze zwenking werd door Dr. van Baal in het openbaar tot uiting gebracht in de volgende bewoordingen:

„Deze Ambonezen — dat is in het verleden door mijn politieke vrienden bij herhaling betoogd — is groot onrecht aangedaan. Ik deel deze mening. Dat onrecht strekt zich ook uit tot de Republiek der Zuid-Molukken en het treurige

lot, dat haar is wedervaren. Wij allen kennen de geschiedenis en ik wil hierin niet weer treden, evenmin in de vraag, wat in deze zaak is gedaan of had moeten worden gedaan.”

„Van veel onmiddellijker belang is de vraag hoe het nu met deze zaak staat. En dan meen ik, Mijnheer de Voorzitter, dat op dit ogenblik aan de Ambonezen hier te lande zowel als aan ons, de macht, de middelen en ook de bevoegdheid ontbreken om deze Republiek der Zuid-Molukken recht te verschaffen.”

„Wanneer wij desondanks zouden trachten de zaak der Republiek der Zuid-Molukken toch recht te verschaffen, dan kan daarvan alleen schadelijk resultaat worden verwacht.”

„Ik kan er daarom mee instemmen, dat de Regering thans er bij de Regering van Indonesië op aandringt een oplossing te zoeken binnen het kader der autonomie, welke de tegenwoordige staatsrechtelijke organisatie mogelijk maakt.”

„Ik hoop dat deze pogingen succes zullen hebben.”

Men vraagt zich allicht af hoe de heer Van Baal deze salto mortale kon uitvoeren. De zaak is deze: ik had bij de schriftelijke voorbereiding der begrotingsbehandeling reeds een formulering van het antirevolutionaire standpunt in het ontwerp Voorlopig Verslag gegeven, dat geheel op het toedat toe gevolgde beleid klopte. Ik werd ernstig ziek en moest een zware operatie ondergaan.

Niet verwrongen

IK ga nu in op de verdere inhoud van het artikel (Repliek op Gerbrandy's brochure „Ambon en de Antirevolutionaire Partij”) van 26 januari 1957 in Nederlandse Gedachten.

Het eerste bezwaar dat speciaal tegen de opzet van mijn brochure wordt aangevoerd luidt als volgt:

„De heer Gerbrandy heeft het gehele Indonesische drama met zijn vele facetten uit het oog verloren en de feitelijke ontwikkeling en de principiële strijd, welke de Indonesische kwestie heeft opgeroepen, verwrongen tot een voorspel van een in zijn oog, nog grotere zaak, n.l. de strijd om Ambon. Tegen deze wij zouden haast zeggen sectarische visie hebben wij ernstig bezwaar. Indien Prof. Gerbrandy zich eerst gezet had tot het schrijven van een brochure „Indonesië en de A.R. Partij”, dan had hij wellicht het juiste kader gevonden voor een meer evenwichtige beoordeling van het optreden van de A.R. Partij in de zaak-Ambon. Wij geloven dat zijn gehele optreden in de zaak Ambon meer evenwichtig zou zijn geweest, indien hij zulks van meetaf had gedaan. Ook had hij dan nagelaten allerlei historische parallellen te trekken tussen Ambon en onze opstand tegen Spanje. Nu hij dit niet gedaan heeft, hangen er allerlei rookgordijnen, die hem en anderen het gezicht belemmeren en die de tegenstanders de gelegenheid geven om de aftocht te blazen.”

Mijn repliek hierop luidt als volgt:

Ik heb een geheel boek gewijd aan de Indonesische crisis, getiteld „De scheuring van het rijk.” Aan het einde van dat boek heb ik (bladzijde 220) o.a. gezegd:

„Bovendien heeft de liquidatie van het koninkrijk in het Verre Oosten ons nog met twee martelende problemen achterna gezegend: Nieuw-Guinea, Ambon (de Republiek der Zuid-Molukken). Derhalve eist een blik in de toekomst antwoord op deze vragen: Hoe met Nieuw-Guinea, wat is onze positie tegenover Ambon, hoe staan wij tegenover het Nieuwe Indonesië, waar gaan wij heen met ons deerlijk verminkte Koninkrijk temidden van de wereld der volken?”

In het slot van dit boek heb ik daarna het probleem Ambon, als een der naweën van de soevereiniteitsoverdracht, principieel gelijk aan mijn gewraakte brochure van 1956, uiteengezet.

Het gedeelte in dat boek aan de Indonesische crisis gewijd telt welgeteld 214, met de bijlagen 255 bladzijden, dat aan Ambon gewijd bijna 8 bladzijden.

Het standpunt daar verdedigd inzake Ambon, dus het oorspronkelijke standpunt der antirevolutionaire fractie in de Tweede Kamer, heb ik ook verdedigd op een partijbijeenkomst in januari 1956. Naar aanleiding juist van deze uiteenzetting ben ik namens de Redactie van Nederlandse Gedachten gevraagd een artikel te schrijven over „Ambon.” Daar aan heb ik, gelijk gezegd, voldaan.

De beweringen, waarmee mijn bestrijder de conclusie wijt trekken alsof het probleem-Ambon door mij zou zijn verwrongen tot een voorspel van een in mijn oog nog grotere zaak dan de Indonesische crisis, missen dus elke feitelijke grondslag en zijn in wezen niet anders dan insinuaties van een schrijver (hij noemt zijn naam niet, ik zal hem verderop gemakshalve x noemen) die de literatuur over de voorgeschiedenis der soevereiniteitsoverdracht niet kent en nu scheve voorstellingen over mijn door de redactie geweigerd artikel geeft.

De proclamatie van de R.M.S.

HET eerste als zakelijk bedoeld argument, dat tegen mijn als brochure verschenen, door de redactie geweigerd, artikel, wordt ingebracht, gaat over „Ambon vóór de soevereiniteitsoverdracht.”

Toegegeven wordt door x dat gezegd kan worden wat ik schreef „Ze (de Ambonezen) zijn trouw gebleven gedurende de jaren der Indonesische crisis”, maar ik zou de waarheid geweld aangedaan hebben door niet tegelijkertijd te vermelden, dat vele Ambonezen de republiek van Djoeja steunden en nog steunen en dat veel Ambonezen hoge en belangrijke posten vervullen bij Soekarno etc.

Mijn wederwoord hierop luidt als volgt. Bij elke gerechtvaardigde opstand is het vaak een betrekkelijk kleine groep

Van Prof. Mr. P. S. Gerbrandy
Redactie van Nederlandse Gedachten
gende stuk, dat wij onveranderd
plaatsen.

De volgende keer hopen wij
te kunnen plaatsen, waarbij de
oordelen, in hoeverre het een
„lijzige stem”, zoals de profes
subjectief, het A.R. spreken
qualificeerd.

die de spits afbijt, terwijl velen aarzelen of zelfs met de tyran heulen.

Dat is het geval geweest bij onze opstand tegen Spanje in de 16e eeuw. Willem van Oranje, die de leiding had en de nieuwe staat stichtte, heeft nooit kunnen rekenen op het gehele volk. Amsterdam, om slechts die stad te noemen, was nog Spaansgezind tijdens het beleg van Leiden in 1574 en voegde zich pas in 1578 bij de opstandelingen. In 1580 verried Rennenberg Groningen. Een bekwaam schrijver zet op gedocumenteerde wijze uiteen, hoe zelfs in 1648, toen de vrede tot stand kwam, duidelijke blijken van niet loyaal te zijn tegenover het gezag van de Republiek der Zeven Provinciën openbaar werden en dat pas in 1672 de loyaliteit algemeen was.

Voorzeker, Ambon en de Zuid-Molukken hebben in de jaren van de crisis niet afkerig gestaan tegenover wat in Nederland heette „nieuwe rechtsorde”. Hoewel binnen de in den Pasar gestichte N.I.T., deelstaat Oost-Indonesië, waartoe in 1947 de Zuid-Molukken voorlopig toetraden als daerah, d.w.z. als autonome provincie, wel onafhankelijkheidsstrevingen openbaar werden, heeft Ambon in de crisisjaren afgewacht. Want Ambon, de Zuid-Molukken, hadden vertrouwen in Nederland.

Wel — en dit schijnt x nauwelijks te geloven — waren vertegenwoordigers van Ambon in Nederland gedurende de crisis ongerust, maar hun werden, dit is mij en aan vrienden van mij door hen persoonlijk verzekerd, van de zijde van de Nederlandse Ministers geruststellende verklaringen gegeven. Ik heb hen gewaarschuwd maar zelfs ten tijde der soevereiniteitsoverdracht hoopten zij nog. Dit is een duidelijk teken, dat de opstand in april 1950 niet lang vooraf beraamd was maar uitsluitend voortspuit uit de op onbetwistbare feiten gebonde overtuiging, dat geen andere weg openstond dan het recht in eigen hand te nemen.

Hun zijn, evenals miljoenen in Nederland, de ogen pas goed open gegaan na de soevereiniteitsoverdracht toen de R.I. de deelstaten vernietigde en met name toen de R.I. de schennende hand aan de deelstaat Oost-Indonesië sloeg, waarin men de zelfstandigheid der Zuid-Molukken (men dacht voordien niet aan een soevereine staat) dacht verankerd te zijn. Maar toen grepen ze dan ook de enige mogelijkheid aan die hun nog open stond; zij herriepen hun voorlopige toetreding tot de N.I.T. (en daarmee tot de RVSI) en proclameerden hun eigen soevereiniteit door de uitroeping van de RMS.

Dit is geschied door de Raad der Zuid-Molukken, hun officieel daerahgezag, geschaagd door uitspraken van volksvergaderingen. Een Calvinist zou zeggen: de magistratus inferiores hebben de verantwoordelijkheid voor deze daad op zich genomen.

Men vindt dit in de brochure van Minister Manusama, getiteld „Om recht en vrijheid” duidelijk uiteengezet. En Manusama is een man, die dit alles persoonlijk meegemaakt, doorleefd en doordacht heeft.

Het doet mij leed, dat x wanneer hij tegen mij zich beroept op de uiteenzetting van Manusama om daardoor aan te tonen, dat het verzet van Ambon vrijwel alleen een reactie was „op het binnendringen van volksvreemde elementen”, niet aanhaalt wat dadelijk daarop bij Manusama volgt (cf. bladzijde 17 van zijn brochure).

Het gaat niet aan om met een uit het verband gerukte aanhaling te pogen onjuiste stellingen te staven.

Niet onvoorwaardelijk

BESLIST misleidend is de voorstelling, welke door x gegeven wordt onder

Antirevolutionaire partij

het opschrift „onvoorwaardelijk en onherroepelijk.“

Hij handelt daar over de soevereiniteitsoverdracht en artikel 2 der overgangsovereenkomst.

Ik had in mijn geweigerd artikel geschreven „intussen die soevereiniteitsoverdracht, hoe rampzalig in opzet en gevolgen, geschiedde toch niet geheel onvoorwaardelijk.“

Nu wordt mij tegemoet gevoerd, maar ge had toch zelf tevoren steeds met kracht gesteld, dat de soevereiniteitsoverdracht, zoals de akte zelf ook luidt, juist onvoorwaardelijk en onherroepelijk was. Inderdaad dat heb ik.

X maakt zich hier schuldig aan een vals woordenspel.

Het onvoorwaardelijk en onherroepelijk in het Charter van soevereiniteitsoverdracht betekent eenvoudig: van nu voortaan is de nieuwe staat volstrekt soeverein want er is geen korreltje van oppergezag meer aanwezig, daarop wordt niet teruggekomen en daarop kan niet teruggekomen worden.

Maar de aldus echt soeverein wordende nieuwe staat, de R.I.S., de Verenigde Staten van Indonesië, aanvaardden op het zelfde ogenblik tezamen met Nederland een heel aantal voorwaarden en verplichtingen, neergelegd in de plechtig bezegelde bepalingen der Ronde Tafel Akkoorden waaraan waren voorgegaan de regelingen van Linggadjatti en van Renville. In de „Akte van Soevereiniteitsoverdracht en Erkenning“ op 27 december 1949 te Amsterdam van Nederlandse zijde ondertekend door Koningin Juliana en gecontrasigneerd door 6 Roomse, 5 socialistische, 1 liberale, 1 christelijk Historische, 1 partijloze en 1 antirevolutionaire Minister wordt dit uitdrukkelijk vastgelegd.

Daarom is het volkomen verantwoord te zeggen, dat de soevereiniteitsoverdracht niet onvoorwaardelijk geschiedde, mits men bedenke, dat dit „Niet geheel onvoorwaardelijk“ betrekking heeft op de voorwaarden, regelen en overeenkomsten van de Ronde Tafel Conferentie, die met het Charter van Soevereiniteitsoverdracht tezamen één geheel vormen en waarin artikel 2 der Overgangsovereenkomst een belangrijk, maar volstrekt niet het enige, onderdeel representeert. „Overgangsovereenkomst“ betekent immers ook dat er nog een aantal handelingen kunnen of moeten gebeuren alvorens de nieuwe staat geconsolideerd is. Leest men rustig na wat in onderling verband vóór, na en bij het regelen van de RTC-overeenkomsten is vastgelegd, dan ziet men, dat nog aan veel voorwaarden moest worden voldaan al eer de overdracht der soevereiniteit haar uiteindelijk beslag zou hebben gekregen; er rustte op de totstandgekomen soevereiniteitsoverdracht, om het zo uit te drukken, een publiekrechtelijk servituut. Het is ondenkbaar dat X dit niet zou inzien.

„Honoreer Uw handtekeningen“

EN nu kom ik tot een belangwekkend punt van het Ambon-probleem. Van antirevolutionaire zijde, zeker ook

door mij, is de regeringspolitiek van 1945—1950, zo fel bestreden als het maar kon. Op hartverscheurende wijze manifesteert zich thans voor aller oog dat die bestrijding gegrond was. Fel is ook bestreden het geheel der bepalingen der Ronde Tafel Conferentie van de laatste maanden van 1949. Voorzover ik mij herinner, heeft zelfs geen antirevolutionair Tweede Kamerlid de uitnodiging tot de plechtigheid op 27 december 1949 in Amsterdam aangenomen.

Maar het Ronde Tafel Akkoord is wettelijk en formeel ook grondwettelijk goedgekeurd door Regering en Parlement.

Er is een geheel aanvaard, dat door de ondertekeningen het karakter heeft gekregen van internationaal positief recht. Hoe slecht, hoe wankel ik ook dat akkoord mag vinden, ook voor Nederland liggen daarin bindingen. Een internationaal orgaan, de United Nations Committee for Indonesia (UNCI) was aangewezen om te bevorderen, dat het mede door Nederland getekende akkoord toepassing zou krijgen. Dat geldt zeker ook voor het in het akkoord geïmplementeerde geclausuleerde zelfbestemmingsrecht.

Een nationale, een internationale rechter zal de plechtig getekende overeenkomsten nemen en moeten nemen tot een grondslag mede voor zijn beslissingen als die ingeroepen worden.

Hier geldt „pacta sunt servanda“, overeenkomsten behoren nagekomen te worden. Hier komt ons voor de geest wat in psalm 15 staat: „Here, wie mag verkeren in Uw tent? Wie zal wonen op uw heiligen berg? Hij die onberis-

streep het woord alle, omdat x tegenover mijn beroep op één der vonnissen n.l. dat van de President van de Rechtbank in Amsterdam, aanvoert dat dit vonnis is vernietigd door het Hof in Amsterdam. De argeloze lezer moet daaruit wel de conclusie trekken, dat mijn beroep op dat vonnis ten onrechte is en men daartoe slechts heeft te lezen het arrest van het Hof van Amsterdam. Welnu het vonnis is zakelijk niet vernietigd op het punt van de status van Ambon. Ik heb in mijn boek „De scheuring van het Rijk“ dan ook juist het arrest van het Hof van Amsterdam aangehaald omdat dat arrest zo duidelijk het goed recht tot opstand van Ambon formuleert (cf. bladzijde 232 van mijn boek).

worden voor Noord-Nederland. In 1574 na de slag op de Mookerheide, was de toestand welhaast wanhopig en hoe stond het in 1584? Pas van 1588 tot 1598 volgden jaren van opgang.

Hoe het met Ambon zal gaan, weet God alleen. Maar één ding staat wel vast. Bij de redelijke verwachting op succes hebben de Ambonezen nooit kunnen aannemen dat Nederland hen verraden zou. Ik heb in mijn interpellatie in de Tweede Kamer in 1951 uiteengezet, hoe schandelijk de houding der Nederlandse regering is geweest, die de Ambonezen die hun land wilden verdedigen, in samenwerking met Soekarno tegen recht en rede in op Java heeft vastgehouden met het gevolg dat een rechterlijke uitspraak die de houding der Nederlandse regering veroordeelde, te laat kwam om aan de wens der Ambonezen te voldoen, zodat zij thans in de Nederlandse kampen verblijven. Ik herhaal wat een der leiders van de Republiek der Zuid-Molukken in grote bitterheid heeft uitgesproken:

„Wij zouden nu nog in vrijheid op Ambon en de bij Ambon behorende eilanden hebben geleefd, wij zouden nooit door de Indonesische bendes op Ceram zijn teruggeworpen als de Nederlandse Regering en de Nederlandse militaire autoriteiten ons tijdig recht hadden gedaan: demobilisatie ter plaatse waar wij dat wensten: op Ambon.“

Maar zelfs al zou men deze uitspraak te beslist oordelen, wie had op 24 april 1950 ooit kunnen denken, dat Nederland Nederlandse schepen van de K.P.M. zou toelaten zich als instrument te doen gebruiken om Soekarno te helpen Ambon om hals te brengen?

Dit wat de redelijke verwachting op succes betreft.

Het gaat om het recht

HET laatste gedeelte van het artikel van x heeft tot opschrift „Tyrannie der feiten.“

In dit gedeelte straalt door een geringschatting voor normen van recht en een relief geven aan politieke feiten. X bestrijdt niet wat ik stel, hij zegt alleen, dat het overigens de vraag is of Professor Gerbrandy in zijn juridische strijd, die hij reeds jarenlang in de Kamer en daarbuiten voert, het gelijk aan zijn zijde heeft.

Deze exclamatie zonder argument, richt zich niet slechts tegen Professor Gerbrandy maar tegen leden van de Nederlandse rechterlijke macht, tegen geleerden van naam en tegen een ganse rij van rechtskundigen, die het probleem tot op de bodem hebben gepeild, en daaronder, die belangeloos de grootste toewijding hebben betoond.

De gebruikte term reeds „juridische strijd“ tekent de mentaliteit van x. Het gaat bij het Ambon-probleem om veel meer dan een juridische twist. Het gaat om het recht van een voor zijn vrijheid strijdende natie.

Heel het betoeg van x wordt verder in sterke mate gedragen door de gedachte, dat het recht bijkomstig en de feiten beslissend zijn.

Ik haal slechts het volgende aan: „Wij kunnen niet genoeg onderstrepen dat er in deze zaak is een tyrannie der feiten: de soevereiniteitsoverdracht geschiedde „Onherroepelijk en onvoorwaardelijk.“ Dat zijn politieke feiten, die men niet omzeilen kan. Men zal van deze realiteiten moeten uitgaan, ook wanneer men een vraagstuk als de erkenning van de republiek der Zuid-Molukken beoordeelt. Dat is geen opportunisme, maar een voorwaarde voor een verantwoorde en principiële politiek ten aanzien van geheel Indonesië, inclusief de Zuid-Molukken.“

Ik heb reeds uiteengezet dat het beroep op onvoorwaardelijk en onherroepelijk, mis is.

Ook rijst de vraag: zijn dan gesloten overeenkomsten soms geen feiten?

Maar bovenal. Politieke feiten zijn

De vrijheidsstrijd van de Republiek der Zuid-Molukken

Redelijke verwachting op succes

IN het op één na laatste stuk van het artikel van x dat tot opschrift heeft „Het recht van opstand“ komt een alerwonderlijkste zinsnede voor in die alinea die stelt, dat vele antirevolutionairen in hun geweten niet overtuigd zijn, dat het in overeenstemming is met de Calvinistische staatsleer om een opstand te beginnen, zonder dat men redelijke zekerheid heeft dat de opstand zal gelukken. Dan volgt er:

„Dit is toch ook altijd nog een van de criteria, die Althusius gebruikt voor de rechtvaardiging van een opstand tegen monarchomachen, tyrannendoders. Voor ons zijn deze mensen niet minder Calvinist of antirevolutionair.“

Wat hier staat is abrakadabra. Ik vermoed dat de schrijver het werk van Althusius, dat alleen in het Latijn is verschenen en nooit is vertaald, niet gelezen heeft. Hij spreekt van opstand tegen monarchomachen, tyrannendoders. Nu is de term monarchomach ontleend aan de Schot Barclay die spottend de verdedigers van opstand tegen het wettig gezag monarchomachen noemde, welke term ik in de Nederlandse taal aanduid met tyrannendoders. Tot die groep tyrannendoders behoort Althusius. Men leze nu met deze wetenschap de aangehaalde zin van x nog eens.

Natuurlijk acht ook ik persoonlijk een opstand, die in het geheel geen kans op succes biedt, bedenkelijk.

Maar, zo vraagt ge, konden de Ambonezen in april 1950 redelijke hoop hebben op succes? Vele militairen, ambtenaren en particulieren die Indië goed kenden, meenden evenals de Ambonezen beslist op succes te mogen hopen. Men wist ook dat de Ambonezen goede soldaten waren. Of ze uiteindelijk succes zullen hebben, dient afgewacht te worden. Met taai volharding vechten ze nog op Ceram en houden daar hun staat in stand. Verzekerd is succes bij opstand nooit. „Een natie kan ook vallen, met eer, ter eer van Hem“, zegt Da Costa. In onze opstand tegen Spanje heeft Willem van Oranje het devies gevoerd: Men hoeft niet te hopen om te onderneemen, noch te slagen om te volharden. Op succes meenden onze vaders te mogen hopen, het is slechts een succes ge-

pelijk wandelt en doet wat recht is — heeft hij tot zijn schade gezworen, hij verandert het niet“.

Ik kan niet aannemen, dat x aan een grondslag van alle positieve recht, het gebonden zijn aan het gegeven woord, wil tornen, maar in de troebele uiteenzetting, die hij ten deze presenteert, komen meer dan eens uitdrukkingen voor, die al lezend de indruk wekken: ja, maar die ronde tafel-accorden vormen zulk een minderwaardig stuk dat Nederland daarmee niets meer te maken heeft.

Ik wijs als voorbeeld op de volgende zinsnede tegen het einde „Nederland is niet meer rechtstreeks verantwoordelijk voor de huidige gang van zaken in Indonesië, het is wel verantwoordelijk voor het geestelijk en stoffelijk belang van die zwaar beproefde Ambonezen“. Ook op pagina 5 eerste kolom straalt zulk een opvatting door.

Alsof de bindingen die Nederland plechtig had aanvaard en waarin begrepen was het recht van Ambon om langs een voorgeschreven methode tot zelfstandigheid te komen, konden worden genegeerd, nu de partij, met wie het akkoord gesloten was, met geweld de mogelijkheid tot het op een voorgeschreven methode toepassen van dat recht met geweld vernietigde. Dit klinkt alsof het niets is dat wij met ons stilzwijgen en toezien ons zelf aan dit gruwelijk onrecht mede schuldig maken.

Het minste, wat wij van een regering, die de soevereiniteitsoverdracht en de Ronde Tafel Accorden op haar debet heeft staan, mogen eisen: honoreer Uw handtekeningen door van Uw kant ten minste alles te doen wat Ambon recht doet.

De rechterlijke macht, in Nederland nog een steunpilaar des rechts, denkt gelukkig over deze zaak heel anders dan x en de politieke heren, die Ambon verraden.

In wezen komt in alle vonnissen van de Nederlandse rechterlijke macht, waarbij de status van Ambon in het geding is, zakelijk de overweging voor: nu aan Ambon op geweldadige en onrechtvaardige wijze de toepassing van artikel 2 der Overgangsovereenkomst onmogelijk is gemaakt, was Ambon bevoegd het recht in eigen handen te nemen en dat te doen door de zelfstandige republiek te proclameren. Ik onder-

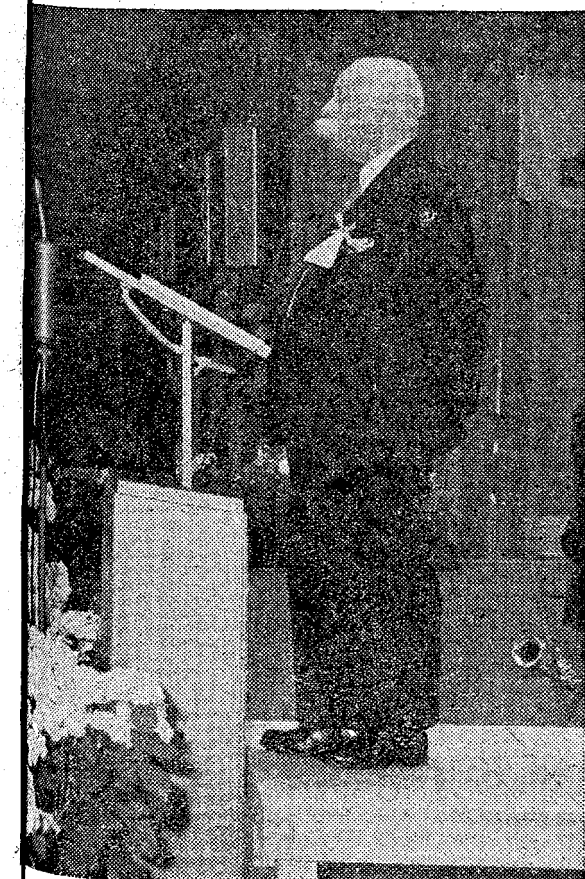
vaning de
de het vol-
ler verkort
wij woord
de an be-
n is met
of sigszins
n Ambon

NOTES:

land ver-
ook enige
stu-
aan ver-
universi-
gescho-
vaak ver-
medewer-
manifesta-
door de
„Door de
ewig“ wor-
de uit-
door een
hen van
se volks-

Ger-
is een
en ge-
er. Zowel
ti-revolu-
partij als
stichting
eeuwen
eft hij vele
sten ver-
foto ziet
van zijn
ke hou-

heeft een
follore.
staande
en ha-
dans, die
spectacu-
waarmee
mezen, tel-
meer ze hem
voetlicht
veel succes

Keuchenius en zijn vrouw

door Gera Kraan-
van den Burg

WIJ, vrouwen, willen wel aan politiek doen, maar we zien de kwesties die behandeld worden 't liefst als een lijst om het portret van een bepaald persoon, hetzij man of vrouw.

Wie was Keuchenius? De kring van hen, die hem persoonlijk ontmoet hebben, hoorden spreken of zijn begrafenis hebben bijgewoond, is heel klein geworden, want al meer dan zestig jaren is het geleden dat de stoet naar Eik-en-Duinen trok.

Voor ons, wat jongeren, die in het ouderlijke huis met eerbied over hem hoorden spreken, is Keuchenius een bijna legendarische figuur geworden. Een verschijning uit een ver verleden; uit het „koloniale tijdperk“.

Nog vijf-en-twintig jaar en de opgroeiende generatie heeft er geen weet meer van, dat Indonesië ooit „van ons“ is geweest . . . evenmin als wij er normaliter bij stilstaan, dat Brazilië, Ceylon en Formosa ooit Nederlandse gebiedsdelen zijn geweest.

Wie op de oude Nederlandse grafstenen rondom het Portugese kerkje te Djakarta de vele namen leest van jonggestorven vrouwen, kan zich voorstellen, wat daar in vroeger eeuwen geleden is. Hoe vaak zullen deze dames, onder de pajong die haar door een bediende boven het hoofd gehouden werd, de haven hebben afgetuurd, met heimwee in het hart hunkerend naar berichten uit het verre vaderland, dat ze nooit zouden terugzien.

Wij, die de communicatiemiddelen van telegraaf, telefoon, radio en vliegtuig bezitten, kunnen ons de verlatenheid van een vorige periode maar moeilijk indenken en hebben deernis met de vele pioniersters, die, ter wille van een echtgenoot, zoveel ongerief hebben verdragen.

Schitterende carrière

HERMINA Alexandrina Hoogeveen was in Batavia geboren als de dochter van een resident en lid van de Raad van Nederlands-Indië. Pas achttien jaar was ze, toen ze in haar geboortestad trouwde met de vijf-en-twintigjarige hoofdcommies bij het Hooggerechtshof, mr. Levinus Wilhelmus Christiaan Keuchenius. Diens vader — jong weduwnaar geworden — had indertijd de zevenjarige Willem met z'n jongere broertje Anton naar Nederland gestuurd. Zes maanden duurde de moeilijke overtocht, maar op de kostschool te Geertruidenberg kregen de jongens een christelijke opvoeding, waaraan zij later met dankbaarheid terugdachten.

Op zijn negentiende jaar promoveerde Willem Keuchenius aan de Leidse universiteit tot meester in de rechten, werd eerst advocaat in Soerabaya en later commies bij het Hooggerechtshof. Bekend door zijn grote werkkraft, werd hij op zijn negen-en-twintigste jaar Raadsheer bij het Hooggerechtshof van Nederlands-Indië en kwam in de voorzomer van 1854 met vrouw en drie kinderen naar Europa. Op Java lieten ze een kindergrafje achter.

De lijfarts van keizer Napoleon III schreef Keuchenius een badkuur te Aken voor, maar door verkeerde medische behandeling kreeg hij een beroerte, waaruit de een-en-dertigjarige jonge man een slepende gang, een tranendoor en een scheef gezicht overhield. De caracatuur — toen onbarmhartig dan nu — spotte er mee, maar voor hem betekende het een kruis, dat hij negen-en-dertig jaar lang, tot zijn dood toe, heeft moeten dragen, omdat hij meende, door zijn uiterlijke verschijning anderen te hinderen.

Die vijf verloofjaren zijn voor mevrouw Keuchenius niet gemakkelijk geweest. Allereerst door de ziekte van haar man. Verhuisd is ze ook nog, want in 1854 woonde het gezin op de Zwarteweg 'en van 1855—59

op de Koninginnegracht 24. Bovendien werden er in die vijf jaar vier kindertjes geboren, van wie er één maar acht maanden werd.

Eind 1859 ging het gezin dus met zes kinderen terug naar Batavia, waar Keuchenius in zijn positie evengoed het recht verdedigde van de ten onrechte verdrukte hadji als van de bemoeilijkte zendelingen. Dat hij streed tegen het conservatisme verzakte zijn positie en nog erger: hij was „fijn“. Zeven maanden lang was hij vice-president van de Raad van Indië, maar een ander werd benoemd, omdat Keuchenius „de politiek te veel met de godsdienst vermengde“.

Een beroemde motie

HIJ voelde zich gepasseerd, vroeg Europees verlof aan tot herstel van gezondheid en kwam in december 1865 in Nederland. Kamerlid wilde hij niet wezen, Indische specialiteit evenmin, maar hij werd beide en kwam half augustus in de Tweede Kamer. De koloniale kwestie was toen de spil, waarom in de Nederlandse staatkunde alles draaide en de verdienstelijke ambtenaar met zijn kleine, tengere, onooglijke gestalte en shabbykleding was onverwachts een publiek persoon geworden. Thorbecke was gevallen, het ministerie Frans van de Putte had ontslag aangevraagd en er was een „nationaal“ ministerie opgetreden, dat feitelijk door de heer Myer was geformeerd en spe-

Mr. L. W. C. Keuchenius

cial tot stand gekomen om de Indische kwestie op te lossen.

De eerste besluiten van deze minister gaven ontstemming op Java en, nog veel erger: op de dag dat Myer zijn Indische begroting verdedigde, stond zijn benoeming tot Gouverneur-Generaal in de Staatscourant, terwijl de heer Trakranen, die zich nooit met Indische politiek bemoeid had, tot minister van koloniën was benoemd. Dat was ongehoord! Myer had in de Eerste Kamer allerlei beloften gedaan — nu ging hij, die feitelijk premier was, plotseling weg.

De Tweede Kamer, in meerderheid liberaal, was geprikkeld over het gedrag van de conservatief Myer en oefende kritiek op de troonrede. Daar kwam plotseling, zes weken na zijn installatie, Keuchenius met een motie, die de meest geruchtmakende uit heel onze parlementaire geschiedenis geworden is. Heel simpel lijken ons de woorden: „De Kamer, de gedragslijn van het Kabinet, ten opzichte van de uittreding van den minister van Koloniën, mr. P. Myer, afkeurende, gaat over tot de orde van den dag“.

Die motie werd met 39 tegen 23 stemmen aangenomen en direct diende het ministerie zijn ontslag in.

Onbeschrijflijk was de deining in het vaderland. De vrienden van de minister noemden de motie ongrondwettig; een revolutionaire daad, die de praerogatieven van de Kroon aantastte. In de Kamer was hem al toegevoegd: „Uw motie is kwaadaardig en ik mocht wel vragen: Zit er zóveel gal in zo'n vrome ziel?“ — Die laatste zin was een Frans citaat, want in die tijd werd elk kamerlid nog ondersteld, deze taal te beheersen!

Oorspronkelijk was Keuchenius van plan geweest, een amendement in te dienen. Toen hem op het laatst aangeraden werd zijn motie in te trekken, waren de verhoudingen al zó gespannen, dat hij weigerde. Groen van Prinsterer noemde de motie „onvoorzichtig“. Keuchenius kon de gevolgen van zijn daad niet overzien en voor zover er een antirevolutionaire partij bestond, was die niet in staat, het stuur in handen te nemen.

Berouw over zijn motie heeft Keuchenius nooit gehad, maar wel heeft hij er ontzaglijk door geleden. Hij was noch liberaal noch conservatief, maar anti-revolutionair. Tussen de beide eerste partijen was slechts een gradueel verschil en beurtelings werd hij door die twee van veranderlijkheid beschuldigd. Eigen wegen zocht hij en alleen Groen begreep hem, maar het zou nog twaalf jaren duren, eer er in het Program een richtlijn kwam voor koloniale politiek.

Iedere vrouw, die haar man belasterd en onrechtvaardig behandeld weet, zal kunnen na-voelen wat mevrouw Keuchenius in deze maanden geleden heeft, want bij woorden bleef het niet. Zolang hij kamerlid was, had Keuchenius recht op verlenging van verlof. Graag wilde hij naar Indië terug, maar hij kreeg ongevraagd eervol ontslag en moest dat lezen uit de Staatscourant. Eervol, jawel, maar een ontslag uit 's Lands dienst dat hij niet wenste en niet gevraagd had. Als op één na de hoogste ambtenaar in Nederlands-Indië was de levensstandaard van het gezin ingericht op een groot inkomen, ten slotte zelfs van f 36.000. En dat werd nu achtduizend. Nog een mooie som, zo werd er gehoord, maar welke huisvrouw kan onmiddellijk omschakelen op één kwart van haar budget?

„meer tranen dan brood“

Ontmoedigd en verbitterd vertrok Keuchenius in 1868 naar Batavia, stellig van plan, nooit weer een voet op Nederlandse bodem te zetten. Hij, die eens vice-president van de Raad van Indië was geweest, werd nu advocaat bij het Hooggerechtshof. Zelfs tegenstanders kregen medelij wanneer ze hem, sleepvoetend door het hete Batavia, met een tas vol processtukken, naar zijn advocaten-kantoor zagen sukkelen. In zijn Levensbericht schrijft Prof. F. L. Rutgers:

„Klagen deed hij zeker niet veel. Maar toch eens, toen zijne vrouw hem dringend opwekte, om toch ter wille van zijne gezondheid wat meer voedsel te gebruiken, ontviel hem, in tegenwoordigheid van zijn jongste kind, dat er toen nog niets van begreep, maar er toch door getroffen werd: „Och, ik heb in de laatste jaren meer tranen dan brood gegeten“.

Toch heeft hij, in die tien Indische jaren veel gedaan voor allerlei christelijke belangen. De zending werd door de regering en haar ambtenaren gewantwoord en als bron van onrust gezien. Een zending was geschorst, omdat hij een Javaans traktaatje geschreven had; in Zuid-Celebes werden bijbelgedeelten en traktaten in 't Makassaars in beslag genomen. Zijdels bevorderde de regering het Mohammedanisme en boorde, door neutrale scholen, te stichten, het zendingsonderwijs in de grond. Maar Keuchenius was bestuurslid van de zendingsvereniging en opende in

• *Vervolg op pag. 9*

Ambon en de anti-revolutionaire partij

• *Vervolg van pag. 7*

verweven met handelingen en rechts-handelingen van mensen. Een politiek feit voltrekt zich doorgaans doordat mensen, staatslieden, op bepaalde wijze hebben gehandeld of nagelaten hebben te handelen. De soevereiniteitsoverdracht in 1949 is daarvan een duidelijk voorbeeld, het fait-accompli inzake de Suezkanaal crisis is er een voorbeeld van.

Veronachtzamen politici de normen van recht en zedelijkheid — en onze tijd is daarvan vol — dan graven zij een kuil voor zich en anderen.

Niet anders is het inzake Ambon. Van vóór de soevereiniteitsoverdracht en met name na de soevereiniteitsoverdracht volgt van de zijde der Nederlandse Kabinetten, met antirevolutionaire Ministers erin, de ene rechtsschending na de andere. Ik wijs nog eens met name op het niet-demobiliseren der Ambonezen op Java ter plaatse waar die Ambonezen recht hadden dat te eisen, op Ambon zelf.

Verwaarlozing van rechtsnormen is geen kleinigheid want achter alle recht staat Hij, die verordeneerd heeft, dat ook staten en volken alleen waartrechtig kunnen leven als recht grondslag blijft in hun samenleven. Niet na-koming van rechtsnormen betekent niet, dat men, nu ja, er helaas naast is, het betekent dat men zich zelf beschadigt en als het over grote dingen gaat, zich zelf vernietigt.

Het meest teleurstellende in het stuk

van x is wel, dat een schrijver, die de antirevolutionaire richting is toegedaan, zo beginselloos over een probleem, dat gaat om recht en vrijheid van een dapper volk, kan schrijven.

In de zaak van Ambon heeft het beroep op „ja, dat is nu eenmaal gebeurd“ wel heel rampspoedig gewerkt.

Juist hierom blijft waar wat ik in mijn brochure schreef:

„Wij zijn onze toezeggingen aan de Ambonezen vóór de soevereiniteitsoverdracht niet nagekomen, wij hebben bij de overdracht 'er soevereiniteit van Nederlands-Indië aan Soekarno c.s. de Ambonezen afgescheppt met een regeling in de akkoorden tussen Nederland en de beide Indonesische partijen, die wij moeilijk konden garanderen en niet hebben willen garanderen, wij hebben na de soevereiniteitsoverdracht geen vin te hunen bate verroerd toen de terreur van Soekarno naar de eenheidsstaat losbrak en Ambons plechtanker der vrijheid, de staat Oost-Indonesië, vergruizelde, wij hebben toegekeken toen de heldhaftige bevolkingen van Ambon hun republiek stichtten onder het neerlaten van de Nederlandse vlag en de laatste tonen van het Wilhelmus, wij hebben tegen alle recht en rede in die Ambonezen op Java, die hun republiek wilden te hulp snellen, het bieden van hulp onmogelijk gemaakt, wij hebben Ambonezen uit de tropen gehaald en in kampementen in ons Noorden onderdak gebracht, wij hebben Nederlandse schepen door Soekarno laten

gebruiken om de republiek der Zuid-Molukken te vernietigen, wij hebben onze vingers niet willen branden door een beroep op de internationale wereld, wij hebben de afgezanten der republiek der Zuid-Molukken als ons compromitterende lieden smadelijk bejegend, wij hebben, als Nederlandse stichtingen een massaal beroep op het Nederlandse volksgeweten waagden, angstig geobserveerd of er niet iets gebeurde dat Soekarno op zijn fatsoen kon trekken. Wij hebben alle Ambonese trouw vergeten, de tienduizenden die zich voor ons hadden geofferd, niet geteld. Wij hebben een ontzettende bloedschuld tegenover het volk der Zuid-Molukken op ons geladen.

Die bloedschuld kunnen wij slechts delgen door ons te bekeren tot het weer vastgrijpen en vasthouden van het door ons gegeven woord. Dat is: wij kunnen onze bloedschuld alleen delgen door niet enkel te getuigen, maar ook door te handelen. Ambon heeft recht op daden onzerzijds.

Wij stikken in discussies over lonen, prijzen, welvaart, verdeling van het nationale inkomen, belastingverlaging of -verhoging in dezelfde tijd dat de door ons verlatenen in hun strijd op leven en dood in eenzaamheid vechten voor de vrijheid van hun landen.

De partij, die krachtens haar tradities en haar beginselen het best kan beoordelen wat onze plicht is en was, is bezig door de knieën te zakken en met lizje

stem te verklaren, dat wij niets „kunnen“ doen.

Het is de hoogste tijd, dat de antirevolutionaire partij de leiding neemt in de steunverlening aan de Republiek der Zuid-Molukken.“

Geloof en hoop

DE strijd der Ambonezen roept voor mij herinneringen op aan onze vrijheidsstrijd van de 16e eeuw. Dat wil niet zeggen, dat ik, wat x schijnt te denken, beide over één kam scheer. Wat ik wel zeg is, dat evenals bij ons de opstand ook van Ambon rechtmatig is. De rechtmatige opstanden, als onze 80-jarige oorlog, de glorieuze revolution van Stadhouder Willem III, de Amerikaanse vrijheidsoorlog, de opstand der Hongaren e.d.g. zijn in karakter en omstandigheden zeer verschillend.

Toch moge ik even een aanhaling doen uit een persoonlijk brief, eindigend met de 4 eerste regels van het zesde couplet van het Wilhelmus, die de leider van de opstand, President Soumokil, mij deed toekomen:

„U kunt overtuigd zijn van het feit dat wij blijven standhouden tegen deze duizelingwekkende Filistijnse overmacht, en deze kracht ontlenen wij aan het onwrikbaar geloof en vertrouwen in den Almachtigen God Onzer Vaders, die reeds bewijzen genoeg gegeven heeft van zijn Grootte Goedertierenheid“.

Hier treedt een element op, dat doet zien, hoe ook in de vrijheidsstrijd der Ambonezen, geloof en hoop een kracht zijn tot volharding.

Keuchenius: man van grote gaven

• Vervolg van pag. 8

1878 in Depok de opleidingsschool voor inheemse christenleraren.

Aan het levensbericht van prof. Rutgers, die nog met haar kinderen kon spreken, is het ook te danken, dat we iets meer weten over mevrouw Keuchenius. Zij wordt daarin genoemd:

„Ene vrouw, die door velerlei gaven uitmuntte, die hem in zijn veelbewogen leven altijd trouw heeft ter zijde gestaan, die haren man en haar groot gezin met oplettende liefde verzorgde en die bij haar overlijden, den 8 november 1878 de weemoedige herinnering aan een zeer gelukkig huwelijk bij hem achterliet.”

Terug in de Kamer

't IS tenslotte Kuyper geweest, die Keuchenius aan Nederland teruggegeven heeft. Ontmoet hadden ze elkaar nog nooit, maar in een eerste brief, op 1 augustus 1872 vertelt Kuyper over de groei van de Standaard en dat hij op de duur dat perswerk niet kan blijven doen naast zijn andere bezigheden. In het vaderland ziet hij geen plaatsvervanger en vraagt: „Zou er in de toekomst geen mogelijkheid zijn, dat gij terugkwaamt om deze taak te aanvaarden?” Vervolgens vraagt hij Keuchenius om „degelijke artikelen over koloniale politiek streng gededuceerd uit het anti-revolutionaire beginsel” en pleit: „Toon ons, dat gij althans eenigermate nog het vele vergoeden kunt, wat we door Uw pijnlijk heengaan verloren”.

Maar Keuchenius was te diep gegriefd om zich zo maar te laten lijmen. Wij, die gewoon zijn, per luchtpost met Indonesië te corresponderen en met veertien dagen antwoord te krijgen, schrijven ons de ogen uit, dat Keuchenius pas op 23 september 1872 reageert. Vaak heeft hij verlangd — zo schrijft hij — om Kuyper te bedanken voor diens Heraut-artikelen en preekbundels. Wanneer hij in Nederland was, zou hij graag meewerken, maar: „Vriend en vijand schijnen als 't ware om 't zeerst verlangd te hebben, dat ik uit Nederland ging en het is mij door dat vertrek onmogelijk gemaakt, de zaak die ons ter harte gaat, aldaar langer te dienen. Eenmaal in Indië teruggekeerd, denk ik er niet aan, een vaderland weer op te zoeken, dat het grofste onrecht, tegen mij gepleegd, zwijgend heeft aangezien en ongestraft reeds vijf jaren lang doet voortduren.” Hij klaagt over zijn werk van nu, in vergelijking met vroeger en voelt zich „Uit 's Lands dienst als een schelm haast weggejaagd”. „Men had tegenover mij minder egards dan de Koning tegenover zijnen lakel” en kan zich niet in Nederland vestigen zolang hij geen eerherstel heeft „van landswege” en daar is weinig kans op.

Maar zo gauw laat Kuyper niet los. Telkens brengt hij in de Standaard de motie van 1866 ter sprake om Keuchenius te verdedigen en heel de partij voor hem te winnen. Op 24 februari 1873 gaat er weer een brief naar Batavia, „om u te toonen, dat ons volkje zijn Keuchenius nog niet vergeet”, en wéér pleit Kuyper: „Behoort dan werkelijk uw terugkomst en tweede optreden in ons midden tot de onmogelijkheden, tot de illusien, die we moeten laten varen? Geve de Heere ons betere dingen te zien!”

Uit deze brief komen we ook te horen, dat de Standaard toen al 5000 abonné's had, maar desondanks is Kuyper pessimistisch gestemd. „De heer Groen neemt af. Schrijven valt hem moeilijk.” „Wie zal, na zijn verscheiden onze leidsman zijn, zoo Gij in uw retireeren volhardt? Ik zie er geen.” Het christelijk volksdeel wordt onderdrukt en Kuyper verwacht, als gevolg daarvan, emigratie op grote schaal: „Mischien dat een uitwijken en corps het enig middel was om de nationale type in andere bodem te bewaren”.

Bij het overlijden van mevrouw Keuchenius schreef Kuyper een condoleantie, maar omdat hij haar nooit ontmoet had, levert die geen bijzonderheden. Wel krijgen we die uit Keuchenius' antwoord, gedateerd op 29 maart 1879. Na bedankt te hebben voor Kuyper's „stichtelijke opstellen in den Heraut” die vaak „als voor mijne omstandigheden geschreven” schijnen, gaat hij verder: „.....put ik ook daaruit nieuwe kracht om, zij het ook weenende, des Heeren daden te aanbidden en nieuwen moed, om zonder haar, die mij 31 jaar lang door hare trouw en liefde en zelfopoffering poogde gelukkig te maken, maar in de gemeenschap met Hem, Wiens genade ons genoeg is, mijnen loop te vervolgen.”

Uit deze zin blijkt al, dat Keuchenius' stijl niet gemakkelijk te volgen was. „Wij hebben verleerd om langzaam te lezen”, schreef hij eens. Wat zou hij, vandaag aan de dag, tegen ons zeggen?

Mevrouw Keuchenius is maar negen-en-veertig jaar oud geworden. Wat blijft er weinig over van een vrouw, zelfs wanneer zij de moeder van tien kinderen is geweest! En toch: heeft haar heengaan er mischien toe meegewerkt, dat Keuchenius er eindelijk in bewilligde, zich voor een kamerzetel beschikbaar te stellen? Op 8 november 1878 stierf zijn vrouw — in mei 1879 kwam tenslotte het beroemde telegram: Elected, I submit. En op 10 juni werd hij gekozen, te Gorcum.

Kuyper was verrukt en schreef twee dagen later: „Haast vraag ik mij af, of ik droom dan waak. En

toch, neen, het is zoo. De Heere schonk ons in U een schitterende, heerlijke overwinning! Keuchenius gekozen! Op één keer een prachtige meerderheid! En hij komt. Elected he'll submit! Het is een wonder in onze oogen. Zelfs Kappeyne zond me een briefje om me met uw benoeming te feliciteren. Uw komst is een evenement.”

Keuchenius' hernieuwd optreden in de politiek was in zekere zin een eerherstel, maar zijn vrouw heeft deze triomf voor haar man — en voor Kuyper! — niet meer beleefd. En ook in deze periode ontbraken de moeilijkheden niet, zodat Keuchenius soms wenste, maar in Indië gebleven te zijn.

Minister van Koloniën

OP 21 april 1888 kreeg hij in het ministerie-Mackay de moeilijkste portefeuille: die van koloniën. Anderhalf jaar later verwierp de Eerste Kamer met één stem meerderheid zijn begroting; het kabinet liet hem los en hij trad af. Te laat was hij opgetreden; te kort bleef hij aan om grote daden te verrichten. Zijn beste jaren waren voorbij, maar tijdens zijn ministerschap heeft hij „veel kleine, goede dingen gedaan maar geen grote problemen opgelost”.

Wat is deze man bitter geplaagd! Men terge de hem, om hem maar aan 't „getuigen” te krijgen en spotte dan met zijn theologiseren. Een van de kamerleden verklaarde, tégen zijn begroting te zullen stemmen, uit vrees voor „de gevolgen van den godsdienstigen waanzin van dezen minister”, wiens „verstand door den godsdienst beneveld” was. Het uitkomen voor zijn beginsel was ten diepste de oorzaak van zijn val.

Keuchenius was kind van zijn tijd, inzake vaccinatie en kiesrecht, maar dat zelfs een Multatuli hem prees om zijn eerlijkheid, zegt iets. Fel was hij tegen de onrechtvaardige Atjeh-oorlog. Hij wilde dat de beloften, gedaan aan de inlandse hoofden, nagekomen zouden worden, wilde hun pensioen toekennen en verhoogde, als minister, de inkooprij die de regering aan de inheemsen betaalde.

Steeds sprong hij voor hen in de bres en hij vond het grof, dat men te Batavia een standbeeld oprichtte voor J. P. Coen. Keuchenius zag het als een genade voor Nederland, dat het over Indië regeren mocht. Wanneer ieder, die destijds — en vroeger of later — naar Indonesië trok, eens uit die gedachte geleefd en gehandeld had — zou de ontwikkeling der historie niet anders zijn geweest?

Veel geleden

HET christelijk volksdeel bleef Keuchenius waarden en droeg hem allerlei functies op: in 't Hoofdbestuur van Chr. Nat. Schoolonderwijs, als zendingdeputaat, curator van de Vrije Universiteit, enz. Droevige verschijnselen in zijn gezin maakten, dat hij ijverig ging voor christelijke verpleging van zielszieken.

Op 21 oktober 1892 werd hij zeventig jaar, maar een blijde dag was het niet. 'n Paar maanden eerder was een van Keuchenius' dochters als zielszieke te Veldwijk overleden. Op die verjaardag leed hij al aan „eene aandoening aan de wang. In 't volgend jaar is er sprake van een verzwering aan het gehemelte en wordt het woord kanker genoemd. Vreselijk heeft hij geleden, zonder klagen. Een schaakspel met prof. Rutgers deed hem de pijn wat vergeten. Ten volle bereid om heen te gaan, was hij ook gewillig om alles te dragen wat God hem eerst nog oplegde. Hij, die niet meer spreken kon, kreeg, kort voor zijn heengaan, nog de kracht om een uur lang met zijn wijkpredikant een geestelijk gesprek te voeren. „Door dat alles is die laatste ziekte wel het waardig slot geweest van het ganse leven, dat eraan vooraf ging”. (Rutgers).

Op 17 december 1893 kwam eindelijk de verlossing en vier dagen later verliet de eenvoudige stoet het sterfhuus aan de Laan van Meerdervoort 24. „Hij leerde ons, onze martelaren begrijpen” (Kuyper).

Zachtzinnig, bescheiden en vriendelijk binnenshuis, is Keuchenius in zijn openbare optreden stellig geen gemakkelijk, soepel mens geweest. Zijn ideeën liet hij niet gauw los. Hij sprak in moeilijk te volgen zinnen, vol uitweidingen. Mr. O. J. H. graaf Van Limburg Stirum zegt in zijn karakterschets, dat Keuchenius een man van grote gaven was, vroom en eerlijk, met afkeer van de wereld. Hij had een fenomenaal geheugen, een grote belezenheid, maar iemand „wiens kritische geest hem bij het oplossen van de vraagstukken in de weg stond.”

In de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag ligt een enorm „Archief Keuchenius”, echter met heel weinige particuliere brieven. En, van een krantenartikel, dóór een vrouw, vooral vóór vrouwen geschreven, wordt niet verlangd, Van Stirum's oordeel wetenschappelijk te toetsen aan bovengenoemde stukken. Wanneer Keuchenius' portret meer reliëf gekregen heeft, is dat genoeg.

LEEWARDEN

HUIZUMER
FRUIT- EN GROENTENHAL
(M. W. CAMPING)
NIEUWESTAD 80 - LEEUWARDEN - TEL. 6921
Lid Fruitexpres „VITA” Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Tel. 4467-4468
★
Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.
Kantoor LEEUWARDEN
Bedrijf kredieten
Deposito's
Rekening-Courant
Safeloketten
Beleggingen
Spaargelden
WILLEMSKADE 2 - TEL. 4646 - LEEUWARDEN

Prima verzorgd drukwerk
(ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)
Reclamefolders, Strootbiljetten,
Brochures, Verenigingsdrukwerk
Drukkerij Friesch Dagblad
LEEWARDEN - TELEF. 05100-4545

GRONINGEN

RIJWIELEN
PHOENIX - HUMBER
De nieuwste modellen en kleuren 1957
KINDERRIJWIELEN
Autopedes - Fietstasser - Grote keuze
WIEKEL
KORREWEG 29 - Telefoon 25228 - GRONINGEN

Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen
Schatkamer
STORDRAIERSTRAAT 3-5
GRONINGEN

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF
DEN OUDEN
OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
Rentevergoeding 2¾ %
idem leden 3 %

Begravenisvereniging „Groningen”
ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910
Dir. G. L. SMIDT
Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
Begravenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlands
transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers.
Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

Bij **TECHNISCH BUREAU**
YPEY
komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.
Radio - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

Kredieten voor handel en industrie
N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 • WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

GARANTIE STANDVERVEN

OP MODERNE SNELDRAGENDE BASIS WORDEN 5 JAAR SCHRIFTELIJK GARANDFERD, MAAR..... HOUDEN HET LANGER VOL!

OOK LEVERBAAR IN MODERNE MENGTINGEN

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN - TELEFOON 1828-350

AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
ROTTERDAM - UTRECHT

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

SERRES
EN WARENHUIZENBOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS en VRIJLAND
Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's GRAVENZANDE

N.V. Houthandel
ARENDSSEN
Lutkepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109 — Harderwijk

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Firma
C. Vermeer en Zoon's
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

Verplaatsbare houten
gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD
Hoogstraat 73a
Werkendam
Telefoon 444
RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. PARLEVLIEET Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

UIT DEBIS EN PERIODIEK

N.V.V. wenst herstel van

SAMENWERKING

Onmisbaar

Het Parool betoogt o.m.:

„Stelselmatige en georganiseerde samenwerking tussen de drie bona fide vakcentrales is voor de Nederlandse werknemers in het bijzonder en in het algemeen voor geheel ons volk van groot belang, en het ontbreken daarvan heeft in de afgelopen drie jaren duidelijke nadelen opgeleverd. Die samenwerking is feitelijk in ons Nederlandse bestel onmisbaar. De natuur was in dezen dan ook soms sterker dan de leer en in de laatste tijd is er b.v. bij de onderhandelingen over de huurcompensatie weliswaar geen officiële samenwerking, maar toch wel een intensief zakelijk contact geweest.

Wanneer de drie vakcentrales onafhankelijk van elkaar opereren, kunnen bestaande tegenstellingen door de tegenstanders bij onderhandelingen maar al te gemakkelijk worden uitgebuit en in het belang van de werknemers is dat zeker niet.”

Avonturen

Het Vrije Volk is van mening, dat samenwerking tussen de vakcentrales avonturen voorkomt en schrijft o.m.:

„In de afgelopen jaren zijn wij aan deze avonturen niet geheel ontkomen, maar vaker werden de gescheiden vakcentrales door de omstandigheden gedwongen toch tot enige vorm van samenspraak te komen.

Zonder reserve erkennen wij het recht van de bisschoppen om op hun eigen wijze tot hun volgelingen te spreken. Maar wij moeten thans toch constateren, dat het mandement van 1954 niet zo duidelijk is geweest als men van een dergelijk gewichtig stuk mag verwachten.

Dat, dank zij een openhartig gesprek tussen de aartsbisschop en de leiding van het N.V.V., van enkele passages in het mandement die het N.V.V. als grievend moest ervaren, nu een verklaring is gegeven die men niet behoeft te onderschrijven om ze te aanvaarden, achten wij verheugend. Want hierdoor is het mogelijk geworden, dat de vakbeweging de gevaarlijke weg der verdeeldheid waarop zij was geraakt, ten spoedigste verlaat.”

Verzoening

In een hoofdartikel, getiteld „Achter de schermen” schrijft het Algemeen Handelsblad o.m.:

„Zeker, wij zouden er de voorkeur aan hebben gegeven, indien men bij de publikatie iets mededeelzamer zou zijn geweest. Het overleg heeft zich geheel achter de schermen voltrokken. En wij weten b.v. niet van welke „gezaghebbende zijde” uit katholieke kring het initiatief tot herstel van de samenwerking is ondernomen. Ook is het ons niet bekend, op welke wijze de harmonie — met behoud van wederzijdse be-

ginselen — werd hersteld. In ieder geval: vóór de schermen is de verzoening een feit geworden. Wanneer men bedenkt dat de thans te verwachten nieuwe eenheid tussen de vakcentrales de samenwerking op maatschappelijk gebied stellig zal bevorderen, kan men het bereikte resultaat met vreugde begroeten. Want al datgene, dat in ons verdeelde land tot groter eenheid leidt, is een eervolle vermelding waard.”

Het eigene

De Rotterdammer merkt o.m. op:

„Bij alle nut die de Raad had mocht hij niet in de weg staan aan de noodzakelijkheid en vrijheid der onderscheiden vakcentrales, ook van het C.N.V., om aan het eigene gelegenheid te blijven geven, tot uiting te komen.

Hebben wij het wel, dan heeft het tijdelijk verbreken van de samenwerking aan dat eigene, meer misschien dan voorheen het geval was, de kans geboden, van zich te doen blijken.

Voor het overige is de samenwerking in feite nimmer geheel verbroken geweest. Zij bleef bestaan, zij het wellicht meer incidenteel en met het oog op bepaalde, nader aangegeven doeleinden.”

Gevaar

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant schrijft o.m.:

„Het gevaar, dat in een raad van vakcentrales de zelfstandigheid van de verschillende vakbonden verloren gaat, is werkelijk niet denkbeeldig. Er is voldoende contact tussen de vakbonden om tot een gelijkgerichte houding te komen. De praktijk heeft dat wel bewezen. Daarom moet de Raad van Vakcentrales dan weer gaan herle-

ven? Te nauwe aanraking met socialistische organisaties heeft nu eenmaal vrij grote bezwaren.”

Misverstanden

Het Friesch Dagblad schrijft o.m.:

„Er zijn misverstanden geweest. Welke, dat blijft het geheim van het aartsbischoppelijk paleis. Maar het mandement blijft staan en het verbod blijft van kracht. En na het gesprek met dat resultaat is het N.V.V. bereid weer met de K.A.B. samen te werken. Het bestuur van het N.V.V. heeft er stellig iets uit geleerd, nl. dat nog altijd geldt: Roma locuta, causa finita. Dat wil, vrij vertaald zeggen, als Rome eenmaal heeft gesproken, dan is het laatste woord gezegd. Dan kan er hoogstens getreurd worden over misverstanden.

Pogingen van het N.V.V., om de afgebroken brug te herbouwen, ze zijn alleen mogelijk, wanneer het feit van het mandement wordt aanvaard. Dat stond vast, voordat de bestuursleden van het N.V.V. bij de aartsbisschop aanbelden. Rome is soepel in het gesprek, maar blijft bij de eigen beslissing.”

Nu de P.v.d.A.

Naar aanleiding van een door prof. Romme te Leeuwarden uitgesproken rede schrijft De Volkskrant o.m.:

Prof. Romme zou het, in het belang van zuiverder politieke verhoudingen, wenselijk achten als de P.v.d.A. het voorbeeld van het N.V.V. volgde. „Het Vrije Volk” antwoordde hierop al, dat ook de P.v.d.A. er steeds van uit is gegaan, dat de bisschoppen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid hebben gehandeld. Maar betekende dat ook een erkenning van de bisschoppe-

lijke uitspraak over „de doorbraak” als zodanig? Wij herinneren ons nog dat een spreker op de grote P.v.d.A.-bijeenkomst over het Mandement zei „te huijveren voor een Kerk, die zozeer haar grenzen overschrijdt.” En in de verklaring van het partijbestuur van de P.v.d.A. werd uitsluiting van de K.V.P. van de regeringssamenwerking aangekondigd, als de bisschoppelijke uitspraak tot praktisch effect zou hebben, dat katholieken geen lid van de P.v.d.A. konden blijven. Dat is toch wezenlijk iets anders dan het standpunt, dat het N.V.V. nu op het sociale vlak inneemt. Daar wel samenwerking met de K.A.B. ondanks het onverminderd gehandhaafde verbod voor katholieken om lid van het N.V.V. te zijn.

Wij begrijpen intussen zeer wel, dat hier niet op de eerste plaats de houding van de P.v.d.A. als partij in het geding is. In deze zaak gaat het vooral om de houding van de katholieken in de P.v.d.A. Ondanks de waarschuwing van het Mandement om vast te houden aan de katholieke eenheid, blijven deze katholieken van mening, dat de tegenovergestelde weg van „de doorbraak” een betere zou zijn.

Wij houden er begrip voor dat een dergelijk besluit niet zonder veel innerlijke strijd werd genomen. De verantwoordelijkheid wordt echter dubbel zwaar als men ook andere geloofsgenoten voor die overtuiging tracht te winnen, of zoals prof. Romme het uitdrukte, als men het eigen geestesconflict ook in zijn katholieke medeburgers verwekt. Maar hoe dat verder zij, zolang deze situatie bestaat, zal de P.v.d.A. niet bereid zijn om als partij een houding ten opzichte van het Mandement aan te nemen, waardoor de „doorbraak”-mogelijkheden zouden worden verkleind.”

EN ONS COMMENTAAR

Betekenis niet overdrijven

Ons commentaar kan ditmaal kort zijn. Reeds de vorige week is op de voorpagina van ons blad te kennen gegeven, dat men de betekenis van het overleg tussen de vakcentrales niet moet overdrijven. Het blijkt nu wel, dat in socialistische kring aan dat overleg meer waarde wordt gehecht, dan in de Protestants-Christelijke kring. In De Gids van het C.N.V. is voorlopig nog niet anders medegedeeld, dan dat men met waardering kennis heeft genomen van de verklaring van het N.V.V. En verder wordt dan o.m. gezegd: „Een voor de toekomst geldende regeling van de samenwerking ontmoet bij het Verbondsbestuur van het C.N.V. dan ook geen bezwaar. De vorm van zulk een regeling zou naar zijn mening echter nader overwogen moeten worden.”

De situatie in ons land is gelukkig niet van dien aard, dat de confessionele vakcentrales hebben zitten springen om toch weer te kunnen komen tot een geregelde samenwerking met het N.V.V. Ontkend kan niet worden, dat die samenwerking voordelen heeft, maar het is zeker niet zo, dat er ongelukken gebeurd zijn, omdat zij geruime tijd verbroken is geweest. Wellicht heeft het N.V.V. nog het meest de nadelen van de verbroken samenwerking ondervonden.

Groot of klein 't moet PANTHER zijn.

Pedalion Organ Cy.
De studerende organist, die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huisorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviërs PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij
Fa R. van den Burg
AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Rood China's MAO TSE TOENG wil honderd bloemen laten bloeien

ER wordt de laatste weken veel geschreven en gesproken over Mao Tse Toeng, de president van de Chinese (communistische) volksrepubliek, de grote tegenspeler van generaal Tsjang Kai Sjek, die zich thans op het voor de Chinese kust gelegen eiland Formosa bevindt en waarover we vier weken geleden in deze rubriek hebben geschreven. Een belangrijke rede, die Mao reeds in februari van dit jaar had gehouden en waarin hij de Chinezen politieke vrijheid toezegde met de woorden: „Laat honderd bloemen bloeien en de verschillende theoriën met elkaar wedijveren”, bracht deze leider van de Chinese communisten weer in het nieuws, nadat het er lange tijd naar had uitgezien, dat zijn rol was uitgespeeld, omdat een verschrikkelijke ziekte zijn lichaam ten gronde dreigde te richten.

NU er wat meer bekend is over de beroemde rede van Mao, is het duidelijk, dat achter het vage gepraat over tegenstellingen tussen de Sowjetunie en communistisch China enorme economische moeilijkheden staan, welke Mao Tse Toeng en de zijnen tot realistische maatregelen dwingen, die niet als een zuivere communistische doctrine klinken. Hiermede past Mao

MAO TSE TOENG

een truc van de Sowjets toe om gelegenheid te krijgen de oppositie, nadat deze zich heeft „blootgegeven” uit te roeien. De mogelijkheid van een zuivering, die uiterlijk in het begin van het volgende jaar zal plaatshebben, is dan ook niet uitgesloten.

DE man, die de verantwoordelijkheid voor dit alles draagt, is Mao Tse Toeng. Hij werd op 26 december 1893 in Sjao Chow in de provincie Hoenan geboren als zoon van een boer, die later handelaar in rijst werd. Als hulpbibliothecaris van de Nationale universiteit te Peking maakte hij al jong kennis met de oprichter van de Chinese communistische partij, Sjen Toehsioe, bij wie hij zich aansloot. Sjen zond hem naar Sjanghai om ook daar een communistische organisatie op te bouwen. Toen dat gelukt was, keerde Mao naar zijn geboortestreek Hoenan terug, met hetzelfde doel. Daar richtte hij ook het uit boeren bestaande volksleger op, dat in 1926 zegevierend van Kanton naar Hankau opmarcheerde en dat in 1934 de beroemde „grote mars” van meer dan duizend kilometer maakte, van de provincie Kiangsi naar de stad Jenan in het noorden.

TOEN in 1945 de Japanners voor de Amerikaanse overmacht capituleerden en de Russen Mandsjoerije bezetten, brak voor Mao een periode aan, waarin hij zich rustig kon voorbereiden op het overnemen van de macht in China, waar het rijk van Tsjang Kai Sjek ten einde scheen te lopen. Amerika heeft nog getracht, tussen Mao en Tsjang te bemiddelen, echter zonder resultaat en in 1948 begon de grote opmars van de Chinese communistische legers, die als een sneeuwbal voortrolde, totdat het gehele communistische vasteland in handen van de communisten was. Mao werd tot president van de Centrale volksregering van de republiek China gekozen. Sindsdien speelt Mao een duistere rol in Peking. Zijn opmerkelijke redevoering, die volgde op een periode, waarin hij in het niet scheen te zijn verdwenen, is daar wel het beste bewijs van.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„Morgen ga ik er al op uit om werk te zoeken,” verzekerde Jasper. En met enige spijt voegde hij er aan toe: „Ik heb tengevolge van die verfoeilijke oorlog en doordat ik moest onderduiken, al een hele tijd niet kunnen sparen, Suus.”

Suus vond dat blijkbaar van weinig belang, want ze zei: „Ach, wat is nu geld? Vader zegt, dat al ons papiergegeld en die hele troep zinken wisselgeld geen duit waard zijn.”

„Maar we hebben allebei ons spaarboekje...”
„Natuurlijk. Maar we kunnen op 't ogenblik toch niet aan behoorlijke meubelen komen. En we moeten nog een huis hebben... Misschien gaat dat ook al niet zo eenvoudig. Er staat in de hele stad geen enkel huis leeg.”

Ze liepen nu een heel eind buiten het stadje. Ze hoorden muziek. Het fanfarecorps, dat zo lang op non-actief had moeten zijn, blies vaderlandse liederen. Het klonk aandoenlijk en tevens feestelijk door de stille mei-avond.

Plotseling bleven Jasper en Suus stilstaan.

„Luister, schat!” zei Jasper.

Ver weg klonken de trillers van een nachtegaal.

Verwonderd en dankbaar bleven ze een tijdlang staan luisteren. Dat wondermooie fluiten van de nachtegaal was als een belofte. Ofschoon het duister geworden was, alle contouren vervaagd waren tot donkerheid getuigde het zingen van de nachtegaal van de verwachting van een nieuwe dag.

Pas toen het vogeltje zijn lied staakte, liepen Jasper en Suus tevreden en blij naar het stadje terug.

HOOFDSTUK VI.

Alles was zó grondig in de war en de oorlog had het leven zo ernstig ontvriest, dat het nog ruim vijf weken duurde, eer Jasper Langeveld werk gevonden had.

Die eerste vijf weken na de bevrijding deed hij dienst als bewaker van een interneringskamp, waarin N.S.B.-ers ondergebracht waren.

Jasper had gehoopt, onder de gevangenen ook Heijboer aan te treffen. Dan zou hij een mooie gelegenheid hebben om, zij het dan ook slechts met woorden, af te rekenen met zijn rivaal. Hij had zich al voorgenomen, Heijboer als volgt toe te spreken: — En wat zeg je nu? Jij, die altijd door dik en dun beweerde, dat Duitsland zeker winnen zou en dat het derde rijk de redding van Europa betekende zou, wat zeg je er nu wel van? Er is niets, maar dan ook niets van je grootspraak terecht gekomen. Jij sloot je aan bij een bende moordenaars, je verleende hand. En spandiensten aan een duivels regime... maar nu zijn je hoge sprongen gedaan, nu is het definitief uit met je praatjes. Wie het laatst lacht, lacht het best...

Neen, hij had Heijboer tot zijn spijt niet in het kamp aangetroffen. Hij hoorde van een wachtcommandant, dat Heijboer er slechts enkele dagen in opgeborgen was geweest. Daarna was hij naar een ander kamp overgebracht — een kamp van ernstige gevallen, zoals men het noemde.

Toen Jasper aan Suus verteld had, dat Heijboer niet in dat kamp gevangen zat, was zij er blij over geweest, al had zij het niet laten merken. Suus was bang, dat Jasper, als hij van aangezicht tot aangezicht zou staan met de kerel die hem en zoveel anderen veel leed berokkend had, zich niet zou hebben kunnen bedwingen. O, zij begreep zo goed, wat er in Jasper omging!... Zelf haatte zij Simon Heijboer eveneens. Zij kon deze mislukking echter geheel vergeten. Dat kon Jasper niet, daardoor was het voor hem veel moeilijker.

Na die vijf weken van bewakingsdiensten, kon hij als chauffeur aan het werk bij een expeditie. Jasper was het wachteskloppen meer dan beu. En het was allemaal zo triest in het kamp. De kerels achter het prikkeldraad, die vijf jaar lang een grote mond gehad hadden en met veel bombarie geprobeerd hadden om aan hun medemensen hun wil op te leggen, desnoods met geweld, waren nu miezerige, achterbakse mannetjes.

Jasper verlangde er naar, weer achter het stuur van een auto te zitten en een motor te bedienen.

Wel was het in 't begin moeilijk werken. De benzinetoewijzingen waren nog zeer beperkt en de vrachtauto, een oud beestje, was voortdurend in het ongereede. Maar Jaspers nieuwe patroon was een jonge en energieke kerel. Jasper vertouwde er op, dat hij zijn bedrijfje spoedig omhoog zou kunnen werken. De man was het jaar vóór de oorlog met het vrachtvervoer begonnen. Hij had al heel gauw met de narigheden van de oorlog te kampen gekregen.

Ofschoon hij in die beginjaren genoeg vrachten had kunnen krijgen van de bezettende macht, toch had hij hardnekkig en principieel geweigerd om voor de Duitsers te rijden. Natuurlijk had dat nare gevolgen gegeven. Zijn vergunning om vrachten te rijden werd hem ontnomen en 'ij had zijn auto moeten laten onderduiken. Hij was weer in loondienst gedaan, vol vertrouwen, dat hij na afloop van de oorlog opnieuw zijn kans zou krijgen. Het was hem echter al spoedig gebleken, dat dit niet zo eenvoudig was. Daar hij geen vergunning meer bezat, werd hem aanvankelijk geen benzine verstrekt. De burgemeester had er aan te pas moeten komen; deze was voor hem gaan pleiten bij een of ander regeringsbureau in Den Haag. Na veel heen en weer geschrijf had hij eindelijk een voorlopige toestemming gekregen om vrachtvervoer per auto uit te oefenen.

Jasper reed met de oude vrachtauto kris en kras door het land. Hij had de meest uiteenlopende vrachten te vervoeren. Nu eens waren het levensmiddelen die naar winkels vervoerd moesten worden, dan weer was het oud oorlogsmateriaal, dat hij naar een sloperij moest brengen. Er was afwisseling genoeg in zijn werk en het beviel hem best.

Op een keer, toen hij daar in de buurt een vrachthee te rijden had, ging hij door naar zijn mobilisatiekapitein. Jasper vond het verbazend jammer, dat hij Elander niet thuis trof. Maar diens zuster was een en al hartelijkheid voor hem en hij moest haar beloven, nu spoedig eens met zijn verloofde op bezoek te komen.

Ongeveer een maand later gingen Jasper en Suus er inderdaad heen. Elander was zichtbaar verheugd, dat Jasper hem niet vergeten was.

Het begin was allerplezierigst. Elander noemde Jasper weer de Wandelende Administratieve Vergissing en haalde voorvallen op uit de mobilisatietijd. Met verve vertelde hij nog eens zijn vele vergeefse tochten naar de bataljonscommandant om voor Jasper te pleiten, teneinde hem chauffeur voor het bataljon te maken. „En nooit hebben mijn woorden iets opgeleverd. Het hele Nederlandse militaire apparaat, met de generale staf inbegrepen, zijn er aan te pas moeten komen om jou achter het stuur van een auto te krijgen. Maar het heeft allemaal niet geholpen. En in die tijd liep jij maar niks te doen, brave jongen. Het werk, dat je bij de fourier op de rustkamer gedaan hebt, mag eigenlijk niet de naam werk dragen.”

„Nou, nou, zó erg is het niet, kapitein. Ik heb daar nog eens een paarhonderd werkbroeken geteld...”

„Met een snelheid van dertig per dag...”

Er werd hartelijk gelachen, vooral toen de zuster van Elander aan Jasper vroeg, of hij niet met de telling in de war geraakt was.

„We zijn er nooit achter kunnen komen,” moest Jasper toegeven. „Op de magazijnstaats stonden er twee minder dan in het officiële kledingboek — en in werkelijkheid waren er zeven broeken meer dan er in het kledingboek stonden. Voor dergelijke puzzels werden wij geplaatst... en dan durft uw broer nog te zeggen, dat ik niets uitgevoerd heb!”

Ook de naam van Heijboer werd nog genoemd.

Jasper begon over hem te spreken. Hij vertelde, dat Heijboer nog in een kamp opgesloten zat en dat sedert de bevrijding aan het licht gekomen was, dat hij heel wat mensen aangebracht had bij de Duitsers, zodat hij ongetwijfeld zwaar gestraft zou worden.

„Wat mij betreft, kunnen ze, hem niet zwaar genoeg te pakken nemen,” vond Jasper. „Hij heeft niet beter verdiend.”

Elander keek lange tijd nadenkend voor zich uit en gaf hier geen antwoord op.

Maar ongeveer een half uur later, toen ze al lang over iets anders zaten te praten, begon Elander plotseling over Heijboer te spreken.

„Wonderlijk, dat die kerel helemaal naar de verkeerde kant gegaan is,” zei hij peinzend. „In dienst was hij beslist geen onmogelijke kerel. Ik herinner me, dat zijn rapport niet slecht was. Hij had geen straflijst en hij hield zijn spullen altijd goed in orde.”

„Toch heeft hij nooit gedeugd,” verzekerde Jasper.

„Mogelijk... Maar heb je grond voor zo'n oordeel? Ik bedoel: Heeft Heijboer ook al vóór de oorlog getoond, dat hij niet deugde?”

„Nou ja... maar deugen deed hij niet.”

Elander knipoogde naar Suus en zei: „Ik ben bang, dat de liefde je een beetje blind gemaakt heeft, Jasper. 't Zal me niet verwonderen, dat je dáárom nooit een goed woord over Heijboer hebt kunnen zeggen. Je hebt hem natuurlijk als een concurrent beschouwd.”

„Dat had hij niet hoeven te doen, meneer,” zei Suus. „Ik heb nooit echt veel van Siem gehouden. Maar Siem was vroeger heel anders, dat wel. Hij komt uit een fatsoenlijk gezin. Ik begrijp niet, hoe Siem ooit bij de N.S.B. terecht is kunnen komen.”

„Omdat hij nooit heeft willen deugen,” herhaalde Jasper. Een beetje bitter voegde hij Suus toe: „Je hoeft niet voor dat wanprodukt te strijden. Je weet, dat hij een boef is.”

„Wat mij interesseert is, hoe Heijboer er tenslotte toe gekomen is, mee te doen aan het plegen van gruwelijk onrecht,” zei Elander. „Ik had bij mijn compagnie mensen, van wie ik niet veel verwachtte. Onbetrouwbare en luie kerels, die om zo te zeggen rijp schenen om met pakt en zak naar de vijand over te lopen, zodra ze meenden, dat ze daar beter van zouden worden. Ik had iemand uit Weert, die vent scheen nergens voor te deugen. Hij had een verschrikkelijk lange straflijst. In 't burgerleven was hij evenmin een nette jongen, hij had heel wat lelijke dingen op zijn kerfstok. Ik zag hem er voor aan, dat hij de kant van de Duitsers zou kiezen en dan zou gaan optreden als een bruto. Maar een paar weken geleden hoorde ik vertellen, dat hij zich in de oorlog uitstekend gedragen heeft. Hij is in 't verzet terecht gekomen en hij heeft een prima leerschool ondergaan. Met Heijboer is het om zo te zeggen precies andersom gegaan. Kijk, dergelijke dingen kan ik niet goed begrijpen. Een mens is een vreemd wezen.”

(Wordt vervolgd)

SCHEEPSBOUWWERVEN

**A. VUYK
& ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K. 1800)

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

Vraagt steeds

Zoetermeer's Roem

de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek

Zoetermeer

Telefoon 49

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50. november en december f 14.—. januari f 13.—. februari f 12.50. Overige maanden f 8.50.— Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-673

Chr. HBS of Lyceum op Flakkee

SINDS het voorjaar 1955 is een daartoe gevormde commissie bezig met voorbereidende werkzaamheden om te komen tot de oprichting van een Chr. H.B.S. of een Chr. Lyceum op het eiland Goeree-Overflakkee.

Dit werkcmité heeft de mogelijkheden voor een dergelijke oprichting bestudeerd, adviezen ingewonnen, enz. en daaruit is voortgevloeid dat op 15 maart jl. te Middelharnis een Vereniging voor Christelijk Nationaal Middelbaar Onderwijs is opgericht onder voorzitterschap van ds. J. van Drenth, Ned. Herv. predikant te Ooltgensplaat. Een bestuur is reeds gekozen en de statuten en huishoudelijk reglement zijn vastgesteld.

Voor het streven bestaat grote belangstelling op het eiland. Zeer velen uit kerkelijke kringen, die zich hier vestigden, vroegen zich verwonderd af, hoe het mogelijk was, dat op dit eiland, dat bekend staat als zeer kerkelijk en politiek in grote meerderheid rechts, een Rijk H.B.S. bestaat en er derhalve geen gelegenheid is Middelbaar Christelijk Onderwijs te volgen.

Toen in 1916 de Rijk H.B.S. te Middelharnis werd geopend hadden de liberalen op dit eiland nog vrijwel uitsluitend de heerschappij. De rechtse partijen waren nog in opkomst en slecht georganiseerd en hadden dus geen invloed.

Men moest zich dus bij deze situatie neerleggen, alhoewel de ouders van Chr. levensverzuiging hun kinderen met een bezwaard hart aan de neutrale H.B.S. hebben toevertrouwd.

Het ging bij hen niet om praktische dingen of over het personeel, maar het gaat in deze zaak om de grondslag van het onderwijs. De leerstof op H.B.S., Gymnasium of Lyceum is van die aard, dat mede gezien de leeftijd der leerlingen een z.g. neutrale behandeling volmaakt uit den boze is en naar de ervaring leert dikwijls naar de vrijzinnigheid voert of althans de kinderen uit de christelijke gezinnen voor innerlijke conflicten plaatst. Ook bij het onderwijs gaat het om principiële dingen: „Gods Woord als grondslag.”

Nu is het stichten van een school voor middelbaar onderwijs erg moeilijk en subsidie wordt dikwijls pas toegekend jaren na de oprichting.

Deze situatie behoeft niemand te ontmoedigen, aldus het bestuur. Het is volgens hen teneer een prikkel om eensgezind de schouders te zetten onder dit werk. Reeds is gebleken, dat in de kring der kerken en schoolbesturen grote belangstelling bestaat. Ook de Chr. Scholenbond heeft er zich volledig achter geschaard. Interkerkelijke samenwerking kan in deze aangelegenheid niet worden gemist. Deze is dan ook reeds verkregen, zodat in het bestuur alle vier protestantse kerken op het eiland (Hervormd, Gereformeerd, Chr. Gereformeerd en Geref Gemeente) zijn vertegenwoordigd. Gezien de theologische opvattingen was het niet moeilijk om tot overeenstemming te komen omtrent de grondslag van de vereniging die is gefundeerd op de Heilige Schrift en vastgelegd in de belijdenisgeschriften, n.l. de Drie Formulieren van Enigheid.

De voorstanders van christelijk onderwijs op Flakkee worden opgeroepen steun aan deze actie te geven om het doel te bereiken, n.l. een krachtige, vooral ook financieel sterke organisatie te helpen opbouwen en zich als lid op te geven van voornoemde vereniging. Naast ds. J. van Drenth hebben mede in het bestuur zitting de heren: Th. de Waal te Middelharnis, secretaris; T. van Dieren, Middelharnis, penningmeester; P. D. Sieling te Melissant; J. van Oostenbrugge te Oude-Tong; ds. P. van Wakeren te Stad aan 't Haringvliet en P. Bezuyen te Ouddorp.

Ooltgensplaat. P. IN 'T VELD

Oplossing Kryptogram vorige week

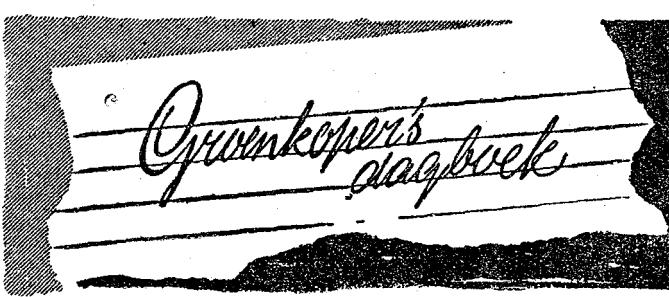
OPLOSSING
Horizontaal. 1. telramen. 8. akolei. 9. utzet. 11. stakers. 12. Malino. 13. render. 14. erfsmet. 16. ekstok. 19. stemmen. 22. examen. 24. aasgier. 25. moppen. 26. pegels. 27. snuiter.
Vertikaal. 2. Elisa. 3. razzia's. 4. matrone. 5. Nasser. 6. Romaan. 7. terebint. 10. astrakan. 12. meerslak. 15. flensjes. 17. evenmin. 18. stampel. 20. muizen. 21. nerts. 23. edele.

24 JUNI
 De fiscus heeft me verblijd met een voorlopige aanslag over het zich nog maar op de helft van zijn bestaan bevindende jaar 1957. Kijk, als de schatkist zelfs

die karige penningen van mij nodig heeft, dan moet het er in Den Haag wel droef uitzien. Nu mag ik u gerust verklappen, dat ik dit jaar iets meer verdiend heb dan verleden jaar. Dat heeft mijn baas zelf aan de heer inspecteur medegegeeld, dus daar kom ik toch niet onderuit. Maar neem nu bijvoorbeeld de fruittelers. De te verwachten oogst is dunnetjes. Ik spak vandaag een boomgaardeneigenaar, die normaal een 300.000 kilo appels plukt. Voor dit jaar rekent hij op 100.000. „Trek je appeltanden maar uit”, zei hij droef en meteen kreeg ik een wrange smaak in de mond. Verleden jaar heeft hij aardig verdiend. Nog voor de eerste appel in het verschiet was, bij wijze van spreken, zat hij ook al met een blauwe enveloppe in zijn handen. In mijn lijfblad werd gesproken van het rampjaar der fruittelers en -veilingen. Want allen, die maar iets met fruit te maken hebben, zullen de terugslag (in de vorm van een aanslag) aan den lijve voelen. Wanneer iemand als ik dat nu weet, dan klaag ik maar niet over de aanslag. Niet alleen dat het niet helpt, ik ben aangeslagen naar wat ik verdiend heb en bovendien mag ik toch geen bezwaarschrift indienen. Dat is ook zo'n handige maatregel. Eerst moet de schatkist vol, dan pas mag ik op een zeepkist gaan staan schreeuwen. Maar die lege appelpisten..... die vind ik erger.

25 JUNI
 Ik heb mij door de schone traditie van Cambridge laten verleiden naar Leiden te gaan, om aldaar de zogenaamde Cambridgeweek meer van nabij gade te slaan.

In de trein zat een mevrouw, die in haar onschuld vroeg, of daar de hele week bridge werd gespeeld, hetgeen ik echter met klem mocht tegenspreken. Leiden trekt mij altijd, aangezien ik 1) van hutsput houdt, 2) er een schoonzuster en zwager heb wonen, 3) ook trots ben als Nederlander op de universaliteit. En dan zijn er nog wel enkele andere lieflijke herinneringen aan de stad, welke ik vooralsnog niet aan het papier wil toevertrouwen. Goed. Gedurende die week dan zijn meer grappen verkocht en zaken gedaan dan

dat van wetenschappelijke uitwisseling sprake was. Daarover is heel wat te doen geweest. Ik heb zelfs in een krant, welke mij zeer na staat een scherp artikel gelezen over de reclame, welke met deze Cambridgeweek was verbonden. Maar het feit, dat er eens leuke grappen zijn uitgehaald, vond ik wel aardig. De aanstoker van die grappen is een bekende „practical joker” oftewel „grappjas in de praktijk”, die eerzame burgers voor het lapje houdt. Zo heeft hij eens een deftige Londense mijnheer aangehouden, die dicht bij de hoek van een bekende straat stond en hem gevraagd of hij even het eind van een stukje touw wilde vasthouden, omdat een bepaalde hoek gemeten moest worden. Hetzelfde vroeg hij, om de hoek, aan een aldaar naderende mijnheer. Die twee Londenaars hebben daar een paar minuten gestaan elkaar niet ziende, maar het touw halstarrig vasthoudende. Tot zij besloten die aardige jonge man, die zij zo terwille waren geweest eens op te zoeken. En zo kwamen zij elkaar tegen, op de hoek. Nu zult u zeggen: maar Leiden is Londen niet. En als ik daarover nu een ogenblik nadenk, dan moet ik zeggen: u hebt gelijk, Leiden is Londen niet.

26 JUNI
 Warm? Ik weet het. Terwijl ik dit schrijf valt mijn inspanning in dropfels op het papier. Mijn overhemd is aan mij gehecht alsof het van plan is mij nooit meer te verlaten. Met weemoed herinner ik mij mijn schooldagen, toen het de gewoonte was de kinderen, als de thermometer 80 wees, vrijaf te geven. Tachtig is tegenwoordig niets meer. Tachtig is kinderwerk. Voor een van uw en mijn voormannen kan deze hitte overigens niet anders dan een goede oefening zijn. Voor professor Scholten, die inplaats van de heer Algra naar Nieuw Guinea gaat. Ik wens hem een goede reis, overtuigd als ik ben van zijn grote interesse in de vaart van het volk der Papoea's. Er wordt overigens de laatste jaren door politici veel meer gereisd dan vroeger. Leden van de Eerste en Tweede Kamer

kwamen vroeger niet verder dan Den Haag, maar vandaag de dag vliegen zij naar het andere einde van de wereld. U weet, dat ik het prettig vind oude herinneringen op te halen. Welnu, ik geloof dat het voorbeeld van dr. Kuyper, die eens een reis maakte om de Oude Wereld-zee op de Anti-Revolutionairen inspirerend heeft gewerkt. Alleen schrijven onze huidige voormannen over hun reizen niet meer zulke dikke boeken.

27 JUNI
 Ik moet u eerlijk zeggen, dat de prijsverhoging van de melk op mij meer indruk heeft gemaakt dan de prijsstijging van de jenever indertijd. Het is een kwestie van smaak, maar ik ben een enthousiaste melkdrinker. Mijn liefhebberij komt me dus duur te staan. Vijf cent per liter méér betekent voor mijn gezin en misschien ook voor uw gezin dertig cent per dag meer. Dat is f 1.80 in de week, dat is ruim f 7.20 per maand. Melk is duur voor elk, school mij te binnen, toen ik het meest opzienbare bericht van deze dag onder de ogen kreeg. Als u weet, dat de honig ook al niet goedkoop is, dan krijgt u een bekend beeld van het land, waarin wij nu leven. Overvloeiende van prijsverhogingen. Het is natuurlijk voorlopig. Dat is mijn belastingaanslag ook. Intussen ben ik er tot volgend jaar zoet mee. Maar belastingen verzuren niet eens. Melk wel. Het spijt me, dat ik er niet door in een goede stemming ben gekomen. Ik heb het al eens geschreven: met melk meer mahs-holt. Doch ik vrees, dat ook de melkprijs wel weer een zaak van het gehele kabinet zal zijn. Er zitten te weinig melkdrinkers in de regering. Trouwens de pap wordt ook duurder. En het zijn toch ook weer geen papkerels!

28 JUNI
 Mij verdiepende in de moeilijke kanten van de Pachtwet, die, naar een hooggeleerde heeft gezegd, meer ruikt naar de bureaulamp (hoe ruiken bureaulampen? vraag ik me af) dan

naar mest, ontmoette ik in de pauze het jubileum van de geachte afgevaardigde professor Oud, die veertig jaar in de Tweede Kamer zit en de enige parlementariër is, die nog onder het districtstelsel is gekozen. Ik herinner mij een alleraangenaamst onderhoud met de liberale afgevaardigde, die op jeugdige leeftijd in 's rijksdienst trad en die en als minister en als burgemeester zich voor de openbare zaak zeer verdienstelijk heeft gemaakt. Dat dr. J. Schouten bij de huldiging aanwezig was, deed mij genoegen, omdat ook hij een in de Tweede Kamer verrijste politicus is en een toegewijde Rotterdammer. Bij alle verschillen, welke er in politicus tussen beiden bestaan, zijn het de jaren in de Kamer geweest, welke de waardering voor elkaar hebben doen groeien. Want het gaat (als het goed gaat) in de politiek niet in de eerste plaats om personen maar om beginselen.

29 JUNI
 Ik houd van orde en regelmaat, als het maar niet te veel geleide orde en te veel geleide regelmaat is. Dat men tegenwoordig voor vele dingen een diploma, een vergunning, een toestemming etc. hebben moet, ik doe er toch niets tegen. Maar nu leefde ik in de overtuiging, dat al deze zaken wat ik zou willen noemen waterdicht zaten. Dat blijkt niet het geval te zijn. Koffie mag ieder verkopen, koffie is in Nederland vogelvrij. U mag koffie verkopen, ik mag koffie verkopen. Daarom kunnen ook thans textielhandelaren koffie verkopen. Niet omdat zij dat zo graag doen, Ochem ne, maar de koffiehandelaren geven textiel cadeau en daaraan de textielmensen koffie tegen gereduceerde prijs van de hand doen. Uit deze koffieprijzen is mij duidelijk geworden, dat er op koffie ook nog een aardige winstmarge zit. U betaalt bij de kruidenier f 2.18 en bij de textielhandelaar f 1.60 per pond, zonder dat u verplicht bent textiel af te nemen van de laatste. Binnenkort kunt u bijvoorbeeld horen „kaartje brat en een half pond koffie, iets fijner dan de brat”. We leven in een rare wereld. Slopen en koffie gaan hand in hand, totdat de koffiehandelaren gesloopt worden en dan is het weer even uit. En niemand kan er iets tegen doen. Men heeft vergeten de koffie te ordenen.

William Spaenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal:

1. In Frankrijk werd door een mannelijke vis een serum ontdekt. 4. hoewel er een kip in de kast zit, kun je nog veel opbergen. 8. postbode met een lintje? 10. dit rund brengt klinkende munt op. 11. U en zij behaalden de overwinning. 12. zij is soms lastig. 13. door 2 deelbaar ogenblik. 16. er zo dichtbij staan is als 28 vert. 17. zijn weg van 7 vert. 19. een kilo erwtensoep kost weinig. 21. meisje van niets. 24. wonderlijke vent, maar achteraf bezien is 't ie A.R. 25. dit kleed past in elk slot. 26. gast in de want van een boot. 29. versiert de dorpen op de eerste zondag in mei, maar staat in Brussel pas in augustus. 30. zuigt uit z'n duim. 31. na vijf jaar houdt men wel van een drankje. 32. snel en gul is deze lange vent.

Verticaal:

1. met muizen in een zaak is benauwend. 2. wapen om gunsten af te weren. 3. dit land uit het O.T. is achteraf bezien nog steeds in de mode. 5. de huid van dit jonge dier heeft veel volgelingen in uniform. 6. dit dier moet wel heel wat kunnen schrijven. 7. speelgoed van Ir. Eollander. 9. tegenwoordig is deze lekkernij ook mannelijk, maar oudbakken blijft zij steeds vrouwelijk. 10. vrouw van bepaalde lengte. 14. dit veldhospitaal kwam onder de richteren al voor 15. hierbij woonde mejuffrouw S. Marijs. 18. maar elk lust toch dit snoepje? 19. streep op een vervoermiddel? Nee, maar je kunt er wel iets mee vervoeren. 20. vroeger steeds een pluim

1	2	3	4	5	6	7
8			9	10		
11			12			13
			14			15
			16			17
18		19		20		21
						22
						23
24				25		26
				27		28
29						30
						31
						32

op 7 vert. 21. iets voor gewestelijke opscheppers. 22. vangt de koe hiermee vissen? 23. Ba, een gat van ruim een

meter is een kleinigheid. 27. wapen van insecten maar ook van de tandarts. 28. beroerd van je eigen neus.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Stoutmoedig plan van minister Zijlstra

DE nota van de minister van economische zaken prof. Zijlstra over de opwekking van elektriciteit door middel van kernenergie is met grote belangstelling in binnen- en buitenland ontvangen. Het Engelse weekblad „The Economist” gewaagde van het kernenergie-programma als van een program dat even stoutmoedig is als het Engelse programma. Het socialistische dagblad „Het Parool” sprak over de visionaire blik van minister Zijlstra, die uit deze nota blijkt.

De dagbladen hebben de inhoud van de nota uitvoerig gemeld. Het kernenergieprogramma, dat prof. Zijlstra en zijn naaste medewerkers hebben opgesteld, is van het grootste belang voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie in de komende decennia. Onlangs is het bekende rapport verschenen van de „Drie Wijze Mannen”, dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de kernenergie in de zes landen van het Euratomgebied. Dit rapport behoort tot de beste rapporten die over de Europese energievoorziening ooit verschenen zijn. Het vertrouwenwekkende feit doet zich voor dat de Nederlandse nota van prof. Zijlstra, die geheel los van het Euratom-rapport tot stand kwam, in grote trekken tot dezelfde conclusie komt als het rapport van de „Drie Wijzen” van Euratom. Het enige belangrijke verschil tussen nota en rapport is, dat in de nota van minister Zijlstra wordt verondersteld dat de vervanging van conventionele elektriciteitscentrales door kernenergiecentrales iets groter zal zijn in Nederland dan welke in het rapport voor de zes landen als geheel wordt voorzien.

Uit de nota spreekt een krachtig vertrouwen in de prestaties, in de zelfwerkzaamheid van het Nederlandse volk. Duidelijk wordt gesteld, dat wil Nederland de snelle ontwikkeling van de kernenergie kunnen volgen, het zal moeten beschikken over ervaring, over een industrieel apparaat en over de nodige deskundigen. Dan zal de uitvoering van een kernenergiecentraleplan, zoals dat in de nota wordt geschetst, voor de toekomst een gezonde basis leveren. Daarom moet de uitvoering van het kernenergieprogramma van minister Zijlstra thans ter hand worden genomen. Er kan niet gewacht worden op verdergaande perfectie van de reactoren in het buitenland of op de praktische resultaten van het ontwikkelingswerk, met name van de zogenaamde „Suspop”, in eigen land. De eerste kernenergiecentrale zal in 1962 in Geertruidenberg tot stand komen en tot 1975 zullen er meer van deze centrales moeten komen, zoveel dat dan de helft van de elektriciteitsproductie uit kernenergie wordt verkregen.

Minister Zijlstra acht het terecht ook politiek belangrijk, dat Nederland niet steeds meer afhankelijk wordt van de olie-importen uit het Midden-Oosten. De kwetsbaarheid van West-Europa is wel heel duidelijk gebleken tijdens de crisis rondom het Suez-kanaal.

Het vraagstuk dat de anti-revolutionaire minister van economische zaken in zijn nota aan de orde stelt, draagt alereerst een economisch karakter, maar het is ook van grote politieke betekenis. Dat bleek deze week wel in de Tweede Kamer. Door de socialist ir. Posthumus werd de behandeling van enkele wetsontwerpen tot goedkeuring van verdragen met de Ver. Staten over de niet-militaire toepassing van kernenergie aangegrepen om de nota van minister Zijlstra scherp te bekritisieren. Het is nu eenmaal een tweede natuur van de heren socialisten — zij hebben dit van de negentiende eeuwse Marx — om bij elke nieuwe ontwikkeling die zich voordoet „Vadertje Staat” erbij te halen.

Zou men hun zin doen, dan diende er in Nederland één groot ministerie te komen met duizenden ambtenaren, die aan de industrie voorschrijven hoe de ontwikkeling van de kernenergie dient te worden aangepakt. De voornaamste kritiek van ir. Posthumus op de nota van minister Zijlstra bleek te zijn, dat de centrale overheid bij de uitvoering van het kernenergieprogramma te weinig te vertellen heeft. Ir. Posthumus bracht in

herinnering, dat in Engeland en Amerika door de regeringen gezagsorganen zijn ingesteld; de Amerikaanse Commissie voor de Atoomenergie en het Engelse Gezagsorgaan voor de Kernenergie. Hij vreesde dat Nederland de bus zou missen, wanneer de centrale overheid hier niet het heft in handen heeft. De overheid dient niet alleen te stimuleren en te coördineren, zij heeft volgens hem ook te leiden.

Minister Zijlstra heeft echter duidelijk het stempel anti-revolutionair op zijn beleid gedrukt. Hij probeert een eigen Nederlandse oplossing te vinden en staart zich niet blind op hetgeen er in het buitenland gebeurt. Men hoeft niet alleen naar Sowjet-Rusland te verwijzen om tot de conclusie te komen dat overdreven staatsinmenging de economische ontwikkeling van een land belemmert. Ook in de Ver. Staten is in het verleden verzet gerezen tegen het monopolie dat de Commissie voor de Atoomenergie bezat.

Dit verzet heeft tot resultaat gehad dat de Amerikaanse industrie thans op het gebied van de kernenergie meer armslag heeft gekregen. De socialisten vergeten dat in landen zoals Amerika en Engeland de regeringen gedwongen waren om zich het eerst met de ontwikkeling van de kernenergie te bemoeien vanwege de militaire productie. Het

maken van atoomwapenen eiste miljarden dollars op en maakt een strenge beveiliging noodzakelijk. Ook thans nog zijn de regeringen met enorme kostbare experimenten op dit gebied bezig. Wij denken aan atoomraketten en geleide kern-energetische projectielen. In een klein land als Nederland, waar niet aan militaire productie op het gebied van de kernenergie wordt gedacht, kan het hele vraagstuk van de ontwikkeling van de kernenergie veel rustiger worden bekeken. De produktie van elektriciteit is tot dusver een zaak geweest van de provinciale en gemeentelijke besturen. Zij hebben die taak voortreffelijk vervuld. Waarom zou de rijksoverheid de provinciale elektriciteitsmaatschappijen enz. niet zelf de nodige reactor-centrales laten bouwen, en zo mogelijk financieren? Het departement van economische zaken dat verantwoordelijk is voor de energievoorziening zal hier kunnen volstaan met het bieden van de helpende hand of met het coördineren van bepaalde taken, maar meer hoeft het niet te doen. Terecht schrijft minister Zijlstra dan ook in zijn nota: „Bij de beoordeling van de taak van de centrale overheid op het gebied van de kernenergie dient in ons land te worden uitgegaan van de bestaande maatschappelijke verhoudingen, waarbij voor de centrale overheid geen overheersende positie is weggelegd op het gebied van wetenschap, onderzoek en voortbrenging.” „Er is geen reden aanwezig om met betrekking tot de kernenergie en haar toepassingsmogelijkheden af te wijken van bovenomschreven gedragslijn.” Dat is duidelijke en krachtige taal, die het anti-revolutionaire hart goed doet. Een voorzichtig, evenwichtig en krachtig beleid valt te prefereren boven een beleid dat alles uit zijn voegen trekt.

Duidelijk wijst minister Zijlstra in zijn nota erop, dat er nog vele moeilijkheden te overwinnen zijn. Wij noemen de financiering van de bouw van de kernenergiecentrales en de scholing van de deskundigen die voor de ontwikkeling van de kernenergie onmisbaar zijn. Er zijn mensen die de miljarden aan investeringen, welke voor de elektriciteitsvoorziening in de jaren 1962 tot 1975, waarover de nota spreekt, nodig zullen zijn, plaatsen op de achtergrond van de huidige schaarste op de kapitaalmarkt en daaruit dan de somberste conclusies trekken. Van socialistische kant wordt aanstonds om gedetailleerde controle op de investeringen van staatswege geroepen, zoals Het Vrije Volk deze week deed. Natuurlijk zal de overheid over de investeringen een wakend oog moeten laten gaan. Minister Zijlstra schrijft hierover het volgende in zijn nota: „Mede gezien de miljarden welke met de uitvoering van het plan zullen zijn gemoeid, zal de centrale overheid bij het verlenen van vergunningen zich stellig ook afvragen of de gedachte investering past in het totale investeringsbeeld van de elektriciteitsvoorziening, resp. van de Nederlandse volkshuishouding.” Globale controle van de overheid is noodzakelijk, maar de primaire verantwoordelijkheid blijft bij de bestaande elektriciteitsbedrijven. Dat is het uitgangspunt van minister Zijlstra.

Als anti-revolutionairen spreken wij onze voldoening erover uit, dat onze minister van economische zaken op dit uiterst belangrijke onderdeel van het regeeringsbeleid zijn stempel, het a.r. stempel heeft mogen zetten. Wij beschouwen daardoor alleen reeds de deelneming van de a.r. ministers aan dit kabinet als een positieve winst.

STALIN IS DOOD, LANG LEVE STALIN

DE gebeurtenissen in Sowjet-Rusland hebben de wereld de laatste weken weer in beroering gebracht en velen vragen zich af wat de gevolgen zullen zijn van het verdwijnen van oude bolsjewiki, zoals Molotow en Kaganowitsch en van de ambitieuze en bekwaame Malenkow, de secretaris van wijlen Jozef Stalin. In dit opzicht lopen de meningen uiteen.

De Indiase minister-president Nehru, die deze week in Nederland vertoefde, meende enkele optimistisch geluiden te moeten laten horen. Hij geloofde, dat Sowjet-Rusland zich niet meer zo intensief met de buitenwereld zal gaan bemoeien en een in zichzelf opgesloten staat zal worden, waarvan niet zoveel gevaar te duchten is. Het verdwijnen van een doctrinaire Marxist als Molotow, de man van het revolutionaire wereldcommunisme, wordt door hem een aanwijzing hiervoor genoemd. Wij hebben zo'n idee dat de wens hier de vader van de gedachte is. Nehru grijpt de gebeurtenissen in Moskou gretig aan als bewijs uit behoefte om een rechtvaardiging te vinden voor zijn neutraliteitspolitiek. Men mag er op rekenen dat Chroesjtsjew er alles op zal zetten om de terzijdestelling van zijn voornaamste rivalen vooral in de zogenaamde niet-gecommiteerde landen, zoals India en de Arabische landen, uit de buiten in de geest van Nehru. Zolang Nehru en zijn medestanders in de wereld het verzet van het Westen tegen het Sowjetcommunisme overdreven vinden en daarom zich afzijdig houden van het Westen of zich vijandig gedragen jegens het Westen, betekent dit voor Sowjet-Rusland, dat zich ervan bewust is dat het economisch en militair nog een grote achterstand heeft in te halen, pure winst.

De behoefte van Chroesjtsjew om de band met Tito weer nauwer aan te halen, past volkomen in deze politiek. Nehru en Tito zijn de apostelen van het neutralisme. Door Tito te paaien en de Poolse Gomulka en de Chinese Mao Tse Toeng over de nationaal-communistische kuiven te strijken houdt het Kremlin Nehru in trance. Want het gaat er om zoveel mogelijk volken af te houden van het Westen en naar het Sowjet-blok toe te trekken.

Moet men dus aan de veranderingen in het Kremlin geen al te grote betekenis toekennen voor de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie? Wij menen van niet. Chroesjtsjew beschuldigt Molotow er wel van, dat hij de buitenlandse politiek van Sowjet-Rusland heeft geschaad door mede de breuk met Tito te hebben veroorzaakt en een Stalinistische koers te hebben veroorzaakt en een Stalinistische koers te hebben willen volhouden ten opzichte van de satellietlanden, maar het was hier meer een verschil van mening over de tactiek dan over de strategie. Het einddoel was voor beide hetzelfde. Chroesjtsjew had er vorig jaar ook geen moeite mee Polen met geweld te bedreigen en de Hongaarse opstand in bloed te smoren. Bovendien moet men zich afvragen of de strijd in het Presidium van het centrale comité van de Russische Communistische partij (het voormalige Politbureau) wel uitsluitend teruggevoerd mag worden tot ideologische en tactische meningsverschillen.

Chroesjtsjew is er na Stalins dood in geslaagd om de andere leden van het presidium mee te krijgen in het doden van Beria. Daarna lukte het hem Malenkow als minister-president ter zijde te

stellen met de duidelijke steun van Molotow en thans is hij erin geslaagd Malenkow en Molotow en de andere oude bolsjewiek Kaganowitsch geheel uit te rangeren. Er is hier een duidelijke strijd gaande om de macht en daarbij worden nu eenmaal allerlei vermeende ideologische afwijkingen en tactische opvattingen over en weer geconstateerd, die een rechtsgrond moeten vormen voor het streven naar elkaars politieke ontcergang. In een geheim rapport over de zitting van het centrale comité van 1955, dat de Poolse communistenleider Bialer januari vorig jaar op zijn vlucht naar het Westen meenam, worden de achtergronden geschetst van de strijd in het Kremlin na Stalins dood. Dit rapport blijkt volkomen te kloppen met de gebeurtenissen van de laatste weken in Moskou. De rivaliteit tussen Molotow en Chroesjtsjew — de man die door zijn vrienden spottend Nikita Koekoeroeznik (maiskop) wordt genoemd — is na de dood van Stalin steeds sterker geworden. Wij hebben in het Westen wellicht de neiging om het peil van de debatten in het Sowjet-presidium hoger aan te slaan dan het in werkelijkheid is. De ellentlange communiqués die na afloop door het Kremlin worden uitgegeven wekken ook de indruk, dat men uitsluitend over de communistische leer en over de politieke vraagstukken gesproken heeft en dat hierover alleen de meningsverschillen zijn gerezen, die tenslotte tot afzetting of verwijdering van een of meer leiders hebben geleid. Men zou er naar onze mening beter aan doen om al die ideologische en andere beschuldigingen maar met een korreltje zout te nemen. De heren hebben allereerst op het oog eigen machtspositie zoveel mogelijk te versterken en zo spoedig mogelijk dezelfde positie te bereiken die Stalin innam.

Hoe meer Chroesjtsjew het antistalinisme aanprijst, hoe dichter hij het stalinisme nadert. Daarom blijft het Westen niets anders over als het betrachten van nog grotere waakzaamheid dan voorheen.

Het Centraal Comité

KWAM BIJEEN

* In september en oktober 1957 zal een algemene leden- en abonneewerfactie worden gehouden.

* De sprekersorganisatie in nieuwe banen.

HET Centraal Comité is zaterdag 6 juli bijeen geweest. De warmte, die ook de vergaderstad Utrecht bijna roosterde, heeft niet verhinderd, dat met toewijding bijkans de gehele dag zaken werden besproken, die voor de partij van groot belang zijn. Wat er besloten werd? We kunnen slechts een greep doen, doch daaruit kristalliseert zich reeds een min of meer duidelijk beeld omtrent de agenda.

In de eerste plaats was er een brief van Professor Severijn, die liet weten, dat jongere schouders nu maar eens in de plaats van de zijne de taak van het lidmaatschap van het Centraal Comité op zich moesten nemen. De vergadering besloot deze wens te eerbiedigen. De thans emeriteerde hoogleraar in de Theologische Faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht, heeft het wel en wee van onze partij vele jaren mede voor zijn rekening genomen. Ook op deze plaats moge Prof. Severijn hartelijk dank worden gezegd voor alles wat hij voor de partij gedaan heeft en geweest is. Het Partij Convent zal in zijn najaarsbijeenkomst de opvolger van de hoogleraar moeten kiezen.

De vergadering nam met instemming kennis van het feit dat de heer A. L. de Bruyne zijn benoeming tot lid van het Centraal Comité heeft aanvaard.

Het staat nu wel vast, dat de Nouvelles Equipes Internationales in mei 1958 te 's-Gravenhage hun congres zullen houden. Die bijeenkomst zal in het teken staan van de plaats van de mens in de moderne maatschappij. Speciaal de sociaal-economische aspecten van dit vraagstuk zullen worden belicht.

De najaarsactiviteiten zullen deels weer uit het beleggen van contactconferenties bestaan. Het Moderamen van de partij bereidt deze in de komende maanden voor. Een tweetal er van is nu reeds met name aangeduid, n.l. een contactconferentie met industriële werkgevers en andere ondernemers, die de anti-revolutionaire richting zijn toegedaan, alsmede een conferentie die zich met het maatschappelijk werk zal bezighouden. De middagbijeenkomst van het Centraal Comité was hoofdzakelijk gewijd aan een nabeschouwing over de huurbetalingen in de Tweede Kamer. Dr. Bruins Slot leidde dit overleg in.

DE ACTIEPLANNEN WORDEN GEREALISEERD

MET grote belangstelling zijn ook de adviezen van het Algemeen Organisatie Comité behandeld. Zij werden na een goede discussie over de gehele linie aanvaard. Het Moderamen kan thans de verdere uitvoering ter hand nemen. Dit geschiedt in nauw contact met de Kamercentrales. Reeds nu kan er het volgende van worden meegedeeld.

SCHETSENBUNDEL TEN DIENSTE VAN HET SCHOLINGSWERK

DE opzet hiervan werd aanvaard. Hopelijk kan dit jaar nog een bundel verschijnen. Het ligt in de bedoeling in de eerstvolgende jaren telkens een „vervolg” van deze bundel te publiceren, dat 6 à 8 schetsen over belangrijke en actuele onderwerpen bevat. Het geheel is bedoeld als een vorm van dienstverlening aan de kiesverenigingen, die in het komende seizoen of daarna werkvergaderingen of voorlichtingsavonden, misschien zelfs wel speciale cursusbijeenkomsten gaan organiseren om de leden in politiek opzicht beter te scholen.

Wij komen vanzelf wel op dit werk terug. Besturen van kiesverenigingen, houdt er nu reeds rekening mee bij het voorbereiden van uw komende bezigheden.

RAADS- EN STATEN-VERKIEZINGEN

EEN zeer belangrijk punt. Het Centraal Comité keurde de maatregelen goed, die genomen zullen worden om de sprekersorganisatie bij de verkiezingsstrijd in te schakelen. Ook de verspreiding van lectuur vormt een onderdeel van dit plan.

DE SPREKERSORGANISATIE

TOT deze organisatie zijn in het najaar 1955 toetredende personen, die daartoe door de besturen der 18 Kamercentrales, in overleg met de circa 60 Statencentrales, werden aangeroepen.

Het aantal van deze personen is ongeveer 200. Daarbij werd er van uitgegaan op elke 5 kiesverenigingen 1 lid tot deze organisatie te doen toetreden. Thans zal vóór het najaar in overleg met de Kamercentrales worden nagegaan of het aanbeveling verdient de samenstelling te herzien.

Het Centraal Comité aanvaardde het advies om de sprekersorganisatie uit te breiden met een aantal z.g. landelijke sprekers. Personen dus, die hun verrichtingen voor de partij ook tot buiten de grenzen van hun Kamercentrale kunnen doen uitstrekken. Desniettemin zal bij het „werpen” van deze sprekers ook de wenselijkheid van geografische en functionele spreiding in het oog worden gehouden.

DE ALGEMENE LEDEN- EN ABONNEEWERFACTIE IN HET KOMENDE NAJAAR

DIT plan vormde wel de hoofdschotel van de besprekingen der najaarsplannen. Het Centraal Comité hechtte zijn goedkeuring aan dit plan, dat nu op korte termijn met en in de Kamercentrales zal worden besproken. De essentiële punten er van kunnen echter nu reeds als volgt worden weergegeven:

- de actie bestrijkt de maanden september en oktober 1957;
- de actie heeft ten doel zowel leden als abonnees van Nederlandse Gedachten te werven;
- in de eerste plaats zal aan de kiesverenigingen de gelegenheid worden geboden dit te doen; daarnaast zal een beroep op de individuele partijleden en abonnees worden gedaan hun geleerden uit te breiden;
- de premiereregeling van f 1.— voor elke aangebrachte abonnee wordt gehandhaafd;
- ook zal in bepaalde gevallen een bijkomende waardering voor het werven van leden worden verstrekt in de vorm van een gratis abonnement op Nederlandse Gedachten voor het jaar 1958 (eventueel ook over 1959) of, desgewenst, door het ter beschikking stellen van een boekenbon.

Nadere bijzonderheden zullen te zijner tijd volgen in circulaires en op andere wijze.

Niets verhindert u, besturen van kiesverenigingen, echter nu reeds een stel goede propagandisten te mobiliseren. Volgt daarin het goede voorbeeld van sommigen uwer. Bereidt uw plaatselijke actie dus alvast voor. En vergeet niet tijdig de nodige exemplaren van de propaganda-folder „Kleur Bekennen” te bestellen op ons bureau. Zij liggen voor u klaar. De prijs bedraagt slechts f 2,50 per 100 stuks. Bestelt ze nog heden om tijdig gereed te zijn. Aan de slag.

De openbaarheid van het gemeentebestuur

IN de grondwet staat geschreven: Aan het hoofd van de gemeente staat een Raad.

Er zijn mensen, die het nauwelijks geloven. Zij denken, dat de gemeente een regering heeft, gevormd door burgemeester en wethouders. En dan is de Raad het parlement. B. en W. maken het beleid, en proberen hun beleid er „door te drukken” in de Raad.

Maar deze gehele opvatting is in strijd met de grondwet. De Raad is geen volksvertegenwoordiging, maar bestuurt de gemeente.

NU wordt het in de laatste tijd duidelijk, dat de Raadsvergaderingen Naan betekenis verliezen. Reeds verzamelden sommige bladen records: 20 agenda-punten in 15 minuten. Niemand der raadsleden voorde het woord.

Waar komt dat van? Is de Raad dood? Is hij niet meer competent? Of is het machteloosheid?

ER zijn een aantal factoren, die hier een rol spelen. De belangrijkste is dat de gemeente in zeer sterke mate afhankelijk is geworden van „Den Haag.” De burgemeester, vergezeld soms van de gemeente-architect, de secretaris of een andere deskundige, reist naar Den Haag, om er iets „gedaan te krijgen.”

Als de ambtenaren hem genadig zijn (de minister komt hij niet te zien), dan keert hij verblijd naar zijn woonplaats terug, en dan accepteert de Raad. Soms met een gelegenheidsspeechje, soms al zwiiggende. Als de Raad gaat praten, is het meestal, omdat „Den Haag” niet goedgunstig heeft beslist. Dan klinken de protesten. Maar in geen van deze gevallen komt het tot een gezet en verantwoordelijk overleg over het gemeentebestuur. En er wordt dan ook niet gedebatteerd.

EEN tweede factor is de vertechnisering van het bestuur. Velen hebben het gevoel, dat het telkens weer gaat over kwesties, waarover alleen de specialist behoort te praten. De specialist zelf is daar allereerst van overtuigd. Deze en meer andere factoren leiden tot een devaluatie van de raadsdebatten. En de Raad heeft er met grote zorgvuldigheid en energie voor te waken, dat de debatten niet verschrompelen. In de sterkste mate geldt zulks, wanneer het gaat over principiële kwesties. Dan is het telkens weer plicht, „rekenschap van gevoelens te geven.” Dan mogen wij niet volstaan met de goedkope inleiding, dat het wel bekend mag worden geacht, hoe ons principiële standpunt is, om dan tot de „zakelijke” punten te komen.

Wanneer de discussies in de Raad zo verzakelijken, dan is het geen wonder, dat zij de kiezers koud laten.

NU komt hier nog iets bij. In de laatste tijd komen er telkens meer gevallen voor, dat de Raad overgaat tot een besloten vergadering.

De wet wil openbaarheid.

En dat is inderdaad een eis van democratie, van rechtszekerheid. De openbaarheid bevordert de publieke belangstelling. Zij is een waarborg tegen corruptie.

Daarom heeft de gemeentewet bepaald, dat de begrotingsbehandeling en de beraadslaging of stemming over het invoeren, wijzigen of afschaffen van plaatselijke belastingen, het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut niet in een besloten vergadering mag plaats hebben. Verder is er een reeks van onderwerpen, waarover wel in besloten vergadering mag worden beraadslaagd maar niet gestemd. Daartoe behoren o.a. de onderhandse aanbestedingen. En gezien het feit, dat grote werken steeds meer onderhands worden gegund, is het begrijpelijk dat steeds meer in besloten zittingen over zulke gunningen wordt beraadslaagd. De deuren worden dan geopend, de verslaggevers komen binnen, en de stemming heeft plaats. Tegen deze praktijk rijst verzet. Want als B. en W. het in hun hoofd hebben, om een bepaalde, gefavoriseerde firma in te schakelen, zonder anderen ook maar een kans te geven, dan is de besloten vergadering een prachtmiddel, om het gestelde doel te bereiken. Reeds hebben wij het argument gehoord, dat zulk een opdracht aan een bepaalde firma voordeliger is dan een aanbesteding, omdat de gemeente in het laatste geval de „opzetjes” moet betalen.

ER zijn burgemeesters, die er de slag van hebben, aan te sturen op een besloten vergadering. Er zijn ook burgemeesters, die zulk een besloten vergadering zoveel mogelijk proberen te voorkomen. Die van de regel uitgaan: de publieke zaak zoveel mogelijk publiek behandelen.

Maar laten we ons er voor wachten, de zaak op de hals van de burgemeester te schuiven.

Aan het hoofd van de gemeente staat de raad.

En er wordt nooit een besloten zitting gehouden, of de Raad heeft besloten, zulks te doen.

De deuren worden gesloten, wanneer in een kleine gemeente door drie of in een grotere door één vijfde der leden zulks wordt gevraagd, of wanneer de voorzitter het nodig keurt.

Maar de Raad beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

En wanneer in een bepaalde gemeente de publieke zaak onnodig aan de openbaarheid wordt onttrokken, dan is de Raad, en hij alléén, daarvoor verantwoordelijk.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

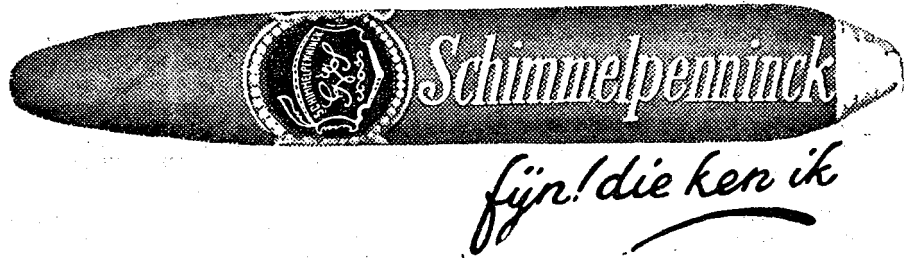
onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Pachtwet (ondanks strubbelingen) toch aanvaard

Lichtvaardig „onaanvaardbaar” van minister

* De heer Biewenga: als de minister mij duidelijk kan maken, dat de tijd vandaag rijp is om deze zaak te regelen, dan zal ik de eerste zijn, die deze voorstellen gaarne mee wil bevorderen, maar ik ben daarvan niet overtuigd.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

DE a.r. Tweede Kamerfractie heeft dinsdag j.l. haar stem voor de nieuwe pachtwet uitgebracht. Minister Mansholt heeft niets nagelaten om te trachten dit voorstemmen zo moeilijk mogelijk te maken. Maar het feit, dat onze fractie, ondanks de onaangename strubbelingen over het amendement Biewenga, de pachtwet heeft aanvaard, moet de bewindsman van landbouw tot nadenken brengen of zijn optreden tegen de a.r. fractie wel correct is geweest. Tot tweemaal toe heeft minister Mansholt het onaanvaardbaar over een a.r. amendement uitgesproken. De eerste maal namens het gehele Kabinet, de tweede maal mede namens minister Samkalden.

De heer Biewenga heeft zich, namens zijn fractie, gekeerd tegen de landbouwkundige toetsing. Niet, omdat hij daartegen is, maar omdat hij van mening was dat deze kwestie moet worden geregeld na het verschijnen van het rapport van de commissie Hofstee. De a.r. woordvoerder was bereid om akkoord te gaan met de landbouwkundige toetsing voor zover deze reeds via het huidige pachtbesluit wordt toegepast. Maar verder wil hij niet gaan. Dat was voor hem niet anders dan een kwestie van procedure. Juist daarop heeft de heer Biewenga veel nadruk gelegd. De minister van landbouw had moeten beseffen, dat hij het persoonlijk „onaanvaardbaar” niet zo klakkeloos had mogen uitspreken als hij nu heeft gedaan. Als er geen sprake is van een principiële politiek geschil moet men geen gebruik maken van het zwaarste parlementaire wapen, dat een minister kan hanteren. Door deze botte weigering om werkelijk in te gaan op de motieven, die tot dit a.r. amendement hebben geleid, heeft minister Mansholt de politieke verhoudingen onnodig verscherpt. In schrille tegenstelling tot deze houding van de minister stond wel zijn optreden tegenover de amendementen van de heer Droesen (kath. v.). Men kreeg zo de indruk dat de minister van landbouw meer let op de machtsverhoudingen in de Kamer dan op argumenten. Het is niet de eerste keer dat deze socialistische minister er behoefte aan heeft om de a.r. in de Tweede Kamer in een „spek en bonen positie” te plaatsen.

De eerste maal werd dus het namens het Kabinet het onaanvaardbaar uitgesproken. Het ging toen om het ongewijzigde amendement Biewenga, waarin ook de landbouwkundige toetsing voor reeds verkaveld gebied of voor gebieden in de IJsselmeerpolders werd afgewezen. Voor dit „onaanvaardbaar” van het kabinet kan men begrip opbrengen. Het probleem van de landbouwkundige toetsing van pachtovereenkomsten in reeds verkaveld gebied heeft bij de langdurige kabinetsformatie van verleden jaar een niet onbelangrijke rol gespeeld. In de programma's van alle formaties is men er van uitgegaan, dat de situatie in deze gebieden niet verslechterd mag worden. En dit uitgangspunt heeft toen ook geen enkele moeilijkheid opgeleverd.

We kunnen ons dan ook voorstellen, dat het kabinet nu aan dit punt van regeringsbeleid wilde vasthouden. Te meer, omdat deze kwestie in de regeringsverklaring evenmin onbesproken is gebleven. Ieder jaar opnieuw kost de ruilverkaveling het rijk vele miljoenen. Het is dan ook logisch, dat het ook de garantie wil hebben, dat de landbouwkundige situatie in deze gebieden niet verslechterd. Maar ook deze kwestie was voor de heer Biewenga ongetwijfeld een zaak van procedure. Het persoonlijke onaanvaardbaar van de ministers Mansholt en Samkalden valt echter met de beste wil niet goed te praten. De heer Biewenga wijzigde zijn amendement zodanig, dat een verscherpte toetsing van de reeds verkaveld gebieden werd aanvaard. Toen had dit persoonlijke onaanvaardbaar niet meer mogen klinken! Nogmaals: omdat de heer Biewenga met nadruk heeft verklaard niet tegen de landbouwkundige toetsing te zijn. Dat blijkt o.a. ook nog heel duidelijk uit de repliek van de a.r. afgevaardigde, waarvan wij hieronder een deel laten volgen.

A. W. BIEWENGA

„De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening heeft gezegd, dat hier sprake is van een zeer beperkte landbouwkundige toetsing. Ik heb dat niet ontkend; ik heb mij over die landbouwkundige toetsing niet uitgelaten; ik heb niet gezegd, dat die te ver ging of niet ver genoeg ging; ik heb mij zeer opzettelijk mijn oordeel daaromtrent voorbehouden.

Voorts heeft de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gezegd, dat wij van de commissie-Hofstee geen kapstok moeten maken. Deze commissie is niet ingesteld door de Kamer, maar door de Regering, mede voor verantwoordelijkheid van deze Minister, om deze dingen te bespreken. Nu heeft de Minister wel een zeer beperkte taakomschrijving hier gegeven van de commissie-Hofstee. Ik mag hier niet onduidelijk zijn — ja, Mijnheer de Voorzitter, wel eventjes, goed — dan zou ik willen zeggen: ik heb deel uitgemaakt van een tweetal subcommissies van deze commissie-Hofstee. Van één van die subcommissies, de juridische, was voorzitter de toenmalige prof. Samkalden. Wij hebben urenlang gedebatteerd over al dergelijke punten en nu hoor ik hier van de Minis-

ter van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, dat deze een taakomschrijving van de commissie-Hofstee geeft, waar al deze punten buiten zouden vallen. Mijn bedoeling is overigens in het geheel niet hiervan een kapstok te maken. Ik heb de verwachting, dat de commissie-Hofstee door de grote produktiviteit en de grote activiteit van de voorzitters van de subcommissies een resultaat zal opleveren, waarmede de Regering haar winst kan doen. Zeer gaarne zou ik dus zien, dat de Regering de vruchten van het werk van deze commissie gaat proeven en deze ook laat proeven door de landbouworganisaties, de landarbeidersorganisaties en het Landbouwschap en dan komt met voorstellen, die in meerdere of mindere mate een resultaat zijn van het werk van de commissie-Hofstee. Laat men nu niet de indruk vestigen, alsof ik deze zaak tot St. Juttemis zou willen uitstellen. Ik heb de verwachting uitgesproken en ik vraag van de Regering, dat zij zo spoedig mogelijk bestudeert datgene, wat door de commissie-Hofstee wordt geboden en dat zij dan met voorstellen hier komt. Het ligt geheel aan de Regering om dit te doen; laat men nu niet een verwijt richten tot een gedeelte van de Kamer, dat men daarvan een kapstok wil maken. De Minister heeft nu reeds geconstateerd, dat aan deze kapstok geen haken zitten om deze zaak aan op te hangen.

De heer Mansholt, Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening: Deze zaak!

De heer Biewenga: Ik zou een dergelijk oordeel over het rapport van de commissie-Hofstee, dat nog niet is uitgebracht, niet willen uitspreken.

De Minister heeft gezegd: men raakt over deze zaak nooit uitgestudeerd. Ik geef dat toe, maar vandaag zijn wij daarover zeker niet uitgestudeerd. Terrecht is door enkele Kamerleden de opmerking gemaakt: dit punt is op het ogenblik in bespreking. Dit is hier gebleken bij de Nota bestedingsbeperkingen bij de Landbouwbegroting; dat is vandaag hier gebleken en dat is eveneens

gebleken, als ik naga, wat op het ogenblik daarover in het Landbouwschap en in de landbouworganisaties wordt gezegd.

Als dit de Minister niet voldoende is, wil ik erop wijzen, dat ook uit de verslagen van de redevoeringen van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening blijkt, dat dit vraagstuk nog in bespreking is. Als een van de heren, hetzij de heer Egas of de heer Droesen, hetzij de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, of de Minister van Justitie, mij duidelijk kan maken, dat de tijd vandaag rijp is om deze zaak te regelen, dan zal ik de eerste zijn, die deze voorstellen gaarne mee wil beoordelen, maar ik ben daarvan niet overtuigd.

De minister heeft verder gezegd, dat tegemoet is gekomen aan de wensen van de Kamer door een tweetal punten uit lid c te halen en een drietal punten op verzoek van de geachte afgevaardigde de heer Droesen onder punt e te voegen. Vandaag is dus lid c de voordeur geworden en lid e de achterdeur. Men heeft door de achterdeur binnengehaald, wat men de voordeur heeft uitgelaten. De geachte afgevaardigde de heer Droesen mag hiermede gelukkig zijn; ik ben het in het geheel niet, want nu wordt het aan de willekeur van de verschillende grondkamers overgelaten om er gebruik van te maken. Men kan gerustgesteld zijn en zeggen, dat de Centrale Grondkamer wel voor een juiste gang van zaken zal zorgen. Dit is natuurlijk best mogelijk, maar ik wil graag waarborgen. De geachte afgevaardigde de heer Egas heeft ook over waarborgen gesproken en heeft gevraagd naar een algemene maatregel van bestuur. Ik wil van deze zaak meer weten vóórdat wij deze machtiging geven. Laat men nu niet komen met het verwijt, hetgeen ik min of meer heb beluisterd in de woorden van de geachte afgevaardigden de heren Egas en Droesen, dat de voorstellers van het amendement van landbouwkundige toetsing niets zouden willen weten. Het zou weleens kunnen zijn, dat wij het hierover makkelijker eens worden dan de geachte afgevaardigden de heren Egas en Droesen.

De Regering heeft dit toch wel zeer onschuldige amendement namens het Kabinet onaanvaardbaar verklaard. Als het Kabinet niet meer een zakelijke argumentatie kan opbrengen, maar van oordeel is, dat dit middel moet worden gebruikt om een beslissing in de Kamer te forceren dan laat ik dit geheel over rekening van dit Kabinet. Laat het Kabinet niet verwachten, dat het hiermede bij ons ook maar iets zal bereiken. Wij hebben hier te maken met een zeer onschuldig voorstel. Het ligt aan de Regering om binnen een jaar te komen met voorstellen, die rijpelijk en rijkelijk overwogen zijn.”

KVP-blokkeringsplan verworpen

DE TWEDE KAMER heeft verleden week het belastingprogramma van de regering aanvaard. Zonder veel morren ging zij er mede akkoord, dat de belastingen met ruim f 131 mln worden verhoogd. Het grootste deel van dit bedrag, nl. f 100 mln, wordt gevonden in een verhoging van de vennootschapsbelasting. De verhoogde omzetbelasting brengt f 24 mln op, terwijl de wijziging van de personele belasting de schatkist met f 7 mln zal verrijken. Door de aanvaarding van deze ontwerpen heeft de Kamer het regeringsprogramma tot bestedingsbeperking definitief aanvaard. Dat lag voor de hand, want geen zinnig mens kan ontkennen, dat deze belastingverhoging, hoe onaangenaam ook, nodig is. De overbesteding moet worden afgeremd. En bovendien is nu wel gebleken, dat deze wetsvoorstellen ook uit zuiver budgetaire overwegingen noodzakelijk zijn. Het tekort op de begroting van dit jaar is groter dan aanvankelijk werd geraamd. Het is ook duidelijk, dat het begrotingsbeeld voor het komend jaar ook niet erg opwekkend zal zijn.

In dit debat was het bijzonder opvallend, dat het denkbeeld van de blokkering weer door de K.V.P.-fractie werd gepropageerd. De heer Lucas kwam met het amendement om de helft van de verhoogde vennootschapsbelasting (f 50 mln) uiterlijk voor 1968 weer terug te betalen. Daardoor werd het zoveelste bewijs geleverd, dat de blokkeringsgedachte niet een typisch socialistisch ideaal is.

Het amendement van de financiële specialist der K.V.P. had geen schijn van kans. Gelukkig hebben alle andere fracties zich daartegen gekeerd. Er restte de heer Lucas dan ook niets anders dan het amendement maar in te trekken.

Wij zijn stellig geen bewonderaars van de moderne blokkeringsmanie. Het is naar ons oordeel onjuist om te pas en te onpas met de blokkeringsgedachte te gaan schermen. Want er moet bereidheid zijn om de lasten van vandaag ook van

daag op te lossen en niet te verschuiven naar de toekomst. Het is niet moeilijk om bij iedere onaangename maatregel vast te stellen, dat de gevraagde gelden t.z.t. zullen worden terug betaald. Maar het is de mens nu eenmaal niet gegeven in de toekomst te kijken en dus te weten hoe onze financiële moeilijkheden over 1° of 25 jaar zullen zijn. Zo kan de blokkeringsgedachte in vele gevallen een vlucht uit de verantwoordelijkheid zijn.

Wij betreuren het dan ook, dat de K.V.P. voor de tweede maal (de eerste maal bij de huurverhoging) met een blokkeringsvoorstel is gekomen. In het debat over de nota van de regering om de bestedingen te beperken, heeft de blokkering van de eigenaarslasten ook een grote rol gespeeld. Het waren toen de fracties der K.V.P. en P.v.d.A., die het blokkeringsbeleid van het kabinet steunden. Nu stond de K.V.P. met haar blokkeringsvoorstel moederziel alleen. Het a.r. verzet tegen de blokkeringsmethode schijnt dus langzamerhand in socialistische kring begrip te ontmoeten. Het is te hopen, dat ook de K.V.P.-fractie dit begrip zal kunnen gaan opbrengen.

De heer Van Eysden heeft ongetwijfeld de beste bestrijding van het amendement Lucas geleverd. Hij vond het onjuist om alleen de vennootschappen door deze blokkering in een bevoorrechte positie te plaatsen. Zij alleen krijgen immers een deel van betaald belastinggeld terugbetaald. De heer Van Eysden noemde dat zeer terecht onbillijk en onrechtvaardig.

Bezuinigen

HET steeds groter wordend tekort op de betalingsbalans en op de rijksbegroting was nog een ander belangrijk probleem, waarover de Tweede Kamer bij deze belastingdebatten heeft gesproken. De wens dat de overheid meer gaat bezuinigen, wordt met de dag krachtiger.

De noodzaak ligt voor de hand. Bezuinigen is geen gemakkelijk karwei. Het vergt tijd, maar daarom zal met des te groter belangstelling worden uitgekeken naar de begroting van 1958, die op de derde dinsdag in september aan de volksvertegenwoordiging zal worden aangeboden. Deze begroting sluit met een tekort. Dat tekort zal in de eerste plaats door een zuiniger overheidsbeheer moeten worden weggewerkt. Het Kabinet zal dan kunnen bewijzen geen loze woorden over de noodzaak van bezuiniging te hebben gesproken. Nu voelt minister Hofstra niets voor bezuinigen met het domme potlood. Daar zit iets in. Maar het zal waarschijnlijk toch wel noodzakelijk kunnen zijn om bepaald de overheidstaken te gaan afkappen. De socialistische ministers in het kabinet moeten nu maar eens bewijzen dat zij daarvoor de moed kunnen opbrengen. A's zij niet bereid zijn met een groot bedrag te bezuinigen, dan is het haast onontkoombaar dat in de herfst van dit jaar een nieuwe belastingprogramma aan het Parlement zal moeten worden voorgesteld. Dat is — gezien de huidige belastingdruk — bijna een onverteerbare zaak. Nu zeggen wij niet: nooit belastingverhoging. Maar dan toch op dit moment alleen als het begrotingstekort en het tekort op de betalingsbalans onverhoopt zo groot zouden zijn, dat zij niet alleen meer door bezuinigingen zijn op te vangen. In dat geval zal én bezuiniging én belastingverhoging noodzakelijk zijn. Met meer dan gewone belangstelling zien wij dan ook de nieuwe rijksbegroting tegemoet.

ZENUWRUST

Zwaarmoedige gedachten, tobberij en angstgevoel verdrijft U door MIJNHARDT'S ZENUWTABLETTEN Versterken het zelfvertrouwen en stemmen U weer moedig en rustig.

Tanden als briljanten
TUBE
95-70 ct
IVOROL

MET LIJZIGE STEM?

Ambon en de A.R.-partij

DE Redactie van „Nederlandse Gedachten” zal thans kort repliceren op het langademige stuk, dat prof. Gerbrandy ter plaatsing zond en dat wij onverkort hebben opgenomen. Ons antwoord kan kort zijn, omdat wij voor ons zelf geen ruimte behoeven te reserveren voor retorische wendingen of voor hyperbolisch taalgebruik. Maar juist een kort en zakelijk antwoord kan met te meer recht woord voor woord ernstig worden genomen.

De voorgeschiedenis

PROF. Gerbrandy heeft in eerste termijn, nadat een der leden van de redactie hem had aangehouden eens een bijdrage te leveren voor „Nederlandse Gedachten”, een hoeveelheid kopie gezonden over een door hem zelf gekozen onderwerp, n.l. over Ambon. Deze kopie kon niet worden geplaatst. Zij had de omvang van een brochure. De omvang van de voor plaatsing aangeboden brochure was niet het grootste bezwaar. Prof. Gerbrandy had in de tekst opgenomen correspondentie, gevoerd tussen het Centraal Comité en enige „bezaarden”.

Bij navraag bleek ons, dat prof. Gerbrandy geen enkel overleg had gepleegd omtrent publicatie van zijnerzide van deze correspondentie, zich er dus niet van had vergewist, dat bij het Centraal Comité geen bezwaar bestond tegen openbaarmaking op dat tijdstip. Bovendien ontving de redactie van „Nederlandse Gedachten” de mededeling, dat er bij de toenmalige voorzitter van het Centraal Comité inderdaad bezwaar bestond tegen publicatie der gewisselde brieven op dat moment en op die wijze.

De redactie heeft met de motieven van een en ander niets te maken. Zij stelt zich op het standpunt, dat zij niet mag meewerken aan het publiceren van vertrouwelijke correspondentie, tenzij haar gebleken is, dat geen der corresponderende partijen tegen die publicatie bezwaar heeft.

Prof. Gerbrandy noemt dat een formele reden tot weigering, terwijl onze redactie daarin niet anders ziet dan het naleven van een algemeen aanvaarde fatsoensnorm.

Scheurpapier

NU de kwestie Ambon zelf. Er is geen verschil van mening over de vraag, of aan Ambon onrecht is gedaan. Dat onrecht is gepleegd van de zijde van de republiek Indonesië en van de zijde der Nederlandse Regering. De A.R. partij heeft dat voortdurend met kracht betoogd en heeft de Nederlandse Regering in gebreke gesteld.

Het onrecht, Ambon aangedaan, is een hoofdstuk uit een dik boek vol onrecht, revolutionair geweld en dictatuur.

Door de soevereiniteitsoverdracht heeft de Nederlandse regering volledig en onherroepelijk aan Soekarno de vrije hand gegeven, ook in Ambon. En op dat punt verschillen wij nu wezenlijk met prof. Gerbrandy. Wij zullen dat aan onze lezers proberen duidelijk te maken. Prof. Gerbrandy stelt zich n.l. op het standpunt, dat de soevereiniteitsoverdracht in een bepaalde zin niet onvoorwaardelijk was. Indonesië werd weliswaar een soevereine staat, maar trad toe tot de Nederlands-Indonesische Unie, en nam ten opzichte van die Unie dezelfde verplichtingen op zich als Nederland. Het charter van de soevereiniteitsoverdracht bevatte bepalingen omtrent het zelfbestemmingsrecht der Indonesische naties. Er was een Unci, die ook verder zou kunnen worden ingeschakeld. Er kwam een Uniehof. De ministers van beide Unie-partners zouden geregeld confereren. Kortom, wie de stukken leest, die kan zeggen, en met recht: het is maar een vederlichte Unie. Maar hij kan ook zeggen, evenzeer met recht: als alles, wat in de stukken staat, loyaal wordt nageleefd, dan kan die soevereiniteitsoverdracht niet alleen een einde betekenen, maar ook een nieuw begin, in Unie-verband.

Wij hebben dat laatste evenwel niet kunnen geloven. Niet vanwege de inhoud van de stukken, maar omdat wij wisten, met wie de overeenkomst werd gesloten.

Wie de stukken leest denkt, dat er een federatieve Indonesische staat zal komen, met de Republiek Indonesië, die de facto beperkt was tot Java, als een van de deelstaten. Maar het is nooit de bedoeling van Soekarno geweest, om Malino te aanvaarden. Dat wist de Nederlandse Regering zeer wel. Tijdens de conferentie van Malino, waar de federale opbouw van Indonesië door afgevaardigden uit alle delen van Indonesië, behalve uit het door Soekarno beheerste gebied, werd aanvaard, hield Hatta een rede, waarin hij zijn afschuw over Malino uitdrukte, de Indonesiërs die daar beraadslaagden en beslisten als marionetten van Van Mook betitelde en beweerde, dat Malino tot stand was gekomen op de punten van de Nederlandse bajonetten. Wanneer één ding vast stond, dan was het wel dit, dat Soekarno en

zijn aanhangers vast besloten waren, zo snel mogelijk na de soevereiniteitsoverdracht met revolutionair geweld de deelstaten te onderwerpen en het gehele zelfbestemmingsrecht tot een farce te maken. Men behoefde geen prof. Gerbrandy te zijn, om dat te zien. Iedereen zag het, behalve zij, die het niet wilden zien. En van A.R. zijde is dan ook nadrukkelijk gezegd: wij kunnen niet voor de soevereiniteitsoverdracht stemmen, omdat het maar schijn is wat in de papieren staat. In werkelijkheid betekent de soevereiniteitsoverdracht, dat geheel Indonesië, ook de deelstaat Oost-Indonesië, wordt uitgeleverd aan Soekarno en zijn republiek.

Dat is door de Nederlandse Regering gedaan. En daarvan is geen terugkeer.

Voor die overdracht hebben wij gezegd: dit is uitlevering. De voorstanders van de soevereiniteitsoverdracht zeiden: dat is het niet; lees de stukken. Wij antwoordden: wij kennen de stukken, maar wij weten, en u dient het ook te weten, dat die stukken als scheurpapier zullen worden behandeld. Het is precies zo uitgekomen. En nu dat dit allemaal is gebeurd, nadat Indonesië al lang het gehele Unieverdrag ook officieel voor nietig heeft verklaard, nadat Indonesië uitdrukkelijk heeft gezegd: wij bestaan als vrije en soevereine staat niet krachtens de soevereiniteitsoverdracht, maar krachtens de onafhankelijkheidsproclamatie van Soekarno (onder bescherming van Japan), nu is het niet meer reëel, om papieren op te delven die nooit werkelijke waarde

Ons antwoord op het vorige week in dit blad opgenomen artikel van Prof. Gerbrandy

hebben gehad en die ze nu in elk geval helemaal niet meer hebben, en ze aan de Nederlandse Regering voor te houden en te zeggen, dat zij daar wat van kan maken, tot wezenlijke hulp aan Ambon.

De wereld was doof

ZEKER, een Nederlandse rechter, die zijn uitspraak baseert op de stukken van de soevereiniteitsoverdracht, kan een vonnis schrijven, waar geen speld tussen is te krijgen. Maar ten opzichte van de soevereine staat Indonesië heeft zo'n vonnis geen enkel effect. Een internationale rechter zou hetzelfde doen, als de zaak aan hem werd voorgelegd, aldus prof. Gerbrandy. Maar hij moet spreken in de irrealis. Want er is geen enkele internationale rechter, aan wie wij de zaak kunnen voorleggen. En stel, dat wij zo'n rechter zouden kunnen vinden, dan zou Indonesië hem toch niet erkennen en het staat als een paal boven water, dat er geen enkele internationale instantie is, die Indonesië zou kunnen nopen of zelfs zou trachten te nopen, zo'n rechter te erkennen. De gehele tirade over een internationale rechter slaat dus op een onmogelijkheid.

En even onmogelijk is enige hulp of medewerking van de Unci. Ook hier zou de medewerking van Indonesië vereist zijn, en die wordt niet verleend. Vooreerst niet, omdat Indonesië op het standpunt staat, dat die Unci geen enkele taak meer heeft, nu het Unie-verdrag uit de wereld is geholpen. En was dat niet het geval, dan zou Indonesië deze Unci niet meer willen, omdat daarin een Australiër zat als vertrouwensman voor Indonesië. Toen was Australië nog een van onze ergste wederpartijders, maar dat is sedert veranderd.

Wij zeggen dit niet met lijzige stem. Wij constateren de harde feiten. De soevereiniteitsoverdracht is een voldongen feit, en wat er aan „voorwaarden” in het verdrag stond, is van Indonesische zijde, met name wat betreft het zelfbeschikkingsrecht, nooit ernstig bedoeld.

Wij hebben Indonesië laten gaan met de macht en alleen een papier overgehouden, waarvan we wisten, dat het aan ons geen enkele mogelijkheid bood, om Indonesië aan zijn verplichtingen te binden. De zaak was afgelopen. Ambon was uitgeleverd. Zouden wij met geweld kunnen trachten Ambon te helpen? De Veiligheidsraad zou ons de pas afsnijden. Een beroep op het wereldgeweten? Nederland heeft een Witboek gepubliceerd over de schandelijke behandeling van Nederlandse gevangenen. De wereld was doof. Wat heeft de Amerikaanse Regering ge-

daan om mensen als Jungschlaeger te redden? Niet met lijzige stem, maar met verontwaardiging in onze stem en met bitterheid in ons hart zeggen wij: wij zijn niet in staat om Ambon te helpen. In het lange relaas van prof. Gerbrandy staan heel wat juiste en scherpe opmerkingen over wat gebeurd is. Maar geen enkele reële mogelijkheid om vandaag Ambon te helpen. De Unci niet, de internationale rechter niet, Niets, niets is er nog over, nadat eenmaal de soevereiniteit over mensen, die trouw waren aan de Koningin, werd overgedragen aan Soekarno.

En het is tragisch, dat prof. Gerbrandy, die zo goed als wie ook weet wat de soevereiniteitsoverdracht betekende en hoe irreal het was te menen, dat er van de bepalingen van het Uniestatuut iets te verwachten was als waarborg voor de minderheden, zich op dat statuut blijft beroepen en ons verwijt, dat wij het niet doen. Trekt Nasser er zich iets van aan, van de Uno? Of Kadar? En zou Soekarno het wel doen, terwijl hij weet dat hij de meerderheid van de Uno tegen Nederland op zijn hand heeft? Zou het hem of de Uno iets „maken”, wanneer honderd juristen gingen vertellen, dat er op de soevereiniteitsoverdracht een publiekrechtelijk servituut rust?

Wij zouden het ons kunnen indenken, dat naïeve mensen, die werkelijk geloofden dat de soevereiniteitsoverdracht betekende een begin van nieuwe samenwerking tussen Nederland en Indonesië in Unie-verband met de Koningin aan het hoofd der Unie, nog lang bleven geloven dat het reële waarde heeft, zich tegenover Soekarno te beroepen op wat er volgens de papieren nog allemaal moet gebeuren, „voordat de nieuwe staat geconsolideerd is.” Maar dan moeten zulke mensen wel heel naïef zijn. Maar wij kunnen ons niet indenken, dat een man als prof. Gerbrandy zich buigt over de papieren van de soevereiniteitsoverdracht, ze „in hun verband leest, ze „rustig leest”, en dan op grond van deze lectuur meent, dat in de stukken aanrijpingspunten zijn, om werkelijk wat te doen.

Zodra de soevereiniteitsoverdracht had plaats gehad, heeft H.M. Koningin Juliana een telegram gezonden, als hoofd der Unie, aan mijnheer de president Soekarno. Soekarno heeft het onbeantwoord gelaten. Grover manier, om onmiddellijk nadat de stukken plechtig waren getekend, zijn minachting voor wat gebeurd was te doen blijken, is nauwelijks denkbaar. En het kabinet, dat de soevereiniteitsoverdracht bevorderde, en de Kamers, die de stukken goedkeurden, konden weten, dat het in die trant zou gaan. Dat is een schande voor Nederland en geen enkel A.R. Kamerlid heeft daaraan meegedaan.

Als wij de voorgedij hebben over een kind en wij geven dat kind mee aan boekaniërs, nadat zij ons schriftelijk hebben beloofd er goed voor te zullen zorgen en zij steken van wal met dat kind aan boord en zij smijten het in zee, zou prof. Gerbrandy dan zeggen: als u nog eens rustig en in zijn verband naleest wat er allemaal in de papieren staat, dan zult u moeten toestemmen dat de overdracht van die pupil belast was met een servituut en laten we dus de boekaniërs via de rechter of op welke wijze dan ook herinneren aan dat servituut? Prof. Gerbrandy begrijpt, dat het ons om het tertium comparationis te doen is. Om het onherroepelijke, en op de onmogelijkheid om dan nog te helpen.

Handelen, maar hoe?

WAT blijft er nog over?

Prof. Gerbrandy zegt: Nederland moet handelen.

Maar hij noemt geen enkele handeling, die we zouden kunnen verrichten. En zijn beroep op de papieren van de soevereiniteitsoverdracht en de daaraan verbonden commentaren en meditaties leidt niet tot enig voorstel om een bepaalde daad te verrichten.

Wij merken nergens, dat hij iets bepaalds wil ondernemen. En dat zou toch moeten, zal het beroep op Willem van Oranje zin hebben, het beroep op diens „devies”: Men hoeft niet te hopen om te ondernemen, noch te slagen om te volhard.

Wij willen hierbij een slotopmerking maken. Prof. Gerbrandy heeft zijn commentaar geleverd op een vergissing in het artikel van 26 januari over de monarchomachen. Het was een zetfout. Er stond „tegen” de monarchomachen, terwijl er moest staan „van” de monarchomachen. Mogen wij hem nu onzerzijds er op wijzen, dat het devies van Willem van Oranje, waarop hij zich beroept, nimmer in enig geschrift of brief van de Vader des Vaderlands is aangetroffen? In 1933 heeft prof. Van Schelven, toentertijd hoogleraar aan de V.U., dat reeds in Stemmen des Tijds meegedeeld. De bekende spreuk is door Jules Verne aan Willem van Oranje toegeschreven en velen hebben het daarna „van horen zeggen.” Maar prof. Gerbrandy zal het met ons eens zijn, dat een citaat van Jules Verne, zonder enige grond aan Willem van Oranje toegeschreven, beter buiten de discussie kan blijven. Na zijn onderrichtende woorden over de monarchomachen meenden wij ook hem een dienst te moeten bewijzen op historisch gebied.

Aan de lezer de beoordeling, of wij op wijze toon hebben gesproken.

IN 1949 heeft de parlementsraad van het koninkrijk Nederland, om over de volkomen over te dragen een federaal koninkrijk te tatur van aar Toen, vóór de soevereiniteitsoverdracht, al een en ander van de Eerste Kamer A.R.-zijde regeert o gang van zaken Oost-Indonesië, der van die over Ambon al grotere zelfstandigheid, als op de Ministerie van de Regering (dus één van de instrumenten) te zulke strekkingen voorstanders druk.

Dat gebeurde vóór soevereiniteitsoverdracht. Toen werd de soevereiniteitsoverdracht bestemmingsgrondslische volkomen.

Wat was het de Regering?

Zij las voor in stukken van de soevereiniteitsoverdracht. Drees sprak over de delijkheid van de bepalingen van de Charter over die uitmaken, wassingen konde houden. Wij te de soevereiniteitsoverdracht. Wij geloofde niet. Wij wachte lezen, wat in de st. Maar wij wijk karno wachtte ment, waarvoor de ten zou kunnette Daaronne Ministerie niet.

En ministerie vee evenmin.

On dan katten de stukken van de vereiniteitsoverdracht. Zij konden gekele gument aen te adstruere g gronden ware e konden rekenet kelijk zou geboals op papier ston.

Daaronne, Prof. Gerbrandy pioen in de st de vereiniteitsoverdracht, nu zo'n gezette van de pieren van de soevereiniteitsoverdracht, er uit te kunnenge. de Nederlandse Regering iets kan onnemen bate van Ambon.

GEEF

WIJ hebben de Nederlandse Regering niets kan onderaan. Zij heeft zelf de soevereiniteitsoverdracht gegeven, eens eend.

Wil dat zegge voor Ambon?

Dat mogen Het is mogelijk kapot wordt geoor naire dictatuur.

Het is ook crises heen in

Het buigen van betonijzer in de vereiste vorm is een werkje waar heel wat spierkracht voor nodig is.

Artikel XIV

MET verwerping van de leer van de klassenstrijd worde gestreefd naar een rechtsorde van de arbeid, te verwezenlijken in onderling overleg door ondernemers en arbeiders langs de weg van daartoe dienstige organisaties en lichamen.

De Overheid toetse hetgeen wordt tot stand gebracht aan hetgeen de gerechtigheid in de publieke verhoudingen vordert en trede zelf op voor zover anders de na te streven rechtsorde niet zou worden verwezenlijkt."

Scheiding arbeid-kapitaal

DE verwijdering tussen arbeider en produktie-middelen was zich reeds aan het voltrekken vóór de uitvinding van de door stoom gedreven machine. Maar zij is daardoor (en door andere uitvindingen) sterk bevorderd. De groot-industrie kwam op, dat wil zeggen: de arbeider was niet langer de bezitter van het gereedschap (de machines, de produktie-middelen, het kapitaal). Hij kon praktisch ook niet meer opklimmen tot „patroon”, zoals in de Middeleeuwen nog het geval was met de gezelschap, die de meesterproef aflegde. Hij was — en daar gaat het thans om — afhankelijk loonarbeider geworden en hij was gedoemd dat te blijven!

En nu zouden we bladzijden vol kunnen gaan schrijven over de stoffelijke en geestelijk-zedelijke ellende, waarmede deze scheiding tussen arbeider en produktiemiddelen gepaard is gegaan. Wij zullen het niet doen. Als men maar bedenkt en bedenken blijft, dat de herinnering aan die poel van ellende van geslacht tot geslacht meegaat in de vorm van een diep-geworteld wantrouwen tegen de structuur van deze samenleving! En als men ook maar bedenkt en bedenken blijft, dat de geest der eeuw, dat is het liberalisme, niet in staat is geweest om de enorme technisch-economische ontwikkeling zo te doen verlopen, dat de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid voor de gemeenschap bewaard bleven. Er ontstonden twee groepen, twee „standen”: patroons en arbeiders.

Laat ons nooit vergeten, dat het ontstaan van die twee „standen” revolutie was. Laten wij voorts het resultaat van die ontwikkeling niet canoniseren. En laten wij vooral kritisch, zéér kritisch tegenover het resultaat van deze ontwikkeling blijven staan. Wij aanvaarden de feiten en de toestanden zoals ze zijn, echter „onder het voorrecht van boedelbeschrijving. Wat is, is omdat het is, nog niet goed”, aldus prof. mr. P. S. Gerbrandy in zijn boek „De strijd voor nieuwe maatschappijvormen”, dat geen jaartal draagt, maar uit de twintiger jaren stamt.

Scheiding leiding-kapitaal

NOG een tweede scheiding heeft zich allengs voltrokken: die tussen leiding en kapitaal, anders gezegd: tussen ondernemer en kapitaalverschaffer.

Dat is een verwijdering, die (nog?) niet in het gehele sociaal-economische leven heeft plaats gehad. In de landbouw zijn er naast pachters nog boeren, die tevens eigenaar zijn. En van vele middenstandsbedrijven geldt (nog?) hetzelfde. Maar steeds groter wordt het aantal ondernemingen, waarin duidelijk drie „factoren” kunnen worden onderscheiden:

- a. de uitvoerende arbeid: het personeel;
- b. de kapitaalverschaffing: de aandeelhouder;
- c. de leiding: de directie.

En daarmede is de „differentiatie” voltooid. Het werken, het bezit van de produktie-middelen en het (zelf) leiding geven aan je werk zijn uiteengegaan. In steeds mindere mate zijn arbeid, kapitaal en leiding in één mens verenigd. De aanvankelijke eenheid van de drie functies in één mens is geworden tot een samenwerking tussen drie onderscheiden groepen. En wás het nu maar over de gehele linie een samenwerkking! Wás er nu maar het gevoel, dat — al verschillen de functies — zij toch bij elkaar behoren en zij samen één gemeenschap vormen! Wás er nu maar het besef van de wederzijdse verantwoordelijkheid in de verhouding tussen arbeider en directie, tussen directie en aandeelhouder, tussen aandeelhouder en arbeider! Of is het niet dikwijls zo, dat de arbeider zich geen aandeel heeft in het dividend, dat er voor de aandeelhouder overblijft (of — als hij het wel doet — zich ergert aan de centen, die die „kapitalist” weer opstrijkt)? En het is niet dikwijls zo, dat de aandeelhouder geen zier interesse heeft voor het wel en het wee van de arbeiders van het bedrijf (of — als hij het wel heeft — zich alleen maar ergert aan die stijging van de „kostprijs” als gevolg van de loonsverhoging van „die” arbeiders)? Is het niet zo, dat er ook nog directies zijn, die eigenlijk maling hebben aan hun personeel en/of aan hun aandeelhouders? Wij willen niet generaliseren; er zijn — gelukkig — nog vele, zeer vele goede uitzonderingen. Wij willen ook niet beweren, dat de huidige produktie-wijze vervangen kan worden door die van één of twee eeuwen geleden. Integendeel. Deze wijze van voortbrenging heeft nadelen, grote nadelen, maar zij heeft de mensheid ook grote voordelen gebracht. Vooral materieel. Dank zij het elektrisch licht, onze kleding, onze geneesmiddelen, onze radio, enz. enz. heeft een ongeschoolde arbeider vandaag reëel een hoger welvaartspeil dan menige „patroon” in de 18e eeuw. Laat ons dat óók niet vergeten. Maar dat onthéft ons niet van de plicht, de nadelen en de gevaren van het tegenwoordige voortbrengingsstelsel kritisch te bezien en te bestrijden.

Het is tegen deze achtergrond, dat wij het sociale vraagstuk van deze eeuw moeten bezien.

M. RUPPERT

Naar een rechtsorde van de arbeid (I)

HET gaat in dit XIVde artikel niet om de vraag, wat er in de wereld allemaal gebeuren moet om het sociale vraagstuk tot oplossing te brengen.

Het gaat om de vraag, wat de Overheid aan die oplossing van het sociale vraagstuk moet doen.

Om die laatste vraag goed te kunnen beantwoorden, moeten twee dingen vast staan.

I. Vast moet staan, wat de taak van de Overheid in het algemeen is.

II. Vast moet staan, wat het sociale vraagstuk eigenlijk is.

Eerst als over die twee zaken overeenstemming bestaat, kan geconcludeerd worden over het derde punt: de taak van de Overheid met betrekking tot het sociale probleem.

Eerst dus de taak van de Overheid in het algemeen.

De taak van de Overheid in het algemeen

DAAROVER hebben voorgaande artikelen reeds uitvoerig gehandeld. Wij volstaan daarom thans met een enkele, sobere opmerking:

1 Als reformatorische christenen aanvaarden wij de staat als een goede gave van God. Artikel XVI der Augsburgse Confessie (die Luther en Calvin onderschreven hebben) leert over „de burgerstaat en de wereldlijke regering”, „dat alle overheid in de wereld..... als goede ordonnantiën door God gemaakt en ingesteld zijn”. En artikel XXXVI van de Nederlandse Geloofsbelijdenis noemt als doel van de instelling der Overheid: „opdat de ongebondenheid der mensen bedwongen worde en het alles met goede ordonnantie onder de mensen toega”.

2 Wanneer wij Gods wil willen kennen, komen niet één of enkele teksten, doch het getuigenis van heel de Heilige Schrift in aanmerking. Dat geldt ook van wat de Bijbel leert over Overheid en staat. Bij het zoeken naar opdracht en taak van Overheid en staat gelden daarom niet alleen Romeinen 13 of Openbaring 13, maar evenzeer bijvoorbeeld Psalm 72.

3 De Overheid is geroepen tot ingrijpen overal waar de gerechtigheid gevaar lijdt en waar personen en/of levensverbanden niet bereid of niet in staat zijn tot optreden.

4 De Overheid heeft omvangrijker macht dan het bevoegde gezag in enig ander levensverband. De staat is evenwel niet het totaalverband der menselijke samenleving. Hij vormt één van de levensverbanden dier samenleving.

5 Al is de taak van de Overheid begrensd — zij is daardoor niet minder belangrijk. De Overheid moet blijven een „schild voor de zwakke”. Zij is voorts geroepen de groei van goede verhoudingen te bevorderen. En het is tenslotte haar taak, het goede ook in haar wetgeving te sanctioneren.

Met deze sobere opmerkingen volstaan wij thans ter aanduiding van de taak der Overheid in het algemeen.

Uitvoeriger moeten wij zijn bij de behandeling van het IIde punt: de vraag wat het sociale vraagstuk thans is.

Wat is thans het sociale vraagstuk?

DE vraag is alleen goed te beantwoorden, wanneer men erop let, wat er vooral in de 19e eeuw op sociaal en sociaal-economisch gebied is gebeurd. Een sociaal vraagstuk is er na de zondeval door alle eeuwen heen geweest, „sociaal” zowel in de zin van „betrekking hebbende op de stoffelijke goederen” als in de zin van „tussen-menselijke verhoudingen”. Zó beschouwd was het uiteengaan van Abraham en Lot veroorzaakt door een sociale kwestie. Zó bezien waren ook de boerenopstanden in de Middeleeuwen sociale acties. Maar het tegenwoordige sociale vraagstuk heeft zijn typisch moderne karakter gekregen door de ontwikkeling in de 18e en vooral de 19e eeuw. Immers in die periode is de huidige wijze van voortbrenging ontstaan.

Waarvoor wordt die tegenwoordige produktiewijze gekenmerkt? Door de scheiding tussen arbeid en kapitaal en vervolgens door de scheiding tussen leiding en kapitaal.

Laat ons die tweërlei scheiding iets nader bezien:

TOEKOMST VOOR AMBON?

aan te tonen, dat regering momenteel Ambon te helpen. Leiding daartoe weggevoerd.

geen toekomst is wij niet zeggen. Indonesië al meer voor een revolutie.

dat door zware tijden slotte een

democratisch bestel komt met een federale structuur. Dan komt door deze crises heen ook een nieuwe historische kans voor Ambon. Mits in Ambon de vlam is blijven branden. En of Ambon die nieuwe kans dan zal grijpen, dat hangt van Ambon zelf af, en van niemand anders. In de laatste plaats van Nederland. Dat Rijk staat er helemaal buiten, eens en voorgoed. Wij constateren dat als een historisch feit. Lijzigheid is voor dat constateren geen vereiste, wel historisch inzicht.

En het door de studie der historie verworven besef, dat een opzettelijk en bewust

verwerpen van zedelijk verantwoordelijkheid niet alleen een schuldige, maar in de regel ook een onherroepelijke daad is. Een kind, dat men heeft verdronken, komt door berouwvolle koestering niet meer tot leven en een door de Nederlandse Regering verzuimde plicht en genegeerde verantwoordelijkheid komt niet als een nieuwe kans terug, tenzij er een wonder gebeurt.

Maar Ambon zal leven, als het volhardt.

Wanneer het geloof niet sterft, gaat de vrijheid niet geheel verloren. Dit geldt voor alle verdrukte volken; ook van Ambon.

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen
KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering
van alle voorkomende bouwwerken

Meubilering Zandbergen

MEPPEL HOOGVEEN
Voor Zuid-west Drente
HET ADRES VOOR HET INRICHTEN
VAN UW WONING

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (R 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGVEEN

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGVEEN

Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

Buining, Hoogeveen

De speciaalzaak voor betere
dames- en herenkleding

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

PROT. CHR. O.O.P. BEGRAFENISVERENIGING U. A.

Vondelstraat 101. Tel. 82477, Amsterdam
**Betere verzorging van
begravenissen**
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B.
en laat u als lid inschrijven?

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN,
financieringen en hypothe-
ken (eventueel zonder
aflossing)

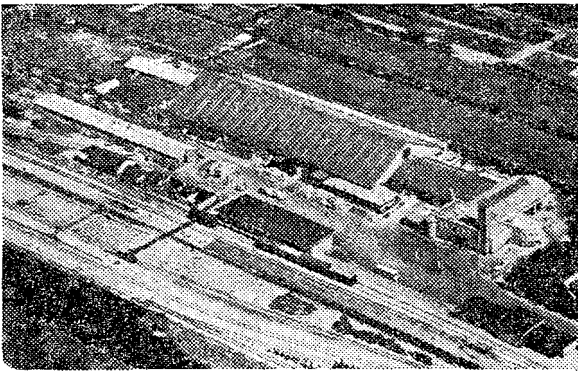
HERNGREEN'S
Assurantiekantoor
Okeghemstraat 20
Amsterdam - Tel. 728825

BRANDSTOFFEN

F.S. DOGGER-HI
Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

Wees zuinig met uw **GELD**
koop bij
WESTERVELD
drogisteryen
DE CONCURRENT
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELEN
ONTVANGT U EEN
KORTING VAN **3%**
WANT VOOR 10 AAN
CASSABONS WORDT
30c. TERUGBETAALD
Uitgevoerd door Bense art.

Herstellingen spoorwegmaterieel
Machines voor de bouwnijverheid

N.V. Mulder's fabriek van rollend materieel

BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
**Staalconstructies
voor gebouwen**

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren - Aalsmeer
Hornweg 24

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50. november en december f 14.-, januari f 13.-, februari f 12.50. Overige maanden f 8.50. - Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.
„SIMBA” Rijwiel Fabriek
Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande - Tel. 01748-673

A. Baars Azn

Exploitatie van
buggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKEND MERK
IN ALLE MATEN
SIEBEL
KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

BUREAU VOOR VASTE GOEDEREN

P. Kraaijeveld

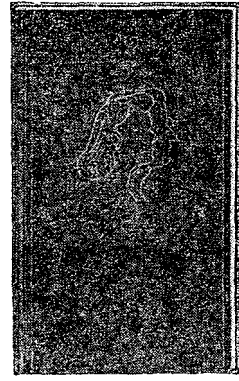
Beëdigd Taxateur
Bloemstr. 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen etc. Woningen te koop gevr. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen.
ALLE VERZEKERINGEN

Koopt bij
onze
adverteerders

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121
Effecten - Coupons en administratiën -
Alle assurantien - Levensverzekeringen en lijfrenten
Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke leningen

LIED DER LIEFDE

is een beknopte uitgave van het standaardwerk „Huwelijksboek”. Het werd geschreven door Th. Delleman met medewerking van een vrouwenarts. De inhoud van dit boek spreekt voor zichzelf en geeft tevens een antwoord bij het licht der Schrift over de geoorlooftheid der geboorteregeling.

De volksuitgave kost

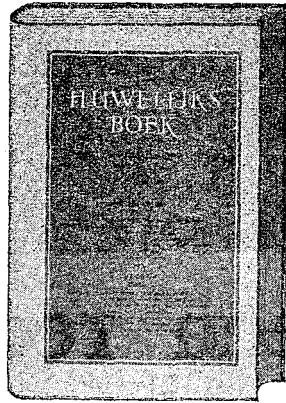
f 1.98

terwijl een luxe-uitgave in bewerking is en thans reeds besteld kan worden. De kosten hiervan zijn f 3,90.

DE INHOUD IS ALS VOLGT:

I. Liefde en liefde. - II. Het geheim van een gelukkig huwelijksleven. - III. Het sexuele in de huwelijksgemeenschap. - IV. De wording van een mens. - V. Het gezin. - VI. Huwelijksleven en kinderen krijgen. - VII. Het kinderloze huwelijk. - VIII. Van bruiloft tot bruiloft.

HUWELIJKSBOEK

De redactie werd gevormd door Th. Delleman en Dr. A. Hijmans. De inhoud geeft u een juist overzicht van de vragen, welke behandeld worden: Het huwelijk door Th. Delleman. De eerste tijd, door Mevr. Dr. A. J. de Leeuw-Aalbers. De eerste tijd door Dr. J. C. Roose. De geslachtsgemeenschap door H. Knol, arts. Huwelijks- en karaktervorming door Dr. Joh. van der Spek. Trouw door Mevr. Dr. F. T. Diemer-Lindeboom. De avond, door Prof. Dr. M. J. A. de Vrijer.

Het gezin door Prof. Dr. G. Brillenburg Wurth. Wording van het gezin

door Dr. A. Hijmans. Huwelijksleven en kinderzegen door Th. Delleman. Onvruchtbaarheid door C. Kwikkel, vrouwenarts. Zwangerschap en bevalling, door H. Knol, arts. De zuigeling, door P. G. Oosterhof, kinderarts en H. Knol, arts. Ouders en Peuter, door P. W. J. Steinz.

Gebonden f 9.80

welke in maandelijkse termijnen voldaan kan worden. In de boekhandel verkrijgbaar.

BON

Gelieve te zenden rechtstreeks * via de boekhandel:
..... ex. Lied der liefde.
Luxe uitgave *) f 3.90. Volksuitgave *) f 1.98.
..... ex. Standaard Huwelijksboek, f 9.80.
Betaling in één *);
in vier maandelijkse termijnen *).

Naam
Adres
Plaats

*) Doorhalen wat niet verlangd wordt.

Uitg. De Graafschap, Aalten

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

ZWOLLE

Vraagt steeds uw leverancier naar:

Fransen's koffie en thee

Elektrische Koffiebranderij en Theehandel
P. O. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3337, Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument
GANZEVOORT
DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

Argentijnse president

Pedro Aramboeroebedreigd door nieuwe
golf van peronisme.

DE diplomatieke betrekkingen tussen Argentinië en Venezuela zijn deze week verbroken. De oorzaak van deze breuk is het feit, dat de Venezolaanse regering de vroeger Argentijnse dictator toestaat, openlijk in Caracas een opstand tegen de huidige Argentijnse regering van generaal Amboeroe voor te bereiden. Intussen steken de aanhangers van Peron ook in Argentinië zelf weer de kop op. Stakingen en bomaanslagen zijn aan de orde van de dag. En terwijl het peronisme zich voorbereidt op een nieuwe greep naar de macht, zijn de militaire en burgerlijke groepen, die Peron verdreven hebben, het allerminst met elkaar eens over de wijze, waarop het dreigende gevaar tegemoet moet worden getreden. Ja, zij zijn er zich zelfs niet helemaal van bewust, hoe ernstig de situatie is, waarin zij verkeren.

GENERAAL Pedro Eugenio Aramboeroe, die dus eigenlijk van twee kanten belaagd wordt, werd op 21 mei 1903 in Rio Cuarto in de provincie Cordoba geboren. Op zijn zestiende jaar ging hij naar een cadettenschool en drie jaar later was hij eerste luitenant in het Argentijnse leger en wel bij de infanterie. Sedert 1936 was hij bij de Argentijnse generale staf ingedeeld. In 1939 begaf hij zich naar Frankrijk, waar hij kort voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog een speciale opleiding kreeg in de pantsertactiek. Tijdens de tweede oorlog trad Aramboeroe enige tijd op als Argentijns ambassadeur in Brazilië en de Ver. Staten. Dat duurde tot 1 maart 1943, toen hij werd benoemd tot leraar aan de militaire academie. In 1947 werd hij tot overste bevorderd, vervolgens tot brigade-generaal en in 1951 werd hij divisie-generaal en tegelijkertijd directeur van de Argentijnse krijgsschool.

TOEN Peron uit het land werd gesmeten, was Aramboeroe commandant van legereenheden in de noordelijke provincies Entre Rios en Corrientes. Na de val van Peron werd hij stafchef van het leger, maar daar bleef het niet bij, want toen president Lonardi tot aftreden werd gedwongen, omdat hij teveel toef aan de wensen van de rechtse groeperingen in Argentinië, werd een beroep op Aramboeroe gedaan.

Aramboeroe is nu president van Argentinië. Hij staat aan het hoofd van een militaire junta van vijf man, waarvan de voornaamste figuur Aramboeroe's plaatsvervanger, admiraal Isaac Rojas, is. Volgend jaar moeten in Argentinië algemene verkiezingen worden gehouden. Maar voordat het zover is, kan er nog heel wat gebeuren. President Aramboeroe is echter niet van plan, zich zonder meer door zijn tegenstanders te laten verjagen. De vooruitgang, die in de afgelopen twee jaren werd geboekt, dreigt echter op deze wijze verloren te gaan...

Mensen zoeken hun weg

Vervolgerhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„Een kerel als Heijboer moet niet meer in de maatschappij terugkeren,” vond Jasper.

Elander werd plotseling heel ernstig.

„Misschien zou het goed zijn, als je wat minder voorbarig in je oordeel was,” zei hij tot Jasper. „In de eerste plaats zijn wij niet goed op de hoogte van de feiten en van de gedragingen van Heijboer. Ten tweede moeten we met een kerel als Heijboer misschien eerder medeliden hebben. Psychologen kunnen waarschijnlijk verklaren, hoe Heijboer tot zo'n afschuwelijke denkfout gekomen is om te menen, dat de gehate nieuwe orde een betere wereld zou brengen.”

„En al z'n misdaden dan maar door de vingers zien?” vroeg Jasper geërgerd.

„Geen sprake van, Jasper. Al het water van de zee kan niet afwassen, dat Heijboer verkeerd geweest is — misschien zelfs door en door misdadig verkeerd. Dat zullen de feiten moeten uitmaken. Van één ding moet je wel overtuigd zijn: jij zag Heijboer met bijzonder wantrouwige ogen omdat Suus bevriend met hem geweest is.”

„Maar meer ook niet, meneer,” zei Suus kleurend.

„Dat neem ik natuurlijk graag aan. Maar hoe het zij: Jasper heeft Heijboer als een rivaal gezien. Dat was in de mobilisatietijd al zo, ik had toen mijn ogen niet in de zak. Bedenk intussen, dat Heijboer jou, Jasper, óók als zijn rivaal gezien heeft. Hij had dus persoonlijke belangstelling voor je... Noch hij, noch jij was onbevooroordeeld. Misschien is hij dus tegenover jou driester geweest dan tegenover anderen. Nogmaals: de feiten zullen dat moeten uitmaken. Hij heeft natuurlijk straf verdiend en die zal hij stellig wel krijgen ook. Maar misschien komt voor ons nu nog het aller moeilijkste van de oorlog: Onze vijanden schappelijk te behandelen en niet te vergeten, dat er ook nog een gebod omtrent de naastenliefde bestaat.”

Suus knikte, doch Jasper keek stug voor zich uit.

„Iedereen zal over Heijboer denken zoals ik over hem denk,” verzekerde Jasper. „Hij is een mispunt, een verrader, een.....”

„Dat zal te zijner tijd de rechter allemaal wel uitmaken. Denk niet, dat ik lust heb of behoefte gevoel om Heijboer in bescherming te nemen. Maar de oorlog is voorbij en nu zullen we onze medemens, die verkeerd geweest zijn, met objectieve maatstaven moeten behandelen. Onze vrijheid mag niet vergiftigd worden door een voortdurende haat tegen de mensen, die verraad gepleegd hebben en geprofitteerd hebben van de afschuwelijke oorlog. Er zal recht gedaan moeten worden — en verder zullen we afstand moeten kunnen nemen van onze persoonlijke haatgevoelens.”

Deze dag, voor Jasper en Suus zo prettig begonnen, eindigde een beetje triest.

Toen ze 's avonds naar huis terugreisden, zei Jasper:

„Ik begrijp niet, dat je bij Elander zo voor Heijboer zat te strijden.....”

Zij keek hem teleurgesteld aan.

„Ik heb niet voor hem zitten strijden.”

„Dat heb je wel.”

„Nee..... maar ik vind het zo verschrikkelijk, als jij je zo giftig maakt over hem. Wij hebben wel over betere en belangrijker dingen te praten, Jasper. 't Gerecht zal nu wel uitmaken, wat er met Heijboer gebeuren moet. Dat zei kapitein Elander ook.”

Jasper zei niets meer en een tijdlang zat hij strak voor zich uit te kijken. Op de een of andere wijze werd hij nog door jaloersheid gekweld, hoewel hij begripen moest, dat Heijboer nu voorgoed uitgeschakeld was.

Plotseling zag hij tranen schitteren in de ogen van Suus.

„Waarom huil je?” vroeg hij verschrikt.

„Ik huil niet.....” Maar nauwelijks had zij dit gezegd, of de tranen rolden over haar wangen.

„O, Jasper..... jij en ik hebben toch wel wat beters te doen dan ons druk te maken over die mislukkelling? We zijn nu weer vrij, laten we liever blij zijn!.....”

„Ja, maar.....”

„Probeer de wrok helemaal van je af te zetten, Jasper,” smeekte Suus. Er is nu weer recht, laten wij onze gedachten niet vergallen door over Siem Heijboer te denken.”

Jasper vond zichzelf plotseling onuitstaanbaar. Natuurlijk had Suus gelijk. Inplaats dat hij dankbaar was dat de oorlog voorbij was en dat ze gespaard gebleven waren voor elkaar, zat hij te pruttelen over Heijboer, die ergens in arrest zat en voorlopig niet zou loskomen. Blij zijn..... Blij, omdat ze weer samen konden gaan en staan waar zij wilden. Blij, omdat moeder weer zo goed als beter was.

Hij nam zich voor, de raad van Suus op te volgen. O, wat had zij een edel karakter! Als er geen andere passagiers in de autobus geweest zouden zijn, zou hij haar tranen weggekust hebben!

Jasper en Suus hadden iets anders om over te denken en te praten:..... Ze wilden het liefst zo gauw mogelijk gaan trouwen; ze kwamen niet uitgepraat over hun plannen.

Maar alles was veel ingewikkelder en moeilijker dan ze gedacht hadden.

Ze hadden niet genoeg geld bij elkaar kunnen sparen om zich behoorlijk meubilair te kunnen aanschaffen.

Suus had haar uitzet nog niet compleet. Op een avond vertelde zij Jasper fluisterend en bijna vol schaamte, dat zij in de laatste oorlogswinter het linnengoed van haar uitzet geruil had voor rogge'en aardappelen.

„We hadden zo'n verschrikkelijke honger en vader en moeder wisten niet meer aan eten te komen, zie je..... Moeder had al haar gouden sieraadjes al geruild, zelfs een ouderwets kerkboekje met een gouden slotje had ze geruild voor wat aardappelen. Werkelijk, ik was er wel toe gedwongen, Jasper.”

Hij begreep het volkomen. Hij zei, dat zij er goed aan gedaan had om dat te doen. Natuurlijk was eten belangrijker dan linnengoed, dat voorlopig toch nog niet gebruikt zou worden.

Maar textiel was nu schaars voorradig; en de extra bonnen, die Suus na haar ondertrouw ontvangen zou, waren niet overdadig.

Ze moesten dus nog heel wat sparen, voor zij zich netjes zouden kunnen installeren. Jasper wist, dat hij van zijn vader en moeder onmogelijk iets verwachten mocht op dit punt. Vader was blij, dat hij zijn weekloontje had. Zijn ouders hadden weliswaar enkele duizenden gulden op een spaarbankboekje gehad, doch deze waren opgegaan aan het kopen van peperdure levensmiddelen. En nóg hadden ze dat laatste oorlogsjaar honger geleden.

Sparen moesten ze dus!

Dat deden ze inderdaad. Jasper en Suus leefden zo zuinig mogelijk. Jasper gaf zelfs het roken op, hetgeen hem veel moeite kostte.

Op zekere dag stelde een transportondernemer uit een andere plaats Jasper voor, bij hem te komen werken. Hij zou dan een groter weekloon kunnen verdienen en bovendien zou hij later buitenlandse transporten mogen rijden, waardoor hij extra gratificaties zou ontvangen. Het klonk bijzonder aantrekkelijk.

Hoewel Jasper zijn baas welgezind was en hij respect had voor diens ondernemingsgeest en doorzettingsvermogen, nam hij toch het besluit, op het aanbod van de transporteur uit de andere gemeente in te gaan.

Jasper zegde dus zijn dienst op en een maand later ging hij aan het werk bij de concurrerende transportondernemer.

Hij werd chauffeur op een grote vrachtwagen met aanhangwagen. Hij maakte nu nog grotere reizen dan voorheen. Meestal had hij een bijrijder op de wagen, hetgeen prettiger rijden was.

Op een keer zei die bijrijder:

„Ik vind je een geschikte kerel, maar je bent afschuwelijk gierig. Je stapt 's morgens met een blauwe drinkensbus vol koude thee op de wagen. Ergens aanleggen onderweg is er niet bij.”

„Ik houd m'n centen liever in mijn zak.”

„Dat is een opvatting waar ik respect voor heb, maar 't wil niet zeggen, dat ik graag met gierige mensen te doen heb. Kijk maar uit, dat het geld jou niet te pakken krijgt, inplaats van jij het geld.”

„Ik heb trouwplannen,” vertelde Jasper toen. „Trouwden is tegenwoordig een dure geschiedenis. Mijn meisje en ik leven dus zuinig om een huishoudentje bij elkaar te kunnen sparen.”

„Dat verandert de zaak natuurlijk. Maar ik blijf zeggen, dat tussen zuinig zijn en gierig zijn een groot verschil bestaat. Ik zeg niet, dat jij het geld over de balk moet gooien, maar je moet jezelf niet tekort doen, man!”

„Als jij onderweg iets gebruiken wilt, ga dan rustig je gang. Ik zal wel stoppen als je me een seintje geeft.”

Het was deze bijrijder, die ergens in Limburg een extraatje in de wacht wist te slepen. Een kleine fabrikant had een zending flessenmateriaal naar Rotterdam te verzenden. De bijrijder bood aan, voor halve vrachtprijs de zending kratten mee te nemen naar de Maasstad. Natuurlijk onder voorwaarde, dat er niet over gesproken zou worden, want de baas had er niets mee te maken.

Jasper had aanvankelijk wel bedenkingen. De baas had er recht op om te weten, wat zijn chauffeurs vervoerden. Bovendien was zoiets bijna gelijk te stellen met beunhazerij of diefstal.

(Wordt vervolgd)

**n.v. Scheeps-
bouw v/h
Fa A. LANSER**
Sliedrecht
Holland

SCHEEPSBOUWWERVEN
**A. VUYK
& ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

N.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ
**P. C. van Drimmelen
& Zonen**
Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

**Koopt een goed
kostuum**
enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

SCHOOLMEUBELN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

Bereiding van:

Bedvoren
Kapok
Vulvlrokken
Watten
Sneuvulling
Orin Végétal
Zeegrass
enz.

**H
V
K**

N.V. Heerenveense
**Veer- & Kapok-
fabrieken**
A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 05130 - 2741/42

Bij de administratieve dienst van de Willem Arntsz
Hoeve te Den Dolder wordt voor zo spoedig mogelijk
gevraagd:

**een assistent voor de
loonadministratie**

niet ouder dan 30 jaar, middelbare schoolopleiding
strekt tot aanbeveling. Geheel zelfstandig kundende
werken. Salaris nader overeen te komen.
Sollicitaties schriftelijk te richten aan de ambtenaar
voor personeelszaken, Dolderseweg 164, den Dolder.

Lieve Elly en Hugo,

Hartelijk bedankt voor jullie brief. Hier heeft het diezelfde nacht ook zo gestormd, maar dat hebben jullie natuurlijk wel in de krant gelezen. Bij ons is de grote voorruit eraan gegaan... een lawaai, ontzettend! En natuurlijk een zee regen naar binnen, dus nogal wat schade aan de meubels en kleden ook... Maar gelukkig zijn we verzekerd, je weet nog wel, de laatste keer dat jullie hier waren hadden we het daar net over. We hebben er met zijn tweetjes nog eens over gepraat, en tenslotte hebben we de tegenwoordiger die de „1845“ aanprees laten komen. Een heel aardige man, die alles goed uitgelegd heeft... en ons in het bijzonder de Perfectpolis heeft aanbevolen. Wij hebben zijn advies opgevolgd en... we hebben er al vlug voordeel van gehad...

Uw verzekeringsman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

H. DORSMAN

Zwijndrecht

Telefoon 6576 (K 1850)

Asbestcement-producten

Gespecialiseerd in het aanbrengen van asbest-golfplaten op daken

N.V. W. J. SCHULING'S HANDELSONDERNEMING BINNENHAVENWEG 20 HENGELO

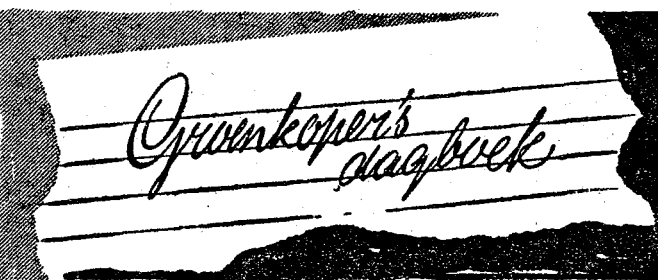
Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

1 JULI De enige regen na vele dagen was een regen van klachten over burenergerende radiotoestellen van andere burenen. Niet vanwege de kleur of het model, doch vanwege het geluid. De een z'n zegen, is de ander z'n regen (van klachten). Met de drukkende hitte stonden natuurlijk vele ramen en deuren open. Wat moest een mens anders doen dan naar radio luisteren of naar televisie (ook met geluid) kijken? Maar zij, die wilden slapen konden dat niet vanwege de herrie en zo kwam de politie in het geweer, die ook liever was gaan zwemmen. Wat kan men eraan doen, indien de burenen willen luisteren en u wilt gaan slapen en de ramen kunnen niet dicht, vanwege de hitte? Ik heb begrepen, dat u niets kunt doen, mits de avondklok 12 heeft geslagen, want dan pas komt het begrip burengerucht aan de orde. Ook al is het gerucht uit Hilversum afkomstig, het is dan toch burengerucht. Vele mensen hebben zich over de stoornissen opgewonden, waardoor zij het nog warmer kregen. De gemeederen werden meer en meer verhit en als je boos bent dan is muziek geen opwekkend middel. Böse Menschenen hebben keine Lieder, ook niet via de radio. Hopelijk wordt het spoedig koeler en rustiger om ons heen.

2 JULI Mijn hoop is niet in vervulling gegaan. Het is warmer en lawaaiëriger geworden. Ik moet u bekennen, dat ik niet van herrie houd. Ik vind lawaai iets vreselijks. Ik bewonder mensen, die in fabrieken kunnen werken bij ik weet niet hoeveel decibels geluid. De dokter zegt, dat ik een dun schedeldak heb, hetgeen natuurlijk mogelijk is. Professor de Hartog heeft mij eens verteld, dat hij dat ook had. Andere vergelijkingen met hem gaan mank, want hij was een geleerd mens. Doch de afkeer van harde geluiden was ons beiden aangeboren. Soms lijken geluiden veel harder dan zij in werkelijkheid zijn. Maar dat overkomt dan klaarblijkelijk mij altijd. Ik zou het liefst in een huisje op de hei wonen. Dan mag de kat op de vloer stampen en mogen de vogels om mij zingen. Doch echt georganiseerd lawaai, ik kan er niet

3 JULI In Rusland gaat de storm aan de stilte vooraf, als ik het goed begrepen heb. De kameraden Malenkow, Molotow en Kaganowitsj hebben het loodje gelegd. Waarom de radio het eerst dit bericht omriep in het Arabisch is duidelijk, nu het land zich op het ogenblik zeer oecupeert met het Midden-Oosten. Daar waren bedenkingen tegen de heren M., M. en K. Chroestsjew schijnt nu de grote man te wezen, ondersteund door het leger, aan het hoofd waarvan maarschalk Zjoekow. Ik ben geen kenner van Russische zaken, dat wil ik best weten. Daarom vlieg ik er niet direct in. Als je daar in Rusland geen opposant bent, dan deugt het niet, ben je wel een opposant, dan deugt het ook niet. Je moet precies weten wanneer je wel en wanneer je niet Stalinist moet wezen. Echt het land van de drie aapjes: horen, zien en zwijgen. Geef mij dan toch maar liever de warmte en de prijsverhogingen, de belastingen en de blokkering, de nieuwe pachtwet, koffie bij de slopen en niet werkende knipperbollen. Want ik weet één ding: als er des morgens om zeven uur bij mij gebeld wordt..... is het de post.

4 JULI Minister Hofstra heeft zijn hand over zijn hart gehaald ten aanzien van de getroffen fruittellers, die nu tegen hun voorlopige aanslagen een bezwaarschrift mogen indienen. Namens minister Mansholt heeft de bewaarder van de schatkist dit medegedeeld. Ik maak daarvan graag melding, omdat ik in een vorig dagboek op de nood onder de telers gewezen heb. Intussen heb ik met een bezwaard hart zelf mijn eerste termijn voldaan. Een vriend zeide, dat ik dat niet hoefde te doen als ik een en twee maar tegelijk nam, enz. Ik riskeer dat maar niet. Wie weet of ik tegen die tijd wel in de stemming ben om belasting te betalen. Een andere vriend, een boze, raadt mij aan helemaal niet te betalen. Hij zeide: als ieder op een bepaalde dag weigert te betalen: zijn er nooit deурwaarders genoeg om het verschuldigde op te vorderen. Hij vind wel, dat het moeilijk te organiseren was, omdat er altijd mensen zijn, die wel betalen. Omdat, als ze niet betalen, ze misschien wel eens veel meer zouden moeten betalen dan ze zouden betalen als ze gewoon betaalden, zonder dat ze nog de boete zouden betalen omdat ze niet betaald hadden. Begrijpt u het? Ik wel.

5 JULI Vandaag is het te warm om ook maar iets in dit dagboek te schrijven. Het enige wat mij heden heeft geïnteresseerd is: hoe wordt het koeler? Aangezien niemand dat weet, vond ik het ook niet de moeite waard u van mijn dagelijkse dingen tekst en uitleg te geven. Het is te warm om te denken en te warm om te schrijven. Als u mij nu vraagt hoe deze regels dan onder uw ogen zijn gekomen, moet ik u het antwoord schuldig blijven. Niet

dat ik het niet weet. Maar het is mij te vermoeiend om over deze kleinigheden na te denken. Natuurlijk hebt u recht op dit dagboek. U betaalt ervoor. En daarom schrijf ik deze dag dan ook vol. Maar anders had ik het niet gedaan. Eerlijk niet. P.S. In de late avond is het iets koeler geworden. Het ziet er met de kameraden in Moskou niet goed uit. C & B zullen niet tegenstaande de paleisrevolutie toch naar Praag vertrekken. Er is geen opwinding in de steden. De enige opwinding bestaat uit lange rijen mensen, die kranten kopen, lees ik. Daarover zou ik mij nooit opwinden, vooral als ik van te voren weet, wat er in die kranten staat.

6 JULI Ik vind, dat de komkommertijd in de dagbladwereld eerder is ingetreden dan normaal. In mijn tijd was dat pas in augustus het geval. Dan rijpen namelijk de komkommers. Er is weinig schokkend nieuws. Maar ook in mijn omgeving schijnen de komkommers als paddestoelen uit de grond te schieten. Dat kan natuurlijk niet, maar het zijn dan ook geestelijke komkommers. Vele vrienden zijn met vakantie. Boze buurman schreef mij een prentbriefkaart uit Zuid-Frankrijk, waar het volgens hem veel te heet is. De mensen betalen er echter minder belasting, heeft hij ontdekt. Geen wonder vind ik, er is geen minister die er achter heen zit. Want nauwelijks zit er een minister of zijn val staat voor de deur. Dat de Kaasexpres weer rijdt is nu ook al geen schokkend evenement. Mijn lijfblad bracht het bericht op de voorpagina. Jammer dat ik er geen gebruik van kan maken. Ik kom weinig in Alkmaar. Vroeger kwam ik er elk jaar, toen ik mijn vakantie in het landelijke Groet doorbracht. Kaas mag ik overigens graag eten. Ik ken twee mensen, die geen kaas kunnen luchten, noch eten. Mijn oom in Den Haag en mijn jongste zoon. Merkwaardig niet? De zoon lust ook geen tuinbonen. Maar wat zit ik mijn familie uit te stallen, terwijl de hele wereld wacht? Laat maar even wachten.

7 JULI 't firmament; 6. stelen van een naam; 7. mobiele brand die zich door tongen verplaatst; 8. deftig in de rede vallen; 14. larve van de langpootmug; 15. een koe heeft het helemaal boven en helemaal onder, maar doet het met z'n oren; 19. paddestoel van chocola en slagroom; 20. kijk er niet te diep in; 21. had Amsterdam deze tram nog, het daarin opgepotte geld zou een steun zijn bij de bouw van de IJ-tunnel; 22. het is toelaatbaar een apparaat aan het oor te dragen; 26. kippige zeelui; 27. zie 17 hor.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. In hun hemd staan ze er gekleurd op, al gaan ze recht op het doel af; 9. hij jaagt op de drukkerij de boel erdoor; 10. ze leren, maar zijn niet a'tijd herders; 11. delfstof uit een hemellichaam.....; 12. en eten uit water, dan is de boel wel in de war; 13. deze koningin telt veel mannen onder haar slaven; 16. hij heeft steeds zijn doel voor ogen en is voor zitten bang; 17. pocher voor 't reinigen van de kamer, nuttig in vereniging met de oogopslag van 27 vert.; 18. puistjes bepalen het resultaat van 't examen; 21. eendagsoom, die ook vader is en alleen optreedt als een ander vader is; 23. halfjaar; 24. zonder thee zit deze Indoes'er boordevol haat; 25. hierin bestaan alle goede dingen, vooral een preek; 28. meisjes als steunpilaren; 29. verp'aatsbare bergplaatsen van vlees; 30. leden van de kiesverenigingen vóór een verkiezing. Vertikaal: 1. Een eindje met U om; 2. schip van vader Noach; 3. rivier in Amsterdam; 4. deze knecht bestaat voor de helft uit poetsmiddel; 5. optocht in

Oplossing Kryptogram vorige week

Horizontaal: 1. Pasteur. 4. pakkist. 8. erepost. 10. melkkoe. 11. zege. 12. tante. 13. even. 16. naast. 17. rails. 19. krats. 21. Stien. 24. rare. 25. loper. 26. stag. 29. meiboom. 30. fantast. 31. lustrum. 32 slungel. Vertikaal: 1. piepzak. 2. stengun. 3. Edom. 5. kalf. 6. inktvis. 7. treinen. 9. taart. 10. meter. 14. barak. 15. milie. 18. karamel. 19. karbies. 20. stoom. 21. sleef. 22. netmaag. 23. bagatel. 27. boor. 28. sneu.

William Gruenkoper

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Inflatie- moeilijkheden

Zowel in Frankrijk als in de Duitse Bondsrepubliek hebben de belangrijkste parlementaire colleges de verdragen inzake de Europese Economische Gemeenschap en de Euratom met een flinke meerderheid van stemmen goedgekeurd. Deze gebeurtenissen werden in de gehele Westelijke wereld toegejuicht. Ook wij doen dat.

Wanneer ook de parlementen van de andere partners: Italië en de Benelux-landen deze verdragen hebben geratificeerd, zal op 1 januari 1958 met de uitvoering van de tractaten kunnen worden begonnen. Een jaar later zal dan een aanvang moeten zijn gemaakt met de werkelijke verlaging van de douanetarieven tussen de zes landen. Dan zal men de concurrentie van elkaars produkten steeds sterker gaan gevoelen.

Dat de Duitse Bondsdag en de Franse Nationale Vergadering beide Europese verdragen hebben goedgekeurd, is politiek voor Europa van de grootste betekenis. Maar de strijd voor de Europese eenwording, die vooral een economische strijd is, gaat thans pas beginnen en de vooruitzichten zijn allesbehalve rooskleurig.

De meeste economen zijn het er wel over eens, dat met de uitvoering van deze verdragen, met name van het verdrag inzake de Europese Economische Gemeenschap pas begonnen zal kunnen worden wanneer de zes landen hun betalingsbalans in redelijk evenwicht hebben gebracht. Daarvan is thans geen sprake. Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek zijn wat dit betreft volstrekt antipoden.

De Duitsers hebben hun export enorm uitgebreid en hun importen niet navenant doen stijgen. Dit heeft tot gevolg dat de Bondsrepubliek in de Europese Betalingsunie op het ogenblik een surplus heeft van ruim 3 miljard gulden. Het Duitse tegoed over de maand juni steeg nog verder met 530 miljoen gulden, het Franse tekort met 425 miljoen gulden.

De Duitse mark wordt dus in Europa steeds schaarser en stijgt daardoor steeds meer in waarde. In Frankrijk is de situatie tegenovergesteld. Daar woedt de inflatie in toenemende mate. De betalingsbalans vertoont stijgende tekorten. Daardoor zag de Franse regering zich gedwongen de import af te remmen en zal zij wellicht tot een devaluatie van de frank moeten besluiten.

Voor de kleinere Europese partners, zoals de Beneluxlanden, is deze ontwikkeling allesbehalve prettig. Duitsland importeert te weinig en exporteert steeds meer en Frankrijk sluit zijn grenzen voor de produkten van anderen en tracht zijn export door het toekennen van grote subsidies uit te breiden.

Dit alles is volkomen in strijd met de alom toegejuichte Europese verdragen. Valt er in de Duitse Bondsrepubliek duidelijke deflatie te constateren, in de rest van Europa neemt de inflatie toe. Binnen het raam van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, waarin 17 landen van Europa op regeringsniveau samenwerken, is dit vraagstuk reeds geruime tijd in studie. De Duitsers worden door de O.E.E.S. aangespoord om de waarde van de Duitse mark te verhogen, te revalueren. Daardoor wordt de invoer in Duitsland gestimuleerd en wordt de export uit Duitsland afgeremd. Ook andere maatregelen worden aan de Duitse Bondsrepubliek aanbevolen. Maar de Duitsers voelen niet voor een revaluatie. Zij vinden, dat Engeland en Frankrijk een inflationistische politiek hebben gevoerd en dat deze landen daarom het pond en de frank maar moeten devalueren.

De laatste berichten zijn dat de Duitse Bondsrepubliek waarschijnlijk

DE ZWARTE LONEN

DE zwarte lonen hebben het gedaan. Die jagen de bouwrijzen op en dus ook de huren. Soms lijkt het wel, of iedereen zwart loon ontvangt behalve ambtenaren, die dan ook knap ontevreden zijn.

Overigens zit er een merkwaardige kant aan het vraagstuk van de zwarte lonen. In allerlei gesprekken met mensen, die zelf geen zwart loon „genieten” klinken verwijten door aan het adres van die egoïstische arbeiders, die er niet voor terugdeinzen honderdvijftig gulden schoon per week te vragen. Maar onze wetgeving stelt bij overtreding van de loonvoorschriften niet de arbeider, maar de patroon strafbaar. Het is wel eens goed, juist met het oog op de kritiek van buitenstaanders, om aandacht te vragen voor de rol, die de werkgevers spelen in het drama van de zwarte lonen. Zij zijn heus geen onschuldige slachtoffers, maar mede-schuldigen.

Het Convent der christelijk-sociale organisaties heeft kort geleden een rapport gepubliceerd „inzake het vraagstuk der zwarte lonen”, waarover wij hier graag iets zeggen willen. Om dan met het minst belangrijke te beginnen: waarom moeten rapporten toch altijd in de stijl van het stadhuis worden geschreven? Dit rapport is in druk verschenen — u kunt het bestellen bij het secretariaat van het Convent: Alexanderstraat 8, Den Haag — en het is dus de bedoeling, dat veel mensen het lezen. Dan zou het de moeite waard geweest zijn een taal te gebruiken, die ook de eenvoudigste kan verstaan. Maar dit was tussen haakjes.

Dit rapport is om twee redenen belangrijk. Om wat er in wordt gezegd en om wie het zegt.

Zedelijk kwaad

HET begint en het eindigt met erop te wijzen, dat het betalen en ontvangen van zwarte lonen een zedelijk kwaad is; dat het het normbesef ondermijnt; dat het een gevaar vormt voor de handhaving van wet en recht in het algemeen. Bij de kwestie van de zwarte lonen zijn „de ethische normen van trouw aan het gegeven woord en van gehoorzaamheid aan het voorschrift van de overheid in het geding”. „Daarmede is het een zaak van ons geweten geworden dat ons — als het goed is — niet met rust kan laten”.

Er staat in het hele rapport geen enkele tekst uit de Bijbel en er worden geen christelijke beginselen ten tonele gevoerd. Toch is dit rapport over het maatschappelijk kwaad van het zwarte loon een echt christelijk getuigenis. Hier wordt onderwerping aan de goddeloze heerschappij van de wet van vraag en aanbod afgewezen; hier wordt ervan uitgegaan dat voor het economisch handelen van de mens zedelijke normen gelden. En dat in deze tijd van praktisch materialisme, waarin voor duizenden en nog eens duizenden de hoogste levens-

aan Frankrijk 100 miljoen dollar zal willen lenen om het tekort op de Franse betalingsbalans te dekken. Dat kan enig soulaas bieden aan Frankrijk, maar het lost de moeilijkheden niet op. Steeds duidelijker wordt het, dat de bestrijding van de inflatie eerste voorwaarde is voor het slagen van de Europese integratie en dat het vraagstuk gezamenlijk moet worden aangepakt.

Wanneer dit niet mogelijk is binnen het raam van de O.E.E.S., dan zullen de 6 Europese landen die de E.E.G. gaan vormen aan de ene kant en Engeland en de Scandinavische landen, die met de E.E.G.-landen een akkoord wensen te sluiten over de instelling van een vrijhandelszone, aan de andere kant het hierover zo spoedig mogelijk met elkaar eens dienen te worden.

In ieder geval zullen de extreme posities van Duitsland en Frankrijk voor wat betreft hun betalingsbalans verdwenen moeten zijn, voordat met de Europese gemeenschappelijke markt kan worden begonnen.

wet schijnt te zijn: Halen, wat er te halen is!

Neen, zegt het Convent in dit rapport, voorop moet staan de trouw aan het gegeven woord en de gehoorzaamheid aan het voorschrift van de overheid. Zelfs dan, wanneer wij er meer uit zouden kunnen halen, indien wij het met die trouw en die gehoorzaamheid op een akkoordje zouden gooien.

Moeten wij nu zeggen, dat dit een moedig getuigenis is? Waarom? Had u dan van de christelijk-sociale beweging een ander antwoord verwacht? Was u soms de mening toegedaan, dat die beweging niets anders was dan heel gewone belangenbehartiging met een christelijk sausje er overheen? Dan moet u beslist dit rapport lezen om van die dwaling te genezen.

Maar dit rustig ingaan tegen de geest van de tijd met zulke ouderwetse woorden als trouw en gehoorzaamheid is niet

door

A. BORSTLAP

het enige, dat dit rapport waardevol maakt. Het geeft ook een nuchtere, zakelijke ontleding van de tegenwoordige methode van loonvorming en loonbepaling. Op die loonvorming hebben de bedrijfsgegoten — patroons en arbeiders — invloed, maar ook de overheid. De Stichting van de Arbeid bemoeit er zich mee, maar ook het College van Rijksbemiddelaars. En het rapport aarzelt niet om de bezwaren, die aan de tegenwoordige gebonden en centraal geleide loonvorming vastzitten, duidelijk te noemen. Het behoegt ook dat alles wat zwart schijnt toch niet altijd zwart behoeft te zijn. En het vraagt de aandacht van werkgevers en werknemers voor de mogelijkheden van een en economisch en sociaal verantwoorde loonvorming door toepassing van de moderne belonings- en waarderingssystemen als werkclassificatie en merit-rating.

Het is hier niet de plaats om op deze min of meer technische kanten van dit vraagstuk in te gaan. Wel past deze opmerking: dat het ook in dit zakelijke gedeelte zo echt een christelijk rapport is.

Het christendom van de dierbare en dikke woorden (maar kijk niet naar de daden) heeft in de wereld al heel wat kwaad gebrouwen. Hier echter vinden we geen holle frazen, die ver over het doel heenschieten, maar een nuchter, verantwoord, zakelijk ingaan op de problemen. En dat niet om daardoor aan de klem van de morele verplichting te ontkomen, maar juist om door die eerlijke zakelijkheid het ethisch beginsel te duidelijker in het licht te stellen.

Een band, die bindt

DIT rapport is dus belangrijk om wat erin staat. Maar er is nog een tweede reden om er meer dan de gewone, oppervlakkige aandacht aan te schenken. Het is een rapport van het Convent der christelijk-sociale organisaties. Dat betekent, dat hier werkgevers en werknemers hebben samengewerkt en

dat zij het eens zijn geworden. Want het Convent wordt gevormd door het Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers, de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, de Christelijke Middenstandsbond en het Christelijk Nationaal Vakverbond. Van al deze bonden en verbonden zaten mensen in de commissie, die het rapport heeft samengesteld. De heer Roolvink van het C.N.V. was er voorzitter van, Mr. G. C. v. Dam van het Werkgeversverbond secretaris. En deze commissie komt nu tot de eenstemmige conclusie, dat het kwaad der zwarte lonen bestreden moet worden, dat daarbij werkgevers en arbeiders verantwoordelijk zijn en dat — om nog één ding te noemen — met die gezamenlijke verantwoordelijkheid rekening moet worden gehouden bij het strafbaarstellen van overtredingen.

Kijk, wij zijn allemaal een beetje moe geworden van het telkens herhaald verhaal, dat je in de maatschappij en in de politiek de mensen niet moet indelen langs lijnen van geloofsovertuiging, maar volgens de normen „conservatief” en „progressief”. Dat waren eigenlijk de twee echte zuilen! Zo hebben b.v. Dr. Buskes en Ds. Ruitenberghet keer op keer aan de lezers van „Het Vrije Volk” verteld. En dan ben je conservatief of progressief al naar de plaats, die je in de samenleving inneemt.

Het Convent van christelijk-sociale organisaties is een levend bewijs voor de onjuistheid van die stelling. Werkgevers, boeren, middenstanders en arbeiders werken samen, omdat ze samen willen uitgaan van dezelfde overtuiging. Om het eens ouderwets te zeggen: het beginsel is een band, die bindt.

Maar nu móet u niet denken, dat het in het Convent altijd maar koekoek-éénzang is en dat ze het daar altijd en bij voorbaat al roerend met elkaar eens zijn. Gelukkig niet. In het Convent buigt men zich samen over de harde werkelijkheid van het maatschappelijk leven; men zoekt er naar een weg om samen iets van de sociale gerechtigheid om Jezus' wil tot gelding te brengen in onderneming en bedrijf. En dan wordt er over vragen als bezitsvorming of de rechtsvorm van de onderneming echt wel eens gediscussieerd. Maar dat kan dan ook, omdat — zoals een Frans spreekwoord zegt — men het eens moet zijn, om met elkaar te kunnen discussiëren.

En in het Convent is men het hierover eens, dat het maatschappelijk leven geen eigenwettelijke grootheid is, geen zakelijke aangelegenheid, waar de wetten van getallen en machines heersen, maar een terrein, dat onderworpen is aan de wet van onze Heer. Zo is er in het Convent een stuk waarachtig christelijke solidariteit gegroeid tot zegen van ons volk.

AAN ONZE ABONNEES

Uit verschillende delen van het land bereiken ons klachten van abonnees, dat Nederlandse Gedachten pas op maandag bij hen wordt bezorgd. Wij betreuren dat zeer.

De verzending van ons blad geschiedt op een zodanig tijdstip, dat onder normale omstandigheden alle abonnees het op zaterdag kunnen ontvangen. Dat nu het blad in sommige plaatsen pas op maandag wordt bezorgd, wordt veroorzaakt door grote drukte en gebrek aan personeel bij de P.T.T. In overleg met de P.T.T. worden thans middelen beraamd om deze moeilijkheden te ondervangen. Wij vertrouwen dat binnenkort een oplossing zal worden gevonden.

Maak nu reeds een

VERGADERSHEMA

* *Regelmatig worden gunstige berichten over ledenwerfacties ontvangen.*

* *Een abonnee bedankte - zes nieuwe abonnees gewonnen.*

ZOMERACTIVITEITEN

LANG niet ieder kiesverenigingsbestuur heeft er — tijdelijk — het bijltje bij neergelegd. De postbode in de Dr. Kuyperstraat te Den Haag zou u daarover meer kunnen vertellen. Vandaar dat wij het op deze plaats ook maar doen. Hittegolf of niet, de nieuwe ledenlijsten komen in prachtige regelmaat binnenstromen. Veelal in alfabetische opstelling. Dat is prettig, omdat onze ledenadministratie ook van a tot z ingedeeld is. Het werkt dus vlot. Vergeet u niet de adressen van de leden te vermelden. Men zou zo zeggen: voor een dorp hoeft dat toch niet? Liever wel, want alleen dan kunnen wij het contact-nummer van Nederlandse Gedachten, dat ieder lid van een kiesvereniging gedurende 10 maanden in het jaar maandelijks ontvangt, goed adresseren. Het komt veel voor, dat men in een dorp dezelfde achternamen! heeft. Zonder een goed adres kan de toezending van Nederlandse Gedachten dus veel misverstand en vertraging opleveren. Let u er even op secretaris? En..... als u gedurende de laatste twee jaren nog geen nieuwe ledenlijst hebt ingezonden aan ons Bureau, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag, ga er even voor zitten en doet het nog NU! Het resultaat is twee „vliegen” in één klap: Al uw leden krijgen het contact-nummer waar ze recht op hebben en straks, begin september, als de kiesverenigingen voor de contributie-afdracht een nota ontvangen, heeft uw collega, de penningmeester veel minder last, indien de ledentallen goed zijn aangegeven.

Het is zeer plezierig, dat vele penningmeesters niet bij de geldbuidel neerzitten. Ze innen blijkbaar regelmatig — liefst per maand — de contributies en kunnen dus al een deel van de afdracht aan het Centraal-Comité toezenden. Hetgeen velen van hen doen en door ons zeer op prijs wordt gesteld. Men begrijpt, dat dit voor alles goed is. Het centraal bureau moet immers ook in de zomermaanden salarissen uitbetalen en andere uitgaven doen. Dat, begrijpen vele penningmeesters en daarom: hartelijk dank! Uiteraard krijgen ze voor iedere storting van ons zo spoedig mogelijk een ontvangstbevestiging.

DE LEDENWERVING GAAT DOOR

Wij hebben al weer een paar weken geen melding van ledenwervingsactiviteiten gemaakt. Toch gaat ook dit werk voort. Secretaris Joh. Friso van de kiesvereniging te Drachten bericht ons, dat in zijn woonplaats 2 acties worden voorbereid. Men heeft het goed u' zekend.

Doch ook in deze zomermaanden wordt geoogst. Ook ditmaal opent de onze lezers reeds bekende heer Van Ravens te Schiedam de rij met 25 nieuwe leden; hulde. Dan komt Hilversum met 18 nieuwe leden. Vervolgens de k.v. te Amsterdam-Slootermeer, waar de secretaris de heer P. C. Hildering, 14 nieuwe leden inschreef. Utrecht-oost slaat met 12 nieuwelingen ook geen slecht figuur. Evenmin Naaldwijk met een aanwinst van 8 leden. Sneek met 6 en Amsterdam-Watergraafsmeer, Zwolle-Noord, Apeldoorn en Zaandam met ieder 5 geven eveneens blijk van gezonde activiteit.

Het is natuurlijk niet overal en altijd botertje tot de boom. Dat moeten z elkaar niet wijs maken. Ieder kiesverenigingsbestuurslid weet er maar al te best van mee te praten. Uit Andijk meldt de secretaris, de heer R. Kooiman, 4 nieuwe leden

(evenals zijn collega's te Den Helder en Zierikzee dat doen). Doch in Andijk, emigranten-oord bij uitsteking, staat tegenover deze winst een verlies van 19 afschrijvingen. Op zichzelf behoeft dit geen ramp te zijn. Als men het zich maar goed realiseert. Dat lukt in Andijk. Wij hebben persoonlijk uit een duisterder tijd te veel goede herinneringen aan de vriendschappelijke vastbeslotenheid van de bewoners, dan dat we aan een komende sprong-voortuit zouden twijfelen. Ook de kleine beetjes helpen. Vaak moet er veel moeite voor worden gedaan. Daarom Almkerk, Zutphen en Vlaardingen evenveel waardering voor uw ledenwinst van ieder 3.

GEEN SPROOKJE

EEN werkelijk gebeurd feit. In Zeist bedankte een lezer als abonnee van ons blad. De reden was ons niet duidelijk. Daarom ging er een brief naar de secretaris, de heer R. Groenendijk met het verzoek eens poolshoogte te nemen. De heer Groenendijk voldeed aan ons verzoek en toog op pad. Na lang praten geen resultaat. Bedankt bleef bedankt. Kijk schreef de heer Groenendijk: „toen heb ik tot troost maar 6 nieuwe abonnees bijgewonnen”. Dit is een prima reactie, die navolging verdient. Waarom wachten tot de herfst? Het lezen van ons blad is immers belangrijk. Het is één van de beste vormen van politieke zelfscholing.

Soms zijn er inderdaad financiële moeilijkheden, al is de abonnementsprijs van f 6,50 per jaar (1,65 per kwartaal) veelal geen onoverkomelijk bezwaar. Een abonnee deelde een van onze medewerkers mee, dat hij evenzo over de waarde van het blad dacht. Het betalen van het abonnementsgeld voor een medelid van de kiesvereniging had hij aan een derde overgedaan, omdat hij zelf zorgt, dat twee zonen abonnee zijn.

HEBT U AL EEN VERGADERSCHEMA VOOR HET KOMENDE SEIZOEN?

HEEL wat voorzitters in het bijzonder zullen zich wel eens afvragen hoe ze een zo goed mogelijk schema van vergaderingen kunnen opbouwen. We kregen deze week zo'n schets onder ogen en geven die ter overweging door, met hulde aan de opsteller(s).

1e vergadering:

eind september - begin oktober; onderwerp: overzicht algemene landelijke en internationale politiek.

2e vergadering:

eind november: bespreking provinciale politiek; gelegenheid om ter vergadering namen voor de kandidaatsstelling te noemen.

3e vergadering:

half januari: vergadering met gezellig karakter; forum, politieke intelligentie-test of iets dergelijks.

4e vergadering:

begin februari: in forum-verband de gemeentepolitiek behandelen.

5e vergadering:

2e helft van maart: kandidaatsstelling voor de gemeenteraad.

Het is goed even te vermelden, dat de ingediende ontwerp-wijziging van de Kieswet de volgende aanwijzingen geeft:

11 februari 1958: kandidaatsstelling door de Provinciale Staten.

26 maart 1958: verkiezing leden van de Provinciale Staten.

15 april 1958: kandidaatsstelling voor de Gemeenteraad.

28 mei 1958: verkiezing leden van de Gemeenteraad.

Basis voor discussie

DE S.D.A.P. was vanouds een partij, die koos vóór het openbaar onderwijs. Trouwens, de „Bond van Ossendorp”, de organisatie van klasseonderwijzers aan de openbare school, had er heel veel te vertellen. Toen de S.D.A.P. in haar Groninger motie zich in beginsel veronigde met subsidiëring van bijzondere scholen, toen ging dit met merkwaardige voorwaarden gepaard. Telkens werd er immers op gewezen, dat er meer waarborgen moesten komen, dat het onderwijs aan zo'n bijzondere school even deugdelijk was als dat aan een staatsschool. Zolang er geen honderd procent waarborgen werden gegeven, zo zei een van de woordvoerders op het Groninger Congres, was hij niet voor subsidie. Een oude liberaal-rationalistische denkwijze beheerste de roze visie. **Wat de staat doet, is van nature deugdelijk.** Wat uit het volksinitiatief opkomt, is op zijn deugdelijkheid verdacht. En eerst, wanneer de staat waarborgen heeft geëist en verkregen, dan is het rode hart gerust. Daarom hebben de oude socialisten zich ook, onder aanvoering van Troelstra, zo heftig verzet tegen de officiële erkenning van de door de Vrije Universiteit verleende graden.

Bij dit alles verliezen we niet uit het oog, dat naast het geloof in de zekerheden van de staat nog een ander geloof bij de S.D.A.P. een rol speelde. Het hartelijk vertrouwen nl. dat de **neutraliteit** het enige vruchtbare principe was voor het onderwijs. Niet de staatsschool zonder meer, maar de **neutrale staatsschool** was het ideaal.

DE P.v.d.A. neemt officieel een ander standpunt in. Zij erkent de rechten van het bijzonder onderwijs, belijdt nergens verknochtheid aan de neutraliteit als basis voor deugdelijk onderwijs. Zij aanvaardt officieel de pacificatie. En zij neemt het ons kwalijk, wanneer wij verklaren, dat haar houding jegens de Christelijke school bij ons geen vertrouwen wekt. Wanneer wij dat niettemin volhouden, dan komt de socialistische pers in het geweer.

WIJ hebben niet het minst bezwaar, om de discussie voort te zetten. Maar op één voorwaarde.

De grondwetsherziening van 1917 heeft de financiële gelijkstelling gebracht voor het algemeen vormend lager onderwijs.

In die tijd sprak men graag van onderwijs voor „het volkskind.” Dat „volkskind” ging van de lagere school het leven in. Als dat kind niet meer leerplichtig was, dan werd het ingeschakeld in het arbeidsproces. En alleen de bevoorrechten konden vervolgonderwijs genieten. Voor de anderen was er hoogstens nog wat herhalingsonderwijs in de winter in de avonduren.

Dat is nu radicaal aan het veranderen. En die verandering krijgt binnen enkele jaren zo haar beslag, dat elk kind na de lagere school nog een school gaat aflopen. Wanneer die vervolgschool valt onder de wet op het nijverheids- en beroeps- en bedrijfsopleiding, dan is voor de oprichting een urgentieverklaring nodig in de gemeenteraad. Zij kan betrekking hebben op een lagere technische school, op een huishoudschool, een landbouwhuishoudschool, een uitgebreide technische school, enz.

En wat zien we nu gebeuren? Dat in de gemeenteraden de socialisten zich telkens weer tegen zulke urgentieverklaringen verzetten. De feiten zijn voor geen tegenspraak vatbaar. De lijst is lang genoeg. Van een incidenteel geval is geen sprake. **En elk gesprek met de P.v.d.A. moet o.i. uitgaan van die feiten.** Het heeft niet de minste zin, over theoretische verklaringen te debatteren, die deze feiten negeren.

DAARBIJ zijn drie argumenten in het geding.

Vooreerst verklaren sommige socialisten, dat zij voor het lager onderwijs de pacificatie wel aanvaardden, maar niet zonder meer voor het voortgezet onderwijs. Zij menen, dat de Christelijke school kiest voor de beslotenheid, voor het isolement, in tegenstelling met de „openheid” van de openbare school. De „beslotenheid” past bij het gezin, de „openheid” van de openbare school sluit aan bij de maatschappij. En daarom is voor het lager onderwijs het begrijpelijk en aanvaardbaar, dat de ouders kiezen voor de „beslotenheid”, maar er moet ergens een grens zijn. En dus is het **niet vanzelfsprekend**, dat de pacificatie wordt doorgetrokken naar het voortgezet onderwijs.

Het tweede argument heeft speciaal betrekking op dat nijverheids- en beroeps- en bedrijfsopleiding. In een gemeente in het Noorden van ons land, met een rechtse meerderheid, verzette de socialistische fractie zich unaniem tegen de urgentieverklaring voor de stichting van een Chr. Landbouwhuishoudschool. Een der sprekers deed het met het argument dat hij nog nooit van Christelijk breien had gehoord. Zo simplistisch wordt het niet vaak gesteld. Maar wel wordt vaker in deze richting geredeneerd. Een chr. lagere school, dat is acceptabel, maar een chr. nijverheidsschool, dat is toch eigenlijk een overtrekken van de pacificatiegedachte.

En dan komt een derde argument in discussie. Een chr. nijverheidsschool? Dat kan, dat is aanvaardbaar, als sommigen nu eenmaal te recht of ten onrechte, op het standpunt staan, dat zo'n school wenselijk en mogelijk is. Maar dan alleen als de neutrale school, die immers de school voor allen is, er geen schade van ondervindt. De prioriteit van de neutrale school moet worden erkend. In streken met een gemengde bevolking zal zij de eerste en vaak de enige school moeten zijn. Herhaaldelijk is dan ook het verzoek om een urgentieverklaring voor een christelijke nijverheidsschool afgewezen met de redenering: Wij socialisten zijn principieel vóór de pacificatie maar tegen deze christelijke school. Want zij zou de bestaande neutrale school afbreuk kunnen doen.

DE feiten en argumenten zijn bekend. Zij kunnen in de stukken worden geverifieerd.

Maa' dan heeft het voorlopig geen zin, te debatteren over algemene stellingen, over een of andere platonische verklaring.

Wij zijn gaarne bereid, met de P.v.d.A. verder te discussiëren, dus ook met mannen als dr. Buskes, die persoonlijk een warm hart heeft voor de Christelijke school.

Maar dan moeten naar onze mening de bovengenoemde feiten en argumenten een basis voor het gesprek zijn. Dat wil zeggen: dat wij willen handelen over het **gedrag** van de P.v.d.A. in de gemeenteraden, zodra de vragen concreet aan de orde komen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Van der Bruggen en zijn wet

OP 20 juli 1857, vandaag juist een eeuw geleden, vond in de Tweede Kamer de eindstemming plaats over het ontwerp van wet op het lager onderwijs, waaraan de naam verbonden is gebleven van mr. J. J. L. van der Bruggen. Terecht! Want wel was het ontwerp ingediend door de minister van Binnenlandse Zaken Van Rappard, onder wiens departement het onderwijs ressorteerde, maar bij de verdediging in de Kamer speelde Van der Bruggen, minister van Justitie en formateur van het kabinet, de hoofdrol.

Aan de stemming was een openbare behandeling voorafgegaan, die drie weken in beslag had genomen. Zij was sensationeel verlopen. Steeds sterker had het debat, dat diepgaand principieel meningsverschil aan het licht bracht, een persoonlijk karakter gekregen. Scherpe verwijten flitsten over en weer. De emotionele spanning bereikte een climax toen de minister in heftige bewoordingen zijn voornaamste tegenstanders toevoegde, dat zij „door een kunstig samenweefsel van woorden en voorstelling van feiten” hem trachtten „belachelijk te maken en in het oog der natie te vernederen”, en hun verweet, „alles te zeggen wat strekken kan om smart en pijn te veroorzaken en dat te doen met het opzet om te grieven.”

Geen geringe beschuldiging! Maar wat haar dubbel zwaar maakte was, dat zij gericht werd tot 's ministers eigen naaste geestverwanten.

De wet is aangenomen met ruime meerderheid: 47 tegen 13 stemmen. Maar onder de tegenstemmers bevonden zich alle antirevolutionaire Kamerleden: Elout van Soeterwoude, Groen van Prinsterer, Van Lynden, Mackay en Van Reede van Oudtshoorn.

Onmiddellijk na de stemming verliet

Groen, de aanvoerder van de oppositie, de vergaderzaal met achterlating van een brief, waarin hij mededeelde „met smart, doch uit persoonlijk plichtsbesef” zijn ontslag te nemen als Kamerlid.

Dezelfde dag nog stelde Van der Bruggen, de overwinnaar, zijn portefeuille ter beschikking, maar de Koning weigerde hem te ontslaan . . .

„de man van het ogenblik”

ONDANKS alles wat over de voorgeschiedenis van de wet van 1857 is geschreven, — ik denk in de eerste plaats aan de grondige studie van Prof. Goslinga in de bundel „Christendom en Historie” van 1925, — plaatst deze bewogen episode uit onze parlementaire historie ons voor allerlei onopgeloste raadsels. Het is uiterst moeilijk, de betekenis vast te stellen van verschillende factoren, die de ontwikkeling van het conflict beheerst hebben. Misverstanden, persoonlijke verhoudingen, wantrouwen en ongemotiveerde verwachtingen door-

door
Prof. Dr. H. Smitskamp

kruisten de zakelijke tegenstellingen. En wat zich achter de schermen heeft afgespeeld, m.n. ook mogelijke pressie van de zijde des konings, onttrekt zich ten dele nog steeds aan onze waarneming.

De hoofdzaken zijn evenwel duidelijk. De kernvraag, waar de hele kwestie in wezen op neerkwam, was deze: wat moet het karakter zijn van het openbaar onderwijs?

Het ministerie-Van der Bruggen dankte zijn ontstaan in de eerste plaats

aan de impasse, waarin het onderwijsvraagstuk geraakt was. Daardoor vooral was de val van het kabinet-Van Hall veroorzaakt.

De onderwijswet, door dit ministerie in 1856 ingediend, ging uit van de gemengde staatsschool, die, om voor alle gezindheden bruikbaar te zijn, een godsdienstig-neutraal karakter zou dragen.

Tegen dit ontwerp was een uitgebreide petitiebeweging op touw gezet. Was het duidbaar, dat uit de openbare school van een christelijke natie de godsdienst zou worden geweerd?

Op de Koning had dit verzet grote indruk gemaakt. Het bood hem een welkome aanleiding om van het ministerie, dat hem toch al niet zinde, af te komen. Na enige onderhandelingen, waarvan de finesses nog steeds niet alle bekend zijn en tijdens welke enkele noodlottige misverstanden zijn ontstaan, meende hij in Van der Bruggen de man gevonden te hebben, die de moeilijkheden kon oplossen.

Met onbegrijpelijk optimisme heeft deze de netelige opdracht geaccepteerd. Hij voelde zich, zoals hij zelf tegen Groen zei, „de man van het ogenblik.” Blijkbaar heeft hij zich de zwaarte van zijn taak niet gerealiseerd en zich zowel in de politieke verhoudingen als in zijn eigen capaciteiten vergist. Hoe anders zijn illusie te verklaren, dat hij in de gegeven situatie een onderwijswet tot stand zou kunnen brengen, die voor alle partijen aanvaardbaar was?

„vrije associatie-school”

VAN DER BRUGGHEN stond bekend als een vurig voorstander van het christelijk onderwijs. Evenals zijn vrienden in de Reveilkringen had hij in woord en geschrift er op aangedrongen, dat recht zou worden gedaan aan het billijk verlangen van ouders, die voor hun kinderen positief-christelijk onderwijs begeerden.

Maar over de wijze, waarop dit recht verwerkelijk moest worden, verschilde hij met zijn geestverwanten van mening. In meerderheid deelden zij het toenmalige standpunt van Groen van Prinsterer. Deze had gekozen voor de christelijke openbare school, daar hij van oordeel was dat in de publieke instellingen het godsdienstig karakter der natie tot uitdrukking diende te komen. Voor de moeilijkheid, dat deze school voor alle confessies aanvaardbaar moest zijn, waren twee oplossingen denkbaar. De ene was die van de uniforme gemengde school, waarin het christelijk element zodanig gereduceerd zou zijn, dat niemand er aanstoot aan behoeft te nemen. Dit systeem werd door Groen en Van der Bruggen gelijkelijk verworpen. De andere mogelijkheid, en die richting wilde Groen uit, was de splitsing van de staatsschool naar de gezindheden.

Of dit stelsel van de zgn. facultatieve splitsing praktisch uitvoerbaar was, lijkt zeer dubieus. In elk geval heeft het nooit de kans gekregen, zijn bruikbaarheid te bewijzen. De oplossing van de schoolkwestie is langs een heel andere weg bereikt. En wel langs de weg, die Van der Bruggen heeft aangewezen.

Anders dan de meesten van zijn geestverwanten stond deze, in aansluiting aan Vinet, op het standpunt, dat de staat met betrekking tot de godsdienstige behoeften van de natie slechts een negatieve taak heeft: het wegnemen van al wat de vrije loop van het evangelie kan belemmeren. Het standpunt dus, dat later een tijdlang, zij het op andere gronden, in antirevolutionaire kring gemeengoed is geweest.

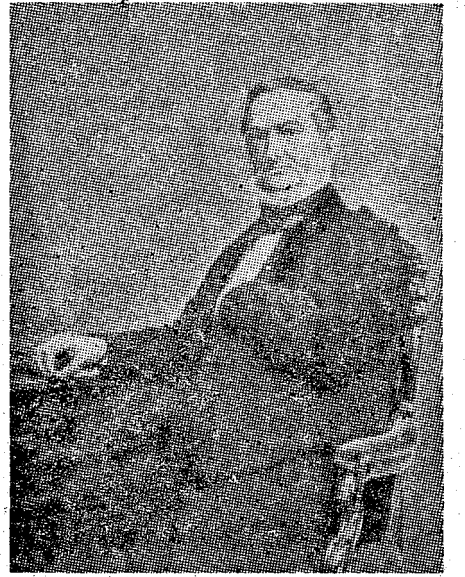
Van een christelijke staatsschool kan in deze zienswijze geen sprake zijn. Zij gaat immers uit van een overheid, die als zodanig nooit godsdienstig onderwijs kan en mag geven. Haar school moet een strikte neutraliteit in acht nemen. Maar anderzijds moet zij er voor zorgen, dat aan degenen, die wél positief-christelijk onderwijs begeren, van staatswege geen belemmeringen in de weg worden gelegd.

Zo kwam Van der Bruggen tot zijn „vrije associatieschool”, d.i. de bijzondere school, zoals wij die thans kennen. Ook Groen wilde die wel aanvaarden, maar als noodmaatregel in de overgangsfase naar de gesplitste openbare school. Voor Van der Bruggen was zij de principieel enig juiste oplossing.

Thans buigt zich de lijn in het leven van de heer De Bruyne weer meer in de richting van de politiek.

Door bijzondere omstandigheden, (in het najaar, zal de heer De Bruyne o.m. veel bemoeienis moeten hebben met het organiseren van het dan te Amsterdam te houden internationaal accountants congres) zal hij eerst per 1 januari 1958 tot het C.C. toetreden.

Wij wensen hem ook bij dat werk veel zegen en hopen dat onze partij er ten zeerste door gediend zal zijn.

MR. J. J. L. VAN DER BRUGGHEN

De verdere ontwikkeling heeft hem in het gelijk gesteld. Hem komt de blijvende verdienste toe, dat hij deze oplossing niet alleen aangewezen, maar haar ook toegepast heeft: de eerste christelijke bijzondere school, in 1844 te Nijmegen gesticht, is geheel en al door zijn toedoen tot stand gekomen.

„politiek der actualiteit”

ER bestonden nog andere verschillen tussen Van der Bruggen en de meerderheid van de christelijke vrienden. Zo behoorde hij, wat zijn theologische denkbeelden betreft, tot de ethisch-irenenische vleugel der orthodoxie. Deze hechtte veel meer waarde aan de werkzaamheid van de individuele christelijke persoonlijkheid dan aan nauwkeurig omschreven beginselen en aan georganiseerd optreden.

Een consequentie van dit standpunt was, dat Van der Bruggen zeer huiverig stond tegenover de vorming van een christelijke staatkundige partij. Die was hem te exclusief, want zij zal zich onvermijdelijk identificeren met een of ander christelijk leerbegrip, en wil de werkelijkheid, anticiperend op de toekomst, naar haar hand zetten. Er zijn christelijke staatslieden, maar van een christelijke staatkunde kan men slechts spreken in oneigenlijke zin. Zij is niet anders dan de staatkunde van een christen, die zich ook in zijn politieke gedragingen onder de kritiek stelt van de zedelijke normen van het evangelie.

Het zijn, ook thans nog, bekende klanken! Maar toen zomin als nu kwamen zij overeen met de gangbare antirevolutionaire opvattingen, ook al houden we rekening met de omstandigheid, dat een eeuw geleden de partijgrenzen nog een meer vloeiend karakter hadden en er nog geen duidelijk geformuleerde partijprogramma's bestonden.

Met de afwijzing van een christelijke staatkunde naar antirevolutionaire opvatting strookte ook 'zijn kijk op de taak van de staatsman. Staatkundige werkzaamheid is, zo meende hij, een louter praktisch bedrijf, dat in de eerste plaats rekent met de voorhanden situatie, en zijn doelstellingen dienovereenkomstig bepaalt. „Hieruit volgt dat de staatkunde, genoodzaakt om het betrekkelijk goede en ware dat zij beoogt, steeds af te meten naar de mogelijkheid en vatbaarheid der feitelijke toestanden, zich steeds bewegen moet in een sfeer van transactien tussen het wenselijke, en mogelijke en verkrijgbare.”

Deze woorden door Van der Bruggen in 1858 neergeschreven, bevatten ongetwijfeld een element van waarheid. Maar wie zo ijverig de „politiek der actualiteit” wil bedrijven, en tegelijkertijd niet weten wil van vast omlijnde politieke beginselen, loopt gevaar dat hij met zijn „transactien” in het drijfzand raakt, waar niet meer de normen, doch de feiten beslissend zijn.

Dat dit gevaar niet denkbeeldig is, heeft het optreden van Van der Bruggen als minister overtuigend bewezen.

Tragiek

DIT optreden werd door de groep antirevolutionairen, die zich om Groen schaarde niet zonder bezorgdheid tegemoet gezien. Ook al placht hij zich rijkelijk vaag uit te drukken, al gold hij bij de buitenwacht als volbloed antirevolutionair, en al was zijn liefde voor het christelijk onderwijs onverdacht, men was er zich van bewust dat hij er afwijkende meningen op nahield. Men wist ook, dat hij een impulsief en impressie-nabel man was, en dat hij met zijn politiek der actualiteit vele kanten uit kon.

Zou hij, als antirevolutionaire eenling

• Vervolg op pag. 10

De gaande man

Zoals reeds in de rubriek „Partij in Actie” werd vermeld had het Centraal Comité op zijn laatstgehouden vergadering een moeilijk besluit te nemen. Dat hield verband met de brief, waarin Prof. Dr. J. Severijn de wens te kennen gaf zijn lidmaatschap van het Centraal Comité te beëindigen, tenelnde jongere schouwers in staat te stellen zich onder dit werk te zetten.

Het Centraal Comité besloot in de wens van Prof. Severijn te berusten. Tengevolge hiervan moet afscheid worden genomen van een lid van het C.C., dat voor onze partij veel heeft betekend.

Reeds in het nummer van Nederlandse Gedachten d.d. 20 oktober 1956 heeft Prof. Dr. S. v. d. Linde uitvoerig de betekenis van Prof. Severijn geschetst, naar aanleiding van diens 25-jarig hoogleraarschap.

Bij dit afscheid releveren wij nog even, dat de heer Severijn twee jaar voor onze partij in de Tweede Kamer heeft gezeten, n.l. van 1929—1931, het jaar waarin hij de Kamer vaarwel moest zeggen omdat hij het hoogleraarschap ging bekleeden.

De band met de partij bleef echter, doordat Prof. Severijn sindsdien nog jaren lang zitting had in het Centraal Comité.

Aan die periode komt thans een einde. Behorende tot de „Gereformeerde Bond in de Nederlands Hervormde Kerk” waarvan hij voorzitter is, heeft Prof. Severijn de Gereformeerde gezindte trouw diend. Onze partij is hem dankbaar voor zijn aandeel in het politieke leven en wenst hem voor de toekomst Gods onmisbare zegen.

A. L. DE BRUYNE

De komende man

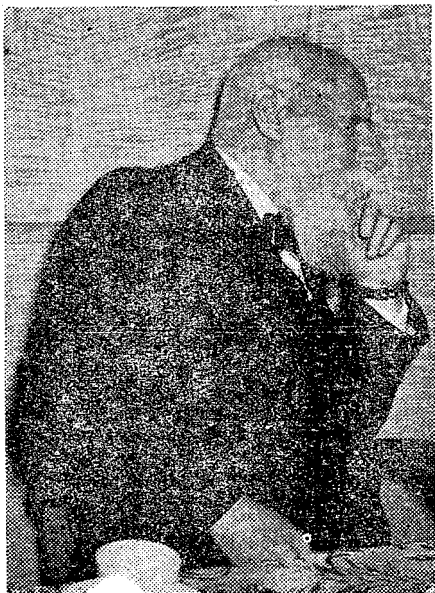
Het Partijconvent koos op 27 april j.l. tot lid van het Centraal Comité de heer A. L. de Bruyne te Amsterdam.

De heer De Bruyne heeft deze benoeming aanvaard. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik om hem, voor zover dit nog nodig is, te introduceren.

De heer De Bruyne, die thans 49 jaar oud is, en sinds 1935 te Amsterdam woont, werd te Zwolle geboren als zoon van de Christelijke Gereformeerde predikant aldaar. Aanvankelijk ging zijn loopbaan in de richting van de gemeente-administratie. Reeds vroeg was hij werkzaam in onze partij, n.l. van 1933—1935 als secretaris van de K.V. te Zwolle. Ook was hij werkzaam in de A.R.J.A.-organisatie, waarin hij in 1933 prof. dr. L. W. G. Scholten als secretaris opvolgde. In 1937 verwisselde de heer De Bruyne dit secretariaat voor dat van de bond van Christelijk Gereformeerde Jongelingsverenigingen, van welke Bond hij thans erelid is.

De heer De Bruyne bekleedde in de loop der jaren op kerkelijk terrein verschillende functies. Hij is thans penningmeester van het curatorium der Theologische School te Apeldoorn en hij was fiscus van de Generale Synode 1956 van de Chr. Gereformeerde Kerk. Ook bekleedt hij verschillende deputaatschappen en is hij ouderling te Amsterdam-Zuid.

Op maatschappelijk terrein was de heer De Bruyne ook werkzaam als adjunct-secretaris van het Nederlands Instituut van Accountants van welk Instituut hij thans Directeur is van het bureau.

PROF. DR. J. SEVERIJN

Naar een rechtsorde van de arbeid (II)

HET sociale vraagstuk heeft drie aspecten:

1. de materiële en ideële waardering van de arbeid;
2. de hoedanigheid van de arbeid;
3. de tussen-menselijke verhoudingen in de arbeidsgemeenschap.

Wij zullen deze drie aspecten achtereenvolgens bezien om dan tevens na te gaan wat de taak der overheid ten opzichte van elk dezer kanten van het sociale vraagstuk kan zijn.

Ditmaal dan het aspect van de waardering van de arbeid.

De waardering van de arbeid

ARBEID is een economisch goed, evenals het kapitaal en de grond dat zijn.

Maar arbeid is een economisch goed van zéér bijzondere orde, van een zéér bijzondere aard. Het economisch goed, dat arbeid heet, is namelijk onlosmakelijk verbonden aan de mens; de mens, die God geschapen heeft, die Hij zó bemint, dat Hij Zijn eigen Kind voor hem in de dood heeft gegeven, en die Hij verwacht in Zijn woning.

Arbeid en arbeider zijn één.

Wie spreekt over de arbeid, spreekt tegelijkertijd over de arbeider, over de mens, die een eeuwigheidsbestemming heeft.

Arbeid geen koopwaar

UIT dit gegeven vloeden een paar zeer belangrijke consequenties voort.

De eerste is wel, dat arbeid geen koopwaar is. De „waarde” van de arbeid zal daarom nimmer overgelaten kunnen of mogen worden aan de werking van vraag en aanbod. Dat we er ooit in zullen slagen, de invloed van vraag en aanbod op de „arbeidsmarkt” geheel uit te schakelen, moet betwijfeld worden; men herinnere zich slechts de niet-naleving der collectieve contracten (naar beneden) tijdens de werkloosheidsperiode in de dertiger jaren en men denke aan de niet-naleving van collectieve contracten (naar boven) in de huidige periode van volle werkgelegenheid. Maar al is dan de volledige uitschakeling van de wet van vraag en aanbod wellicht niet bereikbaar, er moet toch met kracht naar gestreefd worden, want — het zij herhaald — arbeid is geen koopwaar. De vaststelling van de „waarde” van de arbeid mag daarom niet aan de werking van vraag en aanbod overgelaten worden.

Het loon dient bepaald te worden in overleg tussen ondernemer en werknemer, c.q. tussen hun respectieve organisaties. Een werkelijke rechtsorde van de arbeid eist dit overleg. En waar het geweigerd wordt, legde de overheid het bindend op.

Een novum in de Nederlandse sociale geschiedenis is het verplicht overleg niet. Toen de vaderlandse land- en tuinbouw in de dertiger jaren gesteund moest worden door middel van de Landbouw-Crisiswet, vorderde de regering, dat de voor het bedrijf bestemde steun ten goede zou komen aan alle bedrijfsgenoten: aan de boeren en tuinders, doch ook aan de land- en tuinarbeiders. Voorwaarde daartoe was: overleg. Indien de ondernemers in de land- en tuinbouw dit overleg weigerden, verplichtte de regering de betrokkenen tot overleg. En wanneer het overleg niet tot resultaat leidde, benoemde de regering een arbiter, aan wiens uitspraak partijen gebonden waren.

Aan dit ingrijpen van de regering danken vele collectieve contracten in de landbouw hun ontstaan. Gebleken is, dat ingrijpen van de overheid het overleg kan bevorderen.

Nu vond dit overheidsingrijpen in de dertiger jaren zijn rechtsgrond in de overheidssteun voor de landbouw, doch ook onafhankelijk van een speciale steunverlening aan een bepaalde bedrijfstak kan het de taak der overheid zijn, het overleg tussen de bedrijfsgenoten te bevorderen en — indien nodig — tot dit overleg te verplichten.

In de gevallen, waarin het overleg niet tot overeenstemming leidt, verlene — bij ontstentenis van een bedrijfsorgaan — de overheid haar bemiddeling en indien ook na bemiddeling geen akkoord wordt verkregen, dient een arbitrage-commissie — bij voorkeur één van het bedrijfsleven zelf — te beslissen.

Wanneer het ons werkelijk om een rechtsorde van de arbeid gaat, zal met minder geen genoegen genomen kunnen worden.

Het behoefte-element

EEN tweede vraag is: aan welke factoren moet bij dit overleg over de vaststelling der loonhoogte aandacht geschonken worden?

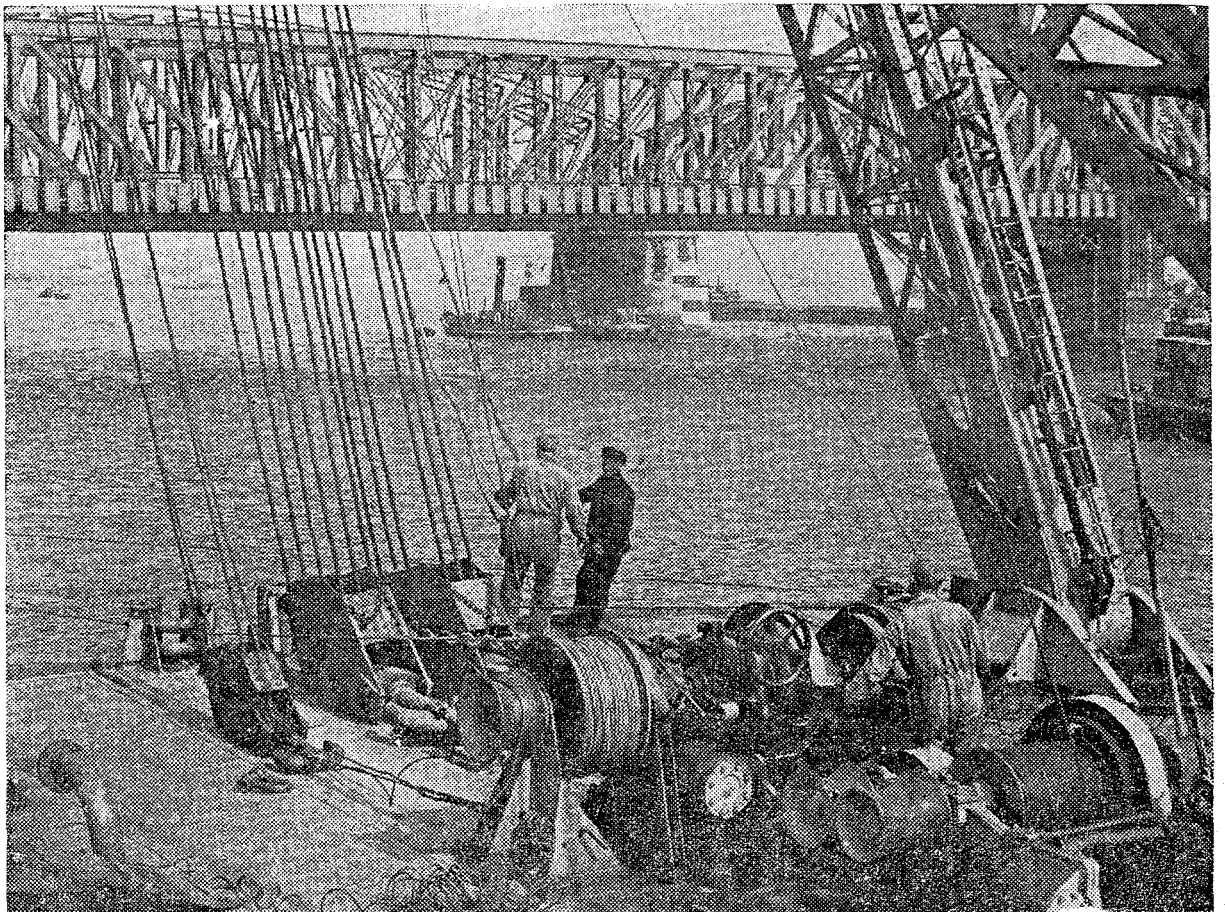
Het loon moet toereikend zijn om daarvan een gezin van gemiddelde grootte te kunnen onderhouden en om nog iets te kunnen mededelen aan hen, die hulp nodig hebben.

Het behoefte-element is en blijft daarom een wezenlijk element bij de loonbepaling.

ARTIKEL XIV

MET verwerping van de leer van de klassenstrijd worde gestreefd naar een rechtsorde van de arbeid, te verwezenlijken in onderling overleg door ondernemers en arbeiders langs de weg van daartoe dienstige organisaties en lichamen.

De Overheid toetse hetgeen wordt tot stand gebracht aan hetgeen de gerechtigheid in de publieke verhoudingen vordert en trede zelf op voor zover anders de na te streven rechtsorde niet zou worden verwezenlijkt.”

Een drijvende bok op een van onze grote rivieren. De bedieningsmannschappen hebben een hard, maar ook een mooi bestaan. Op het water viert Holland zijn triomfen, waardoor het over de gehele wereld bekend is.

Nog op een andere wijze moet met dit behoefte-element gerekend worden, namelijk met betrekking tot de gezinnen, die groter zijn dan het gemiddelde gezin. Bij de vaststelling van het basisloon worde gerekend met de behoefte van het gemiddelde gezin; voor degenen, die een groter dan een gemiddeld gezin hebben, biedt het systeem van de kinderbijslag een bijdrage. Kinderbijslag is een verevening van de totale loonsom, waardoor een correctie op het loon wordt toegepast ten behoeve van diegenen, die een groter dan gemiddeld gezin hebben. „Principieel” zou het dus geenszins onjuist zijn, wanneer de kinderbijslag weer zou beginnen bij het derde kind. De terugkeer tot dat systeem is echter uiterst moeilijk, omdat dan tegelijkertijd het algemene loonpeil verhoogd zou

cussie. Anders geformuleerd luidt de vraag: dient bij de vaststelling van de loonhoogte rekening gehouden te worden met het rendement van het bedrijf?

Het antwoord op deze vraag moet o.l. luiden: ja. Waarom?

Een arbeider is niet in de eerste plaats deel van een „arbeidersklasse” of van een grauwe arbeidersmassa, waarvan de leden allen precies hetzelfde inkomen behoren te hebben.

Een arbeider is in de eerste plaats bedrijfsgenoot, d. i. lid van een ondernemings- c.q. bedrijfsgemeenschap.

In de hoogte van zijn loon dient daarom het rendement van de onderneming c.q. van de bedrijfstak tot uitdrukking gebracht te worden. Nog om een andere reden dient dat te geschieden: het is namelijk onrechtvaardig, dat alleen de ondernemer en/of de kapitaalverschaffer van een hoger dan een gemiddeld rendement profiteert. Dit hogere rendement is tot stand gekomen door de samenwerking van kapitaal en arbeid onder leiding van de ondernemer en daarom is het rechtvaardig, dat ook alle drie van dit hogere rendement profiteren.

Er is nog een derde reden voor het rekening houden met het rendement van het bedrijf bij de loonbepaling. Een uniformistische loonpolitiek heeft de neiging het loonpeil in alle bedrijfstakken af te stemmen op het slechtst renderende bedrijf. Daarentegen handhaaft een loonpolitiek, die rekening houdt met de gedifferentieerde bedrijfsuitkomsten, een gezonde competitie, die in het economische leven niet gemist kan worden.

Dat wil geenszins zeggen, dat een terugval in de voor-oorlogse disharmonieën geboden zou zijn. Immers, bij de loonbepaling moet niet alleen gerekend worden met micro-economische grootheden (de onderneming), doch ook met macro-economische (betalingbalans, ruilvoet, werkgelegenheid). Maar ook omgekeerd is het onjuist, bij de loonbepaling alléén rekening te houden met macro-economische factoren met uitsluiting van de micro-economische.

Een verantwoorde differentiatie laat zich daarom zeer wel verenigen met een verantwoorde coördinatie en omgekeerd.

Het is taak der overheid het huidige uniformistisch systeem te vervangen door een meer sociaal.

Een werkelijke rechtsorde van de arbeid vordert dat.

★ ★ Vliegkamp

Het bericht dat de K.L.M.-superconstellation „Neutron” nabij het eiland Biak is verongelukt heeft grote ontsteltenis in Nederland teweeg gebracht. Volgens de laatste berichten zijn er zeventenvijftig doden te betreuren. Het is daarmede de grootste ramp uit de geschiedenis van de Nederlandse burgerluchtvaart.

Ons medeleven gaat uit naar de nagelaten betrekkingen van de slachtoffers. Er heerst rouw in vele gezinnen.

Mensen kunnen bij een slag als deze maar moeilijk troosten. Moge daarom Gods vertroostende nabijheid het leed verzachten van allen, die een verlies hebben te betreuren.

Onze gedachten gaan ook uit naar de K.L.M. Het verkeer gaat met de regelmaat van de klok door. Maar voor allen, die bij het werk van onze nationale luchtvaartmaatschappij zijn betrokken zal het niet gemakkelijk zijn het hoofd bij het werk te houden. Zij zullen zich hierdoor niet laten ontmoedigen. Dat mag ook niet. Zij mogen zich gesterkt weten door de wetenschap, dat het gehele Nederlandse volk met grote sympathie achter hen staat.

De K.L.M. behoort tot de veiligste luchtvaartmaatschappijen ter wereld. De hoogste mate van veiligheid scheen bereikt. Totdat een ramp als deze er ons aan herinnert, dat het menselijk kunnen beperkt is. En dat zal een aansporing moeten zijn om telkens weer alles in het werk te stellen de veiligheid en de bedrijfszekerheid te vergroten.

door

M. RUPPERT

moeten worden met de bijslag van twee kinderen, indien men althans de gezinnen met één en twee kinderen niet in inkomsten achteruit wil laten gaan.

Sociale verzekering

HET loon moet voorts zodanig zijn, dat men daarvan kan leven, ook wanneer men niet of niet meer in staat is tot arbeiden, dus bij ziekte, ongeval, invaliditeit en ouderdom.

Iemand kan echter reeds op betrekkelijke jeugdige leeftijd invalide worden. Alleen verzekering biedt hier uitkomst. En nu is het de taak der overheid om deze sociale verzekering op basis van premiebetaling door de bedrijfsgenoten tot stand te brengen.

Op deze gedachtengang steunen de sociale verzekeringswetten van Talma en Aalberse, die tot zulk een grote zegen voor de arbeidende stand zijn geweest.

Drieërlei voorzieningen zijn echter nog steeds zéér onvoldoende:

bij invaliditeit;
na het overlijden van de kostwinner vóór de pensioengerechtigde leeftijd (dus het weduwen- en wezenpensioen);
bij ouderdom.

Ook de laatste! Velen menen, dat de algemene ouderdomsverzekering een definitieve oplossing van het vraagstuk van het ouderdompensioen heeft gebracht. Deze mening is onjuist. De A.O.W. verschaft slechts een zéér bescheiden „bodempensioen”, relatief (in verhouding tot het geldende loon- en prijspeil) zelfs belangrijk minder dan de wet-Talma van 1919. Op deze „bodem” dienen daarom de bedrijfstaksgewijze, de ondernemingsgewijze en de persoonlijke voorzieningen te worden opgetrokken.

Een hoogst belangrijke taak van de overheid is de bevordering van de totstandkoming van deze bedrijfs- en ondernemingspensioenfondsen en van deze individuele voorzieningen. Zij dient niet alleen de totstandkoming van deze voorzieningen in geen enkel opzicht te belemmeren, zij dient deze totstandkoming te stimuleren.

De prestatie

BEHALVE met het behoefte-element behoort bij de bepaling van de loonhoogte gerekend te worden met de individuele prestatie. Die stelling behoeft, naar het voorkomt, weinig betoog. De systemen van werkclassificatie, van tarifiering en van merit-rating zijn alle middelen om het prestatie-element tot gelding te brengen.

Het kan taak der overheid zijn om deze systemen met voorzichtigheid en beleid te bevorderen.

Dat bij de loonbepaling met de individuele prestatie rekening gehouden moet worden, wordt wel door niemand meer betwist. Maar of bij de loonbepaling ook gerekend moet worden met de prestatie als lid van een ondernemings- of bedrijfs-gemeenschap, is op het ogenblik volop in dis-

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

Drie dagen vergaderen per week

- * De Tweede Kamer op reces. Op 16 augustus vindt het afdelingsonderzoek plaats van het E.E.G. en het Euratom-verdrag.
- * De Eerste Kamer in afwachting van de huurdebatten.

NA — sinds Kerstmis — 45 vergaderingen gehouden te hebben (waarvan negen avondvergaderingen) is de Tweede Kamer met vakantie gegaan. Een vakantie, die op 16 augustus a.s. in ieder geval onderbroken moet worden voor het afdelingsonderzoek van de wetsontwerpen tot goedkeuring van de Europese economische gemeenschap en Euratom. Deze verdragen zullen in de eerste week van oktober in het openbaar worden behandeld.

Toen deze mededeling werd gedaan waren de belangrijke overeenkomsten reeds in eerste instantie door het Franse en het Duitse parlement goedgekeurd. Juist op de dag, dat de wetsontwerpen aan de Nederlandse parlementsleden werden uitgereikt. Men kan dus niet zeggen, dat wij op parlementair-technisch gebied tot de vlotsten behoren. De Nederlandse wetgevende machine draait stroef, doch degelijk. Mischien wel eens wat al te degelijk. In het Franse en het Duitse parlement heeft men deze verdragen zeer algemeen behandeld. Men heeft eigenlijk — zonder de gedegen schriftelijke voorbereiding die wij kennen — volstaan met algemene beschouwingen. Daarover hoeft men niet verbaasd te zijn. Geen enkel Parlement is in de gelegenheid iets aan de verdragtekst af te dingen. En bovendien: wat de gemeenschappelijke markt betreft kan men zeggen, dat slechts 10 procent van de materie is geregeld en dat de resterende negentig procent slechts door eindeloze besprekingen opgelost kan worden, al of niet op het hoogste niveau.

Het ontbreken van een behoorlijke Nederlandse tekst was een der oorzaken waarom deze ontwerpen zo laat bij ons Parlement zijn ingediend. Maar nu ze er eenmaal zijn gaan we de ontwerpen met Nederlandse degelijkheid duchtig bekijken. Daar is geen enkel bezwaar tegen, want juist voor ons land zijn deze verdragen van het grootste belang. Maar toch hopen wij, dat onze Tweede Kamer in de eerste week van oktober deze verdragen ook op hun politieke merites zal bekijken. Want hoe onvolledig en onbevredigend (o.a. wat het boven-nationale karakter van de verdragen betreft) zij ook mogen zijn — toch hebben we hier te maken met een stap op de weg naar de verdere eenwording van Europa. Dat is de weg, die (menselijkerwijs gesproken) leidt tot vrede en welvaart in ons werelddeel.

Driemaal per week

HET meest opvallende in de vakantiespeech van voorzitter Kortenhorst was wel zijn aankondiging dat de Tweede Kamer voortaan drie dagen per week zal vergaderen. En wel op dinsdag, woensdag en donderdag. Zo nodig ook driemaal per week een avondvergadering, terwijl in zeer dringende gevallen eveneens op maandag zal worden bijeen gekomen.

Verschillende dagbladen hebben hun ontstemming over deze gang van zaken geuit. Volkomen terecht, want de voorlichting over de debatten in de Tweede Kamer dreigt minder te worden. De dagbladen zijn nu eenmaal aan een bepaalde ruimte gebonden. Voor ons is het dan ook de vraag of de Kamer wel goed doet dit besluit uit te voeren.

Waarom kan er niet op maandag worden vergaderd? De ministerraad heeft zijn vergaderingen van de maandag naar de vrijdag verschoven. De maandag komt dus vrij. Nu heeft voorzitter Kortenhorst gezegd, dat de ministers de maandag vrij willen houden voor het voeren van internationale besprekingen, vooral in Beneluxverband. Dat argument is niet erg deugdelijk. Het Kamerwerk kan, ook al is er een minister in het buitenland, gewoon doorgaan. Dat is in de praktijk wel gebleken. Meer dan eens vraagt een bewindsman een wetsontwerp een dag later te behandelen, omdat hij in het buitenland vertoefte.

Kamervoorzitter Kortenhorst moet de gang van zaken dan ook niet geheel juist hebben gesteld. Het was de laatste maanden bijna onmogelijk om de Raad van Ministers voor de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal voltallig bijeen te krijgen. De kabinetszittingen van deze zes landen werden nl. op zes verschillende dagen gehouden. Daardoor werd het noodzakelijk om een bepaalde dag te bestemmen voor de vergaderingen in Luxemburg. Na ampel overleg is dit de dinsdag geworden, met de mogelijkheid dat deze vergaderingen reeds op maandagmiddag of maandagavond beginnen. Dat was de reden waarom onze ministerraadsvergadering van de maandag naar de vrijdag moest verhuizen. Een Kamervergadering op vrijdag is voor onze ministers dus uiterst bezwaarlijk, maar zij hebben geen enkel bezwaar tegen vergaderingen op andere dagen van de week. Zelfs niet tegen de maandag. Dat de Kamer niet regelmatig op maandag gaat vergaderen ligt dus niet aan het Kabinet, maar aan de Kamer zelf. Het was goed geweest als voorzitter Kortenhorst daarop had gewezen.

Klein goed

OP deze laatste vergaderdag heeft de Tweede Kamer over restant opruiming gehouden. Twee atoomovereenkomsten — we hebben daar verleden week reeds op gewezen — werden aanvaard. Tevens werd o.a. besloten om de sociale uitkeringen en de kinderbijslag met 3% te verhogen, als compensatie voor de huurverhoging. De grote gezinnen krijgen een „extra” compensatie van één cent kinderbijslag. Van het vierde kind af wordt deze bijslag nl. met drie centen per dag verhoogd. Tot het vierde kind ontvangt men twee cent. De socialistische afgevaardigde, de heer Van Lier kwam met een vrij demagogisch amendement. Hij wilde geen 3%, maar 4% compensatie. Deze gedachte

werd door staatssecretaris Van Rhijn onaanvaardbaar verklaard. In dergelijke kwesties moet men niet te snel met amendementen dreigen, daar men anders het risico loopt voor de tribune te gaan spreken. Bovendien zal men met dergelijke stuntjes altijd zien, dat de communisten meer bieden.

De Tweede Kamer had voor de wijziging van de Indische pensioenen eigenlijk niets dan lof. Men prees de regering dat zij haar woord gestand had gedaan. Deze pensioenen worden via een egalisatie en saneringstoelag nu opgetrokken tot het Nederlandse pensioenpeil. En dat hebben de ambtenaren van het voormalig Nederlands Indië stellig verdiend.

Intussen vergadert de Eerste Kamer nog rustig door. Dinsdag a.s. zal zij de huurwetten behandelen. Uit de schriftelijke stukken op te merken liggen de kaarten bijna op dezelfde wijze geschud als enige weken geleden in de Tweede Kamer. Weer is een klein deel der K.V.P.-fractie tegen de huurblokkering. Het ziet er echter niet naar uit, dat de ontwerpen gevaar lopen.

BOEKEN en periodieken

Juninummer van Anti-Revolutionaire Staatkunde, het maandelijks orgaan van de Dr. Abraham Kuypersstichting. Bij de uitgever Kok in Kampen kan men zich abonneren voor f 5,75 per jaar, studenten voor f 3,75 per jaar.

De welvaartsstaat

SPREKENDE over dit begrip, staat wel vast, dat het slaat op de verhouding tussen overheid en economisch leven. Die verhouding is niet nieuw. Men behoeft slechts te denken aan het overheidsingrijpen tijdens de depressie in de jaren dertig. Het woord welvaartsstaat, na de oorlog in West-Europa ingevoerd, moet dus wel iets nieuws inhouden. Na bij de verschillende omschrijvingen te hebben stilgestaan, komt drs. Hazenbosch tot de conclusie, dat het hier gaat om het garanderen van een zeker welvaartspeil aan de bevolking.

Wat zijn de gevolgen van deze staatsgarantie? De staat staat moet zijn woord immers nakomen. Men behoeft alleen maar te denken aan een daling van de export, aan de sluiting van het Suez-kanaal, om te beseffen, dat in die omstandigheden er een neiging bestaat tot werkloosheid en tot daling van het inkomen. Hoe moet dan de staat zijn verplichtingen nakomen, hoe kan ze dan een zeker welvaartspeil garanderen?

Naar de mening van de schrijver wordt zulk een garantie of een waardeloos vod papier of de voorbode van een volledige socialisatie van het economisch leven. Zonder dirigeren van tot op heden vrije economische krachten, zonder arbeidsplicht, zonder opheffing van de ondernemingswijze georganiseerde volkshuishouding is de overheid immers niet in staat tot het geven van een garantie ten aanzien van het welvaartspeil?

Tegenover deze absolute staatsverantwoordelijkheid voor het economisch leven dienen wij bereid te zijn, met onze private verantwoordelijkheid voor de welvaart ernst te maken. Het terugwijzen van de staat binnen zijn eigen bevoegdheden houdt in het aanvaarden van de plicht, zich niet uitsluitend te richten op zichzelf, doch zich op evangelische wijze te bekommeren om de ander.

Professor Zuidema bespreekt „Kracht en zwakheid van het communisme en van het christendom”.

Voor haar belijders is het communisme de volledige en uitsluitende geopenbaarde waarheid. In dit geloof vindt het communisme zijn kracht. Dit geloof is zelfgeloof. „Uit, door en tot de mens zijn alle dingen”. Dit geloof wil niet god-loos genoemd worden, want daar God niet bestaat, is de term god-loos een onzinnigheid. Het communisme gelooft in zichzelf als de vervulling, verlichting, volleiding, emancipatie van mens en mensheid, als de zin der geschiedenis.

De kracht van het communisme ligt in zijn geloof in de geschiedenis als heilsgeschiedenis en in het heden als het midden der geschiedenis.

In deze kracht van het communisme ligt ook zijn zwakheid. Want zijn geloof wordt steeds weer en steeds dringender door de werkelijkheid weersproken. Zo kan op de duur het geloof zich slechts per commando en als „blind geloof” staande houden. In tegenspraak met de heilsbelofte is de arbeider 's nachts niet veilig, overdag niet heilig en morgen niet gezegend. Het communistische heil blijkt steeds maar „morgen” te komen, de vloek, de dwang, de terreur dient zich in het heden aan. De zegen bestaat op papier, de vloek is realiteit. Niet meer en nooit is de kracht van het communisme gelegen in geloof, doch in geweld.

Het christelijk geloof is naar inhoud, richting en oorsprong uit, door en tot God. Het predikt juist en is ook de afbraak van mens en mensheid. Slechts door Jezus Christus vermag geloof iets, door de liefde werkende. Het christelijk geloof leeft bij de gratie Gods en is zelf gedreven eer het aandrijft.

De kracht van het communisme is zijn zwakheid. De zwakheid van het Christendom is zijn kracht.

Ten slotte: Prof. dr. L. W. G. Scholten geeft het Buitenlands Overzicht. Onder de boekbesprekingen vindt men beschouwingen over het proefschrift van Dr. W. Albeda en over „De uitdaging van het sociale vraagstuk” van prof. Van Esveld.

WAGENINGEN

B. H. Haze
aannemersbedrijf
Uw adres voor alle voorkomende
timmer- en metselwerken
Wageningen — Harnjesweg 45 — Ceresstraat
Telefoon 2610

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

VOOR PRIMA
brandstoffen en stookolie
H. J. Troost
Stationsstraat 5 A — Telefoon 2892 — Wageningen

Onbetwist óók „Uw kousenspecialist”
D. S. DIJKMAN
HOOGSTR. 29, TEL. 2164 (na 6 uur 3121), WAGENINGEN
• TRICOTAGES
• MANUFACTUREN
• BABY-ARTIKELEN
• NYLONKOUSEN EN „SOKKEN”
Agent Anker naaimachines. Vraag vlijdblijvend demonst. stratie. — Reparatie na 1 jaar schriftelijke garantie.

Radio Technisch Bureau
J. G. van Dodewaard
Grindweg 67 - Telefoon 2889 - Wageningen
De zaak met de langste televisie-ervaring
Wie „Dodewaard” kent, zoekt niet.
Wie zoekt, kent „Dodewaard” niet.

De mode voor morgen vindt u heden bij . . .
MODEHUIS „DE WINDT”
„Speciaalzaak voor damesconfectie en pelterijen”
Hoogstraat 25 — WAGENINGEN

MAKELAAR D. BEUMER
gevestigd sinds 1925 IS UW ADRES
voor alle verzekeringen - koop en verkoop - huur en verhuur - taxaties - hypotheeken en beheer vaste goederen
De jarenlange praktijkervaring is voor u de beste waarborg
Grindweg 8 — Wageningen — Telefoon 2981

HILVERSUM

Voor **GOEDE LECTUUR** voor Bijbel, boek of tekst...
Voor **DE VULPEN**, die U uit honderden kiest.....
Voor **THUIS** of **KANTOOR** voor alles benodigd bij schrijven, rekenen, tekenen
Ga naar 't Gooische Boekhuis
waar U goed en billijk wordt bediend.....
HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-7007
Showroom voor kantoren HAVENSTRAAT 2 b

JAN VAN DEN BRUL
★ HEREN. EN JONGENSKLEDING
★ SPORT. EN REGENKLEDING
★ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Cinderella
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM . TELEF. 2151

DE SPAARBANK
Hilversum • Bussum • Hulzen
Loosdrecht • Muiden • Naarden

Koopt bij de adverteerders

Zij klagen aan

Deze foto toont twee uitgeteerde vrouwen uit het Duitse concentratiekamp Belsen. Een symbool van de miljoenen mensen, die in de concentratiekampen aan het bitterste leed blootstonden. En ook nu nog heerst dit systeem onder meer dan een derde van de wereldbevolking.

TOEN de Duitse concentratiekampen door de geallieerden in 1945 werden geopend, hebben de gevangenen van enige kampen zich op de appelplaatsen verzameld en daar, gedachtig aan hun gestorven kameraden, de eed afgelegd, dat zij het systeem der concentratiekampen zouden bestrijden waar dit ook mocht voorkomen. En langzamerhand kwamen er berichten los, die schenen aan te tonen, dat dit grootste misdrijf van de moderne tijd inderdaad nog steeds werd begaan; dat het in Sovjetrusland op ongekend grote schaal werd bedreven. De Fransman David Rousset eiste toen een onderzoek naar de toestanden in de Russische kampen en deed een beroep op zijn oude kampkameraden, om hem te steunen. De niet-communisten onder hen gaven gehoor aan die oproep; de communisten beschuldigden hem van laster. Maar de anderen richtten toen, in Scheveningen 1950, de Internationale Commissie tot Bestrijding van het Concentratiekampstelsel op, kortweg de CICRC genoemd.

Zij begon onmiddellijk met haar onderzoek; toen Sovjetrusland alle contact met de commissie, en dus ook een onderzoek ter plaatse, weigerde, heeft de CICRC een particulier tribunaal samengesteld in Sovjetrusland daarvoor gedaagd in Brussel, in 1951, waar voor de ogen der ganse wereld een 25-tal getuigen, die zelf in de Russische kampen hadden gezeten (voor een groot deel communisten, die door dit zware lijden hadden moeten gaan soms zonder dat zij begrijpen konden, wat nu toch hun misdrijf was) zijn gehoord, en honderden andere, schriftelijke, verklaringen van oud-kampgevangenen zijn overgelegd. Daar bleek, dat Sovjetrusland een onverschillig concentratiekampstelsel had ingevoerd, dat geheel beantwoordde aan de trekken, geschetst in de ruime omschrijving, die de kleine Sovjet-Encyclopaedie van 1929 in deel 4 ervan geeft:

„een plaats van afzondering voor krijgsgevangenen, gijzelaars en andere sociaal gevaarlijke personen, die geen misdadige handelingen hebben begaan, maar wier afzondering nodig is om de orde te handhaven en als maatregel van sociale verdediging”.

en ook aan die, welke men aantreft in de „Grote Encyclopaedie” van 1937, deel 34, bl. 176:

„een bijzondere plaats van detentie, waar het regiem van barbaarsheid en verdrukking der volkeren voortdurend het aantal der gevangenen vergroot, daar de gewone gevangenis niet voldoende zijn. Ter aanvulling op de gevangenis wordt dan een systeem van concentratiekampen in het leven geroepen. Hier, op deze plaatsen waar revolutionairen en anti-fascisten

gevangen worden gehouden, heerst onbeperkte willekeur, en de gevangenen worden op de wreedste wijze behandeld (mishandelingen, martelingen, moorden). De politieke gevangenen in de concentratiekampen worden onderworpen aan een behandeling, die oneindig veel slechter is dan die der gewone misdadigers; de fascistische gaan tot internering over zonder dat er sprake is van volledig schuldbevijs, zonder tussenkomst van een rechter, en voor onbepaalde duur.”

Men had hier voor „fascisten” slechts te lezen „bolsjewieken” en men was klaar. In 1929 kende men nog geen fascistische kampen. Vandaar het verschil in redactie tussen de twee encyclopaediën!

Natuurlijk is niet ieder kamp een concentratiekamp. Aan de hand van de geschiedenis der Duitse kampen (waar men tenminste het beest eerlijk bij de naam noemde) en van de daar opgedane

door Mr. C. van Rij

ervaringen, stelde de CICRC vast, dat een concentratiekampstelsel meestentijds de volgende kenmerken vertoonde, die of voor een deel, of tegelijk daarin voorkomen:

1. Uitbreiding van het begrip misdaad en misdadiger tot buiten de grenzen, welke de Verklaring der Rechten van de Mens stelt.
2. Willekeurige vrijheidsberoving langs administratieve weg, zonder beroep op een rechter.
3. Ontbreken van essentiële rechten voor de verdediging.
4. Dwangarbeid op een zodanige schaal, dat men kan zeggen, dat de nationale volkshuishouding daarop voor een belangrijk deel is gebaseerd.
5. Toestanden in de kampen, die spotten met de moderne strafbeginselen.
6. Mishandelingen, zelfs martelingen en moorden.
7. Ontwaarding van de menselijke persoonlijkheid.

De Sovjet strafwet

DE aandacht van de CICRC werd ook gevestigd op de kampen, die in Griekenland, in Spanje en in het vroegere Protectoraat Tunis bestonden.

De regeringen van Griekenland, Spanje en Frankrijk, die geschrokken waren over de weerklank welke de uitspraak van het door de CICRC in het leven geroepen Tribunaal in de wereld had, stonden haar toe, ter plaatse een onderzoek in te stellen. Dit geschiedde en had onmiddellijk de meest gelukkige gevolgen. Griekenland, waar men tienduizenden van communisme verdachte personen had opgesloten, liet onmiddellijk ongeveer 40.000 gevangenen vrij en herzag zijn gehele gevangenisstelsel, zodat de moderne beginselen van strafrecht werd gevolgd; Spanje stelde direct circa 35.000 mensen op vrije voeten, sloot de

De strijd tegen

slechtste kampen, en liet zijn systeem in de richting van een normaal rechtssysteem ontwikkelen; Frankrijk sloot de Tunesische kampen en liet de gevangenen vrij. Zij bogen voor de invloed van het wakker geschudde wereldgeweten.

Maar niet alzo Sovjetrusland met zijn satellietstaten en China.

Zij verklaren, dat Rusland, China of de satellieten geen concentratiekampen kennen. Wel kampen, maar dat zijn de bewijzen van de barmhartigheid van het bolsjewistische systeem, dat de afgedwaalde terecht poogt te brengen door het heilzame middel van de produktieve arbeid! Ook sociaal gevaarlijke personen worden daar met dat middel genezen. En de communisten in het Westen zeggen dit als getrouwe dienaars na.

Helaas heeft de Russische regering zelf een paar maal, bij vergissing natuurlijk, de kampen bij hun ware naam genoemd. Om niet van tekstvervalsing verdachte te worden (een geliefde beschuldiging der communisten als men dit punt aanroert) citeer ik uit een Franse vertaling van de Sovjetrusstische stafwet, die verzorgd is door de communistische advocaat Mr. Jean Fontejne uit Brussel, waarin op bl. 129 ook een aanhangsel op art. 107 van de wet wordt afgedrukt, dat luidt: „Dat de O.G.P.O. (dat is de geheime staatspolitie), de organen van het Parket en de plaatselijke gezagsorganen de taak hebben maatregelen te nemen, om de speculatie uit te roeien, door ook op speculanten en speculatieve opkopers de opsluiting in een concentratiekamp voor een duur van vijf jaren toe te passen, zonder recht op toepassing van de amnestie.” En dan is er beschikking van de Tsik (het Centraal Uitvoerend Comité) en van de Sovnarkom (de Raad van Volkscommissarissen) van 7 augustus 1932, dus wat wij zouden noemen een koninklijk besluit, waarin staat: „Als maatregel van gerechtelijke dwang in zake de bescherming der kolchosen en hunner deelnemers tegen geweldpleging en bedreigingen van de zijde van koelaks en andere antisociale elementen, wordt vrijheidsberoving voor een duur van 5 tot 10 jaren met opsluiting in een concentratiekamp toegepast”.

De vertaling van Mr. Fontejne moet wel goed zijn, want in het Russisch staat er „Kontsentratsionnyi lager”. Men hoeft geen Russisch te kennen om dat te begrijpen!

Verpletteren

IK kan mij nooit goed begrijpen, waarom de communisten niet willen erkennen, dat het concentratiekampstelsel in de bolsjewistische landen bestaat. Want ze zullen toch moeilijk kunnen loochenen, dat hun leer en hun tactiek dit systeem automatisch meebrengen. Hun dialektisch materialisme leert, dat er slechts stof bestaat; dat de geest des mensen slechts „denkende stof” is; en dat die stof is absoluut, eeuwig en zelfgenoegzaam, dus almachtig. De stof is het laatste en het hoogste. Ook onze hogere gevoelens als liefde, haat, vreugde en droefheid komen uit die stof en haar werkzaamheid voort. Wie dat niet aanvaardt, die is een fantast, een ketter, een domkop, een aartsreactionair, een sociaal gevaarlijk mens, die de aandacht van de mens afleidt van de taak, die hij in de wereld heeft te vervullen. Die man moet er uit! Hij heeft geen recht om in deze wereld te bestaan; hij kan er geen scheppende arbeid, in de zin waarin de communist die ziet, verrichten. Voor hem geldt, wat Lenin eens gezegd heeft over de partijen in Sovjetrusland: „Er mogen alle mogelijke soorten partijen zijn, mits de bolsjewistische de macht heeft en de anderen in de gevangenis zitten”.

Dit is maar geen praatje. De Poolse communisten hebben in „Nowe Drogi”, hun partijorgaan, het verslag gepubliceerd van de achtste algemene vergadering van het Centraal Comité van de Poolse Verenigde Arbeiderspartij (P.O.P.U.), gehouden van 19 tot 21 oktober 1956. Daarin leest men, hoe de kameraden Leo Wudzki en Stanislas Lapot dit uit de praktijk in het Polen van vóór Gomoelka bevestigden; hoe men met de grootste verbittering tegen de van de partijlijn afwijkenden optrad met het motto: „geef ze een ideologische aframmeling en verpletter ze”; hoe kameraad Jozviak de stelling had verkondigd: „Zijn wij er voor de partij of is de partij er soms voor ons? Er is maar één antwoord mogelijk: wij zijn er voor de partij”. En dan geven ze een reeks van gevallen, waarin de partij haar eigen van enige afwijking verdachte leden en dienaars verpletterde; ze zeggen, hoe iedereen in Warschau wist, dat men mensen kortweg afslachtte; dat er gevangenissholen waren, waarin men de mensen drie weken aaneen tot de enkels in de uitwerpselen liet staan om ze murw te krijgen; dat Rozanski, een hooggeplaatst ambtenaar uit het ministerie van openbare veiligheid, persoonlijk de nagels van de verdachten uittrok; dat men de mensen soms met koud water bespoot en ze dan buiten liet blijven bij temperaturen onder nul!

Dit staat te lezen in een echt communistisch orgaan. Maar het bevestigt de gegevens, die de CICRC uit duizenden getuigenverklaringen kreeg. En in China was het nog erger!

7000 Russische kampen

BEGIN 1951 waren meer dan 7000 Russische kampen aan onze commissie bekend. Er waren er meer, want men hoorde telkens spreken over in de bossen weggestopte kampen, wier ligging niet precies bekend was, daar niemand daaruit terugkeerde. De verklaringen der oud-gevangenen en de publikaties der Russische pers stelden ons in staat een tamelijk goede schatting om-

Het probleem van de vrijheid van de val een afbakening ding tussen de on derdaan, is eran dend vraagsteest dat telkens strijdi aanleiding heeft het zowel van tiev als van de zijdi benaderd, dan di Amerikaanse he „vrij zijn van al aan de rechten op 26 augustus di Franse Const Ver gadering van in de Franse Campge nomen.

Trouwens, wa niet het en da meende, in zep d Overheidsmaanden te moeten leen on aantastbare van d onderdaan vallen Ook de Const Ver enige State eel groep van pan on der aanroep God Naam ontwaange nomen door sta ten, die de e al Schepper en ver klaarden teender vermeldt ongtiev en enige formeids rechten. En in no, andere consvolg en plechtige inge opgesteld - an d Raad van En di van de Venetie. Er is echtepi cel verschilpun! De Franstati maakte de weire

trent de omvang teeten zijn kampen met der enige honderdduizenger en 1954 kan men tell 15 miljoen per jaar.

De Russische benami der heersers en lang a nieuwe klasse van! basis een laag van miljo die als goedkope wten rol in de Russische spe dienst van de geles, di van de machtigste van geworden is. Zij werdru gadan en Kolyma, in 191 van de Russische geite d is verkregen (zie ding v Naties van 27 febr); i van Tsjawinski; in dwer van Workoeta; in dweri in de ijzermijnen welsk; ven van Petsjora; bijten houtkapperijen van hie wegen en kanalen moe dit alles ten koste zette aan mensenvens. Bifer ste vijf jaren van waa-p meer dan vijf miljoen a van de nieuwe tijd gela.

De demografische an R angetast. Want er ge dogmatiek van het me i methode bepaalde; de lik communisten op de sto zetting van het kolon l joenen gevangenen zrenl schikking. Alleen luanb „agrarische hervoeer doden geëist! Milje toen nen ontrokken, en de die hun straf overteeste in de omgeving de te bl ook verder aan dand on de gezinnen gesdret is kingstoename funde.

Volgens de door en zi gegevens vertomen van de en dus ter besder gekomen specialistechni verloop: in 1949 - in 1951 - 363.000 en - ; de jaarklassen, die ten v kolchosisatie zijn en waren om in de onelene ongestraft met mens m

Trouwens, er zijgewe de reserves, die vopen uitgeput raakten. ede geweest, waarom foto voor de oorlog witsch vonden. Na de oor en v Krim ter beschib kan bevolkingsdelen uit bevi Oost-Europa. Ook rves opgebruikt. Het is galk, trent Hongarije machi aanvankelijk wekt ind

Brengen de concentratiekampen

en verklaarde, dat de doelstelling van de staat was het dienen van het algemeen belang. Zij moest dus wel een waarborg trachten te vinden tegen de almacht van de staat, die door een buiten de mens staande autoriteit werd geremd. De Amerikaanse protestanten zagen de Overheid als een instelling Gods, ten goede der onderdanen, die zelf aan Goddelijke regelen was gebonden. Wanneer men Pro-

Miljoenen zuchten nog in slavernij

essor Fabius' laatste rede: „Gereformeerd" leest, dan begrijpt men, waarom onder de volken, die geleefd hebben bij de Bijbel, en die daarin zochten naar de wetten voor de verhouding van Overheid en onderdaan, de persoonlijke vrijheid zo sterk verdedigd en zo goed gefundeerd is geweest. Zij kenden de brieven van de apostel Paulus, en in het bijzonder zijn brief aan de Romeinen, waarin hij de menselijke vrijheid baseert op het verlossingswerk van onze Heiland. Wij zijn vrij-

gemaakt om onze eigen verantwoordelijkheid te dragen: onze verantwoordelijkheid voor onszelf; de verantwoordelijkheid voor de richting van ons leven; voor ons optreden in de levensverbanden waarin God ons heeft gesteld; en voor de richting waarin die verbanden zich bewegen.

Wij leven in een wereld, waarin die vrijheid van de mens nog steeds wordt bedreigd en vernietigd. De slavernij is afgeschaft, maar zij woekert nog altijd voort in Arabië en delen van Afrika. De horigheid en de lijfeigenschap zijn verdwenen, meent men, nadat ook Rusland in 1869 die afschafte. Maar er is in de wereld een andere slavernij en een andere horigheid opgekomen, die in Sovjetrusland voor het eerst is ontwikkeld, die door Hitler ook is toegepast, en die thans onder een wereldbevolking van ongeveer een miljard mensen een dagelijks verschijnsel is geworden, en die door de aanhangers van de nieuwe wereldgodsdienst, die men het Communisme noemt, al naar gelang van de eisen der tactiek, of wordt geloofd als laster, of wordt goedgepraat, of wordt verdedigd.

Dat is het systeem der concentratiekampen en de dwangarbeid voor de arbeiders in een geperfectioneerd staatskapitalistisch systeem!

hier opnieuw een bron van slaven voor zijn grote ondernemingen gevonden meende te hebben.

Nieuwe kapitalistische klasse

IN Marxistische kringen verwijt men de Franse Revolutie van 1789, dat zij het probleem van wat men noemt de „sociale eigendom" niet heeft opgelost. Naar hun oordeel was het de grootste opgave van de bolsjewistische revolutie van 1917, de oplossing van dat probleem te brengen. Zeer lang hebben die Marxisten gehoopt, dat dit ook geschieden zou. Ze zagen wel, dat in Rusland verschrikkelijke dingen gebeurden, die ze toch nooit goed konden keuren, maar tenslotte was

Rusland dan toch maar de arbeidersstaat, waar het kapitalisme was afgeschaft, en waar de mogelijkheid ener echt-Marxistische ontwikkeling was geschapen. Ze wilden niet geloven, dat hun ideaal ook in Rusland prijs gegeven was. Dat is de moeilijkheid, waarin zoveel meelopers verkeren!

Gelukkig beginnen de ogen van de eerlijken onder hen open te gaan. Zij kunnen niet loochenen, dat in Berlijn, in Pilsen, in Poznan en in Boedapest de arbeiders tegen de z.g. arbeidersstaat in opstand zijn gekomen, en zij moeten constateren, dat dit gebeurd is, omdat de arbeiders in de communistische landen niet zijn geworden de bezitters van de produktiemiddelen, maar dat dit bezit is toegefallen aan een nieuwe klasse; dat er in die landen een systeem is ingevoerd, hetwelk David Rousset heeft getypeerd met de naam: „Inkalsme", dus iets als men in het oude Perukende; dat er een dictatoriale bureaucratie is, die de volle beschikking heeft over alle eigendom.

Deze ontwikkeling is reeds vroeg voorzien. Vlak na de Russische burgeroorlog tegen Denikin en Koltjak heeft de communist Miasnikow de leidende klasse in Rusland er reeds van beschuldigd dat ze een nieuwe klasse van heersers vormden, die hij de naam van „sociaal-bureaucratie" gaf. Rakowsky, die zelf tot die heersers behoorde, schreef in 1930:

„Wij ontwikkelen ons uit een proletarische staat met bureaucratistische misvormingen (zoals Lenin de politieke vorm van onze staat noemde) tot een bureaucratistische staat met nog enkele proletarisch-communistische overblijfsels. Wij zien voor onze ogen zich een grote klasse van regerende vormen, die zich al sterker onderverdeelt, en zich door op belangen gebronde coöptatie al maar meer uitbreidt... Als grondslag heeft deze nieuwe klasse ook iets nieuws op het terrein van de privé-eigendom, n.l. ze bezitten de macht in de staat. De bureaucratie bezit de staat als een privé-bezit, heeft Marx geschreven."

Ook Trotski was er niet gerust op. Hij schreef: „De Sovjet-bureaucratie heeft het proletariaat langs politieke weg onteigend, om met haar eigen methoden te verdedigen, wat het proletariaat bereikt heeft op sociaal gebied. Maar het feit, dat zij zich zuiver willekeurig meester heeft gemaakt van de macht in een staat, waarin de voornaamste produktiemiddelen aan die staat behoren, doet tussen haar en de rijkdommen van het volk volkomen nieuwe verhoudingen ontstaan. De produktiemiddelen behoren aan de staat. De staat „behoort" tot op zekere hoogte aan de bureaucratie. Als die nog maar kort geleden opgetreden verhoudingen blijvend zouden worden en gelegaliseerd, dan zouden ze met of zonder protest der arbeiders normaal worden, en dan zou daardoor alles, wat de proletarische revolutie heeft bereikt, worden gelijkwideerd."

Wat Trotski vreesde (en dat in een tijd, toen hij zelf nog de richting medebepaalde), dat is gebeurd. In de communistische landen heerst een nieuwe kapitalistische klasse, die de produktiemiddelen bezit als een persoonlijk eigendom. De rest zijn horigen, lijfeigenen en slaven, die door terreur en concentratiekampen in toom worden gehouden. Op die slaven en de dwangarbeid der

anderen is de economie gegrond, en de goede positie der heersers gebouwd. De oplossing van het probleem van het gemeenschappelijk bezit, door Marx geëist, blijkt in de praktijk niet gevonden te kunnen worden via de staat, door het brengen der produktiemiddelen in de handen der anonieme, altijd door enkelen beheerste, gemeenschap. En geen enkele orthodoxe Marxist ziet er een andere oplossing voor, als men het staatskapitalisme niet wil.

Moge dit een leer zijn voor de socialisten, met hun dringen naar het brengen van de eigendom in handen van door de staat beheerste lichamen. Een gemeenschapsbezit, met politieke middelen en onder toezicht ener politieke instantie verwezenlijkt, heeft zich een zeer gevaarlijke en voor de vrijheid dodelijke oplossing getoond.

Een droom van het socialisme is in de communistische landen aan stukken geslagen. De oplossing kan slechts gevonden worden langs de weg van het privébezit, waarbij de arbeider individueel mede-eigenaar der rijkdommen gaat worden. En waarbij ook zijn eigen verantwoordelijkheid, die hij voor Gods aangezicht te dragen heeft, wordt geëerbiedigd.

N.V. Merwestroom
Dordrecht
ELEKTRICITEIT

drukkerij zwagers
SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf „Nederland" N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
Voortstuwingsinstallaties
van elk vermogen.

Nevenstaande foto is genomen bij de bevrijding van het beruchte Duitse concentratiekamp Dachau door de Amerikaanse troepen.

ig systeem te maken. Er et oederden; ander met izingen. Tussen 1952 n hstellen op van 10 tot aar

beamide, met de groep i hang aan de top (een vanden!) heeft aan de van miljoen staatslaven, te liden een belangrijke schen spelen. Zij staan in rkelde, die daarmee een ste van de moderne tijd verandmijnen, zo in Ma- va, in 1938 ongeveer 75% e gebede door dwangarbeid e ding van de Verenigde febr); in de doodsvalei in dijnen van Norilsk en in overrijen van Narym; i vask; in de steengroe- a; berijen van Komi; in de van zij hebben belangrijke en moeten brengen, en iste zettend zware offers ns. ijfert, dat in de eer- n lona-projekt" alleen al miljoen aan deze Moloch jd gela.

che van Rusland is er door e; e geweest, waarin de hel ame in de kampen de le; e likwidatie der niet- de el stond. Met de door- koken kreeg Stalin mil- en renbevolking ter be- n lpanbekken heeft deze vover meer dan 5 miljoen ijke toen aan hun gezin- en de oud-gevangenen, erkeestal verplichtte om lerte blijven, en hen dus dte onderwierp, bleven rkeest is voor de bevol-

or en zelf gepubliceerde er van de afgestudeer- esder volkshuishouding iseltechnici het volgende in 1950 — 494.000; in en — 326.000. Dat zijn en die nog te jong enen. Men kan niet enes morsen!

zige geweest, waarin ook zopen benodigd waren, ede een der redenen o te deportaties vlak tische staten plaats en vijf volken uit de isekamp gesteld, en bevrijde gebieden in rves zijn nu vrijwel ak, de berichten om- echt te volgen, want indruk, dat Rusland

SERRES
EN WARENHUIZENBOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS en VRIJLAND
Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30. 's GRAVENZANDE

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
Voor de Steen- en
Keramische Industrie
WEGENBOUW*ATERIALEN
G. Vogler & Co. N.V.
Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800 - 27878

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVEDIGINGSWERKEN
GRIENDOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

**BONGERS
WAGENINGEN**
Verhuizingen Verpakkingen -
Meubelopslag
Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland enz.
Telefoon 2725 — Law. Allée 88

A. van der Werff
**Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf**
Verhuur dekschuiten en
motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

Verplaatsbare houten
gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scho-
len en -kerken
Directie- en schaft-
twagens
etc.
**HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD**
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Uw adres voor:
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

SCHEEPSBOUWERVEN
**A. VUYK
& ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**
Luttekooptstraat 52
Telefoon K 4410.2109 — Harderwijk

**Firma
C. Vermeer en Zoon's**
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

Miljardenplan - maar

Formidabel

Onder de titel „Miljardenplan“ schrijft Elseviers Weekblad:

„Terwijl minister Hofstra de éne noedkreet na de andere blijft slaken over de deplorabele staat van 's lands financiën, heeft zijn ambtgenoot Zijlstra een formidabel plan ontvouwd.

Aangezien onze steenkolen en onze aardolie uit eigen bodem ontoereikend zijn, wordt de toepassing van kernenergie voor Nederland een levenszaak.

Door overschakeling op kernenergie-centrales — waarvan de eerste in 1962 klaar zou kunnen zijn — zou door kernenergie in 1975 ongeveer 50% der totale produktie van elektriciteit worden verzorgd, waardoor in 15% der totale behoefte aan energie wordt voorzien.

De uitvoering van dit plan-Zijlstra echter zou in die periode uitgaven vergen tot het meteorische bedrag van negen-en-een-half miljard gulden.....

Op dit ogenblik zal het de bewindsman zelf niet licht vallen op de vraag, waar ter wereld de regering dat fenomenale bedrag van bijna tien miljard vandaan moet halen. Toch is het nuttig, dat de natie juist op dit moment met dit probleem geconfronteerd wordt.

Dit klemt te meer, omdat men zich — zeker, als straks „Euratom“ behandeld wordt — moet afvragen of een zo puur-nationale, louter-Nederlandse voorziening in de kernenergie onvermijdelijk is. De mogelijkheden van Europese oplossingen lijken ons een dieper onderzoek waard.“

Knap

De Telegraaf noemde de kernenergie-nota van minister Zijlstra „een knap stuk“ en schreef o.m.:

„De twee grootste problemen, welke in de komende jaren opgelost moeten worden, kunnen worden samengevat in de woorden „geld“ en „mankracht“. Over de opleiding van de noodzakelijke technici van hoog tot laag zal binnen afzienbare tijd een afzonderlijke studie verschijnen; het financiële vraagstuk is in harde cijfers aan de orde gesteld. Er zullen ten behoeve van de openbare elektriciteitsvoorziening in de jaren 1962/75 uitgaven gedaan moeten worden tot een totaal van f 9,5 miljard, terwijl de deviezenbalans door de aanschaffing van kernenergie-centrales extra belast zal worden met f 1,5 à f 2 miljard.

In procenten van het normale investeringspeil mag het bedrag van f 9,5 miljard nog niet zo indrukwekkend zijn, het staat helaas vast, dat de kapitaalmarkt reeds volkomen overspannen is, en het einde van deze overspanning nog niet is te zien. Daarenboven zal de industrialisatie met haar onvermijdelijke zgn. diepte-investeringen grote bedragen vergen en dienen er in ons land nog vele honderdduizenden woningen gebouwd te worden alvorens de woningnood overwonnen zal zijn. Bovendien willen wij een Deltaplan uitvoeren, waarvan de kosten voorlopig reeds op f 2,5 miljard geraamd zijn en dan spreken wij nog maar niet over tunnel- en andere projecten, die ook vele honderden miljoenen zullen vergen.

Met dit beeld voor ogen kan men moeilijk van de stelling uitgaan: „komt tijd, komt raad“. Reeds zonder grote projecten zijn wij in Nederland vastgelopen, omdat via hoge staatsuitgaven te veel nadruk op de consumptie gelegd is. De brede-

basisregeringen zijn in beginsel zwak, omdat zij zogenaamd ieder het zijne moeten geven, terwijl daarenboven juist die groeperingen in ons land het machtigst zijn, die de vraagstukken op termijn, die de toekomst van ons volk bepalen, minder belangrijk achten.

Laten wij hopen, dat desondanks de mogelijkheden zullen worden geschapen om onmisbare grootse werken tot uitvoering te brengen. Goede bedoelingen alléén zullen echter ten eenmale onvoldoende zijn!“

Ingewikkeld

Het Vrije Volk merkt in een artikel, getiteld „Atoomkracht“ o.m. op:

„Wij behoeven bij de industriële omwenteling, die het gevolg zal zijn van het in werking stellen van een nieuwe energiebron, niet bevreesd te zijn voor economische kettingreacties. We zijn ook nu bij een goed beheer in staat het ontwikkelingsproces te beheersen en economische explosies te voorkomen.

Bij alle waardering, die we hebben voor de nota van minister Zijlstra, betreuren we het om deze reden echter, dat deze nota nog te veel het karakter heeft van een opsomming van verwachtingen ten aanzien van de in een korte periode enorm toenemende behoefte aan energie. En tevens van een vermelding van de gevolgen, die dit zal hebben voor de invoer van brandstoffen en van de verandering, die weer het gevolg zal zijn van toepassing van kernenergie.

De nota van de minister stelt zich zeer duidelijk op het standpunt, dat de centrale overheid in de komende ontwikkeling niet veel meer dan een stimulerende taak heeft en dat de eigenlijke voorzieningen kunnen worden overgelaten aan de organen, die daar ook tot nu toe mee waren belast. Deze uitvoerende organen zijn in hoofdzaak de lagere overheden de provincies en gemeenten, die via eigen centrales en met behulp van een goed werkend systeem van onderlinge samenwerking op zeer bevredigende wijze in de behoeften aan energie voorzien.

Deze uitvoering heeft tot nu toe goed gefunctioneerd en wij mogen zonder twijfel aannemen, dat dit, wat de technische kant betreft, ook zo zal zijn, als men in plaats

SCHAARSE MIDDELEN

van kolen- of oliestookcentrales kernreactoren gaat bouwen, dus alleen maar overgaat op een andere brandstof.

Maar de enorme uitbreiding, die aan het produktie-apparaat van de energiebedrijven gegeven moet worden, vergt zeer grote investeringen, die grote invloed zullen hebben ook in andere sectoren van ons economische leven. Voor de bouw van grote atoomcentrales zijn duizenden arbeiders nodig, die aan andere objecten onttrokken moeten worden.

De geschetste stijging van de behoeften betekent, dat zich in het gehele economische leven in een korte periode grote veranderingen zullen voltrekken. Om deze reden zou het goed geweest zijn, als de nota van de minister zich niet zou hebben beperkt tot enkel de opsomming, waaraan wel behoefte bestond, maar dat hij ook zou hebben aangegeven, hoe wij dit alles kunnen realiseren, zonder dat wij moeilijkheden in bij voorbeeld de financieringssector hoeven te vrezen.

De nota maakt reeds gewag van de vele departementale sectoren, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van de kernenergie. Dit illustreert reeds hoe ingewikkeld de problematiek is en zal worden. De nota zou daarom nog aan waarde hebben gewonnen, als minister Zijlstra ons haar had aangeboden als het kernplan voor de energievoorziening met richtlijnen voor te verrichten investeringen, de financiering etc.“

Offers

Trouw schrijft o.a.:

„Het is een omvangrijk programma dat zware technische en financiële eisen stelt en waarvoor alle belanghebbende partijen zich grote inspanningen moeten getroosten. Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst. De uitvoering van het programma betekent, dat wij aan de toekomst bouwen. De daarvoor nodige offers zullen op een of andere wijze moeten worden gebracht.

In het financiële vlak brengt dit met zich mede, dat er meer gespaard moet worden om het benodigde kapitaal bijeen te brengen, naast al het geld dat nodig is voor de financiering van

de woningbouw, de industrialisatie en wat er zo al meer komt kijken. Er zullen meer deviezen nodig zijn, hetgeen erop neerkomt dat er minder voor andere doeleinden geïmporteerd kan worden dan anders mogelijk zou zijn. In de toekomst zal juist het tegenovergestelde het geval zijn, want dan behoeven er minder deviezen te worden besteed voor de invoer van brandstoffen.

De regering wil de uitvoering van het programma aan de bestaande elektriciteitsondernemingen overlaten. Bij de in ons land bestaande maatschappelijke verhoudingen is voor de centrale overheid geen overheersende positie weggelegd op het gebied van wetenschap, onderzoek en voortbrenging. Zij moet stimuleren, ondersteunen en coördineren.

Anderzijds heeft zij tot taak te zorgen, dat er voldoende opleidingsmogelijkheden komen voor het benodigde personeel, maar vooral zal zij er op moeten toezien dat er voldoende waarborgen worden geschapen voor de volksgezondheid, die in geen enkel opzicht door het nieuwe procédé van warmte-opwekking mag worden geschaad“.

Niet goed

„Het gaat nog niet goed“ is de titel van een artikelje in De Gids van het C.N.V., waarin gezegd wordt:

„Het gaat met de economische ontwikkeling van ons land nog niet de goede kant op. Er zijn weliswaar enkele gunstige verschijnselen, waaronder vooral de stijging van de industriële produktie, doch daar staan enkele minder verblijdende factoren tegenover.

Onze handelsbalans ontwikkelt zich bepaald slecht. Nog steeds voeren wij in verhouding tot onze uitvoer te veel in.

Met de betalingsbalans gaat het niet goed. De cijfers zelf lijken niet zo heel erg slecht, doch deze worden versluierd door het kapitaalverkeer.

Althans tot dusver is er van een meer in evenwicht brengen van middelen en bestedingen nog niet veel terechtgekomen. Voorzichtigheid is dan ook bepaald geboden. Nog steeds geven wij met ons allen meer uit dan ons inkomen toelaat.

EN ONS COMMENTAAR

Om de toekomst van ons volk

Regering en volksvertegenwoordiging, bedrijfsleven en bevolking, staan voor gewichtige problemen.

De ontwikkeling gaat steeds voort en alleen dan zal een land niet achterop gegaan, als het er in slaagt met zijn tijd mee te gaan. Gelukkig is het zo, dat ons land de problemen ziet en aanpakt, althans wil aanpakken. Want de uitvoering van de zo buitengewoon grote plannen vordert enorme kapitalen. Het gaat om vele miljarden.

Niet alleen de omschakeling op atoomkracht vergt bedragen om van te duizelen. De woningbouw, de uitvoering van het Delta-plan, de ontsluiting van het Botlekgebied, de bouw van tunnels en zo vele andere zaken meer stellen zulke hoge financiële eisen, dat overheid en volk zich geplaatst zien voor de vraag op welke wijze al die belangrijke en hoogst noodzakelijke werken tot stand gebracht zullen kunnen worden.

Dat de overheid hier een taak heeft is buiten twijfel. De vraag is echter, waarin die overheidstaak bestaat. Moet de overheid, de staat, alles zelf doen, of is het in deze de taak van de overheid om te stimuleren, te ondersteunen en te coördineren? De socialisten staan nu al weer gereed om te verkondigen, dat minister Zijlstra het niet goed gedaan heeft. En zij weten natuurlijk ook reeds lang, op welke wijze de financiering dient te geschieden: belastingverhoging.

Voor de toekomst van ons volk is het van het grootste belang, dat de volkskracht verhoogd wordt. Dan is het echter ook van groot belang, dat de overheid niet zoveel mogelijk tot zich trekt, doch dat zij in haar gehele beleid zich richt op verhoging van de volkskracht.

In nauwe samenwerking tussen Rijksoverheid en lagere organen en bedrijfsleven en burgerij zal gezocht moeten worden naar de middelen en de wegen om tot stand te brengen, wat voor de toekomst van ons volk noodzakelijk is.

Arjos-conferentie over Deltaplan

„Geen mechaniek der ontkerstening“

TERWIJL vele duizenden op die snikhete zesde juli verkoeling zochten aan de stranden en in de bossen, verzamelden zich in Goes een aantal Arjos-leden en prominenten uit het Deltagebied, om te spreken over en te luisteren naar de problemen, die het Deltaplan met zich gaat meebrengen.

Aanleiding tot deze conferentie was een interim-rapport van de sectie IIb van de Sociaal-Economische Werkgroep, dat enige tijd geleden aan het bestuur van de Werkgroep werd aangeboden.

Als sprekers waren aanwezig Ir. G. Maas, directeur van de dienst Gemeentewerken te Emmen, met het onderwerp: „De mogelijkheden en moeilijkheden, die zich voordoen bij het tot ontwikkeling brengen van een gebied“, terwijl drs. H. v. d. Berg te Amsterdam, medewerker van Prof. Van Dijk, sprak over: „De sociologische problemen rond het Deltaplan“.

Ir. Maas

AAN de hand van de ontwikkeling, die de laatste 10 jaar in Drenthe heeft plaatsgevonden, met name in de gemeente Emmen, behandelde Ir. Maas een aantal punten, waarmee men bij plannen voor industrialisatie dient te rekenen.

Een diepgaande studie van de bevolkingsstructuur en de algemene toestand in het gewest is een allereerste vereiste. Men dient te rekenen met de religieuze aard van de bevolking, de leeftijdsopbouw, de aanwezigheid of noodzakelijkheid te vestigen vakopleiding, alsmede een mogelijke spreiding van de industrietakken i.v.m. de conjunctuur.

De bevolking zal industrie-minded moeten worden gemaakt en dat zal met de jonge arbeiders gemakkelijker gaan dan met de oudere.

Ook voor de kerken ligt hier een belangrijke taak. Juist zij zullen de vertering van de sociale en maatschappelijke tegenstellingen tussen industrie- en agrarische arbeiders via haar organen moeten verzorgen. Tevens dienen zij tijdig met plannen voor kerkbouw op tafel te komen.

Voor de overheid ligt er een brede taak op dit gebied. Ir. Maas pleitte voor een concurrentie tussen de diverse gemeenten bij de investering. De gemeenten dienen te zorgen voor een goed cultureel niveau en goede sociale verhoudingen.

Daarnaast dient aan de industrie-terreinen grote zorg te worden besteed. Zij dienen o.a. door een groengordel van de woonwijken te worden gescheiden.

De uitbreidingsplannen, verbindingen en de recreatie vragen alle aandacht. Tenslotte ondersteunt Ir. Maas het belang van de adviezen, die door de Planologische Diensten en de Economisch-technologische Instituten worden gegeven.

Drs. Van den Berg

DRS. VAN DEN BERG begon zijn zeer boeiende betoef met te zeggen, dat sociologische voorspellingen zeer moeilijk zijn. Velen verwachten door en na de uitvoering van de Deltawerken een sociale crisis in dat gebied. Reeds van dergelijke voorspellingen gaat een verlamende invloed uit.

Men ziet, dat de dorpsgemeenschap aan het wankelen gaat en dat oude, vertrouwde waarden gaan devalueren. Dit behoeft echter geen crisis te betekenen: het kan ook zijn, dat een gewaarschuwd man voor twee geldt.

Aan de hand van een aantal statistieken gaf de spreker een uitvoerige analyse van de verbrokkelde sociale structuur in het Deltagebied: de bevolkingsdichtheid is gering, waardoor er veel kleine gemeenten zijn ontstaan, die op hun beurt weer eens worden verdeeld door de vele kerkgemeenschappen; er is weinig stedelijke agglomeratie.

Een dergelijk gebied is zeer moeilijk voor de sociale planning. Het verenigingsleven is niet gemakkelijk op gang te brengen, omdat de gangmakers vertrekken en door het karakter van de bevolking, dat naar binnen gericht is. Drs. Van den Berg ging hierna dieper in op het generatieconflict, dat niet door het Deltaplan wordt veroorzaakt, doch reeds nu aanwezig is en, naarmate de werken verder vorderen, in een versneld tempo zich zal voltrekken. Deze verschillen tussen oud en jong echter moeten worden uitgebuit voor de nieuwe situatie, waarin men komt te verkeren. Daarom zal men de jongere generatie op hoger niveau tot een nieuwe eenheid

met de oudere moeten brengen. Het mag geen kwestie zijn, wie de strijd wint, maar: „Wanneer gaan we trouwen?“ In de eerste plaats dient in het gezin deze integratie te beginnen, doch daarnaast ook in de school en de kerk. Teveel wordt er met angst gesproken over de gevolgen van het Deltaplan, omdat men bang is, dat met de industrialisatie „het mechaniek der ontkerstening“ in werking wordt gesteld. Dat kan alleen het geval zijn, wanneer men het geloof in God gekoppeld heeft aan de sociale structuur van de dorpsgemeenschap. Wordt daarin ingegrepen, dan denkt men, dat God met de oude traditie de zaak verlaat.

Een dergelijke gedachte mag ons nooit en te nimmer beheersen. Daarom zal de Kerk het levend geloof onafhankelijk van enig cultuurpatroon moeten bejelden.

Tenslotte besprak drs. Van den Berg nog de gevolgen van de recreatie. Hij bepleitte de vestiging van weekend-accommodatie in verband met de zondagsrust en hield de tot winst-object gedegradeerde klederdracht en levensstijl. „Wij moeten voortdurend in dialoog zijn met de ontwikkeling en onze bezinning inschuiven tussen de voorspelling en de realiteit, zodat wij gaan zien wat in het licht van onze dienst aan God voor ons te doen staat!“

Discussie

ZOWEL 's morgens als 's middags is over beide referaten zeer uitvoerig gediscussieerd en de sprekers hadden het niet altijd even gemakkelijk. In hemdsmouwen besprak men de noodzaak

van industrialisatie, de gevolgen van de recreatie, het verloren gaan van goede cultuurgrond en de verhouding van de Randstad Holland t.o.v. Zuid-west Nederland. Men voelde een tekort bij de overheid aan planning op lange termijn en aan de andere kant bleef men liever baas in eigen huis en verschoond van Haagse plannemakerij, die over en zonder ons gebeurt!

Kritiek was er op het kerkelijk leven, dat zo dikwijls door tradities wordt beheerst, en men was het er roerend over eens, dat het voor de kerk en haar leden ten zegen kan zijn, in de smeltkroes te worden geworpen door de sociale veranderingen.

Aan het begin had de secretaris van de Arjos, de heer Mulder na de opening een aantal gasten kunnen verwelkomen, o.w. de heer A. Schout, lid van Ger. Staten van Zeeland, en de burgemeester van Goes, mr. W. C. ten Kate. De leider, de voorzitter van sectie IIb van Sociaal Economische Werkgroep, C. Balkenende, kon aan het slot nog meedelen, dat over verschillende aspecten van het Deltaplan nog nadere rapporten zullen verschijnen.

Deze conferentie — alsmede de koffietafel — is bij de deelnemers goed in de smaak gevallen. En de heer Schout maakte zich dan ook wel de tolk van allen, toen hij zei: „Dit moeten wij beslisselijk meer doen!“

Verkiezingsstrijd ook onder de jongeren IN DUITSLAND

TOT 15 september zal de Bondsrepubliek het toneel zijn van een enorme verkiezingsstrijd. De beide grootste partijen, de Christelijk Democratische Unie (C.D.U.) en de Sociaal Democratische Partij (S.D.P.), hebben onlangs hun campagnes geheel op Amerikaanse leest geschoeid, geopend: door massale vergaderingen, orkesten, partij-politieke cabarets, televisie- en radiocampagnes, demonstraties en reclame, trachten de partijen het Duitse publiek van hún gelijk te overtuigen.

Het grote punt in deze strijd is de buitenlandse politiek, voorzover die gericht is op de hereniging van Oost- en

West-Duitsland. Over en weer verwijten de C.D.U. (sedert 10 jaar o.l.v. Adenauer de regeringspartij) en de S.D.P. (o.l.v. Ollenhauer) elkaar, dat zij een politiek voorstaan, die de Duitse eenwording in de weg staat.

De felheid waarmee de partijen elkaar momenteel bestrijden, was evenwel geen verhindering, dat de verschillende politieke jongeren-organisaties in de week van 24 tot 29 juni een gemeenschappelijke conferentie belegden met vertegenwoordigers van hun buitenlandse zuster-organisaties; ook de A.R.J.O.S. was daar vertegenwoordigd. Op deze conferentie werden internationale problemen, Duitsland betreffende, behandeld. Doordat vele buitenlandse afgevaardigden zich in de discussie afzijdig hielden, hadden de Duitsers een goede gelegenheid de verschillende interne geschillen uit te vechten. Het was vermakelijk te zien, hoe ze in felheid hun grote partij-leiders overtroffen bij het lanceren van hun argumenten voor- en tegen de toetreding van Duitsland tot de N.A.V.O. en de wederinstelling van een algemene dienstplicht.

De socialisten wijzen de N.A.V.O. met bijbehorende kernwapens en dienstplicht zeer beslist af. Ze zijn van mening, dat de N.A.V.O. door Russische ogen gezien een bedreiging voor het Sowjetblok is. Hiervan uitgaande vinden ze het dan ook logisch, dat het Kremlin zijn agressieve houding handhaaft en een verenigd Duitsland als een groot gevaar beschouwt. Wanneer nu West-Duitsland, door ontwapening en door uittreding uit de N.A.V.O., de Sowjets op dit punt tegemoet komt, zal Rusland eerder geneigd zijn met de hereniging van Duitsland in te stemmen. Vervolgens zou Duitsland en liefst heel Europa, inclusief de huidige satelliet-landen achter het IJzeren Gordijn, een groot neutraal blok moeten vormen tussen Oost en West. Bovendien zouden ook Rusland en Amerika zich serieus dienen te ontwapenen. Wanneer dit alles dan nog goed gecontroleerd wordt, is er een redelijke kans op vrede, althans veel meer, dan met de huidige hard-tegen-hard-politiek.

Adenauer en de zijnen zien totaal geen heil in deze politiek van opzettelijke zwakte: dit is niets dan gevaarlijke dromerij en een dwaas experiment. Er is

immers geen enkele aanwijzing, dat de Russen bereid zouden zijn de satelliet-landen los te laten of een neutraal gebied in geval van oorlog te respecteren. Integendeel, Moskou is nog even agressief en revolutionair als vroeger, alleen de tactiek is wat vriendelijker.

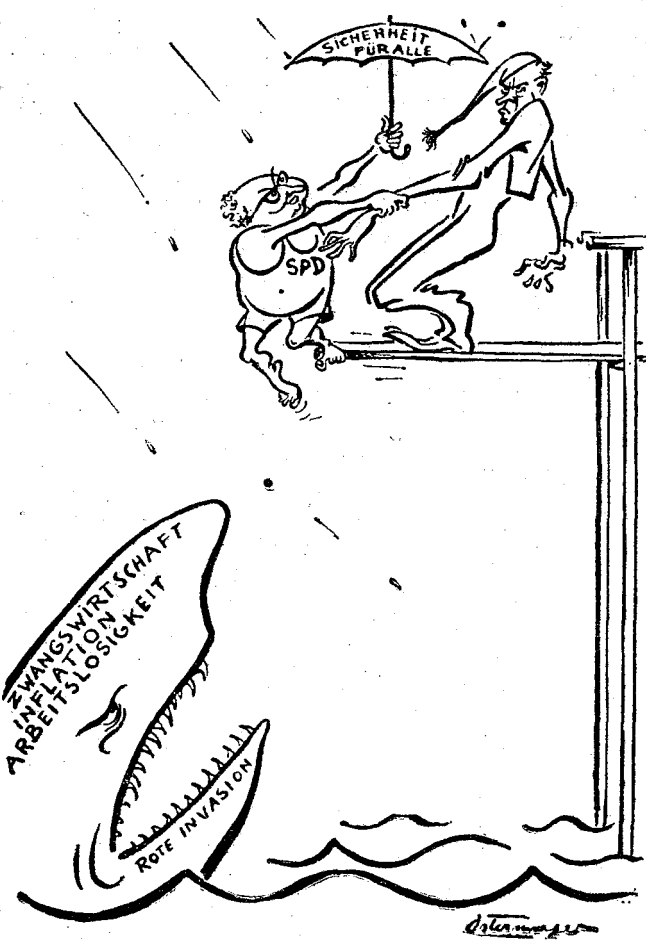
Ook op economisch en sociaal gebied heeft de S.D.P. kritiek. Nu wordt de kritiek op de minister van Economische Zaken, Erhard, veelal als een grapje opgevat. De welvaart van het in 1945 volkomen ontwrichte Duitsland is kolossaal, vergeleken bij vele andere Europese landen („das Wirtschaft-Wunder“). De S.D.P. kan hier niets tegenover stellen, integendeel, ze heeft bijna altijd „neen“ gezegd tegen de voorstellen van de regering-Adenauer, hetgeen haar positie natuurlijk niet ten goede komt.

In het sociale vlak streeft de C.D.U. niet naar collectieve verzorgings-maatregelen, maar legt de nadruk op „bezitsvorming“, bescherming van het gezin en medezeggenschap van de werknemers; dit alles teneinde het persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel aan te kweken.

Terwijl in Duitsland de religieuze binding aan een bepaalde politieke partij veel geringer is dan in Nederland, heeft de C.D.U. naast het bovengenoemde nog een belangrijke troef: de persoon van Adenauer. In de publieke opinie geldt hij niet alleen als een sympathiek mens, maar hij heeft ook bewezen een krachtig leider in moeilijke tijden te zijn. Onder zijn leiding herwon Duitsland zijn welvaart en het vertrouwen in de wereld en hij heeft de democratie gebracht. Toen hij in Dortmund sprak voor ruim 30.000 (!) jonge mensen, ter opening van zijn verkiezingscampagne, maakten stormachtige ovaties het hem voortdurend onmogelijk aan het woord te komen of te blijven. Trouwens ook de andere ministers, vooral Erhard en von Brentano, werden minuten-lang toegejuicht. Eensdeels was dit indrukwekkend maar anderzijds vraagt de bedachtzame Nederlander zich wel eens af of het niet minder kan. Bij uw vertegenwoordigers althans kwam de gedachte op, dat zo'n demonstratie in Nederland welhaast niet mogelijk zou zijn.

Amsterdam.

J. P. MIEDEMA

Meer dan in Nederland het geval pleegt te zijn, vormen de politieke sportprenten in Duitsland een belangrijk element in de verkiezingsstrijd. De slagzin waarmee de socialisten de verkiezingsstrijd ingaan „zekerheid voor allen“ is een dankbaar thema, dat telkens weer in allerlei variaties in de sportprenten opduikt. Nevenstaande tekening is overgenomen uit „Informationen“, het orgaan van de Junge Union in Duitsland. Men ziet hier Ollenhauer, de leider van de socialisten, die Duitsland wil overhalen het te wagen met zijn program van zekerheid voor allen. Wanneer dat gebeurt betekent dit een ramp voor Duitsland, zegt de C.D.U. Een dwang-economie, inflatie, werkloosheid en een rode invasie zullen het gevolg zijn, zo wordt op deze tekening duidelijk tot uitdrukking gebracht.

Van der Bruggen en zijn wet

• Vervolg van pag. 3

in een kabinet van zeer gemengde samenstelling, dat feitelijk alleen in het koninklijk vertrouwen zijn wankelende basis vond, zich niet door zijn nieuwe omgeving op sleeptouw laten nemen? En zouden dan zijn politieke vrienden wellicht in de droeve noodzaak komen, dat zij hem, met wie zij zich in het geloof verbonden voelden, in de steek moesten laten?

Het eerste openlijke optreden van het kabinet was al onheilspekkend genoeg! Bij monde van de minister van Binnenlandse Zaken verklaarde het immers, dat het een oplossing van de onderwijskwestie zou beproeven, waardoor aan de gemoedsbezwaren zou worden tegemoet gekomen, evenwel „zonder af te wijken van het beginsel der gemengde school, waaraan sedert 1806 de natie gehecht is”. Terwijl juist die gemengde school zowel door Groen als door Van der Bruggen, hoe verschillend zij ook over haar vervanging dachten, tot dan toe scherp was veroordeeld!

Het is niet mijn bedoeling, de verdere gang van zaken op de voet te volgen

Steeds weer werd het kabinet en werd Van der Bruggen gedwongen tot concessies, om zich te kunnen handhaven tegenover de meerderheid van de Kamer. Niet de regering, maar de oppositieleider Thorbecke maakte de dienst uit. En de enige uitweg uit deze scheve positie, n.l. aftreden, zou de bewindslieden het ongenoegen op de hals gehaald hebben van de Koning, die dit ministerie, waarin enige van zijn vertrouwelingen zitting hadden, tot het uiterste wilde handhaven.

Dat onder deze omstandigheden de verwijdering tussen Van der Bruggen en zijn vroegere geestverwanten steeds groter werd, is te begrijpen.

De behandeling van de onderwijswet bracht de tegenstelling tot een climax.

Deze wet stelde zich inderdaad op de grondslag van de gemengde staatschool, zonder onderscheid bestemd voor kinderen van elke godsdienstige gezindheid. Het onderwijs zou dienstbaar zijn aan de opleiding tot christelijke en maatschappelijke deugden, maar zo, dat het niet in strijd mocht komen met de begrippen van andersdenkenden.

Na al wat voorafgegaan was, betekende dit wetsvoorstel voor de antirevolutionairen nauwelijks meer een verrassing. Buiten de Kamer namen nog slechts enkele vrienden het voor de minister op. Maar zelfs Chantepie de la Saussaye, zijn ethisch-irenische mede-

stander, die hem tot dan toe was blijven verdedigen, verklaarde zich door dit ontwerp zeer teleurgesteld.

In de Kamer spitste de strijd zich vooral toe op de term „christelijk” in de verbinding „christelijke deugden”.

Op allerlei wijzen werd het woord geïnterpreteerd. Met een klemmend beroep op vroegere uittalingen van de minister drong Groen er op aan, het geheel te schrappen. Hij achtte het misleidend, deze term te gebruiken voor onderwijs, dat o.a. ook aan joodse kinderen geen aanstoot mocht geven.

Van der Bruggen evenwel, die wist dat de Protestantse conservatieven aan het behoud van dit woord veel waarde hechtten en de liberalen het overbodig maar aanvaardbaar vonden, was niet bereid het te laten vallen. Voor hem betekende het overigens weinig, want, zo verklaarde hij, „opleiding tot christelijke deugden kan en mag op de gemengde school in geen andere zin worden opgevat dan dat alle leerstellige en dogmatische bestanddelen, alles met één woord wat tot het begrip des Christendoms, van zijn waarheden, van zijn feiten, van zijn geschiedenis behoort, van de gemengde school verwijderd moet blijven.”

Opleiding tot christelijke deugden, in deze volkomen uitgeholde zin verstaan, achtte hij op de openbare school zeer goed mogelijk, en zeker in een christelijk land als Nederland.

Intussen was hij toch niet zo ver van zijn vroegere standpunt teruggekomen, dat hij zijn voorkeur voor de vrije chris-

telijke school verloochende. Het wetsontwerp opende de mogelijkheid van subsidie voor de oprichting van bijzondere scholen, ten behoeve van hen die om godsdienstige bezwaren hun kinderen niet naar de gemengde school wilden zenden.

Het zou de reputatie van Van der Bruggen ten goede zijn gekomen, als hij juist op dit punt, dat hem zo na aan het hart ging, voet bij stuk had gehouden en er desnoods zijn ministeriële leven voor op het spel had gezet.

Maar opnieuw zegevierde de „politiek der actualiteit”. Toen voor de bepaling geen meerderheid te vinden bleek, heeft hij haar laten vallen . . .

Het eindresultaat is hierboven reeds vermeld.

Er zit in heel deze geschiedenis een stuk tragiek.

Aan de subjectieve eerlijkheid en aan de echtheid van Van der Bruggen's overtuiging dat hij als minister juist gehandeld heeft, behoeven we niet te twijfelen. Evenmin aan zijn verbazing over het feit, dat zijn eigen vrienden hem het scherpst aangevallen hebben.

Maar met de beste bedoelingen heeft hij op een beslissend moment de tegenstanders van de bijzondere school, die hem toch lief was, in de kaart gespeeld. Hij is nog minister gebleven tot het voorjaar 1858, toen heel zijn zwakke kabinet eindelijk aftrad.

Een publieke rol heeft hij niet meer gespeeld. Een verzoening met zijn vroegere vrienden is uitgebleven.

Als een bitter teleurgesteld man is hij in 1863, nog geen 60 jaar oud, gestorven.

dikanten werd in dienst het leven ondraaglijk gemaakt.

Thans ligt de zaak geheel anders. De leger- en vlootpredikanten genieten alle medewerking. Men heeft thans grote waardering voor het Christendom en dat blijkt vooral bij het kerstfeest, dat door de grote massa wordt gevierd.

Toch is er in dit alles iets, dat ons verontrust, aldus spr. Men viert het kerstfeest, doch de grote massa komt de rest van het jaar niet weer in de kerke.

In verschillende landen is een opinieonderzoek ingesteld en daarbij is ook de huiveringwekkende vraag gesteld, hoeveel mensen nog geloven in een leven na dit leven en hoeveel denken, dat het met de dood is afgelopen. De percentages stemmen tot nadenken.

Vroeger was het een duidelijk ja of neen en was er geen compromis mogelijk. Nu zeggen velen de christelijke cultuur te waarderen en toch geloven ze niet in de Christus. Velen, zelfs theologen, vinden zulks dwaas en niet passend in deze moderne tijd. Zo worden de grote heilsfeiten ontkend.

Vroeger was men op politiek terrein ook beslist vijandig. Ook daar ligt het nu anders en alles christelijk.

We moeten niet zien naar het Christendom, doch vragen: wat geloof je van de Christus en van de bijbel. Voor ons heeft de bijbel het laatste en beslissende woord en we willen voor die bijbel buigen en daar naar handelen.

Het Overijsselse cultuurgezelschap, bestaande uit Peter Ruif, conferencier, Bert Woeldering electronen orgel clavoline, Fokke Gnodde, bas-bariton en mej. Janny Muledr, voordrachten, zorgde voor de nodige afwisseling en wel op zeer verdienstelijke wijze.

Amsterdam

Arjos-nieuws

Friesland

HET provinciaal verband Friesland heeft te Beetsterzwaag een bijeenkomst gehouden van de Arjos.

Drs. De Roos kon namens het provinciaal bestuur van de Arjos 300 bezoekers welkom heten.

De heer H. Algra van Leeuwarden voerde daarna het woord en zei, dat ongeveer een eeuw geleden in de Staten van Friesland de strijd was ontbrand over de afschaffing van het gebed in de vergaderingen. Men wilde dat niet meer, omdat men samenkwam om zaken te doen en sommige sprekers vonden het

bidden maar een vertoning. Het gebed werd afgeschaft, hetgeen in verband stond met de openlijke vijandschap tegenover de kerk, het Christendom en het evangelie. Er werd toen in zuidoost Friesland voortdurend verkondigd, dat er drie grote machten gevaarlijk en slecht waren, n.l. de kerk, de kroeg en het kapitaal.

De vijandschap was sterk en bleek ook in militaire dienst. Zo mochten b.v. de jongens van het Instructie Bataljon te Kampen het christelijk militaire tehuis niet bezoeken, omdat de commandant niet wilde, dat zij werden blootgesteld aan godsdienstige propaganda. Pre-

AL wordt er in onze hoofdstad nog wel eens iets gezegd over de IJtunnel en is men nog niet over de teleurstelling heen, toch zit men niet bij de pakken neer.

Zeker niet op het Arjosterrein. Er wordt gestaag doorgewerkt en de resultaten blijven dan ook niet uit.

Onlangs werd in Nieuw-West een nieuwe club opgericht; het is daar allemaal nieuw en fris, ook het enthousiasme van de Amsterdammers.

Het bestuur van het Stedelijk Verband in samenwerking met de Centrale Kiesvereniging heeft de plannen al opge maakt voor acties waarmee in september zal worden gestart.

Wij twijfelen er niet aan of al dat werk zal ook vruchten afwerpen. Goed zo, Amsterdam.

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitamines- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse dieet juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vrage men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

Voor kerkorgels
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

Niet alleen voor U mevrouw

maar ook voor mijnheer en Uw kinderen creëerde Mr. Poodle exclusieve modellen in gebreide wolven bovenkleding.

Het zijn stuk voor stuk meesterwerken van 100 % zuiver wol die bovendien een maximum aan kleurechtheid - waschtheid - en krimpvrijheid hebben.

Vraag eens of Uw winkelier U de collectie wil tonen en let op het Mr. Poodle-etiket.

- C.V. TRICOTFABRIEK
- PEHAVEE
- VEENENDAAL
- N.V. TEXTIELUNIE
- SPENCER-HEY
- CULEMBORG

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

L.T.T. GRONDVERF
L.T.T. SCHUURGRONDVERF
L.T.T. AFSCHILDERVERF
VORMEN
TEZAMEN
HET MEEST
DUURZAME
VERFSYSTEEM
VOOR BUITENWERK

LAK EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN TELEFOON 1828-350
AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
ROTTERDAM - UTRECHT

Het leven een marteling?

Hebt U lasten en ziet ge tegen elke dag aan, terwijl ook de nachten U geen verkwikking brengen? Weet dan, dat wij met onze vanouds bekende geneeskruident à f. 3.95 per pak tgen

alle CHRONISCHE ZIEKTEN pracht resultaat boeken, ook daar waar alles faalde. Volkomen onschadelijk! Meldt ons Uw klachten en ziekte en wij zenden U het allerbeste dat er is en waaraan duizenden hun herstel danken. Broch. en inl. gratis!

KRUIDENHUIS FLORA
Westersingel 40, GRONINGEN

Bloemist-knechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid

M. C. van Staaveren
Aalsmeer
Hornweg 24

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

/ 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f. 12.50, november en december f. 14.-, januari f. 13.-, februari f. 12.50. Overige maanden f. 8.50.- Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f. 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande - Tel. 01748-673

HOTEL „DE KROON”

SOPHALAAN - LEEUWARDEN
Tel. 4467-4468

Uw adres voor recepties en partijen

Als wij vrouwen eens...

MEN zou de indruk krijgen dat Nederland zwermt in het onderwijzend personeel en de schoolgebouwen en toch is er weinig minder waar! — zo stelde mijn briefschrijfster van de vorige keer het, toen zij mijn oordeel vroeg over de lange vakanties van de onderwijzers en leraren. En ze opperde: Bestaat er niet een mogelijkheid de vakanties te rouleren? Veel belangen zouden mijns inziens daarmee gediend zijn: vakantiespreiding, kleinere klassen, schoolgebouwen behoeven dan niet maanden lang improductief te staan en zo zijn er meerdere voordelen aan verbonden."

Het klinkt allemaal wel aantrekkelijk, want natuurlijk is er een tekort aan onderwijzend personeel en aan schoolruimte. En we kunnen het er allemaal over eens zijn dat de schoolklassen te groot zijn en dat het jammer is dat de schoolgebouwen in de vakanties soms maanden in het geheel niet gebruikt worden. Maar... eerlijk gezegd zie ik het verband niet tussen dit alles. Ik krijg de indruk dat er hier van allerlei door elkaar gehaald wordt, zonder dat deze zaken in wezen veel met elkaar te maken hebben.

Het gaat in eerste instantie om de lange vakanties van de onderwijzers en leraren. Als we die inkorten dan zouden dus al die begerenswaardige toestanden binnen ons bereik liggen. Goed, laten we alle onderwijzers eens drie weken vakantie gaan geven, dat is dan een dag of drie meer dan verreweg de meeste Nederlanders en een week minder dan vele andere hoofdarbeiders. En nu gaan we dus aan het vakantie-spreiden. Eerst de drie dagen herfstvakantie: in school A van gemeente X gaan we die vakantie stellen op 1, 2 en 3 november. De kinderen hebben die vakantie nodig — dat stellen we voorop. Maar de onderwijzers hebben die vakantie niet nodig, dus die moeten werken. Die sturen we naar school B van gemeente X. Dan gaan we daar de klassen splitsen: kleinere klassen. Die gesplitste klassen brengen we onder in school A: het gebouw wordt gebruikt. Prachtig allemaal.

Na drie dagen ruilen we de zaak om: school A gaat weer aan het werk en nu heeft school B vakantie. Nu gaan we de klassen van school A splitsen, onderbrengen in school B. Als u nu ook nog de scholen C en D erin gaat betrekken en gaat uitwisselen met de gemeente IJ en Z — dan hebt u de chaos compleet: de kinderen zijn een stuk onrustiger geworden van al dat heen en weer gesjouw en gewissel van onderwijzers en klassen, aan kennis hebben ze in die tijd niets opgedaan (en dat is toch ook een beetje de bedoeling van het schol gaan!) en de onderwijzers moeten zien dat ze na al dat gescharrel de zaak weer op gang krijgen!

Met Kerstmis en Pasen kunnen we die grap wat moeilijker uithalen, want we kunnen nu eenmaal moeilijk met de data van die feestdagen scharrelen. Maar dan gaan we wel ons hart ophalen aan de grote vakantie. Die gaan we eens flink spreiden, we gaan in de maanden juni, juli en augustus de klassen splitsen tot kleinere klassen, afijn, het hele drama van de herfstvakantie gaan we nu op grotere schaal herhalen. Alle onderwijzers krijgen drie weken en alle scholen worden intensief en voortdurend gebruikt. We hebben ons doel bereikt!

Hebben we...? Het spijt me maar ik zie het niet. Ik zie het nut er niet van de kinderen een paar weken van het jaar in kleinere klassen te stoppen met vreemde onderwijzers en ze de vele andere weken in de te grote klassen te laten, zij het in de vertrouwde omgeving met hun eigen „meester of juf.“ Ik ben geen onderwijsexpert maar de nadelen van die grote klassen lijken me ruimschoots op te wegen tegen de vermeende voordelen van het systeem van mijn schrijfster!

Nu ben ik ervan overtuigd dat daarmee niet het laatste woord gezegd is. Want men kan het bovengstaande onderschrijven en toch een voorstandster zijn van vakantie-spreiding. Zoals ik. Maar dan op andere gronden dan die mijn briefschrijfster aanvoert. „Meer ruimte — meer rust“, dat zijn de geijkte termen die u tot vakantiespreiding opwekken en daar ben ik het helemaal mee eens. En ik betreur het dat die spreiding niet in de laatste plaats mislukt is en blijft mislukken door gebrek aan medewerking uit de onderwijssector. Daar schijnt men er niet veel voor te voelen om al in juni of pas in september met vakantie te gaan. Voor zover men dat verdedigt met het oog op de belangen der leerlingen — akkoord.

Maar men moet de eigen belangen hierbuiten laten. In de grote bedrijven moeten de vakanties ook in mei of juni beginnen en eindigen ze dikwijls pas in oktober. Men moet daar nu eenmaal het bedrijf gaande houden... en gelukkig worden de meeste conflictjes die hieruit voortvloeden in goede harmonie opgelost. Bovendien: wie betreur niet dat hij of zij in de afgelopen juni maand niet met vakantie geweest is!

Bij dit alles zijn we uitgegaan van de vooronderstelling dat de schooljeugd die lange vakantie inderdaad nodig heeft — is dat nu zo? In mijn theorie van de vorige keer past het wel: opvoeden is allereerst een taak van de ouders en die hebben in de lange vakanties daarvoor eens extra

de gelegenheid. En als ze het goed doen komt dat het kind zeer ten goede. Maar... zijn de ouders tegenwoordig daartoe in staat? Kan men van een moeder van zeven kinderen zo tussen de vier en de veertien vergen, dat ze in de vakantie die extra-opvoedende-taak naar behoren vervult? Ik vrees van niet. Dat heeft echter niets meer te maken met de lange vakanties van de onderwijzers — we komen hier op maatschappelijk terrein en op sociaal terrein: het gebrek aan huishoudelijke hulp, de te kleine huizen, het gebrek aan recreatie-mogelijkheden, enz. enz. Dat is een verhaal apart en misschien is het wel nuttig daarover eens een volgende keer wat te schrijven.

GRACIA

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„Ik zie het anders, maat“, zei de bijrijder. „Mogen wij een extraatje hebben, of niet? We rijden over Rotterdam naar huis en het is dus geen extra moeite of extra benzineverbruik. Op deze manier hebben we ook eens een paar knaken buiten ons gewone loontje.“

Schoorvoetend ging Jasper er tenslotte mee accoord. Hij verklaarde echter uitdrukkelijk, dat hij niet wilde, dat de bijrijder er een gewoonte van zou maken om stille vrachtjes op te sporen.

De vracht flessenmateriaal werd ingeladen en in Rotterdam aan de Prins Hendrikkade gelost.

Jasper was in zijn nopjes met de drie rijksdaalders, die hij er van in zijn zak stak. Het was gemakkelijk verdiend en 't smaakte naar meer.....

De bijrijder bleek een bijzonder zintuig te hebben om aan stiekeme vrachtjes te komen.

Jasper had weleens waken, dat hij dertig gulden extra had door het vervoer van geheime vracht. Op deze manier schoot het sparen voor de trouwdag veel beter op.....

Soms werd Jasper gekweld door de gedachte, dat het verkeerd was. Als de baas er achter komen zou, zag het er niet best uit. Misschien zou hij beiden hun congé geven.

Als hij 's zondags in de kerk zat en de wet des Heren hoorde voorlezen, sloeg hij bij het gebod: Gij zult niet stelen..... de ogen neer.

Hij was zich heel goed bewust, dat wat hij en de bijrijder deden, eigenlijk niet door de beugel kon. De bijrijder mocht er mooie en schijnbaar aannemelijke smoesjes over hebben, — in zekere zin bedrogen ze de baas. En het was ook diefstal; het had geen zin, zichzelf hierover een rad voor de ogen te draaien. Maar het sparen voor zijn huwelijk vlotte nu zo lekker.....

Toen ze er pas mee begonnen waren, hadden ze uitsluitend klandestiene vrachtjes meegenomen naar plaatsen, die op hun route lagen.

De bijrijder werd echter steeds brutaler en vrijer. Op een keer had hij een vracht ijzer aangenomen; ze moesten voor die vracht ongeveer zestig kilometer omrijden. Dat was gevaarlijk, want de baas zou op de kilometer kunnen kijken.

De patroon scheen echter een groot vertrouwen in Jasper te hebben. Hij nam nooit het aantal gereden kilometers op.

Hoewel Jasper er nooit helemaal gerust over was, streefde hij toch niet tegen als de bijrijder weer een stiekum vrachtje had weten op te scharrelen.

„Hoe weet jij die vrachtjes toch altijd weer te vinden?“ vroeg Jasper hem.

„O, dat is gemakkelijk genoeg, maat. Je moet je ogen de kost geven. De rest is recomandatie, als je begrijpen wil wat ik bedoel.“

Neen, Jasper begreep het niet. Maar het sparen ging zo plezierig vlot, nu ze elke week extra geld verdienden..... De bijrijder begreep niet, dat Jasper nog steeds niet royaler werd.

„Je hebt nu toch geld genoeg op zak. Waarom leg je niet eens vaker aan bij een koffietent of een worstjeskraam?“

„Je weet, dat ik voor mijn huwelijk spaar,“ was het korte antwoord van Jasper.

„Dat is prachtig, maar een mens mag zichzelf toch weleens tracteren, als hij meevallertjes heeft? We krijgen van de baas zo nu en dan wat zakgeld om een vertering te kunnen kopen. Jij steekt het in je zak en 't komt er niet meer uit.“

„Iedereen moet zelf weten, wat hij met zijn geld wil doen.“

„Daar heb je gelijk in. Maar ik geloof niet, dat er in Nederland een gieriger chauffeur rondtuft dan jij.“

„Dat moet ik zelf weten,“ antwoordde Jasper korzelig.

De bijrijder schudde het hoofd.

„'t Is maar hoe je het bekijkt, maat. Ik ben van een ander

soort... en ik ben er blij om. Jouw gierigheid is een constructiefout, zal ik maar zeggen.“

Op een keer bleek de baas enige argwaan gekregen te hebben. Eerst ondervroeg hij Jasper, daarna de bijrijder. Beiden ontkenden, stille vrachtjes meegenomen te hebben.

Nadien zei Jasper tot zijn bijrijder:

„Wij moeten er mee ophouden, het loopt fout.“

„Ja, we moeten 't in het begin wat kalmpjes aandoen, maat. 't Wantrouwen van de baas zakt wel weer weg. Dan kunnen we weer onze gang gaan. Even uitkijken nu, da's 't hele eieren-eten. In ieder geval heeft de baas geen bewijzen, anders zou hij er wel mee op de proppen gekomen zijn. Ik heb het altijd link aangelegd en onze klanten zwijgen als vissen, daar kunnen we op rekenen.“

Een paar kleine handelaartjes waren er al zo op ingesteld, dat ze een mogelijkheid hadden om hun goederen tegen ongeveer de helft van de transportkosten te kunnen laten vervoeren, dat Jasper en de bijrijder er de grootste moeite mee hadden om hen ervan te overtuigen, dat er een kink in de kabel gekomen was.

Het was in Weert, dat iemand, die van de bijrijder te horen kreeg, dat ze 't vrachtje, dat hij voor hen had naar Maassluis, niet konden meenemen omdat er teveel huis op dak was, kwaad werd.

De bijrijder legde uit, dat hun baas hen op de korrel scheen te hebben en dat daarom oppassen de boodschap was.

Het kleine zakenmannetje, een scharrelaar in oude motoren, werd lastig. Hij drong er op aan, dat ze het vrachtje onderdelen toch zouden meenemen naar Maassluis. Als ze 't niet deden, zou hij eens naar hun baas schrijven. Ze hadden al wel twintig keer een vracht voor hem vervoerd, waarom kon het nu niet? Hij had er op gerekend en als ze niet wilden, zou hij een lange brief naar hun patroon sturen.

„Dat is je reinste chantage,“ vond de bijrijder.

„Eerst heb je gesoebat om vrachtjes, nu laat je me in de steek,“ mopperde de scharrelaar. „Op die manier kan ik niet op jullie aan; ik ga dus mijn maatregelen nemen.“

Het slot van 't liedje was, dat Jasper en de bijrijder het stille vrachtje niet durfden te weigeren. Wel zag de bijrijder nog kans om vijf gulden extra te bedingen.

„Dat is gevarengeld, zie je. Als we tegen de lamp lopen, hebben we kans, dat de baas ons de laan uitstuurt. Waar moeten onze vrouw en bloeien van kinderen dan van eten? Voor dat risico moeten we extra geld hebben.“

Zodoende gingen ze al weer spoedig op de oude voet voort.

Weliswaar had Jasper er voortdurend onrust over; hij was er echter zo aan gewend geraakt om wekelijks een paar tientjes extra te kunnen wegleggen in verband met zijn trouwplannen, dat hij er niet meer buiten kon.

Ofschoon hij zich vast voornam om er ogenblikkelijk mee op te houden zodra hij genoeg gespaard zou hebben, vroeg hij zich toch soms af, of dat wel zo eenvoudig zou zijn.

Als de bijrijder er mee zou willen doorgaan, zou Jasper moeilijk kunnen zeggen, dat hij er definitief een punt achter zette. De bijrijder zou er niet tevreden mee zijn.

Hij hoopte nog, dat als hij de stille vrachtjes langzaamaan verminderde, de bijrijder op de duur ook tot andere gedachten te brengen zou zijn.

Hun patroon was actief, doch slordig. Jasper en de bijrijder bemerkten vrijwel nooit iets van een controle of zoiets. Daardoor konden zij ongestoord voortgaan met de geheime vrachtjes.

Ze hadden hun vaste klantjes. Daar ze geen vaste lijndienst reden, liep een gemaakte afspraak weleens in 't honderd. Maar daar de klanten wisten, dat het stiekum werk was, hielden ze daar rekening mee.

(wordt vervolgd)

Luchtbehandeling
voor schepen
en gebouwen

NIMA Zwijndrecht
TEL. K 1850-5382

BOERHAAVE
VAN 1907
Heemskerckstraat II
's-Gravenhage
Telefoon 33 09 05

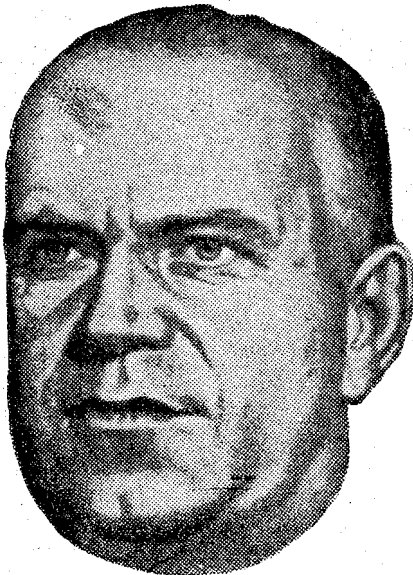
DE
aangewezen Verzekering-
Maatschappij
ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE
Vraagt prospectus!

De Russische maarschalk Gregori Zjoekof

is achter de coulissen een
zeer belangrijk man

SINDS de dood van de dictator Stalin speelt de Russische maarschalk Gregori Konstantinovitsj Zjoekof een zeer belangrijke rol in de Sowjetunie. Dat werd reeds duidelijk, toen de mannen in het Kremlin zich gedwongen zagen, de politiechef Lawrentia Beria uit de weg te ruimen, voordat deze de kans zou krijgen, zelf opruiming te gaan houden.

Ook toen Chroesjtsjof besloot Malenkof als premier aan de kant te zetten, wist hij zich verzekerd van de steun van Zjoekof en sindsdien hebben deze beide figuren, die de belangrijkste elementen in de huidige Sowjetsamenleving (de partij en het leger) vertegenwoordigen, elkaar de bal toegespeeld. Dat was ook het geval, toen Stalin op het twintigste congres van de communistische partij te Moskou werd ontroond en toen — nog maar enkele

weken geleden — Chroesjtsjof zijn hoofd dreigde te verliezen door het optreden van zijn rivalen Malenkof, Molotof, Kaganovitsj en Sjepilof.

DEZE ontwikkeling heeft tot gevolg gehad, dat de positie van Chroesjtsjof, die ogenschijnlijk steeds sterker werd, naarmate hij zijn tegenstanders wist uit te schakelen, in werkelijkheid zwakker werd, omdat de partijsecretaris in steeds grotere mate afhankelijk werd van de steun van het Rode leger, i.e. maarschalk Zjoekof.

Gregori Zjoekof was nauwelijks dertien jaar, toen hij als zoon van een arme boer uit Stielkova ten zuidwesten van Moskou het zware vak van leeren bontbewerker moest leren. Na de lange werkdagen nam hij 's avonds echter boeken ter hand en spoedig ging er voor hem een andere wereld open. In 1914 (hij was toen 13 jaar) kwam hij in het leger van de Tsaar terecht en toen de revolutie in 1917 uitbrak, kozen zijn makkers hem in de Sowjet van zijn regiment.

Een jaar later trad hij toe tot de communistische partij en toen de oorlog voorbij was, steeg hij snel in rang. Hij ging studeren aan de militaire academie van Moskou, en specialiseerde zich in het nieuwe tankwapen.

ZJOEKOF was pas enkele maanden stafchef van het Rode leger, toen de Duitsers dit leger bijna verpletterden. Aanvankelijk wilde Stalin hem niet op de voorgrond laten treden, maar toen Moskou onder de voet gelopen dreigde te worden, benoemde hij de onverschrokken Zjoekof tot opperbevelhebber aan het westelijke front, met als voornaamste taak, de hoofdstad te behouden.

Moskou werd behouden. Als de Duitsers aanvielen, trok Zjoekof terug. Hij gebruikte ongevoefde divisies om gaten te dichten en bouwde ondertussen een enorm leger op om tot de aanval te kunnen overgaan en de krijgskansen te doen keren. Bij Stalingrad beleefde hij een hoogtepunt in zijn leven: de Duitsers werden beslissend verslagen en moesten over de gehele linie terugtrekken. De rollen waren omgekeerd.

NA de Duitse capitulatie hoorde men al spoedig niet veel meer over Zjoekof. Hij was in de oorlog te populair geworden in de ogen van Stalin. Deze vond het beter hem naar Odessa weg te promoveren.

Tot hij — na de dood van Stalin — plotseling weer in Moskou verscheen en de belangrijke post van minister van defensie ging bekleden. Nog belangrijker is echter de plaats, die hij sindsdien achter de schermen heeft ingenomen. We zullen nog wel meer over deze interessante figuur horen...

8 JULI

Als vader van drie knapen wil ik u, zonder nieuwsgierig te zijn, de vraag stellen of uw jongens ook zo graag willen werken in de vakantie? Daarbij wens ik te bekennen, dat ik dat gevoelen nooit gehad heb. Dat kan natuurlijk zijn grond vinden in het blote feit, dat ik mijn vakantie te hard nodig had of in de omstandigheid, dat er in mijn knapenjaren of een overvloed van werkrachten was of geen werk. Het laatste lijkt mij waarschijnlijker. De jongens willen dus verdienen, veel verdienen teneinde die dingen te kopen, welke vader en moeder hun niet kunnen geven. Want ik schakel bij voorbaat uit, dat wil zeggen voor dit stukje uit, het werken in de vakantie als een absolute noodzakelijkheid teneinde de broodtrommel te vullen.

Mijn standpunt is, dat jongens en meisjes, die op de middelbare school gaan vandaag de dag zo hard moeten studeren, dat zij hun vakantie hard nodig hebben. Het bedrijfsleven, dat met arbeidstekorten in moeilijkheden zit, doet graag een beroep op de vakantie hebbende jongelui. Die behoeven maar een vinger uit te steken en ze zitten in het werk. De Nederlandse Spoorwegen vragen openlijk om zulke arbeidskrachten. Vader en moeder gaan toch geen zes weken met vakantie, dus drie van die weken kunnen de kinderen er wel iets bijverdienen. Dan zijn ze tenminste ook van de vloer. Nogmaals, ik ben er geen voorstander van. In de eerste plaats verdienen de jongelui veel te gemakkelijk hun geld. Zij wennen aan een zekere luxe, welke fruikend kan zijn voor het latere leven. En zij komen in aanraking met problemen, waarvoor ze nog te klein zijn. De stad Breda gaat nu een beetje letten op die werkende schooljeugd, waarbij het arbeidsbureau van zijn kant bemiddelt en toezicht houdt. Het is een stap in de goede richting. Maar één verkeerde stap en we zitten des zomers en des winters weer midden in de kinderarbeid.

9 JULI

Minister Zijlstra staat vandaag in het middelpunt van de meest moderne belangstelling. Hij heeft de Kernenergiecentrales in Nederland aangekondigd, hetgeen wel met de nodige financiën zal gepaard gaan en hetgeen ook nog wel even zal duren, maar..... er is een begin. Ik ben blij, dat Geertruidenberg al genoemd wordt als eerst begunstigde stad voor een kernreactor. De Provinciale Noordbrabantse Electriciteitsmaatschappij is niet alleen daar gevestigd, de plaats is een van de oudste steden van..... Holland. Nog voor Dordrecht kreeg het stadsrecht van de Hollandse graaf, Jacoba van Beieren heeft het als vesting gehad en de Prins van Oranje is er mee beleend geweest. Maurits heeft er naam mee gemaakt en er is nog steeds een deel van de gemeente, dat Statendam heet. Geertruidenberg hoopt nu de economisch sterke veste van Nederland te worden, met een brandschone industrie, welke zoveel mogelijkheden en wonderen inhoudt, dat zij niet in een dagboekblaadje te beschrijven is. In deze tijd van bestedingsbeperking klinkt het plan stout en gedurfd. Laten we er toch blij mee zijn. Niet bij de pakken neerzitten, maar in de toekomst kijken en ons aan de vreedzame zijde van de atoomkracht scharen, met professor Zijlstra voorop.

10 JULI

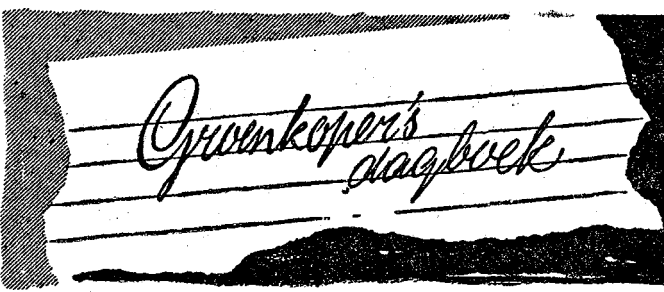
Een tijdje geleden heb ik iets gezegd over de komkommertijd, welke zich langzaam maar zeker in de dagbladen aankondigt. Een fraai staaltje ervan las ik in een groot dagblad, waarin het volgende verhaal te lezen viel. Een Nederlands echtpaar was met zo'n vestzakautootje naar Engeland gegaan om vanuit dit glazen of plastic koepeltje Groot Brittannië te ontdekken. Tijdens een rustpoze verliet het echtpaar de rijdende fingerhoed om een frisse neus aan de kant van de weg te halen. Op dat moment kwam een circus voorbij. Uit de cavalcade stapte een olifant, die pardoos op het autootje ging zitten, dat als een stukje zilverpapier in

11 JULI

Ik ben op de koffie gekomen bij een trouwe lezer van mijn dagboek, of liever ik ben op het matje geroepen. Het is niet waar, dat de bonafide kruidenier 56 cent op een pond koffie verdient schrijft hij. Als Groenkoper 28 cent zegt, is hij dichter bij de waarheid. U herinnert zich nog waarom het ging. De textielhandel begon met koffie zonder winst te verkopen, omdat de kruideniers textiel cadeau gaven. De lezer schrijft nu, dat het niet de koffiehandelaren zijn, die textiel lanceren, maar het zijn verschillende commerciële organisaties, welke dat doen. Ik neem daarvan gaarne kennis. Het stukje was niet tegen de koffiehandelaren gericht, het ging trouwens over de zogenaamde ordening in ons bedrijfsleven. Uit het dagboekblaadje was bovendien een alinea weggefallen, waardoor het minder duidelijk was. Van bovenstaand schrijven dus nota genomen. De schrijver van de brief betreurt het, dat de christelijk georganiseerde textielhandelaren in deze gehele affaire niet vrij uitgaan. Als ik mij vanavond, na het laatste kopje koffie onder het laken begeef, zal ik mij er op bezinnen, dat ik verkeerden ben voorgelicht. Zelfs de goede Groenkoper slaapt wel eens.

12 JULI

De Aga Khan is overleden. Zijn bestaan drukte niet op mijn gezin, meer op dat van zijn volgelingen, de tien miljoen Ismali mohammedanen, die hem ieder jaar zijn gewicht in goud, platina of juwelen

aanboden. Zo naar het uitkwam. Daarvan kon de Aga Khan zonder veel moeite gemakkelijk leven. Ik heb hem daarom nooit benijd. In de eerste plaats niet omdat ik geen geestelijke leiders kwaliteiten heb, in de tweede plaats niet omdat ik geen verstand van paarderen heb. Een grijze hoge hoed staat mij wel, maar bij welke gelegenheid moet ik die dragen? Op de deputatenvergadering soms?

Een markante figuur was de Aga Khan wel. Wat mij het meest in zijn biografie trof, was dat zijn huisknecht iedere morgen duizend gulden in zijn (van de Aga Khan) portefeuille deed teneinde zijn meester een zakcentjes! (pas op: 100000 zakcentjes!) voor de dag te bezorgen. Dat de Aga Khan zijn zakgeld opmaakte, meen ik af te mogen leiden uit het feit, dat ieder dag zulk een bedrag in de portefeuille werd gedaan.

Mijn vrouw heeft me attent gemaakt op de uitverkoop, welke anders volkomen uit mijn gezichtseinder was verdwenen zonder dat ik hem zou gezien hebben. Uitverkoop is een toverwoord, dat alle beurzen opent. Als ik minister was geweest, als ik iets te zeggen had gehad met het oog op de bestedingsbeperking, hadde ik het zakenleven gevraagd dit jaar geen uitverkoop te houden, doch de goederen niet in prijs te verhogen, doch tegen de oude prijs te verkopen. Dat was toch een net advies geweest, zou ik zo zeggen. Nu worden de goederen tegen fantastisch lage prijs verkocht en worden goederen gekocht, die anders niet gekocht zouden worden. En straks worden de goederen die niet verkocht zijn tóch duurder.

Maar ik ga niet verder op deze zaak in. Ik heb mij al eenmaal met textiel en koffie in de vinger gesneden. Ik ben geen minister en ik wil het ook niet wezen. En wat de uitverkoop betreft, ik wilde dat daaronder eens studieboeken vielen voor jongens en meisjes, die bevorderd zijn naar een hogere klas op een middelbare school.

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Klopt men op als men een dagje uit wil; 5. slot zonder steen gebouwd; 8. deze steen kan men bijna te gelde maken; 9. nemen in deze stad alleen dames de tram?; 11. handel in preekstoelen? Nee griffie; 12. ongehuwde oompjes van het kalf; 14. dier dat als steunpilaar dienst kan doen; 15. hela, om een taart benoef je niet zo overdreven te doen; 19. ook zonder ooggebrek kun je zo op je neus kijken; 22. meestal zwak plekje; 24. om iets nauwkeurig te kennen heb je te veel aan een extract; 26. zonder kraai is 't onbezonnen; 28. met een kleverig goedje op klandestiene konijnenjacht...; 29. ... maar deze man jaagt meer op groot wild; 30. Sijmen en Thijmen doen het, maar Siem en Timon niet; 31. doen slechte gewoonten gemakkelijk.

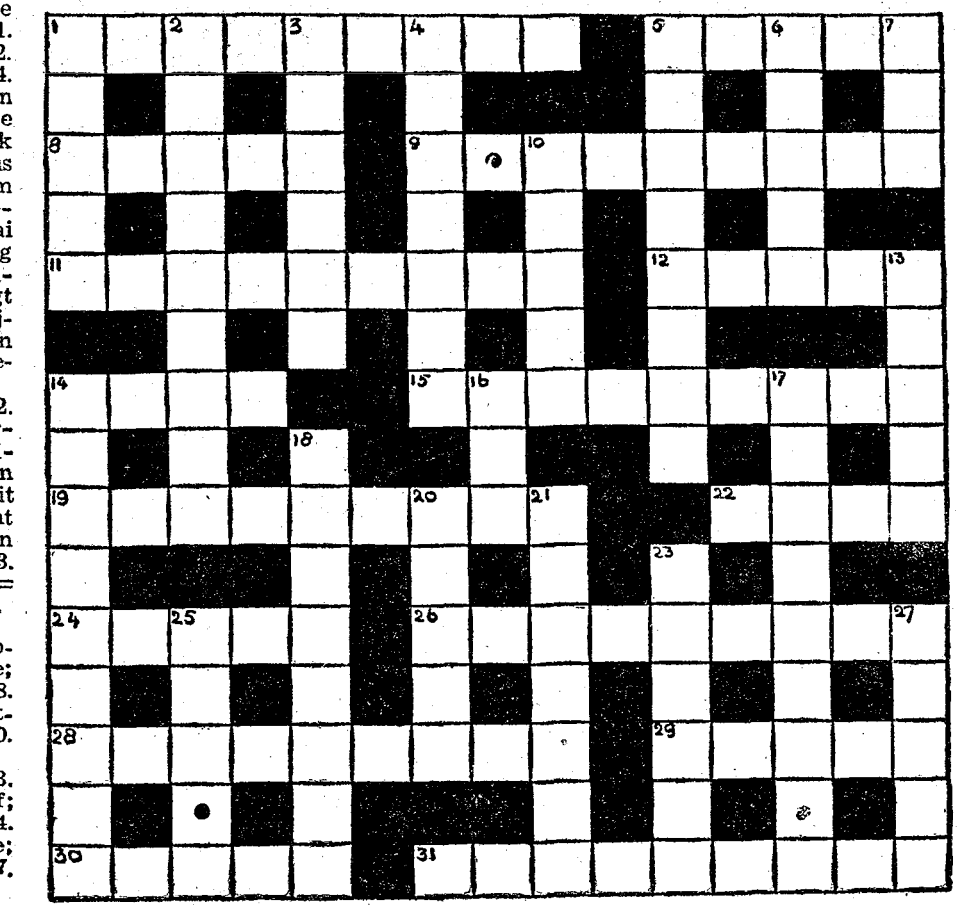
Vertikaal: 1. Indonesiër van tabak; 2. Patriciërs met thee in een zomerverblijf; 3. een mol in een vrucht; 4. handlanger die uiteindelijk de handschoen opneemt; 5. Gebruikt men in Ee dit rijtuig voor de koster?; 6. kwaje vent met nieuw kledingstuk; 7. rivier van honingdrank; 10. verouderd voedsel; 13. Patriciërs met thee in een zomerverblijf; 15. hela, om een taart benoef je niet zo overdreven te doen; 19. ook zonder ooggebrek kun je zo op je neus kijken; 22. meestal zwak plekje; 24. om iets nauwkeurig te kennen heb je te veel aan een extract; 26. zonder kraai is 't onbezonnen; 28. met een kleverig goedje op klandestiene konijnenjacht...; 29. ... maar deze man jaagt meer op groot wild; 30. Sijmen en Thijmen doen het, maar Siem en Timon niet; 31. doen slechte gewoonten gemakkelijk.

Oplossing van vorige keer

Horizontaal: 1. oranjehemden; 9. opmaker; 10. leraren; 11. erts; 12. tarwe; 13. mode; 16. doelman; 17. stoffer; 18. uitslag; 21. peetoom; 23. rauw; 24. Hattata; 25. drie; 28. juffers; 29. rollade; 30. lijstenmakers.

Vertikaal: 1. ommetje; 2. arke; 3. Jordaan; 4. halfwas; 5. mars; 6. eerroof; 7. lopend vuurtje; 8. interrumporen; 14. emelt; 15. horen; 19. truffel; 20. glaasje; 21. pottram; 22. oorbaar; 26. hens; 27. blik.

duinpan van een jongen van 68 cm.; 14. praatziek snoepje; 16. niet vertikaal vindt U zomers voor de ramen; 17. door een raak antwoord is de slag voor U; 18. zijn de veehouders 's zomers aan 't paardrijden bij 't binnenhalen van 't hooi?; 20. als U hier beslist wat in wilt hebben, zet het dan er achterstevoren in; 21. zeuren van kinderen, 'n eind schijnt er niet aan te zitten; 23. dit paard wordt vaak s'nachts bereden; 25. bittere, maar malse plant; 27. Vlakke bij Karmel, waar een bijzondere roos bloeide.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Een wilde brochure

DR. N. J. HOMMES heeft bij de N.V. J. H. Kok te Kampen een brochure doen verschijnen, die hij zo niet had moeten publiceren.

De titel luidt: **Zullen wij nog A.R. blijven?**

De inhoud in een weinig overzichtelijke, blijkbaar in haast geschreven beoordeling van de positie van de A.R.-partij.

Wanneer wij in dit nummer beginnen iets over deze brochure te zeggen, dan staat één ding voorop. Dr. Hommes zal van ons nooit de vermaning horen: schoenmaker, houdt u bij uw leest. Wij staan niet op het standpunt, dat een predikant over politieke zaken moet zwijgen, vanwege zijn tekort aan vakmanschap op dit gebied. Wij zijn er op tegen, wanneer iemand de politiek wil maken tot een domein voor de specialisten. Laat een dominee gerust in politieke vraagstukken duiken en zijn mening zeggen. Laat een dominee vooral vanuit zijn theologisch denken het fundamentele gesprek mee voeren. Dat is belangrijk, zelfs noodzakelijk. En — laat een dominee zich er, als ieder ander lid van de A.R.-partij, voor wachten, te menen, dat vlijtige lectuur van de liberale sensatiepers, die week aan week demagogie bedrijft jegens regering en volksvertegenwoordiging, een goede scholing betekent voor een A.R.-schrijver. Wij maken deze opmerking, omdat Dr. N. J. Hommes geen enkel goed woord heeft voor Nederlandse Gedachten, maar herhaaldelijk en breedvoerig Elseviers weekblad citeert, met instemming. Wat Elsevier schrijft, is de ene keer „niet disputabel”, en een andere keer heet het van een artikel in Elsevier: „Deze snijdende ironie is dubbel en dwars verdiend en ik wou om een lief ding, dat ik dit alles in onze eigen pers kon lezen.” En weer een andere maal verklaart Dr. N. J. Hommes, dat Elseviers Weekblad „aan de maatstaf van christelijke ethiek en economisch inzicht gemeten, heel wat zuiverder geluid laat horen.”

ging: algemeenheden, in hevige woorden gezegd. Wij constateren liever, dat Dr. Hommes een aantal punten bespreekt, waarover het gesprek in onze partij voortdurend aan de gang is. En dat hij er een enkel nieuw punt aan toevoegt. Hij wil nl. een poging tot toenadering tot het G.P.V. Dr. Hommes schrijft: „Ik behoor tot hen, die de stichting van het Geref. Politiek Verbond als een nieuwe partij in ons vaderland ten diepste betreuren. Prachtig vermorste energie, en in de sloot gegooide stemmen. Maar wie kennis neemt van Ambt en Plicht, het orgaan van het Gereformeerd Maatschappelijk Verbond en het Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband uit de kring der Vrijgemaakten, die kan m.i. niet anders dan met jaloersheid vervuld zijn over wat in die kringen gepresteerd wordt aan ernstige studie over sociale en economische vraagstukken. We lezen daar vaak een taal, die door en door goed antirevolutionair is. Daar is een overtuigd Bijbels verweer tegen het Staatssocialisme aan het woord, dat verkwikkend is.” En even later schrijft Dr. Hommes, wat meer opportunistisch: „In elk geval is ons hier een stuk a.r. bloed afgetapt en het zou bij de huidige bloedarmoede geen kwaad kunnen, indien we dat terug kregen.”

Overijling

NIEMAND zal ontkennen, dat in deze brochure een aantal punten worden aangestipt, die onderwerp van gesprek moeten blijven. Maar nergens, *beslist nergens*, vinden wij een ernstig en gedegen ingaan op de vraagstukken. En wij menen, dat wij voor deze overijling, die tot oppervlakkigheid heeft geleid, wel een oorzaak kunnen vinden. Wie de gehele inhoud nagaat, krijgt de indruk, dat Dr. Hommes eens wil gaan praten — en dat is zijn goed recht — over de situatie in de A.R.-partij. Maar wie let op de hevigheid en nagaat, waar zij culmineert, die ontdekt al ras, dat de aanleiding tot het schrijven van de brochure veel beperkter is. Dr. Hommes vindt de huurblokking een poging tot gelegaliseerde diefstal, en hij moet daarbij denken aan het woord van Augustinus: „Neem de gerechtigheid weg en wat is de Staat anders dan een groot roversnest.” Hij meent daarom, dat de A.R.-ministers nooit in een kabinet hadden mogen zitten, dat deze huurblokking voorstelt, en dat de A.R.-Tweede Kamerfractie haar bij de besprekingen aangaande de kabinetsformatie niet had mogen aanvaarden. En daarom meent hij, dat de ministers Zijlstra en Algera uit het kabinet moeten treden en dat de „A.R.-leeuw zijn tanden moet laten zien”, zodat weldra de dagen van „dit kabinet met zijn immoreel geschipper zijn geteld.”

En daarom heeft hij deze brochure geschreven, die eindigt met de vraag: „Zal het fiere wachtwoord: Trouw en met ere, overstemd worden door de klacht Ikabood, Ikabood! d.i. de eer is weg, de eer is weg, want de ark van onze beginselen is in het leger der Filistijnen!”

Wat de huurblokking betreft, in ditzelfde nummer vinden de lezers een verslag van een zeer verantwoorde beschouwing van Prof. Hellema, waarnaar wij verwijzen. Ondanks alle bezwaren tegen deze blokkering is het laster wanneer Dr. Hommes haar poging tot diefstal noemt. En daaraan verandert niets, door zijn verwijzing-met-instemming naar een demagogisch stukje uit zijn grote bron: Elsevier.

Maar Dr. Hommes heeft de partij en zich zelf een slechte dienst bewezen, door een wilde brochure te schrijven.

Het gesprek zou heel wat gemakkelijker en vruchtbaarder kunnen zijn, wanneer hij na de vakantie het nog eens probeerde, maar dan rustiger, zonder te veel exclamaties, en na hernieuwde overweging van de vraagstukken.

Wij zijn van mening, dat de lectuur van Elsevier een onvoldoende voorbereiding is, om een brochure te schrijven over taak, positie en toekomst van de A.R.-partij. Vooral, wanneer men zich na het schrijven de tijd niet gunt, om het geschrevene nog eens rustig te corrigeren en van exclamaties, struikelende volzinnen en schimpredenen te reinigen.

Doordat Dr. Hommes zulks heeft nagelaten, krijgen zijn lezers nu voorgezet: „Dit noodkabinet is wel een pijnlijke demonstratie, een testimonium paupertatis van een karakterloos compromis — en geschipperkabinet” — „Het mag dan formeel een extra-parlementair kabinet zijn, het volk heeft maling aan die formele onderscheidingen en terecht, want zij is onhoudbaar.” „Dit schandelijk huurblokkeringvoorstel is wel een droevig bewijs waartoe beginselloos improviseren instee van moedig regeren een kabinet kan brengen. Niemand met enig actief rechtsbesef, of hij moet hiertegen protesteren. Het is de vrucht van de boze daad, die naar Goethe's woord, altijd weer het boze haat.” „De heer Ruppert beklagt zich, gelijk wij zagen, dat in onze partij de arbeider niet aan zijn trek komt. Dat is de jongste mythe, waarmede men onze zieke partij op de been wil helpen. De heer Ruppert heeft al leerlingen, want blijkens krantenberichten vertelt Prof. de Jong, hoogleraar in de politieke wetenschappen, hetzelfde. Hij zegt het alleen wat geleerder. Daar is hij dan ook professor voor en het heet bij hem: structureel is de arbeider bij ons de zwakke plek.” Wij verzekeren onze lezers, dat deze citaten typerend zijn voor de brochure. In deze trant is zij geschreven.

Eén nieuw punt

DR. HOMMES heeft in zijn brochure heel wat overhoop gehaald. Hij handelt ook over belangrijke vraagstukken en zegt niet zelden dingen, die de overweging waard zijn. En wij zullen ons er wel voor wachten, de methode te volgen, die hij jegens Nederlandse Gedachten er op na houdt. Nederlandse Gedachten heeft de „dodelijk vermoeiende methode van de vlucht in algemeenheden met omhaal en reserves van woorden.” Waartegen dan de kloeke en zuivere taal van Elsevier staat, waar Dr. Hommes zich zo aan laaft.

Wij gaan niet zeggen: Kijk eens, wanneer Dr. Hommes gaat praten over wat er nu moet gebeuren, dan vlucht hij in algemeenheden. Al zouden wij het wel kunnen zeggen. Maar dan met de bijvoe-

HET huurdebat in de Eerste Kamer, dat deze week is gehouden, is uitermate rustig verlopen. Van de zijde der A.R.-fractie is het spel met omzichtigheid gespeeld en zij zorgde er voor dat er geen onnodig grote verwijdering zou ontstaan tussen haar en het kabinet. Prof. Hellema — men zie daarvoor elders in dit nummer — heeft er met grote nadruk op gewezen, dat de antirevolutionaire Senatoren momenteel een kabinet op brede basis als de enige mogelijkheid zien en dat zij geen behoefte hebben de A.R. ministers in het huidige kabinet onaangenaam te zijn. Dit alles bracht rust in dit politieke debat.

De ministers hebben dit kennelijk kunnen waarderen, hetgeen wel bleek uit de wijze, waarop aan de antirevolutionaire bezwaren aandacht werd geschonken.

Tenslotte heeft onze fractie, met uitzondering van de heer Diepenhorst, gestemd tegen de huurverhoging van 25% en tegen het voorstel om de helft van de verhoging tijdelijk te blokkeren. Dit besluit is haar niet gemakke-

Huurdebat

lijk gevallen. Van meet af aan heeft zij gesteld dat haar bezwaren tegen deze ontwerpen van strikt zakelijke aard waren. En zij hoopte, dat het Kabinet deze zakelijke bezwaren zou opvatten, dat het niet zijn bestaan aan het lot van deze ontwerpen zou verbinden.

Het kabinet was hiertoe niet bereid. De Eerste Kamer heeft niets te maken met de huurafspraken, die tijdens de formatie zijn gemaakt. De Senaat staat vrij tegenover dit kabinet. Daardoor was er dus niet het moeilijke probleem van de morele binding aan de gemaakte afspraken. Doch de ministers achtten zich blijkens de verklaring van Dr. Drees wel gebonden aan deze afspraken en daarom stelde de minister-president de kabinetskwesitie. De ministers meenden niet te kunnen afwijken van hun eigen regeringsprogram en dus ook niet van het huurcompromis.

De A.R. Eerste Kamerfractie stond evenwel juist op het standpunt, dat deze gemaakte afspraken niet meer pasten in het kader van de tegenwoordige financiële en economische situatie en dat het dus of ging om te stringente afspraken of een tekort aan aanpassingsbeleid in de nieuwe situatie.

Het is dus duidelijk, dat hier tweërlei redenering tegenover elkaar stond. Het kabinet zei: we hebben het vorige jaar een afspraak gemaakt en daar houden wij ons aan. Accepteert het parlement zulks niet, dan gaan wij heen. De A.R.-fractie redeneerde: af-

gezien van de overige zakelijke bezwaren, die wij tegen deze ontwerpen hebben, zijn wij van mening, dat uw afspraak van verleden jaar uw eigen politiek van bestedingsbeperking dreigt te bederven. En dan hoort gij, regering, de moed te hebben uw afspraak van verleden jaar aan te passen aan de nieuwe omstandigheden. Wanneer gij dat niet wilt, en aan die toen onder geheel andere omstandigheden gemaakte afspraken vandaag uw lot verbindt, dan zijn wij niet bereid daarvoor op zij te gaan. Wij hebben onze eigen verantwoordelijkheid. Bij de stemming bleek, dat prof. Diepenhorst dichter bij het regeringsstandpunt stond dan de andere leden van de A.R.-fractie, waarom hij als eenling voorstemde.

In elk geval is het huurbeleid van de regering nu door beide Kamers aanvaard. Op dat punt is er nu een zekere rust gekomen in de politieke wateren. Maar de begroting voor 1958 is in de maak en dan komt de grote strijd. Een strijd, waarbij Kabinet en parlement allebei een zware verantwoordelijkheid dragen omdat het daarbij wel in heel bijzondere mate gaat om de bestaansmogelijkheden van ons volk.

Over de natuurbescherming handelt een artikel op pag. 6 en 7

De kiesvereniging en haar

REGLEMENT (I)

* Enkele belangrijke voorwaarden inzake de goedkeuring van het reglement voor een kiesvereniging.

VAN oudsher is de kiesvereniging een belangrijk orgaan geweest in de Anti-Revolutionaire Partij. Er waren zelfs al kiesverenigingen voordat de partij zelf werd opgericht. De bestaande kiesverenigingen sloten zich aan door toe te treden tot het Centraal Comité van A.R. kiesverenigingen. Het Centraal Comité kent officieel dus geen individuele leden. Het telt als leden kiesverenigingen, die zich bij het Centraal Comité hebben aangesloten. Dit maakt het verklaarbaar, dat de kiesverenigingen een grote mate van zelfstandigheid bezitten. Toch kan men zich in deze plaatselijke vrijheid niet naar eigen believen uitleven. De partij bezit een officieel statuut, waarin de positie en de taken van de k.v. in het partijverband geregeld zijn.

Door toetreding tot het Centraal Comité verklaart de kiesvereniging onder meer zich te onderwerpen aan de besluiten van het orgaan van de partij waarin deze met beslissend gezag optreedt. Dit orgaan is de Deputatenvergadering. Welnu, de Deputatenvergadering heeft laatstelijk in haar vergadering van 22 juni 1955 het nieuwe statuut van de partij aangenomen, dat eveneens inzake de kiesverenigingen een aantal interessante bepalingen bevat. Enige daarvan lenen zich goed voor een nadere beschouwing in deze rubriek. Men kan er zijn kennis omtrent plaats en taak van de kiesvereniging in het partijverband wellicht mee verrijken.

DE eerste kwestie, die speelt is de vraag: door welke daad treedt de k.v. toe tot het partijverband? Dit geschiedt door een daartoe strekkend verzoek aan het Centraal Comité te richten. Doch dit is nog niet alles. Het partijstatuut bepaalt tevens, dat het verzoek vergezeld gaat van het reglement van de kiesvereniging. Van dit reglement neemt het C.C. niet alleen kennis, het moet het ook goedkeuren. Hieruit volgt onmiddellijk, dat er een aantal voorwaarden zullen bestaan, waaraan zulk een reglement moet voldoen, wil het voor goedkeuring in aanmerking komen. Deze voorwaarden zijn in het partijstatuut vermeld. We sommen ze hier in een door ons gekozen volgorde op; men vindt de letterlijke tekst in artikel 6 van het partijstatuut.

In de eerste plaats moet uit het reglement blijken, dat de k.v. zich stelt op de grondslag van het Beginsel en Algemeen Staatkundig Program der Partij. Zoals men weet, wordt thans aan de herziening van dit program gewerkt.

Ook moet de k.v. zich aansluiten bij de regionale organen van de partij. Deze zijn a. de Provinciale Comité's (zoals de naam reeds zegt, kent men in elke provincie zo'n orgaan) b. de Kamercentrales (hiervan zijn er 18, welke grenzen samen vallen met die van de in de Kieswet bedoelde Kamerkiekringingen; waar die grenzen overeenkomen met de provinciale grenzen, fungeren de Kamercentrales tevens als Provinciaal Comité; dit is het geval in de provincies Utrecht, Groningen, Friesland, Drente, Overijssel en Limburg) en c. de Statencentrales, waarvan de grenzen samen vallen met die der in de Kieswet genoemde Statenkiekringingen; hiervan zijn er ongeveer 60.

Bovendien kan een Statencentrale, indien dit in verband met de uitgestrektheid van haar werkgebied wen-

selijk wordt geoordeeld, één of meer hulpcentrales in dit gebied oprichten. Men verkrijgt op deze wijze een indruk van wat met het woord „regionale organen” wordt bedoeld.

Elke bij het C.C. aangesloten kiesvereniging ressorteert dus onder een Statencentrale, een Kamercentrale en een Provinciaal Comité. Om een voorbeeld te noemen: de kiesvereniging te Aalsmeer ligt in het werkgebied van de Statencentrale Nieuwer Amstel, doch ook bevindt zij zich in het rayon van de Kamercentrale Haarlem en tenslotte ressorteert deze k.v. onder het Provinciaal Comité Noord-Holland. Zo kan men iedere k.v. in Nederland „thuisbrengen”. De indeling van het land in Provinciale Comité's spreekt voor zich zelf. De instelling van Kamer- en Statencentrales houdt verband met de bepalingen der Kieswet, die met het begrip „Kieskringen” opereert. Men

kan aan deze organisatorische opzet van de partij doelmatigheid niet ontzeggen, al lijkt het geheel nogal ingewikkeld. We waren bezig na te gaan, aan welke voorwaarden de k.v. en haar reglement moeten voldoen, wil het reglement goedgekeurd worden en de k.v. zich dus kunnen aansluiten bij het Centrale Comité.

De derde voorwaarde is, dat de k.v. op zich neemt te voldoen aan de financiële verplichtingen jegens het Centraal Comité en de zojuist genoemde regionale organen van de partij. Al is op onze partij niet onvoorwaardelijk het woord van toepassing, dat het geld de ziel van de negotie is, een belangrijke aangelegenheid is het financiële aspect ongetwijfeld. Indien een k.v. dan ook wel gerichtig blijft de jaarlijkse afdracht van f 2,50 per jaar per lid (en f 1,— per jaar voor een gehuwde vrouw, die evenals haar man lid van de k.v. is) aan het C.C. af te dragen, kan zij van haar rechten vervallen worden verklaard. Een zeer onplezierige situatie, welke dan ook zo enigszins mogelijk dient te worden vermeden.

De voorwaarde, dat de k.v. zich bereid moet verklaren tot naleving van de besluiten van de Deputatenvergadering van de Partij noemden we reeds. Zeer belangrijk is de voorwaarde, dat de k.v. zich bij het C.C. aansluitende k.v. moet voldoen aan haar verplichtingen met betrekking tot de propagandacommisatie in te stellen, waarin ten minste één bestuurslid zitting heeft. Dit lid zal in de regel als voorzitter van de commissie optreden. Voorts zegt het statuut, dat de k.v. er naar moet streven binnen de grenzen van haar werkgebied één of meer a.r. jongeren studielid(s) op te richten. Het is de bedoeling, dat deze clubs zich aansluiten bij de Arjos.

Op de aan de k.v. te stellen voorwaarde, dat zij in haar reglementen de juiste bepalingen betreffende de kandidaatstelling voor de gemeenteraad heeft opgenomen, komen we later nog terug. Thans is volstaan met de bovenstaande weergave van de belangrijkste voorwaarden inzake de goedkeuring van het reglement der kiesverenigingen. Die goedkeuring kan dus worden gezien als de sleutel van de deur, die de k.v. de toegang tot het partijverband verschaft.

Rechtlijnigheid

EVENALS „verzuiling” is „rechtlijnigheid” een woord geworden, dat dikwijls op een goedkope wijze moet dienen als wapen tegen het Calvinisme.

Wanneer wij pleiten voor organisatorische activiteiten, die zich bewust, duidelijk en eerlijk willen richten naar het Evangelie, dan heet dat bij sommigen verzuiling. En alleen de zgn. algemene, in feite neutrale organisatie ontkomt dan aan het verwijt van zuilenvorming. Het is goed, telkens te vragen, wat tegenover „verzuiling” staat. Dan blijkt het slag op slag: de openbare school, de neutrale organisatie.

Zo is het ook nuttig, te informeren, wat als tegenstelling van rechtlijnigheid wordt gedacht. Men zal niet licht iemand vinden, die bereid en in staat is, op die vraag een antwoord te geven. Niemand zal zeggen, dat tegenover rechtlijnigheid staat „kromlijnigheid”, of inconsequentie, of vrees voor resoluutheid —, een anti-Lutheraanse houding in de trant van: Hier sta ik, ik kan ook wel anders.

Het is niet zonder reden, dat we Luther er bij halen. Want de Reformatie zou nooit tot een zegenrijke en vernieuwende kracht van het volksleven in West-Europa zijn geworden, wanneer de Hervormers en hun medestanders dezelfde vrees hadden gehad voor beslistheid, die thans gevonden wordt bij velen, die over rechtlijnigheid klagen. Het is leerzaam, in dit opzicht Luther met Erasmus te vergelijken. Iedereen weet, dat Erasmus niets met de Kerkhervorming heeft te maken. Vroeger werd hij nog wel eens een voorloper van de Hervorming genoemd, maar dat was een grote vergissing. Prof. Huizinga heeft in zijn studie over Erasmus er op gewezen, dat Erasmus „bijna nooit een afdoende conclusie geeft.” „Hij ziet overal de nuance, het verglijden van de betekenis der woorden.” Wij zouden zeggen: hij vindt, dat elke conclusie moet worden vergezeld van een voorbehoud, b.v. „tot op zekere hoogte”, „men zou in een bepaald verband kunnen zeggen” enz. Maar Luther had op de Rijksdag geen enkele behoefte aan zulke reserves. Hij wordt in zijn optreden getypeerd door het woord, dat aan hem wordt toegeschreven: Hier sta ik, ik kan niet anders. God helpe mij! Amen! En dáárdoor werd hij een Hervormer der kerk, terwijl Erasmus „zich op de vlakke hield”, tot Rome hem dwong om kleur te bekennen, en ja toen „had hij zelfs een goed woord voor het vasten, de verering van relikwieën en voor kerkelijke feesten.” Het laatste citaat is van de R.K. hoogleraar Post. Zo gezien zeggen wij: de wereld heeft meer aan Lutheraanse „rechtlijnigheid”, dan aan Erasmiase twijfelzucht.

ZIJ, die de rechtlijnigheid verwerpen en haar als een gevaar beschouwen, hebben een hekel aan de dwingende kracht van een betoog.

Wanneer wij zeggen: zó staat het in de Schrift en dus hebben wij vandaag ons zó daarnaar te richten, dan schrikken velen. Wanneer wij zeggen: wanneer gij die waarheid durft loochenen, dan zijn dat de consequenties, dan protesteren zij. En wij willen dan niet ontkennen, dat wij opnieuw ons zelf de vraag moeten voorleggen, of wij niet te veel hebben geconcludeerd, of wij misschien ook hebben willen binden zonder daartoe het recht te hebben. Want wij kunnen ons vergissen, wij kunnen zondigen, door op vleselijke wijze de tegenstander door onze logica in een hoek te dringen, waar hij niet hoort. Maar wanneer iemand meent, dat dit „en dus” nooit te pas komt, wanneer iemand meent, dat overal de mogelijkheid en de vrijheid is voor de andere weg, dan vergete hij niet, dat het klassieke voorbeeld van „rechtlijnigheid”, zoals die term veelal wordt gebruikt, te vinden is bij Paulus, als hij schrijft in 1 Corinthe 15:

Indien er geen opstanding der doden is, dan is ook Christus niet opgewekt . . . Immers, indien er geen doden opgewekt worden, dan is Christus niet opgewekt; en indien Christus niet is opgewekt, dan is uw geloof zonder vrucht, dan zijt ge nog in uw zonden. Dan zijn ook zij, die in Christus ontslapen zijn, verloren.

Met deze „Paulinische rechtlijnigheid” richten wij ons met overtuiging tegen de gehele vrijzinnigheid, die de opstanding van Christus op de Paasmorgen een mythe noemt.

KOOLEMANS BEYNEN heeft eens een merkwaardig stuk geschreven over het varen door een ijszee. Hij zegt ongeveer: Wanneer iemand meent, dat hij langs één strakke lijn kan doorvaren, dan loopt hij vast. Hij moet om ijsschotsen heen. Hij moet weten uit te wijken. Maar hij is verloren in zo'n ijszee en draait al maar rond, als hij geen vaste koers heeft of aan die koers niet vasthoudt.

Daar zit iets in voor het vraagstuk, dat ons nu bezig houdt. Wie ons rechtlijnigheid verwijt, die moeten wij vragen: hebt gij een koers en houdt gij aan die koers vast? En het antwoord op die vraag is ontkenend bij allen, die de rechtlijnigheid verwerpen, omdat zij geen koers hebben, geen koers willen hebben, slechts het gebod van het ogenblik kennen en niet geloven, dat er eeuwige beginselen zijn, waarnaar wij de koers hebben uit te zetten, ook al gaat de vaart door een zee met vele ijsschotsen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide. Secretaris G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Tef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

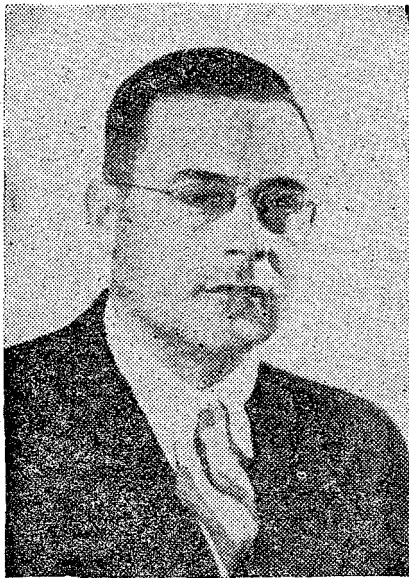
A.R. in Eerste Kamer tegen huurwetten

* Wij nemen het de Minister allerm minst kwalijk, dat dat hij geen steekhoudende argumentatie voor de blokkering kan vinden, wij kunnen het ook niet, maar wij kunnen moeilijk met een ondeugdelijke argumentatie genoeg nemen.

DE conclusie, waartoe ik kom is, dat de grootst mogelijke meerderheid van mijn fractie zowel tegen de huurverhoging met 25%, de blokkering en de fiscale voorzieningen zodanige bezwaren heeft, dat zij haar stem aan deze wetsontwerpen niet zal kunnen geven."

Dit zei Prof. Hellema aan het slot van zijn rede tijdens de debatten in de Eerste Kamer over de ingediende huurwetten, die de Tweede Kamer reeds heeft aanvaard. Hij knoopte hieraan de opmerking vast, dat met de afwijzing van deze voorstellen allerm minst wordt beoogd het Kabinet of enige daarin zitting hebbende Minister onaangenaam te zijn. De afwijzing geschiedt op zuiver zakelijke gronden. De positie van de A.R.-Eerste Kamerfractie tegenover het Kabinet werd door Prof. Hellema als volgt omschreven.

"Met klem willen wij onzerzijds stellen, dat onze fractie niet de minste behoefte heeft om dit Kabinet ten val te brengen. Het is onze stellige overtuiging, dat op dit ogenblik alleen een Kabinet, op brede basis kans heeft een voldoende meerderheid achter zich te vinden. De ervaringen, opgedaan bij de laatste Kabinetsformatie, mag men niet veronachtzamen. Er is op dit ogenblik nu eenmaal geen homogene meerderheid voor een politiek programma te vinden, dat bij de betrokken partijen voldoende weerklank

Minister Witte

zou vinden. Men moge dit betreuren, anderzijds bedenke men, dat wishful thinking tot niets leidt, zeker in de politiek. Maar het feit, dat onder de huidige politieke verhoudingen een Kabinetscrisis ons voor bijzonder grote moeilijkheden zou stellen, mag er niet toe leiden, dat het Kabinet een zakelijke discussie zou afsnijden door met heengaan te dreigen."

De vraag of men bij de ingediende wetsontwerpen met een socialistisch complex van maatregelen te maken heeft werd door Prof. Hellema ontkenkend beantwoord. Hij zei hierover:

"Gaarne wil ik nu vooropstellen, dat mijn fractie unaniem de zienswijze verwerpt, dat wij hier met een specifiek socialistisch complex van maatregelen te maken zouden hebben. Men leidt het socialistische karakter dezer wetsontwerpen af uit de aantasting van het eigendomsrecht van de huiseigenaren, die niet vrijelijk over de hun toekomende huren zouden kunnen beschikken en uit het feit, dat men ten aanzien van de geblokkeerde huren dan weliswaar geen bestedingsdwang, maar dan toch in ieder geval een bestedingsdrang zou uitoefenen, die onoverwinnelijk zou zijn met de vrijheid, die het individu toekomt om over zijn inkomen te beschikken op de wijze, zoals hij dit wenst.

Ik meen als bekend te mogen veronderstellen, dat men in A.R.-kringen de particuliere eigendom als een van de grondpellers van onze huidige maatschappij ziet, maar dit betekent niet, dat wij het eigendomsrecht zien als een onaantastbaar recht. Ook bij de regeling

De redevoering die Prof. Hellema deze week in de Eerste Kamer heeft gehouden, heeft terecht grote aandacht getrokken. In een zeer evenwichtig betoog — zowel politiek als zakelijk — heeft hij het standpunt van het overgrote deel der A.R. Senatoren vertolkt.

Wij menen goed te doen een uittreksel van deze redevoering ter kennis van onze lezers te brengen.

van het eigendomsrecht komt de spanning tot uiting tussen de rechten van het individu en die van de gemeenschap.

Wanneer men poogt de rechten en belangen van individu en gemeenschap tegengelkaar af te wegen, dan zal men dit niet eens en vooral kunnen doen, maar zal men telkens in concreto met inachtneming van de op dat moment bestaande omstandigheden tot een beslissing moeten komen. Dat daarbij belangrijk verschil van mening kan rijzen, is duidelijk; evenzeer, dat levensbeschouwing en politieke overtuiging in sterke mate ons inzicht zullen beheersen. Maar de omstandigheden kunnen zo dwingend zijn, dat de meningsverschillen — althans tijdelijk — wegvallen.

Gedurende en na de oorlog heeft iedereen ingezien, dat men huren, prijzen en lonen onmogelijk vrij kon laten, terwijl een ver doorgevoerd distributiesysteem ook van de vrije consumptie al heel weinig overliet. Ook blokkeringsmaatregelen hebben wij in allerlei vorm noodgedwongen, maar dan ook zonder protest aanvaard. Ik denk hierbij aan de geldblokkering en de regeling van het deviezenverkeer, nodig voor de sanering van ons ontwrichte muntwezen, de blokkering van de dividenden en de blokkering van de lonen. De bestedingsdwang is veel verder voortgeschreden dan menigen zich pleegt te realiseren. Ik behoef maar te herinneren aan onze verplichte bijdragen voor de sociale verzekeringen en aan de aanwijzingen, die gegeven worden bij loonsverhogingen en winstverdelingschema's. Uit dit alles blijkt wel, dat het toch enigszins zonderling is, dat men het nu plotseling bij de voorgestelde blokkering van een gedeelte van de huur doet voorkomen alsof hiermede nu principieel de socialisatie over ons zou worden voltrokken.

Men zal in alle nuchterheid hebben na te gaan of de voorgestelde maatregelen onder de gegeven omstandigheden geboden zijn of niet, waarbij men zich dan bovendien heeft te realiseren, dat wij hier

Professor Hellema

met tijdelijke maatregelen te maken hebben."

Wel constateerde professor Hellema een zekere antipathie in socialistische kring tegen particuliere huizenexploitatie. Hij toonde aan, dat de socialisten zich schuldig maken aan een inconsequentie.

"Niemand heeft er over gedacht de rederijen, die goede vooroorlogse schepen hadden, aan een extra belasting te onderwerpen, omdat anderen schepen moesten laten bouwen tegen een veelvoud van de oude prijzen.

Het feit, dat men in socialistische kringen ten aanzien van de huizen niet aanvaardt, wat men op ieder ander gebied als onvermijdelijke consequentie van de oorlogs- en na-oorlogsomstandigheden wel accepteert, kan moeilijk losgemaakt worden van een zeker ressentiment tegen de huiseigenaar, die men al te gemakkelijk generaliserend met de huisjesmelker identificeert.

Een ook maar enigermate overtuigende motivering voor een speciale huurbelasting is voorzover mij bekend

dan ook nooit gegeven en zal m.i. ook niet gegeven kunnen worden. Wil men de eigenaren van oud bezit op grond van schijnwinsten in gedevaleerde guldens belasten — wat m.i. volkomen ongemotiveerd zou zijn — dan zal men dit over de gehele linie moeten doen, maar niet volslagen willekeurig één categorie, nl. de huiseigenaren hiervoor moeten uitzoeken. Men hoede zich overigens voor de illusie, dat men de meest willekeurige en onrechtvaardige vorm van belastingheffing, muntontwaarding, zou kunnen corrigeren door aanvullende belastingheffing. Dit verschil van inzicht tussen socialisten en niet socialisten heeft een oplossing van het huurvraagstuk ten zeerste bemoeilijkt."

Huurblokkering

DE huurblokkering ontmoette bij hem overigens op zakelijke gronden ernstige kritiek.

"Er is wel beweerd, dat dit plan (tot blokkering, red.), ontleend zou zijn aan de voorstellen van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, maar deze voorstellen droegen een geheel ander karakter. Toen wilde men voorzien in het tekort aan kapitaal voor de woningbouw door de afschrijvingsbedragen in een fonds te storten en dit fonds dan te gebruiken voornieuwbouw. Mijn bezwaar tegen dergelijke voorstellen is, dat ik niet inzie waarom de huiseigenaren de meest aangewezen zijn om het kapitaal voor de woningbouw te verschaffen. Wij laten de boeren toch ook niet de Zuiderzeewerken financieren, omdat er een tekort aan landbouwgrond is.

De volgens de thans aanhangige voorstellen te blokkeren bedragen kunnen en zullen waarschijnlijk voor een belangrijk deel geblokkeerd blijven en geen enkele nuttige functie vervullen in verband met de woningbouw en voorlopig alleen enige verlichting brengen in de moeilijke kaspositie van het rijk. Er is voor deze voorstellen dan ook nergens enig enthousiasme en zelfs in de P.v.d.A. zijn er vooraanstaande figuren, die tegen deze ontwerpen ernstige bezwaren hebben."

Ook de administratieve rompslomp achtte hij zeer bedenkelijk.

"Allerwege is als bezwaar tegen de blokkering naar voren gebracht, dat hier een administratieve rompslomp onttekend wordt, die toch moeilijk verdeeld kan worden, en in verband met onze schaarste aan arbeidskrachten en in verband met de onevenredigheid van de kosten in verhouding tot de geblokkeerde bedragen. Waar dan nog bijkomt, dat een belangrijk gedeelte van de werkzaamheden verricht zal moeten worden door de gemeentebesturen, die gezien hun

• Vervolg op pag. 5

Huurverhoging nieuwe woningen sociaal onaanvaardbaar

UIT een circulaire van Minister Witte aan de gemeentebesturen blijkt, dat ook de huurprijzen van bijna 300.000 na-oorlogse woningen zal worden verhoogd. Deze wel zeer onaangename verrassing plaatst de bewoners van deze huizen in vele gevallen voor niet te dragen lasten, waarvoor de toegekende compensatie volstrekt onvoldoende is. Terecht liet professor Hellema hier tegen dan ook een ernstig protest horen. Hij herinnerde eraan, dat de minister in de Memorie van Toelichting had gezegd, dat verhoging van de huren van nieuwe woningen slechts incidenteel zou worden toegepast. Uit vorenbedoelde circulaire is echter af te lei-

den, dat van incidenteel ingrijpen geen sprake is. De A.R. woordvoerder zei hierover:

"Daaruit blijkt reeds dat 109.000 woningen, waarvoor steun is gegeven op voet van de Bijdrageregeling 1948 (bouwjaren 1946—1950), vol ledig onder de huurverhoging zullen vallen, terwijl 160.000 woningen van de Bijdrageregeling 1950 eveneens onder de huurverhoging zullen vallen. Het is merkwaardig hoe weinig aandacht aan dit punt in de Tweede Kamer is besteed.

Na de circulaire aan de gemeentebesturen zijn deze, vooruitlopend op de totstandkoming dezer wetten, de bewoners reeds gaan aanschrijven betreffende de huurverhogingen. Nu blijkt b.v. dat in Amsterdam-West woningen, die in 1955 zijn klaargekomen, met 23 procent worden verhoogd. Door deze huurverhoging is er geen sprake van, dat het huurver-

schil tussen oude en nieuwe woningen kleiner wordt. Want de huurverhogingen worden eveneens toegepast op naar ruwe schatting 300.000 na-oorlogse woningen.

Bovendien wordt objectief de huurlast voor de betrokkenen te hoog. Ik mag dit misschien met een allerm minst extreem gekozen geval demonstrieren van een tramconductor, gehuwd, met twee kinderen, die een bruto loon geniet van f 78.72, dat krachtens de compensatiemaatregelen met f 3.10 wordt verhoogd. Van dit loon van f 81.82 gaat aan loonbelasting, pensioenpremie en sociale lasten ongeveer 20 procent af, zodat netto overblijft f 65.—. Woont deze man in Amsterdam-West in een woning in de Moddermanstraat, bouwjaar 1954, dan zal de huur van f 62.25 blijkens aanschrijving van de gemeente Amsterdam met 20 procent verhoogd worden, dus tot f 76.—. Het zal duidelijk zijn, dat betaling van een huur

van f 17.50 per week bij een netto inkomen van f 65.—, dus ruim 26 procent van dit inkomen, een dergelijk gezin voor een onmogelijke opgave stelt.

Wij vertrouwen, dat ook de Minister dit zal inzien en bereid zal zijn de door hem genomen maatregelen te herzien, wanneer deze wetsvoorstellen mochten worden aangenomen. De kans hierop lijkt ons gezien de praktische toepassing van deze wetten bepaald niet groter geworden, want wij kunnen ons bezwaarlijk voorstellen, dat onze bezwaren niet door de andere fracties zouden worden gedeeld. Mocht de Minister niet eigener beweging zijn standpunt willen herzien, dan overwegen wij een motie terzake in te dienen. Hoewel wij dus reeds jaren lang aanpassing van de oude aan de nieuwe huren hebben bepleit menen wij, dat een zo belangrijke verhoging als thans wordt voorgesteld, onder de huidige omstandigheden niet verantwoord zou zijn."

Naar een rechtsorde van de arbeid (III)

EEN rechtsorde van de arbeid zal niet in de laatste plaats aandacht moeten geven aan de arbeid zelf.

De eerste taak van overheid en bedrijfsleven is wel, te bevorderen, dat er werk is. Een laag loon is erg. Geen huis hebben is nog erger. Maar het ergste van alles, wat een mens in sociaal opzicht kan treffen is: geen werk hebben, werkloos zijn.

Een mens, die werkloos is, kan zijn roeping niet volgen. De roeping van een mens is immers, deze schepping te bouwen en te bewaren.

Een werkloze kan zelf niet zorgen voor degenen, die aan zijn zorgen zijn toebetrouwd. Hij gaat dikwijls twijfelen aan de zin van zijn bestaan. Hij gaat soms óók twijfelen — de dertiger jaren hebben het geleerd — aan het bestaan van Eén, Die ook zijn leven bestuurt.

Zo er daarom één taak op sociaal-economisch gebied is, dan is het wel de bevordering van de werkgelegenheid.

Het behoud en de bevordering van de werkgelegenheid hebben echter enkele aspecten, die bijna uitsluitend behartigd kunnen worden door de overheid. Men denke aan het toezicht op de ontwikkeling van de betalingsbalans; men denke voorts aan de ontsluiting van bepaalde gebieden door aanleg van wegen, kanalen e.d.

Dat de overheid op het gebied van de werkgelegenheid een taak heeft, kan dan ook aan geen twijfel onderhevig zijn.

De wijze, waarop de overheid die taak vervult, is evenwel niet onverschillig. Deze twee overwegingen — enerzijds de noodzaak van optreden en anderzijds de manier, waarop dit geschiedt — zijn voor het Christelijk Nationaal Vakverbond in 1952 aanleiding geweest, in zijn sociaal-politiek program uit te spreken:

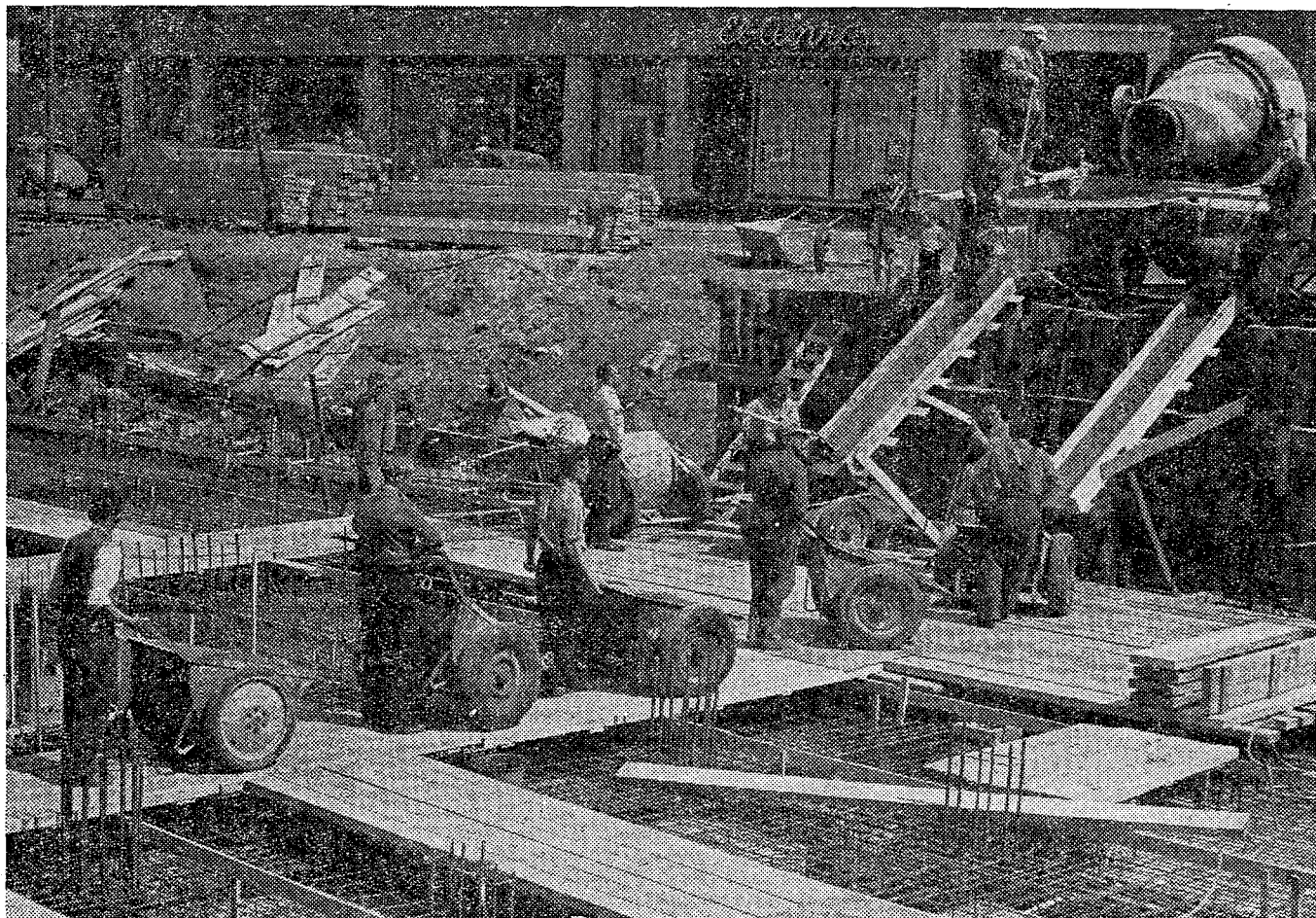
„Voor zover met betrekking tot het bedrijfsleven maatregelen van de zijde der Overheid nodig zijn, blijft het noodzakelijk, voor het initiatief en voor de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke personen en van de door hen gevormde organen en organisaties voldoende ruimte te laten, opdat de persoonlijkheid van de afzonderlijke mens zich ook in het economisch leven zoveel mogelijk kan handhaven.

De Overheid voere een actieve economische en monetaire politiek. Deze richtte zich op het scheppen van zo gunstig mogelijke voorwaarden voor maatschappelijke ontwikkeling en welvaart voor allen. In verband daarmee streeft de Overheid naar het sluitend maken der betalingsbalans op zo hoog mogelijk niveau, het bevorderen van de produktiviteit van het Nederlandse bedrijfsleven, het scheppen en handha-

ARTIKEL XIV

MET verwerping van de leer van de klassenstrijd worde gestreefd naar een rechtsorde van de arbeid, te verwezenlijken in onderling overleg door ondernemers en arbeiders langs de weg van daartoe dienstige organisaties en lichamen.

De Overheid toetse hetgeen wordt tot stand gebracht aan hetgeen de gerechtigheid in de publieke verhoudingen vordert en trede zelf op voor zover anders de na te streven rechtsorde niet zou worden verwezenlijkt."

ven van een zo hoog mogelijk peil van werkgelegenheid en een stabilisatie van het conjunctuurverloop."

De aard van het werk

ARBEID is niet alleen een middel tot levensonderhoud. Het is tevens een middel tot vervulling van de cultuuropdracht van de mens.

In een enkele jaren geleden verschenen boek „Werk en leven van de industriële loonarbeider als object van een sociale ondernemingspolitiek" maakt de pater A. M. Kuylaers een onderscheid tussen uitwendige en inwendige produktiviteit van de arbeid.

Ons werk moet uitwendig-produktief zijn, omdat we door middel van ons werk de kost moeten verdienen voor onszelf en voor de onzen. Ons werk moet echter ook inwendig-produktief zijn, d.w.z. wij moeten in onze arbeid bevrediging vinden.

Deze begeerte naar bevrediging in ons werk houdt verband met het wezen van de mens. De mens is naar Gods beeld geschapen. Hij heeft iets „meegekregen" van de natuur van zijn Schepper. De mens wil iets maken, iets bouwen, iets scheppen. Hij wil — ook los van het loon — bevrediging vinden in zijn arbeid.

Ook in Nederland verkrijgt dit aspect van het sociale vraagstuk meer aandacht. Menigeen meent weliswaar nog, dat het de arbeider alleen maar gaat om geld verdienen. Menigeen beweert nog, dat de arbeider de creatieve kant van zijn werk toch niet interesseert. Doch het getal dergenen, die deze opvatting huldigen, vermindert gelukkig. En terecht.

Het aspect van de aard van het werk is één der meest wezenlijke zijden van het sociale vraagstuk.

Instemming en steun verdienen daarom de pogingen tot horizontale taakverruiming; zij immers vermindert een te grote eenzijdigheid in de arbeid en bestrijdt daardoor het monotone karakter van sommiger werk.

Daarnaast wint de zogenaamde verticale taakverruiming veld; deze vorm van vergroting van de taak breidt een te beperkte taak uit door toevoeging van moeilijker werkzaamheden.

Intussen kan het zijn — en het laat zich aanzien dat het zo is —, dat de automatisering van de produktie vele eenzijdige en monotone arbeid overbodig zal maken.

Wat is de taak van de overheid met betrekking tot dit aspect van het sociale vraagstuk?

De overheid kan aan deze zijde van het sociale probleem betrekkelijk weinig doen. Praktisch alleen: onderzoek en voorlichting. Maar dat doe zij dan ook.

Als werkgeefster kan en dient zij echter een goed voorbeeld te geven.

Thans zou dit plaatje niet kunnen worden gemaakt. De bouwvakarbeiders genieten momenteel van een welverdiende vakantie.

Socialistische onverdraagzaamheid

IN de propaganda voor het N.V.V. en de P.v.d.A. wordt, pleitend voor eenheid, nog al nadrukkelijk gesteld „dat men open staat voor de levensovertuiging van andersdenkenden."

Maar hoe brengt men dat in praktijk? Als b.v. een christelijke arbeiders-woningbouwvereniging wil meewerken aan de oplossing van het woningvraagstuk, kan men van socialistische gemeentebestuurders blijkens de raadsverslagen het volgende commentaar verwachten:

„Meent nu de christelijke woningbouwvereniging, juist nu de gemeente voor een enorme krachtsinspanning staat, haar eis om afzonderlijk woningen te bouwen te moeten doorzetten en moet het nu door het drijven van het C.N.V., ook in de woningbouw gaan in de richting van de verzuijing hetgeen het tempo van de woningbouw kan gaan drukken?"

Is er dan ook bij de woningbouw al sprake van een principe en moet er bij dode dingen als woningen toch zijn, nu ook al verzuijing plaats vinden?"

Zal de christelijke bouwvereniging er dan ook voor zorgen dat er alleen gebouwd zal worden door christelijke bouwlieden met materiaal dat alleen maar van christelijke fabrieken afkomstig mag zijn?"

Zal er om deze huizen ook nog een muur geplaatst worden, omdat anders de protestants-christelijke levensovertuiging kan worden aangetast?"

De jeugd verwacht in de eerste plaats van ons dat wij zullen tonen, iets anders te kunnen, dan het volk opsplitsen in onderscheiden groepen tot in de woningbouw toe.

Wij moeten in elk geval zorgen dat ze (de jeugd) begrijpen wat democratie betekent!!!

Laat de gemeente met de architect en de aannemer van de christelijke woningbouwvereniging gaan praten om de aangeboden plannen en bouwcapaciteit aan de gemeente of aan de algemene bouwvereniging over te doen!"

Terecht werd vanuit de protestants-christelijke partijen o.m. geantwoord, dat „de jeugd zeker van ons zal vragen zó democratisch te zijn, dat ook de goedwillende minderheid als zodanig kan blijven leven. Want werkelijke democratie is leven en laten leven. Als rechtse minderheid krijgen wij de indruk, dat de linkse meerderheid alles weigert wat van rechtse zijde wordt gevraagd. We doen een beroep op die meerderheid geen misbruik te maken van haar machtspositie, maar ernstig naar de argumenten van de minderheid te blijven luisteren."

De conclusie is duidelijk nl.: De onverdraagzaamheid treedt onverbloemd aan de dag.

De democratie kreeg een flinke deuk, want het recht van de minderheden, een wezenskenmerk van de democratie, wordt door deze socialistische meerderheden volkomen genegeerd.

Als beloning voor kosten en moeite mag een christelijke vereniging desnoods worden beroofd van eigendommen.

Dat een gemeenteraad op deze manier het Koninklijk Besluit betreffende de toelating van een chr. woningbouwvereniging frustreert is blijkbaar ook al niet van belang.

Het resultaat van zo'n raadsdebat was, dat de woningbouw in de betreffende gemeente schade werd berokkend, want de woningen worden nu niet gebouwd!!!

Onfatsoenlijk!

IN een andere gemeente hadden B. en W. bezwaren tegen inschakeling van een christelijke woningbouwvereniging „in verband met de verdeling van de woonruimte."

B. en W. en verenigingsbestuur werden het eens over een voorstel van het verenigingsbestuur n.l. dat ter voorkoming van de eventuele moeilijkheden, bij de verdeling der woonruimte geen woningzoekenden meer als leden der vereniging zouden worden ingeschreven.

Hoe luidde nu het pre-advies van B. en W. aan de Raad?

Ten gunste van de christelijke woningbouwvereniging?

Hier volgt het (vrij vertaald): „Aangezien deze vereniging nog slechts een gering aantal leden heeft, waaronder slechts enkele woningzoekenden, kan deze vereniging nauwelijks of niet aan haar doel beantwoorden n.l. woningen bouwen en deze bij voorkeur aan haar leden verhuren en dus zal deze vereniging in hoofdzaak niet-leden als bewoners van haar woningen hebben. Daarom meent het college uw raad te moeten adviseren, op het verzoek van de christelijke woningbouwvereniging afwijzend te beschikken."

Vanzelfsprekend was het besluit conform.

Het woord, dat een dergelijke handelwijze het beste typeert zullen we in de pen laten.

Zelfs de meest elementaire begrippen van burgerlijk fatsoen mogen blijkbaar tegenover een christelijke vereniging wel genegeerd worden.

J. VISSCHER

Belastingen en de geldontwaarding

door
G. A. Kieft

DAT er sprake is van een minder waard worden van ons geld is welhaast aan een ieder duidelijk, al was het alleen maar uit hoofde van het aan den lijve onder vinden van oplopende prijzen.

Als we deze in gang zijnde geldontwaarding over een grotere periode en over vele landen van de wereld eens nagaan blijkt, dat de geldontwaarding een proces is dat op grote schaal en vrijwel doorlopend zich heeft voorgedaan en nog voortdoet.

Uit nevenstaande staatjes ¹⁾ blijkt dit overduidelijk:

Deze overzichten doen dus nog duidelijker zien dan vele woorden vermogen, dat de politiek van prijsstabilisatie — met name van minister Zijlstra — een gezonde poging is om te trachten de geldontwaarding tegen te gaan.

Meer dan een doelstelling kan dit pogen helaas niet zijn, omdat een klein land in de wereld slechts een kleine invloed heeft.

Doch deze doelstelling is op zichzelf wel belangrijk, omdat het ons toont dat er ministers zijn die de overtuiging zijn toegedaan dat de gerechtigheid een volk verhoogt en er naar trachten dit Bijbels beginsel tot werkelijkheid te maken.

De vraag die o.a. bij het bezien van beide staatjes opkomt is deze: brengt de voortgaande ontwaarding geen gevolgen met zich omtrent onze huidige belastingheffing? In grote trekken zijn de belastingen in drie groepen te onderscheiden in dit verband.

1 Allereerst de belastingen die geheven worden naar gewicht, hoeveelheid, oppervlakte en inhoud. Bij voortgaande inflatie wordt de fiscale druk hoe langer hoe lichter bij eenzelfde belang bij de belastingbetaler.

Zegelrecht, wegenbelasting, verschillende accijnzen en invoerrechten.

Het gevolg zal moeten zijn dat de tarieven telkenmale worden herzien. Bij Rijk en Gemeente hapert hier wel een en ander.

2 Daarnaast is er een groep belastingen die praktisch gelijk met de inflatie meegaan. Dat zijn de belastingen met vaste percentages op waarden: de belasting op vermogen, invoerrechten, bij de successie, registratie en vooral bij de omzetbelasting.

Neemt de geldontwaarding toe, dan komt dit tot uiting in de hogere waarden, waardoor de belastingopbrengst eveneens praktisch recht evenredig stijgt. Aan deze groep behoeft de minste aandacht te worden geschonken.

Alleen dient te worden beoordeeld of en in hoeverre van deze belastingdruk niet een verkeerde invloed op de prijzen uitgaat.

3 Ten slotte is er een minstens even belangrijke groep van belastingen waarop de inflatie een belangrijke invloed heeft. Dat betreft de belasting naar inkomen en winsten.

Als de belasting op lonen, enz. tijdig wordt geheven of in de vorm van heffing bij de bron (op het moment van betaalbaarstelling) of in de vorm van een zo vroeg mogelijk opgelegde voorlopige aanslag, blijft deze belasting grotendeels vrij van

nadelige gevolgen van de inflatie.

Alleen bij verhoging van loon en salaris op grond van prijsstijging zou een correctie nodig zijn op de bestaande progressie.

De moeilijkheden liggen op het terrein van de winsten en de heffing daarop. Met name op het vlak van de becijfering van de hoegrootheid van de winst.

Nog steeds staat de fiscus op het standpunt dat een gulden een gulden is en voorts dat men een bedrijf begint en eindigt met waarden in dezelfde guldens uitgedrukt.

Het gevolg hiervan is dat als winst belast wordt datgene wat wezenlijk ingebracht kapitaal is.

Met name wreekt zich dit stelsel bij de afschrijving op produktiemiddelen omdat bij deze afschrijving in geen enkel opzicht mag worden gebonden aan waardedaling of waardevermindering van deze produktiemiddelen. Bovendien hopen zich (door de inflatie) stille reserves op in die produktiemiddelen waarop niet meer wordt afgeschreven. Deze „reserves” worden bij het einde van de onderneming volledig belast. Het is beslist onjuist dat dit soort „winsten” wordt belast omdat deze winsten niet betekenen

Kosten van levensonderhoud (1937 = 100)

	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Duitsland	—	—	160	150	161	165	161	161	165	169
Zwitserland	158	163	161	159	166	171	169	171	173	173
Amerika	156	167	165	167	180	183	185	185	185	186
Zweden	151	157	159	161	188	202	204	206	212	220
Engeland	161	175	180	184	202	220	227	232	241	252
Nederland	197	203	216	237	261	263	263	274	279	282
België	328	380	400	364	400	400	400	404	404	412
Frankrijk	843	1405	1616	1803	2108	2365	2365	2342	2365	2412

Groothandelsprijzen (1937 = 100)

	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Duitsland	—	196	189	185	220	224	217	213	220	224
Zwitserland	169	176	167	164	184	179	172	174	174	178
Amerika	191	207	196	204	226	220	217	217	217	224
Zweden	176	189	192	200	263	279	263	263	274	287
Engeland	176	203	212	242	294	303	306	306	315	323
Nederland	248	259	269	300	369	359	348	348	352	359
België	327	326	342	358	435	412	385	381	388	396
Frankrijk	1101	1905	2143	2321	2976	3125	2976	2917	2917	3036

¹⁾ Ontleend aan de N.V. 1956/7, no. 9/10.

een wezenlijke verrijking van de ondernemer. Bovendien wordt, zoals nu wordt ervaren, het produktieapparaat zelf door deze belastingheffing aangetast!

Meer dan tot hertoe zal de aandacht van de Regering moeten worden gevraagd voor de gevolgen van de inflatie in verband met de fiscale druk. Wil men

de structuur van de belastingheffing — die straks naar de belofte van minister Hofstra in de Kamers der Staten-Generaal zal moeten worden behandeld — doelmatig en sociaal rechtvaardig houden, dan dient ook te worden voorkomen dat de inflatie oorzaak wordt van een onrechtvaardige heffing.

A.R. in Eerste Kamer tegen huurwetten

• Vervolg van pag. 3

benarde financiële positie een vergoeding voor deze werkzaamheden zullen vragen. De minister heeft ons nu medegedeeld, dat volgens hem verstrekte adviezen de totale kosten niet meer zullen bedragen dan f 600.000, terwijl de Minister verder als zijn mening heeft uitgesproken, dat de afhandeling van een deblokkeringsverzoek niet meer dan een ½ man-uur behoeft te kosten. Met deze wel uiterst povere gegevens moeten we het doen. Ik heb nog niemand gesproken, die het met de Minister mogelijk acht om met f 600.000 alle kosten te dekken, nog minder om de deblokkeringsverzoeken in doorsnee in ½ uur door een ambtenaar te laten afdoen. Zou het inderdaad zo snel gaan, dan moet de controle zo oppervlakkig geschieden, dat men deze beter geheel achterwege kan laten.

Het merkwaardige feit doet zich nu voor, dat de Minister de Tweede Kamer wel vertrouwelijk heeft ingelicht omtrent de berekening van deze kosten, doch dit niet gedaan heeft ten aanzien van de Eerste Kamer en ook zeer positief heeft uitgesproken, dat hij over de hem verstrekte adviezen ten aanzien van deze kosten niet in het openbaar wenst te discussiëren. De Minister zal ons toch moeilijk kwalijk kunnen nemen, dat wij een bijzondere belangstelling hebben voor deze kostencijfers en deze belangstelling wordt nog meer verklaarbaar, wanneer bij de behandeling in de Tweede Kamer blijkt, dat de K.V.P. zich weliswaar in grote meerderheid achter deze voorstellen schaaft, doch er meteen aan toevoegt, dat men van de blokkering van toekomstige huurverhogingen niet weten wil. Immers, wanneer de geblokkeerde fondsen beperkt blijven tot de 12½%, die krachtens dit wetsontwerp zullen worden geblokkeerd, dan zullen de kosten onevenredig zwaar gaan drukken en dan is het van te meer belang, dat wij ingelicht worden omtrent de redelijkheid van de kostenschatting, die door de Minister is gegeven. Het is mijn stellige verwachting, dat de onderhandelingen tussen de gemeentebesturen en de Minister van Volkshuisvesting over de aan de gemeentebesturen toekomende vergoeding voor de krachtens deze wet te verrichten werkzaamheden, bepaald

niet in een ½ man-uur zullen zijn opgelost.

Wij hebben in het Voorlopig Verslag opgemerkt, dat wij principieel tegen blokkering geen bezwaar zouden hebben, wanneer er deugdelijke motieven voor deze blokkering zouden zijn aangevoerd. Een zodanig motief kunnen wij echter niet zien in de door de Minister aangevoerde woningnood. De Minister erkent nu in de Memorie van Antwoord, dat de blokkering aan de bestrijding van de woningnood geen bijdrage levert, maar het grote woningtekort zou ten gevolge hebben, dat de in normale tijden gebruikelijke geleidelijke verbetering van oude woningen achterwege blijft en dat het onderhavige wetsvoorstel hierop een correctief aanbrenghet.

Het probleem, waarvoor wij ons gesteld zien, is echter niet achterstand in de verbetering van oude woningen, maar voorziening in het tekort aan nieuwe woningen. Wij nemen het de Minister allerminst kwalijk, dat hij geen steekhoudende argumentatie voor de blokkering kan vinden wij kunnen het ook niet, maar wij kunnen moeilijk met een ondeugdelijke argumentatie genoegen nemen.

Halvering van huurverhoging

EEN verhoging van 25% achtte de A.R.-woordvoerder onder de huidige omstandigheden te hoog. Hij vreesde hiervan een versturende werking op onze economie, die toch al aan verschillende spanningen blootstaat. Prof. Hellema bepleitte daarom een beperkte verhoging van 12½% met, zodra de economische en monetaire situatie zulks mogelijk maakt, verdere verhogingen en het achterwege laten van de zinloze blokkering. Over de economische consequenties van het ingediende voorstel maakte hij o.a. de volgende opmerkingen:

„Er wordt nu wel in de Memorie van Antwoord aan deze Kamer, met stelligheid verzekerd, dat:

„Een verhoging van de huren van de oude woningen met 25% binnen het kader van onze gehele economie kan worden opgevangen,” maar ik ben daar minder gerust op dan de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. De Minister van Economische Zaken heeft in de Tweede Kamer de vraag: Is er economisch ruimte voor de voorgenomen huurverhoging, geclausuleerd beantwoord. Die ruimte is er volgens deze bewindsman in 1957 bepaald niet. De algemene ouderdomsvoorziening, het nieuwe landbouwbeleid en de thans in behandeling zijnde huurverhoging zijn gekomen op een reeds in 1956 overspannen economie. Maar de Minister hoopt, dat deze ruimte er in 1958 zal komen, maar dan zal er rust in prijzen en lonen moeten komen. Nu is het op zichzelf al niet erg aanlokkelijk om in 1957 maatregelen te gaan invoeren, waarvoor bepaald geen ruimte is. Dit is wel zeer euphemistisch uitgedrukt gezien het betalingsbalanstekort van 2,3 miljard over het eerste halfjaar 1957. En om de ruimte te gaan verdisconteren, die er in 1958 nog moet komen heeft mij te veel van het verkopen van de huid van de beer die nog geschoten moet worden. Bovendien is onze ervaring met het vooruitlopen op te verwachten toeneming van de produktie in 1956 nu niet bepaald animerend.

De vervulling van de door de Minister van Economische Zaken gestelde voorwaarde: „Rust in de prijzen”, lijkt mij bijzonder onwaarschijnlijk.

Dat men de 6% loonsverhoging in 1956, die inclusief de sociale lasten voor het bedrijfsleven een aanmerkelijk zwaardere lastenvergroting heeft opgeleverd dan 6% van het loon, de temporisering van de vervroegde afschrijving, de afschaffing van de investeringsaftrek, de verhoging van de vennootschapsbelasting met 4% en nu opnieuw een loonsverhoging ter compensatie van de huurverhoging, alle door het bedrijfsleven zouden kunnen worden gedragen zonder prijsverhoging, kan men alleen veronderstellen als men uitgaat van winstmarges die het gemiddelde bedrijf niet heeft. Alleen wanneer er een belangrijke recessie zou komen met belangrijke verlagingen van de grondstoffenprijzen is handhaving van het prijspeil mogelijk. Maar die zou ons weer voor geheel andere, maar niet minder moeilijke problemen plaatsen. Het is mijn stellige overtuiging, gebaseerd op wat ik in de praktijk om mij heen zie, dat tal van bedrijven bij aanvaarding dezer wetsontwerpen hun prijzen zullen moeten verhogen, speciaal geldt dit voor de middenstand, waarvoor men geen compensatiemaatregelen kan nemen. Het is toch wel erg optimistisch te veronderstellen, dat de bedrijven en in het bijzonder de middenstand al deze lasten zouden kunnen opvangen door uitbreiding van de omzet. Bovendien rijst daarbij de vraag, waar wij met onze bestedingsbeperking blijven als de bedrijven er inderdaad in zouden slagen door toeneming van hun omzet de verhoogde kosten goed te maken.

In de Memorie van Antwoord wordt het punt van de invloed van de compensatiemaatregelen op het prijsniveau afgedaan met de zin: „Voorerst werd in het kader der bestedingsbeperking immers bepaald, dat geen doorberekening in de prijzen zal plaats vinden, zodat in dit opzicht geen prijsverhoging te verwachten valt.”

Geloof men nu werkelijk met een dergelijke machtsspreuk de economische wetten buiten effect te kunnen stellen?”

DE ATOOMENERGIE KAN ONS IN STAAT STELLEN...

GEZICHT REDDEN

„Het is mijn stellige overtuiging, dat wanneer het alle politieke partijen ernst is met de bij herhaling uitgesproken mening, dat de oplossing van de woningnood allerhoogste prioriteit moet hebben, wij tot een betere oplossing zouden kunnen komen dan deze kreupele ontwerpen. Van het principiële standpunt van de P.v.d.A., dat het voor haar onaanvaardbaar is, dat verhogingen van de huren van oude woningen geheel aan de huiseigenaren zouden ten goede komen, is in deze ontwerpen niets overgebleven. Deze blokkering maakt dan ook sterk de indruk van een maatregel, die alleen genomen wordt om het gezicht van die leden van de P.v.d.A. te redden, die al te luidruchtig hebben gesteld, dat een huurverhoging zonder meer onacceptabel was. Immers zakelijk heeft de blokkering geen enkele reële betekenis, en moeilijk kan ik mij dan ook voorstellen, dat men zijn medewerking aan de oplossing van ons woningprobleem afhankelijk zou stellen van de handhaving hiervan.”

Aldus Prof. Hellema in zijn rede in de Eerste Kamer.

Nederland mag geen cultuursteppe

IN november 1904 werd door Burge-meester en Wethouders van Amsterdam bij de raad een voordracht ingediend om het Naardermeer — door hen een „waardeloze plas” genoemd — te dempen door hierin het stedelijk vuil en afvalstoffen te deponeren. Het voornemen om dit prachtige natuurgebied met zijn rijke flora en fauna aan de vernietiging prijs te geven wekte een storm van protest in het land. Maar hoewel de belangstelling voor het behoud van natuurgebieden aan het groeien was moest toch worden geconstateerd, dat de overgrote meerderheid van de bevolking onverschillig tegenover de hier in het geding zijnde belangen stond. Een felle strijd moest om het behoud van het Naardermeer worden gevoerd tegen de „Amsterdamse modderspuiters”, zoals B. en W. door iemand uit die dagen minder vriendelijk werden betiteld.

De ogen waren echter open gegaan en dit leidde op 22 april 1905 tot de oprichting van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. De eerste grote daad van de nieuwe vereniging was de aankoop van het Naardermeer, dat o.a. door zijn Lepelaars- en Aalscholerskolonie een unieke betekenis bezit, om nog maar te zwijgen van het rijke plantenleven met verschillende zeldzame exemplaren. Sindsdien is „Natuurmonumenten” uitgegroeid tot de allerwege — ook van overheidszijde — erkende voorvechter voor het behoud van de Nederlandse natuurgebieden.

De vereniging telt thans ruim 25000 leden. Als men echter bedenkt, dat het hier niet gaat om een hobby van enkelen, maar om een zaak waar wij allen bij betrokken zijn, dan is dit ledental nog veel te laag. De minimum-contributie bedraagt thans f 5,— per jaar, zodat deze in de meeste gevallen geen bezwaar behoeft te zijn. De lidmaatschapskaart geeft toegang tot de meeste reservaten, die thans een gezamenlijke oppervlakte van bijna 15000 ha. beslaan. Maar bovendien kan men ook terecht op ca. 365 landgoederen van particuliere eigenaren, die hun terreinen voor leden van de vereniging openstellen. Een handboekje vertelt precies waar de terreinen liggen en hoe ze het beste kunnen worden bereikt.

Ook de overheid is zich in later jaren met de natuurbescherming gaan bemoeien. In 1929 is dit officieel in de taakomschrijving van het Staatsbosbeheer — de aangewezen instantie hiervoor — vastgelegd. De staatsreservaten beslaan thans een oppervlakte van ongeveer 14000 ha.

OP de grote stille heide, dwaalt de herder zomaar rond....” Zo werd ons vroeger op school geleerd en de kinderen van nu zullen dit lied nog wel zingen. Een grote heide zal men tegenwoordig echter niet makkelijk meer vinden en als men er één vindt bestaat er grote kans, dat het bijvoegelijk naamwoord „stil” er niet op van toepassing is vanwege het geronk van tanks en andere militaire voertuigen, die daar veelal hun oefenterrein vinden.

Het gelaat van Nederland is de laatste driekwart eeuw wel grondig gewijzigd.

De heidevelden zijn grotendeels ontgonnen, plassen en meren zijn drooggelegd. Vele bossen zijn veranderd in villaparken. De duinen zijn op vele plaatsen aangetast door waterwinning, afgraving en bebouwing. De uitgebreide hoogvenen

Een van de weinige beekjes die ons vaderland nog telt. De Beerse in Kamperveen bij Boxtel. Foto Mr. H. P. Gorter.

en moerassen van weleer zijn op een enkel klein stukje na verdwenen en herschapen in landbouwgrond. Men behoeft slechts aan een gebied als het Gooi, de omgeving van Rotterdam of aan de Utrechtse heuvelrug te denken en men ziet duidelijk welke enorme veranderingen zich hebben voltrokken.

In een halve eeuw tijds is de bevolking van Nederland verdubbeld. Als gevolg hiervan hebben de steden een enorme uitbreiding ondergaan. Ook de industrie, vooral na de oorlog, vergde zeer veel grond. En tenslotte is ook voor allerlei verkeersvoorzieningen steeds meer grond nodig.

En als men de geprojecteerde plannen voor west-Nederland beziet b.v. het Streekplan voor de noordelijke IJmond waar een „staalstad” van 175.000 inwoners is ontworpen, dan begrijpt men, dat er inderdaad van een probleem van de „Randstad Holland” kan worden gesproken.

RECREATIE

Velen vragen zich dan ook met grote bezorgdheid af wat het toekomstige lot van ons land zal zijn. Zal Nederland één cultuursteppe worden met alleen maar grote steden, wegen en industrieterreinen, afgewisseld met landbouwgebieden waar om economische redenen geen stukje onbenut is gelaten, met liniaalrechte sloten en strakke prikkeldraad afrasteringen? Zal er geen stukje vrije natuur meer overblijven, waar de mens van de wonderen van Gods schepping zal kunnen genieten?

Is enerzijds het aantal beschikbare terreinen voor recreatie sterk verminderd, anderzijds vraagt de toenemende bevolking steeds meer

recreatiemogelijkheid. Door de verbeterde sociale omstandigheden met in de toekomst wellicht nog een vijfdaagse werkweek neemt de vraag naar recreatiemogelijkheid nog in versneld tempo toe.

En hier hebben wij dan te maken met de eerste factor, die ons noodzaakt om ook in de toekomst een behoorlijke ruimte in ons dichtbevolkte land te reserveren voor ontspanning in de vrije natuur. Men moet deze vorm van recreatie niet onderschatten. De mens staat in deze tijd aan velerlei spanningen bloot. Veel meer dan vroeger heeft hij dan ook behoefte om, in een rustige omgeving, niet gestoord door het rumoer van het jachtige leven, tot zich zelf te komen. Bovendien achten wij een contact met de natuur noodzakelijk omdat de mens daarin zijn Schepper kan prijzen om de veelvormige en veelsoortige rijkdom van Zijn schepping. „Het ruime hemelrond vertelt met blijde mond, Gods eer en heerlijkheid”. De psalmen laten ons telkens duidelijk Gods grootheid in het rijk der natuur zien. En het kan alleen maar tot schade van de mens strekken, als hij het boek der natuur ongelezen laat.

Gelukkig is er nu allerwege oog voor het grote belang van het handhaven van onvervangbare natuurterreinen.

Het particulier initiatief, belichaamd in de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten en in allerlei andere landelijke en provinciale verenigingen heeft in dit opzicht baanbrekend werk verricht.

Ook de overheid, aangespoord door de ontplooiing van de particuliere krachten, toont thans haar taak te verstaan ten opzichte van de bescherming van de in velerlei opzicht zo merkwaardige Nederlandse natuurgebieden.

Het Staatsbosbeheer opgericht in 1899, heeft thans een speciale afdeling, die zich met de natuurbescherming bezig houdt.

In het verleden zijn ernstige en onherstelbare verliezen geleden. Te denken valt aan de kaalslag van de Wildenborgh, het bekende landgoed waar Staring woonde. Het 630 ha. grote bos werd in 1905 verkocht en geveeld. De kopers wisten zich evenwel geen raad met al het hout dat beschikbaar kwam. Van mei tot november werd het achtergelaten hout verbrand.

Nog erger was het vellen van het beroemde Beekbergerwoud, gelegen tussen Apeldoorn en Zutphen. Dit 8000 jaar oude oerwoud met een oppervlakte van ruim 800 ha. werd vernietigd en hiermede is een onschatbaar document van het verleden van ons land verdwenen, een verlies, dat de wetenschap nooit genoeg kan betreuren.

WETENSCHAP EN PRAKTISCHE WAARDE

Hiermede komen wij op het tweede argument, dat pleit voor het behoud van onze representatieve natuurgebieden, als levensmilieu van oorspronkelijke planten- en diereengemeenschappen. Op wetenschappelijke gronden is het behoud van deze gebieden namelijk van grote betekenis. Verschillende takken van wetenschap zoals de biologie, de planten-fysiologie, de planten-systematiek, de planten-sociologie etc. zijn aangewezen op de bestudering van de flora en fauna van ongerepte natuurgebieden.

Dit is ook van grote praktische waarde. Dit

Natuurbescherming en landschapsverzorging zijn van grote betekenis

kan worden geïllustreerd door de volgende voorbeelden.

- het onderzoek van natuurlijke of half-natuurlijke graslanden levert waardevolle gegevens om adviezen te verstrekken inzake inzaaiing van weilanden met die grassen, welke de hoogst mogelijke opbrengst waarborgen.
- hetzelfde geldt van het onderzoek van het natuurlijke bos, dat gegevens oplevert voor de bestrijding van insecten, zwammen e.d. die de bosbouw bedreigen, terwijl anderzijds waardevolle richtlijnen kunnen worden ontwikkeld voor de inrichting van het produktiebos.
- bij het in cultuur brengen van de Zuiderzempolders kunnen belangrijke aanwijzingen worden gegeven inzake de hierbij toe te passen vegetatie op grond van onderzoekingen van natuurterreinen.
- belangrijk is ook, dat natuurreservaten een reservoir vormen van de natuurlijke vijanden van de dieren die onze cultuurgewassen bedreigen. Deze natuurlijke vijanden vinden in het cultuurland niet meer het voor hen vereiste levensmilieu, zodat zij op de reservaten als wijkplaats zijn aangewezen. Een voorbeeld hiervan vormen de kiekendieven uit de reservaten in N.W. Overijssel die jacht maken op de muizen in de Noord-oost polder.

Het Breede Water, in het Natuurmonument „Voorne's Duin”. Foto G. K. C. van Tienhoven.

Naast de betekenis hebben de natuurgebieden een grootse en esthetische waarde. Het is dan ook niet toevallig dat deze gebieden centraal staan in de Bijbel. Bijvoorbeeld: Laage

En tenslotte is het belang van de natuurschap van de mens voor de volle zorg te hebben Gods natuur, zoals plantenrijk, Wanne dit, dat een nodige fauna wordt tegen van Gods schepping de enkele schrijft technisch en matir schappij vermag

AFWEGINGEN

Het vorenstaande zij die op de bres van onze natuurgebieden voor de andere op landbouw, verkeer behartiging vragen

Het gaat hier om van belangen. De wezig, dat een geheel kan worden men veelal alleen ingesteld, met het schoons en waarde de bouwkunst, wa hebben geschreven

Dat ook zuiver politiek van kort feit, dat men vro vaak de houtwallen veld met het opgronden te verme echter geheel ande stonden nu bloot de weg en het verbael winst, die men dach

Ook in de wet r veranderde instell ren. Te noemen vuu 1928, die aan eig le paalde fiscale facilieen over deze zich molic goederen voor heten landgoederen die den zijn als gevolg vateh houden gebleven.

De Boswet is voo opende mogelijkheden kosten voor het inv v

Voorts valt te wivoc natuurgebieden. Inver bieden wil uitvoeren di de Rijksdienst voornai de minister eventuehijp

Op het verlangh nog tuurschoonwet. Hezoch in de Troonrede vauitz deze evenwel nog tot

De schoonheid vach door de Wet tegen

LANDSCHAAP

Naast de natuurg v de overheid inzake omis sche ontplooiing vadee aan betekenis.

De ruilverkavelin d een groot gedeelte lant doen komen — in v. dan 340.000 h.a. ring betekenen een radiepp i Vaak brengt dit nee oude schoonheid vate in toenemende maeer het oude karakteri veelvuldig toepass bep

hierbij een voornat Dat de landschap vering verkavelingswet vachi trokken is thans in

... worden

SCHEP
 Levenswijze en wetenschap
 waarde omdat zij
 en bezitten. Het
 is in onze natuur-
 raars zijn te vinden.
 Larangeloo.
 is het rentmeester-
 men verplicht liefde-
 heid schepselen van
 zoveren- als in het
 mogelijk, betekent
 van flora en
 het rijke concert
 verschaald tot
 een uitsluitend
 ingestelde maat-
 agingen.

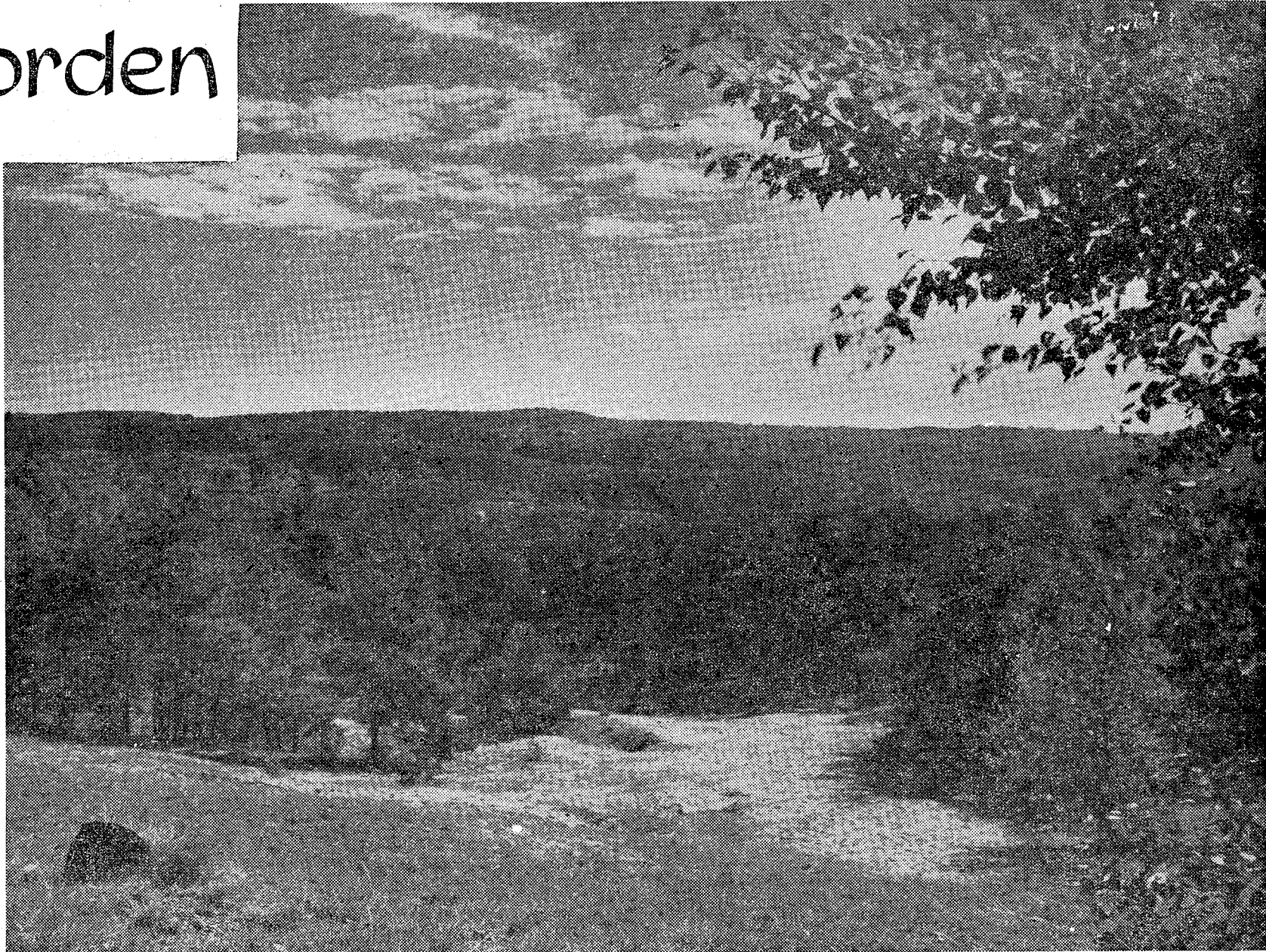
INGELANGEN

aan de natuur niet, dat
 voor het behoud
 oog zouden heb-
 den op het gebied van
 keering, die eveneens
 ragen
 er een belangrijke afweging
 De waarborg aan-
 hantplooiing van het
 vroege tijd was
 een materialistisch
 veel onvervangbaar
 op het gebied van
 vroege al eens
 evening.
 ver zien dit vaak een
 ort blijkt b.v. uit het
 "economische" redenen
 ralleen en weidgronden
 oproductie van deze
 ermet resultaat was
 ande beschermde gronden
 ot de grond spoelde
 ver veel groter dan de
 dacht.

de neerslag van de
 verheid te bespeu-
 n vuuerschoonwet va-
 eige landgoederen be-
 fachtende, waartegen-
 mlichtten hun land-
 heten te stellen. Vele
 die zijn verkaveld
 vtelijke regeling be-
 n.
 s voor de daarin ge-
 kke subsidieën in de
 in van bossen.
 v voorlopige lijst van
 werken in deze ge-
 beren dit te melden aan
 vooonale Plan, waarna
 vntwerpen.
 ng nog steeds een Na-
 He van die wet reeds
 v subsidie is gesteld is
 ot stand gekomen.
 v vachap wordt gediend
 gen bouwningen.

SCHEPZORGING

uwig wint de taak van
 keonomische en aestheti-
 g vachap voortdurend
 vellen de loop der jaren
 land „op de schop”
 in v. voor niet minder
 ing aangevraagd —
 radie op in het landschap.
 it mee dat veel van de
 i v. Er wordt echter
 merd toch veel van
 vachap te redden. Het
 asse beplantingen speelt
 n.
 mgeving bij de rui-
 v. in een landschaps-
 in de nieuwe rui-

Uitzicht van de Zijpenberg op de erosiedalen van de Rhederheide, in het Natuurmonument Nationaal Park „Veluwezoom”. Foto archief Natuurmonumenten.

Belangrijke taak voor provincie en gemeente

ZOWEL ten aanzien van de bescherming van natuurgebieden, als wat betreft een goede landschapsverzorging is voor de provincies en gemeenten een belangrijke taak weggelegd.

Herhaalde malen is het voorgekomen, dat provincies en gemeenten renteloze leningen of subsidies hebben verstrekt voor de aankoop van natuurgebieden.

In 1912 is het initiatief op dit gebied genomen door de gemeenten Oosterwijk, Tilburg en 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant toen zij zich bereid verklaarden obligaties te nemen van een door „Natuurmonumenten” uitgegeven lening ten behoeve van de aankoop van de Oosterwijkse vennen. Een ander bekend voorbeeld is de aankoop van het Heiloër bos, welke mogelijk werd doordat de gemeenten Alkmaar, Heiloo en de provincie Noord-Holland de koopsom ad f 300.000,— in de vorm van een renteloze lening ter beschikking stelden.

In de publiekrechtelijke sfeer kan voorts een verordening, waarbij het verboden wordt in bepaalde natuurgebieden te bouwen, van betekenis zijn.

Door gebruik te maken van de verordende bevoegdheid zijn ook belangrijke mogelijkheden voorhanden om de ontsiering van het landschap tegen te gaan en een oud harmonisch cultuurlandschap zoveel mogelijk te behouden. Te denken valt bijvoorbeeld aan die provincies, die optreden tegen de verontreiniging van plassen en wateren. Ook maatregelen tegen ontsierende reclame, autokerkhoven, vuilstortingen e.d. liggen in hetzelfde vlak.

De aantrekkelijkheid van het landschap, vooral in het oosten van het land, berust vaak op de in het landschap aanwezige houtwallen, windsingels, heggen e.d. Behalve een beschermende functie ten opzichte van de bodem, zijn deze houtopstanden ook van belang omdat zij vaak een wijkplaats vormen voor planten en dieren die elders niet meer kunnen aarden. De wandelaar treft daar tot zijn verrassing vaak nog allerlei zeldzame planten aan. Uit landschappelijk oogpunt zijn deze houtwallen zo aantrekkelijk omdat zij een besloten en intieme sfeer scheppen. In dit verband verdienen daarom die plattelandsgemeenten een pluim, die een zgn. wallenverordening hebben vastgesteld,

waardoor het behoud van deze waardevolle elementen van een streek wordt gewaarborgd.

Ook het instellen van een plukverbod kon worden genoemd, waardoor zeldzame planten worden beschermd.

Het is verheugend dat in het anti-revolutionair gemeente- en provincieprogramma een paragraaf aan deze belangrijke zaken wordt gewijd, waarin aan de provinciale en gemeentebestuurders wordt gevraagd „bijzondere aandacht te wijden aan de bescherming van bestaand en het scheppen van nieuw natuur- en landschapsschoon” en voor dit doel de nodige verordeningen vast te stellen.

Er zijn intussen ontwerpen verschenen, waarin, in verband met de zich steeds wijzigende omstandigheden, op een aantal punten herzieningen van deze programma's worden voorgesteld. Het valt toe te juichen, dat daarin in afzonderlijke artikelen ook brede aandacht wordt gevraagd voor de recreatie, een aangelegenheid die ten nauwste met de hier behandelde onderwerpen samenhangt.

Wanneer wij nog een kritische opmerking willen plaatsen, dan is het deze, dat gesproken wordt van „natuurschoon”. Het aesthetische element in de natuurbescherming is belangrijk, maar het is niet het enige. Ook wetenschappelijke, sociale en culturele factoren zijn hier in het geding. Daarom achten wij deze omschrijving te eng. Ook vroeger in een artikel in De Magistratuur is hier al eens op gewezen. Het ware o.i. daarom beter om te spreken van natuurgebieden.

Nu hoe langer hoe meer mensen in de stad wonen en werken is het van groot belang, met name bij de jeugd, liefde tot de natuur aan te kweken. De gemeenten kunnen ook op dit terrein een bijdrage leveren b.v. door het inrichten van schooltuinen, waar de kinderen gelegenheid hebben aanschouwelijk onderwijs te ontvangen.

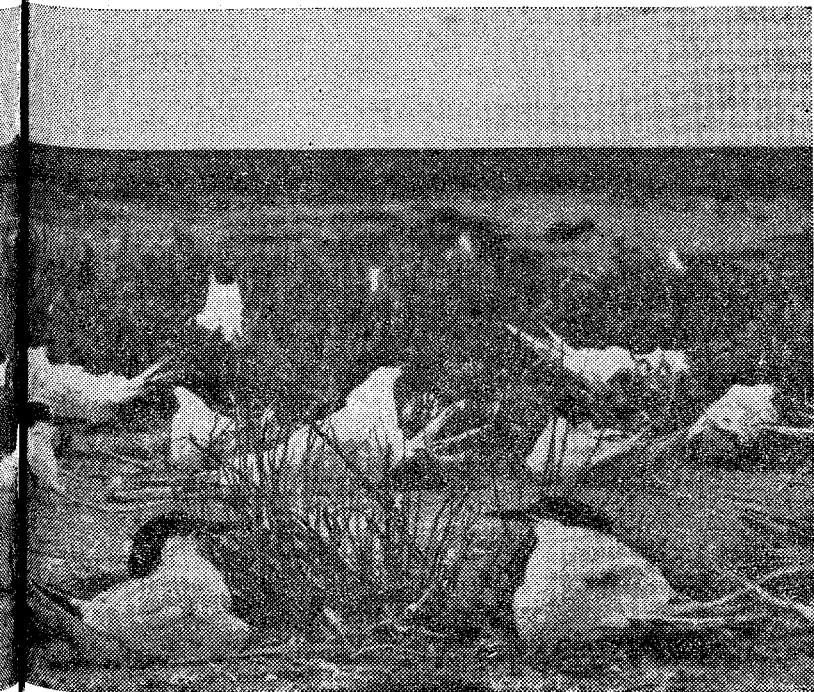
verkavelingswet van 1954, waarin een landschapsplan naast de landbouwtechnische plannen wordt gevraagd. Met de Stichting van de Landbouw bestaat in dit opzicht een goede samenwerking.

Ook bij de aanleg van de nieuwe Zuiderzeepolders is de aankleding van het landschap een belangrijk onderdeel van de plannen, gebaseerd op de overweging dat hier niet alleen nieuwe werkgebieden worden geschapen, maar ook woongebieden waar de mens zich thuis moet gevoelen.

MINISTER TALMA is de man, die de eerste stoot heeft gegeven tot een betere regeling van de wettelijke vogelbescherming. Bij het begin van de twintigste eeuw stonden vele soorten vogels aan een schrikbarende verdelging bloot. Er was wel een van 1880 daterende wettelijke regeling, doch deze was ten enenmale onvoldoende.

Verreweg de meeste vogels werden daarin tot de schadelijke soorten gerekend en konden vrijelijk worden verdelgd. Het was de tijd, dat jonge Lepelaars op het Naardermeer werden gevangen en voor handelsdoeleinden verkocht. Iets wat wij ons thans niet meer kunnen voorstellen. Ook de Sterns hadden het zwaar te verduren. Grote aantallen werden gevangen. Volgens de toenmalige opvattingen van de mode werden de vleugels en de koppen van deze mooie vogels gebruikt om de dameshoeden te „versieren”. Nederland was een belangrijke leverancier van de vogels. Jaarlijks werden grote aantallen naar Parijs geëxporteerd. Het gevolg was dat gehele kolonies werden uitgeroeid. Gelukkig heeft toen minister Talma ingegrepen door het uitvaardigen van een Koninklijk Besluit van 18 juli 1908, waarbij de Sterns tot nuttige vogels werden verklaard.

Dit Koninklijk Besluit kan worden beschouwd als een voorloper van de vogelwet van 1912, die van het beginsel uitgaat, dat alle in het wild levende vogels wettelijke bescherming genieten. Op nevenstaande foto is een kolonie grote Sterns te zien op het ook ver buiten onze grenzen bekende vogel-eiland Texel.

„Komt U boven, meneer Meulemans!”

En terwijl de bezoeker de trap opkwam, dacht zij: „Ik heb hem nu wel geschreven... maar ben ik wel iemand die een levensverzekering nemen moet?” — Het is een vraag, die al vaak werd gesteld door vele duizenden alleenstaande, werkende vrouwen. Vrouwen die nu kunnen leven, vrij en onbezorgd, met wat geld achter de hand! — Deze geborgenheid voor later, deze rustige en verzekerde toekomst, begint bij het eenvoudige begin: met een uitnodiging aan een vertegenwoordiger van „De Nederlanden van 1845”: een man en een maatschappij waarbij Uw toekomst even welverzekerd is als die van duizenden andere vrouwen, aan wier beroep of werk een einde kwam...

Uw verzekeringsman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

AANNEMERSBEDRIJF

Gebrs. Hakkers

★ Handel in rijmateriaal, riet en teen

★ rietmattenfabriek

★ Hoepelmakerijen

WERENDAM

Telefoon 14

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-
BROOD

Uw bakker

Uw dokter

uw ZENUWEN

wordt U volledig de baas met

NEUROTONIC

niet verdovend

maar genezend

het zenuwpreparaat dezer tijden

INNEMEE & ZN. N.V.

Onmiddellijk
ter plaatse
te
ontbieden

BEGRAFENIS.
TRANSPORT
DEN HAAG
Telefoon 115940
HAARLEM
Telefoon 10441
DELFT
Telefoon 1642

UW PARS EN PERIODEK

Toenemende financiële

Spanning

Onder de titel „Spanningen” schrijft Het Vrije Volk naar aanleiding van de verhoging van de rentetarieven door de Nederlandse Bank o.m.:

„De maatregel treft in de eerste plaats de overheid zelf, en vooral de gemeenten. De gemeenten, die thans met zeer kort geld de woningbouw financieren, dreigen er in de eerste plaats de dupe van te worden. Zij kunnen als gevolg van de brief van minister Struycken, de financiering van de woningbouw met kort geld niet uitbreiden, maar zij zullen de nu opgenomen kredieten wel grotendeels moeten voortzetten, omdat er geen andere mogelijkheid is om aan geld te komen. Als gevolg van de jongste discontoverhoging zullen zij nu rekening moeten houden met een rentepercentage dat thans dicht bij de zes komt te liggen.

Ook de financiering van de overbrugging van de schatkisttekorten door middel van kortlopende leningen zal nu nog moeilijker worden en ook hier bestaat geen alternatief, zolang de regering geen maatregelen neemt ten aanzien van de kapitaalmarkt.

Deze maatregelen zouden kunnen bestaan in verhoging van de rentetarieven op langlopende leningen. Maar hierdoor worden én de woningbouw én de andere kapitaalwerken alleen maar duurder. De spanningen worden er niet door weggenomen, omdat de bedrijven, als zij aantrekkelijke projecten in voorbereiding hebben, toch altijd meer rente zullen bieden dan de overheid.

Daarom is de enige mogelijkheid, het nemen van maatregelen die de particuliere kapitaalvraag beperken en de beschikbare besparingen weer meer in de richting van de overheid leiden. Het beleid moet er met alle kracht op gericht zijn, te voorkomen, dat belangrijke overheidswerken (waaronder de woningbouw) achterwege zouden moeten blijven, terwijl uit een nationaal oogpunt bezien minder belangrijke werken in de particuliere sfeer rustig zouden kunnen doorgaan.”

In de knel

„Gemeenten in de knel” schrijft De Rotterdammer” boven een artikel, waarin we o.m. lezen:

„Begrijpelijk, dat de regering gemeend heeft te moeten ingrijpen. Zouden enkele gemeenten op de vervaldatum niet aan haar aflingsverplichtingen kunnen voldoen en zou het rijk met zijn lege schatkist niet in staat zijn de verplichtingen van de gemeenten over te nemen, dan zou het overheidskrediet in sterke mate worden aangetaast. . . .

Minder begrijpelijk is, dat het rijk met het nemen van maatregelen nu pas komt. Toen de regering het financieren met het kasgeld vrij liet, kon men voorzien, dat het deze weg op zou gaan. De gemeenten waren immers niet in staat tegen het lage rentepercentage van minister Hofstra langlopende leningen aan te trekken. Men had dus mogen verwachten, dat de regering bijtijds maatregelen zou hebben genomen.

In plaats daarvan komt men nu met een soort stopverbod, om zo tijd te krijgen zich op verdere maatregelen te beraden. Maar inmiddels is de kasgeldschuld met enkele honderden miljoenen toegenomen en zij zal nog verder toenemen.

Hebben de gemeenten nu zo weinig inzicht in de huidige financiële moeilijkheden? Heeft de president van de Nederlandse Bank gelijk,

wanneer hij in zijn jaarverslag betoogt, dat de stijging van de investeringsuitgaven der gemeenten in strijd is met de aan de overheid te stellen eis van anti-cyclische conjunctuurpolitiek?

Het zal wel zo zijn, maar dr. Holtrop zal toch ook wel weten, dat de groeiende investeringen van de gemeenten geen gevolg zijn van de zucht, in een tijd van hoogconjunctuur zoveel mogelijk te investeren (een cyclische conjunctuurpolitiek dus), maar gevolg van het streven de woninood zoveel mogelijk te beperken.

Een anti-cyclische conjunctuurpolitiek is een stuk theorie, de woninood een stuk harde realiteit. Twee derden van de gemeentelijke investeringen gaan weg aan de woningbouw en wat daar rechtstreeks verband mee houdt.”

Gemartel

In de financiële rubriek van De Telegraaf lezen we o.m.:

„De moeilijkheden voor de gemeenten worden nog vergroot door de haar toegezonden circulaire, waarin de regering verklaart dat zij van mening is dat gemeentelijke investeringen voorkomen alleen maar ter hand kunnen worden genomen als de financiering met vast geld verzekerd is. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een krachtig antwoord op deze circulaire niet schuldig gebleven, hetgeen echter niet kon verbloemen dat de situatie de gemeenten ver boven het hoofd is gegroeid. Inmiddels staat de centrale overheid er zelf evenmin rooskleurig voor. Het Centraal Planbureau raamt dat de overheid dit jaar een bedrag van f 860 miljoen nodig heeft. Minister Hofstra zou voor dit tekort een staatslening moeten uitgeven, maar de markt biedt hiervoor geen ruimte. Tot welke desastreuze gevolgen een kastekort onder de huidige omstandigheden aanleiding geeft, bewijst het gemartel met de voortdurende debetstand in de afgelopen maanden van het Rijk bij De Nederlandse Bank.”

Gefaald

„Gemeenten gaan gelag betalen voor Hofstra's mislukte baisse-speculatie” luidt de onderkop van een artikel in de financiële rubriek van De Maasbode. Daarin lezen we o.m.:

„Een andere oorzaak van de huidige moeilijkheden ligt in het feit, dat de socialisti-

MOEILIKHEDEN

sche minister Van der Kieft en in hoofdzaak Hofstra t.a.v. het probleem van de voorziening van de kapitaalbehoeften der lagere overheid volkomen gefaald hebben! Zij hebben of juist eigenlijk alleen Hofstra heeft verzuimd tijdig het rentegamma aan te passen, want onder Van der Kiefts ambtsperiode was er in 1956 slechts zeer kort sprake van acute moeilijkheden en bovendien was er een nieuwe regering op komst. Daardoor zijn de gemeenten niet in staat geweest tijdig hun aandeel van het aanbod op de kapitaalmarkt tot zich te trekken. Zij moesten dus gedwongen met kort geld financieren. Zij zijn niet in staat geweest direct de woningbouw of andere belangrijke werken, veelal verband houdend met de gunstige conjunctuur, stop te zetten. Wijzigingen in de investeringspolitiek van de gemeenten doen eerst na geruime tijd hun uitwerking gelden.

Zou Hofstra het rentegamma in 1956 snel aan de marktvoorwaarden hebben aangepast, dan zouden er thans minder vlottende gemeenteschulden zijn. Wel zouden dan andere gegadigden op de kapitaalmarkt minder hebben kunnen opnemen, maar dat is niet te vermijden bij een gezonde monetaire politiek. Een zekere bestedingsbeperking zou dan automatisch zijn ontstaan. Achteraf moest deze toch komen: zij was niet te vermijden.

Onze conclusie kan dan ook niet anders luiden dan dat Hofstra in een hogere rente dan het huidige rentegamma toestaat, zal moeten berusten. (Dat deed hij trouwens reeds voor de grote woningbouwleningen). De Ned. Bank zal o.i. bij een verdere kredietverlening ten behoeve van de gemeenten de nadrukkelijke eis moeten stellen dat consolidering der vlottende gemeenteschulden mogelijk gemaakt wordt door verhoging van het huidige rentegamma. Zou de directie van de Ned. Bank zulks niet doen, dan zou zij in gebreke blijven. Volgens dr. Holtrop mag de Ned. Bank immers alleen maar „tijdelijke krediet hulp” verlenen. En indien herziening van het rentegamma achterwege blijft, ontstaat het gevaar van een blijvende opeenhoping van kredieten, verleend ten behoeve van de gemeenten.

Hofstra heeft verkeerd gegokt wat de rentevoet op de kapitaalmarkt betreft.

Voor de gemeenten is het zuur, dat zij uiteindelijk het gelag in de vorm van een duurder renterekening te be-

talen krijgen (na opneming van de toekomstige leningen op lange termijn) vergeleken met hetgeen in het najaar 1956 nog mogelijk zou zijn geweest. Erger is nog, dat door het halstarrig vasthouden aan een socialistisch droombeeld van lage rente thans op grote schaal geldschepping moet gaan plaats vinden, waardoor de waarde van de gulden kan worden bedreigd.”

Mislukt

In een artikel „Nederland in nood door vele fouten” schrijft dr. A. de Graaff in Elseviers Weekblad o.m.:

„De noodzaak tot uitgavenbeperking is in de eerste plaats aanwezig, omdat de bestedingsbeperking is mislukt, in de tweede plaats omdat de financiële nood van de overheid acuut is, terwijl wij als belangrijkste facet in de derde plaats het uitgavenniveau moeten bezien tegen de achtergrond en in het kader van het economisch toekomstbeeld van ons land. De opportuniteit van de beide eerst genoemde factoren moet worden geschraagd door een constructieve opzet, welke in het regeringsbeleid helaas verre is te zoeken.

De met veel ophof aangekondigde bestedingsbeperking is een van de grootste mislukkingen van de laatste jaren. De omvang van deze mislukking wordt uit een enkel cijfer duidelijk. Uit de wirwar van cijfers, welke het Centraal Planbureau ons in het Centraal economisch plan 1957 voorschotelt, leest men dat dank zij de bestedingsbeperking de goederenimport vrijwel constant kan worden gehouden, terwijl een stijging van de uitvoer met 6,5 pct. mogelijk wordt geacht. Zou uit deze berekening een daling van het invoersaldo moeten volgen, in werkelijkheid is dit in de eerst vijf maanden van 1957 f 815 miljoen of te wel 73 pct. groter dan in de overeenkomstige periode van 1956.

Te verbazen valt dit niet; de bestedingsbeperking is nooit ernst geweest, noch in opzet, noch in uitvoering. In opzet was zij een farce, omdat de meeste posten neerkwamen op een afwenteling van lasten op de verbruikers en de bedrijven, hetzij door tarief- hetzij door belastingverhoging. Tegelijkertijd werd het agrarisch inkomen verhoogd met een bedrag, dat het dubbele is van het bedrag dat de hertegenover gestelde dekkingsmiddelen opleveren.”

EN ONS COMMENTAAR

Zelfbeperking vereist

De algemene financieel-economische situatie van ons land en het gemeentekrediet eisen zelfbeperking. Dat zegt de minister van Binnenlandse Zaken, enz. mede namens zijn ambtgenoot van Financiën in zijn circulaire van 12 juli jl. aan de gemeentebesturen. Achter deze circulaire, door minister Struycken geschreven, staat minister Hofstra, die als beheerder van de financiën, in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de door het kabinet gevolgde koers.

Tengevolge van de door de achtereenvolgende socialistische ministers van Financiën zo sterk verdedigde politiek komen de gemeenten in het bijzonder in moeilijkheden. Moeilijkheden, die groter zijn, dan de burgerij in het algemeen thans nog beseft.

Indien niet spoedig maatregelen worden getroffen, zal de woningbouw, die toch al geen reden tot juichen geeft, nog sterker achterop geraken en is de vrees voor werkloosheid op groter schaal allerminst ongegrond. De Overheid mag zeker niet op zien komen spelen in de hoop, dat de geldmiddelen over enkele maanden wel weer ruimer beschikbaar zullen komen.

In socialistische kring ziet men in de eerste plaats alweer uit naar maatregelen die de particuliere kapitaalvraag zullen beperken en de beschikbare besparingen meer in de richting van de Overheid leiden. De vraag is slechts of ons economisch leven daardoor gediend zal zijn en of de Rijksoverheid, die zo overtuigd is van de noodzaak van zelfbeperking bij de gemeenten, die zelfbeperking ook voor eigen terrein wil betrachten.

GORKUMS JONGERENPARLEMENT

WAAR Maas en Waal tesamen vloeit, en Gorkum rijst van ver... zo begint een lofdicht op het oude en roemruchte slot Loevestein. De dichter Tollens dichtte met deze regelen een vers, dat iedere rechtgeaarde Nederlander kent.

Vlakbij dit oude mooie Loevestein ligt het stadje Gorkum, bekend en vermaard. Misschien wist u het nog niet, maar dit stadje bezit een parlement... Een parlement, dat geregeld zittingen houdt en waarbij heel vaak ministers aanwezig zijn. Een Raad van State, een Minister-raad... dat alles kan men in Gorkum vinden. Het is voortreffelijk georganiseerd, dat parlement, en toch wordt het geen concurrent van het „Haagse.“ Trouwens de Gorkumse ministers zullen zich niet verstouten hun Haagse Ambtsgenoten te tutoyeren, want daarvoor is het leeftijdsverschil iets te groot. De Gorkumse kamerleden, die niet zoals hun Haagse collegae een kranje lezen tijdens de zittingen, maar die wel tijdens een korte schorsing van de zitting dapper aan een rietje zuigen, dat steekt in een flesje limonade, zijn nog vrij jong.

De Gorkumse Ministers en kamerleden zijn allemaal van het Anti-Revolutionair Jeugdparlement. „Oh, het is dus maar spel...“ zult u zeggen. Inderdaad is het spel, maar zeer serieus. Het is een spel, dat de inspanning van alle hersenen en de inzet van de gehele persoonlijkheid vraagt.

Een bijzondere omstandigheid bracht enkele Gouwenaars, onder wie ondergetekende, naar Gorkum bij een zitting van het parlement. Een meer brede belangstelling voor dit werk is alleszins gerechtvaardigd!

Hoe het begon

IN 1953 waren het ir. J. Bulens en ir. F. Zomer, die het initiatief namen tot de oprichting van het parlement. Het zoeken naar een nieuwe vorm voor het jeugdwerk en in het bijzonder het jeugdwerk op het politieke vlak moet hier hebben voorgezeten. De plannen werden gemaakt en verwerkelijkt.

Van meet af aan ging het voortreffelijk. Heel veel belangstelling bestond voor dit werk en er werd hard aangepakt. De aanpak en de organisatie van dit A.R.-jeugdparlement maakte het bijzonder aantrekkelijk voor de jongelui. Ruim honderd jongens en meisjes, liever gezegd A.R.-jongeren — je blijft immers niet altijd „jongen en meisjes“ maar wel „jong“ in onze partij — sloten zich aan en het „liep.“

De zaak zit ongeveer zo: De Gorkumse A.R.J.O.S werkt onder de naam: A.R.-Jeugdparlement. Dit parlement bestaat uit een Kamer, die eens in de 6 weken bijeenkomt. Bij deze zittingen is aanwezig een regering, die wordt gevormd uit de leden van het parlement. Dit gaat allemaal volgens de regelen van de kunst. Het kabinet bestaat op het ogenblik uit 5 ministers die de voornaamste portefeuilles beheren, terwijl bijzondere wetsontwerpen of nota's worden ingediend en verdedigd door speciale gevolmachtigde ministers

De leden van het parlement vormen allemaal fracties, die allen weer een voorzitter hebben. Onlangs is de Gereformeerde Jongelingsvereniging toetgetreden met een fractie. De fracties houden geregeld fractievergaderingen, en bij deze bijeenkomsten is dan aanwezig een lid van de Raad van State, die van advies dient. De Raad van State, die in Gorkum werkt, bestaat uit ouderen, die met hun grote ervaring en kennis de jongeren met raad en daad bijstaan.

Tijdens de zittingen, die altijd 's avonds worden gehouden, wordt door een minister een nota verdedigd of een wetsontwerp. Deze behelzen altijd actuele onderwerpen, die op andere A.R.J.O.S-club's ongetwijfeld in „inleidingsvorm“ ook aan de orde komen. Alle leden van het parlement moeten danig studie maken van het onderwerp, om tijdens de zittingen een beetje goed voor de dag te komen.

Spreekbeurten moeten worden voorbereid en de ministers moeten hun pennevruchten kunnen verdedigen.

Tijdens de fractievergaderingen wordt uiteraard behoorlijke voorstudie gemaakt en ieder onderwerp, dat bij de kop wordt gepakt, wordt van A tot Z bestudeerd. Behalve dat ze een grote politieke kennis en slagvaardigheid verkrijgen, leren de parlementsliden zich goed uitdrukken. Deze vorm van vergaderen en van werken is zeer aan te bevelen, en verschillende variaties daarop zijn wel te bedenken.

Omdat twee jaar geleden de heer Bulens naar Hilversum vertrok werd de gereformeerde predikant ds. A. C. Mooy Kamervoorzitter. Nu zal men in Gorkum weer naar een andere voorzitter moeten gaan zoeken, want tijdens de laatste vergadering heeft ds. Mooy afscheid genomen als zodanig. Ds. P. M. van Galen, Hervormd predikant is ze voorzitter.

Enige tijd geleden is het „kabinet Noorloos“ gevallen en in Gorkum zetelt nu een noodkabinet. Het gaat er allemaal erg realistisch toe, en een kabinet kan dus gewoon gedwongen worden tot aftreden

Het is jammer, dat de animo, die in het begin zo groot was, een beetje aan het verminderen is, en ieder hoopt dan ook op een spoedige kentering.

Jaarvergadering

OP donderdag 4 juli hield het Gorkumse A.R.J.P. de jaarvergadering. Aan de jaarvergaderingen wordt altijd een bijzondere luister bijgezet. Het vorige jaar gingen de Gorkummers met een groot gezelschap naar Hilversum. Nu bleven ze in eigen stad. Ter verhoging van de feestvreugde werden echter enkele andere clubs uit de omgeving uitgenodigd om een keer mee te doen.

De clubs uit Sleewijk, Werkendam, Leerdam en Gouda zouden van de partij zijn. Het plan was, dat de feestelijke zitting gehouden zou worden op het slot Loevestein. In deze eerbiedwaardige omgeving zou het ongetwijfeld goed vergaderen zijn, zo meende het bestuur. De plannen konden echter niet allemaal doorgaan, want door de drukte van het seizoen bleek het niet mogelijk om de gewenste medewerking te krijgen voor de vergadering op Loevestein.

De vergaderplaats was nu een lokaal van de Chr. Landbouw-winterschool. Het was eerst wel een beetje teleurstellend, dat het feest op Loevestein niet doorging, maar al spoedig klaarden de gezichten op en schaalden de fracties uit Sleewijk, Werkendam, Gorkum en Gouda

(Leerdam was verhinderd) zich om de tafels met opgewekte en — ondanks de warmte — strijdlustige gezichten. Achter de Ministertafel zetelde de heer T. Hopman uit Gouda, de voorzitter van de afdeling Zuid Holland, en hij maakte door de ernst en de slagvaardigheid van zijn opmerkingen, die hij maakte als gevolmachtigd minister en minister van Maatschappelijk Werk, de doodgewone tafel zonder groene of andersgekleurde lakens tot een „hele echte ministerstafel.“

Rond de andere tafels, die in een grote boog opgesteld stonden als een „dreigende tang“ om de ministerstafel, zaten de parlementsliden, ditmaal in iets grotere getalen, met opgestroopte mouwen en puffende gezichten.

De nota, ingediend door minister Hopman, werd door verschillende fractie-voorzitters besproken, bekritiseerd, nu eens geprezen en dan weer gelaakt.

Het stuk handelde over de oorzaken en de gevolgen van de Randstad Holland. Verschillende facetten van deze zaak werden onder de aandacht gebracht en in speciale onderwerpen besproken door de sprekers. Felle aanvallen kreeg de minister te verduren en niemand ontzag hem. De verschillende stokpaardjes van de Kamerleden — die hebben ze in Gorkum ook — kwamen weer naar voren. Natuurlijk sprak Noorloos over de landbouw en natuurlijk waren de „zwarte S.G.P.-er“ en de felle communist ook van de partij.

Replieken en duplieken wisselden elkaar af. Met een bewonderenswaardige vlugheid van geest en een zekere soepelheid presideerde ds. Mooy de vergadering. De hamer kwam, telkens krachtig neer — het tikken met de hamer is een van zijn specialiteiten — en enkele malen werd de vergadering geschorst voor beraad

Toen de stemming over de nota werd aangekondigd werd nog snel een motie ingediend, waarin stond, dat de minister na het klaarkomen van het commissiewerk nog maar een nieuwe nota moest indienen. Deze motie werd met een behoorlijke meerderheid aangenomen. Hij torpedeerde echter de nota niet, want deze werd in principe aanvaard. Een pak van het hart van de minister

Na dit programma-punt kwam de Minister van Binnenlandse Zaken binnen begeleid door een commissie van in- en uitgeleide. Zij hield een rede, waarin zo ongeveer de voornaamste gebeurtenissen van het jaar, dat ten einde was voor het A.R.J.P., opsomde. Een Koninklijk Besluit werd voorgelezen en drie excellenties of ex-excellenties werden onderscheiden. Ze kregen de versierselen opgespeld, die behoren bij de orde van het A.R.J.P.: een blauwe (kartonnen) vierkante plak met een oranje strik. Men is in Gorkum niet scheutig met die onderscheiding!

De scheidende voorzitter en de „dito“ secretaresse, mej. Ida van Hoogdalem, werden beide benoemd tot Minister van Staat. De minister van Binnenlandse Zaken die al deze plechtigheden verrichte was mej. A. van Veen.

De secretaresse kreeg een aardig geschenk aangeboden.

Ook ds. Mooy werd goed bedacht. Men vond het bijzonder jammer, dat hij moest aftreden, maar drukke ambtsbezigheden verhinderden hem langer dit mooie werk te doen. Door ds. van Galen werd hij toegesproken uit naam van het parlement en het kabinet.

Met deze speciale parlamentszitting werd het zittingsjaar 1956/1957 besloten. Het politieke jeugdwerk wordt wel op zeer bijzondere wijze gedaan in Gorkum. De humor en de scherts ontbreken niet, maar het is zeer leerzaam.

Dit Gorkumse voorbeeld verdient navolging, en zal dat wellicht ook wel krijgen.

TON HERSTEL

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL ZAKEN

Textiel Bedden Baby-artikelen Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Voor DAMES en HEREN

de Jong

Weet wat u kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

- VENTILATIE
- VERWARMING
- SCHEEPSRAMEN
- NON-FERRO METALEN
- CHEMISCHE PRODUCTEN

Groothandel • Fabrikatie • Im- en Export

N.V. „OXFORD“ Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkelen en chromen van massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM - TEL. 72018 - DYNAMOSTRAAT 13

Wat ZIJLSTRA is voor de A.R.

Is RONDO voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

A. v. Weeldens kolenhandel

CEINTURBAAN 31 - ROTTERDAM
Telef. 41477 - 42283

Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208

Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826

Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam. Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé Olympiakade 60, Tel. 94152

AMSTERDAM

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stempelen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid.

Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf.

Kantoor: Statensingel 52a, Rotterdam, Tel. 1800 : 80845

Atelier: Korte Leidse dwarsstr. 14, Amsterdam, Tel. 020 : 38954

Een misleidende vergelijking

(Van onze militaire medewerker)

TERWIJL het loven en bieden inzake de beperking van wederzijdse wapeningen in volle gang was en Rusland toeschietelijker leek dan ooit, gooidde plotseling generaal Norstad, de opperbevelhebber der NAVO in Europa, wat roet in het eten door zijn verklaring dat de NAVO (en Amerika) elke Russische agressie kan beantwoorden met de vernietiging van alle belangrijke doelen in Rusland. Op deze verklaring hebben Chroestsjof en andere Moskou-commentatoren woedend gereageerd, Norstad een kannibaal genoemd en er daarbij op gewezen, dat de afstand van de Verenigde Staten tot de Sovjet Unie gelijk is aan de afstand in omgekeerde richting, zodat Norstad beter deed zich koest te houden. Met dit laatste heeft Moskou het willen doen voorkomen alsof een eventuele luchtactie van de Verenigde Staten tegen Rusland met gelijke munt zou kunnen worden terugbetaald. Dit nu is een onjuiste voorstelling van zaken. De getrokken vergelijking is misleidend. Onwillekeurig dringt zich hierbij het grapje op, dat de afstand van Pasen tot Pinksteren ook niet gelijk is aan die van Pinksteren tot Pasen. Doch zo is de geografische situatie van Amerika ten opzichte van Rusland ten rechte.

Voor de door Moskou gebezigde misleidende vergelijking is nl. slechts één factor in aanmerking genomen, de afstand in mijlen tussen Amerika en Rusland. Doch Rusland gaat hier geheel voorbij aan het enorme verschil dat bestaat tussen de totale Russische geografische positie en de Amerikaanse.

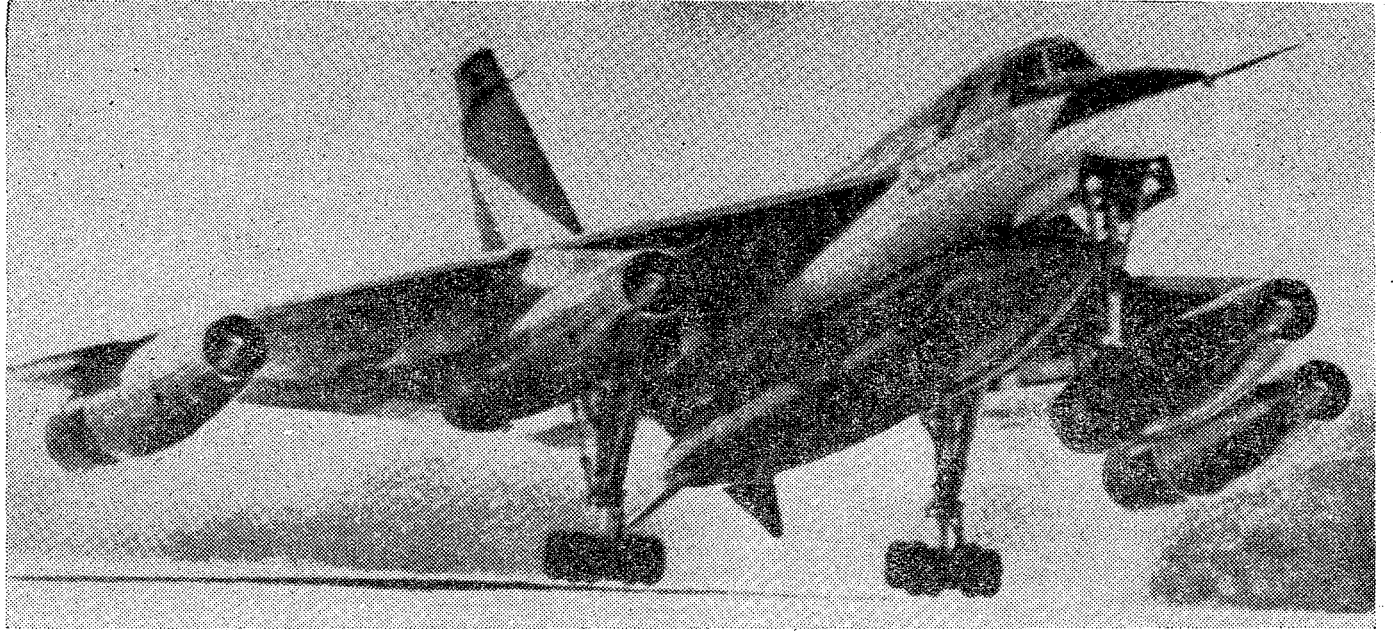
De mogelijkheid om Amerika te bombarderen wordt bepaald door de vliegbases waarover Rusland beschikken kan. Dat zijn die gelegen in Rusland zelf en bovendien die, gelegen op grondgebied van eventuele bondgenoten.

Voorts door het aantal en de typen vliegtuigen die deze bombardementen kunnen uitvoeren op grond van hun vlieg-eigenschappen d.i. medevoerbare bommenlast en actieradius, vliegsnelheid en defensieve wapening of eventuele beschermende begeleiding door jachtvliegtuigen.

Nu is er geen enkele basis, waarover Rusland beschikt, zó dicht bij Amerika gelegen dat van hieruit anders dan door de zwaarste typen bommenwerpers het Amerikaanse grondgebied — behalve Alaska — kan worden gebombardeerd. Het bombardementsvermogen van Rusland wordt derhalve uitsluitend bepaald door het aantal zware bommenwerpers van de Rode Luchtvloot. Bovendien zullen deze bommenwerpers voor hun zelfverdediging boven het vijandelijke grondgebied uitsluitend zijn aangewezen op de eigen, defensieve wapening. De afstand van de Russische bases tot Amerika is te groot om de bommenwerpers te doen begeleiden door langeafstandsjagers. Deze factor maakt, dat de kans dat verliezen geleden worden en dat dus slechts een deel van de bommenwerpers haar doelen bereikt, groter is dan bij een door jachtvliegtuigen beschermde bomaanval.

Hoe staan nu de zaken aan de andere zijde? Amerika kan uiteraard op gelijke wijze als Rusland van het Amerikaanse vasteland uit met zware bommenwerpers Rusland bereiken. In dit opzicht staan dus de kansen gelijk.

Doch deze bommenwerpers hebben het grote voordeel dat zij van verschillende vliegrichtingen uit, nl. komende van west, zuid en oost, op het laatste gedeelte van hun vlucht, d.i. boven het vijandelijke gebied, geëscorteerd kunnen worden door langeafstandsjagers, die gestationeerd zijn op vliegvelden die aan de periferie van de Russische invloedssfeer zijn gelegen. Bovendien kunnen zij voor dit deel van hun vlucht nog in de lucht worden bijgetankt, zodat zij niet de enorme hoeveelheid benzine voor de totale heen en terugvlucht van huis uit behoeven mede te nemen. Daardoor kan de nuttige last worden opgevoerd, hetzij door het medevoeren van meer bommen (hetgeen dus het bombardementsrendement per vlucht vergroot) hetzij voor een sterkere wapening. Door dit laatste vermindert de kans op verliezen, hetgeen uiteraard eveneens het bombardementsrendement ten goede komt. Afgezien van andere factoren is dus reeds op het stuk van de zware bommenwerpers de afstand van Amerika tot Rus-

De Amerikaanse bommenwerper B 58 in de vlucht gefotografeerd

land niet gelijk aan die van Rusland tot Amerika.

Doch daarbij blijft het niet. Gewaagden wij hiervoren reeds van vliegvelden aan de periferie van Rusland gelegen van waaruit de zware bommenwerpers begeleid kunnen worden door langeafstandsjagers, van deze vliegvelden — en andere, wat meer in de diepte gelegen — kunnen middelbare bommenwerpers van het type B-47 — straks vervangen door de B-52 — elk punt van het Russische grondgebied bereiken. Natuurlijk kunnen de Russen op hun beurt deze vliegvelden bestrijden met hun middelbare bommenwerpers, doch daarmee valt geen een bom op Amerika zelf en daar gaat het in de hier door Moskou gemaakte vergelijking om. Maar zelfs met deze tweede factor is de kous nog niet af. Amerika beschikt over een groot aantal vliegveldschepen, van het „Super” type af — de Forrestal, Saratoga en nog een tiental van gelijke tonnage (60.000 ton) in aanbouw — tot de typen van 45.000 ton uit de laatste wereldoorlog toe, een veelvoud van de eerste. Van de dekken van deze vliegveldschepen uit kunnen middelbare bommenwerpers de belangrijkste Russische industrie- en bevolkingscentra bestoken. Verplaatsbaar als deze drijvende vliegbases zijn, kunnen zij moei-

lijk worden uitgeschakeld, terwijl hun optreden verrassend kan zijn langs de gehele omtrek van de Russische invloedssfeer waar zeeën beschikbaar zijn om zich in voort te bewegen. Weliswaar heeft Rusland op dit terrein (ter zee) ook naar een oplossing gezocht om omgekeerd via de zee weg Amerika te bombarderen en wel in de vorm van onderzeeërs, die geleide projectielen kunnen afvuren, doch daarmee wordt toch slechts een surrogaat verkregen van het vlootbombardementsvermogen waarover de Verenigde Staten beschikt. Bovendien wordt ook deze sector — het onderzeebootwapen voor bombardementsdoel-einden — evenmin door de Verenigde Staten verwaarloosd, zodat in deze sector een eventuele Russische voorsprong toch tot op grote hoogte zal worden gecompenseerd.

Wanneer wij op grond van al deze desiderata een optelsom maken van het bombardementsvermogen aan beide zijden van de scheidinglijn dan moge het waar zijn, dat de geografische afstand van de Verenigde Staten tot Rusland gelijk is aan die in omgekeerde richting, doch dat neemt niet weg, dat het Amerikaanse bombardementspotentieel een veelvoud is van het Russische.

Het is echter begrijpelijk, dat Chroestsjof en de zijnen daaraan niet

gaarne door generaal Norstad herinnerd werden op een moment dat men bezig is een koehandel te drijven tot wederzijdse vermindering van wapening.

Het Amerikaanse wapeningsoverwicht in dit opzicht stelt Amerika nl. in een sterke onderhandelingspositie. Het kan bij een eventuele gelijkshakeling op dit gebied — dus een vrijwillig prijs geven van het Amerikaanse overwicht — van de andere partij eisen dat deze op haar beurt een overwicht op ander gebied laat varen n.l. dat van de conventionele strijdmiddelen, in het bijzonder van de grondstrijdkrachten. Zouden Amerika en Rusland gelijkwaardig zijn op het stuk van bombardementspotentieel — zoals Moskou het wil doen voorkomen door zijn misleidende vergelijking — dan zou het Westen zwak staan in zijn eis om op het stuk van conventionele wapening tot een fifty-fifty basis te geraken. Om op dit stuk de Russen de wind uit de zellen te nemen en hen dus williger te stemmen op het punt van de beperking van de conventionele wapening — de grootste bedreiging voor het Westen — is het opportuun geweest, dat generaal Norstad hierop de aandacht vestigde. Hoe hij in de roos heeft geschoten, daarvan legt de Russische woedende reactie de beste getuigenis af.

Lezers schrijven ons . . .

Van de heer Van der Laan uit Rotterdam ontvingen wij een brief waarin hij o.a. het volgende zegt:

„Met veel interesse heb ik uw artikel in Ned. Gedachten gevolgd over de vraag op welke basis de westerse verdediging moest berusten: conventionele wapening met A-wapens in reserve of eenzijdig vertrouwen op de afschrikwekkende werking van de strategische A-wapens.

De discussies blijven beperkt tot de constatering dat in geval van een groot-scheepse Russische aanval op West-Europa er gebruik gemaakt zal worden van A-wapens om de aanvoer uit Rusland af te snijden.

Over de plaats waar eventueel deze bommen zouden moeten vallen, wordt evenmin gesproken. M.i. vallen hier wel gissingen te maken. Vermoedelijk zullen de strategen eisen dat deze bommen niet in Rusland, maar in de satellietlanden worden uitgeworpen, waarbij Polen en Oost-Duitsland de eerst aangewezen doelen zijn.

Is het nu — politiek gezien i.t.t. strategisch — nog mogelijk dat het Westen A-bommen afwerpt op Oost-Europa, na de opstand in Hongarije, na de omkeer in Polen en het moedige verzet in Oost-Duitsland? Als de politici ook de vrede willen winnen, moeten zij in Oost-Europa vrienden en geen vijanden maken.

Echter, als de politici bovenstaande vraag met „neen” beantwoorden, dan moet dat m.i. ook uitgesproken worden. In de eerste plaats om de strategen over te laten schakelen op andere plannen, i.c. meer conventionele wapening. In de tweede plaats om de Hongaren en andere satellietvolken te laten voelen dat hun verzet niet vergeefs is en dat ze door het Westen meer als bondgenoot dan als vijand worden gezien.”

De heer Vermaat uit Breukelen schrijft ons o.a. het volgende:

„In Nederlandse Gedachten stond een artikel van uw hand getiteld „Weder-

zijdse evacuatie van troepen?”, waarin u verdedigt dat het politieke winst op zal leveren als zowel de Russische als de Amerikaanse troepen van Europa worden teruggetrokken. Deze politieke winst zal alleen te realiseren zijn als aan bepaalde voorwaarden zal zijn voldaan. Eén daarvan is, dat het Amerikaanse isolationisme wordt afgezworen.

Ik heb me erover verbaasd, dat u niet

rekende met tijdverlies door mobilisatie. Rusland zal zich op een opnieuw bezetten van Europa hebben voorbereid en behoeft dus niet te mobiliseren. Op het moment dat Rusland zijn plannen gaat realiseren begint Amerika met het overbrengen van troepen, binnen 24 uur kan de Amerikaanse troepenmacht aan de Rijn staan. Moet hier nu niet achter staan: mits deze troepen reeds in Amerika onder de wapenen zijn? Als Amerika zijn troepen uit Europa terug trekt zal dit m.i. tevens inhouden dat de sterkte der troepen in Amerika ook wordt vermindert.”

. . . en wij schrijven lezers

Commentaar van onze militaire medewerker op het schrijven van de heer Van der Laan:

Wat het gebruik van atoomwapens betreft en het droeve lot dat in dat geval de Oost-europese volkeren zou treffen, daarmee kan volkomen worden ingestemd. Politiek maakt dit de zaak voor het Westen ter verdediging van West-Europa uiterst gecompliceerd en in feite onaanvaardbaar en dit te meer daar het Westen eigenlijk erop rekent dat dan diezelfde volkeren door subversieve acties de opmarcherende Russen zoveel kwaad zullen doen dat ook daardoor deze opmars tot staan komt. Als „beloning voor deze veronderstelde hulp krijgen zij dan de volle zwaarte van het atoombombardement tegen de Russische verbindingen. Inderdaad zal daarom de N.A.V.O. bij de nieuwe in studie zijnde strategie aan dit punt de nodige aandacht moeten besteden en de bestaande strategie op dit punt herzien.

Toch stelt u de zaak iets verkeerd voor. Het zijn niet de strategen die tot andere gedachten en plannen moeten worden gebracht. Het zijn juist de politici. De strategie moet om het gebruik van het atoomwapen vragen als hij zijn taak zonder voldoende conventionele strijdkrachten ten uitvoer moet leggen.

Indien dus de politicus geen atoomwapens wil, dan heeft deze ervoor te zorgen dat er voldoende conventionele strijdkrachten komen. In dat geval zal geen strategie vragen om atoomwapens.

Commentaar op het schrijven van de heer Vermaat:

Er is hier sprake van een misverstand indien u denkt dat ik de factor mobilisatie over het hoofd zie. In mijn vergelijking is er alleen sprake van parate troepen, zo nu als in het geval dat de Russische en Amerikaanse troepen zouden worden teruggetrokken. Ook nu wordt de wederzijdse positie bepaald door de parate troepen, niet door de mobilisabele. Het gaat dus om de terugtrekking — en eventuele terugkeer — van parate Russische troepen, thans in Oost-Europa gelegerd en van parate Amerikaanse troepen. Deze laatste behoren tot het z.g. Staande Leger en worden dus niet in Amerika gemobiliseerd, evenmin als dit gebeurd is met de Amerikaanse divisies die uit Korea en Japan zijn teruggetrokken. Zij blijven onder de wapenen als een deel van de Strategische Reserve. Het vraagstuk ligt dus geheel in het vlak van de parate troepen en niet in dat van de mobilisabele.

Spannende tijd voor de SULTAN VAN OMAN in wiens vorstendom olie- belangen botsen

TOT vorige week hadden maar heel weinig mensen wel eens de naam horen noemen van de Sultan van Oman en Muscat, Said bin Taimur bin Feisal. Toch regeert deze vorst, die op 13 augustus 1910 geboren werd al sedert 1932 als absoluut heerser over een kuststrook in het zuidoosten en zuiden van het Arabische schiereiland. Zijn rijk grenst aan Saoedi-Arabië, de vorstendommen van de zgn. zeerooverskust en het Britse protectoraat Aden-Hadramaot. Tot het sultanaat behoort ook het voorgebergte Ras al Jibal en de haven van Gwadar aan de Pakistaanse kust. Het aantal van zijn onderdanen varieert tussen de 600.000 en 800.000 op een gebied van ongeveer 212.000 vierkante kilometer. De hoofdstad is Muscat.

IN deze hoofdstad maakt de sultan zich ernstig bezorgd over de door Saoedi-Arabië gesteunde opstand van de Bedoeïnen, die bekend staan als aanhangers van zijn rivaal, de imam van Nizwa, die zich ook wel de imam van Oman laat noemen. De opstandelingen hebben het niet alleen voorzien op de Boeraimi-oase, waar naar het oordeel van deskundigen enorme oliebronnen onder het woestijnzand verborgen liggen, maar ook op de rest van het sultanaat, dat onder Brits protectoraat staat. In verband met dit laatste heeft de sultan een beroep op Engeland gedaan om hem te steunen bij het bestrijden van de opstand. Engeland heeft deze hulp onmiddellijk toegezegd en reeds in praktijk gebracht ook. Vanwege de oliebelangen...

HET sultanaat is, hoewel het een Brits protectoraat is, onafhankelijk. Sedert het einde van de vorige eeuw wordt het Brits gezag de facto erkend, maar de jure is het vorstendom onafhankelijk. Het is met een vriendschaps-, handels- en scheepvaartverdrag met Engeland verbonden.

Sinds 1793 heersten de voorouders van de sultan slechts over de 1500 km. lange kuststrook, waar voornamelijk Indiërs, negers en een gemengde bevolking woonde. De echte Arabische stammen in het binnenland waren tamelijk zelfstandig en erkenden in 1913 de heerschappij van een godsdienstige leider, die zich de Imam van Oman noemde. Hij is familie van de sultan.

Dit leidde tot onenigheid, omdat de sultan meende, in zijn waardigheid te zijn aangetast. In 1920 werd de vrede getekend: de sultan behield zijn plaats boven de Imam en garandeerde de stammen, die de Imam erkenden, een grote mate van autonomie. Desondanks bleef er onenigheid bestaan maar deze leidde niet tot wereldschokkende situaties, totdat..... er geruchten de ronde deden, dat rondom de Boeraimi-oase met succes olieboeringen waren gedaan.

SINSDIEN is ook Saoedi-Arabië, dat aanspraak maakt op het gehele schiereiland, er zich mee gaan bemoeien en denkt de sultan er niet meer aan, het zo belangrijke „achterland“ van zijn sultanaat prijs te geven...

Rijwielen
direct
van
Fabriek

50 goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijsopbouw met EXTRA korting bonnen. Van oktober 12.50, november en december 14.-, januari 13.-, februari 12.50. Overige maanden 18.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding 195... met een jaar garantie en gaat jaren mee, doe als zo velen profiteren en neem Uw voordeel.

„SIMBA“ Rijwiel Fabriek,
Naaldwijkseweg 24-26,
s-Gravenzande, Tel. 01748-673

Mensen zoeken hun weg

Vervolgerhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Toch liepen ze tegen de lamp.
Ze waren naar Zwolle geweest. De bijrijder had daar een vrachttje voor Hilversum weten op te snorren. Hilversum lag weliswaar helemaal buiten hun thuisroute, maar daar bekommerden zij zich niet meer over.
De vracht bestond uit twintig balen oud papier. Toen ze deze in Hilversum stonden te lossen bij een pakhuis van een lompenopkoper, liet de bijrijder plotseling een alarmerend fluitje horen, ten teken, dat er onraad was.
De luxe beige Opel van hun patroon reed voorbij.
Jasper bleef als aan de grond genageld staan. Een moment had hij nog de hoop, dat de baas zijn eigen vrachtwagen niet opgemerkt zou hebben. De Opel minderde echter vaart en bleef op ongeveer vijftientwintig meter afstand stilstaan langs de trottoirband.
De patroon stapte uit zijn wagen en kwam op hen toelopen.
„Wat doen jullie in vredesnaam hier?“, vroeg hij verwonderd. „Op jullie program stond toch Zwolle?“
Jasper werd vuurrood. — Het spel is verloren, het is uit, dacht hij verschrikt.
De bijrijder behield zijn tegenwoordigheid van geest en deed, alsof er geen vuiltje aan de lucht was.
„We hebben een buitenkansje voor je in de wacht kunnen slepen, baas“, antwoordde hij brutaal. „In Zwolle waren we net gelost, toen iemand bij ons kwam soebatten, of we dit klusje naar Hilversum wilden brengen. We zeiden: Dat willen we wel, maar je moet niet denken, dat we buiten de condities rijden. Toen hebben we hem een goeie vrachtprijs laten betalen. En nou lossen we dit vrachttje dus even.“
„Welke vrachtprijs heb je berekend?“, informeerde de patroon.
De bijrijder noemde een bedrag, dat veel hoger was dan het bedrag, dat ze in werkelijkheid overeengekomen waren en gebeurd hadden.
Aan het gezicht van hun patroon was duidelijk te zien, dat hij deze zaak niet vertrouwde. Hij vroeg naar de vrachtbrief. Jasper antwoordde, dat ze 't zonder vrachttadres gedaan hadden.
„Goed..... we rekenen vanavond wel af“, zei de baas. Hij liep terug naar zijn Opel en reed snel weg.
„Hij heeft in de gaten, dat de zaak niet glad zit“, mompelde Jasper somber.
„Dat lap ik aan mijn laars“, merkte de bijrijder luchthartig op. „Ik zou denken, dat ik me er mooi uitkleetst heb. Daar moet je talent voor hebben en een ruim geweten bezitten. Ik heb allebei: dat komt me goed van pas in 't leven. De baas kan er geen speld tussen krijgen. Alleen jammer, dat het ons nu geld gaat kosten..... We moeten hem vanavond dat bedrag netjes afdragen..... er moet dus geld van onszelf bij. Dat komt slecht uit, want ik heb nog maar drie kwartjes op zak.“
Jasper was nadien bijzonder somber gestemd.
Toen ze op de thuisreis, waren zei hij:
„We houden er mee op. Van vandaag af zal de baas ons niet meer vertrouwen. Nog één keer zo'n akkevietje en hij gooit ons op straat.“
„Dan zoeken we een nieuwe baas, die ons wel vertrouwt.“
Jasper schudde het hoofd.
„Je moet inzien, dat we er nu mee moeten ophouden. Misschien loopt het vandaag nog goed af, maar de volgende keer is het onherroepelijk mis.“
„Zo, wil je er mee ophouden..... Dus je verlangt er niet naar om zo gauw mogelijk te trouwen?“
„Zwijg daar over!“, viel Jasper geërgerd uit. „Dat is een zaak, waarmee jij je niet te bemoeien hebt! Dat maken ik en mijn verloofde wel uit, begrepen?“
„Goed, je zal van mij geen woord meer horen. We houden er dus mee op. Best. Maar we zullen eerst het geld nog zien terug te verdienen dat we straks moeten afdragen, maat. Ik ben niet van plan, er iets uit eigen zak op toe te leggen. En je bent toch niet vergeten, dat ik je gezegd heb, dat ik maar drie kwartjes op zak heb?“
Jasper antwoordde niet. Hij zag verschrikkelijk tegen de ontmoeting met zijn patroon op.
Toen ze 's avonds thuiskwamen en Jasper de auto in de garage reed, zag hij dat de baas op zijn kantoortje zat. Jasper sloot de garage nog secuurder dan anders; daarbij vergat hij, dat één vrachtwagen van de vijf nog niet binnen was en dat het dus overbodig was om de garagedeuren te grendelen.
Hij ging naar het kantoortje en telde het geld, dat ze die middag genoemd hadden als vrachtprijs voor de balen oud papier, voor de baas neer.
„Zat dat vanmiddag scheef of niet, Langeveld?“
„Nee, het was in orde“, antwoordde Jasper. „We hebben u toch verteld, hoe zij onverwacht aan dat vrachttje gekomen zijn?“
„Ja, ja..... alles goed en best. Maar ik moet op mijn mensen kunnen rekenen. Hoe heette de firma in Zwolle, die jullie de balen papier ten vervoer aanbod?“
„Dat weet ik werkelijk niet meer.“
„Eigenaardig.....“
„We zeiden die kerel, dat hij contant moest betalen. Dat deed hij. Toen heb ik niet meer naar zijn naam gevraagd.“
„Hoe was het adres?“
„Weet ik ook niet. Die balen papier hebben we bij de haven geladen, zie je. Ze lagen op de kade opgestapeld. Ik denk, dat ze met een schuit naar Zwolle gekomen waren.“
„Moest de man geen afgiftbewijs hebben?“
„Hij heeft nergens om gevraagd.“
„Probeer niet, mij te bedotten!“, barstte de patroon eensklaps uit. „Dat zaakje klopt niet, Langeveld. Denk er om, ik wil betrouwbaar personeel hebben. Als ik niet meer op je vertrouwen kan, gooi ik je er uit. Moet je maar zien, iets anders te krijgen.“
„U hoeft..... u hoeft ons echt niet te wantrouwen“, zei Jasper onzeker. „Ik beloof u, dat het niet meer gebeuren zal.....“
„Daar heb je 't al! Wát zal er niet meer gebeuren?“
„Dat we een vracht aannemen zonder een bewijs af te geven en de firma naam te vragen.“
„Zo..... denk je werkelijk, dat jij je er uit kunt praten? Denk je, dat ik een domme kinkel ben?“
De expeditie greep Jasper bij de schouder.
„Kerel, jij gaat elke zondag naar de kerk, je slaat nooit over. Snap je niet, dat je er ook op werkdagen naar handelen moet? Ik zal je nog één kans geven! Maar als er weer

iets niet zuiver is, ga je er uit! Denk daar aan, Langeveld.“
Hij liet Jasper los en draaide zich om. „Morgenochtend om zeven uur moet je bij 't emaillebedrijf zijn om een vracht keukengoed in te laden voor Bergen op Zoom. Adju!“

Toen Jasper naar buiten liep, stond het huilen hem nader dan het lachen.

— Ik heb het vertrouwen bij mijn baas verspeeld, daverde het door hem heen. — Ik heb gelogen en gestolen, ik had me nooit mogen inlaten met die stiekeme vrachttjes.....

Misschien zou hij er uitgegooid worden, zonder een goed getuigschrift natuurlijk. En wat kon je beginnen als je geen klinkend getuigschrift kon tonen?

„Ik houd er radicaal mee op“, zei hij tot de bijrijder. „De baas heeft ons in de gaten en we hebben kans, dat wij er allebei uitgesmeten worden.“

De bijrijder grinnikte.

„Waar zit je toch over in de war? Als ik geen extraatje meer verdienen mag, zal ik gauw een andere baas zoeken. Je denkt toch niet, dat ik leven kan van dat hondeloontje?“

„Je weet nu, dat de baas ons niet vertrouwt. We moeten er mee ophouden.“

„Ga je gang. Zet er een punt achter. Dan ga ik een andere baas zoeken. En dan zal ik onze baas wel zeggen, dat ik bij hem vandaan ga omdat jij ineens uit een ander vaatje bent gaan tappen, zodat ik niet meer aan mijn trek kan komen.“

„Dat zal je niet zeggen.“

„Waarom niet? De baas mag gerust weten, dat hij niet met engeltjes te doen heeft, maar met mensen, die graag een beetje extra inkomsten hebben. Dat is redelijk.“

De bijrijder sprak met een zelfverzekerdheid, alsof het de meest gewone zaak van de wereld was.

— Hij zegt het wel, maar hij zal natuurlijk nooit doen wat hij beweert, dacht Jasper.

Toch werd het hem een bron van onrust. De bijrijder was onverschillig en brutaal en je kon tenslotte nooit weten, waar hij toe in staat was. Hij deinsde nergens voor terug.

Met de geheime vrachttjes was het nu afgelopen. De bijrijder mopperde wel, maar Jasper hield voet bij stuk.

„Je bent een gierige kerel en je wilt ook nog een heilig boontje zijn“, smaalde de bijrijder. „Je klaagt, dat je geen appels hebt om op te eten, terwijl er mudden aan de bomen hangen.“

Zij hadden zuinig en serieus gespaard, bijna een jaar lang. Jasper en Suus wilden nu dolgraag gauw trouwen. Wat het geld betreft, zou het nu wel kunnen; al zouden ze zo sober mogelijk moeten doen, want alles was afschuwelijk duur geworden.

Maar hoe kwamen ze aan een huis?

Jasper ging naar het huisvestingsbureau. Hij vertelde daar, dat hij trouwplannen had. Daarna moest hij een formulier invullen, dan zou hij op een lange lijst van woningzoekenden gezet worden.

Het zou nog jaren kunnen duren, eer zij aan bod kwamen, want het was een lange lijst van woningzoekenden en natuurlijk waren zij in geen enkel opzicht een urgent geval.

De dienstdoende ambtenaar gaf hun ook nog de raad, zelf alvast naar woonruimte uit te kijken. Als ze wat gevonden hadden, moesten ze maar naar het bureau komen, dan zou onderzocht worden, of het voor hen geschikt was.

Het zag er dus niet rooskleurig uit voor Jasper en Suus. Van anderen hadden ze al heel wat verhalen gehoord over woningmoeilijkheden, maar nu begonnen ze zelf te ondervinden, hoe groot de woningnood wel was.

Jasper zijn vader en moeder waren bereid, een gedeelte van hun huis af te staan voor hun zoon en toekomstige schoondochter. Ze woonden echter zelf al heel bekrompen; het huisje leende zich niet voor dubbele bewoning.

Hoewel Jasper en Suus snakten naar hun trouwdag, zagen ze heel goed in, dat het op de duur ondoenlijk zou zijn om samen te wonen in een huis van zo geringe grootte. Het zou van de eerste dag af verschrikkelijk behelpen worden en van enige vrijheid, noch van Jasper 's ouders, noch van het jonggetrouwde stel, zou sprake kunnen zijn.

Wachten dus... Wachten, tot er mettertijd een woonruimte gevonden zou zijn.

Dit wachten was zwaar; dubbel zwaar nog, omdat er geen enkel uitzicht was. Het zou jaren kunnen duren...

Jasper en Suus gingen aanvankelijk elke veertien dagen naar het huisvestingsbureau om te informeren, of men misschien al iets voor hen gevonden had. Het kostte vele uren van wachten in het wachtkamertje, waar ze allerlei trieste verhalen over woningmiserie te horen kregen. Het was om er moedeloos onder te worden.

De ambtenaar, die in 't begin welwillend genoeg geweest was, begon er blijk van te geven, dat hij niet gesteld was op hun bezoeken. Hij zei, dat het doelloos was. Ze zouden schriftelijk bericht krijgen zodra men een woonruimte voor hen beschikbaar had en die herhaalde bezoeken haalden dus niets uit. Het had geen zin, het was zonde van de tijd. Daarenboven moesten ze niet vergeten, dat hij hun reeds bij hun eerste bezoek te verstaan gegeven had, dat er een lange, lange lijst van woningzoekenden was en dat zij uiteraard niet als een kreupeergeval beschouwd konden worden.

Het zag er hopeloos uit.

Maar op een avond kwam Jasper met goed nieuws bij Suus. Hij had van zijn patroon te horen gekregen, dat er een woning vrij kwam in verband met emigratie. Niemand was er nog van op de hoogte; de baas wist het, omdat de mensen, die naar Canada zouden gaan, verre familie van hem was. Om Jasper terwille te zijn, had hij zich ook reeds met de eigenaar van het huurhuis verstaan en deze had verklaard, er geen bezwaar tegen te hebben om het aan Langeveld te verhuren.

Jasper en Suus waren dolgelukkig. Zij gingen 's avonds een wandeling maken en liepen wel drie keer voorbij de betreffende woning. Het was een nette, stille buurt en ofschoon zij het huis niet van binnen gezien hadden, vonden ze 't allebei ideaal.

De volgende morgen gingen ze naar het huisvestingsbureau. Ze waren de eersten en werden spoedig geholpen.

De ambtenaar hoorde hen glimlachend aan. Toen Jasper uitgesproken was, vroeg hij kalm en bedachtzaam

„En meent u werkelijk, dat wij u, die met z'n beidjes zijn, dit grote huis kunnen toewijzen? Het pand is groot genoeg om er een gezin met vier of vijf kinderen in te laten wonen. U moet begrijpen, dat wij met die factoren rekening moeten houden. Wij hebben gevallen van mensen met kinderen, die groot gebrek hebben aan de ruimte. Als een dergelijk pand zoals u bedoelt vrijkomt, moeten wij natuurlijk rekening houden met dergelijke gevallen.“

(Wordt vervolgd)

De Heer en Mevrouw ALGRA—WIJNSMA geven met innige dankbaarheid en vreugde kennis van de geboorte van hun dochter

Trijtje

Leeuwarden, 23 juli 1957
Huizumerlaan 30
Tijdelijk Diaconessenhuis.

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
EDE
Hout - Triplex - Board
Eternitprodukten

Voor complete
diesel-elektrische
installaties
Van der Leun's
TECHNISCHE ONDERNEMING
SLIEP RECHT
Kerkstraat 11-13 Tel. 151

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

SCHEEPSBOUWWERVEN
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

ANCHE HORLOGES
DE NIEUWSTE MODELLEN
IN CHROME-STAAL
DOUBLÉ EN GOUD
SIEBEL
KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD
NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN
Eemskanaal N.Z. 46
Telefoon 31345 (3 lijnen)
Telegramadres „Jute“.

OPLOSSING KRYPTOGRAM
VORIGE WEEK

- Horizontaal:**
1. Barometer. 5. Einde. 8. Tegel. 9. Amsterdam. 11. Kanselarij. 12. Ossen. 14. Beer. 15. Theatraal. 19. Beteuterd. 22. Stee. 24. Exact. 26. Roekeloos. 28. Afstropen. 29. Rover. 30. Rijmen. 31. Aanwennen.
- Vertikaal:**
1. Batak. 2. Regenten. 3. Meloen. 4. Trauwant. 5. Erekoets. 6. Nijdas. 7. Eem. 10. Spijze. 13. Nolle. 14. Babbelaar. 16. Hor. 17. Aftroeven. 18. Ruiteren. 20. Persé. 21. Dreinen. 23. Merrie. 25. Alsem. 27. Saron.

15 JULI
Eén senootje, twee senootje..... Zo gaat het met de huurverhoging dacht ik vandaag, toen ik hoorde, dat kennissen, die in goed vertrouwen een duur na-oorslogs huis hadden betrokken al een waarschuwing van de huisbaas hadden gekregen, dat óók zij binnenkort meer huur moeten gaan betalen. Ik heb hen getroost met de mededeling, dat begin augustus een brochure uitkomt, waarin het gehele complex van de huurverhogingen wordt uiteengezet. Het tijdstip is psychologisch zeer juist gekozen, de bouwvakarbeiders zijn dan altijd met vakantie en de meeste huurders van huizen hebben óók de huisdeur achter zich dichtgetrokken.

Ieder is dus in de stemming om de pennevruchten van minister Witte c.s. te lezen en wie het niet begrijpt mag vragen stellen. Maar het wordt er niet leuker op, dat zeg ik u. Met al die redeneringen over aanpassen en op peil brengen vind ik toch maar, dat we er in Nederland niet goed voorstaan. Het zou me niet verwonderen, als er binnenkort waarschuwingen, welke zwaarder wegen dan de mijne, de lezer van N.G. zullen bereiken.

Minister Hofstra kan de schatkist nog steeds optillen, zo licht is die. De export wordt aardig geremd door omstandigheden buiten onze wil, hetgeen al direkt zijn invloed op de betalingsbalans heeft. Nu zijt ge op de vroege maandagmorgen van Groenkoper zulke sombere klanken niet gewend. Ik weet het. Maar er worden mij te veel feesten gevierd met verklede mensen. En als de mensen zich gaan verkleeden, word ik altijd bang.

16 JULI
Toen ik hoorde, dat de gemeentesekretaris van Grevenbicht, de uitvinder van de vrijgezellencongressen, op het punt stond in de huwelijke staat te treden, was ik blij. Ik vond dat soort congressen maar zotte vertoningen, niet ver afstaande van tweelingencongressen, verkiezingen van miss Brill, etc. Ik dacht, zie zo, die mijnheer gaat een rustiger leven

17 JULI
Het gebrek aan evenwicht in de volkshuishouding is van ernstiger aard dan het organiseren van congressen. De Nederlandse Bank heeft de disconto-tarieven met ½ % verhoogd. Dat is een misselijk teken, om met de Karthuizer uit de Gijsbrecht te spreken. Intussen is de inschrijving op de IJ-tunnelling opgeschort, hetgeen ook niet voor de vaak is gedaan. Het enige lichtpunt, dat ik vandaag heb kunnen ontdekken in uw en mijn hermetisch

tegenwoordig, misschien wordt hij ook al een dagje ouder, hij maakt, zij het dan wat abrupt, een fors einde aan zijn drang tot organiseren. Maar neen.

Thans moeten de weduwen en weduwnaren gaan congresseren. In Enschede, De 'initiatiefnemer heeft daartoe vele verzoeken gehad. De eenzaamheid van deze mensen is een van de redenen, zo niet de voornaamste reden, waarom hij hen bij elkander wil brengen. Want de gedachte aan een huwelijksmarkt werpt hij ver van zich. Het is inderdaad een teken van de eenzaamheid van de mens van deze eeuw, dat hij a'tijd maar weer wil vergaderen en congresseren. En ik ben de laatste, die die eenzaamheid niet zou kunnen begrijpen. Doch er moeten toch andere middelen te vinden zijn om de eenzaamheid te lenigen dan dit soort congressen, welke toch wel een uiterste remedie zijn. Afijn, ik hoop, dat de kerken van Enschede, mocht dit congres velen trekken, 'ets van zich zullen doen horen en een boodschap kunnen verkondigen, welke het enige middel inhoudt om de nood van de eenzame weduwe of weduwnaar op te heffen.

gesloten portemonnaie is, dat het wittebrood (witte met kleine letter) iets goedkoper zal worden. Maar m'sschien eet u dat al niet meer. Nee, we krijgen echt zorgen. En aangezien zorgen ziekten baren en ziekten onkosten met zich meebrengen, zie ik het ook vandaag weer duister in. De bus in Groningen wordt duurder en ook de prijs van stalen meubelen gaat omhoog. Het verband is misschien niet zo duidelijk, maar het komt hierop neer, dat de liefhebbers van stalen stoelen en de bus-patiënten rond de Martinitoren het zwaar te verantwoorden krijgen.

Komt er nog iets van sparen, vraag ik mij af?

18 JULI
Nauwelijks droomde ik van 'de vraag of hunne Excellenties Struycken en Hofstra gaven al het antwoord. Jonge spaarders kunnen een premie van tien procent krijgen, mits zij zes jaar lang f 30 opzij, d.w.z. op de Rijkspostspaarbank leggen.

Sparen doet vergaren. Er is niemand, die dit zal tegenspreken. Maar naar mijn bescheiden oordeel zit er aan deze propaganda voor het sparen toch wel een dubieuze kant. Als er niet meer zo gespaard wordt als vroeger, dan heeft dit een oorzaak. Dan is de verantwoordelijkheid van de mensen door allerlei maatregelen zo verdund, dat zij geen enkele reden meer zien om voor de kwade dag iets op zij te leggen. Dat is fout. De maatregelen mogen nooit tot onbezorgdheid leiden. Doch het gebeurt. Nu komt de overheid met een hogere rentevoet, want daarop komt de voorgestelde maatregel echter neer. Nu maar afwachten of hiervan een stimulerende

werking uitgaat. Het behoud van de waardevastheid van het geld zal hier ongetwijfeld ook van grote invloed kunnen zijn.

19 JULI
Iemand vraagt me: waarde heer Groenkoper, U is dan wel geen econoom en geen psycholoog, maar wat zoudt u doen, op dit ogenblik nu het de Nederlander somtijds bang te moede wordt?

Een moeilijke vraag. Het antwoord zonder enige reserve is: zich opgeven voor de vierdaagse afstandsmarsen. (Misschien komt het advies te laat). Want deze soort tochten doen althans voor bepaalde tijd de zorgen even vergeten, terwijl het saamhorigheidsgevoel wordt aangekweekt. Zelf was ik graag op pad gegaan met die 12.500 lopers, die tenminste met beide benen op de grond staan en gaan. In gunstige tegenstelling met de dwaze Tour de France staat deze echt Hollandse tocht. Kunt u niet met de Vierdaagse mee, ga dan met uw vrouw en kinderen wandelen. Op rustige wegen, langs mooie paden. Doe niet mee aan de vertredingsbeperking en laat de congressen lopen.

20 JULI
Terwijl ik dit schrijf, is een nieuwe depressie op komst. Doch laat deze u er niet van weerhouden rustig met vakantie te gaan. Vandaag was het Sint Margriet en het regende (bij mij tenminste). Het deert mij niet. Ik geloof niet in Sint Margriet. Ik geloof in regen en droogte, dat lijkt mij veiliger. Nog enkele dagen en ik vertrek. Nog enkele dagboeken en ik zit op mijn eiland. De gedachte aan dit feest doet mij voor het ogenblik alle moeilijkheden vergeten. Misschien zijn ze wel opgelost als ik terugkom. Een mens is soms te bezorgd voor de dag van morgen. Niet in het minst uw dienaar

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal

- Feestmaal onder water? Hollandse nieuwe speelt er in ieder geval een grote rol bij.
- uitstapje? nee teentje.
- op geen enkele atlas vindt U deze stad.
- voer voor 't peerd van Ome Loeks?
- deze paal was voor de jager, niet voor de jacht van belang.
- vindt U boven aan de pagina
- hiermee is Ned. Gedachten volgestopt
- geestdodend instrument
- dierbaar voorwerp van overledene
- dit water wordt door de A. R. ingesloten
- van allemaal
- Uw naaste hoogschatten is misschien wel mogelijk, maar iemand die veraf is, wordt steeds geminacht.
- bij deze afdeling verminderen de paarden maar vermeerderen de paardekrachten
- langzaam, maar de A. R. ziet er een gat in.
- wijntje voor Abbesijns keizer.
- zo in 't zonnetje zetten geneest.

Vertikaal

- Wordt niet door één vogeltje gebracht.
- 't blijven uiteindelijk apen, al studeerden ze 5 jaar medicijnen.
- eenarm uit Klein Azië?
- een kopje en een pak thee opengepakt
- reiger die in de lisdodde omroert?
- voor deze ontspanning is een trap nodig.

- getal in Drente
- bloem der Bourbons
- een Nederlander met Frans goud in Engels herenhuis
- kisten van de Kon. Luchtvaart afdeling? Nee, minder vriendelijke naam voor gezagsdragers.
- ankerplaats voor een hert?
- de halve middellijn van een jong schaap is een minder vriendelijke naam voor een vervelende vent.
- weervoorspellend glas.
- berijdbaar insect?
- zenuwachtigheid van deftige mensen
- maar dit is zuiverder.
- zo'n boek moet op dieët
- achteraf gezien 't zelfde aantal.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10				
11				12		13
14			15	16		17
		18				
19			20	21		22
					23	24
25	26					27
28					29	
30				31		

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

* * „Rock and roll” * in Moskou

Het wereldjeugdfestival in Moskou is de communistische organisators deze week lelijk uit de hand gelopen. Moskou geraakte volgens de persberichten helemaal van de kook vanwege de Westerse dansmuziek „rock and roll”. In alle straten van Moskou moet er uitbundigheid zijn geweest, waarmee de politie geen raad wist.

Sommigen menen, dat zulke feesten daarom alleen al toe te juichen zijn, omdat de Russen dan in aanraking kunnen komen met Westerse levenswijzingen. Het is inderdaad mogelijk, dat de communistische organisators van het wereldjeugdfestival de invloed van buitenlandse bezoekers, of ze al communistisch of niet communistisch zijn, onderschatten, vooral ten opzichte van de Russische jeugd. En het is met name mogelijk, dat wij de invloed van „rock and roll” op de Moskovitische jongeren eveneens niet hoog genoeg aanslaan. Maar men vergeet toch niet, dat terwijl in Moskou „rock and roll” werd gedanst, in Hongarije de vuurpeletons de helden van de Hongaarse revolutie van vorig jaar neerknallen. Moskou heeft dit jeugdfest georganiseerd om de moord op de Hongaarse jeugd te doen vergeten.

* * Zal Felix * Gaillard slagen?

Frankrijk staat op een tweekop. Het besef daarvan dringt langzamerhand ook tot het Franse volk door. Het land werkt met grote tekorten op de betalingsbalans en op de rijksbegroting. De Franse economie moet gesaneerd worden wil de Franse regering er in slagen van Duitsland of de Verenigde Staten een lening los te krijgen om uit de huidige moeilijkheden te komen.

De Franse minister van Financiën en Economische Zaken, de 37-jarige Felix Gaillard — in Frankrijk de jongste minister sinds 1913 — die deze belangrijke post bekleedt, heeft deze week bij het kabinet een grootscheeps bezuinigingsplan ingediend. Hij is van mening dat Frankrijk na de Tweede Wereldoorlog teveel op de zakken van anderen heeft geleefd en dat het thans zelf zijn brood moet gaan verdienen. De bezuinigingen, die hij voorstelt, lopen op tot een bedrag van 6 miljard gulden. Dan blijft het begrotingstekort voor 1958 toch nog 8 miljard gulden. De schrale troost is, dat dit tekort dan lager is dan vorig jaar. Maar minister Gaillard brengt Frankrijk op de goede weg en dat is al zeer belangrijk.

Wij weten niet of deze jeugdige minister van Financiën erin zal slagen zijn bezuinigingsplan door te zetten, maar wij verheugen ons erover dat deze grote voorstander van de Europese integratie de eerste is, die in Frankrijk de koe bij de horens neemt.

Minister Gaillard stond in 1955 aan het hoofd van de Franse delegatie op de Brusselse studieconferentie die het verdrag inzake de Europese Economische Gemeenschap ontwierp. Het is juist met het oog op de verwezenlijking van deze Gemeenschap, dat het saneringsplan van minister Gaillard onmisbaar is. Dat heeft minister Gaillard begrepen. De Europese Economische Gemeenschap kan pas slagen, wanneer de 6 deelnemende landen starten met een financieel-economisch evenwicht in eigen land.

Ontwapenings-conferentie te Londen

DE conferentie van Londen over de vermindering van de wapening kwam deze week op het dode punt. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Dulles werd door President Eisenhower naar de Engelse hoofdstad gezonden om te trachten een algehele mislukking te voorkomen.

Van Franse en Engelse kant schijnt men op het standpunt te staan, dat er een eind moet komen aan het eindeloze gepalaver en dat de V.N. sub-commissie voor de ontwapening maar dient te rapporteren dat er geen voortgang kan worden gemaakt.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, die in het najaar weer bijeenkomt, kan dit rapport van de door haar ingestelde ontwapeningscommissie dan behandelen. Maar de Amerikaanse vertegenwoordiger bij de Londense conferentie, Harold Stassen, was van oordeel dat de deur in Londen niet diende te worden dichtgesmeten en dat er toch nog getracht moet worden met de Russen enig akkoord te bereiken.

Voor President Eisenhower zijn de onderhandelingen met Sowjet-Rusland

HAROLD STASSEN
... doorzetten...

over de ontwapening punt nr. 1 van zijn programma. Als president van de vrede blijft Eisenhower niet aflatend geduld aan de oplossing van dit vraagstuk werken. De erkenning, dat er met de Russen niets te bereiken is, valt hem bijzonder moeilijk. Deze houding van de Amerikanen om in Londen een akkoord, hoe klein ook, te bereiken, wordt door het Kremlin gebruikt om te bewijzen, dat het Westen geen werkelijke ontwapening wenst. Chroestjov is al begonnen met het luchtinspectieplan van President Eisenhower belachelijk te noemen.

Los van alle propagandistische verhalen is het duidelijk, dat de Russen niet bereid zijn hun voorsprong op het gebied van de conventionele wapening op te geven en evenmin hun pogingen willen staken om de voorsprong van het Westen op het gebied van de kern-energetische wapening (A- en H-bom wapening) ongedaan te maken. Bovendien blijven zij „spijkerhard” tegenover de eis van het

„HITTEGOLF”

Ook tijdens de hittegolf van enkele weken geleden — die overigens nu weer schijnt terug te keren — vergaderde de ontwapeningscommissie onverdroten voort. Dit inspireerde een Engelse tekenaar tot bovenstaand plaatje. „Wereldklimaat voor ontwapening”, staat er geschreven in de zon, die zijn stralen over de drie zwaar geharnaste figuren werpt.

Overgenomen uit de London Daily Mail.

Westen, dat de vermindering van de wapening gekoppeld dient te worden aan het oplossen van de belangrijkste vraagstukken die de internationale spanning gaande houden, b.v. het probleem van de hereniging van Duitsland. Aan deze eis van het Westen verbindt Sowjet-Rusland de onaanvaardbare voorwaarde, dat de vermindering van de wapening plaats vindt op basis van de bestaande toestand, met name in West-Europa, dus met handhaving van het ijzeren gordijn.

Niemand zal de Russen verwijten dat zij bij de besprekingen over het bijzonder ingewikkelde vraagstuk van de wapening zeer voorzichtig zijn, maar men kan het Kremlin wel verwijten, dat het met een cynisme, de afgezworen Stalin waardig, elk redelijk begin van vermindering van nucleaire en van conventionele wapening van de hand wijst.

Het Westen heeft zich op het punt van de conventionele wapening meer dan tegemoetkomend gedragen. Dat de lasten van een conventionele wapening naast die van de nucleaire niet meer te dragen zijn en het Westen dwingen tot besparing op de conventionele wapening mag de Sowjet-Unie ertoe brengen deze tegemoetkomendheid met een kortreltje zout te nemen, maar het blijft een feit, dat deze ontwikkeling slechts in het voordeel van de Russische heersers kan zijn.

Het Westen mocht daaruit de hoop putten, dat Sowjet-Rusland met meer vertrouwen de Ver. Staten en zijn bondgenoten tegemoet zou treden dan in Londen tenslotte het geval bleek te zijn. Het Westen stelde voor de proefnemingen met H-bommen voor een periode van 10 maanden stop te zetten en daarna een controle-apparaat in te stellen, dat nagaat of de produktie van splijtbaar materiaal ten behoeve van de fabricage van H-bommen enz. wordt stopgezet. Maar de Russen weigerden en weigeren in Londen reële inspectie of controle te aanvaarden. De Russische afgevaardigde Zorin diende alleen maar een voorstel in om alle H-bom-proeven 2 of 3 jaar stop te zetten. Het beëindigen van de produktie van splijtbaar materiaal werd afgewezen, evenals de controle daarop. Daarmee bewijst de Sowjet-Unie dat het geen reële bijdrage

wenst te leveren aan de ontwapening. Het Westen kan het Sowjet-Russische voorstel niet anders zien dan als een manoeuvre, waarmee het Kremlin de wereldbevolking wil bedriegen. Het is immers zonneklaar dat het Westen wanneer het dit voorstel zou aanvaarden zijn nucleaire voorsprong geheel zou verliezen. Want het Kremlin zou rustig kunnen voortgaan met de verdere produktie van H-bommen. De veiligheid van het Westen wordt uitsluitend gegarandeerd door deze nucleaire voorsprong. Want Sowjet-Rusland heeft een enorme overwicht op het terrein van de conventionele wapening.

De les die men uit deze gang van zaken wellicht mag trekken is dat het Westen te snel zijn conventionele harnas aflegt. Daarin vindt Sowjet-Rusland kennelijk een aanmoediging om op het punt van de nucleaire wapening voorlopig geen inschikkelijkheid te tonen.

Even aandacht

Het derde kwartaal van 1957 is aangebroken. Dit betekent nieuw werk aan de winkel in de Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag: het klaar maken van de kwitanties. U begrijpt, dat er nog veel ander werk te doen is. Daarom een dringend verzoek.

Abonnees, weest ons ter wille en gireer zo spoedig mogelijk het abonnementsgeld ad f 1,65 over het 3e kwartaal. Het bespaart u de extra-kwitantiekosten en ons veel werk. Het gironummer is: 89673.

Nog één ding: de vorige keren moesten veel stortingen teruggestort worden omdat reeds eerder betaald was. Ook dat betekent extra moeite. Gaat u dus even goed na of u reeds betaald hebt? Vandaag nog? Dank u!

De kiesvereniging en haar

REGLEMENT (II)

* *Er zijn model-reglementen voor de verschillende typen kiesverenigingen in de maak.*

* *Elke kiesvereniging streve naar de oprichting van een Arjos in haar werkgebied.*

ALLE kiesverenigingen, die bij het Centraal-Comité zijn aangesloten zijn niet van dezelfde structuur. We doelen hiermee niet op het verschil tussen k.v.'s in de stad en die ten plattelande. Ook bedoelen we er niet mee dat grote kiesverenigingen anders zijn dan de kleine k.v.'s. Het onderscheid dat we hier signaleren, houdt verband met de omstandigheid, dat het arbeidsterrein van een k.v. al of niet dezelfde grenzen kan hebben als een burgerlijke gemeente. Het spreekt vanzelf, dat in steden als Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage verscheidene kiesverenigingen bestaan. Ieder van hen bestrijkt een deel van de stad. Minder bekend, maar even voor de hand liggend is het, dat in de uitgestrekte Friese gemeenten (zoals b.v. Oostdongeradeel, Smalingerland enz.) meer dan één kiesvereniging per gemeente bestaat. Zo ook kent de burgerlijke gemeente De Bilt twee kiesverenigingen, waarvan de ene het dorp De Bilt zelf bestrijkt en de andere in het eveneens tot die gemeente behorende Bilthoven werkzaam is. Nu kan het zijn — en dat zal in de meeste gevallen wel zo wezen — dat de verschillende k.v.'s, die op het territorium van dezelfde burgerlijke gemeente werken, overkoepeld worden door een gemeentelijke kiesvereniging, ook wel centrale kiesvereniging geheten.

We kunnen dus drieërlei typen kiesverenigingen onderscheiden:

1. de (gewone) kiesvereniging, wier grenzen samenvallen met die van de burgerlijke gemeente;
2. de dorps- of districtskiesvereniging, die een gebied bestrijkt, dat als regel kleiner is dan dat van de burgerlijke gemeente;
3. de gemeentelijke- of centrale kiesvereniging, die de dorps-k.v.'s (in Friesland en elders) of de districts k.v.'s (in Amsterdam en andere grote steden of plaatsen) overkoepelt.

Het partijstatuut schrijft voor, dat al deze kiesverenigingen een reglement moeten hebben, dat goedgekeurd dient te zijn, wil aansluiting bij het Centraal-Comité mogelijk wezen. Deze reglementen zullen enigszins verschillen al naar gelang het type waartoe de k.v. behoort.

Natuurlijk bevatten zij allen bepalingen omtrent de naam en de plaats van vestiging van de k.v. de grondslag, het doel en de middelen die ter bereiking van dat doel zullen worden aangewend. Ook regelingen inzake de bestuurssamenstelling, de ledenvergaderingen, de geldmiddelen, alsmede bepalingen inzake de wijziging van het reglement en de eventuele ontbinding van de vereniging zullen in al die reglementen voorkomen.

Omdat het niet meevalt een goed reglement in elkaar te zetten, zijn destijds reeds een drietal model-reglementen ontworpen, die geacht kunnen worden aan de eisen, die aan een goed reglement gesteld moeten worden te voldoen. Een model voor elk

van de drie genoemde typen van kiesverenigingen. Natuurlijk is het overnemen van deze modellen niet voorgeschreven. Het partijstatuut kent een dergelijk uniformistisch werkend voorschrift niet. Het kan immers wenselijk blijken om in verband met typisch plaatselijke omstandigheden een bepaling in het reglement op te nemen, die in het modelreglement niet voorkomt. Toch is het bestaan van deze model-reglementen van grote betekenis. Momenteel worden ze gedrukt opdat een zo groot mogelijk aantal kiesverenigingen er straks weer, evenals dit reeds vroeger

het geval geweest is, veel plezier van beleven kan, indien men voor het ontwerpen van een nieuw of het wijzigen van een bestaand reglement komt te staan. Op dit punt kan het Centraal-Comité in Den Haag dus service bieden. Zodra deze model-reglementen in druk verschenen zijn, zal daar- aan in dit blad dan ook bekendheid worden gegeven.

Het kan goed zijn enkele belangrijke onderwerpen, die in deze reglementen een plaats vinden, in deze rubriek eens wat nader te bekijken. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om de hierboven reeds opgesomde onderwerpen. Wel lenen zich voor zulk een nadere beschouwing de bepalingen in de model-reglementen inzake

- de jongeren studieclubs;
- de propaganda-commissie en propagandaclub;
- de kandidaatstelling voor de gemeenteraad.

Het betreft hier aangelegenheden, die momenteel alle drie actueel van het grootste gewicht zijn.

DE JONGEREN STUDIECLUBS

HET partijstatuut schrijft de besturen der bij het Centraal-Comité aangesloten k.v. voor, binnen de grenzen van hun werkgebied te streven naar de oprichting van een of meer Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs. Dit geldt zowel voor de „gewone”, als voor de dorps- of districtskiesverenigingen en eveneens voor de gemeentelijke- of centrale k.v.'s. Tussen haakjes: wat komt er in vele kiesverenigingen van een loyale en royale naleving van deze verlichting terecht? Zeer tot schade van de kiesvereniging en dus van de gehele partij, dikwijls niet veel! Het dr. J. van zulk een jongeren studieclub is de liefde voor de partij en de kennis van haar beginselen bij de jongere generatie te bevorderen. Terecht wordt verwacht, dat de k.v. hier stimulerend optreedt. Een speciaal daarvoor aangewezen bestuurslid van de k.v. kan deze Arjosclub desgevraagd met raad en daad ter zijde staan. Een jaarlijkse subsidie van de k.v. aan de club kan deze ook overigens in staat stellen haar werk te verrichten.

Besturen van kiesverenigingen, ligt hier niet een taak voor u? Een taak, die voor de gehele partij slechts heilzaam kan zijn!

CHRISTELIJK-NATIONAAL SCHOOLONDERWIJS

IN 1857 kwam de wet-Van der Bruggen tot stand. De staatsschool werd wettelijk een neutrale school. Drie jaar later werd de Vereniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs opgericht. De oprichter en de ziel van deze organisatie was Mr. Groen van Prinsterer.

C.N.S. wil steun verlenen aan scholen, „waarin bij onbelemmerd en doeltreffend gebruik der Heilige Schrift en trouwe voorstelling der volkshistorie het onderwijs in nuttige kundigheden aan de Christelijke opvoeding wordt dienstbaar gemaakt.”

Deze verklaring staat tegenover de formulering uit de wet van Van der Bruggen. Allereerst het onbelemmerd en doeltreffend gebruik van de Heilige Schrift. Het is zinvol en schoon, wanneer op de gevels van onze scholen staat *School met den Bijbel*. Na deze proclamatie van de school met den Bijbel wordt in die school ook gevraagd: *trouwe voorstelling der volkshistorie*.

HET onderwijs in de vaderlandse geschiedenis is belangrijk, ook op de lagere school. Een van de coryfeeën van het openbaar onderwijs, de heer J. Kleefstra, heeft in het begin van deze eeuw betoogd, dat het vak vaderlandse geschiedenis niet op de lagere school thuis hoorde. En reeds veel eerder, onder Koning Willem I, heeft de voorzitter van de Eerste Kamer, baron W. F. Roëll, in gesprekken met de Koning als zijn mening kenbaar gemaakt, dat de kinderen van ons volk op school wel aardrijkskunde, maar geen geschiedenis moesten leren. Aardrijkskunde is voor iedere ingezetene belangrijk. Maar — „het is hem, enkel als lid der grote maatschappij, tamelijk onverschillig, welke veranderingen de regeringsvorm van zijn land ondergaan heeft; welke de grote mannen zijn, die zich als staatslieden, als helden, als geleerden onderscheiden hebben. Die kennis is alleenlijk voor hen geschikt, welke een meer beschaafde opvoeding verlangen.” Maar baron Roëll had, behalve deze algemene en onbewezen stelling, nog een heel speciaal motief, waarom hij op de lagere school beslist geen onderwijs in de geschiedenis wenste. Dan zou die school niet meer neutraal zijn. Dan zouden er via dat geschiedenis-onderwijs verbindingen gelegd worden met de godsdienstleer. Het ging Roëll hier speciaal om de Roomse kinderen. Die moesten naar een openbare school, in hun eigen belang. Daar alleen, op die openbare school, zouden zij verlicht onderwijs krijgen. Maar wanneer dan dat gevaarlijke vak vaderlandse geschiedenis aan de orde zou komen, dan zouden de Rooms-Katholieken bezwaar kunnen maken. Deze vertogen van Roëll zijn meer dan een eeuw oud. En vlak voor de tweede wereldoorlog hield een hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs een rede voor de mensen van het Ulo, waarin hij nog wéér vertelde, dat het vak vaderlandse geschiedenis niet geschikt was voor de lagere school.

DE Vereniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs heeft van haar oprichting af gepleit voor goed onderwijs in de historie van ons volk. Daarmee sloot zij zich aan bij de Heilige Schrift. Psalm 78 is de basis van dat onderwijs in de historie: Hetgeen wij gehoord hebben en weten en onze vaders ons hebben verteld, dat willen wij voor hun kinderen niet verhehlen; wij willen vertellen aan het volgende geslacht des HEREN roemrijke daden, zijn kracht en de wonderen, die Hij gewrocht heeft.

Daaruit volgt, dat wij terstond zeggen, dat dit onderwijs niet gegeven kan worden in de sfeer van de neutraliteit. Hoe zal een onderwijzer neutraal spreken over reformatie en revolutie? Hoe zal hij neutraal spreken over Luther op de Rijksdag te Worms? Over Jan de Bakker? Over het woord van de Vader des Vaderlands: „k Heb met den Heer der heren een vast verbond gemaakt”? Over het levenswerk van Groen van Prinsterer? Over de schoolstrijd? Over het volkspetitionnement en de Uniecollecte?

Daarom is het onbegrijpelijk en erger dan dat, wanneer op Christelijke middelbare scholen leerboeken worden gebruikt, die gebaseerd zijn op de historische visie, die het geschiedenisonderwijs aan de Stedelijke Universiteit van Amsterdam bepaalt.

HET bestuur van een Christelijk-Nationale school heeft er wel op te letten, dat het onderwijs in de geschiedenis van ons volk niet wordt verknoeid en ontlusterd. De neutraliteit van opleidingen en examens heeft hier veel kwaad gesticht. En het bestuur heeft ook bij benoemingen te letten op deze dingen.

Dezer dagen is in de linkse pers er aanmerking op gemaakt, dat een bestuur van een Christelijk-Nationale school bezwaar had, een onderwijzer te benoemen, die reeds voor zijn onderwijzers-examen gesolliciteerd had bij het openbaar onderwijs (aanvankelijk zijn enige sollicitatie) en aan het bestuur meedeelde, dat hij dienstweigeraar was, principieel anti-militarist, en dat hij in verband daarmee aan geen enkele Christelijke politieke partij adhaesie kon betuigen. Wij vinden het heel begrijpelijk, dat het bestuur zich toen ging afvragen: hoe zal zo iemand onze vaderlandse geschiedenis onderwijzen, hoe het Wilhelmus trachten te verklaren: Lijf ende goet alsamen heb ick u niet verschoond?

ER is in de laatste tijd een streven, om te gaan scheiden. De kinderen van Jezus vertellen, dat is heerlijk, maar ze christelijk-nationaal onderwijs geven in onze historie, dat is bijkomstig, of onbelangrijk, of dat mag niet worden gevraagd.

En daartegen past een waakzaam verzet. Onze scholen moeten nationale scholen blijven. Dat wil onder meer zeggen, dat er onderwijs in de vaderlandse geschiedenis wordt gegeven vanuit een nationaal-gezind hart, maar dan dat hart geleid door Ps. 78. Wie aan de Christelijk-nationale school onderwijs geeft in de vaderlandse geschiedenis, moet leven uit het Wilhelmus. De Vereniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs heeft eenmaal aan alle aangesloten scholen voor alle kinderen op Oranjekleurig papier beschikbaar gesteld het lied van Da Costa, met dat waarschuwend tenzij . . . Tenzij het woord des Zwijgers moedwillig werd verzaakt. Het kan een vraag worden naar het geestelijk en nationaal karakter van het geschiedenisonderwijs, de vraag, of de Nederlandse jeugd dit lied van Da Costa nog kent.

BON

Ook ik wil graag wekelijks 12 pagina's politieke voorlichting ontvangen. Noteer mij dus als abonnee.

Naam:
Adres:
Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.50); kwartaal (f 1.65).

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Woonplaatsbelasting

of personele belasting ten behoeve van de gemeenten?

NOG voor het rapport van de commissie-Oud, inzake de financiële verhouding tussen Rijk en Gemeenten was gepubliceerd in Nederlandse Gedachten op 25 augustus 1956 de aandacht gevraagd voor de oude — van tijd tot tijd opgelapte — wet op de personele belasting.

Eenzijds was de conclusie dat heffing krachtens deze wet in zijn huidige vorm onrechtvaardig was als rijksbelasting, omdat de wet niet meer beantwoordt aan zijn doel: zich richten naar de leefwijze van de burger teneinde diens draagkracht te benaderen.

Anderzijds echter werd deze wet in wezen geschikt geacht om t.z.t. als gemeentelijke belasting te worden gebruikt.

De commissie-Oud komt voor de dag met een nieuw plan met betrekking tot het eigen belastinggebied voor de gemeente: de woonplaatsbelasting. Dit voorstel is in de pers maar ook in de vakpers een en andermaal kritisch besproken. Afgezien van alle daargenoemde nadelen (tegenover de weinige voordelen) is er toch wel één bezwaar dat overwegend genoemd moet worden: de uitvoering van de voorgestelde woonplaatsbelasting. Vast staat wel dat het een open vraag is of deze wet in de praktijk hanteerbaar zal zijn. In technisch opzicht zal de wet vrij grote moeilijkheden opleveren. De z.g. forensenbelasting is daar om dit aan te tonen. En bovendien zullen de perceptiekosten (totale uitvoeringskosten van het ambtelijk apparaat) voor de meeste gemeenten (w.o. zeker de grote) voor een groot deel de inkomsten opslorpen.

Nu is de wet op de personele belasting in wezen reeds een belasting die volkomen op de plaatselijke situatie is afgestemd. Van jaar tot jaar is op een vrij vaste opbrengst te rekenen omdat de grondslag onafhankelijk is van een fluctuerend inkomen (in tegenstelling tot de woonplaatsbelasting). Bovendien ligt een natuurlijk accres in deze wet besloten door de gestage uitbreiding van de bebouwing. Activiteit van de gemeente in dit opzicht, zowel wat betreft de vermeerdering van het aantal belastingobjecten (woningen) als het bouwen van goede woningen (hogere huurwaarde) geven een grotere jaarlijkse opbrengst.

Een ander voordeel is nog — een niet te onderschatten voordeel! — dat de heffingstechniek zo eenvoudig van opzet is en dat bij de voortduur zal blijven. De ervaring en de gegevens van de rijksbelastingdienst zijn er om dit aan te tonen. Ook de uitvoering van deze wet is eenvoudig; aan hoofd- en middelbare ambtenaren ener gemeente behoeft bij deze uitvoering geen dagtaak te worden toegekend.

Zou daarom een aangepaste wet op de personele belasting niet de voorkeur verdienen boven een geheel nieuw experiment als de woonplaatsbelasting?

K.

Geen toeneming van belastingdruk

MAAR

verandering van de mentaliteit is nodig

"EVEN de pas inhouden" was het bescheid van minister Drees bij de behandeling in de Staten-Generaal van de nota bestedingsbeperking. Alhoewel toen reeds van verschillende zijde sterk getwijfeld werd aan de waarde van dat geneesmiddel, thans is toch wel duidelijk dat de huidige situatie zelfs niet verbeterd kan worden met een „op de plaats rust.”

Een deviezenbezit is voor een land van het allergrootste belang. Allereerst dient zij om het mogelijk te maken mee te kunnen doen aan het internationale verkeer. Het land moet een „kas" bezitten bestaande uit een verscheidenheid van internationaal te gebruiken geldmiddelen (deviezen) waarmee de lopende handstransacties met het buitenland kunnen worden betaald. Maar dit facet is niet het enige. Boven dit „kasbedrag" moet een zekere reserve zijn die een land in staat stelt tegenslagen op te vangen teneinde de bevolking te behoeden voor de directe gevolgen van een eventuele, plotseling opkomende ramp (nationaal of internationaal). Denkt u maar aan „Korea", „Suez" en de watersnood. Vooral Nederland met noodzakelijk grote — zowel absoluut als relatief — handel met het buitenland.

Dit waardevol „bezit" gaat hollend achteruit. Was de voorraad aan goud en deviezen bij de Nederlandse Bank — die bij particulieren kunnen wij gevoelig buiten beschouwing laten mede omdat dit bezit ongeveer opweegt tegen de bij de buitenlandse banken uitstaande guldens — eind juli 1954 nog f 4637 miljoen, thans per 1 juli 1957 bedraagt deze nog slechts f 3817 miljoen. In 1956 incasseerde ons land een verlies van f 793 miljoen. Van 1 januari 1957 tot heden liep dit op tot f 840 miljoen.

Als we daarbij bedenken dat een deel (hoe groot is niet bekend) van ons aandelenbezit (Koninklijke, Philips, etc.) in de jaren 1956 en 1957 overgegaan is in handen van het buitenland waardoor een aanwas in ons deviezenbezit ontstond, is de achteruitgang nog klemmender.

Het benauwende van de situatie is dat na einde 1955 het deviezenbezit met de regelmaat van de klok is achteruitgegaan. Niet alleen met betrekking tot het „kas"-facet, maar ook met betrekking tot het „reserve"-facet van de deviezenpositie heeft dit achteruitgaan bedenkelijke gevolgen. Een en ander nog afgezien van de steeds krappere wordende kapitaal- en geldmarkt.

Algemeen wijdt met dit verschijnsel aan een grote gaping tussen uitvoer en invoer. Voor een heel groot deel ligt de oorzaak daarvan in een te grote consumptie van allen, regering, gemeenten, bedrijven en particulieren.

Een opmerkelijk gegeven dienaangaande ontleend aan het C.B.S.:

In de jaren 1953—1956 is de stijging toegenomen:

van bananen, zuidvruchten etc.	met f 20 miljoen
van dranken	met f 14 „
van bontwerken	met f 135 „
van kooktoestellen	met f 22 „
van radio's en televisies	met f 18 „
van grammofoons en bandrecorders	met f 43 „
van speelgoed	met f 15 „
van bromfietsen en motoren	met f 17 „
van auto's	met f 150 „

De oorzaak is derhalve voor een groot deel gelegen in het menselijk gedrag; sterker: in de mentaliteit van de in Nederland wonende burgers individueel en gezamenlijk met anderen.

In de situatie van heden — de acute overbesteding — moet direct worden ingegrepen. De regering heeft dat gedaan: afremmen van investeringen en het beperken van consumptie door belasting- en prijsverhoging.

Maar dat is niet voldoende. Nu reeds moeten maatregelen worden genomen om de mentaliteit van de Nederlandse burger om te buigen; tijdelijk — misschien voor langere tijd. In het belang van onze gezamenlijke toekomst. Men kan ter beteugeling van de be-

landse Bank ter bewaring c.q. tot contractie van de koopkracht. Alleen op deze wijze zou het inflatie-effect ongedaan kunnen worden gemaakt.

Er zijn echter andere, meer aanvaardbare maatregelen te nemen. Het gaat thans toch om en meer produktiviteit en meer spaar-reëlie. Welnu, waarom wordt niet nu reeds het middel van versterkt sparen op alle fronten gehanteerd?

Waarom wordt niet meer spoed betracht om besparingen uit de particuliere sector te verkrijgen?

Waarom zijn de bouwkas — en andere spaarfondsen nog niet sterker geactiveerd?

Voor de bevordering van het jeugdsparen is nu gelukkig een wetsontwerp verschenen.

Sparen is niet alleen het werk voor particulieren, maar evengoed voor de bedrijven. Waarom ook daar niet de gelegenheid gegeven te sparen.

Waarom — als een appel op vrijwillige medewerking van heel ons volk geen resultaat heeft — geen gedwongen sparen boven een bepaald inkomen, met de mogelijkheid in bijzondere gevallen individueel te ontsparen?

Laten wij toch niet alleen blijven zoeken in de richting van gemeenschapsbesparing, maar de voorkeur geven aan de particuliere besparing.

De huidige moeilijkheden vinden voor een deel hun oorzaak in het zo langzamerhand aangeleerd gedrag van mensen (particulieren en overheidspersonen). Wil een correctie op dit gedrag succes hebben dan helpt gemeenschapsbesparing zo bitter weinig.

door

G. A. KIEFT

staande consumptiedrang de belastingdruk verder doen toenemen. Dat is een oplossing.

Maar daartegen bestaan grote bezwaren. Niet alleen omdat de overheid in dat geval een nog groter aandeel van het nationaal inkomen ontvangt en daarover praktisch de vrije, ongebonden beschikking krijgt! Eveneens bestaan nadrukkelijke bezwaren omdat een belastingverhoging nu een funeste invloed uitoefent op het prijsniveau. Het zijn niet de kostprijsverhogende belastingen alleen die op het prijsniveau ongunstig werken; evenzeer drijven de inkomsten- en vennootschapsbelasting het prijsniveau op en dus inflatie!

In één geval zou wellicht belastingverhoging aanvaardbaar kunnen zijn, n.l. onder de voorwaarde dat deze meeropbrengst wordt gestort bij de Neder-

De heilstaat van Jozef Kadar

HONGARIJE	NEDERLAND
Voor de prijs van:	Koopt de huisvrouw in Nederland
1 kg koffie	13 kg koffie
1 kg thee	9 kg thee
1 kg boter	4 kg boter
1 kg vlees	3 kg vlees

Uit particuliere correspondentie met inwoners van Boedapest valt op te maken op welke onrustbarende wijze de prijzen van levensmiddelen zijn gestegen sedert de gebeurtenissen van november vorig jaar in Hongarije.

Wanneer men een vergelijking gaat maken tussen de prijzen die de huisvrouw in Boedapest betaalt voor haar moeilijk te verkrijgen produkten en hetgeen de Nederlandse huisvrouw betaalt dan blijkt, rekening houdende uiteraard met het valutaverschil, dat b.v. voor prijzen van koffie en thee ongeveer 10 tot 12 maal hogere prijzen worden betaald dan in Nederland.

Ook boter en vlees zijn belangrijk duurder, zij het echter in mindere mate.

Hierbij moet men bovendien nog rekenen dat in geen geval de produkten voor de huisvrouw in Boedapest onbekrijgbaar zijn zoals in ons land.

Een van de redenen van deze enorm hoge prijzen is, naast uiteraard de schaarste, ook het feit dat op levensmiddelen 70% invoerrechten wordt geheven.

NASSER LAAT ZIJN BICEPS. ZWELLEN

Long in The Minneapolis Tribune

Tussenmenselijke verhoudingen in

Naar een rechtsorde van de arbeid (IV)

HET eerste aspect van het sociale vraagstuk is dat van de waardering van de arbeid.

Het tweede aspect van het sociale probleem is dat van de arbeid zelf.

Het derde aspect van het sociale vraagstuk zouden wij het eigenlijke sociale aspect willen noemen.

Sociaal komt van socialis. En socialis is afgeleid van socius. Socius = kameraad, makker, maat.

Het laatste woord (maat) geeft de betekenis waarschijnlijk het beste weer. „Maat” drukt uit: 'iet bij elkaar behoren en het samen staan voor een taak.

In verschillende bedrijfstakken wordt het woord „maat” nog gebruikt in de verhouding van de ene arbeider tot de andere. Het woord treffen we ook nog aan in het schone begrip „maatschappij”. Maar wat is er overgebleven van de maatschap niet tussen twee arbeiders, maar tussen de arbeider en zijn directie, tussen de kapitaalverschaffer en de arbeider? Waar is in die verhoudingen de „maatschap” gebleven?

Eerder hebben wij er reeds op gewezen, dat in de moderne onderneming steeds duidelijker drie functies vallen te onderscheiden: die van de ondernemer, die van het personeel en die van de aandeelhouders.

Deze drie functies worden bijna nergens meer door één mens uitgeoefend. Een uitzondering wordt slechts gevormd door de zelfstandige, die met eigen geld werkt en geen personeel in dienst heeft. Maar zelfs in het kleinbedrijf en in de landbouw wordt deze figuur zeldzamer.

Naar het voorkomt, vereist deze voortgaande differentiatie in drie duidelijk te onderscheiden functies onze bijzondere aandacht.

De technisch-economische ontwikkeling heeft eerst geleid tot de scheiding tussen arbeid en kapitaal. Een machine was een te duur „gereedschap” om nog door een arbeider gekocht te kunnen worden. De arbeider was niet langer eigenaar van het gereedschap, waarmede hij werkte. Een ander was de bezitter van het kapitaal, waarmede hij moest werken.

Zo is ontstaan een kaste van mensen, voor wie het zich „opwerken” tot zelfstandig ondernemer vrijwel was uitgesloten. De arbeider was loonarbeider geworden. Blijvend en erfelijk was hij met zijn gezin ingelijfd in de arbeidende stand.

Naast deze scheiding tussen arbeid en kapitaal heeft zich voltrokken de scheiding tussen leiding en kapitaal. Aanvankelijk werkte de loonarbeider nog in dienst van een „patroon”, van de man, die te gelijk ondernemer en bezitter van de onderneming was. Maar — zoals reeds opgemerkt — ook deze figuur wordt zeldzamer. In steeds meer ondernemingen werkt de ondernemer met ander geld.

Niet langer is de ondernemer tevens kapitaalverschaffer. De ondernemer wordt in steeds meer gevallen de leider van de coöperatie tussen twee

duidelijk te onderscheiden productie-factoren: arbeid en kapitaal.

Na deze tweede scheiding, nl. die tussen leiding en kapitaal, is de aanvankelijke eenheid van de drie functies in één mens, geworden tot een duidelijk zichtbare driehoek.

Ook de heer A. Borst Pzn., de voorzitter van het Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers, heeft daarop bij herhaling en met nadruk gewezen. Elk van de punten van de driehoek — aldus zijn betoog — vervult een duidelijk te onderscheiden functie, maar tegelijk pleitte hij voor een samenwerking tussen deze drie functies. En terecht.

Want waar is de eenheid, de gemeenschap, de maatschap gebleven?

Wij pleiten niet voor reïstinitatie. Wie gelooft trouwens nog reëel in de mogelijkheid, dat de drie functies: leiding, uitvoerende arbeid en kapitaalverschaffing weer totaal en integraal in één mens verenigd kunnen worden?

Ons bedrijfsleven heeft dringend behoefte aan bekwaame leiders; en of deze ondernemers ook zelf aandelen in de zaak bezitten doet weinig of niet ter zake. Wij kennen ondernemers, die zelfs geen aandeel willen bezitten in de zaak, die zij als directie leiden en wel omdat zij zo objectief mogelijk willen staan zowel tegenover het personeel als ten opzichte van de aandeelhouders.

Daarnaast behoort ons bedrijfsleven dringend bekwaame werknemers; en dat deze vakbekwaame werknemers ook allen in staat zijn om een onderneming te leiden, zal waarschijnlijk niemand durven beweren.

En tenslotte behoort ons sociaal-economisch leven dringend kapitaal, zowel van particuliere als van institutionele beleggers; en of deze beleggers ook allen goede arbeiders en/of goede ondernemers zijn of kunnen zijn, doet ook al weinig ter zake.

Wij betogen hiermede, dat de drie-deling een feit is geworden, waarmede simpelweg rekening gehouden dient te worden. Echter niet in diè zin, dat wij zouden moeten berusten in een volstrekte

door

M. RUPPERT

scheiding tussen de drie: leiding, arbeid, kapitaal. Wij accepteren het onderscheid tussen de drie functies, maar wij aanvaarden niet een steeds dieper gaande scheiding tussen de drie. Wij aanvaarden die niet, omdat God wil dat er in Zijn wereld onder Zijn kinderen gemeenschap is. En wij aanvaarden die scheiding ook niet, omdat een ontwikkeling, die kennelijk zó strijdig is met Gods ordeningen voor onze samenleving, vroeg of laat moet spaak lopen.

De schrijver dezer regels heeft het nog nooit meegemaakt, dat op een arbeidersvergadering de vraag werd gesteld of de aandeelhouders wel een redelijk dividend hadden of zullen ontvangen. En het aantal aandeelhouders, dat op een aandeelhoudersvergadering vóór de vaststelling van het dividend eerst wil weten of de arbeiders wel een redelijk loon hebben gehad, zal ook wel op de vingers van één hand zijn te tellen.

Misschien zegt iemand: dat is ook té idealistisch. Maar wie dat zegt, heeft zich met zijn maatschappijbeschouwing toch een eind van het Evangelie verwijderd. Het Evangelie stelt de liefde tot de naaste op één lijn met het grootste gebod, de liefde tot God.

De vraag klemmt daarom: waar is de „maatschap” tussen ondernemer, arbeider en kapitaalverschaffer gebleven? Om diè maatschap gaat het in de strijd om een werkelijke rechtsorde van de arbeid.

En nu vrezan sommigen, dat door een tezamen brengen van deze drie groepen mensen in één gemeenschap de ondernemersfunctie zal worden aangetast. Wij antwoorden met een woord van prof. mr. P. S. Gerbrandy:

„Het indroef van onze situatie is dit, dat men wel gevoelt, dat het gevaar dreigt, dat de ondernemersfunctie in haar merg wordt getast, maar niet gevoelt, dat ge net zo goed de onderneming en het bedrijf naar het leven staat, als ge de arbeidersfunctie in haar merg tast. Niet ziet, dat dat geschied is en dat de natuur bezig is haar rechten te hernemen. De energie van de ondernemer kan geknot en dat is bedenkelijk, maar minstens even bedenkelijk is de knotting van de arbeidersenergie, blijkend uit arbeidsloosheid en gebrek aan toewijding. Het is meten met twee maten, wanneer ge er als de kippen bij zijt om voor het imitatief van de ondernemer in de bres te springen, maar het hoofd te schudden als voor het recht van inspraak der arbeiders, die tot paria's in het bedrijfsleven zijn verlaagd, wordt opgekomen. Wie die aanspraken, die andersoortige aanspraken zijn dan de ondernemer, aantast, die komt óók aan de ziel van het bedrijfsleven. En dat heeft gedaan het radicale individualisme, met zulke afschuwelijke gevolgen, dat de historie daarvan nauwelijks de weerga kent. En dat is geschied, nadat in de loop der tijden door de Romaans-Germaanse wereld onder invloed van het christendom, zij het met veel gebrek, was geweven de gouden draad der christelijke gemeenschap.”

Het is op deze gronden, dat óók de anti-revolutionaire partij spoedig een antwoord zal moeten geven op de in diè verband rijzende vragen. Wij noemen er enkele:

1 Moet de mede-verantwoordelijkheid van de arbeider in onderneming en bedrijf niet tot uitdrukking komen óók in een wijziging van de rechtsvorm der onderneming?

2 Moet ook de mede-verantwoordelijkheid van de aandeelhouder niet leiden tot een herziening van de rechtsvorm der onderneming?

3 Is het juist, dat de arbeider alleen zijn loon ontvangt, terwijl de aandeelhouder, zijn dividend ontvangende, daarenboven nog eigenaar wordt van de gelden, die uit de winst in de onderneming worden geïnvesteerd?

De onderneming: een gemeenschap

WIJ voor ons zijn ervan overtuigd, dat wij in de sociaal-economische ontwikkeling steeds dichter een tweee-sprong naderen, die ons voor de keuze stelt: óf de onderneming aan de gemeenschap (lees de staat) óf van de onderneming zelve een gemeenschap maken.

GEEN Vaderlandse geschiedenis op de Lagere School, zo had Roëll de Koning geadviseerd. Hij bedoelde de Lagere School, waar de Protestant naast de Roomsgezinde moest plaats nemen, en waar niemand geërgerd mocht worden.

Later kwam het er tóch van. Sedert 1857 stond ook de geschiedenis als een der leervakken voor de Lagere School in de wet. Een leervak óók voor de school, die volstrekt neutraal moest zijn. Waar de onderwijzer zich moest onthouden van iets te doen, te leren of toe te laten, dat strijdig was met de eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Wat brachten de tot neutraliteit verplichte onderwijzers er van terecht? In het verslag over de toestand van het onderwijs in 1860/61, door de regering gezonden aan de Staten Generaal, werd daarvan het een en ander gezegd. En de conclusie was: mager, mager!

Dit onderwijsverslag werd in handen gesteld van vijf leden der Tweede Kamer, om er over te rapporteren. Groen zat in die commissie, en ook de heer Van Voorthuysen, afgevaardigde van Utrecht. De laatste zag zich naar aanleiding van de bestudering van het rapport genoopt, de 30e november 1863 in de Tweede Kamer het een en ander in het midden te brengen. Hij was getroffen door de verklaring der regering, dat het onderwijs in de vaderlandse geschiedenis geen aanleiding had gegeven tot klachten en bezwaren, „waar kinderen van verschillende gezindheden het bijwoonden.”

De bedoeling van deze zinsnede was duidelijk. De regering wilde constateren: het kan. De Wet Van der Brugghen heeft niet het onmo-

De keuze kan ook in geen enkel eigenlijke sociale onderneming worden. Van de kapitaalverschaffing aan de verhouding kapitaalverschaffing zijn, verandert niet. h o u d i n g g a a t h e t g e s t u k .

Deze verhouding personen zich te s a m e n z i c h v e r a n t w o o r d e l i j k w e l e n w e e v a n d e e r n e m i n g s g e n o t e n e r k e n n i n g v a n h e t g e m e e n s c h a p — e e n g e m e e n s c h a p

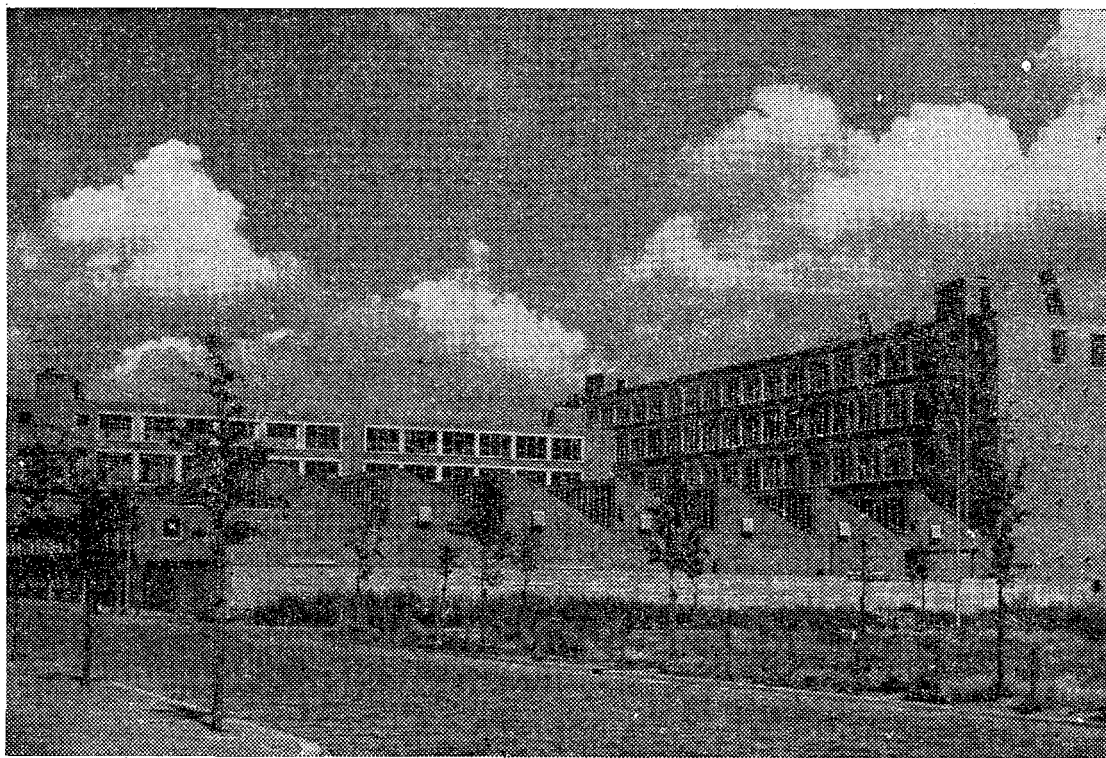
Wij besluiten liberalisme een werkelijke vrijeheid het socialisme Sommigen ook

Bij Inerm (fotover veelbe. de mede onderbeid verit u sensis i er em o saarb be sen lfsjg E on boel n l Nde f ons, mig zaant b vromer ver

de arbeidsgemeenschap

zijn. Socialisatie
plossing van het
leiding van de
onomiener door.
hetzelfde. Maar
degenen, die
of werknemer
En om die ver-
ge sociale vraag-
de drie groepen
de tafel zetten,
retende voor het
en van de on-
der volledige
et de ondernemer
nking, dat het
wikkeling van
maatschappe-
veerbaarlijk is als
sangekeerd.
oking betwijfelen

dat. Dat het gaan in socialistische richting gevaarlijk kan zijn voor de vrijheid, erkennen zij volmondig. Ook erkennen zij, dat het liberalisme principieel even v e r w e r p e l i j k is als het socialisme. Maar zij ontkennen, dat het liberalisme even g e v a a r l i j k is. Die ontkenning baseren zij dan op de stelling, dat het socialisme een veel grotere politieke macht heeft dan het liberalisme.

Wij menen, dat deze opvatting op een misverstand berust. De Partij van de Arbeid heeft inderdaad in staten en raden meer zetels dan de V.V.D. In die zin is haar politieke macht inderdaad groter. Maar de e c o n o m i s c h e macht van het liberalisme, die óók in het politieke leven tot uitdrukking komt, is nog steeds enorm. Gehele bedrijfstakken worden nog door de liberalen beheerst. Men vergelijkte bijvoorbeeld eens de ledentallen van het liberale

Centraal Sociaal Werkgeversverbond en van het Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers. Dagelijks moet het Protestantse Werkgeversverbond oproeien tegen een tienmaal sterkere liberale organisatie (overigens mede als gevolg van de tientallen christenen, die de liberale organisatie nog steunen).

Men vergisse zich daarom niet in de werkelijke machtsverhoudingen tussen socialisme en liberalisme. En vooral vergete men nimmer de diepere verbondenheid tussen liberalisme en socialisme, die altijd weer tot uiting komt als het gaat om werkelijk belangrijke zaken.

De antirevolutionaire partij worde daarom in haar strijd voor een rechtsorde van de arbeid bewaard voor het gevaar van een zich éézijdig keren hetzij tegen het socialisme hetzij tegen het liberalisme. En vooral zij haar politiek positief.

de herinneringen, die de kinderen kunnen doen ingenomen zijn met hun vaderland, en die hun liefde voor de geboortegrond kunnen doen inboezemen". Er is echter één bezwaar: kan men die stof neutraal behandelen? De spreker meent van wel; hij heeft over de tachtigjarige oorlog beschouwingen gelezen van

dersdenkenden zullen worden gekwetst. En de geschiedenis van de Franse tijd en wat daarna volgt is van zeer grote waarde

"Het is voor onze kinderen hoogst nuttig ook de dwalingen op het laatst der vorige eeuw reeds vroeg te leren kennen. Zij kunnen niet te veel worden herinnerd aan die treurige tijden, waarin de Prinsen van Oranje ons hadden verlaten en het heil van het vaderland hen scheen gevolgd te zijn: zij kunnen niet te dikwijls horen dat er toen een meerderheid ja een groote een altijd zegevierende meerderheid was, die steeds bleef ingenomen met een bondgenootschap met Frankrijk, en die de weg baande voor de Keizer, zodat deze ons land niet behoefde te overweldigen, maar het slechts aan zijn gebied toe te voegen als het slijb der Franse rivieren. Niet genoeg kan men de kinderen vertellen van de dwingeland, die de dochters der rijken voor zijn gunstelingen prijs verklaarde en de zonen der armen in zijn gelederen opnam om hen voor de roem van Frankrijk te doen sterven."

De kinderen vertellen van de Franse dwingeland werd hoe langer hoe meer nodig, aldus de heer Van Voorthuysen. Want „onze oude vijand sluimert niet. Reeds worden de ideeën Napoleónniënes, waarvan de de hoofdgedachte is, dat Napoleon geen dwingeland geweest is, met minder verontwaardiging gelezen, dan zij verdienen; reeds hebben wij hier in de afgelopen zomer zinsneeden gelezen en uitdrukkingen gehoord, welke men voor vijftig jaar onmogelijk zou hebben geacht." Het is misschien merkwaardig, dat de regering, bij monde van de minister van binnenlandse zaken,

op de beschouwing van de heer Van Voorthuysen met geen woord inging. Misschien merkwaardig. Want het kan ook zijn, dat het zwijgen een kwestie was van beleid. Wat, als een spreker eens herinnerde aan Ongeloof en Revolutie van Groen van Prinsteren, en de vraag stelde, of het onderricht in „de dwalingen der vorige eeuw" misschien aan de hand van dat werk zou kunnen geschieden? Wat, als een Rooms gezinde eens vroeg, hoe men de Aprilbeweging op de neutrale lagere school zou moeten onderwijzen? Of als Groen en Thorbecke eens kwamen te handelen over de maatregelen tegen de Afgescheidenen?

Groen zweeg niet. In de Kamer ging hij er niet op in. Maar in zijn geschrift „De Tweede Kamer en de Volksopvoeding in 1863" tekent hij bij de opmerkingen van de afgevaardigde van Utrecht aan:

"Aan de wens van de heer v V. zal bezwaarlijk elders dan op de christelijk-nationale scholen kunnen worden voldaan. Op de school voor allen moet het onderwijs in de Vaderlandse zowel als in de Bijbelse geschiedenis altijd of zeer weinig beduidend, of voor sommigen, voor velen doorgaans, aanstotelijk zijn. Zelfs van de grafelijke, zelfs van de moderne tijden wellicht geldt dit; maar althans kan er van de opkomst en de bloei der republiek niet, ten genoegen van een Protestant, zonder kwetsing van een Roomsgezinde, sprake zijn. Alleszins natuurlijk is het dat men voor de zestiende eeuw huivert." En hij besluit met deze, echt Groenianse opmerking: „Veiligst ware het op de openbare school met Claudius Civilis de landshistorie te sluiten."

Sluiting bij Claudius Civilis

personen, waarmee hij principiëel zeer verschilde. En hij had tegen die beschouwingen weinig bezwaar. Blijkbaar meende hij, dat zich over onze vrijheidsoorlog een communis opinio vormde. Veel nodiger was het evenwel, dat de geschiedenis van de Franse tijd grondig werd behandeld. Men vergete niet, dat het in november 1863 was, dat dit debat werd gehouden, een jubeljaar dus. Merkwaardig is nu, dat de heer Van Voorthuysen beweerde: die geschiedenis van de laatste 80 jaar kan men zonder enig bezwaar op de gemengde school behandelen. Daar behoef men niet bang te zijn dat an-

AMSTERDAM

DAMES!

een prima
LANGE PERSIANER-PATTES MANTEL
geheel naar maat gemaakt, model naar keuze met 5 jaar schriftelijke garantie f 400.—
Reiskosten worden vergoed
BONTWERKER L. M. KRUIJSSEN
N.Z. Voorburgwal 316 - AMSTERDAM - Telefoon 34027

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

PROT. G.H.L. O.O.P.
BEGRAFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101 Tel 82477, Amsterdam

Betere verzorging van begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraag dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121
Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantiën — Levensverzekeringen en lijfrenten
Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke leningen

Wees zuinig met Uw **GELD** koop bij **WESTERVELD**

drogisterijen **DE CONCURRENT WESTERVELD**
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELEN ONTVANGT U EEN KORTING VAN **3%** WANT VOOR U AAN CASSABONS WORDT SOET TERUGBETAALD
Uitgez. Bornee art.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50, november en december f 14.—, januari f 13.—, februari f 12.50. Overige maanden f 8.50.— Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.
„SIMBA" Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-873

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Firma
C. Vermeer en Zoon's
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

SCHEEPSBOUWERVEN
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

BONGERS
WAGENINGEN
Verhuizingen - Verpakkingen -
Meubelopslag
Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland, enz.
Telefoon 2725 - Law. Allée 83

N.V. Houthandel
ARENDSSEN
Lutkepoortstraat 52
Telefoon K 8410-3109 - Harderwijk

Verplaatsbare houten
gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scho-
len en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.
HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

SERRES
EN WARENHUIZENBOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS en VRIJLAND
Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30. 's GRAVENZANDE

PLAATWERK
STAALALUMINIUM
NIMA ZWIJDRECHT
K 1850-5382

GEEF DIT
BLAD
DOOR!

DE DUITERS EN PERIODIEK

Overheidsfinanciën

Nood

Onder de titel „De nood dringt“ schrijft Het Vrije Volk:

„De gemeenten verkeren in een financiële noodsituatie. Als gevolg van de krapte op de kapitaalmarkt kunnen zij op het ogenblik praktisch geen langlopende leningen sluiten om hun investerings-uitgaven en de woningbouw te financieren. Zo dreigen de gemeenten — en daarmee de woningbouw — de eerste slachtoffers te worden van een mogelijke kredietcrisis.

In wezen is de toestand eenvoudig. Vele particuliere bedrijven zitten als gevolg van de loonsverhogingen, de vervroegde belastingaanslagen en vooral van hun grote investeringsuitgaven krap in de contante middelen. Zij nemen daarom enerzijds meer bankkrediet op, anderzijds zijn zij er op grote schaal toe overgegaan langlopende leningen te sluiten bij pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en andere beleggers.

Maar daarmee kwamen zij op het terrein waar gemeenten en provincieën hun leningen plachten op te nemen. Doordat de particuliere bedrijven niet gebonden zijn aan een maximumrente en de gemeenten wel, werden de laatste praktisch van de markt verdrongen. Het gevolg is, dat de kapitaalkrapte vooral ten nadele van de gemeenten werkt.

Een tijdlang hebben de gemeenten getracht zich te redden door kortlopende leningen op te nemen, zij het tegen steeds hogere rente. Maar de kortlopende schuld is nu al zover opgelopen (tot 1500 miljoen gulden), dat een bankroet dreigt, als de geldgevers op een gegeven ogenblik dit geld of zelfs een deel daarvan zouden opeisen.....

Minister Hofstra heeft er herhaaldelijk aan herinnerd, dat een renteverhoging van een half percent neerkomt op ongeveer f1.25 meer huur per week voor de met dit dure geld gebouwde woningen. Zou de rente bij ons dus een paar percent stijgen, dan zou dit een huurverhoging van enige tientallen gulden per maand betekenen.

Verhoging van het rentegamma zou misschien wel tijdelijk enige verlichting brengen maar zou het probleem niet oplossen. De oplossing kan beter gevonden worden door aan de particuliere investeringen een soortgelijke beperking op te leggen als aan de overheidsinvesteringen geschiedt. Dat kan met name door invoering van het reeds door de Sociaal-Economische Raad bepleite systeem, waarbij het bouwen door de industrie aan een strak vergunningstelsel wordt gebonden.

Daarnaast zouden de grote beleggers, zoals wij reeds vroeger bepleitten, verplicht kunnen worden een bepaald deel van de te hunner beschikking komende middelen aan de gemeenten ter beschikking te stellen.”

Duurder

„Duurder geld“ schrijft het Algemeen Dagblad boven een artikel, waarin o.m. wordt opgemerkt:

„Een der oorzaken van het onvoldoende geldaanbod is, dat juist velen, die tot de middengroepen onzer samenleving kunnen worden gerekend, thans niet meer in staat zijn te sparen; hier is het de zeer zware belastingdruk, welke fnuikend voor het sparen heeft gewerkt.

Wie de bewegingen op de geldmarkt in de loop der jaren heeft gevolgd, weet, dat het geen technische storingen zijn, welke tot krapheid leiden, maar dat de krapheid

op de geldmarkt niet anders is dan een weerslag op de verdeling van het nationale inkomen. Treft die verdeling de spaarders en beschermt zij de verteerders, dan treedt krapheid aan geld op. Daarmede maken wij ook nu weer kennis. Maar dat betekent ook, dat, wanneer het geld een tikje duurder wordt, daardoor het aanbod van geld niet noemenswaard zal worden vergroot. Eerst wanneer er meer wordt gespaard en vooral door de overheid minder zal worden uitgegeven, zal een evenwicht op de geldmarkt optreden. Intussen kan men gevoelig aannemen, dat zulk een evenwicht slechts dan zal kunnen worden gevonden, wanneer de vragers bereid zijn tegelijkertijd hoger rente aan te bieden. Daarmede zal dan de illusie van goedkoop geld als systeem vervlogen zijn.”

Kunst

Aan een artikel over „Kunst en bestedingsbeperking“ in De Volkskrant is het volgende ontleend:

„De tijd, dat de subsidies aan instellingen van kunst en cultuur de sluitposten der begrotingen vormden, is gelukkig voorbij, en moet maar liever nooit terugkomen.

Een andere zaak is het, dat van de betrokkenen verwacht mag worden, dat zij zoveel mogelijk met deze tijdelijk moeilijke financiële toestand rekening houden. Niet dat zij zouden moeten bezuinigen ten koste van de kwaliteit, maar een strakker en meer efficiënt beheer lijkt in enkele gevallen toch wel mogelijk. Bijvoorbeeld voor de Opera, die elk jaar méér eist, waarbij dat meerdere niet helemaal is te motiveren met een verwijzing naar de gestegen kosten, de hogere gages en daarmee verband houdende sociale lasten. Daarbij komt dan nog het probleem van het ballet. Op het ogenblik is het zo, dat iedere bezoeker van een voorstelling van het Opera-ballet praktisch een „subsidie“ krijgt van meer dan 25 gulden. Het is begrijpelijk, dat onder zulke omstandigheden de vraag naar voren komt of een klein land als Nederland niet méér balletten heeft dan het zich eigenlijk kan permitteren. Straks als de vakanties voorbij zijn, zal een ander door de diverse subsidieërende overheden gezamenlijk worden bekeken en

mogelijk kan er, bij voorbeeld door concentratie, een oplossing worden gevonden. In afwachting daarvan zullen de betrokken kunstinstellingen goed doen zich te realiseren, dat enige voorzichtigheid in hun beleid geboden is.

Parallel

De Telegraaf schrijft onder bovenstaande titel:

„Prof. Lieftinck, onze oud-minister van financiën, komt weer eens naar Nederland.

Men zou over de pen van een Livius willen beschikken om eens een parallel te trekken tussen de uitkomst van het werk van deze Nederlandse oud-minister en die van zijn Duitse ambtgenoten, de minister van Economische Zaken, Erhard, en de minister van Financiën, Schaeffer, die evenals hij, in het naoorlogse Europa een vooraanstaande rol op financieel en economisch gebied hebben gespeeld: de Duitsers zetten hun taak tot het einde voort, Lieftinck liet haar op het hoogtepunt van zijn succes aan zijn leerlingen over. De weg van Duitsland leidt naar de vrijheid, de door Lieftinck aangegeven koers naar voortdurend verder gaande knechting van de burgerij.

Lieftinck's aandacht was eenzijdig op het geld geconcentreerd, Erhard in het bijzonder heeft de nadruk gelegd op de produktie, terwijl Schaeffer voor een uiterst zuinig geldbeheer zorgde.

Wij zien thans de resultaten: Duitsland is in financieel-economisch opzicht het enige vaste punt in Europa, terwijl Nederland tot over de oren in de moeilijkheden zit.

Zeker mogen wij niet over het hoofd zien, dat Duitslands herstel door enige bijzonder gunstige factoren is bevorderd. Het bezat nog altijd zijn rijke grondstoffen en de energie en werklust van zijn bevolking. Dan was het een groot voordeel, dat Duitsland zo lang niet belast is geweest met zware militaire uitgaven. Ook is zonder twijfel de Amerikaanse hulp aan Duitsland groter geweest dan die aan Nederland.

Maar al het water van de zee kan niet wegwassen, dat de Duitse produktie Duitsland redt, terwijl wij langs alle kanten belemmerd worden in de verbetering en verhoging van onze arbeidsintensiteit.”

Terug

Het Rotterdamsch Parool, schrijvende over „Financiën in de knoel“, merkt o.m. op

„Maar er zijn aanwijzingen genoeg, dat er in het land weinig geneigdheid is, de ernst van de situatie te begrijpen. Stap voor stap vooruit gaat niet zo moeilijk; maar een stap terug is geen populaire beweging. Er zit echter weinig anders op, zal het niet uitlopen op een inflatie, waar iedereen de nadelige gevolgen van ondervindt.

De vraag naar de schuld van de regering aan de onbevredigende gang van zaken is al meer dan eens gesteld. Naar onze mening krijgen degenen, die in de jaren 1952 tot 1956 hebben gewaarschuwd tegen het huns inziens al te zeer slaken van de koorden der soberheid, meer gelijk dan hunzelf waarschijnlijk lief is. De belastingverlaging met een half miljard en de gedifferentieerde loonsverhoging hebben een grotere geldruimte geschapen, dan achteraf verantwoord is gebleken. Bovendien is de verfoeilijke gedachte in het leven geroepen, dat alles mogelijk is.

Een illustratie van de toestand leveren twee berichten op één dag: dat omtrent het teruglopen van de produktie der mijnen en dat over de loonsverhoging van het mijnpersoneel; een maatregel, waarmee de regering overigens niet meteen heeft willen instemmen. Het zou dus neerkomen op meer loon voor minder werk. En nog een feit van heel andere aard: sedert het doorwerken van de bestedingsbeperking wordt plotseling op wegebouwwerken voor veel lager prijs ingeschreven. De materialen zijn niet goedkoper geworden en de lonen niet lager en toch zeggen de aannemers dat ze er mee uitkomen. Ra ra, waar bleef vroeger het extra geld?

De regering zal het moeilijk genoeg krijgen met het rechtbuigen van de toestand, en de vakbonden zullen ook hun zorgen hebben om begrip te vinden voor de deugd der bescheidenheid in een tijd van volledige werkgelegenheid. Te veel echter staat op het spel. Twee dingen zijn van het grootste belang: het tegegaan van een verdere prijsstijging en het verhogen van de arbeidsproductiviteit.

EN ONS COMMENTAAR

Ingrijpende maatregelen nodig

Wie gedacht mocht hebben, dat de bestedings- en investeringsbeperking slechts voor korte tijd nodig zou zijn, zal zo langzamerhand toch wel tot de overtuiging komen, dat de financiële toestand van ons land zal moeten leiden tot ingrijpende maatregelen. Met meer dan gewone belangstelling mag dan ook de miljoenen- of liever gezegd de miljardennota, welke op de derde dinsdag van september pleegt aangeboden te worden, tegemoet worden gezien. Dan zal blijken, op welke wijze de regering meent de moeilijkheden het hoofd te kunnen bieden. De socialisten blijven aandringen op belastingverhoging en vragen nu ook afremming van particuliere investeringen. Maar de regering, die het mooie woord bestedingsbeperking geïntroduceerd heeft, zal dan toch ook zelf het goede voorbeeld moeten geven. Indien dit gebeurt mag ook verwacht worden, dat onze volkskracht nog wel zodanig is, dat gezorgd kan worden, dat noodzakelijke werken ook zonder of met minder overheidssteun in stand gehouden kunnen worden.

Niet alleen het rijk, doch ook provincieën en gemeenten zullen genooddaakt zijn minder royaal met de geldmiddelen om te gaan, dan de laatste jaren het geval is geweest. Dat zal niet eenvoudig zijn. Maar al te veel heeft het grootste deel van ons volk in de overtuiging geleefd, dat het niet op kon, en dat de overheid wel in staat was te bekostigen, wat wenselijk geacht werd.

Bezuinigen — want dat betekent „bestedingsbeperking“ toch — is niet prettig, maar wel noodzakelijk. Het komt er nu maar op aan, dat op zulk een wijze te doen, dat de nationale belangen daardoor het minst geschaad worden. Er zal van onze regeerders in de komende maanden veel wijsheid worden gevraagd.

Guatemala zonder PRESIDENT ARMAS

staat aan de rand van
een burgeroorlog

DE moordaanslag op de president van Guatemala, Carlos Castillo Armas, heeft een kritieke situatie in dat land doen ontstaan, welke uitzonderlijk gedemonstreerd wordt door de staat van beleg, die onmiddellijk werd afgekondigd. De toestand in Guatemala is sinds de dagen, dat een eind gemaakt werd aan het bewind van de pro-communistische Jacobo Arbenz Guzman, verre van rooskleurig geweest. Het is dan ook niet gewaagd, te veronderstellen, dat de Guatemalanen thans aan de rand van een burgeroorlog leven, die slechts de communisten profijt kan brengen.

De communisten, die de hand hebben gehad in de moordaanslag op president Armas, hebben dit maar al te goed beseft. Zij hadden hun maatregelen uitstekend getroffen en wa-

ren er in geslaagd, een handlanger in de speciale lijfwacht van Armas geplaatst te krijgen, die op een onbewaakt ogenblik de president uit de weg kon ruimen. Dat hij na zijn euvelde daad verricht te hebben, de hand aan zichzelf sloeg, wijst er wellicht ten overvloede op, dat hij daaraan de voorkeur gaf en er niets voor voelde zijn opdrachtgevers te verraden.

IN 1944 nam Armas reeds deel aan een complot tegen het gehate regiem van generaal Ponce. Hij vocht toen nog zij aan zij met Jacobo Arbenz Guzman, met wie hij samen op de banken van de militaire academie had gezeten. Na de staatsgreep werden zij verbitterde vijanden, want Arbenz slaagde er na een kleine omweg in, zelf president van Guatemala te worden, terwijl Armas zich tegen zijn vroegere strijdmakker keerde en als gevolg daarvan gevangengenomen werd.

Op een gegeven ogenblik stond Armas met zeventien anderen voor een vuurpeloton. Armas werd slechts in zijn been geraakt, maar deed alsof hij dood was. En zo kon het gebeuren dat hij, na clandestien in een ziekenhuis wat opgelapt te zijn, de wijk kon nemen naar het buitenland. Daar bereidde hij een aanval op het regiem van Arbenz voor. Zijn gelegenheid kwam in 1954, toen Arbenz — die zelf geen communist was — zich in ernstige moeilijkheden had gebracht, door aan te pappen met de communisten en hun opdrachtgevers in Moskou.

NU had het Bevrijdingsleger van Armas — een allegaartje, bestaande uit ballingen en vrijwilligers uit enkele Midden-Amerikaanse staten — niet veel kunnen uitrichten tegen Arbenz, ware het niet, dat de kopstukken van het leger van Guatemala hun kans schoon zagen om zich van Arbenz te ontdoen. Niettemin werd Armas met veel enthousiasme in Guatemala binnengehaald en na ernstige moeilijkheden met de militaire junta (die voorlopig het heft in handen had genomen) te hebben overwonnen, werd hij tot president benoemd.

Hij slaagde er echter niet in, de binnenlandse problemen van zijn land op te lossen, omdat hij te fel anti-communistisch was. Hij wist echter wat hij wilde en het is de vraag, of dit ook van zijn opvolger kan worden gezegd...

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„Betekent dit, dat wij dit huis niet kunnen huren?” vroeg Jasper met trillende lippen.

„Inderdaad, meneer. Als het huis werkelijk vrijkomt en de huidige bewoners dus inderdaad gaan emigreren, zullen wij nagaan, welke gezinnen eventueel voor die woning in aanmerking zouden kunnen komen.”

Jasper en Suus waren diep teleurgesteld.

„U hebt gezegd, dat we zelf alvast moesten zoeken,” zei Jasper. „Nu hebben we wat gevonden en nu...”

„Eist de billijkheid, dat een noodzakelijker geval eventueel voor bewoning van dat huis in aanmerking komt,” vervolgde de ambtenaar.

Welke argumenten Jasper ook aanvoerde, het hielp niet. De ambtenaar legde telkens met eindeloos geduld uit, hoe groot de woningmoeilijkheden waren en wat de taak was van zijn bureau.

Suus kon haar tranen niet verbergen. Huilend liep zij het huisvestingsbureau uit. Jasper mopperde op de ambtenaar en hij had allerlei kwade gedachten.

Wachten, wachten... Het was om inderdaad moedeloos van te worden. Drie weken later hoorden ze, dat het emigrantegezin vertrokken was en dat de dag daarop een gezin met zes kinderen de vrijkomende woning betrokken had. Suus en Jasper wandelden er die avond weer langs.

„Dat was nou ons huis...” zei Jasper somber. Verbitterd voegde hij er aan toe: „We hadden het zelf gevonden, maar 't is ons afgenomen...”

Ofschoon Suus hevig teleurgesteld was, bleek ze toch redelijker te zijn dan Jasper, want zij antwoordde hem:

„Zó mag je 't niet zeggen, Jasper. Die man aan 't loket zal heus wel gelijk hebben. Er zijn natuurlijk gezinnen, die veel en veel te krap behuisd wonen. Voor zulke gezinnen zou dat huis een uitkomst zijn.”

„Het zou voor ons ook een uitkomst geweest zijn.”

„Dat weet ik wel. Ik had er zó op gehoopt..... Maar misschien krijgen we nu een andere woonruimte toegewezen, alleen wat kleiner.....”

Jasper had daar niet veel hoop op. Hij mopperde, dat het een rare en onrechtvaardige boel was in de wereld. En ineens, vervuld van allerlei grieven, zei hij:

„Ik heb gehoord, dat Siem Heijboer ook weer vrij komt. Dát noemen ze nu een wereld, waar 't recht zegeviert!.....”

„Wat heeft dat er nu mee te maken?”

„Niets. Ik wil er maar mee zeggen, dat er niet veel terecht gekomen is van alle mooie woorden, die we in de oorlog gehoord hebben. Er zou geen plaats meer zijn voor landverraders en alles zou eerlijk en rechtvaardig toegaan. Maar wat zien we nu? Heijboer is een verrader geweest, maar hij komt weer vrij. En als wij een huis zoeken en vinden, zegt een ambtenaar: — Bedankt voor 't zoeken, ik zal andere mensen blij maken met dat huis..... Ondertussen kunnen wij met vrouwen wachten tot sint-juttemus.”

„Vergal je gedachten toch niet, Jasper. Denk niet meer over Siem Heijboer.”

Hij keek daar doordringend aan.

„Wil je hem nog altijd de hander boven 't hoofd houden?” vroeg hij bitter.

„Geen sprake van. En dat weet je toch wel, Jasper?” Er glommen tranen in haar ogen.

„Ik zou het bar onrechtvaardig vinden als ze Heijboer loslaten. Ze moesten zulk slag volk verbannen uit Nederland.”

Suus zei niets terug. Hoewel zij het niet helemaal met Jasper eens was, had zij geen verweer tegen zijn woorden.

Maar toen zij die avond weer bij elkaar waren, zei ze fluisterend:

„Jasper, we moeten allebei vertrouwen hebben en nog wat geduld oefenen. Dat is o, zo moeilijk, maar 't wordt van ons gevraagd, hè?”

Hij begreep, dat zij er de hele dag over gepiekerd had en dat deze woorden er het resultaat van waren. Jasper ontroerde van dit gezegde. Hij omhelsde haar en zei met zachte en bewogen stem:

„Je hebt gelijk, Suus. Natuurlijk moeten we leren, nog wat geduld te hebben en niet de moed te verliezen. O, Suus, ik houd toch zoveel van jou!”

VII

Door middel van een kennis — en dié had het ook weer van een kennis — kreeg Suus te horen, dat er in het huis van een oude dame woonruimte vrij zou komen.

Hoewel die dame in kwestie niet in een groot huis woonde, had zij het bovenste gedeelte van haar woning moeten afstaan aan anderen. Als gevolg daarvan waren een paar jaar geleden jonggetrouwde mensen bij haar in komen wonen.

Het was tegen de zin van de bewoonster geweest, maar van gemeentewege had men druk op haar uitgeoefend. Om vordering van een deel van haar huis te voorkomen, had zij er tenslotte in toegestemd om inwoning te nemen.

Het jonge echtpaar had een kind gekregen en dat was een doorn in het oog van de oude dame. De verhoudingen waren gespannen geworden, volgens bureu leefden de bewoners van het huis als kat en hond met elkaar.

Het jonge gezin stond nu op het punt om te gaan verhuizen. Het echtpaar had een huisje kunnen kopen in een stil dorp buiten het stadje. Zodoende kwam de woonruimte binnenkort vrij.

Toen Suus dit hoorde, ging zij er onmiddellijk op af.

De hoofdbewoonster, het oude dametje, was een nogal hooghartig type.

Tijdens het gesprek, dat nog geen kwartier duurde, vertelde zij wel drie keer aan Suus, dat haar man, die overleden was, referendaris was geweest, met dertig mensen onder zich. Persoonlijk was zij er op tegen geweest, dat ze zich na zijn pensionering in het stadje vestigen zouden.

„Er is hier niets te beleven, ik verveel me hier dood, weet u. En de mensen zijn hier allemaal even bekrompen en nieuwsgierig. Ik heb altijd erg van uitgaan gehouden. Naar concerten en zo. Maar mijn man zocht rust en hij was niet van 't plan af te brengen om in deze buurt te gaan wonen. Ja, hij kwam uit deze streek, ziet u. Maar ik ben puur stadse van geboorte. Ik ben mevrouw Groteman, maar mijn meisjesnaam is nog Frans: Ik heet le Clerque.....”

Suus luisterde geduldig.

Over haar bovenburen, die aan het eind van de maand zouden verhuizen, had mevrouw Groteman geen enkel goed woord over.

„Het zijn vreselijk onbeschaafde mensen, weet u! Ik wil nütte bewoners in mijn huis hebben. Niet alleen netjes in 't werk en zo, maar ook beschaafd en met goede manieren. Wat doet uw man?”

„Ik ben nog niet getrouwd, mevrouw. We zouden graag in ondertrouw gaan. We zijn al zes jaar verloofd, maar toen kwam de oorlog en toen.....”

„Ja, ja vreselijk! Wat doet uw aanstaande?”

„Hij is chauffeur, mevrouw.

Het gezicht van het oude dametje versomberde.

„Particulier chauffeur?”

„Nee, mevrouw. Hij is bij een expeditiebedrijf.”

Het gezicht van mevrouw Groteman versomberde nog meer. Zij nam Suus van het hoofd tot de voeten op en zei bedachtzaam:

„Ik zal er nog eens over nadenken, juffrouw. Maar ik wil u nog een vraag stellen: Bent u door de gemeente hierheen gestuurd?”

„Beslist niet, mevrouw,” verzekerde Suus. „Ik hoorde van kennissen, dat bij u de bovenverdieping vrij zal komen. Omdat mijn verloofde en ik een woning zoeken, ben ik er op af gekomen.”

„O juist,” zei ze. „Want ik wil absoluut geen mensen in mijn huis hebben, die door de gemeente gestuurd zijn.”

Mevrouw Groteman noteerde het adres van Suus en zij zegde toe, over het verzoek te zullen nadenken. Mocht ze inderdaad in aanmerking komen om de bovenwoning te huren, dan zou zij bericht van haar ontvangen.

„Maar reken er niet te vast op, juffrouw. Het is geen pretje om mensen in te hebben wonen.....”

Suus hoopte, dat zij kans zouden maken. Dan zouden ze eindelijk kunnen gaan trouwen. Dat was zowel van haar als van Jasper de innigste wens.

Zij had echter van mevrouw Groteman geen prettige indruk gekregen.

Toen Jasper 's avonds bij haar kwam, vertelde zij hem haar ervaringen.

Jasper was vol moed.

„Dat mens kan niets op ons aan te merken hebben. We zullen stellig een goede kans maken, dat ze ons nemen wil,” verzekerde hij. „Wat is de huur van die bovenwoning?”

Suus moest bekennen, dat zij daar niet naar geïnformeerd had. Zij wist trouwens ook nog niet, welke ruimte er in het huis was. Mevrouw Groteman had haar de etage niet getoond.

Zij wist dus geen huurprijs, maar dat was zo erg niet. Het ging er maar om, dat ze een woning zouden krijgen en dat ze in ondertrouw zouden kunnen gaan.

„Al moet ik me krom werken voor de huur, ik heb het er voor over,” zei Jasper.

Suus vertelde eerlijk, dat mevrouw Groteman geen prettige indruk op haar gemaakt had.

Jasper trok er de schouders over op.

„Dat is van minder belang. 't Gaat er om, of wij dat bovenhuis krijgen! Als wij er eenmaal wonen, getrouwd en wel, hebben we bijna niets met die mevrouw te maken.”

Het werd een gespannen wachten op bericht van het dame-tje. Maar ze hoorden niets.

Jasper stelde voor, er samen heen te gaan om te vragen, of mevrouw al een beslissing genomen had.

Suus voelde daar niet zo veel voor.

„Misschien maakt het geen goede indruk op haar, als wij niet op antwoord van haar weten te wachten,” overwoog zij. „Ze is nogal op de vorm gesteld, naar het schijnt.”

„Allemaal kouwe drukte van dat mens,” vond haar vader. „Gaan jullie er maar rustig naar toe en zeg maar, dat je langzamerhand om de papieren wil gaan.”

Toen na ongeveer een week mevrouw Groteman nog steeds niets van zich had laten horen, kon Jasper niet langer wachten.

„We gaan naar haar toe,” zei hij op een avond heel resoluut. „Trek je mantel aan, we gaan direct weg!”

Het dametje deed heel gereserveerd. Zij verklaarde, dat zij nog geen beslissing genomen had. Er hadden trouwens al meer mensen bij haar aangebeld. Die maakten echter in geen geval een kans, want het was haar duidelijk geworden, dat die door het huisvestingsbureau gestuurd waren. Daar moest zij niets van hebben.

„Wij lopen al zo lang uit te zien naar een woning,” zei Jasper.

Tenslotte moesten ze dan maar even binnen komen.

Mevrouw Groteman noemde de huurprijs.

Jasper zei, dat hij die huur graag betalen wilde... zelfs al had hij de bovenwoning nog niet gezien.

Opnieuw begon mevrouw Groteman over haar bovenbewoners te praten. Die mensen deden niet, ze waren onopgevoed. En hun kind was vreselijk jengelig.

„Zouden we de etage even mogen zien, mevrouw?” vroeg Jasper.

„Nee, volstrekt niet,” antwoordde mevrouw Groteman zeer beslist. „Dat mag u niet! Want dan zou ik dat eerst aan die mensen boven moeten vragen... en ik vertik het, met die mensen ook maar één woord te spreken.”

„Zouden wij het dan even mogen bezichtigen als uw bovenbewoners vertrokken zijn?” hield Jasper aan.

„Ik ga niet over één nacht ijs,” kreeg hij ten antwoord. „Begríp goed, dat inwoning een kruis is. Vooral voor mij. Ik ben het altijd goed gewend geweest, in alles volkomen vrij. Om de financiën behoeft ik de bovenetage beslist niet te verhuren, dat moet u vooral niet denken.”

„Dat begrijp ik wel, mevrouw. Natuurlijk is het voor u heel wat. Maar ik verzeker u, dat u van ons geen last zult hebben.”

„Ik zal nog eens inlichtingen inwinnen,” beloofde het dame-tje tenslotte. „Waarschijnlijk hoort u dan wel nader van me.”

Toen ze weer buiten liepen, zei Jasper:

„We maken een beste kans, Suus! Fijn, dat we nu zullen kunnen trouwen!”

„Zij heeft nog geen ja gezegd, Jasper...”

„Dat doet ze vast wel.”

„Ik weet het nog niet zo zeker. En... en...”

„Wat wilde je nog zeggen, Suus?”

„O, niets eigenlijk.....”

(Wordt vervolgd)

Boekbespreking

Werkelijkheid en waarheid in de didactiek voor de Christelijke school. Door Prof. Dr. J. Waterink. (Uitgave van het Geref. Schoolverband.)

PROF. WATERINK, niet ten onrechte de grootmeester onzer pedagogen genoemd, bewijst ook in het mij ter bespreking toegezonden boekje, dat hij zich niet allereerst wil bezig houden met de randverschijnselen rondom ons Christelijk Onderwijs, maar wil afsteken naar de diepte. Hij vraagt zich af, wat onze visie als Christen moet zijn op de grondvragen rondom de didactiek van onze Christelijke scholen. En tot zijn leedwezen moet hij constateren, dat er ook bij de voorstanders van het Christelijk Onderwijs voor de fundering van een eigen didactiek weinig belangstelling bestaat. Nog maar al te dikwijls worden de opvattingen van Barth en Hammelsbeck bestreden met argumenten uit de dagen van de schoolstrijd, die niet meer „aanslaan” bij de mens van 1957. Prof. Waterink spreekt in dit verband van een tragische situatie. En hoewel schrijver dezes van mening is, dat de pijnlijk gemiste interesse wel wat groter is dan hier wordt gesuggereerd, in wezen is dit toch slechts een graduëel verschil. Inderdaad, indien het waar is, dat wij van antithese niet meer durven spreken, lopen wij gevaar aan synthese te sterven.

In dit verband is het belangrijk te letten op de spanning tussen antithese en solidariteit. Wie teveel de antithese naar voren schuift, loopt gevaar de solidariteit met en de verantwoordelijkheid vóór de wereld om ons heen uit het oog te verliezen. Anderzijds hebben wij als Christenen te leven uit het besef, dat wij in wezen vreemd zijn aan die wereld. In een helder betoog zet Prof. Waterink uiteen, dat de vraag naar de prioriteit van de solidariteit of van de antithese niet op de Schrift is gebaseerd.

Het gaat hier niet om of... of, maar om en...en. Wij hebben niet allereerst te vragen naar wat voortvloeit uit de antithese of uit onze solidariteit met de wereld, maar veeleer hoe wij, staande in en solidair met de wereld, als kinderen Gods de gehoorzaamheid aan de Vader hebben te beleven. En dus moeten we de grondslag van de Christelijke School ook niet allereerst zien in de antithese, maar in diezelfde gehoorzaamheid waarin wij onze kinderen zo opvoeden, dat ze straks kunnen optreden als burgers van het nieuwe Koninkrijk. Daarom kiezen we de Christelijke School voor onze kinderen.

Vanuit dat uitgangspunt, zullen we ook hebben te zoeken naar een waarlijk Christelijke didactiek. Dan praten we niet over Christelijk rekenen en Christelijk breien, waarmee men altijd weer schermt om de Christelijke School in een bespottelijk daglicht te stellen. Bij elk vak opnieuw zullen wij onze leerlingen hebben te plaatsen in de relatie tussen hen en hun kennis enerzijds en de Openbaring van God in Zijn Woord anderzijds. Hoe dit algemeen beginsel nu bij elk vak gerealiseerd moet worden, zal het volgende jaar in een nieuw referaat door Prof. Waterink en Prof. Wielenga worden uiteengezet.

Voor al deze praktische toepassing wordt in brede kringen met verwachting uitgezien. Waar de praktijk echter altijd gefundeerd moet zijn op een levensbeginsel, beveel ik de lezing en bestudering van deze brochure van harte aan.

J. A. v. B.

Oplossing Kryptogram vorige week

Oplossing Horizontaal
1. zeebanket, 5. rijsje, 8. Mokum, 9. mollenboon 11. rollepaal 12. datum 14. kopij, 15. tredmolen, 19. aandenken 22. Amer, 24. aller 26. verachten, 28. kavalerie, 29. traag, 30. Negus, 31. bestralen,

Vertikaal
1. zomer, 2. eskulapen, 3. Armeen, 4. kompakt, 5. roerdomp, 6. sport, 7. Een 10. lolie, 13. Manor, 14. klabbakken, 16. ree, 17. lamstraat, 18. weerglas, 20. kever, 21. nerveus, 23. echter 25. lijvig, 27. negen.

22 JULI

Misschien hebt u het gelezen, maar mocht het u in de turbulatie van deze tijd ontgaan zijn: een Kamerkandidaat in Singapore heeft het mooi willen versieren! Voor zijn verkiezingswagen had hij vrouwen gespannen. Niet letterlijk, maar wel zo dat deze dames, die op dat woord nu niet direct recht hadden, in auto's gezeten de stemmers naar de lokalen lokten. Naar de propaganda-lokalen wel te verstaan, waar zij dan onthaald werden op drank en gebak. Zoiets kan zelfs in Singapore niet. De kandidaat zal binnenkort op beschuldiging van corruptie terecht moeten staan. Stel u ook voor! Minister Witte, in een caravan, die u als u hem koos geen huurverhoging beloofde. Of minister Mansholt op een melkkan alsmaar pakjes boter uitreikend, op zekere voorwaarde dan. Of professor Zijlstra in een Friese sjees, leveranciers als maar vergunningen tot prijsverhoging toewerpend. Mr. Roosjen voor de televisie lepeltes en zakdoeken uitdelend, of Dr. Bruins Slot gratis abonnementen op Trouw in het vooruitzicht stellende.

Gelukkig kunnen deze soort propagandastunts ten onzent niet voorkomen. Wij zouden er trouwens niet in vliegen. Wij zijn daarvoor veel te ernstig. In Singapore blijkbaar toch ook.

23 JULI

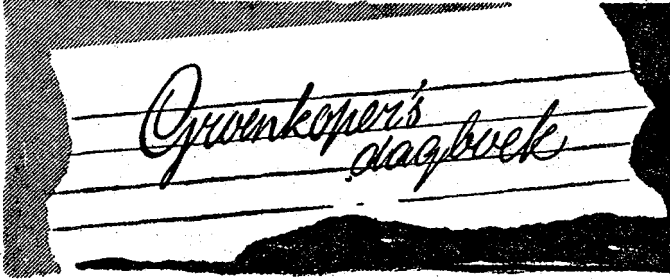
Twee berichten met betrekking tot Den Haag trokken vandaag mijn aandacht. Boven het eerste stond: Den Haag heeft geen geld meer. Eerst dacht ik, dat met

Den Haag de schatkist werd bedoeld, maar het betrof echt Den Haag dat zo berooid is, dat het niet eens een paar huisjes in de Jacob Catsstraat kon kopen. Nu ken ik die straat toevallig. Ik zou er niet eens huizen willen hebben, voor niks niet. Maar zo ziet u, hoe moeilijk het tegenwoordig overal is. Ik heb u dat verleden week al verteld. Op het ogenblik heb ik zelf nog f 17,54 op zak. Goed, ik vind het niet veel. Het is zo uitgegeven. Maar Den Haag heeft niets, dacht ik van-

24 JULI

In Voorst hebben ze ook al geen geld meer. Er zijn 5 ton nodig voor woningbouw en die moeten de gemeentenaren zelf opbrengen. Die van Klarenbeek, Wilp,

Twello, Teuge, Terwolde en Nijhoek en natuurlijk die van Voorst zelf kunnen dus aan de slag. Geen geld, óók geen huizen. Nu vertelde buurman mij laatst, dat de gemeentenaren zoveel geld hadden. Waar hij die fabel vandaan heeft weet ik ook niet. Den Haag en Voorst zijn twee tekenen, dat het ook de gemeenten niet mee zit. Vraag nu niet: waarom wel een theeschenkerij en géén huizen? want dat heeft er niet mee te maken. In Voorst drinkt men overigens thee thuis en daarom moeten er huizen gebouwd worden.

avond, toen ik dit schreef. Ik peinsde er nog over om die f 17,54 aan de heer Smitskamp te zenden. Ik ken hem namelijk. Hij zou dat geld goed besteden.

Het andere nieuws uit Den Haag was de voorgenomen bouw van een ondergrondse garage op het Savornin Lohmanplein, waarboven een theeschenkerij kan komen. Omwonenden hebben tegen die theeschenkerij geprotesteerd. Waarom, is in het bericht niet te lezen. Ik moet dat nu maar gissen. Lusten die mensen geen thee? Vinden ze Lensvelt Nicola al erg genoeg? Willen ze een ondergrondse theeschenkerij? Denken zij, dat er nu echte Haagse slempartijen voor de deur staan? Het gemeentebestuur heeft de bezwaren niet erkend. Dat is tenminste wat. Een ondergrondse garage met een bovengrondse theeschenkerij past volkomen in het beeld van Den Haag. Misschien zal die garage wel eens leeg staan, maar thee lust iedereen. Zelfs ik.

25 JULI

Wat is u meer waard uw huis, of uw kabinet? „Ons kabinet”, hebben velen gezegd en daardoor zwichtte de Eerste Kamer voor huurverhoging en blokke-ring. Ik mag als Groenkoper wel zeggen, dat ik het er niet mee eens ben. Wel met de huurverhoging in het algemeen, maar niet met de uitvoering daarvan. Maar ik kan er verder niets meer aan doen. Vijf ministers zaten in de Kamer eigenlijk hun lot af te wachten, want er werd toch duidelijk met portefeuilles gezwaaid. Als ik dat zo lees, bekruip mij wel eens het stil verlangen met een portefeuille te mogen zwaaien. Zou ik dat voor het aangezicht van mijn werkgever doen, dan zou hij zeggen: „je zwaait maar, doch je zwaait jezelf er uit.” Daar kan het dus niet. Jammer. Nu heb ik geen plezier en moet nog dunder wonen ook.

26 JULI

In de hoofdstad van Japan is de 16-jarige kleinzoon van Jules Verne aangekomen na een reis om de wereld gemaakt te hebben in 80 uur. Nu ikzelf voor mijn vakantie sta vraag ik mij af, wat het voor zin heeft om de wereld te reizen in zo korte tijd. Het boek van grootvader Verne heb ik wel driemaal gelezen en telkens kwam ik tot de slotsom, dat

27 JULI

Waar lijden wij aan?, vroeg dezer dagen een spreker op een vergadering. Zulke vragen kun je altijd makkelijk stellen: Er is meestal toch niemand die antwoordt „aan de kletspraak!” Toch heeft de vraag mij bezig gehouden. Mijn antwoord is o.a. „aan het geluid.” Toen onze generaal Duymaer van Twist eens gevraagd werd — ik meen op zijn tachtigste verjaardag — wat hem in zijn levensavond het meest opviel was het soldateske antwoord „de herrie.” En zo is het. De knalpotten van Nederland zijn even tegenwoordige tijd als de vleespotten van Egypte verleden tijd zijn. Er is nu een anti-lawaai vereniging, die maar één leuze in haar schild voert: Stille! Ik heb u al eens bekend, dat ik niet tegen herrie kan, maar ik ben niet de enige. Voor ons allen neem ik het graag op. Vooral nu velen met vakantie gaan en werkelijk rust behoeven. Breng uw vakantie op uw tenen door, zou ik ieder willen vragen. En leer in de stilte hoeveel geluiden een mens al van zichzelf meebrengt. Voor hen, die op het punt staan..... ik wens u een stille vakantie.

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal.

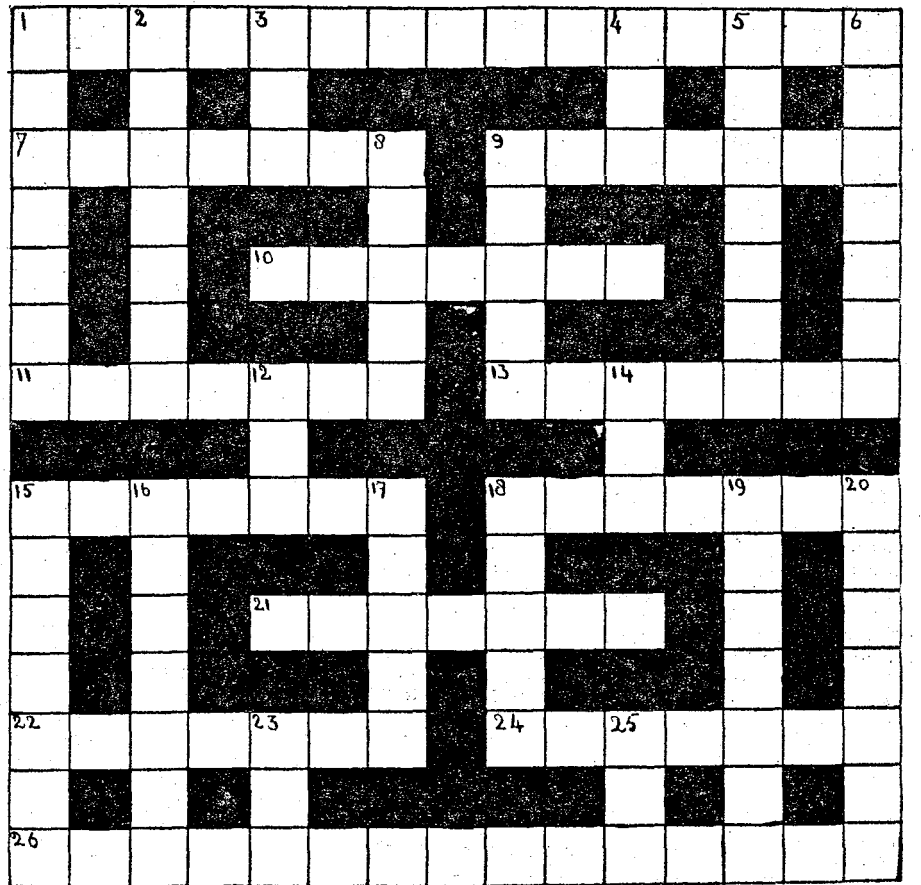
1. dierlijk vocht in mensenoo; 7. stoppen de kippen in Roermond hun eieren onder de grond?; 9. deze Turk heeft veel praats; 10. een wit cirkeltje rood maken; 11. zo'n schenkerij past de kat; 13. een tweetal moet beslist liggen; 15. haastige reiziger, je vangt er slechts een glimp van op; 18. Midden op een berg in Palestina vindt u dit snoepje; 21. Als je 't accent verlegt wordt dit vragen geven; 22. weet u dit niet? als u 't gevonden heeft zult u zeggen hoe kon ik zo zijn! 24. directeur van de Oranje-Nassau? Nee, zo zou uw vrouw u moeten aanspreken, al doet ze 't nooit; 26. Dat zal een agent voetgangers nooit bevelen, hoewel hij misschien wel denkt dat velen het zijn.

Vertikaal.

1. gedicht van een platte koe? 2. door en door staat het op poten; 3. boom

van ondergrondse wroeter; 4. voorzetsel waarmee je niet verder komt; 5. vrucht die in de keel soms lastig is; 6. zonder spijker is dit instrument waardeloos; 8. is geen enkele Est vlijtig? 9. drank uit mos en as; 12. deze hooghartige houding is voor de Engelsen lucht; 14. vroeger roem; 15. plotseling viel er een dar in de

soep; 16. Beria zoek? Nee hij houdt zich in dit land achteraf; 17. Franse vrouw; 18. zuil van 1000 kolen; 19. doe maar een eiland in deze vakjes; 20. hiervoor is de vrijheid te koop; 23. bij speculatie is zo'n puntje belangrijk; 25. Waarom heeft Nasser hier aan niet genoeg om te spelen varen?

Groot of klein 't moet PANTIEIR zijn.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Suikerprijs

De vervroegde verhoging van de suikerprijs heeft de afgelopen week de nodige stof doen opwaaien. Zowel in politieke- als in handelskringen vraagt men zich af of het wel nodig was dat de suikerprijs twee maanden eerder, met acht cent werd verhoogd.

De Tweede Kamer is met deze suikerprijsverhoging per 1 oktober a.s. akkoord gegaan, omdat zij een noodzakelijk uitvloeisel was van de herziening van de landbouwpolitiek. Nu heeft minister Mansholt deze prijsverhoging twee maanden vervroegd. De argumentatie daarvoor was letwat wonderlijk. Er bleek nl. door de groothandel en detaillisten gehamsterd te worden. Zij wensten de nu nog „goedkope” suiker in oktober duurder te verkopen. We nemen aan, dat bij sommige handelaren dit het geval is geweest. Maar dit gevaar bestond reeds enige maanden, nl. van het moment af dat de Tweede Kamer de nieuwe landbouwpolitiek aanvaardde.

In verschillende dagbladen is dan ook de vraag gesteld of er nog geen andere motieven zijn geweest, die geleid hebben tot deze vroegtijdige suikerprijsverhoging. En in deze artikelen is vastgesteld, dat de inkooppolitiek van het ministerie van landbouw heeft gefaald. Dit departement zou te laat invoervergunningen hebben afgegeven, d.w.z. op het moment dat het Suezconflict in de internationale suikermarkt volledig was doorgewerkt. De strop die door deze ongelukkige inkooppolitiek zou zijn ontstaan — ongeveer f 15.— miljoen — zou de voorname reden tot de vervroegde suikerprijsverhoging zijn.

Wij juichen het zeer toe dat het anti-revolutionaire Tweede Kamerlid, de heer B. W. Biesheuvel, over deze kwestie zes uitvoerige schriftelijke vragen aan minister Mansholt heeft gesteld. De bewindsman van landbouw zal n.a.v. deze vragen moeten antwoorden dat hij met de suikerinkooppolitiek niet heeft gefaald. De heer Biesheuvel vraagt het naadje van de kous. Dat is juist, want deze suikerprijsaffaire leert ons weer welke strop de consument kan hebben als de overheid de taak van de handel overneemt.

Het departement van landbouw geeft de invoervergunningen af. Het bepaalt daardoor het tijdstip van de suikerinvoer en daarmee tevens van de suikerprijs. Als minister Mansholt de vragen van de heer Biesheuvel beantwoordt, zal hij de noodzakelijkheid van het overheidsoptreden op dit gebied moeten aantonen. Gezien de positie van onze landbouw zal het nuttig zijn als de overheid de hoeveelheid te importeren suiker bepaalt. Als deze eenmaal vaststaat, zal de handel echter volledig zijn kans moeten krijgen. In ieder geval lijkt het ons noodzakelijk dat de Tweede Kamer meer inzicht krijgt in de wijze waarop door de departementen invoervergunningen worden verstrekt. Ook deze zaak — voor de consument van het grootste belang — zal niet aan de aandacht van de parlementaire controle mogen ontsnappen. Dat is de verdienste van de vragen van de heer Biesheuvel.

„Herstel van gerechtigheid”

WE huiveren voor misdaad en een misdadiger zien we maar het liefst achter slot en grendel — maar als die misdadiger kans ziet te ontsnappen en in zijn eentje de hele georganiseerde macht van politie en justitie te slim af is... dan heeft hij ondanks alles onze sympathie. We zijn blij als hij weer gepakt is, natuurlijk — maar in onze ogen heeft hij toch iets van een held. Hij is voor ons besef even misdadiger af geweest en een deels meelij-, deels bewondering-wekend mens geworden.

Deze vreemde tegenstrijdigheid waaraan vrijwel niemand ontkomt, heeft ook de discussies beheerst die zijn gevoerd na de ontsnapping van de vijf gevangenen uit de strafgevangenis te Scheveningen. Overal zijn diezelfde twee facetten naar voren gekomen: enerzijds de bescherming van de maatschappij tegen de misdaad en misdadigers, maar anderzijds de overtreders zelf die opgevoed moeten worden tot mensen die zich voortaan aan de regels van onze samenleving willen houden. De minister van justitie heeft ze in zijn (plotselinge) radioredevoering tot het Nederlandse volk zo gesteld en ook de artikelen in de pers hebben deze facetten als uitgangspunt genomen.

Natuurlijk was daar reden toe. De wetenschap is steeds verder gegaan in het doorgronden van de diepste roerelen van de menselijke geest en de praktijk is op de theorie gevolgd. Een misdadiger is niet iemand die voor goed uit de maatschappij gestoten moet worden: hij moet als dat mogelijk is genezen in de samenleving terugkeren en hij moet de kans hebben te bewijzen dat hij weer een volwaardig lid van die samenleving is. En dat bereikt men echt niet door iemand dag in dag uit en jaar in jaar uit op te sluiten tussen vier muren en hem in het leven te houden met water en zuur brood. Daar zijn andere metho-

den voor nodig en daarom heeft men ook in Nederland besloten die andere methoden geleidelijk in onze gevangenissen te gaan toepassen.

Maar..... er is in Nederland een maar bij: onze gevangenisoutrage is eigenlijk niet helemaal (en dikwijls helemaal niet!) op die vernieuwing ingesteld. Die vernieuwing vraagt ruimte en vraagt meer en in dit opzicht geschoolde bewakers. Die ruimte is er dikwijls niet en daarom moet er geïmproviseerd worden n het ambt van gevangenisbewaker is een weinig begeerd ambt om de simpele reden dat het niet al te goed betaald wordt! Gevolg? Dat er nog al eens een gevangene ontsnapt, gebruik ma-

Een lange reeks van getraliede vensters — de strafgevangenis te Breda, waar de meest geruchtmakende ontsnapping, die der oorlogsmisdadigers, plaats had.

De ontsnapingsgevallen en de discussie daarover doen de vraag opkomen: „Weten we nog wat straf eigenlijk is?”

kend van de geboden kansen die het gevolg zijn van de gesignaleerde gebreken.

Nu heeft dan de discussie zich toegeëspit op de vraag wat zwaarder moet wegen: de bescherming van de maatschappij (dus zonder kans op ontsnappingen want een ontsnapte gevangene is nu eenmaal een gevaar voor de samenleving), of de heropvoeding van de overtreder (dus met de kans op ontsnappingen). En allerwege is men wel tot de conclusie gekomen dat de vernieuwing door moet gaan en dat we dus het geringe risico van de ontsnappingen maar moeten nemen.

HET is ons opgevallen (en ook wel tegengevallen) dat in deze discussie één punt nauwelijks aan de orde geweest is. Lees eens wat er in artikel acht van ons program van beginselen gezegd wordt over misdaad en straf. Daar heet het: „Straf worde opgelegd niet slechts ter bescherming van de maatschappij of tot verbetering van de overtreder, maar allereerst tot herstel van de geschonden gerechtigheid. Daartoe worde desnoods de doodstraf toegepast, waartoe de overheid in beginsel het recht heeft.”

Dus waarom straf? Allereerst tot herstel van de geschonden gerechtigheid. En dat is nu juist het punt dat we gemist hebben. Op het eerste gezicht lijkt dit een wel erg vaag begrip — maar de christen kan beter weten. In de eerste bijbelhoofdstukken leest men al hoe God de vraag van het herstel van Zijn ge-

schonden gerechtigheid oplost: de mens die Zijn gebod overtrad wordt gestraft. God heeft de mate van die straf bepaald: de dood. En zo is het door de eeuwen heen geweest: door te straffen herstelde men de geschonden gerechtigheid. Hoe groot die straf is wordt in Nederland door de rechter bepaald. En de overheid voert die straf uit.

Het beginselprogramma laat over dit alles niet de minste twijfel bestaan. Immers, tot herstel van de gerechtigheid acht men zelfs de doodstraf een mogelijkheid, waarbij dus de beide andere overwegingen: bescherming van de maatschappij en verbetering van de overtreder geheel opzij worden gezet. Herstel van de gerechtigheid gaat vóór alles.

BEZIET men het zo dan komen de B zaken toch wel anders te liggen. Dan is het maar niet slechts het doen van een keuze uit bescherming van de maatschappij of verbetering van de overtreders, waarbij men het risico van het een afweegt tegen de voordelen van het ander en dan maar besluit dat het risico maar genomen moet worden. Dan moet men voorop stellen dat de geschonden gerechtigheid hersteld dient te worden — en dan dienen ontsnappingen tot de onmogelijkheden te behoren. Want dan is iedere ontspanning een aanfluiting van het door ons aanvaarde beginsel. Wie het element heropvoeding stelt boven het element „herstel van de geschonden gerechtigheid”, die ontnemt aan de straf het boven-menselijke karakter en maakt er een menselijk opvoedingssysteem van.

Wil dit zeggen dat wij terug zouden willen keren tot de „eenzame opsluiting” van vroeger? Allermint! De vernieuwing van het gevangeniswezen heeft in principe onze instemming. Want wij weten ook wel dat gevangenisstraf iets heel ergs is en in de oorlog hebben ook wij geleerd wat het zeggen wil van zijn vrijheid beroofd te zijn. En we weten ook wel dat de mythe dat de gevangenis van tegenwoordig een plezierig soort rusthuis zou zijn, een sprookje is. Maar de zwaarte van gevangenisstraf is iets dat de rechter in zijn vonnis laat meewegen. Heeft hij echter eenmaal vonnis gewezen dan behoort dat vonnis ook uitgevoerd te worden. Daarvoor is de overheid verantwoordelijk. Een verantwoordelijkheid die zij tenvolle behoort te dragen, ook als dat moeilijk is omdat nieuwe ideeën baan breken en nog niet geheel verwezenlijkt kunnen worden.

Vriendelijk verzoek

De kwitanties voor het derde kwartaal 1957 staan op het punt verzonden te worden. Wie het geld nog niet gegireerd heeft, doe het dus nu niet meer.

Ter voorkoming van onnodig werk, kan het geld voor het derde kwartaal van heden af beter per kwitantie worden betaald. Giro-stortingen betreffende het 4e kwartaal 1957 zijn uiteraard wel welkom.

De kiesvereniging en haar

REGLEMENT (III)

* *Wat is een propagandacommissie en wat doen de plaatselijke propagandaclubs?*

STILSTAND is achteruitgang. Dit gezegde geldt voor elke beweging, klein en groot. De kiesvereniging is, gelet op het geheel van de partij, een onderdeel daarvan. Doch als de partij een beweging is — hetgeen zij moet zijn wil het goed wezen — dan is ook haar plaatselijke verschijningsvorm, de kiesvereniging, een beweging.

Geen administratieve eenheid dus slechts, ook geen agentschap ten behoeve van de plaatselijke „klanten” van de grote landelijke partij, doch een zelfstandige, vrije beweging, die zich onder meer tot taak stelt de Anti-Revolutionaire beginselen tot gelding te brengen. Dat wil ook zeggen: onder de burgers der gemeente stelselmatig propaganda te voeren. Dus niet afwachten tot iemand zich komt aanmelden of anderszins belangstelling toont, doch belangstelling wekken, actief bezig zijn, propaganda voeren voor en na. Onophoudelijk!

De kiesvereniging doet dit — althans moet dit doen — stelselmatig. Hierbij komt uit, dat de zelfstandigheid van de kiesvereniging geen zinloze uitdrukking is. Het bestuur wacht niet op instructies uit „Den Haag”, alvorens al of niet met behulp van propagandisten op pad wordt gegaan. Natuurlijk stimuleert het Centraal Comité. Doch de verantwoordelijkheid voor het propagandawerk ligt voor een groot deel in handen van de kiesvereniging zelf.

Daarom moet steeds worden nagegaan of de voor dit werk bekwaamsten en actiefsten tot bestuurslid worden gekozen. Dit is de verantwoordelijkheid van de leden voor hun zaak. Een passief bestuur is de dood voor een kiesvereniging. De vrijheid van de plaatselijke kiesvereniging is — we zagen het reeds — een vrijheid in gebondenheid. De aansluiting bij het Centraal Comité heeft als consequentie, dat de kiesvereniging zich onderwerpt aan de bepalingen en voorschriften van het partijstatuut.

Welnu, dit statuut is ten opzichte van de propaganda zeer duidelijk. Het schrijft voor, dat de verzorging van de regelmatige propaganda een onderdeel van het bestuursbeleid is. Geen afschuiven van de verantwoordelijkheid is dus mogelijk. Wel is in dezen specialisatie en taakverdeling wenselijk en zelfs geboden. Het Statuut schrijft dan ook voor, dat het bestuur van iedere kiesvereniging enige leden, waaronder ten minste één bestuurslid, belast met de arbeid, die aan de propaganda verbonden is. Deze leden vormen tezamen de propagandacommissie.

Vermoedelijk zal in de meeste gevallen het bestuurslid wel tevens voorzitter van de propagandacommissie zijn. Hij brengt ter bestuursvergadering verslag uit van de werkzaamheden van de commissie. Natuurlijk ontmoet het van de kant van het partijstatuut geen enkel bezwaar indien meer dan één bestuurslid lid van de commissie is. Men handele in dit verband al naar de plaatselijke omstandigheden het wenselijk maken. Het statuut schrijft alleen de te volgen hoofdlijnen voor.

Wijkhoofden

Men kan terecht de vraag stellen of een dergelijke commissie het werk alleen aan kan. Omdat die arbeid veel en veelzijdig is, moet het antwoord voor de meeste plaatsen luiden: neen! Medewerkers zullen nodig zijn wil de commissie haar werk goed kunnen doen. Doch niets is meer verwarrend dan te hooi en te gras de hulp van anderen inroepen. Dit is alleen in uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld bij verkiezingsacties of ledenwerfcampagnes aanbevelenswaardig. In normale omstandigheden moet er systematisch te werk worden gegaan. In vrijwel elk beroep levert een weloverwogen werkwijze de beste resultaten op. Dit geldt ook voor het werk van de kiesverenigingen.

Daarom volge men ook hierbij het partijstatuut, dat zegt: Ten behoeve van de propaganda wordt het werkgebied van een kiesvereniging als regel in een aantal secties (of wijken) verdeeld en wordt voor elke sectie (of wijk) een sectieleider (of wijkhoofd) benoemd.

Die wijkhoofden of sectieleiders kunnen bestuursleden zijn, noodzakelijk is dit niet. Het lijkt ons wel noodzakelijk, dat zij in hun sectie of wijk wonen.

Elk dorp en iedere stad kan denkbeeldig en aan de hand van geografische bijzonderheden (een spoorlijn, kanaal of hoofdweg) in stukken (wijken of secties) worden geknipt. Men heeft de zaak dan overzichtelijk gemaakt. Dat werkt een stuk prettiger en bespaart veel gereis en getrek door de woonplaats, die soms zeer uitgestrekt kan zijn. Elk wijkhoofd dient de partij door zijn eigen wijk goed te bedienen. Hij maakt de leden in zijn wijk duidelijk, dat men voor speciale kiesverenigingsaangelegenheden ook bij hem terecht kan, zodat men niet steeds de secretaris of de penningmeester behoeft op te zoeken. Het wijkhoofd fungeert als contactman. Hij wordt de vertrouwensman van zijn wijk of sectie.

Natuurlijk is er coördinatie nodig, als men het hierboven aangegeven systeem toepast. Ook daarin voorziet het statuut. Het zegt: de propagandacommissie en de sectieleiders of wijkhoofden vormen tezamen de propagandacomb. De propagandacommissie zal meestal wel als het bestuur van de club optreden. Deze club verricht haar werkzaamheden onder verantwoordelijkheid en onder toezicht van het bestuur van de kiesvereniging. Welke werkzaamheden? Daarover de volgende keer.

Welkom Paterswolde

Het mooie Paterswolde heet meestal zelf bezoekers welkom in zijn prachtige omgeving of op het Paterswoldse meer. Ditmaal is de eer aan ons. Onze Drentse vrienden in Paterswolde hebben n.l. een eigen kiesvereniging opgericht. De vereniging begint met 14 leden. Onder hen zijn verscheidenen, die de propaganda ter hand zullen nemen. Hartelijk welkom in onze gelederen! Wij wensen u veel goede resultaten bij de uitbouw van uw kiesvereniging.

Dienstplichtverkorting

IN de vorige maand heeft minister Staf een nota gezonden aan de defensiecommissie, waarin hij zijn standpunt inzake dienstplichtverkorting uiteenzet. Deze nota is ook toegezonden aan de Kamerleden en daarmee in algemene openbare discussie gebracht.

Het is begrijpelijk, dat Minister Staf met zulk een nota kwam. België heeft immers in het vooruitzicht gesteld, dat het tot verkorting van de eerste oefentijd zal overgaan. En dan rijst de vraag in Nederland: waarom België wel en wij niet? Het is geen kleinigheid, dat onze jonge mannen minstens achttien maanden moeten dienen.

De nota van Minister Staf bevat een redenering, die sluit als een bus. Hij gaat er van uit, dat wij onze parate eenheden (straks twee divisies met daarbij behorende legercorpstroepen) werkelijk paraat moeten houden. Dat betekent, dat zij op volle sterkte aanwezig zijn en niet eerst door mobilisatie aangevuld moeten worden. Want dat laatste is een *avontuur*, dat er toe kan leiden, dat de parate divisies juist in het beslissende uur niet paraat zijn, maar zich bezig houden met indeling en groepering. Willen wij inderdaad twee parate divisies opstellen, dan kan de diensttijd niet worden verkort. Verkorting met twee maanden — minister Staf rekent het netjes voor — zou al betekenen dat er te allen tijde minstens 1/7 deel aan de parate sterkte ontbrak.

NU is dit wel te ondervangen. Wanneer wij er in zouden slagen, een groter deel van ons leger uit beroepsmilitairen te doen bestaan, dan zou dat verschillende voordelen opleveren. Het zou kunnen leiden tot een groter perfectie in de geoefendheid. En de diensttijd van de dienstplichtigen zou ingekort kunnen worden. Wanneer de legerleiding er in slaagde, nog 7000 beroepsmilitairen aan te trekken, dan kregen we een heel andere situatie. Maar die beroepsmilitairen zouden dan voor een groot deel moeten dienen als korporaal of als soldaat eerste klas. En daarvoor krijgen we geen vrijwilligers, die er zes jaar voor tekenen. Het is al uitermate moeilijk, voldoende gegadigden te vinden voor de opleiding tot beroepssegerant. Dat is al het minste, waar een Nederlandse jongen voor tekent. Het schijnt, dat het in andere landen soms gemakkelijker gaat. Duitsland hoopt een leger op te bouwen, dat voor een vrij hoog percentage uit beroepsmilitairen bestaat. En de Belgen beweren, dat zij het ook kunnen doen en daarin de mogelijkheid hebben gevonden, om de diensttijd te verkorten. Maar niemand heeft daar veel vertrouwen in. Met de Belgen heeft men niet zulke gunstige ervaringen. Zij doen op papier altijd veel meer dan in werkelijkheid.

HIERBIJ komt een merkwaardige vraag aan de orde. Sommigen zeggen n.l., dat het militaire apparaat zo vol specialisten zit, zo technisch geperfectioneerd wordt, dat het eigenlijk gewenst zou zijn, nog beroepsmensen voor te nemen. De klacht is reeds gevallen dat nog betrekkelijk onervaren dienstplichtigen Centuriontanks besturen, die kapitalen kosten. En in een particulier bedrijf vertrouwt men de kostbaarste machines toch ook niet toe aan leerlingen?

Wij menen, dat wij er goed aan zullen doen, de voordelen van een beroepsleger niet te overdrijven. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat er verwijdering ontstaat tussen leger en volk. Dat het volk over het leger gaat denken en praten als over een aantal dure jongens. Een militieleger heeft grote ideële voordelen. Daarom was er ook in onze kring altijd veel sympathie voor een zgn. volksleger, zoals Zwitserland er op na houdt. Want daarin wordt de gedachte uitgedrukt, dat het volk zelf onder de wapenen komt, als de vrijheid in gevaar is.

Het Boerenleger onder mannen als De la Rey en De Wet schoot technisch in vele opzichten tekort, maar een Nederlands officier, Thomson, die als militaire attaché de Boerenoorlog had meegemaakt, kwam terug als voorstander van een volksleger. Zo was hij onder de indruk gekomen van de morele kracht van een gewapend volk, waarbij vaak de burgers uit één dorp zij aan zij streden.

Het moderne leger stelt andere eisen en kan het zonder een groot aantal beroepsspecialisten niet meer doen.

Maar de gedachte van een militieleger, van een volksleger, mag niet geheel worden opgeofferd terwille van de techniek. Het is voor een volk van grote betekenis, wanneer het gevoel blijft leven: het leger, dat zijn onze broers en zonen en vrienden. De jonge mannen, die dan samen de gewapende macht vormen, kunnen de gedachte aan nationale weerbaarheid leren hoog te houden.

Maar onder één stringente voorwaarde. Dat zij onder het volk wat goeds van het leger hebben te vertellen. Wanneer zij onder de indruk komen van de toewijding, de deskundigheid en de morele kracht, die onder leiding van goede officieren in het leger tot ontwikkeling komt, dan zijn zij de beste propagandisten voor een weerbaar volk. Maar wanneer zij reden hebben, werkelijk reden, om in elke verloftijd te vertellen, dat er zoveel tijd is verknoeid en zoveel zinloosheid is betoond, dan betekent dat op den duur de dood voor onze defensie. Dan wordt alle vertrouwen ondergraven. En zonder dat vertrouwen is een leger niets waard. Wie daarom, zoals wij, er voor pleit, dat de gedachte aan een weerbaar volk de grondslag moet zijn van een nationale legerorganisatie, die voelt zich beschaamd, wanneer onze jongens in uniform zelf weinig vertrouwen blijken te hebben. Hier ligt een van de zwaarste verantwoordelijkheden voor een legerleiding en een regering, die willen bouwen aan een krijgsmacht, die wortelt in de natie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris. G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telefoon K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Vraagt steeds

Zoetermeer's Roem

de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek

Zoetermeer

Telefoon 49

BON

Ook ik wil graag wekelijks 12 pagina's politieke voorlichting ontvangen. Noteer mij dus als abonnee.

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.50); kwartaal (f 1.65).

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

* * Met twee maten?

Het wordt hoog tijd dat uitgemaakt wordt wat onder de wetgeving van nu als gokken moet worden aangemerkt. Enkele maanden geleden hield het probleem van de voetbalpool de gemoederen bezig. Terecht weigerde de regering de instelling van een nationale voetbalpool en als straks „het bruine monster weer rolt over de groene grasmat” zal waarschijnlijk de rechter moeten uitmaken of de sterk gereglementeerde K.N.V.B.-pool binnen de grenzen van de huidige wet blijft. Zo niet dan zal er een verbod moeten volgen.

Evenzo zijn in de laatste maanden de „krantenpuzzels” uit de grond geschoten als welig tierend onkruid. Tienduizenden guldens aan prijzen verleiden honderdduizenden tot „het nemen van een kans.”

Als klap op de vuurpijl is nu een zeepfabrikant aan een dergelijk gokspel begonnen ter stimulering (via advertenties) van de verkoop van zijn witterdan-wit-produkt. Ook hier is de gok minstens zo groot als bij de voetbalpools want maar zelden raadt een van de (hoeveel?) tienduizenden de oplossing geheel juist. Een halve ton voor de winnaar is een heel gewone zaak. Je reinste gokspel — maar alle dagbladen nemen maar al te graag die lappen van advertenties!

Wordt hier nu met twee maten gemeten? Het lijkt er wel op dat én de justitie én ons christelijk publiek zich hieraan schuldig maken. Want van tweeën een: of dit soort gokken is een onschuldig spel, maar dan kan men ook aan de voetbalpool niets meer in de weg leggen; of het is helemaal niet zo onschuldig en in strijd met onze wetgeving.

* * De hond en de kat

Vele felle communisten-laters maken geen onderscheid tussen een Chroestsjef, een Kadar of een Mao tse Toeng enerzijds en een Tito en een Gomoelka anderzijds — „of men nu door de hond of door de kat gebeten wordt, zo redeneren zij, het is om het even!” En zij hebben in zoverre gelijk dat deze mensen allen dictators zijn die de democratische vrijheden met voeten treden, wanneer hun dat goed dunkt.

Anderzijds moet men toch wel deze les trekken uit de ontmoeting die deze week heeft plaats gehad tussen de Slavische communist Tito en de Russische communist Chroestsjef: dat de meningsverschillen tussen het Kremlin en Tito het communisme aanzienlijk hebben verzwakt. Achter het ijzeren en het bamboegordijn ligt niet meer dat eensgezinde, vreesaanjagende communistische blok. Er is tweedracht en zelfs zoveel tweedracht dat niemand met zekerheid kan zeggen hoe de kaarten zullen liggen zelfs bij een gewapend conflict tussen oost en west.

Men mag blij zijn dat er honden en katten zijn op het communistische erf — de kans dat men gebeten wordt wordt er kleiner door!

NA in dit parlementaire jaar 52 vergaderingen te hebben gehouden is ook de Eerste Kamer met vakantie gegaan. De Senatoren zullen gedurende de maand augustus hun prachtige vergaderzaal in de steek laten, hetgeen voor de vele vakantiegangers ongetwijfeld een strop betekent. Deze oude Statenzaal met zijn majestueuze plafondbeschilderingen, is ongetwijfeld het bezoeken waard.

„Hearings”

Het merendeel van de Tweede Kamerleden zal ook wel met vakantie zijn. Voor enkelen van hen moet de vakantie wel zeer verbrokken worden. De commissie van voorbereiding voor de Euroverdragen heeft verleden week donderdag en vrijdag besteed aan het horen van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Twee dagen lang hebben deze afgezanten aan de commissie van voorbereiding medegedeeld hoe hun bedrijfstak denkt over de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt. De Tweede Kamer gaat dus niet over een nacht ijs. Deze „hearings” zijn meer voorgekomen in het parlementaire leven. Maar de grootsheid van deze opzet was echter uniek. Ongetwijfeld is het voor de Kamerleden goed te weten hoe men in het bedrijfsleven over deze belangrijke verdragen denkt. De „hearings” kunnen daarom beslist geen kwaad. Het geeft ons bedrijfsleven de zekerheid dat er aan hun bezwaren aandacht wordt geschonken. Anderzijds is het echter zo, dat de permanente commissie uit de SER — die juist voor de uitvoering van het Euromarktverdrag is ingesteld — in de toekomst toch nuttig werk zal doen. De commissie zal de regering kunnen adviseren over alle uitvoeringsvraagstukken. En deze zijn nog zeer talrijk. Ruw geschat kan men zeggen, dat in de nieuwe verdragen slechts 10% van de materie is geregeld. De resterende 90% moet nog besproken worden. In vele gevallen zal het dus op de uitvoering aankomen. De Tweede Kamer zal de verdragen inzake de gemeenschappelijke markt en Euratom op 16 augustus a.s. in de afdelingen onderzoeken. Daarna kan het voorlopig verslag worden uit-

Consumenten de schuld of de investeringen?

* Beide Kamers thans met vakantie, maar desondanks werkt men aan de Euroverdragen.

* Prof. Hellema kruiste de degen met ir. Vos over de schuld-vraag voor de financiële situatie.

gebracht. En dan zullen de verdragen eindelijk, op 1, 2 en 3 oktober, in het openbaar behandeld kunnen worden.

Belastingverhoging

Op de laatste vergadering van de Eerste Kamer zijn de wetsontwerpen behandeld om enkele omzetbelastingen als mede de vennootschapsbelasting en de personele belasting, te verhogen. Ook ging de Senaat akkoord met de opschorting van de investeringsaftrek.

Het feit, dat nauwelijks zeven weken later de nieuwe rijksbegroting zal worden ingediend, zette uiteraard een domper op dit debat. Het had bitter weinig zin meer om te gaan discussiëren over het peil der staatuitgaven, de noodzaak tot bezuiniging en het effect van dit plan tot bestedingsbeperking. Al deze problemen kunnen beter na Prinsjesdag, bij de algemene financiële beschouwingen, aan de orde worden gesteld. Dan spreekt men ook over een begroting — minister Hofstra wees daar terecht op — waarvoor dit kabinet volledig de verantwoordelijkheid draagt. De begroting van het huidige begrotingsjaar is n.l. door het demissionaire kabinet-Drees ingediend. Een gevolg van de lang slepende kabinetscrisis.

Toch ontwikkelde zich nog een interessant debat tussen prof. Hellema en de socialistische woordvoerder de heer Vos.

De heer Vos betoogde, dat niet de consumptie, maar de grootte der investeringen de oorzaak is van onze huidige financiële toestand. Ten aanzien van de investeringen hebben wij de zaak te weinig in de hand zo zeide hij. En de socialistische woordvoerder betreurde het dat minister Zijlstra niet bereid is het systeem van de fysieke investeringscontrole in te voeren.

In alle kringen

Prof. Hellema ging ogenblikkelijk met de heer Vos in debat. Zo zeide hij o.a.:

Ik heb gevraagd: hoe stelt men zich nu van de zijde van de P.v.d.A. de fysieke controle op de investeringen voor? De heer Vos heeft daarop geantwoord: dat is eigenlijk kinderlijk eenvoudig; denk vooral niet dat het ingewikkeld is, want bij grote bedrijven als Philips, de Koninklijke en Unilever doet men dat dagelijks. Mijnheer de Voorzitter! Ik poog eenvoudig te zijn en de zaken niet nodeloos ingewikkeld te maken, maar hier gaat mij de eenvoud van de heer Vos toch te ver, want wat gebeurt er in die grote bedrijven? Daar wordt de zaak op economisch rendement bekeken, wat men nu juist bij de Staat niet kan doen. Het is de grote moeilijkheid bij de controle door het Parlement van de overheidsbedrijven, dat wij juist de maatstaf van het rendement niet mogen aanleggen, omdat daar zo dikwijls dienstverlening plaatsvindt en niet in de eerste plaats wordt gepoogd een hoog rendement te verkrijgen.

In de tweede plaats zou ik een opmerking willen maken over de cijfers, die de geachte afgevaardigde heeft genoemd, cijfers, waarvan ook ik erken, dat zij aantonen, dat de consumptie in de eerste maanden van dit jaar ongeveer gelijk is aan de consumptie van verleden jaar. Ik geloof echter, dat de heer Vos de zaken hier te veel vereenvoudigt, want evenmin als ik als particulier bij totaal gewijzigde omstandigheden kan zeggen: Wanneer ik dit jaar niet méér consumer dan het vorige jaar, kan men mij niets verwijten, evenmin kan men dit bij de nationale huishouding zeggen, want de vraag is maar, welke andere eisen er naast de consumptieve eisen door de huishouding gesteld worden. Door mij is juist gesteld, dat wij ons op dit ogenblik ook in de Nederlandse volkshuishouding voor een opeenstapeling van zo grote investeringsnoodzaken bevinden, dat men daartegenover de consumptie beperken moet. Zelfs als de geachte afgevaardigde gelijk zou hebben met zijn veronderstelling — allermint met zijn bewijs —, dat op het ogenblik de zaak scheef loopt door de hoge investeringen, heeft hij daarmee nog niets bewezen, want hij moet dan aantonen, dat dit onnodige investeringen zijn.

Wanneer wij op het ogenblik zeer grote bedragen investeren in de woning-

bouw, zal de geachte afgevaardigde niet durven beweren, dat wij daarmee moeten ophouden. Wanneer men in het bedrijfsleven grote bedragen investeert, kan dit voor de bedrijven nodig zijn om hun concurrentiepositie te handhaven. Ik geloof, dat ook daar de geachte afgevaardigde de zaak een beetje te veel van de cijferkant bekijkt, want die cijfers zullen nog nader gewogen moeten worden en getoetst aan de noodzakelijkheid. Wanneer wij op het ogenblik de objecten hebben, die ik in eerste instantie heb genoemd, de woningbouw, het Deltaplan, de atoomenergie en daarnaast de bijzonder snelle ontwikkeling van de techniek in het bedrijfsleven, dan geloof ik, dat deze omstandigheden het noodzakelijk maken, dat wij allen — en ik zoek het zeker niet alleen in de arbeiderskringen — ons in onze consumptie beperken, teneinde de noodzakelijke besparingen voor de noodzakelijke investeringen op te brengen.

De heer Vos repliceerde als volgt op deze opmerkingen:

Ik meen te mogen stellen, dat wij met het niveau van investeringen, dat wij op het ogenblik hebben, mits die investeringen goed worden geleid en behandeld, met een opzijleggen van tussen de 15 en 20 pct. van ons inkomen voor investeringen, zoals wij dat op het ogenblik doen, inderdaad, gezien de structurele ontwikkeling van Nederland, op een behoorlijk peil staan. De moeilijkheid is naar mijn mening niet, dat wij te weinig investeren; de moeilijkheid is, dat wij bezig zijn te veel te investeren, ook ten aanzien van de vraag, die er op de arbeidsmarkt is. Wanneer men in de laatste jaren iets minder geïnvesteerd had, zou ook de omvang, van het arbeidsprobleem wat kleiner zijn geweest, maar de hoogconjunctuur kent nu eenmaal haar eigen wetten. Wanneer wij straks terugvallen in een iets minder gunstige conjunctuurfase — iets minder gunstig voor de winst en iets minder ook voor de perspectieven op langere termijn —, heeft men de kans, dat de investeringen terugvallen.

Ik wil uitdrukkelijk stellen, dat het onmogelijk is bij de tegenwoordige ontwikkeling van de maatschappij om in een bepaalde conjunctuurfase de investeringen, wanneer zij op een hoog peil zijn gekomen, zoals in ons land het geval was, in enkele jaren nog eens met ongeveer 40 tot 50 pct, te doen toenemen. Dat is een onmogelijkheid, wanneer men ten minste geen maatregelen wil nemen ten aanzien van de consumptie, maatregelen, die een fysieke consumptiecontrole zeer nabij komen. Indien men op een gegeven ogenblik door een tekort aan middelen in het totaal moet afwegen, of men wil komen tot een vermindering van de consumptie, die een fysieke consumptiecontrole zal moeten inhouden, of dat men moet komen tot een controle op de investeringen die langs grote lijnen kan verlopen, dan kies ik het laatste middel. Ik heb willen wijzen — en ik ben blij, dat wij op dit stuk op één punt ten minste verder zijn gekomen —, dat, voor zover het grote bedrijven betreft, een fysieke investeringscontrole door de bedrijfsleiders zelf zou kunnen worden uitgeoefend, mits zij zouden weten — dat is de taak van de Staat, van de Overheid, een taak van de S.E.R. en het Ministerie van Economische Zaken — welk deel van de investeringen in hun sectoren wordt verwacht. Wij hebben wel geen industrialisatieplan, in de zin van een volledig uitgewerkt plan van wat er zou moeten geschieden, maar toch wel een industrialisatieschema, waarin men de verwachtingen heeft opgesteld van wat in de volgende jaren in verschillende sectoren moet worden gedaan. Ik meen, dat men daarop kan terugvallen. Het is merkwaardig, dat men die investeringscontrole niet meent te kunnen uitoefenen ten aanzien van de industrie, maar wel via de weg van de bouwsector ten aanzien van de handelsbedrijven, verzekeringmaatschappijen, enz. Daar heeft men inderdaad een vergunning nodig voor elke investering van meer dan zoveel duizend gulden; dan moet men aantonen, dat die investering noodzakelijk is. Hier zijn wonderlijke tegenstellingen. Ik geloof niet, dat voor de belangrijke uitzondering ten aanzien van de industrie die noodzakelijkheid aanwezig is, die men telkens stelt.

BRITTEN EN AMERIKANEN

„Hé zeg mensen! Alles is in orde! Kijk es wie hier is!” — met deze bijtend sarcastische woorden gaf de beroemde Britse tekenaar Vicky in de Londense Daily Mirror uiting aan zijn gevoelens over de plotselinge komst van J. F. D., de Amerikaanse minister van bui-

tenlandse zaken John Foster Dulles, naar de ontwapeningsbesprekingen in Londen, die inmiddels een „disarmament tangle” een ontwapeningsimpasse was geworden. En „The New York Times”, de tekening overnemend, zette er boven: „Een Britse visie op de zending van Dulles.”

Een beetje spijtig bovenschrijft...

Britten en Amerikanen — de laatsten hebben de leiding van de Westelijke wereld overgenomen van de eersten. Meer dan woorden zegt deze tekening met-bij-schrift hoe men elkaar wederzijds ziet! Over vertrouwen gesproken...

GRONINGEN HET „PLASSENSCHAP

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
 LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
 Rentevergoeding 2¾ %
 idem leden 3 %

Begravenisvereniging „Groningen”
 ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910
 Dir. G. L. SMIDT
 Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
 Begrafenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse
 transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers.
 Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

EXCLUSIEVE INTERIEURS
 VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
 MEUBILERINGSBEDRIJF
DEN OUDEN
 OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Bij **TECHNISCH BUREAU**
YPEY
 komt u in contact met goede instal-
 lateurs en reparateurs.
 Repro. - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeil-
 lampen - Stofzuigers - Verlichting.
 BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

RIJWIELEN
 PHOENIX - HUMBEL
 De nieuwste modellen en kleuren 1957
 KINDERRIJWIELEN
 Autopedes - Fietstasser. - Grote keuze
WIEKEL
 KORREWEG 29 - Telefoon 25228 - GRONINGEN

**Kredieten voor
 handel en industrie**
 N.V. SLAVENBURG'S BANK
 HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
 GRONINGEN Brugstraat 32 • WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

LEEWARDEN

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
 EN ONDERHOUDSWERK
 Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

HUIZUMER
FRUIT- EN GROENTENHAL
 (M. W. CAMPING)
 NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921
 Lid Fruitexpres „VITA” Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON”
 SOPHIALAAN - LEEWARDEN
 Tel. 4467-4468
 ★
 Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.
 Kantoor LEEWARDEN
 Bedrijfskredieten
 Deposito's
 Rekening-Courant
 Safeloketten
 Beleggingen
 Spaargelden
 WILLEMSKADE 2 - TEL. 4636 - LEEWARDEN

Prima verzorgd drukwerk
 (ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)
 Reclamefolders, Strooibiljetten,
 Brochures, Verenigingsdrukwerk
Drukkerij Friesch Dagblad
 LEEWARDEN - TELEF. 05100-4545

DE Loosdrechters zijn niet altijd blij geweest met al dat water vlak bij hun deur. Er zijn zelfs tijden geweest dat de Loosdrechters slechts kwade woorden konden spreken over hun turfstekende voorvaders, die grote weidegebieden veranderden in waardeloze plassen.

Maar op die vrijdagavond van de 17e juni 1955 behoefde er in de gemeenteraad van Loosdrecht niet eens gestemd te worden over het plan tot behoud van de waterplassen, dat burgemeester Vunderink zo gloedvol had verdedigd. De Loosdrechters zagen weer brood in het water en roerend waren zij het eens met de burgemeester, die de oprichting van het Plassenschap Loosdrecht en Omstreken een levensvoorwaarde noemde voor het dorp.

Zo weet dan de historicus eigenlijk niet meer of hij nu moet schrijven dat die voorvaders van de Loosdrechters kortzichtig waren of niet. Vóór het midden van de 15e eeuw begon men in Loosdrecht reeds de schop in het weideland te steken omdat er in turf meer brood zat dan in veeleef.

Tussen Amsterdam en Utrecht groeide toen een enorm plassegebied, waar niemand iets aan had, behalve de vissen! En die werden weer naar het leven gestaan door de hongerende nazaten, van de turfgravende Loosdrechters.

Want toen die turf op was zaten de kinderen lelijk in de kou. Honger knaagde aan hun magen en zij begonnen slechte dingen te vertellen over die kortzichtige lieden van vroeger, die land veranderden in water.

„Die drinkebroers van vroeger” zei de volksmond, „offerden zoveel land aan hun dorst, dat zij met niets dan water gestraft werden...”

Dat zeiden de Loosdrechters toen van hun vaders en mistroostig lieten ze hun ogen dwalen over de waardeloze erfenis, die hun deel was geworden. Het was natuurlijk weinig fraai gezegd over die voorouders, doch schrijnende armoede was er om hun kwade roddel te verontschuldigen.

Armoede

DIE armoede was omstreeks 1770 zo groot dat de plaatselijke dominee De Mol het niet langer kon aanzien. In het moeras van Oud-Loosdrecht richtte de predikant een porceleinfabriek op. „Om zoo veele opgezetenen van de Loosdrecht, als maer doenlijk was, in 't werk te amptloieren...” Ook liet hij een 25-tal kinderen voor rekening van de fabriek naar school gaan en zelfs stichtte hij een vakopleiding in het bedrijf. „Om ervaren werkluiden te verkrijgen”. Wie beweerde nog dat er iets nieuws was onder de zon?

Heden ten dage nog is het porcelein te zien. Met bewondering bezichtigen vele toeristen in kasteel Sypsteyn de producten van de fabriek van ds. De Mol.

Maar de dominee mocht met zijn bedrijf het evangelie gepredikt hebben, veel economisch nut heeft het niet gehad voor het dorp. De exploitatie bleek uiteindelijk niet lonend en de honger bleef heersen aan de Loosdrechtse plassen. Dat duurde zo tot in de twintigste eeuw: Loosdrecht bleef arm.

Nieuwe tijden

TOEN echter een vijftig jaar geleden de eerste stedelingen, bleek en onhandig, zich in roeiboten tussen verbaasde Loosdrechtse vissers en rietsnijders waagden, braken andere tijden aan. Men zag het eerst echter nog niet.

Een hartelijke begroeting is het stadsvolk dan ook niet ten deel gevallen. Er was zelfs een arrest nodig van het Amsterdamsche Gererechtshof in 1924 om het naar lucht en zon smakende publiek vrije toegang tot de plassen te verschaffen. Nieuwe tijden kondigen zich soms toch zo onduidelijk aan. Voor de verontwaardigde Loosdrechters was het de plons in het water van een duikende, nagenoeg naakte jongeman.

De partijen zijn nu echter aan elkaar gewend. En al zijn de meeste exploitanten niet zelf uit Loosdrecht afkomstig, ook de Loosdrechtse duwt nu in het seizoen zijn ijscofkarretje of fruitwagentje langs de toeristen. Studenten van professor De Vooys hebben geteld dat van de honderd Oud-Loosdrechtse gezinnen er nu 52 hun boterham geheel of gedeeltelijk in de recreatie verdienen.

Bijna droog

Zo heeft dus deze generatie reden de turfgravers van eertijds dankbaar te zijn. Water betekende brood en de stemmen, die na het succes van de Haarlemmermeer opgingen om ook de Loosdrechtse plassen leeg te malen, zijn verstomd.

Overigens is het interessant te weten, dat het bijna zover geweest is. In 1920 adviseerde een Staatscommissie na negen jaren van studie tot drooglegging over te gaan, waardoor 4600 ha. cultuurgrond zou kunnen worden gewonnen.

De kosten zouden echter hoger zijn dan de baten en ook de blijvende bemalingskosten zouden nogal tegenvallen. Mede omdat Defensie er nogal afwijzend tegenover stond zijn de Loosdrechtse plassen als recreatiegebied bewaard gebleven. Het zal minister Staf goed doen dit laatste te weten.

Of de Loosdrechtse plassen nooit drooggelegd zullen worden? Deze vraag stelden G.S. van Utrecht zeven jaar geleden ook aan de regering. Maar de Minister van Verkeer en Waterstaat kon het niet beloven. Zelfs niet voor de eerstvolgende vijftig jaar.

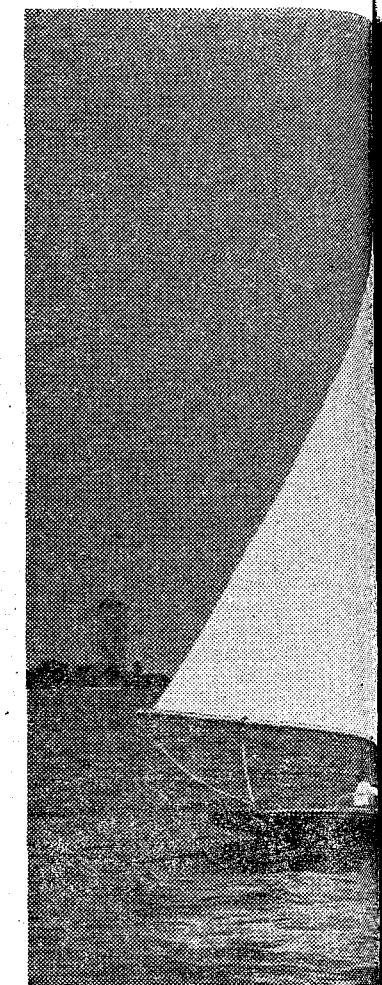
„Omdat niet kan worden overzien welke omstandigheden zich ten aanzien van dit punt in een dergelijke periode zullen kunnen voordoen en opvolgende regeringen bezwaarlijk door mij gebonden kunnen worden” heette het in de ministeriële brief.

Maar wel vertelde de minister, dat er thans geen plannen in overweging zijn tot droogmaking van deze plassen, die voor de recreatie van zo grote betekenis zijn.

Belangrijk

HET belang van de Loosdrechtse plassen voor ontspanning zoekend Nederland mag nog wel met een enkel cijfertje worden gestaafd. Ze zijn alweer afkomstig van professor de Vooys, die een rapport heeft uitgebracht over een onderzoek in het plassegebied. (Er staat op 't ogenblik nog uitgebreidere studie op stapel).

Studenten zijn uitgezwermd om een enquête te houden op een tamelijk zonnig dagje. Het bleek toen dat de bevolking van het plassegebied, in totaal

1400 zielen, was uitgebreid met 1400 vakantiegangers, van wie ongeveer 12.000 dagjesmensen. Zestig procent van het dagjespubliek was afkomstig uit Hilversum, Utrecht en Amsterdam.

Het zijn enorme getallen, maar professor De Vooys vindt dat er nog niet voldoende gebruik wordt gemaakt van de Loosdrechtse plassen als recreatiemogelijkheid. In de steden met meer bekendheid aan worden gepleit hij en vooral het langere verleden in het plassegebied dient te worden gepropageerd.

Vakantie-deskundigen in ons land pleiten trouwens van oordeel dat de Nederlanders over het algemeen lang niet genoeg gebruik maken van de recreatiemogelijkheden op en langs de plassen uitbuiten. En dat is jammer, want ons land zit bepaald niet breed in ontspanningsgebieden.

„LOOSDRECHT”

Samenwerking ter wille van de boterham van bijzonder belang voor onze recreatie

Te weinig

Professor I. A. Diepenhorst wel eens in een lange volzin het schrikke heeft horen oproepen van te veel landers op een te klein stukje met te weinig recreatiemogelijkheden, kent ongetwijfeld het benauwde gebied, waarin emigratieplannen zo dichtbaar gedijen.

Wij zijn alweer om te bewijzen, dat de foto's van Zandvoort op drukke dagen in de toekomst voor de binnenlandstranten geen nieuwsaarde meer zullen hebben. Uitgerekend is, dat de lander op het ogenblik gemiddeld licht over een lapje recreatiegrond van 490 vierkante meter. Dat is niet iedere Duitser kan zich nog ontmen op een stuk grond van 2100 m². De Zwitsers zitten er helemaal royaal met 4500 m².

Men dan bedenkt dat in de toekomst bij nog snellere verkeersverbindingen met het buitenland een nog grotere stroom ontspanning zoekende Nederlanders in ons land te verwachten is (Loosdrecht is ook al jaren geleden door buitenlanders ontdekt) dan het duidelijk dat er gewoekerd moet worden met het recreatiegebied dat we hebben.

Zorgenrimpels

WANDAAR dat er diepe zorgenrimpels in het voorhoofd van burgemeester Vunderink Loosdrecht komen, wanneer zijn blik over de plassen laat vallen. Want het gaat helemaal zo goed met de plassen.

Maar waar nu alleen nog maar golven te zien zijn, lagen nog niet zo lang geleden eilandjes, een lust voor het oog, een ideale gelegenheid voor zeilers om te leggen en nuttig omdat ze de zucht van woedende golven bij kwaadheid beteugelden. Maar die eilandjes verdwenen. Het een na het ander. De brokkelen af, wanneer de storm over het plasseengebied giert en de zee hoog opjaagt. De zeilers hebben zelf ook schuld aan, want met veel grote kracht boren zij de punten van de boten in de oevers. Zo zijn ze weggevoerd, een proces dat nog iedere dag voortgaat. Amper kan men op 't ogen-

blik nog zien waar de vierde plas ophoudt en waar de vijfde begint.

Dit alles maakte burgemeester Vunderink bezorgd. Want als de waterwolf vrij spel krijgt worden de Loosdrechtse plassen één grote gevaarlijke binnenzee. Nog is het niet zover, doch als er niet wordt ingegrepen zullen over enkele jaren monstergolven losbetuken op de steigers van Oud-Loosdrecht. Want die golven krijgen een aanloopbaan van vele kilometers van Breukelen af over vijf plassen.

Geen boot zal er meer durven meren. Zeker niet de kleine boten waarvan Loosdrecht het moet hebben, omdat de plassen betrekkelijk ondiep zijn. De plassen dreigen onbevaarbaar te worden. En dat zou betekenen dat Loosdrecht zijn belangrijke bestaansbron van de laatste tientallen jaren zou verliezen, omdat de zeilers gedwongen worden elders vertier te zoeken.

Noodkreet

DE noodkreet van burgemeester Vunderink vond weerklank. Zeven jaar geleden stelden G. S. van Utrecht een commissie in, die onderzoeken moest welke voorzieningen de Loosdrechtse plassen konden instandhouden. Vier jaar later kwam de commissie met een rapport, een lijvig boekwerk van bijna een kilo. Haar voorstellen waren ingrijpend.

„Sticht een plassenschap ter behartiging van de recreatieve en landschappelijke belangen” opperde de commissie, „en breng alle waterschappen in het plasseengebied onder in één nieuw waterschap”.

In het Plassenschap moeten vertegenwoordigd zijn de belanghebbende gemeenten Amsterdam, Breukelen, Hilversum, Kortenhoef, Loenen, Loosdrecht, Utrecht, Vreeland en de verscheidene Loosdrechtse en Amsterdamse watersportverenigingen.

De taak van het nieuwe lichaam zal zijn:

1. Het instandhouden of verbeteren van de eilanden.
2. De verbetering van de oeverbescherming en de aanlegplaatsen.
3. De zorg voor het dieptepeil van de plassen en de toegangswegen van het watergebied.

Instemming

MET instemming heeft burgemeester Vunderink het rapport doorgebladerd. En vele raadsleden uit de belang-

Er lijkt weinig verband te bestaan tussen de sierlijke bootjes op het prachtige recreatiegebied dat Loosdrecht is voor vele grote steden in het westen van ons land, en de statige Statenzaal van het Utrechts provinciehuis in de Domstad. Maar het is er: op 13 augustus zal in die zaal n.l. voor de eerste maal de „Plassenraad Loosdrecht en Omstreken” bijeenkomen. En dat is niet alleen van groot belang voor het jarenlang noodlijdend Loosdrecht maar ook voor Utrecht, het Gooi, Amsterdam en vele sportlievehebbers uit andere delen van ons land die aan het water hun hart verpaid hebben.

De oprichting van het Plassenschap Loosdrecht mag een daad van nationale betekenis genoemd worden. Allereerst dan omdat door deze daad een belangrijk recreatiegebied voor de grotestadsbevolking bewaard en verbeterd wordt, maar niet minder ook omdat het Plassenschap als „supra-gemeentelijke organisatie” een voorbeeld kan zijn van samenwerking tussen gemeentebesturen.

En er is reden om aan te nemen dat ook in andere gebieden (we denken nu even aan de Waterweg) dit voorbeeld tot navolging moet stimuleren.

„Het heeft soms wel eens even pijn gedaan,” zo kunt u in het artikel op deze pagina lezen en één gemeente heeft zich afzijdig gehouden, maar de toekomstverwachtingen zijn goed. Daarvan vertelt bijgaand verhaal u ook.

hebbende gemeenten deden dat met hem. Doch niet alle vroede vaderen waren zo enthousiast.

De instelling van het Plassenschap zou betekenen dat de gemeentebesturen een deel van hun bevoegdheden zouden delegeren aan een hoger lichaam. En dat offertje ging vele gemeentebestuurders even goed aan het hart als de West-Europese landen het maar moeilijk hebben met de instelling van boven-nationale organen. Ook was er wel enig verschil tussen de belangen van de gemeenten rondom de plassen.

Doch met enthousiasme zijn de plannen doorgezet, en de dertiende van de maand wordt in de statenzaal van het Utrechts provinciehuis de Plassenraad officieel door de Commissaris van de Koningin geïnstalleerd. Het zal een historische datum voor Loosdrecht zijn.

De enige teleurstelling op die dag is, dat de gemeente Kortenhoef niet mee wil doen. Maar gelukkig wordt de eenheid van het gebied hierdoor niet geschaad. Alleen de voorgenomen doorbraak van de dijk die de Wijde Blik afsluit van de rest van de Loosdrechtse plassen kan daarom niet doorgaan.

Het werk dat het Plassenschap gaat uitvoeren zal miljoenen gulden kosten en men denkt zelfs tien jaar nodig hebben het te realiseren. Welke belemmering de bestedingsbeperking voor de uitvoering zal zijn, moet ook nog blijken.

DOCH zeker is dat het Plassenschap zal werken tot behoud en verbetering van een belangrijk recreatieoord in het centrum van ons land. Jachthaventjes zullen worden aangelegd en zwembaden, jeugdherbergen zullen verrijzen en kamphuisen en misschien hotels. Loosdrecht zal groeien als centrum van ontspanning voor de bevolking van de zich snel uitbreidende grote steden. Het zal klaar zijn om de tienduizenden op te vangen, die bij de korter wordende werktijden steeds meer behoefte aan recreatie-ruimte zullen krijgen. En voor de Loosdrechtse zelf zullen de bolle zeilen op de blinkende plassen brood betekenen.

Zo zal dan het Plassenschap uiteindelijk toch weer de niet geheel doordachte daden van de turfstekende voorouders rechtvaardigen. Wie durft geschiedenis te beoordelen als hij de toekomst niet kent?

E. VAN KAAM

Prot. Chr. Rust- en Verpleeghuis
Huize „Oostereinde” - 's-Graveland
Buitenplaats, prachtig gelegen, biedt verzorging en verpleging aan voor rustbehoevende, herstellende en chronische zieken, onder deskundige leiding en med. toezicht. Goede verbindingen. Inl. bij de directrice. Tel. K 2950—13678.

In de Willem Arntsz Hoeve te Den Dolder wordt voor zo spoedig mogelijk gevraagd een

ASSISTENTE IN DE KEUKEN

In- of extern. Voorkeur genieten zij die een opleiding voor huishoudkundige genoten. Salaris nader overeen te komen. Sollicitaties schriftelijk of mondeling op het spreekuur van de Directrice (maandag tot en met vrijdag van 13.30—16.30 uur) Willem Arntsz Hoeve, Dolderseweg 164 te Den Dolder.

RUSTHUIS v. BEJAARDEN v. d. Geref. Kerk te ZWOLLE, vraagt zo spoedig mogelijk

EEN FLINKE HULP,

voor de huishouding en lichte verpleging. Boven 18 jaar intern. Adres: Bleekerswegje 7.

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen
direct
van
Fabriek

50 goedkope. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijsopgave met EXTRA korting bonnen. Van oktober / 12.50 november en december / 14.- januari / 13.-, februari / 12.50 Overige maanden / 8.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding / 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee, doe als zo velen profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabriek,
Naaldwijkseweg 24—26,
's-Gravenzande, Tel. 01748-673

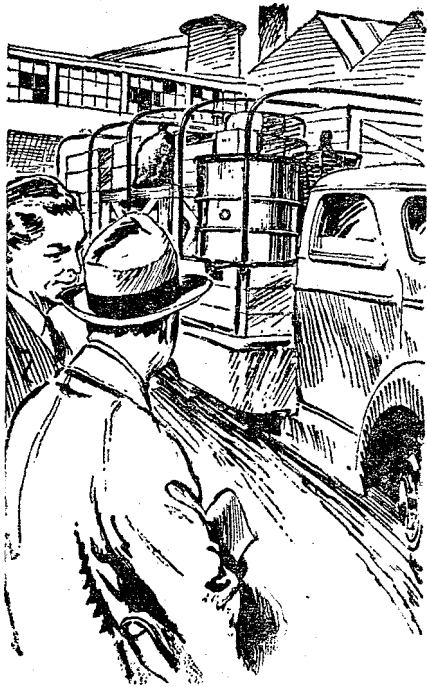
FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid. Vraagt vrijblijvend prijsopgave. Kantoor: Statensingel 52a, Rotterdam, Tel. 1800 : 80845 Atelier: Korte Leidse dwarsstr. 14, Amsterdam, Tel. 020 : 38954

Ook voor personeel

uw advertentie

in Nederlandse Gedachten

„Daar gaat er weer een, Meulemans.”

„En ik vind het altijd weer een machtig gezicht, als zo'n volle wagen het terrein afrijdt...”

„Ik zie hier nog al eens een wagen wegrijden, als ik voorbij kom... de zaken gaan goed hè?”

„Best! Maar zo'n wagen die daar nu vertrekt, - ik heb wel eens zin om mee te rijden, zie je, er komt nogal wat kapot aan tegenwoordig. En de schade op de vervoerder verhalen, ach - meestal trek ik aan 't kortste eind!”

„M'n beste man, dat zei ik je al zo vaak! Je kunt zelf wel met je spullen meerijden, maar dan ben je er nog niet. Ik heb een prachtpolis voor je, de 1845-Transportpolis! Laat die met je goederen meegaan... 1845 neemt daarmee je risico en je zorgen over!”

Uw verzekeringsman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN.

Alle verzekeringen

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN. en WATER. BOUWMATERIALEN, OP. EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS. BEVRACHTING

Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477

Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist, die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

N.V.
HOETHANDEL EN
ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

Geef dit blad door!

UIT PERS EN PERIODIEK

Het euvel van de

Geen wonder

Het rapport van het Convent der Christelijk-Sociale Organisaties over de zwarte lonen heeft van tal van zijden commentaar uitgelokt. De Maasbode schrijft o.m.:

„De egocentrische bezorgdheid, die zich bij de belangengroepen openbaarde en die zich agressief richtte tegen elke aanmaning tot matiging wegens gevreesde algemeen-economische consequenties, heeft ook velen individueel in haar greep gekregen. Daarbij werd het prestatie-element de noodzaak, ook de arbeidsproductiviteit, die mede afhangt van de persoonlijke inspanning, pari passu te verhogen, op de achtergrond gelaten. Het verband tussen de (stijgende) welvaart en de persoonlijke inspanning ging bij velen verloren, zodat zij de schijn wekten, zich in een lullekkerland te wanen.

Geen wonder, dat in deze sfeer het verschijnsel van de zwarte lonen kon gedijen. Tal van menselijke waarden gingen verloren; die van de arbeid zelf, de band met het bedrijf en de morele verplichtingen, die uit het arbeidscontract voortvloeien. Men trok van de een naar de ander, waar maar het meest te verdienen viel, uiteraard daartoe in staat gesteld, omdat ook de werkgevers zich niet meer aan de regels van het spel stoorden. Misschien zal alleen een harde les de mens weer tot de werkelijkheid kunnen terugroepen. Maar dat hier ook een voorname taak ligt voor de organisaties van werkgevers en werknemers, is duidelijk en nu er enige kentering gaat komen op de arbeidsmarkt, is het moment wellicht gunstig, dit werk krachtiger ter hand te nemen.”

Vraag

De Telegraaf schrijft o.m.:

„Het rapport stelt terecht, dat er niet alleen economische bezwaren tegen de zwarte lonen kunnen worden aangevoerd, maar vooral sociaal-ethische. Maar als men dan leest hoe het Convent het euvel wil oplossen, wordt men toch teleurgesteld.

Er wordt een aantal goed bedoelde maatregelen aanbevolen, die niet al te veel zoden aan de dijk zullen zetten en er wordt een beroep gedaan op de zelfbeheersing der verschillende partijen, terwijl de ervaring duidelijk geleerd heeft dat men er langs deze weg nimmer komt.....

Het rapport bevat geen enkel pleidooi voor een minder ver gaande overheidsbemoeiing, waardoor de situatie zou kunnen worden bevorderd dat het vraagstuk der zwarte lonen, althans in bepaalde sectoren van het bedrijfsleven, vanzelf zou verdwijnen, noch een oproep aan de besturen van de christelijke organisaties, zich als werkgevers en werknemers aan de wettelijke voorschriften te houden. Met name christelijk-sociale organisaties hadden hiervoor mogen terugschrieken.”

Te prijzen

De Tijd merkt o.m. op:

„Met dit rapport is weer eens de aandacht gevestigd op het probleem van de machtsgroeperingen. Deze keer niet op hun macht, maar op hun verregaande machteloosheid. Steeds meer blijkt, dat de „pressuregroepen” wel in staat zijn om op succesvolle wijze — en dikwijls meer dan dat — de gezamenlijke belangen van hun leden te verdedigen, doch dat zij hun zeggenschap verliezen zo gauw de belangen van de le-

den uit elkaar gaan lopen. Zij blijken niet te kunnen voorkomen, dat de werkgevers met elkaar een heilloze strijd om de arbeidskrachten leveren en zij zien passief toe als de werknemers zich aan elkaars zwarte lonen optrekken.

Het is daarom zeer te prijzen, dat de protestants-christelijke werkgevers en werknemers niet ophouden hun leden te wijzen op hun individuele economische en sociale verantwoordelijkheid. Wil men immers het zo begeerde ideaal van de volledige werkgelegenheid blijvend verwezenlijken, dan zal men deze volledige werkgelegenheid moeten verlossen uit het gezelschap van inflatie en overspanning waarin zij tot nog toe verkeerd heeft. Dat kan alleen door zelfbeheersing, niet alleen van de machts-groepen in het loonoverleg, maar ook van de afzonderlijke leden van die machts-groepen voor en na dat overleg. Als men hierin niet slaagt, dan valt voor de toekomst erger te vrezen, want ook een volk krijgt de werkgelegenheid, die het verdient.”

Verdienste

In De Rotterdammer lezen we o.m.:

„Het is naar ons gevoelen de grote verdienste van het dezer dagen gepubliceerde rapport van het Convent van Christelijk-Sociale Organisaties, dat het aan de ethische kant van de zaak de meeste aandacht besteedt. Gesproken wordt van een verzwakking van het normbesef bij brede lagen van ons volk en van een gevaar voor de handhaving van wet en recht in het algemeen. Gezien de ernst van het verschijnsel van de zwarte lonen wil men zowel de werknemer als werkgever die zich hieraan schuldig maken, aansprakelijk stellen.

Het uitbetalen van zwarte lonen, wat voor de overheid uitdrukkelijk verboden is, is op het ogenblik voor velen, de gewoonste zaak van de

ZWARTE LONEN

wereld. Dit is ontstellend en kan een funeste invloed hebben op de verhouding van onderdaan en overheid in het algemeen. Waar zo gemakkelijk met overheidsvoorschriften omgesprongen wordt, zonder dat de overheid zich laat gelden, daar wordt het gezag sterk ondermijnd, tot schade van alle gezagsverhoudingen in het leven.”

Goed stuk

Trouw schrijft o.m.:

„Het rapport van het Convent der Chr. Sociale Organisatie inzake het vraagstuk der zwarte lonen vinden wij een goed stuk werk.

Het is kort en zakelijk, dringt tot de kern van het probleem door, ontwijkt de moeilijkheden niet, en geeft in een achtal punten aan, wat er gedaan kan worden om het euvel uit de samenleving weg te dringen.

In tegenstelling tot het min of meer kritische en relativerende geluid, dat de boulevard-pers over het rapport reeds heeft laten horen zouden wij er onze blijdschap over willen uitspreken, dat de besprekingen in het Convent tot resultaat hebben geleid en dat men het over een zo moeilijk vraagstuk als dat van de zwarte lonen eens is kunnen worden.

Het bewijst, dat de christelijk-maatschappelijke organisaties erin slagen aan dit overlegorgaan, dat in het na-jaar twintig jaar bestaat, steeds meer inhoud te geven. Van andere zijde is zo iets tot dusver nog niet gezien.”

Zelf doen

In het Rotterdamsch Parool lezen we o.m.:

„Het dagblad Trouw blijkt zeer verheugd over wat een protestants-christelijk orgaan van overleg met dit rapport heeft gepresteerd. „Van andere zijde is zo iets tot dusverre niet gezien.” Los van de vraag of deze trots helemaal op haar plaats is (er bestond over de zwarte lonen vóór het

verschijnen van dit rapport reeds veel zeer waardevolle literatuur) is er natuurlijk nog wel enig verschil tussen het vinden van de dingen en het doen van de dingen. Er is te weinig zelfdiscipline, stelt het rapport vast; en wij voegen er aan toe, dat dit verschijnsel tamelijk algemeen is. Op de krappe arbeidsmarkt houdt men zich eenvoudig niet aan de regels. Men biedt meer en men vraagt meer dan onderling is overeengekomen. Hier blijken de grenzen der macht van dezelfde organisaties, die zo eenstemmig veroordelende en waarschuwend rapporten uitbrengen.

Nu is (wij hebben het al eerder betoogd) volledige werkgelegenheid in grote gebieden historisch gezien ook een ongewoon verschijnsel. De hele denkwijze en het hele organisatieleven is sinds onheuglijke tijden gebouwd geweest op een teveel aan arbeidskrachten. Nu dat niet meer het geval is, blijken de instelling en de ethiek der organisaties zich onvoldoende te hebben aangepast. De toestand is veranderd, maar feitelijk zijn de spelregels ongewijzigd gebleven.

Het zou onjuist zijn te menen, dat de overheid hier uitkomst kan brengen. De overheid kan zeker een bijdrage leveren tot een nieuwe orde van de arbeid, maar de arbeidsethiek is een zaak, die zich vrijelijk moet ontwikkelen in een gemeenschap. De genen, die verklaren, dat men zich toch niet kan onttrekken aan de wet van vraag en aanbod, hebben maar tot op zekere hoogte gelijk. De hele beschaving is immers niet anders dan een complex van gegevens en wetten, die men hanteert inplaats van er zich willoos aan prijs te geven, als waren het natuurverschijnselen. Zo ergens, dan geldt in de strijd tegen de zwarte lonen de leuze van zelf doen, die de laatste jaren in het parlementaire debat zo dikwijls is aangeheven tegen bepaalde regelende neigingen van de overheid.”

EN ONS COMMENTAAR

Gemeenschappelijk probleem

Het is verblijvend, dat door het Convent der Christelijk-Sociale organisaties het euvel van de zwarte lonen aan een beschouwing is onderworpen en dat een gemeenschappelijke uitspraak daarover kon worden gedaan. Hoe verklaarbaar het ook is, dat werknemers zwarte lonen in ontvangst wensen te nemen en dat werkgevers bereid zijn ten koste van zwarte lonen te trachten werknemers tot zich te trekken, het zou onjuist zijn te berusten in een toestand, welke ontegenzeggelijk verkeerd moet worden genoemd.

Hier moet een appèl gedaan worden op het verantwoordelijkheidsgevoel van werkgevers en werknemers. Voorschriften, door de overheid vastgesteld, dienen te worden nageleefd. Indien men van mening is, dat die voorschriften te weinig rekening houden met de werkelijkheid van vandaag, zal er naar gestreefd dienen te worden te komen tot wijziging van die voorschriften. Meer nog dan om economische redenen — hoe belangrijk wellicht op zichzelf ook — dient het euvel der zwarte lonen bestreden te worden op sociaal-ethische gronden.

Niet alleen werkgevers en werknemers dienen zich met het probleem bezig te houden, doch ook de overheid. Het is duidelijk, dat een vrijere loonpolitiek er toe kan bijdragen de gevaren, verbonden aan zwarte lonen, binnen engere grenzen te brengen.

Zeker is, dat het verkeerd zou zijn te berusten in een toestand, zoals we die in ons land nu reeds vele jaren aanwezig weten, die eigenlijk door een ieder als ongewenst wordt aangeduid, maar waartegen toch geen afdoende maatregelen getroffen worden.

Het gaat om een kwaad, dat zich in brede kring voordoet en dat alleen kan worden bestreden indien men zich gemeenschappelijk daartoe opmaakt. Ook degenen, die voorstander zijn van een door de overheid zo sterk mogelijk geleide loonpolitiek zullen moeten beseffen, dat het uitbetalen van zwarte lonen daarmee in strijd is. Maar dan moet men — als men niet tot een vrijere loonpolitiek wil komen — de moed opbrengen de strijd tegen de zwarte lonen aan te binden.

De geestelijke volksgezondheid is er mede gemoeid.

De Amerikaanse Senator William Knowland is bezig over de Rubicon te trekken

ER zijn in de Ver. Staten op het ogenblik wellicht heel wat mensen, die er van dromen, in 1960 president te worden. In dat jaar kan Eisenhower zich niet opnieuw herkiesbaar stellen en de strijd om de kandidatuur kan dus zowel in de Republikeinse als in de Democratische partij volkomen open zijn. Nu reeds blijken er heel wat politici te zijn, die hun kansen veel hoger aanslaan dan die van de anderen en die nu reeds maatregelen nemen om hun positie zodanig te verstevigen, dat zij op het beslissende ogenblik in 1960 zo mogelijk onaanstaaftbaar is. Een van die mensen is William Fyfe Knowland, de 49-jarige leider van de Republikeinse fractie in de Senaat: hij is op het ogenblik bezig, de Rubicon over te trekken.

Vanzelfsprekend valt er op het ogenblik nog weinig te zeggen van de kansen, die de gegadigden van thans in 1960 zullen hebben. Om een voorbeeld te noemen: als president Eisenhower voor 1960 komt te overlijden, wordt hij door Richard Nixon opgevolgd. Nixon zou dan bij de voorverkiezingen als aan het bewind zijnde president een grote voorsprong op de riva en in zijn partij hebben. We zullen evenwel hopen, dat Eisenhower zijn tweede ambtstermijn volledig kan uittienen. In dat geval zal ook Nixon, zoals Knowland, slechts één van de vele kanshebbers zijn.....

ZO is Knowland, die uit een zeer voor- aanstaande Californische familie stamt, bezig de rivier van de politieke beslissing over te steken. Hij heeft reeds besloten, zich niet herkiesbaar te stellen als senator bij de verkiezingen, die vogend jaar gehouden zullen worden. Hij nam dit besluit uit tactische overwegingen: hij is nu van mening, dat een senator weinig kans heeft, president te worden. Het is in de geschiedenis van de Ver. Staten inderdaad weinig voorgekomen. Geen senator dus, maar wel gouverneur, nog wel van de grote staat Californië. En als hij er volgend jaar werkelijk in slaagt, gouverneur te worden, dan heeft hij al een heel belangrijke etappe op weg naar het Witte Huis in Washington afgelegd.

De huidige gouverneur van Californië, Knowland's 60-jarige partijgenoot Goodwin J. Knight, is evenwel niet van plan zijn baantje aan Knowland cadeau te doen. Het ziet er naar uit, dat er verbitterd zal worden gevochten om het gouverneurschap en het gevaar, dat de Democraten straks als lachende derde zullen fungeren, is geenszins denkbeeldig. Knowland laat zich hierdoor echter niet ontmoedigen en Knight, die eveneens een gooi naar de kandidatuur voor het presidentschap wenst te doen, evenmin.

INTUSSEN verzet Knowland zich steeds meer tegen de politiek van president Eisenhower. Hij is thans de erkende leider van de aanval op het moderne republicanisme van Eisenhower, die de conservatieven in de Republikeinse partij hebben ondernomen. Zijn streven is er op gericht, in 1960 iets anders te kunnen brengen, dan de politieke erfgenamen van Eisenhower. En hij gelooft, succes te zullen hebben, al hebben voor hem op eenzelfde thema alle pogingen van Taft gefaald tegen Willkie, Dewey en Eisenhower..... Zijn voorste, dat Noorwegen maar uit de Navo moet treden in ruil voor de terugtocht van de Russische troepen uit Hongarije, was evenwel voor een politicus met zulke grootse plannen een wel zeer slecht begin.

Knowland is echter nog jong. Als hij in 1960 de boot mist, kan hij — naar de mens gesproken — gerust nog wachten tot 1964. Hij is dan pas 56 jaar. Intussen zal hij niet stilzitten. Dat heeft hij overigens nooit gedaan, sinds hij op 12-jarige leeftijd deelnam aan de campagne voor president Harding. Hij is een politicus, waarmede ernstig rekening gehouden moet worden.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Jasper bleef plotseling staan.
„Ja, je wilde nog iets zeggen. Toe, spreek op, Suus!”
„Ik geloof, dat mevrouw Groteman een verschrikkelijk mens is...”
„Wat gaat ons dat aan? Als we er eenmaal zitten en we betalen elke week trouw de huur, hebben we verder niets meer met haar te maken.”
„Maar als ze lastig is...”
„Dan zeg je rustig, dat je niet van haar gediend bent.”
„Jij zegt dat nu wel, maar zo eenvoudig is het niet, jongen. We wonen dan bij haar in. En we weten nog niet eens, of we bij haar boven wel een eigen keuken hebben. Misschien is het wel met gezamenlijk gebruik van keuken... Als dat zo is, zullen we alles van haar moeten slikken.”

„Het zal best zo zijn, dat we boven een eigen keuken krijgen. Er zal wel een badkamer tot keukentje ingericht zijn. Dat hebben ze al in heel wat huizen gedaan. En dan heb je niets met haar te maken.”

„Dat is zo,” antwoordde Suus zuchtend.
Jasper greep haar bij de arm.
„Ben je niet blij, dat we een kans maken, Suus?” vroeg hij met indringende stem.

„Als we niet veel met die vrouw te maken krijgen, dan wel.”
„We krijgen niet anders met haar te maken, dan dat we haar elke maand de huur zullen moeten betalen.”

„Als dat zo is.....”
„Natuurlijk is dat zo.”
„Maar je hoort dikwijls, dat inwoning uitloopt op allerlei narigheden.”

„Daar heb je 't weer,” zei Jasper een beetje kribbig. „Jij ziet weer wolven en beren, zoals altijd.” Hij keek haar fel aan en vroeg: „Zie je..... zie je er soms tegenop?”

„Wat bedoel je?”
„Of je liever niet trouwt.....”
Daar, het was gezegd, ofschoon Jasper wel beter kon weten.

Suus was aanvankelijk niet in staat hem te antwoorden. Zij slikte tranen weg en zij keek hem onzegbaar bedroefd aan.

„Nou, zeg eens wat, Suus.”
„Jongen toch,” zei ze toen.

Zij sprak deze woorden met zóveel bewoogendheid uit, dat Jasper zich plotseling schaamde, dat hij haar die onzinnige vraag gesteld had.

Ze liepen zwiingend verder.
Bij Suus ouders gekomen, brachten zij verslag uit over het bezoek aan mevrouw Groteman.

Haar moeder trok de conclusie, dat ze een mooie kans maakten.

„Wees niet al te veel in de wolven,” waarschuwde de vader van Suus. „Je ziet het dikwijls, dat zo'n woninggeschiedenis soms op het laatste moment nog afspringt op een kleinigheid.” Hij begon daar allerlei voorbeelden van te vertellen.

Suus zei niets. Zij luisterde naar het gesprek, maar soms scheen zij doelloos in de verte te staren, alsof haar gedachten zich met andere dingen bezighielden.

Jasper geloofde stellig, dat ze 't bovengedeelte van de woning zouden kunnen huren; doch terwijl hij dit zei, werd zijn optimisme reeds aangevreten door een ernstige twijfel. Opnieuw werd het een gespannen wachten.

Elke avond repte Jasper zich naar Suus om te informeren, of zij al iets gehoord had over het huis. En elke avond was het 't zelfde: Neen, zij had niets gehoord, mevrouw Groteman had geen boodschap gestuurd. Jasper werd tenslotte moedeloos.

„We zitten er wéér naast,” zei hij mistroostig. „Het is voor ons zeker niet weggelegd om een huisje te hebben en te kunnen trouwen.”

Jasper begon af te geven op mevrouw Groteman.

„Jij en ik zijn natuurlijk te gewoon! Zij wil geen doodeenvoudige chauffeur van een vrachtwagen in haar huis hebben. Ze heeft liever mensen die een hoop kouwe drukte hebben. Ik ben er zeker van, dat mevrouw Groteman net zo min geld heeft als wij, — maar ze doet alsof zij wekelijks duizend gulden huishoudgeld besteden kan.”

„Stil nou maar, Jasper,” zei Suus. „Wij mogen niet zo hard over haar oordelen, want wij weten niets van haar particuliere omstandigheden af.”

Twee dagen later kreeg Suus inderdaad bericht van het dametje. De melkboer bracht de boodschap mee, of zij eens bij mevrouw Groteman wilde komen.

Een paar uur later ging Suus er al heen.

Mevrouw Groteman begon heel vriendelijk. Suus moest binnenkomen en plaats nemen op een divan, waarvan de veren versleten bleken te zijn.

Mevrouw Groteman vertelde omstandig, dat zij inlichtingen omtrent Suus en haar verloofde ingewonnen had en dat zij er tevreden over was. De volgende dag zouden de bovenbepalers verhuizen en als Suus en haar aanstaande man het huis wilden bezichtigen, konden ze morgenavond om half acht wel terecht.

„Graag,” zei Suus. „Ik zal er met Jasper over spreken, mevrouw.”

Daarna begon mevrouw Groteman weer te praten over de bovenbepalers, die op het punt stonden te vertrekken. Al haar venijn stortte zij uit, zodat Suus, die deze bittere woordenstroom aanhoren moest, er zenuwachtig van werd.

Met een bezwaard hart ging zij naar huis terug. O, zij zou dolgraag gaan trouwen en vol liefde voor Jasper zorgen.....

Maar zij had angst voor het dametje. Zou zij wel in vrede met dat oude vinnige mensje kunnen blijven leven? Suus huiverde; zij dacht: Ik zal geen ruzie kunnen verdragen.....

Die avond kwam Jasper niet opdagen.

Suus ging naar zijn ouders. Van hen hoorde zij, dat hij panne met de auto gekregen had en dat hij daardoor waarschijnlijk pas in de nacht thuiskomen zou. Jasper had een winkelier, die in de buurt van zijn ouders woonde, opgebeld. Dat deed hij wel een enkele keer meer als er iets bijzonders was. De winkelier was wel zo bereidwillig om boodschappen over te brengen.

Toen Suus terugkeerde naar huis, moest zij plotseling huilen. Zij kon haar tranen niet met geen mogelijkheid bedwingen. Zij hield echter niet over het feit, dat Jasper deze avond niet bij haar zou zijn. Integendeel; diep in haar hart was zij blij, dat hij deze avond door pech verlaat was. En juist omdat zij daar zo blij over was, moest zij huilen. Wat was het toch voor tegenstrijdigs, dat haar bezighield?

Zij wist het wel..... Het was de angst voor mevrouw Groteman, zij voorzag, dat zij met dit praatzieke en onaangename mens moeilijk vrede zou kunnen houden. Jasper zou waarschijnlijk weer zeggen, dat zij zich niets van het venijnige mens moest aantrekken..... Maar Jasper had gemakkelijk praten. Jasper kwam vanavond niet en zij behoefde hem dus nog niet te vertellen, dat zij inderdaad kans maakten, de bovenwoning van mevrouw Groteman te kunnen huren. Vreemd eigenlijk..... zij had nu allerbelangrijkst nieuws en niets zou haar liever moeten zijn, dan Jasper er van op de hoogte stellen. Maar in werkelijkheid was zij er blij over, dat zij niet de gelegenheid kreeg, het Jasper te vertellen. O, zij hield met heel haar wezen innig veel van Jasper! Alles in haar schreeuwde om hem, doch deze keer had zij er vrede mee, dat hij vanavond niet naar haar toe zou komen. En juist dáárom kon zij haar verdriet niet de baas blijven en liepen er tranen over haar wangen.

De volgende morgen, even voor zevenen, was Jasper al bij haar. Suus was nog maar net op, zij liep nog in een omslagjapon. Hij kwam haar vertellen, dat hij pas om één uur in de nacht thuisgekomen was. Moeder had hem verteld, dat zij aan de deur geweest was. Hij vroeg, of zij soms bijzonder nieuws voor hem had?

Terwijl hij dit vroeg, omhelsde hij haar. Hij drukte haar een kus op de lippen.

Suus verkeerde in heftige tweestrijd. Zou zij zeggen, dat mevrouw Groteman een deel van haar huis aan hen wilde verhuren? Of zou zij er over zwijgen? O, zij had afkeer van het dametje, dat zo venijnig lasteren kon en dat zo verschrikkelijk lastig was.

Toen zij in zijn smachtende ogen keek en zij zijn lieve omhelzing voelde, was zij er ineens zeker van, dat zij terwille van Jasper alles zou kunnen verduren. Ja, zij wilde trouwen en voor hem zorgen, nacht en dag! O, wat zou zij goed voor hem zijn! Hoe eerder zij trouwen konden, hoe liever het haar zou zijn!

En daarna vertelde zij hem, dat ze bericht had gekregen van mevrouw Groteman en dat ze vanavond de bovenwoning zouden mogen bezichtigen.

Jaspers lippen begonnen te trillen van vreugde.

„Is 't waar? Maken we dan tóch kans?”

„Ja, stellig. Zij heeft de melkboer de boodschap meegegeven en toen ben ik direkt naar haar toe gegaan.”

„O, Suus, nu gaan we trouwen!” Hij zei het juichend.

„Ja jongen, ja!”

Hij drukte Suus stijf tegen zich aan.

„Ja, eindelijk kan het er van komen,” fluisterde zij. „We hebben al zo lang moeten wachten, hè?”

Jasper vergat, dat hij om zeven uur op zijn werk moest zijn. Het gunstige nieuws, dat ze waarschijnlijk woonruimte zouden krijgen, deed hem de tijd vergeten. Maar plotseling zei hij: „Waarom heb je 't gisteravond niet aan vader en moeder verteld, Suus?”

„Ja, dat had ik kunnen doen.....”

„Dan zouden ze 't me vannacht al verteld hebben, dan had ik het eerder geweten.”

Suus kleurde. „Je hebt gelijk, Jasper, ik had het je vader en moeder moeten vertellen, maar.....”

„Deed je 't liever niet?”

„Nee,” bekende ze. „Ik..... ik had het er even moeilijk mee, gisteravond. Ik ben bang van die mevrouw Groteman. O, ik trouw zo graag met jou! Maar als we daar wonen en we krijgen onenigheid met dat mens.....”

„Dus je haalt je nu al allerlei narigheid op 't lijf door er over na te denken, wat er zou kunnen gebeuren?”

„Gisteravond wel..... Maar nu niet meer, Jasper.”

Toen zij dit gezegd had, gaf zij hem een kus.

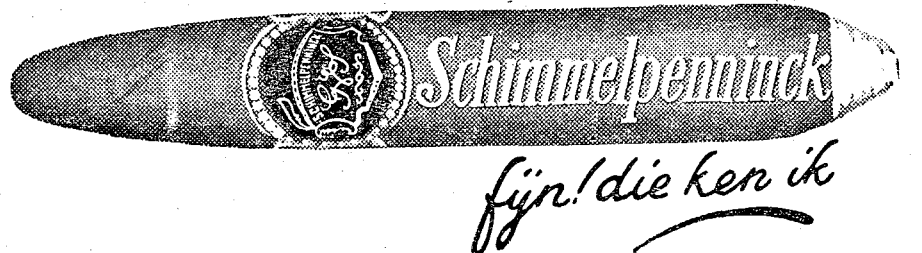
Jasper was nog nooit met zoveel vreugde naar zijn werk gegaan als deze morgen. Ofschoon hij een korte nachtrust gehad had, voelde hij zich heel fit. Het nieuws over de woning scheen hem ongekende energie te geven.

's Avonds gingen Jasper en Suus naar mevrouw Groteman.

De bovenwoning was klein, maar niet ongezeellig. Van een kleine zijkamer had men een keukentje gemaakt. Dat was voor Suus van het grootste belang. Zij haalde opgelucht adem toen zij het keukentje zag; ze zou dus weinig of niets met mevrouw Groteman te maken krijgen.

De huurprijs was hoog en mevrouw Groteman zei uitdrukkelijk, dat ze moesten beloven, nooit naar de woningcommissie te zullen gaan.

SCHOOLMEUBELEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

BOEKEN en periodieken

„Persoonlijkheden” door G. Puchinger. Uitgegeven door Oosterbaan en Le Cointre te Goes. Prijs f 5,50, (voor leden van de R.B.-serie f 3,20).

IN dit 218 pagina's tellende boek is een aantal opstellen verzameld, die door de heer Puchinger in de jaren 1946 tot 1955 in het blad Polemos zijn gepubliceerd. Een negentiental personen wordt in deze bundel geschetst. Wij noemen van hen de stadhouder-koning Willem III, Kardinaal de Jong, Colijn, Gerbrandy, Churchill, Kuypers, Fabius, Schilder. De omvang van de schetsen is zeer verschillend, de ene beslaat slechts 2 bladzijden, de andere heeft een omvang van 20 pagina's.

Het is dan ook niet zo, dat elke schets een volledig beeld van de behandelde persoon geeft. Soms wordt slechts een enkel facet geschilderd, maar altijd is het belangwekkend om van de beschouwingen van de heer Puchinger kennis te nemen.

De verschillende figuren worden dicht bij de lezer gebracht, zodat zijn kennis wordt verrijkt. Vooral de opstellen over Willem III en Kuypers zijn boeiend.

Bij het doorlezen zijn wel een aantal vragen bij ons gerezen. Doch wij achten het een verdiende van het boek, dat het prikkelt tot nader onderzoek. De schrijver heeft een scherp omlinnde opvatting over onze eigen tijd en over de positie van het reformatorisch christendom daarin. Hij is van oordeel, dat wij een vervalperiode van het Calvinisme en een diepe inzinking van de anti-revolutionaire partij meemaken. En hij laat deze opvatting ook bij de behandeling van historische figuren, die hij dan als leerrijke voorbeelden kenschetst, om de hoek gluren. Dit nu achten wij niet de sterkste zijde van het boek. Meermalen poneert de heer Puchinger daarbij eenvoudige allerlei onbewezen stellingen. Een voorbeeld: zonder enig bewijs laakt hij de „de regerings-onderdanige houding van bijkans alle partijen” en hij verzucht, dat er maar weinig kamerleden zijn „wier woord niet gedirigeerd wordt uit de diverse partijbureaus en society-kringen.”

Bij de behandeling van Fabius zegt de schrijver, dat in anti-revolutionaire kring vandaag gemist wordt „onwrikbare beginselvastheid, gedegen kennis van eigen en anderer beginselen, vasthoudendheid aan beginselen ook in eigen kring, strijdbare waakzaamheid ook jegens medestanders en een offerbereidheid ook ten koste van eigen belangen.” Het is nogal wat hetgeen hier zonder enige nadere adstructie beweerd wordt. Door deze en dergelijke uitlatingen wordt aan de waarde van deze overigens voortreffelijke opstellen afbreuk gedaan. Het ware wellicht beter geweest als de heer Puchinger zich bepaald had tot zijn historische onderwerpen.

Indien men de uitschieters op het terrein van de hedendaagse politiek met een grote korrel zout neemt kan de lezing van deze opstellen zeker het inzicht verdiepen. Taal en stijl voldoen aan hoge eisen, hoewel ze wat moeilijk zijn voor de doorsnee-lezer.

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De eerste reis is lonend

DUTHLER VARSSEVELD

Van der Spek

Machines Gereedschappen Aannemersartikelen Rotterdam Wolphaartsbocht 214

SCHEEPSBOUWWERVEN

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

29 JULI

Het zoete leven van de Nederlander openbaart zich ook in de stijging van de suikerprijs. Suiker is 8 cent per kilogram duurder geworden, als u het nog niet wist.

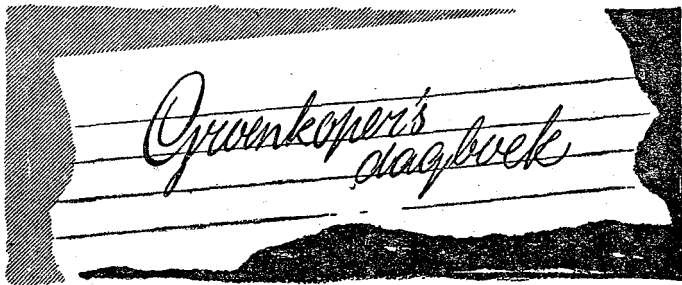
Een zure mededeling aan het begin van de week, doch de minister zegt, dat de suikerbietenverbouwers geholpen moeten worden en dat de tijden er niet naar zijn, dat de regering maar even voor f 42 miljoen buitenlandse suiker koopt, waarvan zij maar f 25 miljoen aan invoerrechten terugkrijgt. Nu vraagt u misschien: als de regering op de import van 120.000 ton suiker 42 miljoen gulden toelagt, van wie krijgt zij dan die f 25 miljoen invoerrechten? Ik dacht eerlijk gezegd hetzelfde en ik ben er nog niet uitgekomen. In ieder geval heb ik nu begrepen, dat de verliezen van het landbouwegalisatiefonds voorlopig uit de extra 8 centen worden betaald, zolang de garantiëprijs aan de suikerbietenverbouwers nog niet wordt uitbetaald. Het is altijd aardig te weten, waar het geld blijft, nietwaar? Ik heb ook begrepen, dat een prijs van f 0,93 per kilo suiker al duur genoeg was, maar de winstmarge van de handel is zo gering, dat die handel f 0,94 wil hebben. Minister Zijlstra moet beslissen. Hij heeft al een beslissing in zijn hoofd om op het blanke brood 1 cent te laten vallen, hoorde ik van goed ingelichte zijde. Het valt allemaal best tegen! Straks maar eens luisteren naar de Bietenbouwers.

30 JULI

Amende honorable! De suikerhandel wil geen f 0,94. Het is een afschuwelijk misverstand, in de hand gewerkt door een onjuiste publicatie vanwege de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening in de Staatscourant! Ik heb nog nooit zo'n officieel misverstand ontmoet. Voor zo'n publicatie zijn journalisten beboet. Maar ja, de heer Mansholt is natuurlijk niet in dienst van de Staatscourant.

Het is nog de vraag of hij het bericht van te voren gezien heeft. Goed. Met de suiker zijn we dus klaar.

Ik ben blij, dat ik geen verlovingsplannen heb of aanvechtingen om gouden of zilveren ringen weg te geven. Zij zijn 10% in prijs gestegen. Gelukkig staat tegenover al die prijsstijgingen die

éne cent, welke het blanke brood minder gaat kosten. Laten wij — u en ik — ons daaraan vastklampen, opdat wij dat blanke brood in vrede zullen eten, dankbaar gestemd, dat dit brood tenminste goedkoper wordt.

Wat mij betreft, ik eet zelden blank brood, omdat ik bruin brood gezonder acht. Maar in deze omstandigheden, in de wat ongezonde economie van ons land, juli 1957, kunnen we gerust blank brood eten, zij het dan niet met suiker. Want wittebrood met suiker duidt op welvaart, naar mijn smaak. Nee vrienden, onder de wijze blik van de minister van Landbouw etc etc. is het geen botertje tot de boom en geen wittebrood met suiker. Zaterdag verlangde boze buurman zelfs terug naar de vleespotten van Liefdinck. Zo ver is het al gekomen in Nederland.

31 JULI

Ik denk nu maar liever over het snelle naderen van de zomer en aan de dag, waarop ik mijn biezen zal pakken en met vakantie gaan. Het wordt goed weer.

Dat zijn geen voorspellingen, maar dat is een verwachting. Ik begrijp dan ook niet, dat een nette krant zoals de Nieuwe Rotterdammer over het beterschap beloven en beterschap b. ngen van de weergoden kan spreken, ook al is dat minder ernstig bedoeld. Het klinkt als het puurste heidendom. Intussen is het — afgezien van het weer — ondergronds gaan rommelen in de mijnstreek. Daar liggen de zaken niet zo gemakkelijk, als u en ik wel denken. Daar ligt iets anders. Daar ligt een staatsbedrijf, dat zich zo zelfstandig heeft ontwikkeld, dat het bij tijd en wijle „we” tegen Den Haag zegt. 't Zal mij benieuwen, wat het nu gaat zeggen, nu de bijzondere premiereregeling in het geding is. De ministers Suurhoff en Zijlstra — hoorde ik — zitten op hete kolen, hoewel zij voor hetere vuren hebben gestaan. Maar voordat er vuren gestookt kunnen worden moeten de kolen er zijn. Moeten we een

„model arbeider” verwachten onder de grond? Hoog boven de grond zijn de K.L.M.-piloten al bezig. Stel u voor in de krant te kunnen lezen: „Piloten en kompels gaan hand in hand”.

1 AUG.

De Watergeus staat niet voor de Briel, als ik het goed begrepen heb. De plaatselijke fotograaf heeft zijn plaatjes in de Maas gespoeld, lees ik in „Het

Parool” en gezien een bij het artikel behorende foto moet ik zeggen, dat Maaswater 'n goede ontwikkelaar blijkt te zijn. Hij was gelukkiger dan een Brielse belastingambtenaar, die als jonge vader van een baby naar het Brielse meer moest fietsen om water aan te dragen voor de luiervas. Dat zijn ongezonde toestanden. Boze tongen beweren, dat een en ander iets te maken heeft met de bestedingsbeperking, maar dat neem ik niet voetstoots aan. Maar dat — nog steeds volgens „Het Parool” — Brielle gistermorgen zo droog was als de sahara is toch wel verontrustend. Verontrustender vind ik echter, dat wij een tekort aan geld hebben. En daar bedoel ik niet mee wij de familie Groenkoper, maar wij staat voor u en ik. Er heerst een schaarste op de kapitaalmarkt en er is geen Maas en geen Briels Meer bij de hand, om gulden te putten. En dat juist nu vele gemeenten een zekere gelddorst aan de dag leggen voor allerhande projecten, welke noodzakelijk uitgevoerd moeten worden. Met de mondjesmaat aan geld welke mijn vrouw en de kinderen nog bezaten, zijn zij vandaag naar het vakantie-eiland vertrokken, hoog in het noorden. Ik hoop later te volgen... met het geld!

2 AUG.

De vakantiegeest heeft ook een aantal gedetineerden bevangen. Zij braken uit en verkozen de vrijheid. Jammer genoeg heb ik op de valreep van mijn vakantieboot geen betrouw-

bare statistieken bij de hand, doch ik neem aan, dat onder het bewind van minister Samkalden het grootst aantal ontvluchtelingen geregistreerd staat. Natuurlijk kan Z.E. dat niet helpen. Per slot van rekening is hij geen portier. Ben ik wel ingelicht, dan kan niemand het helpen. Het zal dus de vakantie zijn plus de drang naar vrijheid, welke ieder van ons aangeboren is. Waarom geen huizen van bewaring op eilanden, vraag ik mij af. Eilanden zijn makkelijk te bewaken. Zij zijn in trek, ook bij Z.E., en bij andere politici. En naast al die huisjes, hotels, pensions, villa's, bungalows, tenten en kampeerboerderijen zou een net Huis van Bewaring niet eens opvallen. Bij de laatste ontvluchting is het wel zuur, dat de Nederlanders gepakt zijn, maar dat de twee Duitse gedetineerden nog ongrijpbaar zijn. Zoets wil er niet goed in, als u begrijpt wat ik bedoel. Enfin, ik kan er ook weinig aan doen. Het spijt me wel, want ik help graag waar ik kan. Maar als niemand de schuld draagt, dan weet een mens als ik ook niet, waar te beginnen.

3 AUG.

Vandaag naar het eiland van mijn dromen vertrokken. Er waren echter meer Nederlanders, die er zo over dachten. Maar er waren niet minder Duitsers met een dusdanige „Seelenverwantschaft”.

De treinen waren overvol en de boot had grote vertraging. Ik schrijf deze regels op de Waddenzee, gekneld tussen twee gezette Germania's, die mij wel wat in de verdrukking brengen.

Het weer is prachtig en houdt een schone belofte in voor het weekeinde. De badgasten, die van de boot kwamen hebben het slecht gehad, hoorde en zag ik. Veel regen en veel wind.

Het aantrekkelijke van zo'n eiland is, dat men niet weg kan, als men wil. En lat men, als men moet, geen zin heeft te vertrekken.

De eerste winkel, welke ik per bus op het eiland voorbijtrok had een groot plakaat voor het raam: „Ausverkauf”, Halbe Preise”.

Dat gaf mij de voldoening, dat ik niet voor niets mijn paspoort naar dit stukje dierbaar vaderland had meegenomen.

William Groenkoper

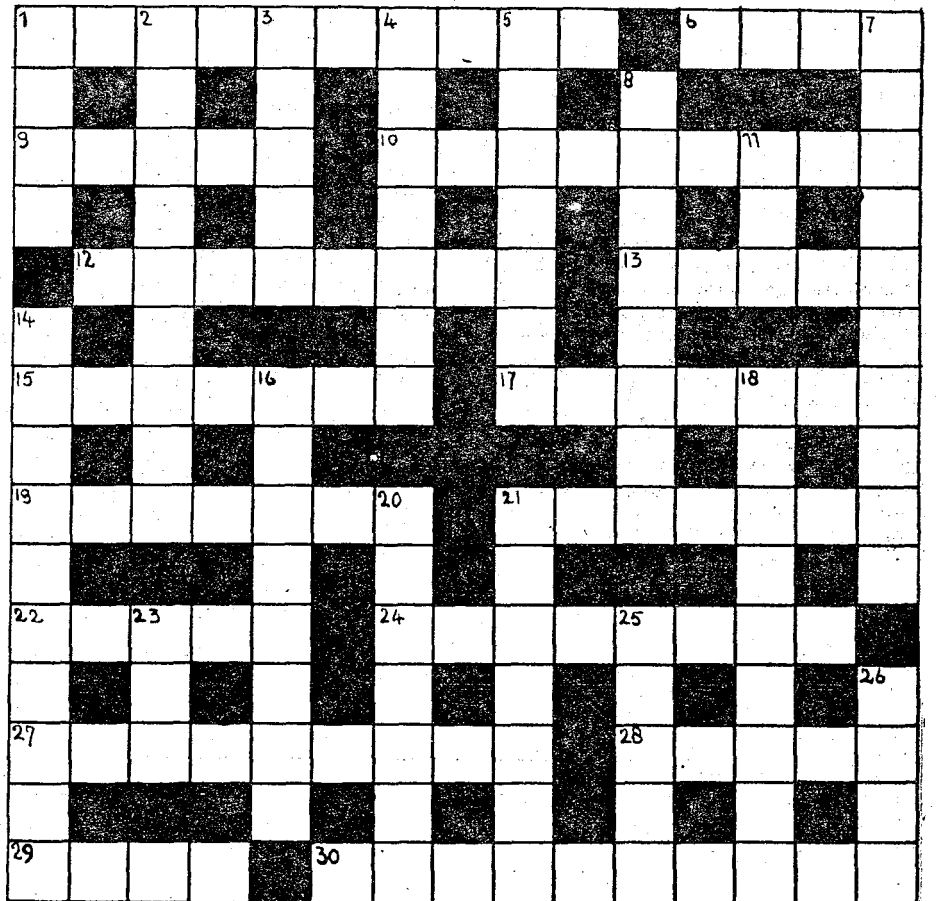
KRYPTOGRAM

Horizontaal:

1. kaartje, waarbij de aansluiting van belang is; 6. Davids muziekinstrument; 9. postbodes en agenten doen dit heel wat kalmer dan wielrenners; 10 het binnenste van deze gerechten is nogal flauw; 12. hebben de andere flats geen bel? 13. zo'n gebaar spreekt van een vriendelijke geest; 15. uitgeput, wanneer een familielid overleden is; 17. hij deelt nooit het echtelijk bed met u; 19. na 't eten nutteloos; 21. collega, die bereid is met u te delen?; 22. geliefde, die in de kern een echte man is; 24. patience? nee, wel een spel zonder speelkameraadjes; 27. gekruid geldstuk voor de kerk, maar niet geschikt voor de collecte; 28. hoewel een bepaalde letter er is, vraagt hij toch; 29. onontwikkelde bewoner van Gronings dorp?; 30. wil Min. Zijlstra vervangen door atoomenergie.

Verticaal:

1. plaats van twee duiten; 2. 't slot is bedrieglijk, want 't is zonder slot; 3. 't is een jaap, maar Jaap is 't niet; 4. legering waar geen militairen aan te pas komen; 5. houten jongedochters; 7. er net ingestampt (3, 7); 8. lopende golf, die in trek is; 11. Romeins recht uit de vleespotten; 14. de mannen dragen de herinnering aan hun erfsmet altijd zichtbaar; 16. de oude hangen in musea, de jonge staan voor de klas; 18. onmisbaar in een jeugdorchestje; 20. twistgesprek dat aan de maaltijd begint; 21. gewapende macht, waarvan de kern in de olie is? 23. men heeft vroeger wel gedacht dat Adam hem vader moest noemen; 25. wapen op prinsjesdag?; 26. Had een Romeins keizer deze lichaamsdelen achterstevoren?

Oplossing vorige week

Horizontaal: 1. Krokodilletraan; 2. Eiermijn; 9. Satraap; 10. Stemmen; 11. Tapkast; 13. Stellig; 15. Pelgrim; 18. Karamel; 21. Bedelen; 22. Oerstom; 24. Mijn-

Verticaal: 1. Koepiet; 2. Open top; 3. Olm; 4. Tot; 5. Amandel; 6. Nijptang; 8. Noest; 9. Samos; 12. Air; 14. Eer; 15. Pardoes; 16. Liberia; 17. Madam; 18. Kolom; 19. Madoera; 20. Losprijs; 23. Tip; 25. Nijl.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dr. HOMMES EN DE C.H.U.

DE C.H. UNIE hield haar zomer congres en de heer Tilanus sprak er over de politieke situatie.

Daarbij kwam ook de kabinetsformatie ter sprake.

Men heeft gezegd, dat het speciaal de heer Tilanus is geweest, die een andere dan de thans bestaande regeringscombinatie onmogelijk heeft gemaakt. Toen prof. De Gaay Fortman met zijn informatiën bezig was, kwam er een stadium dat het vast bleek te zitten op de socialisten. Toen heeft de informateur nagegaan, of er ook een regeringscombinatie zonder socialisten mogelijk was. Geen rechtse combinatie van confessionele partijen zoals sommigen menen, en de heer Tilanus ook schijnt te menen, maar een combinatie zonder socialisten. Het bleek niet te kunnen. Het was speciaal aan de heren Tilanus en Staf te danken, dat het niet kon. Vooral de laatste ontwikkelde in dat verband een merkwaardige en onverwachte activiteit, maar we zullen op de memoires van prof. De Gaay Fortman moeten wachten, voordat die zaak helemaal uit de doeken komt. De heer Tilanus laat het zich graag aanleunen, dat hij elke combinatie zonder socialisten onmogelijk heeft gemaakt. Hij vindt dat zijn politieke verdienste. En hij heeft dat op de conferentie niet verzuimd te zeggen. En zijn mede-hoofdbestuurslid prof. Van Niftrik heeft in „Koningin en Vaderland” breedvoerig trachten aan te tonen, dat deze C.H.-begeerte naar een kabinet-met-socialisten samenhangt met de C.H.-principes. De A.R. voelen meer voor een kabinet van belijdende christenen, maar de C.H.'s hebben daar principieel geen behoefte aan.

Het bovenstaande bevat geen nieuws. Het is voldoende bekend, dat de Christelijk-Historischen onder leiding van de heer Tilanus een grote soepelheid betonen bij de kabinetsformatie en zelfs geschokt zijn en een dreun op hun hoofd voelen, als de A.R. nog al krasse voorwaarden stellen (wij denken aan de formatie van 1952), maar dat zij op één punt onverbiddelijk zijn. Zodra er maar sprake is van een kabinet zonder socialisten, dan doet de C.H. een duidelijk neen horen. Nog eens, het is bekend genoeg.

Maar wij hebben beloofd, dat wij nog wel nader zouden terugkomen op de brochure van dr. Hommes. Dat doen wij op dit moment. Want dr. Hommes heeft voor het tegenwoordige kabinet en zijn grondslag geen goed woord over. Hij zegt het in zijn stijl aldus: „Dit noodka-

binet is wel een pijnlijke demonstratie, een testimonium paupertatis van een karakterloos compromis- en geschipperkabinet”.

Nu vinden wij het vreemd, dat diezelfde dr. Hommes in diezelfde brochure „Zullen wij nog A.R. blijven?” als een van de grote doelstellingen naar voren schuift, dat de A.R. partij evenals de C.H. Unie op den duur moet verdwijnen, om te komen tot de stichting van één grote Prot.-Chr. Volkspartij. Daar moet het volk rijp voor worden gemaakt. Dat wil zeggen, zo mogen wij het toch opvatten, één partij, waarin dr. Bruins Slot en Tilanus, prof. Zuidema en prof. Van Niftrik hun gezaghebbend woord spreken.

Waar dan nog bij komt, dat dr. Hommes tegelijkertijd wil komen tot toenadering tot het G.P.V. Want „daar is een overtuigd Bijbels verweer tegen het staatsocialisme aan het woord, dat verkwikkend is.”

Het lijkt ons een beetje vreemd om in één brochure zich in de meest krasse termen te keren tegen het huidige-kabinet-met-socialisten en tegen karakterloze „politieke compromissen die tot zulke kabinetten” leiden, en tegelijk te pleiten voor eenheid met de C.H.U., die praktisch en principieel voor zulke compromissen gaarne de verantwoordelijkheid aanvaardt.

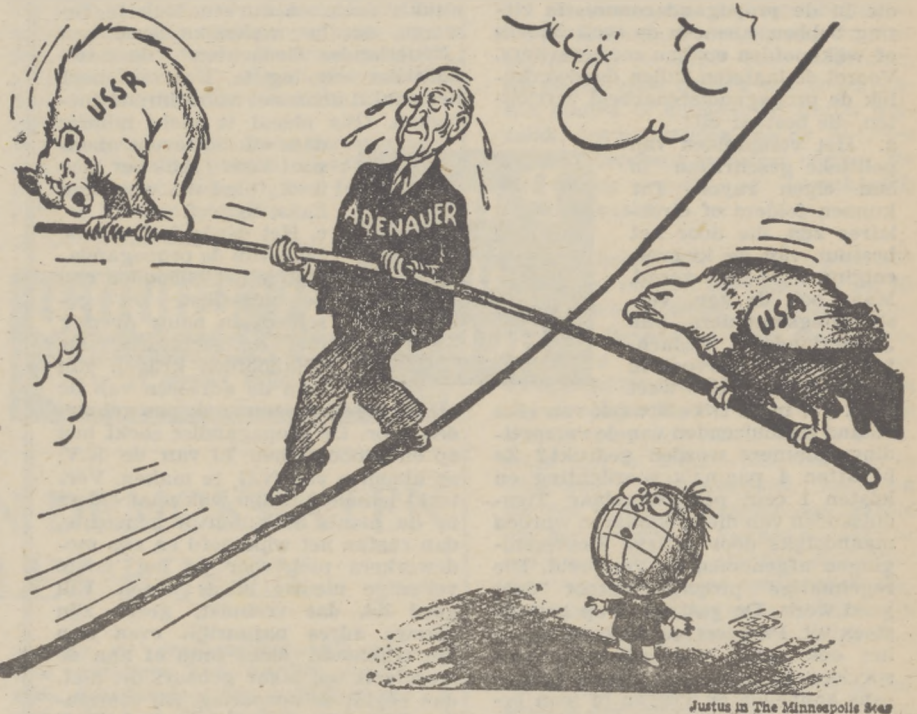
Maar toch wil dr. Hommes die eenheid en hij beschouwt het als een taak van de jongere generatie, om op dit punt de oudere „uit de wet der traagheid te halen”.

FRANKRIJKS MOEILIKHEDEN

● **PNIEUW** vestigt Frankrijk de aandacht op zich door de economische maatregelen, die het ter bescherming van zijn betalingsbalans heeft gemeend te moeten nemen. Reeds enige weken geleden gingen geruchten, dat de Franse franc zou devalueren. Het leek er sterk op, dat de regering Bourges Manoury hieraan niet zou kunnen ontkomen. De inflatie in het binnenland was onder invloed van de grote tekorten op de begroting steeds sterker geworden. De acties in Algerië vroegen veel geld en ook andere uitgaven bleven hoog. Het tekort op de staatsbegroting was dan ook aanzienlijk. Steeds opnieuw werd hierdoor nieuw geld in de Franse economie gepompt.

De invoer werd hierdoor gestimuleerd en de uitvoer liep achteruit door de willige binnenlandse markt.

Reeds het vorige jaar is dit proces

Democratisch socialisme

Stel u voor, verbeeldingskracht bezittende lezer, dat dr. Willem Drees, minister-president en minister van algemene zaken, op het verkiezingspad ging en een rede wou houden in Roermond, het overwegend Roomse Roermond. Nee, daar is geen verbeeldingskracht voor nodig, want dat is gebeurd, en kwajongens die herrie maakten hebben zelfs aan die gebeurtenis het relief gegeven, dat uitsluitend de P.v.d.A. ten goede kwam. Maar stelt u zich nu voor, dat dr. Willem Drees in Roermond wou komen spreken, een verkiezingsrede, en dat het in meerderheid K.V.P. gemeentebestuur dat onmogelijk maakt, door te zorgen, dat er geen grote zaal beschikbaar was en dat het ook niet mocht in de openlucht. Ja, dan is er wel verbeeldingskracht

nodig, om zich voor te stellen, wat het Vrije Volk zou schrijven. Behalve natuurlijk, dat er kans bestond, dat het oude, nare woord „zaalafdriving”, dat de rode pers vroeger veel gebruikte en dat later meer een specialité is geworden van de communistische pers, weer op de voorpagina van Het Vrije Volk zou verschijnen.

In Duitsland is een verkiezingscampagne aan de gang. En de Bondskanselier, Dr. Konrad Adenauer, houdt op verschillende plaatsen een redevoering voor een groot en geestdriftig publiek. Niet in Blefeld. Want daar is de meerderheid van het gemeentebestuur rood en werd dus niet toegestaan, dat er een tent werd opgericht op een groot plein, teneinde de menigte te kunnen bergen, die Dr. Adenauer wilde horen.

Niet in Bochum. Want ook daar is het gemeentebestuur rood en door dat bestuur werd belet, dat er een grote zaal voor Adenauer beschikbaar zou zijn.

Het „democratisch socialisme” in Duitsland, het valt telkens op, heeft methoden, die wat rijkelijk veel aan die van het nationaal-socialisme herinneren.

En het voelt zich blijkbaar in de verkiezingsstrijd tegen Adenauer niet erg sterk. Anders zou het zijn kracht niet zoeken in dergelijke praktijken.

Sommigen zeggen evenwel nog altijd, dat het Nieuwe Europa er alleen kan komen, schoon en goed, als overal de socialisten het heft in handen hebben. De democratische socialisten, zoals zij zich zelf noemen.

Andere geest is nodig

van verslechtering in de Franse economie begonnen. De toenmalige Franse regering heeft toen de liberalisatie van de buitenlandse handel terugschroefd en zij is tevens overgegaan tot het heffen van extra heffingen op de invoer en subsidiëring van de uitvoer.

De situatie is sindsdien niet erg veel verbeterd. De betalingsbalans bleef tekorten opleveren. In 1956 was het maandelijks tekort op de handelsbalans gemiddeld circa 30 miljard francs, terwijl in de eerste maanden van dit jaar dit rond de 40 miljard schommelt. Het tekort in de Europese Betalingsunie was eind juni opgelopen tot rond 1400 miljoen dollar.

Het was duidelijk, dat een afvloeiing van deviezen en speciaal van goud en dollars niet langer kon doorgaan. Men kan nu eenmaal niet blijvend boven zijn

economische stand leven, zoals Frankrijk blijkbaar doet.

Wil men een dergelijke situatie afdoende bestrijden, dan moet men de oorzaak van dit proces wegnemen. Dit betekent voor Frankrijk een drastische verlaging van de overheidsuitgaven en het in evenwicht brengen van de begroting. Dit had reeds vorig jaar moeten gebeuren, doch ondanks het streven van de toenmalige Franse regering Mollet is dit op niets uitgelopen. Nu heeft minister Gaillard een nieuwe poging hiertoe gedaan. Met inzet van zijn portefeuille is hij erin geslaagd om de uitgaven op de begroting van 1958 met het forse bedrag van 600 miljard francs omlaag te brengen, zonder dat hij er echter in geslaagd is hiermede een evenwichtige begroting te krijgen. Het is duidelijk, dat deze beperking van de overheidsuitgaven niet onmiddellijk doorwerkt in de Franse economie. Om nu reeds de sinds 1955 ongeveer gehalveerde deviezenpot tegen verdere verliezen te vrijwaren, heeft Frankrijk opnieuw ingegrepen in de buitenlandse handel. In overleg met het Internationale Fonds heeft men een systeem uitgedokterd, dat de invoer afremt door

● *Vervolg op pag. 3*

De kiesvereniging en haar

REGLEMENT (IV)

* De taak van de „stoottroepen” der partij verdient onze medewerking . . . en de werkers onze hulde en dank.

De propagandacub is — onder leiding van de propagandacommissie — de stoottroep van de kiesvereniging. Welke taak heeft dit gezelschap van propagandisten van het a.r.-beginsel? Die taak is zeer veelzijdig. Zij wordt overzichtelijker indien we nog even repeteren, wie tot de propagandacub behoren. We zagen de vorige week reeds, dat dit de bestuursleden zijn, die in de propagandacommissie zitting hebben, alsmede de sectieleiders of wijkhoofden en hun medewerkers. Vooral de laatsten zullen daadwerkelijk de propagandistenarbeid verrichten, die bestaat uit:

a. Het verspreiden van politieke geschriften in hun eigen rayon. Dit kunnen folders of circulaires zijn, die door het bestuur van de kiesvereniging worden verzorgd. Maar ook de zgn. verspreidingsnummers van „Nederlandse Gedachten” komen daarvoor in aanmerking. U weet

toch, dat in de tweede week van elke maand tienduizenden van de verspreidingsnummers worden gedrukt? Ze bevatten 4 pagina's voorlichting en kosten 1 cent per exemplaar. Tien-duizenden van die exemplaren worden maandelijks door actieve kiesverenigingen afgenomen en verspreid. Die regelmatige propagandastoot doet goed werk. De gestage drup holt de steen uit. Probeer uw kiesvereniging het ook eens? Oordeelkundig verspreiden en dan — na zekere tijd — eens aanbellen en vragen of men bereid is lid van de kiesvereniging te worden. Als u een propagandacub hebt met medewerkers, die elk een straat of een stuk er van voor hun rekening nemen, is ieders werk niet te zwaar en wordt het gehele arbeids-terrein toch intensief en systematisch „uitgekamd”. Wij hebben hierover maar één klemmend advies: **DOEN!**

Tijdens de aanstaande algemene leden- en abonnee-werfactie in september en oktober gaan deze propagandacubs ook op pad met de speciale folder „Kleur Bekennen”. De prijs is f 2,50 per 100 stuks. Die folder wordt niet in de bus gedruwd, doch persoonlijk afgegeven met de mededeling, dat de bringer over een paar dagen terugkomt om een praatje te maken. Of liever gezegd: om de bewoner en diens volwassen huisgenoten kleur te laten bekennen. De circulaires voor deze actie liggen gereed. Ze gaan na 20 augustus de deur uit.

Verscheidene kiesverenigingen hebben hun steun voor de actie in deze vorm al toegezegd. Ze staan goed „bewaterkuigd” klaar om te starten. De beide kiesverenigingen in Zaandam bijvoorbeeld gaan op pad. Ze nemen ieder 5 à 6 adressen voor hun rekening. De resultaten zijn goed, omdat er regelmatig gewerkt wordt. Het is een voorrecht voor een partij zulke stoottroepen ook tijdens algemene acties te kunnen inschakelen.

b. De tweede taak van de propagandacub is 't werven van abonnees voor „Nederlandse Gedachten”. Dit blad, dat rond 18.000 abonnees telt, kan er nog veel meer gebruiken.

Alle partijleden ontvangen gedu-

rende 10 maanden in de tweede week van elke maand het zgn. Contactnummer van 8 pagina's. Dan gaan er dus ± 95.000 exemplaren op de post. Een goed systeem van voorlichting, ongetwijfeld. Maar het betekent tevens, dat 95.000 min 18.000, dus circa 77.000 partijleden niet wekelijks dit blad lezen.

Men zegt wel eens, dat eigen roem stinkt, doch we durven toch te beweren, dat het wekelijks lezen van „Nederlandse Gedachten” de beste politieke scholing is. Daarom moet het aantal abonnees voortdurend toenemen. Ons ideaal is niets minder

dan: elk lid tevens abonnee! Voor f 6,50 per jaar is dit blad als weekblad haast te geef.

c. Het derde deel van de taak van de propagandacub is het bijhouden van de adreslijst. Dit geschiedt in nauw overleg met de secretaris. De wijkhoofden krijgen van hem de adressen van de

nieuw-ingekeomen en de pas gehuwden door. De propagandist zoekt hen op en probeert hen lid van de K.V. en abonnee van N.G. te maken. Vertrekt iemand uit zijn wijk naar elders in de plaats of buiten de gemeente, dan rusten het wijkhoofd en zijn medewerkers niet voor ze het juiste volledige nieuwe adres weten. Elk goed lid, dat verhuist, geeft zijn nieuwe adres natuurlijk even aan het wijkhoofd, diens hulp of aan de secretaris op. Maar gebeurt dit niet, dan begint de opsporing. Bij voormalige bureaus wordt geïnformeerd of bij de P.T.T. Lukt dit niet, dan (voor een kleine vergoeding) even de afdeling Burgerlijke Stand van het raadhuis inschakelen.

Daar weten ze het precies, want de verhuisde persoon moet daar zijn nieuwe adres melden. De secretaris geeft dit adres op aan het Centraal Comité; die het doorgeeft aan de K.V. in de nieuwe woonplaats.

Vergeet het nooit: Duizenden leden zijn in de loop der jaren voor de partij verloren gegaan, omdat hun nieuwe adres onbekend was. Zij konden dus in hun nieuwe woonplaats, vooral als het een grotere stad betrof, niet meer worden opgespoord.

d. De laatste, hier te noemen taak van de propagandacub is uw hulp bij de contributie-inning.

Een penningmeester kan niet alles alleen af. Vooral als het om een maandelijks of wekelijkse inning gaat. In een plaats als Zaandam heeft men ongeveer 20 van zulke hulpeningmeesters. Stelt u zich eens voor welk een mogelijkheid ook hierdoor geschapen wordt om regelmatig de mening van de leden te peilen. Daar kan het bestuur van de K.V. en ook de regionale en landelijke partijleiding alleen maar voordeel van hebben.

Tenslotte: Hulde en dank aan al deze werkers van de propagandacubs, die hun arbeid in getrouwheid en met ijver verrichten. Zij zijn de mannen en vrouwen die de christelijke staatkunde in ons land mee dragen en mogelijk maken!

NATIONAAL ONDERWIJS

HET Vrije Volk is nog steeds ongerust, dat wij van de Christelijk Nationale School in Nederland een antirevolutionaire school willen maken. Wanneer onzerzijds wordt gesteld, dat zulk een school onderwijs geeft, gebaseerd op de Calvinistische beginselen, dan is zulks voor de rode pers voldoende om te zeggen: ziet ge wel, een a.r. school.

Wij willen ons niet begeven in de vraag, wat de politieke kleur van de openbare school is. Wanneer Volksonderwijs in haar orgaan duidelijk en met warmte partij kiest voor het verdrukte Hongaarse volk en tegen de communistische beulen, dan komt er uit de kring van de georganiseerde voorstanders van het openbaar onderwijs reeds verzet. En wanneer mannen van het openbaar onderwijs verklaren, dat op hun school over Kuyper, Schaepman en Lohman niet wordt gesproken, maar natuurlijk wel over Troelstra, dan geeft dit wel te denken. Er is altijd een stroming geweest bij het Volksonderwijs, die er op stond, dat de openbare school niet alleen godsdienstig, maar ook politiek neutraal zou zijn.

DE christelijk-nationale school is gesticht uit verzet tegen het neutralisme van het openbaar onderwijs. En daarbij werd onmiddellijk voorop gesteld dat deze Christelijk nationale school niet alleen zou gekenmerkt worden door het onbelemmerd gebruik van de Heilige Schrift, maar dat zij ook zou trachten naar een juiste voorstelling van de volkshistorie.

Dat betekent christelijk onderwijs in vaderlandse geschiedenis.

Dat betekent, dat twee grote momenten uit die historie bijzondere aandacht verdienen, de reformatie en de revolutie.

De Christelijk nationale school leert de kinderen danken voor het gezegende werk der Kerkhervorming, waardoor „de Bijbel aan het volk werd hergeven.” (Da Costa).

Maar zij leert de kinderen ook verstaan, wat de achtergrond is van de Franse revolutie. Zij tracht uit te leggen, dat de leuze: Vrijheid, gelijkheid en broederschap een valse leuze was. Zij onderwijst de geschiedenis van de Franse revolutie zo, dat duidelijk naar voren komt, hoe hier machten openbaar worden, die tegen God en Zijn Woord ingaan, die een omkering betekenen van het Bijbels woord: Vreest God en eert de koning. Zij verhaalt, hoe daardoor de breuk kwam met het Huis van Oranje, en hoe daardoor de begeerte openbaar werd naar een nieuw, onnationaal leven, vervreemd van Schrift en historie. Dat daarom het gebed in 's lands raadzaalen werd afgeschaft, de Bijbel van de school verwijderd en het hart uit de geschiedenis van ons volk gesneden.

ZIJ zal de kinderen leren, als een christelijk-nationale opdracht, dat de krachten van de Franse revolutie, onchristelijk en anti-nationaal, bleven doorwerken onder ons volk. En wanneer het pas geeft, dan zal zij ook aan de kinderen vertellen, dat er een merkwaardige parallel is tussen 1789 en 1918. Toen in 1789 de Fransen revolutie maakten, schreven sommige Nederlandse „patriotten”, dat wij helaas geen deel konden uitmaken van de Franse natie, maar dat wij haar gelukkig wel konden navolgen. En toen in 1918 de rode revolutie in Duitsland de macht in handen kreeg, waren er Nederlanders die beweerden, dat deze rode revolutie onmogelijk kon stil staan bij Zevenaar en dat dus in Nederland het uur van de rode dictatuur was gekomen. En in dat verband zal dan de naam van Troelstra moeten worden genoemd.

Het Vrije Volk heeft zich in dat opzicht geen illusies te maken. Christelijk nationaal onderwijs betekent, dat er een zuiver licht wordt geworpen op de historie van ons volk en dat er, zo God wil, op die wijze een generatie wordt gekweekt, die er nog wat van verstaat, wat het zeggen wil: tegen de Revolutie het Evangelie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, s-Gravenhage. Telefoon K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Kon Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0,20.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting borden. Van oktober f 12,50, november en december f 14.—, januari f 13.—, februari f 12,50. Overige maanden f 8,50.— Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-633

Te hoge bloeddruk

hoofdpijnen, hooikoorts, klier-, lever-, longziekten, open wonden, spatten, struma, suikerziekte vallende ziekte, verkalking, verlamming, vetzucht, zenuwontsteking, zenuwzwakte, uitputting of

ENIGE ANDERE SLEPENDE ZIEKTE?

Wij oogsten succes op succes met onze vasts bekende geneeskruident à f 3,95 p. pak. Meldt ons uw ziekte en klachten. Broch. en inl. gratis!

Kruidenhuis Flora

Westersingel 40, GRONINGEN

Koopt bij

onze

adverteerders

De meesterhand van Mr. Poodle

ontwierp de meest exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen.

Zijn collectie is toonaangevend voor coupe en charme.

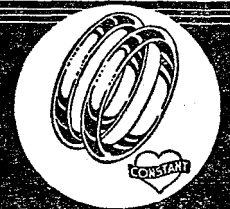
Mr. Poodle garandeert U 100 % zuiver wol, met een maximum aan kleurechtheid, waschtheid en krimp-vrijheid.

Vraag Uw winkelier U de collectie te tonen en let op Mr. Poodle. Dan pas bent U zeker een „Meesterstuk” te kopen.

C.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE

VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER HEY
CULEMBORG

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKENDE MERK
IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

BUREAU VOOR VASTE
GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur

Bloemstr. 13, UTRECHT

Kopen en verkopen van huizen etc Woningen te koop gevr voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen

ALLE VERZEKERINGEN

FRANKRIJKS MOEILIKHEDEN

• Vervolg van pag. 1

deze te belasten met 20 % en de uitvoer stimuleert door subsidie te geven tot een zelfde percentage. Vrijgesteld van deze extra invoerbelastingen zijn bepaalde essentiële grondstoffen. Hierin ligt het voordeel boven een formele devaluatie. Want met een devaluatie zouden ook de prijzen van die goederen worden verhoogd. Dit zou weer doorwerken op het binnenlandse prijsniveau en een nieuwe oorzaak worden voor binnenlandse kosten- en prijsverhogingen. Bij het huidige systeem hoopt men dergelijke nadelige effecten te vermijden.

HET IS TE BETREUREN dat Frankrijk deze maatregelen heeft moeten nemen. Juist nu alles erop wijst, dat de Europese Economische Gemeenschap door de aanvaarding, met name door Frankrijk en Duitsland, eerlang in werking zal kunnen gaan treden, betekent deze ontwikkeling in Frankrijk een belangrijke tegenslag in het streven naar een verdere vrijmaking van het extra-Europese handelsverkeer. Het vertrouwen in Frankrijk, als partner in de E.E.G., dat toch al niet zo groot was, krijgt hierdoor wederom een ernstige knauw.

Het is te hopen, dat de regering Bourges Manoury met zijn energieke minister Gaillard erin slaagt het binnenlandse monetair evenwicht te herstellen. Gelukt het om monetaire orde op zaken te stellen, d.w.z. de staatsbegroting in evenwicht te brengen, dan zou reeds veel gewonnen zijn. Want in feite

is de Franse economie niet zo ongezond. De produktie is gestegen en de produktiviteit ontwikkelt zich eveneens niet onbevredigend. De grondsagen voor een welvarende economie zijn dan ook in Frankrijk zeker aanwezig. Het financiële probleem moet echter tot oplossing worden gebracht en de Franse regering zal een einde moeten maken aan de chronische inflatiezakte waaraan het land al jaren lijdt. Daarbij is tevens van belang dat de prijzen in de hand worden gehouden, opdat het stellen van looneisen, waarmede de lonen- en prijsenspiraal in werking zou worden gezet, wordt voorkomen.

Door een krachtig intern beleid zal Frankrijk het geschokte vertrouwen van de buitenwereld slechts kunnen herstellen, en zal men wat meer vertrouwen kunnen gaan opbrengen voor dit land als partner in de E.E.G.

Een mentaliteitsverandering is daarbij niet helemaal overbodig. Men zal in Frankrijk meer moeten gaan inzien, dat wanneer men in eigen huis geen orde op zaken stelt, men moeilijk van burens kan verlangen, dat zij onder één dak zullen gaan wonen. Men zal de weg van de minste weerstand, het afwentelen van de moeilijkheden op het buitenland, moeten verlaten. Niet in het beperken van de handel met het buitenland ligt de oplossing van de economische problemen. Dit is „kurieren am Symptom“.

De gezondmaking van het economische leven moet van binnen uit komen. Dit is de weg, die Frankrijk moet volgen, wil zij uit de moeilijkheden geraaken en wil zij niet langer de bottleneck blijven vormen in de ontwikkeling van de intra-Europese samenwerking en het streven naar een gemeenschappelijke markt in West-Europa.

Arjos en Deltaplan

In het verslag van de te Goes gehouden conferentie over het Deltaplan, opgenomen in het nummer van 20 juli j.l. is een storende fout geslopen.

Ir. Maas pleitte niet, zoals vermeld is, voor een concurrentie tussen de verschillende gemeenten bij hun pogingen om industrie aan te trekken, doch betoogde juist dat voorkomen moet worden, dat gemeenten - daarvoor geschikt of ongeschikt - op eigen gelegenheid gaan industrialiseren en elkaar beconcurreren.

Wij bieden de lezers onze verontschuldigingen aan en hopen hiermede het betoog van ir. Maas in een juist daglicht te hebben gesteld.

JONGE CHRISTEN DEMOKRATEN IN VERSAILLES BIJEEN

Van 22-27 juli heeft de Internationale Unie van Jonge Christen Demokraten een zomerbijeenkomst in Versailles gehouden. Deze kaderconferentie, welke de officiële naam „de Alcide de Gasperi-konferentie“ droeg, genoemd naar de onlangs overleden Italiaanse Christen staatsman De Gasperi, werd van Hollandse zijde bijgewoond door vier Arjos-leden, twee C.H.J.G.-leden en een lid van de J.O.K.V.P.

Het merendeel van de ongeveer tachtig buitenlandse afgevaardigden waren jongeren van de Italiaanse Christen Democratische Partij, van de Franse M.R.P. van de C.V.P. uit België, de Oostenrijkse O.V.P., de Luxemburgse C.S.W., de Zwitserse C.V.P. en de Duitse C.D.U., terwijl er ook enkele in ballingschap levende jongeren uit Spanje, Polen, Hongarije, Joegoslavië en Oost-Duitsland aanwezig waren.

De onderwerpen, waarover de congressisten in de loop van de week hebben gesproken hadden betrekking op de

Christelijk-demokratische gedachte t.a.v. de sociale verantwoordelijkheden, de Europese integratie, de economische en sociale gevolgen van de technische ontwikkeling, de internationale verantwoordelijkheden, de Oost-Europese en Spaanse problemen.

Als referent fungeerden o.m. de heer la Vallée Poussin, Belgisch senator en lid van de Raad van Europa, de heer Vanistendael algemeen secretaris van het Internationaal Christelijk Vakverbond, de heer Heinz Schwartz, sekretaris van de jongerenorganisatie van de Duitse C.D.U., de heer Popiel, voorzitter van de in ballingschap levende Poolse christen demokraten en de heer Taviani, minister van defensie in Italië.

Naast de algemene bijeenkomsten vonden er besprekingen in werkgroepen plaats, waar in kleiner verband de details der onderwerpen besproken werden en ook gelegenheid was voorstellen te doen, welke worden doorgegeven aan de Nouvelles Equipes Internationales (NEI), de Europese organisatie waarin de Protestantse en Roomse partijen samenwerken.

Als geheel beschouwd kunnen de konferentiegangers terugzien op een goed geslaagde conferentie. Het enthousiasme van de deelnemers en het ongedwongen, prettige contact tussen de nationale delegaties hebben daartoe in grote mate bijgedragen.

Het beleggen van dergelijke internationale jeugdkonferenties kan daarom van groot belang genoemd worden voor de bevordering van de „Europese gedachte“. Enerzijds door de kennis die daardoor wordt verkregen door de deelnemers over de huidige problematiek in Europa en in de wereld, waardoor een beter zelf-

standig en gemeenschappelijk oordeel verkregen kan worden. Anderzijds, doordat door een verblijf in een ander land en de omgang met niet-landgenoten het mogelijk is met andere gewoonten en inzichten in aanraking te komen. Dit kan slechts de onderlinge waardering en samenwerking ten goede komen.

De economische, politieke en militaire realiteit eist, naast de sociale en kulturele verheffing van brede volksgroepen, een handelen dat niet beperkt kan blijven binnen de afzonderlijke nationale grenzen. Dit handelen kan, gezien de huidige naoorlogse politieke en economische situatie, alleen in groter internationaal verband doeltreffend worden. Dat echter bij het vormen van een nieuw Europa vele moeilijkheden rijzen is buiten kijf! Deze moeilijkheden kunnen echter voor een niet onbelangrijk deel opgeheven worden, indien de belanghebbende landen en groepen begrip en gemeenschapsbesef voor elkaar tonen door contact, bezinning en overleg en daarvoor offers willen brengen.

Vervolgens dient nooit vergeten te worden, dat politieke, maatschappelijke of andere doeleinden nooit verwezenlijkt kunnen worden, indien de daarachter liggende idealen niet omde de grote meerderheid van de mensen en volkeren leven. Primair is de gedachte van de Europese integratie een aangelegenheid die van onderen af moet opgroeien en gestimuleerd dient te worden. In deze kan een vergelijking worden getrokken met de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie en de Ondernemingsraden in ons land, die als zij niet gedragen worden door de steun van de individuele werkgevers en werknemers reeds bij voorbaat een mislukking zullen zijn.

In wezen gaat het bij het streven naar een Europese eenwording om het behoud van de Europese kultuur, waarin de invloed van het Christendom nog steeds sterk werkt. In dit Europa hebben wij als Christenen een nieuwe taak door de nieuwe mogelijkheden. Ook al zal ons ideaal niet geheel verwezenlijkt kunnen worden, dan blijft er toch de kans en de roeping onze christelijke boodschap voor de politiek uit te dragen op veel breder gebied. Als Christen-demokraten moeten wij bouwen aan een christelijke Europese politiek.

Hiertoe hebben wij de plicht contact te zoeken met al onze geestverwanten in binnen- en buitenland.

Dit alles nu kwam zeer sterk tot uiting in de referaten en discussies, welke tijdens deze konferentie werden gehouden.

J. J. OVERBEEK.

Culturele KRABBELS

Verlies

De Nederlandse uitzendingen van de B.B.C. zijn vorige week vrijdags gestaakt. Dat is jammer. Niet omdat we de „Engelse zender“ nog nodig hebben voor het betrouwbare nieuws (gelukkig niet), maar omdat deze uitzendingen na de oorlog veel hebben bijgedragen tot een beter begrip tussen Engeland en Nederland en de culturele banden tussen de twee landen hebben versterkt.

Het gezaghebbend Londens blad Times schrijft dan ook naar aanleiding van het liquideren van de uitzendingen in het Nederlands, Noors, Zweeds en Portugees, dat de B.B.C. alles moet doen om de culturele banden met de betrokken landen te handhaven. Het is duidelijk: het verdwijnen van de „Engelse zender“ betekent cultureel verlies. En dit verlies wordt niet gemakkelijk goed gemaakt.

De B.B.C. heeft haar Westeuropese uitzendingen moeten besnoeien — en dit om politieke redenen — om meer aandacht te kunnen besteden aan de uitzendingen naar Oost-Europa en de Aziatische landen. Er is echter nog een andere oorzaak. De televisie van de B.B.C. voert een harde concurrentiestrijd met de commerciële televisie in Engeland. Astronomische bedragen worden tegen de televisie aangevoerd om het gevecht te kunnen volhouden, bedragen, die ook worden verkregen door op de radioprogramma's te bezuinigen. En het lag voor de hand, dat verschillende buitenlandse uitzendingen verdwenen.

Daar in Engeland, en straks ook in ons land, is een bepaalde ontwikkeling aan de gang. De televisie eist haar rechten op. De radio moet het op den duur, niet alleen in de huiskamers maar ook in de studio, tegen de televisie in het algemeen afleggen. Het verdwijnen van de „Engelse zender“ kan een symptoom zijn en in dit geval ook een bedenkelijke symptoom. Want het bracht cultureel verlies met zich mee.

Sem Dresden

De Nederlandse muziekwereld is opgeschrikt door het overlijden van Sem Dresden. Hij was een groot en origineel kunstenaar, die veel heeft gedaan voor de vernieuwing van de Nederlandse muziek, die er voor zorgde, dat onze vaderlandse muziek niet verstarde. Het is waar, de muziek van Sem Dresden ligt niet zo gemakkelijk in het gehoor, deze muziek, die een frisse en jeugdige geest ademt. Maar hij was ook een kind van zijn tijd, was ondanks zijn hoge leeftijd zijn tijd vóór. Hij behoort nog tot de avantgarde, is vaak tijdens zijn leven gezegd. Sem Dresden zal vooral als componist bekend blijven om zijn beheersing van de meerstemmige stijl en zijn meesterlijke orkestratiekunst, die in ons land zijn weerga moeilijk vindt. Een groot musicus en componist is heengegaan, wiens naam in een adem met die van Diepenbroek en Piiper genoemd mag worden.

Niet alleen tam-tam

De Nederlandse Kunststichting en de Rotterdamse Kunststichting hebben om ideële- en de vereniging van winkeliers om zakelijke redenen een expositie van beelden op de Rotterdamse Lijnbaan georganiseerd. Duizenden bezoekers dagelijks de winkelpromenade en komen in contact met de jongste uitingen van de Nederlandse beeldhouwkunst. Over het algemeen wordt in ons land geklaagd over het slechte bezoek aan exposities en over de kloof — en men wordt zelfs wat dramatisch — die tussen de kunst en het publiek gaapt. Wij onderschatten dit probleem niet. Alleen deze vraag: Het zakenleven (en vooral de middenstand) organiseert dikwijls reclame-evenementen, die in de meeste gevallen met veel tam-tam gepaard gaan. Waarom wordt er dan zo weinig gedacht aan een culturele manifestatie? De Lijnbaan organiseerde alleen maar een culturele manifestatie en de goodwill van de promenade is verhoogd. Hebt de moed het Rotterdamse voorbeeld te volgen, willen we zeggen. De aangevozen culturele instanties verlenen dolgraag hun medewerking.

* * * Kuyprianen

HET weekblad van de doorbraak, getiteld „In de Waagschaal“, bevat een artikel over Christelijke scholen. Bijzonder diep gaat het niet, maar het is tenslotte vakantietijd. De schrijver speurt een diepgaand onderscheid tussen Christelijke scholen, aangesloten bij de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, de organisatie van Groen van Prinsterer dus, en de scholen, aangesloten bij C.V.O. De laatste zijn natuurlijk beter; zij staan tussen de openbare school en de Christelijk nationale school in. De scholen voor C.N.S. (de schrijver sluit zich hier kenmerkend aan bij het bekende referaat van prof. Van Nifferik naar aanleiding van Hardegarijp) hebben moeite met het Christelijk mensbeeld. De auteur van „In de Waagschaal“ formuleert het aldus: „Het christelijk mensbeeld kan daarom niet uit de verf komen. Ze (wie die ze is, blijkt niet uit het verband) stikt in het compromis en gaat verloren onder de intellectuele mens, die men opkweekt met feiten en cijfers.“

Met de besturen van C.N.S. is het ook vreemd. C.N.S. gaat volgens „In de Waagschaal“ uit van de gedachte: „de school aan de ouders“. Deze gedachte vloeit, aldus „In de Waagschaal“ uit het Kuypriaanse denken voort. „Nu zijn er, dat moet worden toegegeven, ook hervormden lid van de besturen van de scholen voor C.N.S. Maar de hervormden, die meedoen in C.N.S. zijn „bewust of onbewust Kuypriaans beïnvloed.“ Aldus „In de Waagschaal“, onder hoofdredactie van prof. dr. K. H. Miskotte.

De methode is niet nieuw.

Men zegt van zich zelf, dat men oecumensisch denkt en handelt. Maar de Hervormden, die samen met Gereformeerden de bloei van het Christelijk onderwijs natiagen, worden hinderlijk gevolgd en men probeert ze een papiertje op de rug te plakken, waarop staat: Kuyprianen Werken hervormden mee aan de N.C.R.V., dan merken wij precies hetzelfde. Of scharen zij zich onder het A.R.-vaandel, het oude vaandel van Groen; alweer hetzelfde Hervormden, nu ja, maar Kuypriaans, zlet u. Wij hebben er een etiketje voor. En daar hebben wij een reuzesucces mee. Zodra hervormden samen met Gereformeerden de hand aan de ploeg slaan, dan moeten wij die hervormden hinderlijk volgen met dat etiketje. Het zegt ons zelf wel héél weinig en anderen misschien nog minder, maar het heeft zo zijn gevoelswaarde. En dus maar weer als van ouds: het zijn Kuyprianen. Misschien weten ze het zelf niet eens, misschien open ze rond met de besmetting, zonder het zich bewust te zijn, maar Kuyprianen zijn het. Kijk maar, ze doen samen met Gereformeerden iets...

De mannen van de doorbraak hebben daar maar last van, ondanks al hun allures van breedheid. Want in de grond van de zaak zijn zij vaak venijnige kerkisten, zelfs als zij in de vakantie een flodderig stuk schrijven over Christelijk Nationaal Schoolonderwijs.

WAGENINGEN

B. H. Haze
aannemersbedrijf
 Uw adres voor alle voorkomende
timmer- en metselwerken
 Wageningen - Harnjesweg 45 - Ceresstraat
 Telefoon 2610

HAARDEN EN KACHELS
 voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor
 woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
 Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

VOOR PRIMA
brandstoffen en stookolie
H. J. Troost
 Stationsstraat 5 A - Telefoon 2892 - Wageningen

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS
Emmen
 KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671
Uitvoering
 van alle voorkomende bouwwerken

Fa. Gebr. Dekker
HOUT- EN
BOUWMATERIALENHANDEL
 HOOFDSTRAAT 150 - HOOGEVEEN
 TELEFOON K 5280-2118

EMIGRATIE
 Als specialisten belasten wij
 ons met de volledige verzor-
 ging van verzendingen over-
 zee.
 Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

DE GROOTSTE SORTERING
MANTELS KOSTUUMS
JAPONNEN OVERJASSEN
 De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
 De Specialzaak voor betere Dames- en Herenkleding
BUINING HOOGEVEEN

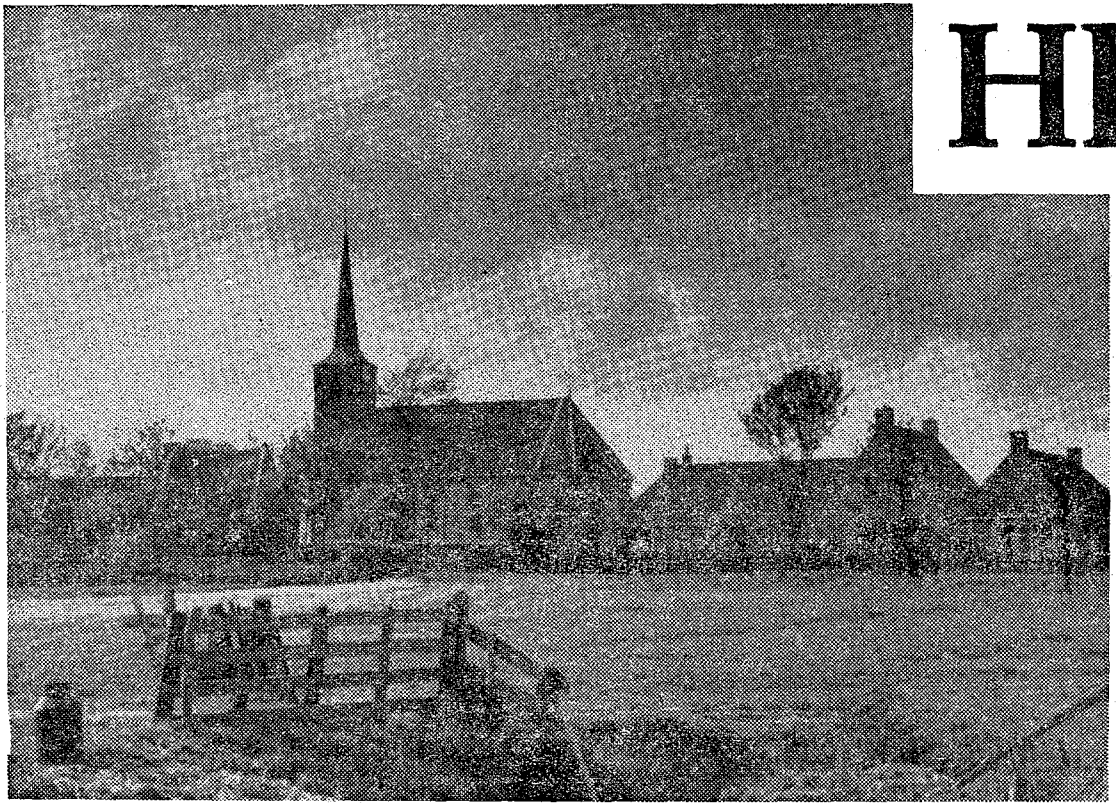
Meubiler-Inrichting Zandbergen
 MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
 Moderne woninginrichting

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
 ☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
 ☆ SPORT- EN REGENKLEDING
 ☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
 HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Cinderella
 Het modehuis met de ruime keuze, ook
 in grote maten en voor oudere dames!
 ☆ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!
 HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

DE SPAARBANK
 Hilversum - Bussum - Huizen
 Loosdrecht - Mulden - Naarden

HET

... en de boer, hij ploegde

HET BEELD VAN DE BOER, die voortploegt, heeft vooral in onze tijd een aparte bekoring. Wij leven snel. Alles verandert. En dan lijkt bij al die veranderingen het leven op het platteland bijna stil te staan. Daar schijnt alles bij het oude te blijven. Ploegen en eggen, zaaien en oogsten, er zit een bepaalde regelmaat in. De boer blijft in zijn arbeid eeuwig gebonden aan het ritme van de seizoenen. En wat er ook verandert op de wereld, welke schokkende gebeurtenissen er de eeuwen door ook mogen plaatsvinden, de boer gaat onverstoort met zijn werk door. Hij bebouwt het land, hij melkt zijn koeien, hij oogst zijn vruchten. Van de vroege morgen tot de late avond zorgt hij voor het voedsel, dat alle mensen nodig hebben.

Bijna ondeugend zouden wij echter kunnen opmerken, dat de dichter van de „Ballade van de boer” geen oog gehad heeft voor de geweldige veranderingen, die de ontwikkeling van de industrie voor het platteland heeft meegebracht. Deze veranderingen zijn zo groot, dat wij vandaag bijna kunnen spreken van een platteland in nood. Want de gevolgen van de industriële ontwikkeling tasten heel het karakter van de plattelandssamenleving aan. Bovendien is door de vlucht van de natuurwetenschappen, de ontwikkeling van de moderne techniek en de wijzigingen in de economische structuur de landbouwproductie in een stroomversnelling geraakt, waarvan de ontwikkeling nog niet valt te overzien. Wanneer wij dit tenslotte nog projecteren tegen de achtergrond van het bevolkingsvraagstuk in Nederland, dan moeten wij aandacht wijden aan heel wat problemen die hiervan een uitvloeisel zijn. Wij denken aan een landbouwpolitiek, die geen uitzicht biedt. De achterstand in beloning die zich over de hele linie nog steeds handhaaft. Migratie en emigratie, die als een dreigend gevaar de ontvolking van het platteland tot een bijna onoplosbaar probleem maken. De veroudering van de plattelandbevolking. De culturele bewoonbaarheid van het platteland. De verscherping van de tegenstelling tussen platteland en stad, die zelfs een bepaalde radicalisering onder de boerenstand tot gevolg heeft. Zo zijn er heel wat vraagstukken, die hiermede samenhangen. Wat zal de positie zijn van het platteland temidden van een industriële wereld? Kan de boer nog voortploegen?

De industriële revolutie

Pas in het laatst van de vorige eeuw, kwam de industriële ontwikkeling van ons land op gang. Dat valt ook met een enkel cijfer wel te illustreren. Want wat rond 1900 nog ruim 30% van de Nederlandse beroepsbevolking werkzaam in de landbouw, thans is dat nog maar 15%. Ook kan het worden afgeleid uit het aantal mensen, dat in de stad woont. In 1899 leefde 63.6% van de Nederlandse bevolking nog op het platteland, terwijl dit in 1953 nog maar ruim 42% was. Dit cijfer geeft ons dus wel een voorstelling van de toenemende verstedelijking in ons land. En vooral omdat de industrie zich voorheen moest vestigen in de steden geeft het ons ook een beeld van de voortgang der industrie.

Als wij nu letten op de gevolgen van deze industrialisering dan treft ons hierbij allereerst het z.g.n. concentratie- en combinatieverschijnsel. Want in 't eind van de vorige eeuw komt het eerst tot een betrekkelijk kleine fabriek. Later groeien deze tot steeds grotere eenheden uit. Een enkel voorbeeld moge de bedoeling van bovenstaande nog wat verduidelijken. In de negentiger jaren van de vorige eeuw zien wij, dat de verwerking van de zuivelproducten van de boerderij overgaat naar de fabriek. In vele dorpen worden dan zuivelfabrieken opgericht, die vaak nog in hun naam verraden dat ze met stoom zullen worden ge-

dreven. Het zijn echte „stoomzuivelfabrieken”. Nu ongeveer 40 jaren geleden nam het bestuur van zulk een stoomzuivelfabriek een kloek besluit. Bij hun fabriek bouwden zij een kleine elektrische centrale. Zij hadden begrepen, dat de toekomst veel meer elektrische energie zou vragen. In zekere zin hadden ze dus een vooruitziende blik. Wat is er echter nu in de afgelopen veertig jaar gebeurd? De kleine elektrische centrales zijn bijna overal verdwenen. Ze werkten niet goedkoop. Het bleek mogelijk om met één grote centrale een veel groter gebied te bestrijken. De provinciale elektriciteitsbedrijven voorzien thans het platteland met zijn zuivelfabrieken en de stad met haar industrie uit één punt vandaan van elektrische energie. In zekere zin wordt men daardoor meer afhankelijk van het centrale punt. Deze ontwikkeling gaat nog steeds door.

Wij wijzen in dit verband alleen maar op de nota inzake de kernenergie van Minister Zijlstra, waarin fors de lijnen worden aangegeven waarlangs straks de overgang van elektrische- op atoomenergie zal plaats vinden. Duidelijk wordt, dat hier een concentratie plaats vindt, die ook in de toekomst vele kleine centrales overbodig maakt.

Verder treft ons de enorme ontwikkeling van het verkeer in de laatste decennia. Daardoor werd, zo wordt bijna plechtig steeds weer herhaald, het platteland uit zijn isolement verlost. Houden wij ons echter nog even bij het voorbeeld van de zuivelfabrieken, dan liggen hier ook weer vergaande consequenties. Want deze zuivelfabrieken zijn opgericht in een tijd, toen de melkaanvoer voor een fabriek ingesteld was op het vervoer per paard en wagen. De melkwagens haalden de melk op uit een omtrek van 5 tot 10 km. Vandaar dat in vele dorpen een fabriek werd gesticht, die uit een betrekkelijk kleine omgeving de melk betrok. Met het vrachtautoverkeer in deze tijd liggen de verhoudingen uiteraard geheel anders. De melk kan gemakkelijk uit een veel groter rayon worden aangevoerd. Zo stelt ons deze ontwikkeling thans voor het vraagstuk van de concentratie van zuivelfabrieken. Naar onze mening valt hieraan niet te ontkomen, te meer omdat na een 50 of 40-jarig bestaan vaak ook de tijd gekomen is om aan nieuwe investeringen te denken. Echter betekent het voor het dorp, waar een zuivelfabriek wordt opgeheven, een zware slag. Want in die fabriek zat een stuk van het dorp zelf. Men voelde het als iets, dat eigen was aan het dorp. Bovendien verlaten de arbeiders het dorp. Hierin ligt dus één van de oorzaken van de ontvolking.

Zonder uitvoerig hierop in te gaan willen wij niet nalaten te wijzen op de ontwikkeling in de jongste tijd. Immers, de industrialisatie, zo zouden wij kunnen zeggen, verplaatst zich vandaag naar het platteland. In bepaalde plattelandsgedebieden b.v. Drachten en omgeving; Emmen, enz. vestigt zich de industrie, die vooral haar arbeidskrachten wil aantrekken van de dorpen. Aan de ene kant moet dit zonder meer worden toegejuicht. Zulk een streek krijgt meer mogelijkheden. De werkgelegenheid blijft beter gewaarborgd.

Toch moeten wij ook niet blind zijn voor de gevolgen, die dit met zich meebrengt op het platteland. In 't gezin ontstaan vaak al spanningen omdat een deel van de kinderen een vrij groot loon meebrengt uit de fabriek, terwijl de andere kinderen moeten meehelpen op het ouderlijk bedrijf, waar 't doorgaans geen gewoonte is, de kinderen loon uit te betalen. Deze spanningen in het gezin maken veelal ook, dat er spanningen ontstaan in het groepsleven op de dorpen. Zelfs in die mate, dat reeds daaruit een verscherping van de tegenstelling tussen platteland en stad resulteert. Er komt op het platteland een gevoel van onbehagen. Men kan zich op het platteland vaak niet aan de indruk onttrekken, dat men achteraan komt.

De agrarische revolutie

In het algemeen begrijpt de boer niet, waarom het platteland niet aan zijn trek kan komen. Want al mag het dan voor de

buitenstaander dat land maar weide heid is toch jaren kan spreken van de boer meent aan komt. Wij menen, dat ontwikkeling

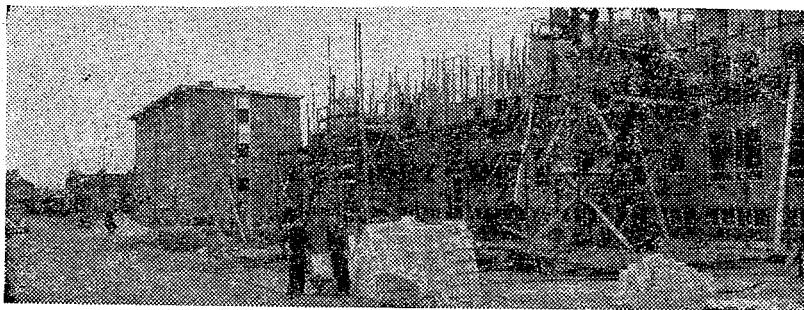
In de eerste geprofiteerd wetenschappen, een landbouwend, da het wetensch wijze aan de do voorlichtingsde op een directe gewend. De de vergelijkende glans doorstaate voor tarwe, isap ons land. De is ander land. Dper spits. En denke zijn. Want de voor samenwerking is bliceerd. Derha a niet een zekett wordt gezegd, al afschuwt. Maar, nog wel meen heeft hij zich der van nieuwe raio is gestegen. Hie gewassen en strij hand genomen weiding hebben is in vele verbe die ken hebben late kunsmest raakn wie gaf ons rij. De menig opzicht agd verlaten heiden ren rijpe koren. Wnog noemen, maar de l aan te tonen, er n nieuwe. Bovendien heel andere ver. D de moderne te ool rebedrijf voort va geworden. Tralachi van het werk onders paarden kon wcht. valt niet te stal n als die van de ers komen. Velen weker industrie, ande hu landen over ze

Het landbou den. Dit vraag el g Om een enkel emen van het mach genp minimaal gesch 2 r mede wordt onanci niet gemakkelij voora nu met een be men, last op zich

Daarbij kom ste vraag naar voor vie van het be zek de boer zich beard natura. Het ges het puike vee elan ging in de eco stru sedert de dertig eeds met de landbou En zich sussen met re bestaan op een bij. I misch verantw en. I de landbouwpro tonens. De kosten e ind ming geboden. ch n Waarom word sub

PLATTELAND

te midden van een industriële wereld

door

P. van der Mark

consumptiemelk? Waarom kan in de hoogconjunctuur de prijs niet worden betaald, die de boer een lonend bestaan mogelijk maakt? Want economische machtsvorming is voor hem welhaast niet mogelijk. Het combinatieverschijnsel in de industrie, dat ook aan kartels en trusts mogelijkheden biedt, kan in de landbouw moeilijk worden doorgezet. Heel de prijspolitiek, de monopolieheffingen en blokkering inclusief, wordt voor hem een groot raadsel. Zelfs wie aan komt dragen met het moderne toverwoord van arbeidsproductiviteit krijgt bij hem geen voet aan wal. Want hoe kan hij, die vaak zwoegt van de vroege morgen tot de late avond, de produktie per man nu nog opvoeren. Daarbij komt, dat ook de stedeling vaak niets van de boer en van de landbouwproduktie begrijpt. Slechts één ding schijnt er bij hem ingehamerd te zijn, n.l. dat de boer nog steun krijgt. En dat vindt hij bedenkelijk! Zo groeit de controverse tussen stad en land.

Een mentale revolutie

Naast de ontwikkeling van de industrie en de ommekeer in de agrarische wereld is er ook een andere mentaliteit gegroeid in de tijd, die achter ons ligt. Want alhoewel wat laat op gang gekomen, kunnen we toch ook in zekere zin spreken van een emancipatie van de boerenstand. De boerenstand wordt zich hoe langer hoe meer bewust van haar plaats in heel het maatschappelijk bestel. Op zich zelf moeten wij dit als een winstpunt beschouwen.

Om het maar in ruime zin te nemen, kunnen we zeggen, dat het platteland inderdaad zijn functie heeft. Wij zullen daarover niet uitweiden, maar slechts een voorbeeld noemen om aan te tonen, wat wij met die veranderde mentaliteit bedoelen. Daarbij denken wij aan de arbeid, die er moet worden verricht. Lang is het zo geweest, dat de lichamelijke arbeid op het platteland in hoge ere was. En nog is het zo, dat vele plattelanders buitengewoon hoog opzien tegen iemand die lichamelijke een geweldige prestatie verricht. Het is echter niet of dit verandert. In de industriële wereld is daarvoor geen plaats meer. Een druk op de knop, het overhalen van een handle, het regelen van een machine vraagt vaak wel een hoog tempo aan deze eenvoudige handelingen, maar lichamelijke is hier gelukkig van een verlichting van de arbeid sprake. Langzamerhand dringt dit ook tot de bevolking van het platteland door. Zij beginnen met een vergelijking te maken. Ze denken aan het zware werk, dat zij vaak moeten verrichten. Aan de bezwaren van het klimaat. En vaak valt dan de vergelijking ten voordele van de industrie uit. Vooral als dan ook in aanmerking wordt genomen de beloning, de kortere arbeidstijd, de vakantieregeling en noem maar op. De reactie is dan in deze tijd tweeledig. Het kan zijn, dat in een ontevreden gemopper de verhoudingen nog meer worden vertroebeld, waardoor de arbeidsvreugde vermindert, maar ook kan het zijn, dat vele arbeiders worden aangetast door wat wel eens genoemd wordt „de hoogovenkoorts.” Zij willen ook die voordelen bemachtigen, de vrouwen dromen van gerieflijke huizen met elektrisch licht en douchebad in de stad. En vaak worden onberaden stappen genomen, als de Rijksarbeidsbureaus en de voorlichtingsavonden van dergelijke bedrijven met koffie, koek en reiskosten gratis, hun laatste bezwaren wegredden. Mischien zou men daaruit de indruk kunnen krijgen, dat het toch eigenlijk weer materiële dingen zijn, die de doorslag geven. Toch wagen wij dit laatste te betwijfelen. De veranderde instelling ten opzichte van de arbeid, de psychologische beïnvloeding doen hier in sterke mate hun invloed gelden. Daarbij treft ons vandaag in het maatschappelijk leven ook een bepaalde „verindividualisering.” De mensen, ook op het platteland, zijn veel zelfstandiger geworden. Zij zijn in heel veel gevallen lang zo veel niet meer op elkaar aangewezen. Voor hen wordt gezorgd van de wieg tot het graf. In contract en akten liggen de rechten van vandaag vast. Daardoor komt de mens ook vrijer te staan tegenover de groep, tegenover het dorp. Hij komt meer alleen te staan. Dat komt al naar voren bij de boer, die op moderne wijze

zijn bedrijf gaat voeren. Als hij de traditionele bedrijfsvoering doorbreekt, dan maakt hij zich in een bepaald opzicht los van de boerengemeenschap. De anderen willen het eerst eens afwachten. Maar de plattelanders, die zo in gemeenschap van buurt of dorp alleen komt te staan, krijgt ook een heel andere geestelijke habitus.

Kenmerkend voor onze tijd is ook de sterke hang naar specialisatie. Op het platteland echter is bij de vrij homogene beroepsstructuur geen specialisatie mogelijk. Op het boerenbedrijf past niet de specialisatie, zoals die eigen is aan de industrie. Vele mensen in de stad zien het grote wezenlijke verschil niet tussen de landbouwproduktie en de industriële produktie. De agrarische produktie blijft immers altijd aan tijd gebonden. Een kalf is nu eenmaal negen maanden onderweg. Een gewas doet er altijd nog een maand of tien over, voor het klaar is. Dat heeft ook gevolgen voor de landarbeid. Want tekenend kan bij een advertentie voor een boerenarbeider de toevoeging zijn: alle bouwboerswerk of greidboerswerk verstaande. De werker op de boerderij kan niet een heel jaar zaaïen of ploegen, eggen of spuiten, maaien of dorsen. Alle voorkomende werkzaamheden moet hij onder de knie hebben. De specialisatie in industriële zin ontbreekt. Het produktieproces kan niet uiteenvallen in een reeks van enkelvoudige handelingen, die eventueel een machine kan overnemen. Wel grijpt de mechanisatie in de landbouw snel om zich heen. Maar afgezien van het aan veel slijtage onderhevige rollende materiaal dat hiervoor nodig is, kan van een continu gebruik der machines een geheel jaar door geen sprake zijn.

Wanneer dan ook de industrie naar het platteland komt en daar de homogene beroepsstructuur doorbreekt, dan is het gevaar niet denkbeeldig, dat gezien de tendens tot individualisering en de roep om specialisatie, de samenhang tussen de groepen op het platteland nog meer vermindert. Deze groepen spreken niet meer dezelfde taal. Er dreigt een vervreemding. Er is reeds een uiteenvallen van het gezin en van de dorpsgemeenschap. Deze desintegratie verhindert vaak ook de ontplooiing van een gezond cultureel leven op het platteland.

Het „lege” dorp

Bovenstaande ontwikkeling moet ook gezien worden tegen de achtergrond van het bevolkingsvraagstuk. Want wij moeten niet vergeten, dat er in ons land gebieden zijn, waar de bevolking in de laatste zeventig jaar niet is toegenomen. Verhoudingsgewijze is hier dus sprake van een enorme achteruitgang. Zelfs zijn er in Friesland en Groningen gemeenten aan te wijzen, waar de bevolking in absolute zin is teruggelopen. Daar ligt het natuurlijk niet aan een laag geboortecijfer. Ook het sterftecijfer, al ligt het in vele gevallen boven het landsgemiddelde, is niet de oorzaak. Hier ligt eenvoudig de reden in het wegtrekken van de bevolking naar de stad. Ook speelt de emigratie een belangrijke rol. Nu zal er niemand zijn, die tegen een natuurlijke afvloeiing ook maar enig bezwaar kan inbrengen. Zulk een natuurlijke afvloeiing is er altijd geweest. De vraag kan alleen gesteld worden of in de gegeven omstandigheden er nog wel gesproken kan worden van een natuurlijke afvloeiing.

De dorpen lopen leeg. De cijfers in de statistieken spreken in dat opzicht een duidelijke taal. Het is moeilijk om bij het nagaan van de oorzaken van dit verschijnsel het generaliseren te vermijden. Wij willen in dit artikel slechts op een tweetal oorzaken wijzen.

In de eerste plaats is er een complex van materiële oorzaken. Wij denken hier aan de beruchte classificatie. Een regering, die zich van de grote waarde van het platteland voor het gehele volksleven bewust is, zal in een snel tempo dit onrecht moeten laten verdwijnen. Van belang is ook de in het algemeen slechte woningtoestanden op het platteland. Maar al te vaak ziet men het leven op het platteland als een idylle. Steeds weer treft het ons, dat velen als ze over het platteland spreken, zwelgen in de romantiek van eigen jeugdijaren. Ook ontbreekt op het platteland de gelegenheid tot promotie. Een bakker op het platteland met een steriele bevolking zal nooit zijn zaak kunnen uitbreiden. De middenstad op het dorp ligt toch in het hoekje waar de slagen vallen. Want zij kunnen zich ook niet specialiseren. En een zak vol diploma's moeten ze mee torsen om zelfs bij een gering klanten-aantal toch nog een zaakje te mogen beginnen.

In de tweede plaats moeten wij ook laten gelden een hele reeks van psychologische oorzaken. Er heerst nu eenmaal een gevoel, dat het platteland achteraan komt. Een schoolhoofd, een predikant, een notaris zelfs, stijgen in achtung wanneer ze een werkring in de grote stad bemachtigen. Tussen de boeren inwonen, dat is ook niet alles. Bovendien menen velen in de grote stad, dat men op het platteland zowat geheel verstoken is van wat men tegenwoordig „cultuur” pleegt te noemen. En legio zijn de verhalen, waarin met de „boertjes” de spot wordt gedreven. Nu hoeft men daarbij zijn gevoel voor humor niet te verliezen. Maar wonderlijk is het, dat vele jongens, die in militaire dienst zijn geweest, niet direct weer aan het dorp kunnen wennen. Het is of ze nog heimwee hebben naar het haastige tempo van het moderne industriële leven in de grote stad. De psychologische beïnvloeding van krant en radio, van film en televisie dient men evenmin te veronachtzamen.

Tenslotte kan opgemerkt worden, dat er op het platteland niet altijd het juiste inzicht is ten opzichte van de industriële wereld. Op het platteland komt men ook tegen een zeker gevoel van zelfvoldaanheid. De bevolking heeft vaak te weinig oog voor wat in andere levenskringen wordt gepresteerd. Ze zien de wereld wel eens wat klein.

Het „oude” dorp

De ontvolking van het platteland heeft echter belangrijke gevolgen. Want de grote vraag is, welke mensen er wegtrekken. In het algemeen kan gezegd worden, dat dit de mensen zijn in de vol-produktieve leeftijd. We kunnen wel aanemen, dat deze in de leeftijd vallen van 20—45 jaar. Dit geeft aan de bevolkingsopbouw op de dorpen een heel ander aanzien. Vooral ook, omdat de gemiddelde leeftijd van de mens in de afgelopen jaren zo sterk is toegenomen. Op de dorpen treffen wij dus vele oude mensen aan. Vandaar de grote zorg, die besteed moet worden aan de bouw van de bejaardentehuizen. Ook spreekt vanzelf, dat deze oudjes lang zo veel niet nodig hebben aan primaire levensbehoeften. Voor de middenstand zijn dat geen klanten, aan welke men veel kan verdienen. Sociologisch geeft het eveneens problemen. Want een samenleving, waarin de ouderen sterk de toon aangeven, loopt gevaar te verstarren. Een verstarrende, die contrabande moet zijn in onze dynamische tijd.

Het „volle” westen

Er is echter nog een ander gevolg, dat in de laatste tijd sterk de aandacht heeft getrokken. Want er is uit „overig Nederland” een sterke trek naar „het westen.” Deze trek is zo groot, dat ze velen met zorg vervult. Want de steden in het westen worden zo groot, dat men voor schier onoplosbare verkeersproblemen gesteld wordt. Bovendien slokt deze uitbreiding van de steden en van de wegen zoveel kostbare agrarische grond op, dat hier wel met recht de vraag gesteld kan worden, of de boer nog voort kan ploegen. Verder ontstaat er een ernstig tekort aan recreatierruimte. Op vrije dagen met mooi weer trekken steeds meer mensen uit de grote stad naar buiten. Vermoedelijk zal deze uittocht op de week-ends nog groter worden. Al deze oorzaken maken, dat wij wel degelijk moeten toezien op de ontwikkeling van het „volle” westen.

Tegen deze achtergrond is het ook noodzakelijk om meer aandacht te besteden aan de ontvolking van het platteland. Hiermede zijn voor ons land vitale belangen gemoeid. Wij zijn van mening, dat het meer dan tijd is, om zich op de hele positie van het platteland te midden van een industriële wereld te bezinnen. Dat is nodig voor een goed regeringsbeleid. Dat kan niet gemist worden in een partij, die onder de plattelandbevolking vele van haar trouwe leden telt. Maar bovenal is het voorwaarde voor een evenwichtige samenleving. In onze moderne tijd zal aan alle centralistische invloeden, die door de ontwikkeling van de industrie en het georganiseerde economische leven zo sterk zijn uitgegroeid, paal en perk moeten worden gesteld.

Want een sterk gevoel voor verantwoordelijkheid, dat voor het plattelandleven in zijn kleine eenheden vaak typerend is, kan voorbeeld zijn voor heel het maatschappelijk leven.

De boer ploegt voort. — Dat is zijn roeping en opdracht.

SERRES
EN WARENHUIZENBOUW
 N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS en VRIJLAND
 Tel. K 1748-745 en 746
 Postbus 30. s GRAVENZANDE

TOESLAGSTOFFEN
 voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
 Voor de Steen- en
 Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
 Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
 Tel. K 1800 - 27878

Firma JAN DE MIK
 HARDINXVELD - GIESSENDAM
 Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
 Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

A. van der Werff
Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf
 Verhuur dekschuiten en
 motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

Verplaatsbare houten
gebouwen
 Directie- en schaftketen
 Noodwoningen, -scho-
 len en -kerken
 Directie- en schaft-
 wagens
 etc.
HOUTBOUW HANBO
HARDINXVELD
 Tel. 41 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

SCHEEPSBOUWWERVEN
A. VUYK
& ZONEN
 CAPELLE AAN DE IJSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. Houthandel
ARENDSEN
 Lutkepoortstraat 52
 Telefoon K 3410-2109 — Harderwijk

Firma
C. Vermeer en Zoon's
 Fabrieken voor gebogen hout
 Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelanden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
 armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

N.V. W. J. SCHULING'S
HANDELSONDERNEMING
 BINNENHAVENWEG 20
 HENGELO
 Telefoon K 5400-3029
 (na 18 uur Delden, K 5497-447)

UIT DE PERS EN PERIODIEK
Kabinet of minister VERANTWOORDELIJK

Te ver
 Onder de titel „Verantwoordelijkheid” schrijft Het Vrije Volk:

„Hoewel zij kritiek heeft op de massale huurverhoging voor nieuwe woningen, meent de Volkskrant dat deze kritiek ten onrechte tegen minister Witte wordt gericht. Het hele kabinet is ervoor verantwoordelijk en de Tweede Kamer heeft wel gevraagd bij de nadere uitwerking te worden gekend, maar zij heeft de mededeling van minister Witte toch mede in haar beslissing over de huurverhoging verdisconteerd. De Volkskrant bedoelt de mededeling van de minister tijdens het kamerdebat, dat naar schatting ongeveer 160.000 woningen van de bijdrageregeling-1950 onder de huurverhoging vallen.

Minister Witte kan een beetje steun van KVP-zijde best gebruiken. Hij heeft het vaak moeilijker met zijn eigen partijgenoten dan met de socialisten. Maar aan deze steun heeft hij niet veel. Het hele kabinet is uiteraard verantwoordelijk voor de grote lijnen van het beleid der ministers. Maar het gaat te ver iedere uitvoeringsmaatregel tot kabinetszaak te proclameren. En de Tweede Kamer heeft weliswaar de huurverhoging aanvaard, maar juist ten aanzien van de nieuwe woningen toonde zij zich door de mededeling van de minister volkomen verrast.

De woordvoerders van enkele fracties, met name de heer Bommer van de PvdA en de heer Van Vliet van de KVP, hebben nadrukkelijk voorbehoud uitgesproken en van de minister de toezegging gevraagd en gekregen, dat dit punt een onderwerp van overleg zou zijn. Dat overleg heeft niet plaatsgehad. Daar schuilt de fout, waarvoor men achteraf niet het kabinet en niet de kamer verantwoordelijk kan stellen.”

Verbijsterend

„Bedenkelijk symptoom” schrijft „De Telegraaf” boven onderstaand artikeltje:

„Het antwoord van minister Witte op de vragen van het kamerlid Bommer over de wettelijke basis van de huurverhoging der woningwetwoningen is rondweg verbijsterend. De minister geeft toe dat zijn richtlijnen geen rechtskracht hebben, zodat de huren die voor deze woningen thans betaald worden, strikt juridisch genomen gedeeltelijk onverschuldigd zijn. De wettelijke basis is op komst, doch zal nog wel even op zich laten wachten.

Blijkbaar wordt dit een wettelijke regeling met terugwerkende kracht, hetgeen een tweede zeer bedenkelijke zaak is. Om de op deze wijze te zijner tijd ontstane huurschuld, met alle betalingsmoeilijkheden daaraan verbonden te voorkomen is het het beste toch maar te betalen, zo redeneert de minister.

Wij kunnen ons het beroep op overmacht dat minister Witte doet wel indenken: de huurkwestie vraagt veel wetgevende arbeid, die tijd kost. Overtuigend is dit beroep niet, omdat men beter eerst de zaak, ook uit wetgevend oogpunt, behoorlijk kan regelen dan maar op goed geluk in zee te gaan op een wijze die spot met de elementaire beginselen van de rechtsstaat. Het optreden van minister Witte is wel een bedenkelijk symptoom.”

Na een jaar

Prof. Romme besluit een artikel in De Volks-

krant, waarin hij een overzicht geeft van het eerste parlementaire jaar na de verkiezingen van 1956 aldus:

„Het eerste parlementaire jaar is voorbij. De internationale ontwikkeling — het voortrollend monument vanuit Moskou van leugen, bedreiging en bedrog, de op stapel gezette Europese integratie, de dwingende noodzaak van de verheffing der onderontwikkelde delen in de wereld — het vraagt alles om bijzondere krachtspanningen van de vrije landen in het westen, ook van ons land dat Goddank hiertoe behoort. In het zicht daarvan is meer, en beter gefundeerde, samenwerking nodig dan wij in het eerste parlementaire jaar hebben beleefd, meer en beter gefundeerde samenwerking tussen Kamer en regering, tussen de diverse groepen in de Kamer onderling. Als een terugblik één ding leert, dan is het, dunkt mij, wel dit. Of het mogelijk zal blijken? De toekomst zal het leren. En eens zal de historie oordelen, of wij ons gedragen hebben naar de eisen van de tijd.”

Gesprek

De Rotterdammer merkt in een terugblik op het afgelopen jaar o.m. op:

„De omstandigheden van de politieke ontwikkeling in ons land hebben er toe geleid, dat het politieke gesprek, zoals dit heeft te leiden tot de politieke menings- en besluitvorming en dat voorheen in het bijzonder werd gevoerd tussen regering en volksvertegenwoordiging, almeer is verlegd tot binnen het kabinet zelf. Het parlement als zodanig komt er minder dan

voorheen het geval was aan te pas.

Deze ontwikkeling hangt uiteraard rechtstreeks samen met het toenemend gecompliceerd karakter van het regeerbeleid. Daarbij heeft de volksvertegenwoordiging noodgedwongen aan invloed verloren. Het is op zichzelf geen ongezond verschijnsel, dat het parlement zoekende en strevende is om de geslonken invloed te herstellen.

Het ligt in het bijzonder voor de hand, dat het parlement trachtende is, zijn zelfstandige positie ten overstaan van het kabinet zoveel als doenlijk te bestendigen door de verwerving van een zekere „verzelfstandiging”. Wij voor ons hebben deze overweging, naast andere, geproefd in de neiging van politici uit het parlement, tegenover het kabinet en zelfs tegenover geestverwante ministers in het kabinet een min of meer gereserveerde houding aan te nemen.

Dit laatste kon op zichzelf al zijn nut hebben, men kan stellen, dat het thans, bij de ontwikkeling in de verhouding tussen kabinet en parlement, nog eens extra nodig was.”

Feller

„Strijd zal nog feller worden” schrijft Vrij Nederland boven een artikel, waarin de balans wordt opgemaakt van een jaar vol Kamer-conflicten. Het blad merkt o.m. op:

„Het recente verleden heeft geleerd, dat er voor het voeren van een politiek in Nederland, zoals die door de Partij van de Arbeid verantwoord wordt geacht, slechts één mogelijkheid is overgebleven. Aanvankelijk mocht

men na de oorlog aan socialistische kant de hoop koesteren, dat het mogelijk zou zijn door samenwerking met andere partijen een regeringspolitiek tot stand te brengen, die op bevredigende wijze tegemoet zou kunnen komen aan de doelstellingen van de PvdA. Die hoop is vooral door toedoen van de KVP vervlogen. Als gezegd, heel openlijk hebben KVP-leiders betoogd, dat aan de PvdA verhinderd zou worden socialistische politiek te voeren.

Welnu, die andere partijen kunnen niet verwacht hebben, dat op grond van die declaratie de PvdA deemoedig het hoofd in de schoot zou leggen, en zou verklaren af te zien van het nastreven van de doeleinden van haar politiek. Wanneer haar politieke doelstellingen dan niet zouden kunnen worden benaderd met medewerking van andere partijen, dan bleven er slechts twee mogelijkheden voor de PvdA over: zich zelf op te heffen, of bij de massa van het Nederlandse volk de steun te zoeken die zij van andere partijen niet meer te verwachten had. Men kan moeilijk verbaasd zijn dat zij de laatste weg heeft gekozen. En de steun die de PvdA aan het Nederlandse volk heeft gevraagd, heeft zij in 1952 en in 1956 in toenemende mate verkregen.....

De geschiedenis van de jongste verkiezingen en het met de duidelijke stembusuitslag in flagrante strijd zijnde verloop van de kabinetsformatie, duidt er wel op, dat er niet de geringste aanleiding voor de PvdA is, de weg der verkiezingsactie, die zekerder dan alle andere naar haar doel leidt, te verlaten, hetzij onder de invloed van zoet gefluit, hetzij onder die van grimmige dreigementen.”

EN ONS COMMENTAAR

Homo... geen ministerie

Of het kabinet, dat na de verkiezingen met veel moeite tot stand gekomen is een homogeen ministerie is, zal de tijd moeten leren. Zeker is echter wel, dat velen geen homogeen ministerie zien, doch naast elkaar werkende ministers.

De socialistische pers, die voor de oorlog alles, wat onder een van de kabinetten-Colijn tot stand gebracht werd op naam van dr. Colijn schreef en met name het sociaaal-economisch beleid ook nu nog als het beleid van Colijn aanduidt, denkt er niet over om dr. Drees aan te wijzen als de man, die in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de door andere ministers verdedigde regeringsdaden.

Als op economisch gebied iets niet naar wens gaat, wordt minister Zijlstra als de zondebok aangewezen, als er op vervoersgebied klachten zijn wordt minister Algera met de vinger nagewezen en als het met de woningbouw en het huurbeleid verkeerd loopt, dan wordt minister Witte aangevallen.

Natuurlijk is het zo, dat elke minister zijn eigen bijzondere verantwoordelijkheid heeft, doch vooral in een tijd als waarin we nu leven is het regeringsbeleid meer dan ooit kabinetszaak.

Indien de socialisten blijven voortgaan met al hetgeen socialistische ministers van Sociale Zaken tot stand hebben gebracht op hun naam te schrijven, zullen zij er ook op moeten rekenen, dat het financiële beleid geheel voor rekening van de socialistische ministers van Financiën komt.

Algemeen is men het er wel over eens, dat, al was het eerste jaar van het kabinet verre van gemakkelijk, de moeilijke jaren nog komen. Maar dan is het ten zeerste gewenst, dat blijkt, dat we niet maar een aantal ministers hebben, doch een homogeen ministerie, dat in zijn geheel er naar streeft de moeilijkheden het hoofd te bieden.

Dat is nooit eenvoudig bij de verhoudingen in ons land. Maar dat is wel heel moeilijk bij een kabinet op brede basis

<p>BOERHAAVE VAN 1907 Heemskerckstraat 11 's-Gravenhage Telefoon 33 09 05</p>	<p>DE aangewezen Verzekering- Maatschappij ONGEVALLEN ZIEKENHUISVERPLEGING OPERATIE WEKELIJKSE UITKERING BIJ ZIERTE Vraagt prospectus!</p>
--	--

NATHAN F. TWINING

heeft in de Ver. Staten
heel wat te vertellen...

VORIG jaar bevond zich een Amerikaanse luchtmacht-generaal in Moskou. Hij was door de regering van de Sowjetunie uitgenodigd, een kijkje te komen nemen op de „Dag van de Sowjetrussische luchtmacht“. Deze Amerikaan gaf zijn ogen goed de kost. Het was de stafchef van de Amerikaanse Luchtmacht, generaal Nathan Farragut Twining, die toen in de commissie van stafchefs van alle Amerikaanse strijdkrachten reeds een belangrijke plaats innam. Enkele dagen geleden is Twining voorzitter van deze commissie en daarmee de belangrijkste militaire autoriteit onder president Eisenhower geworden.

De benoeming van Twining kwam niet onverwacht: toen de commissie werd ingesteld, werd overgenomen, dat de leiding zou rouleren: eerst was generaal Omar Bradley (leger) voorzitter en daarna admiraal Arthur Radford (vloot). Dit jaar was de luchtmacht aan de beurt en zo kwam het voorzitterschap in handen van Twining. En we mogen er direct wel bij zeggen, dat het — naar de mens gesproken — bij hem in goede handen is.

TWINING is een zeer bekwaam luchtmacht-officier, die niet veel zegt, maar die weet wat hij wil en deze wil op rustige wijze weet door te zetten.

De generaal is er van overtuigd dat, als er een derde wereldoorlog uitbreekt, de strijd ten hoogste enkele maanden zal duren. Dan zal blijken, wie de ander kan vernietigen, voordat hij zelf is uitgeschakeld. Twining is dan ook van mening, dat de Luchtmacht nu reeds zo sterk moet zijn als maar mogelijk is, omdat de beginperiode beslissend zal zijn.

NATHAN FARRAGUT TWINING werd op 11 oktober 1897 in Monroe (Wisconsin) geboren. Zijn oom was vice-admiraal en twee van zijn vijf broers namen eveneens dienst bij de marine. Nathan kwam eerst bij de infanterie terecht, maar koos tenslotte toch de luchtmacht. In de tweede wereldoorlog commandeerde hij meer luchtstrijdkrachten dan welke andere generaal ook, in het Verre Oosten en in Europa. Op een dag in 1943 werd gerapporteerd, dat hij omgekomen was tijdens een vlucht boven het zuidelijke deel van de Stille Oceaan. Twee dagen had men naar hem en zijn veertien lotgenoten gezocht, toen werden de pogingen opgegeven. Maar vrijwilligers meldden zich om de speurtocht voort te zetten en na zes dagen werd dit moedige besluit beloond met het ontdekken van de rubberboten, waarin Twining en de zijnen zich levend en wel bevonden.....

Na de oorlog verbleef Twining enkele jaren in Alaska, totdat hij in 1950 werd benoemd tot plaatsvervangend stafchef onder generaal Hoyt Vandenberg. Drie jaar later volgde hij deze bekwaame stafchef op, wiens lichamelijke krachten door een vreselijke ziekte werden gesloopt.

SINDSDIEN heeft hij niet stilgezeten. Hij verbaasde vriend en vijand en liet tijdens zijn bezoek aan Moskou geen twijfel bestaan over de houding van de Ver. Staten. Tot Chroesjtsjef, Zjoekof en Boelganin zeide hij onverbloemd: „Wij zullen niet opnieuw gaan ontwapenen, zolang we er niet zeker van zijn, dat er een afdoende wereldomvattende controle zal zijn.“

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„U kunt het huis huren. Maar als u 't huurt, moet u genoeg nemen met de huurprijs. U mag later niet proberen, er iets af te krijgen.“

„In principe willen wij het graag huren, nietwaar Suus?“ Suus knikte.

„Goed, dat is dus afgesproken,“ zei mevrouw Groteman. „De huur moet dan vandaag ingaan, ik zal een kwitantie uitschrijven.“ Daarna begon zij over de vertrokken bovenbewoners te praten. Zij wist weer geen goed woord over die mensen te vertellen. Zij was lelijk in haar woorden; zelfs Jasper begreep, dat haar verhaal gemengd was met laster.

„Maar wat deert ons dat,“ zei hij tot Suus, toen ze weer buiten liepen. „Wij zullen wel zorgen, dat zij van ons nooit één kwaad woord zal kunnen zeggen. En nu gaan we naar 't gemeentehuis om de papieren voor ons trouwen in orde te laten maken, schat!“

„Ja.....“

Weer had Suus tranen in de ogen. Gelukkig, dat Jasper ze niet zag.....

Het is zo moeilijk, dacht Suus. — Ik trouw zo graag met Jasper, ik ben zo blij, dat we eindelijk kunnen aantekenen..... Maar ik zie er verschrikkelijk tegenop om in een deel van 't huis van die mevrouw Groteman te gaan wonen. Ik ben bang voor die vrouw, ik heb angst voor haar.....

En toen kon ze toch niet laten om op te merken, dat het misschien moeilijk zou worden. Mevrouw Groteman bleek zo verschrikkelijk lastig te zijn, zo vinnig en liefdeloos.....

„Misschien, als we nog wat geduld zouden hebben, zou de gemeente ons een betere woning toewijzen, wie weet.....“

„Wil je hiermee zeggen, dat je liever nog wat wacht met trouwen?“ vroeg Jasper ontsteld.

„Ik trouw zo graag met jou, Jasper..... We hebben al zo lang moeten wachten. Dat wachten was bijna niet meer te doen. Nee, niet meer uit te houden..... Maar die mevrouw Groteman.....“

Jasper bleef plotseling staan. Er klonk angst in zijn stem toen hij vroeg: „Denk je soms nog altijd aan Siem Heijboer?“ Hij keek haar ontredderd aan.

Zijn woorden kwamen als geselslagen op haar neer. Heijboer was in 't geheel niet in haar gedachten geweest; zij moest niets van hem hebben, ze had eigenlijk nooit iets voor hem gevoeld; zelfs gedurende de korte tijd, dat ze omgang met elkaar gehad hadden, was er geen sprake van werkelijke liefde voor hem geweest. Het was koud en oppervlakkig geweest. Hoe was het mogelijk, dat Jasper nu op dit onzinnige denkbeeld kwam?

Het kon niet anders of het was een verschrikkelijke, maar volkomen overbodige jaloezheid, die hij meedroeg in zijn binnenste. Zelfs nu ze op het punt stonden om in ondertrouw te gaan, had hij er nog mee te kampen, hoewel er geen enkele reden voor aanwezig was.

Suus herinnerde zich plotseling weer levendig de keren, dat zij en Jasper enig verschil van mening gehad hadden over de berechting van Siem Heijboer. Jasper koesterde een diepe haat tegen Heijboer. Suus begon nu te begrijpen, waarom hij met zo'n ongekende felheid geageerd had, toen hij iemand had horen vertellen, dat Heijboer uit het interneringskamp ontslagen zou worden en dus op vrije voeten zou komen. Dat was niet alleen geweest omdat Jasper van mening was, dat er op die manier van recht en gerechtigheid over landverraders geen sprake zou kunnen zijn. Nee, maar zijn hart was vervuld van een ongegronde jaloezheid, dat was het. Zij wist het nu heel zeker. Ach, wat was hij dom, — dom in zijn liefde voor haar. Begreep hij dan niet, dat zij geen enkele goede herinnering aan Siem had, doch dat heel haar hart uitging naar Jasper?

„Jongen toch.....“ zei Suus. „Doe niet zo dwaas..... want wat je zegt en denkt is werkelijk dwaas. Weet je nu nog niet, dat jij mij alles bent, Jasper?“

Het was vreemd, maar zij kon niet geen macht ter wereld haar tranen bedwingen. Het deed haar verdriet, dat er in Jasper toch blijkbaar nog een ongehoord misverstand leefde.

„Aan Heijboer denk ik helemaal niet meer. Ik zou het liefst nooit meer aan hem denken en nooit meer iets over hem horen.“

„En als het waar is, dat hij vrijgelaten zal worden zonder straf te krijgen?“

„Dan wil ik hem toch vergeten en liever geen woord over hem horen, Jasper. Heijboer wil ik het liefst uit mijn gedachten bannen.“

„Waarom maakte je bezwaar om te trouwen, Suus?“ vroeg Jasper na een korte stilte. „Als het niet om die Heijboer is, wel, dan moet het om iets anders zijn.....“

„Hoe kun je zeggen, dat ik bezwaar gemaakt heb om te trouwen, Jasper? Liever vandaag dan morgen wil ik met je door 't leven, jongen. Maar ik zou zo graag een ander huis toegewezen krijgen. Ik ben bang van die mevrouw Groteman. Ik vrees, dat ze niet gemakkelijk zal zijn. Ik vond ze zo hard en oneerlijk in haar oordeel over de mensen, die bij haar boven gewoond hebben. Ik denk zo, dat als de verhoudingen slecht worden, inwoning stellig iets verschrikkelijks zal zijn.“

Jasper herhaalde voor de zoveelste keer, dat ze niets met de huiseigenares te maken zouden hebben.

„Als ze wat heeft, laten wij haar praten. Dan laten we haar in haar sop gaar koken, zoals vader altijd zegt. Je zal zien, dat ze vanzelf wel in haar schulp zal kruipen en dan hebben wij geen kind meer aan haar.“

— Jij denkt er te gemakkelijk over, wilde Suus zeggen, doch op het laatste ogenblik bedacht zij zich nog, zodat zij deze woorden ongezegd liet. Maar zij herinnerde zich trieste verhalen van Jenny Denekamp, met wie zij op de catechisatie was geweest. Jenny was een half jaar geleden getrouwd. Zij woonde met haar man boven in het huis van een oud echtpaar. De eerste drie maanden was het tamelijk goed gegaan, maar plotseling was er over een kleinigheid onenigheid ontstaan en toen was het helemaal misgelopen. Jenny had allerlei akelige dingen verteld over treiterijen van de hoofdbewoners. Zij had het er al vaak van op de zenuwen gekregen en nu had zij bijna geen leven meer in haar kleine bovenhuis. Zij zat meer bij haar moeder dan in haar eigen woning; maar daar haar man niet zo goed kon opschieten met haar vader, die een opvliegend en moeilijk karakter had, was dat ook al niet alles. En zo leefde zij nu onder de narigheid van het woonruimtetekort. Jenny was in een paar maanden tijds sterk vermagerd en haar gezichtje, anders zo fris en opgewekt had een zorgelijke uitdrukking gekregen. Nee, het was niet eenvoudig, die inwoning. En die mevrouw Groteman leek beslist geen prettig mens. Daarom huiverde Suus.

Doch opeens kwam er ook zelfbeschuldiging in haar op. Was het niet egoïstisch van haar om angst te hebben voor de toekomst? Zag zij dan zo verschrikkelijk tegen eventuele moeilijkheden op, dat zij Jasper verdriet zou bezorgen door vooralsnog liever niet te trouwen? Zij had er Jasper eigenlijk niets van moeten laten merken, dat zij bang was van mevrouw Groteman. Jasper was zo'n goeie jongen..... Hij zou in ieder geval nooit oorzaak kunnen zijn van ongenoegen met die mevrouw. Suus begreep, dat zij hem door haar uitgesproken angst voor de toekomst nodeloos verontrust had.

„Och jongen, ik heb natuurlijk dwaze dingen gezegd,“ zei ze zacht. „Ik wil graag met je trouwen, liever vandaag dan morgen. Dat weet je toch wel, Jasper? Heus, ik wil wel graag in dat huis wonen. En later, als het met de woningen niet zo moeilijk meer is, zullen we natuurlijk wel een ander huis krijgen. Het inwonen is tenslotte maar tijdelijk, nietwaar? O Jasper, denk toch alsjeblieft nooit, dat ik niet graag met je trouwen zou!“

Haar woorden stelden hem klaarblijkelijk gerust.

„Dan gaan we dus morgen naar het gemeentehuis.....“ Maar een poosje later zei hij: „Hoor eens, Suus..... Als je werkelijk bang ben, dat die inwoning bij dat mens niets zal worden, dan moeten we... wachten tot we iets anders krijgen. Ik wil niet, dat jij er met tegenzin intrekt, dat moet je heel goed begrijpen, lieveling. We zouden dan nog wat moeten wachten met aantekenen.....“

Zij ontroerde van zijn woorden. Suus begreep, dat deze woorden voor Jasper in zekere zin een offer betekenden, hoe dan ook.

— Jasper is veel beter dan ik, overlegde zij schuldbewust. — Ik ben egoïstisch geweest, ik zou desnoods nog wat hebben willen wachten tot er een andere woning voor ons zou zijn, enkel en alleen omdat ik niet in moeilijkheden wil komen met mevrouw Groteman. Ik wil die moeilijkheden, die misschien nooit zullen opdagen, al bij voorbaat ontwijken. Dat is allemaal egoïsme van me. Maar Jasper wil terwille van mij deze kans om een huis te krijgen laten schieten..... Ja, hij is beter dan ik.

En nu besefte Suus, dat zij zelf inderdaad ook niet meer zou kunnen wachten. Dag en nacht wilde zij bij Jasper zijn, voor hem zorgen, hem gelukkig maken.

„We gaan trouwen, het zal heus wel gaan in dat bovenhuis“, zei ze dapper. „Ja, we gaan trouwen, hé? We hebben al zo lang moeten wachten — nu is het niet meer te doen om deze kans te laten voorbijgaan.....“

„Morgen gaan wij naar 't gemeentehuis, om de papieren,“ Toen hij dit gezegd had, drukte hij Suus stijf tegen zich aan. Suus voelde, dat de blijdschap door zijn sterke lichaam zinderde. En later kon zij zich steeds heel goed herinneren de plaats, waar zij op het ogenblik dat zij dit definitieve besluit namen, waren. Het was bij het winkeltje van Martens, de manufacturier. Er was op dat moment juist een fietser voorbij gereden. Zij had die wielrijder herkend..... het was de man van Jenny Denekamp. Van Jenny, die in een zenuwoverspanning leefde en altijd en aan iedereen vertelde over het ondraaglijke leven, dat zij tengevolge van de samenwoning had.

Die avond bad Suus, dat de inwoning bij mevrouw Groteman altijd goed zou mogen gaan. „Here, wil mij en wil haar milde gedachten geven, opdat we 't elkaar niet onnodig moeilijk zullen maken in 't leven. En geef mij, vriendelijk en dapper te zijn. Ja, dapper ook, want ik ben bang van die mevrouw, ik ben bang dat het niet goed zal gaan als Jasper en ik bij haar boven zullen wonen.....“

VIII.

Hun trouwtekst was de voor een dergelijke kerkelijke plechtigheid reeds duizenden keren gebruikte tekst uit Psalm 37: Wentel uwe weg op de Here en vertrouw op Hem. Hij zal het maken..... (wordt vervolgd)

AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
ROTTERDAM - UTRECHT

A. Baars Azn
Exploitatie van
baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

7

drukkerij zwagers
SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

**EIKENDAL
OPTIEK**

Exclusieve monturen

DFPOT: CARL ZEISS

BERGSTR. 12, TEL. 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

AANNEMERSBEDRIJF
Gebrs. Hakkers

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM
Telefoon 14

**n.v. Scheeps-
bouwwerf v/h**
Fa A. LANSER
Sliedrecht
Holland

PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWIJNDRECHT
K 1850 - 5382

N.V. Merwestroom
Dordrecht
ELEKTRICITEIT

M. G. VAN STAAVEREN
AALSMEER
Telefoon 4051
Specialiteit in
**ANJERSTEEKEN
FREESIAZADEN**

Belangrijk!

Het is van groot belang, dat veel advertenties in ons blad geplaatst worden. Daarmee moet de exploitatierekening sluitend gemaakt worden. Wij zijn de adverteerders dan ook heel dankbaar voor hun medewerking in deze vorm. Wij kunnen dit tonen door met grote belangstelling de advertenties te lezen en van de aanbiedingen die daarin gedaan worden, gebruik te maken!

Geef dit blad door!

5 AUG.

Het weer was zo mooi en het strand zo aantrekkelijk op het eiland waar ik uitrust, dat ik mij werkelijk niet heb kunnen opwinden over de ontmoeting Tito-Chroesj-sjew. Ook de ontdekking van een nieuwe komeet heeft mij — het moge merkwaaardig klinken in deze zonneshijn — koud gelaten. Ik lag vandaag in een strandstoel en liet de mensen langs mij trekken en om mij spelen. Vóór mij was de rusteloze zee, boven mij een onbewolkte hemel, onder mijn stoel het ontelbare zand. De wereld waarin ik woon was beperkt tot een paar vierkante meter, waarop niet bijzonders gebeurde, althans niets om over te schrijven. Kinderen hadden hun bootjes, ouderen zwommen of worstelden tegen de golven op, nog ouderen zaten in badstoelen en dachten — neem ik aan — aan hun jeugd, waarin men zich minder ontblootte, lichamelijk en geestelijk, dan tegenwoordig. Een schoolklasje speelde een balspel en dat was dan alles. De rest was volkomen stilte om met Shakespeare te spreken. Geen wolkje aan de horizon, geen schip aan de einder. Twee meeuwen en Groenkoper in een ligstoel. Wat een dag!

6 AUG.

Komaan, dacht ik vandaag, terwijl ik zag hoe mijn jongste zoon een fort aan zee bouwde, laat ik maar weer eens een blik in het wereldgebeuren slaan. Niet dat ik nieuwsgierig was naar de financiële status van Frankrijk of de moeilijkheden van de Imam van Oman, noch naar de onrust in China of naar de pijnlijke situatie, waarin Lord Altrincham de Koningin van Groot-Brittannië heeft gebracht. Maar een mens wil op de hoogte blijven. Dat denkt men tenminste. Doch u zult ook de ervaring hebben, dat het u op zo'n dag niets kan schelen. Nee, dan liever ons geïnteresseerd voor de gebeurtenissen in Bad Segeberg. Bad Segeberg ligt ten oosten van Lübeck en wordt welvarend door de boeken van Karl May. Zeg nu niet, dat u niet weet wie Winnetou of Old Shatterhand zijn. Zij zijn de Churchills en Mont-

7 AUG.

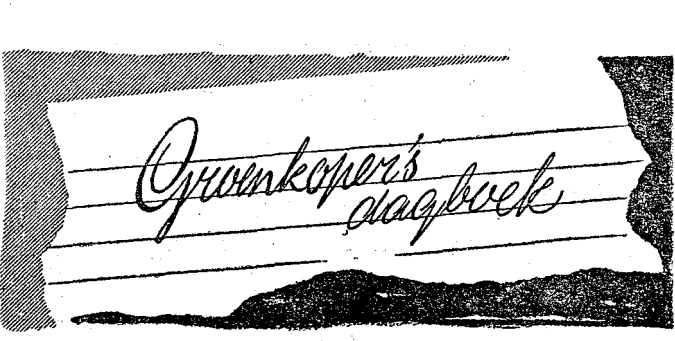
Uit Canada komt het bericht, dat de nieuwe tunnel in Vancouver geen succes geworden is. Van het station naar het nieuwe postkantoor zou een ondergrondse verbindingsweg gemaakt worden. Dit werk werd door twee ploegen uitgevoerd, die ieder aan een eind begonnen en elkander halverwege zouden ontmoeten. Ze hebben elkaar echter misgelopen. Tunnelkwesties zijn altijd moeilijk, vooral als de ploegen elkaar niet goed begrijpen of langs elkaar heen werken. En dat brengt me vanzelf op de burgemeester van Amsterdam, die zijn ambtsbezigheden weer hervat heeft, waarmee ik hem, als oud stadgenoot, van harte gelukwens. Zag hij er op de foto in de krant nog wat schraal uit, de burgemeester van Den Haag zag ik op de voorpagina van een krant stralend tussen rozenkoninginnen wandelen. Dat was er in Eindhoven niet bij. Soms vraag ik mij af of de heer Kolfshoten wel eens naar de geur van patates frites verlangt. In de residentie kent men ook frites, maar die heten dan „chips” als ik mij niet vergis. Er is een groot verschil tussen frites en chips, zoals er een groot ver-

8 AUG.

Intussen is het nog warmer geworden op het eiland, waar ik dit dagboek bijhoud. Het is opmerkelijk hoevele vakantiehouders altijd iets doen willen. Rustig in een stoel liggen en niets doen komt velen niet in het hoofd. Liever hard langs het strand lopen, met een kinderscheppie door het mulle zand woelen, praten en nog eens praten dan rusten. Ik moet mij altijd verwonderen over de energie, welke de doorsnee Nederlander met vakantie aan de dag legt. Hij werkt het hele jaar hard, om, als hij met vakantie is, te sjouwen en te slepen dat het eer geenszins lieve lust is. Zouden er wel zijn, die gedurende hun hoog-nocige rust alles kunnen vergeten wat met hun arbeid te maken heeft? Weinig. Ik vroeg mezelf af, of het nu wel nodig is, dat ik met het gezicht op de Kloziëns voortklotsende zee een dagboek zit bij te houden, op een ogenblik, dat de Hollandse politiek iedere middag vrij heeft. Uiteindelijk ben ik net zo ijverig als de anderen. Een griezelige gedachte overigens. Er zal toch niets belangrijks op til zijn?

9 AUG.

Vandaag regende het. De gehele dag. Ik merkte het niet alleen, ik las het op het weer- verwachtingsbord, dat een ijverige winkelier iedere dag bijhoudt. „Veel regen, plaatselijk onweer, Zure haring”, las ik. Een handige koopman, Zij die, door een kleine hoop op

gomery's uit onze jeugd. Welnu, in Bad Segeberg wordt de romantiek van Karl May's boeken levend door het opvoeren van toneelstukken, waarin al die figuren uit onze jongensjaren voorkomen. Dat vond ik vandaag het belangrijkste nieuws. Ik heb er over gedacht naar Bad Segeberg te gaan. Ben toch maar mijn zoon gaan helpen bij het bouwen van zijn fort, denkende aan de Imam van Oman.

10 AUG.

Gisteren voelde ik wat huisarrest betekend. Maar ik had natuurlijk in de regen kunnen gaan lopen. In vergelijking met echte arrestanten was ik zo vrij als een vogel op mijn eiland. Ik las in een dagblad, dat in Scheveningen — ook aan de zee — in de strafgevangenis nog stalen kooien in gebruik zijn, waarin gestrafte gevangenen worden opgesloten. Dag en nacht brandt er in die, voor sommige gevangenen te lage, kooien elektrisch licht. Met de cipier is er geen communicatie (bel) mogelijk, om diens aandacht te trekken, moet de gevangene met de kooideur rammelen! Als het waar is, wat dat dagblad schrijft begrijp ik de drang naar de vrijheid van een aantal gevangenen nog beter. Het lijkt er op, dat hier wat ouderwetse toestanden heersen, om het zacht uit te drukken.

11 AUG.

schil zal blijven tussen de lichtstad en de hofstad.

12 AUG.

Uiteindelijk ben ik net zo ijverig als de anderen. Een griezelige gedachte overigens. Er zal toch niets belangrijks op til zijn?

13 AUG.

Vandaag regende het. De gehele dag. Ik merkte het niet alleen, ik las het op het weer- verwachtingsbord, dat een ijverige winkelier iedere dag bijhoudt. „Veel regen, plaatselijk onweer, Zure haring”, las ik. Een handige koopman, Zij die, door een kleine hoop op

beter weer naar de winkel werden gedreven om te zien of zij ook ergens hun verwachting op de verwachting van De Bilt konden bouwen, namen allicht een zure haring mee. Op zo'n regendag verandert het aspect van het eiland en deszelfs tijdelijke bewoners wel! Plotseling worden alle bruine bener en verbrande hoofden, vervelde schouders en nog pijnlijke armen verpakt in nylon of plastic en lopen de dames en heren badgasten in stoere stormkleding de soevenierwinkels af, waar vooral op regenachtige dagen speciale Kitsch te koop is. Zag ik in Volendam eens klompjes op ski's gemonteerd met het opschrift „Groeten uit Volendam”, hier ontdekte ik monstrueuze muurbekleedsels van schelpen, lampjes in de vorm van onstabiele zeilscheepjes en glazen vissers met goedkope parfums in het zeemanslijf. Daarnaast is er ook behoorlijk aardewerk, zijn er scherpe vouwbenen, degelijke balpuntpenhouders, alle echter voorzien van het wapen van het eiland en met de onuitroeibare groeten.

14 AUG.

Gisteren voelde ik wat huisarrest betekend. Maar ik had natuurlijk in de regen kunnen gaan lopen. In vergelijking met echte arrestanten was ik zo vrij als een vogel op mijn eiland. Ik las in een dagblad, dat in Scheveningen — ook aan de zee — in de strafgevangenis nog stalen kooien in gebruik zijn, waarin gestrafte gevangenen worden opgesloten. Dag en nacht brandt er in die, voor sommige gevangenen te lage, kooien elektrisch licht. Met de cipier is er geen communicatie (bel) mogelijk, om diens aandacht te trekken, moet de gevangene met de kooideur rammelen! Als het waar is, wat dat dagblad schrijft begrijp ik de drang naar de vrijheid van een aantal gevangenen nog beter. Het lijkt er op, dat hier wat ouderwetse toestanden heersen, om het zacht uit te drukken.

15 AUG.

Vandaag regende het. De gehele dag. Ik merkte het niet alleen, ik las het op het weer- verwachtingsbord, dat een ijverige winkelier iedere dag bijhoudt. „Veel regen, plaatselijk onweer, Zure haring”, las ik. Een handige koopman, Zij die, door een kleine hoop op

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. regeringsvorm waaronder je zegt wat je wilt, en doet wat je gezegd wordt (Bary); 6. drijvende waterreservoir, waarvan we meestal alleen de onderkant zien; 9. zich zelfbeschuldigende Rus? Hij zegt tenminste dat hij een dwaas is; 10. deze mot is onschadelijk voor uw klederen; 12. onzichtbaar toneelstuk; 13. belangrijke verbinding tussen steden; 15. kan men dit voertuig tussen duim en pink nemen? 17. kunstenaar van de Kon. Landmacht? nee roddelaar; 19. aan metaal verbonden schouwspel; 21. deze Spaanse hertog staat bij ons nog gedeeltelijk onder water; 22. u kunt het achterstevoren lezen, maar soms blijft het; 24. muziekstuk, dat als een opera begint, maar met wondvocht eindigt; 27. belastingvrij; 28. steeds minder dan nooit; 29. zintuigen van aardappelen; 30. aftuigen? nee verpozen.

Vertikaal: 1. haar schaken is niet netjes, maar bij 't schaken is zij van groot belang, omdat je met haar alle kanten uitkunt; 2. deze dingen laat de minister van Financiën op prinsjesdag dansen; 3. etenbereider? nee buisje; 4. kun je doen, als je op de bon gezet bent; 5. nog lelijker dan lelijk; 7. ongeluk dat met de kat begint en in een couplet eindigt; 8. deze Z.H.-plaats bestaat voor 't grootste gedeelte uit een godshuis; 11. bloemaand, door Gorter bezongen; 14. volmacht, die in de kern nogal ongemakkelijk is; 16. zij denken slechts aan de volgende verkiezing.....; 18. maar hij aan de volgende generatie (Clarke); 20. opruimingsartikel van de minister van Wederopbouw; 21. een gevallen meisje is meelijwekkend; 23. hec-toliter droge waren; 25. is ooit iemand zo blij met een mantel geweest als hij? 26. gewas dat meer dan 100 m² beslaat.

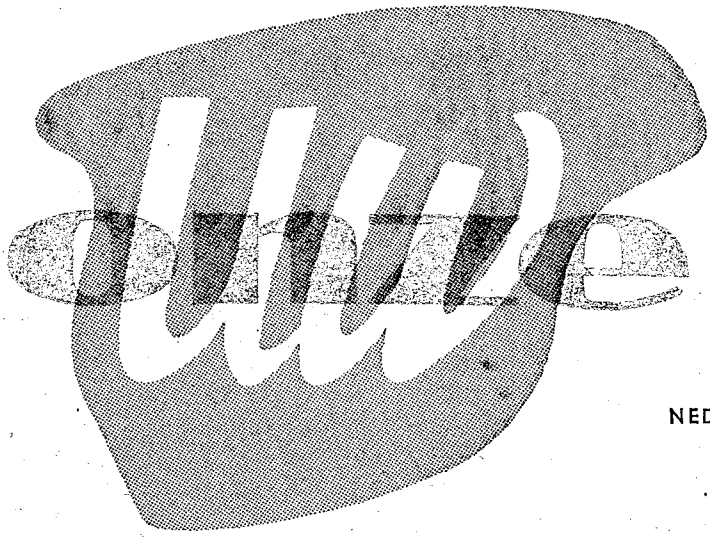
1	2	3	4	5	6	7
9			10			11
	12				13	
14						
15		16			17	18
19			20	21		
22	23		24		25	
						26
27					28	
29			30			

Oplossing Kryptogram vorige week

Horizontaal:
1. overstapje; 6. harp; 9. ronde; 10. lif-lafjes; 12. belétage; 13. geste; 15. doodmoe; 17. slaapje; 19. mosterd; 21. part-

ner; 22. amant; 24. solospel; 27. pepermunt; 28. eiser; 29. leek; 30. steenkolen.

Verticaal:
1. oord; 2. eindeloos; 3. snede; 4. alliage; 5. juffers; 7. pas geleerd; 8. gangbaar; 11. jus; 14. adamsappel; 16. meesters; 18. pandeksel; 20. dispuut; 21. politie; 23. aap; 25. steek; 26. oren.

Onze wereld

NEDERLANDSE ORGANISATIE VOOR INTERNATIONALE BIJSTAND

OPROEP

De vrouwen van Nederland zou ik willen oproepen tot belangstelling voor en studie van de situatie van de vrouw in de onderontwikkelde gebieden. Waarom? Vooreerst omdat het altijd de vrouw is die in sterke mate het wereldgeweten beïnvloedt. Zij schrijft misschien weinig artikelen, die weinig mensen lezen en nog minder mensen bij het vele dat zij lezen, onthouden, maar zij praat, zij praat met man en kinderen, met vrienden en collega's. Het simpel gesproken woord vindt een antwoord, het verspreidt ideeën, het lokt discussie uit, het scheidt een mentaliteit, het brengt tot daden.

Deze daden kunnen tweeledig zijn: alle vrouwen zullen het budget van hun huishouden kunnen herzien om te bepalen hoeveel er afgestaan kan worden voor mensen, die in de reële zin van het woord honger lijden, sterven omdat er in de ziektegevallen in hun gezinnen geen hulp geboden kan worden, die de behoefte naar inzicht, begrip en kennis, die ook in hen leeft, niet kunnen bevredigen.

Vervolgens kan er de daad van verscheidenen zijn om daadwerkelijk mee te werken aan de opheffing van de nood. Georganiseerd en ongeorganiseerd, als verpleegster, als onderwijzeres, als maatschappelijk werkster, als sociaal onderzoeker, als beleidsdeskundige, zijn er gelegenheden uit te trekken. Zeker de ongehuwde vrouw doet dit gemakkelijker dan de man: zij kan het omdat de verantwoording van een gezin haar geen beletselen stelt, zij doet het vaak ook omdat zij dikwijls radicaler is, zich vollediger inzet om idealen te verwirkelijken.

Maar laat zij, die willen uittrekken, beseffen dat het geen onverantwoord avontuur mag zijn: zij zullen, om goede hulp te kunnen bieden, hun vak grondig moeten kennen; bovendien zullen zij studie moeten maken van het land en volk waar zij heengaan.

Zij zullen ook de geëmancipeerde positie van de westerse vrouw moeten kunnen analyseren, zodat zij door een inzicht in

de hiërarchie van de waarden die het geheel van „emancipatie” vormen, het noodzakelijke van het bijkomstige weten te onderscheiden. Immers zonder meer overplanten van onze denkwijze en habitus in andere werelddelen zou getuigen van een gebrek aan respect voor wat in de mens daarginds gegroeid is en leeft, en dit zou nimmer een goede basis van samenwerking en hulp zijn.

Het vraagstuk van de onderontwikkelde gebieden klopt — nu de wereld door de vele communicatiemiddelen zo angstig klein is geworden — steeds duidelijker aan het wereldgeweten. Dit is verheugend. Wij moeten ervaren dat wij niet gerust kunnen leven wanneer meer dan 60% van de wereldbevolking ondervoed is en meer dan 50% analfaabeet....

Het gaat hier om onze naasten en een vrouw weet wat het betekent een kind honger te zien lijden.

Wil de hulp aan de onderontwikkelde gebieden uitgroeien tot de volkszaak die zij behoort te zijn, dan zal de belangstelling en de daadwerkelijke hulp van de vrouw niet gemist kunnen worden. Moge het de Novib gegeven zijn de vrouw voor zijn streven te winnen!

Dr. M. A. M. KLOMPÉ,
Minister van Maatschappelijk Werk

VAN VROUW TOT VROUW

Het beperken van besteding gaat niet gelijk op met beperking van verantwoordelijkheid. Wanneer het in de huishouding van een gezin nodig is „zuinig aan” te doen, worden de onderlinge verplichtingen binnen dat gezin en de verplichtingen van gezin en gezinsleden naar buiten niet geringer.

Wanneer 11 miljoen Nederlanders in een economische situatie verkeren, die noopt tot voorzichtig beleid en tot een zekere inkrimping van het uitgaven-budget, dan blijft de verantwoordelijkheid van die 11 miljoen Nederlanders voor elkaar en voor de rest van de wereldbevolking in wezen ongewijzigd. Tenslotte, om aan te sluiten bij een onlangs in de Tweede Kamer gebezigde beedspraak: degenen die op een lek schip zitten, blijven verantwoordelijk voor de arme drenkelingen die rondom het schip in doodsgevaar verkeren.

Overigens, het Nederlandse schip, waarop wij varen, is stellig nog niet zó lek dat we over onze verantwoordelijkheden niet meer kunnen nadenken. In de NOVIB drukt het in tal van organisaties bont geschakeerde Nederlandse volk — tot daadwerkelijke eenheid gekomen — zijn wil uit om zijn verantwoordelijkheid voor andere, noodlijdende volken actief en zonder uitstel te beloven.

Vrouwen weten, op haar speciale manier, wat verantwoordelijkheid voor de lijdende medemens betekent, minstens even duidelijk en scherp als zij in bepaalde omstandigheden er weet van hebben wat zuinigheid betekent. Welnu, vrouwen van Nederland, er leven 1400 miljoen vrouwen op onze wereld. Onder deze vrouwen treft U de moeders aan van in totaal 900 miljoen kinderen. In de concrete wereldverhoudingen van vandaag wil dat zeggen, dat ongeveer 950 miljoen vrouwen „woonachtig” in de noodgebieden van onze wereld, een mensonwaardig, materieel en geestelijk volkomen ongeëmancipeerd bestaan leiden (of beter: lijden). Daar zijn dan de moeders bij van ongeveer 600 miljoen kleine kinderen: ziek, ondervoed, uitgemereld, gedoemd om jong te sterven. Hygiëne,

kraamverzorging, huisvesting, opvoeding, onderwijs, huwelijks- en gezinsleven, zijn van deze vrouwen alleen maar benauwende, uitputtende dagelijkse vraagstukken, waarvan zij weten dat ze nimmer voor hen zullen worden opgelost. Het enige wat zij kunnen is: in de situatie berusten.

Hopelijk „berusten” de 400 miljoen vrouwen in de meer welvarende gebieden van onze wereld niet in het lot (een echt nood-lot!) van zovele sexe-genoten. Hopelijk zullen in elk geval de paar miljoen Nederlandse vrouwen niet zuinig zijn met hun verantwoordelijkheid „van vrouw tot vrouw”.

De eerste Vrouw van Nederland, H.M. de Koningin, heeft niet nagelaten in dit opzicht een zeer duidelijk en aansprekend voorbeeld te geven.

Onze wereld

juli 1957 1e jaargang no. 3

„ONZE WERELD” IS EEN UITGAVE VAN „NOVIB”
Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijstand.

Noordeinde 63a, Den Haag • telefoon 01700—111663 • giro 645300.

Verschijnt 11 maal per jaar.

Alle artikelen kunnen, zonder voorafgaand overleg met bronvermelding geheel of gedeeltelijk worden overgenomen, tenzij in de tekst anders wordt bepaald.

Het woord NOVIB begint een vertrouwde klank te worden in ons volk. We hebben al horen zeggen: NOVIB OP IEDERS LIP, al is dat natuurlijk beslist onvoldoende want „wat we zeggen moet zich bewijzen in wat we doen”, citeren we uit een rede van H.M. de Koningin. Velen hebben dit reeds lang begrepen blijkens de stortingen op giro 64.53.00 van NOVIB-DEN HAAG; de deelnemers aan de aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID brengen reeds jaarlijks 80.000 gulden bijeen, terwijl ook andere giften op de giro van NOVIB worden gestort.

Daarnaast groeit de stroom van aanvragen om inlichtingen en van bestellingen op de gratis folder EEN GRENS DOORBROKEN en op de brochure NIET KLEINER DAN DE WERELD (25ct), terwijl ook het aantal abonnees op „ONZE WERELD” groeit. Ook buiten onze landsgrenzen (hoe kan het anders) is er belangstelling voor ONZE WERELD, voor NOVIB en haar doelstellingen; zelfs uit Paraguay en Japan kwamen reakties. Aan deze algemene en groeiende belangstelling is de Pers niet onschuldig. In zeer vele persorganen, ook buitenlandse, in dag-, week-, en vakbladen verschenen publikaties over NOVIB alsmede over de aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID. Door de aether klonk de naam van NOVIB in het nieuwsbulletin van het ANP en in uitzendingen van diverse omroepen.

Intussen wordt er hard gewerkt aan nieuwe publikaties. Ter perse is een uitgave, waarvoor zij, die zich nader willen oriënteren in het vraagstuk der minderontwikkelde gebieden aan de hand van statistieken en gegevens, feiten en cijfers, ongetwijfeld belangstelling zullen hebben. Deze publikatie heet „WERELD-IN-FORMATIE” en zal regelmatig worden aangevuld (abonnementen hierop ad. f5,— per jaar). Over een speciaal op de jeugd afgestemde publikatie is overleg gaande en een nieuwe folder en brochure over de hulpverleningsprojecten zijn in voorbereiding.

NOVIB gaat in het najaar (okt.) een grote inzamelaktie organiseren. Overal in het land verrijen gewestelijke en plaatselijke NOVIB-komitees, die de grote najaarskampagne voor het grootste deel zullen moeten schragen. Een en ander vindt plaats met medewerking van de Commissarissen der Koningin en de burgemeesters. Wie mee wil werken in het kader van deze plaatselijke werkkomitees geve zich onverwijld op aan het kontakadres ter plaatse of aan NOVIB-DEN HAAG.

Ook over de konkrete hulpverleningsprojecten, die NOVIB hoopt te kunnen uitvoeren met steun van het gehele Nederlandse volk, valt nieuws te publiceren. De projecten in Griekenland en Soedan (waarover elders in dit blad geschreven wordt) zijn in vergevorderd stadium van voorbereiding. Kommissies van deskundigen, door NOVIB daartoe aangezocht, werken met voortvarendheid aan de ontwikkeling van de plannen.

Het is duidelijk, dat al deze activiteiten veel werk met zich meebrengen voor het bureau van NOVIB, dat om allerlei redenen — niet in het minst om zo weinig mogelijk onkosten te maken en derhalve zoveel mogelijk geld werkelijk voor konkrete bijstand te kunnen besteden — met een zeer kleine bezetting moet werken. Ook hier wordt echter door vele mensen in en rond Den Haag beseft hoe daadwerkelijk kan worden geholpen. Verschillende avonden van de week zijn op het bureau van NOVIB een tiental mensen vrijwillig, zonder er een cent voor te ontvangen, ijverig werkzaam.

Zo groeit alom het werk van NOVIB. Zo groeit ook de aandacht van ons volk voor de enorme vraagstukken in ONZE WERELD, vraagstukken die een appél betekenen op onze solidariteit. Overal is activiteit en publiciteit en de verwachting wordt daardoor levend, dat de grote najaarskampagne met sukses zal kunnen worden gevoerd.

En UW mogelijkheden voor daadwerkelijke belangstelling?

Verspreiden van folders en kranten, verkopen van brochures, houden van lezingen, artikelen schrijven, starten van een gift, deelnemen aan de aktie D.G., tijd en werkkraft in de avonduren of anderszins beschikbaar stellen indien men in of om Den Haag woonachtig is.

Om kort te gaan: natuurlijk zorgt U voor het nieuws in deze rubriek!

Op de rug van een ezel of te voet is het voor de dorpsbewoners een zwaar karwei met de produkten van hun arbeid over deze weg naar het dichtstbijzijnde marktplaatsje te trekken.

hun ideaal

LOOP NAAR DE POMP

In de streek rond het marktplaatsje CHRYSOUPOLIS in het noorden van Griekenland heeft bovenstaande titel — die wij in figuurlijke zin gebruiken — een zeer werkelijke betekenis, een betekenis, die een groot stuk van de problematiek en de nood in die streek samenvat. De pomp, die irrigatie is in die streek namelijk de voornaamste sleutel tot een meer welvarend bestaan. Water is in deze zanderige vlakke temidden van kale en dorre berghellingen het meest gevraagde artikel, dat de weergoden weliswaar in de vereiste hoeveelheid, maar niet in de gewenste spreiding leveren.

Het is in deze streek, dat naar alle waarschijnlijkheid NOVIB een van haar projecten zal kunnen gaan uitvoeren, in aansluiting op onderzoekingen die door de Verenigde Naties onder leiding van de Nederlandse deskundige Dr. O. van der Plas worden verricht.

Dit project is een voorbeeld van internationale samenwerking. De aanvraag tot onderzoek en tot advies inzake de ontwikkeling van deze streek werd n.l. door drie landen tezamen, Griekenland, Joegoslavië en Turkije tot de Verenigde Naties gericht. De bedoeling is, dat hier een model-project wordt uitgevoerd, dat de mensen in de omliggende gebieden van de drie genoemde landen prikkelt tot navolging voorzover hun streekproblemen van gelijksoortige aard zijn.

Een goed irrigatiestelsel is een eerste vereiste voor verdere ontwikkeling, voor meer bestaansmogelijkheid, grotere produktie, hogere inkomsten en dus meer welvaart in deze streek. De gronden zijn dor en droog doch bij voldoende bevoeiing beslist niet onvruchtbaar, teelt van tabak en verbouw van hooi vormen dan goede mogelijkheden.

Tot nu toe tracht de bevolking zelf zoveel mogelijk in dit opzicht te doen door het aanleggen en onderhouden van pompen. De kosten van een pomp — f 1500,— per jaar — moeten op het eten worden uitgespaard, want het gezinsinkomen is er zeer laag. De bestaande huisindustrie, die ook voor grotere produktie zou moeten zorgen, kan niet tot verdere ontwikkeling komen, door gebrek aan elektrische apparaten en machinerieën en, zo zij al aangeschaft kunnen worden, niet kunnen worden onderhouden en gerepareerd door gebrek aan technisch-geschoold personeel.

Dit hangt weer ten nauwste samen met de oplei-

ding, die men in deze streken kent. De Griek hecht sterk aan traditie en dit verklaart de situatie, dat men er nog steeds de klassieke gymnasiale opleiding indien enigszins mogelijk wil volgen. De afgestudeerden, voor zover zij in deze streken blijven wonen, kunnen hun kennis echter niet nuttig aanwenden. Zij versterken slechts het leger der ongeschoolden. Vereist is dus een technische opleiding, een soort ambachtschool in combinatie met het bestaande gymnasium, dat technisch geschoolde jonge mensen kan afleveren, die de streek tot verdere ontwikkeling kunnen brengen.

Vanzelfsprekend betekenen verbeterde irrigatie en technische scholing niet zonder meer verhoging van inkomen en dus hogere welvaart. Nodig is voorts, dat goede verbindingen met het achterland tot stand komen en dat een markt wordt geschapen, waarop de verkregen verhoogde produktie kan worden afgezet. Dit vraagt marktonderzoek en opleiding van jonge Grieken uit deze streek in handel en ekonomie.

Tenslotte zullen al deze vraagstukken, vanwege het sterke onderlinge verband en ook en vooral vanwege de vergaande veranderingen die met de oplossing van deze vraagstukken gepaard gaan, een aanpak vereisen, waarbij de gehele bevolking actief is ingeschakeld, waarbij ook wordt gestreefd naar tijdige aanpassing van het sociale en kulturele leven van de bevolking.

Een en ander vergt veel studie en goede voorbereiding, waarmee een kommissie van deskundigen, daartoe door NOVIB aangezocht, zich op het ogenblik intensief bezig houdt.

Er is daar veel te doen: irrigatiewerken zullen moeten worden uitgevoerd, de teelt van tabak, van hooi en vee zal moeten worden verbeterd. Griekse jonge mensen zullen wellicht naar Nederland moeten komen en Nederlandse deskundigen naar Chrysopolis moeten gaan, er zullen technische opleidingen tot stand moeten komen, wegen worden verbeterd en sociaal-kultureel werk worden verricht...

Wat gedaan zal worden hangt vanzelfsprekend van de adviezen van genoemde deskundigen af en van het overleg met de Griekse regering en de plaatselijke bevolking en haar leiders. Voor een ander deel, het financiële deel, hangt dit project, de omvang en intensiteit echter af van de offerbereidheid van het Nederlandse volk, dat naar NOVIB hoopt allerminst op het beroep dat straks op haar zal worden gedaan, zal zeggen: Loop naar de pomp!

GEORGANISEERDE OVERTUIGING

Bij het Bestuur van NOVIB bestaat grote aandacht voor het feit, dat de doelstelling van NOVIB veel meer omvat dan slechts het ontwerpen en uitvoeren of doen uitvoeren van bepaalde projecten. Er is het gevaar, dat — zowel in onze eigen gedachten als in de gedachten van degenen die wij benaderen — een soort verenging ontstaat van deze doelstelling. Wij hebben haar duidelijk genoeg geformuleerd in artikel 3 van onze statuten, maar de nadruk wil wel eens al te eenzijdig vallen op punt 3 van dit artikel: het ontwerpen, uitvoeren, bevorderen en coördineren van acties die op de doelstelling gericht zijn. Ik geloof dat wij goed doen zeer ruime en ernstige aandacht te schenken aan de projecten, aan het ontwerpen, aan het bestuderen en aan het uitvoeren ervan. Maar dat mag ons toch niet doen vergeten, dat wij in lid 1 en 2 van ons artikel omtrent de doelstelling hebben geformuleerd, dat wij het nederlandse volk in een zo ruim en objectief mogelijke mate willen voorlichten omtrent de noden van allerlei volken en volksgroepen in de wereld, en dat wij op de tweede plaats — dat lijkt mij heel belangrijk en essentieel wat betreft de doelstelling — volk en regering van Nederland willen opwekken en prikkelen tot een rechtvaardige bijdrage in de nood van de achtergebleven gebieden. Wanneer men zou trachten uit de doelstelling, geformuleerd in artikel 3, de kern en de essentie te halen, om te weten wat wij op het gebied van voorlichting en publiciteit eigenlijk hebben te doen, dan geloof ik dat wij nog het best volle attentie kunnen schenken aan die term „rechtvaardige bijdrage”. Wat NOVIB eigenlijk is en wil, is oneindig veel meer dan alleen maar het entameren en uitvoeren of doen uitvoeren van een drietal of meerdere projecten. Het is het bevorderen, het ertoe bewegen, dat er nog eens ooit, op zo kort mogelijke termijn, een rechtvaardige bijdrage van nederlandse zijde komt in heel de problematiek van de technisch achtergebleven gebieden. Dat betekent, dat wij in ons werk van voorlichting en publiciteit ten koste van alles de indruk moeten vermijden, dat Nederland klaar is, wanneer op enigszins aanvaardbare wijze de drie of meer projecten aan de man zijn gebracht en uitgevoerd. In dit verband is het belangwekkend, dat wij als NOVIB volkomen openstaan voor het zeer ernstige en indrukwekkende getuigenis van een organisatie als die van de 1% actie „Daadwerkelijke Gerechtigheid”. Een dergelijk getuigenis kan ertoe bijdragen, dat wij in de kring van NOVIB zelf ons ervan bewust blijven, dat wij met een drie of vier miljoen gelden voor de gekozen projecten er nog lang niet zijn. Wanneer deskundigen ons voorrekenen, dat het hele probleem van de technisch onderontwikkelde gebieden niet efficiënt en zinvol internationaal kan worden aangepakt, tenzij de welvarende landen bereid zijn 1% van hun nationaal inkomen op tafel te leggen, dan kan een dergelijke gedachte ons misschien behoeden voor een te snelle zelfvoldaanheid.

Dit is het eerste en het wezenlijke wat wij in het werk van voorlichting en publiciteit ons voor de geest hebben gezet. Wij proberen te voorkomen, dat de aandacht van het nederlandse volk, dat in publiciteit en voorlichting wordt bereikt, in die zelfvoldaanheid blijft steken. Proberen wij nu in onze voorlichting en publiciteit aan deze gedachtegang trouw te zijn, dan is het dus op de eerste plaats van belang — en daar leggen wij ons ook op toe met alle mogelijkheden, waarover wij beschikken — de overtuiging te doen postvatten dat NOVIB oneindig veel meer is dan propaganda voor enkele projecten; dat NOVIB een actieve overtuiging is omtrent de noodzaak van een rechtvaardige bijdrage. Wanneer wij die overtuiging naar haar inhoud willen formuleren, dan vinden wij geen beter uitgangspunt dan in de bekende rede van H.M. de Koningin te Leiden: „de welvaart en de algemene menselijke bestaanscondities zijn een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid”. Dit besef van verantwoordelijkheid moet NOVIB in haar werk van voorlichting en publiciteit proberen te prikkelen en activeren. De bedoeling van de voorlichtingsarbeid en van de werkzaamheden in de sector der publiciteit zal dus moeten zijn, dat verantwoordelijkheidsbesef levend en actief te maken. In dat verband komen de projecten in een

nieuwe betekenis te staan. De projecten betekenen namelijk niet alleen, dat op een bepaalde plek van de wereldkaart ergens een stuk hulp wordt verleend, een stuk bijstand wordt waar gemaakt; zij betekenen ook dat er een stimulerende invloed wordt uitgeoefend op het totale werk der technische bijstand, voor zover dit van de kant van de Verenigde Naties is aangepakt. De projecten moeten dan zodanig worden bedacht en uitgevoerd, dat er een kwalitatieve betekenis in zichtbaar wordt, zodanig dat allerlei andere landen en organen, die ergens hulp verlenen, er wellicht iets van kunnen leren. Bovendien schuilt er in die projecten een symbolische betekenis voor het nederlandse volk zelf, dat zijn eigen verantwoordelijkheid concreet ziet worden in een stuk daadwerkelijke hulpverlening.

Bij het werk van publiciteit en voorlichting van NOVIB zal het er dus vooral om gaan voor de verbeelding van het nederlandse volk en van het Bestuur en het Algemeen Bestuur van NOVIB de doelstelling op te heffen uit het incidentele en ogenblikkelijke en ervan te maken een doelstelling, die ons permanent bezighoudt en die ons ertoe brengt op den duur een rechtvaardige bijdrage te leveren, tot leniging van de nood van 1800 miljoen mensen.

S. JELSMA M.S.C.

DOEL

NOVIB heeft tot doel het bevorderen van internationale gerechtigheid en solidariteit door het verlenen van technische, economische en financiële bijstand waar zulks gewenst wordt, zulks in overleg en samenwerking met de desbetreffende internationale organisaties.

MIDDELEN TER BEREIKING VAN HET DOEL

NOVIB tracht haar doel te bereiken in nauwe samenwerking en overleg met de daarvoor in aanmerking komende nederlandse instellingen en organisaties voor internationale hulpverlening door:

1. het nederlandse volk in ruime en objectieve zin voor te lichten omtrent de noden van andere volken of volksgroepen, waar ook ter wereld.
2. volk en regering van Nederland op te wekken tot een rechtvaardige bijdrage ter opheffing van deze noden;
3. het ontwerpen en uitvoeren bevorderen en coördineren van acties, die op de doelstelling gericht zijn.

MENSEN en KATOEN in de SOEDAAN

Tussen Blauwe en Witte Nijl, die tezamen beneden Egypte een vork vormen, waarvan de tanden naar het zuiden gericht zijn, ligt de streek GEZIRA, een grote vlakte bestaande uit vruchtbare klei. Het is in deze streek dat de Engelsen enkele tientallen jaren geleden een katoenproject begonnen, een project, dat na het overwinnen van talrijke moeilijkheden, een zodanig succes werd, dat momenteel de economische basis van de gehele Soedaan wordt gevormd door de katoen, dat de schatkist voor de helft met de opbrengsten daarvan wordt gevuld en dat deze katoenproductie de mogelijkheden in zich bergt voor een zekere materiële welvaart voor het gehele land.

Of dit project echter ook menselijke, sociale en kulturele betekenis zal hebben, hangt ten sterkste af van de oplossing van enkele moeilijke vraagstukken, die NOVIB in overleg en samenwerking met de Soedanese Regering en in samenwerking met de autoriteiten

en bevolking in de Gezirastreek wil trachten tot een oplossing te brengen.

Het waren de Engelsen die op het idee kwamen katoenplantages te beginnen in het stroomgebied van Blauwe en Witte Nijl. Het project werd in nauwe samenwerking van drie partijen uitgevoerd: de Regering zorgde voor de uitgifte van de grond en de bevoeiing hiervan. De Engelsen leverden het kapitaal en het technisch kunnen en de bevolking van de streek, hoofdzakelijk nomaden, leverde de nodige arbeidskracht. De financiële baten zouden dienovereenkomstig verdeeld worden. Tussen 1925 en 1950 kreeg de onderneming volgens plan een steeds duidelijker Soedanese aspect en na de onafhankelijkheidsverklaring is het concern praktisch geheel een Soedanese aangelegenheid.

Dit katoenproject, dat zich als een veenkolonie in steeds verdere vertakkingen uitbreidt, is een prachtige technische prestatie, waarmee de Engelsen veel eer hebben ingelegd.

Door allerlei oorzaken, door moeilijkheden met de katoenteelt zelf o.a., is echter de aandacht te sterk gericht geweest op de produktie, de techniek, en te weinig op sociale en kulturele ontwikkeling van de mensen.

De bevolking mag dan al in de baten hebben gedeeld, zij heeft niet of nauwelijks geleerd hoe met deze inkomsten een meer menswaardig, een beter sociaal en kultureel leven kan worden ingericht

De zwerfende stammen, die men door deze katoenarbeid en mede door de uitgifte van kleine landerijen tot gezeten dorpsbevolkingen wilde maken, zwerft nog voor een groot deel. De behuizing is wel verbeterd als men de toestanden vergelijkt met vroeger of met andere plaatsen, maar biedt toch nog een treurig beeld veelal: lemen hutten met weinig of geen meubilair. Goede, begaanbare wegen zijn zeldzaam en boerenbedrijven kwamen, in

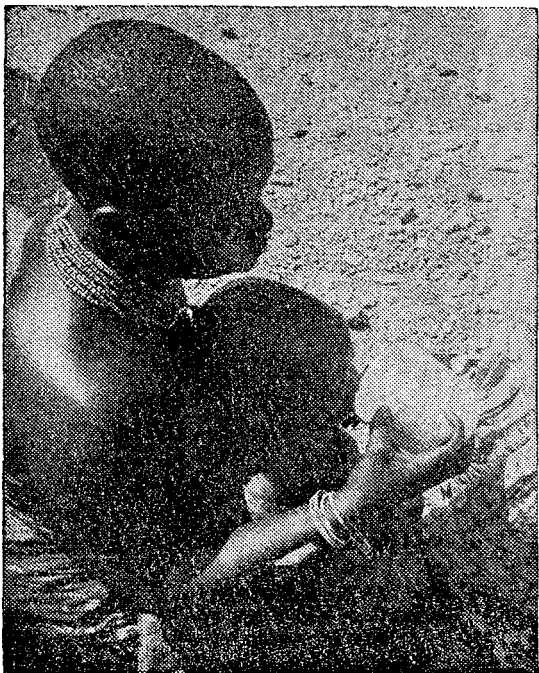
tegenstelling met de bedoelingen, vrijwel niet tot stand.

De verbeterde mogelijkheden moeten derhalve omgezet worden in verbeterde werkelijkheid. De Gezira-board, het concern-bestuur, heeft daartoe een sociaal departement in het leven geroepen, terwijl ook de Soedanese Regering aan deze aspecten de laatste jaren grote aandacht schenkt. Op dit punt nu zal NOVIB mogelijk bijstand kunnen verlenen, bijstand, die in beginsel door de Soedanese autoriteiten op hoge prijs wordt gesteld blijkens het overleg dat reeds in volle gang is.

Wellicht zal vooral de sociale en kulturele ontwikkeling van de streek, ter hand kunnen worden genomen. Gedacht wordt ook aan de opleiding, in speciaal te stichten centra, van wat men zou kunnen noemen all-round-maatschappelijk-kulturele werkers. Men spreekt in dit verband van „multi-purpose-village-workers”, mensen die de sociale en kulturele ontwikkeling in de dorpen kunnen stimuleren, leiding en richting kunnen geven aan scholing en vorming, aan verbetering van woontoestanden, aan meer gemeenschapsleven, en aan de opbouw van een zo noodzakelijke boerenstand.

Deze „multi-purpose”-lijst, dit programma met velerlei oogmerken dus, zal veel meer kunnen omvatten dan hier is opgesomd. Zeer waarschijnlijk zal echter, aanknopend bij de in de meeste dorpen voorkomende voormanfiguur, bescheiden worden begonnen, vanuit een bepaald centrum, dat zich juist als het katoenproject al naar behoefte en mogelijkheden kan uitbreiden.

Wil de grote katoenproductie in de Soedaan werkelijke betekenis krijgen, dan zal juist steun moeten worden gegeven aan het reeds door de Regering en Gezira-autoriteiten ingezette sociaal-kulturele werk. Hier is iets op gang, dat tot volle ontplooiing zal moeten worden gebracht. Een prachtige taak voor het nederlandse volk!

Er zijn moeders die aan hun kinderen de zo noodzakelijke voeding nimmer kunnen geven.

Door samenwerking in UNICEF kan deze Afrikaanse vrouw voor de eerste maal haar kleine peuter melk laten proeven.

GEEN

LAAT UW KIND DE WERELD ZIEN

In de loop van een lange reeks praktijkjaren heb ik met ontelbare ouders, en vooral met ontelbare moeders, gedacht over de belangen van hun kinderen, met hen zorgen gehad over hun opvoedingsproblemen, met hen gevoeld het intense verlangen om van hun kinderen „goede en gelukkige mensen" te maken. Dat zijn de termen die telkens weer gebruikt worden, als ouders praten over de hartewens voor hun kinderen, die zorgen geven „goede en gelukkige mensen moeten het worden".

Dat is het stille gebed en de diepste wens van goddank nog steeds een heel groot aantal moeders en vaders, als zij hun kleine kind, vrucht van hun geestelijke en lichamelijke verbondenheid, in handen houden.

Ik ben ervan overtuigd, dat ze het menen, dat zij van plan zijn daarvoor hun uiterste best te doen als opvoeders.

Men verstaat er echter lang niet altijd hetzelfde onder — men verstaat er dikwijls iets onder wat weinig te maken heeft met het waarachtig goed zijn en het wezenlijke geluk van de mens — men is dikwijls verbijsterend kortzichtig in het bezien van hetgeen er zoal hoort tot ware menselijkheid.

Natuurlijk — het hangt allemaal erg af van iemands levensopvatting, van zijn morele en religieuze overtuiging.

Maar ik geloof, dat wij het er in ons hart allemaal wel over eens zijn, dat onder ware menselijkheid zo het een en ander hoort, wat in alle mensen, ongeacht hun overtuiging, zou moeten leven.

Als U een mens in nood ziet, b.v. iemand die als slachtoffer van het verkeer hulpeloos langs de weg ligt, vraagt U dan, voordat U helpt, of hij protestant, katholiek, jood of communist is? En als U een kind ziet verkommen, wegwijnen van de honger, vraagt U dan, vóórdat U het te eten geeft, wie zijn ouders zijn? Dat doet geen enkel mens, die een waarachtig goed mens is.

We kunnen het, ongeacht onze levensopvatting een heel eind eens worden, over hetgeen tot een goed mens hoort.

En ik geloof, dat wij vrouwen en speciaal dat de moeders, vrij zuiver weten wat we in deze bedoelen, ook al

kunnen wij er geen sluitende theoretische beschouwing over geven. Het is alleen zo. doodjammer dat wij ons zelf zo dikwijls in de weg staan bij een zuivere intuïtieve visie . . . en dat wij daarom de goedheid en het geluk van onze kinderen zo kortzichtig zien.

De vrouw, die zo dicht naast de natuur staat, die zo onverbreekbaar verbonden is met alles wat leeft en groeit, die zou moeten weten en daarop haar hele leven en opvoedingswerk moeten afstemmen, dat zijzelf, dat haar kinderen, dat ieder mens ter wereld, iets en alles te maken heeft met alle andere mensen waar ter wereld ook . . . dat een mens niet goed en niet gelukkig kan zijn, als hij zich niet zijn saamhorigheid met en verantwoordelijkheid voor de medemens bewust is.

Wij zouden als opvoeders nooit en te nimmer vrede nemen met het goed-zijn alleen tegenover het eigen gezin — in diverse gevallen zijn de andere familieleden, de burens, de geloofsgenoten al uitgeschakeld — laat staan de anders-denken, degenen die buiten stad of land wonen, de miljoenen, die wij alleen maar in naam of van papier kennen. Wie denkt er ooit aan zijn kinderen op de hoogte te stellen van het feit, dat er miljoenen mensen zijn, waarmee we nauw zijn verbonden, ook al zien we ze niet en horen we betrekkelijk weinig van hen . . . ?

Het zou tot onze plicht horen, ook als alles tamelijk wel ging met die miljoenen . . . maar nu, nu we met ontstellende zekerheid weten dat in een groot deel van de wereld deze miljoenen sterven van de honger, sterven aan ziekten die niet verzorgd worden, sterven onder de onmenselijke voorwaarden waaronder zij moeten leven en werken . . . ?

Kan een mens goed en gelukkig zijn, als hij dat weet, zonder zich gegrepen te voelen en bereid tot alles om zijn deel van de verantwoordelijkheid in liefde te dragen?

Kan een opvoeder een mens helpen een goed en gelukkig mens te worden, als hij verzuimt hem de wereld van zijn medemensen te leren zien?

U weet het even duidelijk als ik: dat is uitgesloten.

DR. SIS HEYSTER

Het is — in dit blad en elders — al vele malen gezegd: 2/3 deel van de mensheid leeft in kommer, zorg en gebrek. 600 miljoen kinderen krijgen niet wat zij nodig hebben. Een kwart van het aantal kinderen, dat geboren wordt, sterft in het eerste levensjaar; nauwelijks de helft reikt het 15e jaar. En velen van hen, die hun jeugd overleven, groeien op met de merktekens van ziekten en ondervoeding.

Staan wij daar machteloos tegenover? Blijven wij werkeloos? Kunnen wij tegenover dit ontzaglijke wereldleed niet één glimp van hoop zetten, niet op één poging wijzen, die beloften inhoudt?

Toen de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 11 december 1946 het Kinderfonds van de Verenigde Naties — UNICEF — in het leven riep, had hij nog slechts het oog op de tientallen miljoenen kinderen in de door de oorlog getroffen landen die — onschuldig aan al deze verschrikkingen — het meest te lijden hadden onder de gevolgen van de totale oorlog. Na vier jaar hard werken kon UNICEF terug zien op een goed werk dat goed volbracht was. En men zou toen het Fonds een compliment voor de geleverde prestatie hebben kunnen opheffen.

Maar men had in die vier jaar iets geleerd. Men had geleerd dat met deze vorm van internationale samenwerking veel bereikt kon worden. Men gaf er zich rekenschap van dat in vele landen — ook in landen die of weinig van de oorlog te lijden hadden gehad — toestanden bestonden, welke voor die in de door de oorlog getroffen landen niet onderdeden; toestanden die permanent waren en al eeuwen lang bestonden. En daarom gaf de Verenigde Naties UNICEF opdracht het werk voort te zetten.

Het werk voort te zetten? Zo is de zaak niet helemaal juist gesteld. Want het ging er nu niet meer om een tijdelijke nood te lenigen. Het ging er nu om blijvende verbeteringen te scheppen in de levensomstandigheden van mensen, die in wat wij gewoonlijk noemen de onderontwikkelde gebieden een leven leiden, dat geen leven is.

UNICEF heeft de taak aanvaard. Met alle ervaringen in de eerste jaren van zijn bestaan opgedaan, heeft hij nooit geprobeerd zelf een uitvoerende organisatie te zijn. Het werkte en werkt nog als de grote katalysator die regeringen prikkelt en helpt om verbetering te brengen in de gezondheid en de voeding van kinderen en in moeders. Die kinderen vormen de wereld van morgen. De grote taak, welke UNICEF zich gesteld heeft is om in samenwerking met andere organisaties van de Verenigde Naties — de wereld van morgen te vrijwaren van honger en ziekten.

In samenwerking met andere organisaties. De dokter

Een dorpshealthster veroverd op haar manier een plaatsje in de harten van de vrouwen van het dorp door zo maar 'ns een praatje te maken.

MACHTELOOSHEID

er wordt gewerkt!

de Wereld Gezondheids Organisatie kunnen op vele toestanden wijzen en wegen aangeven om tot verbetering te komen — wat wordt er uiteindelijk bereikt als bij een diagnose blijft en de middelen ontbreken? De deskundigen van de Voedsel en Landbouw Organisatie kunnen rapporten opstellen over mogelijkheden tot verbetering van de voeding in bepaalde streken — wat heeft voor nut als de regering van het betrokken land niet de krachten en de financiën beschikt om de adviezen te realiseren?

Hier begint de taak van UNICEF. Met de deskundigen van de organisaties van de Verenigde Naties, met de regering van het land dat internationale hulp inroept, met de organen die dat land zelf bezit, worden de problemen besproken, worden de plannen gemaakt, worden de beslissingen bepaald. De belangstelling en het verantwoordelijkheidsgevoel van de regering voor het uit te voeren programma zijn voor UNICEF maatstaf voor het al of niet verlenen van hulp. En die belangstelling, die wil tot medewerking en de behoefte om zelf te streven naar verbetering moeten blijken uit de bereidheid van zo'n regering om ten minste hetzelfde bedrag in de campagne te steken als UNICEF er voor over heeft. Dat behoort te gebeuren in geld; de bijdrage kan bestaan uit leveringen van personeel, van bouwmaterialen of andere grondstoffen.

Dit beginsel is van groot belang gebleken voor een goede samenwerking; het heeft geleid tot de opbouw van gezondheidsdiensten, tot het ontstaan en de groei van voedselindustrieën, tot het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel en zelfvertrouwen bij de regering van de geholpen landen.

De zegenrijke gevolgen van massacampagnes tegen

volksziekten als malaria, lepra, tuberculose en trachoom zijn slechts blijvend als het aangevangen werk geconsolideerd en geïntegreerd kan worden in permanente diensten voor volksgezondheid en zorg voor moeder en kind.

Het gaat er niet om grote groepen medisch personeel uit het Westen naar onderontwikkelde gebieden te zenden om daar een ziekte te bestrijden. Zeker, zij zullen enig zeer nuttig werk doen maar zij zullen er nooit in slagen een ziekte als bijvoorbeeld framboesia geheel onder de knie te krijgen. Veel doelmatiger is het opleiden van duizenden inheemse krachten en de bouw van een fabriek, waar het land zijn eigen penicilline kan maken. En dat is de manier waarop UNICEF werkt. Het helpt met het opstellen van plannen, het geeft de materialen en het leidt de mensen op.

In Midden- en Zuid-Amerika, in Afrika, in het Midden-Oosten en in Azië kwamen met hulp van UNICEF al meer dan 10.000 zogenaamde gezondheidscentra tot stand. De regeringen van de landen zorgen voor de gebouwtjes en voor het personeel, UNICEF helpt bij de inrichting en — in nauwe samenwerking met de Wereld Gezondheids Organisatie — bij de opleiding van het personeel. Deze gezondheidscentra worden al ras centra in de ware zin van het woord: het middelpunt van contact tussen de bevolking en de autoriteiten, een stimulans voor de gemeenschapszin, waaraan juist in de onderontwikkelde gebieden vaak zo veel ontbreekt.

Van deze centra uit werkt het uit de lokale bevolking gerecruteerde medische hulpverleners aan de opvoeding van het volk tot grotere hygiëne, verstandiger voeding, betere levenswijze. De oorzaak van veel ellende is onwetendheid. Honger is vaak ondervoeding, ontstaan door verkeerde voeding. Menig kind sterft aan gebrek aan vitamines op de schoot van een moeder, aan wier voeten vitaminerijke vruchten liggen te rotten.

Het Kinderfonds van de Verenigde Naties strekte in 1956 zijn zorgen uit over 40 miljoen kinderen en moeders. In 1957 moet dit aantal ten minste tot 45 miljoen groeien. Maar daarmee wordt nog maar een kleine percentage bereikt van de 600 miljoen kinderen, die niet krijgen waaraan zij behoefte hebben; die bloot staan aan ziekte, honger en verwaarlozing.

Laten wij UNICEF niet zien als een stuk liefdadigheid. UNICEF is een wereldcoöperatie. De verbetering van de levenskansen van kinderen over de gehele wereld, het

Een kwart van het aantal kinderen sterft in het eerste levensjaar; nauwelijks de helft bereikt het 15de jaar. En velen van hen, die hun jeugd overleven, groeien op met de merktekens van ziekten en ondervoeding.

scheppen van een klimaat, waarin zij in vrede en welvaart kunnen opgroeien, is een taak die alleen verricht kan worden door samenwerking — samenwerking van individuen, samenwerking van kerkelijke en particuliere organisaties, samenwerking van regeringen.

UNICEF opent niet de mogelijkheid tot hulp van land tot land. Het aanvaardt geen giften met een bepaalde bestemming — niet van regeringen, niet van organisaties, niet van individuen. Het werk van UNICEF is strikt multilateraal. UNICEF garandeert dat de hulp in de eerste plaats ten goede komt aan moeders en kinderen in behoeftige omstandigheden en het verlangt van U, dat U niet vraagt aan welke kinderen Uw hulp ten goede komt en wáár. Wel geeft UNICEF altijd opening van zaken over al zijn projecten: waar en waarom hulp wordt geboden, in welke vorm en omvang gesteund wordt, wat elk project kost, hoe het wordt uitgevoerd en wat de resultaten zijn. Het helpt en werkt ongeacht ras, geloof, nationale of politieke richting. Het helpt dáár, waar nood is. De op deze wijze gegeven hulp is voor ieder land aanvaardbaar. En dat is de reden waarom UNICEF met zo veel succes kan werken: omdat het een brok internationale samenwerking is — zonder enige politieke of economische bijbedoeling — waarbij meer dan 80 naties zijn betrokken.

Wie er meer van wil weten of concrete vragen heeft kan zich richten tot het Nederlands Comité UNICEF, Stadhouderslaan 148, Den Haag — telefoon 554544.

TER KENNISMAKING

met NOVIB, haar doelstelling, samenstelling en achtergrond dient de folder

„EEN GRENS DOORBROKEN”

gratis verkrijgbaar en beschikbaar voor ruime verspreiding.

In de geïllustreerde brochure

„NIET KLEINER DAN DE WERELD”

wordt dieper en breder ingegaan op de achtergrond waaruit de idealen van NOVIB naar voren komen.

Deze brochure is à 25 ct (te voldoen per postwissel of giro-overschrijving) verkrijgbaar.

Bestellingen te richten aan

NOVIB

Noordeinde 68a, Den Haag, giro 645300.

DE POSITIE VAN DE INDIASE VROUW

zelden zal men in Nederland de gelegenheid krijgen vrouw uit India tegen te komen. Toch gebeurt het wel in een van de grote steden. Wij kijken met een tersluks nieuwsgierigheid nog graag eens achterom en bewonderen het losvallende kleed dat zij draagt, de zgn. „sari”, en de zwarte haren. Wat wij echter niet kunnen zien is, dat dit meisjes en vrouwen zijn die er, sociaal gesproken, het meest aan toe zijn. Veelal zijn zij afkomstig uit de grote steden hebben een universitaire studie voltooid. Zij zijn inderdaad „gelukkig” te noemen vergeleken met de miljoenen en miljoenen vrouwen uit de kleine steden en de dorpen. Die vrouwen hebben gevolg van de eeuwenoude sociale instellingen, die remmend gaan werken, nooit de kans gehad zelfs maar enig onderaan te volgen. Gelukkig komt hierin en vooral na het verkrijgen van de onafhankelijkheid verandering.

Van de „eeuwenoude instellingen”, waarvan de vrouw het offer was geworden, was de sinds de tiende eeuw bekende „purdah”, het afzonderen van vrouwen. Oorspronkelijk bedoeld ter bescherming van de vrouw in de woelige tijden van de tiende eeuw meebracht, groeide de „purdah” uit tot verstoken zijn van bijna iedere sociale omgang. Dus ook onderwijs, hetgeen veelal betekent een afremming van de ontwikkeling van enigerlei persoonlijkheid. Dat dit enorme consequenties voor het gehele Indiase volk had, is te begrijpen, vooral als men weet dat de kinderen de eerste jaren van hun leven bij de vrouwen in de „purdah” in deze sfeer van achterheid werden opgevoed. Een achterlijkheid op welhaast ieder gebied..... voeding, huishouden, gezondheidszorg, om maar te spreken van pedagogie en psychologie! Het is dan niet te verwonderen dat Nehru eens heeft verklaard, dat geen twijfel liet of één van de belangrijkste factoren die droegen tot het verval van India in de afgelopen eeuwen de instelling van de „purdah” is geweest.

De andere toestand die bijdroeg tot de bijna spreekwoorde-

lijke achterlijkheid van de vrouw, was het systeem van de kinderhuwelijken. Vaak werd reeds door de wederzijdse ouders een huwelijk overeengekomen als de kinderen nog zeer jong waren. Op het moment dat de kinderen lichamelijk volwassen werden, vond de eigenlijke huwelijksceremonie plaats. Voor een meisje betekende dit dat zij niet ouder was dan 13 of 14 jaar. Stierf de jongeman echter voordien, dan was het meisje gedoemd haar gehele leven weduwe te blijven, want „hertrouwen” was niet geoorloofd. Een ander probleem dus: het grote aantal weduwen. Alleen al in de leeftijdsgroep van 5—14 jaar waren er bij de volkstelling van 1951 134.000 weduwen.

Bij een wet van 1929 zijn kinderhuwelijken strafbaar gesteld. Het zijn alleen de zeer orthodoxe ouders — opvallend is dat in streken waar een groot analphabetisme heerst kinderhuwelijken meer voorkomen — die nog dergelijke huwelijken contracteren en op een of andere manier de straf weten te ontlopen. De nieuwe wetgeving van 1956 op het gebied van het huwelijk bepaalt echter dat de minimum leeftijd voor een meisje om te trouwen 15 is en voor een jongen 18 jaar. Polygamie, dat voornamelijk onder de Mohammedaanse bevolking voorkwam, is onwettig en strafbaar en scheiding onder bepaalde omstandigheden mogelijk. Zo zijn enkele voorwaarden geschapen die de vrouw beschermen en die het huwelijk langzamerhand het patroon geven van de zgn. „biologische” families in tegenstelling met de grote samengestelde families die snel aan het verdwijnen zijn. Ook hierbij is het nuttig en noodzakelijk dat de vrouwen een juist onderwijs hebben genoten om in staat te zijn als centraal punt van de biologische gezinsstructuur de grotere verantwoordelijkheid te dragen en eventueel een concrete bijdrage te leveren voor de verruiming van het veelal karige gezinsinkomen.

Als eerste vereiste om de positie van de Indiase vrouw te verbeteren, geldt haar in staat stellen voor haar geschikt onderwijs te volgen. Zij en via haar het huisgezin zal weinig profiteren van haar eventuele kennis van algebra, maar onderricht in ef-

ficient huishouden, hygiëne, voeding en juiste kinderverzorging direct het gehele huisgezin ten goede komen, terwijl het leren lezen en schrijven in haar moedertaal indirect hiertoe zal bijdragen.

Om de vrouwen de gelegenheid te geven dit praktisch onderwijs te volgen, zijn nog enorme moeilijkheden te overwinnen: men denke slechts in de eerste plaats aan de enorme weerstand die van de bevolking zelf uitgaat, de afgelegenheid van bepaalde gebieden; economische en financiële tekorten en niet in de laatste plaats aan het grote tekort aan goedwillende en geschikte mannen en vrouwen om dit zware werk uit te voeren. Wordt van hen niet in de eerste plaats gevraagd dat zij „opvoeders” moeten zijn en dan pas „onderwijzers”? De Regering van India heeft dit zeer goed ingezien en in verschillende delen van het land opleidingscholen gesticht voor zgn. „Gram Sevaks” en „Gram Sevikas” (dorpshelpers- en sters), die daar getraind worden o.a. om op de juiste manier een akker te bevoeien en te beplanten, de hygiënische toestand te verbeteren, onderwijs te geven aan kinderen en volwassenen, in het algemeen dus het welvaartspeil op het platteland door eenvoudige methoden te verbeteren. Dat op dit terrein vrouwen nodig zijn, die vol begrip voor de heersende toestanden en met toewijding zich bereid verklaren hun kennis aan te wenden voor hun minder bedeelde sexegenoten, blijkt des te duidelijker als men ziet dat op vele lagere scholen slechts een zeer klein percentage van de leerlingen meisjes zijn omdat voor die scholen geen vrouwelijke leerkrachten beschikbaar zijn.

Slechts enkele van de zeer vele problemen zijn hier aangegeven. Maar indien India erin slaagt deze problemen op te lossen, dan zullen niet alleen de vrouwen doch dan zal geheel India hiervan kunnen profiteren. Het was de grote Hindu wetgever Manu die reeds lang voor onze jaartelling verklaarde: „Daar waar de vrouwen niet geëerd worden, zal elk werk en iedere inspanning vruchteloos zijn”.

Gerda KAUFFMAN.

MISSIE, ZENDING EN INTERNATIONALE HULPVERLENING

Het Bestuur van de NOVIB is er in zijn geheel van overtuigd, dat het door de eeuwen beproefde en vaak heldhaftige werk van Missie en Zending de volle belangstelling en waardering verdient van allen die zich met de nood der technisch achtergebleven gebieden bezighouden.

Ofschoon de opdracht van Missie en Zending een wezenlijk andere is dan die van de NOVIB en andere organen en organisaties voor hulpverlening en technische bijstand, is er toch sprake van een ware ontmoeting. Niet alleen zijn het veelal dezelfde gebieden, waarin Missie en Zending enerzijds en organisaties als de NOVIB anderzijds hun werkterrein zoeken. Er is ook gemeenschappelijkheid in medemenselijke bewogenheid, in ijver om te helpen en te dienen, in wil tot opbouw en herstel.

Het is omwille van deze gemeenschappelijkheid en omwille van de mens, die zowel door missionarissen en zendingen als door de werkers van o.a. de NOVIB wordt opgezocht, dat wij alles willen vermijden wat zelfs maar de indruk zou kunnen wekken van concurrentiezuucht en gebrek aan eerbied voor de niet te berekenen vruchtbaarheid van zoveel moeizame arbeid in Missie en Zending.

Vanaar aan wij o.a. in Onze Wereld graag de problematiek der onderlinge verhouding tussen Missie en Zending en Internationale Hulpverlening aan de orde willen stellen. Het ligt niet in de bedoeling ons in één artikel van deze problematiek af te maken. Als Dr. Ponsioen er hier nevens een beschouwing aan wijdt, dan geschiedt zulks ter opening van een gesprek. Andere geïnteresseerden, waaronder stellig ook mensen uit de praktijk van het Missie- en Zendingswerk, zullen aan dit gesprek, even urgent als aktueel, deelnemen.

Het zal niemand verwonderen dat de kerken in hun bekommernis om zending en missie belangstellend, maar ook kritisch staan tegenover de werkzaamheden van de Internationale Organen ten bate van minder ontwikkelde volkeren. Puur menselijkerwijze gesproken, het is niet prettig als men de indruk krijgt dat zijn moeizaam pionierswerk met eigen krachten ondernomen, ineens overlopen wordt door machtige, deskundig toegeruste en — vergelijkenderwijze — rijke organisaties. Er rijst echter meer ernstige redenen tot beduchtheid als de internationale hulp gegeven wordt aan „neutrale” instanties, aan

administratieve organen met voorbijgaan van Missie en Zending die dan technisch en organisatorisch niet meer concurreren kunnen, en welke zodoende een toegangsweg tot de bevolking verliezen, waarlangs zij hun heilboodschap kunnen brengen. Veel ernstiger wordt het bezwaar van de kerken, wanneer zij moeten vrezen dat de hulp misbruikt wordt als een verpakking van een materialistische, onchristelijke levenshouding.

Men zal inderdaad moeilijk te hoog kunnen waarden, wat er door de mannen en vrouwen van Zending en Missie — althans in grote delen van deze gebieden — is verricht aan doorbreking van een verstarde primitiviteit die elke ontwikkeling blokkeerde, aan onderwijs, zowel algemeen vormend als technisch, aan gezondheidszorg, voedselverbetering, bestrijding van volle of halve slavernij, voor de opheffing van de vrouw, en zelfs aan activiteiten die men nu technisch aanduidt met fieldresearch, adult education en community organization (plaatselijk onderzoek, volwassenen-vorming en zelf-reorganisatie der gemeenschappen). En misschien is hun geringste bijdrage niet geweest te ageren als het geweten der kolonisten. Men hoort nu wel eens zeggen dat zij dit ten slotte niet belangeloos deden, maar om hun eigen kerk uit te breiden. Dat kan alleen iemand beweren die geen notie van Christendom heeft en er alleen een organisatie in ziet. De zendingen en missionarissen zijn gegaan om het hoogste goed dat zij kenden, de genade van Christus, aan medemens te verkondigen. Maar de genade van Christus is ook menselijke bevrijding, ziekenzorg, onderwijs, aan onwetenden. Daarom kunnen de kerken zich deze taak van menselijke barmhartigheid ook niet laten ontnemen nu men technisch iets verder voortgeschreden is, en langs de gehakte paden moderne wegen kunnen worden aangelegd. Men verstaat het christendom evenmin wanneer men de menselijke hulpverlening niet los wil maken, dan wanneer men niet inziet dat het er allereerst om te doen is de weldadige boodschap van Christus te brengen. Deze beide facetten hangen innig samen.

Voor de beoordeling van de onderlinge verhouding tussen Zending en Missie enerzijds en de Internationale Hulpverlening anderzijds, moet men hun officiële oogmerken vasthouden en niet afdwalen naar bijbedoelingen die in dit of dat geval tot uiting komen. Aan beide zijden zijn hier waarschijnlijk wel fouten gemaakt: Missie en Zending hebben zich wel eens laten misbruiken door kolonisten; achter de Internationale Hulpverlening hebben zich wel eens kerk-vijandige houdingen verscholen.

De internationale organen leggen bij hun hulpverlening het zwaartepunt op het wetenschappelijk verantwoorde karakter, de efficiency, van de ontwikkelingsactiviteiten. Men mag beslist niet zeggen dat zij alleen technische en economische vooruitgang nastreven; talloze rapporten spreken hun zorg en bedoeling uit, niet alleen om geen psychische spanningen te veroorzaken, maar ook om culturele vooruitgang te bewerkstelligen. Maar men doet goed om hun begrenzingen in het oog

te houden. Allereerst laten zij slechts adviezen geven en stellen daartoe technische krachten of deskundigen ter beschikking. Zij financieren de uitvoering der adviezen niet, behalve UNICEF (de organisatie voor kinderverzorging) die ook voedsel, geneesmiddelen en ziekenhuizen ter beschikking kan stellen. Ten tweede, zij geven de adviezen aan de bestuursorganen van het geholpen land en zijn dus maar zeer ten dele verantwoordelijk voor wat de betrokken instanties ermee doen; de internationale organen zijn geen uitvoerende organen, behalve soms UNICEF.

Het lijkt mij dan dat een deel van de internationale hulpverlening niet veel met het werk van Missie en Zending te maken heeft, met name die hulp welke de economische infrastructuur (wegen, havens, irrigatiewerken, energiebronnen) betreft. Zeker heeft deze hulp haar menselijke consequenties die van christelijk standpunt zeer belangrijk zijn. Dit kan alleen maar een reden zijn voor de christenen om hun competentie zo op te voeren en om zoveel offervaardigheid te bezitten, dat zij voor uitzending, advies en technische hulp in aanmerking komen.

Op het gebied van de menselijke diensten, dus van opvoeding, medische hulp, onderwijs

DR. J. A. PONSIOEN

community development, kan de internationale hulpverlening Missie en Zending meer direct raken, wanneer de staatsorganen wel en zij niet de adviezen en medewerking krijgen. De internationale organen, als een soort vakbond van staten, kunnen hier weinig aan doen: de geholpen staten komen niet onder voogdij. Als deze geholpen landen de sociale instellingen van Missie en Zending achterstellen om zo snel mogelijk „eigen” instellingen te ontwikkelen, zal dit toch voor christenen geen reden mogen zijn om hulp te weigeren, zolang zij menselijke hulp voor een goed-menselijke ontwikkeling nodig hebben.

Een en ander kan, meen ik, de Westerse Christenheid die deelt in de grotere rijkdom, wetenschap en techniek van heel het Westen, alleen maar aansporen om naast hun mensenplicht ten opzichte van armere volkeren (die ook christenplicht is), een moderne gestalte te geven aan hun missionaire verantwoordelijkheid en Missie en Zending te versterken met deskundigheid in hun sociale activiteiten. Maar dit vervangt hun plicht tot bijdrage en medewerking aan de internationale hulpverlening niet.

WORLD UNIVERSITY SERVICE

ALGEMENE VERGADERING 1957 IN NEDERLAND

„There is none so poor that he has nothing to give, and none so rich that he has nothing to receive.

And thus the future of all is interlinked with the future of each”.

Vanaf de oprichting in 1926 heeft Nederland steeds een belangrijke plaats ingenomen in de werkzaamheden van de World University Service.

Het streven van de W.U.S. is het beste als volgt te kenmerken: bevordering van de samenwerking van alle Universiteiten ter wereld; een samenwerking, die in het bijzonder het veilig stellen van de vrijheid beoogt.

Evenals N.O.V.I.B. tracht W.U.S. op haar terrein n.l. dat der studenten, de levensomstandigheden in de minder ontwikkelde gebieden te verbeteren. Vooral de laatste jaren richt W.U.S. zich in het bijzonder op de steun aan deze gebieden.

Zo werd bijstand verleend aan studenten in Griekenland, Joego Slavië, in landen in het Midden- en Verre Oosten en Zuid-Oost Azië.

Wanneer een land getroffen wordt door een ramp, zoals Nederland in 1953 het slachtoffer werd van de watersnood, richt W.U.S. de belangstelling van de 40 bij haar aangesloten landelijke comité's onmiddellijk op de steunverlening en leniging van de nood, die door de ramp is ontstaan.

Ook bij de gebeurtenissen in Hongarije bood W.U.S. direct de helpende hand en zorgde ervoor, dat ongeveer 6800 in de vluchtelingenkampen in Oostenrijk verblijf houdende Hongaarse studenten in andere landen een nieuwe woonplaats vonden.

Tevens verleende W.U.S. bemiddeling bij het plaatsen van deze studenten bij verschillende universiteiten.

In samenwerking met UNESCO voert W.U.S. acties om verschillende universiteiten, in het bijzonder in de minder ontwikkelde gebieden, van leermiddelen te voorzien of anderszins te steunen.

Het was voor het Nederland Comité

van W.U.S. een zeer vererende opdracht om in 1957 hier te lande de General Assembly te organiseren.

Op 31 juli j.l. werd ten stadhuis te Amsterdam deze Assembly plechtig geopend door Mr. H. J. Reinink, Directeur Generaal voor de Kunsten en voor de Buitenlandse Culturele Betrekkingen van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Dr. Luther Evans, Directeur Generaal van de UNESCO, hield een inleidende beschouwing over het onderwerp van het symposion van deze Assembly getiteld:

„De Rol van de Universiteit in de Ontmoeting van Oost en West”.

Talrijke vooraanstaande autoriteiten woonden de plechtigheid bij.

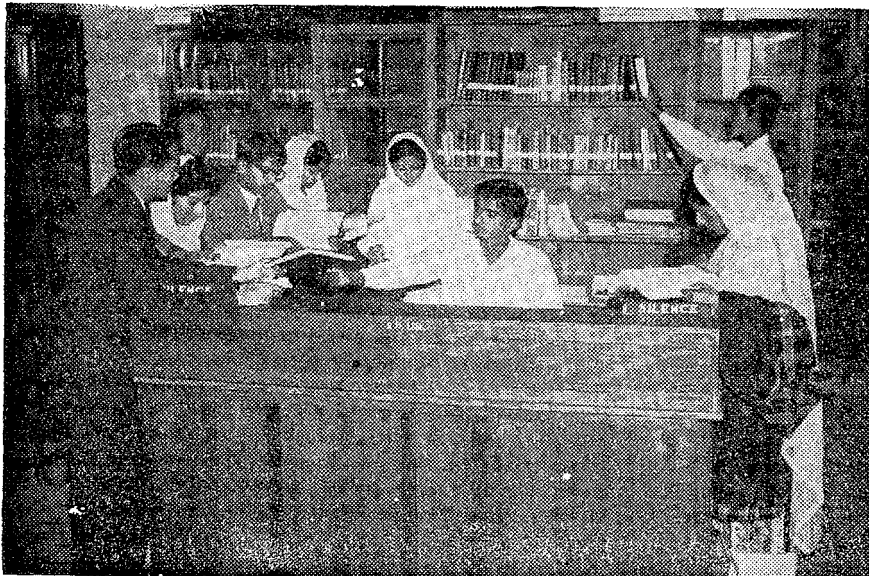
Na afloop van de opening ontving de Gemeente Amsterdam de ongeveer 125 congressisten met genodigden.

De eigenlijke Assembly werd gehouden in het Kasteel Nijenrode te Breukelen alwaar het programma van de W.U.S. voor 1958 besproken werd.

Het symposion, dat zoals opgemerkt als thema had „De Rol van de Universiteit in de Ontmoeting van Oost en West”, welk onderwerp correspondeert met het op de negende jaarvergadering van de UNESCO te New Delhi genomen besluit om de eerst volgende tien jaar het wederzijds begrip voor de waarden van Oost en West te bevorderen, had als inleiders:

Prof. C. C. Berg te Leiden, lid van de Nationale UNESCO Commissie, Prof. F. T. H. Fletcher, secretaris generaal van de International Association of University Professors and Lecturers, Prof. N. K. Sudhanta, Calcutta, Prof. N. G. Shuster, New York, Dr. O. L. U. Bassis, Ibadan - Nigeria.

Resumerend kan worden vastgesteld, dat de Conferentie, die een zeer levendig karakter had, waardevolle perspectieven heeft geopend voor de W.U.S. en dat de verwachting gewettigd is, dat door deze Assembly nieuwe impulsen zijn gegeven aan het reeds zo energiek ter hand genomen streven.

WERELD JEUGD GEMEENSCHAP

Op deze plaats zijn, sinds het vorige nummer van „Onze Wereld”, de jongeren aan het woord. Aansluitend bij de gedachten van Ds N. O. Steenbeek, de voorzitter van de Nederlandse Jeugd Gemeenschap, en van Bianca Dony (zie resp. aflevering 1 en 2 van dit blad) geven wij gaarne de ruimte op dit podium aan Theo Belterman.

Een mens leeft niet van idealen

Waarom zou ik niet blij zijn met het podium, dat NOVIB beschikbaar stelt voor alle jonge mensen, die iets willen zeggen over wat hen bezig houdt aangaande „onze wereld”. Toch wordt die blijheid wat mij betreft vermengd met sombere ervaringen; het resultaat van het mengsel heet wrangheid.

Als ik het rechtstreeks zeggen mag: de mensen, die daar onder de „welvaartsgrens” leven — of juist gezegd: zo lang mogelijk in een situatie trachten te blijven die naar onze begrippen het midden tussen dood en leven houdt — kunnen niet van de idealen leven, die wij eventueel met warmte koesteren.

Ik ben dus erg bang, dat dit podium de zoveelste plaats zal zijn, waar we ons kunnen vergenoegen in het spuien van hooggestemde gedachten. De „oudjes van geest” onder de jeugdigen zullen dat zeker nog met veel pathos kunnen, terwijl de nieuwlichters eventueel in alle ernst op dat podium kunnen komen vertellen dat ze „existentieel” nog niet klaar zijn met het probleem van de minderontwikkelde gebieden. In beide gevallen is het resultaat evenwel weinig aantrekkelijk voor hen, die dringender en wezenlijker dingen nodig hebben dan idealen en filosofieën: zaken n.l., die een mens beslist nodig heeft vóór hij zich de weelde van idealen, denkbeelden, van cultuur kan veroorloven.

Ds. Steenbeek vertelde in het eerste nummer van dit blad over het verband tussen jeugd- en wereldgemeenschap en Bianca Dony trachtte dit in het tweede nummer concreet te maken. Ik ben het wel met die artikelen eens. Maar dat doet verder niet veel ter zake. Ik zou met deze schrijvers mee en met allen, die daar ook toe bereid zijn, willen gaan werken aan dat verband tussen jeugd- en wereldgemeenschap; dat verband kan men niet aanpraten, maar moeten we samen uitdrukken in de daad. Het is hier, dat we hetzelfde antwoord kunnen geven als Dr. Albert Schweitzer eens gaf op de vraag van een journalist: hoe denkt u over de Europese beschaving; zijn repliek was n.l.: „Een uitstekend idee; daar moeten we onmiddellijk mee beginnen!”

Waar ik voor voel, waarvan ik de zin en de waarde kan inzien, is de bereidheid tot het blijvend afstaan van een stukje eigen welvaart ten bate van vrienden die er in dat opzicht betreurenswaardig aan toe zijn.

Dit heeft mijn aandacht gevestigd op de aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID, die juist dit element van het concreet samen delen benadrukt en in de praktijk brengt. Hier wordt dus werkelijke uitvoering gegeven aan een idee; de deelnemers aan deze aktie stellen telkens wanneer zij hun loon of salaris ontvangen, 1% van hun inkomen beschikbaar voor hulp aan noodlijdende medemensen in deze wereld.

Dit is een enige kans, ook voor jonge mensen, die nog studeren of in dienst zijn en daardoor geen vast inkomen hebben.

Want wie durft er toch over mooie idealen te spreken en te schrijven maar verder dadeloos te blijven, daartoe naarstig de ekskuses peurend uit het feit dat men zonder vast inkomen is? Dit lijkt me schijnheiligheid of onnozelheid; schijnheiligheid in zoverre men heus wel weet te kunnen afstaan van zakgeld, waarin men vaak net zo ruim of nog ruimer zit dan een getrouwd man met een vast inkomen; onnozelheid in zoverre men niet eens aan deze mogelijkheid denkt.

Wie zich niet wil afmaken van die twee noodlijdende medemensen, met wie hij samen op straffe van het bestaan van ons allen inderdaad het drietal moet vormen dat zich „wij mensen” kan noemen, die zal bereid zijn daadwerkelijk te delen, om het even of dit nu gebeurt van salaris, loon, zakgeld, soldij of bijverdiensten.

De oproep, die de aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID tot het Nederlandse volk heeft gericht, is daarom ook een oproep tot alle jonge mensen. Op het gironummer van NOVIB, 64.53.00 kunnen we 1% of meer van het onze kwijt onder het motto „DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID”.

Men kan onder jongeren vaak geluiden vol kritiek en verwijten horen, die het georganiseerde „jeugd-leven” in ons land betreffen. En inderdaad wordt het ook door diverse jeugdleiders (volwassenen) toegegeven: de organisatie heeft de beweging overwoekerd, er is weinig plaats en ruimte meer voor echte initiatieven, voor werkelijke vernieuwing; de besten onder deze jeugdleiders, de meest vooruitstrevenden zoeken naar een nieuw motief, een nieuwe beweging, waarop jonge mensen eventueel zouden willen „bewegen”. Zou het niet zo kunnen zijn, dat juist onder de jonge mensen — die volgens publikaties van de aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID zo'n hoog percentage van de deelnemers vormen — dit motief reeds al dan niet uitgesproken leeft, n.l. een nieuw solidariteitsmotief, maar dan op werkelijke wereldschaal, waarbij alle grenzen en barrières ridicule of weinig terzake doende onderscheidingen zijn?

Als dit zo is, laten we dan zeker de oproep van de 1%-aktie overnemen, haar openbaar maken op onze bijeenkomsten, verder vertellen in clubs en op vergaderingen, neerschrijven in jeugdperiodes en vlugschriften. Laten we dan op dat motief — het motief van de wereldsolidariteit, uitgedrukt in concrete daden — die nieuwe beweging vormen waarop velen zo heten te wachten.

THEO BELTERMAN

NIET KLEINER DAN DE WERELD

Nederland op de zesde plaats

HULP AAN DE MINDERONTWIKKELDE LANDEN

Ten aanzien van de hulpverlening aan de minderontwikkelde gebieden komt Nederland op de zesde plaats voor wat betreft het bedrag, dat per hoofd van de bevolking wordt beschikbaar gesteld. De hoogste bijdrage levert Canada met 13,2 dollarcenten per hoofd van de bevolking, gevolgd door Denemarken met 13 en Noorwegen met 11,2 cent. Dan komen Zweden met 9,6 en de Verenigde Staten met 9,5 cent. De Nederlandse bijdrage bedraagt 8,2 dollarcent per hoofd van de bevolking. Hierin is nog geen rekening gehouden met de nieuwe binnenkort te verwachten voorstellen van de Nederlandse regering tot het geven van extra bijdragen voor de hulp aan de onderontwikkelde gebieden. Na Nederland volgen nog Nieuw-Zeeland met 8 en Zwitserland met 7,1 dollarcent per hoofd van de bevolking.

DE TIJD, 9-5-'57

Wijs economisch beleid wordt gekenmerkt door een streven onevenwichtigheden te voorkomen, want grote onevenwichtigheden leiden tot spanningen, die gevaren in zich bergen voor ons toekomstig welzijn. Een eerste voorwaarde voor het vermijden van spanningen is het verkrijgen van inzicht in de oorzaken daarvan. Doorgaans treden zij op, indien grote groepen zich ongelukkig gevoelen. Het menselijk geluk is zowel van materiële als van immateriële factoren afhankelijk en een overmaat van één dezer factoren is niet wenselijk: enerzijds zijn er nl. individuen wier bestaan ledig is geworden door een teveel aan materiële voorzieningen, anderzijds is wel gebleken, dat men de mensen armoede niet steeds met geestelijke motieven kan aanpraten. Een zeker minimum aan materiële verzorging is noodzakelijk; dit minimum is mede afhankelijk van hetgeen men weet wat anderen, zowel in het eigen land als in andere landen ter beschikking staat. (Verslag van de rede van Prof. Dr. J. Tinbergen ter gelegenheid van de Hogeschooldag 1955).

De 1%-aktie DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID die op 25 juni een jaar bestond, telt momenteel 900 deelnemers, die tezamen per jaar een bedrag van meer dan f 80.000,— bijeenbrengen voor hulpverlening aan minderontwikkelde gebieden. Dagelijks groeit de stroom van bijdragen, die gestort worden op het gironummer van NOVIB.

Na de bekendmaking van de oproep, die op 1 mei — namens 275 deelnemers door 12 vooraanstaande Nederlanders ondertekend — werd uitgegeven, groeide deze beweging in versneld tempo. In twee maanden tijds traden 525 nieuwe deelnemers toe.

Aan de aktie nemen kamerleden, hoogleraren en geestelijken deel — allerlei levensbeschouwelijke en politieke overtuiging; evengoed echter gepensioneerden en huismoeders, arbeiders en soldaten. Ook behoren vele jongeren tot deze aktie, die van hun zakgeld regelmatig bijdragen.

De deelnemers aan D.G. storten regelmatig 1% van hun inkomen op giro 64.53.00 van de NEDERLANDSE ORGANISATIE VOOR INTERNATIONALE BIJSTAND te DEN HAAG onder het motto DAADWERKELIJKE GERECHTIGHEID. Zij willen door hun persoonlijke daad te kennen geven, dat volkeren en regeringen, te beginnen bij eigen volk en regering, bereid moeten zijn 1% van hun nationale inkomen af te staan en bijeen te brengen in een speciaal fonds van de Verenigde Naties (SUNFED) van waaruit een werkelijke grootscheepse aanpak van het probleem der minderontwikkelde gebieden kan plaats vinden.

De 1%-aktie is nu met een herdruk van de oproep aan het Nederlandse volk gekomen. Onder de oproep vinden wij de namen van:

- Prof. dr. mr. P. A. H. Baan buitengewoon hoogleraar te Utrecht
 Ds. W. Barnard (Guillaume van der Graff) predikant-dichter te Amsterdam
 Dr. E. Brongersma directeur Stichting Bijzonder Sociale Zorg te Haarlem
 Mr. F. H. J. M. Daams lid van de Tweede Kamer
 Prof. mr. I. A. Diepenhorst hoogleraar te Amsterdam, lid Tweede Kamer
 Dr. H. J. Eshuis directeur Volkshogeschool te Markelo
 Dr. Sis Heijster psychologe-publiciste te Bennekom
 Ds. J. B. Th. Hugenholtz Ned. Herv. predikant em., bestuurslid NOVIB
 Pater S. Jelsma M.S.C. „Plein” 1957” te Den Haag bestuurslid NOVIB
 Prof. O. Koefoed buitengewoon hoogleraar te Delft
 Dom M. Malachias Muller abt van het klooster SION te Diepenveen
 O. Cist. S.O.
 G. M. Nederhorst lid van de Tweede Kamer
 Mr. N. de Niet burgemeester van Wageningen
 H. Oosterhuis lid van de Eerste Kamer, vice-voorzitter NOVIB
 Prof. mr. W. P. J. Pompe hoogleraar te Utrecht
 Prof. dr. ir. W. Schermerhorn directeur Intern. Centrum v. Luchtkartering te Delft, lid van de Eerste Kamer
 Ir. W. P. C. A. Schotel werktuigkundig ingenieur te Aerdenhout
 Prof. dr. K. Sneyders de Vogel hoogleraar te Groningen
 Prof. dr. ir. E. de Vries voorzitter NOVIB

De oproep aan het Nederlandse volk, die wij in het meinummer van „ONZE WERELD” publiceerden, is aan te vragen bij het sekretariaat van de 1%-aktie: van Gaesbekestraat 12, te Voorburg.

NIET KLEINER DAN DE WERELD

In envelop met 4 ct. postzegel naar: NOVIB, Noordeinde 68a, Den Haag.

naam:
 adres:
 plaats:
 abonneert zich op ONZE WERELD en betaalt voor het jaar 1957
 per girostorting op postwissel f (3)

HET EERSTE

wat u kunt doen, om Uw daadwerkelijke belangstelling voor de idealen van NOVIB te tonen, is het geregeld ontvangen en lezen van dit blad, waarvan in 1957 nog vijf afleveringen verschijnen, in 1958 elf.

HET EERSTE

wat u moet doen om u regelmatige toezending van „Onze Wereld” te verzekeren is: duidelijk bijgaande strook invullen.

DE PRIJS VOOR DE AFLEVERINGEN VAN 1957 MOOGT U ZELF BEPALEN.

Vul maar in wat u voor „Onze Wereld” kunt en wilt missen. Alle bedragen van 1 tot 100 gulden en daarboven zijn nuttig. Stel dat invullen niet uit; integendeel, doe dat nu

HET EERSTE

DE KANS IS MAAR KLEIN

dat een nieuwe wereldburger in redelijke of goede omstandigheden wordt geboren: met een dak boven zijn hoofd, onder goede medische verzorging, met het uitzicht op een leven waarin het hem vergund is te werken en aan cultuur te doen.

De wereldbevolking groeit in steeds hoger tempo:

	geboorten	sterfgevallen	toename
per jaar	91.800.000	48.600.000	43.200.000
per dag	251.500	133.150	118.350
per uur	10.480	5.550	4.930
per minuut	174	92	82

elke minuut vermeerderd het aantal mensen op ONZE WERELD dus met 82. Dit betekent: deze 82 nieuwe wereldburgers vereisen voeding, kleding, medische verzorging, onderdak, scholing, werk.

Van deze 82 nieuw wereldburgers:

komen er 66 terecht in minderontwikkelde gebieden, waar genoemde zaken niet, nauwelijks of in onvoldoende mate aanwezig zijn.

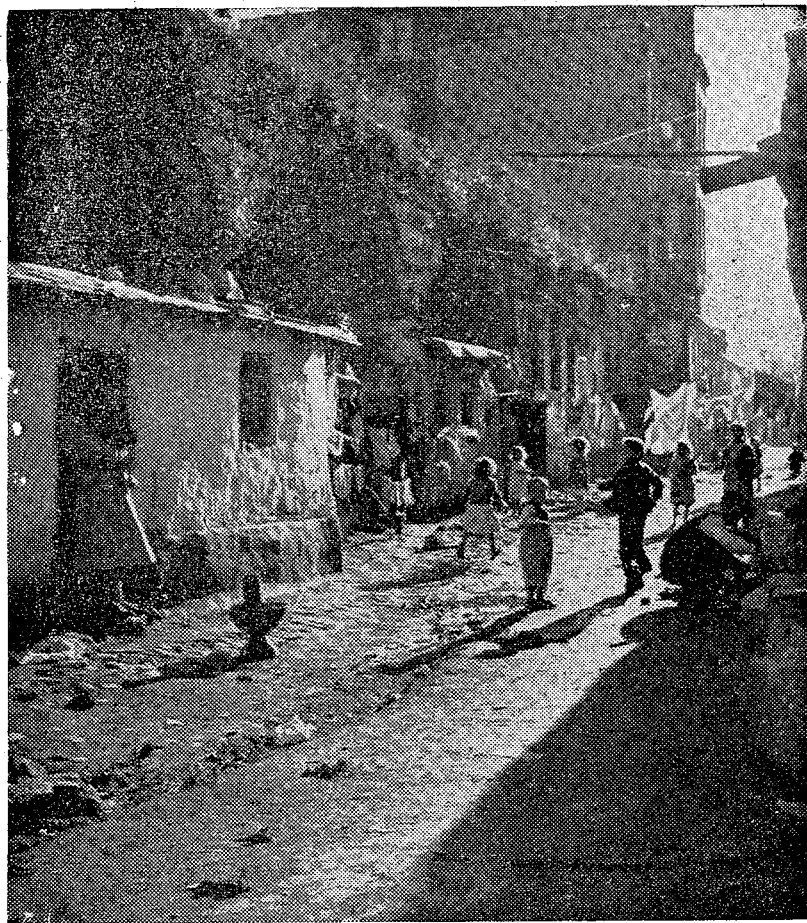
Dit alles betekent:

de nood in ONZE WERELD wordt steeds groter, nu reeds leeft twee-derde van de wereldbevolking in behoeftige en ellendige omstandigheden, twee van de drie mensen dus

dit wordt echter nog steeds erger, want 4 van de vijf nieuwe wereldburgers vermeerderen de bevolking van de minderontwikkelde gebieden.

SLECHTS EEN VAN DE VIJF MOEDERS mag het geluk smaken haar kind met de nodige zorg te kunnen omringen.

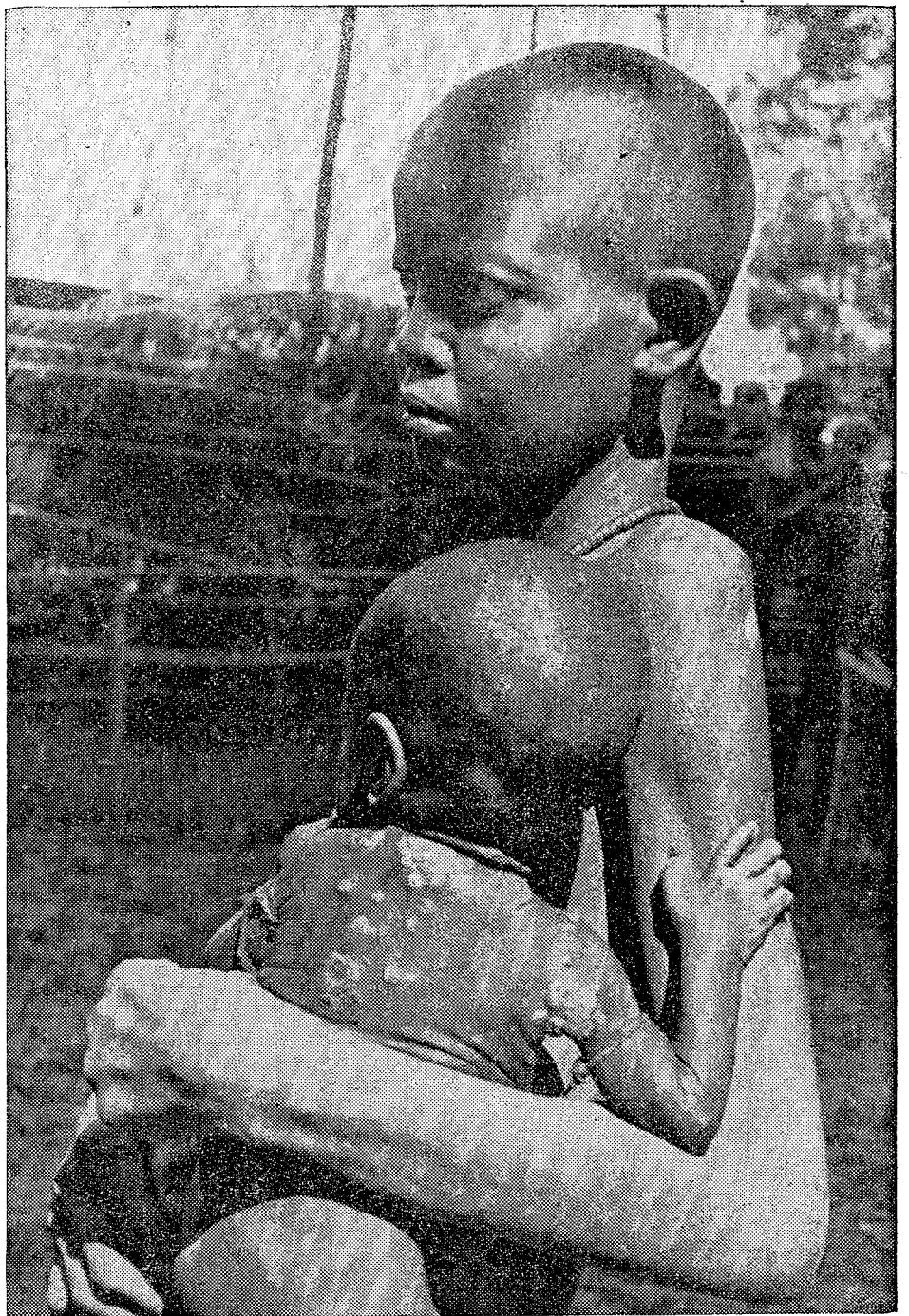
VIER VAN DE VIJF MOEDERS brengen hun kinderen ter wereld in armoede en ellende.

Het is aan ons, die beschikken over enorme technische middelen, over geld en krachten, om deze ellende uit de wereld te helpen, huizen te bouwen voor daklozen; bouwvallen, waarin diep menselijk leed schuil gaat in angstaanjagende duisternis, op te ruimen, licht en leven te brengen in alle woonoorden van medemensen.

Wij zouden deze Indiase vrouw kunnen voorhouden dat ze niet scheldend moet bidden voor al die zieke en ongelukkige kleinen; dat zij niet biddend moet schelden tegen het noodlot dat haar en haar volk overkomt....

We kunnen echter ook haar protest overnemen en tegen ons zelf richten; haar gebed overnemen en voor onszelf en voor elkaar wat gevoel voor rechtvaardigheid en solidariteit kunnen afsmeken.... om dan maar aan het werk te gaan, daadwerkelijk te bidden, te doen....

Wie foto's wil nemen van MOEDER EN KIND, wie daarbij alle grenzen wil overschrijden en werkelijk de mensengemeenschap in beeld wil brengen, die zal bij elke vijf foto's die hij maakt 4 beelden te zien krijgen als dit.

4 van de 5 jonge moeders op ONZE WERELD hebben niets beters te verwachten.

4 van de 5 kinderen, die geboren worden hebben geen ander uitzicht dan op een (kort) leven vol pijn en armoede, vol ziekte en ontbering.

WIE IN ONZE WERELD DURFT HIERIN TE BERUSTEN?

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Speculatie om de gulden

DE FEITELIJKE DEVALUATIE van de Franse frank heeft tot gevolg gehad, dat er ook rondom de gulden gerucht is ontstaan. Rekening werd gehouden met de mogelijkheid van een nieuwe devaluatiegolf in Europa, welke ook het Nederlandse ruilmiddel met zich zou slepen. De herinnering aan hetgeen in de dertiger jaren van deze eeuw heeft plaats gehad, leidde tot de veronderstelling, dat de gebeurtenissen in Frankrijk ook invloed zouden hebben op andere landen.

Engeland en Nederland waren de landen, die in het bijzonder genoemd werden en dit was reeds voldoende om de toch reeds niet al te sterke positie van de gulden nog verder te ondermijnen.

Psychologisch was die onrust zeker wel te begrijpen, doch zekelijk gezien was devaluatie in de huidige omstandigheden zeker niet noodzakelijk of voor de hand liggend.

De maatregelen van de Nederlandsche Bank ter verdediging van de positie van de gulden, alsmede de officiële verklaringen uit Londen, dat het zeker mogelijk zal zijn het pond sterling zijn internationale positie te doen handhaven, hebben hun uitwerking intussen niet gemist, zodat de speculaties de laatste dagen in betekenis hebben ingeboet.

Intussen is het gebeurde van de afgelopen week zeker een ernstige waarschuwing geweest. Het zal in ons land niet kunnen blijven bij de maatregelen, welke onze nationale bankinstelling heeft genomen om het directe gevaar te keren. Ook de regering staat voor een belangrijke taak om het hare er toe bij te dragen, dat ons ruilmiddel tegen de stormen van deze tijd bestand blijft. Want al mag worden aangenomen, dat de aanval op de gulden ditmaal is afgeslagen, het is allerminst zeker, dat hiermede de rust voor goed is weergekeerd. Alles zal in het werk gesteld moeten worden om de positie van ons ruilmiddel te verbeteren.

De situatie

De betalingsbalans behoeft zeker geen aanleiding te geven tot een paniekstemming, doch gunstig is zij toch in elk geval niet.

Ook de exportpositie van ons land zou gunstiger kunnen zijn, al mag met enige voeding worden geconstateerd, dat de prijsstabilisatiepolitiek, ofschoon zeker niet ten volle geslaagd, het toch mogelijk heeft gemaakt, dat de uitvoer dit jaar nog enigszins is toegenomen.

Het meest sprekend heeft de onrust om ons ruilmiddel zich in de afgelopen week weerspiegeld in onze deviezenpositie. Een jaar geleden bedroeg het totale bezit aan goud en deviezen bij de Nederlandsche Bank f 4342,4 miljoen — in maart 1956 was de hoogste stand bereikt met f 4767,1 miljoen — en vorige week was de monetaire reserve terugge-

lopen tot f 3592,8 miljoen. Deze achteruitgang van meer dan een miljard gulden — en zal het daarbij blijven? — was zeker aanzienlijk en gaf reden tot zorg.

Die zorg wordt er niet minder om, indien het mogelijk blijkt te zijn enkele belangrijke factoren aan te wijzen, welke die achteruitgang hebben veroorzaakt.

Het is haast vanzelfsprekend, dat importeurs in de afgelopen dagen getracht hebben zich zo spoedig mogelijk van buitenlandse betaalmiddelen te voorzien, ook voor goederen, welke reeds bestemd, doch niet geleverd zijn. Aan de andere kant hebben de exporteurs allerminst haast gemaakt om de dollars en Duitsa markten, welke zij tegoed hebben, overgemaakt te krijgen.

Het is zelfs voor de eenvoudigen te begrijpen, dat dientengevolge de weekstaat van de Nederlandsche Bank van onze deviezenpositie een beeld geeft, dat niet geheel zuiver is.

De kwaal

Maar daartoe is dan niet slechts nodig, dat de Nederlandsche Bank maatregelen neemt ter verdediging van de gulden, doch dat ook de regering zich haar verantwoordelijkheid ten volle bewust is en de moed zal opbrengen de noodzakelijke voorzieningen te treffen.

Het is al bijna weer een jaar geleden — betrekkelijk kort na de Kamerverkiezingen — dat ons volk werd opgeschrikt door een rapport van de Sociaal-Economische Raad, waarin gesteld werd, dat Nederland — en in verschillende landen is het niet anders — lijdt aan overbe-

Dr. M. W. Holtrop,
directeur van de Nederlandsche Bank
en voorvechter van de waardevastheid
van de gulden.

steding. Misschien was de schrik niet erg genoeg. Velen hebben wellicht gedacht, dat het alles wel wat overdeven werd voorgesteld, ofschoon regering en Staten-Generaal toch wel hebben erkend, dat de toestand allerminst te somber was weergegeven. De vraag mag zelfs gesteld worden, of de situatie niet ernstiger is, dan de regering aan het volk heeft voorgehouden.

De middelen

Zeker is, dat ons gehele volk zijn bijdrage zal moeten leveren tot gezondmaking van de gulden: het bedrijfsleven, de particulieren en de overheid. Psychologisch is dit alles moeilijk te

verwerken. Velen gaan van de gedachte uit, dat in een tijd van hoogconjunctuur alles kan.

Industrialisatie wordt gepropageerd welnu, zo redeneert men, dan moeten bedrijven ook investeren. Maar daarbij zal toch nooit worden vergeten, dat investeringen welke niet voldoende overwogen zijn, catastrofale gevolgen met zich kunnen slepen als de conjunctuur eens omslaat.

De particulieren zullen zich eveneens de nodige zelfbeperking moeten opleggen. Vrijwillige beperking van hun bestedingen en belegging van gelden — ook van kleine bedragen — bij de spaarbanken, zou mede kunnen bijdragen tot de zo noodzakelijke ontspanning.

Niet in de laatste plaats zal het voorbeeld van de overheid hier van grote betekenis zijn. Met meer dan gewone spanning wordt ditmaal dan ook de miljoenennota tegemoet gezien, welke op de derde dinsdag van september zal worden aangeboden. De lagere publiekrechtelijke lichamen worden door de krappe kapitaal- en geldmarkt wel direct tot beperking van uitgaven gedwongen. Maar ook het Rijk zal moeten tonen, dat het ernst is met de verdediging van de gulden. En dan zal de oplossing van de moeilijkheden ook niet in de eerste plaats gezocht moeten worden in de verhoging van de belastingen, doch zal beperking van de overheidsuitgaven voorop moeten staan.

Regering en Staten-Generaal zullen in gemeenschappelijk overleg alles moeten doen om te verhinderen dat de onrust om ons betaalmiddel terugkeert. Dat is zeker mogelijk. Het verleden heeft daarvan de bewijzen te zien gegeven.

De devaluatie dient te worden voorkomen. Wat devaluatie betekent weten we allen, ook de arbeiders en niet het minst de „vergeten groepen”. Daarom dient alles in het werk gesteld te worden om de geldontwaarding te voorkomen. Dat is het belang van het gehele Nederlandse volk en het is niet het minst een eis van sociale rechtvaardigheid.

Scooters, bromfietsen, TV-toestellen

In bladen en brochures kunnen wij lezen, dat het Nederlandse volk zich schuldig maakt aan allerlei buitensporigheden, wat zijn bestedingen betreft. Men koopt maar, liefst op afbetaling, en dan vaak luxe-artikelen, waaraan men geen behoefte heeft. Wij leven in een „overvoede sociale samenleving”, een samenleving, „waarin de 19de eeuwse individualistische zelfzucht verslonden is en vervangen is in vele opzichten door een veel erger georganiseerd groeps-egoïsme, dat met een afgestompt geweten gesubsidieerd leeft op kosten van andere weerloze medeburgers en goede sier maakt met op afbetaling gekochte bromfietsen, scooters, televisietoestellen etc.”

Zulke uitspraken doen het wel goed.

Maar laten we oppassen. Er worden inderdaad veel te veel bromfietsen en televisietoestellen op afbetaling gekocht, al heeft de regering de uitwassen reeds trachten af te snijden.

Maar de kwaal is niet algemeen. En zij dateert niet van vandaag of gisteren.

Niet algemeen. Er zijn in Nederland tienduizenden gezinnen, waar niemand er over piekert een scooter aan te schaffen, laat staan op afbetaling. Waar vader zijn fiets zelf op een zaterdagmiddag duchtig schoonmaakt en oppoetst, waar moeder op bijna onbegrijpelijke wijze met een matig weekloon weet rond te komen en zo ronc te komen, dat de kinderen er allemaal

keurig uitzien; waar straks de inspanning nog groter wordt, omdat de oudste jongen naar de H.B.S. zal; waar netheid en orde heersen en ook een zeker zelfbewustzijn, omdat men niemand naar de ogen behoeft te kijken. Wij kunnen ons voorstellen,

NIET

generaliseren

dat sommige critici de geest in zulke gezinnen typisch kleinburgerlijk noemen. Want elke dag is veelzins een dag der kleine dingen, kleine zorgen, kleine voldoeningen. Maar er zit iets in van trouw van plichtsbef, van eergevoel, van verantwoordelijkheid voor de toekomst van de kinderen, waarin wij volkskracht herkennen.

Wanneer een dominee in een grote stad eens op huisbezoek zou gaan in alle arbeidersgezinnen van zijn wijk, dan zou hij meermalen versteld staan over het feit, dat van een zo bescheiden loon zoveel kan worden gemaakt. En hij zou misschien ontdekken, dat er meer kracht voor zijn gemeente zit in zulke gezinnen, dan in die aan de wereld aangepaste gezinnen, waar men des zondagsavonds niet meer in

de kerk komt, maar liever gaat bruggen, en waar de gesprekken gaan over de jongste culturele manifestaties, een enkele kee ook over „die ouderlingen”, „dat sanhedrin”, of over „die preek”, waarbij het predikaat altijd is „hopeloos!”

Ook hier moeten we niet generaliseren.

Maar het is helemaal verkeerd, wanneer iemand zou menen, dat de arbeidersgezinnen in het algemeen door de overvoede sociale samenleving bezig zijn goede sier te maken. Men moet in vele van die gezinnen maar eens navragen, welk deel van het weekloon nu al aan woninghuur moet worden betaald.

Trouwens, de kwaal, al is zij vandaag erger dan vroeger, dateert niet van vandaag. In een rapport over de middenstandszaken in de Amsterdamse Jordaan worden typische staaltjes meegedeeld van de koopziekte in vroeger dagen. Er werd heel wat volstrekt onnodig gekocht, eenvoudig, omdat het zo'n koopje was, dat men het niet kon laten lopen.

Bij alle noodzakelijke aandrang, om in deze tijd te strijden tegen het kwaad van „goede sier maken etc.”, hebben we wel te beseffen, dat in deze tijd zulk een vermaning in tienduizenden eenvoudige gezinnen eigenlijk een onwezenlijke klank heeft. Niet maar alleen, omdat daar de wal het schip keert, maar omdat daar, vaak als gevolg van christelijk normbesef, een economie in praktijk wordt gebracht, die respect afdwingt.

De kiesvereniging en haar

REGLEMENT (V)

* *Recht dient gedaan aan de werkers in de Zaanamse actie*

* *De kandidaatstelling voor de gemeenteraad — een zaak die volle aandacht verdient van bestuur en van de leden*

IN DE EERSTE PLAATS moeten we in dit nummer Zaanam recht laten wedervaren. In deze rubriek sloop in het vorige nummer n.l. een hoogst betreurenswaardig abuis. Er stond: „De beide kiesverenigingen in Zaanam bijvoorbeeld gaan op pad. Ze nemen ieder 5 à 6 adressen voor hun rekening”. U begrijpt, dat er tussen beide zinnen nog iets anders behoorde te staan, want zo gemakkelijk maakt Zaanam het zich gelukkig niet.

Overeenkomstig hetgeen wij in het vorige nummer over de organisatorische opzet van het propagandawerk schreven, heeft Zaanam gehandeld.

Men heeft daar n.l. bestuursleden, die speciaal met de propaganda zijn belast. Deze propagandisten worden bijgestaan door wijkhoofden, die op hun beurt weer kunnen rekenen op enkele z.g.n. hulppropagandisten. Welnu, ieder van die hulppropagandisten in Zaanam neemt 5 à 6 adressen voor zijn rekening.

Hiermede is de zaak hopelijk recht gezet. Onze excuses aan Zaanam wegens de minder ijverige indruk, die het gesignaleerde abuis op andere vlijtige kiesverenigingen kan hebben gemaakt. Daarom nogmaals: Kiesverenigingen volgt het goede Zaanamse voorbeeld!

EEN BELANGRIJK ONDERWERP in het partijstatuut, dat nader uitgewerkt wordt in de modelreglementen der kiesverenigingen, is de kandidaatstelling voor de gemeenteraad. De kandidaatstelling dient volgens de Kieswet plaats te vinden op 15 april 1958. Dat duurt nog lang zou men kunnen denken. Toch is er voor de besturen van vele kiesverenigingen aanleiding genoeg om zich nu al te bezinnen op een goede gang van zaken. Men kan met de voorbereiding van de kandidaatstelling niet lang meer wachten. We memoreren daarom nog even hoe een en ander het best kan worden aangepakt.

Als leidraad nemen we daarbij het model-reglement van een „gewone” kiesvereniging. Dat wil dus zeggen: een kiesvereniging die het gehele gebied van de burgerlijke gemeente tot arbeidsterrein heeft. Heeft men meer dan één kiesvereniging binnen de gemeentelijke grenzen, dan heeft de gemeentelijke of centrale kiesvereniging de leiding of men sluit als kiesverenigingen een akkoord van samenwerking met betrekking tot die kandidaatstelling. In beide gevallen raadplege men het model-reglement voor een gemeentelijke a.r.-kiesvereniging, dat binnenkort in druk zal verschijnen.

Het partijstatuut eist van de te stellen kandidaten, dat zij lid zijn van de a.r.-kiesvereniging en akkoord gaan met het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de partij, alsmede met het gemeenteprogram, indien dit door de betrokken kies-

vereniging is vastgesteld. Bovendien moeten de kandidaten — bij voorkeur schriftelijk — verklaren in geval van verkiezing tot lid van de gemeenteraad samen te zullen werken in fractieverband en toe te zullen treden tot de Vereniging van anti-revolutionaire Gemeente- en Provinciebestuurders in hun provincie.

Het bovengenoemde model-reglement beveelt aan, dat het bestuur van de kiesvereniging ten minste 2 maanden vóór de officiële indiening van de kandidatenlijst een voordracht (groslijst) aan de ledenvergadering voorlegt.

Deze voordracht bevat 6 namen meer dan de officiële kandidatenlijst. Natuurlijk wordt bij het opmaken van de groslijst rekening gehouden met de binnengekomen aanbevelingen en opmerkingen door leden van de k.v. Het is gewenst dat de lijst ter vergadering wordt toegelicht, alsmede dat desgevraagd

de nodige nadere inlichtingen inzake de daarop voorkomende personen kunnen worden verstrekt door het bestuur. In deze speciale ledenvergadering wordt over de volgorde der namen gestemd, nadat het bestuur zich er van heeft vergewist, dat de personen, die op de groslijst zijn vermeld, schriftelijk hebben verklaard, dat zij genoegen nemen met hun kandidatuur en met de wettig vastgestelde volgorde der in te dienen lijst. De stemming voor de kandidatuur inzake de kans biedende plaatsen en inzake een bepaald aantal reserveplaatsen geschiedt dan plaats voor plaats. Dus eerst wordt no. 1 op de lijst vastgesteld, daarna plaats no. 2 enzovoorts. Voor de overige plaatsen op de lijst geschiedt de stemming volgens het puntenstelsel. Dat wil zeggen, dat het aantal stemmen, dat op iedere kandidaat is uitgebracht wordt bepaald door een opklimmende reeks van punten, te beginnen bij de laatste naam. De rangorde van de kandidatenlijst, die aldus is vastgesteld, draagt dan nog geen officieel karakter.

Het kan immers zijn, dat kandidaten overlijden of bedanken dan wel om andere redenen niet op de lijst kunnen worden gehandhaafd. Onder de drang van zulke zeer bijzondere omstandigheden is het bestuur bevoegd wijzigingsvoorstellen aan de ledenvergadering voor te leggen, althans indien hiervoor nog tijd is. Anders beslist het bestuur.

Wil men deze door en door democratische gang van zaken bij de kandidaatstelling waarborgen, dan is het dus zaak, dat vroegtijdig begonnen wordt met de voorbereidende werkzaamheden. Het besturen van de gemeente is te belangrijk, dan dat men zich kan permitteren in deze voorbereiding op vluchtige en onoordeelkundige wijze te voorzien. Doe het zo, dat deze zaak de belangstelling van zoveel mogelijk leden kan krijgen.

Op weg naar staatsoverheersing?

IN bladen als Burgerrecht en in daarop afgestemde brochures treffen wij telkens een schildering aan van groeiend staatsdirigisme, waardoor alle persoonlijke verantwoordelijkheid wordt gedood. De brochure van Dr. Hommes bevat eenzelfde verhaal. De staat wordt oppermachtig, en het grote gevaar van de 20ste eeuw is „het collectivisme en dirigisme van de socialisten met hun welvaartsstaat onder curatele.”

„Naar dit wangedrocht, dat onherroepelijk zorgeloze mensen moet kweken, groeien wij geruisloos heen, waarbij de staat koopman, pedagoog, maatschappelijk verzorger, medicus, ja alles wordt. Er groeit een situatie, waarbij de staat de grootste kapitalist wordt — de droom der socialisten — en de fatale suggestie wordt daarbij gewekt of deze staat de taak heeft te zorgen, dat ieder mens maatschappelijk slaagt. Zo wordt de staat een Octopusmonster, dat met zijn vangarmen het gehele leven vastgrijpt en naar zich toezuigt. De socialistisch genarcotiseerde massa gaat gewillig deze weg op, want zij bemint de weg van de minste weerstand en de minste bezinning.”

Wat moeten wij als A.R. nu doen, om te bereiken, dat ons volk aan de greep van dit Octopusmonster ontkomt?

Wij moeten de staatsbemoeiing „zoveel mogelijk terugdringen”. Wij moeten gaan streven naar een „minimum van staatsinvloed”.

ZO bekeken, liggen de zaken heel eenvoudig. De socialisten zijn voor een maximum van staatsinvloed, de A.R. voor een minimum. Maar de zaken liggen niet zo eenvoudig.

In de eerste plaats: is het wáár, dat de staat de grote medicus wordt? Of is er bij onze artsen geen schijn of schaduw van een ambtelijke status; is de gezondheidszorg allereerst een zaak van kruisverenigingen, ontsproten aan het volksinitiatief; van ziekenhuizen, die voor het overgrote deel géén staatsziekenhuizen of -gestichten zijn? Is de staat de grote pedagoog of hebben wij vrijheid van onderwijs en onthoudt de staat zich angstvallig van inmenging in de pedagogie van de vrije scholen, of de richting en methode van het vrije jeugdwerk? Zijn de radio en de televisie, de machtige moderne middelen tot beïnvloeding van de volksoepinie, in handen van vrije organisaties of zijn het instrumenten van de staat? We moeten niet doen, alsof hevige tirades over de staat als oppermedicus en opperpedagoog enz. door haar hevigheid als waarheid kunnen worden aanvaard.

ER is evenwel meer aan de orde. Beperving van de staatsinvloed tot een minimum, dat is een term zonder zakelijke inhoud. Waardoor wordt dat minimum bepaald? Door de omstandigheden? Of is het principieel mogelijk, voor altijd een lijn uit te zetten en te verklaren, dat het principieel verwerpelijke is, dat de staat over die lijn komt?

Niemand zal het kunnen volhouden.

Hier komt nog iets bij. Als wij zouden proberen, de staatsinvloed op maatschappelijk en economisch gebied zoveel mogelijk uit te schakelen, dan behoeft dat niet te betekenen, dat ieder mens daardoor een weelde van vrijheid krijgt te genieten of een eigen persoonlijke verantwoordelijkheid voluit kan realiseren. Het is denkbaar, dat in een geliberaliseerde maatschappij, waarbij de nationale economie „geruisloos” ondergeschikt wordt aan internationale machten en verbanden, er machtsconcentraties komen via internationale concerns, die over de welvaart van steden en landen beslissen, langs wegen van geheime diplomatie en krachtens afspraken, die in het geheim worden gemaakt en waar zelfs nooit notulen van worden geschreven.

NIETTEMIN blijft het een feit, dat in het algemeen genomen de socialisten voorstanders zijn van een economische machtsconcentratie in handen van de staat. Dit hangt samen met een zeker, van de liberalen geërfd geloof, dat nu eenmaal de staat de beste waarborgen biedt voor deugdelijkheid en deugdzaamheid bij het gebruik van macht.

Uit de christelijk sociale beweging daarentegen is de gedachte opgekomen van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, volstrekt onverenigbaar met alle klassiek-socialistische belijdenissen. Een organisatie, die de maatschappij niet uitlevert aan de staat, maar die maatschappij ordent, bewerktuigt, een eigen verantwoordelijkheid geeft.

Wie een verhaal ophangt, dat de staat opperschenker en opperbakker is geworden in ieder huis, en er blind voor schijnt te zijn, dat er juist in de laatste jaren heel andere mogelijkheden komen, door de doorwerking van de christelijke beginselen, die trekt de dingen scheef.

Wij zijn tegenstanders van toenemende machtsconcentratie in handen van de staat; wij verwerpen het geloof in de menselijke volkomenheid van de staat. Wij zijn principieel voorstanders van een georganiseerde maatschappij, met de vrije organisaties als basis.

MAAR wij erkennen ook, dat het de plicht is van de overheid als dienaresse Gods, er voor te waken, dat deze maatschappelijke ordening leidt tot gerechtigheid en niet tot behartiging van groepsbelangen ten koste van het nationale leven. De overheid heeft hier wel degelijk een taak. Zoals zij ook, gezien de internationale verhoudingen, de welvaart van ons volk zoveel mogelijk heeft te behartigen bij haar medewerking aan organen voor internationale economische samenwerking.

En wanneer de maatschappij nieuwe organen krijgt, om zelf, met primaire eigen verantwoordelijkheid, het economische en sociale leven te reguleren, dan is daarvan alleen goede vrucht te verwachten, als de publieke opinie haar stem laat horen, de openbaarheid wordt bevorderd, het meeleven van de leden der vrije organisaties krachtig en gezond blijft.

Dat is een bijna hachelijke zaak. Daar is een sterk rechtsbesef voor nodig, een groot gevoel van solidariteit, een moedige bereidheid, om verantwoordelijkheid te dragen.

En het is juist verontrustend, dat deze nieuwe kansen voor een georganiseerde maatschappij dreigen verknoeid te worden, doordat in verscheidene gevallen gepoogd wordt, het werk aan de openbaarheid te onttrekken. De Overheid heeft reeds gewezen op het gevaar van de vlucht uit de publiciteit. Want dat betekent de dood voor de belangstelling in de publieke zaak.

Beslissend kan wel eens worden niet de vraag: hebt gij wel genoeg mee gefulmineerd tegen de overheid, maar: hebt gij wel genoeg en in ware verantwoordelijkheid mee gebouwd in de maatschappij?

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelmina-laan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 1.65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIEËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

's-GRAVENHAGE

Kuyper geciteerd

HET VRIJE VOLK had uiteraard groot bezwaar tegen een artikel in het contactorgaan van de A.R. propagandacommissie in Friesland, een artikel, dat wij gaarne hebben overgenomen. In dat artikel werd nl. betoogd, dat de Christelijke school in Christelijk-nationale zin geschiedenisonderwijs moet geven en dus de betekenis van de Christelijke beginselen moet laten zien voor het gehele leven, ook voor staat en maatschappij. Het spreekt vanzelf, dat Het Vrije Volk daar niets van moet hebben. En tot vreugde van het socialistische blad heeft „Binding”, het ledencontactblad van de C.H.U., zich geheel aan de zijde van Het Vrije Volk gesteld. „Binding” is er in geslaagd, Kuyper in deze discussie te betrekken, en daarmee heeft het blad een goede greep gedaan. Laten we gerust het werk van Kuyper er bij betrekken.

In De Gemeene Gratie dl. III handelt Dr. Kuyper over de opvoeding. Materieel betekent opvoeden: het kind deelgenoot maken van de „winst van het voorgeslacht en van ons eigen geslacht”. Die winst wordt overgedragen op de komende generatie. Dieren blijven eeuw in eeuw uit op dezelfde hoogte staan. In de bouw van het zwaluwnest komt door de eeuwen heen geen verandering. Maar de mens is denker, uitvinder, bouwer, schepper. En het is de taak van de opvoeder het kind te helpen „ingroeien” in de verworvenheden van het voorgeslacht.

Na deze algemene beschouwing over opvoeden gaat Dr. Kuyper ook de vraag behandelen, wat Christelijke opvoeding betekent. En daarbij verzet hij zich tegen de vaak gehulde opvatting, dat Christelijke opvoeding is: „gewone” opvoeding met nog iets er bij, een religieus element, als één apart ingrediënt er bij gevoegd. Dan zou de Christelijke school alleen daardoor van de neutrale, openbare school verschillen, dat zij een vak extra op de lesrooster heeft. En als dat waar zou zijn, dan hebben de voorstanders van het neutrale, openbare onderwijs recht te vragen, waarom dan de kinderen niet samen naar de openbare school kunnen gaan, terwijl dan voor of na de gewone lessen de kinderen van de ouders, die zulks begeren, nog een half uur godsdienstonderwijs zouden ontvangen. En dan vervolgt Dr. Kuyper:

„En eerst in tegenspraak met dit beweren, is men toen allengs tot het inzicht gekomen, dat het Christelijk onderwijs in zijn tegenstelling met het neutrale, niet alleen daardoor zich moest kenmerken, dat het een nieuw bestanddeel, en wel dat der Religie, aan de burgerlijke vakken van onderwijs toevoegde, maar dat het gezocht moet worden in den geest, die hêel het onderwijs beheerste, en in den invloed en de uitwerking, die er in elk opzicht op het kind van uitging.”

En dan formuleert Dr. Kuyper, in aansluiting aan zijn algemene stelling dat opvoeden betekent: het kind laten ingroeien in de verworvenheden van de vorige generaties, het nog eens aldus: „Langs dien weg is men toen van lieverlede tot het klare inzicht gekomen dat een school alleen dan Christelijk is, zo ze strekt om de Christelijke traditie, de Christelijke levensbeschouwing en de Christelijke levensusantie van geslacht tot geslacht te helpen voortplanten, niet alleen wat de stukken der belijdenis, maar ook wat de gehele vorming en opvoeding van het kind betreft.” Dit laatste gedeelte is door ons gecursiveerd, want daar komt het in dit gehele betoog op aan.

Ten slotte zegt dr. Kuyper in dit gedeelte van zijn betoog: „Er zijn neigingen, inzichten, opvattingen, voorstellingen, usantiën, die van het Christelijk leven aftrekken; maar er zijn ook sympathieën, gezindheden, gewoonten, zinswijzen, idealen, die het Christelijk leven in gezin, maatschappij en kerk, voeden en sterken. En wat men nu van het Christelijk onderwijs verwacht, is, dat het aan dit laatste dienstbaar zal zijn.”

Het contactorgaan van de C.H.U. stelt zich met een zekere emotionaaltit tegen deze opvatting, die door dr. Kuyper terecht wordt voorgedragen als de algemene opvatting van de principiële voorstanders van Christelijk onderwijs. Het contactorgaan doet zulks aldus:

DE KERK

was eerste ontmoetingspunt

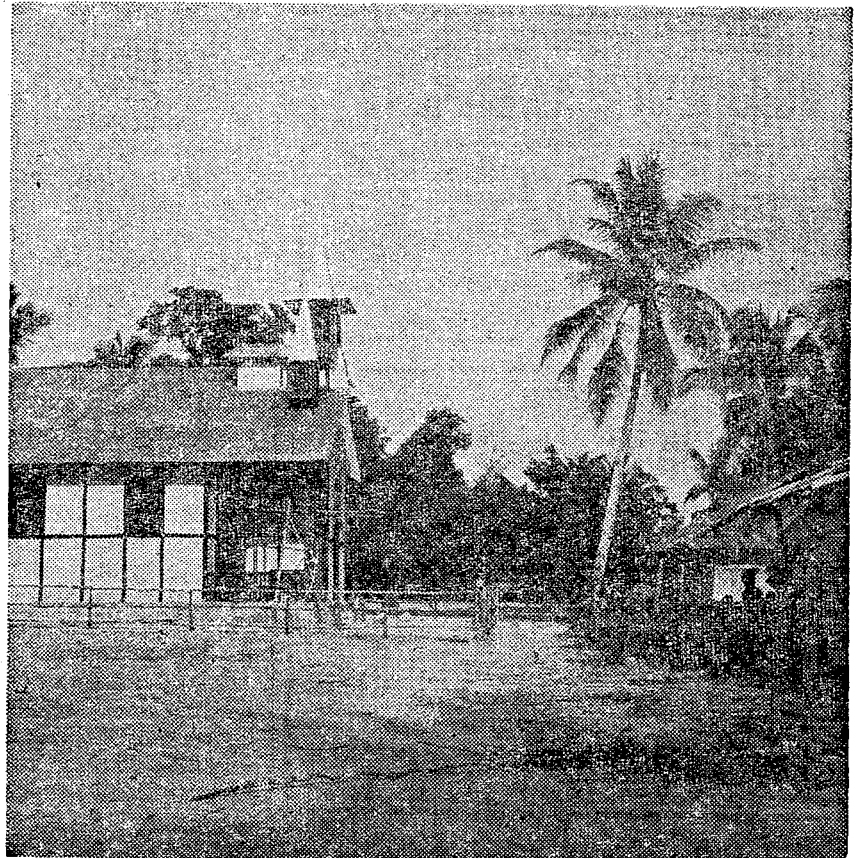
DE parlementaire missie naar Nieuw-Guinea heeft in de eerste plaats tot doel in aanraking te komen met de bevolking, zoals die leeft en werkt. Een verblijvend groot gedeelte daarvan is reeds tot het christendom overgegaan. Daarom kent men het leven op Nieuw-Guinea niet, als men nog geen kennis heeft genomen van de daar aanwezige kerkelijke organisatie.

Het was dus een bijzonder voorrecht, dat de missie op de eerste dag van haar bezoek een uitnodiging kreeg een zitting bij te wonen van de synode van het ressort Japan-Waropen, welke onder voorzitterschap van ds. H. J. de Ridder gehouden werd te Seroei, juist op een dag, dat de missie deze plaats bezocht. De leden van de missie, de hoogleraren Schermerhorn en Scholten gaven aan deze uitnodiging gehoor. De heer Van de Wetering moest door andere ambtsbezigheden in Biak blijven.

Misschien is het de meesten van onze lezers bekend, dat de kerstening op Nieuw-Guinea een zeer moeilijke weg is gegaan. In 1855 zetten de eerste zendelingen Ottow en Geisler voet aan wal. Ze hadden over de reis twee en een half jaar gedaan en waren uitgezonden door de vereniging „De Christen Werkman”. Later kwam daarbij zending Van Haselt en een collega, gezonden door de Utrechtse Zendingsvereniging. Allerlei factoren bemoeilijkten het zendingswerk zeer. Aardbevingen, een vloedgolf, onrust onder de bevolking en epidemieën. In de gezinnen der zendelingen viel slachtoffer op slachtoffer en het aantal gedoopten was zeer klein.

In 1880 kwam er enige verbetering. In 1898 vestigde zich het Nederlands gezag op het eiland. Maar in 1905 had men nog slechts 250 gedoopten, terwijl er drie en twintig zendelingen hadden gewerkt, van wie er tien waren overleden en enkele anderen hun werk hadden moeten staken.

Toen begon echter de grote expansie. Tot 1940 werden overal nieuwe posten gesticht. Een afzonderlijke opleidingschool werd opgericht, die lange jaren onder leiding stond van ds. Kijne, die het volgende jaar zijn vijf en dertigjarig jubileum als zending in Nieuw-Guinea hoopt te vieren. De medische zending kreeg vat op de bevolking. Er kwam betere communicatie met omliggende

In vele kampongs van het gekerstende Biak vindt men mooie kerkjes, kunstzinnig gebouwd en versierd. Dit is het kerkje van de kampong Opiaref.

plaatsen door snelle motorboten van de zending.

Na de laatste wereldoorlog ging men doelbewust streven naar zelfstandigheid der kerk.

In 1954 werd een voorbereidende synode der Evangelisch Christelijke Kerk te Seroei gehouden. Enkele maanden geleden kwam de volkomen zelfstandigheid tot volledige uitwerking. Er is nu een aantal ressorten opgericht, dat tot tien kan stijgen. Een daarvan is het ressort Japen-Waropen, waarvan de synode door leden van de parlementaire missie officieel werd bezocht.

Men staat verbaasd over de activiteit der zending op onderwijsgebied. Zo heeft men te Seroei een theologische school voor de opleiding van predikanten,

waarvan ds. I. S. Kijne rector is. Een opleidingsschool voor dorpsonderwijzers een meisjesvervolgsschool en internaat, een jongensvervolgsschool met internaat en landbouwpraktijkcursus met internaat en natuurlijk een algemene lagere school. Wij gaan op dit alles thans niet nader in. Maar het feit bewijst wel, met hoe grote kracht de zending hier het volk tracht te bereiken. Het volk, dat thans voor zover Protestant, is georganiseerd in de Evangelisch Christelijke Kerk in Nederlands Nieuw-Guinea.

Daarom was het niet te verwonderen, dat de ambtsdragers van de aanwezigheid van enige leden der parlementaire missie gebruik maakten, om enige facetten van de invloed van gouvernementsmaatregelen op het kerkelijk leven van hun zijde te belichten. Men deed dit met grote vrijmoedigheid, die echter nergens oversloeg in onbescheidenheid. Integendeel, men erkende de moeilijkheid en het ingewikkelde der vraagstukken.

In de eerste plaats sprak men over het terugdringen van het Maleis bij het onderwijs door het Nederlands. Het Maleis is reeds jaren tengevolge van de handel in grote gedeelten van Nieuw-Guinea de voertaal in het verkeer tussen de inheemse volksgroepen en andere gebieden. Thans kan het Nederlands de plaats van het Maleis nog niet innemen. En men vreesde nu, dat een groot deel van de jeugd het in de school aangeleerde Nederlands spoedig weer zou vergeten, omdat het thuis in de omgang niet wordt gebruikt.

De gezangenbundel (van ds. Kijne) is echter in het Maleis. Zal daardoor het Maleis op de duur niet een soort kerklatijn worden, dat de gewone leek niet meer verstaat?

Natuurlijk werden nog allerlei andere onderwerpen van kleiner en groter belang aangesneden, die wij thans niet noemen. Zij zullen alle t.z.t. in het verslag van de missie worden vermeld.

Voor het vertrek spraken de twee gasten de synode toe. Prof. Schermerhorn sprak zijn waardering uit voor de ontvangen uitnodiging, vooral omdat hij evenals zijn ambtgenoot zich ook protestant gevoelde en uitte daarbij zijn beste wensen. Hetzelfde deed ook prof. Scholten. Hij voegde er aan toe, dat hij naast lid van het parlement ook belijder was van hetzelfde geloof. De inhoud van Johannes 3 : 16 „Alzo lief heeft God de wereld gehad.....” was ook zijn overtuiging. En daarom sprak hij als zodanig de wens uit, dat eenmaal zou blijken, dat leden van de kerk van Nieuw-Guinea, evenals van die van Nederland, door de zending van Gods Zoon zouden behoren tot hen, die niet verderven, maar het eeuwige leven zouden hebben.

Ten slotte zong men allen gezamenlijk van psalm 42 de verzen 1 en 7, die een in het Maleis de ander in het Nederlands. Het was een ogenblik van beleving en verbondenheid tussen de volken van Nederland en Nieuw-Guinea, wat men ook bij de leden van de synode diep heeft gevoeld.

Men scheidde met een handdruk aan de sprekers.

„Waar gaat het heen met onze Christelijke school, wanneer ze in het voetspoor van Kuyper alleen dan een christelijke school is, „zo ze strekt om de christelijke traditie, de christelijke levensbeschouwing en de christelijke levensusantie van geslacht tot geslacht te helpen voortplanten.” (De Gemeene Gratie, dl. III, blz. 396).

Wanneer onze lezers dit citaat verifiëren met wat wij boven omtrent het betoog van Kuyper hebben meegedeeld, die ziet, dat de C.H. schrijver midden in een volzin van Kuyper zijn citaat beëindigt en blijkbaar opzettelijk weglaat datgene, waar het in de gang van het betoog op aankomt. Dat is een slechte manier van citeren, die geen bijdrage is tot een serieuze discussie.

Maar in elk geval: Kuyper heeft gezegd, dat naar de allengs beter gefundeerde opvatting van de voorstanders van Christelijk onderwijs, dat onderwijs de gehele opvoeding en vorming van het kind betreft en geen neutraal onderwijs is met een Christelijk vak er bij. Zulk een opvatting past slechts in de gedachtenkring van de doorbraak. En het contactorgaan van de C.H.U. wekt de schijn, het in de afwijzing van de algemene, in strijd en bezinning verkregen visie omtrent het universele karakter van Christelijk onderwijs en opvoeding, met de doorbraak eens te zijn.

En wij zeggen: „Waar gaat het heen met onze christelijke school, wanneer

de Christelijk Historische pers zo duidelijk en bijna demonstratief laat merken dat zij geen christelijke school in nationale zin wil, en het pedagogische werk van Bavinck, Jonkman en zovele anderen, die het Christelijk pedagogische beginsel voor geheel het terrein van opvoeding hebben ontwikkeld, dus in feite verwerpt?”

Drentse Arjos al weer actief

In Drente ontstaat al weer activiteit en dat op een tijdstip waarop vele Arjosleden nog niet aan vergaderen denken.

Vanzelfsprekend gaat men nog niet tussen vier muren vergaderen; tenminste..... wanneer het weer mee wil werken. De tuin van hotel Buntjer in het Drouwenzand zal zaterdag 24 augustus a.s. naar we hopen een menigte A.R.-jongeren bevatten om daar te luisteren naar de landelijke voorzitter van de ARJOS, de heer Silvis, die zal spreken over: De kracht van ons beginsel.

Aanvang 's middags om drie uur. 's Avonds wordt in de zaal „Onder 't Rietdak” een forum-avond belegd. Als voorzitter van dit forum treedt op de heer J. Brouwer te Nieuw-Buinen en als leden hebben zitting genomen: mej. F. A. Wijngaard te Assen en de heren J. Smalibroek te Assen, R. Renkema te Valthermond, H. Breider te Nieuw-Buinen, R. de Lange te Bonger en ds. Dalmayer te Nieuw-Buinen.

Zowel de middagbijeenkomst als de avondvergadering worden georganiseerd door het Centraal verband van Arjosclubs „Nieuw-Buinen en Omstreken”.

Jeugd
in
actie

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

ZWOLLE

HET VERTROUWENSADRES VOOR
PIANO'S EN ORGELS
 ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument
GANZEVOORT
 DIEZERSTRAAT 116 • TEL. 6552 • ZWOLLE
 Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

ROTTERDAM

Barendrecht's SPECIAAL ZAKEN
 Textiel
 Bedden
 Baby artikelen
 Tapijten
 Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
 Tel. 71986-71999
 Schiedamseseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Voor **DAMES** en **HEREN** **de Jong** Weet wat u kleedt
 Beide zaken zijn gevestigd
 KATENDRECHTSE LAGEDIJK
 (hoek Dorpsweg) Tel. 77820

R.H. L. W. A. ROTTERDAM
 • VENTILATIE
 • VERWARMING
 • SCHEEPSRAMEN
 • NON-FERRO METALEN
 • CHEMISCHE PRODUCTEN
 Groothandel • Fabrikatie • Im- en Export

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf
 Speciaal adres voor: koperen, nikkel en chromen van massawerk op alle gebied.
 ROTTERDAM - TEL. 72018 - DYNAMOSTRAAT 15

A. v. Weeldens kolenhandel
 CEINTUURBAAN 31 - ROTTERDAM
 Telef. 41477 - 42283
 Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208
 Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826
 Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK
 LOODGIETERSBEDRIJF
 Ruime sortering
 GASAPPARATEN EN SANITAIR ARTIKELLEN
 Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

RONDO
 WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
 BEIJERLANDSELAAN 31
 OUDE BINNEWEG 146-148
 JONKER FRANSSTRAAT 106
 Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering.

HOTEL „DE KROON”
 SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
 Tel. 4467-4468
 *
 Uw adres voor recepties en partijen

Herstellingen spoorwegmaterieel
 Machines voor de bouwnijverheid
 *
N.V. Mulder's fabriek
 van rollend materieel
 BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251
 *
 EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

23 september 1867 - 14 november 1941

Helena Colijn-Groenene

VIER JAREN na de dood van mevrouw Groen van Prinsterer schreef Allard Pierson: „Groen is gekomen waar hij is gekomen aan een vrouwelijke hand. Wat uit zulk een hand wordt aangegomen, blijft zijn brevet van oorsprong vertoonen en (daarmee is) de man gekenteekend die voor hetgeen dezen oorsprong heeft, ontvankelijkheid bezit.”

Om met die laatste opmerking te beginnen: niet licht zal iemand beweren, dat Dr. H. Colijn een man was met vrouwelijke karaktertrekken of bijzondere „ontvankelijkheid” voor vrouwelijke beïnvloeding, zoals Pierson bij Groen veronderstelt. Toch is, evenmin als bij deze laatste, de grote geestelijke crisis in zijn persoonlijke geloofsovertuiging buiten een vrouw om tot oplossing gekomen.

Wanneer Pierson, vier jaren na Betsy's dood, Groens levensgeheim mocht openbaren — zouden wij dan niet, tien jaren na de dood van mevrouw Colijn, over haar invloed mogen schrijven — te meer, omdat er al, met grote openhartigheid, het een en ander over gepubliceerd is?

Bij de gevangenneming van Dr. H. Colijn, op 29 juni 1941, hebben de Duitsers vijf grote wasmanden vol paperassen meegenomen. Veel hieruit werd, in de vijf maanden dat Dr. H. Colijn in Berlijn gevangen gehouden en bijna dagelijks ondervraagd werd, overgelegd als bewijsmateriaal dat de beklagde in de laatste vijf-en-twintig jaren voor de oorlog een Duits-vijandige politiek gevoerd en met Frankrijk en Engeland geheuld had. Van al deze papieren is nooit een spoor teruggevonden, zodat zij als verloren moeten worden beschouwd. Wat er echter nog bewaard bleef — heel weinig uit vroeger tijd maar meer uit hun laatste levensjaren — geeft toch genoeg stof voor een artikel over mevrouw Colijn, Helena Colijn-Groeneneberg.

Verloving na beslissing

Zij en haar man waren zusterskinderen; beider ouderlijk huis stond in de Haarlemmermeerpolder, zodat zij elkaar van jongsaf kenden. Uit één van de schaarse, bewaarde brieven blijkt, dat de „sergeant Hoofdcurus” te Kampen, op de Oudejaarsavond van 1891 zijn nicht Lena Groeneneberg om nadere kennismaking gevraagd had, blijkbaar zonder bevredigend antwoord. Op 3 januari 1892 herhaalt hij die vraag schriftelijk in een evenwichtige, bijna zakelijke brief, zonder overdreven termen, eerlijk en openhartig. Hij wil haar niet binden, maar correspondenten, examen doen en tegen de herfst verloven.

Antwoord kreeg hij niet en, wat ongeduldiger, schrijft hij na tien dagen nog eens. — Waarom Lena niet zo vlot met haar antwoord kwam, wordt duidelijk uit een brief, die Colijn een jaar later, eind februari 1893, aan een neef en nicht geschreven heeft. Hij vertelt daarin, dat er bij hem „een grote verandering” heeft plaats gehad; hij bedankt neef voor de zielszorg, die deze aan hem heeft besteed en gaat verder: „Steeds sloeg ik alles in den wind en verhardde mij in mijn ongelooft, tot God behaagde mijne oogen te openen en mij het gewigt mijner schuld tegenover Hem te doen gevoelen. Een bange strijd heb ik doormaakt, al was het kort. Het was vorige week, onder een gebed van vader, dat God mij in de ziel greep en Vrijdag daaraan volgende mocht ik getuigen dat God ook mij in genade had aangenomen en dat Jezus ook mijn Zaligmaker was. Ik heb heerlijke dagen doorleefd en, kwam al een enkele maal ook de twijfel boven, ik mocht telkens met Job getuigen: Ik weet, mijn Verlosser leeft”. — Hij weet, dat veel strijd hem te wachten staat, maar verwacht kracht van God en steun van zijn vrouw: „Reeds lang hielden wij van elkaar, doch zij kon niet met mij trouwen, ter wille van mijn ongelooft en toch kon of wilde zij mij niet afwijzen. Zij kreeg kracht om te bidden, dat God mij bekeren mocht, indien het Zijn weg was, dat wij vereenigd werden. Zoo was zij een middel in 's Heeren hand, om mij tot Hem te brengen. Gods wegen zijn onnaspeurlijk en wonderlijk. Ik meen dat wij Zijn Hand in dit alles mogen en moeten erkennen. Hare bezwaren zijn door God zelve weggenomen.”

Vijf-en-twintig jaren later, op 25 februari 1918, ligt er in een album van mevrouw Colijn een gedroogde bloem en tekent zij daarbij aan: „... werd ik gewekt met een hartelijke felicitatie van mijn lieve man. Beneden vond ik een bouquet orchideeën. Wij waren vijf-en-twintig jaar geëngageerd.” Daar onder staan de versregels: „Uw doen is louter zegen, Uw gang met licht omstraald.”

Dat de veranderde geloofsovertuiging geen extase of pose was en geen middel om het meisje te krijgen, dat hij graag hebben wou, blijkt uit een brief, drie maanden na hun verloving ge-

schreven. Daarin vertelt hij, hoe aan de tafel, waar ze dagelijks met acht heren dinéren, het gesprek op de godsdienst kwam, over de zonde en over Christus als de Verzoener.

Door de beschroomdheid van een der andere heren, was het Colijn die het spits moest afbijten. Hij schrijft zijn verloofde: Ik mag getuigen, dat ik alle dingen schade acht om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus onzen Heer”. Na het dessert durfde hij, vrijmoediger dan anders, danken en een heer uit Harderwijk kwam naar hem toe, Christelijk Gereformeerd, die daar aan tafel nooit had durven bidden, maar het voortaan stellig zou doen.

zoon geboren. In dat officier deelnam aan Buiten-bezittingen, wat het betekende, het leven van een expeditie moest strijd van verz. A slachtoffers, soms moest men maar kwam.

In later jaren heb teld, hoe zij eens kreeg met alleen daarop zag ren, de vlag bereidde zich Maar die was het telegram Niet „genere mededeling

Jaren lang de gen van gan gang met nte alleen het holo heel de va ren rustte op me de beproeving van zij haar jongens in ach

Het leven van een vrouw, die veel leed en veel rouw in geloof gedragen heeft

Indische jaren

Op 18 juli 1893 werd Lena Groeneneberg mevrouw Colijn; 16 september vertrok het jonge paar van Rotterdam en kwam 27 oktober te Batavia aan.

Hun eerste standplaats was Fort Willem I, Ambarawa, op Midden-Java. Daar begon haar leven als garnizoensvrouw. In acht jaar tijd moest zij dertien maal verhuizen. Van hun zestien Indische jaren heeft ze er meer dan twaalf en een half in een onvolledig gezinsverband doorgebracht. Telkens was één van beiden ziek, maar veel erger werd de spanning voor mevrouw Colijn toen haar man deel nam aan de expeditie tegen Lombok en die op Atjeh. De communicatiemiddelen waren toen zo veel schaarser dan later. Auto's en radio ontbraken. Al werd te Ambarawa hun oudste kind, Anton geboren en al kwam haar man met roem beladen thuis van Lombok, Lena wist, dat hij maar kort bij haar blijven zou. Vrijwillig bood hij zich aan voor de Atjeh-expeditie en in die tijd mochten de officiersvrouwen niet met haar man mee. Met elkaar dienden de dames een petitie in, om voor eigen rekening naar Atjeh te mogen gaan, wat toegestaan werd.

Zo vertrok mevrouw Colijn in 1897 van Java daarheen. Dat betekende, dat zij als enige blanke vrouw het leven moest delen van de militairen — meest inheemse soldaten — en verblijf houden in de „bentengs” (omrasterde kampongs) die zij zonder gewapend geleide niet durfde verlaten. Er kwamen spionage-berichten door, dat de benteng waarin zij woonde, binnenkort door een grote groep Atjehse verzetslieden aangevallen zou worden. Mevrouw was ver in verwachting van haar tweede kind en moest dus zo gauw mogelijk evacuéren naar de hoofdplaats Kota Radja. Om zijn vrouw enigszins te kunnen beschermen dunde Colijn zijn troep uit en stuurde twee pelotons, elk van vijftien man, om haar te halen. Mevrouw werd in een „tandoe” (een in der haast gefabriceerde inheemse draagstoel) gezet, die gedragen werd door een stel zogenaamde „kettengberen” (dwangarbeiders, die wegens moord tot levenslang waren veroordeeld). Deels gedragen, deels lopend, deels zittend in haar draagstoel, die geplaatst was op een open lorrie van de Atjeh-tram en langs de rails werd voortgeduwd, bereikte mevrouw Colijn na deze avontuurlijke tocht die bijna een volle dag duurde, het militaire ziekenhuis te Kota Radja, waar enkele uren later haar tweede zoon geboren werd. Dat zij bij deze gebeurtenis geheel op mannelijke verpleeghulp aangewezen was, maakte de situatie voor haar niet aangenamer!

Negen jaren hebben de Colijns op Atjeh doorgebracht. Te Kota Radja werd ook hun derde

Minis

Hoe de kapitein Crom zich op de hoogte de houdingen in Ned bronnen bekend. Te Dr. A. Kuyper, in een Kamerzettel en kozen werd, was 191 Haag bij elkaar. Late Colijn ministersv en de positie van nog niet eerder er lot van elke vrouw, die leiding te geven Al had zij de eerste kon zij die laten ge

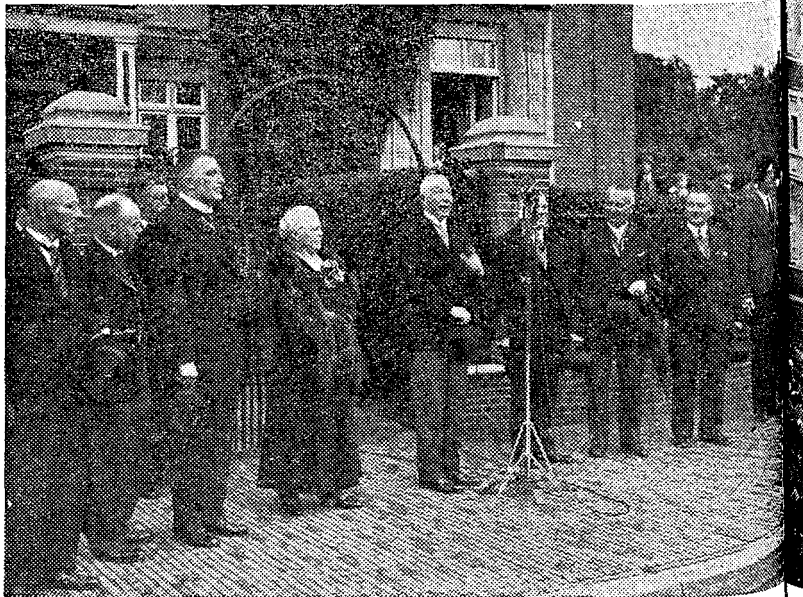
Menigeen van J.V. of M.V. heeft schap — mevrouw haar man mee kw verenigingen of ja Universiteit. Gezien spreken? Dat noodt jesbond benoemd vreli echtgenoot, die dankte.

Oor

Op 29 juni 1941 Col jaar was, door de één van de merkw chief is een dagbo jaren van de interme den heeft. Haar de waren toen in Indi sen te boek gesteld den kunnen lezen, niet meer beleefde ar gekomen!

Een ander album en knipsels bewijst, door in zulk verza haar dagboek is 's Morgens om 7 uur die dag het gezin opge nen, die het huis er behandelden. Geen Zonder geleide moe z Niets mocht meege kamer: over de was

De volgende dag lang verhoor en 's auto naar Valken

Hem alleen". Bij de begrafenis waren drie-entwintig Hollandse jongens: een bewijs dat het vaderland zijn ballingen niet vergat. Maar onmiddellijk zijn haar gedachten weer bij haar verlies. Ze kan het nog niet geloven, dat haar man zo plotseling weggenomen werd: „en geen woord tot afscheid."

De avonden alleen waren bijna niet door te komen. Berichten uit Holland kwamen niet aan — hier begon juist de spoorwegstaking, maar dat kon zij niet weten. Dr. Colijn werd begraven op de dag van de Slag om Arnhem.

De zeven-en-zeventigjarige weduwe wil graag het graf van haar man bezoeken in Ilmenau. Ze moet er heen lopen, onderweg rusten, en doet er anderhalf uur over. Vroeger, in jonger jaren, is ze ook vaak alleen geweest: „maar dan was er uitzicht"

Pas in de laatste dagen van december en begin januari komen de eerste reacties uit Nederland op het overlijdensbericht. Op Paasmaandag, 2 april 1945, klaagt ze: Ik ben arm. Noem mij Naomi — bedoeld zal zijn „Mara" — En toch niet ondankbaar."

In deze maanden van diepe smart en grote eenzaamheid eindigt elke aantekening met een tekst of psalmregel en vooral in dit dagverhaal leren wij mevrouw Colijn kennen als een diep-gelovige vrouw. In voorspoed en in tegenspoed bleef zij, wat ze als jong meisje geweest was: trouw in haar geloof.

In april rukten de Russische legers in Thüringen op. In Ilmenau werd het gevaarlijk: nachtelijk luchtalarm, verblijf in de schuilkelder. Ilmenau wordt bezet en het hotel door de Amerikanen gevorderd. Elektriciteit en water ontbreken. Mevrouw Colijn wordt met haar koffers buiten in de sneeuw gezet.

Vrouwen, die een zelfde levensverlies geleden hebben, zoeken elkaar en kunnen elkander verstaan. De weduwe van de Ilmenause dominee Küchler heeft twee maanden geleden haar man verloren en bij haar vindt mevrouw Colijn vriendelijke opname. Geruchten over de bevrijding van Nederland dringen tot haar door; ze hunkert naar de dag van haar terugkeer, maar haar paspoort is indertijd door de Duitsers afgenomen en onvindbaar. Een Hollandse sergeant, die tolk is bij de Amerikanen, komt te hulp: op 15 juni reist ze af en komt twee dagen later in Ede aan.

Van kinderen beroofd

In het vorige jaar had zij zich bij de beroofde Naomi vergeleken, onwetend van de jammer, die zij later horen zou. Op 13 oktober kreeg zij bericht, dat haar oudste zoon, Anton, drie maanden vóór de bevrijding in een Jappenkamp overleden was. Vijf dagen later bracht een ambtenaar van de Nederlandse Handelsmaatschappij de Jobstijding dat de jongste zoon, Pieter, al in 1942 door de Jappen was onthoofd, terwijl in de derde week het Rode Kruis de mededeling gaf, dat de middelste zoon „most critically ill" lag. Maar deze herstelde gelukkig.

Mevrouw Colijn kwam ons land binnen, toen het zwijmelde in z'n bevrijdingsroes. De plek, waar haar huis had gestaan, kon zij niet meer terugvinden. Al kwamen de oude vrienden haar met grote liefde tegemoet, alles was zo heel anders dan toen zij Nederland verliet. Anders ook dan zij verwacht en gehoopt had. Over haar man werd soms gesproken als over een landverrader. Zij zelf was een vergeten figuur geworden en dat alles deed pijn.

De herbegraving van haar echtgenoot op 6 juni 1947 met de koninklijke belangstelling, die haar in die dagen gegeven werd, moeten voor haar toch wel een voldoening zijn geweest — meest om hem, die zij, meer dan een halve eeuw lang, zo trouw had gesteund.

Wie de dappere, bijna tachtigjarige oude dame bij die gelegenheid nog gezien heeft, zal niet hebben kunnen vermoeden, dat zij maar enkele maanden meer te leven had. 14 november 1947 werd haar sterfdag.

Voor alles: gelovig

Zij, die intiëmer omgang gehad hebben met mevrouw Colijn, hebben haar leren kennen als een wijze vrouw, meer door het leven dan door de school geleerd. Ook als een vrouw, voorzichtig met haar woorden. Veel bleef zij thuis, omdat haar ongeziene aanwezigheid rust gaf aan de altijd-bezige echtgenoot in zijn werkkamer. Een vrouw, die bijzonder gevoelig was voor hartelijkheid.

Zonder Colijn zou Helena Groenenberg een knappe verstandige boerendochter geweest zijn, flink in haar huishouding, gewaardeerd, ook buiten haar gezin, in de kring van de gemeente. Wat Colijn zonder haar geweest zou zijn? Welke vrouw zal ooit bij benadering weten, hoe zij haar man beïnvloed heeft? In de eeuwigheid zal het duidelijk worden.

Peter Marshall zegt in een van zijn preken, dat men spreekt over een charmante, een kunstzinnige, een wetenschappelijke of begaafde vrouw, maar dat men voor haar nooit het epitheton „gelovige" tegenkomt.

Wel, wie kennis genomen heeft van haar dagboek en overige schriftelijke nalatenschap, ziet Helena Colijn-Groenenberg bovenal gesierd met die laatstgenoemde aanduiding, die wel het kenmerk van haar leven is geweest.

GERA KRAAN-VAN DEN BURG

rangs hotelletje, waar het eten zo slecht was, dat zijn bewaker er niet meer eten wou. Op kosten van Dr. Colijn mochten beiden toen ergens anders eten.

Mevrouw zelf bleef nog twee dagen onder bewaking en mocht op 17 juli voor 't eerst naar Valkenburg. Al spoedig mocht zij samen met haar man in dat beruchte N.C.B.-hotelletje wonen en er zelfs haar kleinkinderen te logeren ontvangen. In de loop van september moest zij plotseling weer uit Valkenburg vertrekken naar Den Haag, waar zij, kort daarop, een groot pak kleren van haar man uit Valkenburg thuis gestuurd kreeg, zonder enig bericht. Wat moest zij daarvan denken?

Een arts uit Valkenburg deelde haar in de laatste dagen van oktober per telefoon mee, dat Dr. Colijn de 29e van die maand geheimzinnig uit Valkenburg was weggevoerd. Op 4 november kreeg zij een briefje van haar man, uit Berlijn, zonder nader adres. Correspondentie moest gevoerd via de S.D., Plein I, kamer 37.

Er is een dik pak briefkaarten bewaard, die op deze manier hun bestemming hebben bereikt, maar alleen het hartelijk opschrift is blijk van intimiteit. Hoe kon 't ook anders! Er is ook een pakje Duitse zak-agenda's uit de interneringstijd, waarin Dr. Colijn telkens — dat is: bijna dagelijks — aantekent, dat hij bericht van zijn vrouw ontvangen heeft.

Hoe bezorgd zij was voor zijn gezondheid blijkt uit de volgende notitie: „Ik had zoo gezorgd voor vaders diët en nu mag ik er zelf niet eens voor zorgen. Dat doet mij zoo'n leed. Ik heb tot nu toe gehoopt, dat hij dit jaar thuis zou komen, maar mijn hoop is vervolgen in verdriet."

Wat is God barmhartig, dat Hij de toekomst voor ons verborgen houdt. Als zij toen eens alles geweten had, wat zij nog doormaken moest! Een adres in Berlijn wist zij niet en nieuwe angst

kwam er bij, toen Japan ons Indië bezette. Hoe zou 't met de gezinnen van de kinderen gaan?

Op 24 maart 1942 werd zij ontboden naar het Plein en kreeg te horen, dat haar man naar Thüringen vervoerd zou worden, waarheen zij, begin april, zou mogen volgen. Dat de toen 74-jarige dame niet graag de reis alleen wilde maken, is te begrijpen. Dr. J. J. C. van Dijk zou mee, maar mocht niet van de S.D. ... omdat hij minister geweest was! Wel kreeg een broer van Dr. Colijn toestemming.

In hotel Gabelbach, op acht kilometer afstand van Ilmenau, waren de echtgenoten weer bij elkaar en daár zijn zij twee-en-een-half jaar onafgebroken samen geweest, tot voor hem het einde kwam. Bij goed weer hebben zij er veel samen gewandeld. Hoe ze verder de dag doorbrachten? „Vader lezen! Ik lees, wasch kleren, stop kousen en repareer kleren. Het was werkelijk nodig, dat ik hier kwam, want zoowel onder- als bovengoed moest onder handen genomen worden."

Hebben wij, vrouwen binnen Nederland, die toen de éne lap over de andere naaiden, ons kunnen voorstellen, dat die rijke mevrouw Colijn precies hetzelfde deed? Later schrijft ze nog eens, dat haar ondergoed „één en al stop" is.

Over hun dag-indeling zegt ze nog, dat ze aardige gesprekken samen hebben en oude herinneringen ophalen. Wegens haar ogen kan ze niet veel lezen, en dan komt het weer: „Waar zijn onze kinderen? Maar niet al te veel denken, anders wordt het bij mij leelijk mis".

Op 18 juli herdenken zij, dat ze negen-en-veertig jaar getrouwd zijn. Haar man had beloofd, dat alle kinderen mochten overkomen, wanneer zij hun gouden bruiloft zouden vieren. „Maar, lieve allemaal, wij kunnen nu al wel zeggen, daar komt, helaas, niets van, ook al laat onze Hemelsche Vader ons allen in leven. Wij leefden voor drie jaar zoo rustig en in een Paradijs".

In december moest Den Haag evacueren en hun huis ontruimd worden — dat gaf nieuwe zorg. Telkens lezen wij aansporingen aan de kinderen om tot God te gaan. „Het is wel tijd om ons los te maken van alles op deze wereld", schrijft ze.

Al is zij samen met haar man, toch voelt zij zich eenzaam in dat afgelegen oord. De oorlog duurt zo lang en meer dan eens herhaalt zij, dat haar man de vrede pas „een eind in '45" verwacht.

Hun gouden bruiloft vieren ze met familiebezoek van vier personen, terwijl de Hollandse vrienden vele goede gaven sturen onder andere 550 sigaren..... voor een straffe roker als de gouden bruigom, een geweldige verrassing.

Noem mij Naomi...

Op 18 september staat aangekend: „Vanmorgen aan het ontbijt kreeg je beste vader hartkrampen, die zoo ernstig werden, dat de dood intrad om 10.30. Vader hoopte nog zoo, voor ons vaderland te mogen arbeiden en dacht veel over allerlei moeilijkheden, die er na de vrede zouden zijn. Heeft vader misschien te veel gepiekerd?"

Daags voor de begrafenis schrijft ze: „De Heer is mij tot hulp en sterkte. Waar dan heen? Tot

berg

In dat haar man als n actie van de z.g. vrouw Colijn geweten te hebben voor een man, die telkens op t land, ter bever. Altijd vielen er ms communicatie en ar de troep thuis-

n Colijn zelf versam van haar man een „gewond". Kort z de haven nade. Ze moest wel denat overleden was en de het ergste nieuws. die weerbericht en in leg letter verminkt. „gezond" had de eling.

n de Colijns de ze-an pament en de om-met nten missen. Niet het onderwijs, maar de van de kinde-nvater kwam daarbij van open-gezinnen, dat s in achterlaten moest.

rouw

in promotie maakte en gte de politieke ver-Ned. genoeg uit andere. To op aandringen van in kbaar stelde voor en de plaatsen ges-1910 weer in Den ar. later was Heleen svroegenoot in de eer an haar — als zij het erw-ook deelde zij het uw, wd is met een man, vsvershillend terrein. eren zijn hart — nooit n gen tijd en aandacht.

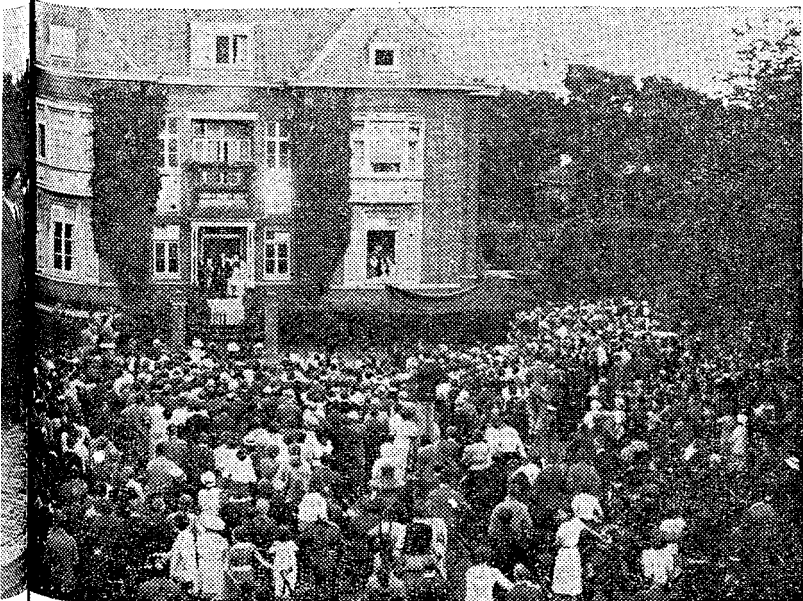
i on-lid was van een ft-n van een minister-uw en, wanneer zij met kwagdagen van jeugd-ingen van de Vrije zien in 't publiek horen ook in zij door de meis-nd wereld, was het de dakte.

ren

941 Colijn, die toen 72 ie Davangen genomen en kwastukken uit het argboewrouw Colijn, in de haar man bijgehou-r d met hun gezinnen-ndie de gebeurtenis-eld. er kinderen het zoun, w zelf de vrede eens 'de. el anders is het uit-

um, geschreven gedichten jst, ar lege uren vulde, rzmst te zoeken. Maar is v veel interessanter. ur die bewuste woens-pgesor gewapende man-is en mevrouw grof en cht binnen komen, moed zich verplaatsen. egen uit de studeer-waer al verteld.

dag Dr. Colijn een 's 21 juli werd hij per ncht, naar een vierde-

Wij hopen 1 september a.s. met onze kinderen dankbaar te gedenken dat wij 25 jaar geleden getrouwd zijn.

P. C. ELFFERICH
P. A. ELFFERICH
van den Bergh

Rotterdamseweg 160

Delft
Receptie: zaterdag 31 augustus van 3.30-5.00 uur in het restaurant „t Prinsenhof" Oude Langendijk 13, Delft.

Aangeb.

A.R. STAATKUNDE

maandel. uitgave de eerste 14 jrgn.; driemaandel. uitg. eerste 12 jrgn., in originele band geb. tegen aann. bod. Br. met opg. No. 5646 Boekh. Oranje, Arnhem.

„Moeder, kijk!
Vandaag gaan we van de levensverzekering genieten!"

Hij zegt het met blijdschap en trots - en terecht! Want nu is bereikt, waar zij zo vaak van hebben gedroomd. De veilige haven; een leven zonder zorg! Nieuwe mogelijkheden gaan nu voor hen beiden open. Mogelijkheden waar zij, bij het begin van hun huwelijk, op werden gewezen door iemand die hun trouwe raadsman bleef: een jonge en actieve relatie van de „1845"... vergrijsd nu in het vak, maar nog altijd even enthousiast voor „zijn" maatschappij en „zijn" mensen... Hoor; daar gaat de telefoon. „Dat is hem, Vader", zegt zij met een lach, want ze kent hem, die goeie vriend Meulemans...

Uw verzekeringsman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

N.V. Aannemers. en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a

Werkendam

Telefoon 444

RIJSWERKEN

GRONDWERKEN

ASFALTWERKEN

SCHEEPSBOUWVERVEN

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

UIT PERS EN PERIODIEK

Er zijn toch tenslotte

Slechte raad

De brochure van dr. N. J. Hommes „Zullen wij nog A.R. blijven?", waarvan we in ons blad reeds melding hebben gemaakt, is in een aantal persorganen besproken. Onder de titel „Slechte raad" schrijft De Volkskrant o.m.:

„Op het politieke vlak gaat het de anti-revolutionaire schrijver van het boekje vooral om de houding van de eigen partij. Tot op zekere hoogte begrijpelijk. Wij hebben er voor gewaarschuwd, dat de leiding van de AR niet van de daken kan verdrinken dat zij de huidige politieke constellatie verafschuwt, zonder tegelijk in eigen kring de vraag op te roepen, die nu ook door dr. Hommes wordt gesteld, waarom de twee AR-ministers dan toch maar blijven zitten.

Een en ander wil intussen niet zeggen, dat wij met dr. Hommes van mening zijn, dat de AR zich uit de samenwerking moet terugtrekken. Dr. Hommes meent, dat wij allemaal, als gevolg van „socialistische hersenspoelingen" niet meer zien, dat ons bestel steeds meer socialistisch wordt. De PvdA is dan blijkbaar het slachtoffer van andere „spoelingen", want daar hoort men telkens, dat het resultaat, in socialistische zin, geen reden tot juichen geeft.

De conclusie van dr. Hommes is, dat hij — ondanks zijn bezwaren — in de AR blijft. Wij hopen, dat degenen in de anti-revolutionaire partij die beter begrijpen wat een christelijke politiek moet voorstaan, dat — ondanks dr. Hommes — ook zullen doen. Alleen op die manier hebben wij vertrouwen, dat deze christelijke partij niet naar de slechte raad van dit boekje zal luisteren."

Dode muizen

Fedde Schurer schrijft in de Friese Koerier o.m.: Positief komt het hierop neer, dat dr. Hommes wel anti-revolutionair wil blijven, zo erg is het nu ook weer niet, maar dat hij daarvoor in ruil contact wil zoeken met het Gereformeerd Politiek Verbond, en zelfs aanstuurt op vereniging met de christelijk-historischen, als ze maar met elkaar de macht van de vakbondleiders (waar ook de heer Ruppert bijhoort) willen breken. Deze mensen worden terloops even aangeduid als „in de toppen van hun vingers verpolitiekte machthebbers, feitelijk ongekroonde koningen, die in tien jaar de eer van hun groots verleden hebben verloren". De „halfzachte" christelijke pers moet een „radicale omwenteling" ondergaan, en alle krachten mobiliseren voor een „geestelijk réveil".

En als men dan benieuwd vraagt wat dat voor de pers betekent, dan blijkt de schrijver alleen te bedoelen dat de staf van medewerkers met deskundigen moet worden uitgebreid.

Alle op het oog vuurspuwende bergen baren hier dode muizen. Men kan zich voorstellen dat iemand bezwaar heeft tegen de constructieve arbeid van de A.R. partij, tegen het C.N.V. en tegen minister Zijlstra in het bijzonder — maar wanneer men deze bezwaren niet op meer intelligente wijze vorm weet te geven, waarom schrijft men dan een brochure?

De belangstellende buitenstaander, die verwacht hier iets interessants te zullen lezen over innerlijke spanningen, die de A.R.-partij met iedere andere fatsoenlijke partij gemeen heeft, wordt teleurgesteld, ondanks alle luidkeelse citaten uit Elsevier.

De Anti-revolutionaire Par-

tij had een betere oppositie verdiend. Het enige nut van dit geschrift lijkt ons, dat het wekenlang aan daarop ingerichte bladen stof kan leveren voor de rubriek „stijl-bloempjes".

Onbekookt

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant wijdde onder de titel „Onbekookte brochure" een drietal artikelen aan het geschrift van dr. Hommes, Het blad merkt o.m. op:

„Op alle onderdelen zullen we niet ingaan, daarvoor wordt een brochure niet geschreven en men kan in een krantenknipsel niet al te veel citaten geven. Men moet dan de brochure maar lezen. Toch willen we er morgen iets van vertellen.

Laten we nu dit ervan zeggen: Men denke niet dat door hetgeen de brochure van de A.R. partij zegt een juist beeld van de partij gegeven wordt. Dr. Hommes harkt zc'n beetje al zijn grieven tegen de partij op een hoop en hij zegt dan ongeveer: zie daar de A.R. partij, een partij waarvan prof. P. A. Diepenhorst aan het einde van zijn leven getuigde: „Trouw en met ere", een partij waarvan we nu vragen: moeten we er nog lid van blijven, zal het Ikabod, weg de eer, gelden?

Wij vragen echter: Indien men van de stad Rotterdam, de woonstad van dr. Hommes, alle vuil van het oude Katendrecht, van de Schiedamsedijk en van Crooswijk op een hoop veegt, heeft men dan van deze stad een juist beeld gegeven? Natuurlijk niet, horen we de scribent zeggen: Rotterdam is een vol leven bruisende koopmansstad, Europa's grootste haven, met prachtige wijken in

Hillegersberg waar ik de predikantsstaf mag voeren.

Juist, daar moeten we dr. Hommes hebben. Hij geeft in een onbekookte brochure een karikatuurbeeld van de A.R.-partij. Hij vergaart — met name uit Elseviers Weekblad — een aantal citaten over de A.R. politiek, hij veegt die met een groot gedruis op een hoop en hij zegt: zie daar, de A.R.-partij, kan ik er nog lid van zijn?

Zijn antwoord valt na het gedruis nog wel mee, hij wil lid blijven. Die conclusie is ook de enige die we in de brochure kunnen waarderen. Meer waardering zit er beslist niet in."

Misplaatst

In vijf artikelen heeft De Rotterdammer een bespreking gewijd aan de brochure. In het laatste artikel wordt o.m. gezegd:

„Voor de paniekstemming, waarin de schrijver schijnt te verkeren, is geen aanleiding. Wel voor waakzaamheid. Echter verliest kritiek haar waarde naar de mate waarin ze overdreven is. In deze brochure is ze overdreven en de woordkeus, waarin ze is vervat, geeft buitendien gemakkelijk aanleiding tot wrevel.

Aan het hoofd van zijn brochure heeft de schrijver een vraag gesteld, de vraag namelijk of hij nog anti-revolutionair zal blijven. Deze vraag beantwoordt hij bevestigend en binnen deze partij zal men om dit bevestigend antwoord dankbaar zijn. Er rijst intussen een andere vraag, en wel, of door deze felheid van kritiek de solidariteit, die de schrijver wil bestendigen, niet toch in feite wordt doorbroken.

Alles, zo luidt zijn klacht, is vandaag mogelijk in de vroegere rechtse partijen der

coalitie. Hij zal goed doen, zich te realiseren, dat er binnen die partijen in elk geval iets niet mogelijk is en ook niet mogelijk mag zijn: een kritische instelling, die zich zo ver van de bestaande werkelijkheid verwijdert, dan bouwt men niet, maar dan breekt men.

Ook wij hebben zo onze wensen met betrekking tot het politiek bestel. Het is zeker niet volmaakt, ook niet in de mate waarin dit, in de worsteling van het menselijke leven op deze aarde, mogelijk is.

Maar men bewijst dit politieke bestel, en de onmisbare belangstelling er voor, toch een slechte dienst door er over te schrijven als in deze brochure is geschied.

Het is nog geen „karakterloos politiek bestel". Het is mogelijk wel een compromis, maar daarom nog geen „com. promis-gedoe". Het is geen „verdorven toestand" en al evenmin spruit hij voort uit een „totaal verdorven mentaaliteit".

Deze kritiek is misplaatst. Zij is bovendien van een strekking, dat zij moet kweken een geest van moedeloosheid. Zij klopt gelukkig ook niet met de realiteit, zelfs wanneer men de realiteit op zichzelf voor kritiek vatbaar acht.

En daarom zijn wij dankbaar, dat wij ook voor de schrijver kunnen eindigen met een woord van bemoediging en van troost. Hij heeft geschreven vanuit een gekweld gemoed. Welnu, wij menen hem te kunnen voorhouden, dat het minder erg is dan hij stelt. Hij heeft ons veel willen zeggen, hij moge zich dit nu ook laten zeggen. Zelfs dan blijft er voor de uitbouw van de christelijke politiek nog meer dan genoeg te doen over."

IN ONS COMMENTAAR

Kuypers zware lot

Een levende partij moet er steeds rekening mee houden, dat zij bloot staat aan kritiek. Kritiek van tegenstanders, maar ook van geestverwanten. Vrienden, die feilen tonen, dienen gewaardeerd te worden. Maar van hen mag dan verwacht worden, dat uit de toon ook de vriendschap spreekt.

Dat dr. Hommes kritiek heeft op de A.R. Partij is niet erg. Maar dat hij gemeend heeft, die kritiek te moeten uiten zoals hij dat in zijn brochure heeft gedaan, is ten zeerste te betreuren. Want als hij de partij wil dienen, dan had hij zijn brochure in deze vorm niet moeten schrijven.

Een politieke partij, en zeker een Christelijke politieke partij, heeft het moeilijk. Het voeren van Christelijke politiek stelt hoge eisen.

Een predikant heeft zich eens bezig gehouden met het verschil tussen de bekende Gunning en dr. A. Kuypers met betrekking tot de christelijke partij. Die predikant besprak in een boek de opvatting, dat een christelijke partij met haar actie en organisatie noodlottig de zuiverheid en gaafheid van het christelijk beginsel moest aantasten. En hij schreef toen o.m.:

„Dr. Miskotte formuleert in zijn werk over Gunning dit conflict aldus: „De tragische keuze schijnt hier: zuiverheid met sporadische invloed of expansie met verlies der mogelijke zuiverheid.

Was het laatste Kuypers zware lot, het eerste was Gunnings bittere deel: beiden hebben stellig menig uur in hun leven geslagen gestaan voor de sfinx dezer noodwendigheid, hun lot en daad aanvaard en schuld beleiden..."

De predikant schreef verder o.m.:

„Het geweten van een partij reageert dikwijls minder fijn en snel op dwaling en afwijking dan dat het geval is bij ieder christen afzonderlijk. Dit is stellig waar, maar dat is een verschijnsel dat bij elke organisatie of gemeenschap zich voordoet. Dit gevaar is er ook in de kerkgemeenschap.

Nergens ontkomt het geheel aan vervlakkening en verstarring als de afzonderlijke delen niet de zuiverheid bewaren. Wat een kerkgemeenschap zal zijn, dat beslist niet zonder meer een belijdenis, maar de sierlijkheid en nauwgezetheid van levenswandel van de enkele gelovigen.

Zo staat het ook met een partij. Wat zij zal zijn, daar over beslist niet zonder meer een program van actie, maar beslissend is ook hier de ernst en de toewijding, de overtuiging en liefde van de leden voor hun program en de daarin beleden beginselen. Een christelijke partij staat en valt tenslotte met de christelijkheid van hare leden."

Ten slotte wees die predikant er op, dat de weg van de christelijke politieke partij voert langs gevaarlijke afgronden en over steile hoogten. Daarom is waakzaamheid geboden.

Kijk, als dr. Hommes nu in zijn brochure zijn kritiek in die vorm had gegoten, dan was zij zeker van waarde geweest. En zo had dr. Hommes het toch ook kunnen doen, want de predikant, die we hierboven geciteerd hebben, is... dr. N. J. Hommes, die eens een boekje geschreven heeft, getiteld „God en keizer in het Nieuwe Testament".

Ceylon's premier Bandaranaike speelt thans een gevaarlijk spel

"I DO not love you, Banda dear, because you change from year to year." Dat zeggen op het ogenblik vele Ceylonesezen, die dan met Banda bedoelen de merkwaardige premier Salomon West Ridgeway Diaz Bandaranaike. Ze hebben blijkbaar niet veel vertrouwen in de man, die vorig jaar op overrompelende wijze de parlementsverkiezingen won en een eind maakte aan het bewind van de zeer bekwame Sir John Kotelawala.

Bandaranaike stamt uit een familie van juristen en politici; hij werd nog juist in de negentiende eeuw geboren. Zijn vader was een invloedrijke grootgrondbezitter, die jarenlang adviseur van de Britse gouverneurs was en daardoor, mede als gevolg van een vierjarig verblijf op Christ Church (Oxford), sterk onder Britse invloeden stond.

De zoon genoot een meer Britse dan Singalese opvoeding en studeerde gelijktijdig met Anthony Eden in Oxford. In 1922 werd hij advocaat en in 1925 keerde hij naar zijn geboorteland terug om er tot lid van de gemeenteraad van Colombo te worden gekozen.

Vervolgens brak hij met de familietraditie, werd boeddhist en ging de nationale kleding dragen. Het bleek een definitieve breuk met het westen te zijn.

Nadat zijn politieke carrière aldus was begonnen, voegde hij aan de klassieken van zijn schooltijd in Colombo en zijn studie in Oxford nog een enorme kennis van de hindoeïstische en boeddhistische filosofie toe. En als tegenwicht voor zijn politieke be-

langstelling schreef hij detectiveverhalen en bedreef hij de kunst van het scherpshieten.

Al vroeg was Bandaranaike verbonden met de beweging voor zelfbestuur; hij werd president van het Ceylon national congress, de voornaamste organisatie, die daarvoor streed. In 1931 deed hij zijn intrede in de nationale politiek, toen hij in de State Council werd gekozen, in 1945 werd hij leider van het Huis van Afgevaardigden. Dat was tijdens het bewind van Senanayake die door wijzigingen in de grondwet veel meer bevoegdheden had gekregen. Dit leidde tot een conflict met Bandaranaike, die een eigen partij stichtte (de Sri Lanka Freedom Party) en leider van de oppositie werd. Later vormde hij in samenwerking met gelijkgezinde politici de People's United Front, welke partij een werkmeerderheid in het parlement wist te verwerven.

Sindsdien heeft Bandaranaike zijn „onafhankelijke politiek” in praktijk gebracht. Hij onderhoudt goede relaties met communistisch China, dat de voornaamste afnemer van de Ceylonese rubber is. De nabijverige Russen doen nu ook hun best, bij Bandaranaike in de gunst te komen en Ceylon onder hun invloed te brengen. Zij boden zelfs aan, rubberplantages te laten aanleggen als... zij de rubber zelf moegen hebben.

Of Bandaranaike zo ver zal gaan, Ceylon uit te leveren aan het communisme, moet worden betwijfeld. Wel zal hij proberen alle partijen, die belang hebben bij Ceylon, tegen elkaar uit te spelen. Hetgeen op de duur wel eens een gevaarlijke bezigheid kan blijken te zijn....

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

De dominee, die al jaren in deze gemeente stond en beiden op zijn catechisatie gehad had, sprak een zeer persoonlijk en ontroerend woord. Het bruidspaar en de familieleden waren er van onder de indruk; na afloop werd herhaaldelijk tot elkaar gezegd, dat de dominee het barmhooi gedaan had. Als hij wilde, kón hij 't nog wel.....

Het was een mooie bruiloft. Jasper had van zijn patroon een mooi geschenk gekregen: een cassette met tafelmessjes; en wat ze niet voor mogelijk gehouden hadden, omdat zijn baas helemaal geen kerkelijk meelevend man was: toch was hij, in gezelschap van zijn vrouw, bij de overtrouwplechtigheid in de kerk aanwezig.

Mevrouw Groteman had een boeketje laten bezorgen. „Dat is een best teken”, zei Jasper z'n vader. „Jullie zullen het best roeien met je huisbazin!”

„Ja, ze schijnt nogal op jullie gesteld te zijn,” meende een oom van Suus. „Ik ken mevrouw Groteman een beetje, want ik heb drie jaar groenten aan haar geleverd. Ze is ontzettend uitgerekend en al die drie jaar lang heeft ze er over geklaagd, dat mijn groenten veel te duur waren. En als ik haar zo bekeek, dan dacht ik dikwijls: Gelukkig, dat jij mijn vrouw niet bent, want je bent me te scherp en te bazig. Maar die bloemetjes zijn inderdaad een goed teken. Laten wij er 't beste van hopen.”

„Als jullie geen geldke dingen doen en je behoorlijk weten te gedragen, dan kan er nooit wrijving komen,” was het oordeel van Suus haar moeder. En tot de andere gasten: „Niet om m'n eigen kind te prijzen, maar Suus is rustig en vriendelijk, eerlijk waar.”

„Precies vrouw — en dát heeft ze van jou!”

Jasper en Suus keken telkens naar het boeketje van mevrouw Groteman. Dat boeketje deed Suus méér goed, dan het grote bloemstuk dat ze van de leden van de meisjesvereniging gekregen had. Natuurlijk was ze ook blij met het grote bloemstuk, maar dat bloemengeschenk van mevrouw Groteman stelde haar gerust en gaf haar moed voor de toekomst.

Ze was natuurlijk te somber geweest, ze had wolven en beren gezien hoewel die er in werkelijkheid niet waren; — die bloemen waren er 't bewijs van. Het zou best gaan in de Vermeerstraat 73!

Ja, dat werd hun adres. Gisteravond hadden Jasper en zij meer dan twintig adreswijzigingskaarten zitten schrijven. Het was heerlijk, dat zij nu getrouwd waren en een eigen adres hadden! De dominee had het zo aardig gezegd: „Wentel ook in de Vermeerstraat 73 uw weg op de Here en vertrouw in blijde en in droeve dragen op Hem, die alle macht heeft in de hemel en op deze geschonden en door de zonde gebroken wereld.”

Dat wilden ze ook, hun vertrouwen stellen op God! Een huwelijk, waarin dit wonderlijke vertrouwen ontbrak, kon niet stevig gefundeerd zijn.

Voorheen hadden ze weleens gekscherend gesproken over een huwelijksreisje naar Limburg. In werkelijkheid voelden zij daar niets voor, — nog afgezien van het feit, dat het hun veel te veel geld zou kosten.

Nee, ze gingen liever naar hun eigen woning, die weliswaar sober, doch netjes ingericht was. Het was toch wel een heerlijke gedachte, om een eigen huisje te hebben en eigen meubeltjes..... zelfs al was dat huisje niet meer dan een kleine bovenwoning.

Toen zij des avonds, aan het eind van hun trouwdag — het was toch nog na middernacht geworden, al hadden zij zich voorgenomen, vroeg naar hun eigen woning te gaan — in de Vermeerstraat kwamen, bleek hun, dat mevrouw Groteman nog op was.

„Ik ben speciaal opgebleven om jullie te begroeten,” zei ze. „Ik hoop, dat je een gelukkig huwelijk zult hebben en dat je gezellig zult wonen boven. Neem me niet kwalijk, dat je me vanmiddag niet in de kerk gezien hebt. Ik ben niet zo erg kerkelijk, ziet u. Maar in gedachten was ik wel bij jullie, dat kan ik uit het diepst van mijn hart verzekeren.”

Jasper vond het alleraardigst, dat het oude dametje speciaal ter begroeting opgebleven was. Hij dankte haar voor deze vriendelijkheid en hij verklaarde, dat hij het zeer op prijs stelde.

Suus knikte ook.

„Ja, het is prettig voor ons, om midden in de nacht zo vriendelijk ontvangen te worden. En nog wel bedankt voor de bloemen, mevrouw Groteman! Ik was er bijzonder blij mee. Morgen haal ik ze thuis vandaag, hoor!”

De opmerking, die mevrouw Groteman over de kerk gemaakt had, vond Suus minder aardig. Het verontrustte haar een beetje, dat mevrouw gezegd had, niet zo erg kerkelijk te zijn..... Waarom had zij dat gezegd? Was het alleen maar om een verklaring te geven voor het feit, dat ze niet bij de kerkelijke huwelijksplechtigheid aanwezig was geweest?

De eerste weken was alles even mooi. Jasper had opslag gekregen, omdat hij getrouwd was.

„Geloof me, Langeveld, het huwelijk en 't huisgezin zijn om zo te zeggen zinkputten. Je kan er je hele leven lang geld in storten, maar die put wordt nooit gedempt. Maar goed, probeer jij het beter te doen en misschien zal je slagen. Ik zal je opslag geven en later moet je mij 't resultaat maar eens vertellen. Misschien kan je me op dit punt nog heel wat leren.”

Weer enkele weken later kwam er voor Suus een wolkje aan de hemel: Jasper zou met een vrachtwagen met oplegger naar 't buitenland moeten gaan rijden.

Jasper vond het een eer. Voor dergelijke reisjes werden uitsluitend uiterst bekwame chauffeurs uitgezocht. Dat de baas hem had uitverkoren om zulke verre vrachten te rijden, was eervol te noemen. Er kwam nog iets bij: Hij zou nu nog wat meer gaan verdienen ook!

Dat was mooi, want ze zouden het geld best kunnen gebruiken. Telkens bleken ze nog dingen nodig te hebben voor het huishouden. En alles was zo peperduur, je wist niet, waar je geld bleef.

Suus was er terneergeslagen over, dat Jasper over de grens zou moeten rijden. Het zou betekenen, dat zij in de toekomst vaak nachten alleen zou zijn.

„Jawel, maar geld verzoet die narigheid,” zei Jasper opgewekt.

Hij rekende haar voor, dat hij er financieel aardig op vooruit zou gaan. Aan internationale chauffeurs werd een goed weekgeld uitbetaald.

't Was allemaal waar en mooi..... maar het bezwaarde Suus toch wel erg.

— Liever minder loon, maar Jasper elke avond en nacht thuis, dacht ze.

Het ging uitstekend met de hoofdbewoonster. Mevrouw Groteman was één en al vriendelijkheid en Suus schaamde zich een beetje, zulke sombere en bange gedachten over het mevrouwetje te hebben gehad. Het viel allemaal reusachtig mee, zij had zich onnodig bezorgd gemaakt.

Op een dag stelde mevrouw Groteman aan Suus voor om in 't vervolg de ene morgen bij haar koffie te drinken en dan zou zij de andere morgen bij Suus de koffie komen gebruiken. Het zou dus om en om zijn, dat was gezellig en ze zouden gelegenheid hebben om prettig met elkaar te babbelen. Alleen was zo alleen.....

Suus ging er echter niet op in. Heel voorzichtig, om mevrouw Groteman niet te krenken, maakte zij het oude dametje duidelijk, dat ze 's morgens liever in haar eentje koffie dronk.....

Suus was bang, dat het niet goed zou blijven gaan als ze elke dag bij elkaar over de vloer zouden komen. En als het eenmaal een gewoonte geworden zou zijn, dat bij elkaar koffiedrinken, zou er moeilijk verandering in gebracht kunnen worden.

„O juist, net zo u wilt, hoor,” antwoordde mevrouw Groteman vriendelijk. „Ik stelde het alleen maar voor omwille van de gezelligheid, maar net zoals u wilt, hoor!”

Mevrouw Groteman zei het heel kalm en vriendelijk. Suus was blij, dat mevrouw begrip had voor haar standpunt.

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vrag men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50 november en december f 14.— januari f 13.— februari f 12.50. Overige maanden f 8.50. — Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-673

EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Dubbele zwarte lonen

Ons artikel over het rapport van het Convent der Christelijk-Sociale Organisaties over de zwarte lonen heeft enkele lezers aanleiding gegeven in de pen te klimmen. Zij zijn het er mee eens, dat het bedingen van een hoger loon dan het maximum dat is toegestaan, diefstal is. Maar dan stellen zij de vraag of het uitbetalen van een lager loon dan het contract voorschrijft ook geen diefstal is.

Uit hun brieven blijkt dat er landarbeiders zijn die moeten werken onder het contractloon. Weigeren zij dat dan heeft de boer geen werk voor ze, want hij kan zo andere mensen krijgen, met wie hij wel over het loon kan marchanderen.

Dat zulke praktijken vandaag nog voorkomen werpt wel een schril licht op de situatie waarin wij verkeren. In de industrie en in de bouwnijverheid, met name in het westen van het land, een schreeuwend tekort aan arbeidskrachten en op het platteland, vooral in het noorden, een overschot dat aan bepaalde werkgevers de mogelijkheid opent om arbeiders in dienst te nemen tegen minder dan het voorgeschreven contractloon.

Wij aarzelen niet om dit laatste even erg te noemen als het vragen van zwarte lonen, zo niet erger. Hier maakt een werkgever kennelijk misbruik van de vraag en aanbod-verhoudingen op de arbeidsmarkt en het schijnt, als wij een van onze briefschrijvers goed begrijpen, dat ook boeren die lid zijn van onze partij, zich daaraan schuldig maken.

Hier is sprake van contractbreuk of van werkgeversovertreding. Indien de betrokken werkgevers lid zijn van b.v. de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, dan heeft hun bondsbestuur mede namens hen een collectieve arbeidsovereenkomst afgesloten en dan zijn zij als lid van die organisatie gehouden om het gegeven woord gestand te doen. Indien zij niet georganiseerd zijn, dan zijn de contractbepalingen krachtens een beschikking van het College van Rijksbemiddelaars ook voor hun bedrijven toepasselijk verklaard en dan is een ontduiking daarvan een feit, dat in de Nederlandse wetgeving strafbaar is gesteld.

Wanneer men voorts nog bedenkt dat de lonen, zoals zij als gevolg van de centraal geleide loonpolitiek ten slotte tot stand komen, nog in sterke mate bepaald worden door de kosten van het levensonderhoud, dan kan zonder overdrijving worden vastgesteld, dat de thans voorgeschreven lonen met name voor de landarbeiders een sociaal minimum betekenen. Er zijn mensen die beweren dat in verschillende gevallen niet eens meer van een sociaal verantwoord minimum gesproken mag worden. Onder deze omstandigheden is het, nog afgezien van het wettelijk verbod, in de eerste plaats moreel ontoelaatbaar een arbeider onder druk te zetten, zodat hij een loon accepteert dat nog lager ligt dan dit minimum. Het zwarte loon mag schade doen aan het bedrijf van een werkgever, het zal zijn privéleven waarschijnlijk niet aantasten. Maar een loon dat nog lager is dan het contractloon treft de arbeider en zijn gezin.

Maar ook aan deze medaille zijn twee kanten. Arbeiders die een dergelijk aanbod accepteren uit vrees anders in de werkverschaffing terecht te komen, zijn ook in gebreke. De strijd van de vakbeweging is een zware strijd, niet alleen omdat men met werkgevers te maken heeft die proberen zo weinig mogelijk toe te geven, maar ook omdat de arbeiders zelf de bevordering van de sociale gerechtigheid vaak in de weg staan. Wij weten niet of onze briefschrijvers georganiseerd zijn. Wij weten wel dat alleen in de weg van samenwerking aan de hier vermelde kwalijke praktijken een eind kan worden gemaakt. Zolang deze arbeiders die weg niet bewandelen zijn zij net zo goed als de boer die hen tekort doet, de dief van hun eigen gezin.

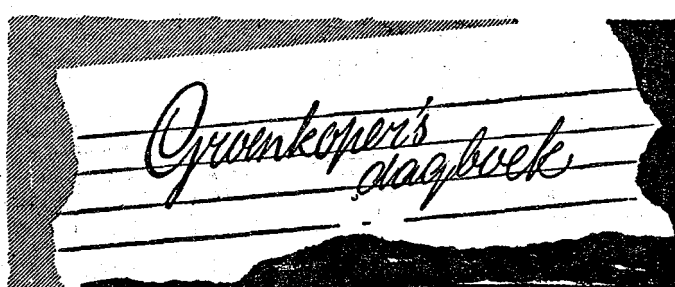
Daarom eindigen wij met hen, voorzover nodig, de weg te wijzen. De Nederlandse Christelijke Landarbeidersbond, Mauritsstraat 45-47, Utrecht, is bereid en in staat hun rechtmatige belangen op een eerlijke wijze te verdedigen. A. B.

12 AUG.

De New York Times, toch geen krant om niet te lezen of vis in te pakken, heeft zich — na grondig speuren — afgevraagd, of er werkelijk wel een Imam van Oman bestaat. Niemand heeft hem ooit gezien! Er bestaat zelfs geen foto van hem! En niet slechts zijn huis, maar zelfs zijn tent is in het woestijnland van de Muskaat volkomen onbekend. Zo iets te lezen aan het begin van de week is ontmoedigend, vooral als men in deze zeer regenachtige vakantiedagen, lopende door duinen en langs het nog erger verlaten strand zich ieder uur heeft afgevraagd: hoe zou de Imam van Oman het maken? Zou hij beter weer hebben. Zou hij een Russisch (ge)weer hebben of zal hij een Amerikaans (ge)weer krijgen? Men gaat, bij wijze van spreken, met de Imam van Oman naar bed en men staat, nog steeds bij wijze van spreken, met de Imam van Oman op en dan leest men, dat hij niet bestaat. Dat een achtenswaardig blad als de New York Times de moeite heeft genomen eens na te gaan of er wel een Imam van Oman bestaat, Niemand heeft hem ooit gezien. Maar de hele wereld spreekt en schrijft over hem.

13 AUG.

Neen, dan is het bij ons gelukkig anders. Als wij lezen, dat de gulden moeilijk zit (behalve in de schatkist, want daar zit hij nu juist niet), dan weten wij dat er ergens achter die gulden een Min van Finan staat. En hij bestaat. Men weet hem te wonen, men weet zelfs of hij een tent heeft, waarmede hij op kampeerreis gaat of niet. Men heeft hem gezien en men kent zijn foto. En als wij spreken over de Min van Econzak dan weten wij, dat ook deze Min bestaat en dat zijn tent bij het Rijksmuseum staat. Wij kennen

zijn echtgenote en wij hebben zijn kinderen op de film gezien. Nee, Trouw, ook geen krant om vis in te pakken, behoeft geen onderzoek in te stellen naar het bestaan van deze en andere Minnen, ook niet naar de Eerste Min of naar de verschillende Staatssecs of naar de honderden Doctorandussen, welke het maatschappelijk leven besturen. Zij bestaan. Wij merken het dagelijks. Wat dat betreft kunnen wij gerust opstaan en weer naar bed gaan.

14 AUG.

Het is niet billijk, dat wij altijd maar dicht om ons heen zien en ons bijna blind staren op de bestedingsbeperking. Misschien komt het door de vakantie, waarin wij aanvankelijk niets wilden doen en helemaal niets wilden horen of 'ezen, dat wij wijzer zijn geworden. En onze blik hebben veruimd en aan het strand van de zee in de richting van Engeland hebben gekeken. Daar heeft men 165 miljoen gulden verspild aan een type jeep, dat 300 maal gewijzigd is en waarvan de belangrijke onderdelen maar is ingetrokken.

Daar in datzelfde Engeland geeft men een brigadegeneraal met 28 dienstjaren, die nu per se met pensioen moet een bedrag van f 95.000 in eens en een pensioen van f 11.500 per jaar. In verband met de bezuinigingen op de defensie zullen in de volgende 5 jaar zo'n slordige 500 miljoen gulden worden uitbetaald aan 200.000 gepensioneerde en afgevoerde mili-

tairen. En dat alles moet u niet in verband brengen met het vertrek van generaal Hasselman, want dat was al lang in de pen. En dat generaal Kruls, onze andere reeds eerder gepensioneerde generaal, naar de K.L.M. gaat, heeft ook niets te maken met de hoge uitkeringen in Engeland. Integendeel.

15 AUG.

Nog niet zo lang geleden reden wij in een autobus van het vliegveld bij Hamburg naar de stad. In die bus werd ons vermaand, dat het „Verboden mit dem Führer zu spreken“ was. Nu hadden wij geen behoefte met de Führer te spreken. Wij hebben dat nooit gehad, ook niet in de dagen, waarin het niet verboden was. In die bus hadden wij wel een grappje willen maken met het verbod, dat ons nogal humoristisch voorkwam. Als wij chauffeur of gids in het huidige Duitsland waren, zouden wij geen Führer willen heten, doch dat is natuurlijk „Geschmacksache“. Dat woord bestaat nu eenmaal en laat zich niet zo gemakkelijk verdringen. En misschien horen de Duitsers in dat woord niet dat, wat wij daar iedere dag nog in horen.

16 AUG.

Bovenstaande hadden wij gisteravond geschreven. Vandaag vonden wij onze gedachten over het thema Führer beschaamd. Er zijn wel Duitsers, die dat woord niet meer willen horen. Wij

lazen dat in de Nieuwe Rotterdamse Courant en wij willen u dat niet onthouden.

Het is een — goede — gewoonte van de werkstudenten, die op de tentoonstelling Het Atoom bezoekers rondleiden, telkens, wanneer er een groepje bezoekers aankomt zich als geleider aan te bieden. Toen er dan ook deze dagen een groepje Duitsers aan de ingang verscheen ging een van de studenten naar hen toe, beleefd vragend: „Wollen Sie vielleicht einen Führer?“

De leider van het gezelschap had tot op dat moment Beiers breed geglamlacht, maar bij het horen van de aanbidding van de werkstudent scheen hij woedend te worden en hij schreeuwde: „Einen Führer? Wir haben fünfzehn Jahre einen Führer gehabt“.

17 AUG.

Intussen — men kan per slot van rekening niet overal tegelijk zijn — zijn er weer gedetineerden ontsnapt, doch daarna weer gegrepen. De Rotterdamse politie blijkt in dit opsporingswerk bijzonder doorneed te zijn.

Het parlementaire leven rust nog en ik vraag mij in stilte af, of dat invloed kan hebben op deze hernieuwde vrijheidsdrang. Nu ik zelf op een eiland der stilte zit, waarvan af te komen moeilijk is, omdat ik maar een povere zeeman ben, voel ik wel van gevangenschap. Maar dat is een andere gebondenheid, dan de gedetineerde heeft. Alleen jammer voor het systeem, die ontvluchtingen. Zij schaden dit en zij schaden ook de behandeling van anderen.

William Gronkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. stiefmoeder? nee broedmachine. 5. als 't centrum van een kolenmijn verdwenen is, krijgt u dit kruid. 8. winterkoninkje? 9. vroeger deed iedere werkloze dit, nu de post alleen nog maar. 11. in maart houdt de egel niet verandering. 12. als u dit doet, is 't geld bijna binnen. 14. van achteren is deze vrucht van chocola. 15. bagage van een der patriarchen?, nee, in geld omgezette erkentelijkheid. 19. onderkant van een dijk? nee onderdaan. 22. oom van Enos. 24. zeg het niet met bloemen, maar door uien met thee. 26. griezelig dier. 28. lintje. 29. winkelkoning. 30. plant die u krijgt wanneer u een bot voor een boom zet. 31.

samenspel, waarnaar 't publiek komt horen. Vertikaal: 1. insect met een varken in z'n achtereind. 2. misère die met een grapjas begint. 3. onderdeel van een wet, om die te bezitten studeren mensen soms jarenlang. 4. munitie in winkel-inventaris? 5. klucht in het beginstuk van een onderaardse buis. 6. hebben ze op ieder ministerie zo'n ambtelijke maalinrichting? 7. Of u deze kloosterling nu van voren of van achteren bekijkt, u ziet geen verschil. 10. was dit plaatsje nodig voor onze Lebensraum? 13. schrijver in een gevangenis van 68.8 cm. 14. als deze advokaat generaal wordt, vindt u hem bij de Hoge Raad der Nederlanden. 16. dochter van graaf Dirk VII en Floris III. 17. producent die in stof eindigt. 18. opscheperige snijbonen. 20. wolvenmoeder bij de padvinderij. 21. in deze plaats zijn de mensen teveel van een bepaalde kleur. 23. stokje, waarvoor u in de uitverkoop spullen kunt kopen. 25. Deze minister uit de eerste wereldoorlog is achteraf gezien aan de beurt. 27. als u iets in deze openingen krijgt, heeft u 't gesnapt.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. democratie; 5. wolk; 9. Malik; 10. keldermot; 12. hoorspel; 13. rails; 15. eenspan; 17. kletser; 19. aanblik; 21. dukdalf; 22. temet; 24. operette; 27. gedachten; 28. immer; 29. ogen; 30. ontspannen.

Vertikaal: 1. dame; 2. miljoenen; 3. koker; 4. afkopen; 5. inlelijk; 7. katastrofe; 8. Meerkerk; 11. mei; 14. gelastigde; 16. politici; 18. staatsman; 20. krotten; 21. deernis; 23. mud; 25. Elisa; 26. aren.

1		2		3		4		5		6		7
8						9		10				
11								12				13
14						15		16				17
						18						
19						20		21				22
24		25				26						27
28										29		
30								31				

J. DE VRIES
 COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
 O.Z. Achterburgwal 173
 Tel. 47126
 Privé Olympiakade 60
 Tel. 94152
 AMSTERDAM

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWINDRECHT

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
 voorheen
H. DE BAAT
 Directie:
 E. C. de Baat - T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179
 Amsterdam, Telefoon 98604 - 53257

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Prinses Wilhelmina

1880 - 31 Augustus - 1957

IN Maart van het jaar 1880 werd het in ons land bekend, dat H.M. Koningin Emma binnen enkele maanden een kind verwachtte. Het was haast vanzelfsprekend, dat Nicolaas Beets er enige dichtregels aan wijdde:

Blijde verwachting.
Nu spreidt de hoop
haar schoonste stralen,
En doet een zachten rozenbloed
Op een lief kinderhoofdje dalen,
Dat ze in 't verschiep
aanschouwen doet.

Wat spruitje zal ons
de Almacht geven,
Om op te wassen bij den troon?
De Moederliefde zij 't om 't even:
De Koningin verlangt een Zoon!

Des moog de Hemel zich ontfermen,
Dat Zij vol vreugd, na korte smart,
Een Prins legge
in haars Konings armen,
Een Kind drukke aan haar
Moeder-hart.

Beets stond in deze vrijmoedigheid niet alleen; ook in de pers werd duidelijk en onomwonden het verlangen uitgesproken, dat het een Prins zou zijn. Prins Alexander was de enige overgebleven zoon van Koning Willem III, zwak en sukkelend, en dat maakte het bijna dringende verlangen nog sterker, dat het straks weer een Prins zou zijn. Maar het was een Prinses.

En toen Prins Alexander in de zomer van 1884 overleed, was Prinses Paulina (zo werd zij toen meestal genoemd) Kroonprinses.

Het was toen blijkbaar een vreemde gedachte, een regerende Koningin!

NU niet meer.

Koningin Emma was acht jaren regentes; Koningin Wilhelmina regeerde een halve eeuw; Koningin Juliana volgde haar op. Het is voor ons bijna vanzelfsprekend, dat een vrouw de scepter voert en de kroon draagt.

Wij kunnen nog meer zeggen: De band tussen het Oranjehuis en héél

het volk is na het heengaan van de laatste Koning sterker en inniger geworden. Dat is mede, dat is zelfs in de eerste plaats te danken aan het zeer bijzondere karakter van het bewind van Koningin Wilhelmina. Haar Moeder heeft haar diep doordrongen van de historische betekenis van het Oranjehuis, ook aan de hand van waardevolle correspondentie.

Toen Koningin Wilhelmina in 1909 een dochter werd geboren, noemde zij haar Juliana, naar de grote stammoeder van het Oranjehuis, Juliana van Stolberg en in die naamgeving sprak een zuiver historisch besef.

Juliana van Stolberg, de biddende en offerende moeder op de Dillenburg. Háár naam is door Koningin

Wilhelmina aan haar dochter meegegeven als een ere en een vingerwijzing. En we behoeven slechts te herinneren aan de rede van Koningin Wilhelmina bij het graf van een van haar voorvaders, Gaspard de Coligny, om opnieuw te tonen, hoe sterk dit geheiligde historische besef leeft in het hart van deze dochter der Oranjes.

DE geschiedenis heeft haar verrassingen. In 1880 hoopte het volk op een Prins, maar God gaf een Prinses. Toen zij in 1938 met het Nederlandse volk mocht gedenken, dat zij veertig jaren had geregeerd, wenste ieder haar een rustige levensavond. En toen kwam de oorlog en Koningin Wilhelmina ging in ballingschap. Nooit stond zij dichter bij

het Nederlandse volk dan in die jaren. Haar stem, die ons telkens weer bereikte, was geladen van verantwoordiging, maar tegelijk vol vertrouwen:

Maar God zal mij regeren
als een goed instrument,
dat ik mag wederkeren
in mijnen regiment.

Zo werd zij méér dan Koningin, méér dan de moeder van het verzet, zij werd tot een nationaal symbool, waarin heel het worstelen en offeren en strijden en dulden van het volk gestalte kreeg. Haar leven, haar regering had een zo vreemd, zo indrukwekkend, zo aangrijpende vervolg gekregen, als niemand had kunnen vermoeden.

EN dan komt de laatste periode, als zij terugtreedt, nadat zij de scepter aan haar dochter heeft toe-vertrouwd. Zij treedt werkelijk terug, zij blijft op de achtergrond, letterlijk en figuurlijk. Als stromen van geestdriftige mensen voor de Koninklijke familie defileren, dan staat het Koninklijk gezin op het bordes, en prinses Wilhelmina blijft stil, bijna onopgemerkt, achter de gordijnen aan een van de ramen. Zij wil niet, dat ook maar één ogenblik de aandacht zal worden afgetrokken van de regerende Koningin, om zich te richten op háár... Zij is Prinses der Nederlanden en wil niets anders zijn en niets meer.

En als haar woord toch tot ons komt, dan is het niet meer het woord van de Koningin, maar alleen de boodschap van een vrouw, die de diepten van het leven kent, en die spreekt van genade en van geloof, en heenwijst naar Christus.

Daarom is ons hart vol van dankbaarheid en ontroering en vooral in deze dagen stijgt er een innig gebed op, dat God aan Prinses Wilhelmina wil geven, nu de avondschatuwen beginnen te vallen, de grote genade, dat het al lichter mag worden, door het Licht, het eeuwige Licht, dat niet wijkt, ook niet als de nacht komt, het licht van Gods genade in Christus.

De algemene leden- en abonneewerfactie

IS GESTART

- * Bestel zo spoedig mogelijk de gewenste aantallen propaganda-folders en aanmeldingskaarten
- * Een persoonlijk gesprek geeft de beste resultaten!

ALLE voorzitters, secretarissen en penningmeesters van kiesverenigingen, alsook de Kamercentrales en Statencentrales hebben op zaterdag 24 augustus de circulaire ontvangen, waarin de algemene leden- en abonneewerfactie uitvoerig wordt uiteengezet. De laatste sluiers, die dit centrale actieplan voor dit najaar nog verhulden, zijn dus weggevallen. In een 14-tal punten is getracht duidelijk uiteen te zetten wat er gebeuren moet en hoe het aangepakt kan worden. De daad is nu aan het kader van de partij. Niets staat de plaatselijke voorbereidingen meer in de weg.

Houdt daarom zo spoedig mogelijk uw bestuursvergaderingen om de uitvoering te bespreken. Bestudeer het plan en begin de actie. Pak de zaak vanaf het begin resoluut aan.

Het besluit van het Centraal Comité om deze najaars-actie te voeren moet blijken een goede greep te zijn geweest. Als het Centraal Comité straks op 28 september weer bijeenkomt, hoopt het deze conclusie te kunnen trekken. De zaak moet dan — als het kan: overal — vlot en soepel lopen. Het is nu reeds bekend, dat tal van kiesverenigingen haar uiterste best zullen doen. Dank zij dit voornemen zullen zij daarin slagen. Daar twijfelen we niet aan. Vergeet het niet, de leden kijken nu of hun bestuur iets dóét en wát het doet. Het ideaal van het Centraal Comité is: elke kiesvereniging onder leiding van het bestuur in actie te zien komen.

Het gaat er in de eerste plaats om een goede groep van medewerkers en medewerksters rondom zich te verzamelen. Vele kiesverenigingen hebben reeds zo'n stootroep in de vorm van een propagandaclub. Andere verenigingen moeten nu speciale helpers aantrekken, ouderen, maar ook jongeren, die bereid zijn hun steentje bij te dragen. Die zijn wel te vinden. De folder „Kleur Bekennen” is meegezonden. Eveneens een exemplaar van de aanmeldingskaart, waarop zowel nieuwe leden als abonnees op „Nederlandse Gedachten” kunnen worden gemeld. Het partijbureau in Den Haag staat gereed om de gewenste aantallen folders en kaarten op het eerste sein aan de kiesverenigingen toe te zenden. De oogst kan worden binnengehaald.

Het Centraal Comité hoopt vele blijken van waardering te kunnen toekennen. Uiteraard is het geen kwestie van geld verdienen met ledenwerven. De liefde tot onze partij, die in gehoorzaamheid aan de beginselen van de Heilige Schrift op politiek terrein werkzaam wil zijn, moet de voornaamste drijfveer zijn om op pad te gaan.

Alle aanvallen en kritiek, die van buiten en van binnen op de partij gericht worden ten spijt, zijn er nog tienduizenden in het land, die haar een warm hart toedragen. Die bereid zijn, in gehoorzaamheid aan hun diepste levensovertuiging hun schou-

ders mee te zetten onder dit werk. In dit stadium ligt er in de eerste plaats een voorbereidende taak voor de besturen der kiesverenigingen. Doch in wezen is het een zaak van heel de partij; een zaak van alle leden dus!

Het is goed, dat de Kamercentrales en Statencentrales stimuleren, dat de leden van de sprekersorganisatie hun rayon doortrekken om eveneens tot activiteit op te wekken. Ieder van deze instanties en personen zal derhalve op zijn werkgebied de beste wegen en middelen kennen.

Bij dit alles moet worden bedacht, dat de raads- en provinciale statenverkiezingen weldra in het centrum van de belangstelling zullen staan. Een goed gevoerde actie is in die verkiezingsstrijd een stimulans van onschatbare waarde.

Laten ook de leden, die daartoe in de gelegenheid zijn, zich bij hun besturen aanmelden om mee te helpen. Ouderen, die tijd beschikbaar hebben om ook overdag op pad te gaan. Jongeren, clubs bij voorbeeld, die zich voornemen in de avonden het propagandamateriaal persoonlijk op de daarvoor bestemde adressen te brengen.

Een paar dagen later moet dan een persoonlijk gesprek volgen met degenen die de folder ontving. Laat het hem of haar tijdig — bij voorbeeld bij het brengen van de folder — weten, dat u terug komt. Daarom de folder niet in de bus duwen, doch persoonlijk afgeven! Dat

levert de beste resultaten op. Vergeet de nieuwe stadswijken en dorpsstraten niet.

Voor één ding moeten we waarschuwen. Werk niet maar lukraak. Doe het in onderling samenspel. Daarom moeten de besturen der Kiesverenigingen hun helpers en helpsters bijeenroepen om samen een veldtochtplan op te stellen. Een goede wijk- en werkverdeling bespaart onnodig werk en veel teleurstelling.

De kiesverenigingen moeten nu reeds de leiding in handen nemen, want in „Nederlandse Gedachten”, dat op 14 september verschijnt, zullen 4 aanmeldingskaarten worden ingesloten.

Ieder lid kan dan eveneens zijn steentje in de actie bijdragen. De partij is immers een partij van de leden; de leden moeten dus rechtstreeks bij de actie betrokken worden. Liefst onder leiding van het bestuur. De actie mag echter nergens stranden op de omstandigheid, dat het kiesverenigingsbestuur geen activiteit aan de dag legt.

Het Centraal Comité vertrouwt er op, dat overal de besturen voorop zullen gaan, leiding zullen geven. Als dat geschiedt, zijn de resultaten gewis. We hebben op dergelijke resultaten reeds meermalen gewezen. Vrijwel wekelijks komen ze bij het partijbureau binnen. Nog zeer onlangs schreef de secretaris van de kiesvereniging te Harlingen, de heer M. B. Visser, dat het ledental van zijn vereniging sinds november 1955 steeg van 90 tot 145. Een toeneming met meer dan de helft. Een bewijs van wat een goede activiteit vermag.

Wie zich aan dergelijke voorbeelden spiegelt, spiegelt zich goed. Besturen van kiesverenigingen slaat nu de hand aan de ploeg! Laten de binnenkort in ons blad te melden actie-resultaten er van getuigen, dat U dat deed en hoe U het deed!

NIEUWE TAAK

DE Vakvereniging was oorspronkelijk een strijdorganisatie. Door de eerste industriële revolutie waren de arbeiders een weerloze massa geworden. De gilden waren afgeschaft, want zij stonden de vrijheid in de weg. Het individualistisch vrijheidsbegrip bleek een gevaar voor de zwakken, een bijzondere kans voor de sterken met een ruim geweten. En arbeid was koopwaar. Toen zijn de vakverenigingen uit de nood geboren. Aaneensluiting betekende machtsvorming, de opbouw van een front tegen de ondernemers en hun geldmacht. Het Marxisme schreef er een theorie bij: de grote machtsstrijd tussen de klassen is begonnen, het proletariaat is klassebewust geworden; de tegenstellingen zullen zich verscherpen en uitgroeien tot angstig-grote conflicten: totdat, tenslotte een revolutionaire situatie ontstaat, waarin het proletariaat de politieke en economische macht in handen neemt en de rode dictatuur begint. De klassenstrijd is ook een politieke strijd en de staat is een knuppel in handen van het kapitalisme, maar die eens door het proletariaat zal worden gehanteerd. De klassenstrijd is totalitair.

DE Christelijk-sociale organisaties hebben dergelijke theorieën altijd verworpen. Maar zij hebben de strijd niet geschuwd. Alleen — zij beleefden die strijd anders. Zij wisten, dat haar taak grenzen had. De christelijk-sociale organisatie heeft nooit politieke machtsdromen gekoesterd. Zij had een ideaal van sociale gerechtigheid, en wilde er voor vechten. Als het moest ook door middel van een werkstaking. Maar midden in die strijd was de Christen-arbeider er zich van bewust dat de patroon niet mocht worden gezien als zijn natuurlijke vijand, wiens macht vernietigd moest worden. Aan het einde van de weg stond niet de dictatuur, maar de harmonie, het overleg, de samenwerking, in gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor een betere maatschappij. En die is alleen mogelijk, als het Christelijk beginsel de maatschappelijke verhoudingen gaat beheersen.

IN alle Westerse landen is nu al een eeuw de vraag aan de orde, wat het karakter en het doel is van de sociale strijd. Soms wordt die strijd verzakelijkt, dan gaat het om de voordeligste positie en om de beste prijs voor de arbeid. Een andere keer spelen revolutionaire sentimenten een rol. En als een derde opvatting onderkennen we dan die van de Christelijk-sociale strijd. Tamelijk sterk en duidelijk in Nederland, en vaak maar heel sporadisch in andere landen. De Angelsaksische landen zien het „zakelijk”, in de Romaanse landen trilt de revolutionaire spanning ook tijdens het overleg. Het N.V.V. staat vreemd tegenover het getuigenis van het C.N.V.

EN in deze situatie komen langs de weg van de wetgeving de mogelijkheden tot vorming van een andere maatschappij. Het is gemakkelijk, over de P.B.O. een zeer kritisch rapport te schrijven. Het is gebrekkig mensenwerk. Het is vaak nieuw en vreemd. Sommige functionarissen hebben een slechte opleiding gehad, doordat zij op het bureau of in de bestuurskamer hebben gezeten in de Woltersomse organisatie, een caricatuur van de P.B.O., ten gerieve van de Duitse bezetter gecreëerd. Anderen hebben een theoretische opleiding gehad bij het Marxisme of het liberalisme. En — zoals wij de vorige week al hebben gezegd, er is soms een afkeer van de openbaarheid, een begeerte, om binnenskamers een akkoordje te vinden, waarin verschillende groepsbelangen in overeenstemming worden gebracht. De publieke belangstelling is er nog weinig op gericht. Tienduizenden zijn te „zakelijk”, om er veel van te verwachten. En in de toekomst zullen er misschien nog heel wat moeilijkheden komen in de driehoeksverhouding; Regering, Staten-Generaal en S.E.R. Moeilijkheden in de praktijk, ook als het theoretisch goed ligt: de S.E.R. is toporgaan van het georganiseerde bedrijfsleven en adviseert de regering.

MAAR al deze kritische aantekeningen moeten een achtergrond hebben. Van tweeën een, of wij juichen deze ontwikkeling toe, zien er een overwinning in op liberalistische en Marxistische theorieën, die strijdig zijn met het Evangelie, en hopen, dat de Christelijk-sociale beweging hier een voorlopige vervulling zal vinden van wat zij gedurende heel haar bestaan heeft begeerd. Of wij vinden de gedachte van de P.B.O. een „mythe”, en de praktijk een verfijnde belangenstrijd, en tekenen er bijna kwaadaardig bij aan, dat de macht in handen wordt gespeeld van de „bonzen”.

EN al naar gelang deze keus uitvalt, zal ook het oordeel over taak en positie van de Christelijke vakbeweging verschillen. In het laatste geval zal van haar gevraagd worden, om zich te beperken tot een voortzetting van de strijd voor sociale gerechtigheid op de oudgewende manier, wanneer althans ook dat niet overbodig wordt geacht, omdat wij leven in „een overvoede sociale maatschappij”.

Maar begroeten wij de P.B.O. met vreugde als een in wezen goed begin, principieel verantwoord, in de lijn van onze Christelijk-sociale beginselen, dan vragen wij van de Christelijke vakbeweging, om hier haar volle energie op te richten, en hier op verantwoorde wijze mee te bouwen. Dat betekent, dat een kruisritter het zwaard neerlegt, om een stad te helpen bouwen. Dat is een nieuwe taak. En een zware en tegelijk prachtige verantwoordelijkheid.

DE A.R. partij staat op het laatste standpunt. En zij stelt zich dus principieel tegenover hen, die de P.B.O. vervolgen met negativistische kritiek en het de Christelijke vakbeweging tot een grief rekenen, dat zij haar nieuwe taak aanvaardt in breed verband, en in verantwoordelijkheid voor de gehele maatschappelijke ontwikkeling. De A.R. partij verworpt deze kritiek en vindt haar gevaarlijk en bovendien ook nog misleidend, voor het geval zij zich aandient als „oer-antirevolutionair”.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0,20.

AANDELENBEZIT

VAN verschillende zijden wordt de laatste tijd er voor gepleit om ook de kleine man, die enige honderden of hooguit enige duizenden guldens heeft gespaard, in de gelegenheid te stellen zijn spaargeld te beleggen in aandelen. Het zijn niet op speculatie beluste lieden, die deze gedachte naar voren brengen. Tot deze categorie zal men immers moeilijk kunnen rekenen personen als onze minister van Economische Zaken, de staatssecretaris voor Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en P.B.O., alsmede vooraanstaande figuren uit politieke partijen en organisaties van het bedrijfsleven. Door deze en nog vele andere personen is in meer of minder sterke mate gewezen op het belang, dat brede lagen van ons volk zullen worden betrokken bij de financiering van het bedrijfsleven.

Motieven

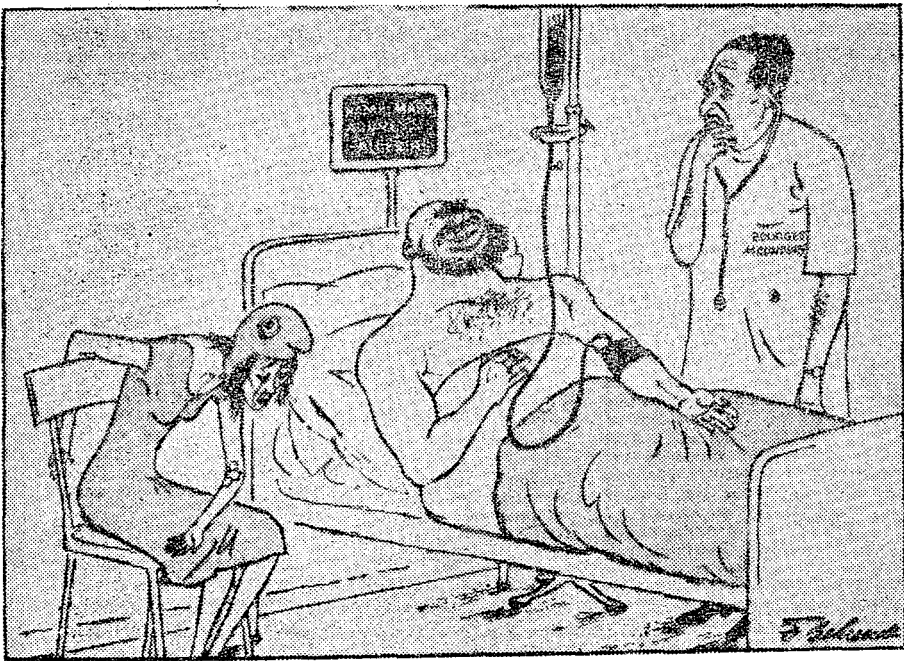
Wanneer ergens voor gepleit wordt gebeurt dat steeds op grond van bepaalde motieven. Men heeft er iets mee voor. In dit geval is het wel erg belangrijk om die motieven te kennen. Er is immers enige moed voor nodig de kleine spaarder te bewegen voor zijn zuurverdiende spaargeld een of enkele aandelen te kopen. Zeer veel mensen staan hier, bij de huidige stand van zaken terecht, zeer gereserveerd tegenover, terwijl vele anderen er beslist niets van willen weten. Is het niet veel beter, dat spaarbedrag maar rustig op

een spaarbankboekje te laten staan? Alvorens op deze bedenkingen nader in te gaan is het gewenst eerst kennis te nemen van enkele argumenten welke door de pleitbezorgers van een grotere spreiding van het aandelenbezit worden aangevoerd. Men wijst vooral op een tweemaal ontwikkelingen.

- In de eerste plaats moet voor de snel groeiende bevolking in ons land (de laatste tijd komen er iedere 7½ jaar 1 miljoen zielen bij) gezorgd worden voor voldoende werkgelegenheid en voor een redelijk welvaartsniveau. Daartoe moeten jaarlijks belangrijke bedragen worden besteed voor uitbreiding en verbetering van bestaande en voor vestiging van nieuwe bedrijven, alsmede voor instandhouding, verbetering en uitbreiding van de woningvoorraad. De daarvoor benodigde gelden moeten komen uit besparingen. Volgens recente schattingen zullen deze besparingen tenminste 20% van het totale inkomen, dat wij als Nederlandse volk verdienen (het zg. nationale inkomen) moeten bedragen. In 1956 is dat niet gehaald. De huidige moeilijkheden met de bestedingsbeperking tonen de gevolgen van deze onevenwichtigheid. Noodzakelijk zal het zijn te bevorderen dat er in de toekomst voldoende wordt gespaard en dat dit gespaarde geld ook ten goede komt aan de financiering van het bedrijfsleven. Dit is het eerste motief waarom betekenis wordt gehecht aan belegging van spaargeld in aandelen.

- Intussen — en daarmee komen we op een tweede motief — is het niet onbelangrijk wie voor de besparingen zullen zorgen.

BLOEDTRANSFUSIE VOOR ALGIERS

Behrendt in Algemeen Handelsblad, Amsterdam.

In het WILLEM ARNTSZ HUIS (inrichting ter verpleging van zenuw- en geesteszieken) te Utrecht, kunnen geplaatst worden:

leerling-verpleegsters

en enkele

leerling-verplegers

ter opleiding voor het Staatsdiploma B. (aanvang van de Nieuwe Cursus 15 SEPTEMBER A.S.) Salaris per maand:

Eerstejaars f 105,14) boven het genot van kost en Tweedejaars „ 120,81) inwoning, bewassing, genees-Derdejaars „ 140,96) kundige behandeling enz. Mulo- of huishoudschool strekt tot aanbeveling. Reiskosten worden tot een maximum van 2x per maand vergoed voor zover deze een bedrag van f 2,50 per keer te boven gaan.

Eerste dienstkleiding wordt ter beschikking gesteld. Bij eventuele oproep vergoeding van reiskosten. Schriftelijke sollicitaties aan de Geneesheer-Directeur, Agnietenstraat 2, Utrecht.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-673

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12,50, november en december f 14.—, januari f 13.—, februari f 12,50. Overige maanden f 8,50.— Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabriek

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTELEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTELEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

WISSE FABRIEK „WA"

GEVESTIGD TE GOUDA

Opgericht bij acte van 26 Februari 1941, verleend voor den Notaris A. DRIESSEN te Gouda; Ministeriële verklaring van 18 Januari 1941.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000,-

BEWIJS VAN AANDEEL

No. 1426

GROOT

VIJFHONDERD GULDEN

TEN NAM

ook voor kleine spaarders?

In principe kan men drie mogelijkheden onderscheiden:

de Overheid, de ondernemingen, (via ingehouden winsten), particulieren (ondernemers en werknemers).

De besparingen van de werknemers kunnen worden onderscheiden in verplichte besparingen, die in het kader van sociale verzekeringen, pensioenregelingen e.d. tot stand komen en vrijwillige besparingen in de vorm van tegoeden bij spaarbanken, contanten, verzekeringspolissen e.d.

Nu doet zich bij deze verschillende besparingsbronnen een ontwikkeling voor, welke niet zonder bedenking is. Het is o.a. de huidige staatssecretaris voor bezitsvorming en P.B.O. die daarop in een artikel in het maandblad Economie heeft gewezen.

Men kan nl. constateren dat een steeds groter deel van de benodigde gelden voor investeringen in het bedrijfsleven afkomstig is uit door ondernemingen ingehouden winsten. In 1954 was op een totaal bedrag aan besparingen van 4400 miljoen 46% ofwel 1980 miljoen afkomstig uit ingehouden winsten. Dit aanzienlijke bedrag werd toegevoegd aan het persoonlijk vermogen van de betrokken aandeelhouders. De

particuliere aandeelhouders vormen echter slechts een kleine groep van de bevolking. Naar schatting gaat het om ongeveer 100.000 personen d.i. iets meer dan 3% van de mannelijke beroepsbevolking. (In Amerika 30%). Daarnaast zijn nog aandelen in bezit van allerlei instellingen, gemeenten, maatschappijen enz.

Drs. Schmelzer concludeert in zijn eerder genoemde artikel, dat door het ontbreken van persoonlijk eigendom in de industrie brede lagen van onze bevolking verstoken blijven van een aandeel in de vermogenstoename van een uitbreidende industrie. In het ontbreken van actieve eigendom ziet hij een bedreiging van onze ondernemingsgewijze productiestructuur en vrees hij „zuigkracht naar gemeenschapsbezit”.

Ter vermindering van deze gevaren zou een wijdverbreid aandelenbezit eveneens wenselijk zijn.

Problemen

Ook wanneer men, op grond van de genoemde en wellicht nog andere algemene motieven, overtuigd zou zijn van de wenselijkheid, dat brede lagen van de bevolking actief betrokken worden bij de financiering van ons bedrijfsleven is toch de vraag gewettigd of deze wens in vervulling zal kunnen gaan.

• Vervolg op pag. 7

PEDALION

HET TWEE KLAVIERS PEDAAHARMONIUM voor studerende organisten.

Catalogus wordt op aanvraag verstrekt. Zie uitvoerige beschrijving op pag. 7 van dit blad.

Fa. R. van den Burg, Amersfoort

Arnh.straat 8, Gevestigd sedert 1887.

Ingaande 15 september 1957 wordt de

ADVERTENTIE-ADMINISTRATIE

van Nederlandse Gedachten verplaatst van Koningin Wilhelminalaan 34, Leidschendam, naar:

BOTENMAKERSSTRAAT 45, ZAANDAM.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

BONGERS WAGENINGEN
Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransp. Zweden, Zwitserland enz.
Telefoon 2725 — Law Allée 88

FONTEIJN-GAAL
Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid, Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf
Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80345
Atelier: Korte Leidsedwardsstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

**AANNEMERSBEDRIJF
GEBRS. HAKKERS**
* ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
* ★ Rietmattenfabriek
* ★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM, Telefoon 14

**N.V. W. J. SCHUILING'S
HANDELSONDERNEMING**
BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400.3029
(na 18 uur Delden, K 5497-447)

Vraagt steeds
ZOETERMEER'S ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

Firma C. Vermeer en Zoon's
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafellanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

**AANNEMERSBEDRIJF
F. VINK & ZONEN**
MOORDRECHT
Kerklaan 9 Telefoon K 1827 - 261

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

OCEAN N.V. BARENDRECHT
Afd. Groenevelt's Zuigercompressoren
Eigen-ontwerp, -modellen, -fabrikaat, -techn. verkoop
25 jaar ervaring.
Als u dáár de lucht van krijgt...

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**
Luttekepoort-
straat 52
Telefoon
K 3410-2109
Harderwijk

HET TEKORT AAN

DE VRAAG of het mogelijk is de dienst-tijd der dienstplichtigen te verkorten is actueel in verschillende Westeuropese landen. Onze minister van defensie, ir. C. Staf, komt in zijn nota over deze kwestie tot de conclusie: a. dat het niet kan omdat er te weinig beroepspersoneel is; en b. dat het zowel voor de defensie als voor ons volk beter zou zijn als er meer (vooral lager) beroepspersoneel zou zijn.

Dit is een ernstige situatie, die te meer afsteekt omdat in België wél diensttijdverkorting mogelijk blijkt te zijn. Daarvoor zijn twee redenen:

1. De defensie heeft daar als werkgever een uitstekende naam; daardoor beschikt men over een groot aantal beroepsmilitairen tegen een gering aantal burgerpersoneel; terwijl Nederland 33.000 man burgerpersoneel in de defensiesector heeft, een aantal dat onnodig groot is en noch in vredetijd, noch in oorlogstijd een goede oplossing biedt.
2. Het Belgische defensieplan is bescheiden en realistisch, dat wil zeggen: meer harmonisch afgestemd op de land- en luchtmachtdreiging van Rusland enerzijds en de kracht ter zee van de Angelsaksische bondgenoten anderzijds.

Gemaakte fouten

Dat er bij alle goede wil van de Nederlandse regering om het communisme te weerstaan, fouten zijn gemaakt is begrijpelijk. Men had echter eerder moeten luisteren naar diegenen die op fundamentele fouten wezen, daarbij ziende naar de Belgische oplossing. Daar komt bij de kritiek op de toporganisatie van Nederlands defensie: een organisatie opzet die in elk opzicht in strijd is met de meest eenvoudige organisatorische beginselen. Voor het laatste denken we aan het boek van James D. Moony (New York): "The principles of organization".

Welke zijn dan de gemaakte fouten?

Er is te weinig coördinatie (en dat in een klein land!) tussen leger, marine en luchtmacht. Eerstgenoemden hebben b.v. ieder een sociaal-medisch centrum, vele keurings- en selectiecentra, juridische diensten, aparte specialistische opleidingen (sport), enz., enz. Het regenten-particularisme speelt de Hollanders nog steeds parten. Te veel militaire en burgerambtenaren willen een koninkrijke voor eigen grootheid in plaats van eenvoudig dienen op de meest doelmatige wijze. Dit alles kost ons veel onnodig geld dus de spoeling wordt nog dun ook! Eén departement, gelijk o.a. bepleit door kolonel-vlieger Visch in De Volkskrant is de oplossing.

Dan zijn er te veel horizontale niveaus van uitvoering en controle met dezelfde gevolgen als hierboven genoemd. Bovendien schaaft zulks de arbeidslust. Een bekende controlemethode op een organisatie is het nagaan van de weg die men heeft af te leggen alvorens men „een direct produktieve werker" tegenkomt. In dit geval dus een militair met een geweer of een montagesleutel in zijn handen. Die weg is nu veel te lang. Te veel technici en militairen zitten achter bureaus.

Verder: externe en interne integratie, solidariteit, indoctrinatie en vertrouwen zijn belangrijke organisatorische principes.

Ter verduidelijking diene het volgende: enige tijd geleden spraken wij een flinke oud-militair, nu heilgymnast-masseur. Hij had gesolliciteerd bij onze (goed geleide) staatsmijnen voor werk in een kliniek. Ter wille van de solidariteit met de kompels

Oorzaken en oplossing

die hij te behandelen kreeg, moest hij echter eerst drie weken ondergronds werken.
Diezelfde solidariteit moet er ook zijn met de man in de lucht, op een schuit of te velde, in alle lagen van de defensie. Met smart denken we aan de trouwe onderofficieren aan wie, bij deelname aan de strijd in Indië, een blijvende rangsverhoging was beloofd — na terugkeer hebben ze daar twee jaar voor moeten procederen!

Trouwens, er worden in ons leger te veel processen, acties, enz. gevoerd door defensiemensen. Wel

zeer ongelukkig was het verslechteren van de arbeidsvoorwaarden op pensioengebied van het KNIL-personeel, enkele maanden geleden. Dat alles moest niet nodig zijn!

Maar genoeg hierover: de stoere en harde werkers bij defensie (in alle groepen, ook aan de top) hebben het moeilijk genoeg. In kringen van efficiency-experts zegt men echter altijd: „Neem de tijd om het eigen werk en orgaan kritisch te bezien, zodat met dezelfde inspanning meer wordt bereikt!"

Sommige mensen hebben de indruk dat men van socialistische zijde gesteld is op een scherpe scheiding tussen burgers en militairen bij defensie. Dit zou de interne integratie zeer zeker niet bevorderen en het scheidt extra niveaus. De marine heeft dit terecht niet toegepast. Daarom lopen de zaken bij de Kon. Marine waarschijnlijk ook beter!

Moelijke situatie

Om de situatie van thans te illustreren diene het verhaal van een beroepsofficier (parachutist in de tweede wereldoorlog), die zei: „Een militair is eigenlijk drager van vrede en recht. Roeping en vakmanschap zijn nodig. En toch heb ik het gevoel dat ik in een atoomoorlog daar niets meer mee begin..." Hieruit blijkt dat de problematiek van de moderne oorlog ook aan de beroepsmilitair niet voorbijgaat. Er dient openlijk over deze zaken gesproken te worden.

Dan bevestigd is; ook de sere immers overal staat te worbe al als gew hoo verkorting hebbe leger echter te logisch ge de echter — — Aanpassing vera het leger trekken, is bringe.

In 'dit veest v voor de gelaans trouwd beginc maar niet, itai in de voors bep de plicht is to men meen en st zelfs van een ge als die bepe ge

Ter illustre l toren die in die t met daarna gelijk

WEN
1. Regelma en zekerhe

2. Belangsuis voor he

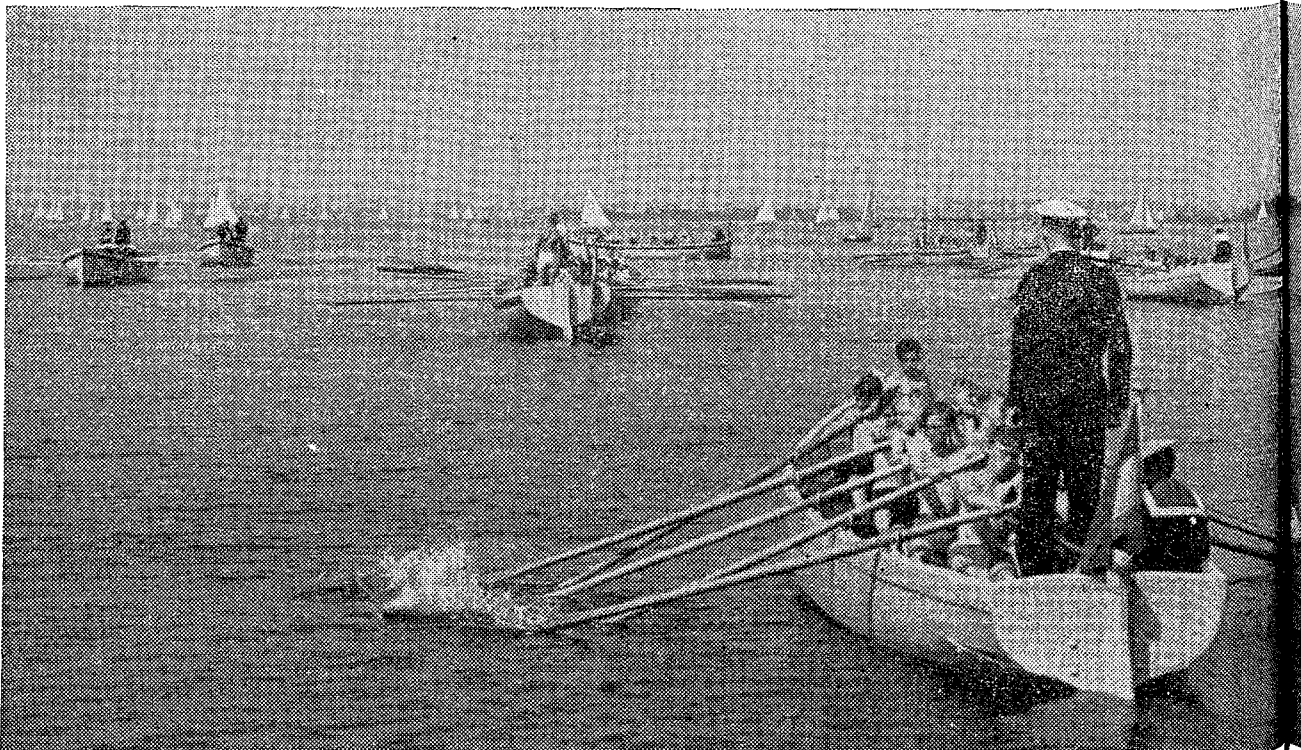
3. Goede e

4. Goede en-dighede

5. Goed loo

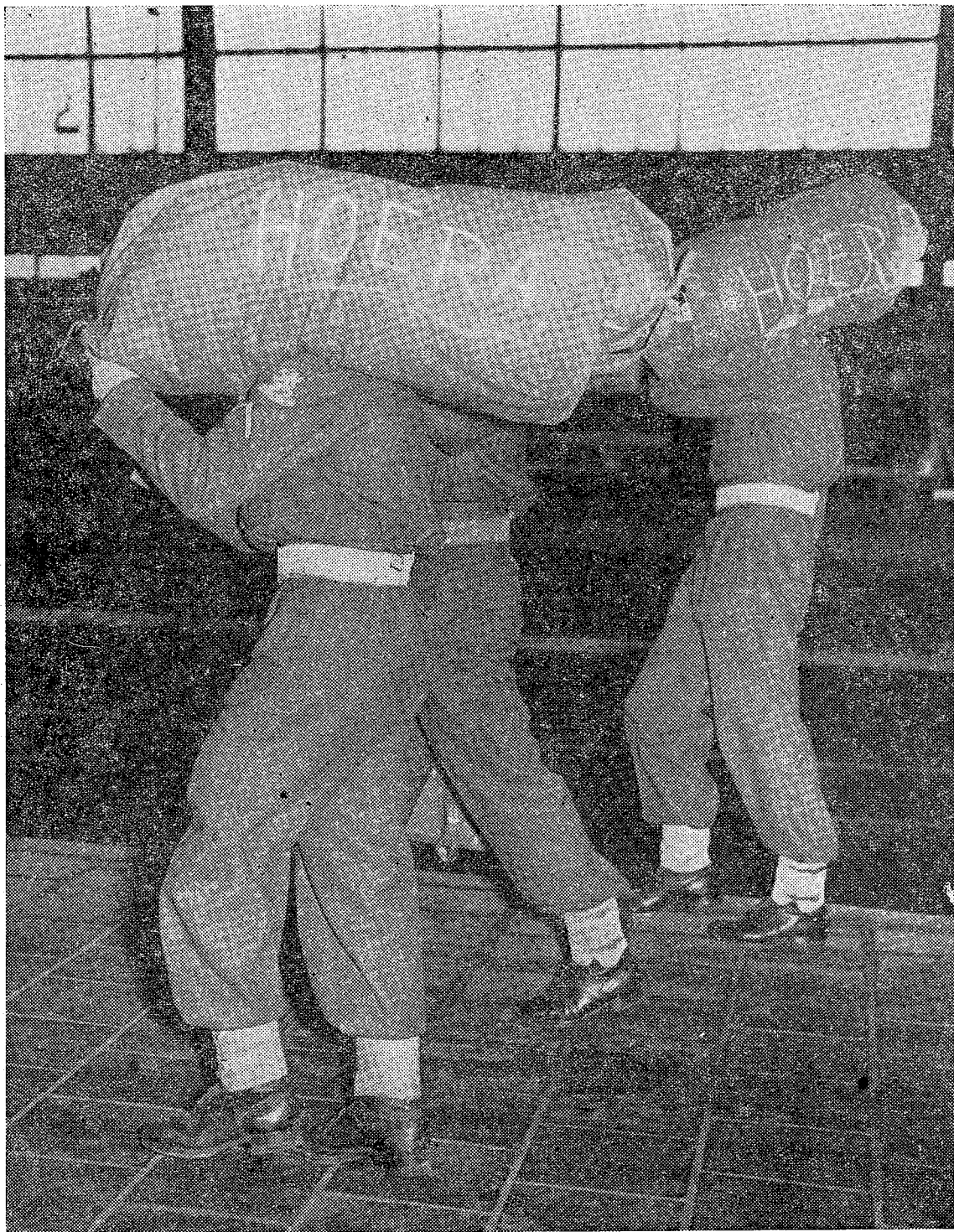
6. Goede vgen in het w

7. Gelegenhe- en te ro

DEFENSIEPERSONEEL

CULTURELE krabbels

Waakzaam zijn

IN SEPTEMBER zal het een eeuw geleden zijn, dat de beroemde schilder van Amsterdamse stadsgezichten, G. H. Breitner, in Rotterdam geboren werd. Deze Breitner was het, die omstreeks de eeuwwisseling aan het hoofd stond van een groep Amsterdamse schilders en aan onze schilderkunst een nieuwe ontwikkeling gaf: de kleur werd bij deze groep in tegenstelling tot de schilders van de Haagse School weer bijzaak. Belangrijk was het zuiver beeldend tekenen naar de natuur. Het object kreeg zijn eigen plaats en vooral de psychische waarden werden weer uitgebeeld.

Dat was de verdienste van Breitner, die 12 september 1857 het levenslicht zag. Het is interessant aandacht te besteden aan Breitner, omdat hij ook in de jaren 1880 tot 1920 meewerkte aan een nieuwe ontwikkeling, die belangrijk zou zijn voor onze schilderkunst. Immers, deze ontwikkeling betekende het begin van een niet te keren stroom van richtingen, die doorwerkt tot op de dag van vandaag en de moderne kunst van nu het zoekende, experimentele en ook chaotische karakter heeft gegeven. Breitner leefde in een belangrijke periode van onze cultuurhistorie.

Deze gedachten komen onwillekeurig op, als men een tocht heeft gemaakt langs de zomertentoonstellingen van beeldende kunst, die op het ogenblik in ons land worden gehouden; als men bijvoorbeeld de „Verzameling-Guggenheim” in het Gemeentemuseum te Den Haag of in het Rijksmuseum Kröller-Müller bij Otterlo de expositie „Rondom Paul Klee en Max Ernst” bezoekt en het culturele tournee tenslotte beëindigt in de Leidse Lakenhal, waar de werken van Verster en zijn tijdgenoten (o.a. Breitner) hangen.

Deze excursie leert hoe snel alles is veranderd. Dat is niet zo verwonderlijk, want op alle terreinen van het leven hebben zich in een hoog tempo wijzigingen voorgedaan. Maar opvallend is toch wel, dat deze veranderingen vooral in het culturele leven de chaos hebben vergroot. Wat zich daar voordoeft is soms beangstigend. Onlangs zagen we nog een expositie van een avant-gardist, van welke expositie de strekking volkomen negatief en geheel uitzichtloos was. Enkele werken zo normloos, dat zij godslasterlijk van aard waren. De naam van deze artiest verdient geen vermelding.

Hierom maken we ons ongerust, dat van onze kant te weinig reactie op dit nihilisme komt, te weinig positieve actie bestaat. Nee, de kwestie is niet dat de kunst abstract en onbegrijpelijk is. Dat is het probleem niet. Op allerlei terrein, politiek en sociaal, kunnen we wel meekomen, ideëel en organisatorisch. Maar juist daar waar de degeneratie en de voortschrijdende „Umwertung aller Werten” zich het snelst voltrekken, blijven we in gebreke en laten protestanten weinig protest horen. In het culturele leven klinkt onze boodschap, de enige boodschap, te zachtjes, terwijl ze elders toch zo helder kan klinken.

Het probleem rijpt, overal. Een voorbeeld. De televisie veroverd Nederland. In juli werden er in ons land meer televisietoestellen dan radio-toestellen gekocht. In 30 pct. van de West-Duitse arbeidersgezinnen staat al een beeld-radio. Door een draai aan de knop krijgt men de „cultuur en ontspanning” thuis in de huiskamer. En men kijkt maar.

Gelukkig bouwt bij ons de televisie op het werk van de radio, althans in ideëel opzicht. Dank zij de voortdurende bezinning van de N.C.R.V. wordt hier naar de juiste vorm gezocht. En ook in kerkelijke kringen houdt men zich intensief met het probleem bezig. De gevaren zijn signaleerd. We nemen het nieuwe machtige medium in handen en laten het niet glippen, zoals bijna geheel met de film is gebeurd. Want eigenlijk is de vraag niet zo moeilijk hoe de televisie gehanteerd moet worden. Eenvoudig gezegd dient wat op het scherm te zien is tot eer van God te zijn en ook tot stichting en heil van iedereen, die kijkt. Dat zijn grote woorden, waarover praktisch nog heel wat geschreven kan worden en, wat belangrijker is, waarvoor gezamenlijk nog meer moet worden gedaan.

ogen

... waarom de werving zo moeilijk is... spreekt in zijn jongste nota... werving... is bezig een industriële arbeidsmarkt is schaars, ook... conjunctuur. Dienstd... welkom zijn. Vooral het... Historisch en socio... Koninklijke Landmacht... feodale trekken.

... vermeld, dat de regering... ideeënbus (een ver... industrie) heeft ingevoerd... Weliswaar kent men... bepaling dat het het recht en... tot verbetering te doen als... staat te zijn — er wordt... gesproken — maar zo oud... geregeld is het nooit!

... hieronder een aantal fac... gelden als wenselijkheden... tot verwezenlijking

BIJ DEFENSIE:

Nachtoereningen, verhuizingen. Anderzijds ook: avontuur, kameraadschap, het buiten-zijn en een redelijk vrije werksfeer.

Het Nederlandse volk is niet erg defensiegezin. Ware vrijheidszin echter weet vakmanschap op dit gebied te waarderen.

Defensie voedt voor een deel de Nederlandse jeugd op, moet daarom eerste klas krachten aantrekken. „Er wordt echter de hand mee gelicht” zegt de minister.

Moeten even modern zijn als in een eerste klas bedrijf met „behoud van de eigen aard van defensie”.

Lijkt laag gewaardeerd, maar toch zijn er velen die niet weglopen om ergens anders meer te verdienen — met alle onzekerheden van het nieuwe. Geld alleen is dus niet de oplossing. Toch gaat de meergenoemde nota die kant op n.l. van „premie-vrijwilligers”.

Bevordering van een daadwerkelijke kameraadschap is blijvend nodig.

Instelling van de ideeënbus.

8. Gelegenheid vakman te worden. Is door de toenemende specialisatie en techniek ook bij defensie zeer wel mogelijk. Maar dan ook zoveel mogelijk voor dezelfde diploma's opleiden als in de civiele sector.

9. Goede werktijden. Zijn bij de troep langer. Maar meer vrij(heid) anderzijds.

Iemand heeft dit alles als volgt samengevat: „De mensen wensen zelfrespect, respect van anderen, een „kans om te leven”, enige zekerheid en veiligheid en een redelijk sociaal bestaan. Nu kan men fulmineren tegen „de lamelijkheid van tegenwoordig”, enz., enz., maar men dient de werkelijkheid ook onder ogen te zien. Trouwens, liggen al deze wensen zo ver af van het woord van Prediker als hij spreekt over „het goede van een handvol arbeid en rust daarbij”?

Spediger oplossing?

Een oplossing voor deze hele problematiek moet vooral van de zijde van het parlement komen. Het is al erg dat men het zo ver heeft laten komen, waarbij als verontschuldiging kan dienen dat men geen experts in zijn midden had. De meeste zaken liggen zo zeer op hoog beleidsniveau dat men de militairen weinig verwijten kan.

Om te beginnen zou men binnen de Kon. Marine tot een verschuiving kunnen overgaan in de richting van een groter marinierkorps. Een van de tien beginselen der oorlogvoering is flexibiliteit — ons defensieplan zou daardoor flexibeler worden naar land- en zeezijde. Op grond van een modern wetenschappelijk onderzoek (n.l. operations research, een vorm van kansberekening in de mathematische statistiek), ware het meest doelmatige defensieplan te formuleren (uitgaande van normatieve efficiency). Met een ontoerijkend plan stuurt men de Nederlandse jeugd op onverantwoorde wijze de chaos en de ellende van een moderne oorlog in!

Voor Nederland geldt hetzelfde als voor het Amerika van Roosevelt toen deze zei: „We moeten als weinig militair voelend volk een goede defensie opbouwen. Dat kan alleen door uit iedere militair-geschikte kracht datgene te halen wat er in zit.” Nog steeds kan men in Amerika op velerlei wijzen officier worden.

En in Nederland? Als Van Heutsz en Colijn nu hadden geleefd als jonge, bekwame onder-officieren, zij zouden nooit officier geworden zijn! In de beide Kamers is hier veel over gepraat en te veel in de richting van een „hoofdcursus”,

die bij de huidige opleidingsmogelijkheden in Nederland onpraktisch zou zijn. De oplossing is dat er binnen een maand een defensieorder komt, waarin staat dat jonge en bekwame onderofficieren op verzoek werkzaam kunnen worden gesteld in een garnizoen waar een avondopleiding voor Mulo B of H.B.S. bestaat. Daarna dienen zij een reserve-officiersopleiding te volgen en tijdens de vakken die zij reeds kennen lessen te ontvangen voor beroepsofficier. Deze mannen moeten dan, na een proeftijd als reserve-officier, beroepsofficier kunnen worden. Uit een oogpunt van personeelsbeleid zou dit alleen maar gunstig zijn daar immers de K.M.A. onvoldoende toeloop heeft en de brede onderzijde van de personeelspyramide met de veel jonge mensen wordt opgevuld.

Ieder heeft na de oorlog beroepsofficieren wel eens met trots horen spreken over een collega die officier was geworden, dank zij zijn aandeel in het verzet of omdat hij Engelandvaarder is geweest. Behalve dat dergelijke maatregelen het onderofficierskorps stimuleren, bereikt men ook dat de burgers zeggen: „Heb je 't gehoord van Pietersen? Hij is nu luitenant. In het leger kunt je echt wat worden tegenwoordig!”

Als men ergens wil beginnen dan moet men bovenbeschreven kans allereerst geven aan de militair-bekwame beroepsonderofficieren, die al een diploma van een middelbare school in hun zak hebben. Aldus wordt een externe en interne klimaatsverbetering gekregen.

Een voorbeeld van deze noodzakelijke klimaatsverbetering: het geval van twee broers, vrijwel even oud. De een wordt officier bij de marine, de ander bij de landmacht. De laatste wordt commandant van een eskadron tanks ter waarde van 20 miljoen gulden. Zijn broer is commandant van een fregat ter waarde van 1 miljoen gulden. Deze verdient echter (hij is 36 jaar) ruim f 1200 per jaar meer dan zijn landmachtbroer. Voor ambtelijke verhoudingen en ook bestuurlijk gezien is dat een onding!

Door deze en andere oorzaken is de landmacht achterop gekomen en dit wreekt zich nu in een langere dienstdtijd. Indien men de defensie-organisatie wil stroomlijnen en de mensen effectiever, meer direct voor het gestelde doel, wil gebruiken, dan zullen er verschillende hogere ambtenaren hun (in wezen overbodige) apparaat van vijf, tien, vijftig of meer mensen kwijt raken. Omdat men de specialistische kennis van deze mensen vaak niet kan missen, dient men ze in een staffunctie te plaatsen. En het thans gevolgde systeem van „totale bewaking van de richtlijnen”, dient men te vervangen door de steekproefmethode, op dezelfde wijze dus als de kwaliteitscontrole in de civiele sector.

OBSERVATOR.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scho-
len en -kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HABBO**
HARDINXVELD

Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Vraagt Uw bakker naar

**TARVO-
BROOD**

*Uw bakker
Uw dokter*

uw **ZENUWEN**

wordt U volledig de baas met

NEUROTONIC

niet verdovend

maar genezend

het zenuwpreparaat dezer tijden

PLAATWERK

STAAL EN ALUMINIUM

NIMA ZWINDRECHT
K 1850-5382

**N.V. Rederij &
Haringhandel**

IMPORT — EXPORT

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15

Telefoon kantoor 3444

Buiten kantooruren 2092 - 2283

Voor complete

diesel-elektrische

installaties

Van der Leun's

TECHNISCHE ONDERNEMING

SLIEDRECHT

Kerkstraat 11-13

Tel. 151

Belangrijk!

Het is van groot belang, dat veel advertenties in ons blad geplaatst worden. Daarmee moet de exploitatierekening sluitend gemaakt worden.

Wij zijn de adverteerders dan ook heel dankbaar voor hun medewerking in deze vorm. Wij kunnen dit tonen door met grote belangstelling de advertenties te lezen en van de aanbiedingen die daarin gedaan worden, gebruik te maken!

UIT PERS EN PERIODIEK

Bezuiniging en/of

BELASTINGVERHOOGING

Vraag

Onder de titel „Vraag”
schrijft *De Telegraaf*:

„Het blijkt vrij scherpe meningsverschillen tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van Economische Zaken over de verhoging van de tabaksaccijns heeft het Nederlandse volk voortijdig kennis doen nemen van een onderdeel van de miljoenennota, welke op de derde dinsdag van september aan de Staten-Generaal zal worden aangeboden.

Tot op zekere hoogte is de aard van deze mededeling geen verrassing. Een lege schatkist van het rijk, gemeenten, die nauwelijks meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen, en een deviezenpositie, die ook vóór de devaluatie van de Franse frank van week tot week slechter werd, schreeuwen om maatregelen.

De keuze der maatregelen is altijd geweest bezuiniging of belastingverhoging. Het programma tot beperking van de bestedingen was voor het overgrote deel een aanzienlijke belastingverzwaring, gepaard gaande aan een matige bezuiniging van de overheid, welke nog in hoofdzaak een bezuiniging bij anderen was.

De berichten over de accijnsverhoging doen vermoeden, dat wij op dezelfde weg blijven voortgaan: géén forse uitgavenvermindering, maar wel nieuwe belastingverhogingen, waarbij men zelfs het risico wil lopen — zoals bij de accijnsverhoging op gedistilleerd — het doel voorbij te schieten.

Het program, waarop het huidige kabinet-Drees tot stand is gekomen, voorzag in de inmiddels aangenomen bestedingsbeperking en in de huurverhoging annex blokkering. De meerderheid der K.V.P. meende door het regeringsprogram gebonden te zijn en accepteerde zelfs de ongelukkige huurblokkering. De grote vraag is nu of de K.V.P. ook een niet overeengekomen nieuwe belastingverhoging zal aanvaarden.

Antwoord?

„Geldzorgen” schrijft *De Volkskrant* boven een artikel, waaraan het volgende is ontleend:

„Aan socialistische kant is men bij voorbaat overtuigd van de noodzaak van belastingverhoging. Men stelt het daar graag zo voor, dat uit de houding van de KVP ten aanzien van de belastingverhoging moet blijken of zij al dan niet bereid is een voortstrevende politiek te blijven steunen. Zo eenvoudig is het echter niet. Wij moeten voorop stellen, dat het financiële beleid na de oorlog steeds werd uitgestippeld door socialistische ministers.

Ook bij de jongste formatie was de PvdA er weer alles aan gelegen het departement van Financiën te behouden. Dat heeft er toe geleid, dat de KVP in het parlement de zwaarste taak kreeg bij de controle op dit beleid. Als grootste onder de niet-socialistische partijen moest vooral de KVP er op toezien, dat de belastingdruk binnen de noodzakelijke perken bleef. De KVP heeft tweemaal met succes op belastingverlaging aangedrongen, maar dezelfde partij heeft evenmin de verantwoordelijkheid voor verzwaring geschuwd als haar een dergelijke verzwaring op grond van de geldende omstandigheden onvermijdelijk voorkwam. Hoe de omstandigheden op het ogenblik zijn, kan eerst goed worden overzien als de regering daarvoor straks in de Miljoenennota de mogelijkheid biedt.

Ook dan blijft er nog ruimte voor verschil van inzicht.

Zo is al lang de vraag aan de orde of de overheid voor bepaalde uitgaven niet te veel uit de belastingmiddelen put. Wij zijn het er mee eens, dat wij onze financiële moeilijkheden niet op het nageslacht mogen afwentelen. Maar dit geldt niet voor zaken van blijvend nut. Daarvoor mag wel degelijk geleend worden. Als dat bij de huidige situatie op de kapitaalmarkt niet mogelijk is, blijft de suggestie van belastingcertificaten een mogelijkheid die waard is om opnieuw bekeken te worden.

Hoe het verder ook met de belastingdruk zal gaan, het andere middel om de financiële moeilijkheden het hoofd te bieden, een verlaging van de overheidsuitgaven, zal zeker gebruikt moeten worden.

Besparingen in de overheidssector door middel van zuiniger en doelmatiger werken hebben ongetwijfeld de voorkeur, maar wij moeten ons niet met de illusie vleien, dat men hier honderden miljoenen kan vinden.

Toch overtuigt een blik op de kalender, dat de Derde Dinsdag in September al dicht in het zicht komt. Die datum dwingt tot beslissingen. Hopelijk gaat het daarbij dan om een beleid, dat voldoende steun kan krijgen. Aan politieke moeilijkheden hebben wij zeker nu geen behoefte.

Bezuiniging

„Eerst écht saneren”, meent *Elseviers Weekblad* en schrijft:

„De regering echter blijft, na de explosie der ministeriële welsprekendheid van enige tijd geleden, voorshands liever zwijgen.

Dat is maar beter ook. Haar primaire en reeds te lang verzuimde taak is de drastische beperking van de staatsuitgaven.

Overbodige ministeries opheffen; niet-onmisbare landsdiensten afschaffen; een betere defensie organiseren voor een paar honderd miljoen minder; ernst maken met de efficiency en de gehele staatstaak terugbrengen tot het strikt-nodige — op die manier bereikt men: bezuiniging.

Terecht hebben Amsterdamse bankiers in een dagblad verklaard, dat er geen reden is om de waarde van de gulden in het geding te brengen. Doch even terecht heeft één hunner daarbij als voorwaarde gesteld, dat men ernst maakt met de bestedingsbeperking in de overheidssector. In die sector is de kwaal begonnen en daar moet men de genezing zoeken.

Gezond

De *Rotterdammer* schrijft onder bovenstaande titel:

„Minister Suurhof heeft het mes gezet in de uitgaven van zijn departement en dan wel speciaal voor zover het de afdeling volksgezondheid betreft. Zijn operatie heeft ruim een miljoen aan bezuinigingen opgeleverd, waar dan tegenover staat dat een ongeveer gelijk bedrag steeds zal worden aan de voorgenomen inenting tegen kinderverlamming. Een werkelijke bezuiniging heeft dus niet plaats.

Hoe de reacties zullen zijn van de diverse verenigingen die minder subsidie zullen ontvangen, is nog niet bekend. Hier en daar zal wel enig stof opwaaien, vooral in die plaatsen waar de wijkverpleegster zal moeten verdwijnen. In hoeverre de volksgezondheid door deze bezuinigingen werkelijk geschaad wordt, zal de toekomst moeten leren. We hebben wel vertrouwen dat het desondanks wel goed zal gaan.

Want dit zal men moeten beseffen: men dringt er op aan dat de overheid bezuinigt en terecht. Maar elke gulden die geschraapt wordt doet ergens pijn — al is het alleen maar bij diegene die anders die gulden ontvangen had! Want ergens is altijd wel een plausibele reden aan te geven waarom die gulden wordt uitgegeven.

De straks in te dienen begroting zal ons wijzer maken over dit alles — het ziet er naar uit dat het een gezonde ontwikkeling wordt.”

Oplossing

Onder de titel „Kapitaal-schaarste” schrijft *Het Vrije Volk*:

„De Nederlandse Handels-Maatschappij heeft in haar dezer dagen verschenen kwartaalbericht een beschouwing gewijd aan de schaarste aan kapitaal in ons land. Men kan, aldus het betoog, de beschikbare schaarse kapitalen op twee manieren verdelen: ten eerste door evenals in Engeland is gebeurd, een commissie in te stellen, die toezicht houdt op de openbare kapitaaluitgiften en die bepaalt welke emissies wel en welke (nog) niet mogen worden uitgegeven. Ten tweede door te vertrouwen op meer globale methoden, zoals bij voorbeeld de stijging van de rente. Door stijging van de rente vallen immers de minder koopkrachtige kapitaalvragers vanzelf af. De Handels-Maatschappij geeft de voorkeur aan de tweede methode, maar spreekt daarbij merkwaaardigerwijs wél over stijging van de renten, maar niet of nauwelijks over verhoging van de belastingen, die óók een globaal middel is om de investeringen af te remmen. Wij zijn overigens van mening, dat als het erop aan komt én een commissie voor de kapitaaluitgiften én een reeks van andere middelen nodig zijn.”

EN ONS COMMENTAAR

Antwoord reeds bekend

Het antwoord op de vraag: Bezuiniging en/of belastingverhoging? zal waarlijk niet eerst de derde dinsdag van september bekend worden. Het is al duidelijk, dat naast bezuiniging ook belastingverhoging zal worden voorgesteld.

Wel blijft de vraag nu nog aan de orde, hoeveel miljoenen het kabinet denkt te verkrijgen door versobering van de Staatsdienst en hoeveel miljoenen ons volk aan zwaardere lasten zal worden opgelegd. Daarover zal de strijd straks gaan. Of het een felle strijd zal worden? We geloven het niet.

De Partij van de Arbeid wil in elk geval belastingverhoging en wel zo veel mogelijk om te bereiken, dat de bezuiniging zo gering mogelijk zal zijn. Het zal nu voor een zeer belangrijk deel van de K.V.P. afhangen in hoeverre aan de socialistische wensen tegemoet zal worden gekomen.

Er zullen wel weer enkele K.V.P.-ers zijn, die met zwaar geschut belastingverhoging zullen bestrijden, doch in hoeverre de grote meerderheid van de fractie van prof. Romme het been strak zal houden zal — als steeds — moeten worden afgewacht. Als nu echter „De Volkskrant” reeds schrijft, dat men niet moet denken, dat men met besparingen in de overheidssector honderden miljoenen kan vinden en ten slotte nog opgemerkt, dat we aan politieke moeilijkheden nu zeker geen behoefte hebben, dan is het duidelijk, dat ondanks een aantal slagen om de R.K.-arm, de socialisten gerust kunnen zijn.

En wat zullen de bezuinigingen worden? Wat betekenen de besparingen, welke minister Suurhoff denkt te bereiken in de afdeling Volksgezondheid? Zal daarmee een „gezonde ontwikkeling” worden ingeleid, of betekent de „bezuiniging” van het Rijk verschuiving van lasten naar de lagere publiekrechtelijke lichamen, met name naar de gemeenten?

Zeker is wel, dat de miljoenennota dit jaar met groter belangstelling zal worden tegemoetgezien dan anders vaak het geval is. Niet omdat het Nederlandse volk nu plotseling zoveel belangstelling krijgt in de principiële staatkundige strijd, maar omdat ons aller portemonnaie er bij betrokken is. En als dat het geval is, wordt ons volk — althans even — wakker.

Het zal goed zijn van de korte periode, dat de Nederlandse burgers dan wakker zijn gebruik te maken, om hen te wijzen op de steeds voortgaande politieke strijd, waarbij het om veel meer gaat dan het betalen van wat meer belasting.

Daarbij zal men trouwens dan moeten bedenken, dat, als de overheid eens zou besluiten, ingrijpend te gaan bezuinigen, Nederland uit eigen kracht — maar dan vrijwillig — toch allerlei activiteiten zelf zal moeten betalen. Maar dan betaalt men tenminste die arbeid en dat werk, dat men zelf van betekenis acht en behoeft men niet bij te dragen in activiteiten van anderen, die alleen maar in stand gehouden kunnen worden, omdat de overheid door middel van aller belastinggeld de mogelijkheid daartoe opent.

Zo zou gezonde volkskracht ontwikkeld kunnen worden.

• Vervolg van pag. 3

Gaan wij eerst eens uit van iemand die inderdaad enig spaargeld te beleggen heeft. Is het dan bezien vanuit het standpunt van de kleine spaarder zelf wel zo verstandig zich te wagen aan aandelenbelegging?

Kan hij zijn spaargeld niet beter op een rustiger wijze beleggen? B.v. op een spaarbankboekje, of door het afsluiten van een verzekeringspolis, in de vorm van een obligatie of een eigen huis? Loopt hij daarbij niet veel minder risico dan bij belegging in aandelen?

Nog dringender wordt het probleem wanneer men bedenkt dat er tal van mensen zijn wier inkomen of wier gezinsomstandigheden het niet eens toelaten dat zij zelfs maar een reserve op een spaarbankboekje hebben staan. Zullen zij er dan ooit aan toekomen om zilver voor geldbelegging een aandeeltje te kopen, terwijl er nog velerlei andere, dringender behoeften (b.v. kleding, wasmachine, radio, huisraad en mechanische hulpmiddelen in de huishouding) om bevrediging vragen? Het zou voor vele kleine inkomstentrekkingen in ons land reeds een grote stap vooruit zijn indien zij een beetje voor de dorst op de spaarbank hadden staan. Moeten die mensen nu worden opgewekt om een aandeel te kopen teneinde daardoor meer actief te kunnen worden betrokken bij de ontwikkeling van het bedrijfsleven? Men make zich geen illusies!

Er zijn zelfs stemmen, die nog verder gaan en zich afvragen of sparen op zichzelf genomen eigenlijk nog wel zin heeft. Neemt door de voortdurende geleidelijke prijsstijgingen de waarde, de koopkracht van het gespaarde geld niet telkens af? Reeds thans staat vast, dat iedere f 100.—, die men in 1946 gespaard heeft nu nog slechts ongeveer f 70.— waard is. Wat heeft het dan nog voor zin om te sparen? Is het niet veel verstandiger meteen maar goederen, zoodat op afbetaling, te kopen?

Men moet deze moeilijkheden inderdaad niet onderschatten. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat diverse personen zeer sceptisch staan tegenover de mogelijkheid om een grotere deelname aan de ontwikkeling van het bedrijfsleven te realiseren via de weg van verwerving van aandelen door kleine spaarders.

Ook de pleitbezorgers voor grotere spreiding van aandelenbezit kennen uiteraard deze problemen.

De grote vraag is: Hoe kunnen de genoemde bezwaren worden ondervangen. Op deze vraag hopen wij in een volgend artikel nader in te gaan.

I.P. VAN LEERDAM.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Maar toen 's middags de groenteman aanbelde en Suus naar beneden ging en gelijktijdig met mevrouw Groteman aan de deur kwam, viel het haar op, dat mevrouw stijfjes, ja zelfs uit de hoogte deed. Suus dacht op dat ogenblik niet aan het gesprek over het bij elkaar koffiedrinken. Zij leefde in de veronderstelling, dat mevrouw weer last van hoofdpijn had. Mevrouw had immers weleens verteld, dat zij daar vaak mee geplaagd werd.

Toen Suus weer boven was en in haar kleine keukentje stond, drong het tot haar door, dat mevrouw Groteman zelfs niet één woord tot haar gezegd had. Suus had opgemerkt, dat het koud was aan de deur; maar zelfs daarop had mevrouw geen antwoord gegeven.

— Er is iets, dacht Suus — en terechtkertijd ging er een huivering door haar heen. Zij moest plotseling weer denken aan haar ongerustheid in de tijd, dat ze in spanning leefde, of ze deze hovenwoning zouden kunnen huren. Ja, wat was ze toen dikwijls ongerust geweest, dat mevrouw Groteman een moeilijk mens zou blijken te zijn en dat met haar geen huis zou zijn te houden.

Zes weken woonde ze hier nu. Ja, overmorgen werd het zes weken. Was het nu al mis met de hoofdbewoonster?

— Ik mag mezelf niet nodeloos ongerust maken, zei Suus zichzelf voor. Maar dat hielp niet veel.

Plotseling dacht ze aan het korte gesprek over koffiedrinken, die morgen. Ineens begreep zij, dat het waarschijnlijk om deze oorzaak was, dat mevrouw Groteman plotseling zo koel tegen haar gedaan had.

Toen Jasper die avond thuiskwam, zag hij direct, dat Suus ergens zoren over had. Zij was niet zo opgewekt als gewoonlijk en zij deed ook zenuwachtig.

„Heb je soms iets?” vroeg hij met opzet een beetje achteloos.

„Nee, o nee, hoor,” antwoordde Suus verschrift. En zij dacht: — Hij merkt dus, dat ik ergens over pieker.....

Suus was kwaad op zichzelf, kwaad, omdat zij haar onrust niet verborgen had kunnen houden.

„Hoe kom je dan zo zenuwachtig?” vroeg Jasper even later.

„Ik zenuwachtig? Ik? Je zal je vergissen, jongen.....”

Suus bemerkte, dat hij haar onderzoekend aankeek; dat bracht haar nog meer in de war.

„Ja, vertel me, wat er aan de hand is,” hield Jasper hardnekkig vol.

„Het is verbeelding van je,” zei ze zacht; maar zij kleurde omdat zij jokte.

Hij vroeg toen niet verder meer. Suus trachtte gewoon te doen, maar dat ging haar niet best af. Suus verkeerde in tweestrijd, of zij het Jasper vertellen zou, of niet. Nee, zij zou hem niet onnodig ongerust maken. Misschien was het wel verbeelding van haar, dat mevrouw Groteman in haar wijk geschoten was omdat Suus geweigerd had, over en weer 's morgens samen koffie te drinken. Maar als het inderdaad zo was dat mevrouw kwaad was, mocht zij het Jasper dan

verzwijgen? Die twee zullen één zijn, één..... Dat betekende, dat zij geen geheimen zou mogen hebben, dat zij alles met Jasper zou moeten uitpraten.

Suus was blij, dat Jasper er niet verder op doorging. Toch was er vrees in haar, dat hij er plotseling opnieuw over beginnen zou; daardoor bleef zij in angstige spanning verkeren.

's Avonds in bed kon zij de slaap niet vatten. Telkens zag zij het enigszins hooghartige gelaat van mevrouw Groteman voor zich. Het hielp niet, dat zij zichzelf wijsmaakte, dat zij zich vergist had.

— Morgenochtend, als ik weer gelijktijdig met haar aan de deur zal zijn om melk te nemen van de melkboer, zal ik goed op haar letten, nam Suus zich voor. — Zij wenst mij elke morgen vriendelijk een goedemorgen. Als ze dat wéér doet, is er niets aan de hand en dan heb ik mij vergist. Ik hoop het!.....

Die morgen had mevrouw Groteman geen melk nodig. Zij kwam niet naar de deur; misschien had zij voor het raam gestaan en aan de melkboer door een teken te kennen gegeven, dat hij deze morgen niets aan haar kwijt kon.

— En nu weet ik het dus nog niet..... dacht Suus somber. Om ongeveer half elf overwoog zij, naar beneden te gaan om mevrouw Groteman uit te nodigen, koffie bij haar te komen drinken. Dan zou het oude dametje haar zin hebben en zou alles weer als voorheen zijn.

Suus herinnerde zich echter de raadgevingen van haar vader en moeder: „Probeer zo weinig mogelijk met elkaar te maken te krijgen, want dan bestaat er een goede kans, dat de verhouding goed blijft en de vrede niet verstoord wordt.”

Ja, aan deze raad moest zij zich houden, dat wat natuurlijk inderdaad het beste.

Suus kreeg de hele dag mevrouw Grotman niet te zien. Zij was blij, dat Jasper 's avonds niets bijzonders aan haar merkte: hij vroeg tenminste niets.

Ineens moest Suus lachen om zichzelf. O, waar had zij zich eigenlijk druk en bezorgd over gemaakt? Zij hadden immers niets met mevrouw Groteman te maken? Eén keer per maand moest Jasper naar beneden en op haar kamerdeur kloppen. Dat was, als hij de huur moest betalen. Overigens hadden zij niets met de verhuurster uit te staan. En 't was natuurlijk slechts verbeelding van haar geweest, dat het oude dametje gebedelg op haar zou zijn. Suus ging aanmerkelijk rustiger naar bed dan de vorige avond.

De volgende morgen overviel haar echter opnieuw de angst. Zij was gelijktijdig met mevrouw Groteman aan de deur om melk te nemen..... en mevrouw zei haar geen goedemorgen, zoals voorheen het geval was. Op de opmerking van Suus, dat het een mooie dag beloofde te worden, gaf zij geen antwoord. Zij deed, alsof Suus niet bestond.

Suus voelde, dat haar handen begonnen te beven. Zij omkleemde de melkkoker. Ze wist het nu heel zeker: De verhouding tussen de verhuurster en haar was al vertroebeld. (wordt vervolgd)

Nederlandse bedrijven in woord en beeld

DE VERVAARDIGING VAN PEDAALHARMONIUMS (PEDALION) TE AMERSFOORT

BIJ DE FIRMA R. VAN DEN BURG

Na een periode van afnemende muziekstudie, kan de laatste jaren met grote voldoening worden vastgesteld, dat een toenemende belangstelling is ontstaan voor de beoefening van bepaalde instrumenten, die, mede door de moderne techniek, de enthousiaste muzikliefhebber een schone gelegenheid bieden zich verder in de muziek te bekwamen.

Bij de veelzijdigheid van het muziekleven valt het op hoe groot de belangstelling voor orgelstudie is.

Na de zifting door radio, enz. kwam al spoedig vast te staan dat een groot deel der muziekstuderenden zich niet met een surrogaat tevreden kon stellen, maar door nauwgezette studie, technische moeilijkheden wilde overwinnen, om zo van de meesterwerken der orgelliteratuur te kunnen genieten.

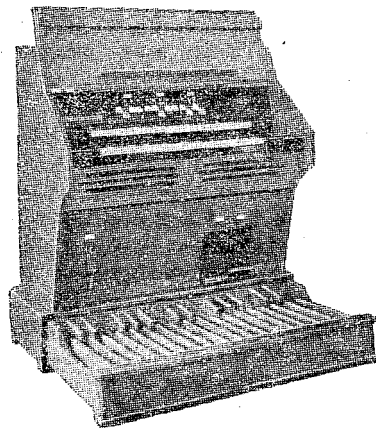
De sinds zeventig jaren bestaande piano- en orgelhandel van de Firma R. van den Burg te Amersfoort, met haar Grotrian-Steinweg, Bechstein, Blüthner en Ibach vertegenwoordigingen, kreeg, temidden van een tijd waarin reeds vele bedrij-

ven in de piano- en orgelhandel zich gingen toeleggen op de verkoop van radio-artikelen, een open oog voor de noodzakelijkheid om te komen tot het construeren van twee klaviertypen pedaalarmoniums (PEDALION) voor huiselijk gebruik, die van een zodanige afmeting moesten zijn, dat zij aanpassing vonden bij het moderne interieur.

In vroegere jaren trof men slechts zelden een twee klaviertypen pedaalarmonium aan; de kasten waren zeer omvangrijk en de windvoorziening geschiedde door middel van een handpomp. De voortgeschreden techniek heeft ook hier alle bezwaren opgeheven.

Bij de samenstelling van het moderne PEDALION is het succes niet uitgebleven. Het verouderde trekregistersysteem werd vervangen door drukregisters en bovendien werd zeer veel gedaan aan de verbetering van het geluidstimbere. Zo wordt onder bekwame technische leiding het PEDALION in de handel gebracht, dat door organisten van naam eenparig wordt bewonderd.

De klank der instrumenten is verrassend en beschaafd en munt uit door grote helderheid en doorzichtigheid met een sterk geprononceerd karakter, zodat alle mogelijkheden van tegenstellingen en sub-

tiële klankcombinaties kunnen worden uitgevoerd.

Het moderne PEDALION is voorzien van een elektrische windmachine, twee zweltreden (voor ieder manueel afzonderlijk) en combina-

tietrede (vol werk); het biedt de speler een dankbaar studie-materiaal en completeert het geheel tot een getrouwe copie van de moderne speeltafel.

Voor in de laatste jaren komt in vele gezinnen, waar het huisorgel als begeleidingsinstrument voor het Chr. lied z'n diensten heeft bevesten, het twee klaviertypen PEDALION, meer en meer in gebruik; bovendien is het de oplossing en uitkomst voor hen die de pedaalarmoniumstudie willen beoefenen.

Niet alleen voor individuele studie in eigen land nam de vraag naar deze instrumenten toe, ook daarbuiten en voor kleinere kerkgemeenschappen bleek stijgende belangstelling voor ons PEDALION te bestaan.

In de loop der laatste jaren werden instrumenten gezonden naar Belgisch Congo, Brazilië, Zuid-Arabië enz.

Regelmatig treffen wij — meestal in het najaar — ook op de Utrechtse Jaarbeurs de firma R. van den Burg aan, waar zij het PEDALION exposeert met kleine en grotere disposities in diverse uitvoeringen.

Volharding en doorzettingsvermogen hebben er toe geleid dat bij het vervaardigen van pedaalarmoniums, thans het PEDALION onder het Nederlandse fabriekaats een geheel enige plaats inneemt.

(Ingez. mededeling)

Met haar leider
ABDOEL RAHMAN
gaat Malakka
een nieuwe toekomst
tegemoet

VANDAAG is de onafhankelijke Federatie van Malakka lid van het Gemenebest (onder leiding van Engeland) geworden. Enkele dagen geleden werd officieel in Londen bekendgemaakt dat de Maleise staten onafhankelijk van het Britse bewind zouden worden en dat aan de nieuwe constituties van de Federatie en van Penang en Malakka kracht en wet is verleend. Koningin Elizabeth is thans niet langer staatshoofd; wel word zij nog door de Maleise federatie erkend als hoofd van het Gemenebest.

De nieuwe onafhankelijke staat, die vijf miljoen inwoners telt, zal een parlement van twee kamers hebben. De 100 leden van de Tweede Kamer zullen worden gekozen door het volk. Het kiesrecht is gebaseerd op het districtstelsel. De „Chinezen van de

koningin”, die in het gebied van Penang en de stad Malakka wonen, kunnen krachtens de nieuwe grondwet de status van Brits staatsburger behouden. Bij de viering van de onafhankelijkheid wordt koningin Elizabeth vertegenwoordigd door haar oom, de hertog van Gloucester.

ENKELE weken geleden hebben de negen vorsten van de staten van de federatie een van de sultans voor een tijdvak van vijf jaar aangewezen als eerste constitutionele monarch van het land. De keus viel op prins Toenkoe Abdoel Rahman ibni Almarhoem, sultan Abdoel Hamid Halim Sjah, die tot dusver premier en minister van binnenlandse zaken van de Maleise federatie was geweest.

Deze Abdoel Rahman, zoals we hem kortweg zullen noemen, werd op 8 februari 1903 in A'or Star in het sultanaat Kedah geboren en is een broer van de sultan van Kedah. Hij studeerde in Cambridge en aan de universiteit van Londen, waar hij zich aanvankelijk als advocaat vestigde. In zijn studententijd was hij voorzitter van de Vereniging van Maleise studenten in Engeland.

In zijn land teruggekeerd was hij eerst nog als advocaat werkzaam. Maar spoedig begon hij op de voorgrond te treden als voorvechter van het Maleise streven naar onafhankelijkheid. Zijn ster rees snel, nadat hij in 1951 president van de Verenigde Maleise nationale organisatie was geworden. Het volgende jaar reeds werd hij tot lid van zowel de uitvoerende als de wetgevende raad van de Maleise federatie benoemd.

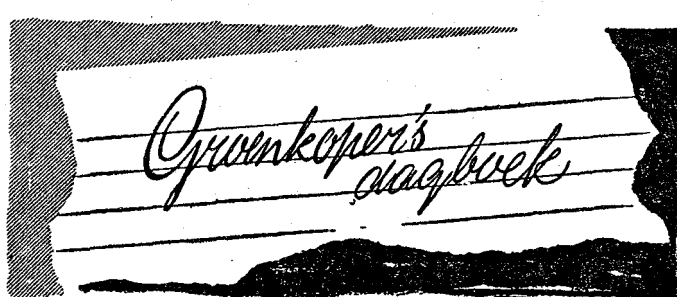
AAN zijn initiatief was het verbond tussen de Verenigde Maleise nationale organisatie en de Vereniging van Chinezen in Malakka te danken. Dit verbond droeg een voorlopig karakter en was speciaal gesloten met het oog op de eerste plaatselijke verkiezingen, die in de Federatie gehouden zouden

19
AUG.

In Amerika worden veel minder auto's gekocht dan voorheen, hetgeen de werknemers in deze industrie de werkgevers deed vragen de prijzen te verminderen. In ruil daarvoor zullen de werknemers hun eisen inzake het nieuwe arbeidscontract matigen. Chantage? Welnee. Dat is gewoon zaken-doen. Voor wat hoort wat. Worden de auto's goedkoper, dan worden er meer gemaakt en meer verkocht. Dan dreigt minder werkloosheid en wenkt meer winst. De werknemer is in Amerika, althans in de autoindustrie, een seizoenarbeider. Hij weet vandaag niet of hij vandaag over een jaar werk heeft. Met dat al blijkt er in de V.S. een soort zwijgende bestedingsbeperking te zijn. Niet dat wij daaraan ons moeten spiegelen. En zeker niet aan de autoindustrie, min of meer te vergelijken met de rijwielin industrie ten onzent. Als ik goed geïnformeerd ben, is het inflatiespook ook al boven Noord-Amerika gezien. Dat konden we er nog net bij hebben!

20
AUG.

Er zou een zeker verschil van mening bestaan tussen de heer Hofstra en prof. Zijlstra ten aanzien van de belastingverhoging inzake rookartikelen. De eerste wil meer, de ander minder. De eerste wil altijd meer. Want gaf ik u nog niet zo heel lang geleden te kennen, dat de schatkist leeg was en dat de bodem te zien was, ik hoor nu, dat de bodem verkocht is aan het buitenland. Deze is dus niet meer te zien! Van de opbrengst zijn weer andere gaten gestopt. Als ik als particulier eens zo financierde, dat ik dan maar weer bij roken terecht kwam! Goed. Er zijn dus plannen in de maak de sigaretten en de tabak, kerftabak wel te verstaan, opnieuw te belasten. De sigaren ontspringen voor-

lopig de dans. Ik weet, dat professor Zijlstra een pijproker is. Mocht de heer Hofstra een sigarenroker zijn, dan is het verschil van mening van persoonlijk aard. Doch ik kan niet aannemen, dat Z.E. Hofstra rookt. Hijzelf zal wel de vleesgeworden bestedingsbeperking zijn. Hij financiert en daarom is hij. Meer niet.

21
AUG.

Mag ik mijn lijfblad geloven, dan is er met onze gulden niets aan de hand. Al dat geklets over die gulden maakt de mensen maar nerveus, zeggen in dat blad een paar bekende financiers. Er is geen enkele reden om de waarde van de gulden in het geding te brengen. Onze economische positie is nog steeds zeer krachtig, enz. enz. Nu dat is allemaal zeer verblijdend. Alleen onze invoer stijgt te sterk, ons verbruik ligt op een te hoog peil en onze overheidsuitgaven zowel van het Rijk als van de gemeenten, dienen te worden teruggeschroefd. Maar als dat gebeurt, dan zit er geen vuiltje aan de gulden. Gelukkig maar.

Ik was al hard bezig de eindjes te bewaren en die aan elkaar te knopen, waarmee ik toch nog maar een pootje doorga. In de vakantie heb ik zo nu en dan eens huishoudelijke in-kopen gedaan. Ik ben geschrokken van de prijzen. Als kostwinner heb je daarvan niet zo'n begrip. Alleen de produkten van de melkboer kosten al een gulden. (zou

geen 3 liter melk en niet eens „volle“!)

22
AUG.

Dat en nog veel meer overdenkende, kreeg ik lust met een zekere majoor David G. Simons tussen hemel en aarde te hangen. In een gondel, wel te verstaan. Hij zag daar, op 35 km hoogte, ook alles zwart, maar het was er in ieder geval rustig. Het moet wat zijn om de hemel dag en nacht purper-zwart boven je te zien! Waarom nog „dag en nacht“ is mij niet duidelijk, doch ik heb altijd onvoldoende voor zulke dingen gehad. In ieder geval is bewezen, dat menselijke wezens buiten de dampkring kunnen leven, als zij hun eigen dampkring meebrengen. Dat is een troost in deze benarde tijden. In Nederland kun je met moeite leven, ook al breng je je eigen gulden mee. En ook dan ziet alles purperzwart, meestal purper en rood, als u begrijpt wat ik bedoel. Leven op de rand van de ruimte, het idee lokt mij. Alleen zijn afgronden soms ook zo ruim.

23
AUG.

In de volgende landen hebben vrouwen geen kiesrecht en zijn vrouwen niet verkiesbaar: Afghanistan, Iran, Irak, Jemen, Jordanië, Libië, Lichtenstein, Paraguay, San Marino, Saoedi-Arabië en... Zwitserland. Ja, daar kijkt u misschien

van op, dat er nog elf landen zijn, waar de vrouw in de politiek niets heeft in te brengen. Ik neem aan, dat de echtgenote van mijn vriend Dr. Evert Diemer, Mevrouw Mr. Dr. Fenna Diemer-Lindeboom, dat allemaal wetende, nooit zal besluiten haar vakantie in Jemen, San Marino of Iran door te brengen, om niet te spreken van Zwitserland. Of het moest zijn om daar het kiezen door en het verkiezen van vrouwen te organiseren. Nee, dan wij! Ik herinner me nog, dat de heer Goeman Borgesius het eens had over het kouwewiesrecht. En dat is al lang geleden! Wij zijn niet achterlijk. Alleen zitten er van de A.R.P. nog geen vrouwen in het parlement. Dat komt ook nog wel. Zwitserland heeft nog helemaal niets! Zelfs San Marino niet en ook Lichtenstein niet!

24
AUG.

Het laatste nieuws van deze week is tenminste verblijdend nieuws. Onze minister van Financiën heeft 150.000 gulden gewonnen, omdat een inwoner van Beet-gum 250.000 gulden heeft gewonnen. Zo gaat het met die puzzels. Wij lossen op en de minister gaat met het grootste deel van de prijs strijken. Daarom doe ik niet mee. Ik kijk wel uit. Doch laat ik billijk zijn. Het geld komt ook u en mij ten goede. De minister zelf krijgt er alleen maar zijn salaris van. En kan hij meedoen aan zulke puzzels? Kan hij zich veroorloven f 250.000 te winnen? Ik geloof niet, dat de heer Drees het goed zou vinden. Maar als het hele kabinet nu eens een avondje bij elkaar ging zitten? Mevrouw Hofstra zal toch wel twee lege zeepwikkels of zoiets hebben?

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Opschuddinkje tussen vader en moeder om een glinsterende stof; 5. bleef rustig temidden der woedende (rode) baren; 8. laat dit meisje bij tikkertje niet meespelen, u zou uw hoofd kunnen verliezen; 9. Kamerontbinding? nee wit of geel vel papier. 11. evenwel niet beneden de stand; 12. niet aangeschoten; maar handbal toen 't voetbal moest zijn; 14. groente die u niet moet verkopen; 14. deze afvalligen zijn van achteren open; 19. schijnt 't omgekeerde van zuinigheid te zijn; 22. gezond verstand, dat in de kamer wordt uitgesproken; 24. schaakstuk dat in vele sloten past; 26. zeemleideren schoei-sel? Nee kousen, die erg vervelend zijn; 28. zulke raadsliden groeien in Suri-name; 29. verstoteling die met een lied eindigt; 30. gevulde darm; 31. boetserder die modellen maakt?

Vertikaal: 1. Als u naar 't zuiden en noorden gaat vindt u er één, gaat u naar 't oosten dan vindt u miljoenen; 2. knaagdier als dessert? 't Zijn in ieder geval stampot gerechten; 3. opening van klei? 4. Is men dit als men maar één hooggelegen kamer huurt? 5. deze stad in N. Afrika moest vroeger ver-

worden. Het legde beslag op 24 van de 43 mandaten. Na talrijke besprekingen tussen de leiders van beide groeperingen werd besloten, bij de parlementsverkiezingen met een gezamenlijk programma te komen. Dit eiste zelfbestuur op korte termijn en onafhankelijkheid binnen het Britse Gemenebest. De Maleis-Chinees-Indische groepen behaalden op 27 juli 1955 de overwinning en Abdoel Rahman werd de eerste premier van de nieuwe statenbond.

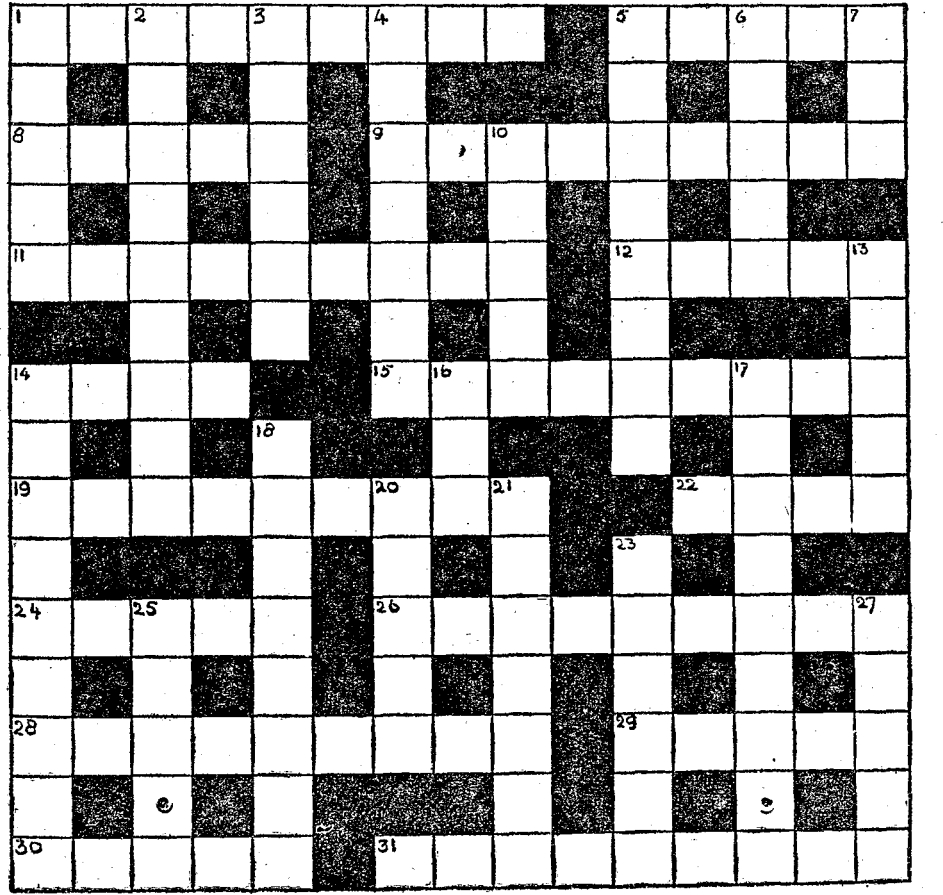
Er zijn toen nog wat moeilijkheden met de Britten geweest, maar die werden overwonnen. Nu zijn land onafhankelijk is, gaat Abdoel Rahman vastbeslotener dan ooit de strijd voortzetten tegen de communisten, die in de oerwouden van Malakka nog een vertwijfelde guerillastrijd voeren.....

woest worden, maar 't is nu geen vorstelijke residentie meer; 6. kanspapieren; 7. hiermee kunt u iemand verachtelijk aankijken; 10. paardehaar; de geleerden willen ze de lucht in schieten; 13. heiligengroet; 14. ongedroogde stokvis; 16. Zo'n plaatsje is er maar één en 't ligt in Drenthe; 17. schatkist toen 't nog een schatkist was en niet volgepropt met schulden; 18. monster van 'n dochter; 20. 't eerste bod vindt u in de laatste letter; 21. 'n huwelijk, wanneer men naar een verschillende kerk gaat, een zweminrichting wanneer er mannen en vrouwen zijn; 23. 't is belangrijk als u weet waar dit hangt; 25. ver van een Italiaanse rivier is 't armzalig; 27. bij 'n viool en bij tennis is dit van belang.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. kunstmoer; 5. komijn; 8. vorst; 9. stempelen; 11. regelmaat; 12. innen; 14. pier; 15. dan-koffer; 19. onderzaat; 22. Abel; 24. uiten; 26. engerling; 28. eremetaal; 29. klant; 30. ribes; 31. concerten.

Vertikaal: 1. kever; 2. narigheid; 3. titels; 4. opstand; 5. kapriool; 6. molen; 7. non; 10. Elten; 13. Norel; 14. procureur; 16. Ada; 17. fabrikant; 18. pronkers; 20. akela; 21. Tegelen; 23. prikje; 25. Treub; 27. gaten.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

HET is gelukkig nu weer zo, dat de ziekenfondsverzekerden de hulp van een tandarts kunnen inroepen zonder daarbij al te veel door financiële bezwaren te worden geremd. De verleende hulp behoeft niet meer apart te worden betaald.

Afgelopen woensdag hebben de tandartsen het werken voor rekening van de ziekenfondsen hervat. Een definitieve oplossing is nog niet gevonden. Wel is in principe een eind gekomen aan het langdurige conflict over de honoreringsvoorwaarden tussen enerzijds de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en anderzijds de organisaties van ziekenfondsen. Onder verschillende voorwaarden zijn de beide partijen — uitgezonderd één kleine ziekenfondsorganisatie — overeengekomen het geschil aan een bindend advies te onderwerpen.

Het is jammer, dat het conflict zo lang heeft moeten duren. De impasse is nu gelukkig doorbroken. Dit stemt tot

**KIES PIJN GEEN
PROBLEEM MEER**

verheuging, want de bestaande conflict-situatie was zeker niet in het belang van de volksgezondheid.

Punt van geschil

Het verschil van mening heeft betrekking op de hoogte van de aan de tandartsen te geven honorering. De tandartsen vragen meer dan de ziekenfondsen wensen te geven. Met betrekking tot dit punt bestaan reeds lang moeilijkheden tussen de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en de ziekenfondsorganisaties. De laatste getroffen regeling dateert van 1952. Daarna zijn er herhaalde besprekingen tussen de beide partijen gevoerd. Het verloop hiervan was moeizaam en zeer onbevredigend. In 1955 ontstond er zelfs een conflict, dat slechts door tussenkomst van een commissie van goede diensten kon worden opgelost. Een voorlopige regeling kwam tot stand. Eind 1956 werd deze zaak, voor wat betreft de periode tot 1 januari 1957, definitief geregeld. Dit heeft echter zeer veel moeite gekost.

Als gevolg van de in 1955 gerezen moeilijkheden werd toen eveneens een commissie van overleg ingesteld. De tandartsen en ziekenfondsen gingen zich hierin gezamenlijk beraden over de noodzakelijke veranderingen, die in het bestaande systeem moeten worden aangebracht. Het overleg over deze punten leverde wel resultaat op. Men werd het er over eens, dat het zwaartepunt van de tandheelkundige hulp moet worden verschoven naar de jeugd.

Zij die geregeld hun gebit laten controleren (de gesaneerden) dienen wat meer rechten te ontvangen, terwijl de hulp aan niet-gesaneerden dient te worden beperkt.

Over het nieuwe systeem dus geen problemen en moeilijkheden meer.

Anders stond het met de nieuwe definitieve honoreringsregeling, die eigenlijk 1 januari 1957 had moeten gelden. Einde 1956 legden de tandartsen hun voorstellen aan de ziekenfondsen voor. Deze voorstellen waren gebaseerd op een viertal deskundigenrapporten. Reeds gauw kwamen de ziekenfondsvertegenwoordigers tot de conclusie, dat deze voorstellen geen uitgangspunten voor de onderhandelingen konden vormen. Ook deze conclusie werd door een deskundigenrapport gedekt.

Naar de mening van de ziekenfondsorganisaties eisten de tandartsen een te hoog netto-honorarium voor een te gering aantal stoeluren. Als stoeluren worden beschouwd het aantal uren, dat een tandarts redelijkerwijs nodig

V.P.R.O. IN OPMARS

HET TELEVISIESCHANDAAL

Als „nationaal programma” heeft de Nederlandse Televisiestichting op 31 augustus een uitzending geboden, die schandelijk was.

In verschillende bladen is daarop scherpe kritiek geleverd en terecht. De kritiek betreft niet alleen enkele krenkende passages. Zij heeft er ook niet alleen betrekking op, dat iemand, die wegens munitij tot een langdurige gevangenisstraf veroordeeld is geweest, in de gelegenheid werd gesteld, over zijn vroeger misdrijf beschouwingen te geven, daarbij aangemoedigd door een jongmens, dat de leiding had van het interview. En al evenmin, dat in de uitzending werd verteld, wat er van de andere belhamels van de munitij was geworden en hoe zij zich in de oorlog hadden gedragen.

De kritiek is ook niet uitgeput wanneer men ten overvloede vermeldt, dat aanvankelijk een andere ex-munitier was aangezocht, een notoire communist. Dat hij niet is komen optreden, is te danken aan een waarschuwing van het departement.

De kritiek heeft, dat moet duidelijk worden gesteld, niet alleen, en zelfs niet allereerst betrekking op deze details. Zij richt zich, en terecht tegen het feit, dat dit zogenaamde nationaal programma in de Neder-

landse Televisiestichting in werkelijkheid een politiek programma was van links-extremistische strekking.

Hoe is het mogelijk, dat de N.T.S. zulk een „nationaal” programma kon uitzenden? Het wordt alleen verstaanbaar, wanneer men weet, dat programma's van de N.T.S. soms worden „ingebracht” door een van de omroepverenigingen. Op 31 augustus was de V.P.R.O. aan de beurt voor een uitzending. Zij deelde aan de programmaleiding van de N.T.S. mede, dat zij in verband met de verjaardag van Prinses Wilhelmina een programma voorbereidde, dat flitsen gaf van vroegere Koninginnedagen. De titel was daarmee in overeenstemming. In (blijkbaar misplaatst) vertrouwen, dat het dus wel in orde zou zijn, werd overeengekomen, dat deze uitzending, die door de V.P.R.O. werd verzorgd, zou worden aangekondigd als nationaal programma in de N.T.S. Maar de V.P.R.O., onder leiding van haar predikant-directeur, leverde heel iets anders. Leverde een politiek, een ouderwets rood programma.

Wij hebben gelezen, dat we dus twee rode omroepverenigingen hebben, de V.A.R.A. en de V.P.R.O. Dat is slechts tot op zekere hoogte juist. De V.A.R.A. is rood. Maar wij

zijn er vast van overtuigd, dat de V.A.R.A.-leiding wel zoveel gevoel heeft van wat betaamt, dat zij een dergelijke *streek* nooit zou hebben uitgehaald. De V.P.R.O. bleek daartoe wel in staat.

Hoe is dat te verklaren?

Op dezelfde manier, als waarop naïeve vrijzinnige dominees en snobistische kunstenaars geregeld adhaesie betuigen aan communistische vredesacties. Het is meer coquetterie dan principiële keus, meer onnozelheid dan opzet. En daardoor is het mogelijk gebleken, dat in de V.P.R.O. *medewerkers*, die politiek zeer links georiënteerd zijn, van zulk een constellatie *misbruik* kunnen maken. Het schandaal van 31 augustus is een brutale demonstratie van wat zij met hun penetratie in de V.P.R.O. op die dag hebben weten te bereiken tot schrik allereerst van het eigen bestuur. De V.P.R.O. is niet socialistisch, maar is politiek gezien een avontuur, met de beste kansen voor vrienden van de revolutie.

De N.T.S. heeft uit het gebeurde lering getrokken.

En intussen, zal de V.P.R.O. wel eens weer zalvende propaganda maken voor een nationale omroeporganisatie.

De werfactie heeft een

GOEDE START

* Reeds tientallen bestelkaarten werden ontvangen

* Een jaar vol activiteit in Friesland

Enkele tientallen kiesverenigingen nemen de kop

WE hebben niet lang hoeven wachten op de eerste bestellingen van propaganda-materiaal voor de algemene leden- en abonneewerfactie najaar 1957. Enkele tientallen kiesverenigingen namen de kop. Reeds in de eerste week na het verzenden van de circulaire aan de kiesverenigingen. Aan de bestelde aantallen folders „Kleur Bekennen”, aanmeldingskaarten en verspreidingsexemplaren „Nederlandse Gedachten” voor de maanden september en oktober kan men het merken: er is niet lukraak, doch oordeelkundig en met overleg besteld. De namen van de plaatsen waar deze kopgroep gaat opereren verdienen vermelding: Het zijn de Propaganda-commissie van het Provinciaal Comité in de provincie Groningen, die een collectieve bestelling deed en de kiesverenigingen te Leiden, Dokkum, Wildervank, Kornhorn, Zuidbroek, Oosterzee, Sneek, Paterswolde (een pas opgerichte kiesvereniging, die de schouders er nu al onder zet: Bravo!), Almelo, Bant (N.O.P.), Gramsbergen, Zutphen, Amsterdam (k.v. „De Krommert” en k.v. „Bilderdijk”), 's-Graveland, Amstelveen, Den Helder, Waddinxveen, Slikkerveer, Goes, Kamperland (Z.), Vlaardingen-Oost, Winschoten, Werkendam, IJsselstein (Utr.), Aalsmeer, Apeldoorn, Grijskerke (Zeeland), Vroomshoop, Venlo Gorssel, Geleen, St. Annaparochie, Oegstgeest, Den Haag (k.v. „Transvaal”) en Dordrecht-Krispijn, dat reeds met de actie gestart is. De propaganda-commissie in dit vandoes Anti-Revolutionaire bolwerk verspreidt de folder „Kleur Bekennen” uiteraard, doch zij werkt ook met een eigen circulaire: een frisse, treffende welkomstgroet aan de velen, die zich pas in de nieuwe woonwijken vestigden. In een eveneens in de juiste toon gesteld rondschrijven richt zij zich tot degenen, die al langer in Dordrecht wonen. Aan de leden der propaganda-commissie, de heren J. Broere en J. J. Vlieg, kunnen vele plaatselijke propagandisten een voorbeeld nemen. Dit stelselmatig en met doorzettingsvermogen verrichtte werk werpt resultaten af. De eerste 12 nieuwe leden zijn dan ook reeds door beide heren opgegeven. In de najaarsactie slaan zij een uitstekend figuur. Velen zullen hun voorbeeld volgen.

De eerste abonnee is reeds gemeld

DE aandacht moet uiteraard gericht blijven op het werven van abonnees op „Nederlandse Gedachten”. De eerste in het kader van deze actie gemelde abonnee was de heer W. Westerhuis te Vlaardingen. Hij werd aangemeld door de heer P. J. van der Veer, eveneens te Vlaardingen. Hartelijk welkom in de kring der lezers! De activiteit van de heer Van der Veer wordt natuurlijk zeer op prijs gesteld. We hopen dat zeer velen zich willen inspannen om ons blad een zo groot mogelijk aantal abonnees te bezorgen.

Een blik in het Heitelân

JAARVERSLAGEN, mits niet te dik en uitgesponnen, leveren een aangename lectuur op dan menig een denkt. Het jaarverslag over 1956 van het Provinciaal Comité Friesland is hiervan het bewijs. Een keu-

rig uitgevoerd gestencild boekje geeft de lezer een inzicht in de activiteiten van het Provinciaal Comité, de Propaganda-Commissie, het Provinciaal Verband van de ARJOS en het Provinciaal Verband van de Anti-Revolutionaire Vrouwenactie (ARVA), die in vele kiesverenigingen zgn. „dames-contactpunten” tellen en zeer goed werk doet. Natuurlijk kunnen we slechts op enkele punten van de rijke inhoud de aandacht vestigen.....

In de eerste plaats het ledental. Op 1 januari 1956 bedroeg dit 12.398. Op 1 januari van dit jaar 12.297. Een teruggang van 101 leden. Ongetwijfeld zal dit verlies tijdens de najaarsactie weer worden goedge maakt. Dat kunnen we de Friezen dubbel en dwars toevertrouwen.

Het in zijn geheel opgenomen reglement van 't Provinciaal Comité biedt waarschijnlijk wel interessante punten voor andere Kamercentrales, die hun reglement nog niet in kannen en kruiken hebben. Friesland blijkt het gewest van de dorpskiesverenigingen te zijn. De 5 Statencentrales tellen samen meer dan 40 gemeentelijke kiesverenigingen, die weer zijn samengesteld uit ongeveer 180 dorpskiesverenigingen. De namen en adressen der voorzitters, secretarissen en penningmeesters zijn vermeld. We kunnen niet te veel nadruk leggen op het belang van zulk een jaarlijkse vermelding van deze adreslijst in alle Kamercentrales. Niet alleen het Centraal Comité, doch ook vele anderen kunnen aan de hand daarvan hun voorhanden zijnde adressenmateriaal toetsen. Zeer in het kort wordt een beeld getekend van de activiteit in de Statencentrales. De opmerkingen, ontleend aan de verslagen der kiesverenigingen, behandelend onder meer de volgende punten:

1. De vergaderingen; deze waren mede in verband met de Kamerverkiezingen talrijk. 2. Het ledental; terecht wordt in deze passage nog eens gewezen op de zgn. „zwarte leden”. In verband met de contributie-afdracht geven sommige verenigingen willens en wetens een lager dan het werkelijke ledental op, waardoor men het Provinciaal- en het Centraal Comité bedriegt. Wij hebben daarover onlangs in deze rubriek ook reeds het onze gezegd. Met blijdschap constateert het Provinciaal Comité in dit verband, dat het stelsel van progressieve heffing steeds meer inburgert. De beter gesitueerde leden verzoekt men mee te betalen voor degene, die het niet zo goed kan doen. Het resultaat is dat ook deze volwaardig lid is en het contactorgaan van „Nederlandse Gedachten” blijft ontvangen. Voorzover dit niet reeds ook elders geschiedt lijkt ons dit systeem van contributie heffen ten volle de overweging waard.

Met veel nadruk wordt terecht gewezen op een vlot en volledig doorgeven der adreswijzigingen en andere mutaties. De visitierapporten brengen veel waardevolle gegevens aan het licht. Ook in Friesland blijkt het beleggen van forum- en gezinsavonden een succes te zijn. In 1956 werden er 66 gehouden. Ruim 7000 personen werden op deze wijze bereikt. Drie mooie films staan ter beschikking.

Een jaarverslag, dat met grote toewijding is samengesteld. De besturen der andere Provinciale Comité's en Kamercentrales, die een exemplaar kregen toegezonden, zullen er ongetwijfeld met grote belangstelling kennis van nemen.

Noodzakelijk appèl

WIJ hebben in deze tijd een grote verantwoordelijkheid in de opvoeding van onze kinderen, en wij beseffen het soms. Want wij moeten ze leren, dat ze wel in de wereld, maar niet van de wereld zijn. Daarom geven wij ze geen vrijbrief voor bioscoop en cabaret. En wij proberen ze zo op te voeden, dat zij de zondag trachten te beleven als een dag des Heren, de mooiste dag van de week, met de zuiverste blijheid en met de stilte van de eerbied. Het geeft ons soms zorgen en spanningen, dat het raffinement en het geweld van de wereld toenemen, waardoor zij ons uitdaagt tot grotere strijdbaarheid en radicaler beslissingen.

WIJ hebben, vaak door de nood gedrongen of door schade wijs geworden, de betekenis van de Christelijke organisaties beter leren verstaan. Die organisatie is geen noodverblijf, maar door Gods genade de normale woning. Het is door genade normaal, wanneer wij in onze gezamenlijke activiteiten op politiek, maatschappelijk en cultureel gebied er naar trachten, te leven naar het Evangelie van Christus. En het is de abnormaliteit van het onmogelijke, wanneer in een land, waar Christus langs de heirweg is gegaan, de mensen gaan afspreken: in onze organisaties zullen we officieel doen, alsof wij van Hem en Zijn Woord geen kennis dragen, er niet naar behoeven te luisteren, het aan de vrijheid van een ieder overlatende, wat hij thuis met dat Woord wil doen. Wij erkennen dankbaar, dat die Christelijke organisaties een behoudende en bewarende kracht hebben in het volksleven, al zijn ze nooit bedoeld als middelen tot isolement.

Wij hebben misschien door dit alles toch wel geleerd, dat het dagelijks strijd kost, ons zelve en onze kinderen te bewaren in de wereld. En wat de apostel Johannes in zijn brieven schrijft, spreekt ons soms plotseling heel indringend toe.

MAAR het kan ons ook gebeuren, dat we huiveren als we denken over de toekomst. Een toekomst, waarin geleidelijk het Christelijk leven wegzakt in dat moeras van wereldgelijkvormigheid. Waarin de grenzen worden weggewist. Waarin het kind de schouders ophaalt, wanneer vader en moeder nog over die grenzen spreken. En waarin het compromis dwingt tot een nieuw compromis, de ene concessie de andere schijnt te eisen. Totdat alles vlak en vaal is geworden.

DIE ontbindende en vervlakkende krachten zullen hun beslissende aanval richten op het Christelijk gezin.

Het is denkbaar, dat de organisaties nog strijdbaar zijn, de scholen nog bolwerken schijnen, de kerk nog waarschuwt, maar dat het in het gezin een verloren zaak wordt, doordat de wereld het daar heeft gewonnen. En als dat het geval is, dan staat al het andere wrak.

IEDERE Christen, die ernst maakt met zijn verantwoordelijkheid in deze tijd, mag niet blind zijn voor deze mogelijkheden. Daarom is het een verbijsterend raadsel, dat duizenden Christelijke gezinnen in Nederland de „neutrale” of linkse pers als een dagelijkse, zeer welkome gast begeren, en voor dat dagelijks bezoek gaarne betalen.

Het komt voor, dat vader en de jongens er niet aan denken, des zondags de kerk te verzuimen en naar het sportveld te gaan, maar elke maandag verslinden zij de verslagen van de zondagse sportevenementen. En zij kunnen reeds dáárom de niet-Christelijke dagbladen niet missen. Zij helpen er aan mee, dat zij beter floreert dan het Christelijk dagblad.

Er zijn vele drogredenen, om die voorkeur voor de niet-Christelijke pers te verdedigen. En er zijn gehele streken in ons land, waar de Christenen, die resoluut kozen voor de Christelijke school, en vooraan staan in de Christelijke organisatie, zich verlegen en onthand voelen, wanneer de neutrale of linkse krant een half uur te laat komt. Zij kijken elke dag uit naar deze gast en de huisgenoten wachten ongeduldig op hun beurt.

WIJ kunnen onmogelijk dit kwaad goedpraten, door te zeggen, dat wij er aan de Christelijke pers heel wat mankeert. Dat is zo en dat zal zo blijven. Zo als ook aan ons Christelijk onderwijs, aan de Christelijke politieke partij en aan de Christelijke vakbeweging wat zal blijven mankeren. Omdat het werk is van zondige mensen. Wat geen dag ontslaat van de plicht om te reformeren, voortdurend te reformeren.

Wij hebben het recht en de plicht, op de Christelijke pers toe te zien. Maar nooit het recht, haar te verraden, door haar buiten de deur te houden, om in haar plaats het blad als gast te nodigen, dat ons gezin in geestelijke zin corrumpert.

EN dat houdt ook in, dat we dat niet-Christelijke blad niet nodigen naast het Christelijk blad. Dat is tweeërlei zaad op één akker. Dat is een slechte, een onwaarachtige zaak, een zaak, die in strijd is met ons bidden in aansluiting aan het hogepriesterlijk gebed, dat de discipelen bewaard mogen worden in de wereld. Wie dat gebed na wil bidden, kan niet tegelijk elke dag zijn kinderen de krant in handen geven, die „de wereld” introduceert, dient en prijst.

Dit zijn zware woorden.

Maar zijn er onder de duizenden, die de Christelijke pers verraden en de neutrale pers in huis nodigen, velen, die durven zeggen, dat het andersom is? Wij zullen in de komende dagen in velerlei kring met elkaar ernstig over deze dingen moeten praten. En dat ernstig houdt in, allereerst, dat we er ons niet met goedkope verontschuldigheden proberen af te maken.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Een belangrijke stabiliserende factor in de wereldpolitiek

DE BRITSE WERELDSTRATEGIE

(Van onze militaire medewerker)

WISTEN wij het nog niet uit het Britse Witboek voor de defensieorganisatie dan konden wij het onlangs nog eens beluisteren uit de mond van de Minister van Buitenlandse Zaken, Selwyn Lloyd, dat Engeland een eigen wereldstrategie wenst te voeren. „Engeland wil een onafhankelijke macht voor de vrede blijven binnen zijn militaire bondgenootschappen. Het is niet bereid toe te laten, dat in militair opzicht de macht in de wereld verdeeld zal worden tussen Amerika en Rusland.” Aldus Selwyn Lloyd op een bijeenkomst van de conservatieve partij.

De daad bij het woord voegend greep Engeland met lucht- en landstrijdkrachten

Selwyn Lloyd

... Engeland wil een onafhankelijke macht voor de vrede blijven binnen zijn militaire bondgenootschappen ...

ten in in een strategisch wespennest, het sultanaat Oman aan de Perzische Golf. Ook elders zet het zijn aanpassing van wereldstrategische belangen via nieuwe politieke kanalen voort. De federatie van Maleise staten op Malakka krijgt onafhankelijkheid, doch blijft in het Gemenebest en strategisch daarmede verbonden. Singapore verkreeg binnenlandse onafhankelijkheid doch laat de defensiebelangen aan Engeland over. Zo gonst de Britse strategie van bedrijvigheid over de gehele wereld, ten einde de oude rol van waakhond van het lokale machtsevenwicht — zij het niet meer alleen — zoveel mogelijk te blijven vervullen en deze rol niet over te laten aan de opgekomen machtige bondgenoot — doch somtijds ook rivaal met wie de Britse belangen niet parallel lopen — Amerika en teneinde die andere machtige mogeheid Rusland des noods

alleen lokaal de voet dwars te zetten. Zo behoudt de Britse strategie dus een eigen aspekt voor de slechting van lokale conflicten.

Eigen weg

Voor dit doel behoeft zij geen sterke strijdkrachten doch wel parate, zeer mobiele. Dit is dan ook de eerste grondslag van de nieuwe Britse defensieopzet.

Daarnaast handhaaft zij de mogelijkheid van zelfstandig handelen ter voorkoming van en c.q. beslechting van een algemene oorlog d.i. een oorlog met inschakeling van atomische wapens. Waarom Engeland hier een eigen weg wenst te gaan springt niet zo dadelijk in het oog, doch wordt begrijpelijk indien men de wereldstrategische verhoudingen beziet in het geval van een algemene oorlog. Een korte strategische analyse moge dit verduidelijken.

Bij de strategische luchtoorlog met gebruikmaking van A- en H-wapens kan Amerika alleen Russische aanvallen verwachten met de zwaarste typen strategische bommenwerpers, die opstijgen van vliegbases, in Rusland dan wel in satellietlanden gelegen. De Amerikaanse tegenmaatregelen zijn dus in de eerste plaats tegen deze vliegbases gericht en de Amerikaanse afweerstrategie zal dit doen door aanvallen van Amerika uit met de eigen zwaarste typen bommenwerpers, doch bovendien door aanvallen met middelbare bommenwerpers, agerende van vaste vliegbases uit, die aan de periferie van Rusland gelegen zijn, alsmede van drijvende vliegbases uit, die in de vorm van een groot aantal vliegakampschepen van verschillende zijden ook de Russische vliegvelden kunnen bombarderen.

Onder de vliegbases voor middelbare bommenwerpers rond de Russische periferie neemt Engeland een zeer voornam plaats in, zowel voor de Amerikaanse bomformaties als voor de eigen. Rusland op zijn beurt zal ter bestrijding van het Westerse bombardementspotentieel in de eerste plaats willen afrekenen met de bases die het dichtst bij Rusland zijn gelegen en die bovendien bereikbaar zijn voor de Russische middelbare bommenwerpers, die niet kunnen deelnemen aan bombardementen op Amerika. De Russische anti-bommenwerperstrategie zal dus Engeland als object boven aan de lijst hebben staan en daarop de zwaarste aanvallen richten van bases uit die zo dicht mogelijk gelegen zijn bij Engeland b.v. van de Oosteuropese landen en van West-Rusland uit.

Deze vliegbases zijn dus voor Engeland het gevaarlijkst, terwijl die voor de zware bommenwerpers — dus andere — voor Amerika het gevaarlijkst zijn. Er is dus een wezenlijk verschil in strategisch belangrijke te bestrijden doelen in de Amerikaanse en in de Britse luchtmachtstrategie. Engeland nu vreest, dat indien het de bestrijding van de voor Engeland gevaarlijke strategische doelen aan Amerika zou overlaten (hetgeen het geval zou zijn indien het geen eigen A- en H-wapens met de overbrengingsmiddelen daarvoor zou hebben), het Amerikaanse begrijpelijke eigen belang minder aandacht daaraan zou besteden en deze doelen, al was het alleen maar in tijdstip van bestrijding, op het tweede plan zou plaatsen. Doch inmiddels zou En-

Op bovenstaande foto ziet u een detachement Britse troepen, op weg om ingescheept te worden naar Cyprus. Bij de nieuwe opzet van de Engelse strategie is grote aandacht geschonken aan de beweeglijkheid van de strijdkrachten.

geland dan onherstelbare schade hebben opgelopen. Bij een eigen Britse strategie kan Engeland thans de Russische doelen, die het meest de bases in Engeland bedreigen, voor eigen rekening nemen. De represieve kracht, die hiervan uitgaat, vormt tevens een preventieve kracht om Rusland te weerhouden het ooit op een algemene oorlog te laten aankomen, er daarbij op speculerend dat het Engeland snel zou kunnen uitschakelen als basis voor A- en H-aanvallen op Russische bases, industrie- en bevolkingscentra.

Britse A- en H-wapens

Naast deze represieve en preventieve kracht van een eigen Britse atomische macht op het gebied van de luchtmachtstrategie is er dan nog een andere waarde gelegen op het terrein der algemene strategie.

De afschrikwekkende kracht van de A- en H-wapens brengt met zich dat de kansen op een algemene oorlog, d.i. een oorlog geografisch onbeperkt en ook onbeperkt in het gebruik van de strijdmiddelen, gering zijn geworden uit vrees voor zelfvernietiging. Daarmede blijft echter de kans groot, dat Rusland zijn doel langs slinkse wegen tracht te be-

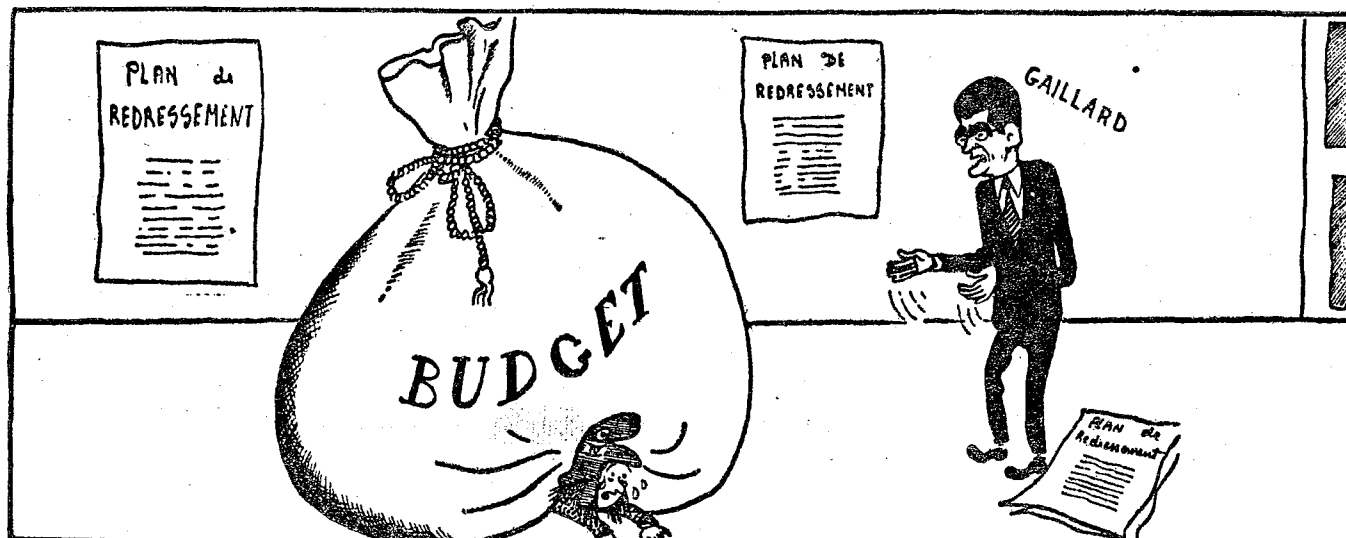
reiken nl. door lokale conflicten die de Westerse positie geleidelijk aan doen afbrokkelen.

Nu is het zeer wel denkbaar dat een lokale Russische infiltratie b.v. in West-Europa voor Amerika geen vitale bedreiging vormt en het daarom huiverig zal zijn met het atoomwapen te dreigen dan wel daarmede — op beperkte schaal in de vorm van taktische A-wapens — op te treden. Zulk een infiltratie zou echter wel een vitale bedreiging voor Engeland kunnen zijn, zodat dit land in dat geval wederom afhankelijk zou zijn — en dan in een vitaal belang — van Amerika. Beschikt Engeland nu over eigen A- en H-wapens en de overbrengingsmiddelen daarvoor, dan kan het in plaats van Amerika daarmede dreigen en aldus Rusland van anders verleidelijke agressie weerhouden of door beperkt gebruik daarvan (taktisch) Moskou waarschuwen dat het op de rand staat een algehele oorlog te ontketenen, die tot zelfvernietiging zou leiden.

Aldus geredeneerd uit een oogpunt van algemene strategie zou de Britse atomische macht een extra stabiliserende werking in die geografische sferen kunnen hebben waar het Amerikaanse belang niet vitaal is geïnteresseerd.

Zij vormt als het ware het complement van de algemene preventie door opvulling van de gaten waar Amerikaanse en Britse (ten dele ook Westeuropese) belangen elkaar niet dekken. Zo gezien kan dus de Britse strategie, mits niet ten koste gaande van haar bondgenootschappelijke verplichtingen in de Europese sfeer, inderdaad een aanzienlijke bijdrage blijven leveren om het labiele evenwicht van twee grootmachten meer te stabiliseren, in het algemeen de ervaring bevestigend, die in de politiek van het machtsevenwicht door de eeuwen heen is opgedaan.

FRANKRIJKS MOEILIKHEDEN

Overgenomen uit de New York Times.

AANDELENBEZIT voor kleine spaarders

DE naar voren gebrachte bezwaren tegen belegging van spaargeld in aandelen kunnen in drie punten worden samengevat nl.

- a. het is niet mogelijk om te sparen;
- b. het heeft geen zin om te sparen;
- c. het is niet verstandig om eventueel spaargeld in aandelen te beleggen.

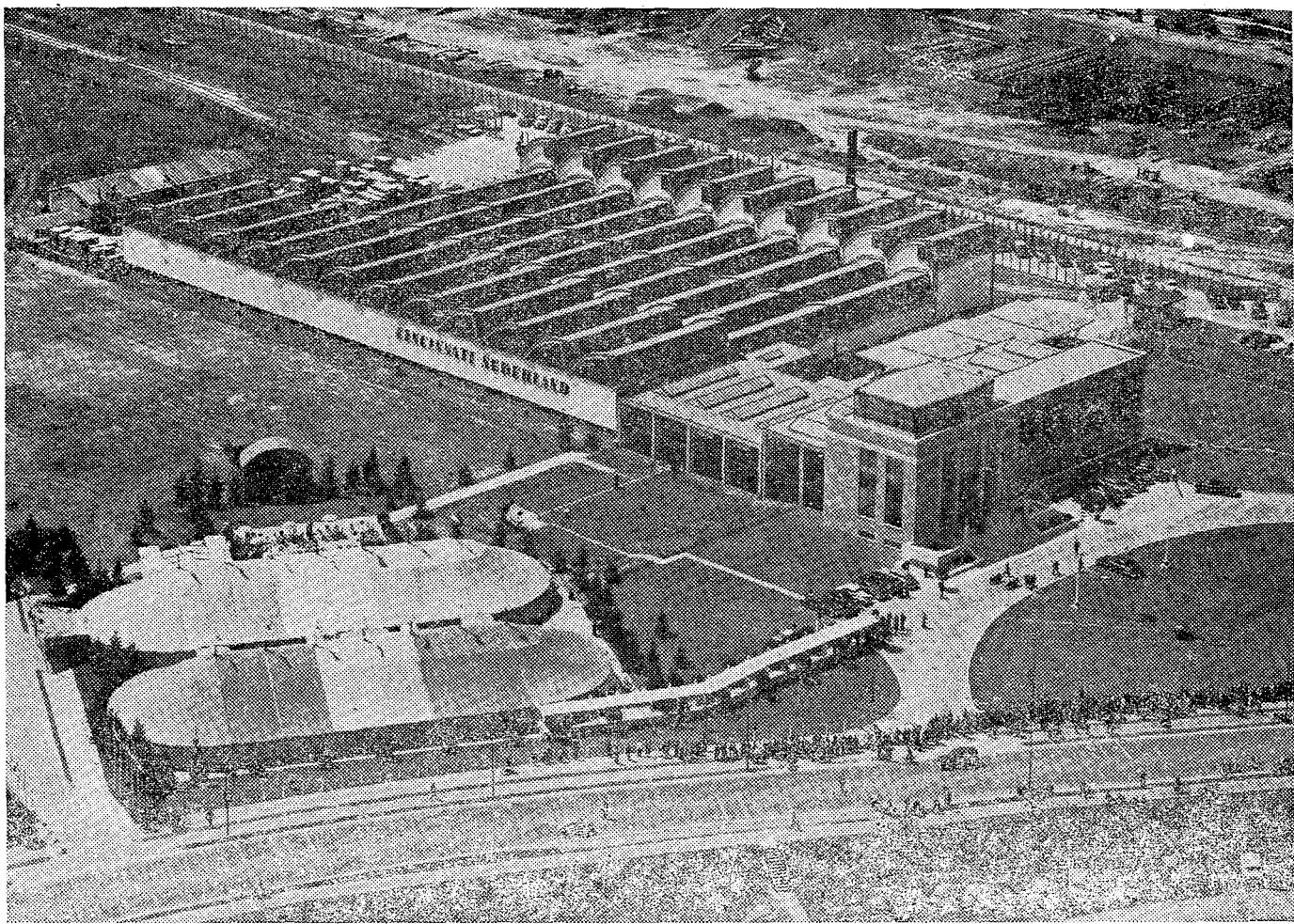
Kleine coupures

ERST enige opmerkingen over het laatst genoemde bezwaar. Bij de huidige stand van zaken, waarbij de aandelen veelal nog een nominale waarde van f 1000.— hebben en deskundige voorlichting voor de „kleine man” nog dikwijls ontbreekt, zal men met aandelenbelegging inderdaad zeer voorzichtig moeten zijn. Het risico daarvan is vaak te groot. De pleitbezorgers voor een grotere spreiding van het aandelenbezit streven dan ook in eerste instantie naar maatregelen om dit koersrisico zoveel mogelijk te beperken o.a. door uitgifte van aandelen met een veel kleinere nominale waarde (f 25.—, f 50.— of maximaal f 100.—) en door uitgifte van aandelebewijzen, waarvan de waarde niet afhankelijk is van het wel en wee van één onderneming, maar waarvan de waarde bepaald wordt door de gemiddelde koers van aandelen van verschillende ondernemingen. Men spreekt in dit verband van beleggingsmaatschappijen of beleggingsconsortiums.

Indien aan deze waarborgen is voldaan is het veel minder bezwaarlijk een deel van het spaargeld in aandelen te beleggen. Wij kennen in ons land reeds diverse z.g. beleggingsmaatschappijen. Onlangs is bekend geworden, dat binnenkort ook tot oprichting van een beleggingsmaatschappij zal worden overgegaan door in het Convent van Chr. sociale organisaties samenwerkende bonden.

Natuurlijk zal niemand beweren, dat er naa. moet worden gestreefd om iedereen, die maar iets te sparen heeft, er toe te bewegen het gespaarde geld in aandeleetjes te beleggen. De wijze waarop eventueel spaargeld het beste kan worden belegd zal geheel afhankelijk zijn van de persoonlijke en gezinsomstandigheden. Terwijl het voor ieder uiteraard gewenst is steeds een zekere reserve op een spaarbankboekje achter de hand te hebben zal het voor de een veel aantrekkelijker zijn het meerdere spaargeld aan te wenden voor verwerving van een eigen huis en voor de ander b.v. om het geld te steken in verzekeringen of het te gebruiken voor de aanschaf van bepaalde goederen.

Voor degenen echter, die geen uitgesproken voorkeur hebben en niet voor een bepaald doel sparen is het belangrijk in aandeleetjes te kunnen beleggen. Het aantal personen, dat in principe daarvoor thans reeds in aanmerking zou komen wordt door mr. Quint in „Economische Statistische Berichten” van 29 mei 1957 geschat op 4 à 500.000. De drie grote spaarinstellingen t.w. de algemene spaarbanken, de boerenleenbanken en de Rijkspostspaarbank hebben nl. gezamenlijk omstreeks 6 miljard gulden aan spaarsaldi onder hun beheer, waarvan 4 à 500.000 rekeningen boven de f 2000.—. De houders van deze laatste rekeningen beschouwt mr. Quint als potentiële effectenbeleggers.

Speciale maatregelen

THANS een enkele opmerking over de gerezen twijfel aan de mogelijkheid, dat de kleine man zoveel zou kunnen sparen, dat hij in staat zou zijn in aandelen te beleggen. Zolang slechts aandelen van f 1000.— aan de markt zijn is deze twijfel zeker gegrond. Indien echter stukken kunnen worden gekocht van f 25.—, f 50.— of f 100.— worden de mogelijkheden natuurlijk reeds direct veel groter. Het staat overigens wel vast dat, behalve via uitgifte van aandelen met kleine nominale waarde, de spaarmogelijkheden en de spaarzin ook via speciale maatregelen zullen moeten worden gestimuleerd. Daarbij zullen zowel maatregelen van het bedrijfsleven (toepassing van gepremieerde spaarregelingen, winstdelingsregelingen e.d.) nodig zijn als maatregelen van de zijde van de overheid. Hierbij moet men dan niet alleen denken aan b.v. maatregelen op belastinggebied.

Gezond geld

VAN het allergrootste belang zal het zijn, dat de Overheid een zodanige algemene politiek voert dat de waarde van het spaargeld niet regelmatig wordt aangetast. Daarmee komen we dus tot een bespreking van de bezwaren van hen, die beweren dat sparen geen zin heeft omdat het geld toch voortdurend in waarde daalt. Wanneer men weet, dat de waarde van de Nederlandse gulden vanaf 1938 met 65—70% is gedaald blijkt wel hoezeer deze bezwaren ter zake zijn. Het is daarbij een schrale troost te weten, dat de geldontwaarding zich ook in andere landen heeft voorgedaan.

Tot 1957 schijnt deze ontwikkeling

op de omvang van de particuliere besparingen nog geen merkbaar ongunstige invloed te hebben gehad. Maar het is natuurlijk duidelijk, dat indien de waardedaling van het geld ook in de toekomst in snel tempo zal doorgaan er nauwelijks meer enige prikkel tot sparen zal bestaan.

Zou men, onder de indruk van de feiten, echter het parool van hen, die er geen heil meer in zien om nog iets te sparen, opvolgen, dan zal men ontdekken, dat dan de ellende pas goed begint en nog veel groter wordt. Immers zonder sparen kan ook niet geïnvesteerd worden tenzij men voor de financiering van de investeringen en de woningbouw de bankbiljettenpers laat draaien. Maar dat leidt dan onherroepelijk tot algemene prijsstijging (inflatie) met een nog sterkere daling van de waarde van het geld.

In feite is er dus geen keus: willen wij in ons land voldoende werk en welvaart behouden en een voortdurende waarde-

Industrialisatie is een levensvoorwaarde voor ons volk. Het is van groot belang ook de kleine spaarders in staat te stellen een bijdrage te leveren in de noodzakelijke kapitaalvorming.

daling van het geld tegen gaan dan moet er voldoende worden gespaard. En wil men „zuigkracht naar gemeenschapsbezit” tegen gaan dan zal moeten worden bevorderd, dat deze besparingen in belangrijke mate ook tot stand kunnen komen in de vrijwillige persoonlijke sfeer. Het is niet alleen van belang dat er gespaard wordt, maar ook door wie en in welke vorm er wordt gespaard.

De structuur van onze samenleving is er mee gemoeid. Daarom verdienen de stemmen van hen, die pleiten voor een bredere spreiding van het aandelenbezit ernstige aandacht. Eventuele bezwaren zullen zoveel mogelijk moeten worden ondervangen. Maar zij kunnen nooit een excuus vormen om de zaak maar op z'n beloop te laten en niet in enigerlei vorm te sparen!

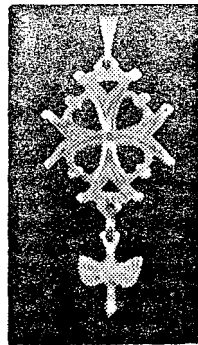
I. P. VAN LEERDAM

DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON Stelt beschikbaar Hugenotenkruisen

in onderstaande uitvoeringen:

H.	Zilveren hanger (groot model)	f 5.75
H.G.	Gouden hanger (groot)	50.—
H.V.	Verzilverde hanger	3.15
H.M.	Zilveren hanger (middensoort)	4.90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort)	37.50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	2.90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew. achterz.)	20.—
P.	Zilveren broche	6.25
P.G.	Gouden broche	51.—
P.V.	Verzilverde broche	3.25
K.	Zilveren reversknoop	2.10
K.G.	Gouden reversknoop	20.—
S.	Zilveren speld	2.10
S.G.	Gouden speld	20.—
	Verz. P. ronlepelje	2.60

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron” Schieweg 248b, Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron”, verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

In de WILLEM ARNTSZ HOEVE (inrichting ter verpleging van zenuw- en geesteszieken) te DEN DOLDER, kunnen geplaatst worden:

Leerling-Verpleegsters en enkele Leerling-Verplegers

ter opleiding voor het Staatsdiploma B (aanvang van de Nieuwe Cursus 15 SEPTEMBER a.s.). Salaris per maand:

Eerstejaars f 105,14) boven het genot van kost en Tweedejaars „ 120,81) inwoning, bewassing, genees-Derdejaars „ 140,96) kundige behandeling, enz. Mulo- of huishoudschool strekt tot aanbeveling.

Reiskosten worden tot een maximum van 2 x per maand vergoed voor zover deze een bedrag van f 2.50 per keer te boven gaan.

Eerste dienstkleding wordt ter beschikking gesteld. Bij eventuele oproep vergoeding van reiskosten.

Schriftelijke sollicitaties aan de Geneesheer-Directeur, Dolderseweg 164, Den Dolder.

Geef dit blad door

VERZINKERIJ G. CLEMENTS & ZOON N.V. ALBLASSERDAM - Telefoon 641 (K 1859)

Mengsels geneeskruiden

samengesteld door de beroemdste natuurgeneesk. artsen en specialisten ook voor uw kwaal leveren wij u à f 3,95 per maandpakket. Naast deugdelijkheid garanderen wij volledige onschadelijkheid. Waarvan u ook lijdt en wat u ook al geprobeerd hebt, wendt u tot ons. Duidzenden wanhopigen danken hun genezing aan onze middelen. Meldt ons uw kwaal en wij helpen u!

Kruidenhuis „Flora”

Westersingel 40, Groningen.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct van Fabrick

f 50 goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50, november en december f 14.—, januari f 13.—, februari f 12.50. Overige maanden f 8.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee, doe als zo veel profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabrick, Naaldwijkseweg 24—26, 's-Gravenzande, Tel. 01748-673

BOEKEN en periodieken

„Vrijheid en gebondenheid van de mens in de samenleving”. door Prof. Dr. R. van Dijk. Uitgegeven bij N.V. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen. Prijs f 7,90.

NIET omdat er momenteel een grotere gebondenheid of vrijheid zou zijn dan voorheen is Prof. Van Dijk's boek zo actueel: het kan als sociologisch vraagstuk in alle tijden en op alle plaatsen worden gesteld. Wel echter omdat nog steeds in ruime mate allerlei sprekers en scribenten over vrijheid en gebondenheid, ongehinderd door enige wetenschappelijke bekommernis, vele ongemotiveerde beweringen doen.

Prof. Van Dijk heeft als wetenschappelijk christen-socioloog allerlei samenlevingskringen geanalyseerd ten aanzien van de wijze waarop en de mate waarin zij de mensen binden en hun vrijheid verschaffen. Een reduceren van deze problematiek tot die van individu en gemeenschap, of van gezag, zoals sommige wijsgeren deden (Spann, Baxa, resp. Van Riessen), maar geen echte socioloog heeft gedaan, wijst de schrijver terecht van de hand. Als centrale vraag stelt hij: Wat denkt u van de mens? Als christen-socioloog meent Prof. Van Dijk dan dat de mensbeschouwing, het persoonlijkheidsideaal, beslissend zijn voor de kijk op het vraagstuk. En daarbij gooit hij het venster op de humanistische visie wijd open, zodat hij die duidelijk kan zien als hij zegt, dat de Christen belijdt en ervaart, dat er ook in zijn zondig mensenhart een hardnekkig humanist huist, waarom dan ook de christen die de bijbelse levensvisie aanhangt, volledig begrip moet kunnen hebben voor de drijfveren die de principiële en bewuste humanist stuwten.

Na een inleidende bespreking van de humanistische activiteit op elk gebied komt de auteur tot de stelling, dat de ware vrijheidsidee is te vinden in het zich gewillig laten binden onder de eigen onvervreemdbare levenswet, die God de mens stelde. Daardoor komen vrijheid en gebondenheid tot ontwikkeling in de spanningssfeer tussen de polen „gebonden aan Gods wet en daardoor vrij” en „zondige vrijheid, die uitloopt op het „ben ik mijns broeders hoeder?”. Dit gaat de schrijver na voor de mens in zijn natuurlijke samenlevingsverhoudingen (huwelijk en gezin), in het kerkelijk leven, in het bedrijf, in het staatkundig leven, in de vrije maatschappelijke verhoudingen (vereniging, club, stand, klasse etc).

Het is natuurlijk onmogelijk hier de inhoud van deze grote verscheidenheid uitvoerig weer te geven. Het treft de lezer voortdurend hoe de schrijver zich steeds voorzichtig uitdrukt wanneer hem kennelijk gegevens ontbreken; anderzijds geeft hij gedecideerd en helder van zijn overtuiging blijk. Hier en daar werpt hij een verrassend licht op een aantal verschijnselen. Afgezien van het tweede deel van hoofdstuk II, dat n.m.m. korter had gekund blijft het boek voortdurend boeien.

Als dan totale bespreking van de inhoud onmogelijk is, lijkt het mij wel gepast in dit blad nog even aandacht te schenken met name aan wat gezegd wordt in het hoofdstuk over „De mens in het staatkundig leven”, dat stellig niet het minst boeiende deel van het boek is. Hierin is de radicale christen aan het woord, die op bekwame wijze breekt met de vanzelfsprekendheid van allerlei „beginselen”. Hij stelt de openbare orde als motief en doel van de overheidsactiviteit. Dat het overheidsterrein, de overheidstaak, geweldig is toegenomen, moet in verband hiermee en met de steeds sterkere ontplooiing van het maatschappelijk leven als vanzelfsprekend worden beschouwd. Op grond van hetgeen de Bijbel over de overheid zegt concludeert de schrijver, dat de zwaarmacht wordt uitgeoefend om daar de „vrijheid der bozen” door te beteugelen. Juist de christen mag daarom staat en overheid niet in de eerste plaats „waarderen” als dwanginstituut, als instituut der onvrijheid. De schrijver gaat niet in op het verschijnsel, dat men dit in liberale en in protestants-christelijke kring vaak wél doet. Hier ligt nog een Fundgrube voor sociologisch en sociaal-psychologisch onderzoek. Nauw daarmee samenhangend is de positieve waardering van de bedrijfsbureaucratie en de negatieve door de overheidsbureaucratie. We kunnen het de auteur beslist niet euvelduiden, dat hij ook de moeilijke problematiek van vrijheid en gebondenheid in de bureaucratie (administratief en bestuursapparaat) en het daarmee nauw samenhangende bureaucratisme (ambtenarij) geen afzonderlijke aandacht schenkt: het zou een apart boek vergen. Van harte deel ik Prof. Van Dijk's mening, dat er een even groot gevaar steekt

in de huren zijn verhoogd. In verband hiermede hebben nagenoeg alle loon- en salaristrekken een compensatie ontvangen in de vorm van een loonsverhoging. Ook zij, die een uitkering, rente of pensioen in gevolge een of andere sociale verzekeringswet ontvangen, hebben een huurcompensatie gekregen. De meeste van de terzake ingediende wetsontwerpen of beschikkingen zijn inmiddels aanvaard en ingevoerd. Nu het overzicht nagenoeg volledig is, laten we hier de belangrijkste veranderingen de revue passeren.

Ouderdomspensioenen

HET ouderdomspensioen ingevolge de Algemene Ouderdomswet is kortgeleden drie keer veranderd en wel ingaande drie verschillende tijdstippen, te weten: 1 januari 1957, 1 juli 1957 en 1 augustus 1957.

Zoals bekend bedroeg het ouderdomspensioen bij de invoering van de verzekering (1 januari 1957) voor gehuwden en ongehuwden respectievelijk f 1.404.— en f 846.— per jaar. De overgangsbepalingen van de wet schreven voor, dat, als het pensioen voor de eerste keer op normale wijze wordt herzien, aan deze herziening, als het een verhoging betreft, geheel of gedeeltelijk terugwerkende kracht kan worden verleend. Een dergelijk voorschrift was noodzakelijk, omdat anders de uitbetaling van de pensioenen niet direct in januari 1957 kon plaatsvinden.

De minister heeft van de hem hier gegeven bevoegdheid gebruik gemaakt en de pensioenbedragen met terugwerkende kracht tot 1 januari 1957 verhoogd tot respectievelijk f 1.428.— en f 858.— per jaar.

De tweede verhoging — ingaande 1 juli 1957 dus — is een normale verhoging, die een gevolg is van de wettelijke aanpassingsregeling. Zoals bekend, vindt een herziening van de pensioenbedragen plaats als het indexcijfer van de lonen zes maanden achtereen een afwijking vertoont van gemiddeld 3 procent of meer. Op 1 juli 1957 was dit het geval en daarom werden de pensioenen nogmaals verhoogd en wel tot respectievelijk f 1.452.— en f 876.—.

De derde verhoging dateert van 1 augustus 1957. Deze verhoging is echter nog niet officieel. De regering heeft voorgesteld het pensioen van gehuwden te verhogen tot f 1.512.— per jaar en dat van ongehuwden tot f 930.— per jaar. Dit betekent dus een maandelijks pensioen van respectievelijk f 126.— en f 77,50 en een wekelijks pensioen van respectievelijk goed f 29.— en bijna f 18.—. Met deze door de regering voorgestelde bedragen verklaarde de Sociaal-Economische Raad zich akkoord.

Zoals gezegd zijn deze bedragen nog niet officieel, omdat volgens de toelichting op het besluit tot verhoging van de bodempensioenen, ook de na de verhoging ingaande 1 augustus 1957 geldende pensioenbedragen — mede — afhankelijk zijn van het indexcijfer van de lonen, namelijk van het indexcijfer op 31 augustus 1957. Aangezien, aldus genoemde toelichting, dit cijfer pas in de loop van de maand september 1957 bekend zal worden, valt thans nog niet met zekerheid te zeggen of de genoemde bedragen van f 1.512.— en f 930.— nog een geringe wijziging zullen dienen te ondergaan. Een besluit tot nadere verhoging van de pensioenbedragen met ingang van 1 augustus 1957 zal derhalve pas in de loop van de maand september 1957 kunnen worden genomen.

Ziekentfondsverzekering voor bejaarden

SEDERT 1 januari 1957 kennen we in ons land voor de bejaarden

in de voorkeur voor liberalisme of neo-liberalisme, die velen in onze kring tonen ten gevolge van de lectuur over collectivisme en dirigisme, als in het coquetteren met totalitaire tendenties. De schrijver betwijfelt of de calvinistische 16e eeuw minder staatsbemoeiing kende. Zijn slotconclusies wil ik hier graag overnemen, namelijk „dat er nu nie, zo heel veel gebieden zijn waar onze huidige overheid — zij blijft natuurlijk overheid — werkelijk aanmerkelijk en systematisch haar terrein van de verzorging van de sfeer van openbare orde en geharmoniseerd particulier en gemeen-openbaar belang te buiten gaat”. De staat moet dirigeren en ordenen en wie daartegen altijd in het geweer komt laadt de verdenking op zich, dat hij van de hele staat en overheid niets moet hebben.

De schijn van het „teveel” wordt gewekt doordat de grote achterstand door de nalatigheid van het liberalisme snel

een aparte ziekenfondsverzekering. De bejaarden kunnen vrijwillig tot deze verzekering toetreden. De toelating tot deze speciale vrijwillige bejaardenverzekering — de verstrekkingen zijn overigens gelijk aan de verplichte ziekenfondsverzekering — is echter afhankelijk van het inkomen dat men geniet. Deze verzekering kent twee inkomensgrenzen, namelijk één voor wat betreft de toelating tot de verzekering en één voor wat betreft het recht op extra-reductie van de premie.

Bedoelde inkomensgrenzen bedragen thans respectievelijk f 3.410.— en f 2.400.— per jaar en in verband met een verhoging van het ouderdomspensioen ingevolge de Algemene Ouderdomswet is voorgesteld deze bedragen te brengen op respectievelijk f 3.518.— en f 2.508.— per jaar. Een verhoging dus van f 108.—. Deze wijziging zal ingaan op 1 augustus 1957.

Het bedrag van f 108.— is gelijk aan het verschil tussen het vermoedelijke bodempensioen voor gehuwden per 1 augustus 1957 (f 1.512.—) en het aanvankelijke pensioen per 1 augustus 1957 (f 1.404.—). Komt in het bedrag van f 1.512.— nog een kleine wijziging — wat niet waarschijnlijk is — dan wordt het bedrag van f 108.— dienovereenkomstig gewijzigd.

De hier besproken verhoging van

Sociale flitsen

de inkomensgrenzen voor de bejaardenverzekering werd noodzakelijk geacht om te voorkomen, dat door een verhoging van het bodempensioen sommige bejaarden de bevoegdheid verliezen tot de verzekering toe te treden en andere bejaarden het recht op extra-premiereductie verliezen.

Het vorenstaande heeft een verhoging van de rijksbijdrage tot gevolg. Deze verhoging wordt voor dit jaar (1 augustus—31 december) geraamd op f 55.000.—.

Ongevallenverzekering

DE huurcompensatie betekent voor de renten en uitkeringen ingevolge de onderscheiden sociale verzekeringen een verhoging van 3%. Zo zal op ongevallenrenten, die toegekend zijn terzake van ongevallen, die vóór 1 augustus 1957 hebben plaatsgevonden een tijdelijke bijslag van 3% worden gegeven. Ook de reeds eerder verleende bij- en toeslagen worden met deze tijdelijke bijslag van 3% verhoogd. Dit betekent bijvoorbeeld, dat op renten, die toegekend zijn terzake van ongevallen die vóór 1 januari 1947 plaats vonden, thans in totaal 66¼% aan bij- en toeslagen wordt verleend. Voor de periode daarna varieert de bijslag van 33 tot 3%, alwaar gelang het tijdstip waarop het ongeval plaats vond.

De bij- en toeslagen op ongevallenrenten worden slechts verleend voorzover de renten berekend zijn naar een arbeidsongeschiktheid van meer dan 25 procent en zij eindigen wanneer de rentetrekker de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt.

De kosten van de hier besproken bijslag komen voor rekening van het Rijk. Voor 1957 is hiermee naar schatting een bedrag gemoeid van f 500.000.— en voor het jaar 1958 is dit geraamd op f 1.000.000.—.

Invaliditeitswet

OP de invaliditeits- en weduwenrenten ingevolge de Invaliditeitswet werden, voorzover het be-

treft personen beneden de 65-jarige leeftijd, toeslagen verleend van 182 procent. Met ingang van 1 augustus 1957 zijn deze toeslagen verhoogd tot 190 procent.

Het bedrag van de gezinstoelage is verhoogd van f 49.50 tot f 51.00 per maand.

De kosten die uit het vorenstaande voortvloeien en die door het Rijk moeten worden gedragen, worden voor 1957 geraamd op f 690.000.— en voor 1958 op f 1.600.000.—.

Kinderbijslagwet

OOK de kinderbijslagen zijn met 3 procent verhoogd en wel — in afwijking met de overige sociale verzekeringswetten — ingaande 1 juli 1957. Deze verhoging resulteert in de volgende bedragen per dag (de oude bedragen zijn tussen haakjes geplaatst):

f 0.58 (0.56) voor het eerste kind;
f 0.65 (0.63) voor het tweede en derde kind;
f 0.91 (0.88) voor het vierde en vijfde kind;
f 1.02 (0.99) voor het zesde en volgende kinderen.

De aan deze verhoging verbonden kosten kunnen op rond 13½ miljoen gulden per jaar worden geraamd. Deze extra lasten moeten uiteraard door de verzekering worden gedekt.

Het loonbedrag dat de werknemer gemiddeld per dag moet verdienen, wil hij voor de volle kinderbijslag in aanmerking kunnen komen, is verhoogd van f 5.40 tot f 5.60.

Kinderbijslagwet voor rentetrekkers

DEZE wet geldt voor de invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentetrekkers. Ook de voor deze wet geldende kinderbijslagen — het betreft hier maandbedragen — zijn verhoogd. De van 1 juli 1957 af geldende bedragen — met vermelding van de oude bedragen tussen haakjes — luiden als volgt:

f 15.30 (14.75) voor eerste kinderen;
f 17.50 (16.60) voor tweede en derde kinderen;
f 24.00 (23.20) voor vierde en vijfde kinderen;
f 26.90 (25.80) voor zesde en volgende kinderen.

De kosten van deze verhoging komen ten laste van het Rijk en kunnen op circa f 800.000.— per jaar worden geraamd.

Noodwet kinderbijslag voor kleine zelfstandigen

MET ingang van 1 juli 1957 werden de kinderbijslagen voor deze wet als volgt verhoogd:

voor het derde kind van f 0.35 tot f 0.36 per dag en voor het vierde en elk volgend kind van f 0.51 tot f 0.53 per dag per kind.

De kosten die hieruit voor het Rijk voortvloeien kunnen worden geraamd op ongeveer f 180.000.— per jaar.

Ook de voor deze wet geldende inkomensgrenzen zullen worden verhoogd, doch eerst met ingang van 1 januari 1958 en wel met f 300.—.

Kinderbijslag vanaf het derde kind wordt dan verstrekt als het inkomen niet meer bedraagt dan f 3.500 per jaar, vanaf het vierde kind als dit niet meer bedraagt dan f 3.700, vanaf het vijfde kind als het inkomen f 3.900 niet te boven gaat, enz.

moest worden ingehaald. Ook de steeds groter wordende gecompliceerdheid van het maatschappelijk leven draagt ertoe bij. Bovendien is het voor hen, die voorheen ten onrechte in het genot van een onnatuurlijke „vrijheid” leefden moeilijk te wennen aan een volkomen juiste inpozing van die vrijheid. Het voorbeeld van de dienstplicht lijkt mij zeer goed gekozen omdat hierin inderdaad blijkt dat de vrijheid voor allen slechts te vinden is in een zeer ver gaande gebondenheid.

Men zou zich kunnen afvragen of de gegeven ontleding nog verder zou gaan of anders zou zijn wanneer de schrijver een systematisch onderscheid had gemaakt in de aard van de gebondenheid (er: vrijheid). De afhankelijkheid van werkgever en werknemer van elkaar is van functionele aard en daardoor toch wel anders dan de gebondenheid van bejaarden en invaliden aan hun huis en verzorgers, derhalve een fysieke ge-

bondenheid of de gebondenheid aan bepaalde gebruiken als gevolg van de sociale beheersing. Bij een algemene probleemstelling is het zelfs niet uitgesloten, dat het begrip gebondenheid in on-eigenlijke zin worden gebruikt. Ik meen dat dit gebeurt wanneer de schrijver zegt, dat men niet gering moet denken over de gebondenheid, de druk die met name voor de topleiders van het dragen van de verantwoordelijkheid het gevolg is.

Maar deze opmerkingen tonen slechts aan dat Prof. Van Dijk's boek stimuleert tot een verder denken over deze belangrijke ons allen rakende problemen.

Wij moeten het hierbij laten. Wie wil kennis nemen van de vrijheid en gebondenheid van de mens in huwelijk, gezin, kerk, bedrijf, staat, de vrije maatschappelijke verhoudingen, verenigingen en organisaties, die raadplege zelf dit interessante boek.

Dr. G. KUIPER Hzn.

Wat zit er Duitsland

WANNEER wij stil willen staan bij de vraagstukken, die zich voor zullen doen bij een hereniging van de twee Duitse staten dan willen wij de internationale aspecten hier thans buiten beschouwing laten.

Politiek gezien kan men zich op het standpunt stellen, dat de West-Duitse Bondsrepubliek alles moet vermijden wat een hereniging in de weg zou kunnen staan. Aansluiting bij de N.A.V.O. en het hebben van een nationaal leger had dan achterwege moeten blijven.

De voorstanders van deze houding — zij worden veel in de gelederen van de Socialistische Partij gevonden — verzuimen echter steeds aan te geven welk standpunt men denkt in te nemen tegenover communistische infiltratie en eventuele aanvallen; anders gezegd: Is West-Duitsland bereid ter wille van een hereniging de eigen vrije democratie op te offeren? Het antwoord op deze vraag is gelukkig vrij algemeen afwijzend.

In dit artikel is het interessant enkele andere problemen aan te snijden die hiermede verband houden. Deskundigen houden het voor heel goed mogelijk, dat Oost-Duitsland nooit, ook niet na lange jaren propagandistische dwangmethoden, echt communistisch zal worden. Wel is men beducht voor een ander groot gevaar, n.l. voor de mogelijkheid dat men een geheel eigen taal gaat spreken.

Immers „vrede” is in het oosten wezenlijk iets anders dan in het westen; rechtszekerheid is veranderd in politieke beoordeling, waar nog bij komt, dat in de gehele communistische samenleving het materialisme hoogtij viert.

Wordt de hereniging eenmaal een feit, dan brengt dat een reeks enorme problemen met zich mede.

Men begrijpt elkaar niet meer. Leef- en werkwijzen zijn gewijzigd; de gedachtenwereld geeft weinig aanknopingspunten. Iets daarvan hebben wij in ons land kunnen constateren bij de Hongaarse vluchtelingen. Daarbij speelt echter nog een belangrijk verschil in volksaard een grote rol.

In Duitsland heeft men op kunstmatige wijze van één volk er twee gemaakt, die slechts onder zeer deskundige leiding en langs een lange weg weer naar elkaar toe kunnen groeien.

Het is een gelukkige omstandigheid te constateren dat men in West-Duitse kringen het bovengenoemde probleem primair stelt en b.v. niet de territoriale eisen.

Natuurlijk zullen er dan ook veel economische problemen op te lossen zijn. Wij noemen er enkele. Wat dient er met de tijdens de „Bodenreform” van de grootgrondbezitters onteigende landerijen te gebeuren?

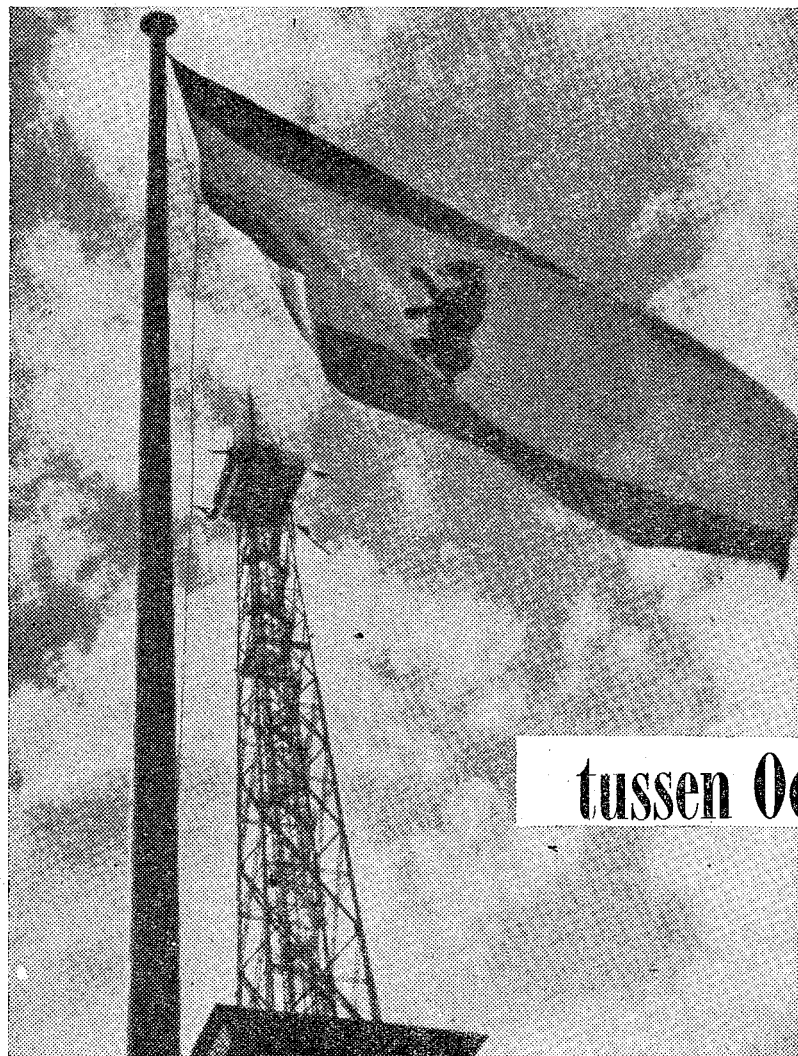
Moeten zij schadeloos gesteld worden? Of dient men de landerijen terug te geven en daarmee het bestaan van vele landbouwers op te offeren?

Een zelfde vraag zal beantwoord moeten worden ten opzichte van de z.g. Volkseigene Betriebe, de fabrieken en ondernemingen, die door de communisten werden geconfiscieerd. Daarbovenuit reikt het vraagstuk van de principieel gewijzigde

gerichtheid van deze geheel opgesteld en produceerde de plancommissies van heeft zich een Oost-Duitse industrie zich laat aanzien economie renderende omschakeling zal Daarnaast duiken men op en dan sen moeten gaan een echte democratie Sinds 1933 een dictatoriaal Er zal iets die keling als verant standige mensen

Meer dan
DE andere Europa den van de het vraagstuk Al was het de verhouding en het vrije westen Zou Duitsland de invloedssfeer de huidige machts staat het commun En zullen wij de grootste landen dictoriaal stelsel de tijd het bestaan bedreigt?

In West-Duitsland om, wanneer de deze op een wijze nieuw de kiemen draagt en waarbij menselijke waarde Het is onze nemen, om er lijken en indien van zaken uit te niet onverschillig Europese volkeren

BERLIJN

scharnier

tussen Oost en West

ELK land pleegt een hoofdstad te hebben. Duitsland echter heeft er twee.

Officieel is het Berlijn, sinds nu ongeveer een jaar geleden, de regering van de West-Duitse Bondsrepubliek de oude hoofdstad weer als zetel koos. Doch de uitvoering van dit besluit zal nog wel even op zich laten wachten. Bonn blijft voorlopig nog de Bondsdag en de regering herbergen.

Al ziet Berlijn dan ook reikhalzend uit naar de dag waarop in werkelijkheid de Duitse regering zich daar zal gaan vestigen, toch is dat niet in de eerste plaats de reden voor een inwoner van Berlijn om het politieke gebeuren met belangstelling te volgen.

Het is duidelijk, dat de tweedeling van Duitsland en het in twee sectoren verdeeld zijn van zijn stad elke Duitser en ook ons aangaat.

Berlijn is echter de stad en Duitsland is het land waar het vastlopen van de samenwerking tussen de voormalige bondgenoten en de onmacht van de internationale politiek duidelijk en fel in het oog springen.

In een gesprek met een Duitser hierover liet deze niet zonder sarcasme — zich ontvallen, dat Berlijn één van de plaatsen was waar het tijdens de koude oorlog had geschroeid.

De plaats, die West-Berlijn in onze westerse wereld inneemt is echter niet alleen die van een schroeiplek.

Het gedeelte van de stad, dat aanvankelijk onder beheer van de westelijke geallieerde machten stond en nu zijn zaak zelf regelt, is een uitkijkpost naar de onder communistische macht staande gebieden in Duitsland en zelfs nog wel verder.

Voor elke inwoner van Duitsland is Berlijn het symbool van het streven naar hereniging van Oost en West.

En is Berlijn voor ons, bewoners van West-Europa en voor de westerse wereld ook niet tegelijkertijd het symbool van de worsteling tussen de vrije democratie en het onder communistische dictatuur zuchtende Oost-Europa?

Een bezoek aan West-Berlijn is dan ook interessant en leerzaam, te meer wanneer men de situatie in de oostelijke sector van de stad gaat waarnemen.

Door de Europese Jeugdcampagne worden conferenties in Berlijn georganiseerd, die handelen over de Oost-West problemen en de hereniging van Duitsland. De deelnemers aan deze bijeenkomsten zijn afkomstig uit vrijwel alle westelijke landen van Europa.

De heer A. H. M. Mulder, secretaris van de Arjos, bezocht Berlijn namens deze jongerenorganisatie. In bijgaand artikel vertelt hij van zijn indrukken en ervaringen.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (E. 1800)

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar
Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen
TEL. 2725 (of 3100).

Voor kerkorgels

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

**N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT**

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 332 - Tel. 32121

Effecten - Coupons en administratiën -
Alle assurantiën - Levensverzekeringen en
lijfrenten

Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke
leningen

**Wees zuinig
met Uw
GELD**

**koop bij
WESTERVELD**

DE CONCURRENT

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELLEN
ONTVANGT U EEN
KORTING VAN **3%**

WINKELVOORLOPER
CASABONS WORDT
SOET TERUGBETAALD

Uitgeef. Bomee art.

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60. Tel. 94152
AMSTERDAM

**PROT. CHR. O.O.P.
BEGRAFENISVERENIGING U. A.**

Vondelstraat 101. Tel. 82477, Amsterdam

**Betere verzorging van
begrafenissen**

Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B.
en laat u als lid 'nschrijven?

Ook voor personeel

uw advertentie

in Nederlandse Gedachten

NA DE BROCHURE

**INSTEMMING en AFKEURING
van enkelen onzer lezers**

De brochure van dr. N. J. Hommes „Zullen wij nog A.R. blijven?” en onze reacties daarop heeft een aantal lezers tot schrijven gebracht — gelukkig — want het gaat hier over een belangrijke zaak. Het lijkt ons juist u de meningen onzer brievenlezers niet te onthouden. Het pro en contra klinkt door en tezamen nopen deze meningen u tot nadenken over de vraag die dr. Hommes ons voor de voeten heeft geslingerd. En het nadenken hierover kan alleen maar aan onze partij ten goede komen!

Men zal het billijken dat wij niet alle brieven in extenso afdrukken — het zou een nieuwe brochure worden. Alleen al de repliek van dr. Hommes beslaat vijf dicht getypte vellen papier. Met ons beste journalistieke kunnen hebben wij getracht uit iedere brief het belangrijkste weer te geven — mochten wij naar de mening der schrijvers hierin gefaald hebben, men vergeve het ons!

Argumenten s.v.p.

Dr. Hommes heeft zijn antwoordschrijven genoemd: „Een bede om een dubbel corrigendum” en hij heeft zelf een onderkop voor zijn artikel gegeven nl. „Geen dooddoeners maar argumenten s.v.p.!” Hier volgt de kern van zijn schrijven:

„Wat u althans in dit eerste artikel doet, is geen discussie, geen argumentatie, maar met behulp van een goedkope slagzin de auteur bij voorbaat diskwalificeren met uit het verband gerukte citaten, zonder eerst argument tegenover argument te stellen. U begint aanstonds al met een eindoordel, terwijl u nog geen enkele poging hebt gedaan om mijn argumentatie te weerleggen. Indien dit artikel aan het slot van een weerleggende bespreking ware gekomen, dan zou ik formeel genomen er vrede mee kunnen hebben. Maar nu niet, want dit is met behulp van enkele dooddoeners de kandidaat voor het forum der partij onvoldoende geven en laten zakken, zonder dat ook maar iemand iets van zijn proefwerk te zien of te horen krijgt. Dat is heel aardig en goedkoop, maar daar bereikt men natuurlijk niets mee. Als dit het resultaat van de door mij en zeer velen vurig bekeerde ruimte is voor een open discussie, dan is de toekomst niet hoopvol.

Wonderlijke spelregels die mijn criticus volgt. Ik kan ze ook niet recht volgen. Zo zegt mijn criticus enerzijds: „Dr. Hommes heeft in zijn brochure heel wat overhoop gehaald.” Dat is zo'n gezellige uitdrukking die naar de rommelzolder riekt. Maar daar volgt dan in één adem op: Hij handelt ook over belangrijke vraagstukken en zegt niet zelden dingen, die de overweging waard zijn. Dat is dan de lafenis die mij, arme, zieltoege, „wilde” man wordt toegereikt. Wat verderop zegt mijn criticus: „Niemand zal ontkennen dat in deze brochure een aantal punten worden aangestipt, die onderwerp van gesprek moeten blijven. Maar nergens, beslist nergens, vinden wij een gedegen ingaan op de vraagstukken.” Hoe deze zo uiteenlopende oordelen te rijmen zijn, hoe iemand dingen kan schrijven, belangrijke vraagstukken aansnijdt en daarbij niet zelden dingen zegt, die de overweging waard zijn en dan tegelijk nergens, beslist nergens, gedegen op de vraagstukken ingaat is mij een raadsel. Mij dunkt, het een sluit het ander volkomen uit, maar mogelijk niet bij mijn criticus in Nederlandse Gedachten.

De schrijver in Nederlandse Gedachten van 27 juli beweert, dat mijn grote bron voor mijn brochure Elsevier zou zijn. Dat is te veel eer aan dit blad, waarin herhaaldelijk en blijkbaar met veel genoegen vooraanstaande A.R.-mensen schrijven! Het is ook helemaal bezijden de waarheid, hetgeen ieder met de handen tasten kan. Driemaal citeer ik Elsevier en dat alleen in verband met de prachtige huurblokkering. Mijn criticus beschuldigt mij van laster inzake mijn oordeel over de blokkering als diefstal. Hij kent blijkbaar de religieus-ethische zware belasting van dit woord niet, anders zou hij het niet hebben gebruikt. Ik wil het beslist niet tegen hem hanteren, maar wel dit zeggen dat zijn voorstelling van zaken over Elsevier als mijn grote bron totaal naast de werkelijkheid is. Daarmede vervalt ook zijn vaderlijke vermaning en pedagogische wenken om voor een goede A.R.-bezinning Elsevier niet als hoofdbron te nemen. Ik weet niet wie mijn criticus is en hoe oud hij is, maar ik ben op een leeftijd, dat ik zo langzamerhand zelf wel kan uitmaken, wat ik lezen moet om ook politiek op de hoogte te blijven.

In mijn brochure handel ik behalve over de prachtige huurblokkering over tal van andere „belangrijke vraagstukken die de overweging waard zijn”, naar het oordeel van mijn criticus en ik citeer daarin wijlen prof. Diepenhorst, Kuyper, Schaepman, Huizinga, W. J. Aalders, Zuidema, Van Riessen, Knibbe en bladen als Trouw, A.R.-Staatkunde, Patrimonium, Wending, Ambt en Plicht, Evangelie en Maatschappij, Herderlijk Schrijven, In de Waagschaal, Socialisme en Democratie. Mij dunkt, dat is wat anders dan de onjuiste, onware suggestie aan de lezers van Nederlandse Gedachten, dat mijn grote bron Elsevier is. Maar als mijn criticus zich fel keert tegen de „liberale sensatiepers” die — ik citeer de vetgedrukte regels — „week aan week demagogie bedrijft jegens regering en volksvertegenwoordiging”, laat hij dan allereerst eigen vooraanstaande A.R.-mannen vermanen, die blijkbaar met genoegen zo nu en dan in Elsevier schrijven. Hiermede zet ik dan een punt achter de Elsevier-legende en

tot een christelijke getuigenis in woord en daad. Komt dit echter niet, dan is naar mijn vaste overtuiging het geef mijn criticus de raad zijn vaderlijke vermaningen elders uit te delen.

Ik kom nu tot mijn bede om een dubbel corrigendum. Mijn eerste dringende bede is: laat mijn criticus zijn beschouwingen met zijn naam ondertekenen, opdat geheel A.R.-Nederland en ook ik mag weten, wie mijn opponent is. Dat is voor een eerlijke en open discussie toch onder ons christenen een eerste vereiste.

Mijn tede bede: weerleg niet met ressentimenten maar met argumenten. Ik ben bereid te luisteren en voor dwingende argumenten te zwichten. Mijn criticus moge menen dat ik de dingen totaal verkeerd zie, maar dan berust op hem de bewijslast dit aan te tonen. In deze tijd van politieke malaise en inzinking moest mijn criticus dankbaar zijn, dat er nog theologen gevonden worden, die zich de moeite getroosten om nog zoveel politieke lectuur te lezen. Die zijn vandaag als de vingers van weinig handen te tellen.

Volgens mijn onbekende criticus heb ik voorts mijzelf en de partij een slechte dienst bewezen. Om met het laatste te beginnen, dat is beslist niet waar. Ik behoeft Gode zij dank geen politieke carrière te maken. Was dat het geval, dan zou ik mijzelf een slechte dienst bewezen hebben, want carrière en oppositie sluiten elkaar in de A.R.-partij uit. Wat de dienst of de ondienst aan de partij betreft, dat zal de toekomst leren. Zeer ad rem schrijft de heer G. H. Brandt in het laatste nummer van Tot Vrijheid Geroepen (juli-augustus 1957): „De oppositie in de A.R.P. is een teken van leven en kan leiden tot een bezinning op haar politieke taak in de diepte; tot het willen laten komen

Ingaande 15 september 1957 wordt de
**ADVERTENTIE-
ADMINISTRATIE**
van Nederlandse Gedachten verplaatst
van Koningin Wilhelminalaan 34, Leid-
schendam, naar:
**BOTENMAKERSSTRAAT 45,
ZAANDAM.**

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.50); kwartaal (f 1.65).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

VAN DR. HOMMES LEEUWARDEN

lot van de christelijke partijen in ons land bezegeld. De brede basis-politiek, het compromis met de vijand, is een hellend vlak, waarop stoppen niet mogelijk is." Dat is ook mijn overtuiging en vandaar mijn oppositie. Ik weet dat veel wat ik schreef leeft in de harten van duizenden trouwe A.R.-mensen.

Een wilde brochure

DE heer C. B. van de Wal uit Driebergen schrijft: Bij het lezen van onzinnigheden (Salomo) voel ik, als oude rat in de politiek, soms mijn vingers jeuken om naar de pen te grijpen. In dit geval heb ik het gedaan". Uit zijn brief citeren wij het volgende:

"Het is wellicht dr. Hommes ontgaan, dat er ernstiger dingen op het spel staan in ons economisch bestaan dan de geblokkeerde huurverhoging (waartegen de heer Van de Wal overigen ook bezwaar heeft, getuige zijn eerdere opmerking die niet in ons citaat voorkomen — Red.). Dr. Hommes bekijkt de cijfers van onze handels- en betalingsbalans, hij lette maar eens op de toestanden in andere landen en richtte zijn oog op het opdringend communisme, dat in een defecte economische positie gretig voedsel vindt voor zijn propaganda. Een zakenman ziet wellicht beter dan een predikant de dreigende gevaren en zal niet volstaan met te zeggen: die weg is niet goed, zonder gelijkijdig een betere weg aan te wijzen, na overweging of redelijkerwijze verwacht kan worden, dat onder bepaalde omstandigheden die andere weg zal worden ingeslagen. Een predikant kan op zijn beurt niet volstaan met in zijn preek de verschrikkelijkheden van de weg naar de hel te prediken, zonder met nog meer klem zijn hoorders de weg naar de hemel duidelijk te maken. Het is erg goedkoop te zeggen: Stap het kabinet maar uit, maar een goed A.R., die wars is van alle sectarisme, aanvaardt de verantwoordelijkheid om zolang mogelijk deel te nemen aan de regeertaak. En dan moet hij wel eens slikken wat hem niet smaakt. Een volk heeft nu eenmaal een andere samenstelling dan een kerk. Deze laatste is samengesteld uit mensen van een zelfde belijdenis, de eerste daarentegen is een agglomerat van mensen van allerlei denkrichting.

Partijen als de S.G.P. en het G.P.V. hebben het gemakkelijk. Zij weten dat zij nimmer de regeertaak behoeven te aanvaarden en kunnen zich dus vrijelijk wijden aan de kritiek. „Dit deugt niet en dat deugt niet!" en op elke handeling der regering is wel kritiek uit te oefenen. En lieden die niet verder kijken dan hun neus lang is, concluderen: „Wie dit leest kan niet anders dan met jaloersheid vervuld zijn met wat in die kringen gepresterd wordt over sociale en economische vraagstukken."

In moeilijke tijden als er thans op handen schijnen te zijn, moet men zich niet verliezen in algemeenheden en zich daarbij onttrekken aan de daad. Laten we dankbaar zijn dat we mannen als Algera en Zijlstra in onze regering hebben en laten wij achter hen staan om hen te schragen in hun moeilijke en verantwoordelijke taak."

Toch een broeder

DE heer Heemstra uit Amersfoort schreef: „Het was te verwachten dat op de brochure van dr. Hommes van u een repliek zou komen. Maar hoe weinig spreekt in uw artikel een christenhart. Reeds meerdere malen troffen mij in uw blad het bittere sarcasme, de zelfgenoegzaamheid en het gebrek aan christenstijl. Zouden de woorden van dr. Hommes, afgezien van vorm en stijl, niet een inhoud hebben die de overdenking waard is en in elk geval niet tegemoet getreden moeten worden als gesproken door een „broeder uit hetzelfde huis"?

A.R. stemmen?

UIT een brief van de heer E. J. Rothuizen te Arnhem:

"Al moge dr. Hommes dan wat wild hebben geschreven, ik geloof wel dat het goed is. Waarom verliest de A.R.-partij doorlopend stemmen? Ik zou veel liever zien dat personen als onze huidige A.R.-ministers in de oppositie waren. Er wordt in de bladen zoals Nederlandse Gedachten en Trouw nog weinig over geschreven doch het is u toch ook bekend dat ons land zich op heden in een financiële debacle bevindt? De beleggingsmaatschappijen lenen wel tegen een redelijke rente (noodgedwongen) aan een rose-rode regering, doch noch particulieren noch school- en stichtingsbesturen kunnen tegen een door de regering vastgestelde rente lenen, waardoor de bestedingsbeperking (al of niet moedwillig) wordt vergroot. De titel van de brochure van dr. Hommes luidt: „Zullen we nog A.R. blijven?" Velen vragen zich af: „Zullen we nog A.R. stemmen?"

„Socialistenvreter"

DE heer W. Fris, makelaar te Amsterdam, heeft Fris van de lever aan zijn secretaresse een brief gedictieerd, waarvan hij zelf na overlezen schrijft „dat er wel stomme dingen in zullen staan". Maar . . . dat de A.R. partij altijd zijn liefde heeft gehad en nog heeft; hij is alleen van mening dat we een andere koers moeten varen. We laten een deel van zijn brief volgen.

"Waar Dr. Hommes over schrijft houdt ontzettend veel van onze mensen bezig. En of we nu zo geïnfecteerd worden door Elsevier, Handelsblad of Telegraaf weet ik niet, maar zeker is dat ik met ontzettend veel genoegen uitsluitend om het feit dat de heren Pasquino en Jacques Gans en de driestarren in Elsevier lees, uitsluitend om het feit dat de heren Pasquino en Gans als socialisten-vreter naar mijn hart spreken. En zeker is dat als wij (dat is de A.R.) op de manier doorgaan zoals we nu doorgaan, wij nog veel meer stemmen kwijtrafen. Natuurlijk kunnen mensen als ik — steeds trouwe A.R.-ers —

Ons commentaar

DE laatste brief wekt de suggestie, dat wij geweigerd zouden hebben de repliek van dr. Hommes op te nemen — zoals u hierboven kunt zien is dit een vergissing. Ook dr. Hommes informeerde of wij zijn schrijven niet wilden opnemen. En hij hoopte het tegendeel „opdat naar recht en billijkheid het „audi et alteram partem" worde betracht. Over dat recht en die billijkheid van dat Latijnse gezegde is nog wel iets te zeggen, maar de ruimte ontbreekt ons thans. Die ruimte heeft ons ook in de (dunnere) augustusnummers ontbroken en dat is de reden waarom wij het geduld van dr. Hommes en van de heer Chardon zo lang op de proef moesten stellen.

politiek ongeschoold, nooit op onze manier onze mond opendoen. Politiek worden wij afgemaakt en in een hoekje gefrommeld als wij met bezwaren komen die niet op het terrein van de politieke constructie liggen. Maar let u als 't u belieft op: wij blijven niet zo tam! Wanneer de partij die wij ons vertrouwen hebben geschonken, doorgaat met niet te luisteren naar stemmen als die van dr. Hommes, zal deze partij daarvan de gevolgen ondervinden. Wanneer onze A.R.-partij blijft samenwerken met de rooien om redenen zoals bekend, zullen velen met mij de A.R. de rug toekeren. En of het nu komt omdat Elsevier en dergelijke sensatiebladen zijn, die demagogie gebruiken tegen de regering, weet ik gerust niet. Ik weet alleen dat de rooien, via Scheps en dergelijke, onze christelijke partijen oneerlijk bestrijden en dat wij daar niets anders tegen doen dan zo nu en dan een fatsoenlijk stukje schrijven in Trouw of Nederlandse Gedachten. En ook weet ik dat, wanneer de anti-revolutionairen straks nog veel meer stemmen kwijt raken, dit te danken is aan onze principiële bereidheid deel te nemen aan deze regering.

Staatsman van formaat

DE heer J. K. van Weerden uit Kampen gaat in op de gedachte van dr. Hommes dat de A.R. partij en de C.H. Unie op den duur zullen moeten verdwijnen en dat er één grote prot-christelijke volkspartij moet komen. Hij schrijft onder andere:

"Wat betreft uw conclusie dat dr. Hommes zou bedoelen: „.....één partij waarin dr. Bruins Slot en Tilanus, prof. Zuidema en prof. Van Niftrik hun gezaghebbend woord spreken....." ben ik zo vrij met u van mening te verschillen. Dr. Hommes bedoelt mijn inziens dat noch dr. Bruin Slot of Tilanus, noch prof. Zuidema of prof. Van Niftrik het voor het zeggen moeten hebben, maar een figuur van, liefst Europees formaat. Dit zonder de goede bedoelingen of eenzaamheid van bovengenoemde heren in twijfel te trekken. Dr. Hommes hoopt ongetwijfeld, evenals vele anderen, op het verschijnen van een staatsman van formaat in onze rijen. Bovenstaande is dan meteen de reden, waarom van een samensmelting van de partijen voorsnog niets zal komen.

Gidionsbende

EN dan ten slotte een brief van de heer J. M. Chardon uit Woerden, die wij onverkort opnemen. Hij schrijft:

"Met belangstelling en instemming lezen we de brochure van dr. Hommes en ook uw antwoord daarop. Echter misten we in uw blad de repliek van dr. Hommes. Volgens hem wilt u die niet plaatsen, maar mijns inziens heeft hij daar toch recht op? En uw lezers niet minder. Leest u ook eens wat Burgerrecht (dr. Zeegers) er over schrijft. Wordt de oude weg (van de laatste jaren) gevolgd, dan zien ook wij de A.R.-partij steeds kleiner worden en op den duur verdwijnen. Echter blijven de oude leuzen van Groen van kracht: tegen de revolutie het evangelie (Genesis 3 vers 15). De groep Hommes, Zeegers, Gerbrandy, Gerretson, Savornin Lohman, prof. Mekkes en anderen zal echter aan kracht en gehalte winnen. Een Gideonsbende zal de Midianieten verslaan."

De tijd van het aardappelrooien is aanstaande. Bovenstaande afbeelding van een houtsnede van Rudolf Warnecke heeft hierop betrekking

Prima verzorgd drukwerk

(ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)

Reclamefolders, Strooibiljetten,

Brochures, Verenigingsdrukwerk

Drukkerij Friesch Dagblad

LEEUWARDEN - TELEF. 05100-4545

HOTEL „DE KROON"

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEUWARDEN

Bedrijfskredieten

Deposito's

Rekening-Courant

Safeloketten

Beleggingen

Spaargelden

WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEUWARDEN

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank

„EIGEN HAARD" G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Rentevergoeding 2 3/4 %

idem leden 3 %

EXCLUSIEVE INTERIEURS

VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL

MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 — GRONINGEN

Bij TECHNISCH BUREAU

YPEY

komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.

Rr 10 - Elektr. Scheerapparaten - Schemer. en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.

BLOEMSTRAAT 31 — TELEFOON 28095

RIJWIELEN

PHOENIX - HUMBEK

De nieuwste modellen en kleuren 1957

KINDERRIJWIELEN

Autopedes - Fietstasser - Grote keuze

WIEKEL

KORREWEG 29 - Telefoon 25228 - GRONINGEN

Kredieten voor

handel en industrie

N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 - WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

ZWOLLE

Vraagt steeds uw leverancier naar:

Fransen's koffie en thee

Elektrische Koffiebranderij en Theehandel

P. C. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3337, Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 110 - TEL. 6552 - ZWOLLE

Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

Het is weer precies zoals het was...!

„Ja, gelukkig heb ik weer een eigen dak boven mijn hoofd.”
 „Je mag wel blij zijn dat je verzekerd was.”
 „Blij? Dat is nog zwak uitgedrukt... ik kon wel springen! Stel je voor dat ik niet naar jou geluisterd had, en dat ik die vertegenwoordiger van de „1845” dus niet ontvangen zou hebben... ik hoef je niet uit te leggen hoe ik er dan nu aan toe zijn. Twee uur, drie uur brand... weg huis. Ik mag echt wel zeggen, dat die Perfect-Polis me gered heeft. Onder ons... ik geloof dat ik zelden iets verstandigers gedaan heb, dan naar die meneer van de „1845” luisteren.. het resultaat staat daar...!”

Uw verzekeringsman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

GEURTS
 CONSERVENFABRIEK C.V.
 DODEWAARD
 De fijnste fruitproducten uit de
 Betuwe boomgaarden
 Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
 Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT

M. C. VAN STAAVEREN
 AALSMEER
 Telefoon 4051
 Specialiteit in
 ANJERSTEEKEN
 FREESIAZADEN

STOLK'S
 Handelsonderneming
 VEERSEDJIK 223 H.I. AMBACHT
 Telefoon K 1850-6415
 Slopers van schepen en
 machine-installaties
 In- en Verkoop van oude en nieuwe
 schepen
 Handel in motoren, stoomketels enz.

UIT PERS EN PERIODIEK

De muiter in een

Nationaal programma

Mis

De door de V.P.R.O. in een „nationaal programma” uitgezonden televisie heeft vele reacties gewekt.

De radio-redacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant merkte op:

„Wij geloven de allerminst van anti-V.P.R.O.-gevoelens te verdenken Volkskrant wel te mogen volgen als deze, in zijn editie van maandagmorgen, droogjes constateert dat de uitzending, die „Dag Koninginnedag” heette, een tikje in het rood gekleed ging en omtrent de bewindsperiode van koningin Wilhelmina suggereerde, dat deze vooral gemarkeerd werd door S.D.A.P.-incidenten. Wij zijn het met degenen die bijzonder boos waren op dit nationale programma in ieder geval in één opzicht volkomen eens: de V.P.R.O. heeft door de heren Vrijman en Odufre met deze probleemstof te laten werken falikant naast de roos geschoten.”

Beschamend

„Slechte smaak” is de titel van een artikel in het Algemeen Handelsblad, waarin o.m. gezegd wordt:

„Wij willen het onderzoek, dat de staatssecretaris van O.K.W. onder wie Radio en Televisie ressorteert onmiddellijk heeft gelast, afwachten alvorens een blaam te leggen op personen of organisaties, die bij deze uitzending betrokken waren. Van degenen, die als auteurs in het beeld verschenen kan men in ieder geval zeggen, dat zij noch voor hun taak berekend waren, noch voldoende tact hadden in een dergelijke uitzending een rol te spelen. Hetzelfde mag reeds worden gezegd van de ontwerpers van dit beeld van „Vreugde en een tikkeltje weemoed.”

Onbegrijpelijk

Het Vrije Volk schrijft o.m.:

„Vast staat, dat geen van de drie interviews met goed fatsoen kon worden gerangschikt onder de herinneringen die of met veel vreugde of met een tikkeltje weemoed kunnen worden opgehaald. Ook aan het gebeurde op de Zeven Provinciën kan nu, na vierentwintig jaar, niet met enige vreugde of enige weemoed worden teruggedacht. De muiterij zelf en de wijze, waarop zij de Nederlandse politiek van die jaren heeft vertroebeld, behoren tot de trieste bladzijden uit onze geschiedenis.

Het is dus dan ook onbegrijpelijk hoe men op de verjaardag van prinses Wilhelmina, waarop men veel vreugde en wat weemoed wil bieden, deze trieste bladzijden gaat ophalen. Degenen, die daarvoor verantwoordelijk zijn, hebben dan toch wel het doel van hun streven uit het oog verloren.”

Ontactvol

De Volkskrant merkt o.m. op:

„Het was naar onze mening het goed recht van de samenstellers om historische gebeurtenissen ter discussie te stellen. Onder NTS-vlag en op 31 augustus uitgezonden, was het echter ontactvol en eenzijdig om uit de regeringsperiode van koningin Wilhelmina die gebeurtenissen te selecteren, die overwegend op de zwarte bladzijden van onze jongste vaderlandse geschiedenis geboekstaafd staan. Een selectie, die bovendien een oude SDAP-geest ademde, waarvoor de VPRO wellicht in haar kennelijke drang tot „iets anders” en misschien wel „iets eerlijks” blind is geweest. De NTS treft dan ook een verwijt voor het aanvaarden van dit programma voor deze gelezenheid.....

Schandaal

De radio-medewerker van De Maasbode constateert:

„Wat nuchtere Nederlandse kijkers, die menigmaal verbaasd, zo niet verontrust hebben moeten aanzien op welk een onverantwoordelijke, om niet te zeggen lichtzinnige wijze sommige televisieprogramma's werden samengesteld en op het scherm gebracht, reeds lang hebben zien aankomen, is eindelijk gebeurd. De samenstellers van een — nog wel als „nationaal” aangekondigd — televisieprogramma zijn er thans in geslaagd blijk te geven van zulk een volkomen gemis aan takt en goede smaak, zulk een volslagen miskening van de gevoelens en opvattingen van een groot deel der kijkers, dat er een „nationaal schandaal” is ontstaan, een ministerieel onderzoek is aangekondigd en zelfs in kringen, die zich gewoonlijk opwerpen als paladijnen van „de” vrijheid, wordt geroepen om maatregelen van de zijde der regering.”

Waardering

Tot de weinige kranten, die nog waardering hebben voor de uitzending behoort het Rotterdamse Parool, dat o.m. schrijft:

„Was dit programma een VPRO-uitzending geweest, we zouden het geprezen hebben. Ook als nationaal programma echter hebben wij het met uitzondering van het gesignaleerde interview, kunnen waarderen. Want „nationaal” behoeft niet te impliceren, dat alle punten waarover de leden van de natie van mening kunnen verschillen, coûte que coûte vermeden moeten worden.

Wij prijzen ons gelukkig, dat de radio- en tv-programma's in ons land niet aan censuur onderhevig zijn. Wij hopen dat dit, ondanks beleidsfouten, die zeker bij het hanteren van zo dynamische media onvermijdelijk zijn, zo zal blijven.”

Teken

Trouw merkt o.m. op:

„Het door de VPRO verzorgde nationaal programma op 31 augustus jl. heeft alom in den lande verontwaardiging gewekt.

Niet maar omdat men in deze uitzending hier en daar over de schreef ging, maar omdat de hele opzet van de vertoning tendentieuus was.

De regeringsperiode van koningin Wilhelmina werd hier bekeken door de rode bril van de vooroorlogse SDAP. In plaats van een beeld te geven van die periode, eventueel aangevuld met kritisch commentaar, was de vertoning en door de selectie, die men uit de gebeurtenissen van die periode maakte en door de wijze waarop die gebeurtenissen werden opgediend een vertekend beeld der geschiedenis, dat moest dienen als een stuk propaganda voor het socialisme.

Alleen dingen, die in de rode kraam te pas kwamen, werden opgediend. Wat niet in die kraam te pas kwam, werd weggemoffeld.

Wij vragen ons af wat een omroepvereniging als de VPRO, die de laatste jaren systematisch pleegt te paraderen als de omroep die het meest voor een zg. antisecularistische „nationale omroep” gepoorterd is, heeft bezield om met een dergelijke personen en volksgroepen in ons land krenkend programma te komen.

Deze vertoning werpt een eigenaardig licht op deze omroeporganisatie. Het is duidelijk dat er in Nederland naast de Vara nog een rode omroeporganisatie bestaat, genaamd VPRO.

En we weten nu ook wat ons te wachten staat als de nationale omroep-idealen van de VPRO vervuld werden.

.....Het eenheidsstreven, dat onze omroep bedreigt en dat als doorbraakgedachte de politieke en maatschappelijke organisatie wil beheersen en dat als solidariteitsidee de grenzen tussen kerk en wereld poogt uit te wissen, is het gevaar van deze tijd.

IN ONS COMMENTAAR

Christelijk-nationaal

Het „nationale” televisieprogramma van zaterdagavond heeft terecht grote verontwaardiging gewekt in alle lagen der bevolking. Dat de Nederlandse Televisie Stichting beterschap beloofd heeft is toe te juichen en dat de V.P.R.O. erkent dat deze uitzending in het nationale programma een fout is geweest, siert haar, maar daarmee is deze zaak toch nog niet van de baan. Want het blijft toch waar, dat er verantwoordelijke mensen zijn geweest, die van oordeel waren, dat een dergelijk programma met het etiket „nationaal” kon worden versierd.

Hetgeen uit de regeringsperiode van koningin Wilhelmina naar voren werd gebracht waren fragmenten, waarin onnationale activiteiten domineerden en dat nu juist niet bepaald om die activiteiten als onnationally aan de kaak te stellen. Waarom werd anders naar voren gebracht wat een sociaal-democratisch burgemeester te verduren heeft gehad van wat al te vurige Oranjeklanten en waarom werd niet gememoreerd, dat diezelfde burgemeester eerst nadat hij van de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken een waarschuwing had gekregen, de nationale vlag van het raadhuis te Zaandam liet uitsteken op een nationale hoogtijdag?

Het was allemaal te veel sociaal-democratisch nationaal en dat is toch niet het echte Nederlandse nationaal.

De mensen van het gebroken gewoortje zijn gelukkig verstandiger geworden, maar nu moeten zij niet doen alsof zij nu de beste vertegenwoordigers zijn van de nationale gedachte. Spoorwegstaking in 1903, revolutiepoging in 1918 en de muiterij op „De Zeven Provinciën” in 1933 zijn perioden geweest in de regeringsperiode van koningin Wilhelmina, waarin de sociaal-democraten zich waarlijk niet van hun „nationale” zijde hebben leren kennen. De belangrijkste steun vond de vorstin in die dagen van hen, die zich lieten leiden door de Christelijk-nationale gedachte.

De televisieuitzending van zaterdagavond heeft doen zien, dat de tegenstellingen in ons volk nog steeds voortleven en dat de oude sociaal-democratische geest wel verdoezeld wordt, maar nog steeds niet verdwenen is.

Duidelijk is gebleken, dat in ons land vastgehouden dient te worden aan de eis van Christelijk-nationale politiek.

„Mr. Foreign Service”
LOY HENDERSON
was op verkenning
in het Midden-Oosten

EEN vriendelijke oude heer stapte vorige week op National Airport, het vliegveld van de Amerikaanse hoofdstad, in een vliegtuig, dat hem op een geheime missie in opdracht van president Eisenhower naar het Midden-oosten zou brengen. Het was Loy Wesley Henderson, de 65-jarige voornaamste adviseur van de Ver. Staten inzake het Middenoosten (ook al is hij niet altijd als zodanig behandeld en werd hij er vaak pas bij geroepen, als de zaken er reeds hopeloos voorstonden). Hij vloog eerst naar Turkije, waar hij behalve de Turkse premier Adnan Menderes ook de koningen van Irak en Jordanië, Feisal en Hoesein zou ontmoeten. En het belangrijkste doel van zijn reis was: een gezamenlijke politieke gedragslijn vast te stellen om de bedreiging, die de communistische infiltratie in Syrië thans vormt, het hoofd te kunnen bieden.

IN Syrië en ook in Egypte was men niet erg ingenomen met de reis van Henderson en de Amerikaanse ambassada-

deur in Cairo heeft het zelfs nodig geoordeeld, Nasser in een speciaal onderhoud er van te verzekeren, dat Henderson's reis door het Midden-oosten uitsluitend ten doel had, zich over de situatie te laten inlichten en dat zij dus geen „actieve missie” was. Hij deed dit, nadat van Egyptische zijde te verstaan was gegeven, dat het Suezkanaal opnieuw zal worden gesloten, als zich een militaire interventie in Syrië zou voordoen.

Terecht vrezten Syrië en Egypte, dat het bezoek van Henderson aan het Midden-oosten voor hen minder aangename gevolgen zal hebben. Deze diplomaat-in-hart-en-nieren heeft al vaker bewezen, dat hij het een en ander afveet van de verhoudingen in het Middenoosten. Als plaatsvervangend onderminister van buitenlandse zaken is hij één van Amerika's „five star”-beroepsdiplomaten. En in de meer dan 35 jaren van zijn diplomatieke loopbaan zijn zijn invloed en prestige op het State Department zo groot geworden, dat men hem daar vaak „Mr Foreign Service” noemt.

HENDERSON werd geboren op een boerderij in de nabijheid van Rogers in de staat Arkansas. Zijn vader werd later een Methodistisch predikant, maar de zoon gaf er de voorkeur aan, rechten te studeren. In de eerste wereldoorlog en ook nog enkele jaren daarna deed hij dienst bij het Amerikaanse Rode kruis. Na zijn terugkeer in 1922 besloot hij in de buitenlandse dienst te gaan en nadat zij zich in hoofdsteden als Dublin, maar ook in Moskou verdienstelijk had gemaakt voor zijn land, kwam hij in Washington aan het hoofd te staan van het departement voor zaken betreffende het Nabij Oosten en Afrika. Van 1943 tot 1945 was hij ambassadeur in Irak, van 1948 tot 1951 in India en van 1951 tot 1952 in Perzië. De oplossing van de oliecrisis in dit land, in het leven geroepen door de oude ziekelijke Mossadeg, is voor een zeer groot deel het werk van de bekwame diplomaat Henderson geweest.

Loy Henderson ziet als voornaamste taak van de Ver. Staten, de vriendschappelijke betrekkingen met de Arabische staten te herstellen, zonder de goede relaties met Israël daaronder te laten lijden. Wat Syrië betreft zal Henderson zeker niet adviseren, militair machtsvertoon te demonstreren. Hij is gewend, met vreedzamer middelen achter de schermen te werken.

Mensen zoeken hun weg
Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Het stond voor Suus ook vast, dat dit een gevolg was van haar weigering om over en weer bij elkaar koffie te drinken. O, het was pietluttig en kinderachtig van mevrouw Groteman. Suus had nooit kunnen denken, dat een volwassen mens over zo iets onbelangrijks zich zo gekrenkt kon voelen.

Suus was de hele dag van streek. Zij herinnerde zich weer heel helder de aantijgingen, die mevrouw Groteman over de vorige bewoners van haar étage uitgesproken had. Waarschijnlijk zou het met hen precies zo gaan. Mevrouw Groteman zou tegenover anderen kwaad gaan spreken over Jasper en haar..... Binnen niet al te lange tijd zou mevrouw geen goed woord meer willen horen over haar bovenbewoners.

In de namiddag ging Suus naar haar ouders. Daar klaagde zij haar nood over het gedrag van de verhuurster.
„Ik heb altijd gezegd, dat inwoning niet veel gedaan is,” zei haar moeder. „Daar komen bijna altijd haken en ogen van. En die mevrouw Groteman is niet zo gemakkelijk. Trek je er niets van aan, kind. Blijf rustig en voorkomend tegen haar, dan zal haar boze bui wel weer afzakken.”

Het was een schrale troost. Moeder had goed praten, maar zij scheen te vergeten, dat Suus elke dag met mevrouw te maken had en dat ze in één huis woonden.....

Andermaal probeerde Suus 's avonds haar zorgen en moeilijkheden voor Jasper verborgen te houden. Maar het lukte niet. Toen Jasper diep in de avond thuiskwam, — hij was moe, hij had de hele dag gereden over de drukste wegen in 't land — zag hij ogenblikkelijk, dat Suus door iets gekweld werd.

Zij draaide er omheen en zei, dat er niets bijzonders aan de hand was.

„Maak me niets wijs, Suus! Ik zie aan je gezicht, dat je ergens over piekert,” zei hij op besliste toon.

Plotseling greep hij haar rond haar middel.

„Vertel me, wat er aan de hand is, vrouwtje!”

Suus kon eensklaps haar tranen met geen mogelijkheid bedwingen.

„'t Is allemaal zo kinderachtig van me,” snikte ze. „Het heeft niets te betekenen, heus niet.”

„Vertel het me dan.”

Toen was zij niet meer in staat om haar onrust nog langer te verbergen. Zij vertelde met horten en stoten aan Jasper, wat zij die morgen ervaren had.

„Is het anders niet?” vroeg hij.

„Het is zo erg.....”

Hij trok de schouders op.

„Ik denk, dat je weer eens van een mug een olifant gemaakt hebt, Suus.”

„Nee, vast niet, Jasper.”

„Toen ik thuiskwam stond mevrouw Groteman voor het raam van de erker. Ze knikte heel vriendelijk, precies als anders. Ik zag niets bijzonders aan haar.”

„Maar tegen mij heeft ze vandaag geen woord gezegd.”

„Het is verbeelding van je.”

„Nee, dat is niet waar, Jasper!”

„Jij hebt een vooroordeel tegen dat mens van beneden.”

„Nee, dat heb ik niet, Maar.....”

„Bedaar nu maar, Suus. Jij kan nu eenmaal geen goed over haar horen.”

„O, Jasper, het is gemeen van je om dat te zeggen, je weet wel beter!” riep Suus huilend.

Ze kregen er bijna nog ruzie over. Ook Jasper wond zich meer en meer op; maar het waren haar tranen, die hem er toe bewogen om zijn kalmte te bewaren.

„Als je zo achterdochtig ben tegen haar, móet het op de duur wel fout lopen,” zei hij langzaam. „En nu wil ik er niets meer over horen.”

Daarna was het gesprek over dit vervelende onderwerp afgelopen. Maar die avond bleef er toch een vreemde, gespannen sfeer hangen tussen hen. Dat hadden ze nooit eerder ervaren en Suus en Jasper vonden het beiden verschrikkelijk.

Toen ze in bed lagen, zei Jasper zacht:

„Misschien heb ik teveel gezegd vanavond. Je moet het maar vergeten, lieveling. Maar heus, je moet je niet zo verschrikkelijk opwinden over haar beneden. Als ze nukken heeft, moet ze dat zelf weten. Trek je er niets van aan. Het dient nergens toe, het maakt je alleen maar onrustig.”

Suus beloofde het.

— Ja, waarom maak ik mij eigenlijk zo koortsig om niets? zo vroeg ze zich nadien af. — Ik zal me kalm houden en alles zo gelaten mogelijk aanvaarden.....

Nu vond zij van zichzelf, dat zij zich ontzettend kinderachtig aangesteld had. Ze had Jasper er niet mee moeten lastig vallen; nu was zijn avond stellig zo goed als bedorven, al had hij dit niet gezegd.

Suus kroop dicht tegen hem aan. En zo, dicht bij haar man, voelde zij zich veilig. Datgene wat er voorgevallen was, werd onbetekenend, niet waard om er nog langer over te denken en te piekeren.

Maar de volgende dag was het weer hetzelfde.

Mevrouw Groteman groette haar nauwelijks. Het tanige gelaat van het oude dametje stond koel en hooghartig.

Suus sloofde zich uit om vriendelijk tegen haar te zijn, maar zij had er niet het minste succes mee. Stuurs en strak waren de antwoorden, die mevrouw Groteman gaf. Suus merkte, dat zij zo snel mogelijk in haar keuken verdween, om zodoende een gesprek te ontgaan.

Opnieuw kwam er angst in Suus op.

Ten einde raad besloot zij, weer naar beneden te gaan en mevrouw Groteman uit te nodigen, koffie bij haar te komen drinken.

Vriendelijk, ofschoon een beetje bevend, klonk haar stem toen zij vroeg:

„Als u zin hebt, komt u dan over een half uurtje boven bij mij koffie drinken?”

„Dank u, ik zal er geen gebruik van maken,” was het op hooghartige toon uitgesproken antwoord.

Diep teleurgesteld en verdrietig ging Suus terug naar boven. Het was nu zeker, dat het mis zou gaan. Suus dacht weer aan de trieste verhalen over plagerijen en narigheden tengevolge van de samenwoning. Zij had die verhalen meestal zonder veel interesse aangehoord, doch thans herinnerde zij ze zich weer levendig.

— Dat staat ons nu ook te wachten, dacht Suus ontredder.

Zij nam zich stellig voor, er niet met Jasper over te spreken. Als hij na een dag van ingespannen chaufferen en sjouwen thuiskwam, mocht zij hem niet lastigvallen met verhalen over narigheid. Zij zou het voor zich houden, er met niemand over spreken.....

Maar het gezicht van Suus — Jasper had haar gezicht weleens genoemd; een opengeslagen boek — vertelde het hem al nog voor zij iets gezegd had.

Evenals de vorige avond vroeg hij, wat er aan de hand was. Suus zag in, dat het hopeloos was om een ontwijkend antwoord te geven. Hij zou niet rusten voor zij hem alles uitvoerig verteld had.

Met trillende stem vertelde zij hem, wat zij meegemaakt had.

„Je had dat mens niet op de koffie moeten nodigen,” zei hij somber. Je moet je helemaal niet met haar bemoeien.”

Suus knikte — maar ze wist, dat ze tot een dergelijke houding nooit in staat zou zijn.

Jasper bemerkte overigens niets bijzonders aan mevrouw Groteman. Vreemd genoeg, bleef zij jegens hem uiterst vriendelijk. Op geen enkele manier liet zij hem merken, dat zij zich door zijn vrouw beledigd of verongelijkt gevoelde.

Omdat zij tegenover Jasper zo voorkomend en welwillend bleef, vatte bij hem meer en meer de overtuiging post, dat Suus voor de zoveelste keer in haar nog jonge leven weer eens leeuwen en beren gezien meende te hebben, ofschoon die er niet waren.

Doch mevrouw Groteman liet aan Suus elke dag duidelijk merken, dat zij liever geen woord met haar bovenbuurvrouw wisselde.

Het werd tenslotte bijna ondragelijk moeilijk voor Suus. Zij zat er heel erg over in. Ze was bang, dat vandaag of morgen de uitbarsting komen zou. Misschien zou mevrouw Groteman hun dan de huur opzeggen. Dan zouden het leed en de narigheid niet te overzien zijn.....

Suus kon niet begrijpen, hoe iemand zo verschrikkelijk in z'n wiel geschoten kon zijn. Hoe was het mogelijk, dat mensen het elkaar zo moeilijk konden maken?

Hebt uw naasten lief, stond er in de bijbel. Hebt uw naasten lief..... Mevrouw Groteman scheen van dit gebod niet af te weten.

Tenslotte vroeg Suus zichzelf af, of zij er dan zo'n groot kwaad mee had gedaan om te weigeren om op dat verzoek over het bij elkaar koffiedrinken in te gaan. Zij kwelde zich met de vraag, of zij zelf er eigenlijk toch niet de oorzaak van was. Had ze niet beter kunnen toestemmen, ofschoon het haar tegen de borst stuitte om elke dag bij elkaar te zitten? Om der wille van de vrede had zij op het verzoek moeten ingaan. Zij was dom geweest, ze had er verkeerd aan gedaan om te weigeren..... Maar dan bedacht ze weer, dat ze nadien toch speciaal naar beneden gegaan was om mevrouw Groteman uit te nodigen, koffie te komen drinken. Mevrouw Groteman was er niet op in gegaan. — Maar daar kan ik toch niets aan doen? vroeg Suus; en gelijktijdig gaf zij zichzelf het antwoord: Neen, het is niet mijn schuld. Mevrouw beneden is begonnen met bokkig te doen zodra ik gezegd had, liever op m'n eentje koffie te drinken 's morgens.....

Maar nu zat ze in een toestand, die misschien spoedig onhoudbaar zou blijken te zijn. Hadden ze toch niet beter met trouwen kunnen wachten totdat de gemeente een ander en vrij huisje had aangeboden?

Suus moest erkennen — en het was een erkenning vol weemoed — dat de Vermeerstraat 73 boven géén paradijsje was.

IX.

Jasper Langeveld reed nu op een zware vrachtwagen met een maximum laadvermogen in en buiten Nederland. Die ritjes naar het buitenland kwamen hem goed van pas, want nu kon hij gaan sparen: Hij was er om vooruit gegaan wat zijn loon aanging. Als chauffeur op het buitenland kreeg hij een extra toelage van de baas.

Jasper vond het prettig, zóveel vertrouwen als vrachtwagenchauffeur te genieten, dat hij met zwaar materiaal over de grenzen gestuurd werd.

Zijn baas bleek een grenzeloos vertrouwen in hem te hebben. Daaruit maakte Jasper op, dat hij die geschiedenis met die geheime vrachtjes totaal vergeten was.

Over de grenzen rijden, dát was pas leven voor een chauffeur! Wat betekenden vrachtjes in de provincies? Dat waren prutskarweitjes vergeleken bij de vrachten, die hij thans te vervoeren kreeg.

Ze reden vaak voor een ijzerconstructiebedrijf. Enorme stalen gevaarten werden met een kraan op de vrachtwagen geladen en daarna kreeg Jasper de taak om die vuilthjes — zó noemden ze dergelijke vrachten gewoonlijk — thuis netjes af te leveren. Dat „thuis” was nu eens in België, dan weer diep Frankrijk in, een enkele maal moest hij naar Luxemburg.

Jasper was een ridder van de internationale heerbanen geworden, hij rolde over de grote wegen, die naar Ruhrort, naar Parijs of naar Berlijn liepen.

Hij reed door de dagen en de nachten. Het meest door de nachten, want dan had het zware verkeer geen hinder van het kleingoed op de wegen.

Als er weer een internationaal vrachtje was, placht zijn baas Jasper daar glimlachend van in kennis te stellen.

„Morgen wordt het met brood en koffie uitrukken naar Antwerpen jongen. En dan doorgaan naar Keulen om profielijzer te laden en in IJmuiden te brengen.”

Jasper had er schik in. Hij hield er van, de lange horten op te gaan, zoals hij het noemde. Hij ervoer, dat wie eenmaal als vrachtautobestuurder over de grens geweest was, een onverzadigbaar verlangen kreeg naar steeds grotere reizen, naar verdere tochten in het onbekende land.

Maar er was één bezwaar. Die buitenlandse tochten betekenden, dat hij soms dagen en nachten weg was. Eens moest hij diep in Duitsland wezen; met dat reisje was bijna een week gemoeid. Dat hij dan 's avonds niet bij Suus kon zijn, was een schaduw op zijn internationale tochten.

Maar hij verdiende een mooi stuk geld met die lange reizen. Dat verzoette veel. Hij kreeg ook altijd ruimschoots handgeld mee om behoorlijk te kunnen eten en onderdak te zoeken om te kunnen slapen.

Neen, het was niet plezierig, dat hij dikwijls 's avonds en 's nachts niet thuis was. Maar men kon het nu eenmaal niet volledig afgepast krijgen zoals men het graag hebben wilde. Er bleef altijd wat te wensen over en elke medaille had een keerzijde.

Jasper had weken, dat hij met een prachtig loon naar huis kwam; maar het werd hem niet op een schoteltje thuisgebracht. Hij moest er voor werken en er iets van zijn huiselijk geluk voor offeren. Daar was niets aan te doen, het hoorde er bij, al was het vervelend. (Wordt vervolgd.)

KIESPIJN GEEN PROBLEEM MEER

• Vervolg van pag. 1

heeft voor een volledige ziekenfondspraktijk. Het werd al met al een fel bestrijden van elkaars standpunten en uitgangspunten. Lagen de eisen aanvankelijk zeer ver uiteen, na een langdurig en moeizaam onderhandelen wisten de partijen elkaar voor een niet onbelangrijk deel tegemoet te komen. Van beide zijden werd water in de wijn gedaan. Overeenstemming werd bereikt over het netto-honorarium. Ook over de praktijkkosten werd men het nagenoeg eens.

Een diepe kloof bleef echter bestaan ten aanzien van de stoeluren, de werktijd dus die nodig is voor een volledige ziekenfondspraktijk. Dit is een belangrijk punt, omdat het aantal stoeluren bepalend is voor de tarieven van de verschillende verrichtingen (vulling, zenuwbehandeling, enz.)

Conflict een feit

Het was eind maart 1957 toen de tandartsen besloten van 1 april af niet meer voor de geldende tarieven te werken. De tandheekkundige verzorging van de ziekenfondsverzekerden, aldus de tandartsen, komt in gevaar, aangezien de tendens van de huidige regeling is, dat zij gedwongen worden in een te snel tempo te werken. Zij wensen de mogelijkheid om hun beroep op verantwoorde wijze uit te oefenen en de voorstellen van de ziekenfondsen, aldus de tandartsen, bieden deze mogelijkheid in onvoldoende mate. De verantwoordelijkheid van de patiënt noopt hun tot de genomen beslissing.

In het belang van de verzekerden dus. Helaas wat het zo, dat het juist de verzekerden waren die in ernstige mate door het conflict werden gedupeerd. Het is jammer, dat 't zo moest lopen. Met een beetje goede wil had het anders en beter gekund. Het conflict heeft in verschillende opzichten veel schade berokkend. Geen van de partijen was hiermede gediend. In het belang van de volksgezondheid is het noodzakelijk op dit terrein de allergrootste voorzichtigheid in acht te nemen. Het is zeer de vraag of men dit steeds heeft betracht.

Bindend advies

Na verschillende mislukte bemiddelingspogingen is er nu gelukkig een einde gekomen aan het conflict. De partijen zijn overeengekomen hun geschil aan een bindend advies te onderwerpen. De acte van compromis is inmiddels getekend en de commissie is met haar werkzaamheden begonnen.

De tandartsen hebben de medewerking aan de ziekenfondsen hervat. Zolang het bindend advies wordt voorbereid zullen zij worden gehonoreerd op dezelfde voorwaarden die golden vóór 1 april 1957. Zodra de bindend adviseurs de financiële voorwaarden hebben vastgesteld, zal een verrekening met terugwerkende kracht plaats vinden. De geldigheidsduur van de zgn. saneringskaarten is met zes maanden verlengd.

De bindend adviseurs staan niet voor een eenvoudige opdracht. Hopelijk zal de commissie zo spoedig mogelijk een juiste beslissing kunnen nemen, opdat de rust in de ziekenfondsverzekerings ten aanzien van een tandheekkundige verzorging weer werkelijkheid wordt.

Leemte

Aan onze ziekenfondsen hapert nogal het een en ander. Dit is over het algemeen wel bekend. Er zijn veel leemten en gebreken; er is onvoldoende aansluiting. Het hier besproken conflict levert het zoveelste bewijs. De ziekenfondsvaard stond machteloos. De minister kon moeilijk ingrijpen. De toekomstige wetgeving met betrekking tot de ziektekostenverzekering zal er in moeten voorzien, dat dergelijke conflicten zoveel mogelijk worden voorkomen. Hoe eerder hierin wordt voorzien hoe beter. Het gaat om een groot goed.

L. DE GRAAF.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. parelmoer; 2. Colijn; 8. lotje; 9. kamerstuk; 11. niettemin; 12. hands; 14. kool; 15. negenaten; 19. besteding; 22. rede; 24. loper; 26. zemaars; 28. advocaten; 29. paria; 30. worst; 31. modelleur.

Vertikaal: 1. polen; 2. ratjetoos; 3. leemte; 4. opkamer; 5. Carthago; 6. loten; 7. nek; 10. manen; 13. santé; 14. kabeljauw; 16. Een; 17. thesaurie; 18. gedrocht; 20. inzet; 21. gemengd; 23. klepel; 25. pover; 27. snaar.

26 AUG.

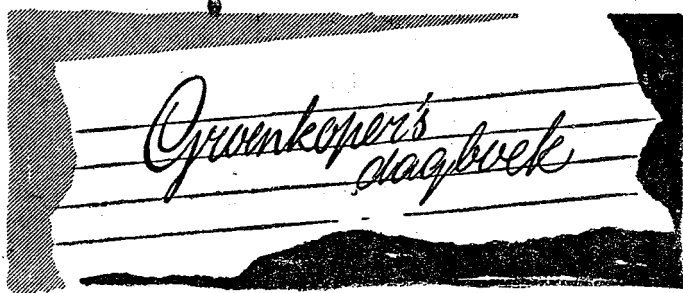
Met een fikse najaarsstorm van mijn vakantie-eiland vertrokken. Het had schoon weer kunnen zijn die achterliggende weken, het heeft niet mogen wezen.

De boot naar de vaste wal ging te keer alsof hij in volle zee was en menigeen offerde zijn vroeg ontbijt aan de golven. Met mijn hand op mijn maag mag ik verklaren, dat ik niet in dat gezelschap was, ik had namelijk niet ontbeten. In de stromende regen afgezakt naar mijn woonplaats, waar alles nog bij het oude was. En dat stemt een mens dan weer prettig genoeg om aan de slag te gaan. Op mijn tafel lagen alle Nederlandse Gedachten van de laatste weken. Erg nieuwsgierig was ik naar dit Dagboek, dat ik altijd (nou, altijd...) met vreugde lees. Ik ken de schrijver en hij kent mij en zo blijven we goede vrienden. Het valt op zo'n eerste dag niet mee. Of hebt u dat gevoel niet gehad? Je moet er weer even helemaal inkomen. Maar dat went vlug. Vooral toen ik in mijn lijfblad las, dat de nieuwe Aga Khan, de IV, zich binnenkort niet zal verloven. Dat was net het stootje dat ik nodig had. Want daarover zat ik werkelijk wel een beetje in de rats. Stel je voor, dacht ik, dat die jonge Khan zich nu gaat verloven. Dat remt mij misschien in mijn werk en dat doet mij niet opschieten. Maar dat gebeurt dus niet. Gelukkig, nu kan ik welgemoed de dinsdag afwachten.

27 AUG.

U kunt van de Belgen zeggen wat u wilt, maar zij zijn de schoonsten in het land van de Benelux. En dat niet alleen, zij zijn ook buiten dit schoon verband de schoonsten. Zij wassen en zij wassen zich het meest, of zij moeten wasmiddelen snoepen, hetgeen mij niet aannemelijk lijkt. Altijd heb ik gedacht, dat de Nederlanders en de Amerikanen het meest zichzelf en de varkentjes wassen, maar dat is niet waar. Wat gebruik van zeep betreft, komen eerst de Belgen, dan wij, dan de Zwitsers, dan de Australiërs, dan de Amerikanen, dan de Fransen, Engelsen, Denen, Canadezen, Argentijnen, Nieuw-Zeelanders, Noren en West-Duitsers.

Dat geeft te denken. Als ik nu iets van de Luxemburgers wist, zou ik een nieuwe naam voor een bekende zeep weten, waarmee dan speciaal de benen (meer speciaal de voeten) zouden kunnen worden gewassen. Maar van Luxemburg wordt niets gezegd. De

Belg gebruikt 14,5 kg. zeep per jaar. Dat is wat. Je ziet het er in Antwerpen niet af, zei boze buurman, die ik vanmorgen er op attent maakte dat hij 'scheerzeep' achter zijn oren had. Maar ja, dat zegt niets. Buurman vroeg mij overigens naar de financiële toestand van ons land. Ik heb gezegd, dat ik net terug was van vakantie en de stukken nog niet had bestudeerd. Wat mijn financiële toestand betreft, deze is zorgelijk. Want een vakantie in de regen kost meer dan een vakantie in de zon. Ik heb dat nu eens uitgerekend, maar iedere bui kwam me ongeveer op een gulden schade in de vorm van hier een kopje koffie, daar een ijsje, nu een boek, dan een museumpje. Gelukkig was er maar één museumpje op het eiland. Anders was ik beslist failliet gegaan.

28 AUG.

Sinds het bestaan van het Koninkrijk is er niet zo'n groot voorlopig verslag aan te wijzen dan dat voorlopig verslag van de Tweede Kamer dat handelt over het Euromarktverdrag. Reeds had de memorie van toelichting de uitzonderlijke lengte van 90 kolommen druks. Alles groeit, alles wordt groter in deze wereld, dus waarom zouden de voorlopige verslagen en de memories van antwoord een uitzondering maken? Laatst las ik, — en dat is natuurlijk weer heel wat anders — dat de tegenwoordige soldaat een dusdanige lengte heeft, dat hij in geen enkel harnas van een ridder past. Die in ijzeren pakken geklede strijders moeten dus uitzonderlijk klein zijn geweest. Maar om op die Euromarktverdragen terug te komen, de Kamer heeft nogal kritiek heb ik gehoord. Zelfs de grootste voorstanders van de Europese integratie zijn er niet gelukkig mee. Wat kunt u dan van u en mij verwachten? Moeten wij er gelukkig mee zijn of niet? Als ik mij niet vergis is het verdrag op een zeer regenachtige dag in Rome getekend. Nu ben ik niet bijgelovig, maar toen ik die plechtig-

29 AUG.

heid op het televisiescherm zag en — als ik mij niet vergis — minister Luns en de heer Linthorst Homan daar bezig zag, stonden hun gezichten al zo strak dat ik dacht: ze zullen toch geen last van dat verdrag hebben? Want als dat het geval was, dan houd ik mijn hart vast.

Het spijt me nog meer sombere klanken te moeten doen horen. De parlementaire missie, welke naar Nieuw-Guinea is geweest blijkt nu niet zo erg tevreden te zijn over de toestand daar. Mag ik althans een uiting van de heer M. Th. M. J. de Graaf goed geciteerd gezien hebben, dan zijn daar op dat Nieuw-Guinea meer bulldozers nodig dan „hoveniers met stokjes". Een kernachtig gezegde met betrekking tot het afwijzen van een te verfijnde werkwijze. Maar om een duidelijk beeld van ons leven en streven daar onder het bewind van dr. Van Baal te krijgen wacht ik het officiële rapport liever af. Ik kan niet zeggen, dat ik al die rapporten over al die bezoeken naar al die landen gelezen heb. Maar ik weet, dat ditmaal professor Scholten meegeweest is en die zal mij zeker iets willen vertellen over de vaart van het Nieuw-Guinese volk. U trouwens ook.

30 AUG.

In de advertentiewereld is de uitdrukking „de viere vrijheid" bekend. Daarmede wordt de vrijheid bedoeld, welke men moet bezitten om zijn artikelen te kopen waar men wil. Daarmede komt natuurlijk altijd in botsing de sanering, door melkverkoopers, bakkers enz. tot stand gebracht. Ik las van moeilijkheden in Alblasterdam, waar de bakkers de huisvrouwen verdeeld hebben. Niet met de verdeelmaschine in hun bakkerij, maar zo onderling. De een heeft die wijk gekregen, de ander een andere wijk en nu moeten de huisvrouwen

maar brood nemen bij de bakker, welke bij haar aan de deur komt. Het antwoord van de huisvrouwen zou zijn: de deur te sluiten. Zij wensen niet verdeeld te worden. Ik geef de huisvrouwen groot gelijk. Laatst merkte ik, dat ik als klant van een bepaalde bakker verkocht was, omdat mijn bakker de zaak aan een ander had overgedaan. Gelukkig kon ik mijzelf bevrijden. Het spreekwoord luidt toch niet: Wiens brood men eet, wiens klant men heet?

31 AUG.

Deze dag heeft een speciaal plekje in mijn hart omdat ik met deze „Koninginnedag" ben groot geworden. En daarom draaide ik vol verwachting vanavond de knop van het televisietoestel om, ten einde met geheel de natie een nationaal programma te zien. „Weg met alle koninginnen, leve de sociaal(ist)" ware een betere titel geweest dan „Dag, Koninginnedag". Voor dit stukje schandaal, waarbij min of meer de munitierij op de „Zeven Provinciën" verheerlijkt werd, waarin gehele volksgroepen werden beledigd, waarin met een vergrootglas en een pin-cet alle narigheden onder de regering van koningin Wilhelmina zijn ontleed en daarna overdreven geprojecteerd, was de Nederlandse Televisie-Stichting verantwoordelijk. Want hoewel de VPRO het schandstuk opvoerde, het moest een nationaal programma voorstellen. Wie zo'n verjaardagsgeschenk aan prinses Wilhelmina durft aanbieden moet van de nationale gevoelens toch wel geen snipper kaas hebben gegeten. Om nog maar niet te spreken van zijn gevoel voor het Koningshuis. Tot nu toe had ik mij op 31 augustus nooit bevoenen te ergeren, maar dit was ergerlijk. Inmiddels hebben de heren van de NTS excuses aangeboden. De heer Vrijman, die het programma had verzorgd, ging op 31 augustus wel in het rood gekleed en maakte een blunder van de ergste soort. Dat niet ingegrepen werd is mij tot nu toe een raadsel. Afijn, als dit gedrukt is weten we waarschijnlijk meer van wat de heren heeft bewogen. Maar het moet vast geen hart geweest zijn dat gloeit voor vaderland en vorst.

William Spaenkoper

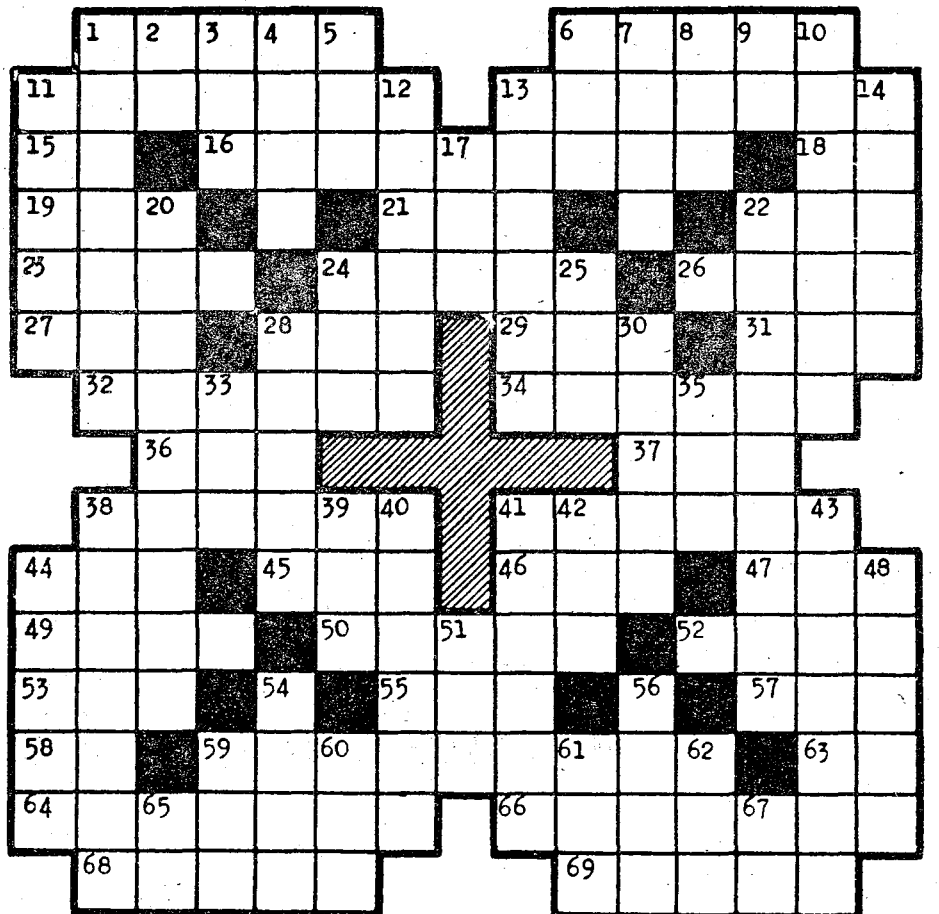
Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL

1. zoogdier, 6. familielid, 11. lusthof, 13. sport, 15. voorzetsel, 16. waard, 18. distrikt, 19. bijl, 21. bid (latijn), 22. honingdrank, 23. zoon van hoofd der school, 24. verdieping, 26. vrucht, 27. grondsoort, 28. groet, 29. ieder, 31. meisjesnaam, 32. verlosser, 34. huiveren, 36. gevangenis, 37. plechtige belofte, 38. halsgordel, 41. insect, 44. kadastraal 45. groente, 46. vlug, 47. O. T. figuur, (afk), 49. Oorlogsgod, 50. O. T. figuur, 52. kier, 53. hechting, 55. plaats in Overijsel 57. voordeel, 58. landbouwwerktuig, 59. plaats in Utrecht, 63. West Indie (afk), 64. lagenlegger, 66. handel, 68. stad uit O. T., 69. oningewijden.

VERTIKAAL

1. beroep, 2. daar, 3. afdeling, 4. plaats in N. Holland, 5. twiig, 6. dieren, 7. opgeld, 8. boom, 9. lengtemaat, 10. vooruitzien, 11. muziekinstrument, 12. oude munt, 13. iemand die zijn beklag doet, 14. ijverig, 17. tijdperk, 20. muzikale huldgingen, 22. vertellen, 24. plaats in Gelderland, 25 O. T. priester, 28. woonplaats, 30. vloerbedekking, 33. droog, 35. rivier in Nederland, 38. stallingen, 39. O. T. figuur, 40. blauwe steen, 41. bewerkig van aardolie, 42. recht stuk vaart, 43. vrouwelijk zoogdier, 44. verspieder, 48. meisjesnaam, 51. vaartuig, 54. dus. 56. overwinning, 59. verfrissend, 60. water in Utrecht, 61. lichaamsdeel, 62. deel van dak, 65. soort onderwijs (afk.), 67. voorzetsel.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Versterken en getuigen

HET politieke bedrijf in Nederland staat op het punt weer uit te breken in een menigte van activiteiten. In de afgelopen zomerweken heeft het, gelukkig, enige tijd op halve kracht gedraaid en is er, althans naar buiten, weinig bedrijvigheid geweest. Dat is normaal en het is maar goed, dat het zo is.

Juist bij een nogal hevig en ook nogal eens enerverend bedrijf, als dat van de politiek, is het nuttig en nodig, dat de zaak zo nu en dan enige tijd tot rust komt. Al was het alleen reeds, opdat zij, die bij de politiek betrokken zijn — en dat zijn wij tenslotte actief of passief allemaal — eens even afstand kunnen nemen van de dingen, die aan de orde zijn.

Maar nu gaat het zo meteen weer aan de gang. Voor wat het landspolitieke en parlementaire werk betreft, wordt over enkele dagen door de Regering het startsein gegeven, wanneer troonrede en begroting ter kennis van de Staten-Generaal en daarmee van het Nederlandse volk wordt gebracht. Met spanning worden deze beide stukken reeds weken tegemoet gezien. Het is begrijpelijk, dat er juist nu aan allerlei kanten op wordt gewacht, voordat men verder gaat en zijn plannen voor de toekomst beraamt. Dit geldt zowel voor de politici als voor het bedrijfsleven, zowel voor de kapitaalverschaffers als voor de vakbonden, zowel voor de gemeentebesturen als voor de onderscheidene rijksdiensten.

Het schijnt alsof men in de voelbare spanning omtrent de financieel-economische toestand van het land in deze beide staatsstukken het verlossende woord verwacht. Dit zal waarschijnlijk wel teveel gevraagd zijn. Toch moge de Regering in staat zijn de nodige klaarheid in de situatie te scheppen en de dienovereenkomstig noodzakelijke en mogelijk ingrijpende maatregelen den volke voor te houden.

Niet alleen echter het regeringswerk, ook het partijwerk zal weer op gang moeten komen. Ook voor de antirevolutionaire partij staat een nieuw politiek jaar voor de deur. Het tweede jaar na de verkiezingen van 1956 en tevens zelf weer een jaar, waarin verkiezingen zullen plaats vinden, die in menig opzicht als een tussentijdse landelijke politieke graadmeter moeten worden beschouwd.

In het afgelopen jaar is de activiteit binnen onze partij in belangrijke mate gericht geweest op intern beraad in groter en kleiner verband omtrent de positie van onze partij, zoals die met name door de verkiezingsuitslag aan het licht was getreden, en die aanleiding gaf tot ernstige bezorgdheid, niet alleen met betrekking tot een versneld teruglopen van ons stemmental, maar vooral ook ten aanzien van de innerlijke kracht van het christelijk-politieke organisatiebesef in het Nederlandse volk en in breder verband omtrent de bedreiging voor de georganiseerde Protestants-Christelijke invloed in het algemeen. Velen hebben in al of niet georganiseerd verband aan dit beraad, dat intern was, dus voornamelijk binnen de eigen kring plaats vond doch overigens bepaald niet in de doofpot bleef, deelgenomen.

Dit tekent enerzijds de ernst van de toestand maar bewijst anderzijds tevens, dat velen deze ernst ter harte gaat en dat zij zich daarmee bezig houden. Dit laatste is bijzonder belangrijk en, ik wil er direct aan toevoegen, moedgevend. De zaak van de antirevolutionaire partij is bepaald niet dood. Dat is wel ge-

bleken. Anders zouden niet zoveel mensen in allerlei toonaarden, van nogal alarmerende wanhoop tot blijmoedig optimisme, daarvoor op de ketting zijn gesprongen.

Er is aan bezinning gedaan in het afgelopen jaar. Althans er zijn heel wat conferenties en gesprekken aan gewijd geweest. Er is heel wat kritiek gespuid in dat jaar, naar sommiger oordeel misschien nog niet genoeg, maar er is toch plaats voor geboden, zij het ook hier weer naar sommiger oordeel misschien niet voldoende.

En met die bezinning moeten wij ook doorgaan en voor die kritiek moet ook verder ruimte zijn. Mits wij de kerk midden in het dorp laten. Mits wij de dingen hun bestemde plaats geven. Mits wij beseffen, dat er ook wat anders te doen is voor een politieke partij en dat wij tenslotte met z'n allen met die antirevolutionaire partij van ons, die maar niet een debatclub is maar waarin wij zien de belichaming van een politieke roeping van Christus' wege, gewikkeld zijn in een strijd, die niet van dit ogenblik is, doch die in verleden, heden en toekomst dezelfde is.

Het tijdsbestek, waarin wij leven, noopt enerzijds meer dan ooit tot een niet aflatende en verscherpte bezinning omtrent de geestelijke en politieke achtergronden en tendenzen van onze moderne wereld, doch mag anderzijds geen afbreuk doen aan een eensgezind heel eenvoudig de hand aan de ploeg slaan in de georganiseerde arbeid voor onze partij en in de deelneming aan de praktische politiek.

Wie een van deze beide dingen uit het

oog verliest, werkt mee óf aan een verzakelijking en verschraving van de politieke activiteit óf aan een verzwakking van de daadwerkelijke politieke invloed der partij in de feitelijke ontwikkeling der dingen.

Wij leven in een tijd, waarin de ontzaglijke betekenis van de staatkunde voor het leven zich meer dan ooit openbaart. Juist omdat de politiek zich in bredere zin dan ooit te voren met het mensenleven bezighoudt.

En wanneer wij het nog niet wisten, dan heeft de verkiezingsuitslag van 1956 ons wel duidelijk gemaakt, dat de positie van de georganiseerde Christelijke politiek in Nederland niet zonder zorg is. Wie daarmee geen rekening zou willen houden, is zich zijn verantwoordelijkheid niet bewust.

Daarom was en is er ook stellig aanleiding ernstig te luisteren, naar hetgeen in het afgelopen jaar aan bezorgdheid, verontrusting en kritiek is uitgesproken. En ik geloof, dat dit ook is gebeurd. En voorzover deze bezorgdheid en kritiek het kenmerk van principiële bewogenheid en werkelijkheidszin hadden, zullen zij ook bepaald hun bouwende invloed niet missen.

Er zijn echter, naar het schijnt, mensen, wier bezorgdheid hen heeft geleid tot moedeloosheid, tot een in-de-put-zitten, met als gevolg, dat zij wellicht ongewild om zich heen een malaise-stemming kweken.

Er zijn ook mensen, wier verontrusting blijkbaar zover gaat, dat zij in een soort paniekstemming zijn geraakt, met als gevolg niet alleen, dat zij de dingen niet meer in hun juiste proporties zien, maar bovendien dat zij onrust om zich heen verspreiden, d.w.z. niet een onrust, die prikkelt — die hebben wij altijd nodig —, maar een die verlamt.

En tenslotte zijn er mensen — en dan gaat het om antirevolutionaire mensen, want als anderen dat doen maakt ons dat niet zoveel — die in hun kritiek

zoeer de evenwichtigheid uit het oog verliezen en met zo demagogische exclamaties hun eigen partij te lijf gaan, dat zij ver over hun doel heenschieten, dat zij de toch altijd noodzakelijke bouwende invloed van hun kritiek missen, met als gevolg, dat zij hetzij alleen maar ergens pijn doen, hetzij de zaak, die zij blijkbaar willen dienen, schade doen door verwarrend te stichten in eigen geleerden.

Nu ben ik bepaald niet geneigd deze dingen al te tragisch te nemen of hun betekenis te overspannen. Ik geloof, dat men juist moet luisteren naar degenen, die kritiek hebben. Het niet altijd weten te treffen van de juiste „toon” of het niet altijd vinden van het noodzakelijke geduld, is menselijk en, gezien de ijver van zovelen, die er iets aan willen doen, begrijpelijk. Een gezonde partij kan dat best hebben, en gaat zelfs beslist niet aan enkele horzelprikken te gronde, zij kan er veeleer door geactiveerd worden.

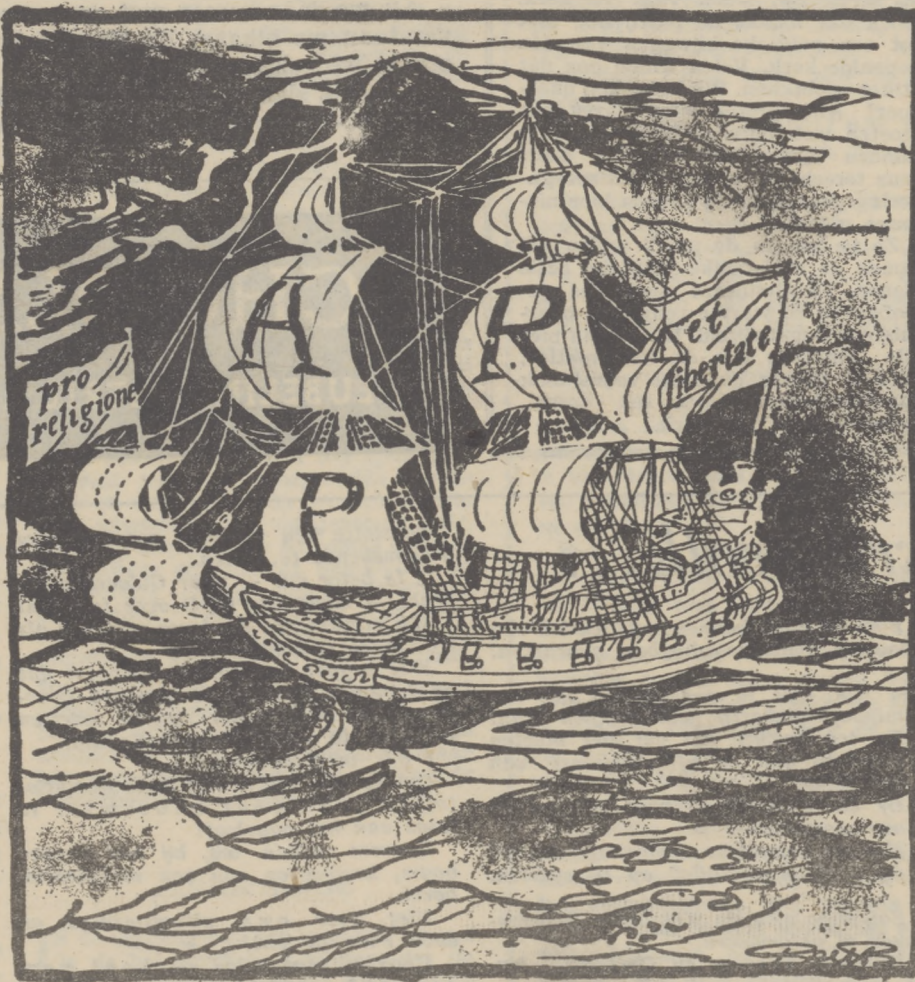
Want tenslotte — en dat is mij in het afgelopen jaar toch wel heel sterk bijgebleven — is onze partij, zijn onze kiesverenigingen in de reactie op de verkiezingsuitslag een kerngezonde zaak gebleken. Het antirevolutionaire volk is bepaald niet in paniek geraakt noch bij de pakke gaan neerzitten. Het vuur mag dan al heet zijn, het heeft wel voor hetere vuren gestaan.

En toch is het zaak voor verschijnse-len als ik noemde, oog te hebben. Want wij kunnen ook zelf, door onze malaisegevoelens en onze goedbedoelde uitingen van onlust en kritiek de zaak, welke wij menen te dienen; ziek praten. Ik vraag mij in dit verband wel eens af of sommigen onder ons altijd die nuchterheid betrachten en die verantwoordelijkheid in acht namen ten opzichte van de antirevolutionaire zaak en het antirevolutionaire volk en daarmee ook ten opzichte van de antirevolutionaire partij in haar huidige constellatie en samenstelling, die redelijkerwijs en naar de maatstaf der Christelijke liefde van hem mag worden verwacht.

Waar wij juist nu, in een tijd waarin wij als antirevolutionaire partij van buitenaf zo sterk worden aangevochten, behoefte aan hebben, is dat wij in elk geval naar binnen elkander vasthouden en elkander staande houden, dat wij ook bij meningsverschillen en in onze kritiek niet alleen onze „zaak” maar ook elkander dragen in liefde, en dat wij tenslotte in de strijd van de dag met de krachten om ons heen eensgezind aan het front staan. Als dit zo is en als wij dat van elkander weten, och, dan zet een enkele uitschieter hier en daar of een onbillijk woord, beslist geen kwaad bloed. Het met elkander staan voor de politieke zaak, waarvan wij in alle gebrektheid in de antirevolutionaire partij de belichaming zien, behoedt ons daarvoor.

Een van de dingen, die juist thans onze aandacht verdienen, is de versterking van onze partij in organisatorisch opzicht. Voor wat het centrale apparaat van de partij betreft is daaraan in het afgelopen jaar een en ander gedaan, zodat ik meen, dat het secretariaat in Den Haag in het algemeen gesproken tegen zijn organisatorische taak in deze tijd is opgewassen.

Wat echter, juist gelet op de structuur van onze partij, nog belangrijker is, is de uitbreiding van het ledental onzer kiesverenigingen. Het is de zedelijke plicht van allen, die antirevolutionair zijn en de antirevolutionaire zaak willen dienen, zich niet alleen door het uitbrengen van hun stem maar ook organisatorisch als lid van een

Alle zeilen worden bijgezet

• Vervolg op pag. 3

Overal heerst nu verhoogde

ACTIVITEIT

- * De leden- en abonneewerfactie heeft thans geen geheimen meer.
- * Een ledental van 100.000 is bereikbaar.
- * Onze partij vraagt alle reformatorische christenen lid te worden.

DIT nummer van ons blad staat in het teken van de algemene leden- en abonneewerfactie. De actie verbergt thans voor niemand meer geheimen.

Wij weten nu hoe belangrijk deze actie is en waarom het gaat. Daarover is ook elders in dit nummer veel te lezen.

Het blijft van de grootste betekenis, dat de besturen der kiesverenigingen voorop gaan. We twifelen er niet aan, dat op vele plaatsen helpers en veldwachters zich komen aanbieden of de bestuursleden om nadere informatie zullen vragen.

Daarom een dringend beroep! Besturen, vergaardert zo spoedig mogelijk, indien u nog niet bijeen bent geweest. De leden, die uw leiding wensen mogen niet het idee krijgen, dat u de aanpak ter plaatse nog niet geregeld heeft.

Zendt zo nodig een circulaire aan uw leden, waarin u de leden aanmoedigt hun steentje in de actie bij te dragen.

Wijst er in die circulaire nog eens op, dat de leden de ingevulde aanmeldingskaarten eerst bij de secretaris moeten brengen. Geeft duidelijk zijn adres aan. De secretaris schrijft dan de nieuwe leden in en noteert de aangemelde abonnees. Daarna stuurt hij de aanmeldingskaarten toe aan het Centraal Comité.

De 100.000 overschrijden....!

NU de besturen der kiesverenigingen en de leden op pad gaan, moet de vraag worden gesteld: wat is het doel? Het antwoord luidt: in de eerste plaats een gezonde organisatie, die de christelijke staatkunde dient door een verantwoorde, doch doelbewust, politieke actie te voeren, plaatselijk, gewestelijk en landelijk. Zulk een partij moet echter ook kwantitatief sterk zijn, voorzover mensenwerk ooit sterk kan wezen.

Het getal is dus niet het belangrijkste, doch het is ongetwijfeld wel van groot gewicht. Thans telt de partij circa 94000 leden — is de 100.000 onbereikbaar? Zeker niet!

Thans telt „Nederlandse Gedachten” circa 18000 abonnees — is de 20.000 bereikbaar? Zeer zeker wel.

Ons bewust zijnde van de betrekkelijke waarde van het getal, zetten wij ons de komende weken dus in om die streefcijfers te halen niet alleen, doch om ze te overschrijden. Terwille van het hoge doel!

De kansen liggen er. In één week tijd zijn 3000 aanmeldingskaarten door het partijbureau verzonden. Het aantal verstuurd folders, „Kleur Bekennen” bedroeg meer dan 12000. Deze aantallen zijn niet maar lukraak de deur uitgegaan met de boodschap: „Mensen red je er maar mee”, nee, zij zijn besteld. Aangevraagd door kiesverenigingen, die er na zorgvuldig overleg raad mee weten.

Ze worden door medewerkers en medewerksters bezorgd op adressen,

die te voren zijn uitgezocht. Kort daarop komen de bezorgers terug om het antwoord te halen, om een korter of langer gesprek te voeren, waarbij zij vriendelijk en correct, doch niettemin met aandrang vragen om kleur te bekennen. Dat is toch eigenlijk een hoogst belangrijk onderdeel van de taak onzer partij, namelijk om de mensen in ons land op politiek terrein niet neutraal te doen blijven, doch hen te doen deelnemen aan de georganiseerde christelijke politieke actie.

De koninklijke werfmethod: het huisbezoek! Dit werven van leden en abonnees is een hoogst persoonlijke aangelegenheid. Het menselijk vernuft heeft ook in technisch opzicht vele contactmogelijkheden geschapen. Allemaal prachtige hulpmiddelen: de

drukkers met een groot aandacht-trekkend vermogen zoals kleuren-druk en dergelijke, meetings en andere bijeenkomsten met luidsprekers en mechanische muziek-apparatuur, films, radio, televisie enzovoorts. Vooral over de vergadertech-nieken zal in dit blad nog veel worden gesproken.

Voor onze actie is en blijft de beste methode: het persoonlijke gesprek tijdens een bezoek. In zo'n gesprek kan eerst ten volle blijken wat onze partij beoogt. Tenslotte is een kiesvereniging ook een kring van mensen, die belangstelling voor elkaar hebben. Die zich over hun moeilijkheden en gedachten inzake de plaatselijke, regionale en (inter)nationale problemen persoonlijk willen uiten. Wie leden wil werven zonder te beginnen hen daartoe de gelegenheid te bieden, doet het verkeerd.

Gedurende het komende vergaderseizoen moeten de onderlinge banden worden versterkt. Welnu. Begin met vooral ten opzichte van de nieuwe leden een zeer persoonlijke belangstelling (een stuk christelijke naastenliefde!) aan de dag te leggen. Dan, en dan alleen, slaagt U in vele gevallen.

De A.R.P. is geen kerkelijke partij!

Zeker, vrijwel alle leden van onze partij zijn leden van een kerk. Doch dat maakt de partij nog niet tot een politieke bijwagen van één bepaalde kerk. Velen willen ons dat etiket opplakken. Wij bedanken daarvoor! Alle protestantse christenen moeten zich bij onze kiesvereniging kunnen voegen. Dr. Kuyper heeft eens terecht op een Deputatievergadering gezegd: „Wij keuren hier niemans geloof.”

Zo is het, in de partij willen wij samen de christelijke politieke actie dienen. Gestimuleerd door ons geloofsleven en warme religieuze overtuiging. Ongetwijfeld. In eenheid met alle „kinderen van de Reformatie”. Wilt U tijdens de actie vooral ook daaraan denken?

God zegene ons werk.

LEDENWERVING

JONGE en oude leden van onze kiesverenigingen gaan op stap, om nieuwe leden te werven. Er zullen hier en daar „prachtige cijfers” uit de bus komen. Een resultaat, dat aanspraak maakt op bijzondere waardering. En — als er ergens héél veel nieuwe leden worden gewonnen in deze maand, dan kàn dat een aanklacht zijn voor het bestuur van de kiesvereniging. Verwaarloos in een niet te kleine gemeenschap de ledenwerving drie jaar lang, en de mogelijkheid is er, om nu, binnen één maand, een bijna onwaarschijnlijk grote oogst binnen te halen. Een oogst van leden, die gemiddeld al minstens een jaar lid hadden moeten zijn.

Stel daarnaast een k.v. met een zeer actief bestuur, actief in zomer en winter, een bestuur, dat alle kansen van maand tot maand heeft benut, en u zult moeten toestemmen, dat zo'n bestuur in oktober beslist géén eervolle vermelding zal krijgen wegens de grote ledenwinst.

Daarom zal het bestuur van elke k.v. er goed aan doen om in vertrouwelijk en eerlijk beraad, juist in deze propagandamaand, eens de vraag te bespreken, in hoeverre de ledenwinst verheugt of beschaamt.

NA deze misschien wat ongewone inleiding een enkele opmerking over de actie zelf. Het beslissende in de propaganda is het persoonlijk gesprek.

En dus is de propaganda van grote waarde voor de man of de vrouw, die er op uittrekt.

De propagandist kan velerlei ervaringen opdoen. Maar één ding is zeker: hij kan elke avond een verslag opmaken over verrassingen. Zij hebben betrekking op onverwachte bezwaren, op vreemde onkunde, op scheve voorstellingen, op niet vermoede belangstelling, op beschaamd meelevens en op spitse deskundigheid. Altijd is er weer een element in het gesprek, waar de propagandist niet op gerekend had. En daarom dwingt zijn werk hem tot paraatheid. Hij moet heel wat kunnen opvangen en verantwoordens en dus ook heel wat wéten. Maar hij zal spoedig ervaren, dat er nog méér van hem wordt gevraagd dan slagvaardigheid in de discussie. Dat andere, dat meerdere, dat is de warmte en de trouw, waarmee hij zijn werk verricht. Hij wint meer door de eenvoud en kracht van zijn overtuiging, dan door indrukwekkende belezenheid en gespecialiseerde deskundigheid.

EN daardoor is de grootste winst niet voor de k.v. en nog minder voor de penningmeester. De grootste winst is voor de propagandist zelf. Hij geeft zich aan het werk, en merkt, dat hij er elke avond beter in komt. Hij leert verbanden zien, die hij eerst niet vermoedde, hij ziet scherper, wat de hoofdzaak is. Geleidelijk ontdekt hij, dat bij alle gevarieerdheid van de gesprekken toch één vraag centraal komt te staan, de vraag waarop het hart een antwoord moet geven. En dan zo, dat het antwoord in relatie staat met het grote ja en het grote neen, dat héél onze levensweg bepaalt. En als hij zo de dingen heeft leren zien, dan heeft hij er zelf heel veel bij gewonnen.

TOEN hij begon, verbijsterde hem de gecompliceerdheid van de politieke vraagstukken. Er is zoveel, dat uitgelegd moet worden. De bestedingsbeperking, de positie van de middenstand, de verhouding tot andere partijen, de huurpolitiek, het extra-parlementaire kabinet...

Maar de verbijstering wijkt gaandeweg. Want de grootste verrassing is niet, dat er altijd weer onverwachte en zelfs vreemde kwesties aan de orde komen. De grootste verrassing is dit, dat het hem elke avond duidelijker wordt, dat het gesprek eerst goed wordt en tot een zegenrijk resultaat leidt, als het eenvoudig wordt. En zich in eenvoud concentreert op de heel het leven beslissende vragen.

ZULLEN we de politiek verklaren tot een „zakelijk” geval, dat we af kunnen doen, zonder ooit een Bijbel te openen? Of zullen we erkennen, dankbaar erkennen, dat ook de politiek valt onder het hoogste gebod, en goed wordt in de weg der gehoorzaamheid?

Als we dáár komen met ons gesprek, dan verrijkt het ons leven. Dan verstaan we elkaar. En dan herkennen we elkaar als medestanders, omdat we reisgezellen zijn.

En dan, dan gaat de propagandist naar huis met de gedachte: ik ben blij, dat ik dit werk mocht doen, want het heeft mij verrijkt.

SCHOOLMEUBELN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN NV. EDE

Er is teveel krijgsvolk...

DAT is wel een merkwaardig opschrift boven een opwekking om mee te doen aan 't Arjoswerk!

Wie zou nu onder dat motto 't propagandapad op kunnen gaan?

Toch kan het z'n nut hebben de geschiedenis van Gideon, waaraan dit opschrift is ontleend, eens rustig te herlezen.

Op Gideons mobilisatiebevel traden 32.000 man aan.

22.000 werden onmiddellijk naar huis gestuurd.

Na de „drinkproef” bleven er slechts 300 over.

Daarmee moest Gideon het doen.

Dit verhaal wordt als geliefd voorbeeld nogal eens gebruikt om aan te tonen, dat het niet „zit” in het getal!

Zo'n verhaal kunnen wij, Antirevolutionairen, tegenwoordig best gebruiken!

Om nog eens te onderstrepen dat een minderheidspartij wel winnen kan! En ten bewijze dat wij niet moeten meedoen aan de afgodendienst van het getal!

Of als camouflage van ons gebrek aan werfkracht!

Met de heimelijke bedoeling onszelf de „Gideonsmedaille” op te spelden.

Sommige zien nu Nederlands Gideonsbende al geformeerd.

Hommes, Zeegers en Gerbrandy b.v. horen erbij. zeggen zij.

Hele regimenten anderen sturen zij als sta-in-de-weg naar huis!

Nu dat doen wij niet.

Tenslotte zijn wij niet geroepen een Gideonsbende te kiezen.

't Is beter dat — naar Gideons voorbeeld — maar aan GOD over te laten!

Wij presenteren de Arjos ook niet als Nederlands Gideonsbende!

Wel zeggen wij zonder schroom dat er dringend behoefte is aan een keur-troep, die zich zonder reserve inzetten wil voor de zaak van onze Koning.

Ook in Nederland.

Om op dat stukje van Gods operatie-terrein geen voet onbetwist te laten aan het ongelooft!

Daarom willen wij, bij ons nieuwe begin, herinneren aan een mobilisatiebevel.

Niet door ons uitgevaardigd en door ons gericht!

Maar uitgevaardigd en heel persoonlijk gericht door onze Koning Zelve toen onze naam genoemd werd samen met de Naam van God-Drieëinig!

Aan die herinnering zouden wij de

vraag willen verbinden: Wie ontkomt aan de klem van dat mobilisatiebevel?

Wij zullen appél houden. D.w.z. wij geven het trompetsignaal en wij zullen tellen.

Ook in de Arjos, waarin wij werken willen aan de vorming tot nieuwe gehoorzaamheid op staatkundig terrein!

Stel u gerust, wij zullen ons bij dat appél niet blind staren op het suggere-rende van het getal.

Onze ganse nationale historie roept met Gideons verhaal dat het daarin niet „zit”!

Toch houden wij appél!

Maar wij doen het met de bede: „Be-waar ons ervoor dat GIJ ons als sta-in-de-weg terugsturen moet, ongehoefd, ongevormd, ongeschikt voor de strijd waartoe Gij roept, als krijgsvolk dat teveel is”.

S. SILVIS.

Tweede Kamer aanvaardt het eerste boek van het nieuwe B.W.

- * Geen overeenstemming over een algehele herziening van het echtscheidingsrecht.
- * De kring van personen, die tot levensonderhoud verplicht zijn, wordt uitgebreid.
- * Het vraagstuk van de kunstmatige inseminatie vraagt bestudering.

DE Tweede Kamer heeft vorige week een beslissing genomen van historische betekenis: zij keurde het eerste boekdeel goed van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, aan welks herziening de Nederlandse jurist van wereldnaam wijlen prof. Meijers in 1947 begon. Hij heeft dit gigantische werk niet kunnen voltooien. De grondslagen voor deze herziening zijn echter door hem gelegd. Zijn leerlingen zullen op zijn werk voortbouwen. Daaronder noemen wij in de eerste plaats de commissaris, die voor dit werk in het bijzonder door „de koning” werd benoemd prof. Drion. Deze Leidse hoogleraar verdedigde het voorgestelde nieuwe eerste boekdeel tezamen met de minister van justitie, prof. Samkalden, een schoonzoon van wijlen prof. Meijers, die voor zijn ministerschap als hoogleraar aan de Wageningse Hoge School eveneens burgerlijk recht doceerde.

Minister Samkalden wilde zich niet uitlaten over zijn verwachtingen ten aanzien van het tijdstip waarop de gehele herziening van het Burgerlijk Wetboek gereed zal zijn. Laten wij voorlopig proberen elk jaar een boekdeel tot stand te brengen, zo zei hij. „Dan moet mijn opvolger maar beslissen over de vraag wanneer het nieuwe B.W. in werking kan treden.” Blijkbaar acht de minister van justitie het niet uitgesloten, dat dus in de volgende parlementaire periode, dus uiterlijk over acht jaar een beslissing kan worden genomen. De meeste kamerleden spraken over een termijn van tien jaar. Prof. Meijer heeft in zijn nieuwe B.W. als leidraad gekozen in de eerste plaats codificatie van het zogenaamde „rechtens recht”, het recht dat gegroeid is in de rechtspraak, de jurisprudentie. Ook prof. Drion ging van deze gedachte uit en waarschuwde telkens weer, dat de Kamer verstandig deed zich daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten, omdat dit geacht kan worden het meest uitdrukking te geven van het rechtsgevoelen van ons volk.

Het eerste boekdeel handelt over het personen- en familierecht. De indeling van dit eerste boek is heel anders dan het oude, dat dus thans nog geldt en nog zal blijven gelden totdat de gehele herziening van het B.W. tot stand zal zijn gebracht en in werking zal zijn getreden. De overzichtelijkheid van het eerste boek is veel groter geworden.

De Tweede Kamer heeft uiteraard slechts enkele principiële punten bij de openbare behandeling in discussie kunnen brengen. Het personen- en familierecht omvat namelijk zoveel onderwerpen, dat men hierover weken en maanden zou kunnen debatteren.

De voornaamste punten die in bespreking kwamen hadden betrekking op het echtscheidingsvraagstuk, de alimentatie-

• Vervolg van pag. 1

Kiesvereniging in de gelederen van de partij te scharen.

Het klinkt wat statig en traditioneel-reclame-achtig, als ik dit zo zeg. Maar toch, het is waar. Als wij ons voldoende bewust zijn van het gewicht van de politiek en vooral van de richting waarin deze zich beweegt, en ten aanzien waarvan wij ons niet van een keuze kunnen onthouden, dan kunnen wij er niet voor weg. Bij de politieke verantwoordelijkheid in deze tijd kan niet worden volstaan met een passieve keuze. Zij vergt een actieve. Lees de kranten maar en zie wat de tegenstander doet. Als het erop aankomt, kunnen wij niet kiezen. Er is maar één weg.

De activiteit van onze partij zet het komende seizoen in met een leden- en abonnee-werfactie. Laten wij allen onze schouders daaronder zetten.

Dan zal deze actie naar binnen de harten versterken en naar buiten een getuigenis zijn.

BERGHUIS.

plicht, de inkrimping van de huwelijksbetelselen en de kunstmatige inseminatie.

Echtscheidingsvraagstuk

UIT het debat in de kamer bleek duidelijk dat niemand gelukkig is met het feit, dat op het ogenblik geen overeenstemming te bereiken valt over een algehele herziening van het echtscheidingsrecht. Prof. Gerbrandy herinnerde eraan dat een minister van justitie de zedelijke plicht heeft om naar herziening van deze wetgeving te streven. Minister Samkalden verzekerde de Kamer dat hij in dit opzicht niet in gebreke blijft. Hij was het immers, die „het gesprek op hoog niveau” had georganiseerd, waarin juristen en theologen van velerlei richting vrij met elkaar zullen kunnen spreken over het vraagstuk van de echtscheiding, met name over het probleem van de „grote leugen”, waarbij echtgenoten artikel 261 B.B. ontduiken, dat verbiedt dat echtgenoten met onderling goedvinden scheiden. Zij passen dan de „grote leugen” toe, waarbij een der partijen de „schuld” op zich neemt van overspel. Van k.v.p.-zijde werd bij monde van mr. Bachg gewaarschuwd dat de k.v.p. zich aan de resultaten van dit gesprek niet gebonden achtte. Jkvr. Wttwaall van Stoetwegen (c.h.) meende dat de heer Bachg het gesprek dus eigenlijk de nek omdraaide en gezegd had „dag gesprek”, maar mr. Bachg ontkende later, dat dit bij hem en zijn vrienden voorzat. Er was uit de redevoeringen van de k.v.p.-kamerleden duidelijk op te merken dat aan die kant grote vrees bestaat tegen uitbreiding van echtscheidingsgronden in de burgerlijke wetgeving. Het huwelijk als sacrament is een gedachte, die duidelijk het standpunt van de k.v.p. bepaalt. Dat bleek wel overduidelijk uit een amendement van mr. Van Rijkevorsel, waarin hij handhaving voorstelde van artikel 89, huidig B.W., dat een echtgenoot verbiedt met een vrouw in het huwelijk te treden, nadat hij bij gerechtelijk vonnis van overspel met haar is overtuigd.

De a.r. woordvoerder mr. Versteeg wees erop, dat dit amendement van mr. Van Rijkevorsel een punt van aarzeling had uitgemaakt voor zijn fractie. Gevoelsmatig was er volgens hem iets te zeggen voor de wederinlassing van dit artikel. Hierin wordt duidelijk gemaakt dat overspel als een fout dient te worden beschouwd en in religieuze termen als een zonde dient te worden gezien. Aan de andere kant is het zo, aldus mr. Versteeg, dat onze wetgeving en ook de prot. chr. volksgroep de mogelijkheid van echtscheiding aanvaardt, wanneer overspel in het geding is. Maar als wij deze mogelijkheid aanvaarden, is het consequent ook alle gevolgen daarvan te aanvaarden. De door overspel beledigde echtgenoot is zelf begonnen de consequenties te accepteren door echtscheiding te eisen. Dat betekent van haar kant, dat ze deze echtbreuk als echtbreuk met alle gevolgen daarvan erkend heeft. De overheid moet hieraan dan echter niet meer gevolgen verbinden. Het amendement van mr. Van Rijkevorsel sneuvelde dan ook. Alleen de c.h.-afgevaardigde mr. Schmal stemde met de k.v.p. mee.

De Kamer slaagde er overigens niet in veel aan het voorgestelde eerste boek te veranderen. Er werden slechts drie amendementen aangenomen. Mr. Versteeg boekte enige successen doordat prof. Drion en minister Samkalden op zijn advies alsnog enige wijzigingen aanbrachten. Het betroffen hier technisch-juridische kwesties, voornamelijk betrekking hebbend op het notariaat. Mr. Versteeg geniet in de kamer groot gezag als burgerrechtelijk jurist. Zijn betogen zijn doorwrocht en vooral de minister en prof. Drion luisterden naar hem met grote aandacht. De a.r. Tweede Kamerfractie mag trots op hem zijn.

Alimentatie

IN de regeling van het levensonderhoud is de belangrijkste wijziging, dat de kring van personen, die tot levensonderhoud verplicht zijn, wordt uitgebreid met stiefouders en wettige volle broeders en zusters.

neer er bij de k.v.p. en de v.v.d. niet zoveel absenties waren geweest bij het stemmen, was het amendement Berkhouwer aangenomen.

In drie dagen tijds slaagde de kamer erin het debat over het eerste boek te beëindigen. De instemming hiermee was algemeen. Het werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Kunstmatige inseminatie

EEN belangrijk debat ontstond zich nog over het vraagstuk van de kunstmatige inseminatie, een onderwerp dat in het Burgerlijk Wetboek nog niet wordt geregeld. De Kamer was het eigenlijk wel met minister Samkalden eens, dat het hier een vraagstuk betreft, dat ernstige bestudering vereist. Zoals bekend, heeft de synode van de Ned. Hervormde Kerk in een rapport zich hierover reeds uitgesproken. De homologe k.i. (van de eigen man) wordt in dit rapport niet ongeoorloofd geacht. Behalve de k.v.p.-er mr. Van Rijkevorsel, die zich hierbij op een uitspraak van de paus beriep, (die overigens onzes inziens niet erg duidelijk is), hadden de andere Kamerleden de neiging om zich achter de conclusie van het rapport van de Ned. Hervormde Kerk te stellen. Freule Wttwaall merkte op, dat zij toch nog twijfelde. Mr. Versteeg vond dat deze zaak niet in de eerste plaats in het Burgerlijk Wetboek diende te worden geregeld. Naar zijn oordeel mag de overheid niet toelaten dat in dit opzicht een verkeerde praktijk ontstaat. De heterogene k.i. (van een andere man) wordt waarschijnlijk slechts door een minderheid van ons volk geoorloofd geacht. De overheid zou wel degelijk in het Wetboek van Strafrecht tegen de heterogene k.i. kunnen optreden.

Minister Samkalden had hiertegen opgemerkt, dat men geen regelen moet gaan stellen, die toch niet te handhaven zijn, maar mr. Versteeg was het hiermee niet eens. Dat gebeurt ten aanzien van abortus provocatus ook niet, aldus mr. Versteeg.

Een wettelijke bepaling, waarbij de heterogene k.i. wordt verboden, heeft een opvoedende werking, ook ten aanzien van de geneesheren. Mr. Versteeg was daarom van mening dat de regering reeds nu een oordeel diende uit te spreken. Maar minister Samkalden wilde deze zaak toch eerst nog eens met zijn collega van sociale zaken bespreken. Het vraagstuk is volgens hem nog niet acuut, omdat een onderzoek heeft uitgewezen dat k.i. in Nederland vrijwel nog niet plaatsvindt.

Blijf meester

over Uw zenuwen. Neem
Mijnhardt's Zenuwtabletten
Zij schenken de rust tot herstel
WAT MIJNHARDT MAAKT IS GOED

De actie en het offer

Er zijn brieven waarvan de inhoud een mens lang bij blijft. Onder bepaalde omstandigheden moet men dan telkens weer aan zo'n brief denken.

Zo gaat het ons ook nu de almene leden- en abonneewerfactie in volle gang is.

Ieder, die voor de partij op pad is, kent natuurlijk de klacht, dat een lidmaatschapscontributie van gemiddeld f 6.— bijna niet op te brengen is.

Ach, en dan nog eens f 6.50 per jaar voor een abonnement op „Nederlandse Gedachten”

In sommige gevallen zal dit wellicht zo zijn. Doch voor de meeste van onze mensen is het betalen van f 6.—, ja zelfs van f 6.— plus f 6.50 is f 12.50 per jaar, geen OFFER.

U moet eens lezen hoe dat vroeger ging

„Mijn vader verdiende vroeger maar zes gulden per week. We woonden dan in een krot voor één gulden per week; dan had moeder 's zaterdagsavonds nog vijf gulden. We waren met vier jongens en vader en moeder.

Dan kwam de koster van de Afscheiden Kerk 's zaterdagsavonds om twintig cent vaste bijdrage voor de kerk; dan had moeder f 4.80; dan moest ik als oudste jongen voor veertien centen halve centen halen in een winkel; dan gingen we allen 's zondags twee maal naar de kerk en deden in elk zakje een halve cent; dan had moeder nog f 4.66.

Dan gingen we alle vier op de Christelijke school en kreeg ik als oudste 55 cent schoolgeld mee naar school en haalde ik nog 25 cent van het suppletiefonds, dat maakte 80 cent; 4 maal 20 cent schoolgeld voor vier kinderen op de Christelijke school. Dan had moeder nog vier gulden en elf cent over en daar

moest heel het gezin van leven, een hele lange week. Vader was 's winters ook werkloos; ja dat kan ik niet vergeten, dan was er geen steun nergens vandaan; en ook de diakenen van de Afscheiden Kerk konden zo weinig doen, want de meeste Afscheiden waren doodarme arbeiders.

Ik herinner mij nog, dat vader eens op een winterdag zestig cent had verdiend op een zaterdag 'n toen was er 's zondags collecte voor een beter orgel in onze kerk.

Toen zou moeder die zaterdagavond een pond vet spek kopen. Dat kostte veertig cent, maar vader zei: Laten we zonder spek gaan, in de kerk is een orgel nodig en moeder gaf het geld in de collecte en we hadden 's zondags geen vet maar wel droge aardappelen zonder groenten.

Toen offerden de kleinen, want we leefden om des beginsels wille in zware druk”.

Blijven deze woorden bij u ook hangen?

Er zijn tienduizenden die ditzelfde hadden kunnen schrijven. Zij hebben die tijd meegemaakt. Zij zijn nu meestal nog de trouwste leden van onze partij.

Wat doet u in deze tijd van hoogconjunctuur voor die partij?

Combineert u de actie met het offer?

Ach, wat . . . offer!

Brengt u een tiende deel van de liefde voor onze partij op, die uit deze brief spreekt?

Dan doet u mee!

U gaat op pad en u hebt een weerwoord.

De Christelijke Politieke Actie in Nederland vraagt deze liefde van u.

Een liefde — gelukkig — zonder offer.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT**

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

Een prettig stel vaklui
willen U graag veilig verhuizen, w  r U ook woont of
naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereeden-kilometers!
Bongers - Wageningen
Lawick Allée 88

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

FONTEIJN-GAAL
Nieuwbouw van alle systemen - Restauratie - Stemmen en onderhoud - Eerste soort materialen - Dege-
lijke constructie - Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaft
Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80345
Atelier: Korte Leidsedwarstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

**AANNEMERSBEDRIJF
GEBRS. HAKKERS**
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM, Telefoon 14

N.V. Houthandel
Lutkepoort-
straat 52 **ARENDSSEN**
Telefoon
K 3410-2109 **Harderwijk**

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export. Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN, Eemskanaal N.Z. 46.
Telefoon 05900 - 31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”.

Firma C. Vermeer en Zoon's
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers,
kappen, regels, stijlen enz.

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (F 1800)

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw en Bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG - TELEFOON 275

DE TREIN VERTREKT...

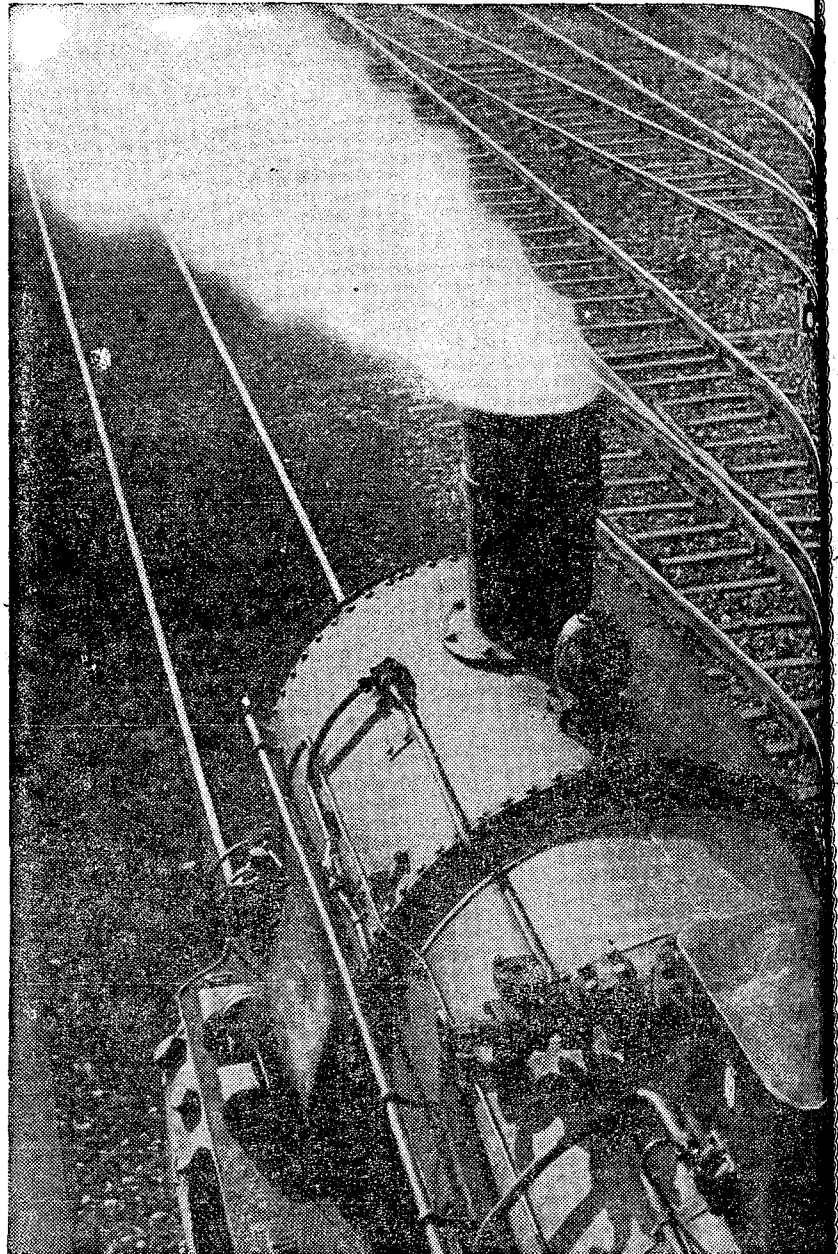
IN dit nummer van Nederlandse Gedachten, dat aan alle leden van onze partij wordt toegestuurd, treft u vier oranje-kleurige kaarten aan. Wat u met deze kaarten moet doen kunt u uitvoerig op deze pagina's lezen. Wij vragen uw medewerking voor de algemene leden- en abonneewerfactie, die in de maanden september en oktober wordt gehouden.

De actie is gestart, een periode van ingespannen gezamenlijke arbeid is begonnen. Onze partij telt thans ruim 93000 leden. Als al deze mensen in een trein zouden willen reizen zou het een onvoorstelbare lange rij wagons worden. In werkelijkheid zou dat natuurlijk niet kunnen. Maar er is geen enkel bezwaar tegen om zich in gedachten onze A.R.-partij als een hele lange trein voor te stellen, waarin alle leden meereizen.

De rails zijn het beginsel, waarlangs deze trein duidelijk en rechtuit op zijn doel afgaat. Het eigenaardige van deze trein is, dat er altijd plaats genoeg is. Er kunnen telkens nieuwe wagons worden aangekocht.

Wij hopen, dat dit in de komende maanden heel wat keren nodig zal zijn, want er zijn nog tallozen in het land, die in de anti-revolutionaire partij thuis horen.

Aan u is nu de taak om ze tot instappen uit te nodigen. Vier kaartjes heeft u al in uw bezit en de secretaris van uw kiesvereniging en het partijbureau in Den Haag (Dr.

Kuiperstraat 3) hebben er nog genoeg in voorraad, zodat er nimmer „neen” behoeft te worden verkocht. Elke plaats, hoe klein ook, wordt door de trein aangedaan. U toch ook mee? Wij wensen goede reis en wij hopen dat kaartjes zult gebruiken.

VIER KAARTEN, VIER

IN het gehele land wordt van september tot november een leden- en abonneewerfactie gevoerd. De kiesverenigingen zijn hierover reeds uitvoerig ingelicht. Maar deze actie is niet alleen een zaak van de besturen. Daarom is het nodig, dat alle leden van onze partij met enthousiasme aan het werk gaan. De bijzonderheden van de actie zijn in onderstaande punten samengevat.

Propagandamateriaal

DOOR het Centraal Comité is een folder uitgegeven onder de titel „Kleur Bekennen”, waarin op eenvoudige wijze de centrale doelstellingen van de christelijke politiek worden uiteengezet. Deze folder kan bij de propaganda goede diensten bewijzen. Het beste is om hem persoonlijk af te geven op het adres, dat u wilt gaan bewerken. Bij het afgeven deelt u dan mede, dat u over enkele dagen terugkomt om over de inhoud er van te praten. De folders zijn verkrijgbaar bij de secretaris van uw kiesvereniging.

Indien u niet weet wie dit is of wanneer er geen kiesvereniging in uw woonplaats, neemt u contact op met het Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 te D  n Haag.

Contributie

DE hoogte van de contributie wordt vastgesteld door de kiesvereniging. In de meeste gevallen bedraagt deze minimaal f 0.50 per maand of f 6.— per jaar. Het bestuur van uw kiesvereniging kan u hierover uitvoerig inlichten. Mocht er geen kiesver-

eniging in uw woonplaats zijn, dan gelieve u zich tot het Centraal Comité te wenden.

Inzending van de kaart

INDIEN u een nieuw lid hebt geworven moet de ingevulde aanmeldingskaart bij de secretaris van de kiesvereniging worden ingeleverd, die het nieuwe lid inschrijft en de kaart daarna doorstuurt aan het Centraal Comité. Bij ontbreken van een kiesvereniging wordt de kaart rechtstreeks toegestuurd aan het Centraal Comité.

Blijk van waardering

HET Centraal Comité is van mening, dat het tijdens deze actie in bepaalde gevallen verantwoord is een blijk van waardering ter beschikking te stellen. Het Centraal Comité wil niet steeds met lege handen „dank u” zeggen. Het gaat hier echter niet om loon. Met geen enkel commercieel bedrijf kan en wil onze partij wedijveren als het om een bijverdienste voor de avonduren gaat. Onze partij kan in dit opzicht ook niet hetzelfde doen als andere organisaties. Aan dit propagandawerk kan en mag nooit worden verdiend. Het werven van leden en abonnees blijft steeds een vrucht van de liefde voor het anti-revolutionaire beginsel.

Voor het werven van tenminste vier leden wordt echter als bewijs van waardering een gratis abonnement op „Nederlandse Gedachten” over 1958 ter beschikking gesteld of (naar keuze) een boekenbon ter waarde van f 6.—. Voor het werven van elk nieuw lid boven de eerste vier (tot een maximum van in totaal 9 leden) vermeerderd de boekenbon in waarde met telkens f 1.50. Bij de aanbreng van het negende nieuwe lid heeft de bon dus een waarde van f 13.50 gekregen. De aanbrengrer kan in dat geval kiezen tussen het ontvangen van die boekenbon en het gedurende de jaren 1958 en 1959 gratis geabonneerd zijn op „Nederlandse Gedachten”. Vanaf het tiende nieuwe lid zal in overleg een speciaal blijk van waardering door het Centraal Comité ter beschikking worden gesteld.

REEDS... die wij... regelma... steld. Ver... d... gave is... draagt... 18... te laag... op het... Vo... van gro... najaar... wer... speciale... bedraagt... kw... is een on... de prijs... de... ciële bez... t... Op het... g... Alleen... eter... meer... kri... inhoud... nog alle... daartoe... steld

De heer Van Ravens:

„Het ging zo gemakkelijk, dat ik er maar mee doorging”

VOOR de trouwe lezers van de rubriek „Partij in Actie” heeft de naam van de heer W. van Ravens uit Schiedam een bekende klank. Reeds herhaalde malen werd in deze rubriek van zijn activiteiten op het gebied van leden werven melding gemaakt. Zijn brieven met opgaven van nieuwe leden werden telkens weer met spanning tegemoet gezien. Vanaf 1 januari 1957 tot nu toe wist hij het respectabele aantal van 159 leden te winnen. Wij dachten dan ook bij onszelf: als er één man is, die ons enkele goede tips kan geven in verband met de leden- en abonnee-werf-actie, dan is hij het wel. Zo zijn wij dan op een avond naar hem toegegaan. Wij werden gastvrij ontvangen in zijn woning aan de Dirk van Wassenaarstraat 20a te Schiedam. Nauwelijks waren wij gezeten, of hij overhandigde ons reeds een lijstje met enkele nieuwe leden. „Dat is een goed begin voor ons gesprek”, zei hij. Nu, dat waren wij vanzelfsprekend geheel met hem eens.

Half elf thuis

DE heer Van Ravens vertelde ons, dat hij zeven jaar geleden als penningmeester in het bestuur van de kiesvereniging werd gekozen. Hij heeft toen

onmiddellijk een aanvang gemaakt met het werven van nieuwe leden. In een korte tijd wist hij 29 leden te maken. „Het ging zo gemakkelijk”, merkte hij op, „dat ik er maar mee doorging”. Zo is hij zeven jaar lang vrijwel de enige propagandist in Schiedam geweest. Aan zulk een systeem bleven bezwaren; het werk staat of valt met één man. Dat heeft men in Schiedam ook ingezien en men staat daarom op het punt om met een propagandacommissie te starten. „Maar”, zo verduidelijkte de voorzitter van de k.v., de heer Wagenaar, „de heer Van Ravens is zo geschikt voor dit werk, dat wij eigenlijk nimmer behoefte aan zo’n commissie hebben gevoeld”. De heer Van Ravens, die ambtenaar op het Arbeidsbureau is, geeft zich met hart en ziel aan het propagandawerk. Gemiddeld drie of vier avonden per week is hij op stap. Zijn vrouw leeft hartelijk met hem mee. De eerste vraag, als hij ’s avonds thuiskomt is dan ook steevast: „En hoe ging het vanavond?”

Maar er moet ook worden bijgezegd, dat hij, als het enigszins kan, het niet later maakt dan half elf en dat lijkt ons een goede gewoonte.

Alleen op pad

DE heer Van Ravens gaat altijd alleen op pad. Hij vindt dit het prettigste en is van oordeel, dat hiermede de beste resultaten worden bereikt. Dit is natuurlijk geen wet van Meden en Perzen, maar het lijkt ons toch goed om deze ervaring van een man van het vak hier te onderstrepen. „Het gaat er niet zo officieel toe”, zegt hij, „en het kandidaat-lid krijgt niet de indruk, dat hij een soort deputatie op bezoek krijgt”.

Bij al de honderden bezoeken die hij heeft afgelegd, is het hem één maal overkomen, dat hij de deur werd uitgegooid. Maar overigens heeft hij niets dan prettige ervaringen op dit gebied. „De eerste keer kijk je er misschien tegen op”, zegt hij, „maar als je eenmaal bezig bent, valt het zo ontzettend mee, dat je er hoe langer hoe meer plezier in krijgt”.

Kaartsysteem

EEN goede propagandist gaat methodisch te werk. Zo is het ook hier. De heer Van Ravens beschikt over een systematisch gerangschikt kaartstelsel. De namen en adressen van mensen die in Schiedam binnenkomen, noteert hij met de leeftijd en eventuele bijzonderheden op een kaart. De gegevens haalt hij uit de verschillende kerkbodes. Na enige tijd gaat hij bij deze adressen op huisbezoek om te spreken over de christelijke politiek. Zijn ervaring is, dat deze nieuw ingekomen mensen het bijna zonder uitzondering zeer waarderen als zij worden opgezocht.

Dienen

WIJ menen, dat Schiedam met deze propagandist te feliciteren is. Het is een man, die het gehele jaar door werkt en het blijkt, dat deze actie veel vruchten afwerpt.

De heer Van Ravens wil niet graag in het zonnetje gezet worden en hij is van oordeel, dat hij alleen maar heeft gedaan wat z’n hand vond om te doen. „Ik heb onze partij willen dienen”, zegt hij.

Vanzelfsprekend zijn er ook op andere plaatsen in ons land mensen met een warm kloppend hart voor onze partij, die op stap gaan om leden te werven en die daarbij ook mooie resultaten boeken.

In de komende nummers hopen wij enkele van deze mannen aan het front ook nog voor het voetlicht te halen.

Natuurlijk zijn resultaten belangrijk, maar in eerste instantie gaat het niet daarom. Het belangrijkste is, dat er mensen zijn die zich voor de A.R.-zaak willen inzetten en die om met de heer Van Ravens te spreken, zo de christelijke politiek willen dienen.

Mensen, die door deze gedachte worden bezielde zitten niet stil, maar gaan aan het werk. Zulk een man is de heer Van Ravens en wij prijzen ons gelukkig, dat de A.R.-partij zulke enthousiaste en bezielende mensen onder haar leden telt.

ging van het aantal abonnementen in de komende maanden. Met uw medewerking zal dit zeker gelukken. De inzending van de aanmeldingskaart dient op dezelfde wijze te geschieden als bij het opgeven van een nieuw lid (zie hierboven).

Let op!

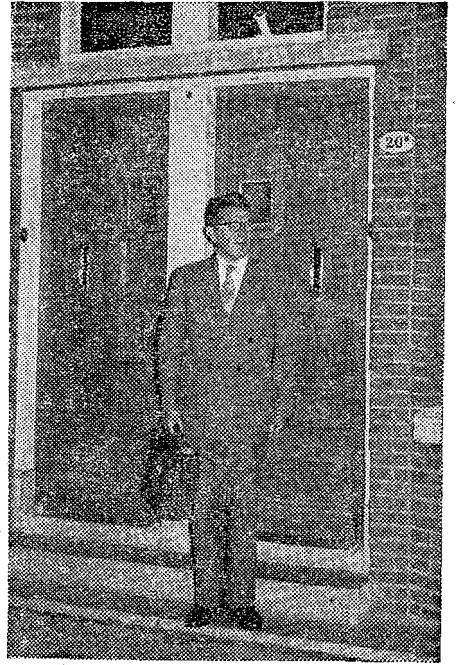
IEDER lid van de anti-revolutionaire partij ontvangt eens per maand het zogenaamde contactnummer van „Nederlandse Gedachten”. Dit telt slechts 8 pagina’s. Het weekblad voor de abonnees, heeft op de overige zaterdagen van de maand een omvang van 12 pagina’s. Het is een veel voorkomend misverstand, dat men meent abonnee te zijn, omdat men maandelijks het contactnummer ontvangt. Bij het werven van abonnees moet het vorenstaande dus goed in het oog worden gehouden.

De premiereregeling

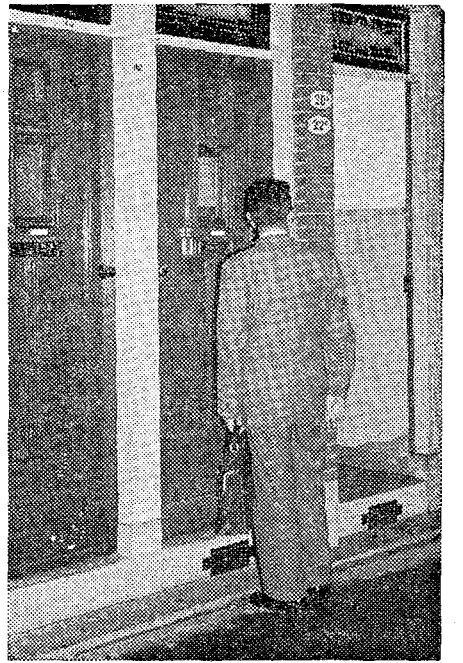
DE tot nu toe geldende regeling, dat voor elke aangebrachte abonnee een premie van f 1.— wordt verstrekt, blijft bestaan. Deze premiereregeling staat los van de blijken van waardering voor het werven van nieuwe leden. Indien iemand dus vijf nieuwe leden aanmeldt, die tevens abonnee worden, ontvangt hij als blijk van waardering een boekenbon ter waarde van 5 x f 1.50 = f 7.50 plus een abonnementspremie van f 5.— in contanten.

Waar gaat het om?

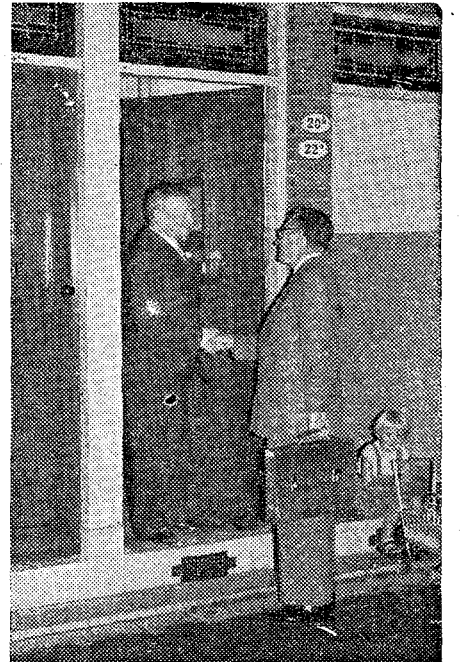
EEN vergroting van het ledental en een vermeerdering van het aantal abonnementen op „Nederlandse Gedachten” is noodzakelijk om de kracht van onze partij te vergroten. Doch wij moeten goed voor ogen houden, dat het hier slechts gaat om middelen, die in dienst staan van het doel dat wij najagen: de bevordering van een christelijke staatkunde. Het gaat om de samenbundeling van alen, die in gehoorzaamheid aan het Woord Gods ons volk willen dienen. Moge daarom de liefde voor de zaak, die ons allen ter harte gaat ons aansporen om in de komende weken en getrouwheid te werken aan de uitbouw van onze partij. Trouw aan het devies van onze partij: „Pro religione et libertate.” — Voor godsdienst en vrijheid! De een niet zonder de ander, U op de bres voor beide. Dus doet u mee aan de actie!

De heer Van Ravens verlaat zijn woning om op het propagandapad te gaan . . .

Hij heeft aangebeld op het adres, dat vanavond aan de beurt is. Hoe zal de ontvangst zijn?

Het begin is bemoedigend. Na een vriendelijke begroeting wordt hij uitgenodigd binnen te komen.

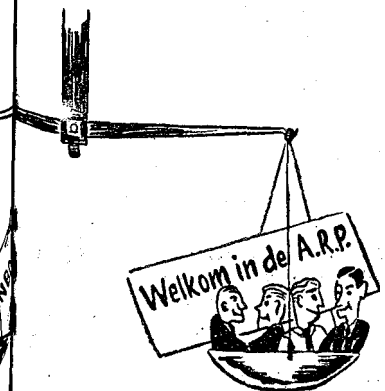

Het is een vruchtbaar gesprek geworden. Een nieuw lid heeft zijn weg naar de anti-revolutionaire partij gevonden.

MENSEN!

Abonnees op Nederlandse Gedachten

De jaren verschijnt „Nederlandse Gedachten” weekblad. Uit de vele reacties, die ons bereiken, blijkt duidelijk, dat deze vorm van voorlichting op prijs wordt gezet. Vergelikt met de vroegere, driewekelijkse uitgave, is het aantal abonnees verdubbeld en het bedrag van f 13.000. Dit aantal is beslist nog te groeien, dat ieder partijlid ook abonnee moet worden. Voor de politieke scholing is dit van groot belang. Daarom vragen wij u in dit nummer te werven van abonnees op ons blad en te schenken. De abonnementsprijs bedraagt per kwartaal of f 6.50 per jaar. Dit bedrag wordt u terugbetaald, zodra u ons de meeste mensen niet op financieel gebied te stuiten. Het is niet de bedoeling om winst te worden gemaakt. Het is de bedoeling er uit komen. Bovendien: hoe meer wij krijgen, hoe meer zorg wij aan de uitgave kunnen besteden. Wij willen graag uw bijdragen aanbrengen. Wij hopen dat u bereid te worden door een flinke stij-

BRANDSTOFFEN
P.S. DOGGIERE
 Schinkelkade 14 - Tel. 722516
 AMSTERDAM

MEDICINALE **VS** PEPERMUNT

Verkwikt en verfrist U!
 VAN SLOOTEN LEEUWARDEN

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vraag men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
 ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

f 50,- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12,50, november en december f 14,-, januari f 13,-, februari f 12,50. Overige maanden f 8,50,-. Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95,- met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande - Tel. 01748-673

DRENTE

BOUWBEDRIJF VAN ESS

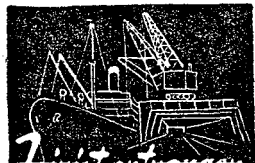
Emmen
 KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
 Sanitair en Loodgieterswerken
 HOOFDSTRAAT 220
 HOOGEVEEN

Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5230)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Meubiler-Inrichting Zandbergen

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
 Moderne woninginrichting

Buining, Hoogeveen

De speciaalzaak voor betere dames- en herenkleding

IVOROL Tandenvitter dan wit

ANCRE HORLOGES
 DE NIEUWSTE MODELLEN
 IN CHROME - STAAL
 DOUBLÉ EN GOUD
SIEBEL
 KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
 LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
 STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
 NW BINNENWEG 227 - R'DAM

Schimmelpemnick
fijn! die ken ik

BOERHAAVE DE
 VAN 1907
 Heemskerckstraat II
 's-Gravenhage
 Telefoon 33 09 05

aangewezen Verzekering-
 Maatschappij
ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE
 Vraagt prospectus!

In de **WILLEM ARNTSZ HOEVE** (inrichting ter verpleging van zenuw- en geesteszieken) te **DEN DOLDER**, kunnen geplaatst worden:

Leerling-Verpleegsters
 en enkele
Leerling-Verplegers

ter opleiding voor het Staatsdiploma B (aanvang van de Nieuwe Cursus 15 SEPTEMBER a.s.). Salaris per maand:

Eerstejaars f 105,14) boven het genot van kost en Tweedejaars „ 120,81) inwoning, bewassing, genees- Derdejaars „ 140,96) kundige behandeling, enz. Mulo- of huishoudschool strekt tot aanbeveling.

Reiskosten worden tot een maximum van 2 x per maand vergoed voor zover deze een bedrag van f 2,50 per keer te boven gaan.

Eerste dienstkleeding wordt ter beschikking gesteld. Bij eventuele oproep vergoeding van reiskosten.

Schriftelijke sollicitaties aan de Geneesheer-Directeur, Dolderseweg 164, Den Dolder.

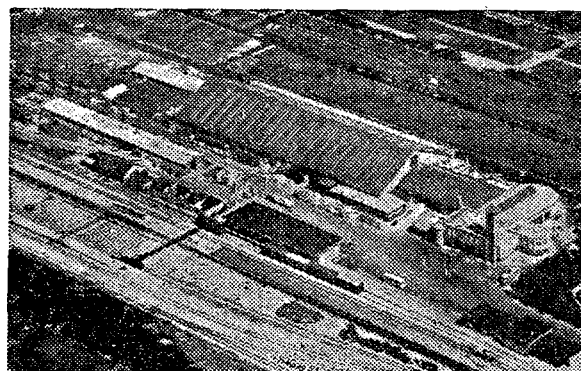

GARANTIE STANDVERVEN

OP MODERNE BASIS DROGEN SNEL, ZODAT U OOK BIJ ONGUNST'G WEER BUITEN KUNT AFSCHILDEREN

5 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
 WADDINXVEEN - TELEFOON K1828-350
 AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
 ROTTERDAM - UTRECHT

Herstellingen spoorwegmaterieel
 Machines voor de bouwnijverheid

N.V. Mulder's fabriek van rollend materieel

BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251

EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

Mr. Poodle is uw garantie....

niet alleen voor exclusieve modellen in gebreide wollen dames-, heren- en kinder-kleding, maar bovendien voor de hoge kwaliteit der verwerkte wol.

Alle modellen munten uit door haar kwaliteit en zijn stuk voor stuk kleur-echt, wasecht en krimpvrij.

Let steeds op dat u artikelen koopt die de label van Mr. Poodle dragen.

- N.V. TRICOTFABRIEK
- PEHAVEE
- VEENENDAAL
- N.V. TEXTIELUNIE
- SPENCER-HEY
- CULEMBORG

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
 Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
 voor gebouwen

Ingaande 15 SEPTEMBER 1957 wordt de Advertentie-Administratie van „Nederlandse Gedachten” verplaatst van Koningin Wilhelminalaan 34, Leidschendam, naar: Botenmakersstraat 45, ZAANDAM

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-
BROODUw bakker
Uw dokter

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

n.v. Scheeps-

bouwverf v/h

Fa A. LANSER

Sliedrecht

Holland

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

Voor complete

diesel-elektrische
installaties

Van der Leun's

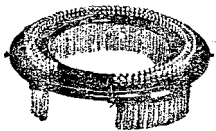
TECHNISCHE ONDERNEMING
SLIEDRECHT

Kerkstraat 11-13 Telefoon 151

N.V. Merwestroom

Dordrecht

ELEKTRICITEIT

BREISTERS

hier is groot
nieuws voor u!

9.80

Een handig, klein, goedkoop breitoestel wordt nu door tientallen duizenden breisters in Engeland, Frankrijk en België gebruikt. Het is de ROTA-PIN, het breiwonder, dat sneller, mooier en gelijkmatiger werkt dan breinaalden. Op de ROTA-PIN kunt u alles breien, pullovers, ondergoed, kinderkleertjes, sokken, enz., in alle steken ook in PATENTSTEEK. Meerderen en minderen, recht en averecht, alles kinderlijk eenvoudig met de prachtigste resultaten! Breibreedte tot 160 steken, geschikt voor wol, garen, katoen en rayonne.

DIT HANDIGE BREITOESTEL KOST GEHEEL COMPLEET VOORZIEN VAN HANDLEIDING MET BREIMODELLEN SLECHT f 9.80.

Bestel uw ROTA-PIN onmiddellijk, daar het aantal bestellingen zeer groot is. Franco huis na ontvangst van uw postwissel of giro no. 516084 — Desgewenst rembours.

N. J. LISA, AFD. 2 TE IJMUIDEN
Prachtig geschikt als kerstgeschenk.Mensen zoeken hun weg
Vervolgverhaal door DINGENANT RIETZANGER

Suus vond het evenmin prettig. Jasper was echter dankbaar, dat zij zich wist te schikken en er niet over klaagde. „We hebben het niet voor 't zeggen, Jasper,” antwoordde ze meestal als hij haar vroeg, of ze 't niet erg vervelend vond als hij een paar nachten wegbleef.

We hebben het niet voor 't zeggen... Suus zei het op een toon van berusting en Jasper meende dan ook werkelijk, dat zij er zich goed in schikken kon.

Maar in de nachten zonder Jasper, in de nachten vol van eenzaamheid, lag Suus soms uren en uren wakker. Dan had het verdriet haar te pakken en was zij niet meer in staat om zich te beheersen. Ze hield soms tot diep in de nacht; en ofschoon zij zichzelf dan wel voorhield, dat zij kinderachtig was, akelig kleinzielig en bang als een wezel en dat zij zich moest verzetten tegen akelige en ongerijmde gedachten, het hielp niet. Neen, het hielp werkelijk niet. De eenzaamheid maakte haar bang en dan voelde zij zich verlatener dan ooit. En beneden haar was iemand, die haar vijandig gezind was en die misschien vandaag of morgen haar zou gaan treiteren op allerlei geraffineerde manieren.

Was Jasper echter weer terug, dan was alle leed spoedig vergeten. Dan vond Suus zichzelf werkelijk een slappe en pietluttige vrouw, die geen rekening hield met de eisen, die het leven nu eenmaal stelde. Wat moesten vrouwen van politiemannen en nachtwakers en vrouwen van mannen, die in nachtploegen werkten, wel van haar denken. Die vrouwen wisten niet beter; ongetwijfeld zouden ze er nooit over zeuren dat zij zich zo eenzaam voelden. En met de vrouwen van zeelui was het nog erger gesteld. Die waren soms maanden en maanden alleen, terwijl hun man ergens in een ander werelddeel voer.

— Ik mag er Jasper niets van laten merken dat ik mij eenzaam voel als hij weg is, nam Suus zich voor.

Dat kostte haar ook werkelijk weinig moeite, want als hij 's avonds thuis was, vond zij het een feest. Vergeten waren dan de nachten van vrees en eenzaamheid.

Maar bij mevrouw Groteman had Suus het klaarblijkelijk definitief verkorven. De hoofdbewoonster wisselde hoegenaamd geen enkel woord met haar. Soms keek zij Suus aan met een blik van mateloze minachting. Dan was het alsof zij zeggen wilde: Wat voer je hier eigenlijk in mijn huis? Ik ben je al meer dan beu, ik wou, dat ik je kwijt was...

Doch dat zei ze niet. Neen, ze zei geen goed en geen kwaad, ze zei niets. Dat was voor Suus bijna nog moeilijker te dragen dan wanneer het oude mens flink opgepijpt zou hebben.

Jasper moest er meer en meer op uit, de grenzen over. In die lange dagen en nachten van eenzaamheid bekleemde het Suus om in haar bovenhuisje in de Vermeerstraat 73 te vertoeven. Te weten, dat zij nu samen met mevrouw Groteman onder hetzelfde dak was en dat Jasper er niet was om het voor haar op te nemen, benauwde haar zo erg, dat zij op een dag aan haar moeder vroeg, of zij de nachten dat Jasper over de grenzen was, thuis zou mogen doorbrengen.

„Da's een veeg teken,” zei haar moeder. „Een jonggetrouwde vrouw die haar eigen huis ontvlucht, loopt ergens over te mieren, dat kan niet anders.”

„Mag het, moeder?”

„Wat zegt Jasper er van?”

Suus moest bekennen, dat zij er niet met haar man over gesproken had.

„Praat er dan eerst eens over met hem,” oordeelde haar moeder wijs. „Ik wil niet, dat Jasper ooit zou gaan denken, dat ik je bij je eigen spulletjes vandaan gelokt heb. Natuurlijk mag je thuis slapen, dat spreekt vanzelf; maar ik wil niet, dat je dat zonder voorkennis van Jasper doet.”

„Misschien vindt hij het niet goed,” moest Suus bekennen. „Dat kan ik hem dan niet kwalijk nemen, Suus. Je bent getrouwd. Jasper zal zeggen, dat een getrouwde vrouw thuis hoort te zijn. Ik ben nog van de oude stempel en ik zeg: Hij heeft gelijk. Maar nou moet je niet denken, dat je hier niet slapen mag. Dat weet je wel beter. Ik begrijp best, dat het niet plezierig is, dat Jasper 's nachts dikwijls niet thuis kan zijn. Maar je moet proberen om je er in te schikken, meisje.”

Suus kon moeders standpunt wel begrijpen. Zij schaamde zich nu een beetje, dat zij met een dergelijk verzoek bij haar moeder gekomen was. — Misschien, dacht zij kleurend, — misschien gaan ze denken, dat het tussen mij en Jasper niet goed is, dat ons huwelijk niet meer is zoals het hoort...

„Het is waar, moeder,” zei ze kleintjes. „U hebt gelijk, 't was gek van mij om te vragen, of ik thuis mocht komen slapen. U moet maar net doen, alsof ik niets gezegd heb.”

Maar 's nachts, in de eenzaamheid van haar slaapkamer — beneden hoorde zij nog gerucht: mevrouw Groteman scheen nog door het huis te spoken — was Suus weer in een neerslachtige stemming.

— Door de verschrikkelijke houding, die mevrouw beneden tegen mij aanneemt, voel ik mij niet rustig en veilig meer in m'n eigen huishouding, dacht ze terneergeslagen.

Het duurde lang, eerdat zij tenslotte in slaap viel.

De volgende dag — Jasper zou misschien wel drie dagen wegblijven, want hij was met een vuiltje van de staalconstructiefabriek helemaal naar Frankrijk — ging Suus weer naar haar ouders.

Zij was stil en terneergeslagen.

Toen haar moeder haar de vraag stelde, of zij soms iets mankeerde, kon Suus plotseling haar tranen niet meer de baas blijven.

„Ik voel mij zo hopeloos ellendig als ik alleen thuis ben,” snikte zij. „'s Nachts vooral. Dan denk ik er steeds aan, dat ik alleen ben en dat beneden me die akelige mevrouw Groteman mij wel wegstijgen kan van het bovenhuisje.”

„Jij maakt het jezelf moeilijk,” vond haar moeder. „Ik heb altijd gezegd, dat samenwoning geen pretje is. Dat blijf ik zeggen, ook al zijn er misschien in de wereld een paar mensen, die het behoorlijk getroffen hebben. Maar zolang dat oude mens beneden je je niet lastig valt met allerlei geniepige plagerijtjes, zoals zo vaak gebeurt, hoef jij je beslist nergens iets van aan te trekken.”

„Is het goed, als ik vannacht hier blijf slapen, moeder?”

„Je weet, wat ik gisteren gezegd heb. Bepaat het eerst eens met Jasper.”

„Hij is er niet. Als 't meeloopt komt hij morgen thuis, maar het kan ook wel overmorgen worden. Daar is meer kans op, heeft hij zelf gezegd.”

Toen Suus bleef aanhouden, gaf haar moeder zich gewonnen.

„Toe dan maar. Kruip vanavond dan maar weer in je oude eempersoons opklapje.”

Suus fleurde op.

„Het is alleen maar voor de nachten dat Jasper er niet is, moeder,” zei ze, alsof ze haar houding moest vergoelijken.

Maar toen een uur later haar vader thuis kwam en moeder hem vertelde, dat Suus deze nacht thuis zou slapen, keek Blom zijn dochter onderzoekend aan.

„Wat haal je nou in je hoofd?” vroeg hij. „Dat heeft me mooie nieuwe spulletjes, eenvoudig maar solied... en dat komt hier slapen, alsof je een jonge ongetrouwde meid bent. Vind Jasper dat maar allemaal goed?”

„Hij zal het best kunnen begrijpen,” verdedigde Suus zich.

„Best mogelijk. Maar ik begrijp er niets van, Suus. Ik kan me niet voorstellen, dat Jasper zo'n averechtse situatie zou maar voor zoete koek slikt. Heeft hij werkelijk gezegd: Goed vrouwtje, ga jij in 't vervolg maar thuis slapen en doe dan maar net of we nog niet getrouwd zijn en geen eigen woning hebben?”

„Stil nou maar, man,” probeerde zijn vrouw te sussen. „Als we wat verder zijn, zal 't wel anders worden, denk ik...”

„Wat wil je daarmee zeggen?”

„Nou ja... Hou nou maar stil en vraag maar niets meer.”

Maar Suus begreep heel goed, waar moeder met dit gezegd op doelde. Als we wat verder zijn, zal 't wel anders worden... Suus' lippen begonnen te beven. Zij dacht: — Moeder bedoelt, dat als ik eenmaal een baby verwacht, ik wel anders zal worden en meer gehecht zal raken aan mijn bovenkamertje in de Vermeerstraat.

(Wordt vervolgd)

Gaat Thailands
PRINS WAN
in Moskou met de vuist op
tafel slaan?

ALS u dit artikel leest, heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties wellicht reeds een beslissing genomen over het voorstel van enkele Westelijke mogendheden, een afgezant naar Moskou te zenden om de Sowjetunie te bewegen in te stemmen met de resolutie van de V.N.-Assemblee inzake de onderdrukking van de Hongaarse vrijheidsstrijd. Die afgezant moest een krachtige persoonlijkheid zijn, die zonnig met de vuist op tafel kan slaan. Gedacht werd aan de huidige voorzitter van de V.N.-Assemblee, Prins Wan van Thailand, en ook — zij het in mindere mate — aan de Indiër Krisjna Menon, die zijn land lange tijd in de Verenigde Naties heeft vertegenwoordigd.

Over Menon hebben wij bij een andere gelegenheid al eens uitvoerig geschreven. Vandaar, dat wij nu eens aandacht willen wijden aan Prins Wan, temeer, waar het zeer waarschijnlijk is, dat hij voor de reis naar Moskou zal worden uitgekozen. De volledige naam van Prins Wan is: Wan Waitayakon Krommuen Naradhip Bongsprabandh. Hij werd op

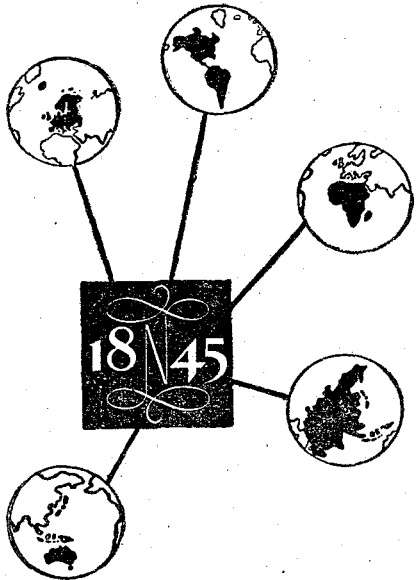
25 augustus 1891 in Bangkok geboren. Zijn grootvader was koning Rama de Vierde; zijn vader was minister van financiën, en de huidige koning van Siam (zoals Thailand vroeger werd genoemd) is een neef van Prins Wan.

Wan kreeg een Westerse opvoeding en studeerde in Engeland en Frankrijk geschiedenis, internationaal recht en politieke wetenschappen. Daarna ging hij in de Siamese diplomatieke

dienst, eerst naar Parijs, vervolgens naar Londen, Brussel en Den Haag. Tijdens zijn verblijf in Europa was hij de voornaamste vertegenwoordiger van zijn land bij de Volkenbond en bij het Internationale gerechtshof te Den Haag. In 1931 keerde hij naar Bangkok terug om er professor aan de Chulalongkorn-universiteit en later adviseur van de Siamese regering te worden.

In 1946 werd hij als ambassadeur naar Washington afgevaardigd en tot gedelegeerde bij de Verenigde Naties benoemd. Zes jaar later werd hij naar Bangkok teruggeroepen om de portefeuille van buitenlandse zaken over te nemen. In die functie woonde hij de Geneefse conferentie over Indochina en andere Aziatische vraagstukken bij. Tot veler verrassing accepteerden de Sowjetunie en Rood China hem toen als voorzitter van die conferentie.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties verkoos hem vorig jaar als voorzitter. Onder zijn leiding werden de zittingen inzake Hongarije en het Midden-Oosten gehouden. De verantwoordelijkheid, die op zijn schouders drukte, was dan ook zeer groot. Hij heeft echter nooit gearzeld te doen, wat hij als zijn plicht beschouwde. En het zou geen bewondering behoeven te wekken, als hij naar Moskou zou worden afgevaardigd. Wie hem volgende week als voorzitter van de V.N.-Assemblee zal opvolgen, valt nog moeilijk te voorzien.

alle verzekeringen... overal!

Gevestigd in de 5 werelddelen, behartigt De Nederlanden van 1845 rondom de gehele aardbol de belangen van haar verzekerden op de meest zorgzame en persoonlijke wijze die maar denkbaar is.

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Kantoren en Agentschappen in: Parijs, Londen, Oslo, Kopenhagen, Reykjavik, Akureyri, Toronto, Sudbury, Hamilton, Calgary, Edmonton, Vancouver, New York, Keene, Hartford, Willemstad, Oranjestad, Ciudad, Trujillo, St. George's, San Juan, Kingston, Port au Prince, St. John's, Basse Terre, Bridgetown, Port of Spain, Paramaribo, Georgetown, Caracas, Santiago, Guatemala-City, San Salvador, Djakarta, Soerabaja, Semarang, Bandoeng, Singapore, Manila, Bangkok, Rangoon, Tel Aviv, Johannesburg, Bloemfontein, Durban, Kaapstad, East London, Salisbury, Pretoria, Port Elizabeth, Sydney, Melbourne, Brisbane.

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWINDRECHT

Verplaatsbare houten gebouwen. Directie- en schaffketen Noodwoningen, -scholen en -kerken. Directie- en schaffwagens etc. HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD Tel. 41 Neder-Hardinxveld

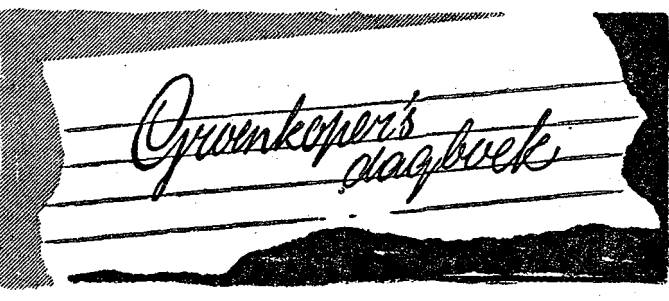
Firma JAN DE MIK HARDINXVELD - GIESSENDAM Aannemers van OEVERVERDEDIGINGSWERKEN GRIENDHOUTHANDEL HOEPELMAKERIJ Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

PLAATWERK STAALALUMINIUM NIMA ZWINDRECHT K 1850-5382

2 SEPT. Velen van mijn lezers zullen zich de heer Jacob van Oversteeg herinneren, de vurige voorvechter van de Vrije Universiteit. Hij kwam in mijn gedachte, toen ik

iets las over de herenmodebeurs in Amsterdam. Merkwaardige gedachten heeft William Groenkoper, zult u zeggen. Maar laat mij even uitdenken. Ik las, dat het effen, onbewerkte overhemd uit de mode raakt en dat men, wil men als heer door Holland gaan, een kleurig shirt met wijd uitstaande boorden moet dragen. De heer Van Oversteeg leefde in een tijd, toen er geen herenmodebeurzen gehouden werden, toen de beurzen als van de heer Van Oversteeg niet toelieten, dat men veel poespas van zijn hemden — die heten nu shirts — maakten. De heer Van Oversteeg was gelukkig met wat men in die dagen een halve hemmetje noemde, een frontje, dat met banden op een eenvoudig wit hemd werd gedragen. Toen ieder al een echt overhemd droeg, bleef hij zijn halve hemmetje trouw en zijn kleermaker, de heer Dik in de Leidsestraat, had voor hem een hoeveelheid van die eenvoudige, maar degelijke halve hemmetjes in voorraad, waaruit de onderhavige nog lang heeft geput. Was het toen een betere tijd? Wat zal ik u zeggen. Er waren ernstiger problemen aan de orde dan poezelig aandoende sjaals van angorawol en onkreukbare hoeden onder de naam van Lorenzo Flessibile. Men droeg de bolhoed, die ook onkreukbaar was en de vrijheidsnaam Garibaldi droeg. En men ging door het leven als hard werkende, voor hogere idealen op de bres staande mensen. En men liet zijn hemd niet uit zijn pantalon hangen, want dat heeft dr. A. Kuyper ons nooit geleerd.

3 SEPT. Na een welverdiende vakantie is de Tweede Kamer der Staten-Generaal haar werkzaamheden weer begonnen en wel met de behandeling van de eerste wetsontwerpen aangaande de herziening van het Burgerlijk Wetboek. Mocht u dat boek nodig hebben — het is minder geschikt om het in één ruk uit te lezen — dan moet u het voorlopig toch nog maar met het oude doen,

want pas in 1970 verschijnt de eerste druk van de herziene uitgave.

Ook de Eerste Kamer, die zo heerlijk arbeidzaam kan doen, alsof er geen vakantie bestaat kwam bijeen en wel om het vriendschapsverdrag met de V.S. goed te keuren, waarin dat fameuze processie-adertje — de beeldspraak bedoelt geen kwaad — onder het gras zat. Het was mij een vreugde de namen van de mij bekende sprekers weer te lezen, zowel van hen aan deze als van hen aan gene zijde van het Binnenhof. Voor ondergetekende komt er nu ook weer wat meer discipline in het dagboek, nu het parlement weer zijn aandacht opvraagt. Prinsjesdag is in het zicht waarop hij kennis zal kunnen nemen van de plannen der regering en de toestand van 's lands financiën. Ik ben op alles voorbereid, nu gisteren mevrouw Groenkoper een suppletioire begroting wat betreft de vakantie-uitgaven heeft ingediend.

4 SEPT. In mijn lijfblad zag ik een haastige minister Algera op weg naar zijne excellente echtgenote en kinderen om het verzuim van het afscheid goed te maken. Hij had daardoor bijna de vlucht naar Houston gemist. Zo gaat het in deze snelle tijd. Over een poosje gaat het nog sneller. Dan krijgen echtgenoten van excellenties, nog beteuterd door het feit, dat zij geen afscheidskus hebben gehad al weer een welkomstzoen. Want voordat zij nog de bus naar huis hebben genomen — of door de chauffeur van de auto (met vlag) huiswaarts zijn gereden — zijn de mannen en vaders al weer terug. „Morgen weg, gisteren weer terug” is de leus van de toekomst. Minister Algera wordt de laatste tijd nog al gefotografeerd. Neem nu eens minister Lely, die ook minister van Waterstaat was. In mijn jonge jaren. Ik ken hem alleen van het bekende

schilderij van Piet van der Hem, dat deze schilderde van het kabinet-Cort van der Linden. Afscheid nemen bij het vertrek naar Amerika bestond toen niet. Amerika was ver weg en Dr. Lely had zijn handen vol. Later nog voller met het droogmalen van de Zuiderzee. Zo veranderen de tijden. De een verwijderd het water, de ander maakt tunnels onder het water.

5 SEPT. En nauwelijks is minister Algera weg of er dreigt een catastrofe in de wegebouw. Door de bestedingsbeperking. Dat was een radicale maatregel,

die beperking. Die ons allemaal het keurslijfje heeft aangedaan. U en mij. Soms verlang ik ook daarom nog wel eens terug naar de tijd van de halve hemmetjes en de kamizolen, de nachtponen en de hansoppen. Dat mag dan een ouderwetse dracht geweest zijn, maar we hielden het hoofd boven water. En als er geld in de schatkist kwam hoorde je een gulden klank. Nu klinkt een graffoon. Dat kan minister Algera ook niet helpen, al is hij uitgerekend met „de Zuiderzee” over de Oceaan gevlogen. En daarin zit toch weer enige vooruitgang. Zou zijne excellentie met een cowboyhoed terugkomen? Ik herinner mij een foto van professor Lieftinck met fez. Dat was maar een klein hoedje. Toch is de oud-minister van financiën er onder gevangen. Doch ik denk niet, dat minister Algera zich dat zal laten doen. Op mijn vakantie-eiland ontmoette ik zijn broeder, de professor in de biologie, gaande in waterlaarzen. Doch dat was nodig voor wetenschappelijk onderzoek. Of cowboyhoeden de schatkist kunnen vullen? Bij aankomst op Schiphol, of liever nog in het rijke Texas, zou de minister zijn hoed kunnen ophouden. Niet op het excellentie hoofd maar ophouden met de handen. Ten bate van

de bestedingsbeperking. Het is maar een ideeetje.

6 SEPT. Minister Staf gaat ons binnenkort ook weer eens verlaten. Naar Suriname gaat zijne excellentie, als de berichten uit Paramaribo dienaangaande juist zijn.

Natuurlijk houd ik een slag om de arm, maar in Paramaribo zuigt men zulke berichten toch ook weer niet uit de duim. Ik vind het wel aardig, dat het Algemeen Nederlands Persbureau zo'n bericht uit Suriname moet krijgen. De Haagse Parkstraat, waar dit bureau is gevestigd, ligt weliswaar dicht bij het departement van Ir. Staf, maar dat zegt niets. Dat zegt ook niets van de voorlichtingsdiensten van leger en marine, die de laatste tijd wel niet zwijgzaam zijn, maar de pers toch ook weer niet alles vertellen. Neen, dan zijn de Paramaribose bronnen beter, naar ik hoop. Als de minister vertrekt, vertrekt hij niet vóór Prinsjesdag. Dat weet ik nu al weer, al weet ik dat niet uit Paramaribo.

Dr. Drees reist weinig, minister Witte's thuisblijven is ook veel en de kreet: „Waar zit minister Hofstra nu weer?” wordt ook niet gehoord. Per slot van rekening kan de gehele regering niet op reis gaan. Dat laat de B.B., de bestedingsbeperking, niet toe.

7 SEPT. Deze liet ook niet toe, dat minister Mansholt zijn collega uit El Salvador vereerde met een paar manchetknopen in vorm van een (kleine) koe. Ofschoolen de minister uit El Salvador onze minister met een paar manchetknopen in de vorm van een levensgrote koffieboon verraste.

Wat mij betreft, als ik de heer Mansholt was geweest, ik had mijn collega een paar manchetknopen gegeven. Die konden er nog wel af. Maar ja, ik laat iemand niet gauw op de koffie komen. Overigens ben ik benieuwd of de heer Mansholt die knopen aan zijn collega en ambtgenoot Mr. Lums heeft gegeven, wiens manchetknopen onlangs, toen hij in een New-Yorks hotel logeerde zijn gestolen.

William Groenkoper

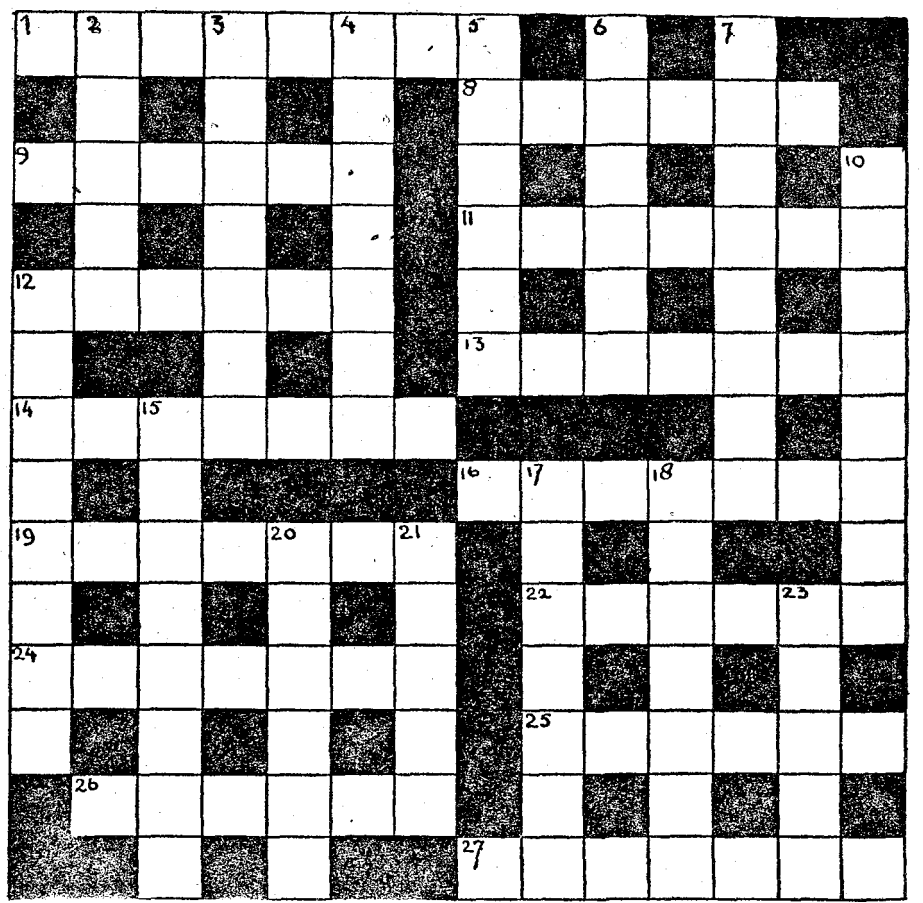
KRYPTOGRAM

Horizontaal. 1. tempel der wijsheid; 8. muziekstuk in zee gemaakt?; 9. wapenschouw, waarbij slechts één paard te vinden is; 11. drinkebroer, die als 't ie in de war is, tule eet (nw sp.); 12. verlengstuk van gebak; 13. moderne schuifbak? nee vlees; 14. een gedeelte van Ens vindt U in Groningen; 16. baviaan, die een man dresseert?; 19. hevig roemen geeft aanstoot; 22. gebruik voor deze darmstoornis maar geen wonderolie, U heeft al te veel olie binnen; 24. zoals U ziet, begint dit droombeeld met Engelse ziekte; 25. jaag niemand in deze ijzeren jas; 26. verstotelingen die U krijgt als Uw vader voor de Berlijnse radio is; 27. overdag kunt U er slechts één zien.

Vertikaal. 2. houten kwibus; 3. deze edelsteen past bij die minnaar; 4. meer dan de helft; 5. sterke vogel; 6. eindpunt toen het zo warm en zo ver was; 7. babbelende boom?; 10. buitengewoon vervelend dood rund; 12. weinig waard is de kern van een geit; 15. hiermee menen vrouwen de natuur te kunnen verbeteren; 17. inkomstenbron van Minister Hofstra, die niet meer zo rijkelijk vloeit; iets wat hij waarschijnlijk wel kan waarderen; 18. als U als een dwaas heeft geëerd, wordt klagen 't eind van 't liedje; 20. mensenjacht; 21. meer én minder dan iets; 23. zo zult U uw vrouw nooit aanspreken.

Oplossing van vorige week

HORIZONTAAL 1. bever, 6. vader, 11. paradijs, 13. kegelen, 15. in, 16. kastelein, 18. go, 19. aks, 21. ora, 22. mee, 23. Niek, 24. etage, 26. kers, 27. oer, 28. ade, 29. elk, 31. Bet, 32. redder, 34. rillen, 36. nor, 37. eed, 38. gareel, 41. krekkel, 44. kad. 45.

sla, 46. rad, 47. Lea, 49. Ares, 50. Izaak, 52. reet, 53. las, 55. Urk, 57. nut, 58. eg, 59. Breukelen, 63. W.I., 64. negotie, 68. Sodom, 69. leken. VERTIKAAL 1 bankier, 2. er, 3. vak, 4. Edam, 5. rijs, 6. vee, 7. agio, 8. den, 9. el, 10. regeren, 11. piano, 12. stoter, 13. klager, 14. noest, 17. era, 20. serenades, 22. mededelen, 24. Ede, 25. Eli, 28. adres, 30. klee, 33. dor, 35. Lek, 38. garages, 39. Eli, 40. lazuur, 41. kraken, 42. rak, 43. leeuwijn, 44. Kaleb, 48. Attie, 51. ark, 54. ergo, 56. zege, 59. bad, 60. Eem, 61. lel, 62. nok, 65. l. o., 67. te.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Bestedingsbeperking: tweede ronde

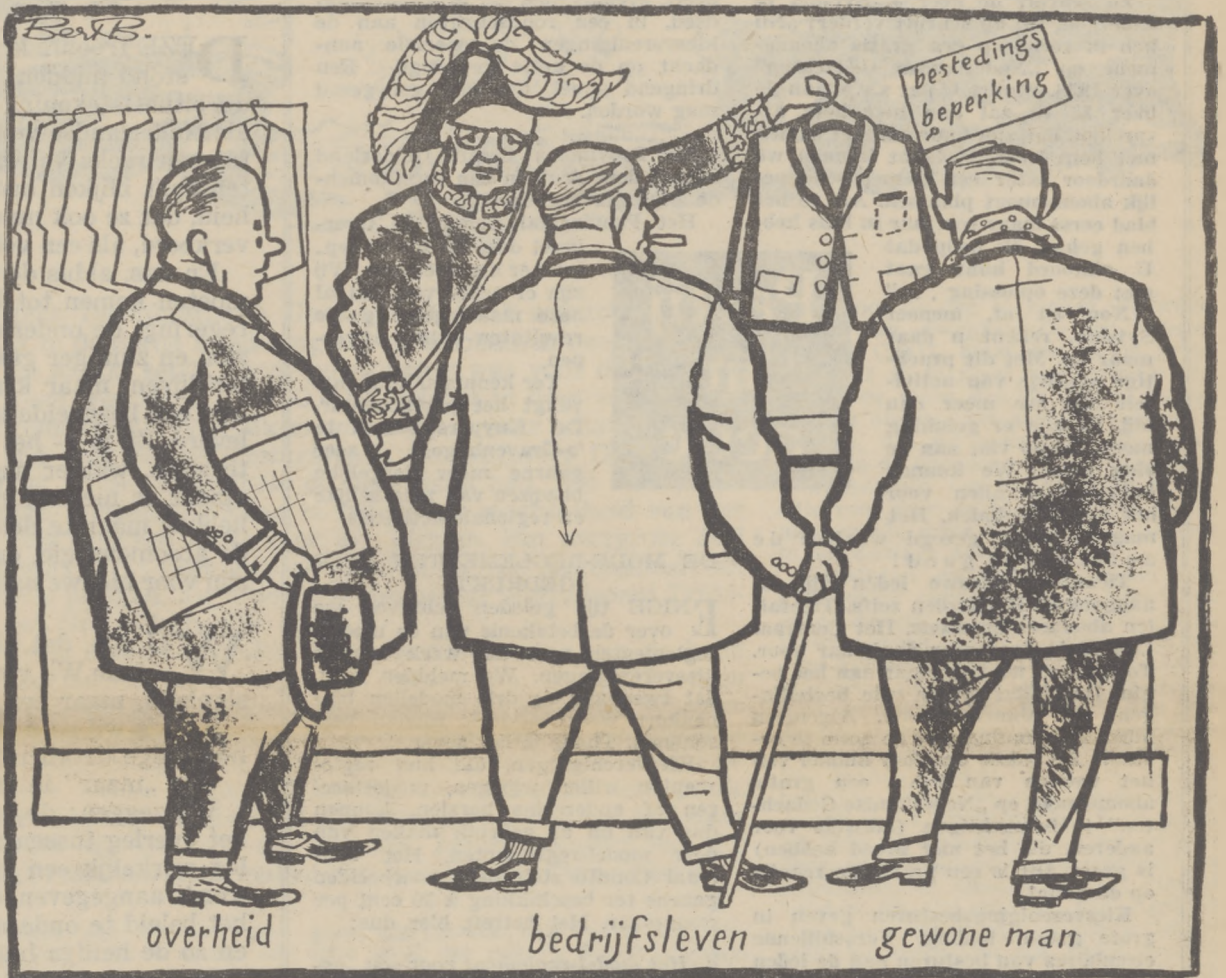
DE miljoenennota over de Rijksbegroting, die deze week door het kabinet aan de staten-generaal werd overhandigd, is in het algemeen gunstig ontvangen. Het kabinet, dat in het begin van dit jaar aan ernstige kritiek bloot stond, omdat het regeringsprogram inzake de bestedingsbeperking wel in het vlees sneed van het bedrijfsleven en de consumenten, maar de overheid zelf teveel buiten schot liet, heeft in de rijksbegroting voor 1958 een ernstige poging gedaan om deze kritiek te ontzenuwen. Met name moet grote waardering worden uitgesproken voor het feit, dat ingrijpende bezuinigingen werden aangebracht. Deze tweede bestedingsbeperkingstafel treft in veel mindere mate de lagere publiekrechtelijke lichamen, de consumenten en het bedrijfsleven. Een zeer belangrijke ontlasting voor de gemeenten betekent het overnemen door het Rijk van de financiering van de woningwetbouw.

De belastingmaatregelen, die toch nog nodig zijn, betekenen gelukkig geen verhoging van de kosten van levensonderhoud. De belastingverhoging heeft betrekking op niet-essentiële goederen zoals televisietoestellen, sigaretten, personenauto's en motoren. Een groot winstpunt is dat het kabinet geen gevolg heeft gegeven aan het drijven van de socialisten naar een verhoging van de inkomstenbelasting, met name voor de middengroepen van de bevolking. De progressie in de inkomstenbelasting treft reeds in het bijzonder deze groepen. Het is juist dat de regering het vooral heeft gezocht in het aanbrengen van bezuinigingen op de rijksuitgaven. Wij menen geen onverdiende lof toe te zwaaien aan de a.r.-minister van economische zaken, prof. Zijlstra, wanneer wij er onze blijdschap over uitspreken, dat zijn invloed in het kabinet de minister van financiën gesteund heeft in het ontwerpen van een monetaire politiek, die inderdaad de inflatie tegengaat en het vertrouwen in de financiële stabiliteit van ons land versterkt. Moest in 1957 nog een beroep worden gedaan op inflatoire financieringsmiddelen — wij denken aan de lening van \$ 69 miljoen (f 250 miljoen) van het Internationale Monetaire Fonds, die onlangs plaats vond —, in 1958 zal dit wanneer er zich geen bijzondere omstandigheden voordoen niet het geval behoeven te zijn.

Overbesteding houdt aan

HET grote vraagstuk waarvoor de Nederlandse volksgemeenschap staat is het herstel van het evenwicht in de volkshuishouding, het terugdringen van de overbestedingen, die voor dit jaar nog op 1 miljard gulden worden berekend.

De maatregelen die in het begin van dit jaar genomen zijn, beginnen geleidelijk aan hun werking te doen gevoelen. Er zijn enige verschijnselen waar te nemen, die doen vermoeden dat er een kentering op komst is. In de eerste plaats is er enige vermindering van de spanning op de arbeidsmarkt waar te nemen. Het aantal geregistreerde werkzoekenden is van januari tot augustus 1957 gestegen van 37.000 tot 50.000. Bij de arbeidsbureaus werden in januari 104.000 aanvragen voor personeel ingeschreven. Dit aantal daalde in augustus tot 91.000. In de tweede plaats valt er een kleine verbetering te constateren van de handelsbalans. Van mei tot augustus daalde het volume van de invoer voortdurend en viel er een geringe

AANPASSEN

DIT IS UW MAAT VOOR 1958

stijging van de uitvoer waar te nemen. Wanneer deze tendens voortduurt, is het niet onmogelijk dat het ongunstige beeld dat de betalingsbalans thans nog vertoont — de Miljoenennota raamt het tekort op de lopende rekening, dus op transactiebasis, voor 1957 nog op 500 à 600 miljoen gulden — op korte termijn omslaat in een aanzienlijke verbetering.

In de derde plaats kan als voorbode van een betere economische situatie worden gewezen op het feit, dat, hoewel het niveau van consumptie en investeringen van het bedrijfsleven nog steeds te hoog is, het verbruik van de Nederlandse bevolking in het eerste halfjaar van 1957 niet verder is gestegen en de bestellingen van het bedrijfsleven vergeleken met 1956 in totaal geringer in omvang zijn.

Er is dus alle reden voor de regering om de omvang van de bestedingsbeperking zoals deze voor consumenten en bedrijfsleven dit jaar geleidelijk is ingevoerd, in 1958 te laten doorwerken. Bovengenoemde verschijnselen wekken de verwachting dat het bestedingsbeperkingstafel voor consumenten en bedrijfsleven in 1958 voldoende zal zijn.

Maar behalve de economische situatie vormt de toestand, waaraan 's rijks financiën verkeren, voor de regering de noodzakelijke achtergrond voor het opstellen van haar beleid en het ontwerpen van de rijksbegroting voor 1958.

Schatkist tekorten

DE Miljoenennota behandelt uitvoerig de stand van 's Rijks schatkist en de financiële positie van de lagere publiekrechtelijke lichamen. Voor 1957 was oorspronkelijk een tekort van 800 miljoen gulden op de rijksbegroting geraamd. In het regeringsprogramma inzake de bestedingsbeperking, dat in het begin van dit jaar werd opgesteld, werd dit tekort door de daarin getroffen maatregelen teruggebracht tot 650 miljoen gulden: Inmiddels is de regering echter voor allerlei extra uitgaven komen te staan, die het tekort toch weer tot ongeveer 800 miljoen zouden hebben doen oplopen, ware het niet dat een extra bedrag van ruim 160 miljoen gulden uit de tegenwaarde fondsen werd opgenomen. Deze manipulatie

brengt de regering ertoe om thans het tekort voor 1957 op 600 miljoen gulden te ramen. Maar voor de minister van financiën is het belangrijker te weten wat de uitgaven in 1957 werkelijk zullen zijn en op welke ontvangsten hij in 1957 werkelijk kan rekenen. Hij moet dus weten wat de kaspositie van het Rijk in 1957 zal zijn.

Het eerste halfjaar van 1957 leverde een kastekort op van f 500 miljoen. Dat tekort kon voor de helft worden gedekt door liquide middelen en de rest dekte minister Hofstra door tegenwaardegeld en het uitgeven van schatkistpapier met een looptijd van drie maanden. Het kastekort voor het tweede halfjaar van 1957 zal naar verwachting worden ongeveer 300 miljoen gulden bedragen. Hoe dit tekort te financieren? Er zijn immers nog verschillende onzekerheden. Het Rijk moet bijvoorbeeld nog een vrij groot bedrag aan schatkistpapier aflossen en het is zeer de vraag of herplaatsing van dit schatkistpapier mogelijk zal zijn. Ook is het mogelijk dat het Rijk zal moeten bijspringen, wanneer de Bank van Nederlandse Gemeenten een beroep doet op de liquiditeitsgarantie, die het Rijk aan haar verstrekt heeft. Uit de Miljoenennota blijkt tenslotte dat het Rijk nog slechts over 200 miljoen gulden aan liquide reserves beschikt. Voordat minister Hofstra de Miljoenennota en de rijksbegroting kon indienen, moest hij eerst het kastekort over 1957 bijwerken. Zoals bekend slaagde hij hierin door van het Internationale Monetaire Fonds \$ 69 miljoen te lenen, welke lening hem de tegenwaarde 250 miljoen gulden in kas bracht. De regering heeft dit gebruik maken van de trekkingrechten op het Internationale Monetaire Fonds in het bijzonder verdedigd met het oog op de noodzakelijke versterking van de deviezenvoorraad, die een ernstige aderlating onderging tengevolge van de valutamanipulaties, die in de maand augustus plaats vonden naar aanleiding van de geruchten over een revaluatie van de Duitse mark. Maar het lijkt geen twijfel dat deze lening van het I.M.F. eveneens noodzakelijk werd geacht om het dreigende kastekort te dekken.

Baart dus de toestand van 's Rijks schatkist ern-

Even aandacht!

1 Wilt U zo spoedig mogelijk het abonnementsgeld (f 1,65) voor het 4e kwartaal gireren? Het girnummer is: 89673. Vóór 15 oktober 1957 kunt U dit doen. Daarna gaan de kwitanties uit.

2 Wilt U na 15 oktober het abonnementsgeld voor het vierde kwartaal niet meer gireren? Indien U daarna nog gireert, kost dit ons nl. 33 cent per kwitantie.

3 Wilt U s.v.p. geen aantekeningen op de kwitantie plaatsen? Wij kunnen n.l. niet nagaan, wie deze er op geschreven heeft, de abonnee, de incasseerder of een ander. Om die reden kunnen dergelijke aantekeningen niet in aanmerking worden genomen. Voor een vlotte afwikkeling van Uw opmerkingen is het dus dringend gewenst, dat U ze ons per briefkaart of per brief doet toekomen.

• Vervolg op pag. 5

Overal heerst een verblijdende

ACTIVITEIT

- * „Ik ontving vier aanmeldingskaarten. Ik stuur U er hierbij vijf terug”
- * Model-reglementen zijn thans verkrijgbaar tegen f 0.30 per stuk.
- * Nogmaals: geef zo spoedig mogelijk de mutaties door aan het Centraal Comité.

„VANMORGEN ontving ik in „Nederlandse Gedachten” vier aanmeldingskaarten. Per omgaande ziet u hierbij vijf terug. Ik heb er maar één van mijn buurman geleend . . .”

Zo schrijft de heer J. Sytsma te Eibergen. En hij schrijft verder: „Nu heb ik recht op een gratis abonnement op „Nederlandse Gedachten” over 1958. Stuur U dat s.v.p. aan de heer X. Ik zal dan met hem afspreken, dat zijn buurman het samen met hem leest. Wellicht kunnen we daardoor later een gemeenschappelijk abonnement plaatsen. Als ze het blad eerst maar een jaar in huis hebben gehad. Ik hoop dat U akkoord kunt gaan met deze oplossing . . .”

Nou en of, meneer Sytsma, rekent u daar maar op. Met dit prachtige staaltje van activiteit zijn we meer dan blij. Er zijn er gelukkig meer, die zo vlot aan de slag gaan. We kunnen helaas niet allen voor het voetlicht halen. Het mag gelukkig gezegd worden: de actie loopt goed!

Tientallen nieuwe leden zijn al aangemeld. Honderden zelfs. Tientallen abonnees eveneens. Het Centraal Comité is daar zeer dankbaar voor. Toch staan we nog maar aan het begin. Dat blijkt uit de vele bestellingen, die binnenstromen. Algemeen blijkt instemming met de actie te bestaan. De animo om door middel van het werven van leden een gratis abonnement op „Nederlandse Gedachten” te bemachtigen (dikwijls voor anderen, die het niet breed hebben) is groot. Dit is een prachtige reactie op de actie!

Kiesverenigingsbesturen geven in grote getale leiding. Verschillende circulaire van besturen aan de leden bereiken ons. Opwekkingen, om toch vooral trouw te zijn in deze groot-scheepse poging om de Christelijke politieke activiteit, die een beweging in de ware zin des woords moet zijn, te dienen.

STATENCENTRALES EN KAMERCENTRALES GEVEN LEIDING

VERBLIJDEND zijn de maatregelen, die reeds door verscheidene centrales genomen worden, om de actie op hun arbeidsterrein te stimuleren. Het Provinciale Comité Groningen heeft de leiding in goede handen gegeven door zijn Propaganda Commissie in te schakelen. Evenzo deed de Kamercentrale 's-Hertogenbosch. Op de jaarvergadering van de Kamercentrale Middelburg op 7 september j.l. heeft de secretaris van het Centraal Comité de actie nog eens toegelicht. Ook Zeeland is dus paraat.

Hetzelfde geschiedde in een bestuursvergadering van de Kamercentrale Dordrecht. De statencentrales werden eveneens ingeschakeld. Het Provinciaal Comité Friesland stelde per gemeentelijke kiesvereniging zelfs streefgetallen vast. Deze werden vastgesteld op 1/3 van het aantal in 1956 uitgebrachte A.R.-stemmen. Deze getallen zijn vastgesteld. Men mag ook hoger gaan. Op de jaarvergadering zal de actie eveneens uitvoerig worden besproken. Kiesverenigingen, die passief blijven, worden

in Friesland met een bezoek „ver-eerd”. Hopelijk blijft het bij een korte reis. Liever nog helemaal geen inspectietoetocht met dat doel.

Het Provinciaal Comité Drenthe heeft, evenals men dat in Amsterdam deed, in een rondschriven aan de kiesverenigingen de speciale aandacht op de actie gevestigd. Een dringend appèl, dat niet genegeerd mag worden.

Het Provinciaal Comité Gelderland brengt deze zaak in zijn eerstkomende bestuursvergadering.

Het Provinciaal Comité in Overijssel doet dit op 23 september a.s. eveneens. Wij zijn er zeker van, dat al deze maatregelen goede resultaten zullen afwerpen.

Ter kennismaking ontvangt het partijbestuur, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage, zeer gaarne meer dergelijke bewijzen van plaatselijke en regionale activiteit.

DE MODE-REGLEMENTEN ZIJN GEDRUKT

ENIGE tijd geleden schreven we over de betekenis van de model-reglementen voor het werk van de kiesverenigingen. We meldden toen, dat twee van de drie modellen binnenkort weer in druk zouden verschijnen. Thans is het zover.

Kiesverenigingen, die hun reglementen willen wijzigen, moderniseren of anderszins herzien, kunnen dus van nu af gebruik maken van deze model-reglementen. Het Centraal Comité stelt deze voorbeelden gaarne ter beschikking à 30 cent per exemplaar. Het betreft hier dus:

- a. Het model-reglement voor een „gewone” kiesvereniging (dus een k.v., die het gehele gebied van een gemeente bestrijkt);
- b. Het model-reglement voor een gemeentelijke kiesvereniging (dus een k.v. waaronder verschillende dorps- en districtskiesverenigingen ressorteren);
- c. Het model-reglement voor een dorps- of districtskiesvereniging (dit is een k.v. die niet het gehele gebied van een gemeente bestrijkt).

Wij blijven er op hameren, dat alle secretarissen zo spoedig mogelijk verhuizingen van leden dienen door te geven aan het Centraal Comité. „Den Haag” geeft die gegevens dan door aan de kiesverenigingen in de nieuwe woonplaats van het lid. Ook het contact-nummer van „Nederlandse Gedachten” kan alleen op die manier naar het goede adres worden verstuurd. We zouden niet graag de kost geven aan al die leden met wie lang na hun verhuizing nog steeds geen contact is opgenomen en die zich daarover bij het Centraal Comité beklagen. Terecht zich beklagen! Secretarissen, let op uw zaak!

Thema en uitwerking

PRINSJESDAG was geen stralende herfst-dag. Het weer was druilerig. Bijgelovige mensen konden er een voorteken in zien, nadat zij jaar in jaar uit gesproken hadden over het traditionele Oranjesonnetje. Serieuzere mensen hebben de troonrede belangrijker geacht dan het weer, en die reden kritisch bekeken.

Het is niet vaak voorgekomen, dat een troonrede zulk een gunstige pers had als ditmaal. Dat het oordeel van de verschillende richtingen zulk een grote eenstemmigheid vertoonde.

Die eenparigheid van gevoelen moet niet worden gezien als een bewijs, dat hier een product werd geboden, dat verkocht kan worden in de winkel De Allemansgading. Een vrucht van compromissen, waarbij iedereen althans enigermate aan zijn trek komt. Er is beweerd, dat het huidige kabinet een karakterloos compromiskabinet is.

Deze troonrede past niet in zulk een beschouwing.

Zij is krachtig, eerlijk, ernstig en positief.

Wij hebben voor deze troonrede grote waardering. Allereerst om haar opzet. Er is een tijd geweest, dat de troonrede blijkbaar gemaakt werd, door elke minister gelegenheid te geven, zijn bijdrage in te sturen bij de minister-president, die de bijdragen dan in de juiste volgorde bijeen voegde. Eenmaal is het gebeurd, dat het stukje van Minister De Bruyn eerst was vergeten, maar op het laatste ogenblik kon het nog worden bijgevoegd.

DEZE troonrede is een sterk geheel. Zij is zo opgebouwd dat we terstond midden in de grote kwestie worden geplaatst en dat vanuit die situatietekening wordt nagegaan, wat er moet gebeuren. We besteden als Nederlandse volksgemeenschap méér dan we verdienen, en dat leidt tot een reeks van moeilijkheden. Alle nieuwere economische theorieën ten spijt blijken oude waarheden van zulk een beproefde standvastigheid, dat ze ook nu niet straffeloos kunnen worden genegeerd. Het gaat verkeerd, als een volk de tering niet naar de nering zet.

En dus, aldus de troonrede, zijn er drie partners, die ieder voor zich, moeten komen tot herziening van het tot nu toe gevolgde gedrag. De regering, de ondernemingen en de particulieren moeten zich zelf herzien en zuiniger gaan leven. De regering wil daarbij in genen dele achterblijven, maar krachtig ingrijpen en ook zich niet inbeelden, dat zij met een besnoeiende begroting voor 1958 haar bijdrage volledig heeft geleverd. Zij is — het staat duidelijk in de miljoenennota — van plan, na te gaan, wat er nog méér op haar terrein kan gebeuren, vooral ook, omdat er nieuwe, grote nationale taken op het programma staan. We hebben maar te denken aan het Deltaplan en aan de ontwikkeling van de atoomenergie, om ons te herinneren, dat er straks miljarden nodig zijn voor nieuwe nationale ondernemingen.

WIJ zijn, dat blijkt uit het bovenstaande, over deze troonrede vol-daan. Wij vinden haar alierminst een bewijs van verlegenheid of slapheid, maar een krachtig en verstandig stuk.

En als wij zo meteen met een „maar” beginnen, dan is dat niet, om nog enige detailcritiek ten beste te geven.

Ons „maar” is van een geheel andere aard.

Wij zeggen: de troonrede is goed, maar. . . hoe zal het nu gaan met het overleg tussen regering en volksvertegenwoordiging? Zal dat overleg werkelijk een uitwerking zijn van wat in de troonrede als thema wordt aangegeven, of zal dat overleg een pogen zijn, om de kracht van het beleid te ondermijnen, de resolutie te verwerken tot soepelheid, en zo de heilige huisjes te sparen?

In die zin, dat in het parlement de mogelijkheden tot een kortzichtige belangenpolitiek in vrij sterke mate aanwezig zijn. Het verleden heeft dat bewezen. Wij hebben jaren gehad, vooral toen Minister Van der Kieft de schatkist beheerde, dat er in Den Haag een groot optimisme heerste. De minister was nog al geschikt en de uitgaven gingen jaarlijks met een ruk omhoog.

En — bij elke begrotingsbehandeling hebben verschillende sprekers zich beijverd, om te bereiken, dat de uitgaven nog méér zouden stijgen. Zij vroegen zelfs in die betrekkelijk royale tijd, nog altijd méér, veel méér, dan de regering bereid was te doen. Hogere subsidies, meer salarisverhogingen, nieuwe taken. Het departement voor maatschappelijk werk vooral bood ruime gelegenheid, om allerlei nieuwe wensen in te dienen.

DE mogelijkheid is denkbaar, dat van de zijde van de kamer telkens geprobeerd wordt, de uitgaven te verhogen en het tekort te vergroten. Terwijl de regering zich daartegen dan verzet, omdat zulke verhogingen schadelijk zijn voor de nationale welvaart.

Wanneer dat gebeurt, dan krijgen we het omgekeerde van wat oorspronkelijk de verhouding: regering — staten-generaal was. Want historisch gezien was het de taak van de staten-generaal om de koorden van de heurs stevig vast te houden.

Er is dan ook een betere mogelijkheid denkbaar.

Deze nl. dat regering en volksvertegenwoordiging het eens zijn over de grote lijn van de te volgen politiek. Over de noodzaak, om de tering weer naar de nering te zetten. En dat die eensgezindheid, dat gemeenschappelijke inzicht, de basis wordt tot een gezonde samenwerking, waarbij overleg mogelijk blijft, waarbij overleg zelfs noodzakelijk is, maar dan overleg in een verantwoordingsvolle aanvaarding aan weerskanten, dat het thema van de troonrede goed is, en dus de uitwerking, ook in het a.s. overleg, daarmee in overeenstemming moet zijn.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 1.65 per kwartaal, giro 89673. STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Meeting te Nieuwendijk (N.-B.)

DE kamerkieskring 's-Hertogenbosch en het streekverband van de Arjosclubs in het Land van Heusden en Altena organiseren, in samenwerking met de J.V.'s in de kring Altena-Noord en Zuid en de M.V.'s in de ring-Altena, op zaterdag 28 september a.s. een grote meeting te Nieuwendijk. Deze meeting wordt geopend 's middags om circa half vier met een orgelconcert van Jan Bonefaas en met zang van Kees Deenik. Na afloop hiervan wordt een gezamenlijke

koffiemaaltijd gehouden.

Drs. C. P. Hazenbosch zal 's avonds een rede houden, terwijl de meeting wordt besloten met de opvoering van het historisch spel: „De Kracht van hunne kracht”.

Anti-revolutionairen in het Land van Heusden en Altena en omgeving pak die dag uw fiets, bromfiets, motor of auto en kom naar Nieuwendijk. Hetgeen daar wordt geboden, mag niemand missen.

HET PAROOL' bracht vorige week een artikel van zijn Haagse redacteur, dat de aandacht trok, omdat daarin uitvoerig werd geschetst hoe de minister van economische zaken in conflict is gekomen met zijn collega van buitenlandse zaken over het vraagstuk van de bevoegdheden inzake de buitenlandse economische betrekkingen, met name ten aanzien van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom). Tussen beide departementen werd na de tweede wereldoorlog regelmatig een competentie-strijd gevoerd. Bij buitenlandse zaken bestaat de neiging om de diplomaten te belasten met zoveel mogelijk buitenlandse economische aangelegenheden. Bij de totstandkoming van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal werd eveneens van de zijde van buitenlandse zaken getracht om de minister van economische zaken van dit terrein terug te dringen. Ook tijdens de jongste kabinetsformatie werden door andere departementen wel pogingen in het werk gesteld om economische zaken uit te hollen tot een departement voor de industrie en de binnenlandse handel. Onze minister van economische zaken, prof. Zijlstra, is er echter niet de man naar om zich de kaas van het brood te laten eten.

In 1952 gelukte het hem om aan zijn departement de belangrijkste coördinerende rol toe te kennen bij het beleid inzake de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal. Bij de voorbereiding van de verdragen inzake de Europese Economische Gemeenschap en van Euratom waren het de bekwame ambtenaren van economische zaken die op voortreffelijke wijze te samen met die van buitenlandse zaken de belangen van Nederland bij de handel met het buitenland verdedigden. Daarbij werd het economische beleid steeds door economische zaken gecoördineerd. De deskundigen van buitenlandse zaken zorgden voor de politieke coördinatie.

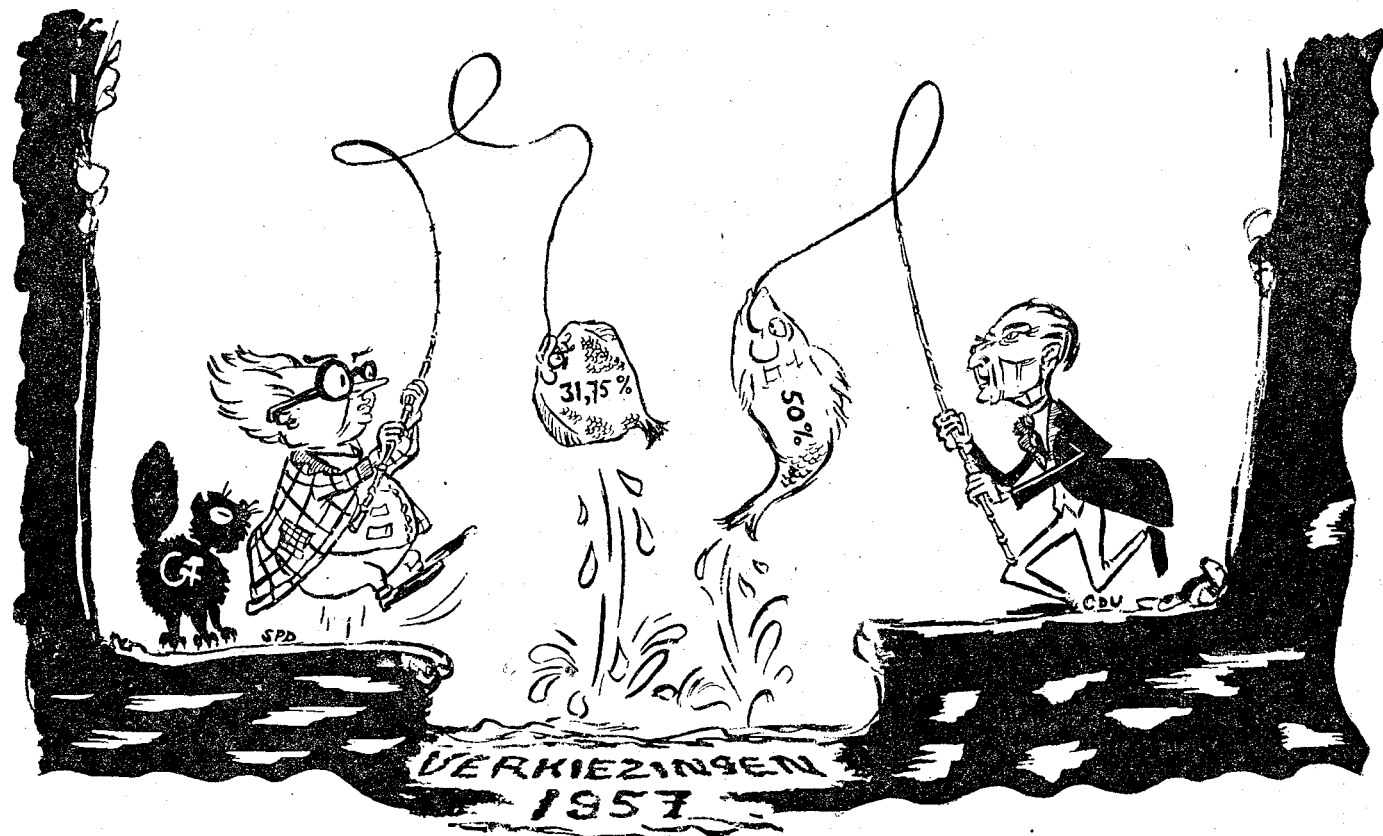
Het Parool meldt thans dat minister Luns op het standpunt staat, dat het gehele beleid ten aanzien van de Eu-

Controverse (tussen B.Z. en E.Z.)

ropese integratie door buitenlandse zaken dient te worden gecoördineerd. Zelfs schijnt het in de bedoeling te liggen om een apart directoraat-generaal op te richten voor de Europese integratie, aan welks hoofd een beroepsdiplomaat Jhr. van Vredenburg zou komen te staan. Op zichzelf is het noodzakelijk dat het departement van buitenlandse zaken inderdaad de leiding in handen heeft, zolang de politieke aspecten van de integratie-besprekingen aan de orde zijn. De totstandbrenging van de Europese Verdragen heeft nu eenmaal een zeer belangrijke politieke kant. Zo zal buitenlandse zaken in de periode, waarin aan de integratie vorm wordt gegeven, de leiding van de Nederlandse delegatie moeten hebben. Maar zodra de verdragen tot stand zijn gebracht en de uitvoering aan de orde komt, waarbij het hoofdzakelijk gaat over economische vraagstukken, zoals de hoogte van de douanetarieven, valt duidelijk de primaire verantwoordelijkheid aan economische zaken toe. Dan dient het departement van economische zaken het beleid te coördineren.

Wanneer men de Haagse Redacteur van „Het Parool” mag geloven — er is voor ons geen reden te twifelen aan de juistheid van zijn berichtgeving in deze aangelegenheid — dan zou buitenlandse zaken op het standpunt staan, dat de rol van het departement van economische zaken, ook bij de uitwerking van de Europese verdragen, geen leidinggevende mag zijn. Op het Plein schijnt men zijn verzet tegen economische zaken zover te drijven, dat men als tweede verdedigingslinie heeft opgesteld: het departement van algemene zaken, waarvan de minister-president dr. Drees de leiding heeft. Liever een departement, dat helemaal niet geoutilleerd is voor het voeren van het coördinerend beleid ten aanzien van de buitenlandse economische betrekkingen dan economische zaken hiermee te belasten, zo is blijkbaar de redenering. De planmakers op buitenlandse zaken speculeren er blijkbaar op, dat zij op het departement van algemene zaken een grotere invloed zouden kunnen uitoefenen dan op dat van economische zaken, waar immers een uitstekend geoutilleerde dienst voor de buitenlandse economische betrekkingen, de

Duitsland koos voor het Westen

DE Christliche Demokratische Union heeft haar zegetocht voortgezet. Ook in de derde Bundestag zal zij beschikken over de meerderheid van het aantal zetels. Deze overwinning was voor de politieke waarnemers geen verrassing. De C.D.U. had het in deze verkiezingsstrijd uiterst gemakkelijk. Niet alleen omdat zij — naar schatting — de beschikking had over een kiezersfonds van ongeveer DM 30 mln, maar ook omdat zij de redelijkheid op haar hand had. Het meest verblijdende in deze verkiezingsuitslag is wel dat de meerderheid van het West-Duitse volk gekozen heeft voor het Westen. Het overgrote deel der West-Duitsers heeft geen gehoor gegeven aan de lokstemmen van linkse en rechtse partijen, die droomden van een geneutraliseerd Duitsland of van een Groot-Duits rijk.

Het Duitse volk heeft een andere buitenlandse politiek van de hand gewezen. En de meerderheid volgde het parool van de C.D.U.: geen experimenten. Dit was psychologisch een voortreffelijk parool. Waarom zou men een andere politiek begeren? Is de financiële en economische situatie van de Bundesrepubliek niet uitstekend? Heeft de woningbouw geen gigantische vlucht genomen? De C.D.U. schreef al deze goede dingen op haar conto. En zij hield het kiezersvolk voor dat het Adenauer en zijn ministers zijn geweest die dit alles hebben gepresteerd. En waarom zou men dan een einde maken aan deze succesvolle politiek?

Dit thema heeft zijn werking gedaan. Ook bij de arbeiders — zij zijn er nog nooit zo goed aan toe geweest als op dit moment. Dat werd door hetzelfde openhartig verklaard. Neen de C.D.U. had het waarlijk niet moeilijk. Zij behoefde slechts een film te laten draaien van 1945—1957 om het kiezersvolk voor te houden dat deze politiek moest worden voortgezet.

De overwinning lag voor de hand. Toch is zij misschien nog iets minder groot geworden dan velen in het C.D.U. hoofdkwartier in de Bonner Nassestrasse in stilte hadden gehoopt. Het feit dat de liberale F.D.P. zich nog kon handhaven was ongetwijfeld een der verrassingen. Een terugval van zeven zetels valt nog al mee als men weet aan welke interne spanning deze partij heeft blootgestaan. De liberalen zijn in de vorige parlementaire periode uit elkaar gevallen. En de leider van de F.D.P., Maier, heeft slechts een duidelijke politiek als het gaat om de bestrijding van de bondskanselier. „Noch zwart noch rood”, zo was zijn verkiezingsleus. Maar hij heeft niet weten te voorkomen dat ruim 80% van het aantal stemmen aan „zwart” en „rood” zijn toegevallen.

De Duitse derde macht is dus wel bijzonder klein geworden. En zou de liberale hetze tegen de persoon en de politiek van de bondskanselier niet zo

groot zijn geweest, dan was er een redelijke kans dat ook de F.D.P. coalitiepartner in het nieuwe Kabinet Adenauer zou worden.

Democraten

NATUURLIJK hebben verschillende partijen er in deze verkiezingscampagne op gewezen hoe gevaarlijk het is als één partij de absolute meerderheid zou behalen. Maar deze partijen vergaten dat er meer gevaar is te duchten van een ondemocratische minderheid dan van een democratische meerderheid. In West-Duitsland is men nu eenmaal op weg naar het tweepartijen stelsel. Behalve de F.D.P. en de Deutsche Partei zijn alle kleinere partijen door het Duitse kiezersvolk resoluut van de kaart geveegd. De D.P., die samenwerkte met de liberalen die zich van de F.D.P. hadden afgescheiden komt met zeventien zetels in de Bundestag terug. Zij heeft dat voornamelijk te danken aan het feit, dat de C.D.U. in een aantal kiesdistricten geen kandidaten heeft opgesteld. Zo werd zij beloond voor haar trouwe steun aan het Kabinet Adenauer. De Deutsche Partei heeft in deze verkiezingscampagne haar best gedaan om met een eigen verkiezingsprogramma en met een eigen verkiezings-

leuze voor de dag te komen. Zij wilde beslist niet doorgaan als een sateliet van de C.D.U. Maar het is de grote vraag of zij in staat was geweest om zonder de steun van de C.D.U. de benodigde 5% van het aantal stemmen te behalen, dat nu eenmaal noodzakelijk is om in de Bondsdag vertegenwoordigd te kunnen zijn. Dat is geen prettige positie voor deze partij, die echter goede kans maakt weer een plaats te krijgen in het Kabinet Adenauer.

Socialisten en liberalen zullen dus gezamenlijk oppositie voeren tegen het derde Kabinet Adenauer. Ook de socialisten hebben zetels gewonnen, maar deze komen voornamelijk van de communisten. De K.P.D. is in West-Duitsland verboden, maar zij heeft niet gearzeid haar voormalige stemmers op te roepen op de socialisten te stemmen. En daarmee komt de S.P.D. in een moeilijke positie. In geen enkele Duitse partij is het vleugelgeklapper zo groot als juist bij de socialisten. Over de persoon, de correctheid en de gaafheid van oppositieleider Ollenhauer valt niet te twisten. En zijn politieke gematigdheid staat vast. Maar hij is tegelijkertijd de politieke leider van een partij, waarin een klassieke Marxistische vleugel nog buitengewoon sterk is. Deze spanning is te groot. En daaruit is te verklaren dat de gehele verkiezingscampagne van de Duitse socialisten te negatief van aard was. Dit negativisme vond wel zijn climax in het verkiezingspamflet: „ditmaal S.P.D.” Tweemaal C.D.U. vonden deze Duitse socialisten welletjes. Het was moeilijk vechten, want de buitenlandse politiek van Adenauer werd krachtig gesteund door de bevolking in de Oostzone. Zij begrepen dat er alleen nog van een hereniging van Duitsland sprake kan zijn als het Westen sterk is. En de situatie in het binnenland is dusdanig dat het zelfs voor de socialisten moeilijk was daarop zo af te dingen, dat het maar enigszins zou kunnen aanslaan. De S.P.D. werd door al deze feiten in een wanhopige positie gemanoeuvreed. Een oppositiepartij in West-Duitsland kan het nog niet opbrengen om ook maar iets goeds te ontdekken in de politiek van de regeringspartij. En daarom kwam de S.P.D. met een nieuwe buitenlandse politiek voor de dag. Een politiek, die door geen van hun zusterpartijen in het buitenland werd gedeeld. Het was deze politiek die door de communisten in de Oost-zone werd gesteund. Een steun die Ollenhauer zeker niet begeerde, maar anderzijds weer een bewijs waar men terecht komt als men persé een redelijke politiek wil bestrijden.

27 procent

MILJOENEN gulden hebben de twee grote partijen uitgetrokken om de gunst te winnen van het aantal Duitsers, dat volgens de statistieken tot de „onverschilligen” wordt gerekend, een aantal dat wordt geschat op 27%. Het beste wapen in deze strijd om de onverschilligen was ongetwijfeld Konrad Adenauer, de 81-jarige, die met een onuitblusbare ijver en met veel humor door heel het Duitse land is gereisd. Hij

• Vervolg op pag. 5

zogenaamde B.E.B. bestaat. Overigens blijkt uit het feit, dat buitenlandse zaken zichzelf thans gaat optuigen met een zwaar directoraat-generaal voor de integratie met aan het hoofd een van de bekendste carrière-diplomaten, dat er aan de outillage van dit departement wel het een en ander mankeert.

Het lijkt ons voor de zuiverheid van de verhoudingen noodzakelijk, dat van antirevolutionaire kant aan dit streven van minister Luns een duidelijk halt wordt toegeeroepen. De antirevolutionairen hebben zich bij de jongste kabinetsformatie steeds op het standpunt gesteld, dat de deelneming van de a.r. aan het kabinet gepaard diende te gaan met de toekenning van twee volwaardige ministerszetels.

Minister Zijlstra en minister Algra kregen elk een volwaardig departement. Het spreekt van zelf dat de huidige a.r. minister van economische zaken volledig op de steun van de a.r. kamerfractie zal kunnen rekenen, wanneer hij tijdens de huidige parlementaire periode van dit kabinet-Drees weigerd de verantwoordelijkheid te dragen voor een maatregel, die het hem onmogelijk maakt over de gehele linie leiding te geven aan de Nederlandse economie. Onze buitenlandse handel is niet gediend met de experimenten van de minister van buitenlandse zaken en zijn diplomaten. De a.r. staan in deze als één man achter minister Zijlstra en staan op de volledige handhaving van de a.r. invloed op het regeringsbeleid.

Onze mannen bij de marine in

BIJ mijn terugreis naar Nederland ontmoette ik op een der vliegvelden een aanvullingsdetachment strijdkrachten bestemd voor Nieuw-Guinea. Ik heb mij gehaast deze jongelieden op te monteren, voorzover nodig, door ze iets te vertellen over de zeer gunstige omstandigheden, waaronder zij hun vaderlandse plicht in het Rijksdeel Overzee hebben te vervullen. Ik kon daarbij eigen ervaring laten meespreken, doordat de parlementaire missie, waarbij zich twee leden van de staatscommissie voor defensie bevonden, zeer nauwkeurig heeft kennisgenomen van de verhoudingen bij de Marine.

Alleen marine

Bij de marine. Sinds enkele jaren is de gehele militaire taak in Nederlands Nieuw-Guinea opgedragen aan de marine. Deze vervult daar een onderdeel van de algemene opdracht om het Koninkrijk der Nederlanden te beschermen. Dit geschiedt door verdediging tegen actie van buiten, dat zijn onder de tegenwoordige omstandigheden vooral infiltraties. Eveneens door langdurige patrouilletochten in het binnenland. Vooral deze laatste zijn voor de betrokken onderdelen zwaar. De scheepsmacht bestaat uit een aantal grotere en kleinere vaartuigen, welke hun algemene steunpunt hebben op Biak. Daarnaast zijn aanwezig onderdelen van ons beroemde korps mariniers. De Marineluchtvaartdienst bestaat thans voornamelijk uit een aantal grote vliegtuigen van het type der Martin Mariners, die als amphibievliegtuigen kunnen opstijgen, zowel van het land als van het water.

Gedeeltelijk voor vredeswerk bestemd zijn de opnemingsvaartuigen, waarvan Hr. Mr. Snellius reeds enige reputatie in Nederland heeft verworven.

Saamhorigheid

Het is duidelijk gebleken, dat de verhoudingen bij de militairen op Nederlands Nieuw-Guinea bijzonder goed liggen. Van hoog tot laag treft men aan 'n weldadig aandoend gevoel van saamhorigheid. De leiders staan open voor hun minderen, zonder dat de gezagsverhoudingen hier zichtbaar onder lijden.

Bij de zeer veelvuldige gesprekken onder vier ogen werd praktisch niet „gekankerd.” Hoogstens vond een dienstplichtige het niet prettig, dat een brief van zijn meisje over tijd was e.d.

Natuurlijk waren de meesten liever wat dichterbij huis. Maar daar staat tegenover, dat de dienstplichtigen tijdens hun verblijf in Nederlands Nieuw-Guinea een schat van ervaring opdoen en hun wereldbeeld buitengewoon uitbreiden. De gezondheidstoestand is voortreffelijk. De lichamelijke verzorging

Nederlands Nieuw-Guinea

uitnemend. De walinrichtingen zijn voor een groot gedeelte volkomen nieuw. De kazernes zijn niet alleen doelmatig, maar zelfs smaakvol ingericht.

Vlootpredikanten

Overtuigd van het overgrote belang van de geestelijke verzorging der militairen is er ook grote aandacht geschonken aan het werk der vlootpredikanten en de militaire tehuizen. Over het algemeen heerst er bij de marine een opgewekte mentaliteit en de vlootpredikanten weten zich daarbij voortreffelijk aan te passen. Zij hebben een losheid van beweging over zich, die hun optreden onder alle rangen gemakkelijker maakt. Daardoor gingen onze gedachten nog meer dan vroeger in de richting van een verplichte stage van jonge predikanten bij onze defensie. Wat zou bijvoorbeeld de ervaring, opgedaan bij de marine, het latere ambtswerk ten goede komen. De autoriteiten verlenen, door het beschikbaar stellen van ruimte in de kampen, alle medewerking voor de uitoefening van de taak der geestelijke verzorgers.

Manokwari

Daarnaast kent men in Nieuw-Guinea verschillende militaire tehuizen. Met de meeste daarvan heb ik nauwkeurig kunnen kennismaken.

Het eerst bezochte was dat in Manokwari. Men noemt het vaak „het huis met de ogen”. Op zeer ingenieuze wijze toch heeft men daar als venster aan de voorkant gebruik gemaakt van twee bolle glazen van zoeklichtinstallaties. Naar binnen laten zij licht door en naar buiten werken zij als spiegels.

Het militaire tehuis is eenvoudig, maar smaakvol en doelmatig ingericht. De woning van de leiding kon echter o.i. wel worden verbeterd. Er is een behoorlijke bibliotheek, waarvan de bezoekers druk gebruik maken. Slechts kon de courantentafel wel worden uitgebreid. De leiding was o.i. zeer goed op haar taak berekend. Er heerst in het tehuis een aangename Christelijke sfeer, waar de medewerking van het bestuur zeker ook toe heeft bijgedragen.

Manokwari is een zeer bloeiende havenplaats. Het is schitterend gelegen. Er is pas een sleephelling in gebruik genomen en een moderne houtzagerij is in werking gesteld. Uitgebreide stadswijken worden aangelegd, ook voor de inheemse bevolking. Daardoor vertoont Manokwari een opgewekt leven,

waartoe de goed voorziene toko's bijdragen. Te midden van dit alles is het militaire tehuis voor de dienstplichtigen een oord van rust, waar zij gaarne kunnen vertoeven.

Sorong

Nog meer modern is de havenplaats Sorong, gelegen in het uiterste noorden van Nederlands Nieuw Guinea, in het petroleumgebied. Als men in de avond vanaf het tegenovergelegen eiland Doom naar de verlichte schepen in de haven van Sorong ziet, wordt onmiddellijk de herinnering levendig aan Rotterdam en haar Maasoevers. De kampementen zijn hier gloednieuw en bijzonder goed uitgerust. De vlootpredikant deelde ons mede, hoe de stand van zaken was bij de oprichting van een kerk en de stichting van een militair tehuis. De verwerkelijking van deze plannen zal de geestelijke verzorging ongetwijfeld ten goede komen.

Hollandia

Hollandia is niet alleen het administratieve centrum van de marine en de zetel van de commandant der zeemacht, de Schout bij Nacht, maar bezit ook uitgebreide marinekazernes. Deze zijn gelegen op een der mooist gelegen plaatsen van de kust. In het Klufkamp vindt men zelfs een modern zwembassin, dat de trots is van de leiding.

Het Militair Tehuis is ingericht op een wijze, die zeker die van de meeste tehuizen in Nederland nog overtreft. Ook hier wordt voldaan aan de hoogste eisen van goede smaak, degelijkheid en doeltreffendheid. Het dagelijks bezoek is zeer groot en var bibliotheek en leestafel wordt een dankbaar gebruik gemaakt.

Onder leiding van de vlootpredikant is hier een vlootgemeente gesticht. De godsdienstoefeningen worden gehouden in het militair tehuis, dat daardoor tevens een godsdienstig centrum is geworden. Op zeer gelukkige wijze wordt zo een band gelegd tussen kerk en dienstplichtigen.

Biak

Hoe fraai de andere militaire tehuizen zijn ingericht, dat in Biak overtreft alles. In de eerste plaats werkt daartoe mede de ongemeen mooie ligging, in de tweede plaats de bijzondere inrichting. Men waant zich haast in een zaal van een moderne club. De dagelijkse leiding

is ook hier in uitstekende en bekwame handen. Van de zijde van het bestuur wordt ijverig medegewerkt.

Het aantal geleverde manschappen is betrekkelijk groot. Biak zelf biedt weinig recreatiemogelijkheden, al is het contact met sommige delen der Europese bevolking nauw. Daarom heeft de leiding van het militaire tehuis op geniale wijze een verlofmogelijkheid in het leven geroepen, door een paar logieskamers aan het tehuis te verbinden. Ook kunnen de bezoekers van het tehuis desgewenst nu en dan dineren op een wijze, die aan de vaderlandse restaurants herinnert.

„Zo ver de wereld openstaat”

Nederlands Nieuw Guinea behoort tot het Koninkrijk. De Nederlandse marine vervult hier een moeilijke, maar ook een mooie taak. Daarom is het zo belangrijk, dat de Christelijke Militaire Bond voor Oost en West zich door de oprichting van militaire tehuizen de geestelijke verzorging heeft aangetrokken. Dat is geen vorm van filantropie, maar de vervulling van een dankbare plicht ten opzichte van hen, die hier medewerken aan het uitdragen van de Nederlandse geest.

Bij de marine trilt altijd mede iets van de herinnering aan de wereldwijde betekenis van de oude Nederlandse Republiek der Verenigde Nederlanden.

Telkens als wij een verblijf van de mariniers binnentraden werden wij geboeid door het roemruchtige devies: „Qua patet orbis”, zo ver de wereld openstaat.

In Nederlands Nieuw Guinea brengen onze mannen bij de marine dit in praktijk.

PROF. MR. L. W. G. SCHOLTEN

Na-weeën van het tandartsenconflict

Het conflict is van de baan. Toch zijn er nog wel enkele moeilijkheden die om een oplossing vragen.

Tussen 1 april 1957 en 4 september 1957 hebben de meeste ziekenfondsverzekerden het inroepen van tandheelkundige hulp tot het uiterste beperkt. Dit was begrijpelijk. Het raadplegen van een tandarts kostte geld. Bovendien was van verschillende zijden het advies gegeven alleen in noodgevallen een bezoek aan de tandarts te brengen.

Het ligt echter voor de hand, dat verscheidene verzekerden het in genoemde periode niet zonder de hulp van een tandarts hebben kunnen stellen. In deze gevallen werd dan aan de verzekerden een rekening gepresenteerd en de meesten zullen deze rekeningen wel zorgvuldig hebben bewaard. De verwachting was en is toch algemeen, dat men de gemaakte kosten, zo niet geheel, dan toch gedeeltelijk vergoed zal krijgen.

Op dit punt blijkt men nog niet tot voldoende klaarheid te zijn gekomen. De desbetreffende verzekerden verkeren nog in het onzekere. Hoewel er na het einde van het conflict reeds weer meer dan twee weken zijn verstreken, hebben noch de ziekenfondsen noch de ziekenfondsraad over deze zaak iets van zich laten horen. Het is niet onbekend, dat men probeert een bevredigende oplossing te vinden en eveneens niet, dat dit in verschillende opzichten moeilijkheden oplevert.

Het is te hopen, dat men binnenkort tot overeenstemming kan komen. De verzekerden hebben hier recht op. Gedurende de conflictperiode heeft men dubbel moeten betalen; namelijk de premie voor de verzekering en de kosten voor de ontvangen hulp. Terugbetaling van de premie is praktisch nagenoeg onmogelijk, zodat een gehele of gedeeltelijke vergoeding van de gemaakte kosten het aangewezen middel is om deze na-weeën van het tandartsenconflict uit de weg te ruimen.

De G.

Bovenstaande foto geeft een mooi overzicht van de haven van Hollandia, waar grote marine-etablisementen zijn gevestigd. (foto Rijksvoorlichtingsdienst in Hollandia)

Duitsland koos voor het Westen

• *Vervolg van pag. 3*

verstaat de kunst de politieke problemen te vereenvoudigen. Duizenden mensen kan hij gespannen laten luisteren naar Roodkapje (Ollenhauer) en de Wolf (Chroestjewe). Adenauer werkt veel met citaten van zijn tegenstanders. Hij sorteert te zorgvuldig. En als hij heel veel tegenspraken heeft opgesomd zegt hij een prijsvraag te willen uitschrijven — als hij daarvoor tenminste geld had — met als puzzel: wat wil de S.P.D. Ongetwijfeld was Adenauer de grote man in deze verkiezingsstrijd, hoewel de partijleiding alle moeite heeft gedaan om niet alleen de bondskanselier maar de gehele ministerploeg te „verkoppen“.

Op Amerikaanse wijze heeft de C.D.U. deze slag om de kiezers gevoerd. De kleinste dorpen werden bezocht. In de grotere plaatsen werden vergaderingen in een zaal gehouden, die vooraf per luidsprekerwagen werden aangekondigd. In kleine dorpen hield men in de open lucht filmvoorstellingen, gevolgd door een korte redevoering. Het resultaat daarvan was telkens weer verbluffend. Ook de Duitse plattelandbewoner heeft nu eenmaal niet veel lust om 's avonds nog een net pak aan te trekken en fris geschoren een vergadering bij te wonen.

Door deze openluchtbijeenkomsten heeft de C.D.U. de „drempelkoorts“ opgevangen. Zij had daarvoor talrijke films laten vervaardigen. Maar de 27% onverschilligen werden ook nog op andere manieren bereikt. Een cabaret — naar onze maatstaven niet een volledig succes — zwierf door het land. Men organiseerde quiz- en dansavonden en praktisch iedere avond verschenen verkiezingskandidaten op het televisiescherm. En natuurlijk waren de trouwe partijleden gesierd met een speldje: ik stem C.D.U.“.

Brood en spelen

HET was allemaal groots en overwel digend. Het was volledig Amerikaans, maar voor een christelijke partij — zoals wij die gevend zijn — was het in sommige opzichten toch ook weer te veel een brood- en spelenpolitiek. De C.D.U. schermde terecht met de verworven resultaten, maar aan de principiële fundering mankeerde ongetwijfeld nog het een en ander. Ook daarop zal de C.D.U. zich moeten bezinnen, vooral in Protestantse kring. Zodra het economisch getij enigszins ten kwade verandert zal ook voor de Protestanten in de C.D.U. het probleem van de doorbraak uiterst actueel kunnen worden. In de rode verkiezingspropaganda heette

DE GEMEENSCHAPPELIJKE EUROPESE MARKT

Over dit voor Nederland wel zeer actuele onderwerp wordt door de Nederlandse Jongeren Raad der Europese Beweging op ZATERDAG 28 SEPTEMBER A.S. in het Erasmushuis, Oudegracht 152 te Utrecht, een conferentie gehouden.

Dr. J. Wemelsfelder te Den Haag zal de achtergronden van het Euro-markt-plan belichten. Doordat deze zeer deskundige referent zich bereid verklaarde op deze conferentie een inleiding te houden, belooft dit wel een zeer leerzame en interessante bijeenkomst te worden.

De vergadering vangt aan te 10,30 uur.

Aan de deelnemers worden de reiskosten vergoed, terwijl zij ook een koffiemaaltijd aangeboden krijgen.

Belangstellenden die voor deelname aan deze conferentie in aanmerking willen komen, dienen zich vóór WOENSDAG 25 SEPTEMBER A.S. op te geven bij het secretariaat van de Arjos. Zo spoedig mogelijk daarna wordt een gedetailleerd programma toegezonden.

de C.D.U. een clericale partij. Tegen deze volstrekt onjuiste bewering heeft de Protestantse werkgroep in de C.D.U./C.S.U. zich met kracht gewaard. Zij stelde een verklaring op dat de Unie tussen Protestanten en Katholieken werkelijk is, maar veel verder is zij echter niet gekomen. Op geen enkele wijze werd in deze verklaring getracht in te gaan tegen opvattingen van mannen als Niemöller en Heinemann. Deze laatste — vroeger als C.D.U.-er minister van binnenlandse zaken — is nu vele omzwingingen bij de S.P.D. terecht ge-

komen. En voor het televisie-scherm wendde hij zich met zijn doorbraaktheorien tot de Protestantse kiezers. De C.D.U. heeft zich daarvan niet al te veel aangetrokken. Een van haar parolen was „Tatsachen zählen, C.D.U. wählen“ (feiten tellen, C.D.U. stemmen). En dat parool heeft wonderlijk goed gewerkt. Ditmaal nog wel, maar er kan nog wel eens een tijd komen dat de feiten niet meer voor zichzelf spreken en dan zal de C.D.U. het kiezersvolk de noodzaak van christelijke politiek moeten duidelijk maken.

BESTEDINGSBEPERKING: TWEEDE RONDE

• *Vervolg van pag. 1*

stige zorgen, niet minder zorgelijk is de situatie waarin de lagere overheidsorganen met name de gemeenten, financieel verkeren. De vlottende schuld van de gemeenten bedroeg eind juni 1.6 miljard gulden, de gevestigde schuld 8.2 miljard gulden. Uit de tot dusver bekende cijfers over 1957 blijkt dat de vlottende schuld van de gemeenten nog steeds blijft toenemen.

Bezuiniging op rijksuitgaven

BIJ het opstellen van de rijksbegroting voor 1958 had de minister van financiën dus rekening te houden met het feit, dat het evenwicht in de nationale economie tussen middelen en bestedingen nog steeds is verstoord, voorts dat er een groot tekort op de betalingsbalans te constateren valt en tenslotte dat Rijk en Gemeenten met ernstige financieringsmoeilijkheden te kampen hebben.

In het licht van bovenstaande analyse van de toestand van de Nederlandse economie en van de overheidsfinanciën, komt men onafwendbaar tot de conclusie, dat thans belangrijke bezuinigingen op de overheidsuitgaven noodzakelijk zijn, wil het evenwicht hersteld worden. Men dient namelijk duidelijk voor ogen te houden dat 25% van het nationale inkomen door middel van belastingheffing in de schatkist terecht komt.

Kan men nu zeggen dat de ingediende rijksbegroting deze noodzakelijke bezuinigingen mogelijk maakt? Zo op het eerste gezicht, moet het antwoord op deze vraag ontkennend zijn. Het totale geraamde tekort over 1958 van 615 miljoen gulden komt immers bijna overeen met het tekort dat thans voor 1957 wordt geraamd en f 594 miljoen is.

Maar nadere bestudering van de cijfers leidt tot een veel gunstiger beeld. De vermoedelijke uitkomst voor 1957 wordt namelijk geflatteerd door de opneming van een bedrag van 363 miljoen gulden aan tegenwaardegeld. Het tekort over 1957 zou dus eigenlijk 957 miljoen moeten zijn. Daartegenover moet gezegd worden, dat het geraamde tekort over 1958 van 615 miljoen bijna in zijn geheel veroorzaakt wordt door het besluit van de regering om de financiering van de woningwetbouw van de gemeenten over te nemen, hetwelk de schatkist op 540 miljoen gulden komt te staan. (zie tabel)

Trekt men de financiering van de woningwetbouw af van het totaal der geraamde uitgaven voor 1958 en voegt men daar bij alle additionele uitgaven, waarvoor de regering nog komt te staan (inhaal defensieuitgaven, sanering Alg. Burgerlijk Pensioenfonds en invoering Euromarkt en Euratomverdragen), dan belooft het uitgavetotaal voor 1958 f 7720 miljoen tegenover f 8249 miljoen voor 1957. Het niveau van rijksuitgaven is dan dus ruim f 500 miljoen verminderd. Vergelijkt men het totaal bedrag aan uitgaven met het nationaal inkomen, dan blijkt dat het uitgavenbedrag de laatste jaren steeds meer dan 27% van het nationaal inkomen uitmaakte. In 1957 was dit percentage 26.8. In 1958 zal dit percentage volgens de rijksbegroting dalen tot 24.6.

Een van de belangrijkste oorzaken van de verhoudingswijze daling moet gezocht worden in het feit, dat de regering erin geslaagd is het normale accres van de uitgaven der verschillende departementen tegen te houden. Reële bezuinigingen treft men o.a. bij de personeelsformatie. Volgens de raming zal in 1958 de sterkte van het burgerlijk personeel met 2260 personen worden verminderd. Voorts wordt er bezuinigd op de voorlichting, statistische werkzaamheden, vertegenwoordiging in het buitenland, aanschaffingen voor de rijksdienst, subsidies, aanvullende werken, controle-arbeid, activiteiten ontwikkelingsgebieden, multilaterale hulp aan minder ontwikkelde gebieden en defensie. Ook is het aantal begrotingsposten teruggebracht van 3300 tot 2400. Door deze maatregel kan een grotere efficiency worden bereikt. Bij de behandeling van de verschillende begrotingshoofdstukken zullen deze maatregelen nog duidelijker in het licht kunnen worden gesteld.

Verlichting voor gemeenten

EEN bijzonder belangrijk onderdeel van het uitgestippelde regeringsbeleid vormen de maatregelen van de regering tot verlichting van de lasten van de gemeenten.

In de eerste plaats neemt de regering de financiering over van de bouw van 40.000 woningwetwoningen, waarvoor op de begroting 540 miljoen gulden is uitgetrokken. Het totale bouwprogramma zal 80.000 woningen omvatten en de totale kosten hiervan worden op 1.4 miljard geraamd, waarbij nog 1 miljard gulden moet worden gerekend voor aanvullende investeringen, zoals het bouwrijp maken van de grond, stratenaanleg, riolering enz. Verheugend is dat de regering het bouwen van woningen op het hoge niveau van 80.000 per jaar met kracht wenst voort te zetten.

De gemeenten zien zich door de regeringsmaatregelen dus van een grote financiële zorg ontlast. Zij kunnen voor de rest van dit jaar en in 1958 bovendien rekenen op een bedrag van 600 miljoen gulden, dat beschikbaar komt door de lening die werd aangegaan bij de institutionele beleggers: de levensverzekeringsmaatschappijen en de pensioenfonds. Voorts heeft de regering maatregelen in het vooruitzicht gesteld, die het de lagere publiekrechtelijke lichamen weer mogelijk moeten maken een beroep te doen op de kapitaalmarkt. Wijziging van het huidige rentegamma is daarbij niet uitgesloten. Of het eveneens mogelijk zal worden dat de gemeenten hun enorme vlottende schuld zo spoedig mogelijk zullen kunnen omzetten in gevestigde schuld, valt uit deze miljoenennota nog niet op te maken. Wel blijkt uit deze begroting dat het Rijk in geen geval van plan is een beroep te doen op de kapitaalmarkt. De weg voor consolidatie van de vlottende schuld der gemeenten wordt dus wel vrij gemaakt.

BEGROTINGSVERGELIJKING 1957—1958

	Ontwerpsbegroting 1958	Vermoedelijke uitkomsten begroting 1957
OMSCHRIJVING:		
Gewone dienst		
Uitgaven	6.330	6.847
Middelen	7.263	7.428
Saldo	+ 933	+ 581
Landbouw Egalisatie Fonds		
Saldo	— 326	— 407
Buitengewone Dienst		
Uitgaven	1.322	995
Middelen	275	227
Saldo	—1.047	— 768
Gehele Dienst		
Uitgaven	7.978	8.249
Middelen	7.538	7.655
	— 440	— 594
Te verwachten additionele uitgaven		
a) inhaal defensieuitgaven	96	
b) sanering Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en N.S.-Pensioenfonds	159	
c) Invoering Euromarkt- en Euratomverdragen	50	— 305
Totaal nadelig saldo	— 745	
Voorgestelde Maatregelen		
a) vermindering aandeel Rijk in werkloosheidspremie van de helft tot een derde	23	
b) fiscale maatregelen	107	130
In milj. guldens	— 615	— 594

Belastingopbrengst

DE rijksbegroting voor 1958 plaatst tegenover de raming van de uitgaven uiteraard ook de raming van de opbrengst der belastingmiddelen. Blijkbaar gaat de regering ervan uit dat er een verdere zij het gematigde expansie van onze nationale economie te verwachten is. Van grote betekenis is daarbij dat ervan wordt uitgegaan dat er geen grote loonsverhogingen zullen plaats vinden en dat het huidige prijspeil wordt gehandhaafd. De netto belastingopbrengst wordt voor 1958 geraamd op 6.828 miljoen gulden.

Kaspositie 1958

DE bezuiniging die de overheid mogelijk acht, de hulp die het Rijk in 1958 aan de gemeenten zal verstrekken en de raming van de opbrengst van de belastingmiddelen, waren voor de regering noodzakelijke gegevens om tenslotte aan de hand van de te verwachten kasontwikkeling in 1958 te bepalen wat er verder concreet moet gebeuren om het herstel van het evenwicht in onze nationale economie te verzekeren.

De miljoenennota gaat uit van een begrotingstekort over 1958 van 745 miljoen gulden (inclusief de additionele uitgaven). Het kastekort voor 1958 wordt daarin berekend op f 535 miljoen. Nu gaat het er om dit tekort te financieren. De regering stelt zich voor hiervoor 345 miljoen gulden te „lenen“ van de rijksfondsen, met name het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en zal f 60 miljoen lenen uit de pot, die gevormd wordt door de blokkering van de halve huurverhoging, die onlangs werd doorgevoerd. In totaal komt daardoor f 405 miljoen beschikbaar, dus 130 miljoen gulden te weinig. Normaliter zou de regering hiervoor kunnen gaan lenen op de kapitaalmarkt, maar zij doet dit thans bewust niet, gezien de schaarste op de kapitaalmarkt en de noodzakelijkheid inflatoire financiering te voorkomen.

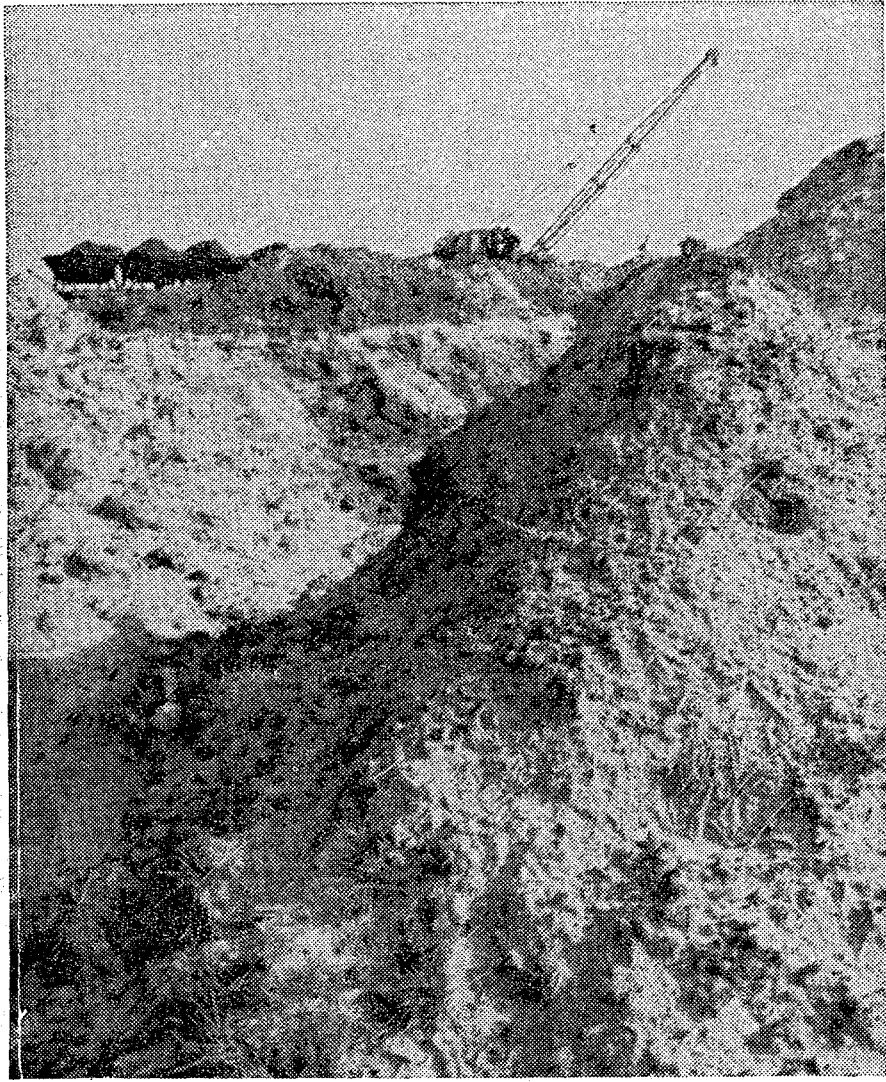
Belastingverhogingen

DE regering zag zich genoodzaakt additionele maatregelen voor te stellen: een tweede ronde van de bestedingsbeperking, die echter veel minder het bedrijfsleven en de consumenten treft dan de eerste. Zij zocht dekking voor de resterende 130 miljoen gulden ter financiering van het geraamde kastekort voor 1958 en vond die: 1. in de vermindering van het aandeel van het Rijk in de werkloosheidspremie van de helft op een derde, welke vermindering een verlichting van de begroting van 23 miljoen oplevert; 2. verhoging van de omzetbelasting op sigaretten, televisietoestellen, personenauto's en motoren en een tijdelijke verhoging van het tarief van de vermogensbelasting met 20%, welke belastingverhogingen naar raming 107 miljoen opbrengen.

Deze tweede ronde leidt overigens behalve tot verhoging van enkele belastingen ook tot een tijdelijke continuering van de opschorting van de investeringsaftrek. Daartegenover staat dat de belastingfaciliteit van de vervroegde afschrijving vooralsnog wordt gehandhaafd, waarbij de mogelijkheid moet worden opgehouden dat deze door temporisering nog enigszins zal worden verruimd.

Regering bestrijdt inflatie

CONCLUDEREND kan gezegd worden dat deze rijksbegroting grote waardering verdient, vooral omdat de regering thans duidelijke bereidheid toont om ook het Rijk een belangrijke bijdrage te doen leveren in het herstel van het evenwicht tussen middelen en bestedingen. Dat is zowel voor de positie van onze gulden in het buitenland als ook voor het binnenlandse evenwicht van de grootste betekenis. Het hoofdprobleem van deze tijd vormt het tegengaan van de inflatie. De regering doet in deze begroting geen beroep op inflatoire financieringsmiddelen. Dat is in een tijd van hoogconjunctuur ook onaanvaardbaar. Wellicht zal men tegenwerpen, hetgeen hier en daar in de pers reeds is gebeurd, dat de regering toch maar door 345 miljoen te lenen van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds geld aan de kapitaalmarkt onttrekt, maar daartegenover staat, dat zij op deze begroting 200 miljoen staatsschuld aflost en 159 miljoen extra opbrengt voor de sanering van de rijkspensioenfondsen.

lange afstanden van het bedrijf naar de grond vragen tijd. Ook in boerenland is tijd geld. En het is wel te begrijpen, dat een boer daarom het land dichtbij huis een betere verzorging geeft dan de ver-af gelegen stukken. Daar zullen dus de opbrengsten lager zijn. Verwaarlozing kan het gevolg zijn. Maar ons zo dicht-bevolkte land kan zich de weelde van niet voldoende produktieve landbouwgronden niet permitteren.

Een andere zorg in het boerenland is wateroverlast. In talrijke gebieden laat de waterbeheersing nog te wensen over. Het overtollige water kan niet weggevoerd worden.

Neem een regenjaar als 1956. In één streek van Friesland regende het toen in juli vier dagen bijna onafgebroken. Er stonden vijf windmolens, maar die moesten werkeloos blijven, want die vier dagen lang was het ook windstil. Er viel 65 millimeter regenwater binnen honderd uur. En het bleef maar op de landerijen staan. Langzaam maar zeker verdrong het land. Sommige boeren haalden hun vee binnen, want het vertrapte het gras en dat zou dubbele schade zijn. In die streek kon men trouwens nog met vertrouwen de toekomst tegemoet zien: er werd juist hard gewerkt aan de inrichting van elektrische gemaaltjes, want de ruilverkaveling was er haast voltooid. Maar vaak heeft men die troost niet. Dan is verbetering van de waterbeheersing toekomstmuziek.

Actueel is alleen de muziek van het regenwater, dat niet tijdig gelost zal kunnen worden.

Vele draglines maken licht werk. En ze presteren veel in een wereld van zand en modder.

worden ook informatorische vergaderingen gehouden. Niemand moet ook maar de klacht kunnen uiten, dat hij in de plannen niet gekend is.

Op het wapen van de ruilverkaveling staat namelijk een devies van één woord: „Vrijwilligheid”. We leven in een democratisch land en ook de ruilverkaveling is een democratische zaak. Meerderheid van stemmen beslist over het al of niet doorgaan van de plannen.

Daarvoor is er de stemmingsvergadering, die de periode van voorlichting en aanhoren van op- en aanmerkingen afsluit. U moest eens op zo'n vergadering komen, wanneer u niet-ingewijd bent. Want de bijeenkomst heeft een heel aparte sfeer. Meestal moet u zich dan melden in een café-zaal. Het staat er blauw van de rook, want er wacht een grote beslissing en de zitting is lang; ze wordt geopend met nogmaals een uitvoerige toelichting op de plannen en geeft ook nog ruimte voor het stellen van vragen en voor discussie.

Maar tenslotte breekt het ogenblik der stemming aan. In alfabetische volgorde worden de namen der eigenaren van gronden in het te behandelen blok voorgelezen. De beantwoording van die éne vraag: vóór of tegen is een studie waard. Er is het ja-woord, enthousiast, neutraal of maar nauwelijks overtuigend. En er is natuurlijk ook het nee-woord, soms ook neutraal, maar ook wel gemelijk en lichtelijk prikkelbaar. Er is trouwens ook een derde mogelijkheid. Dan volgt er op het voorlezen van de naam een stilte. De eigenaar is afwezig. In dat geval zet de ambtenaar van de Provinciale Waterstaat een streepje bij de vóórstemmers. Want wie zwijgt, stemt toe. Wie niet naar de

RUILVERKAVELING

ER was eens een boer. Hij woonde met zijn vrouw en zijn drie dochters midden in de wereld. Zijn boerderij lag in het waterland. Er leidde alleen een modderweg heen en die was in het natte jaargetijde onbehaanbaar. Haast alle verkeer van en naar die boerderij geschiedde per water. Toen ze jong waren, werden de kinderen met de melkboot naar het dorp, naar school, gebracht. Dat dorp was ver. In de winter kwamen de boer en de boerin er weinig. Alleen op zondagen, in de kerk, en door de week, wanneer het noodzakelijk was. En ook die drie dochters waren meestal thuis.

In dat gebied kwam ruilverkaveling. Dat betekende: meer drukte en ook wel eens aanloop op die eenzame boerderij. Maar het betekende meer. Eindelijk kreeg men daar de afwatering goed in de hand. En er kwamen wegen in het landschap, dat voorheen nooit goed ontsloten was geweest. Ook de afgelegen boerderij kwam aan een verharde weg te liggen. Het dorp was nu opeens veel dichterbij.

Toen de werkzaamheden nog maar pas begonnen waren, kreeg de boer bezoek van drie heren. Ze waren belast met de uitvoering van het werk. En terwijl het gesprek eerst heen en weer ging over allerlei onderwerpen, kwamen ook die drie dochters ter sprake. De boerin verzuchtte, dat haar meisjes niet genoeg onder de mensen kwamen. En daarmee bedoelde ze, dat er nooit een jongen op de boerderij kwam praten.

In zulke problemen voorziet de ruilverkaveling niet... Maar toen het blok was opgeleverd, toen het bewerken van het nieuwe en toch oude land weer in volle gang was — toen kwam een van die drie heren nog eens op de boerderij. Hij kon nu met zijn auto op het erf komen. En toen hij de boer daarmee feliciteerde, zei de boerin, dat er nog meer te feliciteren was: de volgende week trouwde haar oudste dochter en de andere twee hadden verkering.

Ja en nu kunnen we niet vertellen, of de boer, de boerin er de getrouwde dochters nog lang en gelukkig geleefd hebben. Want het verhaal is geen sprookje, maar werkelijkheid, „ergens in Nederland”.

Versnippering en wateroverlast

ZO is ook een ruilverkaveling geen sprookje. Het is ook geen sensatie, zoals een inpoldering. Een buitenstaander

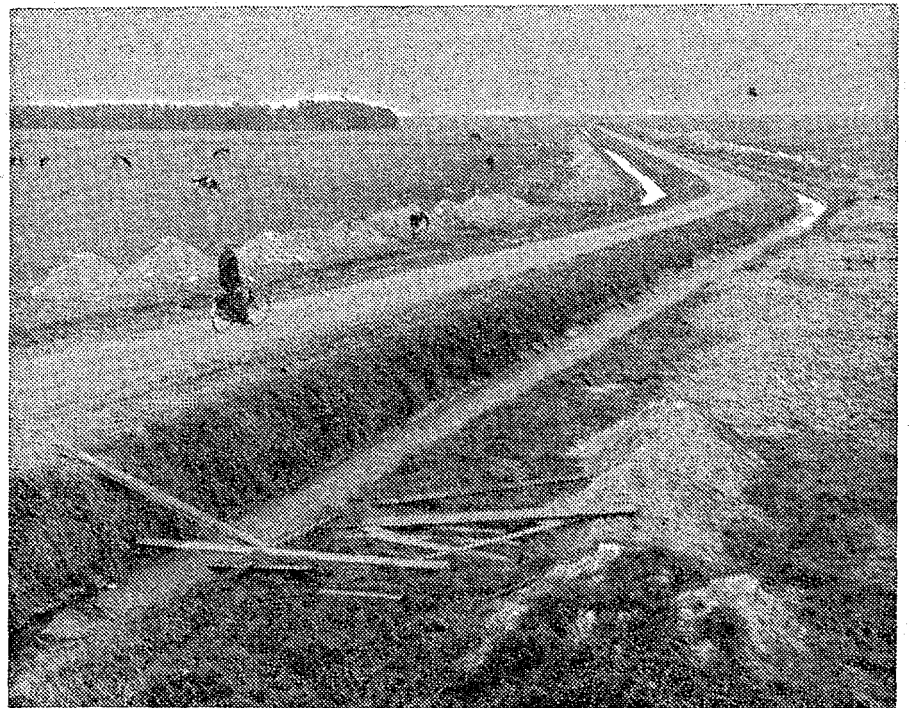
merkt het misschien alleen maar aan enkele veranderingen in de wegen, dat een gebied opnieuw verkaveld is. Maar al ontgaat het dan velen: ruilverkaveling is in Nederland gelukkig wel een werkelijkheid. En dat is het niet „ergens”, maar overal. Al moet het dan nog werkelijkheid worden in grote delen van ons land.

Per definitie is een ruilverkaveling een verantwoorde herverdeling van de grond.

Dat klinkt erg technisch. Men kan het zich zo voorstellen: bij elke ruilverkaveling wordt van een tevoren afgegrensd „blok” elk snippertje en elk lapje grond in één grote pot gedaan. Er ligt een blanco stuk land, zonder enige onderverdeling. En daarin worden nu opnieuw scheidingsloten getrokken. Ze omsluiten nu echter grotere en zoveel mogelijk rechthoekige percelen. Van dit nieuwe en efficiënt verdeelde land krijgt dan ieder, die grond afstand voor die gezamenlijke pot, ongeveer evenveel als hij voor de ruilverkaveling ingebracht had.

Wanneer is nu een ruilverkaveling nodig? Wat zou u denken van een boerenbedrijf, waarvan de bijbehorende grond is versnipperd in vijf, zes en misschien wel tien percelen? Zo'n versnippering houdt in, dat de boer voor de bewerking van zijn land vele kilometers moet rijden. Vaak zijn die percelen ook nog moeilijk te bereiken. Ze liggen lang niet altijd aan een verharde weg. Meermalen moet de boer zelfs over andermans land. Dat recht van reed (of van overpad) houdt weer verlies aan cultuurgrond in en... het levert ook wel eens een fikse burenruzie op. Daarbij komt nog, dat al die kleine percelen hun eigen afscheiding hebben. Meestal is dat een sloot. Dat alles wil zeggen: hoe kleiner de percelen, hoe meer werk.

Die versnippering is in Nederland geen zeldzaamheid. In sommige streken is ze regel. En ze kost kapitalen. Want de

De meerderheid beslist

VERSNIJPERDE grond en onvoldoende waterbeheersing zijn hoofdzaken, die tot het aanvragen van een ruilverkaveling kunnen leiden. Het aanvraagadres wisselt van provincie tot provincie, maar het is altijd het College van Gedeputeerde Staten. Zo'n aanvraag gaat echter niet zomaar in zee. Er moet in ieder geval een vijfde deel van de eigenaars in het te behandelen blok achterstaan. Of de mogelijkheid tot ruilverkaveling wordt aangesneden door een landbouworganisatie of een andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging of stichting of door een publiekrechtelijk lichaam (Rijk, provincie, gemeente of waterschap).

En dat is nog maar het prille begin. Want het maken van een voorlopig plan is het werk van de Cultuurtechnische Dienst, die het terrein vele malen doorkruist en alle mogelijkheden en moeilijkheden met verschillende instanties doorspreekt. Is dat plan in een rapport neergelegd, dan kunnen de belanghebbenden zich op de hoogte stellen. Ze vinden de gegevens op hun gemeentehuis en kunnen dertig dagen lang hun bezwaren kenbaar maken. In diezelfde periode

Nieuwe wegen ontsluiten een gebied, dat voorheen slechts met moeite en met zeer veel tijdverlies te bereiken was.

stemmingsvergadering komt, wordt geacht vóór te zijn.

Namen, namen, namen. En antwoorden, antwoorden, antwoorden — ontkenkend of bevestigend. Totdat de balans kan worden opgemaakt. Dan zijn er nog twee mogelijkheden. De eerste is het eenvoudigst en die telling wordt het eerst gemaakt: is de meerderheid van de eigenaren vóór, dan is de beslissing gevallen. Maar het kan ook zijn, dat een aantal eigenaren, die samen meer dan de helft van de oppervlakte van het blok bezitten, voorgestemd heeft. En ook dan kan het plan tot uitvoering gebracht worden. Eerst beslissen de mensen. Dan beslist de oppervlakte grond.

Niet over een nacht ijs

WANNEER de hamer over een positieve beslissing is gevallen, kunnen de werkzaamheden beginnen. Dan komt dus werkelijk al die grond in één gezamenlijke pot. En alle eigenaren mogen er op rekenen, dat ze ongeveer een gelijk stuk terugkrijgen. Gelijk van grootte, tenminste. Hun land kan wel

is
rijt
ka
gon
Da
gat
de
No
la
no
mi
erte
se
scl
gij
cil
het
por
eer
erl
aa
Bo
me
ere
de
er,
I
he
Op
jo
eit
Ne
L
bo
to
Di
me
guit
lan
eda
de
ave
vo
isse
al
ged.
Ge
B
de
sch
gon
An
Or
ste
mar
ze
één
sich
ge
we
ha
reit
kau
door
gon
E
per
beg
t
we
rijke
ve
welli
ve
teel
den
met
de
Van
7
kou
de
die
an
c
vrou
andi
en
ren
de
nogi
ma
en
men
an
e
na
he
rel
I
ven
ont
de
1
ven
et,
van
ert
die
ik
u
vo
men
ge
een
bre
se
rind
leg.
I
van
ru
en
de
st
to
ghu
we
wi
not
w
De
te
le
Ne
lan
arg
K
lo
ve
merk
I
nge
I
S
are
dan
d
den
O
p
te
fen
en,
per
der
:
zijn
ikt:
die
n
92
ha
te
kon
51
her
kan
het
Z
in
e
het
red)
wit
118
ha
ver
k
Z
ing
to
en
Mas
de
2
aan
er
1
B
ru
ijg
get
et
hier
me
d
v
g
rot
19
be
van
73
cult
te
ken
dat
44
wo
in
be
lin
100,
per
v
bij
m
10
g
te
to
en
vo
er
k
ling
E
ur
fi
el
in
sch
en
eer
gen
en
n
z
al
pers
pri
c
ict.
jaar
15
0
h
aan
st
re
aar
aan
tot
ve
hec

Middel tot verheffing van boerenland

een andere plaats krijgen in het blok. De boeren weten meer: ze kunnen vertrouwen, dat de kwaliteit van de grond beter zal zijn, omdat de waterbeheersing in vaster hand wordt gebracht. Bovendien mogen ze zich er op gaan verheugen, dat ieder nieuw perceel, dat ze in handen krijgen, aan een weg zal liggen en dus gemakkelijk te bereiken zal zijn. Want dat laatste is voorwaarde.

Maar hoe zit dat nu met dat oude en wijze spreekwoord, dat er bij ruilen altijd gehuild wordt? Want er wordt veel geruild. En daarbij moet er voor gewaakt worden, dat verontwaardigde huilbuiën uithlijven. Deze wacht wordt betrokken door een plaatselijke commissie, een wijs college van doorgaans vijf mannen, die de streek, de mensen, het land en de moeilijkheden kennen.

Nee, men gaat bij een ruilverkaveling niet over één nacht ijs. En het is verkeerd te menen, dat alleen het land een rol speelt. Het gaat om de mensen, die — onder betere omstandigheden — dat land weer zullen bewerken.

Natuurlijk bekijken de betrokkenen zich wel eens. Er is onder hen immers altijd wel een aantal, dat zich tegen de plannen verklaard heeft. Dat is in verschillende opzichten ook wel te begrijpen. Jaar in, jaar uit hebben de boeren op hun land gewerkt. Inderdaad, de omstandigheden waren niet altijd gunstig, maar is de boer niet met die problemen vergroeid? Hij heeft ook liever een stuk grond, dat hij door en door kent, dan de belofte van een ander perceel, waarover in het kader van de ruilverkaveling eerst later beslist zal worden. Beter tien perceeltjes in de hand dan één in een opnieuw ingedeeld blok...

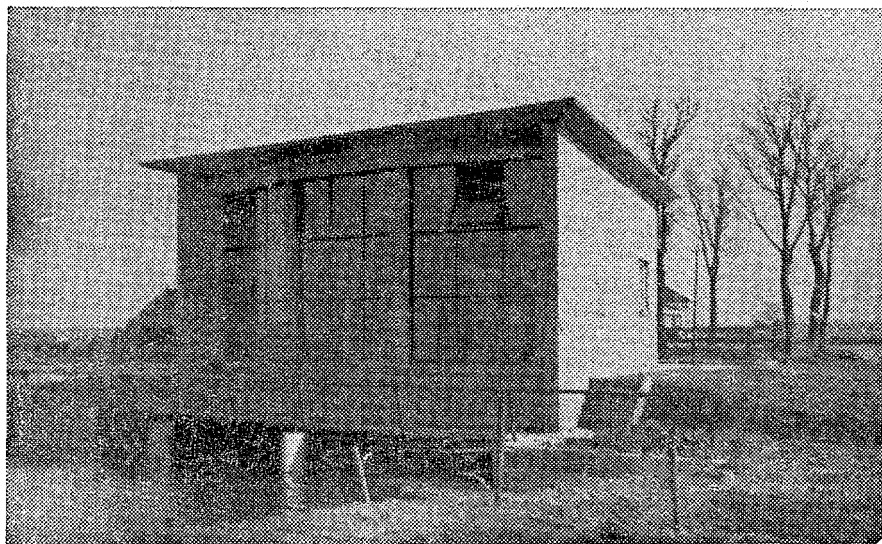
En vanzelfsprekend is er de hoge last, die de werkzaamheden meebrengen. De begrotingen wijzen hoge cijfers aan. Lonen al die bedragen de moeite? Want al subsidieert het Rijk door middel van de Cultuurtechnische Dienst tot 70, 75%, er blijft nog genoeg te betalen over, al zijn de voorwaarden gunstig: terugbetaling tegen een rente van 5% per jaar tot over dertig jaar toe. Maar dat geld moet er toch komen?

Bij de herinrichting van het land komt nog veel „hand- en schop“-werk te pas.

Zo wordt er gewikt en gewogen. En zo kan er nee gezegd worden. Wanneer dan de meerderheid (van eigenaren of van grond) tegenstemt, staat de zaak verloren. Dan stuit men op het zwakke punt van de ruilverkaveling, die vrijwillig moet blijven. Ook als de meerderheid der betrokkenen zich verkijkt, ook als grondverbetering broodnodig is. Daar levert het democratische systeem dus verlies op.

En dat verlies doet zich des te sterker gevoelen, omdat in elk ruilverkavelingsgebied, dat wel tot uitvoering kwam, de tevredenheid van de eigena-

ren met het jaar groeit. Ook de tegenstemmers geven zich al spoedig gewonnen, al doen ze het mogelijk niet altijd openlijk. Want er is kennelijk winst: de opbrengsten zijn beter, de wateroverlast is minder, de zorgen en ergenissen konden worden verkleind.

Het land verandert

NA de benoeming van de plaatselijke commissie, komt de commissie van schatters aan bod. Hun bevindingen worden open en bloot op de tafel gelegd en de betrokkenen hebben recht van beroep. Dat alles maakt de procedure wel langdurig, maar het net van de ruilverkavelingswet heeft op deze wijze ook maar weinig mazen.

Suggestief wordt het werk echter eerst, wanneer de mannen en de machines komen. Dan is de ruilverkaveling uit haar papieren stadium. Dan wordt een plan van nieuwe wegen, nieuwe waterlopen, nieuwe gemalen realiteit. Draglines doen het zware grondwerk en elk van hen neemt dertig arbeiders het stugge werk uit de handen. Langzaam, maar zeker verandert het beeld van het land. In groter rechthoeken wordt het land verdeeld. Sloten verdwijnen bij het egaliseren. Nieuwe waterwegen komen er voor in de plaats. En dwars door het blok worden nieuwe wegen aangelegd, op plaatsen, waar vroeger alleen de boer — en met grote moeite — kon komen.

Waar het recept is, dat het land zo dicht mogelijk bij de boerderij moet liggen en zo nauw mogelijk aaneengesloten dient te zijn, wordt ook een andere oplossing toegepast: niet het land naar de boerderij, maar — als het noodzakelijk is — de boerderij naar het land. Volgens die politiek kunnen oude dorpen gesaneerd worden. En in het vernieuwde land kunnen boerderijen gebouwd worden. Sanering is trouwens toch een bij-oogmerk. Er wordt altijd getracht, zoveel mogelijk grond pachtvrij aan te kopen, bij voorbeeld van ruider boeren, die geen opvolger hebben. Mettertijd kan die grond gegeven worden voor sanering van te kleine bedrijven, die na de vergroting een volledige dagtaak en een goed bestaan kunnen verschaffen aan de eigenaar of pachter. Dank zij de ruilverkaveling kan er meer nog gedaan worden: aanleg van water-

Oude, schilderachtige molens kunnen op pensioen gaan. Maar het is natuurlijk wel zaak, dat ze — na een stevige opknappbeurt — hun eigen plaats in het landschap behouden.

leiding en elektriciteit, ontginning van woeste gronden binnen het blok en voor, tijdens en na de „schoonheidsbehandeling“ zijn er vele kansen voor een intense landbouwvoorlichting.

Niemand zal ooit de vruchten van zo'n werk op de cent na precies kunnen becijferen. Ze reiken verder dan velen wellicht op de stemmingsvergadering kunnen vermoeden. Want de definitie van een ruilverkaveling schiet schromelijk tekort. Verantwoorde herverdeling van de grond, ja natuurlijk. Maar ze is ook een ontwikkelingsplan voor een achtergebleven deel van het platteland. Beter voorzieningen en betere woningen zijn medewerkers om te komen tot een beter boerenland. En daarbij heeft heel Nederland het grootste belang.

H. KINGMANS Jr.

N.V. HOUTHANDEL EN ZAGERIJ
P. C. van Drimmelen & Zonen
Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD
Hoogstraat 73a
Werkendam
Telefoon 444
RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP- EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING
Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Belangrijk!
Het is van groot belang, dat veel advertenties in ons blad geplaatst worden. Daarmee moet de exploitaterekening sluitend gemaakt worden. Wij zijn de adverteerders dan ook heel dankbaar voor hun medewerking in deze vorm. Wij kunnen dit tonen door met grote belangstelling de advertenties te lezen en van de aanbiedingen die daarin gedaan worden, gebruik te maken!

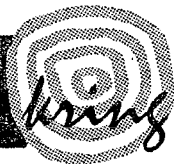
N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

TOESLAGSTOFFEN voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN voor de Steen- en Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co C.V.
Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800 - 27878

WOUDA ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oraniewoud

is de
ruilver-
kaveling.
De
Neder-
land-
se
schap-
eiland
voor het
Neder-
land
Baltu-
rege-
n, rond
Op dat
de
Land-
bouw
Dene-
ma
edachte
de
aveling
vo
sseling
al
gedron-
ge
de ge-
och-
on op
Ander
garden:
maar
een
sich te-
ge-
verzet
ho
ruilver-
kaveling
doorge-
ge
periode
de
toen
we
sijk —
vee
elings-
wel zo-
dat
aan
de
later
wet,
die
aan
vredigde
en
van
de
mogelijk
me
enkele
men
eige-
naar
hecta-
rea
men we
ont-
de ruil-
verke-
et, die
van
ert en
die
ik werd
vo
men de
ge
een zo
bre
sane-
ring
leggen.
van de
ruilen
is
de
steeds
to
stuk-
kig
wacht
niet
werk.
De
de tota-
le
Neder-
land-
grond
ruil-
verke-
veling
ing.
geveer
1.5
are en
dan
derde
de
grote cij-
fers
men, die
per
der 1956
zijn
akt: Op
die
92.490
ha
komen,
51.8
herver-
ke
het ei-
land
en in
het
med) in
uit
118.850
ha
verke-
veling
voering.
M
moot
er is
1.0
voor
aan-
gen
et gaat
hier
me be-
dren
het ont-
ver-
groting
1956
bedrag
van
73 mil-
joen
cultuur-
techni-
schen. In
dat
44 mil-
joen
worden
reelings,
in
800.000.-
per
miljoen
dan
niet
worden,
die
een was
verke-
veling
alderen.
Er
urgen-
der-
sch
in drie
meer
ur-
gen
en nood-
zak
essieve-
al de
aan
erspreid
over
provin-
sies.
Per
ongeveer
15.0
ha be-
aan.
Men
aar dit
voeren
hectare.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. W. J. SCHUILING'S
HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

Vraagt steeds

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 793604 - 53257

Uw inboedel wordt op de handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Voor GOEDE LECTUUR voor Bijbel, boek of tekst...
Voor DE VULPEN, die U uit honderden kiest.....
Voor THUIS of KANTOOR voor alles benodigd bij
schrijven, rekenen, tekenen

Ga naar 't Gooische Boekhuis

waar U goed en billijk wordt bediend.....

HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-7006

Showroom voor kantoren: HAVENSTRAAT 2 b

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook
in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

DE SPAARBANK

Hilversum - Bussum - Huizen
Loosdrecht - Mulden - Naarden

DE BEDRIJFSGROOTTE IN DE LANDBOUW

door
Prof. Dr. W. Rip

HET is bekend dat het vraagstuk van de bedrijfsgrootte in de landbouw op dit ogenblik in discussie is. Vele deskundigen houden zich met het probleem bezig. In z'n eenvoudigste vorm komt het vraagstuk hierop neer: moet er aan de bedrijfsgrootte in de landbouw iets worden gedaan? Over het antwoord op deze vraag bestaat allerm minst eenstemmigheid. Dit bleek nog weer eens duidelijk bij de behandeling van de nieuwe pachtwet in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Ter nadere precisering kan men de hierboven gestelde vraag nog weer in tweeën splitsen. Moet er iets worden gedaan om verdere versnippering van reeds kleine bedrijven te voorkomen? En de tweede vraag luidt dan: moet er iets worden gedaan om het aantal te kleine bedrijven te beperken?

Tegengaan van versnippering

WAT de eerste vraag betreft is er een zekere eenstemmigheid groeiende. Men is het er in het algemeen wel over eens dat — uitzonderingen daar gelaten — verdere versnippering van de cultuurgrond in Nederland moet worden voorkomen. Zowel op grond van de Wet vervreemding landbouwgronden als straks ingevolge de nieuwe pachtwet kan het ontstaan van een ondoelmatiger verkaveling dan de thans bestaande bij overdracht en verpachting van landbouwgronden worden voorkomen. Terwijl ook bij de samenstelling van het nieuwe burgerlijk wetboek getracht wordt bij vererving zekere beperkingen aan te leggen.

Ten aanzien van de vraag of ook gestreefd moet worden naar verbetering van de bestaande verkaveling en de sanering van te kleine landbouwbedrijven lopen de meningen echter uiteen.

Nu is het niet onze bedoeling om een uitgebreide opsomming te geven van de motieven van voor- en tegenstanders van een objectieve sanering. Het is bovendien een uitgebreid en moeilijk vraagstuk met vele voetangels en klemmen.

Neen, we willen alleen even de aandacht vestigen op een belangrijk rapport dat dezer dagen is verschenen en dat ook dit vraagstuk aansnijdt. Wij bedoelen het Agrarisch Welvaartsplan Friesland.

Het Provinciaal Bestuur van Friesland heeft in dit rapport een aantal studies gepubliceerd over de Friese landbouw, samengesteld in de jaren 1955 en 1956. Deze studies zijn opgezet door verschillende, door G.S. van Friesland ingestelde commissies, terwijl een hoofdcommissie het verhandelde in conclusies heeft samengevat.

Het keurig uitgevoerde rapport behandelt achtereenvolgens de structuur van het grondgebruik, de financiering van de Friese landbouw, de openbare voorziening op het platteland, arbeidsvraagstukken in de landbouw, onderwijs en beroepskeuze en landbouw en dienstverlenende bedrijven.

Technische ontwikkeling valt niet te keren

WIJ beperken ons nu tot een enkele opmerking naar aanleiding van hetgeen over het vraagstuk van de te kleine bedrijfsgrootte in de conclusies is opgemerkt.

Er wordt dan op gewezen dat ook in Friesland het vraagstuk van de kleine bedrijven aanwezig is. Gesteld wordt dat het toenemend gebruik van moderne machines en werktuigen de mogelijkheid van een aanmerkelijk hogere produktiviteit van de arbeid schept. Een volwaardige arbeidskracht kan steeds groter oppervlakte grond bewerken. Is het bedrijf te klein en is er geen mogelijkheid van intensivering of aanvullende arbeid dan ontstaat er overbezetting en ontvangt de boer een overeenkomstige lage beloning.

De technische ontwikkeling valt niet te keren en lijkt evenmin binnen afzienbare tijd tot stilstand te zullen komen. Dan rest — aldus het rapport — slechts beïnvloeding van de oppervlakte per bedrijf of per arbeidskracht.

Moeilijk is de vraag welke minimumgrootte dan gewenst zou zijn. Deze minimumgrootte zal afhankelijk zijn van de structuur van het bedrijf en van de stand der techniek. Als gebruik wordt gemaakt van wettelijke regelingen, die voortvloeiën uit de pachtwetgeving of de wet vervreemding landbouwgronden — zo gaat het rapport verder — dan lijkt het gewenst om de minimumbedrijfsgrootte te koppelen aan de arbeid van één volwaardige arbeidskracht. Stijgt de arbeidsproduktiviteit verder dan zal ook de minimumbedrijfsgrootte stijgen.

In een ruilverkaveling ligt dit enigszins anders. Daar zou het gewenst zijn om de bedrijfsgrootte zodanig te kiezen, dat men niet over een beperkt aantal jaren opnieuw beneden het dan geldende minimum zit. Het minimum zou daar gesteld kunnen worden op een bedrijf waarop thans vader en zoon emplooi vinden. Bij een weidebedrijf met een toekomstige arbeidsproduktiviteit van 12 à 15 koeien per man, betekent dit een bedrijfsgrootte van plm. 15 ha. (1½ volwaardige arbeidskracht).

Bovendien wordt opgemerkt dat bij een klein aantal hectaren ook de last van de bedrijfsgebouwen te zwaar drukt. Een toetsing aan deze criteria zou alleen moeten plaats vinden, indien voor het bedrijf geen opvolger aanwezig is. Nodig is voorts een goede voorlichting en vrijwillige medewerking van de betrokkenen. De Stichting Beheer Landbouwgronden zou tot dit doel ook haar activiteiten moeten uitbreiden, zodat in voorkomende gevallen een redelijke oplossing wordt gevonden voor de bedrijfsgebouwen, waardoor de eigenaar geen schade lijdt en het land ter vergroting van andere bedrijven kan worden aangewend.

Tot zover het rapport. Wij achten de gedachtengang, neergelegd in deze studie, ernstige overweging waard. Hier wordt met kennis van zaken, op evenwichtige wijze het probleem gesteld en de richting waarin de oplossing moet worden gezocht aangegeven. Met dit uitgangspunt voor verdere discussie kunnen wij ons verenigen.

Op bovenstaande foto is het aardappel-rooien een vreugdevolle bezigheid. De sterke regenval van de laatste tijd is er echter oorzaak van, dat in vele streken van het land de aardappeloogst met zorg wordt tegemoet gezien. Men vreest, dat een deel van de aardappelen is verrot. Ook het rooien zal grote moeilijkheden opleveren.

BALLISTISCHE RAKETTEN

Van onze
militaire medewerker

KORT geleden werd het Westen opgeschrikt door de Russische mededeling, dat men geslaagde proeven had genomen met een intercontinentale ballistische raket (I.C.B.R.) Hieronder wordt dan verstaan een raket, die, van Rusland uit gelanceerd, alle Amerikaanse steden kan bereiken en door de medegevoerde H-lading vernietigen. De dracht zou dus ongeveer 8000 km. moeten bedragen, hetgeen dus belangrijk groter is dan de drachten van de ballistische raketten waarmee in Amerika geslaagde proeven zijn genomen, doch die niet boven de 3000 km. uitgaan, de zogenaamde middelbare ballistische raket (M.B.R.)

Op 9 februari hebben wij reeds het een en ander over ballistische raketten en geleide projectielen geschreven. Wij mogen daarvan voor het verdere betoog nog iets in herinnering brengen en aanvullen. Het kenmerk van de ballistische raket is, dat zij de voortstuwingsbrandstof compleet met zich medevoert en derhalve — in tegenstelling met het geleide projectiel — geen behoefte heeft aan de zuurstof van de atmosfeer. Zij kan zich daarom door de stratosfeer voortbewegen, hetgeen betekent dat zij geen luchtweerstand ondervindt, daardoor veel hogere snelheden en drachten kan bereiken met eenzelfde hoeveelheid brandstof. Daarom wordt zij loodrecht naar de stratosfeer gelanceerd, krijgt daar als laatste geleidingsmogelijkheid de uitvaarhoek en richting naar het doel mede en vliegt dan verder geheel ongeleid, evenals een kanonskogel, naar het doel. Door het ontbreken van een geleiding zullen dus afwijkingen kunnen ontstaan. Deze waren bij de eerste typen, de beruchte V-2, vrij groot, doch bij de nieuwere typen veel geringer. Bovendien zijn bij een strategisch gebruik van deze raketten, beladen met een H-bom, de afwijkingen aanvaardbaar, daar de uitwerking van een H-bom zulk een enorme oppervlakte beslaat, dat een afwijking van enige kilometers toch het te bestrijden doel van een groot oppervlak (een stad) met vernietiging zou treffen. De enorme snelheden en de korte vluchttijd maken dat er geen tijd bestaat voor afweermaatregelen met de bestaande middelen. Slechts de vrees voor repressailles met gelijke munt zou de agressor moeten afschrikken. Valt deze vrees weg omdat de agressor een voorsprong heeft waartegenover de andere partij machteloos staat, dan ontstaat uiteraard een hoogst gevaarlijke toestand. Voor zulk een voorsprong nu doet de Russisch geslaagde proef met een I.C.B.R. vrezten.

Om welke snelheids- en drachtfactoren het bij de ballistische raketten gaat mogen we met een paar getallen toelichten. Voor een M.B.R. met een dracht van 3000 km gelden de volgende gegevens: Dracht 3000 km, maximum hoogte tijdens de vlucht naar het doel 700 km, eindsnelheid in de baan 5 km per seconde d.i. 15 maal de snelheid van het geluid oftewel 18000 km per uur, invalshoek bij terugkeer op aarde 41,5°, vluchttijd van lanceerplaats tot doel 16 minuten.

Voor een I.C.B.R. luiden deze gegevens: Dracht 8000 km, maximum hoogte 1250 km, eindsnelheid 6,7 km per seconde of 20 maal de snelheid van het geluid oftewel 24000 km per uur, invalshoek 35,3° en vluchttijd 29 minuten.

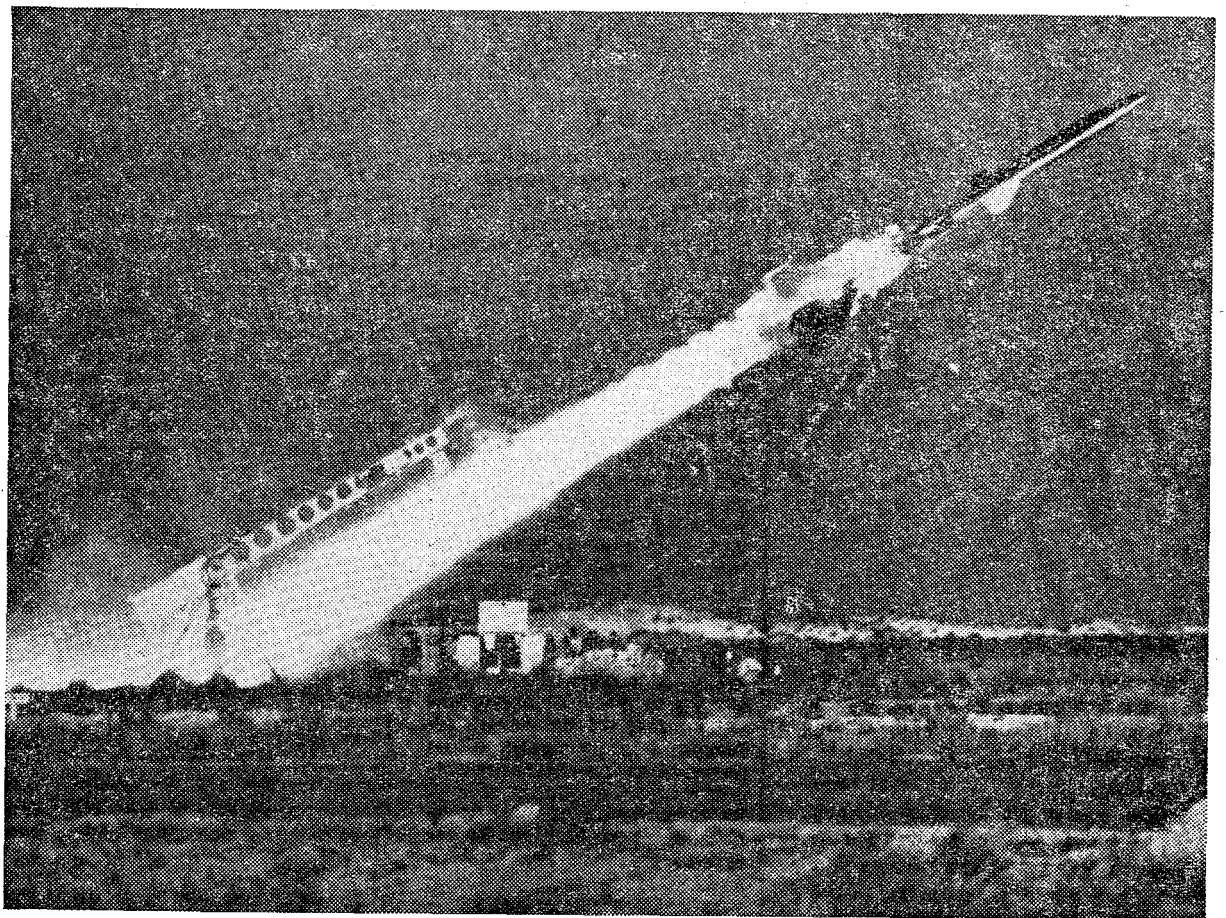
Niet verontrustender dan voorheen

DIT zijn inderdaad getallen die te denken geven. Bezit nu Rusland wel de I.C.B.R. doch Amerika niet dan zou de toestand hoogst gevaarlijk zijn ware het niet dat Amerika wel over een operationele M.B.R. beschikt, die thans in massaproductie wordt genomen. Met deze M.B.R. kan Amerika elke grote Russische stad bereiken van de bases uit die het in bondgenootschappelijke landen bezit, terwijl het ook M.B.R. kan lanceren van vlootenheden af. Hieruit blijkt eens te meer de waarde van bondgenoten voor de verdediging van Amerika zelf. Kan Amerika op deze wijze Rusland wel bestoken met M.B.R., omgekeerd kan Rusland dat met dit type niet, zodat Rusland uitsluitend aangewezen blijft op I.C.B.R. Hier is dus dezelfde parallel aanwezig als in de wederzijdse verhoudingen der strategische luchtmachten. Ook daar kan Rusland Amerika alleen bereiken met de zware bommenwerpers, terwijl Amerika Rusland kan bereiken met de middelbare en de zware. Dank zij dit laatste heeft Amerika op het stuk der strategische luchtmachten een overwicht, op dat der ballistische raketten zou er, zolang Rusland wel en Amerika nog niet een operationele I.C.B.R. heeft, doch wel een M.B.R. in elk geval een evenwicht bestaan, dat van agressie zal weerhouden. Slaagt Amerika er dan straks ook in een operationele I.C.B.R. te vervaardigen — waarmee het ook hard doende is — dan komt ook in deze sector een Amerikaans overwicht.

Afweermogelijkheid

ZIEN aldus de kaarten van het wereldmachtsevenwicht op het stuk der massavergeldingswapens er niet verontrustender uit nu de Russen een I.C.B.R. hebben dan voorheen, een andere factor is bezig zich te laten gelden in het kader van de ballistische raketten nl. de actieve afweermogelijkheden daartegen. De evengenoemde hoge snelheden maakten het eenvoudig uitgesloten het aansnellende projectiel te vernietigen. Dat hebben de Britten reeds ondervonden toen de V-2 op Engeland werd losgelaten. Wel was men erin geslaagd de zoveel langzamer vliegende V-1, dat een geleid projectiel was en zich door de atmosfeer met beperkte snelheid bewoog, met luchtdoelartillerie en jachtvliegtuigen af te schieten, doch tegenover de zeer snelle ballistische raket, de V-2, stond men machteloos.

Deze machteloosheid heeft voortgeduurd tot de technologische ontwikkeling van de electronica een

Bovenstaande foto toont toe de geleide projectiel „Gapa” wordt afgeschoten.

stadium bereikte waarin elke snelheid relatief ging worden. Kon men vroeger in de afweermaatregelen slechts rekenen met uren, minuten en seconden, thans kan dat in minuten, seconden en tienden en honderdsten van seconden geschieden. Daarmede is een afweertijd van bv. 10 minuten van gelijke betekenis geworden als vroeger een afweertijd van een uur of meer.

De afweer van de ballistische raket is daarmede binnen het bereik van de electronische mogelijkheden gekomen. Concreet gesteld ziet het vraagstuk en de mogelijke oplossing er als volgt uit. Zoals gezegd bedraagt b.v. de vluchttijd van een I.C.B.R. 29 minuten en bereikt zij halverwege een hoogte van 1250 km, dit is op nog een paar duizend kilometer afstand van het doel. De moderne radar zou haar dan kunnen ontdekken en haar koers bepalen. Men zou dan nog 10 à 12 minuten afweertijd hebben. Langs electronische weg zou dan een afvuurrichting van een geleid projectiel worden ingeschakeld, een projectiel gelanceerd en dit naar het aanvliegende doel geleid. Verloopt een en ander binnen de aangegeven tijd dan wordt de I.C.B.R. op een paar honderd kilometer van haar doel op tientallen kilometers hoogte door het geleide afweerprojectiel onderschept en vernietigd. Deze theoretische oplossing, die zonder de electronica onmogelijk was, maakt nu een goede kans in de praktijk te worden gerealiseerd. Daarmede wordt de ongestrafte gebruiksmogelijkheid van de ballistische raketten, zeker voor het gebruik op grote afstanden met nog relatief — in electronische taal — lange vluchttijden, sterk aan banden gelegd.

Conventionele bewapening onverzwakt handhaven

VOR de toekomst krijgt men dan twee factoren die van het gebruik kunnen weerhouden nl. de bedreiging met gelijktijdige tegenmaatregelen naar analogie van het gebruik van de strategische zware en middelbare bommenwerpers, en daarnevens de afweermogelijkheid die de anders te verwachten vernietigende werking sterk kan reduceren en daarmede het beoogde beslissende karakter, dat tot verrassende agressieopgingen kan verleiden, daaraan ontnemen. De ontwikkeling van de ballistische raketten en de afweermaatregelen daartegen zullen er daardoor alleen toe bijdragen de schaakmatpositie tussen Oost en West te versterken en de kans op een algemene, totale oorlog te verminderen. Daardoor stijgt echter de kans, dat het Kremlin zal rechten langs andere politieke-strategische weg zijn positie te versterken. Dat dit zo is, daarvan geeft de Russische activiteit in het Midden-Oosten het overtuigende bewijs en het is tegen deze „kruipende” strategie, dat het Westen zich vóór alles moet wapenen. Daar baten geen M.B.R. en I.C.B.R. met A- en H-ladingen doch zijn hoofdzakelijk de conventionele bewapeningen aan het woord. Deze dienen daarom onverzwakt te blijven gehandhaafd. Dat is de les die de ontwikkeling van de ballistische raket indirect aan het Westen voor houdt.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober 12.50. november en december 14.—, januari 13.—, februari 12.50. Overige maanden 8.50.— Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding 95.— met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel „SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 — 's-Gravenzande — Tel. 01748-673

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIJWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

A.R. werkgever, aan U de daad om jong A.R. verder te helpen in z'n leven. 25 j., G.G., Mulo, Ned. Hand., Typen etc. Sportief en beslist harde werker. Adm. en organisatorische ervaring. Heeft U een goede betrekking voor hem? Brieven onder no. A 21 Adv. Adm. Ned. Ged., Bottemstraat 45, Zaandam.

BUREAU VOOR VASTE GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur
Bloemstraat 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gev. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen. ALLE VERZEKERINGEN

BON

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Moeder is trots op je!

Je had mij geen groter genoegen kunnen doen dan met dit mooie rapport! Het maakt me echt gelukkig, jongen... En wat zou ook Vader dit heerlijk hebben gevonden. Vader heeft bij zijn leven alles voor ons gedaan wat hij maar kon. Ik hoop, dat je net zo wordt als hij: een man met verantwoordelijkheidsgevoel. Alles wat wij hebben, onze woning, kleren, het geld voor de school - Vader heeft er op tijd voor gezorgd toen hij de Ideaalpolis nam. Elke maand krijgen wij de rente op het kapitaal dat hij verzekerde... bij de „1845“... en daardoor kan ik nog zo goed voor jullie zorgen. Of neen: eigenlijk is hij het, die nog steeds voor ons zorgt... 't Is Vaders verzekering! Onthoud dat als je groot bent...

Uw assuranteman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

uw **ZENUWEN** wordt U volledig de baas met **NEUROTONIC** niet verdovend maar genezend het zenuwpreparaat dezer tijden

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL: 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

INNEMEE & ZN. N.V.
BEGRAFENIS-TRANSPORT
DEN HAAG
Telefoon 115940
HAARLEM
Telefoon 10441
DELFT
Telefoon 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

UIT PERS EN PERIODIEK

Regering op weg naar

Hofstra I

Troonrede en Miljoenennota hebben stof gegeven tot velerlei commentaar. Uit de vele beschouwingen kan slechts een greep gedaan worden. Het Vrije Volk (soc.) schrijft o.m.:

„Toch zijn er wel bedenkingen. In de eerste plaats wordt de eenzijdigheid in de bestedingsbeperking door de nieuwe maatregelen maar ten dele opgeheven. Wanneer men het had aangedurfd naast de verhoging van de vermogensbelasting ook een beperkte verhoging voor de inkomstenbelasting voor hogere inkomens voor te stellen, dan hadden sommige beperkingen achterwege kunnen blijven.

In de tweede plaats: de vraag of onze economie volgend jaar weer in evenwicht zal komen, zal nu geheel afhangen van de vraag, of de particuliere investeringen binnen de perken zullen blijven. De consumptie van loontrekkers is al stabiel, de bestedingen van het rijk worden beperkt, de gemeenten zullen volgend jaar alleen het allernoodzakelijkste kunnen doen maar omtrent de investeringen bestaat geen zekerheid. Ze zijn dit jaar — ondanks bestedingsbeperking — naar schatting al weer 20 procent hoger dan in 1956. Invoering van een meer direct toezicht op het investeringspeil zou op dit punt meer zekerheid hebben gegeven.

Bovendien zou daardoor wellicht de vraag naar kapitaal en daarmee de rente op leningen gaan dalen.

En in de derde plaats zijn we bezig nogal wat belangrijke posten in een financiële ijskast te zetten: 10 miljoen wordt gereserveerd voor onontwikkelde gebieden, 50 miljoen voor eigenaarslasten in de landbouw; we gebruiken 60 miljoen van de huurblokkering ter dekking van het kastekort; defensie-uitgaven worden naar de toekomst verschoven. We lenen 260 miljoen voor zeer korte tijd van het IMF en aan de andere kant zijn we bezig de belastingen in versneld tempo te innen.

Al bij al worden zodoende de mogelijkheden om de eerste jaren veel nieuwe taken aan te pakken, wel zeer klein.

De conclusie moet zijn, dat Hofstra met deze begroting 'n belangrijke bijdrage levert tot herstel van het economisch evenwicht; dat de woningbouw van een dreigende stagnatie is gered, maar dat de gemeenten — ook al neemt het Rijk een stuk woningbouwfinanciering over — in 1958 waarschijnlijk alleen het hoognodige kunnen ondernemen en dat de mogelijkheden in de rijksfinanciën in de eerste jaren nog wel zeer beperkt zullen blijven.”

Hofstra II

De Tijd (R.K.) besluit een artikel, dat tot titel heeft „Gunstig begrotingsbeeld” als volgt:

„Wij hebben een te groot respect voor de technische bekwaamheden van minister Hofstra om te kunnen aannemen, dat hij op een totaal uitgavenbudget van ruim acht miljard zo vast heeft gezeten, dat voor een bedrag van 107 miljoen geen andere oplossing te vinden was dan het verder aandringen van de fiscale duimschroeven. Nog altijd immers bleven de ramingen der belastingontvangsten tot dusver honderden miljoenen beneden de werkelijkheid.

Ook in andere richtingen liggen mogelijkheden. Het prestige van minister Hofstra zou er niet minder op zijn geworden wanneer hij tot ieders verrassing met een Miljoenennota geheel zonder verdere belastingmaatregelen was gekomen.”

Kloek

„Nuchter en kloek” noemt Het Parool (Soc.) de troonrede. Maar het blad heeft toch wel enkele vragen:

„Wij onderschatten de gevoerde prijsstabilisatiepolitiek niet, maar als wij nu alleen maar leren, dat zij „onverflauwd (moet) worden voortgezet”, dan klinkt ons dat toch te veel in de oren als ware er op dit gebied in de afgelopen jaren wonderwat bereikt. En dat lijkt ons een schromelijke overschatting.

Hier hadden wij graag een forser geluid gehoord, vooral omdat ook door de daarop volgende uitspraak over het prijs- en mededingingsbeleid die „zullen moeten bevorderen, dat kostenverlagingen zoveel mogelijk in de prijzen doorwerken”, als in dat opzicht niet aanzienlijk meer gebeurt dan tot nog toe, de kans loopt een vrome wens te blijven. Hier ware verdere concretisering van de middelen, waarmee de regering dit prijszwaarwaardige doel wil nastreven, ons welkom geweest!

Zo hebben wij al lezende, nog wel meer vraagtekens gezet, maar desondanks blijft onze eindindruk, dat hier een kabinet aan het woord is, dat weet wat het wil en waar het op aanstevent.

De praktijk zal moeten uitwijzen of het, als de moeilijkheden zoals helaas te verwachten valt, in de nabije toekomst aanvankelijk zelfs nog groter zouden worden eensgezind zal blijven over de koers, die moet worden aangehouden.

Voorlopig willen wij echter uitdrukking geven aan onze overtuiging, dat als die eenheid behouden blijft óók waar het aankomt op het nemen van concrete maatregelen, ons volk als geheel onder leiding van dit kabinet „de zelfbeheersing en de kracht zal weten op te brengen noodzakelijk voor herstel en voor nieuwe vooruitgang. Wij spatiëren die laatste woorden, want de gevaarlijke fase van het ogenblik moet worden overwonnen maar dat kan alleen, wanneer daarachter een wijder perspectief wenkt.”

BEZUINIGING

Zelfbeperking

De Maasbode (R.K.) is niet zo heel gerust. Het blad schrijft o.m.:

„Het regeringsbeleid staat of valt met de hulp, welke het van de Nederlandse gemeenschap ontvangt. „Lip-service” aan de geest van de Troonrede volstaat niet. Helaas is opvoeding tot economische zelfbeheersing de laatste jaren geen opvallend kenmerk geweest, noch van het overheidsbeleid, noch in de loon- en prijsverlangens van grote groepen van het bedrijfsleven. Het is een schrale troost voor degenen, die de huidige overbestedingen voorzagen en er tegen waarschuwd, hun voorspellingen thans uitgekomen te zien. Laten wij — ondanks het verleden — hopen, dat het een reëler troost zal blijken, te zien hoe de overheid en het bedrijfsleven in deze moeilijker geworden omstandigheden in staat zijn tot zelfbeperking en tot werkelijke onderschikking aan het gemenebest. Ook de volksvertegenwoordiging heeft op dit punt een zware verantwoordelijkheid bij het afwegen der beperkingen. Zelfbeperking is moeilijk, doch terugschroeven van bepaalde subsidiëringen is een niet minder netelige zaak. De Tweede Kamer heeft ter zake steeds een weinig coherent beeld te zien gegeven.”

Vertraagd

Het Algemeen Handelsblad (lib.) besluit:

„Zo geeft deze troonrede alles tezamen, zoals het voor een nuchter volk betaamt, blijk van werkelijkheidszin. Al heeft de eindeloze kabinetscrisis van 1956 gemaakt, dat de vereiste soberheid in sterk vertraagd tempo volledig aan de orde komt, toch maakt tenminste deze troonrede een geenszins slechte indruk. Wie oppositie om der wille van de oppositie als een heilloze bezigheid beschouwt, moet eerlijkheidshalve erkennen, dat hier het zo nodige herstel van evenwicht wordt

beoogd. Reeds het streven is schoon. Schoner nog zal het zijn, wanneer dit streven door aanvaardbare daden tot werkelijkheid wordt.”

Dualisme

Het Vaderland (lib.) is minder voldaan en schrijft o.m.:

„Wij hadden ons haar heel wat krachtiger, gespierder kunnen voorstellen. Deze troonrede doet ons meer denken aan een aide mémoire voor een binnenskamers bespreking dan aan een noodkreet om alle krachten te verzamelen en in te zetten voor een beslissende strijd om ons bestaan. Blijkbaar hebben de ministers het neen van de minister van financiën op hun nieuwe voornemen wel aanvaard, maar konden zij zich niet opwerken tot de positie, welke hen tot de strenge zedenmeesters van volk en parlement zouden maken.

Daardoor is het dualisme in deze troonrede niet moeilijk te vinden.”

Goed begin

De Rotterdammer (chr.-nat.) besluit een artikel onder bovenstaande titel als volgt:

„Onze volkshuishouding is nog niet gezond als de bestedingsbeperking geslaagd is — daarvoor wacht ons nog een te groot programma van zeer noodzakelijke maatregelen: de woningbouw is er de voorname van en dan het Deltaplan. En bovendien moeten er overschotten worden gekweekt voor de „magere jaren”.

Dat alles is in studie, zo schrijft de heer Hofstra. En ergens anders schrijft hij dat het afkappen en inkrimpen van staatszaken eveneens in studie is. Als hij gaat inzien dat er verband bestaat tussen het een en ander, dan heeft hij niet alleen een goed begin gemaakt, maar dan kan hij onze volkshuishouding een heel eind op de goede weg brengen. Voor een socialist overigens geen gemakkelijke taak...”

IN ONS COMMENTAAR

EEN MOEILIJKE WEG

Het kabinet — en dat is niet alleen minister Hofstra — is de weg van bezuiniging opgegaan. Op welke wijze het zich voorstelt een bedrag van ruim f 500 miljoen te bezuinigen, zal eerst duidelijk worden als de verschillende hoofdstukken kunnen worden nagegaan. Behalve bezuiniging wordt — zoals wel te verwachten was — ook belastingverhoging voorgesteld.

Reeds nu blijkt, dat in de Staten-Generaal straks de vraag naar voren zal komen of bepaalde bezuinigingen wel noodzakelijk zijn, of voor bepaalde aangelegenheden toch geen gelden beschikbaar gesteld moeten worden en ook, of verdergaande belastingverhoging tal van bezuinigingsmaatregelen niet zou kunnen voorkomen.

De socialistische pers — met name Het Vrije Volk — doet het voorkomen, alsof ons land momenteel door minister Hofstra wordt geregeerd. „Hofstra bezuinigt drastisch ter wille van de woningbouw” „Hofstra wil woningbouw veilig stellen”. „Hofstra levert een belangrijke bijdrage tot herstel van het economisch evenwicht.”

Een minister van Financiën is natuurlijk een belangrijk man. Hij neemt in het kabinet een hoogstverantwoordelijke plaats in. Maar zonder medewerking van zijn collega's zou hij deze begroting voor het jaar 1958 niet hebben kunnen indienen.

In de trant, waarin de socialistische pers schrijft, is onbegrijpelijk deze zin in Het Vrije Volk: „Wanneer men het had aangedurfd naast de verhoging van de vermogensbelasting ook een beperkte verhoging van de inkomstenbelasting voor hogere inkomens voor te stellen, dan hadden sommige beperkingen achterwege kunnen blijven.”

Wie zijn die „men”? Waarom heeft in dit geval minister Hofstra, die immers de man is, die alles doet, het niet aangedurfd met bedoelde belastingverhoging te komen?

Het is duidelijk. De regering is op de goede weg. Of zij er in zal slagen die weg ten einde toe te gaan, zal in de komende maanden moeten blijken. Zeker is wel, dat het toch een moeilijke weg zal zijn.

Als u leden wilt werven voor uw K.V. of abonnees maken op Nederlandse Gedachten, dan is daarvoor slechts één doeltreffende manier.

Deze manier is: Ga er op uit. Natuurlijk hebben brieven en drukwerken hun nut. Ik zal de laatste zijn om het nut ervan te ontkennen, maar ze dragen een eigen karakter. U kunt er in korte tijd een bijna onbeperkt aantal mensen mee bereiken, daardoor kan een gering percentage resultaten oplopen tot een totaal dat meetelt.

Voor leden werven en abonnees maken hebt u geen keus uit een groot aantal adressen.

U mag niet verwachten dat u dit wel per brief afkunt, of erger nog het aan een slecht verzorgde stencil overlaten.

Het kan niet anders of die methode moet op teleurstelling uitlopen.

Daarom: Ga er op uit, met of zonder steun van drukwerk.

U zult daarbij heel wat moeilijkheden ontmoeten. Wat voor een oner-

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Op het propagandapad (I)

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

varen propagandist een moeilijkheid is, blijkt voor een geroutineerde propagandaman dikwijls zijn beste kans te zijn.

In een zestal schetsjes zal ik trachten aan te tonen hoe u moeilijkheden kunt veranderen in mogelijkheden. De eerste moeilijkheid is:

Hoe U binnenkomt

U bent een ongenode gast, wanneer u ergens aanbeldt om over de A.R. te spreken. Dat behoeft het bezoek niet onaangenaam te maken, maar u dient er rekening mee te houden dat u niet bent uitgenodigd.

Er kunnen allerlei belemmeringen zijn, die een gesprek in de weg staan.

Die moet u respecteren. U probeert dan een afspraak te maken voor morgen of voor de volgende week.

U kunt op die wijze ontdekken of de belemmering een werkelijk bezwaar is of een uitvlucht.

Een rasechte propagandist gaat voor een uitvlucht niet opzij.

Wanneer u een afspraak hebt gemaakt, moet het al heel creemd lopen, als u de volgende keer niet wordt ontvangen.

Omdat u een ongenode gast bent moet u beginnen met te zeggen wat u komt doen. Dit eerste zinnetje is het enige van het hele gesprek, dat u thuis kunt klaar maken.

Ik zeg meestal: „Goedenavond mevrouw, ik kom eens een praatje maken over de Anti-Revolutionaire Kiesvereniging, als het tenminste gelegen komt.”

Het is niet de bedoeling dat u dit zinnetje klakkeloos overneemt. U moet woorden kiezen die bij uw persoon passen, anders klinkt het als een opgezegd lesje.

Daarvan kunt u geen resultaat verwachten. Niet alleen uw mond moet de woorden zeggen, uw gezicht moet meespreken en er moet vertrouwen klinken uit uw stem.

Dat eerste zinnetje kunt u gerust thuis oefenen. Gaat u eens voor de spiegel staan terwijl u dat zinnetje zegt. Misschien ontdekt u welke rare grimassen daarbij worden gemaakt. Als u een tape-recorder bezit, kunt u dat zinnetje opnemen. Wellicht kunt u dan ontdekken, hoe u iets stunteligs uit uw stem kunt wegnemen. Deze methode lijkt kinderachtig, maar bedenk dat beroemde sprekers deze methode hebben toegepast. De meeste mensen zijn zich hun eigen fouten niet bewust.

Stel vragen

De reacties op uw eerste zinnetje kunnen zeer uiteenlopend zijn. Het kan zijn dat men u meteen binnennodigt, maar veel vaker krijgt u nauwelijks antwoord.

Dat is geen antipathie of onbeleefdheid. Het is een natuurlijke reactie van uw gastheer. Hij heeft zich niet op het gesprek voorbereidt, zoals u.

Deze houding stelt de beginnening voor onoverkomelijke moeilijkheden, toch is er een heel eenvoudige oplossing voor.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„We wat verder zijn, zal 't wel anders worden... Maar ze waren nu al vijf maanden getrouwd — o, wat ging de tijd toch verbazend snel — en het was nog niet anders geworden met haar.”

Suus had er met niemand over gesproken, met moeder niet en zelfs met Jasper niet, maar in haar hart was een hevige verlangen naar een kind. Tot op heden zag zij daar vergeefs naar uit. Maar als zij hieraan dacht, werd zij bijna kwaad op zichzelf. Pas vijf maanden getrouwd. Pás vijf maanden — ze mocht niet ongeduldig zijn. En misschien was het zelfs goed, want in 't begin had mevrouw Groteman toch duidelijk laten merken, dat zij niet gesteld was op kinderen boven haar hoofd.

„Je kunt vannacht gerust hier blijven,” hervatte moeder het gesprek. „Maar denk er om, Suus: Je moet er geen gewoonte van maken.”

Vader knikte en zei: „Zo wil ik het ook gezegd hebben. Je moet zó denken: Getrouwd is getrouwd. Een getrouwde vrouw hoort in haar eigen huis te slapen. Er zijn honderden jonge gehuwde mensen, die nog bij hun ouders zijn omdat er geen huis voor hen is. Die snakken er naar om eindelijk tussen hun eigen spulletjes te zitten. Die benijden jou, Suus.”

Suus moest het beamen. Ja, vader had natuurlijk gelijk. — Maar bij mij is alles anders omdat mevrouw Groteman mij niet mag, dacht zij somber. Of tilde zij te zwaar aan de humeurigheid van de verhuurster?

Toen Jasper van haar te horen kreeg, dat zij een paar nachten in het huis van haar ouders geslapen had, zei hij daar weinig op. Suus bemerkte echter aan zijn gezicht heel duidelijk, dat het hem niet zinde.

„Maak het vader en moeder maar niet te lastig,” zei hij nadenkend.

„'t Was maar voor een paar keer — ik was zo alleen, zie je,” antwoordde Suus zo opgewekt mogelijk.

Doch toen Jasper een dag of tien later weer over de grenzen moest en de eerstvolgende nachten niet thuis zou kunnen zijn, zei hij 's morgens bij het afscheidnemen:

„Nou slaap je vannacht toch in ons eigen huis, hé?”

Suus beloofde het; zij dacht: Ik zal sterk zijn... Maar die nacht lag zij weer urenlang wakker.

Er kwam een dag, dat mevrouw Groteman eigener beweging weer een praatje maakte met Suus. Aan niets was te merken, dat zij gedurende een paar maanden een gesprek met haar bovenbuurvrouw vermeden had.

Zij was té vriendelijk. Suus vertrouwde haar niet; ze dacht, dat er iets achter stak.

Twee dagen later — ze waren toen weer gelijktijdig aan de deur om groenten te kopen — vroeg mevrouw Groteman:

„Komt je man 's nachts niet altijd thuis? Of heb ik het mis? Ik heb er natuurlijk niet zo bijzonder op gelet, maar ik dacht...”

„Jasper moet vaak naar het buitenland, mevrouw.”

„O, is het dát.” Terwijl mevrouw Groteman dit zei, kwam er een vreemd glimlachje rond haar mond.

„Ja, ja, naar het buitenland dus... En dan dikwijls 's nachts niet thuis, hé? Natuurlijk, als je in 't buitenland zit, kun je 's nachts niet naar je vrouw komen. Ja, ja, daar heb ik meer van gehoord, ik ken dat...”

„Wat denkt u, wat bedoelt u?” vroeg Suus ontsteld.

„O, niets hoor! Ik wil je voor niets ter wereld ongerust maken. Nee, je zal van mij niets horen.”

„Maar mevrouw, u zegt...”

„Nee, nee, ik zeg al niets meer.”

Suus voelde haar benen rillen.

„Wat denkt u wel?” vroeg zij met bevende stem.

„Ik denk niets. Nee, het is heus wel goed.”

Suus voelde plotseling een huivering over haar rug gaan. De opmerkingen van mevrouw Groteman brachten haar geheel uit haar evenwicht. Ze stotterde:

„Als... als... als u maar niet... niet denkt, dat Jasper... dat hij...”

„Ik heb toch niets gezegd? Alleen maar gevraagd, of uw man soms 's nachts niet thuiskomt, meer niet. Me dunkt, dat ik niets gezegd heb. Alleen een vraag uit belangstelling.”

„U wilt er mee zeggen, dat...”

Mevrouw Groteman draaide zich met een ruk om en liep weg. Suus hoorde nog dat ze zei:

„Je denkt toch niet, dat ik je man verdacht wil maken?” Toen Suus weer boven gekomen was, viel zij op een stoel neer. Zij brak in snikken uit.

„O, je bent een gemeen mens, ontzettend gemeen!”

De volgende dag was het dametje weer uiterst vriendelijk. Maar nu was het Suus, die haar nauwelijks antwoord gaf.

Het was voor Suus ondraaglijk om in de wetenschap te leven, dat mevrouw beneden klaarblijkelijk het lage plan had opgevat om de verstandhouding tussen man en vrouw te vertroebelen. Ze woonde nu met nog meer tegenzin in haar bovenhuisje aan de Vermeerstraat. Mevrouw Groteman werkte met vergift, — met het gif van onuitgesproken verdachtmakingen.

Het kostte Suus dan ook heel veel moeite om er iets van aan Jasper te zeggen. Slechts de gedachte, dat zij er Jasper verdriet en onrust door zou bezorgen en dat hij dan evenals zij steeds aan de lage insinuaties van mevrouw Groteman zou moeten denken — het zou zijn gedachten geheel vergallen, daar was Suus zeker van — weerhield haar er van om er met Jasper over te praten.

Dat betekende voor haar, dat zij de beklemmende gedachten over de verhuurster van hun bovenwoning onuitgesproken moest laten, hetgeen haar uiterst zwaar viel.

Soms stond zij op het punt, er met Jasper over te beginnen. Slechts door zich grote zelfbeheersing op te leggen, kon zij het nalaten.

Nee, Jasper mocht hier niets van weten, want het zou hem pijn en verdriet doen en hij zou een furieuze afkeer van het mens beneden krijgen.

Zo hield Suus de narigheid voor zich alleen. Zij deed al het mogelijke om de hoofdbewoonster te mijden. Een enkele keer slaagde Suur hier niet in. Dan waren ze gelijktijdig aan de buitendeur, of troffen zij elkaar op de overloop, want er was in het huis ook nog een zolder en een enkele maal beklom mevrouw Groteman de trap erheen om er wat te werken. Op de opmerkingen, die mevrouw Groteman tijdens deze ontmoetingen maakte, gaf Suus nauwelijks antwoord. Zij kon er niet toe komen om gewoon te doen, om net te doen alsof er nooit iets gebeurd of gezegd was.

Het waren over het algemeen trouwens nietszeggende opmerkingen, die mevrouw maakte: Over de dure groenten, over de verhoging van de melkprijs, over het kille weer en over de buigheid, waar zij de atoomontploffingen de schuld van gaf.

Tijd slijt..... Het was een uitspraak, die Suus meermalen van haar moeder gehoord had. Ja, de tijd sleet overal de scherpste kanten af. Na enkele weken zakte de afkeer tegen mevrouw Groteman enigszins af bij Suus.

Waar had zij zich eigenlijk druk over gemaakt? Als dat mens beneden lasterlijke dingen uit haar duim zoog, dan moest zij dat weten. Het was voor haar verantwoording. Haar praatjes raakten kant noch wal en het was zonder enige twiifel maar het beste om zich er niet over te bekommeren. Misschien leed het mens aan aderverkalking en kon zij niet helemaal tenvolle verantwoordelijk gesteld worden voor haar onzinnige opmerkingen. Het was ook nog mogelijk, dat het een soort ziekte van haar was om verdenkingen te uiten. 't Kon een gevolg zijn van jalouzie. Tenslotte moest mevrouw zich toch wel heel eenzaam voelen. Bovendien bestond de mogelijkheid, dat zij zelf vroeger geen prettig huwelijksleven gekend had en dat zij nu de zon niet in het water kon zien schijnen. Nee, het was werkelijk het beste om er niet meer aan te denken. Suus dacht aan een opmerking, die vader veleens gemaakt had: „Jij tilt overal veel te zwaar aan, jij draagt onnodig zware vrachten door 't leven,” had hij gezegd.

Maar op een avond werd Suus eensklaps weer vervuld van afkeer voor de hoofdbewoonster.

Ze zaten aan tafel, Jasper en zij.

Jasper had die avond een vroegertje gehad, hij was al om half vijf thuisgekomen. Ze hadden gegeten en Jasper zat nu de krant te lezen. Suus had een breiwerkje onderhanden, een jumper van groene wol, waarvan zij het voorpand al gereed had.

Terwijl Jasper zijn krant liet zakken, zei hij: „Wij hebben het hier niet slecht getroffen, Suus. Mevrouw beneden is nogal schappelijk, daar mogen we dankje voor zeggen.”

(wordt vervolgd)

De oplossing is: Stel vragen.

Jaren geleden werkte ik in een zaak samen met damespersoneel. Een van die dames had de onhebbelijkheid dagenlang niet te spreken, als ze zich beledigd gevoelde.

Op een goede dag had ze reden om tegen mij haar mond gesloten te houden.

Ik beloofde één van de andere dames, te zullen trakcore. Is ze niet binnen een uur tegen me zou spreken. Ze verheugde zich al op koffie met gebak, maar het werd een teleurstelling.

Binnen een half uur had de beledigde onschuldig antwoord gegeven op een van de vele vragen, die ik haar vriendelijk stelde. Voor het uur om was, was de belediging vergeten.

Als het mogelijk is koppigheid te overwinnen door het stellen van vragen, zou u dan niet in staat zijn op die wijze degene bij wie u op bezoek bent aan het spreken te krijgen?

Voor een gesprek zijn twee mensen nodig

U kunt niet in uw eentje een gesprek voeren. U kunt in het wilde weg wat over de A.R. praten, maar u weet dan niet of uw beweringen doeltreffend. Misschien hebt u het over sociale problemen, terwijl er slechts

belangstelling is voor het middenstandsprobleem.

Als u resultaten wilt boeken, moet uw gastheer u vertellen waarover u moet spreken.

De enige manier om dat te bereiken is het stellen van vragen.

Een gesprek dat een medebestuurslid en ik hadden met iemand, die in onze omgeving was komen wonen, verliep ongeveer als volgt:

Ik: „Goedenavond mevrouw, wij komen eens een praatje maken over de Anti-Revolutionaire kiesvereniging, als het tenminste gelegen komt.”

Zij: „Ik zal mijn man even roepen.”

Ik: „Goedenavond mijnheer, we zouden graag eens een praatje met u maken over de A.R.”

Hij: „Hmm.”

Ik: „Mag ik u vragen, bent u op uw vorige adres al lid geweest van een K.V.?”

Hij: „Och, nee.”

Mijn collega: „Heeft men u nooit gevraagd lid te worden?”

Hij: „Weet ik niet.”

Ik: „Wij nemen aan dat u kerkelijk meelevend bent dan moet u wel een heel goede reden hebben om geen lid van een K.V. te zijn.”

Hij: „Och.”

Ik: „Mag ik die reden ook weten?”

Hij: „Daar heb ik geen speciale reden voor.”

Ik: „U bent toch Gereformeerd nietwaar?”

Hij: „Ja.”

Ik: „Hebt u er wel eens over nagedacht hoe het komt dat de A.R. zulk een verlies heeft geleden?”

Hij: „Dat zal nog wel erger worden, alleen de gereformeerden blijven maar over, en die stemmen niet eens allemaal A.R.”

Mijn collega: „Dat moet u beslist niet zeggen, ik ben Ned. Hervormd, maar ik ben toch A.R.”

Hij: „Het doet me genoeg een hervormde te ontmoeten, die propaganda maakt voor de A.R., maar u mag wel even binnenkomen.”

Het bleek een gezellige prater te zijn, die vele problemen overdacht had.

Als u de vragen nauwkeurig bekijkt, dan ziet u dat het een zoeken en tasten is, om contact te krijgen.

Waarschijnlijk hebben we wel meer vragen gesteld; want het duurde lang voordat de juiste snaar geraakt werd.

Het is verrassend te ontdekken dat het contact op een heel ander punt tot stand kwam als waar het gezocht werd.

Zonder vragen te stellen was hier nooit een gesprek gevolgd.

V. D. MERWE

Arjos-nieuws

Het startschot.

Op veel plaatsen is de knal van het startschot voor het Arjoswerk nog hoorbaar. De eerste clubvergaderingen zijn al weer gehouden; plannen zijn gemaakt voor het winnen van nieuwe leden en ook het oprichten van nieuwe clubs wordt al weer ter hand genomen. De Arjosmachine draait dus weer. Misschien nog niet overal zonder horten en stoten, maar dat komt binnenkort ook in orde.

Toch willen wij alle clubbesturen en ook de gewone Arjosleden nog eens op het hart binden spoedig te vergaderen, een rooster voor het hele seizoen op te maken en zich eens te beraden op de mogelijkheden om het aantal leden uit te breiden. Over dat laatste hopen wij in een volgend nummer nog meer te vertellen.

Tips voor de besturen.

In de loop van de zomermaanden werd een reeks goede raadgevingen voor het werk op en rondom de Arjos samengesteld. Deze zijn nu gebundeld en gedrukt en worden door bemiddeling van de districtsbesturen en de provinciale verbanden uitgereikt. Wanneer een bepaalde club binnen afzienbare tijd niet in het bezit komt van deze bundel, doe er dan navraag naar.

Wij moeten, dat het tijdstip van verschijnen de clubs in de gelegenheid stelt om aan het begin van het seizoen gebruik te maken van de nieuwe ideeën en mogelijkheden, die daarin zijn neergelegd. Maak er dan ook gebruik van.

De eerste.

In Burum (Fr.) werd vorige week een Arjos opgericht. Het begin is goed met maar liefst 29 leden. Dank zij de activiteiten van de heer Top kon dit succes worden bereikt.

Hoewel de schrijver van deze rubriek geen sprankeltje Fries bloed in de aderen heeft, verheugt het hem toch buitengewoon, dat juist de eerste club in het nieuwe seizoen in Friesland werd opgericht. Tijdens het afgelopen jaar moest er enige teruggang worden geconstateerd in deze provincie. Maar nu, nauwelijks begonnen, komt daar de eerste nieuwing uit de bus. Dat is taal en dat is werken!

Wel een voorbeeld voor andere provincies om het er nooit bij te laten zitten, ook al gaat het een poosje minder goed. Wij zijn er van overtuigd, dat Burum door nog veel andere plaatsen zal worden gevolgd. Vooral in deze omgeving schijnen er nog mogelijkheden genoeg te zijn.

Jaarvergadering Friesland.

Onlangs kwam ons het verslag van de Friese Arjos over 1956 onder ogen. Helaas kunnen wij dat hier niet uitvoerig behandelen, maar toch dient even vermeld te worden, dat de geest van dit verslag er één is van: mouwen opstropen en aanpakken. Friesland heeft nog een andere primeur en wel op het gebied van kadercursussen.

In 1956 namen ongeveer 50 personen aan een cursus deel, waar aan de hand van stellingen gehandeld werd over: „De grondslagen van de christelijke politiek”. Wij willen er nog bij vertellen, dat deze cursus gegeven werd door eigen krachten.

Een huwelijk.

Voordat wij Friesland verlaten dienen wij toch eerst nog te vermelden, dat het lid van ons hoofdbestuur, D. J. Klein Onstenk te Dantumawoude, j.l. maandag in het huwelijk trad met mevrouw A. Pranger.

Ook van deze plaats nog onze hartelijke felicitaties en een gelukkig huwelijk toegewenst.

Algemene vergaderingen.

In verschillende provincies worden binnenkort jaarlijkse algemene vergaderingen gehouden.

Zeeland opent de rij op 26 september a.s. 's middags om 3.00 uur in de Westerkerk te Goes. Er staat een punt op de agenda, dat veel Zeeuwse harten en ook het onze met droefheid zal vervullen, n.l. het afscheid van de provinciale voorzitter D. J. Rouw. Verder zal mr. H. van Andel uit Vlissingen spreken over: „Een Nederlandse taak voor Nieuw Guinea”.

Groningen volgt dan op 2 november. Ook daar een afscheid en wel van Silvis, die, in verband met het voorzitterschap van de Nationale Organisatie, de provinciale hamer aan een ander gaat overdragen.

Zaterdag, 15 november, is het een drukke dag.

In Noordholland draagt mr. Boertien zijn functie over, tijdens de te Wijk aan Zee te houden vergadering. Diezelfde middag vergadert ook het provinciaal verband van Utrecht.

Om in stijl te blijven tenslotte nog een mededeling over de jaarvergadering

9 SEPT.

Misschien herinnert u zich nog de ontboezeming van een van mijn vrienden: „laten we afspreken, dat we vandaag geen belasting meer betalen, dat we niet reageren op welke waarschuwing, aanmaning of dergelijke vriendelijkheden. We doen niets, schrijven niets, antwoorden niets. Kijk dan eens wat er gebeurt. Er zijn geen ambtenaren genoeg om de dan ontstane chaos het hoofd te bieden.....”

Ik moest daaraan weer denken toen ik las, dat de belastingambtenaren de klok op vijf voor twaalf hebben gezet. In vele ambtenaarsgezinnen heerst bittere nood. Zij zijn nu in verzet gekomen, waarbij de woorden van hun Belgische collega's werden gebruikt: „geen opslag geen aanslag.” Denk nu niet, dat ik in mijn handen wrijf. Een regering moet haar ambtenaren goed betalen, vind ik. Doet zij dat niet, dan dreigt onherroepelijk corruptie. Wie verwacht, dat een ambtenaar met een gezin van rond f 300 per maand kan rondkomen, die maakt een ernstige denkfout. Ik las ook, dat er een modelactie dreigt. Die is er nog niet, als ik mijn aanslagen van de laatste tijd na ga. Maar nog eens, het gaat niet om de belastinggrappes. Het gaat om ernstige dingen, die ook door de regering ernstig bekeken zullen moeten worden.

10 SEPT.

Een lege schatkist en een volk, dat boven zijn stand leeft zijn begrippen, welke ons volk slecht liggen, moet de voorzitter van de Eerste Kamer gezegd hebben tijdens een industrie-reis van parlementsleden. Het blijkt zonneklaar, dat de algemene moeilijkheden ook zeer zwaar op de beroemde Nederlandse koopvaardij drukken, die nu amper kan concurreren. Zo'n reis van Kamerleden langs industrieën en ondernemingen is van groot belang. Onze volksvertegenwoordiging wordt aldus — met alle eerbied gezegd — met de neus op de problemen gedrukt. Ondernemers en arbeiders zullen onaangename maatregelen moeten gaan nemen om de inflatie te be-

zweren, leerde ik. Want de financieel-economische toestand van Nederland is benauwend.

11 SEPT.

Dat de torenklok van Knollendam (Zaanstreek) stil staat zal u waarschijnlijk niet van streek brengen. Maar dat hier de tijd is blijven stilstaan omdat er geen geld is om de klok te repareren is een teken van deze tijd. De bestedingsbeperking moet de inwoners van Knollendam wel de tijd doen vergeten. Meer dan anderen komen zij onder de indruk, dat tijd geld is. Als er geen geld is, is er ook geen tijd. En zo draaien we in een cirkeltje rond. We beperken de bestedingen. Door die beperkingen komt er werkloosheid. Werkloosheid kost geld. Het is dat geld, dat we verdienen hebben door bestedingen te beperken. Ik weet wel, dat dit kinderlijk gereedeneerd is, maar ik ben nu eenmaal wat kinderlijk. Ik wil maar zeggen, dat het recept bestedingsbeperking alleen ons zieke land niet beter maakt. Er zal operatief moeten worden ingegrepen. Als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten constateert, dat we voor een ontvrichting staan, dan zal dat wel zo zijn. Met haar zal ik blij wezen als de klok van Knollendam weer de tijd aanwijst.

12 SEPT.

Wie voor geen enkele besteding vervaard is, is Abd al-Azis ibn Abd al-Rahmán, die u beter kent als koning Ibn Sa'oe'd. Op het ogenblik kuurt Z.M. in Baden Baden, waar hij een hotel betrokken heeft à raison van f 3.000 per dag. Als u en ik een hotel betrekken — meestal logeren we bij familie —

dan betrekken we een kamer, maar mannen als Abd al-Azis ibn Abd al-Rahmán betrekken een geheel hotel. Mochten er dan nog andere gasten wonen, dan moeten zij er uit. In ieder geval is dat in Baden Baden gelukt. Naar verluidt kwam Zijne Majesteit naar Baden Baden om daar de baden te gebruiken ten einde van zijn reumatiek af te komen. Rheumatiek heeft soms te doen met politiek en zo komt het, dat hij al verschillende diplomaten uit de Arabische landen ontvangen heeft, steeds onder het genot van wat in Baden Baden Bohnenkaffee heet. Een vliegtuig met koffers, dertig luxe auto's en een verhuurwagen brachten de bagage van Z.M. cum suis naar Baden Baden. Jammer dat Rockanje niet op het lijstje van de koning staat. Ik zou een oogje toeknippen als dan in het geniep minister Drees en minister Hofstra even aanwipten. Van mijn part zetten ze dan zonnebrillen op.

13 SEPT.

Een kennis van mij, die de Britse nationaliteit bezit was vandaag ongelukkig. Het was n.l. niet alleen de dertiende, het was vrijdag ook. Mij was het amper opgevallen, maar voor bijgelovige zielen, als de Britten in doorsnee zijn moet deze dag zeer moeilijk geweest zijn. Waarom? Ik las, dat angst voor het getal dertien in het getal besloten ligt. Na het schone, volmaakte, klassieke ja Bijbelse getal 12 komt dan plotseling dertien. Een getal, waarmee je ook weinig kunt doen. Echt onvolmaakt. Wie na twaalf nog iets wil hebben komt voor de val, evenals de hoogmoed. Dus betekent dertien ongeluk. Merkwaardig is nu, dat ook vrijdag ongeluksdag is geworden (in het bijgeloof) omdat de gelovige christelijke kerk op die

dag de kruisdood van Christus herdenkt. Want vóór Christus' geboorte was vrijdag geen dag, die door bijgelovigen als ongeluksdag werd aangemerkt. En als het dan nog de 13-e is..... Maar trekt u het zich maar niet aan. Dat doe ik ook niet. Als tegenstander van al die bijgelovigheden zijn er lieden die vrijdag 13 juist een geluksdag vinden. En zo kun je natuurlijk aan de gang blijven.

14 SEPT.

Hoewel de situatie nog bedenkkelijk is, de situatie op financieel-economisch gebied wel te verstaan, is de achteruitgang van de Nederlandse handelsbalans waarschijnlijk tot stilstand gekomen. Ook de spanning op de arbeidsmarkt is wat minder.

Dat zei dan professor Zijlstra gisteren, op vrijdag de 13e, hetgeen ook weer bewijst, dat al die bijgelovigheid ten onrechte is. Zijne excellentie heeft u en mij op het einde van deze week een goede raad gegeven: we moeten een loonstijging „inverdiene”, met andere woorden: harder werken zonder loonsverhoging.

Als ik het goed begrepen heb, hebben u en ik te veel verdiend en is onze produktie bij die stijging van inkomsten achter gebleven. Dat hebben we misschien niet zo gemerkt. Het klinkt ook wat vreemd te moeten horen: „waarde William je hebt te veel geld ontvangen, terwijl je dagboekblaadjes niets langer zijn geworden.”

En ook voor gepensioneerden moet deze vermaning wat moeilijk verteerbaar zijn. Maar door de bank genomen, zoals dat dan heet, is het zo.

Wie dus de schoen past enzovoorts.....

Met deze gedachte gaan we de nieuwe week en het nieuwe parlementaire jaar maar in. Elkander vermanend en uitkijkend naar verhoging van de produktie. Wat die van regenjassen en parapluies, overschoenen en bus- en tramkaartjes betreft, is het een mooie week geweest. De oorzaak, de regen, kan niemand ons meer ontnemen.

William Frankoper

Oplossing van vorige week

Horizontaal. 1. akademie; 8. koraal; 9. parade; 11. teelut; 12. staart; 13. rolade; 14. Kantens; 16. mandril; 19. ergeren; 22. kollek; 24. illuzie; 25. harnas; 26. parias; 27. planeet.

Vertikaal. 2. kwast; 3. diamant; 4. meesten; 5. ekster; 6. priedel; 7. ratelaar; 10. sierlijk; 12. sikkepit; 15. nagellak; 17. alkohol; 18. doleren; 20. razzia; 21. niest; 23. egade.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. gepeupel uit de oorlogstijd; 8. een zintuig schijnt bij deze halfaap goed ontwikkeld te zijn; 9. gemene daad, die U tussen Hoorn en Enkhuizen vindt; 11. achterin Italië vindt U een Engels eethuis; 12. pleziertje dat meestal aanduidt dat 't geen pleziertje is; 13. verkoolde ramen als groente; 14. deze geestesziekte is op 't laatst zacht rood gekleurd; 16. schip, dat men door samenwerking met een bloem krijgt; 19. vergane wandelstok?; 22. haal Uw slee uit deze stallen: er zit

van de Nationale Organisatie. Deze wordt n.l. gehouden op zaterdag, 14 december a.s. te Utrecht.

De kadercursus.

Enkele maanden geleden besloot het Arjos-hoofdbestuur om voor het komende winterseizoen een kadercursus te organiseren. Mede dank zij de daadwerkelijke steun van het Centraal Comité is dit besluit ten uitvoer gebracht, zodat wij nu op het punt staan om er mee te starten.

Via de provinciale besturen werden ongeveer 80 deelnemers genoteerd, die zich zullen gaan verdiepen in lessen over A.R. beginselen, A.R. praktijk, staatsinrichting, parlementaire geschiedenis, economie en sociologie.

verdiens in; 24. voornaam kerkhervormer; 25. kwajongen, die bij 't dorsen te pas komt; 26. hoewel hij veel schopt, is 't geen voetballer maar een druktemaker; 27. platgeworden arbeider?

Vertikaal: 2. deze bloem...; 3... en deze plant zijn uiteindelijk gelijk; 4. dit gewauwel maakt U drijfnat; 5. schaduw van doorelkaar gegooid rommel; 6. als

U huivert gaat deze vis in lucht op; 7. keurig meisje dat willoos is; 10. een man sarde op het dak; 12. tussen haar ouders genoot Nora van het uitzicht; 15. begrafenis in Giethoorn?; 17. ongeluk, dat in een val eindigt; 18. vrouwelijke slang; 20. concentratie bij tennis?; 21. 'n soort van een neger, die in de was is; 23. goedge geroet.

1	2	3	4	5	6	7			
					8				
9									10
					11				
12									
					13				
14		15							
					16	17		18	
19			20	21					
						22			23
24									
						25			
26									
						27			

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Rumoer om Novib

Er is de laatste weken enig rumoer ontstaan over de actie van de Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijstand. Een van de bestuursleden de r.k. hoogleraar Zeegers is uitgetreden, omdat hij var oordeel is dat deze actie de aandacht van het r.k. volksdeel afleidt van de Missie en ook geld dat anders voor de Missie wordt gegeven in de kas van deze N.O.V.I.B. terecht doet komen.

De N.O.V.I.B. beoogt technisch hulpverlening te verstrekken aan minder ontwikkelde gebieden en heeft daartoe concrete plannen uitgewerkt. Er is een plan ontworpen voor de aanleg van irrigatie-werken in Griekenland en ook bestaat er een soortgelijk project voor de Soedan. Voor de uitvoering van deze plannen is geld nodig en met het oog daarop wordt in de maand oktober een nationale inzamelingsactie georganiseerd. Radio en pers zijn daarbij ingeschakeld. Zijn de bezwaren die prof. Zeegers tegen de N.O.V.I.B. inbrengt gerechtvaardigd?

Wij stellen voorop dat Zending en Missie reeds lang, voordat in internationaal verband aan de hulp aan minderontwikkelde gebieden gedacht werd en de noodzaak tot het verlenen van steun aan deze gebieden ook in niet-kerkelijke kring is gaan leven, hun geestelijke missionaire taak gepaard deden gaan met belangrijke acties ten behoeve van de verheffing van de volksgezondheid en de sociale en economische toestand in die gebieden. Daarover bestaat geen verschil van mening. Het Bestuur van de N.O.V.I.B. erkent dit niet alleen, maar is bij het organiseren van haar arbeid daarvan uitgegaan.

Niet alleen krijgen Zending en Missie een deel van de opbrengst van de in te zamelen gelden, maar ook ligt het in de bedoeling in de toekomst projecten uit te werken die het Zendingenwerk en de Missie-arbeid in bepaalde gebieden ondersteunen. Op deze basis verklaarde prof. Zeegers als vertegenwoordiger van het Kardinaal van Rossum Instituut zich bereid tot het bestuur van de N.O.V.I.B. toe te treden evenals vertegenwoordigers van protestants-christelijke organisaties. De A.R. Partij, de Chr. Historische Unie en het Christelijk Nationaal Vakverbond zegden eveneens hun medewerking toe en zijn in de N.O.V.I.B. vertegenwoordigd. Het optreden van prof. Zeegers heeft ook in onze kring enige bevreemding gewekt. De heer Zeegers maakte deel uit van het Bestuur, maar bezocht nimmer de bestuursvergaderingen. Zijn principiële bezwaren werden in dit college dus niet behandeld en blijken niet steekhoudend te zijn.

Wel kan gezegd worden dat tegen net tijdstip van de inzamelingsactie en de wijze waarop deze wordt gevoerd gegronde klachten kunnen worden geuit. Zo achten wij het onjuist dat in de bedrijven een uurloonactie wordt gevoerd, omdat hier het beginsel van de vrijwilligheid in het gedrag dreigt te komen. Ook kunnen wij ons voorstellen dat van r.k.-zijde kritiek geuit wordt op het feit, dat de geldinzamelingsactie gehouden wordt in de maand, waarin de Missie-zondag van de R.K. Kerk valt.

Maar naar onze mening is de ellende in de wereld zo groot, dat naast de kerkelijke arbeid in die gebieden, die toch voornamelijk een geestelijk karakter draagt, hulp op grootscheepse wijze georganiseerd, hetzij via de nationale regeringen, hetzij via de verenigde naties, hetzij via nationale particuliere organisaties als de N.O.V.I.B. schreeuwend nodig is. Dat Kerken, regeringen en particuliere organisaties elkaar hierbij steunen en hun arbeid op elkaar afstemmen lijkt ons dringend noodzakelijk. Het Nederlandse volk baadt in weelde vergeleken met de omstandigheden waarin vele volken leven. Ons volk hiervoor de ogen te openen, lijkt ons voort te vloeien uit de plicht van de christelijke naastenliefde.

Prijnsbeleid succesvol

UNILEVER HAD DIT BELEID OOK MOETEN STEUNEN

Vele Nederlanders scheppen er een sinister vermaak in om de welvaart die in ons land heerst als een schijnwelvaart af te schilderen. Wanneer de minister van economische zaken, prof. Zijlstra, in de memorie van toelichting op zijn begroting aantoonde dat de produktie van het bedrijfsleven de laatste jaren met 15% is gestegen en dat daaraan onze welvaart te danken is, dan haast zich de spreekbuis van hen die altijd ontevreden zijn — de Telegraaf — deze stelling af te kraken met de bewering dat tegenover de stijging van de produktie met 15% een stijging van de lonen met 30% moet worden gesteld. Daaruit zou blijken dat er in ons land een schijnwelvaart heerst. En de schuld zijn de arbeiders. Zij zijn de gulzigaards. Al dit volkspopagandistisch geleuter heeft de bedoeling de aandacht af te leiden van het feit, dat regering, parlement, bedrijfsleven en vakverenigingen er de laatste jaren in geslaagd zijn de lonen en prijzen voor een belangrijk deel in de hand te houden.

Onze kwaal op het ogenblik is dat wij de welvaart een extra duwtje hebben gegeven door met z'n allen wat meer te besteden dan onze middelen toelieten. Dat deden overheid, bedrijfsleven en consumenten. Maar daaruit te concluderen dat er een schijnwelvaart is en dat de arbeiders ons in een „fools' paradise" (een schijnparadijs) hebben laten belanden, kan toch moeilijk worden volgehouden. Ook kan men niet volhouden dat het prijsstabilisatiebeleid van minister Zijlstra een mislukking is geworden, zoals zo vaak wordt beweerd. Inderdaad is het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud sinds augustus 1956 van 107,8 gestegen tot 118,2 in augustus 1957 (inclusief de huurverhoging van augustus 1957, doch exclusief de Alg. Ouderdoms Wetpremie). Dat zijn 10,4 punten stijging in een jaar tijds.

Maar in hoeverre is deze stijging te wijten aan het falen van het prijsstabilisatiebeleid? In de eerste plaats moet erop gewezen worden dat na de internationale spanningen rondom het Suezkanaal de grondstoffenprijzen onvermijdelijk moesten stijgen. In de tweede plaats valt de aanvoer van groenten en fruit naar de veilingen buiten het prijsstabilisatiebeleid. Mislukking van de oogst voert eveneens onvermijdelijk tot prijstijgingen. Dan werd het landbouwbeleid herzien: de subsidies op melk en suiker werden verminderd of afgeschaft, hetgeen eveneens tot stijging van de prijzen van deze produkten moest leiden. Voorts vloeide uit de belastingpolitiek van minister Hofstra voort, dat de tarieven van spoorwegen, posten enz. dienden te worden verhoogd. De minister van financiën laat namelijk niet toe, dat spoorwegen, posten enz. met verliezen werken, die later door de staat moeten worden aangevuld. Tenslotte is er het huurbeleid, dat tot overhoging van de huishuren heeft geleid.

Wanneer men het effect van al deze factoren op het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud berekent, dan blijkt dat tenslotte slechts 1,5 punt voor rekening komt van de werkelijke prijsstijging, die door het prijsstabilisatiebeleid niet kon worden voorkomen. Het prijsstabilisatiebeleid heeft volkomen aan de verwachtingen beantwoord en is dus stellig geen slag in de lucht geweest; ondanks de moeilijkheden, waarvoor het landbouwbeleid en de belastingpolitiek minister Zijlstra plaatsnemen.

Wanneer men de prijsbeweging op de wereldmarkt volgt dan is een aantal

wordt gebracht en dat de Unilever geen gevolg heeft gegeven aan het dringend verzoek van het Consumenten Contact Orgaan om de invoering van dit nieuwe pakje margarine op te schorten. Bedrijfsleven en vakverbonden hebben tot dusver nauw samen gewerkt tot grote zegen van de Nederlandse economie. De houding van het Unilever-concern betekent een ernstige inbreuk op deze geest van samenwerking. Het groot kapitaal laat zich hier van zijn slechtste kant zien. Het argument van de Unilever dat het noodzakelijk is om de Blue Band van 1923 te vervangen door een nieuw artikel snijdt commercieel gezien wellicht hout. Wij kunnen dat niet beoordelen, maar het komt ons voor dat er onvoldoende redenen zijn om deze wijziging op dit ogenblik aan te brengen, tenzij het Unilever-concern meent zich buiten de volksgemeenschap te kunnen plaatsen en zich van de gang van zaken in dit land meent niets gelegen behoeven te laten liggen. In het laatste geval zouden de Nederlandse consumenten goed doen het advies van het Consumenten Contact Orgaan op te volgen en zich te houden bij het oude vertrouwde en voedzame pakje margarine van 1923. De tegenwerping van de Unilever dat de Overheid haar concurrentie aandoet door koelhuisboter tegen lagere prijs op de markt te brengen, kan evenmin weinig indruk op ons maken. Natuurlijk is dit onaangenaam, maar rechtvaardigt deze noodzakelijke maatregel, die overigens in het geheel van de voedselvoorziening bijzonder weinig te betekenen heeft, een dergelijk drastisch besluit? Wij menen dat niet het geval is en dat dit excuus meer als een uitvlucht moet worden gezien.

... prijns slag ...

grondstoffen lager in prijs dan in de periode van de moeilijkheden rondom het Suezkanaal. De koffie is thans nog 5 cent hoger in prijs dan in augustus 1956 en van de prijs van de thee kan thans ook wel wat af. Het departement van economische zaken doet dan ook zijn uiterste best om de prijsdalingen op de wereldmarkt door te drukken tot in de detailhandel.

In het licht van het bovenstaande ondersteunen wij volledig de actie die het Consumenten Contact Orgaan, waarin de vakbonden, de bedrijfscoöperaties en de Ned. Consumentenbond zitting hebben, voert tegen het Unileverconcern, dat nu een geweldige reclame-campagne is begonnen voor het aan de markt brengen van een nieuwe soort margarine dat 20 cent duurder in prijs is dan de huidige margarine. Natuurlijk staat het een onderneming vrij om een nieuw produkt op de markt te brengen, maar een bedrijf dat 70% van de omzet van margarine in ons land in handen heeft neemt een monopoliepositie in. Het Consumenten Contact Orgaan staat terecht op het standpunt dat deze actie van de Unilever rechtstreeks ingaat tegen de politiek van loon- en prijsstabilisatie en tegen het beleid inzake de beperking van de bestedingen.

Wij betreuren het in hoge mate, dat dit volksvoedsel, dat door 85% van de Nederlandse bevolking wordt gebruikt, thans door deze grootscheepse reclame-actie tegen veel hogere prijs aan de markt

IN DIT NUMMER:

Overbestedingen in het buitenland	pag. 3
Na de brochure van dr. Hommes	pag. 4 en 5
Chr. militaire tehuizen	pag. 6 en 7
Heerschappij van het recht, door prof. dr. A. M. Donner	pag. 8 en 9
Cabod Lodge	pag. 11

De nieuwe naam:

OPERATIE ORANJEKAART

- * *Tussentijdse actierapporten zijn verzonden aan Kamercentrales — een extra duwtje aan de kiesverenigingen.*
- * *De stroom der oranje kaarten wordt elke dag breder*
- * *Er worden extra nummers beschikbaar gesteld van ons blad om de werfactie te stimuleren*

SPONTAAN heeft men aan de landelijke leden- en abonneerfactie een naam gegeven. Een goede en fleurige naam, naar het ons voorkomt. In de Organisatie Commissie en later in het Centraal Comité was de wenselijkheid van een korte en krachtige aanduiding wel besproken. De behoefte daaraan was duidelijk. Een naam bedenken voor een actie is echter een riskante zaak. Men kan er zo gauw net even naast zitten . . .

Doch zie, op Prinsjesdag, de dag waarop de Oranje-koets door de straten van Den Haag rolde, bracht de post het Centraal Comité enkele brieven, die op de actie betrekking hadden. En zonder dat een prijsvraag uitgeschreven was, werd in die brieven gesproken over de „Operatie Oranje kaart”-

Ingevolge de toezegging van het Centraal Comité hebben de Kamercentrales deze week het eerste tussentijdse actie-rapport ontvangen. Dit zijn lijsten waarop alle kiesverenigingen, liggende in het werkgebied van de desbetreffende Kamercentrale, zijn genoemd. Achter deze namen is vermeld hoeveel exemplaren van de folder „Kleur Bekennen”, hoeveel verspreidingsexemplaren (voor september en oktober) van „Nederlandse Gedachten” en hoeveel oranje-aanmeldingskaarten elke kiesvereniging heeft besteld. De Kamercentrales zijn dus in één oogopslag op de hoogte met de activiteit in hun rayon.

Het Centraal Comité rekent dan ook op hun steun en stimulansen om de actie tot een goed einde te brengen. Gelukkig hebben veel kiesverenigingen dit duwtje niet nodig. Ze werken blijkbaar hard om mee te helpen het 100.000-ledental te overschrijden.

Iedere Kiesvereniging weet zelf wel of er in het rapport veelzeggende cijfertjes achter haar naam staat. Is dit nog niet het geval, welnu maak het in orde vóórdat het tweede rapport half oktober uitgaat. In deze actie kan geen kiesvereniging worden gemist. Laat dit beroep op Uw activiteit niet tevergeefs zijn.

De stroom wordt breder

De stroom van aanmeldingskaarten wordt langzamerhand breder. Wel-is-waar nog wat aarzelend, want nog lang niet alle kiesverenigingen zijn goed op slag. Het is goed nog enkele resultaten te melden. De secretaris van een K.V. te Apeldoorn, de heer F. Zwiép, meldde 14 nieuwe leden aan. De heer Van Leeuwen, penningmeester van de K.V. Wierden: 13. De secretaris van de K.V. Delft-West, de heer Balvers: 9 nieuwe leden. De heer W. Berghuis van de K.V. Delft-Zuid: 4 leden. De heer D. van der Werf te Den Helder: 8. De secretaris van de K.V. Leeuwarden-West, de heer G. Laverman meldde er 7, evenals de heer B. de Vries, secretaris van

de K.V. Sheek. Hun collega's te Huizen, te Assen en te Enschede-Noord elk 6 nieuwe leden. Een zeer fraai figuur sloeg ook de K.V. te Enkhuizen, welker secretaris de heer J. C. Jorritsma 19 nieuwe leden deed inschrijven. Hetzelfde geldt voor zijn collega de heer J. D. Witte te Rijswijk, die 11 leden liet noteren.

Drachten begon iets eerder met de actie en wierf in totaal reeds 40 leden. Deze cijfers zijn moedgevend voor de toekomst. Het Centraal Comité wacht dan ook in vol vertrouwen de volgende berichten af.

Wij hebben in dit verband nog een dringend verzoek. Willen de secretarissen op de aanmeldingskaarten goed aangeven, welke K.V. het betreft? Dit geldt natuurlijk vooral voor die plaatsen waar meer dan één K.V. bestaat. Dus:

graag de juiste naam en eventuele andere aanduiding van de kiesvereniging nauwkeurig vermelden.

Extra nummers van ons blad

Vele verspreidingsexemplaren van „Nederlandse Gedachten” zijn besteld. Deze nummers tellen elk 4 pagina's. De vraag is gerezen of het geen aanbeveling verdient om ook gewone nummers van N.G. (dus 12 pagina's tellend) gedurende enkele weken tegen sterk gereduceerde prijs voor de K.V. beschikbaar te stellen. Vooral bij het werven van abonnees kan dit zijn nut afwerpen. Deze exemplaren dienen dan evenals de folder „Kleur Bekennen” persoonlijk te worden bezorgd.

Om aan deze behoefte te voldoen is besloten, dat daartoe extra-exemplaren van de normale nummers (dus van 12 pagina's) van „Nederlandse Gedachten”, verschijnend op 19 en op 26 oktober kunnen worden besteld. De prijs bedraagt 10 cent per stuk. De bestellingen dienen vóór 10 oktober te worden gedaan op het bureau van het Centraal Comité. Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

C.C. en P.C. komen bijeen

Op zaterdag 28 september 1957 komen de leden van het Centraal Comité bijeen en op zaterdag 26 oktober vergadert het Partij-Convent, eveneens in Esplanade te Utrecht. Beide bijeenkomsten zullen de financiële jaarstukken over 1956 behandelen, evenals de begroting voor het jaar 1958.

Uiteraard zullen ook organisatorische kwesties en — niet in de laatste plaats — politieke vraagstukken aan de orde komen.

Het mag worden gezegd: in vrijwel alle gelederen en op elk niveau is de partij weer volop in actie. Ook in uw woonplaats?

ZAKELIJK?

HET is een raadsel, hoe sommigen in onze tijd kunnen menen, dat politiek een „zakelijke aangelegenheid” is. De term is vatbaar voor kritiek. Hij kon alleen in gebruik komen, omdat men dacht in de geest van het bekende gezegde: Zaken zijn zaken. En dat wil dan zeggen: zolang ik met mijn „zaken” bezig ben, redeneer en besluit en handel ik binnen het kader van feiten en cijfers. Als ik de deur van het kantoor en de werkplaats achter mij heb gesloten en naar huis ga, dan komen er andere dingen de aandacht vragen. Dan kan ik stuiten op vragen en verantwoordelijkheden, waar heel wat anders en ook heel wat méér aan de orde komt dan feiten en cijfers. Dan is er ontspanning en ontwikkeling, cultureel genot en geestelijke bezinning, en dáár gaat het om geestelijke „waarden”. De „zaken” houden we liever apart. En wanneer iemand beweert, dat de politiek een „zakelijke” aangelegenheid is, dan zet hij haar naast die andere zaken, die we graag apart houden, geïsoleerd van wat een diepere zin aan het leven geeft.

MISSCHIEN is het begrijpelijk, dat iemand die „apartheid” voor zijn zaken probeert te handhaven. Begrijpelijk, maar daarom nog niet christelijk.

Maar ten enenmale onbegrijpelijk wordt het, als iemand in deze tijd meent, dat hij de politiek ook in die apartheid kan doen delen.

Wij hebben in de laatste jaren gezien, en soms aan den lijve ondervonden, hoe de politiek het gehele leven aangrijpt, het wil beheersen, het kan teisteren. Wij hebben gezien, dat een verderfelijk politiek beginsel kan leiden tot een huiveringwekkend beleid. Wij hebben leren zien, wij moesten wel leren zien, dat de politiek diepe achtergronden heeft. En daarom is het zo vreemd wanneer er gezegd wordt, dat men vruchtbaar en positief politiek werkzaam kan zijn, zonder acht te geven op die diepe principiële achtergronden.

DEZE grote vergissing is alleen mogelijk, wanneer de politiek wordt verbrokken. Er zijn dan alleen maar actuele, meest kleine politieke agendapunten. Een enkele keer komt bij zo'n agendapunt een principiële kwestie aan de orde. Als het gaat over zondagsrust, lijkverbranding, alimentatieplicht of voetbalpool. Maar dat zijn incidentele gevallen. De andere politieke agendapunten zijn dan allemaal zakelijk. Het gaat over belastingen, prijzen, loonronden, huurblokkeringen, vakantietoelagen, over zoutwinning, aardgas en systeembouw. Een bonte volgorde van tamelijk losse agendapunten, waarbij het telkens gaat om een „zakelijke” oplossing. Die dan het liefst gevonden moet worden door overleg-op-brede-basis.

DEZE „zakelijke” opvatting, van de politiek maakt het leven oppervlakkig en brokkelig. Zij is een gevolg van geestelijke bijziendheid. Wie in ernstige mate bijziende is, kan maar een héél klein stukje van het leven tegelijk zien. Een halve regel uit een boek, een figuurtje in een patroon. Maar geen perspectief, geen grote lijn, geen wijd verband. En in figuurlijke zin geen principiële achtergrond.

HET is de heerlijkheid van het Evangelie dat het ons leert, dat alle kleine dingen van het leven van elke dag mogen en moeten worden gezien in het allergrootste verband. Dat ons werk door de zonde stukwerk dreigt te worden. Maar dat het zin krijgt en perspectief, wanneer wij het leren zien in eeuwigheidslicht.

Dat geldt ook van de politiek.

ZIEN wij haar als het bedisselen van dagelijks zich opdoende kwesties? Of als het betrachten van gerechtigheid in gehoorzaamheid aan Gods gebod? Wij zeggen: het laatste. En dán zijn er geen kleine dingen meer. Dan is er maar één grote roeping, één geheiligde opdracht, één verantwoordelijke taak. Dan willen we geen praktische zakenmensen zijn zonder meer, die een agenda afwerken, maar dienstknechten van onze Here Jezus Christus, die trouw begeren te zijn, in het grote en in het kleine. En die rekenschap zullen moeten afleggen van heel ons beleid, waarbij het als één groot geheel getoetst wordt aan de heilige norm van het Evangelie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673. STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

BON

Ook ik wil graag wekelijks 12 pagina's politieke voorlichting ontvangen. Noteer mij dus als abonnee.

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.50); kwartaal (f 1.65).

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Een internationale kwaal

Niet alleen in ons land worden de bestedingen beperkt

DE inflatie is onderwerp van ernstige zorg van de regeringen. Bij de opening van de jaarlijkse zitting van het Internationale Monetair Fonds en de Wereldbank heeft President Eisenhower wederom op dit ernstige probleem in de wereld de aandacht gevestigd. Onder invloed van de hoogconjunctuur en de daardoor toegenomen uitgaven van het bedrijfsleven — investeringen —, van de particulieren — consumptie — en de Staat — overheidsuitgaven — wordt er op dit ogenblik niet alleen in Nederland maar ook in andere landen meer uitgegeven dan de produktie toelaat. En dat ligt niet in de eerste plaats aan de produktie, want deze neemt nog wel toe, zij het in een veel langzamer tempo.

Dit laatste houdt verband met het feit, dat er een arbeiderstekort is, waardoor de toeneming van de produktie iets kleiner is dan voorheen het geval was. Wij zitten tegen het produktieplafond aan, dat maar langzaam naar boven kan worden verplaatst. De moeilijkheden worden veeleer veroorzaakt door de stijging van de uitgaven. De uitgaven zijn in het vroegere tempo blijven stijgen, zodat er meer vraag is dan de produktie aan kan. En dit leidt zoals bekend tot verhoging van het prijspeil.

In Nederland is deze situatie aanleiding geweest tot de zgn. bestedingsbeperking, tezamen met de politiek van de prijsstabilisatie van Minister Zijlstra. Na alles wat hierover is gezegd, zouden wij dit onderwerp thans laten rusten en wij willen liever onze aandacht richten op hetgeen buiten onze grenzen gebeurt.

ENGELAND

In Engeland was de belangrijkste recente gebeurtenis de verhoging van het disconto van 5 op 7%. Deze verhoging van de rente op kredieten van de Bank of England is een zeer drastische. Met deze maatregel bereikt het disconto een niveau, dat hoger is dan de laatste 35 jaar is voorgekomen.

Deze maatregel kwam tamelijk onverwacht. Weliswaar was de Britse betalingsbalans en daarmee de positie van het pond minder gunstig dan een jaar geleden, doch men had niet op een dergelijke drastische maatregel gerekend. Het genomen besluit van Minister Thorneycroft duidt er op, dat de Britse regering vastbesloten is de koers van het pond te handhaven tegen de aanvallen die hierop de laatste maanden werden ondernomen. Een van de oorzaken voor deze druk op het pond vormde de iets minder gunstige binnenlandse economische situatie. Het verbruik lag in de afgelopen maanden van dit jaar blijkens de kleinhandelsomzetten niet onaanzienlijk noger dan vorig jaar. Dit werd mede veroorzaakt door de stijging van het loonpeil met circa 5%. Aangezien de investeringen eveneens hoger blijven is de spanning in het economisch leven enigszins toegenomen. De Britse invoer is dan ook onder invloed van de grotere binnenlandse vraag sterk gestegen dan de uitvoer.

Teneinde de positie van het pond ook van binnenuit te verstevigen, kondigde Minister Thorneycroft aan, dat de overheidsinvesteringen op hetzelfde niveau van dit jaar zullen worden gehandhaafd. Dit is een tamelijk vergaande maatregel, omdat belangrijke investeringsplannen op stapel staan. Men denke slechts aan de ontwikkeling van de atoomenergie, de modernisering van de spoorwegen e.d. Het moderniseringsproces van de Britse economie wordt hierdoor vertraagd.

Belangrijk voor de verdere ontwikkeling is de ontwikkeling van de lonen. Een nieuwe ronde van loononderhandelingen staat thans voor de deur. Zouden hieruit belangrijke loonstijgingen resulteren, dan zal dit ongetwijfeld de situatie in Engeland verscherpen.

DUITSLAND

De zwakke positie van het pond werd de laatste maanden echter ook in de hand gewerkt door de toenemende kracht van de Duitse mark. Grote overschotten sieren nu al enkele jaren de Duitse betalingsbalans. Zeer terecht kon de regering Adenauer bij de verkiezingen wijzen op de gunstige situatie, waarin de Duitse economie zich bevindt.

Wij willen niet op de oorzaken van deze gunstige economische situatie ingaan. Wij zullen de vraag laten rusten of dit geheel te wijten is aan de politiek van Minister Erhard of dat wellicht ook andere gunstige factoren hebben bijge-

dragen tot de gunstige economische ontwikkeling. Feit is, dat de Duitse mark bijzonder sterk staat in het internationale verkeer.

Toch zijn de voortdurende overschotten op de betalingsbalans van Duitsland niet zonder problemen. Immers, deze overschotten zijn voor een deel het gevolg van zwakte van andere Europese landen. Daarbij komt, dat de overschotten op de betalingsbalans de tendens hebben om de binnenlandse geldcirculatie te doen aan-

zwellen en aldus de inflatoire tendensen te versterken. Wanneer er in de wereld inflatie is, is het voor een land, dat een omvangrijke buitenlandse handel heeft niet gemakkelijk, zo niet onmogelijk, om niet door deze ziekte te worden aangetast. Tenslotte kan een betalingsbalansoverschot aanleiding geven tot invoerbeperkingen door de zwakke landen. Om aan al deze problemen te ontkomen werd onlangs door eenzijdige tariefsverlaging gepoogd om de invoer in Duitsland aan te moedigen. Deze maatregel heeft echter niet de nodige uitwerking gehad. Er gingen dan ook stemmen op om de waarde van de mark te verhogen, te revaluëren.

INTERNATIONALE MONETAIRE FONDS

In verband met deze ontwikkelingen werd met enige spanning de jaarlijkse vergadering van het Internationale Monetair Fonds tegemoet gezien. Reeds stond van te voren vast, dat van devaluatie van het pond noch van een revaluatie van de mark sprake zou

Senaat geen „klusjes-kamer”

Mr. Roosjen derde voorzitter

DE TWEDE KAMER zal dinsdag a.s. een begin maken met de behandeling van de Parijse verdragen. De Kamerleden zullen zich dan dus bezig moeten houden met de gemeenschappelijke markt en Euratom. Over dit laatste verdrag zal niet zo veel te doen zijn, maar de Kamer zal moeten oppassen, dat het debat over de gemeenschappelijke markt niet dermate oeverloos wordt, dat het oninteressant wordt. Dat is ongetwijfeld een moeilijke opgave, want het gaat hier over een verdrag dat niet alleen voor ons bedrijfsleven, maar voor heel ons volk van het grootste belang is.

Het resultaat van dit debat staat bij voorbaat vast. De verdragen zullen worden aangenomen. Dat is nu eenmaal een politieke noodzakelijkheid. Daarna zal met inspanning van aller krachten getracht moeten worden de uitvoering van deze verdragen zo te doen geschieden, dat daardoor in ons land tevredenheid kan ontstaan. Het departement van economische zaken zal bij deze uitvoering een coördinerende rol moeten vervullen. Dit departement is daarvoor het meest geschikt. Het beschikt nu eenmaal over het apparaat en het heeft ook de beste contacten met ons bedrijfsleven.

Tot nu toe heeft de Staten-Generaal het na Prinsjesdag nog kalm aangedaan. De heren Jonkman (soc.) en Kortenhorst (k.v.p.) zijn beiden door H.M. de Koningin weer herbenoemd tot resp. voorzitter van de Eerste en Tweede Kamer. De Tweede Kamer had met grote meerderheid van stemmen de heer Kortenhorst weer nummer één op de voordracht geplaatst. Hetzelfde deed trouwens met de nummers twee en drie op de voordracht: de heren Van Sleen (soc.) en Roosjen (ar.). Laatste genoemde heeft nu dus wel officieel het derde voorzitterschap van zijn fractiegenoot Gerbrandy overgenomen.

Voorzitter Kortenhorst is bij zijn voorname gebleven dat voortaan de Tweede Kamer alleen op dinsdag, woensdag en donderdag zal vergaderen. De protesten van journalistieke zijde hebben voorlopig dus nog niet veel nut gehad, maar het nadeel van deze vergadermethoden zal helaas in de praktijk wel blijken. Ondanks de kortere vergadertijd wacht de Tweede Kamer nog een zwaar programma. Nadat dan volgende week de Parijse verdragen zijn behandeld, zal op 15 oktober een begin worden gemaakt met de algemene politieke beschouwingen. Daar wordt met grote belangstelling naar uitgekeken. Dan zal men kunnen constateren of de Troonrede en de miljoenennota in ons Parlement evengoed ontvangen zullen worden als in de pers. Het ziet er naar uit dat dit het geval zal zijn. Dat zal voor het Kabinet een prettige gevarwording zijn, hetgeen natuurlijk allerminst wil zeggen dat daarmee alle politieke problemen zijn opgelost.

De 29ste oktober zal voor onze minis-

ter van verkeer en waterstaat een grote dag zijn. Dan neemt de Tweede Kamer de Deltawet in behandeling. Over het belang daarvan behoeft men nauwelijks iets te zeggen. De kaart van Nederland zal opnieuw getekend moeten worden. Dat zal mogelijk worden door de gezamenlijke inspanning van heel ons volk en dat daaraan een a.r.-bewindsman leiding heeft mogen geven zal ons tot dankbaarheid moeten stemmen. Op 6 november zullen dan de algemene financiële beschouwingen worden gehouden, gevolgd door de begrotingshoofdstukken.

Voorzitter Kortenhorst wil deze begrotingsbehandeling in twee delen splitsen. Een aantal hoofdstukken zal volgens de oude methode worden afgedaan, een ander zal slechts summier worden behandeld. In dat geval zullen alle begrotingshoofdstukken voor Kerstmis kunnen worden afgehandeld. We zijn het met voorzitter Kortenhorst eens dat deze nieuwe werkwijze geen aanslag op de parlementaire controle behoeft te betekenen. Deze controle behoeft niet persé bij de behandeling van de begroting worden uitgeoefend. Men kan ook interpellieren, vragen stellen, of discussies over belangrijke onderwerpen uitlokken aan de hand van nota's van de regering. Juist daardoor zal de belangstelling voor het werk van de Staten Generaal eerder groter worden, want onze parlementariërs kunnen dan meer aandacht aan de actualiteit schenken.

We zijn het niet met voorzitter Kortenhorst eens als hij zegt het niet uitgesloten te achten dat de Eerste Kamer speciale aandacht gaat schenken aan de onderwerpen, die in de Tweede Kamer slechts summier zijn behandeld. Men kan aannemen dat de Tweede Kamer belangrijke begrotingen volledig wil behandelen. De minder belangrijke vraagstukken zouden dan voor onze Senaat overblijven. In plaats van Kamer van revisie zou zij dan „klusjes-Kamer” worden. En dat is nu echt een beetje in strijd met de staatsrechtelijke positie van de Eerste Kamer. Het is merkwaardig dat men zo'n denkbeeld kan ontvouwen in een tijd waarin gediscussieerd wordt over de mogelijkheid om de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer af te schaffen. We vermoeden dat de Senatoren zich niet veel van de suggestie van voorzitter Kortenhorst zal aantrekken en dat zij onbeïnvloed hun eigen vergaderprogramma zullen uitwerken.

kunnen zijn. De Engelse maatregel tot discontoverhoging en de Duitse uitlatingen dat de verhouding van de mark tot de dollar goed lag en dat er dus geen aanleiding was hierin verandering te brengen, lieten hierover nauwelijks enig misverstand bestaan. Wel speelde men met de gedachte om binnen zekere grenzen zgn. fluctuerende koersen in te voeren, waardoor in plaats van een vaste koers, de verschillende valuta zelf hun waarde in het internationale verkeer zouden vinden. Doch ook deze suggestie werd door de Engelse Minister van Financiën tijdens de Jaarvergadering van het I.M.F. afgewezen in verband met de nadelen die hieraan zijn verbonden. Er zal dus niets veranderen in de valutaverhoudingen. Dit betekent intussen, dat het accent blijft liggen op het streven naar een gezonde financiële en monetair ontwikkeling in de landen zelf. Dit is ook de juiste weg. Devaluatie is een noodmiddel dat men alleen mag toepassen wanneer de inflatie zover is voortgeschreden en de prijzen zover zijn gestegen, dat geen terug naar de vroegere verhoudingen mogelijk is, zoals dit in Frankrijk het geval is.

Is een dergelijke situatie niet aanwezig dan moet men langs de weg van herstel van de binnenlandse monetair en financiële stabiliteit het evenwicht herstellen. Dit betekent, dat men de inflatoire krachten moeten onderdrukken. Terecht wijst het Internationale Monetair Fonds in zijn jaarverslag op deze noodzakelijkheid. Als middelen noemt het verslag aanmoediging van het sparen en het meest economische gebruik van de staatsuitgaven en een minder snelle toeneming van het verbruik. Voorts kant het Fonds zich tegen de lage rentepolitiek, die in deze tijd van kapitaalschaarste een doelmatig gebruik van de bespaarde gelden verhindert.

In vele landen heeft men intussen al maatregelen genomen. Er zal er daarbij voor moeten worden gewaakt, dat de ontwikkeling niet in omgekeerde richting gaat verlopen. Door een al te grote voortvarendheid in deze richting is dit gevaar zeker niet denkbeeldig. Met andere woorden voorkomen moet worden, dat de activiteit in het economisch leven al te sterk wordt aangetast. De expansie in het economisch leven moet worden gehandhaafd. Voor de opvoering van de werkgelegenheid is dit van essentieel belang. Het mag echter niet ten koste gaan van inflatie, dan wordt de welvaart schijnwelvaart en is de werkgelegenheid, die wordt geschapen, onzeker.

MIS MET DE MISSIE

Tijdens hun verblijf op Nieuw-Guinea en nu hun terugkeer in Nederland hebben sommige leden van de Parlementaire Missie naar Nieuw-Guinea in de pers en voor de radio scherpe kritiek uitgeoefend op het beleid ten aanzien van dit gebiedsdeel.

Sommige dagbladen, met name Het Parool en De Volkskrant vonden een kamerlid bereid om hun oordeel in een reeks artikelen weer te geven. De heer De Kadt, socialistisch Tweede Kamerlid, stond in Hollandia reeds een correspondent van Het Vrije Volk toe een interview naar zijn krant te telegraferen, waarin den volke kond werd gedaan, dat het met de politieke opvoeding van de Papoea's helemaal mis is en dat er een termijn van 15 tot 20 jaar moet worden gesteld aan de ontwikkeling tot zelfstandigheid.

Nu stond Nederland aan de vooravond van de stemming in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties over het verzoek van Indonesië om de kwestie-Nieuw-Guinea weer op de agenda te plaatsen. Die stemming heeft inmiddels plaats gevonden. De Indonesische vertegenwoordiger J. Sastraamidjojo slaagde erin voldoende landen mee te krijgen. Nieuw-Guinea is dan ook deze week weer op de agenda van de Assemblée geplaatst. De heer Sastraamidjojo hield met het oog hierop een lange redevoering, waarin hij zich uitvoerig beriep op het interview dat de heer De Kadt in Hollandia aan Het Vrije Volk verleende om aan te tonen dat Nederland in Nieuw-Guinea niet opschiet. Nu weten wij wel dat de heer De Kadt in zijn partij een buitenbeentje is. Hij heeft lak aan de Ver. Naties en zou zelfs in staat zijn om een resolutie van de Assemblée, die tegen Nederland gericht is, naast zich neer te leggen. Hebben wij het goed dan ziet de heer De Kadt in de V.N. een club landen die onder het juk van de Afro-Aziatische en communistische landen doorgaat en daarom

• Vervolg op pag. 4

SOCIALE FLITSSEN

Ziekenfondsenbesluit

HET IS NIET ONWAARSCHIJNLIJK, dat de premie ingevolge de verplichte ziekenfondsverzekering met ingang van 1 januari 1958 wordt verhoogd. De huidige premie bedraagt 4.2%. Een meerderheid van de Ziekenfondsraad adviseert de premie te verhogen tot 4.4%, terwijl een minderheid het niet verantwoord acht verder te gaan dan tot het percentage van 4.3.

Het is nog niet bekend tot welke verhoging zal worden geconcludeerd. Ook de Sociaal-Economische Raad dient zich hierover nog uit te spreken.

Ongevallenwet

In de Ongevallenwet 1921 — de zgn. industriële Ongevallenwet dus — zijn kortgeleden enkele belangrijke veranderingen en verbeteringen aangebracht.

Enkele van deze wijzigingen zullen hier worden gereleveerd.

- De ongevalsrente wordt gebaseerd op het dagloon, dat de getroffenene genoot in het jaar voorafgaande aan de dag van het ongeval. Aan dit rentedagloon kan daarna niet meer worden getornd en aanvankelijk kon dit ook niet als er sprake was van herhaalde arbeidsongeschiktheid tengevoege van een oud ongeval. De rente werd dan weer berekend naar het oude dagloon, terwijl de werkelijke verdiensten na de eerste renteperiode bijvoorbeeld belangrijk hoger hebben gelegen. Hierin is thans verbetering gebracht door de bepaling, dat men dan recht heeft op rente, berekend naar het laatste dagloon.

- Er is een verbetering aangebracht in de vergoedingsregeling die geldt voor het lijden van schade door getroffenene en eventueel door hun geleiders tengevoege van gederde inkomsten indien de getroffenene worden opgeroepen voor een geneeskundig onderzoek of om behandeld te worden.

- Een bepaling in de Ongevallenwet schreef voor, dat aan een ongevalsgetroffene, die voor rekening van de verzekering in een inrichting verblijft, maar een derde deel van de normale geldelijke schadeloosstelling wordt uitgekeerd, indien hij niet gehuwd en geen kostwinner is. Reeds enige jaren werd deze regeling door de Bank soepel toegepast. Dat wil zeggen, dat ook een niet-kostwinner zijn volle uitkering kon behouden als hij vrij hoge vaste lasten behield (b.v. kamerhuur e.d.) gedurende de tijd van verblijf in een inrichting. De desbetreffende wettelijke bepaling is in verband hiermede verruimd en op de praktijk afgestemd.

- Aan de regeling voor beroepsziekten is een kleine uitbreiding gegeven, waardoor ook op dit punt een verbetering tot stand kwam.

Vervolg van pag. 3

niet als wereldgeweten voor fatsoenlijke landen dienst kan doen. Maar dat doet er allemaal niet zoveel toe. Wat wij onder de aandacht van de heer De Kadt en andere kamerleden willen brengen, die kritiek uitroepen op het regeringsbeleid ten aanzien van Nieuw-Guinea, is, dat het weinig elegant kan worden genoemd en tegenover de kamers en tegenover de regering om voordat de parlementaire missie rapport heeft uitgebracht en dus door de missie conclusies zijn getrokken, de regering reeds te lijf te gaan met scherpe kritiek. Wij willen niet zover gaan dat wij de leden van de parlementaire missie kwalijk nemen, dat zij in dagblad, weekblad of voor de radio van hun bevindingen in Nieuw-Guinea vertellen. Dat kan de toch al schaarse voorlichting over Nieuw-Guinea alleen maar ten goede komen, maar het is toch niet nodig dat leden van de parlementaire missie zich zo uitlaten, dat de kamer zich moet generen tegenover de regering. De regering kan zich pas na het verschijnen van het rapport van de parlementaire missie verdedigen. Zij wordt in de Assemblee der Ver. Naties op een diplomatiek ongunstig ogenblik met verhalen zoals van de heer De Kadt geconfronteerd, zonder dat het er veel tegen kan doen. Wanneer men als kamerlid deel uitmaakt van een parlementaire missie, dan dient men te beseffen, dat men het prestige van de missie en van de kamer heeft op te houden en zich niet als een loslopende individualist kan gedragen.

NA DE BROCHURE VAN DR. HOMMES

Dr. Hommes in duplo

De heer Adr. Borstlap te Utrecht citeert in zijn brief tweemaal dr. Hommes en stelt dan een vraag. Hij schrijft:

„Wat u... doet is geen discussie, geen argumentatie, maar met behulp van een goedkope slaazijn de auteur bij voorbaat diskwalificeren... zonder eerst argument tegenover argument te stellen. U begint aanstonds al met een eendoordeel, terwijl u nog geen enkele poging hebt gedaan om mijn argumentatie te weerleggen...”. Aldus verweert dr. Hommes zich tegen de redactie van ons blad (men zie het nummer van 7 september). Een tweede citaat: „...Het verweer van de heer C. Smeenk, een van onze beste pioniers en bouwers van de christelijke vakorganisatie in het verleden (bedoeld is het verweer dat de heer Smeenk schreef tegen een artikel van de hand van prof. Zuidema in „Patrimonium”), hiertegen in De Gids van 6 april 1957, is zo zwak dat ik en om de zaak en om de heer Smeenk zelf, voor een lief ding wilde dat het nooit geschreven ware...”. Aldus dr. Hommes op pagina 21 van zijn brochure. Vraag: Mag dr. Hommes zich tegenover de heer Smeenk veroorloven, wat anderen zich niet tegenover dr. Hommes mogen permitteren?”

Diefstal?

„Is huurblokking diefstal?” zo vraagt dr. O. Kooi te Amsterdam en hij schrijft dan:

„De kwalificatie „diefstal” die dr. Hommes gebruikt heeft me zeer verbaasd. Wanneer er in verband met de overheid over diefstal gesproken wordt, denk ik b.v. aan het roven van Joodse bezittingen door de Duitsers in de jaren 1940—1945. Maar in de Bijbel staat dat de overheid o.a. het recht heeft belastingen te heffen. Als er nu eens een huurbelasting gekomen was, dan zouden wij die belasting niet diefstal (overtreding van het achtste gebod) hebben mogen noemen, ondanks het feit dat een bepaalde groep van de bevolking erdoor getroffen zou zijn. Dan zouden we immers ook de vermogensbelasting, de grondbelasting, de fietsplaatjes van vóór de oorlog en alle andere belastingen die niet de volledige bevolking treffen, als diefstal kunnen kwalificeren. De huurblokking, die veel meer het karakter van een gedwongen lening dan van een belasting heeft, dus minder ingrijpend is, mogen we dan zeker niet als diefstal betitelen.

Scherp geformuleerd komt de uitspraak van dr. Hommes neer op het „geven van vals getuigenis” en omdat de beledigde partij hier de overheid is, maakt dr. Hommes zich ook schuldig aan overtreding van het vijfde gebod.

Het is niet mijn bedoeling van dr. Hommes te zeggen dat hij zich willens en wetens niet aan de Bijbel onderwerpt. Het beroep in zijn brochure op het achtste gebod in verband met de blokkering is mijns inziens echter niet ter zake. De term diefstal lijkt mij dan ook een revolutionaire term te zijn, waarvan we het gebruik beter aan liberalen kunnen overlaten.”

Uitvoering

De heer H. P. Baris uit Schiedam vraagt, mede namens vele anderen: „Gaarne zagen wij in uw blad (ons blad), de brochure van dr. Hommes uitvoerig besproken. Hierin ligt toch ons beginsel.”

Open discussie

In een uitvoerig schrijven stelt mr. J. van der Spek uit Den Haag ons een aantal vragen nadat hij geconstateerd heeft, dat de reacties op de brochure van dr. Hommes tot dusverre naar zijn mening miserabel slecht en oppervlakkig zijn. Zijn vragen zijn:

1. Uw blad neemt in de persschouw slechts die artikelen op die grotendeels in uw lijn liggen — waarom worden b.v. nooit de artikelen van ons Kamerlid dr. Meulink in „Contact” aangehaald of van P. Groen in „Opbouw”?

2. U valt de brochure aan op zijn zwakste punten: zo b.v. wanneer dr. Hommes een samengaan van A.R. en C.H.T. bepleit en anderzijds oproept tot een gesprek met het G.P.V. Uit een oogpunt van behoudigheid is dit zeker te begrijpen — vindt u het echter niet wat al te goedkoop?

3. „Zakelijk” bestrijdt u de brochure wanneer u de ontwikkeling van het vak-

TWEEDE (EN LAATSTE) RONDE

HET MOGE WAAR ZIJN dat zien eten doet eten, even zeker is het dat het afgedrukt zien van brieven naar de pen doet grijpen. In ons blad van 7 september gaven wij een samenvatting van een aantal brieven die wij ontvingen naar aanleiding van de brochure van dr. Hommes („Zullen wij nog A.R. blijven?”) en ons commentaar daarop. En nu hebben we dan weer een niet onaanzienlijk aantal soortgelijke brieven van voor- en tegenstanders van dr. Hommes.

Ook ditmaal kunnen we niet de volledige tekst dezer brieven afdrucken, we publiceren weer wat naar ons oordeel de kern van het schrijven is en wat door anderen niet al gezegd is. En ook ditmaal: de schrijvers vergeven het ons als wij naar hun oordeel precies het verkeerde gedeelte citeren!

verenigingswezen beschrijft en daarbij poogt aan te tonen, dat de huidige positie van de vakvereniging een andere is dan vroeger. Akkoord. U wijst er dan op, dat het C.N.V. thans de P.B.O. als een van de belangrijkste onderdelen van zijn program beschouwt en meent dat daarin de christelijk-sociale gedachte wel sterk tot uiting komt. Is dat wel zo? Naar veler smaak doet zich hier de socialistische invloed sterk gelden. De C.A.O. zou veel meer in de lijn van de christelijk-sociale actie liggen.

4. Voortdurend wordt erop gehamerd, dat de toon van dr. Hommes niet deugt. Maar vergeet u niet dat we te doen hebben met een „cri de coeur”. U hebt misschien gelijk maar dat mag nog geen reden zijn om de zakelijke motieven niet voluit te toetsen aan de A.R.-beginselen. Begint u daarmee nu eens. Heb de moed om een open discussie in uw blad aan te gaan, zoals ook door dr. Hommes wordt voorgestaan. Of is dit soms een te heet hangijzer? Wij moeten ervan af dat alleen de elite het voor het zeggen heeft en dat de massa maar moet volgen.”

Wie zijt gij, U?

Een lezer wiens naam we niet gaan noemen omdat hij hiertegen bezwaar heeft, schrijft:

„Als ik U schrijf weet ik evenmin als dr. Hommes wie die U is. U bindt de strijd aan met dr. Hommes — wie zijt gij, U? Waarom hebt ge uw naam in Ned. Gedachten van 7 september niet bekend gemaakt?”

A.R.T.C.

De heer P. M. H. Quist te Hilversum wil ook weten wie „U” is en hij wil ook een open discussie. Meer dan dat zelfs. Hij vraagt:

„Graag zouden wij weten of het standpunt van Nederlandse Gedachten het standpunt van de partij is en of het niet mogelijk en noodzakelijk is dat de A. R. P. eens een soort Ronde Tafel Conferentie hield waar iedereen eens kan zeggen wat hij als A. R. denkt hoe het moet en hoe het niet moet”.

Al te grof

De heer A. Bomas te Amsterdam, zichzelf voorstellende als „abonnee van Trouw, Nederlandse Gedachten, De Telegraaf en Elsevier”, stuurde ons twee brieven. In de ene klaagt hij over de eenzijdigheid van onze rubriek pers en periodiek en in de andere (zeer uitgebreide) strooit hij een aantal beschuldigingen rond die zo grof zijn, dat wij vrezden dat hij voor de rechter zou worden gedaagd wegens belediging als wij ze zouden publiceren. Een van onze vorige brieven schrijvers krijgt het etiket „N.S.B.-er” op de rug gespeld; van onze a.r.-ministers heet het dat ze „alleen maar tegen kleine kartelletjes zijn want de grote durven ze toch niet aan” — en dat zijn dan nog maar de heel zwakke beschuldigingen.

We kunnen hem alleen maar de raad geven te denken over wat hij in zijn lijfbladen leest en dan nog eens driemaal na te denken alvorens te gaan schrijven!”

Geen gesprek meer

„Is uw blad alleen van de redactie?” zo vraagt de heer F. A. Evers te Almelo zich af. En hij beantwoordt zelf die vraag; aldus:

„Het blad is toch van allen die het lezen? En een ieder heeft het recht hierin zijn gedachte naar voren te brengen. Het heet toch „Nederlandse Gedachten”?

Uit liefde voor de partij zou ik ernstig willen waarschuwen tegen het willen beknotten of willen betwisten van de rechten van lezers van uw blad, die het nu eens niet met u eens zijn op sommige punten. Gaarne hoop ik dat uw blad een open oor zal blijven hebben voor al datgene wat onder de A.R.-mensen leeft. Het is juist het grote gemis in deze tijd dat er geen of bijna geen gesprek meer is.”

Spijkers met koppen

De heer T. Stolk jr. uit H. I. Ambacht schrijft:

„Ook ik geloof dat dr. Hommes (als goed A.R.) spijkers met koppen geslagen heeft. Laat hij dan met de politieke ontwikkelingen of zaken niet zo goed op de hoogte zijn — uiteindelijk zal hij ook met deze brochure het grote doel voor ogen gehad hebben: de principiële politiek. Is het niet zo dat deze politiek in het gedrang komt in een regering, waarin de P.v.d.A. de boventoon voert?

Is het niet de hoogste tijd voor onze leiding zich te bezinnen op deze weg moet worden voortgegaan? Zullen we dusdoende niet in het kielzog van de P.v.d.A. moeten gaan varen zonder eigen wil en ondank de goede bedoelingen van onze ministers? Mét mij geloven velen dat bezinning nodig is, hoofdzakelijk ook om het christelijk karakter onzer partij.”

Niet uit Elsevier

Een lange (en prettige) brief, handelend over velerlei onderwerpen, ontvingen wij van de heer Joh. Verkuyt te Heemstede. Voor wat betreft de behandeling van de brochure van dr. Hommes in ons blad, is hij ontevreden over de redactie. Hij schrijft:

„Uw opmerking dat dr. Hommes zijn wijsheid put uit Elsevier is in de eerste plaats niet juist en bovendien legt u door deze suggestie al blaam op dr. Hommes, waardoor de niet-lezers van diens brochure al voldoende afkerig gemaakt zijn. Dit neem ik u zeer kwalijk en ik zou er dikke, harde woorden over kunnen schrijven, maar ik wil me daarvoor wachten. Toen u over Elsevier schreef heb ik de brochure nog eens nagegaan en ik kon slechts tweemaal die naam vinden. Dr. Hommes zelf zegt driemaal en dat neem ik dan ook aan. Maar hij noemt zeker dertig andere en gezaghebbende personen op die hij geciteerd heeft en die u niet noemt. Dit is geen manier en u kunt dit alleen weer in orde maken indien u deze uitdrukking terugneemt. Dat is, vooral voor geleerde mensen, heel moeilijk maar het is wel het gebod van onze Heiland.”

Twee heren dienen

Tot slot een drietal alinea's uit een brief van de heer A. Hofland te Maas-luis. Hij schrijft:

„Onze partij gaat er op het ogenblik veel te gemakkelijk toe over om dingen welke totaal in strijd zijn met Gods Woord, zo maar zonder meer over te geven. Want hoeveel leden van de Tweede Kamer hebben aan de verschillende overtredingen van het achtste gebod voldoende aandacht besteed en daarom uit principiële redenen — zoals dr. Hommes die naar voren brengt — tegen gestemd?

De doorbraak is afbraak en als A.R.-mensen mogen wij daar nooit aan mee doen, want ook hier geldt Gods Woord: wij kunnen geen twee heren dienen.

Komt u, als leidinggevende personen, duidelijk voor de dag en als u wat gevraagd of gezegd wordt, behandel dan de zaken op een manier die recht en gerechtigheid en Gods eer bevordert.

en ons commentaar

THE ZEGGEN dat wij al deze brieven met genoeg gelezen hebben — en we betrekken er nu ook de reeks bij die wij op 7 september publiceerden — zou een leugen zijn. We hebben er ons ook niet boos over gemaakt, zelfs niet bij de meest grove beschuldigingen ten aanzien van onze twee anti-revolutionaire ministers (medeplichtigheid aan diefstal), ten aanzien van de anti-revolutionaire partijleiding (heulen met de vijand, gebrek aan bezinning, aanmoed en aan inzicht, en dictatoriaal optreden waardoor alleen de élite aan het woord komt en de stem van de gewone man niet wordt gehoord) en ten aanzien van de redactie van dit blad (laster, verdraaiing van feiten, onchristelijk optreden jegens een broeder, slapheid, goedkope schrijverij, enz., enz.). Deze hele reeks heeft ons slechts bedroefd. Dat

er verschillen van mening waren en zijn binnen onze partij — we wisten het allemaal en op zichzelf is dat alleen maar gezond. Maar als die meningsverschillen leiden tot miskennis van anderz goede bedoelingen, tot wantrouwen, ja zelfs tot verkettering van elkaar, dan is dat bedroevend en beschamend. En als christelijke politiek en christelijke partijvorming alleen maar een zaak van mensen was, we zouden er welhaast moedeloos onder worden. Maar we weten beter: we zijn er allen vast van overtuigd dat we als christenen in de politieke strijd een hoger doel voor ogen hebben. Gods Naam groot te maken door Zijn Woord te eerbiedigen — dat is het waar naar wij allen streven. Dat bindt ons en in dat streven willen wij schouder aan schouder staan. En dus ook nu blijven staan!

Dat streven willen we concretiseren, verstaanbaar maken voor deze tijd. En daarover zijn dan de verschillen van mening. Als wij hieronder zeer in het kort over enkele van de aangevoerde vraagstukken onze mening geven, dan hopen wij dat men het wil bezien in het licht van het bovenstaande. Wij schrijven zoals wij menen dat de feiten liggen — niet om anderen te verketteren of met handigheidjes in een hoek te drukken maar omdat wij aldus de weg voor ons zien liggen die leidt naar het doel van onze anti-revolutionaire partij.

Niet alles wat door onze briefschrijvers is aangesneden, kan in dit korte bestek behandeld worden. Wij menen ook niet dat dit nodig is, want veel waarover dr. Hommes in zijn brochure schrijft, is reeds vele malen door ons behandeld. Lang voordat dr. Hommes zijn brochure schreef hebben wij uitvoerig onze mening gegeven over de huurblokking. Dat dr. Hommes het daarmee niet eens is, is zijn goed recht. Maar noodzaak het enkele feit van het verschijnen van een brochure ons om dan maar nogmaals onze visie op die hele zaak uit de doeken te doen? En zo is het met meerdere punten van dr. Hommes' brochure: ze zijn voor ons en voor onze lezers helemaal niet nieuw. Telkens weer komen ze in ons blad in behandeling — maar dan op de tijd die wij daarvoor geschikt achten en niet omdat dr. Hommes ze (alle tegelijk liefst) aan de orde stelt. Dat is ons beleid als redactie en dat beleid willen we toch wel graag zelf blijven bepalen! Overigens mogen we verwijzen naar hieronder (punt 6).

Het is wél dringend nodig om enkele punten aan de orde te stellen die door vele lezers zijn aangesneden. Voor het merendeel liggen ze op het terrein van de persgebruiken en van de organisatie binnen onze partij.

1 Dr. Hommes vraagt — en vele anderen hebben het hem nagezegd: „Wie zijt gij die met mij polemiseert?” Het antwoord is zo klaar als een klontje: de redactie van Nederlandse Gedachten! En wie die redactie vormen kunt u iedere week lezen onder op pag. 2 van ons blad. Daar staat een aantal namen van mensen die door het Centraal Comité zijn aangesteld als commissie van redactie. Zoals in de kop van iedere krant de naam van de hoofdredacteur vermeld staat. Er zijn over de brochure van dr. Hommes in vele kranten artikelen verschenen — ze waren niet ondertekend. Misschien waren ze van de hand van de verantwoordelijke hoofdredacteur, misschien van een van diens medewerkers. Maar de hoofdredacteur draagt de verantwoordelijkheid. Zoals voor ons blad de commissie van redactie de verantwoordelijkheid draagt. Natuurlijk worden er op deze regel uitzonderingen gemaakt. In ons blad zal men ook wel eens namen tegenkomen — dat gebeurt als wij artikelen plaatsen van niet-redactieleden. En in de kranten vindt men ook wel kunstcritieken ondertekend door de recensent — maar dr. Hommes zal het ons toch echt niet kwalijk nemen dat wij zijn brochure niet tot de literaire meesterwerken hebben gerekend!

2 Dr. Hommes zegt te willen afrekenen met wat hij noemt de „Elsevier-legende”. Dat willen wij ook. Hij zegt dat hij slechts drie keer

Elsevier geciteerd heeft en dat nemen we graag aan, want we hebben dat niet nageteld. Maar..... desondanks handhaven we onze beschuldiging dat zijn grote bron „Elsevier” is geweest. Omdat zijn brochure geheel en al de geest ademt van dit weekblad der malcontenten.

3 Dr. Hommes zal toch echt niet willen ontkennen dat hij wekelijks Elsevier leest en niet instemming leest. Zoals andere briefschrijvers met enige trots hebben verklaard dat zij genieten van het oprulende geschrijf in De Telegraaf en in Burgerrecht. Ergens in zijn brochure schrijft dr. Hommes: „Het christelijk dagblad moet in ieder gezin worden gelezen en voor jong en oud op bezielende wijze voorlichting geven over de politieke strijd!” Waarom dr. Hommes? Waarom juist een christelijk dagblad? Omdat de kans groot is dat de christenen door het lezen van andere, neutrale of liberale bladen, een totaal verwarrend kijk krijgen op het politiek gebeuren (en op velerlei ander gebeuren). En dat dit gevaar lang niet denkbeeldig is, dr. Hommes, u bent er naar ons gevoel het levende bewijs van — neemt u ons niet kwalijk dat wij het zo eerlijk zeggen. Het vergif dat Elsevier wekelijks spuit, hebt u ingedronken — en de gevolgen zijn niet uitgebleven. Nu gaat u al zover dat u de anti-revolutionaire ministers (uw broeders, dr. Hommes) beschuldigt van medeplichtigheid aan diefstal. Dat hebt u echt niet uit een christelijke krant gehaald — en zijn de redactieleden van de christelijke pers nu echt allemaal zulke suffe slaapkoppen dat ze dat niet hebben gezien? Of hebben ze het wel gezien maar hun geweten zulk geweld aangedaan? Kom, dr. Hommes!

3 Onze rubriek „Uit pers en periodiek” wordt met grote zorgvuldigheid samengesteld uit de grote landelijke dag- en weekbladen. Deze wijze van samenstellen is ook gebruikt toen deze rubriek gewijd was aan de brochure van dr. Hommes. Te denken dat wij alleen maar gezocht hebben naar afbrekende commentaren is een blijk van wantrouwen, dat we zonder commentaar naast ons neerleggen. Onze redactie heeft ook nog zo iets als journalistiek fatsoen en journalistieke eergevoelens.

4 „Ieder heeft het recht in Nederlandse Gedachten zijn meningen naar voren te brengen!” zo schrijft de heer Evers en ook anderen denken in die richting, zij het wat minder kras. We moeten de heer Evers teleurstellen: het recht zoals hij dat stelt heeft de lezer niet! Stelt u zich eens voor dat 20.000 lezers over duizenden-een onderwerpen hun meningen op papier schreven en dat wij dan verplicht zouden zijn al die brieven in ons blad af te drukken!

Het is natuurlijk net andersom: de redactie heeft de plicht datgene te behandelen wat onder de lezers leeft. Over al die vraagstukken een klaar en duidelijk geluid te laten horen. En als haar blijkt dat dat geluid niet begrepen wordt of dat men er anders over denkt, dan zal die redactie nogmaals met zichzelf te rade moeten gaan en opnieuw haar standpunt moeten formuleren. Dan pas kan gesproken worden van voorlichting. En als u van mening bent dat de redactie haar plicht verzaakt en niet voldoende aandacht schenkt aan datgene wat leeft onder de lezers — welnu, dien uw klacht in bij het Centraal Comité.

Dan kan dit college uw klacht onderzoeken en eventueel maatregelen nemen.

5 De heer Quist stelt voor — en anderen hebben ook soortgelijke gedachten — een anti-revolutionaire Ronde Tafel Conferentie te organiseren opdat iedereen eens kan zeggen wat hij als A.R. denkt, hoe het moet en hoe het niet moet. We nemen aan dat de mensen die dit schrijven lid zijn van de kiesvereniging in hun woonplaats. Welnu, daar hebt u uw Ronde Tafel Conferentie. U kunt daar zeggen wat u meent te moeten zeggen over de anti-revolutionaire politiek. Zegt u maar gerust hoe u er over denkt! Denken u medeleden er ook zo over, dan gaat u naar de volgende R.T.C.: de vergaderingen van staten centrale en kamer centrale. Dan ligt het partijconvent voor u open en de deputatenvergadering. Onze partij is toch heus democratisch genoeg om iedereen in de gelegenheid te stellen te zeggen wat hij of zij denkt. Als men echter geen medestanders vindt voor zijn denkbeelden — vraag u dan af of uw denkbeelden wel de juiste zijn! En kom dan niet direct met het argument: „Nu ja, men luistert niet naar een doodgewoon mannetje. Als ik maar dr. of prof. voor mijn naam had staan dan zou het wel beter gaan!” Dat is n.l. een goedkoop argument. U verbergt daarachter uw eigen onmacht om de zaak volledig te doorgronden als een specialist dat kan. Waarmee we niet willen beweren dat die specialisten het altijd bij het rechte eind hebben — maar daarvoor bestaat dan ook de mogelijkheid hen via de normale partij-organen te corrigeren!

6 Sommige briefschrijvers menen, dat wij niets anders hebben gedaan dan de brochure-Hommes disqualificeren als ondoordacht en wild. Wij deden echter méér. Zoals wij hadden beloofd, zouden wij op verschillende kwesties, in deze brochure aangesneden, terugkomen. Dat hebben wij gedaan en daar zijn wij nog voortdurend mee bezig. Wij hebben o.a. nog eens onze visie gegeven, naar aanleiding van de brochure over de taak en de positie van het C.N.V. In een hoofdartikel. Wij hebben over de sociaal overvoede maatschappij, en wat daarmee samenhangt, het nodige gezegd, en gewaarschuwd voor generalisering. Wij hebben het inconsequente aangewezen in de brochure, waarin fusie tussen A.R. en C.H. wordt bepleit en tegelijk een oriëntering in de richting van het G.P.V. Dat zijn een paar voorbeelden. Hebben sommige briefschrijvers daarvan niets gelezen? Of willen zij, dat wij elk artikel opluisterden met citaten uit het geschrift van dr. Hommes?

We moeten het hierbij laten. Laat niemand menen dat de brochure van dr. Hommes niet onze volle aandacht heeft. Maar ook: laat men ons niet dwingen om alle punten die dr. Hommes heeft aangesneden nu maar plotseling achter elkaar te gaan behandelen. De redactie heeft haar eigen werkwijze, die berust op vele jaren journalistieke ervaring der leden. Daarmee is ons blad en daarmee is onze partij het best gediend. Dat vertrouwen vragen wij van u.

CULTURELE krabbels

Waarom niet om literatuur?

VORIGE WEEK is na veel tam-tam in de Franse pers het nieuwe boek van de jonge, vermaarde Franse schrijfster Françoise Sagan in een oplaag van liefst 200.000 exemplaren op de markt gegooid. De uitgever is er van uit gegaan, dat ook dit boek, dat de titel heeft „Dans un mois dans un an”, evenals „Bonjour Tristesse” en „Certain Scurire” van Françoise Sagan door de jeugd stukgelezen zal worden. En waarom zal dat niet het geval zijn? Want ook in dit laatste boek wordt het zinloze liefdesleven tussen man en vrouw, worden de verschillende verhoudingen, die tot niets leiden, getekend. En weer voert de 21-jarige Françoise Sagan zich zelf op als medeplichtige en ook als slachtoffer van haar hoofdpersonen. In deze boeken, die nog literatuur zijn ook, vindt de jeugd vaak haar eigen ervaringen terug, identificeren de jongeren zich onwillekeurig met de hoofdpersonen. Het is benauwend. Benauwend vooral omdat van protestants-christelijke zijde in binnen- en buitenland zo heel weinig goede literatuur tegenover deze best-sellers wordt geplaatst. Het is gemakkelijk gezegd, dat meer dan ooit de weinige christelijke schrijvers, die er zijn, onze steun moeten hebben. Maar op welke wijze en wanneer kunnen wij dan deze steun verlenen? Toch is het eenvoudig: wij bidden soms om zoveel dingen. Waarom dan niet om literatuur, waar wij en de jeugd geestelijk wel bij varen?

Plaatselijke cultuur

In Zwolle is een congres gehouden van de Stichting Nationaal Overleg voor gewestelijke Cultuur. Het doel van deze stichting is, met respectering van de bestaande gewestelijke culturele instellingen, mee te werken aan de bevordering van de gewestelijke cultuur. De waarnemend Commissaris der Koningin in Overijssel, de heer J. Haverkamp, die dit congres opende, zei het nog duidelijker: „Een nationale cultuur is slechts mogelijk door de aanwezigheid van gewestelijke cultuur, die op haar beurt steunt op regionale en zelfs plaatselijke culturele activiteiten. Het is verheugend dit zo duidelijk te horen zeggen. Cultuur is niet alleen een zaak van Amsterdam of randstad Holland of van de „élite”, die zich pleegt te bewegen rond cultuurcentra en -stichtingen, maar vooral van spontane levende activiteiten in kleinere vaak plaatselijke gemeenschappen, verspreid over het gehele land.

Kostbaar bezit

Cultuur is een gemeenschappelijk en kostbaar bezit. Heel duidelijk wordt de juistheid van deze stelling gedemonstreerd door de schat van architectonisch schone bouwwerken in ons land. Het zijn echter gebouwen, die vaak in een vervallen toestand verkeren, door, zoals dat heet, de tand des tijds. En ook de verkeersmoloch eist zijn tol op. Maar gelukkig zijn er personen en instanties, die dit cultureel bezit verdedigen. Onlangs nog zijn aan het Haarlems stadhuis twee beelden van Mari Andriessen, voorstellende de graven Willem II en Floris V, onthuld. Met deze onthulling heeft het gemeentebestuur de restauratie van het prachtige stadhuis voorlopig als beëindigd beschouwd. Maar er wordt al weer aan nieuwe restauratieplannen gewerkt. Zo zal Haarlem haar oude stadhuis behouden als een rijk bezit.

Vooraan in de strijd om het behoud van onze oude gebouwen staat de Stichting Vrienden der Gelderse kastelen. Dezer dagen heeft deze stichting het geheel gerestaureerde kasteel Hernen bij Wijchen in gebruik genomen. De restauratie van deze middeleeuwse burch heeft meer dan zes ton bedragen. Maar de vrienden van de Gelderse kastelen hebben het voor elkaar gekregen. Nog meer kastelen hebben zij onder handen. Binnenkort hoopt men het zesde kasteel aan de bezittingen toe te voegen: het middeleeuwse bolwerk Ammerzoden in de Bommelerwaard. Deze Gelderse vrienden doen goed werk en zijn een stimulerend voorbeeld voor meer particulier initiatief op dit gebied.

NEEM EEN

Uitbreiding is noodzaak

NEE M 'n aandeel in zijn thuis!
De KNMB Pro Rege staat in 1958 en 1959 voor een grote uitbreiding. Niet minder dan negen nieuwe tehuizen moeten er komen. Of ter vervanging van tijdelijke oplossingen of nieuwe tehuizen in plaatsen waar nog geen tehuis is.

Voor deze uitbreiding wil de bond f 400.000.— renteloos lenen bij het Nederlandse volk. Er bestaan gegronde verwachtingen, dat de regering in deze uitbreiding een rol speelt door een ongeveer gelijk bedrag voor rente en aflossing te garanderen. Pro

Rege ziet kans zo'n een negental militaire tehuizen medewerking van de trokkenen heeft nog gezonde gedachte testante volk ning van f slagen. De f 10.—, f 25.— dus meedoen.

Ieder christen trokken

Dit heeft zien van het

Neemt dus Stort f 2.50

van op de ten name van van de Kon.

Rege te Utre

Dat is dan loze volksle afgelost.

Van de nen houdt

VOLK EN KRIJGSMACHT

WE zijn er zo gauw mee klaar: we voelen niets voor al dat militaire gedoe. Ons volk ligt het soldaatje spelen allerminst. Er zit geen greintje militarisme in onze gelederen. Wij kennen geen Pruisisch officierenkorps en evenmin is er iets te bespeuren van de algemene waardering die de Amerikaanse soldaat bij eigen volk geniet. In onze gezinnen betreft de lucht maar al te vaak als het onderwerp dienstplicht ter sprake komt en de pogingen — ook in de gelederen van onze lezers — die worden aangewend om de onmisbaarheid van zoonlief in het maatschappelijk leven aan te tonen om zodoende vrijstelling te verkrijgen, zijn vele. De militaire dienst wordt bij het overgrote deel van ons volk, in alle lagen en geledingen, maar een lastig en vervelend karwei gevonden, waar we zo gauw mogelijk door en af moeten zien te komen. We zeggen beslist niet te veel als we constateren, dat de militaire uniform niet populair is.

We zullen ons niet verdiepen in de oorzaken daarvan. Hebben onze vaders in de 80-jarige oorlog zelf de kastanjes uit het vuur gehaald of hadden we daarvoor gehuurde legers? Waren de jongens van Jan de Witt niet vaak gepreste lieden? Het volk zelf in de wapenen — we zien het in de afgelopen eeuwen maar schaars. Er is in de jaren 1940/45 wel enige kentering gekomen. Maar ook bij velen werd de verzetsgeest eerst vaardig, toen de bezetter greep naar eigen bezit en eigen gezin. Als de narigheid heel na komt, persoonlijk gaat worden, dar breekt er wat los bij de Nederlander.

Een uiting van dezelfde mentaliteit was de persoonlijke zorg die het gezin had voor de zoon die in Indonesië diende. Men voelt wel voor Jan Mulder, maar weinig voor soldaat Mulder. We zijn in waardering voor onze krijgsmacht ná 1945 beslist wel vooruitgegaan. Onze militairen worden op straat niet meer uitgejouwd voor „slagers”, „moordenaars” en ander fraais. Toch wordt in de radio en in de pers altijd weer met een speciale attentie de militaire kruimeldief gesignaleerd en is de militair-zonder-meer nog al te vaak mikpunt van allerlei derde weg-grollen en grappen. Het gebroken gewoontje moge vandaag niet meer in de etalage worden gebracht, in de binnenkamer wordt het zeker nog goed in 't vet gehouden.

Wanneer de Rus in Hongarije vorig jaar met kantinevagens had geopereerd in plaats van met tanks, dan had hij in het Westen een schare bewonderaars en aanhangers gekweekt, die het ijzeren gordijn met gejuich hadden opgehaald om de broederschap te vieren.

De bloedzondag, 4 november 1956, heeft ook in ons land de schrik er opnieuw ingebracht. Ja, het kan toch eigenlijk niet zonder krijgsmacht. Het geeft toch wel enigszins een gerust gevoel, dat we niet zonder meer onder de voet kunnen worden gelopen. We betwijfelen echter ten zeerste of vandaag de glimlach van B. en C. als masker wordt gezien. Het gaat immers wel weer wat beter. In België, Frankrijk, Engeland en zelfs Amerika lezen we van vermindering der troepensterkte. Zal onze minister voor defensie straks zijn handen vol hebben om weerstand te bieden aan de drang, die er ongetwijfeld op hem zal worden uitgeoefend door lieden die, geboeid door

de „glimlach” en gewapend met „de bestedingsbeperking”, onze vloot, ons leger en onze luchtmacht maar het kind van de rekening willen doen worden? We vrezen het! En wie dan blijft pleiten voor een verantwoorde krijgsmacht, zal ongetwijfeld weer worden gesierd met de naam: militarist.

KRIJGSMACHT en volk. We hebben de overtuiging, dat onze krijgsmacht meer zal moeten worden geïntegreerd in ons volksleven.

Het zou een noodlottige ontwikkeling zijn, wanneer onze krijgsmacht een in verschillende opzichten geïsoleerd bestaan in ons volksleven zou krijgen. We zullen alles moeten doen om te voorkomen, dat er een kloof komt tussen volk en krijgsmacht.

We zullen onze krijgsmacht en haar onderdelen meer en beter moeten leren kennen dan totnutoe het geval is. We zullen meer dan tot nog toe onze leiders van de krijgsmacht moeten kennen. We moeten weten, wie generaal Hasselman is, wie vice-admiraal H. H. L. Pröpfer en wie de commandant van onze luchtmacht is. Zij zijn leiders van enorme „bedrijven”. Ze zijn nu en vooral in tijden van dodelijk gevaar mannen die een enorme verantwoordelijkheid dragen. 't Is toch eigenlijk te zot, dat zij onbekende grootheden voor ons volk zouden zijn.

Zo zullen ook onze jonge mannen onder dienst hun directe en naasthogere commandanten moeten kennen. Menselijkerwijs gesproken zijn zij de mannen, die in tijden van oorlog het leven van hun mannen in de hand hebben. Het is altijd weer een teleurstellende ervaring, dat menig soldaat van vandaag niet weet hoe zijn commandant heet. Dit is geen verhaaltje, maar ervaring leert dit. Natuurlijk, niet alleen de soldaat is daarvan de schuld. Er zijn ook tekortkomingen in dit opzicht bij de meerderen. Maar het feit constateren wil zeggen, dat daarin verandering dient te komen.

U zult zeggen: in oorlogstijd is dat wel anders. Inderdaad. Maar onze krijgsmacht is voor een groot deel paraat, d.w.z. klaar om over enige uren het gevecht aan te gaan. Dan moet dus de zaak in orde zijn.

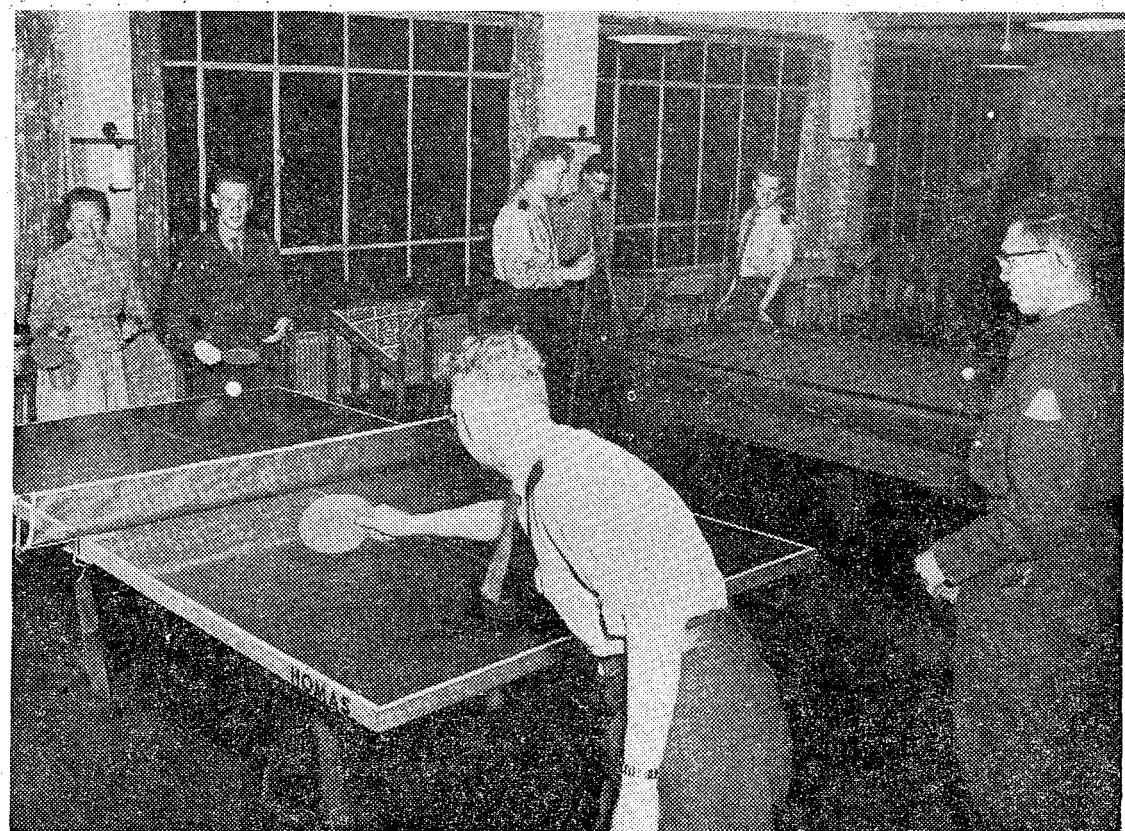
Van uitermate groot belang is de mentaliteit van het gezin, waaruit de soldaat komt. Daaraan ontbreekt wel het één en ander. Ook in onze christelijke gezinnen. Het zal u ongelooflijk in de oren klinken, wanneer u hoort, dat er gezinnen zijn die met de beste wil van de wereld niet weten waar zoonlief in garnizoen ligt. Vader kijkt moeder aan: is het niet Ossendrecht? Nee, zegt ma, 'k geloof, dat hij ergens op de Veluwe zit. (historisch). Van belangstelling gesproken! Geen belangstelling voor de militaire dienst. Een minimale belangstelling voor soldaat Mulder. Wel belangstelling voor de onevenwichtige kankerpot Mulder, die, als je 'm hoort 't onder dienst maar slecht heeft getroffen met zijn kameraden en meerderen. Het garnizoen is ver weg, de verhalen oncontroleerbaar, wie doet je wat!

Prachtig is dan ook de instelling van de ouderdag. Onze ouders kunnen persoonlijk kennis maken met de ligplaats, kazerne en... de chefs van hun zoon. Als ze hebben gezien hoe en waar de knaap is gelegerd, als ze hebben kennis gemaakt met de leiders, die dag in dag uit met hun jongen overweg moeten, valt alles weer wat mee. Maar, er komen te weinig ouders en degenen die komen zijn zeer beslist de slechtsten niet.

Het gezin zal, wil het goed zijn, zeer bewust moeten meeleven met de krijgsmacht. Dat kan op velerlei manier.

Gezin en krijgsmacht

ALS de jongemensen zich voor eerste oefening melden in de garnizoensplaats, dan passeren zij de eerste dagen heel wat tafeltjes en kamers.

Ze passeren ook dikant. Ieder die niet r.k. is, paar opkomstda gerpredikant. Wat een gezins jongen, of heeft die knaap De doorsnee bevolking is in zekere zin een hij voortkomt. En alt fend en opbeuren

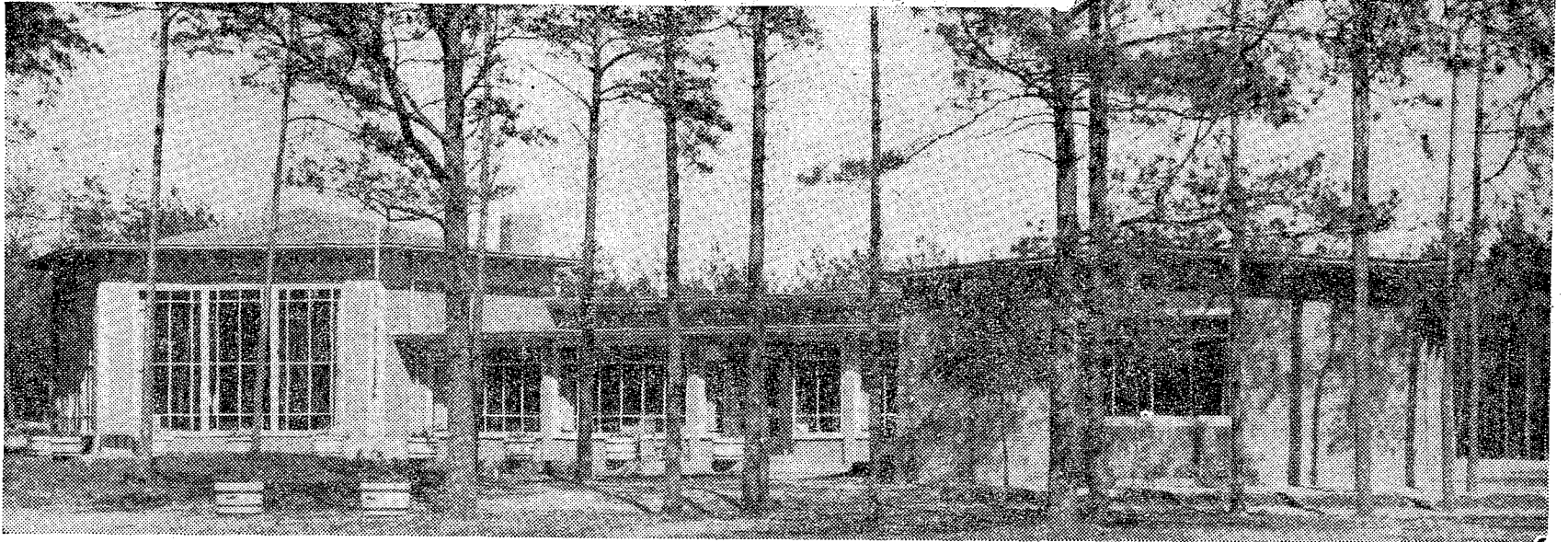
Onze vloot, kunnen ervan

Onze officieren van de achterge we krijgswaden: te gezin van die met twee „links christenjongeren, het „burgerklo hebben tegelijk borgen. Thuis

Thuis werd de Onder dienst goed als je dat gedaan, tenzij moerassig is, geten we niet, altijd weer om kan schudden is er onder dienst is een aparte Al samen. Nooit een plekje, waar je anderhalf jaar gave. Dat draagt vlakking en is jongeman die volwassene „afle zinnen niet meer derwerp op zich kerken en jeugd deze uiterst belang 't zal van onze ste plaats.

We durven de deel van onze in voorbereid of ten staat te wachten bij de entree indruk om niet een Sommigen schamen Velen „kleuren” in allerlei opzicht oneindig veel meisje, bioscoop In deze discussies een positief, een die stevig voor waardeerd. De nu eigenlijk, zo'n houding en woord gen het gezin, dat Van hem gaat doet schade aan tiviteit, zowel Natuurlijk, hij ter de ouders,

DEEL IN ZIJN THUIS

We hebben al terloops de vloot-, leger- en luchtmachtpredikanten genoemd. Er zijn er meer dan 120 in onze krijgsmacht aanwezig. Dat is een reden tot grote dankbaarheid. We denken te weinig aan het feit, dat elk jaar tienduizenden jongemannen — misschien voor het eerst — in aanraking komen met het Evangelie. Hier liggen naar de mens gesproken enorme kansen voor het Evangelie.

Daarbij mogen we de duizenden christenjongeren in de krijgsmacht niet vergeten. De predikant in de krijgsmacht staat alleen. Hij heeft daar geen kerkeraad, geen evangelisatie-commissie, geen georganiseerde groep, waarmee hij kan werken. Daarom is het zo brood-, broodnodig, dat zijn woord in houding en gebaar van de christenjongeren een concrete vorm aanneemt. Wat de dominee in zijn uur geestelijke verzorging geeft, moet mede door de christenjongeren in wapenrok worden gedragen. Het christen-zijn moet worden „voorgeleefd.” Dat kunnen alleen zij, die waarachtig leven uit het geloof in Jezus Christus. Bij

Maar deze staat op een slaapzaal waar vele anderen aanwezig zijn.

De kantine in de legerplaats is een oplossing, maar het blijft een kantine, vaak zonder sfeer, koud, zakelijk en... 't is weer een militaire instelling.

De Nederlandse militair mist gedurende zijn gehele diensttijd zijn eigen plekje, zijn eigen domein, waar hij zichzelf kan zijn. Bedenken we, dat in de Nederlandse samenleving het huiselijk element gelukkig nog altijd zeer wordt gewaardeerd, dan kunnen we begrijpen, dat menige jongeman de diensttijd juist in dit opzicht als een last ervaart.

Nu mogen we met grote vreugde en dankbaarheid wijzen op het christelijk tehuis voor militairen. Op 't ogenblik zijn er vierenvijftig in bedrijf. Dat tehuis voor militairen kan uiteraard het gezin, waaruit de jongen komt, niet vervangen. Maar het kan wel de massaliteit van de militaire gemeenschap verbreken. In dat militair tehuis wordt getracht, de gezinnsfeer te benade-

lijk identiek met somber, bedompt, kleinzielig en benepen. Hier leren ze, dat christelijk leven „nog zo gek” niet is. Vergeten we niet de dagsluiting in onze tehuizen. De tehuisleider leest om een uur of negen 's avonds een gedeelte uit de Bijbel; er wordt gebeden en gezongen. Door velen wordt dit zeer gewaardeerd. In de kazerne komt daar zo bitter weinig van terecht. U begrijpt, dat een christelijk militair tehuis een belangrijke plaats kan innemen in de periode dat de jongeman onder dienst is.

Dit werk wordt gedaan door de Koninklijke Nederlandse Militaire Bond Pro Rege. Deze bond is een interkerkelijke christelijke organisatie. De doelstelling is duidelijk. Artikel 2 en 3 der statuten luiden:

Grondslag. De bond heeft tot grondslag de Heilige Schrift als Gods Woord, van welk woord Jezus Christus, Gods Zoon, die overgeleverd is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking, het middelpunt is.

Doel. Op grond van de overtuiging, dat de christen ook als militair Jezus Christus, de Koning der koningen behoort te dienen, stelt de bond zich ten doel de verspreiding der christelijke beginselen in de krijgsmacht van het koninkrijk en de samenbinding van alle militairen en burgers, die daaraan wensen mee te werken.

Het werk heeft een grote vlucht genomen. Er zijn nu reeds 54 tehuizen, die er stuk voor stuk zijn kunnen. Het ideaal blijft: in elk garnizoen, bij elke legerplaats een protestants militair tehuis! Zover zijn we nog niet, maar het wordt wel van ons als christelijke organisatie verwacht.

Natuurlijk, er gaan nog wel enkele stemmen op, die een algemeen tehuis prefereren boven die tehuizen van de „zuilen”. Maar de mensen van de praktijk weten, dat er in zo'n neutraal tehuis, waarin ieder aan zijn trek kan komen, niemand aan zijn trek komt. Het christelijk militair tehuis is een getuigenis in de militaire gemeenschap: de christen wil gastheer zijn voor zijn jonge medemens onder het oog van Christus! Hier is dus geen water- en melk-boodschap, maar de zeer duidelijk uitgesproken bedoeling de jongeren in militaire uniform in een milieu te brengen waar het christenzijn kan functioneren. In het militair tehuis is de christen-militair medegastheer voor de niet-christen-militair. Daaraan ontbreekt nog veel. Herhaaldelijk horen we de klacht van legerpredikanten en tehuisleiders, dat christenjongeren, die toch waarachtig beter kunnen weten, onder dienst als slappelingen hun tijd verdoen! Hier is veelal het gezin de schuld.

NOG een enkel woord over de subsidiëring der militaire tehuizen. De Koninklijke Nederlandse Militaire Bond Pro Rege wordt inderdaad gesubsidieerd door het rijk (Ministerie van Oorlog en van Marine), de provincies en de gemeenten. Al deze subsidies samen brengen het toch niet verder dan 30% van het bedrag dat jaarlijks benodigd is. Dus 70% wordt door deze christelijke organisatie zelf gedragen. Het bedrag, dat jaarlijks bij de bond wordt ontvangen is rond f 800.000.— Een klein sommetje leert u, dat er dus ± f 560.000.— per jaar wordt opgebracht door protestants Nederland voor de Nederlandse militair zonder onderscheid van geloof, politieke kleur of milieu.

Vergeleken met andere grote jeugdorganisaties op jeugdgebied en de omvang van het werk in ogenschouw nemend, is de subsidie van overheidszijde van bescheiden karakter. Het kon werkelijk wel wat meer, maar onze bond wil zeer beslist het karakter van de organisatie gedragen door christenen, dus christelijke organisatie, handhaven. Subsidie moet subsidie blijven: steun! Niet voor 80% uit de staatsruif eten! En de doelstelling van Pro Rege, én haar karakter dient gewaarborgd te blijven. Dit kan alleen wanneer deze bond een warme plaats heeft in veler harten.

overweging van deze zeer voor de hand liggende gedachten springt de zeer gerichte en bewuste opvoeding in het christelijke gezin wel scherp in het oog. Nogmaals, de vraag: gebeurt dit in onze christelijke gezinnen, zal meer dan tot nog toe naar het centrum van het gezinsbeleid moeten worden gebracht. Er is geen ontkomen aan.

Christelijke organisatie en krijgsmacht

De Nederlandse militair is vierentwintig uur in dienst. U kent die kreet wel en doorziét hem ook: Hij moet te allen tijde paraat zijn. Natuurlijk heeft de militair zijn vrije uren. Dat wil zeggen, dat hij vele avonden en vele weekeinden op zichzelf is aangewezen. Hij draagt daarvoor zelf verantwoordelijkheid.

Waar moet hij in de vrije tijd heen?

Naar huis is praktisch uitgesloten.

Een enkele heeft in de garnizoensplaats familie of vrienden, waar hij af en toe — heus niet elke avond — terecht kan. Vriendelijke kerkgangsters nodigen wel eens een militair na kerktijd in het gezin.

De meesten echter hebben slechts een plaats in de kazerne, nl. de krib.

ren. Er staan een vrouw en een man klaar, die hem willen opvangen. Mensen, wat ouder en rijper dan de militair zelf. Mensen, die begrip hebben voor hetgeen de jongen in de kazerne ontbreekt en die trachten hem zoveel mogelijk tegemoet te komen in zijn wensen en verlangens! In het tehuis heeft menige soldaat niet alleen een vaste plaats, maar ook een vaste taak. Hij kan daar zichzelf zijn; hij weet zich op eigen terrein. In tegenstelling tot de kazerne en de kantine kan hij zeggen: dit is mijn tehuis. Alleen al deze kant van het militair tehuis zou voldoende rechtvaardiging zijn voor het bestaan ervan.

Maar er is meer. De soldaat kan daar doen wat hij thuis ook doet: studeren, muziek maken, debatteren, radioluisteren en gezelschapsspelen beoefenen. Hij kan daar met gelijkgezinde kameraden bijeen zijn; belangrijk, omdat in de kazerne vogels van diverse pluimage zijn dagelijkse begeleiders zijn.

Er is meer. Hij kan zijn buitenkerkelijke kamerad meenemen naar dat christelijk militair tehuis. Wist u, dat honderden Nederlandse militairen door het bezoek aan het christelijk militair tehuis hun Heiland hebben gevonden? Dat door de sfeer — een opgewekte, blijmoedige, christelijke sfeer — heel wat wanbegrip bij andere honderden ten aanzien van het christen-zijn is weggenomen? Bij duizenden van ons volk is christe-

zo'n acht ton
kleinere mi-
nuten. Goede
ing de bouw be-
d. De bond
wen in een
van ons pro-
renteloze le-
er zeker kan
lein: f 2.50,
25.—. Ieder kan
en.
Christen is be-
re dienst.
ft ten aan-
et Pro Rege.
us in zijn thuis!
2.50
woud hier-
spekening 3638
van de „Vier Ton”
n. Nieuwe Bond Pro
trek
an in de rente-
en 90 jaar wordt
ste A.R.-gezin-
Pro verzekerd!

oik
gast
s, met de legerpredi-
t van verdriet in zo'n
dags”, aldus een le-
Waarom omstandigheden,
slechte ouders heeft die
eft 'n woningellende
apakt.

e van
ndelen. Iedere soldaat is
en in het gezin, waaruit
En altijd even verhef-
ren
luchtmachtpredikanten
me

ren
dielen weten meer
erg
we denken. Onze
e steeds weer over dat
jongere jongens komen
ke
der dienst? Hoeveel
en, vorm aantrekken en
ffie
in de kast hangen,
n
stelijk pakje” opge-
ging
itioneel op viletjes.

je
op je christen-zijn.
wordt
herroepelijk. Net zo
t
op kantoor wordt
je
ondergrond dermate
lat
niet opvalt. Ver-
dat
in z'n burgerberoep
1
fabriek van zich af
en
vergeten, maar dat
tiens
Vierentwintig uur
partij. Altijd met anderen
ems
zelf. Zelfs geen eigen
e
zijn. Dat is, als dat
ch
velen een zware op-
gt
mogelijkheid van ver-
solen
goed gezin moet de
om
gaat, als een rijpe
Heve
is er in talloze ge-
sen
eten, dat dit een on-
zucht
de aandacht van
gilt
meer en meer. op
laag
gaat richten. Maar
ge
komen in de eer-

e
dat een zeer groot
jong
in dienst gaat on-
vorbereid op wat hen
en
christenjongeren maken
n
acht een aarzelende
t
een lamme indruk.
me
hun christennaam.
ge
moeten bekennen
cht
der dienst wordt er
ge
kerk, politiek, t
p,
noemt u maar op.
wezen gevraagd naar
n
woord. De jongeman,
z
uitkomt, wordt ge-
k
vraag: wie ben je
o'n
acht te omzeilen in
v
een aanklacht te-
dat
de krijgsmacht stopt.
ge
werking uit. Hij
n
alle christelijke ac-
ker
tiek als anderszins.
he
maar het gezin, be-
j
schuld.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

J. BUIJSE & ZN.

Smederij en Constructiewerkplaats

Rotterdam v/m IJsselmonde. Tel. 71815.

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan

BONGERS

Internationaal Verhuisbedrijf

Law. Alleé 88, Wageningen.

Opslag van inboedels, Overzee-verpakking.

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgave.

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845
Atelier: Korte Leidsedwarstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

AANNEMERSBEDRIJF GEBRS. HAKKERS

- ★ Handel in rijmateriaal, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

N.V. Houthandel

Lutkekepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon
K 3410-2109

Harderwijk

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Heerschappij van het recht

door prof. mr. A. M. Donner

Het nieuwe
Concept
beginsel-
en algemeen
staatkundig
program

DE rechtspraak is de oudste functie van de Overheid. Lang voor men van de Overheid als de wetgever kan spreken, is er al de Overheid-rechter en grote stukken van onze moderne wetboeken van burgerlijk recht en strafrecht zijn gegroeid uit een jaren- soms eeuwenlange rechtspraak. Pas uit een reeks van beslissingen over geschillen ontstaat op de duur een vaste regel. Wanneer die regel wordt beseft, dan wordt dat ook richtsnoer voor de bredere rechtspraak en dan gaat de Overheid — in een tamelijk laat stadium van de rechtsontwikkeling — ertoe over nieuwe wetten te maken, die de rechtspraak moeten beheersen. Totdat het zover komt als in onze tijd, dat men het vanzelfsprekend vindt, dat er eerst een wet is en dat de rechtspraak pas daarna kan beginnen.

Van den beginne is het echter zo niet geweest. Nog wanneer wij de opkomst van de moderne staat nagaan, b.v. van de Franse of de Engelse monarchie, dan blijkt in dat groeiproces de rechtspraak een geweldige rol te spelen. De middeleeuwse vorsten hebben heel goed beseft, dat zij de macht van feodale heren, van onafhankelijke steden, de macht ook van de kerk niet beter konden breken dan door hun rechtspraak. Zolang de boer om recht te krijgen naar zijn heer moest, zolang de burger geen hoger recht kon krijgen dan dat van zijn magistraat en zolang ieder in zaken voor familie-recht en erfrecht op de kerkelijke rechtspraak was aangewezen, zolang was men van die heer, van die stad en van de geestelijkheid afhankelijk. Pas toen de vorsten de gelegenheid openstelden om zich op de koning en zijn rechters te beroepen, was de machtsvolkomenheid van die anderen doorbroken, kreeg men een zelfstandigheid tegenover alle plaatselijke despoten en tirannen. Het is een lange ontwikkeling geweest, die pas in de tijd van de Franse revolutie tot afsluiting is gekomen. Heel goed hebben die vorsten en die koninklijke rechters begrepen, dat hun kracht niet lag in de macht des konings alleen, maar vooral in het beseft, dat goed recht werd gedaan, onpartijdig en aangepast aan de behoeften. Door de gerechtigheid heeft die rechtspraak zich gezag verworven en zich gehandhaafd. Wanneer er omwentelingen zijn, dan wil men zelden naar het oude terug, maar hoogstens de bestaande rechtspraak verbeteren om haar nog weer aan het ideaal der gerechtigheid te doen beantwoorden.

Burgerlijke rechtspraak

IN de rechtspraak komt de handhaving der gerechtigheid het zuiverst tot openbaring. Het moge zijn dat de Overheid veel meer te doen heeft dan dat alleen, dat zij een taak heeft t.o.v. de economische welvaart, dat zij een cultuur-politiek te voeren heeft enz. enz. Dat alles zal in de wetgeving aan het licht komen en aan tal van bestuursmaatregelen vorm geven, maar wanneer het ook bij de toepassing van die wetten en maatregelen zover komt, dat tot de rechter moet worden gegaan, dan blijkt dat de handhaving der gerechtigheid zich altijd weer presenteert en dat ook vandaag het gezag alleen in stand blijft, wanneer aan die roeping gevolg wordt gegeven. Zodra het vermoeden opkomt dat er geen recht meer wordt gedaan, dat op de rechter invloeden werken, die met de gerechtigheid niet te maken hebben, dan zakt het aanzien niet alleen van de rechtspraak, maar van de Overheid in het algemeen. Wanneer er geen „recht” meer te verkrijgen is, dan voelt men zich overgeleverd en getiranniseerd.

Wij moeten bij de rechtspraak een paar onderscheidingen maken. Daar is allereerst de burgerlijke rechtspraak, verder de strafrechtspraak en tenslotte de administratieve rechtspraak.

De burgerlijke rechtspraak, het beslissen van geschillen tussen de burgers onderling, tussen huurders en verhuurders, tussen koper en verkoper, tussen werkgever en werknemer, tussen man en vrouw, tussen erfgenamen, enz., de burgerlijke rechtspraak is de oudste. In vroeger tijd was immers ook het strafproces niet een geding tussen Openbaar Ministerie en verdachte, maar tussen het slachtoffer, of zijn nabestaanden, en de aanrander en stond met het huidige burgerlijke rechtsgeding op één lijn. Men zou kunnen zeggen, dat in de primitiefste samenleving, als nog nauwelijks een overheid te bekennen valt, vanzelf hij overheid is, tot wie men zich met deze geschillen wendt, van wie men een beslissing verwacht en die die beslissing ook weet te doen eerbiedigen (hetzij door zijn macht, hetzij — wat regel is — doordat ieder zijn beslissing als goed recht aanvaardt).

Goddelijke rechtsbeginselen

TWEE dingen eist het program voor de burgerlijke Ten voor alle andere rechtspraak. Zij geschiede naar wetten, welke, zij het met inachtneming van het rechtsbesef der natie, op goddelijke rechtsbeginselen rusten. En zij geschiede door een onafhankelijke rechterlijke macht.

Reeds bij de bespreking van het voorgestelde artikel III is erop gewezen, dat de gerechtigheid alleen tot ontplooiing komt, wanneer de mens naar God en Zijn woord beslist. Dat wil niet zeggen, dat de Bijbel een wetboek zou zijn of dat daarin een opsomming van rechtsbeginselen wordt gedaan. Het is typerend, dat zowel in artikel III als in artikel VIII de tot nog toe gebruikte uitdrukking „eeuwige beginselen” is vermeden. Het gevaar van met teksten werken en die dan als eeuwige rechtsbeginselen uitgeven is voldoende bekend en het heeft zich ook in de geschiedenis van onze partij meer dan eenmaal verwerkelijk. Maar dat doet er niets aan af, dat recht alleen wordt gevonden, wanneer de mens zich bewust is, dat het niet om zijn wil of om de veranderende zede of de eis van doelmatigheid gaat. Het recht is iets dat ons te boven gaat, dat niet wordt gemaakt, maar gevonden, d.w.z. in beginsel is het al aanwezig nog voordat wij er naar zoeken. Het vindt zijn oorsprong niet in ons, maar in God.

Daarmede is niet gezegd, dat alle recht zomaar uit de Goddelijke Openbaring is af te leiden. Wij hebben de Decaloo, waarvan vooral de tweede tafel zich met de omgang der mensen met elkaar bezig houdt.

Doch men behoeft maar om zich heen te zien, om te weten, dat aan deze geboden heel verschillende uitwerking kan worden gegeven, zonder dat men nu kan aanwijzen, dat de een beter en rechtvaardiger is dan de andere. Het afgezaagde voorbeeld, dat wij in het verkeer rechts houden en in Engeland links, is bekend genoeg. Maar er is veel meer: er bestaan ook in de landen die de invloed van het Evangelie in hun recht kennen, heel uiteenlopende stelsels van civiel recht. Men kan de verhouding tussen huurder en verhuurder op verschillende wijze regelen, uiteenlopende regels hebben omtrent de aansprakelijkheid van een firma of andere vennootschappen voor de daden der leden. En zo kan men voortgaan. Hier is het dikwijls moeilijk om te zeggen, wat rechtvaardig is, het ene of het andere systeem. De regels zijn verschillend gegroeid, dikwijls door toevallige omstandigheden, dikwijls ook door uiteenlopende redenen. Onrecht zou men pas begaan, wanneer men rauwelinks van het ene systeem op het andere overging, dan dreigt men gevestigde verhoudingen en verkregen aanspraken aan te tasten.

Daar hebben de Goddelijke rechtsbeginselen ons dan waarschijnlijk wel iets te zeggen, maar tussen het ene stelsel en het andere doen zij dikwijls geen uitspraak.

Rechtsbesef der natie

HIER komt het rechtsbesef der natie vanzelf aan de orde. De zeden en gewoonten spelen bij de wetgeving een niet onbelangrijke rol. Die zeden zullen meestal niet onberispelijk zijn en dan heeft de wet te trachten daar iets aan te verbeteren. Maar niet door regelrecht tegen die zeden in te gaan en daar een voortreffelijk uitgedachte regeling voor in de plaats te willen stellen. Om te kunnen gelden, moet het recht ook als recht aanvaard worden. De wet zal bij de zeden moeten aanknopen, wellicht niet iets daar boven uit mogen gaan en zo moeten trachten in de goede richting te werken. Zo deed het, naar Jezus woord, reeds de Mozaïsche wetgeving en zo is het nog.

Dat alles geldt voor de wet. Maar het geldt ook voor de rechtspraak.

Ook bij toepassing van de wetsbepaling zal de rechter, wanneer hij zoekt wat nu in het hem voorgelegde geval recht is, voor ogen moeten houden, dat recht niet gevonden wordt door het opsporen van de wil van de wetgever of door hangen aan de letter, maar door zich te confronteren met de Goddelijke rechtsbeginselen. En hij zal dat hebben te doen, rekening houdend met de zeden en opvattingen, die nu eenmaal onder het volk leven over goed en kwaad — soms door daar dan juist fel tegen in te gaan, omdat ze verkeerd zijn, vaker door er toch niet zover vanaf te gaan, dat zijn uitspraak niet meer begrepen wordt.

Onafhankelijke rechter

Over de onafhankelijkheid van de rechter behoeft niet veel te worden gezegd. Dat is een zaak, die voor ons zo vanzelf spreekt dat het veel meer nodig is uitvoerig stil te staan bij de laatste alinea van het voorgestelde artikel; waar die zelfstandigheidseid wordt gematigd voor de z.g. bestuursgeschillen. Opmerking verdient hier alleen, dat helemaal is vervallen, het in het bestaande artikel uitgesproken verlangen, dat de rechtspraak „in verband staat met het zedelijk rechtsbesef der natie”. Met die woorden bedoelde Dr. Kuyper niet zozeer de wens, die hierboven is geuit, maar hij gaf daarmede in voorzichtige vorm

ARTIKEL VIII

De rechtspraak geschiedt naar wetten, welke, zij het met inachtneming van het rechtsbesef der natie, op goddelijke rechtsbeginselen rusten.

Zowel in burgerlijke als in strafzaken dient uitspraak te worden gedaan door een onafhankelijke rechterlijke macht.

Straf worde opgelegd niet slechts ter bescherming van de maatschappij of tot verbetering van de overtreder, maar allereerst tot herstel van de geschonden gerechtigheid. Daartoe worde desnoods de doodstraf toegepast, waartoe de Overheid in beginsel het recht heeft.

Voorzover het optreden van de Overheid tot geschillen van administratieve aard aanleiding geeft, worde de oplossing daarvan bij voorkeur toevertrouwd aan een onafhankelijke rechtspraak, doch in elk geval zodanige behandeling verzekerd, dat een zo groot mogelijke waarborg voor de inachtneming van rechtmatige belangen wordt verkregen.

zijn voorkeur te kennen voor de z.g. jury rechtspraak. Allengs heeft men wel erkend, dat daar weinig principieel in zit en dat de hele instelling, hoe voortreffelijk zij misschien ook wezen moge, voor de Nederlandse opvattingen tamelijk wel vreemd is gebleven. Dan is het ook beter, er in het Program van Beginselen niet over te reppen.

Strafrechtspraak

Na al het bovenstaande moet nog bijzondere aandacht worden geschonken aan de strafrechtspraak. Daar doet zich de scherpte van het zwaard der Overheid wel in het bijzonder gevoelen. Het is dan ook begrijpelijk, dat de aandacht zich wanneer het over recht en rechtspraak gaat bij velen bovenal op die strafrechtspraak richt. Terecht houdt zich dan ook het Program van Beginselen nog in het bijzonder bezig met de vraag: wanneer mag de Overheid straffen?

Bij die vraag komt het scherp naar voren, dat de hoogste, de allereerste roeping van de Overheid is de handhaving der gerechtigheid. Duidelijk zegt het artikel dat het hier niet in de eerste plaats mag gaan om bescherming van de maatschappij, dan werpt de mens zich op tot handhaver van eigen wens en tot behouden van de eenmaal gevestigde orde. Ook mag het niet in de eerste plaats gaan om verbetering van de overtreder, want dan zou men in willekeurige betweterij over de medemens vervallen.

Het gaat hier om meer dan een verschil tussen verschillende scholen der strafrechtsgelcerden. In wezen is hier aan de orde, wat het fundament is van de samenleving. Licht dat in het samenstel van regels gegeven, in haar handhaving van de orde, in de verbetering van het mensengeslacht? Of ligt het in het aan allen gemeenschappelijk besef, dat men elkaar gerechtigheid verschuldigd is, welk besef wel gesteund en verdiept kan worden door de Overheids-wet, maar zijn bron toch vinden moet in het menselijk geweten. Zolang dat besef aanwezig is en zolang wij ons stellen onder de tucht van dat geweten, is een samenwerking mogelijk en is er een basis voor het recht en de regel, welke ons de Overheid geeft; verdwijnt die tucht dan zakt ook de meest harmonische samenleving ineen. Wanneer de mens en wanneer de samenleving niet meer door het geweten wordt gewaarschuwd, dat er in onze omgang met elkaar nog een Derde aanwezig is, wanneer men alleen nog maar het belang van de maatschappij en het belang van de ander tegenover zijn eigen belang ziet staan, en niet meer weet dat boven al die belangen uit gaat het recht, dat naar de eeuwigheid en naar het Oordeel wijst, dan kan alleen de macht, dan kunnen alleen de tanks en bajonetten de orde en de omgang met elkaar nog handhaven. Hoeveel en hoe weinig die vermogen kunnen wij aan de ervaringen van de laatste jaren voldoende opmeten.

Dé maatstaf die alleen beslissend is, is daarom de gerechtigheid. Waar die geschonden is, mag worden gestraft. Daar vraagt het geweten van de overtreder en het geweten van de anderen om straf. Door die straf wordt de roeping tot het betrachten van gerechtigheid aan allen, aan de gehele samenleving opnieuw ingescherpt en wordt de basis van alle samenleven bevestigd en versterkt.

Die basis is immers niet gelegen in het belang van de maatschappij, het mocht wat, daarvoor is dat belang een veel te tegenstrijdige en gevaarlijke zaak; die basis is ook niet de vooruitgang van het menselijk geslacht, daar is immers niets van te zien. Die basis is gelegen in de roeping ieder het zijne te geven, hoe hard dat soms zijn moge en hoe weinig daar ook dikwijls van terecht kome. En die basis is dan ook alleen zo hecht, omdat het nu juist niet is een doel, dat de mens zich zelf gesteld heeft, maar een roeping, waaraan hij wel weerstand bieden kan, maar waartegen tenslotte geen verweer is, voor niemand!

Herstel van geschonden gerechtigheid gaat voorop

PAS op deze grondslag kunnen de bescherming van de maatschappij en de verbetering van de overtreder aan de orde komen. Het blijkt uit het voorgaande wel dat er tussen het herstel van de geschonden gerechtigheid en de bescherming van de maatschappij wel beschouwd geen wezenlijke tegenstelling is. Het eerste heeft het tweede tot gevolg. Maar wij kunnen de volgorde niet omkeren. Er zijn heel wat gevallen denkbaar, waar de bescherming van de maatschappij om straf zou kunnen doen vragen, maar daarom mag er nog niet gestraft worden. Hier ligt het punt, waar wij het nationaal-socialistische en het communistische strafrecht, tezamen met het McCarthy-isme af moeten wijzen.

Met de verbetering van de overtreder staat het anders. Straffen mogen niet verder gaan dan het herstel van de geschonden gerechtigheid vergt, maar binnen deze grens zal zeker alles gedaan moeten worden, wat die verbetering kan bevorderen. Het gaat er maar om, dat men ziet wat de zin is van de straf. Dan doorziet men ook de bewering, dat doodstraf niet mag worden opgelegd, omdat zij de mogelijkheid ener verbetering afsnijdt, de zaken omkeert. Gebeurt dat niet, dan is er geen bezwaar, integendeel dan is er alle aanleiding om te zoeken naar zulke strafvormen, dat zowel de bescherming der maatschappij als de verbetering der overtreders tot hun recht kunnen komen.

Wie met aandacht de ontwikkeling der dingen volgt, zou kunnen vragen of al het gezegde over het recht tot straffen in onze tijd nog wel houdbaar is. Door de opeenstapeling van regels en voorschriften, die de moderne samenleving heeft nodig gemaakt, is thans heel wat strafbaar geworden, dat wij twintig of dertig jaar geleden nog als vanzelfsprekend beschouwden. In de tijd van distributie en directe prijsbeheersing was dat trouwens nog veel erger. Op de z.g. economische delicten staan boeten, die alles wat wij tot voor kort kenden, volkomen in de schaduw stellen. De ironie van het geval wil, dat dikwijls dezelfde progressieve figuren, die ten aanzien van de ouderwetse misdadiger voortdurend begrip en meegevoel pleiten, nu juist op dit terrein nooit van genoeg en nooit van te hoge straffen schijnen te willen weten. Men pleit dan wel, dat het hier ook eigenlijk niet om straffen gaat en ziet daarin dan blijkbaar een grond om zowel de strafrechter als het strafproces uit te schakelen. Dat is niet ongevaarlijk. Juist de handhaving van de gedachte, dat alleen mag worden gestraft bij rechtsbreuk, doet ons zien dat het er op aankomt enerzijds om de ernst van de gegeven voorschriften aan ieder in te scherpen en zo het rechtsbesef tot beter ontwikkeling te brengen (denk maar aan de zwarte lonen!), maar anderzijds dan ook vol te houden, dat de gegeven strafbepalingen niet verder mogen gaan. Anders zit men - voor men het weet, op de lijn van de naakte bescherming van de maatschappij en daarmede in een schuitje dat er bedenkelijk totalitair uitziet.

Administratieve rechtspraak

TENSLOTTE nog de administratieve rechtspraak, waar de laatste alinea over spreekt.

Hier is de eis van een onafhankelijke rechtspraak nog lang niet verwezenlijkt. Terwijl het ideaal eenmaal was, dat de burger, die meende dat de Overheid hem zijn recht onthoudt, zich op een rechter zou kunnen beroepen, is men van dat ideaal verder dan ooit verwijderd. Wie daarover meer wil weten, leze het onlangs verschenen rapport over Rechtsbescherming tegen de Overheid van het College van Advies er op na. Het artikel blijft ook nu als ideaal stellen, dat ook in deze geschillen de weg naar een onafhankelijke rechter worde geopend. Het toont echter begrip voor de Nederlandse omstandigheden, door daar in de laatste regels iets aan toe te voegen. Men bedenke, dat sinds lange jaren vele geschillen tussen Overheid en burger worden beslist door de Kroon, op advies van de Raad van State, of door de Colleges van Gedeputeerde Staten. In geen van beide gevallen kan men van een onafhankelijke rechtspraak in de gewone zin van het woord spreken. Hier zijn immers organen van de uitvoerende macht die recht doen in geschillen tussen andere organen en de burger. Toch heeft deze quasi-rechtspraak in de praktijk niet slecht gewerkt: al was er dan strikt genomen geen helemaal van de uitvoerende macht gescheiden rechter, uit de gevallen beslissingen bleek toch een volstrekte onpartijdigheid. Hoe ver die onpartijdigheid wel gaat, kan uit het volgende blijken. Het komt in de wetgeving nogal eens voor, dat beroep op de Kroon wordt opengesteld tegen besluiten van ministers. Dat lijkt raar, want de ministeriële verantwoordelijkheid strekt zich ook uit over deze koninklijke besluiten: dat komt er dus op neer, dat een minister de kans loopt een K.B. te moeten contrasigneren, waarbij hij zelf in het ongelijk wordt gesteld. Dat is nu recht doen in eigen zaak, zal men zeggen; zo'n minister geeft zichzelf natuurlijk nooit ongelijk. De ervaring leert echter dat dat geregeld voorkomt. Het is niet fraai en het zou misschien beter anders kunnen, maar het bewijst wel, dat het met de onpartijdigheid nogal meevalt.

Nu zou er al véél gewonnen zijn, wanneer wij in Nederland tenminste zover waren, dat er althans in alle gevallen, waar de burger meent, dat hem geen recht is geschiedt, de mogelijkheid bestond om, zo al niet bij een onafhankelijke rechter, dan toch bij de Kroon of bij een college als gedeputeerden in beroep te komen. Zover zijn wij nog lang niet. Het artikel nu stelt, dat er absoluut in alle gevallen een mogelijkheid tot beroep moet zijn, maar maakt er geen principiële zaak van dat dat bij een onafhankelijke rechter zou moeten.

In de staart zit het venijn. Dat geldt in zekeren zin ook hier. Het laatste lid van artikel VIII herinnert er ons aan, dat er nog wel wat aan de verwezenlijking van de Nederlandse rechtsstaat ontbreekt. Hier ligt een tekort, dat zich juist in de moderne staat hoe langer hoe meer zal voelbaar maken. Wie ziet van hoe essentieel belang voor de handhaving van het gezag en voor de bescherming der vrijheid de handhaving van het recht en daarmede dus de rechtspraak is, zal in deze leemte nooit kunnen berusten.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscurant met EXTRA korting bonnen. Van oktober / 12.50. november en december / 14.-, januari / 13.-, februari / 12.50. Overige maanden / 8.50. - Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding / 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabriek

Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande - Tel. 01748-673

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL ZAKEN

Textiel
Bedden
Baby-artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamseseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

- VENTILATIE
- VERWARMING
- SCHEEPSRAMEN
- NON-FERRO METALEN
- CHEMISCHE PRODUCTEN

Groothandel • Fabrikatie • Im- en Export

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkelen en chromen van massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM - TEL. 72018 - DYNAMOSTRAAT 15

A. v. Weeldens kolenhandel

CEINTUURBAAN 31 - ROTTERDAM
Telef. 41477 - 42283

Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208
Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826

Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANTAIRE ARTIKELN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

WAGENINGEN

B. H. Haze

aannemersbedrijf

Uw adres voor alle voorkomende

timmer- en metselwerken

Wageningen - Harnjesweg 45 - Ceresstraat
Telefoon 2610

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

VOOR PRIMA

brandstoffen en stookolie

H. J. Troost

Stationsstraat 5 A - Telefoon 2892 - Wageningen

Radio Technisch Bureau

J. G. van Dodewaard

Grindweg 67 - Telefoon 2889 - Wageningen

De zaak met de langste televisie-ervaring
Wie „Dodewaard” kent, zoekt niet.
Wie zoekt, kent „Dodewaard” niet.

De mode voor morgen vindt u heden bij . . .

MODEHUIS „DE WINDT”

„Speciaalzaak voor damesconfectie en pellerijen”

Hoogstraat 25 - WAGENINGEN

MAKELAAR D. BEUMER

gevestigd sinds 1925 IS UW ADRES
voor alle verzekeringen - koop en verkoop -
huur en verhuur - taxaties - hypotheek en
beheer vaste goederen

De jarenlange praktijkervaring is voor u de beste waarborg
Grindweg 8 - Wageningen - Telefoon 2981

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens etc.

HABBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD

Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Z

drukkerij zwagers
SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf „Nederland” N.V.

Oostdijk 25, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

Voortstuwingsinstallaties
van elk vermogen.

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz

Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giesendam - Telefoon 62

Van der Spek

Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaartsbocht 214

N.V. „STAD ALKMAAR”

Hoofdkantoor: Luttk Oudorp 15
Telefoon 3723—2641 ALKMAAR

Snel en betrouwbaar vervoer
door NOORD-HOLLAND en FRIESLAND

Luchtbehandeling voor schepen en gebouwen

NIMA Zwijndrecht
TEL. K 1850—5382

GEEF DIT BLAD DOOR

UIT DEURS EN PERIODIEK

Positie van het kabinet

Iedereen tevreden

Onder bovenstaande titel schrijft „De Volkskrant”:

De positie van het huidige kabinet leek tot voor kort zwak. Door de vrijstaande liberalen werd het bestookt met het verwijt, dat het — bij gebrek aan onderlinge eensgezindheid — de moeilijkheden niet aan kon. Na Troonrede en Miljoenennota schreef het liberale Handelsblad: „Wie oppositie om der wille van de oppositie als een heilloze bezigheid beschouwt, moet eerlijkheidshalve erkennen, dat hier het zo nodige herstel van evenwicht wordt beoogd.”

De liberale NRC klopte de regering op de schouder met de aansporing om vast te houden „aan het doelbewuste beleid, dat zij thans heeft uitgestippeld”. Als prof. Oud zich straks, bij de algemene beschouwingen, op dezelfde manier uit, zou het kabinet zelfs bij de oppositie op rozen zitten.

De zwakke positie van het kabinet werd echter ook veroorzaakt door de houding van zogenaamde regeringspartijen. De CH wilde bij de kabinetformatie, kost wat kost, een brede basis met socialisten. Toch wees het overgrote deel van de CH bij het huurbedebat een verhoging met gedeeltelijke blokkering af, hoewel dat compromis noodzakelijk was om ook de PvdA mee te krijgen. Zal het in de toekomst anders gaan? Al voor de Troonrede schreef het CH-Kamerlid Kikkert in een artikel voor een weekblad, „dat de feiten de CH in het gelijk stellen”. Bij de huidige moeilijkheden kan het niet zonder een brede basis. PvdA en KVP moesten de zaak weliswaar overeind houden, maar deze CH-gezindheid geeft toch ook hoop op beter.

En hoe staat het met de AR-Tweede-Kamerfractie, dr. Bruins Slot? Ondanks twee AR-ministers in het kabinet voelde hij zich de laatste tijd steeds meer meegezogen in een proces van „geruisloze socialisatie”. Kan hij nu, na de derde dinsdag in september, minstens geloven, da dit heilloze proces tot staan kwam? Als hoofdredacteur van „Trouw” schreef dr. Bruins Slot: „Wellicht kan worden gezegd dat, gezien de grote moeilijkheden waarvoor we staan, het financiële project der regering eer meevalt dan tegenvalt. Het schijnt ons toe, dat een serieuze poging is gedaan om te geraken tot gezonde financiële verhoudingen.”

Blijven over de twee grote partijen: PvdA en KVP. Aan socialistische kant werd met grimmige voldoening voorspeld, dat het niet meer zonder een beduidende belastingverhoging zou gaan. En dan kwam tegelijk de gelegenheid om de houding van de KVP te beproeven. Dergelijke socialistische verwachtingen vonden ongetwijfeld grond in verschillende sombere uittalingen van de ministeriële partijgenoot Hofstra. Of het niet-socialistische deel van het kabinet de minister van Financiën tot andere gedachten heeft gebracht weten we natuurlijk niet. Maar van een wezenlijke belastingverhoging is in elk geval geen sprake. „Het Vrije Volk” vindt dat wel spijtig. Het had graag een verhoging van de inkomstenbelasting gezien. De partijvoorzitter van de PvdA, de heer Vermeer, probeerde op een vergadering om toch nog maar strijdbaar te doen. Hij riep daar uit, dat de PvdA niet aan deze begroting zal gaan knabbelen. Voor zover nu te overzien valt, is dat ook niemand van plan. Als er aan de financiële plannen van minister Hofstra geknabbeld kon worden is dat kennelijk al binnen het kabinet ge-

beurd. Hoe dat zij, ondanks het gemis van belastingverhoging, is toch ook het eindoordeel aan socialistische kant, dat minister Hofstra „knap werk” leverde. Iedereen schijnt dus tevreden. En daarmee kan ook het kabinet tevreden zijn, al zal het wel niet helemaal zó mooi blijven.

Afgewezen

Het Algemeen Dagblad schrijft onder de titel „Op termijn” o.m.:

„Hoewel wij ons kunnen voorstellen, dat de ministers niet in staat zijn, direct voor honderden miljoenen reële bezuinigingen door te voeren, mag toch wel worden verwacht, dat zij in de komende maanden blijk zullen geven, in deze richting positieve resultaten te hebben behaald.

Indien de ministers geen voldoende aandacht besteden aan het reële bezuinigen, zullen de Staten-Generaal hen daartoe moeten nopen. Een aansporing daartoe kan gelegen zijn in 't afwijzen van de voorstellen tot belastingverhoging, want — en dit mag niet worden vergeten bij een beoordeling van deze plannen — op 't totaal van de begroting moeten rond 100 miljoen bezuiniging gevonden kunnen worden in stede van belastingverhoging tot dat bedrag.

Voorts mag niet vergeten worden, dat er in ons fiscale systeem nog heel wat te vereenvoudigen valt en dat het redelijk zou zijn, dat tegenover iedere belastingverhoging ook afschaffing zou staan van belastingen, wier opbrengst gering en welk strekking verouderd is. Ook in dit licht bezien moet een partiële belastingverhoging worden afgewezen. Wij hebben nu een op belastinggebied als vakman bekend staand minister. Minister Hofstra kan nu laten zien, wat hij als vakman waard is.”

Geen

„Géén bezuiniging” schrijft De Telegraaf:

„Voor de wijze waarop de regering er in geslaagd is de financiering van de woningbouw in de begroting op te nemen zonder de uitgaven te doen stijgen, kunnen wij niet enthousiast zijn.....

Er zijn op de uitgaven van de afzonderlijke departementen géén reële bezuinigingen toegepast, terwijl het uitgavenpeil evenmin is verhoogd. Dit zou men een verbetering kunnen noemen in vergelijking met het beleid van de vorige minister van Financiën, de heer J. v. d. Kieft, die erin „slaagde” de staatsuitgaven in vier jaar tijds met 40 pct. te laten stijgen. Maar een ongewijzigd uitgavenpeil betekent tevens, dat van de zijde van het Rijk geen eigen bijdrage tot beperking van de bestedingen wordt verleend. Men heeft een aantal kapitaalsuitgaven ten laste van het Delta-plan, de wegenbouw en andere projecten naar volgende jaren verschoven, maar de consumptieve en voor een groot deel inproductieve staatsuitgaven niet verminderd.”

VERSTERKT?

door de kapitaalverschaffers te laten ringeloren.

De methode van de zelf-financiering is reeds door vele ondernemingen met succes toegepast. Minister Hofstra hanteert haar nu ook consequent en blijft vastberaden uit de markt. Dat betekent, dat een belangrijke beleggingsmogelijkheid vervalt. Ook voor de komende jaren zal daar rekening mee moeten worden gehouden.

Deze methode zou in de toekomst ook toegepast kunnen worden voor de lagere overheid. Voor de woningbouw geschiedt het in feite immers bij verrassing reeds nu.

Gezond?

Onder de titel „Gezond maken” schrijft Het Vrije Volk naar aanleiding van de door de Bank voor Nederlandse Gemeenten uit te geven lening o.m. het volgende:

„Het grote voordeel van deze methode is, dat er nu geen sprake meer zal zijn van onderlinge concurrentie van de lagere overheden, die met te weinig onderling overleg aan de markt kwamen. Dit was een van de oorzaken van de snelle stijging van de rentestand sinds de tweede helft van 1956.

Tegenover het geconcentreerde aanbod van de grote beleggers, de verzekeringsmaatschappijen, etc., staat nu aan de overheidszijde één vrager, die beter in staat is de markt af te tasten.

Wij hebben hier herhaaldelijk voor gepleit, omdat versnippering de positie van de vragers op de kapitaalmarkt aanzienlijk verzwakt.

De lening van de Bank zal „aangepast worden aan de marktvoorwaarden”. Consolidatie van de gehele vlottende schuld in éénmaal zou dwaas en onuitvoerbaar zijn, omdat op dit moment het aanbod nog krap is. Er zijn echter tekenen die erop wijzen, dat er sprake is van een kentering. Een van de symptomen was het herstel van de koersen van de staatsfondsen reeds voor de Troonrede.

De grote beleggers houden er rekening mee, dat de vraag van het bedrijfsleven zal afnemen. Zij verwachten bovendien een terugkeer van vluchtkapitaal, dat via een verruiming van de geldmarkt ook tot een verruiming van de kapitaalmarkt zal leiden. Voorts hebben zij in de miljoenennota kunnen lezen, dat de staat niet bereid is zich

Willen de vermogensverschaffers op klandizie blijven rekenen, dan zullen zij toeschietelijker moeten worden. Een voorzichtig opereren van de Bank voor Nederlandse Gemeenten is dan ook zeer gewenst, opdat wij een sanering tegen de laagst mogelijke kosten zullen bereiken. Als de gemeenten voor hoge rentelasten zouden komen te staan, zou dat een nieuwe ongezonde toestand opleveren.”

Winstpunt

In Jong Gereformeerd, het nieuwe orgaan van de Gereformeerde Meisjes- en Jongelingsbond, schrijft H. D. W. Boven over de troonrede o.m.:

„Ons inziens mogen wij als anti-revolutionairen tevreden zijn over de inhoud. Ongetwijfeld zal in de boezem van het kabinet een harde strijd zijn gevoerd over de maatregelen ter verhoging van de inkomsten der overheid en over die ter vermindering van haar uitgaven. Bekend is de voorliefde der socialistische voorverhoging der belastingen. Zij zullen zeker gepleit hebben voor een scherpere progressiviteit in de tarieven der inkomstenbelasting. Zij hebben genoeg moeten nemen met een tijdelijke heffing van opcenten op de vermogensbelasting.

Wij menen, dat hierin mag worden gezien de invloed van de anti-revolutionaire minister Zijlstra. Hetzelfde geldt voor de verlaging van het uitgavenpeil van de overheid met circa f 500 miljoen. Wie zich de heftige debatten van dit voorjaar tussen de socialistische en de rechtse groepen over de door de overheid zelf toe te passen bezuiniging herinnert, zal dit als een belangrijk winstpunt zien voor minister Zijlstra c.s.

EN ONS COMBIENTJAAR

De tijd zal 't leren

Het wil ons voorkomen, dat degenen, die thans beweren, dat iedereen tevreden schijnt over de huidige politieke situatie, wat al te optimistisch zijn. Ontkend kan met worden, dat de reacties op troonrede en miljoenennota in het algemeen niet ongunstig waren, doch dat wil nog allerminst zeggen, dat men zich zo tevreden toont. In de eerste plaats wordt er toch van verschillende kanten bezwaar gemaakt tegen de voorgestelde belastingverhoging en waarlijk niet van één bepaalde kant.

Daarnaast hoort men ook van meer dan één zijde reeds betogen, dat het voorgestelde bedrag aan bezuinigingen te gering is.

En dan komt daar nog bij, dat afgewacht dient te worden hoe de Staten-Generaal zullen reageren op de bezuinigingen, welke de regering voornemens is door te voeren. Reeds nu hoort men bezwaren tegen bepaalde bezuinigingen opperen. Zal de Volksvertegenwoordiging de regering willen volgen of zal zij bepaalde voorstellen afwijzen?

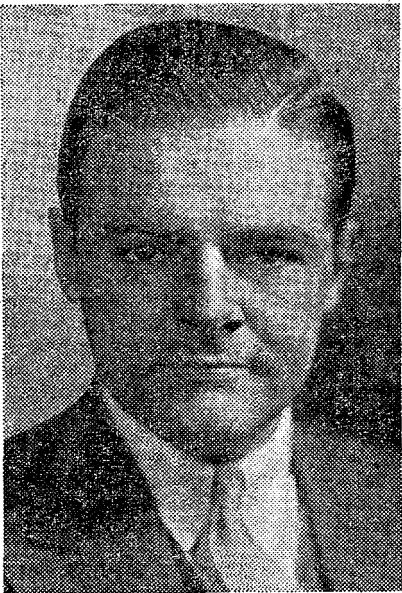
De tijd zal dan ook moeten leren of het waarlijk zo is, dat iedereen tevreden is met de koers, die thans gevaren wordt. En die tijd ligt dan heus niet zo ver af. Dan zal blijken of de tevredenheid welke De Volkskrant meende te constateren ook maar iets meer is dan schijn.

De Amerikaan Cabod Lodge

krijgt spoedig weer
de handen vol

Een man, die door een schot uit een geweer wordt gedood is er even erg aan toe als wanneer hij bij een atoomaanval om het leven komt. Deze nuchtere woorden hebben wij genoteerd uit de mond van Henry Cabot Lodge, die al aan het ontwapeningsprobleem werkte, voordat president Eisenhower er Harold Stassen mee belastte. Nu de Londense conferentie over de ontwapening is afgebroken, kan Lodge, die optreedt als permanent vertegenwoordiger van de Ver. Staten bij de Ver. Naties, zich weer geheel aan de ontwapening wijden. Het lijkt niet waarschijnlijk, dat dit probleem opnieuw aan Stassen zal worden toevertrouwd.

Henry Cabot Lodge, die op 5 juli 1902 geboren werd, verloor al vroeg zijn vader. Zijn beroemde grootvader (die van 1893 tot 1924 zitting had in de Senaat) zorgde toen voor zijn op-

voeding. En zo kwam het, dat Henry in zijn jeugd reeds in aanraking kwam met grote mannen als Theodore Roosevelt en William Howard Taft, twee Amerikaanse presidenten, die zijn grootvader om advies kwamen vragen.

Nadat hij de Harvard-universiteit had bezocht, stortte Henry zich in de journalistiek. Zijn werk voor de New York Herald Tribune bracht hem in vele delen van de wereld, zoals Nicaragua, Engeland, de Philippijnen, Malakka, Ned. Indië en Italië (waar hij als eerste Amerikaanse journalist Mussolini interviewde).

Het was bijna vanzelfsprekend, dat hij in de politiek belandde. In 1937 slaagde hij er reeds in, een senaatszetel te bemachtigen. Hij werd een voorvechter van de Amerikaanse neutraliteit en meende, dat zijn land zich niet moest inlaten met de Europese oorlogen, ook toen Duitsland in 1939 de tweede wereldoorlog begon. Hij keerde pas van de dwaling zijns weegs terug, nadat Japan zijn verraderlijke aanval had gedaan op de Amerikaanse posities in het Verre Oosten.

Desondanks slaagde hij er in 1942 in, herkozen te worden. Hij verklaarde toen te hopen, dat na de oorlog een effectieve internationale samenwerking opgebouwd zou kunnen worden. In 1944 (op 42-jarige leeftijd) zei hij de Senaat vaarwel om dienst te kunnen nemen in het Amerikaanse leger. Hij streed in Italië, Frankrijk en Duitsland en was sedert de burgeroorlog (1861/65) de eerste Amerikaanse senator, die in een oorlog bij de strijdkrachten diende. Sindsdien vreesde hij de oorlog meer dan ooit.

Na de oorlog werd Lodge een van de grondleggers van de samenwerking tussen Republieken en Democraten op het gebied van de buitenlandse politiek. In 1952 verloor hij als vurig propagandist van Eisenhower - zijn senaatszetel. Eisenhower beloofde de trouw van Lodge, door hem aanvankelijk tot zijn persoonlijke vertegenwoordiger bij de departementen van buitenlandse zaken en defensie en later tot permanent vertegenwoordiger van Amerika bij de Ver. Naties te benoemen. Daar is hij nu één van de belangrijkste persoonlijkheden.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

„Waarom zeg je dat zo ineens?” vroeg zij verwonderd.
„Wel, ik lees hier van een burenruzie, waar de politie bij te pas is moeten komen. Een inwoningskwesitie. Natuurlijk waren er over en weer plagerijen. Zo gaat het dan. En toen is de zaak op kookpunt geraakt. Gelukkig, dat wij het beter getroffen hebben.”

Suus gaf hier geen antwoord op.
„Zij is reusachtig vriendelijk,” vervolgde Jasper na een korte stilte. „Eerlijk gezegd verwonder ik mij daar wel over, want zó makkelijk ziet zij er nu ook weer niet uit.”

Suus zweeg. Zij legde haar breiwerk neer en stond op om koffie in te schenken.

„Het is altijd heel vriendelijk meneer vóór en meneer ná tegen me. Mevrouw wil altijd graag een praatje maken. Ja, we hebben het beslist goed getroffen hier.”

Toen kon Suus zich niet meer bedwingen.
„Goed getroffen? O Jasper, zij is een serpent, zij is een gemeen mens, een...”

„Wat bezielt jou?” vroeg Jasper verbaasd. „Zou je 't nóg beter hebben willen treffen?”

Suus begon eensklaps te snikken. Met geen macht te wereld was zij in staat om haar tranen te bedwingen.

„O Jasper, als je alles eens wist..... Ik heb het je nooit willen zeggen, ik heb het vóór me gehouden, maar ze is..... ze is ontzettend gemeen! O, als je alles eens wist!”

„Wat is er dan gebeurd? Waarom heb je me nooit iets verteld?”

„Omdat ik je geen verdriet wilde doen, dáárom heb ik niets gezegd. Maar zij is heus een verschrikkelijk mens, Jasper.”

„Vertel dan toch wat er gebeurd is!”

Toen vertelde zij alles. Hoe mevrouw Groteman een gemeene verdachtmaking geuit had, hoewel zij zich er wel voor gewacht had, ronduit te zeggen wat zij bedoelde.

„Heb je 't niet erger gemaakt dan het in werkelijkheid was?” vroeg Jasper zo kalm mogelijk, ofschoon zijn lippen beefden.

„Ik overdrijf heus niet, Jasper. O ja..... zij heeft wel gezegd dat zij er totaal niets mee bedoelde, maar.....”

Jasper kwam met een ruk overeind van zijn stoel.

„Ik ga naar beneden,” zei hij. „k Zal haar vragen, wat zij gezegd heeft. Als zij probeert, ons huwelijk kapot te maken door gemene praatjes, is zij nog niet klaar met mij!”

Suus zag, dat hij rood werd van woede. Langs zijn slapen vertoonden zich blauwe aderen.

„Nee, nee, blijf maar hier, Jasper”, zei ze angstig. „Ga maar niet naar haar toe, want dan zal er herrie van komen. Nee, je moet niet gaan, want als je ruzie met haar maakt, zal zij als jij niet thuis bent mij 't leven ondraaglijk maken. Doe het niet, Jasper!”

Jasper stond een ogenblik in beraad.

„Zij mag alles van ons denken, maar niet, dat ons huwelijk niet goed zou zijn,” zei hij met trillende stem. „Ze moest eens weten, hoeveel ik van jou houd, Suus!”

„Ik weet het wel, m'n jongen, ik weet het, hoor.”

Hij stapte naar de deur om naar beneden te gaan, doch Suus greep hem bij de arm.

„Doe het liever niet, Jasper,” drong zij aan. „Laat er alsjeblieft geen hooggaande ruzie komen. Maar..... je moet proberen, dat we hier vandaan komen, Jasper. Probeer een ander huis te krijgen..... een huis, waar we vrij zijn.”

Hoewel Jasper geladen was van kwaadheid, liet hij er zich door Suus toch van weerhouden om mevrouw Groteman rekenschap te gaan vragen van haar lasterlijke aantijgingen.

„Trek je van dat mens niks aan, Suus,” zei hij tenslotte, waarna hij weer op zijn stoel ging zitten. „Maar als ze nog eens iets dergelijks onzinnigs uitkraamt, moet je 't mij direct zeggen, hoor!”

Suus beloofde het en daarna spraken zij er niet meer over. Maar het ontging haar niet, dat Jasper het verdere deel van de avond telkens in gepeins verviel; het was voor haar het bewijs, dat hij steeds nadacht over hetgeen zij hem verteld had.

Toen hij de volgende avond thuiskwam, was het eerste dat hij na de begroeting vroeg:

„Heeft zij van beneden nog iets gezegd?”

„Nee, gelukkig niet.”

Hij zuchtte opgelucht.

Elke avond stelde hij haar dezelfde vraag. Steeds kon Suus hem antwoorden, dat mevrouw Groteman niets gezegd had, althans niets dat betrekking had op datgene, wat Suus zoveel onrust en verdriet bezorgd had.

Maar als de hoofdbewoonster Jasper vriendelijk aansprak, kreeg zij norse antwoorden van hem terug en dan moest Jasper zich bedwingen om niet over dat gesprek dat zij met zijn vrouw gehad had, te beginnen. Hij meende nu haar poeslieve woorden te doorzien en daarom was hij zo nors tegen haar.

En toen kwam er een avond, dat Suus, nadat Jasper haar weer de vraag gesteld had of het mens van beneden geen rare dingen gezegd had, in tranen uitbarstte.

„Ja, zij had het er weer over,” snikte Suus.

„Wat heeft ze gezegd?”

„Dat ze 't vreemd vond, dat het tegenwoordig heel gewoon gevonden werd als de man 's nachts niet thuiskwam.”

„Meer niet?”

„O, ze wilde geen kwaad over jou zeggen..... natuurlijk niet, zei ze..... maar ze vond, dat ik te beklagen was en.....”

„En wat nog meer?”

„En dat ze van heel wat huwelijken wist, dat er een ander in het spel was.”

Jasper werd woest.

„Zo'n liederlijk serpent!” zei hij grimmig. „Ik ga direct naar haar toe, ik zal haar die praatjes afleren!”

„Nee, doe dat niet, Jasper! Wees toch voorzichtig.....”

„Ik doe het wèl!”

Dit keer liet hij zich niet weerhouden. Met twee, drie treden tegelijk ging hij de trap af.

Jasper wist zich niet te beheersen. Hij sprak tegen mevrouw Groteman zó luid, dat Suus er boven sommige woorden van kon opvangen.

„Als je denkt, ons huwelijk kapot te kunnen maken met je gemene praatjes, ben je er naast!” hoorde Suus hem zeggen. „En dat moet uit zijn!... Het moet uit zijn, versta je

me!..... Anders ben je nog niet klaar met mij, dan ga ik naar de politie wegens laster!”

Soms klonk de stem van mevrouw Groteman er hoog en vriendelijk tussendoor.

„Uw vrouw vergist zich, meneer Langeveld... Maar zó heb ik het natuurlijk niet bedoeld, meneer... Geen sprake van, meneer... 't Moet absoluut een vergissing zijn... Nee, nee, wat dacht u wel van mij, ik ben geen vrouw van een achterbuurtje, die graag roddelt..... O nee, ik weet heel goed, dat uw huwelijk uitstekend is, meneer. Heus, meneer...”

Toen Jasper naar boven kwam, zag hij vuurrood van opwinding.

„Ik heb het haar gezegd,” zei hij tot Suus. „Ik ben niet van plan, ons door haar met modder te laten gooien.”

„Ze zal wel kwaad op je zijn...”

„Ik ben het op haar ook. Maar ik heb er het recht voor om kwaad op haar te zijn.”

Wat later probeerde hij weer gewoon te doen, alsof er niets was voorgevallen. Maar dat lukte niet helemaal.

Onder het eten spraken ze weinig, ze waren allebei onder de indruk van het gebeure.

„Laten we danken, Suus,” zei Jasper, toen ze klaar waren met eten.

„Moet je niet lezen?”

Hij zat een tijdlang voor zich te staren op het witte tafellaken.

„Vanavond maar niet,” antwoordde hij toen langzaam. „Ik ben nog wat opgewonden.”

En ineens begreep hij toen, dat hij te heet gebakerd was geweest tegen mevrouw beneden. Hij had haar met zwaar geschut aangepakt, inplaats van redelijk met haar te praten. Neen, hij kon nu onmogelijk een hoofdstuk uit de bijbel lezen. Hij was bang, dat hij een tekst zou moeten lezen, die regelrecht tegen zijn handelwijze inging en hem vermaande. Hij was met het lezen in het evangelie van Johannes.....

Het werd toen een vreemde, min of meer gespannen avond, want het was niet eerder gebeurd, dat hij niet gelezen had uit de trouwbijbel. Ze beseften allebei, dat het niet in orde was, hoe dan ook.

Nadien waren hun gedachten steeds bij het twistgesprek, dat Jasper gehad had met mevrouw beneden. Ze begrepen, dat ze van dit ogenblik af niet veel goeds meer te verwachten hadden van de hoofdbewoonster. Het zou nu werkelijk een moeilijke verhouding worden. De inwoningsmisère zou hun niet gespaard blijven.

Jasper beloofde, dat hij zou uitzien naar een ander huis. Hij zou naar het huisvestingsbureau gaan, hoewel hij daar weinig kans van slagen dacht te hebben.

Hij dacht er over, zijn baas te vragen, hem geen ritten meer naar het buitenland op te dragen. Dan zou hij elke avond thuis kunnen zijn — mevrouw Groteman zou dan niets meer kunnen zeggen en geen toespeling kunnen maken op het feit, dat hij dikwijls 's nachts niet thuis was. Het zou voor Suus ook veel prettiger zijn.

Maar als hij inderdaad niet meer naar het buitenland behoefde te gaan, zou hij op zaterdag minder loon in zijn loonzakje vinden; dat zou er de keerzijde van zijn.

Jasper liep al weken lang met een plan in zijn hoofd. Dat was eigenlijk in hem opgekomen nadat Suus bij haar ouders was gaan slapen. Hij had er nog niet met Suus over gesproken, maar hij dacht er over, ijverig te gaan sparen voor een eigen huis. Het was nog maar een vaag ideaal en hij was er niet zeker van, dat het ooit in vervulling zou kunnen gaan. Nieuwbouwhuizen waren peperduur. Hoe zou hij ooit vijftien- of zestienduizend gulden bij elkaar gespaard kunnen krijgen? Dan zouden ze jarenlang ontzettend zuinig moeten leven. En als hij zover was, dat hij dit kapitaal inderdaad bij elkaar had, zouden de nieuwbouwprijzen misschien weer aanmerkelijk hoger geworden zijn.

Toch liet hem de gedachte aan een eigen huisje niet los. En nu er moeilijkheden waren met de hoofdbewoonster zeker niet. Jasper had weleens gehoord over de mogelijkheid, dat men met een betrekkelijk klein kapitaalje van vier- of vijfduizend gulden aan eigen geld koper van een huis kon worden. Een bouwmaatschappij of de een of andere verzekeringsmaatschappij verstrekke dan een ruime hypotheek en men kon maandelijks schuld aflossen zoals men anders huur betaalde; het maandelijks te betalen bedrag zou hoger zijn dan een normale huurprijs, maar toch niet onredelijk zijn.

Als hij het zover zou kunnen brengen, zou alle narigheid van inwonnen voorgoed voorbij zijn.

Dan had hij zijn eigen huisje. In de toekomst zou hij de onderhoudskosten kunnen drukken door zelf zoveel mogelijk allerlei karweitjes op te knappen. Hij zou het huis zelf kunnen schilderen en eventuele reparaties ook zelf doen.

Het plan liet hem niet los. Maar er zouden nog heel wat jaren mee gemoed zijn, eer het zover was, dat hij zou kunnen zeggen: „Ik heb een eigen huis!”

Wordt vervolgd.

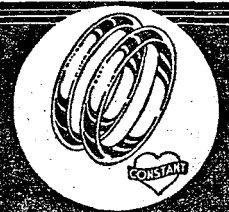
Kruidenhuis „Flora”

Westersingel 40, Groningen, het grootste en oudste in het noorden des lands, levert onschad geneeskruiden tegen alle slepende kwalen met schitterende resultaten ook in de ernstigste gevallen en nadat men uitgedokterd is. Prijs f 3.95 p. pak. Wendt u in vol vertrouwen tot ons. Meldt ons uw klachten en ziekte en u ontvangt omgangaand het passend middel. Broch. en inl. gratis!

KRUIDENHUIS „FLORA”.
Westersingel 40.

Adverteert

regelmatig

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKENDE MERK
IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR. 123 · AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 · DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 · R'DAM
NW BINNENWEG 227 · R'DAM

ARJOS NIEUWS

ONS ARJOSGEZIN breidt zich snel uit. Vorige week konden we de eerste nieuwe club verwelkomen en nu zelfs een tweetal, of eigenlijk een tweeling. Beide knaapjes werden geboren in Noord-Holland, vandaar dat wij ze maar als een tweeling hebben betiteld. De ene heft heet Noordscharwoude en de andere IJmuiden.

Op dit moment kunnen we u alleen maar iets vertellen over Noordscharwoude, gelegen in de gemeente Langendijk. Sinds jaren bloeit de Arjos in Broek op Langendijk en telt momenteel zelfs 35 leden. Vanzelfsprekend weerde deze club zich dapper tijdens de Arjosverkiezingsactie in 1956, hetgeen ook inhield dat er in Noordscharwoude een bijeenkomst werd gehouden. En zie, daar deed men de ontdekking dat er mogelijkheden voor een nieuwe club bestonden. Eerst werd een tweetal jongens lid van de Arjos in Broek op Langendijk, maar al spoedig kwamen zij op een beter idee, n.l. een eigen club op te richten. En hij is er, 21 leden tellende!

Een wetenswaardigheid willen wij u niet onthouden. Er wordt wel eens gesproken over „de donkere kop van Noord-Holland” en er is reden voor. Maar nu mogen we een lichtpunt laten zien.

Behalve de Arjos is er geen enkele politieke jongerenorganisatie in deze omgeving. Dat is verblijdend doch het scheidt ook verplichtingen. We laten het echter met een gerust hart aan de Langendijkers over. Maar eerst: bravo Langendijk!

We blijven nog even in dezelfde provincie. In het district Kennemerland werd in IJmuiden een Arjos opgericht. In de zomermaanden was deze club ons al beloofd en nu is hij er dan. Maar ook verder zit men er niet stil. Het district belegt namelijk op 26 oktober a.s. een propaganda-avond waar drs. C. P. Hazenbosch zal spreken over: „De A.R. Partij in een verenigd Europa”. Deze bijeenkomst wordt gehouden in de Muziekzaal van Grote Brinkman te Haarlem en vangt aan te kwart voor acht 's avonds.

Wanneer de lezer eens een kijkje ging nemen in een bijeenkomst van het bestuur van het stedelijk verband van Amsterdam, dan zou hij onder de indruk gekomen zijn, niet alleen van de speciale problemen die het Arjoswerk in die stad met zich brengt, maar ook van de bergen werk die daar verzet zijn en nog steeds verzet worden. Momenteel wordt er veel aandacht besteed aan de jonge onderwijzers en aankomende studenten, maar de andere groepen worden toch ook niet vergeten. Zoals 't er nu uitziet zullen de successen niet lang meer op zich laten wachten. Op een paar nieuwe clubs kunnen we eigenlijk al wel rekenen.

Wanneer in elke plaats zo hard voor de uitbreiding van het Arjoswerk zou worden gewerkt, dan zou ons ledental met sprongen omhoog vliegen. Arjos-Nederland, ziet naar Amsterdam!

Prijsvraag

Naar wij uit doorgaans betrouwbare bron vernemen, zal het Kabinet binnenkort onder de ambtenaren te departementen een prijsvraag uitschrijven. Gevraagd wordt een beter woord voor bestedingsbeperking. Het moet een woord zijn met een zekere charme, en dat zich toch door zijn ernst slecht leent voor humoristische opmerkingen. Het kabinet heeft moeten constateren, dat het woord bestedingsbeperking zekere nadelen heeft. Er worden te veel grapjes over gemaakt, en daardoor wordt het besef in de ernst der situatie ondermijnd. Het meest voor de hand liggende woord bezuiniging zo verzekerde men ons, komt om psychologische redenen niet in aanmerking.

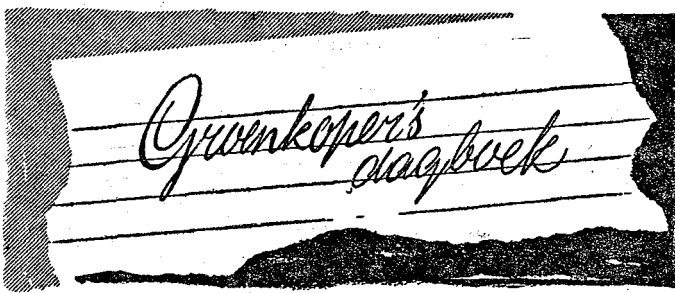
16 SEPT.

Een lezer uit Vlissingen vraagt mij of ik een deskundige ben op het gebied van het saneren van melkslijters en bakkers. Zo nee, dan moet ik mijn mond maar houden, subsidiair mijn pen dichtschroeven. De Christelijke organisaties, schrijft mijn lezer, hebben al jaren met dit moeilijke probleem te maken. Als ik naar hen had geluisterd, zou er iets heel anders uit mijn pen zijn gevloeid. Waarde gewestelijke secretaris van de Chr. Bond van Bakkerspatroons, ik ben bij wijze van spreken in de bakkerij geboren. Mijn vader heeft tot op hoge leeftijd een bakkerij gehad, ja, ik mag zeggen, dat hij een Christelijk patroon was. Ik weet van de moeilijkheden van de bakkers. Maar dat neemt toch niet weg, dat ik brood wens te kopen bij de bakker, waar ik dat brood wens te kopen. En dat was de strekking van mijn stukje in Nederlandse Gedachten van 7 september. En dat met alle respect voor de Christelijke organisaties, die dagelijks, zoals u schrijft, met deze moeilijke problemen omgaan. Er zal heus wel eens hier en daar gesaneerd moeten worden, zoals dat dan heet. Maar ik ben niet van plan om straks staatsbrood te eten of goevernementsmelk te drinken. En daarvoor moeten wij waken.

In gedachten druk ik u warm de bakkershand.

17 SEPT.

Bezinning, bezuiniging en beperking, ziedaar de drie B's die vandaag op Prinsjesdag bekend zijn gegeven. B.B.B. Ze klinken een beetje als wee, wee, wee, maar dat kan ook aan mij liggen. Ik zal al die cijfers van de begroting maar niet voor u analyseren. Bovendien houd ik niet van cijfers. Maar één ding moet mij van het hart. Waarom heeft minister Hofstra het bekende koffertje niet gebruikt, maar in plaats daarvan een vrije volkse schooltas? Het doet mij leed en velen met mij, dat zoveel traditie in Nederland verloren gaat, ook door toedoen van de kringen waarin de heer Hofstra zich 't liefst beweegt. Nu weet ik wel, dat het ook bij de begroting niet in het uiterlijke zit (was het maar waar) en dat we geen staatsbeleid kunnen baseren op koffertjes, hoge hoeden en zwarte overjassen. Maar het decorum mag voor hetzelfde

geld toch wel bewaard blijven? Straks verschijnen de de traditie over boord mikkende ministers in plus four of in sportjasjes op Prinsjesdag en heeft er een minister de begroting in zijn rugzak!

Nee, dat viel me tegen. Zou de voorganger van de minister het koffertje hebben meegenomen? Ik mag dat haast niet denken.

Wat nu de toestand des lands betreft, ik heb u deze al eerder uiteengezet en verklaard, zodat u de slagen als een man hebt kunnen incasseren.

18 SEPT.

Voor de Kamers is er dus genoeg werk aan de winkel. Wel voor een heel jaar. Onze eigen mr. Roosjen is weer tot tweede ondervoorzitter benoemd, welke functie gelukkig te verenigen is met eerste voorzitter van de N.C.R.V. In wezen is deze laatste functie niet minder belangrijk dan het voorzitterschap van de Tweede Kamer. Want als de heer Kortenhorst spreekt luisteren er hooguit 150 dames en heren. Als mr. Roosjen voor de microfoon komt dan luisteren er héél wat meer. Maar komaan, het parlementaire jaar in. Als voorzitter van de Eerste Kamer fungeert weer mr. Jonkman, die al uitkijkt naar de viering van het 500-jarig bestaan van de Staten-Generaal. Dat is pas in 1964, doch het is een hoogstaand jubileum, waaraan zeker iets gedaan zal worden. Ik hoop, dat men vooral de jeugd zal doordringen van de betekenis van de Staten-Generaal. Misschien komt er wel een film: dit zijn uw staten-generaal! De R.V.D. zou zo iets kunnen opzetten, hoewel daar streng is bezuinigd naar ik las. Eén vacature heeft men niet kunnen bezetten, gezien de bestedingsbeperking. Maar wellicht kunnen wij in 1964 ruimer adem halen. Vooralsnog wacht heel wat werk, vooral nu de postzegels, de tv-toestellen en de sigaretten weer

19 SEPT.

Vandaag heeft H.M. de Koningin de Technische Hogeschool te Eindhoven geopend, waarmede het zuiden weer meer ontsloten is. Dat zuiden ligt altijd

nog een beetje zuidelijk voor velen. Sommigen denken ook, dat het er donker is, hoewel dat van Eindhoven zeer zeker niet gezegd kan worden, want daar kijkt men niet op een lichtje. In mijn lijfblad las ik gelukkig iets over de bovengenoemde plechtigheid. Er moet wel wat gebeuren in het zuiden, wil het in de kranten komen. De Noorderlingen schijnen een zekere schroom te koesteren om over de grote rivieren te komen. Waarom weet ik niet. De Groenkopers zijn ook Noorderlingen, maar hebben handen met het zuiden. Een van hen werd op de helft van de vorige eeuw in Den Bosch geboren.

In Eindhoven werd tevens de bevrijding gevierd. Het was iedere dag feest deze week. De geur van frites en oliebolletjes was niet uit de lucht. Want dat is een van de kenmerken van de vrolijkheid in het zuiden: veel eten. Maar wie zou vasten als men ziet, dat zijn stad tot Hogeschoolstad is verheven?

20 SEPT.

Van de schaars geworden A.R.-burgemeesters is mij sympathiek de heer Boot te Hilversum, die de moed heeft in een glazen huis te wonen. Want op een steenworp afstands van de radiostudio's en op twee steenworp van de televisiestudio's en op een halve steenworp van de wereldomroep is nu niet direct in een hoekje van het heelaal zitten. Doch de heer Boot schuwet de publiciteit niet. Hij is een

moedig man. Was hij niet de eerste, die de ambtenaar-van-de-burgerlijke-stand-toga om de brede schouders sloeg als stond hij op het Forum Romanum? Nu zag ik hem op de foto in gezelschap van de vrouwelijke wethouders, welke Nederland telt. Dat zijn er wel geen duizenden, maar om tegenover haar burgemeester en gastheer te zijn leek mij moeilijk. In mijn lijfblad las ik echter, dat de heer Boot niet verlegen was, ja een van de wethoudsters een zeer Hilversums geschenk aanbood, een lepeltje. Waarom de wethoudsters naar Hilversum kwamen? Het was het jaarlijkse dagje uit van de wethoudsters in Nederland en daarom trof burgemeester Boot het juist zo bijzonder. Hoe hij overigens als A.R. denkt over de vrouw op de wethouderszetel? De vrouw in het bestuur acht hij zeer belangrijk. Alsublijft.

Een tip van Boot (met respect).

21 SEPT.

De herfst is al gekomen, ik zie het aan de bomen. Groenkoper werd per ongeluk een dichter vandaag, toen hij de omwenteling in de seizoenen betrachtte. Het kortste gedicht over de herfst heeft een vriend van hem gemaakt. Het is erg droef en wrang en het opent weinig perspectieven. Het is een kreet van iemand, die het op dit ogenblik niet meer weet en die zegt, wat er met hem gebeurt. Nu moet u weten, dat ik al veel meer woorden besteed heb aan de inleiding dan aan het gehele gedicht, dat maar uit drie woorden bestaat: „Herfst, ik sterf!”

Maar laat ik niet in deze sombere stemming blijven. De politieke toestand ziet er niet rooskleurig uit, maar wie verwacht er rozen in september?

Wij moeten vooruit. Samen de handen ineen en samen bezuinigen. Meer werken en minder uitgeven. Buurman (de boze), die zo nu en dan televisie bij mij komt kijken, zei, dat hij voorlopig zo'n toestel het geld niet waard vond. Die blijft dus nog wat komen. Maar ik laat hem zijn eigen sigaretten meebrengen. Per slot van rekening moet het uit de lengte of uit de breedte komen.

William Groenkoper

Oplossing van vorige week

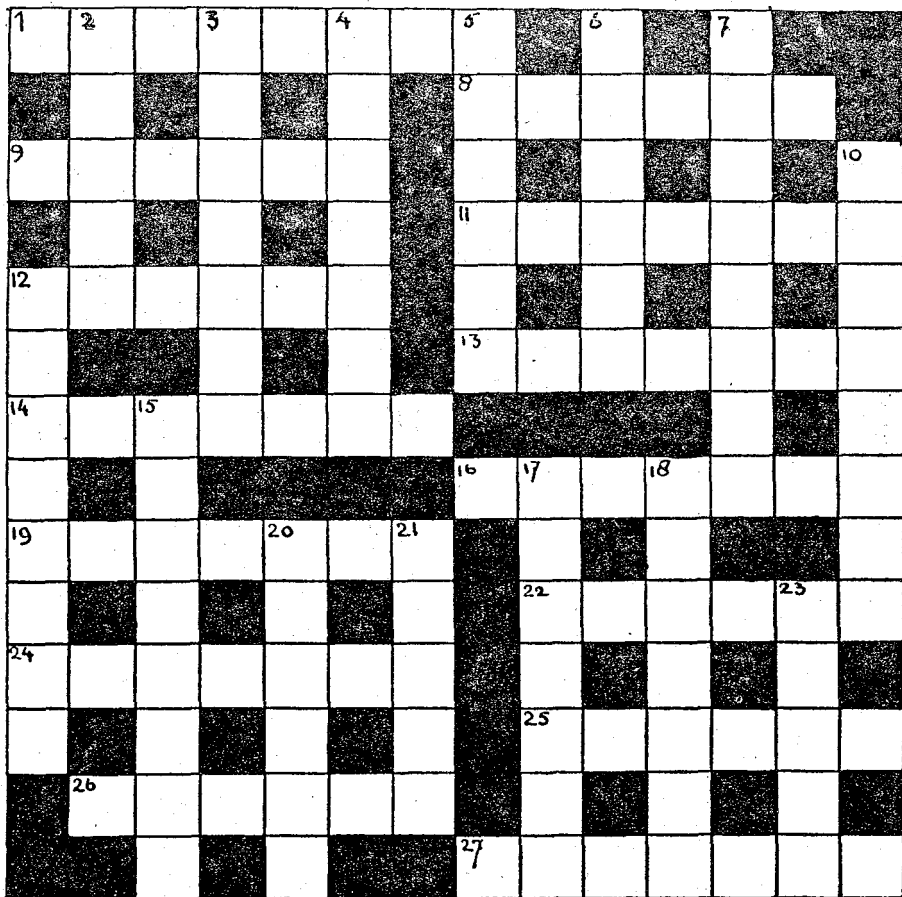
Horizontaal: 1. janhagel; 8. ooraap; 9. strek; 11. Messina; 12. pretje; 13. ramen; 14. neurose; 16. coaster; 19. rotting; 22. garage; 24. Maarten; 25. vlegel; 26. branje; 27. pletter.

Vertikaal: 2. aster; 3. heester; 4. geklets; 5. lomper; 6. brasem; 7. marijn; 10. mansarde; 12. panorama; 15. uitvaart; 17. ongeval; 18. serpent; 20. intens; 21. genre; 23. goed.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. als U de boel overhoop haalt, geeft dat lawaai; 8. binnen in dit snoepje zit een wens verborgen; 9. geboorteplaats van de kip; 11. als de schaduw langer wordt, komt U in 't pandjeshuis terecht; 12. gelukkige bloem? nee druktemaker; 13. deze zweep is voor ¼ verbrand; 14. dodelijke genadeslag; 16. spotvogel? nee, er zit wel een grapjas middenin; 19. doet uw maag bij 25 hor. 22. instrument, dat op zee goed te pas komt; 24. stuk vlees van bijna een meter brengt narigheid; 25. scherp zwaard, dat alleen in de maag steekt; 26. dieven, die bij voorkeur struiken schijnen te steelen; 27. 't lag eerst aan een zee, toen aan een meer, nu aan een vaart.

Vertikaal: 2. heideplantje in Z.O. Drente; 3. zij komt spoedig weer uit de motballen; 4. ziek door 'n dwaas muziekstuk? 5. hij staat op zaterdag voor Pinksteren in Holland voor 't laatst op; 6. tussen voor en achter zie je bij deze N.S.'er geen verschil; 7. opschepperige vogel? 10. figuur uit de Griekse mythologie; o. U denkt dus dat 't Zeus is? Dan is 't fout en goed; 12. als 'n kredietinstelling onder 't

zwartsel zit, is zij failliet; 15. zo'n verkleurmanneltje zie je wel eens in de politiek; 17. geheel leeg en knock out wordt U door dit goedje; 18. leugenzak; 20. een bepaalde boom? nee vogels; 21. achteraf bezien is zo'n paardebit maar snert; 23. Ja, zoiets krijg ik, als 'k met een Eva rij.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

P.B.O. en loonpolitiek

De Algerijnse zenuwbehandeling

DE beslissing van de regering om de verordening van de Mijn Industrie Raad inzake het toekennen van een aanwezigheidspremie aan mijnwerkers haar goedkeuring te onthouden, maakt een eind aan het maandenlang gepalaver in de Mijn Industrie Raad zelf enerzijds en tussen de M.I.R. en de departementen van economische zaken en sociale zaken anderzijds.

Voor de bevordering van de gedachte van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is deze gang van zaken niet gunstig te noemen.

Het is alleszins begrijpelijk dat de M.I.R. teleurgesteld is over het ingrijpen van de regering. Voor de eerste maal wordt een loonverordening van een publiekrechtelijke bedrijfsorgaan niet goedgekeurd. Maar wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken, dat men in de M.I.R. onvoldoende aandacht heeft gehad voor het feit, dat de mijnen van Limburg geen wereld apart maar een belangrijk onderdeel van de nationale volkshuishouding vormen. Daardoor komt het dat de regering in het algemeen belang tegen hem moest optreden.

De lonen en prijzen in het Limburgse kolengebied zijn niet te regelen buiten de nationale loonpolitiek om. De regering is genoodzaakt een centraal beheerste loonpolitiek te voeren als tegenhanger van het onontbeerlijke prijsstabilisatiebeleid. In de huidige moeilijke omstandigheden is het dringend nodig loonsverhogingen te voorkomen. Alleen aperte onbillijkheden kunnen wellicht in bepaalde bedrijfstakken worden weggerukt, maar hiervan is in de Limburgse mijnen over het algemeen genomen geen sprake. Een publiekrechtelijk lichaam als de M.I.R. had dan ook verstandig gedaan hiermee rekening te houden. Het mag toch niet zo worden, dat men het optreden van dergelijke publiekrechtelijke bedrijfsorganen op het terrein van de loonpolitiek moet gaan vrezen. Dan zou op de duur een aparte minister moeten komen voor het oplossen van de loonconflicten met bedrijfstakken.

De M.I.R. heeft niet alleen met zijn verordening de nationale loonpolitiek in gevaar gebracht, zodat bij inwilliging andere bedrijfstakken terecht hadden kunnen zeggen: waarom mogen in de mijnen de lonen wel omhoog en bij ons niet, ook de wijze van beloning, die de M.I.R. voorstelde, heeft terecht bij de regering ernstige kritiek ontmoet. Het toekennen van een aanwezigheidspremie is namelijk een vreemde zaak. De M.I.R. had in zijn verordening bepaald, dat ondergrondse mijnwerkers f 1.50 per dagdienst zouden krijgen en bovengrondse arbeiders f 1.— per dagdienst. Blijkbaar wordt er in de mijnen „gespijbeld” en moet men de arbeiders een extra'tje voorhouden alleen al om op het werk aanwezig te zijn. Het lijkt ons zeer juist dat de regering aan de M.I.R. heeft geadviseerd om de gedachte van het toekennen van een aanwezigheidspremie te vervangen door een beloning naar prestatie. De regering heeft blijkbaar begrip willen tonen voor het speciale karakter van de ondergrondse mijnarbeid en toegestaan, dat de M.I.R. deze aanwezigheidspremie tijdelijk toekent aan de ondergrondse mijnwerkers. Dit is een resultaat van het durig overleg in het Kabinet en de verantwoordelijkheid ervoor rust dus niet slechts op de schouders van minister Zijlstra, zoals het Vrije Volk het wil doen voorkomen.

De regering blijft het terecht een gevaarlijk element in de loonstructuur van Nederland noemen. Op zo'n aanwezigheidspremie drukken namelijk de sociale lasten. Zij werkt dus niet door in de hoogte van sommige so-

„Oh nee, dokter, nu u met zulke instrumenten begint, ga ik maar naar een ander!”

ciala uitkeringen en pensioenen. Terecht wijst de regering deze premie dan ook af voor de bovengrondse arbeiders. Gaat men haar aan de bovengrondse mijnwerkers toekennen, dan mag verwacht worden, dat ook in de andere bedrijfstakken — bijvoorbeeld met een beroep op de productieverhogende werking van zo'n premie — hierom zal worden gevraagd en op welke grond zou men dit dan moeten weigeren? Het blijkt namelijk zo te zijn, dat er bij de bovengronders in de mijnen in het algemeen geen achterstand bestaat vergeleken met andere bedrijfstakken, die een algemene inkomensverbetering voor deze groep rechtvaardigt. Het College van Rijksbemiddelaars en de Stichting van de Arbeid zijn er aan te pas gekomen om dit te bewijzen.

Concluderend moet gezegd worden, dat de Mijn Industrie Raad niet erg voorespedig op het terrein van de loonvorming is opgetreden. Bij de verdere ontwikkeling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties zal hieruit lering moeten worden getrokken. Er valt echter voor de Mijn Industrie Raad nog een belangrijke conclusie te trekken. Zijn beleid in dit „loonconflict” is naar ons oordeel bovendien te veel gericht geweest op hetgeen in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal op het terrein van de loonpolitiek niet bepalend is. Het verdrag inzake de E.G.K.S. heeft namelijk uitdrukkelijk de harmonisatie van het loonbeleid in de zes landen van de gemeenschap voorbehouden aan de nationale regeringen. De Hoge Autoriteit in Luxemburg heeft in dit opzicht geen bevoegdheid en geen taak. De regering heeft door de niet goedkeuring van de verordening inzake de premieregeling de M.I.R. nog eens duidelijk gezegd, dat zij zich ook in dit opzicht ernstig vergist.

Het ontwapeningsvraagstuk

HET mislukken van de onderhandelingen in Londen over de ontwapening wordt dit jaar door Sowjet-Rusland aangegrepen om het Westen en met name de Verenigde Staten in de Assemblee der Verenigde Naties als de schuldige te brandmerken. De minister van buitenlandse zaken Gromyko zal uitvoerig trachten aan te tonen dat het Sowjet-Rusland ernst was. Het stelde immers voor alle proeven met A- en H-bommen onmiddellijk stop te zetten. Gromyko zal dus zeggen dat het Westen niet heeft gewild.

De waarheid is echter dat Sowjet-Rusland elk westelijk voorstel dat er op gericht was om niet alleen de nucleaire proeven stop te zetten, maar ook de produktie van de atoombewapening zelf onder internationale controle te doen beëindigen, heeft afgewezen.

De Amerikaan Cabot Lodge daagde maandag 3 oktober de ontwapeningscommissie van de Verenigde Naties het Kremlin uit door opnieuw het voorstel in te dienen, dat Sowjet-Rusland en de westelijke landen een begin zouden maken met de vermindering van de bewapening, zowel

van conventionele als van atoombewapening, en onder internationale controle.

Wanneer de heren Chroestjow c.s. werkelijk de proeven willen stop zetten, dan behoeven zij slechts dit voorstel te aanvaarden. Het stopzetter van de produktie houdt immers tevens in, dat er geen proeven meer behoeven te worden genomen. De weg waarlangs het Westen het einddoel wenst te bereiken is alleszins redelijk in zijn voorstellen aangegeven.

Daarbij zijn belangrijke concessies gedaan. Maar de Sowjets leiden de wereld om de tuin en bewijzen slechts lippen dienst aan de gedachten van de ontwapening.

GROMYKO zal vandaag een gesprek hebben met de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Foster Dulles. De Russische minister van buitenlandse zaken is door de Amerikanen voor dit gesprek uitgenodigd. Men mag aannemen dat Foster Dulles vooral met hem zal willen spreken over de vraagstukken betreffende de ontwapening. De heer Dulles heeft onlangs in het tijdschrift Foreign Affairs zijn visie op de problemen nogmaals uiteengezet. Interessant was, dat hij daarin stelde, dat de Russen daarom zo gebrand zijn op het stopzette van atoombomproeven, omdat zij weten, dat de Amerikanen hen ver vooruit zijn in het maken van tactische atoombewapeningen, die gebruikt kunnen worden in eventuele kleine oorlogen, zonder dat aanstonds tot de inzet van de apokaliptische H-bommen behoefte te worden besloten. De Amerikanen behoeven de vrije landen op het continent van

• Vervolg op pag. 8

„Operatie Oranjekaart” gaat door ook

IN OKTOBER

* Geef de voorlopige resultaten van de gevoerde actie zo spoedig mogelijk door aan het partijbureau in Den Haag.

* In Sneek moesten stoelen in de paden worden gezet . . .

WIJ zijn in oktober aangeland. De tweede maand van de landelijke leden- en abonnee-werfactie. Gelukkig is er in september veel gebeurd. Verblijdende resultaten zijn gemeld. Toch hebben we het idee dat het zwaartepunt van de actie in de maand oktober ligt.

Die indruk is gebaseerd op de vele correspondentie, die we over de actie voeren met kiesverenigingen. Op zichzelf is het toe te juichen, dat het werk goed wordt voorbereid. Laten we echter overal zorgen dat de stootkracht onverminderd blijft. Kort gezegd kunnen we opmerken: in september is er veel persoonlijk initiatief door enkelingen openbaar geworden; in oktober zullen de vruchten van de door de kiesverenigingen georganiseerde activiteiten kunnen worden geogst. Verschillende aankondigingen daarvan bereikten ons reeds.

de actie door! Laten we de 100.000 leden halen. Vergeet ook niet het streefgetal per abonnee: 20.000. Stuur ons reeds de voorlopige cijfers! Vóór contact-orgaan van oktober ver. . . . dat moet over de resultaten meer bekend zijn. Laat men daarmee niet wachten tot het plaatselijk eindresultaat uit de bus komt.

En laten we niet vergeten, dat deze actie geen toevallige bezigheid is. In en door deze actie klinkt ons antwoord op de stembusuitslag van 1956. Doch ook: in deze actie zetten wij de verkiezingsstrijd van 1958 (gemeenteraden en provinciale staten) in en bereiden wij de Kamerverkiezingen van 1960 voor! Wij zijn een kiezerspartij. Zeker! Maar we zijn vooral ook een ledenpartij, die in een zo mogelijk hecht en goed georganiseerd geheel verzamelen wil alles en allen die tot ons behoren.

De kiesverenigingen komen weer bijeen

DE besturen der kiesverenigingen ontvangen een officieel rondschrijven van het Centraal Comité, waarin met het oog op de activiteiten in het komende seizoen enige behartigenswaardige dingen zijn onderstreept. De goede traditie van de opening van het politieke seizoen door middel van een dergelijke „zendbrief” is dus ook dit jaar weer bevestigd. Het „sluit en versterkt de geleerden” klonk krachtig door in dit schrijven en zal hopelijk overal worden verstaan.

Gelukkig is dit in vele plaatsen het geval. In dit verband even de schijnwerper op Friesland gericht. Op woensdag 25 september werd in Leeuwarden een goede toogdag gehouden. Er waren ongeveer 700 aanwezigen. Op maandag 23 september een „pracht vergadering” van de K.V. te Sneek, schreef men ons. Prof. Mr. I. A. Diepenhorst sprak in een stampvolle Oosterkerk, gevuld met circa 300 personen. Er moesten 150 stoelen in de paden bijgezet worden. Waarmee uiteraard niet gezegd wil zijn, dat een kleinere vergadering niet

eveneens zegenrijk kan zijn. Ook van zulke bijeenkomsten zijn er al vele gehouden. Ook bij U?

Het Centraal Comité kwam bijeen

DE vorige week kwam het Centraal Comité weer te Utrecht bijeen. Deze bijeenkomst stond sterk in het teken van het naderende Partij Convent (26 oktober a.s.).

In verband daarmee moesten de financiële jaarstukken over 1956 en de begroting voor het jaar 1958 worden behandeld. Na een korte discussie werd besloten deze in de voorgestelde vorm aan het Partij Convent voor te leggen.

Het feit, dat de regering voornemens is ten behoeve van de democratische politieke partijen zendtijd van de radio omroepverenigingen te vorderen, werd eveneens besproken. Tevens had de wenselijkheid van een regelmatige toezending van het maandblad „Anti Revolutionaire Staatskunde” en het weekblad „Nederlandse Gedachten” naar een aantal „militaire adressen”, zoals kantines van de zee-, land- en luchtmacht de aandacht. De mogelijkheid is geschapen om dit op nog ruimere schaal te doen dan nu reeds geschiedt.

Een belangrijke zaak, die opnieuw aan de orde kwam, is al datgene wat samenhangt met het verblijf hier te lande van hen, die kortweg vaak „de Ambonezen” worden genoemd. Deze zaak laat de partij niet los. Thans is door een beslissing van het C.C. de mogelijkheid geopend om de bezinning op dit vraagstuk in een speciale commissie voort te zetten. In deze Commissie zullen ook leden van beide a.r.-Kamerfracties zitting hebben.

Enkele dubbeltallen

HET Centraal Comité had zich ook te beraden inzake de vervulling van een aantal vacatures. In de eerste plaats de vacature-Prof Severijn in het Centraal Comité. Ter vervulling daarvan zal 't volgende dubbeltal aan het Partij-Convent worden voorgelegd: Mr. W. Aantjes te Utrecht en Ds. P. M. van Galen te Gorinchem. De vacatures Prof. Dr. J. J. de Jong en R. Gosker in de Organisatie Commissie dienen ook te worden vervuld.

Het partij-statuut bepaalt, dat deze commissie uit tenminste 5 leden bestaat. Derhalve besloot het C.C. een drietal dubbeltallen aan het Partij Convent te doen toekomen. Deze zijn als volgt samengesteld: 1. a. de heer C. J. van den Heuvel te Moercapele; b. de heer L. W. H. de Geus te Linschoten. 2. a. de heer Dr. E. Diemer te Rotterdam; b. de heer E. van Ruller te Groningen. 3. a. de heer Dr. A. Veerman te Rijswijk; b. de heer P. Renkema te Appingedam.

Aan het Partij Convent de taak de bemanning van deze twee belangrijke organen van de partij weer op volle sterkte te brengen.

Geweken schaduw

ER is een grote roep naar actualiteit en een tekort aan historisch besef. Daardoor dreigen wij grote lijnen in de ontwikkeling van ons volk uit het oog te verliezen.

Daarom vragen wij deze keer uw aandacht voor een vreemde, een huiveringwekkende mogelijkheid, die géén werkelijkheid is geworden.

Hier is zij, die vreemde mogelijkheid. Er komt een vreemdeling uit het verre Westen naar Nederland en hij schrijft zijn reisindrucken, om ze te doen plaatsen in een krant in zijn eigen country. Het onderwijs is aan de beurt. En hij rapporteert: Er wordt overal in Nederland voldoende onderwijs gegeven. Analfabeten zijn er praktisch niet. De scholen gaan uit van de staat. Geestelijk vertonen die scholen een grote eenvormigheid. Of men nu komt in het Roomse Zuiden, of op Urk, in Den Haag of in Finsterwolde, overal hetzelfde type school. De kenmerken van die school zijn deels positief, deels negatief. Om met het laatste te beginnen: Nooit wordt er op een Nederlandse school gebeden. Nergens leren kinderen hun kleine handen vouwen tot gebed. Nóóit wordt op een Nederlandse school uit de Bijbel gelezen. Nóóit wordt er gesproken over de Here Jezus, de Heiland der wereld. Het christelijk lied is er contrabande. Zelfs ter voorbereiding van het kerstfeest mag er nimmer een lied worden geleerd, waarin de Heiland wordt geprezen, die arm werd, opdat wij rijk zouden worden. Dat is het negatieve. En het positieve is, dat al het mogelijke wordt gedaan, om de kinderen allerlei nuttige kundigheden bij te brengen, hun handvaardigheid te vergroten en hun besef bij te brengen van een goede moraal. Naast deze neutrale scholen bestaan bij hoge uitzondering scholen met de Bijbel, waar wél gebeden wordt, wél gezongen van Jezus, wél uit de Bijbel wordt gelezen en waar zelfs getracht wordt, heel het onderwijs te doordringen van de kracht van het Evangelie. Maar die scholen zijn in hoge mate uitzonderingen.

DIT verslag kan in 1957 niet worden geschreven.

Maar de machthebbers van de negentiende eeuw hebben begeerd, dat het wél geschreven zou worden. Wanneer dit verslag in 1957 zou geklopt hebben op de werkelijkheid, dan was hun ideaal verwezenlijkt. De schoolopziener, die de openbare onderwijzers opwekte de kinderen op hun scholen iets te vertellen van de betekenis van het kerstfeest, werd ontslagen. Toen een liberaal blad verkondigde, dat een onderwijzer op de openbare school niet mocht zeggen, dat het met de dood niet uit is, maar dat er een eeuwigheid achter ligt, dat er een leven is na dit leven, en deze kwestie in de Staten-Generaal ter sprake kwam, toen gaf de minister officieel het liberale blad gelijk. Een andere woordvoerder van deze richting zei: de vreemdeling, die onverwacht een openbare school betreedt, mag aan de onderwijzer niet kunnen merken of hij een christen, een jood of een mohammedaan is. En een districtsschoolopziener, ijveraar voor Volksonderwijs, verklaarde: Nooit zullen wij de neutraliteit volkomen bij ons onderwijs kunnen beleven, maar wij blijven er toch naar streven als het grote ideaal van de openbare school. En wat de christelijke school betreft, de school met de Bijbel, daarvan heeft Kappeyne zelf gezegd: de bijzondere school — dus ook de christelijke school — zal in Nederland nooit iets anders kunnen zijn dan een weelde voor sommige rijken en een aalmoes voor sommige armen.

Wanneer de idealen van deze machthebbers in Nederland werkelijkheid waren geworden, dan was daarmee de volksschool in geheel Nederland vrijwel volledig ontkerstend. En dan was het gefingeerde verslag een verhaal geweest van een huiveringwekkende werkelijkheid.

DAT het heel anders is gelopen, is een gevolg van de schoolstrijd. Van de offers, die daarvoor zijn gebracht. Zulke offers, zulk een volharding, zulk een trouw, dat ook zij, die vandaag nog als ideaal zien dat al de kinderen van ons volk onverdeeld zullen gaan naar de school zonder Bijbel en dat, gedekt met de nationale kleuren op hun reclamebiljetten bepleiten, de historische betekenis van die offers en van die strijd niet meer durven of willen ontkennen.

Het is goed, dat wij ons eens heel duidelijk realiseren wat in Nederland heeft bedreigd. Dat wij ons een beeld trachten te vormen van de geestelijke gevolgen van zulk een radicale ontkerstening van het onderwijs. Dat wij beseffen, welk een afschuwelijke schaduw over ons nationale leven begon te vallen, een schaduw, die voor een groot deel is geweken.

Het kost enige moeite zich in te denken, wat er in de vorige eeuw is geprobeerd, vooral voor de jongere generatie.

En daarom is het een speciale plicht, aan de jeugd van ons volk, ook op de middelbare scholen, de diepe, geestelijke betekenis van de schoolstrijd bij te brengen. Het „neutrale” leerboek voor vaderlandse geschiedenis, dat op een aantal christelijke scholen voor middelbaar onderwijs blijkbaar favoriet is, is daarvoor een slechte basis. Besturen met verantwoordelijkheidsbesef zouden het een verontrustend symptoom vinden, dat hun school voor zulk een leerboek voorkeur liet blijken, wanneer zij werkelijk trachtten naar het beleven van hun speciale verantwoordelijkheid voor de geest van het aan hun zorgen toevertrouwde onderwijs.

DEZE waakzaamheid is niet de enige consequentie uit het verhaal van de geweken schaduw. Zelfs niet de eerste en de voornaamste. Het gaat allereerst om een herbeleving van de schoolstrijd in deze zin, dat wij in de geschiedenis van ons volk het wonderlijke doorbreken zien van Gods genade. Het is Zijn hand, die de wolken, die een donkere nacht aankondigen, heeft gebroken en doen oplossen. De geschiedenis van de schoolstrijd is een verhaal van onverwachte en onverdiende genade. En zo behoort het aan de volgende generaties te worden verteld. Waarbij zij, om ten volle te beseffen wat de schoolstrijd heeft betekend, het beeld moeten kennen van het onderwijs, zoals het zou geweest zijn als Kappeyne en zijn aanhangers van toen en van vandaag een blijvende overwinning hadden behaald.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Tel. K 1700—115935, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam. Tel. K 2980—3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

OPEN BRIEF

aan mevrouw Alta Faubus

ERGENS, mevrouw Faubus, hebben wij dit over u gelezen: dat u zò trots bent op uw man dat u dikwijls tranen in de ogen krijgt als u spreekt over hem. „Mijn man de gouverneur”, zegt u dan. Van die trots kunnen we iets begrijpen, want we hebben ook de levensgeschiedenis van uw man gelezen. Dat hij het levenslicht aanschouwde in een ruwe planken hut als zoon van een kleine boer. Dat hij een wat vreemde, in zichzelf gekeerde jongen was die niet zo bijster goed kon leren. Dat hij met veel moeite onderwijzer geworden is en zonder moeite gouverneur, omdat er zich niemand anders voor het baantje aanmeldde. Maar desondanks: hij is nu gouverneur van de staat Arkansas, de grootste man van dit deel van de Verenigde Staten. U en hij wonen in een groot huis en u en hij worden met eerbied behandeld, want dat is men aan een gouverneur en diens echtgenote verschuldigd. Dat zijn toch allemaal wel zaken om trots op te zijn — dat begrijpen we van u, mevrouw Faubus.

U bent trots op „uw man de gouverneur” — wij niet. Wij schamen ons ervoor dat er in de westerse wereld die wij zo graag „de beschaafde wereld” noemen, mensen aan het roer van een staat staan als uw man. En als een communist ons voor de voeten gooit dat we over Rusland maar liever onze mond moeten houden, gezien in het licht van wat er bij u, in de zuidelijke staten van het land dat zich opwerpt als een kampioen voor de democratie, gebeurt — dan hebben we eigenlijk geen antwoord. Maar daarover hebben we het straks nog. Want wij willen eerst de feiten op een rij zetten om niet het risico te lopen dat wij te ver gaan in onze verantwoordiging en vergelijkingen gaan maken met de Nazi-moordenaars!

De feiten — u kent ze ongetwijfeld beter dan wij. Lange tijd geleden (of eigenlijk is het nog niet eens zo heel lang geleden!) werden de negers in uw land geïmporteerd. Als koopwaar. Zwart ebbenhout. Ze waren slaven in uw land en speciaal in de staten waarin u woont. Dat was mensonterend — we hopen dat u dat tenminste met ons eens zult zijn. Want ook de neger is een scep-sel Gods en God gaf hem een ziel zoals u en ons. Zodat Gods gebod: „Hebt uw naaste lief als uzelve”, ook geldt voor de verhouding tussen u en de neger die God naast u geplaatst heeft. En daarmee is het „beschouwen als koopwaar” toch zeer beslist in strijd!

Op een goede dag is de slavernij in uw land afgeschaft — de negers werden vrije mensen. Uw voorvaders zullen met dat besluit wel niet gelukkig geweest zijn, mevrouw Faubus. En ze hebben dat de negers wel heel duidelijk laten merken ook. Want al waren ze dan vrije mensen, gelijkberechtigten mensen waren ze niet. Uw voorouders en uw ouders (en ook u misschien wel!) bleven zich mijlen ver boven hen verheven achten. Och, u weet dat zelf zo veel beter: op scholen van blanken mochten geen negerkinderen komen, in de bus mocht de neger niet naast de blanke zitten. Overal en altijd ging de blanke voor boven de zwarte. Zo waren de wetten!

Maar dat was dan nog alleen maar wat er openlijk gebeurde — daarnaast moet het verhaal verteld worden van de Ku Klux Klan, dat duivelsverbond van moordenaars die het zich tot een eer rekenen negers te lynchen, hun vrouwen en kinderen te verminken,

hun bezittingen te vernielen, hun huizen te verbranden. En het ergste is dat men bij u die duivels de hand boven het hoofd houdt. Is er bij u wel eens een blanke veroordeeld omdat hij een neger had mishandeld of vermoord? Het is toch immers zo dat de autoriteiten in uw staten of zelf lid zijn van de Klan of (uit angst dan wel uit sympathie) die sadisten ongemoeid laten. Daargelaten dan de goede uitzonderingen die er gelukkig nog zijn!

Aan die situatie diende een eind gemaakt te worden. De negers dienden niet alleen vrij te zijn maar zij dienden dezelfde rechten te hebben als de blanken; geen onderscheid meer tussen de rassen. Want met welk recht verheft zich het blanke ras boven het gekleurde? Scherp gesteld, mevrouw Faubus: wij hebben meer respect voor de negers dan voor uw Ku Klux Klan-broeders!

Goed, de wettige regering van uw land, uw volksvertegenwoordiging en uw president, hebben die rassenscheiding bij de wet verboden. Heel duidelijk hebben zij het uitgesproken: op een school waar plaats is voor blanke kinderen behoort ook plaats te zijn voor negerkinderen. In een autobus waar zitplaatsen zijn voor blanken behoren ook zitplaatsen te zijn voor negers. En dan niet gescheiden: negers en blanken naast elkaar op de schoolbanken en naast elkaar in tram of bus.

Uw man, mevrouw Faubus, heeft die wet aan zijn laars gelapt. Toen in Little Rock, in het ambtsgebied van uw man, de waanzin ten top steeg en men negerkinderen molesteerde omdat zij gebruik wilden maken van de rechten die hun waren gegeven, toen heeft uw man niet die verdrukten recht gedaan en de wetsovertreders tot de orde geroepen — hij deed juist het omgekeerde. Uw man, de hoogste gezagsdrager in zijn staat, heeft gedaan wat Pilatus deed: hij is gewicht voor het getier van de massa. Pilatus had daarvoor een uitvlucht: hij vreesde verstoringsen. Die uitvlucht uw man ook gebruikt. Maar Pilatus deed het met kennelijke tegenzin — van uw man hebben we die indruk niet gekregen. Eerder geloven we dat in zijn hart dezelfde haat leeft jegens de negers als in de harten van de moordenaars in zijn staat!

En nu de gevolgen, mevrouw Faubus. De gevolgen van het optreden van uw man, de gouverneur. Als wij het goed zien, zijn ze drieërlei: in uw eigen land, de Ver. Staten van Amerika, groeit een spanning die alleen maar schadelijk kan zijn; in de vrije westerse wereld krijgt het vertrouwen in het leiderschap van uw land een gevoelige schok; en in de wereld van de tegenstanders van uw land peurt men er venijnig propaganda uit voor de eigen ideologie.

wier echtgenoot blank en zwart gescheiden tracht te houden, maar wiens naam desondanks een zwarte vlek zal zijn in het boek van Amerika's geschiedenis.

De foto die hierbij is afgedrukt, is genomen in Little Rock. De soldaten die daar met de punt van de bajonet een paar meisjes voor zich uit drijven, zijn soldaten van uw land. Ze zijn gekomen op bevel van president Eisenhower om de wet van uw land te handhaven. En als die meisjes op de foto menen negerkinderen te kunnen molesteren en aldus de wetten van uw land te mogen overtreden, dan worden ze met de punt van de bajonet tot de orde geroepen. Misschien dat uw man op juridische gronden het recht van Eisenhower kan aantasten — maar voor ons heeft Eisenhower gelijk. Op morele gronden. En dat heeft hij ook voor miljoenen van uw landgenoten. U weet beter nog dan wij, dat er tussen de verschillende staten van uw land grote verschillen zijn — dat die geschillen op deze wijze tot een hoogtepunt gedreven worden is de schuld van uw man en zijn medestanders. En zo bewijzen zij hun vaderland een slechte dienst.

Maar nog veel sterker spreekt dat als een foto als deze in onze Nederlandse kranten wordt gepubliceerd. En in alle kranten van de vrije wereld. U realiseert zich dat niet zo, maar wij hebben hier in Nederland de nazi-beulen hun luguber werk zien doen jegens de Joden. Velen van ons hebben dat met eigen ogen aanschouwd. En vergeten dat nooit meer. Wij zijn op het punt van rassendiscriminatie heel, heel gevoelig geworden. Aan een superioriteit van het blanke ras geloven wij al lang niet meer. Wij zijn daarvan genezen, mevrouw Faubus. Alstublieft geen theorieën meer van „Uebermensen”. We walgen ervan!

U hebt een zoon. Wat zou er in u omgaan als uw zoon behandeld werd zoals uw medeburgers negers behandelen. We weten het: uw hart zou in opstand komen. Haat zou er in u opvlammen en in machteloze woede zoudt u zich misschien werpen op de beulen van uw kind. Dan zou men u opzij trappen tot u krachteloos bleef liggen. En niemand zou u te hulp komen..... de gouverneur laat dat alles immers oogluikend toe. De gouverneur, uw man, mevrouw Faubus. U bent trots op hem — wij verachten hem. Het is gelukkig dat wij weten dat dat alles ook in uw land ten sterkste wordt afgekeurd. Dat er in andere

steden en in andere staten een uitstekende verstandhouding bestaat tussen de verschillende rassen. Dat er in uw land ook miljoenen zijn die graag een meid als op de foto een pak slaag zouden willen geven. Dat verdient dit tuig. En zeg nu alstublieft niet dat wij dus dezelfde haatgevoelens koesteren jegens deze blanke meisjes als sommige burgers van uw land ten opzichte van de negers — u zou ons boos maken met zo'n opmerking. Bij u wordt de neger gehaat enkel en alleen omdat hij anders gekleurd is — wij zouden die meisjes een pak slaag willen geven omdat ze dat verdienen wegens hun onbeschoft en laag gedrag. Dat is het verschil.

EN nog in een derde opzicht bewijst uw man zijn land en de gehele vrije wereld een zeer slechte dienst: onze vijanden vuiten dit alles uit om te laten zien hoe voos de kapitalistische samenleving is. En dat is misschien nog het ergste van alles. Achter het ijzeren gordijn zuchten miljoenen mensen onder het ijzeren juk van het Kremlin. Wij kunnen ze op dit ogenblik niet bevrijden tenzij we een nieuwe wereldoorlog willen ontketenen. Het communistische systeem moet van binnen uit ineen storten. De ogen van de miljoenen in Rusland en de andere communistische landen moeten opengaan, zodat zij onze opvattingen van democratie gaan verkiezen boven de communistische. Maar hoe zullen zij ooit aanhangers van onze opvattingen worden als foto's hun bewijzen hoe het in Amerika toegaat! Van mevrouw Roosevelt is het woord: „Wij kunnen het communisme alleen overwinnen door zelf beter te zijn!” In de staat waarin uw man gouverneur is, ontbreekt er nog alles aan, mevrouw Faubus. Als uw man zo doorgaat zullen de Hongaren nog lang op hun vrijheid moeten wachten!

Maar boven dit alles uit gaat nog dit: wat er in uw staat gebeurt is in flagrante strijd met Gods liefdesgebod. Gods naam wordt hierdoor niet geëerd maar gelasterd. En het meest dáárom vragen wij u en uw man: „Keer terug van het heilloze pad waarop u al zover bent voortgegaan. Heb uw naaste lief als uzelve — het gebod geldt ook voor u. Juist voor u die hooggeplaatst zijn in het leven.” Het is het dringende verzoek van alle Nederlandse vrouwen.

GRACIA

* * Afscheid en dank

Prof. dr. J. J. de Jong en de heer R. Gosker hebben het Centraal Comité verzocht hen ontslag te verlenen als leden van de Organisatie-Commissie en van de redactie van „Nederlandse Gedachten”.

De heer Gosker motiveerde dit verzoek o.m. met een verwijzing naar de tijdstippen waarop dit werk moet worden gedaan, Professor De Jong deelde mee op grond van medische overwegingen zijn werkzaamheden zeer sterk te moeten beperken. Beide heren hebben in deze functies veel voor de partij gedaan. Ook hier is het de plaats om aan de dank, die het Centraal Comité hen bracht, uiting te geven.

Zij zullen geen vreemden in onze partij worden, want in verschillend opzicht wordt nog een beroep op hen gedaan. Ook de commissie van redactie van ons blad dankt hen zeer voor hun medewerking en doet hen haar beste wensen voor de toekomst toekomen.

* * Advies

Deze week kwam voor het eerst de Raad van Advies van ons blad bijeen. Deze Raad, tot welks vergaderingen ook de leden van het Moderamen van het Centraal Comité en de leden van de redactie van „Nederlandse Gedachten” worden uitgenodigd, kan de partijleiding in algemene zin adviezen en aanbevelingen doen toekomen, met betrekking tot de inhoud en de exploitatie van het weekblad. Deze ontmoetingen tussen Moderamen- en redactieleden alsmede deskundige partijleden kan in elk opzicht het blad slechts ten goede komen, want zij bevorderen een gezonde meningsvorming in bredere kring. Het eerste samenzijn bevestigde deze stelling. Daarom is het goed met instemming van deze eerste bijeenkomst van de Raad melding te maken.

* * 23

Een vriend van ons placht op studentikoze wijze soms te speecheen over zijn „23 ikken”. Deze toespraken resulteerden niet zelden in zelfkritiek, bekoorlijk door de humor.

Deze week kwam het 23e na-oorlogse Franse kabinet ten val. Tijdens het noodlottige debat over de kaderwet voor Algiers namen de gehele fractie van de (ons het naast staande) M.R.P. en de helft van de radicalen en conservatieven een positief standpunt in. Alle Gaullisten, Poujadisten en communisten stemden tegen. Volgens het socialistische „Het Parool” stemden de Franse socialisten voor de wet omdat de communisten tegen waren... Gezien vorenvermelde stemmenverhouding kleurt het Vrije Volk van 2 oktober de feiten wel op een zeer merkwaardige wijze, door te beweren dat „rechts” aan „links” de mogelijkheid heeft ontnomen om tot een constructieve oplossing van de Algerijnse kwestie te geraken. Het wordt tijd, dat het Franse volk ernstig overweegt met welke partijen afgerekend dient te worden, wil het land geen volslagen doorgebroken rietstaf worden. Het wordt tijd voor de electorale bezem.

De opgaande lijn van Gaillards financieel-economische politiek zweeft thans weer in de lucht.

De Franse vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties die het Algerijnse probleem in deze zitting zou bespreken is nu nergens meer. Het wordt meer dan tijd, dat Frankrijk zijn 23-voudige ik-ik-en-nog-eens-ik-politiek laat varen en zich via de moeilijke weg der eerlijke en ernstige zelfkritiek weer een waardige plaats veroverd in de rij der West-Europese volken.

* * Pagina 1 en 2

In Het Vrije Volk van 1 oktober lezen we naar aanleiding van de beslissing van de regering inzake de aanwezigheidspremie in de mijnindustrie: „Wij kunnen niet doorgronden, welke overwegingen minister Zijlstra hiertoe hebben geleid. Wij blijven deze beslissing onjuist vinden.”

Indien het socialistische blad waarlijk opheldering hierover wil hebben, laat het zich dan eens wenden tot minister Suurhoff. Deze zal het nodige licht kunnen verschaffen, want op pagina 1 van hetzelfde blad lezen we, dat minister Zijlstra zijn beslissing genomen heeft in overeenstemming met zijn ambtgenoot van Sociale Zaken.

De Noorse strijd voor onafhankelijkheid

DOOR de dood van de 85-jarige Noorse koning, Haakon VII werd de aandacht van de wereld weer eens even gericht op „het koude deel” van Europa.

De kranten schreven dat er „een geliefd vorst” was heengegaan, zij vermeldden meestal zijn geboortjaar (1872) en het jaar van zijn troonsbestijging (1905).

Slaat men nu echter het een of ander geschiedeniswerk op, om van de gebeurtenissen in 1905 en de achtergronden daarvan wat meer gewaar te worden — dan is vrij stellig het resultaat nihil.

Met grote letters wordt meestal de eerste Marokkocrisis vermeld, met iets kleinere de gebeurtenissen rondom het winterpaleis in Petersburg — maar over de in dat jaar dreigende oorlog tussen Noorwegen en Zweden wordt meestal geen woord gesproken.

En toch is het de moeite waard bij die gebeurtenissen in het „hoge Noorden” enige ogenblikken onze aandacht te bepalen.

Ieder van ons heeft op de lagere school stellig de jaartallen „810—1010 De Denen en Noren in ons land” geleerd.

In politiek opzicht bleef Noorwegen tot in de 14e eeuw een land van betekenis. Toen begonnen echter ook de omliggende staten hun rol te spelen, waardoor de Noorse invloed langzaam daalde.

Toen tegen het einde van de 14e eeuw het oude koningsgeslacht uitstierf, raakte het land onder Deense heerschappij — en dit bleef zo tot het verdrag van Kiel in 1814.

Met het noemen van dit laatste jaartal zijn we dus reeds gekomen in de 19e eeuw, over welks drempel de grote Franse keizer Napoleon staat.

Denemarken had zich van deze geweldenaar een trouw vazal betoond en moest, nu de „Corsikaan” op St. Helena zijn zonden kon overdenken, het gelag betalen.

In Zweden had de zoon van een Franse wasvrouw, Bernadotte, een kroon verworven. Precies op tijd had hij de partij van Napoleons vijanden gekozen, en dus kon hij nu zijn beloning in de wacht slepen.

Bij het bovengenoemde verdrag van Kiel moest Denemarken Noorwegen afstaan aan Zweden, dat Finland aan Rusland verloor. Vanaf dat ogenblik dagte kent dus de personele unie tussen deze twee Scandinavische rijken, een unie die in 1905 weer werd verbroken.

Verbintenis met Zweden

DE Noren waren reeds in 1814 met de verbintenis met Zweden in het geheel niet ingenomen.

Op het ogenblik dat in Kiel het besluit der grote mogendheden was aangevaard, zetelde als Deense gouverneur in Noorwegen prins Christiaan Frederik.

Deze kreeg nu van de Deense koning bevel zijn functie over te dragen aan de Zweedse stadhouder. Intussen had natuurlijk de Deense koning reeds afstand gedaan van zijn waardigheid.

Nu oordeelde de inmiddels in Noorwegen bijeen gekomen Constituante, dat het gezag was komen te vervallen aan het soevereine Noorse volk en riep Christiaan Frederik tot koning van Noorwegen uit.

Vanzelfsprekend legde Zweden zich hierbij niet neer. Bernadotte's zoon Karel Jan trok met zijn troepen tegen de jonge onafhankelijke staat op.

Wat echter erger was: de grote mogendheden beslisten dat de Noren zich bij het verdrag van Kiel hadden neer te leggen. Zo niet, dan zouden zij zelf voor de naleving daarvan zorg dragen.

Nu zag Christiaan Frederik in dat de strijd uitzichtloos was. Hij legde zijn kroon neer en vertrok naar zijn geboorteland.

Ook de Noorse volksvergadering, het Storting, begreep dat er niets meer aan te doen viel en koos in het najaar van 1814 ten slotte maar Bernadotte tot koning van Noorwegen.

Conflicten

HET zou ons te ver voeren het verdere verloop van de geschiedenis even uitvoerig te beschrijven.

Genoeg zij daarom, dat heel de 19e eeuw deze personele unie de Noren heeft dwars gezeten.

Voortdurend waren er conflicten. Af en toe werd met de sabel gerammeld.

In het begin van onze eeuw waren de spanningen zo hoog opgelopen, dat het tot een uitbarsting kwam. Eén der ergste Noorse grieven was, dat zij geen zeggings hadden over hun eigen consuls.

Naarmate Noorwegen een steeds belangrijker scheepvaart en visserijmogendheid werd, ging dit bezwaar zwaarder wegen.

Alle partijen in het „Storting” waren het er over eens, dat daarin zo spoedig mogelijk verandering moest komen. Het ministerie kon zich daarom sterk weten toen het de koning een wetsontwerp voorlegde, waarin o.m. was neergelegd dat de Noren voor hun eigen vertegenwoordiging in het buitenland mochten zorgen.

Onverstandig genoeg weigerde Koning Oscar echter deze wet met zijn handtekening te bekrachtigen.

Een motief was gauw genoeg gevon-

den: dit was een zaak die de unie betrof en dus kon niet één partij daarin verandering aanbrengen!

De Noren voelden er echter niets voor als een Zweedse kolonie te worden beschouwd, en dus trad het ministerie, uit protest tegen 's konings weigering, af.

Deze probeerde toen een nieuw ministerie te vormen, maar zo groot was de Noorse eensgezindheid, dat hij geen enkele staatsman bereid vond deze taak op zich te nemen.

Geregeerd moest er echter worden en daarom verzocht het Storting, nadat het geconstateerd had dat de koning buiten staat was te regeren, de ministers tijdelijk diens functie waar te nemen.

Om Zweden en de wereld te laten zien dat het de Noren volkomen ernst was, werd spoedig deze beslissing aan het volk voorgelegd met de vraag, de genomen maatregel goed te keuren of te verwerpen.

Met overgrote meerderheid keurde het volk het beleid van het Storting goed.

Afscheiding

WEER stonden Noorwegen en Zweden in een conflictsituatie tegenover elkaar, evenals in 1814.

Tóen echter waren het de wapenen die het pleit beslechtten, met de onderhandelingen. Algemeen was men nú in Zweden van mening, dat door geweld niets wordt opgelost. Het ware te wensen dat men vijftig jaar later overal ter wereld tot hetzelfde inzicht gekomen was!

Op neutraal gebied werden onderhandelingen aangeknoopt: in de Duitse plaats Karlstad.

Het uiteindelijk resultaat was, dat Zweden toestemde in de opheffing der unie op voorwaarde, dat de grensvestingen tussen beide landen zouden worden gesloopt.

Daar de Noren in het geheel niet voornemens waren hun buurstaat aan te vallen, stemden zij daar volgaarne mee in.

Het Storting was toen zelfs wel bereid een prins uit het Zweedse koningshuis tot vorst te kiezen.

Koning Oscar echter meende dit niet te mogen toestaan. Wellicht niet onverstandig. Immers het zou mogelijk zijn dat door het uitsterven van één der takken van het huis Bernadotte tóch de personele unie tussen Noorwegen en Zweden weer zou worden hersteld.

En de onwenselijkheid hiervan was in een eeuw van samengaan overduidelijk gebleken.

Toen liet het Storting zijn keuze — evenals in 1814! — vallen op een Deense prins — nl. Karel, die sedert negen jaar gehuwd was met prinses Maud van En-

• Vervolg op pag. 9

Een luchtfoto van de Noorse hoofdstad Oslo.

Hatta blijft Soekarno trouw

De Ronde Tafel Conferentie in Indonesië moet volgens de persberichten geëindigd zijn in een verzoening tussen Soekarno en Hatta of liever in een nieuwe bereidheid van beide Indonesische leiders om met elkaar samen te werken. Betrouwbaar zijn deze berichten niet, omdat de pers over deze conferentie niet vrijelijk heeft mogen berichten. Het Indonesische leger verbodt de pers hierover verslag uit te brengen!

Hoe het ook zij, de samenwerking tussen Soekarno en Hatta is ondanks deze zogenaamde verzoening niet aanstonds hervat. De oorzaak hiervan schijnt te zijn, dat Hatta voorwaarden heeft gesteld aan „de absolute noodzaak om samen te werken”, waarover het gemeenschappelijk uitgegeven communiqué van Soekarno en Hatta sprak.

In de eerste plaats eiste Hatta dat de communisten „buiten boord” worden gezet. Voor Soekarno is dit een moeilijk te verteren zaak, want hij meent dat alle partijen invloed op het regeringsbeleid moeten hebben. Deze houding van de Indonesische president heeft de communistische partij groot voordeel gebracht. De jongste gemeenteraadsverkiezingen op Java hebben dat bewezen. Zij kwamen als de grote overwinnaar uit de bus. Vooral in de buitengewesten, waar de Mohammedaanse partijen het sterkste zijn, is men van deze verkiezingsuitslag geschrokken. Uit niets blijkt echter dat Soekarno en Hatta het over de al of niet deelneming van de communisten met elkaar eens zijn geworden. Hoog uit zou men kunnen zeggen dat zij hebben afgesproken het over dit punt met elkaar eens te worden.

Hatta schijnt in geen geval „de vader van de Indonesische revolutie” los te willen of te kunnen laten. Hij blijft Soekarno dan ook trouw. Er kan dus niet veel anders dan een compromis uit de bus komen, een compromis, dat de communisten in staat stelt de voet tussen de deur te houden.

Hatta wordt beschouwd als een anti-communist, Soekarno is dat niet.

In de binnenlandse politiek betoonde Hatta zich inderdaad een tegenstander van de communisten. Hij moet in Bandoeng van Soekarno ook geëist hebben dat de huidige chef-staf van het Indonesische leger generaal Nasoetion vervangen wordt door een ander, die meer acceptabel is voor de rebellerende militaire leiders van de buitengewesten en die straffer zal optreden tegen de communisten. Deze rebellerende groepen — wij denken aan de opstandige kolonels Simbolon en Loebis, die de Ronde Tafel-conferentie in Bandoeng weigerden bij te wonen — zouden zowel Soekarno als

Nasoetion, die Soekarno steunt, willen laten verdwijnen.

Maar de principiële afkeer van Hatta tegen de communisten is niet zo groot, dat hij Soekarno zal laten vallen en dat hij zich in de buitenlandse politiek tegen de communisten zal keren.

Hij is de man die in 1949 de neutraliteit als grondslag voor de Indonesische buitenlandse politiek heeft gelegd. Daar aan houdt Hatta ook thans nog vast. Om dit te onderstrepen heeft hij een uitnodiging van de regeringsleiders van communistisch China aanvaard en maakt hij thans een reis naar Peking.

Hatta is in navolging van de Indiase minister-president Nehru serieus overtuigd van de mogelijkheid zich afzijdig te kunnen houden zowel van het Westen als van het communistische blok van

landen. Maar het internationale communisme en met name het Chinese communisme bemoeit zich daarentegen bijzonder intensief met de binnenlandse aangelegenheden van Indonesië en het wordt daarbij gesteund door de Indonesische president, die niet kan nalaten telkens weer de loftrampet te steken op het Chinese communisme met zijn „geleide democratie”.

Wanneer men voorts bedenkt dat in de Indonesische archipel de administratie vrijwel stillegt, terwijl de communistische partij, de krachtigst georganiseerde partij met enorme invloed op het hoofdeiland Java, steeds meer greep krijgt op het volk, dan heeft de mededeling dat de twee nationalistische leiders Soekarno en Hatta weer met elkaar gaan samenwerken niet zo heel veel te betekenen, dan zal zelfs de reis van de anti-communist Hatta naar Peking het aanzien van de Indonesische communisten nog meer versterken.

doelmatigheid leveren daarbij het begrippenapparaat, hetwelk als richtsnoer kan dienen.

Uiteraard is dit werk geen receptenboek. Het is ook geen plan, maar een zakelijke omlijnning van een globaal programma op langere termijn, vanuit socialistische visie opgesteld. Een concreet plan „zou immers spoedig door de ontwikkeling achterhaald worden” merken de schrijvers zeer verstandig op.

Triomfantelijk wordt in het eerste en inleidende hoofdstuk een brokje doorbraak geëtaleerd. Er zijn nl. verschillende medewerkers aangetrokken van buiten het N.V.V. In dat hoofdstuk heet het dan: „Het N.V.V. erkent, dat de fundamentele streven naar sociale rechtvaardigheid gevonden moeten worden in de levensbeschouwelijke sfeer. De ervaring wijst echter uit — en deze verdelingsstudie is daarvan het bewijs — dat verschil in levensbeschouwing eensgezindheid in praktische visie op het verdelingsvraagstuk allerminst in de weg staat.” In dit verband zouden wij wel graag eens weten, welke andere levensbeschouwingen behalve de socialistische hebben meegewerkt.

Een groot deel van Wenkend Perspectief is gewijd aan afzonderlijke deelproblemen, zoals de loonpolitiek, bezitsvorming en vermogensnivellering, huuronderwijs-, belastingpolitiek enz. Er zal zeker nog wel eens gelegenheid zijn, op sommige van deze onderwerpen nader in te gaan, en de hierin neergelegde visie te toetsen aan de opvattingen, zoals deze in onze kring bestaan. Het bovenstaande is slechts bedoeld, voor zover nog nodig, de aandacht te vestigen op deze studie.

Het zou stellig toe te juichen zijn, wanneer vanuit onze partij pogingen in het werk zouden worden gesteld, tot een bredere studie te komen van een aantal belangrijke maatschappelijke problemen.

Drs. J. BOERSMA

WENKEND PERSPECTIEF

ONDER bovenstaande titel heeft de grootste vakcentrale van ons land, het Nederlands Verbond van Vakverenigingen, een studie doen verschijnen over de inkomens- en vermogensverdeling. Vijf jaar geleden is het Welvaartsplan van ditzelfde Verbond verschenen. Beide delen samen vormen nu een afgerond geheel.

Het ligt niet in onze bedoeling nu reeds een algemene beschrijving van dit boek te geven. Het behandelde onderwerp zowel als de inhoud verdient zeker meer dan een vrij vluchtige kennisname. Op zichzelf betekent dit een waardering, waarmee niet gezegd wil zijn, dat we het eens zijn met de visie van de samenstellers. Onze bedoeling is slechts, in dit artikelje een paar kanttekeningen te maken.

Het boek ademt uiteraard een socialistische geest. Maar er blijkt wel zeer duidelijk uit, dat er in de loop der tijden een behoorlijke scheut witte wijn bij de rode is gedaan. Vanaf Marx tot Wenkend Perspectief heeft zich een niet onaanzienlijke evolutie voltrokken. Wat overigens niet betekent, dat alle rode stokpaardjes volledig overboord zijn gegooid. Zo wordt de volledige socialisatie ondoelmatig genoemd. Maar er zijn ook in de kringen van hen, die zich progressief noemen vleugels, waaronder een linker. Dit zijn de meer vuurvaste socialisten, men zou kunnen zeggen, de re-

actionnair in eigen progressieve kring. Dus wordt nog wel socialisatie voorgestaan van bepaalde bedrijven, zoals basisindustrieën en bankwezen. Maar voor het overige kan de private onderneming uit maatschappelijk oogpunt veelal „als een doelmatig instituut worden beschouwd.” Dat begrip doelmatig komt men nogal eens tegen in deze studie. Goed is dat, wat doelmatig is, schijnen de auteurs te willen zeggen; dit lijkt veel op een bepaald soort van pragmatisme.

Een ander begrip dat veelvuldig wordt gehanteerd, is het begrip rechtvaardig. De opdracht van het N.V.V. luidde, wegen aan te geven, waarlangs de verdeling van inkomens en vermogens zo rechtvaardig mogelijk zou kunnen plaatsvinden. Aan het inkomensaspect is daarbij de meeste aandacht geschonken. Welnu, voorop wordt gesteld, dat niet van rechtvaardigheid gesproken kan worden, wanneer het inkomen niet in verhouding staat tot de gebrachte offers. Inkomen uit bezit bijv. is in deze gedachtengang niet zonder meer onrechtvaardig; de vraag, in hoeverre hiervan wel sprake is, hangt af van de wijze, waarop men aan dit bezit gekomen is, en van de offers, die tegenover dit „arbeidsloos” inkomen staan, zoals risico, afstaan van beschikkingsmacht e.d. In de studie worden dan globaal de mogelijkheden geformuleerd, langs welke lijnen eventueel noodzakelijke correcties in de inkomensverdeling kunnen worden aangebracht. Rechtvaardigheid, alsmede solidariteit en

HOTEL-PENSION „DREYEROORD”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

SLUMP'S

Hooi, Stro en Kunstmest
VEEVOEDERBEDRIJF
Granen
Veevoerders
Ruwvoerders
LEEUWARDEN - ROTTERDAM
ZWOLLE

VERZINKERIJ

G. CLEMENTS & ZOON N.V.

ALBLASSERDAM - Telefoon 641 (K 1859)

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

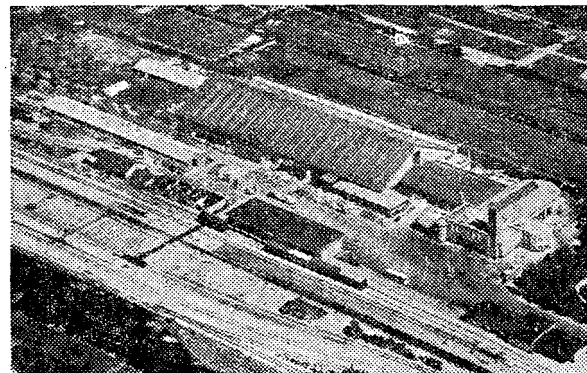
Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Herstellingen spoorwegmaterieel
Machines voor de bouwnijverheid

N.V. Mulder's fabriek
van rollend materieel
BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251

EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

GARANTIE

STANDVERVEN

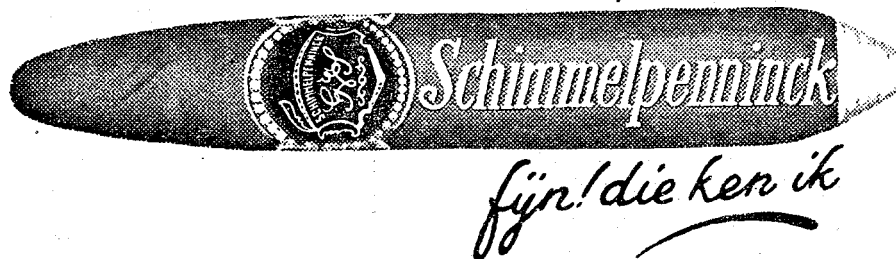
OP MODERNE BASIS DROGEN SNEL, ZODAT U OOK BIJ ONGUNSTIG WEER BUITEN KUNT AFSCHILDEREN

5 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE

LAK EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN - TELEFOON K1828-350

AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
ROTTERDAM - UTRECHT

fijn! die ken ik

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerckstraat II
's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering-
Maatschappij

ONGEWONNEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

Rijwielen
direct
van
Fabriek

f 50 goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50, november en december f 14.-, januari f 13.-, februari f 12.50. Overige maanden f 8.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.- met een jaar garantie en 95 jaar mee; doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabriek,
Naaldwijkseweg 24-26,
's-Gravenzande, Tel. 01748-673

GEEF DIT BLAD DOOR

200 MILJOEN VERLIES

Een heier behoort niet alleen werkhandschoenen, maar ook een veiligheidshelm te dragen.

MAANDAGMORGEN. Nederland ontwaakt. In alle delen van het land, in steden, dorpjes en gehuchten, beginnen de mensen aan een nieuwe week. In de mistige morgen verlaten zij hun woningen om op weg te gaan naar werk, school of andere bezigheden. Onder hen zijn twee miljoen werknemers. Een kolossaal leger. Ook zij duiken de nieuwe week in. Enkelen vragen zich af, wat die week hen zal brengen. De meesten denken er niet bij na. Veel verschil met de dagen die reeds zijn vergleden, zal er wel niet zijn.....

Zo denkt Jan Mulder uit Rotterdam er tenminste ook over. 's Morgens vroeg heeft hij z'n metselgerei bijeengezocht en is ondanks de druilerige najaarsregen vrolijk de deur uitgestapt. Dwars door de op gang komende binnenstad is hij gegaan om verder te werken aan het blok huizen dat z'n baas heeft aangenomen. En ergens in Groningen, zocht de jonge

landarbeider Roorda z'n boer op. Ook voor hem de eerste dag van een nieuwe week. Het enige verschil was eigenlijk, dat zijn arbeidsdag enkele uren vroeger begon dan die van Jan Mulder.

Wat brengt deze week?

TWEE uit velen. Twee uit het ontzaglijk grote leger van Nederlandse werknemers. Twee uit twee miljoen..... Wat de week hen zal brengen? Och, wie staat daar nu nauwlettend bij stil. Er is immers geen mens die ook maar één dag de toekomst haarfijn kan voorspellen?

En toch..... toch is reeds grotendeels bekend, wat er deze week zal plaatsvinden. In cijfers wel te verstaan! Uit de statistieken kan men vrij nauwkeurig het wel en wee van de Nederlandse werknemers aflezen. Ook over de minder prettige dingen. Zo zullen vijf of zes mensen door bedrijfsongevallen de dood vinden. Deze week! En in diezelfde zeven dagen zullen er in ons bedrijfsleven een kleine 8.000 mensen een ongeval krijgen. Dát onthullen de statistieken voor de komende week. En achteraf blijkt meestal, dat die becijferingen er niet ver naast waren!

Een stuk of vijf, zes doden en zo'n achtduizend ongevallen, waardoor een even-groot aantal mensen licht of zwaar werd gewond.

Iedere week opnieuw. Dat kan deze week Jan Mulder zijn, of de jonge landarbeider Roorda. Wie zal het zeggen? Een ongeluk schuilt — het blijkt iedere dag opnieuw — nog steeds in een heel klein hoekje.

Het zijn nuchtere cijfers over het aantal bedrijfsongevallen in ons land. Maar eveneens keiharde, reële cijfers. En getallen waarachter onnoemelijk veel menselijk leed schuil gaat. De man die door een onvoorzichtigheid, door nonchalance van een col-

lega, door een defect aan de machine of tengevolge van ondeugdelijk gereedschap in het vervolg verminkt z'n weg moet gaan, weet daar alles van. Het menselijk leed is het ergste wat achter die nuchtere cijfers verscholen ligt. Cijfers die iedere week opnieuw weer uitkomen!

Verliezen en bestedingsbeperking

MAAR wij leven in een wereld waarin het geld óók een rol meespeelt. En iedere directie van een bedrijf, waar een ongeval plaats vindt, zal zich afvragen:

„Hoeveel kost ons dat. Hoeveel produktieverlies lijden we doordat die werknemer uitvalt, z'n collega's een stagnatie in het werk ondervinden en de machine — al is het tijdelijk — niet te gebruiken is?”

Begrijpelijk dat dergelijke vragen opkomen. Want afgezien van het menselijk leed, is het verlies aan geld een hoogst belangrijke factor. Dat blijkt overduidelijk, wanneer u het totale verlies, dat Nederland in een jaar heeft te incasseren, leest.

Dat zijn — schrikt u niet — 200 miljoen guldens!

Twee honderd miljoen, die tengevolge van bedrijfsongevallen verloren gaan. Het aantal ongevallen dat per jaar plaats heeft, bedraagt 11 miljoen. En als u zich nog herinnert dat Nederland ± 2 miljoen werknemers telt, kunt u zo wel zien dat het aantal ongevallen en ongelukjes, waardoor arbeidsverzuim ontstond, behoorlijk hoog is.

Het is daarom geen wonder dat een orgaan als het Veiligheidsinstituut en de Contactgroep Opvoering Produktiviteit en het Directoraat-Generaal van de Arbeid bijzonder geïnteresseerd deze getallen bekijken.

Wij leven in een tijd van bestedingsbeperking. Door minder uit te geven en de produktie van het Nederlandse bedrijfsleven op te voeren, kunnen wij wellicht uit de economische moeilijkheden komen. En nu gaat er ieder jaar een enorm bedrag van 200 miljoen verloren! Nutteloos geld. Dood geld, dat véél beter besteed kon worden. Dat Nederland voor een aanzienlijk deel weer uit de financiële narigheid zou kunnen helpen.....

En de geïnteresseerdheid van de directies én van de mensen die zich bezighouden met de opvoering der produktiviteit stijgt, wanneer het Veiligheidsinstituut onthult dat vele ongevallen voorkomen kunnen worden! „Want”, zo zegt het Veiligheidsinstituut, „80% van het aantal ongevallen wordt veroorzaakt door menselijke factoren.”

En dan wordt de vraag wel zeer dringend: „Wat doet Nederland om het aantal bedrijfsongevallen drastisch te verminderen?”

Wat wordt er gedaan?

ER wordt gelukkig een felle strijd gevoerd tegen de bedrijfsongelukken. Het Veiligheidsinstituut in Amsterdam is er dag in dag uit mee bezig. Tal van initiatieven worden door dit instituut ge-

Vast staat, dat het totale aantal bedrijfsongevallen in ons land de aanschaffingskosten van een Super Constellation, die door K.L.M. eind 1953 in haar vloot werd aanschaffd, bedraagt. Dat het bijna de helft van alle elektriciteit, gas en water dat het hele volk — met industriële bedrijven — gebruikt, wordt gebruikt voor de productie van veiligheidshelmen.

En elk jaar komt dat bedrag ter gezond kapitaal van meerprijs van een zwaar verlies, dat de Nederlandse landse industrie. Elk bedrijf betaalt daaraan mee. En elke lander er aan mee!

nomen. Deze week bijvoorbeeld werd in Assen een veiligheidsactie gehouden. Het middel van een tentoonstelling, verspreiden van folders, films e.d. poogt men de aandacht van de Nederlander te trekken op het zo belangrijke onderwerp van de veiligheid.

Ir. E. Spaan, directeur van het Veiligheidsinstituut vertelde ons het een en ander hierover.

„Veiligheidsweken e.d. zijn prima en heel nuttig zijn,” aldus Ir. Spaan, „maar na afloop moeten de activiteiten natuurlijk niet verdwijnen. Een dergelijke actie moet de stoot geven tot een goede propaganda in de bedrijven”.

Dat gebeurt gelukkig ook veel. Het Veiligheidsinstituut biedt daarbij de hulp van hand. Op verzoek van het bedrijfsleven geeft het adviezen, bemiddeling bij het wisselen van ervaringen tussen ondernemingen, stelt het materiaal beschikbaar en geeft analyses enz.

Voorts is in samenwerking met de Contactgroep Opvoering Produktiviteit en het Nederlands Instituut voor Efficiency in de tijd een ontwerp voor een doeltreffende veiligheidsactie in de bedrijven opgesteld.

Er werd gebruik gemaakt van moderne reclamemiddelen. Iedere werknemer van een bedrijf dat aan de actie deelnam, ontving per post een door de directeur van het bedrijf getekende brief, waarin een en ander over de komende actie werd vermeld.

Een dergelijke brief drukken wij hier naast af.

Verder heeft het Veiligheidsinstituut een buitendienst tot zijn beschikking, wa-

In het kader van veiligheidsacties in de bedrijven ontvangen de werknemers een brief, aan hen persoonlijk gericht en in persoonlijke stijl geschreven. Iedere brief wordt door de directeur eigenhandig ondertekend. Zo'n brief kan er als volgt uitzien:

*De Heer J. Brodeschoon
Rechtboomsloot 413,
Delft.*

GACHTE HEER,

Het wordt hoog tijd deze brief eens te schrijven. De kwestie waar het om gaat is ernstig genoeg en u hebt er recht op, volledig op de hoogte te worden gebracht.

Vorig jaar zijn door ongevallen in ons bedrijf 3 van onze mensen ernstig getroffen, 102 liepen flinke verwondingen op, maar zijn nu weer in ons midden, 90 anderen hadden geluk en kwamen er met lichte verwondingen af. Als we deze 90 geluksvogels even buiten beschouwing laten, hebben we vorig jaar dus 105 min of meer ernstig getroffen gehad . . . één op de drie mensen uit ons bedrijf.

Ik mag wel aannemen, dat u er net zo over denkt als ieder ander die dit hoort: ze mogen daar aan de veiligheid óók wel eens iets gaan doen! Nu is het eg gemakkelijk verwijten te maken als je ergens niet zelf in zit. Wij uit het bedrijf zelf, weten, dat pas door nauwe samenwerking tussen de leiding en al de anderen op het werk iets tot stand kan komen.

Dat gaan we niet zwaar op de hand doen. Géén politievoorschriften. Géén strafmaatregelen. Niemand krijgt voor zijn plezier een ongeval. Resultaten kunnen we zeker verwachten. Op een soortgelijk bedrijf als het onze hebben ze maar één kwart van ons aantal ongevallen op hetzelfde aantal werknemers. Wij zullen hun wel eens even bewijzen dat het nóg lager kan.

Begin volgende maand wordt het startsein gegeven voor een veiligheids-actie die zal klinken als een klok . . .

Ik hoop op uw volle medewerking te kunnen rekenen. Als iedereen meewerkt zijn volgend jaar héél wat van onze mensen met hun gezinnen gespaard gebleven voor de ongevallen-ellende en kunnen we trots zeggen: ja, het heeft gewerkt!

Hoogachtend,

200 MILJOEN GULDENS

...verlies als gevolg van
...jaar méér bedraagt dan
...posante luchtvloot, die de
...had; met inbegrip van
...Convairs
...de totale waarde van
...in een jaar door ons
...wordt gebruikt . . .
...terug. Elk jaar sterft een
...miljoen gulden!
...gedragen door de Neder-
...onderneming in ons land
...betaalt iedere Neder-

ten gaan in de richting van een ontmoeting van organen die zich met de verkeers- onveiligheid, met die in het bedrijf en de onveiligheid in de vrije tijd bezighouden. „Want”, aldus Mr. Valentgoed, „de verschillende soorten ongevallen moet men niet los zien van elkaar. Zij worden in hoofdzaak door de mens veroorzaakt. Het is daarom dat ieder mens ernstig op zijn verantwoordelijkheid moet worden gewezen.”

Problemen blijven

ZO liggen hier de problemen. Er wordt ontzaglijk hard gedokterd aan oplossingen voor de nijpende ongevallenvraagstukken.

Maar het percentage ongevallen blijft constant. Na de oorlog steeg het enkele jaren onrustbarend, om zich rond 1950 te consolideren in een gelijke lijn.

En ondanks alle pogingen blijft deze lijn hardnekkig op dezelfde hoogte!

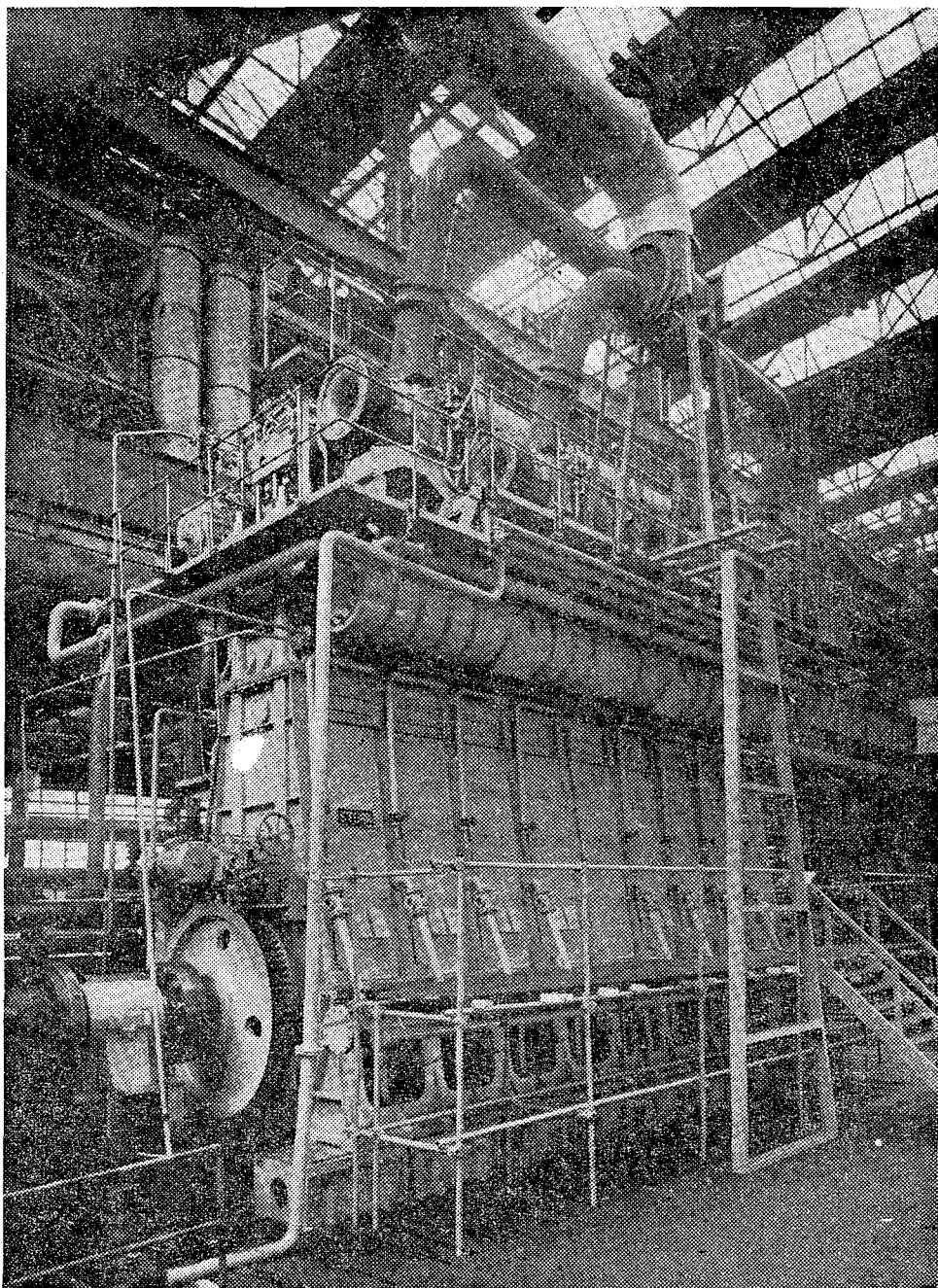
Nu, in onze tijd van bestedingsbeperking, is het vraagstuk weer zéér urgent. En de deskundigen steken de hoofden met vernieuwde ijver bijeen om na te gaan, met welke middelen het percentage dan wél omlaag gedrukt kan worden. Een oplossing daarvoor is echter niet eenvoudig. In ieder geval is het een zaak van werkgevers, werknemers en overheid. Ieder op eigen plaats zal moeten meewerken om het menselijk leed en het financiële verlies, te verminderen.

Iedere maandag beginnen twee miljoen werknemers een nieuwe week. Volgens de statistieken zullen er onder hen vijf à zes doden en achtduizend (!) gewonden vallen.

Door ongelukken in het bedrijf.

Er wordt een harde strijd gevoerd om de cijfers van die statistiek om te buigen in een gunstiger richting. Het ziet er helaas nog niet naar uit dat die strijd bevredigende resultaten oplevert. Daarom bestaat er alle reden, in de huidige economische toestand weer eens met klem de aandacht te vestigen op het ontstellende probleem van de 200 miljoen verloren guldens.

Nagenoeg iedere Nederlander heeft hier een belangrijke taak!

Het productieproces wordt steeds ingewikkelder. Ook daardoor nemen de gevaren toe.

...veiligheidsdeskundigen uit het bedrijfs-
...zijn verbonden.

...door de bedrijven worden veel initia-
...ontplooid.

...werd onlangs bij de A.K.U. een appa-
...opgesteld waarop met grote letters
...te lezen: „Wie is verantwoordelijk
...Uw veiligheid?”

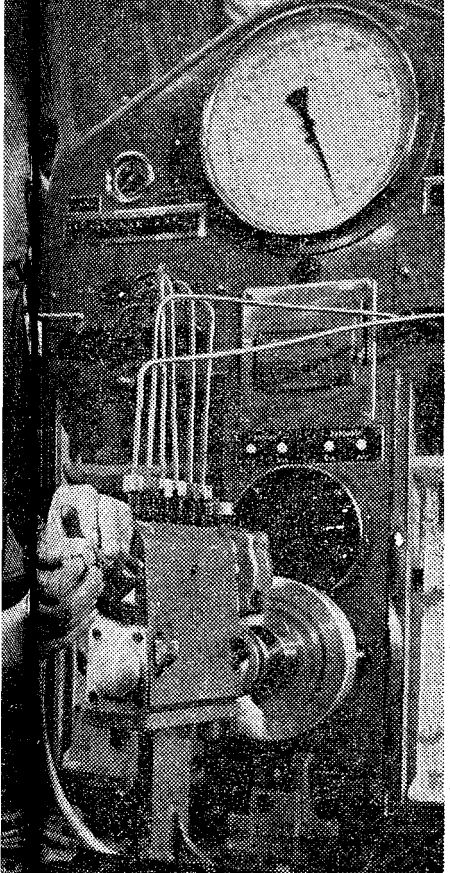
...en pijl wees naar een opening in het
...waart waarachter het antwoord blijk-
...verscholen lag. En inderdaad, wan-
...nieuwsgierige werknemers — en dat
...er heel wat — door de opening
...zagen zij hun eigen spiegelbeeld!

...klopt aardig, want vaak heeft men de
...heid in eigen hand.
...worden van alle kanten serieuze po-
...ondernomen om van die 200 miljoen,
...jaarlijks verloren gaat wat af te knab-

...P. H. Valentgoed, directeur-generaal
...de arbeid, sprak onlangs voor een
...V-conferentie over het vraagstuk van
...veiligheid in de bedrijven. Hij bepleitte
...betere coördinatie tussen de verschillen-
...stanties die zich met het probleem
...ghouden.

...bestaat reeds een landelijk contact in
...genaamde „kring van zes”, waarin de
...veiligheidsinspectie en de zes centrale werk-
...ers- en werknemersbonden zijn verte-
...woordigd. Maar Mr. Valentgoed wil een
...nauwere samenwerking. Zijn gedach-

...een grondige kennis van de machine
...een eerste vereiste om er veilig
...mee te kunnen werken.

WAT KOSTEN DIE ONGEVALLLEN?

HET gebeurde op een mid-
dag, in een middelgrote
metaalfabriek van ons
land . . .

Door het geroezemoes van de
drukte klinkt opeens een
schreeuw om hulp. Een werk-
nemer die een metaalpers
bedient, staat naast zijn
machine. Enkele vingers van
zijn rechterhand zijn afge-
klemd!

Het wordt stil in de werkhál.
De overige werknemers heb-
ben hun machine uitgescha-
keld en staan in een cirkel
om het slachtoffer. De be-
drijfsleider komt toesnellen.

Toen de werknemer was weg-
gebracht, de machines weer
draaiden en de produktie was
hervat, stelde de bedrijfs-
leider zich deze vraag:

„Wat kost ons dit ongeval?
Hoe groot is het produktie-
verlies. Hoeveel ging er
verloren aan directe en in-
directe kosten?”

Hij ging aan het rekenen. Toen
bleek dat dit ene ongeval aan
indirecte schade meer dan
1600 gulden bedroeg! Hij
legde deze uitkomst aan de
directie voor. Deze — door
het hoge cijfer verontrust —
gaf opdracht de kosten te
berekenen van alle onge-

vallen, die in één jaar had-
den plaatsgevonden. Men
kwam tot de volgende con-
clusie:

Indirecte kosten bedrijfsonge-
vallen:

f 13.250,— door 5 ongeval-
len, die een ar-
beidsongeschildt-
heid van langer
dan 6 weken ten-
gevolge hadden;

f 14.700,— door 108 onge-
vallen, die een
arbeidsverzuim
van langer dan
2 dagen, doch
niet langer dan
6 weken tenge-
volge hadden;

f 9.450,— door 53 ongeval-
len, die een ar-
beidsverzuim van
korter dan 3 da-
gen tengevolge
hadden.

f 37.400,— totaal.

Aan directe kosten kwam daar
nog een slordig bedrag van
f 22930,— bij, zodat de to-
tale kosten f 60.330,— be-
droegen.

In het bedrijf werkten 350 man.
Per 100 man dus een jaar-
lijks verlies van f 17.000,—!

Nog enkele cijfers van andere
industrieën:

Lucifersfabriek (180
werknemers)

57 ongevallen.
Indirecte kosten f 10.285,—
Directe kosten „ 7.215,—
Totaal f 17.500,—
Per 100 man per jaar dus
f 10.000,—.

Linoleumfabriek (140
werknemers)

33 ongevallen
Indirecte kosten f 5.210,—
Directe kosten „ 3.510,—
Totaal f 8.720,—
Per 100 man per jaar dus
f 7.000,—.

Scheepswerf (400 werk-
nemers)

240 ongevallen
Indirecte kosten f 25.200,—
Directe kosten „ 26.800,—
Totaal f 52.000,—
Per 100 man per jaar dus
f 13.000,—.

Cijfers, cijfers . . .

Maar het zijn getallen met een
ontstellende werkelijkheid.
Want al die bedragen bij el-
kaar opgeteld leveren een
verliespost van 200 miljoen
gulden op!

En de gevarenbronnen nemen
voortdurend toe. Verder-
gaande industrialisatie, een
intensiever gebruik van
chemische- en radioactieve
stoffen, een steeds ingewik-
kelder worden van het pro-

duktieproces maken de kans
op meer ongevallen steeds
groter . . .

Technische afweermiddelen al-
leen kunnen het aantal be-
drijfsongevallen niet vermin-
deren. Zij kunnen wél een
zeer nuttig hulpmiddel zijn.
Maar een van de noodzake-
lijkste voorwaarden is, dat
allen die in het bedrijfsleven
werkzaam zijn, hun verant-
woordelijkheid kennen. Zowel
werkgevers als werknemers.

Want 80% van alle ongevallen
wordt veroorzaakt door men-
selijke factoren . . .

Vele gegevens voor de
artikelen op deze pagi-
na's, alsmede enkele
foto's werden ons ver-
strekt door het Veilig-
heidsinstituut te Amster-
dam.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60. Tel. 94152
AMSTERDAM

Scheenshouwwerven

A VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (F. 1800)

Voor kerkorgels

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

Prof. Chr. Rust- en Verpleeghuis
Huize „Oostereinde” - 's-Graveland

Buitenplaats, prachtig gelegen, biedt verzorging en verpleging aan voor rustbehoevende, herstellende en chronische zieken, onder deskundige leiding en med. toezicht. Goede verbindingen. Inl. bij de directrice. Tel. K 2950-13678.

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

N.V. Houthandel

Luttekepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon
K 3410-2109

Harderwijk

BONGERS WAGENINGEN

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden, Zwitserland enz.

Telefoon 2725 — Law Allée 88

AANNEMERSBEDRIJF

F. VINK & ZONEN

MOORDRECHT

Kerklaan 9 Telefoon K 1827 - 261

LEEWARDEN

Prima verzorgd drukwerk

(ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)

Reclamefolders, Stroombiljetten,
Brochures, Verenigingsdrukwerk

Drukkerij Friesch Dagblad

LEEWARDEN - TELEF. 05100-4545

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEWARDEN

Bedrijfskredieten
Deposito's

Rekening-Courant

Safeloketten

Beleggingen

Spaargelden

WILLEMSKADE 2 - TEL. 4646 - LEEWARDEN

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW

EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEWARDEN

Tel. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

Nog liever Van Vloten

TER gelegenheid van het onlangs te Scheveningen gehouden Internationale Reclame-Congres (uitgaande van de Intern. Advertising Association en het Ned. Genootschap v. Reclame), waar veel buitenlandse Reclame-experts aanwezig waren, en dat de hoge belangstelling genoot van Nederl. Regeeringspersonen, heeft de „Revue der Reclame” (uitgave van de Recl. Techn. Uitgeverij N.V.), waarin opgenomen de mededelingen van het Ned. Genootschap v. Reclame, een dubbel-nummer het licht doen zien van ongeveer 500 bidz., waarin de gasten, in het Engels o.m., een en ander wordt verteld van Nederland en reclame in Nederland.

Over het algemeen schijnt het een goede, oriënterende publikatie. Behalve op één punt. Er staat in dit nummer nl. ook een merkwaardig artikel, getiteld: „The Truth about the Netherlands”. Het is het enige artikel waarin het religieuze leven in Nederland terloops ter sprake komt, en de enige religie die de schr. ter sprake brengt is het Calvinisme. Hij doet dit op een dergelijke oppervlakkige en hak-op-de-tak manier, dat de lezers (in hoofdzaak buitenlanders, naar wij aannemen) wel een merkwaardige indruk moeten ontvangen.

De schrijver vangt aan met de stelling:

„The Netherlands are conditioned by three C's. Climate, Calvinism and Curiosity about people and things abroad.”

Hierna komt de schrijver vanuit het klimaat en de molens via de oude meesters en de overbevolking terecht bij de strijd tegen het water en het Deltaplan, om ten slotte naar te strijken op Zeeland:

„Dit (Deltaplan) kan nieuwe uitzichten openen voor een evolutie van het stugge Calvinisme, waarvan Zeeland het bolwerk is. En van de voornaamste zorgen

van de Zeeuwse boerinnen, toen zij gered waren tijdens de rampspoedige watersnood van 1953 was hoe zij hun van zeeewater doortrokken kanten kappen op tijd gesteven konden krijgen, om de volgende zondag daarmede ter kerk te kunnen gaan. De calvinistische vrouwen hadden verder gewetenswroeging toen het Rode Kruis geraffineerde kleding verschaftte uit andere sterken van het land en zelfs uit het verre Parijs, waar medevoelende Parisiennes hun sjeke kleren afstonden op de berichten over de door het watergeweld getroffen Hollanders. Het Rode Kruis had een moeilijke tijd om de Zeeuwse vrouwen duidelijk te maken dat het geen zonde was andere kousen te dragen dan de bekende zwarte kousen. Calvinistische gevoelens bespeurt men bij het gehele Nederlandse volk. Een elegante dame, die de watersnood met vrienden besprak in een Haagse bar, hoorde men vertellen dat haar eerste daad op het bericht van de ramp was haar rode nagellak weg te doen. Nederlandse vrouwen, in het algemeen gezond van uiterlijk, maar met een neiging tot gevuldheid, zijn licht geneigd op haar lichaamsverzorging te bezuinigen, uit vrees dat zij dit van God gegeven uiterlijk zouden verliezen. Een der resultaten van de Calvinistische invloed is dat in Nederland alles wordt geleid langs confessionele lijnen, met inbegrip van onderwijs, radio, televisie, vakverenigingen en politieke partijen. Er zijn ongeveer vijftig verschillende schakeringen van protestantse christenen en debatten over de rol van de slang in het Paradijs en dergelijke dingen vinden zelfs plaats tussen politieke partijen van de rechtervleugel in Nederland. Het Parlement besteedde 24 uur aan een debat over de ondertekening van de overeenkomst ter zake van de nu overleden Europese Defensie Gemeenschap, maar disputeerde drie weken over de vraag of crematie toelaatbaar was in een christelijk land of niet. Van de acht partijen in het Parlement zijn er slechts drie niet-confessioneel nl. de P.v.d.A., de V.V.D. en de Communistische Partij die snel slinkt. Gedurende de oorlog schenen de confessionele verschillen vergeten te zijn in de strijd tegen de gemeenschappelijke vijand, maar ze herleefden in volle glorie, niet in het minst verzwaakt door de meer fundamentele rivaliteit tussen Protestant en R.K. Het Confessionele denken beïnvloedde eveneens

de Nederlandse literatuur, weinig bekend bij de buitenwereld, door de taalbarrière.”

Als uitzonderingen worden nog genoemd Erasmus, Grotius en Spinoza waarna de schrijver op een ander chapiter overgaat met de opmerking: „De godsdienst heeft echter de Hollanders nooit de wereldse genoegens doen vergeten, in het bijzonder niet het voedsel.”

Het is ongeveer een eeuw geleden, dat de atheïst Van Vloten over onze Vaderlandse en en ander schreef. Dus ook over het Calvinisme. In zijn verhaal staat één zin, die onder de ogen van duizenden jonge Nederlanders is gekomen, doordat hij was opgenomen in de veel gebruikte geschiedenisboeken van Van Rijssens. Deze zin:

„Wat het licht voor onze ogen is, en de lucht voor onze longen, dat is eenmaal het Calvinisme voor ons volk geweest; zijn levenskracht en de bron van zijn bestaan.”

Meestal laat men naar het voorbeeld van Van Rijssens achterwege, wat Van Vloten onmiddellijk laat volgen: De hemel beware ons, dat het nóg zo zou zijn . . . Enfin, de moderne heiden had in elk geval nog begrepen, dat het Calvinisme reeds bloot historisch gezien, nationale betekenis heeft.

Als men over het Calvinisme wil schrijven, dan zou dat in elk geval niet mogen ontbreken. Men zou het „vrijblijvend” kunnen vermelden. Wie dan nog méér wil zeggen, zou er over kunnen schrijven, dat dit Calvinisme in meer moderne tijden een Universiteit heeft gesticht. Of dat het een stuwende kracht is bij schoolstichting, politieke activiteit en sociale actie.

Maar droevig is het, wanneer ter informatie van buitenlanders alleen maar lichtelijk spottend op hautaine wijze wordt geschreven over het Calvinisme, zoals dat hier heeft plaats gehad.

En méér dan droevig wordt het, als dit zo, al raillerende, in verband wordt gebracht met de stormramp. Zeeuwse vrouwen, die in dagen van grote nood, van diepe rouw, van pijnlijke onzekerheid haar voornaamste zorg mederichten op nette mutsen, die gesteven moesten worden . . .

Nee, dan nog liever Van Vloten. Die nam het Calvinisme in elk geval nog ernstig.

Deze man beschouwt het als een curiositeit, die wij aan vreemdelingen laten zien, terwijl wij er zelfs binnenpretjes over hebben.

GRATIS
TWEË PRACHTIGE
BOEKEN

Wij willen meer bekendheid geven aan

EENIGHEID DES
GELOOFS

14-daags blad voor de gehele Geref. Gezindte.

Onder redactie van predikanten uit de Ned. Herv. Kerk, Geref., Chr. Geref. en Geref. (art. 31) Kerken. Dit is het kerkelijk blad, dat tot doel heeft de eenheid te bevorderen van allen, die de belijdenis der Reformatie liefhebben.

Prijs f 5,00 per jaar.

Daarom doen wij thans een BUITENGEWONE AANBIEDING Ieder, die zich abonneert voor de 12e jrg (1 okt. '57—1 okt. '58) en f 5,50 stort op girorek. 33 48 00 ten name van Uitgeverij Guido de Bres, Den Haag (f 5,00 abonn.geld en f 0,50 portokosten) ontvangt de volgende twee boeken (waarde f 8,40)

GEHEEL GRATIS

1. Dr. J. G. Woelderink: Uit de Praetijk der Godzaligheid, 214 pag. Winkelprijs f 4,90. „Een heel fijn boekje”.

Prof. G. Brillenburg Wurth.

2. Dr. D. Jacobs: Katholiserend Protestantisme, 172 pag. Winkelprijs f 3,90. „Een even uitnemend als waardig verweerschrift tegen Rome”. De Rotterdammer.

UITGEVERIJ

GUIDO DE BRES

's-Gravenhage — Postbus 138

Het ontwapeningsvraagstuk

• Vervolg van pag. 1

Europa en Azië slechts te voorzien van deze tactische atoomwapenen en het Sowjetleger, dat vooral zijn kracht ontleent aan zijn conventionele wapenen, zal zijn overmacht verliezen en dus geen kleine agressies meer kunnen plegen. Na het bereiken van een machts-evenwicht tussen Oost en West op het terrein van de meest afschrikwekkende wapens (de waterstofbommen) is er voor Sowjet-Rusland alleen maar winst te behalen uit kleine agressies met behulp van conventionele wapens. De tactische atoomwapenen van de Amerikanen maken echter aan deze speculaties een einde. Het strategische voordeel van het conventionele overwicht gaat voor de Russen verdwijnen. Van Russische kant is tot dusverre in het geheel niet gereageerd op het artikel van Foster Dulles in Foreign Affairs. Wel kwamen de Poolse en Tjechische afgevaardigden in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties woensdag j.l. met het voorstel voor de dag om alle atoombewapening die in West- en Oost-Europa mocht zijn opgeslagen te verwijderen en de voorraden daarvan ook in de toekomst verwijderd te houden. Polen en Tjecho-Slowakije waren bereid zich wat hun grondgebied betreft tot hetzelfde te verplichten. Het spreekt vanzelf dat deze Oost-Europese landen niet op eigen houtje manoeuvreren. Het Kremlin steekt hier achter.

MERKWAARDIG is, dat vorige week langs diplomatieke kanalen bekend werd, dat Sowjet-Rusland rechtstreeks onderhandelen wil met de Amerikanen over het ontwapeningsvraagstuk. De Russische ambassadeur in de Duitse Bondsrepubliek, Smirnov, heeft dit aan de Amerikaanse diplomaten in Bonn laten weten. Het lijkt ons dan ook waarschijnlijk dat het gesprek van Foster Dulles en Gromyko van vandaag, de hint van Smirnov in Bonn en de voorstellen van Polen en Tjecho-Slowakije in de Verenigde Naties van woensdag j.l. direct verband met elkaar houden.

Hier dreigt het gevaar, dat Amerika en de Sowjet-Unie de zaken onderling gaan regelen. Tijdens de onderhandelingen in Londen hebben Engeland, Frankrijk, Canada en de Duitse Bondsrepubliek, alsmede de overige partners in de Navo reeds ernstige conflicten gehad met Washington over de te volgen koers. Er is alle reden voor de West-Europese landen om vooral thans op hun hoede te zijn. De Amerikaanse regering mag zich thans niet laten verleiden tot Russisch-Amerikaanse onderhandelingen buiten de N.A.V.O. om.

Zij zal, voor zij welke voorstellen dan ook, aan de Russen voorlegt hierover eerst overeenstemming hebben moeten bereikt met de Navo-bondgenoten.

Op dit punt zijn wij niet geheel gerust.

Uit
allerlei
activiteiten
blijkt:

De jeugd steekt de handen

UIT DE MOUWEN

- * Een nieuwe voorzitter in Zeeland.
- * Een goede samenwerking tussen kiesverenigingen en Arjos in Friesland.
- * Het stedelijk verband Groningen belegde een studie-weekend.

UIT ALLE streken van ons land dwarren er steeds grote hoeveelheden uitnodigingen voor propaganda-avonden, aardige folders en verslagen over de eerste Arjos vergaderingen etc. op ons bureau neer.

Dit is verblijdend. Vele clubs beginnen inderdaad in september en hebben er blijkbaar geen gras over laten groeien en aangepakt. In andere plaatsen wordt er hard aan de voorbereidingen gewerkt.

Waarom vertellen we week in week uit in deze rubriek iets over alle Arjos wederwaardigheden? Wel, in de eerste plaats omdat alle lezers en elk Arjoslid weten moet, dat er een Arjos is en dat er leven in zit. Daar heeft men recht op.

Maar verder ook om zwart op wit aan te tonen, dat de antirevolutionaire politiek weerklank vindt onder de jongeren. Dat de jeugd van 1957 ook bereid is zich in de antirevolutionaire beginselen te verdiepen; dat de jeugd actief is en de handen uit de mouwen wil steken. Zowel wanneer het gaat om studie als om organisatorische activiteiten. Dat inspireert weer anderen, bemoedigt de weifelmoedigen en beschaamt die critici die maar steeds hun tijd vermorsen met het spuien van hun aanmerkingen en hun kritiek, doch nimmer aan werkelijk meebouwen toekomen. Tot hen zij gezegd, dat ook in een groepje jongeren, zoals dat op een Arjosclub bij elkaar zit, wel eens een behoorlijk nummertje kritiek wordt weggegeven. Het zou erg zijn wanneer dit niet gebeurde. Maar dat neemt niet weg, dat getracht wordt zich de a.r. beginselen eigen te maken en zich in de A.R. politiek te scholen.

Daarom ook nu weer een rondreis door Nederland.

Bij de Zeeuwen

ZEELAND in de kou, want daar gaat Rouw!

De zaterdag jl. in Goes gehouden vergadering van het provinciaal verband stond wel in het teken van Rouw. Deze eminente voorzitter had besloten om heen te gaan. En als Rouw zich iets voorneemt dan gebeurt dat.

Wars van grote woorden en officieel gedoe, op de hem eigen wijze, graag iemand er zo losjesweg tussen nemend, dat was voorzitter Rouw. In verband met zijn functie zwierf hij over alle Zeeuwse eilanden en schiereilanden. Alle mogelijkheden en onmogelijkheden kende hij als geen ander. Hoewel het op een vergadering, die onder zijn leiding stond, vrolijk toeling, werd er heel wat werk verzet.

Voor al dat werk en de beschikbaar gestelde tijd ook vanaf deze plaats hartelijk dank! Als voorzitter kozen de Zeeuwen zich Kees Balkenende, eigenlijk al voor de 2e keer, want in 1951 bedankte hij voor de voorzitterspost.

Wij wensen Zeeland geluk met deze keus. Al sedert 6 jaar vertegenwoordigt hij zijn provincie in het Hoofdbestuur op een wijze waarop Zeeland trots kan zijn. Hij kent dus het Arjoswerk van haver tot gort.

Niet onvermeld mag blijven de rede die Mr. van Andel uit Vlissingen, oud-bestuursambtenaar op Nieuw Guinea, hield over „Nederlandse taak voor Nederlands Nieuw Guinea”. In ademloze stilte luisterde men naar dit leerzaam en interessante betoog,

dat juist daarom zo aangrijpend was doordat het geheel doorveven was met persoonlijke ervaringen en verteld werd op een wijze waaruit duidelijk de liefde voor en de kennis van Nieuw Guinea en zijn bewoners bleek. Die taak veel volkeren te leiden tot een hogere beschaving, het Evangelie te brengen en betere levensomstandigheden te verschaffen is veel omvattender en zwaar, maar kan met Gods hulp worden volbracht.

Van Goes naar Vlissingen

IN samenwerking met de plaatselijke kiesverenigingen riep de Arjos in de stad waar Michiel zich in het zweet werkte aan dat grote wiel, de Protestantse Christelijke jeugd bijeen. Over het onderwerp „samenwerking” spraken de voorzitter van de plaatselijke C. H. kiesverenigingen de heer van Rooyen en de A.R. wethouder de heer W. Poppe. De avond werd omlijst met het optreden van de Chr. Mandolineclub. Ook in Vlissingen viel het startschot en de Arjos draait er weer.

Noord-oost Overijssel

HET streekverband, dat deze naam draagt geeft een eigen periodiek uit onder de naam „Verzamelen”. Spreekt deze naam reeds voor zich, aan het begin van het seizoen is het een uit ons hart gegrepen opschrift. In het septembernummer, dat voor ons ligt, schrijft een oud-voorzitter zijn afscheidswoord, maakt de opvolger zijn debuut en wordt het sein tot actie gegeven.

Een startvergadering in Hardenberg. Een ledenwerfactie en de aankondiging van een politieke dag in januari a.s., waar prof. De Jong zal komen spreken. U ziet het: volop activiteit!

Ligt Roden in Groningen?

EEN gebrek aan recreatie-gebied kan voor sommige gemeentebesturen aanleiding zijn om poelingen in het werk te stellen grenswijzigingen te verkrijgen. Doch of de vroede vaders van de stad Groningen, onder wie wij een warm voorstander van de gemeentelijke zelfstandigheid en een uitgesproken aanhanger van de A.R. politiek kennen, daarin aanleiding zullen vinden om een gedeelte van de gemeente Roden — gelegen in de provincie Drenthe te gaan annexeren, is ons niet bekend. Wel is bekend, dat op de conferentie, die het stedelijk verband van Groningen op 28 en 29 september jl. in „de Borne” te Roden belegde, een zekere heer van Ruller sprak over de doorbraak. Toch zijn we ervan overtuigd, dat het wel over iets anders zal hebben gegaan dan over een Groningse doorbraak naar Drents gebied.

Overigens een prachtig initiatief van het stedelijk verband.

Friesland

IN het Contactorgaan van de Friese propaganda-commissie wordt ook steeds in ruime mate Arjosnieuws afgedrukt. Wij willen hier iets signaleren uit het gedeelte, dat voor de kiesvereniging is bestemd. Het draagt de titel: een agendapunt voor de eerste vergadering van de kiesvereniging en er wordt de aandacht voor de Arjos in gevraagd. Niet alleen om in het organisatorisch vlak mee te werken, maar vooral wordt er een oproep gericht tot de ouders om hun kinderen in het politieke leven leiding te geven en hun aandacht op de Arjos te vestigen. Fijn dat er zo'n goede geest van samenwerking heerst. De Friese Arjosmensen zullen dit opgeworpen balletje wel weten op te vangen.

Via de afsluitdijk en de nieuwe Velzer tunnel gaan we op huis aan. Maar daarover geen verslag. Over tunnels — of dat nu is onder het IJ of onder het Noordzeekanaal — is al zo veel geschreven. En dat zijn overigens geen Arjoszaken meer.

hij hoog zijn knieën niet

Hadden de Noren hem misschien in 1905 niet allen hun onbeperkt vertrouwen geschonken — in 1940 zagen zij, zo zij het niet reeds wisten, wat deze koning waard was.

Hij bukte niet voor de overweldigder — bond de strijd aan — moest welsiwaar zwichten voor de overmacht, doch zette de strijd vanuit Londen voort.

Was uiteraard direct na de afscheiding de verhouding tot Zweden erg koel — in de loop der jaren kwam daarin een zó grote verbetering, dat het in 1929 op generlei tegenstand stuitte, toen 's konings oudste zoon, kroonprins Olaf trouwde met prinses Martha uit het huis Bernadotte.

Deze Olaf, die als tweejarig kind zijn vader had vergezeld bij zijn intocht in 1905 is nu koning van het land der fjorden.

G. GRUPPELAAR.

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
Rentevergoeding 2¾ %
idem leden 3 %

Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen

Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 2-3
GRONINGEN

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF
DEN OUDEN
OUDE BOTERINGESTRAAT 2 — GRONINGEN

Bij **TECHNISCH BUREAU**
YPEY
komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.
Radio - Elektr. Scheerapparaten - Schermer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 — TELEFOON 28095

RIJWIELEN
PHOENIX - HUMBEK
De nieuwste modellen en kleuren 1957
KINDERRIJWIELEN
Autopedes - Fietstasser - Grote keuze
WIEKEL
KORREWEG 29 - Telefoon 25228 - GRONINGEN

Kredieten voor
handel en industrie
N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 • WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

AMSTERDAM

PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101, Tel. 82477, Amsterdam
**Betere verzorging van
begrafenissen**
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.G.B.
en laat u als lid inschrijven.

Alle VERZEKERINGEN,
financieringen en hypothe-
ken (eventueel zonder
aflossing)
HERNGREEN'S
Assurantiekantoor
Okeghemstraat 20
Amsterdam - Tel. 728825

BRANDSTOFFEN
F.S. BOGGERH
Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

Wees zuinig
met uw **GELD**
koop bij
WESTERVELD
DE CONCURRENT
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM
OP ALLE ARTIKELN
ONTVANGT U EEN
KORTING VAN **3%** WANT VOOR U AAN
CASSABONS WORDT
30% TERUGBETAALD.
Uitgevoerd door Bamee art.

• Vervolg van pag. 4

geland. Tien dagen nadat hij gekomen was, hield Karel zijn intocht in Oslo — nl. op 28 november 1905.

Niet echter als koning Karel, maar als koning Haakon. Deze naam toch is met de geschiedenis van Noorwegen even innig verweven als de naam Willem met de onze. Het was in de volle middeleeuwen dat het land onder een koning van deze naam tot grote bloei kwam — en in de late middeleeuwen was het een Haakon die zijn land opstuwde naar nog grotere hoogten.

Door deze naam aan te nemen zei Karel zijn nieuwe onderdanen op onduidelijke wijze, dat de tijd van knechtschap voor de Noren voorbij was.

En vijfendertig jaar na zijn troonsbestijging zou hij bewijzen dat dit hem volle ernst was.

Toen vielen de Duitsers zijn land binnen — maar

Met grote dank aan de God van alle leven geven wij U kennis van de geboorte van onze zoon

Gerhard

B. VAN SMEDEN
G. V. VAN SMEDEN—Verveld

Rotterdam, 26 sept. 1957
Dordtselaan 102 d.

Dat is werkelijk te veel!

Nee, Meulemans, voor jou is dat echt niet te veel. Ten eerste kennen wij elkaar al jaren en jaren, en ten tweede heb je ons letterlijk uit „de brand” geholpen. Hoe zou het er zonder jou en je „1345” hebben uitgezien...? Geen muur meer overeind, geen tafel en stoel meer heel, kleren verteerd... alles zomaar ffffft... in rook opgegaan. Als jij ons niet aangeraden had die Perfect-Polis te nemen zou het er waarschijnlijk nooit van gekomen zijn. En nu... je ziet het... weer een echt huis met echte meubels, alles terug en alles nieuw... heus, bij ons ben je gast no. één!

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist, die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

n.v. Scheeps-

bouwwerf v/h

Fa A. LANSER

Sliedrecht

Holland

UIT DEBS EN PERIODIEK

Voortdurend gesprek over

DE LONEN

Thans niet

In De Gids, orgaan van het C.N.V., schrijft B. Roolvink o.m.:

Zoals de zaken er thans voorstaan, verwacht het C.N.V. geen heil van een algemene loonronde. Let wel: zoals de zaken er thans voorstaan. Het is onmogelijk te zeggen in welke positie wij worden gedrongen. Echter, een algemene loonronde lost geen van de vragen op waarvoor wij nu staan. Integendeel, er komen allerlei nieuwe vragen bij!

Om slechts enkele te noemen: Na de loonbeweging van het vorig jaar, de verhoogde loonkosten in verband met de algemene ouderdomswet en de huurcompensatie per 1 augustus 1957 is het vrijwel ondenkbaar, dat een algemene loonsverhoging niet tot prijsverhoging zal leiden. Welke arbeider heeft hier enig voordeel van?

Vervolgens mag niet vergeten worden dat de prijsstijgingen voor een deel het gevolg zijn van weersomstandigheden. Op wie kan zo iets verhaald worden?

Tenslotte mag een verantwoordelijke vakbeweging zich niet onverschillig tonen ten opzichte van de vergeten groepen, die niet in staat zijn hun inkomen te verhogen. Zij worden anders helemaal de dupe van de hogere prijzen.

Vragen

Onder de titel **Rechtvaardige verdeling** schrijft **De Volkskrant** (r.k.):

Er is weer een conflict tussen de organisaties van overheidspersoneel en de regering. De organisaties willen een salarisverbetering voor de laagstbetaalde ambtenaren. De regering zegt dat dit, onder de huidige omstandigheden, onmogelijk is. Het gaat om tien miljoen. Binnen het totaal van de rijksuitgaven geen groot bedrag. Maar volgens de regering zijn alle begrotingsposten tot een minimum teruggebracht, er kan nergens meer wat af. Dat argument lijkt ons, op zich, niet zo sterk. Wel is het, breder gezien zo, dat een regering, die de moeilijke taak had om de uitgaven aanzienlijk te beperken, zich uiteraard schrap moet zetten, dat dit werk niet weer met een lijst van nieuwe verlangens ongedaan wordt gemaakt.

Veel belangrijker lijkt het andere argument van de regering: een salarisverbetering voor ambtenaren kan gevolgen hebben voor het hele bedrijfsleven. Men zou op die manier de vraag oproepen: Waarom in de overheidssector wel meer, terwijl voor het particuliere bedrijfsleven „rust in de lonen” geldt? Die rust wordt zeker niet voor niets gevraagd. De huidige situatie dwingt tot een beperking van het verbruik.

Toch blijven er ernstige vragen over. Nog maar kort geleden kwam een salarisverbetering voor de hogere ambtenaren tot stand. Ze viel op verschillende gronden te verdedigen, maar het ging hier toch niet om mensen, die er niet meer van konden komen. Nu is het moeilijk verteerbaar, dat deze groep, nog juist voor het afscheid van de vette jaren, een niet onbeduidende verbetering incasseerde, terwijl thans juist voor de laagstbetaalden moet gelden, dat de omstandigheden inmiddels ten kwade veranderd zijn.

Dit bezwaar slaat niet enkel op deze groep van ambtenaren. Wij denken ook aan de laagstbetaalden in het bedrijfsleven en aan al de maatschappelijke zwakkeren, die door de sterk gestegen kosten van levensonderhoud naar of over de grens van het sociale minimum worden ge-

drongen. De vakcentrales en de Stichting van de Arbeid hebben er zich al mee bezig gehouden. Waarschijnlijk zal straks nog een gesprek tussen regering en Stichting van de Arbeid volgen. Wij erkennen, dat de regering én wat de lagere ambtenaren én wat de minder draagkrachtigen in het algemeen betreft, voor een heel moeilijk probleem staat. Uitgangspunt moet echter toch zijn, dat het ook en juist in een tijd van beperking om een rechtvaardige verdeling dient te gaan.

Argument?

De **Rotterdammer** (chr. nat.) schrijft onder de titel „Gemeenteamttenaren” o.m.:

Een dikwijls gehoord argument voor het optrekken der salarissen van hogere ambtenaren is, dat zij anders weglopen naar het particuliere bedrijfsleven — we willen niet ontkennen dat die mogelijkheid bestaat. Maar..... die mogelijkheid bestaat altijd in een stelsel van gedifferentieerde loonvorming. Als de goed florierende metaalindustrie haar arbeiders meer kan betalen dan de landbouw bijvoorbeeld, dan bestaat altijd de kans dat landarbeiders zich laten omscholen tot industriearbeiders. Desondanks zijn wij aanhangers van gedifferentieerde loonvorming, omdat dit stelsel beter appelleert aan het verantwoordelijkheidsbesef van de enkeling, aan zijn liefde tot zijn vak en aan zijn verbondenheid aan zijn bedrijfsgemeenschap, dan het vervlakkende loonrondesysteem. Behoort datzelfde ook niet voor de hogere ambtenaren te gelden? Bestaat er echt wel reden om aan te nemen dat een hoge ambtenaar, die verantwoordelijk werk verricht in dienst van een gemeente en die de moeilijke financiële positie van die gemeente kent, dat hij dat werk in de steek zal laten, omdat hij elders meer kan verdienen? Wij menen dat dit een onderschatting is van de mentaliteit van deze mensen. Mits zij erop kunnen vertrouwen dat men hen in tijden van voorspoed ook niet vergeet. Misschien dat hier toch wel ergens de schoen wringt!

Maar intussen zitten we met de brokken, want sinds de verhoging der topsalarissen haar beslag had gekregen, is het inflatiesein op rood gesprongen en één van de maatregelen die de regering heeft aangekondigd om het gevaar te keren, is het stopzetten van loonsverhogingen, behalve in incidentele gevallen. De regering heeft dan ook gedaan wat op grond van troonrede en miljoenennota moest worden verwacht. Zij heeft in de centrale commissie van overleg in ambtenarenzaken de voorstellen tot een verhoging over de hele linie van de lagere en middelbare salarissen afgewezen. Zij zou, als zij de voorstellen had aanvaard, de mogelijkheid om haar inflatiebeleid te verwerken, hebben ondergraven. Voor het overheids-

Keuze

Het **Vrije Volk** (arb.) schrijft:
De gemeenteraad van

Amersfoort heeft nu ook geweigerd de salarissen van het hogere gemeentepersoneel te verhogen. Dezer dagen heeft de raad van Emmen hetzelfde gedaan en nog iets langer geleden gaf Leeuwarden het goede voorbeeld. Tot nu toe zijn zij echter witte raven.

Onder de drang van de gewijzigde omstandigheden zullen er wellicht nog meer van die witte raven opduiken, maar voordat het alarmsein van de bestedingsbeperking klonk, heeft de extraverhoging der topsalarissen van het rijkspersoneel zich als een olievlek uitgebreid over de hogere ambtenaren van provincies en gemeenten. Zo werd, wat aanvankelijk een beperkte verhoging zou zijn voor sommige groepen ter verzwakking van de zuigkracht van he bedrijfsleven een algemene salarisronde voor hogere ambtenaren.

Dat was onjuist uit een oogpunt van salarisbeleid en onrechtvaardig tegenover de lager bezoldigde ambtenaren. Er werden spanningen veroorzaakt, die slechts door een salarisronde voor het lagere en middelbare overheidspersoneel konden worden opgeheven. Zij, die zich van de aanvang af tegen de extraverhoging der topsalarissen hebben verzet op deze gronden, hebben tegen de gevolgen gewaarschuwd. Nu in kringen waar men de verhoging heeft doorgedreven, de opgeroepen spanningen als motief worden gebezigd voor een verhoging van de lagere salarissen kan met reden worden gezegd: gij mist het recht uw eigen fout als argument te hanteren.

Maar intussen zitten we met de brokken, want sinds de verhoging der topsalarissen haar beslag had gekregen, is het inflatiesein op rood gesprongen en één van de maatregelen die de regering heeft aangekondigd om het gevaar te keren, is het stopzetten van loonsverhogingen, behalve in incidentele gevallen. De regering heeft dan ook gedaan wat op grond van troonrede en miljoenennota moest worden verwacht. Zij heeft in de centrale commissie van overleg in ambtenarenzaken de voorstellen tot een verhoging over de hele linie van de lagere en middelbare salarissen afgewezen. Zij zou, als zij de voorstellen had aanvaard, de mogelijkheid om haar inflatiebeleid te verwerken, hebben ondergraven. Voor het overheids-

personeel is dit een bittere pil. De salarisverhoudingen zijn scheef getrokken. Zij moeten recht gebreid worden. En de voorstellen betekenen niet meer dan een bescheiden stap in die richting. De vraag of de wens van de ambtenaren gerechtvaardigd zijn, is niet eens een vraag.

Er is maar één argument dat voor hen gewicht in de schaal legt. Als een algemene salarisverhoging voor het lagere en middelbare overheidspersoneel tot gevolg zou hebben, dat de hele loonbeheersing op drift zou raken, zou inflatie niet te vermijden zijn en dat kwaad, met de waarschijnlijke nasleep van ernstige gevaren, ook van werkloosheid, zou alles teniet doen wat door een salarisverhoging kan worden bereikt. Juist de lagere salaris- en loongroepen, die door inflatie altijd het zwaarst worden getroffen, zouden van de wal in de sloot komen. Het gaat om de keuze tussen twee kwaden en van deze twee is de kans op inflatie het grootste kwaad.

Verstandig

Naar aanleiding van de beslissing van de regering om de verordening van de **Mijn Industrie Raad** niet goed te keuren schrijft **Trouw** (chr. nat.) o.m.:

Het geheel overziende, kan men tot de conclusie komen dat de regering een verstandige beslissing heeft genomen, een beslissing, waarbij men de verschillende facetten van het vraagstuk (de schaarste op de arbeidsmarkt, de zuigkracht der Duitse mijnen, de financieel-economische moeilijkheden waarin ons land verkeert) zoveel mogelijk recht heeft doen wedervaren.

Men weet in Limburg thans waar men aan toe is. Het nadere beraad moge ertoe leiden, dat een voor alle partijen aanvaardbare oplossing wordt gevonden.

De spanningen van de laatste maanden, de te betreuren langzaamaan-actie van de Kath. Mijnwerkersbond en wat sindsdien is gebeurd, hebben veel schade, ook in moreel opzicht, teweeggebracht. Gezond verstand en goede wil bij 't verder beleid in verantwoordelijkheid beleefd, zullen ertoe kunnen leiden, dat deze schade alsnog tot een minimum wordt beperkt.

IN ONS COMMENTAAR

Zorg voor de zwaksten

Het gesprek over de lonen is begonnen. Nog heel voorzichtig gelukkig. Met uitzondering van de communisten is vrijwel ieder het er over eens, dat er naar gestreefd dient te worden, dat er rust komt in de lonen. Maar dat is alleen mogelijk, indien het mogelijk blijkt met handhaving van het levenspeil. Naast rust in de lonen, dient er dan ook zeker rust in de prijzen te zijn, tenzij — wat nog beter zou zijn — er onrust in de prijzen was in benedenwaartse richting. Het is wel duidelijk, dat de verhoging van de salarissen van de hogere ambtenaren er in het algemeen niet toe heeft bijgedragen de nodige rust te bevorderen. Ook al erkent men, dat, na de jaren, waarin de nivelleringsgedachte sterk gepropageerd werd, verbetering van de salarissen van topfunctionarissen niet onredelijk was, moeilijk kan worden tegengesproken, dat psychologisch deze verhoging voor velen moeilijk te verwerken moest zijn in een tijd, waarin bestedingsbeperking de leuze van de dag is. Tal van provinciale en gemeentebesturen zouden er dan ook niet aan gedacht hebben tot verhoging over te gaan, indien zij niet van oordeel waren, dat de samenhang tussen de salarissen van het gehele overheidspersoneel gehandhaafd behoorde te blijven. Zeker is, dat de middelbare en lagere ambtenaren vooral in deze tijd in een ongunstige positie verkeren. Als de regering thans er naar streeft een nieuwe algemene loonronde te voorkomen, dan wordt zij daarbij gesteund door een ieder, die van oordeel is, dat inflatie bestreden moet worden. Dan vindt zij ook de vakbeweging aan haar zijde. Doch dan zal tegelijk alles in het werk gesteld moeten worden om vooral de zwaksten te steunen en te helpen. De taak, waarvoor de regering staat is geen gemakkelijke. Het gaat hier om verdelende gerechtigheid.

EEN GOEDE VOORBEREIDING IS NODIG

Hoe vanzelfsprekend deze bewering ook is, toch gaan telkens weer mensen op pad zonder zich voldoende te hebben voorbereid.

Daardoor ontstaan teleurstellingen. Hoe meer ervaring u hebt, hoe gemakkelijker het u zal vallen terug te grijpen naar vorige bezoeken.

Tenslotte zal de voorbereiding u maar weinig tijd kosten.

Als beginnening zult u daar meer moeite mee hebben.

In het schetsje van de vorige keer kon u lezen, hoe u het openingszinnetje thuis kunt oefenen; maar er zijn meer dingen die voorbereid moeten worden.

Om te beginnen behoort er een goed kaartstelsel te zijn. Dat is werk voor het secretariaat van uw K.V., maar het mag wel even wor-

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Op het propagandapad (2)

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

den vermeld, want het is nog niet overal aanwezig.

Denk niet dat u wel met een lijst kunt volstaan. Daarop is niet voldoende ruimte om aantekeningen te maken; bovendien ontbreken daarop gewoonlijk belangrijke gegevens.

Op de kaartjes, die de secretaris van mijn K.V. bijhoudt, staat behalve een nauwkeurig adres, ook de kerkelijke gezindte, leeftijd en aantal kinderen. Zelf vul ik die gegevens aan. Zo ontstaan er kaartjes waarop staat: „Niet op dinsdag bezoeken”, „Alleen ma. en vr. thuis”, „Weinig politieke belangstelling”, of „Lid C.N.V.”.

Het is een weinig fraai afkortingen-taaltje, maar duidelijk genoeg om de volgende bezoeker te vertellen, wat het voor iemand is, die hij gaat bezoeken.

In de stad zijn deze aantekeningen onmisbaar, maar u moogt ze ook niet onderschatten voor kleinere plaatsen.

HET VRAGEN-STELLEN

Uit het vorige schetsje zou u de indruk kunnen krijgen, dat de vragen zo maar uit de mouw geschud worden.

De werkelijkheid is wel iets anders. Zelfs de geroutineerde propagandist moet daar terdege bij doordenken. Soms moet hij wel eens vragen stellen, die geen ander doel hebben dan het vermijden van een pijnlijke stilte.

Als beginnening moet u zich daarop voorbereiden. U zou dat kunnen doen door een lijst te maken van alle mogelijke vragen, die gesteld kunnen worden. Als u geen ervaring hebt en u ook niet hebt voorbereid, vergeet u die vragen te stellen.

Zelden weet u genoeg van de man voor u om een vruchtbaar gesprek te voeren. Die kennis kunt u alleen aanvullen door vragen te stellen.

Thuis kunt u overleggen welke vragen in aanmerking komen.

Ik kan mij voorstellen dat iemand denkt, dat dit een vrij nutteloze bezigheid is. Ik heb dat ook gedacht.

Bedenk dan dat Frank Bettger deze methode toepaste. Hij was een geslaagd verzekeringsagent in Amerika. Toen hij reeds lang de bovenste tree van de maatschappelijke ladder had bereikt, nam hij er een hele middag voor om de vragen te formuleren, die hij zou stellen, wanneer hij een belangrijke transactie probeerde af te sluiten.

Nooit gebruikte hij al zijn vragen, maar hij was daardoor terdege geprepareerd op het gesprek.

Als belangrijke mannen deze methode gebruiken, is het voor u dan niet van belang om dit voorbeeld te volgen?

HAAK IN OP DE BELANGSTELLING VAN UW GASTHEER

Iedereen heeft belangstelling voor bepaalde dingen. Als u die weet te ontdekken, dan kunt u er zeker van zijn dat u contact met hem krijgt, als u het gesprek in die richting stuurt.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Het zou sparen worden, sparen en nog eens sparen. En elk meevallertje dat hij hebben zou — een mens wist nooit, waar meevallertjes vandaan konden komen — zou bestemd zijn voor het eigen huisje.

Jasper dacht er over, een speciaal spaarbankboekje te nemen om er de gespaarde gelden voor het eigen huisje op te laten boeken.

Het zou heerlijk zijn, als ze van alle woningmisère verlost waren! Wat zou het voor Suus een uitkomst zijn!

Soms dacht hij: — Waar denk ik eigenlijk over? Ik zal het benodigde geld nooit bij elkaar kunnen krijgen. Ik heb niets — en dan is het te gek om aan een eigen huis te denken. Maar het ideaal bleef hem beheersen, dat wel.

X

Jasper Langeveld was een grenzenvreter geworden — zó noemden de internationale vrachtwagenchauffeurs elkaar soms. Ze beschouwden het als een soort erenaam, zoals in vroeger eeuwen de geuzen hun naam tot een eervolle onderscheiding verhieven.

Jasper behoorde tot die ridders van de grote wegen, die vooral van de nachten gebruik maken om te kunnen opschieten, omdat er dan vrijwel geen klein grut op de weg is.

Hij leerde bij elke reis weer nieuwe collega's kennen, vrachtautochauffeurs als hij. Hij ontmoette hen op de weg, maar vooral ook in de koffietenties. Dat waren de pleisterplaatsen van de kilometerkoningen. Sommige tentbazen waren zo goed op de hoogte met de vrachtautochauffeurs, dat eens een expediteur uit Meppel, die drinpend een chauffeur op een van zijn wagens nodig had, zo'n tentbaas ergens langs een grote weg in Brabant opbelde om hem te verzoeken, de aanleggende chauffeurs te vragen, hem uit de brand te helpen. De tentbaas deed zijn plicht; en twee dagen later had de man in Meppel een bekwame chauffeur. Zo was de koffieschenker soms ook nog arbeidsbemiddelaar.

In die tentjes leerde Jasper hen kennen. Sjeffe Puist uit Antwerpen ontmoette hij, maar evengoed Heinrich Wohlge-moet uit Ruhrort, zogoed als de chauffeur Bergman uit Leeuwardep en Tijens uit Terneuzen. Jasper leerde van hen, welke vrachten de beste waren en welke routes voor de vrachtwagens het best te berijden.

Soms zag hij hen in geen weken, dan weer ontmoette hij hen op vreemde plaatsen, waar hij geen enkele bekende dacht te ontmoeten.

Zij waren de kilometermannen, de chauffeurs op de zware wagens, de ridders in de nacht. Jasper behoorde er nu ook toe. Onwillekeurig begon hij het beneden zijn waardigheid te achten als hij een doodenkele keer met een bestelwagen een klein vrachtje in de provincie te vervoeren had. Zijn rijgebied reikte verder, het ging de grenzen over!

De lange-route-chauffeurs vertelden elkaar, in welke tent de lekkerste koffie te krijgen was en waar de warme worstjes het smakelijkst en het goedkoopst waren. Zo kregen ze hun vaste adressen, hun stampplaatsen om te pleisteren op de lange ritten.

Ze kenden elkaar soms niet eens bij naam of achternaam. Ofschoon één in het vak, hadden ze allen hun eigen leven, dat ze niet klakkeloos openbaar maakten aan elkaar. Maar Sjeffe uit Antwerpen had op een keer ergens in 't Waalse deel van België, toen ze daar een kop soep gebruikten, aan Jasper verteld, dat z'n vrouw de benen genomen had met een me'sjeu van een of ander circus. Hij had er om gelachen en gezegd, dat hij blij was, van haar af te zijn.

„Heb je kinderen?” had Jasper verbaasd gevraagd.
„A wel, zulle. Twee mooie meskes. Die zijn nu bij ons moeke in Brussel. Goed bewaard daar, zulle! Ons moeke is razendlief op de meskes.”

Jasper had niet kunnen begrijpen, hoe Sjeffe dat zo volmaakt kalm en tevreden vertellen kon. Wat waren er ook onder de chauffeurs van het zware weg-geslacht toch vreemde kostgangers..... Daar was die Duitser Steffen, hij kwam ergens uit de westelijke zône van Berlijn en hij reed met een enorm zware wagen met aanhangwagen meestal vrachten in het gebied van de Ruhr. Altijd somber, die Steffen, altijd melancholiek en altijd heimwee naar een beetje muziek. En elke keer opnieuw klagen over zijn broeder Klaus, die in de krieg gesneuveld was. Steffen had destijds duizend mark aan broeder Klaus geleend. Maar Klaus verloor het leven en de duizend mark kwamen nooit terug. En nu was Steffen er zeker van, dat hij altijd een arme sloeber zou blijven, een chauffeur met een hondeleven. Want de eerste duizend mark zijn het

moelijkste te verdienen. En nu die nooit weerom zouden komen, zouden de tweede duizend nimmer volgen. Hij zou arm blijven, arm als de ratten. Of zou bruder Klaus misschien nog in Rusland gevangen zitten en op zekere dag terugkeren? Ze hadden in oorlogstijd weliswaar bericht gehad, dat Klaus heldhaftig gestorven was voor de Führer, maar dat gaf toch geen absolute zekerheid. Misschien kwam Klaus nog terug, ergens uit Siberië vandaan. En dan zou hij de geleende duizend mark terugkrijgen, dan zou de zon van z'n geluk opgaan! En dan begon Steffen eindeloos weemoedig te klagen over de vervloekte krieg en over het ellendige Duitsland en over een Gretchen, dat hem veertien jaar geleden bedrogen had met een Feldweibel.

Ze hadden allemaal hun vreugden en hun leed. — „Iedereen z'n eigen portie,” zei de lange Tilburger gewoonlijk, ook al een bijzonder type. — „Iedereen het juiste recept.”

Ergens in een koffietentje langs een grote weg vertelden zij elkander wel eens iets over hun zorgen of hun zorgeloosheid. Ze kenden elkaar, — toch kenden ze elkaar niet. Soms kwamen ze onverwacht en schijnbaar toevallig iets nader te weten van elkaar.

Jasper luisterde altijd graag naar hun verhalen over het vak, over hun belevenissen langs de grote wegen, verteld in het eigen jargon, een soort technisch taaltje.

„Wij zijn een kaste apart, we zijn afzonderlijk en separaat,” zei de lange Leen uit Tilburg gewoonlijk. Het was een stopwoord van hem geworden. „We leven separaat van het mensdom, dat zult ge met mij eens moeten zijn. We bestaan niet en daarom bestaan we tóch. En hoewel we bestaan, tóch bestaan we niet.”

De Tilburgenaar had vaak van die duistere gezegden, Jasper wist niet of zijn woorden in de grond der zaak wel iets te betekenen hadden. Tilburger Leen had altijd zulke deftige woorden. Hij was een opschepper, maar hij sprak z'n Frans voortreffelijk. Als men maar ijverig naar hem luisterde, kon men er zeker van zijn, dat hij ging doorslaan. Hij vertelde glashard, dat hij met een vrachtwagen vol textielgoederen over de Alpen was gereden, met een gewicht van drie ton sneeuwkettingen aan zijn wielen. Als iemand hem tegensprak, werd hij kwaad. Maar hij was een goed chauffeur. Lange Leen ging er trots op, dat hij in elf jaar geen schade had gereden.

Jasper hoorde van een andere chauffeur, ook een Tilburgenaar, dat lange Leen eigenlijk van goeude afkomst was. Zijn vader was onderwijsinspecteur geweest. Leen had het zelf ook tot student gebracht aan de handelshogeschool, maar op zeker ogenblik was hij uit het gareel geraakt en daarna had hij het niet verder kunnen brengen dan chauffeur op een vrachtwagen. Tilburger Leen scheen zich nergens om te bekommeren. Als Willem II maar won in de competitie en met name het Bredase NAC wist te overwinnen, was hij in zijn knollentuin. „En meer is het leven niet waard,” zei hij gewoonlijk, waarna hij rustig voor een paar gulden aan warme knakworstjes ging zitten verorberen. Mopperen deed hij nooit. Hij noemde zichzelf de humorist van zijn kaste. De koffietentbazen zagen graag, dat hij zijn wagen afremde bij hun tentje, want steevast stonden er dan na een kwartier nog meer vrachtauto's geparkeerd.

Leendert zorgde er intussen voor, alle vragen over zijn eigen leven uit de weg te gaan. Jasper vroeg hem eens op de man af, of het waar was, dat hij vroeger gestudeerd had.

„Klets niet,” had Tilburger Leen geantwoord. „Iedereen heeft gestudeerd. Ik dus ook. Ik studeer nog dagelijks.” En dan ging hij ijverig een plaat van een bierbrouwerij zitten bestuderen en gaf er wat later zijn opmerkingen over.

Ook Jasper vertelde zijn collega's nooit iets over zijn eigen leven. Hij luisterde liever naar anderen, dan zijn eigen privé-aangelegenheden openbaar te maken. De weemoedige Steffen, de dolle Sjeffe, en welke collega dan ook, vertelden soms over vrouw en kinderen, of over een onwaarschijnlijk schone verloofde. Jasper luisterde naar hun ware of onware verhalen, maar zelf sprak hij nooit over Suus of over haar verdriet.

Ja, Suus had verdriet.....
Ofschoon zij het zo goed mogelijk voor hem had proberen te verbergen, was hij er toch achter gekomen, dat zij verdriet had. Dat verdriet van Suus was niet veroorzaakt door mevrouw Groteman. Voor de hoofdbewoonster had Suus weliswaar angst, een vreemde onuitsprekelijke angst. Maar het was niet die angst, die haar tevens verdrietig maakte.

Haar verdriet stak dieper. Zij had er nooit ronduit met haar man over gesproken, — tóch wist Jasper dat zij door verdriet gekweld werd. (Wordt vervolgd)

Dat kunt u doen door vragen over dat onderwerp te stellen.

Zo kreeg ik verleden jaar een adres om te bezoeken, waarvan alleen bekend was, dat deze persoon Nederlands Hervormd was en een politiek gesprek trachtte te vermijden.

Ik ging er heen.

De deur werd door een meisje geopend.

Terwijl zij haar vader riep zag ik, dat er in dit eenvoudige huis kostbare antieke dingen stonden. Ik kon horen dat het meisje haar vader vertelde waarvoor ik kwam. Daarom besloot ik een omweg te kiezen, en zei: „Mijnheer Dirksen, terwijl ik even op u wachtte zag ik, dat u mooie antiquiteiten hebt. U houdt zeker erg veel van antiek?”

Het was meteen raak. Dat kon ook moeilijk anders, want de inrichting van het huis wees er duidelijk op dat de belangstelling van de bewoners op antiek was gericht.

Hij bleek antiquair te zijn.
Van antiek kwam het gesprek op de Oude Kerk in Amsterdam, Van-

daar ging het via het kerkelijk leven naar de politiek.

Deze man, die zich tegenover een vorige bezoeker niet over de politiek wilde uitlaten, vertelde mij alles wat ik wilde weten, omdat ik hem had laten praten over de dingen waarin hij belang stelde.

Het is zelden de juiste manier om langs een omweg uw doel te bereiken. Gewoonlijk is de rechte weg de beste.

Dit voorbeeld dient alleen om u te laten zien dat het inhaken op de belangstelling van uw gastheer de weg opent tot een gesprek.

Als u propagandist wilt worden voor de A.R., dan moet eens uw eerste bezoek komen.

Neem er zo spoedig mogelijk een avond voor om een aantal bezoeken af te leggen, maar maak er u geen zorg over als u zonder resultaat thuis mocht komen. Laat u niet ontmoedigen door tegenslag, maar werk de hele avond door. Tot ongeveer kwart voor tien kunt u bij de meeste mensen wel terecht. Denk bij een teleur-

stelling vooral niet dat u er „dus” niet geschikt voor bent.

Die eerste avond moet u als voorbereiding zien. Thuis gekomen gaat u overleggen wat u nog aan mijnheer Jansen had kunnen vragen, of welk argument op mijnheer Pietersen invloed zou hebben gehad. Zet uw gedachten op papier.

Dat doet u niet om die aantekeningen later te gebruiken, want elke persoon die u ontmoet is anders.

Het is om uzelf te dwingen tot een positief overdenken van de vraagstukken.

Zonder papier en potlood loopt u gevaar om onbetekenende kleinigheden te blijven heendraaien.

Als u deze methode volgt, blijft uw eerste avond zeker niet zonder resultaat.

U zult spoedig merken dat u het kunt.

U zult er plezier in krijgen, want er valt heel wat te beleven op één avond.

v. d. MERWEE.

Frankrijk heeft met RENE MAYER nog grootse plannen

HET ONVERWACHTTE AFTREDEN van de Fransman René Joël Simon Mayer als voorzitter van de Hoge Autoriteit van de Europese gemeenschap...

De mogelijkheid bestaat, dat Frankrijk het speciaal voorzien heeft op de leiding van de Euratom (gemeenschap voor atoomenergie).

Mayer's vrienden beschrijven hem als een koel en beslist man, die over een grote vasthoudendheid beschikt.

vendig temperament. Hij is geen handenschudder of op-de-rug-klopper. Op briljante wijze kan hij zijn tegenstanders van repliek dienen.

In de eerste wereldoorlog diende deze kleinzoon van een rabbi, die op 4 mei 1895 geboren werd, bij de artillerie.

Bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog stond Mayer aan het hoofd van de Franse herbewapeningscommissie te Londen.

Na de oorlog bekleedde Mayer enkele belangrijke posten in verschillende kabinetten. Zo was hij minister van financiën, toen de franc werd gedevalueerd.

Een van de mensen, die niet erg op Mayer gesteld zijn, is Pierre Mendès France. Het was Mayer, die Mendès France in februari 1955 tot aftreden dwong...

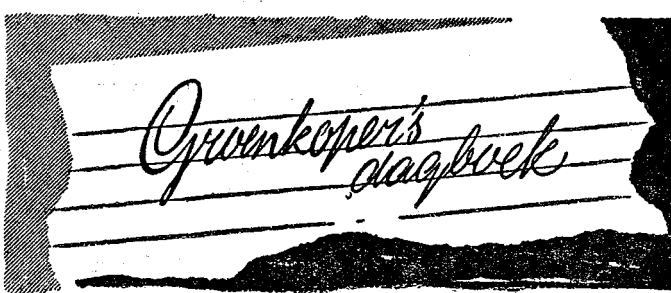
23 SEPT. Ik vrees, dat dit een ietwat Brits dagboek wordt. Mijn oom — heel in de verte — naar wie ik heet werd 70 jaar, hetgeen mij naar Wotton bracht, een plaatsje in Surrey.

Die oom, die op Wotton Hatch woont, heeft weer een buurman en die buurman is leraar aan een academie voor officieren bij de brandweer in het gehele Gemeenebest. Die academie is gevestigd in een enorm huis, dat uit het laatste gedeelte van de 18e eeuw stamt en waar Sir John Evelyn heeft gewoond.

Met die dagboeken heb ik het deze week moeten doen. Erg „bij” ben ik dus niet, want in die boeken en trouwens ook in de andere kolommen van de krant niet vinden wij, u en ik weinig nieuws over Nederland.

24 SEPT. Om te beginnen eerst maar eens zo'n „raar” bericht. Op een meer in de buurt van Kaapstad vloog een snelle motorboot van het water op de kant, waar hij in botsing kwam met een juist passerende auto.

Nu een naar bericht. Mevrouw Kan Ten Fong te Penang is, na 6 jaar gehuwd te zijn geweest, van haar man gescheiden. Toen hun huwelijks 12 uur oud was, had zij — dat was in 1951 — tegen haar echtgenoot ge-

zegd: „morgen komt moeder logeren”. Daarop was hij weggevloden om nooit meer op te duiken.

De bisschop van Worcester (55 jaar), de hoogeerwaarde heer Lewys Mervin Charles Edwards, vroegere hofprediker van de Koningin, heeft een rugzak omgehangen en wandelaarszen aangetrokken voor een tocht van 60 kilometer om de eenzamen en invalide mensen in zijn bisdom eens op te zoeken.

Prins Charles, de zoon van de Engelse koningin, is door zijn vader en moeder naar de kostschool gebracht bij Newbury in Berkshire. Er stonden voor de deur al verschillende Roll-Royces en Bentleys van andere vaders en moeders, maar de koninklijke familie kwam eenvoudig in een Lagos, schrijft de krant.

De 9-jarige Hassan, broertje van Koning Hoessein van Jordanië, is ook naar kostschool gegaan. In Sandroyds bij Salisbury. Ziet u wel? Niets over Nederland!

25 SEPT. Nu moet u ook weer niet denken, dat er geen serieus woord in die Engelse kranten verschijnt. Een dagblad als The Times is zeer ernstig, vooral als het gaat over de waarde van het Engelse pond en de ongeregelheden te Little Rock in Arkansas.

het gaat over de waarde van het Engelse pond en de ongeregelheden te Little Rock in Arkansas. Maar het grote publiek leest die Times niet. Dat eet — om geen ander woord te gebruiken — sensationieuws.

De commandant, die overste George Kennard, die

blond. „Wat wilt u graag zien” vroeg Lord Kilbracken, die iets met de film heeft te maken, althans mevrouw Mansfield rondleidt. „Het Parlement” zei onze Jayne. Maar het Parlement is op reces en het komt misschien niet eens terug in verband met een uitgelekt bericht over het pond, laat staan voor Jayne Mansfield, al staat zij op alle voorpagina's (behalve op die van The Times).

26 SEPT.

In alle vroegte las ik vanmorgen, dat de Engelse arbeider Doorsnee vandaag de dag tweemaal meer verdient dan 10 jaar geleden.

In april 1947 kreeg hij in zijn loonzakje f 61.75, nu f 123.50. Het gemiddelde loon voor alle arbeiders, mannen, vrouwen, jongens en meisjes, is geklommen van f 50.75 op f 101.50. Daarin zitten echter heel wat overuren. In april jl. heeft arbeider Doorsnee in 2 uur en 12 minuten per week meer verdiend dan in 46 uur en 20 minuten tien jaar geleden.

P.S., schrijft de Engelse krant erbij, het pond (f 10) is 1/3 minder waard dan 10 jaar geleden!

27 SEPT.

Het 4e eskadron Huzaren, welks naam voortduurt in Tennysons gedicht „The charge of the Light Brigade”, is in gevaar.

De commandant, overste George Kennard, die

op het ogenblik zijn hoofdkwartier in Duitsland heeft, is bang dat door de defensie-bezuiniging zijn mannen binnenkort buiten dienst komen. Hij heeft zelfs de ere-kolonel van het escadron, sir Winston Churchill niet geraadpleegd, toen hij in de deftige Times een advertentie deed opnemen van ongeveer deze inhoud: De commandant van een beroemd cavalerie-regiment, die vrees, dat binnenkort een aantal officieren en manschappen zonder werk zal komen, zoekt voor hen passende betrekkingen.

28 SEPT.

Ik kan het niet helpen. Ik had toch een nette krant gekocht vanmorgen. Tijdens mijn thee-opbed heb ik hem ook serieus gelezen. Maar op de voorpagina, vlak onder een aankondiging, dat het Schiedt-Kabinet vergaderde, las ik, dat de modekonink Dior een speciaal korset heeft ontworpen voor de Britse vrouw, die, naar hij zegt, een beter figuur heeft dan de Franse vrouw.

Deze opmerking heeft de redactie direct doorgegeven aan de best geklede vrouw van Engeland, mevrouw Laurie Newton Sharp, die de Diorse opmerking volkomen onderschreef, maar er aan toevoegde, dat de Britse vrouw daarom nog geen speciaal kledingstuk zou nodig hebben.

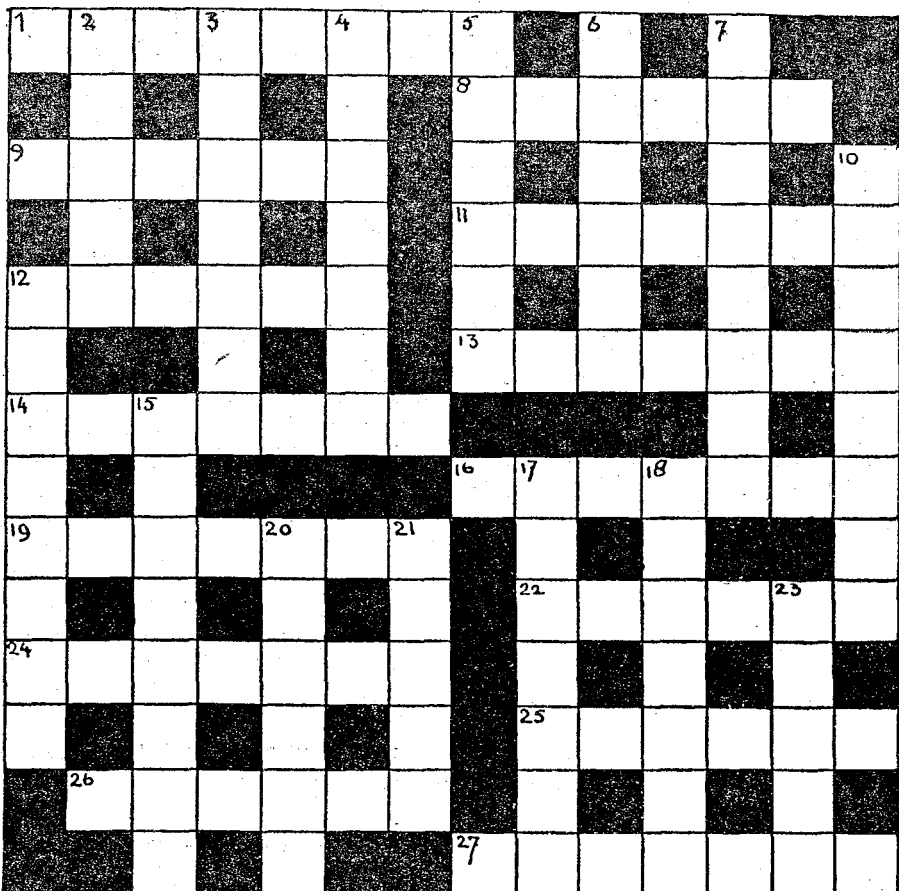
Dat J. Kadar, de premier van Hongarije, in Rood-China is aangekomen, wordt in de krant met vier regels afgedaan. Het is niet zo belangrijk. Maar wel belangrijk is, en dat is ook zo, dat de produktiviteit in Engeland met 5% is gestegen, vergeleken met augustus 1956. En dat brengt me dan weer vanzelf in Nederland terug. Meer werken voor hetzelfde salaris! Is dat nog steeds geldig?

William Groenkeper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. + 3 = broek. 8. hemelsblauwe zuren van aragon? 9. goede raad is duur, maar zo'n raad is achteraf beschouwd smerig. 11. dieren die ter stembus gaan? 12. hier laat vader zijn vrouw voorgaan. 13. lastige lijn op een schip? 14. rondvlees. 16. nauwelijks, maar keurig (4, 3). 19. prik een jong zoogdier aan groente. 22. insect uit een Nederlandse rivier? nee, docent. 24. slaapplek niet voor, maar in uw lichaam. 25. geen afval, maar toch rommel. 26. verse bol? nee, vogel. 27. brutaal is toekomstige wijs.

Vertikaal: 2. uit Klein-Azië geëmigreerde rode verkoopster. 3. door eenpaling gesponnen schoenmakersdraad? 4. revolutie, die men in Nederland gelukkig alleen in winkels vindt. 5. verouderde militaire bergplaats van turf. 6. als je hen niet als volwassenen behandelt, gedragen ze zich als babies. 7. geen wonder, dat men zich niet amuseert, bijna allen zijn weg. 10. hond? nee, tuberculose. 12. Engels schiereiland, dat bestaat uit Spaanse wijn en in het bouwvak van belang is. 15. scheld hiervoor niemand uit; u geeft dan toe dat u zelf nog onbeschaafder is. 17. palinggerecht als gift? 18. loopplank bij de rechtbank. 20. een inktlap is bij 't briden van belang; u heeft er twee franse mouwen voor nodig. 21. derhalve in een rivier. 23. reus onder de sterrebeelden.

OPLOSSING

Horizontaal: 1. gerommel; 8. ulevel; 9. eigeel; 11. lommerd; 12. banjer; 13. karwats; 14. nekslag; 16. kanarie; 19. rammelt; 22. kompas; 24. rollade; 25. honger; 26. rovers; 27. Blokzijl.

Verticaal: 2. Erica; 3. overjas; 4. malaria; 5. luilak; 6. remmer; 7. lepelaar; 10. Odusseus; 11. bankroet; 15. kameleon; 17. alkohol; 18. almanak; 20. eenden; 21. trens; 23 averij.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Les voor het Westen

IN DE VERRASTE AMERIKAAN

WETENSCHAPPELIJK stond het reeds lang vast, dat de mens er op vrij korte termijn er in kon slagen door te dringen in de ruimte der hemellichamen. De wetenschappelijke wereld bereidde zich sinds juli voor op het lanceren van aardsatellieten. Toen begon immers het internationale geofysische jaar.

De beide grootmachten Rusland en Amerika kondigden aan, dat hun bijdrage tot deze internationale wetenschappelijke activiteit zou zijn het afschieten van kunstmanen. In de Verenigde Staten werden reeds allerlei inlichtingen verschaft over de Amerikaanse aardsatelliet: over de grootte en over de inhoud. Daarbij werd soms de indruk gewekt, dat het vanzelfsprekend zou zijn wanneer de Amerikanen het eerst met deze kunstmaan voor de dag zouden komen. Velen in Amerika en daarbuiten zijn geneigd te geloven, dat de westelijke beschaving superieur is aan alles wat het communistische Sowjet-Rusland en andere volken presteren.

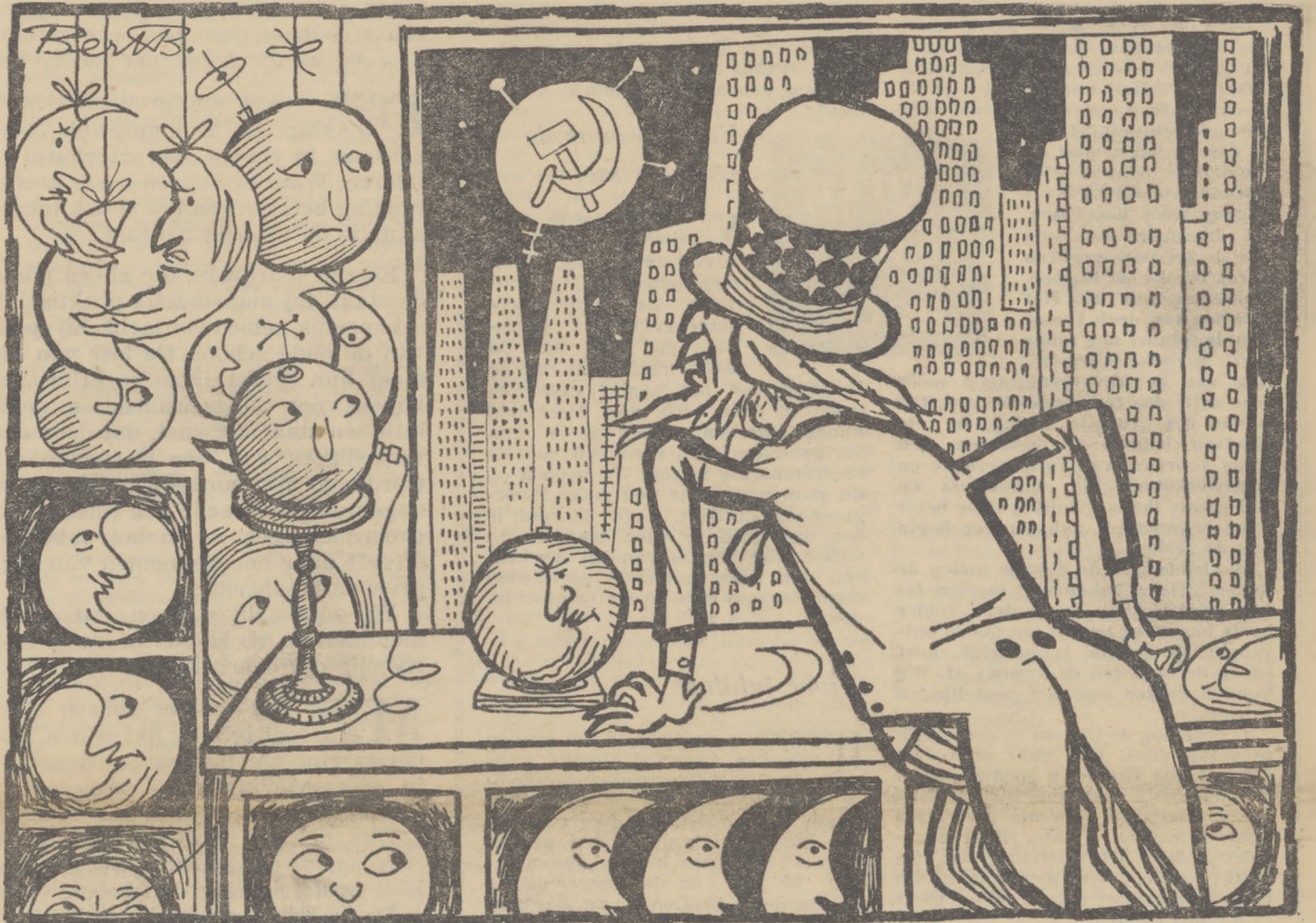
De klap die het Kremlin aan het zelfvertrouwen van de Amerikanen heeft toegebracht door het afschieten van een kunstmaan, is dan ook raak geweest. Heel Amerika was verbijsterd, om niet te zeggen in paniek.

President Eisenhower liet zijn perschef de zonderlinge verklaring afleggen, dat de Russen inderdaad een grote wetenschappelijke prestatie hadden geleverd maar dat het Witte Huis door het verschijnen van deze aardsatelliet niet was verrast.

Het Amerikaanse volk vindt blijkbaar dat er meer aan de hand is dan het noteren van een wetenschappelijke prestatie van de Russen. Het communistisch Rusland heeft de Verenigde Staten wetenschappelijk en politiek, vooral politiek, een ernstige nederlaag toegebracht.

Natuurlijk hebben de Russen een geweldige wetenschappelijke prestatie geleverd. Zij opent de mensheid het gezicht op de ruimtevaart naar de maan en wellicht naar planeten en sterren, een ruimtevaart die huiveringwekkende en adembenemende perspectieven biedt.

Welke mogelijkheden liggen hier voor de wetenschap: voor de bestudering van de aardkorst en de oceanen, voor de weervoorspellingen, de biologie, het onderzoek van het zonlicht, de ionosfeer, voor de televisie, de radio en het verkeer, allemaal nieuwe mogelijkheden tot verhoging van het welzijn van de mens. Cultuuroptimisten kunnen zich hierin naar hartelust vermijden. Maar men vergete niet, dat het met de mensheid niet in orde is. Dat deze wereld ondanks de wetenschappelijke en technische vooruitgang, die een groot deel van de bevolking van het leven laat genieten, veelszins een jammerlijke wereld is. Niet alleen omdat miljoenen mensen tegelijkertijd van honger en ziekte omkomen en dus de zegeningen van de vooruitgang niet ervaren, maar ook omdat deze technische en wetenschappelijke vooruitgang gebruikt wordt

In manen, en gros et en detail . . . wordt BINNENKORT geopend.

om zich voor te bereiden op een apocalyptische vernietiging van de tegenstander.

HET communisme stelt zich ten doel de wereldmacht te veroveren. Het Kremlin vindt daar geen doekjes om. Wetenschap en techniek worden voor de communistische doeleinden gebruikt. Geen enkele activiteit op wetenschappelijk terrein kan men van deze doelstellingen isoleren. Het historisch materialisme kent slechts een wet: De bevordering van de revolutionaire ontwikkeling, welke onafwendbaar tot de communistische wereldheerschappij leidt.

Wanneer Rusland meedoet aan het internationale geofysische jaar, dan beoogt het daarmee de wereldrevolutie te bevorderen. Zo is het ook met het lanceren van de Russische „Spoetnik”. Daarmee wordt volgens Chroestsjef bewezen, dat het communistische stelsel te waarden is boven alle andere stelsels. Met trots vees hij op dit succes van de „socialistische maatschappij en cultuur”, die alleen maar de vooruitgang van de mensheid garandeert.

Deze Marxistische visie beheerst het doen en laten van de Russische machthebbers. De gehele maatschappij, met name het onderwijs, is gericht op de technische prestaties en de natuurwetenschappen, belicht vanuit het historisch materialisme. Wij hebben hier te

maken met een wereldbeschouwing welke de krachten van de natuur en het heilal dienstbaar wil maken aan de mens, die zich stoort aan God noch gebod.

Chroestsjef gebruikte het starten van zijn kunstmaan dan ook onmiddellijk tegenover het Westen ter ondersteuning van zijn bekende chantage-politiek en tot intimidatie van de landen in Afrika, Zuid-Amerika en Azië, die zich tot dusver afzijdig hielden. Snoefend wees hij het Westen op het feit, dat Rusland over raketten beschikt, die H-bommen kunnen overbrengen naar alle continenten en met grote nauwkeurigheid.

De afstand tussen Moskou en New York bedraagt dan slechts één kwartier. Deze mededelingen krijgen des te meer betekenis na het bekend worden van het feit, dat de Russen er in geslaagd zijn een raket met een H-bomkop op grote hoogte tot ontploffing te brengen, een zogenaamde stille H-bom. Alles wijst er dus op, dat de Russen hun bewegingen waar kunnen maken.

Het Kremlin meent dat de Spoetnik het prestige van Sowjet-Rusland in de wereld aanmerkelijk heeft verhoogd en dat thans de tijd gekomen is om het Westen vanuit deze positie van kracht tot het doen van concessies te dwingen op het punt van de ontwapening, de hereniging van Duitsland en het Midden-Oosten. De opwinding van het Amerikaanse publiek en van de wereldopinie over de Russische satelliet geeft voedsel aan deze gedachte, hoewel de werkelijkheid zo is, dat het strategisch machts-evenwicht tussen Amerika en Sowjet-Rusland ook na de jongste wetenschappelijke en militaire prestatie van Rusland volledig gehandhaafd blijft.

VOOR het Westen zijn uit deze gang van zaken belangrijke lessen te trekken. Algemeen is de kritiek in de Verenigde Staten gericht op het verkeerde beleid van de regering inzake de productie van raketten. Teveel mensen zouden tegelijkertijd aan teveel projecten bezig zijn. Zij moeten daarbij enorme kapitalen verliezen en veel denkkraft

versplinteren. Bovendien schijnt de produktie van de kunstmaan in tegenstelling tot wat in Sowjet-Rusland gebeurt volledig gescheiden te worden gehouden van de militaire produktie van raketten voor het vervoer van waterstof- en atoombommen over grote afstand. In hoeverre deze kritiek juist is, is moeilijk uit te maken. Een feit is, dat de Amerikaan achterligt.

Ernstiger komt het ons voor, dat president Eisenhower en zijn minister van buitenlandse zaken te weinig beseffen, dat Sowjet-Rusland alleen gevoelig is voor macht, dat de zaak van de vrede het meest gediend wordt met het voorhouden aan het Amerikaanse volk en zijn bondgenoten, dat veel grotere offers moeten worden gebracht voor de verdediging van het Westen en voor de verhoging van de welvaart van de achtergebleven volken.

Het wereldcommunisme probeert het Westen in technisch opzicht de loef af te steken en het op de knieën te brengen door het enerzijds aan de praat te houden in ontwapeningsconferenties enz., en anderzijds koortsachtig verder te werken aan het smeden van een machts-apparaat dat de gehele wereld in zijn greep moet houden.

Het Russische volk, dat goedgelovig is, mag zich middelerwijl vergapen aan de avonturen van de ruimtevaart, waardoor de aandacht wordt afgeleid van de grote opgaven die het moet brengen voor de bewapening. Het Kremlin maakt de Russische bevolking en de wereld wijs, dat het de vooruitgang van de mensheid wenst en de weg daarheen ook naar de maan en de sterren voert maar voorlopig is het nergens anders om te doen dan om de verovering van de wereld. Het Westen staat hier dus tegenover een complot, dat ontmaskerd moet worden. Die technische krachtsinspanning van de Sowjets zal moeten worden overtroffen. De achterstand die het Westen vergeleken met Rusland heeft ten aanzien van het onderwijs in de technische vakken dient zo spoedig mogelijk te worden ingehaald.

Belangrijk

Abonnees die het abonnementsgeld betreffende het 4e kwartaal nog niet hebben gegireerd, maakt Uw giro-overschrijving of postwissel nog dit weekend even in orde.

Vanaf 15 oktober worden de kwitanties verzonden. Dus na die datum niet meer gireren s.v.p.

Bespaart U echter kosten (en moeite). De inning per kwitantie kost immers 35 cent extra. Sommige periodieken brachten dit bedrag reeds op 45 cent.

Laat daarom vóór 15 oktober nog even het bedrag van f 1,65 overschrijven op ons gironummer 89673. Dank U.

Operatie Oranjekaart wacht ook op

UW STEUN

- * Een hernieuwd appèl op aller medewerking
- * Het voorlopig einddoel blijft: 100.000 leden en 20.000 abonnees.

HET is uit de binnengekomen berichten wel gebleken, dat het zwaartepunt van de OPERATIE ORANJEKAART in de maand oktober ligt. Uit vele steden en dorpen bericht men ons, dat de actie op gang komt. Deze grootscheepse leden- en abonneewerfactie, heeft ten doel onze partij aan tenminste 100.000 leden te helpen en „Nederlandse Gedachten” aan 20.000 abonnees.

Ieder lid van onze partij weet waarom het gaat: alle geestverwanten in onze gelederen te verzamelen.

Deze activiteit kan en moet goede vruchten afwerpen voor de verkiezing van gemeenteraadsleden en van de leden voor de Provinciale Staten. Het bestuur van elke kiesvereniging weet bovendien, dat hierdoor ook een acte de présence gegeven wordt inzake de Kamerverkiezingen in 1960. Het lijkt nog ver, doch U zult zien, het duurt nog maar kort. In elke vergadering van de kiesverenigingen moet deze actie dus ter sprake komen. Dit is van het grootste belang. In vele plaatsen hebben de besturen zich reeds voorzien van medewerkers en medewerksters, die enthousiast op pad gaan; thans gelukkig door beter weer begunstigd dan in het begin van de actie.

We hebben reeds diverse malen de folder „Kleur Bekennen” moeten laten herdrukken, want deze folder heeft nagenoeg overal een goede ontvangst. De inhoud is duidelijk, kort en op de man (en de vrouw) af. Wij kunnen echter nog wel bestellingen gebruiken.

U hebt nog de tijd om ze deskundig te verspreiden. Het gaat er vooral ook om, dat alle leden goed beseffen, dat hun hulp niet kan worden ontbeerd. Laat Uw bestuur geen verzoeken beroep op U doen. Sluit de gelederen door Uw activiteit en versterkt ze door Uw werfkracht. We hopen binnenkort enkele totaalcijfers te kunnen melden.

Het is gebleken, dat velen nu nog even wachten met het doorgeven van hun voorlopige resultaten. Ook zij melden liefst een afgerond getal. Mooie cijfers zijn evenwel reeds binnen. Uithuizermeden meldde 14 inschrijvingen. De heer T. Visser te Liessens en de K.V. te Middelstum elk 12. Secretaris P. Prins van Maasdijk reeds 10. Ir. H. Tamminga, secretaris van de K.V. te Assen eveneens. De heren P. W. Goelema en H. de Vries uit Assen brachten het voorlopige winstcijfer van deze K.V. op 18, door elk 4 leden te melden. De secretaris van

de K.V. te Alkmaar deed ons ook 8 nieuwe leden noteren, evenals secretaris P. Binee te Gouda. De heer J. D. van Delft te Katwijk aan de Rijn meldde 7 nieuwe leden. De heren K. J. Coenen te Urk en W. Hevraans te Helpman ieder 6. U begrijpt, we deden een paar grepen uit de honderden aanmeldingen. Het moeten echter duizenden worden, wil het doel worden bereikt. Het aantal nieuwe abonnees stijgt iets minder snel, doch is de 100 reeds ver gepasseerd. Willen de propagandisten aan dit punt vooral ook aandacht besteden?

Een tip voor de secretarissen

VOOR de goede orde moeten we een klein misverstand nog even rechtzetten. Het is duidelijk, dat van elders binnengekomen personen, die zich als lid laten inschrijven, bij de

bepaling van het aantal geworven leden in deze actie niet meegeteld kunnen worden, indien ze in hun vorige woonplaats reeds lid van de kiesvereniging waren. We hebben op dit punt weliswaar nog maar 2 veranderingen ontdekt, doch daarom is het wel goed er hier even op te wijzen. Het bericht van het inschrijven van deze verhuiste partijleden dient daarom even apart te geschieden.

Twee jubilea

HEERST er vreugde op het bureau van het Centraal Comité vanwege de zich blijkbaar alom ontplooiende werfactiviteit, ook om andere redenen is er reden tot feestvreugde. De kiesvereniging „Nederland en Oranje” te Hoorn bestond dezer dagen 60 jaar en de kiesvereniging „Valkenbos” te Den Haag 25 jaar.

Tijdens feestvergaderingen zijn deze feiten ter plaatse herdacht. Het Centraal Comité zond uiteraard zijn gelukwensen, zodra het met het bestaan van deze jubilea op de hoogte werd gesteld. Doordat de Duitse bezetters de archieven van het Centraal Comité roofden, kunnen we helaas zo goed als geen hulp bieden bij het opsporen van de juiste oprichtingsdata van de voor de oorlog opgerichte kiesverenigingen. In vele gevallen echter kunnen deze geboortedagen door het bestuur der K.V.'s nog wel worden achterhaald.

„Minister Zijlstra is op onverklaarbare wijze omgegaan. Minister Suurhoff kan het daarmee niet eens geweest zijn”.

Daarna: „Wij zijn verbaasd, dat de regering de aanwezigheidspremie heeft goedgekeurd”. Wij geloven, dat deze vorm van onjuiste voorlichting alle trieste records van de heer Voskuil op dit gebied slaat.

Want van drieën één:

Of Minister Zijlstra maakt in zijn een-tje de hele regering uit;

Of de socialistische ministers in het kabinet dragen geen verantwoordelijkheid;

Of „Het Vrije Volk” (het blad van de heer Voskuil) loog toen het op 1 oktober schreef, dat Minister Zijlstra zijn beslissing genomen heeft in overstemming met zijn ambtgenoot (Suurhoff) van Sociale Zaken.

Wij concluderen met vele luisteraars: de heer Voskuil kan ons nog meer vertellen.....

Grensbepaling?

EEN der grootste problemen van onze tijd is de verhouding tussen staat en maatschappij.

Niet zonder reden wordt gewaarschuwd, dat de macht van de staat groeit, dat hij steeds dieper ingrijpt in het leven van het volk.

De oude wereldrijken werden geregeerd door despoten. Maar de „gewone man” heeft van dat despotisme soms maar weinig gemerkt. En niet ten onrechte is nog onlangs geschreven, dat we een tijd hebben gehad, nog niet eens zo héél lang geleden, dat de gewone burger alleen maar van staatsbemoeïing wist bij twee gelegenheden: als hij een politieagent ontmoette of een belastingbiljet ontving. Dat is radicaal veranderd. En de gevaren van die verandering zijn duidelijk zichtbaar. Een oppermachtige staat, die héél het leven beheerst, wordt een bureaucratische staat, die de verantwoordelijkheid van de mensen uitblust en uiteindelijk ook de geestelijke vrijheid bedreigt.

Algemeen wordt toegestemd, dat de staat zich met méér zaken moet bemoeien dan voorheen. Dat het ook op intensieve wijze moet gebeuren. Maar — zo vervolgt men dan — er ligt ergens een grens, en die grens moeten we duidelijk op de kaart zetten en bij die grens moeten we dan ook strijdbaar onze posten bezetten. En de grote fout heet het dan te zijn, dat we die grens niet scherp hebben getekend.

DEZE vraag om grensafbakening is in wezen formeel en oppervlakkig. Er is onmogelijk voor alle tijden en omstandigheden een methode te vinden, die principieel en praktisch in staat is, de grens te fixeren. Want er is geen vaste grens. Het kan gebeuren, dat een wet bevrijding betekent en het is ook mogelijk, dat eenzelfde wet in een andere situatie de vrijheid aantast.

Er zijn schrijvers, die alléén maar pleiten voor het terugdringen van de staat. Zij maken zelfs praktisch iedere overheidsbemoeïing op maatschappelijk gebied verdacht. Zij spreken op dezelfde wijze als de liberalen van de oude school. De léér van die liberalen nemen zij wel niet over, maar hun kritiek is zo negativistisch, dat nergens mogelijkheden overblijven voor een te waarderen, positieve activiteit van de overheid. En intussen staat het vast, dat door deze praktische en vaak demagogische verdedigers van een verouderde liberale maatschappijleer groepen wordt om het onmogelijke. Tenzij men de baan vrij wil maken voor de ongebreidelde macht van internationale concerns, voor behartiging van groepsbelangen tot in het onbetamelijke, door middel van kartels, en streeft naar het wegnemen van het schild van de overheid dat zwakke groepen beschermt.

Wij wijzen dit streven, dat een eeuw geleden reeds klassiek heette, met nadruk af. Het is in strijd met een Christelijke opvatting van de roeping der overheid.

MAAR niet minder scherp staan wij tegenover elk streven, naar staatsdirigisme, dat leiden moet tot horigheid van de burgers, tot verstarring van het maatschappelijk leven, tot bedreiging van de vrijheid in ieder opzicht.

Dus tóch een kwestie van grensbepaling?

Dus toch een middenpositie, tussen liberalisten en dirigisten in?

Neen, want daarmee wordt geen enkele stap gezet op de weg, die leidt in de richting van betere oplossingen.

De enorme gecompliceerdheid van het maatschappelijk leven, de sterke internationale vervlechtingen, het voortschrijdende centralisme het zijn allemaal verschijnselen, die dringen in de richting van staatsbemoeïing, om te regelen, te ordenen, tyrannie van groepen te beteugelen, in internationaal verband regelingen te treffen. En in zulk een situatie is er geen sprake van, dat we dichter bij een oplossing komen, door een streep te zetten en bij die streep de overheid een halt toe te roepen.

ER is een andere mogelijkheid, niet maar theoretisch, maar reeds voor een deel in praktijk gebracht.

Dat nl. de maatschappij zo georganiseerd en bewerktuigd wordt, dat zij kan komen tot samenspel met de overheid, tot het dragen van eigen sterke verantwoordelijkheid in synthese met de taak en verantwoordelijkheid van de overheid.

Die mogelijkheid wordt geboden door de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Zij is een grote en goede zaak, waarover de Christen zich moet verheugen en waar hij voor moet strijden. Hij kan zich zelf en anderen zeggen, dat er nog véél aan mankeert, dat zij nog te weinig wortelt in het volksbesef, dat zij soms de indruk maakt meer constructie dan organische groei te vertonen, en dat er nog meer redenen zijn voor kritiek en bezorgdheid.

Maar dat verhindert hem niet, dankbaar te erkennen, dat hier een weg werd geopend, die ons in staat stelt, niet langer staan te blijven op de plaats, waar het liberalisme zijn klassieke leer der onbarmhartigheid verkondigt, waar de leuzen van de klassenstrijd weerklinken en waar de theorie van het staats-socialisme wordt onderwezen. Hij zal dankbaar erkennen, dat er nu nieuwe perspectieven komen, van orde, vrijheid en gerechtigheid.

En daarom vinden wij het een door en door slechte en een in wezen onchristelijke propaganda, die elk vertrouwen in deze oplossing ondermijnt, die de gehele publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie verdacht maakt, en die daardoor aan ons volk niets anders wil laten dan de vreselijke keus, ook voor de toekomst, tussen liberalistische ontbinding, die tot tyrannie leidt van de maatschappelijk sterken, via kapitaal en organisatie, óf het staatsdirigisme, dat de communistische verovering van het Westen overbodig zal maken.

* * Voskuil's valkuil

In zijn jongste zaterdagavond radio-causerie is de heer Voskuil slim als een vis bezig geweest een kuil voor een ander te graven. De loonregeling van de Mir was aan de orde.

Het is het goed recht van de heer Voskuil om tegen toekenning van aanwezigheidspremies aan ondergrondse mijnwerkers te zijn. Dat dit deel van de MIR-verordening goedgekeurd is, zint hem kennelijk slecht. Hij zocht nu een niet-socialistische zondebok. Al „voorlichtend” zei de heer Voskuil derhalve:

ZENUWRUST

Zwaarmoedige gedachten, toberij en angstgevoel verdriift U door MIJNHARDT'S ZENUWTABLETTEN. Versterken het zelfvertrouwen en stemmen U weer moedig en rustig.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 1,65 per kwartaal, giro 89673. STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

Economische samenwerking in West-Europa

IN NIEUWE FASE

MET een overweldigende meerderheid van stemmen heeft de Tweede Kamer verleden week de Euro-verdragen aanvaard. En daarmee zijn we, wat de economische samenwerking in West-Europa betreft, in een nieuwe fase beland, al moet men er zich terdege van bewust zijn, dat de gemeenschappelijke markt nog geen feit is. Daar zullen nog tal van jaren over heen gaan. De Benelux is een voorbeeld hoe tijdrovend het is een economische unie tot stand te brengen. De moeilijkheden zullen beslist niet geringer zijn, nu het gaat om een samenwerking tussen zes landen.

Er is echter dit verschil, dat een Europese Commissie en een Europese parlementaire vergadering spoed zullen zetten achter de uitvoering van dit verdrag. Dat is een winstpunt, want het valt niet te loochenen dat de gemeenschappelijke markt voor West-Europa van uitnemend belang moet worden geacht. Een grotere binnenlandse markt betekent massaproductie en specialisatie: twee zaken die van het grootste belang zijn. Ook voor ons land. Iedereen is er van overtuigd dat de gemeenschappelijke markt moet worden nagestreefd, dat zij van het grootste belang is voor de ontwikkeling van de welvaart van West-Europa. Ons continent heeft zich door onderlinge oorlogen verarmd. Het heeft zijn positie in de rest van de wereld voor een belangrijk deel verspeeld. Die positie is alleen nog maar terug te veroveren als de landen in West-Europa zorgen dat zij politiek en economisch sterk zijn.

De Benelux heeft ons echter ook geleerd dat er geen gemeenschappelijke markt tot stand komt zonder dat er een uiterst moeilijke overgangperiode wordt overbrugd. En juist deze overgangperiode kan voor bepaalde sectoren in ons bedrijfsleven grote problemen scheppen. Men heeft het wel zo voorgesteld, dat alleen Nederland offers moet brengen. Dat is echter niet geheel juist. Natuurlijk staat ons land voor speciale moeilijkheden, omdat het nu eenmaal arm is aan grondstoffen, de bevolkingsaanwas groot is en geografisch een zeer bijzondere positie inneemt. Maar uit de debatten in het Franse en Duitse parlement is wel gebleken dat mer ook in deze landen niet zonder zorgen is. De Franse en Duitse boeren klagen misschien nog meer over de Euro-markt dan de Nederlandse boer en de Franse industrieel ziet aankomen, dat zijn beschermd bedrijf wordt „opengebrouwen“. Minister Zijlstra heeft er in zijn redevoering in de Tweede Kamer terecht op gewezen dat de Nederlandse economie in het verleden ook in staat is geweest zich aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. En waarom zullen we nu plotseling gaan twifelen aan de kundigheid van onze handel, aan het inzicht van ons bedrijfsleven? Ook al kan men dan niet geheel zonder zorgen zijn wij zijn het eens met minister-president dr. Drees dat we de geboden kansen zullen moeten grijpen.

Meedoen

MOEST Nederland nu wel tot dit verdrag toetreden? Hadden wij ons niet moeten verschuilen achter onze zorgen en de gemeenschappelijke markt maar moeten overlaten aan West-Duitsland, Frankrijk, Italië, België en Luxemburg?

Deze vraag wordt meer dan eens gesteld. Men vergeet dan dat er geen alternatief is. Er is slechts een keus tussen de huidige verdeelde Europese economie — waardoor we met onze vrijheid spelen — en een sterk West-Europa.

In zijn uitstekende redevoering heeft de heer Hazenbosch ook op deze aspecten gewezen. De ontwikkelingsmogelijkheden van de E.G.K.S. worden beperkt door het ontbreken van een gemeenschappelijke markt. In de E.G.K.S. zijn we nu eenmaal een partner. Men kan niet de ontwikkeling in één gemeenschap meemaken, zonder deel uit te maken van de andere gemeenschap. Zouden we buiten de gemeenschappelijke markt blijven dan valt onherroepelijk de Benelux uiteen. Dat is dus een stap terug, zo concludeerde de heer Hazenbosch terecht. De a.r. woordvoerder had nog een derde argument: Als Nederland buiten de E.E.G. blijft dan worden de kansen op een protectionistische politiek binnen de gemeenschappelijke markt groter. Men kan zich voorstellen hoe gevaarlijk deze ontwikkeling zou zijn voor ons land, dat het nu eenmaal hebben moet van in- en uitvoer. Het protectionisme zal binnen de gemeenschappelijke markt geen al te grote kansen krijgen, omdat — zoals minister Zijlstra zeide — het nu eenmaal moeilijk is in te grijpen in de nationale economieën van zes landen. De noodzakelijke maatregelen zullen haast niet anders dan globaal kunnen zijn.

Souvereiniteit

ONS land, arm aan grondstoffen, afhankelijk van in- en uitvoer, kan niet zelfstandig aan de economische problemen het hoofd bieden. De Suez-kwestie heeft ons nog eens geleerd hoe afhankelijk wij zijn van internationale factoren. Daarom concludeerde de heer Hazenbosch dan ook zeer terecht, dat men door toetreding tot de gemeenschappelijke markt geen reële soevereiniteit overdraagt, maar dat men die soevereiniteit in een breder verband tot leven wekt. Momenteel zijn we dus volkomen afhankelijk, binnenkort gaan we Europese organen scheppen, waarin we zelf zitting hebben, waarin we dus onze partij kunnen meeblazen. Daarom werd van a.r. zijde gepleit voor een geleidelijke versterking van de positie van de Europese organen. Dat is niet maar een modegril, aldus de heer Hazenbosch, maar deze wens steunt op het inzicht „in het feitelijk beperkte karakter van die soevereiniteit, met name op economisch gebied“.

Het is de zwakke kant van de Euro-verdragen dat zij te weinig bovennationaal zijn. Alleen daardoor kon bij de heren Gerbrandy en Van Rijkevorsel de angst ontstaan dat de parlementaire controle juist in de overgangperiode niet voldoende gewaarborgd is. Voor prof. Gerbrandy was dit overigens niet het enige bezwaar. In dit geval — gezien de partners — voelde hij in 't geheel niet voor overdracht van soevereiniteit. Hij wil het Westen sterk maken door een versterking van de Nato.

Men heeft tijdens dit debat ook de vrees kunnen horen dat Nederland van de buitenwereld zal worden afgesloten. Het zou zich meer op het continent dan op de wereldmarkt gaan richten. Ook deze vrees lijkt niet geheel gerechtvaardigd. Men moet aannemen dat de E.E.G. landen een sterkere positie op de wereldmarkt zullen veroveren. De totstandkoming van de gemeenschappelijke markt heeft niet voor niets in de wereld een schok veroorzaakt. De invoerbehoefte van de gemeenschap zullen groter worden, de uitvoerkansen zullen toenemen. En Nederland zal kunnen blijven profiteren van zijn gunstige ligging. Minister Zijlstra zeide het in zijn prachtig gedocumenteerde redevoering zeer treffend: wat Rozenburg is voor Nederland, zal Nederland zijn in de gemeenschap. Zouden we niet aan de E.E.G. meedoen, dan is de kans groot dat de in- en uitgaat lopen via Duitse en Belgische havens.

De Tweede Kamer is in dit debat echter niet over één nacht ijs gegaan. Soms was het debat iets te gedetailleerd, maar daar staat tegenover dat geen enkele fractie er behoefte aan had om dit verdrag nu maar zonder meer uit politieke overwegingen met huid en haar te slikken. Tot nu toe heeft ons parlement ernst met deze zaak gemaakt en dat moet voor het bedrijfsleven zeer geruststellend zijn geweest.

Landbouw

MAAR de overgrote meerderheid heeft zich toch positief over de Euromarkt uitgelaten. Zelfs onze landbouwkundigen. Zo constateerde de heer Biesheuvel, dat het verheugend is dat de landbouw in de E.E.G. is opgenomen. Wanneer wij het verdrag zouden verwerpen, zou dit betekenen dat de onzekerheid ten aanzien van de positie van de Nederlandse landbouw en ons toekomstig landbouwbeleid, groter is dan met het verdrag. De gevaren die onze landbouw van de zijde van het protectionisme bedreigen zijn groter zonder het verdrag dan met het verdrag. Wanneer men de voor- en nadelen zorgvuldig tegenover elkaar afweegt, moet men agrarisch gezien en dus economisch gezien tot de conclusie „men dat verdrag dient te aanvaarden“ zo zei de heer Biesheuvel, die hoopt dat de regering bij de komende onderhandelingen vastberaden en standvastig zal zijn. Ook hoopte hij dat er in de gemeenschappelijke markt eenzelfde soort van landbouwbeleid zal worden ontwikkeld als in Nederland wordt gevoerd, waarbij de Nederlandse landbouw voldoende armslag overhoudt om zich te zamen met handel en industrie, zo nauw bij de landbouw betrokken in vrijheid te kunnen ontwikkelen.

Deze positieve instelling van onze bekende agrarische specialist nam toch niet weg dat ook de heer Biesheuvel niet erg gelukkig was met het instituut van de minimumtarieven, de long-term-contracten en de eis van unanimiteitsbeslissingen. De Franse landbouw zal daardoor niet volledig worden veiliggesteld, evenmin als de Nederlandse landbouw daardoor met handen en voeten zal worden verbonden.

Ook minister Mansholt kwam tot de conclusie dat het verdrag voor de Nederlandse boer nog wel mogelijkheden biedt. Deze bevoegdman achtte het verklaarbaar dat de aandacht te sterk is gericht op de bescherming van de landbouw en op het geven van „ear“? Want in vrijwel alle landen is er een wanverhouding tussen productie en de vraag. Maar daar staat tegenover dat er in een grotere ruimte een grotere mogelijkheid is om landbouwbeleid te voeren dan in een kleiner ruimte.

Als de parlementaire behandeling van deze verdragen in alle landen voltooid zal zijn — er is geen twijfel aan de goede afloop — zullen de verdragen inzake de gemeenschappelijke markt en Euratom op 1 januari a.s. in werking treden. De regeringen zullen beslissingen moeten nemen over de plaats van vestiging van de verschillende instellingen en de mensen daarvoor zullen moeten worden aangewezen. En dan zal het op de uitvoering van dit verdrag aankomen. Men kan zeggen dat het E.E.G. verdrag een soort raamwet is. Tachtig à negentig procent van de materie zal nog nader moeten worden geregeld. De moeilijke overgangperiode zal alleen maar overbrugd kunnen worden als de deelnemende landen inderdaad bereid zijn positieve arbeid te verrichten. Men zal niet persé moeten proberen te houden wat

men heeft, maar men zal inderdaad tegenen moeten zijn de verschillende economische structuren aan elkaar aan te passen. Als men dat doet zal het zeer waardevol kunnen zijn dat er ook tijdens de overgangperiode geen weg terug is. Bij de grootste moeilijkheden — en deze zullen stellig rijzen — zal men telkens voor de vraag komen te staan wat is beter: de moeilijkheden overwinnen of terugvallen op het beginpunt. Dan zal men — de Benelux heeft dit geleerd — steeds het eerste kiezen. Omdat ondanks alle zorgen en moeilijkheden de gedachte van een gemeenschappelijke markt een voortreffelijke gedachte is. En daarbij hopen wij, dat de Nederlandse onderhandelingsdelegaties terdege zullen letten op onze bijzondere positie. Ondanks de afwijzing van het amendement — waarvoor de a.r. Tweede Kamerfractie terecht heeft voorgestemd — heeft de regering verklaard met de verlangens van dit amendement terdege rekening te zullen houden. Het is goed dat een permanente commissie uit de Sociaal Economische Raad zich met deze zaken gaat bezig houden. De regering zal dan regelmatig de stem horen van het parlement en het bedrijfsleven en dat kan juist onze onderhandelaars een enorme steun geven. Inderdaad, wij moeten ons positief instellen tegenover deze nieuwe ontwikkeling en dan zal blijken dat er in ons volk nog voldoende fut zit om de geboden kansen ook te grijpen.

Wij luisterden

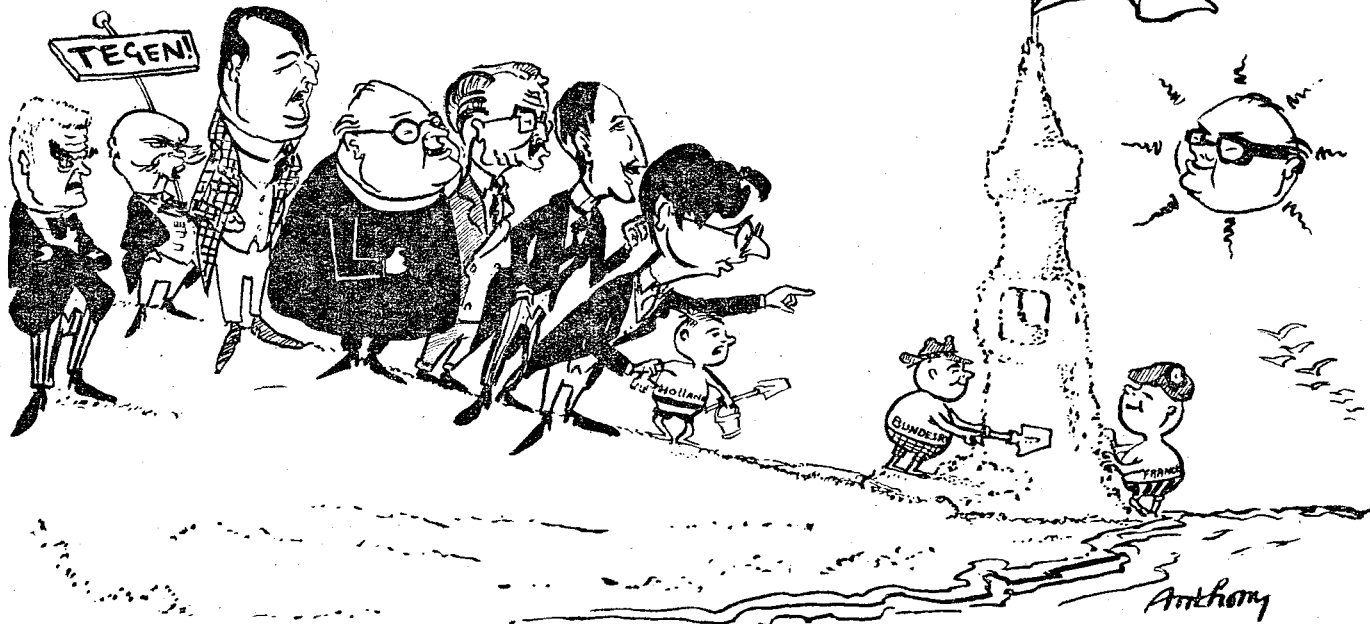
• Geen aanspraken

Bewoners van onze zuidelijke provincies hebben wel eens het gevoel, dat zij er niet helemaal bijhoren. Zij zijn ook Nederlanders en willen tenvolle als zodanig worden beschouwd. Niemand zal kunnen beweren, dat zij daarin ongelijk hebben. Maar zij moeten oppassen, dat zij niet zelf aanleiding geven om als een apart volkje te worden beschouwd.

De heer Peters, lid van de 2e Kamer, Limburger in hart en nieren, deed een gevaarlijke stap, toen hij in zijn wekelijkse radiopraatje de betekenis van de arbeid in de mijnen en de houding van de R.K. Mijnwerkersbond als argumenten gebruikte om de voorstellen van de M.I.R. te verdedigen. Aan de leiders van deze bond, zo zei hij, is het te danken, dat de Nederlandse mijnen tot de moreel en materieel gezondste ter wereld gerekend kunnen worden en dat zich daar geen ernstige conflicten hebben voorgedaan.

Er zijn vele leiders van vele vakbonden aan te wijzen, aan wie het mede te danken is, dat de situatie in hun bedrijfstakken moreel en materieel gezond is; het is mede aan de houding van de gehele vakbeweging te danken, dat de gang van zaken in ons land na de oorlog in het algemeen verheugend is geweest.

Maar daaraan kan geen enkele afzonderlijke vakbond aanspraken op bijzondere voorrechten voor zijn leden ontlenen.

„Toe Jantje, ga nu maar eens met de andere jongens spelen.“

JONGELUI

solliciteer naar de

Psychiatrische Inrichting „VREDERUST”
te Bergen op Zoom

Daar kun je geplaatst worden als leerling verpleger (ster) wanneer je 18 jaar bent of, als verpleeghulp, wanneer je 17 jaar bent.

„Vrederust ligt in de mooie bosrijke omgeving van Bergen op Zoom. Per trein heb je uurverbinding met Holland, Brabant en Zeeland. Wanneer je dus een dag/middag vrij hebt kun je gemakkelijk elke richting uit. Tweemaal per maand wordt je reispeld naar huis boven f 2.50 vergoed.

Bruto salarissen: verpleeghulpen f 86.11) dit boven kost
leerl. 1e jaar „ 105.14) en inw., vrije
leerl. 2e jaar „ 120.81) geneesk. beh.
leerl. 3e jaar „ 140.96) en bewassing.

Kom, vraag eens inlichtingen.

De Geneesheer-Directeur zal deze gaarne aan sollicitanten van positief Prof. Chr. huize verstrekken.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179.

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemmen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 30845
Atelier: Korte Leidsedwarstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

**AANNEMERSBEDRIJF
GEBRS. HAKKERS**

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen

TEL. 2725 (of 3100).

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60. Tel. 94152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

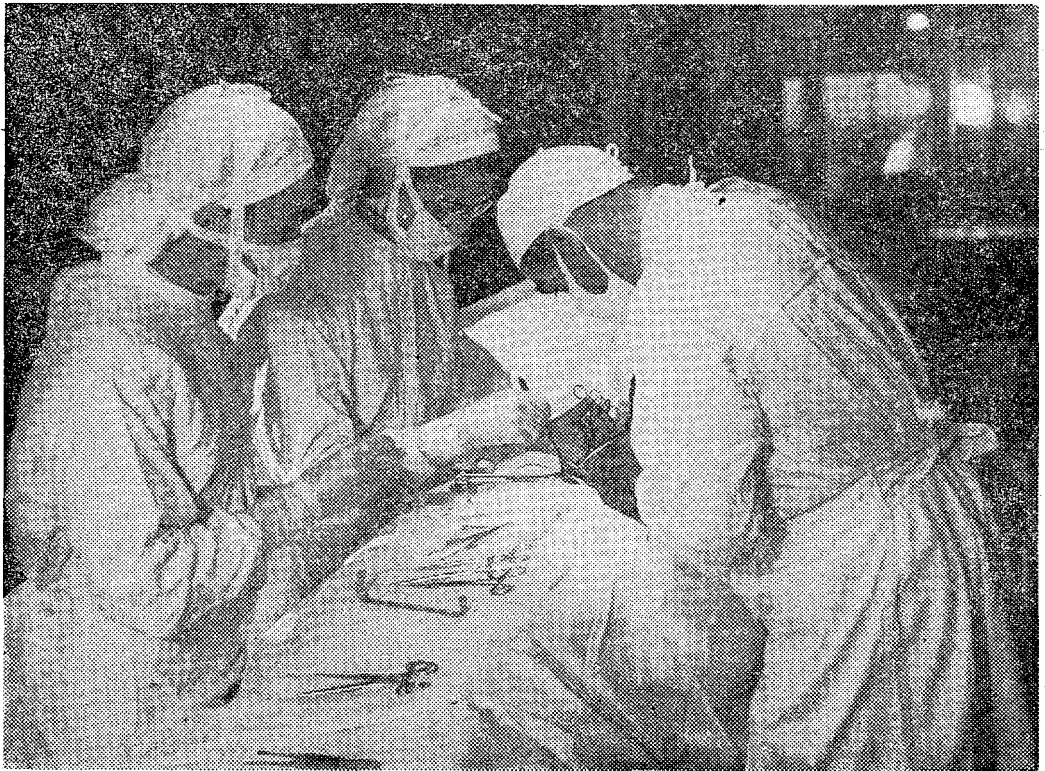
Ocean N.V. Barendrecht

Afd. Groenevelt's Zuigercompressoren

Eigen-ontwerp, -modellen, -fabrikaat, -techn. verkoop
25 jaar ervaring

Als u dáár de lucht van krijgt

Nederland worstelt met v

in de ziekenhuizen....

ZESDUIZEND meisjes gevraagd. Daar komen de advertenties op neer, waarin ziekenhuizen leerling-verpleegsters vragen.

Zesduizend open plaatsen. Een tekort dat in de ziekenhuizen iedere dag opnieuw wordt gevoeld. Toch is het niet zo dat het aantal verpleegsters terugloopt. In 1953 telde ons land 21.819 verpleegsters, in 1954 waren het er 22.673 en een jaar later reeds 25.540.

In enkele jaren tijds dus een aanzienlijke stijging van het totaal aantal verplegend personeel. Waaruit dus wel blijkt dat de animo voor het beroep van verpleegster niet daalt.

Maar..... de behoefte wordt steeds groter. Ieder jaar verrijzen in ons land nieuwe ziekenhuizen. Ieder jaar worden bestaande ziekenhuizen uitgebreid en worden nieuwe taken op het gebied van verpleging aangepakt. En ook daardoor is het tekort ontstaan.

Verder vinden vele meisjes, die vroeger wellicht in de verpleging zouden zijn gegaan, emplot in andere betrekkingen. En heel wat meisjes studeren verder. Hoe het ook zij, welke oorzaken ook van belang zijn, het tekort is er. Reeds jaren lang. En dat is een zaak waaraan de nodige aandacht moet worden geschonken.

Dat gebeurt ook. Het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht heeft onlangs een rapport over het verpleegsterstekort het licht doen zien. Daarin werden wegen aangegeven die misschien tot oplossing kunnen leiden. De eisen van de voor-opleiding bijvoorbeeld. Het is nu nog zo dat de meeste ziekenhuizen in ons land een Mulo-diploma als minimum-vereiste stellen. Voor 1956 schatte men het aantal meisjes dat het Mulodiploma zou halen, echter op 14.000. Als uit dit aantal een 6 à 7.000 verpleegsters moeten worden aangetrokken, dan zou dus de helft van het aantal Mulo-meisjes de verpleging in moeten. Hetgeen natuurlijk nooit gebeurt.

Welnu, stelt het rapport, laten de directies van de ziekenhuizen tevens het diploma Huis-houdschool goedkeuren. Het aantal aanmeldingen loopt dan zeker omhoog. En wellicht is te overwegen ook meisjes aan te nemen die enkele jaren Mulo-onderwijs hebben genoten. Dan maakt men de kring nog ruimer! Want ieder jaar verlaat een aanzienlijk aantal meisjes de Mulo zonder het diploma. Voor 1956 bedroeg dit aantal rond 23.500!

Misschien kan door dergelijke maatregelen het tekort verder worden ingelopen.

Natuurlijk hangt het ook af van de bereidheid van veel meisjes om het zware werk van verpleegster te kiezen.

Zonder met grote woorden als „roeping” e.d. te schermen, mag gezegd worden dat een toekomstig verpleegster een zekere mate van enthousiasme en bereidwilligheid moet bezitten. Want niet alleen aan de vooropleiding worden eisen gesteld. Voor iemand die een goed verpleegster wil worden, gelden nog andere, veel hogere eisen.

In de eerste plaats moet zij lichamenlijk in prima conditie zijn. Het werk is zwaar en de wisselende diensten vermoeiend. Lichamenlijk moet zij daartegen zijn opgewassen. Verder dient men niet egocentrisch van aanleg te zijn. Zichzelf kunnen uitschakelen is een eerste vereiste. Het is trouwens typerend dat meisjes uit grote gezinnen in dit opzicht veel beter slagen dan een „enig kind”.

Men dient ook over teamgeest te beschikken. Men werkt nu eenmaal niet op eigen houtje in een ziekenhuis. Een goede sfeer is heel wat waard!

Ook handigheid is een voornaam ding. Een patiënt merkt het onmiddellijk of zij met een handige verpleegster te doen heeft. Maar ook hier geldt dat Keulen en Aken niet op één dag zijn gebouwd. Heel wat meisjes die in het begin van de opleiding de hoofdzuster tot wanhoop brachten, zijn later prima verpleegsters geworden. Het komt echter ook voor dat na enige tijd blijkt, dat men niet geschikt is voor verpleegster.

Wat krijgt een leerling-verpleegster nu zoal te doen?

en in de psychische

DE psychiatrische inrichting in ons land, waar geesteszwakken en zenuwzieken worden verpleegd, worstelen voortdurend met een tekort aan verpleegsters. Dat blijkt wel uit de vele advertenties die in dagbladen of periodieken worden opgenomen. Het tekort aan verplegend personeel in de psychiatrische inrichtingen is in verhouding veel groter dan in de ziekenhuizen. En die toestand bestaat reeds jarenlang!

Dat ligt niet direct aan de arbeidsvoorwaarden. Het verwonderlijke is namelijk dat de verpleegsters in psychiatrische inrichtingen méér verdienen dan hun collega's in de ziekenhuizen. De salarissen voor 1e jaar verpleegsters liggen f 10,—, die voor 2e en 3e jaars f 11,— per maand hoger. En toch blijft de bezetting van deze inrichtingen zorgelijk.

Hoe dat komt? Er zijn twee hoofdoorzaken aan te wijzen. Natuurlijk spelen ook andere factoren een rol, maar de twee hieronder genoemde oorzaken zijn wel het belangrijkste.

In de eerste plaats bestaat er bij de ouders een zekere aversie, op z'n minst terughoudendheid, om hun dochter in een psychiatrische inrichting te laten werken. En deze aversie werkt maar al te vaak bij de dochter door.

Verder heeft het meisje dat in de verpleging wil, sterk het idee dat je in zo'n inrichting geen „echte” verpleegster bent. Daarvoor, zo redeneren de meeste meisjes, moet je in een ziekenhuis werken.

Wat is hiervan waar? En bestaat er inderdaad reden om bang te zijn in een dergelijke inrichting te gaan werken?

Allereerst dus de inrichting zelf. Vooral in vroeger tijd stond men tamelijk gereserveerd tegenover de „gestichten” of „gekkenhuizen”, zoals de volksmond hen vriendelijk placht aan te duiden. En de meeste ouders opperden grote bezwaren als hun dochter daar wilde gaan werken. Want zou zij tegen die zware arbeid tegen het zien van deze menselijke ellende op kunnen? En zou haar niets overkomen? Want hoe vaak gebeurde het niet dat een patiënt onverwachts een woede-aanval kreeg en in een cel of dwangbuis moest worden opgesloten. De vele gruwelverhaaltjes die hierover de ronde deden, versterkten de mensen in hun angst en gereserveerdheid. En deze mentaliteit is nog niet verdwenen! Zij werkt

Nederland
aan verpleeg
tekort dat
op een kle
pleegsters
Daardoor
meisje, dat
het beroep
aan de
met open
rectie van
ontvangen.
Maar
vraag het
Zowel in
de psychi
Ook de pr
zen en in
voortdure
verplegend
pagina's v
dit tekort
verpleegst
ziekenhuz
inrichting

Het werk in een
lend. Zusters k
de normale ver
kamers, in de op
natuurlijk niet z
direct bij het w
standige functie

Dat valt in he
meisje dat al ha
pleegstersbaan
dachten al bezig
het doodstil is
zorg heeft over
in de operatiek
stijgt, de chiru

— zij het in ver
door.

Maar..... er
richtingen veel
manier van aan
Het ouderwetse
dwenen. En da
kends in de hou
Deze verheug
ken aan de meth
therapie, die in

Een verpleegster
ook gevoel

Verpleegsterstekort

patiënt vecht en zij hem assisteert door hem snel en accuraat de benodigdheden te verschaffen. Dat zijn toekomstdromen die misschien later, na een jarenlange praktijk, in vervulling gaan, maar die nu nog ver van de leerling-verpleegster staan.

In veel ziekenhuizen komen de leerling-verpleegsters in het begin nauwelijks met de patiënten in aanraking en merken zij nog weinig van het verpleegwerk. Soms zijn de eerste maanden uitsluitend bestemd voor de cursus, waarin de eerste beginselen van het verpleegwerk wordt geleerd.

Komt zij op de afdeling dan beperkt zich het werk voornamelijk tot het rondbrengen van eten, bedden opmaken en zaal of kamer schoonmaken. Blijkt zij geschikt te zijn, dan worden haar moeilijker en verantwoordelijker bezigheden toevertrouwd, totdat zij langzamerhand in het eigenlijke werk rolt.

Opleiding en examen zijn wettelijk geregeld. De leerling-verpleegsters mogen op 18-jarige leeftijd in de opleiding worden geplaatst. Of dit direct zal geschieden, hangt echter van de beoordeling der directie af. In de meeste ziekenhuizen kan men behalen: het diploma ziekenverpleging A, de aantekening voor kraamverpleging en die voor wijkverpleging.

De opleiding voor het diploma A duurt minstens drie jaar. Zoals aan het begin reeds werd gesteld, is het Mulo-diploma bij de meeste ziekenhuizen vereist. Sommige nemen ook genoeg met diploma Huishoudschool, terwijl reeds enkele ziekenhuizen met enige jaren Mulo-onderwijs genoeg nemen.

Het werk van verpleegster is niet zomaar een baan. Er wordt veel vereist van de zusters; en wordt veel van haar gevraagd. Maar het is werk waarin een meisje zich kan ontplooiën en waaraan zij later — als ze getrouwd is — veel zal hebben. Werken met hoofd, hart en handen, daar komt het verpleegster-zijn op neer.

Wie hiervoor voelt, doet goed inlichtingen in te winnen. Want het tekort in onze ziekenhuizen is nog steeds groot. Zesduizend leerlingverpleegsters zijn er te weinig.

Moet dit zo blijven?

met grote vaardigheid verrichten. En de verpleegster assisteert! Zij is het die de zieke aanwijzingen geeft voor het te maken werk. Zij helpt hem als het niet wil lukken en als een patiënt het erbij neer wil gooien, overreedt zij hem door te zetten. De inrichtingen waarover vroeger zulke griezelverhalen de ronde deden, zijn ingrijpend veranderd.

Het is daarom dat ouders niet bang hoeven te zijn, als hun dochter de wens te kennen geeft, in een psychiatrische inrichting te gaan werken. De kans dat zij lichamelijk ietsel oploopt, is praktisch uitgesloten!

EN nu het argument van „het zich geen verpleegster voelen.” Als een meisje droomt over het beroep van verpleegster, dan denkt zij meestal alleen aan een ziekenhuis. Hetgeen begrijpelijk is. Inderdaad komt een meisje daar met het verpleegwerk in aanraking. Maar..... het is fout vergelijkingen te gaan trekken tussen het werk van een verpleegster in een ziekenhuis of een inrichting. Want er bestaan aanwijsbare verschillen tussen deze twee werkkringen.

Iemand die ziek is van lichaam, vraagt nu eenmaal een andere behandeling dan de mens die geestesziek is. Bij de laatste valt het accent veel meer op verzorging en het geven van leiding. En daarvoor moet je geschikt zijn.

Een verpleegster in een psychiatrische inrichting moet de patiënt rustig en tactvol kunnen helpen. Een goede zuster heeft immers een kalmerende invloed op de zieken. Verder moet zij verstand hebben van handenarbeid, het liefst zelf daarin vaardigheid hebben, en kunnen assisteren op het gebied van ontspanning, sport e.d. Zij heeft dus een breed werkterrein! Bovendien geldt als vereiste dat zij het vertrouwen van de patiënt kan winnen. Dan kan zij veel gedaan krijgen van deze mensen en kan zij ook heel wat voor hen betekenen. Dat vertrouwen krijgt zij door begrip, meelevens en liefde.

Dat zijn zo enkele aspecten voor een verpleegster in een inrichting. U ziet het, vergelijkingen zijn moeilijk te trekken. Want dit werk heeft weinig overeenkomst met het beroep van ziekenhuisverpleegster. Je zou het misschien zo kunnen typeren: de verpleegster in een inrichting doet meer het werk van een liefdezuster.

In de psychiatrische inrichtingen is Mulo-opleiding wel gewenst maar niet vereist. Men krijgt een opleiding voor het B-diploma, het zogenaamde „zwarte kruisje.” Het aanlokkelijke is bovendien dat ziekenhuizen die het Mulo-diploma verplicht stellen (en dat zijn de meeste) wél meisjes zonder Mulo aannemen als zij in een inrichting het B-diploma hebben behaald. Vele meisjes kunnen daardoor in een ziekenhuis later hun toekomst opbouwen. Iets wat geen enkele directie van een psychiatrische inrichting hen zal kwalijk nemen.

HET meisje dat in een inrichting wil gaan werken, moet weten wat zij begint. Zij dient zich vooraf goed op de hoogte te stellen en bij haarzelf na te gaan, of zij psychisch tegen deze arbeid is opgewassen. Want het werk eist ontzaglijk veel. Met name in geestelijk opzicht. Toch legt hier voor vele protestantse meisjes een prachtige taak. Een stuk werk vol christelijke naastenliefde. In de psychiatrische inrichtingen worstelt men voortdurend met personeelsgebrek. Er daaraan mag christelijk Nederland niet zonder meer voorbijgaan!

tekort
Een
huizen
ver-
er-
dat een
eldt voor
egster en
voldoet,
de di-
wordt
de
meldingen.
als in
nichten.
huizen
kampen
gebrek aan
Op deze
s over
werk, de
leiding in
iatrische
ingen

zeer afwisse-
geschakeld in
der-of kraam-
enz. Maar het is
ing-verpleegster
en een zelf-
tegen. Het
op een ver-
ziet zich in ge-
dienst, wanneer
huis en zij de
ernstig zieken,
de spanning
leven van een

Psychiatrische inrichtingen

nog steeds
er psychiatrische in-
De sfeer en de
aanzienlijk gewijzigd.
gesticht is ver-
afschrikwek-
nichten.
ing is te dan-
actieve arbeids-
Prof. dr. W. M.

van der Scheer (op 12 september 1957 overleden) werd ingevoerd.

WAT deze therapie inhoudt? Om dit te verduidelijken moeten we enkele tientallen jaren in de geschiedenis terug.

Het was tijdens de eerste wereldoorlog dat het Westfaalse gesticht Gütersloh in grote moeilijkheden verkeerde. Er was een zorgwekkende voedselschaarste en een verpleegsterstekort ontstaan. Door deze omstandigheden gedwongen, zette de directeur van de Duitse inrichting zijn patiënten aan het werk. Zij kregen een taak in de tuin, in het gesticht of op het land. Op deze wijze wilde de directeur zijn patiënten voor verhogering behoeden.

Wat bleek echter? Door de regelmatige en rustige arbeid die de patiënten verrichtten, verdwenen de vreselijke symptomen die de ziekte van een krankzinnige zo vaak begeleiden! Het was een ontdekking die een ingrijpende omwenteling in de gestichtsverpleging tengevolge had.

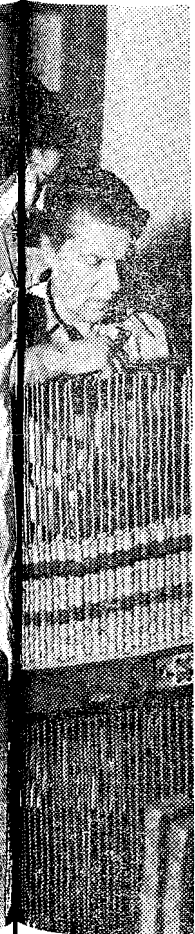
Woede-aanvallen, het broeiend-zitten-mokken, het geschreeuw en de mishandelingen die de patiënt zichzelf of anderen wilde aandoen, verminderden opvallend! Het werk bleek een zeer kalmerende invloed op hun geestesgesteldheid uit te oefenen.

De ontdekking werd wetenschappelijk uitgewerkt. De arbeidstherapie was geboren...

Prof. van der Scheer was de eerste die de nieuwe methode in ons land toepaste. Nederland is veel dank verschuldigd aan deze onvermoeibare werker. Want groot waren de bezwaren en uitgebreid de moeilijkheden die hij ondervond.

Want de methode hield in dat de patiënten gereedschappen in handen kregen. En was er iets gevaarlijkers denkbaar? Maar Prof. van der Scheer heeft doorgezet. Hij veranderde het gesticht Merenberg te Santpoort in een intieme maatschappij, waar de patiënten werkten, waar zij een beloning kregen uitbetaald in gestichtsmunten, waar ontspanningsclubs en sportverenigingen ontstonden. Het gelukte! De arbeidstherapie vond eveneens ingang in de andere Nederlandse inrichtingen.

Wie nu een Nederlandse psychiatrische inrichting bezoekt, vindt ruime, lichte werkplaatsen waar de geesteszieken met allerlei arbeid bezig zijn. Matten maken, het vlechten van allerlei gebruiksvoorwerpen, het vervaardigen van snuisterijen uit pitriet, dat zijn zo enkele bezigheden die de patiënten vaak

inrichting moet
arbeid hebben.

Valeriuskliniek Amsterdam Zuid, tel. 796655

Te jong voor verpleegster?

Geen nood, er moet in een ziekenhuis zoveel gebeuren in het belang van de patiënten dat er stellig voor U ook wel een taak is. Bovendien kunt U alvast deelnemen aan een voorbereidende cursus.

Wij bieden U prettig werk en een goed salaris. Inlichtingen bij de Adjunct-directrice.

Valeriuskliniek Amsterdam Zuid, tel. 796655

Verpleegster worden?

Vraag eens inlichtingen aan de Geneesheer-Directeur van de Psychiatrische Inrichting „Vogelenzang” te Bennebroek.

17-jarigen en ouder, van protestants-christelijke beginselen, kunnen als leerling geplaatst worden.

Psychiatrische Inrichting „Wolfheze” te Wolfheze
(Christelijke Inrichting voor geesteszieken)
Jongelui die

VERPLEEGSTER of VERPLEGER

willen worden, kunnen een volledige opleiding ontvangen in bovengenoemde inrichting voor het diploma ziekenverpleging „B”.

Tijdens de opleiding ontvangt men behalve kost en inwoning, bewassing, geneeskundige behandeling enz. een salaris volgens de van overheidswege vastgestelde regeling, waaronder tweemaal per maand een vergoeding van reiskosten naar huis.

Aanvang-salaris f 105,14 per maand boven k. en i. enz. Bovendien ontvangt men de benodigde dienstkleeding bij de indiensttreding.

Vraagt U eens nadere inlichtingen aan de Geneesheer-Directeur.

De Psychiatrische Inrichting „Dennenoord” te Zuidlaren vraagt

LEERLING VERPLEEGSTERS en LEERLING VERPLEGERS

- ☆ Salaris volgens Rijksregeling
- ☆ Drie weken vakantie per jaar w.o.
- ☆ reiskostenvergoeding boven f 2,50, tweemaal per maand
- ☆ eerste aanschaffing dienstkleeding vanwege de inrichting
- ☆ minimum leeftijd 17 jaar

Geïnteresseerden van Chr. levensopvatting kunnen zich voor nadere informatie, en sollicitaties wenden tot de Geneesheer-Directeur.

Gevraagd:

jonge mensen van positief chr. huize om als

leerling-verpleger/verpleegster

in dienst te treden op de Stichting „Veldwijk” te Ermelo

Opleiding tot Rijksdiploma Ziekenverpleging B. Salaris, vakantiegeld, vergoeding reiskosten, kleding enz. volgens geldende regeling.

Leeftijd 18 jaar en ouder, Vóóropleiding vanaf 17 jaar.

Sollicitaties te richten aan de Geneesheer-Directeur.

Valeriuskliniek Amsterdam Zuid, tel. 796655

Leerling verpleegsters gevraagd:

- praktisch en theorie tegelijkertijd.
 - goede vooruitzichten.
 - ruime voldoening.
 - na basisopleiding vele mogelijkheden.
- Inlichtingen bij de Adjunct-directrice.

Valeriuskliniek Amsterdam Zuid, tel. 796655

In dit schetsje leest u iets over de moeilijkheden die vele leden weerhouden actief aan het werk van de kiesvereniging deel te nemen.

Zoals in het eerste schetsje gezegd, is mijn doel te trachten moeilijkheden te veranderen in mogelijkheden. Ik hoop dat dit aanleiding mag zijn om de moeilijkheden, die u weerhouden aan het propagandawerk van uw vereniging deel te nemen, aan te pakken en te overwinnen.

SPREKEN IS ZILVER

Het is opvallend hoe dikwijls gezegd wordt dat men niet in staat is de A.R.-beginselen te verdedigen, als gevraagd wordt leden te gaan werven.

Wanneer een aantal leden bezocht moet worden om te vragen zich te abonneren op Nederlandse Gedachten, dan krijgt men het antwoord van Mozes: „Ik kan moeilijk spreken”

Zonder twijfel is het een gave te weten wat men moet zeggen en hoe het gezegd moet worden. Het is echter een gave, die slechts in zilver wordt uitgedrukt.

De ander zal het in goud waarderen als u hem de gelegenheid geeft zijn gedachten te uiten. Als u hem die gelegenheid geeft en zo nu en dan wat aanmoedigt zal hij op zijn beurt ook bereid zijn naar u te luisteren. Zelfs zal hij bereid zijn, uw voorstellen terwille van de jonge vriendschap in welwillende overweging te nemen.

Die welwillende overweging moet er zijn voordat u resultaten kunt verwachten

Over een bekende schryver las ik eens dat hij op een feestje kennis maakte met een hem volkomen onbekend persoon.

De onbekende opende het gesprek met: „Ik hoor dat u juist terugkomt van een reis door Amerika, ik ben daar jaren geleden ook geweest, daar

om interesseert het mij wat u daar hebt meegemaakt.”

Onze schryver beschikte over een goed psychologisch inzicht en antwoordde: „Vertelt u mij eerst over uw reis, daarna zal ik u mijn ervaringen vertellen.” Aan het eind van de avond maakte de onbekende een compliment: „Ik heb zelden een zo aangename causeur ontmoet als u,” zei hij.

Weet u waaruit het aandeel van de schryver in deze aangename conversatie bestond?

Uit niets anders dan: „En toen? ... wat gebeurde daarna?”

DEBATTEER NIET

Een ander misverstand is dat men een geboren debater moet zijn om leden te kunnen werven voor uw kiesvereniging.

Het debat is zonder twijfel een belangrijk element in de politiek.

U dient er echter rekening mee te houden, dat het beginnen van een debat tevens het eind betekent van uw activiteit om een lid te werven.

Als u een lid wilt maken, moet er welwillendheid zijn. Die bereikt u niet met een debat.

Misschien kunt u hem van zijn

kunnen verschillen. Op de vergadering van de K.V. is het de plaats om over die dingen van gedachten te wisselen. Als hij lid wordt krijgt hij daarvoor alle gelegenheid.

Zo hebt u een bezwaar veranderd in een voordeel.

U KUNT NIET WORDEN GEMIST

Laten we eerlijk zijn. Zelfs in de beste kiesverenigingen komt het werk niet klaar. Het lopende werk komt klaar, maar de uitbouw duurt te lang. Aan het afleggen van huisbezoeken komt men zelfs in verkiezingsstijd vaak nauwelijks toe.

Er is geen reden om aan te nemen dat het bij kiesverenigingen, die ik niet ken, anders is. Dit is geen verwijt aan bepaalde personen, gelukkige zijn er nog mensen, die al hun vrije tijd voor dit werk geven.

De oorzaak is dat te weinig mensen te veel werk moeten doen.

Daarom kunt u, lezer of lezeres bij dit werk niet worden gemist. U moet een deel van het werk van de „ouwe rotten” overnemen, opdat zij gelegenheid krijgen huisbezoek af te leggen bij de meer moeilijke gevallen.

Als u voor het eerst op pad gaat zult u, evenals bij elke andere nieuwe arbeid, zich voelen als een kat in een vreemd pakhuis. Na enige tijd zult u er de mooie kanten van gaan zien. Misschien ontdekt u, evenals ik, dat het machtig mooi werk is.

Het zal u een voldoening geven, zoals u alleen kunt krijgen van iets waarvoor u een vrijwillig offer brengt.

Bent uzelf al abonnee op Nederlandse Gedachten? Zorg dan dat u het wekelijks in huis krijgt. Het geeft u een inzicht in het leven van de A.R.-partij zoals geen ander blad het u geven kan. Dat hebt u nodig als u mee wilt helpen.

VAN DER MERVE

Op het propagandapad (3)

Met deze vragen in allerlei variaties had hij zijn gesprekspartner aangemoedigd verder te gaan.

Over zijn eigen reiservaringen had hij niet gesproken. Omdat mensen er van houden hun eigen mening te zeggen zullen zij degenen, die hun daartoe de gelegenheid geeft een aangename causeur te vinden.

U kunt ook zulk een aangename gesprekspartner zijn. Probeer u het maar.

U behoeft slechts belangstelling te tonen voor de man of de vrouw voor u. U kunt de proef nemen met uw eigen vrouw, of als u een vrouw bent met uw eigen man, om deze waarheid bevestigd te zien.

Als jonge mensner verlied zijn passen zij deze methode onbewust toe, omdat zij belangstellen in elkaar en graag alles van elkaar willen weten. Als u deze manier welbewust toepast, behoeft u er in het geheel niet tegen op te zien een gesprek met een vreemde te beginnen.

fout overtuigen, maar hij zal dat niet makkelijk toegeven.

Er zijn maar weinig mensen die hun ongelijk willen bekennen. Bovendien is de kans groot dat zijn ongelijk alleen maar bestaat uit eenzijdigheid. Door op uw voorstel in te gaan en lid te worden, zou hij zijn ongelijk toegeven, zo voelt hij het althans; daarom zal hij het niet doen.

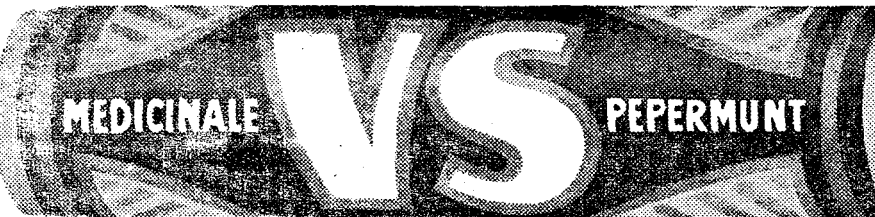
Om deze reden is het geen voordeel een debater te zijn, als u er op uit gaat om leden te werven.

In tegendeel, de geboren debater zal het extra moeite kosten om zijn lust tot debateren te overwinnen.

Van tijd tot tijd zult u meningen tegenkomen waarvan uw oren klapperen.

U moet dan een keus maken. Of u probeert desondanks een nieuw lid te maken, of u begint een debat. Beiden tegelijk gaat niet.

Het is erg makkelijk om het debat te vermijden. U behoeft slechts te zeggen, dat op dit punt de meningen

Verkocht en verfrist U!
VAN SLOOTEN LEEUWARDEN

CONSTANT VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE VAN DIT BEKENDE MERK IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - ROTTERDAM
NW BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

Rijwielen direct van Fabriek

150 goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober f 12.50, november en december f 14.-, januari f 13.-, februari f 12.50. Overige maanden f 8.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding f 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee, doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.

„SIMBA” Rijwiel Fabriek,
Naaldwijkseweg 24-26,
’s-Gravenzande, Tel. 01748-673

Bereiding van:
Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zeegrass enz.

N.V. Heerenveensche
Veer- & Kapok-fabrieken
A BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 05130 - 2741/42

Geeft dit blad door!

NU IS HET DE JUISTE TIJD!

Wat een fleur, wat een feest brengen bloeiende bloemen in huis en tuin. Wat kunt u genieten van zelfgepote tulpen, hyacinten, crocussen, narcissen enz. en niet alleen als ze hun fleurige bloemen laten zien, maar ook het zien groeien is elke dag een weerkerende gezellige vreugde, die u voor zeer weinig geld kunt bekomen.

Bloembollen verkoop-actie van Jong-Gereformeerd te 's-Gravenzande ten behoeve van het te stichten Jeugd- en Evangelisatiegebouw.

Maak gebruik van deze zeldzame aanbieding

Wij leveren de allerbeste kwaliteits bloembollen voor glazen, voor potten of schalen en voor de tuin. Alle geleverde bollen zijn door de alleen voor export voorgeschreven strenge controle gekeurd en voldoen aan de hoogste eisen. De prijzen liggen ver beneden elke aanbieding doordat alle arbeid belangeloos wordt verricht.

Pakket A voor glazen en schalen	Pakket C voor de tuin
10 Hyacinten diverse kleuren Paperwhite's	18 Hyacinten (3 soorten)
10 Blauwe Druifjes	18 Narcissen (3 soorten)
10 Crocussen	24 Mendel tulpen, diverse kleuren
35 bollen, totaalprijs	24 Darwin tulpen, diverse kleuren
SLECHTS 5.-	25 Crocussen
	25 Blauwe Druifjes
	25 Iris Reticulata
	20 Fresia's in 3 kleuren
	170 bollen voor
	SLECHTS 15.-

VEREENVOERINGSVOORWAARDEN
tembours, ongefrankeerd. Voor verzendingskosten wordt berekend: pakket A f 0.50, pakket B f 0.75, pakket C f 1.-.

Planttijd: Alle bollen kunnen bij aankomst direct geplant worden. Culturaanwijzing: Bij iedere zending wordt een uitgebreide cultuur-aanwijzing ingesloten.

Naam

Adres

Woonplaats

Aan postbus 4, 's-Gravenzande

U kunt ook per briefkaart bestellen of door overschrijving op girorekening 43544 t.n.v. Coop Boerenleenbank 's-Gravenzande met vermelding van „Jong Gereformeerd” pakket A, B of C met verpakingskosten.

BRINKERS' FABRIEKEN
ZOETERMEER

Telefoonnummer 12 (4 lijnen)

- ♦ Roomboter ♦ Margarine
- ♦ Spijsvetten ♦ Spijsolie

Kleding voor het hele gezin

Wieringa
DE ZAAK METSMAAK

ZWOLLE APELDOORN AMERSFOORT
Oude Vismarkt Hoofdstraat Arnhemseweg
26-28 92-94 9 en 26

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders. U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

drukkerij zwagers
SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

INNEMEE & ZN. N.V.

**BEGRAFFENIS-
TRANSPORT**
DEN HAAG
Telefoon 115940
HAARLEM
Telefoon 10441
DELFT
Telefoon 1642

Onmiddellijk
ter plaatse
te
ontbieden

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a

Werkendam

Telefoon 444

RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

N.V.
**HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ**

**P. C. van Drimmelen
& Zonen**

Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

TOESLAGSTOFFEN

voor Lichtbeton

GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

G. Vogler & Co N.V.

Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800 - 27878

W. Kwakkelstein N.V.

Opgericht 1886 - VLAARDINGEN
TELEFOON 3146

*Groothandel in haring
en bokking*

IMPORT EXPORT

Let vooral op de Bloembollenverkoop-
actie van „Jong Gereformeerd” te
’s-Gravenzande. U vindt deze zeldzame
aanbieding op pag. 6 van ons blad.
Alle arbeid hiervoor wordt belangeloos
verricht ten behoeve van het te stich-
ten Jeugd- en Evangelisatiegebouw.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

WAT VOORAF GING:

Jasper Langeveld was tijdens de jongste mobilisatie in militaire dienst. Hij kwam daar in aanraking met een zekere Heijboer, die tevoren enige tijd omgang gehad had met Suus, de verloofde van Jasper. In de oorlog ontloopt Heijboer zich als N.S.B.-er. Jasper, die illegaal werk verricht, komt door Heijboer in grote moeilijkheden, doch zijn vroegere kapitein, die bijzonder op Jasper gesteld blijkt, neemt het voor hem op. Na de oorlog zoeken Jasper en Suus naar een woning. Als ze eindelijk een bovenwoning kunnen huren, trouwen ze. De hoofdbewoonster, want ze moeten er genoeg mee nemen, in te wonen, is een weduwe, die al spoedig haar ogemakkelijke aard toont. Deze mevrouw Grote-
man brengt Suus bijna tot wanhoop als zij op een onhebbelijke manier haar oordeel geeft over het feit, dat Jasper, die werkzaam is bij een transportbedrijf en vaak met een zware vrachtwagen buitenlandse transporten moet verzorgen, dikwijls 's nachts niet thuis is. Suus is bevreesd voor de hoofdbewoonster. Met enige tegenzin heeft zij het gedeelte van het huis aan de Vermeerstraat betrokken en Jasper wordt het al spoedig duidelijk, dat Suus hier nooit zal kunnen wennen. Bovendien heeft zijn vrouw er verdriet over, dat zij vergeefs hoopt op een kind. Jasper neemt het plan op, te gaan sparen voor een eigen huis, al beseft hij wel, dat het een lange weg zou worden.

Suus hoopte op een kind..... Maar tot op heden was het een vergeefse hoop geweest. Dat onvervulde verlangen om moeder te zijn vervulde haar met een diep verdriet. Neen, zij had er nooit met Jasper over gesproken. Zij had hem nooit verteld, hoe het vergeefse uitzien naar een kind zich tot een verdriet in haar wezen genesteld had. Toch wist Jasper het. Hoewel hij zelf aanvankelijk gemeend had, dat Suus stil en verdrietig gestemd was omdat mevrouw Grote-
man haar ten wonen op de bovenetage van de Vermeerstraat 73 steeds meer begon te vergallen, had zijn moeder hem er op zekere dag van op de hoogte gesteld, dat het toch iets anders was, dat Suus zo stil en teruggetrokken deed zijn.

„Suus is zo stil omdat zij wat tekort komt, Jasper.”
„Zij zou een ander huis willen hebben. Ik ook. Ik doe er mijn best voor, maar ik kan geen ijzer met handen breken.”
„Dat weet ik wel, jongen,” had zijn moeder geantwoord. „Er zijn duizenden jonge gezinnen, die niet beter wonen dan jullie. Ik geloof, dat jullie het niet eens zo erg slecht getroffen hebben..... Nou ja, dat mevrouwje is kinderachtig en hoog in haar wapens en zo..... Maar zij legt jullie toch niet zo afgrijselijk veel in de weg. Suus mag op dit punt beslist niet te veel eisen zijn. Maar wat zij tekort komt is..... een kind.”
Jasper was vuurrood geworden.

„Heeft zij dat aan u verteld, moeder?”
„Nee, dat niet. Maar ik heb mijn ogen niet in de zak en ik weet te luisteren, Jasper. Zij verlangt naar een kind. Suus is hele dagen en soms ook nachten alleen, dat moet je niet ver-
geten, Jasper.”

Hij had geknikt.
„Misschien hebt u gelijk, moeder.”
Jasper had toen plotseling moeten denken aan een klein voorval van enkele weken geleden. Thuisgekomen, had hij Suus huilend in de slaapkamer aangetroffen. Zijn eerste gedachte was geweest, dat mevrouw beneden weer tegen haar opgepijpt zou hebben. Zoiets kon Suus niet gemakkelijk ver-
werken, ze had er dan dagenlang last van. Maar zijn ver-
onderstelling bleek niet juist te zijn. Op zijn vraag gaf Suus hem ten antwoord, dat er niets gebeurd was. Ze had mevrouw Grote-
man al in geen tien dagen gesproken. Suus zei, dat ze wat zenuwachtig was; daardoor wist ze ook niet precies, waar ze om huilde. „Mijn tranen komen soms zomaar ineens tevoorschijn, Jasper..... Je moet er maar geen notitie van nemen.”

Maar vijf minuten later zag hij, dat ze een kaartje weg-
moffelde in het laadje van het nachtkastje. Toen hij niet lang daarna zonder dat Suus het opmerkte het kleine laadje open-

deed, had hij er een geboortekaartje in gevonden. — God heeft ons zeer verblijd met de geboorte van een dochter, die wij Helena noemen.

Jasper kende de gelukkige ouders slechts bij naam. De jonge moeder was tegelijk met Suus lid van de meis-
vereniging geweest.

Jasper legde het kaartje terug in de lade. Hij durfde er niet met Suus over te spreken; en hij was het vooral al weer spoedig vergeten. Maar toen zijn moeder hem vertelde, dat Suus verdriet had over het feit, dat ze nog geen moeder mocht worden, herinnerde hij zich het geboortekaartje weer. „Ja, Suus was er verdrietig over, dat zij geen kind verwachtte.

„Misschien heb je gelijk, moeder,” zei Jasper. „Maar Suus maakt zich veel te gauw ongerust.”

„Natuurlijk, dat doet ze inderdaad. Maar ze is teerhartig, dat moet je nooit vergeten.”

Ofschoon Jasper zelf in 't geheel niet bovenmatig naar een kind verlangde, wenste hij om der wille van Suus, dat haar hunkering naar een baby zou worden vervuld.

Jasper trachtte haar te bewegen, wat afleiding te zoeken door een of ander werk ter hand te gaan nemen. Ze hadden maar een klein huis en Suus wist dus met haar lege tijd geen raad. Wat zou ze er van denken, als ze bij voorbeeld 's mid-
dags eens ging helpen in een winkel? Er waren zoveel mo-
gelijkheden, want alle zaken kwamen personeel tekort.

Suus had er geen oren naar. Niet, dat zij er te lui voor was. Ze had echter ernstige bezwaren.

„Ik vind, dat ik dan het gevaar loop, niet meer met hart en ziel voor jou te zorgen, Jasper. En dat mag niet. Ik ben jouw vrouw, jij bent mij alles. Ik ben huisvrouw — géén winkel-
juffrouw.”

„Het is maar voor tijdelijk,” had hij nog geprobeerd. „Er komt een tijd — misschien al gauw — dat je zoiets niet meer zal kunnen doen. Ik bedoel..... als we een kind hebben.....”

Suus was in snikken uitgebarsten.

„We hebben geen kind, Jasper!..... O, ik verlang er zo naar! Sijtje Hazelaar is nog ná ons getrouwd, maar ze heeft al een dochter. Maar wij.....”

„Stil nu maar, Suus. Je moet geduld betrachten, vrouwtje. Je mag niet opstandig worden, dat weet je wel. Het is trou-
wens niet goed voor je.”

Jasper was met Suus begaan. Soms betrapte hij zich er op, dat hij zich onvoldoende realiseerde, hoe langzaam de dagen voor Suus voorbij gingen als zij alleen was.

— Suus is te teerhartig, dacht Jasper. — In 't leven moest je niet zo teerhartig zijn, want dan bezeerde een mens zich aan alle kanten.

„Denk je, dat ik het zo prettig vind, dikwijls 's nachts niet thuis te kunnen zijn?” vroeg hij haar op een keer. „Je moet nooit vergeten, dat ik het niet voor het zeggen heb, mijn werk brengt het nu eenmaal mee. Je weet dat een mens heel wat moet doen voor zijn boterham Soms zelfs dingen, die hij doet met grote tegenzin.”

Suur knikte — er was niets tegen zijn woorden in te brengen. Ja, ze wist heus wel dat Jasper graag 's avonds thuis zou komen hij was een echte huismus, altijd al geweest. In hun verlovingstijd had zij hem soms moeten meeslepen naar bijeenkomsten of verjaardagen. Er was inderdaad niets tegen in te brengen.

„Als we..... als we maar in een ander huis woonden,” zei ze zacht.

Daar had je 't weer. Dat werd weer zeuren over de hoofd-
bewoonster. Geprikkeld zei Jasper:

„Ach, jij met je ander huis..... Mevrouw Grote-
man zal je heus niet verslinden, hoor.”

„Nee, maar..... ze is altijd aan 't stoken tegen me.”

„Aan 't stoken? Meen je dat?”

Zijn stem klonk plotseling verontwaardigd.

„O nee, je moet het niet letterlijk opvatten, Jasper. Ik had het natuurlijk anders moeten zeggen, maar ik weet op 't ogen-
blik niet, hoe ik mij uitdrukken moet. Zij kijkt mij dikwijls hatelijk aan. Op een andere keer trekt ze weer een meewarig gezicht, alsof ze ontzettend met mij te doen heeft. En soms vraagt ze..... o nee, ik durf het bijna niet te zeggen..... soms vraagt ze: Was je vannacht weer alleen?”

Wordt vervolgd.

IVOROL Het neusje van de zalm

*Een verrassende
aanbieding.*

**ECHE ROEPENDE
SCHWARZWALDER
KOEKOEKKLOK!**

Deze klokken zijn
versterkt met fijn
handnijwerk,
hebben een bijna
onverslijtbaar

uurwerk en een
reguleerbare slinger,
waardoor ze
precies op tijd
lopen

Bovendien brengen zij gezellig-
heid in Uw huis, want de
**KOEKOEK „ROEPT”
ELK KWARTIER!**

Ieder die binnen 10
dagen bestelt, sluiten wij
deze mooie klok tegen
de speciale prijs van
f 15,95 franco rem-
boers met garantiebewijs
gevestigd sedert 1935.
voor 1 jaar.

Verevensbeluigen
ter inzage.

28 cm

COUPON

Aan:
GRAND COMPTOIR UNIVERSEL D'HORLOGERIE
HOMERUSLAAN 83 - POSTBUS 44 - UTRECHT

Gelieve omgand te zenden:

Schwarzwalder Koekeklok(ken) à f 15,95

NAAM:

ADRES:

PLAATS:

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN- en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP- EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING

Zwole, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

M. C. VAN STAAVEREN

AALSMEER
Telefoon 4051
Specialiteit in
**ANJERSTEEKEN
FREESLAZADEN**

*in elk
onderdeel
beter!*

DENO
SHIRTS

Wereld-omspannend...

De groei, de kracht en invloed van De Nederlanden van 1845 stellen de Maatschappij in staat, Uw verzekeringsbelangen overal ter wereld te behartigen op een wijze zoals alleen een waarlijk zeer groot concern dit vermogt. De diensten en adviezen van dit kapitaalcrachtige en dynamische Nederlandse verzekeringsbedrijf steunen op een degelijkheidsprincipe dat "ouderwets" mag zijn, maar waaraan U De Nederlanden van 1845 hier in eigen land en overal ter wereld herkent.

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

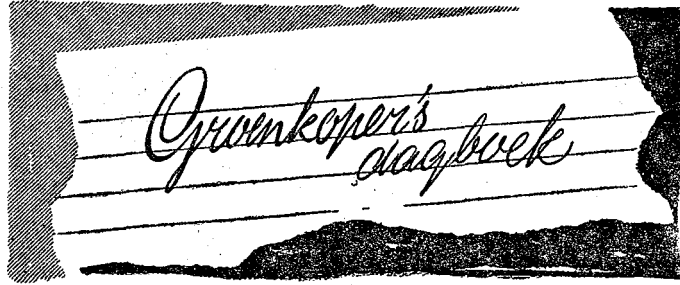
Kantoren en Agentschappen in: Parijs, Londen, Oslo, Kopenhagen, Reykjavik, Akureyri, Toronto, Sudbury, Hamilton, Calgary, Edmonton, Vancouver, New York, Keene, Hartford, Willemstad, Oranjestad, Ciudad, Trujillo, St. George's, San Juan, Kingston, Port au Prince, St. John's, Basse Terre, Bridgetown, Port of Spain, Paramaribo, Georgetown, Caracas, Santiago, Guatemala-City, San Salvador, Djakarta, Soerabaja, Semarang, Bandoeng, Singapore, Manila, Bangkok, Rangoon, Tel Aviv, Johannesburg, Bloemfontein, Durban, Kaapstad, East London, Salisbury, Pretoria, Port Elizabeth, Sydney, Melbourne, Brisbane.

EIKENDAL OPTIEK
 Exclusieve monturen
 DEPOT: CARL ZEISS
 BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
 Ook volgens afspraak

Verplaatsbare houten gebouwen
 Directie- en schaftketen Noodwoningen, -scholen en -kerken
 Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HARDINXVELD
 Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Van der Spek
 Machines Gereedschappen Aannemersartikelen
Rotterdam
 Wolphaertshoek 214

Let vooral op de Bloembollenverkoopactie van „Jong Gereformeerd” te 's-Gravenzande. U vindt deze zeldzame aanbieding op pag. 6 van ons blad. Alle arbeid hiervoor wordt belangeloos verricht ten behoeve van het te stichten Jeugd- en Evangelisatiegebouw.

30 SEPT.

Nog niet teruggekeerd in de schaduw van het Binnenhof, moet ik u nog deze week bezig houden met Groot-Britannië. Ditmaal mij niet basierend op de vele kranten, doch u verhalend hoe ik hier mensen en meningen aantrof. Vandaag bijvoorbeeld, reisde ik naar Birmingham, de tweede stad van Engeland, waarvan mr. Joe Chamberlain (herinnert u zich hem? Oogglas en gardenia en Boerenoorlog!) enkele jaren burgemeester is geweest. De reis duurde vier uur. In een stoomtrein, die elk station, dat ik passeerde nog rokeriger en vuiler maakte dan het al was. In mijn coupé zaten vier heren, die vier uur lang elk vier kranten hebben gelezen. Met z'n allen hebben zij nog geen vier woorden gesproken. Een keer heeft een van hen tot een ander van hen „so sorry” gezegd. En ik hoorde de derde tot de conducteur zeggen „Thank you”. Ze waren overigens zeer beleefd, goed gekleed. Zij rookten niet in onze coupé „No Smoking” en zij hielden hun lange benen bij zich.

1 OKT.

Vandaag dacht ik verder over de aard van de Engelsen. Nu is iemand met Nederlandse gedachten vaak gauw klaar met zijn oordeel. Zonder dat ik nu verplichting heb aan mijn voornaam, wil ik toch zeggen, dat ik de gereserveerdheid van de Brit waardeer. Zijn zelfdisci-

pline, zijn onverstoortbaarheid, zijn humor, zij helpen hem vele moeilijkheden dragen. U moet niet denken, dat een Engelsman nooit huilt, maar U ziet dat niet. Hij zal ook wel eens bulderen van het lachen, maar niet in het openbaar. Zijn privéleven gaat u en mij niets aan, om het zo eens te zeggen. Zijn gevoelens zijn alleen voor hem. Daarin behoeft allerm minst enige superioriteit te schuilen. Zo is hij nu eenmaal, zo is hij grootgebracht. Hij is een zoon van dit grote eiland, waarvan de meesten het overige Europa vreemd blijven. Met opzet? Ik geloof het niet. Zij zijn anders.

2 OKT.

Vandaag kwam ik in Glasgow aan, de eerste stad van Schotland, gelegen aan de Clyde. Daar op de wer-

ven, wordt tweederde van de Britse handelsvloot gebouwd c.q. van scheepsmachines voorzien. Dat betekent voor het gehele eiland, dat hier het hart van de vloot klopt, al komen de afgebouwde schepen dan ook in andere havens terecht. Maar van niet minder betekenis is, dat Glasgow de tweede stad in Groot-Britannië heet. Het onderscheid is duidelijk, hoop ik. Birmingham de tweede stad in Engeland (zonder Schotland), Glasgow de tweede stad in G.B. (met Schotland). Zeg het maar niet anders in Schotland, want dan zijt ge der Schotten vriend niet meer. De niet-Schotten in G.B. vinden dat Schotse chauvinisme overdreven en zij la-

ten het de Schotten gaarne als een geliefd speelgoed. Maar voor de Schotten is 10 januari 1707 nog altijd een compromis, het is de dag waarop de vereniging tussen de beide delen van Groot-Britannië tot stand kwam.

3 OKT.

Reeds onder Willem III, de Koningstadhouder, is daarvan sprake geweest, vertelde mij een Schotse vriend, die in Hamilton, niet ver van Glasgow, nog ieder jaar een bijzondere parade meemaakt, waarin vanden worden meedragen met portretten van „Dutch William”, dat is Koningstadhouder Willem III. Vele Nederlanders ligt Schotland nader dan Engeland. Dat is begrijpelijk. De Reformatie in Schotland heeft zich in streng Calvinistische geest voltrokken, onder leiding van de bekende John Knox. Het strenge Schotse puritanisme heeft invloed gehad op de Nederlandse Kerk der Reformatie. De afscheiding van de Free Church op Schotland kan min of meer vergeleken worden met de Nederlandse Afscheiding in 1834. Later zijn de denominaties weer tot de Church of Schotland verenigd.

Doch nog iets anders over de verbondenheid van Nederland met Schotland. Toen Willem III overstak naar Engeland en Schotland nam hij zijn vriend Bentinck mede, van welke familie nu nog nazaten met de titel Hertog van Portland. Doch toen de stadhouder-Koning terugkeerde naar de Lage landen velden hem enkele Schotten, onder wie een Mackay. Onder diens in Nederland gebleven nazaten geldt als een der voornaamste mr. Aeneas baron Mackay, de A.R.-minister van Binnenlandse Zaken gedurende 1888-1890 en van Koloniën 1890-1891. Mijn Schotse vriend vertelde mij nu ook dat toen omstreeks 1937 de Chief of Clan Mackay stierf een beroep is gedaan op

4 OKT.

Op weg naar huis was ik in de gelegenheid kennis te nemen van een nieuwe grammofoonplaat met uittreksels uit de voornaamste redevoeringen van Sir Winston Churchill. Wie die vandaag beluistert en er zich vele nog herinnert krijgt van de taaiheid en standvastigheid, de humor en de onvermoeibaarheid van deze grote Brit weer een grote indruk. Als geschenk kreeg ik de grammofoonplaat mee naar huis. Het is een der mooiste denkbare „historische” cadeaus.

5 OKT.

Vandaag niet gewekt door een onverstoortbare kamerdienares, die een pot thee op mijn nachtkastje zet. Alle Britse kamerdienaresen hebben een loper op alle hotelkamers in hun „werkhuys” en zij komen binnen zonder kloppen. Al zou ik op mijn handen gestaan hebben, zij zou niet naar William gekeken hebben! Maar vandaag ook niet twee maal van overhemd gewisseld! Vandaag weer een helder en schoon station gezien. Vandaag weer thuis. Soms is het goed in den vreemde te zijn. Om andere mensen te leren kennen. Maar het is ook altijd weer heerlijk thuis te komen. Zelfs uit Groot-Britannië. Zelfs voor

William Groenkeper

* * * Ieder het zijne

De inhoud van NVV-verdelingsstudie „Wenkend Perspectief” is door de heer Polak populair kort weergegeven in een geschrift, getiteld „Ieder Het Zijne”. Daarin wordt aangeduid welk deel van de „koek” (het nationaal inkomen) op grond van rechtvaardigheidsoverwegingen aan elk der diverse bevolkingsgroepen toekomt. Deze porties moeten met behulp van belastingpolitieke maatregelen e.d. op de juiste grootte worden gebracht. „Welvaartstaat is rechtstaat” concludeerde dan ook Drs. Hessel, een der samenstellers van „Wenkend Perspectief”. Het lijkt ons en voor de welvaart en voor het recht beter dat de rechtspraak in handen van de rechter en uit handen van de belastingambtenaar blijft.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. 'n breedtegraad is in dit land belangrijk; 6. weeg deze vrucht niet; 11. plant uit verbrande ramen; 13. eeuwen na zijn dood las deze man nog; 15. rivier in Siberië; 16. uitgestorven dier; 18. Queen Elisabeth's vloot (afk.); 19. horizon van achter een broodje; 21. helft van rijstmesje, de andere helft vindt U op 25 vert.; 22. soms welk deze naam uit duizenden kelen; 23. uniek en volgens bakvissen prachtig; 24. Vies! Sta stil, want 't is uit; 26. kun je soms niet tot tellen; 27. meer dan één plaats in Friesland; 28. kleine Kornelis; 29. meisjesnaam in een klinker; 31. als lijdend voorwerp worden wij gewicht(ig); 32. in stilte gebruikte dolk; 34. persoonlijk iets, zet U Uw lijf er voor in, dan heeft U niets persoonlijks meer; 36. vrouwelijke vorm van 22 hor.; 37. latijnse kunst uit ras; 38. drukking van de melk; 41. schelms; 44. grote doos vol met gevangenen; 45. vooruit, doe de deur dicht! 46. in een ogenblik vindt U een Europeaan...; 47. en zijn buurman in een schilderij; 49. opvolger van Plesman; 50. meestal zit men erop, de dominee echter staat er op; 52. een fabriek onder een wals? Nee, in staking; 53. bargoense grap; 55. sloepje; 57. vindt U in Breda; 58. laag water; 59. uitrekenen; 63. man van ma; 64. gelidelijke waardering van arbeid; 66. zonder lijst is men voornaam; 68. sprong; 69. doopvader.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
11				12	13				14			
15			16		17				18			
19		20		21				22				
23				24		25		26				
27			28		29	30		31				
32		33			34			35				
		36						37				
38				39	40		41	42		43		
44				45			46			47	48	
49				50		51			52			
53				54		55			56		57	
58				59		60			61		62	63
64		65						66			67	
								68			69	

Vertikaal: 1. scheepshutten; 2. voorzetsel; 3. stopmiddel; 4. de zonen van deze reus woonden in Hebron; 5. eerste letters van abc als lokmiddel; 6. omroep; 7. rij en stand; 8. Europeaan uit 47 hor.; 9. namelijk verkort; 10. stroom stoom geeft kracht; 11. langzame zelfmoord?; 12. lichaamsdeel van dier; 13. uitgave; 14. japan? nee 20-tal; 17. zie 31 hor.; 20. navigatiemiddel; 22. bloem als beker van priester? 24. uitroep om te laten schrikken; 25. zie 21 hor.; 28. winkelonk; 30. vlak; 33. buur van Brit; 35. tijdperk; 38. haarloze zanger is eetbaar; 39. godin des dageraads; 40. keurig; 41. gappen van handvatten; 42. meisje als troef negen; 43. bloemdeel in vijzel; 44. gevangenis; 48. hard metaal; 51. eveneens; 54. hijgt naar waterstromen; 56. hap; 59. is 22 hor. „voetig” mee; 60. vindt U in Z.-Amerika; 61.

stukje stof uit polder; 62. signatuur van huisschilder; 65. muzikale bergplaats; 67. schaapachtig geluid.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. plusfour. 8. azuren. 9. advies. 11. stemvee. 12. Panama. 13. lastlijn. 14. rollade. 16. maar net. 19. lamprei. 22. lector. 24. nierbed. 25. ontuig. 26. uivers. 27. astrant.
 Vertikaal: 2. Lydia. 3. spinaal. 4. opstand. 5. ransel. 6. pubers. 7. vervelen. 10. beeneter. 12. Portland. 15. lomperik. 17. aalmoes. 18. rechter. 20. robber. 21. Indus. 23. Orion.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Mr. Burger beneden de maat

Het straatje van Vermeer Anno 1957

Christelijke ministers beïnvloeden duidelijk het kabinetsbeleid

HET jaarlijkse grote politieke steekspel is weer voorbij. Het huidige kabinet Drees heeft voor de tweede maal de algemene politieke beschouwingen overleefd. Niet ten onrechte kon de minister-president concluderen het gevoel te hebben, dat het kabinet op een grotere steun van de volksvertegenwoordiging kan rekenen dan verleden jaar het geval was. Men moet toegeven dat de Troonrede en de Miljoenennota in het algemeen zeer goed door de fractievoorzitters zijn ontvangen. Voor het kabinet Drees is dat ongetwijfeld een winstpunt, zoals het op korte termijn misschien ook een winstpunt is, dat de debatten een algemeen principiële karakter droegen.

Daardoor werden de beraadslagingen niet toegesplitst op actuele politieke vraagstukken, waarover verleden jaar zoveel verschil van mening bestond.

Het ziet er dus naar uit dat de positie van het kabinet ietwat is versterkt. Zolang het moeilijk is een ander kabinet te vormen kan het kabinet Drees zijn gang wel gaan. Maar bij deze conclusie moet het dan ook blijven. Want de tegenstellingen in de Kamer zijn er eigenlijk niet minder op geworden, al was het opvallend dat de heren Burger en Romme elkan- der zorgvuldig spaarden.

Over de grenzen van de staats- taak heeft de heer Bruins Slot zeer belangwekkende beschouwingen ten beste gegeven. De socialistische fractievoorzitter de heer Burger, meende deze te kunnen afdoen met enkele algemene opmerkingen en zelfs met een onheuse bejegening t.o.v. de anti-revolutionairen. Of moet men zeggen dat het niet krenkend is als wordt gezegd dat de redevoering van de heer Bruins Slot „een speech was van gedoopt liberaal karakter, met twee gereformeerde zinnen er achter aan?” Dat was geen discussieren meer. Het was goed dat de heer Bruins Slot de socialistische fractievoorzitter oij de replieken vroeg of in deze uitlating misschien het doorbraak- karakter van de P.v.d.A. tot uiting

kwam. Op deze vraag zal wel nimmer een antwoord worden gegeven, want het kwetsen van religieuze gevoelens is — daarvan zijn we overtuigd — ook voor de doorbraak-christenen een onwaardige zaak.

De socialistische bestrijding van het betoog van de heer Bruins Slot bevatte geen enkel nieuw argument. Het was het oude liedje. Als men zich principiële keert tegen de socialistische staatsopvatting, dan krijgt men het verwijt te horen negatief te zijn. Maar dat in deze principiële bestrijding uiting wordt gegeven aan de christelijke opvattingen over het leven van de staat en de maatschappij, wordt dan gemakshalve vergeten. Men meent dan van socialistische zijde een dergelijk principiële betoog te kunnen afdoen met een sneer en een onheuse bejegening. Het zijn deze methodes, waardoor de socialisten het zelf onmogelijk gaan maken met hen op het parlementaire vlak nog op een hoogstaand niveau te discussiëren. Zij zijn het die daardoor de politieke verhoudingen nodeloos verscherpen.

En hoewel wij de principiële strijd tegen het socialisme niet kunnen en mogen ontwijken, willen wij toch zeggen dat wij deze ontwikkeling betreuren.

Zonder overdrijving kan men zeggen dat we leven in een uiterst bewogen tijd. Dat is in de tijd van de kunstmaan. De Russen hebben daarmee het bewijs geleverd dat zij al hun energie gebruiken voor de ontwikkeling van de modernste industrieën. De Russische machthebbers vinden het belangrijker, dat hun onderdanen televisietoestellen bezitten dan goede schoenen. Niet alleen, omdat zij via de televisie hun propaganda in de huiskamers kunnen brengen, maar vooral, omdat men de volle aandacht schenkt aan de ontwikkeling van de electronica. Dat is de les die het Westen uit de kunstmaan moet trekken. De Russen nemen het met hun „oude” industrie niet al te nauw, zij werpen zich met alle macht op de ontwikkeling van de atoomenergie en de electronica. Daar tegenover past een eensgezind Westen. En het zijn de nationale staten, die daarbij het voorbeeld moeten geven. Een inter-

„Wie komt er nu in mijn straatje?”

nationale eenheid is nu eenmaal moeilijk te verkrijgen als er een nationale verdeeldheid is. Natuurlijk wil dat niet zeggen dat er in ons land altijd een kabinet met brede samenstelling moet zijn. En ook niet, dat wij de politiek als strijd der geesten moeten gaan begraven. Integendeel zelfs, maar we moeten blijven beseffen, dat we elkander toch nodig hebben. Dat besef leefde niet erg bij de heer Burger. Het was in strijd met de ernst van de omstandigheden en daarom waren zijn uitlatingen beneden de maat.

De heer Burger heeft zich in dit debat dus niet waardig gedragen. Bij zijn felle uitlatingen had hij zichzelf zo weinig in bedwang, dat hij vergat dat er op zakelijk politiek terrein — als we dit zo even mogen uitdrukken — nog grote aanrakingsvlakken met de antirevolutionairen waren. Men behoeft slechts te denken aan het pleidooi van beide fracties voor de mensen met

de lagere inkomens. En als het de socialisten ernst is met de afschaffing van de klassenstrijd had het pleidooi van de heer Bruins Slot voor de herziening van het vennootschapsrecht bij hen in goede aarde moeten vallen. Voor dergelijke goede zaken had de smalende Burger geen oog.

Het kabinet Drees kan intussen zijn gang gaan. Het feit dat het ontwikkelde kabinetsbeleid vrijwel voor iedereen aanvaardbaar is, is het bewijs dat de invloed van de christelijke ministers op dit beleid niet gering is. De socialisten mogen dan in de Kamer hard schreeuwen. Dat is dan waarschijnlijk nodig om hun gevoel van onbehagen te onderdrukken over hun geringere invloed op het Kabinetsbeleid.

De leden- en abonneewerfactie is in volle gang!

Bent u al op pad geweest?

Welkom aan de eerste

1000 NIEUWE LEDEN

- * Iedere kiesvereniging 6 nieuwe leden en 2 abonnees: dan is het doel (100.000 leden en 20.000 abonnees) bereikt.
- * Het Partij Convent komt op 26 oktober a.s. bijeen in Esplanade te Utrecht.

Alsnog een goede start gewenst

NOG dagelijks starten kiesverenigingen met de actie-activiteiten. Steeds nog komen de bestellingen inzake de te gebruiken folders, verspreidingsnummers van „Nederlandse Gedachten” en aanmeldingskaarten binnen. We zouden kunnen zeggen: „wat bent U laat” Omdat we de omstandigheden, die tot deze late start hebben geleid niet kennen, schorten we ons oordeel op. In elk geval zeggen we wel: hartelijk welkom in de rij van kiesverenigingen, die de Operatie Oranjekaart tot een succes willen maken.

We kunnen nog niet getuigen, dat elke K.V. meedoet. Wel, dat in alle streken van het land meegedaan wordt. Als officiële duur van de actie is vastgesteld de periode september-oktober 1957. Dit betekent echter niet, dat men op 31 oktober plompverloren moet ophouden. Vele K.V.'s die dezer dagen eerst konden beginnen, zullen nog graag gedurende een stuk van november willen blijven doorwerken. Daarentegen bestaat geen bezwaar, ook al verlenen we niet officieel de duur van de actie. Voor alles geldt echter: wacht niet tot morgen met wat U vandaag nog kunt bereiken!

Het doel nog niet bereikt.

DE totaalcijfers leveren reeds het bewijs, dat er heel wat werk verzet is. Op het moment, waarop U dit leest zullen ongetwijfeld over de 1000 nieuwe leden gewonnen zijn. En meer dan 200 abonnees. Ook de „buitenwacht” kijkt naar onze resultaten. Een niet-antirevolutionair man zei: „Als de antirevolutionairen tijdens deze actie 1000 leden winnen, is die partij kerngezond”. Welnu laten we heel Nederland bewijzen, dat we een springlevende partij zijn. Dat bewijs kunnen en moeten we leveren. Er zijn dagen bij waarop we 60, 70 of 80 nieuwe leden aangemeld krijgen. Maar... U weet het, we wilden samen naar de 100.000 leden en 20.000 abonnees. Dat betekent ongeveer 6000 nieuwe leden en circa 1500 nieuwe abonnees. Zover zijn we nog lang niet. Daarom gaan we bepaald nog niet uitrusten. We trekken er weer op uit. Het doel zou al bereikt zijn als elke K.V. nog 6 nieuwe leden en 1 à 2 abonnees wint. Dit zijn toch geen aantallen om van te schrikken. Laten alle K.V.-besturen zich dus tot taak stellen nog in de komende week dit minimale aantal van 6 leden en 2 abonnees te werven.

„Huisbezoek is mooi werk”

LET is bijzonder prettig, dat verscheidene ijverige propagandisten ons hun bevindingen meedelen. Een van hen heeft 30 huisbezoeken gedaan en daarbij 12 leden gewonnen. Hij schrijft: „Ik ben blij, dat ik me hiervoor heb gegeven. Ik ben tot de conclusie gekomen, dat wij het huisbezoek niet mogen verwaarlozen”.

Een tweede propagandist bericht: Ik ben aan het werk gegaan, heel eenvoudig, elke week een avond. Het bleek mij dat dit werk in onze plaats veel eerder had moeten plaatsvinden. Het is een mooi werk, je leert er zelf heel veel van. Bijgaand treft U een lijstje aan van 18 nieuwe leden”.

Natuurlijk, zouden we naast zeggen, is het mooi werk. Er zit een stuk praktische naastliefdebetrachting in, dat altijd resultaat heeft.

Ook als de eerste keer de deur met een „neen” achter de propagandist dicht valt. Ook dan is er iets bereikt, want ook in dat geval weet de neenzegger: de antirevolutionaire partij is er; zij heeft mij persoonlijk opgezocht en aangesproken; die partij rekent met mij.

Daarom is het zo goed, dat „Ons Contact”, het maandbericht van de Kamercentrale Haarlem er zo zeer (evenals vele briefschrijvers) op aandringt „dat alle K.V.'s en propagandacommissies deze actie ter hand nemen en... tot een goed einde brengen”. „Is het eigenlijk niet om te schrikken”, aldus dit prettig samengestelde en uitgegeven blaadje, „hoeveel mensen nog lid kunnen zijn van de K.V. en hoe onbeduidend klein in verhouding het aantal abonnees op „Nederlandse Gedachten” in Uw woonplaats nog is?”

Daarom is het ook zo goed, dat het Provinciaal Organisatie Comité Drenthe met de bestuursleden van de Drentse Statencentrales afspraken, dat deze bestuursleden twee aan twee alle besturen van de K.V.'s in hun rayon persoonlijk zullen bezoeken om de actie te activeren. Zo gaat het goed: stimulansen in alle geledingen en gelederen van de partij!

Een misverstand opgeruimd

VEEL misverstand heerste er rondom de vraag of men al of niet abonnee van „Nederlandse Gedachten” was. Elk partijlid ontvangt dit blad immers regelmatig. Ja, maar de leden slechts eens per maand en de abonnees eens per week. Op de kop van het z.g. contactnummer van 12 oktober j.l. staat in een zwart vierkant duidelijk aangegeven, dat de ontvanger dit blad als lid en eens per maand ontvangt. Moge dit voor velen een verduidelijking betekenen en aanleiding zijn zich te abonneren. Dan ontvangt men het blad wekelijks.

Alle z.g. contactnummers zullen in het vervolg door deze aanduiding gekenmerkt worden. De nummers die naar de abonnees gaan dragen deze aanduiding niet.

We hopen, dat deze maatregel veel resultaten heeft. Zij zal voor de propagandisten van groot nut blijken te zijn.

Het Partij-Convent

DE leden en gasten van het Partij-Convent hebben deze week de op deze bijeenkomst betrekking hebbende stukken ontvangen. Wij hopen op een goede vergadering; waarvan de agenda na het openingswoord van de voorzitter, dr. W. P. Berghuis, o.m. een rede van drs. C. P. Hazenbosch over de Europese Economische Gemeenschap vermeldt. Op maandag 2 oktober zendt de NCRV een deel van deze bijeenkomst uit in de rubriek „Actualiteiten”. Luister dus van 12.53 tot 13.00 uur naar deze opnamen. Het tweede tussentijdse actie-rapport van de Operatie Oranjekaart is deze week aan de besturen der Kamercentrales toegezonden.

Alle verrichtingen van de Kiesverenigingen in hun rayon zijn dus opnieuw gerapporteerd. De Kamercentrales kunnen desgewenst dan maatregelen nemen voordat het derde rapport eind oktober wordt opgesteld.

Wij rekenen dan op nog betere resultaten.

DE MENS ALS KIEZER

HET IS een hachelijke onderneming om boven een artikel te schrijven: de mens als kiezer, en dan te beginnen met het zoeken van de plaats van die mens, van de enkeling dus, in de wereld van vandaag. Want dat begin is al bijzonder weinig moedgevend!

Ziet u die enkele mens? Hij is dat hele kleine radertje in die gigantische machine, die atoombommen produceert en kunstmanen en super-sonische jachtvliegtuigen en intercontinentale raketten. Dat ene radertje betekent niets in dat gigantische geheel. En als ge die mens wilt gaan beschrijven als kiezer, dus als iemand die vrij is een keuze te doen, dan is dat eigenlijk alleen maar om te lachen!

Anders: daar ergens ligt een groot boek, vol met ingewikkelde getallen, berekeningen en formules. Het is het boek der economie. Zoek nu eens in dat boek de mens, de enkeling: tien tegen een dat ge ergens ziet staan dat alleen maar gerekend is met duizendtallen — pas duizend mensen samen vormen in dat boek der economie een cijfertje!

Nog anders: zoek die mens eens in het wereldpolitieke bedrijf: wat voor invloed heeft de mening van die ene boer ergens in het wijde Russische land of van die ene arbeider ergens in een Amerikaanse fabriek? Toch zeker minder dan niets!

En blijf maar dicht bij huis en laat eens de woorden op u inwerken die dr. Bruins Slot deze week sprak bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer: zijn vrees dat er in menig opzicht een afstand groeit tussen regering en volk. Denk eens aan dat nare woord: vergeten groepen. Dat zijn de weduwen en wezen, de rentetrekken, de kleine zelfstandigen. Zij hebben geen invloed want hun getal is te klein. Of denk aan de mensen die beneden het gemiddelde van hun groep liggen — dat gemiddelde dat beslist over wat er gebeuren gaat. Of aan die ene man die tobt met tegenslagen in zijn gezin. Allemaal enkelingen — ze tellen niet mee!

☆

AL DEZE MENSEN zijn kiezers. En nu doelen we niet in de eerste plaats op het feit dat ze alleen om de zoveel tijd hun stem moeten uitbrengen — dat is een handeling die het gevolg is van het „kiezen in gedachten” dat daaraan is voorafgegaan.

Iedere mens moet kiezen, een keuze bepalen. Want de mens leeft in een gemeenschap, hoort ergens bij. Dat behoeft niet direct organisatorisch te zijn — vele mensen „doen nergens aan”. Maar desondanks maakt iedereen, meer of minder bewust, een keuze.

Wat heeft hij te kiezen? Luister naar prof. Oud bij de algemene beschouwingen: hij laat u kiezen tussen socialisme en liberalisme. Dat liberalisme van de V.V.D.-fractie leider is wat anders dan vroeger. Er moet een redelijk bestaansminimum zijn voor allen — zo zegt hij. Hij legt dus eerst een vloer. Maar daarboven moet dan het oud-liberale ieder-voor-zich in volle hevigheid gelden. Het socialisme dat hij daartegenover stelt is in de gedachtengang van de heer Oud blijkbaar nog niet verder gekomen dan het eigendom-is-diefstal van Karl Marx; anders kan men tenminste de uitspraak niet verklaren dat het socialisme er op uit is het eigendomsrecht af te schaffen!

En wat geeft de heer Burger, fractieleider van de P.v.d.A. te kiezen? „De tijd is nog niet rijp voor bezitsvorming”, zo zegt hij. „De bestaanszekerheid van de arbeider is nog te weinig verankerd dan dat hij al aan bezitsvorming kan denken!” Dus: de bestaanszekerheid van de arbeider (lees: de arbeidersmassa) staat hier tegenover de bezitsvorming die aan de enkeling een eigen zekerheid biedt. Denk aan die man die tegenslag heeft in zijn gezin en die daaraan het hoofd zou kunnen bieden als hij enig eigen bezit had. De heer Burger heeft al gekozen: de solidariteit van de massa gaat boven de enkeling!

☆

IN UW GEDACHTEN roepen we terug de beelden waarmee we begonnen zijn: dat radertje van die machine en die cijfers in het boek. Ja, dat zijn wij als ons geen andere keus gelaten zou worden dan waarvoor de heren Oud en Burger ons hebben gesteld. God zij dank dient de keuze een geheel andere richting uit te gaan. De vraag welk economisch stelsel men aanhangt mag dan een belangrijke vraag zijn in het mensenleven en het materiële, bezit en welvaart die zulk een grote rol spelen in de politiek, mag dan een belangrijke plaats innemen in onze gedachtenwereld — ver boven dat alles uit gaat de keuze waarvoor God ons stelt: voor of tegen Christus. Want dat is toch het doel en dat is de opdracht in ons leven: Zijn naam te verheerlijken op de aarde.

Die keuze is een persoonlijke keuze, natuurlijk. Maar die keuze is ook een dagelijks terugkerende keuze. Bij alles wat ge doet en bij alles wat ge niet doet, dient deze keuze u voor ogen te staan. Die vraag beheerst uw keuze voor of tegen bezitsvorming. De solidariteit van de arbeidersmassa heeft daarmee niets te maken — de solidariteit met God en Zijn Woord is beslissend. En die vraag maakt een keuze tussen liberalisme en socialisme totaal overbodig — deze stelsels kennen alleen maar het horizontale vlak terwijl de christen juist in het verticale vlak wil zoeken: in zijn binding aan God.

☆

LET WEL: dit alles is niet een fraai stuk theorie dat voor de praktijk geen enkele waarde heeft. Het christendom trekt zijn eigen lijnen, ook in de politiek. Als die lijnen ons — om een paar voorbeelden te noemen — op het punt van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie samenbrengen met de socialisten, dan is de P.B.O. daarom niet socialistisch. En als die lijnen ons op het punt van bezitsvorming meer samenbrengen met de liberalen dan is de bezitsvorming niet liberaal. Laat niemand toch op deze wijze zijn eigen geloofsovertuiging kleineren!

En dan kan men natuurlijk discussieren over de vraag of wij die lijnen altijd goed trekken. Kan er binnen de eigen kring verschil van mening zijn. Maar laat de wereld daarbij nooit in het onzekere over het feit dat wij onze keus gemaakt hebben. En die keus ver uitgaat boven het materiële vlak dat de wereld als het hare verkozen heeft.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

* * Waslijst gevraagd

In een glashelder betoog heeft Dr. Bruis Slot tijdens de algemene beschouwingen inzake de rijksbegroting 1958 de huidige problematiek benaderd vanuit de polaire spanning tussen overheid en volk, gezag en vrijheid. Hij hield een nuchtere, doch tevers bewogen rede. De A.R.-fractie-leider vroeg daarin een duidelijk inzicht in de overheidsbezuinigingen te mogen ontvangen. Hij liet het niet bij het uitspreken van deze algemene wens, doch vroeg de regering aan de Kamer een nota over te leggen, waarin alle door het rijk verleende subsidies worden genoemd en gespecificeerd.

Bij het uitspreken van dit verlangen bleek uit de geanimeerde beweging in de Kamer, achter de regeringstafel en op de goed gevulde tribune, dat hier een bijzondere snaar werd aangeroerd. De heer Tilanus maakte daarbij in de richting van de ministers een gesticulatie, die het vermoeden wettigt, dat deze nota een dik pak papier wordt. Des te beter, dachten wij, dat de A.R.-woordvoerder deze zaak heeft aangesneden

* * Wachtlijst gepresenteerd

Dr. Bruis Slot legde in zijn rede bijzondere nadruk op de eis recht te doen aan kleinere, ongeorganiseerde groepen en de vele enkelingen, die vergeten dreigen te worden. Weduwen en wezen, de rentetrekkingen ingevolge de invaliditeitswet, de kleine zelfstandigen, de kleine huiseigenaren, de IJsselmeervissers en niet in de laatste plaats de Ambonezen vonden in hem een warmvoelend pleitbezorger. Schild van de zwakke te zijn in de taak van onze partij. Zich hiervan bewust te weten siert haar vertegenwoordigers.

* * Broeder-coalitie

Het is gelukkig geen unicum als c.h.u. en a.r. gezamenlijk optrekken bij de gemeenteraadsverkiezingen. Dat tot zulk een samengaan nu ook te 's-Gravenhage besloten werd, is te verheugend om onvermeld te blijven.

Het is een zaak waaraan ook de z.g. neutrale pers grote aandacht besteedde. Terecht! In een bijeenkomst, die zich kenmerkte door een sfeer van bereidheid om tot samenwerking te komen, werd unaniem het besluit genomen.

In dit verband mogen — zonder anderen te kort te willen doen — de namen van luitenant-generaal b.d. M. R. H. Calmeyer en mr. J. van Aartsen met ere worden genoemd. Wij zijn er zeker van, dat vele Hagenaars het er mee eens zijn, dat C.H.U. en A.R.P. „in de diepte een zijn” en dat zij hun steun aan deze broeder-coalitie niet zullen onthouden.

* * „Later in het seizoen”

De P.v.d.A.-fractie-leider in de Tweede Kamer, mr. J. Burger, heeft tijdens de vorige algemene beschouwingen naar aanleiding van de toen door dr. Bruins Slot gehouden „Rubicon-rede” opgemerkt, dat de anti's het overtrekken van deze rivier (achter de P.v.d.A. aan natuurlijk) wel zou meevallen. Burger dacht dat de a.r. er dus wel toe zou overgaan, al werd dat „dan wat later in het seizoen”.

„Het Parool” haalde deze debat-herinneringen dezer dagen nog weer eens — gnuivend — op.

Het schijnt, dat de socialisten graag hun eigen oude idealen „vergeten” om het te doen voorkomen, alsof het huidige maatschappelijke bestel aan hun pioniersarbeid te danken is geweest.

Op vele punten is niets minder waar dan dat. Om een paar voorbeelden te noemen:

Wat wilden de socialisten met de vrije schoolkeuze, toen de a.r. en de r.k. hun schoolstrijd streden? Wie zagen hun idealen verwezenlijkt?

Wat deden de socialisten met de sociale wetten van Talma en wie hebben de sociale verzekering gestalte gegeven toen de socialisten haar totstandkoming nog saboteerden?

Wie hebben de gedachte van de bedrijfsorganisatie reeds gepropageerd toen de socialisten nog openlijk zeiden van alles en nog wat te willen socialiseren en nationaliseren?

Enkele vragen, die de heren van de P.v.d.A. beleeft ter overweging en eerlijke beantwoording worden aanbevolen.

„De P.v.d.A. is niet de oude S.D.A.P.” zegt „Het Parool”. Aangenomen dat dit zo is, dan ontnemt dat feit de P.v.d.A.-woordvoerders al helemaal het recht zich als de ware voortrekkers op de jonge partijborst te slaan.

De S.D.A.P. is in het marxistische drab van klassenstrijd en negativisme gestikt. De P.v.d.A. heeft vele Christelijk-sociale idealen mee mogen helpen verwezenlijken. Zij zal misschien nog wel eens tot dat inzicht geraken, al geschiedt dit dan ook „wat laat in het seizoen”.

* * Welkom?

Een Amerikaans weekblad zal Koningin Elizabeth van Engeland vandaag bij haar officieel bezoek aan Washington een „fijnegevoelig” welkom bereiden.

Het blad dankt zijn oplaag van 10 miljoen exemplaren wellicht mee aan artikelen, zoals dat van de Engelsman (!) Malcolm Muggeridge, die de Amerikaanse lezers vergast op schimpseuten op zijn eigen vorstin en haar gezin. Wij weten niet hoe de Amerikanen hierop zullen reageren. Wellicht hebben zij aan de „Confidential” schandaalverhalen meer dan genoeg. Hopelijk heeft een ander recent onthaal, n.l. dat van de negerleerlingen te Little Rock hen doen inzien, dat men zijn gasten op waardiger wijze dient te ontvangen.

Terecht heeft de B.B.C. er reeds van af gezien de heer Muggeridge tijdens dit officiële bezoek van het staatshoofd aan een bevriende natie voor de televisie te doen optreden.

Voor de leiding en verzorging van onze administratie van de periodeken, uitgaven enz. zoeken wij een

administrateur

die op de hoogte is met moderne kantooradministratie. Hij dient praktische ervaring te hebben en in het bezit te zijn van het diploma boekhouden en/of kantooradministratie. Leeftijd 25—30 jaar. Geboden wordt een zelfstandige functie.

In verband met emigratie is er ook in ons bedrijf plaats voor een

lay-outman

die belast zal worden met de typografische verzorging van onze periodeken en handelsdrukwerk. Gevraagd wordt iemand, die reeds als zodanig werkzaam is geweest en in staat is zelfstandig het drukwerk een modern verantwoord aanzien te geven.

Brieven met volledige inlichtingen betr. godsdienst, gezinsomstandigheden enz. aan

Drukkerij Libertas N.V. Drift 13, Utrecht

KENTERING OP KOMST?

ER schijnt een kentering te bespeuren in de financiële en economische toestand van ons land. De cijfers over de maand september van onze handels- en betalingsbalans geven aanleiding tot dit vermoeden. Immers daaruit blijkt dat 91 % van onze import gedekt wordt door export. De invoer bedroeg in deze maand 1180 miljoen en de uitvoer 1070 miljoen gulden, een verschil dus van 110 miljoen. De laatste maanden was dit verschil immers zelden beneden de 300 miljoen gulden.

De conclusie kan worden getrokken dat de bestedingsbeperking inderdaad de import afremt en de uitvoer doet toenemen. Deze gevolgtrekking lijkt temeer gerechtvaardigd, wanneer men de ontwikkeling van de handels- en betalingsbalans in de maanden juni, juli en augustus en juli en augustus en september vergelijkt met die van het vorige jaar.

Daaruit blijkt dat het tekort op de handelsbalans in beide perioden gemiddeld 350

miljoen gulden per maand was, terwijl zowel de import als de export gemiddeld met 90 miljoen steeg. Vergelijkt men het gemiddelde van de maanden juli, augustus en september met dat van de overeenkomstige maanden van het vorige jaar, dan blijkt dat het tekort op de handelsbalans is teruggelopen tot 260 miljoen. De export steeg met 110 miljoen en de import 60 miljoen. De bestedingsbeperking begint dus de import af te remmen en de export te stimuleren.

Langzamerhand begint het dekkingspercentage van de handelsbalans het peil van 1953 te naderen.

In september 1956 — het gunstigste van het gehele jaar — werd 84 % van de invoer door de opbrengst van de uitvoer gedekt. In september 1955 was dit percentage 93. In september van dit jaar 91.

Het tekort op de handelsbalans was in september 1955, 1956 en 1957 respectievelijk 70, 192 en 110 miljoen.

Wij gaan dus de goede kant op. Indien deze gunstige ontwikkeling zich in de laatste maanden van dit jaar voortzet, wordt het zelfs mogelijk dat het oorspronkelijk geraamde tekort op de betalingsbalans over 1957 van 600 miljoen geringer zal zijn. Zij die van oordeel waren, zoals de liberale N.R.C., dat het program van bestedingsbeperking van de regering niet ver genoeg ging, schijnen dus ongelijk te krijgen.

De minister-president dr. Drees heeft bij de algemene politieke beschouwingen over de rijksbegroting woensdagmiddag ook nog gewezen op de verbetering van onze deviezenreserves van de laatste twee weken: in de eerste week van oktober stegen deze reserves met 35 miljoen, in de tweede week met 68 miljoen. „Er is dus een duidelijke mogelijkheid om weer grond aan de voeten te krijgen”, zei dr. Drees.

Wij zijn geneigd zijn optimisme te delen. Wij hopen van harte, dat het advies van onze minister van economische zaken prof. Zijlstra in het begin van dit jaar gegeven, n.l. om niet te rigoreus op te treden op het terrein van de beperking der bestedingen, terecht door het kabinet en de Staten-Generaal is opgevolgd en dat de expansie van onze economie zich in het jaar 1958 weer zal kunnen voortzetten.

Immiddels zal hierbij veel afhangen van de internationale conjunctuur.

Mr. W. Aantjes

Mr. W. Aantjes werd op 16 januari 1923 te Bleskensgraaf (Z.-H.) geboren. Hij studeerde rechten aan de rijksuniversiteit te Utrecht en nam een vooraanstaande plaats in het calvinistische studentenleven in. Thans is mr. Aantjes als adjunct-secretaris van de Nederlandse Christelijke Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond werkzaam te Utrecht. Hij is ouderling bij de Nederlands Hervormde Gemeente in die stad. Voorts bekleedt mr. Aantjes de functie van voorzitter van de afdeling Utrecht en omstreken van de Gereformeerde Bond in de Nederlands Hervormde Kerk. Betrokkene is eveneens lid van het moderamen van het „Verband van Hervormd-Gereformeerde Ambtsdragers”.

Op het politiek terrein is mr. Aantjes lid van het Moderamen van het Provinciaal Comité van Anti-revolutionaire kiesverenigingen in de provincie Utrecht. Publikaties in „Anti-Revolutionaire Staatkunde” en „Nederlandse Gedachten” staan op zijn naam. Eveneens schreef mr. Aantjes meermalen in „Patrimonium” van welk blad hij mede-redacteur is. Tenslotte zij vermeld dat mr. Aantjes lid is van enkele commissies van het College van Advies van onze Partij.

Dubbeltal voor de vacature in het Centraal Comité

Ds. P. M. van Galen

Doordat prof. Severijn gemeend heeft als lid van het Centraal Comité te moeten bedanken — deze taak moet volgens de hoogleraar maar eens op jongere schoulers overgaan — heeft het Centraal Comité in zijn vergadering van 28 september j.l. een dubbeltal ter vervulling van deze vacature vastgesteld.

Reeds op 5 oktober j.l. meldde ons blad in de rubriek „Partij in actie” de namen van de beide betrokken kandidaten, n.l. mr. W. Aantjes te Utrecht en ds. P. M. van Galen te Gorinchem.

Het Partij-Convent zal op 26 oktober a.s. een keus moeten doen.

Niet om deze keus te beïnvloeden, doch louter informatief geven we hieronder een korte levensschets van beide personen.

oorlog was en ds. Van Galen ook enkele jaren voorzitter van een ARJA-club (van het bekende a.r. jeugdparlement te Gorkum is ds. Van Galen tweede voorzitter). Ds. Van Galen publiceerde in kerkelijke bladen, alsmede in „De Waarheidsvriend” en is medewerker in de preken-serie „Genade voor Genade”. Als voorzitter van het „Comité Frankrijk”, dat beoogt het Calvinisme en de opleiding van predikanten in Frankrijk te steunen (Aix de Provence), bevoegt ds. Van Galen zich tevens op oecumenisch terrein.

CULTURELE

krabbels

Eerst kwaliteit

Meer televisietoestellen, meer kijkgeld en dus ook meer zendtijd, is een stelregel, die tegenwoordig maar kritiekloos wordt aangenomen. Alsof de kwaliteit van de programma's niets meer te wensen over laat. In West-Duitsland heeft men zich deze zomer ter gelegenheid van de radio- en televisieshow in Frankfurt laten verleiden twaalf uur per dag uit te zenden. Het resultaat was bedroevend. De uitzendingen werden een sleur en waren vervelend, zoals de radio dikwijls ook kan zijn.

Het lijkt ons voor de vaderlandse televisie in de eerste plaats zaak aandacht te besteden aan de kwaliteit van de programma's. Dan pas kan men gaan denken aan de kwantiteit. West-Duitsland kan een voorbeeld zijn.

Maar voorlopig staan we nog niet voor de keus. Want minister Cals schrijft in zijn memorie van toelichting op de begroting 1958 voor O.K. en W. dat de Regering zich, met het oog ook op de noodzakelijke beperking, niet bereid kan verklaren haar geldelijke bijdragen te baseren op meer dan 12 zendingen per week.

Overdreven

Overigens is het deze minister niet meegewallen de bestedingen te beperken, omdat het zijn zwaarste zorg is „onze belangrijkste kunstinstellingen in staat te stellen hun werk onverminderd voort te zetten”. Zijn begrotingspost van de afdeling Kunsten steeg dan ook van f 8.998.860 tot f 10.272.600. Als reden voor deze bestedingsverruiming wordt opgegeven de stijging van de prijzen en lonen.

Wij zijn het met de minister eens, dat de bestedingsbeperking niet onevenredig zwaar moet drukken op de culturele sector. Voorlopig maken we ons daarover echter niet ongerust, als we bijvoorbeeld lezen, dat voor de in opbouw zijnde opleiding voor de danskunst f 15.000 nodig is, voor het Nederlandse Ballet een bedrag wordt uitgetrokken van f 182.500 en de subsidie voor het Ballet der Lage Landen wordt verhoogd tot f 45.000. De minister is van mening, schrijft hij, dat een geleidelijke uitbreiding van de zorg voor de kunsten noodzakelijk blijft. Maar gezien de ernst, die we met de bestedingsbeperking moeten maken, doet deze zorg toch wel wat overdreven aan, hoe bezorgd we ons ook over de Kunst maken.

Ongaar

Maar deze zorg is een andere als die van de minister, die alleen moeite schijnt te hebben met de financiën. Wij maken ons in de eerste plaats bezorgd over het karakter en de kwaliteit van de hedendaagse kunst. Prof. dr. N. R. A. Vroom, directeur van de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam, heeft hierover onlangs behartigenswaardige dingen gezegd. De progressiviteit van de uitingen, zo zei de hoogleraar ongeveer, blijkt meermalen de documentatie van oppervlakkigheid, onmacht, onbeheerstheid, gebrek aan karakter en onkunde te zijn. En als of dit nog niet genoeg was voor onze moderne kunstenaars, voegde prof. Vroom eraan toe: Ook moet dikwijls een dunne saus van quasi-artisticiteit een reeks ongerepte produkten trachten smakelijk te maken.

Een krasse uitspraak van een gezaghebbende deskundige, een uitspraak, die, naar we hopen, ook indruk zal maken op die kunstbroeders, die zich deze juist moeten aantrekken.

Sibelius

Finland heeft vorige week zijn grote, nationale componist Jean Sibelius ten grave gedragen. Vijfenvertig jaar geleden had de componist zich reeds teruggetrokken op zijn buitenverblijf „Ainolä” om daar te luisteren naar de muziek, die hij overal in de machtige Finse natuur hoorde.

„Muziek kwam naar mij toe”, schreef hij eens, „op de wind in wonderklanken, toen ik wandelde in de bossen, vergezeld van vogelen.” En dan worstelde Sibelius om tastbaar in zijn muziek te vertellen wat hij voelde en hem bewoog. „Wanneer ik thuiskwam”, schrijft de componist verder, „was ik niet altijd bij machte om op te schrijven wat er in mijn diepste wezen omging, omdat muziek geen exacte taal is.”

Finland rouwt om zijn Sibelius, die de heftige nationale gevoelens van het strijdende volk wist te vertolken en wiens muziek tot ver over de grenzen — niet in het minst in ons land — diepe weerklank vond.....

Het „schild” mag niet worden verzwakt

(Van onze militaire medewerker)

ER is een onmiskenbare kentering merkbaar in de opvattingen inzake de grondslagen van de Westerse defensie in het algemeen en die van de NAVO als onderdeel daarvan in het bijzonder.

Toen wij een paar jaar geleden bij voortduring onze stem verhieven tegen een al te eenzijdig vertrouwen op de afschrikwekkende kracht van het massavergeldingswapen, toen in de Amerikaanse New Look verdisconteerd, was onze stem als die van een roepende in de woestijn. Wie aan het gebruik van het atoomwapen onder alle omstandigheden durfde twijfelen werd door de atoomenthousiasten als conservatief en achterlijk uitgekret. Wij herinneren ons, dat een Kolonel van de Generale Staf, die bij een lezing van de veronderstelling durfde uit te gaan dat er twee mogelijkheden waren n.l. een tactisch optreden met en een optreden zonder atoomwapens door de voorzitter van de vergadering op zijn plaats werd gezet n.l. op het uitgangspunt gedrukt dat onder alle omstandigheden de atoomwapens gebruikt zouden worden.

Nu was dit minder zo nadrukkelijk gesteld omdat die voorzitter zulk een groot atoomenthousiast was. Neen, dit vloeide meer voort uit de methode-Coué die vele militaire deskundigen in het Westen meenden en menen te moeten volgen.

Men moet in die gedachtengang de Russen in de overtuiging brengen, dat, wat voor soort agressie zij ook plegen, zij ten alle tijde met het atoomwapen zullen worden beantwoord. De schrik voor de gevolgen zouden dan de Russen van elke vorm van agressie weerhouden. Zo doende zou niet alleen een grote, algemene oorlog kunnen worden voorkomen doch ook elke vorm van lokale agressie. Deze gedachtengang zat inderdaad bij de Amerikaanse New Look voor.

Consequent doorgedacht kon zij echter tot consequenties leiden, die velen toch ook weer niet durfden te aanvaarden. In Europa zou er dan geen sterk „schild” meer behoeven te zijn. Het zou voldoende zijn, dat aan het IJzeren Gordijn een keten van wachten werd opgesteld, die als een soort van schrikdraad zou functioneren. Zodra deze keten ergens door een grote of kleine agressie der Russen zou worden aangeraakt, zou de massavergeldingsactie in werking treden. De wetenschap daarvan zou Moskou van elke agressie weerhouden en daarmee was de wereldvrede verzekerd. De sterkte van het „schild” d.i. van de Midden-europese sector, te Lissabon in 1952 vastgesteld op 90 divisies, waarvan 40 paraat, doch langzamerhand reed tot alleen meer een 30-tal parate en snel mobilisabele gereduceerd, zou als „schrikdraad” tot een handvol divisies kunnen worden teruggebracht.

Doch deze uiterste consequenties wilden velen van de hier bedoelde militairen — hoe inconsequent overigens — toch ook weer niet aanvaarden. Het sche-

merde toch ergens in hun brein dat hun gedachtengang wel eens mis kon zijn. Die schemering nu is in hoe langer hoe breder kring overgegaan in een overtuiging dat men er ernstig naast is geweest. De Urheber van de New Look, John Foster Dulles, heeft daarvan onlangs getuigenis afgelegd in een artikel in het bekende Amerikaanse periodiek „Foreign Affairs”. Hij wenst naast de massavergeldingswapens ter voorkoming van een algemene oorlog uit vrees voor wederzijdse represailles, voldoende krachten te handhaven om aan lokale conflicten het hoofd te kunnen bieden. Het zou echter geen Amerikaanse oplossing zijn, indien hij daarbij ook niet zou trachten mankracht te vervangen door atoomkracht. Zijn „conventionele” divisies ziet hij dan ook als gestroomlijnd, d.w.z. met een beperkte mankracht van omstreeks 13.000 man, doch voorzien van de meest moderne „lichte” tactische atoomwapens. Daarmede kan dan een grote overmacht van conventionele divisies worden weerstaan. De mogelijkheid daartoe wordt meer en meer geschapen door de geslaagde proefnemingen met deze wapensoort. Het gaat daarbij om explosies van een kracht, die „slechts” een paar kilotonnen TNT bedraagt. Daardoor kan men ze aanwenden tegen beperkte militaire doelen zonder schade te doen aan de civiele bevolking en zonder dus het risico van represailles in de sfeer van de zware A- en H-wapens op te roepen.

Welke was de denkfout van de oorspronkelijke voorstanders van de alvermogende werking van de massavergeldingswapens? Generaal Norstad heeft dit op zijn intelligente wijze uitgedrukt. Om de massavergeldingstheorie reëel te doen zijn moet aan drie voorwaarden worden voldaan:

- 1e. men moet over de middelen tot vergelding beschikken;
- 2e. men moet de vaste wil hebben deze te gebruiken;
- 3e. de tegenpartij moet ervan overtuigd zijn dat wij onder alle omstandigheden deze middelen zullen gebruiken.

Een ieder voelt de kern waarom het gaat. Wanneer er ergens een betrekkelijk geringe vorm van agressie plaats heeft, die noch de levensbelangen van Amerika noch die van Europa als geheel raakt dan kan een ieder op zijn vingers narekenen dat Moskou ervan overtuigd is, dat het Westen niet van het atoomwapen zal gebruik maken hoe hard het daarmee ook zou dreigen, omdat het niet het risico van een algemene alles vernietigende oorlog voor een kleinigheid wil nemen. Zo doende wordt de weg geopend voor een z.g. „kruipende” agressie, voor een „kruipende” strategie waarbij Rusland straffeloos de Westerse positie zou kunnen afbreken zonder dat het Westen tot tegenweer in staat is. Het Westen zou immers telkens worden geplaagd voor de keuze om toe te geven of voor een kleinigheid het risico van de ondergang der beschaving te riskeren. Geen politicus zou daarvoor de verantwoordelijkheid willen aanvaarden. Dat was en is de fout, die de strategen begingen. Zij dachten alleen in termen

van militaire noodzaak en mogelijkheid, niet in termen van politieke opportuniteit. Zij zagen over het hoofd dat het gebruik van de machtsmiddelen en a fortiori van de atomische een kwestie is van politiek en niet van strategie alleen. Wil nu de politicus voldoende armslag hebben om ook in de omstandigheden waarin het gebruik van atoomwapens nog niet gerechtvaardigd is, agressie te weerstaan dan zal hij over voldoende conventionele middelen moeten beschikken. Hoe groter dit aantal is hoe geringer het aantal gevallen zal zijn dat hij voor de keuze zal komen te staan: capituleren of atoomwapens gebruiken en daarmee de zelfvernietiging riskeren.

Dit juiste inzicht heeft hoe langer hoe meer veld gewonnen. Reeds bracht onze minister van Buitenlandse Zaken dit bij de NAVO bijeenkomst in mei te Bonn tot uitdrukking. Nog eens herhaalde minister Staf dit standpunt in de Nota ter algemene inleiding van de memories van toelichting op de begrotingen van Oorlog en Marine:

„Tegen deze tendens tot verzwakking van het „schild” (vervanging door een „schrikdraad”) ten behoeve van vergroting van het nukleaire potentieel meent de ondergetekende scherp stelling te moeten nemen. Hij ontkent geenszins de grote waarde van nukleaire middelen voor afschrikking van agressie. Doch indien de militaire inspanning van de NAVO landen te eenzijdig daarop gericht zou worden, zou het gevaar ontstaan dat de mogelijkheid om met conventionele middelen een agressie te bestrijden dusdanig wordt beperkt, dat reeds naar nukleaire wapens zou moeten worden gegrepen onder omstandigheden, welke het gebruik van dergelijke uiterste middelen (nog) niet rechtvaardigen.... Zolang het totaal van de door de NAVO-landen te leveren conventionele middelen een doeltreffend onderdeel van de gezamenlijke verdediging in haar geheel uitmaakt en hiermede daadwerkelijk wordt gewaarborgd dat in geval van agressie ons grondgebied niet met een (spatiëring van ons) door een vijand wordt bezet, zolang is het waard aan de versterking daarvan een grote inspanning ten koste te leggen.”

De aandachtige lezer zal ontwaren, dat de minister spreekt van een „niet meteen” bezetten van ons grondgebied. Hierin ligt de erkenning dat het huidige „schild” te zwak is om een bezetting überhaupt te voorkomen. Het „schild” zal dus sterker moeten worden dan het aantal van 30 divisies waarmee men thans werkt. Mededelingen van generaal Norstad wijzen in een richting dat deze mening ook veld wint bij SHAPE en dat het komende Annual Review zich op een hoger aantal zal gaan instellen n.l. een terugkeer naar de aantallen die ten grondslag lagen aan de tot standkoming van de Europese Defensiegemeenschap en van de daarvoor in de plaats gekomen Westeuropese Unie. Toen ging het voor de Middeneuropese sector, lopende van de Alpen tot de

• Vervolg op pag. 6

Een zwak argument

HET is uw plicht lid te worden van „de A.R. partij”. Hoe het komt dat beginnelingen dit argument als een van hun beste wapenen beschouwen weet ik niet.

In feite is het allerminst een sterk argument, het is zelfs geen zwak, maar in het geheel geen argument.

Een huisvrouw loopt niet plezier drie straten ver, als ze daar groenten of aardappelen twee cent voordeliger kan kopen.

Diezelfde huisvrouw betaalt met evenveel genoegen f 10.— meer voor een aardig hoedje, dan ze gedacht had uit te geven.

Hoe komt het dat twee centen zo belangrijk zijn en tien gulden er niet op aankomt? Wel, groenten en aardappelen moet zij kopen; zij voelt dat als een plicht. Aan plichten tracht men zo goedkoop mogelijk te ontkomen. Het hoedje koopt zij voor haar genoegen. Zij behoeft in het geheel geen hoedje te kopen, niemand die er haar toe dwingt.

De zakenman, die vandaag aannemingen maakt omdat zijn vertegenwoordiger f 10.— meer reiskosten in rekening brengt dan hij had verwacht, geeft morgen een paar mille meer uit, voor de wagen die hij koopt, dan strikt noodzakelijk is.

Het is ook hier de tegenstelling tussen plicht en genoegen.

Als iemand lid wordt van uw K.V. omdat hij dat als een plicht voelt dan zal hij, evenals de huisvrouw en de zakenman, er zich zo goedkoop

Op het propagandapad

(4)

mogelijk trachten van af te maken. Heeft hij er op de één of andere wijze plezier in dan zal hij bereid zijn daarvoor een belangrijk bedrag te besteden.

Daarom is plichtsgevoel het laatste waaraan U moet appelleren.

Een sterk argument

ER wordt zoveel over eigenbelang gesproken, dat men er aan zou gaan twijfelen of er zelfs onder chris-

tenen nog wel iets anders in de politiek van waarde is.

Toch heb ik bij mijn vele bezoeken gemerkt, dat naastenliefde de mensen nog wel aanspreekt, zeer sterk aanspreekt, zelfs.

Meer dan eens heb ik met dit argument iemand overtuigd, waarvan ik twijfel of hij voor een ander argument zou zijn gezwicht.

Ik wijs er dan op dat men geen lid wordt van de A.R. om eigen voordeel of eigen groepsbelangen na te streven.

Het is de naastenliefde, die onze kamerfractie voor ogen staat, als zij over zakelijke vraagstukken moet oordelen, opdat niet de ene groep bevoordeeld wordt ten koste van een andere groep.

v. d. MERWE.

P.S.

Men heeft er mij op gewezen, dat deze schetsjes gericht zijn tot onze propagandisten: „propagandaman” heb ik geschreven.

Er zijn echter ook dames, die op pad gaan; en hoe! Fijn, hoe meer hoe liever.

De dames mogen dan wat minder verstandelijk en wat meer intuïtief werken, zij zullen dezelfde ervaring opdoen.

Intuïtie blijkt bij dit soort werk vaak een belangrijk voordeel te zijn.

Wij luisterden

• Goochelen met vrijheid

Het blijft voor de socialisten maar een zware opgave om de bedoelingen van de voorstanders van een vrijere loonpolitiek zuiver weer te geven. Ze omzeilen die opgave liever en stellen de vrijere loonpolitiek op één lijn met een methode van loonvaststelling, die zo vrij is, dat men van een politiek helemaal niet meer kan spreken!

Dat maakt het etaleren van de heilzame werking der geleide loonpolitiek tot een bijzonder aangename en dankbare bezigheid. Opmerkingen als „men wil terug naar het oud-liberale, typisch kapitalistische verschijnsel” en „men wil van de arbeid koopbaar maken” kunnen dan tot vervelens toe herhaald worden.

Zelfs in een radiatorrubriek, die de schone naam „De puntjes op de i” draagt, blijft men dit volhouden. Alleen daarvoor kon de heer Van Halm, die deze rubriek verzorgt, in zijn uitzending van verleden week aan de vrijere loonpolitiek allerlei nadelen en bezwaren toedichten, die slechts denkbaar zijn bij een zo grote vrijheid op het gebied van de lonen, als door geen weldenkend mens mogelijk of wenselijk wordt geacht.

• Dwaasheid ten top

De vrijere loonpolitiek bedoelt enige differentiatie aan te brengen in de lonen, door bijvoorbeeld de winst, anders gezegd, de rendabiliteit van de onderneming, niet buiten beschou-

wing te laten.

Wat een dwaasheid, roept de heer Van Halm uit, dat in oorlogstijd de lonen van de arbeiders, die kanonnen maken, omhoog zouden moeten omdat er zoveel winst op kanonnen gemaakt wordt!

Blijkbaar ontgaat het hem, dat het een nog veel grotere dwaasheid is een loonpolitiek, die bedoeld is voor normale omstandigheden, te willen bestrijden met argumenten, ontleend aan een oorlogstoestand, die zijn uitwerking op de economische omstandigheden en verhoudingen in de regel niet pleegt te missen!

• N.V.V.: geen vreugde

De vrijere loonpolitiek bedoelt ook, de arbeidsvreugde te bevorderen, maar arbeidsvreugde is een woord, dat de heer Van Halm niet verstaat. „Het klinkt mij iets te feestelijk”, verklaarde hij in zijn Vara-uitzending. Dat iemand nu en dan wat plezier in zijn werk heeft, kan hij zich nog wel voorstellen, maar arbeidsvreugde, neen, dat gaat hem te ver.

Arbeidsvreugde, verantwoordelijkheidsgevoel en besef van eigenwaarde gaan hand in hand. Waar verzuimd wordt deze te bevorderen, bevordert men, dat de arbeider ondergaat in een grauwe massa, die van bovenaf gedirigeerd wordt.

Ondanks alle schoonschijnende leuzen en verklaringen is dit de situatie, die het N.V.V. wenst, omdat zo de socialistische denkbeelden het gemakkelijkst verwezenlijkt kunnen worden.

De geleide loonpolitiek is daartoe een van de middelen.

• Conflicten en conclusies

De heer Voskuil heeft zijn „socialistische commentaar” van zaterdag jl. gewijd aan de A.R. Partij. Als we de

heer Voskuil mochten geloven, zou dit wel zowat de laatste keer geweest zijn, dat hij dit kon doen. Want er is een brochure van dr. Hommes verschenen. Die brochure „is in het a.r. huis ingeslagen als een bom”; ze heeft daar „een enorme ravage aangericht”; ze heeft een conflict geopenbaard, „dat ons de a.r. partij toont al een huis, dat in zichzelf verdeeld is” en dat conflict — nog altijd is de heer Voskuil aan het woord — is kenmerkend voor de gehele confessionele politiek, ook waar die verdeeldheid niet zo aan de dag treedt. En om te illustreren, hoe erg het is met dit conflict, verwijst de heer Voskuil dan naar de publikaties in Nederlandse Gedachten.

Nu heeft de heer Voskuil in twee dingen gelijk. Er is een brochure van dr. Hommes verschenen en Nederlandse Gedachten heeft daaraan ruimschoots aandacht geschonken. Maar voor de rest heeft de heer Voskuil als gewoonlijk de zaken weer zo erbarmelijk scheef getrokken, dat er nauwelijks woorden voor te vinden zijn.

De publikatie van de opvattingen van dr. Hommes heeft tot gevolg gehad, dat een aantal mensen verklaard heeft het met die opvattingen eens te zijn. Anderen hebben verklaard het er niet mee eens te zijn. De a.r. partij is door dit verschil van mening niet ineengestort en als de heer Voskuil concludeert, dat deze kwestie 't ontbreken van een grondslag voor confessionele partijvorming aantoon, trekt hij een conclusie die door niets gerechtvaardigd wordt.

We hebben in de P.v.d.A. in de loop de jaren zo het een en ander zien gebeuren. Het waren bepaald geen figuren zonder politieke betekenis, die in 1945 juichend de doorbraak begroetten en eensgezind de eenheidsweg betraden om na kortere of langere tijd andere paden te kiezen. Het is nog niet zo heel lang geleden, dat socialistische kamerleden en socialistische boeren voorop gingen in

de kritiek op hun partijgenoot, minister Mansholt, met de kreet: „Het beleid moet radikaal om”. Er is een sociaal-democratisch centrum dat nogal ernstige kritiek op het partijbeleid heeft. En uit het wetenschappelijke blad Socialisme en Democratie blijkt, dat er onder de socialistische heren somtijds vrij diepgaande meningsverschillen zijn.

Gelukkig zijn er ook socialisten, die de juiste proporties kunnen zien. De socialistische Leenwarder Courant noemt de verschijning van de brochure van dr. Hommes (en ook die van drs. Puchinger) een uiting van geestelijke activiteit en van politiek verantwoordelijkheidsgevoel.

Het komt tot de conclusie, dat openhartige discussie een grote waarde is „Het behoeft geen armoede, het kan rijkdom zijn, wanneer de meningen binnen eenzelfde kring eens duidelijk en oprecht botsen”.

Het zegt dan, dat hier politieke onzekerheid tot uitdrukking komt en vervolgt: „maar bestaat deze onzekerheid ook niet in het liberalisme en socialisme, wanneer men daar op hoog niveau tot zelfonderzoek overgaat?” Dit zelfonderzoek zouden we de heer Voskuil minzaam willen aanbevelen in de hoop, dat hij dan in het vervolg uit een gezonde gedachtenwisseling in een confessionele partij geen conclusies meer zal trekken, die met de werkelijkheid niets te maken hebben.

Let op Mr. Poodle

want zijn artistieke creaties zijn door Pehavee/Spencer-Hey geworden tot een exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen. Vraagt Uw winkelier U die collectie te tonen en let daarbij op het Mr. Poodle-merk, want dat is Uw garantie voor 100 % wol, die maximum kleurecht - was, echt en krimpvrij is.

N.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE

VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER-HEY
GULEMBORG

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

A. Baars Azn

Exploitatie van
buggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

Uw adres voor recepties en partijen

Ik adviseer U:

MEDICINALE Salvitine

Een rijk vitamines- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse dieet juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist
vraage men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij levering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

WAGENINGEN

B. H. Haze

aannemersbedrijf

Uw adres voor alle voorkomende

timmer- en metselwerken

Wageningen — Harnjesweg 45 — Ceresstraat
Telefoon 2610

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

VOOR PRIMA

brandstoffen en stookolie

H. J. Troost

Stationsstraat 5 A — Telefoon 2892 — Wageningen

De mode voor morgen vindt u heden bij . . .

MODEHUIS „DE WINDT”

„Speciaalzaak voor damesconfectie en pletterijen”

Hoogstraat 25 — WAGENINGEN

HILVERSUM

DE SPAARBANK

Hilversum - Bussum - Huizen
Loosdrecht - Muiden - Naarden

Cinderella

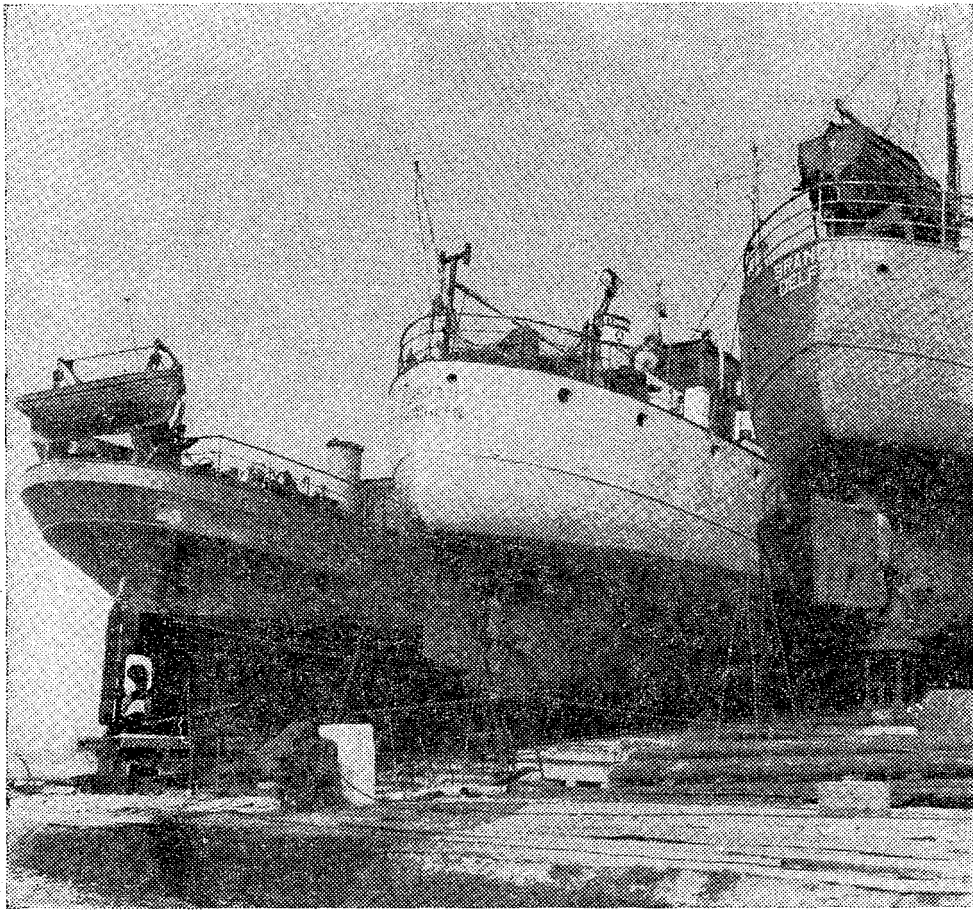
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

JAN VAN DEN BRUL

★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
★ SPORT- EN REGENKLEDING
★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

HET is wel een merkwaardige gewaarwording als je soms uren ergens in de Oostzee of de Botnische golf op een „Kuster” hebt gevaren en geen enkel levensteken op de wijde zee hebt gezien, dat dan plotseling op een enkele mijl bakboord of stuurboord een andere kustvaarder je passeert. Als je de toestemming hebt van kapitein of stuurman door de scheepskijker het passerende schip te observeren en het blijkt dat een Nederlandse naam op de tegenligger staat met daaronder een plaats uit het kleine Nederland, dan gaat onwillekeurig je hand tot een groet omhoog zonder dat je weet of deze groet wordt beantwoord. Er groeit iets warmes in je, iets van echte Nederlandse trots. Het zijn nog altijd de Nederlanders die de zee bevaren. Nederland spreekt een woordje mee en het heeft bij de kustvaart een goede naam.

De kustvaarders, het zijn eigenlijk de taxi's van het continent. Ze onderhouden de diensten op korte afstand. De zeelieden kennen schier alle havens (kleine en grote) van de Europese landen en ze brengen een eindeloos sortiment goederen van het ene land naar het andere. De zeeweg is nog altijd de goedkope weg. Langs de zee komen de goederen naar de fabrieken. Is de kustvaart niet het merg in de ruggegraat van onze Europese industrie?

Op een voor een journalist eigenlijk heel gewone manier ben ik met de kustvaart een beetje nader in contact getreden. Wij in het Noorden schrijven nogal eens over de vaart onzer coasters. Het is de trots van de Groninger de bakermat van de kustvaart te zijn. Van de hellingen langs onze kanalen komen als aan een lopende band de nieuwe coasters in de vaart. Het is een stuk van onze Groninger industrie en nijverheid, niet alleen, maar ook een stuk van onze nationale welvaart.

Welnu, de kustvaart heeft een voorlichtingsorgaan en dat nodigt zo nu en dan eens een journalist uit nader met de kustvaart kennis te maken door een tocht mee te maken. Zo geviel het, dat mij de eer te beurt viel een tocht van ruim veertien dagen te maken naar Finland en de Oostzee. Het werd een interessante tocht, die mij, landrot die ik ben, deed tuimelen in een andere wereld, met aspecten die ik mij niet had kunnen dromen dat ze bestonden.

Geef mij nu eens vrijaf om te schrijven over de economische aspecten van de kustvaart. Dat zijn er vele en ze zijn belangrijk, daar niet van. Ze hebben mij bepaald gegrepen. Maar meer nog heeft mij gegrepen de positie van de mannen van de kustvaart. Over hen spreken we bijna niet. Als we aan zeevaarders denken, dan gaan onze gedachten naar de bemanning op de grote oceaanstomers. Voor hen hebben we het nodige respect, zoals we respect hebben voor de vrachtautochauffeurs op de grote lijnen. Aan de misschien belangrijker positie van de chauffeur op de taxi denken we nauwelijks.

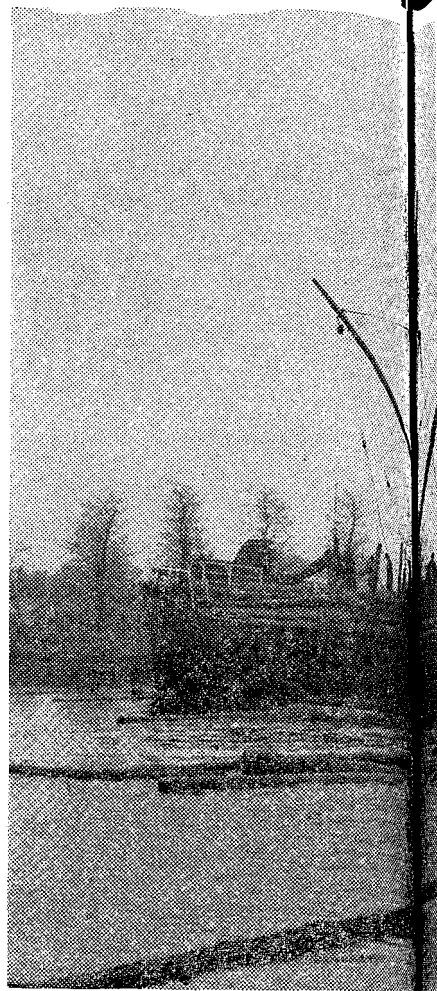
We kennen de geestelijke verzorging voor de zeevaart en dan gaan er predikanten uit om hen bij te staan, maar over de kustvaart sprak tot nu toe geen mens. Toch varen er altijd een 6 à 7000 mannen met onze coasters. Ze liggen in de havens, ja maar veel korter dan de zeelieden van de

EEN STUK NAD

grote vaart. Dagen slechts, soms uren en dan gaat het weer voort naar de andere haven. In de regel wordt er zondags gevaren en als men in de haven is, dan is het voor zo kort, dat er voor contact nauwelijks gelegenheid bestaat. De mannen van de kustvaart, zij zijn het die mij het meest hebben geïnteresseerd. Op hen mag in dit artikel even de nadruk vallen.

* * *

HET verhaal van de tocht is spoedig verteld. Onze coaster, de bekende „Ida Jacoba” van de reder H. W. Roelfs te Groningen, die met het schip destijds de tocht naar Nieuw-Guinea tweemaal maakte en daarna nog een tocht naar Curaçao maakte, was met een lading Chinese klei van de haven van Fowey (Engeland) op weg naar Rauma (Finland). Het deed op zijn tocht, ten einde te bunkeren, de haven van Brunstüttel-koog aan de ingang van het Noord-Oostzeekanaal aan. Op dit punt kwam ik aan boord. Door het kanaal ging het in de nacht naar Kiel, vanwaar weer zee gekozen werd in de richting Finland. In Rauma, een kleine Finse haven met een plaatsje van pl.m. 20.000 inwoners, was de lading spoedig gelost en de tocht werd in ballast voortgezet naar Haukipudas, een kleine nederzetting, een goede 100 km. van de poolcirkel gelegen. Een haven had de plaats niet. We bleven op de rede liggen en midden in het houtgebied van Finland kregen we een lading hout in, die bestemd was voor Southampton. Met dit hout voe-

De mannen van de KUST

ren we vijf en een halve dag terug naar Kiel, waar ik weer van boord ging.

Alles was heel gewoon, al is de belevenis van de pooldag voor ons een heel ding. Het feit dat het niet donker wordt en dat je onder de prachtigste zonneschijn 's nachts tussen elf en één tussen de betoverende Finse fjorden vaart is een belevenis die je aangrijpt. Zo Gods schepping eens te zien maakt een mens stil.

Maar daar gaat het niet om. Ik verkeerde achttien dagen tussen de negen man bemanning, op een ruimte van ongeveer 10 x 10 meter (drie verdiepingen), waarop gewoon, geslapen, gegeten en gewerkt werd, waarin bovendien de machiniekamer en het stuurhuis, benevens heel de technische outillage van het schip, is ondergebracht. Ik heb met hen gegeten, met hen gesproken, hen zien werken (in dat opzicht was het voor mij vakantie), soms urenlang de functie van roerganger waargenomen. Men heeft niets voor mij verborgen. Ik heb de mannen van de kustvaart gezien en gepeild. Over hen schrijf ik hier.

* * *

WAT hebben negen mannen op zo'n klein schip nu eigenlijk de gehele dag te doen? Dat heeft de moeder van de stuurman van de „Ida-Jacobica”, een zoon van landbouwer Bosman van Erf 36 van het Kampereiland, eens aan haar zoon gevraagd. Het is een heel natuurlijke vraag.

We zullen niet terug grijpen op honderd jaar, waarin de Nederlandse zeeschipper op het ijzeren motorschip en de vlak voor de oorlog tot 6 à 7 miljoen werven bouwt men ze al groter provincie een probleem hoe dit aan deze groei moet worden.

Op 1 januari j.l. bestond de Nederlandse overzeese rijksdelen, uit 867 schepen pl. m. 60% van het aantal schepen van de vaardijvloot.

Tot nu toe was het vervoer van de jaren 1954, 1955 en 1956 namelijk 3.095.221, 3.715.000 en 4.000.000 ton. De laatste tijd een groei van 10%.

De vraag rijst of nu de roerperiode tijd zijn wat onrustbarend, ook door zal gaan. Het is nog te vroeg gaand artikel schrijft de heer Kull met de mannen van de kustvaart.

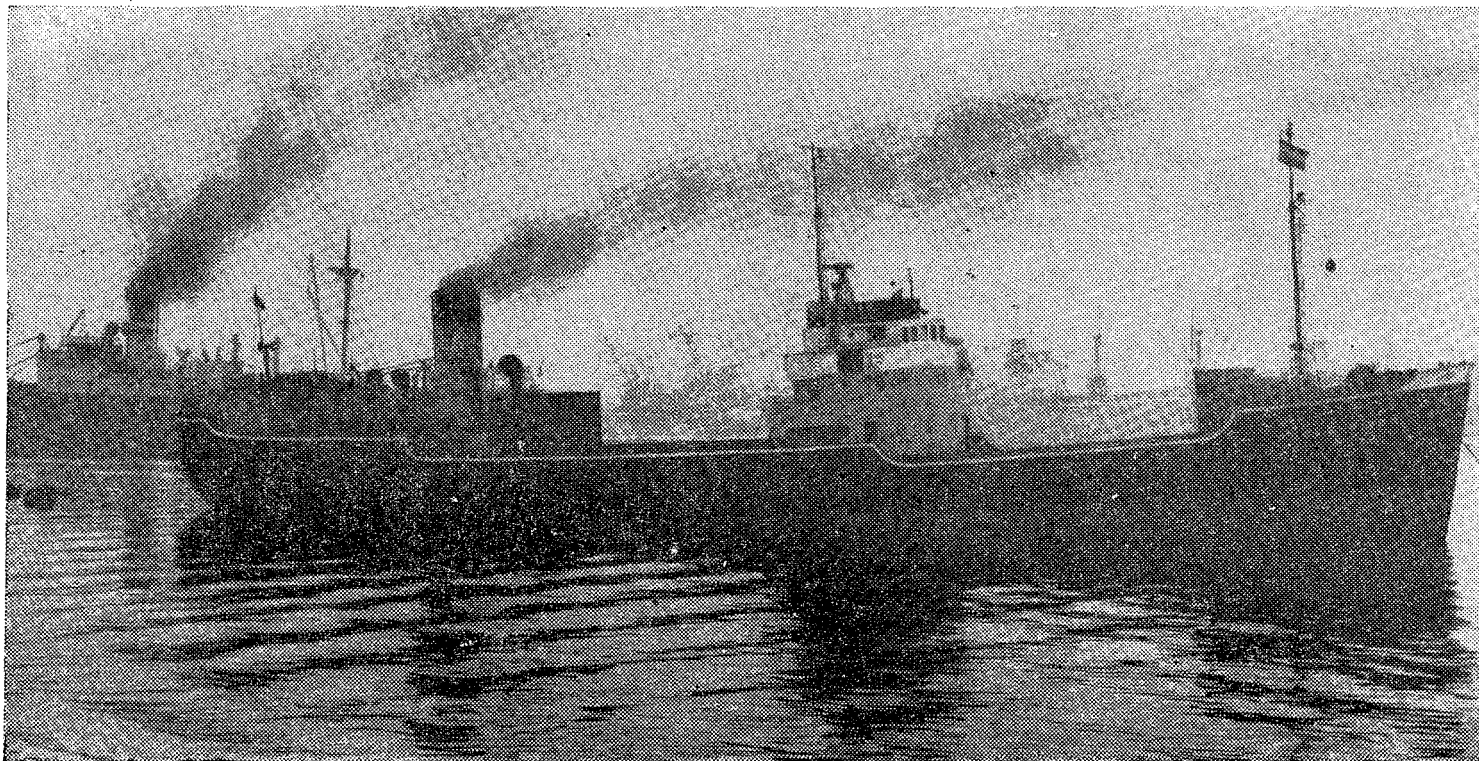
Vaar dan vijf dagen lang op zee, wat is er dan op zo'n schip te doen?

Tel maar eens op. De kapitein en de stuurman, die elkander om de vier uur wisselen in de stuurhut, nacht en dag door. In hun handen bevindt zich het leven van de bemanning en in hun handen wordt het kapitaal van een klein mijschip waard dat daar over de baren vaart. Een fout kan het op een klip doen varen en mist of storm gaat het om het alles niets. Dat is dan twee.

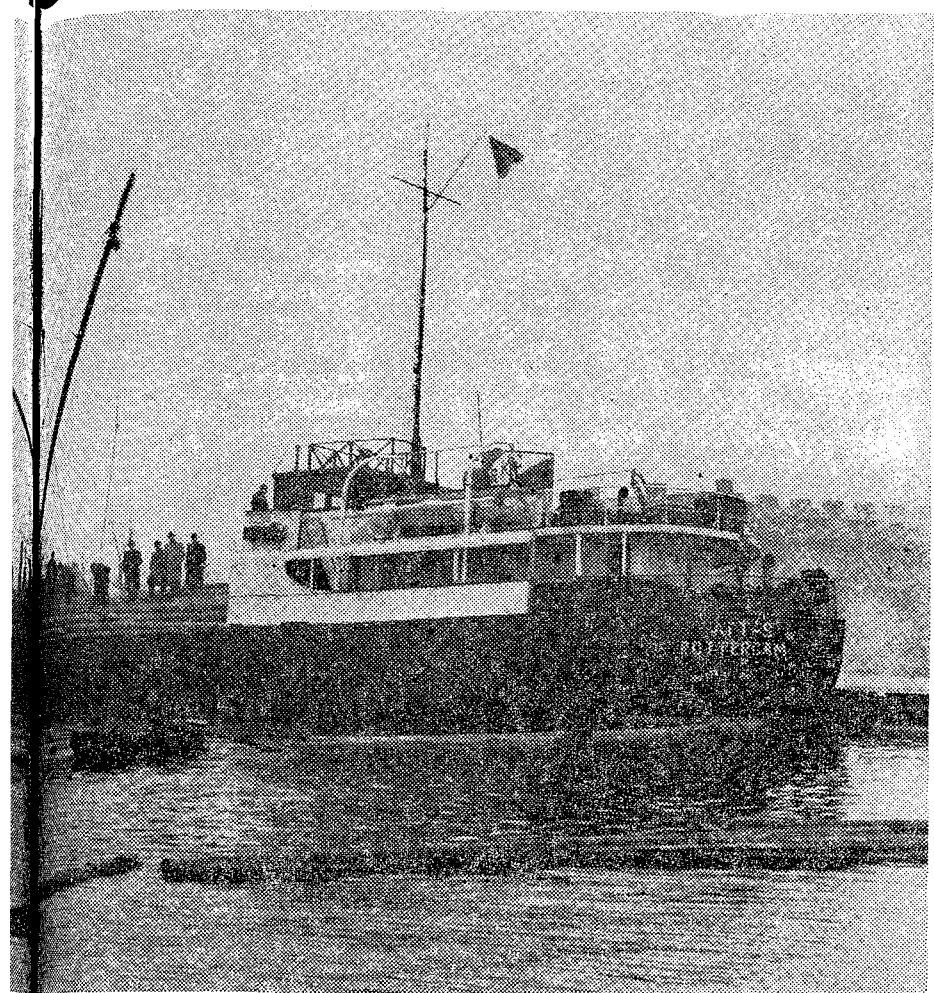
De eerste en de tweede machinist, die elkander ook dag en nacht af. De motor moet draaien. Daar hangt alles van. Heel het schip komt in rep en roer als de motor op halve kracht wordt gecommuniceerd of als de motor wordt stilgezet. Het is er iets aan de hand en dan worden de matrozen zo maar wakker. Alles spoed naar het stuurhuis. Dat is dan vier.

Dan zijn er de vier matrozen, de vier matrozen, o.g.-matrozen, of licht-matrozen. Zij zijn de roergangers, die het roer in de hand houden. Zij lopen dag en nacht door op twee uur op en zes uur af, regelmatig op de c.a.o., onregelmatig in de praktijk. Ze slapen geen enkele nacht op zee onafgebroken. Dat is dan acht.

Ten slotte is er de kok, die voor het eten zorgt en voor de nimmer ontberende koffie. Foei wat drinken die mensen op het schip. En altijd maar koffie. Maar ze zijn er goed van. Achttien dagen lang heeft

ONNALE TROTS

VAART

geschiedenis van nu bijkans kustvaart tot ontwikkeling is (triemasters) is ze overgegaan klom van 200 ton via 400 ton dit moment. Op de Groninger 00 ton toe en het is in deze diepte en diepte van de kanalen kent.

kustvaartvloot, inclusief de 7 het 322256 bruto register ton de gehele Nederlandse koop-

kustvaartvloot stijgende. De spreken een duidelijke taal 0 00 metrieke tonnen. De kust- en bedrijf.

De berichten van de laatste ook we dat de groei niet altijd erover nu te oordelen. In bij- eeluller over een reis, die hem ast nauwere verbinding bracht.

er kans voor gezien 's middags een er menu te serveren en altijd van drie en. Voortreffelijk bereid en even voor- elijk van smaak. Zie dat is dan ne- Er kan er niet één worden gemist.

Er kan er niet één worden gemist. on maar ook al stellen we dit vast, dan nog it niemand iets begrepen van de ver- ijkwoordelijkheid die op de bemanning edent.

en dat bedrag van een miljoen gulden les ons misschien iets. Het is het bedrag schip en lading. Maar op de stuurman de verantwoordelijkheid van heel de ng, het stuwen en het beschermen. Een in de lading kan tot grote ongelukken en.

als maar een schip is ook een huis dat op water vaart. Dat huis is van ijzer en . Dit voortdurend aan de zee, dat is aan water blootgesteld. Elk naadje, elk eurtje, elke beschadiging bij het laden het lossen door snel werkende haven- iders met behulp van de lieren op de en de grijpers van de kranen in de oms tot stand gebracht, geeft aanlei- tot ernstige averij. Het is een voort- de strijd tegen roest en zout dat le- op een schip. Men ziet de matrozen ook altijd lopen met krabber en verf- Men ziet de stuurman steeds door ren naar aantasting van het ijzer.

t is een huiseigenaar door zijn bezit e k, speurend naar afwijkingen, zo loopt p stuurman over het schip, dat hij in op- cht van zijn onmiddellijke chef, de ka- effen, verzorgt. Het is een groot stuk

verantwoordelijkheid dat de stuurman draagt.

Hij is het dan ook die onvoorwaar- delijk gehoorzaamd moet worden. Geen aanwijzing wordt gegeven, of het nu een opdracht is voor de ver- zorging van het schip of een opdracht tot wijziging van de koers, elke aan- wijzing wordt prompt herhaalt. Men geeft het roer aan elkander over en men geeft tegelijk de opdracht door. De aflossing geschiedt model, als de aflossing van een militaire wacht en men herhaalt elke grote of kleine op- dracht. Op een schip wordt niets aan het toeval overgelaten. In al die klei- ne dingen heb ik de verantwoorde- lijkheid van de mannen van de kust- vaart gevoeld.

IK heb ook de gelegenheid gehad met hen te spreken. Op de lange wachten in de nacht. Dan wordt er gevaren louter en al- leen op de kaart en op het kompas. Ik heb in die nachten de spanning gevoeld bij mist en regen, bij onweer en lichte storm. Ja voor mij was het spannend, maar de mannen staan in het routinewerk met de schier te zware verantwoordelijkheid.

Ook heb ik de geestelijk onverzorgde lieden gadeslagen. De zondag op zee is zondag. Zeker, dan wordt er niet ge- verfd en zogenaamd niet gewerkt. Het is inderdaad zondag. De stuurman en de ka- pitein en de matrozen lopen in een opknappertje rond. Het is zondag. Maar van geestelijke bearbeiding komt niets. De wachten gaan door en de verantwoorde- lijkheid blijft. Ik klaag niet over de belo- ningen van deze mensen, want ze zijn goed. Er is een klein kapitaal over te hou- den voor de mannen die maat weten te houden in de havens. Maar geestelijk zijn het vaak mensen zonder roer en zonder aanwijzingen als roergangers. Dan varen ze in de mist of dreigen op de klippen te lopen. Bij goede leiding is de stemming opperbest, maar meet ze niet naar land- maatstaven.

Hoe dit ingrijpt in het leven van deze veelal jonge mensen, begrijpt men als we bedenken dat de mannen van de kustvaart slechts zeer zelden thuis varen. Hier is geen sprake van een retourvaart om de zoveel weken of maanden, maar hier is sprake van een trekkersleven van de ene haven naar de andere. De mannen van de kustvaart komen vaak niet meer dan één of tweemaal thuis in een jaar en dan nog slechts voor enkele dagen. De vakantie wordt gepland als het schip eenmaal per jaar voor reparatie en controle op de hel-

ling moet. Wil de kapitein van de kust- vaart (evenzo de stuurman) eens werkelijk een ogenblik vrij zijn, dan doet hij verstan- dig van het ene schip af te monstereën om enkele maanden later op een ander schip aan te monstereën. Het contact met thuis geschiedt langs de postweg, die in verband met het trekkende leven ook nog maar zeer onregelmatig is. De gevolgen voor kerk en burgerlijk leven zijn daarmee in overeen- stemming.

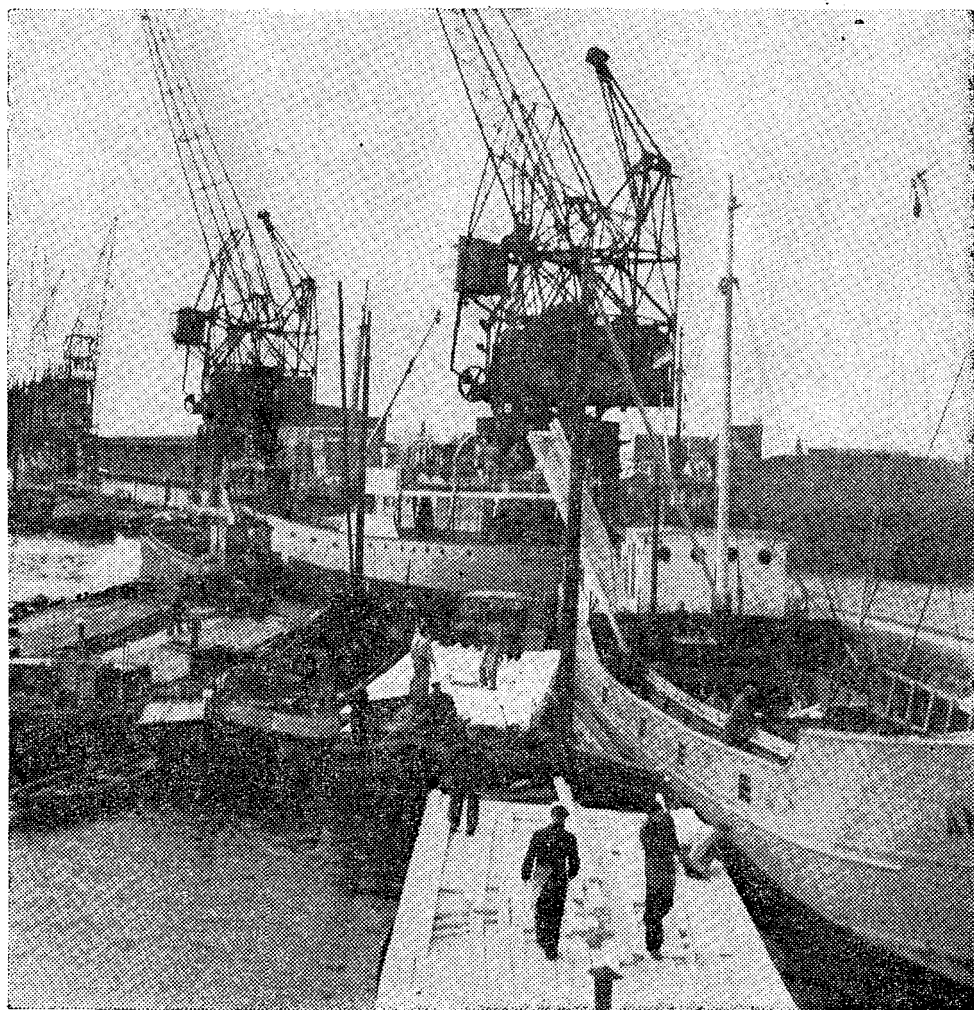
Voor politiek voelen de mensen niets. De zee enerveert hen. Ze spreken over de zee. De nieuwsberichten brengen hen telkens weer bij de onenigheden in de wereld. „Ze kletsen er maar wat op los,” zeggen deze mensen van de daad. In de spannende no- vemberdagen van Suez en Hongarije heb- ben ze het verloop van de dingen met spanning gevolgd. Maar alleen, zoals men mij mededeelde, omdat men bij het even- tueel uitbreken van een oorlog toch er- gens moest kunnen binnenvallen. De poli- tiek is, „zwijnerij”, zeggen ze met een ty- pisch germanistische uitval.

* * *

WAT heb ik een respect gekregen voor deze jonge mannen bij de kustvaart. Kerels met een uithoudingsvermogen om van te watertanden. Met een durf om er naar te verlangen, een durf die hen tot het dragen van verantwoordelijkheid in staat stelt. Maar ik heb ook in een wereld van geestelijke armoede gezien bij deze jonge kerels die toch allemaal Nederlandse kiezers zijn, naar wier stemmen wij henge- len als de verkiezingen in aantocht zijn en waarvoor wij het schipperscomité in actie hebben.

Maar wat hebben we aan hen ooit ge- daan? Hebben we er ooit aan gedacht hen eens van voorlichting en van geestelijke verzorging te voorzien, politiek noch ker- kelijk? Ik geloof van niet. Het gevoel is mij bekropen dat indien we er nooit iets aan doen we hier voor een verloren zaak staan. We denken aan deze groep mannen in de branding van ons Nederlandse be- staan niet.

Ja, ik heb ze gezien en gepeild, deze robuste sterke jongens van de kustvaart, met spieren als kabeltou- wen, als ze de kabels vieren bij de aankomst en het vertrek van de coas- ter in de vreemde havens. Voor mij in mijn journalistenbestaan zijn zij als schepen die in de nacht voorbijvaren. In dit artikel wordt ge er misschien op deze wijze ook even bij bepaald. Maar bidt met mij voor hen, dat zij tenminste mogen hebben warm voe- lende vaders en biddende moeders. En hebben we politiek ook hier niet een roeping?

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-
BROOD

Uw bakker
Uw dokter

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

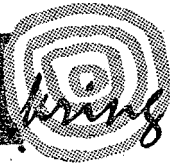
Het „schild” mag niet verzwakt worden

• Vervolg van pag. 4

Oostzee, om een aantal van 12 divisies voor West-Duitsland, 14 voor Frankrijk, 5 voor de Benelux, 5 Amerikaanse en 4 Britse. Totaal 40. Daar het Britse aan- deel inmiddels reeds is gereduceerd en mogelijk nog verder zal afbrokkelen, lijkt uiteindelijk een aantal van 38 of 39 voor de hand te liggen, parate en snel mobilisabele. In hoeverre mobilisabele op langere termijn nog een rol zullen spelen hangt van de overige strategi- sche conceptie af, want dan gaat het meer om een algemene oorlog met de zwaarste A- en H-wapens. Thans is de geplande sterkte zo, dat hiermede lokale conflicten, die nog niet het gebruik van atoomwapens rechtvaardigen vanwege het gevaar voor een algemene, thermo- nucleaire oorlog, met conventionele wa- pens kunnen worden beslecht ofwel, dat door de preventieve werking van hun vermogen in dit opzicht ook lokale agressie door Moskou niet meer geris- keerd kan worden op straffe van ge- eigeende tegenactie d.w.z. een actie waarvan de hoe-grootheid en aard in harmonie is met de waarde van het met agressie bedreigde object: een beperkte inzet van middelen met een beperkt doel. Politiek en instrument der politiek zijn dan in harmonie met elkaar en dat is het enige juiste beginsel dat door de eeuwen heen heeft gegolden en dat door Von Clausewitz in zijn bekende werk „Vom Kriege” duidelijk is uiteen gezet.

De kentering in het Westerse strategische (en daarmee harmo- niërende politieke) denken is ver- heugend. Zij drukt het extremisme naar de achtergrond terug en be- vordert daarmee de stabiliteit van van de wederzijdse krachtsverhou- dingen ten bate van de vrede.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Scheepsbouwwerken A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. W. J. SCHULING'S HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400.3029
(na 18 uur Delden, K 5497-447)

Vraagt steeds

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60. Tel. 94152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

A. VAN DER WERFF

Scheepsbouw en Bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, wáár U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen

Lawick Allée 88

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uitsers' scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER VARSSEVELD

N.V. Houthandel

Luttekepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon
K 3410-2109

Harderwijk

J. BUIJSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

Rotterdam v/m IJsselmonde. Tel. 71815.

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121
Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantiën — Levensverzekeringen en
lijfrenten
Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke
leningen.

HOUTHANDEL

FA. K. J. BOS & ZOON

KAMPEN — SPOORKADE 21 — Telefoon 05292-2020

ARJOS STUDIE-CONFERENTIE

Ernst en luim gaan op een studieconferentie samen. Bij de maaltijden treedt vooral het laatste element sterk naar voren.

Het
beginsel
van de
praktijk
en de
praktijk
van het
beginsel

DE jaarlijkse studieconferentie van de Arjos, die op 11 en 12 oktober j.l. in „Ons Centrum” te Dribergen werd gehouden mag als zeer geslaagd worden betiteld. De handdruk, die de beide referenten, prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch aan het eind van de conferentie wisselden en het krachtige applaus, dat hierna uit de zaal opklonk vormden hiervan een duidelijke onderstreping.

Twee dagen lang hebben Arjos-leden uit het gehele land met elkaar gediscussieerd over het onderwerp „Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel”. Het is wel gebleken, dat het Arjos hoofdbestuur door dit onderwerp aan de orde te stellen wel een zeer goede keus heeft gedaan. Onder de zeer deskundige en we zouden ook willen zeggen zeer vriendschappelijke leiding van de beide referenten zijn een aantal centrale problemen van de A.R.-politiek doorgepraat. We hebben de stellige indruk, dat bij de behandeling van deze vragen op de clubs de vruchten hiervan duidelijk aan de dag zullen treden.

Het was prof. Zuidema, die het eerste deel van dit onderwerp voor zijn rekening nam. Op glasheldere wijze zette hij uiteen, dat beginselen het menselijke regeren. Ook als men ontkent uit een beginsel te willen leven, zoals de nihilist, dan leeft men zijns ondanks toch uit een beginsel; nl. dat, dat er geen beginselen zijn. De consequenties daarvan komen duidelijk aan de dag b.v. bij het tolerantievraagstuk. De nihilist zegt dan: laat ieder toch zijn gang gaan, het is alles toch niets waard. Door deze houding staat hij weerloos tegen de rode tyrannie, welke, eenmaal aan de macht gekomen ook hem de mond snoert. De doorbraak is van mening, dat het politieke leven alleen maar zakelijk kan worden beschouwd. God heeft daar niets mee te maken. Dat is in de grond van de zaak secularisatie en de herleving in protestants gewaad van de oude scheiding tussen „natuur en genade”. Men zegt dan wel in theorie, dat men geen enkel beginsel wil, maar in de praktijk doet men mee in de P.v.d.A. en slijkt met huid en haar de socialistische beginselen. Het tragische daarbij is, dat de doorbraak-christen als christen geen enkele positieve bijdrage in de P.v.d.A. levert.

Naderend afscheid in Drente

HET volgend jaar zal de heer H. Dekker uit Hoogeveen, die jarenlang voor de A.R.-partij zitting heeft gehad in het college van gedeputeerde staten van Drenthe, afscheid nemen van het politieke leven in Drenthe.

Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het provinciaal comité van A.R. kiesverenigingen in Drenthe, heeft de heer Dekker laten weten, dat hij bij de verkiezingen van het volgend jaar niet weer wil voorkomen op de kandidaatlijst van de provinciale staten van Drenthe, hetgeen dus tevens inhoudt, dat de heer Dekker zijn functie als gedeputeerde zal neer leggen.

Acht jaren lang heeft de heer Dekker deel uit gemaakt van het college. De tweede zetel in het college werd na de verkiezingen van 1950 door hem ingenomen, toen het aantal leden van dit college van vier op zes werd gebracht.

De heer J. Smaljenbroek te Assen, die voorzitter is van het provinciaal comité in Drenthe, sprak de heer Dekker waarderende woorden toe en gewaagde van dankbaarheid voor de vele werkzaamheden, die de heer Dekker voor de partij verrichtte.

Voorts werd tijdens deze bijeenkomst bekend gemaakt, dat een conferentie in voorbereiding is voor predikanten, leraren en andere groepen. Ook zullen de Drentse kiesverenigingen worden ingeschakeld bij de landelijke actie abonnees te werven voor Nederlandse Gedachten.

Er werd ook uitvoerig van gedachten gewisseld over de positie van de partij, waarover het woord werd gevoerd door mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het centraal comité. De heer J. Tjalma, burgemeester van Hoogeveen en lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, gaf een overzicht van de verschillende aspecten van de ingediende Rijksbegroting.

Daartegenover stelde prof. Zuidema de antirevolutionaire gedachte, dat het gehele leven religieus bepaald is en dus op God betrokken moet zijn. Neutraliteit is onmogelijk omdat de mens het niet is: hij gaat altijd naar God toe of van Hem af, een andere mogelijkheid is er niet.

Naar aanleiding van enkele vragen verklaarde prof. Zuidema een tegenstander te zijn van de subsidiëring van kerkbouw. Hij verwees naar de profeet Haggai, die het volk laakt omdat het zelf in mooie huizen woont en de zorg voor het Huis des Heren maar op zijn beloop laat. Kerkbouw is niet een zaak van algemeen belang en daarom ontbreekt de rechtsgrond voor subsidiëring door de Overheid. De kerk is er voor de cultus, God komt daar samen met zijn volk. En wat dat kosten moet, moet dat volk betalen. Het is ronduit een belediging voor de Kerk belastinggeld waarvoor o.a. ook een atheïst heeft bijgedragen te bestemmen voor kerkbouw. Komt God zo aan zijn eer?

De consequenties zijn ook allermindst aangenaam. Als men een protestantse kerk subsidieert dan moet dit (immers gelijke monniken, gelijke kappen) ook geschieden voor R.K. kerkbouw (denk in dit verband dan eens over wat de Catechismus zegt van de mis) en voor „bezienshuizen” van het Humanistisch Verbond. De parallel, die getrokken werd met het jeugdwerk, maatschappelijk werk gezinszorg e.d. kon prof. Zuidema niet aanvaarden. De overheid subsidieert daar omdat bij gebreke van particulier initiatief de overheid deze taken zelf zou moeten aanvatten. Nu de maatschappij het zelf doet kan het billijk geacht worden, dat de overheid een ruggeleuning geeft. Dit geldt echter niet voor kerkbouw. Ook de hoge stedenbouwkundige eisen van de overheid kunnen slechts bij uitzondering als argument pro worden gebezigd, aldus prof. Zuidema, want wij accepteren deze eisen ook zonder subsidie voor woningen en andere gebouwen.

Drs. Hazenbosch gaf een breedvoerig overzicht van de A.R. sociaal-economische politiek. In een goed gedocumenteerd betoog passeerde achtereenvolgens de revue: de overheidstaak t.a.v. het sociaal-economische leven in het algemeen; de medezeggenschap der werknemers in onderneming en bedrijfstak, de loonpolitiek, de prijspolitiek, de huurpolitiek, de landbouwpolitiek, de belastingpolitiek en de bezitsvorming.

Het behoud van de ondernemingsgewijze productie is een belangrijk punt in het A.R. program. In dat licht bezien is de medezeggenschap van de werknemers zo belangrijk. Hoe ver deze moet gaan is nog niet te zeggen. Het is een lange weg en door de ervaring moeten we leren. Van primaire betekenis is het veranderen van de mentaliteit van werkgevers en werknemers.

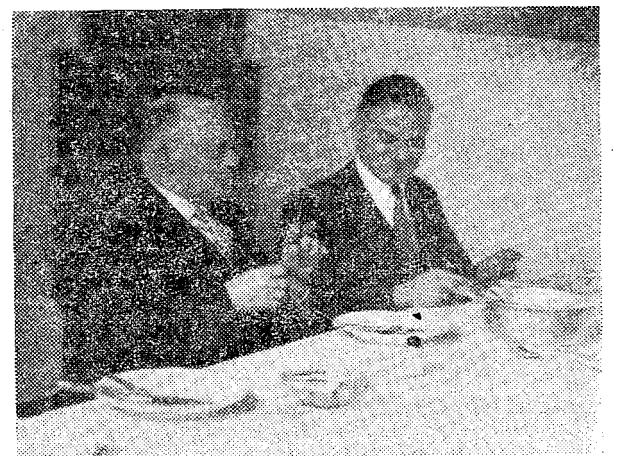
De heer Hazenbosch onderstreepte nog eens, dat de A.R. partij een volkspartij is. De christelijke grondslag is het beheersende gezichtspunt.

Naar aanleiding van een gestelde vraag lichtte hij toe, dat zowel ondernemers- als arbeidersvakorganisaties het recht hebben te adresseren bij de regering over de sociaal-economische politiek. Dit is eenvoudig hun terrein.

Het is jammer, dat door de A-griep de opkomst ter conferentie wat minder was dan verleden jaar. Maar de referaten komen binnenkort in druk verkrijgbaar, terwijl er ook een verslag van de besprekingen wordt gemaakt.

Ieder kan dus volledig op de hoogte komen van het op deze studieconferentie verhandelde.

Tenslotte willen wij nog vermelden, dat een deel van de conferentie werd bijgewoond door mr. W. R. van der Sluis secretaris van de A.R. partij en burgemeester A. Warnaar van Waddinxveen, hetgeen door de Arjos zeer op prijs is gesteld.

Prof. Zuidema en Drs. Hazenbosch bezig met de versterking van de inwendige mens

Socialistisch landbouw- perspectief: socialisatie!

ONLANGS werd in dit blad reeds de aandacht gevestigd op de nieuwe publikatie van het wetenschappelijk bureau van het N.V.V.: Wenkend perspectief. Het boek bevat een studie over de inkomens- en vermogensverdeling. De inhoud legt getuigenis af van de zorg om tot een — in de gedachte van de opstellers — rechtvaardige verdeling van de verdiensten en het bezit van de Nederlandse burgers te komen.

Een kritische bespreking van dit boek ligt thans niet in ons voornemen. Even hebben we de lust in ons voelen opkomen om een relaas te geven van alle voorgestelde maatregelen, wettelijke regelingen, instituten, wetenschappelijke en statistische bureaus, controle-instanties, fondsen, enz., enz. om tot de aangeduide verdeling van inkomens en vermogens te komen. Het zou een zeer lange lijst geworden zijn! Met als gevolg een verdere vergroting van de overheidsinvloed. Alleen dit resultaat moet ons reeds tot grote waakzaamheid nopen.

Maar we hebben om verschillende redenen van dit plan afgezien. Slechts op één uitspraak in het omvangrijke boek willen we voor ditmaal de aandacht vestigen, n.l. het wenkend perspectief van de socialisatie van de grond.

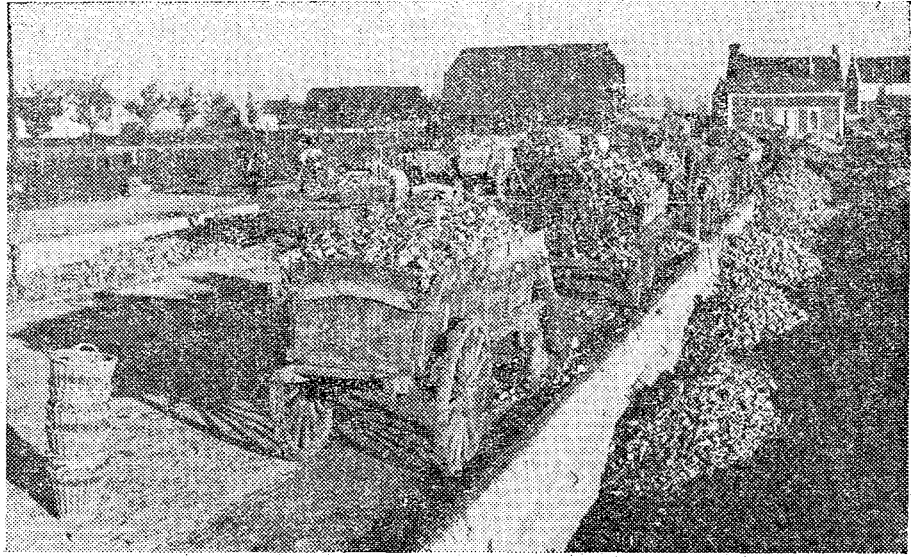
Weer socialisatie

In: De weg naar vrijheid, het rapport van de Plancommissie van de Partij van de Arbeid, enige jaren geleden versche-

nen, werd in socialistisch perspectief de socialisatie ook gepropageerd. Over de socialisatie van de grond werd toen het volgende gezegd. „Tenslotte zal het voor en tegen van een socialisatie van de grond, zowel cultuur- als bouwgrond, vanzelfsprekend onder behoud voor de landbouw van de particuliere bedrijfsvorm, zowel uit een oogpunt van rationeel gebruik en produktie als van rechtvaardige inkomensverdeling ernstig moeten worden onderzocht” (blz. 37).

Een jaar of zeven, acht geleden was men in socialistische kring dus van oordeel dat er op het vraagstuk van de socialisatie van de grond nog eens ernstig moest worden gestudeerd. Er was dus een kansje dat verdere afweging van voor- en nadelen van deze socialisatie zou leiden tot de conclusie dat het maar niet gebeuren moest. Helaas wordt deze kans echter wel uiterst klein! Want er komen blijkbaar steeds meer socialisten klaar met hun studie over de socialisatie en het resultaat is steeds positief. De grond moest eigenlijk gesocialiseerd worden.

Zo heeft prof. Schermerhorn enige maanden geleden onomwonden zijn voorkeur voor socialisatie van de cultuurgrond uitgesproken. Minister Mansholt is hem in de Eerste Kamer op dit punt bijgevalen. Als derde die met het vraagstuk klaar is gekomen meldt zich nu dr. Vondeling. In hoofdstuk X van het „Wenkend Perspectief” behandelt dr. V. de prijs- en pachtpolitiek in de landbouw. Bij de bespreking van de wenselijke maatregelen op dit gebied komt hij o.m. tot de conclusie dat ten opzichte van de verdelingspolitiek in de landbouw socialisatie van de bodem als de meest

De tijd van de bietencampagne is weer aangebroken.

doelmatige oplossing moet worden gezien.

De schrijver voegt er aan toe dat het echter wel vaststaat dat de politieke situatie daarvoor nog niet rijp is.

Hier is dus de beslissing genomen. De bodem moet gesocialiseerd worden. Dat is het resultaat van de studie. Maar nu wenkt het perspectief om de politieke situatie zodanig te beïnvloeden dat de meningen er voor rijp worden.

Wij die op principiële en praktische gronden ons verzetten tegen het brengen van de cultuurgrond in handen van de Staat, weten dus wat ons te doen staat. En dat is de politieke meningsvorming zodanig te beïnvloeden dat het Nederlandse

volk nooit rijp wordt voor dit geopend socialisatie-perspectief.

Prof. dr. W. Rip.

uw **ZENUWEN**
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend
maar genezend
het zenuwpreparaat dezer tijden

(Advertentie)

Nederlandse bedrijven in woord en beeld

Toenemende belangstelling voor

HOMOEOPATHIE

NOG steeds zijn er talloze mensen, die nauwelijks van de homoeopathische geneeswijze hebben gehoord, laat staan dat zij er enig begrip van hebben. En toch is het van het grootste belang, dat allen die met ziekte hebben te kampen (en dat hebben wij toch allemaal op zijn tijd) weten, op welke wijze en met welke resultaten de homoeopathie de aanslagen op onze gezondheid poogt te bestrijden.

Het grondbeginsel van homoeopathie zou kunnen worden uitgedrukt in de latijnse spreuk „similia similibus curentur” (d.w.z. de ziekte wordt door het haar gelijksoortige middel genezen). De ontdekker van deze regel en daarmee de grondlegger van de homoeopathie is de Duitse arts Dr. Christian Friedrich Samuel Hahnemann (1755-1843). De resultaten van de destijds in zwang zijnde geneeskundige methode hadden hem geheel onbevredigd gelaten. Daarom zocht hij nieuwe wegen en daarbij ontdekte hij, dat er tussen de ziekte en het geneesmiddel een specifieke betrekking bestaat, uitgedrukt in bovenstaande regel. Belangrijk is, dat de homoeopathie uitgaat van de natuurlijke geneeskraft van het levende organisme. Met de homoeopathische geneesmiddelen wordt getracht een invloed ten goede op het zieke organisme uit te oefenen. Ook de gewone geneeskunde of schoolgeneeskunde gebruikt vele medicijnen. Deze schoolgeneeskunde is er vaak, hoewel niet altijd, op uit, de onaangename symptomen weg te nemen. Deze allopathische methode staat dan tegenover de homoeopathische geneeswijze, die altijd getracht heeft het natuurlijk genezingsproces door kleine doses van homoeopathisch bereide en verdunde geneesmiddelen te ondersteunen.

Deze methode, hoewel de tastbare bewijzen van haar deugdelijkheid allerwege voorhanden waren, heeft tegen veel wanbegrip en vooroordeel de strijd moeten voeren. Het is echter verheugend, dat de homoeopathie in toenemende mate begrip en steun mag ontmoeten.

Als enige tastbare voordelen van de homoeopathie kunnen nog worden genoemd: 1. de fijn gedoseerde geneesmiddelen brengen geen schadelijke nevenwerkingen teweeg, zodat geneesmiddel-vergiftingen, die bij de allopathische geneeswijze nog wel eens voorkomen, geheel onbekend zijn. 2. ook bij onbekende ziekten en in gevallen waarin de diagnose niet met volle zekerheid kan worden gesteld, kan de homoeopathie dadelijk aangewend worden. 3. ziekte-toestanden kunnen behandeld en genezen worden, die door de oude school gewoonlijk naar de chirurg worden verwezen. 4. het is een zeer eenvoudige methode.

Er is in Nederland een groeiend aantal homoeopathische artsen, hoewel het nog steeds niet mogelijk is, hen universitair te onderrichten. In het buitenland, waar wel homoeopathische leerstoelen zijn, moeten zij hun kennis gaan halen. Een leerstoel in Nederland behoort dan ook tot de eerste programmapunten, telkens weer ook in de Staten-Generaal bepleit. Door het geven van een cursus wordt zoveel mogelijk getracht in deze leemte te voorzien.

Bijna 50 jaren

Nederlandse homoeopathische geneesmiddelen

TOEN in de vorige eeuw hier te lande enige artsen de homoeopathische geneeswijze gingen toepassen en zij recepten van homoeopathische geneesmiddelen voorschreven, moesten deze worden ingevoerd uit Duitsland, waar enige speciaal voor homoeopathie ingerichte apotheken gevestigd waren. De Nederlandse apotheker was niet ingesteld op bereiding en aflevering dezer geneesmiddelen en had er bij zijn studie aan de universiteit geen kennis van genomen.

Een der oudste homoeopathische artsen, Dr. N. A. J. Voorhoeve (1854-1922), ijverde voor een homoeopathisch ziekenhuis (werd in 1914 geopend), voor een Nederlands Homoeopathisch Artsenijboek (verscheen in 1913) en voor een Nederlandse Homoeopathische Apotheek.

Op 1 februari 1909 was het de tweede zoon van deze bekende promotor der homoeopathie die te 's-Gravenhage een apotheek opende, waar uitsluitend homoeopathische geneesmiddelen zouden worden bereid en welke apotheek tot doel had, de homoeopathische geneesmiddelen ook voor vele andere apotheken te bereiden. De eis, aan homoeopathische geneesmiddelen gesteld, is, dat zij in een speciaal daartoe ingerichte apotheek worden bereid en dit kan, behalve door de speciale geneesmiddelen (vele worden in de allopathische geneeskunde niet gebruikt) ook door het groot aantal soorten en verdun-

ningen praktisch alleen deugdelijk in een centrale inrichting geschieden.

Na te Leiden in 1906 tot apotheker te zijn bevorderd, werkte apotheker C. Th. Voorhoeve in een drietal homoeopathische apotheken in Duitsland, om zich grondig op de hoogte te stellen van de bereiding der homoeopathische geneesmiddelen.

De apotheek werd gevestigd in het pand aan de Frederik Hendriklaan 72, later genummerd 102. Dit voldeed geheel aan de te stellen eisen, doch bij het toenemende gebruik van homoeopathische geneesmiddelen werd het pand op den duur te klein en werd de mogelijkheid van verplaatsing naar een groter pand overwogen.

Inmiddels was in 1919 het apotheekbedrijf omgezet in een vennootschap onder firma en werd apotheker W. D. Valkis als firmant opgenomen.

In 1939 gelukte 't, het aan de overzijde gelegen dubbele pand Frederik Hendriklaan 85 te kopen en te verbouwen. Op 22 april 1940, dus slechts een paar weken voordat ons land in oorlog kwam, werd het in gebruik genomen.

Hier is de apotheek nog gevestigd. Er werken momenteel 20 personeel-liden, waaruit wel blijkt, dat het een bedrijf van grote omvang is. De levering geschiedt door het gehele land. De uitstekende outillage staat er borg voor, dat de geleverde medicijnen aan de hoogste eisen voldoen.

Eerste Nederlandsche Homoeopathische Apotheek
C. TH. VOORHOEVE & Co.

Frederik Hendriklaan 85

's-Gravenhage

Wij hopen, D.V. met onze kinderen en kleinkinderen, 24 oktober a.s. met grote dankbaarheid te gedenken dat wij

50 jaar

getrouwd zijn.

P. VERBEEK Lzn
J. VERBEEK—DRIEBERGEN

Hoorn
Joh. Poststraat 49.

Receptie 24 oktober a.s. van 16.30 uur tot 18.—uur in Hotel „De Doelen”, Achterstraat, Hoorn.

Mijnheer Meulemans was getuige!

En niet voor niets.... want aan hun oude verzekeringsvriend hadden ze veel te danken. De vader van de bruid vertelde nog eens hoe het gegaan was: „We stonden daar aan die wieg, en Meulemans feliciteerde me met mijn pasgeboren dochter.... tja, en toen begon hij over die Uitzetverzekering. Kom Meulemans, zei ik, ze is er net... zover is het nog lang niet. Maar ja, we hadden al meer goede adviezen van hem gehad, dus we dachten er nog eens over. Enfin.... we hebben het toen toch maar gedaan, en nu plukken jullie er de vruchten van. Daarom.... een toast op Meneer Meulemans, én op zijn Maatschappij, de „1845”!”

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

N.V. Merwestroom
Dordrecht
ELEKTRICITEIT

GEEF DIT BLAD DOOR

UIT PERS EN PERIODIEK

Botsende meningen: GEEN ARMOEDE

Hoog tijd

De brochure van drs. G. Puchinger „Minister Zijlstra en de A.R.-Partij” heeft tal van reacties uitgelokt.

De Volkskrant (r.k.) schrijft o.m.:

„Wat wil deze anti-revolutionaire met dit zijn eigen christelijke partij ondernemende geschrijf bereiken? Hij is tegen A.R.-medewerking aan „de rooms-rode coalitie onder leiding van de oude socialist W. Drees”. Het is niet onbegrijpelijk, dat deze kreet, nu kort achter elkaar, uit twee brochures van Anti-Revolutionaire bezwaarden opklinkt. Allerlei uitlatingen van leidende figuren in de A.R. over een „geruisloze socialisatie”, die aan de gang zou zijn, moesten tot dergelijke activiteiten aansporen.

Maar waar loopt dit alles op uit? De schrijver van de jongste brochure zegt één ding waarmee we het volkomen eens zijn: „Neemt men deel aan een kabinet dan moet men als kamerfractie óf loyaal steunen óf zich openlijk tegenover het kabinet plaatsen, als men eigenlijk het kabinet weg wenst. Minister Zijlstra heeft hier recht op klare taal”. Die klare taal blijft niettemin uit. De A.R. ageerde tegen de huurblokking, maar koos haar motieven zo zorgvuldig, dat de A.R.-ministers desondanks konden blijven zitten.

Dat geeft minister Zijlstra de gelegenheid om in een moeilijke tijd een van de zwaarste departementen te blijven beheren. Hij doet dat knap. Elke partij zou zich gelukkig prijzen met een dergelijke jonge briljante geestverwant. Wie ogen heeft om te zien, beseft ook dat minister Zijlstra het uiterste doet om de overheidsbemoeiing binnen de grenzen te houden van de taak die de staat in een moderne volkshuishouding moet hebben. Maar uitgerekend vanuit zijn eigen kring komt er dan weer een boekje met allerlei politiek-verdachtmakende kritiek op de figuur Zijlstra.

Heeft men bij de A.R. dan nog betere mensen? De schrijver zegt zelf, dat prof. Zijlstra de enige A.R.-man was, die deze taak kon vervullen. En zo staat dit boekje vol met onbehagen zonder duidelijk uitzicht op iets anders. De schrijver constateert spanningen binnen de A.R.-fractie en geestverwanten in het kabinet, spanningen ook binnen de partij zelf. De oplossing zou moeten liggen in nieuwe studie op „de beginselen.” Maar onderwijl vraagt deze dynamische tijd toch al op dit ogenblik om moedige leiding en een praktisch aandeel van de christelijke staatkunde.

Wij hopen dat de krachten in de A.R. die dat beseffen, alsnog weer nieuw elan aan deze christelijke partij kunnen geven. Het wordt hoog tijd.”

Rijkdom?

De Leeuwarder Courant (soc.) schrijft, na herinnerd te hebben aan de brochure van de hoogleraren Donner en Mekkes van enkele jaren geleden, o.m.:

„De brochure van dr. Hommes kan men moeilijk goedgeschreven noemen en zij munt ook niet uit door een brede beschouwing of een rustige opbouw. Het is een boekje vol felle exclamaties en zenuwachtige beschuldigingen. Ongetwijfeld zit er een geprangd gemoed achter, maar de uiting wordt eerder door de hevigheid van de emotie verstoord dan gesteund.

Dr. Hommes heeft zijn partij innig lief en denkt er niet aan haar te verlaten, maar hij ziet haar op de doolweg vervallen en roept haar nu tot de oude paden terug. Zijn voorliefde gaat duidelijk uit naar uiterst rechts.

Méer gehoor zal zonder twijfel een derde brochure uit a.r. kring krijgen: de titel is „Minister Zijlstra en de A.R. Partij” en een van de knapste jongeren uit deze partij, drs. G. Puchinger, heeft haar geschreven. Ook hier een tekening van de situatie binnen de A.R. Partij, ook hier de duidelijke erkenning van gevoelens van onbehagen, ook hier de vaststelling van het bestaan van vleugels, ook hier de bewering dat er te veel aan het machtsstreven der socialisten zou zijn toegegeven.....

Het feit van de verschijning van drie zulke brochures zal door sommigen ten onrechte worden uitgelegd als een teken dat de A.R. Partij op breken staat of door innerlijke tegenstellingen wordt verscheurd. Natuurlijk komt er een sterke mate van politieke onzekerheid in tot uiting, maar bestaat deze onzekerheid ook niet in het liberalisme en socialisme, wanneer men daar op hoog niveau tot zelfonderzoek overgaat? Deze brochures zijn ook een uiting van geestelijke activiteit en van politiek verantwoordelijkheidsgevoel, evenals dat indertijd de discussie van dr. Dippel en ds. Ruitenbergh in „Wending” was. Het behoort geen armoede, het kan rijkdom zijn, wanneer de meningen binnen eenzelfde kring eens duidelijk en oprecht botsen.”

Openhartig

Uit de artikelen, welke De Rotterdammer (chr. nat.) aan de brochure gewijd heeft citeren we:

„Stromingen en groeperingen: drs. Puchinger vindt er geen doekjes om; hij is van mening, dat men binnen de A.R. Partij moet leren, nuchter te onderscheiden in een rechtvleugel, een middengroep en een linkervleugel.

Niet, dat zulks een nieuw verschijnsel zou zijn: „Het is nu eenmaal een feit, dat er altijd binnen de A.R. Partij stromingen hebben bestaan, ondanks de meestal centrale leiding die er gegeven is. Het rechts-midden-links-probleem is er altijd geweest. Zeer globaal gesproken zou men kunnen zeggen, dat via Abraham Kuyper aanvankelijk

vooral de rechtvleugel leiding gaf aan de partij, dat onder Colijn de middengroep meer naar voren kwam, terwijl vandaag via Zijlstra de linkervleugel grotere invloed op de koers uitoefent dan ooit is geschied.”

Laten wij, zo schijnt de schrijver zijn lezers te willen toeroepen, laten wij toch aan de orde stellen de vraag: welke stromingen doen zich in feite binnen de A.R. Partij voor, wat zijn hun wensen en doeleinden alsmede hun actuele uitgangspunten?

Onzerzijds zouden wij hier al dadelijk willen opmerken, dat deze erkenning van de aanwezigheid van onderscheidene opvattingen binnen de A.R. ons waardevol voorkomt. En het is goed, dat daarover eens een onbevangen en openhartig gesprek wordt gevoerd.....

Erkenning van verscheidenheid en een open gesprek daarvoor voorkomen verwijdering. Wij kunnen dit te geder stellen, omdat bij een principiële partij als de A.R. Partij het niet de meningsverschillen zijn, maar de onderlinge en wederzijdse gezindheid die beslissend is.”

Links-rechts

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant, (chr. nat.), die in een aantal artikelen breedvoerig op de brochure is ingegaan, schrijft o.m.:

„Wij willen een facet van de tekening van Puchinger naar voren halen, het facet waarop vooral zijn kritiek zich richt.

Elke partij, aldus is ongeveer het betoog van de schrijver, heeft vleugels, rechts, links en middengroep. Wat men onder deze begripsbepaling moet rekenen is niet duidelijk, ofschoon in de A.R.-partij deze indeling wel sprekend is. Men verstaat daarvoor dan dat de rechtergroep zich sterker op het principe richt en de linker groep zich meer op de praktijk richt en naar oplossingen streeft. De middengroep zal dan tot het meer rustige behoudende deel moeten worden gerekend.

Nu deelt Puchinger Zijlstra met een vaart bij de linkergroep in. Argumenten geeft hij daarvoor niet an-

ders dan dat hij vragend zich tot zijn lezers richt of prof. Zijlstra wel klaar is met de beginselen.

Nu hebben wij het gevoel dat het met het links en rechts in de partij is als met het links en rechts in de grote politiek. Oorspronkelijk heeft de uitdrukking geen andere betekenis dan het rechts en links van de kamervoorzitter zitten van de groepen in het parlement. Allengs heeft het echter inhoud gekregen, zodat rechts en links bij ons nu betekenen: rechts de partijen die van een godsdienstige en links die van een niet-godsdienstige levensbeschouwing uitgaan.

Het doortrekken van die lijn in partijverband plaatst ons voor vrij vervelende consequenties. In de A.R.-partij moet men er toch van uitgaan dat allen anti-revolutionair zijn, dat wil zeggen dat allen de grondbeginselen van de partij aanvaardt en een indeling bij links moet haast veronderstellen dat bij dergelijke groepen minder gebondenheid aan beginselen aanwezig is dan bij hen die rechts staan ingedeeld. Waar men dan met de middengroep terecht komt is helemaal moeilijk te zeggen. De indeling ligt ons daarom niet.

Gepast?

In de Christelijk-Historische Nederlander lezen we:

Dit geschrift is een gelegenheids Geschrift bij de aanvang van het parlementaire jaar: 1957—1958, naar aanleiding van het congres van de A.R. Partij met de Gereformeerde jonge academici.

De schrijver sluit zich aan bij de uitspraak van Prof. Mr. W. F. de Gaaij-Fortman, dat men in de A.R. Partij vrij moet kunnen leven en praten.

Daarvan nu is in dit geschrift een gepast gebruik gemaakt. Wij hopen, dat deze brochure, die tal van artikelen behelst, in veler handen zal komen, omdat wij voor kennis onzer politieke verhoudingen het volstrekt noodzakelijk achten, dat er beseft wordt, wat er alzo in de A.R. Partij omgaat.

EN ONS COMMENTAAR

Openhartig gesprek

Ons commentaar hier ter plaatse wordt niet gegeven op de brochure van drs. Puchinger — de redactie van „Nederlandse Gedachten” zal daarover binnenkort zeker het een en ander op te merken hebben — doch op de persuitingen, die ons onder ogen kwamen.

Duidelijk komt wel naar voren, dat men het er over eens is, dat in een levende democratische partij het onderlinge, openhartige gesprek van grote betekenis is. In het verleden is wel gebleken, dat zulk een gesprek slechts zegenrijk kan zijn. Hoe men dan ook over de brochures, die de laatste tijd verschenen zijn, denkt, ieder A.R. zal het toejuichen, als het onderling gesprek regelmatig voortgang kan hebben.

Dan zal zeker ook blijken, dat er in een volkspartij als de A.R. Partij nuanceringen zijn, doch dat een onderscheiding in linker-, rechter- en middengroep onjuist is. De nuanceringen in de partij zijn zeker ook waar te nemen in de Kamerfracties, doch in het vrijwel steeds eensgezind optreden blijkt wel, dat de tegenstellingen allerminst van dien aard zijn, dat zich moeilijkheden voordoen.

Ook al stelt men de vraag, of het gewenst is de kritiek, welke men heeft, in brochures uit te dragen en of men de wijze, waarop dat gebeurt steeds verstandig kan noemen, zo is er toch geen reden voor zich bezorgd te maken over de gevolgen, welke zulke brochures voor de partij kunnen hebben. Als de leiding van de partij dan maar open staat voor het gesprek. De vele conferenties, welke de laatste tijd gehouden zijn, duiden er op, dat zulks het geval is.

De weinig of niets zeggende recensie in de C.H. Nederlander zou zeker niet waard geweest zijn in deze rubriek te worden opgenomen, indien zij door één woord toch ook weer niet veelzeggend geworden was. Het blad, dat niet kan nalaten, zich af te zetten tegen de A.R. Partij, heeft het nu weer over een „congres van de A.R. Partij met de Gereformeerde jonge academici”. Zulk een congres is NIET gehouden. Er was een conferentie met „jonge academici”. Waarom moet het blad hier het woord „Gereformeerde” inlassen? Wij achten dit ongepast.

BOEKEN en periodieken

Volkskracht door Zelfwerkzaamheid, door Drs. H. J. Bonda. Uitgegeven door Zomer en Keuning te Wageningen. Prijs f 7.90.

ONDER bovenstaande titel is enige tijd geleden van de hand van drs. H. J. Bonda een boek verschenen, dat onze aandacht verdient. In de eerste plaats vanwege het doel dat de schrijver met dit boek heeft nagestreefd.

Steunend op een jarenlange ervaring als koopman en als industrieel heeft de heer Bonda, vanuit zijn Christelijke levensbeschouwing, een praktische bijdrage willen leveren tot het antwoord op de vraag hoe de nationale welvaart het beste kan worden bevorderd.

Hij heeft geconstateerd dat de meningen daarover ook in Christelijke kring, nogal uiteenlopen, zoals o.a. nog eens duidelijk bleek tijdens de in 1952 gehouden Christelijk sociale conferentie. En daarom acht hij het — zeer terecht — van belang dat de discussie wordt voortgezet en daardoor het inzicht in diverse vraagstukken wordt verdiept.

Inhoud

In de tweede plaats verdient het boek in ruime kring aandacht omdat de schrijver zijn licht laat schijnen over tal van actuele onderwerpen.

In het eerste hoofdstuk, dat handelt over „Overheid en Conjunctuur“, komen vragen aan de orde als: Welke taak heeft de overheid bij de zorg voor voldoende werkgelegenheid? Is het geoorloofd dat de overheid terwille van een optimale werkgelegenheid zijn toevlucht neemt tot een stelsel van sterk geleide economie en tot een herverdeling van inkomsten? In het tweede hoofdstuk worden de voor- en nadelen afgewogen van overheidsbeheer of particulier beheer der produktiemiddelen. De door voorstanders van socialisatie naar voren gebrachte argumenten worden met een zekere gretigheid ontzenuwd. Betoogd wordt dat voor Nederland met zijn zeer omvangrijke export, een grote mate van ondernemersvrijheid een essentiële voorwaarde is voor handhaving van onze welvaart op het huidige hoge niveau.

Het derde hoofdstuk bevat een kritische bespreking van enkele wensen welke vooral na de oorlog van de zijde der werknemers naar voren zijn gebracht: winstdeling (de schrijver staat daar zeer gereserveerd tegenover), medezeggenschap (in sociale aangelegenheden wordt dat toegejuicht, in economische aangelegenheden wordt medezeggenschap alleen aanvaardbaar geacht op grond van aandelenbezit) en bezitsvorming (gepleit wordt voor individuele bezitsvorming).

De opvattingen van de schrijver omtrent de wijze waarop de economische medezeggenschap van de werknemers in het bedrijf gerealiseerd zou kunnen worden, worden uitvoerig beschreven in het 3e hoofdstuk dat de sprekende titel draagt: „De mens zij zelf werkzaam“.

De mogelijkheid om de wensen t.a.v. winstdeling, medezeggenschap en bezitsvorming voor de werknemers op een economisch gezonde wijze in vervulling te doen gaan, ziet de heer Bonda in het oprichten van z.g. beleggingsorganisaties door de werknemers zelf. Ook boeren, middenstanders, ambtenaren enz. zouden van deze organisaties lid moeten kunnen worden. De werknemers zouden daarin hun spaargelden moeten bijbrengen en deze (althans voor een belangrijk deel) beleggen in aandelen. Aangezien aan het bezit van aandelen in de regel stemrecht is verbonden, zouden de werknemers op deze wijze (economische) medezeggenschap in de bedrijven kunnen verwerven en tevens winstdeling en bezitsvorming kunnen verwezenlijken. Om deze oplossing zinvol te doen zijn acht de schrijver het wel nodig om door een reorganisatie der Naamloze Vennootschap grotere invloed aan de aandeelhouders toe te kennen.

In twee slothoofdstukken geeft hij dan nog enkele beschouwingen over rechten en plichten van de mens en over onderwijsvraagstukken.

Waar de schrijver aan het eind van zijn boek verzekert dat suggesties en kritische opmerkingen van de lezers over de inhoud van zijn boek op hoge prijs zullen worden gesteld, moge ten besluite van onze bespreking aan deze wens worden voldaan.

Enige kritische opmerkingen

1 Bonda meent — in dit stadium en terecht — algemene invoering bij de wet van de winstdeling voor werknemers te moeten verwerpen.

Bij de over dit standpunt aangevoerde motieven welk hij wel sterk de indruk

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door DINGENANT RIETZANGER

„En zegt ze verder niets, Suus?“
„Nee, verder vraagt ze niets. Maar zij bedóelt er wat mee, Jasper!“

„Als dat waar is, is ze een gifplant,“ zei hij kwaad. „Dan heeft ze een laag karakter, dan is ze een reptiel.“

Suus keek strak voor zich uit. Haar gezicht stond heel ernstig, het leek alsof zij op het punt stond, opnieuw in snikken uit te barsten.

Na een korte pauze zei Jasper:

„Toch moet je heel voorzichtig zijn in je oordeel, Suus. Jij meent wel, dat zij jou denkt te treffen door zo'n vraag te stellen, maar op zichzelf genomen is er geen enkel bewijs voor, dat ze een verachtmaking ten beste wil geven. Jij kunt niet aantonen, dat er achter zo'n schijnbaar onschuldige vraag een liederlijke insinuatie steekt. En daarom zou het kunnen zijn, dat je haar helemaal verkeerd beoordeelt.“

Suus moest toegeven, dat ze geen bewijzen had. Het waren enkel gedachten van haar. Misschien had Jasper gelijk en was zij onrechtvaardig om zo over mevrouw Groteman te denken... Doch in haar hart was zij er volkomen zeker van, dat zij hier geen verissing beging. De hoofdbewoonster had wel derhalve de bedoeling, haar te treffen en wantrouwen jegens Jasper bij haar te zaaien.

Ze spraken er niet meer over. Maar het plan, waar Jasper al enige tijd mee rondliep, hield hem sterker dan ooit bezig. Een eigen huis!

Sparen, sparen! Sparen als een vrek om een kapitaalje bijeen te krijgen en dan door middel van een zware hypotheek een huisje te kopen.

Dat was een geweldige onderneming. Het stond voor hem vast, dat het plan misschien pas na jaren verwerkteld zou kunnen worden. Het was ook mogelijk, dat er nooit iets van in vervulling zou gaan. Hij dacht aan een chauffeur uit Zaandam, die hem kort geleden in De Lucht bij Zaltbommel verteld had, dat hij drieëndertig jaar gespaard had om eigenaar van een huisje in Zaandijk te worden, maar dat hij er nu mee opgehouden was, omdat hij het nooit verder dan een bedrag van negenhonderd gulden op zijn spaarboekje had kunnen brengen. Nu weer was het ziekte, dan weer onfortuin van andere aard, dat hem het spaarveld kostte.

Misschien zou het bij hem precies gaan als bij die chauffeur. Een leven lang sparen, voor een eigen huisje — en nooit aan dat eigen huisje toekomen.....

Maar terwille van de gemoedsrust van Suus zou hij er alles op moeten zetten, zo gauw als het kon een andere woning te betrekken.

Jasper ging weer eens op informatie uit bij het huisvesting-bureau. Hij kreeg er te horen, dat hij geen kans had. Ze waren immers maar met z'n tweeën en hij kon blijven zitten waar hij zat. Voor een gezinnetje van twee personen was het bovenhuis van de Vermeerstraat 73 groot genoeg.

„Maar mijn vrouw kan zo slecht tegen samenwoning, meneer.“

„Dat neem ik aan, meneer. Wij, Hollanders zijn bijzonder op onze vrijheid gesteld. Het zou bijna een uitzonderlijk en abnormaal geval zijn, als u volkomen tevreden was met het inwonen bij een ander. Maar duizenden zijn er slechter aan toe dan u, dat kan ik u wel verzekeren. Heus, u mag niet rekenen op toewijzing van een vrije woning.“

Tevoren had hij geweten, niets te zullen bereiken. Toch stelde hem het antwoord nog teleur. Hij had nu niets meer te hopen. De eerste jaren — hoe lang zou het kunnen duren! — zouden ze genoeg moeten nemen met Vermeerstraat 73, inwonend.

Maar Suus was nu eenmaal bijzonder teerhartig, zij trok zich de dingen altijd zo vreselijk erg aan. Waar een ander om lachen zou, moest Suus over zuchten. Natuurlijk, mevrouw Groteman was geen gemakkelijk mens. Hij had haar destijds behoorlijk de waarheid gezegd — en hij had dat met reden gedaan. Zij had verschrikkelijke buien en hij begreep best, dat de vorige bovenbewoners het hier niet hadden kunnen harden. Feitelijk kwam het haar eer te na, dat zij een deel van haar huis aan anderen moest verhuren. Ze was hoog in haar wapens. Ze voelde zich van een zekere standing. Maar financieel was zij er wel toe verplicht, een deel van haar huis te verhuren; afgezien dan nog van het feit, dat door het gemeentebestuur was uitgemaakt, dat zij best de bovenwoning van haar huis kon afstaan aan mensen, die slachtoffers waren van de woningnood.

dat hij in het algemeen ook een op vrijwillige basis berustende winstdeling per onderneming ongewenst acht. De motivering voor deze zienswijze achten wij, om in de terminologie van de schrijver zelf te blijven zeer pover. Het is mogelijk dat de heer Bonda, getuige zijn opmerking (blz. 60) dat hij de z.g. winstdeling in de vorm van uitkering aan de werknemers van enkele weken loon niet beschouwt als reële winstdeling doch als een gratificatie voor hun ijver en toewijding, het begrip winstdeling in een bijzondere van het normale spraakgebruik afwijkende betekenis, gebruikt. Een fundamentele behandeling van dit vraagstuk zou in zijn boek bepaald op z'n plaats zijn geweest.

2 Wij komen hiermee trouwens op een gemis, dat zich ook bij de behandeling van andere onderwerpen doet gevoelen. Wij hebben het nl. als een gemis gevoeld dat de heer Bonda de diverse onderwerpen die hij met name in het 3e en 4e hoofdstuk behandelt, niet gesteld heeft tegen de achtergrond van een bezinning op de volgens hem juiste en gewenste verhouding tussen arbeid, kapitaal en leiding in de onderneming.

Indien dit zou zijn geschied (en het besprokene tijdens de Chr. Sociale Conferentie biedt daartoe zeker aanknopingspunten) dan zouden de gesuggererde oplossingen voor de verwezen-

lijking van economische medezeggenschap en winstdeling, waarschijnlijk niet beperkt zijn gebleven tot de verwerving van aandelen via door werknemers zelf op te richten beleggingsorganisaties.

Hoewel maatregelen ter bevordering van een grotere spreiding van aandelenbezit over brede lagen der bevolking terwille van een economisch gezonde structuur van onze samenleving, ongetwijfeld onze aandacht verdienen, is het o.i. toch onjuist te achten een recht op winstdeling en op economische medezeggenschap te koppelen aan het bezit van aandelen.

Bovendien gaat het bij het vraagstuk der economische medezeggenschap niet alleen om een plaatsbepaling van de factor arbeid ten opzichte van de factor kapitaal, maar in niet mindere mate ten opzichte van de leiding.

3 Tenslotte nog een laatste opmerking. De heer Bonda voert een sterk pleidooi voor zelfwerkzaamheid en ziet vele gevallen van overheidszorg. Ongetwijfeld zal men met de strekking hiervan kunnen instemmen. Toch vragen wij ons af: „Zou het boek niet aan evenwichtigheid hebben gewonnen indien ook gewezen zou zijn op mogelijke gevaren en schaduwzijden van zelfwerkzaamheid?“

Ook door een bepaald optreden van georganiseerde belangengroeperingen

Het plan om alles in het werk te stellen, éénmaal een eigen huis te bezitten, maakte hem zuiniger en zuiniger. Hij spaarde er al een poosje voor, maar nu hem overduidelijk geworden was, dat Suus in de Vermeerstraat in het huis van mevrouw Groteman zich nooit zou kunnen thuisvoelen, werd hij er bezeten van, het gestelde doel zo spoedig mogelijk te bereiken.

Maar wat ging het sparen toch akelig langzaam.....

Altijd waren er dingen aan te schaffen, die niet voorzien waren. Hij spaarde wel, doch het zette geen zoden aan de dijk. Ze gingen hem de gierige Jas noemen. Dat deden vooral zijn collega's, die bij hetzelfde transportbedrijf waren. Ze vroegen hem, of hij het in 't buitenland leerde, zo ijzig zuinig te zijn, zodat er nooit iets extra af kon bij hem.

Zijn bijrijder vroeg hem eens, wat hij toch met zijn geld deed.

„Uitgeven doe je 't niet en dat is dom van je, maat. Als morgen de gulden keldert — want er kan altijd van alles gebeuren, het is een rare wereld waarin we leven — heb je niets meer. Dan heb je zelfs nog geen plezier gehad van je zuiververdiende centen.“

Jasper liet hen allemaal praten. Hij had er geen behoefte aan, zijn beweegredenen uiteen te zetten. Ach, ze wisten immers niet, dat Suus niet wennen kon in het bovenhuis aan de Vermeerstraat. Ze hadden er geen flauw idee van, dat zijn vrouw soms zo somber en terneergeslagen was, dat hij meende dat zij het lachen verleren zou. Zij verlangde hevig naar een kind. En tegelijkertijd had zij angst voor de hoofdbewoonster. Deze angst, dat stond bij Jasper vast, zou hij haar nooit uit het hoofd kunnen praten. Alleen een andere woning zou haar uit haar veelvuldiger voorkomende somberheid kunnen bevrijden.

Jasper reed, op de duur door de wereld met in zijn hoofd bange gedachten over Suus.

Pas na verloop van tijd nam deze bange bezorgdheid af. In de koffietent hoorde hij allerlei verhalen over het huwelijk en de vrouwen.

De ene chauffeur zei openlijk, dat hij de verkeerde gekozen had en dat zijn huwelijk mislukt was, zodat het eindje de last droeg. Een ander beweerde, dat hij het niet zo bijster nauw kon nemen in 't leven. Hij was een man die voelde voor vrije liefde — zijn vrouw trouwens ook, hij vertrouwde haar niet helemaal.

Jasper walgde van deze gesprekken; meestal wendde hij zich van zulke collega's af. Er was natuurlijk nare grootspraak bij, maar het was verschrikkelijk om het aan te horen.

Intussen vatte bij Jasper de gedachte post, dat er in elk huwelijk wel wat zou zijn. Zijn huwelijk was misschien ook niet meer helemaal zoals het behoorde te zijn. Suus en hij begonnen een beetje langs elkaar heen te leven. Of was dit slechts verbeelding van hem? Helemaal ideaal kon het in dit leven nu eenmaal niet zijn. Misschien, zo maakte Jasper zichzelf soms wijs, — heb ik teveel aandacht besteed aan de teerhartigheid van Suus. Op sommige punten was ze niet flink. Dan had zij geen verweer. Zij had moedeloze en trieste buien en daar wist zij zich niet voldoende overheen te zetten. En natuurlijk trok zij zich het gedrag van mevrouw Groteman teveel aan. Als zij zich maar niets aan dat mens gelegen liet liggen, zou zij heel anders zijn.

Jasper nam zich voor, Suus flinker te maken, door niet meer in te gaan op haar neerslachtige stemmingen.

Dat deed hij ook. Als Suus liet merken, verdrietig te zijn, praatte Jasper er overheen. Hij deed, alsof het niets te betekenen had en het niets anders dan een misplaatste overgevoeligheid van haar was. Hij hield deze houding enige tijd vol..... tenslotte scheen hij het zich tot een gewoonte gemaakt te hebben.

Toen kwam er een dag, dat Jasper bemerkte, dat er een vervreemding tussen hem en Suus was ontstaan. In plaats van meer naar elkander toe te groeien — en dat zou toch het geval moeten zijn, volgens de woorden, die de dominee tijdens hun huwelijksbevestiging in de kerk gesproken had — leek het er veel op, dat zij wat hun gedachten en gevoelens aanging, van elkaar verwijderd raakten.

Deze ontdekking vervulde Jasper met schrik.

— Het is tussen ons inderdaad niet meer zoals het geweest is, stelde hij ontzet vast. Bijna op hetzelfde ogenblik kwam er schuldgevoel in hem op. — Heb ik me niet genoeg om Suus bekommerd? vroeg hij zich af. — Heb ik haar in haar angst en afkeer voor de hoofdbewoonster teveel aan haar lot overgelaten? Wordt vervolgd.

kan immers de volkskracht aangetast en verzwaakt worden?

„Ernstige, problemen zijn verbonden aan de grote invloed van georganiseerde groepen, zoals vakbonden en organisaties van werkgevers, boeren of van hen die vrije beroepen uitoefenen. Christenen dienen het standpunt in te nemen dat deze groepen verantwoordelijk moeten zijn jegens het geheel van de samenleving, dat de leiders verantwoordelijk moeten zijn tegenover de leden en dat de leden op verantwoordelijke wijze aandeel in het organisatieleven dienen te nemen“, zo waarschuwt het rapport van de in 1954 in Evanston gehouden tweede vergadering van de Wereldraad van Kerken.

Zelfwerkzaamheid in het maatschappelijk leven voltrekt zich tegenwoordig in belangrijke mate via georganiseerde groepsverbanden. Enge aandacht voor de hier liggende problematiek zou o.i. in het boek op zijn plaats zijn geweest.

Als bijdrage tot een voortgezette gedachtenwisseling over tal van vragen die ons bezig houden, verdient de schrijver waardering voor zijn initiatief om zijn gedachten in boekvorm wereldkundig te maken. Kennisneming van de inhoud van zijn boek kan een verantwoord meeningsvorming slechts ten goede komen.

J. P. VAN LEERDAM

Nobelprijs voor
Lester B. Pearson
 de stem van Canada
 in de wereld

HET is wel een eigenaardige toestand, als je van een verslaggever moet horen, dat je de Nobelprijs voor de vrede gewonnen hebt. Dat moet Lester Bowles Pearson, tot voor kort minister van buitenlandse zaken van Canada, ook gedacht hebben, toen hij maandag jl. werd opgebeld. Hij had er geen flauw vermoeden van gehad, dat hij de Nobelprijs van dit jaar zou krijgen. En hij zag in de hoge onderscheiding een erkenning van de inspanningen, die zijn land zich sedert de tweede wereldoorlog voor de bevordering van de wereldvrede en de verbetering van der internationale betrekkingen heeft getroost.

De stem van Canada in werelddangelegenheden is negen jaar lang zo goed

als de stem van Pearson geweest. Ook na zijn aftreden in juni jl. is Pearson actief gebleven. Hij maakt thans een goede kans, leider te worden van de Liberale partij, die bij de jongste algemene verkiezingen door de partij van Diefenbaker werd verslagen.

ONVERMOED heeft Pearson gewerkt voor de instelling van een permanente politiemacht van de Ver. Naties. Tijdens de Suez-crisis vloog hij naar New York om zijn plannen uiteen te zetten, die leidden tot het inzetten van het V.N.-leger in het Midden-oosten. Het grootste contingent van de politiemacht werd gevormd door Canadezen.

De politiek van Pearson berustte op drie factoren. Canadese steun aan de Ver. Naties, Canada's deelneming aan de Navo tegen het communisme en de weigering, ja-broer te spelen tegenover Engeland of de Ver. Staten.

PEARSON werd op 23 april 1897 in Toronto geboren als zoon van een predikant. Hij studeerde geschiedeniswetenschappen aan de universiteiten van Toronto en Oxford en nam als vlieger aan de eerste wereldoorlog deel. Enkele jaren na de oorlog was hij te Chicago in het zakenleven werkzaam, maar al spoedig keerde hij terug tot zijn eerste liefde: de geschiedenis. Hij werd docent in de moderne geschiedenis aan de universiteit van Toronto en later professor.

In 1928 begon zijn diplomatieke carrière. Canada kreeg een eigen ministerie van buitenlandse zaken en Pearson was een van de eersten, die zich voor de diplomatieke dienst meldde. Zo maakte hij zittingen van de Volkenbond mee, werkte hij op Hoge commissariaat van Canada te Londen, trad hij op als onderminister van buitenlandse zaken te Ottawa en als ambassadeur in Washington, waar hij veel werk verzette in het belang van de Verenigde Naties.

Het was een grote teleurstelling voor Pearson, dat hij niet tot eerste secretaris-generaal van de Ver. Naties werd gekozen. De Russen weigerden hun medewerking. Toen ze vijf jaar later van Tryge Lie af wilden en de voorkeur gaven aan Pearson, bedankte deze zelf voor de eer. In 1948 werd hij minister van buitenlandse zaken. In die functie was hij een van de grondleggers van de Navo en bemiddelde hij vaak tussen de V.S. en Engeland.

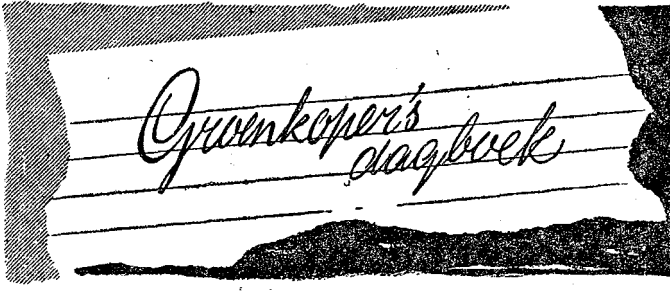
7
OKT.

„Mardi 25 mars 1816 Ennui, Ennui! mercredi 26 idem, jeudi 27 idem, vendredi 28 idem, samedi 29 idem, dimanche 30 grand ennui”. (Dinsdag 25 maart

1816 wat een verveling, wat een verveling! woensdag 26 hetzelfde, donderdag 27 hetzelfde, vrijdag 28 hetzelfde, zaterdag 29 hetzelfde, zondag 30 nog vervelender”). zijn bijkans wel de vervelendste woorden, welke ik ooit las. Ze staan in het dagboek van Napoleon's adjudant Gourgaud, die zijn meester naar St. Helena verzegelde. En toch lees ik zulke woorden liever dan dat ik het gesjirp van kameraad Spoetnik hoor, die nog steeds boven mijn hoofd, ver boven mijn hoofd, suist en ieder ogenblik weer langs kan komen. Ja, ik heb dagen gekend, dat ik naar St. Helena verlangde, 1863 kilometer van het vaste land van Afrika en 3562 kilometer van het vaste land van Zuid-Amerika. Waar Napoleon en generaal Cronjé hebben gewoond is goed genoeg voor Groenkoper, dacht ik. Doch sinds verleden week heeft St. Helena telefoon gekregen, hetgeen mij heeft doen besluiten hier te blijven. Eén ding is zeker, ik leef — met u — in een tijd, waarin elke dag iets gebeurt: kuntmaan; of een jonge graaf, die tegen de wil van zijn vader trouwt; een woningbouwlening à 6%; zeven jaar voor Djilas; enz. Ik behoef in mijn dagboek het woord verveling niet meer te schrijven.

8
OKT.

Agressie: van het Latijnse agressio: aanval, inzonderheid van de ene staat op de andere; daden van -; ook: agressie (Frans: agression). Zo staat het te lezen bij de heren M. J. Koenen en J. Endepols, die mij altijd helpen als ik een bepaald woord in de Nederlandse taal niet goed weet te schrijven of wanneer ik van een woord de betekenis niet snap. Nu, de beide heren zouden in de juridische commissie van de Algemene Vergadering der Verenigde Naties een moeilijk figuur geslagen hebben. Ik trouwens ook. Want de Nederlandse Prof. Mr. E. V. A. Röling, die ons land daar vertegenwoordigt, moest toe-

geven, dat de heren (van de V.N.) niet tot een definitie van het woord agressie zijn gekomen. Nu kan dit u misschien koud laten, maar mij niet. Ik wil weten, wat een daad van agressie is om daaruit op te maken wat géén daad van agressie is. Maar het is mij niet ver-gund. Pas als de kunstmaan in mijn open haardje (neen! al vóór mijn Engelse reis!) valt, zal ik misschien aan agressie moeten denken, doch iedereen kan mij dan terstond tegenspreken. Want we weten het niet. Mijn vrienden Koenen en Endepols niet, professor Röling niet, u niet, ik niet. Ik kan er niet van slapen.

9
OKT.

In de Kamer was het gisteren een echte kappersmiddag. Zeer vele leden waren afwezig. Andere leden hielden zich bezig met de garantielening aan de Nederlandse Antillen (welk ontwerp is aangehouden) en met het omtoveren van Schiphol in een naamloze vennootschap. Alles is in kannen en kruiken gekomen, heb ik begrepen, of beter gezegd: op startbanen en in hangars. Met de c.h.-afgevaardigde de heer De Ruiters maak ook ik mij ernstig ongerust over het dorpje Rijk, dat bij de aanleg van nieuwe startbanen niet aan verplaatsing kan ontkomen. Dit is een zuiver persoonlijke opmerking. Al draag ikzelf een Britse voor-naam, de naam Rijk is in mijn familie een niet onvermaarde klank, als ik dat nu eens zo mag zeggen. Mijn vader draagt die naam, mijn broer en mijn zoon dragen die naam. En als dan zo'n dorp, met zo'n naam, verplaatst moet worden, dan treft dat even. De Groenkopers zijn ietwat gevoelig op dat punt. Mocht ik onder de lezers van dit blad inwoners van Rijk aantreffen, laten

zij overtuigd zijn van mijn gevoelens en van die van de gehele familie Groenkoper.

10
OKT.

De Dierentuin van Rotterdam bestaat 100 jaar, hetgeen mij mijn kinderjaren in de Maasstad terugbrengt, toen ik op het Noordereiland woonde. Hoe vaak wandelde ik niet aan de hand van een van mijn tantes naar „de tuin”, waar ik voor het eerst van mijn leven kennis maakte met wilde dieren, welke, gezien mijn latere ervaringen, minder wild waren dan sommige volkeren. Een zak met „sausage mangelen” dragend, betrad ik altijd met schroom de ingang van de Diergaarde, welke mij, hoe kan het anders, dierbaar was. Heel wat anders dan het tegenwoordige Blijdorp. Geen vergelijk! Veel intiemer. Ach ja, wat kan een mens plotseling in zijn jeugd terugvallen. Sommigen vallen zo hard, dat zij zich bezeren. Daarvoor moet men oppassen. Dezer dagen reed ik met de trein weer eens dwars door Rotterdam. Ik dacht aan de oude tijd. De lieve tante leeft nog. Zij woont nu in Schiedam en komt, als ik wel ben ingelicht, weinig in de Dierentuin. Wij worden allemaal wat ouder. Het huis op het Noordereiland bestaat niet meer. De oude tuin bestaat niet meer, waar ik — dat schiet me nu weer te binnen — wel eens peentjes aan de apen heb gevoerd. Nogmaals, ik heb als kind de Dierentuin gekend. Van verhalen, die ik later hoorde maakte ik op, dat het de moeite waard was in die dagen ook als opgeschoten Groenkoper gearmd in de tuin te wandelen. Dat zal dan mijn oom gedaan hebben, die nu ook in Schiedam woont. Bij mijn tante. Zij is nu grootmoeder en mijn oom grootvader. En ik vader. Ach, ach, ach, waar blijft de tijd?

11
OKT.

Met professor Zijlstra acht ook ik het huidige prijsindexcijfer niet bevredigend. Met andere woorden, Z.E. en ondergetekende vinden, dat alles nog een beetje te duur is. En met ons vinden miljoenen in Nederland dat, hetgeen een grote troost is. P.S. Ik beantwoord nu ook graag even een brief van de heer D. N. uit A., die mij en u en ons allemaal een beter woord voor bestedingsbeperking aan de hand doet. Waarom, zo vraagt hij, spreken we niet van AFREMMING, zusje (of broertje) van AFROMING. Bestedingsafremming dus. Ik geef toe, dat bestedingsbeperking een hele mond vol is. Afremming (zonder besteding) is beter. Maar u weet hoe dat gaat, mijnheer N. Is zo'n woord er eenmaal dan raak je het nooit meer kwijt. Wist u bijvoorbeeld, dat de PTT al jaren tracht om onder de naam „tante Pos” vandaan te komen?

12
OKT.

Gisteren heb ik mij verdiept in het rapport van de rijkscommissie inzake de overlading in het onderwijs. Ik heb daaruit begrepen, dat u en ik en onze kinderen veel ballast hebben meegetorst en nog steeds meesters. Ieder jaar hebben 11 miljoen Nederlanders hoofdpijn vanwege de vraag of hun zonen en dochteren door hun eind- of overgangsexamens zullen komen. Wat de farmaceutische industrie aan de kandidaten zelf verdient, zullen we maar buiten beschouwing laten. En wat weten ze dan als ze door hun examens zijn? Mijn ervaring is, dat dat weinig afgesteld is op het praktische leven. Naar mijn smaak zitten we wat het onderwijs betreft in een nauw keurslijfje, waarvan best eens enkele haakjes en oogjes mogen springen. (Want aan een ritsluiting is het nog lang niet toe). „Afschaffing van uniforme eindexamens en diplomering door de scholen, gewaarborgd door wettelijke bevoegdheidseisen voor docenten.” Ziedaar een van de suggesties (voor het v.h. en m.o.) van de commissie. O, mochten de Groenkopers het beleven!

KRYPTOGRAM

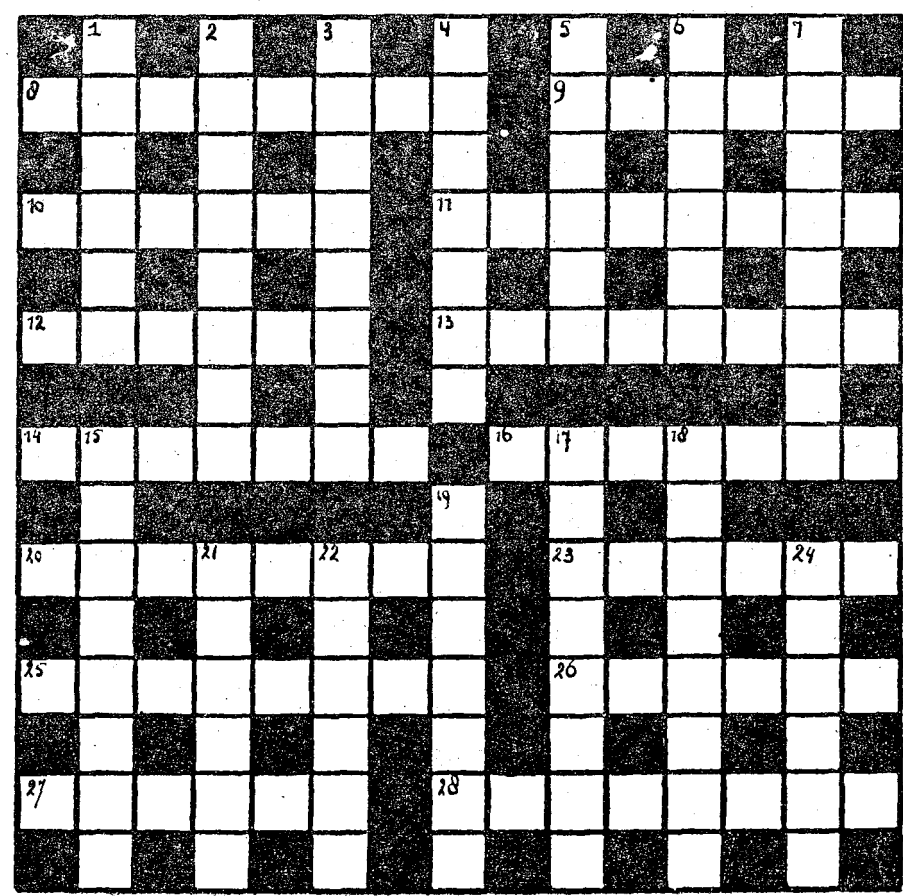
Horizontaal: 8. rijdende bergplaats voor de poes? 9. vrucht van Nan en Ans. 10. met dijken spelen? 11. als men zijn broek in de plooi perst, bereikt men de top. 12. hij begon met een proces maar

uiteindelijk kneep hij er tussenuit. 13. deze reeks is voor de verkiezingen onderwerp van veel discussies. 14. loege in de badkuip? 16. deze vogelverschriker is bij sommige transacties tussenpersoon. 20. de mensen in deze stad moeten wel goed gekleed gaan. 23. deze taal kan men op een goudschaal wegen.

25. als de kern ziek is, wordt men verkwistend. 26. Nederlandse titel voor buitenlandse edelman. 27. dank zij deze gunst kunnen wij leven. 28. tot aan het dijbeen uw gelijke?

Vertikaal: 1. als een dandy een paling heeft gevangen wordt het noodlottig. 2. voor politiek is deze gemoedsgesteldheid van uitermate veel belang. 3. win ze met al uw krachten voor Nederlandse Gedachten. 4. een paar tonen besloten de onderhandelingen. 5. in voddén lopende Europeanen? 6. in Nederland wordt dit Engelse vat als afval beschouwd. 7. Arabisch ruitersfeest, waarbij veel fantasie nodig is. 15. verwaarloosd sprookjeskind. 17. als dit er is, vliegen sommigen de lucht in. 18. de tong is voor het verkrijgen van goede manieren blijkbaar van belang. 19. toestemming door te buigen? 21. aap aan de rol? 22. dit beroep is in de politiek niet gewenst. 24. prullig spoorwegwagentje?

Oplossing van vorige week
 Horizontaal: 1. Korea; 6. krent; 11. ramenag; 13. Erasmus; 15. Ob; 16. mastodont; 18. R.N.; 19. kim; 21. ani; 22. Abe; 23. enig; 24. basta; 26. drie; 27. Nes; 28. Kor; 29. Ine; 31. ons; 32. stilet; 34. eigene; 36. Bea; 37. ars; 38. karnen; 41. snaaks; 44. bak; 45. toe; 46. tel; 47. ets; 49. Aler; 50. stoel; 52. plat; 53. jen; 55. joi; 57. K.M.A.; 58. eb; 59. berekenen; 63. pa; 64. salaris; 66. notabel; 68. salto; 69. peter.
 Vertikaal: 1. Kabines; 2. om; 3. rem; 4. Enak; 5. aas; 6. KRO; 7. rang; 8. Est; 9. nm.; 10. turbine; 11. roken; 12. staart; 13. editie; 14. snees; 17. ons; 20. mistbaken; 22. aronskelk; 24. bol; 25. ani; 28. klant; 30. egaal; 33. Ier; 35. era; 38. kalebas; 39. Eos 40; netjes; 41. stelen; 42. Nel; 43. stamper; 44. bajes; 48. staal; 51. ook; 54. hert; 56. hete; 59. bal; 60. Rio; 61. nop; 62. nat; 65. la; 67. bè.

WOUDA ZADEN
 (Kiemkrachtige Zaden!)
 Vraagt nieuwe prijscourant
 Tel. 250. Oraniewoud

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Ideeënbus der P.v.d.A.-propaganda

Het straatje van Vermeer Anno 1957 (2)

DEZER dagen ontvingen ongeveer 300.000 gezinnen in ons land een brief met een vragenlijst van de P.v.d.A. Het opschrift ervan luidt: „Ideeënbus der democratie.” Het gaat hier om een door die partij georganiseerde „grootscheepse rondvraag.” De brief is ondertekend door de partijvoorzitter, de heer Evert Vermeer, en de secretaris van de Partij van de Arbeid. De vragen, waarop de P.v.d.A. een gemotiveerd antwoord verlangt, hebben betrekking op algemene zowel als regionaal gerichte politieke aangelegenheden. Deze laatstbedoelde vragen verschillen al naar gelang het oord van verspreiding (Amsterdam, Rotterdam enz.). Er zijn dus diverse edities van deze vragenlijst in omloop. De algemene politieke vragen hebben onder meer betrekking op de verschillen in inkomen van bepaalde groepen van ons volk (geschoolden, ongeschoolden, handarbeiders en intellectuelen), de bestedingsbeperking, het verschil tussen stad en platteland inzake het levenspeil, de samenstelling van het kabinet en de bouwkosten van woningen.

Het is uiteraard het goed recht van elke politieke partij om zich in een dergelijk geschrift tot leden en niet-leden te wenden. Eveneens staat het de ontvanger van deze vragenlijst vrij al dan niet antwoord te geven. Zelfs het verzoek de reden van zulk een weigering mee te delen, moet naar onze mening als vrijblijvend worden beschouwd.

Volgens ons inzicht zijn de vragen,

die op de algemene politieke vraagstukken betrekking hebben objectief gesteld, al zal het wegens de gecompliceerdheid der aangevoerde kwesties, niet meevalen behalve het „ja” of het „neen”, in dit korte bestek ook nog een duidelijke motivering te geven. In nog sterkere mate dan dit ten aanzien van deze algemene vragen het geval is, veronderstellen de regionaal gerichte vragen een zodanige kennis van de betrokken vraagstukken, dat men zich mag afvragen of het beoogde doel op deze wijze kan worden bereikt.

Wij menen dan ook, dat instituten en diensten, die zich beroepshalve met enquêtes bezig houden, de vragen anders en, wetenschappelijk gezien, meer verantwoord zouden hebben geformuleerd.

Hiermee komen we tot de kern van deze kwestie. Hoewel wij de goede bedoeling van deze P.v.d.A.-stunt niet in twijfel trekken, het gaat hierbij toch niet om een enquête in de gewone wetenschappelijke zin van het woord. In dat geval immers zou men in de opzet van deze opiniepeiling ook andere groepen of deskundigen hebben gekend. Men zou dan tevens hebben moeten aangeven op welke objectieve manieren de binnenvallende antwoorden worden verwerkt en geïnterpreteerd, d.w.z. welke betekenissen men daaraan toekent. Ook is van grote betekenis, welke conclusie men uit het stilzwijgen van een bepaald percentage der ondervraagden trekt. Vele van de z.g.n. post-enquêtes zijn wegens onduidelijkheid op dit punt waardeloos gebleken. Dat het hier louter een propagandistische actie betreft, blijkt ook reeds uit het feit, dat de vragenlijsten uitsluitend door medewerkers van de P.v.d.A. persoonlijk worden opgehaald.

Natuurlijk wordt daarbij gepoogd een propagandistisch gesprek over de aangevoerde onderwerpen te voeren.

Vervolgens zullen degenen, die de vragen beantwoordden, plaatselijk tot het bijwonen van een door de P.v.d.A. georganiseerde bijeenkomst worden uitgenodigd en in sommige gevallen tot een door de partij georganiseerde excursie in hun eigen provincie. Uit de omstandigheid, dat de resultaten van deze ac-

WIJKEND PERSPECTIEF

tie, samengevat in een geschrift in februari (dus vlak vóór de verkiezingen van de gemeenteraden en de provinciale staten) zullen worden gepubliceerd, blijkt eveneens het bijzondere karakter van deze rondvraag. Deze is dan ook veelal tot leden van de christelijke politieke partijen gericht.

Het is er de P.v.d.A. dus kennelijk om te doen contacten te vinden, waar het toepassen van andere propaganda-methoden nuttig kan blijken. De conclusie is duidelijk: deze „grootscheepse rondvraag” is geen gewone opiniepeiling, doch een onderdeel der propaganda-activiteiten van de Partij van de Arbeid. Hierover kan niemand in het onzekere verkeren!

Daarmee is deze actie niet veroordeeld. Nogmaals: ieder heeft het recht zich tot zijn mede-burgers te richten om hun mening over dit of dat onderwerp te vernemen. Dit geldt ook voor politieke en andere organisaties.

Voor zover anti-revolutionairen van deze socialistische rondvraag gebruik maken, zullen zij bij hun beantwoording van de geestelijke achtergrond van de genoemde problemen uitgaan. Zaken als de bezitsvorming en de inkomensvorming hebben evenals de verdediging van het vrije Westen, de loon- en prijspolitiek, de sociale voorzieningen en alle andere vraagstukken een religieuze achtergrond. De verhouding Overheid-onderdaan en die tussen gezag en vrijheid is dus in het geding. Men leze slechts wat Dr. Bruins Slot hierover de vorige week in de Tweede Kamer opmerkte. Dit principieel benaderen van de dingen wil en kan Mr. Burger van de P.v.d.A. — zoals hij zei — niet vatten.

Is het horen van meningen belangrijk, zo mogelijk nog gewichtiger is naar ons oordeel de meningsvorming die jaar in jaar uit ook in onze kring plaatsvindt en plaatsvinden moet. Men behoeft slechts het door onze woordvoerders in en buiten het parlement gesprokene en de door onze partij in brochurevorm of anderszins gepubliceerde voorlichting te lezen om het voorrecht van een principieel gefundeerde meningsvorming te ervaren. Het gesprek in de kiesverenigingen over deze zaken is dan ook gebiedende eis, met name in deze tijd. Wat er uit deze propaganda-ideeënbus van de P.v.d.A. komt, zullen we met belangstelling afwachten.

Nog en waar nodig tegenover die propaganda staat de boodschap van onze partij, n.l. dat ook in de politiek de Bijbel het beslissende woord spreekt. Het woord over Christus' Koningschap, ook inzake de positiebepaling van de politieke partijen in Nederland. Hiervan uitgaande zal onze partij, dus als organisatie, in al haar geledingen de vraagstukken van vandaag nauwgezet moeten bestuderen om te komen tot een steeds duidelijker antwoord dat Gods eer, ook in de politiek, zoekt groot te maken.

De laatste weken

De leden- en abonneerfactie heeft een bevredigend verloop. Op pag. 2 is een brief opgenomen, waarin hierover meer wordt verteld. De laatste weken van de actie zijn nu ingegaan. U zult het met ons eens zijn, dat een versterking van de A.R. Partij van de grootste betekenis is. Hier ligt voor ons allen een taak. Hebt u zich van die taak al gekweten? Het zal voor u en voor ons een grote vreugde zijn, als het einddoel — 100.000 leden en 20.000 abonnees — wordt bereikt.

Ook uw bijdrage kan niet worden gemist. Ga daarom vandaag nog op pad en win leden en abonnees.

Radio-uitzending

Luistert U op maandag 28 oktober a.s. ook voor de N.C.R.V. van 12.53 uur tot 13 uur naar de uitzending van een gedeelte van het Partij-Convant?

Aan alle dames en heren, die in en voor onze partij werken

Nu de eerste 1000 nieuwe leden en 200 abonnees ingeschreven zijn, willen we ons in deze rubriek namens het Centraal Comité rechtstreeks tot u richten. Niet om nu reeds de definitieve dank voor uw bijdrage in de Operatie Oranjekaart te brengen. Dat zou u niet gelegen komen, want u gaat ongetwijfeld nog door. U hebt met het Centraal Comité het gevoel dat we er nog lang niet zijn. Honderdduizend leden en twintigduizend abonnees op „Nederlandse Gedachten” blijft ons gezamenlijke doel. Dat betekent ook nu nog: tenminste 5 leden en 2 abonnees in elke kiesvereniging er bij werven, of wel 100 leden per Statencentrale.

Wel willen we u dank zeggen voor wat u reeds deed. U hebt daarvoor de zaak van de Christelijke politiek een nieuwe impuls gegeven. Velen bewijzen die zaak dagelijks een ondienst. We zeggen daarmee niet, dat zij geen Christenen zijn.

Aan uw werk is het mee te danken, dat onze partij en allen die het goed met haar menen, hoop mogen hebben, omdat die partij een levende beweging blijkt te zijn. Niet de stuurlied, die aan de wal staan, doch de actieve bemanning-aan-boord brengt het schip ondanks alle tegenwerkende krachten en de ongunst van het getij, onder Gods onmisbare zegen, waar het wezen moet.

Het is gebleken, dat de Operatie Oranjekaart de beste resultaten boekt waar goed voorbereid en in teamgeest gewerkt wordt. Daarvan zouden veel voorbeelden te noemen zijn. We beperken ons tot een tweetal. Uw collega's in Delft doen het zo; met name ook in de K.V. Delft-Centrum. Daar blijkt eveneens welk een belangrijke rol dames in ons actiewerk spelen. Goed adressenmateriaal wordt steeds verstrekt door mejuffrouw E. O. van Rijs. Haar werk vormt als het ware de basis van het Delftse succes. Ieder bestuurslid kreeg vijf adressen om die te bewerken. Persoonlijk contact met geestverwanten, die nader tot onze partij moesten worden gebracht, volgde. Dat ging goed. De bestuursleden zelden: geef ons nog maar wat adressen. Toen had men de smaak al heel gauw te pakken. Voorzitter E. J. Rutgers won leden. De heer W. J. Kruijthof eveneens. De heer H. van Hierden wierf er zelfs 24. Een andere Delftse dame bleef niet achter. De ijverige secretaresse, mejuffrouw E. J. van der Heyden, mag vanwege al het werk, dat ze voor de K.V. deed en in het bijzonder wegens het werven van 19 leden, wel eens als representante voor alle dames-medewerksters met ere worden genoemd. Als de vrouw, die in het algemeen zeer zuiver aanvoelt, gegrepen wordt door datgene wat onze partij onder Gods zegen en in gehoorzaamheid aan Zijn Woord in ons volksleven wil zijn, is onze Anti-Revolutionaire Partij verzekerd van de beste hulp. U hebt toch ook gelezen wat mevrouw Lever-Brouwer daarover onlangs nog in „Trouw” schreef?

Om kort te gaan, Delft-Centrum won in totaal 52 nieuwe leden. En dat terwijl het werkgebied van deze K.V. nimmer verwaarloosd werd. Het totaal aantal nieuwe leden in geheel Delft werd daardoor op 77 gebracht. In deze met name genoemde medewerkers willen we alle collega's hulde en de dank van het Centraal Comité brengen.

Laten we eens in een ander deel van ons land kijken. De stad Groningen slaat in deze actie ook haar slag. Eveneens goed voorbereid gaat men daar aan het werk. De propaganda is door het bestuur der K.V. gedelegeerd aan een propaganda-commissie, die uit leden van de K.V. samengesteld is. Eén der bestuursleden heeft daarin zitting en fungeert als schakel met het bestuur. Een onmisbare figuur is in Groningen eveneens de administrateur, die de medewerkers voorziet van adressen. De stad kent één centrale propaganda-commissie. Voor het vlot afdoen van het werk is de stad verdeeld in vier rayons. Elk rayonhoofd wordt geassisteerd door wijk- en blokhoofden, die andere medewerkers aantrekken. Aldus goed bewerkte zijn onze Groninger collega's gestart. Behalve de folder „Kleur Bekennen” ontvangen de te bezoeken personen nog een persoonlijk schrijven van de voorzitter en de secretaris van de propaganda-commissie, respectievelijk de heren K. W. Gerritsma en A. Hulzebos. Ook alle nieuw-ingekomen ontvangen een brief en daarna persoonlijk bezoek. Groningen had op 12 oktober reeds 23 nieuwe leden aan zijn kiesvereniging toegevoegd. Maar men is nog lang niet klaar. We horen er nog wel meer van, daar uit die parel van het noorden.

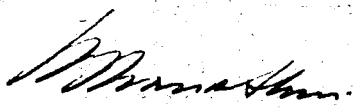
Deze berichten uit twee steden moeten bij u niet de mening doen postvatten, dat er in de kleinere plaatsen niets gebeurd. In Rijssen wierf de heer H. J. Overweg 18 leden. Ook Hoogkerk, Zuidbroek, Kornhorn, Enkhuizen, Katwijk aan Zee, Broek onder Akkerwoude, Wijhe, Warffum, Spijkenisse, Putten, Weesp, Den Ham (Ov.), Uithoorn en zoveel andere plaatsen meer hielpen mee het eerste duizendtal vol te maken. In Naarden wonnen de dames mejuffrouw Lookman en mevrouw Van Rooyen 8 leden.

Een andere activiteit dient ook nog te worden genoemd, n.l. de voorbereiding van de a.s. Provinciale Staten (in maart 1958) en Gemeenteraadsverkiezingen (in mei 1958). De Kamer- en Statencentrales wijdden aan deze belangrijke gebeurtenissen reeds veel aandacht. Amsterdam gaf een smaakvolle folder uit, waarin de vorming van een verkiezingsfonds van f 30.000,— wordt aangekondigd. Men kan daarin van oktober t.m. mei per week, per maand of ineens een bijdrage storten.

We weten zeker, dat straks als met het oog op deze verkiezingen alom in den lande een beroep op u wordt gedaan, dit geen vergeefs woord zal wezen!

U zult de dank, die wij u in deze brief namens het Centraal Comité brachten voor uw activiteit, ongetwijfeld niet als een afsluiting van uw werk voor de partij beschouwen. Operatie Oranjekaart en al het andere werk gaat voort.

Onze hartelijke groeten vergezellen daartoe onze beste wensen.

Mr. W. R. VAN DER SLUIS,
secretaris Centraal Comité.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide,
Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Terreur in Hongarije

EEN jaar geleden begonnen de Russische tanks Boedapest in puin te schieten, teneinde de communistische dictatuur te herstellen.

De communisten in alle landen, die in Nederland niet uitgezonderd, herademden, toen de berichten over dat moordend vuur tegen een open stad door de radio werden verspreid. En de communistische partijinstaties deden over heel de wereld haar plicht en prezen het Russische geweld, en dankten Moskou voor het gepleegde verraad.

Wie in zijn hart nog voelde voor de vrijheid, trilde van verontwaardiging. En heel het Nederlandse volk gaf eenstemmig getuigenis van zijn meeleven met het verdrukte volk. Nog nooit zijn in Nederland zulke massale en indrukwekkende betogingen gehouden, waarin heel de natie getuigde en protesteerde.

★

ER is nu een jaar verstreken en de dictatuur in Hongarije duurt onverminderd voort. Kadar ontvangt zijn orders en de tanks van Rusland blijven ter beschikking. Duizenden Hongaarse ballingen denken met weemoed en met bitterheid aan wat voorbij is.

Wanneer jonge mensen nu bij mij komen, dan vragen zij: en wat kunnen wij nu voor passende en doeltreffende dingen doen? Want het is onaanvaardbaar, om maar te zeggen: het is voorbij en wij gaan over tot de orde van de dag. Er is toch niets aan te doen.

Zo'n gelatenheid is onaanvaardbaar. Zij is te gemakkelijk en te egoïstisch.

★

WIJ kunnen hen, die vragen: wat zullen wij doen na een jaar van hernieuwde terreur, waarvan ook zoveel geloofsgenoten het slachtoffer worden..... een antwoord geven, dat schijnt te klinken als een vreemde scherts en dat toch zinvol is. Wij kunnen zeggen: lees een boek.

Lees een boek... maar dat is een afleidingsmanoeuvre. Dat kan hoogstens leiden tot theoretische beschouwingen. Tot bespiegelingen. In elk geval blijft het dan bij woorden en daarmee worden geen verdrukte volken geholpen. Wie zegt nu tot een verontwaardigde jeugd: lees een boek!

Dat zeggen wij.

Wij zeggen: lees eerst een boek en overleg dan verder, wat er in nationaal en internationaal verband moet worden gedaan. Spreek dan verder over onrecht en bevrijding, over machteloosheid en onverschilligheid. Maar éerst een boek.

Dit merkwaardige boek van Groen van Prinsterer: Ongeloof en Revolutie. De titel is overbekend en het boek is meer dan een eeuw geleden voor het eerst gepubliceerd. Helemaal up-to-date is het bepaald niet. Wie heeft het gelezen? Welke student kan volhouden, dat hij het helemaal heeft doorgewerkt? Welke predikant? Welke burgemeester? Welk kamerlid? De oude Van Alphen, die omstreeks 1895 voorzitter was van de .AR. kamerfractie las dit boek van Groen iedere winter.

★

WAAROM dit boek van Groen?

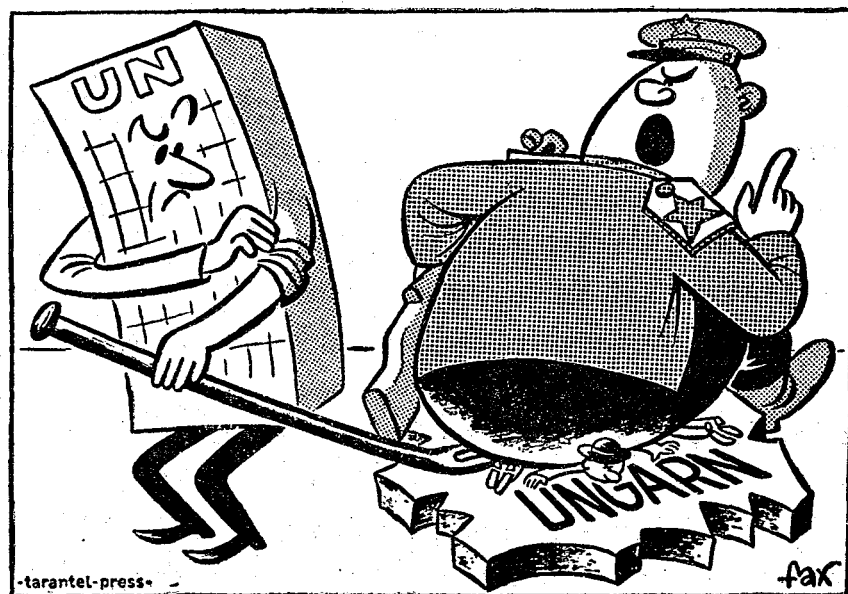
Omdat het ons genezen kan van veel oppervlakkigheid, geboren uit sentiment. Genezen van het goedkope verhaal, dat de Russen het zo slecht hebben gedaan in Hongarije, omdat die Russen behoren tot de barbaren uit de Aziatische steppen. Genezen van elke goedkope voorstelling, dat hier een soort massa-criminaliteit aan het woord is geweest.

Dit boek kan en zal ons brengen tot het rechte inzicht, dat de communistische terreur niets anders is dan een eerlijke en consequente toepassing van de beginselen, die anderhalve eeuw geleden reeds leidde tot het Schrikbewind in Parijs.

Lees het hoofdstuk over het Schrikbewind, en gij zult verbaasd staan. Want dit is niets dan een profetie van wat in Boedapest is gebeurd en overal zal gebeuren, waar de Revolutie gaat heersen.

Dit boek getuigt van de macht der beginselen en van het huiveringwekkende van de consequenties, wanneer eenmaal het beginsel van het ongeloof is aanvaard.

Daarom is dit boek nu actueel en is het een plicht van jongeren en ouderen, het in deze herfst weer te lezen. Ook om niet oppervlakkig te praten over Hongarije, maar meer nog om de kracht der revolutionaire beginselen ook in Nederland te onderkennen.

Ik verbied deze inmenging!

* * Waslijst in wording (I)

Dr. Bruins Slot vroeg de regering in zijn begrotingsrede de Tweede Kamer een nota te verstrekken, waarin alle door het rijk verstrekte subsidies worden opgesomd. De minister-president dr. Drees zegde dit stuk toe.

Edoch... het kan wel na Nieuwjaar 1958 worden eer het document gereed is. „Verbijsterend” noemt „De Telegraaf” van 17 oktober dit antwoord.

Deels terecht, al is het geen wonder, dat de verschillende subsidies, die van de vele departementen uitgaan, niet prompt op een lijst samengevat presentabel zijn. Wel is het hoogst bevreemdend, dat deze inventarisatie tot half januari a.s. moet duren. Dit werpt een schril licht op de doorzichtigheid van de rijksbegroting.

* * Waslijst in wording (II)

Als de ambtenaren tot na Nieuwjaar werk hebben met de opstelling van de subsidie-nota, mag men de Kamerleden — belast met nog veel meer ander werk — wel extra sterkte toewensen bij het doorwerken van de diverse hoofdstukken der rijksbegroting. Deze titanenarbeid — de laatste jaren zwoegend verricht in een door de Kamerpresident dr. Kortenaar hoog opgevoerd tempo — moet ongeveer te zelfdertijd gereed zijn.

We hopen echt dat de ambtenaren het eerst met hun werk klaar zijn.

Anders zou de overweging, die dr. Bruins Slot tot het stellen van zijn vraag bracht, n.l. de behoefte aan een beter inzicht in de Overheidsbezuiniging bij de beoordeling van de begroting wel eens niet tot haar recht kunnen komen... En dit motief zal bij dr. Drees' toezegging toch zeker niet hebben voorgezeten!

* * „Doorslaand” argument

„De Telegraaf” was van het niet direct voorhanden zijn der subsidie-lijst geheel ondersteboven. Het blad toort aldus: „Met welk recht hebben de regeringen toch steeds beweerd, dat op de staatsuitgaven niet bezuinigd kan worden omdat anders „gewichtige belangen” in het gedrang zouden komen? Het staatsapparaat is zo groot geworden, dat links en rechts uit de ruif wordt gegeten, zonder dat er iemand meer een overzicht heeft.”

De kern van dit gekerm is niet geheel duidelijk. Immers een staatsuitgave kan nog op zichzelf wel „gewichtige” belangen dienen, ook al kan ze niet prompt met minder betekende subsidies in één lijst geplaatst worden. Het is er dr. Bruins Slot en zijn politieke vrienden juist om begonnen het subsidie-kaf beter van het subsidie-koren te kunnen onderscheiden. Dit ontgaat „De Telegraaf” in zijn (permanente) break-down-stemming blijkbaar geheel. Ook hier bezigde het blad weer een doorslaand inplaats van een doorslaggevend argument.

* * Liberaal gedoopt

De socialistische fractie-leider mr. Burger karakteriseerde dr. Bruins Slot's begrotingsrede als „van een gedoopt liberaal karakter met twee Gereformeerde zinnen er achteraan”. Nu kent mr. Burger ongetwijfeld de liberale mentaliteit. Hij was jaren secretaris van een z.g. algemene werkgeversorganisatie. Een

NIET GESLAAGD VERWEER

IN „Tijd en Taak”, onafhankelijk weekblad voor Evangelie en Socialisme wordt regelmatig de politieke doorbraak verdedigd. Natuurlijk moet dan de „verzuiling” het nog al eens ontgelden. Dat gebeurde ook weer in het nummer van zaterdag 12 oktober j.l.

(Ds.) L. H. R. (uitenberg) schreef daarin een artikel over de verhouding tussen de Arbeidersgemeenschap en de Protestantse Christelijke Werkgemeen-

kring waarin liberale ideeën nogal eens willen gedijen.

Mr. Burger merkte in zijn eigen begrotingsrede dus blijkbaar terecht op, dat hij geen marxistisch socialist is en nooit was. Alleen maar... aan het slot van zijn rede stelden mr. Burger het geschimp, dat hij steeds uit de mond van de verzuilde confessionelen meent te horen, tegenover het klare constructieve geluid der progressieven. Wil mr. Burger zo toch een nieuwe klassenstrijd construeren, n.l. tussen de confessionele partijen en de progressieve P. v. d. A.? Zo ja, dan is hij in dat opzicht toch nog een goede — zij het late — leerling van Marx... Dat de rede van dr. Bruins Slot principieel anti-revolutionair (dus anti-socialistisch en anti-liberaal) was, ontging Burger blijkbaar. Burger begrijpt principiële politiek niet en — zo zei hij — wil die niet begrijpen. Als zijn schimpscheut op die gereformeerde zinnen van dr. Bruins Slot betrekking had op het nauwe verband dat de a.r. fractieleider overtuigend legde tussen de praktische staatkunde en de christelijke levensvisie, weten de doorbraakmensen meteen hoeveel die overtuiging de woordvoerders der partij, aan wie ze hun stem en hun vertrouwen schenken, waard is.

* * Formaat

Tito erkende eerst de Oder-Neissegrens tussen de Russische satelliet-republiek Oost-Duitsland en Polen om dit laatste land te gerieven. Daarna erkende Tito de rode Duitse Volksrepubliek om daarmee Grotewohl en Ulbricht, die hem, Tito, enige jaren geleden nog vervloekten — te troosten.

Beide erkenningen zijn een diplomatieke dolkstoot in het naar hereniging verlangende hart van Bonn.

Wat stond Adenauer te doen? Niets doen betekende verraad aan de zaak der Duitse eenheid, doch behoud van winstgevende handelsbetrekkingen met Zuid-Slavië. Het alternatief n.l. verbreking der diplomatieke handelsbetrekkingen met Tito, zou wellicht deze bron van handelsinkomsten droogleggen. Dr. Adenauer koos toch het laatste. Dat hij aldus de geest boven de materie stelde bewijst opnieuw zijn formaat. De West-Duitse socialisten wilden weer kool en geit sparen. Zij wilden lippendienst aan de Duitse eenheid paren aan handel met Tito.

Dezelfde halfslachtigheid deed hen op 15 september de verkiezingen verliezen. Ze hebben niets geleerd. Nu de rode satellieten elkaar weer vonden in het kielzog van Chroetsjew, behoeft men nog geen kenner van de nuanceverschillen tussen het Russische- en de overige communistische stelsels te zijn om te weten, dat Adenauer West-Europa opnieuw een grote dienst bewees.

schap binnen de P. v. d. A. De P.C.W.G. is geboren — aldus de schr. — uit de noodzaak om aan de politieke doorbraak gestalte te geven. Zij werd een organisatie binnen de P. v. d. A. Als tegenstanders snieren dat daarmee de verzuiling de doorbraakpartij binnengebracht is, tonen ze meer begrip voor hun eigen schema's dan voor de bedoelingen van de P. v. d. A. Verzuiling immers veronderstelt apart-georganiseerd zijn, met aan de top een aantal geklofte jongens, die hun volgelingen bij elkaar en hun tegenstanders in de gaten houden. Alzo is het in de P. v. d. A. niet. De meeste leden zijn gewoon lid. Niemand wordt gedwongen een werkgemeenschap te kiezen. Maar wie

wel een wonderlijke bezinning.

De resultaten van de bezinning op de achtergronden van de politiek staan onder controle van het democratisch socialisme. Dat is wel een zuil binnen de P. v. d. A., maar het is een onafgewerkte

En dan die geklofte jongens! Verzuiling veronderstelt, volgens deze persdominee, apart-georganiseerd zijn, met aan de top een aantal geklofte jongens, die hun volgelingen bij elkaar en hun tegenstanders in de gaten houden. Alzo is het in de P. v. d. A. niet.

Van deze verzuilingsdefinitie is het grootste deel wel juist, al is de aanduiding erg volkstaalachtig. Maar is het volgens de schr. in de P. v. d. A. dan precies andersom? Aan de top dus geen aantal geklofte (fijne, mooie) jongens, die hun volgelingen niet bij elkaar en hun tegenstanders niet in de gaten houden?

Kom, dominee, nu wilt U het al te mooi maken! Wij hebben er geen enkele moeite mee om de leiders van de P. v. d. A. en de werkgemeenschappen ook als fijne jongens te zien. En de inhoud van uw eigen artikel bewijst overduidelijk dat de volgelingen, niet tegenstaande de werkgemeenschappen, bij elkaar gehouden moeten worden. Dat diezelfde jongens de tegenstanders van de P. v. d. A. niet in de gaten houden, lijkt ons ook niet „helemaal” juist! Met name de Anti-Revolutionairen hebben allerminst het gevoel dat ze in dit opzicht als tegenstanders verwaarloosd worden!

Neen, wij trekken uit het artikel van ds. R. over de werkgemeenschappen een andere conclusie. Men zit met deze bezinningsgroepen eigenlijk een beetje moeilijk. In een echte doorbraakpartij behoren geen afzonderlijke werkgemeenschappen voor te komen. Dat is in strijd met het wezen van een doorbraakpartij. Het is, als men dit woord wil gebruiken, een stuk verzuiling binnen de P.v.d.A. En dat willen geklofte jongens, buiten de P.v.d.A., nu en dan ter bevordering van duidelijke verhoudingen, even vaststellen. Men kan dat een „sneer” noemen. Het is echter voor ons de constatering van een feit. En het artikel van deze geklofte jongen in de P.v.d.A. heeft ons niet van ongelijk overtuigd.

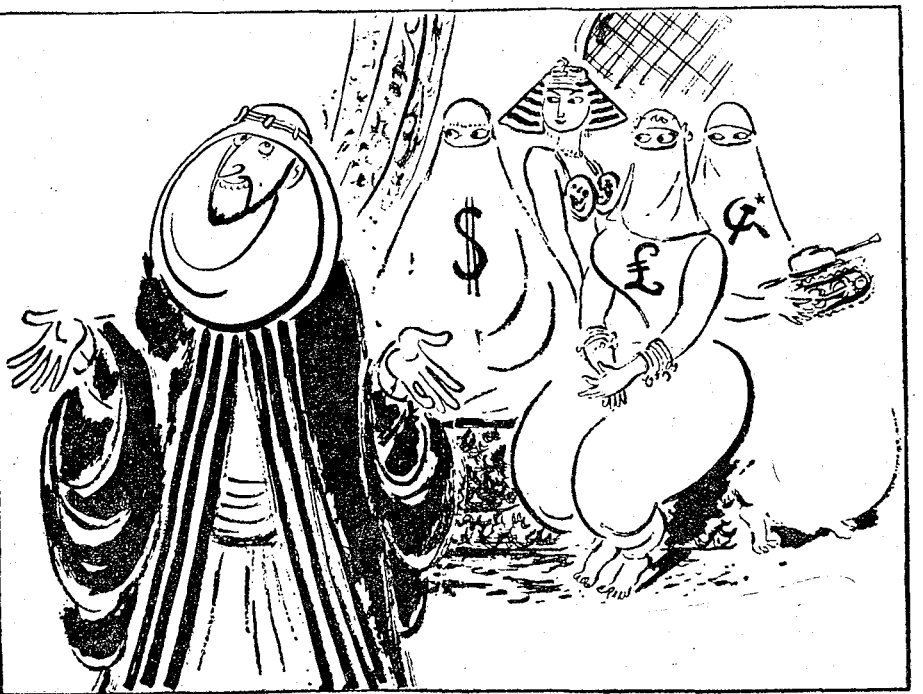
Prof. dr. W. RIP.

Waar zitten de geklofte jongens?

er bijzondere roeping toe voelt, kan zich laten inschrijven bij een werkgemeenschap, en dat hebben ruwweg geschat 11.500 leden in de P. v. d. A. — die 150.000 leden telt — gedaan. Tot zover Ds. Ruitenberg.

Erg geslaagd achten we deze „contra-sneer” niet. Want we zijn zo vrij vol te houden dat indien men het apart-georganiseerd zijn verzuiling wil noemen — overigens een onjuiste aanduiding —, dan betekent de P.C.W.G. verzuiling binnen de P.v.d.A. Natuurlijk is er verschil. Het grote verschil is dat men in het eerste geval, uitgaande van een bepaalde wereldbeschouwelijke achtergrond, als een eenheid naar buiten wil optreden en in het tweede geval binnen een en dezelfde partij zich wil bezinnen op het verband tussen achtergrond en praktische politiek.

Dit laatste betekent dat voor het optreden naar buiten voor de leden van de P.C.W.G. niet hun levensbeschouwing, doch het democratisch socialisme het beslissende woord spreekt. Deze halfslachtigheid klinkt ook door in hetgeen de schr. als waarschuwing aan het adres van de P.C.W.G. laat horen. Men mag zich dan wel als protestants christelijke leden van de P. v. d. A. in een werkgemeenschap apart bezinnen, maar de gemeenschap moet, volgens Ds. R., huiverig staan tegenover discussies in haar midden die binnen de partij tegenstellingen oproepen. Dit is dus

Koning Saoed: „Polygamie heeft ook zijn voordelen.”

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

SOCIALE FLITSSEN

HET was in februari van dit jaar toen de Sociaal-Economische Raad aan de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid een advies uitbracht over een nieuwe weduwen- en wezenverzekering. Een geheel nieuwe verzekering dus en niet een herziening van wat er op dit moment bestaat.

Een wetsontwerp inzake deze nieuwe verzekering is nog niet bij de Staten-Generaal ingediend, doch wel wordt hieraan — evenals aan de herziening van de invaliditeitsverzekering — met kracht gewerkt. Dit blijkt uit de memorie van toelichting op hoofdstuk XII van de Rijksbegroting, voor het dienstjaar 1958. Het is de bedoeling eerst de weduwen- en wezenverzekering aan de orde te stellen en pas daarna de invaliditeitsverzekering. Dit voornemen van de regering lijkt juist, omdat de huidige voorzieningen voor weduwen en wezen onvoldoende zijn, waardoor zij over het algemeen financieel in slechte omstandigheden verkeren. Bovendien ligt het in de verwachting, dat de weduwen- en wezenverzekering minder voorbereidende arbeid zal vergen.

Het bevreemdt echter enigszins, dat aan de weduwen- en wezenverzekering geen voorrang zal worden verleend boven de Algemene kinderbijslagverzekering.

De algemene kinderbijslagverzekering

UIT dezelfde memorie van toelichting blijkt, dat een ontwerp-Algemene Kinderbijslagwet binnenkort tegemoet kan worden gezien. Hoe deze verzekering er uit zal zien is nog niet bekend. Voor de loon- en salaristrekken zal er wel geen verandering komen in de bestaande situatie en het is waarschijnlijk dat de regeling voor de zelfstandigen zal worden verbeterd.

Is het wel juist deze algemene kinderbijslagverzekering nu eerst in te dienen? De Sociaal-Economische Raad heeft deze vraag in meerderheid ontkennend beantwoord. De raad deed dit in zijn advies over de weduwen- en wezenverzekering. Waarom deed de raad dit?

Terecht merkt de Sociaal-Economische Raad in zijn advies op, dat een verdere uitbreiding van het aantal volksverzekeringen tot gevolg zal hebben, dat het voor de zelfstandigen moeilijker wordt de verschuldigde premies te betalen. Een uitbreiding van de premievrijstelling voor kleine zelfstandigen stuit bij deze raad — en terecht — op ernstige bezwaren. In verband hiermede acht de Sociaal Economische Raad het niet uitgesloten, dat voor één van de volksverzekeringen een andere financieringsmethode moet worden gezocht. Een meerderheid van de Raad sprak zich uit voor een weduwen- en wezenverzekering door middel van premiebetaling. Een regeling, die afgestemd is op die van de algemene ouderdomsverzekering. Deze keus is juist, omdat het gewenst is een voorziening voor weduwen en wezen in het kader van de sociale verzekering te blijven opnemen. Dit is van grote betekenis, omdat de ontwikkeling van de sociale verzekering anders wel eens in de richting van een staatsvoorziening zou kunnen gaan en dit is zeker ongewenst.

De financieringsmethode van de kinderbijslagverzekering kan discutabel worden gesteld. Eigenlijk is toch deze voorziening een wat vreemde eend in de bijt van de sociale verzekering. Immers, het doel van de kin-

EUROPESE VROUWENUNIE

Vóórgeschiedenis

TERWIJL de gesprekken over internationale samenwerking na de tweede wereldoorlog reeds enkele jaren op gang waren — soms vol hoop, soms vol teleurstellingen — komt er uit het verdrukte Oostenrijk een merkwaardig initiatief. Door de ervaring met diverse bezetters, met de communistische volksopvoedingsmethoden en door de grote ellende onder de vluchtelingen werden de Oostenrijkers bijna dagelijks gesteld voor de gevaren die het vrije Europa bedreigen. Een groepje vrouwen uit de Oostenrijkse Volkspartij, die zich met deze problemen zagen geconfronteerd, kwam tot de conclusie dat behalve het samengaan van de vrije Europese volken in enigerlei federatief verband, de grote tegenkracht van het westen moet komen uit zijn gezamenlijke Europese weerbaarheid en veerkracht. Het is een gezonde geestkracht alleen, die óók de ondermijnende krachten van binnenuit kan onderkennen. Het enige uitgangspunt daarvoor is het Christendom.

Dit groepje vrouwen nu meende een beroep te moeten doen op christenvrouwen van Europa. De vrouwen die zeker hun eigen benaderingswijze op de bestaande problemen hebben, zouden zich gezamenlijk op de Europese vraagstukken kunnen bezinnen en elkaar tot steun kunnen zijn. De vrouwen van Europa, die nu bijna overal passief en actief kiesrecht bezitten, moeten weten welke verantwoordelijkheden zij hebben; de Europese vrouwen zijn de opvoeders van de nieuwe generatie, zij dragen nieuwe politieke verantwoordelijkheden, zij bekleeden steeds meer belangrijke posities. De plaats van de vrouw in de maatschappij maakt een duidelijke ontwikkeling door!

Deze vrouwengroep van de Oostenrijkse Volkspartij zocht dan ook in 1953 contact met andere vrouwengroepen uit de Christelijke politieke partijen van Europa. In september 1953 kwamen enkele vertegenwoordigers van R.K.- en Protestantse vrouwengroepen te Salzburg bijeen onder leiding van het Oostenrijkse vrouwelijke parlementslid Lola Solar. Daar en toen werd de Europese Vrouwen Unie (E.V.U.) gesticht; grondslagen werden vastgesteld, bestuur gevormd, arbeidsterrein bepaald, studietoelagen ingesteld etc.

Grondslagen en doel

DE GRONDSLAGEN EN HET DOEL DEZER UNIE, waarvan dus landelijke vrouwengroepen lid zijn, is als volgt te omschrijven. De leden weten zich verbonden door geestelijke en morele waarden op basis

van de christelijke principes. Door versterking en verdieping van de invloed van de vrouw op het politieke en maatschappelijke leven in eigen land en in Europa wil men op basis van christelijke principes de waardigheid en vrijheid van de mens beschermen en verdedigen, zijn sociale en economische vooruitgang verzekeren onder erkenning van individuele rechten. Het samengaan dezer nationale groepen dient de bestanding van de vrede, die op gerechtigheid en vrije samenwerking der volkeren berust; de E.V.U. wil de samenleving en de christelijke cultuur beschermen en helpen verder te ontwikkelen.

Welke landen zijn lid?

Dit zijn Oostenrijk (O. Volkspartij), Frankrijk (M.R.P.), Duitsland (C.D.U.), Engeland (Cons. Partij), Italië, Finland, Luxemburg, Nederland (K.V.P. en A.R.), en als toehoorder Zwitserland. 1).

Hoe werkt nu de E.V.U.?

Er bestaat een internationale beheersraad waarin elk land 1 zetel heeft en deze raad vergadert 2 x per jaar. Oostenrijk heeft momenteel het voorzitterschap! Het vaste secretariaat is in Wenen gevestigd. Per land bestaan er nationale secties die vragen, gesteld vanuit Wenen, behandelen en ook zelf vragen ter sprake brengen. Zeer belangrijk zijn verder de internationale studietoelagen, die vraagstukken uitwerken en pre-adviezen samenstellen. Zo zijn er de buitenlandse commissie, de opvoedingscommissie, de familiecommissie, de film-, radio-, T.V.- en perscommissie, de vluchtelingencommissie, de juridische commissie en de economische commissies met één expert vertegenwoordigd.

Iedere 2 jaar wordt er internationaal congres georganiseerd. Het eerste had in 1955 te Den Haag plaats en droeg nog een provisorisch karakter. Het tweede heeft nu onlangs plaats gehad te Straatsburg in het gebouw van de Raad van Europa. Op dit congres was de A.R.-vrouwengroep voor het eerst officieel vertegenwoordigd door prof. dr. G. van der Molen, mevr. dr. F. Diemer-Lindeboom en mevr. dra. F. van der Heijde-Van der Werff. Verder waren er een tiental vrouwelijke A.R.-leden, die van hun grote interesse bleek gaven.

Van deze jonge organisatie zult U, naar ik hoop, in de toekomst meer horen.

F. J. VAN DER HEIJDE-VAN DER WERFF
econ. dra

1) De Zwitserse vrouwen hebben nog geen politieke rechten en zijn ook niet politiek georganiseerd.

derbijslagverzekering is van geheel andere aard dan de andere sociale verzekeringen. Als dat gewenst is, kan voor deze voorziening naar een andere financieringsmethode worden gezocht.

Nu komt er blijkbaar toch eerst een algemene kinderbijslagverzekering. De vraag rijst, of hierdoor de weduwen- en wezenverzekering niet in gevaar komt. Dit gevaar is niet denkbeeldig en daarom lijkt enige opheldering ten aanzien van dit punt niet ongewenst.

Bijzondere pensioenvoorzieningen

DE ontwikkeling van de bijzondere privaatrechtelijke pensioenvoorzieningen gaat goed. Voor zover dit thans reeds kan worden beoordeeld, aldus de eerder aangehaalde memorie van toelichting, heeft de inwerking-treding van de Algemene Ouderdomswet op het niveau van de pensioenvoorzieningen een gunstige invloed. De indruk bestaat, dat het bedrijfsleven van de gelegenheid gebruik maakt het totale inkomen aan ouderdomspensioen, voor zover dit nog niet het geval was, thans in een redelijke verhouding tot het arbeidsinkomen te brengen.

Uit de memorie van toelichting blijkt tevens, dat in de afgelopen tijd weer een vijftal bedrijfspensioenfondsen verplicht zijn gesteld.

Het aantal bedrijfspensioenfondsen met een verplichte deelneming bedraagt daarom thans 24. Voorts zijn er nog 24 niet-verplicht gestelde bedrijfspensioenfondsen, ruim 2000 ondernemingspensioenfondsen en tussentijdse zijn door ongeveer 10.000 werkgemers voor hun werknemers polissen van levensverzekering gesloten.

Het volgende overzicht geeft de

omvang van de bijzondere pensioenvoorzieningen weer.

	deelnemers
24 Verplichtgestelde be-)	912.000
24 Andere bedrijfspen-)	
sioenfondsen)	400.000
2000 Ondernemingspensioenfondsen ±	
10.000 Werkgevers, die voor hun werknemers een polis hebben gesloten ±	100.000
Totaal	1.412.000

In de memorie van toelichting wordt het aantal mannelijke loontrekkers tussen de 18 en 65 jaar op 1.950.000 gesteld. Dit betekent dus, dat voor ± 73% van de loontrekkers een bijzondere pensioenvoorziening geldt.

Deze groei van pensioenvoorzieningen, die voortvloeit uit het initiatief van werkgevers- en werknemersorganisaties stemt tot grote voldoening. Het is een bewijs, dat er voor particulier initiatief nog voldoende ruimte is en dat daarvan ook gebruik wordt gemaakt.

Waar blijft de vergoeding?

DE C.B.O.Z. — de Centrale Bond van Onderling beheerde Ziekenfondsen — is een organisatie van ziekenfondsen. Een belangrijk aantal ziekenfondsen is bij deze organisatie aangesloten en de desbetreffende ziekenfondsen omvatten een belangrijk deel van het aantal ziekenfondsverzekerden.

De C.B.O.Z. heeft zich uitgesproken over de vraag, of het mogelijk is een vergoeding te verlenen op kwitanties die door de tandartsen zijn afgegeven aan verzekerden, die zich gedurende de conflictperiode lieten

behandelen. Deze vraag wordt door de C.B.O.Z. ontkennend beantwoord. Hierbij wordt er op gewezen, dat er toen geen overeenkomst tussen de tandartsen en de ziekenfondsen was en dat er derhalve voor de tandheelkundige hulp geen verzekering bestond. Tevens werd gewezen op de weigering van de minister om restitutie mogelijk te maken en op een uitspraak van de kantonrechter te Breda.

Het standpunt, dat de C.B.O.Z. inneemt is formeel juist. Hoe onjuist de gevolgen daarvan ook mogen zijn, de huidige wettelijke regelingen laten een andere interpretatie en toepassing niet toe. Toch is het jammer, dat de C.B.O.Z. op grond van andere overwegingen niet het pleit heeft gevoerd voor een voor de verzekerden gunstiger regeling. Men had aan kunnen dringen op een of andere ministeriële beschikking, doch dit is helaas niet geschied.

De mogelijkheid van een gedeeltelijke premierestitutie wordt terecht afgewezen. Een dergelijke oplossing is namelijk praktisch onmogelijk. Het is echter niet juist, als de verzekerden, die de hulp van een tandarts hebben moeten inroepen, geen gedeeltelijke vergoeding ontvangen. Op deze plaats is hieraan reeds eerder aandacht besteed.

De Nederlandse Bond van Rooms-Katholieke Ziekenfondsen neemt gelukkig een ander standpunt in en ook van verschillende andere zijden is een tendens in deze richting. Het wachten is nu op een uitspraak van de Ziekenfondsraad. Het beraad over deze zaak neemt blijkbaar nogal enige tijd in beslag. Het is te hopen, dat er spoedig een oplossing komt. De verzekerden moeten toch eindelijk eens weten waar ze aan toe zijn.

L. DE GRAAF.

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerkstraat II

's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

Langewezer Verzekering-
Maatschappij

ONGEWONNEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN ★ EFFECTEN ★ EMISSIES ★ ASSURANTIEËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

's-GRAVENHAGE

Breng het kunstmatige waterhoofd van het indirecte productieproces tot normaler afmetingen terug

ER zijn vele economische grootheden, waarvan de ontwikkeling mede bepalend is voor de welvaartspositie van een land.

Eén ervan is het begrip arbeidsproductiviteit, veelal gehanteerd in de zin van produktie per werknemer.

Waarom nu is de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit belangrijk voor de welvaart? Hierop willen we in dit artikelje iets nader ingaan. Daarbij gaat het om deze ontwikkeling op lange termijn meer in het bijzonder met betrekking tot een aantal in de komende jaren te verwachten maatregelen. Tevens zal aandacht worden besteed aan enkele remmende factoren, die uitgaande van volledige werkgelegenheid, een sterke stijging van de produktiviteit in de weg staan.

Reeds geruime tijd heerst er in ons land volledige werkgelegenheid. De keerzijde van deze medaille heet schaarste op de arbeidsmarkt. In de huidige situatie worden de aanbiedingen van werkzoekenden nog steeds verre overtroffen door de vraag van werkgevers naar personeel. Zodra een dergelijke situatie is ontstaan, ziet men onvermijdelijk stagnatie optreden in de toename van de arbeidsproductiviteit. De cijfers van het Centraal Plan Bureau wijzen dit duidelijk uit. De stijgingspercentages voor de industrie excl. bouwnijverheid bedroegen n.l. van 1953 t/m 1956 resp. 7.5, 6.6, 4.3 en 3.1. Tegelijkertijd daalde het aantal werkloze mannen en vrouwen van gemiddeld 150.000 in 1952 tot gemiddeld 49.000 in 1956. Het uitgeput raken van de arbeidsreserve stelt dus paal en perk aan de stijging van de produktiviteit. Voor 1957 zal deze waarschijnlijk niet meer dan circa 2% bedragen! Als de verhoudingen ten naaste bij gelijk blijven, mogen we dan ook geen belangrijk gunstiger ontwikkeling verwachten. Tegelijkertijd betekent dit, even afgezien van een mogelijke verbetering van de ruilvoet, dat de welvaartsstijging eveneens vrij gering zal zijn.

Beperkte ruimte

VORENSTAANDE houdt evenwel in, dat in zo'n geval de ruimte voor de verwezenlijking van een bepaald program van gewenste en verwachte maatregelen jaarlijks evenmin bijster groot zal zijn. Onder ruimte verstaan we in dit geval die middelen, die in de nabije toekomst elk jaar extra ter beschikking komen in de volkshuishouding, merendeels dank zij de gestegen produktie per werknemer. Nu mag dan die te verwachten ruimte voor de komende jaren naar alle waarschijnlijkheid niet zo bijster groot zijn, voor het totaal program, dat ter tafel ligt, kan het tegen-gestelde beweerde worden. We zullen hiervan enkele punten noemen.

- In de eerste plaats zullen er t.z.t. weer loonmaatregelen worden getroffen. Al was het alleen maar om de consumptiebeperking weer ongedaan te maken en de komende huurverhogingen te compenseren. Verder valt in dit verband te denken aan de sociale harmonisatie in het kader van de Euromarkt.
- Terloops vestigen wij de aandacht op de investeringen. In een afzonderlijk artikel hopen wij terug te komen op het probleem van investeringen, besparingen, werkgelegenheid en produktiviteit. Daarom volstaan we nu met te wijzen op de enorme bedragen, o.a. benodigd voor de industrialisatie en het kernenergie-program.
- In de derde plaats zal er een aantal sociale maatregelen tot stand worden gebracht, waaronder de weduwen- en wezenverzekering en de kinderbijslagregeling voor zelfstandigen.

Hierbij valt tevens te denken aan eventuele arbeidstijdverkorting, al dan niet gepaard gaand met een vijfdaagse werkweek.¹⁾

De grote vraag is nu, of het totale, deels reeds concrete program, waaruit hiervoor slechts

enkele punten zijn aangestipt, kan worden verwezenlijkt, *zonder dat de koopkracht van de gulden daardoor wordt aangetast*. Voorzover dit laatste in het vermogen ligt, zal o.i. hiernaar met alle kracht moeten worden gestreefd.

De spoeling wordt dunner

OP dit punt aangeland is het dienstig, aandacht te wijden aan de vraag, aan wie de welvaart van een land, voorzover mensenwerk, te danken is. We zien daarbij af van de prijsverhouding tussen invoer- en uitvoer-goederen, d.i. de ontwikkeling van de ruilvoet. Welnu, die welvaart wordt tot stand gebracht door het actieve, het produktieve deel van de bevolking. Dat zijn dus al diegenen, die aan het productieproces in ruime zin, deelnemen. Hoe groter dit produktieve deel vergeleken bij de groep niet-werkers, hoe gunstiger in materieel opzicht. Omgekeerd,

Welvaart en arbeidsproductiviteit

hoe groter het aantal inactieven en hoe hoger het inkomen van deze categorie, des te meer beslag er wordt gelegd op de vruchten van de arbeid van het werkende deel der bevolking. De spoeling wordt in dit laatste geval dunner.

In deze positie komen wij inderdaad te verkeren in de komende jaren. De Nederlandse bevolking veroudert n.l. tamelijk snel. Met andere woorden er komen naar verhouding steeds meer „ouden van dagen.“ Bovendien zou het produktieve deel opnieuw afnemen, indien zou worden overgegaan tot verdere verlenging van de leerplicht.

De werkers zullen dus steeds meer moeten produceren, om in elk geval het eenmaal bereikte welvaartsniveau in stand te kunnen houden. En zij zouden dit in nog sterker mate moeten doen, indien op een gegeven moment de arbeidstijd zou worden verkort of de vakantie verlengd. Kortom, uit deze korte schets blijkt duidelijk, hoe klemmend de noodzaak van verdere produktiviteitsverhoging voor ons land is.

Te grote papierwinkel: maatschappelijke verspilling

MET het vorenstaande waren we er evenwel nog niet. Binnen het produktieve deel van de bevolking moet men weer onderscheiden tussen hen, die rechtstreeks en hen, die indirect bij het productieproces betrokken zijn. Hoe meer personen rechtstreeks produceren, hoe groter de produktie. Uiteindelijk is de welvaart van hen afhankelijk. Zij produceren letterlijk de nationale koek. En hoe groter het aantal van hen, die of leerplichtig, of gepensioneerd of indirect bij het productieproces betrokken zijn, des te kleiner het aandeel in die koek voor iedereen wordt.

Hiermee wil overigens niet gezegd zijn, dat indirecte arbeid in deze zin een onnutte bezigheid is. Ambtenaren, politieagenten onderwijzers etc. zijn stuk voor stuk onmisbare categorieën van werkers. Alleen er moeten er niet te veel van komen!

Dat laatste is nu juist het benauwende want dat gebeurt in vele opzichten wel. Als gevolg van de enorm toegenomen overheidsbemoeiing en daarmee van de sterk gegroeide en groeiende verzorgingsgedachte heeft het personeel in de daarvoor noodzakelijke vaderlandse papierwinkel eveneens bijzonder grote omvang aangenomen. Met andere woorden de organisatie van de maatschappij

wordt hoe langer hoe ingewikkelder, waardoor steeds meer personen een administratieve, controlerende dirigerende enz. taak krijgen, dus onttrokken worden aan het rechtstreekse productieproces. Vele honderdduizenden zijn in dienst van overheden, bedrijfsverenigingen, fondsen organen en instellingen van velerlei karakter. En hun aantal breidt zich vrijwel voortdurend uit. Dus moeten in relatieve zin steeds minder personen zorgen voor een steeds groter nationale koek, welke in totaal over steeds meer inwoners moet worden verdeeld.

Samengevat hebben wij evenwel in het kader van dit artikel voorlopig slechts willen wijzen op het volgende. Er is in de komende jaren bijzonder veel „werk aan de winkel“. Voor een reële verwezenlijking is het ondermeer noodzakelijk, dat de produktiviteit zo veel mogelijk blijft toenemen. Het benauwende daarbij is, dat in relatieve zin steeds minder direct-produktieve arbeidskrachten voor deze stijging moeten zorgen. Als gevolg daarvan is de vrees gewettigd, dat er voor het grootste program niet de benodigde ruimte zal zijn, tenzij men ook voor de komende jaren afziet van waardevast geld.

Inkorting van de overheidstaak

HET is uiteraard gemakkelijker het probleem zo te stellen, dan het op te lossen. Voor wat dit laatste betreft willen we toch nog enkele opmerkingen maken.

Allereerst zal men vooraf moeten komen tot overleg tussen overheid en georganiseerd bedrijfsleven. Met het oog op onze in tal en last snel groeiende bevolking, mede getet op onze grote mate van afhankelijkheid van het buitenland, zal daarbij zo mogelijk gekomen moeten worden tot een politiek op lange termijn. Dit wil niet zeggen dat men planmatig van te voren de te volgen koers dient vast te leggen. Iets dergelijks heeft nauwelijks enige zin. Maar wel zou dit het voordeel hebben, dat men iedere straks te nemen concrete maatregel gaat bezien in verband met een groter geheel, en los raakt van de tot nu toe gevolgde opportunistische kortzichts-politiek, feitelijk de belangrijkste oorzaak van de huidige bestedingsbeperking.

Daarnaast zou het bijzonder wenselijk zijn, indien het kunstmatig waterhoofd van het indirecte productieproces tot normaler afmetingen kon worden teruggebracht. Hetgeen gepaard dient te gaan met een zo sterk mogelijke en in een periode van hoogconjunctuur ook noodzakelijke inkorting van de overheids-taak.

Ook voor onze partij zou het naar net ons wil voorkomen bepaald niet ongewenst zijn, zich vroegtijdig omtrent de hier slechts kort en onvolledig geschetste problematiek te bezinnen.

Drs. J. BOERSMA

- 1) Voor een vollediger overzicht van middelen en verlangens zij de belangstellende lezer verwezen naar „De verdeling van een toekomstige toename van het Nationale Inkomen“, een studie van het Centraal Planbureau van 1955.

De grote prijs

WIJ ontvingen een merkwaardige brief van een onzer vrienden in Canada. Hij vreest, dat wij in een verkeerde richting de burgers in de Nieuwe Wereld achterna gaan. N.l. in de hartstocht, om de grote prijs te winnen. Om in één klap rijk te worden door een gelukkig lot of een goed geraden oplossing. En hij schildert ons, waar dat op uit kan lopen. Op een gemeenschap, waar het leven koortsig wordt. Waar de mens rondloopt in wensdromen. Waarbij de dag en het uur, waarop de beslissing valt, het leven gaat beheersen. Waar het gebed om zegen op de dagelijkse arbeid telkens wordt weggedrongen door de omhoogflitsende begeerte, om éénmaal, o maar éénmaal, de geluksvogel te zijn en de grote geldprijs te mogen ontvangen. Daárom wordt er gepuzzeld, geraden en gegokt. En die koortsachtige begeerte wordt gevoed, opgezweept, omdat er al hoger geldprijzen beschikbaar komen. Voor de ogen van de televisiekijkers worden in enkele ogenblikken kapitalen verdiend. Reclameacties culminerend in het beschikbaar stellen van enorme geldprijzen, die door de gezamenlijke kopers worden bijeengebracht. Onze correspondent had het goed begrepen, dat ook in ons land de mogelijkheden, om op eenmaal de geluksvogel te zijn, toenemen. De A.R.-ministers zijn onverbiddelijk geweest, toen het ging om een van overheidswege te stimuleren voetbaltoto. Maar intussen blijken er vele wegen te zijn, om iets te organiseren, op allerlei gebied, dat in wezen niet veel verschilt van dit afgewezen kwaad.

Er is in Nederland een doodnuchtere, wij zonden bijna zeggen, objectieve manier om te streven naar dit geluk, n.l. de staatsloterij. Daar zijn wij als A.R. altijd op tegen geweest. Maar die staatsloterij zegt in elk geval precies, wat zij is. Zij zegt: kom bij mij loten om geld. Ik, de staat, wordt er in elk geval beter van en misschien wordt gij er ook beter van. We willen u wel voorrekenen, hoe groot uw kans is.

Er zijn daarnaast in Nederland andere manieren, om de droom van de plotselinge rijkdom te voeden. Soms is het toeval gecamoufleerd aan de orde, omdat er in schijn alleen maar scherpzinnigheid wordt gevraagd. Maar in werkelijkheid gaat het vaak om zeer dubieuze gevallen, waar goed, minder goed en fout een oordeel zijn van willekeur. En soms is er een andere camouflage: gij oefent barmhartigheid, gij helpt ziekenhuizen bouwen of zelfs kerken in het Zuiden, en — gij maakt meteen een kansje.

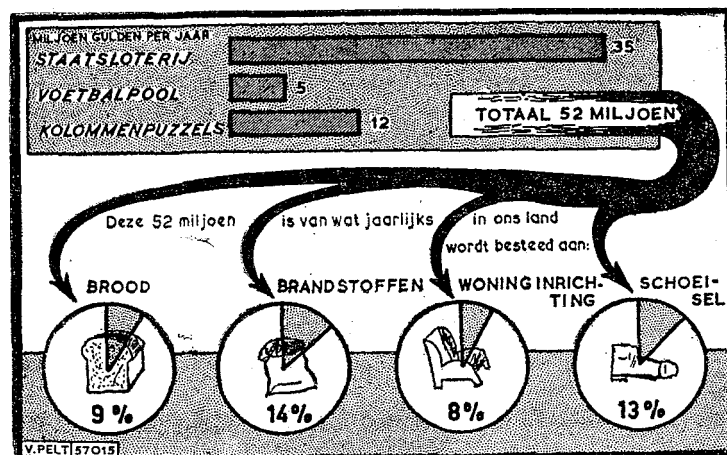
Wij geloven, dat hier een ontwikkeling is ten kwade.

En het heeft weinig zin, met rechte streepjes en mooie redeneringen uit te maken, wat nog net door de heugel kan en wat moet worden veroordeeld. Wij zijn niet tegen wedstrijden, ook niet, als een „verering“ wordt uitgelooft als prijs, een ham of strijkijzer, een mooi boek of een fototoestel. Maar het moet een „verering“ blijven. Wat tegenwoordig al meer gebeurt en funest in zijn ontwikkeling is, stijlloos en schadelijk voor het moreel, dat is het uitloven van geldprijzen, waarbij het bedrag al maar wordt opgedreven. De staatsloterij, waar wij altijd bezwaar tegen hadden, wordt op deze manier een tam geval.

Wij menen, dat hier een gezamenlijke, een nationale verantwoordelijkheid ligt, die leiden moet tot een openhartig gesprek, hoe we samen dit kwaad kunnen bestrijden. Dat is nu nog mogelijk. Ernstige mannen en vrouwen van elke richting hebben oog voor deze kwade ontwikkeling. En het heeft nog niet, zoals soms elders in de wereld, geleid tot zulk een ver-slaafdheid, dat het veelzins te laat is.

Daarom is het nu de tijd, om te spreken.

In Nederland waagt men wel een gokje

ONTWIKKELING IN EEN OUDE STREEK

Op de Veluwe, dat wonderlijke nog aan de oertijd herinnerende gebied, komen jaarlijks naar schatting een miljoen mensen logeren om er een pauze te genieten in hun bedrijvig en gejaagd leven. Zo is de Vale Ouwe, waarover we op de lagere school de onderwijzer hoorde vertellen, een recreatiegebied bij uitnemendheid geworden voor een groot deel van ons volk.

Op diezelfde Veluwe — en dan vooral het noordwestelijk deel ervan — worden de eigen bewoners ongemerkt maar zeker geconfronteerd met de veranderingen, die zich in onze twintigste eeuw openbaren.

Want de mensen van de Noordwest-Veluwe zien de zee veranderen. Zelfs Gelderland, toch schijnbaar zo veilig gelegen ver van de onstuimige zee, kent de oude erfvijand: het water. Hier was het niet de Noordzee, die een regelrechte aanval kon beramen op het oude Geire — al mag niet vergeten worden, dat ook de Bommelerwaard Gelders gebied is.

Eens wist een Nederlandse kleinkunstzanger aandoenlijk te zingen over de oude, trouwe blauwe Zuiderzee. Vanwege die zee kent ook Gelderland zijn zeedijken, namelijk in het uiterste noordwesten en bij Nijkerk.

Intussen zijn de bewoners van de Noordwest-Veluwe er getuige van, hoe die Zuiderzee verdwijnt en hoe geleidelijk een nieuwe Zuiderzeepolder groeit.

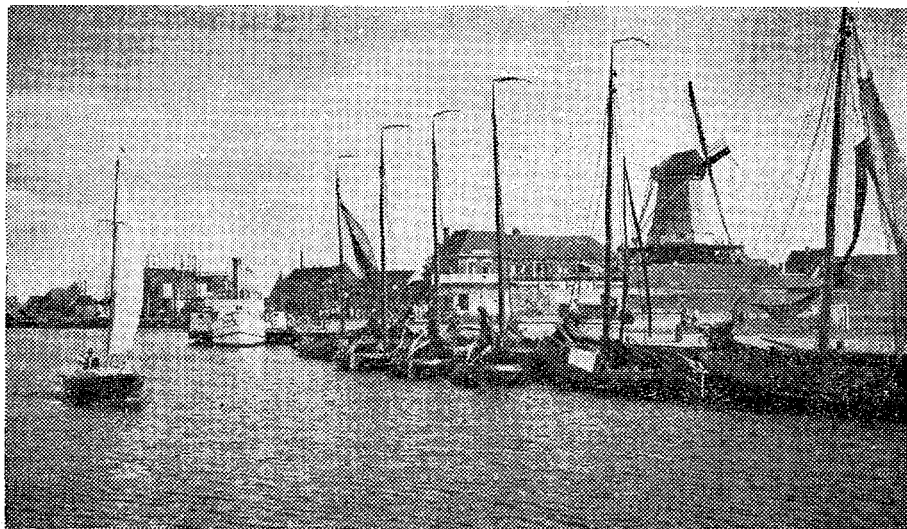
In de komende jaren zal die nieuwe polder in cultuur gebracht worden. En dan krijgt het oude en bijstere land van de Noordwest-Veluwe een nieuw en ongetwijfeld vooruitstrevend land tot buur. Hattum, Oldebroek, Doornspijk, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Putten, Nijkerk en Hoevelaken, plaatsen met een verleden van eeuwen en soms zelfs met een roemrucht verleden, — en dan denken we bijvoorbeeld aan Harderwijk, dat eens een universiteitsstad van betekenis geweest is — zullen nieuw land zien opkomen, land waar nieuwe methoden zullen worden toegepast en waar naar alle waarschijnlijkheid hoge bodemopbrengsten op zullen volgen.

Zal dan de Noordwest-Veluwe, met de schijnbaar een beetje verdroomd en gezapig dommelende plaatsen geen al te groot contrast vormen met die nieuwe polder?

IJverige mensen

DE Noordwest-Veluwe wordt bewoond door een ijverig slag mensen, dat eeuwen lang wars geweest is van opzichtige grootdoenerij. Het is een uitgesproken orthodox gebied voor wat de geloofs-overtuiging, de levensbeschouwing betreft. Het gereformeerde stempel is in het merendeel van de genoemde plaatsen duidelijk herkenbaar, ook in uitingen van openbaar leven. De Hervormd-Gereformeerde Bond heeft daar verreweg de overhand in het kerkelijk leven. Misschien dat daardoor de onjuiste, goedkoop-denigrerende en enigszins vijandige uitdrukking weleens gebezigd is: De Gereformeerde Bond is iets Veluws...

Dit gebied van de Noordwest-Veluwe staat voor grote wijzigingen, die op allerlei terreinen merkbaar worden. Er zijn mensen, die niet bepaald met vreugde de Knardijk uit de voormalige Zuiderzee hebben zien opkomen. De veranderingen, die er in deze streek het gevolg van zullen zijn, zien ze met enige huiver tegemoet. Ze staan wantrouwig tegenover de nieuwe polder, die drooggelegd wordt. Want die polder zal wellicht andere levensgewoonten brengen ook in het oude land. Het zou een aantasting kunnen betekenen van oude waarden, van een levensbeschouwing die stamt uit een vroom en deemoedig leven.

Hoe lang nog zullen de vissersschepen het beeld van de Harderwijker haven bepalen?

Maar men dramatisere dit niet. Het is onjuist om te doen alsof er reeds een conflictsituatie zou zijn ontstaan ten aanzien van de zuidoostpolder.

Dat is beslist niet het geval.

Wél zal de drooglegging van de nieuwe polder waarschijnlijk de gedachten-gang versneld hebben, dat een nieuwe situatie ontstaan is en dat daardoor een nieuwe beoordeling van de toestand van dit deel van de Veluwe noodzakelijk geworden is.

Dat is trouwens begrijpelijk. De Veluwe is in 't geheel geen achtergebleven gebied, al heeft ze wel een zeer eigen structuur en al verkeert ze ten opzichte van de agrarische bevolking in een noodsituatie. Ook hier hebben de tijdsomstandigheden om zo te zeggen een regelrechte confrontatie met de gewijzigde na-oorlogse gegevens gebracht. Maar de nieuwe polder zal die confrontatie zonder twijfel versneld hebben en er een meer reëel en concreet beeld aan hebben gegeven.

Ja, er is in dit gebied veel veranderd.

Er zal vanwege de nieuwe polder nog wel meer veranderen, ook al zal het niet terstond aanwijsbaar zijn. Harderwijk hoopt in stilte op een opbloei voor han-

Het wild
en bijster
land der
Noordwest-
Veluwe

del en nijverheid tengevolge van het nieuwe land, dat naast de deur komt te liggen. Maar het is een hoop in vrees en beven, want tenslotte ligt het enigszins voor de hand, dat de nieuwe polder spoedig zichzelf zal weten te voorzien van alles wat hij nodig heeft. Het is de vraag, of het nieuwe land zich door de Harderwijker Vispoort tot het oude land zal wenden. Een vraag, die wellicht ontkennd beantwoord zal moeten worden.

De nieuwe polder

ER wordt op de Noordwest-Veluwe hard gewerkt. De Gedeputeerde Staten van Gelderland stelden in 1951 een commissie in voor streekonderzoek van dit gebied. Onder meer zou moeten worden nagegaan, hoe de toestand in de landbouw, de visserij en de nijverheid was. Er kwam een overkoepelend orgaan: Het provinciaal bestuur riep in 't leven een Stichting tot ontwikkeling van de Noordwest-Veluwe.

Deze stichting had moeilijk werk te doen. Het geestelijk klimaat van deze streek werd in sterke mate bepaald door de landelijke levensmanier. De bevolking bestond in hoofdzaak uit agrariërs. Meestal waren het kleine boeren, die hun weinige land intensief bewerkten en daarenboven nog loonarbeid verrichtten.

Maar ook hier — zoals vrijwel overal elders in ons land — heeft een verschui-

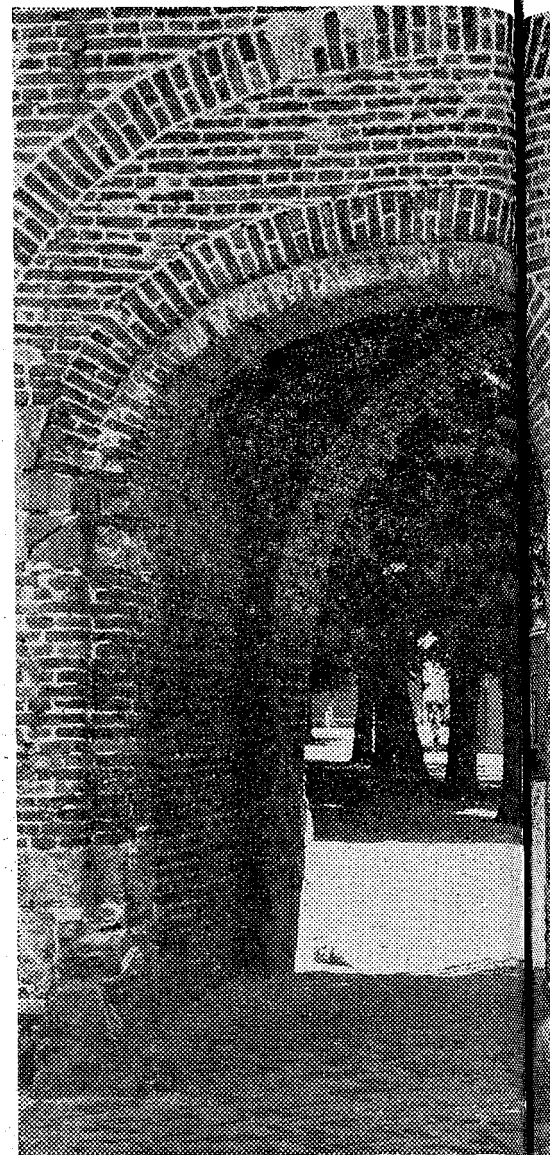
ving plaats van de landbouw naar de industrie. In een uitgave van genoemde stichting, waarmee men de bevolking op de hoogte wil stellen van de activiteiten in deze streek, wordt er melding van gemaakt, dat een afvloeiing van de landbouwende beroepsbevolking naar de industrie aan de gang is.

Dat kan ook niet anders. De gemiddelde bedrijfsgrootte van een boerderij op de Veluwe is slechts 5,5 hectare. Het is duidelijk, dat dus de jongeren voor een groot deel werk zullen moeten vinden buiten de landbouw.

Een dergelijke verschuiving is reeds aan de gang. In de bedoelde uitgave wordt met cijfers dit verloop aange-toond. In het percentage van zoons van landbouwers, die na de schooljaren in de landbouw terecht komen is een duidelijke teruggang te constateren. We willen niet te veel cijfers geven, maar ter illustratie toch wel een enkel cijferbeeld. In 1950 kwam 33 procent van de boerenzonen in de landbouw terecht. In 1955 bleek dit percentage geslonken tot 25,5 procent. Weer een jaar later was het weer minder, namelijk 20,5 procent.

Minder boerenzonen dus, die in de landbouw te werk komen. Maar nu is het verheugende, dat van dit verminderde aantal het percentage, dat na de schooljaren een lagere landbouwschool gaat bezoeken, gestegen is. In 1950 was het een percentage van 22,5 procent, maar vorig jaar was het 30,5 procent. De jongens, die in de landbouw terecht komen, blijken dus meer en meer landbouwonderwijs te gaan genieten, hetgeen de agrarische situatie van de Noordwest-Veluwe ten goede kan komen. Er blijkt tevens uit — en dat mag hier wel gememoreerd worden — van hoe grote betekenis een organisatie als de C.B.T.B. is, die overal in den lande landbouwscholen gesticht heeft!

De genoemde stichting concludeert intussen, dat aan verdere industrialisatie in dit gebied nog het nodige zal moeten gebeuren. Want velen zoeken hun werk in bedrijven, die gevestigd zijn in grotere plaatsen. Uit een forensennota is gebleken, dat Zwolle, Kampen en Amersfoort — dus plaatsen welke buiten de eigenlijke Noordwest-Veluwe gelegen zijn — heel wat arbeiders uit het betreffende gebied krijgen. Bij een terugslag in het bedrijfsleven zal dit natuurlijk direct moeilijkheden kunnen opleveren voor de forensen uit dit deel van de Veluwe. Vooral voor hen, die tot de ongeschoolde arbeiders behoren. Daarom

Een aardig kijkje door de karakteristieke archen van de oude stad, die in vroeger jaren een universiteit was. Nu hoopt dat het nieuwe land nieuw leven in de stad zal brengen.

temeer is een vroegtijdige beroepskeuze-voorlichting van belang, hetgeen de stichting dan ook ter hand genomen heeft.

En zo zijn er meer activiteiten. Er zijn maatschappelijke vraagstukken, er is het jeugdwerk, dat de aandacht eist. Zo doet zich een ontwikkeling voor, die zeker niet schoksgewijze tot stand komt, maar die juist daarom hoop geeft voor de toekomst. Een toekomst, met een nieuw land als buur.

Op Oost-Flevoland zullen kundige boeren met de meest moderne methoden op grote bedrijven efficiënt werken. De minder welvarende en ook minder dynamische Noordwest-Veluwe zou die nieuwe buur weleens met argusogen kunnen opnemen. In het jaarverslag van de ge-

Wij luisterden

Politieke luisterwedstrijd

De afgelopen week heeft een rijke oogst aan radiocommentaren op de algemene beschouwingen, die de Tweede Kamer over de rijksbegroting hield, opgeleverd, maar om nu te zeggen, dat de luisteraars daardoor een juist beeld hebben gekregen van de inhoud en de betekenis van deze beschouwingen, dat zou de zaken wat al te mooi voorstellen.

We kregen meer de indruk, dat er een politieke luisterwedstrijd aan de gang was, die van de luisteraars vroeg te raden, waar het nu eigenlijk in de Kamer om ging.

Daar was dan eerst de heer Van Schaveren, die via de K.R.O. liet weten, dat de positie van het kabinet versterkt is, dank zij de houding van de partijen, die geestverwanten in het kabinet hebben. Eén partij is echter volgens de heer Van Schaveren in dit opzicht tekort geschoten. Dat is de P.v.d.A., die in haar opmerkingen over het regeringsbeleid het meest kritisch was.

Schrapt men deze laatste opmerking, dan kan men zonder enig bezwaar de

naam van de heer Van Schaveren vervangen door die van het socialistische kamerlid Mr. Vrolijk, want zijn indrukken van het kamerdebat ontlieten die van de rooms-katholieke spreker niet veel.

Er is echter nog een socialistische commentator voor de Vara-microfoon geweest, nl. de heer De Kadt en die heeft de wedstrijd wel erg moeilijk gemaakt. Mag men de heer De Kadt geloven, dan begrijpt geen enkele fractievoorzitter wat er in een politiek debat eigenlijk van hem verwacht wordt. Natuurlijk was daar één uitzondering op: mr. Burger.

Ondanks de volgens de heer De Kadt weinig betekende betogen van de fractieleiders, is het kabinet toch ook naar zijn mening sterker uit het debat tevoorschijn gekomen. Dat is dan te danken aan het feit, dat het kabinet constructiever is dan de meeste partijen in de kamer!

Als men de conclusies van de heren Vrolijk en De Kadt vergelijkt, dan moet geconstateerd worden, dat vooral de Vara-luisteraars voor een moeilijke opgave zijn geplaatst!

Constructief

De heer De Kadt is een man, die over het algemeen niet veel goeds kan ontdekken in kamerdebatten. Toen onlangs de Europese verdragen met ruime meerderheid werden goedgekeurd, zag hij kans alle voorstemmers te ontleden tot feitelijke tegenstanders. Behalve de socialisten, dat waren de echte steunpilaren van Europa.

SYRIË

heeft een bewogen historie

Op het ogenblik is de aandacht van de wereld weer gericht op het Midden-Oosten.

Was het vorige jaar Egypte het land dat van zich liet horen, thans is het Syrië waar alles om schijnt te draaien.

De Russen sturen wapens — de Egyptenaren troepen — de Turken voelen zich bedreigd — Chroetsjew komt zelfs in het straatje van (E.) Vermeer en zegt „Help me toch een handje om daar de vrede te bewaren”.

Hoe lang zullen daar de spanningen voortduren? Zal er een oorlog uitbreken? Zullen er wegen gevonden worden om het opdringen van de Russische invloed in het Midden-Oosten te keren zonder geweld?

Allemaal vragen, die op het ogenblik niet te beantwoorden zijn. De geschiedenis zal het leren — zogoed als zij leert dat de lange geschiedenis van Syrië tevens een zeer bewogen historie is.

Meer dan vijfduizend jaar geleden waren deze streken der aarde reeds bewoond — ongeveer 2500 jaar voor Christus trekken de uit de Bijbel bekende Amorieten het land binnen. Het zijn echter de Aramaeërs, of zoals zij later heten, de Syriërs, die omstreeks 1200 voor Christus het land opwerken tot zeer grote hoogte. Hun taal (het Aramees) bleef eeuwenlang de verkeerstaal van geheel West-Azië.

Gedeelten van de boeken Ezra en Daniël zijn dan ook in deze, voor iedereen een verstaanbare taal geschreven.

De Syriërs moesten zich dikwijls onderwerpen aan vreemde overheersing — koning David maakte te bivj. reeds een deel van Syrië tot een Israëlietisch wingewest.

En zo is het de eeuwen door gegaan. Betrekkelijk kort voor de geboorte van Jezus lijfden de Romeinen het in bij hun rijk. Dit had tot gevolg dat het jonge christendom in dit sterk gehelleniseerde land goede ingang vond. Verschillende bloeiende gemeenten ontstonden — die het echter zwaar te verduren kregen toen ongeveer zeshonderd jaar later de Arabieren het land oververden. Zij vluchtten naar de bergen van Libanon en hebben zich daar weten staande te houden tot op de huidige dag.

Hun naam Maronieten ontleen zij aan de monnik Johannes Maro, die in 680 door de Paus tot patriarch van de Libanon werd verheven.

Toen in de komende eeuwen heel het Midden-Oosten Mohammedaans werd, bleven de Maronieten trouw aan het Christelijk geloof. Hun enige concessie bestond daarin, dat ze de Arabische taal aannamen. Dat zij voor deze trouw menigmaal moesten boeten, spreekt vanzelf.

Napoleon III, keizer der Fransen trok zich in 1860 hun lot aan en vanaf dat ogenblik dagteekent de Franse invloed in Syrië, toen reeds eeuwenlang een provincie van Turkije.

De Engelse minister-president had hiervoor niet meer dan een spotlach over en zei, dat de Fransen in Syrië slechts „sentimentele belangen” hadden.

Hij vergiste zich echter zeer.

Allereerst reeds hierom, dat bescherming verlenen aan vervolgd Christenen stellig geen „sentimentele” kwestie is — maar ook, omdat de Fransen aanstonds begonnen met het aanleggen van spoorlijnen in Syrië en het bouwen van de havenwerken van Beiroet.

Vanuit deze haven werd spoedig het grootste gedeelte van de zijde- en katoenogst van dit land naar Frankrijk uitgevoerd. Voor de eerste wereldoorlog hadden de Fransen ongeveer 200 miljoen goudfrancs in Syrische ondernemingen belegd! Hierbij kwam nog een andere, gewichtige, omstandigheid. Oostelijk van Syrië ligt Irak — en daar is petroleum. De Duitsers hadden de westelijke mogendheden verrast, door van de Turkse sultan een concessie te verkrijgen tot het aanleggen van een spoorlijn via Constantinopel naar Kuweit aan de Perzische Golf (de z.g. „Bagdadlijn”).

En in 1904 bleek, dat de Duitsers tevens hadden bedongen dat zij in de 20 km brede strook links en rechts van deze lijn mochten boren naar olie.

Natuurlijk waren de Engelsen er toen als de kippen bij — weldra ook de Amerikanen en omstreeks 1914 was geheel het overige „oliegebied” verdeeld.

Waar bleven de Fransen? Blijkbaar hadden ze geslapen!

Toen bleek dat de Duitsers ook nog vergunning hadden gekregen om een zijlijn van de Bagdadspoorweg aan te leggen naar Alexandretta — stelden zij het uiterste in het werk om hun belangen in Syrië veilig te stellen.

Zij verlangden dat de Engelsen zich in Syrische aangelegenheden „gedesinteresseerd” zouden verklaren.

En dezen deden dat omdat ze de Fransen te vriend moesten houden. Immers de eerste wereldoorlog wierp reeds zijn schaduw vooruit.

Door die wereldoorlog werden de verhoudingen in het Midden-Oosten grondig veranderd.

Turkije koos de zijde van Duitsland en aanzien dit rijk toen nog heerste over heel de Arabische wereld — betekende dit een gevaar voor het Suezkanaal.

De Engelse pogingen deze doorvaart veilig te stellen waren niet zo bijzonder succesvol en daarom waren zij ten zeerste ingenomen met de opstand van Hoessein sjerif van Mekka tegen zijn Turkse meester.

Zij stelden hem daarom maar al te graag een Arabische staat in uitzicht, met inbegrip van Damascus en Aleppo. Natuurlijk niet met inbegrip van Mesopotamië (Irak) want daar zaten de Engelsen zelf!

Vanzelfsprekend waren de Fransen hierover niet te spreken en zij vroegen opheldering. De Engelsen talmden. Twee omstandigheden maakten hen tenslotte wat meer plooibaar.

De door Churchill ondernomen expeditie om de Dardanellen te forceren was mislukt en in Mesopotamië schreef generaal Townshend volgens de Britse encyclopedie een „glorious page of British history” door zich op 29 april 1916 met een zeven duizend man sterk leger aan de Turken over te geven. Nu waren de Engelsen bereid te „praten”. De kust van Syrië en Libanon werd aan de Fransen „afgestaan”.

Syrië zelf raakte echter volkomen in de handen der Engelsen. Daarom waren de Fransen maar al te zeer bereid in november 1918 de Anglo-Franse declaratie te tekenen, waarbij aan de volken van het Midden-Oosten „de instelling van nationale regeringen en besturen, die hun autoriteit ontleenden aan het initiatief en de vrije keus van de inheemse bevolking” werd toegezegd.

Immers, hierin zat een goede kans, dat tenmin-

In het Syrische leger zijn ook vrouwen opgenomen. Zij zijn uitgerust met Tsjechische geweren.

ste óók de Engelsen niet in Syrië zouden blijven. Deze herinnerden zich toen plotseling de belofte aan Hoessein van Mekka en spoorde hem aan zijn zoon Feisal Damascus en Aleppo te laten bezetten.

Stellig waren ze er van overtuigd, dat deze een Frans protectoraat over Syrië niet zou erkennen. En ze kregen gelijk.

Doch de Fransen legden zich hierbij niet neer. In 1919 begin generaal Gourand langzaam op te rukken en stelde Feisal (die inmiddels koning geworden was door de dood van zijn vader) een ultimatum.

Deze antwoordde, in de mening dat hij door de Engelsen gesteund zou worden, daarop niet.

In 1920 kwam het in de omgeving van Damascus tot een geregelde veldslag. Feisal werd verslagen en verloor 5000 man.

Op 23 juli van dit jaar bezette Gourand Damascus en het „mandaat” was een feit geworden.

Weliswaar een „mandaat A” — en dat hield in dat Syrië zich „van de raad en ondersteuning” der Fransen zou bedienen tot aan het ogenblik, waarop het „in staat zou zijn, zichzelf te regeren”. Dit ogenblik aan te geven was echter aan de Volkenbond voorbehouden — maar daarin had Frankrijk een beslissende stem.

De Volkenbond heeft echter dit ogenblik niet meer kunnen vaststellen — want de tweede Wereldoorlog verstoortte deze ontwikkeling volkomen.

In 1940 vielen de Duitsers Frankrijk binnen — en weldra was het Franse leger verslagen. Een groot gedeelte van het land werd door de Duitsers bezet — de regering van het onbezette deel overgebracht naar Vichy.

Vrije Franse troepen van generaal De Gaulle zetten vanuit Syrië de strijd tegen de Duitsers voort.

Dientengevolge proclameerde de Franse regering op 27 september 1941 de onafhankelijkheid van het land.

Het zou echter nog tot ná de oorlog duren, al tot 1945, voordat dit feitelijk het geval was.

Sedertdien heeft de Sovjet-Unie geprobeerd het „protectoraat” over Syrië te herstellen. Nu echter een Russisch!

Natuurlijk noemt zij het zo niet.

Maar het debat in de Verenigde Naties toont wel aan dat het de Russen zijn, die proberen het hele Midden-Oosten onder hun macht te brengen.

En het is in Syrië dat deze pogingen duidelijk zichtbaar worden.

G. GRUPPELAAR.

kerdardewijk. Deze
kenis huisvestte,
weyngen.

met duidelijk gesteld,
stige spanningen
het nieuwe land
rag zou kunnen zijn.
ging zich zelf als
tegenover de mo-
zien aan de ene
superioriteit en
voor het oude
ndt”.

het werk van de
onder er veel op-
werkert men ijverig
ontwikkeling van
ontwikkeling zal er
edigen, dat in de toem-
tussen oud en
zullen zijn.

J. W. OOMS.

ene politieke beschou-
st. Wat de heer De Kadt
komt er op neer, dat
een vaag verhaal hield
beginselen zonder aan te
leden daaruit in de hui-
gheden moeten voort-
heer Bruins Slot geen
andere praktische poli-
die van het kabinet te
gemis bedekte met be-
at en maatschappij; dat
te teleurstelde omdat hij
deel van zijn spreektijd
het behandelen van
grijke zaken.

it heeft maar één con-
og beluisterd. Dat was
r. Burger. Als men dan
spanning wacht op het
heer De Kadt: „Want
burger verhoging van de
geeft hij ook aan, uit
het geld moet komen”.

onomstotelijk vast, dat
r. Burger torenhoog
die van de andere spre-
ner. We kunnen ons niet
een constructiever ge-
gehoord!

send antwoord

Sion en de zekeren op
ria” niet meer zo gerust
oen zijn op politiek ge-
egt de heer Kleywegt
e met zijn nieuwe serie
voor de Prot.-Chr. Werk-
in de P.v.d.A.

heid waarmee de heer
een verkeerde opvat-

ting blijft uitgaan, is verbazingwek-
kend.

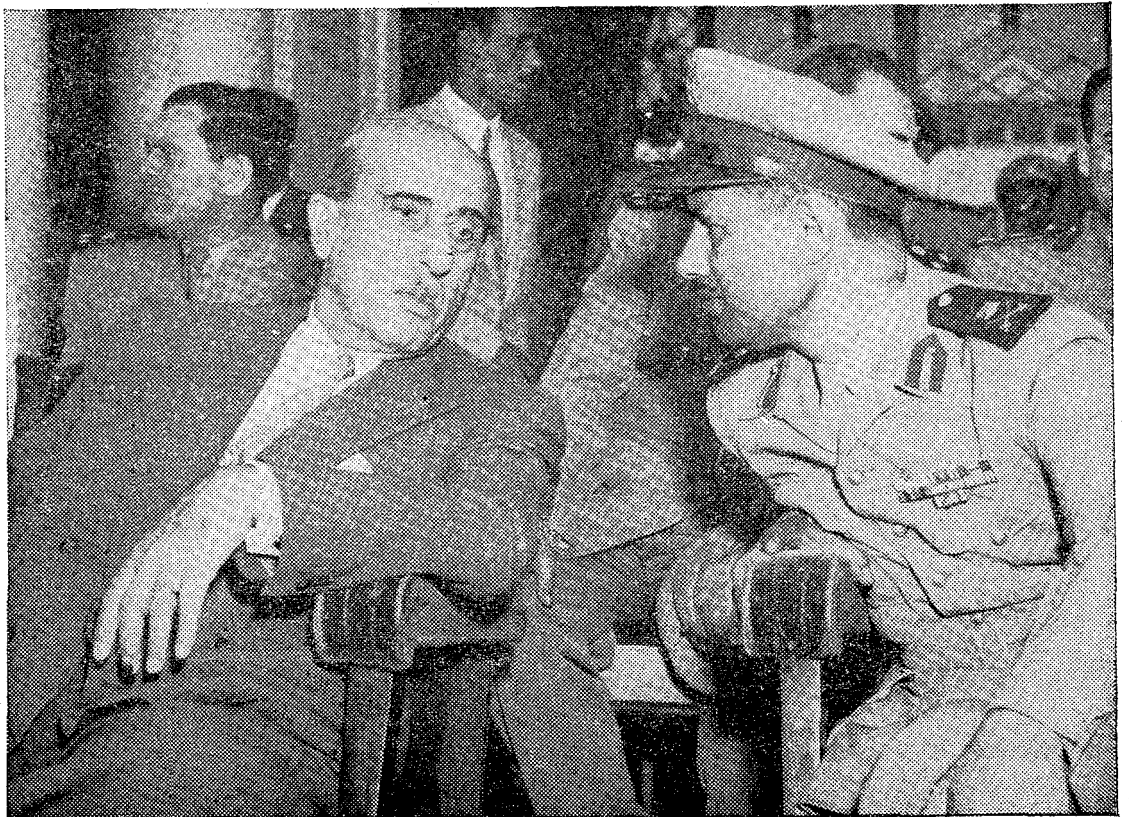
„Weet u het heel zeker, dat het een
verantwoorde houding is, het zichzelf
zo min mogelijk moeilijk te maken op
dit terrein en de veiligheid op te zoe-
ken binnen christelijke organisatie en
partij?” luidde de vraag aan de
luisteraars.

De heer Kleywegt noemde dit een heel
dringende vraag. Wel, wij zouden hem
daarop heel dringend dit antwoord
willen geven:

Wij weten heel zeker, dat deze vraag
verkeerd gesteld is. Zij suggereert, dat
degenen, die de christelijke organisa-
tie verkiezen op rust en veiligheid be-
dacht zijn en zich hebben teruggetrok-
ken uit de strijd. In deze vraag ligt
besloten, dat slechts zij, die de door-
braak aanhangen, de strijders in de
voerste linie zijn.

De heer Kleywegt moge weten, dat zij,
die uit diepste overtuiging de chris-
telijke partij voorstaan, ten eerste met
hun partijgenoten een gezamenlijke
strijd voeren voor de doorwerking van
het christelijke beginsel in de samen-
leving, een taak die hun allerminst
rust en veiligheid geeft in de wereld.
Ten tweede hebben zij, zowel geza-
menlijk als ieder voor zichzelf, dage-
lijks te zoeken naar de juiste hou-
ding, het juiste standpunt, dat in een
concrete situatie uit hun levensover-
tuiging moet voortvloeien. Ook dit
biedt geen rust en veiligheid.

Noch het ene noch het andere facet kan
tot haar recht komen wanneer men
deel uitmaakt van een partij, die als
zodanig het verband tussen levens-
overtuiging en politiek niet erkent.

De Syrische president Kuwatly (links) in gesprek met de stafchef van het Syrische leger Afif Bizri (rechts).

DRENTE

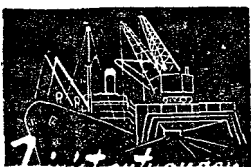
BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Fa. Gebr. Dekker

HOUT- EN

BOUWMATERIALENHANDEL

HOOFDSTRAAT 160 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

Meubiler-Inrichting Zandbergen

MEPEL - HOOGEVEEN - OMMEN

Moderne woninginrichting

Buining, Hoogeveen

De speciaalzaak voor betere dames- en herenkleding

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71989
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Voor
DAMES
en
HEREN

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

- VENTILATIE
- VERWARMING
- SCHEEPSRAMEN
- NON-FERRO METALEN
- CHEMISCHE PRODUCTEN

Groothandel • Fabrikatie • Im- en Export

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkelen en chromen van massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM - TEL. 72018 - DYNAMOSTRAAT 15

A. v. Weeldens kolenhandel

CEINTURBAAN 31 - ROTTERDAM
Telef. 41477 - 42283

Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208
Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826

Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

RONDO

WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920

BELJERLANDSELAAN 31

OUDE BINNEWEG 146-148

JONKER FRANSSTRAAT 106

Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering.

Catherine Gladstone

ALS 'k met niet vergis, is 't aan twee of drie feiten te danken dat de naam van Gladstone is blijven hangen in het geheugen van menig ouder A.R.P.-lid. Ten eerste, omdat hij een christen-staatsman was. Vervolgens omdat hij een Boeren-vriend en tegenstander van het opdringende Jingo-isme was. En vooral, omdat Dr. A. Kuyper, na de val van zijn ministerie in 1905, toen hijzelf al bij de zeventig was, zich graag spiegelde aan die Engelse „Grand old man”, die op zijn vier-en-tachtigste jaar nog voor de vierde maal premier werd van een ministerie.

Vijftig jaar eerder zouden Catherine Glynne en William Gladstone elkaar niet aangekeken hebben, maar in de tijd dat ze elkaar ontmoetten was het onderscheid tussen de handels-aristocratie — waaruit hij voortgekomen was — en de land-adel, waartoe zij behoorde, niet zo heel groot meer.

„Pussy” was een speels kind en nog pas twee jaar oud, toen haar moeder weduwe werd. Zij en haar jongere zusje Mary hadden een gelukkige jeugd en waren onafscheidelijk van elkaar. Natuurlijk kwam ook de liefde in haar leven, maar „poesje” kon „hem” niet vergeten, en, voor afwisseling, werd een reisje langs de Rijn geprojecteerd. 't Werd een hele karavaan: twee dienstboden en twee knechts vergezelden Lady Glynne met haar drie kinderen.

Al eerder had de vormelijke, gesloten, preciese William Gladstone het vrolijke, slordige meisje ontmoet, toen hij, als gast van haar oudste broer, in haar ouderlijke huis logeerde. Ook op deze reis ontmoetten ze elkaar telkens en waren er wandelingen, maar de liefdesaffaire schoot niet op. Beiden hadden zich al eens gebrand en Catherine dacht nog steeds aan haar oude liefde. „Ik kan je slechts een half hart geven,” schreef ze hem, „Geef dat aan mij en ik zal je een héél teruggeven,” was zijn antwoord.

Gladstone was al vroeg parlementslid geworden. Al voelde hij veel voor de theologische studie — hij schikte zich naar de wil van zijn vader en ging in de politiek. Een schitterende loopbaan werd hem voorspeld.

Tenslotte werden Catherine Glynne en William Gladstone een paar en hun huwelijk is héél gelukkig geworden, al ontbraken de verwijten over haar slordigheid niet. Brieven van hem lagen open voor aller oog! Zijn vermaningen hielpen niet bijster, want een half jaar later schrijft ze: Ik beloof je, dat ik je brieven niet zal laten slingeren”.

Of Catherine politieke belangstelling had? Zij zag die in een persoon — en die persoon was Gladstone. Altijd, als hij sprak, was zij in het parlamentsgebouw. Jaren lang wees men de plek, waar de balustrade de druk van haar vingers te zien gaf.

Catherine en Mary waren op dezelfde dag getrouwd en ook de kindertjes kwamen ongeveer gelijktijdig, al kreeg Mary er elf en bleef 't bij Catherine bij acht. Haar brieven vormden een hokus-pokus van politiek en huishoudelijk gebabbel. Soms geeft ze raad — die lang niet altijd opgevolgd wordt — om dan weer direct over te springen op een gouvernante, die een berisping verdient — en ook krijgt — van de heer des huizes.

Ondanks haar aangeboren slordigheid kon Catherine prima organiseren en wist het geld uit de beuzen te kloppen. In de zestiger jaren heerste er cholera en zij stichtte een tehuis voor herstellenden, die ze eerst in haar eigen landgoed, Howarden, opving. Gladstone was niet alleen geheelonthouder, maar ook middernachtzending: het bracht zijn naam in verdenking, maar Catherine nam de prostituties, die haar man meebracht, op in haar Londense huis. Toen dat niet meer voldeed, kwam er een inrichting voor. Grappige kleine en grote staaltjes van haar vriendelijkheid kregen deze tehuizen: een koe ter waarde van vijf-en-twintig pond sterling, voor het herstellings-oord. Een andere instelling kreeg een kanarie, en later: een piano en wat zaad voor de tuin. Zij gaf zich

aan ongeneeslijken — „een klein zaadje”, waaruit later het tehuis voor oude dames te Howarden ontstond. Catherine was een onbeschaamde bedelares: Eens vroeg ze een rijke vriend om duizend pond sterling. Ze kreeg een cheque voor vijfhonderd, maar stuurde die prompt terug: ze had om duizend gevraagd! En: per kerende post kreeg ze, wat ze in 't begin gevraagd had.

In 't begin van zijn loopbaan als minister was de verhouding tussen koningin Victoria en Gladstone goed. Maar zij groeiden beide en ze groeiden van elkaar af. Gladstone werd al meer de vriend van het volk en Victoria, onder invloed van Disraeli, zijn tegenstandster.

Populariteit is een wankel bezit — dat ondervond Catherine Gladstone ook. In 1877 waren zij het centrum van publieke demonstraties en werd hun rijtuig zelfs afgespannen en voortgereden door enthousiaste bewonderaars, terwijl in 't volgende jaar een oproerige menigte hun Londense huis belegerde en een dreigende houding aannam. Zeventig politie-agenten konden ter nauwernood de orde bewaren — alleen een raam ging kapot, schrijft Catherine geruststellend.

Een jaar later was Disraeli de afgod van het publiek. Disraeli — Gladstone's grote tegenstander, die zijn koningin zo vleien kon en zeer bij haar in de gunst stond. Catherine spot met hem: in gezelschap is Dizzy, zoals ze hem steeds noemde, een en al vriendelijkheid tegen haar, maar ze vindt hem een verschrikkelijk mens.

Toen Gladstone tegen de zeventig liep, aanvaardde hij een kandidatuur voor het mijn-district en het enthousiasme was overweldigend. Catherine genoot mee van de fakkels, de vreugdevuren en van de duizenden die „The people's William” vereerden en hem

door

Gera Kraan-van den Burg

bij mijn werk”. En Catherine schreef: „ik hoop, méér zo'n vader en echtgenoot waardig te zijn”.

In zijn buitenlandse politiek was Gladstone niet gelukkig, maar Catherine was blind behalve wanneer het de belangen van haar Willem gold. De tragedie van Khartoem raakte haar weinig: terwijl heel de natie rouwde, ging Gladstone met z'n vrouw naar de schouwburg. De gevolgen bleven niet uit: een stroom van anonieme brieven stortte zich over hem.

De jaren gingen verder. Gladstone was driemaal eerste minister geweest, de kinderen trouwden, kleinkinderen namen de plaats in, die hun ouders vroeger hadden ingenomen; zijn tachtigste verjaardag werd gevierd..... en Catherine keek uit naar de op handen zijnde verkiezingen, in de hoop, de twee-en-tachtigjarige voor de vierde keer eerste minister te zien. De Grand Old Man en de Grand Dame vochten wanhopig en de Liberalen wonnen. 't Kostte moeite, Gladstone te overtuigen, dat het land hem nodig had, maar in deze jaren raakte hij al meer onder invloed van zijn vrouwelijke omgeving. De verantwoordelijkheid, een oud man van twee-en-tachtig er toe gebracht te hebben, een zo zware taak op zich te nemen, rust op Catherine, geholpen door haar zoon Herbert en haar dochter Mary. Weer werd Downing Street nummer 10 hun woonplaats.

Allerlei verhaaltjes illustreren, hoe Catherine tot op haar oude dag Willem vereerde. Eens zaten de dames bij elkaar en bespraken een theologisch onderwerp, waarvoor zij geen oplossing vonden. „Wat een troost, dat er Eén hierboven is, die het weet,” zei een dame. „Ja,” antwoordde Catherine, „ik denk dat Willem zo dadelijk beneden komt”.

Gladstone werd oud; z'n collega's vonden, dat hij aftreden moest, maar zijn vrouw geloofde in zijn zending. Het was voor hem een grote voldoening, dat zijn Home Rule Bill door het Lagerhuis werd aangenomen, al werd zij door het Hogerhuis verworpen. Maar de nagenoeg blinde Gladstone was niet langer in staat tot regeren. Aftreden wilde hij niet; alleen

Een overzicht van de parlamentsgebouwen te Londen. Op de tribune kon men jarenlang de plek aanwijzen, waar de balustrade de druk van de vingers van Catherine Gladstone te zien gaf.

William Gladstone

naar zijn vrouw en dochter luisterde hij.....; maar verschil tussen hem en zijn kabinet gaven ten slotte de doorslag.

Koningin Victoria was ijszig koel tijdens de afscheidsaudiëntie, maar informeerde nog naar Catherine. Ze kreeg een privé-onderhoud met Hare Majesteit, waarover alleen de koningin schrijft. Volgens Victoria zou Catherine in tranen zijn uitgebarsten en gezegd hebben dat, welke fouten haar man ook gemaakt had, hij altijd trouw aan de kroon was geweest. — Of Catherine ooit „fouten” van haar man erkend zou hebben, is zeer twijfelachtig!

Nog vier rustige jaren waren hun gegeven. Op een avond in maart 1898 kwam Gladstone naar Howarden om er te sterven. De kinderen meenden, dat Catherine de toestand niet beseftte, maar dag en nacht was zij bij hem, tot hij op Hemelvaartsdag overleed. Mee ging zij naar Westminster Abbey, waar hij werd neergelegd bij de groten uit Engeland's historie en zij glimlachte als een bruid, wanneer zij de oude vrienden, onder wie de prins van Wales, herkende.

Van alle kanten kwamen er brieven van condoleantie bij het overlijden van de staatsman, die, met zijn koningin, heel de eeuw had beheerst. „Ik dank God, want heel de wereld kent de waarheid. Kan ik niet met een nederig hart de glorieuze woorden herhalen, die allen zeggen?” schreef zij, om te eindigen: „Hoe ik zonder hem leven kan, moet ik aan God overlaten.”

Eind mei 1900 vatte zij kou. 't Werd longontsteking. Haar wens, haar man niet lang te overleven, werd vervuld: zij stierf op 14 juni 1900 en werd in het zelfde graf gelegd als haar man. Ook zij verdiende een plaats in de Abbey.

Arjos jaarvergadering

HET Landelijk Bestuur van de A.R.J.O.S. heeft in zijn vergadering van 19 oktober j.l. besloten de algemene vergadering dit jaar te houden op zaterdag, 14 december 1957 in Hotel Smits, hoek Vredenburg te Utrecht.

Tijdens de huishoudelijke vergadering, die des morgens te 10.30 uur aanvangt, zal moeten worden voorzien in de door het periodieke aftreden van drie vrijgekozenen ontstane vacatures. Door het Landelijk Bestuur werden de volgende tweetallen gesteld.

- vacature mejuffrouw J. van Leeuwen (herkiesbaar): 1. mej. J. van Leeuwen te Rijswijk; 2. mej. D. Olde te Utrecht.
- vacature Tj. Pel (herkiesbaar): 1. Tj. Pel te Heerenveen; 2. A. Kansen te Broek op Langendijk.
- vacature mr. C. J. Verplanke (niet herkiesbaar): 1. mr. C. Boertien te Diemen; 2. C. Wels te Zeist.

De clubs hebben het recht om namen aan deze dubbeltallen toe te voegen, mits dezelfde naam voor dezelfde vacature door tenminste 5 clubs wordt genoemd en hiervan uiterlijk 21 november 1957 aan het landelijk secretariaat kennis is gegeven.

In de middagvergadering wordt een causerie gehouden door de heren E. van Ruller, oud-voorzitter van de Arjos en hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant en M. W. Schakel, burgemeester van Noordeloos.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

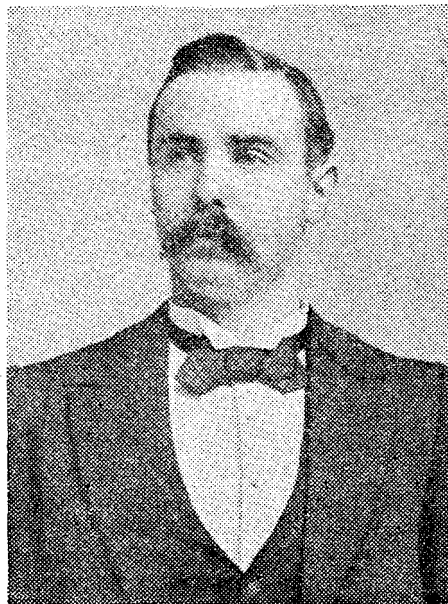
Een halve eeuw geleden

Op 25 oktober van het jaar 1907 overleed te Sneek heel onverwacht Mr. Hendrik Okma, lid van de Tweede Kamer. Hij bereikte de leeftijd van 39 jaar.

In Nederlandse Gedachten willen wij iets meer van hem vertellen. Mr. Okma werd op 27 augustus 1868 geboren te Dijken in de gemeente Doniawerstal. Hij ging, wat in die tijd voor een boerenzoon uit een Christelijk gezin nog iets heel bijzonders was, rechten studeren. Maar de stichting van de Vrije Universiteit had ook in de uithoeken van het land haar invloed doen gelden. De jonge Hendrik Okma werd student in de tijd, dat het aantal hoogleraren aan de V.U. nog te tellen was met de vingers van één hand. En omdat de examens van de V.U. nog geen recht gaven tot officiële ambten, deed hij ook examens aan de Rijks Universiteit te Groningen. In 1894 vestigde hij zich als advocaat te Sneek en bouwde er in korte tijd een drukke advocatenpraktijk op. En al spoedig werd hij gekozen tot lid van de provinciale staten. Maar in 1901 bedankte hij daarvoor, omdat hij anders een familielid de pas zou afsnijden. In hetzelfde jaar werd hij lid van de Tweede Kamer voor het district Sneek. Hij was toen 32 jaar, en de minimumleeftijd voor het kamerlidmaatschap was 30.

Het bleek al gauw, dat deze jonge Friese advocaat een man van betekenis zou worden in de kamer. Hij groeide in het werk, hij werd een kamerlid van formaat. Vooral de sociale verzekering had zijn aandacht en in 1906 publiceerde hij een studie over de ouderdomsverzekering, met als bijlage een wetsontwerp, kort en duidelijk. De opzet van zijn ontwerp heeft merkwaardige punten van overeenkomst met de thans geldende wet. Hij wilde evenals deze wet een verplichte verzekering voor iedereen, en dus niet alleen voor arbeiders. Merkwaardig is, dat hij beoogde een premiebetaling tot aan het dertigste jaar. Jonge mensen moeten leren een stevige premie te betalen en zo een belangrijk deel van hun loon te besparen, maar hoofden van gezinnen moeten zo weinig mogelijk met verplichte premiebetaling worden lastig gevallen, zo was zijn redenering.

Mr. Okma heeft een voornamelijk rol gespeeld in de stichting en het voortbestaan van het

Mr. H. Okma

Friesch Dagblad. Aanvankelijk verscheen dit blad tweemaal per week en toen wilde het niet floreren. Mr. Okma sprak toen het paradoxale woord: maak er een dagblad van en het zal beter gaan. En hij had op de lange duur nog gelijk ook.

Tegen het weekeinde kwam hij in het laatste van oktober thuis uit Den Haag. Vroeger dan zijn vrouw hem verwachtte. En ze besloten, deze vervroegde thuiskomst een beetje gezellig te vieren. Mr. Okma ging naar de kelder, om een fles wijn te halen, maar hij zeeg opeens neer en was overleden..... Het is begrijpelijk, dat het Friesch Dagblad de volgende dag schreef; er is ontsteltenis bij de mensen. En toen eerst voelde men, wat er van deze jonge parlementariër werd verwacht. Maar zijn taak was voltooid. En het heeft zin, hem in Nederlandse Gedachten deze week, een halve eeuw na zijn overlijden, te herdenken.

Ook omdat wij er iets van verstaan, dat de mensen in die dagen klaagden: wij hebben zo weinig, zo beangstigend weinig eerste klasse krachten en zie, zij worden weggenomen.

Maar ook in dit geslacht werd vervuld: In plaats van uwe vadersen zullen uwe zonen zijn.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

- ★ REPARATIE VAN ELECTROMOTOREN
- ★ VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
- ★ SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES

Fa. De Kat & Den Otter

Rotterdam — Oostzeedijk 150-152 — Telefoon 115750

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Uw inboedel wordt op de handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export. Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN, Eemskanaal N.Z. 46.
Telefoon 05900 — 31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”.

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelranden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Degelijke constructie — Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaft

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845
Atelier: Korte Leidsdwarstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

AANNEMERSBEDRIJF

GEBRS. HAKKERS

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
 - ★ Rietmattenfabriek
 - ★ Hoepelmakerijen
- WERKENDAM, Telefoon 14

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748 - 745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

OOK U KIEST TOCH DE BETROUWBARE HEKA
BEDRIJFSKEDING? (via de handel)
CONFECTIEFABRIEK HEKA N.V. — RIJSSSEN

STRIJK & WERLE N.V.

DEVENTER

STEENKOLEN — STOOKOLIE

voor Industrie en Huisbrand.

Toch familie?

De P.v.d.A. heeft duidelijk neen gezegd op het verzoek van Chroestsjof om tot een gesprek te komen over het Midden-Oosten. Wij zijn daar blij om en hadden trouwens ook niet anders verwacht. De P.v.d.A. heeft niets van doen met de communisten.

Evert Vermeer heeft over deze zaak een kort woord gesproken in het programma van de Vara op vrijdag 18 oktober om 8.15 uur.

Nadat de heer Vermeer het afwijzende standpunt van de P.v.d.A. had toegelicht kwam de heer Bob Spaak in de aether, om een overigens zeer gezellig programma van een praatje met een plaatje te verzorgen getiteld „De ontbijtclub.”

Deze heer sloot bij het verhaal van Evert Vermeer aan door te verklaren dat Evert „neen” had gezegd tegen „verre neef Nikita (Chroestjew)”.

Nu weten we wel, dat via grootvader Marx er een verbinding ligt tussen socialisten en communisten. Wij hebben er geen behoefte aan dit feit naar voren te halen. Wij verheugen ons er over dat de P.v.d.A. allerlei oude marxistische stellingen heeft losgelaten.

Maar voor de heer Bob Spaak voor de Vara-microfoon is de familieband blijkbaar toch nog niet helemaal verdwenen.

Het is merkwaardig deze uiting van traagheid bij het volgen van een ontwikkeling in „progressieve” kring te moeten aantreffen.

Maar gelukkig: Nikita is geen volle neef, doch slechts een verre neef.

UIT PERS EN PERIODIEK

Samenwerking van

A R en C H

Goede weg

In De Telegraaf lezen we:

„In de gemeente Den Haag zullen de Anti-Revolutionaire en de Christelijk-Historische Partij met een gecombineerde lijst aan de komende raadsverkiezingen deelnemen. In de hoofdstad geschiedde dit reeds eerder, maar het is ongetwijfeld van politieke betekenis dat dit thans plaats vindt in de stad waar de regering zetelt en waar de beide protestants-christelijke partijen vrij aanzienlijk meer invloed hebben dan in de hoofdstad.

Wij geloven dat de beide Christelijke partijen hiermede op de goede weg zijn. Hun onderlinge verschillen wortelen diep in de historie, maar wij zijn er ook van overtuigd dat deze voor de nieuwere generaties geleidelijk steeds minder zijn gaan betekenen. En omgekeerd zou één protestants-christelijke partij vooral de jeugd veel sterker aanspreken. En er heeft geen twijfel aan te bestaan dat de invloed op de landspolitiek van één Kamerfractie van ruim dertig zetels aanzienlijk groter zou zijn dan die van beide thans hoogstens naast elkaar werkende gescheiden fracties.

Een dergelijk samengaan lijkt echter vooralsnog verre toekomstmuziek. De elementen in beide partijen die dit samengaan nastreven zijn nog verre in de minderheid.

Maar daarom is het misschien goed van onderop te beginnen.”

Valse hoop

Onder de titel „Valse hoop” schrijft het Rotterdamsch Parool (soc.) o.m.:

„Er zijn bladen, die enige ophef hebben gemaakt van het feit, dat in Den Haag de A.R.P. en C.H.U. bij de volgende jaar te houden raadsverkiezingen met één lijst zullen uitkomen. Ze blijken geneigd, daarin een voorteken te zien van een samenwerking over een breder front. Men weet, dat al jarenlang de noodzaak wordt bepleit van een grote christelijke volkspartij, die een einde zou maken aan de politieke gespletenheid van het Calvinistische volksdeel. De Haagse overeenkomst zou het begin kunnen zijn van de victorie dezer idee.

Het zijn vooral de anti-revolutionairen, die hoop en troost pogen te putten uit toekomstvisioenen van deze soort. De afbrokkeling van hun partij vervult hen met zorg, en zij grijpen daarom gaarne alles aan wat lijkt weer enig perspectief te bieden. Bevat de Haagse afspraak dit perspectief? Naar onze mening niet. Plaatselijke samenwerking tussen de beide partijen is er al sinds jaar en dag geweest. In de ene gemeente is ze duurzamer dan in de andere; maar het verschijnsel op zichzelf is volstrekt niet nieuw. Nieuw is misschien de inschikkelijkheid van de Haagse anti-revolutionairen, die ondanks numeriek overwicht er in hebben toegestemd, dat nummer één van de lijst een C.H.U.-er wordt; zulks om geen voet te geven aan de vrees van de C.H.U. te worden opgeslokt.

Wat hier zich op lokaal niveau afspeelt, is als teken daarom zo weinigzeggend, omdat het niet het resultaat is van een bewuste en duidelijke heroriëntering, die vooral in de A.R.P. meer en meer nodig blijkt. De C.H.U. teert op een geestesgesteldheid, die niet in de eerste plaats politiek is; de A.R.P. kan zich dat echter niet meer veroorloven. Zij moet het hebben van een beginsel en van een

program. Te veel bewustheid heeft zij gewekt, en te veel bewustzijn heeft zij aan de dag gelegd, dan dat zij zich nog al te zeer op vertrouwen en op traditie zou kunnen beroepen.”

Belangrijk

De Rotterdammer schrijft o.m.:

„Het ligt ook voor de hand, dat tegenstanders — uit welke redenering ook — van protestantse partijformaties nimmer hebben nagelaten, en dit ook vandaag nog niet doen, de onderlinge verscheidenheid van de protestantse partijen zo sterk mogelijk te accentueren. Geen wonder; deze verscheidenheid tussen de protestantse partijen maakt hun aanvallen daarop des te gemakkelijker. Hier-teenover hebben wij van onze kant het altijd weer als onze plicht gezien, het licht te laten vallen op wat deze partijen verenigt. En in dit laatste lag en ligt gelukkig nog heel veel wezenlijks en essentieels. Het wezenlijke en essentiële lag en ligt in het bijzonder hierin, dat deze partijen trachten, aan het grote goed van de reformatie als zodanig ook door middel van partijformatie gestalte te geven. Wij weten, dat dit de aanwezigheid van verscheidenheid niet uitsluit. Maar wij weten ook, dat het bestaan van protestantse partijformatie tot dit doel vandaag nog belangrijk dienstig is. Ons bezwaar nu tegen de beschouwing, welke onze collega Schurer in de Friese Koerier aan het Haagse besluit heeft gewijd, is, dat hij zich nog eens weer heeft bejverd, verschillen die er tussen de protestantse partijen bestaan naar voren te halen. Alweer: begrijpelijk. Maar aan de andere kant toch ook wel teleurstellend.

Wij voor ons achten voor een juiste waardering van net Haagse besluit beslissend het feit, dat het genomen kon worden. Onderlinge verscheidenheid, door de heer Schurer met zoveel ijver naar voren gehaald, heeft aan dit besluit niet in de weg kunnen staan.

ren gehaald, heeft aan dit besluit niet in de weg kunnen staan.

Gevaar

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant schrijft o.m.:

„Er zit in de actie om tot eenheid te komen een groot gevaar, dat zeer ernstig moet worden genomen. Het gaat namelijk om van twee partijen één te maken. Het gaat bij een gemeenteraadsverkiezing er om eenheid te verkrijgen in de politieke gedragslijn. Het gevaar ligt voor de deur, dat van twee partijen er drie worden gemaakt. In de praktijk is dat reeds geschied en een onbetekenende snipperpartij opereert reeds op de flanken van de beide groepen en op de flanken van de P.v.d.A.

Wie de beide partijen waken en wie het leven en streven van de beide partijen gade slaat, weet, dat in de A.R.-partij mensen zijn die het samengaan van A.R. en C.H. in een organisatorisch verband niet nemen. Zij zullen in dat geval waarschijnlijk pogingen doen de oude A.R.-Partij te handhaven. Hij weet echter ook, dat in de C.H.U. dezelfde verschijnsel wordt waargenomen. Van hun kant zullen pogingen worden ondernomen om de oude C.H.U. te handhaven. Bij een serieuze poging om van twee één te maken bereikt men dan dat van de twee er drie komen. Er is geen denken aan dat dit de tegenwoordige C.V.P. zal nopen nu haar actie maar neer te leggen. Daarvoor is haar standpunt ten aanzien van „vernieuwing” te uitdrukkelijk. Deze kleine groep heeft zich op dit punt wel reeds vastgelegd. Het gevaar is dan niet denkbeeldig, dat vier kleine partijtjes gaan werken op het terrein dat oorspronkelijk voor één was bedoeld geweest. Dat gevaar mag niet uit het oog worden verloren en onze jongeren zullen dat gevaar onder ogen moeten zien, willen ze niet

aan mistroostigheid ten offer vallen.

Dit alles neemt niet weg dat we samengaan bij gemeenteraadsverkiezingen op één lijst van harte toejuichen, Langzaam, langzaam aan is het mogelijk elkander te benaderen.

Bedenklijk

In De Volkskrant lezen we o.m.:

„Hoe staat het met de partijen, die wel geestverwanten in het kabinet hebben? De meeste belangstelling ging uit naar de A.R. De afkeer van de huidige politieke constellatie scheen daar de laatste tijd de overhand te krijgen vooral vanuit de vrees, dat het steeds meer in socialistische richting zou gaan. Bij het huurdebat dreigde zelfs een openlijke breuk tussen de A.R.-fractie en minister Zijlstra. Dat gevaar lijkt na deze algemene beschouwingen niet meer zo actueel. Het betoog van de A.R.-fractie-voorzitter, dr. Bruins Slot, keerde zich wel vooral tegen de socialistische welvaartsstaat, maar het was zo algemeen voorgesteld, dat het op geen enkele wijze in botsing kwam met de huidige politieke constellatie. Dr. Bruins Slot hoedde er zich zorgvuldig voor om de controverse verder aan te scherpen en dat was winst voor de positie van het kabinet.

Het viel te verwachten, dat de heer Tilanus, die bij de kabinetsformatie beslist niet zonder socialisten wilde regeren, zijn bereidheid om dit kabinet te steunen zou hernieuwen. Mr. Burger werd bijna ontroerd bij de herinnering aan de houding van de C.H. Deze socialistische sympathie heeft voor de C.H. een bedenkelijke kant. In een tijdschrift van een van de werkgemeenschappen van de P.v.d.A. werd de C.H. onlangs „Het Doorgangshuis” voor de doorbraak genoemd. En mr. Burger verklaarde nu ook al, dat hij bij de aanduiding „confessionale partijen” niet aan de C.H. dacht.”

Dr. N. J. HOMMES

SPREEKT

op de landelijke bijeenkomst, georganiseerd door het maandblad Tot Vrijheid Geroepen, over

„DE CRISIS DER CHR. POLITIEK”

in Utrecht, Jaarbeursgebouw, Vredenburg 41, op zaterdag, 2 november a.s.

Aanvang kwart over twee. Na de inleiding debat.

Gratis uitnodigingen tot bijwoning van deze bijeenkomst verkrijgbaar bij het secretariaat van Tot Vrijheid Geroepen, Zomerdijkstr. 1, Amsterdam.

Luchtbehandeling voor schepen en gebouwen

NIMA Zwindrecht
TEL. K 1350—5382

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

EN ONS COMMENTAAR

Niet forceren

Toenadering eist der tijden nood. Zo zong reeds Da Costa in het begin van de vorige eeuw. Die toenadering is in deze tijd meer dan ooit eis. En daarom verdient elk pogen om te komen tot een nauwere samenwerking tussen degenen, die op staatkundig erf rekening willen houden met Gods Woord, steun.

In de jaren na de bevrijding is wel gebleken, dat het niet zo eenvoudig is om te komen tot een nauwere samenwerking, om van fusie nu maar niet te spreken. Maar wel mag geconstateerd worden, dat de pogingen tot gemeenschappelijk optrekken vrijwel steeds van A.R.-zijde zijn gekomen en dat in vele gevallen de C.H. een afwijzend standpunt heeft ingenomen.

Verheugend is daarom, dat in Den Haag de ledenvergadering van de Kamerkiekring van de C.H.-Unie met algemene stemmen het voorstel tot samenwerking heeft aanvaard, waarbij de hoop mag worden uitgesproken, dat de C.H.-kiezers daaruit de consequentie zullen trekken.

Vrijwel tegelijkertijd kwam echter het bericht, dat de Christelijk-Historischen in Vlaardingen de samenwerking bij de gemeenteraadsverkiezingen hebben afgewezen, omdat de grote meerderheid van de ter vergadering aanwezigen van mening was, dat er zulke verschillen liggen in de politieke en kerkelijke opvattingen der hier aan bod zijnde politieke partijen en groepen, dat een werkelijk eendrachtig samengaan in de praktijk onmogelijk zal blijken te zijn. Het is duidelijk, dat vooral in de C.H.-kring nogal beduchtheid aanwezig is in verband met een samengaan van A.R. en C.H.

Hoe begrijpelijk het verlangen naar eenheid van de geesteskinderen van Groen van Prinsterer ook is, men zal hebben te bedenken, dat het geen geforceerde eenheid moet worden. Want dan zijn we zeker nog verder van de wijs.

Is men bij de C.H. wellicht al te bevreesd voor de agressieve Anti-Revolutionairen, zoals we deze dagen een C.H.-voorman hoorden verklaren? Men bedenke dan, dat in de politieke strijd de aanval de voorkeur verdient boven de verdediging.

Als we als Christenen een boodschap hebben voor deze tijd, een evangelische boodschap, dan hebben we ook tot taak deze aan ons volk te brengen en dat zullen we dan hebben te doen strijdvast, als trouwe soldaten van Koning Jezus.

IEDEREEN zal direct toegeven dat er geen twee mensen gelijk zijn. Toch zijn er velen, die moeilijk kunnen aanvaarden dat ook geen twee mensen gelijk denken. Deze twee dingen moet u in gedachten houden als u op het propagandapad bent.

Als u iemand lid wilt maken van de A.R.-partij is het waarschijnlijk dat hij bezwaren heeft. Indien hij even enthousiast was, als u nu bent, zou hij zich uit eigen beweging hebben aangemeld. Zijn bezwaren behoeven allerminst ernstig te zijn.

Ook binnen onze partij treden meningsverschillen aan het licht. Dat kan onaangenaam zijn, maar het verhindert niet de samenwerking.

Daarom kan het zijn dat u de bezwaren moet billijken zonder dat ze daardoor een belemmering voor het lidmaatschap behoeven te zijn. Het billijken behoeft niet te betekenen, dat u het er mee eens bent.

Ik hoorde eens iemand zeggen dat de ander altijd gelijk heeft. Dat klinkt als huilen met de wolven in het bos.

Toch zit er een gorte waarheid in deze woorden. Zolang u met weldenkende mensen te doen hebt, is er altijd wel iets in hun redenering, waarin zij gelijk hebben.

Zoek dat op en loop zo ver mogelijk met hen mee. Verplaats u in de gedachtegang van de ander.

Als u iemand tegenkomt is het vrij moeilijk van hem gedaan te krijgen dat hij zich omkeert en met u terugloopt. Hij zal u veel makkelijker volgen, als u eerst met hem meeloopt, een zijstraat inslaat en met een omweg naar uw doel gaat.

In het gesprek is het niet anders. Paulus volgde deze tactiek bij het altaar van de onbekende god. Hij zegt dat zijn toehoorders gelijk hebben als ze denken dat er wel eens een onbekende God zou kun-

Op het propagandapad

(5)

nen zijn, die anders gediend wil worden dan in de Griekse beschaving gebruikelijk was. De God, die zij dienen zonder Hem te kennen verkondigt Paulus hen.

Enige tijd geleden vroeg een bestuurslid van een naburige kiesvereniging mij of ik eens wilde gaan praten met zijn buurman. „Hij is Gereformeerd, maar praat als een socialist,” werd mij verteld.

Het „socialisme” bleek te bestaan uit zijn opvatting over volkssoevereiniteit.

„Het volk is soeverein”, meende hij, „want in de volksvertegenwoordiging heeft het het laatste woord.”

Het is goed dat ik me heb kunnen bedwingen en niet tegen hem heb gezegd dat in de Romeinenbrief de macht aan de overheid wordt toegekend.

Dan had hij schaaftmat gestaan en zou geantwoord hebben dat hij er nog eens over na zou denken. Nadat ik vertrokken was zou hij zeker andere argumenten hebben gevonden, die hem in zijn mening stijfden. Nu zette hij zijn mening rustig uiteen.

Er bleek weinig meer dan een woordverwisseling te zijn. Wat hij volkssoevereiniteit noemde, kent u als democratie.

Er waren meningsverschillen, maar ze waren niet diepgaand. Hij werd lid.

In zulke gevallen moet u er rekening mee houden dat de ander anders denkt dan U.

Dat behoeft niet te betekenen dat er ernstige meningsverschillen zijn.

Het tweede wat U in aanmerking moet nemen is, dat hij maar moeilijk kan aanvaarden, dat U zijn mening niet deelt.

Daarom is het doelloos een scherp standpunt in te nemen.

WEET WEG TE GAAN

Voor sommigen is het even moeilijk om afscheid te nemen, als om een gesprek te beginnen. Zij menen nog wat te moeten napraten als het doel van hun bezoek reeds is bereikt.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Wat later bedacht hij vol ontzetting, dat de gemene opmerkingen en zinspelingen van mevrouw Groteman, bij Suus toch misschien tot onzekere gedachten aanleiding gegeven hadden.

Daarna bracht een nieuwe gedachte hem uit zijn evenwicht. Ineens gaf Jasper er zich rekenschap van, dat eigenlijk zijn hele leven anders geworden was. Ongemerkt was het gegaan, zonder schokken..... maar het was anders geworden, anders dan het vroeger was. Soms ging hij op zondag niet naar de kerk; als hij een drukke week achter de rug had, voelde hij zich vermoeid en dan gebruikte hij de zondagmorgen om wat langer in bed te blijven. Hij wist, dat hij er Suus verdriet mee deed. Zij ging toch naar de kerk, maar zij vond het verschrikkelijk, alleen te moeten gaan. Suus zei hem, dat hij er verkeerd aan deed, zij trachtte hem te bewegen op te staan en naar de kerk te gaan. Maar dit had juist ten gevolge, dat hij koppig werd. Dan zei hij, dat ze hem met rust moest laten, dat hij nog wat slapen wilde om weer bij te komen van het geploeter in de afgelopen week.

Vroeger dacht hij vaak ernstig na over het wonderlijke leven, over de zin van het bestaan van de mensen, over de zin van zijn eigen bestaan. Tegenwoordig kwamen zulke gedachten niet meer in hem op.

— Geestelijk ben ik bezig te verstenen, dacht hij verschrikt. Jasper kreeg onvrede met zichzelf — maar het waren slechts korte perioden van onrust over de verkillig, die binnen hem plaats greep.

Tenslotte gaf hij mevrouw Groteman van alles de schuld. Dat hatelijke mens werkte Suus verschrikkelijk op de zenuwen. Suus zou zich nooit echt thuis voelen in het bovenhuis aan de Vermeerstraat; het gevolg zou zijn, dat hij altijd klaagliederen zou blijven horen. Dat werkte ook nadelig op zijn gestel; zodoende was de hoofdbewoonster er eigenlijk de schuld van, dat zijn leven niet was zoals het zou moeten en kunnen zijn.

Jasper groette mevrouw Groteman niet meer. Als hij haar tegenkwam op straat of bij zijn thuiskomst haar aantrof in de gang, deed hij alsof hij haar niet zag. Eens in de maand klopte hij op haar kamerdeur en als zij dan vriendelijk riep: „Kom maar binnen!.....” opende hij de deur, zei afgemeten: „Hier heeft u de huur voor de nieuwe maand”, en ging dan weer.

Mevrouw Groteman zei meestal iets vriendelijks terug, er klaarblijkelijk op gebrand om een praatje met hem te maken, maar zij kreeg er nooit de gelegenheid toe.

Op een keer, het was op de eerste van de maand, scheen zij blijkbaar op hem gewacht te hebben. Zodra hij klopte, ging de deur voor hem open.

„Dag, meneer Langeveld!”

„k Heb hier de huur voor de nieuwe maand.”

„Ja, ja, komt u even binnen!”

„Dank u, ik heb geen tijd.”

Hij reikte haar het geld aan, doch zij maakte geen beweging om het aan te nemen.

„Nee, nee, u moest beslist even binnen komen, ik heb u iets te zeggen.”

Jasper kon er niet aan ontkomen. Hij trad naar binnen en zij sloot de deur achter hem. Mevrouw Groteman bood hem een stoel aan, doch hij bleef staan.

„Wat hebt u te zeggen?” vroeg hij nors.

Mevrouw Groteman ging bij de tafel zitten en zij nodigde hem nogmaals uit, plaats te nemen. Jasper weigerde.

„Beslist niet, want ik heb weinig tijd. Maar u had me iets te zeggen?”

„O ja, wat ik zeggen wou..... Luister eens, meneer Langeveld..... Het verloopt niet zo prettig als ik gedacht had, begrijpt u.....”

„Wat bedoelt u, mevrouw?”

„Wel, ik bedoel de inwoning, dat spreekt vanzelf, nietwaar? Ik bedoel..... uw vrouw schijnt iets tégen mij te hebben. Dat is onprettig, als men op die manier onder één dak moet wonen. U bent tegenwoordig evenmin vriendelijk tegen me. Vorige week vrijdag kwam u me tegen in de hoofdstraat, maar u deed alsof u mij niet zag.”

„Dat is mogelijk, mevrouw.”

„Het valt me mee, dat u er rond voor uitkomt. Maar wat ik nog zeggen wil: Het zou misschien het beste zijn voor u, naar een andere woning uit te zien. Ja, doe dat, meneer Langeveld. Zoek een andere woning. En dát was het, wat ik u te zeggen had.”

Het gezicht van Jasper stond strak gespannen.

„Niet prettig?.....” zei hij, half vragend.

Inderdaad, meneer Langeveld, voor mij is de pret er af. Daarom moet u naar iets anders omzien.”

Jasper voelde woede in zich opkomen.

„Niet prettig, nee,” zei hij luid. „Voor ons is het ook niet prettig. Maar dat is niet de schuld van mijn vrouw. Het is niet de schuld van Suus, begrijpt dat goed! U maakt haar het leven ondraaglijk, u met uw gemene verdachtmakingen!”

Mevrouw Groteman keek hem verontwaardigd aan; zij wilde iets zeggen, doch zij kreeg er niet de gelegenheid toe, want Jasper sprak met ingehouden trillende stem:

Meestal is dit een misverstand. Uw gastheer heeft U binnen gelaten om te spreken over het werk van uw K.V.

Als U daarmee klaar bent moet U gaan. Het is niet betamelijk dat U beslag legt op zijn tijd door aangenaam maar nutteloos gepraat.

Het initiatief voor het afscheid behoort van U uit te gaan.

Uw gastheer zal niet zeggen dat hij geen tijd meer heeft, want hij voelt dat als een onbeleefdheid.

Door het prettige gesprek kan uw gastheer ook vergeten zijn dat hij nog een andere plicht had. Dan zal hij na uw vertrek slechts waardering hebben voor uw beleefdheid om het gesprek te beëindigen.

U kunt veilig zeggen dat U weggaat. Als uw gastheer een verder gesprek op prijs stelt, zal hij het U vertellen. Het aangename van een gesprek schuilt niet in de lengte ervan.

Van Andrew Carnegie is bekend, dat het vrij makkelijk was om hem te spreken te krijgen, in aanmerking genomen de drukke functie die hij bekleedde. Iedereen vond een onderhoud met hem zeer aangenaam. Slechts weinigen realiseerden zich, dat zij minder dan 3 minuten met hem hadden gesproken.

Het was de gewoonte van Carnegie om slechts 3 min. te besteden aan niet belangrijke besprekingen. Daardoor

kan hij zeer veel mensen te woord staan. Hier moet U aan denken als U op pad gaat.

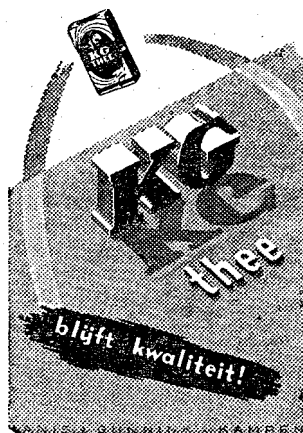
Een gemiddeld bezoek hoeft niet langer dan 15 minuten te duren. Soms gaat het vlugger, in enkele gevallen hebt U meer tijd nodig.

In 15 minuten kunt U driemaal zoveel zeggen als in dit schetsje staat. Dat is meer dan voor een vruchtbaar gesprek wenselijk is.

Als U zich hierin oefent, zult U weldra in staat zijn 5 à 6 bezoeken per avond af te leggen.

Zo wordt U een produktief propagandist.

v. d. MERWE

Nergens baat gevonden?

Wendt u dan tot ons. De natuurgeneeswijze doet wonderen! Meldt ons uitvoerig Uw ziekte en klachten en wij zenden U een pak geneeskruiden à f 3,95, waaraan talloos velen hun genezing danken. Ook zij hadden alles geprobeerd en danken hun genezing aan onze onschad. middelen. Leer de ons in de natuur geschonken geneeskruiden kennen!

Brochure en incl. gratis.

Kruidenhuis Flora
Westersingel 40 - GRONINGEN

HUIS TE KOOP LEIDSCHENDAM

Wegens vertrek van eigenaar/bewoner herenhuis te koop bev. ben, 2 k., keuken. Boven: badk., 3 slaapk., zolder met slaapk. Centr. verw. Voor- en achtertuin op mooi punt, direct te betrekken. Vrije vestiging.

Prijs f 32.000.—. Event. ged. stoff. zeer voordelig t.o. Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam.

De protestant
Franz Etzel
krijgt een belangrijke
post in Adenauers
kabinet

In het leven van de Westduitse Protestantse politicus Franz Etzel vindt deze dagen een belangrijke verandering plaats. Was hij tot dusver nog vice-president van de Hoge Autoriteit van de Europese gemeenschap voor kolen en staal en scheen hij voorbestemd om president van deze instelling te worden, de voor de derde maal tot bondskanselier benoemde dr. Konrad Adenauer heeft andere plannen met hem: hij wil hem nl. minister van financiën maken in zijn nieuwe kabinet, waarmede hij volgende week voor de Bondsdag zal verschijnen.

Er is ook nog sprake van geweest, dat Etzel aan het hoofd zou komen te staan van een nieuw te vormen ministerie voor Europese economische zaken, waaraan tevens het vice-kanselierschap zou zijn verbonden. Maar hiertegen maakte dr. Ludwig Erhard, de minister van economische zaken, zulke ernstige bezwaren, dat Adenauer zijn plannen veranderde. Dr. Fritz Schaeffer moest als gevolg hiervan het veld ruimen als minister van financiën.

Etzel, die enkele maanden geleden 55 jaar is geworden, werd bij de jongste verkiezingen opnieuw — na een onderbreking van vier jaren — in de Bondsdag gekozen. Dit feit was reeds een aanwijzing, dat hij van plan was, de K.S.G. vaarwel te zeggen. Het was duidelijk, dat bondskanselier Adenauer, die zeer op Etzel gesteld is, hem in zijn kabinet wilde opnemen. Er wordt zelfs beweerd, dat Etzel een grote kans maakt, eens Adenauer als kanselier op te volgen.

Nu Etzel tot minister van financiën is benoemd, moet de K.S.G. niet alleen naar een nieuwe president, maar ook naar een andere vice-president van de hoge Autoriteit uitkijken.

Franz Etzel werd op 12 augustus 1902 geboren als zoon van een landbouwer. Zijn ouders konden zijn studies niet betalen en daarom ging hij werken om het zelf te kunnen doen. Aan de universiteiten van Frankfurt, Münster en München studeerde hij rechtswetenschappen en in 1930 vestigde hij zich als advocaat in Duisburg. Als student nam hij reeds een vooraanstaande plaats in verschillende jeugd- en studentenverenigingen in en van 1931 tot 1933 was hij jeugdleider van de Duitse nationale volkspartij in Niederrhein. Na 1933 trok hij zich uit het jeugdwerk terug. Aan de tweede wereldoorlog nam hij van begin tot eind als infanterie-officier deel.

Na de oorlog vatte hij zijn oude beroep in Duisburg weer op. Hij sloot zich aan bij de Chr.-dem. Unie van Adenauer en trad al spoedig als economisch deskundige op de voorgrond. In 1949 werd hij lid van de eerste Bondsdag en in 1952 nam hij voor West-Duitsland zitting in de Hoge Autoriteit van de K.S.G. In het begin van 1953 bleek, dat beide functies moeilijk gecombineerd konden worden. Dit leidde er toe, dat hij zijn Bondsdagmandaat neerlegde. Op 15 september jl. werd hij opnieuw gekozen en nu wacht hem dan het ministerschap.

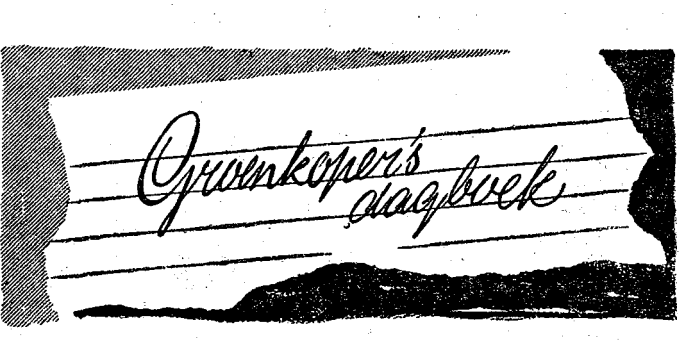
Oplossing van vorige week

Horizontaal: 8. katebak. 9. ananas. 10. dammen. 11. opperste. 12. pleite. 13. ranglijst. 14. badgast. 16. stroman. 20. astrakan. 23. Engels. 25. spilziek. 26. mylord. 27. genade. 28. evenknie.
Vertikaal: 1. fataal. 2. stemming. 3. abonnees. 4. akkoord. 5. Lappen. 6. barrel. 7. fantasia. 15. assepoes. 17. thermiek. 18. ongelikt. 19. knikken. 21. rol-aap. 22. kuiper. 24. lorrie.

14 OKT.
 Ik begin maar weer eens met de correspondentie. Mijn briefschrijver is een lezer uit Stadskanaal, die niet erg ingenomen was met mijn dagboek uit Groot-Brittannië. Hij is teleurgesteld. Waarin heb ik niet goed begrepen. Hij houdt alleen van vaderlandse kost, schrijft hij. Waarde lezer in Stadskanaal! Ik was niet met vakantie in Engeland. Ik moest daar zijn. Doch ik wilde wel, dat met mij vele lezers van N.G. eens buiten de grenzen gingen kijken en zeker naar het oudste parlement van de wereld. Dat heeft niets te maken met Engelse ziekte, welke men overigens eerder krijgt bij moeders pappot dan aan de boorden van de Theems. Het moge u overigens deugd doen, dat ik dit weer in goede gezondheid in het vaderland schrijf. Hartelijk dank voor uw waardevolle woorden in het begin van uw schrijven.

En nu een persoonlijk woord tot de nestor van de Haagse raadsleden, de heer H. Smitskamp, die de wens heeft te kennen gegeven bij de komende raadsverkiezingen in ruste te gaan. Ik ken de heer Smitskamp al ruim veertig jaar, lang voordat hij lid van de Haagse Raad werd. Ik geloof, dat de Raad hem zal missen. Hijzelf zal terstond opmerken, dat niemand onmisbaar is en daarin heeft hij gelijk, zoals hij in vele dingen gelijk heeft en gelijk gekregen heeft. De huidige burgemeester van de residentie vertelde mij nog kortgeleden, dat hij zeer veel aan de heer Smitskamp heeft te danken, reeds in de korte periode, waarin hij voorzitter is van de Raad. Zelf mag ik zeggen, dat ik veel van deze nestor heb geleerd. Zijn nuchter oordeel, zijn spreekstijl zonder franje en zijn gevoel voor humor hebben mij vele, zeer vele aangename uren bezorgd. Mijnheer Smitskamp, de Raadsverkiezingen zijn er nog niet. Maar ik wens u bij voorbaat een otium cum dignitate en nog vele rustige uren thuis, genietend van de goede zorgen van uw echtgenote.

15 OKT.
 De kunstmaan houdt nog vele gemoederen bezig. Zo las ik, dat een Deen aan een satirisch boekwerk bezig is, dat hij op 1 november wil afhebben. Hij hoopt, dat dan de kunstmaan nog door het heelaal schiet. Waarom? Dat weet niemand. „Vraag nooit waarom, dat staat zo dom” leerde ik van een wijs leermeester. Ik doe

dat dus niet. De Deen kreeg zijn idee tot het schrijven van „De Liefdesatelliet” in het bad. Soms heb ik ook wel eens goede ideeën in het bad, zij het dan niet met betrekking tot liefdesatellieten. Doch ieder zijn meug, ook in het bad. Overigens komt de kunstmaan iedere dag om 4.52 uur over ons land. Dat is dus iets eerder dan badtijd. Ik ben er nog geen minuut eerder voor opgestaan. Niet omdat het een Spoetnik is. Ik heb nu eenmaal een hekel aan nagemaakte dingen. Ik ben voor de echte maan nog nooit om 4.52 opgestaan, zodat ik dat ook niet van plan men voor een kunstmaan, made in Moskou of made in Washington. Er is een tijd geweest, dat ik veel over het bad schreef, doch die is voorbij. Er zijn grotere problemen, welke ons bezig houden.

Zo benauwt mij de vraag bij wie komen de E.E.G.-zaken? Bij Econ. Zaken of bij Buitenlandse Zaken. Leeffden we niet in de tijd van afremming der kosten, dan zou ik pleiten voor een speciale minister voor de EEG-zaken. Doch we kunnen ons niet permitteren een bewindsman alleen voor de Europese Economische Gemeenschap en Euratom aan te stellen. Ik vond het idee wel de uitroep „Eureka” waard. Maar goed. Wie krijgt het werk te doen? Luns of Zijlstra? oneerbiedig gezegd. Het bedrijfsleven wil prof. Zijlstra. Zelfs de voorzitter van het verbond van R.K. werkgevers pleit voor de huidige minister van Econ. Zaken. Dat zegt wat, zo niet alles. Bij deze laatste diplomatieke opmerking moet ik het vandaag laten.

16 OKT.
 Gisteren zijn de Algemene Beschouwingen over de Rijksbegroting begonnen. Er was weinig publieke belangstelling. Ook de ambtelijke tribunes waren slecht bezet. Dat laatste is een goed teken. De ambtenaren hebben het te druk om in de Kamer te zitten en de bewindslieden kennen hun zaken zo goed, dat zij geen hulp nodig hebben. Maar dat het publiek bij

de Algemene Beschouwingen verstek laat gaan, zegt toch wel iets. Zij zijn namelijk zo eenvoudig te volgen, zeg ik altijd. In hun algemeenheid hebben zij iets beschouwelijk en in het beschouwelijke kan men soms zulke heerlijke algemeenheden terugvinden. Affijn, wie ze niet horen wil, moet dat zelf weten. Wij zijn nog altijd vrij om te gaan waar wij willen gaan en niemand van ons is gedwongen om van de tribune af of professor Oud, of Bruins Slot of de heer Kodde toe te juichen. Zou hij het doen, dan werd hij met zachte drang verwijderd. Inmiddels hebben vele sprekers zich alrede over de Troonrede verheugd, waarin de regering een reële politiek heeft uitgestippeld.

17 OKT.
 Ik moet u wel even dat verhaal over de heer Chroestjew vertellen, die van de heer E. Vermeer een brief heeft gekregen, welke volgens het deftigste dagblad van Nederland begint met „Meneer”. Indien de heer Vermeer, de heer Chroestjew antwoordende, inderdaad geschreven heeft MENEER, in plaats van Mijnheer, dan moet u zich daarover niet zo ongerust maken, dacht ik. Niet dat ik het verschil niet ken. Maar voor de heer Chroestjew is en Meneer en Mijnheer even abacadabra. De vraag is, in welke taal het antwoord op des heren Chroestjews toenadering tot de socialisten was gesteld. Toch minstens, dacht ik, in een taal met een wijder taalgebied dan Nederlands. Doch ik weet ook niet in welke taal de brief van de heer C. is gekomen. Doch indien de heer Vermeer de heer C. in de Nederlandse taal heeft geantwoord en in die taal het woord „Meneer” heeft gebruikt in plaats van het woord „mijnheer”, dan zou dat niet tot eer strekken van mijnheer Vermeer. Maar ik dwaal af. Ik zou u een heel ander verhaal van de heer C. willen vertellen. Veel interessanter dan de briefwisseling tussen de heer V. en de heer C., welke toch maar enkele regels beslaat en nooit zal uitgroeien tot een

briefwisseling zoals b.v. tussen Groen (niet te verwarren met Groenkoper) en Kuiper. Dat verhaal van de heer C. vertel ik u dan morgen wel.

18 OKT.
 Dat verhaal luidt dan als volgt:
 De heer Croestjew wilde gaarne weten wat de mensen in Moskou van hem dachten. Wat de mensen in het westen van hem dachten, wist hij al. Hij vermomde zich. Zette een pruik op het hoofd en bond zich een grootvaderlijke baard voor. Hij ging naar een partijvergadering, waar hij zich bescheiden op de achtergrond hield. In de pauze vroeg hij een Moskouer, die in een hoekje stond: „wat denkt u, kameraad, van kameraad Chroestjew?” De aangesprokene schrikte even op. Keek naar links en naar rechts of niemand hem kon horen en zei: ga mee, kameraad, wij kunnen hier niet rustig praten”. Samen verlieten bij het vergaderlokaal en liepen enkele blokken verder. Namen de tram naar een ander deel van Moskou, gingen over een brug en kwamen in een verlaten parkje. Hier keek de door C. aangesproken kameraad nog eens schichtig om zich heen en fluisterde de heer C. in het oor: „kameraad, ik mag hem wel!”

19 OKT.
 Om te beginnen: in meer kranten, ook in mijn lijfblad, heb ik gelezen, dat de heer E. Vermeer de heer C. met „Meneer” heeft aangesproken. Volgend maal zegt de heer C. vast „Evert.....”

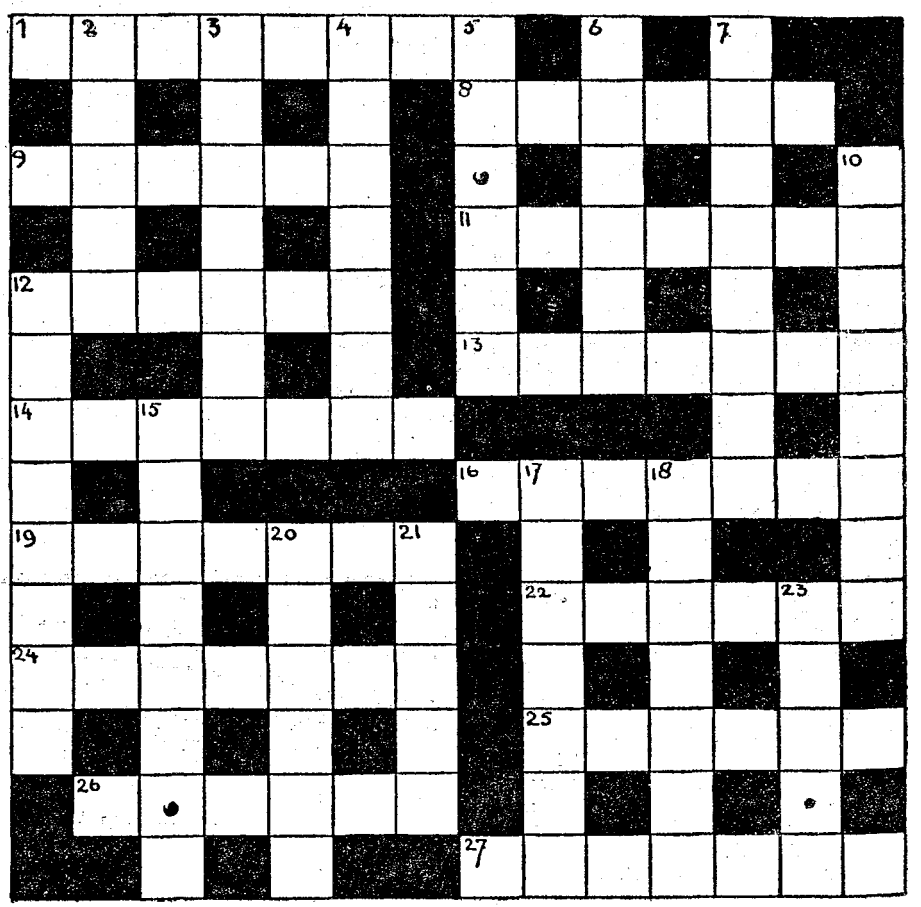
Het is per slot een kwestie van stijl, nietwaar? Dat dachten Amsterdamse studenten ook toen zij Z.E. Hofstra een nieuw koffertje voor de miljoenennota aanboden. De studenten waren keurig gekleed in slipjas en met hoge hoed. Dat siert deze jongemannen, die zich verenigd hebben in het dispuutgezelschap Beets. Ook Beets was in zijn jonge jaren een nette student, als wij zijn herinneringen in de Camera Obscura lezen. Op zijn tijd mag ik de slipjas en de hoge hoed wel. Mag ik ook het koffertje met de miljoenennota. Ik hoop nu maar, dat het volgend jaar de heer Hofstra het koffertje weer zal gebruiken. Het koffertje, waarop staat Derde Dinsdag in September.
 Wat lijkt die dag al weer lang geleden!

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. toestel, waarin de aap praat; 8. U kunt iets offeren, wanneer een zanger aan een halm verbonden is; 9. het slagen van landbouwers?; 11. hier ziet U tussen de pannen door; 12. roos rond Belgische badplaats; 13. in 't oog vallend, 't is dan ook een wijsgeer onder 1000 anti-revolutionairen; 14. schoonheidskoningin uit Engeland? nee niet gewaardeerd; 16. Vangt een vrouw er vissen mee?; 19. als U dit gevonden heeft, staat U hier niet meer voor; 22. toetje, en 't is uiteindelijk nog flauw ook; 24. dit dier verzoekt U op hem te gaan zitten; 25. Loeit deze kwaje vent als een koe?; 26. dit onderdeel van een boek begint na dronkenschap; 27. 't is snugger als men een onmeetbaar aantal eenjarige koeien heeft.

Vertikaal: 2. een meer dan lomp woord voor water; 3. Te samen met miljoenen anderen woont U in dit gebied; 4. 't beginnen van de school gaat met veel lawaai gepaard; 5. eindelijk een Latijnse fiets; 6. staat voor hete vuren; 7. handelstrein; 10. vuile stof om in te enten?; 12. het totaal van een Nederlands dichter vindt U in deze hoed; 15. zomers nachtverblijf voor de gewone man; 17. met z'n tweetjes, wanneer een ei een maag reeds gepasseerd is; 18. zangerige herhaling, U vindt er tenminste twee keer dezelfde muzieknoot in; 20. zo'n hoop, dat men er gek van wordt; 21. zo'n jas moet wel verscheidene kilo's wegen; 23. het laatste deel van deze plant is gift.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

PRIJSSTABILISATIE krijgt een nieuw accent

DE prijsstabilisatiepolitiek vormde vorige week wederom onderwerp van gesprek tussen Minister Zijlstra en het bedrijfsleven en de werknemers. De aanleiding hiervoor was het feit, dat de hierover gemaakte afspraken met het bedrijfsleven aan het einde van het jaar aflopen.

Minister Zijlstra heeft nu betoogd, dat de prijsstabilisatie dient te worden voortgezet. Het accent is echter anders komen te liggen. Diende in 1956 en begin 1957 een algemene stijging van de prijzen onder invloed van gestegen grondstoffenprijzen en hogere lonen zoveel mogelijk te worden voorkomen, thans ligt het vraagstuk iets anders. Er is nu wat de grondstoffenprijzen betreft veeleer sprake van prijsdalingen, terwijl het loonniveau gestabiliseerd is. Het komt er nu op aan, dat deze prijsverlaging van grondstoffen ook in de eindprijzen doorwerken. Deze prijsverlagingen zouden thans bijzonder welkom zijn. De kosten van levensonderhoud zijn het laatste halfjaar nogal omhoog gegaan door allerlei bijzondere oorzaken — waarvan de tegenslag, die wij hebben gehad door de ongunstige weersomstandigheden wel de belangrijkste is.

Het is echter opmerkelijk, dat dank zij de prijsstabilisatie, de industriële produkten in de kosten van levensonderhoud een minimale

stijging te zien hebben gegeven. Dit was een belangrijk resultaat, dat met medewerking van het Nederlandse bedrijfsleven kon worden bereikt. Dit neemt niet weg, dat de gestegen kosten van levensonderhoud het inkomen van de werknemers heeft aangetast en dat de marge voor de stijging van de kosten van levensonderhoud (6,8% voor eind 1957), die destijds door de vakverenigingen als bijdrage in de bestedingsbeperking werd geaccepteerd, is overschreden.

Wij verkeren nu in een situatie, waarin de spanning tussen lonen en prijzen opnieuw actueel dreigt te worden. De laagst betaalde werknemers zijn thans reeds in de knel gekomen, hetgeen aanleiding is geworden voor het openen van

overleg tussen werkgevers en werknemers over een mogelijke voorziening in de hier ontstane noodsituatie. Voor het overige zijn de werknemers bereid de loonstabilisatie voort te zetten, uiteraard onder voorwaarde, dat ook aan prijsstabilisatie de hand worde gehouden, in deze zin dat, waar mogelijk, prijsverlagingen worden doorgevoerd. Dit is een redelijk standpunt. Het is waar dat het bedrijfsleven reeds een aantal jaren de regels voor de prijsstabilisatie heeft opgevolgd en dat het hiermede een derving van winst heeft geaccepteerd. Voortzetting van dit beleid blijft echter ook nu nog

Als ieder zijn verantwoordelijkheid verstaat wordt de prijsstabilisatie overbodig

Dit nummer

is voor een belangrijk deel gewijd aan het Partij Convent van 26 oktober j.l. Op de pagina's 3, 4 en 5 is de tekst opgenomen van de door Dr. Berghuis uitgesproken rede. De rede van Drs. Hazenbosch over de Europese Economische Gemeenschap vindt u op pagina 8. Een bezoeker van het Partij Convent heeft zijn impressies neergelegd in een artikeltje op pagina 9. In de rubriek „Uit pers en periodiek” op pagina 10 zijn enkele commentaren uit de dagbladen op het Partij Convent opgenomen.

Voorts treft u in dit nummer op pagina 6 en 7 een artikel aan over het Deltaplan en op pagina 11 een beschouwing over de ingediende Algemene Kinderbijslagwet.

Over de actie „Operatie Oranjekaart” worden in de rubriek „Partij in actie” op pagina 2 mededelingen gedaan. Wilt u vooral goede nota nemen van het verzoek om de nieuwe leden onverwijld op te geven aan het bureau in Den Haag?

NAAR DE MAAN!

nodig om te voorkomen, dat lonen en prijzen opnieuw in beweging komen, waardoor de inflatie wordt ontketend.

Nu kan men zeggen: laat de gehele prijsvorming volkomen op zijn beloop, dan komt de zaak vanzelf in orde. Wie echter rond zich heen ziet zal tot de ontdekking komen, dat wij dan integendeel steeds verder van de rechte weg zouden afraken. Het is immers irreal te veronderstellen, dat bij stijgende prijzen de lonen onveranderd stabiel zouden blijven. En bevrozing van lonen is onder dergelijke omstandigheden niet aanvaardbaar, omdat dan een zwaar offer van de werknemers wordt gevraagd, zonder dat daartegenover een gelijkwaardig offer van andere bevolkingsgroepen zou staan. Willen wij niet in een prijzen- en lonenspiraal terecht komen, dan moeten, waar maar enigszins mogelijk, de prijzen omlaag.

Dit zou de huidige spanning verminderen en tegelijkertijd de prijsstabilisatie overbodig maken. Dit laatste zou toe te juichen zijn.

Want hoe eerder de prijsstabilisatie overbodig wordt, des te beter. Prijsstabilisatie moet een tijdelijke politiek blijven en geen permanente figuur in onze econo-

mische politiek, omdat er anders verstarringen in het economisch leven gaan optreden. Het heeft daarbij weinig zin om te wachten met prijsverlaging tot men hier toe door de marktsituatie wordt gedwongen. In een dwangpositie te verkeren is zeker niet plezierig.

Vooruitzien zal ook hier zijn voordelen opleveren. Afwachten betekent daarentegen de paarden achter de wagen spannen.

Inmiddels zijn reeds enige prijsverlagingen aangekondigd, die er op duiden, dat het Nederlandse bedrijfsleven de huidige situatie juist inziet.

Er wordt met dit nieuwe appel van Minister Zijlstra wederom een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van het Nederlandse bedrijfsleven, evenals trouwens in de huidige situatie op die van de werknemers. Wanneer het besef van deze grote verantwoordelijkheid voor het algemeen welzijn ook bij de individuele ondernemer en arbeider aanwezig is en men dienovereenkomstig handelt, zal dit belangrijke probleem van lonen en prijzen kunnen worden geëlimineerd, zulks in het belang van het welzijn van het gehele Nederlandse volk, ook van hen die tot de vergeten groepen behoren.

Nieuwe leden a.u.b.

DIRECT OPGEVEN

* De nieuwe leden van onze partij hebben recht op toezending van het contact-nummer. Het eerstkomende contactnummer verschijnt op 9 november a.s.

Geef de adressen daarom per omgaande aan ons door!

HET Partij-Convent, dat op 26 oktober bijeenkwam, heeft gelukkig ruimschoots de aandacht van de pers gehad. Met name van onze geestverwante bladen en van de N.C.R.V. Dit is een gelukkige omstandigheid, waarvoor de partij de pers en de radio zeer dankbaar is. Hoe nauwer deze relaties in de toekomst aangehaald worden des te beter. Onze partij tinnert in dergelijke bijeenkomsten aan de weg en kan belangstelling best gebruiken. Dank zij die verblijdende omstandigheid kunnen we hier nog slechts wat „oud nieuws” vertellen.

De opkomst van leden en gasten van het P.C. was verheugend. Ruim 225 personen hebben met aandacht de beide redevoeringen, nl. die van onze partijvoorzitter dr. W. P. Berghuis en van het a.r. lid van de Tweede Kamer drs. C. P. Hazenbosch gevolgd. De discussie over de financiële aangelegenheden, die ruim een half uur duurde, gaf eveneens van verkelijke geïnteresseerdheid blijk. Dit luisteren en actief meewerken ter Conventbezoekers heeft er toe geleid, dat velen ons verzekerden, dat van een zeer goede bijeenkomst nag worden gesproken.

Mr. W. Aantjes, die tot lid van het Centraal Comité werd gekozen en de heren C. J. van den Heuvel, E. van Ruller en dr. A. Veerman, die door de vergadering als lid van de Organisatie Commissie werden aangewezen, wensden we ook in deze rubriek van harte geluk. Zij zullen in grote getrouweheid en met enthousiasme deze nieuwe taak in de partij aanvaarden, daar staat hun „persoon en verleden” borg voor. De Organisatie Commissie kan met haar nieuwe bezetting weer vooruit. Zij vergadert op 14 november en heeft dan een belangrijke agenda. Gewichtige zaken dienen met zorgvuldigheid te worden voorbereid.

De financiële verslagen en de begrotingen respectievelijk van het Centraal Comité de Arjos en de dr. Abraham Kuypertstichting werden behandeld en goedgekeurd. De beide penningmeesters die het financiële beleid verdedigden, nl. de heer J. Tjalma (Centraal Comité) en de heer J. A. Fock (Dr. Kuypertstichting) zagen zich hierdoor gedéchargeerd voor het verleden en begiftigd met het vertrouwen van de partij voor de toekomst.

Het Convent machtigde het Centraal Comité tevens na te gaan of voor een volgende samenkomst een andere stad in aanmerking dient te komen. Dit niet omdat Utrecht minder goed gelegen zou zijn, doch omdat tijdens de reorganisatie van de partij op de wenselijkheid van dit ambuleren de nadruk is gelegd.

De mededeling van de voorzitter, dat drs. C. P. Hazenbosch bereid gevonden is radio-sprekbeurten voor de partij te verzorgen, zodra het voornemen van de regering om ten behoeve van de democratische politieke partijen zendtijd te worden, gerealiseerd is, betekent het — ten dele — in vervulling gaan van een lang gekoesterde wens: de stem van onze partij ook in de ether. We spraken van een „ten dele” vervuld zijn, omdat het gesprek met de N.C.R.V. over „eigen” zendtijd nog moet worden voortgezet.

Een zeer dringend verzoek: geef het Centraal Comité alle tot nu toe geworven leden zo spoedig mogelijk op, terwille van de toezending van het

Contactorgaan van 9 november a.s.

WIJ weten dat we de aanmelding van nog honderden reeds geworven leden te goed hebben. Men schrijft ons daar enthousiast over in de geest van: „tot nu toe al . . . nieuwe leden geworven, die aan het eind der actie met misschien nog vele anderen, aan u (t.w. het Centraal Comité) worden doorgegeven”.

De gedachte, die daaraan ten grondslag ligt is natuurlijk voortreffelijk. Men wil het totaal ineens op tafel leggen. Uit die brieven blijkt zonneklaar het enthousiasme, de waarschijnlijke liefde voor de zaak van onze partij, die een levende Christelijke politieke beweging wil zijn.

Toch moeten we op een paar dingen wijzen.

Het is natuurlijk Uw bedoeling, dat de nieuwe leden, die nog niet bij het C.C. zijn aangemeld ook het Contactorgaan van „Nederlandse Gedachten” ontvangen, dat op 10 november verschijnt! U begrijpt wat dat betekent! Immers ook wanneer u nog vandaag aan ons verzoek voldoet, zal op ons kantoor alles op alles gezet moeten worden om deze toezending van het Contactorgaan aan de nieuwe leden voor elkaar te krijgen. We zullen het met alle inspanning proberen. Helpt u ons daarbij door zo spoedig mogelijk de nog niet gemelde namen en adressen van die leden door te geven.

Indien u de oranjekaarten niet zo vlug bij elkaar hebt, stelt u dan een gewone lijst samen. De kaarten komen wel. Hierbij dient te worden bedacht, dat onze administratie precies de resultaten in alle kiesverenigingen registreert, zodat aan het eind van de Operatie Oranjekaart toch wel duidelijk is welke resultaten in elke plaats geboekt zijn. Nu de sluiting van de actie op veler verzoek moet worden verlegd, heeft deze spoedige toezending der voorlopige resultaten des te meer zin. Wij rekenen graag op uw medewerking. U begrijpt dat dit klemmende verzoek vooral terwille van de service aan de nieuwe leden wordt gedaan. Zet dus even alles op alles om er aan te voldoen.

„ACTIEF DRACHTEN”

HET „Contact Orgaan” van de K.V. Drachten geeft ons een duidelijk beeld van de a.s. activiteiten in deze bedrijvige plaats. Op 1 november vormde een gezinsavond waar Ds. Drayer en Ds. C. van der Zaal spraken, het „startschot” van de wintercampagne. Films werden eveneens gedraaid. Het goed verzorgde blad wekt ook op tot steun aan de Operatie Oranjekaart. Dat spreekt vanzelf als er, zoals Drachten deed, in september al 40 nieuwe leden zijn gemeld. Dan zit de vaart er in. Het ledental is de 400 reeds gepasseerd. Omdat wij ons niet met de snelheid van een „spoetnikker” kunnen verplaatsen, blijven wij graag, dank zij de toezending van dergelijke contactbladen en andere berichten, met de activiteiten overal in het land op de hoogte. Daarom: Drachten hartelijk dank en nog vele goede resultaten gewenst!

DE EIGEN TAAK DER OVERHEID

IN een vorig hoofdartikel hebben wij duidelijk trachten te maken, hoe gebrekkig de probleemstelling is, wanneer iemand vraagt om een scherpe begrenzing van de overheidstaak. Wanneer hij ergens de streep wil plaatsen, een duidelijke, bijna felle streep, om dan te zeggen: zie hier uw taak! Houd de overheid in elk geval aan gene zijde van die streep, die beslissende streep, die principieel vastgestelde streep. De grenzen van de overheidstaak zijn niet voor alle tijden theoretisch en principieel vast te stellen.

Wij hebben er op gewezen, dat bovendien het terugdringen van de overheid kan betekenen ruimte maken voor andere machten, die ongecontroleerd en bijna zonder scrupules gaan heersen in het gebied, waar de overheid niet meer komt. Het verkorten van de invloed van de wet behoeft nog niet te leiden tot vergroting van het terrein van de vrijheid.

DAAROM is de vraag van belang: wat is er nog méér, behalve de overheidsbemoeiing? Een ongeordende maatschappij, waar theoretisch vrijheid heerst, maar in werkelijkheid de sterken de zwakken overweldigen? Of een georganiseerde maatschappij die bewerktuigd is voor samenwerking en ordening, en die in staat is tot een samenspel met de overheid, met behoud van eigen verantwoordelijkheden? En daarom is het een gevaarlijk drijven in liberalistische richting, wanneer iemand vraagt om een krachtig terugdringen van de staat en tegelijk zijn best doet, om het gehele streven naar een gezonde publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie verdacht te maken.

MET deze situatietekening zijn we er niet. Het gaat niet alleen en zelfs niet allereerst om de grenzen der overheidsmacht. Het gaat ook niet bovenal om de samenwerking tussen overheid en georganiseerde maatschappij. De primaire vraag is: hoe zien we de overheid? Wat is haar roeping en taak? Daarbij is het opmerkelijk — het dient hier wel te worden gereleveerd — dat al te vaak in discussies, als waar het hier over gaat, het woord overheid wordt vermeden. Dan spreekt men over staatsbemoeiing, over de poliepen van de staat, over de gevaarlijke expansie van de staat. Deze manier van spreken heeft recht van bestaan, maar kan ook gevaarlijk worden. Gevaarlijk, wanneer de staat als een vijand wordt gezien, een koude, gevoelloze macht, die in wezen altijd een bedreiging is van vrijheid en leven. En wanneer daardoor het gesprek over taak en roeping der overheid onmogelijk wordt.

DAAROM stellen wij het probleem zeer beslist beter door aan de orde te stellen de vraag naar de overheid, het wezen van haar gezag en haar taak; haar roeping en haar grenzen.

Het is treffend, dat sedert 1878 zó in het A.R. program van beginselen de vraag aan de orde is geweest. De Overheid Gods dienaar, dat stond voorop. Geen aanvaarding van de leer der volkssoevereiniteit; geen overheid als manager van de maatschappij. Maar Gods dienaar, die het zwaard draagt. Die er is van Godswege, *u ten goede*, in het handhaven van de gerechtigheid.

Het is niet minder treffend, dat in de jaren van de grote politieke spanningen rondom het vraagstuk Indonesië, van A.R. zijde opnieuw gesproken is over de wettige overheid en haar verantwoordelijkheid. Niet een Nederlandse delegatie, die de revolutie „halverwege tegemoet komt”, en zo probeert een compromis te vinden, maar een wettige overheid, die het gezag heeft te handhaven en de vrijheid te beschermen; dat hebben we toen als A.R. van de Nederlandse overheid gevraagd. En nooit is het duidelijker gebleken, dat het verschil tussen ons en de socialist, of tussen ons en de liberalen, niet een kwestie was van wat meer of wat minder, wat meer haast of wat steviger conservatisme, maar dat we te maken hadden met principiële verschillen. Principieel, omdat we wat anders beleden omtrent de overheid.

Zo is reeds in 1878, bij de opstelling van het program van beginselen, op dat geheel eigene van de overheid de nadruk gelegd.

En daar vinden we meteen reeds de besliste uitspraak, dat de overheidsmacht grenzen heeft. Nergens vinden we daar een spoor van een discussie over grenzen van de staatstaak in de maatschappelijke sector. Het is historisch te verstaan.

Maar wel wordt het nadrukkelijk gezegd, dat in het geweten van de onderdaan de grens ligt van de overheidsmacht.

En dat is religieus bedoeld.

Het geweten, daar is de ontmoeting tussen God en de mens. En daar blijft een derde buiten, ook al is die derde de overheid zelf, die het zwaard draagt, dat God haar heeft toevertrouwd.

WIJ hebben ditmaal zeer opzettelijk naar dit begin verwezen. Want bij allerlei gesprek en discussie over de grenzen van de staatsmacht of de begrenzing van de overheidstaak wordt telkens geroepen om definities. Een goede, scherpe omschrijving van het begrip staat, zodat het wezenlijke verschil tussen staat en maatschappij duidelijker wordt. Een economische theorie, van waaruit geopereerd kan worden als het gaat om vrijheid en dirigisme. Het zal ons niet voldoende uit de impasse helpen. *Het gesprek moet religieus beginnen.* Zoals het ook in 1878 religieus is ingezet.

Daarbij zal blijken, dat de vragen en vraagstellingen van toen nu ontoereikend zijn. Maar het zal ons tevens duidelijk worden, en wij zullen het zien als genade, dat we door zulk een religieuze inzet van het gesprek, door zulk een Schriftuurlijk begin, perspectief gaan zien. Vooral doordat we dan van de strakheid en het formalisme van de „theorie” zijn gekomen tot de spanning en de bevrijding van de weg des geloofs.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypertstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

* * Leiden zonder last

De dagbladen vermelden het samengaan van de C.H.U. en de A.R. bij de a.s. verkiezingen te Leiden. Elk resultaat in deze richting stemt tot dankbaarheid. Dat de beide zuster-partijen ook in Leiden met een gezamenlijke kandidatenlijst zullen uitkomen, verdient dan ook toejuiching.

Het is goed, dat landelijk tussen de bestuursinstanties van beide partijen contact en samenwerking wordt gezocht. Daartoe doen zich gelukkig wel mogelijkheden voor, die niet worden genegeerd.

Van even grote betekenis is het, dat dit ook plaatselijk geschiedt, temeer omdat in dat geval met het oog op de a.s. gemeenteraadsverkiezingen, gemakkelijk een tastbaar resultaat kan worden verkregen. Amsterdam en 's-Gravenhage geven het goede voorbeeld. Elders volgde men. Dat men daarmee ook in Leiden geen last heeft, siert deze stad.

* * Los van alles?

Helaas verliepen de pogingen in Vlaardingen niet zo vlot. In „Koningin en Vaderland” van 18 oktober j.l. is de brief gepubliceerd, waarin de C.H.U. aldaar het A.R.-verzoek om met 1 kandidatenlijst uit te komen, afwees. Een wat wonderlijke brief. De C.H.U.-kiesvereniging heeft blijkens haar geschrift deze zaak benaderd los van de vraag of stemmenwinst of stemmenverlies het gevolg zou kunnen zijn. Eveneens los van de vraag of „getrouwe samenwerking tussen personen en groepen die thans een eigen weg gaan al dan niet zou bevredigen”. Na deze loskoppeling van overwegingen, die ons inziens niet zonder schade aan de besluitvorming kunnen worden genegeerd, motiveert de brief de weigering om samen te werken met dit „christelijk-historisch grondbeginsel” (sic): „dat de Unie zich verzet tegen een groepering des volks in twee delen naar godsdienstige overtuiging...”

Wij vragen ons — na enigszins van de schrik te zijn bekomen — het volgende af. Als men in de C.H.U. wel eens stelt, dat Hervormden C.H.U. moeten stemmen en dat Gereformeerden de A.R.P. zijn toegedaan, is dan juist het samengaan van die twee partijen bij de gemeenteraadsverkiezingen niet juist een bij uitstek gewenste stap in het kader van het zich verzetten tegen een „groepering des volks in twee delen”? Mag men onder aanroeping van de idealen van Hoedemaker („heel de kerk en heel het volk”) zoals in deze brief, de ogen voor de werkelijkheid van vandaag sluiten?

Krijgt men als christelijke politieke partij, zoals de C.H.U. toch wil wezen, de Hervormde P.v.d.A.-kiezers terug in de Unie door de zusterpartij A.R.P. alleen te laten staan?

Ja, indien men zich losmaakt van alles wat vandaag urgent en concreet mogelijk is, dan komt men tot een negatieve beslissing waarin de eis van deze tijd stellig wordt genegeerd.

* * Scheiding deed leed

Prof. dr. I. A. Diepenhorst vestigde er in zijn jongste radio-causerie terecht de aandacht op, dat dr. Kuyper en mr. A. F. de Savornin Lohman tot hun dood toe leed hebben gehad over het politiek uiteengaan van de C.H.U. en de A.R.P. De hoogleraar merkte dit op naar aanleiding van een uitspraak van het C.H.U.-Kamerlid jkvr. mr. C. W. L. Wittewaal van Stoetwegen, die haar afwijzing van het samengaan der C.H.U. en A.R. bij de gemeenteraadsverkiezingen te 's-Gravenhage motiveerde met de opmerking dat Kuyper en De Savornin Lohman niet zonder reden hun eigen weg gingen.

Wij geloven, dat dit motief behalve onvolledig ook onvruchtbaar is, tenzij men als protestants-christelijke partijen elkaar de broeder-(en zuster)hand perse wil weigeren... Bij sommige broeders en zusters gaat het daarop lijken. Het moet duidelijk worden vastgesteld waar hiervoor de verantwoordelijkheid ligt.

Uit de openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het jongste Partij-Convention is de bereidheid van onze partij om samenwerking — en meer — te bevorderen, duidelijk gebleken.

Hoofdpijnen van antirevolutionair beleid

Op het Partij Convent is door dr. Berghuis de navolgende rede uitgesproken:

In deze maand oktober van het jaar 1957, waarin wij als Partij Convent bijeengekomen zijn, heeft de mens voor het eerst een door zijn hand gemaakt instrument in de onmetelijke ruimte van het heelal en buiten de ons vertrouwde invloedssfeer van de aarde weten te brengen en naar de wetten van de kosmos laten voortsneilen als een nieuw hemellichaam.

Deze eerste stap buiten de aarde, dit betreden van de kosmos, die duizenden van jaren in zijn sterrenpracht door de mens is bezien maar als ongebruikbaar is beschouwd, en als vallende buiten 's mensen Goddelijke opdracht om de aarde te vervullen en tot ontwikkeling te brengen, heeft over de gehele wereld een ontzaglijke indruk gemaakt.

En terecht. Het is indrukwekkend. In de mens zijn gaven, door God in hem gelegd, tot een hoogte van ontwikkeling gekomen, zoals wij, die in de moderne tijd toch wel aan grote uitvindingen gewoon geraakt zijn, ons nauwelijks kunnen voorstellen.

De rijkdom daarvan en de reden tot blijdschap daarover zullen ons bepaald niet mogen ontgaan. Integendeel, zij zullen een belangrijke plaats moeten hebben. God heeft Zijn edelste schepsel tot grotere dingen geschikt gemaakt, dan wij hadden gedacht. De aan de mens gegeven reikwijdte is groter dan wij, aan de aarde gebonden, voor mogelijk hebben gehouden.

Maar er is toch ook veel in, dat ons verschrikt. Met name wanneer wij zien dat juist een regiem, welks zaligmakend geloof zo nadrukkelijk ligt in het technische kunnen van de mens zelf en dat daarvan het heil der mensheid verwacht, op zo opzienbarende wijze de wetten van het heelal aan zich dienstbaar meent te kunnen maken.

Wanneer wij het betreden van de kosmos door de mens — en of het dan is de Sovjet-mens of de westerse mens, dat doet er uiteindelijk niet zoveel toe, want de menselijke hoogmoed is bij de één alleen misschien wat wetenschappelijker en harder en eerlijker tot uitdrukking gekomen dan bij de ander — in verband zien met het omzetten der elementen door deze zelfde mens door middel van kernsplijting, dan brengt dit alles ons toch wel voelbaar dichter bij het einde der dagen, waarin in een punt des tijds de elementen brandende zullen vergaan. Wij kunnen ons nu toch welhaast zichtbaar voorstellen op welke wijze het einde zou kunnen plaats vinden.

H-bom en kunstmaan, verrichtingen van de mens, Gods evenbeeld en instrumenten in Zijn hand, bepalen ons toch wel heel nauw bij de jongste dag, waarvan de Bijbel spreekt en waarvan wij uit Gods eigen Woord weten, dat die komt en nabij is. En toch, of eigenlijk juist daarom is het, hoezeer ook de verschijnselen van onze tijd ons vaak verschrikken, goed nu te mogen leven. Vanwege de rijkdom en vanwege de tekenen der tijden.

Het is ook voor onze politieke arbeid goed, dit alles te beseffen. Want dan krijgen zowel onze eigen nationaal - of partijpolitieke problemen als ook het ons overweldigende aspect van aard-satellieten en waterstofbommen andere proporties.

Het is goed, dat wij dit weten, wanneer wij bezig zijn met welvaartspolitiek of met bestedingsbeperking, met loonronden of huurverhoging, met het probleem van een tekort aan gemeentelijke financieringsmiddelen of met prijsstabilisatie. Niet, dat deze zaken daardoor onbelangrijk worden. Zeer beslist niet. Wij hebben ook ten aanzien van deze dingen in deze bedeling te werken, zolang het dag is. Maar zij komen toch wel in een ander licht te staan.

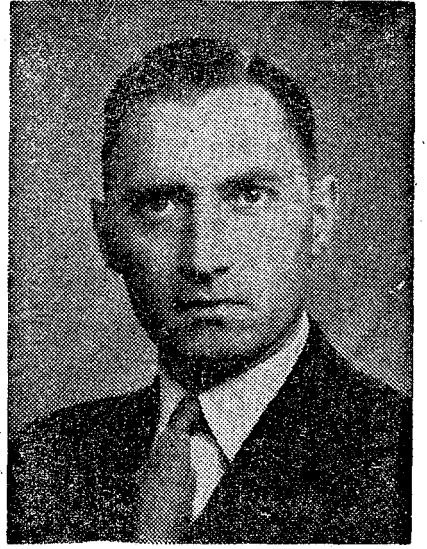
In dat licht worden ook H-bom en kunstmaan, hoe ontzagwekkend ook, tot de juiste verhoudingen teruggebracht.

De mens heeft het heelal betreden. Voor ons hier een onvoorstelbare stap. Maar wat betekent deze stap gezien in het verband van de kosmos? Wat betekent deze stap van stratosfeer naar ionosfeer en misschien straks — God weet het — naar de maan of één der planeten ten opzichte van de sterrenwerelden, wier afstanden in duizenden van lichtjaren worden gemeten, maar die dan toch maar aan de banden, door God gesteld hun loop gaan.

Wij leven in een wereld, die vervuld is van angst. De koude oorlog, die in belangrijke mate een zenuwenoorlog is, wordt van de zijde van de vijand doelbewust gevoerd met wapenen, dit ten doel hebben angst te verwekken. En dat kunnen doeltreffende wapenen zijn. Zij treffen n.l. doel, wanneer zij inderdaad angst verwekken. Want angst werkt verlamdend. En verlamming van tegenstand is juist wat de vijand beoogt.

In de laatste tien jaren hebben wij, heeft het westen, heel wat injecties van angst van de zijde van Sovjet-Rusland te verwerken gekregen. Communistische putch in Tsjecho-Slowakije. Mao tse Toeng aan het bewind in China, blokkade van Berlijn, Korea, Indo-China, de gebeurtenissen van november 1956, noem maar op. En nu weer de en scene gezette spanning in het Midden-Oosten.

Het is, geloof ik, duidelijk, dat door de jaren heen de zenuwen van het westen, van de mensen in de westerse wereld sterker zijn geworden. En dat het

DR. W. P. BERGHUIS

gevaar sterk verminderd is, dat de vrije wereld in een zenuwenoorlog door de knieën zal gaan.

En toch is het goed er nog eens op te wijzen, dat het enige doeltreffende afweerwapen tegen de angst is de moed. Dat is het, wat wij in de spanningen van deze tijd vooral nodig hebben. Moed niet in de zin van onverschilligheid of roekeloosheid. Dat zijn geen kenmerken van de echte moed. Integendeel, daarmee komt men aan de eigenlijke moed niet toe.

Waarlijk moedig is alleen hij, die bang is, die de angst kent, maar die zijn angst heeft overwonnen. En deze moed, deze innerlijke moed, die wij zozeer behoeven, kunnen wij uiteindelijk alleen bezitten, wanneer wij de vrees en angsten van deze tijd innerlijk verwerken in de wetenschap, dat geen haar van ons hoofd kan vallen, als God het niet wil en Hij het niet goed voor ons vindt.

En ook eerst dan kunnen wij werkelijk aan de arbeid gaan.

Strategische lijnen

In mijn openingsrede in dit voorjaar heb ik in het bijzonder stilgestaan bij de positie van onze partij ten opzichte van de andere democratische partijen in ons land. Thans zou ik een andere zaak in beschouwing willen nemen.

Het betreft die van de inhoud, van de hoofdpijnen van een anti-revolutionair beleid in de huidige politieke en maatschappelijke omstandigheden. Het is duidelijk, dat dit een zaak van allererste orde is en dat hierdoor uiteindelijk de positie van onze partij in de moderne wereld en ook ten opzichte van de andere partijen wordt bepaald.

Men vraagt: Waar loopt de antirevolutionaire lijn met betrekking tot de beheersende vraagstukken van deze tijd? Of men zegt: Geef in vier of vijf of zes punten aan, welke de hoofdinhoud is van de anti-revolutionaire politiek nu.

En dan kunnen wij niet volstaan met te verwijzen naar beginselprogramma of program van actie. Men bedoelt iets anders. Men wil kort en krachtig, klaar en duidelijk de grote lijn, de kern van een hedendaagse anti-revolutionaire politiek zien aangegeven.

Deze vragen zijn begrijpelijk. Men wil in een tijd, waarin het politieke beeld veelal zo onoverzichtelijk is en er zoveel in beweging is, dat het juiste zicht op de lijn der ontwikkeling vaak moeilijk is te verkrijgen, klaar en eenvoudig weten, waar de anti-revolutionaire partij staat. En ik geloof ook, dat dit voor de positie van onze partij naar binnen en naar buiten van grote betekenis is.

Ik weet wel, men overvraagt ook wel ten aanzien van de gewenste eenvoudigheid en klaarheid. Men verlangt, geloof ik, wel eens de beschikking te hebben over een soort van automaat, waar men het moeilijke geval kan in doen, waarna de principiële oplossing keurig verpakt en voor gebruik gereed vanzelf in het daarvoor bestemde vakje voor het grijpen komt te liggen. Zo kunnen wij de dingen natuurlijk nooit stellen.

Maar, zoals ik gezegd heb, in het algemeen vraagt men ook iets anders, vraagt men naar de grote lijn en is men heus wel bereid het handelen overeenkomstig deze lijn in de menigvuldige praktijk der politiek in goed vertrouwen over te laten aan hen, die in verantwoordelijke posten beslissingen hebben te nemen.

Wij kunnen, wanneer het om die kern gaat, ook bepaaldelijk niet vol-

In memoriam H. Amelink

Een van de pioniers van de christelijke vakbeweging, H. Amelink, is op 75-jarige leeftijd, door God opgeroepen om Hem nu in Zijn heerlijkheid te dienen, zoals Amelink dat, zij het met zwakheid en gebrek, zoals bij mensen steeds het geval is, zijn gehele leven lang geprobeerd heeft op aarde te doen.

Van jongs af heeft hij zich gegeven aan het verenigingsleven en vooral aan de arbeid van de christelijke vakbeweging. Zijn leven is daarmee gedurende vele jaren ten nauwste verbonden geweest. Hij is voor de A.R.-partij lid geweest van de Eerste Kamer en daarna geruime tijd van de Tweede Kamer, doch wie over Amelink spreekt denkt allereerst aan hem als de secretaris van het Christelijk Nationaal Vakverbond.

Baanbrekend werk is door hem verricht, niet het minst ook door zijn geschriften, waarvan met name genoemd mag worden de brochure „De vakorganisatie en de medezeggenschap der arbeiders in de bedrijven” en voorts het tweedelig werk „Onder Eigen Banier” en „Met Ontplooid Banieren”.

In de geschiedenis van het C.N.V. zal zijn naam steeds met dankbaarheid worden vermeld. Maar ook de A.R.-partij zal hem niet vergeten.

Een strijder is heengegaan. Hij mag nu genieten van de rust, welke overblijft voor het volk van God.

Hoofdpijnen van antirevolutionair beleid

• Vervolg van pagina 3

staan met te verwijzen naar onze principiële opvattingen omtrent zondagsrust, lijkverbranding, loterij en eed, hoe belangrijk zij in de daarvoor in aanmerking komende omstandigheden ook kunnen zijn. Want als wij ons daartoe zouden bepalen, dan zou ons de werkelijke politieke ontwikkeling ontsnappen en de christelijke politieke gedachte, in haar strekking van te zijn richtingbepalend voor het gehele politieke leven, door ons wel geheel verkeerdt worden beleefd.

Wanneer het er om gaat in enkele hoofdpunten het anti-revolutionaire beleid voor het heden en voor de toekomst klaar en actueel-geladen aan te geven, dan gaat het om de typische strategische lijnen, zoals die van anti-revolutionaire gezichtspunt principieel van belang zijn in verband met de structurele ontwikkeling van onze tijd. Deze punten moeten nationaal-politiek, actueel-politiek en principieel-politiek centraal zijn. Zij moeten voor de huidige tijd in het groot gezien van wezenlijke betekenis zijn en tevens appelleren aan onze centrale fundamentele uitgangspunten voor de politiek. Zij moeten als het ware zijn een actuele projectie in hoofdzaak van onze beginselen in de moderne wereld.

Nu komen wij, wanneer wij het over de belangrijkste praktisch-politieke zaken hebben, uiteraard in aanraking met een groot aantal zeer gewichtige concrete aangelegenheden. Ik behoeft u deze niet alle op te noemen.

Denk maar aan woningnood en woningbouw, aan de financieel-economische politiek, aan loon- en prijsbeleid en het vraagstuk van de huren, aan de werkgelegenheid en de verdere uitbouw van onze sociale wetgeving, aan het probleem van het westen en overig Nederland, dan wel aan dat van de z.g. vergeten groepen van de middenstand of dat van de verantwoorde opbouw van de Nederlandse landbouw. Zo is er uiteraard nog meer te noemen. Het gaat hier steeds om uitermate gewichtige zaken van hedendaags overheidsbeleid, waaromtrent politieke partijen zich zullen hebben uit te spreken en gefundeerde standpunten hebben in te nemen. In programs van actie zullen dus deze dingen met de nadruk, die daaraan toekomt naar voren moeten worden gebracht, zoals dit dan ook voor onze partij pleegt te geschieden.

Wanneer het gaat om de vier of vijf of zes punten, waarom men vraagt, om de strategische lijnen van het anti-revolutionaire beleid, om de grote lijnen van een politiek naar Reformatorisch belijden, dan is er toch eigenlijk iets anders aan de orde. Dan gaat het om de algemene structurele lijn der ontwikkeling en om datgene wat de strategie der antirevolutionaire politiek ten opzichte daarvan bepaalt.

Als wij spreken over een schets van politiek-essentiële punten, dan gaat het om een visie, de anti-revolutionaire visie in grote lijn ten aanzien van de politieke ontwikkeling in de moderne tijd. Dan gaat het om datgene, wat richtinggevend en bepalend is, wat in enkele hoofdpijnen is samen te vatten, voor de eenvoudige kiezer verstaanbaar is, en voor wat onze mensen, die aan christelijke politiek willen doen, betreft, het hart raakt. En daarover wil ik nu gaarne in het kort iets zeggen.

Samenspel

NU zijn er een paar punten die als zodanig op de politiek zelf geen betrekking hebben en die derhalve

buiten een schets van hoofdpijnen voor politiek beleid vallen, maar die desondanks voor de positie van de georganiseerd beoefende christelijke politiek en voor de georganiseerde protestants-christelijke invloed in Nederland van zodanig gewicht zijn, dat zij als afzonderlijke punten van partij-beleid naast een samenvatting van politieke hoofdpijnen uitdrukkelijk moeten worden gesteld.

Ik bedoel hier in de eerste plaats, dat het streven er op gericht moet zijn te komen tot een zo goed mogelijk samenspel tussen de christelijke organisaties op de verschillende levensterreinen, teneinde de protestants-christelijke invloed in ons volksleven te versterken.

En in de tweede plaats, dat ter versterking van de protestants-christelijke politieke invloed in ons volksleven, gestreefd worde naar een zo nauw mogelijke samenwerking met en eenheid van beleid van de christelijke politieke partijen, een streven dat uiteindelijk gericht moet zijn op het verwezenlijken van de begeerte naar één protestants-christelijke volkspartij.

Zoals gezegd, dit zijn beleidslijnen van organisatorische aard. Zij zijn echter als zodanig van wezenlijke betekenis voor het beleid van onze partij. In dit opzicht kan voorts ook nog worden genoemd de bevordering van internationale samenwerking, met name in Europees verband, tussen allen, die christelijke politiek als hun roeping zien.

Politieke hoofdpunten

WANNEER ik thans tracht te komen tot de opstelling van enkele politieke hoofdpunten van anti-revolutionaire beleid, dan zullen deze dus moeten zijn toegespitst op deze tijd in zijn structurele ontwikkeling en tevens moeten appelleren aan fundamentele uitgangspunten voor een christelijke politiek naar anti-revolutionair belijden.

In dit verband zullen wij ons hebben te realiseren, welke die fundamentele uitgangspunten, welke die eigenlijke „begin”selen zijn. En als het om de wezenlijke fundamenten gaat, dan zijn dat er tenslotte niet zoveel.

• Als centraal uitgangspunt voor het gehele leven, en dus ook voor dat van de politiek, geldt, dat uit God, door God en tot God alle dingen zijn, en dat ook de politiek mede moet dienen het bewust zijn en het bewust worden, dat de bestemming van de mens niet opgaat in het stoffelijke. Hierin ligt tenslotte het verenigingspunt, de gemeenschappelijke noemer van een partij, die zich christelijk wil noemen en die haar, o wonder, in een wereld van tegengestelde belangen bijeen houdt.

• En voor zover het om de typische politieke „begin”selen gaat noem ik als eerste de geheel eigen plaats, die de met het zwaard uitgeruste overheid van Godswege, bij Zijn gratie en ons ten goede in de samenleving heeft. Hierin spreekt wel een bij uitstek bijbelse eis ten aanzien van het inachtnemen van het bijzondere instituut der overheid, ook in de organisatorische vormgeving der samenleving. En evenzeer met betrekking tot een positieve waardering dier overheid als een genadegave Gods ter instandhouding en regulering van rechtvaardige inter-menselijke verhoudingen, die, tengevolge van onze zondige machtsbegeerten, zouden uitlopen op een strijd van allen tegen allen en op

een ontrecting der zwakken als het schuld ener rechtvaardige overheid er niet zou zijn.

• Als tweede vaste uitgangspunt stel ik de principiële beperktheid van de taak der overheid met betrekking tot het reguleren der samenleving. Daarover zijn wij het, ondanks alle discussie — en die is zeer belangrijk — over de omschrijving van die taak als beginsel eens. Die discussie is overigens aan de orde geweest, zolang er over christelijke staatkunde is gesproken, en zolang het begrip christelijke staat in geding is geweest.

• Als derde noem ik de handhaving van recht en vrijheid als centrale opdracht voor staten en overheden. Op de vervulling daarvan zullen de organisatie- en rechtsvormen in staat en maatschappij, voorzover door de overheid geregeld, gericht moeten zijn. Daaraan zullen zij dienstbaar moeten zijn. Hieruit vloeit voort, dat deze vormen als zodanig, als door historische situaties bepaalde tijdelijke verschijningsvormen, nimmer een doel in zich zelf kunnen zijn.

• En als vierde fundamenteel uitgangspunt vermeld ik de eigen zelfstandige en verantwoordelijke plaats en taak van de „maatschappij” in haar onderscheidene geledingen en organen. Ik meen, dat in deze vier punten in algemene zin de grondslagen van een staatkunde naar anti-revolutionair inzicht zijn samengevat.

Principiële grenzen

En nu blijkt, dat wij vanuit deze instelling ten opzichte van de politiek principieel worden geconfronteerd en in aanraking komen met de structureel-politiek meest belangrijke zaken en ontwikkelings-tendenzen van onze tijd.

Er is, gestimuleerd door het socialisme, maar toch ook beslist niet alleen daardoor een proces gaande, waardoor de geheel eigen plaats van de overheid als zeer speciaal instituut in de samenleving wordt ondergraven.

Dit proces van een steeds meer in elkander opgaan van staat en maatschappij, gebaseerd op de ontkenning van de principiële grenzen tussen die beide, voltrekt zich voor velen vrijwel ongemerkt en leidt er in vele gevallen toe, dat niet meer duidelijk zichtbaar is, waar men met overheid en waar met particulier initiatief te maken heeft. Het nastreven van allerlei mengvormen is er één van de symptomen van. Ik geloof, dat de uitwissing van de grenzen tussen overheid en particulier initiatief, de versmelting van staat en maatschappij één van de grote gevaren is, die in de huidige organisatorische en functionele vormgeving van onze moderne samenleving de christelijke gedachte omtrent zowel de positie der overheid als die van de vrije maatschappij bedreigen. Een geleidelijke en geruisloze verstatelijking van de opbouw der samenleving dreigt, indien niet met grote kracht wordt gestreefd naar het zuiver houden van de uitzonderlijke plaats van de overheid in de hoogheid van haar zeer speciaal Goddelijke ambt.

Positie „maatschappij” versterken

Een ander modern verschijnsel is dat van de ontzaglijk uitgedijde en in het algemeen gesproken nog steeds uitdijende staatsbemoeiing. Enerzijds is zij een gevolg, in menig opzicht een noodzakelijk gevolg van de huidige omstandigheden zelf, anderzijds wordt zij gevoerd door politieke stromingen, die het overheidsoptraden alleen naar oppor-

Een overzicht van de bestuurstafel op het Partij Convent. Van links naar rechts: prof. Rip, mr. Roosjen, drs. Hazenbosch, de heer Tjalma, dr. Berghuis, de heer Smal-lenbroek, dr. Bruins, prof. Van Riessen, dr. Schouten en prof. Verdam.

tuniteit beoordelen, dan wel in een uiteindelijk door de overheid geleide en verzorgde samenleving een politiek ideaal zijn.

Nu staat voorop — en het is van belang dit nog eens duidelijk te stellen, omdat wij terecht zoveel aandacht plagen te schenken aan het vraagstuk van de begrenzing der overheidstaak — dat wij naar bijbels gezichtspunt de overheid niet negatief waarderen doch haar en haar regelend optreden, voorzover noodzakelijk en voortvloeiende uit haar verantwoordelijkheid, zien als een positief goed van de hoogste aardse orde. Maar ook wanneer wij vanuit onze opvatting van de overheidstaak positief aanvaarden de door de omstandigheden geboden noodzakelijkheid van een uitgebreide regelende en verzorgende hulp van de staat, zullen wij juist in die omstandigheden met klem en met toenevende nadruk moeten stellen de beperktheid van die taak.

En zullen wij, juist gelet op die toch al noodzakelijke grote omvang der overheidsbemoeiing, ook in de praktische staatkunde, waar dit mogelijk is, de positie van de „maatschappij” moeten versterken. Ook als dit eventueel de perfectie en de technische doeltreffendheid van allerlei voorzieningen ogenschijnlijk en misschien soms in feite — wat in het algemeen zeker niet vaststaat — zou schaden.

Daarvoor gaat het hier tenslotte om een zaak van een andere en hogere orde, dan die van een — naar men soms aanneemt — betere behartiging van bepaalde zaken.

Europese integratie

Een ander structureel probleem van de eerste orde betreft het streven naar de verwezenlijking van nieuwe staatkundige verbanden in Europa, het vraagstuk van de Europese integratie. Juist wanneer wij, zoals ik hiervoor heb betoogd vanuit onze christelijke-politieke overtuiging de historisch gegroeide staatkundige en staatsrechtelijke verbanden zien als tijdelijke verschijningsvormen, er toe dienende om de vervulling van de centrale overheidsopdracht om recht en vrijheid te beschermen mogelijk te maken, zullen wij er voor openstaan, dat bij verandering der in de historie gegroeide verhoudingen nieuwe vormen nodig kunnen zijn, teneinde die blijvende opdracht op een adequate wijze te realiseren.

Dit geldt ook voor de nationale staatsverbanden, zoals die in Europa in de loop der historie vorm hebben gevonden. Niet, dat die nationale staatsverbanden daardoor ineens onbelangrijk zijn geworden. Zeer beslist niet. Het grote goed van het in de geschiedenis onder Gods leiding gegroeide Nederlandse staatsbestel is van een ontzaglijke betekenis voor het Nederlandse volk. En ieder, die de eenwording van Europa bepleit met het argument, dat het nationale uit de tijd en failliet is, zal ook nu ons tegenover zich vinden. Alleen, ook dit nationale staatsbestel in zijn huidige vorm is geen doel in zichzelf en kan niet, terwijl het zelf het resultaat is van een eeuwenlange politieke ontwikkeling, op een bepaald moment als voor de toekomst onveranderlijk worden gefixeerd.

Het is juist de grote verantwoorde-

lijkheid van de overheden der Europese staten en dus ook van onze Nederlandse overheid, te streven naar die nieuwe vormen, welke, voor zover dat aan mensen mogelijk is, kunnen garanderen, dat in de moderne, structureel anders geworden wereldverhoudingen haar volken, haar onderdenen, in recht en vrijheid zullen kunnen leven.

Als zodanig is het tot stand brengen van nieuwe staatkundige vormen in Europees verband, voor zover noodzakelijk tot en gericht op de verdediging van recht en vrijheid, een eis van christelijke politiek en zal zij tot de hoofdpunten van anti-revolutionair beleid in deze tijd moeten behoren.

Nieuwe maatschappijvormen

EEN overeenkomstige redenering als ten aanzien van staatkundige vormen geldt ook voor een ander terrein, n.l. dat van de maatschappijvormen. Het gaat hier om het vraagstuk van de strijd om nieuwe maatschappijvormen.

De rechtsvormen, waarin de maatschappij is georganiseerd, zijn, ook voor zover zij van overheidswege gesteld zijn, tenslotte tijdelijk, mede door historische toestanden bepaalde verschijningsvormen, welke er op gericht moeten zijn de rechten en de vrijheden van de er bij betrokkenen zo goed mogelijk veilig te stellen.

Het maatschappijbeeld, zoals dat historisch in bepaalde rechtsvormen is gegroeid, is geen constante, gefixeerde zaak. Het is dat nooit geweest en er is ook geen enkele grond er van uit te gaan, dat dit voor de toekomst wel het geval zou moeten zijn. Integendeel, het maatschappijbeeld zal juist van christelijk politiek en maatschappelijk gezichtspunt voortdurend voor verandering vatbaar moeten zijn. En daarom is de strijd om nieuwe maatschappijvormen, voor zover die er op gericht is bij het veranderen der tijden en omstandigheden de vormen aan te passen aan de eisen van rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid, een nimmer eindigende christelijke strijd.

Juist nu in de werkelijkheid van vandaag de omstandigheden zich ook op dit terrein structureel aan het wijzigen zijn en de verhoudingen van de menselijke factoren, die de structuur van met name het moderne grootbedrijf bepalen, als kapitaalverschaffers, ondernemers en arbeiders ten opzichte van elkaar en met betrekking tot hun levensbinding aan een onderneming in menig opzicht

anders zijn komen te liggen dan in de tijd, waaruit onze geldende rechtsvormen stammen, is het bevorderen van nieuwe maatschappijvormen, waar dit voor het juiste evenwicht van posities en werkelijke verantwoordelijkheden nodig is, in versterkte mate aan de orde.

In ons program van actie van 1956 is gesteld, dat bevorderd moet worden opheffing van belemmeringen in de huidige wetgeving om aan de factor arbeid de hem toekomende plaats en verantwoordelijkheid in de onderneming te geven, teneinde langs de weg van vrijwilligheid te kunnen bereiken, dat de arbeiders medeverantwoordelijkheid dragen ten aanzien van besluiten, die voor het voortbestaan der onderneming van beslissende betekenis zijn.

Dit opheffen van wettelijke belemmeringen is een beperkte, maar toch reeds belangrijke doelstelling. Doch ook in meer algemene zin zullen wij blijvend hebben open te staan voor en te streven naar een aanpassing van de maatschappij-orde aan de moderne omstandigheden overeenkomstig de verantwoordelijkheden naar 's mensen goddelijke roeping en naar zijn betrekking tot de naaste.

Nieuw-Guinea

IK kom nu tot een geheel ander punt, en wel een punt, dat niet in de eerste plaats een algemeen maar een speciaal karakter draagt en waarvan men zou kunnen vragen of het wel in een zeer korte opstelling van hoofdpunten van anti-revolutionair beleid thuis hoort. Ik doel hier op de ontwikkeling van Nieuw-Guinea.

Zonder aarzelen meen ik, dat dit punt uit de vele gewichtige speciale zaken, die er uiteraard zijn, moet worden uitgelicht en een plaats moet vinden in een korte schets van enkele hoofdlijnen. De ontwikkeling van Nieuw-Guinea en het volk van dat land, is een punt van nationaal-wezenlijke aard met een zeer bijzonder stempel.

Vanuit de historie voor het forum van de wereld hebben wij als natie hier een gewichtige zedelijke taak, die met grote nadruk door onze christelijke politieke partij moet worden gesteld.

Kort samengevat

IK heb nu vijf punten genoemd, waarin naar mijn mening de hoofdlijnen van een anti-revolutionair beleid voor de moderne tijd worden aangegeven en die in hun algemeenheid de strategie in het huidige politieke tijdsbeeld bepalen.

Nu kan ik mij voorstellen, dat men vindt, dat er nog wel enkele punten zijn, die in een schets van hoofdlijnen een plaats zouden moeten vinden. En ik wil uiteraard ook niet beweren, dat dit niet het geval kan zijn. Ik heb dit bijv. overwogen met betrekking tot de zaak van de decentralisatie van het staatsbestuur en in het bijzonder die van een versterking van de zelfbesturende taak van provincies en gemeenten. Het behoeft geen betoog, dat dit ook structureel een uiterst belangrijke zaak is, niet nieuw maar blijvend actueel. In een verder uitgewerkt politiek program is deze aangelegenheid dan ook stellig en der eerste die vermeld moeten worden.

Maar aangezien ik heb gestreefd naar de opsomming van een zo kort mogelijk aantal punten, die in hun centrale betekenis het ganse actuele politieke terrein in de kern bestrijken, en dit punt van de decentralisatie in verband met enkele der reeds genoemde hoofdpunten aan de orde kan worden gesteld, heb ik het als afzonderlijk hoofdpunt niet opgenomen.

Een ander punt, waarover men kan twisten of het in een schets van hoofdlijnen een plaats moet vinden, is dat van de hulp aan onderontwikkelde gebieden in de wereld, als nationale bijdrage aan de onderlinge hulpverlening en de

Tot onze vreugde was ook een aantal dames op het Convent aanwezig. Op de foto ziet u v.l.n.r. mevrouw Lever-Brouwer, mejuffrouw Hellema en mevrouw Wissink.

versterking van de onderlinge solidariteit tussen de volkeren der aarde in de moderne tijd. Het gaat hier om een actuele aangelegenheid, die de ontwikkeling van de huidige wereldverhoudingen raakt en die tevens appelleert aan een doorwerking van de christelijk-sociale gedachte in een breder verband dan het nationale. Ik weet echter niet of deze zaak reeds voldoende politiek gestalte heeft om onder een kort aantal essentiële punten te worden opgenomen. Daarom heb ik haar, op dit ogenblik althans, daaronder niet opgenomen.

Als ik nu, hetgeen — ik ben mij bewust: zeer summier — naar voren is gebracht, mag samenvatten, dan kom ik dus tot de volgende hoofdpunten van anti-revolutionair beleid voor deze tijd, punten die principieel centraal zijn en die betrekking hebben op de structureel meest belangrijke moderne aangelegenheden:

Organisatorische punten:

A Een zoveel mogelijk op elkander afstemmen van de protestants-christelijke activiteiten op verschillend terrein.

B Een zo nauw mogelijke samenwerking tussen de christelijke politieke partijen met onzerzijds als uiteindelijke doelstelling: één protestants-christelijke volkspartij.

C Bevordering van internationale samenwerking tussen allen, die christelijke politiek als hun roeping zien.

Politieke punten:

1 Het zuiver houden van de eigen plaats der overheid en verzet tegen de uitwissing der grenzen tussen staat en maatschappij in de organisatorische vormgeving der samenleving.

2 Onder vooropstelling van de positieve betekenis der overheidstaak als een zegen voor het volksleven, het intomen van de bemoeiingen der overheid in overeenstemming met de principieel beperktheid van haar taak.

3 Bevordering van de politieke integratie van Europa, zoveel als nodig is voor de vervulling der overheidsroeping om ook in de huidige wereldverhoudingen de rechten en vrijheden der burgers te verdedigen.

4 Het bevorderen van nieuwe maatschappijvormen, voor zover zulks in verband met de moderne omstandigheden nodig is om de positie van de daarbij betrokkenen naar ieders verantwoordelijkheid tot haar recht te doen komen.

5 Krachtige nationale aanpak van de ontwikkeling van Nieuw-Guinea als zedelijke taak van het Nederlandse volk en gericht op de niteindelijke zelfstandigwording van het volk der Papoea's.

En om het nu nog korter samen te vatten stel ik dus als vijf politieke hoofdpunten van anti-revolutionair beleid in deze tijd:

- I. Zuiver houden positie overheid: strijd tegen versmelting.
- II. Overheidsbemoeiing aan strakke teugel; versterken positie particulier initiatief;
- III. Europese integratie ter verdediging van recht en vrijheid;
- IV. Nieuwe maatschappijvormen naar ieders recht en verantwoordelijkheid;
- V. Nationale krachtsinspanning ten behoeve van het volk van Nieuw-Guinea.

In deze vijf punten ligt, naar ik meen, de kern van een op de grote vragen van onze tijd betrekking hebbende principiële politiek in anti-revolutionaire zin.

Daarin concentreert zich onze roeping in de politieke wereld van vandaag. Zij raken datgene, waarom het voor een christelijk overheidsbeleid in onze tijd in grote lijnen gaat, zij appelleren aan de grondtoon van ons volkskarakter, ten aanzien waarvan wij nog altijd in ons beginselprogramma stellen, dat de anti-revolutionaire richting haar vertegenwoordigt en zij geven de richting aan voor de politiek van de naaste toekomst.

In de vorige eeuw was het de schoolstrijd, die onze politieke marsroute beheerste. Nu zijn het andere zaken, die in de eerste plaats onze politieke weg bepalen. En zij zijn zeker niet minder belangrijk voor een partij, die het woord christelijk in haar vaandel durft te voeren en dat tegen schade en schande wil, neen, meent te mogen volhouden.

CONVENT-VARIA

ER wordt de laatste tijd gesproken over spanningen in onze partij, aldus dr. W. P. Berghuis in zijn slotwoord. Wij zijn daarvoor niet bang. Spanningen zijn een teken van leven en gezondheid.

Kritiek, als deze in de juiste vorm wordt geuit, dienen we ernstig te nemen. Ondanks teleurstelling bij verkiezingen is er geen reden tot paniekstemming. Onze partij is tegen stormen bestand.

Bevordering van een christelijke staatkunde eist ook een gezonde en sterke organisatie. Vandaar de ingezette landelijke actie voor leden- en abonneewerving. De streefgetallen zijn: 100.000 leden en 20.000 abonnees op „Nederlandse Gedachten.”

De actie verloopt gunstig, maar het doel is nog niet bereikt. Vooral voor wat betreft het platteland is de actie wellicht te vroeg ingezet. Daarom wordt de sluitingsdatum nog wat verschoven.

Na het openingswoord van de voorzitter heeft de vergadering enkele ogenblikken stilte in acht genomen om uiting te geven aan haar deernis met en respect voor het Hongaarse volk.

Een telegram van trouw en aanhankelijkheid werd gezonden aan H.M. de Koningin, waarna twee coupletten van het Wilhelmus werden gezongen.

Dank bracht de voorzitter aan prof. dr. J. Severijn, die thans is afgetreden als lid van het centraal comité, voor al hetgeen hij gedurende vele jaren voor de partij heeft gedaan. Eveneens werd een woord van dank gesproken tot prof. dr. J. J. de Jong en de heer R. Gosker voor hun werk in de organisatie-commissie.

Tot lid van het centraal comité werd in de vacature-prof. Severijn gekozen mr. W. Aantjes te Utrecht met 105 stemmen tegen 30 stemmen op ds. P. M. van Galen te Gorinchem.

Tot leden van de organisatie-commissie werden gekozen de heer C. J. van den Heuvel te Moerkapelle met 98 stemmen tegen 38 op de heer L. W. H. de Geus te Linschoten, de heer E. van Ruller te Groningen met 69 stemmen tegen 67 stemmen op dr. E. Diemer te Rotterdam en dr. A. Veerman te Rijs-

wijk met 90 stemmen tegen 46 stemmen op de heer P. Renkema.

Voorts werd meegedeeld, dat een commissie ad hoc zal worden ingesteld, welke zal hebben na te gaan, welke reële mogelijkheden er voor onze partij en voor onze nationale politiek zijn om de zaak van Ambon in meerdere mate te dienen.

Nu het jaarverslag regelmatig in druk zal verschijnen, zal geen jaarboekje meer worden uitgegeven.

De heer S. D. Sietsma van Enkhuizen, die in de morgenvergadering had opgemerkt, dat het heel eenvoudig mogelijk is ook tal van dames lid van de partij te maken, leverde bij de rondvraag daarvoor het bewijs door mede te delen, dat hij in de pauze even de echtgenoten van Dr. Berghuis, Prof. Rip en de heer Tjalma had opgebeld en dat deze drie dames als lid konden worden genoteerd. Met een krachtig applaus onderstreepte de vergadering de opmerking van dr. Berghuis, dat er bij de ledenwerving nog vele mogelijkheden aanwezig zijn.

Van de heer L. F. Duymaer van Twist alsmede van de beide A.R.-ministers was bericht binnengekomen, dat zij tot hun spijt verhinderd waren de vergadering bij te wonen.

drukkerij zwagers
SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf „Nederland” N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
Voortstuwingsinstallaties
van elk vermogen.

n.v. Scheepsbouw
Fa A. LANSE
Sliedrecht
Holland

N.V. Aannemers. en Handelsbedrijf
VAN OORD
Hoogstraat 73a
Werkendam
Telefoon 444
RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

M. C. VAN STAAVEREN
AALSMEER
Telefoon 4051
Specialiteit in
ANJERSTEEKEN
FREESIAZADEN

Er zit volop leven in de A.R.J.O.S.

DAT is niet een kop om de aandacht te trekken of een kunstje van de man die deze krant opmaakt, dat is een vaststaand feit.

Bewijs?
Welnu, leest u verder.
In de loop van de maand oktober werd een vier-tal nieuwe clubs opgericht.

Over *IJmuiden* berichtten wij al iets, hetgeen achteraf wat voorbarig bleek te zijn. Maar intussen zorgden de IJmuidenaren dat er een Arjos kwam, een flinke club met 30 leden.

Eén van onze oud-Arjosvoorzitters richtte in *Pieterburen* een Arjos op met 13 leden. Hij sprak daar op een bijeenkomst die was belegd door de kiesvereniging van Westernieland-Pieterburen. Het is een blijde zaak dat de kiesverenigingsbesturen zich ook verantwoordelijk weten en initiatieven ondernemen. Op de circulaire van het Arjos hoofdbestuur aan alle kiesverenigingen over deze zaak, kwamen vele mooie reacties binnen. Wij zijn er van overtuigd dat in vele plaatsen de mogelijkheden om een Arjos op te richten nog weer eens overwogen zijn en worden. Dat blijkt wel uit de brieven van verschillende kiesverenigingssecretarissen.

In *Pieterburen* is het niet bij overwegen gebleven maar heeft men zaken gedaan. Wie volgt? Wanneer een Arjosman verhuist van de ene provincie naar de andere dan neemt hij in zijn bagage ook zijn liefde voor de Arjos mee. En komt hij in een plaats terecht waar geen club is, dan werkt hij er hard aan om te zorgen dat er een Arjos komt. Zo ging dat ook in *Balk* in Friesland. Gaasterland bezit nu een Arjos met 15 leden en wellicht is dit aantal nog uit te breiden.

Terwijl het Arjoskader in *Driebergen* zat te confereren, verdween ons hoofdbestuur lid Hopman 's-avonds om in *Bleiswijk* een club op te richten.

Ook dat kwam voor elkaar, zodat het aantal clubs in Zuidholland weer op peil bleef en het verlies van de club te *Bergambacht* goed gemaakt werd.

Dat is de oogst van enkele weken.
Er staat echter ook nog heel wat op het veld te rijpen. Om maar enkele te noemen. In de omgeving *Dokkum* wordt hard gewerkt, *Nieuw Weerdinge* gonst van activiteit, in *Hilversum* is er kans op een tweede club, terwijl er ook zoiets gaande is in *Hoogeveen*.

Streekverbanden of districten

TWEE mensen weten meer dan één! Dat geldt ook voor Arjosclubs. Daarom bestaan in nagenoeg alle provincies zg. districten of streekverbanden. Immers een aantal clubs in een bepaald rayon kunnen gemakkelijker een propaganda-actie ondernemen, een grote vergadering beleggen of iets dergelijks ondernemen, dan wanneer dit van één club uit moet gaan. Een en ander werkt uitstekend en niemand behoeft bang te zijn dat de band met het provinciaal bestuur verzwakt want in de regel heeft elk district zelf een vertegenwoordiger in het provinciaal verband.

Hieronder geven we in het kort verschillende activiteiten van deze streekverbanden weer.
„Jeugd en A.R. Partij” was het onderwerp dat drs. Hazenbosch besprak tijdens een zaterdagmiddagmeeting te *Nieuwendijk*, georganiseerd door het streekverband van Arjosclubs in het Land van Heusden en Altena in samenwerking met de Kamerkieskring 's-Hertogenbosch. Het historische spel „De kracht van hunne kracht” werd door eigen Arjosleden opgevoerd, terwijl 's-middags een orgelconcert werd gegeven door Jan Bonefaas en Gerard Ielo enkele Negro Spirituals ten gehore bracht.

In *Rotterdam* belegden de twaalf samenwerkende clubs een grote startavond in het Dakpaviljoen van het Groot-handelsgebouw, waar de heer Van Eijsden een uiteenzetting gaf van de huidige politieke situatie, ds. Vroon en de heer Silvis, voorzitter van de Nationale Organisatie, spraken, terwijl een groepje studenten allerlei politieke kwinkslagen verkocht en The Old Time Religion Singers enkele Negro Spirituals ten gehore brachten.

„Rondom de Eem” heet het streekverband dat de clubs in *Noordoost Utrecht* omvat. Hier sprak de voorzitter van het provinciaal verband Utrecht, de heer Griffioen over het onderwerp „Waarom zijn en blijven we ook nu Antirevolutionair!”

Het district *Gouda* zoekt het voorlopig niet in grote bijeenkomsten maar heeft zich gericht tot alle Hervormde, Chr. Gereformeerde en Gereformeerde jeugdverenigingen en hoopt op die wijze eens te kunnen gaan praten over de zaak van de christelijke politiek.

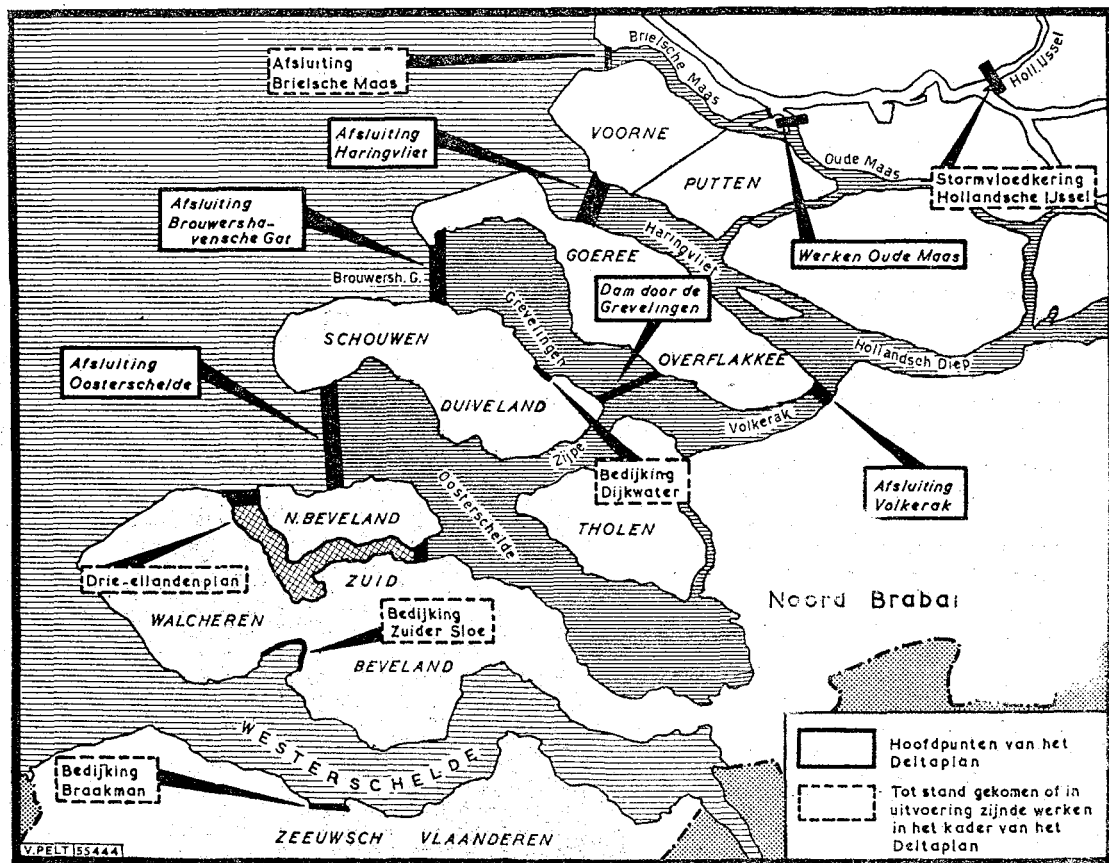
De *Walcherense* clubs verzamelde zich in de Bogardzaal in Middelburg, terwijl in *Dieren* een forum met allerlei vragen werd bestookt.

In de provincie *Groningen* daverd het van Arjoslieders die daar op clubs en grotere bijeenkomsten worden gezongen. In *Hoogkerk* is men „Op weg naar een gouden eeuw”; het district „Het Hoge Hof” startte met een vergadering over „De achtergrond van de economische politiek”, terwijl „Westerkwartier” door de heer Reehoorn uit Franeker iets werd verteld over de ingewikkelde materie van lonen en prijzen.

Honderd en vijftig A.R. jongeren kwamen in *Haarlem* bijeen waar de heer van Ruller uit Groningen hen enthousiast naar huis stuurde.

En tenslotte nog iets over het stedelijk verband van *Utrecht* dat op 13 november a.s. een bijeenkomst belegd waar de A.R. raadsfractie zal spreken over de gemeentepolitiek. Dit stedelijk verband hoopt in de loop van dit seizoen een kadercursus te beginnen waarin twee docenten iets

AFSLUITINGEN IN HET KADER VAN HET DELTAPLAN

Een nieuwe toekomst voor Zuidwest-Nederland

DEZE week heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal het Ontwerp-Deltawet in behandeling genomen. Daarmee is het officiële begin gemaakt met een der grootste waterstaatkundige werken van onze geschiedenis.

De aanleiding daartoe ligt nog vers in ons geheugen: de verschrikkelijke ramp van de eerste februari 1953, waarbij 1835 mensen het leven verloren, en het schadebedrag 1,5 miljard gulden beliep.

Duidelijk was gebleken, dat de bescherming tegen het water niet afdoende was. Want niet alleen het Deltagebied, maar ook de gehele Randstad-Holland liep het gevaar overstroomd te worden. In het noorden bood de Afsluitdijk afdoende bescherming, in het westen de duinenrij. Het Deltagebied met zijn 700 km. dijken was de zwakke schakel! Op zeer trieste wijze hebben wij dit ervaren. Daarom moest er aan de bescherming in het zuidwesten iets gedaan worden.

Met grote voortvarendheid heeft de minister van Verkeer en Waterstaat, mr. J. Algera, het vraagstuk in studie gebracht: achttien dagen na de watersnood werd de Deltacommissie geïnstalleerd, die de minister advies moest uitbrengen over de vraag, hoe in de toekomst de veiligheid in het Deltagebied kon worden vergroot, en in dit advies te betrekken de mogelijkheid, om de zeegaten tussen Walcheren en Voorne van de Noordzee af te sluiten.

De Westerschelde en de Nieuwe Waterweg konden als internationale vaarwegen niet in de studie worden betrokken.

De Deltacommissie adviseerde eenstemmig tot

zullen vertellen over economie en staatsinrichting.

Vanzelfsprekend vermelden we hier ook nog de studieconferentie die het provinciaal verband *Overijssel* op 2 november a.s. in Nijverdal belegd, waar drs. J. Klatter zal refereren over „Europa's strijd in onze tijd.”

Provinciale vergaderingen

IN Groningen wordt op 9 november a.s. in Het Tehuis een nieuwe provinciale voorzitter gekozen uit een tweetal waarop de namen van J. P. Mulder te Groningen en J. Vries te Baflo voorkomen, terwijl 's-middags Mr. E. W. Biesheuvel, lid van de Tweede Kamer spreekt over: „A.R.-politiek in Europa”.

Noordholland belegd op 15 en 16 november a.s. in Huize Henriette te Wijk aan Zee een studieconferentie waar Ir J. de Hoogh zal refereren over de Landbouwpolitiek, terwijl zaterdagmiddag de provinciale jaarvergadering wordt gehouden. Ook hier zal een nieuwe voorzitter worden gekozen en wel uit het tweetal J. W. Boers te Amsterdam en F. Slot te Haarlem.

Het provinciaal verband van *Utrecht* komt diezelfde dag in jaarvergadering bijeen in hotel des Pays-Bas, zo lezen wij in het oktober-nummer van de Stichtse Arjos Koerier. De bijeenkomst begint te 15 uur. Op de agenda komt ook weer een verkiezing van bestuursleden voor, zowel de volijverige secretarisse mej. E. van Nierop als het bestuurslid Berkelaar stellen zich niet weer beschikbaar. Prof. L. W. G. Scholten zal spreken over „Actuele vraagstukken”.

afsluiting van de zeegaten. Nauwelijks 2½ jaar na de watersnood diende minister Algera — tezamen met zijn ambtgenoten van Financiën en Landbouw — het Ontwerp-Deltawet bij de Tweede Kamer in. Een gigantisch werk nam zijn aanvang!

De veiligheid

HET was gebleken, dat bij de ramp van 1953 alle factoren nog niet op het ongunstigst waren. Nóg zwaardere stormen konden voorkomen, nóg hogere waterstanden waren mogelijk! Het oude systeem om de dijken aan de hoogst bekende waterstand aan te passen, ging niet meer op.

Men stond voor de keuze: of de 700 km. dijken drastisch te verhogen, of de zeegaten af te sluiten. De dijken verhogen levert grote moeilijkheden op: vanaf 1882 hebben enkele honderden oeververschuivingen plaats gehad. Een bewijs, dat hogere en bredere dijken de ondergrond te zwaar kunnen belasten.

Daarbij komt nog, dat de bewaking van 700 km. dijken heel wat moeilijker is dan van één zee-wering van ca. 50 km. Ook het onderhoud van de dijken levert zijn problemen op.

Tenslotte zal ook de veiligheid van de dammen, die de zeegaten afsluiten, van grotere orde zijn.

Het Deltaplan is actueel!

Er wordt overal en door welhaast iedereen in het Deltagebied over gepraat en gediscussieerd. „Deltasprekers” houden hun lezingen, conferenties worden belegd, rapporten van commissies verschijnen, kortom: iedereen weet er iets over te vertellen.

Er wordt over gepraat in de herbouwde huizen achter de herstelde dijken; in de polders, waar de boeren hun verzilte grond weer bewerken.

Er wordt ook over gepraat aan de havens van Ierseke door de stoere vissers, die in de rampdagen met hun boten door de dijkgaten de polders van Schouwen binnenvoeren, om de mensen van de daken en uit de bomen te redden.

Er is een vóór en een tegen aan het Deltaplan.

Dat de veiligheid vergroot moet worden, zal iedereen beamen. Maar het Deltaplan grijpt verder: er zitten ongekende mogelijkheden in, om het gebied tot ontwikkeling te brengen en het hele zuidwesten van ons land uit zijn isolement te lossen!

Er zit ook een schaduwkant aan: de schelpdierencultuur en de visserij worden in hun bestaan bedreigd.....

Het vóór....

DOOR de afsluiting van de zeegaten zal het water in de nieuwe binnenmeren zoet worden. Dit zoete water is juist datgene, waar de landbouw in het zuidwesten en zuiden gebrek aan heeft: men kampt daar al tientallen jaren met de verzilting en de verdroging van de cultuurgronden: ca. 33.000 H.A. lijdt onder verzilting en ca. 314.000 H.A. onder verdroging.

De verzilting is ernstig geworden: in de Nieuwe Waterweg is de zoutgrens sinds 1893 ± 23 km. oostwaarts opgeschoven. Voor het Westland heeft men daarom enorme voorzieningen moeten treffen, teneinde de zoetwatervoorziening te regelen.

Van 1907-1950 is het zoutgehalte van het rivierwater bij Mannheim met liefst 140 mg. per liter toegenomen!

De verdrogende cultuurgrond heeft bij het zoete water het grootste belang. Bij een voldoende watertoevoer kan hier de opbrengst der gewassen worden verhoogd, terwijl de landbouwers op de

Het is niet een kop om de aandacht te trekken of een kunstje van de man die deze krant opmaakt, dat is een vaststaand feit.

De cijfers, welke worden gedrukt (zij staan landbouwkundig wordt beheerst)

Een ander dijkeverhoging 20 grond verloren van ca. 15.000 van een tertiaire (eiland Tholen) het verdrinken gewonnen kan

Het is niet een kop om de aandacht te trekken of een kunstje van de man die deze krant opmaakt, dat is een vaststaand feit.

Aan de ene dreigende water voor de nieuwe Deltagebied De veerboten manier met het verbindingen,

DE uitvoer ca. 25 De totale terschelde f 2½ miljard wordt dit Dijkverhoging — zou ca. komende gunste van heid bij het Wanneer in de bereik verhoging de f treffen en

Bovenstaande

DELTA PLAN

Wij luisterden

mee

• Ondeskundig en onvolledig

De heer Bommer, lid van de Tweede Kamer en deskundige van de P.v.d.A. op het gebied van de woningbouw, heeft in een radiotoespraak een drastische wettelijke maatregel bepleit ten aanzien van de financiering van de woningbouw. De heer Bommer — en vele socialisten met hem — wil niets minder dan dat de regering de institutionele beleggers (pensioenfondsen, levensverzekeringmaatschappijen e.d.) gaat voorschrijven welk deel van hun gelden zij in de woningbouw moeten beleggen en tegen welke voorwaarden.

Men kan dit gerust een pleidooi voor de eerste stap op de weg naar nationalisering van het verzekeringswezen noemen. En men zou mogen verwachten, dat op deskundige en verantwoorde wijze de gronden worden aangevoerd, waarop een maatregel, die zo ingrijpend is, zou moeten berusten.

De deskundige heer Bommer geeft op dit punt echter een zeer ondeskundige en onvolledige voorlichting. Zijn betoog komt er op neer, dat de institutionele beleggers na de oorlog op ruime schaal aan het bedrijfsleven zijn gaan lenen — weliswaar minder solide dan overheidsleningen, maar daar stond de hogere rente tegenover — waardoor mede de kapitaalschaarste is ontstaan, de rente van woningbouwleningen is opgelopen en de huren zijn gestegen.

Had de heer Bommer een verantwoorde uiteenzetting gegeven, dan zou hij hieraan hebben toegevoegd dat er na de oorlog een roep om industrialisatie door het land is gegaan teneinde de werkgelegenheid voor de toekomst op peil te houden. Dan zou hij verteld hebben, dat hiervoor een deel van het geld van de institutionele beleggers nodig was en dat op deze beleggers van vele kanten drang is uitgeoefend om niet uitsluitend in de risicomijdende, maar ook in de risicodragende sector te beleggen. Ook de overheid, die de heer Bommer nu als hoofdster van het risicomijdende kapitaal wil laten optreden, heeft daarop aangedrongen. Dan zou hij ook verteld hebben, welke bedragen de institutionele beleggers in de woningbouw steken via leningen aan de overheid (aan het begin van dit jaar nog f 400 miljoen tegen een lagere rente dan elders bedongen had kunnen worden), door zelf woningen in de middenstandsklasse te laten bouwen en door het verstrekken van hypotheek.

Kortom, de heer Bommer zou dan een volledig en juist beeld van de situatie gegeven hebben.

Maar dan was er voor het pleidooi van de heer Bommer geen plaats meer geweest!

• Mede verantwoordelijk

Het is opmerkelijk zoals men in socialistische kring zoekt naar de oorzaken, die tot de overbesteding hebben geleid en wanneer men die oorzaken gevonden meent te hebben, suggereert, dat de P.v.d.A. daarvoor niet verantwoordelijk zou zijn.

Waren de belastingen maar niet op een veel te vroeg tijdstip verlaagd, was de geleide loonpolitiek maar overkort gehandhaafd, waren de investeringen maar niet te hoog opgevoerd, dan stonden we er nu veel beter voor.

Een dergelijk geluid kan men herhaaldelijk horen; wij hoorden het nu weer uit de mond van de heer Daams, die voor de Kath. Werkgemeenschap in de P.v.d.A. een radiotoespraak hield.

De departementen van financiën en van sociale zaken worden beheerd door socialistische ministers. Belastingverlaging, vrijere loonpolitiek (in zeer bescheiden mate, of eigenlijk is het alleen nog maar marge-politiek) en een investeringsbeleid, afgestemd op behoud en uitbreiding van de werkgelegenheid hebben deze ministers niet tot aftreden bewogen; evenmin heeft de P.v.d.A. hun heengaan geëist.

Daarom kunnen de socialisten zich niet aan de mede-verantwoordelijkheid onttrekken.

Stelt men de bevolking in 1880 = 100, dan is deze in 1950 voor Nederland 251, dus 2,5 x zoveel als in 1880. Voor het Deltagebied is dit cijfer in 1950 slechts 159.

Stelt men het gemiddeld vermogen per inwoner in 1954 = 100, dan is dit voor het Deltagebied 115. Het isolement van de eilandformatie is dus geen belemmering geweest voor de vermogensvorming.

Deze welstand weerspiegelt zich niet in de woningsituatie, want terwijl per 31-5-1947 in Nederland 10 % van de woningen tot de 1- en 2-kamerbehuizingen behoort, is dit percentage voor het Deltagebied liefst 28.

Door deze summere cijfers — zij zijn nog met tientallen aan te vullen — komt er enig relief in de kaart van de Delta. Een relief, dat nog verscherpt, wanneer een nieuwe mogelijkheid tot ontplooiing en ontwikkeling van dit gebied wordt genoemd:

De recreatie

In het Deltaplan liggen enorme mogelijkheden, om nieuwe recreatiegebieden te creëren.

Langs de dammen zal aan de zeezijde een natuurlijk strand ontstaan.

Het Drie-eilandenplan opent de mogelijkheid om de Zandkreek tot een recreatiegebied van de eerste orde te maken: op armere gronden worden beplantingen aangebracht, die grote oeverpartijen gaan vormen. De watersport is er de ontspanning bij uitstek.

Het grootste project is echter wel het Grevelingenpark, dat buiten de bestaande dijken tussen Goeree en Schouwen komt te liggen.

Volgens schattingen van het rapport „Randstad en Delta” zullen op 500 H.A. kampeerterrain 7 miljoen overnachtingen per seizoen plaats vinden. Men acht accommodatie nodig voor 600.000 dagbezoekers en 10.000 zeiljachten en motorboten. Grote getallen; inderdaad!

Maar het Deltagebied ligt temidden van grote bevolkingscentra: Randstad Holland, het industriegebied van Brabant, het Roergebied, Brussel, Antwerpen, Gent. Gemakshalve noemen wij ze „Rand-

Mr. J. Algera

stad Benelux”. De bevolking van deze centra heeft een tekort aan recreatierruimte; er is al zeer veel opgeslokt door stad- en wegenbouw, door militaire oefenterreinen. Bovendien zal — door de snelle bevolkingstoename — in 1980 tweemaal zoveel recreatierruimte nodig zijn als nu.

Deze recreatie zal nieuwe mogelijkheden voor de Deltabevolking openen: er moeten hotels en pensions gebouwd worden, er moeten plezierjachtjes aanwezig zijn, de vakantiegangers moeten eten en drinken. Een nieuwe bestaansbron wordt geopend.....

....en het tegen

A FSLUITING van de zeegaten heeft ook een onderdeel: de garnalenvisserij en de schelpdierencultuur worden ernstig bedreigd. Stellingendam, Veere, Arnemuiden, Ierseke, Bruinisse, hun belangen worden opgeofferd aan de veiligheid en de grotere voordelen.

De vissers zien met zorg de toekomst tegemoet. Hun schepen zijn niet voor de zeevisserij geschikt, omscholing is niet altijd even gemakkelijk.

Wij zullen deze bevolkingsgroep een nieuw bestaan mogelijk moeten maken. Dat is niet meer dan billijk: het is hun recht!

Er is weer een dieper relief in de Deltakaart gekomen: een nieuwe bestaansbron in de recreatie, een bedreiging van het bestaan der vissers.

En nog verscherpt de tekening zich, als wij haar in het geheel overzien.

Er zal in de komende tijd een confrontatie plaats vinden in het Deltagebied.

Een confrontatie vol maatschappelijke en zedelijke tegenstellingen. Zij zal zeer massaal zijn.

Er ligt een grote taak voor de kerken voor de maatschappelijke organisaties, ook voor de A.R.-partij om deze „ontmoeting van twee werelden” in goede banen te leiden.

Het grote Deltawerk is al begonnen. Ook in geestelijk opzicht zullen wij aan het Deltaplan moeten beginnen, zullen wij dijken moeten bouwen, waarover wij de nieuwe toekomst tegemoet gaan.

Vijfentwintig jaar lang zal er „gerucht op de Delta” zijn. Dan zal een gigantisch werk voltooid zijn. De eeuwenoude vijand zal aan banden zijn gelegd.

De mens zal dan overwonnen hebben. Maar het zal een overwinning moeten zijn, gedragen door het besef: „Wij bouwen de dijken, maar God moet het water keren!”

C. BALKENENDE

worden gesteld, hun aanzien en meer rendement. Worden uitgedelen, bewijzen, dat het Deltaplan terecht eerste aan zoet water.

landaanwinning. Bij 2000 H.A. cultuurruimte. Nu is landaanwinning 1000 H.A., terwijl bij de aanleg Ierseke naar Gorishoek een zeer groot deel van Zuid-Beveland terug-

Iet verdwijnt

een slot op de Delta er een slot af: het water gesloten en de deur gaat open.

ne nieuwe wegen, die het rest van Nederland. en, die op een gebrekkige manier verbinden, kunnen zorgen voor snellere verkeer — het oponthoud

Nerland

het isolement

Deltagebied zeer goed, zich meebrengt, maar verbonden zijn.

zoet water en de snelle makingscentra zullen het industrieel maken, zich in de richting naar grote recreatie-

steeds voortgaande tegaan. Er is voor vele in het Deltagebied, vermeer arbeidskrachten uit

king van de economische het Deltagebied enkele verhoogde gemiddelde van ge-

Delta-cijfers

werken zal een tijdsduur van 25 jaar. De dijkverhoging langs de Westerschelde worden globaal geraamd op 1 miljard werken langs de Westerschelde it als hard.

meens zonder de Westerschelde ca. 1 miljard gaan kosten. Vooral de bijdrage van de balans doorslaan ten van bal, terwijl de verkregen veiligheid groter is.

delen, die het Deltaplan biedt, reikt, dan blijkt, dat bij de dijkverhoging f 1550 miljoen de baten over het Deltaplan met f 825 miljoen. Het

uiteindelijke economische offer is dus bij het Deltaplan het kleinst.

De kosten voor het opheffen van de verdroging der cultuurgronden bedragen f 750 miljoen. Enkele overige uitgaven om de voordelen te verkrijgen belopen f 175 miljoen. Opheffing van de verdroging levert globaal f 1 miljard op, opheffing van de verzilting f 200 miljoen, landaanwinning f 125 miljoen, voordelen voor het landverkeer f 225 miljoen, recreatie en enkele andere posten f 200 miljoen.

De afstand Vlissingen-Rotterdam wordt met 45 km. bekort, Goes-Rotterdam met 20 km. Via een secundaire dam van Colijnsplaat naar Ouwkerk zouden de genoemde afstanden nog eens met resp. 10 en 25 km. worden bekort.

een beeld van de bouwput ten behoeve van de afsluiting van het Haringvliet

De Europese Economische Gemeenschap:

In de middagvergadering van het Partij Convent hield Drs. Hazenbosch een rede over de Europese Economische Gemeenschap, welke in verkorte vorm hieronder is weergegeven.

HET is niet gemakkelijk om over de Europese economische gemeenschap te spreken. Het betreft hier een gecompliceerde en omvangrijke zaak.

Gecompliceerd omdat zes zelfstandige volkshuishoudingen met een eigen structuur en een eigen historie tot een geheel worden gemaakt.

En het feit dat het hier gaat om een verdrag van 248 artikelen met tal van bijlagen (tarieflijsten en protocollen) demonstreert wel duidelijk, dat wij met een omvangrijke materie te maken hebben. Dit alles kan niet gedetailleerd worden behandeld. Volstaan moet worden met het trekken van een enkele grote lijn. Reeds aanstonds wil ik zeggen, dat ik een voorstander ben van dit verdrag, maar dat mijn oog voor de bezwaren ervan niet gesloten is. Dit heeft wellicht invloed op hetgeen ik als de grote lijn zie. Ik zal mijn best doen een zo objectief mogelijk beeld te schetsen.

Het wezen van de Europees economische gemeenschap wordt gekarakteriseerd door vier elementen:

- geleidelijk afbreken bestaande handelsbelemmeringen tussen deelnemende staten.
- Innemen gemeenschappelijke handelspolitieke positie tegenover rest van de wereld.
- Aanvaarden gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor economische en sociale ontwikkeling van het geheel en samenstellende delen.
- Geen weg terug.

Afbreken handelsbelemmeringen

HET afbreken van handelsbelemmeringen klinkt ons, Nederlanders, als muziek in de oren. Van oudsher hebben wij sympathie voor een vrij handels- en betalingsverkeer. Dit spruit voort uit de structuur van onze volkshuishouding.

Wij behoeven slechts enkele punten te noemen waardoor onze volkshuishouding wordt getypeerd. Wij zijn arm aan grondstoffen, zodat wij een groot belang hebben bij een onbelemmerde toegang tot de grondstoffen van anderen.

Aangezien deze invoer moet worden betaald, houdt dit in de noodzaak tot export.

Wij hebben dus vrijheid nodig, zowel aan de inkoop- als aan de verkoopzijde.

Dit alles wordt nog geaccentueerd door de sterke groei van onze beroepsbevolking.

We zijn genooddacht een expansieve economische politiek te voeren.

De noodzakelijkheid steeds meer in en uit te voeren doet ons onze afhankelijkheid pijnlijk gevoelen.

De bedoeling van de E.E.G. is nu in 12 à 15 jaar een markt van 160 à 170 miljoen consumenten vrij toegankelijk te maken.

De onderlinge tarieven en contingenteringen gaan verdwijnen. Dit betreft 40 % van onze internationale handel en dit percentage zal door de werking van de E.E.G. vermoedelijk nog hoger worden.

Gemeenschappelijke handelspolitieke positie

DE E.E.G. impliceert een douane-unie: dit betekent een geleidelijke eenmaking van het buitentarief en een gemeenschappelijke handelspolitiek. Hieraan zit voor ons een positieve en een negatieve zijde.

Positief, want de kracht van een gemeenschap van 160 miljoen is groter dan die van de Benelux van 20 miljoen.

Als negatieve factor moet worden genoemd, dat een aantal posten van het buitentarief hoger is dan het Benelux tarief. Dit is een lelijk ding, want 60% van onze import komt van buiten de gemeenschap.

Dit hogere tarief kan ons prijspeil en daarmee onze concurrentie positie ongunstig beïnvloeden. Wij moeten echter nuchter blijven en de zaak niet zo voorstellen alsof Nederland uitsluitend het gelag betaalt. Het buitentarief houdt immers voor een aantal partnerlanden een aanzienlijke verlaging in.

Het bedrijfsleven daar krijgt daardoor een mindere bescherming en hieruit voortvloeiende moeilijkheden zijn zeker niet geringer dan bij ons. Bovendien zijn er twee mogelijkheden om het effect van het hogere buitentarief te verzachten. Ten eerste restitutie bij heruitvoer naar derde landen en ten tweede tariefcontingenten (invoer tegen een lager tarief dan het officiële).

Dit alles neemt niet weg, dat de Nederlandse regering tot taak heeft, op de handelspolitiek van de ge-

meenschap zodanig invloed uit te oefenen, dat het buitentarief geleidelijk lager wordt.

In dit verband is de vrijhandelszone tussen de O.E.E.S.-landen van belang. De indruk bestaat, dat het enthousiasme daarvoor in sommige kringen aan het bekoelen is. Wij moeten ons hier tegen verzetten. De E.E.G. ontleent zijn betekenis o.m. hieraan, dat het de bereidheid om deel te nemen aan een vrijhandelszone heeft gewekt b.v. bij het Verenigd Koninkrijk.

Gemeenschappelijke verantwoordelijkheid

DE E.E.G. is meer dan een douane-unie. Dit blijkt wel uit het feit, dat beoogt wordt niet alleen het handelsverkeer, maar ook het personen-, diensten- en kapitaalverkeer vrij te maken. Dit blijkt vooral ook uit het feit, dat het voorziet in procedures voor de coördinatie van het sociaal-economisch en monetair beleid, waaronder de conjunctuur- en de betalingsbalans-politiek. Voorts voorziet het in een investeringsbank voor een gemakkelijker financiering van de economische ontwikkeling en een Sociaal Fonds, dat bijdraagt in het opvangen van voor de arbeiders mogelijk nadelige gevolgen van aanpassingen, waartoe de werking van de E.E.G. zou kunnen leiden.

Dit alles is van groot belang, vooral ook voor Nederland.

Juist ons land, afhankelijk en kwetsbaar als het is, heeft er groot belang bij dat onze partners medeverantwoordelijkheid aanvaarden voor de Nederlandse zaak. We hebben hier te maken met een raamverdrag. Veel hangt af van de uitvoering en dus van de mensen die de organen gaan bezetten. Alleen de allerbekwaamsten, technisch zowel als politiek, zijn goed genoeg. Het karakter van raamverdrag is voor een deel onvermijdelijk, omdat niet alles is te voorzien. Voor een ander deel is het een gevolg van het feit, dat men het

DRS. C. P. HAZENBOSCH

over de grondslagen van het gemeenschappelijk beleid, niet in alle opzichten eens kon worden. Dit geldt met name voor de vervoer- en landbouwpolitiek. Erkend moet worden dat dit niet aantrekkelijk is, hoewel ook erkend moet worden, dat het alternatief: dit er buiten houden nog minder aantrekkelijk is.

Het verdrag voorziet in een Hof, een Raad van Ministers, een Europese Commissie en een Parlementaire Vergadering. Het zwaartepunt ligt bij de Raad van Ministers. Bij de besluitvorming is soms unanimiteit; soms gewone of gekwalificeerde meerderheid voorgeschreven. Een weg van stemmen geeft de grote partners sterke invloed. Dit wordt nog geaccentueerd door de samenstelling van de assemblee. Deze is klein van omvang (142 leden); Nederland heeft 14 leden (de grote drie ieder 36 leden). Toch is de positie van de Europese Commissie die 9 leden telt, belangrijk. In gewichtige zaken beslist de raad van Ministers op voorstel van deze commissie. Afwijking kan alleen geschieden bij unanimiteit.

Doordat de Commissie dagelijks met deze dingen bezig is, wint ook haar feitelijke positie aan kracht. De betekenis van de Assemblee hangt samen met de positie van de Commissie. Zij heeft alleen vat op de Commissie. Een handicap is hier, dat de parlementsliden ver van de zaak af staan en op nationaal gebied velerlei verplichtingen hebben te vervullen. De conclusie kan dan ook worden getrokken dat de regelingen te aanzien van instellingen en procedures niet ideaal zijn. Veel hangt er van af, of wij voldoende bewaakte mensen kunnen vinden, die zich intensief met de zaak kunnen bezig houden.

Van belang is een Nederlands initiatief, dat geleid heeft tot de instelling van een Economisch en Sociaal Comité, waarin het bedrijfsleven is vertegenwoordigd. Een soort S.E.R. op internationaal niveau. Dit Comité heeft een adviserende taak. Hier ligt dus de officiële erkenning dat de E.E.G. niet alleen een zaak van de regeringen is, maar ook van het bedrijfsleven (ondernemers en werknemers). Het beleid van de raad van ministers dient er op gericht te zijn dit Comité zoveel mogelijk in te schakelen.

Een belangrijk punt is ook de sociale harmonisatie. Er wordt hier veel overreden. De aanvankelijke Franse eis was een volledige gelijkstelling van lonen en sociale voorzieningen. Dit betekent in feite een optrekking tot het Franse inflatiepeil. Dit was onaanvaardbaar. Er is één strikte verdragsverplichting over gebleven n.l. equal pay. Dit betekent, dat na vier of zes jaar een gelijke betaling van mannen en vrouwen moet zijn ingevoerd.

In ons land is dit niet het meest urgente sociale punt, maar we moeten bedenken, dat de equal pay er ook

politiek en economisch (ondanks bepaalde bezwaren) een belangrijke stap vooruit

zonder de E.E.G. zou zijn gekomen. Alleen zou het tempo dan wel wat langzamer zijn geweest.

De conjunctuur politiek is in dit geheel van groot gewicht. Ons land is niet in staat een zelfstandige conjunctuur politiek te voeren.

Nederland maakt die conjunctuur niet, maar ondergaat die. De mogelijkheden in het E.E.G. verband zijn nu groter. Art. 104 van het verdrag schrijft geen gemeenschappelijke conjunctuur politiek voor, maar wel overleg met de Europese Commissie en tussen de lidstaten onderling. Meer is niet bereikbaar. Het overleg is echter van betekenis, terwijl voorts een verkeerd instrument van conjunctuur-politiek uit de hand wordt geslagen (nationale afsluiting, vergelijk de dertiger jaren).

Geen weg terug

ER is geen weg terug. Velen zien hier tegen op. Het is echter een essentieel element van het verdrag. De ervaring leert, dat juist de groten zich gaan onttrekken als het gaat nipten en de mogelijkheid is opengezet om zich terug te trekken. Daarom is het juist voor Nederland van belang dat er geen weg terug is. Integratie betekent structuurwijziging en dat doet nu eenmaal pijn. Dit is echter nodig voor het voordeel op langer zicht. Wij moeten trachten de pijn te verzachten. Het verdrag heeft dus aantrekkelijke en bedenkelijke kanten. Wij moeten kiezen, ja of nee.

De grootste mogelijke meerderheid van de A.R. Tweede Kamerfractie heeft ja gezegd op grond van politieke en economische overwegingen.

Politiek is een nauwere aansluiting van zoveel mogelijk west-Europese landen van groot belang, zowel met het oog op de positie van Sovjet-Rusland als met het oog op de positie van de Ver. Staten van Amerika. De aansluiting betekent het opgeven van een stuk zelfstandigheid. Maar wij moeten goed zien dat dit slechts in beperkte mate het geval is en dat het een zelfstandigheid betreft, die feitelijk niet veel meer voorstelde.

In de E.E.G. zijn wij er bij en kunnen we reële invloed uitoefenen.

Het is jammer dat maar 6 landen worden geïntegreerd. Dat is echter niet de schuld van deze 6. Een vergelijk met het continentaal stelsel is beslist onjuist: de intentie en het effect zijn anders. De aansluiting van de zes is voorwaarde voor verdere internationale samenwerking. Belangrijk is ook de associatie van landen en gebieden over zee. Afrika moet worden ontwikkeld en naar het westen getrokken. De politieke versterking van west-Europa is nodig voor de verdediging van de vrijheid en het behoud van de Europese cultuur, waarvan veel kwaads te zeggen valt maar, in ieder geval ook dat het Christendom er onuitwisbaar zijn stempel op heeft gedrukt.

In economisch opzicht heeft een belangrijke rol gespeeld, dat een markt van 160 miljoen belangrijk genoeg is om daarvoor risico's te nemen. Het is de enige weg om verder te komen. Het is niet toevallig dat het Engels initiatief ten aanzien van de vrijhandelszone samen valt met de vorming van de E.E.G. Die kans moeten we grijpen en wij moeten ons niet door de moeilijkheden uit het veld laten slaan. Ons probleem met het buitentarief is alleen in het kader van de vrijhandelszone oplosbaar. Ons volk wordt niet slapende rijk, met of zonder E.E.G. Wij moeten hard werken. En dan hebben wij met de E.E.G. meer mogelijkheden.

Als men de vraag stelt welke mogelijkheden er anders zijn, komt men in de sfeer van onwezenlijke speculaties. Een vrijhandelszone zonder E.E.G. is een illusie als men bedenkt, dat in de O.E.E.S. op het gebied van de tarievenafbraak in tien jaar niets is bereikt. Sommigen suggereren een E.E.G. van vijf terwijl Nederland zich dan zou moeten associëren in het vrijhandelsgebied. De vragen die hier onmiddellijk rijzen zijn: zou er een E.E.G. van vijf komen en hoe zou onze positie dan worden? (deelgenoot in K.S.G. en Euratom en niet in E.E.G.). Om nog maar te zwijgen over de verstrekende consequenties die dit alles zal hebben voor de Benelux.

Men kan gerechtvaardigde kritiek op het verdrag hebben, die heb ik ook. Maar gesteld voor de keuze kan het „ja” niet twijfelachtig zijn. Daarom schenkt het diepe voldoening, dat dit „ja” in de grootst mogelijke meerderheid van de A.R. banken heeft geklonken.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Convent-impressies

Heeft mij althans over één ding volledig gerustgesteld: Dat wij in onze Partij uitstekende rekenaars hebben. Mij dunkt, dat dit bij de behandeling van de begroting duidelijk gebleken is. Uit op zichzelf dorre cijferreeksen wist men zelfs zonneklaar aan te tonen, dat er incassowinsten behaald kunnen worden uit incassokosten. Daar zou ik, met mijn microscopisch kleine rekenknobbel, nooit en nimmer inzicht in gekregen hebben. Wellicht behoort het tot de orde der bestedingsbeperkingen om winst te boeken uit te maken kosten. In dat licht bezien, mag het betreuwenswaardig genoemd worden, dat minister Hofstra nog niet tot de conventen

der Anti-Revolutionaire Partij behoort. Overigens mag gezegd worden, dat het een goed Partijconvent was. Het particulier initiatief wist zich weer uit te leven, want op alle tafeltjes stonden suikerpotjes en iedereen kon dus in zijn koffie of thee zoveel suiker nemen als hem goeddacht voor zijn lijn, zijn smaak, zijn diabetes en zijn jatsoen. Naar mijn vaste overtuiging moet de directie van Esplanada sterk antirevolutionair gericht zijn. Ware het anders, zij zou massificerend en uniformerend met klontjes of zakjes werken, waarmee reeds van tevoren ieders bescheiden deel door anderen wordt bepaald. Neen, op het convent kreeg iedereen gelegenheid het eigen initiatief ten volle te ontplooiën. Er werd niet regelen opgetreden; de suikerpotjes waren hiervan het zuiverste bewijs. Wij moeten echter eerlijk zijn: zelfs op het partijconvent bleek, zij het gelukkig slechts incidenteel het particulier initiatief de perken te buiten te kunnen gaan. De afgevaardigde, die zeven schepjes suiker in zijn thee nam terwijl hij met zijn buurman ijerig delibereerde over de economische integratie en de vrijhandelszone, ging naar mijn mening het zoet van zijn persoonlijk initiatief te boven.

Het Partijconvent was een goed convent.

Er was sfeer. En er was water. Wat zouden de voorzitter en de heer Hazenbosch zonder dit laatste hebben moeten beginnen? Mij kwelt overigens wel de vraag, welk soort water de karaf op het spreekgestoelte bevatte. Want de Partijvoorzitter en genoemde heer Hazenbosch hebben, naar mijn mening, een bovenmatige belangstelling voor glazen en karaf betoond. Wij kunnen ons niet voorstellen, uit hun mond ooit te zullen horen, dat het water onze vijand is. Zij traden er bondgenootschappelijk mee op. De hoeveelheden water, door bedoelde sprekers voor, tijdens en na hun doorvrochte redevoeringen verbruikt, kunnen wel de vraag doen opwellen, waar ze 't lieten; anderzijds hebben ze het ons nogeens begrijpelijk gemaakt, hoe uit onze Partij een minister van Waterstaat is voortgekomen.

Het Partijconvent was ook hierom goed, omdat een hoogleraar aan een deskundig econoom de vraag kon stellen, of hij ook zocht op de toekomst had. Blijkbaar zag de man van de maatschappij der toekomst de man van de Europese Economische Gemeenschap als een soort profet, als een Zienner van Den Dolder.

Het mag een opmerkelijk verschijnsel heten, dat bij A.R. partijmensen krentebollen zo bijzonder in trek zijn. Dat bleek mij tijdens de koffietafel. Aanvankelijk ging er een bepaald eenzijdige belangstelling naar de schaal met krentebollen uit. Enerzijds kan dit voortkomen uit de overtuiging, dat alle krenterigheden zo snel mogelijk verstonen dient te worden; anderzijds kan het zijn oorzaak vinden in de omstandigheid, dat een antirevolutionair vooral tijdens een bijeenkomst van gelijkgezinden de meiboom in top wenst te heffen en de feestelijkheid van het krentebrood verkiest boven de egale eentonigheid van het dagelijks brood. Ik maak mij sterk, dat tientallen afgevaardigden 's morgens van hun vrouw de vraag gehoord hebben: „Zeg, moet je niet een boterhammetje mee?“ Zijn antwoord zal enigszins zorgelijk en op-hoop-van-zegen geweest zijn: „Och, ik denk wel, dat ik tijdens de pauze van het convent iets zal krijgen...“ Eenmaal aan de koffietafel gezeten, werpt hij zich met enthousiasme op de krentebollen. Zelfs de zo met Nederlandse gedachten vervuld zijnde waardige hoofden van een belangrijk deel der redactie van Nederlandse Gedachten, zag ik met een bijna etherisch verlangen naar de schaal met krentebollen uitgaan. Ze hebben 'm dan ook geraakt, evenwel niet zonder gelijktijdig hun diepgaande beschouwingen over de hedendaagse politieke situatie in binnen- en buitenland te uiten met een elân, die voor ons partijblad het beste doet verwachten. Aangezien ze bovendien in de vaste overtuiging leefden, dat frisheid van geest mede voortvloeit uit de frisheid der vitamines, welke zich in het fruit plachten op te houden, waren ze wel zo welwillend, ook de fruitschaal het eerst aan te spreken. Echter gebiedt de volledigheid eerlijk uit te spreken, dat voor de overige partijgenoten aan de bewuste tafel ook nog enig extra-ordinair fruit overbleef.

Ten aanzien van het zo geslaagde convent wil ik ook nog een meer laag-bij-de-gronde opmerking maken: Is het mijn mede-conventisten ook opgevallen, dat sommige bezoekers zulke conventionele schoenen droegen? De meest afwijkende herenmodellen trokken onze aandacht. Het zou de moeite waard zijn, het schoeisel der partijgenoten aan een nader studie te onderwerpen. Zonder twijfel zouden dan enige politiek-opmerkelijke conclusies getrokken kunnen worden. Trouwens, ook onder de pijpzoekenden onder het convent bevonden zich lieden, die zeer progressieve pijpmodellen toonden.

De partij der kleyne luyden weet overigens klaarblijkelijk over het algemeen haar automobielen niet naar recht en regel te parkeren. Dat een microfoonstem hierop herhaaldelijk moest wijzen, moest — hoe hinderlijk op zichzelf ook — de verblijdende gedachte doen postvatten, dat velen onder de spelregels der wereld niet geheel en al meester zijn. Als conventmensen hebben ze méér aan hun hoofd.

Het convent was ook daarom zo goed, omdat wij een dak boven ons hoofd hadden. Vandaar, dat aan paraplu's, hoe strepig gekleurd ook, niet de minste behoefte bleek te bestaan. Hetgeen maar goed was: Onder moeders paraplu is slechts plaats voor klein kleutertjes in de politiek. Voor die kleine kleutertjes was waarschijnlijk ook de gestencilde atonale poëzie bestemd.

De partij kan gerust zijn: Een voorzitter, die zó verzet is op water, heeft stellig geen behoefte aan een paraplu.

OOMS

Geen verschil van inzicht

Heeft Dr. Berghuis zich in zijn rede op het Partij-Convent gedistancieerd van de motivering, die in Den Haag gegeven is van de samenwerking tussen a.r. en c.h.u. bij de komende raadsverkiezingen?

Aan deze vraag vijfde mr. Mommersteeg zaterdagavond zijn „Commentaar op het nieuws“ voor de K.R.O.

Het was de heer Mommersteeg opgevallen, dat dr. Berghuis toen hij sprak over het streven naar samenwerking tussen de prot.-chr. partijen, niet de argumenten noemde, die voor de Haagse samenwerking werden aangevoerd, nl. een betere mogelijkheid om het socialisme te bestrijden en de groeiende r.k. invloed tegen te gaan. En, zo vroeg de heer Mommersteeg, als dr. Berghuis het met deze argumenten eens is, hoe is daarmee dan te rijmen de internationale samenwerking met rooms-katholieken op politiek gebied?

Hier worden van r.k. zijde vragen ge-

steld, die moeilijker lijken dan ze zijn. De heer Mommersteeg had zelf het antwoord kunnen geven indien hij in zijn commentaar ook de rede van drs. Hazenbosch had betrokken. Deze spreker op het Partij-Convent heeft er op gewezen, dat samenwerking in Europees verband met rooms-katholieken zeer goed mogelijk is met een open oog voor de verschillen die er zijn. En hij heeft er aan toegevoegd, dat die verschillen niet verdoezeld mogen worden.

Er bestaat geen aanleiding om een verschil van inzicht te suggereren tussen dr. Berghuis en de a.r. in Den Haag. Samenwerking met andere politieke partijen, waar het prot.-chr. beginsel dat mogelijk maakt, bestrijding waar dat beginsel daartoe noodzaakt: het behoort de heer Mommersteeg niet te verbazen dat dit ook geldt voor de houding van de a.r. ten opzichte van de k.v.p.

DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON

Stelt beschikbaar Hugenotenkruisen

VOOR DE A.S. FEESTDAGEN	in onderstaande uitvoeringen:	
H. Zilveren hanger (groot model)	f 5.75
H.G. Gouden hanger (groot)	50.—
H.V. Verzilverde hanger	3.15
H.M. Zilveren hanger (middensoort)	4.90
H.M.G. Gouden hanger (middensoort)	37.50
H.K. Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	2.90
H.K.G. Gouden hanger (kl. onbew. achterz.)	20.—
P. Zilveren broche	6.25
P.G. Gouden broche	51.—
P.V. Verzilverde broche	3.25
K. Zilveren reversknoop	2.10
K.G. Gouden reversknoop	20.—
S. Zilveren speld	2.10
S.G. Gouden speld	20.—
Verz. Paronlepeltje	2.60

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron“ Schieweg 248b, Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron“, verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

Zojuist verscheen het **TWEDE DEEL** van de

CHRISTELIJKE ENCYCLOPEDIA

TWEDE GEHEEL HERZIENE DRUK IN 6 KLOEKE DELEN

Een werk van onschatbare waarde

Een onmiskenbare kennisbron voor heel christelijk Nederland!

Van dit rijke, unieke standaardwerk kunt Uzelf en kunnen Uw kinderen vele jaren profiteren

Medewerking van 170 geleerden en deskundigen op verschillende gebieden

Plm. 4500 bladzijden - Plm. 2000 illustraties, portretten en kaarten
Prijs gebonden f 29.50 per deel

Alleen intekeningen op het complete werk worden geaccepteerd

De Christelijke Encyclopedie is een unicum, een werk met een geheel eigen karakter, een uitgave, die zich materieel en principieel scherp onderscheidt van elke andere encyclopedie.

„Een zeer opmerkelijke prestatie zowel van de redactie als van de uitgever. Dit boek is in alle opzichten een prachtwerk; het is gedrukt op kunstpapier, met een schat van illustraties op allerlei gebied (w.o. zeer merkwaardige), feilloos afgewerkt en op een zeer voorname wijze gebonden. Uiterlijk kan het concurreren met het beste wat op dit gebied geboden wordt. Maar ook de inhoud schijnt mij een succes. Het is niet overdreven, hier van een zeer opmerkelijke gebeurtenis te spreken op het gebied van het christelijke boek in Nederland.“
Prof. Dr. Herman Ridderbos in Geref. Weekblad

„Het is een merkwaardig teken van de historie van het geestelijk leven, dat juist Protestants Nederland in staat is zo'n werk te geven. Daarom is dit werk een evenement, en het is ons een grote vreugde, de aandacht van al onze lezers er op te vestigen.“
Friesch Dagblad

„Allereerst maken wij de uitgever gaarne een compliment over de voortreffelijke verzorging van dit standaardwerk. De illustraties zijn uitstekend. Ook voor wetenschappelijk geschoolden, die doorgaans gespecialiseerd zijn op een bepaald gebied, zal dit werk waardevol materieel en richtlijnen bieden voor neven-terreinen.“
Rotterdamsch Nieuwsblad

„Onze conclusie is, dat deze nieuwe christelijke encyclopedie berust op een indrukwekkende studie van vele tientallen geleerden van vernaamheid. De uitvoering is bijzonder fraai.“

J. W. v. H(ulst) in Corresp.blad de Chr. Onderwijzer

„Ik verwacht, dat velen van onze lezers naar deze encyclopedie zullen grijpen. Er werd echt op gewacht. In dit werk kan men alles vinden, wat men nodig heeft om van het tegenwoordig christelijk leven op de hoogte te komen. Het zal weer het naslaverk van verenigingen worden. Elk, die deze encyclopedie in bezit heeft, is sprongen vooruitgegaan in de mogelijkheid, up to date en betrouwbaar te worden ingelicht.“

Ds. S. Wouters in Geref. Kerkb. cl. Barendrecht en Dordrecht.

„Het boek is vorstelijk uitgegeven, in een voorname band, op prachtig papier gedrukt terwijl van het nieuwste fotomateriaal gebruik werd gemaakt.“
Dr. H. Mulder in Geref. Kerkb. van Delft

Verkrijgbaar bij de Boekhandel

Uitgave van J. H. Kok N.V. - Kampen

Het uitvoerig prospectus is op aanvraag gratis verkrijgbaar

Mooie nieuwe autootjes...

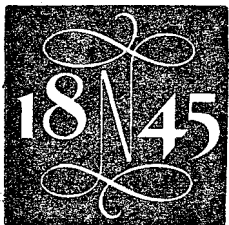
„Een goed idee, Jan, om meteen wat nieuw speelgoed voor de kinderen te kopen. Dan raken ze tenminste wat over de schrik van de brand heen... o, wat ben ik blij dat ik weer rustig zit, het was zó afschuwelijk.”

„Ja, we zijn er allemaal heelhuids afgekomen, en we weten gelukkig zeker dat we alles terugkrijgen, alles, tot en met het geld van die nieuwe autootjes voor de kinderen. Stel je eens voor, hoe het met ons zou zijn, als we die Perfect-Polis niet genomen hadden... berooid en zonder huis.”

„Ik moet er niet aan denken... zeg, de eerste die in ons nieuwe huis op bezoek moet komen, is die meneer van de „1845"... als die destijds niet gekomen was, had je misschien nooit een Perfect-verzekering afgesloten...”

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co N.V.
Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
Tel. K 1800 - 27878

STOLK'S
Handelsonderneming
VEERSEDIJK 223 H.L. AMBACHT
Telefoon K 1850 6415
**Slopers van schepen en
machine-installaties**
In- en Verkoop van oude en nieuwe
schepen
Handel in motoren stoomketels enz.

UW LEERS EN PERIODIEK

Varen op

EIGEN KOMPAS

Juist

Trouw, schrijvende over de rede van dr. W. P. Berghuis, uitgesproken op het Partij-Convent, merkt op:

„Hij heeft het niet gehad over roomsen, liberalen en socialisten, maar hij heeft eens aangekeken tegen de maatschappij en de staat waarin wij leven, hij heeft getracht de ontwikkeling der dingen, waarin wij begrepen zijn, te taxeren en hij heeft zich de vraag gesteld: Hoe staan wij als anti-revolutionairen daartegenover? Wat willen wij? Wat is de richting waarin wij, gezien de situatie op grond van onze beginselen, willen koersen? En daarbij heeft hij algemene richtlijnen pogen aan te geven voor een a.r.-politiek.

Niemand, zeker dr. Berghuis niet, zal menen dat wij daarmee klaar zijn. Maar het uitgangspunt is goed. Het is goed omdat het een eigen standpunt is. Het is daarom mede goed, omdat het de a.r.-politiek daardoor onttrekt aan het dilemma of die politiek te socialistisch of te liberaal is. A.R.-politiek is nl, per definitie noch het een, noch het ander. Er zijn in en om de A.R.-partij te veel mensen die de a.r.-politiek van deze tegenstelling uit bekijken. De verleiding van het liberalisme enerzijds, van het socialisme anderzijds is voor velen onzer geestverwanten zeer groot. Men is te weinig geneigd om op eigen kompas te varen. Wij vinden — met alle erkenning dat er over de gedachten van Dr. Berghuis te praten valt — dat zijn casuspositie, zijn benadering van de dingen juist is. Om te zeggen dat wij onszelf willen zijn en blijven moeten wij weten dat wij er zijn en dat wij zijn, zoals wij zijn. Dat was de zin van het betoog van dr. Berghuis en het was duidelijk dat het convent der A.R.-Partij dat representatief is voor die partij het daarmee van harte eens was.”

Positief

De Rotterdammer merkt over de rede van de A.R.-partijvoorzitter o.m. op:

„Een gelukkige samenvatting, dunkt ons, en als zodanig nauwgezette overweging waard. Wij voor ons zouden voor nog een zesde punt, zelfs hoger in rang te plaatsen, willen pleiten: nationale krachtsinspanning ter leniging van de woningnood en de ellende welke zij oproept.

Krachtig keert in zijn rede de voorzitter der A.R.-Partij zich tegen overdreven staatsbemoeiing. Maar zijn kritiek is positief van gehalte; hij zoekt de oplossing vooral in de versterking van de positie der maatschappij.

Dit lijkt ons juist. Het is nog altijd zo, dat staatsbemoeiing het gevolg is van het feit dat de staat zich op een lege plaats heeft kunnen nestelen. De staat zoekt het vacuüm, installeert zich daar en heeft dan ook spoedig de neiging, zich breed te maken. Maar het eerste is het vacuüm. En aan het bestaan daarvan behoort de staat zelf in het geheel niet debet te zijn.

Daarbij komt het aan op een activering van het maatschappelijk leven. Dit moet uit de dut worden gewekt. Hier moeten we komen tot ontplooiing van onze denkbeelden. Hier kan de volkskracht zich ontwikkelen.

In heel het maatschappelijk leven. Ook in onderneming en bedrijf, waarover in onze kring zo voortreffelijke voorstudies zijn geschreven. Indien we op het maatschappelijk vlak luchtledige ruimten laten bestaan, moeten we ons niet al te zeer meer verwonderen over, en ergeren aan uitbreiding van staatsbemoei-

ing en over een veldwinnend socialisme.”

Doorn in het oog

Onder de titel „Het oude en nieuwe lied” schrijft het Algemeen Handelsblad o.m.:

„Sinds in 1898 de groep De Savornin Lohman zich als christelijk historische partij afsplitste van het grote anti-revolutionaire blok, zijn bijvoorbeeld in de rechtse coalitie, beide partijen elkaar tot steun geweest. Toch bleef het eigen karakter van deze groeperingen volledig behouden. Daar is in de eerste plaats verschil in mentaliteit. Terwijl de A.R. zich meestal strijdbaar, dogmatisch en zelfs radicaal toonde, bleek de C.H. — natuurlijk met behoud van eigen beginselen — sterk gouvernementeel. Meer dan de steile „Anti's” toonde zij zich verzoenend gezind en meer bereid met andersdenkenden samen te werken. Terwijl men vooral in de eerste decennia van deze eeuw gemakshalve de „partij der kleinluiden” (A.R.) tegenover de groepering „met de dubbele namen” (C.H.) tegenover elkaar stelde, zijn in onze genivelleerde moderne maatschappij veel van deze grenzen vervaagd. Toch blijft ook de tegenstelling en dogmatisch-godsdienslage grondslag haar waarde behouden. Niettemin wordt op gezette tijden het sinds de bevrijding langzamerhand oude lied van een harmonische samenwerking of fusie gehoord.

Het is duidelijk, dat wat de Anti's betreft de ongunstige uitslag van de laatste kamerverkiezingen de wens versterkte naar één grote protestants-Christelijke partij. Vergissen wij ons niet, dan is echter bij de Christelijk Historische Unie de bereidheid hiertoe in iets geringer mate voorhanden dan bij haar zusterpartij. Op de laatste A.R.-vergadering te Utrecht bleek uit de door dr. Berghuis in zijn slotconclusie geponeerde hoofdpunten, opnieuw dat de uitwisseling der grenzen tussen staat en maatschappij alsook de ver doorgevoerde overheidsbemoeiingen niet slechts de liberalen maar ook de Anti's een doorn in het oog zijn. Bij het oude en sinds zaterdag weer nieuwe lied van een samengaan der protestants-christelijke par-

tijen past vrijzinnigen uit de aard der zaak slechts de rol van belangstellende toeschouwer. Wel willen wij nadrukkelijk verklaren, dat alles wat kan leiden tot een versterking van het anti-dirigistische element in onze politieke samenleving, onze hartelijke instemming heeft. De rest is toekomstmuziek.”

Gevaar

In de Nieuwe Provinciale Groninger Courant lezen we o.m.:

„Korte tijd geleden hebben we in een artikel betoogd, dat er in het huidige socialisme sprake is van een praktische toenadering tot het standpunt van de christelijke politiek. Dat het democratisch socialisme het marxisme losliet, dat het de klassenstrijd niet meer aanvaardt, dat het de nationale gedachte aanhangt en dat het is gekomen tot een sociaal verzekeringsstelsel als we thans kennen, gaat allemaal niet buiten de invloed van de gevoerde christelijke politiek om. De christelijke politiek trok het socialisme zijn engel uit.

De conclusie van dit alles mag nu stellig niet zijn dat de noodzaak ener christelijke politiek en ener christelijke politieke partijorganisatie is vervallen. Natuurlijk niet! We zouden in het feit dat de christelijke politiek zulke mooie vruchten heeft afgevoerd eerder de gevolgtrekking moeten maken, dat het altijd noodzakelijk is de politiek vanuit een gelovig centrum te blijven beoefenen. Dat is de bedoeling van het betoog geweest.

We hebben ook niet willen betogen, dat het socialisme van vandaag minder gevaarlijk is dan het socialisme van voorheen. Integendeel. We hebben nog niet zo lang geleden geschreven dat het aansluitende gevaar op fluwelen sloffen veel gevaarlijker is dan het op klompen of gespijkerde laarzen lopende gevaar. Op dat standpunt blijven we met volle overtuiging staan. Het socialisme is het gevaar van de Nederlandse politiek en er stelling tegen te nemen blijft voor ons duidelijke christenplicht.”

Niet zo diep

Naar aanleiding van een

opmerking van dr. Bruins Slot over een uitspraak van dr. Drees, dat de staat de welvaart niet kan garanderen, schrijft F. Schurer in de Friese Koerier o.m.:

„Eigenlijk liggen de verschillen niet zo afgrondig als het hier wordt voorgesteld. Beide, socialisten en anti-revolutionairen, wensen welvaart voor zoveel mogelijk mensen, en het zou kwaadaardig zijn het van een van beide anders voor te stellen. Beide wensen eveneens vrijheid als een vanzelfsprekende voorwaarde om die welvaart tot haar recht te doen komen en het leven levenswaard te maken. Beide zijn eveneens overtuigd, dat noch welvaart noch vrijheid als manna uit de hemel vallen, maar dat de overheid hier een taak, liever verschillende taken, heeft. Over het aantal en het karakter van die taken lopen de meningen uiteen.

De socialisten hebben daarover hun geprononceerde meningen wat betreft de bevordering en spreiding van industrieën, de beheersing van lonen en prijzen, een conjunctuurpolitiek die slechte perioden opvangt met reserveringen uit betere perioden, en zo nog enkele dingen, die men wel of niet kan onderschrijven, maar die toch weinig te maken hebben met een totalitaire staat. En ook wanneer de gewenste maatregelen worden genomen, blijft het bij een streven, maar kan onmogelijk de garantie worden gegeven dat er nooit meer een kink in deze kabel zal komen.

.....Het gaat, en het zal hier in dit ondermaanse altijd gaan, om een „zoveel mogelijk.”

En bij het streven naar dat „zoveel mogelijk” dient men natuurlijk de klippen te vermijden die van rechts en links loeren; de klippen van de anarchie en de willekeur aan de ene, de klip van het staats-totalitarisme aan de andere kant.

Voorlopig is er geen gevaar dat de P.v.d.A. hetzij bij het communistisch, hetzij bij het fascistisch totalitarisme aanlandt. Evenmin lijkt ons de A.R. partij rechtstreeks onderweg naar een onbetwongen vrij spel der maatschappelijke krachten”.....

EN ONS COMMENTAAR

Onszelf zijn en blijven

Dank zij de reorganisatie van de partij heeft de voorzitter thans tweemaal per jaar de gelegenheid op de vergadering van het Partij-Convent zijn visie te geven op actuele politieke vraagstukken. Dat is van grote betekenis. Vooral indien niet volstaan wordt met verklaringen waar we als Anti-Revolutionairen zo al tegen zijn — al is het goed, dat zulks ook op zijn tijd gezegd wordt — maar positief aangegeven wordt langs welke lijnen naar onze overtuiging het staatkundig beleid moet worden gevoerd. Daarom was de rede van dr. Berghuis een belangrijke rede. Zelf moest hij toegeven, dat het ook mogelijk was geweest aandacht te vragen voor andere problemen dan door hem aan de orde werden gesteld. Zo is het ook. De een zal vandaag geneigd zijn een andere keuze te doen dan de ander. Maar belangrijk is vooral, dat regelmatig de problemen aan de orde komen.

Wij zien in het socialisme een groot gevaar en het is goed, dat daartegen gewaarschuwd wordt. Wij zijn er ook van overtuigd, dat evenmin als in het verleden, in de tegenwoordige tijd het liberalisme voor ons aanvaardbaar is. En daarom moeten we er voor zorgen, dat het niet de schijn heeft alsof we vandaag een beetje socialistisch willen zijn en morgen een beetje liberaal, doch dienen we ons zelf te zijn en te blijven en eigen weg te gaan, geleid door ons anti-revolutionair beginsel, dat naar onze overtuiging, ook in het jaar 1957 nog een boodschap heeft voor ons Nederlandse volk.

Die boodschap willen we dan brengen op eigen wijze, dat wil zeggen, dat we moeten beseffen, dat er een voortdurende strijd gestreden moet worden en dat we dus strijdbaar moeten zijn. Niet, omdat we verwijdering en verdeeldheid wensen, doch omdat we er van doordrongen zijn, dat het verschil in uitgangspunt ons tot een geestelijke strijd dwingt.

En dat we in die strijd schouder aan schouder willen staan met degenen, die evenals wij geloven, dat Gods Woord ons moet leiden bij onze staatkundige arbeid, is nogmaals op het Partij-Convent duidelijk naar voren gebracht.

Een algemene kinderbijslagwet

BIJ de begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid was reeds toegezegd, dat de indiening van een wetsontwerp inzake een verplichte kinderbijslagverzekering kon worden tegemoet gezien. Eerder dan velen wellicht hebben verwacht is aan deze toezegging voldaan. Met grote voortvarendheid heeft het betrokken departement klaarblijkelijk gewerkt, waarvoor een woord van lof zeer zeker op zijn plaats is. In ieder geval zijn we nu een stap verder. Dit neemt overigens een gevoel van teleurstelling niet weg. Het advies van de Sociaal Economische Raad was immers eerst de weduwen- en wezenverzekering te regelen en daarna de kinderbijslag. Het argument van de Raad was daarbij dat wanneer ook de niet arbeiders in deze sociale verzekeringen zouden worden opgenomen de gezamenlijke premie wel eens te hoog zou kunnen worden. Zou straks blijken dat dit inderdaad het geval is dan verdiende het de voorkeur ten behoeve van de weduwen en wezen maatregelen te treffen en de kinderbijslag als volksverzekering vooralsnog uit te stellen. Maar de Minister heeft dit advies niet gevolgd. Wij voegen er aan toe spijtig genoeg, want deze gang van zaken zou wel eens een bron van narigheid en verdriet kunnen zijn.

Het is immers niet een eenvoudige zaak, welke nu moet worden behandeld en de wijze waarop de Ziektewet tot stand gekomen is kan daarbij als afschrikwekkend voorbeeld gelden. Het betreurenswaardige daarbij is dan steeds, dat de meerderheid in het parlement het over de zaak zelf wel eens is, maar dat op een gegeven moment, op grond van andere overwegingen, een motie wordt aangenomen, waardoor de behandeling van de wet aanmerkelijk wordt vertraagd. Daarom is het ook te betreuren, dat in de Memorie van toelichting, op het wetsontwerp, voorzover we bij vluchtige kennisgeving hebben kunnen nagaan, over dit verschil van inzicht met geen woord wordt gerept en dat daarin derhalve niet wordt gemotiveerd waarom deze van het S.E.R.-advies afwijkende gedragslijn wordt gevolgd. We hopen dat de minister hier later geen spijt van hebben zal. In ieder geval is over dit punt het laatste woord zeker nog niet gezegd. We zullen daar nu ook niet verder op ingaan.

De wet zelf is opnieuw wat we tegenwoordig noemen een „raamwet“. Dat wil zeggen dat de wet kort is. Zij bevat slechts 50 artikelen. Evenals dit bij de algemene Ouderdomswet het geval is worden zeer veel ondergeschikte punten ter regeling aan de Minister overgelaten en we achten dat juist. De opzet van de wet is eenvoudig. Vooral ook daarom omdat de wet in haar formuleringen zich

nauw aansluit bij de de Algemene Ouderdomswet en bij de Kinderbijslagwet, welke thans alleen voor de arbeiders van kracht is. Duidelijk is gestreefd naar coördinatie en vereenvoudiging en dit kan slechts de sociale verzekering als geheel ten goede komen.

Onafhankelijk van de vraag of de gevolgde methode nu wel juist is en of er doorslaggevend argumenten kunnen worden aangevoerd om aan de algemene kinderbijslagwet voorrang te verlenen vóór de weduwen- en wezenverzekering, moet worden erkend dat er op zich zelf gesproken wel degelijk gegronde redenen zijn een verplichte kinderbijslagverzekering als volksverzekering aan de orde te stellen. Daarover zal vermoedelijk dan ook niet veel strijd worden gevoerd. Van de noodzakelijkheid zijn niet allen, maar wel zeer velen overtuigd. De grote moeilijkheid was echter de geschikte vorm te vinden.

Vanaf het eerste begin van de geschiedenis der sociale verzekering is het immers een probleem geweest wat er gedaan moest worden voor de zeer talrijke kleine boeren en kleine middenstanders, die wat hun inkomen betreft met arbeiders konden worden gelijk gesteld. En naarmate de sociale verzekering voor de arbeiders werd verbreed werd dit probleem dan ook meer urgent. Thans leeft vrij algemeen het besef, dat er op dit terrein in ieder geval iets moet worden gedaan, wil men althans voorkomen dat er al te grote sociale tegenstellingen ontstaan, maar nu met een ander accent dan drie kwart eeuw geleden. Voorts moet daarbij ook de vraag onder de ogen worden gezien in hoeverre deze volksverzekering van betekenis is voor het zich handhaven van het kleine bedrijf in het maatschappelijk bestel.

Dit is in de Anti-Revolutionaire kring nog steeds een moeilijk punt. De neiging komt daarbij wel op om zich geheel los te maken van de ontwikkeling der laatste vijftig jaar en zich over te geven aan een dromerij hoe wij dan deze maatschappij zouden willen inrichten. Is het dan eigenlijk niet zo dat we puur theoretisch de voorkeur zouden geven aan een sociale verzekering van de arbeiders, waarvan de rechtsgrond gevonden wordt in de loonverhouding, waarbij met name de kinderbijslag wordt gezien als een onderdeel van het rechtvaardig arbeidsloon? Dat is een principiële fundering, die steek houdt. En wat de middenstand, de vrije beroepen en de boerenstand betreft, zouden we dan wensen een zodanig sociaal-economisch beleid, dat deze groepen geheel voor zichzelf zouden kunnen zorgen. De sociale verzekering en het zelfstandig ondernemersrisico sluiten elkaar in deze gedachtegang uit.

Daarmede zitten we midden in het probleem van de rechtsgrond. We kun-

nen daar in dit artikel niet breedvoerig op ingaan. Maar hoe we daar nu ook over denken — en we zullen dat in de volgende maanden toch zeer nadrukkelijk moeten doen — we zullen ons nu eenmaal niet los kunnen maken van de huidige toestanden, noch van de historische ontwikkeling.

Wat die huidige toestanden betreft hebben we onder meer te maken met de invoering van de Algemene Ouderdomswet, dat is dan de echte algemene volksverzekering — maar in de tweede plaats, en dat is van veel belang met de „Noodwet Kinderbijslag Kleine Zelfstandigen“ (wet van 14 juni 1951) en zij is in werking getreden op 1 juli 1951. Van de zijde der Kamer — vooral ook van Antirevolutionaire zijde — werd er op aangedrongen dat er spoedig een definitief wetsontwerp zou komen — hoewel toen nog niet aan een algemene volksverzekering werd gedacht. De opzet was een noodregeling voor twee jaar — maar telkens werd de duur met één jaar verlengd. En dat bedoelen we nu ook met de historische ontwikkeling. Die noodwet is er. Zij kan niet meer ongedaan worden gemaakt.

De werkingssfeer van deze noodwet is overigens niet breed. Alleen kleine zelfstandigen aanvankelijk met een inkomen van f 2000,— per jaar, thans verhoogd tot f 3400,— per jaar, komen voor kinderbijslag in aanmerking. De kinderbijslag wordt gegeven vanaf het derde kind — terwijl de werknemers kinderbijslag ontvangen vanaf het eerste kind — en voorts is het bedrag van de kinderbijslag ongeveer de helft. De opzet is dus wel uitermate sober. Daartegenover staat dat geen premie verschuldigd is en dat de gelden worden geput uit 's rijks kas. Het grote nadeel van deze wet is dat bij iedere aanvraag een onderzoek naar de grootte van het inkomen moet worden ingesteld, hetgeen de administratiekosten uitermate hoog maakt.

Thans wordt voorgesteld een Algemene Kinderbijslagwet. Iedere Nederlander en ingezetene van 15 jaar en ouder is verzekerd. Kinderbijslag wordt gegeven vanaf het derde kind. Daarbij wordt dus uitgegaan van de gezonde grondgedachte dat in het algemeen het loon van de arbeiders en de uitkomsten van het middenstands (boeren) bedrijf, voldoende moeten zijn om een gemiddeld gezin van man, vrouw en twee kinderen te onderhouden. Voor de eerste twee kinderen wordt dus geen bijslag gegeven. Voor het derde kind zal worden betaald f 50,70 per kwartaal, voor het vierde en vijfde kind f 70,98 per kind en per kwartaal en voor de volgende kinderen f 79,56 per kind en per kwartaal. Daarvoor zal iedere Nederlander verschuldigd zijn een premie van 2,2%

van zijn inkomen, berekend tot een maximum van f 6900.—.

Uit de Memorie van toelichting blijkt duidelijk dat de Minister van oordeel is dat eigenlijk met deze ene wet zou moeten worden volstaan. Maar dat is praktisch voor het heden niet uitvoerbaar. De arbeiders ontvangen nu immers kinderbijslag vanaf het eerste kind.

Na de oorlog heeft men de kinderbijslag immers verhoogd en verbreed in verband met de toen heersende loonverhoudingen in het kader van de geleide loonpolitiek. De lonen konden niet worden verhoogd. Maar voor de gezinnen moest in ieder geval iets worden gedaan. Vanaf dat ogenblik is de kinderbijslag zo verweven geweest met de loonpolitiek dat het niet zonder meer doenlijk lijkt, daar nu geen rekening mee te houden. En zo toch, dan zou dit betekenen een algemene loonronde van een omvang die, onder de huidige omstandigheden moeilijk kan worden verdedigd. Maar in ieder geval verdient het toejuiching, dat het uiteindelijk doel niet uit het oog wordt verloren.

Voor de arbeiders blijft dus de verzekering gehandhaafd vanaf het eerste kind. Maar dit is kennelijk als een overgangsregeling bedoeld. Hierbij komen wel allerlei vragen op. Zou het dan niet gewenst zijn om in de wet een bepaalde termijn te noemen, om daardoor nog eens uitdrukkelijk te onderstrepen, dat het een overgangsregeling is. Want inderdaad moeten we er op den duur toch van af.

Om tenslotte enige indruk te geven van de aantallen en de bedragen waarover het gaat, delen we nog mede, dat bij deze regeling betrokken zijn in het totaal 3.812.000 kinderen. Het betreft niet minder dan 2.630.000 eerste en tweede kinderen, dat is bijna 70% van het totaal en de overige 30% betreffen dus de derde en volgende kinderen.

Voor de algemene kinderbijslagwet, dus alleen vanaf het derde kind, zal jaarlijks nodig zijn een bedrag van f 330.000.000,— terwijl voor de eerste beide kinderen der arbeidersgezinnen, dat zijn er 1.520.000 nodig zal zijn f 297.000.000. Daarom zal behalve de 2,2% van de algemene kinderbijslagwet van de werknemers nog worden geheven een bijdrage van 3,3%, in het totaal dus 5,5%. De tegenwoordige premie bedraagt 4,6%. Daar zit dus enige verhoging in. Deze wordt met name veroorzaakt doordat aan studerende en invalide kinderen van 16 jaar tot 27 jaar dubbele kinderbijslag zal worden toegekend. De bedoeling zit daarbij kennelijk voor vooral de gezinnen met opgroeiende en studerende kinderen te hulp te komen.

Het is natuurlijk niet mogelijk nu reeds een definitief afgerond oordeel te vormen. Veel vragen worden opgeworpen, vooral ook wat de rechtsgrond betreft. Maar de eerste indruk is toch ook, dat deze wet enige goede uitgangspunten bevat, waarmede we hartelijk kunnen instemmen.

R. G.

GARANTIE STANDVERVEN

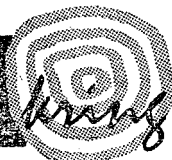
OP MODERNE BASIS DROGEN SNEL, ZODAT U OOK BIJ ONGUNSTIGE WEER BUITEN KUNT AFSCHILDEREN

5 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WEB BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINKVEEN TELEFOON K 1828-350

AMSTERDAM - ALMELO - DEN HAAG - LEEUWARDEN
ROTTERDAM - UTRECHT

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSSEL
Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

BONDA's Veevoederbureau N.V. LEIDEN

IN- EN VERKOOP VAN ALLE SOORTEN

jute-, katoenen- en papieren zakken — touw — garens — dekkleden etc.

Elektrische reparatie-, reiniging- en stempelrijsrichting.

N.V. Woerdensche Touw- & Zakkenhandel

Directie: De Vries en Griffioen - Woerden - Tel. K 3480-2583

TEXTIELGROOTHANDEL

Firma C. N. VANKUYK - Veenendaal

Een mooie en uitgebreide collectie tricotages, kousen, sokken, huishoudgoederen, babygoederen, kleinvak enz. „Tricotfort“ ondergoederen, „Alto“ en „Negrita“ nylon dameskousen, „Blanchetta“ lakens en slopen. Voor Uw gevestigde of nog te beginnen winkel is deze collectie zeer interessant. Vraagt vertegenwoordigersbezoek.

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan

BONGERS

Internationaal Verhuisbedrijf

Law. Alleé 88, Wageningen.

Opslag van inboedels, Overzee-verpakking.

Fa. P. S. de Boer - Makkum

GROOTHANDEL-IMPORT & EXPORT IN HOOL- STRO- EN RUWVOEDERS

Vertegenwoordigd op de onderstaande landb. beurzen
Maandag-Rotterdam Woensdag-Middenmeer
Maandag-Amsterdam Donderdag-Emmeloord
Dinsdag-Groningen Vrijdag-Leeuwarden
Dinsdag-Sneek (Hotel P. de Jong)

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

AMSTERDAM

PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101, Tel. 82477, Amsterdam

Betere verzorging van
begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.G.B. en laat u als lid inschrijven.

Wees zuinig met Uw GELD

koop bij WESTERVELD

DE CONCURRENT WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELLEN GINT VANGT U EEN KORTING VAN 3% WANT VOOR 10 AAN CASSEBONS WORDT 30ct TERUGBETAALD

Uitgez. Bomee art.

Nieuw-Zeelands

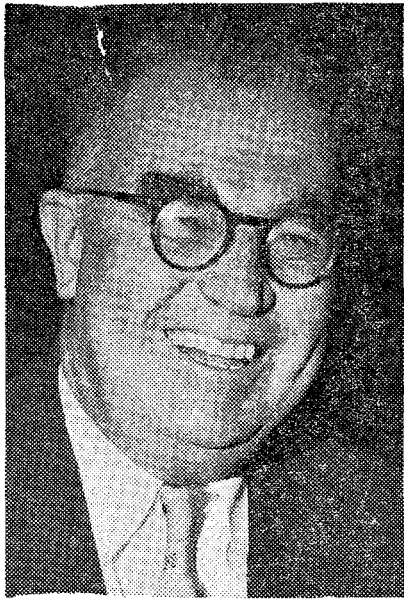
Sir Leslie Munro

president van de V.N.-Assemblee

TOEN vorige maand een nieuwe voorzitter van de Algemene Vergadering der Ver. Naties moest worden gekozen, waren er twee kandidaten: het waren Charles Malik, minister van buitenlandse zaken van Libanon (een zeer bekwaam staatsman) en Sir Leslie Munro, de Nieuwzeelandse ambassadeur in Washington, die eveneens over uitzonderlijke kwaliteiten beschikt, welke hem voor het presidentschap van de VN-Assemblee in aanmerking deden komen.

Aanvankelijk werd verwacht, dat de keus van de Assemblee op Charles Malik zou vallen, omdat hij een belangrijke rol zou kunnen spelen bij het oplossen van de moeilijkheden in het Midden-oosten. Ook tijdens de Suezcrisis van het vorige jaar was de invloed van Malik — achter de schermen — groot.

Op het laatste ogenblik trok Malik zich evenwel terug ten gunste van Sir Leslie Munro. Het was een groots re-

baar, niet alleen tegenover Sir Leslie maar ook tegenover de Assemblee, die wel een lesje in eensgezindheid nodig had. Zo werd Munro met algemene stemmen gekozen.

Sir Leslie werd op 26 februari 1901 in Auckland (Nieuw-Zeeland) geboren. Hij studeerde rechten en tot dat hij in 1938 tot deken van de faculteit der rechtswetenschappen werd benoemd, gaf hij aan het Auckland University College onderricht in jurisprudentie, het Romeinse recht, constitutionele rechten en geschiedenis. Daarnaast vervulde hij nog meer belangrijke functies.

IN 1941 accepteerde hij de benoeming tot adjunct-hoofdredacteur van de New Zealand Herald en in augustus 1942 werd hij hoofdredacteur. Hij bleef dit, totdat hij tot ambassadeur in de Ver. Staten werd benoemd. Als gast van het State Department bracht hij in 1951 vier maanden in de Ver. Staten door. Hij maakte een studie van de Amerikaanse binnen- en buitenlandse politiek en van de opleiding op de universiteiten.

Sir Leslie keerde in februari 1952 terug naar de Ver. Staten om in Washington zijn land als ambassadeur te vertegenwoordigen. Tegelijkertijd trad hij op als permanent vertegenwoordiger van Nieuw-Zeeland bij de Verenigde Naties. Hij behartigde de belangen van zijn land in de Beheerschapsraad, waarvan hij gedurende een jaar voorzitter was. Driemaal was hij president van de Veiligheidsraad en tijdens de tiende zitting van de V.N.-Assemblee was hij voorzitter van de Politieke commissie. Sinds 1952 woonde hij alle zittingen van de Assemblee bij.

Toen we Sir Leslie enkele jaren geleden in New York ontmoetten, maakte hij een massieve indruk; hij is dan ook een onverzettelijk man, die met vaste hand leiding zal geven aan het werk, dat de Assemblee in de komende maanden moet verzetten.

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113860

Verloofd:
Gré Beyes
en
Tjakko H. Edzes
Hoogeveen, Zuiderweg 18
De Krim, R 97

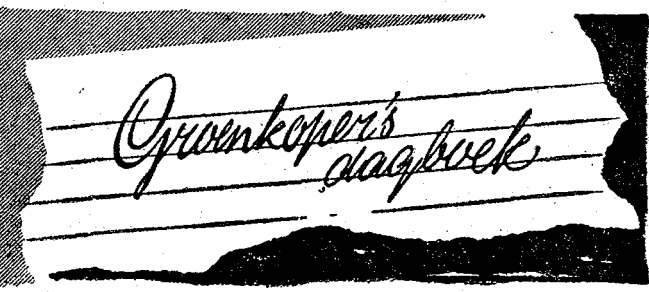
21
OKT.

U heeft zich dat nooit gerealiseerd — ik trouwens ook niet — dat er vóór 1980 waarschijnlijk zes nieuwe steden gebouwd moeten worden. En wel in westen des lands.

Zo niet, dan kunnen we niet meer spreken van ruimtelijke ordening. Aldus professor ir. Jac. P. Thyse. Die steden kunnen niet liggen in de kring, welke omsloten wordt door Utrecht/Gooi-Amsterdam, Haarlem, Leiden, Den Haag, Delft, Rotterdam, Dordrecht, Gorcum. Prof. Thyse zoekt nieuwe stedenmogelijkheid in de buurt van Rotterdam, richting Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas etc. En op de lijn Den Haag, Delft, Leiden. En op de lijn Haarlem-Castricum. In mijn onschuld dacht ik altijd, dat we al te veel steden hadden, maar dat is dan zeker niet zo. Wat mij betreft, ik leef al te lang in steden. Eerlijk gezegd houd ik niet van steden. Geef mij maar een huisje op de heide of op een duin met uitzicht op zee. Dat heb ik al zo vaak gezegd zonder resultaat, dat ik mij ervan bewust ben, dat niemand mij het ooit zal geven. Nu zullen in die steden natuurlijk mensen komen wonen. Er zal mogelijkheid zijn voor nieuwe kiesverenigingen, ja voor nieuwe abonnees op Nederlandse Gedachten. Daaraan zal professor Thyse nog niet eens gedacht hebben, vermoed ik. Zo ziet u weer. Het ene idee bevrucht het andere. Nu ja, als er meer abonnees komen, dan leg ik mij er maar bij neer. Maar om nu te zeggen: ik heb behoefte aan zes nieuwe steden, nee, dat hoort u mij niet zeggen. Werkelijk niet!

22
OKT.

Vele Duitse vrouwen zijn boos op bondskanselier Adenauer, omdat hij geen vrouw in het kabinet heeft opgenomen. Hij had het wel beloofd, zeggen vele vrouwen. De tijd is voorbij, dat voor de Duitse vrouw de drie K's van Bismarck golden: Kinder, Kirche, Küche, kinderen, de kerk en de keuken. Daarmede moesten — volgens de ijzeren kanselier — de Duitse vrouwen zich maar bemoeien en met niets anders. Het viel lange tijd niet mee in Duitsland vrouw te zijn. Ga maar eens na, Na Goethe's Gretchen is het lange tijd stil gebleven. Schopenhauer hield ook al niet zo erg van vrouwen, Nietzsche was op dat punt geen haar beter.

En als die ene man, wiens naam ik nu maar niet wil noemen, misschien een verstandige vrouw had gehad... wie weet, wie weet? Maar goed. In het Duitse kabinet zit op dit ogenblik geen Duitse vrouw. Helemaal geen vrouw. Wat zijn wij dan toch gelukkig met onze Excellentie Klompé. Nu moet ik er dadelijk bijzeggen, dat het in Duitsland economisch niet slecht gaat. Dat heeft natuurlijk niets met minister Klompé te maken. Dat begrijpt u wel. Zou bondskanselier Adenauer gedacht hebben...? Een stuiver voor de gedachte van de heer Adenauer!

23
OKT.

Daar heeft Jonkvrouwe Wittewaal van Stoetwegen in de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van dinsdag 22 oktober 1957 gevreemd, dat de politie „aardige meisjes” zal laten lopen en andere verbaliseren. Ik vind dat niet mis. Het ging er om of de politie kleine vergrijpen direct met een geldboete mag straffen. Heterdaad komt dan ongeveer op een tot drie rijksdaalders. Het beste is dus maar, dat ik wat klein geld bij de hand houd, als ik vergeet die hand uit te steken of als ik een bananenschil daar deponeer, waar zij niet hoort. Dat zijn zo mijn kleine vergrijpen. Voorlopig zal — heb ik het besluit van de Kamer op dit punt goed begrepen — een proef met deze eenmansrecht-spraak genomen worden. De freule Wittewaal van Stoetwegen was het ook niet eens met het nu acute feit, dat een agent het boeteformulier op de rug van de delinquent zal moeten invullen. Zij was bang voor geknoei op straat. U ziet, dat deze afgevaardigde (er zitten nog steeds geen A.R.P.-dames in de Kamer!) de zaken goed bestudeerd heeft. Als ik ondeugend mag zijn, zou ik als agent juist „aardige meisjes,” tenminste als zij de wet overdraden, verbaliseren om misschien eens de gelegenheid te hebben te vragen: „daome wilt u wel zo

24
OKT.

vriendelijk zijn effetjes te bukken, dan ken ik het bonnetje op uw rug uitschrijven.....” Maar ik ben geen agent en ik zal wel geverbaliseerd worden. Ik maak mij geen illusies!

Maar nu iets anders op het gebied van de vrouw. Het verplicht reinigen van de melkflessen is niet verplicht meer. Het was voor mij de vraag of het ooit verplicht geweest is. Doch nu heeft het Productieschap voor Zuivel zelf gezegd, dat de tijden voor zulke reinigingsgeboden nog niet rijp zijn. Spot niet met de Productieschappen en spot niet met de saneringen! In ieder geval vind ik de opmerking: „het Productieschap moet geen verordeningen vaststellen, waarvan de naleving niet kan worden afgedwongen” zeer verstandig. Straks gaat de een of ander nog gebieden dat de melk, die wij kopen ook persoonlijk moet worden opgedronken. Of dat wij maar van die ene fles pap mogen koken en van die andere niet. En als de wasserijen nu eens gaan verordineren dat wij de vuile was schoon moeten inleveren? Gelukkig mag ik nog vuile wijnflessen afgeven. Mijn wijnhandelaar (nee, van mij wordt hij heus niet rijk) accepteert altijd lege vuile flessen. Zelfs wijnflessen bij hem niet gekocht. Terwijl er toch ook wel een Productieschap wijn zal zijn!

25
OKT.

Vandaag had ik kiespijn. Ik zal het u maar eerlijk in mijn dagboek schrijven. In vele dagboeken komen openhartige bekentenissen voor. Voor grote mensen is bijvoorbeeld zeer interessant te lezen het dagboek van de Brit Samuël Pepys, die van 1633 tot 1703 leefde. Pas in 1828 werd zijn in stenografie geschreven dagboek gevonden, lopende van 1660 tot 1669. Betekenisvolle jaren voor de Engelse geschiedenis! De Restauratie, de Tweede Engels-Nederlandse oorlog,

de pest van 1665, de grote brand van Londen in 1666, de Ruyters tocht naar Chatham enz. In het Nederlands heet het dagboek „In woelige dagen”. Het werd vertaald door J. C. Mollema en te Haarlem uitgegeven. Wie het in het Engels kan lezen, moet dat zeker niet nalaten. Hij moet er echter mee rekening houden, dat hij wel eens rode koontjes krijgt.

Maar wat dwaal ik af. Ik had kiespijn en ik schaamde mij niet dat in mijn dagboek te schrijven. Ik dacht erover naar de tandarts te gaan, over welke gang ik altijd zeer lang nadenk tot ik in de krant las, dat hij enkele dagen met vakantie was. Meteen was de kiespijn voorbij.

Merkwaardig hoe een bericht in de krant een mens kan doen opknappen.

P.S. Als u Pepys in de oorspronkelijke taal wilt lezen, kunt u beter beginnen met een verkorte editie. Het oorspronkelijke dagboek beslaat nl. 10 delen.

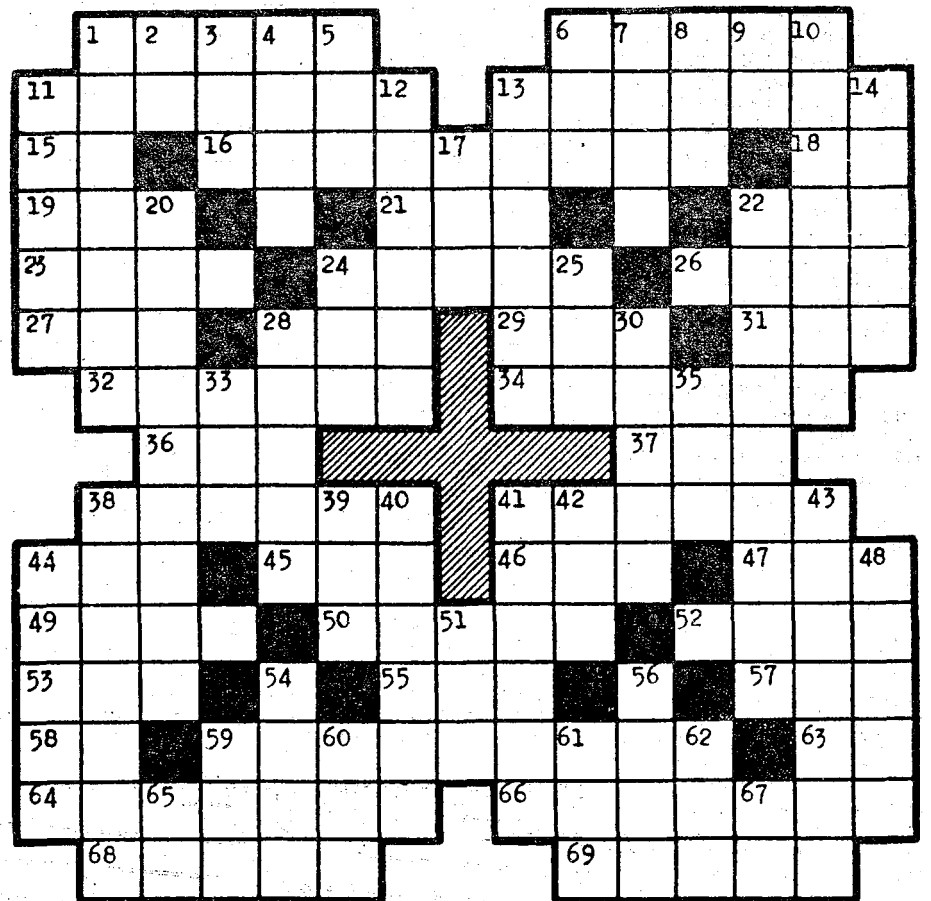
26
OKT.

Over het Partij Convent leest u op andere pagina's. Tot mijn spijt kon ik het niet bezoeken. Afspraken elders bonden mij. Intussen heb ik de kern van de rede van dr. W. P. Berghuis in mij opgenomen. Er is heel wat te doen. Voor u en mij. En dan heb ik bovendien mijn dagboek nog. Het meest lukt mij de strakke teugel voor de overheidsbemoeiing en de versterking van de positie van het particulier initiatief. Enfin, u moet het nog maar eens rustig nalezen. Met goede moed gaan we weer verder. Denk niet, dat ik zaterdag bij de protesterende ambtenaren zat. Niet dat ik mij daar onwennig zou gevoelen. Ik protesteer graag. Doch ik ben nu eenmaal geen ambtenaar. Graag had ik eens 9000 ambtenaren bij elkaar gezien. Mijn leven glijdt namelijk min of meer roerloos-voorbij. Ik zie altijd maar één ambtenaar tegelijk en dan meestal achter een loket met tralies. En nu 9000! Je kunt het je haast niet voorstellen. En allen protesterend. Ik hoop van harte, dat minister Struycken het protest begrepen heeft. Overheidsdienaren dienen gehonoreerd te worden. Dat is iets anders dan betaald. Dat vind ik tenminste.

William Gruenkeper

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. sieraad; 6. verspieder; 11. warmtemaat; 13. cyclopien; 15. politieke partij (afk.); 16. wordt tegenwoordig vaak in een adem genoemd met 59 hor.; 18. pers. voornaamwoord; 19. tam; 21. maand; 22. deel van fiets; 23. kaasstad; 24. gezondheid!; 26. Romeins keizer; 27. onderricht; 28. familielid; 29. Europeaan; 31. tien (Engels); 32. laars; 34. aanzienlijken; 36. tijdperk; 37. lichaamsdeel; 38. plek; 41. aandelen; 44. oppervlakte; 45. lichaamsdeel; 46. leugen (Engels); 47. plaats op Ameland; 49. teken; 50. deel van Azië; 52. verbond; 53. zijrivier van Donau; 55. roofdier uit N.-Europa en N.-Amerika; 57. zoon van Noach; 58. Europese Tijd (afk.); 59. zie 16 hor.; 63. muzieknoot; 64. leeg maken; 66. kronieken; 68. kleurling; 69. deel van Egypte.
Verticaal: 1. optochten; 2. reeds; 3. zeehond; 4. prijzen; 5. bloem; 6. steen; 7. dochter van Phanael; 8. traag; 9. landbouwwerktuig; 10. wensen; 11. Amerikaanse sigaret; 12. dag; 13. uitgaaf; 14. kous; 17. telwoord; 20. waard; 22. zin; 24. in hope; 25. belofte; 28. eirond; 30. interest; 33. tijdperk; 35. steen; 38. plaatwerk; 39. metaal; 40. plezier maken; 41. deel van N.-Amerika; 42. koud; 43. plagen; 44. toevluchtsoord; 48. met z'n beidjes; 51. duw; 54. overwinning; 56. in het jaar; 59. jong zoogdier; 60. via; 61. ingenieur (afk.); 62. warmtebron; 65. lidwoord; 67. lidwoord (Frans).

Oplossing van vorige week
Horizontaal: 1. apparaat; 8. altaar; 9. boeren; 11. dakraam; 12. spiraal; 13. markant; 14. miskend; 16. haarnet; 19.

raadsel; 22. liflif; 24. rijpaard; 25. boeman; 26. katern; 27. pienter.
Vertikaal: 2. plomp; 3. aardrijk; 4. aangaan; 5. tandem; 6. stoker; 7. karavaan; 7. smetstof; 12. sombrero; 15. slaapzak; 17. allebei; 18. refrain; 20. stapel; 21. loden; 23. agave.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Rusland daagt het westen uit

PRESIDENT Eisenhower heeft donderdagavond voor de Amerikaanse radio en televisie een rede gehouden tot het Amerikaanse volk. Daarin werden aankondigingen gedaan van „het grootste belang” voor de Verenigde Staten en de Vrije Wereld. De rede van de Amerikaanse president heeft tot hoofdthema: de wetenschap en de veiligheid van het Westen. Want het zijn deze gebieden, waarop het Sowjetcommunisme zijn triomfen viert en het Westen in het nauw tracht te drijven.

Het lanceren van de tweede Russische kunstmaan op een afstand van 1500 kilometer van het aardoppervlak op 3 november, een maand na de eerste spoetnik, heeft niet alleen de man in de straat tot de grootste verbazing gebracht maar ook de voornaamste Amerikaanse geleerden. Professor Levitt, directeur van het Franklin Planetarium schreef nog op 13 oktober in het Zondagsblad van de New York Times (Amerikaanse Editie), dat het wel tot 1967 zou duren, voordat het mogelijk werd, dat de Russen een raket met levende dieren tot aardsatelliet konden promoveren. Goed veertien dagen later cirkelde een hondenhok met het hondje „Koe-dryavka (krulhaar), „Damka” (wijfje), „Limonchik” (citroentje) en welke namen de Russen nog meer aan het beest geven om de aarde. De verontrusting van de Amerikaanse wetenschappelijke en technische wereld heeft thans haar top punt bereikt. De Amerikaanse regering staat aan de scherpste kritiek bloot. De communistische dichter Bezymensky maakte aan de vooravond van de herdenking van de communistische revolutie een ode op de spoetnik, die eindigde met de woorden: „Het hondje maakt het goed, de regering Dulles maakt het slecht.” Zo is de situatie ook in de ogen van de Amerikanen. Vandaar dat Eisenhower, terwijl in Moskou donderdagavond op het veertigjarig jubileum van de oktoberrevolutie en op de prestaties van het communisme in zwelgende overdaad werd geklonken, zijn volk en de vrije wereld een hart onder de riem stak door een programma te ontwikkelen, dat de Sowjet-Russische uitdaging aangaat.

Wij kunnen niet ontkennen, dat het Westen de laatste tijd gevoelige klappen heeft gekregen, vooral op het terrein van de psychologische oorlogvoering en op het gebied van de technisch-wetenschappelijke prestaties. Maar toch is er reden om de verhoudingen niet uit het oog te verliezen. Het technisch-wetenschappelijk potentieel van het Westen is groter dan van Sowjet-Rusland. De aandacht van het Westen is echter meer gericht op allerlei andere wetenschappen en technische terreinen, vooral ook met het oog op de bevrediging van tal van behoeften bij het grote publiek. Het Westen kent de vrijheid van wetenschap en verfoeit de inmenging van de staat, die het onderwijs dwingt aan bepaalde technische vakken, overheersende of uitsluitende aandacht te besteden, zoals in communistisch Rusland het geval is.

Daardoor komt het dat de Russen plotseling geweldige uitschieters op wetenschappelijk terrein maken, zoals thans het geval is. De Sowjet-staat perst het onderwijs in het keurslijf van de

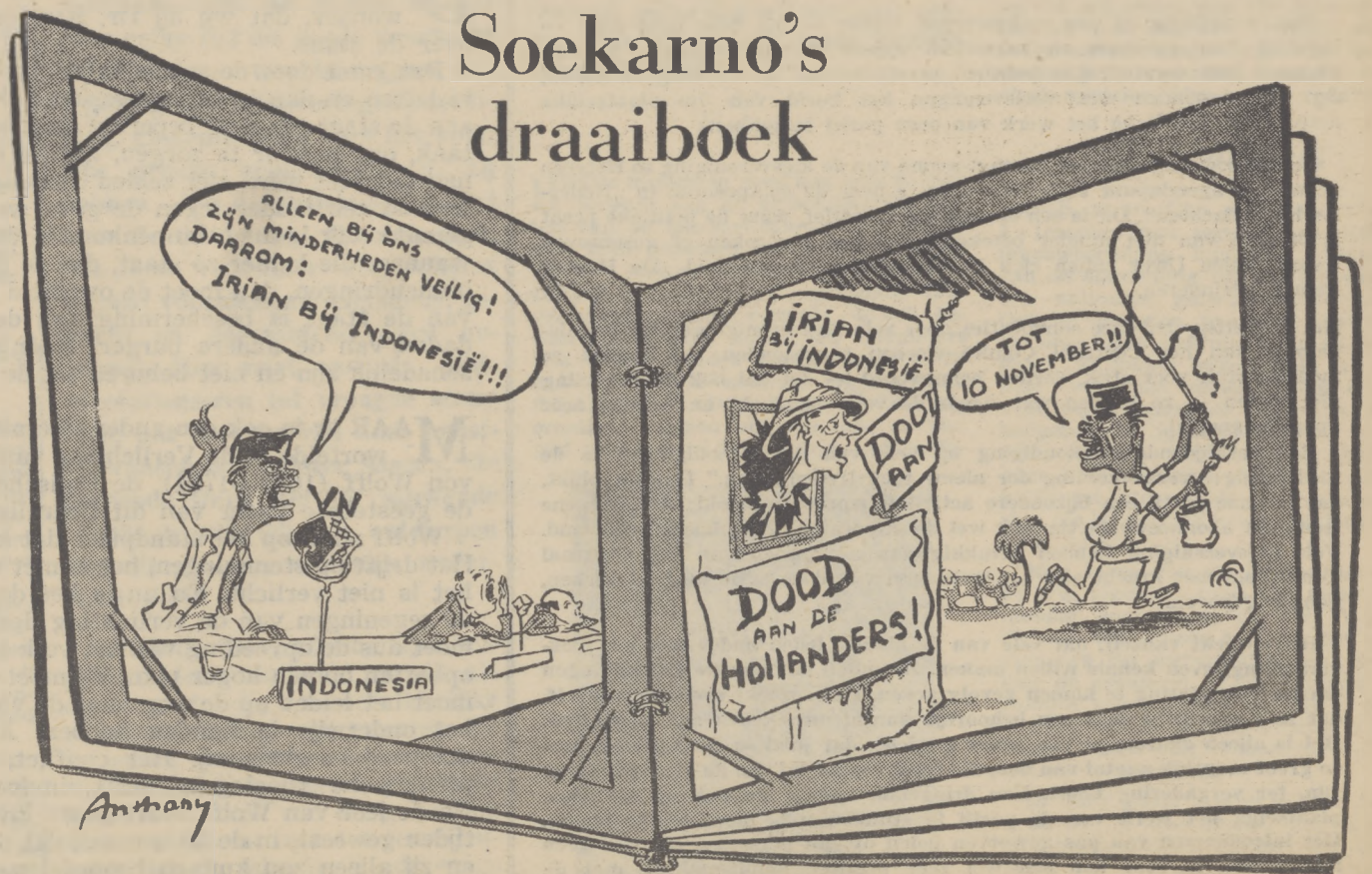
communistiche aspiraties, zoals trouwens ook het geval is met alle andere levenskringen. Wetenschap en techniek, industrie en leger, gezin en kerk, staat en maatschappij worden door de communistische partij samengebond tot de vuist van het pure materialisme, waarmee de wereld en het heelal kunnen worden bestormd. Wie zich tegen deze samenbalting verzet en de teugels van de partijdiscipline laat verslappen wordt vernietigd. Persoonlijke kwaliteiten, ervaring, kennis, geloof, ambitie of welke andere factoren in het leven ook hun plaats opeisen, de Partij heeft het eerste en het laatste woord. Dan verdwijnen

staatslieden van het Westen roepen ons op om toch vooral samen te zorgen voor het inhalen van de achterstand, die er ten opzichte van de Russen bestaat. Dat moet inderdaad gebeuren, want het communisme is nergens anders op uit dan op verovering van de wereld door technische en militaire overmacht. Het Westen zal zich dus veel nauwer moeten aansluiten. Gelukkig zullen de N.A.V.O.-bondgenoten hiertoe op 15 december a.s. onder leiding van president Eisenhower bijeenkomen.

kunstmanen en raketten met H-bombkoppelen enz. Zeker dat moet ook gebeuren, want de wereldvrede loopt het meest gevaar, wanneer het huidige machtsevenwicht verbroken wordt. Maar van nog veel groter belang is, dat de democratiën van het Westen aan de wereld een voorbeeld geven van wat samenwerking in vrijheid vermag allereerst voor de verdediging van het gemeenschappelijk erfgoed en voorts voor het organiseren van grootscheepse bijstand aan de volken van het Midden-Oosten, Azië en Afrika. Wij lever in een tijdperk waarin binnenlands krakeel, rassendiscriminatie, isolationisme, onverschilligheid, materialisme en liefdeloosheid hoogtij vieren. Dat ontnemt het gezicht op de verantwoordelijkheid, die de landen van het Westen dragen, ten opzichte van de volken van andere continenten, ook van het Russische volk. Het Westen leeft vergeleken met hen in grote weelde. Dat prikelt de afgunst en spoort hen aan om samen te spannen tegen het Westen, welks overwicht men alleen maar toeschrijft aan de ontwikkeling van wetenschap en techniek, de traditionele grondstoffen voor het imperialisme.

Helaas leverde het Westen de eeuwen door in overwegende mate bewijzen voor deze stelling en werd zijn roem in mindeer mate gevestigd door de werken des vredes. Het zijn echter deze werken des vredes die in het Westelijke kamp de overhand zullen moeten krijgen.

Soekarno's draaiboek

Nodig is

- Een nauwere aaneensluiting van het Westen.
- Meer aandacht voor het technisch en natuurwetenschappelijk onderwijs.
- Een grootscheepse bijstand aan de onderontwikkelde gebieden.

Molotow, Malenkow, Kaganowitch, Sjepilow en Zjoekow in een paar maanden tijds van het toneel en hun verdwijning wordt gesynchroniseerd met het afschieten van aardsatellieten en intercontinentale raketten, die het eigen Sowjet-volk en de buitenwereld de adem doen inhouden.

Het Westen doet er goed aan zich terdege te doordringen van het feit, dat geen volk in zo'n geestelijke leegte wordt gebracht als het Russische. Dat legt vooral de volken van het Westen een dure plicht op. Zij zullen zich door de geest van Christus moeten laten bezielen.

President Eisenhower en de andere

Ook in Nederland zal aan het technisch en natuurwetenschappelijk onderwijs veel grotere aandacht moeten worden besteed. Onze universiteiten en industrieën zullen in dit opzicht veel krachtiger moeten samenwerken.

Maar daarnaast zal de uitdaging van de Sowjet-Unie er niet toe mogen leiden dat het Westen het gehele leven, ook het leven van de wetenschap, laat beheersen door de bedreiging van de Sowjets. De kracht van het Westen moet zich niet samenvoegen uitsluitend tot het maken van nog betere

Aan de leden van onze partij,

In deze tijd van het jaar treft U ze weer veelvuldig aan op de vloermat voor Uw huisdeur of in Uw brievenbus. Het zijn de convocaties van bijeenkomsten, belegd door allerlei verenigingen. Daaronder bevinden zich uitnodigingen om de vergaderingen van Uw kiesvereniging te bezoeken. Een zorgvuldig opgestelde agenda duidt aan, in welk opzicht Uw meelevens en meewerken aan het stuk plaatselijk a.r.-activiteit wordt gevraagd. Het gaat daarbij om het bevorderen van de Christelijke politiek. Verscheidene Uwer ontvangen in deze maanden ook keurig gestencilde of gedrukte mededelingenblaadjes of contact-organen van Uw kiesverenigingen. Zij vormen ook een oproep om mee te doen.

Een veelzijdige rij van onderwerpen wordt — het hele land door — ingeleid door sprekers en behandeld tijdens menige causerie. Forum-avonden, filmvoorstellingen, politiek „mastklimmen” en -hersengymnastiek, z.g. gezinsavonden enz. verlevendigen het beeld van die plaatselijke activiteiten, die U bij het werk van onze partij betrekken.

Een uitnodiging voor een contact-avond van de kiesvereniging te Heteren noemt als agendapunt zelfs: een praatje over de spotprenten in „Nederlandse Gedachten”. Dit is een lofwaardig initiatief, want de politieke prent is dikwijls van niet minder betekenis dan het gesproken of geschreven woord. Velen Uwer zullen zich in dit verband ongetwijfeld „De Houten Pomp” herinneren.

Het is prettig, dat deze convocaties door vele kiesverenigingen ter kennisgeving aan het Centraal Comité worden toegezonden. Al kunnen ze moeilijk stuk voor stuk worden beantwoord — dat zal ook de bedoeling niet wezen — ze hebben wel steeds de volle aandacht en worden zeer op prijs gesteld.

Een verblijdende aankondiging op vele van die uitnodigingen is de mededeling: „verwelkoming der nieuw toetredende leden.” Daaruit blijkt, dat in onze partij een bijzondere activiteit wordt ontplooid: de algemene leden- en abonneewerfactie, ook wel de „Operatie Oranjekaart” genoemd. Vele kiesvereniging hebben gelukkig aan de oproep van het Centraal Comité om met kracht aan het welslagen van deze actie mee te werken, gehoor gegeven.

Het spreekt vanzelf, dat vele van de nieuwe leden nader met het kiesverenigingsleven kennis willen maken. Ze zullen dus aan de uitnodigingen om ter vergadering te komen gevolg geven. Het spreekt evenzeer vanzelf, dat ze verwachten daar een behoorlijk aantal mede-leden aan te treffen. Het is alleen daarom al van groot gewicht, dat juist in deze periode een zo groot mogelijk aantal van hen, die reeds langer lid van de kiesvereniging zijn, ter vergadering komt. Een dringende oproep om ook op die wijze plaatselijk het werk van de partij te stimuleren is hier op zijn plaats. Het introduceren van pas geworven leden of van personen, die nog geen lid werden, is voor hen een wel zeer prettige kennismaking met de kiesvereniging.

De leden- en abonneewerfactie is nog in volle gang. In vele plaatsen beginnen de werkzaamheden, na veel voorbereidend werk, nu eerst goed te lopen. Dit werk wordt ten zeerste bevorderd indien er op de bijeenkomsten van de kiesverenigingen belangstelling voor blijkt te bestaan en overleg over wordt gepleegd.

De ideeënbusen staan — figuurlijk gesproken — midden in de vergadering.

Het bleek ook op het Partij-Convent, dat op zaterdag 26 oktober j.l. te Utrecht werd gehouden. De heer Sietzes uit Enkhuizen wees toen onder meer op het grote belang, dat tijdens onze actie de a.r.-vrouwen niet worden vergeten. Dit woord is in Enkhuizen waar gemaakt.

Reeds 32 nieuwe vrouwelijke leden werden door die kiesvereniging ingeschreven. Het hoeft vaak echter niet zoveel moeite te kosten, aldus — terecht — de heer Sietzes. Een goede aanpak is dikwijls al het halve werk. Daarmee was de penningmeester van onze partij, de heer Tjalma, het volkomen eens. Diens enthousiaste wens was dan ook, dat de heer Sietzes dit succes niet alleen in zijn eigen woonplaats, doch in geheel Nederland bij de dames zou mogen boeken. De heer Sietzes nam deze handschoen op. Aan het einde van de vergadering meldde hij warempel drie nieuwe vrouwelijke leden van de partij aan. Alle drie in verschillende plaatsen van het land woonachtig en tijdens de pauze telefonisch geworven. Tot deze dames behoorde Mevrouw Tjalma . . .!

De partijvoorzitter, Dr. W. P. Berghuis, heeft tijdens het Partij-Convent met nadruk vastgesteld, dat de werfactie wordt voortgezet. Waren er op dat tijdstip reeds ver over de 1000 nieuwe leden aangemeld, thans heeft dit aantal de 2500 ruimschoots overschreden. De volgende week hopen wij in dit blad aan de hand van een grafiek de resultaten per provincie en kamercentrale bekend te maken.

Het Centraal Comité twijfelt er niet aan dat ook Uw Kiesvereniging haar bijdrage tot het welslagen van deze landelijke actie levert. Deze bijdrage wordt gestimuleerd door Uw medeleven zowel in de vorm van het werven van leden en abonnees als door het bijwonen van en actief meewerken op de vergaderingen. Natuurlijk staat deze werkzaamheid ter versterking van onze partij niet op zichzelf. Zij dient de bevordering van de Christelijke staatkunde door onze partij, die haar beleid door Dr. Berghuis in de volgende vijf politieke hoofdpunten hoorde samenvatten*):

- I. Zuiver houden positie overheid: strijd tegen versmelting;
- II. Overheidsbemoeïing aan strakke teugel; versterken positie particulier initiatief;
- III. Europese integratie ter verdediging van recht en vrijheid;
- IV. Nieuwe maatschappijvormen naar ieders recht en verantwoordelijkheid;
- V. Nationale krachtsinspanning ten behoeve van het volk van Nieuw-Guinea.

Vertrouwend op Uw medewerking aan het vele werk, dat onze partij in al haar geledingen wacht, verblijven we met vriendelijke groeten en beste wensen,

hoogachtend,

* De volledige tekst van de rede van Dr. Berghuis is afgedrukt in „Nederlandse Gedachten” van 2 nov. 1957. Losse nummers kunnen worden besteld bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. De prijs bedraagt f 0,20.

secretaris van het Centraal Comité.

U TEN GOEDE

WANNEER wij over de taak der overheid en de grenzen van die taak gaan nadenken, dan moeten wij niet vragen om een *stysteem*, dat een theoretische oplossing biedt. De vorige week hebben wij er al op gewezen, dat hier vragen aan de orde zijn, die allereerst religieus moeten worden benaderd. Dat bedoelen wij dan bovenal zo, dat wij een uitgangspunt moeten hebben in schriftuurlijke gegevens.

Daarbij is het vooral van betekenis, dat Paulus in Romeinen XIII van de overheid zegt: *Zij staat immers in dienst van God, u ten goede*. De overheid is Gods dienseresse. God heeft in *Zijn gunst* overheden gegeven.

Het schijnt vreemd, maar aan de A.R. moet dat soms met nadruk worden gezegd. Zij zijn geneigd niet meer van de overheid te gewagen, maar wel te spreken over de staat, en dan *de staat als bedreiging*.

DAT is historisch zeer wel verklaarbaar. En het is met name geen wonder, dat wij bij Dr. Kuyper soms krasse uitspraken vinden over de staat.

Dat komt door de schoolstrijd. En het is goed, daarop eens bijzonder te letten en dan in breder verband. Er is een liberalisme geweest, dat aan de staat een zeer beperkte taak wilde toekennen. Een soort politietak, om er voor te zorgen, dat de een niet door de ander wordt benadeeld. Het werd niet zelden duidelijk gemaakt met dit voorbeeld. Als iemand een ladder tegen de gevel van zijn huis zet, waardoor dieven gemakkelijk kunnen binnenkomen, dan moet hij dat zelf weten. Maar wanneer die ladder zó staat, dat de dieven ook bij de buurman kunnen binnendringen, dan moet de overheid tussenbeide komen. Want de taak van de staat is bescherming van de burger tegen de onrechtmatige daden van de andere burger. Méér niet. Alle verdere bemoeïing zou schadelijk zijn en niet behoren tot de bevoegdheid van de staat.

MAAR er is ook een ander liberalisme geweest, het liberalisme, dat wortelde in de Verlichting van de 18de eeuw. Christian Freiherr von Wolff (1679—1754), de typische achttiende-eeuwse rationalist, is de geestelijke vader van dit liberalisme.

Wolff staat op het standpunt, dat het volk zijn eigen belang niet ziet. Het drijft op stemmingen, het is niet verstandig, het heeft geen inzicht, het is niet verlicht. En nu is het de taak van de staat, om dat volk de zegeningen van de verlichting deelachtig te doen worden. De staat moet dus de opvoeding van het volk ter hand nemen. Hij moet dat volk opheffen op een hoger plan, hij moet de opvoeder zijn van het volk, hij moet het leiden op de weg naar de vooruitgang. Daarom moet de staat het onderwijs in handen hebben. Anders vervalt het onderwijs tot domperij en dweperij. Het conflict, dat Wolff heeft gehad met de piëtistische theologen, heeft invloed gehad op deze beschouwing. En de leer van Wolff heeft grote invloed gehad in Nederland. Er zijn tijden geweest, in de 19de eeuw, dat de regering bleek te menen, dat zij en zij alleen zou kunnen beoordelen, door welke scholen de natie tot meer geluk en beter inzicht werd gebracht. Dat zij er op moest letten, dat het schone werk van de volksopvoeding niet werd geschaad door invloeden van kerken en geestelijken op de vorming van de jeugd. En dús, in geen geval vrijheid van onderwijs!

TEGEN zulk een geestelijk staatsimperialisme gaat de schoolstrijd. In elke fase en op elk terrein. Bij de behandeling van de wet op het Hoger Onderwijs tijdens het ministerie-Kuyper bleek dat duidelijk. Het liberale standpunt, door de socialisten nog feller voorgedragen, was kort en goed: alleen een rijksuniversiteit biedt waarborgen, dat het onderwijs op peil is.

Wanneer in de strijd tegen zulk een liberalisme, dat geestelijk onder de invloed stond van het Duitse rationalisme, een scherp verzet kwam tegen allerlei staatsbemoeïing, dan is dat begrijpelijk en verblijdend. Want dat verzet is geboren uit de liefde voor de geestelijke vrijheid.

Maar juist door dit verzet tegen staatscholen en staatsopvoeding kwam het positieve van de overheidstaak, zoals de Heilige Schrift die geeft, te weinig in discussie. We waren niet werkzaam met dat woord: *Zij staat immers in dienst van God, u ten goede*.

IN krant en brochure wordt tegenwoordig gevraagd: zet een streep! Zet een streep, die de grenzen van de staatsbemoeïing aangeeft. En elders lezen wij, dat wij een eigen antirevolutionaire leer der economie moeten hebben, omdat we aan de hand daarvan beter kunnen gaan zeggen, waar de taak van de staat eindigt en wat het karakter van de staatsbemoeïing moet zijn.

Wij verwachten niet veel van de verlossende kracht van theorieën en systemen.

Wij willen liever werkzaam zijn met het eenvoudige en toch zo gewichtige Paulinische woord.

Want elk gesprek over taak en bevoegdheid van de overheid moet uit de Schrift beginnen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

SCHOOLMEUBELLEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

* * **Terreur**

Het bewind van Soekarno heeft de leiding genomen van een stelsmatige terreur tegen de in Indonesië wonende Nederlanders.

Dit is in strijd met alle internationaal fatsoen. Dit is schending van het gastrecht, dat in alle beschaafde landen wordt geëerbiedigd. Dit is een lafheid jegens de weerlozen. Dit is ondenkbaar in een rechtsstaat en de bewering, dat Indonesië zulk een rechtsstaat is, wordt door de feiten gelogenstraft. Maar we moeten geen ogenblik menen, dat deze terreur iets nieuws is, iets dat nu is begonnen. Dezelfde leuzen, die nu worden gebezigd, waren al in zwang, toen in de Bersiap-periode de weerloze vrouwen en kinderen uit de Jappenkampen niet veilig konden worden geëvacueerd. Het is hetzelfde regime en het zijn dezelfde methoden.

Natuurlijk vraagt deze situatie van de Nederlandse Regering vastberadenheid en waakzaamheid naar alle kanten. En de vraag kan worden gesteld, of zij deze terreur niet aan de orde moet zien te stellen in de veiligheidsraad. In elk geval is het de hoogste tijd, dat op internationaal niveau al het mogelijke wordt gedaan, om regeringen en volken in te lichten over het feit, dat het regime-Soekarno nog altijd terroristische methoden toepast op weerloze vreemdelingen.

* * **Misbruik van de Catechismus**

Onder leiding van Dr. Zeegers, de man van het liberalistische blad Burgerrecht, heeft de stichting Johannes Althusius vergaderd. Spreker was Dr. N. J. Hommes en hij zei volgens de door ons gelezen verslagen (o.a. in de Rotterdammer) over Nederlandse Gedachten het volgende:

„Ik wil van de redactie van Nederlandse Gedachten niets kwaads zeggen, maar wat ze zo de afgelopen weken heeft geschreven, geeft mij aanleiding om te zeggen: ze is onbekwaam tot enig goed.“ (Daverend applaus).

Nu belijden wij in de Heidelberger Catechismus, dat de mensen, dus ook wij, van nature onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Wij nemen niet aan, dat Dr. Hommes het in die zin heeft bedoeld, want het heeft geen zin, wat van alle mensen van nature geldt, nog eens opzettelijk te constateren van een aantal mensen, die de redactie van Nederlandse Gedachten op zich hebben genomen. Bovendien wanneer Dr. Hommes het in die zin zou hebben bedoeld, dan zou hij toch wel zijn geschrokken van het daverend applaus van de vergadering. Wij menen dan ook, dat hier misbruik van de Heidelberger Catechismus is gemaakt om een in hoge mate onvriendelijk oordeel over onze redactie uit te spreken, onder toejuiching van de leden van Johannes Althusius.

Wij volstaan met dit feit te constateren en de hoop uit te spreken, dat Dr. Hommes achteraf zelf tot de conclusie is gekomen, dat hij met deze strijdwijze weinig goeds bereikt, ondanks het daverend applaus van zijn gehoor.

Overigens heeft Dr. Hommes zijn bezwaren, die hij in zijn brochure heeft ontwikkeld, opnieuw herhaald, en deze bezwaren eindigen dan met de constatering, dat de mensen de brede-basis-politiek meer dan moe zijn en dat er daarom een nationaal kabinet moet komen, waarin ook de liberalen zijn vertegenwoordigd.

Wij zouden het kunnen begrijpen, wanneer Dr. Hommes in aansluiting aan zijn stelling, dat wij „terugmoeten naar de antithese van de christelijke politiek“, zou bepleiten een isoleringspolitiek, een treden uit de regering en een overgang naar de oppositie. Maar hij wil een nationaal kabinet, waarin ook de liberalen vertegenwoordigd zijn. Wij kunnen niet anders zeggen, dan dat wij dit onbegrijpelijk vinden na alles wat hij vooraf heeft gezegd.

En daarmee moeten wij voor ditmaal volstaan.

* * **Goed zo, Brabant!**

Uit Noord-Brabant bereikte ons het goede bericht, dat de C.H.U., de S.G.P. en de A.R.P. in deze provincie hebben besloten om bij de komende verkiezingen voor de Provinciale Staten met één lijst uit te komen.

Het verheugt ons zeer, dat ook op provinciaal niveau de samenwerking tussen de protestantse partijen voortgang vindt.

Daarom zeggen wij van harte: Goed zo, Brabant!

Zo heeft dan de Tweede Kamer dinsdag j.l. het ontwerp Deltawet met 106 tegen acht stemmen aanvaard. Als de Eerste Kamer over enige tijd dit goede voorbeeld volgt kan men terecht zeggen, dat regering en volksvertegenwoordiging, gesteund door heel het volk, iets groots hebben verricht. Zij hebben dan de grondslag gelegd voor de uitvoering van een plan, dat door voorzitter Kortenhorst terecht vooruitziend, ingenieus, gedurfd en doortastend werd genoemd. Het moet ons als anti-revolutionairen tot vreugde stemmen, dat het een van onze geestverwanten is, minister Algera, die geroepen werd om de stuwende kracht te zijn bij het ontwerpen van dit grootse, nationale waterstaatswerk.

Het is de vraag of dit miljardenplan zo vlot ontwikkeld zou zijn als daar niet die verschrikkelijke watersnoodramp was geweest. De indiening van dit wetsontwerp en zijn behandeling stond ongetwijfeld onder de indruk van dit gebeuren. Maar het stemt toch tot tevredenheid, dat de minister reeds enige tijd voor de ramp de opdracht aan zijn medewerkers had gegeven om de mogelijkheid tot afsluiting van de zeearmen te bestuderen.

Het Deltaplan is een menselijke poging om een herhaling van een dergelijke ramp te voorkomen. Een menselijke poging, want de redevoeringen van de bewindsman

* * **Sprekende cijfers**

Een aantal kiesverenigingen heeft zich bij de ledenverkiezingen bijzonder verdienstelijk gemaakt. Volgens de thans beschikbare cijfers hebben de onderstaande kiesverenigingen elk 20 of meer leden gewonnen.

Hilversum IV	100
Amsterdam-Noord III	20
Amsterdam-Watergraafsmeer	28
Apeldoorn-Zuid	25
Delft-Centrum	68
Delft-West	29
Drachten	45
Enkhuizen	67
Gouda	28
's-Gravenhage-El. v. Soeterw.	25
's-Gravenhage-Statenviertel	28
Groningen	36
Hengelo	24
Honselersdijk	20
Hoogeveen	28
Huizen	20
Kornhorn	23
Leeuwarden-West	21
Renkum	21
Rotterdam VII	20
Rijnsburg	92
Rijswijk I	24
Sneek	46
Utrecht V	25
IJmuiden-West	45
Zeist	25

Wij willen allen, die tot deze mooie resultaten hebben bijgedragen hartelijk dank zeggen. Deze resultaten verdienen nog te meer de aandacht omdat ons bekend is dat heel wat van deze kiesverenigingen ook in het verleden voortdurend de vinger aan de pols hebben gehouden en nu dus een extra-resultaat op tafel hebben gelegd boven de normale ledenaanwas. De actie is op vele plaatsen nog in volle gang. Elke postbestelling legt daarvan getuigenis af. Daarom verwachten wij dit lijstje een volgende maal nog te kunnen uitbreiden.

Vooruitziend, ingenieus, gedurfd en doortastend

Tweede Kamer aanvaardde Deltawet

* Minister Algera: „Het past mij uitdrukking te geven aan de bede, dat God dit werk mag stellen tot een zegen voor ons land en volk. Het zij voor ons een vreugde, dat wij medebouwers mogen zijn aan de verwerkelijking van deze arbeid“.

stonden toch eigenlijk geheel in het teken van: Wie kan keren de hand des Heren? In de strijd tegen het water voelt de mens zijn afhankelijkheid, maar dat wil nog niet zeggen, dat hij nu ook maar lijdelijk moet berusten.

krachten voor kerken, instellingen en overheid.

Dit alles overziende, mijnheer de voorzitter, past het mij uitdrukking te geven aan de bede, dat God dit werk mag stellen tot een zegen voor ons land en volk. Het zij voor ons een vreugde, dat wij medebouwers mogen zijn aan de verwerkelijking van deze arbeid“. Zo besloot minister Algera zijn redevoering.

Feiten

HET is misschien goed nog eens te herinneren aan de verschrikkelijke feiten van de februari-ramp. Niet minder dan 1835 personen verloren het leven, 72.000 mensen moesten evacueren, 150.000 ha land werd overstromd, 4300 gebouwen werden vernield, 43.000 beschadigd, terwijl honderden kilometers dijk zwaar werden beschadigd. De financiële schade bedroeg ongeveer 1.5 miljard gulden. De gevolgen hadden nog ernstiger kunnen zijn als men er niet met veel moeite in was geslaagd de dij-

De grondwet

PERS, radio, film en televisie hebben tezamen met regering en volksvertegenwoordiging hun best gedaan om van de aanneming van dit wetsontwerp een nationale gebeurtenis te maken. Ook al moesten daarvoor traditionele parlementaire gebruiken op zij worden gezet. Er kwam ongetwijfeld een schaduw over deze eendstemming door de acht tegenstemmende k.v.p.-ers. In dit hoogstaande juridische debat verloor prof. Romme zichzelf in de jurisdictie. Men kreeg daarbij de indruk dat hij kwam tot interessante juridische conclusies, die hij politiek liever niet had willen waar maken.

Men kreeg ook de indruk, dat onder de acht tegenstemmers nog verschil van mening was. Want de heer Van den Heuvel had steeds betoogd dat artikel vier van het wetsontwerp wel in strijd met de grondwet zou zijn, terwijl prof. Romme concludeerde, dat alleen de uitvoering van dit artikel — zoals minister Algera zich dat voorstelde — niet grondwettig zou zijn.

In ieder geval achten wij het verheugend dat de meerderheid van de Kamer zich geschaard heeft achter het amendement van de heer Biewenga, waardoor de Provinciale Staten gehoord moeten worden, alvorens het rijk een hoogwaterkering in eigen beheer en onderhoud moet nemen. Dat is een goede zaak, waarmede de openbaarheid beslist is gediend.

Minister Algera ontraadde dit amendement van zijn politieke geestverwant, waarschijnlijk mede in de hoop het tegenstemmen van prof. Romme te kunnen voorkomen. De bewindsman zou niets liever gewild hebben dan dat deze wet met algemeen stemmen was aangenomen.

Prof. Romme was overigens niet vriendelijk geweest tegen de bewindsman van verkeer en waterstaat en de antirevolutionaire fractievoorzitter. Hij verweet mr. Algera een soort machtswellust, een man, die alle macht wil hebben, omdat hij de volle verantwoordelijkheid draagt. Daardoor lijdt de minister aan „de waan van de dag“, nl. de waan van de centralistische staat. Minister Algera zou dan ook de decentralisatie-gedachte hebben laten varen. Terecht heeft de minister zich gekant tegen deze aantijging. Hij kon op zijn verleden als lid van de Tweede Kamer wijzen. Hij kon zich ook beroepen op de wet noodwet-dijkherstel, waarin was bepaald dat de minister van alle andere wetten kan afwijken. Deze aanval van de k.v.p.-fractievoorzitter sneed dan ook in het geheel geen hout.

Gevolgen

HET juridische debat tussen de minister en de heren Romme, Burger, Oud, Versteeg en Biewenga overschaduwde voor een belangrijk deel de vele voortreffelijke redevoeringen, die van de zijde der Kamer in eerste instantie waren gehouden. Het baart geen verwondering dat aan de essentie van het Deltaplan niets is veranderd. Dat is trouwens ook niet mogelijk, want welk Kamerlid zou de moed hebben de berekeningen van onze waterstaatstechnici in twijfel te trekken? Het is echter goed geweest dat men uitvoerig heeft gediscussieerd over de gevolgen van dit Deltaplan. Ook al kon minister Algera zich daarover nog niet volledig uitspreken. Voorop stond bij hem het Deltaplan, omdat het gaat om de veiligheid van het land. De principiële beslissing daarover is nu gevallen. Uit het debat zal de bewindsman ongetwijfeld geleerd hebben waarmede hij rekening heeft te houden als deze waterstaatswerken vorderen. Het standpunt van de Kamer is in vele opzichten duidelijk. Dat is ook een belangrijk winstpunt, waarmee de regering bij het verdere uitstippelen van het beleid terdege rekening zal houden.

Mr. J. Algera (A.R.)

minister van Verkeer en Waterstaat

ken langs de Hollandse IJssel te behouden. Niet minder dan 15.000 km² (50% van de totale oppervlakte van het land) ligt beneden de zeespiegel. Dit gebied wordt bewoond door ruim 6 miljoen personen. De strijd tegen het water — deze cijfers tonen dit duidelijk aan — is dan ook een nationale opdracht, die wij nimmer mogen verwaarlozen, want het is een zaak van ons behoud.

Geen eigen kracht

MINISTER Algera heeft daarover treffende woorden gesproken. Aan het slot van zijn redevoering in eerste termijn zeide hij: Wij gaan door en, voor zover het van mij afhangt, onverdroten en hardnekkig. Het is geen geringe zaak en ik denk in het bijzonder nu aan de zware taak, die er ligt op de schouders van de Rijkswaterstaat, de ondernemers en de arbeiders, die hun werk moeten verrichten te midden van het geweld der wateren, te midden van allerlei gevaren. Ons volk zal hun — ik twijfel er niet aan — de noodzakelijke morele en financiële steun geven. De morele steun en een goed vertrouwen zijn onontbeerlijk, omdat het niet is uitgesloten, dat er tegenslagen komen. Wij moeten ons niet vergissen in de aard van het werk en de kracht van de zee, die hard en meedogenloos kan toeslaan.“

Minister Algera vervolgde: „Onder deze omstandigheden gaan wij vastberaden aan de arbeid, maar ook in het besef van onze kleinheid en dat wij niet in eigen kracht mogen en kunnen arbeiden. Dat zal ons behoeden voor overmoed, maar het zal ons ook — vooral wanneer er tegenslagen komen — des te verbeterer doen zijn in de harde strijd om aan ons volk de menselijke veiligheid te geven.“

Het Deltaplan zal, gedeeltelijk of geheel voltooid, nieuwe mogelijkheden scheppen voor welvaart en vooruitgang, niet het minst op het gebied van de landbouw, maar ook in andere opzichten. Er zijn ook schaduwtijden en er zal ook schade zijn: er dreigen ook gevaren, waarop enkele sprekers wezen, toen zij spraken over de confrontatie van het bestaande geestelijke leven met het moderne leven in zijn verschillende verschijningsvormen. Hier liggen taken tot behoud en versterking van de geestelijke

IVOROL: Tandem rein - Adem fris

Wij luisterden

mee

• Herdenking

Hier en daar bestaat tegenwoordig de neiging grote staatslieden uit het verleden hoofdzakelijk te zien als voor mannen van een bepaalde politieke richting. Hun verdiensten worden dan gemeten naar die van de partij of groepering, waartoe zij behoorden, hun woorden en daden worden vaak losgemaakt van de omstandigheden, waarop zij betrekking hadden en aan de nationale betekenis van de betrokkenen wordt daardoor maar al te gemakkelijk tekort gedaan.

De K.R.O. verdient waardering voor de wijze, waarop zij zonder een spoor van deze neiging te vertonen, verleden week het feit herdacht heeft, dat Dr. A. Kuyper 120 jaar geleden te Maassluis geboren werd. De K.R.O. wijdde hieraan een „Zonnewijzer”, waarin Kuyper geschetst werd als een groot staatsman, zoals er tegenwoordig niet meer zijn. Een staatsman, die zijn partij „haar gezicht gegeven” heeft en die daarenboven een groot hoogleraar, auteur en theoloog was. Ruim van inzicht, bleef hij toch trouw aan de eigen beginselen.

Dit was een herdenkingswoord, waarin de nationale verdiensten van Kuyper zo goed als zijn betekenis voor de A.R. Partij, de plaats kregen waarop zij recht hebben.

• Een (rode) zwaluw

Aan het etherforum van de Vara werd de vraag gesteld of het niet billijk zou zijn ongehouden voor de inkomstenbelasting gelijk te stellen met gehuwden zonder kinderen.

Het Etherforum zag daar wel wat in. Met name de heer Meyer Sluizer vond het een goede gedachte, de ongehuwde door deze tegemoetkoming op belastinggebied in de gelegenheid te stellen om te sparen voor het geval hij „in de netten des huwelijks verstrikt” zou raken.

Het is bekend, dat belastingfaciliteiten met het doel het sparen door bepaalde groepen te bevorderen, nu niet bepaald bovenaan het verlanglijstje van de socialistena staan. Zij voelen meer voor „collectieve bezitsvorming”, bijvoorbeeld door het zo hoog mogelijk opvoeren van sociale voorzieningen.

Het standpunt van de heer Sluizer verdient daarom wel enige aandacht. Weliswaar is het nog maar één zwaluw, maar wie weet, volgen er meer!

• Eenzijdig pleidooi

Bewogen door de ernst van de woningnood, die nog altijd in ons land heerst, heeft de heer Peters in zijn wekelijkse causerie voor de K.R.O. krachtig gepleit voor loslating van het socialistische dogma van de geleide loonpolitiek.

Wij zijn het volkomen eens met de nadelen van deze politiek, zoals de heer Peters die opsomde. Maar de vraag rijst, of de heer Peters, in zijn ijver om minister Witte te loven en de socialistena te laken, in het aangeven van de oplossing voor het nijpende woningvraagstuk niet te eenzijdig is geworden.

Een grotere vrijheid op het gebied van de lonen zal ongetwijfeld een gunstige invloed hebben op het tempo, waarin woningen gereedkomen, maar juist in deze bouwsector is meer nodig om het werk aantrekkelijk te maken. Daar zijn op grote schaal voorzieningen nodig, die het verschil in omstandigheden, waaronder de bouwvakarbeider en de arbeider in een moderne fabriek werken, zo klein mogelijk maken.

Het woningprobleem is een ernstige zaak en daarom moeten alle mogelijkheden, die er toe kunnen bijdragen de produktie op te voeren ter dege onder het oog worden gezien.

Moet de woningproductie...

WAAR blijven onze centen” zo luidde het thema dat onlangs voor de V.A.R.A door de socialistische senator ir. Vos behandeld werd. In die radio-causerie ging de spreker uitvoerig in op de oorzaken van de overbesteding. Zoals het een oud-minister van handel en nijverheid past wist hij daarop wel het antwoord: één van de voornaamste oorzaken van overbesteding achtte ir. Vos de te hoge woningproductie. Het was trouwens niet de eerste keer dat ir. Vos daartegen meende te moeten waarschuwen.

Tijdens een kadervergadering van de Partij van de Arbeid in Amsterdam drukte de heer Vos het nog duidelijker uit toen hij zei: „Deze minister heeft met bouwvergunningen gesmeten op een wijze die onverantwoordelijk is. Het gevolg is een langere bouwtijd, een overspannen arbeidsmarkt en een volkomen onnodig beslag op kapitaal.” (Het Vrije Volk van 28 september 1957).

Ernstig verschijnsel

INDERDAAD schijnt in ruime kringen de gedachte veld te winnen dat in Nederland te veel woningen worden geproduceerd. En al geloven we niet dat iedere socialist wat dit betreft achter zijn ze voorzitter staat, toch is het wel typisch dat b.v. in het Vrije Volk de laatste tijd zoveel ruimte in beslag wordt genomen door artikelen die de wenselijkheid van verlagings van het uitvoeringsniveau in de woningbouw suggereren. Dit achten wij niet alleen een merkwaardig, maar ook een ernstig verschijnsel. Om ons nu te bepalen tot ir. Vos, wiens gedachten het meest geprononceerd zijn, komen zijn opvattingen ongeveer hierop neer, dat

een woningproductie van 80.000 woningen per jaar te hoog gegrepen is, en dat de woningbouw voor f 300 miljoen overbesteding aansprakelijk is. Zijn advies is dan ook vermindering van de woningproductie. Hij zegt niet met hoe véél woningen, maar als men uitgaat van een overbesteding van f 300 miljoen zal dit wel neerkomen op een vermindering van ongeveer 15.000 woningen.

Aangezien dit jaar ongeveer 80.000 woningen zullen gereedkomen, wordt dus in feite een produktie van 80.000 — 15.000 = 65.000 woningen bepleit, waarmee wij weer zijn aangeland op een produktieniveau van de 6 achter ons liggende jaren, dat de minister van volkshuisvesting en bouwnijverheid nu juist met zoveel moeite heeft weten op te trekken tot 80.000. Het is goed ons voor ogen te stellen dat er reeds in 1951 58.600 woningen werden geproduceerd, dat wij in het jaar 1952 weer zijn teruggevallen tot 54.600, dat wij in 1954 een nieuw hoogtepunt van 68.000 woningen hebben bereikt, dat wij in 1955 weer zijn teruggevallen op 60.000 woningen en dat er nu eindelijk via de 68.000 woningen in 1956 een flinke sprong naar boven is gemaakt naar de 80.000. De geschiedenis van de woningbouw is er dus een van vallen en opstaan.

Nu kan men zich op het standpunt stellen, dat enige teruggang in de woningproductie niet bezwaarlijk is, dat die nu eenmaal inhaerent schijnt te zijn aan de woningproductie, maar dan moet er toch aan worden herinnerd dat in het laatste jaarverslag van de centrale directie van de volkshuisvesting en de bouwnijverheid van 1956 wordt geconstateerd, dat de woningnood tussen 1947 en 1957, dus in 10 jaar, vrijwel niet is afgenomen en nog altijd boven de 200.000 woningen ligt, de krotwoningen dan nog buiten beschouwing gelaten.

De laatste ramingen — en dit zijn zeker geen maximumramingen — komen hierop neer, dat er per jaar 80.000 woningen moeten worden gebouwd wil Nederland over 10 jaar, d.w.z. ruim 20 jaar na de bevrijding uit de woningnood zijn. In dat, bepaald sombere, licht bezien kunnen wij een advies over vermindering van de woningproductie niet geheel begrijpen.

Meer woningen en meer bouwvakarbeiders

ER is bovendien nog een ander aspect. Om woningen te bouwen zijn, zoals bekend, arbeiders nodig.

Nu heeft in Nederland tot voor kort de overtuiging geheerst dat er niet voldoende arbeiders waren om de woningproductie op te voeren. Een woningproductie van 65.000 woningen gold toen eigenlijk als het uiterste. Men geloofde als het ware aan een soort „ijzeren bouwwet”. Het was in dat licht bezien wel mogelijk dat bijv. een provincie of een gemeente haar produktie kon opvoeren, maar dan zou dit toch altijd weer gaan ten koste van een andere provincie of van een andere gemeente, waartussen dan ook de nodige rivaliteit bestond. Het was dus eigenlijk hetzelfde pessimisme als in de 19e eeuw heerste ten aanzien van de lonen van de arbeiders. Wat de een meer kreeg ging dus ten koste van de ander.

Nochtans..... deze „ijzeren bouwwet” is evenmin juist gebleken als de „ijzeren loonwet”, al is hij dan ook gehanteerd tot 1956. In dat jaar is de minister van volkshuisvesting en bouwnijverheid n.l. overgeschakeld van een contingentingsbeleid naar een capaciteitsbeleid, wat in feite inhield dat de woningproductie niet meer aan grenzen gebonden was. Een gemeente meer bouwen dan mocht die gemeente ook meer bouwen. Dit was een groot waagstuk, want toen de minister tot deze maatregel besloot waren de meeste adviseurs overtuigd dat deze bewindsman toch in zekere zin een gevaarlijk spel speelde, aangezien naar hun inzicht nu eenmaal de bouwvakarbeiders ontbraken om de woningproductie op te voeren. De minister is echter in het gelijk gesteld, want niet alleen is de produktie in Nederland omhoog gevoerd, maar bovendien heeft elke provincie en waarschijnlijk ook vrijwel elke gemeente van dit nieuwe ministeriële beleid geprofiteerd, heeft m.a.w. meer woningen kunnen bouwen. Elke provincie zag haar produktie opgevoerd en dit is waarschijnlijk te danken aan de toeneming van het aantal bouwvakarbeiders, want het is merkwaardig, dat sinds de minister met zijn nieuwe beleid is gestart, het aantal bouwvakarbeiders b.v. in Zuid-Holland elk kwartaal is toegenomen.

In laatstgenoemde provincie is binnen 1 jaar het aantal bouwvakarbeiders gestegen van 12.000 tot 17.000, dus met ruim 40%. Opvallend daarbij is dat deze arbeiders niet zijn gekomen uit de z.g. utiliteitsbouw (kantoren fabrieken etc.) waar het aantal arbeiders constant is gebleven en steeds om en nabij de 10.000 heeft geschommeld. De conclusie moet dus wel zijn, dat deze arbeiders uit andere bedrijfstakken zijn gekomen en het ligt voor de hand dat deze arbeiders in de woningbouw zijn gaan werken omdat het werk daar is toegevoerd en omdat daar de vooruitzichten op een continue produktie zijn geopend, waardoor het gevaar van werkloosheid vrijwel nihil werd.

Maar... daaruit volgt hoe gevaarlijk het is te adviseren om de woningproductie omlaag te brengen, want op zijn best zullen de overtollige arbeiders afvloeien naar andere bedrijfstakken, waarbij het nog maar de vraag is of zij later weer in de woningbouw zullen terugkomen. Maar het is ook niet uitgesloten dat de arbeiders, die extra aangetrokken zijn, werkloos worden en wij vragen ons af of degenen, die nu zo pleiten voor verlagings van de woningproductie, zich dit hebben gerealiseerd.

Morele plicht

INDERDAAD is nu het aantal bouwvakarbeiders niet meer de bottleneck bij de opvoering van de woningproductie. Het grote probleem is nu de financiering van de woningbouw.

In dit verband achten wij een verwijt aan de minister van volkshuisvesting en bouwnijverheid, dat zijn beleid niet gebaseerd zou zijn op herstel van het verbroken evenwicht tussen besparing en investeringen, dat ook van andere zijden wordt gehoord, niet op zijn plaats.

Want nu... er gel... gro... n... houd... voorg... brengen... langer zal... orde.

Wij willen... gaarne... steding... f 300 miljoen... wij vragen... werkelijk... derland... Dit lijkt... bij een... miljard... voor een... 1% extra... moet worden... geld er niet... er is f 30... gaat er nu... „schaarse... welke behoe... gen, b.v. niet... middelen of... niet het enig... is wij in een... te behandelen.

Overigens... eigenlijk... niet voor... bovendien... die zo gem... overbesteding... gevolg is ge... ningbouw, er...

Blijft
over Uw...
Mijnhardt's...
Zij schenken...
WAT MINK...

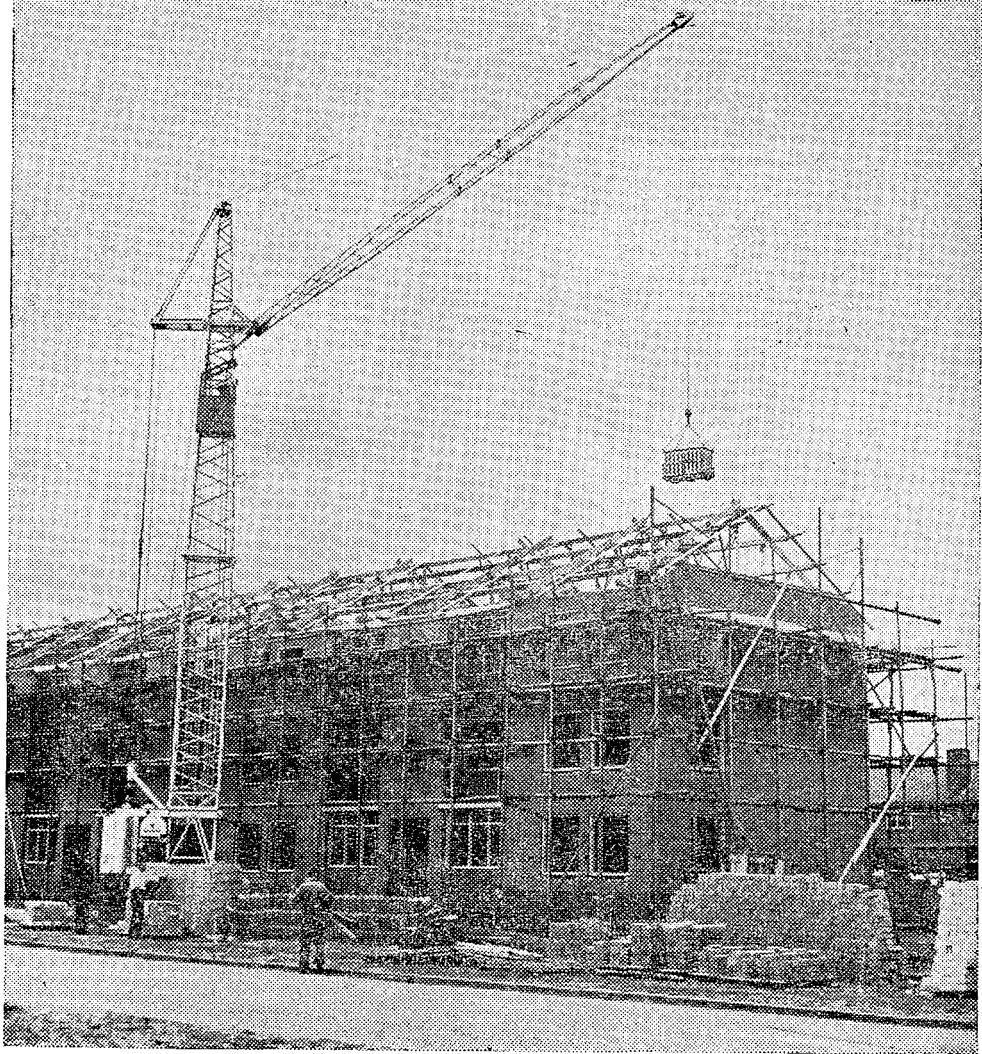
HET... niet... lang... tember... duurd... best... wij... zien... tiek... werken.

Mar...
DE... nationale... drijfs... dat het... dat in... ruchte... kaar...

Wij... en prijs... krachtig... wij een... een niet... brengt... een beh... te breng... schrijven... van pro... of aan... produktie...

Wij... heid, m... leven... lighed... king... door de... stellen... strie... voeren... bewaking... zou kunn...

Wij... het ple... overheid... tie en... taak, e... o... politiek... komt n... spraken... Daarom...

Kip in blik
o.a. hele kip
kip-filet (alleen vlees)
kippen-lever enz.
CANNING-FACTORIES (ZÜRICH)
Vlaardingen K 1898—2054
Vraag prijs!

... omlaag?

er 80.000 gebouwd, grote wo- de vol te zij wordt omlaag te -nood nóg buiten de

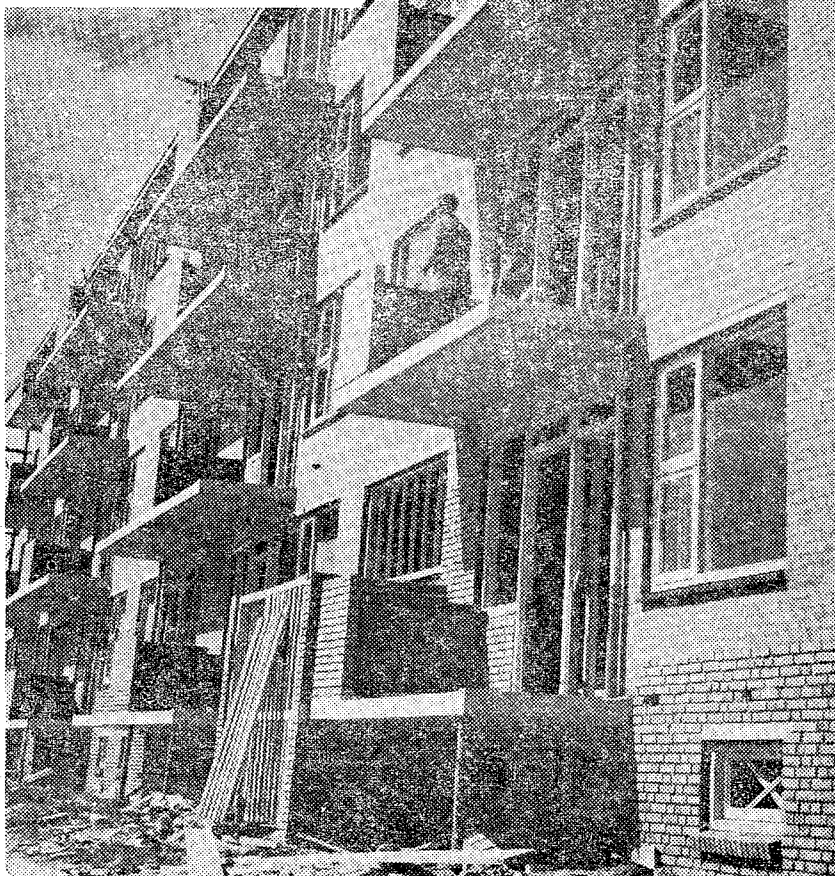
dat de verhouding van de bestedingen van vóór de overbesteding moet worden gehandhaafd. Maar men zou zich toch ook wel mogen afvragen of vóór 1956 en 1957, de jaren van overbesteding, de verhoudingen tussen de bestedingen juist zijn geweest! Zou het nu werkelijk zo zijn dat de extra produktie in de woningbouw tot overbesteding heeft geleid of zou dit soms een gevolg zijn van het feit dat er geen ruimte meer was tengevolge van andere grote bestedingen, die wellicht minder verantwoord waren? In dit verband kan worden verwezen naar de volgende feiten:

Gaat men er vanuit dat in 1954 de bestedingen „normaal” zijn geweest, dan zijn in 1956 ten opzichte van dit basisjaar de uitgaven voor consumptie met 19%, de uitgaven ingevolge de investeringen met 56% en de overheidsuitgaven met 23% toegenomen; de bevolking groeit echter aan met ± 4%.

In 1957 is f 300 miljoen meer in de woningbouw besteed dan daarvoor. Maar kunnen wij dit daarom overbesteding noemen? Overbesteding rikt te veel naar niet-verantwoorde besteding. En zolang nog vaststaat dat er 80.000 woningen per jaar nodig zijn om 20 jaar na de bevrijding uit de woningnood te zijn, wel, dan lijkt ons een produktie van 80.000 woningen per jaar alleszins verantwoord. En wie vermindering van de woningproduktie bepleit, pleit, wij zullen niet zeggen voor besteding, maar toch wel voor verlenging van de woningnood, welke niet ten onrechte volksvijand nr. 1 is genoemd.

Drs. J. POOT

De woningnood is volksvijand nummer 1. Daarom is het pleidooi van de socialistische senator ir. Vos voor een vermindering van de woningproduktie niet alleen hoogst merkwaardig, maar ook zeer bedenkelijk. In nevenstaand artikel kunt u hierover lezen.

er 80.000 gebouwd, grote wo- de vol te zij wordt omlaag te -nood nóg buiten de

ster
Jw. Neem
dit abletten
kenot herstel
NHHS GOED

IN NATIONAAL BELANG

ET van lonen en prijzen is niet het toneel van strijd en strijd. Nederlandse Gedachten hierover blijktbaar de instemming van alle belanghebbenden artikel van 23 september de invoering van een pakje margarine werd daarop verwekten Nederlandse Gedachten ten aanzien van „P.B.O. en loonpolitiek” bij de prot. chr. mijn-

wezen op zijn bijzondere verantwoordelijkheid voor het slagen van de strijd tegen de inflatie. Wanneer het voorbeeld van Unilever zou worden gevolgd, dan leidt het geen twijfel of de toch reeds stijgende indexcijfers voor de kosten van levensonderhoud liepen zo schrikbarend omhoog dat een algemene loonronde en een daarop volgende algemene prijsstijging niet waren te voorkomen. Wanneer wij wellicht in onze strijd tegen de inflatie hier en daar wat

Bezorgdheid over de inflatie

scherp hebben uitgepakt, dan wil men ons dat wel vergeven. Wij zien echter in „de sluipende inflatie” een groot gevaar en willen daartegen met grote ernst waarschuwen. Wij denken in dit verband aan het pleidooi van onze fractievoorzitter dr. Bruins Slot voor de vergeten groepen.

Lonen in de mijnen

HET maandblad „De Mijnwerker”, het orgaan van de Prot. Chr. Mijnwerkersbond, schrijft dat wij de Mijnindustrieraad ten onrechte verwijten dat hij met het nationaal loonbeleid niet voldoende rekening heeft gehouden. Wij begrijpen dit verwijt aan ons adres niet. De regering heeft immers op advies van de Stichting van de Arbeid en het College van Rijksbemiddelaars de verordening van de Mijnindustrieraad haar goedkeuring geweigerd. Eén van de hoofdredenen was wel dat hij in strijd kwam met de centrale bewaking van de lonen door de overheid. Gevreesd werd dat indien in Limburg aan de bovengrondse mijnwerkers een loonsverhoging werd toegekend, andere bedrijfstakken zouden volgen bij het stellen van dergelijke looneisen. Niet de A.R. partij maar regering en bedrijfsleven hebben zich in de eerste plaats krachtig uitgesproken voor rust in de lonen en prijzen, zolang de noodzaak van bestedingsbeperking zich doet gevoelen.

Het is ook volkomen onjuist dat de a.r. partij als pleitbezorger van de vrijere loonpolitiek de centrale bewaking van de lonen door de overheid zou moeten afwijzen, zoals „De Mijnwerker” suggereert. Zij horen bij elkaar. Evenmin mag men uit het feit dat Nederlandse Gedachten „de indruk” heeft, „dat men in de

M.I.R. onvoldoende aandacht heeft gehad voor het feit, dat de mijnen van Limburg geen wereld apart maar een belangrijk onderdeel van de nationale volkshuishouding vormen” concluderen dat wij de gedachte van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie geen goed hart zouden toedragen en er alleen maar „een wettelijk geregeld gesprekscentrum” van zouden willen maken. De regering behandelt de M.I.R. zo niet en de a.r. partij juicht dat van harte toe en hoopt dat de M.I.R. tenslotte een verordening tot stand zal brengen, die de goedkeuring van de minister van economische zaken, van de Stichting van de Arbeid en van het College van Rijksbemiddelaars zal kunnen wegdragen.

De redactie van Nederlandse Gedachten meent niet dat de M.I.R. de Stichting van de Arbeid of het College van Rijksbemiddelaars dient na te praten, zoals „De Mijnwerker” veronderstelt, maar wel is zij van oordeel dat ook de M.I.R. als publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie open oog moet hebben voor de noodzakelijkheid, dat centrale overheid en bedrijfsleven gezamenlijk de strijd aanbinden tegen de inflatie. „De Mijnwerker” schrijft: „Wij menen dat „Nederlandse Gedachten” er beter aan gedaan zou hebben, wanneer het in dezen een systeem van vrije p.b.o.-gedachte verdedigd zou hebben, dan dat het zich opwerpt verdediger te zijn van de geleide loonpolitiek in Nederland”.

„Dit oordeel lijkt ons in het licht van het bovenstaande volkomen onjuist: Wij hebben alleen maar willen stellen dat de vrije p.b.o.-gedachte verenigbaar is met een zich vrijwillig richten naar de algemeen aanvaarde centrale bewaking van de lonen en prijzen. Wij begrijpen niet wat hiertegen is, gezien de jongste ervaring, dat wanneer dit niet gebeurt, de regering de verordeningen van de M.I.R. niet goedkeurt.

„De Mijnwerker” stelt zelf dat de M.I.R. „zonder meer rekening heeft gehouden met zijn eigen verantwoordelijkheid binnen het kader van ons nationaal bestel”. Wij zouden de woorden „binnen het kader van ons nationaal bestel” willen onderstrepen en vragen wat bedoeld wordt met de woorden „zonder meer”.

De centrale werkgevers- en werknemersorganisaties in de Stichting van de Arbeid en de regering hebben overigens ook in de huidige situatie open oog voor de noodzaak voor de laagstbetaalde arbeiders enige ruimte te scheppen. Daarover wordt thans overleg gevoerd. Wij twijfelen er niet aan of ook de M.I.R. zal bij het nader overleg met de regering groot begrip ontmoeten voor die groepen arbeiders in de mijnen, die achterop zijn geraakt.

HOTEL-PENSION „DREYEROORD”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-
BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huisorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

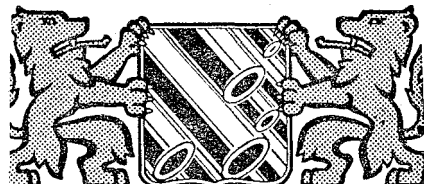
AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Koopt een goed

kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

A. van der Werff

Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en
motordekschuiten

DOESBURG TELEFOON 275

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Glessendam - Telefoon 62

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUSHANDEL

HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

GEURTS'

CONSERVFABRIEK C.V.

DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

Verplaatsbare houten

gebouwen

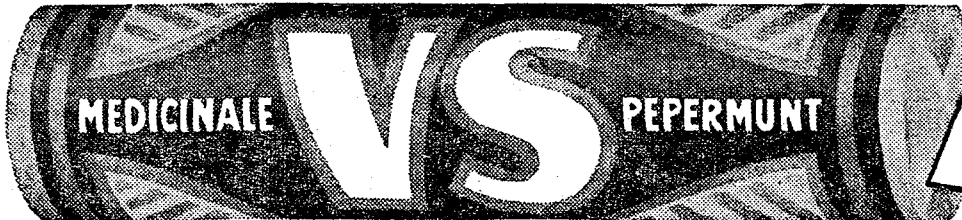
Directie. en schaftkettens
Noodwoningen, scho-
len en -kerken
Directie. en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

PLAATWERK
STAALALUMINIUM
NIMA
ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

BRANDSTOFFEN
F.S. DOGGERH
 Schinkelkade 14 - Tel. 722516
 AMSTERDAM

Verkwikt en verfrist U!

VAN SLOOTEN LEEUWARDEN

Bij de opleidingen voor de gronddienst der Koninklijke Luchtmacht worden de nieuwste vindingen der techniek toegepast. Een unieke kans voor jonge mensen van 16 tot 30 jaar, die in het bezit zijn van een diploma L.T.S., V.E.V., V.M.T.O. of een MULO-diploma, om te worden opgeleid voor een modern beroep, dat ook in de toekomst vele mogelijkheden biedt.

Waar de techniek niet stilstaat

MEN KAN WORDEN OPGELEID BIJ:

- De Vliegtuigtechnische dienst,
- De Grond Operationele dienst.
- De Logistieke dienst of
- De Elektronische dienst.

INLICHTINGEN worden verstrekt door de Garnizoenscommandant.

Ook kunt u nevenstaande coupon met blokletters invullen en als brief gefrankeerd zenden aan de Afdeling Personeelspubliciteit, Grote Marktstraat 40, 's-Gravenhage, tel.: 0 1700-18.22.90 toestel 1217.

coupon

EX. 7516

Ik verzoek u mij schriftelijk nadere inlichtingen te verstrekken over de opleiding bij:

- 1) de vliegtuigtechnische-, de grondoperationele- en de logistieke dienst.
- 1) de elektronische dienst.
- 1) Ik zou gaarne thuis mondeling nadere inlichtingen willen ontvangen.

NAAM

ADRES

PLAATS

OPLEIDING..... LEEFTIJD.....

- 1) Het hokje voor hetgeen wordt gewenst zwart maken.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

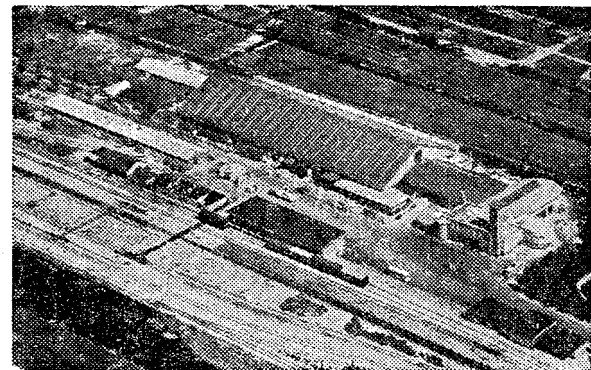
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Constructiewerkplaats

„BAILY“

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
 voor gebouwen

*Herstellingen spoorwegmaterieel
 Machines voor de bouwnijverheid*

N.V. Mulder's fabriek van rollend materieel

BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251

EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

Niet alleen voor U mevrouw

maar ook voor mijnheer en Uw kinderen creëerde Mr. Poodle exclusieve modellen in gebreide wollen bovenkleding.

Het zijn stuk voor stuk meesterwerken van 100 % zuiver wol die bovendien een maximum aan kleurechtheid - wasechtheid - en krimprijtheid hebben.

Vraag eens of Uw winkeller U de collectie wil tonen en let op het Mr. Poodle-etiket.

N.V. TRICOTFABRIEK

PEHAVEE

VEENENDAAL

N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER-HEY

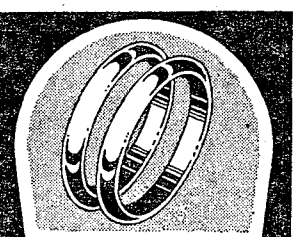
CULEMBORG

Kleding voor het hele gezin

ZWOLLE Oude Vismarkt 26-28	APELDOORN Hoofdstraat 92-94	AMERSFOORT Arnhemseweg 9 en 26
----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

VERLOVINGSRINGEN
 Een overvloed van klassieke en moderne modellen, w.o. de complete Constant-collectie

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
 LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
 STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
 NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

Rijwielen direct van Fabriek

1/50 goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober / 12.50 november en december / 14.- januari / 13.-, februari / 12.50 Overige maanden / 8.50.

Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding / 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee, doe als zo velen profiteer en neem Uw voordeel

„SIMBA“ Rijwiel Fabriek, Naaldwijkseweg 24-26, 's-Gravenzande, Tel. 01748-67

GEEF DIT BLAD DOOR!

LEEUWARDEN

HUIZUMER

FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)

NIEUWESTAD 80 - LEEUWARDEN - TEL. 6921

Lid Fruitexpres „VITA“ Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEUWARDEN

Bedrijfskredieten

Deposito's

Rekening-Courant

Safeloketten

Beleggingen

Spaargelden

WILLEMSKADE 2 - TEL. 4646 - LEEUWARDEN

Prima verzorgd drukwerk

(ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)

Reclamefolders,

Strooibiljetten,

Brochures,

Verenigingsdrukwerk

Drukkerij Friesch Dagblad

LEEUWARDEN - TELEF. 05100-4545

BRINKERS' FABRIEKEN

ZOETERMEER

Telefoonnummer 12 (4 lijnen)

- ◆ Roomboter ◆ Margarine
- ◆ Spijsvetten ◆ Spijsolie

Jonge Europese protestanten in Kampen bijeen

IN het kader van de bezinning op en de verbreiding van de Christelijke Democratische politiek in Europees verband vindt van 13 tot 16 november 1957 in Kampen een conferentie plaats, waaraan jonge protestanten uit België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, Oostenrijk, Hongarije, Duitsland en Nederland zullen deelnemen. Deze bijeenkomst is een onderdeel van de activiteiten van de Unie van Jonge Christen Democraten, de jongeren-organisatie van de Nouvelles Equipes Internationales, waarin alle Europese Christelijke Democratische partijen samenwerken.

De deelnemers aan deze conferentie, die worden ondergebracht bij de Kampense burgerij, worden officieel door het gemeentebestuur op het stadhuis ontvangen, terwijl er ook een korte excursie naar de Noordoostpolder wordt gemaakt. De vergaderingen vinden — op uitnodiging van het betreffende sociëteitsbestuur — plaats in de studenten-sociëteit in de Celbroederspoort.

Het doel van deze bijeenkomst is, het leren kennen van elkanders opvattingen en het kennis nemen van de situaties en mogelijkheden in de verschillende Europese landen op het punt van de christelijke politiek en wel in het bijzonder betrekking hebbend op het protestantisme.

Tijdens deze conferentie, die een voortzetting is van een in oktober 1956 te Worms gehouden bijeenkomst, treden voor Nederland de Christelijk-Historische en de Anti-Revolutionaire jongeren als gastheren op.

Het thema van deze Protestantent Conferentie luidt: „Sociaal-economische politiek naar protestantse opvatting.”

Prof. dr. G. C. van Niftrik (Christelijk-Historisch) spreekt over „Protestants perspectief in Europa”, terwijl de heer A. Borstlap, (Anti-Revolutionair) secretaris van het C.N.V. refereert over „Sociaal-economische grondlijnen”. Tenslotte spreekt dr. Gerhard Stoltenberg, voorzitter van de Jonge Union der C.D.U. en lid van de Duitse Bondsdag, over „De Overheidsstaak op sociaal-economisch terrein.”

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Hij dacht die dag telkens aan de politieke delinquent, die hij in dienst tijdens de mobilisatie dikwijls ontmoet had, al was het dan ook tegen zijn zin. Hoe was het toch mogelijk, dat ze Heijboer vrijgelaten hadden! En waar haalde Heijboer de moed vandaan, terug te keren in de gemeente, waar iedereen hem kende en men zonder twijfel de neus voor hem optrok?

„Toen Jasper 's avonds thuis kwam, vroeg hij aan Suus: „Wie denk je, dat ik gezien heb?”

„Hoe zou ik dat weten?”

„Nou wie denk je?”

Suus haalde de schouders op.

„Ik zou het beslist niet weten. Moeder soms?”

„Heijboer!” zei hij en zijn stem klonk verontwaardigd. „Die kerel hebben ze dus weer losgelaten.”

Suus knikte.

„Ik zag hem op z'n rug, maar hij was het beslist, ik kan me niet vergissen.”

„Ik heb hem ook zien lopen, een week of drie geleden al,” zei ze. „En gisteren fietste hij nog door de straat. Hij heeft wel een mager gezicht gekregen.”

Jasper veerde op.

„Is hij al zó lang vrij?”

„Ja, dat moet dan wel.”

„En je hebt er mij niets van gezegd.” Jasper sprak deze woorden met verbittering en verongelikt uit.

„Ik heb er niet aan gedacht om het je te vertellen. Trouwens, ik heb er niet eens goed over nagedacht, ik vond het niet van belang.”

Het gezicht van Jasper verstrakte.

„Zo, jij vindt het niet van belang..... Jij vindt het dus niet belangrijk, dat ze zo'n sujet weer op de maatschappij loslaten.”

„Hij zal zijn straf uitgezeten hebben.....”

„Zo'n kerel is natuurlijk weer veel te mild behandeld,” bromde Jasper. „Er zou geen plaats zijn voor zulke lui. Nou zie je 't eens. En jij..... jij vindt het blijkbaar heel gewoon, dat Heijboer weer los rondloopt.”

Suus keek hem met bedroefde ogen aan.

„Ach, Jasper, waar maak jij je toch druk over?”

„O, maak ik me er druk over..... Ik zou dus niet mogen zeggen, dat ik het schande vind, dat ze die kerel op vrije voeten gelaten hebben en dat hij weer kalm, alsof er niets gebeurd is, door onze gemeente rondlopen kan. Denk jij dan niet aan de duizenden, die door verraad gevangen en doodgemarteld zijn? Heijboer was ook een verrader. Hij verleende de Duitsers hand- en spandiensten, dat is duidelijk gebleken. Hij jaagde ook op joden. En nu loopt hij weer vrij rond.”

Suus zweeg.

„Zeg jij nu niets meer?” vroeg Jasper verbolgen.

„Wat zou ik zeggen? Ik bemoei me niet met die dingen..... Eh..... ik bedoel, dat ik met niet bemoei met het straffen van de oorlogsmisdadigers.”

Plotseling kwam er een bittere gedachte in Jasper op. Ineens was er argwaan in zijn hart en dat maakte hem driftig.

„Nee, natuurlijk niet, jij zegt niets!” viel hij kwaad uit.

„Jij zegt niets, want Heijboer is jouw vriendje geweest en je wilt dus geen kwaad woord over hem horen. Jij denkt natuurlijk nog weleens aan hem! Een wonder, dat je niet beweert, dat die knul toch eigenlijk zo kwaad nog niet is en dat hij uit goedigheid op joden gejaagd heeft.”

Zijn woorden troffen Suus hevig.

„Jasper, praat toch niet zulke onzin!” protesteerde zij met bevende stem. „Je weet heel goed..... je weet, dat ik nooit echt van hem gehouden heb. Nooit!”

„Je hebt verkering met hem gehad.”

„Heel kort maar. Heel kort, dat weet jij ook wel.”

„Je hebt hem altijd de handen boven 't hoofd gehouden.”

Suus, zenuwachtig geworden, begon plotseling te huilen.

„O, Jasper, waarom zeg je zulke gekke dingen? Je bent

onrechtvaardig, Jasper. Je zegt dingen, die niet waar zijn. Je weet dat ze niet waar zijn..... waarom zeg je ze dan?”

Haar lichaam schokte en haar stem was vervuld van tranen. Jasper zag, hoe het verdriet door haar heen schokte — en bijna op hetzelfde ogenblik kreeg hij er spijt van, zich niet bedwongen te hebben.

„Nou ja, misschien heb ik teveel gezegd, Suus..... Misschien ben ik onrechtvaardig, ja. Maar ik vind het zo erg, dat ze die Siem Heijboer weer losgelaten hebben. Hij was in de oorlog gemeen en gevaarlijk, hij heulde met de Duitsers.”

Jasper had op dit ogenblik zichzelf wel kunnen slaan. Waarom had hij Suus zulke verschrikkelijke verwijten naar het hoofd geslingerd? Wat hij gezegd had, was natuurlijk ongegrond. Hij moest werkelijk beter weten. Het was schurkachtig om Suus dergelijke beledigingen toe te werpen.

Jasper legde zijn handen op haar schouders.

„Trek het je niet aan, Suus”, vroeg hij. „Ik was mezelf niet meer. Ik heb me de hele dag aan Heijboer geërgerd, ik heb hem in gedachten de hele dag voor me zien lopen. Maar nu is het over. Vergeef het me, Suus.”

Hij drukte een kus op haar haar.

„Vergeef je 't me Suus?” vroeg hij weer.

Zij droogde haar tranen.

„Je was zo kwaad, Jasper. Ik heb je bijna nooit eerder zo opgewonden gezien. Je zei dingen die niet waar zijn, dat moet je toch weten.....”

„Ik weet het wel... O, ik schaam me, dat ik zulke beestachtige dingen tegen je gezegd heb.”

„Zal jij je nooit meer druk maken over die Heijboer, Jasper?” vroeg zij bijna fluisterend. „We hebben wel andere dingen om over te denken.”

„Dat is waar”, erkende hij. „Over haar beneden, bedoel je, hé? Ja, we moeten een ander huis zien te krijgen, Suus. Ik doe mijn best, dat weet je. Vorige week ben ik nog bij het huisvestingsbureau geweest. Maar ze hadden niets voor ons; ze vonden, dat we hier best zaten.”

„Omdat ze niet weten, wie mevrouw Groteman is.”

Jasper knikt instemmend.

„Ik doe heus mijn best om iets anders te krijgen. Als wij het ooit eens zó ver konden brengen, dat we een huisje konden kopen en ons eigen baas waren, zodat we met niemand iets te maken hebben in huis.....”

Suus zuchtte.

„Ik zou niet weten, hoe we ooit aan zoveel geld zouden komen.”

„Ik evenmin. Maar tóch zal ik er mijn best voor doen.”

„t Zal jaren en jaren duren..... O, Jasper, zó lang zal ik het hier niet kunnen uithouden, jongen.”

„Misschien vinden we nog weleens een andere oplossing, wie weet.”

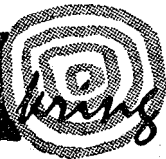
Die avond, hoe kon het anders, hing er een trieste stemming in hun kleine huiskamer. Jasper bedacht met schrik, dat zijn woorden wonden geslagen zouden hebben. Die wonden zouden helen, want Suus had hem zijn onredelijke woorden vergeven. Maar er zijn wonden, die littekens achterlaten.....

Jasper, eenmaal in de veronderstelling levend, dat hij van Suus begon te vervreemden — of liever: Suus van hem — had daar zijn sombere gedachten over. Hij kon de indruk niet van zich afzetten dat Suus niet meer zoveel van hem hield als in 't begin van hun huwelijk. Zij was gesloten geworden en toonde minder belangstelling voor hem dan eerst. Of was het slechts verbeelding van hem?

Toen herinnerde hij zich plotseling weer de dubbelzinnige opmerkingen, die mevrouw Groteman tegen Suus gemaakt had. De gedachte hieraan, maakte hem kwaad. Zou, ongewild misschien, bij Suus toch iets van onzekerheid en argwaan zijn blijven hangen? Zou zij hem niet helemaal meer vertrouwen? (Wordt vervolgd.)

N.V. Merwestroom
Dordrecht
ELEKTRICITEIT

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. W. J. SCHUILING'S
HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400.3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

Vraagt steeds

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746

Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé Olympiade 60, Tel. 94152

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121

Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantien — Levensverzekeringen en
lijfrenten

Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke
leningen.

J. BUIJSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

Rotterdam v/m IJsselmonde, Tel. 71815.

Adverteert regelmatig!

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemmen en onderhoud — Eerste soort materialen — Degelijke constructie — Prachtig geluid.

Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf.

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845

Atelier: Korte Leidsedwardsstraat 14 - Amsterdam - Tel 36954

AANNEMERSBEDRIJF

GEBRS. HAKKERS

★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen

★ Rietmattenfabriek

★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

BONGERS WAGENINGEN

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden, Zwitserland enz.

Telefoon 2725 — Law Allée 88

OOK U KIEST TOCH HEKA
DE BETROUWBARE

BEDRIJFSKLEDING? (via de handel)

N.V. CONFECTIEFABRIEK HEKA

v/h. H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN

uw **ZENUWEN**
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend
maar genezend
het zenuwpreparaat dezer tijden

**GRATIS
TWEE PRACHTIGE
BOEKEN**

Wij willen meer bekendheid geven aan

**EENIGHEID DES
GELOOFS**

14-daags blad voor de gehele Geref. Gezindte.

Onder redactie van predikanten uit de Ned. Herv. Kerk, Geref., Chr. Geref. en Geref. (art. 31) Kerken. D.: is het kerkelijk blad, dat tot doel heeft de eenheid te bevorderen van allen, die de belijdenis der Reformatie liefhebben.

Prijs f 5.00 per jaar.
Daarom doen wij thans een

BUITENGEWONE AANBIEDING.

Ieder, die zich abonneert voor de 12e jrg (1 okt. '57—1 okt. '58) en f 5.50 stort op girorek. 33 48 00 ten name van Uitgeverij Guido de Bres, Den Haag (f 5.00 abonn.geld en f 0.50 portokosten) ontvangt de volgende twee boeken (waarde f 8.40)

GEHEEL GRATIS

1. **Dr. J. G. Woelderink: Uit de Praktijk der Godzaligheid.**
214 pag. Winkelprijs f 4.90.
„Een heel fijn boekje”.
Prof. G. Brillenburg Wurth.

2. **Dr. D. Jacobs: Katholiserend Protestantisme.**
172 pag. Winkelprijs f 3.90.
„Een even uitnemend als waardig verweerschrift tegen Rome”. De Rotterdammer.

**UITGEVERIJ
GUIDO DE BRES**
's-Gravenhage — Postbus 138

**N.V. Rederij &
Haringhandel**
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

Belangrijk!

Het is van groot belang, dat veel advertenties in ons blad geplaatst worden. Daarmee moet de exploitatierekening sluitend gemaakt worden. Wij zijn de adverteerders dan ook heel dankbaar voor hun medewerking in deze vorm. Wij kunnen dit tonen door met grote belangstelling de advertenties te lezen en van de aanbiedingen die daarin gedaan worden, gebruik te maken!

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. parel; 6. Kaleb; 11. calorie; 13. eenogen; 15. A.R.; 16. besteding; 18. gij; 19. mak; 21. mei; 22. bel; 23. Edam; 24. santé; 26. Nero; 27. les; 28. opa; 29. Ier; 31. ten; 32. stavel; 34. edelen; 36. era; 37. nek; 38. plaats; 41. actiën; 44. are; 45. lip; 46. lie; 47. nes; 49. sein; 50. Nepal; 52. liga; 53. Inn; 55. los; 57. Sem; 58. E.T.; 59. beperking; 63. re; 64. ledigen; 66. annalen; 68. neger; 69. Gosen.

Verticaal: 1. parades; 2. al; 3. rob; 4. eren; 5. iis; 6. kei; 7. Anna; 8. log; 9. eg; 10. begeren; 11. Camel; 12. etmaal; 13. editie; 14. nylon; 17. eEB; 20. kastelein; 22. betekenis; 24. spé; 25. eed; 28. ovaal; 30. rente; 33. era; 35. lei; 38. prenten; 39. tin; 40. spelen; 41. Alaska; 42. kil; 43. negeren; 44. asiel; 48. samen; 51. por; 54. zege; 56. anno; 59. big; 60. per; 61. ing; 62. gas; 65. de; 67. le.

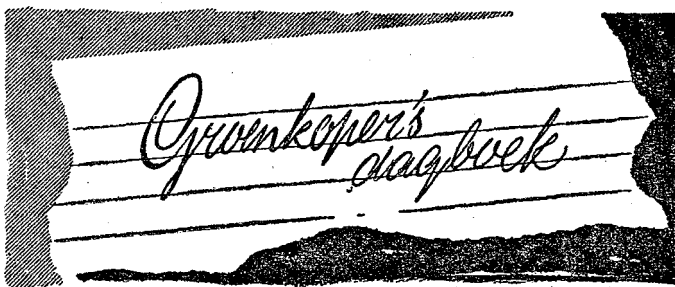
**News verkouden
DAMPO**

28
OKT.

Ondergetekende heeft soms vreemde dromen, die hij zelfs niet aan professor Waterink vertelt. Maar dat hij ooit gedroomd zou hebben, zo om de tijd van de verkiezingen van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, dat zijn kandidaat doctorandus Hazenbosch aanvoerder zou worden van een Nederlands parlementair voetbalelftal... neen. Mijn lijfblad heeft niet de parlementaire verslaggever mijn vriend Ko Hoek, naar Hoboken gestuurd, zelfs niet de sportredacteur, doch 'slechts' een van 'onze verslaggevers'. Hoewel zijn verslag op de voorpagina verscheen heeft mij deze afvaardiging toch getroffen. Ik zou het meer in de stijl van het parlement hebben gevonden indien de hoofdredacteur zelf zijn gedachten op papier had laten gaan over deze wedstrijd. Zoals u bereids hebt kunnen lezen is de wedstrijd onbeslist gebleven. Er is op brede basis geschopt, hetgeen de isoleringsgedachte een ogenblik deed vergeten. Een man van rechts op de linkervleugel te zien vechten moet inderdaad een merkwaardige ervaring geweest zijn. En dat kamerbode Boogaarts de plaats van de geachte afvaardigde heer Peters heeft moeten innemen, bewijst al weer dat zelfs op het politieke voetbalveld de bode een onmisbaar element is. Opmerkelijk was de samenwerking Hazenbosch-Vroljik, twee doctorandi van verschillende politieke opvatting, doch waarschijnlijk één in het doctorandus-zijn, hoewel de laatstgenoemde Mr. voor zijn naam mag schrijven. Gaarne had ik meegeroepen in het koor: „hup Hazenbosch”, doch het heeft niet mogen zijn. Nederlandse Gedachten is nog niet aan een sportpagina toe...

29
OKT.

Zou het, zo dacht ik, nu ook mogelijk zijn, dat de heren afvaardigden naar de vergaderingen van de Verenigde Naties eens gingen voetballen om behoorlijk te kunnen afreageren? Lodge en Gromyko op de linkervleugel bijvoorbeeld. Dat sport verbreedert wordt algemeen aangenomen, al zijn ook uitzonderingen aan te wijzen. Maar het moet wel een interessant partijtje worden. Het is op papier al zo lang gelijk spel, dat wij nu wel eens willen weten, wie het beslissende doelpunt maakt. En dan lijkt mij een doelpunt op een voetbalveld nog altijd veiliger dan het doelpunt,

waarover de heren nooit iets zeggen, maar hetwelk wel steeds in hun gedachten moet opkomen. Een goede geestelijke masseur in het gebouw van de V.N. lijkt me ook niet overbodig, als ik zo de debatten lees of de heren op het televisiejournaal elkander de mantel hoor uitvegen. En vindt men voetbal nog te hevig, laat dan eens een mooie cricketwedstrijd spelen, waarbij mooi weer en veel thee eerste vereisten zijn. Ach nu landen als Nederland en België het goede voorbeeld hebben gegeven, wellicht volgen nu ook de grote landen om later elkaar eens als goede sportvrienden op de parlementaire Olympiade te ontmoeten. Wat een heerlijke perspectieven openen zich.

30
OKT.

Ik las over een kandidaat, die aangezocht werd voor een ministerspost in Frankrijk. De gevraagde weigerde. De formateur moet gezegd hebben: „doe het nu maar, het is maar voor een dagje...” Formateur in Frankrijk is een moeilijk ambt. Langzamerhand is een politicus daar niet meer in tel, indien hij niet minstens formateur of minister is geweest. Minister is in Frankrijk geen zeker bestaan. Een kaartje met een naam er op en daaronder „oud-minister” maakt in Parijs net zoveel indruk als een kanariepootje in het zand. Intussen zitten we maar in Europa met de zwakke stee Frankrijk. Het is daar een onstabiele toestand, welke slechte gevolgen heeft. Hoe kan een land meedoen aan de eenheid van Europa, indien het slechts met moeite zelf een eenheid kan vormen? Op het ogenblik dat ik dit schrijf is de heer Gaillard formateur. Ik kijk vanavond maar niet in de krant, wie het van hem overneemt anders moet ik mijn hele dagboek weer veranderen. Misschien is het echter Gaillard alwéér. Ik ben er mij van bewust, dat ik de Franse politiek niet kan bijhouden. Laat ik het dan ook maar niet proberen. Soms heb ik moeite met de Nederlandse politiek, welke over-

31
OKT.

Het college van adviseurs voor het ziekenfondshonorary heeft geadviseerd, dat het tarief voor een tandarts, aangesloten bij een ziekenfonds, 27 cent per verrichtingsminuut moet bedragen. De tandartsen zelf kwamen destijds op 34,07 cent per stoelminuut. Het jaarinkomen moet volgens de artsen verworven worden in 1500 verrichtingsuren, de fondsen kwamen op een getal van 2000. Niettegenstaande mijn kiespijn, welke mij van tijd tot tijd weer plaagt moet ik toch even lachen. Niet als een boer die kiespijn heeft maar als een slachtoffer, dat stoelminuten kan weggeven. Want als ik nu maar blijf hangen in de stoel van mijn tandarts dan verdient hij. Spring ik vlug uit zijn stoel, dan kan hij verrichtingsminuten verliezen. Nu ben ik niet gewoon langer dan strikt noodzakelijk in een tandartsenstoel te zitten, doch stel nu eens, dat ik vastgebonden wordt. Ik moet er niet aan denken. Morgen zal ik eens uitrekenen, wat ik voor iedere verrichtingsminuut ontvang. Dan ga ik berekenen hoeveel verrichtingsuren ik nodig heb om een jaarinkomen te verwerven, dat mij in staat stelt twee maal per jaar enkele stoelminuten bij de tandarts door te brengen. Maar ik denk, dat mijn aanvankelijke kiespijn dan wel voorbij is. Ik heb dan hoofdpijn.

1
NOV.

„Vandaag begint slachtaand”, zei boze buurman vanmorgen, toen ik hem weer eens bij de bushalte ontmoette. Ik gaf het toe, waarbij ik een smaak van balkenbrei in de mond kreeg. Want ik leef in een varkensrijke provincie, waar spek en karbonaden aan de orde van de dag zijn. behalve op vrijdag. Toen ik het woord spek uit mijn mond liet vallen, keek buurman mij verwonderd aan. „Ik bedoel”, verduidelikte hij, dat wij weer eens afgeslacht worden. De verhoog-

de PTT-tarieven gaan vandaag in. Een brief kost nu 12 cent, althans een brief van twintig gram maximaal ter verzending aangeboden. Een briefkaart 8 cent”. Ik had daaraan nog niet eens gedacht. Maar ik heb wel in de bus zitten uitrekenen, dat ik van nu aan in ieder geval twee cent per week meerkwijt ben om dit dagboek naar de zetter en de drukker te zenden. Dat betekent voor mij, alleen voor wat het dagboek betreft f 1.04 per jaar. Wie geeft mij dat terug? Ik neem aan de minister van Waterstaat persoonlijk, hoewel dat maar een veronderstelling blijft. Het is overdreven van buurman om het woord slachtaand voor de verhoging van de PTT-tarieven te gebruiken. Doch misschien schrijft hij veel en dan wordt het moeilijk. Er zijn er, naar ik hoorde, die op het punt gestaan hebben de minister een protestbrief te schrijven maar dit uit protest tegen de verhoging van de porti gelaten hebben. Dat moet Z.E. toch wel iets zeggen. Ofschon het hem niet gespeten heeft de brieven niet ontvangen te hebben, naar ik vernam.

2
NOV.

Na ontevreden buurman een ontevreden taxi-chauffeur ontmoet. Ik nam een auto om een bepaalde trein nog te kunnen halen, welke trein naar Utrecht ging, waar ik dan de kopy voor dit dagboek kon afleveren teneinde 12 cent port uit te sparen. Met deze economie zal professor Zijlstra het niet eens zijn, maar daarvoor gaat het nu niet. De taxi-chauffeur informeerde naarstig of ik een bepaalde trein nog moest halen. Dat moest ik, zei ik. „Als u maar weet, dat ik maar vijftig kilometer mag rijden”, zei hij. Nu ben ik een kind op het gebied van auto's dus zei ik, dat het station zo ver niet lag. Toen legde hij mij uit dat van mijn woning verwijderd zijn snelheid, althans de snelheid van zijn wagen de vijftig kilometer niet te boven mocht gaan. Dat hij dus geen haast kon maken. Dat hij daardoor een extra fooi misliep enz. enz.

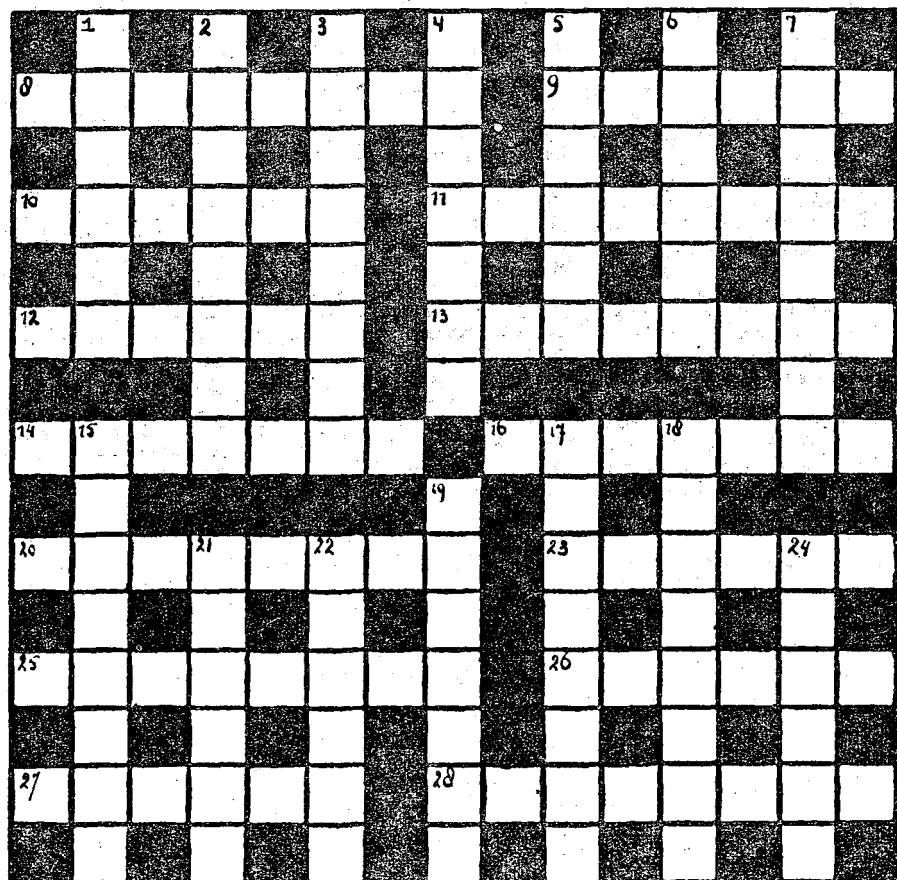
Ik heb de trein gehaald en ik heb de man een extraatje gegeven. Per slot van rekening spaarde ik een postzegel uit, maar ik ben het niet met hem eens. Ik vind vijftig kilometer snel genoeg. U ook?

William Spaenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 8. snel en traag dier vermakelijken het oversteken; 9. bron van spanning brengt U tenslotte in gevaar; 10. goed geordend hebben deze grappassen kansen; 11. Is er bij de P.T.T. veel werk voor weinig loon? 12. Zijn of niet zijn dat is voor hem de kwestie. 13. Doet men ieder jaar met zijn vermogen om geplukt te worden. 14. bekende wijntransporteur uit Zwitserland; 16. stroomt weer uit de bieten; 20. onze taal is progressief, van ouds wordt de knecht op zijn wenken bediend. 23. met uitzondering van het laatste stukje is deze stalling van achteren precies als van voren; 25. deze wortel stokken houden tanks tegen; 26. is mr. Anema in de Eerste Kamer; 27. verkalkt gezang; 28. legde Amerika droog.

Verticaal: 1. weinig uitkomst zit er soms in deze breuk; 2. dit twisten eindigt in een halsafsnijden; 3. Engelse oude vrijster, die men in Ned. Textiel-fabrieken vindt; 4. vogel, wiens jeugd vernieuwt; 5. tochten, meestal in tweekwarts maat; 6. dit voordeeltje verkeert in een nadeel, als U 't anderen levert; 7. nuttige mensen, maar als ze oud zijn, hangen we hen op; 15. slordige mensen nemen grauwtes vaak bij de oren; 17. riekt niet lekker; 18. kan de V.N. geen woorden voor vinden; 19. zo te zien is 't niet vreemd dat journalisten de plank vaak ver mis slaan; 21. zonder dit parfum bederft de werkelijkheid, dit parfum zonder werkelijkheid wordt vergif (Amiel); 22. Dit knauwe hij die niets te bijten heeft (Spreekwoord); 24. vergankelijke roem.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

* * Antipapisme

Antipapisme is dom en onvruchtbaar. Het is een afkeer van en een haat jegens alles, wat Rooms is. Het is volkomen negatief.

Maar het is een volstrekt andere zaak, wanneer wij als Calvinisten of Lutheranen duidelijk zeggen, óók in deze tijd, óók in de politiek, wat ons principieel scheidt van Rome. En wij behoeven maar het geschrift van prof. Romme over Katholieke Politiek ter hand te nemen, om te zien, hoe duidelijk en hoe fundamenteel die verschillen zijn. Uit de rede van prof. Romme op het jongste congres van de K.V.P. is dat eveneens duidelijk gebleken.

Wij beschouwen het als een zegen, dat de Hervorming in Nederland van nationale betekenis is geweest, zelfs in die mate, dat zonder haar onze politieke vrijheid en zelfstandigheid niet denkbaar zijn. Wij zijn er dankbaar voor, dat de Hervorming nog altijd haar stempel drukt op ons volkskarakter. Wij zijn er mee bekend, dat prof. Romme onomwonden en van zijn standpunt uit volkomen begrijpelijk, duidelijk heeft gezegd, dat het een taak is van de r.k. actie, om dat specifiek Hervormde karakter van ons nationale bestaan uit te wissen. Wij beschouwen het als onze plicht, ons daartegen te verzetten.

Wij hebben dat te doen, niet door negativistische acties en leuzen, maar door positieve arbeid, door het ernstig beleven van de beginselen der Reformatie, door een duidelijk, eerlijk en gelovig getuigenis.

Zulk een positieve arbeid heeft samenwerking niet in de weg te staan. Als wij ter wille van die samenwerking moesten doen, alsof wij onze afkomst een weinig wensten te vergeten, dan was zij evenwel te duur gekocht. En wij willen ook zonder aarzeling zeggen, dat er ondanks deze fundamentele verschillen met Rome punten zijn, waar we elkaar ontmoeten. Dat is telkens het geval, wanneer er gesproken wordt over de Christelijke grondslagen van ons volksbestaan, het van God verordeneerd gezag van de overheid, de heiligheid van de band van het huwelijk, en verscheidene andere onderwerpen meer.

Voorwaarde voor zulk een samenwerking is evenwel, dat de K.V.P. en haar woordvoerders er van afzien, ons bepalen van onze positie als "esteskinderen van de Hervorming en de daaruit voortvloeiende consequenties jegens Rome te disqualificeren, door ze te bestempelen met een minderwaardig woord als antipapisme. Zulk een strijdwijze zou werken als een boemerang. Wij hebben het recht, de vrijheid en de plicht, ons zelf te zijn en dat te zeggen. En onder beding van de erkenning van die zelfstandigheid is samenwerking in verscheidene gevallen en situaties mogelijk.

* * De P.B.O.

In een verkiezingscampagne enkele jaren geleden hadden de A.R. een aanplakbiljet met de leuze: Bedrijfsorganisatie nu!

In de Eerste Kamer heeft de socialistische fractievoorzitter, de heer Van der Kieft, naar aanleiding daarvan een kapitale blunder gemaakt. Hij deed nl. verwonderd, omdat de A.R. nu blijkbaar ineens progressief waren geworden en óók al voor publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ijverden.

Wijlen Mr. De Wilde heeft hem toen een afdoend antwoord gegeven. Hij heeft hem uitgelegd, dat de A.R. al voor publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie waren toen de socialistische haar verfoeiden, omdat zij de dood betekende voor hun leer van de klassenstrijd. Eerst nadat de socialistische dat dogma in de praktijk hadden leren verloochenen, konden zij de gedachte van de P.B.O. tot op zekere hoogte overnemen. Zij hadden daarbij evenwel een conceptie, die te grote in-

Een herfstromance van Doortje en Evert

DR. BERGHUIS IN AMSTERDAM:

- ★ *Bedenklijke beschuldiging van anti-papisme*
- ★ *Geen christen-democratische partij in Nederland*
- ★ *A.R. en C.H. zijn zusjes; K.V.P. is een neef*

DR. W. P. BERGHUIS heeft op een Arjos-bijeenkomst in hotel Polen te Amsterdam, waar hij het woord voerde, gereageerd op enkele uitspraken van mr. H. W. van Doorn, voorzitter van de K.V.P. op het verleden week te Utrecht gehouden congres.

Mr. Van Doorn had namelijk op het K.V.P.-congres de tevredenheid van de heer Hazenbosch over de samenwerking met de K.V.P. op Europees niveau gesteld tegenover het communiqué van de in Den Haag samenwerkende C.H.U. en A.R., waarin als een van de motieven voor het samengaan was genoemd het streven dat de A.R. en de C.H.U. als protestantse partijen nadrukkelijk hun plaats en karakter moeten kunnen handhaven tegenover een groeiend rooms-katholicisme.

Dit noemde de katholieke partijvoorzitter een eten van twee wallen en hij riep zijn christelijke broeders op zich op dit punt nog eens te bezinnen en de an-

vloed van de staat inhield en van dat socialistische plan is dan ook niets gekomen.

De P.B.O., zo is onze opvatting, moet haar basis vinden in de vrije maatschappelijke organisaties. Dat is bij de huidige regeling inderdaad de inzet en het hangt voor een groot deel van de activiteit, het meeleven en het verantwoordelijkheidsbesef van die vrije organisaties af, of de P.B.O. inderdaad levenskrachtig zal blijken. Want zij is alleen gezond bij een leven „van anderen op”. En zo hebben de A.R. haar altijd voorgestaan. Principiële tegenstanders van zulk een organisatie beroepen zich óf op het oude dogma van de klassenstrijd óf op de negentiende-eeuwse liberale leer.

ti-papistische aanhang van zich te storten.

Dr. Berghuis toonde zich hierover zeer verbaasd. Hij proefde in het Haagse communiqué beslist geen anti-papisme „Ik geloof”, zei dr. Berghuis, „dat hier iemand piept, zonder dat hij wordt geslagen”.

Er wordt hier niets nieuws in beweerd. Een half jaar geleden had dr. Berghuis op een partijconvent de verwantschap tussen prot. chr. partijen en K.V.P. naar voren gebracht, maar daarnaast opgemerkt dat de geestelijke verwantschap tussen de reformatorische partijen toch groter was dan die tussen deze en de K.V.P.

Men wil in Europees en nationaal verband de geestelijke verwantschap met de K.V.P. erkennen en tot uiting laten komen, maar daarnaast naar een zo sterk mogelijk prot. chr. invloed streven. Daarmee is de nationale politiek het meest gediend.

„De C.H.U. is onze geestelijke zuster, al wordt er wel eens gekijft.” De K.V.P. is meer te vergelijken met een neef van de A.R.P. De K.V.P. zou zich moeten verheugen over de samenwerking van de zusters. Dat moet uiteindelijk ten goede komen aan de samenwerking met de neef zelf. Aldus dr. Berghuis.

Na de teleurstellende verkiezingsuitslag van 1956 heeft de anti-revolutionaire partij het „handhaven van de georganiseerde protestants-christelijke invloed” centraal gesteld. „Vooral het verwijt, dat wij van twee wallen willen eten heeft mij pijnlijk getroffen. Wij kunnen toch van harte meedoen aan de Europese christen-democratische samenwerking en in Nederland het samengaan van de protestants-christenen nastreven.” Er zijn diepe geloofsbezwaren tegen het rooms-katholicisme. Dat heeft de A.R.P.

DEN HAAG

In het communiqué over het samengaan van A.R. en C.H. in Den Haag wordt in de eerste plaats positief gesteld, dat deze samenwerking in één raadsfractie tot doel heeft in de raadszaal één krachtig reformatorisch geluid te laten horen.

In de tweede plaats wordt geconstateerd, dat de A.R. en C.H. als christelijke partijen op deze wijze duidelijk stelling willen nemen tegen het socialisme en de doorbraak en dat zij als protestanten nadrukkelijk hun plaats en hun karakter willen handhaven tegenover een groeiende invloed van het Rooms Katholicisme.

al eerder laten blijken. Dat is niets nieuws. De A.R.P. heeft ook steeds gezegd, dat er een onderlinge verwantschap bestaat.

Als er werkelijk anti-papisme is, dan is de A.R. daar niet bij. Men mag dat niet van de A.R. partij, die in haar wezen niet anti-papistisch is, verwachten.

Hierbij moet er aan worden herinnerd, dat het verzet tegen de benoeming van een rooms-katholiek tot burgemeester van Den Haag niet is gekomen van de A.R.P. of de C.H.U.

In dit verband merkte dr. Berghuis voorts op dat er een diepe kloof gaapt tussen A.R. en de S.G.P. met betrekking tot de taak en bevoegdheden van de overheid. Hij maakte deze opmerking niet in verband met een eventuele electorale samenwerking tussen A.R. en S.G.P., maar bij het bespreken van mogelijkheden om tot de vorming van één protestants-christelijke volkspartij te komen. In sommige dagbladen, waaronder de Volkskrant, is blijkens de verslagen aanzien van dit punt een misverstand gerezen.

In verband met het voorgaande bestempelde hij daarom tenslotte eventuele plannen om naar buitenlands model in Nederland één christen-democratische partij op te richten, waarin rooms-katholieken en protestanten samenwerken als „niet reëel en daarom fout”.

Operatie Oranjekaart:

★ Parade
der
voortrekkers

HET WERK GAAT DOOR

★ Een aardig cadeautje voor 5 december.

IN dit nummer ziet u op pag. 3 de grafiek die de huidige stand van de resultaten der algemene ledenwerfactie aangeeft. In ons commentaar daarop zijn we zeer zeer voorzichtig. De resultaten dienen zich aan als cijferreeksen. Doch cijfers zeggen niet alles. Er zijn zoveel factoren in het spel, die zich niet in een cijfer laten uitdrukken. Toch zijn we blij met de cijfers waarover we nu beschikken. Blij, doch nog niet voldaan.

Wij zijn er nog lang niet. De „Operatie Oranjekaart” is nog niet tot een goed einde gebracht. Gelukkig stromen de aanmeldingen nog elke dag binnen. Blijft U ook nog aan het werk? U gaat toch ook nog door tot ons ledental de 100.000 heeft overschreden?

De inhoud van deze rubriek wordt ongeveer een week vóór zij afgedrukt wordt, geschreven. Daarom durven we zeggen: op het moment waarop U dit leest zijn we de 3000 nieuwe leden zeker gepasseerd. Maar we zijn er daarmee nog lang niet.

Is er in de kiesverenigingen waarvan we nog niets hoorden en waarvan we wel moeten aannemen, dat er nog geen activiteit heerst, is er daar niet één man of een vrouw, die dit leest en die denkt: dat gaat hier zo niet langer.....? Is daar niet een voorzitter of een bestuurslid, die de zaak eens goed aanpakt? Of een lid, die naar het bestuur stapt.....?

We zijn blij met de cijfers, die we al kregen. Nogmaals: we oordelen nog niet en we veroordelen nog minder. Maar met blijdschap noemen we de Kamercentrales, zoals ze nu in de resultaten-volgorde staan.

Achter hun naam staat hun totaal-cijfer per 9 november 1957. Dan volgen de kiesverenigingen, die 10 of meer leden wonnen (eveneens de stand per 9 november j.l.). Sommige van die kiesverenigingen zijn in het contactnummer van de vorige week al genoemd onder de titel „sprekende cijfers”.

Hun laatste stand volgt nu. Laat deze cijfer-parade U mogen stimuleren.

1. Kamercentrale Dordrecht (343): K.V.'s: Delft-Centrum 73, Delft-West 31, Rijswijk I 24, Dordrecht II (ook vóór de actie, zoals vele anderen kiesverenigingen zeer actief geweest) 19, 's-Gravenzande 16, Slielkerveer 16, Delft-Zuid 15, Maasdijk 14, Ridderkerk 14, Schiedam (waar de heer W. Ravens voor de actie reeds tientallen nieuwe leden inschreef) 12, Dordrecht I 11, Papendrecht en Vlaardingen-Oost elk 10.

2. Kamercentrale Haarlem (308): K.V.'s: Hilversum IV 100, IJmuiden-West 45, Naarden 21, Huizen 20, IJmuiden-Oost 19, Weesp 18, Beverwijk, Diemen en Hilversum III elk 11.

3. Kamercentrale (provincie) Groningen (238): K.V.'s: Groningen (stad) 56, Kornhorn 23, Uithuizermeden 16, Grotegast, Helpman en Middelstum elk 12, Hogezaand 11, Aduard en Westerlee elk 10.

4. Kamercentrale Friesland (233): K.V.'s: Sneek 46, Drachten 45, Leeuwarden-West 36, Huizum 20, Moora-Lioessens 17, Beets 10;

5. Kamercentrale Leiden (225): K.V.'s: Rijnsburg 92, Gouda 28, Katwijk aan de Rijn en Waddinxveen elk 15, Voorburg 14, Woerden 12, Katwijk a. Zee en Sassenheim elk 11.

6. Kamercentrale Overijssel (221): K.V.'s: Hengelo 24, Almelo 20, Rijssen 19, Wijhe 18, Enschede-Noord 15, Vroomshoop en Wierden elk 14, Urk 13, Emmeloord en Kampen elk 12, Enschede-Twekkelveld 11, Staphorst 10.

7. Kamercentrale Den Helder (152): K.V.'s: Enhuizen 71, Alkmaar 19, Zaandam-Oost 13, Den Helder 12, Zaandam-West 11.

8. Kamercentrale Drenthe (138): K.V.'s: Emmen II 40, Hoogeveen 28, Assen 14, Zuidwolde 13.

9. Kamercentrale Amsterdam (134): K.V.'s: Watergraafsmeer 23, Noord III 20, Overtoomkwartier 11, Nieuwendam 10.

10. Kamercentrale Arnhem (129): K.V.'s: Apeldoorn-Zuid 25, Renkum 21, Arnhem 13.

11. Kamercentrale Rotterdam (125): K.V.'s: Rotterdam VII 20, Rotterdam XV 15, Rotterdam II 14, Rotterdam VIIIa 14, Rotterdam IV en Rotterdam XXII elk 11.

12. Kamercentrale (provincie) Utrecht (99): K.V.'s: Utrecht V (stad) 25, Zeist 25, Driebergen en Utrecht (stad) III en IV elk 12.

13. Kamercentrale 's-Gravenhage (96): K.V.'s: Elout van Soeterwoude en Scheveningen - Stadhouderskwartier elk 28.

14. Kamercentrale Zeeland (46): K.V. Vlissingen 11.

15. Kamercentrale Limburg (34): Hier moeten met ere vermeld worden de grote activiteit van de heer P. van der Meulen, die in zijn eentje voor onze partij en de a.s. kiesvereniging te Maasbracht 21 leden wierf. Hulde!

16. Kamercentrale Nijmegen (28): K.V. Heteren 14.

17. Kamercentrale Tilburg (19): K.V. Bergen op Zoom 12.

18. Kamercentrale 's-Hertogenbosch (17):

K.V. Eindhoven-Strijp-Woensel 11. Hoe beter men de partij kent, des te meer is men tot oordelen bevoegd. Het Centraal Comité brengt haar voorlopige dank aan degenen, die deze voorlopige resultaten bewerkstelligden. Ook aan hen, die hun kiesvereniging minder dan 10 leden deden winnen! De parade-opstelling kan zich nog zeer wijzigen. Het zou goed zijn aan het einde van de actie alle kiesverenigingen die resultaten boekten, alsmede hun winstcijfers in dit blad te vermelden. Van dit ogenblik luidt onze gezamenlijke conclusie: „wij gaan met het actiewerk door!”

Speciale zorg voor de abonnee-actie gevraagd.

OP 9 november was het totaal aantal aangemelde abonnees: 400. Iedereen zal het met ons eens zijn, dat dit cijfer te laag is. Als in elke kiesvereniging 2 abonnees gewonnen worden, halen we het streefgetal: 2000. Zonder de ledenwerfactie te verwaarlozen, richten we in de komende weken niet minder onze aandacht op de abonneewerving. Een tip: kan het komende „vrolijke avondje” van de „goed-heilig man” niet nog wat fleuriger worden gemaakt met (als geschenk) een abonneement op „Nederlandse Gedachten”? Ook voor dit deel van de actie geldt dus: WIJ GAAN DOOR!

WETTIG GEZAG

DE brochure van Dr. Hommes „Zullen wij nog Antirevolutionair blijven?” heeft naar onze overtuiging geen grote betekenis als basis voor een vruchtbare discussie over principiële vraagstukken en zakelijke vraagstukken. Maar dat neemt niet weg, dat de vraagstukken, die aan de orde komen in die brochure en overigens al lang aan de orde waren, wel degelijk van betekenis zijn. Daarom hebben wij afgezien van een polemische behandeling van die vraagstukken in de trant van een discussie met Dr. Hommes. Wij hebben de voorkeur gegeven aan een thetische bespreking van een aantal vraagstukken. En het verwijt, dat wij op de inhoud van die brochure eigenlijk niet zijn ingegaan, is er náást. Zij kan alleen ontsnappen aan de pen van iemand, die noch de brochure las, noch deze reeks van artikelen in Nederlandse Gedachten.

Een van de belangrijkste punten, die bij ons aan de orde is, en die ook in deze brochure aan de orde komt is die van de grenzen van de staatsmacht. Waarbij wij op het standpunt staan, dat het volkomen onvruchtbaar is, te zoeken naar een principieel vast te stellen uiterste grens van staatsbemoeiing, gevolgd door het streven, de staat zo ver mogelijk achter die streep terug te dringen. Wij menen, dat de discussie veel vruchtbaarder en vooral veel meer Schriftuurlijk georiënteerd wordt, wanneer wij gaan handelen over het ambt der overheid. En in het vorige artikel hebben wij uiteengezet hoe het historisch, althans voor een deel, te verklaren is, dat wij zo vaak verzuimden te spreken over het ambt der overheid, de overheid, door God ingesteld „u ten goede” en in plaats daarvan vele wantrouwige woorden wijdden aan de staat. Dat komt mede, doordat de overheid in de 19de eeuw de grote aanslag heeft gepleegd op de geestelijke vrijheid. De schoolstrijd richtte zich tegen het streven, om het volk via de staatschool op te voeden in de geest der Verlichting. Er zouden meer factoren zijn te noemen.

In elk geval, wij achten het nodig, dat ook in deze tijd de discussie primair niet gaat over de omvang van de staatsmacht of de grenzen der staatsbemoeiing, maar over het ambt der overheid. Dáarmee moeten we beginnen. En dan is Romeinen XIII van beslissende betekenis.

HET is in aansluiting aan de Heilige Schrift, dat onze Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt, dat „onze goede God, uit oorzaak der verdorvenheid des menselijken geslachts, Koningen, Prinsen en Overheden verordend heeft.” Dat wij een overheid hebben, is Gods genade.

Wij gaan nog even terug naar Romeinen XIII. Paulus schreef die brief aan de Christenen te Rome in de dagen toen Keizer Nero nog de leiding van zijn leermeester Seneca volgde. Een rustige periode in Rome maar die toch aan de Christenen aldaar niet de illusie zal hebben gegeven, dat men in het Romeinse keizerschap met een bewind te maken had, dat zich beschouwde als Gods dienaar. Het was een tijd van despotisme; soms verlicht despotisme, maar toch zonder enige waarborg van de burgerlijke vrijheden. Niettemin schrijft Paulus de eerste verzen van Romeinen XIII. Wie ze goed leest, die begrijpt, dat zij ons binden, om de overheid te eren, en haar te gehoorzamen, niet maar uit vrees voor straf, maar om des gewetens wille. Ook de harde overheid. Groen zegt daarvan in *Ongehoof en Revolutie*: „Alle Magt (de term uit Romeinen XIII) moet in den gezonden zin, welke te dezer plaatse ook de herinnering aan Gods rechtvaardigheid en heiligheid voorschrijft, van elk soort van wettige Magt worden verstaan. Magt is niet synoniem van overmagt en geweld. Ik weet, dat toen Paulus schreef, Nero het bewind had; ik weet dat de Christen niet altijd wordt geroepen zich in geschillen over de wettigheid der bestaande magten te mengen; de uitdrukking „ook de harden” van meesters over slaven, wil ik bij analogie, van de ongerechtigden der overheden doen gelden, doch ik wil geene uitlegging onderschrijven, welke ons verplichten zou den booswicht, die het moordtuig voorhoudt, gehoorzaam te zijn, of den gekroonden roover, die gisteren den wettigen vorst verjaagd heeft, heden als eene van God verordeneerde magt te beschouwen.”^{o)}

HET Woord van God bindt dus onze consciëntie tot erkenning van de wettige overheid, tot bereidheid, om haar te gehoorzamen, haar te eren als Gods dienaar, en om voor haar te bidden. Wie dat voor Gods aangezicht heeft leren verstaan, spreekt over de overheid op een andere wijze, dan wie slechts bevangen is in afkeer van de staat in zijn vele bemoeiingen, en een situatie begeert, waarbij de overheid haar handen van het maatschappelijk leven terugtrekt en waarbij de organisatie van die maatschappij in publiekrechtelijke organen zoals de P.B.O. wordt opgeruimd.

MAAR nadat wij dit voorop hebben gesteld, komt een andere vraag aan de orde. Wat houdt het ambt der overheid in? De overheid is dienaar van Gods; hoe heeft zij God te dienen? Door zo weinig mogelijk te doen of door zo véél mogelijk te doen? Of door datgene te doen, wat haar mandaat is?

Over deze kwestie hopen wij nader te spreken. Maar wij stellen nu reeds vast, dat naar onze overtuiging over deze zaak van A.R.-zijde op de juiste manier is gehandeld in de Tweede Kamer, toen Dr. Bruins Slot met nadruk wees op de taak van de overheid als het bestellen van het recht. De staat is geen liefdadigheidsinstelling, geen algemeen verzorgingsinstituut, maar heeft zijn bestemmingsfunctie in het recht. Over deze kwestie hopen wij nog nader te spreken in onze pogingen, om het gesprek op een betere principiële basis te stellen dan zou gebeuren, wanneer er alleen maar geageerd werd tegen de staat en zijn bemoeiingen, met name, wanneer die het maatschappelijk leven voor chaotisch verworden trachten te behoeden.

^{o)} Als een bijzonderheid vermelden wij, dat dit citaat in de bezettingstijd van A.R.-zijde in Nederland is verspreid.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673. STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

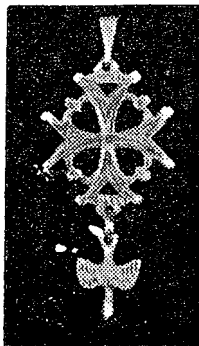
DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON

Stelt beschikbaar Hugenotenkruisen

VOOR DE A.S. FEESTDAGEN in onderstaande uitvoeringen:

H.	Zilveren hanger (groot model)	5,75
H.G.	Gouden hanger (groot)	50,—
H.M.	Verzilverde hanger	3,15
H.V.	Zilveren hanger (middensoort)	4,90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort)	37,50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew achterz.)	2,90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew achterz.)	20,—
P.	Zilveren broche	6,25
P.G.	Gouden broche	51,—
P.V.	Verzilverde broche	3,25
K.	Zilveren reversknoop	2,10
S.G.	Gouden reversknoop	20,—
S.	Zilveren speld	2,10
K.G.	Gouden speld	20,—
	Verz. Paronlepeltje	2,60

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron” Schieweg 248b, Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron”, verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

* * **Van Niftrik**
* **houdt de boot af**

Onlangs heeft prof. Van Niftrik op een C.H.U.-studentenconferentie een paar merkwaardige dingen gezegd. Als we het verslag van „Trouw” mogen geloven, heeft de hoogleraar deze drie uitvindingen gedaan:

1. De A.R.P. ziet de partij als een uiting van de kerk als organisme.
2. Daarom heeft zij de neiging steeds op te treden namens de christelijke kerk.
3. Het plaatselijk samengaan van C.H.U. en A.R.P. wil de hoogleraar zien als een zaak van tactiek, maar eveneens als een kwestie, die onbekendheid verraadt met het wezen van de c.h.-beginselen.

Tijdens diezelfde conferentie heeft het C.H. Tweede Kamerlid dr. J. J. R. Schmall — volgens datzelfde verslag — het volgende beklemtoond:

1. De verdeeldheid tussen C.H.U. en A.R.P. is niet in het belang van Prof. Chr. Nederland.
2. Voor een goede beoordeling van het Haagse geval dient bedacht: dit zijn broeders van één stam die te kwader ure zijn uiteengegaan.
3. Krachtens de gemeenschappelijke afstamming van de C.H.U. en de A.R.P. moet georganiseerd overleg mogelijk zijn.

Wij constateren een duidelijke tegenstelling tussen beide sprekers. Wij verblijden ons daarover. Niet omdat zij het oneens zijn, doch omdat de heer Schmall de kwestie juist ziet en haar duidelijkheid en recht laat wedervaren.

Indien het krantenbericht prof. Van Niftriks standpunt juist heeft weergegeven, dient bij alle drie zijn stellingen te bewijzen. Dat zal hem niet meevallen en we zullen dat bewijs dan ook wel nooit zien.

Het woord van Kuiper op een Deputatenvergadering gesproken: „Wij keuren hier niemands geloof” heeft in de A.R. partij nooit aan kracht ingeboet. Nooit heeft de A.R.P. zich het etiket van een kerk laten opplakken en nimmer heeft een kerk zich beklagd of kunnen beklagen over het feit, dat de A.R.P. namens haar het woord tot ons volk richtte.

Deze professorale beweringen zijn diep en diep bedroevend, juist in deze dagen, nu de C.H. en A.R. broeders op vele plaatsen elkaar zoeken en verheugd zijn zo vaak zij elkaar vinden — zie „Koningin en Vaderland” d.d. 8 november over het a.s. samengaan der protestanten in Noord-Brabant tijdens de Statenverkiezingen.

Prof. Van Niftriks woorden weerspiegelen een vertwijfeld zoeken naar wegen en middelen om de „te kwader ure uiteen gegane broeders” van elkaar verwijderd te houden.

Het is bekend, dat ook in C.H.-kringen hierover verdriet heerst. De historie zal over deze houding oordelen.

Van Niftrik wil de boot afhouden. Wij twijfelen niet of bekwame en verstandige stuurmanskunst zal — ondanks veler lavenen — de C.H. en A.R. scheepjes uiteindelijk hun eendere bestemming doen bereiken.

Een bijna vergeten stelling:

REGEREN IS VOORUITZIEN

In het artikel „Moet de woningproductie omlaag?” — in het vorige nummer van dit blad — hebben wij de suggestie van ir. Vos besproken om de woningproductie te verminderen. Wij zijn daarbij tot de conclusie gekomen dat dit niet verantwoord zou zijn, aangezien handhaving van de huidige jaarproductie van 80.000 woningen noodzakelijk is om 20 jaar na de bevrijding uit de woningnood te zijn. Bovendien, zo stelden wij, zou het zeer te betreuren zijn de woningproductie, die door de minister van volkshuisvesting met veel moeite op een peil van 80.000 woningen is gebracht, in het bijzonder met het oog op werkloosheid en afvloeiing van bouwvakarbeiders te gaan verminderen, alleen omdat voor zulk een hoge productie geen geld beschikbaar zou zijn. Het is trouwens de vraag of dit uitgangspunt — de noodzaak tot het omlaagbrengen van de woningbouw ten gevolge van een tekort aan financiële middelen — houdbaar is tegen de achtergrond van een nationaal inkomen van f 30 miljard. Het lijkt toch niet te veel gevraagd om 1 % daarvan voor extra woningbouw te bestemmen.

TOT nu toe is nog niet ingegaan op de overige argumenten, die ten gunste van de produktievermindering worden aangevoerd. De tweede voorzitter van de Partij van de Arbeid heeft nog meer pijlen op zijn boog, waartoe wij nogmaals „Het Vrije Volk” van 28 september 1957 citeren. Daarin wordt het beleid van minister Witte als volgt gekwalificeerd:

„Deze minister heeft met bouwvergunningen gesmeten op een wijze die onverantwoordelijk is. Het gevolg is een langere bouwtijd, een overspannen arbeidsmarkt en een volkomen onnodig beslag op kapitaal. Er is zeker f 200 à f 300 miljoen meer gestoken in woningen (die nog niet afgebouwd zijn) dan noodzakelijk is”.

Eén van ir. Vos' stellingen is dus dat opvoering van het uitvoeringsniveau tot een overspannen arbeidsmarkt heeft geleid. Maar..... is dat wel zo? Wij menen vrij zeker te weten, dat de arbeidsmarkt bepaald niet meer overspannen is dan op het tijdstip waarop de minister is begonnen met de productie op te

voeren. Een voorbeeld? In de provincie Zuid-Holland is ten gevolge van de opvoering van het uitvoeringsniveau het aantal bouwvakarbeiders in de woningbouw zelfs met 5.000 vermeerderd (40 %), n.l. van 12.000 tot 17.000. Intussen heeft de propaganda voor vermindering van het uitvoeringsniveau in zoverre succes gehad, dat het aantal bouwvakarbeiders in de woningbouw sedert kort aan het afnemen is: het zou wel eens het begin van werkloosheid kunnen zijn.

Evenmin sterk is de bewering van ir. Vos dat er onnodig beslag op kapitaal is gelegd. In concreto komt dit daarop neer, zoals ir. Vos in „Vrij Nederland” van 21 september l.l. uitdrukt: „dat indien men ongeveer 80.000 woningen per jaar wil bouwen — m.i. een te hoog liggende doelstelling! — ook niet meer dan ongeveer 80.000 in aanbouw zijn”. Dit is ogenschijnlijk een zeer logisch uitgangspunt. Als de bouwtijd 1 jaar is, zoals voor de oorlog, behoeven er toch maar 80.000 woningen in aanbouw te zijn om er 80.000 gereed te krijgen. Hier heeft ir. Vos kennelijk behoefte zich op vooroorlogse omstandigheden te beroepen, toen volgens deskundigen de arbeidsprestaties aanmerkelijk hoger lagen dan thans het geval is. Wij geloven echter dat het onjuist is om bij de verlenging van de bouwtijd de arbeidsprestaties in het geding te brengen. *De verlenging van de bouwtijd heeft veeleer structurele oorzaken.* Het is tamelijk dubieus over verlenging van de bouwtijd te spreken. Want wat bedoelt men daarmee: de bouwtijd per woning of de bouwtijd per woningcomplex? Dat maakt n.l. een groot verschil. De bouwtijd per woning bedraagt op het ogenblik veel minder dan een jaar, daarentegen de bouwtijd per woningcomplex veel meer dan een jaar, soms 2 jaar. Dit is daarom nog geen verspilling van kapitaal. Het zal bekend zijn dat het zwaartepunt bij de woningbouw anders dan voor de oorlog niet ligt bij de bouw van afzonderlijke woningen, maar bij de bouw van grote complexen, vooral bij hoogbouw. Naarmate de complexen groter worden — zo wezen studies van het Centraal Bureau voor de Statistiek uit — wordt de bouwtijd — per complex, wat nog niet wil zeggen per woning — langer. En, aldus sommigen (ook ir. Vos?) wordt daardoor de bouw ook duurder.

Een goede werkorganisatie

DIT laatste nu is zeer de vraag. De bouw zal inderdaad duurder worden als het werk niet goed georganiseerd is. Maar waarom zal deze niet goedkoper kunnen worden als er een goede werkorganisatie is? Het is helemaal niet zeker dat het optimale punt van de

produktiekosten bij de kleinste complexen ligt. In dit verband zouden wij willen wijzen op een project van 662 woningen in Hengelo, waar de aannemer in overleg met Ratiobouw het gehele project in 2 jaar zal gereed krijgen, met gebruikmaking van de helft van het aantal arbeiders dat normaal daarvoor beschikbaar is. Het bijzondere hiervan is nu dat hier geen sprake is van een woningfabriek of systeembouw, maar van normale traditionele bouw.

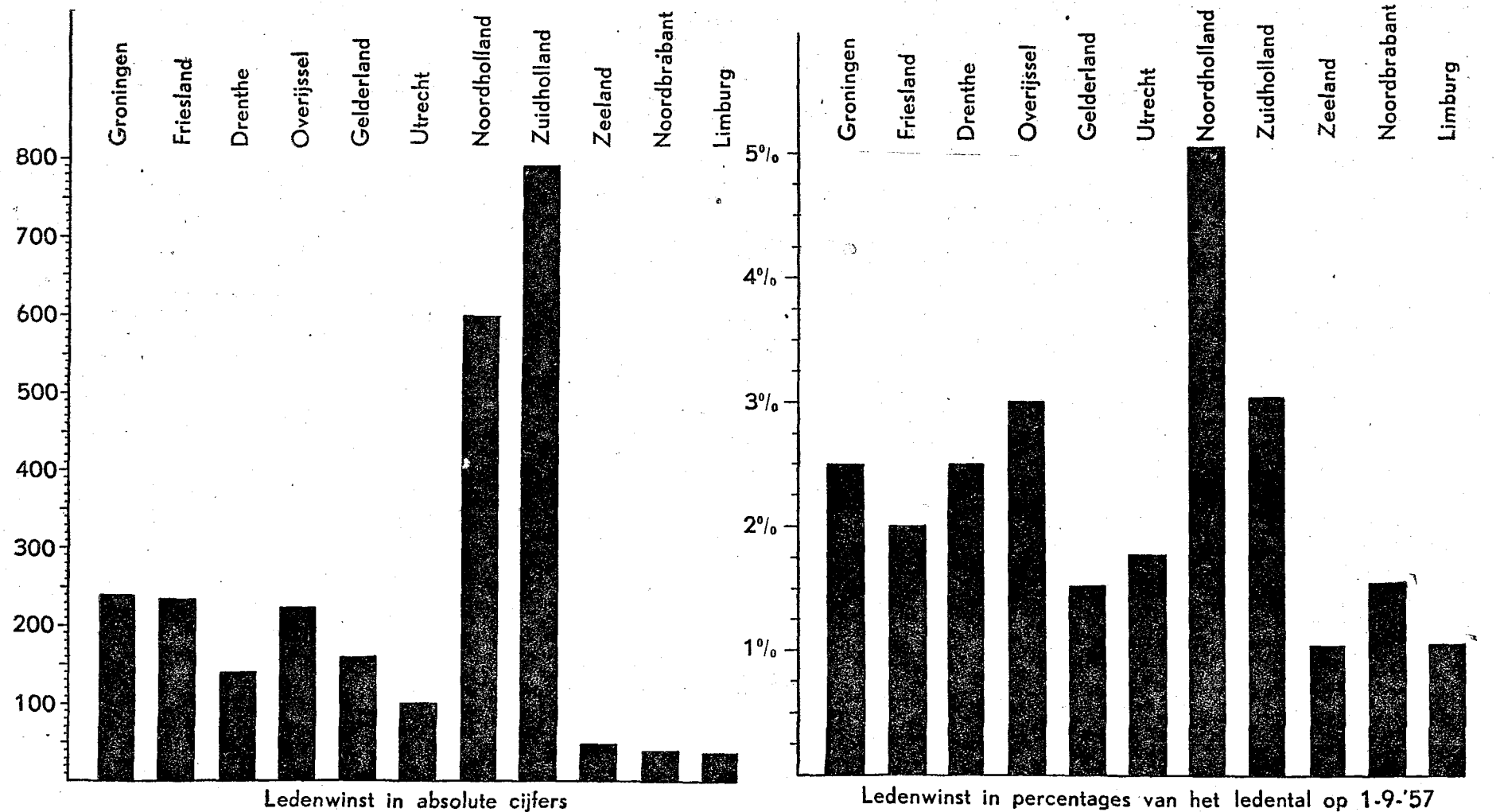
Eveneens bijzonder, voor de bouwwereld althans, is dat de aannemer een groot bedrag (f 60.000) heeft besteed voor research, waarbij is nagegaan op welke wijze het meest efficiënt kan worden gebouwd. In Hengelo is men zo radicaal te werk gegaan dat het uitbreidingsplan daarvoor zelfs is gewijzigd. Men heeft niet gehandeld zoals bij alle andere uitbreidingsplannen; — „hier is het uitbreidingsplan en bouw daarin nu maar woningen” — maar men heeft gezegd: „zo kunnen de woningen het meest efficiënt worden gebouwd, dus zo behoort het uitbreidingsplan te zijn”. Wij menen dan ook dat zij die zo gemakkelijk spreken over verlenging van de bouwtijd, zich eerst moeten realiseren of zij spreken over de bouwtijd per woning of de bouwtijd per woningcomplex. Voorts moeten zij zich daarbij ook op de hoogte stellen of het wel waar is dat bij toeneming van de complexgrootte ook duurder wordt gebouwd. Zij zouden er o.i. dan achter komen dat de zaak bepaald iets ingewikkelder, genuanceerder ligt dan zij gemakshalve et pour besoin de la cause politique, aannemen. Wij hopen dan ook dat de minister van volkshuisvesting, die volgens ir. Vos maar met bouwvergunningen zou smijten alvorens zijn standpunt met betrekking tot het uitvoeringsniveau te bepalen, meer zal luisteren naar deskundige adviseurs als Ratiobouw dan naar de politieke raad van de tweede voorzitter van de Partij van de Arbeid.

Verkeerde doelstellingen

HET is niet onmogelijk dat voorheen een argument van min of meer politieke aard belemmerend heeft gewerkt op de opvoering van de woningproductie. Weliswaar wordt het thans niet meer gehoord, maar het is zeker niet uitgesloten dat het met name in socialistische kringen een punt van overweging uitmaakt. Het heeft althans nog nooit zo lang geleden een belangrijke rol gespeeld onder het beleid van de socialistische minister van volkshuisvesting, minister In 't Veld. Kort gezegd kwam deze overweging hierop neer, dat de woningnood niet te snel

• *Vervolg op pag. 4*

Overzicht van de gemaakte ledenwinst per provincie

Regeren is vooruitzien

• Vervolg van pagina 3

moest worden opgelost, aangezien na de oplossing van de woningnood in zijn gedachtegang de woningproductie aanmerkelijk omlaag zou moeten worden gebracht en dienstgevolg veel bouwvakarbeiders dan werkloos zouden worden.

Hier nam men dus op zich de voelbare, actuele nationale ellende van de woningnood bewust te verlengen om een mogelijke toekomstige ellende (voor een bepaalde groep) te voorkomen.

Wij zouden niet willen stellen dat deze factor bij de positiebepaling van ir. Vos inzake de vermindering van de woningproductie een rol speelt. Wel zouden wij er op willen wijzen hoe gevaarlijk het zou zijn als onbewust met deze gedachte wordt gespeeld. Want, dat men met die gedachte te veel heeft gespeeld, dat is een van de oorzaken waarom in Nederland 10 jaar na de bevrijding het woningtekort praktisch niet is afgenomen en nog altijd ± 200.000 bedraagt.

Het is niet de enige reden: als er één bewijs is dat het gezegde „regeren is vooruitzien” niet altijd opgaat, dan is dit wel het na-oorlogse woningbeleid, waar men als het ware is verblind door verpolitiekte uitgangspunten. Wij hebben hierbij niet op het oog het politieke besluit tot vermindering van onze woningproductie, genomen tijdens de Korea-crisis. Een ieder, niet in het minst de toenmalige minister In 't Veld, zal er wel van overtuigd zijn dat het toen totaal verkeerd is geweest om te besluiten de woningproductie te verminderen, omdat er geen geld zou zijn. Alleen kan men zich afvragen of men hieruit wel voldoende geleerd heeft, nu er wederom stemmen opgaan om de woningproductie te verminderen, weer omdat er geen geld zou zijn. Zeker, de situatie nu is niet gelijk. Tijdens de Korea-crisis leefde men nog in de gelukkige veronderstelling, dat het met de woningnood wel zou meevallen, maar nu we door de laatste woningtelling beter weten, is de verantwoordelijkheid in 1957, 12 jaar na de bevrijding, des te groter.

Wij zijn er echter niet gerust op. Daarvoor is het na-oorlogse woningbeleid te zeer belast door verkeerde doelstellingen en methoden. De eerste doelstelling van minister In 't Veld was, zoals gezegd, de woningproductie niet te sterk opvoeren, maar toch in elk geval er naar streven dat in 1960 het woningtekort zou zijn opgeheven. Toen men zag dat de woningbehoefte veel groter was dan men verondersteld had, bleef niettemin aanvankelijk de doelstelling gelijk. Ook zijn opvolger minister Witte ging er aanvankelijk van uit dat in 1960 het woningtekort opgeheven zou zijn. Al gauw werd het eindpunt verschoven naar 1962, toen naar 1964 en nu is het streefjaar 1965-1967.

Om deze doelstellingen te bereiken is tot voor kort een z.g. contingenteringssysteem toegepast, een ander woord voor distributiesysteem. Een distributie-

systeem heeft als veronderstelling een rechtvaardige verdeling. Daarom wordt het ook wel het systeem van de „verdelende rechtvaardigheid” genoemd. Op de betekenis van de „verdelende rechtvaardigheid” zullen wij thans nog niet ingaan. Slechts worden hier twee kenmerken van de „verdelende rechtvaardigheid” gememoreerd: In de eerste plaats een zo snel mogelijk nivellering van het woningtekort over het gehele land — minister In 't Veld had als doelstelling dat in 1953 overal het tekort moest zijn teruggebracht tot 9% —. In de tweede plaats een rechtvaardige verdeling van woonruimte. Dat wil zeggen, er moesten zoveel woningwoningen worden gebouwd en zulke huren tot stand komen dat met name de economisch zwakke groepen zouden kunnen worden gehuisvest. Daarom heeft de overheid zich speciaal de zorg voor de huisvesting van deze economisch zwakke bevolkingsgroepen aangetrokken, door op grote schaal woningwoningen te bouwen.

Situatie onderschat

WAT zijn de resultaten van deze politiek geweest? In het jaarverslag van de centrale directie van 1956 worden 2 opmerkelijke feiten vastgesteld. In de eerste plaats dat het woningtekort sedert 1947 vrijwel niet is afgenomen, in de tweede plaats dat het kwantitatieve woningtekort 1) als gevolg van samenwoningen met name in het westen zeer groot is. De conclusie hieruit is, dat ondanks het beginsel van de „verdelende rechtvaardigheid” de verschillen eer groter dan kleiner zijn geworden.

De positie van de grote steden: Rotterdam, Den Haag en Amsterdam is dan ook aanmerkelijk ongunstiger geworden. Wat de huisvesting van de economisch zwakke bevolkingsgroepen betreft is het al sedert geruime tijd toch zo, dat de huren dermate zijn gestegen dat niet de economisch-zwakken maar met name de middengroepen in de woningwoningen terecht komen, waarvoor deze in wezen niet zijn bestemd.2)

Het is zeker niet onze bedoeling om hier de schuldvraag in het geding te brengen. Er moet inderdaad begrip worden opgebracht voor het feit, dat de woningbehoefte inderdaad sterk is gestegen, bijv. tengevolge van de binnenkomst van vele gepatriëerden en de veroudering van de bevolking, waardoor minder woningen vrijkomen dan vroeger tengevolge van overlijden het geval was. De regering was hiervan echter niet onkundig, aangezien in vele geschriften op deze verschijnselen is gewezen.

De conclusie kan dan ook niet anders zijn dan dat de na-oorlogse regeringen de situatie aanmerkelijk hebben onderschat. Er is verondersteld dat het woningtekort snel kon worden opgeheven (minister In 't Veld), de woningbehoefte is aanvankelijk veel te laag gesteld, aanvankelijk ook door minister Witte, al

moet worden toegegeven, dat deze bewindsman zich na enige tijd van het optimisme van zijn voorganger heeft gedistancieerd. Toen er betere maatstaven ter vaststelling van de woningbehoefte beschikbaar kwam, werd wederom de bouwcapaciteit onderschat.

Zo hebben wij in Nederland lange tijd onder de legende geleefd, dat er niet voldoende bouwvakarbeiders beschikbaar waren om de woningproductie op te voeren. Nadat bleek dat zij er wel waren, heeft de regering weer de behoefte aan financieringsmiddelen onderschat en er althans niet tijdig voor gezorgd dat er financieringsmiddelen voor de voortzetting en de opvoering van de woningproductie beschikbaar kwam. Tengevolge van deze kortzichtige regeringspolitiek is de kasschuld van de gemeenten door gebrek aan vaste financieringsmiddelen binnen één jaar, n.l. van 1 juli 1956 tot 1 juli 1957, met f 1,2 miljard toegenomen. Al te gemakkelijk heeft het rijk nu de gemeenten aangewezen als de grote opmakers. Waaraan hebben de gemeenten zich in feite schuldig gemaakt? Aan opvoering van de woningproductie, de doelstelling immers van de regering sedert (maart) 1956. Het zich afzetten op de gemeenten achten wij daarom weinig elegant en bovendien niet in overeenstemming met de werkelijkheid, en zeker geen bewijs van regeerkracht. Niet de gemeenten zijn verantwoordelijk: die hebben in het verleden altijd meer willen bouwen maar mochten niet meer bouwen, en nu zij de gelegenheid hebben gekregen dank zij het capaciteitsbeleid is het vanzelfsprekend dat zij die gelegenheid aangegrepen hebben. De regering is in de eerste plaats verantwoordelijk voor de huidige situatie. Wij hopen, dat de regering deze verantwoordelijkheid ook zal willen dragen en dat zij nu het gezegde waar gaat maken: „regeren is vooruitzien”.

In dit verband prijzen wij ons gelukkig, dat minister Witte, althans op zijn begroting voor 1958, er in is geslaagd om een woningproductie van 80.000 woningen te handhaven. Deze minister streeft welbewust naar een snelle liquidatie van het woningtekort en heeft de verdienste de situatie niet te onderschatten. Aan zijn kundigheid is het te danken, dat aan de doelstelling van 80.000 is vastgehouden, ondanks tegenkanting uit socialistische kring, welks woordvoerder ir. Vos is. Ondanks dit succes mogen wij de moeilijkheden van minister Witte niet onderschatten zo lang nog belangrijke groepen in het Nederlandse volk, althans een voornaam woordvoerder ervan, er niet van overtuigd zijn dat de woningproductie ten minste 80.000 woningen per jaar zal moeten bedragen.

DRS. J. POOT

- 1) Het kwalitatieve woningtekort, veroorzaakt door het grote aantal krotwoningen, met name in de noordelijke provincies en Zeeland zeer groot, wordt daarbij buiten beschouwing gelaten.
- 2) Voor de middengroepen worden trouwens niet voldoende particuliere woningen gebouwd.

zin heeft in vergaderen. Maar die kunnen nooit vergadermoe zijn, want ze hebben die vergaderwoede van voor de oorlog nooit persoonlijk meegemaakt!

• Of . . . Is die generatie juist vergadermoe omdat men het van zijn of haar vader van zo nabij heeft meegemaakt? Dat is wel zo ongeveer de conclusie die ik uit die twee gesprekken heb moeten trekken. Want zowel die kennis die me over vroeger vertelde als mijn vriendin blijken toch die vergaderwoede van vroeger als iets verkeerd te beschouwen. Eigenlijk is hun beider conclusie: de vader hoort een redelijk deel van zijn tijd aan zijn gezin te besteden. Of om het met de woorden van die kennis te zeggen: „Hij hoort zijn vrouw niet alleen met raad maar ook met de daad terzijde te staan!”

• Maar die conclusie roept dan weer twee nieuwe vragen op. Ten eerste of wij, de kinderen van die van-vergaderingen-vergeven vaders, dan zoveel te kort gekomen zijn in onze jeugd? En in de tweede plaats of onze moeders zo anders geaard waren dan wij? Ik moet u bekennen dat ik hier niet uitgekomen ben. Denk eens even harop mee: in de woorden van die kennis heeft toch wel enige bitterheid geklonken. Hij was het toch kennelijk niet met dat gedrag van zijn vader eens. Waarom niet? Om zijn moeder? Of om zichzelf en zijn broertjes en zusjes? Is hun vader eigenlijk een vreemde voor hen gebleven? Hebben ze tegen hem opgezien? Waarschijnlijk wel. Hebben ze van hem gehouden in die jaren? Ook wel — maar vermoedelijk op een heel speciale manier. Een beetje onwettelijk: zoals je kunt houden van iemand uit een boek. Ergens diep weg schijnt dat die kinderen toch dwars gezeten te hebben. En vermoedelijk hebben ze zich voorgenomen om zelf nooit zo te worden als ze getrouwd zouden zijn!

• En die moeders van vroeger — denk daar ook eens even over mee. Waren ze anders dan wij? Ja. Nee. Natuurlijk zijn ze het huwelijk ingegaan met dezelfde hoge idealen waarmee wij zijn begonnen en onze kinderen (hopelijk) zullen beginnen. Ze wilden ook de man terzijde staan, tot een steun zijn. Maar wel hebben ze dat begrip „tot een steun zijn” anders uitgelegd dan wij het doen vermoedelijk. Dat ligt zo'n beetje in die woorden: „Moeder hield van vader en ze bewonderde hem . . .” Daar ligt iets in van „zoals vader het doet is het goed — en wat vader aan mij overlaat dat zal ik zo goed mogelijk doen.” Daar denken wij toch wel een nuance anders over. Meer in de geest van „samen doen.” De vrouw beweegt zich meer op het terrein van de man — ze verwacht van de man dat hij zich ook meer op haar terrein zal begeven. Ja, ook op het huishoudelijk terrein en op dat van de opvoeding, de daadwerkelijke opvoeding van de kinderen.

* * *

U begrijpt wel, lezeressen en lezers, dat dit verhaal zonder conclusie blijft. Want ik weet het niet. Als ik onze partijvoorzitter en als ik dr. Schouten enthousiast hoor oproepen tot vergaderen en tot huisbezoek om anderen voor onze idealen te winnen, dan ben ik het daar van harte mee eens. Maar als ik aan mijn vriendin denk die daar zit te huilen bij de kachel, omdat de tijd ontbreekt om met haar man eens haar zorgen te bespreken, dan ben ik er weer vast van overtuigd dat die man thuis hoort. Bij zijn vrouw en bij zijn kinderen. Natuurlijk kunt u dan zeggen dat die vrouw dan eens mee moet gaan naar de vergaderingen — aardig, gezegd, maar wie past er dan op de kinderen? Een oppas? Die moet tegenwoordig betaald worden en niet laag ook. Als er dus eens een oppas „gehuurd” wordt dan willen man en vrouw meestal liever samen naar iets gezelligers dan een politieke vergadering! Is dat leuk gezegd? Anders dan: ze willen ook wel eens een avond samen ontspanning hebben en deel hebben aan de culturele manifestaties!

U ziet het: het is niet eenvoudig hier uit te komen. Het is een geluk dat wijzer mensen zich hiermee bezig houden. Mensen die wellicht meer inzicht en doorzicht hebben in deze problemen. Wier denken scherperzinniger is dan kan worden opgebracht door het moede hoofd van

GRACIA

Als wij vrouwen eens . . .

HET GESPREK KWAM OP VROEGE. En iemand vertelde van zijn ouderlijk thuis.

„We waren met zes kinderen en moeder had het niet gemakkelijk, want ze stond vrijwel alleen voor de opvoeding. Vader stond haar wel met raad bij maar nooit met de daad — hij was namelijk haast nooit thuis. 's Ochtends om acht uur stapte hij, pijp in de mond, de deur uit en 's middags om half zes stapte hij, pijp in de mond, de deur weer in. Dan stond de thee en dan lag de krant voor hem klaar. Om stipt zes uur werd er gegeten, dan werd er nog een kop thee ingeschonken voor vader die intussen zijn post doornam en zijn krantenlectuur beëindigde en steevast tussen half acht en acht uur trok hij weer de deur achter zich dicht, op weg naar een vergadering. Die uiteraard nooit vóór 11 uur was afgelopen. Zo ging het dag in, dag uit. En maand in, maand uit. Alleen op zaterdag en zondag en in de zomer werd er niet vergaderd — dat wij kinderen met dat thuisblijven dan gelukkig waren kan ik niet zeggen, want op die avonden zat hij te lezen en mochten wij niet teveel herrie maken. En als je me vraagt wat dat allemaal voor vergaderingen waren, dan weet ik nu wel zo ongeveer het antwoord, maar toen niet, want het interesseer-

de ons bitter weinig. Nu weet ik dat het de kerkeraad was en het huisbezoek, de kiesvereniging en de gemeenteraad, de christelijke lagere school, de christelijke mulo-school, de christelijke organisatie, de sprekebeurten, enfin, ga zo maar door . . .”

„En hoe vond je moeder dat?” vroeg ik.

Hij zei: „Moeder hield van vader en ze bewonderde hem . . . En verder moet je niet vragen want ik heb het nooit kunnen doorgronden!”

DAT gesprek is me bijgebleven en vooral over die laatste opmerking ben ik aan het piekeren geslagen. Want het herinnerde me aan een ander gesprek, met een vriendin, die me toevertrouwde dat ze het verschrikkelijk vond als haar man 's avonds weg moest. „Geloof me — zei ze — soms kan ik er, als de kinderen naar bed zijn en ik zo bij de kachel zit, stilletjes om zitten huilen. Dan ben ik alleen, verschrakkelijk alleen. De zorgen van elke dag — kleine zorgen, ik weet het — komen dan als reuzen op me af . . . en ze komen pas weer in hun juiste proporties als ik er eens even over kan praten. Met mijn man. Hij weet dat En daarom beperkt hij die vergaderingen 's avonds tot het uiterste. Als hij er niet per sé zijn moet, gaat hij niet. En nooit laat hij zich in een of

andere bestuursfunctie benoemen.”

„Doet hij dat nu om jou — vroeg ik — of voelt hij zelf ook niet zo veel voor al dat vergaderen?”

„Daar pieker ik wel eens over en ik heb het ook wel eens gevraagd, maar een duidelijk antwoord heb ik nooit gekregen. Natuurlijk is iedere man er een beetje trots op als hij ergens voor gekozen wordt, maar eerlijk gezegd geloof ik niet dat hij zou willen zijn als zijn vader die avond aan avond weg was. Hij is graag thuis en hij vindt het geloof ik ook zijn plicht om zoveel mogelijk thuis te zijn.”

Op een rustige avond (toen mijn man naar een vergadering was!) ben ik eens over die gesprekken gaan nadenken. Omdat ik in een tijdschrift een artikelje las over „vergadermoeheid”. Zo maar voor mezelf heb ik toen eens een rijtje vragen opgezet. Deze:

• Wat is nu toch eigenlijk vergadermoeheid? Is dat, dat men al zoveel vergaderd heeft dat men er genoeg van heeft gekregen? Ik geloof er niets van! Want juist de ouderen, de mensen dus op wie dat moe-zijn zou kunnen slaan, kijken niet op een vergaderingetje meer of minder. Het is juist de jongere generatie, zeg maar tot zo'n jaar of vijfentertig of veertig, die geen

De politieke macht in het RODE LEGER

(Van onze militaire medewerker)

DE Russische minister van defensie, maarschalk Zjoekov, is gevallen. In de machtstrijd, die sedert de dood van Stalin binnen de muren van het Kremlin woedt, is hij het volgende slachtoffer. Uit de verwarrende berichtgeving klinkt echter één geluid onmiskenbaar door nl. dat het thans ging en gaat om de politieke macht in het Rode Leger, een strijd bijna zo oud als dat leger zelf.

Een strijd, die in een dictatuur onvermijdelijk is, indien deze dictatuur moet steunen op een leger van dienstplichtigen in plaats van op een leger van beroepsmilitairen. In het laatste geval is het leger een door de dictator zelf uitgekozen verzameling van hem welgezinde en trouwe elementen, zodat hij de onbetwiste meester is over zijn machtsinstrument. Mede om die reden paste dan ook het beroepsleger volkomen bij de dictatoriale staatsvorm, de monarchie, in de eeuwen voorafgaande aan de Franse revolutie. Het leger was het machtsinstrument van de vorst, het was niet de exponent van de volkswil, het volk als zodanig had er geen deel aan en maakte er ook nauwelijks deel van uit. Door de invoering van de democratische regeringsvorm bij de Franse revolutie werd het leger de drager en schragen van de volkswil. Van dat moment af ging het gehele volk deel van dat leger uitmaken in de vorm van dienstplicht. Het leger werd een volksleger, doch daarmee tevens een voor politieke kleurschakeringen gevoelig machtsinstrument, een legerstelsel dus dat geheel in harmonie is met een democratische regeringsvorm, doch strijdig met het wezen van een dictatuur. Zulk een strijdigheid nu ligt in het karakter van het Rode leger opgesloten. Het bestaat uit dienstplichtigen zodat zich in dat leger alle stromingen van het Russische volk kunnen aftekenen, stromingen die dan wel eens in afwijkende zin van de heersende dictatuur kunnen reageren en tot wankeling in haar trouw aan de dictatoriale politieke leiding kunnen leiden.

Als tegenwicht nu van deze potentiële politieke glibberigheid heeft de Russische dictatuur van den beginne af getracht een organiek stevige politieke greep op het leger te behouden. Toen dit leger op 23 februari 1918 geacht werd te zijn geboren uit de revolutionaire Rode Garde, had het een uitgesproken proletarisch karakter en noemde zich dan ook het leger van boeren en arbeiders. De militaire leiding was echter in handen van duizenden ex-Tsaristische officieren en onder-officieren, terwijl de opperbevelhebber een ex-cavaleriegeneraal was, genaamd Toetatsjefski. Het leger, in zijn verdere ontwikkeling dienstplicht-leger geworden zijnde en daarmee vatbaar voor alle stromingen in de Sovjet-Unie, dus ook anti-communistische en neutrale, werd een soort nationaal opvoedingsinstituut voor de vorming van rekruten in communistische geest. Om over deze geest te waken en tevens om controle uit te oefenen op de duizenden ex-Tsaristische officieren en onderofficieren — van de laatste klommen velen tot hoge officiersrangen op — werden bij alle legeronderdelen naast de militaire commandanten politieke commissarissen aangesteld. Deze hadden het recht zich overal mede te bemoeien. De soldaten kwamen met klachten tot hen en dan werd de militaire commandant, hetzij door zijn eigen politieke commissaris, hetzij door een hiërarchieke politiek chef van deze, op zijn nummer gezet, in vele gevallen overgeplaatst of op andere wijze gecorrigeerd. Deze politieke hiërarchieke ladder liep van de bataljons via de regiments-, divisie- en hogere staven door tot in het Kremlin, zodat het gehele Rode Leger in een stevige greep van de communistische partij was gevangen.

Het behoeft weinig fantasie om te begrijpen dat er onder die militair-dilettantische verhoudingen weinig terecht kwam van de militaire opleiding, oefening en discipline. De militaire waarde van het Rode Leger was dan ook navent. Dat dit een doorn in het oog was van vele officieren in het Rode Leger is vanzelfsprekend en aan waarschuwingen hunnerzijds heeft het in die tijd niet ontbroken. Hun verzet heeft toen zo sterk gewerkt, dat er gevaren gingen dreigen dat de militaire leiding de politieke zou gaan verdringen. Toen greep echter Stalin persoonlijk in. De opperbevelhebber Toetatsjefski, viel evenals Zjoekov thans, in ongenade. Doch op Stalinistische wijze werd hij ter dood gebracht evenals enige duizenden andere officieren en onderofficieren die verdacht werden. Deze enorme zuivering in de dertiger jaren en kort vóór het uitbreken van de wereldoorlog was een nieuwe slag die toegebracht werd aan de militaire waarde van het Rode Leger. Tot welk een aanfluiting deze waarde was geworden bewees de Fins-Russische oorlog, die in november 1939 uitbrak. De Russische divisies leden de ene nederlaag na de andere tegen het kleine, doch militair-technisch uitstekende Finse leger. Dit wist dan ook maandenlang stand te houden en eerst na een drastische revaluatie van de militaire waarde van de tegen Finland ingezette divisies van het Rode Leger, wist dit de Finnen tegen de muur te drukken.

Stalin trok hieruit zijn les. Hij schafte het stelsel van politieke commissarissen als zodanig af, zodat zij slechts adviseurs werden van de militaire commandanten. Deze laatste werden thans eindelijk mondig in het Rode Leger d.w.z. de daadwerkelijke kapiteins op het eigen militaire schip. De gunstige gevolgen waren echter nog niet doorgewerkt toen Duitsland in juni 1941 aanviel. Het moet dan ook voor een goed deel nog aan de naweeën van het stelsel van politieke commissarissen geweten worden, dat de Russen in het eerste oorlogsjaar zulke zware nederlagen leden. Dat de schuld daarvan thans in de schoenen van Zjoekov wordt geschoven, terwijl deze ten rechte aan Stalin moet worden verweten, die zo lange tijd de politieke commissarissen op hun troon liet, is een aanwijzing dat het inderdaad de stalinisten zijn die thans Zjoekov ten val hebben gebracht.

Wel zeker is echter dat de liquidatie van de politieke commissarissen in het tweede oorlogsjaar vruchten ging afwerpen. Stalin liet verder ook geen middel

onbepoefd om de militaire waarde van het Rode Leger op te hevelen. In een serie decreten beloofde hij zijn officieren en soldaten gedurende de winter van 1943 met allerlei verfraaiingen en decoraties. Russische officieren kregen kolossale schouderbedekkingen met gouden strepen of met goud geborduurd. Die boven de rang van kolonel bovendien prachtige rode biezen aan beide zijden van de pantalon. Uitgaansuniformen werden meer in het oog lopend en er kwam iets bijna Napoleonachtigs in het prestige, dat de officieren en in mindere mate de soldaten kregen. Liepen gedurende de eerste 18 maanden van de oorlog de met verloop in Moskou zijnde officieren vaak rond in hun frontuniformen met hun lelijk uitzien, doch warme laarzen en zovele pakjes en bundels dragend als zij maar konden, dit werd thans streng verboden. Zij moesten hun beste uniformen dragen in de steden. Zij moesten aldus aan het publiek tonen, dat het leger iets bijzonders was, dat het klasse en stand had. Het Russische volk moest reden hebben om in elk opzicht trots te zijn op zijn leger. Al spraken de soldaten hun commandanten nog aan met „Kameraad Kolonel” of „Kameraad Generaal”, er werden niettemin voor de eerste maal in de geschiedenis van de Sovjet Unie officiersclubs opgericht. De officieren kregen oppassers om hun maaltijden op te dienen en hun schoenen te poetsen. Een paar jaar te voren zou de suggestie van een dergelijke maatregel door de meeste communistische leiders aangemerkt zijn als iets, dat dicht grensde aan verraad jegens de Revolutie. Onderscheidingen, genoemd naar helden uit de Russische geschiedenis, werden op ruime schaal toegekend, terwijl daaraan zoveel mogelijk publiciteit werd gegeven. Een en ander, naast de onderschikking van de politieke commissarissen aan de militaire commandanten bracht de officieren naar boven als leden van een superieur organisme, terwijl de partijleiding ondergeschikt werd aan de militaire leiding.

Stalin zou echter geen dictator zijn, indien hij niet voor dit grotere militaire gezag zou moeten vrezden. Niet zodra was de oorlog voorbij en daarmee de militaire waarde van het Rode Leger secundair geworden, of Stalin trachtte de politieke greep op het leger te hervinden. De populaire oorlogsheld, Zjoekov, werd naar Odessa verbannen. Het gezag der politieke commissarissen werd ten dele hersteld. Doch hierbij werd thans op krachtige militaire tegenstand gestuit. Het leger liet zich niet zo gemakkelijk de eenmaal verkregen machtspositie weer ontnemen. Beter dan vóór de oorlog had het voorshands de wind mede. Want de na-oorlogse Russische agressieve politiek noopte Stalin de militaire waarde van het leger te ontzien. Hij was de les van Finland nog niet vergeten! Zo bleef de politieke greep van de partij op het Rode Leger veel zwakker dan vóór 1940.

Door Stalins dood werd de invloed van het Rode Leger nog groter. Verschillende partijleiders deden een beroep op het leger om zich te ontdoen van hun op het machtige politieapparaat van Beria steunende tegenstanders, de Stalinisten van verschillende kleurschakeringen. Zo kreeg het Rode Leger in de persoon van de gerehabiliteerde maarschalk Zjoekov, een nog gewichtiger plaats als steunpilaar van een zekere politieke stroming. De militaire leiding dreigde aldus meer en meer tevens de politieke leiding in handen te krijgen. Een tweemanschap Chroetsjef-Zjoekov, dat de politieke en militaire leiding zou kunnen delen, leek een mogelijk compromis. Daarmede zou echter het karakter van de communistische dictatuur, die berust op de exclusieve politieke macht van het proletariaat en niet van het leger, in gevaar komen. Derhalve moest de politieke greep van de partij op het leger worden verstevigd en naar de oude toestand van vóór 1940 worden teruggekeerd t.w. een politiek betrouwbaar en in de handen van de partij willig en onder controle van politieke commissarissen staand leger met aanvaarding van een lagere militaire waarde. Dat Zjoekov als verantwoordelijke hoogste militaire leider tegen deze militaire degradatie van het leger in het geweer zou komen ligt in de rede. Dat hij hierbij een belangrijk deel van het leger achter zich zal hebben is vanzelfsprekend. De geschiedenis herhaalt zich dus van de dertiger jaren. Evenals toen Toetatsjefski met vele duizenden volgelingen werd weggezuiverd wordt thans Zjoekov met zijn aanhang weggezuiverd.

Doch deze zuivering zal tot gevolg hebben dat de militaire waarde van het Rode Leger zal worden aangetast, een proces dat daarna nog bevorderd zal worden door een herstel van de militair-dilettantische heerschappij van de politieke leiding in de krijgsmacht.

Deze ontwikkeling heeft voor het Westen twee mogelijke consequenties. Aan de ene zijde daalt de militaire waarde van het Rode Leger en daarmee zijn potentiële bedreiging. Hieruit zou de conclusie kunnen worden getrokken dat de politieke leiding dit nadeel aanvaardt omdat zij toch niet van plan is een grote oorlog te ontketenen, al bralt en dreigt zij nu en dan nog zo hoog van de toren. Een tegengestelde consequentie is, dat de vermindering van de militaire invloed tot gevolg zal hebben dat de politieke leiding niet meer afgeremd wordt voor eventuele militaire avonturen, een remming die van de deskundige Zjoekov schijnt te zijn uitgegaan en in het algemeen meer te verwachten is van militaire realisten dan van politieke, uitsluitend op spanning levende heethoofden die elkaar naar het leven staan of zich door het voortdurend opwekken van buitenlandse spanningen in de zadel moeten houden. De komende ontwikkelingen zullen wellicht een inzicht geven in de richting waarin zich de machtsstrijd in het Kremlin verder zal ontwikkelen. Voor het heden ziet het ernaar uit, dat de stalinistische richting met een stevige greep op het Rode Leger, bezig is de boventoon te krijgen en Chroetsjef doet wankelen. Doch dit is slechts een fase in de strijd om de uiteindelijke macht, waarvan het eindresultaat ten slotte nog geheel anders kan uitvallen.

GRONINGEN

RIJWIELEN

PHOENIX - HUBER

De nieuwste modellen en kleuren 1957

KINDERRIJWIELEN

Autopedes - Fietstasser - Grote keuze

WIEKEL

KORREWEG 29 - Telefoon 25228 - GRONINGEN

**Kredieten voor
handel en industrie**

N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 - WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

SPAARRENTE, INGAANDE 1 JANUARI 1958,

3 % niet-leden

3 1/4 % leden

Chr. Coöp. Spaarbank

„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Bij TECHNISCH BUREAU

YPEY

komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.

Re-lio - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.

BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

ZWOLLE

Vraagt steeds uw leverancier naar:

Fransen's koffie en thee

Elektrische Koffiebranderij en Theehandel

P. C. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3337, Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

HILVERSUM

DE SPAARBANK

Hilversum - Bussum - Huizen

Loosdrecht - Mulden - Naarden

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

☆ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

JAN VAN DEN BRUL

☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING

☆ SPORT- EN REGENKLEDING

☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Voor GOEDE LECTUUR voor Bijbel, boek of tekst...
Voor DE VULPEN, die U uit honderden kiest.....
Voor THUIS of KANTOOR voor alles benodigd bij schrijven, rekenen, tekenen

Ga naar 't Gooische Boekhuis

waar U goed en billijk wordt bediend....

HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-7000

Showroom voor kantoren HAVENSTRAAT 2 b

Wij luisterden

mee

• Vrees bij rooms en rood

De roomse en rode microfoons hebben er zaterdag jl. geen twijfel over laten bestaan: het streven naar samenwerking tussen de prot. chr. partijen, zoals daaraan van a.r.-zijde uiting is gegeven en zoals hier en daar reeds verwezenlijkt, heeft indruk gemaakt.

In het r.k. kamp verheugt men zich er over maar men laat daar onmiddellijk waarschuwend het woord „antipapisme” op volgen.

In socialistische kring wordt eens extra stevig gehamerd op de verdeeldheid van de protestanten en men zingt er luider dan ooit de lof van de doorbraak. „Bij ons geen ruzie, geen verdeeldheid. Bij ons is alles progressief.”

Maar of het streven naar samenwerking nu een waarschuwend of een smalend commentaar uitlokt, onmiskenbaar valt in de uitlatingen van beide kanten te beluisteren de vrees voor een toenemende prot.-chr. invloed op het politieke leven.

Die vraag is een aansporing te meer om een krachtig bolwerk van protestants-christelijke politiek op te werpen.

• Tegenstrijdig

In de r.k. uitlatingen op dit punt kan men een wonderlijke tegenstrijdigheid opmerken.

De voorzitter van de K.V.P. heeft verklaard, verheugd te zijn over de samenwerking tussen zijn partij en de P.v.d.A., maar zo zei hij, dit betekent niet dat strijd en tegenstelling nu zijn uitgesloten. Grote delen van ons volk moeten niets hebben van een overheersende socialistische invloed.

Radiosprekers van de K.V.P. — en met name de heer Mommersteeg — hebben zich gehaast te verklaren, dat zij de vreugde van de partij-voorzitter delen en zich bij zijn waarschuwing aansluiten.

Men zou verwachten, dat dezelfde heer Mommersteeg in dezelfde mate verheugd zou zijn over een a.r. partij, die met de K.V.P. wil samenwerken, maar daarbij de strijd en de tegenstellingen niet uitsluit en die zich sterk wil maken omdat grote delen van ons volk niets moeten hebben van een overheersende r.k. invloed.

Maar dan kan de heer Mommersteeg niet verder komen dan bij herhaling te spreken van „anti-papisme.”

• Rusthuis „De Doorbraak”

Wij hebben altijd gemeend — en de heer Voskuil heeft ons herhaaldelijk in die mening gesterkt — dat de doorbraakmensen uit principiële overwegingen handelden; wij meenden, dat zij er van overtuigd waren in de P.v.d.A. en niet in een confessionele partij thuis te horen.

Zaterdagavond echter heeft de heer Voskuil ons voor eens en altijd uit de droom geholpen. Hij heeft ons onomwonden verklaard, wie nu eigenlijk die doorbraak-mensen zijn. Dat zijn de mensen, die er genoeg van hebben altijd maar in de ruzie en de verdeeldheid van de confessionele partijen te zitten en die nu wel eens willen genieten van de rust der eensgezindheid.

Het was voor ons werkelijk een openbaring dit te horen. Voor de heer Kleywegt waarschijnlijk ook!

• Voskuils raadselen

Overigens heeft de heer Voskuil een beeld gegeven van de politieke situatie, dat weer geheel was samengesteld volgens het bekende Voskuilse recept. Bij de a.r. klinken „heftige, krachtige verwijten van de rechtervleugel” boven alles uit. Bij de c.h. is het veel rustiger; dat komt doordat daar „een vriendelijke Tilanus in zijn stoel bij de haard nu en dan zijn vaderlijke stem laat horen.”

Die conservatieve rechtervleugel bij de a.r., die zo'n drukte maakt, daarvan gaat nu de drang naar eenheid uit. Die rechtervleugel wil nl. een dam opwerpen tegen de vooruitstrevende stromingen.

Wie hieruit nu de logische conclusie trekt, dat deze rechtervleugel samenwerking zoekt met de meest conservatieve richtingen, die er maar te vinden zijn, heeft het mis. Want er wordt samenwerking gezocht met de C.H.U. en dat is — volgens de heer Voskuil — een partij, waarin heel wat progressieve figuren te vinden zijn!

HET PERSONENVERVOER LAND

HOEWEL het personenvervoer over de weg zich door de technieken, waarvan het gebruik maakt, aan ons voordoet als een nieuwe bedrijfstak, is het dit in feite niet. Zolang de mens bestaat, heeft hij er behoefte aan zich te verplaatsen en daartoe heeft hij zich allereerst de wegen gebaad, om zich daarna op een zo gemakkelijke wijze als de voortschrijdende techniek hem maar toeliet, met gebruikmaking van hulpmiddelen, over die wegen voort te bewegen. De specialisatie leidde tot afsplitsing van verschillende economische functies in het maatschappelijk leven en zo zien wij, reeds van zeer vroege tijden af, het vervoer en dus ook het vervoer over de weg, als een zelfstandig bedrijf tot ontwikkeling komen.

Geruime tijd was dit vervoer over de weg geen onderwerp van overheidszorg, echter reeds lang voordat er van motorische voortbeweging sprake was, blijkt, dat onze regering een waakzaam oog hield op het „aanleggen of aanhouden van post- en vrachtwagens zonder behoorlijke vergunning”, hetgeen blijkt uit een K.B. van 7 mei 1819.

Blijkbaar voldeden deze „voorzorgen” niet geheel, want op 24 november 1829 verscheen een nieuw K.B. en wel het „Reglement op den dienst der openbare middelen van vervoer te lande”. In dit Reglement zijn reeds waarborgen geschapen voor de veiligheid, terwijl ook de concurrentie tussen de verschillende ondernemingen aan beperkingen werd onderworpen. Voorts herkennen wij in dit Reglement reeds het begrip vervoerplicht en de goedkeuring van het tarief.

1839 bracht een sensationele noviteit op vervoersgebied: de spoortrein Amsterdam-Haarlem. Deze nieuwe vervoerstechniek ontwikkelde zich voorspoedig, omdat zij voldeed aan de behoefte van een snelle verplaatsing van personen en goederen. Niet alleen het particuliere initiatief bracht het net van verbindingen tot stand, omdat dit zich in verband met de noodzakelijke investeringen, in hoofdzaak richtte op de lijnen, die een gunstige exploitatie beloofden.

De overheid nam de aanleg van de minder rendabele lijnen ter hand en verpachtte de exploitatie daarvan.

Inmiddels kwam de Wet Openbare Vervoermiddelen van 1880 tot stand. Deze liet aan de ondernemers van vervoersdiensten volle vrijheid en eiste dan ook geen vergunning. Verplicht was echter de publicatie van aanvang en stopzetting van de dienst, de dienstregeling en de tarieven.

Er was geen enkele aanleiding het openbare vervoer over de rail en dat over de weg ten opzichte van elkaar te beschermen, omdat er een natuurlijke scheiding bestond, door het belangrijke verschil in snelheid.

Vergunningen-systeem

HET motorische wegvervoer, dat in het begin der 20e eeuw ontstond en vooral na de eerste wereldoorlog tot ontwikkeling kwam, bracht hierin verandering. Van een aanvankelijk onderschatte mededinger, groeide het tot een gevaarlijke concurrent voor de spoorwegen, doordat de wellicht iets geringere snelheid ruimschoots werd vergoed door de grotere mobiliteit. Het was immers niet gebonden aan de rails en kon daardoor de meest afgelegene plaatsen gemakkelijk bereiken. Bovendien eiste het kleinere investeringen en de bezettingsgraad werd gunstig beïnvloed door de kleinere vervoerseenheden. De autobussen verschenen op de weg en

daarmede een aantal geregelde busverbindingen tussen verschillende bevolkingscentra, ook tussen die centra, die tevoren uitsluitend door de rails met elkaar verbonden waren. Een ongebreidelde concurrentie tussen weg- en railvervoer, maar ook tussen de wegvervoersondernemingen onderling was het gevolg.

In 1923 kreeg een Staatscommissie (Commissie Patijn) opdracht een onderzoek in te stellen naar de vraag of en in hoeverre maatregelen nodig waren, om te bevorderen, dat de land- en waterwegen en de spoor- en intercommunale tramwegen op de meest economische wijze dienstbaar werden gemaakt, aan het vervoer van reizigers en van goederen.

De Commissie, die tot de conclusie kwam, dat het vervoer per autobus in bepaalde gevallen en in sommige opzichten voordelen bood, boven het vervoer per spoorweg, achtte een gecompliceerd vergunningen-systeem noodzakelijk, waarbij aan de ontplooiing van het particulier initiatief ruimschoots gelegenheid zou moeten worden geboden. Zij adviseerde de exploitatie van autobusdiensten aan een vergunning te binden, bij de toekenning waarvan het algemeen belang bepalend zou moeten zijn en dat aan bestaande ondernemingen gelijke rechten op de exploitatie dienden te worden verleend.

Een en ander leidde tot wijziging van de Wet Openbare Vervoermiddelen in 1926.

Hoewel de Commissie Patijn een vergunningverlening door een centraal orgaan bedoeld had, werden Gedeputeerde Staten daarmede belast.

De vergunningverlening droeg een negatief karakter, d.w.z. dat de weigering van een vergunning niet dan op gronden van het algemeen belang mocht geschieden.

Met deze wetswijziging werd voor het eerst het begrip autobus ingevoerd. Het werd omschreven als elk motorrijtuig ruimte biedend aan ten minste acht personen behalve de bestuurder.

Een onderscheiding in verschillende vervoerssoorten werd eenvoudig niet gemaakt en daaraan was waarschijnlijk ook geen behoefte, omdat het vervoer per autobus zich nog in een pril stadium van ontwikkeling bevond.

Naarmate het publiek en de autobusondernemers zich echter vertrouwder maakten met deze nieuwe vorm van vervoer, bleek de gewijzigde W.O.V. te simplistisch om een bevredigend vergunningstelsel te kunnen opbouwen. Er gingen zich echter nog meer complicerende factoren voordoen.

Coördinatie

HET was inmiddels 1929 geworden en ons land bevond zich midden in de economische crisis. Ook de financiële positie van de Nederlandse Spoorwegen werd daardoor getroffen en de tekorten moesten al spoedig uit rijksmiddelen worden aangezuiverd. Toen dan ook de Staatscommissie Welter zich voor de taak gesteld zag een advies uit te brengen over de mogelijkheden tot herstel van het evenwicht in de Rijksbegroting, kon het niet uitblijven, dat zij zich ook ging bezighouden met de vervoersproblemen.

In de conclusies van deze Commissie herkent men het begin van het streven naar coördinatie van het vervoer, tengevolge waarvan op 6 oktober 1934 het Verkeersfonds in het leven werd geroepen. Het beginsel van waaruit deze coördinatie zou worden benaderd was de opvatting, dat het verkeer als één geheel moet worden gezien. Bovendien herkent men in de overwegingen van die tijd de groeiende opvatting, dat het vervoer een zelfstandige onafhankelijke bedrijfstak dient te zijn, zonder subsidies of buitengewone lasten.

Het was dr. H. Colijn, die als minister van Verkeer en Waterstaat ad interim in 1935 een aantal uitgangspunten voor het verkeersbeleid formuleerde. Hij betoogde,

- 1e. dat het gehele verkeer als een geheel behoort te worden gezien;
- 2e. dat niet kan worden toegelaten, dat particuliere verkeer het verkeer op spoorwegen zou afnemen in streken, grote verkeersdichtheid en het opleverend vervoer in streken met geringe verkeersdichtheid zou laten de spoor;
- 3e. dat, met de spoorwegen sterk concurrerende vervoermiddelen, door concurrentie gebonden zullen moeten worden, voor het goederenvervoer als voor personenvervoer;
- 4e. dat er een zeer sterke beperking onrendabele spoorweglijnen zal moeten komen;
- 5e. dat in streken, die niet door het ingevonden spoorweg- of tramwegnet worden bediend, andere vervoersmiddelen

Op de bres voor de particuliere autobusondernemingen

plaats moeten innemen, die, indien zakelijk, door subsidies ten laste van het Verkeersfonds zelfs kunnen worden gesteund;

- 6e. dat na voltooiing der onderhanden kanalen geen nieuwe zullen worden gelegd indien deze de positie van het Verkeersfonds zouden verslechteren;
- 7e. dat er voor het verkeer op de weg monopolies zullen worden verleend.

Wilde busdiensten

DEZE punten, de Wet tot verlagings van Openbare Uitgaven van 1935 en de daer toe toegevoegde wet van 1935, de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat gehuldigde opvatting, dat openbare middelen van vervoer alle vervoersbehoeften van de burger ten behoeve van derden, die daarvoor len, stelden de regering in staat de verhouding tussen de soorten van vervoer te len en daartoe aan een vergunningstelsel te binden.

Zoals vaker gebeurt, deed het vooruitgang van de nieuwe regeling het toezicht op naleving van de oude regeling verslappen, zo ontstond een gunstige situatie voor optreden van de z.g. wilde busdiensten.

De in het vooruitzicht gestelde nieuwe wetgeving kwam op 12 januari 1937 tot stand in de vorm van een Koninklijk Besluit, de naam kreeg „Reglement Autovervoersonen” (R.A.P.)

Het voerde in: afzonderlijke vergunningen voor autobusdiensten, toerwagenritten, exploitatie van taxi's en van huurauto's.

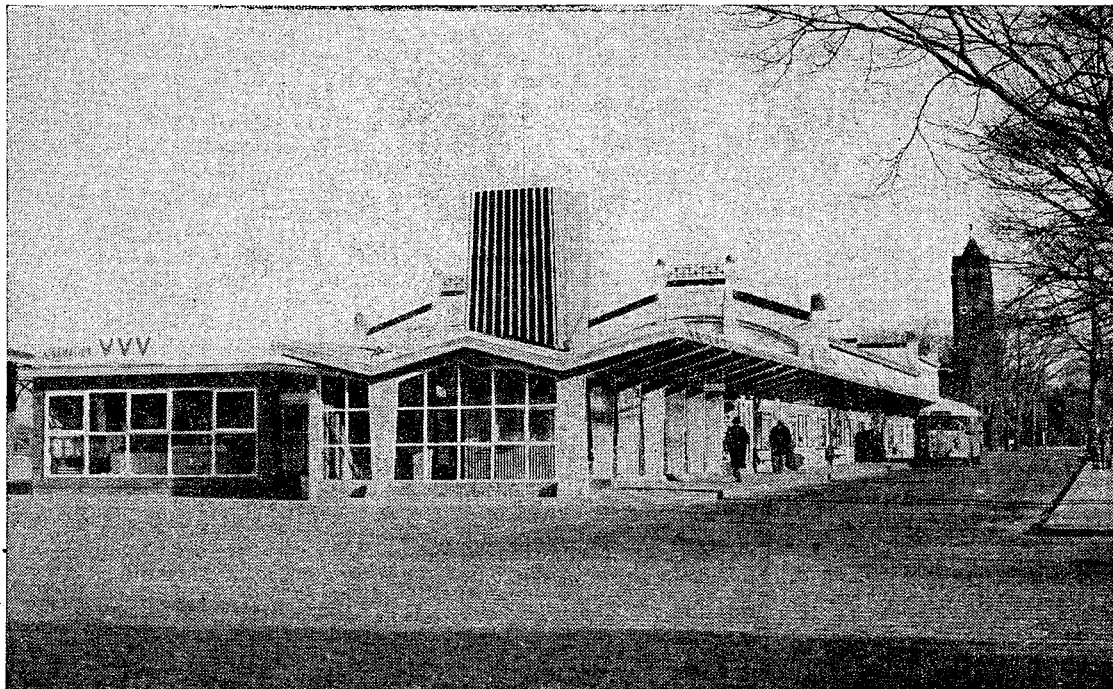

Foto boven: Het reizigersstation in Zeist, Nederland is ondenkbaar zonder de autobus, die vooral in de plattelandsgaatsen hieraan de opheffing uit isolement.

Foto hiernaast: De plattelandsgaatsen, die op een knooppunt van verkeerswegen liggen, zitten een autobusstation, dat verschillende autobuslijnen men daar samen, zodat vandaar naar alle richtingen kan worden gereisd. De foto toont een autobusstation in Zeist, dat vroeger een spoorstation was, doch nu door autobussen wordt bediend.

DE WEG

moment af waren het niet meer Gedepu-
 teerde Staten, die de vergunning verleenden,
 voor autobusdiensten in meer dan één
 gemeente: een Centrale Commissie, voor toer-
 wagenritten in meer dan één gemeente: de
 verkeersinspecteur en voor autobu-
 sendiensten en toerwagenritten binnen een ge-
 meente, alsmede voor de exploitatie van
 huurauto's: het College van Burge-
 rmeester en Wethouders.

„Wet Autovervoer Personen”

omstandigheden gaven aanleiding,
 een afzonderlijke wet voor het personen-
 vervoer per auto voor te bereiden.

Deze wet, die de naam kreeg „Wet Auto-
 vervoer Personen” (W.A.P.), kwam op
 10 juni 1939 tot stand. Zij droeg, en draagt
 nu nog, de kenmerken van een technische rege-
 lering, een systeem, voor de vergunningverle-
 ning, die een juiste taak-verdeling tussen de
 verschillende vervoerstakken tot stand kan
 brengen, maar mist voorschriften voor het te
 nemen vervoersbeleid. De techniek van de
 vergunningverlening is dus uitvoerig ge-
 reguleerd, maar ten aanzien van de omvang van
 vergunningverlening, de eisen waaraan de
 vervoergeroepen moet voldoen, e.d. wordt volstaan
 met de algemene en wel zeer moeilijk te
 interpreteren termen: „duurzame en redelijke
 verlening in de vervoersbehoeften” en „het
 algemeen vervoersbelang.”

het gevolg hiervan was, dat t.a.v. het be-
 zitter zeer veel macht in handen van de uit-
 voerende organen werd gelegd, hetgeen wel-
 verklaart waarom de volksvertegen-
 diging steeds zoveel belangstelling voor
 uitvoering van deze wet aan de dag legt.
 De W.A.P. eist een vergunning voor al het
 vervoer van personen met autobussen en
 het vervoer van personen met perso-
 auto's, indien dit bedrijfsmatig en tegen
 vergoeding geschiedt. Het autobusvervoer
 wordt onderscheiden in vier soorten en wel:
 autobusdiensten, het groepsvervoer, de
 toerwagenritten en het ongeregeld vervoer.
 Het ongeregeld vervoer is het vervoer
 van personen met autobussen en het vervoer
 van personen met auto's, dat openbaar is en
 volgens dienstregeling dient te geschieden.

Het groepsvervoer geschiedt ook volgens dienstregeling,
 maar is slechts bestemd voor tot een beperkte
 groep behorende personen, bv. arbeiders van
 een bepaalde fabriek. Bij toerwagenritten
 al dan niet sprake zijn van een dienst-
 regeling, doch dient het vervoer niet slechts
 te hebben een bepaalde plaats van
 bestemming te bereiken, doch moet daaraan
 ook een toeristisch karakter verbonden
 zijn.

Het ongeregeld vervoer geschiedt niet
 volgens dienstregeling en heeft uitsluitend
 als doel de passagiers aan een bepaalde
 plaats van bestemming af te leveren.
 Het zijn drie soorten vergunningen voor
 autobusvervoer in het leven geroepen en wel
 voor autobusdiensten, een voor groeps-
 vervoer en een voor toerwagenritten en on-
 geregeld vervoer. De verstrekking van deze
 vergunningen werd in handen gelegd van de
 Centrale Commissie Vergunningen Personenvervoer
 (C.V.P.), voor zover het vervoer in meer dan
 één gemeente betreft.

De Commissie in staat te stellen
 op haar taak te kunnen bezinnen en de
 nodige voorbereidingen te kunnen treffen,
 het einde van de geldigheidsduur van
 de invoering van het R.A.P. opgezegde
 vergunningen gesteld op 15 mei 1942.

N.S. slokte busdiensten op

Op 10 mei 1940 gaf echter de oorlog een
 geheel ander aspect aan het vervoers-
 probleem.

Al spoedig werd de W.A.P. buiten werking
 gesteld. Uitvoeringsbesluiten namen de plaats
 van de wetten in en het vierde Uitvoerings-
 besluit regelde het personen vervoer. Daarbij
 werd de macht in handen gelegd van de
 Minister-Generaal van het Departement
 van Waterstaat, waarbij de C.V.P. bleef
 bestaan.

Hoewel dit Uitvoeringsbesluit was ver-
 zacht door de schaarste aan brandstoffen
 materiaal en het toezicht op het beleid
 door de volksvertegenwoordiging ontbrak,
 wist de C.V.P. het niettemin verantwoord,
 sterke concentratie in de uitoefening van
 autobusdiensten door te voeren.

De Nederlandse Spoorwegen wisten daar-
 op een groot aantal autobusdiensten
 te leggen en er ontstonden streek-
 vervoer-maatschappijen, welk begrip pas in
 1950 in de W.A.P. erkend zou worden.

In februari 1943 werd de Commissie af-
 gezet om eerst in juni 1946 terug te keren.
 Hoe sterk het optreden van de C.V.P. de
 structuur van het Nederlandse autobuslijn-
 dienstvervoer heeft beïnvloed, blijkt wel
 uit het feit, dat van de 408 autobusdienst-
 ondernemingen, die krachtens vergunningen

van Gedeputeerde Staten in 1939 nog be-
 stonden, er op 10 mei 1940 slechts 286 over
 waren, die weer gedurende de oorlog slonken
 tot 122. (Op 31 december 1956 was dit aan-
 tal nog slechts 78).

Openbare richtlijnen voor vervoersbeleid

NA haar terugkeer hervatte de C.V.P.
 haar concentratiebeleid, tot misnoegen
 van de volksvertegenwoordiging, die op
 16 december 1946 de motie Serrarens aan-
 nam, waarin de Tweede Kamer als haar
 oordeel uitsprak, dat de verlening en in-
 trekking van vergunningen voor autobu-
 sendiensten ten spoedigste diende te geschieden
 overeenkomstig de Wet Autovervoer Per-
 sonen, waartoe het Vierde Uitvoeringsbesluit
 zou moeten vervallen, terwijl de bestaande
 tijdelijke vergunningen intussen van kracht
 dienden te blijven en voor de na de bevrijding
 ingetrokken vergunningen (een 30-tal) een
 procedure van herziening in het leven diende
 te worden geroepen.

Het duurde tot 22 november 1947 eer het
 Vierde Uitvoeringsbesluit werd ingetrokken.
 Een herzieningsprocedure werd niet in het
 leven geroepen en de gedupeerden bleven
 gedupeerd.

Inmiddels werd een wijziging van de
 W.A.P. voorbereid, omdat zij technisch en
 administratief moest worden aangepast aan
 de na-oorlogse omstandigheden.

Al eerder merkten wij op, dat de Wet
 Autovervoer Personen wel een technische
 reglementering voor een vergunningstelsel
 biedt, doch geen vervoersbeleid aangeeft.
 De grote zelfstandigheid en invloed, die
 daardoor aan de uitvoerende organen toe-
 vielen, in het bijzonder aan de C.V.P., was
 de Tweede Kamer een doorn in het oog.

Van deze wetswijziging maakte zij dan
 ook gebruik om van de Minister openbare
 richtlijnen te verlangen aan de C.V.P., om
 daardoor enige controle te kunnen uitoefenen.
 De Minister verzette zich, doch te vergeefs,
 en art. 10 van de W.A.P. werd op de door
 de Kamer bedoelde wijze aangevuld: bij al-
 gemene maatregel van bestuur zouden aan
 de C.V.P. met betrekking tot het uitvoeren
 van haar taak richtlijnen worden gegeven.

De wijziging van de W.A.P. was geda-
 teerd 24 november 1949 en de Richtlijnen
 werden op 23 augustus 1950 gepubliceerd.

Hoopgevend voor de kleine particuliere
 ondernemer waren deze Richtlijnen niet.
 Door middel van een vrij ingewikkelde re-
 dactie werd het tot dusverre gevoerde beleid
 van de C.V.P. erin bevestigd, en het was
 dan ook geen wonder, dat het reeds gedu-
 peerde deel van de vervoerondernemers en
 het deel dat met intrekking c.q. niet verdere
 verlening van de vergunning bedreigd werd,
 zich niet gerustgesteld gevoelde.

Vooral de toepassing van het streekver-
 voerbeginsel bedreigde nog steeds menige
 gezonde lijndienst-onderneming.

Dat ook de Volksvertegenwoordiging niet
 gerust was, bewees in 1952 de Motie Van den
 Heuvel, welke weliswaar niet het streek-
 vervoerbeginsel aantastte, doch beoogde dit
 te verwezenlijken door middel van een goede
 samenwerking tussen overigens zelfstandige
 partners.

De huidige Minister van Verkeer en Water-
 staat mr. J. Algera, toen nog Kamerlid, was
 mede-ondertekenaar van deze motie.

Het was dus geen wonder, dat Mr. Algera,
 eenmaal Minister geworden, met gewijzigde
 Richtlijnen uit de bus kwam; dat was op
 11 maart en op 13 oktober 1954.

Zoveel als slechts mogelijk was, werd
 daarin alsnog recht gedaan aan de Motie-
 Serrarens en Van den Heuvel; helaas rijklijk
 laat; de put werd gedempt nadat het kalf
 verdronken was. En zij, die onder de drang

der omstandigheden „vrijwillig” afstand van
 hun rechten hadden gedaan, werden er niet
 door geholpen.

Slechts enkelen, die principieel en hard-
 nekkelig elke vergoeding voor de hun ont-
 nomen rechten hadden geweigerd, konden
 op grond van deze Richtlijnen rechtsherstel
 verlangen.

Zoals gezegd, het waren er slechts enkelen,
 en de toepassing van de desbetreffende
 Richtlijnen door de C.V.P. en in beroep door
 de Raad van State was van dien aard, dat
 de Minister in een bepaald geval de ver-
 antwoording voor een beslissing contrair
 aan het advies van de Raad van State moest
 nemen.

Toerwagenritten en ongeregeld vervoer

HET particuliere ondernemerschap is,
 voor zover het de autobusdiensten be-
 treft dus niet ongeschonden, wij mogen wel
 zeggen onherstelbaar verminkt, uit de strijd
 gekomen en het betreurenswaardigst is wel,
 dat de oorlogsomstandigheden zoveel hiertoe
 hebben bijgedragen. Het enige lichtpunt is
 misschien, dat een en ander de Commissie
 tot grote voorzichtigheid heeft gemaand ten
 aanzien van de vergunningverlening voor
 toerwagenritten en ongeregeld vervoer, hoe-
 wel ook in deze sector krachtige pogingen
 zijn ondernomen, dit vervoer te subordine-
 ren aan de streekvervoermaatschappijen.

Uitgaande van de toestand van april 1940
 verleende de C.V.P. voor deze tak van het
 vervoer de vergunningen. Een correctie
 hierop werd toegepast van 1948 af, door
 voor het aantal wagens, die men op 1 ja-
 nuari van dat jaar boven de toegestane
 capaciteit ter beschikking had, een z.g.
 elastische clauseule in het leven te roepen.
 Onder toezicht van de Rijksinspecteurs van
 het Verkeer mocht van deze verruimings-
 mogelijkheid gebruik worden gemaakt, in-
 dien de capaciteit van de normale vergun-
 ningen onvoldoende bleek.

Op 31 december 1950 eindigde de geldig-
 heidsduur van de toerwagenvergunningen.

Omdat de C.V.P. nog niet gereed was met
 de voorbereiding van de verlening van de
 nieuwe vergunningen werden de oude ver-
 gunningen door een kunstgreep in de vorm
 van een Koninklijk Besluit van 20 november
 1950 verlengd.

Dit uitstel is uiteindelijk aan de particu-
 liere toerwagenondernemers ten goede geko-
 men want toen de Commissie in 1955 aan
 deze vergunningverlening toe was, diende zij
 rekening te houden met de in 1954 tot stand
 gekomen wijziging der Richtlijnen, waarop
 de ondernemers via hun organisaties invloed
 hadden kunnen uitoefenen.

Het komt thans hierop neer, dat de onder-
 nemers via statistische opgaven kunnen aan-
 tonen, in welke mate zij gebruik maken van
 de hun toegewezen vervoerscapaciteit, zodat
 deze van tijd tot tijd aan de behoefte kan
 worden aangepast.

Concentratie, centralisatie of socialisatie
 spelen, althans in het beleid van de vergun-
 ningverlening, in deze tak van vervoer geen
 rol.

De bedreiging, die hier ondervonden wordt,
 is die der taakverdeling tussen lijndienstver-
 voer en ongeregeld vervoer. En zo zouden
 langs een omweg toch weer de stokpaardjes
 van de vervoersordenaars kunnen binnen
 sluipen.

Het is daarom zaak waakzaam te blijven,
 omdat het vervoer de poort is waardoor de
 vijanden van het particuliere initiatief ons
 Nederlandse bedrijfsleven trachten binnen te
 dringen.

Dr. E. P. VERKERK

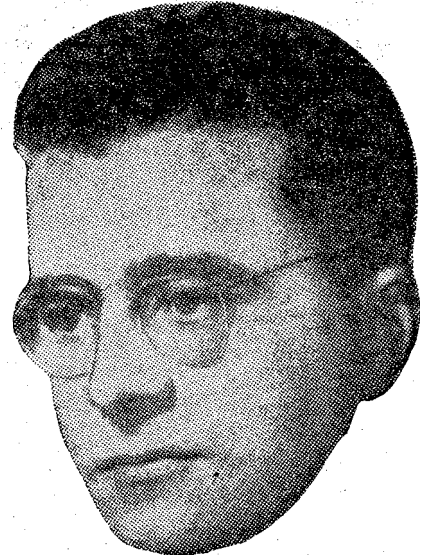
38-jarige premier Felix Gaillard vraagt speciale bevoegd- heden

HOE kan een politicus, die vecht voor
 aanvaarding van zijn soberheidsplan-
 nen, populair zijn? Het zal niet ge-
 makkelijk zijn, maar Felix Gaillard,
 eerst minister van financiën en thans
 premier van de Franse republiek, mag
 zich in een behoorlijke populariteit ver-
 heugen. Ondanks het feit, dat hij deze
 week een tweede golf van versoberings-
 maatregelen heeft aange-
 kondigd.

Gaillard heeft de Nationale vergadering
 speciale bevoegdheden gevraagd op
 economisch en financieel gebied, nl.:
 de prijzen te beheersen; zaken te slui-
 ten, die te veel rekenen; de indirecte
 belasting op luxe-goederen te verho-
 gen; en het verminderen van tussens-
 chakels bij de verdeling der goederen.
 Zijn soberheidsplannen voorzien in
 nieuwe belastingen ten bedrage van
 140 miljard franc en bezuinigingen op
 de openbare uitgaven tot eenzelfde be-
 drag. Hierbij moeten we wel in het oog
 houden, dat de franc iets meer waard
 is dan een Nederlandse cent.....

DE premier, die vorige week 38 jaar
 is geworden heeft eens van zichzelf
 gezegd, dat hij er ouderwetse opvattingen
 op na houdt wat politiek en financieel
 betreft. Dat hij vasthoudend is,
 heeft hij reeds bewezen, toen hij nog
 minister van financiën was: hij dreigde
 te zullen aftreden, als zijn plannen
 niet in haar geheel zouden worden
 aanvaard. En hij kreeg zijn zin.

Felix Gaillard, die kort na de eerste
 wereldoorlog in Parijs werd geboren,
 behoort tot een nieuwe generatie van
 jonge mannen, die langzaam maar
 zeker de leiding van de Franse staats-
 zaken in handen hebben genomen.
 Hiertoe behoren de vroegere premier
 Bourgeois Maunoury (ook een financieel

FÉLIX GAILLARD

... speciale bevoegdheden ...

deskundige), Maurice Faure (buiten-
 landse zaken) en Chaban-Delmas (de-
 fensie). Hij is een van de leerlingen
 van de grote Jean Monnet, geestelijke
 vader van de Europese gemeenschap
 voor kolen en staal en voorvechter van
 de Europese eenwording.

NA de bevrijding was hij een van de
 voornaamste medewerkers van Mon-
 net, toen deze plannen voor het econo-
 misch herstel van het ontreedde
 Frankrijk opstelde. In 1946 werd hij
 lid van de Nationale vergadering en
 werd hij onderstaatssecretaris van
 economische zaken in het kabinet-
 Schuman. Daarna bekleedde hij in de
 kabinetten van René Pleven, Edgar
 Faure, Antoine Pinay en René Mayer
 posten, die alle te maken hadden met
 financiële of economische kwesties.
 Zijn reputatie als financieel-econo-
 misch deskundige was spoedig onbet-
 wist. En al vóór zijn dertigste levens-
 jaar zag het er naar uit, dat hij een
 briljante toekomst tegemoet ging.

Indien Gaillard er met zijn technische
 capaciteiten en zijn enorme wilskracht
 in slaagt, Frankrijk uit het finan-
 ciële moeras te trekken, zal zijn repu-
 tatie voorgoed gevestigd zijn. Maar
 daarvoor heeft hij de volledige steun
 van het parlement nodig.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Scheepsbouwwerken

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

**VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE**

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen

TEL. 2725 (of 3100)

HOUTHANDEL

FA. K. J. BOS & ZONEN

KAMPEN — SPOORKADE 21 — Telefoon 05292—2020

STRIJK & WERLE N.V.

DEVENTER

STEENKOLEN — STOOKOLIE

voor Industrie en Huisbrand.

Vraagt uw orgelhandelaar een

„Frieborgh”-harmonium

„Frieborgh” waarborgt kwaliteit en is wettig gedep. „Frieborgh” heeft de grootste collectie (ook elektr.). „Frieborgh” is het voordeligst.

ORGELBOUW „FRIEBORGH” n.v.

Eikstraat 30, Hengelo (O.). Telefoon K 5400—2163.
Fabriek te Vriezenveen

VOOR DEN HAAG EN OMGEVING

BENSCHOP's winkelbetimmeringen

hebben steeds iedereen voldaan. Ze zullen ook U voldoen. ONTWERP EN PRIJSOPGAVE ZONDER VERBINDING
Kantoor Viandenstraat 11, telefoon 396620, Fabriek Willem III-straat 48, telefoon 371208, Loosduinen. Vraag NU reeds prijsopgave van Uw markiezen of zonnenschermen.

ASSURANTIEKANTOOR

A. C. MIDDELKOOP

Moerweg 116 - Tel. 395623 - 's-Gravenhage-Moerwijk
VOOR AL UW VERZEKERINGEN!

BEGRAFENISONDERNEMING

J. JOL

Prins Mauritslaan 142 — Den Haag
Telefoon 555761 — Archief inschrijving

Amerika wordt wakker

„Idealisme, gepaard met gebrekkige kennis leidt naar de duivel”.

(Graham Greene)

DE conferentie tussen de regeringsleiders van Amerika en Groot-Brittannië is geëindigd en de resultaten zijn bekend gemaakt: er zal o.a. een grote samenwerking op atoomgebied komen tussen de landen van het westen. Tot dusver was dit niet mogelijk, omdat Amerika weigerde — doch de Russische kunstmaan heeft Uncle Sam wreed opgeschrikt uit zijn zoete droom. Plotseling ontdekten de Amerikanen — voor de tweede keer na de tweede wereldoorlog! — dat de wereld precies het omgekeerde was, van wat zij hadden gemeend!

In de Verenigde Staten is de buitenlandse politiek veel meer een zaak van het volk dan bij ons, in Europa. Wij hebben een klasse van beroepsdiplomaten, die in sommige landen, bijv. Engeland, een haast onaantastbare positie innemen. Dit is in het „jonge” land Amerika heel anders: vele gezanten hebben geen speciale „diplomaten school” doorlopen. Min of meer geldt daar de stelregel „elke burger behoort de buitenlandse politiek te kennen”. Nu zeggen wij in Nederland, dat elke burger de wet moet kennen — maar we zouden geen van allen graag die landgenoten de kost gaan geven die het zelfs aan de meest elementaire wetskennis ontbreekt. In Amerika is dat t.a.v. de buitenlandse politiek niet anders. Om nu het „volk” er toch zo veel mogelijk van te laten begrijpen gaat men er toe over heel deze politiek terug te brengen tot enkele, gemakkelijk vatbare stellingen, bijvoorbeeld „Kolonialisme is uit den boze”, of „elk volk heeft recht op zelfbeschikking”, of „geweld gebruiken om zijn doel te bereiken is te veroordelen” enz.

Het zal duidelijk zijn dat dit gemakkelijk leidt tot oversimplificatie dat door de huidige secretaris-generaal van de Navo — Spaak — scherp veroordeeld is in de woorden „alles mag, behalve oorlog!”

De bovengeschetste „vereenvoudiging” had tot gevolg dat Rusland voor de Amerikanen na de tweede wereldoorlog geen probleem meer was. Nu ja — het was wel niet democratisch maar toch waren de tegenstellingen niet onoverbrugbaar. Vanzelfsprekend waren er nog wel enige moeilijkheden maar zijn die er niet om overwonnen te worden?

Hoe wonderlijk het ons mag voorkomen — maar dit sentimentele vertrouwen in Rusland bleef bestaan ook na het Poolse treurspel. Pas de beroemde Falton-rede van Churchill schrikte ze op uit hun droom.

De Amerikanen gingen eens om zich heen te zien en ontdekten dat de oude Britse staatsman gelijk had toen hij waarschuwde voor het Russische gevaar. Het „eerlijke” Rusland werd nog steeds geregeerd door communisten — en het werd duidelijk dat de volgelingen van Marx wel zo nu en dan wisselen van tactiek — maar nimmer van doel. Dat doel is en blijft: de wereldoverheersing.

En zie nu: hadden de Sovjets heel Oost-Europa niet reeds in hun greep — en hadden zij niet geheel China opgeslokt?

Op heel dit reusachtige gebied der aarde zat, grimmig lachend, de Russische beer en in één van zijn klauwen hield hij de atoombom! Voor de eerste keer schrok Amerika wakker en de schrik leidde tot ongezonde overdrijvingen. Een hysterische anti-Sovjetstemming brak zich baan — Mac. Carthy beleefde zijn gouden dagen! Een andere, gemakkelijk vatbare leuze deed opgeld n.l. „Het neutralisme is onze doodsvijand”. Nu is vrees, geloof ik, vaak de grondslag geweest voor het politieke handelen. Vrees voor Rusland leidde tot het Atlantische Pact. En er zal wel niemand zijn die zegt dat hier de vrees niet iets goeds heeft gebaard.

Echter — als deze vrees gecombineerd wordt met hysterie dan komt het slachtoffer in de ban van de gevreesde! Weldra zagen de Amerikanen maar één gevaar: Sovjet-Rusland!

Dit land moest afgerendeld worden door een grote militaire macht. Koortsachtig begonnen zij rondom de Sovjet-Unie vliegvelden aan te leggen op het grondgebied der bondgenoten. Tevens echter kwamen zij niet geheel los van het oude „go it alone”. In militair en strategisch opzicht was samengaan nu eenmaal geboden — maar in politiek opzicht kon men beter zijn eigen weg gaan.

Zó werden de Amerikanen nu door het Russische gevaar gebiologeerd dat ze vele vraagstukken, die niet rechtstreeks met de „koude oorlog” te maken hadden, gingen verwaarlozen.

Voor zover zij zich er nog wel mee bemoeiden — gingen zij er vanuit dat in de „vrije wereld” alle problemen met een beetje goede wil wel op te lossen waren. Het gevolg was natuurlijk — dat er niets werd opgelost!

Rusland ingesloten — Amerika superieur in de atoomwapening — deze twee „feiten” leidden langzamerhand tot het aanvaarden van de „status quo”. Weer droomde Amerika weg en zijn „slaap” werd te geruster toen het na de dood van Stalin leek dat de Russische heersers niet op militaire uitbreiding uit waren.

Op grond van de Mac Mahon-wet hadden de Amerikanen de samenwerking met het westen op atoomgebied in 1946 beëindigd. Zij waren nu immers in het bezit van dit geduchte wapen — en dit zou de Russen wel zó afschrikken — dat zij zich verder zouden beperken tot het gebied dat nu eenmaal onder hun invloed stond.

Zelfs het feit dat het in de loop der volgende jaren duidelijk werd dat de Russen óók over atoombomben beschikten, vermocht niet in deze houding verandering te brengen. De Amerikanen waren immers veel verder dan hun tegenstanders!

„Achter het ongeduld inzake de internationale werkelijkheid leeft de knagende wens zich terug te trekken uit de moeilijke arena van de wereldpolitiek. Diep in hun hart hebben de Amerikanen bezwaren tegen buitenlandse betrekkingen. Daardoor maakt alleen de vrees voor eigen veiligheid de lasten van de wapening draagbaar terwijl de sterke intensiviteit de hunkering zich terug te trekken, nog vergroot.

Onder die omstandigheden wordt de ontsnappingsmogelijkheid, de gemakkelijkste weg, meer en meer aantrekkelijk.”

Zo schreef Robert Osgood enige jaren geleden in een door het American Foreign Policy uitgegeven studie. Hoe heeft hij gelijk gekregen!!

Toen de Sovjet-leiders begonnen te glimlachen gingen de Amerikanen zich wat behaaglijker voelen. Toen diezelfde Sovjet-leiders verleden jaar in november de Hongaarse vrijheidsstrijd meedogenloos terneer sloegen — kwam Amerika niet tussen beiden. Toen Korea werd bedreigd greep het in — immers toen raakte zijn eigen veiligheid in gevaar. Toen Hongarije onder de voet werd gelopen — deed het niets. De status quo werd daardoor immers niet geschonden!

Het kiezen van de gemakkelijkste weg bleek wel zeer aantrekkelijk te zijn! Hongarije lag binnen de Russische invloedssfeer en men diende die te eerbiedigen. Zo is het ook te verklaren dat Amerika in dezelfde periode de ogen sloot voor de gevaarlijke tendensen in de politiek van Nasser en dat het tenslotte Engeland en Frankrijk de voet dwars zette toen deze met de Egyptische dictator korte metten wilden maken. Natuurlijk werd deze politiek ook ingegeven door de op zich zelf juiste gedachte, dat men ten opzichte van Rusland provocaties dient te vermijden. Democratische regering immers kunnen de weg terug bewandelen — Eden kon vervangen worden door MacMillan — voor dictatoren is er enkel maar een „voorwaarts”.

Echter — het vermijden van provocaties is iets anders dan werkeloosheid!

Sedertdien evenwel werd een bepaalde kentering in de Amerikaanse buitenlandse politiek merkbaar. Het grote vertrouwen in de V.N. maakte plaats voor een zekere gereserveerdheid.

Eisenhower — die tenslotte verantwoordelijk is voor de Amerikaanse politiek der laatste jaren (Dulles is „slechts” staatssecretaris — dus dienaar van de president!) kondigde zijn, overigens gebrekkige, leer af

PRESIDENT EISENHOWER
... ontsnappingsmogelijkheden? ...

voor het Midden-Oosten waaruit blijkt dat Amerika bereid was nieuwe verantwoordelijkheden te aanvaarden.

Maar uit weinig bleek dat de Verenigde Staten bereid waren hun grote macht te gebruiken voor het tot stand brengen van werkelijke verbeteringen. Niemand toch zal willen beweren dat Amerika alle mogelijkheden in het afgelopen jaar heeft uitgebuit om de Sovjetinvloed terug te dringen.

Totdat enkele weken geleden de Russen hun kunstmaan lanceerden. De Amerikanen hadden gedroomd superieur te zijn in de bewapening. „Ruw zijn wij ontwaakt doordat de Russen ons geslagen hebben in een race, die we dachten te zullen winnen. Amerika is in de war. Doch er is geen reden om in paniek te geraken. Immers wat menselijke dwaasheid verknoeit kan door menselijk verstand weer worden goedge maakt”.

Dat schreef enkele weken geleden Baruch, een invloedrijk Amerikaans staatsman. En vice-president Nixon voegde hieraan toe: „Amerika beleeft een nachtmerrie. Maar wij zullen ons niet gewonnen geven. Wij zullen de handschoen opnemen en de Russen overtroeven.”

Dat dit geen praatjes zijn, blijkt wel uit de overeenkomst die er nu tussen de Verenigde Staten en Engeland is tot stand gekomen. Voor de tweede keer sedert het einde van de oorlog is Uncle Sam ontwaakt uit zijn „American dream”. Opnieuw is het grote land aan de overzijde tot de conclusie gekomen dat het zijn kleinere bondgenoten niet missen kan.

Hun grondgebied niet, om de Sowjet-Unie te kunnen afgrenzen — maar hun intellect óók niet, om de Russen blijvend de baas te zijn.

Stellig is het nog te vroeg om te juichen. Het zou fout zijn de Amerikaanse politiek der laatste jaren alleen toe te schrijven aan de bovengenoemde factoren. Wij zouden dan dezelfde fout maken als de communisten, die óók alles tot één oorzaak wilden herleiden. Het persoonlijk element speelt in deze politiek ongetwijfeld ook een grote rol. En dit persoonlijk element wordt — zoals gezegd — vertegenwoordigd door Eisenhower, die in de jaren van zijn presidentschap meermalen heeft getoond een zekere voorliefde te hebben voor „ontsnappingsmogelijkheden”. Zal deze man, niet in het volle genot van een goede gezondheid in staat zijn de nu ingeslagen weg werkelijk ten einde toe te bewandelen? Óók als de politieke opinie — anders dan nu — eigenlijk een andere richting wil.

We kunnen slechts hopen en bidden dat hem daartoe door God de kracht gegeven zal worden!

G. GRUPPELAAR.

Twee provinciale jaarvergaderingen

Groningen

UITGAANDE van de verkering dat christelijke actie en politiek noodzakelijk zijn en dat hierbij eenheid, solidariteit van christenen nodig is, sprak mr. B. W. Biesheuvel zaterdagmiddag 9 november in Groningen over „A.R.-politiek in Europa”.

Het was een fijne, leerzame middag, om een enthousiaste uiting van voorzitter Silvis over te nemen. De rede, gevolgd door een werkelijk lange discussie, werd uitgesproken op de zevende jaarvergadering van het provinciaal Arjos-verband Groningen. Liefst honderd-vijf-en-zeventig mensen waren uit alle delen van de provincie komen luisteren naar mr. Biesheuvel, komen kijken naar de wandkaarten van Groningen en komen afscheid nemen van hun voorzitter.

Allereerst dan die wandkaarten: ze mogen hier niet onvermeld blijven. De secretaris had ze gemaakt en opgehangen. Twee kaarten van 1½ bij 1½ m voorstellende de provincie Groningen. Op de een de (blauwe) plaatsen waar wel een Arjosclub is, op de ander dezelfde blauwe met daartussen de (rood aangegeven) plaatsen, waar nog geen gorganiseerde A.R.-jongeren zijn.

Kan het treffender? Rood: pas op voor het rode gevaar: A.R.-jongeren organiseren je en doe mee aan het Arjoswerk.

Een overzichtelijker werkschema heb ik nog niet vaak gezien binnen de Arjos. Misschien iets ter navolging van andere provinciale secretarissen?

En dan het afscheid van Silvis en het overdragen van de hamer. Het is een rij van dankwoorden geworden, met daar tussendoor een Silvis-tableau „Van kuit tot vis”.

In de huishoudelijke morgenvergadering had de verkiezing van een nieuwe voorzitter plaats gehad. De strijd ging tussen Jan Mulder, de zakkenhandelaar en Jan Vries, de vlaskoopman. De laatste werd het, waardoor de eerste automatisch vice-voorzitter werd.

Doordat het landelijk bestuur een beroep op hem gedaan had, moest Silvis de provincie wel vaarwel zeggen. Het kostte hem inspanning, hoe kon het ook anders. Zoveel jaren heeft hij alles gedaan voor de Groninger Arjos. Zijn vrouw en gezin werden het grootste gedeelte van de week in de steek gelaten, vandaar dat mevrouw Silvis en zoontje Kees nu bij de huldiging aanwezig waren. Misschien maar een kleine compen-

satie voor een paar jaar alleen zijn, maar de dank die aan Silvis gebracht werd, was niet alleen voor hem persoonlijk bedoeld.

Een weekenttas voor de voorzitter en een bloemstuk voor zijn echtgenote waren de tastbare dank van de Groninger Arjos.

Verder vermelden we nog dat mevr. B. H. Kolkman Krajenbrink 's middags solozang ten beste gaf; dat mevr. Vos-Lindeboom (vroeger: Corry) bij haar afscheid bedankt werd voor haar werk als provinciaal bestuurslid en dat op de huishoudelijke morgenvergadering acht-en-twintig clubs vertegenwoordigd waren. „hetgeen meer is dan de helft.”

A.W.

Zuid-Holland

DE Zuidhollandse Arjos heeft weer verzamelen geblazen en op zaterdag 9 november was het vergaderlokaal van de Chr. Geref. Kerk te Rotterdam vol. De klaroenstoot van kapitein Hopman en zijn kornuiten heeft dus het nodige effect niet gemist. Je kon de rook „snijden” en de vroegere kapitein van het Zuid-Hollandse Arjosbootje, de heer Van Ruller sneed met een scherp en groot mes het probleem van de taak van de Overheid in deze tijd aan. „Onze” van Ruller, zo mag je een oud-kapitein van je bootje toch best noemen, schetste

de ontwikkeling van onze bevolkingstoename, sinds 1850 gestegen met 9 miljoen mensen, die arbeid en brood nodig hebben. Ook door verbetering van de gezondheidstoestand is er een vergrijzing van onze bevolking te constateren, waardoor het bejaardenprobleem is ontstaan. Door de snelle toepassing van het verkeer zijn onze kinderen gedwongen in speciaal daarvoor aangelegde speelplaatsen hun sp' ongestoord te spelen. Deze ontwikkeling heeft er toe geleid, dat de Overheidstaak is uitgebreid.

In deze tijd moeten wij de taak van de Overheid beoordelen. De Overheid is er ons ten goede en — volgens Romeinen 13 — zullen degenen die dit goede doen, lof van de Overheid ontvangen. Dit „lof” betekent geen „schouderklopje”, maar het activeren, subsidiëren en stimuleren van het maatschappelijk, cultureel en economisch leven, waar het goede wordt gedaan. Als dus het volk zelf niet tot activiteit komt op de verschillende gebieden, dan moet de Overheid ingrijpen. De taak van de Overheid is niet alleen het ingrijpen in nood-situaties. Volgens de bijbel is de Overheid er om het goede te steunen en te beschermen en in dienst van God het kwade te straffen.

In tegenstelling tot de brochure van dr. Hommes vond de heer Van Ruller het zeer gevaarlijk de huurblokkering

als „diefstal” te brandmerken, daar wezenlijk de eigendom niet wordt aangetaast. Overigens vond hij de verhoudingen op dit gebied alerminst christelijk, maar de A.R. mag men niet verwijten, dat zij dit huurbelied heeft tot stand gebracht. Daar zijn de kabinetten vanaf 1946 tot 1952 verantwoordelijk voor. In 1952 zaten wij al met deze onmogelijke situatie, omdat niet direct na 1946 een geleidelijke aanpassing van de huren is tto stand gebracht.

Over de z.g. „overvoede sociale maatschappij” merkte de heer Van Ruller op dat nog 63% van onze bevolking het moet doen met een loon van f 60,— tot f 70,— per week; zij leven dus aan de rand van het bestaansminimum! Doordat de Overheid de lonen vasthoudt, zijn de vakbonden wel genoodzaakt hierover regelmatig met de Overheid overleg te plegen. Intussen dateert het overleg met de vakbonden vanaf de periode-Colijn.

E. T.

Jonge Europese protestanten in Kampen bijeen

UIT een viertal Europese landen spoedden zich j.l. woensdag jonge protestanten naar Kampen om daar de tweede Europese Protestantconferentie bij te wonen. Wij ontmoetten in Kampen een Parijsenaar, een aantal Zwitsers, waaronder de secretaris van de evangelische volkspartij, de heer Roulin uit Zürich, terwijl tot de Duitse delegatie, die onder leiding staat van de voorzitter van de Junge Union, dr. G. Stoltenberg, die onlangs tot lid van de bondsdag werd gekozen, enkele theologen, juristen en een inwoner van Berlijn behoren.

Na een gezellige maaltijd begaf men zich naar het stadhuis, waar in één der zalen de officiële opening plaats vond. De openingsrede werd uitgesproken door de voorzitter van de nationale organisatie van de Arjos, de heer Silvis, die erop wees, dat het onze plicht is als jongeren in welk land van Europa wij ook wonen, niet alleen een halt toe te roepen aan elk totalitair systeem dan ook, doch ook de richting aan te geven, welke Europa zal moeten inslaan. Daarvoor zal het noodzakelijk zijn dat ook de protestants christelijke jongeren in dit werelddeel zich nauwer aaneenschluiten.

Na het officiële gedeelte van de bijeenkomst was men nog geruime tijd bijeen en werd er druk gebruik gemaakt van de gelegenheid om met de buitenlandse gasten nader kennis te maken.

De volgende vergaderingen worden op uitnodiging van het sociëteitsbestuur gehouden in de studentensociëteit in de Celrebroederspoort. Wij hopen in een volgend nummer van Nederlandse Gedachten uitvoeriger op deze conferentie, waaraan ook C.H.-Jongeren deelnemen, terug te komen.

MEDEDELINGEN

uit de laatstgehouden hoofdbestuursvergadering

In de plaats van Tj. Pel, die door drukke werkzaamheden deze functie niet meer kon waarnemen, werd tot voorzitter van de Sociaal-Economische werkgroep benoemd: C. Balckenende te Kapelle.

Als bestuurslid van de Buitenlandse werkgroep voor de provincies Groningen en Drenthe werd aangewezen J. de Graaf te Emmen.

Tijdens de middagbijeenkomst van de algemene vergadering, die op 14 december a.s. te Utrecht zal worden gehouden, zullen de heren E. van Ruller te

Groningen en W. M. Schakel te Noordeloos het woord voeren.

Op diezelfde dag zal dan afscheid worden genomen van Mr. C. J. Verplanke te 's-Graven-deel, die sinds 1949 lid is van het Hoofdbestuur en daarvan gedurende 4 jaren optrad als tweede voorzitter.

De Arjoskadercursus is in september j.l. gestart met ongeveer 120 deelnemers. Nadat een drietal lessen over de vakken A.R.-beginselen; staatsinrichting en economie aan de cursisten zijn toegezonden, worden in deze en in de volgende week op een zevental plaatsen in het land de mondelinge lessen gegeven.

WOUDA ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)

Vraagt nieuwe prijscourant

502-1000

564.250 Oraniewoud

DRENTE

BOUWBEDRIJF VAN ESS
Emmen
KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering
van alle voorkomende bouwwerken

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen over-zee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken

HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Beleeft aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

Meubiler-Inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN

Moderne woninginrichting

Buining, Hoogeveen

De speciaalzaak voor betere
dames- en herenkleding

Ik adviseer U:

MEDICINALE Salvitine

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse dieet juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vraag men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, den vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsedijk 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

- VENTILATIE
- VERWARMING
- SCHEEPSRAMEN
- NON-FERRO METALEN
- CHEMISCHE PRODUCTEN

Groothandel • Fabrikatie • Im- en Export

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkel en chromen van massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM — TEL. 12018 — DYNAMOSTRAAT 15

A. v. Weeldens kolenhandel

CEINTUURBAAN 31 — ROTTERDAM
Telef. 41477 — 42283

Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208
Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826

Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRES ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Wat kijk jij opgeruimd!

„Met reden! Ik heb vanmiddag een nieuwe vennoot in de zaak genomen.”
 „Hoe heet hij, ken ik hem?”
 „Natuurlijk!... het is de „1845”!”
 „Ik begrijp je niet, hoe zit dat?”
 „Wel, je weet, wij zijn met 3 compagnons, de zaak gaat goed... maar we willen het zo houden, en daarom hebben we een compagnonsverzekering afgesloten. De vertegenwoordiger van de „1845” sprak ons een tijdje geleden over de voordelen... Hij heeft ons de zaak haarfijn uitgelegd: mocht een van ons overlijden, dan lopen de andere twee het gevaar, dat zijn erven het kapitaal uit de zaak halen... en dat zou wel eens een te harde klap kunnen zijn. Daarom hebben we deze „stille vennoot” erbij genomen, nu kan er echt niets meer gebeuren...”

Uw assuranteman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

EIKENDAL OPTIEK
 Exclusieve monturen
 DEPOT: CARL ZEISS
 BERGSTR 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
 Ook volgens afspraak

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT

Geef dit blad door

UIT PERS EN PERIODIEK

Geen verdoezeling van

Eerlijk

Na het A.R.-Partij-Congres heeft de K.V.P. een congres gehouden. De redevoeringen van de voorzitters geven aanleiding tot allerlei beschouwingen. Dat is winst voor het politieke leven. Naar aanleiding van de rede van de K.V.P.-voorzitter, mr. Van Doorn, lezen we in Trouw:
 „Wanneer protestantse partijen dan ook in de politiek hun typische reformatorisch karakter openbaren, wanneer zij dus openlijk demonstreren dat zij iets anders zijn dan de K.V.P. en laten zien wat hen van „Rome” scheidt, dan moeten onze r.k. medechristenen daar niet te spoedig verbaasd en verdrietig over zijn. Zij moeten daar niet anti-papisme achter zoeken. Wij waren ook niet verbaasd of verdrietig over de genoemde stellingen van prof. Romme. Wij roken hier de mutsaard niet in, hoewel het grote verschil tussen Rome en de Reformatie hier duidelijk spreekt.

De Nederlandse politiek en de Nederlandse politieke verhoudingen zijn gecompliceerd. Zij zijn het wat ons betreft met betrekking tot de niet-confessionele partijen, zij zijn het met betrekking tot de doorbraak. Zij zijn het met betrekking tot de K.V.P. Zij zijn het zelfs met betrekking tot de verhouding C.H. en A.R.

Wij moeten proberen de problemen te stellen en onze politieke stellingen zo in te nemen dat zij naar alle kanten eerlijk zijn. Indien men dan, van eigen beginselen uit tot samenwerking zou kunnen komen, des te beter. Maar dat eerlijk zijn, brengt ook met zich mee dat geen scheidslijnen worden verdoezeld.

Wij menen dat dit alles met begrip voor goede verhoudingen moet geschieden. En wij dachten dat dit onzerzijds steeds naar vermogen is betracht.

De heer Van Doorn maakt nu ons het verwijt, dat wij van twee wallen begeren te eten.

Wij aanvaarden dit verwijt niet, omdat het onjuist is.

En wij zouden de heer Van Doorn willen vragen of hij er zich eens op bezinnen wil of het uiten van dit verwijt nu wel van begrip voor goede verhoudingen getuigt.”

Handhaven

In De Volkskrant (r.k.) lezen we o.m.:

„Aan de christelijke samenwerking op het Europese vlak wordt vanuit Nederland deelgenomen door de Katholieke Volkspartij met de twee protestantse partijen A.R. en C.H. Dat vraagt ook om een bijzondere relatie binnen de landsgrenzen en in dat kader past de toenadering tussen A.R. en C.H., zoals die de laatste tijd te bespeuren valt. Bij de samenwerking voor de gemeenteraadsverkiezingen in Den Haag hebben A.R. en C.H. zich echter mede als doel gesteld om zich te „handhaven tegenover een groeiend rooms-katholicisme”. De partijvoorzitter van de K.V.P. tekende hierbij echter aan, dat „vrees voor Rome” op het nationale vlak zich toch moeilijk laat rijmen met tegelijkertijd een samenwerking van protestanten en katholieken op het Europees vlak. Wij hopen met mr. Van Doorn dat de protestantse partijen zich nog eens ernstig op deze moeilijkheid willen bezinnen.....

Op het K.V.P.-congres werd duidelijk, dat de mist iets is opgetrokken en dat men nu ook wat de binnenlandse verhoudingen betreft, wat ruimer kan zien. Mr. Van Doorn kon immers constateren, dat de verhouding tussen

P.v.d.A. en K.V.P. de laatste tijd beter werd. Wij hopen dat deze ontwikkeling zich zal voortzetten, al blijven er nog grote moeilijkheden.”

Teleurstelling

De Rotterdammer (chr. nat.) schrijft o.m.:

„Dat de Haagse motivering, zoals hij haar in zijn rede heeft aangevoerd, de voorzitter van de K.V.P. heeft teleurgesteld, heeft op zijn beurt bij ons gevoelens van teleurstelling gewekt. Van de zijde der K.V.P. heeft men blijkbaar de neiging gehad, in deze motivering anti-papisme of iets dergelijks te proeven. Ten onrechte, menen wij.

De Haagse motivering is simpel op de feiten gebaseerd. Er is in Nederland een sterke socialistische partij. Een partij bovendien, die het er op heeft gezet de doorbraak te beoefenen. Een doorbraak waaronder niet in de laatste plaats de protestantse partijen te lijden hebben. Omdat de socialistische partij als zodanig en als doorbraakpartij geen specifiek reformatorisch geluid kan doen horen, betekent dit een situatie, die het protestantisme in Nederland bepaald geen goed kan doen.

Daarnaast is er een sterke rooms-katholieke partij. Een partij, waarop de doorbraak gebleken heeft weinig vat te hebben. Toegegeven dat dit komt door mandementen en dergelijke, dus langs de weg van middelen die men zich in andere partijen niet denken kan. Maar het feit is niet anders en de gevolgen zijn niet anders.

De rooms-katholieke partij is een krachtige partij, het rooms-katholicisme is krachtig en groeiende, en het ligt geheel voor de hand, dat beide zich laten gelden. Wanneer men dit nuchter constateert, houdt dit generlei verwijt in. In Den Haag heeft men het geconstateerd.”

Gekeerd?

Onder de titel „Het getij gekeerd” schrijft Het Rotterdamsch Parool (soc.) o.m.:

„De K.V.P. heeft een optimistisch congres gehouden. De partij schijnt de morele inzinking van vorig jaar een beetje te boven te zijn. een feit dat zijn gunstige invloed op het humeur van de leiden-

SCHEIDSLIJNEN

worden gezien buiten verband met de stroom, waarin het zich beweegt en van welke het de richting aanduidt.
 Het is niet toevallig, dat ook de voorzitter van de A.R.P. in zijn jaarrede heeft aangedrongen op „een zo nauw mogelijk samenwerking” der Groenianse partijen, „met eenheid van beleid” op de hoofdpunten die uit de strijd tegen het etatisme voortvloeien; een samenwerking, die z.i. „uiteindelijk moet gericht zijn op het verwezenlijken van het ideaal: één protestants-christelijke partij”.

Zelfs heeft men het woord fusie reeds uitgesproken! Doch hoezeer zelf aan dit ideaal gehecht, moet ik echter, op grond van een lange ervaring, ernstig waarschuwen, dat er geen zekerder middel bestaat om dat ideaal schipbreuk te doen lijden dan overhaaste fusiepogingen. Niet in verschil van beginselen maar in verschil van sociaal-politiek klimaat ligt het grote struikelblok voor een hereniging. Wat thans de eerste zorg vereist is de verinniging der persoonlijke verhoudingen. Het vrij negatieve verloop in de afgelopen jaren van de pogingen tot nu en dan gezamenlijk vergaderen der kamerfracties toont, dat dit maar niet zo gemakkelijk is. Hier zullen ook persoonlijke offers moeten worden gebracht: en die zijn de zwaarste.”

De stemming is milder en opgewekter geworden. De gedachte, dat de partij gevaar zou dreigen, is op de achtergrond gedrongen. Wie op de congres-foto's de glunderende gezichten ziet, kan niet anders denken dan dat hier mensen bijeen waren, die in de vaste overtuiging verkeerden, dat alles voortaan beter gaat.

Het paste wel in deze sfeer van blijmoedigheid, dat de voorzitter, de heer Van Doorn, een verbeterde houding tot de P.v.d.A. vaststelde. De beide grote partijen kunnen, zo zei hij, gezamenlijk toch veel doen in het volksbelang. Er was verwijdering geweest door de houding van de P.v.d.A. jegens het mandement der bisschoppen en de wijze, waarop deze partij poogde onder de rooms-katholieke duiven te schieten, maar de sfeer is nu verbeterd; en tegelijkertijd is de mogelijkheid, een andere politieke constellatie te vinden, er niet op verbeterd.

De heer Van Doorn lichtte dat toe o.a. met verwijzing naar de anti-roomse gezindheid, die een der grondslagen is van de Haagse samenwerking tussen C.H.U. en A.R.P. De heer Romme leverde later in zijn politieke redevoering nog een aanvulling in andere richting door de wijze, waarop hij de liberalen en speciaal de heer Oud te lijf ging. De kans op een rechts front, dat de onvermijdelijke consequentie zou zijn geweest van een breuk tussen K.V.P. en P.v.d.A. lijkt voor de komende tijd dan ook uitermate gering, nadat ze vorig jaar dicht voor de verwezenlijking heeft gestaan. Het getij is sneller gekeerd, dan iemand toen had kunnen denken.”

Strootje

In De Telegraaf (neutr.) schrijft prof. dr. C. Gerretson o.m.:

„Veel staat ook nu nog tussen de A.R.P. en C.H.U. Maar wat het beleid bepalen moet, zijn niet de geschillen van het verleden, maar het gemeenschappelijk gevaar van de toekomst: de Almachtige Staat.

We ontleenden onze titel ditmaal aan het bekende spreekwoord, dat een strootje wijst hoe de stroom loopt.

De Haagse overeenkomst is, zelfs in de vaderlandse politiek, niet meer dan een strootje. Doch het mag niet

worden gezien buiten verband met de stroom, waarin het zich beweegt en van welke het de richting aanduidt.

Het is niet toevallig, dat ook de voorzitter van de A.R.P. in zijn jaarrede heeft aangedrongen op „een zo nauw mogelijk samenwerking” der Groenianse partijen, „met eenheid van beleid” op de hoofdpunten die uit de strijd tegen het etatisme voortvloeien; een samenwerking, die z.i. „uiteindelijk moet gericht zijn op het verwezenlijken van het ideaal: één protestants-christelijke partij”.

Zelfs heeft men het woord fusie reeds uitgesproken! Doch hoezeer zelf aan dit ideaal gehecht, moet ik echter, op grond van een lange ervaring, ernstig waarschuwen, dat er geen zekerder middel bestaat om dat ideaal schipbreuk te doen lijden dan overhaaste fusiepogingen. Niet in verschil van beginselen maar in verschil van sociaal-politiek klimaat ligt het grote struikelblok voor een hereniging. Wat thans de eerste zorg vereist is de verinniging der persoonlijke verhoudingen. Het vrij negatieve verloop in de afgelopen jaren van de pogingen tot nu en dan gezamenlijk vergaderen der kamerfracties toont, dat dit maar niet zo gemakkelijk is. Hier zullen ook persoonlijke offers moeten worden gebracht: en die zijn de zwaarste.”

Mist

Het Vrije Volk (soc.) schrijft onder de titel „Toenadering” o.m.:

Tezamen hebben de K.V.P. en de anti's ten slotte geprobeerd de P.v.d.A. na de laatste verkiezingsoverwinning uit het regeringszadel te lichten. Het is alleen daarom niet gelukt, omdat de C.H.U. niet wilde meedoen.

En nu komt mr. Van Doorn met de verklaring, dat samenwerking met de P.v.d.A. toch heel goed in constructieve zin mogelijk is. Welnu, verandering van inzicht onder de druk van de omstandigheden kan ook waardevol zijn. En als deze verandering zou betekenen, dat minderwaardige verkiezingscampagnes tegen de socialistische als O '56, waarvoor mr. Van Doorn destijds de verantwoordelijkheid heeft aanvaard, in de toekomst achterwege zullen blijven, is al iets goeds bereikt.

EN ONS COMMENTAAR

Reformatorische partij

In een land als Nederland is samenwerking noodzakelijk, tenzij men zich op het standpunt stelt, dat getuigen alleen voldoende is. Hoever die samenwerking in een bepaalde tijd moet gaan, hangt af van tal van factoren en van de omstandigheden.

Onze parlementaire geschiedenis heeft er tal van voorbeelden van gegeven, dat voor de partijen, die uitgaan van de reformatorische beginselen, samenwerking met Rooms-Katholieken in bepaalde omstandigheden de meest gewenste oplossing was. Maar nooit hebben de A.R. Partij en de C.H. Unie uit die samenwerking de conclusie getrokken, dat de verschillen met de Rooms-Katholieken daarom verdoezeld moeten worden. Integendeel. Steeds is op de voorgrond gesteld, dat die samenwerking slechts mogelijk was met behoud van eigen beginsel en karakter.

„Geen land werd, in gelijke mate als Nederland, door de ontfermingen Gods, ten zetel van het Protestantisme uitverkoren en afgezonderd.” Zo schreef Groen van Prinsterer in zijn „Ongeloof en Revolutie”. Wie heeft als hij gewezen op de zegeningen van de Reformatie?

Welnu, ter wille van een samenwerking met de Rooms-Katholieken zullen Groen's geesteskinderen hun afkomst niet willen verloochenen. Als kinderen der Reformatie zullen zij dan ook een wassende invloed van het Rooms-Katholicisme betreuren en zullen zij allen, die uit het beginsel der Reformatie leven, oproepen getrouw te zijn in het getuigen en in het bezig zijn aan herleving van de gedachten, welke aan de Hervorming ten grondslag liggen.

Alleen als we ons zelf mogen zijn en blijven — dat wil zeggen kinderen der Reformatie — kunnen we samenwerken met anderen. Maar dat moeten we dan ook mogen zeggen.

LAAT DE TELEFOON U HELPEN

WANNEER u iemand wilt spreken, die u moeilijk te pakken kunt krijgen, dan hebt u in de telefoon een betrouwbare bondgenoot. Men zal het waarderen dat u de moeite neemt om telefonisch te vragen wanneer men u kan ontvangen.

Als u hem zegt dat u hem graag wilt spreken, en het aan hemzelf overlaat te bepalen wanneer hij u kan ontvangen, zal hij bijna altijd bereid zijn u te woord te staan.

Probeer niet om hem per telefoon lid te maken. U maakt het dan wat al te gemakkelijk om nee te zeggen. Daarna zal het ook veel moeilijker zijn om hem nog te spreken te krijgen.

Er zijn uitzonderingen op deze regel, maar als u niet veel ervaring hebt, doet u er beter aan, om u aan deze regel te houden.

LAAT DE ANDER BESLISSEN
VELE kiesverenigingen kampen met de moeilijkheid dat de gemiddelde contributie te laag is. Men heeft getracht dit op te lossen door een inkomensschaal te maken, waarbij aangegeven is hoe-

Op het propagandapad

(Slot)

veel contributie behoort betaald te worden. Dat heeft wel eens succes, maar het heeft de onprettige associatie met een belastingaanslag.

Het heeft bovendien het nadeel dat men het als een plicht gaat voelen.

Aan een plicht tracht men altijd zo goedkoop mogelijk te ontkomen.

Er is een veel betere manier. U kunt beter op het ergevoel werken.

Als iemand er een eer in stelt ergens aan mee te werken, zal hij geneigd zijn een zo groot mogelijke bijdrage te leveren.

Reken uw prospect voor hoeveel zijn lidmaatschap uw Kiesvereniging kost en zeg dat het meerdere de kiesvereniging ten goede komt. Voor mijn Kiesvereniging is dit becijferd op 12 à 13 cent per week. Daarbij zijn ook de kosten van de eigen Kiesvereniging meegerekend.

Wanneer ik de vraag moet beantwoorden, hoeveel de contributie bedraagt, vertel ik deze feiten. Ik laat de ander volkomen vrij om zijn bijdrage te bepalen.

Ondanks het feit dat er van geen enkele drang sprake is, komt het vrijwel niet voor, dat men minder dan 50 cent per maand betaalt. Vaak is men spontaan bereid een hoger bedrag te geven.

Als u deze methode toepast, zal het u verrassen hoe veel gemakkelijker het gaat de contributie op het juiste peil te brengen.

MAAK ER EEN SNEEUWBAL VAN

MISSCHIEN zult u in een soort overwinningsoes komen als u een lid hebt gemaakt. Bij het inschrijven van uw eerste lid, is de kans hierop al heel groot.

Het is een prettig gevoel en bovendien een nuttige aansporing om verder te gaan.

U moet echter nuchter blijven. Er valt nog meer werk te doen. Het nieuwe lid wil zich misschien abonneren op „Nederlandse Gedachten.” Mogelijk is hij ook bereid wat werk voor uw Kiesvereniging te doen. Hij zal zeker bereid zijn om u adressen te verschaffen van kennissen of burenen die ook voor het lidmaatschap in aanmerking komen.

Waarschijnlijk kent hij mensen, die in verkiezingstijd voor een huisbezoek in aanmerking komen, of op een lijst geplaatst kunnen worden voor toezending van propagandamateriaal (Gerichte propaganda). Misschien wil zijn vrouw ook lid worden, of heeft hij inwonende zoons, die voor het lidmaatschap in aanmerking komen. De A.R.J.O.S. zou wellicht een van zijn zoons of dochters als medewerker kunnen gebruiken.

Probeer wat u kunt bereiken. Maak er een sneeuwbal van. Soms wil dit boven verwachting gelukken. Onderschat niet de mogelijkheden hiervan.

Verleden jaar kreeg ik twee adressen, in een wat afgelegen nieuwe wijk. Omdat twee adressen evengoed een hele avond kosten

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Maar als dat waar was, zou hij mevrouw Groteman door de kamer slaan, haar zo oud als zij was een verschrikkelijk pak rammel geven..... Maar het was onmogelijk, dat Suus die hatelijke, lelijke opmerkingen ernstig zou kunnen nemen. Zij wist wel beter. Natuurlijk wist zij beter!

Op een keer toen Jasper even bij zijn ouders binnengelopen was, zei zijn moeder:

„Het is erg jammer, dat jullie nog geen kind hebben.....”
„Verlang je er naar, grootmoeder te worden?” vroeg Jasper lachend.

„Ik zou het allereerst willen om Suus, jongen. Zij gaat er onder gebukt, dat zij nog steeds niet moeder is. Ik bedrieg me heus niet, daar ben ik zeker van.”

Jasper knikte. Moeder had misschien gelijk. Dit was het waarschijnlijk, wat Suus zo terneerdrukte en in zichzelf gekeerd stemde. Haar onvervuld verlangen naar een kind maakte haar stil en teruggetrokken. Zij verlangde moeder te worden, doch dat verlangen was nog niet vervuld.

Nadien vroeg hij zich af, of dit er werkelijk de oorzaak van was, dat Suus en hij van elkaar begonnen te vervreemden.

— Ja, dit is het, zei hij tot zichzelf. Doch diep in zijn hart leefde een andere gedachte, een giftige en ongerijmde gedachte, die hem soms radeeloos maakte. Siem Heijboer liep weer vrij rond en Suus had hem reeds gezien toen hij, Jasper, nog niet wist, dat hij weer in het stadje teruggekeerd was. Suus had het geweten, maar zij had hem er niets van gezegd. Zou Suus toch nog een zwak voor Heijboer hebben? En zou dit misschien de ware oorzaak zijn van haar teruggetrokkenheid?

Het was absurd om dit te denken. Zij moest natuurlijk niets van Heijboer hebben. In feite had zij nooit iets van hem moeten hebben, ook niet gedurende de korte tijd, dat zij verkering met die kerel gehad had. Het was absurd en liederlijk om hier ook maar één ogenblik aan te denken.

Toch..... tegen beter weten in, bleef Jasper met deze gedachte rondlopen. Het werd tenslotte zelfs zó, dat hij niet meer mevrouw Groteman wilde zien als de oorzaak van de gedrukte stemming, waarin Suus bijna voortdurend verkeerde; het was Heijboer, die haar gedachten gevangen hield, ergens in haar hart moest zij nog een zwak voor hem hebben.

— O, ik geeft plaats aan een zotte, een gemene, een gevaarlijke gedachte, stelde Jasper soms vast. Hoe was het mogelijk, dat zo'n onzinnige gedachte bezit nam van zijn hart?

De gedachte was op zichzelf zó liederlijk, dat hij er met Suus niet over durfde te spreken. 't Was met recht absurd.

Zo nu en dan was Jasper woedend op zichzelf, omdat hij die dwaze en lelijke gedachte niet kwijttraken kon. — Dergelijke giftige overwegingen zijn er oorzaak van, dat mijn huwelijk stuk gaat, overwoog hij vertwijfeld.

Op den duur maakte het hem echter onverschillig. Het was tenslotte niet zijn schuld, dat Suus zoveel anders geworden was. Hij kon het niet helpen, dat ze niet tieren kon in de Vermeerstraat. Hij ging vrijuit, zij zou hem nooit iets kunnen verwijten.

Wat deed het er allemaal toe? Mettertijd zou Suus wel weer opfleuren, hoopte hij.

In Brussel had Jasper een ontmoeting met een paar Franse chauffeurs. Hij had hen al vaker gezien, maar nooit een praatje met hen gemaakt, want hij had de grootste moeite om een woordje Frans te brabbelen. Bij deze ontmoeting bemerkte hij echter, dat de Fransen het Vlaams behoorlijk meester waren. Toen knoopte Jasper een gesprek met hen aan.

Eerst spraken ze over hun reizen en hun vrachten en ongemerkt nam het gesprek een wending en begonnen ze over hun huiselijk leven te praten.

Jasper zei, dat hij getrouwd was.

Eén van de Fransen bleek in een echtscheidingsproces gewikkeld te zijn. Toen Jasper zei, dat zoiets toch wel heel erg was, keek de chauffeur hem een beetje meewarig aan, alsof Jasper om zijn achterlijkheid te beklagen was.

De Fransman probeerde uit te leggen, dat een echtscheiding eigenlijk heel normaal was. Het was beter om elkaar de hand ten afscheid te reiken, dan je leven te vergallen door bij elkander te blijven. Als een huwelijk beneden de maat van de verwachtingen gebleven was, diende men de zaak redelijk onder ogen te zien en uit elkaar te gaan om opnieuw te beginnen. Welnu, dat had hij gedaan. Hij hoopte, dat de echtscheiding spoedig uitgesproken zou worden, dan zou een verkeerde keus ongedaan zijn gemaakt.

De Franse chauffeur sprak nuchter en schijnbaar reëel, zodat Jasper hem tenslotte geen ongelijk geven kon. Ja, als bleek, dat man en vrouw niet bij elkaar pasten, wat was er dan tegen om uit elkaar te gaan? De wet gaf er in zekere gevallen de mogelijkheid toe. De Franse collega had hem ook uitgelegd, dat in Frankrijk de echtscheidingsprocedure veel soepeler was dan in Nederland. In Holland was men te stijf, ook in de wetgeving.....

Jasper dacht lang na over dit gesprek. Telkens kwam de vraag bij hem op, of Suus en hij wel bij elkander pasten.

Hij overwoog, dat hij niet meer zoveel van Suus hield als in 't begin. Maar wat dat zijn schuld? Suus had altijd haar angst voor de hoofdbewoonster, een volkomen onnodige angst overigens. En altijd zanikte zij over een ander huis..... Op die manier ging voor hem de pret er ook af. Bij zijn thuiskomen verkeerde hij altijd in spanning, of Suus weer eens over haar toeren zou zijn vanwege de een of andere opmerking van mevrouw Groteman. Dan was de avond weer somber en gespannen, een verloren avond eigenlijk.

Drie weken later ontmoette Jasper de Franse chauffeur weer, ditmaal in de buurt van Hedel. Zielsgelukkig vertelde de Fransman aan Jasper dat hij vrij was: De scheiding was uitgesproken en hij dacht nu binnenkort te gaan trouwen met een meisje uit de Borinage — een kind dat hem begreep en dat tegelijkertijd een soort schoonheidsprinses was.

Jasper bleef nadien nog lang aan die Franse chauffeur denken. Hij was beslist geen gekke kerel, die Franse collega. Een nuchtere, reële vent. Ja, bij Jasper thuis zouden zij zich natuurlijk een ongeluk schrikken als ze zouden horen, dat Jasper lange gesprekken had met een man, die gescheiden was. Dat was bijna even erg als om om te gaan met iemand die vijftien jaar in de bak gezeten had wegens een of ander ernstig misdrijf.

Jasper herinnerde zich een gesprek, dat hij eens met de dominee gehad had. Het was in de tijd, dat hij nog op de belijdeniscatechisatie ging. Iemand had gevraagd, hoe een christen tegenover de echtscheiding moest staan. De predikant had er het zijne van gezegd. Hij was vierkant tegen echtscheiding en Jasper was het helemaal met hem eens geweest.

Nu dacht Jasper er anders over. Eigenlijk was een scheidingsmogelijkheid zo gek nog niet. Waarom moest men er zo streng en onverbiddelijk stelling tegen nemen? De dominee had aangevoerd, dat wat God saamgevoegd had, door de mens niet gescheiden mocht worden..... Ach, dat was een goedkope weerlegging van de echtscheiding geweest, vond Jasper nu. Als een huwelijk scheef ging, was dit het bewijs, dat niet gezegd kon worden, dat God man en vrouw saamgevoegd had.....

Plotseling schrok Jasper van zijn eigen gedachten. Waar zat hij eigenlijk zo ernstig over te piekeren? Wilde hij bij Suus vandaan? Was zijn huwelijk dan een grote teleurstelling geworden, een ernstig fiasco? Neen, dat mocht hij niet zeggen. Maar toch..... Jasper was er in zijn hart van overtuigd, dat het anders en beter had kunnen zijn. 't Was niet geworden zoals hij gedacht en verwacht had.

Wordt vervolgd.

Voor complete
diesel-elektrische installaties
Van der Leun's
TECHNISCHE ONDERNEMING
SLIEDRECHT
Kerkstraat 11-13 Telefoon 151

SLUMP'S
Hooi, Stro en Kunstmest
VEEVOEDERBEDRIJF
Granen
Veevoerders
Ruwvoerders
LEEUWARDEN — ROTTERDAM
ZWOLLE

Oplossing puzzel van vorige week

Horizontaal: 8. zebra; 9. anoden; 10. snaken; 11. lastpost; 12. hamlet; 13. aangeven; 14. Bernard; 16. melasse; 20. bediende; 23. garage; 25. asperges; 26. nestor; 27. koraal; 28. abolitie.

Verticaal: 1. hernia; 2. krakelen; 3. spinster; 4. adelaar; 5. marsen; 6. koopje; 7. meesters; 15. ezelsoor; 17. eigenlof; 18. agressie; 19. verslag; 21. ideaal; 22. nagels; 24. glorie.

als zes, had ik deze bezoeken al enkele weken uitgesteld.

Ik kwam thuis met drie leden, maar ik was niet klaar. Ik had nog vier bezoekadressen over. Dat kan gebeuren als u het sneeuwbalstelsel toepast.

ABONNEES WERVEN

TOT nu toe heeft u in deze schetsjes in hoofdzaak gelezen over het leden werven. De grondslagen hiervan gelden evenzeer voor het abonnees werven.

Als u de ander iets wilt laten doen, dan kunt u dat slechts bereiken als u zorgt dat hij het graag doet. Als die voorwaarde niet wordt vervuld, dan zal

hij het in het geheel niet doen, of zich spoedig weer terugtrekken.

Dit principe kunt u in elk geval van de zes schetsjes terugvinden. Voor abonnees werven geldt dit evenzeer als voor het leden maken.

Er is echter één belangrijk verschil. Bij het leden werven hebt u slechts schone beloften te vergeven. Ik twijfel er niet aan dat deze nagekomen zullen worden, maar tot ze vervuld zijn blijven het voor uw prospect beloften.

Als u abonneementen wilt plaatsen kunt u iets laten zien. Dat is een belangrijk voordeel.

Denk er dan aan, dat niet wat u interesseert voor uw prospect het belangrijkste is.

Misschien vindt u een kryptogram maar een naar ding, en is hij er juist verzot op.

Mogelijk vindt u Groenkoper een geestige vent, maar hij kan daar anders over denken. U kunt beter niet zeggen wat uw mening is, vraag liever naar de zijne.

Juist de rubriekjes, die de uitgave van een blad niet rechtvaardigen, zijn belangrijk om de belangstelling er voor op te wekken. Dat is ook de reden waarom de uitgevers zulke rubrieken in hun bladen opnemen.

U kunt uw voordeel doen met deze wetenschap. Neem een paar nummers van Nederlandse Gedachten mee.

Veel succes! **VAN DER MERWE**

4 NOV.

Nee, ik ben er niet van ondersteboven geweest, toen ik vanmorgen las, dat er een hond in het lucht-ruim was ingeschoten. Niet, dat ik geen medelijden met het dier had, vanzelf. Maar om nu een minuut stilte in acht te nemen of een gebed op te zenden, zoals op een Engelse zondagsschool is gebeurd, ik vind dat overdreven. Dat ontdekken van het heelal ligt mij overigens niet. Ik ben een conservatieve man, die genoeg heeft aan deze aarde, waarvan ik het grootste gedeelte nog niet ken. Al zou ik honderd jaar worden, dan zou ik nog tijd te kort komen om alle plekjes, welke ik graag wil zien te bezoeken. Na ons naar de maan, om een variant te geven van een uitspraak, welke toegeschreven wordt aan Lodewijk XIV. Ik vind dat met-alle-geweld-willen-weten-wat-ertussen-hemel-en-aarde-leeft-of-niet-leeft ernstiger dan het hondje. Misschien heb ik ongelijk. Misschien houd ik de wetenschap tegen. Maar die miljoenen, die die proefnemingen, of ze nu door de Russen of door de Amerikanen worden gedaan, kosten, zou ik liever aan andere doelen besteden. Waar we iets direct aan hebben, waar nu eens niet u en ik, maar die duizenden, die nog in armoede en gebrek leven iets aan hebben. Want iemand, die honger heeft en geen dak boven zijn hoofd, wordt die verzadigd en wordt die warm met een huizenhoge raket van 150.000 kilo, die 1700 kilometer de lucht in gaat? Geef die maar iedere dag een kadetje, daaraan heeft hij meer!

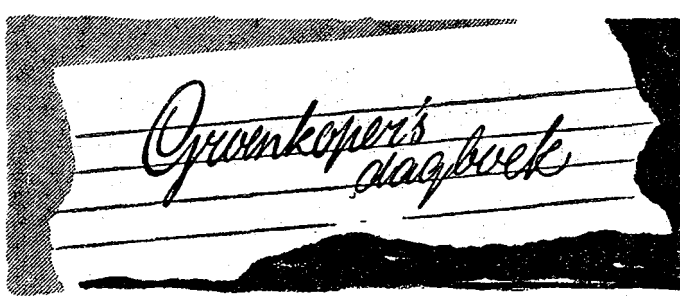
5 NOV.

Intussen zijn we in het westen, vóór het „ijzeren gordijn“ (wat is met al die spoetnikken tegenwoordig een gordijn?) weer meer wakker geworden. Engeland

gaat een speciaal laboratorium voor kunstmanen bouwen, Amerika heeft nog betere satelieten in petto enz. enz. En met dat al gaat, gelukkig, het gewone leven hier op aarde door. De kinderen gingen vanmorgen gewoon naar school. De melkboer is gekomen en de bakker. En de familie Groenkoper heeft zuurkool met worst gegeten. En een van de laatste termijnen van de inkomstenbelasting is door ondergetekende betaald. De kapperssalons waren vandaag gesloten, zoals altijd op dinsdagmiddag. Wij, mijn vrouw en kinderen, hebben de tweede spoetnik niet gezien. We hebben er ook niet meer aan gedacht. Maar we gaan naar het spoetnik-tijdperk. Dat staat vast. Ik las al: „neem blikgroenten, in 4 minuten klaar op tafel.“ Ik heb liever verse groenten, maar we spoetnikken ons voorwaarts, ook aan tafel. Het moet steeds vlugger. Waar gaan we heen? Naar de maan? Of zullen we de zon opzoeken? Zolang die nog elke dag opgaat, zolang de regenboog er nog is, zolang de echte maan het licht van de zon ontvangt, zolang we nog vrede hebben, zolang zullen we het nog wel uithouden. Vanmiddag fietste ik nog naar mijn werk. Het ziet er niet naar uit, dat het morgen anders zal zijn. Laten we daarom de toekomst met vertrouwen tegemoet zien. U en ik. Niet bang voor Spoetnik!

6 NOV.

Gisteravond was een historische avond. De Tweede Kamer aanvaardde de Deltawet. Zet die twee woorden nu eens naast elkaar, dacht ik, Deltawet en Spoetnik. Op democratische wijze gekozen afgevaardigden hebben hun goedkeuring gegeven aan een enorm plan, te vergelijken met de drooglegging van de Zuiderzee, waartoe veertig jaar geleden besloten werd. Minister Algera bad,

dat God dit werk onzer handen moge zegenen. Dat maakte meer indruk op mij, dan het afschieten van een raket. Ik vond het jammer dat de Kamer niet eenstemmig zijn kon. Er waren bezwaren van staatsrechtelijke aard. Maar laten we dankbaar zijn, dat de Kamer niet eenstemmig moet zijn. Laten wij ook niet vergeten, dat met de uitvoering van het Delta-plan de oesters duur betaald worden. Beter en hartelijker gezegd, de oestertelers zullen het moeilijk krijgen. Stellig verwachten u en ik, dat er voor die telers uitkomst zal worden geboden. Proefnemingen in het Veeregat zullen straks uitmaken, in hoeverre iets of niets kan worden gedaan. Ik hoop, dat iets uit de bus komt.

7 NOV.

Amsterdam, eens een van de rijkste steden van Europa, zit zonder geld. De burgemeester heeft rantsoenering van gas en electriciteit in het vooruitzicht gesteld! Vraag maar geld aan de regering, hebben de communisten voorgesteld. Maar dat zal weinig helpen, denk ik. En op hun suggestie is de Amsterdamse Raad dan ook niet ingegaan. Het feit, dat de hoofdstad dus in moeilijke financiële omstandigheden is, waaraan ook ik op dit ogenblik moeilijk iets kan doen, herinnert mij eraan dat het met het bruikbare geld kwalijk gesteld is. Mij kwam ter ore, dat voor noodzakelijke doeleinden, kerk, zending, maatschappelijk werk, kin-

derbescherming, reclassering enz. enz. ook niet veel geld beschikbaar is. Wel voor alle mogelijke prijsvragen en puzzels, welke bij dozijnen in dagen weekbladen verschijnen. Het uitbetalen van duizenden guldens is aan de orde van de week. Reeds zijn er individuele personen en gezinnen de dupe van deze puzzelkoorts geworden. Na de rock'n roll is de tegenwoordige dans de dans om het gouden kalf. Maakte vroeger een autootje als eerste prijs een behoorlijke indruk, men kijkt er niet meer na. Vijftien, twintigduizend gulden moet men verdienen, een kwart ton, een halve ton. Dáár zit het geld.

8 NOV.

Terwijl de hoofdstad om geld zit te springen en noodzakelijke werken niet kan uitvoeren, komt Rotterdam met een havenplan, dat f 165 miljoen kost. En bij dit plan Europoort is nog haast ook. Het werk moet in 1960 zijn uitgevoerd. Dat is lef, zouden ze in Amsterdam zeggen. Het is dan ook durf. Maar de Rotterdammers kunnen blijkbaar een veertje van de mond wegblazen. Een gewoon veertje. Overzetveertjes hebben ze niet nodig, want ze hebben al een tunnel! Van de week vroeg iemand mij het verschil tussen Rotterdam en Amsterdam. Ach, daarover kan men vele grappes maken. Maar het wezenlijke verschil is ernstig genoeg. Rotterdam teert niet zo zeer op de roem van het verleden. En naar mijn smaak

wordt zijn gemeentepolitiek ook meer gedragen door de captains of industry. Ik zeg niet, dat Amsterdam een politiek van „La maar zo“ voert, maar het „Houwe zo“ van Rotterdam werkt in de Maasstad goed. In hoeverre de bestedingsbeperking dit grote project voor havenaanleg in de kop van Rozenburg zal bemoeilijken, zullen we nog wel horen. Als de kapitaalmarkt open gaat, zal de stad zichzelf wel helpen, heeft de burgemeester gezegd. Er zit in Rotterdam blijkbaar meer geld dan in Amsterdam. Lust u nog peultjes?

9 NOV.

Dat waren allemaal ernstige zaken, deze week. Laat ik dus besluiten met iets luchtigers. Een late bezoeker vroeg in een hotel in Leeuwarden een kamer. Het hotel was vol, zei de eigenaar. „Ik heb maar een klein kamertje nodig“, zei de bezoeker. „Het hotel is vol“, onderstreepte de hotelier. „Ik ga morgen weer vroeg weg“, opperde de aanhouder. „Vol is vol meneer“, antwoordde de niet te vermurwen gastheer. „Als minister Zijlstra nu eens hier stond“, zei de reiziger een beetje boos, „dan had u wel een kamer vrij hè.“ „Inderdaad“, zei de hotelier, als Zijne Excellentie hier moest zijn, dan kon ik een kamer vrij maken. „Zal ik u eens wat vertellen“, zei de naar een bed verlangende gast. „Zijne Excellentie komt vanavond niet!“

P.S. Ik heb het verhaal ook van andere ministers gehoord. En het speelde zich af in Groningen, Utrecht en Assen. Als er dus hotelhouders in Leeuwarden zijn, die van niets weten. U weet hoe dat gaat met zo'n verhaal!

William Groenkoper

Herman Hegger doorliep het juvenaat van de Passionisten te Haastrecht; bezocht seminaria en kloosters der paters Redemptoristen te Den Bosch, Roermond en Wittem, werd in zijn geboorteplaats Wittem (L.) tot priester gewijd; was lector in de filosofie aan het groot-seminarie te Tiel in Brazilië; is sinds zijn overgang Geref. Pred. te Denderleeuw.

WAT ZEGT DE PERS?
„Als we dit boek gelezen hebben, is het alsof er een laag stof afgeblazen is van de schatten van de Hervorming, die we ergens hadden opgeborgen; — ze blinken zo nieuw als toen Luther ze ontdekte. We hebben het nodig, dit boek te lezen... De woorden in dit boek zijn niet koud en op een afstand; ze zijn warm van menselijke nabijheid. Het hart van een mens gaat er in open, van een dichterlijk mens, van een gelovig mens.“
DS. OKKE JAGER

WAT ZEGT DE RADIO?
„In het boek dat enige jaren geleden verscheen: „Pelgrims naar de Una Sancta“, geven personen hun bekering tot de R.K. Kerk. Hegger wijst een weg die uitnemender is. En hij doet dat op zo'n aangrijpende wijze, dat men bewogen wordt over degenen die hij om Christus' wil verlaten moest. Als ingewijde weet hij ons goed in te lichten over de leer der R.K. Kerk en de toepassing ervan in het kloosterleven en het praktische leven... Zijn stijl is vlot, zijn verteltrant is zo, dat men het boek als een roman met spanning leest.“
JOOST ALLON voor de N.C.R.V.

WAT ZEGT DE LEZER?
„Ik ben 's avonds in het boek begonnen en het heeft mij niet weer losgelaten. Ik heb het aan één stuk gelezen, en toen ik het uit had, was het drie uur in de nacht. Ik vind het een geweldig boek!“
Een twintigjarige

Overal, waar dit boek ter sprake komt, raken de tongen los....

En geen wonder! Wie dit boek gelezen heeft, of hij nu een gewone „leek“ is of een doorgewinterde theoloog, raakt er niet meer los van. Hij móét er over spreken. En zo komen de tongen los, op de vereniging, op het werk, of op een gewone visite-avond, soms uren lang. Zo'n boek is het waard Uw persoonlijk eigendom te zijn. U zult het lezen en herlezen, omdat U steeds weer geboeid wordt door de wijze, waarop ds. H. J. Hegger zijn weg vanuit de duisternis van Rome naar de Kerk der Reformatie beschrijft als „MIJN WEG NAAR HET LICHT“ Sinds Luther zijn reeds velen deze weg gegaan, maar waar-schijnlijk niemand van hen was in staat deze overgang zo te beschrijven, dat men — als bij Hegger — in toenemende mate geboeid wordt door de verrassende eenvoud, waarmee karakter en sfeer, dogma's en instellingen der R.K. kerk van hun dikwijls fascinerend en geheimzinnige waas „onthuld“ worden. Het is een sterk persoonlijk getuigenis, maar toch munt het uit door een objectiviteit, welke voor een gewezen priester, die zo'n zware innerlijke strijd heeft doorgemaakt, werkelijk lofwaardig is. Het boek ademt een geest van liefde, en is doortrokken van een pastorale beweging over „hen die achterbleven“ — de Rooms-Katholieke en zijn geestelijke leiders. Alszodanig heeft het een duidelijke boodschap aan allen — Protestanten, Rooms-Katholieken, en de zgn. „toeschouwers“. Het is evangeliserend in de goede zin, oecumenisch in de ware zin, en reformatorisch in de volle, rijke zin van het woord. Het boek van ds. Hegger is als een Luther-film, zó aangrijpend. Ja veel méér, want het is echt gebeurd, in deze tijd. En daarom — met zijn 192 blz., kunstleren band en kleurig stofomslag is het de lage prijs van f 6,90 vele malen waard!

SCHAF DIT BOEK AAN VOOR UZELF
VERRIJK UW GEZIN ERMEE
GEEF HET CADEAU AAN VRIEND OF KENNIS

Ik bestel hiermede bij:
T. WEVER - uitgever - FRANEKER
Boekhandel:
.... ex. H. J. HEGGER: MIJN WEG NAAR HET LICHT, f 6,90
Naam:
Adres:
Woonplaats:

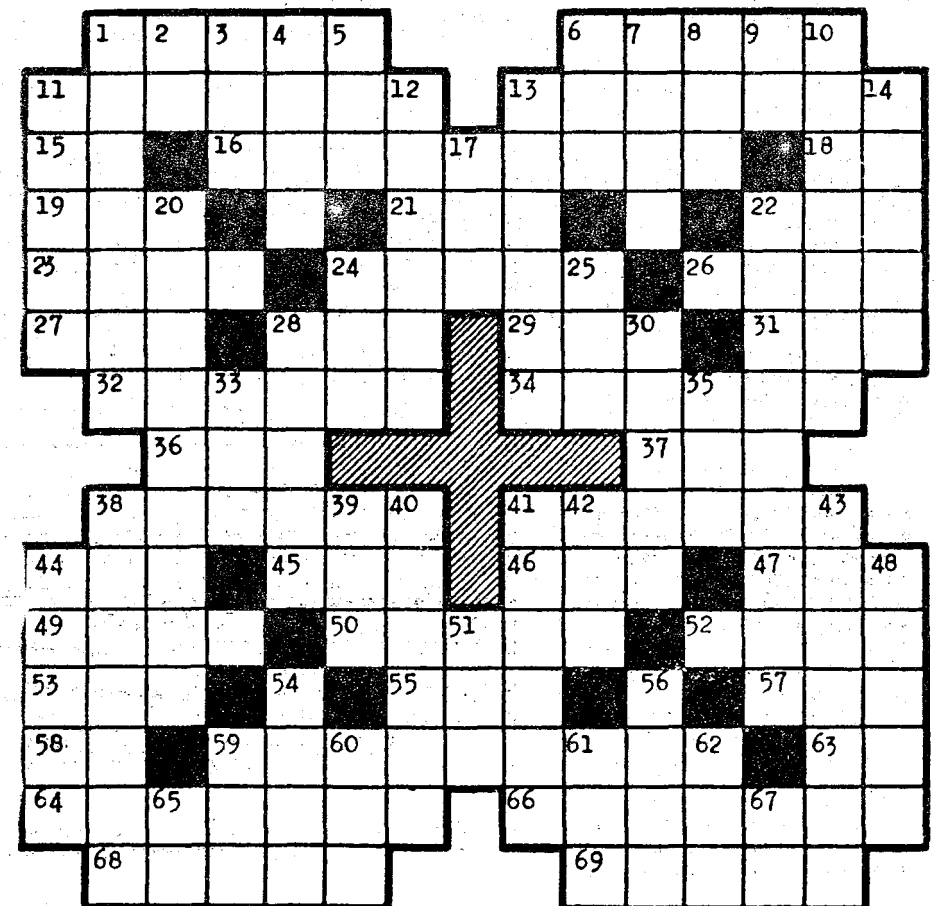
★ doorhalen wat niet bedoeld wordt.
Deze bon verzenden in open envelop; frankeren als drukwerk.

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. deel van veer; 6. dier; 11. rang in theater; 13. trans; 15. te (Engels); 16. winnaar Marathon; 18. pers. voornaamwoord; 19. berg; 21. kippenverblijf; 22. schrijfgerei; 23. breekbaar; 24. r.k. functionaris; 26. Ind. rivier; 27. drank; 28. spoedig; 29. vordering; 31. produktie; 32. bezwaar; 34. inspan; 36. kom; 37. plaats in N.O.P.; 38. zeurders; 41. water in Friesland; 44. weg; 45. wolvlolkje; 46. grondsoort; 47. Europeaan; 49. Duitse stad; 50. politieke figuur; 52. in het jaar; 53. bijl; 55. ontkenning; 57. krantenjongen; 58. muziek-noot; 59. vis; 63. Emeritus (afk.); 64.

slordige vrouw; 66. gerecht (mv.); 68. gezindte; 69. maat.

Verticaal: 1. vast worden; 2. familie-lid; 3. boom; 4. plaats uit O.T.; 5. lichaamsdeel; 6. wassing; 7. getal (mv.); 8. kunstwerk; 9. Son eminence (afk.); 10. plaats in Nederland; 11. proeftijd; 12. lichtbundel; 13. specerij; 14. buigzaam; 17. een weinig; 20. koning van Troje; 22. land uit O.T.; 24. vóór (Fr.); 25. meisjesnaam; 28. r.k. geestelijke; 30. vet; 33. onhandig; 35. ontkenning (afk.); 38. lichtbron (mv.); 39. prul; 40. bed; 41. als in de zomer; 42. oordeel; 43. eenmaal; 44. kleur; 48. godsdienst; 51. honingdrank; 54. heester; 56. eiland in Ind.; 59. sekonde (afk.); 60. aanwijzend voornaamwoord; 61. vis; 62. stuk hout; 65. tweeklank; 67. lidwoord.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De handen ineens slaan

Militaire,
politieke
en economische
integratie
van de N.A.V.O.-landen
is een levensbelang

DE Engelse premier MacMillan verklaarde deze week in het Lagerhuis, dat de Russen tot de beste schaakspe- lers ter wereld behoren. Dat zei de Brit- se staatsman niet om de Nederlandse schaakkampioen Hein Donner onaange- naam te zijn. Hij bedoelde dat de Russen op het diplomatieke schaakbord groot- meesters zijn. Wij hebben niet zo'n be- wondering voor grootmeesters in de di- plomatie, omdat de wereldgeschiedenis heeft aangetoond, dat deze mensen voor geen middel terugdeinzen. Wat Rusland betreft behoeft hiervoor geen bewijs te worden aangevoerd.

Het Kremlin weet de spanningen die er in het westelijk blok van landen en tussen het Westen enerzijds en het Mid- den-Oosten, Noord-Afrika en Zuid-Oost- Azië anderszijds bestaan op geslepen wij- ze uit te buiten. Een voorbeeld hiervan is, dat Sowjet-Rusland aan Tunis geen aanbod heeft gedaan om wapens te le- veren en ook niet heeft gereageerd op de verklaring van de Tunesische presi- dent, dat hij Sowjet-Rusland niet om wa- pens heeft gevraagd. Het Kremlin heeft er meer voordeel in gezien om Frank- rijk met rust te laten op het moment dat de Ver. Staten en Engeland dit land op zijn tenen gingen staan door deze wa- pens wel te leveren. Men moet niet ver- geten dat Sowjet-Rusland overal het nationalisme als zijn grootste bondge- noot ziet in de strijd om het Westen te verzwakken en de wereld te veroveren. In dit opzicht staat onze Franse bond- genoot wellicht nummer een in de rij van landen, die denken hun nationalis- tische hartstochten te moeten botvieren. Men zou zo zeggen dat het Kremlin door zich zo te gedragen tegenover de Tunesische president Bourguiba dan toch het misnoegen van de overige Ara- bieren op zijn hals zou halen, maar dat is evenmin het geval, want Bourguiba staat er niet zo best op noch bij de sul- tan van Marokko, Mohammed V, noch bij de andere Arabische leiders. Het is namelijk typerend voor het Midden-Oos- ten, dat elk van deze Arabische leiders ervan droomt eens de eerste man in een groot Arabisch gebied te zullen worden. Daarbij ageren de Arabische koningen zoals Mohammed V van Marokko, Ibn Saoed van Saoedisch Arabie, Hoessein van Jordanië en Feisal van Irak tegen de revolutionaire republieken zoals Nasser en Bourguiba en de Syrische lei- ders. Het zijn vooral de Egyptische en Sy- rische Arabieren, die de gunst van Sow- jet-Rusland genieten. Egypte kreeg de- ze week weer een lening van het Krem- lin van 600 miljoen gulden op het mo- ment dat bekend werd, dat de Ver. Sta- ten aan Egypte 600.000 dollar beschik- baar stelde voor een of ander agrarische ontwikkelingsplan.

De Arabieren weten dus waar hun boterham gesmeerd wordt, niet bij Amerika, dat alleen maar de feodale

heren zoals Saoed en Feisal in weelde kan laten baden, omdat zij overladen worden met olieroyalaties, maar bij Sowjet-Rusland. Alle arme mensen in de Arabische landen kijken dan ook niet op tegen hun koningen maar worden gefascineerd door hetgeen zich ten aanzien van Egypte en Syrië voltrekt vanuit Moskou. De verklaring van de Indonesische minister van buitenlandse zaken Soebandrio in de politieke commissie van de Ver. Naties deze week, dat Indonesië de kant van Sowjet-Rusland zal kiezen, wanneer dit land zijn zin niet krijgt ten aanzien van Nieuw-Guinea, kan men ook zien als een bewijs van de invloed die uitgaat van de Egyptische premier Abdel Nasser. Hij is de profeet van het lonken naar Sow- jet-Rusland. Men kan er verzekerd van zijn, dat het Kremlin elke nationalis- tische eis in Zuid-Oost-Azië en het Midden-Oosten zal steunen, die schade- lijk is voor het westen. Dat is niet al- leen maar een ideologische steun aan de „have-nots” tegenover de „haves”, de nietbezitters tegenover de bezitters. In de eerst plaats wordt deze politiek beheerst door de vaste wil het Westen in deze gebieden afbreuk te doen en zo mogelijk te verjagen. Dat is voor Sow- jet-Rusland een strategisch belang. Zo- lang de Ver. Staten militaire bases be- zitten op het grote continent, dat Euro- pa en Azië vormen, staat de Russische militaire suprematie niet vast.

Dat hebben de Westelijke mogendhe- den, de Ver. Staten voorop, altijd wel be- grepen, maar na de jongste weten- schappelijke en militaire prestaties — wij denken vooral aan het Russische in- tercontinentale raket, waarmee de Rus- sen met evengrote precisie New York, Londen en Parijs met een H-bom kunnen

aanvallen — klemt deze zaak nog meer. Het prestige van Sowjet-Rusland is me- de daardoor in de zogenaamde „neutra- le” gordel van landen langs het Eurazia- tische continent bijzonder gestegen. De Sovjets hebben duidelijk de wind in de zeilen.

Tegen deze achtergrond gezien zijn de spanningen die zich deze week in het westelijke kamp hebben geopenbaard bijzonder verontrustend. De wapenleve- ranties van Amerika en Engeland aan Tunis hebben in Frankrijk een effect ge- had, dat aan de opwindig van een Oosters volk zoals het Indonesische doet denken.

Het kabinet-Gaillard heeft deze week zijn wankele leven er mee gered en wist in de algemene opwindig zijn belasting- wetten door de Franse kamer te sle- pen, maar voor de andere landen op het Europese continent kan het Franse spek- takel alleen maar een ontmoedigend ef- fect hebben, want het opgewonden Fran- se gedrag schaadt ook het prestige van de rest van het Europese continent, om niet te zeggen van het gehele Westen. Het is best mogelijk dat Amerika en Engeland niet vrij uitgaan, maar zoveel hebben wij van de ruzie tussen de Wes- telijke Grote Drie wel begrepen, dat de Franse agitatie volkomen misplaatst moet worden genoemd. De leuze „Frank- rijk alleen” is blijkbaar het belangrijkste beginsel van de Franse buitenlandse poli- tiek. In Parijs schijnt men te menen zich weken- en maandenlang de luxe te kunnen veroorloven de ene kabinetscri- sis na de andere in groot geruzie en in volslagen machteloosheid te laten vol- gen om zich dan tenslotte ervover te verbazen, dat grote mogendheden zoals de Ver. Staten en Groot Brittanië zich niet door de Franse afwezigheid op het internationale toneel de marsroute laten voorschrijven.

De Belgische staatsman Paul Henri Spaak heeft er deze week in den Haag aan herinnerd dat de Atlantische Ge- meenschap een revolutie doormaakt, namelijk de revolutie van de „interde- pendentie”, de onderlinge afhankelijk-

heid. Wij weten dat de heer Spaak een visionair is. Hij noemt zichzelf „de maniak van de integratie”. Wij hebben groot vertrouwen in deze Europese staatsman, die thans secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsor- ganisatie is, en wij zijn met hem van oordeel, dat er zich in de Atlantische Gemeenschap een revolutie zal moeten voltrekken, in die zin, dat alle bondge- noten doordrongen moeten zijn van het dodelijke gevaar dat ons uit het Oosten bedreigt en dat zij daarom de handen ineens dienen te slaan, daarbij niet alleen elkaar verdragend, maar ook elkaar steunend. In de eerste plaats is militaire integratie nodig, maar niet minder ur- gent is de politieke en economische in- tegratie binnen het kader van de N.A.V.O. Paul Henri Spaak verklaarde op een persconferentie die woensdag- middag in den Haag gehouden werd, dat hij verrast is over de stemming in Ame- rika en Engeland ten aanzien van de N.A.V.O.-integratie. Er moet daar vol- gens hem een grote omwenteling hebben plaats gevonden in het politieke denken. De Engelsen en Amerikanen begrijpen, dat de Russische dreiging nu meer dan ooit de westelijke landen op elkaar drij- ven. De moeilijkheden, die er tussen Frankrijk en de Agel-Saksische bond- genoten zijn gerezen hebben daarvoor de ogen nog meer geopend. Wij hopen van harte dat de heer Spaak gelijk heeft, maar zouden hem willen vragen of hij zijn staatsmanswijsheid, die voor de totstandkoming van de Europese Ge- meenschap van zo'n grote betekenis is geweest, vooral in het Noord-Atlantische bondgenootschap wil ontplooiën. Daarbij zal het wellicht van grote betekenis zijn, dat geen man beter de psyche van Frankrijk doorgrondt dan Spaak,

Voor nieuwe abonnees: in december

GRATIS LEZEN

- * Een brief met goede wensen uit Canada.
- * De kiesvereniging te Wijhe neemt centraal abonnementen op Nederlandse Gedachten en int maandelijks het abonnementsgeld.

Een groet uit Aurora

HET doet een mens goed bewijzen van meeleven te ontvangen. Zeer speciaal ook wanneer het zeer verwonende vrienden betreft. En het gaat een partij al evenzo. Daarom was het prettig dezer dagen uit Aurora in Canada een brief van de heer T. Ranus te krijgen waarin hij blijk geeft de politieke gang van zaken in Nederland nog steeds met belangstelling te volgen. En dat terwijl hij reeds in 1950 naar Canada emigreerde. Als trouw lezer van „Nederlandse Gedachten” gaat het samengaan met de C.H.U. hem zeer ter harte, alsook de discussies, die binnen onze partij momenteel aan de orde zijn. Goede wensen voor ons weekblad en met name ook voor de Operatie Oranjekaart besluiten deze meelevende brief. Wij danken de heer Ranus daar hartelijk voor en wensen hem ook het allerbeste in het verre land overzee waar men zich gelukkig toch nog zo dicht bij ons blijkt te kunnen voelen.

Ons weekblad

EEN dergelijke brief bewijst weer eens de waarde — ook als „bindmiddel” — van ons blad. Het is toch eigenlijk wel een beetje triest, dat nog slechts ruim 18000 van onze naar de 100.000 marcherende aantal partijleden op „Nederlandse Gedachten” geabonneerd zijn. Niet alleen heeft in feite elk partijlid die dosis wekelijkse voorlichting nodig, ook als middel om gezins- en familieleden — ver hier vandaan of dichtbij wonend — met het nieuws en de meningsvorming in onze partij op de hoogte te houden, is het blad uiterst waardevol.

Is het te veel gevraagd als we daarom nog eens een dringend beroep op u allen doen het aantal abonnees drastisch uit te breiden? We geloven, dat het eenvoudig plicht is, dit te vragen en dit te doen!

Het werven van nieuwe leden behoeft daaronder niet te lijden. Laten we daarom zorgen, dat velen nog vóór Nieuwjaar kunnen spreken van „ons weekblad”!

Nu ligt het werven van abonnees meer in de commerciële sfeer dan het werven van leden. Daarom kan een toekomstige abonnee ons wijzen op hetgeen ook andere bladen vooral aan het eind van het jaar dikwijls doen: n.l. het bij abonnering gedurende een tijdje gratis toezenden van het blad.

Daarom bieden we de gelegenheid om wegens het nemen van een abonnement over 1958, het blad vanaf 30 november a.s. tot Nieuwjaar gratis toegezonden te krijgen.

Deze aanbieding zal de propagandisten welkom zijn. Gevoegd bij de mogelijkheid om een abonnement op „Nederlandse Gedachten” als waardevol geschenk op St. Nicolaas aan gezins-, familieleden, kennissen of vrienden te geven, schept deze gratis „aanloop” dunkt ons, de goede sfeer om het aantal abonnees op bevredigende wijze uit te breiden.

Partij
in
actie

Het blijkt telkens weer: waar de leden- en abonnee-werf-actie door de kiesvereniging goed voorbereid en krachtig aangepakt wordt, slaagt zij zonder falen. De volgende week hopen wij deze grondstelling der propaganda-activiteit weer met bewijzen te staven....

De kiesvereniging en de abonnementsgelden

NIET alleen bij het winnen van abonnees kan de kiesvereniging goede diensten bewijzen. Ook bij de inning der abonnementsgelden kan zij haar onmisbaarheid tonen. Het gaat om het blad van de partij; daarom haalt de K.V. zich daarmee geen „vreemd” werk op de hals.

Een voorbeeld: de kiesvereniging te Wijhe (Ov) betaalt de abonnementsgelden voor Nederlands Gedachten centraal en int maandelijks (men kan dat natuurlijk ook per kwartaal doen) 1/12 deel van de contributie plus 1/12 deel van het abonnementsgeld (= f 6,50 · 12 = afgerond 55 cent). Dit systeem maakt het mogelijk, schrijft de voorzitter van de K.V. te Wijhe, de heer P. D. Baerends, dat veel meer leden er toe overgaan een abonnement te nemen. Men plaatste daar dan ook meer dan 40 abonnementen. Belangrijker, schrijft hij, is nog de psychologische zin van deze werkwijze. De P.T.T. komt niet meer met kwitanties aan de deur. Misverstanden over de betaling met als uiteindelijk gevolg vaak het bedanken als abonnee komen niet zo vaak meer voor. Ook voelt men het betalen aldus niet als een extra financiële last, naast het lidmaatschap van de kiesvereniging. Er zijn nog meer voordelen aan dit systeem verbonden. Het vraagt uiter aard enig werk van de bestuursleden met name, van de penningmeester, maar in Overijssel hebben ze dat graag voor de goede zaak over. Verscheidene kiesverenigingen in de provincie hebben het voorbeeld van Wijhe reeds overgenomen, schrijft de heer Baerends. Het lijkt ons een goede gedachte, die in nog veel andere kring overweging en navolging verdient.

Liefde en Recht

IN diepe, religieuze zin is er geen tegenstelling tussen liefde en recht. Zij ontmoeten elkaar in het Kruis. Daar heeft Christus zich tot in de dood vernederd, opdat aan het strenge recht Gods zou worden voldaan, en tegelijk is Zijn sterven een daad van oneindige liefde jegens zondaren.

God heeft aan Israël Zijn wetten gegeven, die het volk leren wat recht is en wat onrecht. En wie deze wetten overtreedt, is strafbaar. Maar als Christus de inhoud van de wet der Heren samenvat, dan zegt Hij: Gij zult liefhebben.

„Wilt gij zonder vrees voor de overheid zijn? Doe het goede, en gij zult lof van haar ontvangen. Zij staat immers in dienst van God, u ten goede. Maar indien gij kwaad doet, wees dan bevreesd; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; zij staat immers in den dienst van God, als toornende wreekster voor hem, die kwaad bedrijft”. Wie overheid zegt, die zegt dwingende macht. De overheid overreedt ons niet, probeert ons niet te overtuigen, doet geen beroep op ons geweten, maar komt met geboden en verboden, en handhaaft die door haar macht, haar zwaarmacht.

V LAK bij mijn huis moesten dagelijks duizenden voetgangers oversteken. Maar het snelverkeer had geen ontzag voor voetgangers. Het was een riskant ondernemen, zich op de rijweg te wagen. Nu staan er twee oranjekleurige flikkerlichten. Zij zijn een aanduiding, dat de overheid op die plaats aan de voetgangers een speciaal recht heeft gegeven en aan het snelverkeer een plicht heeft opgelegd, en recht en plicht handhaaft en doet naleven, door haar politie en justitie. Maar zij neemt er geen notitie van, of de man achter het stuur, die voor de voetganger moet stoppen, daarin een naleving ziet van het gebod, de naaste lief te hebben en dus voor zijn veiligheid te waken. De overheid kan dat ook niet doen. Zij kijkt alleen toe, of aan het recht wordt voldaan en of de plicht wordt nageleefd.

Een ander voorbeeld. Wanneer Jan Jansen oud is geworden, dan verzuiimen in het bekende versje uit het schoolboek de kinderen hun liefdeplicht. Zij moesten door innige liefde en dankbaarheid genoopt worden, voor de oude vader te zorgen, maar zij doen het niet. Hun liefde is koud geworden. Maar nu komt de overheid en dwingt de rijke kinderen, om voor de arme vader te zorgen. Maar zij kan door die dwang niet bereiken, dat de kinderen een greintje méer liefde voor hun vader krijgen.

Een derde voorbeeld. Wij hebben een tijd gehad, dat b.v. de veenarbeiders praktisch gedwongen werden, hun levensmiddelen te kopen in de winkel van de veenbaas. Dure en slechte artikelen, zodat door deze gedwongen winkelnering de vrijheid van de arbeider werd aangerand en de baas op onzedelijke wijze winst maakte. Toen is de overheid tussenbeide gekomen, en heeft niet tot die baas gezegd: lees eens na, wat in de Heidelbergse catechismus staat in de verklaring van het achtste gebod, „dat ik mijns naasten nut, waar ik kan en mag, bevordere, met hem alzo handele, als ik wilde dat men met mij handelde...” en tracht daar nu naar te leven, betracht zo beter het gebod der naastenliefde, maar zij heeft eenvoudig die hele gedwongen winkelnering verboden en er door justitie en politie voor gezorgd, dat aan dat verbod de hand werd gehouden.

In heel het optreden van de overheid gaat het om recht en vrijheid, om gebod en gehoorzaamheid. Waarbij we steeds moeten bedenken, dat een ingrijpen van de overheid, ook door verbodsbepalingen, kan betekenen hergeven en beschermen van de vrijheid. De wet tot verbod van de gedwongen winkelnering betekende vrijheid voor de arbeider en het verbreken van een dwangjuk.

IN dit licht bezien is het duidelijk, dat de overheid de verwerkelijking van Gods geboden in het leven der natie tot stand brengt en brengen moet in de weg van wet en recht. In dienst van God is zij inderdaad een toornende wreekster voor hem, die kwaad doet en dus Gods wet, die in de diepste zin een gebod der liefde is, heeft geschonden.

EEN zeer belangstellende lezer zond ons een belangrijke brief, waarin hij vroeg: heeft de heer Bruins Slot liefde niet verward met liefdadigheid? Is het niet zo, dat de overheid het gebod der naastenliefde moet betrachten, maar daarom nog geen liefdadigheidsinstelling is en ook niet mag zijn? Wij geloven, dat hier het probleem niet zuiver is gesteld. De overheid handelt alleen dan krachtens haar lastbrief en kan ook alleen dan wat bereiken, als zij optreedt in het kader van het recht.

Nu is er aan dit vraagstuk ook een andere zijde. Of liever, wij kunnen de stelling, dat de overheid het recht heeft te bestellen, ook adstrueren vanuit een geheel andere problematiek. En daarover hopen wij de volgende week iets te zeggen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, Sij. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage; Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673. STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

BON

Ook ik wil graag wekelijks 12 pagina's politieke voorlichting ontvangen. Noteer mij dus als abonnee.

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.50); kwartaal (f 1.65).

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

* * Ideeënbus der persoonlijke verantwoordelijkheid

Mr. Burger heeft op het P.v.d.A.-congres, dat de vorige week gehouden is meegedeeld, dat de meerderheid van hen, die de P.v.d.A.-enquête „Ideeënbus der Democratie” hebben beantwoord, van mening is dat het gebouw van de sociale zekerheid vrijwel is voltooid. Belangrijker is nog dat die meerderheid voorts van mening blijkt te zijn, dat overige behoeften in dit opzicht moeten worden vervuld langs de weg der individuele voorzieningen, op de grondslag van individuele verantwoordelijkheid. Wij weten niet of de P.v.d.A. met deze uitkomst gelukkig is; wij hopen het. Wij zijn in elk geval blij, dat zo velen ook in de toekomst een grote plaats willen zien ingeruimd voor het persoonlijk initiatief van de burgers, die daartoe uiteraard de nodige vrijheid en ontplooiingsmogelijkheden behoeven. Dat geeft de A.R.-burger moed. Hopelijk ook de P.v.d.A.-Burger, die hiermee een belangrijke vingerwijzing inzake zijn partijlijn ontving.

* * De koek is op

Die vrijheid en ontwikkelingsmogelijkheden hebben de provincies en gemeenten in de laatste jaren in elk geval niet veel gehad. Dat bleek wel uit de geestige, doch indringende openingsrede, die mr. G. A. Diepenhorst, voorzitter van het Verband van verenigingen van a.r.-gemeente- en provinciebestuurders, op de jaarvergadering van dit Verband hield. De „Haagse Koekwinkel” had wel een bonte keus in haar veelzijdig product en elk Departement had om zo te zeggen haar eigen stalletje, doch de consumptie wordt steeds meer centraal geleid.

De Haagse koek is op en daaronder lijden niet in de laatste plaats de lagere publiekrechtelijke organen. „Het veelvuldig gebruik van koek is altoos één der gewoonten, welke bij de kermis behoort. Maar is tot op zekere hoogte de gang van zaken bij het overheidsbeleid, voor zover dat de plaats der lagere organen betreft, niet ook min of meer een kermis geworden, met dien verstande, dat de gemeenten en provincies te midden van de andere gemakkelikheden als de tragische kop van Jut fungeerden? Te midden van de luchtschommels van allerhande sociale verzorging, het lawaai van de cakewalk der woningbouwmaatregelen, de lachspiegels van de financiële verhouding en de mallemolen van steeds draaiende en verdraaiende circulaire en aanschrijvingen, klinkt de doffe slag op het hoofd van Jut — de gemeenten — onder de nagalm waarvan de plaatselijke autonomie vrijwel bezwaken is . . .” Aldus Mr. Diepenhorst. Bestedingsbeperking betekent: de koek is op. Is de kermis afgelopen? Met het oog op de naderende Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen is de vraag enige overpeinzing waard.

* * Altijd al gedacht

Drs. Horbach, voorzitter van de kring Overijssel van de K.V.P. heeft ook het een en ander gezegd over de rede van de voorzitter van de K.V.P. Die rede is „verkeerd opgevat”. Het staat in Ons Noorden, dat een verslag van de rede van Drs. Horbach bevat.

„de reactie op de uitlatingen van mr. Van Doorn die bij monde van Dr. Berg-huis is gevolgd wilde Drs. Horbach zien als gevolg van de politieke jeugd van deze politicus. De door hem gedane uitlatingen zouden bij een langere politieke ervaring zeker nooit of langzamer over zijn lippen zijn gekomen.”

Bij ons zeggen we dan: Wat ik je zei, buurman!

En in dit verband past misschien beter: wat mijn grootvader ook al zei, buurman. Wat doet de A.R. ook met zulke jonge „topfiguren.” Neen, dan de K.V.P.! Kan iemand zich Prof. Romme voorstellen als een jonge, onbedachtzame spring-in-het-veld? En is mr. Van Doorn niet vergrijsd als voorzitter van de K.V.P.?

Ik heb het altijd al gedacht, maar Drs. Horbach heeft het nu openlijk uitgesproken, zomaar in „De Poort van Cleef” te Almelo, dat er iets mis is met de A.R. partij. Te jonge mannen op de voorgrond! Ik heb één troost. Ik hoop, dat ze lang gespaard mogen blijven voor de A.R. partij en dan worden ze ieder jaar ouder. Al zullen ze de heren Romme en Van Doorn natuurlijk nooit kunnen inhalen . . . Die houden hun voorsprong in bedachtzaamheid, grijsheid en in het vermogen, om het zo te zeggen, dat er later allerlei verduidelijkingen noodzakelijk blijken.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

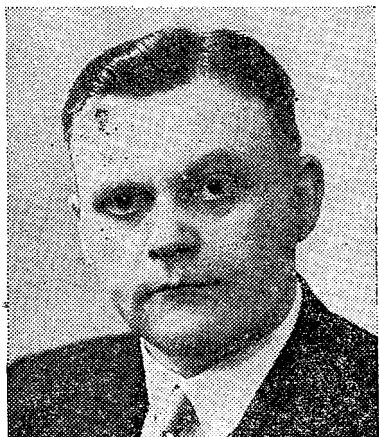
BIJ de algemene financiële beschouwingen in de Tweede Kamer is van de zijde der regering wel duidelijk te verstaan gegeven, dat het beleid om de bestedingen te beperken, onverzwakt moet worden gehandhaafd. Minister Hofstra heeft over de noodzaak van deze politiek treffende cijfers genoemd, waaruit bleek, dat de overbestedingen zowel in de consumptieve als in de investeringssector nog steeds niet gering zijn. Ook de schaarste op de kapitaalmarkt vormt nog een bron van moeilijkheden. Dus zal het in 1958 noodzakelijk zijn de lonen zoveel mogelijk rustig te houden en de investeringen in de overheids- en particuliere sector in de hand te houden.

Dit beleid is een nationale zaak. Als het in 1958, met ons aller medewerking slaagt, dan kunnen we daarvan hopenlijk in 1959 de vruchten plukken.

Rust dus in de lonen. Maar wij wensen geen rust in de prijzen. Minister Zijlstra heeft verklaard, dat hij niet zal aarzelen om in te grijpen als de daling van de internationale grondstoffenprijs, niet in de consumentenprijs doorwerkt. Laten we hopen dat dit niet nodig zal zijn en dat het bedrijfsleven de vrije concurrentie zal laten werken. Als er in bepaalde bedrijfstakken reeds een neiging tot prijsdaling is, dan heeft de minister van economische zaken waarlijk geen behoefte meer om voor die bedrijfstakken een prijsstabilisatiebeleid te voeren.

De mededeling van verleden week, dat het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud met een punt is gedaald is ongetwijfeld zeer verheugend. Met spanning wordt naar de cijfers van de volgende maand uitgekeken. Het zal nl. voor de vakverenigingen gemakkelijker worden om ook in hun eigen kring rust in de lonen te propageren als de prijzen een dalende tendenz vertonen.

Het feit, dat er geen algemene loonronde kan worden gegeven behoeft echter niet te betekenen dat er op loongebied nu helemaal niets meer gedaan kan worden. Als er bepaalde bevolkingsgroepen in nood verkeren zullen we — binnen het raam van de economische en financiële mogelijkheden — de helpende hand

J. SMALLENBROEK
.... gecoördineerd handelen

Een nationale zaak BESTEDINGSBEPERKING onverzwakt handhaven

* De heer SmalLENbroek: „De ambtelijke salarissen mogen geen sluitpost zijn op de begroting. Dit is blijkbaar ook de redenering van de regering geweest bij de zgn. topfunctionarissen en bij de onderwijzers. Waarom dan anders geredeneerd bij de lager bezoldigden?”

MINISTER ZIJLSTRA
.... zo nodig ingrijpen

moeten bieden. Daarbij zullen we er echter op moeten letten dat daardoor de politiek van de bestedingsbeperking niet wordt doorkruist.

Louter financieel en economisch geredeneerd zou men moeten zeggen dat er in 1958 op loongebied niets kan worden verwezenlijkt. Maar het leven is nu eenmaal anders dan de leer. Kamer en regering zullen echter met de grootste voorzichtigheid moeten manoeuvreren.

De ambtenarensalarissen

DE behandeling van de begroting van binnenlandse zaken heeft gelukkig het tegendeel hiervan niet bewezen. Nadat een socialistisch amendement Blom was verworpen werd een voorstel van de heer Weyters (kath.v.), o.a. medeondertekend door de heren SmalLENbroek, Beernink (c.h.) en Van Dijk (lib.) met algemene stemmen aangenomen.

Daardoor heeft de Tweede Kamer met nadruk uitgesproken, dat het gesprek in het georganiseerd overleg in ambtenarenzaken niet alleen beperkt dient te blijven tot de positie van de laagst bezoldigden, maar ook dat de middelbare ambtenaren daarin betrokken moeten worden.

Dit debat was een natuurlijke nasleep van de beslissing die de Tweede Kamer destijds t.a.v. de topsalarissen heeft aangenomen. Terecht wees de heer SmalLENbroek er op dat de verhoging van deze salarissen niet zonder aarzeling is geaccepteerd.

„De keuze was voor ons zeer moeilijk. Ik heb er toen op gewezen, dat het salarisbeleid t.a.v. de hogere ambtenaren geen zaak op zichzelf was. Wij hebben met het gehele overheidsperoneel te maken, zeker bij een generale verhoging vanaf en bepaalde rang”, aldus de heer SmalLENbroek, die het min of meer betreurde dat het nodig is gebleken alle hogere ambtenaren van de rang van referendaris af van de salarisverbetering te doen profiteren. Onze a.r. afgevaardigde had ook het gevoel dat het salarisbeleid in de overheidssector de laatste jaren te incidenteel is geschied. Het niet tegelijk gecoördineerd handelen kweekt spanningen en ontevredenheid in het overheidsapparaat. Met nadruk stelde de heer SmalLENbroek dat de ambtelijke salarissen geen sluitpost op de begroting mogen zijn.”

„Dit is blijkbaar ook de redenering van de regering geweest bij de z.g. topfunctionarissen en bij de onderwijzers. Waarom dan anders geredeneerd bij de lager bezoldigden?”

Ook de heer SmalLENbroek wees een algemene loonronde af. Bij de voorstellen van de ambtenarenorganisaties gaat het echter meer om een verdere verfijning van het bezoldigingsstelsel, om het wegnemen van oneffenheden.

Door de aanneming van de motie Weyters heeft de Kamer het bewijs geleverd dat de verhoging van de topsalarissen niet een op zichzelf staande zaak is geweest. De socialistische fractie heeft er behoefte aan gehad persé haar eigen opvattingen tot gelding te laten brengen. Daardoor maakte zij het onmogelijk dat

de Tweede Kamer van meet af aan een eensgezind standpunt kon innemen. Dat valt te betreuren. Men zou daar nog begrip voor kunnen opbrengen als de motie van de heer Blom formeel niet voor bestrijding vatbaar was. Maar dat is beslist niet het geval. Bovendien heeft de socialistische fractie — uit lust om iets anders te doen dan de andere Kamerleden — geen grote dienst aan de lagere en middelbare ambtenaren bewezen. Haar voorstel, waarbij de regering werd uitgenodigd zelf voorstellen bij het georganiseerd overleg in ambtenarenzaken in te dienen, zou hoogst verdragend werken. Het nut van deze socialistische motie kunnen we dan ook niet inzien. Temeer niet, daar de huidige voorstellen van de ambtenarenorganisaties niet zonder meer door de regering van de hand zijn gewezen.

De socialisten hebben destijds tegen de verhoging van de topsalarissen gestemd. Zij hebben nu moeten ervaren, dat de meerderheid van de Kamer tenslotte voor heeft gestemd, omdat zij ook de lagere en middelbare ambtenaren niet wenste te vergeten. De Kamer heeft deze belofte nu gehonoreerd. En het is dan ook te hopen, dat de regering daar begrip voor zal opbrengen. Natuurlijk zal ook de loonsverhoging van de ambtenaren — in welke vorm dan ook — bekeken dienen te worden in het kader van het algemene loonbeleid. De ambtenaren zullen dan ook goed doen geen wonderen van de hervatting van het gesprek in het georganiseerd overleg te verwachten. De tijd van de financiële wonderen is voorlopig voorbij. Dat hebben de belastingontwerpen, die dinsdag j.l. bij de Tweede Kamer zijn ingediend wel bewezen. De voorstellen van de regering blijven gelukkig van een beperkt karakter. Na hetgeen de heer Vondeling (soc.) daarover tijdens de algemene financiële beschouwingen heeft opgemerkt kan men gerust beweren, dat het aan de niet-socialistische ministers te danken is, dat het kabinet heeft afgezien van een verdere verhoging van de inkomsten- en vennootschapsbelasting.

MINISTER HOFSTRA
.... treffende cijfers

WERKT DE OVERHEID EFFICIËNT?

IN het artikel „Moet de woning-productie omlaag?“ hebben wij betwijfeld of het juist is de produktiestijging van de woningbouw in 1957 aansprakelijk te stellen voor de overbesteding. In dat verband is er toen op gewezen, dat de zgn. overbesteding in de woningbouw wel eens een gevolg zou kunnen zijn van gebrek aan ruimte door minder verantwoorde bestedingen op ander terrein. Met name rijst de vraag of alle overheidsbestedingen verantwoord zijn. Dat hierop wel het een en ander aan te merken valt, bewijst de belangwekkende dissertatie van dr. W. Drees jr.,*) die tot de enerzijds verheugende, anderzijds onrustbarende conclusie komt, dat op de duur op de overheidsuitgaven van ruim 6 miljard ongeveer 1 miljard zou kunnen worden bezuinigd. Dr. Drees jr., toont daarin aan dat de overheidsuitgaven beslist niet zo star zijn als gewoonlijk wordt aangenomen. Of zij star zijn hangt af van de inzichten der politici. Naar onze overtuiging is het terwille van de woningbouw thans bittere noodzaak om de starheid der overheidsuitgaven te doorbreken. Dat dit op het terrein van de woningbouw ook mogelijk is, hopen wij hierna aan te geven.

De overheid controleert . . . de overheid

IN dit artikel willen wij ons bepalen tot een weergave van de wederwaardigheden die een bouwplan moet doormaken alvorens het in stenen huizen kan worden omgezet.

Nadat een bouwplan de tekentafel van de architect verlaten heeft, is het nog niet af. Het belandt daarna op verschillende rijksbureaus, die zich eveneens met de opzet van het plan inlaten. Deze bemoeienis van de centrale overheid gaat dermate in details, dat wij ons moeten beperken tot een globale schematische beschrijving (om het niet al te ingewikkeld te maken). Daarom zullen wij ons uitsluitend bepalen tot de stappen, die moeten worden gedaan om een zgn. rijksgoedkeuring te verkrijgen, d.i. de vergunning om met de bouw te beginnen.

A Allereerst is er de technische controle, d.w.z. nagegaan moet worden of het plan aan de technische voorschriften voldoet. Een huis moet stevig zijn en mag nu eenmaal bij de eerste storm niet uit elkaar waaien, er moeten stevige fundamenten zijn, de kamers mogen niet te klein zijn etc. Wat daarvoor nodig is wordt in de technische voorschriften beschreven. Met 4 soorten voorschriften moet rekening worden gehouden. Er zijn drie overheidsinstanties die op de naleving van deze voorschriften toezien.

1. In de eerste plaats is er de gemeente, die controleert of het plan voldoet aan:

- de gemeentelijke voorschriften, beschreven in de gemeentelijke bouwverordening;
- de wenken en voorschriften van het departement van volkshuisvesting en bouwnijverheid; voorschriften die dikwijls afwijken van de gemeentelijke bouwverordening;
- de „welstandseisen“, waarvoor een gemeentelijke welstandscommissie wordt ingeschakeld, die bekijkt of de woningen wel passen in een bepaalde straat;
- tenslotte nog de stedenbouwkundige eisen.

2. Als deze barrières gepasseerd zijn, stuurt de gemeente het bouwplan in bij de provinciale directie.

Deze provinciale directie is geen provinciale — maar een rijksinstantie, die alleen maar zo genoemd wordt omdat het een in iedere provincie gevestigde onderafdeling is van het departement van volkshuisvesting. Op de zgn. provinciale directie begint het spel van voren af aan. Want daar wordt niet alleen gecontroleerd of het plan aan de wenken en voorschriften van het departement, maar bovendien aan de gemeentelijke bouwverordening en de stedenbouwkundige eisen voldoet.

3. Als het plan akkoord bevonden is, wordt het doorgezonden naar het departement, ook centrale directie genoemd, waar de definitieve controle plaatsvindt.

U zult zich hebben afgevraagd: is die controle nu wel nodig? Overziet men dit hele systeem, dan kan men niet aan de indruk ontkomen dat men de altijd moeilijke vraag: wie controleert de controleurs, heeft opgelost door het aantal controleurs dat telkens achter andere controleurs staat zeer groot in getale te doen zijn. Men versta ons goed: wij zijn niet tegen controle; die moet nu eenmaal geschieden. Alleen is er de vraag: controle door wie, hoe en door hoeverlen. Hierop zullen wij later nog terugkomen. Er is n.l. nog meer controle, die eerst moet worden beschreven.

B Kan de centrale directie aan de technische opzet zijn fiat geven, dan kan het plan nog niet in uitvoering worden genomen als niet eerst een financiële beoordeling is geschied.

1. In eerste instantie beoordeelt de gemeente (of de woningbouwvereniging) of een plan financieel aanvaardbaar is. Daartoe laat de gemeente een plan aanbesteden, waarna men weet voor welke prijs het plan kan worden gegund.

2. Meent de gemeente een aanvaardbare bouw prijs te hebben, dan gaat zij daarmee naar de provinciale directie. En dan blijkt in veel gevallen dat deze instantie tot de conclusie komt: de prijs moet omlaag. Men zal zich afvragen: weet de gemeente dan zelf niet hoe bijv. de prijs moet zijn? Neen, dat weet de gemeente niet, althans heel de werkwijze van het rijk is er op gericht, dat de gemeente niet te weten kan komen wat de verantwoorde prijs moet zijn. Omgekeerd moet de gemeente wel aannemen, dat de provinciale directie het bij het rechte eind heeft. Bij de beoordeling van de prijs wordt n.l. een nogal geheimzinnig ritueel toegepast, dat alleen aan de ingewijde rijksambtenaar bekend is. Dit ritueel is de hantering van de geheime curveprijs. Ruwweg is of was de curveprijs de maximale bouwsom per woning, uitgedrukt in de inhoud in m³. Wat nu die bouwsom per woning precies is, is onbekend, omdat die wisselt met het woningtype. Voor elk type zijn er n.l. andere normen. Voor de gemeente is er dus geen enkel houvast. En dat houvast wordt paradoxalerwijze nog meer bemoeilijkt door een soepele hantering van de rijksnormen. Door de stijging van de bouwkosten kon n.l. niet meer aan de curveprijs de hand worden gehouden, noodgedwongen moest overschrijding worden toegestaan. Vanwege de overschrijding spreekt men dan ook niet meer over de curveprijs, maar over de

„en elk plantgat te bemesten met 1 liter droge stalmest“.
(uit een staat van wijzigingen van het departement van volkshuisvesting.)

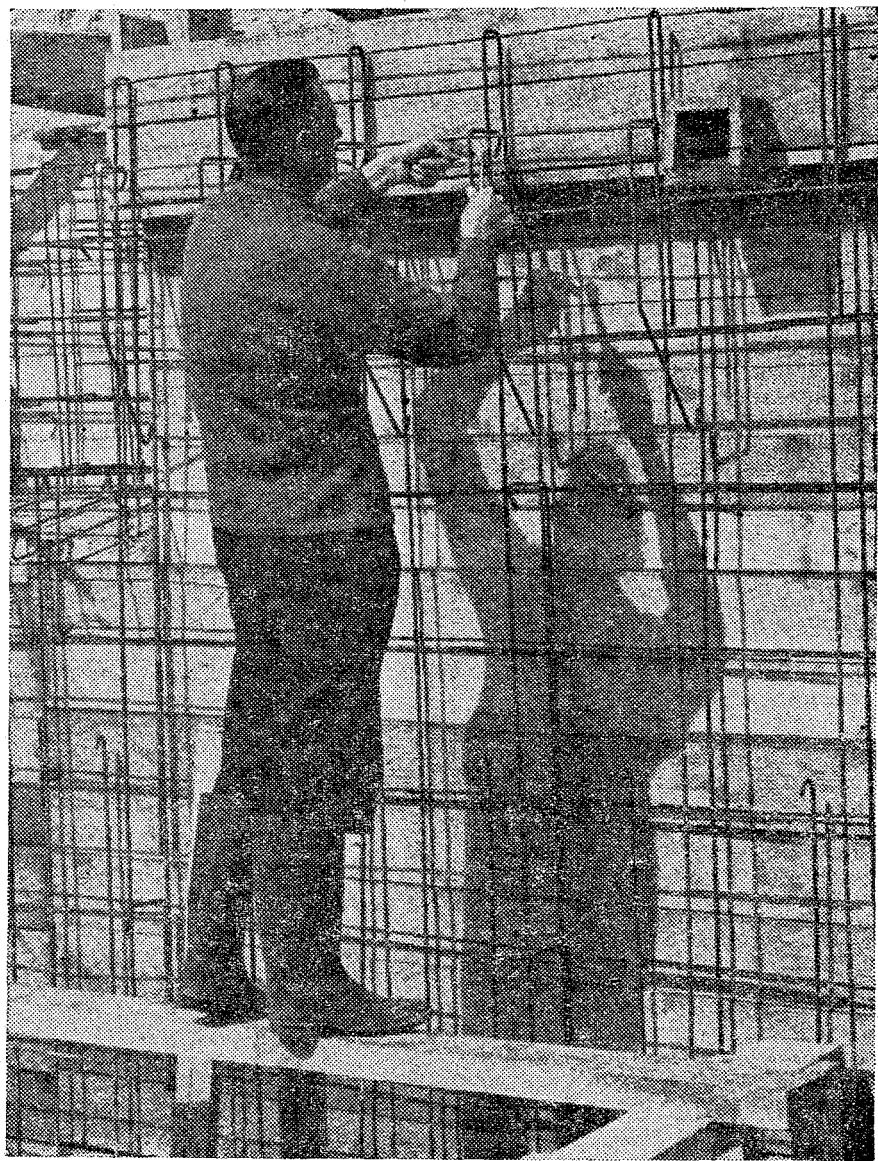
toelaatbare bouwsom. Wat toelaatbaar is bepaalt ook weer de rijksambtenaar: in het ene geval acht deze een overschrijding van 20% wel, in het andere geval een overschrijding van 10% van de curveprijs niet toelaatbaar. Het gevolg is nu dat juist die soepelheid — het zou overdreven zijn van willekeur te spreken — tot machteloosheid van de gemeente leidt; deze weet immers nooit precies hoe de beoordeling zal uitvallen.

3. Maar goed, op een bepaald moment — meestal duurt dit enige maanden, soms meer dan een jaar — wordt overeenstemming over de prijs bereikt. Dan zendt de provinciale directie het plan met een gunstig advies naar de centrale directie.

Niet zelden begint daar het gevecht opnieuw. U zult zich afvragen hoe dat mogelijk is, aangezien de provinciale directie toch een onderdeel uitmaakt van de centrale directie. Waarom dan weer opnieuw controle? Hierop weten wij het antwoord niet.

Ook hier dus weer controle van de gemeente door de provinciale directie en van de provinciale directie door de centrale directie. Wie het departement van volkshuisvesting dan weer controleert? Als wij goed zijn ingelicht oefent het departement van financiën wel enig toezicht uit op de financiële escapades van het departement van volkshuisvesting. En tenslotte wordt verondersteld dat het parlement de departementen controleert; maar of dit toezicht zo effectief is en zo ver gaat als de vorenbeschreven controle, wagen wij te betwijfelen.

C Zou men nu denken, dat, wanneer en over de technische opzet is bereikt, met de bouw kan worden begonnen — hoeveel tijd is dan niet verlopen? — dan verwaarloost men nog één omstandigheid. Eerst moet n.l. vaststaan dat de gemeente werkelijk zoveel woningen

Een betonijzervlechter aan het werk

nodig heeft als het plan aangeeft en deze ook kan bouwen. Anders gezegd, eerst moet vaststaan of er bouwcapaciteit in de gemeente beschikbaar is.

Dat is tegenwoordig een betrekkelijk eenvoudige zaak, dank zij de hervorming die de minister met zijn nieuwe capaciteitsbeleid heeft ingevoerd. Deze hervorming hield n.l. in: decentralisatie. Was het vroeger onder het zgn. contingentingsbeleid zo, dat van rijkswege, dus

worden opgebracht? Laat daarom de gemeente zelf bepalen welke bouwkosten verantwoord zijn en schaf de geheimzinnige curveprijs, tegenwoordig de toelaatbare bouw prijs geheten, af. Wil het rijk persé toezicht, dan stelle het bij wijze van overgangsmaatregel maximumhuren vast voor enkele typen woningen. Deze maximumhuren moeten echter ter wille van de rechtszekerheid niet geheim, maar publiek bekend zijn.

En verder: is het een taak van het rijk om te controleren of de gemeente zich aan haar eigen gemeentelijke bouwverordening houdt? Neen immers. Het is voldoende als het rijk controleert of de gemeente zich aan de rijksvoorschriften houdt. En dan is het nog maar zeer de vraag of dit preventief en zeer minitueus moet gebeuren, of achteraf en globaal. Eveneens is het de vraag of elk woningproject moet worden gecontroleerd of alleen bij wijze van steekproef een enkel geval. De meeste gemeentelijke diensten voor bouw- en woningtoezicht zijn door het rijk wel zover „opgevoed“ dat zij zelfstandig de kwaliteit van de huizen kunnen bepalen. Rijkscontrole is meestal dan ook overbodig.

Wij hebben de overtuiging, dat als het rijk zo zou gaan werken of liever, de gemeenten zo zou laten werken, het belang van de volkshuisvesting beter zou worden gediend dan met voorschriften over de hoeveelheid en de soort mest voor ligusterhagen, die de gemeenten precies van rijkswege krijgen voorgeschreven. De aangehaalde zinsnede in nevenstaand kader, waarover u zich wel verwonderd zult hebben, is dan ook niet als grap bedoeld. Het is een serieus voorschrift. Van de nakoming hangt het o.a. af, of de gemeente een rijksgoedkeuring voor haar plan verkrijgt.

Eén uniforme bouwverordening

HEEFT het rijk dan helemaal geen taak? Jazeker, een heel belangrijke zelfs. Alleen moet die niet zo worden uitgeoefend als de ouderwetse politieagent het deed, die er op uit was om te bekeuren. Natuurlijk, voor dit gedrag van het departement bestaat een verklaring. Het berust nu eenmaal op de huidige woningwet. Maar niet uit het oog mag worden verloren dat deze woningwet een halve eeuw geleden tot stand is gekomen en dat er sindsdien heel wat is veranderd. Toen ging het om bestrijding en verbetering van slechte

Eén instantie: de gemeente

DEZE summiere behandeling had slechts betrekking op een deel van de woningbouw, n.l. de overheidsbouw. Zoals bekend is er overheidsbouw en particuliere bouw. De particuliere bouw hebben wij buiten beschouwing gelaten. Het leek interessanter te belichten hoe de overheid de overheid controleert.

Deze controle leidt, dat is wel duidelijk geworden, tot grote stagnatie. Plannen blijven lange tijd liggen, zij moeten herhaaldelijk worden gewijzigd. Wijzigingen kosten extra mensen en extra geld. Dat de bouw daardoor niet goedkoper wordt en niet sneller geschiedt, ligt voor de hand.

Controle is nodig, hebben wij gesteld. Het gaat er alleen maar om: hoe, door wie en door hoeveel. Eén instantie vinden wij voldoende. En daartoe achten wij de gemeente het meest geschikt. Wie kan er beter dan de gemeente bepalen welke huren door haar inwoners kunnen

*) „On the level of government expenditure in the Netherlands after the war“.

De industrialisatie en ons volk

REEDS enige tijd geleden heeft de redactie mij verzocht, een korte beschouwing te wijden aan het boek, dat onder bovenstaande titel is uitgegeven in opdracht van de Stichting Christelijk Nationale Bibliotheek.

Ik voldoe graag aan dit verzoek. De zaak, waarom het hier gaat, is belangrijk genoeg. Immers, industrialisatie is een van de belangrijkste problemen, voor de noodzaak waartoe ons land met zijn snel groeiende (beroeps)bevolking zich ziet geplaatst.

Drie schrijvers hebben ieder een eigen bijdrage voor deze uitgave geleverd.

Drs. F. W. Dirker opent de rij met „Industrialisatie en nationale welvaart”. Hij besteedt in zijn opstel met name aandacht aan de industrialisatie-nota's van de huidige Minister van Economische Zaken (die het boek tevens een voorwoord heeft meegegeven) en zijn voorganger prof. Van den Brink.

In korte trekken wordt eerst ontwikkeling en structuur van de industrie geschilderd. Daarna volgt de situatie na 1945. Het probleem van de betalingsbalans en de ontwikkeling der werkgelegenheid leidden in 1948 tot het opstellen van het eerste z.g. industrialisatie-schema, in 1952 gevolgd door het tweede. De schrijver slaagt er in, op bevattelijke wijze de kern van de probleemstelling en in beknopte vorm de veelheid der gegevens helder weer te geven. Diegenen, die zich niet af laten schrikken door een vrij grote hoeveelheid cijfers, kunnen hier hun hart ophalen.

Interessant zijn de pagina's, waarin Dirker zijn visie geeft op de rol van de overheid in de huidige maatschappij. Hij constateert daarbij o.a. dat er voor de overheid wel degelijk een positieve (economische) taak is weggelegd, ook voor wat het industrialisatiebeleid betreft.

Uit de aard der zaak kon in het kort bestek van een opstel niet aan alle facetten van het vraagstuk aandacht worden besteed. Utdrukkelijk heeft de schrijver zich beperkt tot de, uit een oogpunt van nationale welvaart, voornaamste punten. Eens te meer is evenwel gebleken, hoe moeilijk het is, het begrip welvaart bevredigende inhoud te geven. Het blijft ietwat mager, wanneer Dirker zegt, dat (nationale) welvaart meestal gelijk wordt gesteld met de omvang van het (nationaal) inkomen. Wat meer oorspronkelijkheid zou dit opstel geen kwaad hebben gedaan. Niettemin heb ik veel waardering voor de wijze, waarop Dirker de ouverture tot dit opus heeft bewerkt.

Na deze nuttige en noodzakelijke uiteenzetting van het probleem in meer technisch-economische zin, volgt prof. dr. R. van Dijk met „Industrialisatie en gezin”.

Dit opstel is levendiger, zij het tegelijk ook minder exact, dan het voorgaande. Bewust interpreteert de schrijver industrialisatie te eng. Hij verstaat er onder: vestiging van industrie op het agrarisch platteland. Industrialisatie is evenwel meer. Juister is dan ook één van Dirkers omschrijvingen: een welbewuste stimulering van de industriële ontwikkeling van ons land.

Het voordeel van deze in feite onjuiste verenging is de mogelijkheid de zaak scherp te stellen. Daarbij ontkomt Van Dijk er niet aan, het probleem te veel in de zwart-wit sfeer te schilderen. De

werkelijkheid is natuurlijk oneindig veel gevarieerder dan in een dergelijk schema tot uitdrukking kan worden gebracht. Dit blijkt de lezer duidelijk, wanneer hij de paragrafen leest over het gezin in de agrarische en in de moderne samenleving. Uiteraard weet de schrijver dit ook. Hij zegt het zelfs met zoveel woorden in zijn beschrijving van „samenleving en gezin in de overgang van dorpsnaar stedelijke type.” Het „Idealtypisch” denkschema, maakt hierin plaats voor een meer realistische beschouwing. Een aantal voor- en nadelen der industrialisatie passeert de revue, voorzover deze in verband staan met het gezinsleven. Zo wordt nagegaan de invloed van ploegenwerk, de kwestie van de zondagsrust, de gevaren voor jonge meisjes in fabriek en atelier.

Maar, zegt de schrijver, staande voor het probleem van de werkgelegenheid, gaat het niet aan alleen te letten op de gevaren voor het gezinsleven, welke met name in een overgangsfase aan industrialisatie zullen kleven. Evenmin mag men zich zonder meer neerleggen bij de noodzaak, langs deze weg werk

te verschaffen aan de groeiende beroepsbevolking, en de gevolgen maar gelaten over zich laten komen. Hier ligt een taak welke postief met name door het Christenvolk, onder het oog moet worden gezien.

Prof. dr. R. Schippers is de schrijver van de derde en laatste bijdrage: „Kerk en Industrialisatie”. Daarbij beperkt hij zich tot de Gereformeerde Kerken in Nederland, terwijl ook hij onder industrialisatie verstaat intocht van de industrie op het platteland.

Prof. Schippers heeft kans gezien, een pakkend verhaal te schrijven. Fel trekt hij van leer tegen het negativisme, al onderkent hij vele bezwaren voor de mens, welke onherroepelijk verbonden zijn aan de industriële voortbrenging. Hij schrijft zelfs (pag. 208), dat het pijnlijk en verdrietig is, dat in onze tijd de arbeid van de mens tot een brandend probleem is geworden. Toch zullen wij moeten trachten ook ons dagelijks werk te ervaren als een goddelijk beroep. Een moeilijke zaak. Daar is immers de christelijke vakorganisatie, waarin men samen kan werken. En zo zijn er meer

samenlevingsverbanden. Zo is daar met name ook de kerk. Een kerk met oude en nieuwe taken, zoals daar onder meer zijn bezinning, voorlichting, maatschappelijk werk, evangelisatie.

Het geheel overziend, valt allereerst op, dat de titel van dit boek niet geheel juist gekozen is. Niet de industrialisatie wordt behandeld, maar een bepaald aspect. Deels als gevolg daarvan wordt het tweede samenstellende onderdeel van de titel, n.l. ons volk, eveneens aan een sterke beperking onderworpen. Een belangrijker nadeel acht ik evenwel, dat ondanks deze beperkingen, met name door de beide hooggeleerde schrijvers aangebracht, toch nog teveel in de breedte en te weinig in de diepte kon worden „geïnvesteerd”. Ik schrijf opzettelijk kon. De opzet, drie opstellen te laten schrijven over onderwerpen, die elk voor zich gemakkelijk tot een dik boek aanleiding kunnen geven, moest hiertoe wel leiden.

Dit neemt niet weg, dat ik deze publicatie de belangstellende lezer stellig als inleiding tot de hierin beschreven problematiek kan aanbevelen. Als geheel is het vlot leesbaar geschreven. Wat meer zegt, het zet aan tot kritisch denken over het gelezene. En daarvoor is de industrialisatie, met alles wat er aan vast zit, zeker belangrijk genoeg.

Drs. J. BOERSMA.

Een vreemde bewijsvoering

Bedenklijke voorlichting van de Christelijke Bouwvakpatroon

DE CHR. BOUWVAKPATROON, orgaan van de Ned. Chr. Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond heeft gereageerd op de ondertekende artikelen in Ned. Gedachten, waarin gepolemiseerd werd tegen Ir. Vos. Wij nemen het artikel in z'n geheel over, ook om onze lezers een beeld te geven, van de wijze, waarop dit Weekblad polemiseert. Volgens de redactie van dit blad „suggereren wij de goegemeente iets.” En wij krijgen als redactie de raad, „onze gedachten wat beter te ordenen.” Wij willen eens duidelijk zeggen, dat wij deze wijze van polemiseren merkwaardig, bedenkelijk en zelfs onbehoorlijk vinden. Er zijn in onze tijd een aantal mensen, die zich de onchristelijke gewoonte eigen maken, om in een denigrerende toon te schrijven, zo in de trant van ik weet het, en de ander praat, naar hij wijs of onwijs is. Ik weet het, en de ander schrijft uit een verward hoofd. Wij hopen, dat de redactie van „De Chr. Bouwvakpatroon” zal leren inzien, dat dergelijke hautaine en zelfverzekerde gedachten heel wat gevaarlijker zijn dan nog ongeordende gedachten.

Intussen, hier volgt het stuk, en daarna het antwoord van de schrijver van het artikel.

Het artikel in de Christelijke Bouwvakpatroon onder de titel „Bedenklijke voorlichting”

TOT onze regelmatige leetuur behoort mede een politiek weekblad, dat de pretentieve naam van Nederlandse Gedachten draagt.

Wij kunnen helaas niet zeggen, dat de inhoud van dit blad — het heeft dat trouwens met méer bladen gemeen — ons altijd even sterk bekoort. Met name de laatste weken hebben wij ons over de gedachten van dit blad met betrekking tot bepaalde zaken meer dan eens oprecht verbaasd. Gedachtig aan het gezegde van de schoenmaker en de leest hebben wij deze verbazing tot nu toe echter steeds weten te onderdrukken. Tenslotte moet men er begrip voor hebben, dat het ook bij een ander niet altijd botertje tot de boom kan zijn.

Wat de lezers van dit blad echter in een der laatstverschenen nummers voorgeschoteld werd aan gedachten met betrekking tot het ook ons rakende vraagstuk van de woningbouw, heeft de emmer van onze verbazing toch wel doen overlopen.

Onder de nogal luidruchtige — vijfkoloms — kop „moet de woningproductie . . . omlaag” wordt de goegemeente gesuggereerd, dat in ruime kringen de gedachte veld wint, dat in Nederland te veel woningen worden geproduceerd. Als schuldige wordt met name de socialistische senator ir. Vos aangewezen, die — schrikt u niet — het pleit zou voeren voor een vermindering van de woningproductie met rond 15.000 stuks per jaar, en daarmee zoal niet voor bestending,

dan toch voor verlenging van de woningnood! En de redactie van Nederlandse Gedachten vindt dat, behalve hoogst merkwaardig, ook zeer bedenkelijk.

Niet alleen hoogst merkwaardig, maar ook zeer bedenkelijk. Dat is nu precies, wat wij van deze voorlichting vinden.

Want het is natuurlijk niet waar, dat de heer Vos

de woningproductie in Nederland wil verminderen. Geen zinnig mens in Nederland wil dat. De socialistische senator zou een kind in de politiek én een kind in de economie zijn, indien hij dat wél zou willen. En ir. Vos is bepaald nóch het een, nóch het ander!

Wat de heer Vos wél wil, en stellig niet de heer Vos alléén, is: het aantal in uitvoering zijnde woningen terugbrengen tot een niveau, dat in een redelijke verhouding staat tot wat onder de huidige omstandigheden aan woningproductie bereikbaar is. Dat niveau ligt, ook naar onze opvatting, thans aanzienlijk te hoog. De overbesteding van nu vindt, ook naar onze mening, voor een niet onbelangrijk deel dáárin haar oorsprong. En een ander goedkeuringsbeleid van de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid zou, ook naar onze overtuiging, een zeer belangrijke bijdrage kunnen leveren tot het gewenste herstel van het evenwicht in onze nationale economie. Enkele weken geleden hebben wij dat op deze plaats met tot dusverre door niemand weersproken — cijfers aangetoond.

Over dit alles echter wordt in Nederlandse Gedachten met geen woord gerept. Wél wordt, zonder een schijn van bewijs, ge-

steld dat het aantal bouwvakarbeiders niet langer de „bottleneck” bij de opvoering van de woningproductie zou zijn. De aannemers weten wel beter!

Wél wordt, zonder enige bronvermelding, gesteld dat het aantal bouwvakarbeiders — bedoeld is waarschijnlijk het aantal arbeiders in de woningbouw, maar een kniesoor, wie daarop let — in de provincie waar de scribent van het artikel als planoloog werkzaam is, in een jaar tijds met ruim veertig procent gestegen zou zijn.

En na deze tentoonspreiding van onbewezen stellingen wordt dan tenslotte weer eens het — politiek én economisch — onvruchtbaar alternatief gesteld, dat wij enkele weken terug op deze plaats reeds signaleerden. Nu in de vorm van een keuze tussen „niet-duurzame consumptiemiddelen” — het staat er echt! — en woningen.

Wij geloven oprecht, dat het politieke weekblad met de zo pretentieuze naam er goed aan zou doen zijn gedachten wat beter te ordenen, alvorens ze te publiceren.

Wij althans vonden deze proeve niet alleen hoogst merkwaardig, maar ook zeer bedenkelijk.

(Cursiveringen van ons, Red.)

Het commentaar van Drs. J. Poot

DE Christelijke Bouwvakpatroon is ontstemd. Ontstemd n.l. over onze kritiek op ir. Vos. In het artikel „Bedenklijke voorlichting” komt men tot de conclusie, dat ir. Vos niet voor vermindering van de woningproductie kan zijn. Waarom niet? Welnu, dit wordt als volgt beredeneerd: Een zinnig mens is niet voor vermindering van de woningproductie;

ir. Vos is een zinnig mens; dus ir. Vos is niet voor vermindering van de woningproductie.

Deze uitspraak over ir. Vos mag goed bedoeld zijn, wij houden ons liever aan de uitspraak van ir. Vos zelf, die in Vrij Nederland van 21 september l.l. schrijft: „dat indien men ongeveer 80.000 woningen per jaar wil bouwen — m.i. een te hoog liggende doelstelling! — (spatiëring van ons) etc.

De schrijver van „bedenklijke voorlichting” zou ons — en ir. Vos waarschijnlijk nog meer — verplicht

ten als hij op grond van dit citaat het bewijs kan leveren, dat de heer Vos de woningproductie op 80.000 gehandhaafd wil zien.

Een ander staaltje van bewijsvoering? Onze stelling, dat het aantal bouwvakarbeiders niet meer de bottleneck vormt bij de woningproductie, acht de schrijver een schijnbewijs. En hij laat er onmiddellijk op volgen: „De aannemers weten wel beter!” Wij dachten zo, dat het door ons verstrekte cijfermateriaal over toeneming van het aantal bouwvakarbeiders minder weg heeft van een schijnbewijs dan een uitroep als „de aannemers weten wel beter.”

Vanwaar heb je die cijfers, zo wordt ons gevraagd. Welnu, deze zijn afkomstig van de aannemers, die wel beter weten. Het is de redactie van de Christelijke Bouwvakpatroon misschien niet bekend, dat elke maand bij alle aannemers tellingen worden gehouden naar het aantal werkzame bouwvak-

arbeiders, waarbij tevens de tekorten worden opgenomen.

Tenslotte nog één opmerking. Ir. Vos is niet aangevallen, omdat, zoals de redactie suggereert, wij hem als een kind in de politiek zouden beschouwen. Integendeel. Juist omdat de socialistische senator geen kind is, maar een zeer capabele man, juist daarom hebben wij kritiek geleverd op zijn naar onze mening principieel verkeerd uitgangspunt. Het zal de Christelijke Bouwvakpatroon verder niet onbekend zijn dat de opsteller van het voormalige „Plan van de Arbeid” meer gesteld is op één nationaal bouwbedrijf dan op vele Christelijke bouwvakpatroons. De schrijver van „bedenklijke voorlichting” zou er daarom naar onze mening goed aan doen zijn Christelijke bouwvakpatroons wat meer voor te lichten over de bedenkelijke denkbeelden en meningen van de bekwame 2e voorzitter van de Partij van de Arbeid.

Drs. J. POOT

* * * Vraag

Verleden week schreven wij, dat Prof. Romme duidelijk had uitgesproken, dat R.K. politiek er naar moet streven, het reformatorische merkteken van ons volksbestaan uit te wissen en dat wij ons daartegen zullen verzetten.

Juist, zegt Het Vrije Volk, dat is de wezenlijke tegenstelling tussen K.V.P. en A.R.

Mogen wij Het Vrije Volk een vraag stellen?

Hoe denkt de P.v.d.A. over dit streven, door prof. Romme geformuleerd, en heeft de P.v.d.A. tegen dit streven enig principieel verweer?

Misschien kunnen de heren Schurer, Vermeer en Willemse samen het antwoord redigeren.

Wij luisterden

• Niet meer

Verleden week signaleerden wij in deze rubriek de in r.k. kring tot uiting gekomen neiging om in verband met het streven naar samenwerking tussen de prot.-chr. partijen te spreken van „anti-papisme”. Vooral de radiocommentator mr. Mommersteeg heeft dat woord de laatste tijd nogal eens in de mond genomen.

Nu heeft dr. Berghuis gezegd: „Als er werkelijk anti-papisme is, dan is de A.R. daar niet bij”.

De heer Mommersteeg heeft deze opmerking voor de microfoon geciteerd en er aan toegevoegd, dat hij er met genoegen van heeft kennis genomen.

Wij mogen dus verwachten, dat het verwijt van haat tegen het rooms-katholicisme van zijn kant niet meer gehoord zal worden, wanneer samenwerking in prot.-chr. kring wordt bepleit.

• Zeg niet: „Nooit”

Het is overigens de moeite waard er op te letten, hoe verschillend in r.k. politieke kring de accenten worden gelegd. Aan de ene kant zet men onmiddellijk in afweer de stekels uit, aan de andere kant worden beide handen uitgestoken om meer te grijpen dan er geboden wordt.

Zeg in de politiek niet „nooit”, zei de heer Peters — met citaten van Willem de Zwijger en Clemenceau — in zijn wekelijkse radiocauserie.

Hij doelde daarbij op het vormen van één christelijke politieke groepering in Nederland, waartoe rooms-katholiek en protestanten zouden behoren.

Het k.v.p.-kamerlid verklaarde, dat hij he tot stand komen van zo'n groepering persoonlijk zou toejuichen en er in blijft geloven, ook na de afwijzende houding van dr. Berghuis. Hij zei zelfs de ontwikkeling in dit opzicht met groot vertrouwen tegemoet te zien.

„Het gaat immers”, aldus de heer Peters, „in de wereld en ook in de politiek tenslotte om het grote alternatief: voor of tegen Christus”.

• Geen commentaar

De heer Scheps heeft de Vara-luisteraars de vraag voorgelegd, of de A.R. partij een partij is, die alle protestanten kan omvatten. Om het de luisteraars niet te moeilijk te maken, heeft hij er meteen het antwoord op laten volgen. Dat antwoord luidde: Neen. En daarop volgde de verrassende mededeling, dat Lutherse niet tot de A.R. kunnen behoren. Dat antwoord heeft de heer Scheps niet uit de duim gezogen. Neen, de heer Scheps heeft er Trouw op nageslagen en triomfantelijk citeerde hij uit dit blad, dat Calvin beter de Bijbel heeft verstaan dan Rome en Luther.

Wij vermelden deze politieke „voorlichting” zonder commentaar. Alleen dit: naarmate de zendtijd, waarover de P.v.d.A. kan beschikken, toeneemt, zakt het peil van de uitzendingen.

• Afbrekend commentaar

Het parlementaire overzicht van de Vara wordt verzorgd door de heer De Kadt.

De heer De Kadt is lid van de Tweede Kamer voor de P.v.d.A. Zijn overzichten zijn dan ook geen objectieve weergave van hetgeen zich in de Kamer afspeelt, maar een rood-gekleurd beeld, dat bijna altijd ongunstig uitvalt voor de woorden en daden van andere partijen en waarin het optreden van de socialistische partij fraai afsteekt.

Het zij zo. De heer De Kadt spreekt nu eenmaal voor de Vara.

Maar zelfs voor die microfoon is er geen enkel belang mee dieniend en lijdt het aanzien van de Staten-Generaal bij ons volk schade, wanneer men het voortdurend doet voorkomen alsof Kamerleden geen nuttiger en plezieriger bezigheid weten te bedenken dan zich te buitelen te gaan aan „onvruchtbaar gekijf”, waardoor de behandeling van belangrijke zaken wordt verwaarloosd.

De schade, die door dit soort commentaar wordt aangericht is des te groter, wanneer de afbraak verricht wordt door een Kamerlid.

Gastvrij Kampen

WANNEER vele Nederlanders over Kampen spreken, dan speelt er al een glimlach over hun lippen. Immers deze stad heeft het auteursrecht op de z.g. „Kamperuien”, die nu eenmaal niet de snuggerheid van de inwoners van deze oude Hanzestad plegen te accentueren.

Van „een gebukt gaan” onder deze moppentapperij blijkt echter niets wanneer men in de stad rondwaalt. Integendeel. Zei de directeur van de V.V.V. niet eens „Kan u het schelen wáárover ze schrijven, als men naar over je schrijft”.

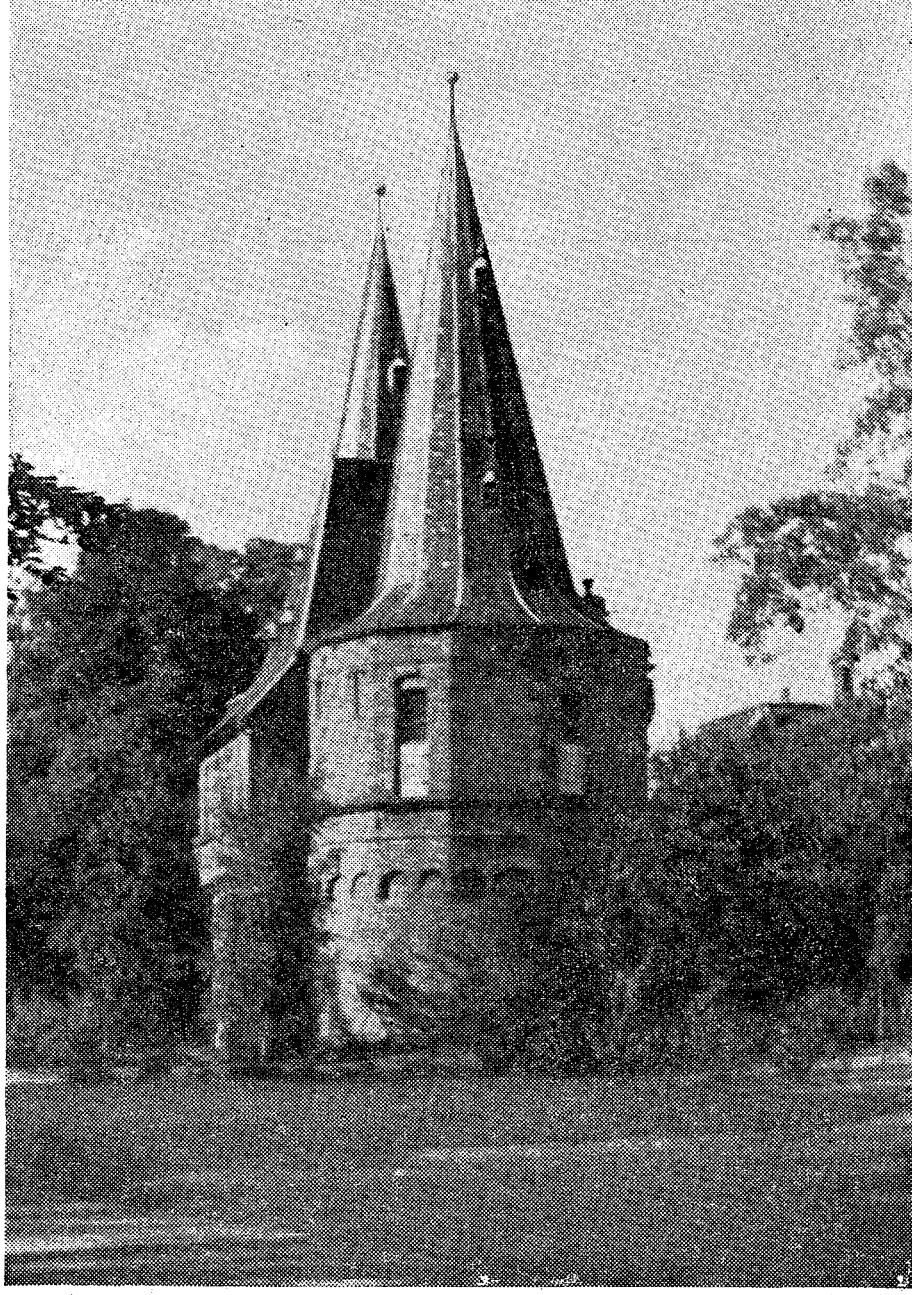
Welnu, we schrijven op deze pagina over een internationale gebeurtenis die in Kampen plaatsvond.

In deze kolom echter iets over deze stad en haar inwoners.

Een conferentie kan niet slagen wanneer er niet tevoren over vele „kleinigheden” is gedacht, gesproken en gezorgd. Voor een bijeenkomst als deze, waaraan een aantal buitenlanders deelnemen, geldt dit des te meer.

Dank zij de gastvrijheid en medewerking van Kampens gemeentebestuur, haar inwoners, de studentengemeenschap en de plaatselijke ARJOS en CHJC konden al deze dingen met verbluffend gemak worden geregeld.

Het bestuur van de stad stelde enkele zalen beschikbaar in het stadhuis, waarin

woensdagavond de openingszitting plaats kon vinden. Dit bestuur ontmoette de conferentiedeelnemers donderdag tijdens een officiële ontvangst, die werd gevolgd door een gezamenlijke lunch.

De dertig deelnemers vonden een gastvrij onderdak bij even zovele inwoners van deze ruim 700 jaar oude stad, welke adressen met hulp van de leden van de plaatselijke ARJOS en CHJC waren gevonden.

In deze gezinnen werd aan het internationale contact als het ware relief gegeven. Veel hebben zij hun gasten niet gezien — het programma liet daar weinig gelegenheid voor — maar toch is er een band gelegd. Enkele buitenlanders bleven zelfs nog gedurende het weekeinde in Kampen.

Tenslotte willen wij nog nadrukkelijk de gastvrijheid memoreren, ondervonden van het bestuur van de sociëteit Cellebroederspoort. Alle werkvergaderingen vonden in deze unieke studentensociëteit plaats. Wij prijzen ons gelukkig hier te hebben kunnen vergaderen en daarbij ook nog het middel te hebben mogen zijn, doch het uitsluitend van Kampen voor het eerst deze poort, met zijn rechte en zijn scheve toren, van binnen konden bezien. Dit geschiedde namelijk tijdens een ontmoetingsavond met gastvrouwen en -heren, conferentiegangers en studenten.

De medewerking vanuit de Kampense studentensamenleving ondervonden, is buitengewoon op prijs gesteld.

Tweede

KAMPEN ondervond van woensdag 13 tot en met zaterdag 16 november j.l. internationale belangstelling. In deze 700 jaren oude Hanzestad werd de Tweede Conferentie van Jonge Europese Protestanten gehouden, waaraan een dertigtal personen, afkomstig uit Frankrijk, Zwitserland, Duitsland en Nederland deelnamen.

Deze bijeenkomst was de tweede, die als onderdeel van de activiteiten van de Unie van Jonge Christen Democraten, waarin jongeren uit alle Europese Christelijke Democratische Partijen samenwerken, plaats vond.

Het doel van dit soort conferenties is het zich bezinnen op en het verbreiden van de Christelijke Democratische politiek in Europees verband. Binnen deze Unie kon worden bereikt, dat de protestantse partners zich speciaal op het doel en de vormgeving van deze politiek konden gaan beraden.

Zo werd in oktober 1956

Op uitnodiging van de C.H.-jongeren sprak prof. dr. G. C. van Niftrik te Amsterdam over: „Protestants perspectief in Europa”. Tegenover het Rooms-Katholieke natuurrecht met zijn eeuwige wetten legt de protestantse opvatting de nadruk op de wil van God. Elke generatie heeft de plicht om te denken van de liefde Gods in Christus op te richten en daarbij hebben wij ons af te vragen hoe wij in onze verhoudingen, in deze situatie in het Europa van vandaag, aan deze liefdevorm zullen geven.

Onze pogingen lijken dan vaak aarzelend en fragmentarisch ten opzichte van het Rooms-Katholieke architectonisch denken. Daar moeten we ons echter niet voor schamen. Het christendom is niet de verkondiging van eeuwige wetten maar van het evangelie.

Datzelfde evangelie geldt ook in politiek. Vrede, vrijheid en recht hebben — aldus de professor — in de kerk een absolute klank. Daar gaat het om de vrede, de vrijheid, het recht. In het politieke vlak zijn we al blij wanneer er een beetje vrede, een beetje vrijheid en een beetje recht wordt gehanteerd. Het is goed in de politiek daarvoor bezig te zijn, dat is bezig te zijn met het evangelie.

Prof. van Niftrik zag de christelijke politieke partij als een organisatie van personen die in eigen en persoonlijke verantwoordelijkheid zelfstandig de Bijbel lezen en trachten het evangelie in het leven te realiseren. Dat de partij concreetiseert dit in het leven, echter niet met het gezag van de kerk. Het zijn de wijzen van ons geloof in Jezus Christus.

Tijdens de bespreking werd van Zwitserland zijde sterk de aandacht gevestigd op de z.g. „stakende christenen”, die volkomen onverschillig staan tegenover het staatkundige leven. Hierdoor wordt veel afbreuk gedaan aan de kracht van het protestantisme.

Christelijk-sociale grondlijnen

IN een duidelijk betoog trok de heer A. Borstlap, secretaris van het C.N.V., enkele lijnen voor het christelijk-sociale leven. Voorop staat het gebod van de liefde tot de naaste. Wanneer wij dit gaan toepassen in het sociale leven dan gaat het er primair om, dat wij die naaste en de situatie waarin hij leeft, kennen.

DE RESOLUTIE

IN de resolutie, die aan het einde van de conferentie werd aangenomen, kwamen de volgende punten voor:

1 De deelnemers van de Tweede Protestantse Conferentie leggen de nadruk op de betekenis van de Unie van Jonge Christen Democraten als vereniging, waar christelijke krachten vanuit verschillende confessies voor de Europese samenwerking bezig kunnen zijn. Zij zien in dit verband de noodzakelijkheid tot bezinning en het bepalen van een standpunt op grond van het reformatorische geloof. Daarom is het van belang dit gemeenschappelijk beraad voort te zetten.

2 De politieke situatie in het vrije Europa van vandaag en die in de toekomst vraagt van ons protestantse christenen om op alle terreinen van het leven ook op dat van de sociale en van de economische politiek, Gods almacht te erkennen.

3 Onze opdracht en daarmee ook die voor alle meelevende christenen, is er voor te zorgen, dat de enkeling een goed en menswaardig bestaan heeft en dat dus de samenleving dienovereenkomstig wordt ingericht. Dit kan uitsluitend plaatsvinden wanneer de beginselen van het christelijke geloof in praktijk wordt gebracht en wanneer de persoonlijke verantwoordelijkheid wordt gestimuleerd, zodat men niet door middel van de overheid in de samenleving een ideale toestand tracht te verwezenlijken, doch het uitsluitend als een recht en als een plicht ziet om vrijheid, vrede en gerechtigheid in de samenleving te bevorderen.

4 De oplossing van de sociale vraagstukken en de verwezenlijking van een menswaardig bestaan is niet zonder geestelijke vernieuwing van de mens zelf mogelijk. Zowel werkgevers als werknemers bereiken slechts dan zulk een goede verhouding, wanneer zij zich wederzijds verantwoordelijk we-

ten en het principe aanvaarden van „Draagt elkanders lasten.”

5 Uitsluitend in het te boven komen van de menselijke zelfoverschatting en van het materialisme, bestaat de enige mogelijkheid de menselijke persoonlijkheid in de samenleving tot zijn recht te doen komen. Het is de opgave van de Christen, die zich van zijn verantwoordelijkheid op het politieke terrein bewust is, om zich in een tijd, als de onze met zijn hoogontwikkelde en vertekende samenleving met zijn buitengewoon grote mogelijkheden, zowel ten goede als ten kwade, na te streven, dat er zowel in het sociale als in het economische leven vormen worden gevonden, waardoor voor de onderdanen de mogelijkheid wordt gelaten zelf verantwoordelijk te zijn voor eigen handelingen en voor eigen leven. Ook een christelijke democratische overheid zal zich bij zijn beslissingen moeten laten leiden door christelijke beginselen.

ferentie

breid. Naast delegaties uit Zwitserland en Duitsland kon thans ook een Franse worden begroet, terwijl voor Nederland, naast de ARJOS, voor het eerst een aantal leden van de CHJG aanwezig was.

Een nauwere samenwerking tussen alle protestantse christenen en alle christelijke politieke partijen in Europa is noodzakelijk. Wij zullen ernst moeten maken met de consequenties van ons geloof. Ons pogen tijdens onze besprekingen in de komende dagen is afhankelijk van Gods zegen en in gehoorzaamheid aan Gods Woord zullen wij deze taak hebben te volbrengen, aldus de heer Silvis, die tenslotte het „Onze Vader” bad.

Mr. Chr. F. Bramer, Voorzitter van de buitenlandse werkgroep van de Arjos verwelkomde prof. dr. G. Brillenburg Wurth, een deputatie van theologische studenten, het voltallige gemeentebestuur en vertegenwoordigers van de plaatselijke kiesverenigingen.

Jaarvergadering Provinciaal Verband Utrecht

ZATERDAGMIDDAG 16 nov. heeft het Provinciaal Verband Utrecht zijn jaarvergadering gehouden. De belangstelling, ofschoon niet overweldigend, was beter dan gebruikelijk.

De voorzitter, de heer G. J. H. Griffioen, wijdde in zijn openingswoord enige aandacht aan de plaats van Nederland in de wereldpolitiek en van de ARP in de nationale politiek. Hij gaf in overweging plaatselijk aandacht te schenken aan eventuele contacten met de CH jongeren, omdat de toenadering van de beide prot.-chr. partijen het vlotst verloopt wanneer van onderaan begonnen wordt.

Bij de verkiezing van bestuursleden werden mej. D. Olde uit Utrecht, mej. B. Smit uit Zeist, de heer G. J. H. Griffioen uit Utrecht (voorz.) en de heer H. van Hattem uit Geldermalsen gekozen.

De gang van zaken binnen het Prov. Verband, zo bleek uit de verslagen, is bevredigend, met licht- en schaduwzijden. In het afgelopen jaar hebben twee clubs het opgegeven, maar daar staat tegenover dat enige andere in staat van oprichting zijn. (Maartensdijk en Tienhoven). Na afhandeling van de huishoudelijke aangelegenheden kreeg prof. Scholten het woord om zijn visie te geven op het vraagstuk van de subsidie voor kerkbouw.

Prof. Scholten pakte het subsidievraagstuk als historicus aan, omdat men naar zijn mening eerst kan oordelen wanneer men de historische lijn ziet, die uiteindelijk geleid heeft tot het aan de orde stellen van de subsidie voor kerkbouw.

In de vorige eeuw waren de liberalen lang niet zo anti-godsdienstig als men vaak meent. Thorbecke wilde de spreker bijv. eerder tot de orthodoxen dan tot de vrijzinnigen rekenen. De liberalen stelden echter dat de godsdienst weliswaar een verheven zaak is, maar geen raakpunten met de staatkunde mag hebben. De religie diende strikt persoonlijk te blijven. De economie daarentegen moest de leidsvrouw van de staatkunde zijn. Een latere generatie liberalen was, voor een deel althans, medestander van S. van Houten, die meende dat de godsdienst door listige priesters was uitgevonden en bestemd was voor domme mensen.

Deze opvatting werd eveneens bij een gedeelte van de socialisten voor 1910 aangehangen. De vrijzinnig-democraten en socialisten wijzigden daarna echter hun opvatting: de godsdienst was een edelaardig bedrijf en diende even goed als de kunst en de wetenschap beschermd te worden. Tot de dertiger jaren bleef deze mening overheersen. De religie bleef men beschouwen als de meest persoonlijke band tussen God en het individu, iets subjectiefs dus. In de dertiger jaren kreeg men echter buiten de kerk de overtuiging dat de godsdienst niet alleen subjectief is, doch zich op alle levensterreinen wil laten gelden en dus ook objectief wil zijn. In dit stadium verkeren wij thans. Het ligt voor de hand, dat — gezien deze opvatting — nu het vraagstuk van subsidie voor kerkbouw aan de orde is gesteld.

Prof. Scholten, hoewel idealiter geen voorstander van subsidie, meende zich op grond van de ontwikkeling van de verhouding tussen kerk en staat niet tegen subsidie te mogen verklaren. Het gevaar van overheidsinmenging zag hij zeer wel, doch meende dezen inneming meer te moeten vrezen bij steun aan de diaconale arbeid dan bij subsidie voor kerkbouw. Practisch pleit voor de subsidie o.a. de hoge belasting, die giften van betekenis, zoals vroeger gebruikelijk, onmogelijk maakt. Bovendien vermocht prof. Scholten geen principieel verschil te zien tussen subsidie aan chr. scholen en subsidie voor kerkbouw — wel te verstaan niet voor het kerkelijk leven. C. B. WELS

Bij de foto's:

De foto op pagina 6 toont de in 1617 gebouwde Cellebroederspoort te Kampen waar de Tweede Europese Protestantconferentie gehouden werd. Van dit karakteristieke bouwwerk kon gebruik worden gemaakt doordat het bestuur van de daarin gevestigde studenten-sociëteit het belangeloos ter beschikking stelde.

De opening van de Protestantconferentie vond plaats in de Commissiekamers in het Stadhuis. Op de foto rechtsboven ziet u de heer Silvis, voorzitter van de ARJOS, tijdens het uitspreken van de openingsrede (rechts); dr. W. P. Berghuis, burgemeester van Kampen (links) en in het midden mr. Chr. F. Bramer, voorzitter van de buitenlandse commissie van de ARJOS.

De foto rechtsonder toont twee opvallende figuren tijdens de conferentie, n.l. de heer F. Roulin, secretaris van de Evangelische Volkspartij in Zwitserland (links) en de heer J. D. Fabre uit Parijs (rechts).

an jonge Europese Protestantent

De overheidstaak

DR. G. STOLTENBERG, voorzitter van de jongerenorganisatie van de Christelijk-Democratische Unie in Duitsland en onlangs gekozen tot lid van de Duitse Bondsdag sprak over: „De overheidstaak op sociaal-economisch terrein naar protestantse opvatting.”

In een uitvoerig betoog wees dr. Stoltenberg op enkele gevaren, die voor de christenen bestaan, n.l. de opkomst van de welvaartsstaat, die alle particuliere liefdadigheid verstikt, de commercialisering en de secularisatie. Moet nu een staat, die rechtstreeks onder het toezicht van de kerk staat, uitkomst brengen?

Dr. Stoltenberg wees dit nadrukkelijk af. Toch moest een christen zijn geloof kunnen belijden en in zijn leven daarvan uiting kunnen geven.

Daarom zal een christelijke overheid gerechtigd moeten zijn en dienen te bevorderen dat het algemeen erkende christelijk goede in de samenleving doorwerkt.

Voor alles dient dit in het persoonlijk leven mogelijk te zijn, zodat de eigendom geëerbiedigd, beschermd en bevorderd moet worden door een christelijk sociale politiek zodat de eigen activiteit hierdoor vergroot wordt. Hoewel veel van dit alles ook door b.v. neo-liberalen wordt onderschreven, blijft er een groot verschil aanwezig. Het welzijn van de mens immers komt in een ander licht te staan wanneer men het vanuit christelijk standpunt beschouwt.

Zwitserland

„Dit land met zijn schitterende bergen en meren, kunnen wij, aldus de heer Roulin, secretaris van de Evangelische Volkspartij, geen welvaartsstaat noemen. Vele bergboeren leven in moeilijke omstandigheden. Hoewel er thans duizenden Italianen te werk gesteld zijn en er dus zeker gesproken kan worden van een toestand „full-employment” is Zwitserland zeker geen welvaartsstaat. De negatieve handelsbalans kan alleen maar worden gedekt door de inkomsten van het vreemdelingenverkeer.

Frankrijk

Jean Daniel Fabre uit Parijs was niet optimistisch. Na 1930 werden sociale voorzieningen getroffen. Daarvoor was het Franse volk het meest spaarzame volk in Europa. Door de steeds doorgaande inflatie is aan deze kapitaals-

Sociaal-economische situatie in de verschillende landen

reserve alle kracht ontnomen. Daarbij komt de houding van vele werkgevers, die zich als rechter over hun werknemers voelen. De situatie is verre van rooskleurig, een anarchie dreigt te ontstaan.

Duitsland

Over Duitsland spreekt men weleens als van het economische wonder, aldus de heer Vogel uit Warendorf. Natuurlijk is het schitterend, dat de wederopbouw van industrie en steden zo krachtig ter hand kon worden genomen. Toch ontbreken de nodige reserve's, vooral bij het kleinbedrijf en bij de particulieren.

De sociale voorzieningen zijn redelijk, doch kunnen vergeleken met andere Europese landen, nog wel beter worden.

Nederland

Voor Nederland gaf de heer Mathies uit Haarlem een overzicht. Na een uitvoerig exposé wees spreker op de problemen verbonden aan de bevolkingsgroei- en spreiding. In het bestrijden van de inflatie werken alle politieke partijen samen, hoewel het socialisme meer het accent legt op de sociale zekerheid en de K.V.P. de bezitsvorming meer op de voorgrond stelt.

materialisme viert hoogtij. Ook de mensers zijn hierdoor aangetast, want men zij hun arbeidskracht alleen maar soort koopwaar. In ons werk en in arbeidskracht moet echter uitkomen, schepselen Gods zijn. Het gaat om aan arbeidscapaciteit, produktie of

wees de heer Borstlap op de machteloos van de mens, doordat hij omringd door grote organisaties en instellingen steeds minder ruimte laten voor de stelling van het individu. De invloed staat, die enerzijds noodzakelijk is, anderzijds steeds groter doordat de vappelijke organisaties de moed en het missen om zelf die taken op zich te

de situatie is het de taak van de vak- de werknemer op te voeden tot het van verantwoordelijkheid. Van de zijde ondernemer is het zaak de verant- heid — waar mogelijk — aan de te geven.

amerhand moet dan de leiding van omische leven weer uit de handen van overgaan naar de economische ver- Noodzakelijk is het daarbij, dat de mensers de hen toekomstige invloed en verantwoordelijkheid krijgen. Het vanzelf, dat wij daarom een christe- organisatie nodig hebben, aldus be- heer Borstlap.

op volgde een uitermate interessante elige discussie, die door de heer Borst- een subliem antwoord werd besloten.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Schepsbouwwerven A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Ocean N.V. Barendrecht

Patent Ocean appendages, keerkleppen, afsluiters en vacuumstops, Aerzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloei-stoppen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.

M.I.A.G. gietstaal voor constructie- en machinebouw: Cr. en Mo. gelegeerd gietstaal voor de aardolie-industrie zwavelhoudende media, HNO₃ fabricage, Slijtvast. en slagbestendig gietstaal, warmtebestendig gietstaal, vonkvrij bij slag en stoot voor t= 800 tot 1150° C. Groenevelt's Zuigercompressoren.

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Deeglijke constructie — Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf.

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845
Atelier: Korte Leidsdwarstraat 14 - Amsterdam - Tel. 36954

AANNEMERSBEDRIJF GEBRS. HAKKERS

- ★ Handel in rijmateriaal, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export. Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN, Eemskanaal N.Z. 46.
Telefoon 05900 — 31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute“.

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, wáár U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen

Lawick Allée 88

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

TUNESIË | Geen doelbewust beleid

AMERIKA en Engeland hebben Tunesië „wapens verstrekt.“ Dit bericht was voor de regering in Parijs voldoende om te spreken van „het plegen van een inbreuk op de Atlantische solidariteit“ — en haar delegatie opdracht te geven de slotzitting van de parlementaire conferentie der Navo landen te boycotten.

Waarom deze openlijke demonstratie van onenigheid op het ogenblik, waarop eenheid meer dan ooit, geboden is?

Is het verstandig van Frankrijk op deze wijze aan zijn verbolgenheid uitdrukking te geven, of was het misschien zeer onverstandig van Amerika en Engeland Marianne op deze wijze te prikkelen? Deze landen wisten immers dat Frankrijk absoluut afwijzend stond tegenover wapenzendingen naar zijn vroegere „régence“?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden moeten we iets meer weten van de voorgeschiedenis der Tunesische zelfstandigheid.

IN 1871 was Frankrijk een verslagen mogendheid. De troepen van Bismarck hadden Parijs bezet — Keizer Napoleon III gevangen genomen en de Franse trots gebroken. — Weldra echter hervond het Franse volk zich zelf en ging zinnen op „revanche“.

Jules Ferry, tijdens de Duitse bezetting burgemeester van Parijs, nu minister van koloniën, begreep, dat deze gedachte, die het hele innerlijke leven in 't land vergiftigde, alleen maar onvruchtbaar was. Na de grote ineenstorting, viel er in Europa niets meer te ondernemen. Op het vaste land was Duitsland oppermachtig en Engeland beheerste de zeeën. Men kon de nieuwe regering van de Franse republiek slechts vestigen en de partijstrijd slechts overwinnen als men het land grote Europese doelstellingen te bereiken gaf. Waar zou men die echter kunnen vinden? Ferry's aandacht viel op Tunesië — en daar was goede reden voor.

De drie landen, in Afrika's noordwesthoek, Marokko, Algiers en Tunis, zijn geografisch, economisch en cultureel met elkaar verbonden. In de loop van duizenden jaren hebben ze blij gegeven van een tendens tot aaneensluiting. Algerië, waar Frankrijk zich reeds sedert de dertiger jaren van de vorige eeuw gevestigd had, heeft noch met Marokko — noch met Tunesië enige natuurlijke grens. Aan beide uiteinden concentreerde zich van oudsher de tegenstand tegen de Fransen, de opstandelingen in het gebied van Oran kregen ondersteuning uit Marokko, die in het gebied van Constantine uit Tunesië. De oorlogszuchtige volksstammen liepen over en weer.

Inderdaad waren de beide landen, die Algerië flankerden, een open arbeidsveld voor andere Europese staten — Marokko voor Engeland — Tunesië voor Italië.

Frankrijk, dat Algerië bezat, kon daaruit maar één gevolgtrekking maken. Marokko moest — tengevolge van de internationale verhoudingen — voorlopig nog met rust gelaten worden. Bleef slechts Tunesië over! Ook de Italianen hadden echter hun ogen op dit gebied geslagen, zodat enige haast geboden was. Op 11 mei 1881 overschreden Franse troepen de Tunesische grens en reeds een dag later tekende de Bey het historische verdrag van Bardo.

Het Tunesische staatshoofd, de Bey, bleef het rijk, door de Fransen sedert dien „régence“ genoemd, regeren. Maar zijn macht werd aanzienlijk beknot. Hij kreeg o.a. een Franse resident-generaal naast zich en mocht, zonder toestemming van Frankrijk, met geen enkele mogendheid een verdrag sluiten. Het bestuur werd praktisch geheel Frans en de inheemse intellectuelen werden van alle openbare functies uitgesloten. Maar — bij de aanvang van de protectoraatsverhouding bezat Tunesië reeds een erg grote intellectuele elite, die zich volkomen in staat achtte, en dit ook inderdaad was — om aan de leiding van 's lands zaken, deel te nemen. Vanaf dit ogenblik begon de nationale beweging, al zou het nog vele jaren duren voordat zij een organisatorische vorm vond.

Aanvankelijk stelden de ontwikkelde Tunesiërs zich ten doel een synthese te vinden tussen de moderne westerse wetenschap en de traditionele Islamitische Tunesische cultuurwaarden. Dit streven werd de grondslag van de in 1912 gestichte partij der Jong-Tunesiërs.

De traditionalistische leiders zagen hier helemaal geen heil in. De Fransen eerbiedigden immers de Islamitische tradities — waarom zou men zich dan gaan druk maken over de gelijkheid van status van Tunesiërs en Fransen?

In 1919 echter beginen de Fransen de grote fout, gronden die onder het beheer van godsdienstige lichamen stonden, open te stellen voor Franse kolonisten. Daardoor werden de traditionalisten in de armen der Jong Tunesiërs gedreven en zo ontstond in 1920 de eerste, werkelijke nationalistische partij, die een grondwet („Destour“) wilde, en daaraan haar naam ontleende. In het begin der dertiger jaren scheidde een opstandige vleugel onder leiding van Habib Bourguiba zich van deze partij af en stichtte de Néo Destour.

Op het ogenblik is deze ruim vijftigjarige Bourguiba president van Tunesië. In zijn werk „Afrika in de Branding“ beschrijft John Gunther deze felle nationalist aldus: „Een in Frankrijk opgeleid advocaat, gehuwd met een Franse vrouw is hij naar vorkomen en kwaliteiten bijna niet te onderscheiden van de ontwikkelde Parijzenaar. Zijn loopbaan is een afwisseling van ballingschap en nationalistische actie. In september 1934 werd hij naar de Sahara getransporteerd, en in 1936 ontslagen toen het Volksfront in Parijs aan de macht kwam. In 1938, toen de Néo-Destour werd ontbonden, werd hij gevangen genomen. Daarop kwam de oorlog“.

En die oorlog bracht de toets!
De Vieux Destour koos de zijde van maarschalk Pétain, Bourguiba schreef echter vanuit zijn gevangene

nis in Marseille aan zijn partijgenoten „Onze steun aan de geallieerden, moet een onvoorwaardelijke zijn“.

In 1949 keerde hij naar Tunesië terug en leidde zijn partij met vaste hand in anti-communistische richting. Onverdroten bleef hij strijden voor de onafhankelijkheid van zijn land — zonder daarmede echter het doorsnijden van alle banden met Frankrijk te bedoelen. Integendeel — op 12 februari 1952 verklaarde hij nog:

„De inzet van ons gesprek met Frankrijk is de vrede tussen twee volken die er voor bestemd zijn elkaander te begrijpen en te helpen. Wij zullen de Fransen nog vele tientallen jaren nodig hebben.“

Omdat dit „gesprek“ echter geen enkel resultaat opleverde besloten de Tunesische ministers het „geschil“ aan de Algemene Vergadering der Verenigde Naties voor te leggen. Toen de „kwestie Tunis“ in 1952 op de agenda werd geplaatst, waren de Fransen even boos als ze nu zijn over de wapenleveranties. Prompt werd Bourguiba weer gevangen genomen, ofschoon hij aan het besluit het geschil aan de V.N. voor te leggen, part nog deel had! De leiding van de Néo-Destour kwam toen in handen van de zeer bekwame vakbondsbestuurder Farkat Hached. Op klaarlichte dag werd deze echter enkele maanden later vermoord. Nimmer zijn de moordenaars gegrepen — maar alle sporen wijzen in de richting van de „Rode Hand“.

Dit is een fanatieke, heethoofdige organisatie, die de nationalistische der Néo Destour, omdat zij aan de samenwerking met Frankrijk vast houden, „landverraders“ vinden. Zij haten de Fransen, zij haten de Amerikanen evenzeer en staan in verbinding met de Egyptische nationalist van Nasser.

DE rest van ons overzicht kan kort zijn.

Ieder zal zich nog wel herinneren hoe door het optreden van Mendes-France de Tunesische impasse werd doorbroken. Toch zou het nog tot juni 1955 duren voor een voorlopig accoord werd bereikt en dat niet, nadat de Franse regering haar toevlucht had

genomen tot een heel ongewone stap: de balling Bourguiba werd uitgenodigd aan de bespreking deel te nemen. Aan Tunesië werd interne autonomie verleend — buitenlandse zaken, landsverdediging en binnenlandse zaken bleven echter aan Frankrijk voorbehouden. Voor het overige was het land echter vrij zijn eigen zaken te regelen. Natuurlijk werd sedertdien de strijd voor absolute onafhankelijkheid voortgezet en op 20 maart 1956 ten slotte verkregen. Toen hield het verdrag van Bardo op te bestaan en mocht Tunesië ook zijn landsverdediging zelf ter hand nemen.

HABIB BOURGUIBA

.. eerste president ..

De Tunesische regering wilde nu de algemene dienstplicht invoeren en stuurde vier officieren naar de Franse hogere krijgsschool. Een Tunesische nationale garde werd opgericht die te zijner tijd de Franse gendarmerie zal vervangen. Over het verstrekken van wapenen aan het nieuwe Tunesische leger werden onderhandelingen gevoerd met Frankrijk. Het is te begrijpen dat de Fransen tenslotte weigerden aan het Tunesische verzoek te voldoen. Immers, toen op 17 september van het vorige jaar een Frans militair vliegtuig boven Tunis neerstortte, proclameerde de Néo-Destour een algemene staking: „Wij verklaren plichtig, vast besloten te zijn een einde te maken aan deze aanslagen op onze soevereiniteit en veiligheid alsmede aan het gebruik van ons land als operatiebasis tegen het Algerijnse broedervolk.“

Is het wonder, dat de Franse hieruit de conclusie hebben getrokken dat het Tunesische bloed kruit waar het niet gaan kan? Is het wonder, dat zij vrezden met hun eigen wapens bestreden te zullen worden?

MAAR als de zaken zo liggen — was het dan verstandig van Amerika en Engeland tóch wapens te zenden naar Tunis, toen hun Franse bondgenoot had geweigerd?

Nog altijd bestaat in Tunis de organisatie van de Rode Hand. Zou door een revolutie de Neo-Destour van het kussen worden gedrongen — dan zou een stroom van Egyptische, d.i. Russische wapens het land binnengaan. Dan zou de pro-westerse koers van Bourguiba omgebogen worden tot een anti-Amerikaanse, zoals in Syrië. Weer zou Moskou voet hebben gekregen in een ander deel van Afrika! Ongetwijfeld hebben de leiders der Angelsaksische landen gehoopt dat hun daad de Fransen zou noodzaken, nu zelf de leverantie maar ter hand te nemen in de overtuiging dat het zó Bourguiba beter mogelijk zou zijn in zijn pro-westerse houding te volharden. Tenslotte is het waar dat tengevolge van de voortdurende zigzagkoers van Frankrijk in Noord-Afrika de moeilijke situatie daar is ontstaan! Geen enkel vraagstuk heeft Frankrijk de laatste jaren op kunnen lossen — tot op vandaag óók het Tunesische niet. En het wordt tijd dat hieraan een einde komt. Eén keer moet tenslotte de teerling geworpen worden!

Moge de verbittering in Frankrijk plaats maken voor een doelbewust en positief beleid. Noord-Afrika en heel de vrije wereld ten zegen.

G. GRUPPELAAR.

DE OVERHEID TE PEERD

„De Raad voor de kunst heeft ons geadviseerd ter versiering van de stad een beeldhouwwerk te doen oprichten, voorstellende het „peerd van ome Loeks“.

Zó was de aanhef van de voordracht van Burgemeester en Wethouders van Groningen, welke zij de 29ste januari 1957 de raadsleden van die achtbare stad van het noorden deden toekomen.

Daar is nogal was over te doen geweest. De lezers zullen zich dat wellicht herinneren. Proen contra-geluiden werden aangeheven. Zelden heeft een dood paard zó in de belangstelling gestaan op officieel niveau.

Er waren er, die het een kostelijk idee vonden van het College van B. en W. Het peerd van ome Loeks om zo te zeggen levensgroot in kwartsbeton, dat zou een kostelijke grap worden!

Anderen schreeuwden moord en brand. Hoe kon een stedelijke overheid zich zó verlagen om een standbeeld te doen oprichten ter nagedachtenis aan een schertsfiguur.

Fedde Schurer, de hoofdredacteur van de Friese Koerier en voorvechter voor de Friese zaak, — als ik dat zo zeggen mag — schreeuwde ook. Maar hij deed het op journalistiek hoog niveau want soms is zijn journalistiek literatuur. Zijn conclusie over het in de aanhef genoemde voorstel was: „Men kan alleen maar hopen, dat Groningen ervoor bewaard blijft, zich onnodig te blameren“.

Blamage, mijne heren

ER waren er meer, die er zo over dachten. Het zou een verschrikkelijke blamage zijn voor de Groningers, die zichzelf wensten te respecteren, om het peerd van ome Loeks zomaar levensgroot te kijken te zetten voor iedereen.

Het kan voorkomen, zo werd door sommigen gezegd, dat er aan sagen of uit de historie ontleende figuren zijn, welke van voldoende belang zijn om er een standbeeld voor op te richten. Hoeveel figuren uit de mythologie zijn niet gehakt uit weerbarstige steen om een stadplein of park of gebouw te versieren?

Ze hebben gelijk, ons land is nog rijk aan dergelijke figuren. Mercurius staat op vleugelvoeten op talrijke gebouwen, tot sier en pronk. En daarbij wordt wellicht te weinig er aan gedacht, dat hij zowel een soort godje voor de handelaars als voor de dieven geweest moet zijn.

Maar om nu het peerd van ome Loeks te vereeuwigen, dat ging velen veel te ver. Want het peerd van ome Loeks is een op een grap gebouwde grootheid.

En wee, de overheid, die gelden wil uittrekken voor de vereeuwiging van een grap!

„Laat ons dit vaststellen,“ zo schreef de hoofdredacteur van de Friese Koerier, „dit geval heeft noch met locale historie, noch met volkssage, noch met regionale cultuur iets te maken.“

Kijk, een dergelijke vaststelling is niet voor de poes. We zijn zelfs bereid, deze scrijbent gelijk te geven.

Maar wat dan nóg?

Het peerd

DE meeste Nederlanders kennen het liedje over het peerd van ome Loeks, het peerd dat dood is, hardstikke dood.

Waar heeft dat lied het ontstaan aan te danken? Volgens K. ter Laan, die Groningen en de Groninger

Ome Loeks in opspraak

geschiedenis opperbest kent, was het een bewerking van een Duits studentenliedje.

Wenn Schimmel im Leben ist geblieben
Haben s'ihm kein Fressen gegeben
Und nun er tot ist geblieben
Haben Sie Schimmel Heu eingegeben...

Ja, er moet een boer geweest zijn, die rondbazuinde, dat hij een nieuwe en uiterst rationele voedingswijze voor zijn paard uitgevonden had. Elke dag gaf hij het beest iets minder voer. Op de duur zou hij er in slaan, het dier de gewoonte van het eten af te leren, want haver kost niet niets en hooi kost evenmin niet niets. Toen het paard er aan gewend scheen te raken, vond de boer het op zekere dag dood in zijn stal.

Maar er is ook een andere lezing; het peerd van ome Loeks moet een voortreffelijk renpaard geweest zijn. Het was eigendom van een zekere Loeks (Lukas) van Hemmen, pikeur en caféhouder aan de Slingerij te Groningen.

Wat doet het er allemaal toe? Het peerd is hallemal dood en het doet er weinig toe, of het ooit geleefd heeft, of slechts in de verbeelding van een tekstdichter heeft bestaan.

De vraag dient gesteld te worden, of B. en W. er wel goed aan deden, voor te stellen, een standbeeld van het peerd te doen maken. Want dáár is het in het debat on. gegaan. Heeft de Overheid hier wel juist gehandeld?

In orde, Overheid!

BRUSSEL heeft zijn „manneke“, Den Bosch bezit „zoete, lieve Gerritje“, mag Groningen dan niet zijn peerd van ome Loeks hebben? Omtrent dat Belgische manneke zouden nog bezwaren van zedelijke aard te berde gebracht kunnen worden, met het beeldhouwwerk van het peerd zou dat moeilijk gaan.

Het is in orde met die voordracht van B. en W. van Groningen. Helemaal in orde, want als motief hebben ze aangevoerd: Ter versiering van de stad. Het ging

dus niet om de herinnering aan die schertsfiguur, het gaat er niet om, de onbenulligheid te bekronen — het gaat enkel en alleen om de stad te verfraaien. Welnu, als de beeldhouwer er in slaagt om een harmonisch, mooi beeldhouwwerk te vervaardigen, dan is het doel van het College bereikt. Zou men dan, ter verfraaiing van het stadsbeeld, niet in een schertsfiguur stof mogen putten?

Vincent van Gogh schilderde een paar oude werkmanschoenen. Niemand heeft ooit gezegd: — Dat is verkeerd, er zijn verhevener onderwerpen voor de schilderkunst. Want Van Gogh heeft door zijn kunstenaarschap bereikt, dat het schijnbaar alledaags van een paar afgetrapte, lompe schoenen iets onalledaags en verhevens gekregen heeft. In die schoenen op het schilderij schuilt een geweldige tragiek; maar tegelijkertijd is de schildering van het licht dat rond die schoenen speelt een glorieuze feest.

Picasso, de veelomstredene, doch stellig heel grote hedendaagse schilder, tekende eens in enkele lijnen een stervend paard. Niet veel bijzonders? Ach wat, vrijwel alle museumdirecteuren zouden willen, deze tekening in hun collectie te hebben. Want die enkele, schijnbaar onzekere lijnen geven de beschouwer het doordringende besef van de vergankelijkheid van alle aardse leven. Indien Jan de Baat, de beeldhouwer aan wie de opdracht tot het maken van een ontwerp voor het beeldhouwwerk van het peerd van ome Loeks is verleend, er in slaagt, een kunstwerk te maken, dan zal Groningen blij mogen zijn met dit produkt.

Calvijn heeft gezegd, dat de kunst vrij is. Vrij!

Maar die vrijheid kent de gebondenheid, móet de gebondenheid kennen. Calvijn heeft de kunst de voortzetting van Gods scheppingswerk binnen het kader van het geschapene genoemd. De mens moet geconfronteerd worden met de betrekkelijke schoonheid, die ter wereld nog te genieten valt. Juist omdat die schoonheid betrekkelijk is — want nooit helemaal in opperste harmonie, de zonde heeft alle mensen-uitingen aangetast — zal er een hunkering kunnen ontstaan naar de volkomen schoonheid, de opperste heerlijkheid.

Toen Jacob Maris het verwijt te horen kreeg, dat hij altijd koeien schilderde — dat was volgens sommigen veel te gewoon en te alledaags en te profaan — gaf hij een prachtig antwoord; hij zei: — Ik schilder geen koeien, ik schilder de zon op koeienruggen!

En daar hebben we 't. Het peerd van ome Loeks zal, indien het beeldhouwwerk slaagt, méér zijn dan het peerd van ome Loeks, dat hallemal dood is. Het zal, uitgeheven boven het alledaags, onalledaags en schoon kunnen worden, — het zal een lust voor het oog kunnen zijn, het zal iets in ons hart kunnen doen trillen van bewogenheid om het mooie dat in het alledaags ligt.

Het alledaags?

Neen, er is niets alledaags.

Ik ben dankbaar, dat de Raad van Groningen de voordracht van B. en W. goedkeurde. Want betreffende dit beeldhouwwerk was véél belangrijker het hóe dan het wát. Hoeveel nietszeggende beelden van historische personen op dode paarden hebben we al in ons land? Heel wat. Het zijn beeldhouwwerken, maar helaas dikwijls zonder een vleugje van kunst.

Hopelijk zal het peerd van ome Loeks een levend peerd worden, — levend van kunstbewogenheid.

En dan ben ik blij, dat althans één der leden van de A.R.-fractie te Groningen zijn stem aan de voordracht gegeven heeft. Hij werkte er aan mee, de kunst in de samenleving te bevorderen. Natuurlijk gaf dat lid zijn stem. Natuurlijk, want hij heeft de gave van de lach!

Maar ik noem niet zijn naam. Vast niet. Wees dus gerust, Eb!

J. W. OOMS

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

WAGENINGEN

MAKELAAR D. BEUMER

gevestigd sinds 1925 IS UW ADRES voor alle verzekeringen - koop en verkoop - huur en verhuur - taxaties - hypotheeken en beheer vaste goederen
De jarenlange praktijkervaring is voor u de beste waarborg
Grindweg 8 — Wageningen — Telefoon 2981

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

De mode voor morgen vindt u heden bij . . .

MODEHUIS „DE WINDT“

„Speciaalzaak voor damesconfectie en peletterijen“
Hoogstraat 25 — WAGENINGEN

Kapitalen

kunt u besparen door aankoop van prima GEBRUIKTE KANTOORMACHINES. De BESTEDINGSBEPERKING brengt ons land geen voordeel. CAPITAALSCHAARSTE ALLER-WEGE, dus is het weer letten op de dubbeljies. Komt u daarom eens bij ons kijken. Naast onze enorme sortering NIEUWE MACHINES hebben wij een keuze uit meer dan 1000 gebruikte machines o.a.

telmachines

met controle van / 65,- af. DALTON met aftrek / 125,- / 165,-. UNDERWOOD neg. sald. / 275,-. f 298,-. f 375,-. f 450,-. hand. en el. ASTRA f 245,-. f 298,-. f 325,-. CONTINENTAL f 250,-. FACIT REKENMACHINES f 498,-. f 550,-. f 675,-. f 895,-. VOL AUT. f 1650,-. ODHNERS f 98,-. f 175,-. f 245,-. f 325,-. tentaloverdracht en kuber. STENCILMACHINES f 30,-. f 48,-. f 75,-. f 148,-. twee cilinder f 275,-. ELEKTR. als nieuw f 450,-. f 475,-. Gebruikte standaard schrijfmachines van f 69,- af. HALDA als n.w. f 280,-. INVICTA f 98,-. NIEUWE KOFFERSCHRIJFMACHINES PARVA f 225,-. SMIT CO. RONA f 225,-. REMINGTON f 269,-. GROMA/OLIVETTI f 295,-. TRIUMPH al van f 309,- af. A.B.C. f 295,-. Nieuwe machines, rem. betaling. Vr. int.

bij Kaptino

Leliengracht 24, Tel. 46922
Amsterdam. Ook REPARATIE.

Onze collectie gouden VERLOVINGSRINGEN is toonaangevend in Nederland.
Uitsluitend massief
SIEBEL
KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

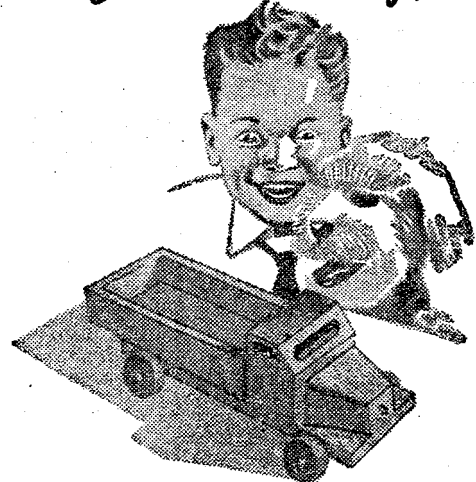
Artsen en specialisten

VAN NAAM hebben kruidenmengsels samengesteld tegen aambeien, astma, bedwateren, bloeddarmoeede en zenuwzwakte, blaascatarre, bronchitis, congestie, galsteenstuwung, blaasontsteking en alle

ANDERE CHRON. ZIEKTEN

welke wij u leveren à f 3.95 per pak voor 1 maand. Gegar. onschad., pracht resultaten ook in schijnbaar hopeloze gevallen. Broch. en int. gratis. KRUIDENHUIS „FLORA“, Westersingel 40, Groningen.

Oh Robby wat fijn!

NOOITGEDAGT SPEELGOED

J. NOOITGEDAGT & ZN. ULST.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Koopt bij onze adverteerders

Over alle zeeën en oceanen...

Krachtig uitgegroeid naar alle windstreken van de aardbol, behartigt De Nederlanden van 1845 de particuliere en zakelijke belangen van haar verzekerden zoals alleen een wereldconcern zulks vermag. Ouderwetse degelijkheid en modern service-begrip drukten hun stempel op Nederlands grootste verzekeringsconcern. Aan deze eigenschappen herkent U De Nederlanden van 1845 in Nederland en overal ter wereld.

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Kantoren en Agentschappen in: Parijs, Londen, Oslo, Kopenhagen, Reykjavik, Akureyri, Toronto, Sudbury, Hamilton, Calgary, Edmonton, Vancouver, New York, Keene, Hartford, Willemstad, Oranjestad, Ciudad, Trujillo, St. George's, San Juan, Kingston, Port au Prince, St. John's, Basse Terre, Bridgetown, Port of Spain, Paramaribo, Georgetown, Caracas, Santiago, Guatemala-City, San Salvador, Djakarta, Soerabaia, Semarang, Bandoeng, Singapore, Manila, Bangkok, Rangoon, Tel Aviv, Johannesburg, Bloemfontein, Durban, Kaapstad, East London, Salisbury, Pretoria, Port Elizabeth, Sydney, Melbourne, Brisbane.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

N.V.
HOUTHANDEL EN ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

UIT DIERS EN PERIODIEK

Overheidspersoneel

Onhoudbaar

De salariering van het overheidspersoneel blijft onderwerp van bespreking. Het Orgaan van de Nederlandse Christelijke Bond v. Overheidspersoneel schreef vóór het debat in de Tweede Kamer:

„Naar het oordeel van de Minister (van Binnenlandse Zaken) is er dus geen ongemotiveerde discrepantie in de beloning van het overheidspersoneel en tussen vergelijkbare groepen van werknemers in het particuliere bedrijf.

Dit alles achten wij in strijd met de waarheid. Er is bij grote groepen wel een verschil in beloning omdat, b.v. in de metaalnijverheid, waarop de leeftijdslonen die thans bij de overheid gelden zijn afgestemd, aan prestatiebeloning een zodanig bedrag boven de functielonen wordt gegeven, dat daardoor een zeer groot verschil in beloning met de ambtenaren aanwezig is.

Wij hebben dit meer dan eens aangetoond. Maar de Minister gaat rustig voort met het poneren van stellingen die de toets der kritiek niet kunnen doorstaan.

Als de Minister eens zou willen nagaan hoe hoog vandaag de gemiddelde lonen der industriearbeiders zijn — en deze gegevens zijn er — dan zou hem terdege blijken, dat de lonen bij de overheid belangrijk lager liggen.

Zo zijn er mee gedeelten in de Memorie van Antwoord waarop wij kritiek hebben.

Het stelt ons telkens teleur dat de Minister, ook in de officiële stukken, maar zo gemakkelijk over deze feiten heen loopt.

En dat de Regering in de huidige situatie tot dusver zo weinig blijk geeft de sociale rechtvaardigheid tegenover haar eigen dienaren te willen betrachten betreuren wij ten zeerste. In het bijzonder tegenover de laagstbezoldigden, waarvan de Regering heel goed weet dat er in een groot aantal gezinnen van ambtenaren armoede wordt geleden.

Daarom blijven wij appelleren op het geweten van de overheid om recht te doen en te zorgen dat in de onhoudbare toestand, waarin vele laagstbezoldigde ambtenaren verkeren, verbetering wordt gebracht. Wij zullen met belangstelling afwachten wat uit de openbare beraadslaging over de begroting van Binnenlandse Zaken op dit punt te voorschijn komt.”

Overleg

Het Vrije Volk schrijft: „Het georganiseerd overleg tussen de regering en de ambtenarenorganisaties zal worden heropend. Dat heeft minister Struycken in de Tweede Kamer meegedeeld.

Dat is een goede tijding, omdat hiermee een mogelijkheid wordt geschapen om uit het slop van de salariering der ambtenaren te komen, waarin de regering (gesteund door de kamermeerderheid) zich heeft gemanoeuvrerd door de verhoging van de topsalarissen.

Maar eigenlijk is het triest dat de regering pas tot verder praten bereid is, nadat in en buiten de Tweede Kamer de ambtenaren en hun woordvoerders de regering tot herziening van haar standpunt als het ware hebben gedwongen.

Het heeft er nu alle schijn van dat de regering pas tot nieuw overleg bereid is, als zij er niet langer buiten kan.

Hierdoor wordt het aanzien van de regering geschaad en het georganiseerd overleg heeft opnieuw een diepe deuk gekregen. Een overleg, waarin één van de partijen haar wil aan de andere wil opleggen en waarin die ene partij

slechts onder druk van buiten het gesprek wil heropenen, kan nauwelijks een overleg heten.

Het is gedurende de laatste jaren wel duidelijk geworden dat het georganiseerd overleg in zijn huidige vorm niet voldoet. Dikwijls is de goede geest in het ambtenarenkorps, die voor de gang van zaken in ons land van zo grote betekenis is, tot het uiterste beproefd.

Wij beschouwen het dan ook als een zaak van de hoogste urgentie, dat tussen de overheid en haar werknemers een werkelijk overlegorgaan tot stand komt.”

Voorlichting

In De Maasbode lezen we:

„Leerzaam is het, de verslagen van ons blad en die van „Het Vrije Volk” inzake het demonstratieve congres van de A.R.K.A., de r.-k. Ambtenarenbond, op zaterdag j.l. te Rotterdam gehouden, eens naast elkaar te leggen.

Ons blad schreef daarover o.m.:

„Blijkens een massaal gevoel bij het noemen van de namen Drees, Struycken en Cals als zijnde verhinderd te komen...” enz.

„Het Vrije Volk” schreef: „Tweemaal was er hoorbare beweging en afkeurend geroep, toen de naam van minister Struycken (van Binnenlandse Zaken) werd genoemd...” enz.

Veel commentaar is niet nodig. Wij kunnen ons beperken — als het geciteerde symptomatisch is voor de socialistische verslaggeving (en wij hebben alle reden dit aan te nemen) — tot de verzuchting: arme lezers, die het dagelijks met zulk een „voorlichting” moeten doen...”

Slecht idee

Het Rotterdamsch Parool (soc.) schrijft:

„Nederland heeft dus een ambtenarenpartij. Of is het nog niet zo ver? Laat ons hopen, dat de initiatiefnemers verstandiger worden of dat het aantal aanmeldingen zo gering is, dat het niets kan worden. Ambtenaren zijn in dienst van de overheid en het zou al te mal zijn, wanneer ze door middel van een partij zelf deel van die overheid zouden willen uitmaken.

De ontevredenheid onder de lagere en middelbare ambtenaren kunnen wij ons wel

voorstellen. Want men hoeft waarlijk geen minimumlijder te wezen om gekrenkt te zijn over het feit, dat de salarissen van de hogere ambtenaren zijn opgetrokken op gronden, die voor de mindere categorieën geacht worden niet te gelden. Regering en Kamer, die op deze wijze tweërlei weegsteen hebben bezigt, krijgen nu datgene te voelen, wat de vloek van de boze daad kan worden genoemd.

Maar dit rechtvaardigt in genen dele de oprichting van een ambtenarenpartij. Afgezien van het boven reeds geformuleerde principiële bezwaar is er dat, verbonden aan belangenpartijtjes in het algemeen. Tegen een strijd alleen voor de eigen zaak verzet zich de goede parlementaire zede en stellig ook het belang van de betrokkenen, dat men er door compromitteert. Of om het anders te zeggen: men kan de ambtenaren geen groter ondienst bewijzen dan met een eigen partij.

Verkeerd

In De Volkskrant lezen we:

Tegenwoordig horen we niet veel meer van groeps-partijtjes, maar nu schijnt er toch weer een op komst te zijn. Twee ambtenaren van het departement van Sociale Zaken hebben, uiteraard in hun eigen tijd, het plan uitgedokterd een afzonderlijke partij voor ambtenaren te stichten.

Bij de aankondiging van zo'n groeps-partijtje dringt zich eerst de vraag op hoe het dan moet met de behartiging van de belangen van andere groepen. Dat zijn er nogal wat. Functionarissen van een departement als Sociale Zaken, dienen dit zeker te weten.

Ook als men enkel aan het eigenbelang denkt — en wij beseffen heel goed, dat dit voor de slecht betaalde ambtenaren op het ogenblik heel zwaar weegt — dan blijft een eigen groeps-partijtje toch het paard achter de wagen spannen.

Bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer drongen alle partijen er bij de regering op aan alsnog wat aan de salarissen van de middelbare en lagere ambtenaren te doen. Voor de KVP deed dat prof. Romme. Deze week komt de zaak opnieuw ter sprake bij de behandeling

van de begroting van Binnenlandse Zaken.

Aan een dergelijke aandrang uit vele en sterke fracties kan een regering moeilijk voorbijgaan. Als er iets uit de bus komt, zal dat dan ook aan die massale aandrang te danken zijn. Een heel klein groeps-partijtje van een of twee man zou dit gewicht bepaald niet in de schaal leggen. Daarom doen de ambtenaren nu en straks verreweg het beste als zij in hun partijen blijven. Daar ligt de mogelijkheid om zich met anderen voor eigen belangen sterk te maken.

Merkwaardig

Onder de titel „Verstatelijking...” schrijft De Gids van het C.N.V.:

„De Franse stakingen van vorige maand in de gas- en elektriciteitsbedrijven waren wel hoogst merkwaardig.

Zij hielden namelijk niet alleen verband met het salarissenpeil.

Zij waren daarenboven bedoeld als protest tegen:

„de toenemende verstatelijking van de genationaliseerde bedrijven, die steeds meer verworpen tot filialen van het Ministerie van Financiën en Economische Zaken”.

Toenemende verstatelijking van de genationaliseerde bedrijven!

Dat is hoogst merkwaardig.

Wij hebben altijd gedacht, dat een genationaliseerd bedrijf verstatelijkt is en dat een verstatelijkt bedrijf genationaliseerd is.

Met andere woorden: verstatelijken en nationaliseren zijn hetzelfde.

En nu staakten de Franse gas- en elektriciteitsmannen tegen de verstatelijking van de genationaliseerde bedrijven!

Merkwaardiger kan het al niet.

Als ooit bewezen is, dat nationalisatie geen enkele bijdrage is tot de oplossing van het sociale vraagstuk, dan wel vorige maand in Frankrijk!

Door nationalisatie wordt de werkgever alleen nog anoniemer, nog collectiever, nog bureaucratischer. Maar aan de eigenlijke sociale verhoudingen in het bedrijf verandert er door nationalisatie niets. En als er al iets mocht veranderen, dan is het meestal een verslechtering.

EN ONS COMMENTAAR

En leeft in afwachting

Er is beroering onder het overheidspersoneel. Deze is zeker mede versterkt door de verhoging van de salarissen van de topfunctionarissen. Dat is te begrijpen. Ook al staat men op het standpunt, dat die verhoging niet onredelijk was, dan nog is het niet te begrijpen, dat men zich uitsluitend tot de salarissen van de topfunctionarissen beperkte. Want een ieder is het er wel over eens, dat de salariering van de laagstbezoldigden noodzakelijk verbetering behoeft. En het argument, dat gebruikt werd om de verhoging der salarissen van de hogere ambtenaren te verdedigen, geldt toch in niet mindere mate voor de middelbare ambtenaren.

Het is dus alleszins verklaarbaar, dat de bonden van overheidspersoneel aandrigen op hervatting van het georganiseerd overleg, m.c. name ten behoeve van de laagstbezoldigden. Maar de ambtenaren zullen er verstandig aan doen hun wensen op de juiste wijze kenbaar te maken en protestdemonstraties achterwege te laten. En als de ambtenaren verstandig zijn — en wij willen aannemen dat zij dat zijn — dan zullen zij er wel niet aan denken zich te laten spannen voor het karretje van die ambtenaren van het Departement van Sociale Zaken, die het plan hebben een speciale Partij voor de Ambtenaren in het leven te roepen, niet te vereenzelvigen met de bestaande P.v.d.A.

Het debat, vorige week in de Tweede Kamer gehouden zal de ambtenaren duidelijk hebben gemaakt, dat er toch aan zulk een nieuwe partij, die niet anders kan zijn dan een snipperpartij, allerm minst behoefte bestaat.

De ambtenaren leven thans in afwachting. Het overleg zal wel weer worden heropend. En al zullen alle wensen, die naar voren gebracht werden, wel niet in vervulling gaan, toch mag worden verwacht, dat er iets gedaan zal worden om althans in de ergste nood te voorzien. Hoe rustiger het overleg kan plaats vinden, des te meer resultaat mag er van worden verwacht.

Zjoekof's opvolger

Malinofsky

deed „staatsgreep” in
het Rode leger

ENKELE weken geleden werd maarschalk Rodion Jakoflevitsj Malinofsky bij Chroesjtsjef ontboden. De Russische partijsecretaris deelde hem mede, dat hij van plan was, hem tot minister van defensie te benoemen in de plaats van maarschalk Zjoekof, die zich op dat ogenblik in Joegoslavië bevond en zich nog naar Albanië zou begeven, alvorens naar Moskou terug te keren. Chroesjtsjef vertelde hem, dat Zjoekof zou worden ontslagen, omdat zijn persoonlijke macht te groot dreigde te worden.

Malinofsky zegde zijn medewerking toe, verving in een snelle actie de belangrijkste bevelhebbers in de militaire districten van Moskou en Leningrad en zond zijn eigen divisies er heen om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn. Toen Zjoekof op het vliegveld van Moskou landde, waren alle maatregelen uitgevoerd en stond Malinofsky gereed om als minister van defensie van de Sowjetunie de maarschalk te begroeten.

RODION MALINOFSKY werd in 1898 als zoon van een arbeider in Odessa geboren. Als sergeant behoorde hij tot een Russische brigade, die met de geallieerde troepen aan het westelijke front tegen de Duitsers vocht. Na de oktoberrevolutie begaf hij zich naar de Sowjetunie, waar het rode leger hem met open armen ontving. Hij nam deel aan de burgeroorlog, maar het duurde nog tot 1926, voordat hij tot de communistische partij toetrad.

In het begin van de tweede wereldoorlog voerde hij als generaal-majoor het

bevel over het Zesde Russische leger en bij Stalingrad was hij een van de bevelhebbers, die zich in hoge mate onderscheidde. Ook zijn geboortestad werd onder zijn leiding heroverd. Bij de verovering van Roemenië kreeg hij de bijnaam „Maarschalk petroleum.” Tegen het einde van de strijd in Europa werd hij officieel tot maarschalk bevorderd en enige tijd daarna werd hij naar het Verre Oosten gezonden, waar hij de bezetting van Mandsjoerije leidde. Eind 1945 was hij weer in Hongarije.

NA de oorlog werd lange tijd niets van hem vernomen. Pas in 1949 werd hij in Peking gesignaleerd ter gelegenheid van een bezoek aan Mao Tse Toeng. Naar aanleiding daarvan werd de veronderstelling geuit, dat hij de grote man was geweest achter de communistische opmars tegen Tsjang Kai Sjek, die leidde tot de verovering van het gehele vasteland van China. Ook zou hij later de hand hebben gehad in de communistische opmars in Korea.

Sinds vorig jaar was Malinofsky opperbevelhebber van de landstrijdkrachten van de Sowjetunie en lid van het centrale comité van de communistische partij. Zijn benoeming tot opvolger van Zjoekof kwam als een grote verrassing.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

De opkomende gedachte, dat het aan hemzelf zou kunnen liggen, trachtte hij te onderdrukken. Suus had reeds vanaf het begin hun trouwdag willen uitstellen. Dat gaf toch te denken... Het huis in de Vermeerstraat zinde haar niet, de verhuurster zinde haar niet... Maar was die afkerigheid van het bazige mevrouwetje eigenlijk wel de werkelijke oorzaak? Schuilde er soms iets anders achter?

Onwillekeurig moest Jasper weer denken aan Simon Heijboer. Die kerel hadden ze achter slot en grendel moeten houden. Het was verkeerd, zulke sujetten weer op de maatschappij los te laten.

— Zo denk ik er over, overlegde Jasper. — Maar Suus denkt er anders over, zij denkt ook anders over Heijboer. Zij heeft natuurlijk neg goede herinneringen aan die mislukking. En zouden die herinneringen dan de oorzaak zijn, dat ze het trouwen had willen uitstellen?

Jasper was een kruispunt genaderd. Hij was echter zo zeer met zijn gedachten bij Simon Heijboer, zijn vijand, dat hij te laat de vrachtauto merkte die van rechts kwam en die hij us voorrang diende te geven.

Hij stampte zijn rechtervoet nog op de voetrem, maar het was reeds te laat. Met een daverende slag botsten de wagens tegen elkander op. Het was een verschrikkelijke slag. De cabine waarin Jasper zat, werd in elkaar gedrukt en op hetzelfde ogenblik voelde Jasper een verschrikkelijke pijn.

Hij gaf een schreeuw, een vreselijke schreeuw. Een moment sloot hij de ogen; toen hij ze weer opende, zag hij vlammen uit de motorkap omhoog springen.

Het flitste nog door Jasper heen, dat hij uit de cabine moest springen, doch bijna op hetzelfde ogenblik voelde hij, dat hij niet weg kon komen, daar het stuur verbogen was en hem in de borst klemde.

Andermaal gaf hij een schreeuw, als van een dier dat in doodsnood is.

Toen trok er een nevel voor zijn ogen. Hij zag vaag de vlammen, die vlammen werden vager en vager, alsof hij ze zag door een dikke mist. Hij meende, dat het portier opengerukt werd en hij hoorde verward roepen en schreeuwen, maar ook die geluiden deinden weg naar de verte.

Toegesloten mensen trokken de vrachtautochauffeur uit de brandende cabine. Jasper bemerkte dat niet meer, want hij was buiten kennis geraakt. Hij was zich niet bewust, dat vele helpende handen al het mogelijke deden om hem uit de beklemming van het verbogen stuur te bevrijden.

Juist op tijd wisten zij hem uit de brandende cabine te trekken. In een ogenblik tijd was het kruispunt gevuld met van alle kanten ijlings toeschietende mensen. En terwijl de auto brandde als een fakkel, werd de politie gewaarschuwd en de brandweer eveneens. Ook was spoedig een dokter aanwezig en ook een ziekenauto joeg met het angstaanjagende geluid van een drietonige hoorn de saamgepakte mensen uiteen.

Jasper werd na een onderzoek door de dokter naar een ziekenhuis in 's Hertogenbosch vervoerd. Hij bleek er ernstig aan toe te zijn; zo erg, dat de doktoren aanvankelijk vreesden voor zijn leven. Niet alleen had hij ernstige inwendige kneuzingen opgelopen, maar ook was hij met talrijke brandwonden overdekt.

„Die kerel moet hebben zitten slapen”, verklaarde nadien de chauffeur van de vrachtwagen die van rechts gekomen was. „Hij had mij moeten zien en mij voorrang dienen te verlenen. Daar rekende ik ook stellig op, maar hij reed met volle gang het kruispunt op. Toen remde ik af, ik ging op de voetrem staan, maar hij had me al te pakken. 't Is zijn schuld, laten de getuigen maar spreken.”

Toen Suus bezoek kreeg van de patroon van Jasper, begreep zij terstond, dat hij slecht nieuws kwam brengen.

Het was de eerste keer dat de transporteur in de Vermeerstraat 73 kwam.

Hij vertelde Suus, dat hij bericht gekregen had — de telefoon is handig, mevrouwetje — dat haar man een ongeluk overkomen was.

Suus begon hevige te rillen, zodat de transporteur een ogenblik vreesde, dat zij flauwvallen zou. Hij trachtte haar gerust te stellen door te zeggen, dat het betrekkelijk nog meegevallen was. „Maar van de auto is niets over, de verzekering zal flink uit de hoek moeten komen”.

„Maar als het met Jasper meegevallen is, waarom is hij dan niet thuisgekomen?” vroeg Suus verward. „Hij had thuis moeten komen”.

„Stil nou maar, u moet alles goed begrijpen, mevrouwetje...”

„Hij is dood...” schreeuwde Suus plotseling. „Is hij dood? O, zeg het me, draai er niet omheen, vertel me alles! Alles, hoor je? Nee, zegt het niet! Als 't waar is, moet je 't zeggen, o, zeg het alsjeblieft niet!...”

„Kalm nou, toe, wees nou kalm. Jasper leeft, stel je maar gerust...”

„Je vertelt me de waarheid niet! Waarom is hij dan niet meegekomen naar huis?”

„Nee, nee, dat is gelukkig niet waar. Heus niet, stel je niet het ergste voor. Dat hoeft niet, hij is alleen gewond. Je moet me beslist geloven, ik wil je geen leugens wijsmaken.”

„Waar is hij dan niet hier?”

„Omdat hij naar een ziekenhuis gebracht is, begrijp je. Die wonden moeten verbonden worden en ik denk, dat hij een tikje overstuurt geweest is. Als je wilt, rijd ik je in mijn luxe wagen naar hem toe. Hij ligt in Den Bosch.”

Het was te begrijpen, dat Suus geheel van streek was. Zij brak in een langdurig snikken uit en alle kracht scheen uit haar weg te vloeien. Zij bezat geen wilskracht meer om te overleggen, wat haar nu te doen stond.

Willoos liet zij zich een uur later naar de auto geleiden die voorgeleden was om haar naar Den Bosch te brengen.

Gedurende de lange autorit zat zij het grootste gedeelte van de tijd met de ogen gesloten. Haar gezicht stond bleek en verwrongen. Zij was niet meer in staat om helder na te denken; haar gedachten warrelden dooreen als dorre bladeren in de herfstwind.

Suus moest ondersteund worden toen zij het ziekenhuis binnenging. Toen zij op de kleine zaal kwam waar Jasper lag, dreigde zij neer te storten, doch een hoofdzuster, flink en resoluut in haar optreden, wist te voorkomen, dat zij op de vloer zonk.

Met een opwekkend middeltje was Suus spoedig weer bijgebracht. En toen zag zij, dat Jasper leefde. Weliswaar was hij nog bewusteloos, doch zijn lippen bewogen en zo nu en dan fronste hij het voorhoofd. Even ging er iets van vreugde en dankbaarheid door Suus heen. Jasper leefde, ja, haar man leefde nog!

Suus mocht die nacht in het ziekenhuis blijven. In een kleine kamer, dicht bij de portiersloge, werd haar een gemakkelijke stoel aangeboden. Zij kreeg soep en hoewel zij geen trek had, dwong men haar, het op te eten. Men beloofde haar, dat men haar waarschuwen zou als haar man tot bewustzijn gekomen zou zijn.

Die nacht werd zij niet geroepen. Zij was in een vaste droomloze slaap gevallen en toen zij wakker werd, voelde zij zich stijf in al haar ledematen.

Het was die morgen ruim negen uur, toen een hoofdzuster haar kwam halen.

„Uw man is nu bij kennis en u mag hem wel even zien. Maar denk er om, u mag niets tegen hem zeggen.”

(wordt vervolgd)

Werkt de overheid efficiënt?

• Vervolg van pagina 4

woningtoestanden. Thans dient snelle bouw en verbetering van de bouwtechniek, die nog zeer te wensen overlaat, op de voorgrond te staan. De verouderde woningwet met de daarop gebaseerde gemeentelijke bouwverordeningen beantwoorden niet meer aan de eisen des tijds.

Zij zijn een sta-in-de-weg voor de ontwikkeling en de industrialisatie van de woningbouw.

Het is ons bekend, dat de minister zich persoonlijk inzet voor de stichting van moderne woningfabrieken. Maar hoe is het dan toch mogelijk, dat zijn departement tegelijkertijd zo streng toeziet op naleving van gemeentelijke bouwverordeningen, die uit de tijd zijn, ja aan bouwplannen zelfs voorschriften overkoemt e.d. verbindt die op zijn minst merkwaardig aandoen.

Wanneer worden in Nederland nu eindelijk eens al die verschillende, dikwijls hopeloos ouderwetse, ingewikkelde, uitvoerige gemeentelijke bouwverordeningen, die de vooruitgang van de woningbouw belemmeren, vervangen door één uniforme, moderne, eenvoudige en beknopte bouwverordening, die op de verbetering van de bouwtechniek is gericht? Om zo iets tot stand te brengen, dat is de taak van het rijk. Dat is een dienende taak. De overheid is er immers ons ten goede.

Wil de gemeente aan deze uniforme bouwverordening nog bepalingen toevoegen, nu goed, dan is het haar zaak, evenals het haar zaak is op naleving van die bouwverordening toe te zien.

Bezuiniging

MEN kan er respect voor hebben dat minister Witte er, ondanks de administratieve rompslomp, in is geslaagd de woningproductie in één jaar tijds van 68.000 tot over de 80.000 op te voeren. Wij hebben er begrip voor, dat de minister zich allereerst op de opvoering van de woningproductie heeft geconcen-

treerd. Nu deze bewindsman daarin zo wonderwel is geslaagd, doch de vruchten van zijn werk echter worden bedreigd door gebrek aan geld, menen wij er op te moeten wijzen dat produktieopvoering niet zijn enige doelstelling is. Bij zijn eerste ambtsaanvaarding heeft deze bewindsman eveneens gezegd, er naar te streven zijn departement geleidelijk aan op te heffen.

Wij hebben er begrip voor dat de minister hieraan nog niet is toegekomen, dat hij de uitwassen van de centralisatie nog niet heeft weggesneden. Evenmin als de leider van een groot bedrijf tot in details op de hoogte is van wat er in zijn bedrijf rondgaat, evenmin mag dit van een minister ten aanzien van zijn departement worden verlangd. In feite is dit voor een minister trouwens veel moeilijker. Een minister moet o.a. rekening houden met allerlei wensen van het parlement, die een efficiënte beleid moeilijker kunnen maken. Moeilijker ook al daarom, omdat een departement niet het waarschuwingssignaal van het bedrijf kent, zoals het teruglopen van de winst t.g.v. een minder efficiënte bedrijfsvoering.

Er zijn altijd personen, die vinden dat de overheid in principe niet kan bezuinigen, uitgesloten dan het departement van defensie. Wij geloven echter dat elk departement zou kunnen bezuinigen en menen deze mogelijkheid voor het departement van volkshuisvesting te hebben aangetoond. En deze bezuiniging zou juist aan de volkshuisvesting ten goede kunnen komen, want hierdoor komen niet alleen geldmiddelen vrij voor de woningbouw, maar tevens wordt hierdoor de efficiëntie bij de bouw bevorderd. De vruchten kunnen dan worden geplukt in de vorm van meer, betere en goedkopere woningen.

Drs. J. FOOT

INNEMEE & ZN. N.V.

BEGRAFENIS. TRANSPORT

DEN HAAG
Telefoon 115940

HAARLEM
Telefoon 10441

DELFT
Telefoon 1642

Onmiddellijk ter plaatse te onthieden

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN- en WATER-BOUWMATERIALEN, OP. EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS- BEV. RACHTING

Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477

Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Kip in blik

o.a. hele kip
kip-filet (alleen vlees)
kippen-lever enz.

CANNING-FACTORIES (ZÜRICH)
Vlaardingen K 1898—2054
Vraag prijs!

Luchtbehandeling voor schepen en gebouwen

NIMA Zwijndrecht
TEL. K 1850—5382

KRYPTOGRAM

HORIZONTALAAL

1. Duivelse dieren zonder vermomming zijn thans buitengewoon geschikt om de venen te bewaken, maar vroeger vormden zij het gros van het leger. 7. kruipend beweegt 't zich voort in aller ij. 9. Iets van deze langstaart vindt U in elk park. 10. bij een zware storm worden zij pas wakker. 11. In Kanaän waren deze messen wettig betaalmiddel. 13. Van deze drank kunt U nooit één volle liter bereiden. 15. Als U de draak steekt met een armoedige woning krijgt U dit te eten. 18. plaveisel dat onze hoofdstad gewillig maakt. 21. de overheid wil niet hebben, dat U de klemtoon op de eerste lettergreep legt, daarom legt zij 't accent in 't midden van dit woord. 22. smaldeel dat uiteindelijk de kern van de vloot vormt. 24. onderricht aan de universiteit voor een regeringslichaam? 26. Met dit grote woord proberen de socialisten hun leer voor niet-socialisten aantrekkelijk te maken, maar dit kan een socialist nooit zijn.

VERTICAAL

1. door de wormen gegeten. 2. arbeid van een Noord-Europeaan is altijd gepruits. 3. viel achterover van zijn stoel en blies de adem uit. 4. Wilde Europeaan? 5. slimme vos. 6. is zwart de natuurlijke kleur? 8. Hiervan snapt U vast dit kledingstuk niet. 9. zondagskost. 12. ratelpopulier in Esperanto? 14 door dit lichaamsdeel trokken de boeren... 15. en U pruilt, als U dit lichaamsdeel laat hangen. 16. vakantie ganger die Oudedagspensioen geniet? 17. als U 't midden er uitneemt kan het nog weinig verdragen. 18. hij kwam, hij ging, wie volgt? 19. kabeljauwvisser kunnen midden op zee geld krijgen. 20. stuk, maar geen gedeelte van Shakespeare. 23. Als je hier zit, blijf je achterop. 25. was in de ogen van zijn schoonzoons als iemand die schertste.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 1. spoel; 6. beest; 11. stalletjes; 13. kanteel; 15. to; 16. Miltiades; 18. ge; 19. alp; 21. ren en 22 pen; 24. pater; 26 kali of balli; 27. eel; 28. dra; 29. eis; 31. lig; 32. nadeel; 34. lemoen of lamoen; 36. mok; 37. Ens; 38. femels; 41. Zwette; 44. pad; 45. nop; 46. oer; 47. Ier; 49. Aken; 50. Romme; 52. anno; 53. aks; 55. nee; 57. ako; 58. re; 59. sidderaal; 63. em; 64. sloerie; 66. salades; 68. sekte; 69. liter.

Verticaal: 1. stollen; 2. Pa; 3. olm; 4. Elim; 5. tel; 6. bad; 7. enen; 8. ets; 9. S.E.; 10. Tegelen; 11. stage; 12. straal; 13. kaneel; 14. lenig; 17. iet; 20. Palamedes; 22. Palestina; 24. pré; 25. Ria of Rie; 28. deken; 30. smeer; 33. dom; 35. ont; 38. fakkels; 39. lor; 40. sponde; 41. zomers; 42. wee; 43. een keer; 44. paars; 48. rooms; 51. mee; 54. mirt; 56. Ball of kali; 59. ek.; 60. die; 61. aal; 62. lat; 65. oe; 67. de.

11 NOV.

Zo heb ik het op de lagere school geleerd: de wapenstilstand werd gesloten op de elfde maand om elf uur. In 1918, moeten wij er nu bijdenken. Min of meer is die beroemde 11e november buiten ons land omgegaan. Doch ik kan mij de opluchting, welke het bericht in de familiekring teweeg bracht nog voorstellen. Nog vele jaren kon ik tegenover de jongeren in die kring er op pochen, dat ik die beroemde elfde november had meegemaakt, zoals ik ook die 1e augustus 1914 had meegemaakt. Totdat 1939 en 1940 kwamen. Die jaren hebben de glans der herinnering verdoft. Wie dorst na 1945 nog praten over '14 en '18? En toch ben ik vandaag weer eens met mijn memorie te rade gegaan. Al weet ik de bijzonderheden niet zo goed meer, ik herinner mij de berichten over de afstand van de troon door keizer Wilhelm II en de Kroonprins en ik herinner mij ook de krant, waarin stond, dat op de 10e november de Keizer bij Eijsden de Nederlandse grens overkwam. Gekleed in het uniform van Russische generaal en leunend op een wandelstok. Dat is nu volgend jaar al weer bijna veertig jaar geleden. Bijna veertig jaar oud zijn de herinneringen aan eenheidsworst (100 kg per 1000 inwoners per week voor een behoefte van vier weken.

Van 85 kg vlees werd 100 kg worst gemaakt, rund- en varkensvlees door elkaar. Zij kostte f 1.10 per kilo). Ik herinner me cacao-doppen inplaats van thee en ik herinner me Russische krijgsgevangenen in Rotterdam. Nogmaals, het zijn bleke schimmen in verhouding met wat later in ons land gebeurde, maar ik dacht, komaan, misschien hebben de ouderen onder ons ook teruggedacht aan elf november, de datum waarop een einde aan de eerste wereldoorlog werd gemaakt.

12 NOV.

Mijn aandacht viel op de memorie van antwoord van de minister van Justitie aan de Tweede Kamer ten aanzien van de begroting van des ministers departement. Het ging daarin ondermeer over het onheus en getuigen. Ik wil wel zeggen, dat ik rechters heb

13 NOV.

Met dr. Vondeling, lid van de Tweede Kamer, ben ik het niet eens. Deze geachte afgevaardigde is van mening, dat de regering gebrek aan fiscale slagvaardigheid heeft, wshalve hij maar het liefst artikel 188 uit de Grondwet wenst te verwijderen. Toemaar! Gezien de aanslagen, welke ik regelmatig mag ontvangen, soms nog voor ik de totale bedragen, waarvoor ik aangeslagen ben heb genoten, bewijzen mij voldoende, dat de fiscale slagvaardigheid van de regering nog zeer vaardig en niet van slag is. Stellen wij, u en ik, ons voor, dat de belasting wordt geheven zonder wet. Ik kan nu mij al bijna niet indenken, dat aan de huidige belastingen een wet ten grondslag ligt. Maar als er helemaal geen wet meer is... ik moet er niet aan denken. Als de minister het in zijn hoofd krijgt bijvoorbeeld om onze gedachten aan een accijns te onderwerpen, dan zou hij dat zo maar kunnen doen. Op zijn eigen houtje, zo

14 NOV.

Er is een conferentie gehouden over het taalgebruik in het bedrijfsleven, waar ook over het taal-misbruik in het bedrijfsleven is gesproken. Ieder bedrijf zal wel zo zijn eigen jargon hebben, maar als ik eens naga, wat er in het algemeen aan taalgevoel en originaliteit ontbreekt in correspondentie, notulen, nota's, gedenkschriften, enz., dan kan ik beter van taalsleur spreken.

15 NOV.

Soms heb ik wel eens de neiging terug te schrijven: „Brief ontvangen, geen antwoord!”

16 NOV.

Als ik nu eens een overheidsdienaar zou begroeten met „Dag koekebakker”, wat zou er dan gebeuren? Mr. G.A. Diepenhorst, voorz. van het Verband van verenigingen van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders (heerlijke naam!) heeft volgens een A.N.P.-verslag, dat mij ergens in een trein in Nederland onder de ogen kwam, gezegd: „het overheidsapparaat van na de bevrijding is een enorme koekebakkerij, waar men allerlei soorten koek heeft gebakken. Het leek er op of de koek niet op kon. Thans is de koek op en blijven alleen nog wat kankokoek en kruimeltjes over”.

17 NOV.

Van Dr. Kuyper wordt gezegd, dat hij eens het beeld van de chocoladeketel heeft gebruikt. Mr. Diepenhorst is dus wel in de lijn. Van koek en zopie. Wat een verrukkelijk onderwerp voor een staatkundige dissertatie.

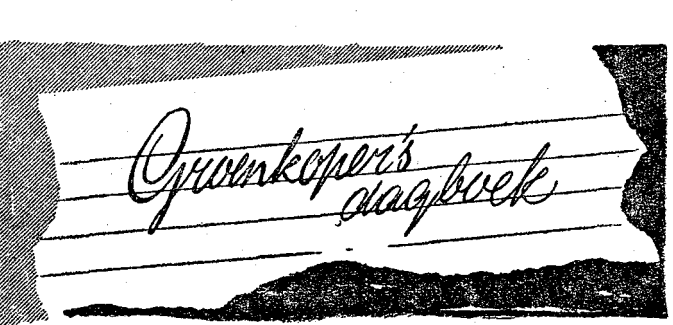
18 NOV.

„Het begrip koek en zopie met betrekking tot een anti-revolutionaire beschouwing van de overheidsapparaat na 1945”. Mr. Diepenhorst constateerde op de jaarlijkse vergadering van genoemd Verband ook: „Men heeft te veel gegeten en moet nu streng diëet houden”. Zoekbeperking dus. In het algemeen heeft het het geslacht Diepenhorst nooit ontbroken aan beeldende taal. Zo luister ik altijd met genoegen naar Professor Mr. I. A. Diepenhorst, het lid van de Eerste Kamer, wanneer hij in treffende volzinnen het staatkundig gebeuren voor de N.C.R.V.-microfoon ontleeft. De koek keurt, om het zo maar uit te drukken. Van elke koek maakt hij een kruidkoek, dat moet gezegd.

19 NOV.

En dat in deze dagen, waarin het hart vol verwachting klopt....

William Groenkop

meegemaakt, die zeer beleefd, ja beklemmend correct waren. Maar ik heb ook rechters horen „jijen” en „jouwen” op een wijze, waarvan ik dacht: als Z.E. dat tegen mij had gezegd, had ik geen of dit antwoord gegeven: Edelachtbare, wilt u mij maar eenvoudig u noemen? Nu is het in Nederland zo, dat de minister van Justitie niets over de rechters te zeggen heeft. En dat is maar goed ook. Dat brengt echter met zich mee, dat de rechter de volle verantwoordelijkheid draagt voor zijn oordeel en voor zijn behandeling van rechtszaken. En waarom zou een rechtvaardige rechter laten merken, dat er beklagden zijn, die men met „u” en dat er zijn, die men met „jij” aanspreekt? 't Is zo makkelijk een tijdelijk ontboeiende man of vrouw op een plan te zetten, waarop men zelf niet gaarne zou staan.

De waardigheid van het recht begint bij „u” en niet bij „jij”.

13 NOV.

14 NOV.

15 NOV.

16 NOV.

17 NOV.

18 NOV.

19 NOV.

in een hoekje” om toch zonder vreemde ogen om zich heen te willen zijn. Het indringen in het leven van anderen is die anderen een ergernis. Nu zal ik niet zeggen, dat het houden van enquêtes bij voorbaat uit de boze is, maar de wijze, waarop aan mij soms gevraagd wordt antwoord te geven op deze en gene vraag stuit mij tegen de borst. Laatst kreeg ik in de brievenbus een enquêteformulier, kennelijk van het bureau van de P.v.d.A., waarop mij een aantal vragen werden gesteld. Ik heb geen antwoord gegeven. Niet omdat het de P.v.d.A. was. Maar omdat ik geen zin heb antwoord te geven op een aantal vragen, die zomaar mijn brievenbus binnenfladderen. Ik houd niet van enquêtes. Nu blijkt, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek gymnasiasten vragen heeft voorgelegd, welke nota bene ook verband houden met de betrekking tussen ouders en kinderen, d.w.z. tussen ouders van de ondervraagde kinderen en die bewuste kinderen. Mevrouw Schouwenaar—Fransen heeft m.i. terecht de minister van Onderwijs hierover (andere) vragen gesteld. Inderdaad, wat heeft het C.B.S. te maken met het huiselijk leven van een scholier? En ga dan nog maar eens na wat andere overheidsinstanties u durven te vragen bij uw pogen een woning te krijgen b.v.

De uitdrukking „het hemd van het lijf vragen”, is hierbij vergeleken een aankleedpartijtje. Wat blijft er over van het private leven? Een privé leven is tegenwoordig blijkbaar verdacht.

14 NOV.

15 NOV.

16 NOV.

17 NOV.

18 NOV.

19 NOV.

1	2	3			4	5	6
7			8		9		
			10				
11			12		13	14	
15	16			17	18	19	20
			21				
22		23			24	25	
26							

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

NIEUW-GUINEA

DE politieke commissie van de Verenigde Naties heeft deze week in New-York met 42 tegen 28 stemmen een resolutie aanvaard, waarin nieuwe onderhandelingen over Nieuw-Guinea tussen Indonesië en Nederland worden aanbevolen. Elf landen hebben zich onthouden van stemming. In het midden van deze week liet zich aanzien, dat deze ontwerp-resolutie in de plenaire zitting van de Assemblée der Ver. Naties evenmin als vorig jaar twee derde van de uit te brengen stemmen zal verkrijgen. Die twee derde meerderheid van de uitgebrachte stemmen is nodig voor de aanvaarding van een ontwerp-resolutie door de Assemblée der Ver. Naties.

Wil Indonesië in de plenaire zitting de overwinning behalen, dan zal het dus in plaats van 42 stemmen 56 stemmen voor deze resolutie moeten trachten te verwerven, dus 14 stemmen meer. De kans is gering dat dit zal gelukken. Vorig jaar was de stemverhouding in de politieke commissie 40 stemmen vóór, 25 stemmen tegen en 13 onthoudingen. Indonesië kreeg dit jaar 2 stemmen meer, n.l. de stemmen van Ghana en de Maleise Federatie, landen die onlangs hun onafhankelijkheid verwierven. De winst van Nederland bedroeg dit jaar 3 stemmen. Argentinië en Chili, die zich vorig jaar onthielden van stemming, volgden thans het voorbeeld van Spanje en stemden tegen de ontwerp-resolutie in het voordeel van Nederland. In de Latijns-Amerikaanse landen begint het licht dus langzaam maar zeker door te breken.

Voorlopig is de behandeling van de kwestie-Nieuw-Guinea dus in het voordeel van Nederland verlopen. Ook ditmaal heeft onze minister van buitenlandse zaken mr. Luns in het debat over deze zaak een krachtig geluid laten horen. Zijn argumentatie won aan kracht naarmate de Indonesische minister van buitenlandse zaken, de heer Soebandrio, volkomen in strijd met de geest van het handvest der Ver. Naties het éne oorlogszuchtige dreigement na het andere richtte tot Nederland en het Westen.

De heer Soebandrio trachtte te bewijzen, dat de gemeenschappelijke Australisch-Nederlandse verklaring van 6 november militaire afspraken inhield en een bedreiging voor Indonesië vormde, maar de Nederlandse minister van buitenlandse zaken en de Australische gedelegeerde de heer Walker konden gemakkelijk bewijzen, dat deze gemeenschappelijke verklaring geen enkele agressieve betekenis kan worden toegekend. De enig mogelijke bedreiging van de vrede wordt volgens de heer Walker aangetroffen in de verklaringen van de Indonesische leiders. Teleurstellend is voor Nederland dat de Amerikaanse gedelegeerde ook ditmaal een „neutraal” standpunt innam en zich tot het onthouden van zijn stem bepaalde. De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken de

SINTERKLAAS WEET DE WEG

Sinterklaas: „Denk er om Piet, niet alles voor Rotterdam”

heer Foster Dulles is van mening, dat er voor de standpunten van beide landen wat te zeggen valt. Deze houding valt alleen te verklaren, wanneer men ervan uitgaat, dat het er niet toe doet welke voze juridische stellingen Indonesië aanhangt. Indonesië beroept zich immers op een der R.T.C.-overeenkomsten, die dit land vanaf de eerste dag met voeten heeft getreden en tenslotte van nul en gener waarde verklaarde.

De hoogste staatsmanswijsheid

In de gemeenschappelijke verklaring van Nederland en Australië van 6 november j.l. delen beide landen mee dat zij voortaan ten aanzien van het Australische en het Nederlandse deel van Nieuw-Guinea verder zullen gaan dan alleen maar samenwerken op technisch gebied waartoe zij zich in 1953 verplichtten. Thans hebben beide regeringen besloten niet alleen de binnenlandse maar ook de buitenlandse aspecten van het beleid ten aanzien van Nieuw-Guinea

king van dit gezag, zowel tegenover Indonesië en de rest van Zuid-Oost-Azië als ten opzichte van de rest van de wereld. Beide landen gaan bij hun samenwerking niet uit van imperialistische neigingen, maar van de plicht de lotsverbondenheid van de bevolking van Australisch en Nederlands Nieuw-Guinea tot een levende werkelijkheid te maken.

Geografisch en ethnologisch vormt Nieuw-Guinea een eenheid, die absoluut onderscheiden is van de rest van de eilandenarchipel, die gelegen is tussen het vaste land van Azië en Australië. De Papoea-bevolking van Nederlands en Australisch Nieuw-Guinea ontloopt elkaar wat cultureel peil betreft niet veel en zal, wanneer haar lotsverbondenheid meer wordt beseft dan thans het geval is, eerder aansluiting zoeken bij de gebieden die tot de zorg van de Zuid-Pacific-Commissie behoren: Melanesie enz., dan dat zij zich tot Indonesië aangetrokken zal voelen.

Het komt ons voor dat Australië en Nederland met kracht de uitvoering van hun plannen ter hand moeten nemen. Het Nederlandse deel van Nieuw-Guinea heeft verzeleken met het Australische een aanmerkelijke achterstand in te halen. Van onze kant zal dus de grootste krachtsinspanning dienen te worden opgebracht, want zolang deze achterstand er is, staat geheel Nieuw-Guinea, ook het Australische deel, bloot aan de steeds toenemende felheid van de Indonesische agitatie. Doen wij dat, dan mag men er op rekenen, dat de wereld steeds minder geneigd zal zijn om de aanmatigende eisen van Djakarta te steunen.

Diplomatiek en politiek succes voor Nederland

voor de leidinggevende mogendheid in het Westelijke kamp is blijkbaar: Indonesië de indruk te geven dat er winst schuilt in het lonken naar Sowjet-Rusland en dat Washington eerder geneigd zal zijn om Nederland af te vallen naarmate Indonesië zijn imperialistische eisen opvoert en zijn intimidatie-pogingen verscherpt. De andere Westelijke bondgenoten hebben ons gelukkig volledig gesteund. Vooral de houding van Australië betekent voor Nederland een krachtige steun in de rug. Terwijl het optreden van Indonesië van de laatste jaren steeds meer landen in de wereld ervan overtuigt, dat het onverantwoord zou zijn om aan de West-Irian-agitatie voedsel te geven, blijft de Amerikaanse regering hiervoor de ogen sluiten. Zelfs de bedreigingen aan het adres van Nederland kunnen dat niet veranderen.

te coördineren. Dat Australië na jarenlang hierover met Nederland in gesprek te zijn geweest, hiertoe is overgegaan, is voor Nederland een groot diplomatiek succes. Dat is ongetwijfeld dit jaar van invloed geweest in de Organisatie der Ver. Naties. De Nederlandse politiek is erop gericht de voorwaarden te scheppen voor een ontwikkeling van Nieuw-Guinea, die niet elk ogenblik door factoren van buitenland wordt verstoord. Het uitbannen van de Indonesische invloed kan slechts met succes geschieden, wanneer Nederland en Australië de handen in een slaan. Het gezag van Nederland is in Zuid-Oost-Azië, na alles wat er de laatste vijftien jaar is gebeurd, niet sterk genoeg om de veiligheid en de vreedzame ontwikkeling van Nieuw-Guinea te garanderen.

De Nederlands-Australische samenwerking betekent een verster-

Op 13 december een conferentie over

MAATSCHAPPELIJK WERK

- * Drie regionale sprekersconferenties zullen de verkiezingscampagnes ondersteunen.
- * Operatie Oranjekaart: meer dan 3700 nieuwe leden en 500 nieuwe abonnees.

EEN drietal vergaderingen geeft gestalte aan het werk, dat met het oog op de aanstaande Staten- en gemeenteraadsverkiezingen moet geschieden. Om misverstanden te vermijden worde al dadelijk opgemerkt, dat die verkiezingsarbeid thans niet in de eerste plaats voor rekening van het Centraal Comité komt, doch van de meest daarbij betrokken partij-organen.

Voor de Staten-verkiezingen zijn dat de Provinciale Comités en de Centrales.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen zijn het de kiesverenigingen. Indien er op het grondgebied van een burgerlijke gemeente meer dan één kiesvereniging is, heeft de overkoepelende, de z.g. gemeentelijke of centrale, kiesvereniging de taak leiding aan het werk te geven.

Doch ook het Centraal Comité, dus de partij in haar landelijk verband, zit daarnaast niet stil. Vanzelfsprekend zal worden getracht „Nederlandse Gedachten” aan het propagere van de anti-revolutionaire inzichten bij deze verkiezing dienstbaar te maken. Daartoe besloot het Centraal Comité deze zomer reeds.

Toen werd ook een ander belangrijk besluit genomen. Op advies van het Algemeen Organisatie Comité, waarin elk van de 18 Kamercentrales twee leden aanwijst, werd vastgesteld in het begin 1958 enkele regionale sprekersconferenties te houden. Na het bovenstaande begrijpt iedereen wat het hoofdthema van deze bijeenkomsten zal zijn: de verkiezingscampagne.

Op 14 november heeft de Organisatie Commissie (die fungeert als het bestuur van het Algemeen Organisatie Comité) dit plan nader uitgewerkt. Deze arbeid zal ter sprake komen als het Centraal Comité op 21 december weer vergadert. Zoals men weet telt de sprekersorganisatie ongeveer 200 leden. Iedere Kamercentrale (eventueel de Statencentrales) heeft zoveel leden aangewezen, dat men kan stellen, dat er op elke 5 kiesverenigingen 1 spreker is. Indien een kiesvereniging van de diensten van de leden van deze organisatie gebruik wil maken, behoeft men de secretaris van de Kamercentrale slechts te vragen welke personen als zodanig in het gebied van de Kamercentrale te boek staan. Het is begrijpelijk, dat in één bijeenkomst van alle 200 sprekers ditmaal noch de specifiek regionale problematiek, noch het discussie-element voldoende tot hun recht kunnen komen. Vandaar dit besluit, waarvan u ongetwijfeld nog meer zult vernemen.

De Contact-Conferentie met personen in de sector maatschappelijk werk

IN de loop van 1957 heeft het Centraal Comité een aantal contactconferenties belegd. Men herinnert zich ongetwijfeld deze bijeenkomsten met respectievelijk figuren uit de Christelijk sociale beweging, predikanten, jonge academici en middenstanders. Soortgelijke conferenties staan op het program. Op 13 december a.s. wordt in „Esplanade” in Utrecht zulk een conferentie gehouden met personen uit de sector maatschappelijk werk. Het A.R.-lid van de Eerste Kamer, de heer J. Schipper, alsmede de Amsterdamse hoogleraar prof. dr. R. Schippers zullen door middel van korte inleidingen de discussie openen.

De heer J. Schipper spreekt over „Van liefdadigheid en armenzorg naar maatschappelijk werk” en prof.

Schippers over „Wat verwacht het Christelijk maatschappelijk werk van „de politiek”?”

Ieder die enigszins bekend is op het terrein van het maatschappelijk werk (in ruimere zin genomen) weet, dat het niet zo heel gemakkelijk is om volgens een bepaald schema uitnodigingen te verzenden.

Het is dus goed mogelijk, dat niet alle belangstellenden aangeschreven zijn. Daarom wordt het op prijs gesteld alsnog suggesties omtrent uit te nodigen personen te vernemen. Al heeft de conferentiezaal een beperkte capaciteit, het is uiteraard niet de bedoeling op dit terrein zeer meelevende anti-revolutionairen van deelneming uit te sluiten.

Tante Pos en het stencil

DE besturen van kiesverenigingen weten dat het Centraal Comité

er prijs op stelt alle correspondentie met het landelijk bureau van de partij (eveneens per brief) te beantwoorden. Als er zaken uitgezocht moeten worden of indien de inhoud aan bestuursorganen van de partij ter behandeling moeten worden voorgelegd, blijft het bescheid wel eens wat langer uit, doch als regel wordt het antwoord zoveel mogelijk bespoedigd. Dat versterkt de band tussen het Centraal Comité en de kiesverenigingen en is dus een goede gedragslijn. Helaas heeft het Centraal Comité een beperkt budget. De verhoging van de posttarieven noodzaakt het bureau daarom in toenemende mate om per stencilbrief te antwoorden. Men beschouwe dit dus niet als een gebrek aan waardering voor het werk dat vele kiesverenigingsfunctionarissen op zo voortreffelijke wijze blijken te verrichten. Het spijt ons dus in bepaalde gevallen tot deze meer onpersoonlijke vorm van correspondentie te moeten overgaan.

De Operatie Oranjekaart

DE leden- en abonneewerfactie is nog in volle gang. Wij zijn de 3700 nieuwe leden en de 500 aangemelde abonnees reeds ruimschoots gepasseerd. Als de stroom op dezelfde wijze blijft aanhouden kan worden verwacht, dat bij het verschijnen van dit blad het ronde getal van 4.000 nieuwe leden is bereikt. Enkele mooie resultaten van de laatste dagen.

Hilversum III 39, Den Helder 35, Den Dolder 34, Wormerveer 32, Delft-Zuid 22, Aalsmeer 22, Emmeloord 22, Ee 20.

De voorzitter van Hilversum III, de heer Heizenberg, heeft wel zeer de aandacht op zich gevestigd door persoonlijk 32 nieuwe leden te winnen. Dat is nog eens vooraan gaan! Ook noemen we de zeer ijverige propagandist van Den Helder, de heer Van der Hoff, die het leeuwendeel van de daar gewonnen 35 nieuwe leden voor zijn rekening nam.

Nog een vriendelijk verzoek: wil men bij het invullen van de oranjekaarten niet vergeten het woordje „abonnee” door te strepen indien het gevormde lid zich niet tevens op ons weekblad abonneert? Het niet correct invullen van de oranjekaart kan er toe leiden, dat het nieuwe lid ook als abonnee wordt aangemerkt. U beseft, het is vervelend als het nieuwe lid dan terug moet schrijven dat hij nog geen abonnee is. Dit is een paar keer voorgekomen. Dergelijke vergissingen moeten worden voorkomen.

Het beste middel daartoe: MAAK HET NIEUWE LID TEVEN'S ABONNEE.

Récht tegenover de overhéid

INPLAATS van het heilig Evangelie, zo heeft een schrijver opgemerkt, hadden de mannen van de Franse Revolutie het evangelie naar de beschrijving van Jean Jacques. Dat wil zeggen: zij hielden zich aan de leer van de apostel der Revolutie, Jean Jacques Rousseau. Wie deze leer aanvaardt, aanvaardt de absolute staat. Rousseau verklaart het volk zelf soeverein en de overheid voert slechts de volkswil uit, de algemene wil. Er is dus geen tweehed: overheid-onderdaan meer. De onderdanen zijn in hun collectiviteit tevens overheid. En er is geen sprake meer van, dat rechten of vrijheden van het volk verdedigd moeten of kunnen worden bij de overheid. Er is geen vertegenwoordiging van het volk bij de overheid mogelijk, want de overheid is het volk en het volk is de overheid. Maar bovendien: als de staatsorganen slechts de wil van het volk uitvoeren, dan kunnen die organen ook nooit tegenover het volk zich schuldig maken aan machtsmisbruik. Zij doen immers alleen, wat het volk zelf wil. Als het volk alles wil, dan doen zij alles. Als het volk het anders wil, dan doen zij het anders. In dit systeem is een conflict tussen regering en volk nooit meer dan een schijnconflict.

Waartoe fungeert nu zulk een revolutionaire overheid, die niets meer en niets anders is dan voltrekker van de volkswil? Zij heeft het algemeen belang te dienen. Uit de Franse revolutie stamt in een zeer bepaalde zin de term salut public. Aan het algemeen welzijn, „aan het volkshoed, aan het nationaal geluk, moet het dierbaarste en heiligste ten offer worden gebracht.” Zo formuleert Groen deze absolutistische opvatting van het „algemeen belang”. De Revolutie belooft vrijheid, maar — wij citeren weer Groen van Prinsterer: „vrijheid, voor zover het mogelijk, nuttig, wenselijk is; voorzover het staatsbelang het vergunt; voorzover het met de omstandigheden verenigbaar is; vrijheid, volledige vrijheid, voorzover uw opperheer, de staat, toestemming verleent; vrijheid, voorzoverre zij strookt met de belangen en eisen en wensen en grilligheden van hen, die over u gesteld zijn. Onbeperkte vrijheid wordt beloofd; en bij de uitkomst, is niet vrijheid, maar beperking onbeperkt. Volledige vrijheid, maar met éne restrictie, waarmee al wat geschonken werd, ontvalt. Volledige vrijheid, behoudens volledige slavernij.”

De leer van Rousseau, de leer van de Revolutie, kent geen grenzen voor de staatsmacht en ontkent de mogelijkheid van een volksvertegenwoordiging, die voor het volk bij de overheid in de bres springt.

IN een vorig artikel hebben wij er op gewezen, dat het negentiende eeuwse liberalisme in Nederland de rationalistische staatsleer van Wolff in praktijk heeft trachten te brengen: het is de taak van een „verlichte overheid”, om het volk „verlicht” te maken. Daarom moest de natie door de overheid worden „gehecht” aan de openbare school, ten einde het volk op te voeden in de richting, die de overheid wenste. Materieel kwamen de Christenouders daartegen in verzet, omdat zij een school met de Bijbel begeerden. Maar formeel, omdat zij gingen pleiten voor de vrije school. Dat is de school, die niet gecreëerd wordt door de overheid, maar geboren wordt uit het initiatief van het volk, speciaal van de ouders.

Waarom? Omdat de liberalistische politiek zich vergreep aan het recht der ouders. De Christenouders pleitten bij de overheid: **herstel en eerbiedig ons RECHT.** Niet: wees ons ter wille, wees ons barmhartig, wees nu eens billijk en royaal, maar: doe ons recht. En toen de schoolstrijd, wat het lager onderwijs betreft, tot een afsluiting kwam, betekende dit, dat de overheid het onvervreembaar recht van de ouders weer eerbiedigde.

DE vorige week hebben wij uiteengezet, dat de overheid het recht bestelt. Ditmaal gaat het er om, dat zij het recht herstelt, beschermt en eerbiedigt. En daarbij willen wij ons niet verdiepen in wijsgerige beschouwingen en onderscheidingen. Het gaat er ons om, dat we te maken hebben met twee gevallen, met recht ook van tweërlei aard. In het eerste geval betoogden wij: de overheid kan niemand verplichten tot liefhebben. Maar zij beschermt door recht te verschaffen. Heel haar bescherming van de maatschappelijk zwakken en weerlozen bestaat daarin, dat zij aan hen recht verschaft.

Ditmaal laten wij zien, dat de overheid niet mag uitgaan van een revolutionaire opvatting van het „algemeen belang”. Doet zij dat wel, dan wordt haar bewind totalitair, dan mag zij alles doen, dan is er nergens recht tegenover haar, recht, dat zij heeft te eerbiedigen. En het is juist de grote antirevolutionaire strijd geweest, om weer duidelijk te maken, dat de staatsmacht niet totalitair is, en dat er recht tegenover de staat bestaat, onvervreemdbaar recht. Zonder die gedachte is er geen vrijheid bestaanbaar. Sommige schrijvers hebben die vrijheid proberen te redden langs de weg van het individualisme. Dan zeggen zij: er is geen onbeperkte staatsmacht, want er is iets voor de staat **onbereikbaar**: het innerlijke van de mens, de vrije persoonlijkheid, het onkwetsbare geweten. In werkelijkheid wordt de vrijheid van het volk door deze redenering op geen enkele wijze gered of gehandhaafd. En hier moet nu het woord genoemd worden, dat zo'n onberekenbare en zegenrijke invloed heeft: de soevereiniteit in eigen kring. De Schepper heeft verscheidene levensverbanden geschapen, en elk van hen heeft zijn eigen recht en vrijheid. De staat heeft die organische rechten en vrijheden te erkennen en te beschermen. Dat is geen Kuyperiaanse speculatie. Toen Kuyper zijn beroemde rede over de Soevereiniteit in eigen kring hield in 1880, schreef „de oude Gispén” in de Bazuin: „De hoofdgedachte: „Sovereiniteit in eigen kring,” doet elk Gereformeerd hart opspringen. De inhoud is voor ons, die in de Gereformeerde gedachtenwereld zijn opgevoed, volstrekt niet nieuw. . . .” En al prijst Gispén dan met uitbundige woorden de stoutheid van visie en de machtige taal der rede, dit staat bij hem tóch voorop: het is een oude Gereformeerde gedachte, die hier wordt uitgewerkt. Hij had ook kunnen zeggen: heel het betoog van Groen over Ongeloof en Revolutie wees reeds in deze richting.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris. G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45 Zaandam. Tel. K 2930-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar / 1,65 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Minister Zijlstra zorgde voor een stroomversnelling in het debat

Verbetering van de nationale economie

HET debat over de begroting van economische zaken voor 1958 is — afgezien dan van de opzienbarende verklaringen van minister Zijlstra aan het begin van zijn rede — geworden wat men ervan verwacht had: een vrij saaie, soms zelfs slaperige vertoning, een traag voortkabbellend beekje met slechts één stroomversnelling. De grote lijn ging voortdurend schuil achter vele, op zichzelf uiteraard belangrijke detailkwes- ties, waarvan de aanpak in de meeste gevallen echter te specialistisch was om te kunnen boeien. Kamer noch regering mag men hier een verwijt van maken, want beide hadden hun financieel-economische kruut reeds verschoten bij de algemene politieke en algemene financiële beschouwingen. Gewichtige vraagstukken als industrialisatie en kernenergie moesten praktisch buiten bespreking blijven, omdat daarover te zijner tijd aan de hand van aparte nota's zal worden gediscussieerd. Over de buitenlandse economische politiek kon ternauwernood nog een verstandig woord gezegd worden na alles, wat hierover bij de behandeling van de Euroverdragen is te berde gebracht. Kortom: de Kamer volde zich uitgepraat over dingen, waarover ze toch moest praten. Dat een dergelijke stemming een debat niet ten goede komt laat zich verstaan. Een factor, die het peil der discussies niet hielp verhogen, was de afwezigheid van gerenommeerde economen als de heren Hazenbosch (a.r.) en Nederhorst (soc.), die een K.S.G.-vergadering in Duisburg moesten bijwonen. Tekenend voor de situatie was wel, dat de anders agressieve V.V.D.-er Van Leeuwen, die elke gelegenheid pleegt aan te grijpen om het beleid van minister Zijlstra aan te vallen, zich in eerste termijn bepaalde tot enkele (voor zijn doen rustige) opmerkingen.

Gunstige ontwikkeling

DE enige „stroomversnelling” in het debat was de verrassende inleiding, die minister Zijlstra aan zijn beantwoording van de vragen liet vooraf gaan. Met enkele sprekende cijfers heeft de

bewindsman namelijk aangetoond, dat er de laatste maanden in de nationale economie een onmiskenbare verbetering is gekomen. De uitvoer heeft zich in de vier maanden van juli tot en met oktober op niet onbevredigende wijze ontwikkeld. Dit wijst erop, dat de bestedingsbeperking bezig is haar werk te doen, dat er meer goederen vrijkomen voor de export, goederen, die niet meer op de binnenlandse markt komen, maar die hun weg vinden naar de buitenlandse markten. Deze ontwikkeling (de minister sprak van een „algemene trend”) zal, zo ze doorzet, leiden tot een belangrijke verbetering van onze betalingsbalans en op den duur zelfs weer tot een overschot op lopende rekening, tenzij de internationale conjunctuur aanmerkelijk zou verslechteren. In dat laatste geval zouden wij in een geheel andere situatie terecht komen. Verslechtert de wereldconjunctuur echter niet, dan is er ook geen enkele reden om bang te zijn voor een specifieke Nederlandse depressie. De minister wees er nog op, dat ook het terugkomen op de sterke speculatieve voorraadvorming (t.w. van f 5 à 600 mln.) in de periode midden '56—midden '57, de betalingsbalans aanzienlijk kan verbeteren.

Wie deze verklaringen van onze minister van economische zaken als „optimistisch” kwalificeert, heeft geen ongelijk. De naakte cijfers en gegevens van de handelsbalans, zoals de bewinds-

man die vorige week heeft gepresenteerd, geven zeker aanleiding tot een voorzichtig optimisme.

Ook de minister van financiën, die trouwens binnenkort zijn belastingontwerpen in de Kamer zal moeten verdedigen, heeft het tijdens de financiële beschouwingen niet ontkend: er zijn aanwijzingen, dat het met de financiële en economische positie van ons land weer de goede kant opgaat. Wie echter het betoog van prof. Zijlstra wenst af te schilderen als „te optimistisch en in ieder geval voorbarig”, vergeet dat de bewindsman met minstens evenveel klem als minister Hofstra gewaarschuwd heeft voor de conclusie, dat wij er met de bestedingsbeperking nu al zijn en dat onze economie haar evenwicht weer heeft gevonden. Wij moeten, aldus prof. Zijlstra, aan het herstelproces voldoende tijd laten („toch tenminste het jaar 1958”, zo zei hij in z'n repliek) om „zich zo te consolideren, dat een solide basis is gevonden voor een nieuwe periode van opgang, zoals wij die allen gaarne zouden zien”. Deze uitspraak was duidelijk genoeg. Ze bevatte een waarschuwing aan het adres van hen, die menen dat de bestedingsbeperking over haar doel heen is geschoten en die nu reeds fulminerend tegen de aangekondigde regeringsmaatregelen op fiscaal terrein. Overigens wilde de minister nog wel eens onderstrepen, dat hij behoort tot degenen die tegen een te diep ingrijpen hebben willen waken.

A. I.

* * **O, Excellente partijgenoot, waarom...**

Aldus brandden de propagandisten van de P.v.d.A. los tegen hun partijgenoten Mansholt, Suurhoff en Hofstra op het jongste Fakkeldragers-congres.

„Het Vrije Volk” berichtte dit op 18 november j.l.

„Waarom o excellente partijgenoot Hofstra, verhoog je de inkomstenbelasting niet” aldus één der vragen.

Het was blijkens „Het Vrije Volk” niet de bedoeling om moeilijke onderwerpen, zoals dit, uit de weg te gaan. Veelbetekenend voegt het blad er aan toe: „Dit was eigenlijk vragen naar de bekende weg, want iedereen in de P.v.d.A. weet zo langzamerhand wel hoe Minister Hofstra daar zelf over denkt”.

Het naadje van de kous wordt ons, niet-leden van de P.v.d.A., ook geopenbaard als het blad aldus vervolgt: „En als Hofstra het antwoord geeft, dat hij de dienst ook niet alleen uitmaakt, bestaat daarvoor algemeen begrip”.

Dat is klare taal. Het kabinetsbeleid t.a.v. de belastingen is goddeels ontsluitend! door Zijne Excellentie zelf. Minister Hofstra is dus voorstander van verhoging van de inkomstenbelasting.

Dat is zijn goed recht. Het kabinet heeft anders beslist. Daarom verbazen wij ons over dit ministeriële antwoord. Want van tweeën een: Of minister Hofstra vindt die belastingverhoging niet belangrijk genoeg om als gevolg van dat kabinetsbesluit af te treden (maar dan had hij dat zijn gehoor in Utrecht duidelijk moeten maken), of hij acht het verhogen van de inkomstenbelasting wel van essentieel belang. In dat geval had hij — nu het kabinet tot het nemen van die maatregel niet bereid bleek — daaruit zijn consequenties moeten trekken. Deze consequenties trok hij niet.

Het antwoord van Zijne Excellentie „dat hij de dienst niet alleen uitmaakt” is wel duidelijk, doch niet consequent.

Duidelijk, omdat hieruit blijkt, dat de socialistische het in ons land niet voor het zeggen hebben. Dat mogen ook vele niet-socialisten, die blijkbaar de tegenovergestelde mening zijn toegedaan, zich voor gezegd houden.

Niet consequent, omdat een minister zich onzes inziens solidair achter een eenmaal gevallen kabinetsbeslissing moet stellen en zichzelf niet ten overstaan van kritische partijgenoten moet trachten schoon te praten.

Veelbetekenend voor de socialistische ministers heeft mr. Burger op datzelfde congres verklaard: „De socialistische ministers staan wel eens moeilijk tegenover de partijgenoten. Het is om die reden, dat ik u vraag te letten op het standpunt van de fractie”. Die fractieleiden zijn blijkbaar de ware P.v.d.A.-broeders.

De invloed van de niet-socialistische ministers op hun rode ambtgenoten is dus groot en — naar ons oordeel — heilzaam.

Waarvan acte!

Wanneer dan nu de geachte afgevaardigde de heer Vrolijk komt met de suggestie om aan de ene kant wel te gaan reguleren, maar anderzijds meer toe te staan dan thans geoorloofd is, dan moet ik constateren, dat dit voorstel er bepaald geen blijk van geeft, oog te hebben voor de grote gevaren van dit kwaad. Dacht men, dat een dergelijke regeling zou leiden tot vermindering van het gokken?

Mijnheer de Voorzitter! Meer dan een halfjaar hebben wij nu de voetbalpool gehad. Het is toch wel gebleken, dat de kennismaking daarmee alleen maar geleid heeft tot een goklust in nog veel grotere omvang. Een reglementering met beperkte toelating nu betekent, dat over een jaar verdere uitbreiding weer niet is tegen te gaan.

In het begin van dit jaar is dezerzijds een suggestie tot kanalisering van het kwaad afgewezen. De ontwikkeling van de laatste tijd heeft slechts bevestigd, hoe gegrond onze bezwaren waren.

Mijn politieke vrienden en ik willen dan ook met klem erop aandringen, dat in het belang der geestelijke volksgezondheid zo spoedig mogelijk door middel van een nadere wettelijke regeling een doeltreffende bestrijding wordt mogelijk gemaakt. Natuurlijk zal het intussen nodig zijn om daar, waar dat met de bestaande wetten mogelijk is, nu direct in te grijpen. Daarnaast is echter een nadere wettelijke voorziening onmisbaar. Wij achten dit van groot belang in verband met de gevaren voor een gezond volksleven, maar ook omdat de thans bestaande toestand de eerbied voor recht en wet ondermijnt.

Dat mag een Overheid, die geroepen is recht en gerechtigheid te handhaven, niet dulden.”

GOKLUST: een nationaal kwaad

MINISTER Samkalden heeft de instelling van een breed opgezette adviescommissie aangekondigd, die zal moeten nagaan in hoeverre de wettelijke bepalingen van de loterijwet moeten worden herzien of aangevuld. Deze commissie is noodzakelijk, omdat het vraagstuk van de loterij en aanverwante activiteiten langzamerhand wel zeer urgent wordt.

Tijdens de kabinetsformatie is door de a.r. ministers het voorbehoud gemaakt dat zij niet kunnen meewerken aan de oprichting van de voetbalpool. Dat was dus duidelijk. In de loop van dit jaar is echter het nodige gebeurd: de geldpuzzels zijn als paddestoelen uit de grond gerezen. Het is niet moeilijk om deze geldpuzzels buiten de perken van de loterijwet te houden. Zij zouden dus kunnen blijven bestaan, ook al zal straks eventueel het oordeel van de hoogste rechter zijn, dat de voetbalpool van de KNVB — en dus ook de korfbalpool — wel in strijd met de wet is. Men zal moeilijk kunnen volhouden, dat deze voetbalpool schadelijk is voor onze geestelijke volksgezondheid dan de geldpuzzels. Daarom is het ook niet te verwonderen, dat het beraad in het kabinet over deze kwesties weer is hervat.

Fractiestandpunt

HET standpunt van de a.r. Tweede Kamerfractie over deze zaak werd vertolkt door de heer Meulink. Het lijkt ons goed zijn beschouwingen over dit onderwerp letterlijk weer te geven.

„Zo mogelijk nog onbevredigender is de gang van zaken met betrekking tot de steeds toenemende goklust en het klaarblijkelijk onvermogen van de justitie om daaraan paal en perk te stellen.

Bij de algemene beschouwingen zijn al opmerkingen gemaakt over de vervolging van de voetbalpool. Ik zou daaraan thans voorbij willen gaan. Het is op dit moment ook uiterst moeilijk hier nader op in te gaan. Wij zien nu echter het verschijnsel van de z.g. prijsvragen en puzzels, die zich in een enorme belangstelling mogen verheugen. In feite zijn dit voor het grootste deel niet anders dan misselijke gokinstituten, die in strijd zijn met de wet, moreel ondermijnd en economisch onverantwoord.

Naast een ruime bron voor organisatoren en wellicht ook voor vele kranten, met uitzondering dan van enkele, zoals de „Nieuwe Groninger Provinciale” en „Trouw”, verschaffen ze een enkeling een arbeidsloos verworven vermogen op een wijze, die weinig bewondering afdwingt. Vele anderen daarentegen geven regelmatig grote bedragen uit om aan dit onzinnig gedoe mee te doen.

EEN NADERE
WETTELIJKE
REGELING
IS NODIG

Deze akelige puzzelrager — en dat is het nare van deze zaak — brengt grote schade toe aan de geestelijke volksgezondheid. Juist omdat deze goklust een nationaal kwaad dreigt te worden, ten koste van die geestelijke volksgezondheid, mag met een effectieve bestrijding niet getalmd worden.

Nu is het helaas waar, dat bestrijding van dit kwaad geen eenvoudige zaak is. Vervolging op grond van de Loterijwet zal maar in enkele gevallen resultaat hebben. Het is in feite voor het openbaar ministerie in de meeste gevallen een onmogelijke taak om te bewijzen, dat de deelnemers geen overwegende invloed hebben uitgeoefend. In enkele gevallen zal dit geluken, maar dan verandert men de opzet weer wat en puzzelt weer lustig verder. Hier bestaat een taak voor de wetgever.

Mijnheer de Voorzitter! Het verheugt mij uiteraard, dat de geachte afgevaardigde de heer Vrolijk zoveel aandacht schenkt aan hetgeen een gereformeerd hoogleraar over dit vraagstuk heeft gezegd.

Misschien mag ik ook even aandacht vragen voor hetgeen in „In de Waagschaal” geschreven werd door ds. J. Diepersloot, naar ik meen een van de politieke geestverwanten van de geachte afgevaardigde de heer Vrolijk.

Ds. Diepersloot wijst er in zijn artikel op, dat aan gokken een volk ten gronde gaat. Hij constateert, dat de goklust een nationaal kwaad wordt.

Ds. Diepersloot schrijft: alles, wat hartstochten, zuchten opwekt, is voor een volk een pest. Gokken is, zo vervolgt hij, beneden de menselijke waardigheid; gokken is ziehig. Hij vraagt dan ook in dat artikel aan de socialistische, waarom zij zich niet veel krachtiger verzetten, nu de hunkering naar arbeidsloos inkomen uit de hogere regionen naar de massa dreigt over te slaan.

Het grieft mij, zo schrijft hij letterlijk, dat b.v. „Het Vrije Volk” in dit opzicht niet de minste leiding geeft. Precies als bij sensatiekranten worden prijswinnaars in loterijen, enz. met grote foto's, liefs op de voorpagina, aan de lezers voorgesteld, met een verhaal over de levensgeschiedenis van de gelukkigen. Juist van een socialistisch blad zou men iets anders verwachten.

* * Beneluxraad

Verleden week vrijdag en zaterdag was in Brussel de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad bijeen. Nadat tenslotte was besloten het ontwerpverdrag inzake de Economische Unie tussen deze drie landen in het openbaar te behandelen, werd dit verdrag eindelijk wereldkundig gemaakt.

Deze geheimhouding tot het laatste moment was overbodig, omdat de inhoud van dit verdrag grotendeels een consolidatie van de bestaande toestand is.

Het raadgevende Parlement heeft niet gaarzaam aanbevelingen aan de regeringen te doen, die ongetwijfeld een verbetering van het verdrag kunnen betekenen. De regeringen zullen met deze aanbevelingen rekening moeten houden, omdat deze jonge raadgevende vergadering er blijk van heeft gegeven persé meer te willen zijn dan een praatecollege.

Deze Interparlementaire Beneluxraad streeft naar een zelfstandige positie t.o.v. de regeringen. Dat is een goede ontwikkeling.

Er valt niet aan te twijfelen dat deze zelfstandige positie ook zeer spoedig verworven zal worden, want het was opvallend, dat de Belgische, Luxemburgse en Nederlandse parlementariërs al het mogelijk hebben gedaan om tot eenstemmige uitspraken te komen.

De parlementaire vertegenwoordigers van de drie landen hebben blijk gegeven elkaars problemen te willen begrijpen. Deze houding is van het grootste belang voor de ontwikkeling van de Benelux-gedachte. En dus voor de gehele Benelux-samenwerking.

Minister Larock sprak ware woorden toen hij zeide, dat er een groot verschil is tussen de raadgevende vergadering in Straatsburg en in Brussel. In Straatsburg produceert men stapels documenten en praat men vaak langs elkaar heen. Natuurlijk, het ontmoet bij ons geen kritiek dat de Raad van Europa er is. Integendeel, maar we zijn het wel met de Belgische minister van buitenlandse zaken eens, dat de raadgevende vergadering van Brussel steunt op een hecht verdrag, op de Economische Unie tussen de drie landen. En dat is een groot verschil. Steunend op dit goede verdrag kan men van de Interparlementaire Beneluxraad dan ook veel goeds verwachten.

WAAROM ZIJN ONZE HUIZEN ZO DUUR?

In het voorgaande artikel hebben wij de vraag gesteld, of de overheid efficiënt werkt. Wij zijn daarbij tot de conclusie gekomen, dat dit moeilijk het geval kan worden genoemd. De ingewikkelde en tijdrovende procedure die een bouwplan moet ondergaan kan toch bezwaarlijk in overeenstemming met moderne opvattingen over efficiency worden geacht.

De graad van efficiëntie vaststellen is toch eigenlijk niet veel anders dan het nuttig effect bepalen. Wat is nu het nuttig effect van het departement van volkshuisvesting? Heeft dit departement met een bezetting van 2.200 ambtenaren nu een relatief grotere, goedkopere of betere woning opgeleverd dan voor de oorlog, toen er geen departement van volkshuisvesting bestond en er alleen maar inspecteurs voor de volkshuisvesting waren? Natuurlijk: de vergelijking gaat niet helemaal op. Er zijn overheids-taken bijgekomen. Maar de vraag naar het nuttig effect van een departement is daarom nog niet overbodig. En de vraag naar zijn bestaansreden evenmin. Waarom bestaat er dan überhaupt een departement van volkshuisvesting? Is dit alleen „schuld” van de overheid, die alles wil regelen? Als dat het geval was, zou men toch kunnen vragen: waarom bestaat er dan geen departement voor scheepsbouw, voor elektronica etc.?

Het bestaan van zulke laatstgenoemde departementen zou men zich misschien nog kunnen voorstellen. Het wordt echter minder voorstelbaar als men zich indenk dat zo'n „departement van elektronica” aan een bedrijf als Philips precies zou voorschrijven hoeveel en welke televisietoestellen het mag bouwen en voor welke prijs. Het zegt dus wel genoeg van de bouwwereld, dat zij zich zo'n dirigisme laat welgevallen. Is het departement wellicht niet te zien als de „onbetaalde rekening” van de bouwwereld? Kan men het misschien de overheid niet eens al te kwalijk nemen dat zij zo'n vinger in de specie heeft? Onze voorzitter heeft er immers in de laatste vergadering van het partijconvent te recht op gewezen, dat, waar de maatschappij zwak is, de staat sterk is. Als remedie heeft hij dan ook aanbevolen de maatschappelijke krachten te versterken. Als dit ergens nodig is, dan is het in de woningbouw.

Het lijkt er dus veel op, dat het departement van volkshuisvesting zo sterk is, omdat de bouwwereld zo zwak is. Maar..... welk een gevaar kan daaruit voortvloeien! Dit gevaar: dat de bouwwereld zwak zal blijven, zolang en omdat het departement sterk blijft!

De structuur van de woningbouw

ZO EVEN hebben wij een vergelijking getroffen tussen de woningbouw en andere bedrijfstakken. Daartussen blijken nu ingrijpende verschillen te bestaan. Denkt u er alleen maar aan dat de woningbouw vrijwel geen „captains of industry” kent. De woningbouw heeft kennelijk een geheel andere structuur. Duidelijk blijkt dit uit het productieproces. De gang van zaken is daar als volgt. Op zekere dag besluit een gemeente een aantal woningen te gaan bouwen. Zij geeft daartoe aan een architect de opdracht om een plan te vervaardigen. De architect is dus de schepper van het plan, hij produceert het plan, het papieren huis. Merkwaardig is nu,

dat de producent van het stenen huis, d.i. de aannemer, geen enkele invloed heeft op de constructie van het papieren huis van de architect. De architect schrijft de aannemer precies voor hoe het stenen huis er zal moeten uitzien.

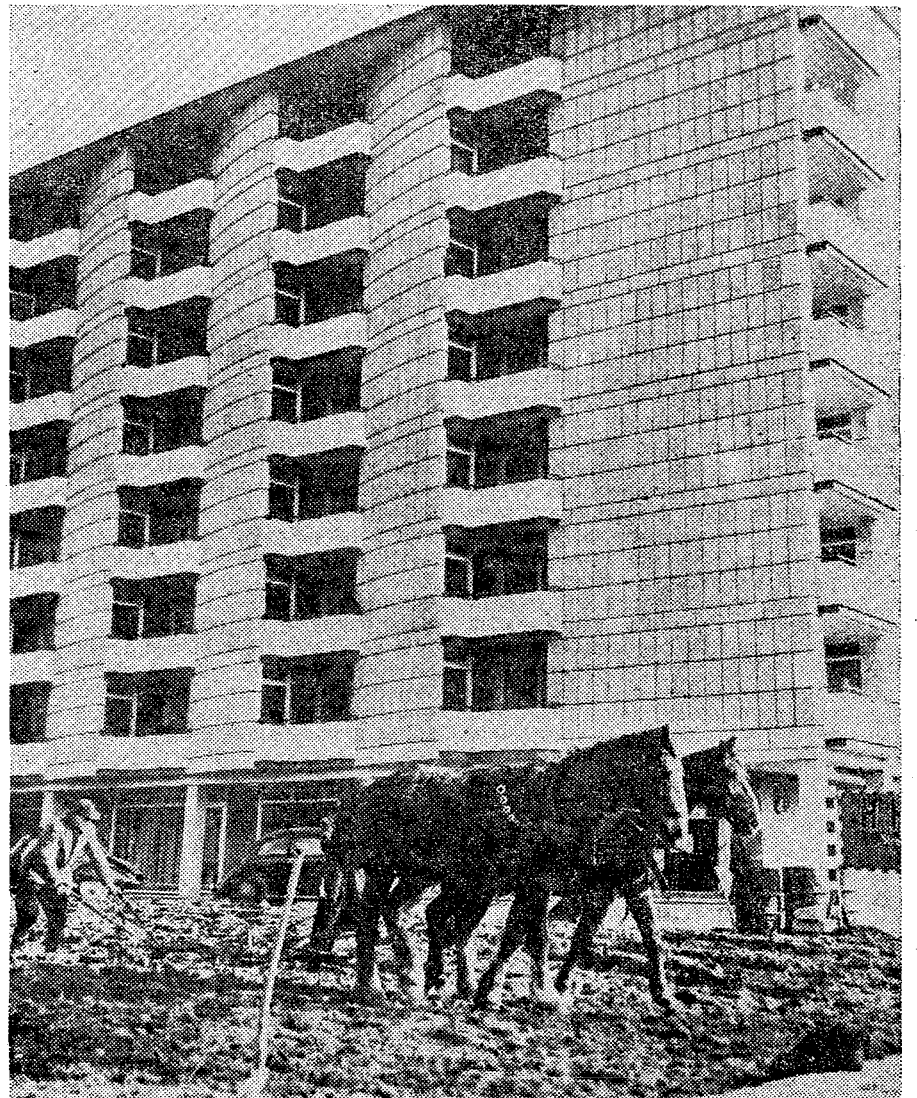
Trouwens, hoe zou het anders moeten. De gemeente kiest n.l. van te voren een bepaalde architect uit, maar weet niet van te voren wie haar aannemer zal zijn. Dat weet de gemeente pas na de aanbesteding. Op de aanbesteding schrijven de aannemers — en dit kunnen er tallozen zijn — in voor welke prijs zij bereid zijn de woningen te bouwen. Gewoonlijk krijgt de aannemer, die met de laagste prijs uit de bus komt, het werk gegund.

Nu is ons ook wel bekend, dat er vormen van aanbesteding zijn waarbij de aannemer wel van te voren bekend is. Maar regel is dit niet; regel is de openbare aanbesteding met talloze gegadigden. En daaruit volgt dat de onbekende aannemer geen enkele zeggenschap heeft op zijn te bouwen woning.

Nu rijst vanzelf de vraag naar het waarom van de aanbesteding. De voorname reden is wel, dat daarop kan worden vastgesteld wat de prijs van de woning zal moeten zijn. Deze prijs is n.l. onbekend. De prijs waarvoor een aannemer bereid is te bouwen wisselt n.l. al naar gelang de omstandigheden. Een historische kostprijs van de woning bestaat dus niet. Want was is „een woning”? Er zijn immers honderden verschillende typen. Hoe die woning precies zal zijn, staat dus helemaal niet vast; dat is afhankelijk van het inzicht van de architect en bijgevolg staat de prijs ook niet vast. Vandaar de grote prijs-schommelingen. En het is in zekere zin het noodlot van de woningbouw, dat daar geen historische kostprijs bestaat.

Geheel anders ligt het in de industrie. In de regel vervaardigt de industrie producten in grote series, waarvan de historische kostprijs wel kan worden vastgesteld. De prijs van een radio is dan ook meestal niet aan grote schommelingen onderhevig en ook van te voren bekend. Een verder kenmerk van zo'n radio is, dat hij niet op aanwijziging van de klant wordt vervaardigd. De klant aanvaardt die radio als een gegeven — op de vorm oefent de klant van te voren geen enkele invloed uit, wat bij de woning wel het geval is. Bij het radiotoestel is het dus in feite de producent, die vorm en prijs bepaalt. Dit sluit natuurlijk niet uit, dat de producent wel zo verstandig zal zijn om van te voren te overwegen wat bij zijn toekomstige onbekende klant het meest in de smaak zal vallen. De radiofabrikant is echter baas in eigen huis; ook de ontwerpers die de radio scheppen zijn, al hebben zij grote zeggenschap, uiteindelijk aan de directie ondergeschikt.

Tussen de industrie en de woningbouw is er dus dit typische verschil, dat er in de industrie één partij is die aan de productie deelneemt en deze ook leidt, terwijl in de woningbouw een twee partijensysteem bestaat. Twee partijen: de aannemer én de klant (de opdrachtgever), nemen aan de productie deel. En wel heel merkwaardig is dat de klant in feite de leiding der productie heeft. Weliswaar voert niet de klant (de gemeente) zelf de directie, maar wel is het zo dat de directie namens de gemeente door de architect wordt gevoerd. Typisch is dus dat de schepper van het plan tevens de directie vormt bij de bouw: de aannemer krijgt precies voorgeschreven hoe de woning moet worden vervaardigd, ja, zelfs welke materialen moeten worden gebruikt. In feite is het dus de architect die bepaalt welke woningen zullen worden ge-

Waar stad en land tezamen komen... Ploegende paarden in fel contrast met een ultra-modern flatgebouw.

produceerd. Nu heeft een architect door-gaans, en om zeer begrijpelijke redenen, maar bij één ding belang, n.l. dat elke nieuwe woning van zijn vorige scep-ping zal afwijken. Dat ziet men dan ook in de praktijk. Elke woning wijkt van de voorgaande af, al zijn het dan ook dikwijls zulke ondergeschikte afwijkin-gen dat zij nauwelijks opvallen. Vandaar de klacht over de monotonie in de huis-zenbouw. Zelfs minister Witte heeft eens gezegd, dat de huizen in Groningen wat uiterlijk betreft maar heel weinig afwij-ken van de huizen in Utrecht of enige andere stad in Nederland.

Ondanks deze monotonie zijn er dus vele afwijkingen. Elke woning verschilt van de voorgaande. Juist deze onderge-schikte afwijkingen maken dat in de woningbouw weinig efficiënt en daardoor duur wordt gewerkt. Nu is het tevens bekend, dat de grote vooruitgang in de industrie te danken is aan een ver-doorgevoerde standaardisatie. En het merkwaardige is nu juist dat deze stan-daardisatie niet tot monotonie maar tot een haast oneindige verscheidenheid van produkten heeft geleid. Hoeveel merken auto's zijn er niet? Dat was mogelijk door massaproductie, die bovendien veel goedkoper is dan productie van kleine aantallen van telkens een ander type.

Tegengestelde belangen van architect en aannemer

De lezer zal reeds hebben opgemerkt, dat de architect en de aannemer in wezen tegengestelde belangen hebben. De architect streeft naar verscheidenheid, de aannemer zou naar standaardisatie moeten streven. Standaardisatie waarborgt hem immers een goedkope woning en daardoor meer winstmogelijkheden. Toch is dit maar schijn. Mogelijk zal de aannemer de directie van de architect niet altijd even prettig vinden (al zullen er best aannemers zijn die de leiding van de architect wel zo gemakke-lijk vinden). Maar aan de bestaande verhoudingen zijn voor de aannemer zeker ook voordelen verbonden. Deze kent n.l. niet het normale ondernemers-risico dat de industriële producenten in beginsel dragen. Een industrieel bedrijf brengt immers een produkt op de markt en moet dan maar afwachten of dat produkt kan worden verkocht voor een prijs, die tenminste de kosten vergoedt. Bovendien is het de vraag, of er zoveel produkten kunnen worden afgezet als het bedrijf vervaardigd heeft. Zo is het bij de aannemer niet. Deze weet n.l. van te voren hoeveel woningen hij mag bouwen en kent tevens van te voren de prijs, dank zij de aanbesteding. Als de aannemer en de opdrachtgever een be-paalde prijs overeengekomen zijn, weet

de aannemer dus precies waar hij aan toe is.

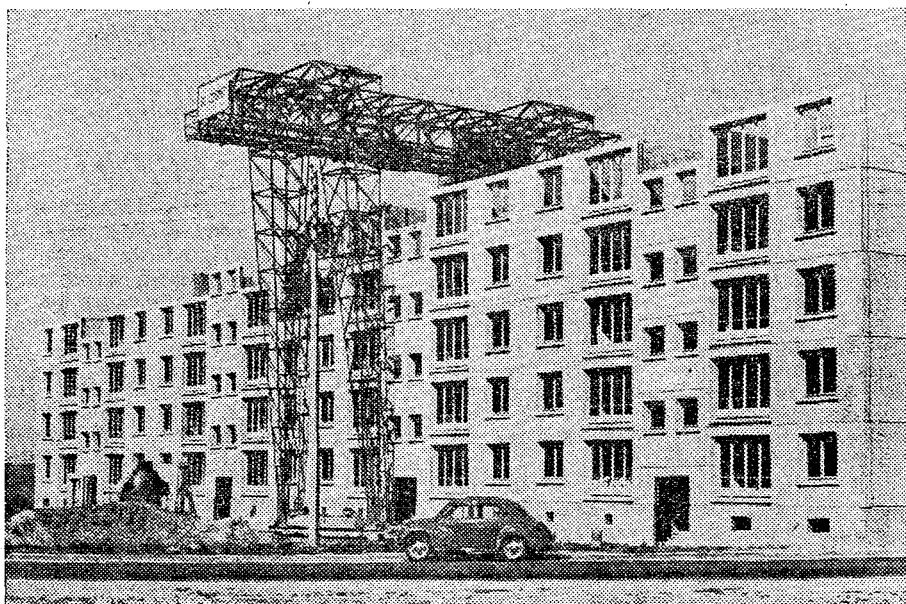
Enig risico loopt hij wel: hij kan n.l. prijzen en lonen berekend hebben, welke gewijzigd blijken als hij het werk moet uitvoeren. Ook dat risico is tot geringere proporties teruggebracht. Van rijkswege is n.l. een risicoregeling ingesteld, ten-gevolge waarvan de stijging van lonen en materiaal-prijzen mag worden doorbe-rekend. Als de aannemer goed kan re-kenen en als er voldoende werk is, zit hij dus op rozen.

Dat op rozen zitten is intussen sterk afhankelijk van de situatie. In de eerste plaats of er voldoende werk is, in de tweede plaats waar, n.l. in welke gemeente, dit werk is. Voor een autofabriek maakt het weinig uit of een auto in Rotterdam of in Rodeschool wordt verkocht. De prijzen zijn in beide gemeenten gelijk. Niet aldus bij de woningbouw. Daar ziet men, dat een huis in de ene gemeente aanmerkelijk duurder is dan in de andere gemeente. Zelfs op geringe afstand komen nog grote verschillen voor. Zo is de woningbouw in Rotterdam altijd veel duurder ge-weest dan in Dordrecht of Vlaardingen. Zelfs binnen dezelfde gemeenten be-staan voor hetzelfde woningtype dik-wijls vrij grote prijsverschillen.

Nu tracht het rijk wel door middel van de curveprijs prijsbeheersend op te treden, maar wat daarvan het effect is, bewijzen vermelde grote prijsverschillen wel. Zo gezien komt het in de huidige situatie in feite daarop neer, dat het risico van de eigenlijke producent, de aannemer, wordt afgewenteld op de klant, de toekomstige bewoner.

En waarom dit alles? Waarom zijn onze huizen nu zo duur? Welnu omdat de gemeente via de architect deelneemt aan de productie. In het twee partijensysteem ligt dus de kern van de moei-lijkheden, in het feit dus dat niet door de aannemer voor de markt, maar op be-stelling wordt gewerkt. Deze binding van de aannemer aan de architect — het twee partijensysteem — maakt de woningbouw duur. En wel in tweeërlei opzicht: in de eerste plaats omdat de aannemer dientengevolge geen onderne-mersrisico draagt, in de tweede plaats omdat de aannemer aan de esthetische grillen van de architect is overgeleverd. De woningbouw zal daarom pas goedkoop worden als de aannemer voor de markt gaat werken en bovendien de leiding van de productie op zich gaat nemen, maar dan moet hij ook voldoende bekwaam zijn.

Wat de laatste voorwaarde betreft: een ontwikkeling in deze richting is gaande. Bij de systeembouw en vooral in de woningfabriek biedt de aannemer

Mechanische hulpmiddelen moeten bij de bouw een belangrijke rol spelen.

Vervolg op pag. 5

WAAROM ZIJN ONZE HUIZEN ZO DUUR?

• Vervolg van pag. 4

in vele gevallen het plan aan. De architect, althans zo is het in de Franse woningfabrieken van Coignet en Camus, is daar ondergeschikt aan de fabrikant. Deze fabrieken vervaardigen een standaardwoning (liever spreken wij van een „merkwoning”), die mits deze in grote aantallen wordt vervaardigd, in principe goedkoper moet kunnen zijn dan de huidige traditionele woningen. Op voorwaarde dus dat de marktsituatie concurrentie in de hand werkt en tevens de research en investeringskosten op grote aantallen woningen kunnen worden afgeschreven, zal de „merkwoning” goedkoper zijn. Naar onze overtuiging heeft men hier een voorbeeld van het op-de-goede-weg-zijn: het „twee partijen-systeem” is hier bezig te verdwijnen, al wordt nog steeds op bestelling gewerkt.

De bouwvakarbeider is kind van de rekening

WIJ hebben dus geconstateerd, dat de aannemer, al heeft hij in wezen tegengestelde belangen met de architect, in feite belang heeft bij besteding van de bestaande situatie. En het spreekt vanzelf, dat de architecten evenmin als

de overheid van zins zullen zijn hun eigen positie terwille van de aannemer te gaan verzwakken. De cirkel is hiermede gesloten. Elke partij heeft dus belang bij handhaving van de status quo.

Eén partij is daarbij echter vergeten. Wij hebben er reeds op gewezen dat de architect stevig op schoot zit van de overheid, de voornaamste klant in de woningbouw en dat de aannemer het kind van de rekening is, maar dat kind presenteert dan ook de rekening. Er is echter één partij die minder van die innige verhouding profiteert. Die partij, nl. de bouwvakarbeider, ondervindt in feite de nadelen daarvan, hoe vreemd het ook mag klinken. Ieder zal zeggen: „en de zwarte lonen dan?” Men kan de zwarte lonen echter op twee manieren uitleggen (wat nog niet hetzelfde is als rechtvaardigen). Als een voordeel: de bouwvakarbeider verdient dan toch maar zoveel extra. Maar ook een nadeel. Waarom vraagt die arbeider n.l. zwarte lonen? Omdat de bouwvakarbeider zoveel geldzuchtiger is dan zijn collega in de industrie? Dit weigeren wij te geloven. Wij zoeken de oorzaak op een geheel ander terrein. De bouwvakarbeider moet, om het maar eens populair te zeggen, ervoor zorgen „voor de bui binnen te zijn.” Geen enkele arbeider heeft immers zo'n onbestendig bestaan. Perioden van op- en neergang wisselden elkaar veelvuldig af, dikwijls al naar gelang de politieke inzichten. Vorig jaar werd de bouwvakarbeider door middel van continu-productie permanent werk in het vooruitzicht gesteld. Grote aantallen zijn komen toestromen naar de woningbouw. Nu ervaren de bouwvakarbeiders dat de woningproductie kans loopt te worden verminderd: voor velen dreigt werkloosheid.

Zijn arbeid is dus onbestendig. Zijn werkgever, de aannemer, kon tot op heden nimmer permanent werk garanderen. Als het werk afgelopen is, moet de bouwvakarbeider ander werk zoeken. Sommigen vinden dit „nomadenbestaan” van de bouwvakarbeider een voordeel. Wij achten dit een nadeel. Daaraan is het toe te schrijven, dat de bouwvakarbeider zo weinig zeggenschap heeft in de woningbouw. Zijn collega in de industrie is veel meer geïnteresseerd in het bedrijf, omdat dat bedrijf bestendig werkt en daardoor binding aan het bedrijf geeft. Zonder binding aan het bedrijf is de invloed van de arbeider niet groot,

al kan die tijdelijk wel eens groot zijn, wat dan tot uiting komt in de zwarte lonen. Bekend is dat continubouw een gunstige voorwaarde is voor binding van de arbeider. Continuïteit is het meest verzekerd in woningfabrieken. Hier is dus een sociaal argument voor bevordering van de industrialisatie van de woningbouw. Wij verwachten daarvan bovendien, dat het sociaal aanzien van de bouwvakarbeider, thans niet groot, zal stijgen. En het spreekt vanzelf dat het sociaal aanzien van de aannemer dan eveneens zal toenemen.

De overheidstaak

ALS de bouwwereld sterker moet worden en de overheid zwakker, hoe moet dit dan worden verwezenlijkt? Een eenvoudige remedie lijkt dat de overheid zich geheel terugtrekt. Is dat juist gesteld? Moet de overheid zich terugtrekken? Ja en nee.

Ja, indien wij dit zo opvatten dat de overheidsbouw wordt verminderd ten gunste van de particuliere bouw en dat de aannemer weer hoofdzakelijk voor de markt kan gaan werken. Thans is de aannemer overwegend afhankelijk van bestellingen van de overheid. Het aandeel der woningbouw bedraagt thans in belangrijke delen in Nederland nog 70%. In de rijksbegroting wordt op 50% particuliere bouw gerekend. Niemand in Nederland gelooft daar momenteel aan. Maar zelfs dit percentage achten wij nog te hoog. 30% woningbouw — uitsluitend voor de economisch zwakken — moet voldoende geacht worden. Het aandeel der particuliere bouw zal echter nimmer tot 70% kunnen worden opgevoerd, als niet eerst de huren tot een rendabel peil worden opgetrokken. Op dat punt, n.l. wat de optrekking der huren betreft, mag de overheid zich nu juist niet terugtrekken.

Eveneens heeft de overheid een taak ten aanzien van de positie van de architect. Vermindert de overheidsbouw, dan wordt vanzelf de binding tussen overheid en architect verzwakt. Maar hiermede is de overheid niet klaar. De huidige honorariumregeling van de architect is zodanig, dat deze meer belang heeft bij het creëren van telkens nieuwe woningtypen met ondergeschikte afwijkingen, dan in het repeteren van zijn beste plannen. Een honorariumrege-

ling waarin met name de repetitie van goede plannen wordt gehonoreerd, zou naar onze mening veel meer aanbeveling verdienen. Deze regeling zou standaardisatie en industrialisatie en daardoor de bouw van goedkope „merkwoningen” bevorderen.

Tenslotte bevordert de overheid in de ruimste zin des woords de industrialisatie van de woningbouw. De huidige subsidie-regeling is daarvoor niet geschikt. De overheidssteun dient op de verbetering van de bouwtechniek te worden gericht. In de overgangssituatie naar de industrialisatie achten wij overheidssteun dus wel gewenst. Zelfs in de Verenigde Staten accepteert het bedrijfsleven gaarne overheidssteun: men beschouwt daar zekere regeringsinvesteringen als ruggesteun, als een soort verzekering waarop de particuliere ondernemingen kunnen blijven rekenen. Continuopdrachten kunnen als zo'n ruggesteun worden beschouwd. Als dien-teengevolge bepaalde bedrijven tot een grote omvang zouden uitgroeien, achten wij dit daarom nog niet uit den boze — juist het ontbreken van het grootbedrijf beschouwen wij als een groot nadeel voor de woningbouw. Het kan n.l. niet worden ontkend, dat de stuwkracht, de research, meestal van het grootbedrijf uitgaat. Zoals Calbraith¹⁾ opmerkt, zijn de modelbedrijven in de Verenigde Staten met enkele zeldzame uitzonderingen, de industrieën die beheerst worden door een handvol grote firma's.

Ook het kleinbedrijf heeft hier een taak, die het best kan worden waargenomen door coöperatie van de kleine bedrijven (de overheid verlene daarbij krediet bij de gemeenschappelijke aanschaf van een machinepark).

De overheid onthoude zich dus van sterke overheidsbouw en gedetailleerd ingrijpen, dat haar huidige politiek kenmerkt en dat slechts remmend werkt op de ontplooiing van de (on)vrije maatschappelijke krachten in de bouwwereld en geve in plaats daarvan liever positieve steun — echter slechts op de strategische punten — aan de industrialisatie van de woningbouw, opdat het resultaat zij een goedkope woning in grote hoeveelheden vervaardigd.²⁾

DRS. J. POOT

Elke dag brengt nieuws...

Maar U wéét de dingen pas als U ze hebt gehoord of gelezen. U weet niets vooruit. De krant van morgen is vandaag wit papier. Het blad van Morgen is blanco... Het ene uur volgt het andere. Weken komen en gaan. En daartussen zijn de mensen druk bezig; denkend, hopen, werkend en... bouwend aan een toekomst die zij niet kennen. Wat U wél kunt weten, is dit. Dat men zich, bij alle onzekerheid, kan zekerstellen: materieel en daardoor ook geestelijk. Want het geeft een grote innerlijke rust, te hebben gedaan wat men kon voor de zekerheid van het gezin, de zaken en het bezit. Over de vorm van deze zekerstelling moet U eens van gedachten wisselen met een 1845-man: zo'n kwartier werpt vaak nut af voor jaren....

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Kandidaten voor het Arjos-hoofdbestuur

Een paar weken geleden werd in deze rubriek de datum van de algemene vergadering van de Nationale Organisatie A.R.J.O.S. gepubliceerd. Deze wordt namelijk gehouden op zaterdag 14 december a.s. in hotel Smits te Utrecht. Tijdens de huishoudelijke vergadering, die 's morgens om 10.30 uur aanvangt, wordt het jaarverslag behandeld, afscheid genomen van het bestuurslid mr. C. J. Verplanke, burgemeester van 's-Gravendeel, en een drietal nieuwe leden van het hoofdbestuur gekozen.

Doordat mejuffrouw J. van Leeuwen te Rijswijk de heer Tj. Pel te Heerenveen en mr. C. J. Verplanke te 's-Gravendeel aan de beurt waren om af te treden zal in deze vacatures moeten worden voorzien en stelde het hoofdbestuur een drietal dubbelvallen op. Natuurlijk hebben de clubs de gelegenheid om ten minste een maand voor de te houden vergadering andere kandidaten te stellen.

Wanneer wij iets over de gestelde kandidaten gaan schrijven dan moet u niet trachten om tussen de regels door naar een bepaalde voorkeur van het hoofdbestuur of de schrijver te spuren. Wij willen trachten om de Arjosclubs die gegevens te verstrekken, waarop zij straks naar hun mening een verantwoord stem uit zullen brengen.

We beginnen met de overeenkomsten tussen alle zes kandidaten.

In de eerste plaats dragen zij allen de ARJOS een warm hart toe; bovendien zijn zij allemaal jong. Alle zes hebben gezegd, dat zij, wanneer zij worden gekozen, de benoeming ook zullen aanvaarden en dat betekent, dat zij bereid zijn hun taak als bestuurslid ernstig op te vatten en het werk, dat daaraan vastzit, op zich zullen nemen.

Het zijn allemaal mensen, die weten wat het betekent om de handen uit de mouwen te steken. Op hun daden komt het aan! Aan bestuursleden, die niets doen of die het alleen maar leuk vinden om achter de groene tafel te zitten en verder geen tijd ter beschikking van de ARJOS stellen heeft de ARJOS niets. Tenslotte nog een overeenkomst die ogenschijnlijk vanzelfsprekend is, maar

die, nu het hier om „vrijgekozenen” gaat toch moeten worden vermeld en wel deze: alle zes zijn zij lid van een plaatselijke Arjosclub. Er zijn ook verschillen. Eerst de dames.

Mej. Van Leeuwen is als maatschappelijk werkster in dienst van het gemeentebestuur van Rijswijk. Zij heet Johanna; is lid van de Gereformeerde Kerk; secretaresse van het provinciaal verband van A.R.J.O.S. Zuid-Holland en heeft daardoor weinig tijd voor hobby's

Mej. Olde verdient haar dagelijks brood als administratrice; woont in Utrecht; is 23 jaar oud en werd als 15-jarig meisje lid van de club te Gouda. Zij heet Everdina; is gereformeerd en is secretaresse van het stedelijk verband van Utrecht. Wanneer zij dan nog tijd over heeft, luistert zij graag naar klassieke muziek, terwijl zij ook graag wandelt en reist.

En nu de heren. Eveneens in alfabetische volgorde.

Cornelis Boertien lag 29 jaar geleden in de wieg. Thans is hij getrouwd en ligt zijn dochter in de wieg (een zoon loopt al). Hij woont in Diemen en verdient zijn brood als adjunct-secretaris bij het N.I.V.A. (voor wie aan het fantaseren slaat over de betekenis van deze afkorting zij opgemerkt, dat het betekent; Nederlands Instituut voor Accountants). Tot voor kort was hij voorzitter van het provinciaal verband in Noord-Holland. Veel tijd voor hobby's heeft hij niet, want al staat er mr. voor zijn naam, studeren doet hij graag. En daarbij is hij diaken in de Chr. Gereformeerde Kerk.

Arie Kansen vierde 25 keer zijn verjaardag; is ongetrouwd; werkt op het kantoor van de veilingvereniging te Broek op Langendijk. Hij was jarenlang actief in het jeugdwerk en is thans tweede voorzitter van de Arjos in zijn woonplaats. In het blad van de Christelijk-Gereformeerde Meisjes- en Jongelingsbond

schrijft hij wel eens over zaken, die met de politiek te maken hebben. Ook heeft hij hobby's. In hoeverre hij er tijd voor kan vinden is ons niet bekend, maar schaken doet hij graag; verder verstaat hij de kunst om met een orgel om te springen en daar dan een opeenhoping van harmonische klanken uit te laten ontspringen en als hij leest dan zijn dat liefst boeken over de geschiedenis.

Tjeerd Pel woont nog in Heerenveen. Straks in Utrecht. Hij is districtsbestuurder van het C.N.V. en eveneens voorzitter van „Werkende Jeugd”. In 1929 aanschouwde hij het levenslicht en tot voor kort was hij voorzitter van het provinciaal verband van Arjosclubs in Friesland, terwijl hij ook de voorzittershamer van de club in Heerenveen hanteert. Ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand verklaarde hij enige jaren geleden een huwelijk aan te willen gaan en dat voornemen voerde hij ook uit. Hij is dus gehuwd. Verder is hij lid van de Ned. Hervormde Kerk en was hij een aantal jaren als oorlogsvrijwilliger in het voormalige Indië.

Cornelis B. Wels is student in de geschiedenis en woont in Zeist. In de zomer van 1932 vervulde zijn stemgeluid voor het eerst huize Wels. Als dienstplichtig reserve-officier diende hij de tactische luchtmacht. Hij is Christelijk Gereformeerd en op dit moment secretaris van de Arjos in Zeist. Als afwisseling op het studentenleven verricht hij journalistiek werk, terwijl hij als liefhebberij zich graag bezig houdt met kosmografie en krijgskunde.

Overeenkomsten en verschillen! Maakt het dan niets uit wie u kiest? Natuurlijk wel. Maar elke Arjos is mans genoeg om een verantwoorde stem uit te brengen. Op 14 december zullen ongetwijfeld vertegenwoordigers van een groot aantal clubs hun stem uitbrengen en daarmede de drie beste kandidaten achter de groene tafel plaats doen nemen.

Wij luisterden

• Vraag van de dag!

De radiatorbriek, die de heer Scheps voor de Vara verzorgt, heet: „Tussen de regels door”. De spreker geeft in die rubriek — zo wordt het tenminste aangekondigd — „commentaar op vragen van de dag”.

De heer Scheps heeft de rede gelezen, die drs. Hazenbosch voor het a.r. partijconvent heeft gehouden en waarin deze opmerkte, dat op Europees niveau een gelukkige samenwerking tussen rooms-katholieken en protestanten mogelijk is.

Na alles wat er de laatste tijd over dit onderwerp gezegd en geschreven is, komt de heer Scheps nu zowaar tot de vraag van de dag en nog wel tot de — wat hij noemt dringende en beslissende vraag: „Als het in Europees verband zo is, waarom dan geen ernst gemaakt met die samenwerking in Nederland?”

De heer Scheps had niet eens tussen de regels door behoeven te lezen om aan de weet te komen, dat drs. Hazenbosch meer gezegd heeft en met name heeft gesproken, van een samenwerking, waarbij de verschillen, die er bestaan, niet verdoezeld worden.

Nu is het voor ons de vraag van de dag, waarom de heer Scheps dat er niet bij verteld heeft en zijn luisteraars niet heeft duidelijk gemaakt waarom in Nederland soms niet kan wat internationaal — tot op zekere hoogte — wel mogelijk blijkt.

• Gokje gewaagd

Mogen we het parlementaire overzicht van de heer Van Schaveren geloven, dan is er aan de onverkwikkelijke kwestie van pools en puzzels niets te doen, aangezien de a.r.-ministers zich bij de kabinetsformatie tegen elke verruiming van de loterijwet verklaard hebben. „Daardoor zit de zaak muurvast” verklaarde de heer Van Schaveren zaterdag jl. voor de K.R.O.

Men zou door deze uitspraak de indruk kunnen krijgen dat, wanneer de regering geen kans ziet paal en perk te stellen aan de gokrage, die over Nederland woedt, dit de schuld zou zijn van de a.r. ministers.

De heer Van Schaveren gaat er blijkbaar van uit, dat de uitwassen alleen maar bestreden kunnen worden door verruiming van de wettelijke bepalingen. Dit kan hij wellicht verdedigen ten aanzien van de voetbalpools, maar stellig niet waar het gaat om de als paddestoelen uit de grond rijzende prijsvragen en puzzels, waarmee vele duizenden gulden gemoeid zijn. Op de gevaren, die hieraan zijn verbonden is waarlijk niet alleen van a.r.-zijde in de Kamer geweest! En mocht de heer Van Schaveren zich buiten de Kamer willen oriënteren, hij (her)leze wat de hoofdredacteur van De Volkskrant vindt van het ondergraven van het wezen van de krant door dit soort „attracties”.

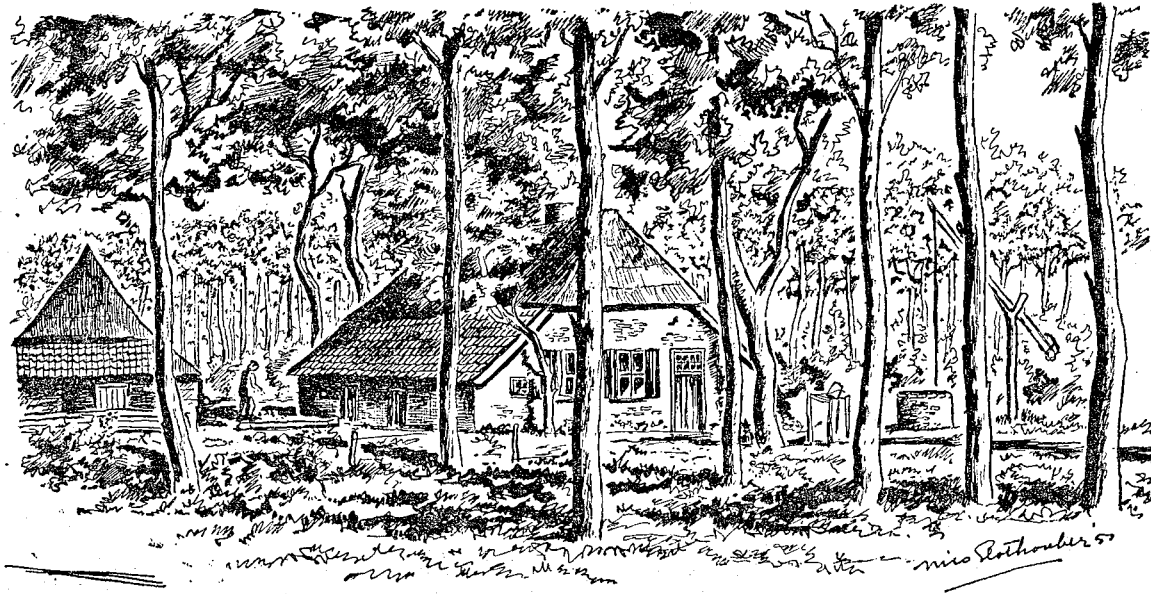
Het bestrijden van de gokwoede, die opgewekt wordt door dag- en weekbladen, adverteerders en allerlei andere instellingen door middel van puzzels, die deze naam niet verdienen is niet anders dan het uitbannen van een minderwaardige geldklopperij. Geen a.r. minister staat daaraan in de weg.

Door het anders voor te stellen heeft de heer Van Schaveren een gokje gewaagd op de goedgelovigheid van zijn luisteraars!

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT

Gelukkige harmonie tussen

Het nijverheids
 noord-oosten
 is op weg
 nieuwe

HET ging niet zo goed met de welvaart in Noord-oost Overijssel. Voor de oorlog liepen er heel wat mannen werkloos rond, ze wilden graag aanpakken, maar er was geen werk. Ons land verkeerde toen in een crisis. Zeker, dat is waar. Maar als we de gemiddelde werkloosheidscijfers van het gehele land vergelijken met die in noord-oost Overijssel blijkt dat men er in dit gebied veel en veel slechter aan toe was. In sommige gemeenten was 1/3 tot 1/4 van de bevolking van overheidssteun afhankelijk. Het betekende een loden last voor de bevolking. De zorgen in de gezinnen waren groot. Over het schone land met zijn akkers en weilanden, bossen en vaarten hingen donkere schaduwen.

Ook na de oorlog toen er weer overal volop werkgelegenheid kwam bleef men hier met het werkloosheidsvraagstuk kampen. Zulk een blijvende werkloosheid wegens het ontbreken van werkgelegenheid noemen wij een structurele werkloosheid. In Den Ham en Avereest, Gramsbergen en Hardenberg en in Vriezenveen weet men er alles van. Het was de voortdurende zorg van burgerij en gemeentebesturen om hiervoor een oplossing te vinden.

Het veen

HOE is dat nu zo gekomen? Ook hier geldt: in het verleden, ligt het heden. Toen ruim een eeuw geleden baron Van Dedem zijn plannen bekend maakte om een vaart te graven — de huidige Dedemsvaart — en daardoor de exploitatie van de uitgestrekte venen mogelijk te maken, werd zijn initiatief met ingenomenheid begroet. Tot nu toe nutteloze gronden zouden rendabel kunnen worden gemaakt. Vele veenarbeiders zouden daarbij een goede boterham kunnen verdienen. En zo is het ook gegaan. Het leger van de veenarbeiders begon zijn opmars. Eerst in de richting west-oost, van Hasselt naar Dedemsvaart. Daarna boog het spoor in noordelijke richting naar Zuid-Drenthe en in zuidelijke richting over Bergentheim naar Vroomshoop. De vaarten en wijken gingen het landschap doorkruisen en in hun gladde oppervlak weerspiegelden zich de gestalten van de ruige veenarbeiders, die als maar verder trokken. Het was een tijd van aanvankelijk betrekkelijke welvaart, later van bitter leed als de arbeidsvoorwaarden slechter werden en de gedwongen winkelingering de verbitterde arbeidersgezinnen schier tot wanhoop dreef. En steeds verder marcheerde het veenleger. Maar er waren ook mensen, die niet mee gingen.

Burgemeester G. Bramer van Den Ham in gesprek met een van zijn burgers. Waarover het gaat? Misschien wel over de tienduizendste inwoner, die zeer binnenkort wordt verwacht.

Om welke reden dan ook verkozen zij te blijven. Zij kregen werk als boerenarbeider en velen ook hadden een aandeel in de ontginning van de dalgronden, waar nieuwe boerderijen verrezen. Boeren uit Groningen en Drenthe vonden hier een nieuwe toekomst. En ook een aantal veenarbeiders slaagde erin zich zelfstandig als landbouwer op een klein bedrijfje te vestigen, dat zij meter na meter zelf hadden ontgonnen.

De tijd van de veenderij is nu voorbij. Nog maar heel weinig mensen vinden hier werk. En binnen zeer afzienbare tijd is het helemaal afgelopen. Maar de arbeiders bleven voor een deel. Zonder werk. En hier stuiten we op één van de oorzaken van de moeilijkheden.

Het kleine boerenbedrijf

DAAR komt nog wat bij. Er zijn in Noord-Oost Overijssel maar heel weinig grote landbouwbedrijven. De helft van de bedrijven heeft een oppervlakte van minder dan 5 ha. Dat is weinig, eigenlijk te weinig voor een redelijk bestaan. Nu hebben de zandgronden over het algemeen een geringere bedrijfsgrootte. Maar ook als we hiermee rekening houden blijkt dat Noord-Oost Overijssel toch nog beneden het landelijk gemiddelde blijft, waardoor de ongunstige positie nog extra beklemtoond wordt. Dit betekent dat er sprake is van een latente, een verborgen werkloosheid. Het gezinshoofd heeft wel een bedrijf, maar eigenlijk kan hij er niet van rond komen. Daarom proberen velen er wat bij te verdienen. Bij de vroegere D.U.W. en thans bij de D.A.C. werken zien wij dan ook een aantal van deze keuterboertjes werken. Zij verhogen daarmee hun inkomsten en zij zijn tevens in de sociale verzekering opgenomen, hetgeen voor deze mensen, die geen financiële ondergrond hebben, uiteraard van grote betekenis is.

Voor de zoons is er geen werk. Nieuwe boerde-

Onderwijs

DE gemeentebesturen in Noord-Oost Overijssel schenken terecht grote aandacht aan de ontwikkeling van het onderwijs. Steeds meer kinderen bezoeken na de lagere school een inrichting voor voortgezet onderwijs.

In 1951 volgde 64% van de jongens vervolgonderwijs. In 1956 was dit percentage al gestegen tot 80,7%. Over dezelfde periode steeg bij de meisjes het percentage van 56,6% tot 81,2%.

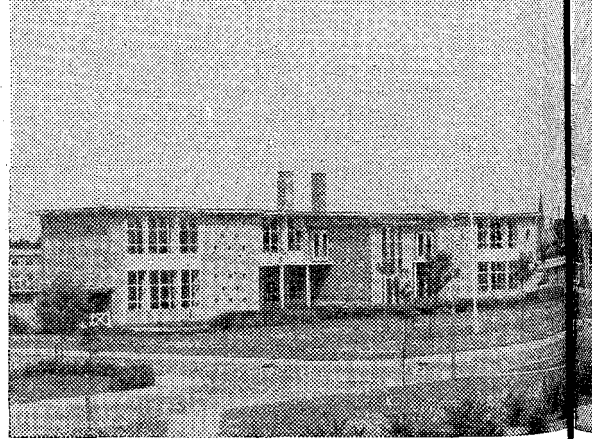
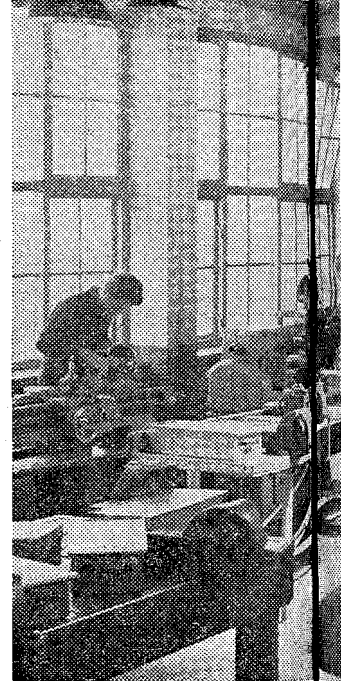
De industrie vraagt om vakbekwame arbeiders. Het spreekt dan ook vanzelf, dat een gunstige factor voor de vestiging van industrieën wordt gevormd door de aanwezigheid van voldoende onderwijs, vooral in de technische sector.

Er is op dit gebied na de oorlog heel wat tot stand gekomen. In elk van de drie industriekernen — Dedemsvaart, Hardenberg en Vroomshoop — zijn technische scholen, uitscholen en huishoudscholen aanwezig. Wij hebben ver-

rijen zijn niet te verkrijgen... bedrijven is gezien de geringe... gesloten. Ook uit deze hoek... durende toevloed van arbeids... Dit alles wordt nog versterkt... geboorteoerschot, dat ook... middelde ligt.

Industrieves

OK voor de oorlog waren... met name in Vroomshoop... Dedemsvaart (gem. Avereest... dustrieën gevestigd, die aan... arbeiders werk verschaffen... weinig zoden aan de dijk.

zorgt voor vakbekwame arbeiders

schillende technische scholen gezien o.a. in Dedemsvaart en Vroomshoop. Het zijn ruime, lichte gebouwen met een uitstekende outfitage, waardoor het onderwijs aan hoge eisen kan voldoen.

Elk jaar stijgt het leerlingenaantal en worden er meer vakbekwame jonge arbeiders afgeleverd, klaar om hun plaats in het produktieproces in te nemen. De industrie kan zich daarom met een gerust hart in dit gebied vestigen. Goed geschoolde arbeiders zijn in ruime mate ook voor de toekomst aanwezig.

Niet onvermeld mag blijven, dat ook het landbouwonderwijs zijn vleugels breed heeft uitgeslagen, hetgeen van gunstige invloed is op de verbetering van de landbouwmethoden.

Het is verheugend, dat het Christelijk onderwijs in de ver-

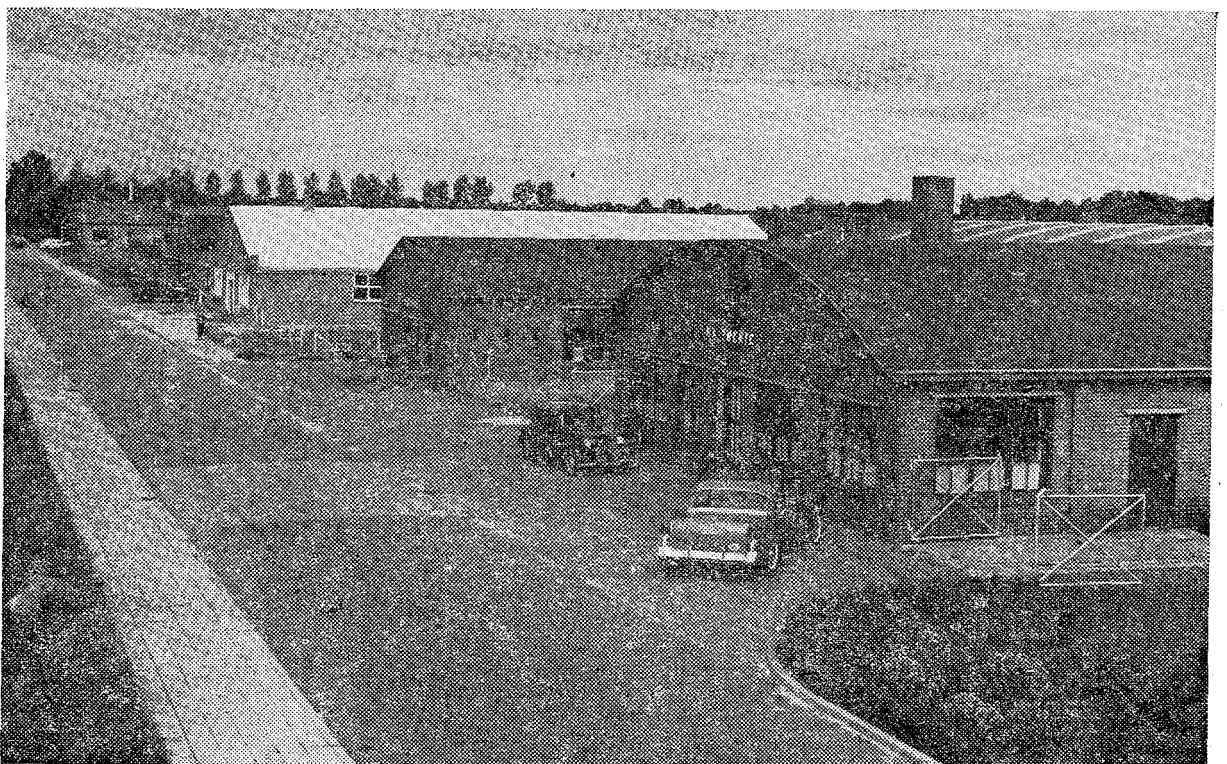
oud en nieuw

rek van
sterijssel
grr een
omst

Het gebied waar zand en veen elkaar ontmoeten in Noord-Oost Overijssel is in beweging gekomen. Eeuwenlang hebben de bewoners in een sterk isolement geleefd. Het leven ging er zijn gelijkmatige gang, beschut door beproefde tradities. De eerste aanval op dit isolement kwam ongeveer een eeuw geleden toen met de vervening in dit gebied werd begonnen. De tweede aanval dateert van de laatste jaren: de industrialisatie brengt er ingrijpende wijzigingen, maar ook nieuwe mogelijkheden.

Men probeert het waardevolle van de oude tijd en het goede van de nieuwe tijd met elkaar in harmonie te brengen. In dit artikel kunt u over deze ontwikkeling lezen.

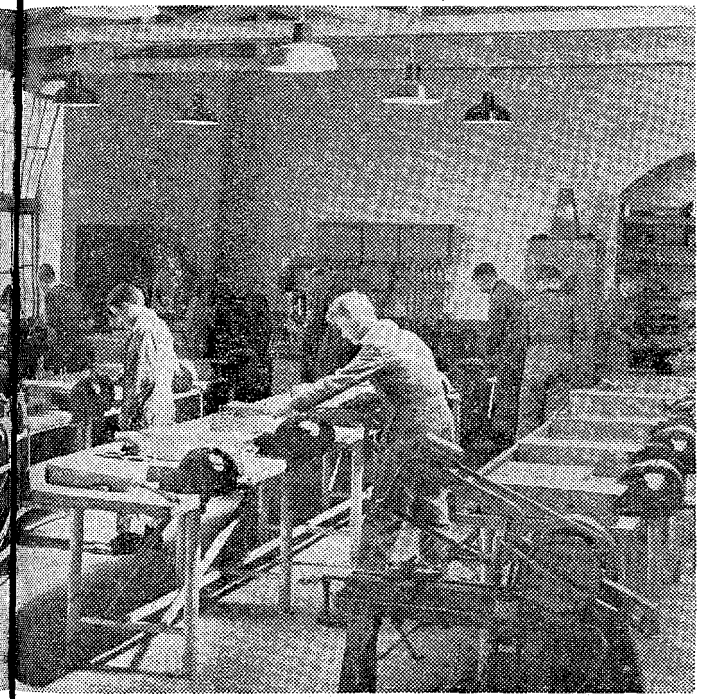
Nevenstaande foto's symboliseren de gelukkige verbinding van oud en nieuw. Links een oud boerderijtje; rechts een gedeelte van het industrieterrein te Vroomshoop.

Het was nodig tot een nieuwe forse aanpak te komen. Het Rijk heeft daarom dit gebied tot „ontwikkelingsgebied” verklaard. Dit houdt in, dat van Rijkswegen belangrijke subsidies worden verstrekt voor het klaar maken van industrieterreinen en het verbeteren van de verkeersvoorzieningen. Er werden drie industriekernen vastgesteld: Dedemsvaart, Hardenberg en Vroomshoop. De activiteit werd er op gericht om vooral in deze plaatsen tot vestiging van industrieën te komen.

Het industrieschap „Noord-Oost Overijssel” werd opgericht. De eerder genoemde vijf gemeenten werken hierin samen voor de bevordering van de industrialisatie in hun gebied.

In de afgelopen periode is heel wat werk ver-

richt. Dedemsvaart en Vroomshoop hebben een uitstekend industrieterrein ingericht, waar zich inmiddels een aantal bedrijven, die zich op verschillende gebieden bewegen, heeft gevestigd. Ook in Hardenberg is dit het geval, hoewel de ontwikkeling hier later op gang is gekomen. Onlangs mocht deze gemeente er evenwel in slagen een mooi succes te boeken door de aantrekking van een fabriek van plastic-buizen, die momenteel aan 200 mensen werkgelegenheid verschaft.

De anti-revolutionaire wethouder van Avereest, de heer J. Huizinga, die tevens loco-burgemeester is, was zo vriendelijk ons het een en ander te laten zien.

Het industrieterrein te Dedemsvaart is ruim aangelegd en beschikt over goede weg- en waterverbindingen. Veel confectie-industrie is aanwezig, waar voornamelijk meisjes zijn tewerk gesteld. De heer Huizinga zou daarom vooral industrieën naar Dedemsvaart willen aantrekken, die aan de mannelijke bevolking werk kunnen verschaffen. „Vooral bedrijven in de metaalsector stellen wij op prijs” is zijn oordeel.

De woningbouw heeft de bijzondere zorg van het gemeentebestuur. Nieuwe, frisse woonwijken zijn verzeen, ruim aangelegd met een weldadig aandoende afwisseling in bouwtypen.

Ook aan de culturele verzorging van de bevolking wordt aandacht geschonken.

Bekend is de Avereester Kunstkring, die allerlei culturele activiteiten verzorgt. Daarnaast is er een zeer gevarieerd verenigingsleven, zodat de mogelijkheden voor een verantwoorde vrije-tijdsbesteding voorhanden zijn.

Gunstige voorwaarden

DE a.r. burgemeester van Den Ham, de heer G. Bramer, is van mening, dat Noord-Oost Overijssel een bijzonder aantrekkelijk gebied is voor industrievestiging.

Hij vat zijn oordeel in de volgende punten samen:

- 1 Het gebied is gescheiden van het belangrijke industriegebied Twente, maar anderzijds ligt het er toch weer betrekkelijk dicht bij, hetgeen voor het verkrijgen van bepaalde onderdelen (ma-

- 2 De onmiddellijke nabijheid van de Duitse grens, van betekenis voor de aanvoer van grondstoffen. Dat in het noorden Emmen met zijn opkomende industrie in de nabijheid ligt is voorts ook niet van belang ontbloomt;
- 3 De verbindingen zijn uitstekend, zowel te water (Twente-Rijnkanaal, Overijsselse kanalen), per spoor en over de weg (Rijksweg 36 en 34);
- 4 Er zijn grote arbeidsreserves aanwezig. Door het grote geboorteoverschot is ook voor de toekomst een ruime toevloed van nieuwe arbeiders verzekerd. Rekening houdende met verborgen werkloosheid wordt geschat dat tot 1970 de beroepsbevolking met 8600 personen zal toenemen.
- 5 De bevolking is arbeidzaam en plichtsgetrouw. De reeds gevestigde industrieën hebben hiermee zeer gunstige ervaringen opgedaan. Ook de omschakeling van landarbeid op industrie-arbeid blijkt op zeer bevredigende wijze te verlopen.

Burgemeester Bramer heeft de moeilijke toestanden van vroeger gekend. Vroomshoop, ligende in de gemeente Den Ham, behoorde tot de armste plaatsen van het land. Het is daarom begrijpelijk, dat hij met enthousiasme en grote tevredenheid over de nieuwe ontwikkeling spreekt. Een ontwikkeling waar het gemeentebestuur een belangrijk aandeel in heeft gehad, maar die door de gehele bevolking wordt gedragen. Ook de middenstand heeft hier nieuwe kansen gekregen en heeft meegeholpen om deze nieuwe kansen te scheppen.

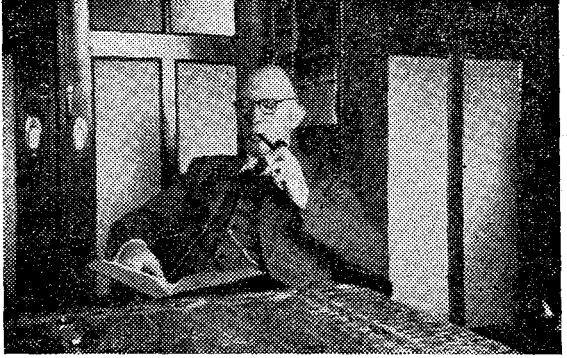
Vroomshoop heeft een ware metamorphose ondergaan. Frisse moderne woningen hebben de vroegere krotten vervangen. Veel zorg is besteed aan plantsoen- en tuinaanleg, waardoor het wonen hier een genoegen is.

Het spreekt wel vanzelf, dat ook aandacht wordt geschonken aan de culturele zijde van het leven. Met de bouw van een maatschappelijk-cultureel centrum wordt binnenkort begonnen. Ten behoeve van de recreatie is een boscomplex van 150 ha aangekocht, waar men de nodige rust en ontspanning kan vinden.

Wij hebben nu vooral het licht laten vallen op Vroomshoop en Dedemsvaart als belangrijke kernt. Dat betekent niet, dat men in de andere gemeenten stil zit. Wij hebben al gewezen op Hardenberg. En zo zou er meer zijn te noemen. Het gebied is een eenheid en de samenwerking in het Industrieschap legt daarvan getuigenis af. Wij hebben in dit kort bestek noodgedwongen maar een greep kunnen doen. Het zal u duidelijk zijn geworden, dat dit gebied — waar u ook een heerlijk rustige vakantie kunt doorbrengen — een belangrijke ontwikkeling doormaakt.

Telkens weer kunnen wij in onze dagbladen beschouwingen lezen over het probleem van de „Randstad Holland”, de te sterke opeenhoping van mensen en industrie in het westen van het land. Noord-Oost Overijssel levert een — uiteraard maar bescheiden — bijdrage een verdere groei van dit „waterhoofd” in het westen van ons land te beteugelen.

In de eigen vertrouwde omgeving wordt aan een nieuwe welvaart gewerkt. En dit gebeurt met de bede in het hart, dat God hieraan Zijn zegen moge geven. En in het besef van deze afhankelijkheid weten de oude Saksische boer en de jonge industriearbeider zich een.

Wethouder (tevens loco-burgemeester) J. Huizinga van Avereest.

DE SAKS

heeft in een eeuwenlange strijd voor het dagelijks brood twee dingen geleerd, die een stempel op zijn karakter hebben gezet. In de eerste plaats, dat de zegen van boven moet komen en in de tweede plaats, dat hij hard moest werken om in zijn levensonderhoud te voorzien.

De landbouw was (en is nog voor een belangrijk deel) zijn middel van bestaan. Met zijn gezin bewerkte hij de doorgaans schrale zandbodem. Hij kreeg het niet cadeau. Een voortdurende inspanning was noodzakelijk om een behoorlijke opbrengst te verkrijgen.

In de afgesloten landstreek waar hij woonde was hij op zichzelf en... op zijn bureu aangewezen. Zo ontstond er een sterk saamhorigheidsgevoel, dat zich uitte in onderlinge hulp bij alle gebeurtenissen in het menselijk leven waar bijstand van anderen noodzakelijk was. Geboorte, huwelijk en overlijden, hulp bij ziekte, brand en ongeval — het waren allemaal zaken waar de „naoberschap” de gemeenschapszin en solidariteit in praktijk bracht, waar de moderne mens de mond vol van heeft, maar die hij, ondanks de hulp van vele geleerden, toch zo moeilijk kan vinden.

Het is niet onze bedoeling te gaan idealiseren. De oude tijd had ook zijn schaduwkanten. Maar wel willen we vaststellen, dat er in de Saksische aard veel waardevolle elementen aanwezig zijn, die niet in de maalstroom van de moderne tijd mogen onder gaan.

Een aantal oude tradities is nu nog in ere. Maar er zijn ook dingen, die langzaam, maar zeker verdwijnen.

Al mogen de vormen echter veranderen, de inhoud dient te worden bewaard.

Noord-oost Overijssel is niet bang voor de nieuwe tijd. Bij de vereningen en later bij het in cultuur brengen van de uitgestrekte dalgronden heeft men er blijk van gegeven zich aan nieuwe omstandigheden te kunnen aanpassen.

En nu de industrie zijn intrrede heeft gedaan om de groeiende bevolking aan arbeid en brood te helpen, treedt men deze nieuwe ontwikkelingsfase met vertrouwen tegemoet.

Daarom is het van zo groot gewicht, dat de industrialisatie in de eigen vertrouwde omgeving plaats vindt. De aanpassing kan zo langs geleidelijke weg geschieden.

De bevolking van noord-oost Overijssel is nagenoeg geheel kerkelijk aangesloten. Het percentage onkerkelijken bedraagt hoogstens 4 à 5. De overgrote meerderheid is orthodox protestant. Dit weerspiegelt zich ook in de politieke verhoudingen. Rond twee-derde van de raadszetels in de gemeenten Avereest, Gramsbergen, Den Ham, Hardenberg en Vriezenveen wordt door de A.R. en C.H. bezet. De wethouders komen allemaal uit deze politieke groeperingen.

De kerken verstaan hun taak om bij de in gang zijnde ontwikkeling, geestelijk en sociaal leiding te geven. Maatschappelijk werk, gezinszorg en jeugdwerk nemen hierbij een belangrijke plaats in.

Zo wordt de basis gelegd waarop materiele welvaart en geestelijke opbloei hand in hand kunnen gaan om het oude Saksische land met behoud van de wezenlijke, door het voorgeslacht overgeleverde, waarden de weg te openen naar een nieuwe toekomst.

Noord-Oost Overijssel

is een gebied, met zeer aantrekkelijke mogelijkheden tot industrievestiging. Op pagina 6 en 7 van dit blad is hierover geschreven.

In toenemende mate gaan de ondernemers er toe over hier een bedrijf te vestigen. Er is een nauwe en hartelijke samenwerking tussen overheid, burgerij en bedrijfsleven. Op deze hechte grondslag verrijst in dit mooie gedeelte van ons land een nieuwe welvaart.

HARDENBERG

Het centrum van Noord-Oost-Overijssel, gelegen aan goede verkeerswegen, spoorweg- en vaarwaterverbindingen biedt grote mogelijkheid tot

industrie-vestiging

De gemeente telt ± 21.000 zielen.

Er zijn verschillende onderwijsinstellingen, zoals 25 scholen voor lager en uitgebreid lager onderwijs, landbouwscholen en een technische school. Een ziekenhuis waaraan 10 specialisten zijn verbonden. Voorts goede gelegenheid op het gebied van cultuur en ontspanning. Een mooi zwembad. Veel natuurschoon.

Een overschot van honderden mannelijke arbeiders, terwijl plm. 1000 geschoolde arbeiders emplooi vinden in buiten de gemeente gelegen industrieën.

Hypotheek- gelden

beschikbaar met en zonder aflossing. Ook particuliere gelden.

Kantoor

W. G. J. OOSTERVEEN

Tonnendijk 2,
Vroomshoop.
Tel. 572.

Vlotte modellen. Prima stoffen.
Voordelige prijzen. Ruime keuze
in

**DAMES. HEREN EN
KINDERKLEDING**

Firma Bramer

DEN HAM (O.)

H.H. Bestuurders A.R. Propagandaclubs. Wij hebben voor U ter beschikking

Verkiezingsborden

Houtindustrie Priviko,
Vroomshoop
Tel. K 5498-241-517

**Tob niet langer
met uw figuur!**

met een

PAS TUNETTE

korset en beha

wordt U weer slank en elegant.
Speciale korsetafdeling.

E. Vaartjes

HAMMERSTRAAT 9
VROOMSHOOP

OMMEN UITVERKOREN TOERISTENOORD VAN HET OVERIJSSELSE LAND.

Inlichtingen voor toerisme: V.V.V. Ommen, telefoon 638;

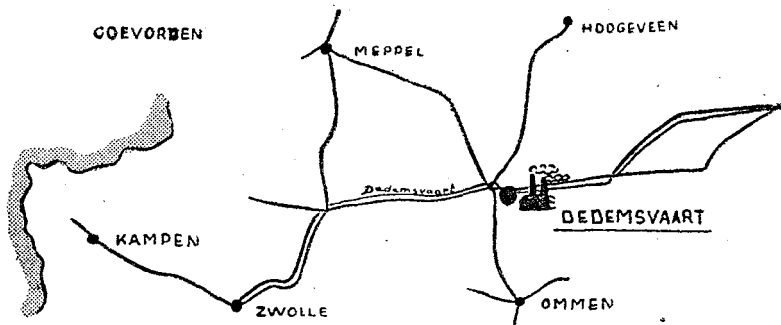
Inlichtingen over industrievestiging: Gemeentesecretarie, telefoon 341, kengetal 05291.

Industrie

Voor industrievestigingen in het zo centraal gelegen Ommen, knooppunt van moderne verkeerswegen, zijn terreinen op voordelige voorwaarden beschikbaar. Ruime arbeidsreserve.

Te DEDEMSVAART.

gelegen op de grens van Noord- en Midden-Nederland in het snijpunt van de belangrijke industrie- en handels-centra van Groningen, Z.O. Drente en Twente. ligt in de directe nabijheid van een provinciale hoofdweg en aan het scheepvaartkanaal „de Dedemsvaart”, het INDUSTRIE-TERREIN „DE ROLLEPAAL”, voorzien van wegen, elektriciteit, waterleiding en (aard)gas.

DEDEMSVAART (gemeente Avereest), waar reeds plm. 20 bedrijven met meer dan 10 man personeel gevestigd zijn, is door het vrijkomende overschot aan arbeidskrachten van regeringswege aangewezen als industrialisatie-kern in N.O. Overijssel.

Industrie-hallen van elke gewenste afmeting en inrichting worden op uiterst gunstige voorwaarden uitgegeven, desgewenst in huur of huurkoop.

Inlichtingen: Gemeentehuis Dedemsvaart (tel. 6).

Vroomshoop

heeft

- ♦ gunstig gelegen industrieterreinen;
- ♦ goede verkeersverbindingen (bus, spoor en water);
- ♦ moderne onderwijsinrichtingen;
- ♦ nijvere bevolking met arbeidsoverschot.

Inlichtingen bij het
gemeentebestuur
van Den Ham

buizen in hard P.V.C.
voor waterleiding (KIWA keur)
installatiebuis (KEMA keur)
gasbuis
riolering en afvoer
filterbuizen
folie enz.

Wavin

Hardenberg

Toneelgezelschap „PODIUM”

Artist, leiding: Dirk Verel en Han König.

Directie: Jo Nobel.

Van Effenl. 25 — Amersfoort — Tel. K 3490-7283

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. W. J. SCHULING'S HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400.3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

Vraagt steeds

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé Olympiakade 60, Tel. 94152

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Uw inboedel wordt op de handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

Voor kerkorgels

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

Fa. P. S. de Boer - Makkum

GROOTHANDEL-IMPORT & EXPORT IN HOOL- STRO-
EN RUWVOEDERS

Vertegenwoordigd op de onderstaande landb. beurzen

Maandag-Rotterdam Woensdag-Middenmeer

Maandag-Amsterdam Donderdag-Emmeloord

Dinsdag-Groningen Vrijdag-Leeuwarden

Dinsdag-Sneek (Hotel P. de Jong)

Europese vrouwen in Straatsburg bijeen

OP de Assemblée Générale in september te Straatsburg gehouden waren vele gedelegeerden uit Europa bijeen.

Vanuit ons kleine land — waar zoveel politieke gesprekken gevoerd worden — rechtstreeks naar het hart van Europa — Straatsburg — om nu het „gesprek” van vrouwen in het actieve politieke leven van Europa te beluisteren. — Wat een heerlijke dagen waren het in Straatsburg! Wat een waardevolle momenten! In de ontvangst door de „Raad van Europa” haar elegant aangeboden receptie, de belangstellende vragen over het congres, lag de waardering én aanvaarding van het werk van de Union Feminine de l'Europe.

Hoe goed deed het de gedelegeerden bij aankomst samen aan een souper aan te zitten en de volgende dag de hartelijke ontvangst in de zalen van het stadhuis — waar alles nog sprak van het eens zo rijke Frankrijk!

De vergaderingen werden nog afgewisseld met mooie tochten in de omgeving van Straatsburg.

Door een te grote route kwamen we in een van de oude stadjes ± 10 uur op het Gemeentehuis aan, waar vol geduld de Burgemeester ons nóg op dit late uur verwelkomde. Hoe lief en hartelijk waren de meisjes in Elzasser klederdracht! Het bijna slapende stadje had toch haar verlichting aangehouden en alles leek een sprookje!

In de voornamelijk rust van deze oude raadzaal wist ook hier weer de herkozen en zo sympathieke Presidente madame Lola Solar de juiste woorden te vinden en te vertolken wat in ons aller hart leefde!

Het thema van het congres was waar te nemen in het:

Er zal in de toekomst een christelijk Europa zijn — of geen Europa!

Dit nú — om dit te behouden — vraagt alle vrouwelijke krachten!

Hiervan zei de President van de Algemene Raad beneden Rijn ter inleiding van onze arbeid: Van al uw streven nú is Straatsburg un symbole d'union.

Hier reiken de vrouwen over grenzen heen elkaar de hand, saamgevat in die ene grote nood: de angst voor de ondergang van Europa!

De verschillende referaten en rapporten getuigen met hoeveel ernst vrouwen zich hebben ingewerkt in de problemen van: Huwelijk, gezin en opvoeding. De onberekenbare invloed van pers, radio, bioscoop! De economische vraagstukken, het grote probleem van de vluchtelingen, zaken van sociale aard. Hoe groot en uitgestrekt is het werkkterrein van de Union Européenne Feminine.

De grenzen door de man getrokken zijn weggevaagd — het terrein wat hij voor zichzelf had gereserveerd — wordt nú, gezamenlijk als man en vrouw optrekend, bewerkt! Te lang heeft de vrouw de verantwoordelijkheid gemeden. Maar thans is er in alle landen bij de vrouw een geestelijk reveil te bespeuren.

Ontroerend was de stem van een gedelegeerde die zeven jaar als gevangene in Russische concentratiekampen had doorgebracht: — Wordt wakker! Slaapt niet! Want het communisme werkt dag en nacht! — De Sovjet-Unie tovert het „Paradijs” wat komen moet nog steeds voor in alles, ook in reclame-platen van gelukkige gezinnen, stralend in nieuwe welvaart! Opgevoed in deze gedachte zijn nu pas 200.000 vluchtelingen over de grenzen getrokken! Hoe worden al deze vluchtelingen geestelijk opgevangen?

Ook deze in Marxistische en Communistische gedachten opgevoede mensen hebben een moeder gehad!

En daarom wees Mrs Emmelth van Engeland telkens in haar beweging referaat op de invloed van de moeders, de invloed van de vrouw. Zij is het die de cultuur bewaart voor de burgers van morgen! Wij werken lang niet genoeg zeide Madame Tourquet, lid van de gemeenteraad in Parijs. Wij houden ons nog te afzijdig en zij constateerde met droefheid dat er maar 19 van de 590 gedeputeerden van de Frans Nationale Vergadering, vrouwen waren.

Dat is een appél aan de vrouwen van haar land, aan de vrouwen van Europa!

Madame Tourquet wijst ons ook op de duizenden vrouwen die maatschappelijk ten onder gaan, aan hên die op de „rand” leven!

In grote bewogenheid stelde zij de vraag hoe gedacht werd aan het tot „bezinning” brengen van al deze vrouwen? In hun dor, vreugdeloos bestaan!

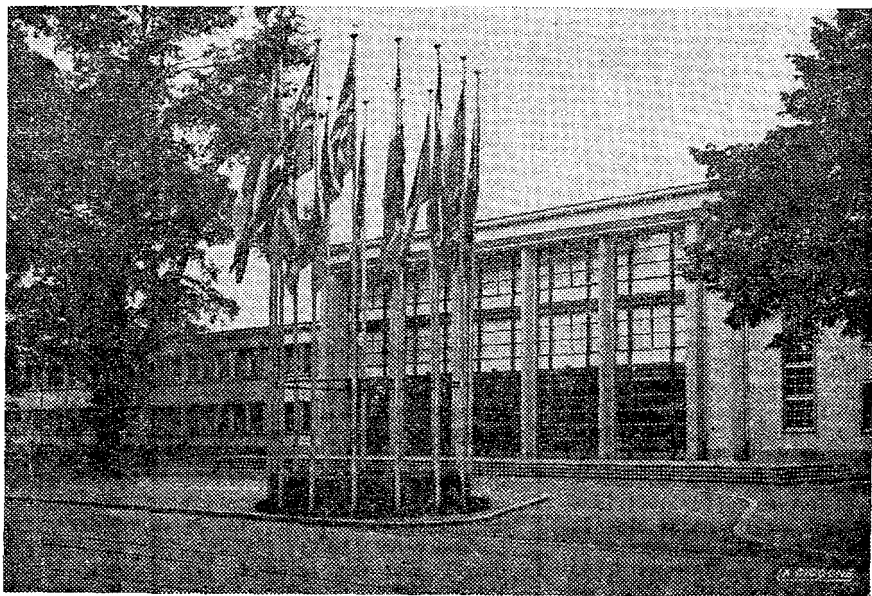
De vreselijke woningtoestanden. De geestelijk nóch maatschappelijk toegeruste vrouw om het leven van „vandaag” aan te kunnen! Haar leven is een lange en bange woestijn-reis! Voor haarzelf zonder begeerten meer: maar voor haar kinderen — daar ziet ze als enige uitkomst in de verte het communisme lonken! Het leven in het „Paradijs van de heilstaat!” voor haar kinderen! En ze neemt de appél en ze — eet! Hoe houden we deze vrouwen nog uit de greep van het communisme?

En dan zijn er weer de ontroerende woorden van die vrouw die Rusland „kende”. Die in zijn „greep” was geweest! Ik, ik heb het doorleefd! Dat is meer dan alle woorden in Europa.

Vanuit de vluchtelingenkampen komt de vraag: of het christendom wil zorgen dat zo iets nooit weer gebeurt!

Zij vertelt nog over de verplichting tot werken in dienst van de Staat met al de consequenties. De Staat die al naar het haardrukt premies op geboorten of premies op afdriving van geboorten zet.

Tot „heil” van het kind zijn er meer dan 100.000 internaten waar ze alles naar het lichaam krijgen, maar geestelijk gevoed worden met de leer van Marxisme en Communisme — achter het ijzeren

Het Huis van Europa te Straatsburg

gordijn is er een materialistisch-nihilisme!

En stil wordt het in de zaal van het conseil de l'Europe in Straatsburg als Madame Tourquet spreekt over de offers die anderen brengen. Hebben we daar eerbied voor?

Europa heeft een schuld op zich geladen — Hongarije! Wij vrouwen moeten dit schuldbesef overdragen op onze jeugd! Vrouwen van Europa vormen door elkaar nú de hand te geven een ketting. Zij bouwen samen aan Europa om te behouden!

Hoe onwillig en onverschillig we ook zijn — God heeft een plan met Europa! met de wereld!

Daar zijn we als Christenen van overtuigd! God spreekt met ons en door ons met de ander! Zo gaat de opdracht van God verder.

Al de dagen van het congres was er het „brandend vuur” in ons wat geloofde aan de Goddelijke opdracht! Al de vragen die een oplossing zoeken, liggen in de richtlijnen, die de Bijbel aangeeft.

De strijd toch in de wereld gaat telkens weer over de vraag: Wie is de meeste?

God had eens een gesprek met Mozes over Zijn plan met Israël. God wilde dat Mozes aan dat plan mede zou werken. En als Mozes dat hoort en zegt hij verschrikt: „Wie ben ik?”

Als ieder zich in het politieke leven in Europa, in de wereld zich dit eerst eens afvroeg; wat een omwenteling zou Europa krijgen!

Als we dan in Straatsburg uit elkaar gaan en we reizen weer een ieder naar zijn eigen land is het de opdracht: de grondgedachte van de Union over te dragen en te vragen of vele vrouwen met ons mede willen werken aan het bouwen van een Christelijk Europa!

Te samen ingeschakeld, arbeidend aan dit ene grote doel zal ieder zich verwonderd — evenals Mozes eens — afvragen: „Wie ben ik” dat ik tot zulk een werk geroepen ben.

R. J. E. VAN DE WETERING-MULDER

Het Convent der Christelijk-Sociale Organisaties

14 november was de dag, waarop 20 jaar geleden het Convent der Christelijk-Sociale Organisaties werd opgericht. Door de omstandigheden is de herdenking van dit feit uitgesteld tot februari 1958, doch wij willen gaarne onze vreugde en dankbaarheid uitspreken voor deze vrucht van het Christelijk-sociale denken. Immers, toen de gedachte van de klassenstrijd nog hoogtij vierde in ons land, waren in dit Convent reeds de organisaties van Christelijke werkgevers, boeren en tuinders, middenstanders en werknemers verenigd om samen als Christenen een bijbelse oplossing te zoeken voor de vele en gecompliceerde problemen op sociaal-economisch terrein. Al is deze arbeid vaak moeizaam geweest, de zegen is niet uitgebleven op de resultaten van het gemeenschappelijke bezinningswerk.

In deze lijn moet worden voortgebouwd ook in deze tijd, waarin bezinning op de grondslagen en uitbouw van onze dynamische maatschappij meer dan ooit nodig is. Wij denken o.a. aan het werk voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en wij vragen ons af, of de Conventsgedachte niet verder moet worden uitgewerkt en doorgevoerd ook in de verschillende bedrijfstakken. Is het wel juist, dat het Convent beperkt is gebleven tot de centrale organisaties en dient niet een zelfde orgaan ook tot stand te komen in de diverse branches?

De vraag stellen is haar reeds beantwoord. Naar onze mening zal het voor de verdere ontwikkeling van de maatschappij-structuur van grote betekenis zijn, indien ook de Christelijke organisaties van werkgevers en werknemers in de bedrijfstakken zich gezamenlijk zouden gaan bezinnen vanuit hun gemeenschappelijke geloofsovertuiging op de problemen, waar zij in hun kring voor staan.

Wij hopen van harte, dat de komende periode een dergelijke organische opbouw te zien zal geven.

Mr. P. COUMOU.

GEEF DIT BLAD DOOR

UIT PERS EN PERIODIEK

Geen bezwaar tegen 'n gokje

Een rage

Onder bovenstaande titel schrijft Trouw o.m.:

„De K.N.V.B. is met een pool gestart en de vraag of dat geoorloofd is, ligt nu bij de rechters. Het is naar ons gevoelen duidelijk, dat zulk een pool in strijd met de wet is. Dat is niet alleen ons gevoelen, maar ook van verschillende juristen, die op zichzelf voorstanders zijn van zulk een pool, maar die menen dat de huidige wetstekst de K.N.V.B.-voetbalpool niet gedooft en derhalve om te beginnen voor rechtshandhaving en vervolgens voor wetswijziging zijn. Dat de K.N.V.B.-pool nog niet verboden is, is te danken aan een ongelukkige dagvaarding bij de verkeerde rechter. De regering moet dat goed maken.

Onzerzijds is ten aanzien van de voetbalpools gezegd: Zij behoren te worden verboden. Zij geven voedsel aan de gokzucht van ons volk met alle kwade gevolgen daaraan verbonden.

Deze zaak is in een geheel nieuw stadium gekomen door de puzzel-rage, die sommige dagbladen bevorderen door zelf gokpuzzels met vaak grote inzetten te brengen. Voorts worden zij door verscheidene adverteerders gebracht.

Deze puzzelrage heeft een beangstigende omvang genomen en men mag veilig zeggen dat deze Kijk-u-rijkrage een ernstige bedreiging is van de geestelijke volksgezondheid.

Voor ons is hierbij niet in de allereerste plaats het criterium of er hier van loterij sprake is. Voor ons is de rage om geldprijzen van grote omvang en in groten getale een beangstigend verschijnsel dat laat zien hoezeer de vermaterialisering om zich heen grijpt. Zowel een dagblad als de overheid moet alles doen om te voorkomen dat aan een dergelijke vermaterialisering voedsel gegeven wordt.

Wat ons thans allereerst te doen staat, is handhaving van de wet — waardoor de voetbalpools worden verboden — en nieuwe maatregelen te nemen waardoor de puzzelrage onmogelijk gemaakt wordt.”

Verstarring?

Het Rotterdamsch Parool (soc.) schrijft o.m.:

„De betekenis van het instellen van deze studiec ommissie is, dat het kabinet over een dood punt heen is. Het was gebonden aan een toezegging aan de a.r. ministers, die hierop neerkwam, dat met de Loterijwet niet anders zou gebeuren dan haar toepassen. Dit starre standpunt moest wel tot moeilijkheden leiden in een tijd, welke diverse ontwikkelingen te zien gaf, die de makers van de genoemde wet niet hadden voorzien.

Het a.r. standpunt was ingegeven door de wens, te vermijden, dat het wedden bij sportwedstrijden op enigerlei wijze werd toegestaan. Het is bekend, dat men in a.r. kring het kansspel vanouds geen goed hart toedraagt. Bij de motivering is het zwaartepunt geleidelijk verplaatst van een beroep op de Bijbel naar een beroep op de zedelijke volksgezondheid. Dit maakt natuurlijk in principe wel verschil, maar in de praktijk is van dit verschil lange tijd weinig gebleken. De voorwaarde bij de kabinetsvorming was ook een poging, zelfs discussie onmogelijk te maken. Maar het was te veel geëist. De struisvogelpolitiek is nu dan ook doorbroken. Er zit weer beweging in.

Natuurlijk neemt ondertussen het recht zijn loop. De Hoge Raad zal binnen niet al te lange tijd zijn uitspraak over de K.N.V.B.-pool geven.

Deze pool is beslist onwettig, verzekert de heer Bruins Slot in Trouw. Het is mogelijk, dat hij onwettig is, maar het is toch wel de Hoge Raad, die dit moet uitmaken. Het is echter voor ieder duidelijk dat, hoe de uitspraak ook luidt, het laatste woord over de pools nog lang niet is gesproken.

Het stuk in Trouw heeft, geloven wij, een beetje tot doel de aftocht te dekken. Het is niet zo'n heel geslaagde dekking. De voetbalpools moeten worden verboden en de puzzelrage moet worden onderdrukt; ziedaar de conclusie van het artikel. Zo komt het natuurlijk toch niet. Want dan zou men de toestand krijgen, dat een (niet zo heel grote) minderheid een overgrote meerderheid haar wil oplegde.

De a.r. professor Zuidema zei onlangs nog, dat dit te veel gevraagd was. Het is vooral te veel gevraagd omdat, zoals wij boven reeds opmerkten, de bijbelse motivering op zijn minst al twijfelachtig moet gelden.

Naar onze mening dient het tot niets, op het aambeeld van het verbod te blijven hameren. De meerderheid van het volk wenst zo'n verbod niet, en dit is volstrekt geen bewijs van slechtheid. Er is alle reden om aan te nemen, dat het tegen een breideling geen enkel bezwaar heeft. Hier ligt voor een verstandige regering de grote mogelijkheid om nuttig werk te doen.”

Menselijk

De Maasbode (r.k.) schrijft o.m.:

„In ieder geval heeft de regering nog niet laten horen, dat de veranderde omstandigheden haar aanleiding gaven om wijziging te brengen in het standpunt, dat zij omwille van een afspraak met de A.R. bij de kabinetsformatie heeft ingenomen en dat, zoals bekend, neerkomt op een weigering van enige reglementering van althans de voetbalpools. De woordvoerder van de A.R.-fractie in het jongste Justitie-debat, dr. Meulink, is op de voetbalpools niet ingegaan en beperkte zich tot de wens, dat de wetgever effectiever zou ingrijpen in de puzzelpotten.

Daaruit lijkt te mogen worden afgeleid, dat in deze hoek de bereidheid tot een zekere kanalisering van de bestaande goklust intussen niet is toegenomen, iets wat de krachtadigheid van de regering, vreezen we, niet ten goede komt. Wellicht, dat de Hoge Raad, als hoogste rechter, nog enige orde in de huidige chaos kan scheppen. De conclusies van de advocaat-generaal mr. Loeff betekenen, indien de Hoge Raad die tot de zijne zou maken, het einde van de K.N.V.B.-toto en van de zogenaamde Caritas-pool. En wat de puzzel-potten betreft hierover moet, als we ons niet bedriegen, met name in de zaak tegen Het Vrije Volk, nog in hoogste instantie worden beslist.

De uitspraken bieden uiteraard alleen soelaas ingeval er strijd met een bestaande wet geconstateerd wordt. Dat betekent dan wel het einde van de voetbalpools, maar wellicht dat bijzondere slimmerds toch nog een gaatje vinden om enigerlei vorm van puzzelpotten aan de betichting van laakbaar kansspel te doen ontsnappen.

Hoe dat zij, het effect van de rechterlijke beslissingen neemt hoogstens de uitwasen weg, maar geeft geen positieve ordening van de hele materie. Indien ze aan de huidige ongezonde rage een einde zouden maken, dan valt dat zeker van harte toe te juichen. Minister Klompé heeft terecht op de schadelijke gevolgen van deze uit-

OP ZIJN TIJD?

wassen gewezen.

Maar dat neemt niet weg, dat met een goed geleide „pool”, die enerzijds buitensporige goklust uitsluit en anderzijds een nuttige bestemming aan een ruim deel van de opbrengst verschaft, een alleszins aanvaardbaar resultaat bereikt zou zijn, waar wij voor ons niets tegen zouden hebben. Men behoeft zelf nog niet met een neiging tot kansspelen behept te zijn, om het genoeg in en de hoop op een buitenkansje te waarderen als een uiting van het zeer menselijke verlangen naar iets dat aan de algemene reglementering van het leven ontsnapt.”

'n Gokje

In De Volkskrant lezen we:

„Het Nederlandse volk is degelijk. Zijn vertegenwoordigers houden van grondige organisatie, alles-omvattende regelingen, diepgaande studies. De kunst van de improvisatie, die tijdelijk orde schept om de weg vrij te maken naar meer blijvende oplossingen, ligt onze wetgevers niet erg. Beter dan ooit wordt dat weer eens gedemonstreerd door de zwaartillende maatregel van het kabinet om een breed samengestelde staatscommissie in te stellen om het gehele vraagstuk der loterijen en alles wat er aan vast zit te bekijken. Natuurlijk verheugt het ons dat — op langere termijn — iets gedaan wordt tegen de gokrage. Maar het zou nog beter zijn als er op korte termijn iets gedaan werd om het gokmonster onder controle te krijgen. Want de — ongetwijfeld boeiende — studie heeft op kort zicht feitelijk niets te betekenen. Het ongecontroleerde gesol met grote sommen gelds wordt er in geen jaren mee gestuit. We vinden het niet juist dat de overheid geen oog heeft voor levensvreemde ondingen die zich in de vaderlandse journalistiek invreten, noch dat zij toelaat dat elke week miljoenen kwartjes worden weggesmeten ten bate van enkelen.

Dit wil niet zeggen dat we tegen 'n gokje op zijn tijd zijn. We zijn zonder alcoholisme te verdedigen, ook niet tegen 'n borrel. Wel vinden we het verhoudingsgewijs on-

billijk dat elke middenstander aan zware vestigings-eisen moet voldoen, maar een paar handige jongens met tonnen mogen smijten zonder dat daar evenredige prestatie tegenover staat. Dat is slechts een opvatting. Het is geen beginselkwestie, geen zaak van geloof of zeden. Iedereen mag er anders over denken. Ieder onzer lezers mag elke vrijdag verwoed mee gokpuzzelen. Het staat hem volkomen vrij als hij deze vrijetijdsbesteding nu toevallig aardig vindt. We vinden het daarom helemaal niet inconsequent of onfatsoenlijk om, gokpuzzels als aanjaagmotoren der abonnementswerving in de journalistiek betreurend, advertenties van deze puzzels te plaatsen. Maar toch zouden we het toejuichen als geen enkel dag-, week- of maandblad meer meedeelde. De Nederlandse dagbladpers is blijikbaar niet in staat dit te bewerkstelligen. Dat is nog tot daar toe, maar ook de overheid ziet geen kans — via politie, posterijen of belastinginspectie — de zaak onder controle te houden. Toch is, zoals het nu gaat, de geestelijke gezondheid niet gebaat. Het feit dat de gokinzetten — volgens de onverbiddelijke wetten van het sneeuwbal-systeem — reeds tot de helft of 'n kwart zijn geslonken, is dan maar een schrale troost. Op korte termijn heeft de regering zich echter van het probleem afgehaakt.”

Spoed

Het Vrije Volk schrijft:

„Er gaat een golf van puzzels met hoge prijzen over Nederland. De tijd is voorbij dat de staatsloterij praktisch een monopolie had en dat de andere loterijen, die voor goede doelen werden georganiseerd, met het uitloven van bescheiden prijzen rustig geld inzamelden. Naast deze puzzels-met-hoge-prijzen-rage is de voetbalpool in volle ontwikkeling. En ook deze pools krijgen een respectabele omzet, gestimuleerd als zij worden door de wekelijks uitkeringen van belangrijke bedragen.

De justitie is tot nu toe niet in staat geweest aan deze ontwikkeling paal en perk te stellen. Er lopen al geruime tijd procedures, waarbij de

vraag moet worden beantwoord of er in de verschillende vormen waarin de puzzel- en poolsport wordt beoefend, sprake is van overtreding van de bepalingen van de loterijwet of het Wetboek van Strafrecht.

Het is zeer de vraag of de justitie uit de puzzels kan komen die haar worden voorgesteld. De rechter zal in de aan hem voorgelegde gevallen wel tot een oordeel komen. Dat is de kwestie niet. Maar het menselijk vernuft is op dit terrein bijzonder ontwikkeld. En het is dus niet onwaarschijnlijk, dat een aantal vormen van pools en puzzels door de mazén van de wet zullen glippen.

Daarom is het goed, dat het hele vraagstuk van het puzzelen en poolen om geld wordt aangepakt door de wetgever. Studie van een staatscommissie zoals mr. Vrolijk heeft gevraagd, zal onontbeerlijk zijn. Maar dan moet wel vooropgesteld worden, dat die staatscommissie snel moet werken. Want deze zaak is er niet een die het verdraagt op de lange baan geschoven te worden.

Verscheidene aspecten zullen bij een regeling van de chaos aan de orde moeten komen. Om er enige op te noemen: het feit dat er tal van buitenlandse gokkerijen zijn die hier geld weghalen en dat stellig in sterk vergrote mate zullen doen als wij het puzzelen en poolen hier te lande te sterk zouden besnoeien. Het feit, dat puzzel en pool waarbij een deel van de gelden voor een goed deel ter beschikking komen, meer sympathie verdienen dan puzzels en pools die uitsluitend uit winstbejag door particulieren worden opgezet. De controle op de besteding van de gelden en de toewijzing van de prijzen. De vraag in hoeverre het publiek tegen zichzelf beschermd moet en kan worden. De vraag welke verantwoordelijkheid de overheid heeft of niet kan ontlopen.

De laatste vraag raakt vooral de principiële visie op het gokken. Daarbij hebben zij die het gokken onzedelijk vinden, het moeilijk. Want enerzijds voelen zij voor een algemeen verbod. Anderzijds moeten zij erkennen, dat zo'n verbod het kwaad niet keert en dat de overheid er daarom met zo'n verbod niet is. Stof genoeg voor een staatscommissie om jaren over een zo bevredigend mogelijke oplossing te studeren. Als wij stellen dat deze commissie spoedig met een plan te voorschijn moet komen, dan zijn wij ons ervan bewust dat zijn haast het onmogelijke vragen. En toch moet die spoed gevraagd worden.”

EN ONS COMMENTAAR

Geestelijke volksgezondheid

Het valt niet mee tegen de stroom op te moeten roeien. Het valt ook niet mee in te gaan tegen een kwaad, dat door de meerderheid van ons volk niet als een kwaad wordt gezien; of, als men het ook als een kwaad ziet, dan acht men het van zo weinig betekenis, dat men er zich toch maar aan schuldig maakt. Reeds vele jaren lang kent men in ons land de staatsloterij. Deze moest er komen om allerlei andere loterijen uit de weg te ruimen en de ⁷volking niet-temin de gelegenheid te geven op zijn tijd 'n gokje te wagen. Lang ging het vrij rustig. Maar de staatsloterij moest worden uitgebreid om het steeds toenemend aantal goklustigen tevreden te stellen.

Maar het bleek niet voldoende. Het aantal liefhebbers werd groter en men wenste wat meer sensatie. Er moest een pool komen. En nog meer werd tegemoet gekomen aan de verlangens of aan de hartstocht van velen toen er ogenschijnlijk onschuldige puzzels verschenen in vele dagbladen, waarmede men zich rijk kon kijken of denken.

Het is gedaan met de rust van vele tienduizenden, die tot nu toe een kalm leven leidden. Men is bezeten geraakt en zit week in, week uit te puzzelen. Onschuldige vermaak noemen velen het, maar men wil niet inzien, dat de geestelijke volksgezondheid ernstige schade wordt toegebracht.

De regering ziet in, dat het zó niet kan voortgaan en heeft een commissie ingesteld om de zaak eens te onderzoeken. Het werd hoog tijd en het is te hopen, dat spoedig rapport wordt uitgebracht.

Gelet op boven weergegeven persstemmen zal het er wel op uitdraaien, dat we straks naast de staatsloterij zullen krijgen door de overheid geregelende pools en puzzels. Als zo weinig leidsheden van ons volk de moed hebben in te gaan tegen een verkeerde gewoonte, tegen praktijken, welke niet anders dan schadelijk genoemd kunnen worden, van wie zal de overheid straks dan steun ontvangen bij het treffen van maatregelen om paal en perk te stellen aan de gokwoede?

In Praag is Antonin Novotny zonder twijfel de machtigste man

IN Tjechoslowakije is op het ogenblik ongetwijfeld Antonin Novotny de machtigste man. Hij was al lange tijd een invloedrijke figuur, als secretaris-generaal van de communistische partij van Tsjechoslowakije. Sedert het overlijden van president Antonin Zapotocky is hij als diens opvolger ook opperbevelhebber van het Tsjechoslowaakse leger. Het centrale comité van de partij besliste, dat Novotny zou worden voorgedragen voor het presidentschap. De Nationale Vergadering keurde het voorstel als één man goed.

Dit laatste ging als volgt: de voorzitter verzocht de voorstanders van Novotny's benoeming, hun hand op te steken. Vervolgens kregen degenen, die er tegen waren, gelegenheid, hetzelfde te doen. Er ging geen enkele hand omhoog. Ten slotte werd gevraagd of zij, die zich van stemming hadden onthouden, hun hand omhoog wilden steken. Maar niemand bleek zich zelfs van stemming te hebben onthouden. En niemand maakte er bezwaar tegen, dat Novotny tevens zou blijven optreden als secretaris-generaal van de communistische partij.

Tekenend voor de gehele situatie was wel het feit, dat president Worosjilof en maarschalk Konief, die uit de Sovjetunie waren overgekomen om de begrafenis van Zapotocky bij te wonen, in het parlement aanwezig waren. Nadat Novotny beëdigd was, omarmde Worosjilof hem en kuste hij hem op beide wangen.

NOVOTNY is bijna 53 jaar oud. Hij komt uit een familie van metselaars. Zijn vader was al communist en had een onbelangrijke functie in de partij. Antonin verkocht als jongen al communistische bladen. Op 17-jarige leeftijd werd hij lid van de partij en begon zijn carrière in de partijgelederen.

In 1935 was hij secretaris van de afdeling Praag en ging hij als afgevaardigde naar het zevende Komintern-congres in Moskou. In 1941 werd hij door de Duitsers gearresteerd en de rest van de oorlogsjaren bracht hij in een gevangenis te Praag en in het concentratiekamp Mauthausen door.

Na de oorlog keerde hij naar het door de Russen bevrijde Praag terug en daar werd hij benoemd tot secretaris-generaal van het centrale comité van de partij in het district Praag. Hij werd ook lid van het Tsjechisch centrale comité. Op aanbeveling van Klement Gottwald, die toen voorzitter van de partij was, werd hij benoemd tot secretaris van het Tsjechische centrale partij-comité. Vervolgens werd hij lid van het partij-presidium en in september — na de plotselinge dood van Gottwald, werd hij secretaris-generaal van het centrale comité.

Gottwald was behalve president ook secretaris-generaal van de communistische partij. Na zijn overlijden werden beide functies gesplitst. Deze maatregel is nu weer ongedaan gemaakt. Tot meerdere glorie van Novotny, die bekend staat als een aanhanger van Chroesjtsjef.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

Toen Suus even later aan zijn bed stond, sloeg Jasper de ogen op. Hij bleek haar te herkennen, want er ging een vage glimlach over zijn gezicht.

Ook 's middags kreeg Suus hem nog even te zien, doch toen scheen hij te slapen: Hij deed zijn ogen niet open.

„Gezien de omstandigheden, valt het mee met uw man”, werd haar gezegd. „Hij heeft ribben gebroken en een diepe vleeswond in de heup en hij heeft verschillende branden — vooral zijn rechterbeen is geteisterd, — maar de doktoren hebben gezegd, dat er geen levensgevaar aanwezig is. Neen, geen direct levensgevaar”.

Tijdens het bezoekur die middag kwam ook de patroon van Jasper weer in het ziekenhuis. Hij was zo attent geweest, de ouders van Jasper mee te brengen.

„Ik heb het altijd wel gezegd, dat autorijden is niets,” hilde zijn moeder.

Jasper lag stil onder het witte laken en hij sloeg geen enkele maal de ogen op. In de toestand van halve bewusteloosheid, waarin hij verkeerde, drong het niet tot hem door, dat zijn vrouw en zijn vader en moeder aan zijn bed stonden.

Nadat de hoofdzuster nogmaals de verzekering had gegeven, dat er geen enkele reden was om voor het ergste te vrezen, liet Suus zich bewegen, mee terug te keren naar huis.

De doorgestane emoties hadden haar hevig geschokt en haar gesteld geen goed gedaan. De volgende dag bleek zij ziek te zijn: Zij wankelde op haar benen en een afschuwelijke hoofdpijn kwelde haar.

Haar moeder, die 's avonds tevoren naar de Vermeerstraat gekomen was en die nacht gebleven was — zij had geslapen op de bank in de kleine huiskamer — achtte het geraden om de dokter te laten komen.

Suus wilde daar niets van weten, maar zij was te vermoed om hevig tegen te stribbelen.

Toen de melkboer kwam, maakte haar moeder van de gelegenheid gebruik om even naar de hoek van de straat te lopen; daar was een drogisterij, waar zij de dokter telefonisch op de hoogte kon stellen.

In de namiddag kwam de dokter kijken. Hij onderzocht Suus en zei, dat ze minstens een paar dagen in bed moest blijven. En hij vermoedde ook, dat zij in verwachting was.

Toen hij dit zei, gaf Suus een kreet.

„Dus eindelijk, dokter?”

„Als de tekenen niet bedriegen, ja. Maar ik kan in dit stadium natuurlijk geen zekerheid geven.”

Hij stelde haar een aantal vragen en zei tenslotte:

„In de gegeven omstandigheden is het dus beslist nodig, dat u na de spanningen in verband met het verkeersongeluk van uw man, volkomen op verhaal komt. Rusten dus, rusten...”

Suus kon het allemaal niet meer verwerken. Zij lag wel een half uur lang onafgebroken te huilen. Gelukkig deed haar moeder al het mogelijke om haar op te beuren en haar voor te houden, dat het met Jasper wel in orde zou komen. Natuurlijk, er zou wel een poosje mee gemoeid zijn eer hij terugkeren zou uit het ziekenhuis, maar het voornaamste zou zijn, dat hij geen akelige gevolgen van het ongeluk zou

overhouden. En volgens de berichten was er een goede kans, dat alles goed verlopen zou.

„En maak je nou niet druk, meisje. Als het waar is, dat je in verwachting bent, mag je in geen geval je ongerust maken of angstige gedachten hebben. Dat is in zo'n toestand niet goed, weet je...”

Suus kon het nog niet bevatten... Zij verwachtte waarschijnlijk een kind. O, hoe dikwijls had zij er om gebeden. En hoeveel tranen had zij al geschreid omdat haar gebeden niet verhoord geworden waren. Steeds had zij vergeefs op een kind gehoopt... Maar nu meende de dokter, dat het inderdaad zo was, dat zij hopen mocht op de komst van een baby. Ach, dat Jasper nu juist in het ziekenhuis lag. Dat hij nu in Den Bosch lag te vechten tegen de pijn en misschien zelfs... o, zij durfde er niet aan denken, maar telkens kwam het in haar op... misschien lag hij te vechten tegen de dood.

— Ze hebben mij in het ziekenhuis wel gezegd, dat er geen reden is om te wanhopen, maar dat hebben ze misschien zomaar gezegd, om mij een beetje gerust te stellen...

In de krant van gisteravond had zij over het ongeluk gelezen. In het bericht stond, dat de chauffeur J. L. levensgevaarlijk gewond werd. Klaarblijkelijk had het slachtoffer geen aandacht besteed aan de van rechts komende vrachtauto. In ieder geval staat wel vast, dat de chauffeur van de andere en veel minder vernielde wagen geen schuld treft...

Suus lag telkens na te denken over dat bericht. Jasper had zich altijd een prima chauffeur getoond, die nooit brokken gemaakt had. Nu had hij, volgens het krantenbericht, niet opgelet. Waar zou hij met zijn gedachten gezeten hebben? Zou hij afgeleid geworden zijn?

Suus dacht: — Misschien heeft hij aan mij zitten denken... Misschien heeft hij gedacht aan de mogelijkheid, dat ze nog eens een kind zouden hebben, dat hij vader zou zijn....

Ruim veertien dagen lag Jasper op de rand van bewusteloosheid; in die halve slumertoestand was hij zonder gedachten. Maar als hij bij kennis was, werd hij gekweld door wondkoortsen, die door zijn lichaam vlamden als een vuur.

Toen de pijnen verminderden en hij weer kon nadenken, begon hij verlangend uit te zien naar de uren, waarop er bezoekers werden toegelaten.

Er was een groot verlangen in hem naar Suus. O, kwam zij nu maar!

Doch toen het bezoekur aanbrak, verschenen wel zijn vader en moeder, maar Suus was niet met hen meegekomen. „Waar is mijn vrouw?” was de eerste vraag die Jasper deed nadat hij zijn ouders begroet had.

„Ja, dat zal je wel tegenvallen,” antwoordde zijn moeder. „Je bent nou weer bij kennis en je zou haar natuurlijk hier willen zien..... Maar Suus is er niet bij. Zij kón niet, begrijp je.....”

Daar zij Jasper niet onnodig wilde verontrusten, wilde zij er zo lang mogelijk mee wachten om hem te zeggen, dat de dokter haar rust had voorgeschreven.

(wordt vervolgd)

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal:

- woede; 4. verkooptent; 9. klap; 13. loflied; 14. insekt; 16. op de wijze van; 17. afgedaan!, uit!; 19. jongensnaam; 20. vlak; 22. opdracht; 23. modekoning; 24. gebouw; 25. plaats in N.O.P.; 27. boerderij; 29. kindergroet; 30. interest; 31. maanstand; 33. kwajongen; 36. hert; 37. bloem; 39. reinigingsmiddel; 40. zoogdier; 41. koud; 42. familielid; 43. slagader; 45. meisjesnaam; 47. uitgebakken vet; 49. regionale omroep (afk.); 50. stoel; 51. deel van de Bijbel (afk.); 52. getroffen; 55. bij; 56. overblijfsel; 59. zeilboot; 60. meisjesnaam; 62. Zwitser, uitvinder soeparoma's; 64. grappenmaker; 66. wereld; 68. Scand. munt; 69. lafaard; 72. wiel; 73. deel van Engeland; 74. Amerikaanse leeuw; 75. overwinning.

Verticaal:

- jurk; 2. gravin van Holland; 3. gebaar; 4. koninklijk (afk.); 5. meisjes-

- naam; 6. ontvangstdraad; 7. groet; 8. pers. voornaamw.; 10. maand; 11. op de wijze van; 12. rustig; 14. dikwijls; 15. tocht; 18. leeg-gewicht; 21. doelpunten; 24. klerkenverblif; 25. ontzag; 26. elektr. apparaat; 28. onderdeel; 29. Russisch vorst; 32. dagblad; 34. bloeiwijze; 35. vogel; 37. zwemvogel; 38. woonplaats Diogenes; 44. langzaam; 46. uitstalkast; 48. strijdpark; 53. waterplanten; 54. voederbak; 56. advies; 57. deel van huis; 58. razernij; 61. speech; 63. oppervlaktemaat; 64. windrichting; 65. stopmiddel; 67. etmaal; 70. waterstand (afk.); 71. rondhout.

Oplossing puzzel van vorige week

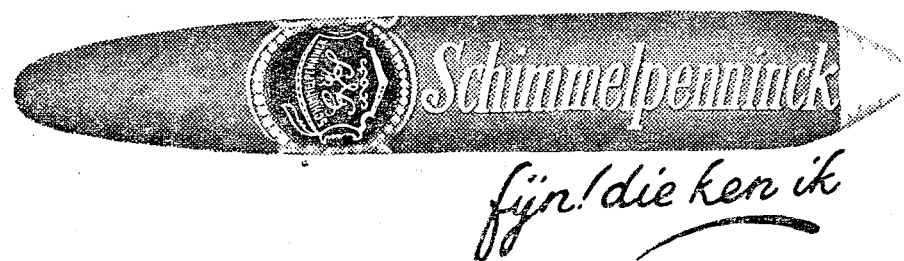
HORIZONTAAL

- hellebaardieren. 7. reptiel. 9. parkiet. 10. slapers. 11. sikkels. 13. kandeel. 15. hustpot. 18. makadam. 21. bedelen. 22. eskader. 24. kollege. 26. personalistisch.

VERTIKAAL

- Herodes. 2. lapwerk. 3. Eli. 4. Ier. 5. Reintje. 6. naturel. 8. laars. 9. preek. 12. esp. 14. nek. 15. hanglip. 16. trekker. 17. terder. 18. Malik. 19. doggers. 20. Macheth. 23. duo. 25. Lot.

1	2	3		4	5	6	7	8		9	10	11	12
13				14					15		16		
17			18		19				20	21			
		22						23					
	24				25		26		27			28	
29				30							31	32	
33		34		35		36				37		38	
39				40				41			42		
43			44		45	46			47	48			
49				50								51	
	52	53		54		55				56		57	
58		59							60				61
62	63					64		65		66			67
68				69	70				71			72	
73					74						75		

BOERHAAVE
VAN 1907

Heemskerckstraat II
's-Gravenhage
Telefoon 33 09 05

DE
aangewezen Verzekering-
Maatschappij

ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

**Jeugd
in
actie**

Bij het secretariaat van de Arjos zijn verkrijgbaar:

SCHETSEN EN BROCHURES

* Hartelijk welkom aan tien nieuwe clubs

Studieschetsen

Op vele clubs is het bekend dat er bij het Arjos-secretariaat studieschetsen verkrijgbaar zijn. Toch zijn er nog die daar niets van weten en ze daardoor niet gebruiken. We vestigen er daarom hier nog eens de aandacht op. In voorraad zijn:

1. **Volk en Staat**, een bundel waarin 24 schetsen zijn opgenomen die betrekking hebben op de politieke partijen; het sociaal-economisch leven en de staatsinrichting. Dit boekje kost f 1,50 per stuk.

2. **Studieschetsen 1957**, een boekje met 7 schetsen over: de protestantse verdeding in de politiek; Democratie; Kerk en Staat; Antirevolutionaire sociale politiek in 1957; bedrijfsgemeenschap en bedrijfsorganisatie; de ontwikkeling van het maatschappelijk werk; Europese samenwerking. De prijs hiervan bedraagt f 0,75.

Nieuwe brochure

TEN behoeve van de landelijke studieconferentie van de Arjos die in oktober jl. werd gehouden, schreven Prof. Dr. S. U. Zuidema en Drs. C. P. Hazenbosch een brochure, die thans in druk is verschenen onder de titel:

„Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel”.

In dit geschriftje worden eerst de grote richtinggevendende lijnen in onze Antirevolutionaire politiek aangegeven door prof. Zuidema, terwijl de tweede scribent, drs. Hazenbosch, op tal van actuele politieke vraagstukken ingaat. Voor de prijs van f 0,75 is deze brochure bij het bureau Centraal Comité verkrijgbaar (postrekening 89673).

Gevonden voorwerpen

TIJDENS de hierboven reeds genoemde studieconferentie te Driebergen heeft één der deelnemers een pijp laten liggen. Deze berust thans bij de Arjos-secretaris die naar een seintje van de eigenaar zit uit te kijken. Niemand behoeft overigens bang te zijn dat de pijp intussen wordt gebruikt, want hij rookt niet.

Nieuwe provinciale voorzitters

IN Noordholland werd pas een provinciale jaarvergadering gehouden. Mr. Boertien legde zijn voorzittersfunctie neer en de heer J. W. Boers te Amsterdam deed zijn intrede. We roepen Boers een hartelijk welkom toe en hopen dat hij veel animo en veel tijd voor de Arjos ter beschikking kan stellen en dan twijfelen wij er niet aan dat de resultaten spoedig aan het licht zullen komen.

In Noordbrabant werd ook een nieuwe voorzitter gekozen. Dit was nodig geworden doordat de heer Looms uit Geldrop in verband met zijn werkzaamheden meende te moeten aftreden. Erabant vond een nieuwe „voorman” in ir. A. Smid te Breda. Hiermee waren de veranderingen in dit provinciale verband echter nog niet ten einde. Kees Punt, die al meer dan een jaar als tijdelijk secretaris optrad kon dit onmogelijk langer blijven doen. Als opvolgster werd gevonden mej. R. Kilsdonk te Eindhoven, zodat het bestuur nu weer compleet is.

De scheidende functionarissen bedanken wij voor hun werk en hun tijd, wij hopen dat zij de Arjos nog niet direct zullen vergeten. En de opvolgers natuurlijk veel sterkte en succes gewenst.

Drente vooraan!

IN de afgelopen zomer werd er tijdens de bestuursconferentie gesproken over allerlei mogelijkheden en moderne middelen toe te passen bij het werk op een Arjosclub. Daarbij was ook het zg. rollenspel, een vorm van voor de vuist weg dramatiseren. Het vraagt van de deelnemers een zich verplaatsen in een andere situatie. En al spelend wordt een poging gedaan om in bepaalde omstandigheden een oplossing voor een moeilijkheid te vinden en dat dan, zonder dat men tevoren heeft kunnen instuderen wat men zelf zal gaan zeggen of weet wat de medespelers naar voren zullen brengen.

Waarschijnlijk zal iets dergelijks ook in ons Arjoswerk kunnen worden toegepast, bv. door naar aanleiding van een uitgebeeld sociaal probleem en de door de spelers gegeven oplossing, met elkaar dat vraagstuk verder te gaan bespreken.

Het provinciaal bestuur van Drente belegde onlangs een kadertrainingsmiddag waar de zeer deskundige heer Wieringa de voorzitters en tweede voorzitters een uiteenzetting over het rollenspel gaf, waarbij dit direct werd toegepast door in een cafésituatie over het communisme te gaan spreken.

Wij signaleren dit initiatief met veel vreugde en hopen dat de ervaringen die hiermede worden opgedaan, ook ten goede zullen komen aan Arjosclubs buiten deze provincie.

Overijssel studeerde

RUIM 75 Overijsselse jongeren togen op 2 november jl. naar Nijverdal voor het houden van hun jaarlijkse studieconferentie. Ditmaal was het drs. Klatter die refereerde over „Europa's strijd in onze tijd”, waarbij hij de Europese samenwerking vanuit Antirevolutionair standpunt behandelde.

Alle vertrekken van het gebouw Rehoboth (door de voorzitter schertsend „ons stamcafé” genoemd) waren nodig om de discussie-groepen gelegenheid te geven om over de gerezen problemen van gedachten te wisselen. Dat dit grondig geschiedde bewees wel het

enorme aantal vragen dat daar het resultaat van was. De spreker antwoordde uitvoerig, doch helaas was er geen tijd meer voor een voortgezette discussie. Een pracht dag!

De provinciale voorzitter, J. van Leeuwen kon een deputatie van de Drentse Arjos, van de Christelijk Historische Jongeren en van de Junge Union Munsterland verwelkomen.

Amsterdam werkt

HET Amsterdamse Stedelijke Verbandsband kreeg op 11 november jl. op eens nationale bekendheid. Tijdens een propagandavergadering sprak daar immers dr. Berghuis, de voorzitter van onze partij; hij antwoordde daar op hetgeen een dag tevoren mr. Van Doorn, de K.V.P.-voorzitter, over onze partij had gezegd. Hierover heeft u wel gelezen in de dagbladders. Wat daar niet in stond was dat die Arjosbijeenkomst zich in een zo grote belangstelling van jongeren mocht verheugen. Dank zij een goed gevoerde publiciteits- en propaganda-actie bestond ruim een derde gedeelte van de aanwezigen uit jongeren die nog geen

lid van een Arjos waren. Dat heeft natuurlijk gevolgen voor de clubs. Buitengewoon grote opkomst, ledenwinst, uitstekende vergaderingen en twee nieuwe clubs, nl. „Bilderlijk” en „de Wolkenkrabbers”, waarvoor mej. Keulen en de heren Iwema en Kors veel werk hebben verzet. Verder komt er binnen niet te lange tijd in Nieuw-West een Arjos, terwijl ook voor andere delen van de stad nog acties lopen. Amsterdam werkt hard en met resultaten!

Overig Nederland

IN Den Haag richtte men een nieuwe club op in de omgeving Sweelinckplein, terwijl Voorburg onlangs zijn tweede Arjos kon begroeten. Na 's-Gravenmoer volgde „des-Graven-deel” en ook op andere plaatsen in Zuidholland tekenen zich resultaten van noeste arbeid af.

Maartensdijk (Utr.), Hoogeveen (tweede club), Bergum, Zwaagwesteinde, Nunspeet, Helpman en Drachtster Compagnie weten nu ook wat de Arjos wil en doet.

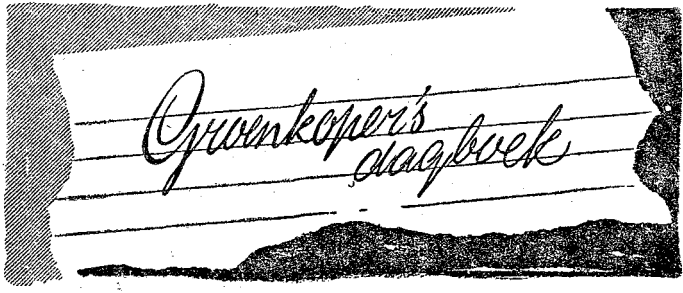
Dank zij de medewerking van besturen van kiesverenigingen of van Arjos-leden werden hier clubs opgericht.

**18
NOV.**

In de hoofdstad ontmoette ik zaterdag Sint Nicolaas, die niet alleen een vriend is voor de Amsterdamse kinderen, doch die ook eens tot schutspatroun van deze stad is verheven. Zeg nu niet, dat dat de laatste tijd niet veel heeft gebaat. Hij is per slot van rekening ook maar een mens, die niet veel kan uitspreken als bijna een miljoen ogen op zijn handen kijken. Ik had wel eens meer een inzicht van de Sint hier meegemaakt, maar daardoor bleek er voor mij toen geen uittocht uit de stad meer te zijn. Want het verkeer staat volkomen stil, als het paard van Sint dat wil. Burgemeester Van Hall vroeg of de Heiligman geen tunneltje had meegebracht, maar dat had hij niet. Een bisschop, die over daken rijdt heeft geen tunnel nodig, dunkt me. Niettemin zette de burgemeester het „Zie de maan schijnt door de bomen” in. Ik kreeg een brok in mijn keel, toen ik op dat moment aan de kunstmaan dacht. Want ik zie het gebeuren, dat mijn kinderdromen in flarden gaan, als er kunstmanen gaan schijnen en kunstklazen gaan rijden en kunstpieten met kunstkoek komen opdraven. Een kunstgard mag er zijn, dat kan mij niet zo veel schelen. Hebt u dat ook wel eens, dat u zich plotseling weer in de jeugd sfeer voelt opgenomen? Dat u uw schoen bij de kachel wilt zetten? Doet het maar gerust. Hoop doet geven.

**19
NOV.**

Ik heb zo'n idee, dat Ir. Soekarno eens in Nederland een slechte Sint Nicolaas heeft beleefd. Dat is blijven wrokkelen. Hij heeft toen iets gevraagd wat hij niet heeft gekregen, neem ik aan. Ik kan de geachte president op het ogenblik niet anders zien dan een verweerde man, die boos wordt en van zich gaat schoppen als er niet gauw gebeurt wat hij wil. Het is bij hem Nieuw-Guinea of niets. En als het niets is, dan zal hij wel wraak nemen op Nederland. Bijzonder staaltje van staatsmanskunst! Als u het mij vraagt, hebben enkele Nederlandse Sinterklazen hem indertijd te veel verwend ook. Hij kreeg al te vlug lekkers, nog voor zij wisten of hij zoet zou zijn. En dan gaat het meestal van kwaad tot erger. Als mijn kinderen zelf de pepernoten

uit de kast zouden halen en daarbij nog op mijn tenen gingen staan, zou ik mij geenszins een goedheiligman voelen. Integendeel. En als dan de hele straat opgejut werd om uit alle kasten alle pepernoten weg te halen, alle Sinterklazen van de daken te gooien en wat dies meer zij, dan was voor mij de aardigheid eraf. Niet, dat ik mij die pepernoten liet afnemen. Ik deed de kast dicht en ik zei: „Over Sinterklaas wordt niet meer gesproken.” en ik legde de gard op tafel. Maar ja, ik ben geen Sinterklaas.

**20
NOV.**

Ik stond op het punt 'n auto te kopen, een extra TV-toestel te nemen en maar weer te gaan roken. Doch ik heb uitgerokend, dat ik van die f 107 miljoen gulden, die de extra belasting op deze aankopen in het algemeen zullen opbrengen, mijn deel beter in mijn zak kan houden. De tijdelijke verhoging van de vermogensbelasting treft mij niet. Zelfs in de verre toekomst niet. Ik maak geen vermogen, dat kost alleen maar geld. Dat de regering niet dan na aarzelend tot de nieuwe belasting is overgegaan, treft mij toch wel. De meeste belastingen komen zonder aarzelingen tot stand; over deze is diep nagedacht. Een belangrijke terugslag in de verkoop van genoemde artikelen, is niet te verwachten, denkt de regering. Kijk eens naar Groenkoper, zou ik willen antwoorden. Geen auto, geen tweede TV-toestel, geen aanleiding om weer sigaretten te gaan roken. In ernst, ik heb nu eens nagegaan, wat er in de loop van het laatste jaar duurder is geworden, maar dat is zo'n belangrijke lijst, dat ik hem niet eens hier kan afdrukken. Ik zeg niet, dat die prijzen officieel zijn, alleen moet ik ze wel officieel betalen. En

dat alles in deze dagen, die toch al zo duur zijn. Natuurlijk, de voorstellen moeten nog besproken worden. Maar een wijs man ziet in de toekomst. U ziet mij geen sigaret opsteken in mijn auto. En misschien doe ik mijn eerste TV-toestel wel van de hand. Dank u Sinterklaasje!

**21
NOV.**

Als ik goed ben ingelicht, gaan we misschien goedkoper telefoneren en goedkoper heen en weer reizen in de avonduren. Dat is weer een lichtstraal in de duisternis van belastingen. Ik kan mij nog herinneren dat er goedkope avondretours bestonden. Van Amsterdam W.P. naar Utrecht heen en terug kostte toen 75 cent. Ik kan mij ook nog herinneren, dat er meer Utrechters naar Amsterdam kwamen dan Amsterdammers naar Utrecht. Dat goedkope telefoneren lijkt me een uitkomst. Ik hoop er echter niet aan mee te doen. Ik telefoneer namelijk al de hele dag en mijn kantoor telefoon staat bij wijze van spreken niet stil. Maar ja, ik zal er toch aan moeten geloven. Mijn vrouw zal zeggen: „Kom, bel tante Jans eens op, het kost toch maar 37 cent” (of zo iets). Goed, dan bel ik tante Jans op en vraag haar hoe het met haar gaat en hoe het met oom gaat en hoe het met de kinderen gaat. En ik zeg, dat het met mij goed gaat en met mijn vrouw en met de kinderen. En ik zeg ook, dat het zo fijn is dat dat telefoneren nu maar 37 cent kost en intussen heb ik al voor 74 cent afgepraat. Maar niet getreurd. Wij gaan meer reizen en meer telefoneren. Dat betekent, dat de staat weer meer inkomsten geniet uit de Spoorwegen, de P.T.T. en de elektriciteitsvoorziening. Of dacht u dat de Staat iets cadeau geeft? Kom nou!

**22
NOV.**

Er is een commissie op komst om het puzzelprobleem te bestuderen. Want Nederland is bijna helemaal aan de puzzel geslagen en van goudkoorts bevangen. De commissie heeft zich tot taak gesteld (of is het: De commissie ziet zich als taak gesteld)..... Als het zó eens in de Handelingen had gestaan en dan met kans op een prijs! Ik begrijpt trouwens niet, wat nu het verschil is tussen de Staatsloterij en de dagbladpuzzels. Naar mijn smaak komt er bij de Staatsloterij meer aan toeval kijken dan bij de puzzels. We moeten oppassen, dat als we het ene verbieden het andere er niet weer bij zal winnen. Er is een ding dat ik voorop stel. Door de puzzelwoede wordt niets meer gedaan aan Charitatieve doeleinden. Wie als instelling geld nodig heeft voor noodzakelijke doeleinden hoeft geen auto meer als prijs weg te geven. Minstens f 25.000! Anders doet niemand meer mee. Ik wilde wel, dat de mensen eens iets gingen geven zonder dat zij er iets voor terug kregen.

**23
NOV.**

Over honderd jaar, hebben Amerikaanse geleerden uitgevonden, bepalen we zelf hoe lang we willen zijn. Doordringen we anderen volkomen met onze gedachten. Zijn we nooit ziek. Werken we maar vier tot acht uur per week. „Kiezen” we onze kinderen. Eten we zonneshijn. Gaan we met vakantie naar de maan. En kunnen we satellieten gebruiken als postbode voor andere werelden. In 2057 is dat dan zo ver. Het is een fraai vooruitzicht, waarop ik me echter niet verheug. Ik ben blij, dat ik niet van dat alles zal genieten. Ik geniet al genoeg. Ik heb geen verlangen naar eetbare zonneshijn, noch naar een vierjarige werkweek. En lange mensen, zeg ik maar, hebben meer textiel nodig dan korte. Dat we anderen kunnen doordringen van onze gedachten komt nu al voor. Dat is dus niets nieuws. En al dat andere. Laten we het maar rustig afwachten. Er kan in honderd jaar zó véél gebeuren.

William Groenkoper

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De vruchten van de revolutie

HET Indonesische drama heeft nog steeds zijn dieptepunt niet bereikt, en men vraagt zich af of er op de nacht waarin het Indonesische eilandrijk na de soevereiniteitsoverdracht in 1949 onderging, een morgen volgen zal. Met grote bezorgdheid heeft het Nederlandse volk en hebben alle vrienden van Nederland in de wereld het menonwaardig optreden tegen de blanda's in Indonesië gevolgd en nog steeds vraagt men zich af wat het einde van deze hetze zal zijn.

De Nederlandse regering treft maatregelen die de repatriëring van alle 50 tot 60.000 Nederlanders op korte termijn mogelijk maken.

Men moet hierop voorbereid zijn in een land, waar de chaos zo groot is.

Van heler harte steunen wij de regering in deze moeilijke dagen en wij bidden dat onze Nederlandse mannen, vrouwen en kinderen daar toch nog de bescherming zullen krijgen, die zij thans ontberen.

Ons gebed strekt zich uit ook tot de volken van de Indonesische archipel, die in de bandjir van het nationalistisch extremisme alle houvast zijn kwijtgeraakt.

Wanklank

ALS Nederlanders hebben wij ons deze week één gevoeld in onze bezorgdheid over het lot van de Nederlanders in Indonesië en in onze afkeer van het menonwaardig optreden van Soekarno en zijn aanhangers.

In dit opzicht is er geen verschil tussen socialisten, liberalen, rooms-katholieken, antirevolutionairen of christelijk historisch.

Toch is het helaas nodig om een paar uitlatingen te signaleren die in de socialistische pers zijn verschenen en die een aanslag doen op het saamhorigheidsgevoel.

We hebben voornamelijk het oog op hetgeen Het Vrije Volk van 3 december schreef. De hoofdredactie van dit blad poogt uit de gebeurtenissen in Indonesië het bewijs te construeren dat „de rechtse partijen” in Nederland de schuldigen zijn. Het Vrije Volk schrijft:

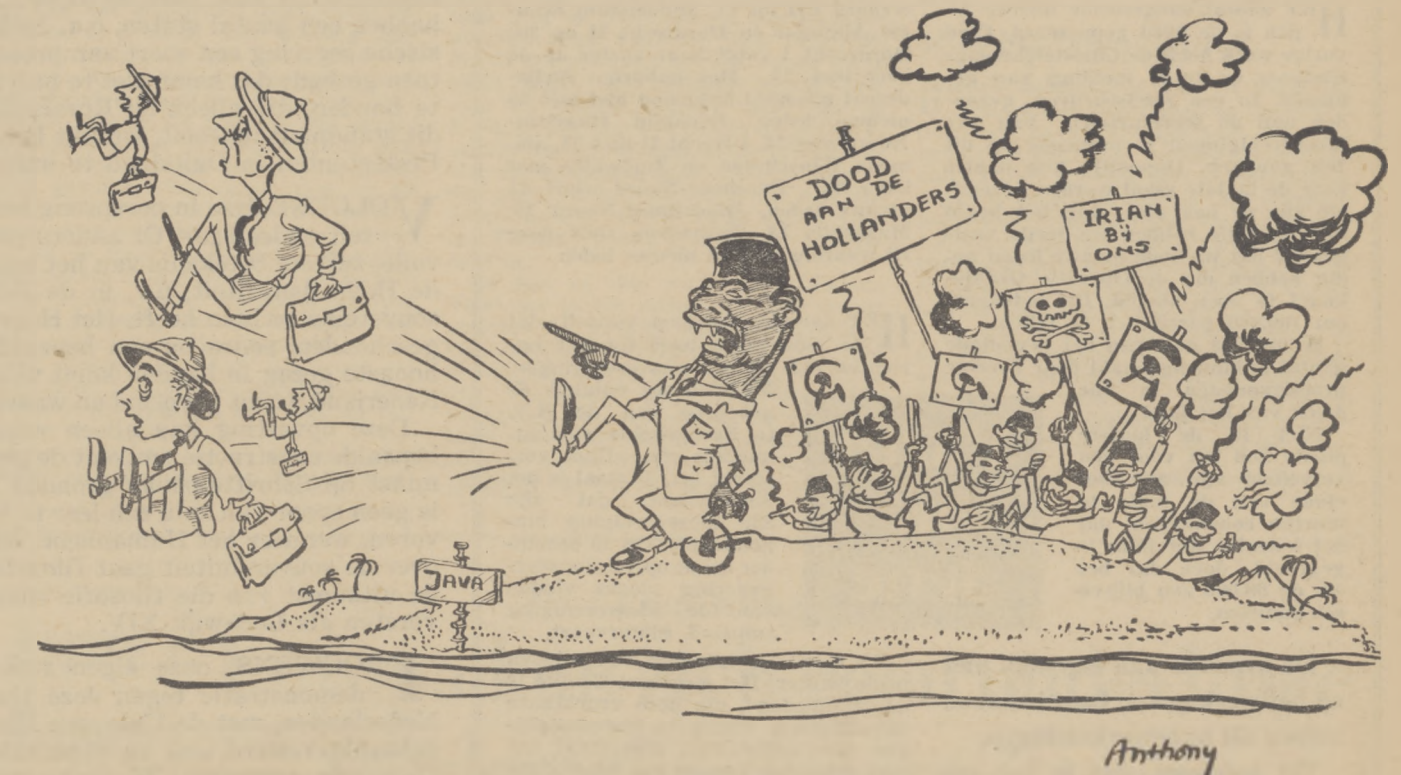
„Nieuw-Guinea is in 1949 alleen bij de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië uitgezonderd, omdat de rechtse partijen in Nederland deze 'prijs' bedongen voor hun medewerking aan het daartoe strekkende wetsontwerp in de Tweede Kamer.

De prijs was in zekere zin niet te hoog, ook niet voor Indonesië, omdat men niet moet denken aan de gevolgen indien de Tweede Kamer niet tot soevereiniteitsoverdracht had besloten. Maar wie daaruit een historisch recht wil putten, ziet de geschiedenis toch wel in een bijzonder kort en slecht belicht perspectief.

Twee omstandigheden hebben daarna overeenstemming met Indonesië onmogelijk gemaakt: aanvankelijk vooral de houding van dezelfde rechtse partijen in Nederland, daarna vooral het feit dat de chaos in Indonesië de overhand ging krijgen.

Nu wij, Nederland, echter onhistorisch maar zeer reëel met Nieuw-Guinea zitten, heeft het geen zin dit armlastige halve eiland aan de chaos van Indonesië prijs te geven. Waarmee niet gezegd is dat er geen situatie in Indonesië denkbaar is waarin de Papoea's in volle vrijheid wel voor enigerlei verband met Indonesië zouden kunnen kiezen. Maar er zijn ook andere toekomstbeelden denkbaar.”

Maar er was nog een ander hoofdstuk in Het Vrije Volk ook van 3 de-

Prof. Schermerhorn (bij het totstandkomen van het accord van Linggadjati):
„Als wij niet zo'n groot vertrouwen hadden in de heren, zou het misdadig zijn wat wij nu gaan doen”.

cember met het opschrift „Naar de climax”. Daarin wordt gesteld.

„Er is uiteraard sprake van een opzettelijk aangrijpen van de kwestie-Nieuw-Guinea om de tegenstellingen op ander terrein te verdoezelen. Maar minstens evenzeer werkt het feit dat bij een slechter wordende sociale en economische toestand de nog altijd in het oog lopende aanwezigheid van Nederlanders en Nederlandse bedrijven die een belangrijk deel van de nationale economie beheersen of beïnvloeden, steeds meer een steen des aanstoots wordt.

De hinderlijkheid van deze Nederlandse aanwezigheid draagt nu de naam 'Nieuw-Guinea'. Onder die banier kunnen zich alle Indonesiërs verenigen en daaronder kunnen zij een deel van hun weerzin tegen de huidige situatie in Indonesië — die niets met Nieuw-Guinea te maken heeft — botvieren.”

Nog steeds: verschroeide aarde

IS het wonderlijk, dat onze verbijstering na het lezen van deze hoofdstukken haar climax bereikte?

Wanneer de huidige situatie, de chaos dus, ook naar het oordeel van het Vrije Volk „niets met Nieuw-Guinea te maken heeft”, hoe kan men dan toch stellen, dat het vasthouden van „de rechtse partijen” aan Nieuw-Guinea in 1949 overeenstemming met Indonesië onmogelijk maakte en dat „daarna vooral de chaos in Indonesië de overhand ging krijgen”.

De chaos is namelijk niet te scheiden van het nationalistisch extremisme, waaraan het eilandrijk van Indonesië in 1949 werd uitgeleverd.

Het extremisme van de republiek Djokja maakt de „goede aarde” van de archipel tot „verschroeide aarde”. Dat deed het in 1945 en 1949 en het doet het op het ogenblik nog.

En het is aan deze revolutionaire, niets ontziende beweging, dat vooral de socialistische partijen in Nederland na de tweede wereldoorlog hun hart verpanden. Zij spiegel-

den het Nederlandse volk voor dat Soekarno en zijn extremisten een „betrouwbare staatkundige organisatie” vormden, waarmee men in zee kon gaan en moest gaan. En zij speelden met deze anti-Nederlandse conspirateurs onder één hoedje, namelijk het hoedje van de revolutie, van de volstreekte ondermijning van het gezag, van de minachting van de plicht van de overheid om de zwakken te beschermen en de bozen te bestraffen.

In socialistische kring zijn er velen die na de soevereiniteitsoverdracht tot bezinning zijn gekomen en in hun vertrouwen in de Indonesische extremisten diep geschokt zijn. Wij denken aan mannen als Dr. Drees, onze minister-president. Maar er zijn er ook die zo verwaten en verblind zijn, dat geen genezing meer mogelijk is. Blijkbaar behoort de schrijver in het Vrije Volk tot deze groep. Voor deze mensen bestond er na de tweede wereldoorlog maar één panacee: Indonesië zo spoedig mogelijk laten schieten en uitleveren aan Soekarno, aan het extremisme, aan de volslagen normloosheid.

Dat waren de mensen die indertijd juichten over het „geniale plan Beel” dat een versnelde soevereiniteitsoverdracht beoogde. Deze mensen vinden ook thans „dat wij tegenover de Papoea's niet beter kunnen doen, dan zo snel mogelijk vertrekken”.

De hoofdstukenschrijver van het Vrije Volk zegt, dat „het geen zin heeft dit armlastige halve eiland aan de chaos van Indonesië prijs te geven”. Dat moest er nog bijkomen! Ook wil hij er tenslotte de Papoea's nog een kleine 25 jaar over laten doen voordat zij zich vrijelijk uitspreken over hun politieke status. „Indonesië heeft het in eigen hand er voor te zorgen, dat de Papoea's binnen één generatie (want langer dan 25 jaar kan de termijn zeker niet duren) voor een samengaan met Indonesië willen kiezen”. zo schrijft het Vrije Volk. Blijkbaar mag de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië wat minder versneld gebeuren dan met Indonesië zelf het geval is geweest.

Het zou geen zin hebben dit thans te doen in verband met de huidige chaos in Indonesië, zegt het Vrije Volk. Maar wij stellen, dat evenmin als het „zin”

had om Indonesië in 1949 uit te leveren aan Soekarno het evenmin thans „zin” heeft om met betrekking tot Nieuw-Guinea onze politiek op lange termijn daarop te richten door Indonesië een tijdslimiet van 25 jaar voor te houden. Wij noemden de versnelde overdracht van de soevereiniteit in 1949 een schandaal en een ernstige plichtsverzaking. Wij laten ten aanzien van Nieuw-Guinea geen ander geluid horen. De stem van de Antirevolutionairen was in 1945 en in 1949 tegen. Wij zijn dit in 1957 nog, niet omdat wij zolang mogelijk in Indonesië het Nederlands gezag hadden willen handhaven of dit met betrekking tot Nieuw-Guinea thans zo stellen, maar omdat wij Anti-revolutionair zijn.

In het Algemeen Handelsblad van 3 december schreef de bekende journalist Bernard, dat er een vergelijking getrokken kan worden tussen de Franse revolutie en de Indonesische. De Antirevolutionairen zijn hierom altijd bespot omdat zij parallelen zagen. Bernard schrijft: „De Indonesische Marats en Desmoulin schreven in de communistische en semi-communistische bladen hun krampachtige haatdragende artikelen, zij richtten zich tot het Djakartase gepeupel zoals de Franse revolutionairen zich richtten tot het Parijse grauw”.

„De Revolutie nu wordt wanneer men de massa objecten voor de afbraak kan voorhouden, weer nieuw leven ingeblazen. En als de revolutie, zoals ook president Soekarno verlangt, weer opnieuw vlam zal vatten, dan zal er voor de partijen die naar de restauratie van de staat streven, geen gelegenheid meer zijn om zich te doen horen.”

Het zijn socialistische zoals de schrijver in het Vrije Volk die steeds weer de brandstof aandragen waarmee Soekarno c.s. zijn revolutie kan voortzetten, want het is duidelijk, dat zulk geschrijf Soekarno welkom is.

Het is in dit verband veelzeggend dat er in Indonesische kringen reeds gefluisterd wordt over de mogelijkheid dat bepaalde socialistische Nederlanders op dit ogenblik willen bemiddelen tussen de Indonesische en de Nederlandse regering. Er worden zeer bekende namen genoemd.

Zet nu de kroon op

HET WERK

- * Een laatste ruk zal de Operatie Oranjekaart doen slagen.
- * Welkom kiesvereniging tuinstad Slotervaart.
- * Penningmeesters als die te Drachten spelen het wel klaar.

HET aantal aangemelde nieuwe leden is de 4000 gepasseerd. Eind vorige week heeft de Christelijke dagbladpers er reeds melding van gemaakt. In een rondschrift, gezonden aan de secretarissen van alle kiesverenigingen is eveneens op dit feit gewezen. Hopenlijk kon daarin voor de laatste maal worden gezegd: we zijn er nog niet. Aan het begin van de actie hebben we reeds vastgesteld dat we 6000 nieuwe leden nodig hebben om de Operatie Oranjekaart te doen slagen. Dit betekent om 100.000 partijleden te tellen.

Welnu 2/3 deel van het benodigde aantal is binnengehaald door ijverige propagandisten in alle delen van het land.

Niet in de laatste plaats zou het voor hen vervelend zijn aan het einde van de actie te moeten constateren, dat het ledental wel flink is gegroeid, doch dat het om de 99.000 zou blijven schommelen.

De kroon is dan eigenlijk niet op het werk gezet. Laat iedereen helpen dit te bewerkstelligen.

Dit betekent, dat in het gehele land nog een kleine 2000 leden moeten worden gewonnen. Laten we het voor Nieuwjaar doen!

Daarbij dient ook speciaal aandacht te worden gewijd aan het werven van damesleden. We hebben de indruk, dat — uitgezonderd in een plaats als Enkhuizen en ook elders wel — niet overal aan dit aspect van de ledenverwerving voldoende aandacht is besteed. Toch is daarmee ook het plaatselijk kiesverenigingsleven ten zwaarste gediend. Het feit, dat de afdracht aan het Centraal Comité voor elk vrouwelijk lid, wier echtgenoot ook lid van de kiesvereniging is, op f 1,— per jaar is vastgesteld, speelt in dit verband geen rol. Het gaat er bij de Operatie Oranjekaart om zoveel mogelijk mannen en vrouwen bij het werk van de partij te betrekken. Wij rekenen ook op Uw aandeel!

In het eerstvolgende contactnummer, dat op 14 december verschijnt, zullen we weer een uitgebreid cijferverslag geven van de verrichtingen per Kamercentrale en per kiesvereniging. Ook dan zal het resultaat weer in een grafische „thermometerstand” tot uitdrukking worden gebracht.

Het zou bijzonder plezierig zijn daarin aan te kunnen geven, dat het . . . enfin U weet het verder nu zelf wel!

De laatste dagen zijn ook weer veel fleurige resultaten binnengekomen. We noemen daarvan nu al even de meest in het oogvallende prestatie.

Rijnsburg gaat aan de kop. Een nieuwe zending van 38 oranjekaarten van de secretaris; de heer G. DOCTER, bracht het Rijnsburgse totaal op 130 nieuwe leden. Dat is een compliment waard.

Enkhuizen bracht zijn winst op 79; Amsterdam-Watergraafsmeer op 65; Sneek op 48; Emmen II en Rot-

terdam VII op 43, Middelstum evenals Alkmaar en Dordrecht II op 30; Dordrecht I volgt haar zuster op de voet met 27. Het naburige Zwijndrecht misstaat hiernaast niet met 25 nieuwe leden. Evenmin Haarlem-Noord met 24, Utrecht II met 23, alsmede Winschoten en Zuidwolde met ieder 22. Enschede-Noord wierf 21 nieuwe leden. Middelburg-Noord 19, Maassluis 18. Zwartsluis sluit deze rij waardig met 16 nieuwe leden.

HET spreekt welhaast vanzelf, dat de ledenwinst leidt tot het oprichten van nieuwe kiesverenigingen. Meldten we onlangs de geboorte van de K.V. te Paterswolde (die inmiddels weer flink versterkt is), ditmaal is het Amsterdam, dat zijn 23e kiesvereniging binnenhaalde. Op 15 december zal de oprichtingsvergadering plaats vinden van de kiesvereniging tuinstad Slotervaart.

Zo bloeit de tuinstad ook midden in de winter. Het Centraal Comité is de „tuinlieden”, die deze vruchtbare ontwikkeling wisten te bewerkstelligen zeer erkentelijk. Hoe staat het met dergelijke kansen van onze partij in de nieuwe woonwijken van vele andere steden: Rotterdam, Den Haag, Utrecht enz.?

We hopen, dat die kansen vooral ook de aandacht hebben van de besturen der centrale kiesverenigingen.

In het zuiden van ons land zijn de a.r.-kiesverenigingen begrijpelijkerwijs dun gezaaid.

Dank zij de activiteiten van de heer P. van der Meulen is te Maasbracht, in Limburg dus, een K.V. in wording. Hulde!

HET contact-organ van de kiesvereniging te Drachten brengt ons in kennis met velerlei a.r. activiteit aldaar. De actieve voorzitter Ds. M. DRAYER trad op 28 november ingevolge de voorschriften van het reglement af. Sinds 1950 bestuurslid en sedert 1953 voorzitter heeft hij met grote bekwaamheid en toewijding de hamer en wat dies meer zij gevoerd. De Friezen, en niet alleen zij, hebben daarvoor terecht zeer veel waardering. Doch ook de overige bestuursleden staan hun mannetje. De penningmeester, de heer J. MEEKMA kan om de 3 maanden een deel van de contributie afdragen aan het Centraal Comité. Hij dankt zijn leden dan ook voor de „prompte betaling” en weet duidelijk uit de doekjes te doen, dat het geld goed besteed wordt.

Deze penningmeester komt dan ook niet slechts eenmaal per jaar, n.l. nadat hij de nota van het C.C. ontvangen heeft, op een halletje nog gauw even de contributie innen. Terrecht dankt hij de wijkhoofden voor hun prachtige werk bij het contributieophalen verricht. Dit alles getuigt van goede organisatie. Penningmeesters als die te Drachten roeien het wel . . .

SOEVEREINITEIT

HET verdrag betreffende de Europese markt, dat deze week in de Eerste Kamer is goedgekeurd, houdt onder meer in, dat er supranationale organen komen, die bindende beslissingen nemen voor alle aangesloten landen. In de Kolen- en Staalgemeenschap is dat reeds het geval.

Uit de kringen van het Gereformeerd Politiek Verbond hoort men soms, dat dit principieel onjuist is. Koningin Juliana is soeverein, en van die soevereiniteit kan en mag niet een deel worden overgedragen aan andere organen. De soevereiniteit is ondeelbaar.

Deze opvatting is evenwel verwerpelijk. Zij is alleen mogelijk, wanneer men omtrent soevereiniteit een opvatting huldigt, die niet stamt uit een Christelijke leer omtrent de staat en de overheid, maar een rest is van een kwalijke, heidense staatsopvatting, die in Europa veel kwaad heeft gesticht. Deze heidense opvatting verabsolueert de soevereiniteit. Zij kwam daarbij o.a. tot de opvatting, dat inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van een staat door een andere staat ten allen tijde ongeoorloofd was. Toen de Russen op wrede wijze in Polen huis hielden, hebben een aantal staten, o.a. Nederland, te St. Petersburg bij de Russische regering een soort van protest ingediend. Ook in Nederland werd toen gezegd: dat komt niet te pas. Nederland heeft zich buiten de zaken te houden, die alleen de Russische soevereine regering aangaan. Wie dit standpunt inneemt, wraakt het ook, dat Gustaaf Adolf de verdrukte Protestantisten in Duitsland te hulp kwam

VOLGENS deze in oorsprong heidense opvatting nu is de soevereiniteit ondeelbaar. Of anders gezegd: er is geen soevereiniteit in de volle, zuivere betekenis van het woord meer, wanneer een ander orgaan, de Hoge Autoriteit, b.v. in de Kolen- en Staalgemeenschap, bepaalde soevereine rechten heeft. Het Hoge Ambt van Soevereine Vorstin wordt geschonden, zodra op een bepaald, zij het scherp begrend gebied, het hoogste gezag in handen komt van een federaal orgaan, dat mede door Nederland wordt gevormd en waarin Nederland medezeggenschap heeft.

Deze opvatting kan alleen worden volgehouden, wanneer men een bepaalde constructie omtrent de soevereiniteit heeft aanvaard, die allerminst op Schriftuurlijke gronden kan worden verdedigd. In de Bijbel is geen spoor van zulk een leer te vinden. Zij komt in Europa eerst naar voren, wanneer het Humanisme, onder invloed van het Romeinse recht, over de soevereiniteit gaat filosoferen. Waarbij het opmerkelijk is, dat de uitkomst van die filosofie wonderwel pasten bij de praktijken van vorsten als Lodewijk XIV.

TROUWENS, onze eigen vaderlandse geschiedenis is een sterke demonstratie tegen deze theorie. De Republiek der Verenigde Nederlanden, met de Unie van Utrecht als basis, wordt juist daardoor gekarakteriseerd, dat er verschillende soevereine organen waren. De Unie was soeverein. Zij verklaarde oorlog en sloot vrede, zij zorgde voor de krijgsmacht. Zij had de zwaarmacht, voorzover het betrefte de verdediging van het grondgebied der Unie. Maar andere soevereine rechten behoorden bij de gewesten. De gewestelijke staten waren op bepaalde terreinen soeverein. De rechtspraak, het hanteren van de zwaarmacht naar binnen, was een zuiver gewestelijke zaak. De Unie had er volstrekt niets in te vertellen. Het recht van gratie, een typisch prerogatief van de soeverein, was in handen van de stadhouder van het gewest. Het gewest hief belastingen krachtens eigen recht, zonder enige beperking door de Unie. En er is, voorzover wij weten, in die dagen nimmer een Calvinist geweest, die zich over deze situatie bedroefde of haar principieel verwerpelijk vond. Zijn onze „vaderen” zo te kort geschoten? Hebben zij een staatsinrichting gesteund en zelfs mede in het leven geroepen, die zo weinig de toets der principiële kritiek kon doorstaan?

En hadden de theoretici van geweldenaars als Lodewijk XIV het bij het rechte eind, die de soevereiniteit van de zonnekoning verabsolueerden? Wij zeggen: daar is geen sprake van. En wij zijn ook niet bereid, mee te zingen in het koor van hen, die de Unie misprijzen vanwege de sterke zelfstandigheid en de eigen soevereine rechten der gewesten. De Republiek der Verenigde Nederlanden had typisch nationale trekken. Zij heeft in haar federalisme lijnen doorgetrokken, die reeds in de middeleeuwen beginnen. Overal, waar het leven zich ontworstelt aan het oude Romeinse imperium, begint de vrijheid in eigen, besloten kring tot ontwikkeling te komen in de vorm van eigen recht, van „zelfregering”. En de „moderne” staat van de Bourgondiërs en van de Habsburgers, later ook van de Bourbons, absolutistisch en centralistisch, legt het er op toe, om elke federale structuur te vernietigen. In Frankrijk is dit gelukt, in de vrije Nederlanden heeft Filips het verloren. De Unie bedoelde eendracht, zij vestigde een centraal gezag, maar op federale basis, en met gewesten, die soevereine rechten wisten te handhaven. Het is merkwaardig, dat in Zwitserland een hiermee vergelijkbare ontwikkeling werd gevonden en dat in de Verenigde Staten van Amerika, mede onder Nederlandse invloed, nog de sporen van zulk een federalisme worden gevonden.

BETEKENT zulks nu, dat wij willen zeggen: de Europese gemeenschap wordt een federale staat zoals onze roemrijke Republiek? Allerminst. In die Republiek waren veel sterkere banden, en er groeide een nationaal besef, en er was een veel hechtere ideële basis. Het gaat om iets anders. Het federalisme, waarbij een bepaalde, duidelijke begrensde soevereiniteit wordt uitgeoefend door een federaal orgaan, en overigens de soevereine macht berust bij de afzonderlijke staten, is in de historie een bekende „figuur: telkens als vrijheid en samenwerking beide ruimte en gestalte krijgen. En daarom is het principieel en historisch onjuist, zulk een federalisme te wraken, als zou het in strijd zijn met de Calvinistische leer en praktijk.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, Sij. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

SCHOOLMEUBELN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

TWEEDE KAMER

Geen grotere bevoegdheden van de Kroon op onderwijsgebied

* De heer Van Lier (soc.) diende bij de behandeling van de werkgelegenheid een overbodige motie in.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

MINISTER, CALS is deze week in de Tweede Kamer weer eens aan de tand gevoeld. De bewindsman van onderwijs, kunsten en wetenschappen zal uit dit debat hebben kunnen constateren, dat zijn beleid nog steeds als weinig voortvarend wordt beschouwd. Een groot deel van de departementale arbeid wordt in beslag genomen met de voorbereiding van de wet op het voortgezet onderwijs. Dat moet één grote mammoetwet worden. Nu heeft een deel der Tweede Kamer reeds meer dan eens uitgesproken, dat de vervaardiging van zulk een wet bijna een onmogelijke zaak is. Maar de bewindsman was optimist. Hij ging met zijn ambtenaren in retraite, om zo in alle stilte dit wetsontwerp voor te bereiden.

En nu heeft hij dan in de schriftelijke stukken een tijp van de sluier opgelicht: de wet op het voortgezet onderwijs zal een soort raamwet worden. Vele belangrijke zaken zullen bij algemene maatregel van bestuur moeten worden geregeld. De arme minister! Een deel van de Kamer was al niet enthousiast voor het mammoetontwerp en nu heeft de gehele Kamer verklaard er niets voor te voelen, dat de bevoegdheden van de Kroon op onderwijsgebied nog groter worden. Ook al probeerde minister Cals de Kamer gerust te stellen. Wij wagen te betwijfelen of hij daarin is geslaagd. Dat zal later wel blijken!

Wellicht niet geheel ten onrechte merkte prof. Scholten in dit onderwijsdebat op, dat de trage gang van zaken bij dit departement niet te wijten is aan onderbezetting en aan overbelasting, maar aan het feit, dat de staat te veel gaat „schoolmeesteren”. Het departement bemoeit zich met terreinen, waar van het beter af kan blijven.

Over deze trage gang van zaken op dit departement is in dit debat uiteraard het nodige gezegd. De heer Tilanus was van oordeel, dat al het werk stagneert omdat het ongelukkige mammoetontwerp tot stand moet komen. De c.h. fractievoorzitter gelooft daar niet in. Nog eerder gelooft hij aan Sinterklaas, zo zeide hij. En de heer Roosjen zeide onomwonden, dat ons onderwijs in een impasse dreigt te geraken. Een goed onderwijsbeleid kan alleen maar gevoerd worden als er voldoende gebouwen en leerkrachten zijn. Deze onderwerpen waren dan ook de hoofdpunten in het altijd humoristische betoog van de heer Roosjen.

Inderdaad, niemand kan beweren dat er vaart zit in ons onderwijsbeleid. Minister Cals heeft daar altijd wel weer argumenten voor, maar op de lange duur gaat er toch een vrijwel algemene ontevredenheid bestaan. Er zijn niet veel ministers geweest op dit departement, die waarschijnlijk acht jaar de tijd hebben gekregen om iets groots tot stand te brengen. Dat „grote” zullen we van deze bewindsman wel niet meer mogen verwachten. En daarover was zelfs zijn partijgenoot pater Stokman verontrust. Hij liet het voor de persoonlijke verantwoording van de minister, dat de wet op het v.g.o. niet meer in deze parlementaire periode zal kunnen worden aangenomen. Voor de Eerste Kamer zal dit waarschijnlijk niet mogelijk zijn.

* * Ook Delft

Nadat Amsterdam, 's-Gravenhage, Leiden, Amersfoort en zoveel andere plaatsen het goede pad der samenwerking bij de a.s. gemeenteraadsverkiezingen reeds zijn opgegaan kan men niet van een Delfts mirakel spreken nu ook hier het besluit gevallen is dat de CHU en de AR electoraal samen zullen optrekken. Het is daarom echter niet minder vreugdevol, dat dit geschiedt.

Het persbericht geeft te verstaan, dat reeds gedurende 5 jaren in de raad der gemeenten op aangename wijze één protestants-christelijke fractie werd gevormd. Op grond van die ervaring is de vraag of het nog langer verantwoord was bij de raadsverkiezingen gescheiden op te treden, terecht ontkennend beantwoord. In Delft zal dat besluit niet nalaten indruk te maken.

De oproep van de kiesverenigingen aan de kiezers — waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan de jeugdige stemgerechtigden — om deze anti-versnipperingsactie en deze daad van samenwerking te steunen, verdient steun en bijval. Laat dat op 28 mei 1958 te merken mogen zijn.

Politiek in de ether

DE Tweede Kamer heeft deze week de begroting van onderwijs, kunsten en wetenschappen behandeld, met uitzondering van het hoofdstuk: pers, radio en televisie. Men hoopt deze afdeling nog voor Kerstmis tot een goed einde te brengen. De politiek-verstaander had aan het halve woord van voorzitter Kortenhorst genoeg. De regeling van minister Cals over de zendtijdverdeling aan de politieke partijen is niet in goede aarde gevallen. Ten eerste niet bij de V.V.D., die tien minuten in de veertien dagen veel te kort vindt. Ten tweede niet bij de P.v.d.A., die een rouleersysteem wenste in te voeren. Ten derde niet bij de communisten, die helemaal niet voor de microfoon komen, waarover wij echter niet in het minst treuren.

Het liberale bezwaar ligt voor de hand. Tien minuten is inderdaad niet veel voor partijen, die niet over de microfoon beschikken.

Voor de P.v.d.A. en de K.R.O. is het echter meer dan genoeg. De socialisti-

sche omroep staat nu eenmaal in dienst van de P.v.d.A. en dat kan men dan ook bijna iedere dag merken. De socialisten zijn echter ontvreden, dat de P.v.d.A. alleen in het VARA programma tien minuten krijgt. Zij willen de politieke partijen over de verschillende omroeporganisaties laten rouleren. Dat betekent, dus in concreto, dat we niet alleen maar enige dagen socialistische voorlichting voor de VARA krijgen, maar dat de P.v.d.A. ook nog eens voor de N.C.R.V. microfoon zal moeten gaan schetteren. Nu, dit verlangen lijkt ons echt iets te ver gaan. Al begrijpen we, dat tien minuten meer of minder bij de VARA voor de P.v.d.A. in het geheel niet interessant is.

Zo zijn er dus weer strubbelingen. Voor ons is het echter wel een vraag, waarom het zo lang heeft moeten duren voordat minister Cals deze regeling had ontworpen. Sinds jaar en dag is er in ons Parlement gesproken over het vraagstuk van de politiek in de ether. Deze oplossing, die nu gevonden is, is zo voor de hand liggend, dat het onbegrijpelijk is, dat dit probleem weer ja-

ren heeft moeten hangen. Wij zouden ons sterk moeten vergissen als de verschillende omroeporganisaties niet in staat en bereid zouden zijn geweest een dergelijke regeling vrijwillig te ontwerpen.

Werkgelegenheid

BIJ de behandeling van de begroting van sociale zaken was de ontwikkeling van de werkgelegenheid een zeer belangrijk punt. De werkloosheidscijfers van oktober zijn nog niet verontrustend, maar de prognoses houden toch rekening met een werkloosheid van ongeveer 100.000 personen in 1958. Om het in het klassieke parlementaire jargon uit te drukken: het is dus zaak dat de vinger aan de pols wordt gehouden.

Er was een algemene ongerustheid in de Tweede Kamer of er wel voldoende geld op de begroting is uitgetrokken om aanvullende werken te doen uitvoeren. Dat is zelfs twijfelachtig. Maar het heeft geen betoog, dat Kamer en rege-

• Vervolg op pag. 9

Eerste Kamer

De Euroverdragen aanvaard Europa kan zich geen onderlinge verdeeldheid permittieren

* Prof. Hellema: „Ook in het Europese verband ligt een taak en een roeping voor onze protestants-christelijke partijen. Maar dan zullen zij ook reëel vertegenwoordigd moeten worden”.

DE parlementaire behandeling van de Euroverdragen is nu definitief afgesloten. Woensdagmiddag heeft de Nederlandse Eerste Kamer als laatste van de nationaal-parlementaire instellingen der Klein-Europa-landen haar goedkeuring aan de verdragen gehecht. En ze deed dit met de verwachte ruime meerderheid. Van de 51 aanwezige senatoren verklaarden zich slechts 5 (3 communisten en 3 liberalen) tegen het Euratomverdrag, terwijl het Euratomverdrag zelfs zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen. De akte van bekrachtiging der verdragen zal (nadat de Koningin heeft getekend) te Rome worden gedeponeerd. Frankrijk heeft dit reeds gedaan. Als alle E.E.G.-landen hun akten van bekrachtiging vóór de zestiende december te Rome hebben ingediend, kan de gemeenschap op 1 januari 1958 in werking treden.

Men kon van de Eerste Kamer niet verwachten, dat ze veel nieuwe gezichtspunten ten aanzien van Euromarkt en Euratom naar voren zou brengen. Ze heeft dat dan ook niet gedaan, maar toch heeft de discussie in de Senaat op vele punten verhelderend gewerkt. Er waren natuurlijk de bekende en vele malen gehoorde bezwaren, en voor twee hooggeleerde leden plus een weledelgestreng lid van de V.V.D.-fractie bleken die bezwaren onoverkomelijk te zijn. Maar de overgrote meerderheid der Kamer was van mening, dat het E.E.G.-verdrag aan de zes landen aan geheel W. Europa een laatste kans biedt om niet doodgedrukt te worden tussen de twee grote machten van deze tijd, Amerika en Rusland. De anti-revolutionaire afgevaardigde prof. mr. H. J. Hellema zei over de verdragen o.m. het volgende:

„Mijn fractie zal in haar geheel haar stem zowel aan het verdrag tot oprichting van de Europees-economische gemeenschap als aan het verdrag tot oprichting van de Europese gemeenschap voor atoomenergie geven. Hoe belangrijk dit laatste verdrag ook is, om des tijds wille volstaan wij met onze instemming ermee te betuigen. Wanneer wetsontwerpen in het parlement aan ons worden voorgelegd, is het haast onvermijdelijk, dat bij de discussie meer de nadruk valt op de kritische opmerkingen dan op de punten, waarmede men instemt. Daarom wil ik gaarne aan het slot van mijn betoog er nog op wijzen, dat bij het afwegen van pro en contra

Prof. Mr. H. J. Hellema

van het totstandkomen van de Euro-markt en de Euratom naar onze mening de argumenten voor de totstandkoming dezer verdragen owegewen. Daarbij ontveinen wij ons niet, dat de verschillen in taal, in religie, in cultuur en geaardheid wel eens grote moeilijkheden en spanningen in de toekomst zullen kunnen veroorzaken, maar wij vertrouwen, dat bij de Lid-Staten het inzicht zal overheersen, dat het gemeenschappelijk belang medebrengt te streven naar een reële Europese eenheid en daarbij rekening te houden niet alleen met de belangen van de eigen bevolking, maar ook met de rechtmatige en billijke aanspraken van de overige landen.

Europa kan zich onder de huidige politieke constellatie niet permittieren om in onderlinge verdeeldheid voort te leven. Weliswaar vertegenwoordigen de zes landen nog maar een bescheiden deel van Europa, maar van harte hopen wij, dat ook de andere Europese landen zich bij de gemeenschap zullen aansluiten, zodat na verloop van tijd met recht inderdaad van een Europese gemeenschap gesproken kan worden.

Wij onderschatten de risico's en de gevaren, die aan deze samenwerking verbonden zijn, allermintst, maar wij menen, dat het grote doel waard is deze risico's te aanvaarden. Wij wensen de regering en haar naaste medewerkers, die straks voor de zware taak zullen staan aan de uitbouw van dit verdrag te werken, wijsheid toe en wij spreken

de wens uit, dat zij er onder Gods zegen in zullen slagen goede resultaten te bereiken, niet alleen voor ons land maar voor geheel Europa.”

Een punt, dat in dit debat sterk de aandacht trok, was het geringe aantal leden, dat ons land straks in de Europese vergadering zal vertegenwoordigen. Algemeen was men van oordeel, dat een groep van 14 beslist onvoldoende is. De K.V.P.-er Sassen achtte het noodzakelijk het aantal tot 21 op te voeren. De regering kon moeilijk anders doen dan bij monde van minister Luns beloven, dat zij elke gelegenheid zal aangrijpen om stappen te doen teneinde aan de wens der Kamers (de Tweede Kamer aanvaardde over deze zaak een motie) ten deze te voldoen. Na het een-gevenste ontwikkeling te hebben genoemd wanneer in ons nationale en Europese parlement op den duur uitsluitend berbeespolitici zitting zouden hebben, zei prof. Hellema (a.r.) over het punt van de vertegenwoordiging het volgende:

„Daar komt nog een tweede zeer belangrijk punt bij, dat bij slechts 14 vertegenwoordigers het praktisch onmogelijk is om in de Europese vergadering ons gevarieerd politieke leven evenredig te doen vertegenwoordigen. Het behoeft wel geen betoog dat dit bezwaar speciaal vor de prot. chr. partijen geldt, wier positie naar het getal in het Europese verband toch reeds belangrijk ongunstiger wordt. Dit behoeft ons niet tot defaitisme te brengen. De historie van ons land toont aan, dat ook in de tijd toen het calvinisme de leiding had in ons nationale beleid, het aantal overtuigde calvinisten een gering percentage van de nationale bevolking uitmaakte. Maar de kracht van het beginsel bleek aanmerkelijk sterker dan men op grond van het aantal van de aanhangers zou mogen verwachten. Ook in het Europese verband ligt een taak en een roeping voor onze prot. christelijke partijen. Maar dan zullen zij ook reëel vertegenwoordigd moeten worden om die taak en die roeping te kunnen vervullen, ook al aanschouwen wij, dat het niet in de eerste plaats mensenwerk is, dat zal bepalen wat hiervan terecht komt.

Met alle nadruk willen wij ons aansluiten bij de door de Tweede Kamer uitgesproken wens, dat de regering ten spoedigste na de ratificatie der onderhavige verdragen stappen zal doen naar verbetering van de vaststelling van het aantal afgevaardigden naar de vergadering.”

WONINGBOUW niet alleen een technisch vraagstuk!

HET opheffen van de woningnood wil iedere politieke partij. De vraag hoe het tempo moet zijn, wordt dikwijls beantwoord aan de hand van uitgangspunten die met die woningnood niets te maken hebben, m.a.w. door principes die men meer primair stelt dan het probleem van de woningnood.

Een voorbeeld? Momenteel draait alles om de vraag of er wel voldoende geld beschikbaar is om de woningproductie op peil te houden. Een vraag die eigenlijk geen vraag mag zijn. Als er minstens 80.000 woningen per jaar nodig zijn om twintig jaar na de bevrijding uit de woningnood te zijn, dan moeten die 80.000 woningen ook worden gebouwd. Een vraag die trouwens geen vraag behoeft te zijn. Als de regering de woningbouw als een voorwerp van overheidszorg beschouwt — en vanuit dit standpunt heeft de regering tot op heden eerder te veel dan te weinig gehandeld — dan dient de regering ook de middelen voor de woningbouw te verschaffen. De regering moet dan bereid zijn te bezuinigen, om dit ouderwetse woord maar eens te gebruiken.

Dat tot dit „bezuinigen” ook de mogelijkheden bestaan hebben wij in ons artikel „Werkt de overheid efficiënt?”

*Gaat het gezegde:
„Stadslucht maakt vrij”
nog wel op?*

aangegeven. Concreet gezegd: het gaat er om bijvoorbeeld 1000 ambtenaren te laten afvloeien of 1000 bouwvakarbeiders werkloos te laten worden. En als het om de handhaving van de woningproductie gaat, dan lijkt het ons gewenst om alles in het werk te stellen, dat er geen bouwvakarbeiders werkloos worden. Wij vrezen echter, dat men in bepaalde kringen van de Partij van de Arbeid daar anders over zal denken, dat men daar de wenselijkheid van een groot overheidsapparaat primair stelt.

Het is niet te ontkennen, dat bepaalde partij-politieke dogma's belemmerend kunnen werken bij het opheffen van de woningnood. Want al is ieder ervan overtuigd, dat een huurblokking de woningproductie niet zal stimuleren, toch hebben de socialisten hun deelneming aan de regering afhankelijk gesteld van huurblokking, toen zij met huurbelasting hun zin niet kregen. Ondanks alle schone economische theorieën over de huurbelasting, is deze in wezen toch gericht tegen de huiseigenaar, is deze dus in feite discriminatie van de huiseigenaars.

De woningnood, welk een grote ellende ze ook met zich meebrengt — brengt ook iets anders met zich mede: de mogelijkheid tot min of meer geluidloze realisering van een aantal partij-politieke wensen, die zonder die woningnood niet zo gemakkelijk tot realisering zouden kunnen worden gebracht. Men maakt van de nood een deugd. Zoals bekend worden er binnen de Partij van den Arbeid veel voorstanders gevonden van socialisatie van het woningbezit. Deze socialisatie kan op twee manieren worden bereikt. Door onteigening, maar dit is niet de gemakkelijkste weg. De tweede weg, die van stille socialisatie van het woningbezit is veel geleidelijker. En daardoor gemakkelijker doorvoerbaar. Als er nu maar elk jaar overwegend woningwetwoningen worden gebouwd, dan zal zo tegen het einde van de woningnood een groot deel van het woningbezit — de nieuwbouw — in handen van de overheid zijn. Tot nu toe is er overwegend woningwetbouw en die zal blijven overheersen, ondanks het feit, dat minister Witte op de begroting voor 1958 50% voor de particuliere bouw heeft uitgetrokken. Want niemand gelooft er trouwens in, dat de particuliere bouwers tot een productie van 40.000 woningen in staat zullen zijn. Integendeel, juist door de financieringsmoelijkheden in de woningbouw en de

*De socialisten maken
van de nood een
(socialistische) deugd*

hoge rentevoet ziet het er voor de particuliere bouw in 1958 vrij somber uit. En dat geeft de socialisten weer een prachtig argument in handen om hun stokpaardje, „het nationaal bouwbedrijf”, van stal te halen. Het zou ons dan ook niets verwonderen als zij dit volgend jaar weer gaan berijden.

Natuurlijk is de hoge rentevoet niet de enige oorzaak van het achterblijven van de particuliere bouw. De voornaamste, permanente oorzaak wordt gevormd door de onrendabele huren. Drukt men zoals tot nu toe gebruikelijk de vooroorlogse huren, dan slaat men twee vliegen in één klap: men houdt en de particuliere bouw en de huiseigenaar klein. Hoewel, het lijkt ons niet uitgesloten dat het accent langzamerhand is gevallen op het kleinhouden van de particuliere bouw. Want ook de socialisten zullen wel moeten toegeven, dat het ras der „huisjesmelkers” nu wel is uitgestorven. Zij vormen dus geen probleem meer.

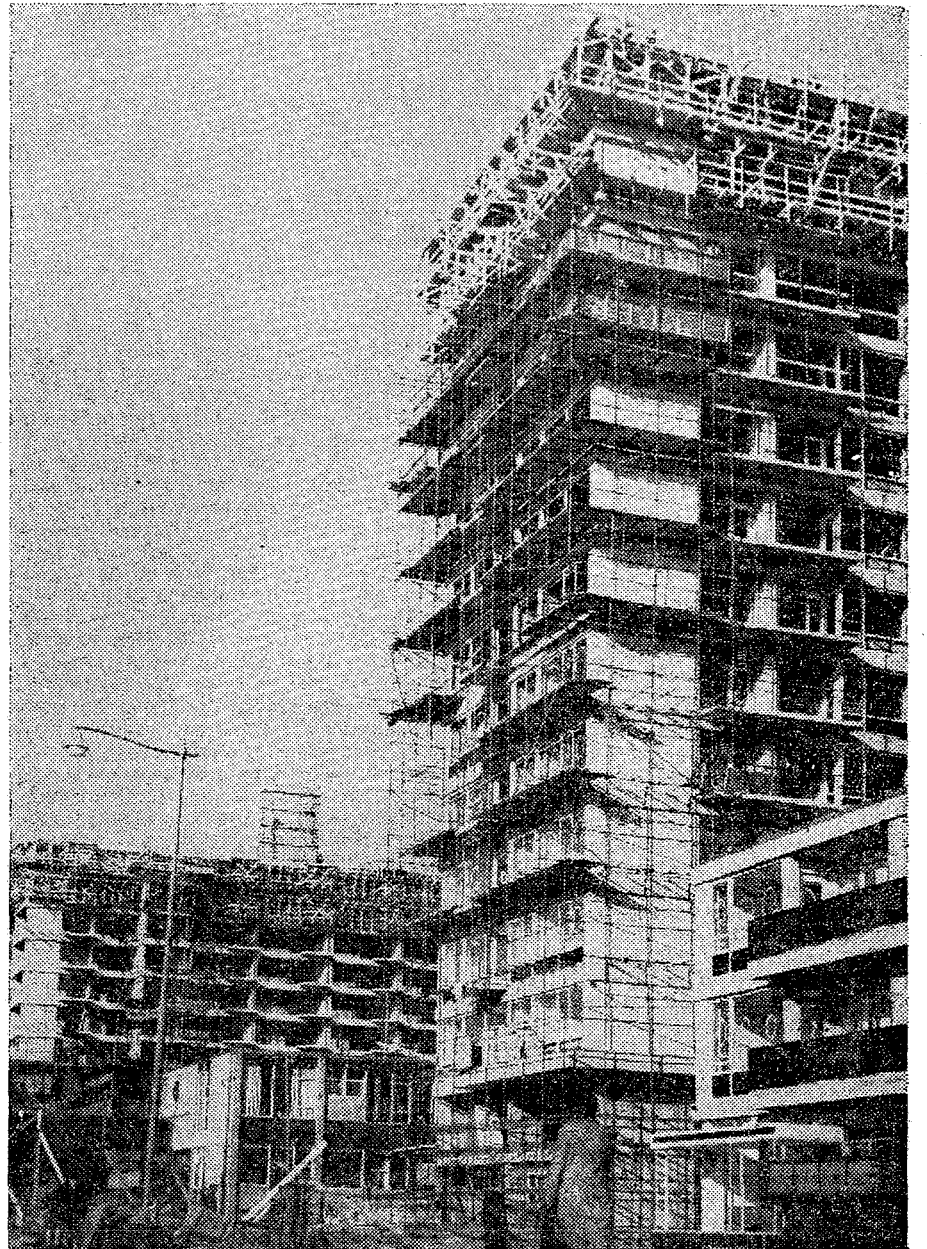
Het valt vaak op, dat wáár de socialisten een sterke positie bekleden, de woningwetbouw eveneens overheerst. Rotterdam is daarvan een sprekend voorbeeld: de laatste jaren zijn daar voor ruim 80% woningwetwoningen gebouwd. Dat dit hoge percentage nodig zou zijn, omdat 80% van de bevolking van deze bloeiende stad tot de economisch zwakken zou behoren, zal men in het welvarende Nederland toch moeilijk kunnen volhouden.

Het valt eveneens op dat daar waar de socialisten een sterke positie innemen, zij bijna overal, met name in de grotere gemeenten, de sleutelpositie van openbare werken en/of stadsontwikkeling bezetten. Dit zal wel niet uitsluitend uit liefdeberij zijn. Hoeveel invloed en macht kan men op die post niet uitoefenen! Deze sleutelpositie geeft, behalve de mogelijkheid de woningwetbouw te stimuleren en de particuliere bouw af te remmen, ook zeggenschap over de groei der gemeente, over de vraag welke mensen moeten worden aangetrokken — de streek waar zij vandaan komen is dikwijls beslissend voor hun politieke gesteldheid) geeft zeggenschap over de opbouw der wijken, geeft dus de mogelijkheid van selectie der bewoners. Wij hebben een vooraanstaand socialistisch politicus eens horen zeggen: eerst hebben wij gezorgd voor de quantiteit, nu gaan wij meer letten op de kwaliteit van de mensen die worden aangetrokken en gehuisvest. Actieve huisvestings- en migratiepolitiek dus. Als nu de grond in het bezit der overheid is — erfpacht — de woning eveneens en de overheid bovendien uitmaakt wie zich in de gemeente mag vestigen en wáár dit zal zijn, gaat het gezegde „stadslucht maakt vrij” dan nog wel op? Zijn wij niet bezig een nieuw soort (socialistische) feodaliteit in te voeren?

Rechtstreeks verband hiermede houdt het vraagstuk van de ruimtelijke ordening, dat steeds meer in de publieke belangstelling komt te staan. Moet men zijn voor uitbreiding der grote steden, stichting van satellieten of uitbreiding van kleinere en middelgrote gemeenten?

De woningtoewijzing is een uitstekend middel om de groei der gemeenten te regelen, d.w.z. te bevorderen dan wel te vertragen. Dat heeft wel iets weg van „detournement de pouvoir” (misbruik van bevoegdheid) maar dat het daarom niet gebeurt, zouden wij niet zonder meer willen aannemen. Op deze materie zullen wij nu niet verder ingaan. Alleen is hier wel duidelijk geworden dat er verband bestaat tussen beginsel en woningpolitiek dat dit verband door de socialisten het scherpst wordt gezien en dat zij in de praktijk het sterkst daarvan uitgaan en dit, ondanks alle betogen over zakelijke politiek.

De doorwerking van deze socialistische beginselen heeft naar onze opvatting voor een deel vertragend gewerkt op het tempo van de woningproductie. Natuurlijk zou het absurd zijn te beweren, dat de socialisten de oplossing van de woningnood niet zouden

In de grote steden is het bijna allemaal flatbouw wat de klok slaat.

wensen. Het zou even absurd zijn als de bewering, dat de vroegere S.D.A.P. een Duitse bezetting heeft gewenst en daarom „het gebroken geweertje” propageerde. Maar omgekeerd moet wel worden gesteld, dat indertijd mede krachtens de socialistische beginselen een krachtige defensie inspanning ontbrak. Zo is ook de consequentie van huidige socialistische beginselen, dat niet alle socialistische doeleinden met betrekking tot de woningbouw in die ene richting van het opheffen van de woningnood wijzen. Men maakt daar van de nood een (socialistische) deugd. Men maakt er gebruik van om socialis-

tische desiderata ten aanzien van de socialisatie van het woningbezit etc. geleidelijk te verwezenlijken.

Elke partij wil oplossing van de woningnood. Alléén: in welk tempo? Politiek is de kunst van het mogelijke. En omgekeerd wordt het mogelijke door het wenselijke, door het politieke inzicht bepaald. Als afsluiting van deze serie artikelen hopen wij hierop volgende week nader in te gaan, waarbij dan tevens nog enkele suggesties aan de orde zullen komen om tot verbetering van de gang van zaken te geraken.

DRS. J. FOOT

• Humanistische visie

Wanneer een doorbraak-man van humanistische huize de doorbraak gaat verklaren en verdedigen, kan men vreemde dingen horen. Dan worden kerk en humanistische verbond vereenzelvigd, dan is er geen onderscheid meer tussen kerk en confessionele partij, dan is er alleen nog maar het onderscheid tussen „geestelijke knechting” en „geestelijke vrijheid”, tussen vooruitstrevend en behoudend.

Op deze wijze probeerde de heer Mensink verleden week in een toespraak over de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A. duidelijk te maken hoe het nu eigenlijk zit met de levensovertuiging en de politieke keuze. Het was om van te rillen en het moet dat zelfs geweest zijn voor rooms-katholieken en prot.-christelijken in de P.v.d.A.

Om de overbodigheid van confessionele partijen aan te tonen zei de heer Mensink: „De taak van de kerk en van het humanistisch verbond is niet van politieke aard. Zij zijn er voor de bezinning op de diepere achtergronden van het leven, maar niet om zelf een politieke keuze te doen”.

Wij zullen de heer Mensink niet tegenspreken wanneer hij zegt, dat de taak van de kerk niet van politieke aard is, hoewel de kerk — wat de heer Men-

sink dan ook toefat — ook in vraagstukken van politieke aard soms haar getuigenis zal moeten doen horen. Maar wij verzetten ons beslist wanneer de kerk wordt voorgesteld als een soort vereniging waar men zich bezint op de diepere achtergronden van het leven en daarmee op één lijn wordt gesteld met instellingen als die waarvan de heer Mensink lid is.

Het wezenlijke van de kerk, nl. dat zij een gemeenschap is van mensen, die hetzelfde belijden en die wat zij belijden ook dagelijks willen beleven, misken men op die manier. En dan is het heel gemakkelijk om de doorbraak te verdedigen!

• Suurhoffs prestatie

Het jaar 1952 is, wat de na-oorlogse werkloosheid betreft, een topjaar geweest, vertelde de heer Voskuil zaterdagavond aan zijn luisteraars. Er waren in dat jaar meer dan 100.000 werklozen.

Maar . . . het was ook het jaar waarin Suurhoff aan sociale zaken kwam. De bestrijding van de werkloosheid is toen krachtig ter hand genomen en een snelle daling is gevolgd.

We zouden ook kunnen zeggen: in dat jaar is minister Zijlstra aan economische zaken gekomen en daardoor is de economische toestand enorm verbeterd.

Noch het een, noch het ander lijkt ons juist. Er is na 1952 een zeer snelle toeneming van de welvaart en daarmee van de werkgelegenheid geweest, waardoor de werkloosheid is omgeslagen in een tekort op de arbeidsmarkt. Wat nu de bijzondere prestatie van minister Suurhoff is geweest moet de heer Voskuil nog eens duidelijk maken,

BOEKEN en periodieken

Denkers van deze tijd

„Denkers van deze tijd. Dl. III. Opstellen over Marx, Schumpeter, Sorel, Keynes en Röpke”, door Dr. K. J. Kraan, Dr. S. U. Zuidema, Dr. Ir. H. van Riessen, Dr. F. de Roos en D. W. Ormel. Uitgegeven door T. Wever te Franeker in opdracht van de Christelijke Nationale Bibliotheek. Prijs f 10,—.

DIT boekwerk is het derde deel van een serie werken, welke ten doel hebben een aantal belangrijke denkers van deze tijd over vraagstukken van Staat en maatschappij voor een breder publiek toegankelijk te maken. Waren de vorige uitgaven voornamelijk gewijd aan bekende filosofen zoals Sartre, Nietzsche, Heidegger, Toynbee e.d., deze bundel bepaalt zich tot de gedachten van een aantal denkers die zich meer in het bijzonder met de sociale en economische aspecten van onze samenleving hebben bezig gehouden. Naast opstellen over Marx, Schumpeter en Sorel, resp. van de hand van Dr. Kraan, Dr. Zuidema en Dr. Van Riessen, vindt men hier een uiteenzetting van Prof. De Roos over de economische theorie van Keynes, terwijl tenslotte D. W. Ormel een uitvoerige samenvatting geeft van de economisch-politieke opvattingen van Röpke, een bekend Duits neo-liberaal econoom, historicus en socioloog. Uit deze korte opsomming blijkt reeds dat de verscheidenheid van deze bundel opstellen niet alleen ten aanzien van de behandelde denkers, doch ook wat betreft de auteurs zeer groot is.

Sorel

Desniettemin is er een zekere band tussen de geschriften van deze denkers, hierin bestaande dat een ieder zich op zijn manier meer of minder heeft bezig gehouden met vraagstukken van het sociaal-economische leven. Sorel valt hierbij echter wat de sociaal-economische achtergrond van zijn opvattingen betreft eigenlijk enigszins uit de toon. Op het terrein van de economie heeft hij zich namelijk ternauwernood bewogen. Sorel is vooral een cultuurfilosoof die in de jaren rond de eeuwwisseling met alle kracht die in hem was zich heeft geworpen in de strijd van het socialisme om nieuwe maatschappijvormen en die zich daarbij ook heeft bezig gehouden met de betekenis van de snelle technische ontwikkeling voor de produktie, de positie van de arbeidende klasse en de maatschappelijke vooruitgang. Hij is in de eerste plaats de man voor wien de samenleving om verbetering schreeuwt en die meent daartoe een profetisch woord te kunnen spreken. In dit opzicht ligt er

een nauw verband met Marx, met wien hij overigens op vele belangrijke punten ingrijpend van mening verschilde. Zijn persoon en betekenis komen in het vlot geschreven opstel van Prof. Van Riessen duidelijk tot uiting.

Marx

Bij Marx ligt dit alles heel anders. Hij was niet alleen de filosoof, die zijn socialistische opvattingen over de organisatie van de samenleving op doordringende wijze wist uit te dragen, doch dit bovendien op meesterlijke wijze wist te combineren met een eigen interpretatie van de economische wetenschap uit zijn tijd. Zodoende was Marx in staat de socialistische arbeidersmassa een welomschreven doel, een krachtige organisatie en een strijdvlaardig élan te geven als nimmer aan een ander was gelukt. Dit neemt echter niet weg, dat door alle veranderingen welke zich inmiddels niet alleen in het socialisme doch eveneens in de economische wetenschap hebben voltrokken de betekenis van Marx voornamelijk van historische waarde moet worden geacht. Hij is dan ook één van die figuren uit een voorbije wereld, welke reeds sinds geruime tijd zowel door de economische wetenschap als door de democratisch-socialistische partijen in het museum van oudheden zijn opgeborgen en welke men aan het opgroeiend geslacht slechts laat zien terwille van zijn, al dan niet wetenschappelijke, opvoeding. Alleen om deze reden lijkt mij dit overigens beknopt doch helder geschreven opstel van Dr. Kraan in deze bundel over denkers van deze tijd op zijn plaats.

Schumpeter

Met Schumpeter is men echter direct in een heel andere sfeer en tijd. Schumpeter is allereerst bekend als een befaamd modern econoom, een geleerde met een verbluffende eruditie en met grote intellectuele gaven, die bij de ontwikkeling der economische wetenschap op tal van terreinen in de laatste halve eeuw, hoewel daarbij eigen wegen gaande, een belangrijke rol heeft gespeeld. Daarnaast heeft hij zich in het laatst van zijn leven — hij stierf in 1950 — eveneens uitvoerig uitgelaten over de ontwikkeling van de samenleving en daarbij onder meer de stelling verdedigd dat onze kapitalistische maatschappij door haar voortdurende inwendige structurele veranderingen noodzakelijkerwijs in de toekomst vanzelf in een socialistische maatschappij zal overgaan. Zijn uitgangspunt is in navolging van Marx een historisch-materialistische visie op de moderne samenleving. Deze filosofische opvattingen van Schumpeter worden door Prof. Zuidema op zijn bekende scherpzinnige en grondige wijze geanalyseerd en bekritiseerd. Hij laat zien hoe de socialistische toekomstverwachting van Schumpeter gebaseerd is op

een geloof in de wetenschap. Dit geloof wordt echter juist vanwege die „objectieve” wetenschappelijke zekerheid door Schumpeter — in tegenstelling tot Marx — tegelijkertijd, gezien de wetenschappelijke onvoorspelbaarheid, weer gerelativeerd. Zoals het door Zuidema kernachtig wordt getypeerd: Marx wist met wetenschappelijke zekerheid, doch Schumpeter gist met wetenschappelijke zekerheid. Het is echter jammer dat in dit voortreffelijke opstel van Prof. Zuidema de belangrijke betekenis van Schumpeter voor de economische wetenschap in het duister blijft. Want naar mijn mening is het vooral deze betekenis en in veel mindere mate zijn door het historisch-materialisme gekleurde filosofische opvattingen over de maatschappelijke ontwikkeling welke de figuur van Schumpeter zo belangwekkend doet zijn.

Keynes

Het opstel van Prof. De Roos over Keynes verschilt op zijn beurt weer opmerkelijk in kleur en toon van dat over Schumpeter. Hier geen filosofische bespiegelingen en geen scherp kritische analyse van de maatschappelijke opvattingen van Keynes. Niemand zou dit overigens verwacht hebben. Noch Keynes, noch De Roos zijn daarvoor in de wieg gelegd. Het zijn beiden voor alles economen. Keynes heeft dan ook geen filosofische geschriften over maatschappelijke problemen het licht doen zien. Deze grote Engelse econoom heeft zich bezig gehouden met de economische theorie en de economische politiek. Zijn invloed op het economisch denken sedert het midden van de dertiger jaren is zo ingrijpend geweest dat er tegenwoordig op het terrein van de economische politiek, met name met betrekking tot de conjunctuurpolitiek en de openbare financiën, zowel door economen als door politici vrij algemeen ideeën worden gehuldigd ten aanzien van de rol die de Overheid in het economisch leven heeft te spelen, welke in belangrijke opzichten lijnrecht in strijd zijn met de opvattingen die voordien gedurende ruim anderhalve eeuw gangbaar waren. In dit opstel vindt men dientengevolge een zakelijke en heldere uiteenzetting van de economische theorie van Keynes en het door hem ontwikkelde begrippenapparaat, alsmede van de betekenis van deze theoretische ideeën voor de economische politiek. Het is voorwaar een gemakkelijke taak om deze vrij moeilijke materie op begrijpelijke wijze kort uiteen te zetten. Het is dan ook geen geringe verdienste dat Prof. De Roos daarin desniettemin op uitstekende wijze is geslaagd. Dit neemt echter niet weg dat naar mijn mening dit opstel, in tegenstelling tot de andere opstellen in deze bundel, voor die belangstellende lezers, welke niet enigermate met de economie op de hoogte zijn, ongetwijfeld nog zware kost zal

zijn. Het zullen in de eerste plaats vermoedelijk de studenten zijn, die met veel vrucht hiervan zullen kunnen kennis nemen.

Röpke

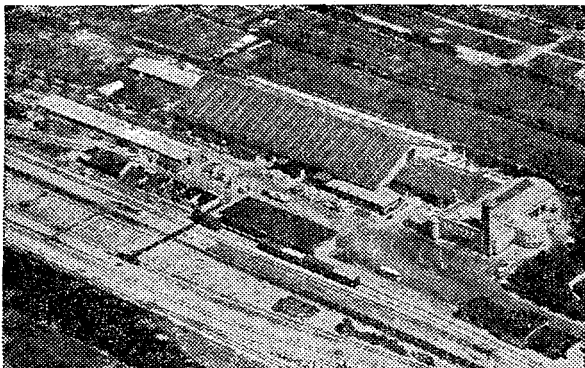
Tenslotte de bijdrage van Ormel over Röpke. Ook hier gaat het over een bekend econoom, zij het dan dat deze zich niet uitsluitend tot zijn vak heeft bepaald doch zich evenals Schumpeter heeft bezig gehouden met de economische orde en met vraagstukken van Staat en maatschappij. Voor Röpke is de centrale vraag wat er aan de economische organisatie van de samenleving mankeert en welke maatregelen er dienengevolge dringend ter verbetering nodig zijn. Röpke behoort met Eucken, Müller-Armack en anderen tot die groep van economen welke als de neo-liberale richting bekend staat en wier opvattingen in belangrijke mate de economische politiek in Duitsland sinds 1945 hebben beïnvloed. Röpke is dan ook een strijdvlaardig verdediger van de vrije markteconomie en een krachtig bestrijder van alles wat deze markteconomie zijns inziens zou kunnen doen verdwijnen. In tegenstelling tot de oude liberale opvattingen is hij echter niet van mening dat de vrije markteconomie vanzelf tot het juiste resultaat zou leiden indien de Overheid zich maar van ingrijpen onthoudt, doch de Overheid zal integendeel daartoe een welbewuste economische politiek moeten voeren. In dit verband ageert Röpke fel tegen economische machtsconcentraties door grootbedrijven, monopolievorming e.d., alsmede tegen de collectivistische tendenzen in de huidige samenleving. Ormel is er ongetwijfeld in geslaagd de ideeën van Röpke op duidelijke wijze uiteen te zetten. In tegenstelling tot de opstellen over Marx, Schumpeter en Sorel, welke op kritische wijze zijn geschreven, wordt hier echter evenals in het opstel van Prof. De Roos over Keynes, volstaan met het geven van een uiteenzetting. Dit is jammer. Vooral bij een figuur als Röpke die zich op zulk een breed terrein heeft bewogen en die ten aanzien van tal van sociaal-economische vraagstukken zo een uitgesproken mening heeft, was er daartoe gelegenheid te over geweest. Want het is een bekend feit dat er zowel uit theoretisch-economische als uit zakelijke en maatschappelijke overwegingen op tal van opvattingen van Röpke, onder andere die over het monopolieprobleem en het kleinbedrijf, één en ander valt af te dingen. Het zou echter veel te ver voeren om daarop in deze bespreking uitvoerig in te gaan. Volstaan moge worden met hierop de aandacht te vestigen. Een meer kritische instelling zou naar mijn mening aan deze overigens voortreffelijke uiteenzetting over de ideeën van Röpke ongetwijfeld meer kleur en diepgang hebben gegeven.

Het voorgaande kort samenvattend kan de conclusie geen andere zijn dan dat dit een goed boek is. Aan een ieder die voor de sociaal-economische problematiek van vandaag belangstelling heeft kan het van harte ter lezing worden aanbevolen.

DRS. F. W. DIRKER

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121
Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantien — Levensverzekeringen en
lijfrenten
Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke
teningen

Herstellingen spoorwegmaterieel
Machines voor de bouwnijverheid

N.V. Mulder's fabriek
van rollend materieel
BOSKOOP - TELEFOON 01727-2251

EIGEN VESTIGING IN TORONTO - CANADA

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

De meesterhand van Mr. Poodle

ontwierp de meest exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen.

Zijn collectie is toonaangevend voor coupe en charme.

Mr. Poodle garandeert U 100 % zuiver wol, met een maximum aan kleurechtheid, waschtheid en krimp-vrijheid.

Vraag Uw winkelier U de collectie te tonen en let op Mr. Poodle. Dan pas bent U zeker een „Meesterstuk” te kopen.

N.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE

VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER HEY
CULEMBORG

GEEF DIT BLAD DOOR

CULTURELE *krabbels*

Artistieke functie

IN Bolsward, in het verleden de vaderstad van de Friese renaissance dichter Gijsbert Japicx en tegenwoordig een stad met vele culturele activiteiten, is de Gijsbert Japicxprijs uitgereikt. Daar in het oude raadhuis troffen de kunstminnende Friezen elkaar om ervan getuige te zijn hoe de Friese dichter D. A. Tamminga van IJsbrechtum bij Sneek vereerd werd met deze twee-jaarlijkse prijs. Deze Tamminga, die eens boerenknecht, betonwerker en timmerman was, is van grote betekenis voor de Friese cultuur in het algemeen en voor de Friese literatuur in het bijzonder. Friesland heeft veel aan hem te danken, vooral omdat zijn werk — en dat is zeer belangrijk — begrijpelijk en verstaanbaar is. De bekroonde bundel „balladen“ van de bejaafde dichter is hier een voorbeeld van. Hoewel staand op hoog literair niveau, is van de zijde van de adviescommissie gezegd, is het werk voor ieder toegankelijk, zodat vele van zijn balladen reeds tot levend volksbezit zijn geworden. De bekroonde bundel heeft niet alleen literaire en artistieke kwaliteiten, maar ook een artistieke functie.

Dit laatste nu lijkt ons wel de grootste verdienste van de Friese dichter Tamminga.

Nuttig en noodzakelijk

HET Friese culturele leven kan zich gelukkig prijzen met een kunstenaar als Tamminga. Een eigen cultuur immers, wortelend in het eigen gewest is van onschatbare waarde. Immers, zij gaat de nivellering tegen, de nivellering, die steeds sterker wordt, nu de industrialisatie steeds verder doordringt op het platteland. Daarom moet de culturele ontwikkeling in een gewest nauwlettend gevolgd worden en waar nodig geactiveerd en gestimuleerd. Een middel daartoe is het in het leven roepen van een gewestelijke culturele raad, die de Overheid in haar bescheiden, maar zeer beslist culturele, taak van advies kan dienen. Bevordering van de cultuur, zei de commissaris der Koningin in de provincie Groningen, mr. W. A. Offerhaus, onlangs over deze problemen sprekend in zijn rede ter gelegenheid van de installatie van de Groninger Culturele raad, bevordering van de cultuur is niet alleen nuttig, maar ook absoluut noodzakelijk.

Gevaar

DE provincie Groningen heeft haar gewestelijke culturele raad, die als bestuur van de „Groninger culturele Gemeenschap“ zich een taak heeft gegeven op het gebied van de eigen Groningse cultuur, die rijke facetten heeft. Maar het vervullen van deze taak is een hachelijke zaak, wanneer de raad geen innig contact heeft met alle culturele uitingen, in welke eenvoudige vorm soms ook. De raad moet haar grondslag hebben in het culturele leven zelf, anders zal ze een mislukking en zelfs een aanfluiting zijn.

De culturele raad van Groningen is geheel van bovenaf samengesteld. Dat is een groot gevaar, een gevaar, die gelukkig in het noorden van ons land wordt ingezien. De in de provincie gevestigde organisaties, instellingen en lichamen, die op cultureel terrein in de ruimste zin van het woord werkzaam zijn, beloofde de voorzitter van de culturele raad, mr. P. L. P. Warburg, zullen op hun aanvraag bij de stichting kunnen worden toegelaten. Wanneer dit inzicht blijft leven, kan er veel indirect gedaan worden voor het culturele leven in Groningen.

Voor complete
diesel-elektrische installaties
Van der Leun's
TECHNISCHE ONDERNEMING
SLIEDRECHT
Kerkstraat 11-13 Telefoon 151

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

DE GANG DER ONTBIN

ALS u eens in Parijs bent, hebt u een goede kans daar te zijn tijdens een regeringscrisis. Grote koppen in de kranten vermelden dat de Nationale Vergadering een „vertrouwensmotie“ heeft verworpen, zodat het kabinet demissionair geworden is en dat de President der Republiek „m'sieur X“ heeft ontvangen om te spreken over het vormen van een nieuwe „regering“. Met een gezicht, waarop verbazing noch verontusting te lezen is, neemt de Fransman in de Métro kennis van deze berichten. Het sportnieuws heeft voor hem klaarblijkelijk grotere aantrekkingskracht dan de berichten op de frontpagina. Vraagt ge hem, hoe hij er over denkt, of het hem niet verontrust dat de ene „regering“ gaat en de andere „regering“ komt, hetgeen feitelijk een permanente regeringloosheid betekent — dan haalt hij zijn schouders op en zegt „Aan onze regering kunt u Frankrijk niet beoordelen: „ça, ce n'est pas la France“!

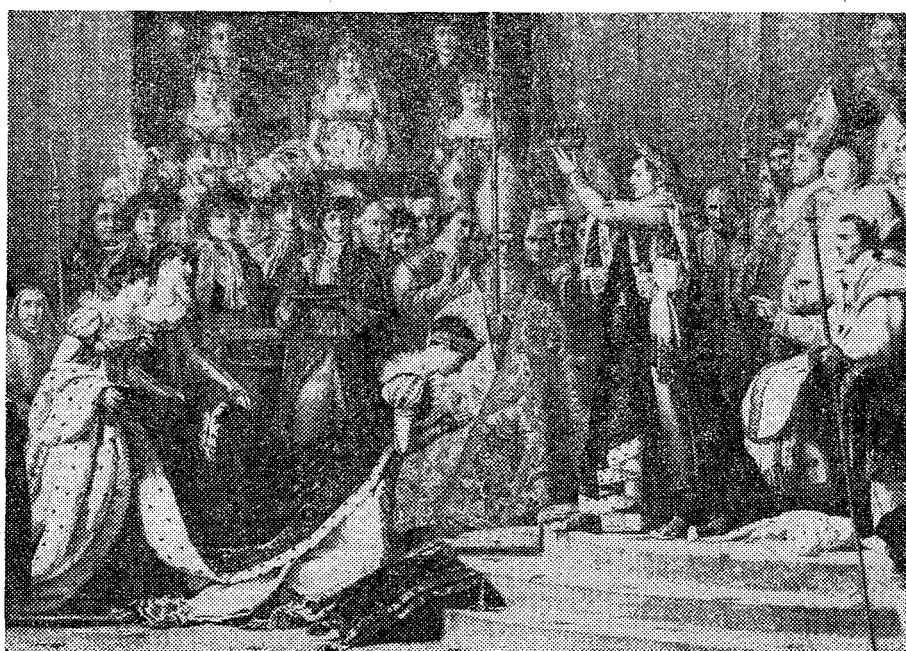
En hij heeft gelijk!
Inderdaad is reeds sedert vele, vele jaren bijna geen enkele Franse regering in staat geweest een beeld van de Franse volksziel te geven, omdat zij de medewerking van de meerderheid en van de beste krachten uit het volk miste.

Waarin hij ongelijk heeft is, dat hij het afdoet met een schouderophalen — dat het hem niet verontrust. Maar ook dat is begrijpelijk als we in aanmerking nemen dat deze toestand niet is ontstaan tijdens de „vierde Republiek“ — maar feitelijk kenmerkend is geweest voor heel de „derde Republiek“ en dus eigenlijk reeds aanvang in 1871! Even „vel — nog altijd bestaat Frankrijk. Het schijnt dus ook op deze manier te kunnen!

Wat hij eveneens vergeet is, dat Frankrijk vandaag niet langer Frans zou zijn als de Angelsaksische volken het niet hadden geholpen. Reeds sedert 1914 was Frankrijk zonder die hulp een Duitse provincie geweest. En dat de Franse industrie vandaag nog kan produceren — is het niet te danken aan de Marshallhulp — waardoor West-Europa en dus ook Frankrijk van economische ondergang werd gered? Zonder deze hulp zou er vandaag geen Frankrijk meer zijn.

De ontwikkeling in Frankrijk is dus wél ernstig — óók voor ons. Eén van onze partners in „klein Europa“ heeft geen politieke beginselen, geen eigen staatkunde, géén regering die op die naam aanspraak kan maken. „Geen enkel vraagstuk heeft Frankrijk de laatste jaren op kunnen lossen“, schreven we enige weken geleden. Dat is erg voor Frankrijk — dat is óók erg voor heel de vrije wereld.

BIJ DE FOTOS
Foto rechtsboven: Als het goed weer is zijn de terrassen langs de Champs Elysées in Parijs druk bevolkt. Het is heerlijk hier te zitten en de sfeer van Parijs te ondergaan.
Foto beneden: De kroning van Napoleon I in de Notre Dame, naar het schilderij van David. De afbeelding toont het ogenblik waarop Napoleon zichzelf kroont.

Een twintig, dertig jaren geleden konden wij nog min of meer de rol van belangstellende toeschouwer spelen — nu echter zijn wij meer dan ooit te voren bij de ontwikkeling in het land van Marianne direct betrokken.

Vanwaar toch die politieke onmacht — die beginselloosheid? Zonder de zin van de Franse geschiedenis der laatste anderhalve eeuw in ons te hebben opgenomen, zullen wij er niets van begrijpen.

Onthoofding van de Franse natie

TOEN een bloeddronken en verdwaasde menigte op 21 januari 1793 het bebloede hoofd van Lodewijk XVI toelichtte, dat de heul haar voorhield, juichte zij de onthoofding van de Franse natie zelf toe. Vanaf dat ogenblik begon de daadwerkelijke ontchristelijking der natie — sedert overlang voorbereid door de theorieën der ongeloofsfilosofen. Nog in hetzelfde jaar werd in de Notre Dame de godin der Rede ten troon gezet en sedert dien heerst zij in Frankrijk ofschoon de hostie weer op de altaren ligt.

Napoleon herstelde door zijn Concordeat een zekere vrede met de kerk — maar op het toppunt van zijn macht zette hij de Paus te Fontainebleau gevangen. Hij herstelde de oude traditie slechts in schijn: het volk kwam meer en meer in de greep van de leuze „ni Dieu — ni maître.“ Nog eenmaal bevestigde het Franse volk dat het tot grote daden in staat was als het ook naa. buiten als eenheid optrad —; maar de verdere toekomst toonde aan dat het eerste keizerschap slechts een schijnherstel had gebracht — tot op onze dagen is de Franse macht nimmer meer geworden wat ze geweest is. Toen Napoleon viel werd het oude koningschap hersteld doch dit onttaarde in een dwaaze dictatuur omdat het Franse volk in deze afstammelingen van de Heilige Lodewijk niet meer de representanten van zijn nationale eenheid zag.

Revolutie in 1830, revolutie in 1848 en een staatsgreep in 1851 — ziedaar de weg waarlangs tenslotte de eenheid der natie scheen te zullen worden hersteld rond de troon van Napoleon III. Evenwel: de christelijke traditie als bindmiddel van die eenheid werd vervangen door de speculatie op de materiële welvaart. De binnenlandse compromissenpolitiek van deze keizer leed schipbreuk evenals zijn buitenlandse staatkunde en in 1870 bezweek het tweede keizerrijk onder de Pruisische mokerslagen.

Wat nu? De meerderheid van het volk was royalistisch. De Bonapartisten begrepen, dat hun kans voorlopig verkeken was, doch de Legitimisten en de Orleanisten konden het niet eens worden over de persoon van de toekomstige koning en zó kwam tenslotte in 1871 de Franse Republiek tot stand. Nooit werd zij officieel geproclameerd, omdat zij in strijd was met de gevoelens van de grote meerderheid der Fransen. Onderlinge verdeeldheid was oorzaak, dat men een regeringsvorm kreeg, die men niet wilde! Zo had binnen tachtig jaar — sedert 1793 dus — het Franse volk alle denkbare regeringsvormen afgeproefd.

Mede tengevolge van al die regeringsvormen, die alle hun aanhangers had-

den, was de jonge derde Republiek een huis, dat meer dan ooit tegen zichzelf verdeeld was.

Zo wordt het begrijpelijk dat de regering van de Franse republiek niet in staat was in haar beleid een beeld van de Franse volksziel te geven, omdat zij de medewerking van de meerderheid en van de beste krachten uit het volk miste. En ofschoon vandaag: republiek of koninkrijk allerminst meer actueel is, moet ook de regering der vierde Republiek (sedert 1945) haar weg gaan zonder de steun van de meerderheid en de aristocratie.

Vier miljoen meelevende christenen

ZOWEL de regeringen der huidige als van de vorige republiek toch moeten en moesten steunen op die krachten, welke van de oude christelijke traditie zijn vervreemd. Opzettelijk gebruik ik hier het vrij zwakke woord „vervreemd“ en spreek ik niet over „krachten, die met de christelijke traditie hebben gebroken“. Want opmerkelijk is het dat in dit land waarin, volgens betrouwbare mededelingen maar drie tot vier miljoen meelevende christenen meer wonen, zéér velen nog spreken van „la France chrétienne“! Zó zijn zij — ondanks zichzelf — nog verbonden met de oude wortel. Dat dit „christendom“ voor de praktijk van het leven echter bitter weinig betekent, zal wel geen nader beoogt behoeven! Tenslotte is elke traditie, los van het levende geloof, zonder werkelijke inhoud en dus krachteloos.

Waarom is die vervreemding van de oude christelijke wortel in Frankrijk misschien verder voortgeschreden dan in enig ander land van West-Europa? Een afdoend antwoord op deze vraag is, geloof ik, niet te geven omdat vele „oorzaken“ zich ten enenmale aan een geschiedkundig onderzoek onttrekken. Stellig is het onmogelijk deze vraag te

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Jeugd in actie **Uit ha**
* De Arjos tas 3
* De kaderclub

OVER een week zal de Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongerenstudieclubs haar algemene vergadering in Utrecht houden. Op deze hoogtijdag voor de ARJOS wordt er in de regel eens stevig gediscussieerd over het wel en wee van de organisatie. Het jaarverslag is daarbij steeds een goed aanknopingspunt. Daarom willen wij hier op enkele belangrijke gedeelten uit dat verslag de aandacht vestigen.

Zit er groei in?

NAMEN er vorig jaar ruim 5000 jongeren aan het Arjoswerk deel, thans blijken dit er 5245 te zijn. Het aantal clubs groeide van 339 tot 344. Niet opzienbarend dus.

Op een andere plaats lezen wij echter dat er in totaal 46 nieuwe clubs werden opgericht doch deze winst is voor een groot deel weer te niet gegaan doordat er verscheidene clubs ter ziele gingen.

Voor iedereen die wel eens met een jeugdorganisatie te maken heeft gehad, is dit geen zaak waarover men zich ernstige zorgen maakt. Voor de ARJOS geldt dit wellicht nog sterker dan voor andere organisaties, want zij recruteert haar leden toch hoofdzakelijk uit de leeftijdsklasse van 20—25 jaar. Men gaat dan in- of komt juist uit de militaire dienst. Het is de periode waarin gestudeerd wordt, men bereidt zich voor op een positie in het maatschappelijke leven. Nieuwe banen, promoties en verhuizingen zijn aan de orde van de dag. Helaas blijkt de stap in het huwelijksbootje voor sommigen een bezwaar te zijn om lid te blijven. Wij zien dat nog steeds niet in. Zou dan opeens de noodzaak van principiële en politieke scholing niet meer bestaan?

Idealen blijven er. Ook voor de Arjos. De secretaris maakt in het jaarverslag een berekening die resulteert in — voor

beant... lengte... volste... ting... m
En... v... er... te... Fran... ge... Toen... ma... stroom... met... se... ster... zeden... D... zin... in... door... lijks... de... ta... het... l... l... wa...
Zo... in... na... lib... gest... als... Het... leven... de... God... deze... 17... werd... die... die... repub... Ong... t... Fran... die... ver... d... hoof... volks... t... 1900... van... kon... ver... in...
VAN... w... lib... alle

NING

een artikel van een... Ik moet dus... van de rich-... moeten zoeken.

En wij voorkomen dat wij... te vergeten dat het... onder invloed is... Keltische beschaving... volksverhuizing Ger-... het land binnen... zij zich vrij snel... die een vrije... en bovendien... door de ontaarde... Deze oude heidense... in de Middeleeuwen... maar nauwe-... missance zich aan of... de kerkelijke... breekt weer los in... Abbaye de Thé-... tu voudras" — doe

Zo in het Franse volk,... een andere, een... gestemd door figuren... d'Alembert e.a... die gingen... der revolutie: „Geen... reeds lang voordat... 1789 werkelijkheid... diezelfde libertijnen... anders waren van de... vorm.

Ongeveer, tot op vandaag, in... stroming geweest... het libertinisme... dit verset werd in... Katholieke... — en toen de liber-... 1900 de ontkerstening... konden doorzetten —... meer en meer zijn

heid

AN waren er binnen het... allerlei nuances en

Arjos-jaarverslag

344 clubs met 5245 leden.

lijkt in een behoefte te voorzien.

astronomisch klinken-... duidelijk. Er zijn... die op Arjosclubs... voor wie het een daad... worden en die kans... op hun beurt een vijf-... in hun werk te... zonder veel ophef hun... plaatselijk, provin-... laten marcheren... nog te kunnen wij-... het aantal vrouwe-... in een jaar nam dit... 250 toe, zodat nu... uit dames-leden be-

lijke werk

het verslag nog eens... valt het op dat er... besteed aan wat... willen vatten in het... de verschillende pa-... duidelijke taal; we le-... „methodiek- en... „kadervorming”,... instructie”.

met alle technische... bijeenkomsten van de... naar de plaatselijke... wordt geëxperimenteerd... en men denkt se-... mogelijkheden die er zijn... contact met de leden... dit een praeludium

at een kadervorming een af-... werd gewijd is ge-... middel van een deels... mondelinge cursus... jongelui geschoold... Er wordt les gege-... A.R. beginselen, A.R... sociologie, staatsin-... mentaire geschiedenis... in deze zaak... zoveel enthousiasme... Zowel deelnemers... hun tijd aan deze ka-

„Ca ce n'est pas la France”

(Dat is Frankrijk niet)

groeperingen. Toen in 1830 en sterker nog in 1848 de gelijkheidsgedachte meer en meer haar plaats ging opeisen naast die van de vrijheid, nam de verdeeldheid toe. Toen daarna de rijkgeworden bourgeoisie zich, in naam der vrijheid, van het ellendige lot der miljoenen „loon-slaven” niets aantrok, begonnen socialisme, syndicalisme, anarchisme en communisme meer en meer de kop op te steken. De verdeeldheid werd groter dan ooit te voren. In de vertegenwoordigende lichamen ontstond langzamerhand die bekende partijverhouding, waarop geen constante regering meer te bouwen viel.

Dit is het Frankrijk, zoals het zich in zijn regering aan het buitenland ver-toont. En daarom doet het, zacht gezegd, wat wonderlijk aan als de opeenvolgende Franse regeringen de laatste jaren telkens weer verklaren: „Frankrijk houdt onwrikbaar vast aan zijn rechten in Algerië” Want in Frankrijk is niets onwrikbaar!

Daarom ook is het volkomen begrijpelijk dat Mendès France de politiek van zijn partijgenoot, premier Gaillard, ten aanzien van Algerië tracht te doorbreken. Heláás begrijpelijk! Want de ontbinding heeft zich reeds voortgezet tot binnen de partijen zelf!

Heláás begrijpelijk, want een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan! G. GRUPPELAAR.

Als wij vrouwen eens...

U mag het weten: we hebben in ons gezin een ernstig verschil van mening gehad. Nee, niet over de cadeautjes voor de kinderen, want dat daarover verschil van mening bestaat is wel haast vanzelfsprekend. Zo gauw als een man vader geworden is, is hij bereid aan de meest bizarre grillen van zijn bakwisdochter of zijn halfwas-zoon toe te geven — terwijl moeder het maar liefst bij het prozaïsche houdt... behalve als het cadeaus voor haarzelf betreft!

Daarover nu niet verder, want het verschil van mening ging in dit geval over een verhaaltje uit een krant. Een verhaaltje van het soort dat u zonder enige twijfel kent: het heel arme jongetje, de niet-oppassende, eventueel werkloze vader (doorhalen wat niet te par komt!), de zieke moeder die nu niet uit werken kan — dan wordt het vijf december, het jongetje huilt omdat voor hem geen sinterklaas komt, de moeder huilt omdat ze haar jongetje niets kan geven, het jongetje is flink en troost zijn moeder — en als het zover is gaat de bel en staat er het pak voor de deur. Met de vurig begeerde voetbal en de keurige mantel die moeder zo nodig heeft. Die goede Sint die raadt het toch maar precies...!

Mijn man zei: „Bah, wat een draak van een verhaal. Hoe kan een krant in 1957 zo iets onnozels uit-de-tijds opnemen!”

Ik zei (wijsgerig als ik ben): „Juist, dat vindt jij een draak. Maar jij vergist je in kinderen. Ze doen dan wel verschrikkelijk modern, dragen rode of paarse kousen en hebben bebobbaar of hoe dat heten mag — maar in de sinterklaastijd zijn ze nog precies als vijftig jaar geleden en als honderd jaar geleden!”

„Zo, zei hij, dacht je dat!”

„Ja”, zei ik, „dat dacht ik. Ik durf er om te wedden dat alle kinderen het prachtig vinden. Want jullie praten dan wel heel geleerd over „het jeugdprobleem”, maar eigenlijk zijn jullie zelf een probleem. Ja, ik net zo goed hoor! Wij zijn het geslacht van de crisis en de wereldoorlog. Wij zijn hard geworden en „doen niet meer aan dat sentimentele gedoe”. Maar onze kinderen? Man, ze vinden dat toch zeker een pracht-verhaal!”

We hebben de proef op de som genomen. Het verhaal is voorgelezen voor zes paar kinderen. Mijn man las met veel pathos, dat moet ik zeggen. En zes paar kinderoogen glinsterden toen precies op het juiste moment de bel ging, de bel van het pak-voor-de-deur. En al was het commentaar van mijn oudste dochter (15) dan: „Heb je niks beters paps, want dit is zonde van m'n tijd (!)”, ze kwam er toch 's avonds op terug met de vraag: „Zeg mam, zijn er eigenlijk nog zulke arme mensen in Nederland?” Het verhaaltje had indruk gemaakt...!

NABETRACHTING op het heerlijk avondje... is er dan niets veranderd vergeleken bij vroeger? Natuurlijk wel. Tien tegen een dat in uw stad

Nabetrachting

op het

„heerlijk avondje”

of dorp een of andere vindingrijke winkelier de kunstmanen ten tonele heeft gevoerd om kijkers en dus kopers te trekken. En het speelgoed waarmee wij in onze jeugd gelukkig waren, daarmee hoeven we nu niet meer aan te komen. En dat zijn dan nog maar de uiterlijke veranderingen — maar ook de gewoonten van het feest veranderen. U hebt waarschijnlijk in uw meisjesjaren ook uren en dagen zoetgebracht met het maken van kussens, het breien van handschoenen, het borduren van kleedjes en lakens. En jongere broertjes werden geholpen bij het hanteren van de figuurzaag waarmee een schemerlamp moest worden gemaakt. Dat alles is uit de tijd. Vandaag de dag stapt men naar de winkels en men koopt. Alles kant en klaar. En de kinderen vragen en krijgen een paar gulden zakgeld extra en volgen dat voorbeeld.

Ze moeten wel want waar zouden ze de tijd vandaan moeten halen om al die geduldwerkjes te doen die wij vroeger met zoveel ijver uitvoerden? Voor hen is tijd immers een haast even zenuwslopend begrip geworden als voor hun vaders en moeders!

Toch... ik geloof dat dit de conclusie mag zijn van deze nabetrachting dat al ons „moderne” gedoe het karakter van dat 5 december feest niet heeft aangetaast. En dat, al onze „probleem”-minnaars ten spijt, de jeugd nog net zo kinderlijk enthousiast is als vroeger: al naar gelang de leeftijd angstig-verrukt, vol bravour-met-een-kloppend-hart („Die ouwe vent bestaat niet eens!”), met een gelukkig hart cadeautjes zoekend voor vader en moeder, broers en zusters, vriendinnen en vrienden. Ze doorlopen, precies als wij dat deden, al die stadia die van een kind een groot mens maken. En wat voor grote mensen ze worden — dat zal afhangen van de wijze waarop wij hen in dat ontwikkelingsproces leiden. Ook... net als vroeger!

HET verschil van mening was bijgelegd. En er is een serieus gesprek op gevolgd. Handdelend over de vraag hoe je kinderen kunt beïnvloeden, zodat ze belangstelling gaan krijgen voor al die zaken waarvoor wij in onze jeugd wel belangstelling moesten tonen en die wij toen samenvatten in dat grote woord „onze beginselen”. Schrik niet lezeressen, want we zijn er net zo min uitgekomen als u er waarschijnlijk uit kunt komen. We hebben gepraat over de Arjos en over de kiesvereniging, over de jeugdverenigingen en over de christelijke pers. We hebben naar ons gevoel behartenswaardige woorden gesproken — maar tot slot ben ik koffje gaan schenken en heeft mijn man mistroostig zijn boek weer ter hand genomen. Het was geen toelichting op ons beginselprogram, maar een detective... Misschien komt er van onze jeugd, ook wat beginselvastheid betreft, toch nog wel meer terecht dan van ons!

GRACIA

LEEWARDEN

HUIZUMER FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)
NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921
Lid Fruitexpres „VITA" Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON"

SOPHIALAAN — LEEWARDEN
Tel. 4467—4468

★
Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEWARDEN
Bedrijfskredieten
Deposito's
Rekening-Courant
Safeloketten
Beleggingen
Spaargelden
WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEWARDEN

Prima verzorgd drukwerk

(ZOWEL IN BOEKDRUK ALS ROTATIE)

Reclamefolders; Strooibiljetten,
Brochures. Verenigingsdrukwerk

Drukkerij Friesch Dagblad

LEEWARDEN TELEF. 05100—4545

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW

EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 . Tel. 8515 - LEEWARDEN

AMSTERDAM

PROF. CHR. COËP.
BEGRAFNISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101. Tel. 82477, Amsterdam

Betere verzorging van begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.G.B.
en laat u als lid inschrijven.

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..

WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabons
uitgez. Pomee artikelen

DROGISTERIEN
WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM
HILVERSUM

DE SPAARBANK

Hilversum - Bussum - Huizen
Loosdrecht - Muiden - Naarden

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook
in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

JAN VAN DEN BRUL

★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
★ SPORT- EN REGENKLEDING
★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Adverteert regelmatig!

Het nieuwe concept beginsel- en algemeen staatkundig program

WIE artikel XVI van het concept Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program der Antirevolutionaire Partij goed wil verstaan moet daarbij zijn uitgangspunt nemen in artikel IV van dit conceptprogram.

In laatstgenoemd artikel toch wordt de totalitaire staat volstrekt verworpen, wordt gewezen op de eigen roeping en verantwoordelijkheid van personen en levensverbanden en wordt voorts aan de overheid de eis voorgehouden de gerechtigheid te handhaven. De inhoud van dit artikel IV vindt in artikel XVI een nadere uitwerking voor het economisch leven.

Gesteld wordt namelijk in artikel XVI, dat

a) de zelfwerkzaamheid van het bedrijfsleven de beste waarborgen biedt voor de verhoging van de welvaart,

b) de wetgeving de regeling van eigen aangelegenheden en belangen door het bedrijfsleven mogelijk moet maken,

c) de overheid slechts in het economisch leven mag ingrijpen indien het particuliere initiatief kennelijk in gebreke is, dan wel in zijn gedragingen het algemeen belang schaadt,

d) de overheid naar zijn aard de plicht heeft de ontwikkeling van alle economische hulpbronnen te bevorderen en mitsdien heeft te streven naar een zo volledig mogelijke werkgelegenheid, en

e) de overheid haar steun heeft te verlenen aan sommige vormen van internationale samenwerking, en daarbij onder bepaalde voorwaarden zekere nationale bevoegdheden aan internationale lichamen zal mogen overdragen.

Wie het bovenstaande rustig overweegt zal bemerken, dat zowel naar de zijde van de overheid als naar de zijde van het bedrijfsleven grenzen worden getrokken voor de uitoefening van de in principe erkende eigen verantwoordelijkheid.

Deze verantwoordelijkheid is zowel voor de overheid als voor het bedrijfsleven gericht op de verhoging van de welvaart. Het bedrijfsleven moet daarbij echter verantwoordelijkheidsbesef bezitten en mag het algemeen belang niet schaden. De overheid dient de gerechtigheid te handhaven (d.i. het algemene en het nationale belang te beschermen) en mag slechts ingrijpen indien het bedrijfsleven kennelijk tekort schiet of onmachtig is. Deze clausuleringen, waarmede artikel XVI het uitoefenen der eigen verantwoordelijkheden omringt, geven uiteraard niet onmiddellijk en in elke concrete situatie een duidelijke afbakening van de grenzen voor de activiteiten van overheid en bedrijfsleven. Er kan bijvoorbeeld verschil van mening ontstaan over de hoogte van het welvaartsniveau waarop men wil aansturen en men kan discussiëren over het criterium, dat men moet aanleggen voor het algemeen belang. Voorts zal het „kennelijk in gebreke zijn" van het bedrijfsleven steeds aan subjectieve beoordeling onderhevig zijn.

Zelfs wanneer men op een gegeven moment over een en ander tot overeenstemming is gekomen zal men zich op hetzelfde moment moeten realiseren, dat elke belangrijke wijziging in de economische situatie alle vraagpunten wederom in volle omvang aan de orde doet komen.

Aanvaardt men de grondgedachte van artikel XVI, dat zowel de overheid als het bedrijfsleven geroepen zijn om de verhoging van de welvaart te bevorderen, dan volgt daaruit tevens, dat overheid en bedrijfsleven, wil de best mogelijke toestand bereikt worden, het eens moeten zijn over de maatschappelijke orde, waarin men het beoogde welvaartsniveau wil verwirkelijken. Er moet bovendien eenheid van opvatting zijn over de „prijs" die men voor deze welvaart kan, mag en wil betalen. Is deze eenheid van opvatting zoek, dan kan men geen gecoördineerd optreden van beide partijen verwachten. Artikel XVI bedoelt uiteraard een economische samenleving, die gebaseerd is op de ondernemingswijze produktie met corrigerende en stimulerende werkzaamheid van de overheid in de gevallen waarin het algemeen belang dit duidelijk eist.

Wat is welvaart?

WIJ willen in dit artikel, waarin uiteraard slechts een beperkt aantal problemen behandeld kunnen worden, bij enkele hoofdpunten uit de economische paragraaf van het nieuwe beginselprogram stilstaan.

In de eerste plaats bij de inhoud van het begrip welvaart. Wij merken dan onmiddellijk op, dat de concrete inhoud van het begrip welvaart wisselt met de omstandigheden. Welvaart is namelijk een relatie tussen de (onbeperkte) behoeften van de mens en de op zeker moment aanwezige middelen ter bevrediging van die behoeften. Deze middelen zijn in het algemeen schaars, en dus bestaat er altijd en overal een welvaartstekort. Vandaar ook het permanente streven naar een verbetering van de verhouding tussen bestaande behoeften en aanwezige

Overheid en

middelen. Men kan dit probleem derhalve in principe van twee kanten aanpakken, en wel: a. door vergroting van de middelen; d.i. verhoging van het beschikbare reële nationale inkomen door het opvoeren van de produktie; b. door het tegengaan van de uitbreiding der behoeften. Ook is een combinatie van beide methoden denkbaar.

Wanneer nu art. XVI uitspreekt, dat de zelfwerkzaamheid van het bedrijfsleven in het algemeen de beste waarborgen biedt voor de verhoging van de welvaart dan zal men zich blijkens het vooraf gaande steeds moeten realiseren, dat ook de overheid een reële bijdrage tot deze verhoging zal kunnen en moeten leveren. Niet alleen door het zodanig inrichten van haar apparaat, dat onnutte uitgaven worden vermeden en belastingverlaging mogelijk wordt, doch onder bepaalde omstandigheden tevens door het ontketenen van een positief gerichte activiteit. Men denke in dit verband bijv. aan de zogenaamde anti-cyclische begrotingspolitiek: d.i. het kweken van overschotten in tijden van opgaande conjunctuur en het welbewust werken met begrotingstekorten in tijden van neergaande conjunctuur.

Afgodische verering

In het bijzonder ten aanzien van deze positief gerichte economische activiteit van de overheid dient de anti-revolutionair op zijn hoede te zijn. Bij sommigen bestaat in dit opzicht helaas een neiging tot onverantwoord extremisme. Men verkondigt dan de mening, dat de overheid zich in principe van elke activiteit heeft te onthouden, en dat zij het oplossen der welvaartsproblemen maar aan het bedrijfsleven moet overlaten. Men veronderstelt stiltzweigend dat het bedrijfsleven deze prestatie ook zal kunnen volbrengen, en vertrouwt daarbij op de „onzichtbare hand" van het vrije prijsmechanisme. Dit vertrouwen in de werking van het vrije prijsmechanisme is hier en daar gegroeid tot een afgodische verering. Zij is echter — het zij hier met nadruk uitgesproken — volkomen ongemotiveerd en onwaarsachtig. Het tragische is bovendien, dat deze onjuiste opvattingen als vanzelf leiden tot het in staat van beschuldiging stellen van hen, die de gebreken van het vrije prijsmechanisme hebben onderkend.

De laatsten zouden aanhangers zijn van de „welvaartsstaat" en zouden „de rechtsstaat" de rug hebben toegekeerd.

Wij laten het psychologische belaste begrip „welvaartsstaat" voor wat het is en houden ons evenmin bezig met de vraag waar het streven „naar verhoging van de welvaart" dan wel zou moeten

worden ondergebracht, doch willen thans in het bijzonder het door sommigen wel eens gebezigde begrip „rechtsstaat" in ogenschouw nemen, voor zover dit begrip door hen wordt toegepast op de economische problematiek.

Is de „rechtsstaat" de staat, waarin alles wordt overgelaten aan de werking van het vrije prijsmechanisme? Laten wij voorshands even aannemen, dat deze vraag in principe bevestigend zou moeten worden beantwoord. Voor welke consequenties komt men dan te staan? In de eerste plaats voor deze consequentie, dat men de economische crisis als een heilzame correctie op scheef gegroeide verhoudingen zou moeten accepteren. Ook massale werkloosheid zou men daarbij als noodzakelijk kwaad op de koop toe moeten nemen.

Zoals bekend mag worden verondersteld hebben de gebeurtenissen uit de dertiger jaren een krachtige stoot gegeven tot de versterking van de positie der georganiseerde ondernemers (kartels) en aan die van in de vakverenigingen georganiseerde arbeiders. Arbeiders en ondernemers samen vormen het bedrijfsleven. Bedoelde crisis leidde derhalve tot het vormen van economische machtsposities binnen het bedrijfsleven. Aanhangers van de „rechtsstaat" in de door ons gewraakte zin, zouden aan de overheid de eis moeten stellen om zowel de arbeidersorganisaties, als de ondernemersovereenkomsten te ontbinden, omdat deze machtsposities de werking van het vrije prijsmechanisme doorkruisen.

Uit het voorgaande moge duidelijk geworden zijn, dat het niet eenvoudig is om de bij dit lichtvaardig gebruikte begrip „rechtsstaat" passende economische orde in enkele strakke lijnen te tekenen. Evenmin als de totalitaire staat („welvaartsstaat") kan de „rechtsstaat van het vrije prijsmechanisme" door de anti-revolutionair worden aanvaard. In de werkelijke „rechtsstaat" hebben overheid en bedrijfsleven ten aanzien van het economisch leven beide een taak; én ten aanzien van de betoging van de destastreus gevolgen ener ongebreidelde concurrentie én ten aanzien van een te ver gaande uitschakeling van de onderlinge mededinging. In beide gevallen wordt het algemeen belang geschaad, hetzij door omvangrijke kapitaalvernietiging, hetzij door te hoge consumentenprijzen.

De historie leerde hoe moeilijk het is om bij dit alles eens en voor altijd het werkelijk socialistische standpunt te onderkennen. De socialist verweet immers aan de ondernemingswijze voortbrenging in het

Prof. Dr.

F. L. van Muiswinkel

Bedrijfsleven

verleden het ongeordende van deze z.g. kapitalistische produktiewijze. Nu de ondernemers, geleerd door de ervaring uit de dertiger jaren, de handen ineen hebben geslagen, teneinde door middel van ondernemers-overeenkomsten (kartels) de onderlinge mededinging binnen redelijke grenzen te houden, staan de socialistische in de voorste rij om ondernemers en overheid te bewegen de vrije concurrentie weer te herstellen.

Het standpunt van de Nederlandse overheid ten aanzien van het kardinale probleem, waarover het in artikel XVI van het A.R. Beginselprogramma gaat, vindt men in de Memorie van Toelichting op de Wet Economische Mededinging (1956). In deze M.v.T. vindt men met nadruk vermeld, dat deze wet als grondbeginsel een stelsel van ondernemingswijze voortbrenging en verdeling aanvaardt, met de daaraan inherente verantwoordelijkheid van de ondernemer voor bedrijfsvoering en marktpolitiek. Deze wet huldigt, zo staat in de M.v.T. te lezen, „het beginsel van een zo groot mogelijk vrijheid van handelen voor de ondernemer en erkent als uitvloeisel daarvan de vrijheid van de ondernemer om bij het voeren van zijn produktie- en marktpolitiek met andere ondernemers samen te werken of afspraken te maken, mits hierdoor geen teveel aan binding ontstaat.” Een en ander is volkomen in overeenstemming met het hier besproken artikel XVI; van socialistische invloeden is geen spoor te ontdekken.

Volkomen vrije mededinging geen a.r. beginsel

HET verdient intussen aanbeveling om nog eens na te gaan, waarom een stelsel van volkomen vrije mededinging niet in overeenstemming was en is met het anti-revolutionair beginsel. De fundamentele oorzaak daarvan schuilt in het feit, dat de theorie van de ongebreidelde concurrentie en haar zegenrijke gevolgen, op veronderstellingen berust, die met de werkelijkheid in strijd zijn. Het automatisch herstel van het evenwicht op de markten en de aanwending van alle produktiemiddelen in de meest gewenste richting, die een gevolg heten te zijn van deze volledige mededinging, treden in de praktijk n.l. niet volledig en niet onmiddellijk op.

Aan twee belangrijke voorwaarden, die aan deze theorie ten grondslag liggen, kan n.l. nooit worden voldaan. In de eerste plaats is er, ten gevolge van de beperktheid van het menselijk inzicht, geen volledige kennis van en geen volledig doorzicht in alle markt-omstandigheden. Het nemen van de juiste maatregelen op het juiste moment is derhalve onmogelijk. In de tweede plaats veronderstelt deze theorie ten onrechte een volkomen beweeglijkheid van alle produktiemiddelen: d.w.z. dat de produktiemiddelen bij een verliesgevende produktie onmiddellijk elders in een rendabele aanwending kunnen worden ingezet.

Voorts leert de praktijk dat de mens, zowel de consument als de producent, in minder gunstige jaren voorzichtig wordt en zijn beschikbare middelen reserveert, d.w.z. niet onmiddellijk consumeert of investeert. Een en ander leidt tot een versterkte mate van produktie-inkrimping met toenemende verliezen voor het bedrijfsleven en toenemende werkloosheid. Zulks brengt op zijn beurt weer met zich mede, dat men steeds verder van de toestand van volledige werkgelegenheid verwijderd raakt.

De eigen verantwoordelijkheid van overheid en bedrijfsleven (ondernemers en arbeiders tezamen) brengt met zich mede, dat in deze ongewenste situatie met machtsmiddelen wordt ingegrepen. De overheid kan en moet zulks doen door haar budget-politiek (de fiscale politiek inbegrepen), haar monetaire politiek (disconto- en open marktpolitiek), haar handelspolitiek en haar prijspolitiek.

Het bedrijfsleven dient in deze situatie te zoeken naar een versteviging van de bedrijfsgemeenschap door onderhandeling en samenwerking tussen georganiseerde ondernemers en georganiseerde arbeiders. De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie kan in dit opzicht voortreffelijke diensten bewijzen, terwijl de ondernemersafspraken (kartels) mede een belangrijke bijdrage leveren kunnen om het ideaal der volledige werkgelegenheid te benaderen. Men bedenke daarbij, dat deze volledige werkgelegenheid niet een puur materialistisch ideaal is, doch ook volgens ons beginsel als een ideaal moeten worden gezien en nagestreefd. Immers alleen dan is er sprake van een werkelijk doelmatig omgaan met de door God geschonken economische middelen. Werkloosheid is een situatie, waarbij God's gaven worden verspild en onberekenbare sociale en geestelijke schade wordt aangericht.

Ingrijpen: maar zeer voorzichtig!

BIJ dit alles kan een ingrijpen van de overheid in het prijsmechanisme en in de prijzen zelf niet worden gemist. Onmiddellijk zij hier echter geconstateerd, dat de overheid op dit punt met de allergrootste voorzichtigheid tewerk dient te gaan. Meer dan ergens elders op het terrein van de economische politiek doet hier het gevaar op, dat aan de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven wordt getornd. Een terugblik in het verleden leert, dat op dit terrein door de overheid waarschijnlijk de meeste fouten zijn gemaakt. Men denke b.v. aan bepaalde aspecten van de loonpolitiek, aan het huurbeleid, en aan de garantiëpolitiek voor de landbouw. Het herstel van dergelijke fouten is veelal niet gemakkelijk, omdat de economische situatie zich aanpast aan de gemaakte fouten en de correctie weer nieuwe onrechtvaardigheden in het leven dreigt te roepen. Ook van anti-revolutionaire bewindslieden kan en mag men daarom geen corrigerende krachten verlangen, die met één slag een volledig herstel van de oude toestand teweeg zouden brengen.

In het voorgaande zijn slechts enkele punten uit art. XVI toegelicht. Het aantal niet behandelde problemen is wellicht zelfs groter dan de behandelde.

Artikel XVI

Overheid en bedrijfsleven dragen elk een eigen, naar hun aard verschillende verantwoordelijkheid. De zelfwerkzaamheid van het bedrijfsleven, mits gepaard gaande met verantwoordelijkheidsbesef, biedt in het algemeen de beste waarborgen voor de verhoging van de welvaart.

Derhalve neme de Overheid economische voorzieningen alleen in eigen hand voorzover het particuliere initiatief daartoe niet bij machte is of kennelijk tekortschiet.

De wetgeving geve ruimte voor de regeling door het bedrijfsleven, zowel in zijn privaatrechtelijke als in zijn publiekrechtelijke organisaties, van eigen aangelegenheden en belangen, maar waarborgte tevens, dat de Overheid beschikt over voldoende middelen tot wering van gedragingen van het bedrijfsleven, welke in strijd zijn met het algemeen belang.

De overheid richte haar beleid op de bevordering van de ontwikkeling van alle aan de volkshuishouding ter beschikking staande economische hulpbronnen. Zij streefde voor haar deel naar een zo volledig mogelijke werkgelegenheid.

De Overheid voere een beleid, dat gericht is op de verwezenlijking van een vrij internationaal handels- en betalingsverkeer. Zij verlene haar steun aan internationale samenwerking, teneinde te komen tot oplossing van uit het onderlinge economische verkeer tussen de volkeren voortspruitende vraagstukken. Het kan nodig zijn daartoe zekere nationale bevoegdheden aan internationale lichamen of organen over te dragen, alsdan dienen echter waarborgen te worden verkregen, dat nationale belangen daarvan geen ongerechtvaardigde schade zullen ondervinden.

Een ding moge echter duidelijk geworden zijn, en wel dit, dat het anti-revolutionair beginselprogramma bruikbare richtlijnen verschaft om in elke concrete situatie tot een verantwoorde gedragslijn te komen. Gegeven de dynamiek van het economisch leven en gegeven de beperktheid van 's mensen kennen en kunnen zullen er altijd onopgeloste economische problemen en onbevredigende economische situaties blijven bestaan. De critici van het anti-revolutionaire optreden in vertegenwoordigende lichamen en de „ach en wee-roepers” over A.R.-bewindslieden mogen bedenken, dat zij zelf veelal uitgaan van economische theorieën en veronderstellingen, die noch op de werkelijkheid passen, noch in overeenstemming zijn met de beginselen die zij menen te verdedigen.

TWEEDE KAMER

• Vervolg van pag. 3

ring bereid zijn de toenemende werkloosheid met hand en tand te bestrijden. En dus ook bereid zijn om daarvoor extra gelden uit te trekken.

De socialistische afgevaardigde Van Lier vond het toch nodig om over deze kwestie een motie in te dienen, waarin de regering werd uitgenodigd om zonnodig bij de Kamer aanvullende kredieten aan te vragen. Dat is nu wat men noemt een open deur in trappen. We betreuren het dan ook geenszins dat onder deze motie geen handtekening van een a.r. afgevaardigde prijkte. De heer Biewenga had schoon gelijk toen hij zeide, dat deze motie overbodig was. Het zou een bedenkelijke gewoonte worden als de Kamer voortging op dit pad. Het indienen van een motie heeft helemaal geen zin als duidelijk gebleken is, dat Kamer en regering het roerend met elkander eens zijn.

Intussen dient de situatie op de arbeidsmarkt nauwlettend gevolgd te worden. Ook al is de situatie op dit moment niet verontrustend, voor hen, die reeds werkloos zijn, is dit beslist geen troost.

Bijzonder verheugd waren we over de vraag van de heer Van Eibergen over de arbeid op zondag. Een arbeider, die ontslag neemt, omdat hij door de invoering van het ploegenstelsel of door de automatisering van het bedrijf op zondag moet werken, blijft aanspraak maken op sociale uitkeringen. Minister Suurhoff heeft uitdrukkelijk verklaard dat de ontslagvraag in een dergelijk geval — om des gewetens wille — als onvrijwillige werkloosheid zal worden beschouwd. Dat is een goed beleid. Maar dit legt aan de christen-arbeider de verplichting op om op zondag te werken als hij eenmaal heeft besloten in een continu-bedrijf te gaan werken. Als de christen-arbeider zich aan deze verplichting onttrekt dan ontnemt hij de mogelijkheid voor zijn niet christelijke-collega om het Woord van God op zondag te horen.

Beroepskeuze

DE heren Zwanikken (k.v.p.) en Van Eibergen hebben in het debat over de begroting van sociale zaken goede woorden gesproken over de beroepskeuzevoorzichting door de particuliere bureaus. Men moet nu aannemen, dat de minister Suurhoff deze aangelegenheid nu spoedig — voor de nieuwe begroting — definitief zal regelen. Hij heeft in ieder geval zijn waardering voor het werk van de particuliere bureaus uitgesproken. Dat kon er bij zijn partijgenoot Van Lier niet af. Deze vond dat de levensbeschouwelijke aspecten bij de beroepskeuzevoorzichting ook wel in een algemene organisatie tot hun recht kunnen komen. Anders raakt men in de automatisme van de verzuiling, zo zeide de socialistische afgevaardigde. Het zijn dergelijke uitlatingen, die ons altijd weer doen beseffen hoe nodig het is, dat wij in ons land christelijke partijen en organisaties hebben. Want zouden de socialisten de zin krijgen, dan werd de klok in Nederland, voor wat betreft de organisatie van het geestelijke, maatschappelijke en culturele leven, teruggedraaid tot 1870. En we weten wat dat betekent!

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Schepshouwwerven
A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

FONTEIJN-GAAL

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid.
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf

Kantoor: Statensingel 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845
Atelier: Korte Leidsedwardsstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

AANNEMERSBEDRIJF
GEBRS. HAKKERS

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan

BONGERS

Internationaal Verhuisbedrijf

Law. Alleé 88, Wageningen.
Opslag van inboedels. Overzee-verpakking.

OOK U KIEST TOCH HEKA
DE BETROUWBARE

BEDRIJFSKLEDING? (via de handel)
N.V. CONFECTIEFABRIEK HEKA
v/h. H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN

Prot. Chr. Rust- en Verpleeghuis
Huize „Oostereinde” - 's-Graveland
Buitenplaats, prachtig gelegen, biedt verzorging en verpleging aan voor rustbehoevende, herstellen- en chronische zieken, onder deskundige leiding en med. toezicht. Goede verbindingen. Inl. bij de directrice. Tel. K 2950-13678.

J. BUIJSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

Rotterdam v/m IJsselmonde. Tel. 71815.

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafellanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen regels stilen enz

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30. 's-GRAVENZANDE

VOOR DEN HAAG EN OMGEVING

BEGRAFNISONDERNEMING

L. JOL

Prins Mauritslaan 142 — Den Haag
Telefoon 555761 — Archief inschrijving

ASSURANTIEKANTOOR

A. C. MIDDELKOOP

Moerweg 116 - Tel. 395623 - 's-Gravenhage-Moerwijk
VOOR AL UW VERZEKERINGEN!

uw **ZENUWEN**
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend
maar genezend
het zenuwpreparaat dezer tijden

**Koopt een goed
kostuum**

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen,
De eerste reis is lonend

**DUTHLER
VARSSEVELD**

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen
nauwgezette studie technische moeilijk-
heden wil overwinnen, stelt zich met een
eenvoudig huissorgel niet meer tevreden.

Voor de beoefening van het pedaalspel is
het moderne twee klaviers PEDALION
een onmisbaar instrument.

Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Verplaatsbare houten

gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scho-
len en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Tel. 41 Neder-Hardinxveld

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJDRECHT**

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL

HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

PLAATWERK

STAALALUMINIUM

NIMA ZWIJDRECHT

K 1850-5382

Kip in blik

o.a. hele kip

kip-filet (alleen vlees)

kippen-lever enz.

CANNING-FACTORIES (ZÜRICH)

Vlaardingen K 1898-2054

Vraag prijs!

W. Kwakkelstein N.V.

Opgericht 1886 - VLAARDINGEN

TELEFOON 3146

Groothandel in haring

en bokking

IMPORT

EXPORT

UIT PERS EN PERIODIEK

Vrees voor stijging van

Welke weg?

Onder de titel „Werkloosheid” schrijft De Telegraaf:

„Het siert de Kamer, dat zij waakzaam is gebleken bij de eerste berichten over ontslagen van personeel. Werkloosheid is een van de allerergste kwaden die de maatschappij kan treffen.

Niettemin zal een goede bestrijding van het probleem alleen kunnen plaatsvinden, als wij ons de oorzaken terdege bewust zijn. Enige jaren geleden heeft de president van De Nederlandsche Bank opgemerkt dat werkgelegenheid, die geschapen wordt ten koste van de waardevermindering van het geld, niet alleen te duur betaald wordt, maar in de regel ook niet duurzaam van aard is. Dit laatste aspect ondervindt Nederland thans terdege. Werkgelegenheid moet niet op inflatie gebouwd zijn, maar op solide produktieverhoudingen en gezonde afzetmogelijkheden in binnen- en buitenland. In een land met een open economie als de onze leidt inflatie tot deviezenverlies, met het gevolg, dat als de bodem van de deviezenreservatierest bereikt zou zijn, eerst recht een desastreuze toestand ontstaat.

Thans wreekt zich, dat in de voorbije jaren de overheid, ondanks de recordbelastingontvangsten geen overschotten gekweekt heeft en zelfs met inflatoire tekorten gewerkt heeft. Indien men er alsnog in zou slagen, de overheidsuitgaven terug te dringen, zou geld vrijkomen voor bijzondere werken en/of voor belastingverlaging, waardoor de burgers meer zouden kunnen besteden. Kiest men deze weg niet, dan is de enige weg om een eventuele stijgende werkloosheid te bestrijden, de verderfelijke weg van de inflatie.”

Onrust

De Volkskrant schrijft o.m.:

„Na een langdurige periode waarin om arbeidskrachten werd gevochten is nu een toestand ontstaan, waarin van alle kanten en vrijwel iedere dag berichten over ontslagen los komen. Het effect op de werknemer is dubbel verontwaardig, omdat hij aan massale ontslagen al geruime tijd ontwend was. Psychologisch is dus een sterke ongerustheid zeer verklaarbaar. Al geven de totale werkloosheidscijfers op het ogenblik nog geen reden tot een alarmstemming en zelfs al is waarschijnlijk de bewust bedoelde werkloosheidsaanpak nog niet overschreden, toch rijst de vraag: tot hoever mogen we doorgaan. Die vraag is ook in de Kamer gesteld, omdat de volksvertegenwoordiging op korte termijn zal moeten beslissen over de voorstellen tot belastingverhoging in het raam van de bestedingsbeperking.

Of de regering een duidelijk antwoord zal kunnen geven, moet worden afgewacht. Het zou bijzonder nuttig zijn, als ze in ieder geval nu reeds de maatregelen trof, die ze ook anders zou nemen om „normale” vormen van werkloosheid, die nu de kop opsteken, weer te bestrijden. Het wegvallen van de pendel laat nu bijvoorbeeld weer duidelijk zien, dat er in de ontwikkelingsgebieden nog altijd een blijvende werkloosheid bestaat, die nog steeds niet door het scheppen van voldoende werkgelegenheid is opgevangen. Daarom verdienen de maatregelen tot het stimuleren van de werkgelegenheid in die gebieden, die destijds ten onrechte zijn afgeschafte, de volle aandacht. Het opnieuw zichtbaar worden van de seizoenwerkloosheid wijst eveneens op de noodzaak door

het stimuleren van werkzaamheden „buiten het normale seizoen” te sterke schommelingen in de werkgelegenheid af te vlakken. We moeten er bovendien alles op zetten om onze uitvoer zo sterk mogelijk te bevorderen, waardoor in die sector de werkgelegenheid kan worden gevonden, die wellicht elders te kort schiet. Tenslotte kan het aanbeveling verdienen aan die bedrijfstakken, die door de beperkende maatregelen onevenredig zwaar worden getroffen, wat meer ruimte te geven.

Vertrouwen

Het Vrije Volk schrijft onder de titel „En het geld?”

„De vrees voor een mogelijke stijging van de werkloosheid in 1958 is tijdens de debatten in de Tweede Kamer over de begroting van Sociale Zaken opnieuw tot uiting gekomen. Zo heeft b.v. de heer Van Lier (arb.) verklaard, dat de regering niet zal mogen aarzelen meer geld aan te vragen voor de uitvoering van aanvullende werken dan nu op de begroting staat. De Partij van de Arbeid is bereid, de regering als dat nodig is aan de nodige extra-inkomsten te helpen.

Over hetzelfde onderwerp is ook gesproken door de K.V.P.-er de heer Van Vliet. Deze befoogde onder meer, dat het bedrag op de begroting te gering is voor de benodigde aanvullende werken, en dat het beter zou zijn geweest als meteen een groter bedrag op de begroting was geplaatst. Er is door de regering financieel te veel een afwachtende houding aangenomen.

Ziet, dit is toch wel sterk. Hier verwijt de K.V.P. de minister, dat hij te weinig voor werkloosheidsbestrijding reserveert, terwijl diezelfde K.V.P. geen gelegenheid voorbij laat gaan om de staat elke mogelijkheid tot reservering te ontnemen, en voortdurend heeft aangedrongen op verlaging van de begroting en van belastingen.

Minister Suurhoff heeft tijdens het debat verklaard, dat de regering een eventueel te grote werkloosheid met alle haar ten dienste staande middelen zou bestrijden. En in dit opzicht hebben wij wel vertrouwen in de ontwikkeling.

Wij zouden eraan toe willen voegen, dat de werkgelegenheid in geval van nood ook vrij snel zou kunnen worden opgevoerd als gemeenten en provincies, die nu tot het uiterste beperkt zijn, weer ruimere opdrachten aan het

WERKLOOSHEID

bedrijfsleven zouden kunnen geven. Maar dat kan uiteraard alleen — zonder gevaar voor ontwrichting van de overheidsfinanciën — gebeuren, als de overheid voldoende inkomsten heeft.

De tijd van het opvoeren van de werkgelegenheid door het laten ontstaan van begrotingstekorten is nog niet gekomen — zeker niet, zolang onze betalingsbalans nog een tekort aanwijst in plaats van een overschot, en de deviezenvoorraad nog te klein is om een eventuele echte depressie op te vangen.

Maar intussen wil de K.V.P. van alle wallen tegelijk eten. Zoals de E.V.C. hoger lonen — lager prijzen placht te eisen, wil de K.V.P. hoger staatsuitgaven — minder belasting.”

Keus

Elseviers Weekblad schrijft onder de kop „Pijnlijke keus?”

„Een vraag, die zich „in het klein” reeds voordoet in ons bedrijfsleven in de beslissing: ontslag of verkorte werkweek. Sociaal gevoel neigt er toe het laatste te prefereren; evenzo de vrees als gevolg van een wellicht slechts tijdelijke inzinking blijvend arbeidskrachten verloren te zullen hebben. Maar niemand weet of de terugslag inderdaad slechts tijdelijk zal zijn. Zo niet, dan kan een later ontslag het voor de betrokkene juist nog moeilijker maken werk te vinden. Kilonomisch beschouwd, heeft een verkorte werkweek de tendens een verlaging van kostprijzen en de noodzakelijke verplaatsing van arbeidskrachten naar winstgevendere bedrijven te remmen.”

Loonronden

Het Vaderland (lib.) schrijft o.m.:

„De huidige moeilijkheden, waarvan de handarbeiders het eerst en het meest de slachtoffers zijn, hadden de vakbondsleiders tot de erkenning moeten brengen, dat het tijdperk van de algemene loonronden diende te worden afgesloten. De loonronden zijn als instrument om de arbeider te laten delen in de welvaartsvermeerdering ondeugdelijk gebleken. Men zal terug moeten naar het oude systeem, dat er een loonsverhoging komt daar waar dit op een bepaald moment voor de gezamenlijke werknemers mogelijk is en verder ieder er van moeten doordringen dat de verhoging van de individuele welvaart verkregen kan worden door verhoging

van individuele prestaties.

Daar komt nog iets bij. Voor een zeer groot deel van de werknemende bevolking, ongeveer 80 à 90 procent zijn er collectieve voorzieningen. Daarnaast zijn er een aantal collectieve voorzieningen die wel voor de gehele bevolking gelden, maar toch vooral betekenis hebben voor de zojuist genoemde groep. Het behoud van deze voorzieningen vereist steeds grotere kapitalen, tot uiting komend in hogere of nieuwe premies. Wil men deze collectieve voorzieningen, dan zullen maatregelen welke op het gehele bedrijfsleven nieuwe lasten leggen nimmer zijn te vermijden. Gaat men nu verder met het doorvoeren van algemene loonronden, dan komen deze collectieve voorzieningen in het gedrang.

Tijdelijk?

Drs. J. Boersma, in De Gids van het C.N.V. schrijvende, dat de huidige toestand nog geen vrees behoeft te verwekken voor een algemene werkloosheid, merkt dan op:

„En wel vanwege het ontbreken van conjuncturele werkloosheid, zoals we die in de jaren dertig hebben gekend. Toen was het honderdduizenden absoluut onmogelijk, gedurende een lange periode, aan de slag te geraken. Toen was de werkloosheid massaal, gedwongen en internationaal. Thans is het voor een zeer groot deel een kwestie van tijdelijke aard, in het bijzonder voor wat de vaklieden betreft. Deze tijdelijke werkloosheid is in feite een verschijnsel dat onlosmakelijk verbonden is aan een economie welke niet volledig door de staat wordt geleid. Uiteraard is het daarbij de zorg van overheid en organisaties de omvang van die groten-deels tijdelijke werkloosheid zo beperkt mogelijk te doen zijn.

Tenslotte mag men ook niet vergeten dat grote schaarste aan arbeidskrachten allerlei spanningen in het economisch leven kan oproepen, welke uiteindelijk indien niet werd ingegrepen, zouden leiden tot steeds groter werkloosheid.

Zonder ingrijpen zouden die spanningen immers leiden tot steeds verdergaande loon- en prijsstijgingen en daarmee tot toenemende tekorten op de betalingsbalans. Een dergelijk ongebreidelde inflatieproces betekent uiteindelijk altijd ontwrichting van het economisch bestel en dus o.a. afnemende bedrijvigheid en toenemende werkloosheid.”

EN ONS COMMENTAAR

Waakzaam blijven

De toestand op de arbeidsmarkt is momenteel zeker niet van dien aard, dat „alarm” geslagen moet worden. Niettemin is het toch wel zo, dat de berichten over ontslag van personeel in tal van bedrijven een ernstige waarschuwing bevatten, welke niet genegeerd mag worden.

Ongetwijfeld zijn velen geschrokken bij het lezen van die berichten. Zij leefden in de overtuiging, dat er van werkloosheid in deze tijd geen sprake meer kon zijn. Men vertrouwde er op, dat de conjunctuur beheerst kon worden.

Voor paniekstemming is zeker geen reden. Maar het is wel eigenaardig, dat juist van socialistische zijde zo geruststellend over de huidige situatie wordt gesproken. Het zijn de gevolgen van een teruglopende conjunctuur, die van internationaal karakter is, zo wordt van socialistische zijde betoogd, die thans vooral door de ongeschoolde arbeidskrachten en de minder validen worden bemerkt.

En vooral ook van die zijde wordt telkens weer betoogd, dat er een evenwicht is op de arbeidsmarkt, indien het aantal werklozen de 3% niet overschrijdt, d.w.z. niet hoger oploopt dan 100.000 werklozen — die er momenteel gelukkig nog niet zijn — toch zeker allerminst een geruststellende gedachte.

De overheid staat zeker voor een ernstige taak. De werkloosheid neemt toe, al is die toename nog niet onrustbarend.

Vervacht mag worden, dat de regering spoedig zal mededelen, wat zij voornemens is te doen om uitbreiding van de werkloosheid te voorkomen.

De Amerikaan George Kennan

wil nieuwe politiek
tegenover Rusland

ER zijn op het ogenblik enkele voor-
aanstaande Amerikanen, die aan-
dringen op een drastische wijziging
van de politiek van de westelijke mo-
genschappen tegenover het communis-
tische blok. Een van hen is Walter
Lippman, de bekende, comentator; een
andere, die met nog groter gezag dan
Lippman spreekt, is George Frost
Kennan. Als diplomaat bracht hij tal-
rijke jaren in de Sowjetunie door, het
laatst als ambassadeur. Hij is een
expert in Sowjet-aangelegenheden en
niet alleen vertrouwd met de Russische
taal en denkwijze, maar vereert ook
de cultuurprestaties van het enorme
Russische rijk. In Moskou heeft men
Kennan altijd met wantrouwen be-
keken. Na de dood van Stalin werd hij
als ambassadeur tot persona non grata
verklaard en moest hij de Sowjetunie
verlaten. . . .

Met groeiende bezorgdheid heeft Ken-
nan de bewapeningswedloop van de
laatste tijd gade geslagen en hij heeft

gezocht naar middelen om daar een
einde aan te maken, voordat het te
laat is. De voornaamste punten, die
Kennan thans bepleit, zijn:

- 1 het terugtrekken van Russische
en Amerikaanse troepen uit
Europa;
- 2 het neutraliseren van een herenigd
Duitsland;
- 3 het bevorderen van de vreedzame
ontwikkeling in de Oosteuropese
landen naar grotere onafhanke-
lijkheid; en
- 4 het toelaten van communistisch
China tot de organen van de Ver-
enigde Naties, als de meerderheid
van de leden er voorstander van
blijkt te zijn.

HET laatste woord is over deze voor-
stellen nog niet gesproken. Wat het
sleutelprobleem Duitsland betreft: de
Russen zullen waarschijnlijk niet het
initiatief nemen om tot neutralisatie
van een herenigd Duitsland te geraken
en van de westelijke mogendheden kan
het helemaal niet worden verwacht.
Bovendien is het de vraag, of de West-
Duitsers thans nog genoeg willen
nemen met het opgeven van een be-
langrijk deel van hun soevereiniteit.

Kennan, die thans 52 jaar oud is, be-
kleedde diplomatieke functies in Zwit-
serland, Zweden, Tsjechoslowakije,
Letland, Lithauiën, Oostenrijk, Portu-
gal en Duitsland. In 1933 ging hij voor
het eerst naar Moskou om het pas in
1946 weer als kanselier der ambassade
te verlaten. Sinds hij in 1933 als jong
ambassade-secretaris Russische bodem
betrad, heeft hij grondig de commu-
nistische doctrines onderzocht.

TERUG in Washington werd hij be-
noemd tot hoofd van de Policy
Planning Staff en in die functie zette
hij de Amerikaanse buitenlandse poli-
tiek uiteen. In een boek over de Ame-
rikaanse buitenlandse politiek heeft
hij aangedrongen op een geduldig ver-
trouwen in de diplomatie, een bedaalde
bereidheid, de historische fundamen-
ten van de Russische veiligheid te er-
kennen en op een gematigd optimisme,
dat een politiek van „leven en laten
leven” mogelijk is.

Voorts heeft Kennan gewaarschuwd,
tegen het geloof, dat er zoiets als een
totale militaire overwinning kan be-
staan. Hij heeft altijd gehoopt, dat zich
in Rusland een maatschappij-vorm zal
ontwikkelen, die zich kan voegen naar
samenwerking met de vrije wereld.
Kennan is er van overtuigd, dat ook
het huidige regiem niet stabiel is,
maar hij weigert zich uit te laten over
de vraag, hoe lang het zich nog
zal handhaven.

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door DINGENANT RIETZANGER

„O, kon zij niet.....”
„Nee..... Maar wij zijn er, je vader en ik.....”
„Ja..... Ik ben blij, dat jullie gekomen zijn.”

Terwijl Jasper dit zei, schoten zijn ogen vol tranen. Een
nameloze eenzaamheid overviel hem. Suus was niet ge-
komen..... zij liet hem in de steek.....

Deze bittere gedachte vermeerderde hem. Er kwam schuld-
gevoel in Jasper op. — Het is mijn eigen schuld, m'n eigen
schuld.....

Vader en moeder informeerden naar zijn toestand, doch hij
verstond hun vragen nauwelijks en hij gaf er dan ook
onvolledige of afwezige antwoorden op.

„Waarom kwam Suus niet mee?”

„Ik heb al gezegd, dat ze niet met ons meekomen kon,
jongen.....”

Jasper durfde plotseling niets meer te vragen. Als hij naar
de oorzaak van het thuisblijven van Suus zou informeren en
blijven aandringen op een antwoord, zou hij misschien te horen
krijgen, dat zij er tegenop gezien had, of zoiets..... Dan zouden
zijn bange gedachten bewaarheid zijn. Suus gaf niets meer
om hem, zij vond de reis te groot om hem in het ziekenhuis
van Den Bosch op te zoeken.

Het bezoeken duurde hem eigenlijk veel te lang. Hij wilde
nu liever alleen zijn, om uit te huilen. Hij was Suus kwijt.....
Zij was zijn vrouw, doch hij was haar kwijt..... En 't was
zijn eigen schuld, want hij had zich te weinig om haar be-
kommerd en haar stil verdriet en haar onrust niet mee willen
dragen. Eigenlijk had hij haar aan haar lot overgelaten.

Dit was nu het gevolg van zijn gedrag..... Hij was getrouwd,
maar eenzaam. Ze waren niet meer één, Suus en hij. Zij leefde
haar eigen leven en dat deed hij eveneens. Ze hadden hun eigen
gedachten en de een wist niet meer, wat de ander kwelde of
verdriette.

Mijn huwelijk is dus een fiasco geworden, dacht hij. Plotse-
ling was hij vervuld van weezin tegen de buitenlandse
chauffeurs, die op een lichtvaardige wijze over hun vrouw en
hun huwelijk gesproken hadden. En hij? Hij had er naar
geluisterd zonder zijn stem er tegen te verheffen. In plaats
van te waarschuwen, had hij voor een deel hun lichtzinnige
gedachten overgenomen.

Het had zo mooi kunnen zijn tussen Suus en hem..... Maar
nu lag hij hier in het ziekenhuis, ver van haar vandaan — en
zij had geen behoefte om hem op te zoeken.....

Jasper kon die nacht niet slapen. Hij kreeg weer koorts.
Tot de nachtverpleegster, die zo nu en dan bij zijn bed kwam,
sprak hij bijna geen woord. Zij zag wel dat hij ergens over in
moelijkheden zat, maar de patiënt liet niets uit.

Hij vroeg, of het licht uit mocht. „Het hindert me aan de
ogen.”

Jasper had er spijt van, zijn ouders geen boodschap te hebben
meegegeven voor Suus. Ja, hij had bij het afscheidnemen wel
gezegd, dat zij Suus de groeten over moesten brengen, maar
hij had hun niet gevraagd, Suus te verzoeken, zo spoedig
mogelijk bij hem op bezoek te komen.

Midden in de nacht vroeg hij om potlood en papier: Hij
wilde een brief schrijven aan zijn vrouw. De zuster maakte hem
duidelijk, dat dit nu niet mogelijk was. In de eerste plaats
moest hij zich op bevel van de dokter nog volkomen rustig
houden; ten tweede kon het schrijven van brieven alleen maar
op de dag gebeuren.

Jasper zag gespannen en verlangend uit naar het volgende
bezoeken. Hij dacht: Als Suus nu niet komt, dan is het zeker,
dat zij niets meer om mij geeft.....

Eindelijk brak de bezoektijd aan. Jasper verwachtte Suus
nu te zien verschijnen. Nog voor de klok één uur wees, lag hij
al naar de deur te kijken.

Hij hoorde geschuifel van voeten op de gang. Weldra zou
Suus binnentreden en dan zou hij haar alles zeggen, haar alles
eerlijk opbiechten. En dan zou het weer goed kunnen worden,
zoals het heel in 't begin van hun huwelijk geweest was.

Zijn schoonouders traden binnen.

„Waarom is Suus er niet bij?” vroeg Jasper.

„Je weet toch zeker wel, dat ze niet meekomen kon!” nam
zijn schoonmoeder het woord. „Dat weet je toch?”

„Hoe is het er mee, Jasper?” informeerde zijn schoon-
vader.

„Waarom is Suus niet meegekomen?”

„Maar weet je dat dan niet?” vroeg zijn schoonmoeder vol
verbazing. „Hebben ze je nog niet verteld, dat zij rusten moet?
Rusten, rusten, heeft de dokter gezegd. Zij is aardig van
streek. Zenuwen zegt de dokter. Daardoor is zij lichamelijk
ook een beetje in de lappenmand. Ja, Suus wilde nog wel mee,
maar ik heb gezegd: Er komt niets van in, je blijft rustig
thuis, want je moet je houden aan hetgeen de dokter gezegd
heeft. Denk er om, heb ik gezegd, je moet je zorgvuldig
houden aan 't voorschrift van de dokter. Anders is het
misschien na een poosje toch nog mis en dan is Leiden weer
in 't last.”

Jasper lag te rillen in bed.

„Waarom is zij overstuur?”

„Nou, door het ongeluk natuurlijk. Dat is me nogal wat als
ze je komen vertellen, dat je man meer dood dan levend in
een ziekenhuis ligt. Daar gaat de sterkste vrouw van onderste-
boven, zou ik zeggen. Als het mij overkwam, zou ik ook geen
knip voor de neus waard zijn, dan zou ik ook overstuur raken.
En je weet toch..... afijn, vooral nou..... nou 't misschien
eindelijk dan toch zover is.....”

Jasper keek zijn schoonmoeder vragend aan.

„Gisteren is je moeder toch geweest?” vroeg ze. „Die heeft
je toch zeker wel verteld, wat er met Suus aan de hand is?”
„Moeder heeft niets over haar verteld.”

„Nou, dat is me ook wat! Wie zegt nou zoiets niet. Zij
bent toch de man van Suus en als je nou in de toekomst nog es
vader wordt.....”

„Is Suus dan werkelijk in verwachting?”

„Jazeker! Maar denk er om, ik zeg het met alle voorbe-
houd, hoor. 't Kon wel weer eens op niets uitdraaien, want
Suus heeft haar gestel niet mee, dat weet je wel. De dokter

kon het ook nog niet voor honderd procent zeker zeggen.
Maar hij had er wel moed op; ik heb hem nog even alleen
gesproken, zie je. En achteraf kwam Suus er mee op de prop-
pen, dat ze sinds een week of vijf ook al zoiets gedacht had.
Nou, je begrijpt, dat als het waar is, zij zich reusachtig ont-
zien moet. Want neem maar van mij aan, dat het bij haar
niet vanzelf gaat met die dingen.

Jasper begon eensklaps te huilen.

„Is het..... is het dát,” zei hij snikkend. „O, is het dát.....
En nu lig ik hier en Suus is ook alleen en..... en.....”

„Blijf nou maar kalm, Jasper,” vermaande zijn schoon-
vader. „Zie maar liever, dat je hier gauw uitkomt en dat je
weer handig 't ventje bent. Ziekenhuizen zijn mooie gebou-
wen, maar het is 't mooiste, als je ze nooit aan de binnenkant
te zien krijgt, wat jij?”

Toen kwam een zuster zeggen, dat er nog een bezoeker voor
Langeveld was.

„Dan ga ik wel op de gang, want er mogen maar twee
personen gelijktijdig bij je op bezoek zijn, dat staat op de
kaart,” zei 'n schoonvader.

„Nee, jij hebt bijna nog niets gezegd, blijf jij maar. Dan ga
ik wel op de gang.”

Tenslotte gingen ze beiden de zaal uit.

Even later trad de aangekondigde bezoeker binnen.

„Kapitein!.....”

Jasper kon zijn ogen niet geloven. Daar trad kapitein Elan-
der op zijn bed toe.

„Als je me nou! Wie kruipt er nou in een ziekenhuisbed?
Voorzichtiger rijden, mannetje!”

„Kapitein, ik..... ik.....”

„Nee, niets te kapiteinen, Langeveld. Ik ben een dood-
gewone burger, dat weet je. De mobilisatietijd ligt al weer
lang en breed achter ons. Toen was ik je kapitein, maar nu
ben ik om zo te zeggen je zeer onderdanige dienaar.

„Maar hoe komt u hier, meneer Elander?”

„Een fijne neus gehad, Langeveld. Ik dacht bij mezelf: Ik
zal maar eens gaan kijken, hoe mijn onderduiker het maakt.
Ja, ja, ik heb in de mobilisatietijd al het mogelijke gedaan
om je bataljonschauffeur te maken. Wat heb ik dikwijls m'n
best voor je gedaan. Maar 't was steeds nul op het rekest.
Dat is waarschijnlijk nog goed geweest ook, want je hebt wel
een rijbewijs, maar nu is het gebleken, dat jouw rijden maar
zo zo is.” Elander zei het lachend, hij meende er niets van.
„Als ik mag afgaan op 't geen de krant over het ongeluk
gezegd heeft, heb je zitten dutten achter 't stuur. Dat dutten
en tukjes doen heb je zeker nog overgehouden uit de tijd, dat
je op de rustkamer je vaderlandse plicht moest vervullen.”

„Hoe wist u, dat ik hier in Den Bosch lag?” vroeg Jasper.
„Van jouw vrouw. Vanochtend kreeg ik een brief van haar.
Nou, toen ben ik maar direct op reis gegaan om je op te
zoeken.”

„Heeft Suus u werkelijk geschreven?” vroeg Jasper onge-
lovig.

„Ja. Als zij dat niet gedaan had, zou je mij nu niet hier
zien, Langeveld. Je vrouw schreef, dat ze zelf niet naar je toe
kan gaan. Dat vindt zij natuurlijk heel erg. Zij vroeg, of ik
jou eens een bezoekje zou kunnen brengen, want ze dacht,
dat jij naar visite zou liggen uit te kijken. Hier ben ik dan.
Maar vertel me nu eerst eens, hoe het met je gaat.”

Jasper vertelde Elander het een en ander over het ongeluk.
Toen zijn vroegere reservekapitein bemerkte, dat Jasper al
weer aan het opknappen was en dat het bezoek hem klaar-
blijkelijk niet vermoeide, waren ze spoedig in een gesprek ge-
wikkeld.

Jasper stortte zijn hart over zijn huwelijk uit. Hij vertelde
hem, met welke sombere gedachten over zijn huwelijk hij
rondgelopen had en dat hij er ook nu nog door gekweld werd.
Zelfs vertelde hij, wat hij van de buitenlandse chauffeurs ge-
hoord had.

„Daar heb jij op doorgeborduurd, is 't niet?” vroeg Elan-
der. „Ja, man, dat is om zo te zeggen de integratie van het
kwaad. Dat heeft ons allemaal te pakken. Maar jij hebt een
christelijke opvoeding gehad, Langeveld. Nou wil ik je iets
ernstigs zeggen, maar ik zeg het toch als vriend tegenover
vriend: Vergeet niet om het in alle nood en narigheid te
zoeken bij God.”

Elander sprak heel gewoon, helemaal niet prekerig. Mis-
schien dat juist daardoor zijn woorden zich vasthaakten in
Jaspers gedachten.

„Denk er aan, Langeveld, dat de een geen draad beter is
dan de ander. We zijn allemaal met hetzelfde verkeerde sop
overgoten. Maar we moeten vechten tegen het kwaad, man!
Vechten. En jij moet ook vechten om je huwelijk mooi en
goed te houden. Vergeet nooit, dat jouw huwelijk kerkelijk
bevestigd is voor God en de gemeente.”

Jasper had tranen in de ogen. Hij voelde zich schuldig
en hij besefte heel goed, dat hij zijn huwelijk verwaarloosd
had. Daardoor waren Suus en hij van elkander verwijderd ge-
raakt. En wat was de oorzaak van deze verwaarlozing? Vol
schaamte moest hij op een vraag van Elander erkennen, dat
het met zijn geloofsleven niet in orde was.

„Het doet me tegenwoordig zo weinig meer. Vroeger, toen
ik nog op de J.V. ging, was het anders. Dan was ik er dik-
wijls echt mee bezig. Maar tegenwoordig, nee, nu raakt het
me bijna niet meer.”

Elander keek hem diep in de ogen.

„Langeveld, daar mag je niet in berusten, man. Als je daar
in berust, is het slecht met je gesteld.”

„Uw bezoek staat nog altijd op de gang te wachten,” kwam
een zuster tot Jasper zeggen. „Misschien kan het bezoek nu
beter nog even wisselen.”

Elander maakte zich gereed om afscheid te nemen.

Bijna smekend vroeg Jasper:

„Meneer Elander, wilt u alstublieft naar Suus gaan? Zeg
haar dan, dat het goed met mij gaat en dat ik wel begrijp,
dat zij niet op bezoek kan komen. Wilt u haar vooral zeggen,
dat zij alles doen moet wat de dokter nodig oordeelt? En ver-
tel haar ook, dat..... dat tussen haar en mij alles weer goed
zal worden.”

„Ik zal naar haar toegaan,” beloofde Elander, terwijl hij
Jasper de hand ten afscheid drukte.

(Wordt vervolgd)

Maatschappelijk werk

Een speciaal nummer van
A.R.-staatkunde

SEDERT de totstandkoming van de Armenwet 1912 en in het bijzonder na de laatste wereldoorlog heeft de armenzorg zich ontwikkeld tot die veelomvattende, gespecialiseerde zorg onzer dagen, welke wij aanduiden met het begrip werk, waarvan de maatschappelijke zorg een onderdeel is.

Over de inhoud van het begrip maatschappelijk werk bestaat nog onvoldoende duidelijkheid. Beducht voor een te enge begripsomschrijving, hebben vele deskundigen zich tot nu toe van een nauwkeurige definitie en afbakening van werkterreinen onthouden.

Ook de Nederlandse wetgever kon nog niet tot een zekere afronding komen door het beleid ten aanzien van de maatschappelijke zorg en het maatschappelijke werk in een nieuwe wettelijke regeling vast te leggen.

Inmiddels nam het maatschappelijk werk steeds groter vlucht. Velerlei overheidsbemoedelingen kwamen tot stand, dikwijls ten nauwste verweven met kerkelijk en particulier initiatief.

Gelet op het karakter van dit tijdschrift, spitst onze belangstelling zich toe op de politieke zijde van dit werk, zodat de vraag welke ons in de eerste plaats bezighoudt ongeveer als volgt kan worden omschreven: *welke taak moet de overheid hebben in de nieuwe vormgeving van het maatschappelijk werk?*

Aldus vangt het „ten geleide” aan van het novemnummer van Anti-Revolutionaire Staatskunde, in welk nummer het genoemde vraagstuk door een viertal schrijvers wordt behandeld, te weten: ir. B. ter Brugge, dr. P. J. Platteel, dr. J. W. Noteboom en mr. Boessenkool.

Dit uitgebreide nummer is te bestellen bij de uitgever J. H. Kok te Kampen.

Oranje-kalender

Zoals bekend houdt „Pro Juventute” zich bezig met de bescherming van kinderen-in-nood. Dit geschiedt met eerbiediging van de levensbeschouwing van de ouders.

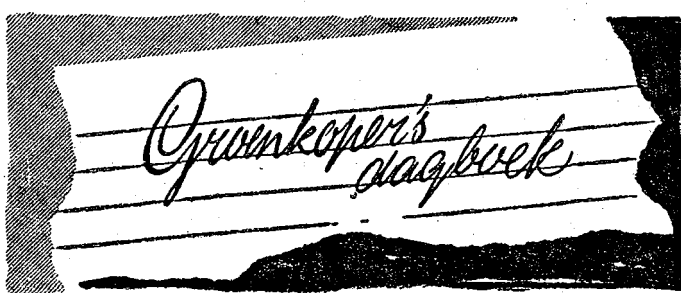
De telkenjare door deze instelling uitgegeven Prinsessen-kalender bood een gelegenheid om dit sympathieke werk te steunen. Thans heeft men de kalender een nieuwe naam gegeven nl. Oranje-kalender, waarmede tot uitdrukking wordt gebracht, dat hierin foto's van het gehele koninklijke gezin zijn opgenomen.

Deze bredere opzet zal o.i. wel worden gewaardeerd.

De kalender voor 1958 is op zeer smaakvolle wijze verzorgd en bevat een dertiental, ten dele nog niet eerder gepubliceerde, foto's van ons koninklijk huis.

De Oranje-kalender 1958 is verkrijgbaar à f 2,75 bij de afdelingen en verenigingen van „Pro Juventute”. Ook kan men zich in het bezit hiervan stellen door storting van f 2,75 op postgiro-rekening 51.74.00 ten name van de Kalenderactie „Pro Juventute”, Prinses Margrietstraat 17, Amsterdam Z II.

N.V. Merwestroom
Dordrecht
ELEKTRICITEIT

**25
NOV.**

Wat mij opviel in de straat, was ons leger, hoogst paraat. Grote auto's reden aan, sommige met blauwe vaan. Jeeps en tanks rolden voorbij, in een onafzienbare rij. Waarheen trok heel dat kabaal? In de richting Oldenzaal! Want de vijand, die was zoek. In Twente en de Achterhoek. Iemand gaf het sein; „Beginnen, laat de Torenklok maar bimmen”. En wilt ge ook nog weten wie? Generaal de Montigny! „Donderdag zijn we weer terug”, riep 'n chauffeur met twee ton kuch, tot zijn meisje, hevig kwaad, wegens toestand van paraat. Zat het verkeer soms in de klem, dan kwam de kol. van Hootegem. Alles liep vandaag gesmeerd. Iedereen is teruggekeerd van zijn uitgezette post. Want dat had men goed geleerd: het mos niet magge, maar het most. Inkwartiering kwam niet voor. Niets werd gevorderd, en geen voor werd beschadigd. Want de braven hebben zich niet ingegraven. Toch kostte Torenklokje 111, minimum een ton of drie. Dat is een tientje per soldaat, voor twee dagen hoogst paraat. Vraag ik: „waarom dit nu kan? En niet onder Hasselman?” Zei iemand van de infanterie; „Montigny lijkt, zoals ikket zie, op generaal Montgommery”. Vraagt een lezer met gewicht, waarom ik dit heb gedicht en niet normaal heb opgeschreven? Ik zeg het u gauw, zonder beven. Het klinkt misschien een beetje dwaas, maar 'k stond paraat voor Sinterklaas!

**26
NOV.**

Dat het ook voor een journalistenvrouw soms nodig is te zwijgen, bewijst het Leeuwardens geval, waarin in sprake is van een pseudo koninklijke uitnodiging. Nauwelijks was de zogenaamde invitatie om ten paleize te komen ontvangen, of de vindster van de door Hare Majesteit verloren bro-

che gaf openbaarheid aan het schrijven. Het bleek, dat haar een poets gebakken was. Een poets met een staartje overigens, voorzover poetsen dan staartjes kunnen hebben. Zou 't het aan de grote klok hangen als u een uitnodiging van de Koningin kreeg? Ik meen, dat dit niet de gewoonte is en dat H.M. het ook niet op prijs zou stellen. Het is natuurlijk te veroordelen, dat iemand een ander er zo laat inlopen, maar die iemand kreeg door de loslippigheid van de geadresseerde overigens wel waar voor zijn geld. Horen, zien en zwijgen is ook in de journalistiek een gulden regel.

**27
NOV.**

Hoe een halve wereld van één man schijnt af te hangen, bleek mij uit de eerste reacties op de inzinking van president Eisenhower. Zou aan de ene kant van de wereld, de heer Chroesjef een inzinking krijgen, dan zou de andere helft van de wereld reageren. Gelukkig is de president van de Verenigde Staten weer opgeknaapt, al gaat hij dan niet naar Parijs. Ik zou dat ook vrij vermoeiend vinden na zo'n plotselinge verstopping van de middelste hersenslagader. Onder dit laatste woord, dat het einde vormde van een opschrift in de krant las ik: „Holland-Signaal en Philips maken geen superbrein”. Dat had niets met de ziekte van Eisenhower te maken. Het stond er alleen maar vlak onder. Mensen met superbrein zijn zeldzaam. Ik behoeft niet uit te maken, of de president van Noord-Amerika een superbrein heeft. Men denkt in zijn land nog al gauw in superlatieven. Maar hij is een zeer belangrijk man, zoals zijn tegenspeler in Moskou een zeer belangrijk man is. Soms denk ik wel eens angstig aan een situatie, waarin twee zeer belangrijke mensen in de wereld het voor het zeggen hebben. En daarom komt het, dat de halve wereld reageert als een van die

mannen een inzinking krijgt. Want bij hen vergeleken zijn de Hoesseinen, de Nassers, ja zelfs de Soekarno's niet zo zeer belangrijk als zij denken, dat zij zijn.

**28
NOV.**

Mr. J. M. H. A. Luns, onze enige minister van Buitenlandse Zaken heeft aan de heer John Foster Dulles, ook rechtsgeleerde en politicus, medegedeeld, dat Dr. W. Drees wel naar Parijs zal gaan. Om de belangrijke Nato-conferentie bij te wonen. Toen ik dat zo las en niet terstond begreep, waarom de heer Luns dat nu aan de heer Dulles officieel heeft medegedeeld, dacht ik later: ik begrijp het. De heer Dulles heeft zich natuurlijk ongerust gemaakt, omdat president Eisenhower niet naar Parijs gaat en de heer Luns, dat wetende, heeft toen de heer Dulles gerustgesteld met de mededeling dat Dr. Drees ging. Anders begrijp ik niet, waarom de heer Dulles moet weten waarom Dr. Drees naar Parijs gaat. Er komen nog meer premiers naar Parijs, wier gaan misschien niet eens de heer Dulles ter kennis is gebracht. Nu zult u zeggen: wat kan u dat nou schelen? Mij zit iets dwars. Ik vind, dat Amerika ons lelijk in de steek heeft gelaten met Nieuw-Guinea. En nu zal ik geen repressailles voorstellen. Dat laten we aan de regering van Indonesië over. Maar als de heer Dulles zo langs zijn neus weg aan mij gevraagd zou hebben: „wie gaat er van jullie naar Parijs?” dan zou ik geantwoord hebben, „dat zult u wel zien Excellentie”. En als hij mij niets had gevraagd had ik ook niets gezegd. Gedenk de vrouw, die de broche vond!

**29
NOV.**

Lieve Annie, nicht in Assen. Naast een aanbieding van dassen, las ik in de ochtendkrant van die vreselijke brand. Als je dit toevallig leest, weet, da'k meeleef' in de geest. Ik zag neef Hendrik in zijn bonker huisbezoek doen in het donker. 'k Zag de kindren bij een pitje worstelen tegen blijven-zitje. Ik zag in jouw herinneringen het vuurwerk van Scheveningen en ik hoorde bijna schreeuwen, al in de krant genoemde midde-leeuwen. Burgemeester H. de Dreu zei in 'n interfiel zo leu: „nu zit-

ten we wel zonder stroom, maar 't zal ons niet meer overkoom”. Wat ik erg vond, wis en drie, 't bederf van veel knolselderie. Met de krant is het gelukt, die werd in Wildervank gedrukt. Ben ik naar waarheid ingelicht, dan zat je juist aan een gedicht. Voor je vader in Den Haag, want die lust dat rijm zo graag. Toen de duisternis verscheen, was je door je dicht-licht heen. Door de noodverlichtingszorgen, heb je de boel toen opgeborgen. Daarom stuur ik je hierbij, toch wat rijmelaardrij. Hopelijk komt er nooit meer brand in de stad van mijn nicht Ant. Met haar groet ik in deez' versen al de Asser-lezeressen. Weinig gard en zeer veel koek wens ik de heer Smallenbroek.

**30
NOV.**

Ik maak u nu vast attent op de uitzending van donderdag twee januari waarin u via Hilversum II tussen 18 en 20 uur iets zult kunnen beluisteren met betrekking tot de ARP. Ik zou het op prijs stellen, als Mr. Roosjen iets wilde zeggen, doch ik meen te mogen aannemen, dat hij dit niet zal doen, omdat dat een beetje moeilijk voor hem is. Hij moet namelijk kiezen tussen NRCV en ARP en als hij nu die zendtijd had aangeboden... Dat kon hij echter niet, want tussen de omroepverenigingen en de regering kwam geen overeenkomst tot stand. Dies heeft de minister, op advies van de Radoraad, zendtijd gevorderd. En daarom zult u ook die 2e januari eerst horen: „Thans volgt in het kader van de door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd een uitzending van de Antirevolutionaire Partij.” En tot slot. U hebt geluisterd naar een uitzending van de Antirevolutionaire Partij, die plaats vond in het kader van de door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd.” De zendtijd is namelijk door de minister gevorderd, weet u. Dat zeg ik nu vast. Anders mocht u op 2 januari denken, waar krijgt die Partij die zendtijd vandaan? In ieder geval wordt het er ook nog bij gezegd, zie boven! Is alles nu duidelijk? Ja, Excellentie.

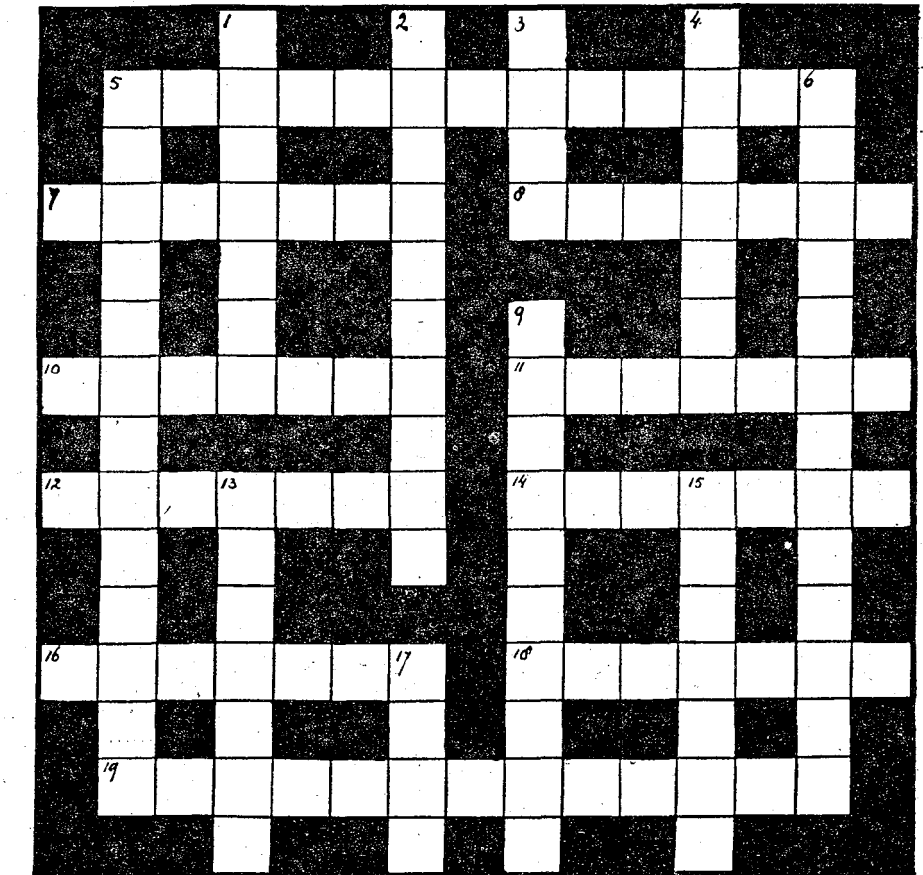
William Gruenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 5. Gebakjes die niet gebakken worden, 7. lastige keuze waarbij twee wegen openstaan, maar u komt tenslotte toch in een Limburgse mijn uit. 8. wat kleingeld, maar u kunt er uw vrijheid voor herkrijgen. 10. een krantenverkoper niet, maar een vogel. 11. verbouw dit eiland en u woont in een Italiaanse stad. 12. Jap? Nee f 25.— (in goud). 14. van lopen kan een begin komen. 16. maakt hij goede sier met andermans contanten? 18. deze brief begint verkeerd. 19. ambtsketting voor het bestuur? Nee, houten huisjes. Vertikaal: 1. omvergooien als sport. 2. kansel? Nee, de gesprekken die hier gevoerd worden zijn van lichter gehalte. 3. U kunt haar stoven maar ook stoken. 4. verdriet omdat de tabak in een rivier gevallen is? 5. hier is 't heerlijk, de gebraden vogels vliegen je in de mond..... 6..... maar in dit leven schijn je je tot 17 vert., gemengd met tarwebrood en peulvruchten, tevreden te moeten stellen. 9. zoutwatermeer. 13. verbindingsmensen? Ze hechten in ieder geval dingen aaneen. 15. hier komen de studenten aan hun trek. 17. zie 6 vert.

Oplossing van vorige week

Horizontaal:
1. rage; 4. kraam; 9. smak; 13. ode; 14. vlinder; 16. à la; 17. basta!; 19. Ate; 20. egaal; 22. taak; 23. Dio; 24. kerk; 25. Ens; 27. sate; 29. ta; 30. rente; 31. LK; 33. snaak; 36. ree; 37. aster; 39. ata; 40. rob; 41. kil; 42. oma; 43. aorta; 45. Iek; 47. kanen; 49. R.O.; 50. zetel; 51. N.T.; 52. raak; 55. dar; 56. rest; 59. lark; 60. Jane; 62. Maggi; 64. nar; 66. aarde; 68. öre; 69. bangerd; 72. rad; 73. Kent; 74. poema; 75. zege.

Verticaal:
1. robe; 2. Ada; 3. gebaar; 4. kl.; 5. Ria; 6. antenne; 7. adé; 8. me; 10. maart; 11. à la; 12. kalm; 14. vaak; 15. reis; 18. tarra; 21. goals; 24. kantoor; 25. eerbied; 26. stekker; 28. element; 29. tsaar; 32. krant; 34. aar; 35. Kra; 37. alk; 38. ton; 44. traag; 46. etalage; 48. arena; 53. algen; 54. krib; 56. raad; 57. serre; 58. amok; 61. rede; 63. are; 64. N.n.o.; 65. rem; 67. dag; 70. A.P.; 71. ra.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

VOOR GOED VAARWEL

NIEUWE KOERS BIJ DE K.P.M.

DE aandacht van de wereld is deze week in het bijzonder gericht geweest op Indonesië en Nederland. Wat daar in de Indonesische archipel gaande is, is ook van wereldpolitieke betekenis.

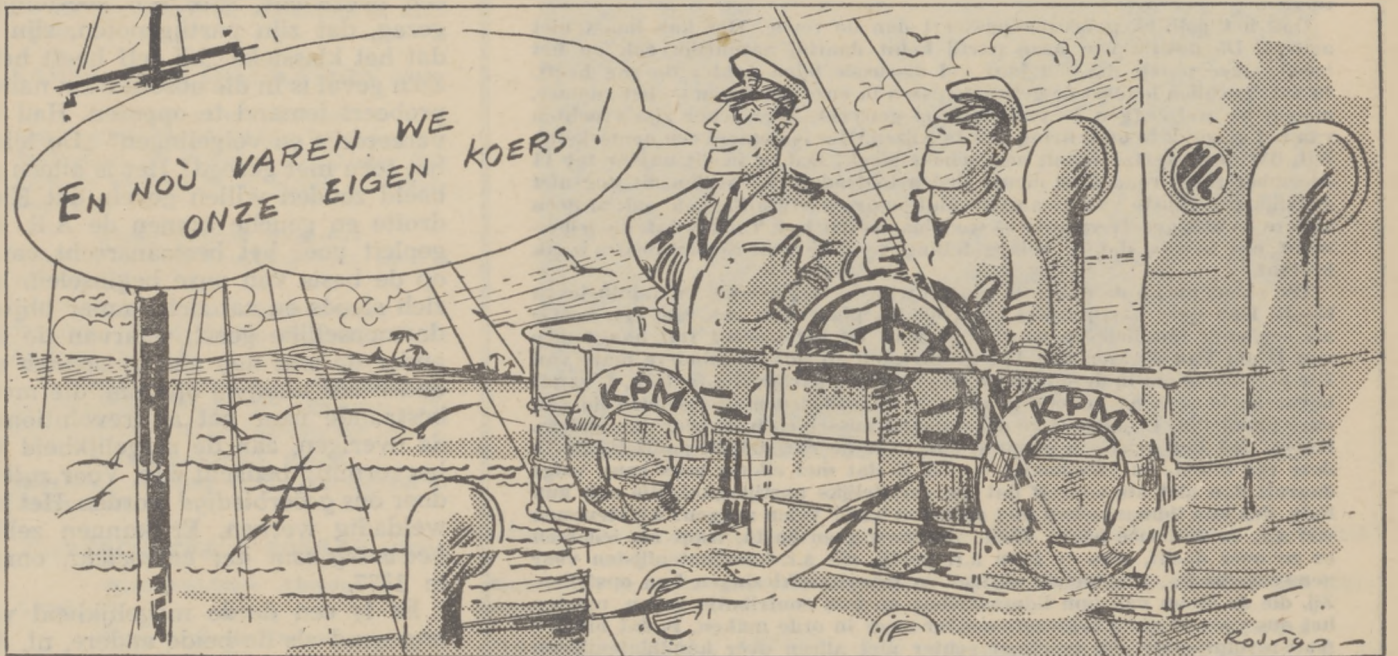
President Soekarno, de extreme nationalist en de communisten hebben de kwestie Nieuw-Guinea aangegrepen om hun plannen tot uitschakeling van het Westen en tot aansluiting bij het communistische blok van landen uit te voeren.

Achter het fanatieke optreden tegen de Nederlanders in Indonesië en tegen de Nederlandse bedrijven daar schuilt de opzet van Soekarno en de communisten om Indonesië te drijven in de richting van communistisch China. Moskou en Peking zijn er in ieder geval in geslaagd om in de strijd tegen het zogenaamde „imperialistische” Westen nieuwe winst te boeken: de chaos in Indonesië is zo groot geworden, dat de constructieve Indonesiërs, die een ordenend gezag in Indonesië zouden willen vestigen, op de achtergrond worden gedrongen.

Wanneer president Soekarno in de rede die hij deze week in het rode Soerabaja afstak, het volk voorhoudt, dat er in de strijd voor de bevrijding van West Irian een periode van „bloed, zweet en tranen” te wachten staat, en dat Indonesië steun zoekt bij communistisch China, dan wordt daarin door sommigen een bewijs gezien van de matigende invloed die de president in de huidige omstandigheden wil uitoefenen. Hij zou inzien dat de ontwikkeling hem uit de hand dreigt te lopen en dat het communisme hem over het hoofd groeit.

Wij hebben deze conclusie niet getrokken. Wij geloven eerder dat Soekarno tegen de andere stromingen in Indonesië in, waarvan Mohammed Hatta de exponent is, juist in de huidige situatie in het bijzonder steun zoekt bij de communisten. Daardoor worden de tegenstellingen in dat land alleen maar verscherpt, een verscherping die op den duur slechts kan leiden tot een Indonesische broederkrijg. Het is best mogelijk, dat er zelfs een rustpauze zal intreden om de extreme nationalist en de communisten gelegenheid te geven hun positie te consolideren, maar het leidt geen twijfel dat het proces van radicalisering zich voortzet. Een land waar het communisme reeds zo ver gekomen is, blijft de speciale aandacht van de experts van het wereldcommunisme houden.

Er zal wellicht in ons land vooral in de kring der ondernemers die zaken doen in en met Indonesië, een neiging ontstaan om, zodra Soekarno en de communisten hun anti-Nederlandse actie mochten afblazen en tijdelijk een mildere houding gaan aannemen tegen de Nederlanders in Indonesië, te trachten de zaken weer op de oude voet voort te zetten. Wij zouden daartegen willen waarschuwen. Uit de gebeurtenissen van de laatste weken moeten andere lessen worden getrokken. Het staat thans vast, dat de Nederlanders in Indonesië en de Nederlandse bedrijven daar een belangrijke katalyserende werking uit-

Een krantenbericht: In de haven van Singapore liggen nu 28 K.P.M.-schepen

oefenen, die de „revolutionaire ontwikkeling” in de Indonesische maatschappij, waarvan Soekarno en de communisten het moeten hebben, slechts kan bevorderen.

Zo zijn wij ervan overtuigd, dat in het verleden de chantage die Soekarno en zijn vrienden hebben uitgeoefend op het Nederlandse bedrijfsleven in Indonesië, teneinde de leiders van dit bedrijfsleven er toe te brengen op de Nederlandse regering een druk uit te oefenen ten aanzien van het opgeven van Nieuw-Guinea, de communisten en het extreme nationalisme van Soekarno in de kaart heeft gespeeld.

Wij zijn er ook zeker van, dat de aanspraak uit de ondernemerswereld van de laatste weken op de Nederlandse regering om een bekend Nederlands zakenman te belasten met de opdracht tot het openen van nieuwe onderhandelingen met Indonesië rechtstreeks het communisme en Soekarno de wind in de zeilen blaast. Wij hebben er alle begrip voor, dat de ondernemers hun financiële belangen in Indonesië zo veel mogelijk veilig trachten te stellen, maar zij bewijzen noch Indonesië, noch Nederland een dienst door luide van de daken te verkondigen, dat zij bereid zijn Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen. Zij doen dit evenmin ten aanzien van die Indonesiërs, die tot de gematigde constructieve groepen worden gerekend, zoals Mohammed Hatta en de leiders van de Masjoemi, doch die menen met betrekking tot Nieuw-Guinea zich achter Soekarno en zijn communistische aanhang te moeten scharen. Zij worden daarvan niet minder het slachtoffer dan de Nederlandse ondernemers. Nog belangrijker achten wij een herziening van het standpunt van de leiders van de Nederlandse ondernemingen in Indonesië met het oog op hun Nederlands personeel, dat in Indonesië de kastanjes uit het vuur mag halen, terwijl hun hoogste chefs in Europa buiten schot blijven.

De actie West Irian is een onderdeel van de strijd tegen het Westen, tegen Nederland, tegen de Nederlandse ondernemers, tegen de Nederlandse mannen, vrouwen en kinderen in Indonesië en voor Soekarno, de extremisten, Peking en Moskou.

Naar ons oordeel dient de Nederlandse regering thans hetzelfde advies aan de Nederlanders in Indonesië te geven als de Engelse regering heeft gedaan aan de Engelsen, namelijk zo snel mogelijk Indonesië te verlaten.

De Nederlandse ondernemers zullen goed doen het roer radicaal te wenden en zich waar ook over de gehele linie solidair te gedragen met de politiek van de regering en vooral alle steun te verlenen aan de maatregelen, die Den Haag thans neemt met het oog op de evacuatie van de Nederlanders in Indonesië. Soekarno en de communisten gebruiken elke Nederlander in Indonesië als een chantagemiddel tegen Nederland en het Westen.

Was het niet zo, dat op een bepaald moment deze week bij velen in Djakarta de indruk bestond dat sommige Indonesische ministers op het standpunt staan, dat de Nederlanders niet eerder Indonesië mogen verlaten of West Irian zou moeten zijn overgedragen?

De aanwezigheid van Nederlanders heeft eeuwenlang een zegenrijke betekenis voor Indonesië gehad. Zij zou, wanneer de soevereiniteit niet was overgedragen aan de man die steeds de zijde van de vijanden van ons land heeft gekozen, nog van grote positieve betekenis kunnen zijn. Maar het heeft niet zo mogen zijn.

Het ogenblik is gekomen om de Indonesische Archipel, zij het met bloedend hart, voorgoed vaarwel te zeggen. Het zal de laatste en grootste dienst zijn, die de Nederlanders thans aan het arme Indonesische volk kunnen bewijzen, want dan zal dat volk gaan beseffen dat slechts één man schuldig is aan zijn grote nood: Soekarno. Dan zal wellicht dit volk de kracht vinden deze man en zijn communistische aanhang van zich af te schudden. Dan pas kan Indonesië uit zijn kwade droom ontwaken en aan een betere toekomst bouwen.

Het kerst/ oudejaars- nummer

Ook dit jaar zal Nederlandse Gedachten weer met één Kerst/Oudejaarsnummer verschijnen. In verband hiermede zullen de nummers van 21 en 28 december worden samengevoegd.

Dit gecombineerde nummer met een omvang van 16 pagina's, zal aan de abonnees worden toegezonden in de week van 23 tot 28 december.

DRIE kleine DUBBELTJES

Vele abonnees hebben de goede gewoonte aan het begin van het jaar het abonnementsgeld in één keer te storten op ons gironummer: 89673. Wij juichen dit toe.

Sommigen vergaten, dat de abonnementsprijs op 1 januari 1957 steeg van f 6,30 tot f 6,50.

Drie kleine dubbeltjes, die moeilijk achterhaald kunnen worden. Indien vele abonnees — onbewust uiteraard — deze drie kleine dubbeltjes vergeten, boeken wij veel verlies. Dit kan uw bedoeling niet zijn.

U verlicht Uw eigen en onze administratie door zo spoedig mogelijk het abonnementsgeld voor 1958 te storten:

f 6,50 op gironummer 89673.

Ledenwerf- actie

De ledenwerfactie heeft een bevredigend verloop. Bij het ter perse gaan van dit nummer waren ruim 4500 nieuwe leden aangemeld. Op pagina 3 wordt een uitvoerig overzicht van de geboekte resultaten gegeven. Door gebrek aan ruimte moesten wij deze week helaas het feuilleton laten vervallen.

Dames en heren,

HET is december geworden. De maand van de huiselijkheid, van de gezelligheid. Het weer animeert in deze periode zelden om Uw roman, Uw stoel en de haard in de steek te laten. December is ook de maand rijk aan feestdagen. Aan het einde daarvan alleen al de beide kerstdagen en 31 december. De avonden zijn als het ware met elkaar verbonden door een reeks donkere, sombere dagen. Mist, regenvlagen, vorst en misschien een pak sneeuw. Des te beter is het dan binnen . . .

In verscheidene delen van ons land, vooral op het platteland, zoeken familieleden in deze maand elkaar op. Gastdagen worden — terecht — in ere gehouden.

In december bloeit het gezins- en familieleven. Bloeit de intimiteit in de huiskamers van Nederland. Dit zijn de goede dingen van het leven. Zij mogen en moeten in hun waarde gelaten worden.

Menig gesprek wordt gevoerd. Niet vluchtig ditmaal, doch rustig. Kritisch wellicht, doch men neemt de tijd om de dingen niet te eenzijdig te zien.

Ook het politiek gebeuren passeert dan de revue. Het kan haast niet anders. De positie van onze partij komt daarbij natuurlijk ook op het tapijt. Onze partij, die een jaar vol discussie bijna achter de rug heeft. In vele gevallen hebben de gebeurtenissen in onze gelederen — het rumoer, mogen we wel zeggen — verhelderend gewerkt. Zeer zeker zijn vruchten van het gesprek in onze kring aan te wijzen. Het is immers een opmerkelijk feit, dat onze werfactiviteit ongeschokt bleek! Dat er in dit najaar tot 14 december reeds rond 4500 nieuwe leden toetraden. We willen dit nog niet dadelijk ten gunste van de anti-revolutionaire partij uitleggen, ook al doen andere — niet geestverwante — weekbladen dat wel. Toch is ook die ledenwinst een bewijs, dat er belangstelling voor de anti-revolutionaire zaak bestaat.

We staan nu op de drempel van de winter. Het gezins- en familieleven bloeit. Kan onze partij zowel landelijk als plaatselijk ook niet een beetje als een stuk familieleven worden gezien? Of het bloeit? Dat hangt mee van U af! Van de toon van Uw gesprekken en in niet mindere mate van Uw bereidheid om in deze periode iets voor dat partijleven te doen. U zoudt bijvoorbeeld eens na kunnen gaan of Uw familieleden en vrienden lid van onze partij zijn. U ontmoet ze deze maand misschien wat meer dan anders. Knoop met hen eens een gesprek aan over de christelijke politiek, die in deze tijd brood- en broodnodig is. Als U dat met elkaar eens bent, volgt daaruit dan niet als vanzelf dat die christelijke partijorganisatie ook hun hulp dus hun lidmaatschap niet onthoren kan? Velen zeggen: wij stemmen wel a.r. en daarmee basta. Neen, daarmee geen basta, want als iedereen er zo over dacht, was er geen a.r. partij, die a.r.-kandidatenlijsten voor gemeenteraads-, provinciale staten- en Kamerverkiezingen kon opstellen. Zij, die de steun van hun lidmaatschap en hun contributie geven, moeten het dus voor al die a.r.-kiesers-zonder-meer in orde maken. Is dat billijk? Anti-revolutionair zijn betekent echter niet alleen over kandidatenlijsten praten en geld betalen — in veel gevallen is die contributie van 5 à 6 gulden per jaar slechts een klein deel van wat andere organisaties aan contributie vragen!

Antirevolutionair zijn betekent evenzeer het meedoen aan de meningsvorming. Dat gebeurt in belangrijke mate op de vergaderingen van de kiesvereniging. Doch het kan ook geschieden op de visites en de gastdagen. Dat en hoe dit mogelijk is bleek wel op de ochtend van 6 december (dus 1 dag na Sint Nicolaas) toen 110 nieuwe leden werden aangemeld. Ook op 5 december is er dus gewerkt. Vandaar de vraag: maak ook op die visites en gastdagen geestverwanten tot a.r.-partijleden. Maak ze ook abonnee van het weekblad Nederlandse Gedachten. Als U het ook zo ziet en U handelt daarnaar, wel dan kan ons ledental rond nieuwjaar de 100.000 halen. Daarvoor zijn nog ongeveer 1500 nieuwe leden nodig. Die 100.000 is geen heilig of magisch getal. Maar liet duidt wel iets aan, n.l. de activiteit van onze partij. Het zou de kroon op het vele werk van de werfactie zijn. Helpt U er a.n. mee, dat die 1500 op korte termijn worden aangemeld?

In de rij van kiesverenigingen die leden winnen, behoort door uw toedoen ook Uw kiesvereniging te staan. En als zij er bij staat, dan betekent dat nog geen „op de plaats rust”. Die rust zou doen roesten. Roesten vanwege de kilte der activiteit. Een kou die erger is dan de heetste debatten. Kilheid is de dood voor het gezins- en familieleven. Ook voor het partijleven.

De A.R.-partij rekent deze maand op Uw belangstelling in woord en daad. Zij heeft daar als Christelijke politieke partij recht op. Want er is geen enkel terrein van het leven, waarvan haar Heer, Christus, niet zegt: „Ook dat is Mijn!”

Ontvangt de beste wensen voor dit werk en de hartelijke groeten,
Voor het Centraal Comité,

(MR. W. R. VAN DER SLUIS)
Secretaris.

VLEUGELS

MEN heeft gezegd, dat er vleugels zijn in de A.R. partij en wij zijn bereid het te geloven. Want het is de natuurlijkste zaak van de wereld. Wanneer er binnen het kader van een partij géén nuanciering is, géén spanning tussen meer conservatieve en meer radicale personen en groepen, géén accentverschil in de mening over actuele vraagstukken, géén verschillende aanpak van de problemen, *dán, juist dán is er in een partij iets niet in de haak.*

Misschien is die partij dood, en geeft zij geen antwoord meer op de nieuwe vragen en staat er alleen maar een heel oude leuze op haar uithangbord.

Het kan ook zijn, dat een partij geen vleugels heeft en geen innerlijke spanningen laat *blijken*, doordat de leiding een grote dwingende kracht heeft. Zo'n leiding maakt dan verschil van mening en verschil in tempo onmogelijk. Het verschijnsel komt gevarieerder voor, dan men misschien denkt. Tyranniek is de leiding van de communistische partij. Zij kent alleen kritiekloze, slaafse volgelingen. Wie het anders wil, is een verrader. Geen vleugels.

Volstrekt anders is het, wanneer een partij een leider heeft met zulk een overwicht, zulk een geestelijk moreel en zelfs wetenschappelijk gezag, dat zijn partijgenoten, zijn volgelingen zijn woord zó beamen, dat het klassieke „hij zelf heeft het gezegd” afdoende is als argument. Zo'n geval is in die absolute zin nauwelijks denkbaar. Kuyper misschien? probeert iemand te opperen. Had hij niet ongeveer zo'n gezag bij zijn vereerders en volgelingen? „De leider volgen door dik en door dun” is het toen niet gezegd? Het is alleen maar jammer voor hen, die dit voorbeeld zouden willen geven, dat Kuyper herhaaldelijk het bestaan van droite en gauche binnen de A.R. partij heeft geconstateerd. Hij heeft gepleit voor het bestaansrecht van conservatisme in onze partij, mits op de basis van onze beginselen. Immers, „ook op A.R. gebied toonde zich steeds en zal zich immer blijven tonen, die dubbele stroming van de menselijke geest, waarvan de éne meer ziet op *wat men won*, de ander op *wat nog niet gewonnen werd*. Het laat zich denken, dat ook onder ons mannen ontstaan, die met de kleinste mogelijke wijziging, het bestaande naar het antirevolutionair beginsel wijzigen willen, terwijl de overigen, aan de mogelijkheid hiervan twijfelend, op doortastender hervorming bedacht zijn. Voor *zulk* een conservatisme is plaats; het zal door ons *geëerbiedigd* worden. Het kan voor het welzijn van onze richting weldadig werken. Er kunnen zelfs ogenblikken komen, dat het, *ter bewaring van het evenwicht*, onmisbaar blijkt.” Dit schreef Kuyper in 1877.

Er is een derde mogelijkheid van een vleugellose partij, evenzeer ongezond als de beide andere, n.l. dat de partij het karakter krijgt van een *secte*, zelfvoldaan en zelfverzekerd naar binnen, en met niets-dan-afkeuring voor wat „buiten” is. Op zo'n politieke secte begint het Gereformeerd Politiek Verbond hoe langer hoe meer te gelijken. Wie een week het Gereformeerd Gezinsblad kritisch leest, peinst er niet meer over, om zulks te ontkennen.

IN een normale en levende partij zijn „vleugels”. Reeds hierdoor, dat de karakters van de mensen verschillen. Dr. Drees heeft een natuurlijke aanleg tot conservatisme en Ir. Vos tot radicalisme. In verkiezingsdagen gaan er fluisteringen door het land over „vader Willem Drees”, maar het zou absurd zijn, te denken dat binnen afzienbare tijd ir. Vos of ir. Vondeling, of zelfs minister Hofstra, laat staan jhr. Van der Goes van Naters, als vaders zouden worden vereerd. En vaders, ook vader Willem Drees, zijn nu eenmaal van de behoudende partij. Wij maken er de P.v.d.A. geen verwijt van, dat zij conservatieve elementen aanvaardt. Prof. Oud is een van haar oprichters. De Rooms-Katholieke Staatspartij is een in wezen conservatieve partij geweest, met een linker-vleugel, op welks uiterste dr. Schaepman werd gezien. De beide grote partijen in Engeland hebben vleugels en in Amerika zien wij hetzelfde.

WANNEER buitenstaanders zich zorgen schijnen te maken over vleugels in de A.R. partij, en vrezen, dat de professoren Zijlstra en De Gaay Fortman wel eens meer naar links kunnen aanhouden dan de hoogleraren Gerbrandy en Zuidema, mogen zij zich dit tijdig herinneren. De A.R. partij is een gezonde levende partij, en daarom is prof. Zuidema geen kopie van prof. De Gaay Fortman, en heeft Ruppert op de „medezeggenschap” een andere visie dan Rippen, schrijft dr. Hommes somberder dan ds. Van Es en is burgemeester Verplanke conservatiever dan burgemeester Admiraal. Dat weten wij allemaal en wij kunnen er nog twintig voorbeelden aan toevoegen, en het verblijdt ons, dat de discussies levendiger zijn dan in een vergadering van regenten, waarover iets is opgetekend in de Historie van Keesje, het Diakenhuismanetje. En wij constateren ook de humor in deze dingen, als wij zien dat de man van „De strijd voor nieuwe maatschappijvormen” bij de uiterste rechterzijde wordt ingedeeld en Minister Zijlstra speelt op een piano van Rippen.

MR. K. Groen heeft in 1950 in het weekblad De Roeper een serie artikelen geschreven over „droite” en „gauche”, rechts en links *als schakeringen binnen een op principiële grondslagen gefundeerde partij*. En hij toont met de stukken aan, dat Kuyper zó links en rechts, conservatief en radicaal heeft aanvaard. Bij verschil in tempo en in visie één in beginsel, één in belijden, één in geloof.

De Fransen zeggen, dat men, om vruchtbaar te discussiëren, het eerst eens moet zijn. Dat is waar. In die zin, dat een vruchtbare discussie alleen mogelijk is, als er tussen de gesprekspartners een diepere eenheid bestaat. Dan komt men discussiërende al dichter bij elkaar. Dan herkent men elkaar. Dan blijkt het, dat er eenheid kan worden bereikt, omdat er eenheid was. Een eenheid, die *gegeven* is. Een eenheid, waardoor we méér kunnen dan discussiëren, n.l. samen bidden. Een eenheid, die niet een zaak is van formules, maar van *geloof*. In de artikelen, die dr. Kuyper schreef over droite en gauche, treft ons dikwijls de stelling: „wij zijn het onderling *nog* niet eens. We zullen *nog* méér en *nog* langer met elkaar moeten spreken en *nog* méér studeren. Wij moeten elkaar zien te vinden, ook op die punten, waarin we nu *nog* verschillen. En we zullen in dat opzicht veel kunnen bereiken, juist omdat we samen dezelfde basis hebben. Daarin spreekt de *hoop*. En we moeten elkaar vasthouden, niet verkerteren, niet in sectarische hoogmoed verwerpen. Daarin spreekt de *liefde*.”

IVOROL maakt Sneeuwvitjes van Uw tanden

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide,
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0,20.

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerckstraat II
's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering-
Maatschappij

ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

DE TREIN RIJDT . . .

OP 14 september vertrok deze locomotief. Herinnert u het zich nog? De trein is voller en langer geworden. Hieronder ziet u de resultaten, die op 10 december bij het Centraal Comité waren gemeld. Het personeel van de „A.R.-trein” heeft onderweg hard gewerkt. Nog is het einddoel: station 100.000, niet bereikt. Komen wij er voor Nieuwjaar? Dit hangt mee van u af! Helaas kunnen wij niet alle resultaten hier weergeven. Wij moesten ons beperken tot de kiesverenigingen, die op 10 december 5 of meer nieuwe leden bij het Centraal Comité hadden aangemeld. Vele kiesverenigingen hebben minder dan 5 leden geworven. Wij maken hen daarvoor geen verwijt. De omstandigheden zijn niet overal gelijk. Veelal is het zelfs een bewijs van vroegere activiteiten. Daarom verdienen velen onder hen eveneens een pluim. Samen met de hier vermelde kiesverenigingen hebben zij hun aandeel geleverd in de ledenwerfactie. Tot dusver leverde dit een winst op van in totaal 4324 leden.

Vele leden zijn ook geworven, doch nog niet doorgegeven aan het bureau van het Centraal Comité. Doet u dit zo spoedig mogelijk? Dan krijgen ook zij nog dit contact-nummer toegezonden.

Het Centraal Comité dankt alle propagandisten zeer hartelijk. De trein rijdt verder. Voor station 100.000. U doet toch ook nog mee . . .

KAMERCENTR. DORDRECHT (513)

Statencentrale Delft
Delft Centrum 79; Delft West 34; Delft Zuid 25; Rijswijk I 29; Vlaardingen West 24; Maassluis 21; 's-Gravenzande 17; Maasdijk 14; Schiedam 13; Vlaardingen Oost 10 Honselersdijk 8; Vlaardingen-Amb. 6.

Statencentrale Dordrecht
Dordrecht II 30; Dordrecht I 27; Papendrecht 10; Hardinxveld-Giessendam 10; Gorinchem 9; Goudriaan 8; Hoog Blokland 8; Leerdam 6.

Statencentrale Ridderkerk (Hulpcentrale IJsselmonde)
Zwijndrecht 27; Ridderkerk 20; Slikkerveer 16; Barendrecht 5.

Statencentrale Ridderkerk (hulpcentrale Voorne-Putten)
Brielle 8; Spijkenisse 7.

KAMERCENTRALE HAARLEM (476)
Statencentrale Haarlem
Haarlem Nrd.-Ds. Talma 24; Haarlem C-Dr. Kuyper 8; Haarlem B-Dr. Colijn 7; Haarlem A-Dr. Bavink 5.

Statencentrale Hilversum
Hilversum IV 100; Hilversum III 47; Naarden 34; 's-Graveland 20; Huizen 19.

Statencentrale Nieuwer-Amstel
Aalsmeer 38; Weesp 22; Nieuw Vennepe 12; Diemen 12; Badhoevedorp 10; Uithoorn 8; Nieuwer Amstel Z 8; Nieuwer Amstel N 7.

Statencentrale Velsen
IJmuiden W. 45; IJmuiden O. 19; Beverwijk 10; Santpoort 5.

KAMERCENTR. GRONINGEN (418)
Statencentrale Appingedam
Uithuizemeeden 16; Wagenborgen 11.

Statencentrale Bedum
Middelstum 35; Westernieland 7.

Statencentrale Bedum-Zuid
Kornhorn 25; Grootegast 12; Opende 11; Aduard 10; Hoogkerk 9; Oldekerk 9; Zuidhorn 9; Ezinge 8; Sebaldaburen 5.

Statencentrale Groningen
Groningen 80; Helpman 12.

Statencentrale Oude-Pekela
Veendam 12; Stadskanaal-Afdraai 9; Stadskanaal-Onstw. 7; Wildervank 7.

Statencentrale Winschoten
Winschoten 22; Hoogezand 12; Scheemda 12; Westerlee 10; Zuidbroek 5; Midwolda 5.

KAMERCENTR. LEEUWARDEN (404)

Statencentrale Dokkum
Dokkum 22; Ee 20; Morra Lioessens 17; Buitenpost 14; Bergum 10; Ooster Nijkerk 9; Drogeham 7; Broek o/Akkerwoude 5.

Statencentrale Franeker
Winsum 16; Terschelling-West 13; Nij Altoenaë 7.

Statencentrale Heerenveen
Drachten 45; Beets 10; Donkerbroek 7; Oudega (Sm.) 5.

Statencentrale Leeuwarden
Leeuwarden West 37; Huizum 23; Leeuwarden C/N 11; Leeuwarden Oost 9.

Statencentrale Sneek
Sneek 62; Akkrum 6; Rauwerderhem 6; Lemmer 5.

KAMERCENTRALE ZWOLLE (375)

Statencentrale Almelo
Almelo 13.

Statencentrale Deventer
Wijhe 23; Deventer 8.

Statencentrale Enschede
Enschede-Tweko 24; Enschede-Noord 21; Enschede-Zuid 9.

Statencentrale Hengelo
Hengelo 24; Rijssen 19.

Statencentrale Kampen
Kampen 22; Urk 18; Zwartsluis 16; Oldemarkt 10.

Statencentrale Noord-Oostpolder
Emmeloord 29; Ens 6.

Statencentrale Ommen
Vroomshoop 14; Wierden 14; Gramsbergen 8; Ommen 8; Egede 5.

Statencentrale Zwolle
Staphorst 14; Zwolle Noord 9; Zwolle

Binnenstad 8; Zwollerkerspel a/d Sassenpoort 7.

KAMERCENTRALE LEIDEN (347)

Statencentrale Leiden
Rijnsburg 128; Leiden I 23; Katwijk a/d. Rijn 17; Sassenheim 15; Voorburg 14; Katwijk aan Zee 11; Lisse 9; Leiden IV 8; Leidschendam 6.

Statencentrale Gouda (hulpcentrale Alphen a/d. Rijn)
Woerden 12.

Statencentrale Gouda (hulpcentrale Gouda)
Gouda 32; Waddinxveen 15; Capelle a/d. IJssel I 11; Ouderkerk a/d IJssel 7; Schoonhoven 5.

Statencentrale Gouda (hulpcentrale Zoetermeer)
Zoetermeer 14; Bergschenhoek 5.

KAMERCENTR. AMSTERDAM (261)

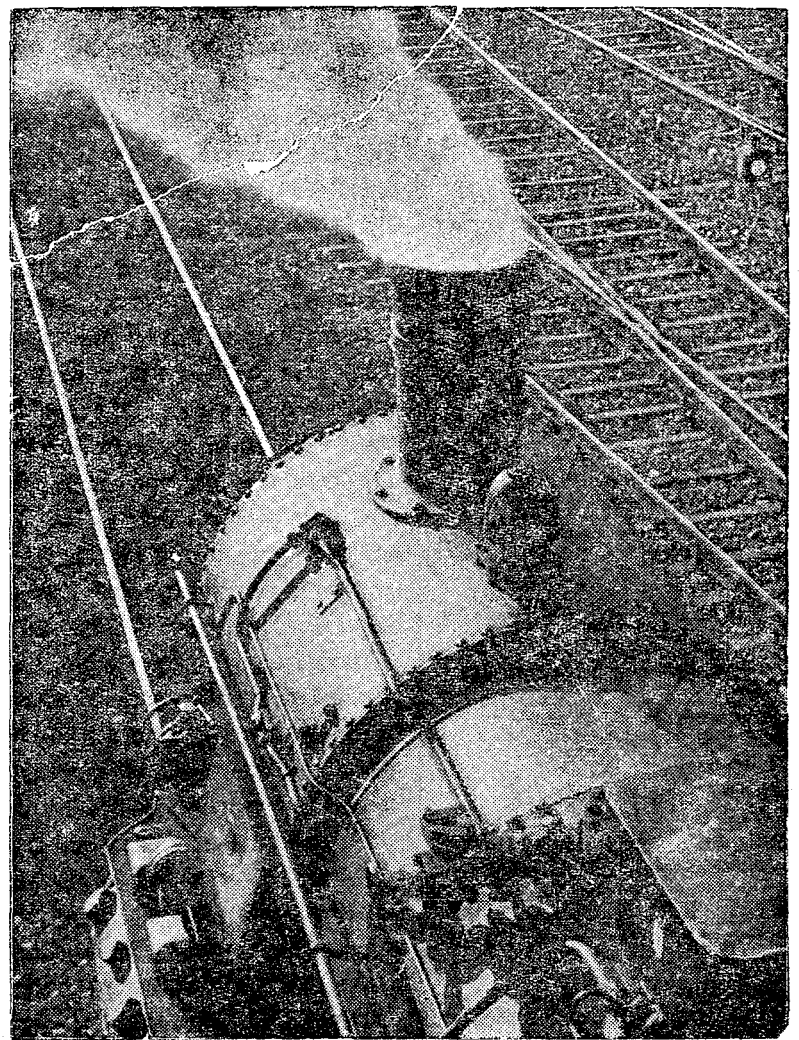
Statencentrale Amsterdam
Watergraafsmeer 65; Geuzenveld 22; Noord III 20 Overtoomkwartier 18; Oosttehpark 17; Nieuwendam 17; Haarlemmerpoort 16; Oost-Indische Buurt 14; Suriname 11; Nassau 9; Rivierenwijk 10; Talma 8; W. Sloterdijk 7; De Krommert 6; Willemsparkkwartier 5; Slotmeer O. 5.

KAMERCENTRALE ASSEN (257)

Statencentrale Assen
Assen 37; Roden 19; Paterswolde 11; Zuidlaren 10.

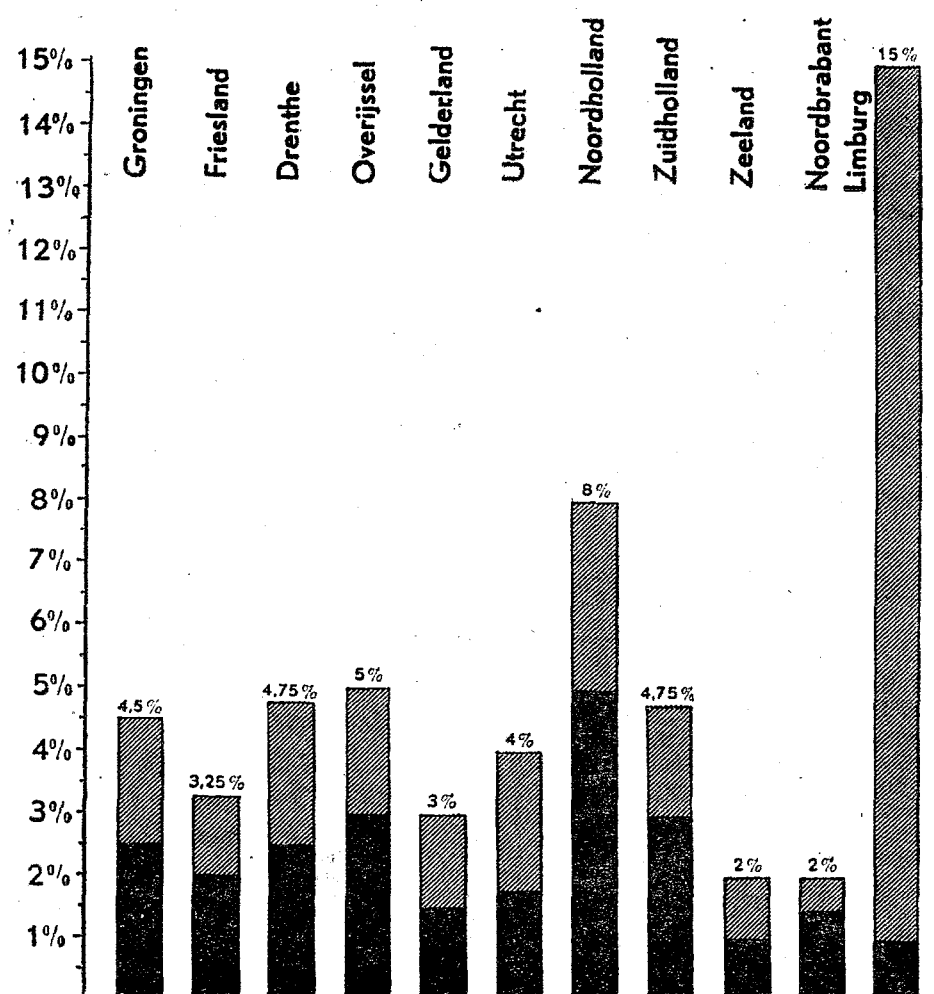
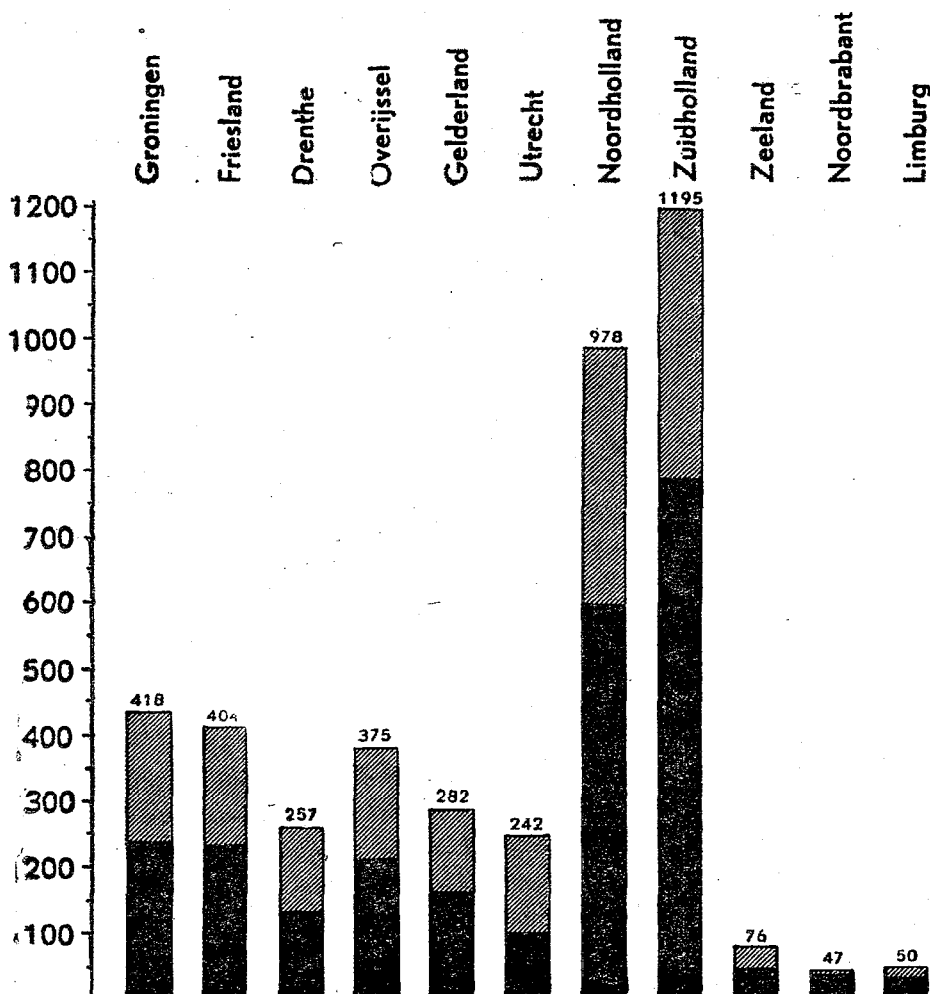
Statencentrale Emmen
Emmen II 42; Nw. Weerdinge 10; Nw. Amsterdam 6; Borger 5.

• *Vervolg op pagina 4*

Overzicht van de resultaten der ledenwerfactie per provincie

De stand per 9 november (zwart) en per 10 december (gearceerd)

• *Vervolg van pag. 3*

Statencentrale Hoogeveen
Schoonebeek 49; Hoogeveen 24; Coevorden 7.

Statencentrale Meppel
Zuidwolde 22.

KAMERCENTRALE UTRECHT (242)

Statencentrale Amersfoort
Den Dolder 30; Zeist 25; Bilthoven 15; Driebergen 15; Rhenen 13; Veenendaal 9; De Bilt 7; Wilnis 6; Jutfaas 6; Vleuten 5; Breukelen 5.

Statencentrale Utrecht
Utrecht V 26; Utrecht II 23; Utrecht III/IV 19; Utrecht I 17.

KAMERCENTR. DEN HELDER (241)

Statencentrale Alkmaar
Alkmaar 30

Statencentrale Den Helder
Den Helder 47; Dirksborn 8.

Statencentrale Hoorn
Enkhuizen 79; Medemblik 9.

Statencentrale Zaandam
Zaandam O. 31; Zaandam W. 14; Koog a/d. Zaan 5.

KAMERCENTRALE ARNHEM (231)

Statencentrale Apeldoorn
Apeldoorn Zuid 28; Teuge Twello 12; Apeldoorn Noord 9.

Statencentrale Arnhem
Arnhem 16.

Statencentrale Ede
Renkum 24; Oosterbeek 8; Wageningen 6; Ede 6.

Statencentrale Harderwijk
Heerde 19; Epe 12; Harderwijk 12; Ermelo 8; Putten 7.

Statencentrale Zutphen
Dieren 11; Gorssel 9; Brummen 8; Zutphen 8; Warnsveld 6; Velp 5.

KAMERCENTR. ROTTERDAM (207)

Statencentrale Rotterdam
Rotterdam XXII 36; Rotterdam VIII a 21; Rotterdam VIII b 19; Rotterdam VII 19; Rotterdam XV 18; Rotterdam XXI 17; Rotterdam III 15; Rotterdam IV 11; Rotterdam V 10; Rotterdam XIII 10; Rotterdam VI 6; Rotterdam II 5; Rotterdam XVII 5.

KAMERCENTRALE 'S-GRAVENHAGE (128)

Statencentrale 's-Gravenhage
Schev. Statenkwartier 37; Elout Soeterw. 24; Centrum III 19; Schev. dorp 14; Morgenstond 8; West III 6; Zuid II 5.

KAMERCENTR. MIDDELBURG (76)

Statencentrale Middelburg
Middelburg Noord 19; Grijskerke 9.

Statencentrale Vlissingen
Vlissingen 9; Koudekerke 8; Souburg (o. en w.) 7.

KAMERCENTRALE NIJMEGEN (51)

Statencentrale Doetinchem
Doetinchem 6.

Statencentrale Nijmegen
Nijmegen 5.

Statencentrale Tiel
Heteren 17.

Statencentrale Winterswijk
Eibergen 8.

KAMERCENTR. MAASTRICHT (50)

Statencentrale Maastricht
Maastricht 25; Geleen-Lutterade 8; Treebeek 5; Venlo 5.

KAMERCENTRALE TILBURG (28)

Statencentrale Bergen op Zoom
Bergen op Zoom 13; Breda 12.

KAMERCENTRALE 'S-HERTOGENBOSCH (19)

Statencentrale Eindhoven
Eindhoven-Strijp-Woens 11.

Statencentrale Heusden
Dussen 5.

W. de Zeeuw J.G.zn

Zaadteelt en Selectiebedrijf
BARENDRECHT

Zo juist is verschenen onze nieuwe catalogus 1958 waarin opgenomen belangrijke artikelen, alsmede een volledig sortiment Tuin en Landbouwzaden. Het zenden van Uw naamkaartje is voldoende om in het bezit te komen van deze nieuwe uitgave.

„De Zeeuw's zaden 'n
garantie voor kwaliteit”

DE STEEDS toenemende bevolking van ons land maakt het noodzakelijk, dat gezocht wordt naar middelen en wegen, waardoor het toenemende aantal beschikbaar komende werknemers ook werkgelegenheid krijgt. Industrialisatie is het woord, dat telkens weer wordt gehoord. Zal die industrialisatie in betekende mate werkgelegenheid scheppen, dan zullen naast kleine bedrijven, ook grootse ondernemingen nodig zijn.

Nieuwe industrieën, vooral de grote, zullen aangewezen zijn op plaatsen, waar een outillage geboden kan worden, welke in alle opzichten gunstig is. Ziet men het zo, dan is het duidelijk, dat het gebied rond de Nieuwe Waterweg voor vestiging van belangrijke bedrijven zeker aantrekkelijk is.

Daar komt bij, dat de gemeente Rotterdam er steeds op bedacht moet zijn in elk opzicht te kunnen voldoen aan de eisen, welke aan 's werelds tweede havenstad worden gesteld.

Dat de Maasstad zich dat bewust is, blijkt wel hieruit, dat de gemeenteraad van Rotterdam op 28 november jl. het zogenaamde plan „Europoort” heeft aanvaard, een plan, dat niet slechts van plaatselijke betekenis is, doch voor onze nationale economie van belang is.

De voorbereiding er van heeft plaats gehad in nauwe samenwerking met de

ROTTERDAM Poort

Rijkswaterstaat, de Provinciale Planologische Dienst van Zuid-Holland en tevens met de gemeente Rozenburg, die ten zeerste bij dit plan betrokken is.

Het project beoogt binnen enkele jaren een nieuw havengebied aan de reeds bestaande Rotterdamse havens toe te voegen, en wel in de kop van het eiland Rozenburg, nu nog een duin- en strandvlakte, waar het rumoer van de bedrijvige Rotterdamse havenconcentratie nauwelijks doordringt. Maar als alles verloopt, zoals Rotterdam wenst, dan zal binnen enkele jaren — 1960/1961 — ook hiër de dynamische maatslag van onze tijd waarneembaar zijn.

Met de goedkeuring van het plan „Europoort” heeft de gemeente Rotterdam een nieuwe stap gezet op de weg van razendsnelle ontwikkeling, die na 1945 werd ingeslagen.

In 1945 stond men voor een complete chaos. Door het bombardement van 14 mei 1940 was vrijwel de gehele binnenstad in de as gelegd. Om de ramp compleet te maken, werden in 1944 door de Duitsers enorme vernielingen in de havens aangebracht. De kaden voor zeeschepen werden over een lengte van 7.850 meter — meer dan een derde van het totaal — opgeblazen, terwijl veertig procent van de havenoutillage volkomen lamgelegd werd. De eens zo bedrijvige haven- en handelsstad leek, doordat het hart werd weggesneden, nagenoeg volkomen lamgelegd.

Wij vermelden dit, om duidelijk te maken hoe enorm de krachtsinspanning is geweest, die Rotterdam na de oorlog heeft ontplooid.

Want reeds op 28 december 1949 was herstel van de haven een feit! Men had van de gelegenheid gebruik gemaakt om kadebouw te moderniseren en de terreinen het havengebied doelmatiger te verdelen. In 1949 was de vooroorlogse outillage reeds genoeg benaderd.

De uitbreiding van haven- en industriegebieden rondom Rotterdam heeft zich in de loop der naoorlogse jaren krachtig ontwikkeld. Zo werd ten westen van de Oude Maas een nieuw gebied ontsloten, het zogenaamde Botlekgebied. Een uitgestrekt terrein is gemaakt voor zeehavenindustrieën, zeescheepsbouw, olie-industrie, chemische industrie enz. In het Botlekgebied is ook derde petroleumhaven van Rotterdam gegraven, waar olietankboten tot maximaal 45.000 ton kunnen aanleggen. Inderdaad maximaal 45.000 ton.

Want men mocht verwachten, dat de rijken geen olietankers met een hogere tonnage in de vaart zouden brengen.

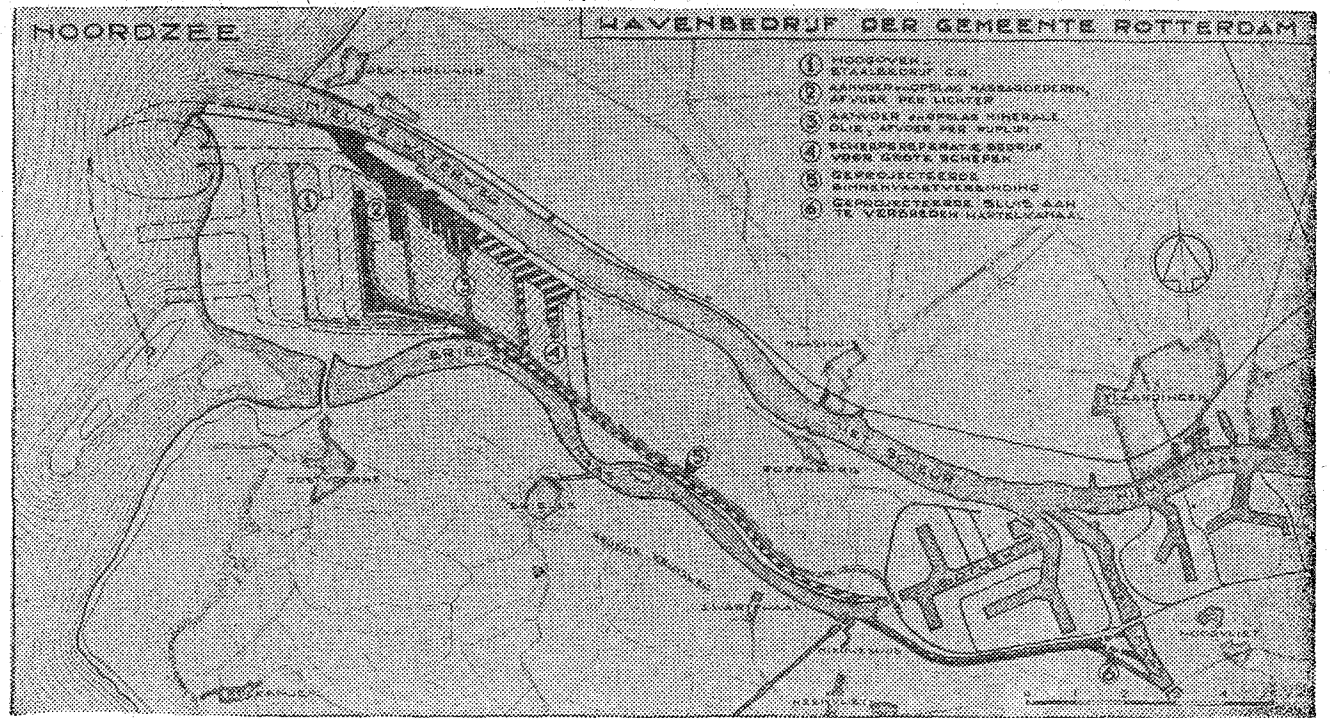
Dat plan Botlek is nog niet voltooid. En toch komt Rotterdam reeds weer een nieuw, gigantisch project, namelijk ontsluiten van een haven- en industriegebied vlak bij de Noordzee.

Waarom zo snel na het Botlekplan, dat niet eens geheel is uitgevoerd, een nieuw project gelanceerd?

„Omdat”, zo verklaarde de burgemeester van Rotterdam, mr. G. E. van Walsum, een zaak voor Rotterdam is van nu of nooit.

Het plan Europoort werd namelijk in de hand gegeven door invloeden van buiten af. Zoals bekend, was er omstreeks een geleiden sprake van een oliepijpleiding Rotterdam naar Duitsland. Maar dat ging niet door, want Esso — Duitsland uiteindelijk het oog vallen op Wilhelmshaven in Duitsland. De Shell wilde hieraan echter niet meewerken. Deze oliemaatschappij vraagt aan de gemeente Rotterdam een optie op een terrein, groot 100 ha, dat gelegen

Krijgt Rotterdam een open zeehaven?

BOVENSTAANDE kaart geeft een schets van het nieuwe plan Europoort. Zoals u kunt zien, is het nieuwe Rotterdamse havenproject — dat in overleg met Rotterdam en Rozenburg, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en een werkgroep onder voorzitterschap van het hoofd van de Deltadienst, prof. Jansen — is ontworpen, dicht bij zee geprojecteerd.

De bedoeling is een langgerekte zeehaven te graven met brede zijvertakkingen. De mond van de haven is — voorlopig — geprojecteerd in de Nieuwe Waterweg. Het is mogelijk, dat hierin nog verandering komt. Dit hangt samen met een plan van Ir. Mesu.

In de gearceerde gedeelten, aangeduid door de cijfers 1 tot en met 4, zijn resp. het hoogoven annex staalbedrijf, het opslagbedrijf voor massagoederen en één voor olie produkten, alsmede een scheepsreparatiebedrijf, geprojecteerd.

Voor de binnenscheepvaart is een aparte haven ontworpen, die aansluiting geeft op de Brielse Maas en verder op het Hartelkanaal, dat voor de binnenscheepvaart zal moeten worden verbreed. De binnenscheepvaren varen dus vanuit Europoort door het achterland terug, en kunnen, eenmaal buiten de bedrijvigheid van de Rotterdamse zeehavens, hun rivieren of andere vaarten opzoeken.

Europoort zal een gebied bestrijken van ongeveer 1550 hectaren. Ongeveer 930 hectaren zullen door industriële en overslagbedrijven in beslag worden genomen. Dit is iets meer dan in het Botlekgebied voor de industrieën ter beschikking komt.

Aan de meest westelijke zijde van het geprojecteerde havengebied ziet U stippellijnen naar zee lopen. Het is mogelijk, dat deze lijnen het ontwerp vormen voor een open haven aan zee. Een beslissing hierover is echter nog niet genomen.

Europa

aan een tankerhaven, waarin olietankers van 65.000 ton en hoger zouden kunnen worden aangemaakt. Dit terrein zou dus niet in het nieuwe gebied kunnen worden gevonden, want de derde petroleumhaven was berekend op tanks tot 45.000 ton!

de rederijen schepen tot 65.000 ton vaart wilden brengen, vond mede zijn plaats in de Suezverwikkelingen. Immers, de plannen van Nasser om het Suezkanaal te nationaliseren, zinde de oliemagnaten niet. Zij ont- plannen om desnoods buiten het door de genationaliseerde Suezkanaal om, te kunnen vervoeren. Dat was moge- voor tankers met een hogere tonnage wuven, die voor eenzelfde vervoersprijs edig een langere afstand konden af- laden.

orts, en dat klonk de olie-industriëlen in de oren, zou het vervoer met olietankers aanmerkelijk goedkoper worden.

N. Th. Koomans, directeur van het Rotterdamse Havenbedrijf, gaf daarover de volgende berekening: het transport per ton over een afstand van 1000 zeemijlen, met een tanker van 16.000 ton op 0,80 dollar. Vaart men met tankers van 65.000 ton, dan zakt deze prijs tot 0,30 dollar, wanneer men supertankers van 65.000 ton gaat bezigen, de prijs tot 0,15 dollar zakt!

men reeds op grond van deze twee berekeningen, werd in de oliewereld het gebruik van supertanks van 65.000 ton en hoger, algemeen overwogen.

Rotterdam is de grootste haven van Europa. Rotterdam dit blijven, dan zal het in de toekomst moeten meegaan. Hetgeen betekent dat het olietankers van zo'n 65.000 ton kunnen ontvangen. Dat bleek reeds in de aanvraag van de Shell. Er moest dus, de derde oliehaven in het Botlek-gebied, om, een nieuw, uiterst modern gebied project komen.

Het gebied was gunstig. We mogen zelfs zeggen dat Rotterdam de wind in de zeilen kreeg. Het ook van andere zijde bleek belangstelling te bestaan voor haventerreinen aan zeer laag water. Een hoogovenbedrijf annex fabriek, een overslagbedrijf voor kolen uit Amerika, alsmede een reparatie- en bouwbedrijf voor zeer grote zeeschepen, toonden belangstelling. Zij lieten voorts blijken, wanneer Rotterdam tot een nieuw havencomplex zou willen overgaan, een zeer hoge uitvoering op hoge prijs zou worden bereikt.

Op 23 november, enkele weken na de goedkeuring van het ontwerpplan, door de Rotterdamse gemeenteraad het voorstel goedgekeurd, op de kop van het eiland Rozenburg een haven- en industriegebied te vestigen, dat de naam „Europoort” zal dragen. De bedoeling, dit gigantische project in 1960 op te leveren!

Volstaan hier met enkele hoofdpunten van dit project. De kosten naar schatting zullen de komende jaren tot 1 miljard bedragen. De burgemeester van Rotterdam heeft dan ook meegedeeld, dat een aantal punten het vinden van de financieringsmiddelen is. Vooral in deze tijd, waarin de markt op de geldmarkt niet zo hoog is, is de „dienst”, aldus mr. G. E. van Walsum, er in te zien, dat het belang van het Europoort ver uitgaat boven lokale belangen.

Deze nieuwe project zal een bijdrage aan de verdere economische ontwikkeling van Nederland kunnen verlenen. Maar het complex heeft niet alleen een eminente betekenis voor Nederland, neen, ook voor de gehele Europese gemeenschap is dit havengebied van de grootste betekenis. De grondverwerving voor het nieuwe gebied kan ook nog een knelpunt vormen. Maar, daar de gemeente Rotterdam zo gunstig mogelijk met de werkzaamheden wil omgaan. Aangezien het grootste deel van de modifieerde gronden in handen van Rijksoverheid is, hoopt de Rotterdamse burger, dat de overheid alle mogelijke medewerking tot snelle uitvoering van het project Europoort wil verlenen.

Rotterdam de kans voorbijgaan, om aan zee een dergelijk haven- en industriegebied te creëren, dan is de kans niet uitgesloten, dat de belangstellende partijen op andere, waarschijnlijk buitenlandse, havengebieden richten.

Regionaal gezien, liggen er ook problemen. Deze concentratie van een havengebied aan de kust zal vanzelfsprekend een groot aantal werknemers aantrekken. De vraag is: „Waar moeten deze werknemers wonen?” In de reeds gepubliceerde gegevens over Europoort wordt over dit aspect van het plan niet zo bar veel gezegd.

komt nog bij, dat voor deze mensen alleen huizen moeten worden gebouwd,

Een stukje ongerept duin in het natuurreservaat „De Beer”, dat door de havenplannen van Rotterdam met de ondergang wordt bedreigd.

maar er zal óók voor de nodige levens- en recreatierruimte moeten worden gezorgd! Een probleem, dat niet alleen Rotterdam aangaat. In de eerste plaats, omdat het plan Europoort ver buiten de stedelijke grenzen van Rotterdam is geprojecteerd, zodat ook andere gemeenten bij het plan zijn betrokken. In de tweede plaats, omdat wellicht ook buiten het eiland Rozenburg vele werknemers, verbonden aan de industrieën van Europoort, zullen moeten wonen.

Want de burgemeester van de gemeente Rozenburg heeft reeds verklaard, dat de werknemers die door Europoort zullen worden aangetrokken, zeker niet alleen op het eiland Rozenburg kunnen wonen.

In dit verband denkt men daarom aan het bouwen van woningen op Rozenburg voor die werknemers, die noodzakelijkerwijs zo dicht mogelijk bij hun werk moeten wonen. Voor de andere werknemers zouden op grotere afstand woningvoorzieningen moeten worden getroffen. Hetgeen zeer waarschijnlijk voor die werknemers en hun gezinnen, óók problemen met zich brengt.

Recreatie

ER zijn echter nog meer vraagstukken, die in verband houden met het nieuwe plan.

Aan het begin van dit artikel schreven wij immers over de prachtige, ongerepte natuur, die nog te vinden is aan de westkant van het eiland Rozenburg en met name in het natuurreservaat „De Beer”.

In een artikel van Ir. C. N. A. de Voogd lezen wij, dat „De Beer” in de eerste plaats beroemd is geworden als broedgebied voor vele soorten strand- en zeevogels. Voorts vormt het natuurreservaat in toenemende mate een recreatiegebied voor degenen, die het gewoel van de steden voor een tijdje willen ontvluchten en in een stukje echte natuur — helaas zijn dergelijke plekje spaarzaam geworden in Nederland — willen genieten van hetgeen de schepping te bieden heeft.

Door de plannen van de gemeente Rotterdam inzake het nieuwe project Europoort, loopt de ongerepte natuur van dit natuurreservaat groot gevaar.

Deskundigen zijn bevreesd dat, wanneer naast een oliehaven tevens een hoogovenbedrijf en een overslagbedrijf voor erts e.d. aan de kop van Rozenburg zullen worden gevestigd, de rust in het natuurreservaat zodanig zal worden verstoord, dat na enige tijd niet meer van een natuurreservaat kan worden gesproken.

Ir. De Voogd meent, dat bij de uitbreidingsplannen óók rekening moet worden gehouden met recreatiegebieden. Voor de stadsbevolking dient aan recreatierruimte per hoofd 30 vierkante meter aanwezig te zijn, waarvan ongeveer de helft in de vorm van bossen, stadsparken, duin en strand.

„Rotterdam”, aldus Ir. De Voogd, „heeft met nog geen 12 vierkante meter per bewoner, nu al een ernstig tekort”.

De secretaris van de contact-commissie voor natuur- en landschapsbescherming,

drs. R. J. de Wit, laat zich ongeveer in dezelfde geest uit. Hij wijst er tevens op, dat het plan Europoort, dus met een hoogoven en een overslagbedrijf, óók gevolgen zal hebben voor het eiland Voorne. „Wanneer op of vlak bij „De Beer” een groot hoogovenbedrijf met nevenindustrieën verrijst, dan betekent dit op den duur, dat Voorne vrijwel geheel zal worden volgebouwd, omdat de in provinciale kringen gedachte uitbreiding van de stad Hellevoetsluis dan ten enenmale onvoldoende zal zijn om de werknemers van deze bedrijven huisvesting te bieden.”

Zo liggen dus op het moment de kaarten. Aan de ene kant de groeiende stad Rotterdam, met haar zich snel ontwikkelende havengebieden, aan de andere kant de natuur- en recreatierruimte. Het plan Europoort en het natuurreservaat „De Beer” vormen in de hier geschetste samenhang een typisch beeld van de huidige Nederlandse problematiek.

Onze snel uitgroeiende bevolking moet immers emplace kunnen vinden, althans voor een groot gedeelte, in de Nederlandse industrie. Daarom is industrialisatie een levensbelang voor Nederland. Doch wij leven in een klein landje, waar bij ieder project de belangen tegen elkaar moeten worden afgewogen. Want naast werkgelegenheid, moet ons volk óók gelegenheid behouden tot ademen, tot recreatie in de vrije natuur. En voor de volksgezondheid, en voor de levensvreugde van de mens, moet hij kunnen terug vallen op een brokje natuur, dat in de onmiddellijke nabijheid van zijn huis en werk ligt.

Het is duidelijk, dat vooral in de randstad Holland hier de tegenstellingen en belangen fel tegen elkaar opbotsen.

Wij moeten de stad Rotterdam echter de eer geven, die haar toekomst. De stad kwam gebroken uit de oorlog te voorschijn, in enkele jaren zag zij kans, zich op te richten en in de daarop volgende jaren zich te ontwikkelen tot een van energie bruisende stad. Rotterdam ziet vooruit. Zij wil de eerste havenplaats van Europa blijven. Daarom zal zij ervoor dienen te zorgen, dat de outillage van haar havens zich voortdurend aanpast aan de ontwikkelingen in het moderne scheepvaart- en handelsverkeer. Dat is een levensbelang voor de stad. Het is tevens een bijzonder belangrijk economisch belang voor Nederland. Men mag echter hopen en verwachten, dat bij de uitvoering van het plan Europoort tevens aandacht zal worden geschonken aan de nodige recreatierruimte voor het Nederlandse volk en zo mogelijk aan het althans gedeeltelijke behoud — wellicht in de vorm van een verplaatsing naar elders — van een welhaast onvervangbaar natuurreservaat als „De Beer”.

Snelle ontwikkeling

Hoe snel de Rotterdamse haven zich ontwikkelt, kunt u zien in onderstaand overzicht (in miljoenen tonnen):

	1938	1954	1955	1956	1957	1960	schatting	
							1965	1970
droog massagoed	29.5	18.3	30.4	33.4	34.—	37.—	43.—	50.—
stukgoed	7.8	9.6	10.4	9.6	11.—	12.—	13.—	14.—
samen	37.3	27.9	40.8	43.—	45.—	49.—	56.—	64.—
aardolie	2.9	19.8	23.8	27.4	28.5	34.—	45.—*	60.—*
totaal	40.2	47.4	64.6	70.4	73.5	83.—	101.—	124.—

* mogelijk minder olie als de pijplijn uit Wilhelmshaven in bedrijf komt.

Het grote merk onder de kleine sigaartjes!

Zeldzaam licht en geurig

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker
Uw dokter

n.v. Scheeps-
bouwwerf v/h

Fa A. LANSER

Sliedrecht

Holland

A. van der Werff
Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en
motordekschuiten

DOESBURG TELEFOON 275

drukkerij zwagers

SINDS 1903

nieuwe binnenweg 460-462, rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

Grootdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

Van der Spek

Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen

Rotterdam

Wolphaartsbocht 214

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton

GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

G. Vogler & Co N.V.

Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel K 1800 - 27378

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export. Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN, Eemskanaal N.Z. 46.
Telefoon 05900 — 31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute“.

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU LEIDEN

OUDE VEST 23 — TELEFOON 01710—20345

Voor kerkorgels Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN — TEL. 06760 - 7582

STRIJK & WERLE N.V.
DEVENTER
STEENKOLEN — STOOKOLIE
voor industrie en Huisbrand.

BONGERS WAGENINGEN

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden, Zwitserland enz.
Telefoon 2725 — Law Allée 88

Vraagt steeds

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

- ★ REPARATIE VAN ELECTROMOTOREN
- ★ VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
- ★ SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES

Fa. De Kat & Den Otter

Rotterdam — Oostzeedijk 150-152 — Telefoon 115750

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

HOUTHANDEL

FA. K. J. BOS & ZOON

KAMPEN — SPOORKADE 21 — Telefoon 05292—2020

M. C. VAN STAAVEREN

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in:

ANJERSTEEKEN - FREESIAZADEN

F. VINK & ZONEN

MOORDRECHT

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

Kerklaan 9, Telefoon K 1827 - 261

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

VOOR de laatste maal heeft minister Mansholt dan deze week zijn begroting behandeld. Sinds 1945 heeft deze bewindsman onafgebroken de portefeuille van landbouw, visserij en voedselvoorziening beheert. Nu zal hij per 1 januari a.s. lid worden van de Europese commissie, het uitvoerend orgaan van de gemeenschappelijke markt. Waarschijnlijk zal de heer Mansholt ook op deze hoge post de landbouw trouw blijven en als het boven-nationale karakter van het E.E.G.-verdrag duidelijker en beter was geregeld, zou men hem kunnen beschouwen als Europees minister van landbouw.

Moest dit begrotingshoofdstuk nog wel door minister Mansholt worden verdedigd? Er valt veel te zeggen voor de stelling, dat de Tweede Kamer beter op de opvolger had kunnen wachten. Dat was dan een prachtige gelegenheid geweest om met de nieuwe bewindsman van gedachten te wisselen over het te voeren landbouwbeleid. Temeer, daar minister Mansholt zich toch niet meer bezig kan houden met de uitwerking van deze begroting. Anderzijds is het van de nieuwe minister van landbouw niet te verwachten, dat hij op korte termijn een nieuw beleid zou kunnen aankondigen. De landbouwpolitiek is nu eenmaal een onderdeel van het geheel van de financiële en economische politiek. De begroting van landbouw is — zoals elk begrotingshoofdstuk — een politiek compromis, een compromis, dat nu vooral gesloten is in het kader van de bestedingsbeperking. Het nieuwe beleid voor het komend jaar zal dus hoogstens binnen het raam van de huidige begroting tot stand kunnen komen. Het zal uiterst moeilijk zijn om een gulden meer voor de landbouw uit te trekken, dan nu voorzien is. Daarom is er ook iets voor te zeggen dat minister Mansholt deze begroting nog in de Tweede Kamer verdedigde.

Dit is natuurlijk geen kwestie waarover men messen behoeft te trekken. Wel moet men van de nieuwe bewindsman — de naam van de bekwame Friese socialist dr. Vondeling wordt genoemd — verwachten dat hij zich zal bezinnen op een herziening van de landbouwpolitiek. Het is geen geheim dat men in de kringen van het bedrijfsleven over dit probleem aan het studeren is. De Sociaal-Economische Raad zal t.z.t. over het landbouwvraagstuk een advies uitbrengen. Dit advies zal waarschijnlijk wel niet unaniem zijn, maar dat is een bewijs te meer dat een bezinning op het landbouwbeleid noodzakelijk is. De diensten van minister Mansholt voor de landbouw zijn niet gering. In zijn twaalfjarige ambtsperiode heeft hij belangrijke dingen tot stand gebracht. Maar men kan zich toch ook afvragen of dit beleid op de lange duur wel succesvol was. Of de landbouwpolitiek dus toch niet is

BEZINNING

op landbouwbeleid is nodig

* De verkorte begrotingsbehandeling heeft belangrijke schaduwzijden.

vastgelopen. Men denke bijv. slechts aan het melk-prijnsbeleid en aan het varkensbeleid, kortom, aan het garantiëprijsbeleid.

Sneltrainvaart

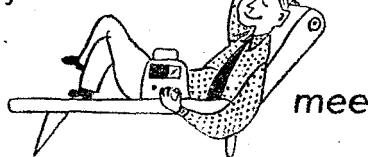
DE Tweede Kamer behandelt de verschillende begrotingshoofdstukken in sneltrainvaart. De verkorte behandeling is wellicht voor de betrokken bewindsman een voordeel, uit oogpunt van de openbaarheid valt daarover nog wel het een en ander te zeggen. Ook kunnen we ons moeilijk voorstellen, dat de Kamer zelf enthousiast is over deze procedure. Zij krijgt in tweede termijn nog amper de gelegenheid om met de ministers te discussiëren. Er zijn soms vraagstukken aan de orde — we denken bijv. aan de voetbal-pool en de geldpuzzels — waarbij een voortgezet debat van het grootste belang is. Maar welk Kamerlid heeft lust om dergelijke problemen — hoe belangrijk dan ook — na het middernachtelijk uur nog aan te snijden?

Deze week heeft de Tweede Kamer een motie van de heer Stufkens (soc.), waarin de regering werd uitgenodigd een nota over de sport te schrijven, terecht verworpen. Zon nota heeft alleen maar zin in betere tijden, als de noodzaak tot bestedingsbeperking voorbij is. Dan kan de regering een sportbeleid ontwikkelen. Nu moet men blij zijn als men de zaak kan houden zoals zij thans is. En dat is al moeilijk genoeg.

Het moeilijke van deze verkorte begrotingsbehandeling is, dat men nauwelijks uit de debatten kan constateren of het antwoord van de minister in goede aarde is gevallen of niet. Zo was dat het geval bij de redevoering van minister Cals over de mammoetwet op het voortgezet onderwijs. De bewindsman van onderwijs, kunsten en wetenschappen heeft ongetwijfeld een aantal bezwaren weggenomen. Vele belangrijke zaken in deze wet zullen niet bij algemene maatregel van bestuur worden genomen. Maar lang niet alle Kamerleden hadden de gelegenheid zich over deze mededeling uit te spreken. Ook voor de bewindsman blijft het daardoor de vraag of de doortrekking van de onderwijsplacificaties tot het voortgezet onderwijs in eerste aanleg naar behoren is opgezet. Enfin, de minister gaat met deze zaak spoed betrachten. De Kamercommissie voor Onderwijs krijgt het voorontwerp inzake het v.g.o. in haar bezit. Zeer terecht noemde de heer Roosjen deze gang van zaken onjuist, want dit voorontwerp moet nog in het kabinet worden besproken en het zal ook nog toegezonden dienen te worden aan verschillende adviesinstaties.

De begroting van volkshuisvesting en bouwrijverheid heeft nog een succes opgeleverd voor de heer Van Eibergen, wiens motie over de hygiënische voorzieningen op de bouwwerken z.h.s. werd aangenomen.

Wij luisterden

mee

Gewaarschuwd?

Volgens de heer Voskuil heeft de P.v.d.A. meer dan enige andere partij gewaarschuwd, dat het „te hard ging“. Had men maar naar de P.v.d.A. geluisterd, dan was er nauwelijks bestedingsbeperking nodig geweest.

Nu kunnen er — ruwweg — drie gebieden worden aangewezen, waarop overbesteding heeft plaatsgehad, nl. de particuliere bestedingen, de overheidsuitgaven en de investeringen van het bedrijfsleven. Op welk van deze gebieden hebben we nu de waarschuwingen van de P.v.d.A. kunnen horen?

We kunnen ons niet herinneren, dat de P.v.d.A. ooit gewaarschuwd heeft tegen de te hoge particuliere bestedingen. De heer Voskuil bedoelt misschien, dat zijn partij bezwaar gemaakt heeft tegen belastingverlaging (die overigens door een partijgenoot-minister werd verdedigd en door de P.v.d.A. niet werd afgewezen) maar dat bezwaar gold het feit, dat volgens de P.v.d.A. alleen de hoge inkomens van de verlaging zouden profiteren en dat de staat inkomen zou derven.

De overheidsuitgaven dan misschien? Het tegendeel is waar. Meer dan enige andere partij heeft de P.v.d.A. er voortdurend op aangedrongen — en zij doet dat nog steeds — dat de overheid meer voor haar rekening zal nemen.

Blijven over de investeringen. De socialisten menen, dat de belastingschroef voor het bedrijfsleven nog wel wat aangedraaid kan worden maar dat

daardoor de investeringen worden afgeremd hebben we door de P.v.d.A. nooit als belangrijkste argument — laat staan als waarschuwing — horen aanvoeren.

De heer Voskuil kan wel beweren, dat zijn partij tijdig het waarschuwingsein heeft gehesen, maar wil hij daarmee indruk maken, dan zal hij ook moeten aantonen, dat het inderdaad gebeurd is.

Confectie-voorlichting

De werkloosheid neemt toe. Voor een deel is dat een gevolg van de bestedingsbeperking, voor een ander deel zijn er andere oorzaken aan te wijzen.

Dat er op het ogenblik in de confectie-industrie weinig om gaat is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de hamsterwoede, die verleden jaar onder invloed van de internationale spanningen, heeft geheerst. Daardoor wordt er nu minder winterkleding gekocht dan in deze tijd van het jaar gewoonlijk het geval is.

„Rijk“, zei de heer Voskuil — die deze uiteenzetting aan de Vara-luisteraars gaf — „nu zit men met grote voorraden, moet personeel ontslaan en de werkdag verkorten. Dat is nu die vooruitziende blik van het particulier initiatief.“

De logica is in deze socialistische voorlichting ver te zoeken.

Had de confectie-industrie met vooruitzichte blik direct na de hamsterperiode personeel moeten ontslaan, omdat het een jaar later wel eens wat stiller zou kunnen worden?

Dan had de heer Voskuil pas goed moord en brand geschreeuwd!

HULP AAN AMBONEZEN

Wij willen gaarne ook in ons blad de aandacht vestigen op het moeie werk, dat door de Stichting „Helpt Ambon in Nood“ wordt verricht.

Deze stichting beweegt zich niet op politiek terrein, maar houdt zich alleen bezig met het lenigen van nood en het verschaffen van steun aan de Ambonezen in ons midden en voor zover mogelijk, ook in Indonesië.

Deze stichting maakt de studie van een aantal Ambonese studenten mogelijk en voorts houdt zij zich o.a. bezig met de zorg voor chronische zieken in een 40 tal inrichtingen voor blinden, doofstommen en psychiatrische patiënten en sanatoria voor t.b.c. lijders.

Aan al deze mensen, die zo veel moeten ontberen, wordt met kerstmis een pakket toegezonden, voor de kleinere bevat dit speelgoed en versnaperingen, voor de groteren een gebruiksvoorwerp, een kledingstuk of een boek.

Dit werk der barmhartigheid verdient ons aller steun. Uw bijdragen kunt u overmaken op gironummer 160000, Herderlaan 20 te Utrecht, ten name van de stichting „Helpt Ambon in Nood“. U draagt dan een steentje bij om met kerstmis in vele Ambonese gezinnen een lichtstraal te brengen.

Dampo bevrijdt
neus, keel, borst van vastzittend slijm

„En bedankt voor Uw goed advies!”

Toen de bezoeker vertrokken was, vroeg de kleine man: „Wie was die mijnheer, Papa?” Het was alsof hij intuïtief aanvoelde, dat er een gesprek had plaatsgevonden dat ook hem aanging.... „Wijsneus!” lachte zijn vader, „Die mijnheer heeft iets voor ons in orde gemaakt: een levensverzekering bij De Nederlanden van 1845. Ben je nu tevreden? Ik in elk geval wel!”

En tevreden zal iedere man zijn bij de gedachte, dat hij voor zijn gezin heeft gezorgd zoals het behoort: met een Polis „op het leven”. Want gebeurt er eens iets, dan zijn de nabestaanden goed verzorgd... en anders blijft het toch een prachtige Oudedag-verzekering. En daarom moet elke vader eens even spreken met een goede verzekeringsadviseur!

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. hoogstaand, 4. stad uit O.T., 9. dienaar, 13. zoogdier, 14. bedrogen, 16. vervoermiddel, 17. buisje, 19. plaats in België, 20. iemand van adel, 22. cupido, 23. lichaamsdeel, 24. afdeling, 25. elasticiteit, 27. luchtafweer (Duits), 29. lokroep, 30. bekend boek, 31. godsdienst, 33. onoprecht, 36. populier, 37. honende opmerking, 39. meisjesnaam, 40. rivier, 41. meisjesnaam, 42. meisjesnaam, 43. stukken, 45. ik, 47. bedevaartsplaats, 49. voorzetsel, 50. hinderen, 51. voegwoord, 52. traag, 55. meisjesnaam, 56. voorteken, 59. fluweel, 60. antipantserwapen, 62. stukgoed, 64. beteuterd, 66. deel van huis, 68. loflied, 69. africhten, 72. roem, 73. deel v. blad, 74. voordeel, 75. woning.

Verticaal: 1. plaats in Holland, 2. dijk, 3. plaats in N.O.P., 4. sociaal-economisch (afk.), 5. gewicht, 6. kerkelijke richting in Z.-Afrika, 7. familielid, 8. pers. voornaamwoord, 10. padvindster, 11. lichaamsvocht, 12. prijzen, 14. kanttekening, 15. familielid, 18. grondstof, 21. parten, 24. bocht, 25. Europeaan, 26. hoofddekseel, 28. kwetsen, 29. prent, 32. vogel, 34. Europeaan, 35. munt, 37. O.T. figuur, 38. boom, 44. vrucht, 46. steensoort, 48. huishoudelijk voorwerp, 53. ontwenning, (min e), 54. bezinksel, 56. zintuig, 57. lichaamsdeel, 58. heiligenbeeld, 61. plezier, 63. loflied, 64. groente, 65. voorkeur, 67. tijdperk, 70. waterstand, 71. voegwoord.

Oplossing van vorige week

Horizontaal: 5. lieverkoekjes, 7. dilemma, 8. losgeld, 10. akoniet, 11. Ternate, 12. geeltje, 14. aanvang, 16. kassier, 18. missive, 19. directieketen. **Vertikaal:** kegelen, 2. praatstoel, 3. kool, 4. sjagrijn, 5. luilekkerland, 6. soldatenleven, 9. strandmeer, 13. lassers, 15. varsity, 17. rats.

2 DEC.

Minister Suurhoff heeft de mogelijkheid overwogen van een bestedingsbeperkingbeperking. Dit in verband met werkloosheidsverschijnselen. Ik zal niet zeggen, dat zulks niet te voorzien was, per slot van rekening zijn de dames en heren op de departementen van economische zaken, sociale zaken en financiën niet op hun weledelgestreng achterhoofd gevallen. Maar gecompliceerd is de hele zaak nu ook weer niet. Een kind, dat niet eten wil, wordt mager en bleek. Dat weten u en ik. En nu kunt u wel zeggen: dan moeten de andere kinderen maar meer eten, dan wordt dat ene kind wel dikker. Maar dit is niet zo.

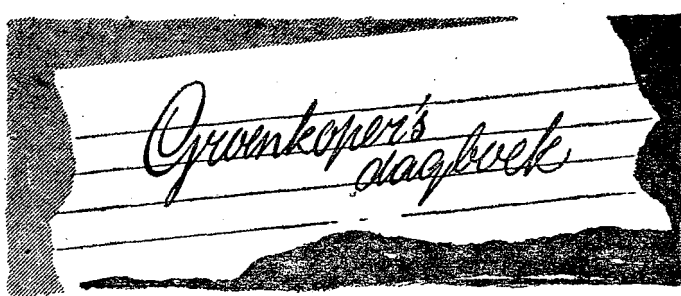
Natuurlijk gaat de vergelijking mank, elke vergelijking gaat mank. En daarom is het zo gemakkelijk vergelijkingen te maken.

Anders gezegd. Als de bestedingen beperkt worden, wordt er ook minder geproduceerd. Als er minder geproduceerd wordt is er minder werk te verrichten.

Als we in andere sectoren meer ons best doen, om de economie drijvende te houden, kunnen we zo doende toch niet een zekere werkloosheid voorkomen. In ieder geval „zo zei de minister, hebben wij geen keus gehad met de bestedingsbeperking. Het was er op of er onder.

Nu zitten wij er tusschen. Je kunt niet alles zo goed uitmikken. Er komt dus misschien weer een kleine rem op de beperking van de bestedingen en dat is dan die genoemde bestedingsbeperkingbeperking.

Er was een tekort van 100 à 150.000 arbeiders vóór de beperking. We zouden dus een stootje kunnen hebben, want die toestand is onevenwichtig. Drie procent werkloosheid, (dat betekent dat 100.000 werkloos zijn) is „evenwichtig”. Dat heet dan zo in ambtelijke kringen, maar is het niet erg genoeg? Tenslotte heeft de minister betreurd, dat de kranten elk ontslag met geweldige chocoladeletters publiceren. Ja, wat wil hij. Eerstelijk liep het tegen Sinterklaas, toen hij dat zei. En verder zijn sommige kranten een in des ministers naaste omgeving bekende werfzinnelijk „vrijheid, arbeid, brood”, nog niet vergeten.

3 DEC.

Terwijl een deel van de Nederlanders zich op het ijs vermaakte, zucht een ander deel niet alleen onder de tropenzone, maar ook onder de terreur.

Als ik dit schrijf is wel zoveel bekend, dat maatregelen voor evacuatie van alle Nederlanders overwogen worden. Het is een bittere zaak, zoals mijn lijfblad schreef. En wat kunnen wij doen? Alleen het wereldgeweten wakker schudden? Ik houd meer van gewetens, die vanzelf gaan spreken, zodra ze door onrecht worden geprikkeld. Maar dat was vroeger. Tegenwoordig moeten gewetens wakker geschud worden, anders slapen zij weer in. Hopelijk zal het Nederlands geweten vanzelf gaan spreken in deze dagen en vooral als de eerste bannelingen in het vaderland aankomen, berooid, vernederd en onteerd in de ogen van de Indonesiërs. Een van de hoogst ontwikkelde gebieden is bezig zich onderontwikkeld te maken, alleen ter meerdere glorie van een rode dictatuur. Wie op een manier als Indonesië lid van een volkenorganisatie wordt, d.w.z. direct represailles gaat nemen als men zijn zin niet krijgt, is een kind in het verstand en een groot mens in de boosheid.

4 DEC.

Van wie hangt het bouwen bij vorst af. Van de textielindustrie! Dat had ik ook niet gedacht. Maar op een vergadering in het Rotterdamse Bouwcentrum is dat uitgemakt. De winter- en de regenkleding van de bouwvakarbeiders is nog steeds van die aard, dat zij bij 0 graden al moeite met het werk hebben. Het is echter mogelijk, met behulp van technische middelen, door te werken bij een temperatuur van -5 graden. De tegenwoordige kledij voor de bouwvakarbeider knelt, belemmert en lekt. En er deugt geen draad van. Dat

zei een bouwkundige. Het woord is dus aan de textielindustrie. Vindt die iets goeds uit, dan wordt het woningprobleem opgelost. Ik ben een leek op dit gebied. Ik heb bewondering voor mannen en vrouwen die bij regen en koude doorwerken. Ergens ben ik geen zoon van deze koele westerstranden. Regen en koude doen mij altijd huiveren.

Maar als ik zie wat er voor vrouwen uitgevonden wordt op modegebied en welke lijnen van A tot Z voor haar worden aangedragen en welke zakmodellen voor haar worden ontworpen, dan wordt het toch wel eens tijd iets voor een der voornaamste arbeidersgroepen in Nederland te doen, de bouwers. Komaan, bedrijfskledinggenoten, houdt eens een modeshow voor de bouwers, voor de metselaars en de loodgieters, de timmerlieden en de opzichters, de architecten en de betonmolenaars, de opperlieden en de schilders. Laat hen zien van praktische kledij is, waarbij zij zich kunnen keren en bewegen. Een vijftig miljoen schade betekent een strenge vorst voor het bouwbedrijf nog altijd. Die kunt u verdienen, bedrijfskledingsspecialisten. Kleren maken de opperman. Die slagzin krijgt u van mij gratis cadeau.

5 DEC.

Er schijnt iets met de helmen aan de gang te zijn. Maar degenen, die verantwoordelijk voor de helmen zijn blijken niet met de helm geboren. Anders hadden ze de moeilijkheden misschien zien aankomen. Er zijn vele helmen afgekeurd, als ik de krant mag geloven. De helm, die mij zeer interesseert is de B.B.-helm, de enige die ik waarschijnlijk ooit zal dragen. Hopelijk niet, want als ik hem niet behoef te dragen, is er ook geen gevaar. Doch mocht het noodzakelijk wezen, welnu, dan zet ik de B.B.-helm op. Maar nu hoor ik, dat met deze helmen geen valproeven genomen zijn. Ik ben

bang, dat ik nu ook een leeg zalmblikje op mijn hoofd kan zetten in tijde van gevaar. Alle helmen worden nu nagezien. Het zijn er een slordige 160.000. Ze zullen niet in één gooi naar beneden geworpen worden, want dan weet men nooit meer van wie de ene en van wie de andere helm was.

Alle gekheid op een stokje. Mensen die knoeien met materieel, waarvan, menselijkerwijs gesproken, mensenlevens afhankelijk zijn, zijn schavuiten. Dat is dan zo in het algemeen gezegd. U zult het met mij eens zijn.

6 DEC.

Ik was nog van plan de regering een boterletter te sturen, doch ik dacht gelukkig bijtijds aan de bestedingsbeperking. Bovendien zou de naam margarineletter tegenwoordig beter passen. Ook al vanwege de bezuiniging vroeg ik een eerzame bakker of hij ook margarineletters maakte. Hij keek mij aan of ik een maanmannetje was. Ik zeide, dat hij „ze” de kost zou geven, die margarine aten. Ja zei hij, maar niet in de letters. Een goede letter bevat zuivere boter en zuivere gemalen amandelen. Van mijn vader kreeg ik intussen een letter, die inderdaad uit de zuiverste bestanddelen was samengesteld. Toch kom ik terug op de hoge boterprijs in ons land. Ik weet, dat de boter niet voor minder kan verkocht worden, maar dat neemt niet weg, dat Nederland in de eerste plaats een boterland en geen margarineland is. Wat de voedingswaarde betreft, die blijkt elkaar niet veel te ontlopen, hoor ik. Maar ik leef liever niet op pillen, om eens een advertentie van het Zuivelbureau aan te halen. Wat de smaak betreft, daarin is wel verschil. Boze buurman vertelde mij laatst, dat hij het verschil tussen boter en margarine al niet meer proeft. Zo ver is het al in onze straat. Afijn. Voor mijn Sint Nicolaas kreeg ik een half pond boter. Dat vond ik een praktisch geschenk. Mijn das van verleden jaar kon nog best mee, vond de Sint, waarom hij mij dus een praktisch cadeau gaf. Ik had er geen strop aan, werkelijk niet.

7 DEC.

Ik wil nooit in herhalingen treden. Maar ik herinner mij wel eens geschreven te hebben, dat de Amerikanen, inzonderheid de heer Dulles, mij te veel praten. En daarmee is het „geval Kletsnik” ook te verklaren. Hadden die heren nu maar niet zo hoog opgegeven over die kunstmaan, dan had er geen haan naar het mislukken gekraaid. Want hanen kraaien zelden bij het opgaan van een maan. Maar ieder in de wereld zat gespannen te wachten op de Amerikaanse raket. U weet het al. Het is niets geworden. Een flop, zoals dat heet. En die Chroetsjev lacht toch al zo irritant.

Eerst dacht ik nog, dat het gehele geval een mop was. Ik heb namelijk blijkbaar een nieuwe leesbril nodig. Want ik las dat de proef zich afspeelde in Cape Carnaval. Maar de basis van de raket lag in Cape Carnavel. Hoe het ook zij, een zeven miljoen gulden is zelden zo vlug opgemaakt. Het gaat als met het avondeten. Het is eerder opgegeten dan klaargemaakt. Maar geef mij dan maar het avondeten.

William Gruenkoper

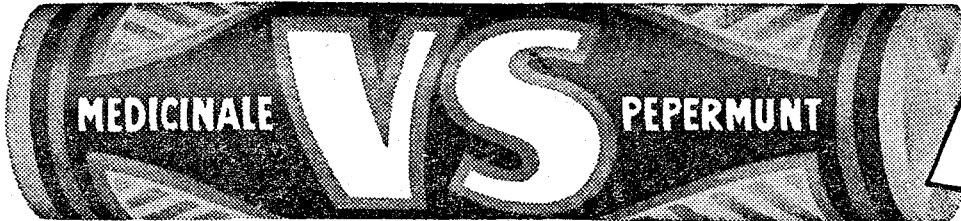
Last van Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten helpen U er overheen.

1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14					15		16		
17		18			19			20	21			
		22						23				
	24				25		26	27			28	
29				30							31	32
33		34		35		36			37		38	
39				40			41				42	
43			44		45	46		47	48			
49				50							51	
	52	53		54		55			56		57	
58		59						60				61
62	63				64		65		66			67
68			69	70				71			72	
73				74							75	

„Eben Haëzer“
 Wij zullen met onze kinderen en verloofde D.V. 4 januari a.s. onze 25-jarige echtvereniging dankbaar gedenken.
 L. VAN DER MEULEN
 CH. VAN DER MEULEN-
 v. d. Kooy
 Beekbergen, december 1957
 Loenenseweg 79.

Het bestuur van de Statencentrale Kampen geeft met droefheid kennis van het overlijden van zijn medelid, de heer
J. Kampherbeek
 oud 65 jaar, wonende te Zwartsluis.
 Het gedenkt in dankbaarheid het vele werk, dat hij in verschillende functies voor de A.R.-partij heeft mogen verrichten.
 P. A. NAWIJN, voorz.
 D. R. ONDERWEGS, secr.
 Blokszijl, 3 dec. 1957.
 IJsselmuiden,

BRANDSTOFFEN
S. DOGGERH
 Schinkelkade 14 - Tel. 722516
 AMSTERDAM

Verkwikt en verfrist U!
 VAN SLOOTEN LEEUWARDEN

REISWEKKERS

 HONDERDEN MODELLEN
 Reeds v.a. 13.75
JUNGHANS v.a. 29.50
KIENZLE v.a. 27.
SIEBEL
 KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
 LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
 STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
 NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

Toneelgezelschap „PODIUM“
 Artist. leiding: Dirk Verel en Han König.
 Directie: Jo Nobel
 Van Effenl. 25 - Amersfoort - Tel. K 3490-7283

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS
 Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.
C-R MAAGTABLETTEN
 geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
 De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:
LOUIS RIETBERGEN
 NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

RIJWIELEN DIRECT van FABRIEK

 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Vraag gratis prijscourant met EXTRA korting bonnen. Van oktober / 12.50 november en december / 14.- januari / 13.- februari / 12.50. Overige maanden / 8.50. - Zie onze belangrijke Stofzuiger-aanbieding / 95.- met een jaar garantie en gaat jaren mee. Doe als zo velen, profiteer en neem Uw voordeel.
„SIMBA“ Rijwiel Fabriek
 Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande - Tel. 01748-673

BRINKERS' FABRIEKEN
 ZOETERMEER
 Telefoonnummer 12 (4 lijnen)

- ♦ Roomboter ♦ Margarine
- ♦ Spijsvetten ♦ Spijsolie

De Doctor Abraham Kuypersstichting
 roept gegadigden op voor de binnenkort opvallende betrekking van
STENO-TYPISTE
 Het betreft hier een aantrekkelijke werkkring! Sollicitaties schriftelijk te richten aan de directeur, Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag.

Documentatiedienst, ten behoeve van de A.R. partij, samengesteld met medewerking van de Dr. Kuypersstichting. Uitgave van J. B. v. d. Brink en Co. te Zutphen.
 Het nummer van 7 december j.l. van de Documentatiedienst bevat in de eerste plaats twee artikelen uit het dagblad Trouw over de termen links en rechts en over de rede van prof. Zijlstra, in Utrecht gehouden. Voorts artikelen over de subsidie voor kerkbouw uit de Volkskrant en De Maasbode.
 Verschillende artikelen zijn gewijd aan de samenwerking van de prot. chr. partijen (o.a. uit de Volkskrant, Het Vrije Volk, Koningin en Vaderland en het Geref. gezinsblad). Ook over de puzzelrager komen een aantal dagbladen aan het woord. Uit de Nieuwe Prov. Gron. Courant is een artikel overgenomen over de brochure van dr. Hommes.
 In de rubriek „Sociale Politiek“ zijn artikelen opgenomen over de kinderbijslagverzekering (De Tijd) en de ploegenarbeid (Evang. en Maatschappij).
 De economische situatie is het onderwerp van een aantal artikelen in de rubriek „Financiën en Economie“.
 Wij deden slechts een greep uit het vele materiaal, dat deze aflevering biedt. Voor hen, die regelmatig op de hoogte willen blijven is deze uitgave van grote betekenis. Voor 800 pagina's per jaar betaalt men f 3.- per kwartaal. Het tijdschrift verschijnt elke 14 dagen.
 Hongarije's opstand en Nederlandse Universiteit, rede uitgesproken door drs. G. Puchiager in het Groot-Auditorium der Rijksuniversiteit te Utrecht.
 Deze rede geeft een waardevolle herdenking van de Hongaarse opstand. Gebrek aan ruimte is er oorzaak van, dat wij de rede niet kunnen bespreken, hoewel wij dit gaarne zouden willen doen. Wij moeten daarom met deze aankondiging volstaan. De kennisgeving van dit geschrift kunnen wij een ieder aanbevelen. De prijs bedraagt f 1.-. De uitgever is Boekhandel H. de Vroede te Utrecht.

— LAAT „GEBO“ UW ANKERHORLOGE ZIJN — LAAT „GEBO“ UW ANKERHORLOGE ZIJN —

Ph. Bonewit houdt alweer een enorme

sensatie-verkoop!!
 Door enorme
fabrieksaankopen
 daartoe in de gelegenheid gesteld, bespaart BONEWIT u
ONDANKS PRIJSTIJGINGEN IN GEHEEL EUROPA
 een **AANWIJSBARE DIRECTE KORTING VAN 60 PCT**
 OP ZIJN BEKENDE KWALITEITS-UURWERKEN

een edelstalen, roestvrije REKBAND CADEAU
 bij aankoop van ieder horloge boven f 25.—
HIER VOLGT EEN GREEP UIT DE AANBIEDINGEN:

14 krt. gouden herenhorloges, 17-steens, van f 285,—	NU f 165,—
Chroomstalen, 21-steens waterproof incabloc, anti-magnetic horloges met onbreekbare veer, van f 82,50	NU f 38,50
Gouden damesklemhorloges (14 en 18 krt. goud), met onbreekbare veer, van f 375,—	NU f 160,—
14-daagse pendules, fraaie uitvoering, normale verkoopprijs f 69,50	NU f 47,50
14 krt. gouden autom. herenhorloges, 25 st. shockpr., waterpr., incabloc v. f 475,—	NU f 225,—

SPECIALE AANBIEDING
 Jaarpendules, 2 j. garantie, v. f 89,50 NU f 49,50
EXTRA SERVICE
 In onze verkoop van fabriek naar publiek mag normaal geruild worden. Ondanks enorme prijsstijgingen is alleen BONEWIT in staat tegen deze ongelooflijk lage prijzen te leveren.

Alle artikelen tegen bovengenoemde prijzen zenden wij zonder extra kosten onder rembours door geheel Nederland.

BONEWIT VIERT FEEST MET DE KINKERSTRAAT

Als Kerstgeschenk

Automatische chroomstalen, 25 steens water proof incabloc anti-magnetische, herenhorloges, onbreekbare veer, met datum, f 195.—	NU f 75.—
Idem, zonder datum van f 180.—	NU f 60.—
Chroomstalen herenhorloges, 17 st. waterproof incabloc, anti-magnetisch, onbreekbare veer, van f 69,50	NU f 32,50
10 steens dameshorloges in diverse luxe uitvoeringen, van f 49,50	NU f 20,—
Herenhorloges met 1 jaar garantie	f 10,—
Herenhorloges met centr. secondewijzer, anti-magnetisch, 1 jaar garantie	f 12,50
Dameshorloges met 1 jaar garantie	f 12,50
15-steens herenblocaneres, shockproof, normale verkoopprijs f 65,—	NU f 25,—
14 krt. gouden dameshorloges, 15- en 17-steens, norm. verkoopprijs f 225,—	NU f 85,—
Originele Gebo wekker, norm. verkoopprijs f 10,50	NU f 6,75
Reiswekker in lederen etui, luxe uitvoering, met 2 jaar garantie, normale verkoopprijs f 28,50	NU f 14,75

Elk horloge wordt schriftelijk gegarandeerd en is gratis 2 jaar verzekerd tegen diefstal, verlies en algehele vermissing.

Alle betaalzegels worden aangenomen

Ph. BONEWIT
 Albert Cuypstraat 166, telefoon 79.09.78, Amsterdam
 Nu ook KINKERSTRAAT 338, t.o. J. P. Heijestraat - Tel. 129602, Amsterdam - Halte buslijn 17

— LAAT „GEBO“ UW ANKERHORLOGE ZIJN — LAAT „GEBO“ UW ANKERHORLOGE ZIJN —

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

OP DE BRUG BLIJVEN

ER is 'n tijd geweest, dat de winter in vele opzichten een vakantietijd betekende. In de tachtigjarige oorlog was het hoge uitzondering, als er 'n korte winterveldtocht werd ondernomen. Men wachtte liever op de lente. Er was nu eenmaal een tijd, „waarop de koningen uittogen”. En het leger kende het vertier en de verveling van de winterkwartieren. In de politiek, althans in de internationale politiek was het niet zelden een overeenkomstig geval. Bilderdijk heeft zelfs bezwaar gemaakt tegen een jaarwisseling midden in de winter. Hij wilde, dat we net als de Romeinen, het nieuwe jaar zouden beginnen tegen de tijd, dat de lente aanbreekt. Een nieuw jaar kan men kwalijk beginnen midden in de winterslaap.

Wij kennen die winterslaap niet meer.

En dan bedoelen we ditmaal niet, dat de verenigingsactiviteit maar héél kort wordt onderbroken. Het gaat hier om het dag aan dag dragen van politieke verantwoordelijkheid, door de overheden. Het in spanning dragen van die verantwoordelijkheid kan nu geen week en geen dag meer worden onderbroken. En in de winter blijven de officieren op de brug. In de Kerstnacht blijven de radarschermen draaien en ook in de Oudejaarsnacht blijft op de vliegvelden voor sommigen het commando Stand by! van kracht. Het gehele jaar is één gespannen reeks van verantwoordelikheden: de waakzaamheid is in de winter en in de zomer dezelfde; de seizoenen hebben politiek gelijke betekenis gekregen.

Daarom is het eigenlijk ook nauwelijks mogelijk, een sluitend jaaroverzicht te schrijven. Het jaar zelf sluit niet meer af. En zij, die nochtans geprest worden tot zulk een overzicht, kunnen maar het best beginnen een overzicht te geven van de kwesties, waar we nog midden in zitten. Niemand verwacht, dat de politieke ontwikkeling in Indonesië in 1957 een afsluiting zal krijgen, of dat 1958 een nieuw begin zal geven in de verhouding tussen Rusland en Amerika. Wij blijven waken en wachten, van het ene jaar in het andere.

Men roept tot mij uit Seir: Wachter, wat is er van de nacht? De wachter zegt: Morgen komt, maar ook nacht; als gij vragen wilt, vraagt, komt dan terug.

De laatste woorden van het boek Daniël:

„Maar gij, ga het einde tegen, en gij zult rusten en opstaan tot uw bestemming aan het einde der dagen”.

Er is geen scheiding tussen de dag en de nacht. Het is dag en het is tegelijk nacht. En de wachter zegt: kom maar weer terug. Daarin ligt het oordeel. De rusteloosheid van de wereld, haar eindeloze spanning, haar toenemende dreiging, daarin wordt een oordeel voltrokken. De machteloosheid van de wereldse wijsheid wordt openbaar. Er is geen waarachtige vrede meer. En de wacht wordt niet meer afgelost.

Maar er staat ook wat anders in de Bijbel dan de last van Duma. Een aansporing tot waakzaamheid, omdat er grote dingen op komst zijn.

Maar weet dit: Als de heer des huizes geweten had, in welke nachtwaak de dief zou komen, hij zou gewaakt hebben en zijn huis niet hebben laten inbreken. Daarom, weest ook gij bereid, want op een uur, dat gij het niet verwacht, komt de Zoon des mensen.

Dat is een waarschuwing voor allen. Voor de leiders van de volken, én voor de man-

nen en de vrouwen, wier namen nooit in de geschiedenisboeken zullen worden vermeld.

Maar het is meteen een troostwoord.

Want dit is het enige woord, dat ons zegt, dat het uitzicht niet hopeeloos is en het wachthouden niet eindeloos.

Een dichter heeft eens gezegd, dat de tijd is als een stroom, die langs vele bochten door het vlakke land traag voort gaat naar de zee. En wij drijven mee op die stroom en zien aan de bakens, dat we al verder komen.

Maar eindelijk drijven we de grijze zee op en verliezen de laatste bakens uit het oog. En dan is er geen verleden of toekomst meer, alleen maar oneindigheid.

Het is nog het meest troostvolle woord, dat de wereld kan zeggen.

Maar Christus heeft gezegd, dat Hij komt en als Hij komt, dan brengt Hij vrede en rust en blijdschap, die nooit meer verstoord kunnen worden. De wachters kijken uit.

En er is geen pauze en geen vrede. Alle posten blijven bezet.

Het gevaar is geheimzinnig, en dichterbij misschien, dan we denken. Het is morgen en het is ook nog nacht.

Maar de Koning is onderweg.

Wij wensen u een rijk

GEZEGEND 1958

* *Er zijn nu 5000 nieuwe leden aangemeld. Nog 1000 leden en we hebben het ledental van 100.000 bereikt.*

WE willen beginnen met al onze medewerkers en partijleden (dat is toch hetzelfde?) een rijk gezegend 1958 toe te wensen. Veel werk is in 1957 gedaan. U kunt daarover in dit nummer lezen. Meer arbeid wacht ons in het verkiezingsjaar 1958. Moge God het willen zegenen omdat het gedaan wordt uit liefde tot Jezus en dus zijn waarde behoudt en eeuwig blijft bestaan. Dit wenst het Centraal Comité U van harte toe.

De laatste duizend

OP het moment waarop U dit leest heeft het aantal nieuwe partijleden de 5000 ruimschoots gepasseerd. Na de 5000 is het nog slechts een korte ruk naar de 6000. Dat betekent dat onze partij dan 100.000 leden telt. Dit jaar nog? Dat kan gemakkelijk als iedereen zich nog even inspant. Een partij, die kans ziet in 3 maanden 5000 nieuwe leden te werven, wint er als laatste stoot nog wel een 1000 bij. Wij rekenen op die kroon op ons aller werk.

vormen een onmiskenbare en flinke groep van ons volk.

De liefde komt ook in dit geval gelukkig van twee kanten, want reeds lang heeft onze partij een speciaal Comité voor varenden, dat onder de toegewijde leiding van Ds. C. J. van Kamp te Amsterdam veel goed werk doet. Dit Comité heeft zich dit najaar weer bezonnen op de maatregelen, die met het oog op de a.s. staten- en raadsverkiezingen ten dienste van de varenden genomen moeten worden. Deze week gaan stukken uit naar de kiesverenigingen in die steden en dorpen, waar varenden gedomicilieerd zijn. Daarin worden wenken gegeven en bescheiden meegezonden, die de K.V.'s in staat stellen „hun” varenden deel te laten nemen aan de beide verkiezingen in 1958. Willen de besturen dit werk zeer serieus aanpakken? Nu vele varenden in hun domicilie de a.s. feestdagen doorbrengen, moeten zij a.r.-activiteit bemerken. Vandaar dit dringende beroep op Uw snelle en toegewijde medewerking. Een goede aanpak nu bespaart niet alleen veel werk, doch — wat belangrijker is — verstevigt de band tussen de partij en haar varende leden en geestverwanten. Mocht uw kiesvereniging deze week de bovenbedoelde stukken niet hebben ontvangen en toch varen: geestverwanten tellen, waarschuwt U ons bureau dan even zo spoedig mogelijk!

De partij en Ambon

VANDAAG ontvingen we een brief waarin beweerd wordt, dat onze partij zich alleen iets aan de Ambonbezene gelegen laat liggen als er verkiezingen voor de deur staan. We laten dit fraais voor wat het waard is. Opmerkelijk is intussen, dat kankerbriefjes als deze steeds het slechtst gemotiveerd zijn. Dat zegt wel iets. Intussen, wie deze rubriek goed bijhoudt, weet dat onze partij al lang in constructieve zin met het Ambonprobleem bezig is. Op 23 december zal de partijvoorzitter, Dr. Berghuis, de z.g. Ambonstudiecommissie van de partij installeren. Hopenlijk doet dit onze briefschrijver, die de partij blijkbaar slecht kent, deugd. Ons ook, al beseffen we dat de commissie een belangrijke, doch moeilijke materie te behandelen krijgt. We wensen haar veel sterkte.

Voorlichting

WE spraken hierboven al even over voorlichting. In verband met de komende winteravonden en -dagen van bezinning en rust is het goed er aan te herinneren, dat de vermelding van een goede keus uit de in dit nummer opgenomen brochure-lijst vele wensen in dit opzicht in vervulling kan doen gaan. Speciaal vestigen we nog de aandacht op de pas gepubliceerde leidraden voor een a.r. gemeenteprogram en een a.r. provincie-program, die beide f 0,75 kosten. Ze zijn dit geld en Uw aandacht wel zeer waard. Nu het overigens zeer waardevolle jaarverslag 1956 van het Centraal Comité misschien niet meer zo up to date schijnt, drukten we de daarin opgenomen statuten van onze partij afzonderlijk af. Deze uitgave kost f 0,60. U ziet het ook aan de lengte van de brochure-lijst: aan voorlichtingsmateriaal geen gebrek. Laten we hopen dat van Uw belangstelling hetzelfde geldt.

Nieuw geluid in 1958

WAT velen lang gehoopt hebben staat te geschieden. Het jaar 1958 biedt de A.R.P. de gelegenheid zich in de aether te laten horen. De gehele partij beschouwt dat reeds geruime tijd als noodzakelijk. Nu is het zover dat regelmatig om de andere donderdag ook op deze wijze de partij haar stem zal laten horen. Bij monde van het lid van de Tweede Kamer Drs. C. P. Hazenbosch. Wij zijn met dit resultaat verheugd, al zitten er drie nare kanten aan. In de eerste plaats is het verdrietig, dat deze zendtijd ons door middel van vorderingsmaatregelen van de regering gewonnen moet. In de tweede plaats dat hierdoor de aether-achterstand op andere politieke partijen nog in genen dele ingelopen is en in de derde plaats, dat deze partij-stem nog niet wekelijks kan worden gehoord. Desondanks zijn we blij met dit begin.

Luistert U naar deze uitzendingen en doe ook Uw best anderen en vooral andersdenkenden er naar te doen luisteren. Het blijkt ons dagelijks, dat voorlichting broodnodig is. En ook dat de bereidheid moet bestaan, dat men zich voorlichten laat. Aan dit laatste mankeert soms nog heel wat. Is het aantal abonnees van „Nederlandse Gedachten” (thans tussen de 18 en 19000 op een ledental van bijna 100.000) daar geen treffend staaltje van? Laten we waarden wat we hebben en wat we krijgen. Daarom luisteren we op donderdag 2 januari 1958 van 7.50 n.m. tot 8 uur n.m. naar de partij-uitzending, die, ingeleid door Dr. Berghuis, door Drs. Hazenbosch voor de N.C.R.V.-microfoon zal worden verzorgd.

Varenden niet vergeten!

ONZE partij staat bij vele schippers en hun mede-varenden in een goed blaadje. Dat is gelukkig, want zij

VALT HET MEE?

IN de Zeister Nieuwsbode vonden wij een verslag van een voorlichtingsavond, waar Prof. J. de Graaf en Dr. H. Berkhof hebben gesproken over de roeping van de Christen ten aanzien van de toekomst der wereld. Het verslag draagt de ondertekening G. J. Uitman. Beide met overtuiging voorgedragen redevoeringen, zo bericht het verslag, maakten een diepe indruk op de aanwezigen.

Prof. De Graaf verdedigde zijn anti-militaristisch standpunt en Dr. Berkhof keerde zich tegen de Nederlandse regering, die in Navo-verband oorlogsvoorbereidingen treft, waarbij de atoombom kan worden gebruikt.

„Dr. Berkhof meende als praktische conclusie te kunnen stellen, dat Nederland uit de NATO moet treden; het Nederlandse volk moet de door hem gekozen regering daartoe dwingen. Misschien zal Amerika ons dan bezetten. Dat moeten wij dan lijden. Want zelfs onder een Russische bezetting valt te leven. Prof. De Graaf heeft persoonlijk in Rusland geconstateerd hoe het geloof juist onder de verdrukking en in het lijden opbloeit. Niet een sterke NAVO, maar de levende God, de Heer des hemels en der aarde, die regeert in eeuwigheid, kan ons alleen redden”.

HET is niet helemaal duidelijk of het verslag alléén maar de meningen van de sprekers weergeeft of dat de formulering van de conclusies voor rekening van de verslaggever komt. Het doet er voor ons doel ook niet toe.

Het is er ons om te doen, om met de door ons geciteerde uitspraken te laten zien, hoe vreemd door sommige theologen en hun volgelingen over politieke verantwoordelijkheden en gedragslijnen wordt gesproken.

Niet een sterke Navo, maar de levende God kan ons alleen redden. Dat is waar, in de hoogste en de heerlijkste zin waar. Zoals we ook kunnen zeggen: niet de knapste dokters of de modern uitgeruste brandweer of de goed gevouwen parachute kunnen ons redden, maar alleen de levende God. God werkt middellijk, en wij mogen noch het middel verwaarlozen, noch datzelfde middel vereren in de plaats van God. De Chaldeër, zo staat er in Habakuk I slacht offers voor het net, dat hij als middel heeft gebruikt om de volken te vangen.

Maar als wij volmondig toestemmen, dat niet de Navo, maar de levende God. God werkt middellijk, en wij mogen noch het middel maar voor de NAVO moeten bedanken. De theologen, die zulks bepleiten, en die de ontbinding van de NAVO begeren, pleiten voor een weerloos Europa. En dan is het maar een ongepaste aardigheid, te zeggen, dat wij dan door de Amerikanen worden bezet. De enige bezetting, die dan dreigt, is een Russische bezetting. Maar och, ook onder zo'n Russische bezetting valt wel te leven en Prof. De Graaf heeft zelf in Rusland geconstateerd, dat het geloof juist onder de verdrukking en in het lijden opbloeit.

Natuurlijk volgt uit zulke stellingen en redeneringen, dat de Hongaren zich wel lelijk hebben vergist, toen zij alles op het spel wilden zetten, om van de Russische bezetting bevrijd te worden. Immers, zelfs onder een Russische bezetting valt te leven. En Prof. De Graaf had de Hongaren kunnen vertellen, dat het voor het welzijn van hun geloof juist zo goed was, om door de Russen verdrukt te worden.

GOD is machtig, om ook onder het Russische juk Zijn kerk in stand te houden en Zijn kinderen bij het geloof te bewaren.

Maar het is roekeloos, wanneer wij daarom zeggen: laten wij dus West-Europa maar weerloos maken, de NAVO ontbinden en bekend maken, dat wij niet van plan zijn, ons tegen een Russische aanval te verdedigen. Roekeloos, want wij mogen niet speculeren op Gods macht en genade.

Er is een middeleeuws verhaal, dat een Turkse sultan een Christenvolk had onderworpen en gedwongen had, zijn godsdienst aan te nemen. Toen een van de raadsliden zei: maar weet u wel, dat deze mensen in hun hart Christenen zijn gebleven en zich maar naar het uiterlijk hebben onderworpen, toen was het antwoord: dat weet ik, maar de kleinkinderen van deze huichelaars zullen oprechte Mohammedanen zijn. Er zit in dit verhaal een diepe waarschuwing. De moderne totalitaire staat grijpt de jeugd aan met een alles omvattende propaganda. Christenjongeren in Duitsland hebben het na 1945 gezegd: wanneer Hitler in 1939 geen oorlog was begonnen maar Duitsland nog twintig jaar bij de vrede had bewaard, dan waren wij ook nationaal-socialist geworden. Op den duur waren wij weerloos tegen de propaganda.

WANNEER wij zeggen: onder een Russische bezetting valt ook wel te leven en Prof. De Graaf is al wezen kijken, hoe het dan gaat met het geloof, is in zo'n verklaring dan rekening gehouden met onze kinderen en hun toekomst? En met onze dure verantwoordelijkheid voor die kinderen? En met de verantwoordelijkheid van de regering voor het volk, de regering, die het volk moet beschermen en het niet uitleveren aan de tyrannie?

Wij zeggen nee! Dit zijn redeneringen, die hoe vroom ook geformuleerd en hoe goed ook bedoeld, in haar strekking betekenen een onchristelijk verraad jegens ons volk.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, Sij. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide
Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-3224.
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

BON

Ik word abonnee op Nederlandse Gedachten.

Naam

Adres

Woonplaats

Insturen aan Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

Indonesië . . . eer dat wij U vergeten

DE gebeurtenissen in Indonesië schokken ons diep. Hoe zou dat ook anders kunnen. Wij zien, hoe onze landgenoten ginds als rechteloze burgers aan brute willekeur en haat worden prijsgegeven. Wij zien, hoe grote en rechtmatige Nederlandse belangen in Indonesië zonder vorm van proces worden aangetast. Wij zien, hoe de volken van Indonesië politiek aan lager wal dreigen te geraken, indien niet de opbouwende krachten in staat blijken het land ervoor te bewaren een machteloze prooi te worden van het op de loer liggende communisme.

Dit alles raakt ons in het hart, het brengt ons rechtsgevoel in opstand, het verhit ons gemoed om der wille van onze landgenoten en het vervult ons met grote zorg omtrent de politieke ontwikkeling in Indonesië.

Hoe zou dat ook anders kunnen. Als het anders was, zou het niet goed zijn.

Wij weten, dat onze regering grote wijsheid en voorzichtigheid nodig heeft in de delicate omstandigheden van het ogenblik. Maar wij vragen ook van haar vastberadenheid en kloekmoedigheid, in het besef van haar verantwoordelijkheid, waarmee zij het, ook wanneer de directe middelen weinige zijn, niet op een akkoord kan gooien.

Wij staan achter haar in het ernstige protest tegen de plaatsvindende rechtsverkrachting en tegen de aanranding der menselijke rechten. De zorg voor het behoud onzer landgenoten en voor de Nederlandse belangen vergt een grote mate van doortastendheid.

De omstandigheden van het ogenblik laten niet toe gemarchandeer en zwakke toegeeflijkheid. En dat niet vanwege het prestige, maar om der wille van onze nationale fierheid als daadwerkelijke factor in de omgang met een staat, die pretendeert — en die daaraan ook gehouden mag worden — als een volwaardige partner aan het rechtsverkeer der volken deel te nemen.

Dit alles is van grote betekenis en het zal van bepalende invloed moeten zijn op de politieke houding van het Nederlandse volk en de Nederlandse Regering in de huidige situatie.

* * Vreemde droom *

Nog altijd zijn er Nederlanders, die niet weten, wat er in 1949 is gebeurd.

Toen is de soevereiniteit over Indonesië plechtig te Amsterdam overgedragen. Vanaf de dag van die overdracht heeft Nederland geen enkele zeggenschap en geen enkel recht meer in Indonesië.

Als het er verkeerd gaat, als het recht er wordt vertrapt, als het communisme er officieel wordt bevorderd, als de terreur van de straat een middel is, om de plannen van Soekarno te bevorderen, als er van staatswege miljoendiefstallen worden gepleegd onder de naam confiscaties, dan kan Nederland daar even veel of even weinig aan doen als wanneer zulke wanbedrijven plaats hebben in Mantsjoerije of in Tibet.

Politiek gezien hebben wij voor Indonesië en de Indonesiërs geen enkele verantwoordelijkheid meer. De soevereiniteitsoverdracht was compleet en onherroepelijk. En wanneer wij dus zeggen, dat het bedrijfsleven niet meer van haar mensen mag vragen, daar met vrouw en kinderen te blijven en het uit te houden van terreur tot nieuwe terreur, en dat onze regering moet bevorderen, dat de Nederlanders thuis komen, dan zit daar niets in van een prijs geven van Indonesië of een in de steek laten van de Indonesiërs. Zij, die dat beweren, hebben nog altijd een vreemde droom. Zij dromen alsof de soevereiniteitsoverdracht niet heeft plaats gehad en alsof de daarbij gesloten traktaten niet door Soekarno zijn verscheurd.

Een andere zaak is het, dat wij deernis moeten hebben met de volken van Indonesië en ons niet mogen verkneuteren, dat het zo slecht gaat. Het is vreselijk, dat honger en armoede over deze volken komen als vrucht van revolutionair wanbeleid.

Maar de Nederlandse Regering draagt daarvoor nu geen enkele politieke verantwoordelijkheid meer. Zij heeft alleen verantwoordelijkheid ten opzichte van de Nederlandse staatsburgers, die nog vertoeven in de landen van chaos en terreur.

En toch..... daarmee is niet alles gezegd. Want in de ondergrond van deze politieke factoren en deze politieke noodzakelijkheden is er een schrijnend gevoel van pijn, is er een groot verdriet, dat het in onze betrekkingen tot Indonesië niet anders is.

Er is, ondanks alles wat zich na de oorlog tussen ons heeft afgespeeld en ook ondanks hetgeen nu gebeurt, een onlosmakelijke band tussen Indonesië en Nederland.

Die band is in een historie van eeuwen ontstaan. En die band kan niet in enkele jaren in het niet verdwijnen. Het Nederlandse volk is in het verleden met de volken van Indonesië in aaraking gekomen. Zijn vertegenwoordigers hebben in dat land gewerkt. Zij hebben er voordelen uitgeput, misschien teveel. Er zijn verkeerdheden begaan, ongetwijfeld. Maar er zijn ook vele zegeningen gebracht, misschien te weinig, doch niemand, ook de Indonesiërs niet, zullen dit kunnen ontkennen. En bovenal, wij hebben daar het Evangelie mogen brengen.

Dit alles heeft ons wederzijds iets gedaan, dat van blijvende aard is.

Wij zijn als antirevolutionairen tegen het Nederlandse regeringsbeleid in de jaren 1945—1949 geweest, en tegen de soevereiniteitsoverdracht. Mag dit er toe leiden, dat wij ons, lettende op de ontwikkeling der laatste jaren, overgeven aan een gevoel van leedvermaak? Uiteraard niet. Nu niet en nooit.

Betekent het, dat wij nu het gehele beleid van na de oorlog gaan ophalen? Nee, op dit ogenblik zeker niet. Laat de geschiedschrijving oordelen over alles wat er gebeurd is.

Wat wij als antirevolutionaire partij gedaan hebben, hebben wij gedaan vanuit onze verantwoordelijkheid, zoals wij die meenden te moeten stellen.

En wij hebben het in de hitte van de strijd zonder twijfel gebrekkig en eenzijdig gedaan. Wij hebben het feit van de soevereiniteitsoverdracht aanvaard, en wij hebben het ook con amore moeten doen, zonder wrok en zonder er op te beknibben. Wij erkennen de Republiek Indonesië als een soevereine staat, die zijn eigen weg in de samenleving der volken heeft te gaan en

Maar toch — en men zou willen, dat dit ingeprent kon worden — het belangrijkste is, dat dit volk van Indonesië ons niet loslaat, dat wij ons daaraan innerlijk verbonden gevoelen. Ik weet wel, politieke nuchterheid en verantwoorde vastbeslotenheid ten aanzien van aangestookte strubbelingen mogen hierbij niet uit het oog worden verloren.

Maar zij hebben een diepere achtergrond, die, als het goed is, het hart raakt. En hetzelfde geldt in wezen voor wat Nieuw-Guinea betreft, nl. dat het volk der papoea's ons niet loslaat.

Wij dragen voor dat gebiedsdeel en zijn bevolking vanuit de historie een verantwoordelijkheid, die niemand anders draagt en die ook niemand zo maar van ons kan overnemen. En die verantwoordelijkheid brengt met zich mee, zoals ik al eens eerder heb opgemerkt, dat eerst wanneer onomstotelijk vast zou staan, dat een andere staat of een andere organisatie dat volk van Nieuw-Guinea in de ware zin van het woord beter tot zijn bestemming zou kunnen brengen dan Nederland, er bezinning zou moeten zijn omtrent de vraag of onze verantwoordelijkheid ten dienste der papoea's op iemand anders zou moeten worden overgedragen.

Hiervoor heb ik er op gewezen, dat de ernstige zaken, waarom het momenteel in onze verhouding tot Indonesië gaat, geen voorwerp kunnen zijn van marchanderen. In het bijzonder van het volk van Nieuw-Guinea geldt, dat het geen koopwaar is, die zou kunnen worden uitgeruild tegen de veronderstelde welwillendheid van de Republiek Indonesië.

In onze betrekkingen met Indonesië speelt het emotionele element, van Indonesische zijde primair zich uitend, van Nederlandse zijde secundair zich intomend, een voorname rol. Hoe zou dat, menselijk gezien, ook anders kunnen?

In het menselijke vlak liggen liefde en haat dicht bij elkaar. En ook in de meest zakelijke en koude politiek spelen tenslotte — en het is gelukkig, dat het zo is — menselijke affecties een grote rol.

En zij spelen die rol ondanks de felle tegenstellingen, die zich kunnen openbaren. Of misschien is die felheid daarvan eigenlijk juist een bewijs.

Daarom blijven, ook in de verscherpte en voor Nederland bijkans onverdraaglijke situatie van het ogenblik, toch altijd de hoop op en het verlangen naar goede verhoudingen met die Indonesische staat en dat Indonesische volk aanwezig. Verhoudingen, waarin bij hen het wantrouwen jegens ons zal kunnen worden opgeheven en bij ons de wil om te dienen zonder te verdienen zal worden versterkt.

Moge God in onze beide volken de krachten werken, die tot vrede en gerechtigheid tussen ons leiden.

BERGHUIS

Aan de abonnees

• U bewijst ons een grote dienst door zo spoedig mogelijk het abonnementsgeld voor 1958 te storten op gironummer 89673. Houdt u er rekening mee, dat dit f 6.50 is (en niet f 6.20 zoals sommigen blijkbaar nog menen).

• Ons blad is vorige week op enkele plaatsen pas op maandag bezorgd. Dit werd veroorzaakt door plotseling optredende technische moeilijkheden bij de drukkerij. Wij bieden u hiervoor onze verontschuldigingen aan.

De koude oorlog ging onverminderd voort

DE internationale politiek werd ook in het jaar 1957 beheerst door de grote tegenstelling tussen het communistische blok van landen en de Westelijke wereld, waarvan Moskou en Washington de exponenten zijn. Wanneer men de balans van dit jaar opmaakt is de algemene conclusie, dat de koude oorlog onverminderd voortduurt en dat deze in de tweede helft van dit jaar ten ongunste van de Ver. Staten verliep. Sowjet-Rusland slaagde erin de Amerikanen op technologisch en wetenschappelijk gebied te overtroeven met het lanceren van twee aardsatellieten en de aankondiging, dat het beschikt over de intercontinentale raket, waarbee de H-bom-oorlog eventueel naar alle plaatsen der wereld, ook naar het territoire van de Ver. Staten, kan worden overgebracht. Wat het tot dusver zo, dat de Amerikanen in dit opzicht veel meer buiten schot zaten dan de Europeanen, in deze situatie is een grote verandering gekomen, een verandering die Amerikanen en Europeanen meer het besef geeft in hetzelfde schuitje te zitten dan voorheen. Vandaar dat het jaar eindigde met een grote N.A.V.O.-bijeenkomst in Parijs, waar de Amerikaanse president zelf aanwezig was.

Wanneer men de score van de strijd tussen Oost en West opmaakt, heeft men de neiging om de Russische voorsprong op het gebied van de aardsatellieten en de raketten zwaar te laten wegen. Het mag dan wellicht zo zijn dat militair-strategisch er nog geen man over boord is, en dat het strategisch evenwicht nog niet in het voordeel van Rusland is verstoord, de winst aan prestige voor het Kremlin is onmiskenbaar en het aanzien van de Ver. Staten heeft er een gevoelige knauw door gekregen. Verwacht mag worden dat de Afrikaans-Aziatische landen in het komende jaar sterker tegen Sovjet-Rusland zullen gaan aanleunen en dat zij in de strijd tegen het „Westerse imperialisme”, waarmee dan vooral de zogenaamde West-Europese „koloniale volken” worden bedoeld, zich nog minder aan de mening van Washington gelegen zullen laten liggen dan zij tot dusver bereid waren te doen. Indonesië heeft daarvan in zijn optreden tegen Nederland reeds een duidelijk bewijs geleverd.

Het Midden-Oosten

DE eerste helft van het jaar 1957 werd gekenmerkt door de spanningen in het Midden-Oosten. Daar was in de eerste plaats de afwikkeling van het Suez-conflict, dat vorig jaar zijn hoogtepunt bereikte in het Brits-Franse gewapende optreden tegen Egypte en de aanval van Israël op dit land. De Engelse premier Anthony Eden trad op 9 januari af. Ziekte was de directe aanleiding, maar zijn prestige was ernstig geschoot vanwege het „mislukken” van de Suez-politiek en de daarop gevolgde terugtocht. Voor- en tegenstanders van de Frans-Engelse actie, in en

buiten Engeland, stonden scherp tegenover elkaar. De verhouding tussen de Ver. Staten en Engeland en Frankrijk was ernstig verstoord. De nieuwe Engelse premier MacMillan had tot taak de vrede binnensland en ten opzichte van Amerika te herstellen. Overigens is Engeland als machtsfactor na de mislukte Suez-expeditie in het Midden-Oosten uitgespeeld. Wie zou het vacuum vullen, dat daardoor is ontstaan?

De Amerikanen begonnen begin januari van het vorig jaar een nieuwe politiek, die bekend staat als de Eisenhower-doctrine. Daarmee trachtte de Amerikaanse president het vertrouwen te winnen van de Arabieren. Hij bood de Arabische landen economische en militaire steun aan, wanneer zij die nodig meenden te hebben. Eisenhower was bereid de territoriale onafhankelijkheid van deze landen te verzekeren en hen te helpen, wanneer zij zouden bloot staan aan een gewapende agressie van een communistisch land. Met betrekking tot dit laatste zou echter altijd eerst de Veiligheidsraad worden geraadpleegd. Washington wilde blijkbaar Moskou ervoor waarschuwen niet te trachten het Midden-Oosten binnen te dringen. De moeilijkheid is echter dat de Eisenhower-doctrine moeilijk toegepast kan worden, wanneer van binnen uit een Arabisch land door de communisten of pro-Russische elementen wordt overgenomen.

In de loop van het jaar bleek de zwakte van deze doctrine. In april ontstond de crisis in Jordanië; toen de jonge koning Hussein de pro-Russische premier Nabulsi verwijderde. Het land, dat zich het jaar daarvoor van de voogdij van Engeland had weten te bevrijden, dreigde geheel in het vaarwater van Syrië en Egypte terecht te komen. De koning vroeg de Ver. Staten om hulp. De Amerikaanse zesde vloot stoomde op naar de Palestijnse kust om de burenen van Jordanië ervan te weerhouden dit land, dat op het punt van ineenstorten stond, onder elkaar te verdelen. Egypte en Syrië vergaven dit de Amerikanen niet en eigenlijk wantrouwen sindsdien alle Arabische landen de zogenaamde Eisenhower-doctrine. Zij was weliswaar bedoeld om in de eerste plaats de Arabische landen te vrijwaren tegen Russisch-communistische agressie, maar zij werd door de Arabieren gewantrouwd, omdat zij in tegenstelling tot de Ver. Staten niet Sovjet-

gen en feodale heren van Arabië, Irak en Jordanië één lijn, hoewel zij onderling ook weer door familie-venen gescheiden zijn. Overigens was het voor iedereen duidelijk, dat het opstomen van de Amerikaanse vloot tenslotte van overwegende invloed was op de gang van zaken in Jordanië. Het voorkwam een algemeen bloedbad, zoals het Engels-Franse optreden van vorig jaar november langs het Suez-kanaal heeft gedaan. De Amerikanen consulteerden bij de bescherming van Jordanië in april van dit jaar evenmin de veiligheidsraad als de Engelsen en Fransen vorig jaar, hoewel president Eisenhower dit begin januari toch aan het Amerikaanse congres had toegezegd. Koning Hussein en Ibn Saoed hebben sindsdien zich van de Eisenhower-doctrine gedistancieerd.

Eisenhower en zijn minister van buitenlandse zaken hadden elkaar blijkbaar wijs gemaakt, dat de Arabieren onder het hoedje van het anti-communisme te vangen zouden zijn, maar de Arabieren ontdekten „stars en stripes” op dit hoedje. Zij wensten niet dat het machtsvacuum, dat Engeland vorig jaar in het Midden-Oosten achterliet, door de Amerikanen werd opgevuld en vinden dat als er een ruzie moet worden opgelost de Ver. Naties moeten worden ingeschakeld. Bovendien zijn de meeste Arabieren van mening dat de Amerikanen zich in het Midden-Oosten richten tegen denkbeeldige plannen van Sovjet-Rusland en dat zij geen oog hebben voor de „sinistere” plannen van Engeland en Frankrijk. Maar dat niet alleen, het bevalt hen niet, dat Amerika in deze Europese landen zijn bondgenoten ziet. Gaat het erom Israël van de kaart te vegen, dan verwijst Washington de Arabische vijanden van de Israëli's naar de Ver. Naties. Keren de Arabieren zich tegen de Engelse posities aan de kust van Saoedisch Arabië of tegen het optreden van Frankrijk in Algerije, dan houdt de Amerikaanse regering zich gedekt en verspeelt de nationalistische „goodwill” van de zonen van Ismaël. Proberen de Amerikanen de Arabieren, met name Saoedisch Arabië, Syrië, Egypte en Libanon in het anti-Russische kamp te trekken, dan geven zij niet thuis en verwijzen zij op hun beurt de Amerikanen naar de Ver. Naties.

Deze situatie speelt de Russen in niet geringe mate in de kaart. Sovjet-Rusland, dat in 1948 meehielp de Israëli's een militaire overwinning te bezorgen door middel van wapenleveranties en de staat Israël mee op de been hielp omdat deze staat dienst zou kunnen doen in de strijd tegen de feodale heerserskliek in het Midden-Oosten, steunt thans dezelfde feodale heren en Arabische nationalistische tegen Israël en noemt dit land „het bastion van het Westerse imperialisme.” In 1956 slaagde het Kremlin erin Egypte vol te stoppen met wapentuig en greep te krijgen op de Egyptische machthebber, kolonel Nasser. In 1957 deed het een poging om Syrië op dezelfde wijze voor zijn karretje te spannen en ook dit gelukte. Communisten en pro-communisten kwamen in dit land aan de macht. Syrië werd de exponent van de pro-Russische stroming in het Midden-Oosten en daardoor een direct gevaar voor de grote bondgenoot van het Westen in het Midden-Oosten: Turkije en voor regimens, zoals van koning Hussein in Jordanië, koning Feisal in Irak en koning Ibn Saoed in Saoedisch Arabië, heersers die zowel de Ver. Staten als Sovjet-Rusland in de Arabische landen buiten de deur willen houden en ervoor waken het strijdtonel te worden in de koude oorlog, die er tussen Oost en West wordt gevoerd. Zelfs de Egyptische dictator, kolonel Nasser, werd een beetje ongerust over de gang van zaken in Syrië. Nasser wil Washington en Moskou wel graag tegen elkaar uitspelen om er zelf beter van te worden, — in niet geringe mate is hem dit in de strijd om het Suez-kanaal gelukt, — maar zijn Syrische bondgenoot ging blijkbaar ook hem te ver.

Men krijgt de indruk dat Nasser geschrokken is van de 500 miljoen dollar economische en militaire steun, die Sovjet-Rusland in augustus aan Syrië bood, en dat hij vooral onder de indruk is gekomen van de wijze waarop het Kremlin de wereld begin september in beroering bracht met het forceren van een oorlogstoestand tussen Syrië en Turkije. De Amerikanen haastte zich om de buurlanden van Syrië van wapens te voorzien. Naar Jordanië werd hiervoor zelfs een luchtbrug georganiseerd. De Russen dienden de ene klacht na de andere bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in tegen de Amerikanen en de Turken. De angst sloeg de Arabische leiders om het hart. Het Midden-Oosten dreigde strijdtonel te worden van de grote mogendheden. Er gebeurde toen wat het Kremlin waarschijnlijk niet heeft verwacht en zeker niet toejuichte: de eenheid onder de Arabische leiders dreigde te worden hersteld. Zowel in Egypte als in Saoedisch-Arabië, Jordanië en Libanon steeg de afkeer tegen het ontbranden van een onderlinge strijd.

Washington waarschuwde de Russische heersers dat Amerika een agressie tegen Turkije zou beantwoorden met de inzet van zijn volledige militaire macht. In New York werd de ene vergadering na de andere door de Ver. Naties gehouden om het uitbreken van een oorlog te voorkomen. Het vreemde was, dat niemand geloofde dat het Kremlin het zover zou laten komen. Chroesjtsjov wilde blijkbaar duidelijk aan de wereld laten weten, dat Rusland meespeelt in het Midden-Oosten. De Syriërs gingen enorm te keer in de Assemblée der Ver. Naties, maar plotseling was het afgelopen. Zij trokken met stille trom weg. Op een receptie, die door de Turkse ambassadeur in Moskou werd gehouden, verscheen Chroesjtsjov, glunderend van trots over de succesvolle lancering van de eerste Russische aardsatelliet. De spanning was eensklaps gebroken: „Er zal geen oorlog komen”, zo zei hij. Daarmee was het zogenaamde Turks-Syrische conflict van de baan. De Amerikanen hadden er achteraf spijt van dat zij zich gedurende deze propaganda-actie van de Russen niet stil hadden gehouden, maar getracht hadden de andere Arabische landen van wapens te voorzien. Dat versterkte immers bij alle Arabische leiders de gedachte, dat men zich beter niet met de Amerikanen kan bemoeien. Dit resultaat van het zogenaamde Turks-Syrische conflict, betekent winst voor het Kremlin. Overigens moet gezegd worden, dat Sovjet-Rusland zich gehaast heeft om kolonel Nasser weer naar zich toe te trekken. De economische gevolgen van het Suez-conflict zijn voor Egypte funest. Het land heeft

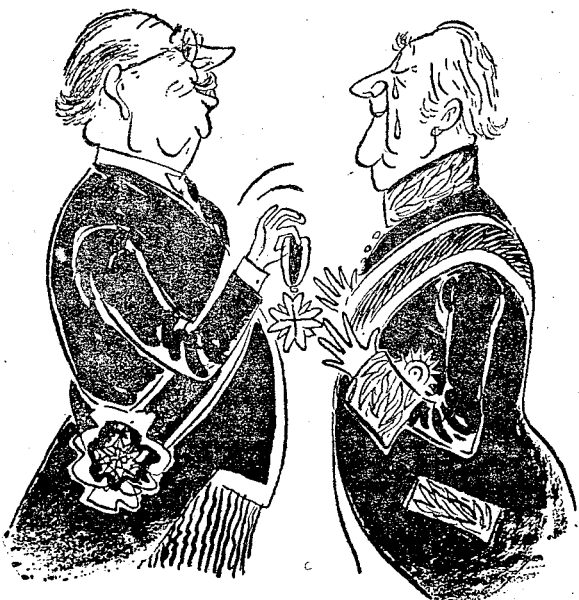
De wereld in 1957

Rusland maar Israël als het grootste gevaar zien. Het garanderen van de territoriale onafhankelijkheid, waartoe de Eisenhower-doctrine Amerika verplichtte, betekende voor hen tenslotte dat Amerika de grenzen van Israël eveneens garandeerde.

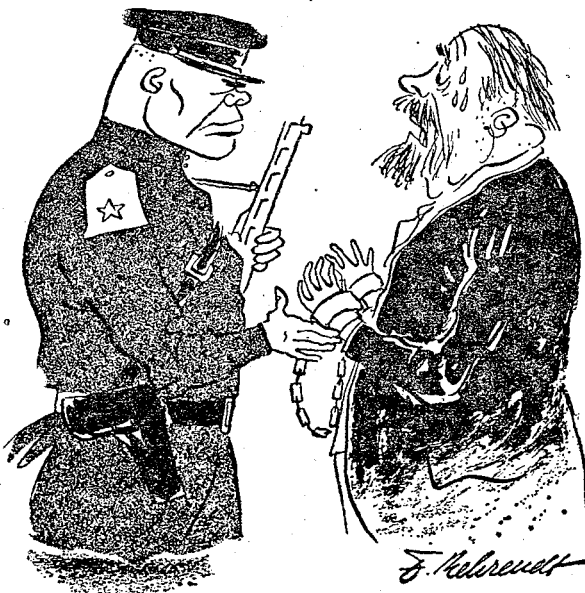
De koning van Saoedisch Arabië Ibn Saoed bracht eind januari een bezoek aan Washington. Men trachtte hem te bekeren tot de Eisenhower-doctrine. De Arabische koning heeft er alle belang bij om goede vrienden met het Westen te blijven. Hij is volledig afhankelijk van de olieopbrengst van de Amerikaans-Arabische petroleum maatschappij, de Aramco. Aan de andere kant gedraagt hij zich als een fervent Arabisch nationalist. Zo juichte hij de nationalisatie van het Suez-kanaal door de Egyptische president Nasser toe. Het verdrijven van de Engelsen uit het Midden-Oosten is ook een van zijn diepste verlangens. De Engelse protectoraten langs de kust van Arabië zijn hem een doorn in het oog. Zolang de Amerikanen hem in de strijd tegen Engeland een dienst bewijzen, accepteert hij dat graag, maar in haat tegen Israël doet Saoed niet onder voor Syrië, Egypte, Jordanië en Libanon. Vandaar dat de Eisenhower-doctrine niet het effect heeft gehad op Saoed en op de overige Arabische landen, dat Washington ervan verwachtte. Weliswaar steunde de Saoedische koning de jonge vorst van Jordanië met grote overtuiging, toen dit land door pro-Egyptisch-Syrische elementen overrompeld dreigde te worden, maar dit vloeide niet zozeer voort uit de behoefte om de Amerikanen in hun politiek te steunen. Koning Ibn Saoed vreest de invloed van kolonel Nasser op de grote massa van de Arabieren in zijn land en in alle buurlanden van Israël. Als het gaat, te voorkomen dat de Egyptische president de leider van de Arabische nationalistische wordt, dan trekken de konin-

Zowel vóór, als achter het IJzeren Gordijn traden het afgelopen jaar ministers af. De wijze waarop dit gebeurde verschilt nogal wat, zoals onderstaande spotprent laat zien. . . .

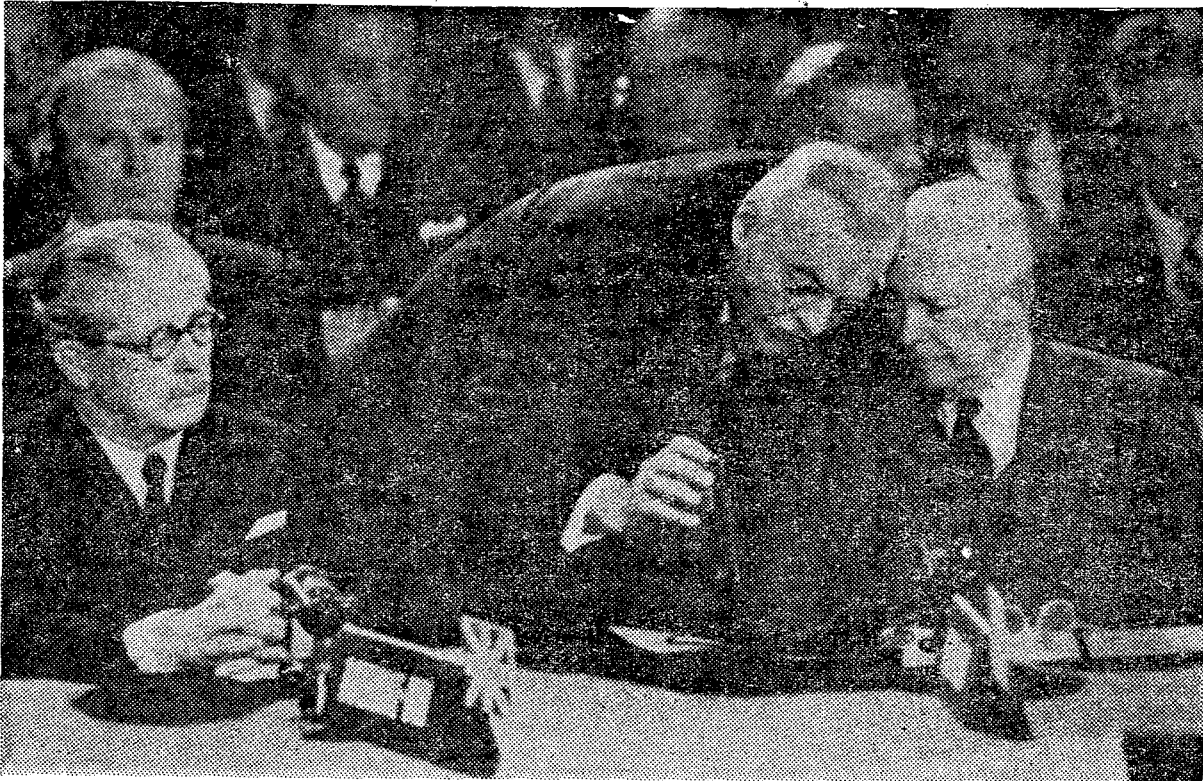
MINISTER WISSELING

In WEST en . . .

OOST

Juist voordat de NAVO-conferentie in het Palais de Chaillot te Parijs begon, wisselde de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Foster Dulles nog vlug enige woorden met president Eisenhower. Links op de foto ziet u de Britse premier Harold MacMillan en achter hem de Britse minister van buitenlandse zaken Selwyn Lloyd.

dringend behoefte aan geld en aan herstel en opbouw van zijn economie. De Russen lieten Nasser geruime tijd „doormodderen” en achtten pas enkele weken geleden het ogenblik gekomen om de Egyptische dictator een nieuw lokaas voor te houden: een lening van 500 miljoen roebel (een half miljard gulden). Zal Nasser bijten? Berichten uit Cairo meldden dat de Egyptische president weifelt. Het spreekt vanzelf dat het Kremlin eist dat Egypte voor deze 500 miljoen roebel goederen koopt in Sowjet-Rusland, maar welke goederen krijgt Egypte en tegen welke prijzen? Hierover zou de heer Nasser zich eens kunnen laten informeren in landen zoals Polen en Hongarije.

Inmiddels kan geconcludeerd worden dat de Amerikanen, die het jaar 1957 begonnen met de goede hoop, dat de Eisenhower-doctrine de Arabische landen aan hun zijde zou brengen, bedrogen zijn uitgekomen. Er is niemand meer die over die Eisenhower-doctrine spreekt. De Amerikanen, die vorig jaar December zo'n grote mond opzetten tegen de Engelsen en de Fransen en niet bereid waren om samen met deze landen een Midden-Oosten-politiek te ontwerpen, staan na een jaar met lege handen tegenover hen en moeten constateren, dat Sowjet-Rusland erin geslaagd is, in de Arabische landen het prestige van het Westen ernstige afbreuk te doen. Het enige lichtpunt dat men in het Midden-Oosten ontwaart is het feit, dat het Arabisch-Israëliësch conflict mede dank zij het optreden van het politie-leger van de Ver. Naties, dat de grenzen van Israël controleert, dit jaar niet tot een nieuwe uitbarsting is gekomen. Wellicht is de lof die wij hiervoor toebrengen aan de secretaris-generaal van de V.N. Hammarskjöld te groot. Men dient namelijk niet te vergeten, dat het Egyptische leger vorig jaar door de Israëliërs werd vernietigd en dat de vrees voor Israël in de Arabische wereld thans bijzonder groot is. Israël heeft met zijn veldtocht tegen Egypte vorig jaar in ieder geval bereikt, dat zijn schepen thans genieten kunnen van de vrije vaart door de golf van Aqaba. Het land heeft daardoor een venster gekregen, zowel op Afrika als Azië.

Het jaar 1957 is voor de Westelijke wereld evenals het vorige een somber jaar geweest. De eerste helft werd getypeerd door de naweeën van de ernstige verdeeldheid tussen de grote Westelijke Drie, Amerika, Engeland en Frankrijk over de politiek ten aanzien van het Midden-Oosten. Ondanks een verbetering van de sfeer tussen Washington en Londen, die geconstateerd kon worden na de conferentie tussen Eisenhower en MacMillan op het eiland Bermuda, bleef over het Midden-Oosten, met name over de wijze waarop de Egyptische president Nasser moest worden behandeld, ernstig meningsverschil bestaan. De tijd heelt echter de meeste wonden en verschaft vaak ook raad. Engeland en Frankrijk schikten zich. Het Suez-kanaal werd door de V.N. vrijgemaakt van de wrakken, die sinds de Frans-Egyptische actie de doorvaart versperden. De nationalisatie van het kanaal werd geaccepteerd. Frankrijk hield het 't langste vol het kanaal te boycotten, maar in juli gingen ook de Franse schepen weer door de „scharnier” van de wereld. Sindsdien werden door Egypte onderhandelingen met Frankrijk en Engeland gevoerd om tot een nieuwe samenwerking op financieel en economisch terrein te komen. Langzaam maar zeker begon Europa zich te herstellen van de schade, die de afsluiting van de olietoevoer uit het Midden-Oosten aan de economie van het continent toebrengt.

Het ontwapeningsvraagstuk

In de zomermaanden vonden de Westelijke mogendheden elkaar weer in Londen bij de onderhandelingen met Sowjet-Rusland over het ontwapeningsvraagstuk. De negatieve houding van Sowjet-Rusland tijdens deze besprekingen en de dreigende taal, die het Kremlin sprak tot de West-Europese regeringen, vanwege het feit, dat zij met het oog op de versterking van de defensieve kracht van de N.A.V.O. overwogen op het territorium van hun landen Amerikaanse atoomwapens toe te laten, brachten hen dichter bij elkaar. Eigenlijk is de eenheid van het Atlantisch bondgenootschap nimmer principieel in gevaar geweest. De wijze waarop Sowjet-Rusland vorig jaar de opstand in Hon-

garije onderdrukte, heeft het saamhorigheidsbesef van de Westelijke landen zo zeer versterkt, dat het conflict in het Westelijke kamp over het Midden-Oosten daaraan geen blijvende afbreuk kon en kan doen.

De gebeurtenissen in Hongarije en Polen toonden overigens aan, dat het communistische blok van landen met nog veel diepergaande tegenstellingen te kampen heeft. Dit werd nog meer beseft, toen in juni de machtsstrijd in het Kremlin tot de uitstoting van Molotov, Malenkow, Kaganowitch en Sjepilow uit het presidium van de Russische communistische partij leidde. Velen zijn er van overtuigd, dat dezelfde spanningen die zich in Hongarije en Polen voordoen, op de duur ook in Sowjet-Rusland zelf tot een uitbarsting moeten leiden en dat het Russische communistische regiem, hetzij verdwijnen zal of veel grotere vrijheid zal moeten toelaten en dat er dan wellicht een manier van vreedzaam naast elkaar leven voor Oost en West gevonden zal kunnen worden. Het feit dat de Russen in de ontwapeningsbesprekingen, die in de zomermaanden te Londen werden gehouden, geen krimp gaven en niet bereid bleken in te gaan op de ontwapeningsvoorstellen van het Westen, werd algemeen aangevoerd als bewijs van de stelling, dat Sowjet-Rusland na de gebeurtenissen in Hongarije en tengevolge van de „godenschemering” in het Kremlin zich geen toenadering tot het Westen kon veroorloven, omdat het vreesde, dat de wereld hierin een bewijs van zwakte zou zien. Als bewijs voor deze stelling werd ook gewezen op de geweldige moeilijkheden, waarmee Sowjet-Rusland te kampen heeft op industrieel terrein. In maart van dit jaar kondigde Chroestsjow immers een bijzonder ingrijpende reorganisatie van de Russische economie aan. De opperste Sowjet keurde zijn plan goed, dat een einde maakt aan het gecentraliseerde en van Moskou uit geleide economische systeem en uitgaat van een regionale opzet, waarbij aan de lagere autoriteiten een grotere verantwoordelijkheid wordt gegeven. Het Sowjet-Russische bestuursapparaat bleek namelijk te stroef te werken en teveel energie en geld te verspillen, zodat de ambtenarij, „de nieuwe klasse”, een enorme omvang aannam. Door deze reorganisatie hoopt het Kremlin de industriële expansie te kunnen versnellen en tegemoet te kunnen komen aan de steeds dringender vraag naar gebruiksgoederen.

N.A.V.O.-beraad

DIT jaar is echter wel bijzonder duidelijk gebleken dat men bijzonder voorzichtig moet zijn met het maken van analyses ten aanzien van de ontwikkeling in de Sowjet-Unie. Spanningen die in andere landen ongetwijfeld tot de heftigste explosies leiden, blijken in Sowjet-Rusland helemaal niet die gevolgen te hebben. De mentaliteit van het Russische volk verschilt volkomen van die van de Europese volken. De historische en culturele achtergronden van het Russische volk hebben onvoldoende aansluiting op de onze. Bovendien hebben de begrippen, die de communisten gebruiken, een geheel andere inhoud dan de onze, zodat het heel moeilijk is om conclusies te trekken. De entree, die maarschalk Zjoekow na de val van Molotov en Malenkow in het partijpresidium maakte, deed vermoeden, dat zijn invloed aanzienlijk gestegen was en dat hij wellicht Chroestsjow zou verdringen. Het is allemaal anders uitgekomen. Een paar maanden later werd Zjoekow, de verdediger van Moskou in 1941 en de veroveraar van Berlijn in 1945, aan de kant gezet. Zijn val kwam even plotseling als het afschieten van de eerste Russische kunstmaan, waarmee het Kremlin de gehele wereld op 4 oktober in stomme verbazing bracht.

Als een schok ging het bericht van spoetnik 1 en 2 de wereld rond. Algemeen werd beseft, dat men Sowjet-Rusland ernstig had onderschat. Op het gebied van de conventionele industrieën, vooral de verbruiksgoederenindustrie, waren de tekortkomingen overduidelijk, maar men wist niet dat Rusland over de modernste industrieën beschikt en daarmee technologisch zo'n voorsprong op de Ver. Staten had, dat het in staat was eerder dan Amerika de interplanetaire ruimte te bereiken.

De consequenties hiervan zijn niet gering, temeer

• *Vervolg op pag. 14*

DRENTE

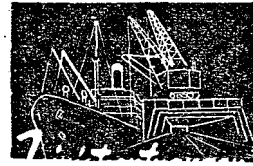
BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Meubiler-Inrichting Zandbergen

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN

Moderne woninginrichting

Buining, Hoogeveen

De speciaalzaak voor betere

dames- en herenkleding

GRONINGEN

SPAARRENTE, INGAANDE 1 JANUARI 1958,

3 % niet-leden
3 1/4 % leden

Chr. Coöp. Spaarbank

„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 GRONINGEN

**Kredieten voor
handel en industrie**

N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 - WINSCHOTEN Blijhamsterstraat 21

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Bij TECHNISCH BUREAU

YPEY

komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.

Rc 110 - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.

BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

WAGENINGEN

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2763 (K 8370) - Wageningen

De mode voor morgen vindt u heden bij . . .

MODEHUIS „DE WINDT”

„Speciaalzaak voor damesconfectie en pletterijen”

Hoogstraat 25 - WAGENINGEN

ZWOLLE

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE

Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

EEN JAAR VAN BEZINNING, DISCUSSIE EN WERFACTIVITEIT

HET is wat moeilijk om een jaar reeds vóór het einde daarvan goed te karakteriseren: Doch de traditie vergt van ons het toch te proberen. Zien we het goed, dan werd 1957 voor wat het partijwerk betreft, vooral door drie dingen gekenmerkt: bezinning, discussie en werfactiviteit, welke laatste uitgroeide tot een onmiskenbare manifestatie van werfkracht. Wij zijn de laatsten, die beweren, dat alles — ook in deze drie opzichten — botertje tot de boom was. In het jaar 1957 werd ook veel laksheid, non-activiteit, minderwaardig geschimp — zowel zwart op wit als mondeling — foutieve aanpak der dingen en gebrek aan inzicht en vertrouwen openbaar. In het werk van elke organisatie, ook in een partijorganisatie, die zich naar de naam van Christus noemt, komt de gebrokenheid van deze wereld veelal schrikwekkend duidelijk aan het licht. Ieder kan in zijn eigen houding ten opzichte van onze partij en in zijn werk voor deze partij het best nagaan in hoeverre het bovenstaande ook op hem of haar van toepassing is.

Deze beschouwing over het partijwerk in het jaar 1957 behoeft niet in het mineurteken te staan. Wij hebben ons te realiseren, dat de anti-revolutionaire partij ook rijk gezegend is in de voorbije 12 maanden. Gezegd uit genade — vaak ondanks onszelf. Er is ook hard gewerkt. Een ijver, die voortvloeide uit de enig juiste bron, n.l. het besef, dat het bedrijven van christelijke politiek een Goddelijke opdracht is. Dat daarin niet eigen eer en roem gezocht mag worden, doch dat dit werk dienen moet tot verhoging van de Naam van Hem, die ook van het terrein van de staatkunde zegt: dit is een stuk van Mijn wijngaard, waarin hard geploeterd moet worden, wil het gezegend kunnen worden. Het gebod: „bidt en werkt” gold ook in 1957 voor ons partijwerk. En ondanks alle tekortkomingen, juist ook in dit opzicht, mag uiteindelijk met vreugde en dankbaarheid teruggeblikt worden naar de dingen die het partijwerk in 1957 kenmerkten.

Personalialia

DEZE „dingen” vallen uiteen in personalialia en andere, meer organisatorische evenementen. Over de eerste mogen we kort zijn. Het Centraal Comité verloor zijn lid Prof. Dr. J. Severijn door diens bedanken en zag de heren A. L. de Bruyne en Mr. W. Aantjes toetreden. De benoeming van de heren C. J. van den Heuvel, E. van Ruller en Dr. A. Veerman tot lid van de Organisatie Commissie op 26 oktober j.l. ligt nog vers in het geheugen. De vacatures voor deze functies waren ontstaan door het bedanken van Prof. Dr. J. J. de Jong en de heer R. Gosker als zodanig.

Op het partijbureau werden nieuwe gezichten verwelkomd er namen allengs in onze rijen zeer bekend geworden personen afscheid. Dit laatste geldt vooral de heer R. Gosker, die per 1 juni als voorzitter van de Raad van Arbeid te Zwolle in functie trad en met ingang van die datum als adjunct-secretaris van het Centraal Comité ontslag vroeg en dit op de meest ervolrijke wijze verkreeg. Ondermeer als secretaris van de partijcommissie „A.R. Vrouwen in de Politiek” welke commissie nog dit jaar haar rapport gereed hoopt te hebben, verricht de heer Gosker nog belangrijk werk voor onze partij.

Van de overige drie medewerkers, die afscheid namen dient hier nog genoemd te worden Mej. L. Buikema, thans Mevrouw Van der Kruk, die in verband met haar huwelijk haar zeer gewaardeerde bureauarbeid voor de partij beëindigde.

Het aantal nieuwe gezichten was dit jaar talrijker van dat dercheidenden. Trad de secretaris van het Centraal Comité, Mr. W. R. van der Sluis op 1 april in functie, op 1 januari waren reeds de chef de bureau, de heer A. van der Wees en de assistente Mejuffrouw A. W. Vegt met hun werk begonnen. Vervolgens kwamen Mejuffrouw J. van der Craats (die later naar haar vroegere branche terugkeerde) en de dames A. Alling, A. Mol en de heer A. O. R. Rövekamp in dienst van de partij. De kern van vaste medewerkers werd sindsdien nog aangevuld door een tweetal dames in tijdelijke dienst.

Bezinning

KENMERKEND voor het werk van de partij in 1957 zijn ongetwijfeld de contactconferenties die het Centraal Comité met personen uit diverse levenskringen belegde. Dr. Berghuis zei op 13 december van deze contacten het volgende:

„Deze gerichte conferenties hebben ten doel contact en gezamenlijke bezinning omtrent belangrijke hedendaagse vraagstukken met vertegenwoordigers van verschillende levensgebieden, waar in Christelijk georganiseerd verband activiteiten worden ontplooid, en die raakvlakken en veelal zelfs elkander overlappende vlakken met de politiek hebben. De behoefte aan deze conferenties is in de eerste plaats ontsproten uit de na

de verkiezingen van 1956 sterk besefte omstandigheid, dat de naar haar aard afzonderlijk georganiseerde sectoren van het Protestants-Christelijke leven (middenstanders, boeren, werkgevers, werknemers, enz.), ondanks leders eigen werktierren en verantwoordelijkheid, in deze tijd sterk op elkaar zijn aangewezen. Zij staan in wezenlijk opzicht en vooral tegenover de doorbraak-ideologie, die het Christelijk-georganiseerd zijn in de wortel wil aantasten, aan een gemeenschappelijk front en voor de gemeenschappelijke taak om de georganiseerde Protestants-Christelijke invloed in ons volksleven te bewaren en te versterken.

Behalve het om deze reden zoeken van contact met mensen uit geestverwante organisaties, is er overigens nog een ander motief, dat leidde tot het organiseren van deze conferentie-serie. De A.R.-partij acht het namelijk voor het verkrijgen van een beter inzicht in en voor een standpuntbepaling inzake allerlei actuele aangelegenheden gewenst in een wat breder verband dan het binnenskamers te spreken met mensen, die vanuit hetzelfde reformatorische uitgangspunt op het desbetreffende terrein actief en ter zake kundig zijn. Daarvan zal, naar zij meent, een wederzijds bevruchtende invloed uitgaan.”

Volledigheidshalve sommen wij de bijeenkomsten, die in dit kader werden gehouden nog even op. Dit is alleen al hierom nuttig omdat bij velen wellicht hetzelfde misverstand heerst als bij de dame, die ons tijdens de laatst gehouden contact-conferentie (d.d. 13 december j.l.) toevoegde, dat met die bijeenkomst een een goed begin met dit werk was gemaakt. Blijkbaar was het haar ontgaan, dat daaraan reeds zes van dergelijke samenkomsten waren voorafgegaan.

Een misverstand, dat wellicht niet alleen bij deze dame tot een volkomen misplaatste opinie omtrent de contactactiviteiten van de partij had geleid.

De algemene bezinningsconferentie

OP 30 november en 1 december 1956 vond in het conferentieoord „Woudschoten” de algemene bezinningsconferentie plaats. Genodigden tot een getal van 110 werden daardoor in de gelegenheid gesteld met de referenten, Dr. W. P. Berghuis, Prof. Dr. J. Waterink en Prof. Dr. J. Zijlstra, van gedachten te wisselen over de algemene, de sociologische en sociaal-economische aspecten van het thema: „De handhaving van de georganiseerde protestants-christelijke invloed in het Nederlandse volk.”

De landbouwconferentie

OP 13 december 1956 vond te 's-Gravenhage de z.g. Landbouw-contactconferentie plaats, waarop het lid van de Tweede Kamer, de heer A. W. Biengwa voor een gehoor van ± 100 personen een algemeen oriënterend overzicht omtrent politiek-actuele landbouwproblemen gaf. Behalve representanten uit de agrarische sector behoorden de A.R.-Kamerleden, alsmede uiteraard de leden van het Centraal Comité tot de genodigden. Dit was met betrekking tot de beide laatstgenoemde categorieën van anti-revolutionairen ten aanzien van al deze contactconferenties het geval.

De conferentie met chr.-sociale voormannen

DEZE bijeenkomst werd op 29 en 30 maart 1957 eveneens in de hofstad gehouden. De ruim 100 gasten van het Centraal Comité beluisterden een uitnemend betoog van de ere-voorzitter van het C.C. Dr. J. Schouten, en waren daar-

na getuige van een boeiende discussie. De beide a.r. ministers woonden een deel van de conferentie bij.

De predikanten-conferentie

TUtrecht ontmoetten het Centraal Comité en verscheidene a.r. Kamerleden op 13 mei bijna 100 predikanten van vrijwel de gehele Gereformeerde gezindte. Prof. Dr. H. Ridderbos en Prof. Dr. S. van der Linde leidden de discussie in door te handelen over de vraag in hoeverre en op welke wijze de kerken en haar predikanten een taak hebben met betrekking tot de christelijke politiek.

De contact-conferentie met jonge afgestudeerde academici

BOEIEND was ook het contact op 18 mei te Utrecht tussen de partijleiding en representanten van de bovengenoemde categorie van anti-revolutionairen. Een 160-tal personen beluisterde de inleiding van Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman over het onderwerp „Wat te doen met de Anti-Revolutionaire Partij”.

Een korte rede van Minister Zijlstra maakte eveneens indruk op de aanwezigen. Een ontmoeting die een der deelnemers, de heer G. Puchinger, zelfs een aantal artikelen deed publiceren, dat later in de vorm van een brochure verscheen.

De middenstandsconferentie

DEZE bijeenkomst, op 3 juni te Amersfoort gehouden, deed deelnemers uit de kringen van de partijleiding samenkomen met werkgevers en werknemers uit de middenstand. In totaal 90 personen.

De heer H. van Eysden, die als a.r. Tweede Kamerlid ruime bekendheid geniet, gaf een algemene uiteenzetting van de middenstandsproblematiek. De pers berichtte omtrent dit samenzijn, dat geen principiële kritiek, doch wel onbehagen en onrust door de gasten werd geuit. In december is het contact tussen de partij en vele leidinggevende middenstanders opnieuw verstevigd.

De contact-conferentie maatschappelijk werk

DEZE vergadering op 13 december te Utrecht gehouden vormt de 7e, doch niet de laatste van deze serie-contactconferenties. U leest het verslag daarvan elders in dit nummer. In 1958 zullen naar wij hopen nog een aantal, w.o. met protestants-Christelijke werkgevers, met a.r. onderwijzers en a.r. vrouwen, volgen.

Uit bepaalde gegevens mag men afleiden, dat deze samenkomsten aan het doel hebben beantwoord. De behoefte aan voortgezet contact, die allerwegen tot uiting kwam, is daarvan een bewijs. Deze conferenties vormen dan ook geen afgesloten en afgerond geheel. Zij kunnen worden gezien als evenzoveel visitekaartjes, die de partij op vele „adressen”, sectoren van het maatschappelijk leven aanbod en die ten doel hebben nader beraad in te leiden. De meest gewenste vorm daarvan wordt thans door de partijleiding overwogen.

Andere contacten

BEHALVE door de bovenstaande ontmoetingen is het partij-beleid dit jaar mede beheerst door een aantal andere contacten. We noemen zeer in het kort daarvan enkele.

De moeilijkheden waarin de Ambonezen hier te lande verkeren zijn keer op keer in de bestuursorganen van de partij aan de orde gesteld. Persoonlijke contacten met enkele nauw daarbij betrokken personen hebben plaatsgehad. Met hun instemming en medewerking is besloten de verschillende aspecten van deze aangelegenheid nauwgezet in studie te nemen. Een commissie onder leiding van de voorzitter der partij Dr. W. P. Berghuis en voorts bestaande uit Mevrouw Prof. Dr. G. H. J. van der Molen, de heren H. Algra, Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, Prof. Dr. J. Prins, Prof. Dr. L. W. G. Scholten, J. Smalbroek en Mr. W. R. van der Sluis, is inmiddels haar arbeid begonnen.

Over de Commissie A.R. Vrouwen in de Politiek schreven we reeds. Deze z.g. Commissie-Smalbroek, waarin ook vooraanstaande dames uit Scevar, alsmede de voorzitter van de Organisatie Commissie, Prof. Mr. P. J. Verdamp, zitting hebben, hoopt zeer spoedig haar werk gereed te hebben.

Het verlangen voor een bevriende microfoon eigen zendtijd ter beschikking te krijgen, heeft tot vele besprekingen

en schriftelijke contacten geleid. Over het voorlopig resultaat van de regeringsbemoeiing met deze ook voor andere politieke partijen urgente zaak, kunt u meer lezen in de rubriek „Partij in Actie” in dit blad.

In samenwerking met het Verband van verenigingen van anti-revolutionaire gemeenten- en provinciebestuurders had dit najaar een ontmoeting plaats met vele a.r. leden van provinciale staten en gemeenteraden in de grotere gemeenten. Het contact is wederzijds zeer op prijs gesteld.

Het Centraal Comité kwam dit jaar verscheidene malen bijeen.

De agenda van dit college vormde veelal de neerslag van de in dit artikel besproken aangelegenheden. Steeds is er naar gestreefd — evenals in het Moderen van het C.C. het geval was — op elke vergadering niet alleen organisatorische zaken, doch ook een politiek onderwerp door te spreken. Dit heeft tot veel verheldering en een grotere eenheid in visie geleid.

Op 27 april en 26 oktober vergaderde het Partij-Convent. De daargehouden redevoeringen van de voorzitter van de Partij, Dr. Berghuis en van de voorzitter der A.R. Tweede Kamer-fractie, Dr. Bruins Slot (27 april) alsmede van Drs. C. P. Hazenbosch (26 oktober) hebben in ruime mate de aandacht van pers en radio gehad. Desniettemin ligt het in het voornemen de beide eerste en de laatstbedoelde redevoeringen met de rede van Dr. Bruins Slot bij de algemene beschouwingen omtrent de rijksbegroting gehouden, in brochure-vorm te publiceren. Deze meer blijvende vorm van voorlichting dient in onze partij te worden gehandhaafd. Vrijwel alle kiesverenigingen zien dit in en stellen deze lectuur- en studievoorziening terecht op prijs. Ook hiermee is een stuk a.r.-kracht gemoeid.

De acties

ONDER leiding van de Organisatie Commissie heeft het Algemeen Organisatie Comité dit jaar tweemaal vergaderd om zich met name over de in dit najaar te voeren actie te bezinnen. Dit heeft geleid tot de algemene leden- en abonneewerfactie, ook wel de Operatie Oranjekaart genoemd, die het aantal partijleden nu reeds met 5000 heeft vermeerderd. De abonneewerfactie heeft minder in het middelpunt van de belangstelling gestaan, doch zal ons blad toch ook 8 à 900 nieuwe abonnees bezorgen. Beide acties hebben zozeer de aandacht van „Nederlandse Gedachten” en gelukkig ook van de christelijke pers en radio gehad, dat hierover op deze plaats met een kroniekmatige vermelding moge worden volstaan.

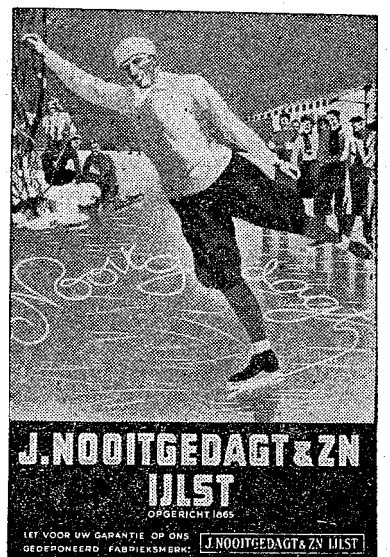
EEN JAAR VOL BEZINNING, DISCUSSIE EN ACTIE ligt bijna achter ons.

Sommige uitstekende gebeurtenissen hebben we genoemd. De inhoud van de woorden en daden kunnen in dit korte bestek moeilijk op juiste wijze worden beoordeeld of veroordeeld. Vaak is de toon niet broederlijk geweest. Soms is echter zelfs daardoor het vuur van de echte liefde voor en de toegewijdeheid aan onze partij en haar grote zaak weer helderder gaan branden. Dat is een zegen.

Graag zagen we meer van die liefde en minder wantrouwen en bitse verwijten. Het is wel eens alleen de blik op de opdracht die hier op aarde voor ons ligt, die velen in de partij en op alle plaatsen daarin sterk om vol te houden.

Wat we in 1958 brood- en broodnodig hebben is toewijding en trouw en rechtvaardige, opbouwende kritiek, die uit een hart vol naastenliefde (ook voor de partij en haar leiding) komt. Naast de Christelijke praat, de Christelijke daad. Wij kunnen wel zeggen, dat aan Godes zegen alles gelegen is, als we dan tevens maar goed in het oog houden dat andere Bijbelwoord, dat zegt:

„De hand des v l i j t i g e n zal gezegend worden”.

Wij luisterden

mee

• Niet progressief

De heer Kleywegt, die op gezette tijden de radioluisteraars opwekt om met hem door te breken naar de P.v.d.A., houdt zich ernstig bezig met de vraag of er één prof.-chr. politieke partij op komst is. Hij beijvert zich om ontstaan en ontwikkeling van a.r. en c.h.u. uit-een te rafelen en „in te dringen in het duidelijk zichtbare mentaliteitsverschil” tussen deze beide partijen.

Deze beschouwing leidt de heer Kleywegt dan tot de conclusie, dat men niet binnenkort eenheid aan het protestantse politieke front moet verwachten.

Deze conclusie zal niemand verbazen. Maar wij hadden van een progressief man als de heer Kleywegt verwacht, dat hij in zijn beschouwing niet in het verleden zou zijn blijven steken. De toekomstige ontwikkeling zal ook een woordje meespreken. Had de heer Kleywegt in zijn eigen politieke leven niet een streep onder het verleden gezet en met een flinke sprong het „duidelijk zichtbare mentaliteitsverschil” overbrugd, dan zat hij nu niet in de P.v.d.A.-banken!

• Grenzen overschreden

Het samengaan van prot.-chr. partijen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen moet volgens de heer Kleywegt niet gezien worden als een voorbode van definitieve samenwerking. De heer Kleywegt veroorloofde zich de opmerking, dat dit samengaan alleen geschiedt uit berekening en dat noemde hij een bedenkelijke opportunistische bezigheid.

De heer Kleywegt zou gelijk hebben, wanneer de partijen, die bij dit samengaan betrokken zijn, hun beginselen geweld aan deden, alleen om daardoor het voordeel van zetelwinst te behalen.

Maar zo is het niet. De partijen, die hierbij betrokken zijn, hebben een gemeenschappelijke basis voor samenwerking bij de verkiezingen gevonden en hopen door deze samenwerking gemeenschappelijk sterker uit de strijd te komen.

Wanneer de heer Kleywegt spreekt van „grenzen van waarachtigheid in de politiek, die men niet mag overschrijden”, dan moeten wij constateren, dat hij die grenzen in zijn voorlichting heeft overschreden.

• Spanning in de partij

„De spanningen blijken haar te groot te worden, als zij Puchinger, Zijlstra, Hommes en Ruppert wil vasthouden”. Het is, dat de heer Kleywegt ons dit via de radio heeft laten weten, anders zou het ons onbekend zijn gebleven, dat de a.r.-partij onder deze spanningen bezweken is.

Zou de heer Kleywegt Het Vrije Volk van 10 december eens willen opslaan? Dan ontmoet hij maar liefst vijf briefschrijvers, die het niet met de socialistische loon- en kinderbijslagpolitiek eens zijn. Daar is een „Fakkeldrager” bij, die niets meer en niets minder zegt, dan dat de geleide loonpolitiek leidt tot te lage lonen en te hoge winsten. Waren die lonen maar alleen een aangelegenheid van werkgevers en werknemers, verzucht hij.

En als de heer Kleywegt zich eens verdiepte in de landbouw, in Nieuw Guinea en zoveel andere vraagstukken?

Dan kan hij eerst recht van spanningen in een partij, nl. in zijn partij, spreken!

• Gebrek aan eerbied?

De regering heeft het er bepaald niet bij laten zitten, toen de parlementaire correspondent van een dagblad gegevens publiceerde, die naar haar mening ontleend waren aan de Troonrede, welke nog door de Koningin moest worden uitgesproken.

Nu heeft de Tweede Kamer met veel vertoon afscheid genomen van minister Mansholt, nog voordat aan deze minister door de Koningin ontslag was verleend.

Hoe zit dat nu? vroeg de heer Van Schaveren zich af in zijn radiorubriek „Van het Binnenhof”.

Een vraag, die het overdenken waard is.

VERRASSENDE MOGELIJKHEDEN

Het is goed in verband met de op handen zijnde toekenning van zendtijd aan politieke partijen om een ogenblik aan hier liggende mogelijkheden aandacht te wijden.

Veruit het aardigst zou het zijn wanneer iedere partij enigermate haar fantasie liet werken. Vlak voor de stembus heeft gelet op de verkiezingscouranten geen enkele politieke organisatie in ons land te klagen over gebrek aan verbeeldingskracht. Waarom deze dan niet eerder al aangewend? Bestist aantrekkelijk mocht

„Jelle en zijn kameraadjes”

wezen een kinderwurtje, aangekondigd onder de titel: „Jelle en zijn kameraadjes.” Want over ontstentenis van levendigheid zal geen luisteraar zich te beklagen hebben, zelfs als spoedig na het begin duidelijk wordt, dat de ogenschijnlijk wat kinderlijke tekst gespeeld wordt door stoere antirevolutionairen, die troffel en zwaard niet sparen en die met de gewezen Londense premier, prof. Gerbrandy als koddabeier in een van de hoofdrollen, een uiterst levendige uitzending verzorgen.

De christelijk historische unie zou een polyphone, een veelstemmige compositie kunnen uitvoeren onder leiding van het uiterst muzikale Tweede Kamerlid, de heer Diepenhorst. Wellicht deed een televisie-uitzending het nog beter, want in dat geval zou geheel Nederland kunnen zien hoe op de rechterflank de heer Gerretson zich de wangen bol blies, hoe zo links, dat hij nauwelijks zichtbaar was de heer Van Niftrik zijn bas — een geschenk van de christelijk-historische kiesvereniging uit Hardegarijp — liet kreunen, hoe de heer Kikkert op één snaar zijn viool liet zingen precies in het midden van het orkestje gezeten, terwijl freude Wittevaal van Stoetwegen als een bezetene van links naar rechts en van rechts naar links stormde ten einde de partituren om te slaan.

Het zou het beste zijn, indien bij tijd en wijle de zenders een half uur uitvielen, met het doel de communisten gelegenheid te geven wat stoom af te blazen.

Ik merk terloops op, dat de weigering van zendtijd aan deze zo op het buitenland georiënteerde politici toch altijd een moeilijk ding blijft. Daarentegen verdiende het aanbeveling om aan de partij voor vrijheid en democratie een werelduitzending toe te staan op deze voorwaarde, dat zij de heldenopera „De vermoorde onschuld” speelde met in bezetting de heren Stikker, Oud en Van Leeuwen. Het eerste bedrijf moet onder een wat rode belichting worden gespeeld. Het is de periode, dat de „partij van de arbeid” nog niet zo ver voor een der voornaamste executanten terugligt, dat alle heugenis daarvan reeds teloorging. Het tweede bedrijf behoort wat moeilijk te blijven: het plaatst terug in het jaar 1947, als prof. Oud Lingadjatti verdedigt. Het derde wordt uitgevoerd bij een walmend vaccinepotje: het is 1951, de nacht van Oud. Slechts achter de coulissen weerklinkt af en toe gemompel: het is Mr. Stikker, die persoonlijk dit gemompel verzorgt. Het vierde bedrijf ten slotte gript plaats onder een felle gloed van schijnwerpers. Het wordt gebracht op een groot podium voor een zaal hartstochtelijke liberalen, terwijl eventjes afrekenende obers tussen de rijen doorlopen. De handeling bestaat daarin, dat Mr. van Leeuwen een „ik-aria” brengt, waarvan elke nieuwe strofe een uitge-

Zendtijd voor politieke partijen

komen voorspelling bezingt, terwijl de hoofdmoot wordt gevormd door een huldiging van de Heer van Leeuwen — voorzover de aria hierin nog te kort schoot — door de heer Oud en van de heer Oud, wegens zijn koene oppositie door de heer Van Leeuwen. Terstond daarna valt het doek.

De staatkundig gereformeerden verkeren in enige moeilijkheid. Een televisie-uitzending komt hun niet onwaardig voor, maar precies als met de radio wensen ze liever nog een jaar of vijftien met het gebruik van dergelijke moderne vindingen te wachten. Dus gaat de voorkeur waarschijnlijk naar een politiek huishoudelijk praatje, dat onder de onschuldige titel: „een rijkelijke dis”, gelegenheid geeft aan de beide afgevaardigden die voor deze partij in de Tweede Kamer zitting hebben het nodige peper en zout over de antirevolutionaire en christelijk-historische gerechten uit te strooien. Terwijl men aan het klokken der keelgaten kan horen, dat de heren een glaasje bisschopswijf de gebruikelijke weg laten volgen, zien zij de gelegenheid schoon over het episcopaat in het algemeen hun oordeel te berde te brengen en slechts het tijdsin kan aan hun welsprekendheid paal en perk stellen, hen tevens de moeite besparend een recept voor de zo smakelijke „Haagse bluf” te geven.

Misschien besluiten de katholieke

1951: de nacht van Oud

volkspartij en de socialisten, zij het na rijp beraad, om gezamenlijk een revue „twaalf jaren huwelijksperikelen van de familie Roodzwart” te brengen. Het worden dan waarschijnlijk kleine afzonderlijke schetsjes, die in de geest van het geheel als los zand aan elkaar hangen, hoewel de verbindende teksten gesproken worden beurtelings door de Heren Bagch en Vermeer. De laatste heeft om zich maar niet te vergissen in plaats van met een rode bril zich met een rode toneelkijker uitgerust, de eerste heeft zich een ratel verschaft om na ieder optreden van prof. Romme ooverdovend de aandacht op diens vaak stille spel te vestigen. Als de revue begint, is het aanvankelijk een monoloog, een alleenspraak van prof. Schermerhorn. Men verneemt echter op de achtergrond enige beweging. Het blijkt dat de heren Drees, Kortenhorst, Mansholt en Beel misprijzend het hoofd schudden. Een opgewekt wijsje volgt. Men hoort prof. Lieftinck gulden in en uit de Nederlandse voorraadspullen pompen. Af en toe klinkt een schrille dissonant. Dan volgt een aardige bruiloft. De Heren Beel en Drees grijpen elkaar als vaders van de in de wittebroodsweken verkerende partijen joyeus bij de hand. Vanuit het toneel gewelf klinkt geritsel. Prof. Schermerhorn als Hoge Commissaris op

weg naar Indië laat een roze tuiltje vanuit de hogere sferen vallen. De beide verbindende-teksten-sprekers maken elkaar een complimentje. Vakverenigingsbestuurders en prelaten knikken welwillend op de achtergrond; men hoort tenminste vaag: „zet hem op” en „nihil obstat”, zij het dat tandengeknars de aanwezigheid van de heer Welter verraadt. Wanneer dit tandengeknars niet helpt stommelt deze het toneel af.

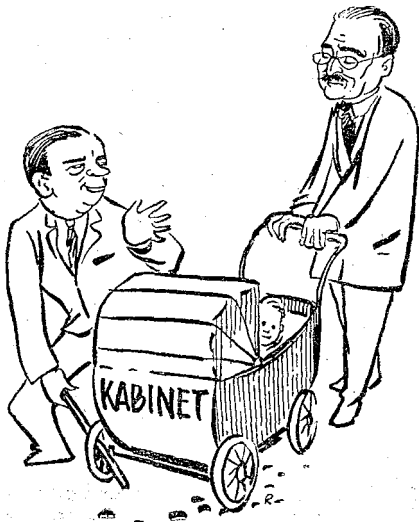
Het derde stukje brengt de Heren Romme en Van de Goes van Naters broederlijk bijeen en de beide partijen zetten onder wat strubbeling de levensreis niet zonder moed voort. Immers, wanneer de censuur op het punt staat een passage: „het naakte Lingadjatti” te laten uitvallen, zorgt prof. Romme vanaf de achtergrond voor kledij, die voegzaam is. Een vierde stukje brengt de heren Drees en Van Schaik voor het voetlicht. Maar de moeilijkheden wijken niet. De nacht van Oud brengt de gelieven weer dicht bij elkaar, maar dan treden er toch spanningen op. Als het schetsje eindigt kondigt de heer Bagch aan: „de toekomst is ons.” De heer Vermeer betuigt, dat het tegendeel het geval is. Het scherm rijst en er blijkt een allermerkwaardigst gebeuren, dat uit een ooypunt van huwelijkselliech vrij bedenkelijk is, zich af te spelen. Man en vrouw zijn aan het touwtrekken en pas als ze buiten adem zijn, kunnen ze, zij het wat afgemat en wat geprikkeld de samenleving in politiek echtelijk verband voortzetten. De heren Drees en Van Schaik eerst, prof. Beel daarna verlenen voortdurend huwelijksbemiddeling. Het is vrijwel het enige bureau van dien aard ten onzent dat nog niet verzuild is. Maar na drie jaren steekt de heer Burger een stokje tussen de wielspaken van de kabinetskinderwagen. Deze slaat over de kop en eerst als dezelfde heer Burger de schade weer heeft hersteld, kan de huwelijksstocht worden vervolgd.

Thans klinkt vanaf de achtergrond geen goedkeurend gekir meer op. De mandementsklok dreunt dreigend. Vakverenigingsbestuurders laten de sirenes hullen. De heren Bagch en Vermeer hebben naar het geluid te oordelen elkaar de rug toegekeerd.

Wat kan de zesde schets bieden? Dr. Drees komt op, werkend aan een huurcompromis. De heer Romme verschijnt met vellen en nog eens vellen vol wensen en verlangens. Boven en onder iedere bladzijde staat: bezitsvorming. Dan verschijnen er plotseling zoveel spelers, dat er niets meer met zekerheid te onderscheiden valt. In de verte klinkt vertrouwde muziek. Nog wat koel en afgemeten stappen de Heren Drees en Struycken op elkaar af. Hun partijen steken elkaar aarzeland de vingertoppen toe. Maar de huwelijksmelodie wordt sterker om vervolgens van karakter te veranderen. Het ritme wordt trager, zelfs uiterst slepend. De wijs verandert. Het wordt een bestedingsbeperking-treumars met als refrain: „Hoe ge ook telt, er is geen geld.” De echtelieden roepen uit: „Wij moeten bezuinigen. Wij geven de hogere ambtenaren meer.” De heren Bagch en Vermeer staan een ogenblik sprakeloos. Van de achtergrond klinkt dringend: „Blijf ons stemmen.” De zendtijd is verstreken en het Wilhelmus sluit deze fraaie partij-propaganda af.

Ieder onbevooroordeeld lezer zal toestemmen dat de hier aan de hand gedane ideeën nadere overweging waard zijn.

MOMUS

De heer Burger steekt een stokje tussen de spaken

VAN de jaarwisseling wordt op velerlei manier gebruik gemaakt om de gebeurtenissen van het afgelopen jaar nog eens in het kort de revue te laten passeren. In dit artikel wil ik dit proberen met de sociaal-economische ontwikkeling in ons land, aan de hand van enkele belangrijke gebeurtenissen. Uiteraard kan zo'n terugblik thans nog niet volledig zijn. Daartoe ontbreken voorlopig nog te veel definitieve gegevens.

ECONOMISCHE RONDBLIK

Algemeen

1957 stond internationaal gezien in het teken van een geleidelijke affluwning van de super-conjunctuur. Vele landen raakten in betalingsbalans-moeilijkheden.

De ontwikkeling in ons land werd uiteraard getekend door de bestedingsbeperking. Tijdens de jaarwisseling '56-'57 stond al vast dat deze komen zou. Het advies van de S.E.R., uitgebracht eind november 1956, liet daaromtrent geen twijfel bestaan: het verbroken evenwicht tussen nationale middelen en -bestedingen diende te worden hersteld. Jammer genoeg duurde het nog geruime tijd, alvorens de regering tot het treffen van concrete maatregelen overging. Intussen was, mede onder invloed van de internationale politieke situatie, de betalingsbalans-situatie verder verslechterd.

Kort gezegd kwamen de regeringsmaatregelen er op neer, de consumptieve bestedingen van gezinnen en overheid alsmede de investeringsuitgaven van bedrijfsleven en overheid te beperken. Met name de gemeenten kregen de pin op de neus, terwijl de totale lastenverzwaring van het bedrijfsleven eveneens aanzienlijk genoemd kan worden.

Overigens bleek al spoedig, dat de beraamde maatregelen niet toereikend zouden zijn, het evenwicht in onze economie te herstellen. De expansie van het bedrijfsleven liep nog verder in tempo terug. Productie en arbeidsproductiviteit stegen slechts gering. Het verschil tussen invoer en uitvoer van goederen (d.i. het nadelig saldo op de goederenbalans) steeg daarenboven tot ongekende hoogte. Daaraan was noodzakelijk verdere afvloeiing van ons deviezenbezit verbonden, tijdelijk nog verergerd door een lichte valuta-crisis in augustus. De grote schaarste aan personeel duurde aanvankelijk nog voort. Tenslotte om nu maar niet meer economische grootheden op te sommen, ontstond er toenemend gebrek aan kapitaal, waardoor de rentestand steeds verder opliep. Op verschillende van deze grootheden komen we hieronder nog wel terug. Nu zij volstaan met nog te vermelden, dat de economische ontwikkeling de regering noopte bij de opening van de Staten-Generaal, verdergaande maatregelen aan te kondigen.

Ontwikkeling van lonen en prijzen

DE vakbeweging had zich niet onvoorwaardelijk gebonden aan het program tot beperking der bestedingen. Zij behield zich het recht voor, loonsverhoging aan de orde te stellen, indien het prijsindexcijfer van het levensonderhoud zou stijgen boven gemiddeld 112, met als eindcijfer 114.5.

Met grote belangstelling werd dan ook het verloop van deze index van maand tot maand gevolgd. Aanvankelijk was

Ingespannen arbeid: het devies ook voor 1958

deze ontwikkeling gunstig. Nachtvorst en natte zomer gooiden echter inktzwarte roet in het eten: het cijfer steeg van 110 in december 1956 tot 119 in september 1957, waarna het daalde tot 118 in oktober. De gestelde grenzen zijn hiermee in feite reeds overschreden. Desondanks hebben de vakcentrallen verklaard, onder de huidige omstandigheden het gemaakte voorbehoud niet te willen effectueren.

Het prijsstabilisatiebeleid van Minister Zijlstra lijkt zo op het eerste gezicht te zijn mislukt. Toch is het ook hier weer de schijn, welke bedriegt. Eerder het tegendeel is juist waar: het systeem van globale prijsbewaking is boven verwachting geslaagd. Van de totale prijsstijging valt slechts 1 à 1½ punt onder de verantwoordelijkheid van Economische Zaken. De rest kan toegeschreven worden aan landbouw (melk, suiker), volkshuisvesting (huur), verkeer en waterstaat (tarieven) en vooral ook aan de weersinvloeden op produkten uit de agrarische sector (aardappelen, groente, fruit).

Het prijsstabilisatiebeleid kreeg in de loop van het jaar een ander aanzien. Ging het eerst om al of niet goedkeuren van binnenlandse prijsverhoging vanwege gestegen grondstoffenprijzen, daarna werd het accent verlegd naar een actief prijsbeleid. Met andere woorden de tendens van dalende wereldmarktprijzen voor grondstoffen zou binnenlands tot prijsverlaging moeten leiden. Hier en daar is dit gelukkig reeds gebeurd. Het bedrijfsleven heeft ook in dit opzicht volledige steun toegezegd aan Minister Zijlstra. De keerzijde van deze medaille is de reeds vermelde verklaring van de vakbeweging, als contraprestatie op de plaats rust te commanderen voor wat de algemene loonbeweging betreft.

Op het gebied van de lonen gebeurde ook in 1957 nog wel iets. Per 1 januari werd de A.O.V. ingevoerd. De premie hiervoor bedraagt 6.75 %, de looncompensatie werd uiteindelijk bepaald op 5.6 %. De werknemers moesten dus ook een deel betalen; op zichzelf een schone gedachte. Immers, hierin wordt ook materiëel een stukje verantwoordelijkheid voor de verzorging van ons voorgeslacht tot uitdrukking gebracht.

Daarnaast ontvingen de werknemers (op enkele groepen na) compensatie voor de huurverhoging van 1 augustus.

Nog niet verwezenlijkt zijn de voorstellen, de kinderbijslag te verhogen met 10 cent per kind per dag, ten behoeve van gezinnen met inkomens beneden rond f 5.000.— per jaar.

Deze maatregel is vooral bedoeld de nood te lenigen van die groepen van de bevolking, die een laag inkomen hebben en/of veel niet-verdienende kinderen. Dergelijke gezinnen werden immers bijzonder zwaar getroffen door de stijging van het prijsindexcijfer, waarin de sector voeding zo'n belangrijke rol heeft gespeeld.

Tenslotte moge nog worden gewezen op enkele afzonderlijke loonsverhogingen. In de eerste plaats kregen de landarbeiders 3 % in 't kader van de landbouwmaatregelen; hun achterstand was te ver opgelopen t.o.v. de overige groepen.

In de tweede plaats kregen de mijnarbeiders hun aanwezigheidspremie. Hun actie heeft nogal veel kolengruis doen opwaaien en stof tot kritiek geleverd. De premie zelf is, ondanks zijn tijdelijkheid, een letterlijk- en figuurlijk „Ersatz” produkt. Overigens alle lof voor de waardige houding van de kleine maar wakkere groep protestantse mijnarbeiders in en na het conflict!

De woningbouw en de kapitaalmarkt

VERHEUGEND is het groot aantal gereedgekomen woningen. Het juiste aantal is op dit moment nog niet bekend, maar het zullen er naar alle waarschijnlijkheid meer dan 80.000 zijn, een na-oorlogs record.

Helaas zijn er ook hier schaduwzijden. De als gevolg van de schaarste op de kapitaalmarkt sterk gestegen rentestand deed de huren voor nieuwbouw verder oplopen. Tenzij de regering bijzondere voorzieningen treft zullen deze

DE GROTE SYNTHE

OP het eindexamen gymnasium mochten onlangs de jongens hun krachten beproeven op een opstel over testpilooten. Dat is wat anders dan de meer traditionele als: De klasiëken en wij, of: Homo sum, nil humani a me alienum puto. De examencommissie, die Testpilooten als examenonderwerp opgeeft, denkt aan een nieuw type jongens met radicaal veranderde belangstelling. Een testpiloot neemt plaats achter het stuur van een nieuw type vliegtuig. Het is nog niet eerder los geweest. Het heeft alleen maar gevlogen op papier. En nu gaat hij het werkelijk proberen. Straks is hij los van de grond en hij voelt het in zijn handen, of het toestel soepel te besturen is, dan wel kuren heeft. Misschien blijkt de vlucht een riskant avontuur....

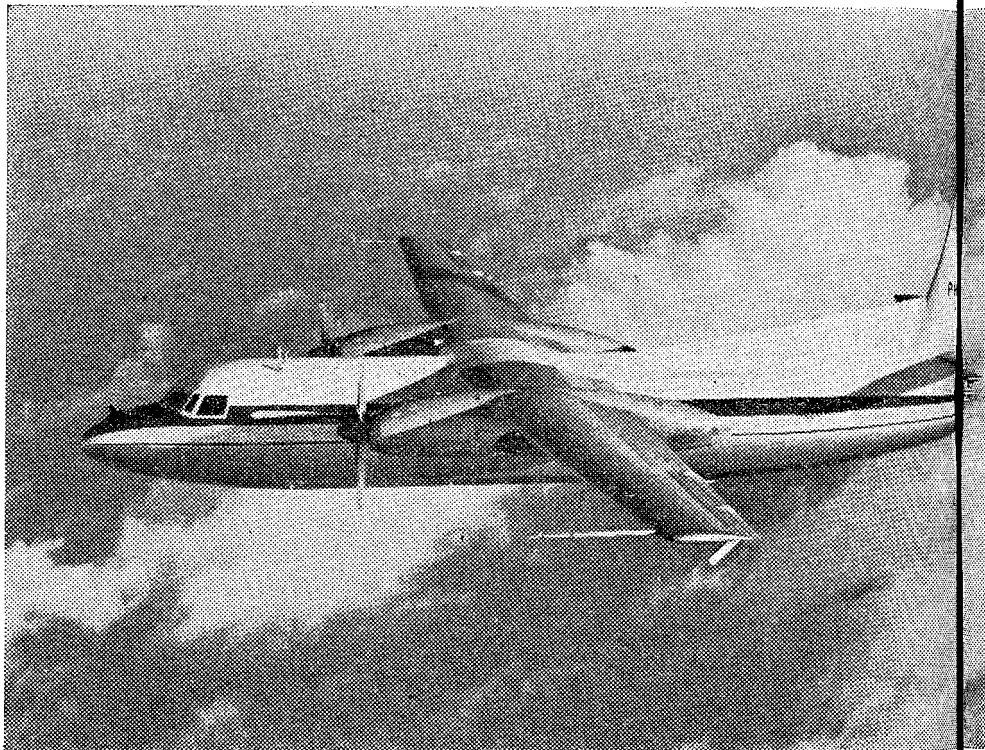
Er was enkele jaren geleden een nieuw vliegtuig in de lucht. De testpiloot achter het stuur, en achter hem een wetenschappelijk waarnemer, een ingenieur-vlieger. Het toestel begint heel raar te doen. Kalm vraagt de waarnemer: moeten we springen? Neen, ze zullen maar niet springen. En na een uitermate riskante landing met een motor, die heel gek doet, stapt de piloot uit het vliegtuig. Zijn waarnemer, die gevraagd had, of ze springen moesten, ook. En tot zijn verbazing zag de testpiloot, dat die waarnemer, toen hij eenmaal gehoord had: niet springen! gewoon was doorgeslagen met het maken van zijn aantekeningen, zodat het verloop van de avontuurlijke vlucht tot het einde toe precies was genoteerd. Om die controle en die aantekeningen was het immers te doen en de rest is voor de piloot.

Deze ingenieur-waarnemer Maas en het simpele verhaal van wat hij „in de lucht” heeft...

Mischien zegt het ons meer, de pele aantekening lezen in verband met als hoogleraar in de vliegtuigbouw in Delft in 1940: „de nieuw benoemde en beproefde nagenoeg alle vliegtuigen gebruikt in Nederland van 1940-1945 type werd onvervaard door de schroomde niet, zelf de moeilijkheden. Zijn theorie was, dat een vliegtuig een maal had goedgekeurd, zo moest het een maal geoeffend vlieger er geen moeite maken”.

Dat is toch wel iets, om tot de denken van jonge mensen die over de len proberen te maken.

Maar laten we liever een nuchtere feiten geven. Hendricus Jacobus Maas, Amsterdamse jongen, haalde op 18-ulo-E, en op 18 jarige leeftijd M.T.S. voor werktuigkunde. Toen hij op 23-jarige leeftijd scheepbouw werd. Enkele maanden na zijn dienst van de Rijksstudievaart als ingenieur-vlieger. Als militairen op Soesterberg leerde hij een rij vliegbrevetten, het militair voor kunstvliegen, voor zweefvliegendien de vereiste proeven afleggen. Dat is hard werken en alle mogelijk, om alle mogelijke vliegtuigen in gebruik werden genoteerdig te beproeven. En als er een Nederlands vliegtuig, of het

De Fokker F 27 „Friendship”

woningen voor grote categorieën der bevolking praktisch onbetaalbaar worden.

Het gebrek aan kapitaal betekent bovendien, dat de woningbouw zelf in gevaar komt. Aanvankelijk hadden de gemeenten de woningwetbouw voor een deel met kort geld gefinancierd. Het zg. rentegamma maakte het hun onmogelijk op de kapitaalmarkt te verschijnen. De vlottende schuld van de gemeenten liep zodoende op tot 1600 miljoen. Een onhoudbare toestand.

Om de woningwetbouw in elk geval te verzekeren, greep toen het Rijk in. De gemeenten werden aan banden gelegd, ondanks alle opvattingen omtrent gemeentelijke autonomie. Uit de algemene middelen werd 540 miljoen bestemd voor de woningbouw. Verder werd een woningbouwlening uitgeschreven tegen 6 %, waarvoor door het Nederlandse volk bijna 400 miljoen ter beschikking werd gesteld. Tenslotte werden rentespaarbrieven in kleine coupures geplaatst. Hiermee schijnt de woningwetbouw op zichzelf wel verzekerd. De grote vraag blijft evenwel, of bij de huidige hoge rentestand de particuliere bouw nog in dezelfde omvang voortgang zal blijven vinden. Voor 1958 wordt in deze sector gerekend op 40.000 woningen. Hopelijk kan dit streefgetal ondanks alles toch nog worden bereikt!

De werkgelegenheid

HET grote tekort aan arbeidskrachten in de achter ons liggende jaren werd gedemonstreerd door enerzijds een zeer laag werkloosheidscijfer en anderzijds een hoog cijfer voor wat de vraag naar personeel betreft. Uiteraard roept zo'n situatie allerlei spanningen op, waarop ik nu niet nader zal ingaan. Tegen het einde van het jaar wijzigde deze toe-

stand zich evenwel. De geregistreerde arbeidsreserve nam toe van rond 41.000 mannen in oktober tot rond 61.000 in november. Tegelijk daalden de openstaande aanvragen van 43.000 in oktober tot 32.000 (mannen) in november.

De oorzaken zijn gelegen bij de bestedingsbeperking, de kapitaalschaarste en de lichte teruggang in de internationale bedrijvigheid.

Voor het eerst sinds lange tijd was er in november dan ook weer sprake van een (nog) geringe conjuncturele werkloosheid.

Hoewel de omvang van de werkloosheid eind november bepaald niet onrustbarend genoemd mag worden, ontstond er als gevolg van de dagelijkse dagbladpublicaties omtrent onslaggevallen toenemende onrust in het land. Psychologisch is dit volkomen verklaarbaar. Tenslotte is werkloosheid, voor ieder die dit treft, een hoogst ernstige zaak.

Bovendien kan worden toegegeven, dat er op zijn minst reden tot enige bezorgdheid is. Eensdeels gezien het tempo, waarmee het werkloosheidscijfer oploopt, anderdeels gezien de reeds meermalen genoemde teruggang in de internationale bedrijvigheid. Vooral deze laatste maakt voorspellingen omtrent de toekomstige economische ontwikkeling meer dan ooit onzeker. Waakzaamheid is dan ook geboden. En niet minder slagvaardigheid. Er zal snel en effectief ingegrepen moeten kunnen worden, waar en zodra dit noodzakelijk is. Een moeilijke zaak overigens, gezien de onzekerheid voor wat de internationale conjunctuur betreft. Niet minder moeilijk is de vraag, wanneer men moet beginnen het huidige program van bestedingsbeperking geheel of op onderdelen te herzien en aan te passen aan

SE

van der Maas tipje op de sim- er, wij de sim- erbij benoe- vande te vooaar vloog vooabouwd of 192 der nieuw en hij vliegen. hij een- een nor- mee kon t de g te spre- ver "opstel- uoeming van Maas, een op eeftijd zijn mead diploma voen, waar hij ingénieur n in amen trad die de Lucht- als en de mi- te en haalde lital een brevet vlij hij bo- vliegervliegtui- allees werd het vlie in Ne- enom nauwkeu- en oeurde met t het was bij

De Fokker S 11 Instructor

- *Techniek*
- *Wetenschap*
- *Geloof*

Soesterberg of boven de sawahs bij Rangoon, ir. Van der Maas werd er op uitgestuurd om zo mogelijk uit te zoeken, wat de oorzaak geweest kon zijn. Er is in zijn rapporten iets onverbiddeijks, over toestellen en piloten. Niets verfoeit hij meer dan een poging, om het schuldvraagstuk uit bedrijfspolitieke motieven een beetje te ontwijken. Alleen een onderzoek, dat niets in de schemering laat blijven, kan werkelijk dienst doen om te leren en te waarschuwen.

En intussen is hij in 1929 gepromoveerd tot Doctor in de Technische Wetenschappen aan de T.H. te Delft met een proefschrift over *Elevator curves*; their determination bij means of flying tests and their significance for the judgement of the stability. Of in het Nederland. Stuurstandlijnen van vliegtuigen, de bepaling er van door middel van vliegproeven en hare betekenis voor de beoordeling der stabiliteit. Mogen we lezers vriendelijk verzoeken bij ons nimmer om andere uitleg te komen?

En dan, in januari 1940 tijdens de mobilisatie, wordt dr. Van der Maas benoemd tot professor te Delft. De eerste hoogleraar, die in Nederland de vliegtuigbouwkunde zal onderwijzen. Als hij zijn ambt aanvaardt,

zijn de Duitsers reeds de baas in Nederland. Maar prof. Van der Maas is geen man van compromissen en moest onderduiken en later bleek het raadzaam, dat zijn gehele gezin onderdook. Na de bevrijding benoemde de regering hem tot Rector-Magnificus van de T.H. en kreeg hij de bijna bovenmenselijke taak, Delft weer te helpen starten, terwijl de verhoudingen tussen de rekkelijken en de preciesen nog niet zo goed waren en een aantal hoogleraren moesten beginnen met de erkenning, dat zij niet zo strijdbaar waren geweest als men had mogen verwachten. Prof. Van der Maas heeft met grote openheid en trouw het leiderschap aanvaard.

En nog altijd is hij hoogleraar in de vliegtuigbouwkunde, en hoogleraar-beheerder van het gebouw voor vliegtuigbouwkunde. Maar daar komen nog drie belangrijke functies bij.

In juli 1946 werd hij voorzitter van het Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en in 1951 voorzitter van het Bestuur van het Nationaal Luchtvaartlaboratorium. En voorts heeft hij een leidende functie bij de AGARD, dat is een commissie, die in Nato-verband adviezen geeft over research en vliegtuigontwikkeling.

En daarmee zijn we gekomen tot de grote stuwkracht in de activiteit van prof. Van der Maas. Hij weet natuurlijk, duidelijker en exacter dan de meeste Nederlanders, dat het luchtverkeer naar de mens gesproken, nog enorme mogelijkheden heeft. Er zijn heel uitgebreide en dure en verfijnde onderzoeken nodig, om verder te komen. Zullen we het Amerika maar laten doen? En dan bij Amerikaanse fabrieken onze machines kopen? Of op zijn best de blauwdrukken uit Amerika laten komen, om hier machines in licentie te bouwen? Of zullen we proberen in Europa, ook in Nederland, voort te gaan met het ontwikkelen van nieuwe typen, zodat we met een eigen produkt op de wereldmarkt komen? Prof. Van der Maas kiest met volle dynamische overtuiging voor het laatste. Wij moeten aan de slag blijven. Doen wij het niet, maar

stoppen wij onze eigen ontwikkeling en research, dan zijn we er uit. Dan is het naïef, te denken, dat we b.v. over vijf jaar wel eens weer kunnen zeggen: Kom, laten we zelf ook eens weer een paar vliegtuigen ontwikkelen; dat bouwen-in-licentie is tenslotte voor een ingenieur ook vervelend.

Wij kunnen alleen blijven meedoen, als we zonder ophouden paraat blijven, dóórgaan met ontwikkeling en research. En prof. Van der Maas gelooft, dat wij in Nederland de wetenschappelijke en technische kwaliteiten hebben, om een nuttige bijdrage te leveren. Zie maar naar de S 14 of naar de Friendship. En dit optimisme omtrent Nederlands kunnen gaat gepaard met het zakelijk inzicht, dat we in West-Europa heel veel dingen samen zullen moeten doen, óók op dit gebied.

En zo is er met prof. Van der Maas een gesprek mogelijk over windtunnels, over The Dutch tail, over flutter en al dergelijke dingen meer. En hij is bereid, aan de hand van schetsen en grafieken het nodige uit te leggen. Het gesprek versterkt altijd weer de indruk, een dynamisch man met een bezonnen oordeel en een grote kennis.

Neen, nu ben ik werkelijk niet uitverteld over prof. Van der Maas. Nu lijkt het, alsof ik met een nieuw, een ander verhaal moet beginnen. Prof. Van der Maas is al tien jaar lang curator van de stichting *Bijzondere Leerstoelen voor Calvinistische Wijsbegeerte*. Hij is ook bestuurslid van andere verenigingen en stichtingen, b.v. van het Chr. Lyceum te Delft, van de Stichtingsraad van het Ger. Sociologisch Instituut, en voorzitter van de Reünistenkring van S.S.R. te Delft. En hij heeft verschillende kerkelijke ambten en deputaatschappen bekleed.

Maar dat ene, dat curatorschap van die Calvinistische leerstoelen, dat laat mij niet los.

Prof. Dr. Ir. H. J. van der Maas

filosoof. Het laatste voor een weekend.

Maar zo is het nu bij Professor Van der Maas heel bepaald niet. Hij is er diep van overtuigd, dat we moeten werken en strijden voor de grote synthese. *Techniek, Wetenschap, Geloof*, ze liggen niet vrijblijvend naast elkaar. Het geloof heeft alles met de techniek te maken en de openbaring maakt de rechte wetenschap mogelijk. En daarom is het gesprek over wijsgerige vraagstukken niet een interessante excussie, maar een bezig zijn met het leven en het werk van vandaag en morgen, ook aan de Technische Hogeschool.

En kund Gods met een speciale eigen opdracht in het leven zal en mag het contact niet verliezen met de kerk, met de belijdenis. Maar hij zal juist in dat zich verdiepende contact de zin van zijn eigen opdracht verstaan, ook met het oog op het laatste Advent.

omstandigheden. Toch zal en moeten houden met de beleid om te moeten ige zou op een gegeven moent kkeling die van buitenaf t on door het beleid van bin- nige worden versterkt, waar- or groot zou worden, dat we r oestelde doel heen schieten.

de ontwikkeling

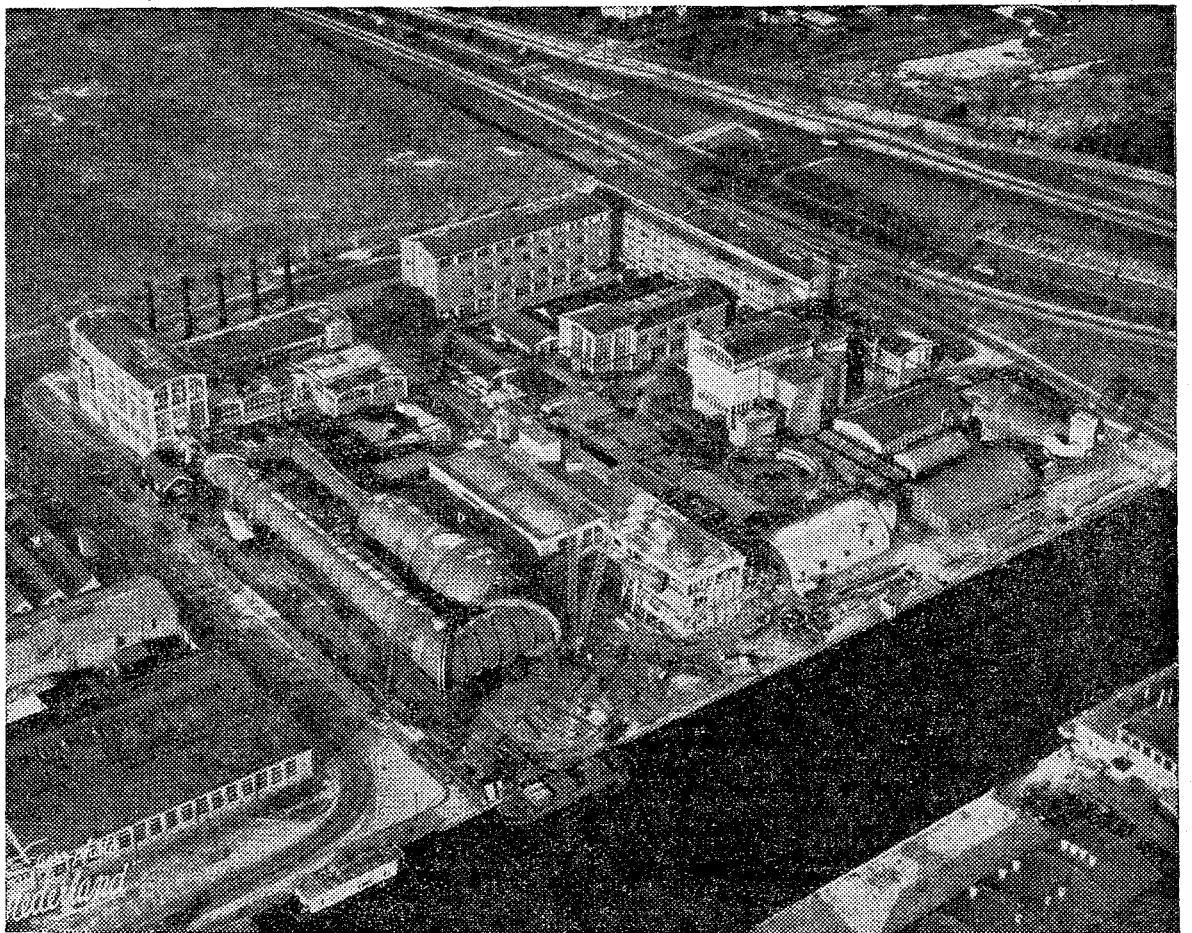
ORt economisch handelen ge de mens wikt, maar God schel voor ons land, met zijn ote sche afhankelijkheid van t bu is het moeilijk de meest vooruitzichten met enige actie voorspellen". Zelfs voor t ostandige invloed op het monomisch gebeuren betreft neteren overdreven verwachtin n ondanks de vooruitgang n bomsch inzicht. De beste- g is in dat opzicht een ed. Het blijkt immers, dat t op de betalingsbalans dan spanningen dit jaar niet l vreeikt, terwijl bijv. de con- ng toch globaal volgens an ken. Van de investeringsbe- rden dit weer niet zeggen. de vrees gewettigd, dat lven op iets langere termijn t teruglopen, dan met het g industrialisatie en daarmee de stige werkgelegenheid wel

het geval zal zijn, zal afhangen van de vraag of het bedrijfsleven kans ziet de export op te voeren. Hier ligt ook voor „Den Haag" een taak! Lonen en prijzen zullen waarschijnlijk een vrij grote mate van stabiliteit vertonen, met de mogelijkheid van enige prijsverlaging. Door gezamenlijke inspanning zal de produktie verder moeten worden opgevoerd.

In de komende jaren zal er zeer veel kapitaal beschikbaar moeten zijn. Dit betekent, dat in onze gehele volkshuishouding meer aandacht geschonken dient te worden aan de spaarmogelijkheden. Dus ook in de gezinnen. Gepaste soberheid is in het belang van ons nageslacht; onze snel groeiende bevolking moet werkgelegenheid worden verschaft. Daarvoor moet worden geïnvesteerd; de investeringen moeten gefinancierd. Dus moet er worden gespaard.

De betalingsbalans kan komend jaar weer een overschot vertonen, mits de exportmogelijkheden inderdaad toenemen en daarnaast de voorraden bij het bedrijfsleven afnemen. Overigens bestaat de kans, dat de dienstenbalans geringer overschot zal vertonen: de scheepvaart krijgt het sinds enige tijd steeds moeilijker. Aandacht dient door de regering te worden geschonken aan het probleem van de goedkope-vlaglanden, waartegen onze rederijen moeten concurreren onder veel ongunstiger condities. De ontwikkeling in Indonesië zal ook onze economische spankracht op de proef stellen. De repatriëring van tienduizenden landgenoten betekent verhoging van de overheidsuitgaven en daarmee insputing van koopkracht in onze economie. Bovendien zullen de inkomsten uit Indonesië zelf wegvallen, waardoor het nationaal inkomen enkele procenten afneemt.

Drs. J. BOERSMA.

Een luchtfoto van het Nationaal Luchtvaartlaboratorium. Voorzitter van het bestuur is Prof. Van der Maas, met de dagelijkse leiding belast. In het bestuur zijn verschillende departementen vertegenwoordigd en voorts de vliegtuigindustrie, de K.L.M. enz. Het laboratorium heeft onder meer een moderne supersoonwindtunnel.

Met nieuwe plannen het nieuwe jaar in

Nieuwe plannen en een nieuw jaar horen bij elkaar. De ARJOS heeft nieuwe plannen en men zal ervan merken, het komende jaar. Enkele van die plannen volgen hieronder.

1 De ARJOS-krant. Een ARJOS-blad is dringend nodig. Het contact tussen de leden en het bestuur is te gering, regelmatige voorlichting over actuele vragen op ARJOS-niveau ontbreekt en de leden van de clubs zelf kunnen vrijwel niet meer aan het woord komen. Daarom is de krant — overigens een door de statuten voorgeschreven verplichting — een lofwaardig initiatief. Als ieder wil, zal de krant bloeien. Die abonnementsprijs van vijf gulden per jaar zal dan ook wel te overbruggen zijn.

Op de jaarvergadering bestond aanvankelijk geen onverdeeld enthousiasme voor een eigen orgaan. Onder meer waren de Westlandse ARJOS-leden er tegen. Het plezierige was echter, dat oud-voorzitter Van Ruller, die vijf jaar geleden bezwaren had, thans fervent voorstander bleek te zijn. En nog plezieriger was de houding van de Westlanders: Na het betoog van de heer Van Ruller beloofden ook zij hun hartelijke medewerking. Zie, dit is een voorbeeld, hoe men

Een Arjos-krant en nog iets

kan werken! Dit was een manlijke houding, die hulde verdient. En vooral hieraan is het te danken, dat aan het eind van de vergadering talrijke opgaven voor een abonnement binnenstroomden. Zo is de basis voor het blad gelegd. Heel het land bouwe verder. Tweeduizend abonnees zijn op z'n minst nodig.

Overigens staat de naam nog niet vast. Voorlopig zal het blad „Op eigen Wieken” heten, maar wie een beter idee heeft, zende het naar de Dr. Kuyperstraat 3. Er is nog kans op een beloning ook!

2 ARJOS-kringen. Voorzitter Silvis lanceerde het idee om ARJOS-kringen op te richten. Tijdens verjaardagen en andere feestelijkheden trachten de aanwezige ARJOS-leden dan het gesprek op de politiek te brengen. Een dergelijke informele gedachtenwisseling kan zowel voor de ARJOS als voor de Partij veel nut hebben.

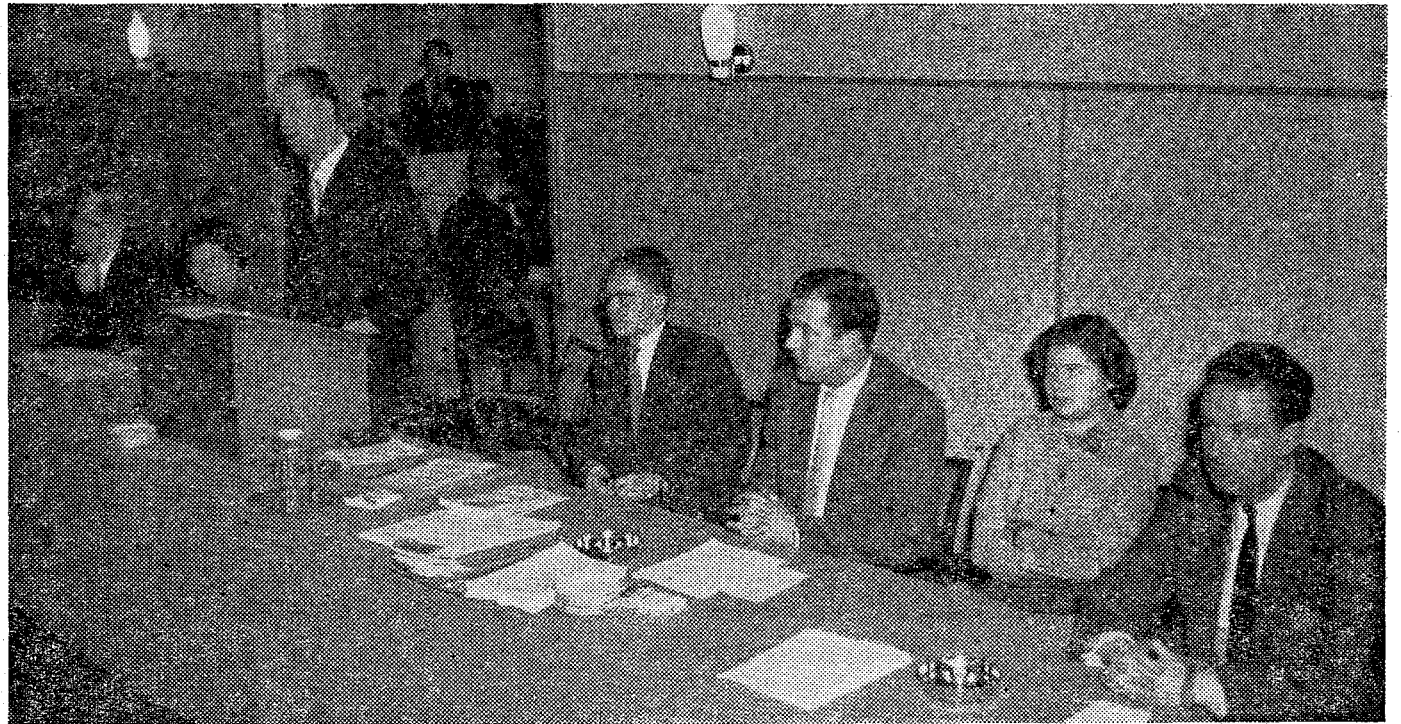
3 Studentenkringen. Een gedachtenwisseling met studenten over de A.R. beginselen en -politiek moet als zeer waardevol worden beschouwd. Daarom zal meer contact worden gezocht met studenten om een gesprek mogelijk te maken. Bovendien ontstaat een belangrijke band, die, wanneer de studenten in de maatschappij een functie hebben gevonden, zijn vruchten zal kunnen afwerpen.

4 Ledenverfactie. Het ledenaantal moet omhoog. Het stijgt trouwens voortdurend, want het aantal van 5245 uit het jaarverslag was aan de vooravond van de algemene vergadering al opgelopen tot 5305. Het is nu de bedoeling, dat in het komende jaar, alle ARJOS-leden hun best doen, deze stijging en zetje te geven. Het streefgetal is zesduizend leden op 1 april 1958. Nu, dat zal toch wel kunnen. Amice Mulder gebruikte in zijn jaarverslag ergens het woord „Arjosplicht”. Mocht er zo'n soort plicht bestaan — en als hij dat zegt, zal dat wel —, dan zal dat zeker bij de ledenverfactie kunnen blijken. De ARJOS bewijze, dat ze niet is samengesteld uit stoffjesvolk en kacheltjeskanten!

v. P.

SPRINGLEVEND ♦ EXPANSIE ♦ DOORSTROMING

Nieuwe taken in een tijd vol perspectief

ER zijn op de jaarvergadering van de Arjos vele woorden gesproken. Ook vele goede woorden. Want veel en goed gaat lang niet altijd samen, zoals men weet. In Utrecht was dit doorgaans gelukkig wel het geval. Een bewijs? Ge vindt het, wanneer ik U het openingswoord van onze voorzitter noem.

Springlevend

„ONZE ORGANISATIE”, aldus de heer Silvis, „is springlevend en van een inzinking onder A.R.-jongeren is geen sprake. Wie gevreesd heeft, dat de ARJOS, die zo enthousiast de verkiezingsstrijd van de A.R. Partij heeft meegeestreden en de geleden nederlaag als h a r nederlaag heeft gevoeld, een deuk zou krijgen, is beschaamd geworden. De jonge Anti-Revolutionairen, die in de ARJOS zijn georganiseerd, hebben de tegenslag opgevangen. Het groeiend aantal clubs én het groeiend ledental zijn daarvan het sprekendste bewijs.”

Intussen verheelde de voorzitter niet, dat met deze verheugende groei ook een groei van problemen gepaard gaat, de problemen om de ARJOS inderdaad een organisatie van jongeren te doen blijven. Daar is bijvoorbeeld het probleem van de doorstroming. Dit vraagstuk is weliswaar niet nieuw, maar wel krijgt het, naarmate het Arjoswerk zich ontwikkelt en uitbreidt, een sterker accent.

Een tweede probleem is ontstaan door de koers, welke de ARJOS is ingeslagen. Na de opbouwperiode van ex-voorzitter Van Ruller waren het dr. Veerman en de zijnen, die nieuwe taken aanvatte: de toetreding tot de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten en tot de Politieke Jongeren Contactraad, het contact met de Junge Union in Duitsland, de vorming van werkgroepen, de deelneming aan de verkiezingen, om maar eens enkele te noemen.

In het licht hiervan is een van de belangrijkste taken voor de toekomst, zorg te dragen voor de vorming van jongeren, die in staat zullen zijn, het zich uitbreidende werk voort te zetten, en de opengevallen plaatsen in te nemen. Silvis wees hier vooral op de kadercursus, waarover de deelnemers unaniem enthousiast zijn.

„Deze vorming”, vervolgde de voorzitter, „is niet slechts van belang voor de ARJOS, doch in niet mindere mate voor de A.R. Partij. Doorstroming in de Arjos dient te zijn instroming in de Partij. Of de stroom uit de ARJOS op de juiste plaatsen uitmondt in de Partij, is een vraag, die ik ter overweging breng onder de aandacht van de Partijleiding en onder die van alle kiesverenigingen. Jongeren, toegerust met een grondige kennis van de A.R.-grondgedachten en de op staatkundig terrein heersende problematiek, die bovendien in de ARJOS organisatorisch hebben meegewerkt en ervaring hebben opgedaan, zullen — nadat zij met Arjosverlof zijn gegaan — een welkome steun kunnen zijn voor de arbeid binnen de A.R. Partij.

Om die reden zal het bestuur ook in de toekomst zich met vrijmoedigheid richten tot het Centraal Comité om financiële steun. De warme belangstelling voor en de instemming met de activiteit van de ARJOS is er een waarborg voor, dat het beroep op het Centraal Comité niet te vergeefs zal worden gedaan.”

C.H.J.G.

NU kan men de vraag stellen, of niet eerst de verhouding van de ARJOS tot de Chr. Historische jongeren aan de orde dient te komen. Ik weet, dat in de kring van de ARJOS een hartelijk verlangen leeft naar nauw contact met de Christelijk Historischen. Ik deel dat verlangen. Ik ben ervan overtuigd, dat ook onze vrienden uit de C.H.J.G. een bundeling van de protestants-christelijke krachten voorstaan. Hun houding ten aanzien van samenwerking met de ARJOS wordt echter, als ik het goed zie, door een grotere aarzeling bepaald dan de houding van de ARJOS ten aanzien van de C.H.J.G. Als ik het wel heb, valt die aarzeling te verklaren uit de vrees, dat zij door nauwer contact zich verder zullen vervreemden van de protestanten in de Partij van de Arbeid.

Om elk misverstand de grond te ontnemen stel ik er prijs op te verklaren, dat ook ik het meer betreur dan uit een enkel woord kan blijken, dat belijdende protestanten elkaar op staatkundig terrein als tegenstanders ontmoeten. Bij al wat ons echter met hen, die de P.v.d.A. tot hun politiek tehuis kozen, bindt, blijft het betreuenswaardige feit, dat wij hen op politiek terrein als overtuigde tegenstanders hebben te zien. Als zodanig hebben wij hen tegen te treden.

Vrijmaking van die geïsoleerde reformatorische kracht is naar mijn overtuiging slechts mogelijk door een terugkeer naar een van de protestants-christelijke politieke partijen, en niet langs de weg van het gesprek met de Prot. Chr. Werkgemeenschap noch ook door een driehoeksverhouding van ARJOS/C.H.J.G./Prot. Chr. Werkgemeenschap. Naarmate onze christelijk-historische

Bovenstaande foto toont voorzitter Silvis tijdens het uitspreken van zijn openingsrede. Aan zijn linkerhand secretaris Mulder, het hoofdbestuurslid Hopman, en de secretarisse en voorzitter van de C.H.J.G. resp. Mej. Peelen en Dr. Ir. Kluitenberg. Aan zijn rechterhand de hoofdbestuursleden Mej. Van Leeuwen en Ds. Klein Onstenk.

omdat ze ondeugdelijk is, verwarring sticht, de tegenstander in de kaart speelt en de werfkracht ondermijnt. Op grond daarvan zou ik allen, die op de een of andere wijze gehypnotiseerd zijn door vleugeltheorieën, willen oproepen, te breken met deze destructieve arbeid. Ik zou hen allen willen toeroepen: Sla met Uw vleugeltheorieën de ARJOS niet vleugellam!

Kritische zin is binnen de A.R. kring nimmer een schaars artikel geweest. Het behoud ervan mag nimmer het vertrouwen ondermijnen in hen, die tot het geven van leiding geroepen zijn.

Als A.R. jongeren stellen wij ons met vertrouwen achter de leiding van de A.R. Partij, volgen wij met vertrouwen de arbeid van de beide Kamerfracties, scharen wij ons ook met vertrouwen rondom onze A.R. ministers, die in deze veelszins moeilijke tijd de regeringsverantwoordelijkheid niet schuwen.”

Afscheid Verplanke

ER komt een contributieverhoging van één kwartje. Het kwartje contributieverhoging per lia per jaar is nodig, zo zeide de voorzitter. Welnu, het kwam er..... het kwartje van Silvis. En dat zonder tegenstand. Nu ja, het is ook maar een kwartje.....

Het laatste deel van de ochtendvergadering stond overigens wel in het teken van metaal. Want nauwelijks was het symbolisch kwartje van de tafel verdwenen, of een niet minder symbolische bel kwam ervoor in de plaats. Bestuursleden zouden worden in- en uitgeluid. De bestuursverkiezing had opgeleverd, dat mej. J. van Leeuwen („Hannie”) en de heren mr. C. Boertien en Tj. Pel een flinke meerderheid kregen. Die werden dus ingeluid. Mr. C. J. Verplanke daarentegen, de man die de ARJOS zo lange tijd heeft gediend, verdween. Als de laatste der Mohikanen, zeide hij. Op zijn verzoek werden geen „gekke dingen” gedaan. De tijd was overigens op zijn hand, want de magen waren zojuist met knorren aangevangen. De voorzitter volstond dus met mr. Verplanke te bedanken voor diens betoende medewerking en z'n „spuitende humor.” Een humoristisch boekwerk werd als herinnering aangeboden.

De „laatste der Mohikanen” sprak nog een kort woord en zelfs de magen staakten hun knorren even. Of, zo ze nog geluid mochten geven, het was slechts een knorren van instemming met de gesproken woorden.

Mr. Verplanke dan zei, dat hij alle drie fasen van het ARJOS-bestuur had meegemaakt: het trekpaard Van Ruller, een hoge springer, die gelukkig toch nog altijd vlak bij je neerkwam, Veerman, die van het snellere genre was, en ten slotte Silvis, een kalme stapper. „Met hem voel ik me 't meest op m'n gemak. Daarom ben ik blij dat ik onder zijn bestuur afscheid mag nemen.”

B. en B.S.

ER zijn voorts ook goede woorden gesproken door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot: „De A.R. Partij is een par-

De jaarvergadering van de Arjos

vrienden dat beter leren zien, kan de betuigde liefde van ARJOS tot C.H.J.G. en omgekeerd concreter dan tot dusverre worden betoond.”

Vleugels

HET laatste punt, waaraan voorzitter Silvis aandacht besteedde, was niet het minst belangrijkste: „Ik wil dit openingswoord niet beëindigen zonder een enkele opmerking te hebben gemaakt over de spanning binnen de A.R. Partij. De ARJOS zou niet gaarne deel uitmaken van een partij, waaraan en waarin de spanning ontbrak. De spanningen, waarover men spreekt, verontrusten de ARJOS dan ook geenszins.

De wijze, waarop deze spanning zo nu en dan naar buiten treedt, valt echter niet te waarden. De toon, die sommige sprekers en scribenten voor het uiten van kritiek op anderer opvattingen binnen de partij bezigen, is zeker voor jongeren, die naar constructieve bijdragen haken, allerm minst welluidend. Evenmin kan de gedachte van een linker- en rechtervleugel, een progressieve of conservatieve groep binnen de A.R. Partij tot haar verbeelding spreken. Het enige beginsel, dat aanspreekt, is de belijdenis van het Koningschap van Jezus Christus voor het hele leven. Onder die noemer en onder die alleen richt de ARJOS zich tot de christenjongeren in Nederland. Elke andere noemer wijst zij af,

tij met een enorme pretentie, nl. dat ze met het Woord van God in de politiek staat. Dit is een hachelijke zaak, want ten eerste zijn wij zondige, onheilige mensen, en in de tweede plaats worden we daarom door onze politieke tegenstanders bestookt. Toch blijven we doorgaan, want er is geen duimbreed op het erf van onze samenleving, waar Christus niet de hand heeft opgelegd. Politiek is daarom godsdienst. Wij, A.R. Partij, proberen deze gedachte in te dragen in ons volk op grondslag der Reformatie.

Gij zult dit straks van ons moeten overnemen. Daarom zijn we dankbaar, dat er een groep is, die zich voorbereidt op dit werk. Ik hoop, dat het de ARJOS goed zal gaan. Dan is voor de A.R. Partij een grote toekomst weggelegd, dan zijn we een grootse partij, niet zozeer

om ons getal maar omdat dan op zuivere wijze het christelijke beginsel in de Nederlandse politiek tot uiting komt."

Tijdens de middagvergadering was dr. W. P. Berghuis, de voorzitter van het Centraal Comité, aanwezig. Ook hij hield een korte toespraak: Het zijn steeds weer de activiteiten van de jonge mensen, die ons verblijden. Het Calvinisme is altijd een strijdbare zaak geweest. Het is ook de taak van een jongerenorganisatie om militant te zijn.

Wij zijn nogal mensen van organisaties. 't Is ons met de paplepel ingegoten en we moeten wel eens ons best doen om deze aardigheid niet te overdrijven. We moeten niet in de organisatie opgaan, maar veeleer ons Calvinisme naar buiten uitdragen. Voorop sta steeds, dat onze taak zal moeten zijn een geestelijke

strijd. Dr. Berghuis hoopte tenslotte, dat de ARJOS hierbij een stoottroep naar de toekomst zal zijn.

„Van toen en nu”

IN de tijd, dat Copernicus ons een gans andere conceptie gaf van het heelal, bracht Calvijn ons met zijn Institutie een revolutie in het rijk van de geest. Hij stelde, dat God het centrum van alles is. Zo begon tijdens de middagvergadering burgemeester M. W. van Schakel van Noordeloos zijn causerie over „Van toen en nu”

Het Calvinisme kreeg op vele plaatsen vaste voet. Maar in de achttiende eeuw kwam een inzinking. De mensen in die tijd zijn mensen des vredes, maar geen Calvinisten. Want onder hun pruiken zetelt de gedachte van de ratio, de rede, die van de Calvinistische theologie niet meer weten wil. Maar de negentiende eeuw — volgens Heyermans één lange Sint-Nicolaasavond vol verrassingen — bracht ons deze verrassing, dat het Calvinisme weer opleefde. De eeuw, die daarop volgde, de twintigste, is tenslotte de eeuw van de uitbouw van dit hervonden Calvinisme.

In Nederland ziet men een christelijke voorhoede van het rijk van de geest, zo schrijft thans het Franse blad „Le Christianisme”. En inderdaad wordt hier onze opdracht getoond. Ons getal is gering, maar het gaat in het rijk van de geest niet om getal, afmetingen of gewicht. Hier wringt de schoen niet. Mocht ze wringen, dan wil dat zeggen, dat er een storing is in de elektrische centrale: ook onder Calvinisten wordt de godsdienst heden wel gezien al is het comfortabel reizen in een eersteklas coupé.

Burgemeester Schakel wekte dan ook op tot activiteit, studie, bezinning (we kunnen niet leven bij kijk-u-rijk puzzels), enthousiasme en doorzetting.

„. . . . en morgen”

OUDE-VOORZITTER E. van Ruller uit Groningen trok de lijn door, toen hij sprak over „En Morgen” Als wij naar de toekomst kijken, valt allereerst op, dat we het nationaal niet meer aankunnen. En het ziet er overal niet uit, om maar grapjes over te maken. Gods schepping is op heel wat plaatsen achtergebleven. De verhoudingen ten aanzien van de onderontwikkelde gebieden hebben voor het „morgen” ontzaglijk veel te zeggen. Met een andere organisatie van de wereld, zoals de socialisten zich denken, komen we er niet. Een wereld, die op het egoïsme is gebouwd zal dan slechts grote verschrikkingen bieden. En dan staat daar ook nog Rusland klaar om met een godloze theorie zich van deze wereld meester te maken en deze ten gevolge van de achterstand door haat bezeten mensen tegen het westen op te zetten. Onze Christenplicht is dus van ontzaglijke betekenis.

Een ander, een hoogontwikkeld deel van de wereld, dat zich al bevrijdde van de „vloek van de arbeid”, tracht zich thans te ontworstelen aan de situatie van „verlengstuk van de machine” en wel door middel van de automatisering.

Hoe sta je hier nu in? Het staat wel vast, dat ook de overheid zich zal hebben bezig te houden met het „En mor-

gen” De A.R. Partij, en ook de ARJOS, zullen daarom fundamenteel moeten klaarkomen met het vraagstuk van de overheid.

Ditzelfde geldt met het standpunt aangaande de mens. Het is voor ons nodig, met het oog op de toekomst, te bepalen wie en wat de mens is, met name in het licht van overheidsbemoeiing en automatisering. Hier moet je een eigen lijn trekken. Hier moeten we ons als Anti-Revolutionairen laten horen, want de mens onder overheidsdruk, in de achtergebleven gebieden en onder de automatisering roept: „Red ons!”

Hierin ligt tenslotte de kern van het „En morgen”: in het geloof, het geloof in de openbaring van God. Dit geloof moet ons beheersen. En daarnaar te leven, dat is Anti-Revolutionair!

Gasten

ZOWEL tijdens morgen- als middag- vergadering hadden tal van gasten in de zaal plaatsgenomen. Twee zijn reeds genoemd. Voorts waren o.m. aanwezig: Mr. Versteeg, dr. Verkerk, beiden lid van de Tweede Kamer, Dr. Ir. Kluitenberg en mej. Peelen, resp. voorzitter en secretaresse van het Federatiebestuur van de Christelijk-Historische Jongeren groepen en vertegenwoordigers van diverse studentenorganisaties en de organisaties die samenwerken in het Protestants Christelijk Kontakt.

„Zend ons hout en wij maken er pijlen van”, zegt de ARJOS, wanneer ze het devies, dat ds. P. M. van Galen uit Gorinchem in zijn slotwoord gaf, opvolgt. De ARJOS confronteert dan jeugd en volk van Nederland met de Bijbel. Ze tracht dan te staan naar een christelijke gestalte van ons volksleven. Naar voorbeeld van Calvijn maakt ze van de Nederlandse jeugd pijlen, die aan Gods opdracht gaan voldoen. Dit is de kern, besloot ds. Van Galen.

Een goede toepassing? In elk geval kunnen wij zeker weer verder. Er is nog veel te doen. Héél veel. Maar als wij ons werk in geloof doen zullen wij er zeker komen.

J. VAN PUTTEN

Onze fotograaf knipte onderstaande foto's op de jaarvergadering van de Arjos.

In het midden: Twee oud-Arjosvoorzitters E. van Ruller en dr. A. Veerman in gesprek met de huidige voorzitter S. Silvis. De gulle lach op de gezichten bewijst wel, dat zij het opperbest met elkaar kunnen vinden.

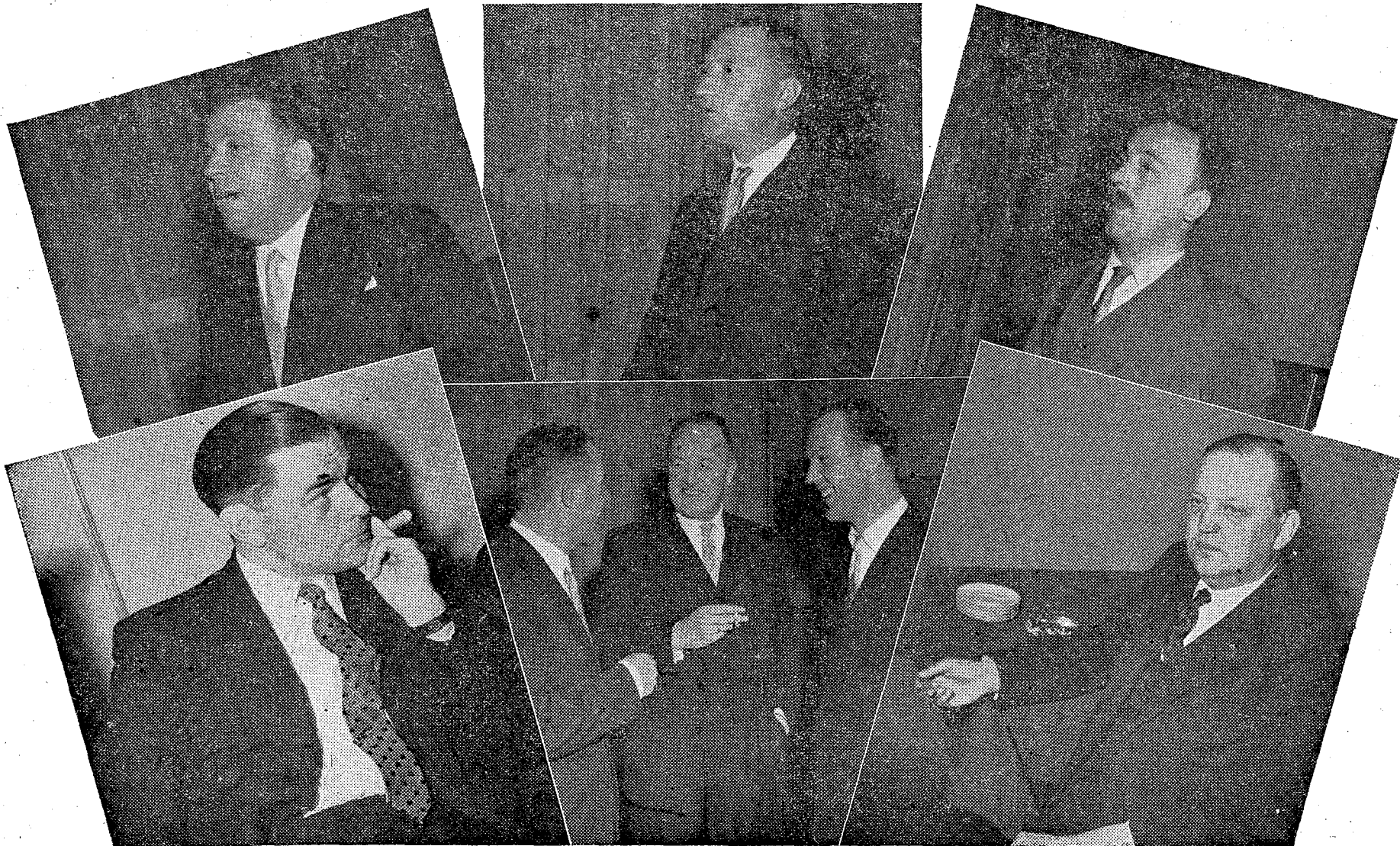
Links onder: Mr. C. J. Verplanke, die op deze vergadering als hoofdbestuurlijk afscheid nam. In het midden boven en rechtsonder ziet u dr. Berghuis en dr. Bruins Slot, wier aanwezigheid zeer op prijs werd gesteld.

Links boven: Ds. P. M. van Galen, ned. herv. predikant te Gorinchem die een slotwoord uitsprak en tenslotte rechtsboven: burgemeester M. W. Schokel, wiens causerie met aandacht werd beluisterd.

BROCHURES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité — Giro 89673

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0,25
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	f 0,50
19. In Kuyper's lijn, C. Smeenk	f 0,25
24. Handboekje voor de propaganda	f 0,35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr. L. W. G. Scholten	f 0,25
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”, C. D. v. Oosten	f 0,10
37. In de strijd der Beginselen, Prof. Dr. K. Dijk	f 0,45
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0,75
41. Onder de schijnwerper der Historie	f 0,65
42. De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	f 0,65
43. De Lijn onzer Politiek	f 0,75
46. De kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	f 0,50
48. Verantwoorde Emigratie	f 0,60
52. Maatregelen tegen de Communisten	f 0,35
54. Christendom en internationale ordening, Prof. Dr. G. H. J. van der Molen	f 0,95
55. Taak en plaats der provincie	f 0,45
57. Onze mannen in de Kamer, Dr. A. Veerman	f 0,50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	f 0,50
60. Calvijn en de Staatskunde, Dr. D. Nauta	f 1,20
61. De Reformatie en de Staatskunde, Dr. D. J. de Groot	f 1,40
62. Het passieve vrouwenkiesrecht (rapport)	f 0,60
64. Model gemeenteprogram	f 0,75
65. Onze verhouding tot de S.G.P., Mr. C. J. Verplanke	f 0,75
66. Contributiekaarten per 100 stuks	f 3,—
69. Bestuursvorm Openbare School (rapport)	f 0,15
70. Europese Integratie (rapport)	f 0,50
71. Voor Geloof en Vrijheid	f 1,—
72. Christelijke Sociale Politiek in deze tijd	f 0,90
77. Schetsenbundel „Volk en Staat” (Arjos)	f 1,50
80. Stedebouw en Volkshuisvesting	f 0,75
81. Waarom ben ik A.R., J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,50
84. Program van Actie 1956	f 0,25
85. Daar heb je 't	f 0,50
86. Overheid en Econ. leven	f 0,50
87. De A.R. Partij en de Sociaal-Economische Politiek	f 1,25
88. Nederlands Nieuw Guinea	f 0,50
90. Rechtsbescherming tegen de Overheid	f 0,60
91. Beginsel en Algemeen Staatskundig Program	f 0,40
92. Kabinetformatie 1956	f 0,40
93. A.R.J.O.S. Schetsenbundel 1957	f 0,75
94. Het Schild der Vrijheid (verslag onderwijscongres)	f 1,—
95. Subsidiëring van Particuliere Ziekenhuizen	f 0,30
96. Wettelijke Regeling van het Ziekenfondswezen	f 0,60
97. Jaarverslag 1956	f 2,50
98. Model-Reglement voor een A.R. Kiesvereniging	f 0,25
99. Model-Reglement voor een Dorps- of Districtskiesvereniging... ..	f 0,25
100. Model-Reglement voor een Gem. A.R. Kiesvereniging	f 0,25
101. Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel.....	f 0,75
102. Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram	f 0,75
103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogram	f 0,75
104. Statuten van de A.R. Partij en de A.R. Partijstichting	f 0,60

Politiek portret
van het jaar

Konrad Adenauer

neemt in de vrije wereld
nog een belangrijke
plaats in

EEN oude man van bijna 82 jaar was op de topconferentie van de Noord-Atlantische Verdrags-Organisatie te Parijs de centrale figuur. Niet omdat hij de oudste deelnemer was. Ook niet, omdat hij het meest invloedrijke en machtigste land vertegenwoordigde. Maar louter en alleen, omdat hij op een beslissend ogenblik in de historie van de vrije wereld zich tot toek wist te maken van hen, die weigeren, zich in wat algemeen als onvermijdelijk wordt beschouwd, te schikken, omdat hij een vaste politieke lijn volgt, waarbij hij zich tegelijk idealist en realist betoont.

Moelijkheden zijn Adenauer, die op 5 januari 82 jaar hoopt te worden, niet bespaard gebleven. Al jong werd hij in Keulen jongste bediende, omdat zijn ouders geen geld hadden om hem te laten studeren en het was vooral aan het voortdurende aandringen van zijn moeder te danken, dat zijn vader een studiebeurs voor hem aanvroeg. De jonge Konrad had geluk: hij kreeg zijn beurs en door ijverig te studeren verwerkte hij in drie jaar de leerstof, waar andere kandidaten vier jaar voor nodig hadden.

Aanvankelijk werd Adenauer advocaat, maar in 1906 trad hij in dienst van de gemeente Keulen als adjunct van burgemeester Wallraf, die hij in 1917, dank zij zijn organisatorische kwaliteiten, als zodanig opvolgde. In de periode die daarop volgde heeft Adenauer ontzettend veel voor Keulen gedaan en het is niet overdreven als we zeggen, dat deze grote stad haar bloei voornamelijk aan Adenauer te danken had. Intussen was hij ook in de politiek gegaan, als lid van de Zentrumpartij. Binnen betrekkelijk korte tijd werd hij zelfs voorzitter van de Pruisische Staatsraad en in 1926 werd hij aangezocht als kabinetsformateur. Hij weigerde echter, omdat hij meende, niets te kunnen bereiken en gaf er de voorkeur aan, voor zijn stad, Keulen, te blijven werken.

Zeven jaar later, in maart 1933, werd hij op bevel van Hitler afgezet als opperburgemeester van Keulen. Een lange periode van politieke ballingschap, onderbroken door verschillende arrestaties en langdurige verhoren, was voor hem aangebroken. Op 20 juli 1944, na de mislukte aanslag op Hitler, dachten de nazi's, dat zij ook met Adenauer konden afrekenen. Maar ook toen bleken zij geen enkele beschuldiging tegen hem te kunnen brengen en zij durfden het blijkbaar niet aan, hem zonder vorm van proces te verwijderen.

Na de bevrijding maakten de Amerikaanse bezettingsstrijdkrachten Adenauer opnieuw opperburgemeester van Keulen. De stad was toen een grote puinhoop en niemand wist eigenlijk, waar men het eerst moest beginnen. Adenauer ging onmiddellijk aan het werk, maar toen de Britten de plaats van de Amerikanen hadden overgenomen, ontstonden er zulke grote moeilijkheden, dat de nieuwe heren besloten, Adenauer aan de kant te zetten. Dit gebeurde op gezag van Gerald Templar. Een aardige bijzonderheid, die het karakter van Adenauer tekent is, dat de kanselier enkele jaren geleden de benoeming van Templar tot bevelhebber van het Britse Rijnleger weigerde te aanvaarden.

Hoewel de afzetting voor Adenauer een bittere ontgoocheling was, bleek al spoedig, dat zij hem nieuwe mogelijkheden had geschonken. Als ambtelooze burger had hij de handen vrij gekregen en kon hij zich wijden aan de oprichting van de Christen-democratische Unie, die hem naar de top zou brengen in de Westduitse politiek, en die op haar beurt haar grootheid voor een belangrijk deel aan Adenauer te danken zou hebben. De partij zou zowel uit rooms-katholieken als uit protestanten bestaan en was dus een experiment van de eerste orde. Het slaagde evenwel en spoedig zagen de Engelse bezettingsautoriteiten zich genoodzaakt, Adenauer te accepteren als lid van de Zonale raad van Noordrijn-Westfalen.

De aandacht van het buitenland werd voor het eerst op Adenauer gevestigd, toen hij op 1 september 1948 gekozen werd als president van de nieuw opgerichte parlementaire raad in Bonn. En na de verkiezingen van 14 augustus 1949 koos de eerste Bondsdag hem met een stem meerderheid als

Conferentie over maatschappelijk werk

J. SCHIPPER

„Wij hebben in het maatschappelijk werk te maken met een zaak, die na de oorlog sterk in de aandacht is komen te staan en die in de praktijk in de laatste 10 à 12 jaar een betrekkelijk stormachtige ontwikkeling heeft doorgemaakt. Het begrip maatschappelijk werk is typisch een begrip van onze tijd. Het geeft uitdrukking aan een breed en verdiept inzicht in het vraagstuk van de maatschappelijke nood van de medemens, alsmede in dat van de wijze waarop daarin hulp kan en moet worden geboden”, aldus zei dr. Berghuis in zijn openingswoord van de op 13 september jl. te Utrecht gehouden A.R. Contactconferentie van personen, die in nauw verband staan met het maatschappelijk werk.

Deze ontwikkeling heeft ons geplaatst voor velerlei vragen van organisatorische, financiële en ook principiële aard. Door de snelle ontwikkeling is er te weinig aandacht besteed aan een principiële bezinning en aan het zo nodige onderlinge beraad. Dr. Berghuis noemde twee punten, die bij de discussies centraal moeten worden gesteld nl.

1. Het zuiver houden van de positie van de overheid en het waken tegen versmelting, ook in organisatorische zin, van overheid en particulier initiatief.

2. Het aan een strakke teugel houden van de overheidsbemoeiing en de versterking van het particulier initiatief.

J. Schipper

TER inleiding van de discussie sprak eerst het lid van de Eerste Kamer J. Schipper over: „Van liefdadigheid en armenzorg naar maatschappelijk werk”. Hij gaf een historisch overzicht van de ontwikkeling van de verschillende werken der barmhartigheid, die tenslotte uitmondten in datgene wat tegenwoordig onder maatschappelijk werk wordt verstaan. Hij gaf als zijn oordeel te kennen, dat er gestreefd moet worden naar een veel nauwere samenwerking tussen de kerkelijke en particuliere instellingen, die op dit terrein werkzaam zijn. Er is nog een grote achterstand bij de protestantse christenheid. Er dient daarom, bewuster dan tot nu toe, te worden gezocht naar middelen en wegen om hiervoor in protestantse kring belangstelling te wekken. Dit werk moet gedragen worden door de steun en de liefde van de christelijke gemeente. In materieel opzicht ligt hier voor de overheid een belangrijke taak.

Prof. Dr. R. Schippers

DE tweede referent, prof. Schippers, besprak de vraag: „wat verwacht het maatschappelijk werk van de politiek?” Als eerste wens van de kant van het maatschappelijk werk noemde hij, dat de politiek duidelijk zal zien de taak der overheid om het maatschappelijk werk in de moderne samenleving te

eerste bondskanselier. Zo begon Adenauer's strijd in groter verband en op hoger niveau. Spoedig slaagde hij er in, dat beperkende bepalingen door de geallieerde autoriteiten werden opgeheven. Vooral aan het opruimen van de geschillen met Frankrijk besteedde hij grote aandacht en het was dan ook voor een zeer belangrijk deel aan het optreden van Adenauer te danken, dat de Europese Gemeenschap voor kolen en staal, aanvankelijk bekend als het plan-Schuman, tot stand werd gebracht. Ook de inlijving van het Saargebied is een gevolg van het beheerste, maar doelbevestigde optreden van de bondskanselier geweest. Zijn bijdrage aan het streven naar eenwording van Europa is van onschatbare waarde geweest.

beschouwen en te behandelen als een zaak van openbaar belang, die niettemin van eigen aard en recht is. In verschillende opzichten kan hier een parallel getrokken worden met het onderwijs. Hij achtte het van groot belang dat de beleidsvorming fundamenteel blijft liggen bij het kerkelijk en particulier initiatief. Teneinde aan allerlei onzekerheden en willekeur een eind te maken is het nodig, dat er een wet op het maatschappelijk werk komt.

Decentralisatie, rechtsgelijkheid en doelmatigheid kunnen hierdoor worden bevorderd.

Een subsidie van 100% acht prof. Schippers in het algemeen ongewenst. Een subsidie van 70% doet, globaal gesproken, het meest recht aan de aard van de verhouding tussen overheid en maatschappelijk werk.

Discussie

DE discussie bracht heel wat tongen in beweging. Het was burgemeester Boot van Hilversum, die nog eens de achterstand in orthodox-protestantse kring onderstreepte. In een klemmend betoog voerde hij het pleit voor een versterking der particuliere krachten. Maar dan moet dit meer gaan leven onder de mensen en de organisatie moet beter worden. Anders gaat de ontwikkeling van de overheidstaak in een verkeerde richting.

Socialistische slokop kreeg lid op de neus

ZO af en toe krijgt men de indruk, dat het succes dat de socialisten bij de verkiezingen van 1956 mochten boeken, hen nogal naar het hoofd is gestegen. Zij zijn minder geneigd tot compromissen dan vóór juni '56, zij zijn ook wat agressiever en wat minder evenwichtig geworden. Dit geldt wel in het bijzonder voor de fractievoorzitter van de PvdA in de Tweede Kamer, mr. J. A. W. Burger. Deze 53-jarige oud-advocaat uit Dordrecht moge een bekwaam jurist zijn, in principeel-politieke zaken is hij vaak niet meer dan een verbolgen bulderbas, die het eenvoudig een schande vindt, dat niet-socialisten eigen opvattingen durven te huldigen. Deze verbeterde vechter en soms doctrinaire socialist wordt — om één van zijn geliefkoosde constructies te gebruiken — niet vaak gehinderd door respect voor andermans opvattingen. Dit is wel op zeer onpretentieve wijze gebleken bij het radiozendtijdsdebat.

Hierbij heeft de heer Burger zich weer van zijn minst sympathieke zijde laten zien. In een met krachttermen doorspekte redevoering heeft hij, heilig verontwaardigd, minister Cals en staatssecretaris Höppener beschuldigd van „geestelijk dirigisme”, omdat zij het gewaagd hebben voor politieke uitspraken van de PvdA niet van de KRO of de NCRV zendtijd te vorderen, maar van de VARA. Het was bijna komisch om te zien hoe de heer Burger zich in alle mogelijke bochten wroeg om zich te distancieren van de omroep, waarvan hijzelf voorzitter is. De PvdA kan en wil zich niet identificeren met de VARA; onze partij wenst zich niet slechts te richten tot de VARA-aanhang, maar tot het gehele Nederlandse volk, zo zei mr. Burger en hij vond, dat minister Cals zich geen minister van de Kroon maar van de KRO heeft getoond door te zwichten voor de katholieke omroep, die vastbesloten was geen socialist tot haar zendtijd toe te laten. Gezien dit alles meende de socialistische fractievoorzitter de regering door middel van een motie tot andere gedachten te moeten brengen en alsnog te bewerkstelligen, dat „zoveel mogelijk de zendtijd van iedere deelnemende politieke partij afwisselend geplaatst wordt temidden van de zendtijd van elk der omroeporganisaties”.

De Kamer heeft deze motie terecht met grote meerderheid verworpen (slechts de socialisten en de communisten stemden vóór). Zij doorzag gelukkig de bedoelingen van de heer Burger e.s. en van verschillende zijden werd er dan ook op gewezen, dat de PvdA wel in de laatste plaats gerechtigd is om zich te beklagen over gebrek aan politieke voorlichting via de radio. Eén der sprekers had uitgerekend, dat de VARA per dag 40 à 50 minuten aan politieke propaganda doet en heus niet ten bate van de professionele partijen of de VVD. Men begreep in de Kamer dan ook nauwelijks, waar de VARA-voorzitter de impertinentie vandaan haalde om te trachten de deuren der niet-socialistische omroepverenigingen voor de toch al zo rijk bedeelde PvdA te forceren. Welke bezwaren men ook had tegen deze

PROF. DR. R. SCHIPPERS

Het bleek wel, dat juist de verhouding tussen de overheid en het particulier initiatief in het middelpunt van de belangstelling stond. Mede in het belang van een betere begripsomschrijving werd vrij algemeen de wens geuit het desbetreffende artikel in het algemeen beginsel- en staatkundig program van de A.R. partij nog eens kritisch te bezien.

Dr. Berghuis kon aan het eind van de conferentie constateren, dat een ontmoeting als deze wel zeer in een behoefte voorziet. Hij deelde mee, dat gezocht zal worden naar besteding van dit contact in kleinere kringen.

Politiek
in de
ether

povere vrucht van jarenlang onderhandelen, men had er alle begrip voor dat de regering aansluiting heeft gezocht aan het bestaande omroepstelsel. En men doorzag, dat de socialistische slokop onder de schoon-klinkende leuze van „verdediging der geestelijke vrijheid” korte metten trachtte te maken met de vrijheid van de omroeporganisaties om zelf uit te maken welk politiek geluid in hun zendtijd zal worden gehoord.

Neen, mr. Burger smeekte eenvoudig om een flinke afstraffing en hij kreeg die ook, al kon geen van de andere sprekers de agressiviteit opbrengen, die de VARA-voorzitter ontwikkelde. De c.h. afgevaardigde jkvr. Wittevaal van Stoetwegen sprak over „rijken” en „armen”, over „haves” en „have-nots” en zij liet er geen misverstand over bestaan, dat zij de PvdA-VARA, wat socialistische voorlichting via de ether betreft, tot de „zeer rijken” wilde rekenen. De liberaal Toxopeus citeerde Aldous Huxley, die in één van zijn boeken beschrijft, hoe onder de hoofdkussens van kinderen microfoontjes worden gelegd, waarin voortdurend wordt gefluisterd: je bent een alfa, je bent een bèta! Op soortgelijke wijze worden op dagen, dat de VARA uitzendt, duizenden bij voortduring herinnerd aan de weldaden van het socialisme. De anti-revolutionaire fractievoorzitter, dr. Bruins Slot, die meende dat een regeling tot verdeling van de politieke zendtijd in de eerste plaats een compensatie moet inhouden voor wat de kleinere partijen aan politieke voorlichting moeten missen vergeleken bij de grote, achtte het door de heer Burger gestelde „volkomen” onacceptabel. Ook hij wees op de grote voorsprong, die de PvdA via de VARA heeft. De K.V.P.-voorzitter mr. Van Doorn kwam in het geweer tegen de tamelijk grof geformuleerde beschuldiging van de heer Burger, dat r.k. organisaties, in delen des lands waar zij oppermachtig zijn, met „misselijke praktijken” de mensen van het luisteren naar de VARA trachten af te houden. Staatssecretaris Höppener tenslotte protesteerde fel tegen de bewering van de socialistische fractievoorzitter, dat de bewindslieden van o. k. en w. niet objectief te werk zouden zijn gegaan, maar zich hebben laten leiden door de wensen van de KRO.

De heer Bruins Slot heeft tijdens dit debat nog eens de positie van ARP met betrekking tot de politieke zendtijd belicht. Hij vond die 10 minuten maar een „schamele zaak”. De nu getroffen regeling komt op povere wijze aan de wensen van de ARP tegemoet. Deze partij is, wat de politieke voorlichting via de ether betreft, maar een „achtergebleven gebied” en het is dan ook geheel onjuist wanneer men stelt, dat de A.R. (en ook de CHU) die voorlichting kunnen geven via de NCRV. Er is in dit opzicht een wezenlijk verschil tussen de resp. PvdA en KVP „bedienende” VARA en KRO enerzijds en de NCRV anderzijds. Wat prof. mr. I. A. Diepenhorst's maandagsavonds voor de NCRV doet, is aldus dr. Bruins Slot, slechts het links en rechts uitdelen van lof en blaam aan wie hij maar wil. Pr.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Laatste landbouwdebat geen succes voor Minister Mansholt

De heer Droesen (K.V.P.): „Helaas de draak is nu wel dood, maar de schone prinses — een gaaf prijzenbeleid — is nog allerm minst gered”.

De heer Biesheuvel (A.R.): „Wij lopen met ons nationale landbouwbeleid hoe langer hoe meer vast. Wij moeten tot internationale oplossingen komen.”

HET debat over de begroting van landbouw, visserij en voedselvoorziening heeft een vermakelijk slot gekregen. We bedoelen niet het ietwat overtrokken en voorbarige afscheid van dr. Mansholt, maar de wijze waarop de k.v.p.-afgevaardigde Droesen zijn amendement heeft moeten intrekken. Het waren stoere woorden die hij sprak tegen het systeem van de vertraagde uitbetaling. Maar bij deze stoere woorden had hij het beter kunnen laten. Terecht lachte de Kamer om de indiening van dit amendement, waardoor de vertraagde uitbetaling van de melkgelden onmogelijk moest worden gemaakt, want als er nu de laatste anderhalf jaar één ding duidelijk is gebleken, dan is het wel dat de K.V.P.-fractie toch geen kabinetcrisis wil riskeren.

Dit laatste landbouwdebat was voor minister Mansholt bepaald geen succes. Er was de algemene klacht dat zijn beleid het laatste jaar niet erg duidelijk is geweest. En het feit dat de blokkering van de eigenaarslasten een onmogelijke zaak is gebleken, is ook al geen winstpunt in het beleid van deze bewindsman. Temeer niet, daar het lot van dit kabinet-Drees juist door dit blokkeringvoorstel aan een zijden draad heeft gehangen. Dank zij de K.V.P. kon het kabinet zijn bestaan redden. En nu is de blokkering technisch niet uitvoerbaar. De heer Biesheuvel noemde dit „gescharrel”. We hoeven echt niet diep in het koffiedik te kijken om te veronderstellen dat het kabinet de mededeling van minister Mansholt over de onmogelijkheid van de blokkering van de eigenaarslasten met gemengde gevoelens heeft ontvangen. Vandaar dat men nu gegrepen heeft naar de methode van de vertraagde uitbetaling.

Wat gebeurde nu in dit debat? De heer Droesen, die begin van dit jaar tegen de motie Biewenga stemde om een deel van de eigenaarslasten niet te blokkeren, sloeg zich op de borst. Het feit, dat hij toen de gerichte besteding van de gedeblokkeerde gelden onmogelijk had gemaakt, werd nu uitgelegd als het onmogelijk maken van de blokkering. „Wel wil ik, om straks niet het verwijt te horen, dat ik destijds de speer van St. Joris Biewenga, die de draak toen reeds wilde doorboren, hielp afbuigen, opmerken, dat ik dat deed om dadelijk groter onheil te voorkomen en in de overtuiging, dat het duivelsgebroed niet levenskrachtig zou blijken te zijn. Dat is ook uitgekomen. Wij hadden toen nog de tijd, omdat dat beestje pas gevaarlijk zou kunnen worden na dit debat en het begin van het volgende jaar. Helaas, de draak is nu wel dood, maar de schone prinses — een gaaf prijzenbeleid — is nog allerm minst gered”, aldus de heer Droesen, die de vertraagde uitbetaling nog slauer en gladder vond dan de blokkering. De vertraagde uitbetaling achtte hij zelfs „geheel verwerptelijk”.

Hierbij had de heer Droesen het dan maar moeten laten, want iedereen wist dat de K.V.P.-fractie het ingediende amendement toch niet zou handhaven. De heer Biesheuvel heeft daarover enkele opmerkingen gemaakt, waarin de hele Kamer — behalve uiteraard de K.V.P.-fractie — veel plezier had. Hij wenste de heer Droesen en zijn politieke vrienden een even grote standvastigheid en volharding toe als verleden jaar is opgebracht door de heer Biewenga, tijdens de behandeling van diens anti-blokkeringmotie.....

Minister Mansholt zeide de zaak ook onaangenaam te vinden. Hij was er van overtuigd dat de boeren de f 50 mln. nodig hebben, maar dat de regering dit bedrag nu eenmaal niet kan missen. Ook de bewindsman zag niet veel verschil tussen blokkering en vertraagde uitbetaling. Een voordeel is echter, dat de melkveeouders er nu op kunnen rekenen dat het bedrag in 1959 zal worden uitbetaald. In de bestedingsnota stond geschreven dat dit in geen geval voor 1 januari 1959 zou plaatsvinden.

Deze blokkeringkwestie was dus voor minister Mansholt geen gelukkige zaak. Het was trouwens opvallend dat deze gehele begrotingsbehandeling in een minnerstemming werd gehouden. Algemeen

was men ongerust over de ontwikkeling van de Nederlandse landbouw.

Terecht concludeerde de heer Biesheuvel dat dit debat „iets onvoldragens” had. Zo was er geen gelegenheid om dat landbouwbeleid in een wat breder perspectief te stellen. De a.r.-woordvoerder zeide: „wij lopen met ons nationale landbouwbeleid — en daarin staan wij niet alleen — hoe langer hoe meer vast”. „Wij moeten tot internationale oplossingen komen. In dat perspectief moeten wij ons toekomstig landbouwbeleid zien.”

Nogmaals „onaanvaardbaar”

IN een week tijds heeft tweemaal het „onaanvaardbaar” van achter de regeringstafel geklonken. De ene keer moest minister Mansholt dit geladen woord uitspreken over het amendement Droesen. Het was zijn laatste woord voor de officiële afscheidredevoeringen. De tweede maal sprak minister Suurhoff het „onaanvaardbaar” uit. Toen ging het over de verlaging van de werkloosheidspremie en het aandeel dat het rijk daarvan op zich neemt. De twee onaanvaardbaar verklaringen hadden hetzelfde effect. Eerst zwichtte de K.V.P.-fractie voor de heer Mansholt, nu zwichtte de socialistische fractie voor minister Suurhoff. Men kan niet zeggen, dat dit con amore geschiedde. De bewindsman van sociale zaken heeft zijn partijgenoten niet kunnen overtuigen. Zij gingen alleen op zij voor het zware geschut dat door hun minister-partijgenoot in stelling werd gebracht. En dat deden zij zonder moeite. Het ging in de stemming (om een uitlating van de heer Welter te citeren) van: voor ik val lig ik al. En dus werd het kabinet voor de zoveelste maal gered. Het moet de Kamer nu wel duidelijk zijn, dat het kabinet zijn zorgvuldig opgezet plan tot bestedingsbeperking niet laat amenderen. Daarom heeft het ook helemaal geen zin, dat men in de Kamer steeds tot het uiterste randje probeert te gaan, als men toch niet van plan is voet bij stuk te houden. Als het optreden van de heer Droesen vermakelijk was, dan was de houding van de socialisten niet veel minder potsierlijk.

Toch valt ook te begrijpen, dat het voor de Kamer een onmogelijke positie wordt alles te moeten slikken, maar het is nu eenmaal zo, dat het kabinet sterker wordt, naarmate de Kamer zwakker is. De politieke kaarten zijn nu eenmaal zo geschud, dat het voor de Kamer uiterst moeilijk is met een alternatief voor de dag te komen.

De verlaging van het aandeel van het rijk in de premie van de werkloosheidswet is niet alleen op weerstand van de Tweede Kamer gestuit, ook de Sociaal Economische Raad en de Rijksverzekeringsbank zijn daartegen. Maar minister Suurhoff zeide dat zelfs de verhoging van de kinderbijslagen voor de laagst bezoldigden in gevaar zou komen, als dit ontwerp niet zou worden aanvaard.

Onderwijzers

DE laatste vergaderdagen voor Kest-mis zijn stellig niet de oninteressantste geweest. Aan de gehele begrotingsbehandeling was niet veel plezier te beleven, omdat de regering nu eenmaal niet kan ingaan op wensen van de Kamer, die geld kosten. Alles wordt in het kader van de bestedingsbeperking gepast en in de zorg voor een sluitend budget.

Dat zal ook wel weer blijken als de belastingontwerpen op 2 en 3 januari a.s. in behandeling komen. Als er kritiek is tegen bepaalde belastingverhogingen dan zal het „onaanvaardbaar” weer door 's lands vergaderzaal klinken. Daarom is de behandeling van een wetsontwerp, waarbij geen geld is gemoeid, een ware verademing.

Zo'n wetsontwerp hadden de ministers Struycken en Cals ingediend. De gemeentewet zou zodanig gewijzigd moeten worden dat alle onderwijzers lid van de gemeenteraad zouden kunnen worden. Dit was wel de voornaamste bepaling van dit wetsontwerp. De behandeling van dit wetsontwerp was voor de beide bewindsmannen echter stellig geen verademing, want van de acht artikelen zijn er maar twee overgebleven, waarvan het eerste dan nog ingrijpend gewijzigd werd. Dat kwam door het amendement-Oud, waardoor onderwijzers bij het bijzonder onderwijs lid van de gemeenteraad kunnen worden. Over dit liberale amendement is het nodige te doen geweest. De socialist Van Sleen constateerde een achterstelling van de onderwijzers bij het openbaar onderwijs t.o.v. hun collega's aan de bijzondere school. Eigenlijk was dat een doorbreking van de pacificatiegedachte. Maar de heer Smalbroek merkte zeer terecht op, dat hier niet het onderwijzersambt, maar het dienstverband in geding is. Een ondergeschikte van de raad kan nu eenmaal geen lid van de raad zijn. Dit was een formele, logische, sluitende redenering. Vijf c.h.u.-ers hebben zich echter van de kook laten brengen door de felle socialistische tegenkanting tegen het liberale amendement. Zij vreesden dat de verhouding tussen het openbaar en bijzonder onderwijs door dit voorstel weer gevoeliger zou worden. En dat wilden zij voorkomen. Dit amendement had met „gevoeligheden” helemaal niets te maken. Als een onderwijzer het openbaar lager onderwijs wil dienen, weet hij dat het raadslidmaatschap voor hem niet toegankelijk is. Dat is nu eenmaal de consequentie van het in dienst staan van de gemeente.

Desondanks stemden de socialisten tegen de wet en de liberalen voor.

1957

HET laatste debat van dit kalenderjaar ging dan over de ontwikkeling in Indonesië. In ons volgend nummer komen we daarop terug. Terugblikkend kan men zeggen, dat het jaar 1957 niet zonder zorgen was. Kabinet en Kamer stonden voor grote financiële en economische zorgen en ook politiek waren er de nodige moeilijkheden. We denken aan de behandeling van de bestedingsnota en aan de huurwetten. De sociaal-economische vraagstukken hebben inderdaad de binnenlandse politiek van het bijna afgelopen jaar bepaald. Daarbij heeft ook de landbouw een grote rol gespeeld. De Tweede Kamer heeft een nieuwe landbouwwet en een nieuwe pachtwet aangenomen. En verder kunnen we van dit jaar nog in herinnering roepen de politiewet, de Deltawet, Euratom en de gemeenschappelijke markt, voetbalpools en geldpuzzels, de Haagse burgemeestersbenoeming, ontsnapingen, de behandeling van het eerste deel van het Burgerlijk Wetboek en het tunneldebat.

Er is dus wel iets te doen geweest in 1957. Ook het volgende jaar zal de financiële en economische politiek weer in het middelpunt der belangstelling staan. Minister Zijlstra heeft verklaard te hopen dat het jaar 1958 het jaar van de consolidatie kan zijn. Dit wil zeggen: ook dat jaar nog zoveel mogelijk rust in de lonen en de prijzen. En hoewel de situatie nu nog dreigend is, er zijn tekenen van verbetering. Men mag hopen, dat Nederland in 1959 kan zeggen, dat het met Gods zegen er in geslaagd is de moeilijkheden te hebben overwonnen.

„Een geluk bij een ongeluk, mevrouw!”

„Zeg dat wel! Wat ben ik blij, dat mijn man die verzekering afgesloten heeft. Vorige week brand en nu al gloednieuwe meubeltjes!”

„Nou mevrouw, dat heeft U vlug voor elkaar gekregen, dat noem ik nog eens service. Welke maatschappij hebt U, als ik vragen mag.”

„De Nederlanden van 1845.”

„O, maar die is prima, die heeft mijn baas ook. Nou was het bij U nog niet zo'n verschrikkelijke brand, maar als ik U toch vertel van de brand, die hij laatst gehad heeft... Mevrouw, zijn zaak staat er weer helemaal, dat merkt U wel en zelfs het hotelverblijf heeft de 1845 hem vergoed.”

De Nederlanden van 1845 biedt U een polis die U niet alleen verzekert tegen brand... maar ook tegen ontploffing, storm- en waterleidingschade, inbraak, beroving, instorting van het huis... en nog méér. Uw 1845-man zal U graag eens vertellen waarom de Perfect Polis Perfect Polis heet!

Uw assurantieman - Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

**EIKENDAL
OPTIEK**

Exclusieve monturen

DEPOT: CARL ZEISS

BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN

Ook volgens afspraak

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * AUSSURANTIËN

ROTTERDAM DEVIEZEN 'S-GRAVENHAGE

Kip in blik

o.a. hele kip
kip-filet (alleen vlees)
kippen-lever enz.

CANNING-FACTORIES (ZÜRICH)
Vlaardingen K 1898—2054
Vraag prijs!

N.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ

**P. C. van Drimmelen
& Zonen**

Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

Kerstliederen aan een ketting

DE Russen hadden toegeslagen op een manier, zoals alleen een dictatuur kan toeslaan. Want dictatuur knevelt het recht en kroont de lompe macht van de willekeur. Vijfduizend mannen, afkomstig uit Polen, Letland, Joegoslavië en andere landen werden op transport gesteld naar Siberië om daar dwangarbeid te verrichten in de kopermijnen.

De meeste slachtoffers hadden gevangenisstraffen gekregen, die varieerden van tien tot vijftig jaar. Sommigen werden voor het leven verbannen naar de oorden der onherbergzaamheid.

Eerst waren ze 5000 kilometer per trein vervoerd, staande in veewagens. De trein sukkelde naar het oosten, steeds verder het oosten in. Na die vijfduizend treinkilometers, waarin men ontzettend van de bittere kou te lijden had gehad en bovendien het eten volstrekt onvoldoende was geweest, werden de mannen tot kettingsgangers gemaakt. De tocht per trein had een einde genomen en te voet zouden de gevangenen verder moeten gaan.

Vijfduizend mannen aan een ketting...

Vijftig vrachtauto's werden op flinke afstand van elkaar in file geplaatst. Achter elke wagen werden honderd gevangenen opgesteld: trieste groepjes in een ijzig-witte wereld.

Daarna werd van iedere vrachtauto een lange, zware ijzeren ketting afgerold, ongeveer twee-en-een-halve centimeter dik. Zo vertelt iemand, die er zelf bij geweest is en tot de vijfduizend gemartelden behoorde, wat er toen gebeurde: In mijn afdeling drong een soldaat de twee mannen, die in mijn colonne voorop gingen uitéén, ging tussen hen door en liep dan midden door de stoet, ons splitsend tot enkele rijen. Andere soldaten, die de ketting liet aflopen, volgden hem. Op bevel grepen we met de hand die er het dichtst bij was, de ketting vast. Ik liep ongeveer halverwege de rij en had de ketting links van me. Ik herinnerde me, dat ik blij was, dat ik niet mijn rechterhand behoefde te gebruiken die nog open en rauw was en pijnlijk na de doorgestane martelingen. De ketting was

gloednieuw, nog met een donker, kleverig anti-roestpreparaat ingevet en zo koud, dat hij brandde aan je hand. Toen werden we met handboeien om de pols aan de ketting vastgemaakt — vijftig man aan iedere kant...

Als een reusachtig, traag voortglidend reptiel zette de lange stoet zich tenslotte in beweging.

Verschrikkingen der dictatuur

En zo ging het door de hoogopgestaste sneeuw, tegen een felle oostenwind in. De mannen zwoegden voort in de duisternis — want meestal werd het transport in de nacht vervolgd — en gehoorzaamden aan de dwingende ruk van de ketting.

Dagenlang duurde deze verschrikkelijke sleeppartij, almaar naar het oosten, naar Siberië, het grimmige, koude en bijna onbewoonde land. De man die dit meemaakte en ook slachtoffer van de Russen was, Slavomir Rawicz, bij het uitbreken van de oorlog een Pools officier, vertelt, dat in de loop van de tweede week van deze verschrikkelijke mars, iemand te weten gekomen was, dat het juist de 24ste december was. De 24ste december van het jaar 1940. Het is mogelijk, zo vertelt hij, dat één van de gevangenen vermoed heeft dat dit ongeveer de datum moest zijn en dat een bewaker het heeft bevestigd.

Snel als een bosbrand ging dit bericht héél de lange, zwoegende stoet langs. „Morgen is het Kerstmis!...” Van de een naar de ander werd het gefluisterd en ik gaf het ook door. „Morgen Kerstmis, Grechinen...” Grechinen vertrok zijn door de koude gearsten lippen tot een glimlach. „Kerstmis”, herhaalde hij. Een eind achter ons klonken er plotse-ling, ijle, zwevende klanken, vreemd-ontroerend. Het geluid nam in omvang toe en kwam in golven op ons af.

Mannen zongen, zongen in de

troosteloosheid van de Siberische-wildernis en voortdurend won hun zang aan kracht. Het lied was Stille Nacht, — door ieder gezongen in de taal waarin men het als kind geleerd had.

Ze zongen het kerstlied terwijl zij moe en verkleumd verschrikkingen moesten verduren om nog groter verschrikkingen tegemoet te gaan.

Het boek „De barre vlucht” van Slavomir Rawicz is sober en ontroerend. Hij geeft daarin eenvoudig en zonder enige opsmuk weer, hoe hij, na in Siberië te zijn gekomen, met zes anderen tenslotte de vlucht neemt uit een gevangenenkamp en vanuit Siberië 6400 kilometer moet lopen door poolkou en dan weer door de hitte van de Gobi-woestijn, dwars door het Aziatisch continent gaande om tenslotte, na een martelgang van meer dan een jaar India te bereiken en dan pas weer werkelijk vrij te zijn. Maar slechts vier bereikten die vrijheid; de overigen vielen ten prooi aan vreselijke uitputting door honger en dorst en daardoor zijn ze gebleven in de barre vlucht...

In deze dagen van Kersttijd en nieuwjaar is er vreugde en opgewektheid wellicht. Maar laten we een ogenblik denken aan die vijfduizend kettingsgangers, die in 1940 een kerstlied zongen in de vlakten van het ongenaakbare Siberië. De politiek-onverschilligen mogen dan tevens bedenken, dat een schrikbarende dictatuur slechts kans heeft als een volk zich niet met politiek wenst te bemoeien. Dan krijgen tyrannen hun kans.

Bij de intrede van een nieuw jaar zullen wij ons opnieuw moeten afvragen, of wij wel actief genoeg zijn voor het behoud of de opbloei van een staatsvorm en het kiezen van een Overheid, die weet en erkent, te regeren bij de gratie van het Kind in Bethlehem. Dat Kind, dat Vrede en gerechtigheid beoogt voor alle volkeren.

We moeten belijden, dat we nog steeds te weinig doen, ook op het politieke levensterrein.

We zullen in 1958 de hand vaster aan de ploeg moeten slaan.

J. W. O.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

AANNEMERSBEDRIJF GEBRS. HAKKERS

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM, Telefoon 14

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen

TEL 2725 (of 3100)

Scheepsbouwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé Olympiakade 60, Tel. 94152

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Serres en Warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746

Postbus 30, 's-GRAVENZANDE

Fontein-Gaal Kerkorgelbouw

Nieuwbouw van alle systemen — Restauratie — Stemmen en onderhoud — Eerste soort materialen — Dege-lijke constructie — Prachtig geluid.

Vraagt vrijblijvend prijsopgave

Kantoor: Statensinge 52a - Rotterdam - Telefoon 1800: 80845

Atelier: Korte Leidsedwardsstraat 14 - Amsterdam - Tel. 38954

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht

Verkoop en verhuur

HOTEL „DE KROON”

SOPHALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

• Vervolg van pag. 5

daar de Russen beweren eveneens het intercontinentale balistische raket te bezitten, waarmee zij elke plaats op de aardbol kunnen treffen. Tot dusver namen de Amerikaanse leiders aan dat hun strategische luchtmacht, voorzien van H-bommen, vanaf de bases, die in Noord-Afrika, Engeland, Formosa, Japan en Zuid-Korea gelegen zijn, Sowjet-Rusland eerder kon bereiken dan de Russische vliegtuigen het Amerikaanse territorium. Dit strategische voordeel gaat, wanneer de Russen de intercontinentale raket inderdaad bezitten, verloren. Dit laatste staat nog niet vast, hoewel men verstandig doet te geloven wat de Russen zeggen.

De opwinding die de Russen in de gehele wereld te weeg hebben gebracht met hun satellieten is geweldig geweest. Zij ligt nog vers in het geheugen, President Eisenhower en de Britse premier MacMillan kwamen bijeen met de secretaris-generaal van de N.A.V.O., Paul Henri Spaak om de nieuwe situatie te bestuderen. De Amerikaanse president hield verschillende toespraken voor de Amerikaanse televisie, waarin hij zijn volk en de Westelijke bondgenoten oppiep om zich aaneen te sluiten, de Russische wetenschappelijk-technologische uitdaging te aanvaarden en nieuwe wegen te zoeken voor de verdediging van de vrijheid.

Op voorstel van de secretaris-generaal van de N.A.V.O., de Belgische staatsman Spaak besloten Eisenhower en Macmillan de chefs van de regeringen van de N.A.V.O.-landen bijeen te roepen in Parijs. De Amerikaanse luchtmacht, leger en marine spanden zich in om, voordat deze top-conferentie van de N.A.V.O. bijeen kwam, een Amerikaanse kunstmaan af te schieten of proeven te nemen met intercontinentale ballistische raketten van verschillende draagwijdte, maar het ene experiment na het andere mislukte. President Eisenhower kwam met lege handen in Parijs, toen hij voor de Europese bondgenoten verscheen. De achterstand van de Ver. Staten stond thans voor iedereen vast. Wel kon hij de West-Europese regeringen meedelen, dat zijn land binnen 1 of 2 jaar in staat zou zijn aan de bondgenoten atoomwapens en raketten van middelgrote draagwijdte aan te bieden, waarbij hij aan de Amerikaanse regering het recht voorbehield om in overeenstemming met de betrokken regeringen te beslissen wanneer de atoomlading zal worden aangebracht. Principieel konden de Europese regeringschefs dit aanbod niet anders dan aanvaarden. Waarom zou het Europese continent niet hetzelfde risico van H-bomaanvallen van de Russen op deze raketbases moeten lopen als het Amerikaanse continent? Het zal echter de Europese bondgenoten van Amerika gemakkelijker gevallen zijn dit principiële besluit te nemen, nu er pas binnen 1 à 2 jaar aan begonnen kan worden. De Amerikanen hebben deze raketten blijkbaar nog niet eens in voorraad. Bovendien speculeert

men er natuurlijk op, dat de Amerikanen binnen 2 jaar op het gebied van de raketten-productie de Russen zullen hebben ingehaald, waardoor de noodzaak van plaatsing van korte afstandsraketten in West-Europa niet zo dringend meer wordt. De Amerikanen beweren dat de Russen op het gebied van de aandrijvingsmotoren en de brandstof vooruit zijn, doch dat de Amerikaanse geleerden en technici een voorsprong hebben op het gebied van de apparatuur, waarmee de raketten trefzeker op het doel kunnen worden gericht, terwijl zij er ook in geslaagd zijn om een raket, die eenmaal buiten de stratosfeer is geweest, terug te brengen. Er zit niet anders op dan af te wachten of de Amerikaanse wetenschapsmensen en technici het evenwicht zullen kunnen herstellen.

De jongste N.A.V.O.-conferentie zal president Eisenhower wel hebben duidelijk gemaakt, dat het vertrouwen in de Ver. Staten aanzienlijk is geschokt. Landen zoals Denemarken en Noorwegen gingen zover, dat zij zelfs het aanvaarden van de aanleg van raketbases op hun territorium niet wensten te overwegen. Het algemene verlangen van de Europese regeringen bleek te zijn dat thans de tijd gekomen is om opnieuw met de Russen te gaan praten over ontwapening. Men zou dit kunnen doen, voordat er Amerikaanse raketbases in Europa worden gebouwd. De Amerikaanse delegatie voelde daarvoor aanvankelijk niets, maar verklaarde zich tenslotte bereid om de onderhandelingen met de Russen te heropenen, bij voorkeur via de Ver. Naties of anders door middel van een conferentie van ministers van buitenlandse zaken.

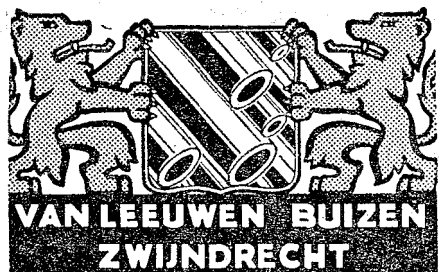
De boodschappen die Boelganin aan de regeringen van de N.A.V.O.-landen zond, voordat de conferentie begon, poogde de volken en regeringen van Europa te intimideren en los te weken van Amerika. Het slotcommuniqué van de N.A.V.O.-conferentie schenkt Moskou in dit opzicht geen voldoening. Dat het Westen tenslotte zijn bereidheid blijft tonen om aan de afschuwelijke bewapeningswedloop een einde te maken, lijkt ons zeer wijze politiek. Wanneer men maar niet vergeet, dat men met een keiharde en uiterst sluwe tegenstander te maken heeft, die alleen maar tot rede kan worden gebracht, wanneer men zich collectief en op de krachtigste wijze teweer stelt. De onverbreekelijkheid van het Atlantisch bondgenootschap moet daarom voorop staan. Het zorgen voor een zo sterk mogelijke verdediging is daaraan onlosmakelijk verbonden.

Het lijkt ons nog te vroeg de beschuldiging te uiten, dat deze wil in de Ver. Staten ontbreekt. Wel rijst er bij ons twijfel of hetzelfde gezegd kan worden van de Europese mogendheden. Zou Europa echter in dit opzicht verslappen, dan moet het ergste worden gevreesd, want dan kon het wel eens zo worden, dat Amerikanen en Russen in elkaars armen worden gedreven en wat ligt er dan meer voor de hand dan dat dit ten koste van Europa zal gaan?

DENO
SHIRTS

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scho-
len en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Mensen zoeken hun weg

Vervolgverhaal door **DINGENANT RIETZANGER**

XII.

Op advies van de dokter moest Suus rust houden, doch zelfs zonder een dergelijk advies zou zij dat gedaan hebben, om de eenvoudige reden, dat zij een periode van ernstige lichaamsverzwakking doormaakte en niet in staat was, haar werk normaal te doen. Maar zij durfde nog niet te geloven, dat zij moeder zou worden, ook al waren er wel tekenen, die daarop bleken te wijzen. De dokter kon er nog geen zekerheid over geven. „Maar nog afgezien daarvan, ben je zó overspannen, dat je beslist rust moet houden,” zei hij.

Het was vreemd, dat Suus, die toch beslist geen zwaar lichamelijk werk te doen had, in de laatste tijd zo verzwakt was.

„Overspanning,” verklaarde de dokter. „Bedenk wel, dat geestelijke overspanning dikwijls ook repercussies veroorzaakt voor het lichaam.”

Hoewel Suus graag naar het ziekenhuis in Den Bosch ge- gaan zou zijn, voelde ze heel goed, daar werkelijk niet toe in staat te zijn; zij was er te zwak voor. Het kostte haar veel tranen, dat deze omstandigheid zich juist thans moest voor- doen, nu Jasper haar bezoek zo nodig had en al haar gedach- ten voortdurend bij hem waren.

Het viel haar moeilijk, rustig op haar bed te blijven liggen terwijl de onzekerheid over de toestand van Jasper haar kwelde.

Gelukkig brachten haar ouders en schoonouders, die vaak naar 's Hertogenbosch reisden om Jasper te bezoeken, voort- durend goede berichten mee. Zij behoefde zich beslist niet on- gerust te maken, het viel erg mee met Jasper.

Dankbaar hoorde zij deze verzekeringen aan; doch tegelij- kertijd was er wantrouwen in haar gedachten. Stelden vader en moeder het terwille van haar niet moeier voor dan het in werkelijkheid was? Ze zeiden wel, dat het goed vooruit ging met Jasper, maar was dit werkelijk zo?

Suus werd pas werkelijk gerustgesteld toen meneer Elander haar kwam bezoeken. Zijn belofte, Jasper gedaan, vervulde hij trouw. Reeds de dag na zijn bezoek in het ziekenhuis reisde hij naar Jaspers geboortestadje om een bezoek te brengen aan de Vermeerstraat 73.

Elander kwam haar de groeten van Jasper overbrengen. Ook hij gaf haar de verzekering, dat de gevolgen van het auto-ongeluk meevielen.

Suus begreep ook al gauw, dat Jasper heel intiem met zijn mobilisatiekapitein gesproken had. Veel intiemer, dan hij ooit tijdens de bezoeken van zijn ouders of schoonouders gedaan had.

Kalm en op een bijna bezadigde toon vertelde Elander haar, dat Jasper in een soort crisis geleefd had, maar dat hij thans zijn zwaarmoedigheid wel zo ongeveer teboven was en dat hij meer dan ooit verlangde om naar huis te kunnen komen.

Elander koos bedachtzaam zijn woorden. Zonder het met name te noemen, liet hij toch duidelijk doorschemeren, dat Jasper het moeilijk gehad had met bezwarende gedachten over zijn huwelijk.

Het was voor Suus heerlijk om te horen, dat Jasper zo hevig naar haar verlangde. Zij was zich bewust, dat het de laatste maanden tussen haar en Jasper niet geweest was zoals het behoorde te zijn en zoals zij het zich voor haar trouwen had voorgesteld. Suus had in alle stilte vaak gehuild om de koel- heid, die tussen Jasper en haar ontstaan was. Het had haar aangegrepen en het was oorzaak, dat zij tenslotte in een over- spannen toestand geraakt was.

Nu vertelde meneer Elander haar, dat ook Jasper had inge- zien, dat hun huwelijk dreigde te mislukken, ja, dat het reeds op de rand van een mislukking gekomen was. En Jasper — Elander gaf haar dit duidelijk te verstaan — had er veel verdriet over en hij was beziel met het voornemen, dat het anders moest worden, dat ze eigenlijk opnieuw zouden moeten beginnen, opdat het weer zou zijn zoals het geweest was in de allereerste tijd van hun huwelijk. O ja, Suus begeerde niet anders!

Zij was o, zo dankbaar voor de komst van meneer Elander.

Suus kon niet de juiste woorden vinden om hem te bedan- ken voor zijn bezoek aan Jasper en aan haar. Zij was zich be- wust, dat meneer Elander de bemiddelaar was tussen haar en haar man en dat vooral door zijn medeleven alles weer goed zou kunnen worden.

Met van dankbaarheid trillende stem zei Suus tot meneer Elander, dat niemand zo'n grote vriend voor Jasper was dan hij. Uit die woorden begreep Elander heel goed, hoe dankbaar het vrouwtje van Jasper was.

„Als hij thuiskomt, zullen jullie elkaar opnieuw vinden,” verzekerde hij. „Ik heb natuurlijk niet zo'n ervaring in deze dingen..... van een vrijgezel mag je dat niet verwachten..... maar ik ben ervan overtuigd, dat jullie het beste echtpaar van deze stad zullen zijn!”

Het ging met Jasper goed vooruit. De moeder van Suus bracht vier dagen later de verheugende tijding mee, dat Jas- per gezegd had, dat hij waarschijnlijk binnen een week naar huis zou komen.

Jasper had al weer naast zijn bed mogen staan en de hoofd- zuster had hem lachend verteld, dat zij hem niet langer meer in de kost wilde hebben, omdat hij te duur werd in de menage.

Het was op een vrijdag dat Jasper thuisgebracht werd. Dat was nog een dag eerder dan men oorspronkelijk vastgesteld had.

Zijn patroon had hem met de auto opgehaald uit het zieken- huis en ondersteunde hem toen hij de trap beklom.

Jasper begroette zijn vrouw hartelijk. Beiden waren niet in staat om hun tranen te verbergen. Het weerzien was ont- roerend. Ofschoon geen van beiden er over sprak, wisten ze van elkaar, met een nieuw voornemen bezielde te zijn omtrent hun huwelijksleven. Jasper had van Elander een kort maar veelzeggend briefje ontvangen. Elander had daarin meege- deeld, dat hij Suus bezocht had en dat hij „over de betreffende ernstige zaak bij de vrouw van Jasper geen onzekerheid had laten bestaan”.

(wordt vervolgd)

ROTTERDAM

Barendrecht's
SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Voor **DAMES** en **HEREN**
de Jong
Weet wat u kleedt
Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

A. v. Weeldens kolenhandel
OEINTURBAAN 31 - ROTTERDAM
Telef. 41477 - 42283
Filiaal Zuid: Dorpsweg 70 - tel. 76208
Filiaal H'berg: Kerkstr. 6 - tel. 81826
Vraagt inlichtingen over ons spaarsysteem.

FA. C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELN
Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

RONDO
WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106
Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering.

Ik adviseer U:

MEDICINALE Salvitine

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vragt men bij:

VEERLAAN 17-23
BOGENA N.V.
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van ge- durende 3 echtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verkle- ring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Sieraad en PRECISIE kenmerken van onze collectie dames ancre-horloges Reeds v.a. 38,50

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

blijft kwaliteit!

Moe, lusteloos,

angstig, onrustig, schuw, kou- welijk, levensmoe, humeurig, huiltuilen, onrustige slaap. Is alles verkeerd? Ziet ge ner- gens licht? Dan is Uw zenuw- gestel verzwakt en dreigen ernstige gevaren! Wij garanderen succes als U een goede kuur neemt met onze kruiden. Nr 3 a + 3,95 o. pak U licht en zingt weer, kent geen moeilijkheden meer, zortom wordt een herboren mens. Neemt Uw grote kans en grijpt de U geboden reddende land voor het te laat is!

Kruidenhuis Flora

Westersingel 40, GRONINGEN

GEEF DIT BLAD DOOR

Toneelgezelschap „PODIUM”

Artist. leiding: Dirk Verel en Han König.
Directie: Jo Nobel

Van Effenl. 25 - Amersfoort - Tel. K 3490-7283

Koopt bij onze adverteerders

BOEKBESPREKING

Wij ontvingen „Om de kribbe van Bethlehem” een kerstvertelboek onder redactie van Foka van Loon. Het is uitgegeven bij La Rivière en Voorhoeve te Zwolle.

Deze bundel bevat een keur van oorspronkelijke kerstvertellingen en kerstgedichten en een kerstspel. Levendige verhalen, die zelf gelezen of voorgelezen en naverteld kunnen worden. De bundel is bestemd voor chr. scholen, zondagscholen en jeugdverenigingen en zeker niet in de laatste plaats voor het gezin.

De verhalen zijn verdeeld in leeftijds-groepen van 6 tot 16 jaar. Een 12-tal bekende auteurs verleenden hieraan hun medewerking.

Wij willen dit boek gaarne aanbevelen. Het zal een welkom geschenk zijn voor allen, die zelf jonge kinderen hebben of die op school of jeugdvereniging leiding aan de jeugd hebben te geven.

De prijs is zeer billijk: ingenaaid f 4,70, gebonden f 5,90.

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
EDE
 Hout - Triplex - Board
 Eternitprodukten

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. sport waarvoor een bad zonder kuip nodig is; 5. macht in bed; 8. gevaarte, dat van achteren niet stevig vast zit; 9. 't is zonder spektakel, u kunt 't niet missen; 11. zij staan op stelten; 12. hebben wij met kerstfeest zonneshijn, dan zal er nog houtvuur zijn; 14. zijn eigen C. veranderde hij niet in K.; 15. loper in 't gerechtshof?; 19. dankbare gast; hij eet zelfs de laatste restjes uit de pan; 22. zo is alles voor de reine; 24. engelse pelerines; 26. riekt kwalijk; 28. ruikt dit beest met zijn oren?; 29. vrome groet, die vaak misbruikt wordt; 30. hebben de Amerikanen nog meer van zulke pijlen op hun boog?; 31. door spreken verkopen.

Verticaal: 1. de mond verloren? nee doodmoe; 2. Minister Algera heeft plannen de monden te sluiten; 3. geen wonder dat u pijn in de lendenen hebt, als u zo'n roerpen in de rug hebt; 4. de Friezen vinden deze rivier niet zo oud als de Overijsselen; 5. vervelende brievenbesteller?; 6. schittering van het einde van een speer?; 7. grote toeloop om eikeschors?; 10. Zij is als de zee, zij draagt u of verzwelgt u, al naar de wind waait (Carmen Sylva); 13. binnenkort staan velen weer op deze noorderlingen; 14. bedelmonnik, die als hij peulvruchten eet, een kannibaal wordt; 16. groet, achteraf bezien aan de vrouw; 17. deze superegoïst noemde Paulus een betweter; 18. die zit niet; 20. helder meisje; 21. neerslaan van water, as of scheldwoorden; 23. slechte goederen? nee een leugen; 25. zo'n ding op uw..... 27. betekent dat u in een slecht humeur is.

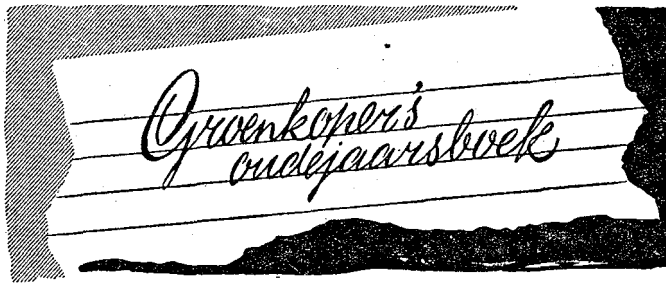
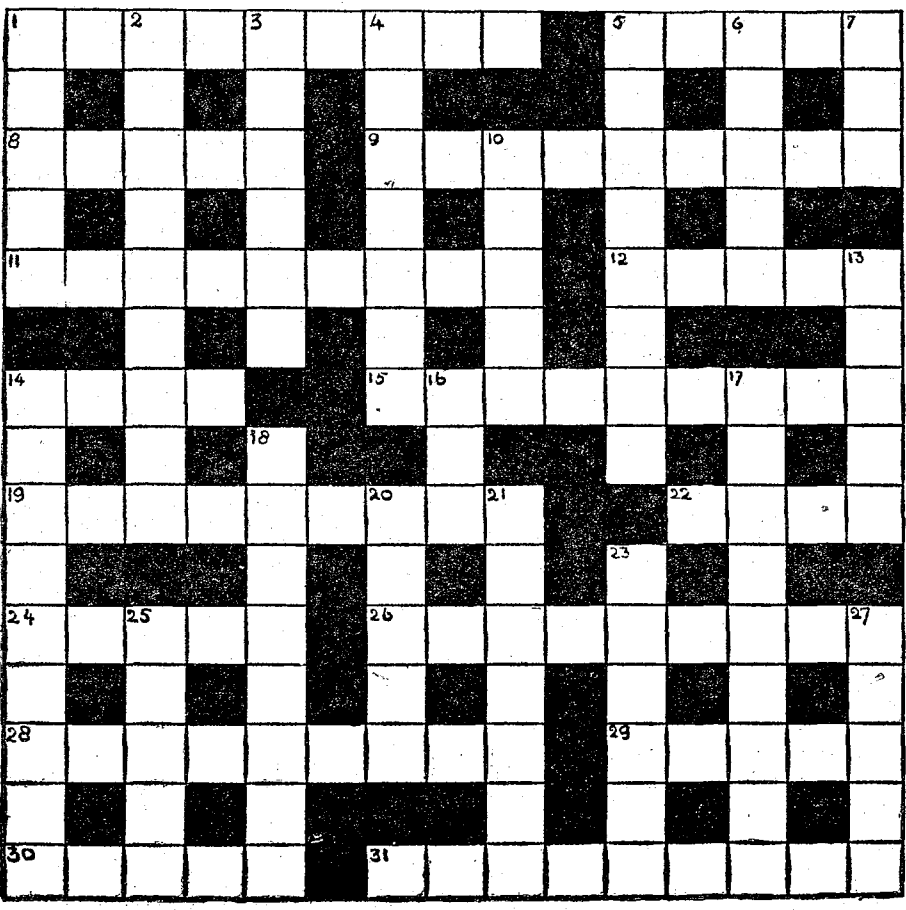
De secretaris van de redactie schreef me, dat dit een gecombineerd nummer werd, hetgeen zoveel betekende als: schrijf vóór 21 december maar op wat er in de laatste week van het jaar gebeurt. Weet u waarom ik dat niet kan doen? Omdat ik dan vastloop met mijn dagboek in januari! Ik heb er toen over nagedacht alle dagboekblaadjes van het afgelopen jaar eens na te gaan, maar om nu over gedane zaken te gaan schrijven is op het einde van het jaar ook een sombere bezigheid. Vele kranten doen het. Die maken iedere dag een korte, inhoudsopgave van het dagelijks gebeuren, om dan op oudejaarsavond alles weer eens op tafel te smijten, in de hoop, dat de lezer het meeste toch vergeten was. En dat is dan ook zo. Ik voor mij lees nooit jaaroverzichten. Nieuws moet je vers eten. In oud nieuws heb ik geen trek. Als ik over een paar dagen een oliebol van 1956 tegenkom eet ik die ook niet op. Bovendien — u moet maar eens opletten — de aardige berichten, waarbij een lachje kan overschieten, worden nooit herhaald. Altijd aan het eind van het jaar de sombere herhaling van hetgeen ons boven het bange hoofd heeft gehangen en waarvan we dachten, dat het al lang overgedreven was. Plotseling hangt het dan weer boven het hoofd. Alleen maar om nog even te laten zien hoe het boven ons hoofd heeft gehangen.

Daarom heb ik het dagboek van één jaar maar niet meer opgezocht. De gedachte bovendien om 312 stukjes door te lezen, die ik zelf heb geschreven — pardon er zijn er in het voorjaar zes van een invaller bijgeweest — lokte mij ook niet aan. De journalistiek kent de uitdrukking „le plaisir de se voir imprimé”, de vreugde van uw gedachten in drukvorm vóór u

37. sneer, 39. Ans, 40. eem, 41. Ria, 42. Ina, 43. akten, 45. ego, 47. Mekka, 49. te, 50. deren, 51. en, 52. laks, 55. Nan, 56. omen, 59. felp, 60. bren, 62. colli, 64. sip, 66. erker, 68. ode, 69. beleren, 72. ere, 73. nerf, 74. baten, 75. flat.

Vertikaal: 1. Edam, 2. dam, 3. Espel, 4. se, 5. ons, 6. Doppers, 7. oma, 8. me, 10. akela, 11. gal, 12. eren, 14. glos, 15. neef, 18. uraan, 21. delen, 24. kronkel, 25. Roemeen, 26. kaproen, 28. krenken, 29. plaat, 32. kraan, 34. Est, 35. sen, 37. Sam, 38. eik, 44. eikel, 46. graniet, 48. emmer, 53. afleer, 54. slib, 56. oren, 57. enkel, 58 icon, 61. pret, 63. ode, 64. sla, 65. pré, 67. era, 70. eb, 71. en.

WOUDE ZADEN
 (Kleemkrachtige Zaden!)
 Vraagt nieuwe prijscourant
 Tel. 850 Oraniewoud

te zien. Als je dat niet meer hebt, zei eens een collega, dan ben je verloren. Ach dat is ook overdreven. Toen ik nog een broekje in de nieuwsvoorziening was, deed ik niets anders dan plezier hebben in hetgeen ik geschreven had. Iedere morgen legde ik de krant wijd open op tafel om nog eens uitvoerig na te gaan, wat ik de vorige avond, ja soms in de afgelopen nacht aan de drukpers had toevertrouwd. Tot ik een paar uur later — het was op de thans tot de historie behorende vismarkt van Utrecht — een onder de schubben zittende visvrouw „acht botsies” in zo'n krant zag pakken, waarin ik mijn geestesprodukt had neergelegd.

Wie weet waar al die Nederlandse Gedachten gebleven zijn, waarin de penvoerders van de partij een heel jaar lang hun hartebloed hebben gegoten? Op de bodem van vuilbakken, in papierpakhuizen, verstopt in tochtgaten, als zooltjes verknijpt, in katebakken, misschien vermalen tot nieuwe gedachten, welke soms niet eens meer Nederlands zijn. Kijk, zo komen ongemerkt de sombere oudejaarsgedachten ook Groenkoper besluisen. Al ruik ik op het ogenblik de geur van de appelflappen nog niet. Wel heeft het bij ons aardig gesneeuwd, hetgeen ook altijd meewerkt om een

schrijver in de juiste sfeer te brengen. Maar als u mij nu vraagt, wat mij de laatste dagen heeft bezig gehouden, waarop mijn gedachten gericht zijn geweest en wat ik als een winstpunt zou mogen rekenen, dan heb ik toch een antwoord. Dat Dr. Drees één dag naar Parijs is geweest heeft mij niet zo zeer bevreemd dan het afscheid van Dr. Mansholt. Ik heb weinig ministers zien weggaan mag ik wel zeggen, want meestal was ik er niet bij. Maar van alle ministers van wie ik tenminste weet, dat zij weggegaan zijn, zag ik er nooit een zo vreemd weggaan. Vooruitlopende op de beslissing, dat hij wel zal worden benoemd tot lid van de Europese Economische Commissie, heeft hij niet zijn ontslag als minister ingediend, doch wel ieder in de Kamer de hand geschud. Ik vond dat wel vreemd, want stelt u nu eens voor, dat die benoeming niet doorgaat, dan moet die minister weer al die handen gaan schudden.

Enfin, laat ik mij het hoofd er niet over breken op het einde van 1957. Als u dit leest is het waarschijnlijk een oude, uit de sloot gehaalde koe. Dat bericht van des ministers afscheid dan. Dat de heer Mansholt ons een dure fles met volle melk achterliet, om op het einde van deze maand op zijn gezondheid te drinken, is

tenminste sympathiek. Gelukkig weten mijn kinderen nog wat boter en wat volle melk is, doch er zijn duizenden jongens en meisjes in Nederland, die daarvan nooit gehoord hebben. Die groot gebracht zijn bij margarine en afgeroomde melk en die maar twee belangrijke huizen in Nederland kennen, het Koningshuis natuurlijk en het koelhuis.

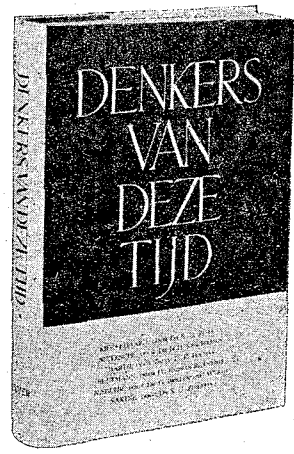
En dan denkt een mens vanzelf aan zijn eigen jeugd, toen hij vaak een appel meekreeg naar school en toen er een heil'g kaas in de kelder lag. Ja, als ik het jaar nu zo eens overzie, is de melk en de honing niet overvloedige geweest. Er was wel genoeg, maar het is niet altijd 100% geweest. Ik had altijd gedacht — en dat herinner ik me nog uit een dagboek — „met melk meer Mans(holt)”, maar nu is het dan toch „zonder Mansholt meer melk”. Al zullen we ervoor moeten betalen.

Om nu een vol jaar met volle melk te eindigen is ook niet alles, alhoewel ik de landbouw een warm hart toedraag. Wat ik eigenlijk op dat hart heb is de vreugde van het bestaan van de partij in het algemeen en de dankbaarheid voor al het werk dat gedaan kon worden. Het samengaan met de C.H. Unie hier en daar is voor mij een plezierig vooruitzicht. En de aanstaande verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraden vervullen mij met grote spanning. Ik wens u allen een goede afsluiting van het jaar en een vreugdevol 1958, waarin ik u dag voor dag weer hoop te begroeten. Als steeds uw

William Groenkoper

„Een boek, dat als geroepen komt....”

DENKERS VAN DEZE TIJD DEEL III

Een bundel studies, waarin de volgende figuren worden behandeld wier sociaal-economische denkbeelden voor onze hedendaagse samenleving van grote invloed zijn:

- MARX, door dr. K. J. Kraan
- SCHUMPETER, door prof. dr. S. U. Zuidema
- SOREL, door prof. dr. ir. H. van Riessen
- KEYNES, door prof. dr. F. de Roos
- RÖPKE, door D. W. Ormel

De toenemende spanning tussen Overheidstaak en maatschappelijke vrijheid noodzaakt tot hernieuwde kritische bezinning op de ideeën van deze grote denkers, die aan de huidige politieke en sociaal-economische stromingen de stuwende kracht verlenen. Dit boek wil daarbij behulpzaam zijn. Het wil de lezer klaar doen beseffen, dat met de rekenlei alleen geen econoom kan worden nagerekend, maar dat ook op dit terrein van het menselijk denken de koers, die men vaart, in wezen wordt bepaald door levens- en wereldbeschouwingen.

De pers is enthousiast over dit boek. Bladen van uiteenlopende richtingen gaven het een warme aanbeveling mee:

- „Aan een ieder, die voor de sociaal-economische problematiek van vandaag belangstelling heeft, kan dit boek van harte ter lezing worden aanbevolen”. *Nederlandse Gedachten*
 - „De schrijvers zijn er in geslaagd aan elk der figuren gestalte te geven, en de plaats en betekenis van elk hunner in het moderne maatschappelijk leven recht te doen gelden.... Wie zich omtrent deze kernfiguren van het huidige sociaal-economische denken wil oriënteren, vindt hier goede en leesbare lectuur, die wij van harte aanbevelen.” *De C.H. Nederlander*
 - „Een buitengewoon belangrijk boek. Laat dit boek komen. Leest u het zelf.” *Maandblad t. d. v. Accountants en Belastingadviseurs*
 - „Wij kunnen niet anders, dan met de meeste aandrang onze lezers opwekken om ook dit deel van de serie te kopen en te lezen. Dit is een boek van bijzondere waarde, dat ook waardevol zal blijven.” *Friesch Dagblad*
 - „Een boeiende studie.... Op voortreffelijke wijze hebben de auteurs de synthese van sociaal-economische problematiek en wijsgerige achtergrond weten te belichten. Wij krijgen daardoor dieper inzicht in de ware zin van kapitalisme en socialisme, vrije en gebonden economie, democratie en dictatuur.” *IDIL-tijdingen (R.K.)*
 - „De heldere betoogtrant van de onderscheiden schrijvers zal de zo nu en dan vrij moeilijke stof zeker toegankelijk maken. Wij bevelen dit boek van harte aan!” *Chr. Gymnas. en Middelb. Onderwijs*
 - „Deze vlot geschreven, lezenswaardige opstellen zullen met voldoening gelezen worden door allen, die zich t.a.v. deze problemen willen oriënteren.” *De Boekengids*
- Dit bijzonder actuele boek werd in opdracht van de Chr. Nat. Bibliotheek uitgegeven door T. WEVER te FRANEKER, en is verkrijgbaar bij de boekhandel. Het telt 260 blz., is voorzien van een linnen stempelband met stofomslag, en kost slechts f 10.—. Leden van de Chr. Nat. Bibliotheek ontvangen een aanzienlijke reductie. Wenst u nadere inlichtingen over deze en andere CNB-uitgaven of over het CNB-lidmaatschap, vraag dan een volledig en uitvoerig prospectus aan bij de Stichting Chr. Nat. Bibliotheek, Postbus 13, Franeker.